Re ĩhâimana u'âsi
mono zadawa wasu'u

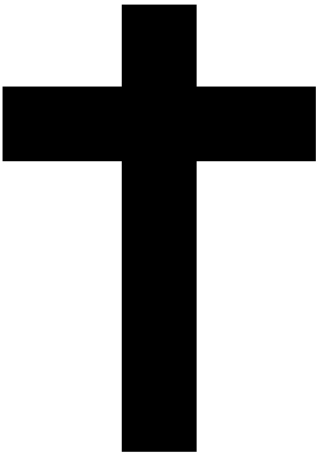

New Testament in Xavánte (BR:xav:Xavánte)

'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u
New Testament in Xavánte (BR:xav:Xavánte)

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Xavánte

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Xavánte [xav], Brazil

Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/)
In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.
Printed book ISBN 1882536746

The New Testament

in Xavánte

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Jul 2025 from source files dated 29 Jan 2022
744f0b3a-210f-53c7-b3a1-39b62617ba0c

Contents

MATEUSI 1
MARCUSI 78
RUCASI 119
ZUWÃ 190
ATUSI 242
ROMANU 307
1 CORÎTU 344
2 TORÎTU 383
Darasiza 405
ÉPÉZU 417
PIRIPU 427
TOROSU 436
1 TESARONITA 445
2 TESARONITA 452
1 TIMOTIU 456
2 TIMOTIU 465
TITU 471
PIREMO 475
EBREUSI 477
TI'ADU 504
1 PEDRU 512
2 PEDRU 521
1 ZUWÃ 526
2 ZUWÃ 535
3 ZUWÃ 537
ZUDASI 539
Apocaripsi 542

Mateusi

Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na Mateusi te te ãma ĩrob'ui'érézé

Ĩbaihâ wasu'uzé

Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ siré hã aibâ hã te 're hâimana, Mateusi na ĩsisi hã, Réwi na ĩsisi hâiba amo hã. Ta hã ma tô ã ĩbaihâ na hã dama rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina. Zezusihi siré 're morĩ õ ré hã, rob'uiprazé hã ma tô te te dawi 're a'ubumro, danhib'apito ma. Zezusihi ãma ma tô rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na Danho'reptui'wa da. Ãne na rob'ui'éré 'rata 'wa norĩ hã te te ãma 're ĩrob'ui'éré za'ra mono zéb zarina, sena na da te 're waihu'u za'ra mono da, ma tô ãma rob'ui'éré, Mateusi hã. Ma tô duré sima wẽ, te te dama waihu'u pese da, Zezusi hã tô sena zudezu norĩ nhib'apito na hã, duré tô õhõ zô si 're ĩsimipari za'ra mono na hã.

Zezu Cristuhu hi'rata norĩ za'ratazé
Rucasi 3.23-38

1 Ã hã rob'ui'éré hã Zezu Cristuhu hi'rata norĩ za'ratazé. Ta hã Dawihi nhihudu, duré Abra'ãhã nhihudu.
2 Abra'ã hã Izatihi mama. Izati hã Zacoho mama. Zaco hã Zuda norĩ mama, tisisãnawã norĩ me.
3 Zuda hã Perezihi mama, duré Zeraha mama. Ĩna zahuré hã Tama na ĩsisi hã. Duré Perezi hã Esirõhõ mama. Duré Esirõ hã Arãhã mama, ta hã.
4 Arã hã Aminadabehe mama. Duré Aminadabe hã Nasõhõ mama. Duré Nasõ hã Samohõ mama.
5 Samo hã Bu'azihi mama. Bu'azihi na hã Ra'abi na ĩsisi hã. Duré Bu'azi hã Obedihi mama. Obedihi na nhisi hã, Ruti na ĩsisi hã. Duré Obedi hã Zéséhé mama.
6 Zésé hã Dawihi mama, dama ĩpire mama. Dawi hã Saromahã mama. Uri'asi ĩdâ'â mro wa, ma podo, Saroma hã.
7 Saroma hã Robu'ãhã mama. Duré Robu'ã hã Abizaha mama. Duré Abiza hã Azaha mama.
8 Aza hã Zosapaha mama. Duré Zosapa hã Zorãhã mama. Zorã hã Uzi'asihi hi'rada.
9 Uzi'asi hã Zotãhã mama. Duré Zotã hã Acasihi mama. Duré Acasi hã Ezetizaha mama, ta hã.
10 Ezetiza hã Manaséhé mama. Duré Manasé hã Amosihi mama. Amosi hã Zozi'asihi mama, ta hã.
11 Zozi'asi hã Zeconiza norĩ mama, tisisãnawã norĩ me. Babironiza u Izarazéhé nhihudu norĩ, da te séme da, da te simroi mono ré, ma tô ta norĩ hã tipoto za'ra.
12 Tawamhã Izarazéhé nhihudu norĩ, Babironiza u da te simroi mono za'u si, ma tô Zeconiza hã poto, Sarati'é hã. Sarati'é hã Zorobabéhé mama, ta hã.
13 Zorobabé hã Abi'udihi mama. Duré Abi'udi hã Eri'atĩhĩ mama. Duré Eri'atĩ hã Azoho mama.
14 Azo hã Sadotihi mama. Duré Sadoti hã Atĩhĩ mama. Duré Atĩ hã Eri'udihi mama.
15 Eri'udi hã Eri'azaha mama. Duré Eri'aza hã Matãhã mama. Duré Matã hã Zacoho mama, ta hã.
16 Zaco hã Zuzéhé mama. Zuzé hã Marizaha mro. Mariza hã, Zezusihi na, ta hã. Zezusi hã, ta hã Cristu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu, Danho'reptui'wa da, da te 're ĩsisi za'ra mono.
17 Ãne hã 14 na dahi'rata norĩ hâiba za'ra hã, Abra'ãhã hawimhã, Dawihi u hã. Duré 14 na dahi'rata norĩ hâiba za'ra hã Dawihi hawimhã, Izarazéhé nhihudu norĩ, da te ĩsimroi mono zéb u hã, Babironiza u. Duré 14 na dahi'rata norĩ hâiba za'ra hã Izarazéhé nhihudu norĩ, da te ĩsimroi mono zém hawimhã, Cristu ĩpotozéb u hã.

Zezu Cristuhu waptã'ãzé wasu'u
Rucasi 2.1-7

18 Tawamhã ãne Zezu Cristuhu potozé hã: Mariza hã Zezusi, ãma ĩna da hã ma tô sima ropisutu zahuré Zuzéhé me, sina mro zahuré da. Tane nherẽ, sina mro zahuré õ ré, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani na tiwasã Mariza hã, te te sa'rese õ nherẽ.
19 Tawamhã aibâ hã Marizaha ãma ĩmro da hã 're morĩ wẽ di, Zuzé na ĩsisi hã. Ta hã marĩ ĩwẽ si te te 're 'manharĩ u'âsi. Taha wa, ma tô sima rosa'rata, ãma ĩmro da ropisudu hã pi'uriwi za te te siwi ĩpari na hã, duré danho'a ĩwasété na te te ãma hiri wa, da te dasiwi waihu'u za'ra tõ da.

20 Ãne na te te sima rosa'rata wamhã, hâiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa hã ma
tô tãma sihâi'ré, sõtõ 'rowi. Ãne te tãma tinha:
— Zuzé, Dawihi nhihudu, asina aihâtâ'â tõ, Marizaha ãma aimro tõ da hã. Ta hã ma tô
tiwasã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani na.
21 Ĩ'ra hã 'watébrémi na te za tãma podo. Tawamhã Zezusi na te za ĩsisi. Danho'reptui'wa
te wasu'u, ĩsisi hã. Taha si te za tinhib'a'uwẽ hã te te 're anho'reptu, ĩwasété hawi, duré
'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩdahâ za'ra mono zém hawi.
22-23 Ãne da hã ma tô pisutu, Zezusihi ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã duréihã tizadawa
wasu'u 'rata 'wai ma, Iza'izaha ma, te te ĩwaihu'uzém na te te ãma uwaimrami da. Ãne ma
tô tãma waihu'u, duréihã:
“Pi'õi ubuni hã te za tiwasã. Duré ĩ'ra hã te za tãma waptãrã, aibâ na.
Taha nhisi hã za, Emanuwé na ĩsisi hã.”
('Re ĩhâimana u'âsi mono, wasiré 're ĩmorĩ u'â, te wasu'u, ĩsisi hã.) Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi
mono te te ãma ĩrowaihu'uzé hã, duréihã.
24 Tawamhã Zuzé hã utu wamhã, hâiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa te te tãma
ĩwaihu'uzéb zarina, ma tô ãma timro oto, Marizaha ãma, awa'awi.
25 Tane nherẽ, Zuzé hã te te sima ãma rosa'rata õ di a'â Marizaha ãma, ĩ'ra tãma waptã'ã
õ ré. Taré te ĩré 'madâ. Tawamhã ĩ'ra tãma waptã'ã wamhã, Zuzé hã ma tô sisi, Zezusi na.

2

Bâtâ pusizém hawi, aibâ norĩ ĩsi'aba'rézé wasu'u, Zezusihi u

1 Tawamhã Zezusi hã ma tô podo, Berẽ na 'ri nho'õmo nhisi ãma, Zudeza na danhipti'a
nho'õmo nhisi ãma. Apito Erodi hã, Izarazéhé nhihudu norĩ te te 're 'madâ'â za'ra mono
ré, ma waptãrã. Waptã'ã parip si, ma tô wasi na romnhoré'wa norĩ hã aihutu Zeruzarẽ u,
bâtâ pusizém hawi, rowaihu'u pese 'wa norĩ hã.
2 Tawamhã te sô anharĩ za'ra, Zezusihi zô:
— E mahãta 'watébrémi, zudezu norĩ nhib'apito da, ĩpodo hã. Wa norĩ hã wa tô 'madâ'â
za'ra ni, wasi hã, bâtâ pusizém niwĩmhã, zudezu norĩ nhib'apito da, ĩpotozé te te ĩwasu'u
hã. Taha wa, wa we ai'aba'ré ni, ãma wawata za'ra da. — Ãne ma tô sô anharĩ za'ra.
3 Tawamhã apito Erodi te te wapari wamhã, hâtâ'â uptabi di, uburé Zeruzarẽ ãma 're
ĩdasi'ubumroi mono norĩ zama.
4 Tawamhã apito Erodi hã ma tô 'rã'õtõ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa
ĩpire norĩ hã, duré ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rata na dama rowahutu'wa norĩ hã te te sadanharĩ
za'ra da:
— E mame te za waptãrã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã, Danho'reptui'wa da.
— Ãne te sadanharĩ za'ra.
5 Tawamhã ma ãma sada'âbâ za'ra:
— Berẽ na 'ri nho'õmo nhisi ãma te za waptãrã, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma.
Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré
siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na:
6 “A norĩ wa'wa hã Berẽ ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã Zudaha nhihudu
norĩ nhipti'ai ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã dama aiwapu na
're aihâimana za'ra wa'aba mono newa, te za oto dama asisi za'ẽtẽ na dama 're
aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Tame danhib'apito da hã za poto wa,
ĩ̱nhib'a'uwẽ norĩ hã te te 're ab'madâ'â pese mono da, Izarazéhé nhihudu norĩ hã.”
Ãne duréihã ma tô ãma rob'ui'éré siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã.
7 Tawamhã Erodi hã ma tô sô tihârâ za'ra, bâtâ pusizém hawi ĩsihutu norĩ zô, pi'uriwi te
te sadanharĩ za'ra da, ta norĩ hã:
— E mahãna ma tô wasi hã watobro. — Ãne te sadanharĩ za'ra.
8 Te te sadanharĩ za'ra pari, ma tô tãma rob'ru za'ra, Berẽ u si'aba'ré da. Ãne te duré
tãma rob'ru za'ra:
— Mo oto ai'aba'réi wa'aba, 'watébrémi zô asinharĩ pese za'ra wa'aba da. Sõpẽtẽ za'ra
wa'aba wamhã, ma'ãpé apâ we asiwi ĩ̱po're pu'u aba za, te waihu'u da, ĩtẽme ĩ̱morĩ da
duré wa hã, ãma ĩ̱wata da, ĩ̱zama. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, apito Erodi hã.
9 Tawamhã apito mreme te te wapari za'ra parimhã, robzabui'wa norĩ hã te oto
ai'aba'ré, Berẽ u. Tawamhã bâdâdi na si'aba'réi ré, ma tô wasi hã 'madâ'â za'ra, tô õ
hã tirob ãma ré te te ĩ'madâ'â za'ra hã. Te ĩsõwa timorĩ za'ra. Tawamhã ma tô oto mazazâ.
'Watébrémi ĩsãmrazém nho'õmoi baba, te oto za, wasi hã.
10 Tawamhã aibâ norĩ hã wasi te te 'madâ'â za'ra wamhã, toi uptabi za'ra di. Taha wa,
te 're to za'ra.

11 Tawamhã 'ri para u ma tô asisi. Sisisi wamhã, ma tô sabu za'ra 'watébrémi hã, ĩna ĩré
sãmra ré, Mariza hã. Tawamhã hi'rãtitõ ma tô asimro, ãma wata za'ra da. Taha pari, ma
tô 'ridawa za'ra, tinhimiro'wapézéb za'ra hã. Ma tô ãma sawi za'ra, tinhoprub za'ra zém
na; ẽtẽ'ubuzi pré oru hã, duré wedewati ĩsadaze hã, duré wedewati ĩsadaze si'u'ẽne hã.
Taha na ma tô tãma tinhoprub za'ra.
12 Tawamhã rosawẽrẽ na ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma waihu'u za'ra, bâtâ
pusizém hawi ĩsihutu norĩ ma, apâ si'aba'ré tõ da, Erodihi u. Taha wa, te bâdâdi amo na
apâ ai'aba'ré, tirob u.

Zuzé norĩ hã Ezitu u ĩnebzé wasu'u

13 Tawamhã aibâ norĩ si'aba'ré za'u si, ma tô hâiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa
hã Zuzéhé ma sihâi'ré, sõtõ 'rowi. Ãne te tãma rowasu'u:
— Apito Erodi hã ma tô dama rob'ru, ai'uté zô danhopré mono da, ĩsadawa para da te
wĩrĩ da. Taha wa, te za oto ai'u. Ai'uté hã sa'ra na. Duré ĩna zama ĩré saprõni Ezitu u, tame
a'â ĩré aimasisi aba da, dawi. Tawamhã apâ we ĩ'ane wa'aba zéb da hã, wa hã te aima
ĩwaihu'uzéb zô si, te za asina asimipa. — Ãne ma tãma waihu'u, hâiwa ãma romhuri'wa
hã.
14 Tawamhã Zuzé hã ma tô udu. Utu wamhã, awa'awi ma tô ai'utére hã sa'ra. Ĩna hã
ma tô ĩré saprõ barana, Ezitu u.
15 Tawamhã tame te oto ĩré aimasisi zahuré, apito Erodi hã ĩdâ'âzéb u. Ãne ma
tô tiromhâiba, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tizadawa wasu'u 'rata 'wai ma, te te
ĩwaihu'uzém na te te sina uwaimrami da. Ãne ma tô tãma waihu'u siro: “Wa hã ĩ̱'ra, wa
satõ, Ezitu hawi morĩ da.” Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã, ti'ra ãma hã.

Ai'uté, da te 're ĩsimroi mono zé wasu'u

16 Tawamhã apito Erodi hã aibâ norĩ, bâtâ pusizém hawi we ĩsi'aba'ré norĩ hã pi'uriwi
tiwi ĩsi'aba'ré na te te ãma rowaihu'u za'ra wa, ma tô ab'rui pese. Sib'rui wa, tãma
da'wapéi'wa norĩ hã ma tô satõrĩ za'ra Berẽ u, 'watébrémi zô si'aba'ré da, uburé te te dawi
uprosi mono da, maparane ãma ĩwahu mono õ hã, Berẽ ãma 're ĩdahâimana za'ra mono
norĩ 'ra hã, duré Berẽ 'rata 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ 'ra zama. Aibâ norĩ hã wasi
te te ĩ'madâ'â za'ra zém na te te tãma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, ma tô apito Erodi hã ãne
'manha.
17 Ãne ma tô tiromhâiba, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te
ĩrowasu'uzéb zarina, Zeremiasi hã. Ma tô ãne ãma rob'ui'éré siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
mreme na:
18 “Rama na romnhisi ãma hã dawawa hã ma tô wapari za'ra ni, dazadari 'rãihâ hã.
Raté hã te aiwa'õ, ti'ra norĩ ãma. Pẽ'ẽzé uptabi wa, te te sima wẽ õ di, da te ĩpẽ'ẽtété da
hã, ĩ'ra norĩ hã uburé tiwi si'utõrĩ wa.”
Ãne ma tô Zeremiasi hã rowasu'u.

Ezitu hawi, Zuzé norĩ hã apâ te te sina ĩsiri zahuré zé wasu'u

19 Tawamhã apito Erodi dâ'â parimhã, ma tô hâiwa ãma Wanhib'apito ma romhuri'wa
hã Zuzéhé ma sihâi'ré, sõtõ 'rowi, Ezitu ãma sãmra ré.
20 Ãne te tãma tinha:
— Oto ai'utu. 'Watébrémi hã oto subzari aba. Ĩna ĩré saprõni, Izarazéhé nhihudu norĩ
nhipti'ai u. Aibâ norĩ hã 'watébrémi te te aré siwi wĩrĩ da, sô ĩsi'aba'ré norĩ hã ma tô tidâ'â
za'ra. — Ãne te tãma rowasu'u.
21 Tawamhã Zuzé hã utu wamhã, ma tô apâ saprõni zahuré 'watébrémi hã, ĩna me,
Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai u.
22 Tane nherẽ, ma tô wapa Aterazu, apito Erodihi 'ra wasu'u hã, timama nhowa're're
ĩsébré na hã Zudeza ãma te te 're ĩda'ab'madâ'â mono da hã. Taha wa, pahi di, tame ĩré 're
ĩhâimana zahuré mono da hã. Tawamhã sõtõ 'rowi ma tô tãma waihu'u na sahu, hâiwa
ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã, Zuzéhé ma, Zudeza u neb zahuré tõ
da, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u si neb da. Taha wa, ma tô tamomop si tineb
zahuré, Zuzé norĩ hã.
23 Tame te oto 're simasisi zahuré, Nazaré na 'ri wa'õtõ nhisi ãma. Ãne ĩromhâimanazé
hã, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'éré hã te te
ãma uwaimrami da. Ãne duréihã ĩwasu'u na rob'ui'éré 'rada hã: “Ta hã Nazaré ãma 're
ĩsãmra mono na te za oto da te 're sisi za'ra.” Ãne ma tô waihu'u sirõmo za'ra, za da te
dasima 're ĩwasu'u za'ra mono zéb da na hã.

3

Zuwã Batita te te dama 're ĩrowahutu mono zé wasu'u
Marcusi 1.1-8; Rucasi 3.1-9, 15-17; Zuwã 1.19-28

1 Tawamhã wahub ahâ na ãma wahu pari, ma tô Zuwã Batita hã mo a'ubuni u, Zudeza
na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama
ãma sãna'rata da.
2 Ãne te dama rowasu'u:
— Ma'ãpé, aiwasété wi aipizari za'ra wa'aba. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're
ĩsib'a'uwẽ mono zéb u hã romhuture di oto. — Ãne te dama rowahutu, Zuwã Batita hã.
3 Duréihã Iza'iza hã ma tô Zuwã Batitaha ãma rob'ui'éré siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Ãne ĩsimi'ui'éré hã:
“Ni'wa hã te za te te dama 're rob'mahârâ, a'ubuni wi:
Bâdâdi hã asiwi ropese aba, Wanhib'apito zô.
Ĩmana 'rãmi bâdâdi hã sô sa'ra wa'aba, awa'awi da.”
Ãne ma tô Iza'iza hã ãma rob'ui'éré, romhâ ré.
4 Zuwã hã awaru ba'õmore zéré 'manharĩ na te 're si'uza. Duré romhâ 'manharĩ hâiwaré
na te 're si'usisi. 'Riti na si te 're sa. Duré rom na ropĩni na zama te 're sa.
5 Tawamhã Zeruzarẽ ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã, duré Zudeza na danhipti'a
nho'õmo nhisi ãma daza'rui mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono hã, duré Zodã pa
nhisi 'rata 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ zama, ma tô ĩtẽme 're dasito, daro mono bâ.
Ĩsimirowasu'u hã da te 're wapari za'ra mono da, ma tô ĩtẽme 're dasito.
6 Taha wa, dawasété na ma tô 're dasiwẽ'õ za'ra 'râwi, sõ'awi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
ma. Dawasété na 're dasiwẽ'õ za'ra mono sidâpâsi, ma tô Zuwã Batita hã â dawabzuri hã
te te dama 're ab'manharĩ, Zodã pa ãma.
7 Tawamhã Zuwã hã ma tô 'madâ'â za'ra, parisezu norĩ hã ahâ uptabi na, duré sadusezu
norĩ hã. Te ĩtẽme ai'aba'ré, â dawabzuri te te dame 'manharĩ za'ra da. Tawamhã Zuwã
hã te te 'madâ'â za'ra wamhã, te tãma nharĩ za'ra, parisezu norĩ ma:
— A norĩ wa'wa hã wahi ne te 're anomro aba mo. E 'wa simiroti zarina, te we ĩ̱tẽme
ai'aba'réi wa'wa bété, â dawabzuri si ĩ'manharĩ za'ra wa'aba zém na, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono nhimihâzé wi, asisõ'reptu za'ra wa'aba da bâ, aiwasédé hã rẽme za'ra wa'aba õ
nherẽ.
8 Sena na aiwasédé hã ĩrẽme za'ra wa'aba zém na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono
da, te za oto 're anomro wẽ wa'aba mo.
9 Duré Abra'ãhã nhihudu wẽ te, asina 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'aihâ za'ra wa'aba mono õ na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma,
waihu'u pese di, ã ẽtẽ norĩ ma, te te nharĩ da, tãma si'a'uwẽ za'ra da, Abra'ãhã nhihudu
oto 're hâimana za'ra mono da, ẽne hã.
10 Hâtâra hã te za oto ni'wa hã sarõtõ, wedepa nhihârizéb da hã. Uburé wede hã 're
ĩ'rãi pese za'ra mono õ hã te za te te ãma 're anhihâri. Tawamhã unhama u te za te te 're
anhamra. — Ãne te dama ãma simiré'é Zuwã hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzém na
hã.
11 Te duré dama tinha:
— Wa hã wa tô â uptabi na si te 're aihâiba ubu za'ra wa'wa, â dawabzuri hã te aima
're ab'manharĩ aba mono wamhã, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono zém na, da
te oto ãma 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da. Tane nherẽ, ĩ̱za'u si te za ĩ̱ma ĩpire uptabi
hã wei wi. Taha si te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani na te te duré 're aihâiba ubu
za'ra wa'wa, unhama ne na zama, â na te aima 're ĩ'ab'manharĩ aba mono ne hã. Ta hã
ĩ̱ma pire uptabi wa, ĩpara'uza hã te tãma mrami waihu'u õ di za, tãma ĩ̱wapure wa.
12 Wei morĩ wapsi, te za da'ãma aipo'o. Buru nho, da te 're upõrĩ za'ra mono parimhã,
te za da te 're sa'wari za'ra, ĩsa'warizéb 're. Tawamhã ĩtomhâ na te za da te ãma 're ro'o
za'ra. Ĩro hã sa'ẽtẽ nherẽ, da te wĩrĩ waihu'u õ di za. Tane ĩ̱ma ĩpire hã wei morĩ wapsi, te
za da'ãma aipo'o, tridu upõrĩ za'wari ne, ĩtomhâ za'wari ne. — Ãne ma tô dama rowasu'u,
Zuwã Batita hã.

Zezusi, â dawabzuri hã te te ĩ'manharĩzé wasu'u
Marcusi 1.9-11; Rucasi 3.21-22

13 Tawamhã Zezusi hã ma tô mo, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, Zodã pa
u, tame Zuwã Batita, â dawabzuri hã te te tãma 'manharĩ da.
14 Tane nherẽ, ma tô pibu Zuwã Batita hã, ĩsimirosa'rada hã te te tiwi ãma saprĩ da, â
dawabzuri te te tãma 'manharĩ tõ da. Ãne te tãma tinha:

— E marĩ da, te ĩ̱ma aipire uptabi nherẽ, ĩ̱ma asi'ru, â dawabzuri hã te aima 'manharĩ da. A hã te aré ĩ̱ma ĩ'manha.
15 Tawamhã Zezusi hã asa te tãma tinha:
— Tane tô. Ĩbâ ma te asina ĩ̱ma ĩwaihu. Tane nherẽ, te za ĩ̱ma ĩ'manha, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisutuzéb zarina, wa te wasina uwaimrami da. — Ãne ma tô tãma waihu'u Zezusi hã, Zuwã Batitaha ma. Taha wa, Zuwã hã ma tô ãma saze. Ma tô â dawabzuri hã tãma 'manha, Zezusihi ma.
16 Tawamhã â dawabzuri te te tãma 'manharĩ pari, ma tô â hawi watobro, Zezusi hã. Watobro wi, ma tô hâiwa hã tãma si'ridawa. Tawamhã Zezusi hã ma tô tisã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã we ĩtẽme ĩmorĩ hã hâiwa hawi, utu'u ne hã. Tawamhã ma tô ãma za.
17 Tawamhã hâiwa hawi te we ãma tinha:
— Ã hã ĩ̱'ra. Ĩ̱ma sawi uptabi di. Tãma ĩ̱to za'ẽtẽ uptabi di. — Ãne te we tinha, Ĩmama hã.

4

Zezusi hã, Wa'uburé te te ĩpibuzé wasu'u
Marcusi 1.12-13; Rucasi 4.1-13

1 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô Zezusi hã saprõ a'ubuni u, tame Wa'uburé hã te te nasi pibu da.
2 Tawamhã a'ubuni wi sãmra ré, ma tô bâdâ hã 40 na ãma ai'utõ, sai ãna sãmra ré hã. 40 na ma duré ãma timara. Tãma mrab uptabi di.
3 Tawamhã Wa'uburé ma tô ĩtẽme wi. Ĩtẽme wisi wamhã, te tãma tinha:
— Sena a hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra wamhã, ma'ãpé ẽtẽ ma nharĩ, ĩ'u'ẽtẽ wapu na aima si'manharĩ za'ra da.
4 Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha, ãne:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã ãne: “Dasa na si 're danhiptete za'ra mono õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩ'awaihu'u mono zém na zama, te za 're danhiptete za'ra.” — Ãne te tãma tinha, Zezusi hã.
5 Taha pari, Wa'uburé hã ma tô Zezusi hã saprõ Zeruzarẽ u, 'ri nho'u ĩwẽ uptabi u, te te duré pibu da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, te saprõ, 'ri nhisi u, sab da hâimo, 'ri 'rãihâ uptabi nhisi.
6 Tawamhã ãne te tãma tinha, Wa'uburé hã:
— Sena a hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra wamhã, ma'ãpé atobro, ti'ai u. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te za, u, hâiwa hawi we atẽme satõrĩ za'ra, tãma ĩromhuri'wa norĩ hã, te te ai'madâ'â za'ra da. Tinhib'rata na te za, u, siwi asapa, ẽne hã te te ai'u'a õ'umnhasite, aipara wi. Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa nhimi'ui'éré hã, duréihã, ĩbaihâ na hã.
7 Tawamhã Zezusi hã te asa tãma tinha:
— Mare di. “Asib'apito za'ra wa'wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã marĩ hã te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono õ nherẽ, 're pibu za'ra wa'aba mono õ di za, ta hã te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zô.” Ãne duré ĩmreme na rob'ui'éré, ĩbaihâ na hã. — Ãne te Zezusi hã tãma tinha.
8 Taha pari, te duré Wa'uburé Zezusi hã saprõ, ẽtẽ 'rãihâ u, danhib'apito norĩ nhipti'ai mono bâ te te rob'madâ'â mono da, uburé ro ĩwẽ uptabi hã te te ab'madâ'â mono da.
9 Tawamhã Wa'uburé te ãne tãma ropisutu, Zezusihi ma:
— Asib'apito na ĩ̱'ãma aiwata da, te za aihi'rãtitõ ĩ̱ma aime. Tawamhã ã hã uburé wa za aima tisõ, ate da.
10 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:
— Satanasi, mo oto aimorĩ, ĩ̱nhiti. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tô ãne rob'ui'éré: “Uburé Danhib'apito uptabi ãma si, te za 're aiwata za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si. Taha ma si te za 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, Asib'apito za'ra wa'aba ma si.” Ãne ĩmreme na rob'ui'éré, ĩbaihâ na hã. — Ãne te rob'ui'éré 'rada hã tãma 'rãzarõtõ Zezusi hã, Satanasihi ma.
11 Tawamhã Wa'uburé ma tô ĩhawi mo. Morĩ wamhã, hâiwa ãma romhuri'wa norĩ hã ma tô we ĩtẽme aihutu, te te siwi pawaptob da, Zezusi hã.

Zezusi hã, romhuri na te te ĩsãna'ratazé wasu'u
Marcusi 1.14-15; Rucasi 4.14-15

12 Tawamhã Zezusi hã Zuwã da te ĩsẽrẽzé wasu'u te te wapari wa, ma tô mo, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u.
13 Tawamhã Nazaré ãma 're ĩsãmra mono da hã, te te sima rowẽ õ di oto. Taha wa, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u si ma tô mo, tame oto 're sãmra mono da, Darireza ãma

ĩsõ'u zapoto 'rata, Zeburõhõ nhihudu norĩ nhipti'a niwĩ, duré Naptarihi nhihudu norĩ nhipti'a niwĩ.

14 Ãne ma tô Zezusi hã 'manha, duréihã Iza'iza hã te te ãma ĩrob'ui'érézéb zarina te te sina uwaimrami da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Ãne ĩsimi'ui'éré hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na:

15-16 "Zeburõhõ nhihudu norĩ nhipti'ai ãma 're ĩdahâimana za'ra mono, duré Naptarihi nhihudu norĩ nhipti'ai ãma zama, ĩsõ'u tẽme bâdâdi wa, 're ĩdahâimana za'ra mono hã, Zodã na pa nhisi zara niwĩ 're ĩdahâimana za'ra mono hã, Darireza ãma zudezu'õ norĩ hã dawazari 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã te uburé robra na 're dahâimana za'ra. Tane nherẽ, te za oto rowa'a za'ẽne hã da te 're 'madâ'â za'ra, tame. Te za oto dama rowa'a, dapẽ'ẽ 're robra na 're ĩdanomro mono norĩ ma."

Ãne Iza'izaha nhimi'ui'éré wasu'u hã, Zeburõhõ nhihudu norĩ 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ãma hã, Naptarihi nhihudu norĩ ãma zama.

17 Tawamhã ta hawim haré ma oto romhuri na sãna'rata Zezusi hã, Timama zadawa wasu'u na. Ãne ma tinhimirowasu'u na dama ãma sãna'rata:

— Aiwasété wi te za oto 're aipizari za'ra wa'aba mo. Ãhãna bâdâ hã ma tô oto ĩwa waptãrã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb da hã.

Zezusi hã, tepe na romhuri'wa norĩ zô ĩhârâ za'ra zé wasu'u
Marcusi 1.16-20; Rucasi 5.1-11

18 Tawamhã Zezusi hã Darireza na ĩsõ'u nhisi zaihâi baba 're morĩ wamhã, ma tô aibâ norĩ hã sãmri zahuré, tepe mrami na romhuri'wa norĩ hã, tisisãnawãi me: Sima na ĩsisi hã, Pedru na ĩsisi amo hã. Duré ĩno hã Ãdéré na ĩsisi hã. Ĩsõ'ui wa, te nasi abazipara hã wabzuri zahuré, tepe zô.

19 Tawamhã Zezusi hã te sô tihârâ zahuré:

— We ane wa'aba, ĩsiré 're ane wa'aba da oto, romhuri na aima ĩsisanho wa'aba da, ĩma 're ĩda'awaibui wa'aba mono zéb da hã. — Ãne te sô tihârâ zahuré, Zezusi hã.

20 Taha wa, ma te awa'awi tãma marẽme zahuré abazipara ma, Zezusihi siré 're neb zahuré da oto.

21 Tawamhã syry na sina pahâ wi, ma duré 'madâ'â zahuré, Ti'adu norĩ hã Zuwãhã me. Ta norĩ hã Zebedehe 'ra zahuré. Timama siré te abazipara sisinarĩ hã te te ãma a'rã'õtõ zahuré apâ, uba're wa. Tawamhã te duré sô tihârâ zahuré.

22 Sô hârâ zahuré wamhã, awa'awi ma tô tinhimiromhuri ma marẽme zahuré. Timama zama ma rẽme zahuré, Zezusihi siré 're neb zahuré da.

Zezusi hã da'ahâ na te te ĩda'apesezé wasu'u
Rucasi 6.17-19

23 Tawamhã daza'rui mono bâ te 're mo Zezusi hã, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma hã. Zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ, ma tô te te dama 're rowahutu. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na te duré te te dama 're rowasu'u, ĩwasu'uwẽ na. Dahâzé mono bâ ma duré da'apese. Hâzé u'âsi wa, sib'uware na 're ĩnomro mono norĩ zama ma apese, Zezusi hã.

24 Tawamhã Zezusi te te ĩda'apesezém na, ma tô rowasu'u hã te te ropé, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Taha wa, ma tô ĩtẽme da te 're 'wasari dahâzé mono bâ, uburé aimawi hã dahâzé da te 're ĩsépata za'ra mono norĩ hã, wa'uburé te te 're ĩwamnarĩ za'ra mono norĩ hã, duré da'rã siwamnarĩ wa, 're ĩdahâiba popo'o za'ra mono norĩ hã, duré ĩmorĩ'õ norĩ hã. Uburé ma tô da'apese, Zezusi hã.

25 Taha wa, ma tô da'ahâ uptabi na ĩsarina dasi'ré, Darireza hawi, duré Decapori hawimhã, duré Zeruzarẽ hawimhã, duré Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã. Duré Zodã pa zara niwĩ 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ zama ma tô ĩtẽme dasito.

5

Zezusi hã, ẽtẽ 'rãihâ ãma te te dama ĩrowahutuzé wasu'u
Rucasi 6.20-23

1 Tawamhã Zezusi hã da'ahâ uptabi na te te da'madâ'â wamhã, ẽtẽ 'rãihâ na ma tô sai'u, tame a'â sãmra da. Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô 'râwi ĩtẽme ubumro.

2 Tawamhã tame ma tô Zezusi hã tinhimirowahutu na tãma sãna'rata za'ra, ãne:

3 — Ni'wam norĩ hã umnhasi sina 'râwi 're ĩsipawapto waihu'u za'ra mono õ na 're siwaihu'u za'ra mono wamhã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono si za ta norĩ hã ĩ'upana te te 're ĩpawapto wẽ za'ra mono na te te sina 're waihu'u za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za rowẽ na 're hâimana za'ra, ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono wa.

4 — Duré, ni'wam norĩ hã ti'ab ré dawasété u'âsi 're danomro mono wa, da'ãma 're
ĩpẽ'ẽzé za'ra mono norĩ hã ta norĩ ma si tãma 're rowẽ za'ẽtẽ za'ra mono di za. Ta norĩ ma
si te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're pisutu za'ra, toi u'âsi 're ĩhâimana za'ra
mono zéb da hã.
5 — Duré, ni'wam norĩ hã tiwaihu'u pese na 'râwi 're ĩsi'madâ'â ze za'ra mono õ norĩ hã,
'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sima 're ĩ'madâ'â za'ra mono norĩ hã, ta norĩ ma si, tãma
're rowẽ za'ẽtẽ za'ra mono di za. Ta norĩ ma si te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ hã te
te 're tãma anhomri, te te tãma 're ĩropisutu za'ra mono zéb zarina.
6 — Duré, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb
uwaibaba, uburé marĩ ĩwẽ hã te te tãma 're ĩ'manharĩ za'ra mono da si, te te sima 're wẽ
za'ra mono wamhã, ta norĩ ma si, tãma 're rowẽ za'ẽtẽ za'ra mono di za. Ta norĩ ma si, te
za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te tãma ãma 're a'uwaimrami, rowẽ te te tãma 're ĩ'apisutu
mono zém na hã.
7 — Duré, ni'wam norĩ hã da'ãma 're ĩpẽ'ẽzé za'ra mono zéb zarina, da'ãma 're ĩsina
mono norĩ hã, ta norĩ ma si, tãma 're rowẽ za'ẽtẽ za'ra mono di za. Ta norĩ ãma si te za
'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãma tipẽ'ẽzé za'ra, za da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã.
8 — Duré, ni'wam norĩ hã marĩ wasété zô 're sipizari za'ra mono ãna 'Re ĩhâimana u'âsi
mono ma si, tãma 're ĩsihâiba nhomri u'âsi za'ra mono norĩ hã ta norĩ ma si, tãma 're rowẽ
za'ẽtẽ za'ra mono di za. Ta norĩ si te za titõmo na 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're
'madâ'â za'ra, 'râwi.
9 — Duré, rowẽ na dasiré 're dahâimana za'ra mono da, ni'wam norĩ hã tinhimiroti wẽ
na te te 're dapawaptob u'âsi za'ra mono wamhã, ta norĩ ma si, tãma 're rowẽ za'ẽtẽ za'ra
mono di za. Ta norĩ si te za ti'ra na te te 're sisi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
10 — Duré, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb
zarina, uburé marĩ ĩwẽ hã te te 're 'manharĩ za'ra mono da si, te te sima 're wẽ za'ra mono
wa, da te tãma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono norĩ ma si, tãma 're rowẽ uptabi za'ra
mono di za. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ta norĩ ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono
wa. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.
11 Tawamhã ãne te duré tãma rowahutu za'ra:
— Ĩ̱zazei'wa oto 're anomro aba mono wa, da te ai'ãma 're wasété za'ra wa'aba mono
nherẽ, duré da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, duré dazadawa
nhipese na taré da te dama 're aiwasu'u wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, ĩ̱wi 're aipizari
za'ra wa'aba mono õ wamhã, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za.
12 Taha wa, ma'ãpé atoi u'âsi, ãma 're anomro aba mono za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã
te za marĩ ĩwẽ hã sa'ẽtẽ na te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, hâiwa ãma asô 're ĩsimi'wara aba
mono hã. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ ma, ma tô da te
tãma 're rob'manharĩ u'âsi za'ra, da te aima 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono ne.
— Ãne na ma tô Zezusi hã tãma waihu'u sirõmo za'ra romhâ ré, te te waihu'u zara da.

Dasai warĩrĩzé wasu'u, rob'uiwẽzé wasu'u me
Marcusi 9.50; Rucasi 14.34-35

13 Tawamhã ãne te duré tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma:
— Ãne wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã sa ne, te za
dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Sa na hã dasa hã ãma se ti, dasai warĩrĩzé wa. Tane
nherẽ, oto 're se si'utõrĩ za'ra mono wamhã, niha da te 'manharĩ waihu'u õ di, apâ se da,
dasa da te ãma 're ĩwarĩrĩ za'ra mono da hã. Marĩ dai õ di oto, dama hã. Taré te za da te 're
sa'wari za'ra rob u, marĩ dai õ wa oto. Taha wa, te za oto taré ĩsisiwi 're danomro, dapara
na. Tane duré, a norĩ wa'wa hã ĩ̱zadawa wasu'u na dama 're romhuri wẽ za'ra wa'aba
mono nherẽ, oto romhuri hã 're sahâri za'ra wa'aba mono wamhã, marĩ dai õ di oto, 're
aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã za, ĩ̱ma hã.
14 — Ãne wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã rob'uiwẽzém
ne, te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re dasimani za'ra mono tõ da, da te dasima
're ĩrob'uiwẽ za'ra mono ne, te za 're ĩdanhimroi wẽ wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u.
'Rinho'u hã sa'a nhisiwi, da te 're ĩ'ri za'ra mono hã dawi 're simani waihu'u za'ra mono õ
di. 'Madâ'â pese di, dama hã. Tane duré, a norĩ wa'wa hã dawi 're aimani waihu'u za'ra
wa'aba mono õ di za. Sõ'awi te za dama 're ĩ̱wasu'u wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo.
15 Duré, rob'uiwẽzé hã da te ro'o wamhã, e piza'a na te za upsibi ni. Mare di.
Ĩsima'warazém na si te za sõ'awi da te 're sõré, 'ri paramhã te te dama 're rob'uiwẽ za'ra
mono da, 'ri 're, 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ ma.
16 Tane duré, a norĩ wa'wa hã te za sõ'awi dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo,
rob'uiwẽzé hã sõ'awi te te dama 're ĩrob'uiwẽ za'ra mono ne. Uburé marĩ hã te za dama 're
ĩ'manharĩ wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo, dama 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zé hã da te

're ĩ'madâ'â za'ra mono zéb zarina, Aimama za'ra wa'aba ãma 're dawata za'ra mono da, hâiwa ãma 're ĩsãmra mono ãma.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na, Mozési te te ãma ĩrob'ui'érézé wasu'u

17 — Duré, rosa'rata na ĩ̱ãma upa za'ra wa'aba õ di za, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'érézé hã, duré ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimiroti zama, te dawi sawi da, we ĩ̱morĩ na hã ti'ai u. Ta norĩ nhimirowasu'u 'rada hã te dawi ĩsawi da hã, we ĩ̱morĩ õ di. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã te ĩ̱sina ĩ'uwaimrami da si, wa wei mo.

18 Tô sena, wa za ãne aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. Hâiwa norĩ hã ti'ai me nimahã na si'utõrĩ zahuré da nherẽ, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã pire na te za tô dama 're hâimana u'âsi. Nima hã dawi 'masi'utõrĩ waihu'u õ di za, ĩ'ui'éré misi hã, duré ĩ'ui'éré 'rãzazazé hã, ĩwaptẽrẽ mono bâ. Za niha dama 're ĩromhâimana mono zéb da hã, ĩbaihâ na duréihã ĩsadawa wasu'u'wa norĩ te te ãma ĩrob'ui'éré sirõmo za'ra zéb zarina, rob'rãsutuzéb u za niha dama 're romhâimana uptabi za'ra mono õ ré, si'utõrĩ za'ra õ di za, ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rata norĩ hã.

19 Duré, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã nima hã roti hã taré dama 're 'maihâimana mono newa, te te 're 'madâ'â za'ra mono õ wamhã, duré ĩsine da te 're 'madâ'â tõ za'ra mono da, te te dama ãma 're roti za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za dama wapu na 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb ãma hã. Tane nherẽ, ni'wam norĩ si ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rada hã te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, duré ĩsine da te 're 'madâ'â pese za'ra mono da, te te dama ãma 're roti za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za dama pire na 're hâimana za'ra, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb ãma hã.

20 Ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Parisezu norĩ hâimanazém nhipai u, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ hâimanazém nhipai u, Wamama te te sima 're ĩ'aiwẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina si, 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono wamhã, tawapsi, te za dame 're asisisi aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u hã.

Dasisada 're ĩdanhiti'rui wairébé mono zé wasu'u

21 — Ãne hã ma tô duré 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩrotizé hã: "'Re danhimroi wa'aba mono õ di za. Ni'wam norĩ hã te te 're danhimroi mono wamhã, te za dawasété na dawaihu'u'wa norĩ u da te 're simro, ta norĩ hã ĩwasété na te te siwi 're waihu'u za'ra mono wa, te te dama 're 'ru za'ra mono da, da te dasiwi 're simroi mono da." Ãne duréihã aihi'rata norĩ wa'aba ma, ma tô roti.

22 Ãne na roti hã tô sena nherẽ, wa za oto wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, ãne na roti na hã. Ni'wam norĩ hã tisiré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ da, 're siti'ru za'ra mono wamhã, ta norĩ hã te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're awẽ'õ, ĩwasété na te te 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina. Duré ãté ni'wa hã te za tisiré ma tinha, ãne: "A hã, marĩ da, 're aihâimana mono õ." Ãne ni'wam norĩ hã te te dama 're nharĩ za'ra mono wamhã, te za da te 're simro, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ u, dawasété na dawaihu'u'wa norĩ tẽme, ta norĩ hã te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono da, ĩwasété na te te siwi 're waihu'u za'ra mono wa. Duré ni'wa hã ãté ãne te za tisiré ma tinha: "E niha asimiza'rese'õ a hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u na hã." Ãne ni'wam norĩ hã tisiré ma, te te 're nharĩ za'ra mono wamhã, ãté ta norĩ hã te za ropipa u 're sisisi, unhama ro'o u'âsi u.

23-24 Ãté a norĩ wa'wa hã te za 're anomro aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa u, marĩ hã tãma asõprubzéb da hã, wedeza ne nhisiwi 're sa'ra za'ra wa'aba mono da, tãma danhoprubzé nomrizé nhisiwi. Tawapsi ãté te za asina 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mo, marĩ hã asiré ma, 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wa, asisada 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã. Ãne wa, te za a'â asisô 're ĩsa'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, asõprubzé hã wedeza ne nho're, asiré u a'â asitẽme 're anomro aba mono da, asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wa, apâ duré asina 're asiwadi za'ra wa'aba mono da. Taha parip si te za apâ 're anomro aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa u, tãma asõprubzé hã oto tãma 're sõmri za'ra wa'aba mono da.

25 — Ãté ni'wa hã te za sima ai'ãma rosa'rata 'wa, dama rowairébé'wai u te te ai'mazaprõni aba da, marĩ tiwi ĩ'mai'manharĩ wasété aba zém na te te tãma ai'maiwasu'u wa'aba da. Ãne wamhã, te te ai'mazaprõni aba õ ré, te za tãma ai'masiwasu'u wa'wa, te te ãma ai'mazazei wa'aba wa, dama rowairébé'wa norĩ u, te te ai'mazaprõni aba tõ da, damrami'wai ma, te te ai'mai'rui wa'aba tõ da, dazazéb 're, da te ai'manherẽ aba tõ da.

26 Dazazéb 're, da te ai'manherẽ aba wamhã, marĩ hã dawi ĩ'mai'manharĩ wasété aba
wa'rãmi, dama asi'maiwa'âbâ 'rãsutu pese aba õ nherẽ, ta hawi ai'maiwatobro waihu'u
aba õ di za. Tô sena, wa ãne na hã aima rowasu'u za'ra wa'wa.

Damro na dasiwi danhipsaihuri wasu'u

27 — Ãne hã ma tô duré 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te
te dama ĩrotizém na hã: “Aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za.”
28 Ãne na roti hã tô sena nherẽ, wa za oto wa hã aimawi aima roti za'ra wa'wa, tô õhõ
na roti na hã. Ni'wam norĩ hã pi'õ, titõmo na te te 're 'madâ'â ze za'ra mono wa, te te
're waibui mono da, te te sima ãma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, taha na zama te za
tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra, tinhimirosa'rata na si nherẽ.
29 Duré marĩ hã atõmo nhimire niwĩm na 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, aiwasédé hã
're waibui wa'aba mono wamhã, tawamhã atõmo nhimire niwĩ asiwi 're sani za'ra wa'aba
mono wa, romhâ na asisiti 're ĩsãmra aba mono ne, te za oto 're anomro wẽ wa'aba mo.
Ato hã sahuré aima 're hâimana za'ra wa'aba mono õ nherẽ, aima 're rowẽ uptabi za'ra
wa'aba mono di za. Aihâiba wahuré ré, duré atõmo zahuré ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
hã ropipa u, te te 're asãmra aba mono wamhã, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono õ di za.
30 Duré, asib'rata nhimire niwĩm na aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, asiwi
're sihâri za'ra wa'aba mono wa, romhâ na asisiti 're ĩsãmra aba mono ne, te za oto 're
anomro wẽ wa'aba mo. Asib'rada hã sahuré aima 're hâimana za'ra wa'aba mono õ nherẽ,
aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za. Aihâiba wahuré ré, duré asib'rata zahuré
ré, ropipa u 're asisisi aba mono wamhã, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono õ di za.

Damro, da te 're ĩrẽme za'ra mono zé wasu'u
Mateusi 19.1-9; Marcusi 10.1-12; Rucasi 16.18

31 — Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te duré dama ĩrotizé hã, ãne: “Aibâ norĩ hã timro
te te 're rẽme za'ra mono õ ré, te za rob'ui'éré hã te te tãma 're sõmri za'ra, za te te ĩrẽmezém
na. Taha parip si, te za oto timro hã te te 're rẽme za'ra, pibu pese na.” Ãne duréihã Mozési
te te ãma ĩrob'ui'érézé hã, ãne na hã.
32 Ãne na roti hã tô sena nherẽ, wa za oto wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tô
õhõ na roti na hã. Pi'õ norĩ hã aibâ aimawi na 're sipsaihuri za'ra mono õ nherẽ, ĩmro te
te 're rẽme za'ra mono wamhã, tiwasédé hã te za te te 're 'manharĩ za'ra, aibâ norĩ hã. E
marĩ wa. Pi'õ norĩ hã ĩmro te te 're rẽme za'ra mono nherẽ, aibâ aimawi na duré apâ 're
mro zahu za'ra mono wamhã, tawapsi te za tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra, pi'õ norĩ
hã. Taha wa, aibâ norĩ hã tiwasédé te te tãma 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém hawi wa, te za
duré õ norĩ zama aibâ aimawi na 're mro za'ra mono wa, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ
za'ra. Duré aibâ norĩ hã, pi'õ, da te 're ĩrẽme za'ra mono na 're mro za'ra mono wamhã,
tawapsi, te za duré ta norĩ zama tiwasédé hã te te ãma 're 'manharĩ za'ra, aibâ norĩ hã.

Marĩ na da te dasima 're ĩropisutu za'ra mono zé wasu'u

33 — Ãne hã ma tô duré 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te
te dama ĩrotizém na Mozési te te ãma ĩrob'ui'érézé hã: “'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a, marĩ
na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô dama ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra
wa'aba mo.” Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩrotizém na rob'ui'éré hã.
34-35 Ãne na roti hã tô sena nherẽ, wa za oto wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa,
tô õhõ na roti na hã. Marĩ pire na taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za oto,
'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a. Mare di. Duré ãne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba
mono õ di za: “Hâiwa hã tô sena wahuré 're ĩsa'wari mono ne, wa duré wa hã tô sena aima
ropisutu.” Ãne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ
wa. Hâiwa hã taré hã 're ĩhâimana mono õ wa, tame 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 're sãmra
u'âsi mono wa, ta hawi te te we duré 're da'ab'madâ'â mono wa. Duré ãne na dama 're
ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: “Ti'a hã tô sena wahuré 're ĩsa'wari mono ne, wa duré
wa hã tô sena aima ropisutu.” Ãne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba
mono õ di za. E marĩ wa. Ti'a zama pire wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te si wa. Duré ãne
na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: “Zeruzarẽ na 'ri nho'õmo nhisi hã tô sena
're ĩsa'wari mono ne, wa duré wa hã tô sena aima ropisutu.” Ãne wasu'u zarina taré dama
're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te si wa
duré, uburé Danhib'apito uptabi te si wa.
36 Duré ãne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: “Ĩ̱'rã hã tô sena ĩ̱ma 're
ĩhâimana mono ne, wa duré wa hã tô sena aima ropisutu.” Ãne wasu'u zarina taré dama
're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Ai'rã za'ra wa'wa hã ate za'ra wa'aba õ

wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te si wa. Asi'uihâ na aséré hã asima 're 'rãdâ'â waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Duré asi'uihâ na 're asiséré'a waihu'u za'ra wa'aba mono õ di.
37 Marĩ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asina dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono wamhã, ãne si te za dama 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: “Ĩhe. Wa za tô 'manha.” Duré marĩ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima 're wẽ za'ra wa'aba mono õ wamhã, ãne si te za duré dama 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: “Mare di. Wa hã te 'manharĩ õ di za.” Ãne si te za dama 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. Ãne si dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ wamhã, Wa'uburé nhimiwada'uri zarina te za aiwasédé hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo.

Marĩ na da te dasima 're ĩwa'rãmi za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 6.29-30

38 — Ãne hã ma tô duré 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩrotizém na hã: “Ni'wam norĩ hã te te 're datõmo wamnarĩ za'ra mono wamhã, te za asa da te 're tõmo wamnarĩ za'ra ĩwa'rãmi, aiwab da. Duré ni'wam norĩ hã da'wa te te dawi 're prub za'ra mono wamhã, te za duré asa ĩwa'rãmi da te 're 'waprub za'ra, aiwab da.” Ãne na duréihã roti hã.
39 Tane nherẽ, wa za duré wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tô õhõ na rotizém na hã. Da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, asa dama ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono õ di za. Atob'rata nhimire niwĩ da te 're aihâ za'ra wa'aba mono wamhã, dama ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono õ di za. Taré te za 're aipizari za'ra wa'aba mo, atob'rata amo niwĩ, da te duré 're aihâ za'ra wa'aba mono da.
40 Ãté ni'wa hã te za ai'ãma wa'aba sima rosa'rata, dawasété na dawaihu'u'wa norĩ u te te ai'mazaprõni aba da, marĩ tiwi ĩ'mai'manharĩ wasété aba zém na te te tãma ai'maiwasu'u wa'aba da. Tawamhã ãté te za tãma ai'maiwasu'u wa'wa, ta norĩ hã te te aima 'maipisutu aba da, asõ'utu'u ĩwa'âbâ syryre hã ĩwa'rãmi tãma 'manhomri aba da, tiwi ĩ'mai'manharĩ wasété aba wa'rãmimhã. Ãne wamhã, te te aiwi 'mai'âri aba wamhã, asi'ubuzéb zama te za tãma ĩ'manhomri 'wa, wa'âbâ za'ẽtẽ nherẽ, te te aiwi 'maiwaptẽrẽ õ nherẽ.
41 Duré, ni'wam norĩ hã bâdâdi na marĩ hã misi ti'ai pibuzém na tãma 're 'wasari aba mono da, te te aima 're 'ru za'ra wa'aba mono wamhã, asi'uihâ na te za asima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mo, taha nhipai u, maparane ti'ai pibuzém na tãma 're 'wasari aba mono da a'â.
42 Duré marĩ hã da te aiwi 're waptẽrẽ za'ra wa'aba mono wamhã, te za dama 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo. Duré marĩ hã asibro hã taré a'â da te aiwi 're waptẽrẽ za'ra wa'aba mono wamhã, dawi 're sawi za'ra wa'aba mono õ di za, asimarĩ 'wa hã. Te za tô taré dama 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo, a'â.

Da'ruiwapari'wa norĩ, da te 're ĩsawi pese za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 6.27-28, 32-36

43 — Ãne hã ma tô duré 're ĩwapari za'ra wa'aba mo: “Asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ si te za 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Ai'ruiwapari'wa norĩ si te za asa asiwi 're ĩwẽ'õ pese za'ra wa'aba mo.”
44 Tane nherẽ, wa za duré wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tô õhõ na rotizém na hã. Ai'ruiwapari'wa norĩ hã te za 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Duré te te aima 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono norĩ ãma, te za 're aimreme zusi aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩwẽ si te te tãma 're apisutu mono da, ta norĩ ma.
45 Ãne te za dama 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, Aimama aba 'ra na sena na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, hâiwa ãma 're ĩsãmra mono 'ra na. E marĩ wa, te za ai'ruiwapari'wa norĩ hã 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Ni'wai ma, ĩsawi hã te te ba'a õ wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Uburé te te 're da'azawi pese, te te 're ĩsawi pese za'ra mono norĩ hã, duré te te 're ĩsawi õ za'ra mono norĩ zama. Aiwapsi te bâdâ hã te te dama 're rob'uiwẽ za'ra, 're ĩnomro wẽ mono norĩ ma, duré 're ĩnomro wasété mono norĩ ma zama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina. Aiwapsi te duré tã hã dama 're ta'a za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono norĩ ma, duré te te 're ĩwapari za'ra mono õ norĩ ma zama, ĩsimipisutuzéb zarina.
46 Rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã bété. Ta norĩ hã dawi 're sipsaihuri u'âsi za'ra mono wa, te 're nomro wasété. Ta norĩ hã te tizawi pese 'wa norĩ si te te 're sawi za'ra. Tawamhã asawi pese 'wa norĩ si, 're sawi pese za'ra wa'aba mono wamhã, e te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ hã te te aima 're sõmri za'ra wa'wa. Mare di. Ĩwẽ hã te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono õ di za.
47 Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u'õ'wa norĩ hã te te 're saze za'ra mono õ nherẽ, te tisiwadi norĩ ma, marĩ ĩwẽ hã te te tãma 're 'manharĩ za'ra, siré 're ĩhâimana za'ra mono mono norĩ ma hã. A norĩ wa'wa hã bété, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma si, marĩ

ĩwẽ hã tãma 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, aiwapsi te aiwasété na dame 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u'õ'wa norĩ siré.
48 Taha wa, te za a norĩ wa'wa hã uburé 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te da'ãma 're a'upai mono ãna, uburé te te 're ĩda'azawi pese mono ne.

6

Dasisõ'a, marĩ hã da te dasima 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé wasu'u

1 — 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, 're aiwata za'ra wa'aba mono da, marĩ hã dama 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zém na hã ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za, danho'a hã, ãne na hã taré da te 're ai'madâ'â wẽ za'ra wa'aba mono zô. Asimiza'rese te za 're anomro aba mo, ãne hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tõ da. Ãne hã danho'a 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, Aimama 'wa hã hâiwa ãma 're ĩhâimana mono hã tinhoprubzé ĩwẽ uptabi hã te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono õ di za, marĩ ĩwẽ hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé wa'rãmimhã.
2 — Taha wa, ĩsibrob'õ norĩ ma, marĩ hã tãma 're ĩsõmri za'ra wa'aba mono zém na, da te 're aiwẽsãmri za'ra wa'aba mono da, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, ãne na hã. Ãne hã te ni'wam norĩ hã te te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb 're, 'ri 're, duré 'ri nhi'riti na 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma zama. 'Re hâimana wẽ za'ra mono newa, te ta norĩ hã ãma 're dawata za'ra mono zô, ãne hã te te dama 're 'manharĩ za'ra. Tawamhã, ãma 're dawata za'ra mono wamhã, taha na si te za tô ãma 're hâimana za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhoprubzé hã nimahã bâtâ na hã tãma 're hâimana za'ra mono õ di za. Tô sena, wa ãne hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa.
3-4 Taha wa, ni'wai wi, marĩ zô 're rowaptâ'â mono wa, 're pawaptob za'ra wa'aba mono wamhã, sõ'awi 're pawaptob za'ra wa'aba mono õ di za, da te ãma 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono tõ da, marĩ na 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mono zém na hã. Dama 're ĩrob'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zém na hã, da te 're ai'madâ'â za'ra wa'aba mono õ nherẽ, te Aimama aba si te te ai'ãma 're 'madâ'â za'ra wa'wa. Taha wa, te za taha si ĩwẽ hã te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, ĩwa'rãmi.

'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're ĩdamreme zusi mono zé wasu'u
Rucasi 11.2-4

5 — Duré ni'wam norĩ hã te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina, te danho'a 're mreme zusi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Hâiwi 're simasa mono sina, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma, 're mreme zusi, 're hâimana wẽ za'ra mono newa, da te 're 'madâ'â wẽ za'ra mono da. 'Ri nhi'riti wa, bâdâdi sitob ãma, te duré ãne 're mreme zusi, da'ahâ norĩ nho'a. Tawamhã, da te 're 'madâ'â wẽ za'ra mono wa, ãma 're dawata za'ra mono wamhã, taha na si te za tô ãma 're hâimana za'ra. Nimahã na hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhoprubzé hã tãma 're ĩhâimana za'ra mono da hã, mare uptabi di za, ta norĩ ma hã. Tô sena wa ãne na aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa.
6 Duré, a norĩ wa'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, te za 'ri para u 're asisisi aba mo, asõrõwa 'ri 're wa'wa u. Tawamhã te za asiré 're ĩ'ridawa nhitob za'ra wa'aba mo, Aimama aba ma, 're aimreme zusi aba mono da, romnhiwasi nimahã bâtâ na da te 're ĩ'madâ'â waihu'u za'ra mono õ ma hã. Ãne wamhã, aihâiba pisutu 're aimreme zusi aba mono ré, Aimama aba si te te ai'ãma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, te za taha si ĩwẽ hã te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, ĩwa'rãmi.
7 — Duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono wamhã, taré aimreme na 're sahu ahâ za'ra wa'aba mono õ di za apâre, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're aiwapari za'ra wa'aba mono õ newa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u'õ'wa norĩ si te timreme na te te tãma 're sahu u'âsi za'ra taré, taha zarina si te te 're pawaptob za'ra mono da newa.
8 Taha wa, ta norĩ ne 're aimreme zusi aba mono õ di za. E marĩ wa. Aimama aba wi, marĩ hã tiwi 're waptẽrẽ za'ra wa'aba mono õ ré, marĩ zô aiwi 're ĩrowaptâ'â za'ra wa'aba mono zé hã, te te 're awaihu'u sirõmo mono wa.
9 Ãhã zarina si te za 're aimreme zusi aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma:
“Wamama, hâiwa ãma 're asãmra mono hã, asisi wẽ na uburé da te 're aiwaihu'u za'ra mono da, wa aima da'ãma 're ĩ̱mreme.
10 Uburé da'ãma 're asib'a'uwẽ mono da, wa duré da'ãma 're ĩ̱mreme. Hâiwa ãma aima romhuri'wa norĩ hã, asima 're ĩwẽ mono zéb zarina si, te te 're ĩ'aiwapari pese za'ra mono ne, ti'ai ãma uburé da te duré 're aiwapari pese za'ra mono da, wa da'ãma 're ĩ̱mreme.
11 Ã bâtâ na, wei wama 're anhomri mono, wasa hã ãma 're ĩwasaihuri mono zéb da hã.

12 Dawasédé hã da te wa'ãma 're 'manharĩ za'ra mono wa, wa te wasina 're ĩ'madâ'â za'ra
mono õ ne, a hã duré wa'ãma 're ab'madâ'â mono õ di za, wawasédé hã.
13 Duré, 're wa'ab'madâ'â nhimini mono õ di za, Wa'uburé hã te te 're wa'a'upi mono wa,
wawasété u 're warere'e tõ mono da. Ma'ãpé, 're wa'anho'reptui u'âsi mono, ĩwasété
uptabi wi.”

Ãne si te za Aimama aba wi, 're ĩrowaptẽrẽ za'ra wa'aba mo. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

14-15 Tawamhã ãne te duré tãma roti za'ra:

— Dawasédé hã da te ai'ãma 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã asina 're 'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, Aimama 'wa hã te za duré uburé aiwasédé hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã te te ai'ãma 're 'madâ'â u'âsi za'ra wa'wa. Dawasédé hã da te ai'ãma 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono nherẽ, asina 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ wamhã, tawapsi, aiwasédé hã te te ai'ãma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za Aimama 'wa hã, hâiwa ãma 're ĩsãmra mono hã.

Dasai ãna a'â 're ĩdahâimana za'ra mono zé wasu'u

16 — 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, asai ãna a'â 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, ai'ubu pire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za. Ni'wam norĩ si te za ubu pire na sai ãna 're mreme zusi, 're nomro wẽ mono newa, da te 're 'madâ'â wẽ za'ra mono da. Tawamhã, da te 're 'madâ'â wẽ za'ra mono wa, ãma 're dawata za'ra mono wamhã, taha si te za tô tãma 're hâimana za'ra. Nimahã na 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhoprubzé hã tãma 're hâimana za'ra mono õ di za, ta norĩ ma hã. Tô sena wa ãne na hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa.

17-18 Taha wa, a norĩ wa'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, asai ãna a'â 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, te za taré â na 're asi'ubu upsõ za'ra wa'aba mo, tô 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Te za duré taré 're asiwarĩrĩ za'ra wa'aba mo, a'â asai ãna 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono tõ da, Aimama aba si te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, datõmo na da te 're ĩ'madâ'â waihu'u za'ra mono õ si. Ãne wamhã, aihâiba pisutu, asai ãna a'â tãma 're aimreme zusi aba mono ré, Aimama aba si te te ai'ãma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, te za ĩwẽ hã te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, ĩwa'rãmi.

Hâiwa ãma, marĩ hã wẽ uptabi na 're ĩhâimana za'ra mono wasu'u
Rucasi 12.33-34

19 — Marĩ ĩwa'âbâ za'ẽne hã asima si 're ubumroi pese za'ra wa'aba mono õ di za, ti'a 're anomro aba mono ré hã. Ti'ai ãma marĩ na 're ĩdanhimarĩ za'ra mono hã si'utõrĩ pese di, dawi 're u're su'u za'ra mono wa, duré zazahâi hâzapu'u'wa hã te te dawi 're hâiwasété za'ra mono wa. Ĩsipsaihuri norĩ hã te za duré dawi sô 're sisisi, dawi 're sipsaihuri za'ra mono da, danhimarĩ na.

20 Hâiwa ãma asimarĩ za'ra wa'wa hã ĩsi'utõrĩ'õ zô si te za asima 're ĩrob'ruiwapari za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwẽ uptabi hã te te asô 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mono zô si. Tame marĩ hã dawi 're u're waihu'u za'ra mono õ di. Zazahâi hâzapu'u'wa hã te te duré dawi 're hâiwasété waihu'u za'ra mono õ di. Duré ĩsipsaihuri norĩ hã dawi 're sipsaihuri waihu'u za'ra mono õ di, tamemhã.

21 Ti'ai ãma asimarĩ ahâ zô si 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si te za aipẽ'ẽ 're, asima 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, hâiwa ãma ĩwẽ hã ĩsi'utõrĩ'õ upana. Duré hâiwa ãma ĩwẽ uptabi zô si, asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si te za asima 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwẽ te te asô 're ĩ'apisutu aba mono zô si.

Rob'uiwẽzé wasu'u
Rucasi 11.34-36

22-23 — Rob'uiwẽzé hã te za da te dasima 're ro'o za'ra, dama rob'madâ'â pibu pese da. Tane duré, dato hã aiwa rob'uiwẽzém ne. Datõmo wẽ wamhã, dama rob'madâ'â pese di. Datob'a wamhã, dama rob'madâ'â waihu'u õ di. Tane duré, a norĩ wa'wa hã asimirosa'rata wẽ za'ra wa'aba wamhã, te za rowa'a na ne 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré, asimirosa'rata wasété za'ra wa'aba wamhã, robra na ne te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

Rob'uiprazéb zô si da te dasima 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 16.13; 12.22-31

24 — Dama romhuri'wa hã ĩsib'apito maparane wamhã, aiwa te te tãma 're romhuri wẽ zahuré mono õ di za. Ĩsib'apito maparane wamhã, sahuré te te 're sawi pese zahuré mono

õ di za. Misi te za te te 're sawi pese. Ĩhâiba amo si te za te te siwi 're wẽ'õ. Duré sahuré te te 're wapari pese zahuré mono õ di za, romhuri'wa hã. Misi te za te te 're wapari pese. Ĩhâiba amo si te za te te 're 'ruiwapari. Tane, a norĩ wa'wa hã rob'uiprazéb zô si, asima 're romhuri za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're romhuri wẽ waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. Mare di.

Marĩ na 're dahâtâ'â za'ra mono ãna 're ĩdanomro mono zé wasu'u

25 — Taha wa, wa za duré ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Marĩ na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za, asazé wa'aba na, duré 're ĩ'âhuri aba mono õ na zama. Duré ai'uzazém na zama, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. E taré wasa zô si wa za 're wahâimana za'ra. Mare di. Wasazé nhipai u pire uptabi di, wahâimanazé hã. E taré 're ĩwasi'uza za'ra mono zép si, te wahâiba hã wama 're hâimana za'ra. Mare di. Marĩ ĩwẽ uptabi da, te wahâiba hã wama 're hâimana za'ra.

26 Duré, sire norĩ hã bété. Ta norĩ hã te te sima 're robzuri mono õ di. Duré te te sima 're rob'rãihâri za'ra mono õ di. Robza'razéb ãma te te sisa 're robza'wari za'ra mono õ di duré, ãma 're ĩsaihuri mono zéb da hã. Tane nherẽ, te Aimama 'wa hã hâiwa ãma 're ĩsãmra mono hã ĩsa hã te te tãma 're anhomri u'âsi. E tawamhã sire si te te 're azawi pese, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Sire zawi nhipai u, tãma asawi uptabi za'ra wa'aba di. Taha wa, sire te te 're ĩ'ab'madâ'â mono zém nhipai u, te za te te 're ai'madâ'â pese za'ra wa'wa, Aimama 'wa hã, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono tõ da.

27 Duré, 're atâ'â za'ra wa'aba mono zém na asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono wamhã, e asibâtâ na 're atâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. E asibâtâ nhipai u, te za 're aihâimana siroptub za'ra wa'aba mo. Mare di. Asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina, asibâtâ nhipai u 're aihâimana siroptub za'ra wa'aba mono õ di za.

28 — E marĩ wa, te bété ai'uzazéb õ na asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mo. E asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za rowẽ na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Mare di. Ma'ãpé, romnhirãrã 're ĩhâimana za'ra mono zém na rosa'rata za'ra wa'aba a'â, rom na 're ĩsimasa mono na hã. Ta norĩ hã ti'uzazéb da hã, te te sisada 're 'manharĩ za'ra mono da, te te 're romhuri za'ra mono õ di.

29 Tane nherẽ, dama 'madâ'â zei uptabi di, romnhirãrã hã. Apito Saroma hã sibro pese wa, uza wẽ uptabi na 're si'uza mono nherẽ, taha nhipai u, dama 'madâ'â zei uptabi di, romnhirãrã hã.

30 Romnhirãrã hã hâiwi 're simnhatã mono ré, te za du hã ĩré da te 're wazâri za'ra, unhama da, da te 're ub'rã za'ra mono da. Taha wa, 're simasam hâ mono dai õ nherẽ, ma tô wẽ uptabi na te te 're ab'manharĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. E tawamhã, ai'uzazé hã te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono õ di za bété. Te za tô te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, du hâimanazéb zawi nhipai u te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, a norĩ wa'wa hã. E niha Aimama 'wa hã asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono õ di, taha si ai'uzazé hã te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono wa.

31-32 Aimama 'wa hã hâiwa ãma 're ĩsãmra mono ma hã, tãma aiwaihu'u pese za'ra wa'aba di, marĩ zô aiwi 're ĩrowaptâ'â za'ra wa'aba mono zém na hã. Taha wa, marĩ na asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. Ãté asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono wa, te za ãne asima 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mono zéb zarina, ãne asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: “E ma hawi te za mra hã wama 're wairébé, duré wa te 're ĩ'âhuri mono zéb da hã, duré wa'uzazéb da hã.” Ãne na asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u'õ'wa norĩ hã, taha zô si te sima 're sõpré, sina 're hâtâ'â za'ra mono wa.

33 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãma 're ĩsib'a'uwẽ za'ra mono norĩ ma, ĩwẽ uptabi hã te te tãma 're ĩsõmri za'ra mono zéb zô si, te za asima 're asõpré u'âsi aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're aiwẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina si, 're anomro wẽ wa'aba mono da, te za asima 're ĩwẽ u'âsi za'ra wa'aba mo. Tawamhã, ãhã zô si 're asõpré wa'aba mono wamhã, marĩ zô aiwi 're ĩrowaptâ'â za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za tô te te aima 're anhomri 'wa, Aimama 'wa hã.

34 Awẽ sidâpâsi te marĩ hã asada 're hâimana za'ra wa'wa. Tane nherẽ, oto ai'ãma 're awẽ za'ra wa'aba mono wamhã, te za asina 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zém na hã, marĩ hã asada 're hâimana za'ra wa'aba mono nherẽ. Taha wa, za duré ai'ãma 're ĩ'awẽ za'ra wa'aba mono zé bâtâ na hã 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te za awẽ sidâpâsi bâdâ hã te te ai'ãma 're ab'madâ'â 'wa.

7

Dawasédé hã da te dasi'ãma 're ĩsa'ra mono zé wasu'u
Rucasi 6.37-38, 41-42

1 — Dawasédé hã da'ãma 're ĩsa'ra za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiwi 're dawẽ'õ za'ra wa'aba mono õ di za, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono tõ da.
2 Asi'uihâ na asiwi 're dawẽ'õ pese za'ra wa'aba mono wamhã, taha zarina te za tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're aiwẽ'õ pese za'ra wa'wa, ĩwa'rãmi. Asiwi 're dawẽ'õ za'ra wa'aba mono õ wamhã, tawapsi, te te siwi 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono õ di za, ãne na hã aiwa.
3-5 Ãne, wa za duré ãma aima romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ãté wede wa'õno hã atob 're te nomro, sabui õ nherẽ. E niha te za bété sô ĩtõmo 'madâ, wede nhiprubre wazere da, asisãnawã tõmo hawimhã. E ãne hã ĩ'uwaibaba. Mare di. Wede wa'õno hã atob 're ĩnomro hã sabui õ nherẽ, e niha te za tãma ĩnha: “Ropru hã a'â te aima wazere, atõmo hawimhã.” Mare di. Wede wa'õno hã te za a'â atõmo hawimhã ĩwaze. Tawamhã te za sô airĩtĩ wẽ, wazere da, asisãnawã tõmo hawimhã, wede nhiprubre hã.
6 — Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ruiwapari'wa norĩ ma, ĩwasu'uwẽ na tãma 're rowasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, te te ãma 're ĩwasété za'ra mono norĩ ma hã. E marĩ wa. Ta norĩ hã wapsã ma, marĩ ĩse hã da te tãma 're a za'ra mono nherẽ, dazô 're sipizari za'ra mono wa, te te 're ĩdahâzu mono ne, te za ta norĩ hã asada 're hâimana wasété za'ra wa'wa. Uhâbâ norĩ hã marĩ wẽ zô, sima 're sõpré waihu'u mono õ di. Marĩ ĩwẽ hã wa'âbâ za'ẽtẽ nherẽ, uhâbâi ma, da te 're sãmra mono wa, taré te te 're ĩwati'i za'ra mono ne, te za ta norĩ hã taré te te 're wapari za'ra, ĩwasu'uwẽ hã. Taha wa, ta norĩ ma, 're rowasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ruiwapari'wa norĩ ma hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, da te 're ĩrowaptẽrẽ za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 11.9-13

7-8 — 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, te za ĩwẽ hã 're ĩwaptẽrẽ za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za tô te te aima 're anhomri 'wa. Ĩwẽ zô si te za duré asima 're asõpré u'âsi aba mo. Tawamhã taha zarina te za tô te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, 'râwi aima 're hâimana za'ra wa'aba mono da. Duré ni'wa hã 'ri tede'wa zô te te 're ĩ'ridawa ta'a mono ne, te za ĩwẽ hã tiwi 're ĩwaptẽrẽ za'ra wa'aba mo. Tawamhã 'ri tede'wa te te tãma ĩ'ridawa ne, te za tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima 're anhomri 'wa, ĩwẽ hã, si'uihâ na.
9 Ãne, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ai'ra hã ĩ'u'ẽtẽ wapu te te aiwi 'maiwaptẽrẽ aba wamhã, e ẽne te aré tãma ĩ'manhomri 'wa, te te ĩwaptẽrẽ upana. Mare di. Ĩ'u'ẽtẽ wapu si te aré tãma ĩ'manhomri 'wa, te te 'rẽne da, ai'ra wa'wa hã.
10 Duré, tebe te te aiwi 'maiwaptẽrẽ aba wamhã, e wahi te aré tãma ĩ'manhomri 'wa, te te ĩwaptẽrẽ upana. Mare di. Tepe si te aré tãma ĩ'manhomri 'wa, te te 'rẽne da.
11 Tane duré, a norĩ wa'wa hã 're anomro wẽ uptabi aba mono õ nherẽ, te marĩ ĩwẽ si tô ai'ra norĩ ma, 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo. E tawamhã Aimama 'wa hã hâiwa ãma 're ĩsãmra mono hã wẽ uptabi na 're hâimana mono nherẽ, e ai'ra norĩ ma 're asõprub za'ra wa'aba mono zém nhipai u, te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono õ di za bété, tinhoprubzé ĩwẽ hã. Te za tô ĩsipai u te te aima 're sõmri za'ra wa'wa ĩwẽ hã, tiwi 're ĩwaptẽrẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba.
12 — Marĩ ĩwẽ si da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima 're ĩdawẽ za'ra wa'aba mono ne, te za marĩ ĩwẽ si dama 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩwa'rãmi. Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré hã te wama wasu'u za'ra, duréihã ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'éré zama.

Bâdâdi nhitobzé wasu'u
Rucasi 13.24

13-14 — Duré, ropipa u 're ĩdanhisisi mono zé hã bâdâdi hã sa'ẽtẽ uptabi di. Duré ĩsitobzé hã, sa'ẽtẽ uptabi di. Taha wa, dama wapure di, ãma 're ĩdanomro mono zéb da hã, bâdâdi hã sa'ẽtẽ uptabi wa. Taha wa, te da'ahâ uptabi na ãma 're danomro, ropipa u, tamomo 're danhisisi mono wa, da te 're robzépata u'âsi za'ra mono da. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zéb u, 're ĩdanhisisi mono zéb da hã, bâdâdi nhitobzé hã syryre di. Tamomo bâdâdi hã syry uptabire di duré, ãma 're ĩdanomro mono zéb da hã. Dama pire di, ãma 're ĩdanomro mono zéb da hã. Taha wa, te da'umro na si da te dasina 're uwaimrami za'ra. Taha wa, ma'âpé, sada 're asiptete za'ra wa'aba mono, bâdâdi nhitobzé ĩsyryre na si 're asisisi aba mono da, rowẽ uptabi u.

Rob'rãi wasu'u, 'wabzéré wasu'u me
Rucasi 6.43-44

15 — Duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi õ 'wa norĩ wi, te za 're
asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Ta norĩ hã tô sena dasiré 're hâimana wẽ za'ra mono
newa, te za te te dama 're roti za'ra taré. Ta norĩ hã te abaze zahi ne 're hâimana u'âsi
za'ra, ĩsazei'wa norĩ zada.
16 Ta norĩ hã uburé marĩ hã te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na te za ãma 're ĩwaihu'u
za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wai õ na hã. E 'wabzéré
hã te za rob'rã na 're 'rã za'ra, uwa 'ru 'rã na. Mare di. Uwa 'ru 'rã na 're 'rãi waihu'u za'ra
mono õ di, 'wabzéré hã. Duré, e apto hã rob'rã ĩse na te za 're 'rã za'ra. Mare di. Ãma 're
'rãi waihu'u za'ra mono õ di, apto hã.
17-18 Duré rowede hã wẽ wamhã, 're 'rãi wasété za'ra mono õ di za. Te za 're 'rãi wẽ u'âsi
za'ra. Wasété wapsi, te za 're 'rãi wasété u'âsi za'ra. Ta norĩ hã 're 'rãi wẽ waihu'u za'ra
mono õ di za.
19 Rowede hã 're 'rã za'ra mono õ wa, te za da te 're sãna'rata nhihâri za'ra, unhama u
da te 're sãmra mono da.
20 Tane, aibâ norĩ hã roti tô senai'õ na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ hã uburé marĩ
hã te te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zém na, te za ãma 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wai õ na hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u, 're ĩdanhisisi mono zé wasu'u
Rucasi 13.25-27

21 — Ãté ni'wam norĩ hã te za dama 're siwasu'u za'ra, ãne: “Zezusi hã ta hã Ĩ̱nhib'apito.
Wa hã tãma romhuri'wa, wa tô 're ĩ̱hâimana u'âsi.” Ãne ni'wam norĩ hã dama 're siwasu'u
za'ra mono nherẽ, uburé 're sisisi mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're
ĩsib'a'uwẽ mono zéb u hã. Ni'wam norĩ si te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ, 're
hâimana za'ra, Ĩ̱mama hã hâiwa ãma 're ĩsãmra mono hã te te sima 're ĩ'awẽ mono zéb
zarina, marĩ ĩwẽ si te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono norĩ si.
22 Nimahã bâtâ na ropsi'utõrĩzéb ãma, Ĩ̱mama za oto da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã te za
da'ahâ na ĩ̱ma nharĩ za'ra ni, ãne: “Wanhib'apito, Wanhib'apito, wa norĩ hã asadawa
para, wa tô wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Asadawa
para, wa tô duré wa'uburé hã wa te dama 're sãmra za'ra. Marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ
hã wa tô duré wa te dama 're 'manharĩ za'ra, asadawa para.” Ãne na hã da'ahâ na te za
ĩ̱ma tasiwasu'u za'ra ni, ĩ̱nhib'a'uwẽ uptabi hã 're danomro mono newa.
23 Tane nherẽ, wa za wa hã ĩ̱si'uihâ na tãma nharĩ za'ra, ãne: “Te aiwaihu'u za'ra wa'aba
õ di, ĩ̱zazei'wa na. Marĩ ĩwasété si ma tô 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo. Mo oto
ai'aba'réi wa'aba, ĩ̱nhiti.” Ãne wa za ta norĩ ma nharĩ za'ra, misi haré.

'Ri'wa norĩ wasu'u
Rucasi 6.46-49

24-25 — Ãne, wa za duré ãma aima simiré'é za'ra wa'wa, 'ri'wai wasu'u na. 'Ri'wa hã
tãma rosa'rata waihu'u pese wa, ma tô ẽtẽ nhisiwi 'ri hã 'manha, siptete na 're sa mono
da. Tawamhã tã hã pĩni za'ẽtẽ na 're ta'a mono wa, ma tô 're âpré. 'Re âpré mono wamhã,
'ri u ma tô 're praba, â hã. Rowa'u'u za'ẽne hã ma tô duré 're pusi, 'ri uwaibaba, te te me
da aré. Tane nherẽ, 'ri hã simei õ di, ẽtẽ nhisiwi te te sima 'ri wa, aibâ hã. Tane duré, ã hã
te ĩrotizé hã ni'wam norĩ hã te te 're wapari za'ra mono wa, te te oto 're 'madâ'â pese za'ra
mono wamhã, ta norĩ si te za rowẽ na 're hâimana u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
'rata.
26-27 — 'Ri'wa hâiba amo na, wa za duré ãma aima simiré'é za'ra wa'wa, tãma ĩrosa'rata
waihu'u õ hã. Ta hã supara nhisiwip si ma tô sima 'ri, siptete na tãma 're sab u'âsi mono
da newa. Tawamhã tã hã pĩni za'ẽtẽ na 're ta'a mono wa, ma tô 're âpré. 'Re âpré mono
wamhã, 'ri u ma tô 're praba, â hã. Rowa'u'u za'ẽne hã ma tô duré 're pusi, 'ri uwaibaba.
Tawamhã 'ri hã ma tô 'marõwĩ, awa'awi. Tane duré, ã hã te ĩrotizé hã ni'wam norĩ hã
tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherẽ, te te 're 'madâ'â za'ra mono õ wamhã, ta norĩ
si te za si'uihâ na 're sisimini za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata za 're ĩdahâimana u'âsi
za'ra mono zé hã.
28 Tawamhã Zezusi hã ãne na te te dama rowasu'u parimhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra
ni, te te dama ĩrowahutuzém na hã.
29 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ,
simirowasu'u wapure na te te dama 're ĩrowahutu za'ra mono ne, te te dama 're rowahutu
mono õ di, Zezusi hã. Simirowahutu pire uptabi na ma tô te te dama 're rowasu'u. Taha
wa, ma ãma tatob'uzu za'ra ni, dama ĩwaihu'u'õ hã te te dama wasu'u wa.

8

Aibâ ĩ'wa're ré hã Zezusi te te ĩpesezé wasu'u
Marcusi 1.40-45; Rucasi 5.12-16

1 Tawamhã Zezusi hã ma tô ẽtẽ 'rãihâ hawi si'ra. Te te si'rai wamhã, da'ahâ uptabi na
ma tô ĩsarina ai'aba'ré ni.
2 Tawamhã aibâ ĩ'wa're ré hã ma tô ĩtẽme wi. Ĩtẽme wisi wamhã, ma tô hi'rãtitõ nhamra,
ĩpapara. Te tãma tinha:
— Apito, ḭ̃ma aiwaihu'u pese di, asimipese waihu'u pese na. Taha wa, asima ḭ̃wẽ
wamhã, te za ḭ̃pe.
3 Tawamhã Zezusi ma tô tinhib'rada hã wahutu, te te ãma upi da. Te te upi wamhã, te
tãma tinha:
— Tane tô. Wa tô ḭ̃sima aiwẽ, te aipese da. Tâibâ oto aihâzé hã.
Tawamhã awa'awi ma ĩ'wa're hã tãma apa.
4 Tawamhã Zezusi hã te tãma tinha, ãne:
— Ḭ̃wapari pese, asina. Ni'wai ma, asina ḭ̃wasu'u õ di za, te aipesezém na hã. Sasedoti
u si te za aimo, aihâiba wẽ zô te te aihâiba 'madâ'â da. Taha parip si, te za tãma asõpru
'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, Mozésihi nhimiroti zarina, aipesezém na da te ãma aiwaihu'u
za'ra da, sena na. — Ãne te Zezusi hã tãma roti, aibâ te te ĩpese ma.

Da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wai ma romhuri'wa, Zezusi te te ĩpesezé wasu'u
Rucasi 7.1-10

5 Tawamhã Zezusi hã Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u ma tô wi. Wisi wamhã, ma tô aibâ
sõpẽtẽ, romanu hã. Ta hã da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa. Tawamhã, te te sõpẽtẽ wamhã,
ma tô aibâ hã tãma ti'ru Zezusihi ma, tãma ĩromhuri'wa hã te te tãma pese da.
6 Ãne te tãma tinha:
— Apito, ḭ̃ma romhuri'wa hã ḭ̃nhorõwa ãma te nomro. Hâzé uptabi di. Hâzé uptabi wa,
sirési waihu'u õ di, hâzé za'ẽtẽ wa.
7 Tawamhã Zezusi hã te asa tãma tinha:
— Wa za ãma mo tô, te pese da.
8 Tawamhã romanu hã te duré tãma tinha, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã:
— Tô'ã, apito. Wa hã aima ḭ̃wapure di, ḭ̃nhorõwa u asébré da hã. Ma'ãpé, taré ã hawi
pese aimreme na, séptâ'â da. Tawamhã te za tãma tirowẽ, ḭ̃ma romhuri'wai ma.
9 Wa hã da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa zapari romhuri'wa. Ḭ̃zapari te duré 're hâimana
za'ra, da'wapéi'wa norĩ hã. Nimomo te 'mazatõrĩ wamhã, te za 'maimo. Duré sô ḭ̃'maihârâ
wamhã, te za we 'maimo, ḭ̃tẽme. Duré ḭ̃ma romhuri'wai ma, marĩ hã te 'rui wamhã, te za
'manha awa'awi, ḭ̃zadawa para. — Ãne te siwasu'u, Zezusihi ma.
10 Tawamhã Zezusi hã ãne hã te te wapari wamhã, ma tô ãma titob'uzu, ĩsiwasu'uzém
na. Taha wa, ĩsarina ĩdasi'aba'ré norĩ ma, ma tô nharĩ za'ra:
— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ã hã te te sina ḭ̃'umnhasizém na hã niwa te
ĩ'madâ'â õ, Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai ãma hã. Ta norĩ hã te te ãma siwi wabzu õ
di, te te sina ḭ̃'umnhasizém na hã.
11 Ãne, wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Da'ahâ uptabi na te za 're dasihutu, bâtâ
pusizém hawi, duré bâtâ zasizém hawi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, ĩsiré 're dasaihuri mono
da, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb ãma. Abra'ãhã siré te za 're dasi'ubumro, duré Izatihi
siré, duré Zacoho siré.
12 Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono
da nherẽ, ĩsiré 're si'ubumroi mono da nherẽ, te za sãmra sisiti, robra si 're ĩsa'wari mono
u. Tame te za sina 're 'ry'ry. Te za duré 're 'wasitete za'ra, te te 're robzépata za'ẽtẽ za'ra
mono wa. — Ãne ma tô Zezusi hã dama rowasu'u.
13 Tawamhã te duré da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wai ma tinha:
— Mo oto aimorĩ apâ, asõrõwa u. Asina ḭ̃'umnhasizéb zarina, wa za aipawapto.
Tawamhã ãne te te tãma nharĩ wi, ma tô tipese, romanuhu ma, romhuri'wa hã.

Da'ahâ uptabi na, Zezusi te te ĩda'apesezé wasu'u
Marcusi 1.29-34; Rucasi 4.38-41

14 Tawamhã Zezusi hã Pedruhu nhorõwa u ma tô mo. Morĩ wamhã, ĩmaprewa ma tô
sabu. Hâzé ré, te nomro waptâ wa, wa'ro na.
15 Tawamhã ma tô sib'rata upi, Zezusi hã. Te te sib'rata upi wamhã, ma tô tiwahâ.
Tawamhã ma tô wahudu, pi'õ hã. Wahutu wamhã, ma tô ĩsa hã tãma tisõ Zezusihi ma,
sa da.

16 Tawamhã bâdâ sébrézéb u, ma tô wa'uburé ré 're ĩdanomro mono hã da te simro,
Zezusihi u, ahâ uptabi na. Tawamhã misi si te nasi dama azatõ wa'uburé hã, misi haré
timreme na si. Uburé ĩhâzé ré norĩ zama te apese duré.
17 Ãne ma tô Zezusi hã te te 're da'apawapto, Iza'iza hã duréihã te te ãma ĩrob'ui'érézéb
zarina te te sina uwaimrami da. Ãne Iza'izaha nhimi'ui'éré hã:
“Wahâzé mono bâ, ma tô te te wawi 're awaibu.”
Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa nhimi'ui'éré hã, Zezusihi
ãma hã.

Aibâ norĩ hã Zezusihi siré ĩneb zahuré zé wasu'u
Rucasi 9.57-62

18 Tawamhã Zezusi hã da'ahâ uptabi na da te dasiwi ĩ'uirĩ za'ra norĩ hã ma tô 'madâ'â
za'ra. Te te da'ab'madâ'â wamhã, ma tô tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma rob'ru za'ra, ĩsõ'u
na te te saprĩ za'ra da, zara u.
19 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rowahutu'wa hã ma tô ĩtẽme wi,
Zezusihi u. Ãne te tãma tinha:
— Rowahutu'wa, ãhãna wa ĩ̱sima aiwẽ, asiré 're ĩ̱morĩ da oto, daro mono bâ.
20 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:
— Wapsã wawẽre hã ab're 're, ĩsõrõwa hã. Duré si norĩ hã tizasi te te sima 're 'manharĩ
za'ra, tinhorõwa da hã. Tazahã, wa hã ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo hã ĩ̱nhorõwa õ di, ãma 're
ĩ̱wa'utu mono zéb da hã. Hâiwi si wa datẽme 're morĩ u'â.
21 Tawamhã Zezusi ma tô duré aibâ hâiba amo 'mahâ, ĩsarina 're ĩmorĩ hã, ĩsiré 're morĩ
u'âsi da oto. Tawamhã aibâ hã te asa tãma tinha:
— Apito, a'â apâ ĩ̱morĩ, ĩ̱mama hã ĩ̱wi dâ'â wa, ĩ̱sisa'u te ãma ti'a da. — Ãne te sina
'mahâ.
22 Tane nherẽ, te Zezusi hã tãma tinha, asa:
— Õne haré te za ĩ̱siré 're aimo oto. Ĩdâ'â norĩ hã te za tisiré ĩdâ'â norĩ ãma te te 're ti'a
za'ra.

Zezusi hã rowa'u'u za'ẽtẽ ma, te te ĩnharĩzé wasu'u
Marcusi 4.35-41; Rucasi 8.22-25

23 Tawamhã Zezusi hã ma tô ãzé, uba're 're. Ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ zama ma ĩsiré
asisi, ĩsiré si'aba'ré da.
24 Tawamhã uba're na si'aba'réi ré, ma tô rowa'u'u za'ẽne hã tiwi tiwatobro za'ra. Â
sisasi hã te te ĩré wabzuri za'ra, uba're hã. Tane nherẽ, Zezusi te nhono.
25 Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô ĩtẽme sina roptob za'ra, te te siwi utu
da. Tawamhã ãne te 'mahârâ za'ra:
— Wanhib'apito, ma'ãpé wanho'reptu za'ra na. Wa za ai'utõrĩ ni.
26 Tawamhã Zezusi hã te tãma nharĩ za'ra:
— E marĩ da, ma aipahi za'ra wa'wa. E ĩ̱'umnhasi za'ra wa'aba ãna.
Tawamhã ma tô wahudu, Zezusi hã. Wahutu wamhã, ma tô rowa'u'u ma tinha, te te
sazâri da, â sisasisi ma zama. Tawamhã ma tô sazâ, rowa'u hã. Ma tô duré ti'âtu.
27 Tawamhã ma tô ãma titob'uzu za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Ãne te sima nharĩ
za'ra:
— Pra, e niha ĩwaihu'u pe, õ hã. Ĩsadawa hawi ma rowa'u hã sazâ, â sisasisi zama. —
Ãne te sima rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã.

Zezusi hã aibâ norĩ, wa'uburé ré 're ĩneb zahuré te te ĩpese zahuré zé wasu'u
Marcusi 5.1-20; Rucasi 8.26-39

28 Tawamhã Zezusi hã ma tô mo, Dadara na danhipti'a nho'õmo nhisi u, Darireza na
ĩsõ'u nhisi zara u. Tame ma tô aibâ norĩ hã sõpẽtẽ zahuré, wa'uburé ré 're ĩneb zahuré
hã. Adâ'â 'ru hawi, ma we sina uzusi zahuré, ẽtẽ zahâpâ ab're sirõmo 're, 're ĩsimasisi u'âsi
zahuré mono zém hawi. Ta norĩ hã ĩsipãrĩ su'u zahuré, duré simimnhasi zahuré di. Taha
wa, 're ĩhâimana zahuré mono zé wa'wai baba 're danomro waihu'u mono õ di.
29 Tawamhã rosa'rese õ ré, ma tô sa'ẽtẽ 'mahârâ zahuré Zezusi hã, ãne:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, e marĩ wa'ãma 'manharĩ da, te we aimo, wawa'wai baba.
E ropsi'utõrĩzé wana wa'ahâri da, te we aimo, wa te robzépata da.
30 Tawamhã romhâ prã na te uhâbâ hã tisa hã te te 're huri, ahâ na.
31 Tawamhã wa'uburé norĩ hã aibâ norĩ pẽ'ẽ 're, 're ĩhâimana za'ra mono hã te sa'ẽtẽ
sina 'mahârâ za'ra:
— Nimomo wazatõrĩ za'ra da wamhã, ma'ãpé uhâbâ norĩ u wazatõrĩ za'ra na, ĩhâiba 're,
're wahâimana za'ra mono da.
32 Tawamhã Zezusi hã ma tô õne haré tãma rob'ru za'ra:

— Mo oto ai'aba'réi wa'aba.

Tawamhã uhâbâ hâiba 're ma tô sisisi, wa'uburé norĩ hã. Taha wa, te sa'ẽtẽ sisa're, uhâbâ norĩ hã, ĩ'rãsipra u. Âi ba ma tô rere. Taha wa, ma ai'utõ, â na uburé.

33 Tawamhã uhâbâ 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô ĩsiti sisa're. 'Ri nho'õmo u ma tô sisa're. Tame ma tô uburé dama rowasu'u za'ra, aibâ norĩ ma, niha ĩromhâimana zahuré zém na hã, wa'uburé ré 're ĩneb zahuré ma.

34 Tawamhã 'ri nho'õmo ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã ma tô aihĩni tawairébé ni, Zezusi hã da te dasina uzusi za'ra da. Tawamhã ma tô sãmri za'ra ni. Da te dasiwi sãmri wamhã, ma tô tãma rob'ru za'ra ni:

— Ma'ãpé, warom nhiti aimorĩ, nimomo. — Ãne te dasiwi satõrĩ ni, Zezusi hã.

9

Ĩmorĩ'õ, Zezusi te te ĩwahutuzé wasu'u
Marcusi 2.1-12; Rucasi 5.17-26

1 Tawamhã Zezusi hã ma tô uba're 're ãzé, zara u te te saprĩ da. Te te saprĩ wamhã, ma tô 'ri nho'õmo u wi, tirob u.

2 Tamomo ma tô ni'wam norĩ hã we siwi ti'â, ĩmorĩ'õ hã ĩsimiwaptâ ré. Ĩmorĩ'õ hã za te te ĩpese na ma tô ãma umnhasi za'ra, Zezusi hã. Tawamhã Zezusi hã taha na ma tô sina simirosa'rata waihu'u za'ra, aibâ norĩ hã. Taha wa, te ĩmorĩ'õ ma tinha:

— Ĩ̱siwadi, aiwi robzei'õ tõ. Aiwasédé hã 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zé hã te ai'ãma 're ab'madâ'â mono õ di za oto. — Ãne te tãma tinha.

3 Tawamhã ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ hã ma tô 'râwi sima rowasu'u za'ra, ãne:

— Õ hã te 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma wasété.

4 Tane nherẽ, Zezusi hã ma tô sina waihu'u, ĩsimirosa'rata za'ra hã. Taha wa, te tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, ma tô ãne ĩ̱'ãma ĩrosa'rata wasété za'ra wa'wa.

5 Wa hã dawasédé hã te dama 're ĩ'apari waihu'u pese mono zém na hã, sena na ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba da hã, e niha te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Aibâ ma, wa tô tinha: “Aiwasédé hã 're ĩ'ab'manharĩ mono zé hã te ai'ãma 're ab'madâ'â mono õ di za oto.” Ãne na si ĩ̱mreme wamhã, aima pibu prã za'ra wa'aba di. Ã hã ĩmorĩ'õ hã wahutu da, duré oto morĩ da, te tãma nharĩ wapsi, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ĩ̱waihu'u pese na sena na ĩ̱waihu'u pese za'ra wa'aba da oto. Taha wapsi, aima pibu pese za'ra wa'aba di za.

6 Ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo hã ĩ̱ma waihu'u pese di, dawasédé te dama 're ĩ'apari mono da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para. Ãne na asiwi ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba da, wa za ĩhi'ré ma tinha, wahutu da.

Tawamhã ĩmorĩ'õ ma, te tinha Zezusi hã:

— Ma'ãpé, aiwahutu. Asa'warizé hã âri, asõrõwa u aimorĩ da oto.

7 Tawamhã awa'awi ma tô wahudu aibâ hã, tinhorõwa u morĩ da.

8 Tawamhã ãne hã da te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô tãma tapẽ'ẽwara za'ra ni, dama sa'rese õ wa. Ma tô duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma tawata za'ra ni, tiwaihu'u pe hã te te dama 're anhomri mono wa.

Mateusihi zô Zezusi, sisarina ĩhârâzé wasu'u
Marcusi 2.13-17; Rucasi 5.27-32

9 Tawamhã Zezusi hã ma tô mo, dahawi. Morĩ ré, ma tô ĩ̱sã, danhib'apito ma, rob'uiprazé ubumroi'wa hã, Mateusi na ĩ̱nhisi hã. Ĩ̱nhimiromhurizéb ãma wa nhamra, rob'uiprazé te dawi 're ĩ'a'ubumroi mono zéb ãma. Tawamhã Zezusi hã te ĩ̱'mahâ:

— We aimorĩ, ĩ̱siré 're aimorĩ da oto.

Tawamhã awa'awi wa tô wahudu, ĩsiré 're ĩ̱morĩ da oto.

10 Tawamhã barana wa oto wasiré wasaihuri ni Zezusi norĩ hã, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ me. Ĩ̱nhorõwa ãma wa wasaihuri ni. Wasaihuri ré, ma tô rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã ĩtẽme asisi 'ri para u, ahâ na, ĩsiré saihuri da. Ni'wam norĩ hã zudezu nherẽ, parisezu norĩ nhimiroti zarina 're ĩhâimana za'ra mono õ norĩ zama ma tô duré ĩtẽme aihutu, Zezusihi u.

11 Tawamhã parisezu norĩ hã ãne hã te te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã wazadanharĩ za'ra, ãne:

— E niha bâ, te asib'apito za'ra wa'wa hã rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ siré tisa, dawasété na 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ siré zama.

12 Tawamhã Zezusi hã te te sina wapari za'ra wa, ma tô tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Hâzé ãna 're ĩnomro mono norĩ zô, dawede'wa hã 're siwasutu za'ra mono õ di, te te 're wede za'ra mono da. Ĩhâzé ré norĩ zô si te za 're siwasutu za'ra, te te 're pese za'ra mono da.
13 Duréihã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãne na rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na: “Asimizama hã ĩ̱ma 're ĩzata za'ra wa'aba mono zô hã, sô 're ĩ̱nhimipari mono õ di oto. Asimizawi pese zarina, da'ãma 're aiwamri za'ra wa'aba mono da si, wa ĩ̱sima te 're aiwẽ za'ra wa'wa oto.” Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã sô sabu za'ra wa'aba ĩbaihâ hã, waihu'u pese za'ra wa'aba da. Dawẽ na 're ĩdanomro mono norĩ zô ĩ̱sitẽme 're ĩ̱hârâ mono da, we ĩ̱morĩ õ di. Dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ zô si 're ĩ̱hârâ mono da, wa wei mo.

Dasai ãna bâtâ na a'â 're ĩdahâimana za'ra mono zé wasu'u
Marcusi 2.18-22; Rucasi 5.33-39

14 Tawamhã Zuwã Batitaha siré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô Zezusihi u ai'aba'ré. Tawamhã ãne te siwi sadanha:
— Wa norĩ hã, duré parisezu norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're wamreme zusi mono da hã, wasai ãna wa a'â 're wahâimana za'ra, bâtâ na. E marĩ wa, sai ãna a'â 're hâimana za'ra mono õ di bété, asiré 're ĩnomro mono norĩ hã.
15 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:
— Aibâ hã ĩmrozéb u, sô ĩhârâ za'ra norĩ hã sihutu wamhã, e aibâ ĩmro da hã ĩsiré sãmra za'ra ré, te za robzei'õ na tihâimana za'ra, ta norĩ hã. Mare di. Ãnei õ di. Niwapsi te za bâdâ hã ĩwa waptãrã, aibâ ĩmro da hã ĩsiwadi norĩ wa'wa hawi, da te tiwi ĩ'âri za'ra zéb da hã. Tawapsi te za tô sai ãna 're si'ubumro, robzei'õ na.
16 — Duré da'uza hã hâ'ratare wamhã, te za hâihata. E tawamhã ĩhâté hânhihâri na te za hâiwa'aba ni. Mare di. Ĩhâté hânhihâri na da te hâiwa'aba wamhã, da te ĩré hâ'upsõi wamhã, te za tihâzahutu, ĩhâiwa'abazé hã. Tawamhã te za oto hâsisinarĩ pese, da'uza 'rada hã.
17 Duré e romhâ 'manharĩ 'rata 're, te za uwa 'rãi wa'u ĩsé hã da te 're sé, wa'ui ware õ ré. Mare di. Wa'ui ware õ ré, da te 're séme mono wamhã, oto wa'ui ware wamhã, te za romhâ 'manharĩ 'ratare hã sina wazu. Tawamhã uwa 'rãi wa'u ĩsé hã te za asa'wa. Romhâ 'manharĩ hã te za duré hâihaiwamna. Ĩtép si'uiwa na si, te za da te 're sé, dawi 're sisa'wari za'ra mono tõ da, rob'rãi wa'u zé té hã. Tawapsi, romhâ 'manharĩ hã dawi 're hâsiwamnarĩ za'ra mono õ di za duré. — Ãne ma tô Zezusi hã ãma romnhimiré'é, uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé, da te 're ĩséme mono zém na hã.

Zezusi hã pi'õ norĩ te te ĩpese zahuré zé wasu'u, azarutu me
Marcusi 5.21-43; Rucasi 8.40-56

18 Tawamhã Zezusi hã te te dama rowasu'u ré, ma tô aibâ hã ĩtẽme wi, dama roti'wa hã. Ĩtẽme wisi wamhã, ma tô hi'rãtitõ ĩpapara nhamra. Tawamhã te tãma tinha, ãne:
— Ĩ̱'ra hã azarudu hã ma tô ĩ̱wi dârâ, ãhãna si. Tane nherẽ, ma'ãpé ãma ĩ̱me aimorĩ, asib'rada ãma hiri da, hâiwa'utu da, ĩ̱ma 're morĩ da apâ.
19 Tawamhã Zezusi hã ma tô wahudu. Wahutu wamhã, ma tô ĩsiré mo. Ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ zama, wa ĩsiré ai'aba'ré ni.
20 Tawamhã morĩ ré, te pi'õ hã we ĩsarina mo, ĩbabarãi hawi. Pi'õ hã ĩhâzé te te ĩsazâri'õ, 12 na ma tô ãma tiwahu, ĩhâzé te te 're 'manharĩ mono ré hã. We ĩsarina morĩ wamhã, ma tô ĩ'uza hânhisudu hã upi.
21 Ta hã ma tô ãne sima rosa'rata: “Ĩ'uza si te tiwi upi nherẽ, wa za séptârâ.” Ãne te sima rosa'rata, pi'õ hã.
22 Tawamhã pi'õ, ĩ'uza te te upi wamhã, ma tô Zezusi hã sô aipi'ra. Sipi'rai wamhã, ma tô pi'õ hã tisã. Ãne te tãma tinha:
— Ĩ̱siwadi, aiwi robzei'õ tõ. Za te aipesezém na, ĩ̱'umnhasi zarina ma tô aihâzé hã aima apa.
Tawamhã awa'awi ma tô pi'õ hã séptârâ.
23 Taha pari, te mo Zezusi hã, dama roti'wa nhorõwa u. Morĩ wamhã, rowamreme'wa norĩ hã ma tô sõpẽtẽ za'ra, adâ'â ãma simnhihãsi ré. Da'ahâ na ma tô da'anhopẽtẽ, ãma ĩda'ry'ry norĩ hã.
24 Tawamhã ãne te dama tinha:
— Mo oto aiwairébé aba. Azarudu hã dâ'â õ di. Taré te nhono.
Tawamhã ma tô ãma tawa'ẽ za'ra ni, dâ'â uptabi nherẽ, taré ĩsõtõ na te te waihu'u wa, Zezusi hã.
25 Tawamhã rob u ma tô tawairébé ni. Dawairébé wi, ma tô Zezusi hã ãzé 'ri 're wa'wa u, azarudu ĩnomrozéb u. Tawamhã awa'awi ma tô pa'â. Te te pa'âri wamhã, ma tô awa'awi wahudu, azarudu hã.

26 Tawamhã ĩwasu'u hã ma tô te te ropé daro mono bâ, Darireza na danhipti'a nho'õmo
nhisi 'remhã.

Ĩtob'a norĩ, Zezusi te te ĩpese zahuré zé wasu'u

27 Tawamhã 'ri para hawi watobro wamhã, morĩ ré, ma tô aibâ norĩ hã ĩsarina tineb
zahuré, ĩtob'a zahuré hã. Tawamhã te 'mahârâ zahuré, ãne:
— Dawihi nhihudu, ma'ãpé wa'ãma aipẽ'ẽzé na.
28 Tawamhã 'ri para u ma tô ãzé, Zezusi hã. Sébré wi, ma tô ĩtob'a norĩ hã ĩtẽme aimasisi
zahuré. Tawamhã Zezusi hã te sadanharĩ zahuré:
— E te asina ĩ̱'umnhasi 'wa, te ato pese aba da hã.
Tawamhã asa te tãma nharĩ zahuré:
— Ĩhe, wa tô wasina ai'umnhasi ni, apito.
29 Tawamhã Zezusi hã ma tô tõmo upi zahuré. Te duré tãma nharĩ zahuré:
— Asina ĩ̱'umnhasi aba zéb zarina, wa za tô ato pese 'wa.
30 Tawamhã ma tô oto tito pese zahuré, aibâ norĩ hã. Ma tô duré sadawa uwati zahuré,
ãne:
— Te aima ĩ'manharĩ wẽ wa'aba zém na, dama ĩ̱wasu'u wa'aba õ di za. Tô'ã. — Ãne te
sina sadawa uwati zahuré.
31 Tane nherẽ, oto neb zahuré wamhã, ma tô tisiwasu'u na te te ropé zahuré ropâ,
Zezusi te te ĩpese zahuré zém na.

Ĩmreme'õ, Zezusi te te ĩpesezé wasu'u

32 Tawamhã Zezusi te te ĩto pese zahuré neb za'u si, ma tô aibâ hã we ĩtẽme dasiwi
saprõni ni Zezusihi u, wa'uburé ré wa, mreme'õ u'âsi 're ĩhâimana mono hã.
33 Tawamhã Zezusi hã ma tô wa'uburé ma rob'ru, ĩhawi watobro da, ĩsiti. Te te tãma
rob'rui wi, ma tô aibâ hã mreme watobro. Taha wa, ma ãma tatob'uzu za'ra ni. Te duré
dasima nharĩ za'ra ni, ãne:
— Niwa, wa te ĩ'madâ'â za'ra õ, ãne hã, Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai 'remhã.
34 Tane nherẽ, ma tô parisezu norĩ hã taré ĩwasédé hã ãma hiri za'ra, ãne:
— Wa'uburé norĩ nhib'apito zadawa para, te õ hã wa'uburé hã te te dama 're anhamra,
Satanasihi zadawa para. — Ãne ma tô parisezu norĩ hã siwi wẽ'õ, Zezusi hã.

Zezusi hã da'ãma ĩsiwamrizé wasu'u

35 Tawamhã Zezusi hã ma tô datẽme 're mo, 'ri wa'õtõ mono bâ, te te dama 're rowahutu
mono da, zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're
ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na te te dama 're rowasu'u, ĩwasu'uwẽ na. Dahâzé mono bâ
ma tô duré da'apese. Hâzé u'âsi wa, sib'uware na 're ĩnomro mono norĩ zama te apese,
Zezusi hã.
36 Tawamhã da'ahâ uptabi na te te da'ab'madâ'â wamhã, ma tô Zezusi hã da'ãma
aiwamri tipẽ'ẽ na, pone'ẽrebâ 'madâ'â ãna 're ĩnomro mono ne, robzei ãna 're dahâimana
za'ra mono wa, 're dasipawapto waihu'u za'ra mono õ wa.
37 Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, te tinha, ãne:
— Amnho hã sa'ẽtẽ uptabi di, da te 're ĩ'ubumroi mono da hã. Tane nherẽ, sada hã
da'umrore di, ĩ'ubumroi'wa da hã.
38 Taha wa, ma'ãpé tiwi 're rowaptẽrẽ u'âsi za'ra wa'aba mono, rob're tede'wai wi,
romhuri'wa da hã we te te da'azatõrĩ da da'ahâ na, rob're hã te te 're ubumro za'ra mono
da. — Ãne ma tô Zezusi hã da'ãma romnhimiré'é.

10

Zezusi hã tisiré 're ĩnomro mono norĩ te te ĩsatõrĩ za'ra zé wasu'u, daro mono bâ
Marcusi 3.13-19; Rucasi 6.12-16

1 Tawamhã Zezusi hã ma tô sitẽme wazô hâ, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ zô, 12 na
wahâiba norĩ zô. Wazô hârâ za'ra wamhã, ma tô wama pisutu za'ra, ĩwaihu'u pese zarina
ĩsadawa para, wa'uburé norĩ te te 're ĩdawamnarĩ za'ra mono hã wa te dama 're sãmra
za'ra mono da. Duré ĩhâzé ré norĩ hã dahâzé mono bâ ĩsadawa para, wa te 're dapese
za'ra mono da, ma tô duré wama pisutu za'ra, duré hâzé u'âsi 're hâimana za'ra mono wa,
're ĩsib'uwa pese za'ra mono norĩ zama.
2 Zezusi hã daro mono bâ te za oto wazatõrĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã,
ĩsadawa para wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da. Tizadawa wasu'u'wa na, ma
tô wanhisi za'ra oto, Zezusi hã. Wanhisi za'ra hã, ãne: Sima na ĩsisi hã. Taha nhisi amo
hã Pedru. Duré ĩno nhisi hã Ãdéré na ĩsisi hã. Duré Ti'adu, duré Ti'aduhu no, Zuwã. Ta
norĩ hã Zebedehe 'ra norĩ.

3-4 Duré Piripi, duré Batoromezu, duré Tome, duré wa hã Mateusi. Wa hã rob'uiprazé
ubumroi'wa aré. Duré Ti'adu, Apezuhu 'ra hã. Duré Tadezu, duré Sima aimawi hã. Ta
hã ma tô aré dame 're hâimana, romanu norĩ zada, tirom hawi apâ te te 're satõrĩ za'ra
mono da. Duré Zudasi Icarizoti, Zezusi hã te te dama ĩhâiba nhomri da hã.
5 Tawamhã Zezusi hã te te wazatõrĩ za'ra da, ma tô ãne wama roti za'ra, 12 na wahâiba
norĩ ma hã:
— Zudezu'õ norĩ nhipti'ai u 're anomro aba mono õ di za. Duré samaritanu norĩ
nhipti'ai u 'ri nho'õmo mono bâ, 're asisisi aba mono õ di za.
6 Ĩzarazéhé nhihudu norĩ u si te za 're anomro aba mo, pone'ẽrebâ 'madâ'â ãna, siwa'ru
're ĩnomro mono ne, 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ u si.
7 Ãne te za dama 're ĩrowahutu za'ra wa'aba mo: “'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're
ĩsib'a'uwẽ mono zéb u hã romhuture di oto.”
8 Ĩhâzé ré norĩ hã te za duré 're ĩpese za'ra wa'aba mo. 'Re dadâ'â za'ra mono nherẽ, te
za duré 're ĩdahâiwa'utu za'ra wa'aba mo. Ĩ'wa're ré norĩ zama te za 're ĩpese za'ra wa'aba
mo. Wa'uburé hã te za dama 're ĩsãmra za'ra wa'aba mo. Wa'âbâ ãna wa tô ḭ̃waihu'u pe hã
aima sõmri za'ra wa'wa. Taha wa, wa'âbâ ãna te za ãne uburé dama ãma 're ĩ'uwaimrami
wẽ za'ra wa'aba mo.
9 Rob'uiprazé ĩsapotore hã asiré 're 'wasari aba mono õ di za, ẽtẽ'ubuzi pré oru hã duré
ẽtẽ'ubuzi'a prata zama.
10 Dama romhuri'wai ma, te za dasa hã da te tãma 're sõmri za'ra, tiwi sô robaba wa.
Taha wa, nimomo 're anomro aba mono wamhã, romramizé hã asiré 're 'wasari aba
mono õ di za. Duré ai'uza misire ré si te za 're anomro aba mo. Aipara'uza misire ré si te
za duré 're anomro aba mo. Wedehu hã asiwazusizé hã misire te za duré asiré 're ĩ'wasari
aba mo.
11 — Nimomo daza'rui u 're anomro aba mono wamhã, asô 're ĩtob'uzu za'ra wa'aba
mono norĩ u si te za 're asisisi aba mo. Tawamhã tame te za ĩsiré 're aihâimana za'ra
wa'aba mo, 'ri tede'wa siré, nimomo 're anomro aba mono zéb u hã.
12 Danhorõwa u 're asisisi aba mono wamhã, ãne te za 're ĩdazawi za'ra wa'aba mo:
“Rowẽ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono.” Ãne te za 're ĩdazawi za'ra wa'aba mo.
13 Tawamhã danhorõwa u 're aihutu aba mono wi, da te 're ai'mazasi wẽ za'ra wa'aba
mono wamhã, 're ĩsawi za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za rowẽ na 're hâimana za'ra, 'ri
tede'wa norĩ hã. Duré da te 're ai'mazasi wẽ za'ra wa'aba mono õ wamhã, rowẽ na 're
hâimana za'ra mono õ di za, 'ri tede'wa norĩ hã.
14 Duré nimomo darob u 're aihutu aba mono wamhã, asô 're datob'uzu za'ra wa'aba
mono õ wamhã, da te 're aiwapari ze za'ra wa'aba mono õ wamhã, ta hawi te za 're
aiwairébé aba mo. 'Re anomro aba mono zéb u, te za asisa'u aipara zapru hã 're ĩtata'a
za'ra wa'aba mo, ti'ai u 're rere'e mono da, dapo're õ na 're danomro mono wa, 'râwi 're
dasisãmri za'ra mono da.
15 Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Niwapsi 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma
ĩsipo'ozéb ãma hã Sodoma ãma duré Domora ãma 're ĩdahâimana wasété uptabi za'ra mono
norĩ ma, te te ĩrob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za asô 're ĩtob'uzu za'ra wa'aba mono õ
norĩ hã te te tãma 're arob'manharĩ za'ẽtẽ. — Ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra,
ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Zezusi te te ĩsatõrĩ za'ra ma, za da te tãma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono zé wasu'u
Marcusi 13.9-13; Rucasi 21.12-19

16 Tawamhã Zezusi te duré wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:
— Ma'ãpé ḭ̃wapari pese za'ra wa'aba. Pone'ẽrebâire, robzahi wa'wa u 're ĩsisisi mono ne,
wa za datẽme asatõrĩ za'ra wa'wa. Taha wa, te za asimiza'rese 're anomro aba mo, wahi
ne. Duré utu'u, marĩ ĩwasédé hã te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono õ ne, te za 're anomro wẽ
wa'aba mo.
17 Taha wa, te za 're asipibui pese za'ra wa'aba mo, dawi. Ãté ni'wam norĩ hã te za te
te sima 're aiwẽ za'ra wa'wa, te te 're aiwaibui wa'aba mono da, zudezu norĩ ma roti'wa
norĩ u, te te 're asimroi wa'aba mono da. Tawamhã ta norĩ hã te te siwi 're aiwẽ'õ za'ra
wa'aba mono zéb zarina, te za duré ĩsimirowahutuzéb ãma da te 're ai'maipré'é 'wa, romhâ
nhorõ 'manharĩ na.
18 Duré ḭ̃'ãma si 're anomro aba mono wa, te za dama ĩpire norĩ u da te 're asimroi
wa'wa, zudezu'õ norĩ nhib'apito norĩ u, te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina,
te te siwi 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono da. Taha ré, ĩsõ're 're aimasa aba mono ré, te za
ḭ̃wasu'uwẽ na tãma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo, ĩsib'a'uwẽ norĩ ma zama.
19 Tawamhã dama ĩpire norĩ u, da te 're asimroi wa'aba mono wamhã, asimirosa'rata na
asisõwa asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za, niha tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba

mono zém na da hã. Da te aima 're ĩropipa za'ra wa'aba mono zéb u, da te 're asimroi wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te za te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, niha tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã.
20 Tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, asi'uihâ na asimirosa'rata na tãma
're aimreme zusi aba mono õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tipẽ'ẽzani na te te aima
're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo,
danhib'apito norĩ ma.
21 — Da te 're ĩẽzaze za'ra mono 'ru te, te za dasisãnawãi uptabi nherẽ, da te dasima 're
dahâiba nhomri za'ra, da te 're danhimroi mono da. Damama norĩ hã te za ti'ra ma, ãne
te te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra, 'râwim nherẽ. Duré da'ra norĩ hã timama uptabi
da nherẽ, te za sada 're hâimana za'ra, te te dama 're hâiba nhomri za'ra mono da, da te
're simroi mono da, ĩna me.
22 Uburé te za da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa, ĩẽzazei'wa 're anomro aba mono wa.
Tane nherẽ, asiptete sina õne haré ĩ'ãma 're anomro u'âsi aba mono wamhã, te za asina
're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo, asõ'reptu za'ra wa'aba zé hã.
23 Tawamhã nimame 'ri nho'õmo ãma da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, da
te aima 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, ta hawi te za 're aimani za'ra
wa'aba mo, 'ri nho'õmo amoi u 're anomro aba mono da. Tô sena wa aima waihu'u za'ra
wa'wa. Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai 're, 'ri wa'õtõ mono bâ ĩẽwasu'uwẽ na romhuri
'rãsutu za'ra wa'aba õ ré, wa za we dama ĩsihâi're apâ, dasiré ĩpodo hã.
24-25 — Romnhoré'wa norĩ hã te te 're romnhoré za'ra mono ré hã, pire na 're hâimana
waihu'u za'ra mono õ di, tãma ĩromnhoré'wa norĩ ma hã. Tane nherẽ, romnhoré hã te
te 're 'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhã, zahadu wapsi te za tãma ĩromnhoré'wa norĩ
ne oto 're hâimana za'ra, aiwa. Duré te te dama 're ĩromhuri za'ra mono norĩ hã te te
dama 're romhuri za'ra mono ré hã, hâimana pire na 're hâimana waihu'u za'ra mono õ di,
tinhib'apito norĩ nhipai u hã. Tane nherẽ, tipire zô te te 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra mono
wamhã, zahadu wapsi te za tinhib'apito ne pire na 're hâimana za'ra oto. Ĩ'ruiwapari'wa
norĩ hã te Bezebu na te te 're ĩnhisi za'ra, wa'uburé norĩ nhib'apito nhisi na. Ãne te ta norĩ
hã te te ĩ'ãma 're wasété za'ra. Taha wa, taha nhipai u te za duré te te ai'ãma 're wasété
uptabi za'ra wa'wa, ĩsiré 're anomro aba mono wa.

'Re ĩhâimana u'âsi mono si, da te dasima 're ĩpipa za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 12.2-7

26 Tawamhã Zezusi te duré wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:
— Taha wa, dama 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Uburé marĩ hã upsibi na 're
ĩhâimana za'ra mono hã zahadu wapsi te za suwa nhamra ni. Duré uburé marĩ hã pi'uriwi
're ĩhâimana za'ra mono hã te za niwapsi waihu'u za'ra ni.
27 Uburé pi'uriwi te aima 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono hã te za oto sõ'awi dama ãma
're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo.
28 Dahâiba te te dawi 're ĩsimroi mono norĩ ma hã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ
di za, dapẽ'ẽzani hã te te dawi 're simroi waihu'u mono õ nherẽ. 'Re ĩhâimana u'âsi mono
si te za asima 're ĩpipa za'ra wa'aba mo. Taha ma si waihu'u pese di, dahâiba hã duré
dapẽ'ẽzani zama, te te dawi 're ĩ'a'uprosi mono zéb da hã.
29 Sire wa'â hã wa'âbâ syryre nherẽ, uburé Damama zadawa para õ nherẽ, 're si'utõrĩ
mono da hã, mare di, sire norĩ hã.
30 Tane duré, aséré za'rata aba zama, tãma waihu'u pese di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma
hã. Simi'madâ'â pese uptabi di.
31 Sire hã tãma sawi pese za'ra nherẽ, sire zawi nhipai u, tãma asawi uptabi za'ra wa'aba
di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Taha wa, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za.
— Ãne ma tô wama rowasu'u za'ra Zezusi hã, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma hã.

Zezusihi zazei'wa na 're ĩdasiwasu'u za'ra mono zé wasu'u, ĩsazei'õ'wa na zama
Rucasi 12.8-9

32 Tawamhã Zezusi hã te duré wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:
— Ni'wam norĩ hã ĩẽzazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, wa hã wa za
duré Ĩmama nho'a te 're awasu'u, ĩẽzazei'wa na, hâiwa ãma 're ĩsãmra mono nho'a.
33 Tazahã, ni'wam norĩ hã ĩẽzazei'õ'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, wa hã
wa za duré Ĩmama nho'a te 're awasu'u, ĩẽzazei'õ'wa na, hâiwa ãma 're ĩsãmra mono nho'a.
— Ãne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Zezusihi ãma dasina 're ĩdasipo'o za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 12.51-53; 14.26-27

34 Tawamhã te duré ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

— E ti'ai u we ĩ̱morĩ wa, te za ti'ab ré rowẽ na si dasiré 're dahâimana za'ra, simisutu. Mare di. Ãne hã ĩ̱ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Ti'ai u we ĩ̱morĩ wa, rowẽ na si 're dahâimana za'ra mono õ di za. Te za ĩ̱ãma dasima 're dasiwanhizari. Te za duré ĩ̱ãma 're dasi'wapé za'ra.
35 Ti'ai u we ĩ̱morĩ wa, te za da'ra si'aibâ norĩ hã timama ãma 're sitob'ru za'ra. Da'ra sipi'õ norĩ hã te za duré tina ãma 're sitob'ru za'ra. Duré dasani'aba norĩ hã te za timaprebaba sipi'õi ãma 're sitob'ru za'ra.
36 Ãne te za dasisãnawãi uptabi nherẽ, dasina 're danhitob'ru uptabi za'ra, 'râwi dasiré 're dahâimana za'ra mono nherẽ.
37 — Ni'wam norĩ hã te te 're ĩ̱zawi za'ra mono zém nhipai u, timama norĩ hã te te 're sawi pese za'ra mono wamhã, ĩ̱ãma 're nomro waihu'u mono õ di za. Duré ni'wam norĩ hã ĩ̱zawi nhipai u ti'ra norĩ te te 're sawi pese za'ra mono wamhã, ĩ̱ãma 're nomro waihu'u mono õ di za duré.
38 Wedepo'o nhonhi'rãmi hã, daza'ozéb da, da te dasisada 're ĩ'wasari mono ne, ni'wam norĩ hã da te 're simroi mono da nherẽ, sisawi ãna ĩ̱zarina 're nomro mono wapsi, te za ĩ̱ãma 're hâimana u'âsi za'ra. Ãnei õ wamhã, ĩ̱ãma 're nomro waihu'u mono õ di za.
39 Ni'wam norĩ hã si'uihâ na tihâimanazép si te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowẽ ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ĩ̱zarina 're nomro mono da, 're sihâiba zawi za'ra mono õ wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowẽ hã. — Ãne ma tô wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono, za te te dama 're ĩ'awa'âbâ mono zé wasu'u
Marcusi 9.41

40 Tawamhã te duré ãne na wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:
— Ni'wam norĩ hã te te 're aiwaibui wẽ wa'aba mono wamhã, ta norĩ hã ai'u'âbâ wa'aba te za te te siwi 're ĩ̱mrami wẽ. Ta norĩ hã te te siwi 're ĩ̱mrami wẽ mono wa, we ĩ̱zatõrĩ'wa zama te za duré ĩ̱siré te te siwi 're mrami wẽ.
41 Ãté ni'wa hã te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã âri wẽ, ĩsadawa wasu'u'wa na te te waihu'u wa. Ãne ni'wam norĩ hã te te 're 'manharĩ wẽ za'ra mono wamhã, tizadawa wasu'u'wa norĩ ma, za te te 're ĩ'awa'âbâ mono ne, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're awa'âbâ aiwa, damrami wẽ 'wa norĩ ma hã. Ãté ni'wa hã te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're ĩmorĩ wẽ uptabi hã âri wẽ, 're ĩmorĩ wẽ uptabi na te te waihu'u wa. Ãne ni'wam norĩ hã te te 're 'manharĩ wẽ za'ra mono wamhã, tinhimiroti 'madâ'â pese 'wa norĩ ma, za te te 're ĩ'awa'âbâ mono ne, te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're awa'âbâ aiwa.
42 — Ãté ni'wa hã te za ĩ̱zazei'wai ma, â wahâ hã tãma õ, te te hâ'rẽne da, ĩsiré ĩ̱zazei'wa norĩ ma ĩwapu ma, 're ĩmorĩ na te te waihu'u wa. Ãne hã ĩ̱zazei'wa norĩ hã marĩ 'rare na nherẽ, ni'wam norĩ hã te te 're pawaptob za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za te te tãma 're ĩ'awa'âbâ mono zé hã te za te te sina 're uwaimrami za'ra. Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. — Ãne ma tô Zezusi hã wama rowasu'u za'ra, daro mono bâ te te ĩwazatõrĩ za'ra zéb u hã.

11

Zuwã Batita hã Zezusihi u, tizadawa wasu'u'wa norĩ te te ĩsatõrĩ za'ra zé wasu'u
Rucasi 7.18-35

1 Tawamhã 12 na ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, ãne na te te wama roti za'ra pari wamhã, ma tô mo Zezusi hã, dama ĩsãmrazém hawi, tamomo 'ri nho'õmo mono bâ te te dama rowahutu mono da.
2 Tawamhã Zuwã Batita, dazazéb 're sãmra ré, ma tô Cristuhu wasu'u hã wapa, marĩ te te dama 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono zé hã. Te te wapari wamhã, ma tô ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã 'mazatõrĩ za'ra, Zezusi hã te te siwi 'mazadanharĩ da.
3 Ãne ma tô siwi sadanha:
— E a hã Zuwã Batita te te dama 're aiwasu'u mono, te we aimo. E zahadu aimawi zô, wa za 're wanhimipari za'ra.
4 Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Mo oto apâ ai'aba'réi wa'aba Zuwãhã u, marĩ hã ĩwapari za'ra wa'aba zém na tãma rowasu'u za'ra wa'aba da, marĩ hã ĩ'madâ'â za'ra wa'aba zém na zama.
5 Ĩtob'a norĩ hã to pese za'ra wa, ma tô apâ te te 're rob'madâ'â za'ra. Ĩmorĩ'õ norĩ hã te oto para na 're nomro. Duré ĩ'wa're ré norĩ hã ma tô 're pese za'ra. Hâiba wẽ na te oto 're nomro. Duré ĩpo'reptõ norĩ hã te oto 're simipari za'ra. Duré 're ĩdâ'â za'ra mono norĩ

hã ma tô duré apâ 're hâiwa'utu za'ra. Ĩwasu'uwẽ hã ma tô duré ĩsibrob'õ norĩ hã te te 're wapari za'ra. Ãne na te za tãma ĩrowasu'u za'ra wa'wa, Zuwãhã ma.

6 Ni'wam norĩ hã, wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para we ĩmorĩ na, 'râwi ĩtãma 're siwawã za'ra mono õ wamhã, ta norĩ ma si tãma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za. — Ãne te tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

7 Tawamhã Zuwã Batitaha siré 're ĩnomro mono norĩ hã apâ si'aba'réi wamhã, ma tô Zezusi hã dama rowasu'u, Zuwã Batitaha hâimanazém na. Da'ahâ na ĩdasi'ubumroi mono norĩ ma, te ãne tãma rowasu'u za'ra:

— Zuwã hã a'ubuni wi 're sãmra mono ré, ma tô ĩtẽme 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. E tawamhã du teihi 'rãihâ hã uware wa, rowa'u te te 're ĩhâpâ za'ra mono ne, Zuwã Batita hã roti da, sib'uware na 're hâimana mono wa, ma tô ĩtẽme 're anomro aba mo. Mare di. Ta hã roti da, siptete na ma tô 're hâimana.

8 E uza wẽ na 're si'uza mono wa, ma tô ĩtẽme 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Mare di. Uza wẽ na 're si'uza mono õ di. Uza wẽ ré 're ĩnomro mono norĩ hã, te danhib'apito nhorõwa ãma si 're si'ubumro, 'ri 'rãihâ ãma si.

9 Ma'ãpé, ĩma wasu'u za'ra wa'aba za. E 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wai wa, te ĩtẽme 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Tane tô. Õ hã uburé ĩwana 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ nhipai u te pire na 're hâimana, Zuwã hã.

10 Duréihã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãne ãma rob'ui'éré, Zuwãhã ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na: "Ĩzadawa wasu'u'wa, wa za aiwana satõ, te te asô ropese mono da." Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré, ĩbaihâ na hã.

11 Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Uburé ĩwana 're ĩnomro mono norĩ hã te te siwi ãma wabzu za'ra õ di Zuwã Batita hã, ĩsimiromhuri pire na hã. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'azawi mono zéb zarina te te 're ĩda'apawapto mono zé hã, hâiba ré ré, te te waihu'u õ di za, Zuwã Batita hã. Ni'wam norĩ si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ si te za te te sina 're waihu'u za'ra, ĩ'uirĩ na. Taha wa, ta norĩ hã te za pire na 're hâimana za'ra, Zuwã Batitaha nhipai u. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ hã, tisiré norĩ ma, wapu na 're hâimana za'ra mono nherẽ, te za pire na 're hâimana za'ra, Zuwã Batitaha nhipai u, ta norĩ si ĩ'uirĩ na te te sina 're waihu'u za'ra mono wa za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'apawapto mono zé hã.

12 Zuwã Batita hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩsadawa wasu'u mono zém na te te dama ãma ĩsãna'ratazém hawim haré, te oto ni'wam norĩ hã sib'ru na 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'ãma 're sib'a'uwẽ mono tõ da. Da te dasima 're wẽ za'ra mono nherẽ, te ta norĩ hã te te dawi 're ro'wa'rutu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono tõ da.

13 Zuwãhã wana ré hã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã te te ãma 're rob'ui'éré za'ra Mozésihi zama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na hã.

14 Tawamhã ĩsimirowasu'u za'ra na, 're saze za'ra wa'aba mono wamhã, taha zarina te za duré ãne 're ĩsaze za'ra wa'aba mo, Eriasi ti'ai u za we ĩmorĩ na Zuwã te te ĩwasu'u na hã.

15 Asimipari pese aba wamhã, ma'ãpé ĩwapari pese za'ra wa'aba.

16-17 — E 'wai ãma, wa za oto romnhimiré'é, ãhãna 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ãma hã. Ai'uté norĩ ãma, wa za simiré'é. 'Ri nhi'riti wa, rowedezéb ãma si'ubumroi ré, te za ãne si'mahârâ za'ra, ai'uté norĩ hã: "Wa norĩ hã wa tô aima rowamreme za'ra wa'aba ni aré, dasina damro wa, rowamremezém na. Tane nherẽ, ãma ato za'ra wa'aba õ di. Duré da te dasina 're ti'a za'ra mono wa, rowamremezém na wa tô aré aima rowamreme za'ra wa'aba ni. Tane nherẽ, wame ai'ry'ry wa'aba õ di." Ãne te za si'mahârâ za'ra. Ãne wa tô ai'uté norĩ ãma simiré'é, ãhãna 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã.

18 Duré Zuwã Batita hã te te dama 're sadawa wasu'u mono ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'madâ'â sina ma tô sai ãna te te 're romhuri, misi bâtâ na. Duré uwa 'ru 'rãi wa'u hã te te dame 're hâsi mono õ di. Taha wa, ma tô da te tãma 're nharĩ wasété za'ra. Ãne ma tô da te tãma 're nharĩ za'ra: "Õ hã wa'uburé te te 're pibui u'âsi."

19 Duré wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã wa ĩto sina dasiré 're ĩsa, dasazém na. Uwa 'rãi wa'u ĩsé hã wa duré te dame 're hâsi. Taha wa, ma tô ãne na da te ĩma 're nharĩ wasété za'ra: "Ma'ãpé 'madâ'â za'ra wa'aba. Õhõta te aibâ hã sa za'ẽtẽ na 're sai u'âsi. Ta hã uwa 'ru 'rãi wa'u zei'wa duré. Rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ siwadi ta hã, uburé siwa'ru 're ĩdanomro mono norĩ siwadi." Ãne ma tô da te ĩma 're nharĩ wasété za'ra. Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're nomro mono wamhã, te za marĩ ĩwẽ si te te

're 'manharĩ u'âsi za'ra. Ãne wa, te za ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa, tô sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti ĩwẽ uptabi na hã. — Ãne ma tô Zezusi hã dama rowasu'u.

20 Tawamhã nima niwĩmhã 'ri wa'õtõ mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã dawasété wi 're dasipizari za'ra mono õ wa, ma tô Zezusi hã siwi dawẽ'õ, tiwaihu'u pese na marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã tamep si te te dama 're ab'manharĩ wẽ u'âsi mono nherẽ.

21 Ãne te 'ri wa'õtõ ãma ma tinha Zezusi hã, 'ri wa'õtõ 're, 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma:

— Corazi na 'ri wa'õtõ nhisi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za, Besada na 'ri wa'õtõ nhisi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma zama. Marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã asõ'a za'ra wa'aba, te 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono ne, Tiru ãma 'ri nho'õmo ãma, duré Sido ãma 'ri nho'õmo ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ nho'a, te dama 're ab'manharĩ mono 'wa'âhã, duréi te aré ta norĩ hã 're sipizari za'ra, tiwasété wi. Tiwasété wi 're ĩsipizari za'ra mono zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da, te aré 'ru'a hã ti'rã nhisiwi te te 're sa'wari za'ra. Te duré aré sa'u ĩhâiro na 're si'uza za'ra.

22 Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Niwapsi 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã Tiru ãma duré Sido ãma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ma, te te ĩrob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za te te 're aihâ za'ra za'ẽtẽ za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

23 Duré Capana'u ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã e danhipai u aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ma tô asina 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. Ropipa u si, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're asãmra 'wa, dapẽ'ẽ 're dadâ'â u'âsi ne 're ĩdahâimana za'ra mono zéb u. Marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã asõ'a za'ra wa'aba, te dama 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono ne, duréihã Sodoma ãma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã te ãma 're pawaptob za'ra mono 'wa'âhã, aré si'utõrĩ õ di, ta norĩ hã. Rowẽ na te aré 're hâimana u'âsi za'ra.

24 Niwapsi 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã Sodoma ãma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ma, te te ĩrob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za te te 're aihâ za'ra za'ẽtẽ za'ra wa'wa, tô sena. — Ãne ma tô Zezusi hã dama waihu'u, Capana'u ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma hã.

25 Tawamhã Zezusi hã te duré Timama ma mre:

— Ĩ̱mama, a hã Danhib'apito uptabi, hâiwa ãma zama, ti'ai ãma zama. A hã ma tô rowaihu'u pese 'wa norĩ wi 're ĩ'anhito mo, roti ĩwẽ hã te te waihu'u za'ra tõ da. Rowaihu'u prãi 'wa na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma si, ma tô marĩ ĩwẽ hã 're ĩ'awaihu'u mo. Taha wa, wa ai'ãma ĩ̱wata, asõpru wa.

26 Tane tô, Ĩ̱mama. Asima 're ĩ'awẽ mono zéb uwaibaba si, ma tô õ norĩ ma si 're ĩ'awaihu'u mo. — Ãne Zezusi hã ma tô Timama ma mre.

27 Taha wa, te duré wama nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Ĩ̱mama ma tô ĩ̱ma waihu'u, uburé 're ĩhâimana mono zé hã. Ni'wam norĩ hã si'uihâ na te te 're ĩ̱waihu'u za'ra mono õ di, 're ĩ̱hâimana mono zém na hã̱. Ĩ̱mama si ma tô ti'ra na ĩ̱waihu'u pese, 're ĩ̱hâimana mono zém na hã. Duré dasi'uihâ na Ĩ̱mama, da te 're waihu'u za'ra mono õ di za. Ĩ̱wétési wa tô Ĩ̱mama hã waihu'u pese, 're ĩhâimana mono zém na hã. Te ĩ̱sima 're ĩ'awẽ mono zéb uwaibaba si, wa za ni'wam norĩ ma si te 're awaihu'u, ta norĩ zama Ĩ̱mama hã te te waihu'u za'ra da, 're ĩhâimana mono zém na hã. — Ãne ma tô wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.

28 Tawamhã Zezusi hã te oto uburé dama tinha, ãne:

— Marĩ ĩpire, da te 're 'wasari mono wamhã, te za 're dazadâ'â wairébé. Tane te duré a norĩ wa'wa hã 're asiwasutu u'âsi za'ra wa'aba mo, dama rowahutu'wa norĩ nhimirowasu'u hã 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da newa. Tane nherẽ, asina 're uwaimrami waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. Ãne hã uburé 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã ma'ãpé we ĩ̱zô 're asõpré u'âsi aba mono. We ĩ̱zô 're asõpré u'âsi aba mono wamhã, wa za te 're aipẽ'ẽ nomri za'ra wa'wa, 're asiwasutu za'ra wa'aba mono tõ da oto.

29 Wa hã ĩ̱pẽ'ẽ na ĩ̱nhimizawi pese uptabi di. Atãma ĩ̱hâimanazé hã. Taha wa, ma'ãpé ĩ̱'ãma 're sasõmri za'ra wa'aba mono, ĩ̱'ãma 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. Tawapsi te za aipẽ ĩ're aima 're simi'wara 'wa.

30 Marĩ ĩwapure, da te 're 'wasari mono wamhã, 're ĩdazadâ'â wairébé mono õ ne, te za aipẽ'ẽ wapu na 're anomro aba mo oto, ĩ̱nhimiroti zarina si.

12

Zudezu norĩ wa'utuzé wasu'u
Marcusi 2.23-28; Rucasi 6.1-5

1 Tawamhã wa norĩ hã sabadu na wa tô ro'rahâri za'ra ni Zezusi norĩ hã, buru nho
wa'wai baba, zudezu norĩ te, romhuri zahârizém na. Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono
norĩ hã mrap te, wa tô aro 'rã ne hã da te 're ĩzuri mono hã wa te wasima 'rãnhinarĩ tridu
'rã hã, wa te huri mono da.
2 Tawamhã parisezu norĩ hã te te ãma wa'madâ'â za'ra wamhã, Zezusihi ma, te nharĩ
za'ra, ãne:
— E 'madâ'â za'ra ãna, asiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Ta norĩ hã ma tô aro 'rã ne hã
te te sima 'rãnhinarĩ, sabadu na wawa'utuzém na nherẽ. Taha wa, wahi'rata nhimiroti hã
ma tô ãma upa za'ra, dawa'utuzé bâtâ na romhuri, wa te dawi 're ĩsawi za'ra mono zém
na roti hã.
3 Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:
— E apito Dawihi wasu'u na rob'ui'éré hã 're sõré za'ra wa'aba mono ã bâ, te te
ĩrob'manharĩzém na tisiré norĩ me, mra te te simroi wamhã.
4 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, ma tô ãzé, apito Dawi hã.
Sébré wamhã, ma tô 'mai'rẽ, ĩ'u'ẽne hã. Ĩsiré norĩ zama ma tô tihu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
ma, aré da te ĩsa'ra hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô pisutu aré, da'ãma romhuri'wa norĩ
si ĩ'u'ẽne hã te te 're huri mono da, sasedoti norĩ si. Tane nherẽ, ma tô 'mai'rẽne za'ra, Dawi
norĩ hã. Te te 'mai'rẽne za'ra nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi wẽ'õ za'ra õ di,
ta norĩ hã.
5 E sasedoti norĩ wasu'u zama, 're sõré za'ra wa'aba mono õ di duré, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono nhimiroti na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré na hã. Ta hã ma tô 're ĩsõré za'ra wa'aba
mo, tô. Taha wa, te za oto ãma ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Duréihã ta norĩ hã ma tô te
te 're romhuri za'ra sabadu na, dawa'utuzém na nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're
ĩdawata za'ra mono zéb ãma. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã romhuri zahârizém na
romhuri hã te te dawi sawi nherẽ, te te 're romhuri za'ra mono wamhã, ĩwasédé hã te
te ãma 're sa'ra mono õ di ta norĩ ãma hã, dawa'utuzém na te te 're romhuri za'ra mono
nherẽ.
6 Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ĩ̱nhimiroti hã pire uptabi di, duréi roti
ma hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma da'ãma romhuri'wa norĩ hâimanazém na,
danhimiroti ma hã.
7 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na rob'ui'éré ĩbaihâ
na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na: “Asimizama hã ĩ̱ma 're ĩzata za'ra wa'aba mono
zô, 're ĩ̱nhimipari mono õ di oto. Asimizawi pese zarina da'ãma 're aiwamri za'ra wa'aba
mono da si, wa ĩ̱sima te 're aiwẽ za'ra wa'wa oto.” Ãne hã ãma waihu'u za'ra wa'aba
wamhã, aré ĩwasédé hã ãma sa'ra wa'aba õ di, ĩ̱siré 're ĩnomro mono norĩ ãma hã, marĩ
ĩwasédé hã te te 'manharĩ za'ra õ wa, ã bâtâ na.
8 Wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ̱pisudu, dasiré ĩ̱poto da, ti'ai ãma. Taha wa, dama
ĩ̱pire di, romhuri zahârizém na roti hã te dama 're ĩ'apisutu mono zéb da hã. — Ãne ma tô
Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

Aibâ ĩsimizu'rã're hã Zezusi te te ĩpesezé wasu'u
Marcusi 3.1-6; Rucasi 6.6-11

9 Tawamhã Zezusi hã ta norĩ hawi morĩ wamhã, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u ma tô
ãzé.
10 Tame te aibâ hã nhamra, ĩsimizu'rã're hã. Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tô sima wẽ
za'ra, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré na hã
sabadu na romhuri zahârizém na roti hã, te te ãma upai wa, Zezusihi ãma ĩwasédé hã te
te ãma hiri za'ra da. Ma tô ãne siwi ãma sadanha, Zezusi hã:
— Dawa'utuzém na dapesezé hã romhuri zahârizém na hã, e Mozésihi nhimi'ui'éré
zarina. — Ãne te ãma siwi sadanha.
11 Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra, Zezusi hã:
— Pone'ẽrebâ hã aima 'maihâimana aba wamhã, ab're 'rehâ wa, aiwi 'maiwaptã'ã aba
wamhã, e te aré ĩ'maiwazere 'wa, 'manho'reptui aba da hã. Te aré tô ĩ'maiwazere 'wa,
romhuri zahârizém na 'maiwaptã'ã nherẽ, pone'ẽrebâ hã.
12 Duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã pone'ẽrebâ te te 're azawi pese mono nherẽ,
pone'ẽrebâ zawi nhipai u, tãma dazawi uptabi di. Taha wa, sabadu na romhuri zahârizém
na ni'wam norĩ hã marĩ te te dama 're 'manharĩ wẽ za'ra mono wamhã, duréihã 'Re

ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina, te za tô te te 're 'manharĩ za'ra, te te ãma 're upa za'ra mono ãna, ta norĩ hã. — Ãne te tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.
13 Tawamhã ĩsimizu'rã're ma, te duré tinha, Zezusi hã:
— Ma'ãpé, asimizu wahutu.
Tawamhã ma tô tinhimizu hã wahutu, aibâ hã. Te te wahutu wamhã, awa'awi ma tô tinhimizu pese apâ. Ĩsimizu amo ne, wẽ di oto.
14 Tawamhã te te pese pari, ma tô parisezu norĩ hã wairé, te te sima ãma roti za'ra da, Zezusihi ãma, da te dasiwi wĩrĩ da, ĩsadawa parab za'ra.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma romhuri'wa da, Zezusi te te ĩpisutuzé wasu'u

15 Tawamhã Zezusi hã ma tô sina waihu'u, parisezu norĩ te te sima ãma ĩroti za'ra zé hã te te siwi wĩrĩ da. Taha wa, ma tô ĩhawi timorĩ za'ra. Ĩhawi morĩ za'ra wamhã, da'ahâ na ma tô ĩsarina ai'aba'ré ni. Tawamhã daro mono bâ 're morĩ ré, ma tô uburé dahâzé ré hã da'apese, Zezusi hã.
16 Te te da'apese parimhã, ma tô duré sina da'azadawa uwati, da te dasina 're wasu'u za'ra mono tõ da.
17 Ãne ma tô Zezusi hã sina da'azadawa uwati, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na, Iza'iza hã ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa te te ãma ĩrob'ui'érézé hã te te ãma uwaimrami da. Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã:
18 "Ãhãta te ĩpisudu ĩ̱ma romhuri'wa da, te 're ĩsawi pese mono hã. Taha ãma si wa ãma 're ĩ̱toi u'âsi.
Taha ma, wa za ĩ̱pẽ'ẽzani hã tãma tisõ. Tawamhã daro mono bâ te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u na te za te te dama 're rowasu'u, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã.
19 Ta hã awa'awi te te dama 're anharĩ mono õ di za. Ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb da hã, mreme 'rãihâ na te te dama 're rowasu'u mono õ di za, sõ'awimhã.
20 Duré, buru teihi hã sihâpâ na 're simasa mono wamhã, e te za da te 're si'ẽ. Mare di. Taré te za da te 're wahutu za'ra, wahu na apâ 're simasa mono da. Tane duré, sib'uware na ĩ̱ãma 're ĩnomro mono norĩ ma, te te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono õ di za, ta hã. Duré ĩro'ore hã ro'o nhib'uware nherẽ, da te 're ĩsimroi mono õ ne, sib'uware na ĩ̱ãma 're ĩnomro mono norĩ ma, te te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono õ di za duré. Ta norĩ ãma te za 're siwamri u'âsi za'ra. Tawamhã nimahã na si te za oto ĩsimipawapto wẽ zéb zarina, da te 're waihu'u za'ra, dapoto mono bâ, te 're ĩda'anho'reptui mono zém na hã, ĩsitob'ru norĩ hã te te dawi 're ro'wa'rutu u'âsi za'ra mono nherẽ, da te 're waihu'u za'ra mono tõ da, te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u hã.
21 Tawamhã daro mono bâ te za tô sena sô 're danhimipari za'ra, te te 're ĩda'anho'reptui mono zéb zô."
Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã, Zezusihi ãma hã.

Bezebuhu wasu'u
Marcusi 3.20-30; Rucasi 11.14-23

22 Tawamhã Zezusihi tẽme, ma tô aibâ hã dasiwi saprõni ni, wa'uburé te te 're pibui u'âsi mono wa, ĩtob'a hã duré ĩmreme'õ hã. Tawamhã Zezusi hã ma tô pese. Te te pese parip si, ma oto mreme watobro, apâ. Te te rob'madâ'â wẽ di duré, aibâ hã.
23 Tawamhã da'ahâ na ma ãma tatob'uzu za'ra ni. Taha wa, te dasima nharĩ za'ra ni, ãne:
— Ãté õ hã apito Dawihi nhihudu, sô 're ĩwanhimipari za'ra mono. — Ãne te dasima ãma romnomri za'ra ni.
24 Tawamhã ãne na parisezu norĩ te te dawapari za'ra wamhã, ma tô sima nharĩ za'ra, ãne, ta norĩ hã:
— Õ hã Bezebuhu zadawa para, ma tô wa'uburé hã te te dama 're anhamra, wa'uburé norĩ nhib'apito zadawa para. Bezebu hã tiwaihu'u pe hã te te tãma 're sõmri mono õ 'wa'âhã, aré te te dama 're anhamra waihu'u mono õ di, wa'uburé hã. — Ãne ma tô parisezu norĩ hã Zezusihi nhimiromhuri na sima rowasu'u za'ra.
25 Tawamhã te te ãma ĩrosa'rata wasété za'ra na, ma tô sina waihu'u za'ra, Zezusi hã. Taha wa, te ãne tãma ãma romnhimiré'é za'ra:
— Danhib'apito nhib'a'uwẽ norĩ hã 'râwim nherẽ, oto sisada 're simasa mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Duré 'ri nho'õmo ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã sisada 're hâimana za'ra mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Duré dasisãnawã nherẽ, 'râwi dasisada 're dahâimana za'ra mono wa, 're dasi'wapé za'ra mono wamhã, te aré 're dasi'uprosi, 'râwim nherẽ.

26 Tane duré, wa'uburé norĩ hã Satanasihi nhib'a'uwẽ, simisutu 're hâimana za'ra mono
nherẽ, dapẽ'ẽ hawi 're wairébé mono da, te te sima 're rob'ru za'ra mono wamhã, te aré
sisada 're hâimana za'ra, wa'uburé norĩ hã. Tawamhã sisada 're sipo'o za'ra mono wa,
te aré wara sina 're si'utõrĩ, Satanasihi nhib'a'uwẽ norĩ hã. Ãne, ḭ̃ma ĩnharĩ za'ra wa'aba
zéb zarina, Bezebuhu zadawa para, wa'uburé te dama 're anhamra mono 'wa'âhã, 'râwim
nherẽ, te aré tô sisada 're simasa. Taha zarina, te aré tô ta norĩ hã 're si'uprosi.
27-28 Ma tô ḭ̃ma ĩnharĩ za'ra wa'wa, Bezebuhu zadawa para wa'uburé te dama 're
ĩ'anhamra mono na. Asiré norĩ hã bété. E 'wa sadawa para, te bété wa'uburé norĩ hã
te te dama 're sãmra, ta norĩ hã. E Bezebuhu zadawa para. Mare di. E Bezebuhu zadawa
para wa'uburé te te dama 're ĩsãmra mono na, ma tô dama 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mo.
Mare di. Ãne na dama 're wasu'u za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, ma tô ãma ĩ'upa za'ra
wa'wa, ḭ̃ma ĩnharĩ za'ra wa'aba zém na hã, Bezebuhu zadawa para, wa'uburé te dama 're
ĩ'anhamra mono na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani zadawa parap si, wa tô te dama 're
anhamra, wa'uburé hã. Taha zarina si, te za oto ĩwaihu'u za'ra wa'wa, tô sena 'Re ĩhâimana
u'âsi mono, ai'ãma 're ĩsib'a'uwẽ za'ra wa'aba mono zéb da, te te ãma ĩsãna'rata na hã.
29 — Ni'wa hã aibâ ĩsiptete nhorõwa u sébré wamhã, te te sima pawasisi õ ré, ĩsimarĩ hã
te te tiwi ubumroi waihu'u õ di za, aibâ ĩsiptete wi hã. Te te sima pawasisi wapsi, te za
ĩsimarĩ hã tiwi ubumro oto, 'ri 're tãma ĩromnhimi'wara hã.
30 — Ni'wam norĩ hã ḭ̃wẽ'wa 're nomro mono õ wamhã, ta norĩ hã te ḭ̃zada 're hâimana
za'ra. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, te 're ĩda'anhimroi mono ne, te te 're
danhimroi mono õ wamhã, ta norĩ hã te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti, te te 're dazatõrĩ
za'ra.
31 Taha wa, wa za duré ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Dawasédé hã da te 're 'manharĩ
za'ra mono nherẽ, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma da te 're wasété za'ra mono nherẽ,
dawasété na tãma 're dasiwasu'u za'ra mono wamhã, tãma waihu'u pese di, dawasédé hã
te te dama 're ĩ'apari mono zéb da hã, te te oto da'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da. Tane
nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani ãma, da te 're wasété za'ra mono wamhã, taha na
dawasédé hã te te dama 're apari mono õ di za oto. Te za te te da'ãma 're ab'madâ'â u'âsi,
'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
32 Duré ni'wam norĩ hã dasiré ḭ̃poto ãma te te ḭ̃ãma 're wasété za'ra mono wamhã, oto
tiwasété na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're siwasu'u za'ra mono wamhã, tãma waihu'u
pese di, ãne hã ĩwasédé hã te te tãma 're pari za'ra mono da, te te oto ãma 're 'madâ'â tõ
za'ra mono da. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani ãma te te 're
wasété za'ra mono wamhã, te za õhõ na ĩwasédé hã te te ãma 're 'madâ'â u'âsi za'ra, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã. — Ãne na ma tô tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Rowede ĩwẽ wasu'u, rowede ĩwasété wasu'u me
Rucasi 6.43-45

33 Tawamhã Zezusi hã ma tô duré tãma romnhimiré'é za'ra, rowede ĩwẽ na. Rowede
ĩwasété na ma tô duré tãma romnhimiré'é za'ra, parisezu norĩ ãma. Ãne te tãma ãma
romnhimiré'é za'ra, parisezu norĩ ma:
— Rowede hã wẽ wamhã, te za 're 'rãi wẽ u'âsi za'ra. Rowede hã wasété wamhã, te za
duré 're 'rãi wasété u'âsi za'ra. Rowede, 're ĩ'rã za'ra mono zéb zarina te za ãma waihu'u
za'ra ni, rowede ĩwẽ na, duré rowede ĩwasété na hã.
34 A norĩ wa'wa hã te wahi ne 're anomro aba mo. Dapẽ'ẽ 're, da te 're ĩrosa'rata za'ra
mono zéb zarina te za 're damreme zusi. Taha wa, aiwasété na 're aihâimana za'ra wa'aba
mono wa, marĩ ĩwẽ na 're aimreme zusi waihu'u aba mono õ di. Aipẽ'ẽ 're, 're ĩrosa'rata
wasété za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te marĩ ĩwasété na si 're aimreme zusi aba mo, a
norĩ wa'wa hã.
35 Ni'wa hã 're morĩ wẽ wamhã, tipẽ'ẽ 're tinhimirosa'rata wẽ hawim na te za 're mreme
wẽ u'âsi. Duré ni'wa hã 're morĩ wasété wamhã, tinhimirosa'rata wasété hawim na te za
duré 're mreme wasété u'âsi.
36 — Tô sena, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za da'ãma
ĩsipo'ozéb ãma hã dahâiba mono bâ te za tãma tasiwasu'u za'ra ni, rosa'rata ãna marĩ
ĩwasété na te te dama 're ĩnharĩ za'ra mono zém na hã.
37 Taha wa, ti'ab ré uburé marĩ na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina, te za 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã aima rowairébé za'ra wa'wa, za da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã. Ti'ab
ré, marĩ ĩwẽ na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina si, te za aiwẽsãmri za'ra wa'wa.
Duré, marĩ ĩwasété na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina si, te za siwi aiwẽ'õ za'ra
wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u sirõmo za'ra,
parisezu norĩ ma.

Zonahã wasu'u, apito Saromahã wasu'u me
Marcusi 8.11-12; Rucasi 11.29-32

38 Tawamhã parisezu norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ me, ma tô Zezusihi ma, nharĩ za'ra, ãne:

— Rowahutu'wa, wa wasima wẽ za'ra ni, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã aiwaihu'u pese na wanho'a 'manharĩ da, wa te 'madâ'â za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para dama 're ĩ'ab'manharĩ mono na, sena na wa te ãma aiwaihu'u za'ra da. — Ãne te Zezusihi wi waptẽrẽ za'ra, ta norĩ hã.

39-40 Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Nimosi aipoto té wa'aba mono hã, ĩ'aihâimana wasété za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zô 're asimipari za'ra wa'aba mono zahã, ma tô ĩ̱wi ĩwaptẽrẽ za'ra wa'wa, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te 'manharĩ da, asõ'a za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono na sena na ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba da. Tane nherẽ, te 'manharĩ õ di za, ãhãna. Ãne si wa za a'â aima waihu'u za'ra wa'wa. Duréihã Zona hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã si'ubdatõ ma tô bâdâ hã ãma ai'utõ, tebe ĩsa'ẽtẽ di'i 're, hâimana ré hã. Taha parimhã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sõ'reptu. Â zada'ré u ma tô ĩré 'rãiwatobro, rob u, tebe hã, Zonahã ré. Tane duré, wa hã dasiré ĩ̱podo hã si'ubdatõ bâdâ hã te za ĩ̱'ãma ai'utõ, ĩ̱dâ'â wa, ab're 're ĩ̱nomro ré hã. Taha parip si, wa za duré hâiwa'udu, apâ. Ãne wapsi, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi we ĩ̱morĩ na sena na oto ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba da.

41 Niwamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã, duréihã Niniwé na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã te za asada tihâimana za'ra wa'wa, aiwasédé hã te te ai'ãma hiri za'ra wa'aba da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a. E marĩ wa. Duréihã Zona hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhã, ma tô te te 're wapari za'ra. Taha wa, ma tô ta norĩ hã tiwasété wi 're sipizari za'ra. Zonahã nhimiroti hã pire nherẽ, ĩsipai u ĩ̱nhimiroti si pire uptabi di. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã ĩ̱zaze za'ra wa'aba õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina we atẽme ĩ̱morĩ aba na hã. Taha wa, te za tô ĩ'uwaibaba aiwasédé hã ai'ãma sa'ra wa'wa, Niniwé ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã.

42 Niwamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã, duréihã danhib'apito sipi'õ hã Saba na romnhisi ãma te te 're ĩda'ab'madâ'â mono hã te za duré asada tihâimana 'wa, aiwasédé hã te te ai'ãma hiri za'ra wa'aba da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a. E marĩ wa. Ta hã duréihã romhâ uptabi nherẽ, ma tô wi, apito Saromahã u, ĩsimiroti hã te te wapari da, ĩsimiroti hã dahâimanazém na rowaihu'u na hã wẽ uptabi wa. Taha nhimiroti hã pire nherẽ, ĩsipai u ĩ̱nhimiroti si pire uptabi di. Tane nherẽ, ĩ̱nhimiroti hã aima wapari ze za'ra wa'aba õ di. Taha wa, te za tô ĩ'uwaibaba aiwasédé hã ai'ãma hiri za'ra wa'wa, danhib'apito sipi'õ hã.

Wa'uburé norĩ, da'ãma 're ĩsõrõwa za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 11.24-26

43-44 — Ãne wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ãté wa'uburé hã te za aibâ hawi 'maiwatobro. Watobro wamhã, a'ubuni wi te za 're mo, rob'ré na. Tawamhã dazô 're rĩtĩ baba mono wa, nimomo wa'utu õ wa, te za sima tinha: "Ĩ̱nhorõwa 'rata u, wa za apâ mo, ãma 're ĩ̱nhorõwa u'âsi mono da oto, ĩpẽ'ẽ 'remhã." Ãne te za sima tinha. Tawamhã apâ te za oto mo, aibâ u, ĩpẽ'ẽ 're apâ sébré da. Tawamhã ĩhawi watobro haré, te aré hâiba baba na 're hâimana, 'ri hã baba na 're simasa mono wa, 'ri 're wa'wa su'u na 're ĩsimasa mono ne, duré 'ri paramhã robza'ra wẽ u'âsi 're ĩromnhimi'wara mono ne. Taha wa, wa'uburé ma, wẽ di, aibâ hã apâ ãma 're ĩsõrõwa mono da hã.

45 Tawamhã tisiré norĩ zô te za mo wa'uburé hã, si'u ãma 're sõrõwa za'ra mono da. Tawamhã te za ĩtẽme ãwisi za'ra, 7 na ĩhâiba za'ra hã ĩsipai u ĩwasété uptabi za'ra hã. Tawamhã siré te za tô ãma 're sõrõwa za'ra, aibâ ãma. Aibâ ma, tãma rowẽ prã ti aré, wa'uburé misi, ãma 're sõrõwa mono ré hã, ĩpẽ'ẽ 'remhã. Ahâ na oto ĩwa 're hâimana za'ra mono wa, tãma rowẽ õ uptabi di oto. Tane duré, a norĩ wa'wa hã aima 're rowẽ prã za'ra wa'aba mono di aré. Tane nherẽ, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono newa, zahadu ĩ̱zazei ãna 're aihâimana wasété u'âsi za'ra wa'aba mono wa, aima 're rowẽ õ uptabi za'ra wa'aba mono di za oto. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma, rowahutu'wa norĩ ma zama.

Zezusihi na wasu'u, ĩno norĩ wasu'u me
Marcusi 3.31-35; Rucasi 8.19-21

46 Tawamhã Zezusi hã te te dama rowasu'u ré, ma tô ĩno norĩ hã ĩtẽme aihutu, tina me. Tawamhã rowi simasa wamhã, ma tô da'maipo're pu'u za'ra, Zezusihi ma, da te 'mairowasu'u da, ĩtẽme watobro za'ra da, rob u.
47 Tawamhã Zezusihi ma, ma tô 'mairowasu'u ni, ãne:
— Ano norĩ hã te rowi asô aimasa, ana me. Te sima aiwẽ za'ra, marĩ na te te aima rowasu'u za'ra da.
48 Tawamhã Zezusi hã ma uburé dama waihu'u, ãne:
— E 'wa hã ḭ̃na. E 'wam norĩ hã ḭ̃no norĩ. — Ãne hã ma dama waihu'u, Zezusi hã.
49-50 Tawamhã tinhiptõmo na ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã te te wawasu'u za'ra sina, te duré dama tinha:
— Ãhãta, ḭ̃na. Ãhãta ḭ̃no norĩ. Ãhãta ḭ̃hidiba norĩ. Ni'wam norĩ hã Ḭ̃mama, hâiwa ãma 're ĩsãmra mono hã te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina, te te tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono norĩ si, ta norĩ hã ḭ̃no, duré ḭ̃hidiba, duré ḭ̃na. — Ãne ma tô Zezusi hã dama siwaihu'u, (da te waihu'u za'ra dai õ nherẽ).

13

Amnho potozé wasu'u
Marcusi 4.1-9; Rucasi 8.4-8

1 Tawamhã tô taha bâtâ na ma tô Zezusi hã watobro 'ri hawi, ĩsõ'ui u morĩ da. Tame ma tô nhamra, ĩsõ'u zaihâ na, te te dama rowahutu da.
2 Tawamhã da'ahâ uptabi na ma tô ĩtẽme dasito, da te wapari za'ra da. Da'ahâ uptabi na da te dasiwi uirĩ wa, ma tô uba're wa dawi ãzé, Zezusi hã. Uba're wa, te oto nhamra. Tawamhã ĩsõ'u zaihâ na te ĩ'rata aimasam ni.
3 Taha wa, te Zezusi hã tinhimiromnhimiré'é na dama rowahutu, ãne:
— Aibâ hã te buru u mo, ti'ai hâibâdâ wa, amnho hã te te anhamra mono da, poto mono da.
4 Tawamhã, amnho hã te te anhamra mono wamhã, nima norĩ hã bâdâdi zababa ma rere'e. Tawamhã sire hã ma te te uprosi uburé, poto mono õ ré.
5 Ẽtẽ nhisiwi ma duré nima norĩ hã rere'e. Ti'ai baihâire di, ẽtẽ nhisiwimhã. Ti'ai baihâire wa, ma tô 'wanhipré su'u, amnho hã.
6 Tawamhã bâdâ hã oto 'rãiwatobro wamhã, rowa'ro wa, ma ro'wanhipré hã ti'wanhipré 're za'ra, ĩsari hã te te rowa'réi mono õ wa.
7 Nima norĩ hã ma duré rere'e, wab'ru wazari. Tawamhã siré ma tô 'wanhipré. Siré 'wanhipré mono wamhã, ma te te ubu, wab'ru hã. Taha wa, 'rãi mono õ di, ta norĩ hã.
8 Ti'ai wẽ wa, ma duré nima norĩ hã rere'e. Tawamhã, oto 'wanhipré 'rãihâ mono wamhã, ma tô ti'rã za'ra. 'Rãi mono wamhã, nima niwĩmhã 'rãi ahâ prã ti, amnho hã. Duré nima niwĩmhã 'rãi ahâ di. Duré nima niwĩmhã 'rãi pese uptabi di. — Ãne na ma tô Zezusi hã dama ãma romnhimiré'é.
9 Tawamhã ãne na ma tô duré dama ãma 'rãsutu, tinhimiroti na:
— Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'ãpé ḭ̃wapari pese za'ra wa'aba, ḭ̃nhimirowasu'u na hã waihu'u za'ra wa'aba da. — Ãne ma tô dama waihu'u, da te waihu'u za'ra da.

Romnhimiré'é na si, Zezusi te te dama 're ĩrowahutu mono zé wasu'u
Marcusi 4.10-12; Rucasi 8.9-10

10 Tawamhã wa norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô Zezusihi u ubumro ni. Tawamhã ãne, wa oto wasiwi sadanharĩ ni:
— E marĩ wa, te romnhimiré'é na si dama 're ĩrowahutu mo. — Ãne, wa wasiwi sadanharĩ za'ra ni, wa norĩ zama, wa te waihu'u za'ra õ wa.
11 Tawamhã Zezusi hã te asa wama nharĩ za'ra, ãne:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã a norĩ wa'aba ma si, ma tô aima waihu'u za'ra wa'wa, dama ĩwaihu'u'õ hã, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na hã, sõ'awi te te dama waihu'u õ nherẽ.
12 Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirowaihu hã te te 're 'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhã, taha zarina te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sa'ẽtẽ na tãma ãma 're sõprub za'ra, te te aré ãma 're ĩrowaihu'u za'ra mono zém nhipai u, te te waihu'u pese za'ra da oto. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã ĩsimirowaihu'u na te te 're 'ruiwapari za'ra mono õ wamhã, ta norĩ wi te za tinhimirowaihu hã tãma waihu'u pese za'ra õ nherẽ, te te tiwi 're awaibu 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, te te aré ãma 're ĩwaihu'u za'ra mono zé hã.
13 Ḭ̃nhimiromhuri hã datõmo na da te 're 'madâ'â za'ra mono nherẽ, te taré da te 're 'madâ'â za'ra, da te ãma 're waihu'u za'ra mono ãna. Duré ḭ̃nhimiroti hã dapo're na da

te 're wapari za'ra mono nherẽ, te taré da te 're wapari za'ra, da te ãma 're waihu'u za'ra mono ãna. Taha wa, wa romnhimiré'é na si te dama 're rowasu'u.
14 Duréihã Iza'iza hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô da'ãma rob'ui'éré, za da'ãma 're ĩromhâimana mono zém na hã. Taha wa, ãhãna ma tô da'ãma uwaimra. Ãne duréihã ĩsimi'ui'éré hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na hã:
"Ĩ̱nhimiroti hã dapo're na da te 're wapari u'âsi za'ra mono nherẽ, taré te za da te 're wapari za'ra, da te ãma 're waihu'u za'ra mono ãna. Duré ĩ̱nhimiromhuri hã datõmo na da te 're 'madâ'â u'âsi za'ra mono nherẽ, taré te za da te 're 'madâ'â za'ra, da te ãma 're waihu'u za'ra mono ãna.
15 E marĩ wa. Dapẽ'ẽ 're, da te 're ĩrosa'rata za'ra mono zé hã sitom haré te za ĩré 're dahâimana u'âsi za'ra, da te ĩ̱'ãma 're rosa'rata wẽ za'ra mono õ wa. Dapo're nhitom haré, te za duré 're dahâimana za'ra, ĩ̱nhimiroti hã da te 're wapari ze za'ra mono õ wa. Duré datõmo sitom haré te za 're dahâimana za'ra, ĩ̱nhimiromhuri hã dama 'madâ'â zei õ wa.
Ãnei õ 'wa'âhã, te aré ĩ̱nhimiromhuri hã da te 're 'madâ'â ze za'ra, datõmo na. Te aré duré da te 're wapari ze za'ra, ĩ̱nhimiroti hã. Te aré duré da te 're ĩ̱waihu'u pese za'ra, dapẽ'ẽ 're, da te ĩ̱'ãma 're rosa'rata wẽ za'ra mono wa. Taha zarina si, te aré duré ĩ̱tẽme 're dasipizari za'ra, dawasété wi hã. Tawamhã dahâzé wa, da te 're ĩdapese za'ra mono ne, wa aré dawasédé hã te dama 're apari, te da'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da oto."
Ãne duréihã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã.
16-17 Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, te oto nharĩ za'ra, Zezusi hã:
— A norĩ wa'wa hã ĩ̱nhimiromhuri, atõmo na 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wamhã, ma tô ĩ̱'ãma ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Duré ĩ̱nhimiroti hã aipo're na 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, ma tô duré ĩ̱'ãma ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Taha wa, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di, a norĩ wa'aba ma si. Tô sena wa ãne hã aima waihu'u za'ra wa'wa. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã duré ĩsimiroti 'madâ'â pese 'wa norĩ hã te aré te te sima 're wẽ uptabi za'ra, ĩ̱nhimiromhuri na 're ĩ̱'madâ'â za'ra wa'aba mono zé hã te te 're 'madâ'â za'ra mono da. Ma tô duré aré te te sima 're wẽ za'ra, ĩ̱nhimiroti na 're ĩ̱wapari za'ra wa'aba mono zé hã te te 're wapari za'ra mono da. Taha wa, a norĩ wa'aba ma si, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za. — Ãne hã ma tô wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Amnho potozém na ĩsimiré'ézé hã, Zezusi hã sõ'awi te te dama ĩwaihu'uzé wasu'u
Marcusi 4.13-20; Rucasi 8.11-15

18 Tawamhã Zezusi hã ma tô duré wama waihu'u za'ra:
— Ma'ãpé, ĩ̱wapari pese za'ra wa'aba. Ãhãna wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa, amnho potozém na te ãma ĩsimiré'ézé hã waihu'u za'ra wa'aba da.
19 Amnho hã aibâ te te ĩ'anhamra mono hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, te wasu'u. Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u hã, tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherẽ, te te ãma 're rosa'rata ze za'ra mono õ wamhã, te te ãma waihu'u pese za'ra õ di za. Ta norĩ hã amnho hã bâdâdi zababa ĩrere'e mono ne, te 're hâimana za'ra. Amnho hã sire te te ĩ'uprosi mono ne, te za ĩwasété uptabi hã ĩtẽme 're simasisi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã tipo're na taré te te 're ĩwapari za'ra mono hã te te tiwi 're awaibui mono da, Wa'uburé hã.
20 Duré ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã ẽtẽ nhisiwi, ti'ai baihâire wa ĩrere'e mono ne, te 're hâimana za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, amnho hã ti'ai baihâire wa ĩpoto su'u mono ne, te ta norĩ hã awa'awi te te ãma 're saze za'ra, to sina.
21 Tane nherẽ, ĩsadawa wasu'u hã te te 're saze za'ra mono wa, da te tãma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono zéb zarina, te te 're robzépata za'ra mono wamhã, te za sazei utõrĩ za'ra. Amnho hã ti'ai baihâire wa, ĩrere'e mono hã sari õ wa, ĩ'wanhipré 're mono ne, te za romhutu na sazei utõrĩ za'ra, ta norĩ hã.
22 Duré ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã wab'ru wazari ĩrere'e mono ne, te 're hâimana za'ra. Wab'ru hã ro'wanhipré siré 'wanhipré mono wa, te te oto ubu mono wa, ĩ'rã za'ra õ ne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherẽ, ĩwẽ hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di za, ta norĩ hã. Tihâimanazém na si te za sina 're hâtâ'â u'âsi za'ra. Duré danhibro pe hã wẽ uptabi newa te za taha zô si te te 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra. Taha wa, amnho 'wanhipré hã ĩ'rã za'ra õ ne, 're nomro wẽ mono õ di za, ta norĩ hã.
23 Duré ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã ti'ai wẽ wa ĩrere'e mono ne, te za 're hâimana za'ra. Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u te te 're wapari za'ra mono

wamhã, te za te te sima 're wẽ uptabi za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono da. Tawamhã, rowede ĩ'rãi pese uptabi ne, te za wẽ u'âsi 're hâimana za'ra, ta norĩ hã. — Ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, te te da'ãma ĩromnhimiré'ézé hã.

Wab'ru hã rob're ĩwẽ wazari, ĩpoto mono zé wasu'u

24 Tawamhã Zezusi hã ma tô duré wama ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na, wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Aibâ hã tiburu na ma tô amnho potozé ĩwẽ hã te te a're, amnho hã tãma 'rã da.
25 Tawamhã nimahã na barana danhotõ mono ré, ĩsitob'ru hã ma tô ĩburu u mo. Wab'ru hã ma tô te te a're, amnho ĩwẽ wazari. Te te a're mono pari, ma tô apâ mo.
26 Tawamhã rob're hã ma tô prédu. Taha wa, ma tô 'rã. 'Rãi mono wamhã, dama 'madâ'â pibu pese di oto, wab'ru hã ĩwazari ĩpoto mono na hã.
27 Tawamhã buru tede'wai ma, romhuri'wa norĩ hã ma tô ĩtẽme aihutu. Ĩtẽme sihutu wamhã, ãne te tãma rowasu'u za'ra: “Apito, oro amnho hã ĩwẽ si aiburu na a're mono za, ma wab'ru hã ĩsiré 'wanhipré.” Ãne te ãma siwi sadanha, buru tede'wa hã.
28 — Tawamhã buru tede'wa hã te asa tãma nharĩ za'ra, ãne: “Ni'wa hã ĩ̱'ruiwapari'wa, ma tô ãne ĩ̱ma 'manha.”
Tawamhã tãma ĩromhuri'wa norĩ hã te siwi sadanha, ãne: “E ãne hã aima wẽ di, wab'ru hã uburé wa te ĩsanoi mono da hã, tãma ropese da.”
29 — Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra: “Tô'ã. Rob're hã ĩ'rãi ré hã ĩsu sano za'ra wa'aba tõ da, taha wa, sano za'ra wa'aba õ di za a'â, wab'ru hã.
30 A'â simisutu siré prédu mono, roptehâri na da te 're ĩsãna'rata mono zéb u hã. Tawapsi wa za oto roptehâri na romhuri'wa norĩ ma 'ru za'ra, wab'ru uimrehẽne te te siwi sanoi mono da, te te duré wasisi mono da, unhama u te te siwi sãmra da, si'unhama da. Taha parip si, te za oto tehâri za'ra, amnho za'razéb u te te siwi sa'ra da, ĩ̱ma.” — Ãne na ma tô Zezusi hã ãma romnhimiré'é, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na hã, ãne hã sõ'awib õ nherẽ.

Motada nhamare wasu'u
Marcusi 4.30-32; Rucasi 13.18-19

31 Tawamhã romnhimiré'é na ma tô duré wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na, wa za duré aima ãma simiré'é za'ra wa'wa, motada nhamare na, aibâ tiburu na te te ĩ'a're hã.
32 Motada nhamare hã uburé romnhamare norĩ ma syryre nherẽ, oto prédu mono wamhã, uburé romnhamare, da te 're ĩzuri mono hã te za te te 're sipai pese za'ra. Papo za'ẽtẽ wamhã, ĩsu 'rowi te za si norĩ hã te te sima 're sasi za'ra. — Ãne na ma tô duré Zezusi hã wama ãma romnhimiré'é za'ra.

Ĩ'u'ẽtẽ wapuzé wasu'u
Rucasi 13.20-21

33 Tawamhã Zezusi hã ma tô duré ãne na wama ãma romnhimiré'é za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Pi'õ hã te za ĩ'u'ẽtẽ wapuzé hã syry na sa'wa, aro 'rã ne zu pese wazari, tridu 'rã zu pese wazari. Aro 'rã ne zub'a si, sa'ẽtẽ uptabi di. Tawamhã te te wazari pese wamhã, te za tidupto, ĩ'u'ẽne hã. Sa'ẽtẽ uptabi di za oto. Ãne duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé hã. — Ãne na ma tô duré Zezusi hã ãma romnhimiré'é.
34 Marĩ na te te dama ãma 're romnhimiré'é mono nherẽ, te te dama ãma 're arowasu'u mono õ di, Zezusi hã. Romnhimiré'é na si ma tô te te dama 're rowasu'u.
35 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te ãma ĩrob'ui'érézéb zarina te te sina uwaimrami da, ma tô romnhimiré'é na si te te dama 're rowasu'u, Zezusi hã. Ãne duréihã ãma ĩrob'ui'éré siro hã:
“Te dama 're rowasu'u mono wamhã, wa za te dama ãma 're aromnhimiré'é.
Wa za duré te dama 're awaihu'u, ropoto na'rata hawimhã dama ĩwaihu'u'õ hã.”
Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te ãma ĩrob'ui'éré siro hã.

Wab'ru na ĩsimiré'ézé hã, Zezusi hã sõ'awi te te dama ĩwaihu'uzé wasu'u

36 Tawamhã Zezusi hã ma tô dawi mo. Dawi morĩ wamhã, ma tô 'ri para u ãzé. Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô 'râwi ĩtẽme ubumro ni, wa te wasiwi sadanharĩ da, ãne:

— Ma'ãpé wama waihu'u za'ra na. E marĩ na ma tô wab'ru na hã ãma ĩromnhimiré. E marĩ te wasu'u.
37 Tawamhã Zezusi hã te asa wama nharĩ za'ra, ãne:
— Aibâ hã tiburu na amnho ĩwẽ te te ĩ'a're mono hã, wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para dasiré ĩ̱podo hã, te ĩ̱wasu'u.
38 Duré aibâ buru hã, daro mono bâ ti'ai wa, 're ĩdahâimana za'ra mono hã te dawasu'u. Duré amnho ĩwẽ hã uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ãma 're ĩsib'a'uwẽ za'ra mono norĩ, te wasu'u. Duré wab'ru hã Ĩwasété uptabi nhib'a'uwẽ norĩ, te wasu'u, Wa'uburé nhib'a'uwẽ norĩ hã.
39 Duré buru tede'wa nhitob'ru hã wab'ru hã ĩburu na te te tiwi ĩ'azuri mono hã wa'uburé norĩ nhib'apito te wasu'u, tô õ hã. Duré da te 're ĩroptehâri za'ra mono zé hã rob'rãsutuzéb ãma za da'ãma ĩsipo'ozé, te wasu'u. Duré buru nho ubumroi'wa norĩ hã hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ, te wasu'u.
40 Wab'ru hã da te 're sano za'ra mono wa, unhama u da te 're ĩsãmra mono ne, te za dama tiromhâiba, rob'rãsutuzéb ãma hã.
41 Wa hã dasiré ĩ̱podo hã hâiwa ãma ĩ̱ma romhuri'wa norĩ hã wa za we satõrĩ za'ra ti'ai u, marĩ ĩwasédé hã da te 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra mono norĩ hã te te da'ubumro za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ nhiti. Dawasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra mono da, te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ zama te za ubumro za'ra, hâiwa ãma ĩ̱ma romhuri'wa norĩ hã. Wab'ru hã da te 're ĩsano za'ra mono ne, te za da'ubumro za'ra, õne haré.
42 Taha parimhã te za unhama ro'o za'ẽtẽ u danhamra, ropipa u. Tame te za 're da'ry'ry u'âsi. Te za duré 're da'wasitete u'âsi za'ra, da te oto 're robzépata za'ẽtẽ za'ra mono wa.
43 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono norĩ si, te za pire na dama 're hâimana za'ra. Bâdâ hã daro mono bâ te te dama 're rob'uiwẽ za'ra mono wa, uburé da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono ne, te za uburé da te 're waihu'u za'ra, pire na oto dama 're ĩhâimana za'ra mono na, Wamama za oto da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb ãma hã.
Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'ãpé ĩ̱wapari pese za'ra wa'aba, ĩ̱nhimiroti na hã. — Ãne ma tô Zezusi hã wama rowasu'u za'ra.

Ẽtẽ'ubuzi wasu'u

44 Tawamhã ãne te duré wama rowasu'u za'ra:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Aibâ hã daburu na te te romhuri ré, ma tô ẽtẽ'ubuzi ĩwa'âbâ za'ẽtẽ uptabi hã 'masã, ti'ai 'rowi ni'wa hã te te aré dawi ĩsuwa hã. Te te sãmri wamhã, ma tô apâ dawi suwa tame, da te sãmri tõ da. Tawamhã toi uptabi wa, ma tô uburé tinhibro hã dama wede, buru hã tô õ hã te te dawi uipra da, ẽtẽ'ubuzi, ĩwa ĩnomro hã te te sima âri da. Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u hã.

Ẽtẽwaipo wasu'u

45 — Ãne duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé hã. Aibâ hã ma tô sima wẽ, dasima danhipesezé hã ẽtẽwaipo ĩwa'âbâ za'ẽne hã te te dawi 'manhopẽtẽ wa, te te sima uipra da, dama ĩ'madâ'â ze hã.
46 Tawamhã ẽtẽwaipo ĩwa'âbâ za'ẽtẽ uptabi hã te te 'masãmri wamhã, uburé tinhibro hã ma tô dama wede, ẽtẽwaipo hã te te sima uipra da. Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u hã. — Ãne ma tô Zezusi hã wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, wa te waihu'u za'ra da, sõ'awib õ nherẽ.

Tepe mramizé wasu'u

47-48 Tawamhã Zezusi hã ma tô duré ãne na wama rowasu'u za'ra, tinhimiromnhimiré'é na:
— Ãne hã duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé hã. Tepe mrami'wa norĩ hã ma tô abazipara hã sô siwi time, ĩsõ'ui wa. Te te siwi mei wamhã, ahâ na ma tô siwi ãma 'mai'âri za'ra, ĩpoto mono bâ, tebe hã. Tawamhã tebe hã ahâ uptabi wamhã, ma tô abazipara hã siwi tisa, â zada'ré u. Tame ma tô oto tebe hã ĩwẽ si siwi waibu, si'õtõ 're, te te 'manherẽ za'ra da. Tebe siwamnarĩ norĩ hã da te 're ĩhuri mono õ hã ma tô taré siwi sãmra.
49 Tane te za dama tiromhâiba, rob'rãsutuzéb ãma hã. Hâiwa ãma romhuri'wa norĩ hã te za we dazô ai'aba'ré ti'ai u, dawasété na 're ĩdahâimana u'âsi mono norĩ si te te da'ubumro za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono norĩ nhiti, te te dazani za'ra da oto.

50 Tawamhã unhama ro'o za'ẽtẽ u te za oto danhamra, ropipa u. Tame te za 're da'ry'ry
u'âsi. Te za duré 're da'wasitete u'âsi za'ra, da te 're robzépata za'ẽtẽ za'ra mono wa. —
Ãne Zezusi hã te te wama ãma ĩromnhimiré'é za'ra zé wasu'u hã.

Marĩ ĩté hã da te dasima 're ĩsõmri za'ra mono zé wasu'u
51 Tawamhã Zezusi hã ma tô wazadanharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã:
— E ma tô asiwi ĩwaihu'u 'wa, uburé te aima ãma ĩromnhimiré'é za'ra wa'aba zé hã.
Tawamhã asa wa tãma nharĩ za'ra ni:
— Ĩhe. Wa tô waihu'u za'ra ni.
52 Tawamhã ãne te duré wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã:
— Wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Ãté 'ri tede'wa te za marĩ ĩwẽ
hã te te 're azani, 'ri 're wa'wa 're ĩromnhimi'wara mono zém hawi, te te dama 're anhomri
mono da. E tawamhã marĩ ĩ'ratare si te za te te dama 're azani. Mare di. Marĩ ĩtéb zama
te za duré te te dama 're azani, te te dama 're anhomri mono da. Tane duré, ni'wam norĩ
hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti waihu'u pese 'wa norĩ hã da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono
zé wasu'u te te waihu'u pese za'ra wamhã, ta norĩ hã te za ĩsimiroti ĩtéb zama te te dama
're waihu'u za'ra, ĩsimiroti 'rata me. — Ãne ma tô wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã, ĩprédubzéb ãma da te dasiwi ĩwẽ'õzé wasu'u
Marcusi 6.1-6; Rucasi 4.16-30
53-56 Tawamhã Zezusi hã marĩ nhimiré'é na te te dama arowasu'u pari, ma tô mo, aré
're ĩhâimana mono zéb u. Tamomo wisi wamhã, te oto dama rowahutu, zudezu norĩ te,
rowahutuzéb ãma. Tawamhã ĩsimiroti hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma tatob'uzu
za'ra ni. Te duré dasima ãma nharĩ za'ra ni, ãne:
— Õ hã wede'é na romhuri'wai 'ra. Ĩna nhisi hã, Mariza na ĩsisi hã. Duré ĩno norĩ
nhisi hã Ti'adu, duré Zuzé, duré Sima, duré Zudasi. Ĩhidiba norĩ hã te duré wa'rata 're
hâimana za'ra. E niha ma bété õhõ si uburé marĩ hã waihu'u, tiwaihu'u pese na te te
dama 're ĩrowasu'u mono zéb da hã, duré marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama
're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono zéb da hã. — Ãne ma tô ãma dasima romnhoré za'ra ni.
57 Taha wa, ma tô dasiwi wẽ'õ ni, Zezusi hã.
Taha wa, te Zezusi hã ãne dama tinha:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã daro mono bâ datẽme 're nomro
mono wamhã, ĩsimiroti na wazép sina, te za sô 're datob'uzu za'ra. Ĩsipti'ai ãma 're ĩhâimana
za'ra mono norĩ si, sô 're datob'uzu za'ra mono õ di, ĩsipti'ai ãma wa. Ĩsisãnawã norĩ zama,
ĩsõrõwa ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã te te duré siwi 're hâiba wazé mono õ di. — Ãne
hã ma tô dama waihu'u, Zezusi hã.
58 Tawamhã ĩsimipawaptobzém na da te dasina 're umnhasi za'ra mono õ wa, marĩ dama
ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã ahâ na te te dama 'manharĩ õ di, tamemhã.

14

Zuwã Batita, da te ĩbutu nhizârizé wasu'u
Marcusi 6.14-29; Rucasi 9.7-9
1 Tawamhã apito Erodi hã Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma te te 're da'madâ'â
mono ré, ma tô Zezusihi wasu'u hã wapa.
2 Ĩwasu'u hã te te wapari wamhã, ma tô te te tãma 're ĩromhuri za'ra mono norĩ ma
rowasu'u, Zezusihi hâiba na:
— Zuwã Batita te dama 'rui wa, da te wĩrĩ wa, apâ ĩhâiwa'udu, ta hã. Taha wa, te
tiwaihu'u pese na te te dama 're ab'manharĩ, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã.
3-4 Ãne ma tô apito Erodi hã Zezusihi wasu'u na tãma rowasu'u za'ra. Ta hã ma tô aré
tinoi mro zô rowasutu, Erodiza na pi'õ nhisi zô. Ĩno nhisi hã Piripi na ĩsisi hã. Zuwã
Batita hã ma tô aré te te tãma 're roti u'âsi, ãne: "'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata
na rob'ui'éré hã te te ãma roti õ di, asisãnawãi mro na aimro da hã. Tãma wẽ õ di, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono ma hã." — Ãne ma tô te te tãma 're roti u'âsi, Erodihi ma. Tane
nherẽ, ma tô apito Erodi hã tinoi mro na tiwi ãma ai'ré. Taha wa, ma tô dama ti'ru, Zuwã
Batita hã da te âri da, da te pawasisi da, duré da te sẽrẽ da, dazazéb 're.
5 Apito Erodi hã ma tô sima wẽ aré, te te dama 'ru da, Zuwã Batita da te wĩrĩ da.
Tane nherẽ, pahi di zudezu norĩ ma hã, Zuwã Batita hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa
wasu'u'wa na da te waihu'u za'ra wa.
6 Tawamhã Erodihi waptã'ãzém na ma tô dato hã dasiwi 'manharĩ ni. Tawamhã
Erodizaha 'ra hã ma tô danho'a apese azarudu hã, apito Erodihi nho'a zama. Taha wa, te
te 'madâ'â ze ti, apito Erodi hã.
7 Taha zarina, ma tô azarutu ma ropisutu, ãne:

— Tô sena, wa za uburé marĩ hã aima tisõ, asima ĩwẽzéb uwaibaba, ĩ̱wi ĩwaptẽrẽzéb zarina.
8 Tawamhã ĩna hã te te tãma ĩrotizéb zarina, ma tô tiwi rowaptẽ, ãne:
— Zuwã Batitaha 'rã si, wa ĩ̱sima wẽ, piza'a 'renho'a wa, ĩ̱ma hiri da, ãhãna awa'awi.
9 Taha wa, ma tô apito Erodihi wi tirobzei'õ. Tane nherẽ, sô ĩhârâ norĩ nho'a te te azarutu ma ropisutu wa, ma tô ãma tãma uwaimra, te te tiwi ĩwaptẽrẽzéb uwaibaba.
10 Ma tô dama ti'ru oto, dazazéb u Zuwã Batitaha zô da'maimorĩ da, da te butu nhizâri da.
11 Da te butu nhizâri wamhã, ma tô oto siwi ti'â ĩ'rã hã, azarutu ma, piza'a 'renho'a wa. Tawamhã ma tô tina ma ti'â oto, azarudu hã.
12 Tawamhã Zuwãhã siré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô sô ai'aba'ré, ĩhâiba zô, te te siwi âri da, te te siwi sẽrẽ da, ab're 're. Taha parip si, te ai'aba'ré Zezusihi u, te te tãma rowasu'u za'ra da.

Zezusi hã dasa te te dama ĩ'manharĩzé wasu'u
Marcusi 6.30-44; Rucasi 9.10-17; Zuwã 6.1-14

13 Tawamhã Zezusi hã Zuwãhã wasu'u te te wapari wamhã, ma tô danhiti mo uba're na siwaprosi, romnhiwasi sãmra da. Tane nherẽ, nimomo ĩsãmra na ĩwasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô darom hawi tawairébé ni da'ahâ na, ĩsarina dasi'aba'ré da ĩsõ'rãmi, ti'ai baba.
14 Tawamhã Zezusi hã uba're hawi watobro wamhã, da'ahâ uptabi na ma tô da'ab'madâ. Te te da'ab'madâ'â wamhã, ma tô da'ãma tipẽ'ẽzé, Zezusi hã. Taha wa, ĩhâzé ré norĩ hã tame ĩsi'ubumro norĩ hã ma tô apese.
15 Tawamhã hâiwahâ pesere, wa norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô ĩtẽme ubumro ni, Zezusihi u. Ãne, wa tô tãma nharĩ za'ra ni:
— Ma tô tihâiwahâ. Ãme a'ubuni wi, wa wahâimana za'ra ni, 'ri nhiti. Taha wa, ma'ãpé dama rob'ru na, 'ri wa'õtõ u dasi'aba'ré da, dasa hã da te dasima uipra za'ra da.
16 Tawamhã Zezusi hã te asa wama nharĩ za'ra, ãne:
— Mare di. Dasi'aba'réi õ di za. A norĩ wa'wa hã te za dasa hã dama ĩ'a za'ra wa'wa, dasaihuri da.
17 Tawamhã wa duré asa tãma nharĩ za'ra ni, Zezusihi ma:
— Ĩ'u'ẽtẽ wapu hã 5 na te wama tihâimana za'rare. Duré pe'a hã maparanere. Ã norĩ si, umrore di.
18 Tawamhã Zezusi hã te oto wama 'ru za'ra:
— Ma'ãpé we ĩ̱ma waibui wa'aba, ĩ'u'ẽtẽ wapu hã, duré pe'a hã.
19 Tawamhã te oto dama tinha, duiroi wa, dasi'ubumroi mono da. Taha pari, ma tô oto ĩ'u'ẽtẽ wapu hã waibu, 5 na ĩhâiba hã. Duré pe'a hã maparane. Tawamhã hâiwa u te ĩré rob'madâ, Timama ãma wata da, sõpru wa. Taha pari, ma tô te te wẽ'ẽ, ĩ'u'ẽtẽ wapu hã. Ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, ma tô wama sõmri za'ra, wa te dama sõmri za'ra mono da.
20 Tawamhã aihĩni ma tô dasa hã huri ni. Ma tô da te 'mahâpãrĩ. Tawamhã Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô apâ si'õtõ 're, wa te sé danho'rada hã, ĩ'u'ẽtẽ wẽ'ẽ hã pe'a wẽ'ẽ zama. 12 na si'õno hã ĩré hã, danho'rata ré hã. Si'õtõ 'remhã 'masisi di.
21 Aibâ norĩ hã 5 miu na ĩhâiba za'ra hã ĩsaihuri norĩ hã, aibâ norĩ za'rata si hã. Pi'õ norĩ hã duré ai'uté norĩ hã sa'rata õ di.

Zezusi hã â nhisi baba ĩmorĩzé wasu'u
Marcusi 6.45-52; Zuwã 6.15-21

22 Tawamhã Zezusi hã ma tô wama rob'ru za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, uba're wa, wanhisisi da, ĩwana zara u wa te saprĩ za'ra da ĩsõ'u na, waza'u za'ra te te dama rob'ru da, darob u apâ da te ropéi mono da.
23 Te te dama rob'rui pari, te oto Zezusi hã mo sa'a u, siwaprosi Timama ma mreme da. Tame siwaprosi sãmra ré, ma tô ãma timara.
24 Taha ré, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô â wa'wa u wahâimana za'ra ni, uba're na. Tame ma tô â sisasi hã te te waré wabzuri za'ra uba're hã, rowa'u'u za'ẽne hã ĩsõ'õmoi baba te te rowapõrĩ za'ra wa.
25 Tawamhã zahadu mara hâ ré, te Zezusi hã watẽme timorĩ za'ra, â nhisi baba.
26 Tawamhã, wa te wasiwi 'madâ'â wamhã, wa tô tãma wapẽ'ẽwara za'ra ni, adâ watẽme morĩ za'ra newa. Ãne, wa wasima 'mahârâ za'ra ni:
— Õhõta adâ'â hâiba warõ, te wei watẽme mo. — Ãne, wa wasima 'mahârâ za'ra ni. Tawamhã tãma wapahi za'ra wa, wa tô tãma wazadari za'ra ni.
27 Tawamhã awa'awi ma tô Zezusi hã wama si'mahârâ za'ra:

— Wa hã wa we atẽme ĩ̱morĩ 'wa. Ĩ̱ma aipahi za'ra wa'aba õ di za.
28 Tawamhã Pedru te tãma tinha, ãne:
— Wanhib'apito, tô sena a hã wamhã, ma'ãpé we ĩ̱zô aihârâ, â nhisi baba ãma atẽme ĩ̱morĩ da, asabzéb u.
29 Tawamhã asa te tãma tinha, Pedruhu ma:
— We aimorĩ pé, ĩ̱tẽme.
Taha wa, ma tô uba're hawi watobro Pedru hã, â nhisi baba morĩ da, Zezusihi u.
30 Tawamhã â nhisi baba ĩtẽme morĩ wa, ma tô rowa'u'u za'ẽtẽ ma tipahi, Pedru hã. Taha wa, ma tô tizadari. Ma tô aré ãzé, â 'rowi. Te sina 'mahâ, ãne:
— Wanhib'apito, ma'ãpé ĩ̱nho'reptu na, ĩ̱dâ'â tõ da.
31 Tawamhã awa'awi ma tô Zezusi hã pa'â, tinhib'rata na. Ãne te tãma tinha, Pedruhu ma:
— E niha ĩ̱zaze syry di. E marĩ da, ma tô 'râwi ĩ̱'ãma asiwawã, te aipawaptobzém na hã. — Ãne ma tô tãma tinha, Zezusi hã.
32 Tawamhã uba're 're ma tô tizasi zahuré, Zezusi norĩ hã Pedruhu me. Zasi zahuré wi, ma tô rowa'u hã tiwa'u'utu.
33 Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô ãma wawata za'ra ni, Zezusihi ãma. Ãne wa ãma wawata za'ra ni:
— Wanhib'apito, a hã tô sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, te 're aimo. — Ãne wa ãma wawata za'ra ni.

Zezusi hã te te ĩda'apesezé wasu'u
Marcusi 6.53-56

34 Tawamhã wa norĩ hã wa tô saprĩ za'ra ni, Zezusihi me, ĩsõ'u na. Wa te saprĩ za'ra wamhã, wa tô aihutu ni, Zenezaré na danhipti'a nho'õmo nhisi u.
35 Tamemhã ma tô dasiwi waihu'u ni, Zezusi hã. Taha wa, ma tô Zezusihi wasu'u na ãma dasima da te ropé, 'ri wa'õtõ mono bâ, ti'ai 're dasi'rata 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã. Tawamhã da'ahâ na ma tô ĩhâzé ré norĩ hã ĩtẽme 'wasari ni.
36 Tawamhã ma tô ĩhâzé ré norĩ hã tiwi waptẽrẽ za'ra, ĩ'uza nhisutu si te te tiwi upi za'ra da. Tawamhã ĩ'uza nhisutu si te te nasi upi za'ra nherẽ, ma tô tizéptâ'â za'ra, uburé ĩhâzé ré norĩ hã, awa'awi.

15

Zudezu norĩ hi'rata hâimanazé wasu'u
Marcusi 7.1-13

1 Tawamhã parisezu norĩ hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ hã ma tô ai'aba'ré Zeruzarẽ hawi, Zezusi hã te te siwi ãma sadanharĩ da, zudezu norĩ hi'rata nhimiroti na. Ãne te siwi sadanha, ãma:
2 — E niha asiré 're ĩnomro mono norĩ hã te te 'madâ'â za'ra õ di, duréi wahi'rata norĩ nhimiroti hã. Ta norĩ hã 're saihuri mono õ ré, 're simisõi pese za'ra mono õ di. Ãne wa, te ta norĩ hã wahâimanazé hã te te ãma wawi 're upa za'ra.
3 Tawamhã asa te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra:
— E niha bâ bété, a norĩ wa'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di, te bété asimiroti na si 'râwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo.
4 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ãne dama roti: “Aimama norĩ hã te za 're ĩwazéb za'ra wa'aba mo, ana zama.” Ãne ĩsimiroti amo hã duré: “Ni'wam norĩ hã timama nherẽ, duré tina nherẽ, te te ãma 're wasété za'ra mono wamhã, te za da te 're simro.” Ãne ĩsimiroti hã duréihã.
5-6 Tane nherẽ, te aimawi dama 're ĩroti za'ra wa'aba mo, ãne: “Ãté ni'wa hã te za sima rosa'rata, marĩ hã timama norĩ ma, te te sõmri da, te te ãma pawaptob zahuré da. Tane nherẽ, te za tipẽ'ẽ na sima tinha: ‘Ã hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te hã.’ Ãne wamhã, timama norĩ ma, te te sõmri zahuré õ di za, te te ãma pawaptob zahuré da.” Ãne te dama 're ĩroti wasété za'ra wa'aba mo. 'Râwi asimiroti na si 're anomro aba mono da, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã asiwi 're ĩwẽ'õ za'ra wa'aba mo.
7 A norĩ wa'wa hã aihâimana si'ahâ za'ra wa'aba di. Duréihã Iza'iza hã ma tô ĩ'uwaibaba ai'ãma rob'ui'éré sirõmo za'ra wa'wa, za 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na ma tô ãne na ai'ãma rob'ui'éré sirõmo za'ra wa'wa:
8 “Õ norĩ hã tô sena newa, te timreme na si taré ĩ̱'ãma 're wata za'ra. Tane nherẽ, te tipẽ'ẽ 're aimawi zô si te te 're rosa'rata u'âsi za'ra, ĩ̱'upana.
9 Danhimiroti zarina si, te ta norĩ hã te te dama 're rowahutu za'ra, ĩ̱nhimiroti zarina newa. Taha wa, senai õ di, ta norĩ hã ĩ̱'ãma 're ĩwata za'ra mono zé hã.”

Ãne ma tô ai'ãma waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã, duréihã. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

Dasa hã da te 're huri mono wa, dasa na dawasédé, da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono õ zé wasu'u
Marcusi 7.14-23

10 Tawamhã Zezusi hã ma tô sima dazô hâ, ĩsimirowasu'u hã da te wapari za'ra da. Ãne te dama tinha:
— Ma'ãpé, ĩ̱wapari pese za'ra wa'aba za, marĩ hã waihu'u za'ra wa'aba da, ãma.
11 Uburé marĩ na 're dasaihuri mono wamhã, dapẽ'ẽ 're, 're sisisi mono wamhã, taha na 're dasiwasété za'ra mono õ di za 'râwi. Dapẽ'ẽ hawim na danhimirosa'rata wasété zarina, da te dasima 're nharĩ wasété za'ra mono wapsi, te za 're dasiwasété za'ra, 'râwi. — Ãne ma tô Zezusi hã dama waihu'u.
12 Tawamhã wa norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô ĩtẽme ubumro ni, Zezusihi u, wa te wasiwi ãma sadanharĩ za'ra da, ãne:
— E ma tô asina ĩwaihu'u za'ra. Parisezu norĩ hã ma tô aimreme hã siwi wẽ'õ pese za'ra.
13 Tawamhã Zezusi hã te asa wama ãma romnhimiré'é za'ra, parisezu norĩ ãma:
— Ĩ̱mama hã hâiwa ãma 're ĩsãmra mono hã rob're te te ĩ'a're'õ hã taha si te za uburé te te 're aza'o'o.
14 Parisezu norĩ ãma 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. Si'uihâ na 're hâimana za'ra mono. Ni'wa hã te za tisiré hã saprõ, ĩtob'a zahuré hã. Te te saprõni wamhã, te za ab're 're siré tiwaptã'ã zahuré. Tane te parisezu norĩ hã tob'a ne te te 're danhimro. — Ãne ma tô Zezusi hã wama ãma romnhimiré'é za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.
15 Tawamhã Pedru te ãma 'mahâ, Zezusi hã:
— Ma'ãpé ãma wama rowasu'u za'ra na, taha na ãma ĩromnhimiré'é na hã wa te waihu'u za'ra da.
16 Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:
— E niha a norĩ wa'aba zama, waihu'u za'ra wa'aba õ di bété.
17 Dasa hã da te 're huri mono wamhã, taré te za dadub 're, 're sisisi. Taha pari, te za duré apâ 're wairébé, dahâiba hawi.
18 Tazahã, dapẽ'ẽ hawi da te 're ĩsani za'ra mono na si, te za 'râwi 're dasiwasété za'ra.
19 Dapẽ'ẽ 're, danhimirosa'rata wasété hawim na si, te za dawasédé hã uburé da te 're 'manharĩ za'ra, dasipãrĩ hã, duré dasina danhimisaihuri hã, duré marĩ na danhimisaihuri hã, duré dazadawa nhipe hã, duré da te da'ãma 're ĩwasété za'ra mono hã.
20 Ãne uburé dapẽ'ẽ 're, da te 're rosa'rata wasété za'ra mono wapsi, te za dawasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra. Tane nherẽ, danhimisõi ãna 're dasaihuri mono wamhã, ãma 're dasiwasété waihu'u za'ra mono õ di za. Mare di. — Ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra.

Pi'õ hã zudezu'õ 'ra, Zezusi hã te te ĩpesezé wasu'u
Marcusi 7.24-30

21 Tawamhã Zezusi hã ma tô mo Zenezaré hawi, Tiru na 'ri nho'õmo nhisi niwĩ, Sido na 'ri nho'õmo nhisi niwĩb zama.
22 Tame sãmra ré, ma tô pi'õ zudezu'õ hã ĩtẽme wi, Cana'ã norĩ siré hã, ta niwĩ 're ĩsãmra mono hã. Ĩtẽme wisi wamhã, ma tô 'mahâ, ãne:
— Apito, Dawihi nhihudu, ma'ãpé ĩ̱'ãma aipẽ'ẽzé na. Ĩ̱'ra sipi'õ, wa'uburé ré 're hâimana u'âsi mono wa, te te 're robzépata za'ẽtẽ u'âsi.
23 Tawamhã ãne na pi'õ te te 'mahârâ nherẽ, te te sada'âbâ õ di asa, Zezusi hã. Tawamhã wa norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô ĩtẽme ai'ré za'ra ni, Zezusihi u. Ãne, wa tô tãma 'ru za'ra ni:
— Ma'ãpé pi'õ satõrĩ apâ, wa hawi morĩ da. Wazarina te we 're mo. Te duré we te te wa'ab'mahârâ, mreme 'rãihâ na.
24 Tawamhã Zezusi te wama nharĩ za'ra, asa:
— Pone'ẽrebâ 're ĩsimani za'ra mono norĩ zô si, ma tô we Ĩ̱mama hã ĩ̱zatõ, Izarazéhé nhihudu norĩ zô si.
25 Tawamhã ãne na Zezusi hã te te rowasu'u wamhã, ma tô pi'õ ĩtẽme mo. Ma tô hi'rãtitõ ĩpapara aime. Tawamhã te tãma tinha, ãne:
— Apito, ma'ãpé ĩ̱'ãma aime na.
26 Tawamhã Zezusi te tãma tinha:
— E 're dasaihuri mono ré, te za dasa hã da'ra wi, da te 're waibu, wapsã ma, da te 're sa'wari za'ra mono da. Mare di. Ãne hã ĩ'uwaibaba õ di. — Ãne te Zezusi hã pi'õi ma ãma romnhimiré'é, zudezu'õ norĩ ãma hã, sõ'awib õ nherẽ.

27 Tawamhã pi'õ hã te duré asa tãma tinha, ãne:
— Apito, tô ĩbâ ma tane hã ĩ̱ma ĩwaihu. Tane nherẽ, wapsã hã wedeza zahâpâ ĩtede'wa
sai'a'a hã te za te te 're huri, ĩsahâpâ 're ĩrere'e mono hã.
28 Tawamhã pi'õi mreme te te wapari wamhã, te tãma tinha, Zezusi hã:
— Pi'õ, wa tô aiwaihu'u, aima ĩ̱'umnhasi za'ẽtẽ na, ĩ̱wi ĩwaptẽrẽzéb zarina te aima
ĩ'manharĩ da hã. Taha wa, wa za aima ãma uwaimra, tô. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma
waihu'u, pi'õi ma. Tawamhã ãne te te tãma nharĩ wi, ma tô wa'uburé hã ĩ'ra sipi'õi hawi
watobro. Taha wa, ma tô tipese oto.

Zezusi hã da'ahâ uptabi na te te ĩda'apesezé wasu'u

29 Tawamhã ta hawi te oto mo Zezusi hã, Darireza na ĩsõ'u zapoto nhisi u. Ta hawi te
duré sa'a u mo, sa'a nhisiwi sãmra da.
30 Tame sãmra ré, ma tô da'ahâ uptabi na ĩtẽme aihutu ni. Ĩhâzé ré norĩ hã ma tô ĩtẽme
da te simro, ĩmorĩ'õ norĩ hã, duré ĩtob'a norĩ hã, duré ĩ'rãtẽire norĩ hã, duré ĩmreme'õ norĩ
hã. Uburé siwa'ru ma tô ĩhâzé ré norĩ ãma dasito, ĩpapara da te sõré da. Tawamhã uburé
ma tô da'apese, Zezusi hã.
31 Tawamhã ĩmreme'õ norĩ hã ma tô mreme wairé. Duré ĩ'rãtẽire norĩ hã ma tô timorĩ wẽ
za'ra. Ĩmorĩ'õ norĩ hã para na te oto 're nomro. Ĩtob'a norĩ hã te duré rob'madâ'â za'ra oto.
Tawamhã ãne hã da te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni. 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ãma, ma tô duré ãma tawata za'ra ni, Izarazéhé nhihudu norĩ nhib'apito ãma.

Zezusi hã dasa te te dama ĩ'manharĩzé wasu'u hâiba amo
Marcusi 8.1-10

32 Tawamhã Zezusi hã ma tô ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ zô sima wazô tihârâ za'ra.
Tawamhã te wama nharĩ za'ra, ãne:
— Ãhãna ĩ̱'rata dasi'ubumroi ré, ma tô dasa hã dawi ai'utõ, bâdâ si'ubdatõ da'ãma si'utõrĩ
wa. Taha wa, da'ãma ĩ̱pẽ'ẽzé di, wa hã. Dasai õ nherẽ, te dama rob'rui waihu'u õ di, apâ
da te ropéi mono da hã. Danhib'uware wa, bâdâdi wa, dawi robra za'ra õ'umnhasite, te
dama rob'rui waihu'u õ di.
33 Tawamhã wa norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô wasiwi sadanharĩ ni,
Zezusi hã:
— E niha wa za ĩ'u'ẽtẽ wapu hã 'masãmri za'ra ni, a'ubuni wi wasi'ubumro nherẽ,
dahâiba mono bâ wa te dama ĩ'a za'ra da hã. Da'ahâ uptabi di.
34 Tawamhã te asa wazadanharĩ za'ra, Zezusi hã:
— E niha te ĩ'u'ẽtẽ wapu hã aima tihâimana za'ra wa'wa.
Tawamhã ãne te asa tãma wasu'u za'ra:
— 7 na te wama tihâimana za'ra. Duré pe'a hã umrore na te tihâiba. — Ãne, wa asa
tãma wasu'u za'ra ni.
35 Tawamhã Zezusi te dama rob'ru, ti'ai wa dasi'ubumroi mono da.
36 Taha pari, ma tô duré 7 na ĩ'u'ẽtẽ wapu hã waibu, pe'a zama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
ãma wata da, sõpru wa. Ãma wata pari, ma tô te te wẽ'ẽ, ĩ'u'ẽtẽ wapu hã, pe'a zama. Ĩsiré
're ĩwanomro mono norĩ ma, ma tô wama sõmri za'ra, wa te dama sõmri za'ra mono da.
37 Tawamhã uburé ma tô tasaihuri ni. Ma da te 'mahâpãrĩ. Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro
mono norĩ hã wa tô danho'rada hã apâ wa te ubumro za'ra, 7 na si'õno hã ĩsi'atarẽme ré
hã.
38 Aibâ norĩ hã tisa te te ĩhuri norĩ hã 4 miu na ĩhâiba za'ra hã. Pi'õ norĩ hã duré ai'uté
norĩ hã sa'rata õ di.
39 Tawamhã Zezusi hã te oto dama rob'ru, apâ dasi'aba'ré da, darob u. Taha pari, ma
tô uba're 're ãzé, Madadã na danhipti'a nho'õmo nhisi u te te saprĩ da.

16

Zezusi hã marĩ ĩwaihu'u'õ hã te te 'manharĩ da, da te tãma ĩ'ruzé wasu'u
Marcusi 8.11-13; Rucasi 12.54-56

1 Tawamhã parisezu norĩ hã duré sadusezu norĩ hã ma tô Zezusihi u ai'aba'ré, te te tãma
'ru za'ra da, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te 'manharĩ da, ĩsõ'a za'ra, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono zadawa para di pâ, marĩ hã tô sena te te 'manharĩ zô. Ãne ma tô tãma 'ru za'ra,
te te siwi pibu da, Zezusi hã.
2 Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:
— Bâdâ ĩsébrézéb u hâiwa pré wamhã, te za ãne asima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo:
“Awẽmhã hâiwa wẽ di za oto.”
3 Duré nimahã na bâdâ 'rãi watobrozéb u, hâiwa nhirõtõ si simi'wara wamhã,
ĩwatobrozéb ãma si bâdâ te te hâiwa nhirõtõ pré wamhã, te za duré ãne asima 're ĩrowasu'u

za'ra wa'aba mo: “Ãhãna hã tã te za we tita'a.” Ãne hã hâiwa u 're asimizawẽrẽ za'ra wa'aba mono wamhã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, tã 're ĩta'a mono zéb da hã duré 're ĩhâiwa pese mono zéb da hã. Tane nherẽ, ãhãna uburé 're ĩromhâimana mono zé hã 'madâ'â za'ra wa'aba nherẽ, za 're ĩromhâimana mono zéb da hã waihu'u za'ra wa'aba õ di.

4 Nimosi aipoto té wa'aba mono hã ĩ'aihâimana wasété za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zô, 're asimipari za'ra wa'aba mono zahã, te ĩ̱ma ĩ'ru za'ra wa'wa, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te aima 'manharĩ za'ra wa'aba da. Tane nherẽ, te 'manharĩ õ di za. Duréihã Zonahã ma ĩromhâimanazém na si te za ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te tãma ĩ'manharĩzém na. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma, duré sadusezu norĩ ma zama.

Tawamhã Zezusi hã te oto tiwi timorĩ za'ra, nimomo morĩ da.

Ĩ'u'ẽtẽ wapuzém na Zezusi te te ãma ĩsimiré'é za'ra zé wasu'u, parisezu norĩ ãma
Marcusi 8.14-21

5 Tawamhã wa norĩ hã wa tô saprĩ za'ra ni, Zezusihi me, ĩsõ'u na. Wa te saprĩ za'ra wamhã, wa tô ĩ'u'ẽtẽ wapu na po're ha'âri za'ra ni. Taha wa, wa wa'ubana ai'aba'ré ni.

6 Tawamhã Zezusi hã ma tô wama nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Ma'ãpé 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mono, ĩ'u'ẽtẽ wapuzém nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norĩ nhimi'manharĩzém nhiti, sadusezu norĩ me. — Ãne ma tô wama ãma romnhimiré'é za'ra, sõ'awib õ nherẽ.

7 Tawamhã wa norĩ hã wa wasima nharĩ za'ra ni, ãne:

— Ãté õ hã ĩ'u'ẽtẽ wapu hã wa te wei wasiré 'mai'âri õ wa, ma tô ãne wama nharĩ za'ra.

8 Tawamhã Zezusi hã wanhimirosa'rata za'ra hã te te sina waihu'u wa, te wama nharĩ za'ra, ãne:

— E niha te ĩ'u'ẽtẽ wapu hã aima ĩhâimana za'ra wa'aba õ na, sô asimrami za'ra wa'wa. E asiwi ĩ̱'umnhasi za'ra wa'aba ãna.

9 E zahadu bété asiwi ĩ̱zadaihu'u za'ra wa'aba ã bâ. E ma tô ãma aipo're si'âri za'ra wa'wa, 5 miu na aibâ norĩ ma, ĩ'u'ẽtẽ wapu hã 5 na te ĩwẽ'ẽi mono zém na hã. E niha si'õno hã ĩ'masisi za'ra wa'wa hã, ĩ'u'ẽtẽ wapu wẽ'ẽi ré hã. E ma tô duré ãma aipo're si'âri za'ra wa'wa.

10 Duré 4 miu na aibâ norĩ ma, ĩ'u'ẽtẽ wapu hã 7 na te wẽ'ẽi mono wamhã, e niha si'õno hã ĩ'masisi aba mono hã. E ma tô duré ãma aipo're si'âri za'ra wa'wa.

11 E niha bâ waihu'u za'ra wa'aba õ di bété, ĩ'u'ẽtẽ wapu 'manharĩzém na te ĩnharĩ uptabi õ zém na hã. Ma'ãpé 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mono, ĩ'u'ẽtẽ wapuzém nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norĩ nhimi'manharĩzém nhiti, sadusezu norĩ me.

12 Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô wasina waihu'u za'ra ni, Zezusihi mreme hã, ĩ'u'ẽtẽ wapu 'manharĩzém na te te wama ĩnharĩ uptabi õ na hã, parisezu norĩ nhimiroti wasété na te te ãma ĩsimiré'ézém na si, sadusezu norĩ me.

Zezusi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na, Danho'reptui'wa da, Pedru te te ĩwasu'uzé wasu'u
Marcusi 8.27-30; Rucasi 9.18-21

13 Tawamhã Zezusi hã te oto mo darob amoi u, apito Piripihi te, Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi niwĩ. Tame ma tô wazadanharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã:

— E niha ma tô dasima ĩ̱wasu'u za'ra ni, dasiré ĩ̱podo hã ti'ai ãma. E 'wa hã, wa hã wa 're mo.

14 Tawamhã ãne wa asa tãma nharĩ za'ra ni:

— Aiwasu'u hã, ahâ di. A hã, u, Zuwã Batita, apâ aihâiwa'udu. Duré a hã, u, Eriasi apâ we ĩ'aimorĩ. Duré a hã, u, Zeremiasi. Duré a hã, u, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa ĩhâiba amo, apâ aihâiwa'udu.

15 Tawamhã Zezusi hã te duré wazadanharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã bété, e niha ma tô asima 're ĩ̱wasu'u za'ra wa'aba mo.

16 Tawamhã Sima Pedru te asa tãma tinha:

— A hã Cristu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aipisudu, Danho'reptui'wa da. A hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra.

17 Tawamhã Zezusi, te Pedru oto 'mahâ:

— Sima, Zuwãhã 'ra, aima 're rowẽ mono di. Ma tô ãma ĩ'uwaimra. A hã dan-himirowasu'u hawi, ãne na ĩ̱waihu'u õ di. Ĩ̱mama, hâiwa ãma 're ĩsãmra mono si ma tô ãne na aima ĩ̱waihu'u. — Ãne ma tô Zezusi hã wẽsã Pedru hã, te te ĩwaihu'uzém na.

18 Tawamhã te duré tãma ãma romnhimiré'é:

— Pedru, ãne wa za aima waihu'u. Ẽtẽ na, wa ai'ãma simiré'é. Ni'wa hã ẽtẽ nhisiwi te za 'ri na'rada hã 'manha, 'ri hã siptete na 're sa mono da, tãma. Tane hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ̱pisutu na, ma tô ĩ̱waihu'u na'ra. Taha wa, ni'wa hã ẽtẽ nhisiwi te te ĩ'ri ne, te za oto ĩ̱waihu'u na'rata zém hawim na ĩ̱waihu'u za'ra ni, za da te 're ĩ̱zaze za'ra mono norĩ hã. 'Re ĩdadâ'â za'ra mono zé hã dama siptete nherẽ, pire nherẽ, ĩ̱zazei'wa norĩ ãma te te ai'uté waihu'u za'ra õ di za.

19 Danhib'apito, 'ri za'ẽtẽ 're, 're ĩsãmra mono hã te za 'ridawazé hã tãma ĩromhuri'wai ma tisõ, te te dama ãma 're 'ridawa mono wa, ãma 're danhisisi mono da. Tane, wa za aima tisõ 'ridawazé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u, dama 're a'ridawa mono da, ãma 're danhisisi mono da. Uburé marĩ hã da te 're 'manharĩ tõ za'ra mono da, dawi 're ĩ'azawi mono hã te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te ãma 're asaze, hâiwa ãma. Duré uburé marĩ hã dawi 're ĩ'azawi mono õ hã te za duré te te ãma 're ai'uzei pese. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u, Pedruhu ma.

20 Taha wa, Zezusi hã ma tô sina wazadawa uwati za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã, wa te dama wasu'u tõ za'ra da a'â, Danho'reptui'wa na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na hã.

Zezusi hã za ĩdâ'âzém na ĩsiwasu'uzé, za ĩhâiwa'utuzém na zama
Marcusi 8.31–9.1; Rucasi 9.22-27

21 Tawamhã ta hawim haré te oto tidâ'âzém na wama 're siwasu'u u'âsi sõ'awi Zezusi hã, tihâiwa'utuzém na zama. Ãne ma tô wama 're siwasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Ĩ̱mama te te ĩ̱ma ĩpisutuzéb zarina wa za mo, Zeruzarẽ u. Tamemhã zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ hã, duré ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rata na dama rowahutu'wa norĩ hã te za ĩ̱ma rob'manharĩ wasété za'ra. Taha zarina, wa za robzépata za'ẽtẽ. Te za duré dasiwi ĩ̱wĩrĩ ni. Tawamhã bâdâ maparane ĩ̱'ãma si'utõrĩ õ ré, wa za hâiwa'udu apâ.

22 Tawamhã Pedru ma tô Zezusi hã sima saprõ tisiré norĩ nhiti, romnhiwasi, tãma ĩsiwasu'u za'ra zé hã te te tiwi sawi da. Ãne te tãma tinha:

— Wanhib'apito, ãne hã ai'ãma ĩromhâimana da hã mare di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima ba'a da si, wa ĩ̱sima wẽ, da te aima rob'manharĩ tõ da.

23 Tawamhã Zezusi hã ma tô aipi'ra, Pedruhu u. Ãne te tãma tinha:

— Satanasi, mo oto aimorĩ, ĩ̱nhiti. Marĩ hã bâdâdi wa, 're ĩsimi'wara mono, te te 're ĩda'marõpãrĩ za'ra mono ne, te ĩ̱wasutu mo, Ĩ̱mama te te ĩ̱ma ĩpisutuzéb zarina te ĩ̱sina dama uwaimrami tõ da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirosa'rata nei õ di, asimirosa'rada hã. Ti'ai ãma danhimirosa'rata zarina si te ĩ̱'ãma ĩrosa'ra, a hã.

24 Tawamhã Zezusi te duré wama nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Ni'wam norĩ hã ĩ̱siré 're nomro u'âsi mono da, te te sima 're ĩ̱wẽ za'ra mono wamhã, tihâimanazém na te te 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Tiza'ozéb ré, ĩ̱zarina 're ĩnomro mono ne, te za ĩ̱siré 're nomro, da te 're simroi mono da nherẽ.

25 Ni'wam norĩ hã tihâimanazé te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowẽ ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ĩ̱zarina 're nomro mono da, tihâimanazé te te sima 're sawi za'ra mono õ wapsi, tawapsi te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowẽ hã.

26 Ãté ni'wa hã te za tinhibro hã te te sima 're a'ubumroi pese, sibrob ahâ uptabi da. Tawamhã te za oto dârâ. Ti'ab ré, sibrob ahâ nherẽ, e tãma 're rowẽ mono di za, rowẽ ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina uwaimrami õ wamhã. Mare di. Tãma 're rowẽ mono õ di za. Ti'ai ãma, simarĩ ahâ uptabi nherẽ, tãma waihu'u õ di za, marĩ na ĩsiwa'âbâzéb da hã, rowẽ ãma 're ĩhâimana mono zéb da hã.

27 Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo, niwapsi wa za wei mo apâ, Ĩ̱mama zadawa para, hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ siré. Tamep si uburé marĩ hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb zarina, wa za dama rowairébé, ĩwẽ norĩ ma, duré ĩwasété norĩ ma zama.

28 Tô sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã aihĩni õ nherẽ, ai'matâ'â aba õ ré, te za ĩ̱'madâ'â za'ra wa'wa ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo hã, uburé Danhib'apito uptabi na apâ we ĩ̱morĩ wamhã. — Ãne ma tô wama siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

17

Ẽtẽ 'rãihâ ãma, Zezusihi hâiba na rowa'a za'ẽtẽ wasu'u
Marcusi 9.2-13; Rucasi 9.28-36

1 Tawamhã bâdâ 6 na ãma si'utõrĩ pari, ma tô Zezusi hã Pedru norĩ si te te simro, Ti'adu norĩ zama ĩnoi me, Zuwãhã me. Ẽtẽ 'rãihâ u, ma tô te te simro.

2 Tame si'ubumroi ré, ma tô Zezusi hã aimawi tihâiba na saprĩ, Pedru norĩ nho'a. Ma
tô ti'uburã pese, bâtâ ro'o ne. Duré ĩ'uza hã rã uptabi di, rowa'a za'ẽtẽ ne.
3 Tawamhã Pedru norĩ hã ma tô 'madâ'â za'ra, Mozési norĩ hã, Eriasihi me. Zezusihi
me, te sima rowasu'u za'ra.
4 Tawamhã Pedru te Zezusihi ma tinha, ãne:
— Wanhib'apito, ãme wama rowẽ za'ra di. Aima wẽ wamhã, uridi hã si'ubdatõ te aima
'manharĩ za'ra wa'aba da, wa tô rosa'rata, ate da hã, duré Mozésihi te da hã, duré Eriasihi
te da hã.
5 Tawamhã ãne Pedru te te tãma nharĩ ré, ma tô hâiwa nhirõtõ'a za'ẽne hã we hâiba zuwa
za'ra, Zezusi norĩ hã. Tawamhã hâiwa nhirõtõ'a hawi, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã
mre:
— Ã hã ĩ̱'ra, te 're ĩsawi pese mono. Tãma 're ĩ̱to za'ẽtẽ mono di. Ma'ãpé ĩsimiroti hã 're
wapari pese za'ra wa'aba mono za.
6 Tawamhã Pedru norĩ hã Zezusihi siré ĩsi'aba'ré norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme
te te wapari za'ra wamhã, ma tô tãma tipahi za'ra. Tãma pahi za'ra wa, ma tô ti'ai wa rere,
dumana na. Ti'ubu na ma tô roptob za'ra.
7 Tawamhã Zezusi hã ma tô ĩtẽme ai'ré za'ra. Simi'wara ré, ma tô upi za'ra, tinhib'rata
na. Te te upi za'ra wamhã, te tãma nharĩ za'ra:
— Ma'ãpé aiwahutu za'ra wa'aba. Aipahi za'ra wa'aba tõ.
8 Tawamhã ma tô ti'rãiwahutu za'ra oto, te te rob'madâ'â za'ra da. Te te rob'madâ'â za'ra
wamhã, Zezusihi si ma tô 'madâ'â za'ra.
9 Tawamhã ẽtẽ 'rãihâ hawi, ma tô si'ra za'ra, Zezusi norĩ hã. Si'aba'réi ré, ma tô Zezusi
hã Pedru norĩ hã sadawa uwati za'ra, ãne:
— Ẽtẽ 'rãihâ ãma ĩ'madâ'â za'ra wa'wa hã dama wasu'u za'ra wa'aba õ di za a'â. Wa
hã ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo hã ab're hawi, Ĩ̱mama te te ĩ̱hâiwa'utu parip si, te za dama 're
ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo.
10 Tawamhã Pedru norĩ hã te oto ãma siwi sadanha, ãne:
— E marĩ wa, te dama rowahutu'wa norĩ hã te te dama 're roti za'ra, Cristu,
Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu wana, Eriasi za we ĩmorĩ na
hã.
11 Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:
— Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ĩ'uwaibaba ãma
rob'ui'éré, Eriasi za we apâ ĩmorĩzém na te te ropese da.
12 Tane nherẽ, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Eriasi hã ma tô wei morĩ pa. Tane
nherẽ, õ hã da te dasiwi waihu'u õ wa, ma tô tãma rob'manharĩ wasété za'ra ni, da te
dasima ĩwẽ za'ra zéb zarina. Tane te za duré da te ĩ̱ma 're rob'manharĩ wasété za'ra, ti'ai
ãma dasiré ĩ̱poto ma hã.
13 Tawamhã Pedru norĩ hã ma tô waihu'u za'ra, Zezusi te te tãma ĩrowasu'u za'ra zé hã,
Eriasihi upana Zuwã Batita te te ĩwasu'u na hã.

Zezusi hã ai'reputu ma, wa'uburé te te ĩmezé wasu'u
Marcusi 9.14-29; Rucasi 9.37-43

14 Tawamhã wa norĩ hã wa tô apâ ai'aba'ré ni, Zezusihi me, da'ahâ uptabi na sô
ĩdahâimana za'ra u. Tawamhã aibâ hã ma tô Zezusihi u wi. Wisi wamhã, ma tô ĩpapara
nhamra, hi'rãtitõ.
15 Tawamhã te tãma tinha, Zezusihi ma:
— Apito, ma'ãpé ĩ̱'ra ãma aipẽ'ẽzé na. Te 're sitete u'âsi. 'Re sitete u'âsi mono wa, te
unhama u 're waptã'ã, âi ba zama.
16 Asiré 're ĩnomro mono norĩ u, wa tô aré saprõ. Tane nherẽ, te te siwi pese waihu'u õ
di, ta norĩ hã.
17 Tawamhã Zezusi ma tô tinha, ãne:
— E niha bété ai'rata 're ĩ̱nhamra u'âsi za'ra wa'aba mono nherẽ, asina 're ĩ̱'umnhasi
za'ra wa'aba mono õ di, te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã. Nimosi aipoto
té wa'aba mono hã ĩ'aihâimana wasété za'ra wa'wa. E ĩ̱pẽ'ẽzé u'âsi, wa za ai'rata 're ĩ̱morĩ
u'âsi 'wa, 're ĩ̱'umnhasi za'ra wa'aba mono õ wa. Ma'ãpé we ĩ̱tẽme saprõni aba, ai'repudu
hã.
18 Tawamhã wa'uburé ma, ma tô rob'ru Zezusi hã, ai'repudu te te 're ĩpibui u'âsi mono
nhiti, morĩ da. Te te tãma rob'rui wi, ma tô awa'awi watobro, ai'reputu hawi. Tawamhã
awa'awi ma tãma tirowẽ, ai'reputu ma hã.
19 Tawamhã wa norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã, wa tô wahâiba pisutu ĩtẽme ai'ré
za'ra ni Zezusihi u, romnhiwasi wa te wasiwi sadanharĩ da. Ãne, wa tô wasiwi sadanharĩ
ni:

— E niha bâ bété wa norĩ hã, wa'uburé ma, wa te rob'ru za'ra nherẽ, wa te wasiwi ĩmei waihu'u õ, tãma.

20-21 Tawamhã Zezusi hã te asa wama nharĩ za'ra:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã syry na 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa, tãma mei waihu'u za'ra wa'aba õ di. Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Motada nhamare hã syryre nherẽ, da te 're wamhã, oto poto wamhã, wede za'ẽtẽ uptabi di. Tane, a norĩ wa'wa hã syryre na 'Re ĩhâimana u'âsi mono 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, syryre na nherẽ, uburé marĩ hã te aré 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, asi'uihâ na aima waihu'u za'ra wa'aba õ nherẽ. Ã ẽtẽ 'rãihâ ma, te aré ĩnharĩ za'ra wa'wa, si'uihâ na si'ré da, ĩsabzém nhiti. Tawamhã te aré tô ai'ré. — Ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Zezusi hã za ĩdâ'âzém na ĩsiwasu'uzé hâiba amo, ĩhâiwa'utuzém na zama
Marcusi 9.30-32; Rucasi 9.43-45

22 Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré wa tô asimro ni, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Wasiré wasi'ubumroi wamhã, ma tô Zezusi hã wama siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa hã dasiré ĩ̱podo hã te za dasima ĩ̱hâiba nhomri za'ra ni.

23 Te za ĩ̱wĩrĩ ni duré, dasiwi. Tane nherẽ, bâdâ maparane ĩ̱'ãma si'utõrĩ õ ré, te za Ĩ̱mama hã apâ ĩ̱hâiwa'utu.

Tawamhã, wa te wapari za'ra wamhã, ma tô wawi tirobzei'õ pese za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ wi.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa 'ri 'madâ'âzéb da, rob'uiprazé da te tãma 're ĩpo'o za'ra mono zé wasu'u

24 Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô ai'aba'ré ni, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u. Wasihutu wamhã, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã ma tô Pedru siwi sadanha, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã. Ãne ma tô siwi sadanha:

— E asib'apito za'ra wa'wa hã rowahutuzé 'madâ'âzéb da, te te dame 're wa'âbâ mono õ di.

25 — Ĩhe. Te te 're wa'âbâ. — Ãne ma tô sada'â, Pedru hã.

Tawamhã Pedru ma tô ãzé 'ri para u, Zezusihi zarina, te te ãma sadanharĩ da. Sébré wamhã, ma tô Zezusi hã timreme na sõzâ, Pedru hã:

— Sima, e niha ma asimirosa'rada ĩwaihu. Daro mono bâ danhib'apito norĩ ma, e 'wam norĩ hã te rob'uiprazé hã te te tãma 're po'o za'ra. E ĩsib'a'uwẽ norĩ hã, e darob zô te te da'ãma 're ĩ'ai'uté za'ra mono norĩ si te za te te tãma 're po'o za'ra. — Ãne te sadanha, Zezusi hã.

26 Tawamhã Pedru te asa tãma tinha:

— Darob zô te te da'ãma 're ĩ'ai'uté za'ra mono norĩ si, te za te te 're wa'âbâ za'ra.

Tawamhã Zezusi hã te duré tãma tinha, ãne:

— Tane tô. Daro mono bâ danhib'apito nhib'a'uwẽ norĩ, tinhib'apito ma, te te 're ĩwa'âbâ za'ra mono da hã mare di. (Tane, wa hã Ĩ̱mama nhib'a'uwẽ wa, rowahutuzé 'madâ'âzéb da, te dame 're wa'âbâ mono õ nherẽ, te ãma dame 're upai mono õ di za.)

27 Tane nherẽ, wawasédé, da te wa'ãma 're sa'ra mono õ'umnhasite, wa za wa'âbâ za'ra ni, ãhãna hã. Ma'ãpé ai'maimorĩ aba ĩsõ'ui u, tepe zô 'maimei wa'aba da. Tawamhã ĩmorĩ'rada 'mai'âri aba wamhã, te za ĩ'masari waré wa'wa, rob u. Tawamhã ĩsadai'ré 're, te za ĩ'manhopẽtẽ 'wa, rob'uiprazé ĩsapotore hã. Ta hã ĩwabre za, rowahutuzé 'madâ'âzéb da hã te ĩwa'âbâzéb da hã, duré ãma ĩwa'âbâ za'ra wa'aba zéb da hã. Taha wa, rob'uiprazé ĩsapotore hã 'mai'âri aba wamhã, te za asiwi ĩ'mai'âri 'wa, rowahutuzé ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ u, ãma wa'âbâ za'ra wa'aba da. — Ãne te tinha, Zezusi hã.

18

Danhipai u dama ĩpire na Zezusi hã te te ĩrowasu'uzé wasu'u
Marcusi 9.33-37; Rucasi 9.46-48

1 Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô ĩtẽme ubumro ni, wa te wasiwi sadanharĩ da, ãne:

— E 'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ, siré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã danhipai u dama ĩpire.

2 Tawamhã Zezusi hã ma tô ai'uté hã 'mahâ, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ wa'wa, te te sãrĩ da.

3 Tawamhã te wama nharĩ za'ra oto:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Aihâimanazém na saprĩ za'ra wa'aba õ wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ai'ãma 're sib'a'uwẽ za'ra wa'aba mono õ di za. Dama ĩwapu na ai'uté hâimanazém ne 're aihâimana za'ra wa'aba mono wapsi, te za ai'ãma 're sib'a'uwẽ za'ra wa'wa.
4 Ni'wam norĩ hã ã ai'uté ne tipire na 'râwi 're si'madâ'â za'ra mono õ wapsi, te za pire na 're hâimana u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb ãma hã.
5 Duré ni'wam norĩ hã te te 're ĩ̱zawi pese za'ra mono wa, ai'uté zô 're tob'uzu za'ra mono wamhã, ta norĩ u'âbâ te duré ĩ̱zô 're tob'uzu za'ra. — Ãne ma tô wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Dawasédé, da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono õ zé wasu'u
Marcusi 9.42-48; Rucasi 17.1-2

6 Tawamhã Zezusi hã te duré wama rowasu'u za'ra, ãne:
— Ãhãta ai'uté norĩ te asimro. Ãté ni'wa hã te za tinhimiroti wasété na ãma ropé, ai'uté norĩ ãma, te te sina 're ĩ̱'umnhasi za'ra mono norĩ ãma. Tawamhã ĩsimiroti wasété hawi, ai'uté te te ĩ̱'mairẽme wamhã, tãma ropipa uptabi di za, tãma ĩroti wasété 'wai ma hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za te te azâri wa. Ĩbutu na ẽtẽ tõmo wawẽ, da te ãma wasisi pari, dâ'â da, âi ba da te mei 'wa'âhã, tãma ropipa di aré. Tane nherẽ, ĩsimiroti wasété zarina ai'uté te te ĩ̱rẽme wamhã, tãma ropipa uptabi di za, roti wasété'wai ma hã.
7 Danhimiroti wasété hawi 're dasi'marõpãrĩ u'âsi za'ra mono wa, taha wa, dama 're ropipa uptabi za'ra mono di za, daro mono bâ. Te za tô da te 're ĩ̱rẽme za'ra. Tane nherẽ, tinhimiroti wasété hawi te te 're ĩda'marõpãrĩ za'ra mono norĩ ma si, danhipai u tãma 're ropipa uptabi za'ra mono di za.
8 — Asib'rata na aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, duré aipara na aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, te za asiwi 're ĩsihâri za'ra wa'aba mo, 're sãmra aba mono da. Asib'rada asiwi 're sihâri za'ra wa'aba mono newa, duré aipara hã asiwi 're sihâri za'ra wa'aba mono newa, te za oto misire ré si newa, hâiwa u 're anomro aba mo, 're asimroi u'âsi aba mono da oto, tame. Tawapsi aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za. Tane nherẽ, asib'rata zahuré ré, duré aipara zahuré ré, unhama u'âsi u 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asãmra aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za.
9 Duré atõmo na marĩ 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, aiwasété na 're asi'marõpãrĩ za'ra wa'aba mono wamhã, ato hã te za asiwi 're ĩsani za'ra wa'aba mo, 're sãmra aba mono da. Tawamhã ato hã asiwi 're sani za'ra wa'aba mono newa, te za atõmo misire ré si newa, 're asisisi aba mo, hâiwa u, 're ai'ubumroi u'âsi aba mono da, tame. Tawapsi aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za. Tane nherẽ, atõmo zahuré ré ropipa u unhama u'âsi u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asãmra aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. — Ãne ma tô Zezusi hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, wama waihu'u sirõmo za'ra.

Pone'ẽrebâire ĩsimanizé wasu'u
Rucasi 15.3-7

10-11 Tawamhã Zezusi hã te duré wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:
— Ãhãta ai'uté norĩ hã te asimro. Ãma 're rosa'rata wasété za'ra wa'aba mono tõ, dama ĩwapu newa. Tô sena, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã te ai'uté mono bâ te te 're 'madâ'â pese za'ra, misi si, tite mono bâ. Ta norĩ hã te Ĩ̱mama nho'a te te 're 'madâ'â pese za'ra, hâiwa ãma 're ĩsãmra mono nho'a.
12 — Wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Aibâ hã pone'ẽrebâ 100 na ĩsimizama hâiba hã misi tiwi 'masimani wamhã, e sô rĩtĩ mono õ di za. Te za tô sô 're rĩtĩ. Pone'ẽrebâire hã te za a'â rẽme za'ra 99 na ĩhâiba hã. Ĩsa'u rom na tisa te te 're huri mono ré, te za sô rĩtĩ, tiwi ĩsimani zô.
13 Tawamhã te te sãmri wẽ te, te za 're to, pone'ẽrebâ tede'wa hã. Pone'ẽrebâ hã ĩsimani'õ norĩ hã rowẽ u'âsi tãma 're hâimana za'ra mono wa, tãma 're ĩrowẽ mono zém nhipai u, te za 're to za'ẽtẽ.
14 Tane, ã ai'uté norĩ hã Aimama aba wi, 're ĩsimani za'ra mono da hã sô 're simipari mono õ di, tãma wẽ õ wa. — Ãne ma tô Zezusi hã pone'ẽrebâire ĩsimanizém na simiré'é.

Dasiré ĩsazei'wa nherẽ, dasiwi 're ĩdawasété za'ra mono zé wasu'u

15 Ãne te duré rowasu'u, Zezusi hã:
— Asisãnawã, asiré ĩsazei'wa nherẽ, asada 're wasété za'ra wa'aba mono wamhã, te za ĩtẽme 're anomro aba mo, asada 're ĩwasété za'ra wa'aba mono zém na tãma 're asiwasu'u

za'ra wa'aba mono da, aihâiba pisutu. Tawamhã tãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono
zé hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, te za apâ asina 're asisãnawã za'ra wa'aba mo.
16 Tane nherẽ, te te 're aiwapari za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za oto asiré ĩsazei'wa
hã misi, niwamhã maparane asiré 're ĩsimroi wa'aba mo, asada 're ĩwasété za'ra wa'aba
mono u, oto ĩsõ'a zahuré tãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, ta norĩ nho'a. Duréihã
'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré hã ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono
da, te za ãne 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, asima. Ãne ĩsimiroti na rob'ui'éré hã: “Ni'wam
norĩ hã sada 're dawasété za'ra mono wamhã, dahâiba maparane nho'a te za dama 're
siwaihu'u za'ra, ĩwapari'wa norĩ hã danho'a te te ãma 're mreme waptob za'ra mono da.”
Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré, ĩbaihâ na hã.
17 Tawamhã asiré ĩsazei'wa norĩ nho'a tãma 're roti za'ra wa'aba mono nherẽ, te te 're
aiwapari za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za oto uburé asiré ĩsazei'wa norĩ ma 're ĩrowasu'u
za'ra wa'aba mo, asada 're ĩwasété za'ra wa'aba mono zém na. Tawamhã uburé asiré
ĩsazei'wa norĩ hã te te 're wapari za'ra mono õ wamhã, ĩsazei'õ'wa hâimanazém ne, te za
oto ãma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, tiwasété na 're siwaihu'u za'ra mono õ wa oto. —
Ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.
18 Tawamhã te duré wama rowasu'u za'ra Zezusi hã, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:
— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Uburé marĩ hã da te 're 'manharĩ tõ za'ra
mono da, dawi 're ĩsawi za'ra wa'aba mono hã te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te ãma
're asaze za'ra wa'wa, hâiwa ãma. Duré uburé marĩ hã dawi 're ĩsawi za'ra wa'aba mono
õ hã, te za duré te te ãma 're ai'uzei pese za'ra wa'wa.
19 — Ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa, tô sena. Ni'wam norĩ hã maparane
nherẽ, marĩ na ti'ai ãma 're asisaze za'ra wa'aba mono wamhã, Ĩ̱mama wi 're ĩrowaptẽrẽ
za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa, hâiwa ãma
're ĩsãmra mono hã.
20 Ni'wam norĩ hã maparane, ãté si'ubdatõ nherẽ, ĩ̱zadawa para 're mreme zusi mono
da, siré 're si'ubumroi mono wamhã, wa hã wa za tame duré ĩsiré 're ĩ̱hâimana za'ra. —
Ãne ma tô wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.
21 Tawamhã Pedru hã ma tô Zezusihi u ai'ré, te te sadanharĩ da. Ãne te sadanha:
— Wanhib'apito, wasiré ĩsazei'wa nherẽ, ĩ̱zada 're ĩwasété u'âsi mono zé hã e mame
ĩsa'ratazém nhitõ ãma wa za ĩ̱sina 'madâ'â zazâ, ĩwasédé te ĩ̱sina ĩ'madâ'â'õzém na hã za.
E 7 ãma.
22 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:
— Mare di. 7 ãma asina 'madâ'â zazâri õ di za. Ãté 77 ãma si te za asina ĩ'madâ'â zazâ,
ĩwasédé hã asina ĩ'madâ'â'õzém na hã.
23 Ãne, wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma
're ĩsib'a'uwẽ mono zém na hã. Tawamhã ti'ai ãma danhib'apito hã ma tô rosa'rata, tite
rob'uiprazé te te sa'rata da, ĩsapari tãma rob'madâ'â'wa norĩ hã rob'uiprazé te te tiwi 're
ĩwaptẽrẽ za'ra mono hã wahuré ĩsõwa're're te te tãma 're sõmri za'ra mono zô.
24 Tawamhã te te ãma sãna'rata wi, ma tô ĩtẽme saprõni ni aibâ hã, ĩsapari rob'madâ'â'wa
hã. Ta hã ma tô rob'uiprazé hã tinhib'apito wi te te 're awaptẽrẽ, sa'ẽtẽ uptabi na. Sa'ẽtẽ
uptabi wa, niwa ĩsõwa're're te te tãma ĩsõmri da hã waihu'u õ di.
25 Tawamhã te te tãma sõmri waihu'u õ wa, ma tô ĩsib'apito hã dama ti'ru, da te wede da,
da te uipra da, ĩmro zama, ĩ'ra norĩ zama, pawa'âbâ ãna te te dama 're romhuri za'ra mono
da oto. Uburé ĩsibro hã da te dama wede za'ra da, ma tô dama ti'ru duré, rob'uiprazé te
te tiwi 're ĩ'awaptẽrẽ mono hã te te ãma wa'âbâ da.
26 Tawamhã õ hã tô tãma rob'madâ'â'wa hã aré, ma tô hi'rãtitõ tãma aime ĩpapara,
tinhib'apito ma. Tawamhã te tiwi waptẽ, ãne: “Apito, a'â ĩ̱zapari ze na asimi'ẽ na. Zahadu
uburé wa za aima wa'â, wa hã.” Ãne ma tô tãma siwaihu'u, aibâ hã.
27 — Tawamhã ĩsib'apito hã ma tô ãma aiwamri, ĩmreme na. Taha wa, ma tô tãma sisisi
apâ, õne haré nomro da, te te tãma sõmri tõ da. Õne haré ma duré satõ oto, apâ morĩ da.
28 Tawamhã õ hã aibâ hã te oto mo. Morĩ wamhã, ma tô tisiré romhuri'wa hã sõpẽtẽ.
Taha wi, ma tô duréihã rob'uiprazé misi bâtâ na dapawa'âbâzé hã waptẽ syry na, apito
hawi ĩmorĩ wi. Tawamhã ĩsõwa're're te te tãma sõmri õ wa, ma tô ti'â, ĩbutu na awa'awi.
Ĩbutu na te te tété sina, ma tô tiwi waptẽ, ãne: “Ma'ãpé ãhãna ĩ̱ma sõmri, zahadu ĩ̱ma ĩwa'âbâ
õ hã.” Ãne te tiwi waptẽ.
29 — Tawamhã ĩsiré romhuri'wa ma tô hi'rãtitõ nhamra ĩpapara, te te tiwi rowaptẽrẽ da,
ãne: “Ma'ãpé, ĩ̱zapari ze na a'â syry na. Wa za tô aima tisõ uburé, ĩsõwa're're.”
30 — Tawamhã ãne te te tiwi waptẽrẽ nherẽ, te te ãma sazei õ di. Te te ãma sazei õ wa,
ma tô dama ti'ru, da te sẽrẽ da, dazazéb 're. Rob'uiprazé hã te te tãma sõmri wapsi, te za
dama ti'ru, apâ da te wazere da, dazazém hawi.

31 Tawamhã ĩsiré rob'madâ'â'wa norĩ hã ma tô ĩwasu'u hã wapari za'ra, te te dama ĩ'ru
na hã da te sẽrẽ da, dazazéb 're. Te te wapari za'ra wamhã, ma tô sada tihâimana za'ra.
Ma tô duré ai'aba'ré, tinhib'apito ma, te te siwi wasu'u da.
32 Tawamhã te te tãma wasu'u za'ra parimhã, ma tô ĩsib'apito hã sô hâ, dazazéb 're
danherẽ'wa zô. Sô hârâ wamhã, ãne te tãma tinha: “A hã romhuri wasété 'wa, ḭ̃wi
ĩwaptẽrẽzéb zarina wa tô po're ha'â, rob'uiprazé ḭ̃wi 're ĩ'awaptẽrẽ mono zém na hã apâ
ḭ̃ma sõmri õ nherẽ. Te 'ruiwapari õ di.
33 E niha bâ bété, ãma aipẽ'ẽzé õ di asiré romhuri'wai ãma hã, wa hã ai'ãma ḭ̃pẽ'ẽzé ne.”
Ãne te tãma tinha ĩsib'apito hã, tãma rob'madâ'â'wai ma.
34 — Tawamhã ĩsib'apito hã ma tô ab'rui pese. Sib'rui wa, ma tô dama ti'ru, dazazéb 're
da te sẽrẽ da, da te tãma 're ĩrob'manharĩ u'âsi za'ra mono zém na, tame te te 're robzépata
mono da. Rob'uiprazé te te tiwi 're ĩ'awaptẽrẽ mono nhowa're're tinhib'apito ma, te te
tãma sõmri wapsi, te za wazere ni apâ. — Ãne ma tô Zezusi hã wama ãma romnhimiré'é
za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.
35 Tawamhã ãne ma tô timreme hã wama 'rãsutu za'ra, Zezusi hã:
— Ãne hã asiré ĩsazei'wa hã asada 're ĩwasété za'ra wa'aba mono zém na sena na asina
're 'madâ'â zahâri za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za Ḭ̃mama hã te te aima 're rob'manharĩ
wasété za'ra wa'wa aihâiba mono bâ wa'aba, hâiwa ãma 're ĩsãmra mono hã.

19

Damro, da te 're ĩrẽme za'ra mono zé wasu'u
Mateusi 5.31-32; Marcusi 10.1-12; Rucasi 16.18

1 Tawamhã ãne na Zezusi te te rowasu'u parimhã, ma tô Darireza hawi mo, Zudeza na
danhipti'a nho'õmo nhisi u morĩ da, Zodã pa zara u.
2 Da'ahâ uptabi na te ĩsarina ai'aba'ré ni. Tawamhã Zudeza u wisi wamhã, ma tô ĩhâzé
ré norĩ hã apese, tame.
3 Tawamhã parisezu norĩ hã ni'wam norĩ hã ma tô ĩtẽme aihutu Zezusihi u, te te siwi
sadawa pibu da, timreme na te te upai wa, te te siwi mreme wẽ'õ da. Ãne ma tô siwi
sadanha:
— E aibâ hã te za timro hã marĩ ĩpire hã te te tiwi 're 'manharĩ za'ra mono õ nherẽ, te
te 're rẽme za'ra. E wahi'rata norĩ nhimiroti zarina, ãne hã.
4 Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:
— E ĩbaihâ na ãne hã 're sõré za'ra wa'aba mono ã bâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti
'rata na rob'ui'éré hã. Ãne rob'ui'éré hã: “Ropoto na'rata hawimhã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã a'uwẽ hã aibâ na 'manha. Pi'õ zama ma tô duré 'manha.” Ãne duréihã ĩbaihâ na
rob'ui'éré hã.
5 Ãne ma tô duré roti 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ĩbaihâ na hã: “Taha wa, aibâ hã 're mro
za'ra mono wamhã, te za timama norĩ hã te te 're rẽme za'ra, timro me si siré 're simasisi
zahuré mono da oto. Sina 're hâiba sitob zahuré mono wa, maparane ĩhâiba nherẽ, misi
ĩhâiba ne, te za siré 're simasisi u'âsi zahuré oto.” — Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti
'rata na rob'ui'éré hã.
6 Ãne wa, dasina 're damro za'ra mono wamhã, dahâiba maparane nherẽ, te za oto
dahâiba misi ne dasiré 're dasi'ubumro. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dasi'ãma te te
're da'ahâiba to mono nherẽ, ni'wa hã da'ãma 're siwanhizari mono õ di za. Mare di. —
Ãne ma tô Zezusi hã parisezu norĩ ma waihu'u za'ra.
7 Tawamhã parisezu norĩ hã ma tô duré siwi sadanha, Zezusi hã:
— Oro zapre te Mozési hã te te wama 're roti za'ra, aibâ hã timro te te 're rẽme za'ra
mono da wamhã, timro te te 're ĩrẽme za'ra mono zém na rob'ui'éré te te tãma 're sõmri
za'ra mono da, te te duré ĩré 're satõrĩ za'ra mono da, ĩsiti oto sina 're pahâ za'ra mono da.
— Ãne te siwi sadanha.
8 Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Ta hã Mozési hã aipẽ'ẽ tete za'ra wa'aba wa, ma tô ãne na te te aima 're roti za'ra
wa'wa. Tane nherẽ, ropoto na'rata hawimhã, ãne na 're ĩromhâimana mono zé hã robaba
di.
9 Taha wa, tô sena wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wa hã aibâ hã, ĩmro aibâ
na sipsaihuri õ nherẽ, timro te te mei wamhã, pi'õ aimawi na mro wamhã, te za tiwasédé
hã 'manha, aibâ hã.
10 Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tãma nharĩ za'ra
ni, ãne:
— Tane ze te bâ, damro ãna te za 're danomro pé.
11 Tawamhã Zezusi hã te duré asa wama nharĩ za'ra:

— Ã hã te ãma ĩrowasu'uzé hã aihĩni da te 're ĩwaihu'u za'ra mono da hã mare di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma 're ĩwaihu'u za'ra mono norĩ si, te za te te 're waihu'u pese za'ra, ãne hã.
12 Aibâ hã ni'wam norĩ hã 're ĩpoto za'ra mono zém hawim haré, 're 'ra waihu'u za'ra mono õ wa, te za ta norĩ si mro ãna 're nomro, õne haré. Duré aibâ hã ni'wam norĩ hã da te 're sihâri za'ra mono wamhã, oto 're 'ra waihu'u za'ra mono õ wa, te za duré ta norĩ hã mro ãna 're nomro. Duré ni'wam norĩ hã te za tihâiba hã te te 're sawi pese za'ra 'râwi, 're mro za'ra mono tõ da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ si 're nomro mono da. Ni'wam norĩ hã ãne hã te te 're waihu'u pese za'ra mono wamhã, te za tô ãma 're sõpré u'âsi. — Ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Zezusi hã, ai'uté te te ĩ'azawizé wasu'u
Marcusi 10.13-16; Rucasi 18.15-17

13 Tawamhã ma tô Zezusihi u, ai'uté da te simro, tinhib'rada hã ĩ'rã nhisiwi, te te nasi ãma aza'ra sina, Timama ma, ãma mreme za'ra da. Tane nherẽ, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô dama nharĩ za'ra ni, da te ĩtẽme simro tõ mono da, ai'uté norĩ hã.
14 Tawamhã Zezusi te wama nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:
— Tô'ã. Dawi rosawi za'ra wa'aba tõ. A'â we ḭ̃tẽme da te simroi mono, ai'uté norĩ hã. Ã norĩ hã ai'uté norĩ hã õne haré simizazei pese na 're ĩhâimana za'ra mono ne, tane ni'wam norĩ hã 're hâimana za'ra mono wapsi, ta norĩ hã te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra. — Ãne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.
15 Tawamhã tinhib'rada, ĩ'rã nhisiwi te te nasi ãma aza'ra sina te hâiwa u nasi ãma timreme za'ra. Taha pari ma tô mo.

Aibâ ĩsibro pese wasu'u
Marcusi 10.17-31; Rucasi 18.18-30

16 Tawamhã nimahã bâtâ na ma tô aibâ hã mo, Zezusihi u, te te sadanharĩ da. Ãne te sadanha:
— Rowahutu'wa, e marĩ ĩwẽ hã wa za 'manha, 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã te ḭ̃sina ĩ'uwaimrami da hã.
17 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:
— E marĩ da, te ãne ḭ̃zadanha, marĩ ĩwẽ hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na hã. Misire 're ĩmorĩ wẽ uptabi hã te 're hâimana. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma rob'ui'éré hã 're 'madâ'â pese mono wapsi, te za asina ĩ'uwaimra, dadâ'â ãna 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã.
18 Tawamhã aibâ te duré sadanha, Zezusi hã:
— E ma hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã wa za te 're 'madâ'â pese.
Tawamhã asa te tãma tinha, Zezusi hã:
— "'Re danhimroi wa'aba mono õ di za. Duré aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré danhibrom na dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dawasu'u wasété na dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za.
19 Duré aimama hã te za 're ĩwazé pese za'ra wa'aba mo, ana zama. Te za duré uburé 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Marĩ ĩwẽ zô asima 're asõpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sô 're asõpré wa'aba mo, ĩwẽ zô." — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u, aibâ ma.
20 Tawamhã ĩprédupté hã ma duré ãma sada'â apâ, tô õ hã:
— Tô õhõ si, wa tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã te 're 'madâ'â pese, uburé. E marĩ, wa za 'manha, ãhã nhipai u hã bété.
21 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha, ãne:
— Rowẽ na 're aihâimana mono zéb zô, 're rosa'rata mono wamhã, mo oto aimorĩ, uburé asibro hã dama wede mono da, da te aiwi ĩ'uipra za'ra zé hã rob'uiprazé hã ĩsibrob'õ norĩ ma, sõmri mono da. Tawapsi asibro pese di za, hâiwa ãma. Taha parip si te za we apâ aimo ḭ̃tẽme, ḭ̃siré 're aimorĩ da oto.
22 Tawamhã ãne hã te te wapari wamhã, ma tô aibâ ĩprédupté hã robzei ãna mo, tinhibro pese si te te sima sawi wa.
23 Tawamhã ĩsa'u ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:
— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ĩsibro pese norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u 're ĩsisisi mono da hã, pire di. Tãma pire uptabi za'ra di za.

24 E niha te za awaru ba'õmore hã ĩsi'uwazi para'õtõ zapu'u 're ãzé. Sébré waihu'u õ di.
Tane, ĩsibro pese norĩ hã si'uihâ na 're sisisi waihu'u mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono,
da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u hã. — Ãne ma tô wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.
25 Tawamhã ãne ĩmreme hã wa te wapari za'ra wamhã, wa tô ãma watob'uzu za'ra ni,
ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã. Tawamhã wa wasisadanharĩ za'ra ni, ãma:
— Ĩsibro pese norĩ ma, waihu'u za'ra õ wamhã, e 'wam norĩ hã te za bété danho'reptuzé
hã te te sina 're uwaimrami za'ra, dadâ'â ãna 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã.
26 Tawamhã Zezusi hã te wa'madâ'â pese za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã.
Tawamhã, te te wa'madâ'â pese za'ra wamhã, te duré asa wama nharĩ za'ra:
— Dasi'uihâ na danho'reptuzé hã da te dasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Dama
waihu'u õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si siminho'reptu waihu'u pese di. Taha ma si
waihu'u pese di, uburé marĩ hã te te 're ĩ'ab'manharĩ mono zéb da hã.
27 Tawamhã Pedru te tãma siwasu'u, ãne:
— Wa norĩ hã wa tô wanhibro hã uburé rẽme pese za'ra ni wasipara, asiré 're wanomro
mono da oto. Ãne wamhã, e marĩ te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te wama 're apisutu,
te te wama 're ĩ'anhomri mono da hã.
28 Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:
— Ãne, tô sena wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Niwapsi wa hã dasiré ĩ̱podo hã
wa za ro ĩtéb ãma danhib'apito simasisizém na 're ĩ̱nhamra. Ĩ̱simasisizé ĩwẽ uptabi ãma
wa za 're ĩ̱nhamra, te 're da'ab'madâ'â u'âsi mono da oto. Tame te za duré a norĩ wa'wa hã
ĩ̱siré 're anomro aba mono norĩ hã 12 na danhib'apito simasisizém na 're asimroi wa'aba
mo, aipire na Izarazéhé 're nhihudu mono bâ 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono da.
29 Ãté ni'wam norĩ hã te za tinhorõwa hã te te 're rẽme pese za'ra, duré ãté tisisãnawã
norĩ hã, duré ãté timama norĩ hã, duré ãté ti'ra norĩ hã, duré ãté tinhipti'a hã. Ãté ĩ̱siré
're nomro mono da, te za uburé marĩ hã te te 're rẽme pese za'ra. Ta norĩ ma, te za uburé
marĩ te te 're ĩrẽme za'ra mono zém nhipai u pese, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma
're anhomri. Ta norĩ ma si te za dadâ'â ãna 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã te te tãma 're
apisutu.
30 Ni'wam norĩ hã dama ĩpire na ti'ab ré 're hâimana za'ra mono nherẽ, te za 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã te te tãma 're apisutu da'ahâ na, wapu na 're hâimana za'ra mono da oto, za
da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb ãma hã. Duré ni'wam norĩ hã ti'ab ré dama wapu na 're
hâimana za'ra mono nherẽ, te za te te tãma 're apisutu, pire na oto 're hâimana za'ra mono
da. — Ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u sirõmo za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

20

Buru na romhuri'wa norĩ wasu'u

1 Tawamhã Zezusi hã ma tô duré romnhimiré'é na wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're
ĩwanomro mono norĩ ma:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na, wa za duré aima ãma
romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Aibâ hã buru tede'wa hã bâdâ 'rãiwatobro wi, ma tô mo,
tãma ĩromhuri'wa norĩ da hã, te te da'maipisutu za'ra da, te te ãma tãma romhuri za'ra da,
uwa 'ru na.
2 Tawamhã te te da'anhopẽtẽ wamhã, ma tô tãma pisutu za'ra, misi bâtâ na da-
pawa'âbâzéb uwaibaba te te ãma pawa'âbâ za'ra mono da. Taha wa, ma tô ãma saze
za'ra, tãma ĩromhuri za'ra 'wa da hã. Tawamhã ma tô tãma rob'ru za'ra, misi bâtâ na te te
romhuri za'ra da, rob're na, uwa 'ru na.
3 Tawamhã mararé ma tô duré mo, bâtâ si'ré na, 'ri nhi'riti wa, da te dasima 're ĩrowede
za'ra mono zéb u. Tame ma tô duré aibâ norĩ hã sõpẽtẽ za'ra, romhuri ãna taré da'rata
ĩsi'ubumro hã.
4 Tawamhã ãne ma tô tãma nharĩ za'ra: “A norĩ wa'wa hã te za oto ai'aba'réi wa'wa
ĩ̱buru u, uwa 'ru na dame romhuri za'ra wa'aba da. Tawamhã dapawa'âbâzéb uwaibaba,
wa za duré aipawa'âbâ za'ra wa'wa.” Ãne ma tô duré buru tede'wa hã tãma pisutu za'ra.
5 — Tawamhã ĩburu u te oto ai'aba'ré, te te tãma romhuri za'ra da. Tawamhã abzuma
ma tô duré aibâ norĩ hã sõpẽtẽ za'ra, buru tede'wa hã. Taha wa, te duré satõrĩ za'ra, ĩburu
na te te dame romhuri za'ra da. Bâdâ sipra wi, ma duré sõpẽtẽ za'ra aibâ norĩ hã, aimawi
hã. Tô õhõ si ma duré tãma pisutu za'ra. Tawamhã ta norĩ hã te duré dazarina ai'aba'ré.
6 Tawamhã hâiwahâ pesere te duré mo buru tede'wa hã, 'ri nhi'riti wa, da te dasima
're ĩrowede za'ra mono zéb u. Tawamhã aibâ norĩ hã ma duré sõpẽtẽ za'ra aimawi hã,
romhuri ãna taré da'rata ĩsi'ubumro hã. Te te sõpẽtẽ za'ra wamhã, ãne te sadanharĩ za'ra:
“E marĩ wa, te taré asimroi wa'wa, bâtâ bâ, marĩ hã dame 'manharĩ za'ra wa'aba ãna.”

7 — Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra, ãne: “Ni'wa hã marĩ hã te te wama pisutu õ di,
wa te tãma ĩromhuri za'ra zéb da hã. Taha wa, marĩ na wa te dame romhuri za'ra õ di, ã
bâtâ na hã.”
— Tawamhã buru tede'wa te duré tãma rob'ru za'ra: “Mo oto a norĩ wa'aba zama
dazarina ai'aba'réi wa'aba, ḭ̃buru na dame romhuri za'ra wa'aba da, uwa 'ru na.” Ãne
ma tô buru tede'wa hã satõrĩ za'ra.
8 — Tawamhã mara simei wamhã, tãma ĩromhuri'wa norĩ 'madâ'â'wai ma, te tinha
ãne, buru tede'wa hã: “Ma'ãpé, uburé ḭ̃ma romhuri'wa norĩ zô aihârâ za'ra na oto,
pawa'âbâ mono da. Tawamhã daza'u romhuri na te te ĩsãna'rata za'ra norĩ, uimrehẽne
te za ĩpawa'âbâ na'rata za'ra. Taha parip si te za duré romhuri na ĩsãna'rata'wa norĩ hã
ĩpawa'âbâ za'ra.” Ãne ma tô tãma waihu'u, buru tede'wa hã.
9 — Tawamhã hâiwahâ pesere, romhuri na te te ĩsãna'rata za'ra hã ma tô rob'uiprazé hã
waibu hâiba mono bâ, misi bâtâ na dapawa'âbâzéb uwaibaba, bâtâ bâ te te romhuri za'ra
õ nherẽ.
10-11 Tawamhã dawana romhuri na te te ĩsãna'rata za'ra norĩ hã ma tô duré hâiba mono
bâ waibu rob'uiprazé hã, aiwapsi. Tane nherẽ, te te waibui wamhã, ma tô tãma nharĩ
za'ra, buru tede'wai ma, ĩsa'u romhuri na te te ĩsãna'rata za'ra norĩ pawa'âbâ nhipai u, te
te waibui õ wa.
12 Ãne te mreme nhiti'ru na tãma nharĩ za'ra: “Õ norĩ hã hâiwahâ si romhuri na te te
ĩsãna'rata za'ra hã misi bâtâ za'ratazé hã ma tô sina uprosi za'ra. Wa norĩ hã bété. Bâtâ bâ,
wa te ĩromhuri za'ra hã, rowa'ro uptabi nherẽ. E niha bâ, ma bété õ norĩ zama tipawa'â
hã waibu, aiwa wapawa'âbâ za'ra me.”
13 — Tawamhã aibâ norĩ siré ma, te misi tinha, buru tede'wa hã: “Ḭ̃siwaihu, ḭ̃wapari
pese. Wa hã te aima 'manharĩ wasété õ di, ãne hã. Oro ãma ḭ̃zaze za, bâtâ bâre ḭ̃ma
romhuri da, tô misi bâtâ na dapawa'âbâzéb uwaibaba te aipawa'âbâ da.
14 Ma tô dame asima ĩ'âri pa. Taha wa, te za oto aimo. Wa tô ḭ̃sima wẽ, aiwa aipawa'âbâ
za'ra wa'aba ne te pawa'âbâ za'ra da, asa'u wa'aba romhuri na te te ĩsãna'rata za'ra norĩ
hã.
15 Te ḭ̃sima ĩwẽ zéb zarina, ḭ̃te rob'uiprazém na te da'apawa'âbâ wamhã, e ḭ̃wasédé wa
tô 'manha. Mare di. Ḭ̃wasédé hã te 'manharĩ õ di. Ãté taré dama ḭ̃nhopru wa, ma tô ḭ̃zada
asahi, bâtâ bâ te te ḭ̃ma romhuri za'ra õ nherẽ, bâtâ na dapawa'âbâzém na te pawa'âbâ
za'ra 'ru te.” Ãne ma tô buru tede'wa hã tãma siwaihu'u, tãma ĩromhuri'wai ma. — Ãne ma
tô Zezusi hã wama ãma romnhimiré'é za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.
16 Tawamhã ãne ma tô Zezusi hã timreme na wama 'rãsutu za'ra:
— Ni'wam norĩ hã dama pire na ti'ab ré 're hâimana za'ra mono nherẽ, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono si te za te te tãma 're pisutu za'ra, wapu na 're hâimana za'ra mono da oto, za
da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb ãma hã. Duré ni'wam norĩ hã ti'ab ré dama wapu na 're
hâimana za'ra mono nherẽ, te za te te tãma 're pisutu za'ra, pire na oto 're hâimana za'ra
mono da. — Ãne ma tô timreme na wama 'rãsutu za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã, si'ubdatõ ãma za ĩdâ'âzém na ĩsiwasu'uzé, ĩhâiwa'utuzé me
Marcusi 10.32-34; Rucasi 18.31-34

17 Tawamhã wa norĩ hã Zeruzarẽ u wa oto ai'aba'ré ni, Zezusihi siré. Wasi'aba'réi ré, ma
tô wahâiba pisutu, wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, 12 na wahâiba
za'ra ma. Ãne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã:
18 — Ḭ̃wapari pese za'ra wa'aba. Ãhãna, wa Zeruzarẽ u ai'aba'ré ni. Tame wa hã dasiré
ḭ̃podo hã te za dasima ḭ̃hâiba nhomri ni, sasedoti ḭ̃pire norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ ma zama. Ta norĩ hã ḭ̃wasédé te
te ḭ̃'ãma ĩsa'ra za'ra zéb zarina, te za dama ḭ̃'ru za'ra, da te ḭ̃wĩrĩ da, dasiwi.
19 Taha zarina te za oto zudezu'õ norĩ ma siwi ḭ̃hâiba nho. Tawamhã te za ḭ̃'ãma tiwa'ẽ
za'ra, zudezu'õ norĩ hã. Te za ḭ̃'ãma wasété za'ra ni duré. Te za duré da te dasiwi 're
ḭ̃pré'é. Taha parip si, te za wedepo'o nhonhi'rãmi na dasiwi ḭ̃zasõmri ni hâiwi, ḭ̃dâ'â da.
Tane nherẽ, bâdâ maparane ḭ̃'ãma si'utõrĩ õ ré, wa za apâ hâiwa'udu. — Ãne ma tô wama
siwaihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

Zebedehe mro, Zezusihi wi, te te ĩrowaptẽrẽzé wasu'u, ti'ra norĩ ma
Marcusi 10.35-45

20 Tawamhã Zebedehe mro hã ma tô Zezusihi u mo, ti'ra si'aibâ norĩ siré. Ḭ̃tẽme morĩ
wamhã, tãma pire wa, ma tô tãma aiwẽ'ẽ, ti'ra norĩ ma, te te tiwi rowaptẽrẽ da.
21 Tawamhã Zezusi hã te pi'õ sadanha, ãne:
— E marĩ ma tô asima ḭ̃wẽ, te aima ãma ĩ'uwaimrami da hã.
Tawamhã pi'õ te asa tãma tinha:

— Ma'ãpé, ĩ̱'ra norĩ ma, tãma ropisutu sirõmo zahuré na, danhib'apito simasisizém na asimire niwĩ duré asimi'e niwĩ dama pire na 're simasisi u'âsi zahuré mono da, za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'ãma ĩsib'a'uwẽzéb ãma hã. — Ãne te Zezusihi wi rowaptẽ, ti'ra norĩ ma, pi'õ hã.

22 Tawamhã Zezusi hã te ĩ'ra norĩ ma oto rowasu'u zahuré, ãne:

— E marĩ da, te rosa'rata ãna asina ĩ̱zadanharĩ 'wa. Wa hã wa za robzépata za'ẽtẽ, dawi ĩ̱sisawi ãna. E tawamhã sada asiptete aba di, za te ĩrobzépata za'ẽtẽ ne, ĩrobzépata aba da hã.

Tawamhã asa te tãma nharĩ zahuré, Zebedehe 'ra norĩ hã:

— Ĩhe. Sada wanhiptete di za, asine wa te ĩrobzépata da hã. — Ãne ma asa tizadawa na tãma wa'rãmi zahuré, Zezusihi ma.

23 Tawamhã Zezusi hã te duré tãma rowasu'u zahuré, ãne:

— Te za tô ĩ̱sine ĩrobzépata za'ẽtẽ 'wa. Tane nherẽ, ĩ̱si'uihâ na te aipisutu waihu'u aba õ di za, dama aipire wa'aba na 're aihâimana aba mono zéb da hã, ĩ̱nhimire niwĩ, duré ĩ̱nhimi'e niwĩmhã. Ĩ̱mama te te ĩpisutu za'ra norĩ si te za dama pire na ĩ̱'rata 're hâimana u'âsi za'ra. Ta norĩ hã te pisutu za'ra õ di za, wa hã. — Ãne te tãma siwasu'u zahuré, Zezusi hã.

24 Tawamhã Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã 10 na wahâiba za'ra hã, Zebedehe 'ra norĩ mreme wa te wapari za'ra wamhã, wa tô sada wanhiti'ru za'ra ni.

25 Taha wa, Zezusi hã te sima wazô tihârâ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ zô. Tawamhã ãne te wama nharĩ za'ra:

— Ti'ai ãma danhib'apito norĩ hã te pire uptabi na dama 're hâimana za'ra. Sa'ẽtẽ te duré te te 're dawada'uri za'ra, ĩsimiroti hã da te 're 'madâ'â pese za'ra mono da.

26 Tane asima 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za, a norĩ wa'wa hã. Asiré norĩ ma, ai'maipire wa'aba da, asina 're 'mairob'ruiwapari aba mono wamhã, te za asiré hã 're ĩ'maipawaptob u'âsi aba mo, marĩ zô 're ai'manhimnhasi aba mono ãna.

27 Duré 'râwi asima aipire uptabi na 're ai'maihâimana aba mono da, asima 'maiwẽ uptabi aba wamhã, pawa'âbâ ãna romhuri'wa ne, te za asima 're ĩ'mairomhuri wẽ wa'aba mo.

28 Tane duré, wa hã dasiré ĩ̱podo hã da te ĩ̱ma 're romhuri za'ra mono da, we ĩ̱morĩ õ di, ti'ai u. Te 're da'apawapto mono da si, wa wei datẽme mo, ĩ̱sihâiba zawi ãna dazada ĩ̱dâ'â da, da'upana te da'awa'âbâ da. — Ãne ma tô Zezusi hã wama siwasu'u za'ra.

Zezusi hã, ĩtob'a norĩ te te ĩpese zahuré zé wasu'u
Marcusi 10.46-52; Rucasi 18.35-43

29 Tawamhã wa norĩ hã wa tô ai'aba'ré ni, Zezusihi siré, Zerico hawi. Wasi'aba'réi wamhã, da'ahâ na ma tô wazarina hã ai'aba'ré ni.

30 Tawamhã aibâ ĩtob'a norĩ hã bâdâdi waptoma ĩsimasisi zahuré hã ma tô Zezusihi wasu'u hã wapari zahuré, bâdâdi na ĩsababa za te te ĩro'razâri zahuré na hã. Ãne hã te te wapari zahuré wamhã, te nasi sina 'mahârâ zahuré, ãne:

— Dawihi nhihudu, ma'ãpé wa'ãma aipẽ'ẽzé na. — Ãne te nasi sina 'mahârâ zahuré, ĩtob'a norĩ hã.

31 Tawamhã da'ahâ na Zezusihi zarina ĩdasi'aba'ré norĩ hã ma tô tãma nharĩ za'ra, ari'iwi simasisi zahuré da. Tane nherẽ, sa'ẽtẽ te nasi sina 'mahârâ zahuré, ãne:

— Apito, Dawihi nhihudu, ma'ãpé wa'ãma aipẽ'ẽzé na.

32 Tawamhã ma Zezusi hã ĩ'rata mazazâri zahuré, bâdâdi wa. Taha wa, te 'mahârâ zahuré, ĩtob'a norĩ hã:

— E marĩ te asima ĩwẽ wa'wa, te aima ĩ'manharĩ aba da hã.

33 Tawamhã asa te tãma nharĩ zahuré:

— Apito, wato pese da, wa wasima wẽ ni. — Ãne ma tizadawa na tãma wa'rãmi zahuré, ĩtob'a norĩ hã.

34 Tawamhã Zezusi hã ma tô ãma tipẽ'ẽzé zahuré, ĩtob'a norĩ ãma. Taha wa, ma tô tõmo upi zahuré, apâ tõmo wẽ zahuré da. Te te tõmo upi zahuré wi, awa'awi ma tô tito pese zahuré. Te te rob'madâ'â wẽ zahuré di oto. Tawamhã Zezusihi zarina te oto tineb zahuré, awa'awi.

21

Zezusi hã, Zeruzarẽ u datẽme ĩwisizé wasu'u
Marcusi 11.1-11; Rucasi 19.28-40; Zuwã 12.12-19

1 Tawamhã wa norĩ hã wa tô oto ai'aba'ré ni, Zezusihi siré, Zeruzarẽ u. Tawamhã wa tô rob'umhutu za'ra ni oto, Betazé na 'ri wa'õtõ nhisi u. Oriwera na ẽtẽ 'rãihâ nhisi ãma 'ri

wa'õno hã. Wa te rob'umhutu za'ra wamhã, ma tô Zezusi hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ
hã maparane wa'mazatõ sisõwa, 'ri wa'õtõ u.
2 Ãne ma tô satõrĩ zahuré:
— Õwa te za ane wa'wa, 'ri wa'õtõ u, asõ're uwaibaba wa'aba. Tawamhã aimasisi aba
wi, te za awaru po'repore hã ĩsãmri 'wa, butu wazi na da te ãma wasisi haré, ĩsa hã. Tame
te duré ĩ'ra hã ĩsiré za. Tawamhã te za ĩwasihu zahuré wa'wa, sahuré we ḭ̃ma saprõni aba
da.
3 Tawamhã ni'wa hã awaru po'repore, sahuré we ḭ̃ma ĩsaprõni aba na te te asadanharĩ
aba wamhã, ãne te za tãma ḭ̃zadawa wasu'u wa'wa, asa: “Wanhib'apito hã marĩ õ wa, ãma
morĩ da, wa we sô wanem ni, wa te tãma saprõni zahuré da.” Ãne hã tãma waihu'u aba
wi, te za ãma asazei wa'wa, sahuré we ḭ̃ma saprõni aba da, awaru po'repore hã. — Ãne
ma tô Zezusi hã tãma waihu'u zahuré.
4 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te ãma ĩrob'ui'éré sirõmo
zéb zarina te te sina uwaimrami da, ma tô Zezusi hã ãne tãma pisutu zahuré, awaru
po'repore te te ĩtẽme saprõni zahuré da. Ãne duréihã ãma ĩrob'ui'éré siro hã:
5 “Ma'ãpé, tãma rowasu'u za'ra wa'aba, Si'ã na ẽtẽ 'rãihâ nhisi ãma 're ĩdasi'ubumroi mono
norĩ ma, ãne:
‘Õhõta te we oto atẽme timorĩ 'wa, asib'apito za'ra wa'wa hã. Ta hã dazada 're ĩhâimana
mono õ hã ĩsimizawi pe hã te we ãma mo, awaru po'repore na, ĩpréduptém na hã.’ ”
Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa nhimi'ui'éré hã, Zeruzarẽ ãma 're
ĩdasi'ubumroi mono norĩ ma hã.
6 Tawamhã Zezusi te te tãma ĩpisutu zahuré zéb zarina, ma tô awaru po'repore norĩ zô
tineb zahuré, wasiré norĩ hã.
7 Tawamhã, te te sãmri zahuré wamhã, ma tô apâ saprõni zahuré Zezusihi u, awaru
po'repore hã ĩ'ra ré. Tawamhã tisi'ubuzém na ma tô tãma ba'ubu zahuré. Taha pari, ma
tô ãma darõno Zezusi hã, ãma morĩ da.
8 Tawamhã da'ahâ uptabi na ma tô dasi'ubuzém na tãma waptâ za'ra ni bâdâdi na, ĩsisiwi
ĩmorĩzéb da hã, dama pire wa, sô 're datob'uzu za'ra mono wa. Wedepa nhipti su na zama
ma duré tãma waptâ za'ra ni.
9 Tawamhã Zezusihi nhowa ĩdasi'aba'ré norĩ hã duré ĩsarina ĩdasi'aba'ré norĩ zama te
nasi dasima 'mahârâ za'ra ni, ãne:
— Apito Dawihi nhihudu ãma, 're wawata za'ra wa'aba mono. Wanhib'apito zadawa
para, te we oto mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ si te te tãma 're pisutu u'âsi mono
neza. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma zama duré 're wawata za'ra wa'aba mono, hâiwa ãma
're ĩsãmra mono ãma, wei watẽme te te satõrĩ wẽ te. — Ãne te nasi dasima 'mahârâ za'ra
ni, da'ahâ na.
10 Tawamhã Zeruzarẽ u ma oto wi, Zezusi hã. Wisi wamhã, ĩwa 're ĩdasi'ubumroi mono
norĩ hã ma tô da'ahâ uptabi na 're dasiwairõtõ, da te dasima 'mahârâ za'ra sina. Taha wa,
te nasi tasisadanharĩ za'ra ni, ãne:
— E 'wa hã, õ hã bété.
11 Tawamhã Zezusihi zarina ĩdasi'aba'ré norĩ hã ma tô dama nharĩ za'ra, Zeruzarẽ ãma
're ĩdasi'ubumroi mono norĩ ma:
— Ã hã Zezusi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, Nazaré na 'ri wa'õtõ
nhisi hawi we ĩmorĩ hã, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. — Ãne ma tô ĩsiré
ĩdasi'aba'ré norĩ hã dama wasu'u za'ra.

'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zém hawi, Zezusi te te ĩdazate mono zé wasu'u

Marcusi 11.15-19; Rucasi 19.45-48; Zuwã 2.13-22

12 Tawamhã Zezusi hã ma tô oto ãzé, 'ri 'rãihâ u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata
za'ra mono zéb u. Tame te dama rowede'wa norĩ hã 're si'ubumro, dawi marĩ uipra'wa
norĩ zama, 'ri 'wawi wa'ra 're. Tawamhã Zezusi hã ta norĩ hã te te 'madâ'â za'ra wamhã,
ma tô te te sate, rob u. Wedeza hã rob'uiprazém na te te dawi ãma 're ĩsaprĩ za'ra mono
norĩ te hã ma tô te te tiwi anhamra, utu'u te te dama 're ĩwede za'ra mono norĩ simasisizéb
zama.
13 Tawamhã Zezusi hã ãne te tãma nharĩ za'ra, rowede'wa norĩ ma:
— Duréihã wahi'rada hã ma tô ãne na rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na:
“Ḭ̃nhorõwa hã ĩwa ḭ̃ma 're ĩdamreme zusi mono zém na, te za da te 're sisi za'ra, 'ri hã.” Ãne
te tinha. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã ma tô ĩwa asima ãma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra
wa'aba mo. Taha wa, danhibrom na dawi 're ĩsipsaihuri za'ra mono norĩ, 're ĩsi'ubumroi
mono zém ne, te oto 'ri hã 're sa, wasété uptabi na. Ãne duréihã ai'ãma rob'ui'éré za'ra

wa'wa hã, ĩbaihâ na hã. — Ãne na ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, duréi rowasu'u na hã.
14 Tawamhã Zezusi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma 'ri 'wawi wa'ra 're, zahadu
sãmra ré, ma tô da'ahâ na ĩtẽme dasito, ĩtob'a norĩ hã ĩmorĩ waihu'u'õ norĩ zama. Ĩtẽme
dasito mono wamhã, ma tô da'apese, uburé ĩhâzé ré norĩ hã.
15 Tawamhã ai'uté norĩ hã ma tô nasi sima 'mahârâ za'ra, ãne: “Apito Dawihi nhihudu
ãma, 're wawata za'ra wa'aba mono.” Ãne te nasi sima 'mahârâ za'ra, 'ri 'wawi wa'ra 're,
sãmra ré. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ma, ĩpire norĩ
hã tisiré ma, duré ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rata na dama rowahutu'wa norĩ hã, ai'uté norĩ
te te nasi sima ĩ'mahârâ za'ra zé hã te te wapari za'ra wamhã, duré tinhimiromhõsi na
Zezusi te te 're ĩda'apawapto mono zé te te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô sada tizahi za'ra,
Zezusihi zada.
16 Tawamhã ta norĩ hã te Zezusi hã siwi sadanha:
— E wapari õ di, ai'uté norĩ mreme hã. E asina sadawa uwati za'ra ãna. — Ãne te tãma
nharĩ za'ra, rowahutu'wa norĩ hã.
Tawamhã Zezusi hã asa te duré tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Wa tô wapari za'ra. A norĩ wa'wa hã bété. E sõré za'ra wa'aba õ di, wahi'rata
nhimi'ui'éré hã: “Ai'uté norĩ ma, ma tô ĩwaihu'u sirõmo za'ra, ai'utépré norĩ ma zama, ĩwẽ
na si ai'ãma 're wata za'ra mono da.” Ãne ma tô wahi'rada hã ḭ̃ãma rob'ui'éré siro, ĩbaihâ
na hã. — Ãne ma tãma waihu'u za'ra.
17 Tawamhã Zezusi hã te oto ĩhawi timorĩ za'ra, Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi u, tame a'â
sõtõ da.

Pidera wede ma, Zezusi te te ĩnharĩzé wasu'u
Marcusi 11.12-14, 20-25

18 Tawamhã mararé ma tô Zezusi hã apâ mo Zeruzarẽ u, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ
me. Morĩ ré, ma tô mra hã tĩwĩ, Zezusi hã.
19 Tawamhã wede hã ma tisã, bâdâdi zada'ré ĩsa hã. Pidera na wede nhisi hã. Te te
sãmri wamhã, ma tô ĩtẽme apa, te te sabu da, ĩ'rã zô. Tane nherẽ, 'rãi ãna te za, ĩsui ré si.
Tawamhã pidera wede ma, te oto tinha:
— Niwa ĩ'ai'rã da hã, mare di za oto. Ai'rã'õ u'âsi, te za oto 're asa mo. — Ãne te wede
ma tinha, Zezusi hã.
Tawamhã awa'awi ma wede hã tiwede'ré oto.
20 Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã ãne hã wa te 'madâ'â
za'ra wamhã, wa tô ãma watob'uzu za'ra ni. Taha wa, wa tô Zezusi hã wasiwi sadanharĩ
ni, ãne:
— E niha ma awa'awi tiwede'ré, pidera wede hã.
21 Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:
— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 're wawã za'ra
wa'aba mono ãna, õhõ si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za marĩ hã aima
waihu'u pese za'ra wa'aba õ nherẽ, 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo ĩsadawa para, wa hã
pidera wede ma, te ĩnharĩ ne, ãne hã aiwa. Õhõta ẽtẽ 'rãihâ te za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono
si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za ẽtẽ 'rãihâ ma ĩnharĩ za'ra wa'wa, 'râwi
sisa'o'o da, âi ba waptã'ã da. Tawamhã asadawa para wa'aba, te za tô âi ba waptãrã, ẽtẽ
'rãihâ hã. Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô
ĩsadawa para, marĩ ĩwẽ hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, aima waihu'u pese za'ra wa'aba
õ nherẽ, ãne hã.
22 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 're umnhasi za'ra wa'aba mono sina, marĩ na tiwi 're
rowaptẽrẽ za'ra wa'aba mono wamhã, tô sena te za te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa.
— Ãne hã ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Zezusi hã, ni'wa sadawa para uburé marĩ hã te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono zéb zô, da te dasiwi ĩsadanharĩzé wasu'u
Marcusi 11.27-33; Rucasi 20.1-8

23 Tawamhã Zezusi hã ma tô apâ mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa u. Tame te oto
dama rowahutu, 'ri 'wawi wa'ra 're. Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã ma tô ĩtẽme aimasa,
zudezu norĩ ma roti'wa norĩ zama. Tawamhã Zezusi hã te siwi sadanha, ãne:
— E 'wa sadawa para, te bété ãne hã marĩ hã dama 're ĩ'ab'manharĩ mo. E 'wa hã,
aipisutu'wa.
24 Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— Wa hã wa za a'â asadanharĩ na aima ãma wa'rãmi za'ra wa'wa. Tawamhã ĩ'uwaibaba, ĩ̱ma waihu'u za'ra wa'aba wapsi, wa za asa aima wasu'u za'ra wa'wa, ni'wa sadawa para te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono na hã.

25 Ãne wa za asadanharĩ za'ra wa'wa: E 'wa sadawa para, ma tô Zuwã hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ bété. E 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para. E dazadawa para. — Ãne ma tô Zezusi hã sadanharĩ za'ra, te te tãma waihu'u za'ra da, a'â.

Tawamhã 'râwi te sima nharĩ za'ra, dama rowahutu'wa norĩ hã:

— E niha, wa za tãma waihu'u za'ra ni, õne wamhã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, â dawabzuri te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono na wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, te za wazadanharĩ na sahu za'ra, ãne: “E niha bété, Zuwã Batitaha nhimirowasu'u hã saze za'ra wa'aba õ di, dame.”

26 Tane nherẽ, taré dazadawa parap si â dawabzuri te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono na wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, wa za wasina wapahi za'ra ni dama, niha da te wama rob'manharĩ za'ra õ'umnhasite. E marĩ wa. Zuwã Batita hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa 're ĩmorĩ na, da te 're saze za'ra mono wa. — Ãne te 'râwi sima nharĩ za'ra.

27 Tawamhã Zezusihi ma, te oto asa nharĩ za'ra:

— Wa norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di, ni'wa sadawa para, Zuwã Batita hã â dawabzuri te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono zé hã.

Tawamhã Zezusi hã asa ma tizadawa na tãma wa'rãmi za'ra:

— Tane tô. A norĩ wa'wa hã ĩ̱ma waihu'u za'ra wa'aba õ nherẽ, wa hã te duré aima waihu'u za'ra wa'aba õ di za, ni'wa sadawa para marĩ hã te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono na hã. — Ãne ma tô Zezusi hã asa tãma waihu'u za'ra, dama rowahutu'wa norĩ ma hã.

Aibâ hã, ĩ'ra poto'rada hã te te sina ĩsadawa zamarĩzé wasu'u

28 Tawamhã Zezusi hã te duré tãma rowasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ma, ãne:

— Wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ma'ãpé ãma rosa'rata pese za'ra wa'aba za. Aibâ hã te 're sãmra. Maparane ĩ'ra hã. Tawamhã ti'ra poto 'rata ma, ma tô rob'ru, ãne: “Ĩ̱'ra, mo oto aimorĩ buru u, romhuri da, ã bâtâ na.”

29 — Tawamhã asa te tãma tinha, ĩ'ra poto'rada hã: “Te ĩ̱sima rowẽ õ di, ĩ̱morĩ da hã. Wa za nhamra u'â.” Ãne ma tô timama ma waihu'u asa. Tane nherẽ, te te ĩnharĩzém na ãma ronomro wapsi, ma tô tinhimirosa'rata na ãma saprĩ. Taha wa, ma tô oto mo buru u, te te romhuri da.

30 — Tawamhã ti'ra hâiba amoi ma, te duré rob'ru, ĩdub'rata ma, te te ĩrob'ruzém ne, buru u morĩ da, te te romhuri da. Tawamhã ĩ'ra hã te asa tãma tinha, timama ma, ãne: “Wẽ di tô, ĩ̱mama. Wa za tô mo, te romhuri da.” Tane nherẽ, ta hã timama mreme hã awa'awi te te saze nherẽ, morĩ õ di, buru u.

31 — E 'wa hã tawamhã, timama te te sina ĩsaze hã te te tãma ĩrob'ruzéb uwaibaba, ĩmorĩ da hã. E ĩdub'rada. E ĩno. — Ãne ma tô Zezusi hã ãma sadanharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ hã, duré zudezu norĩ ma rowahutu'wa norĩ hã.

Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Dama ĩpoto'rada ma tô timama mreme hã sina saze.

Tawamhã Zezusi te duré ãne tãma rowasu'u za'ra:

— Tane tô. Tane duré, danhib'apito ma rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã duré pi'õ hã aibâ zô si siwa'ru 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, ta norĩ hã aré 're hâimana wasété za'ra mono nherẽ, ãté te za 're sisisi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u hã, ta norĩ si tô sena na te te 're sazei pese za'ra mono wamhã. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã ãté dame 're asisisi aba mono õ di za. Tô sena, wa ãne na hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa.

32 Zuwã Batita hã ma tô aré atẽme timorĩ za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're ĩ'aiwẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina 're anomro wẽ wa'aba mono zéb da hã, te te aima 're wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tane nherẽ, ĩsimirowasu'u na hã ãma 're saze za'ra wa'aba mono õ di. Rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ si ma tô ãma saze za'ra ĩsimirowasu'u na hã, pi'õ hã aibâ zô si siwa'ru 're ĩhâimana za'ra mono norĩ zama. Tawamhã ta norĩ hã atõmo na 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono nherẽ, a norĩ wa'aba zama asimirosa'rata na 're saprĩ za'ra wa'aba mono õ di, ĩsimirowasu'u na ãma 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zéb da hã. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma wasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ ma, duré dama rowahutu'wa norĩ ma zama.

Buru na romhuri wasété'wa norĩ wasu'u
Marcusi 12.1-12; Rucasi 20.9-19

33 Tawamhã Zezusi hã te duré ãne tãma rowasu'u za'ra:
— Ãne wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ma'ãpé, ĩ̱wapari pese za'ra
wa'aba za. Aibâ hã te 're sãmra, buru tede'wa hã. Tawamhã tiburu ãma ma tô a're, uwa
'ru hã. Te te a're pari, ma tô buru 'wawi wa'ra. Ma tô duré ẽtẽ nhisiwi sada ab're, ĩwa uwa
'rãi watizéb da hã, ĩwa'u zô. Taha pari, 'ri 'rãihâ hã ma duré buru wa'wa 'manha, ĩsipsaihuri
norĩ zô, dasipapara rob'madâ'âzéb da hã. Tawamhã ma tô ni'wam norĩ hã sisõ'a ré pisutu
za'ra, ĩburu hã te te sô 're 'madâ'â za'ra mono da. Uwa 'ru 'rã hã 're 'rã prédub za'ra mono
wapsi, te za te te tãma 're po'o za'ra, buru tede'wai ma hã. Taha pari, te oto mo, buru
tede'wa hã darob amoi u, tamomo a'â sãmra da.
34 Tawamhã oto 'rãi prédu mono wa, ma tô buru tede'wa hã tãma ĩromhuri'wa norĩ hã
satõrĩ za'ra tiburu u, uwa 'ru 'rã hã buru 'madâ'â'wa norĩ te te tãma ĩpo'o za'ra zô.
35 Tawamhã buru u sihutu wamhã, ma tô buru tede'wa te te ĩsatõrĩ za'ra hã siwi
waibu, buru 'madâ'â'wa norĩ hã. Tawamhã buru tede'wai ma, romhuri'wa norĩ ma, ma
tô rob'manharĩ wasété za'ra. Taha wa, ma tô misi siwi azâ. Ĩhâiba amo ma duré siwi tĩwĩ.
Ĩhâiba amo ma duré ẽtẽ na siwi u'a za'ẽtẽ, dâ'â da.
36 Tawamhã buru tede'wa hã te duré sô satõrĩ za'ra, tãma ĩromhuri'wa norĩ hã, ahâ na.
Tawamhã, ta norĩ hã buru u sihutu wamhã, ma duré tãma rob'manharĩ wasété za'ra, buru
'madâ'â'wa norĩ hã.
37 Tawamhã 'râwi te oto sima rosa'rata, buru tede'wa hã: "Ĩ̱'ra si'aibâ hã te ĩtẽme satõrĩ
za'ra wamhã, ãté te za siwi hâiba wazé." Ãne te sima rosa'rata, buru tede'wa hã. Tawamhã
uburé da te tiwi uprosi za'ra wa, te oto ti'ra uptabi hã satõ, tãma ĩburu 'madâ'â'wa norĩ u.
38 Tawamhã wisi wamhã, buru 'madâ'â'wa norĩ hã te te duré sima sãmri za'ra wamhã,
te ãne sima 'mahârâ za'ra: "Õhõta buru tede'wai 'ra hã te wei mo, timama uirĩ na buru
tede'wa da hã. Wa te wasiwi wĩrĩ aba, buru hã wate za'ra da." Ãne na ma tô sima 'mahârâ
za'ra, buru 'madâ'â'wa norĩ hã.
39 — Tawamhã wisi wi, ma tô siwi ti'â, buru tede'wai 'ra hã. Buru nhiti ma tô siwi waze.
Tame ma tô siwi tĩwĩ, buru 'madâ'â'wa norĩ hã. Ãne buru tede'wai 'ra wasu'u 'rãsudu hã.
40 Tawamhã Zezusi hã te oto sadanharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma
romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ hã, ãne:
— Buru tede'wa hã tiburu u apâ wisi wamhã, e marĩ te za tãma 'manharĩ za'ra, tãma
ĩburu 'madâ'â'wa norĩ ma hã.
41 Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:
— Buru tede'wa hã ãma pẽ'ẽzé za'ra ãna, te za dama 'ru za'ra, da te dasiwi uprosi da,
aibâ ĩwasété uptabi norĩ hã. Tawamhã te za duré da'apisutu, dama ĩ'umnha hã tãma ĩburu
'madâ'â'wa da hã. Ta norĩ hã te za ĩ'uwaibaba si te te tãma 're po'o za'ra, uwa 'ru 'rã hã, 're
'rã prédub za'ra mono wa. — Ãne ma asa tãma waihu'u za'ra, Zezusihi ma, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ hã.
42 Tawamhã Zezusi hã te oto sina ãma simiré'é ẽtẽ na, ãne:
— Oro 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'éré hã 're sõré za'ra wa'aba
mono za, aima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. Ãne ĩbaihâ na rob'ui'éré hã:
"Ẽtẽ tomhâpâ wẽ hã 'ri na'ratazéb da hã, wẽ uptabi nherẽ, wasété newa, 'ri'wa norĩ te te
aré siwi ĩwẽ'õ hã 'ri na'rata uparizéb da, te oto 're sa'wari u'âsi, pire na.
Uburé Danhib'apito hã ma tô ãne hã pisutu, 'ri na'rata uparizéb da, pire na 're ĩsa'wari
mono da hã.
Taha wa, ãne na wa te ãma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, wa ãma 're watob'uzu u'âsi
za'ra, wa norĩ hã."
Ãne duréihã wahi'rata nhimi'ui'éré na rowasu'u hã.
43 — Ẽtẽ tomhâpâ wẽ hã da te dasiwi ĩwẽ'õ ne, a norĩ wa'wa hã asiwi 're ĩ̱wẽ'õ za'ra
wa'aba mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'u'wẽ, 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba
mono õ di za. Ai'upana wa'aba si te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'ãma 're sib'a'uwẽ,
ĩsimiroti te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono norĩ ãma. Tô sena, wa ãne na aima waihu'u za'ra
wa'wa.
44 Duré, ẽtẽ tomhâpâ nhisiwi, zé'a 'manharĩ hã 're rere'e mono wa, 're ĩsipru pese za'ra
mono ne, te za ĩ̱wẽ'õ'wa norĩ hã hâ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Duré ẽtẽ tomhâbâ
hã zé'a 'manharĩ nhisiwi 're rere'e mono wa, te te 're ĩpru pese za'ra mono ne, te za 'Re
ĩhâimana u'âsi mono wẽ'õ'wa norĩ si hâ za'ra. Ta norĩ ãma hã 're sib'a'uwẽ za'ra mono õ di
za. — Ãne ma tô Zezusi hã sina ãma simiré'é, ẽtẽ wasu'u na hã.
45 Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã, duré parisezu norĩ hã, Zezusi te te ãma
ĩromnhimiré'ézé hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô sina waihu'u za'ra, tô õ norĩ udâna te
te ãma ĩromnhimiré'é mono na hã.

46 Taha wa, ma tô aré sima hâiba 'ru za'ra, te te dama 'ru za'ra da, dazazéb 're da te
dasiwi sẽrẽ da, Zezusi hã. Tane nherẽ, ma tô dama tipahi za'ra aibâ norĩ hã, Zezusi hã
'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, oto 're ĩmorĩ na da te 're saze za'ra mono wa,
da'ahâ na.

22

Dasina damrozém na dasai ahâ wasu'u
Rucasi 14.15-24

1 Tawamhã Zezusi hã ma tô duré romnhimiré'é na tãma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ
ma, ãne:
2 — 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na wa za duré aima ãma
romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Apito 'ra si'aibâ hã tãma mro wẽ te, tãma ĩrowẽzéb zarina
ma tô sima roti, dasa hã te te dama 'manharĩ da, sa'ẽtẽ na, ti'ra mrozém na hã.
3 Tawamhã ma tô ĩsiré dasaihuri da, da'apisutu. Taha parip si ma tô tãma ĩromhuri'wa
norĩ hã satõrĩ za'ra, dazô hãsi da, ĩtẽme dasihutu da, ĩsiré dasaihuri da. Tane nherẽ, ta
norĩ hã te te sima rowẽ za'ra õ di, ĩtẽme si'aba'ré da hã, ĩsiré ĩsaihuri da hã aré.
4 Taha wa, te duré apito, tãma ĩromhuri'wa norĩ hâiba amo hã satõrĩ za'ra, ãne: “Mo oto
ai'aba'réi wa'aba, aré sô ĩ̱hârâ 'rata za'ra norĩ zô. Tawamhã ãne te za tãma ĩ̱zadawa wasu'u
za'ra wa'wa: ‘Powawẽ norĩ hã, duré powawẽ zapu da te dasima ĩhâipese za'ra hã ma
dasiwi simro ni. Uburé ma tô marĩ hã dasiwi 'rã'õtõ ni, dasa da te ĩhurizéb da hã. Taha
wa, te za we ĩ̱tẽme ai'aba'réi wa'wa oto, wasiré wasa hã wa te huri da, ĩ̱'ra ĩ̱ma ĩmrozém na.’
Ãne te za ta norĩ ma ĩ̱zadawa wasu'u za'ra wa'wa.” Ãne ma tô apito hã tãma ĩromhuri'wa
norĩ ma waihu'u za'ra.
Tawamhã apito hã te te sô satõrĩ za'ra wa, te oto sô ai'aba'ré.
5 — Tane nherẽ, sô ĩhârâ 'rata za'ra norĩ hã sô simipari za'ra õ di, ĩtẽme si'aba'ré da, ĩsiré
saihuri da hã. Taha wa, sô simipari za'ra ãna ma tô ni'wam norĩ hã tiburu u ai'aba'ré,
duré tinhimiromhurizéb u hã.
6 Ni'wam norĩ hã ma tô apito ma romhuri'wa norĩ hã siwi waibu. Te te waibui pari
wamhã, ma tô niha tãma rob'manharĩ wasété za'ra. Taha pari, ma uprosi uburé.
7 Tawamhã apito hã tãma ĩromhuri'wa norĩ, da te ĩ'uprosi wasu'u te te wapari wamhã, ma
tô ab'rui pese. Taha wa, tãma da'wapéi'wa norĩ hã ma tô ĩtẽme satõrĩ za'ra, tãma ĩromhuri'wa
norĩ, da te tiwi ĩ'uprosi za'ra u. Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã ma tô uprosi, ta norĩ hã.
Ma tô duré ta norĩ nhorõwa hã te te 'ri su, 'ri nho'õmo wa, aré tãma 're ĩsimasa mono hã.
8 Taha pari, ma tô duré sô hâ, tãma ĩromhuri'wa norĩ zô, aimawi norĩ zô. Tawamhã ãne
te tãma nharĩ za'ra: “Dasazéb da hã tâibâ ma tô api pari za'ra ni, ĩ̱'ra ĩmrozém na dasa da
te ĩhurizéb da hã. Tane nherẽ, sô ĩ̱hârâ 'rata za'ra norĩ hã we si'aba'réi õ di. Ĩ̱bâre ma tô ta
norĩ zô rowasédé hã tiwatobro za'ra, sô ĩ̱hârâ za'ra nherẽ, te te ĩ̱wapari za'ra õ wa.
9 Taha wa, te za oto dazô ĩropéi wa'aba mo 'ri nhi'riti mono bâ, dasai u we danhimroi
wa'aba mono da, danhopẽtẽ za'ra wa'aba mono sidâpâsi.” Ãne te satõrĩ za'ra, apito hã.
10 — Tawamhã te oto ai'aba'ré, 'ri nhi'riti mono bâ, dazô sõpré mono da. Tawamhã te
te danhopẽtẽ za'ra mono sidâpâsi, ma tô te te dazatõrĩ za'ra da'ahâ na, 're ĩ̱danomro wẽ
mono hã, 're ĩ̱danomro wasété mono norĩ zama. Tawamhã da'ahâ uptabi na ma tô 'ri 're
wa'wa nho'u hã dasiwi sitom ni, apito 'ra ĩmrozém na dasai u, dasi'rã'õtõ wa.
11 Tawamhã apito hã ma tô datẽme ãzé, dasi'rã'õtõzéb u, te te da'ab'madâ'â da. Datẽme
sébré wamhã, ma tô aibâ hã 'madâ'â pese, dasina damro wa, da'uzazé hã te te dame sima
'manherẽ õ wa, ĩhâi wẽ hã.
12 Tawamhã ãne te sadanha, apito hã: “Ĩ̱siwaihu, e niha bâ ma we tane ré asé, dasina
damro wa, da'uzazé hã we dame asima sẽrẽ ãna.” Ãne te sadanha.
— Tawamhã aibâ hã te ari'iwi za, niha te te tãma nharĩ waihu'u õ wa, te te tãma ãma
upai wa.
13 Tawamhã apito hã ma tô ãne tãma ĩromhuri'wa norĩ ma nharĩ za'ra: “Ma'ãpé, ã hã
aibâ hã asiwi âri aba, asiwi pawasisi aba da, duré asiwi hiwasisi aba da, rob u asiwi mei
wa'aba da, robra u. Tame te za oto sina tiwawa, sina pẽ'ẽzé wa. Te za duré 'wasitete, te te
oto robzépata za'ẽtẽ wa.” Ãne ma tô apito hã tãma waihu'u za'ra. — Ãne na ma tô Zezusi
hã tãma ãma romnhimiré'é za'ra.
14 Tawamhã Zezusi hã ma tô ãne na timreme na 'rãsutu:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'ahâ uptabi na dazô 're hârâ mono nherẽ, da'umro na
si te za da'ãma 're sib'a'uwẽ. — Ãne na ma tô Zezusi hã timreme na tãma 'rãsutu za'ra.

Rob'uiprazé, danhib'apito ma, da te 're ĩ̱po'o za'ra mono zé wasu'u
Marcusi 12.13-17; Rucasi 20.20-26

15 Tawamhã parisezu norĩ hã ma tô ai'aba'ré Zezusihi nhiti, si'rã'õtõ da, a'â. Si'rã'õtõ
wamhã, ma tô sima ãma roti za'ra, Zezusi hã te te siwi pibu da, tinhimirowasu'u na te
te tãma ãma upa za'ra zô, te te tãma ãma upa za'ra wa, da te dasiwi wẽ'õ da, duré da te
dasiwi âri da.
16 Tawamhã Zezusihi u ma tô 'mazatõrĩ za'ra, tizadawa zapari'wa norĩ hã, apito Erodihi
nhimiroti wẽ 'wa norĩ zama. Tawamhã Zezusihi u sihutu wamhã, ãne te siwi sadanha:
— Rowahutu'wa, asadawa nhipese õ na 're aihâimana mono zém na hã wa tô aiwaihu'u
za'ra ni. Tô sena na te ĩwẽ na si dama 're ĩrowasu'u u'âsi mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimiroti zarina si. Asimiroti hã da te dasiwi 're wẽ'õ za'ra mono nherẽ, te tô õhõ na
si dama 're ĩ'aroti u'âsi mo. Duré ni'wam norĩ hã dama pire na 're hâimana za'ra mono
nherẽ, aimawi hã aima 're hâimana mono õ di. Aiwapsi te 're dahâimana za'ra, aima hã.
17 Taha wa, wa za oto wa norĩ hã wasiwi asadanharĩ za'ra ni, ãne. E Roma ãma
danhib'apito uptabi ma, wa za rob'uiprazé hã wa te tãma 're po'o za'ra, ĩsimiwada'uri
zarina. E 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wẽ di, ãne hã. E tãma wẽ õ di. Ma'ãpé wama
waihu'u za'ra na asimirosa'rada hã, wa te waihu'u za'ra da. — Ãne te siwi sadanha,
Zezusi hã te te ãma tãma upa za'ra zô, timreme na hã.
18 Tawamhã tinhimirosa'rata wasété zarina te te sima ãma ĩroti za'ra zé hã ma tô sina
waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, ma ãne tãma tizadawa na wa'rãmi za'ra:
— A norĩ wa'wa hã te asadawa nhipese na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. E marĩ da,
te ãne na asiwi ĩz̦adanharĩ 'wa, ĩm̦reme na te aima ãma upa za'ra wa'aba da newa, asiwi
ĩw̦ẽ'õ wa'aba da.
19 Tane wamhã, ma'ãpé rob'uiprazé ĩsapotore hã we ĩm̦a 'mai'âri aba pé, te 'madâ'â da,
romanu norĩ nhib'apito ma, da te tãma 're ĩpo'o za'ra mono zéb da si, rob'uiprazé ĩsapotore
hã.
Taha wa, nima hawi ma rob'uiprazé ĩsapotore hã tãma 'mai'ãwisi ni.
20 Tawamhã Zezusi hã te te 'madâ'â wamhã, te oto sadanharĩ za'ra:
— E 'wai hâibarĩ, rob'uiprazé ĩsapotore na hã. E 'wa sisi ui'éré duré, ãma hã.
21 Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:
— Ã hã, Roma ãma danhib'apito hâibarĩ, duré taha nhisi ui'éré.
Tawamhã Zezusi hã ma duré tãma waihu'u za'ra, ãne:
— Taha wa, Roma ãma danhib'apito ma, te za ĩsimiwada'uri zarina, marĩ hã tãma 're
ĩpo'o za'ra wa'aba mo apâ, ĩte wa. Tane duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te za marĩ hã
ĩsimiwada'uri zarina si tãma 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo apâ, ĩte wa, marĩ hã. — Ãne ma
tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.
22 Tawamhã parisezu norĩ zadawa zapari'wa norĩ hã ãne na te te wapari za'ra wamhã,
ma tô ãma titob'uzu za'ra. Tawamhã Zezusihi ãma, marĩ te te 'manharĩ za'ra ãna, ma tô
ĩhawi ai'aba'ré, apâ.

Dahâiwa'utuzém na, Zezusi da te dasiwi ĩsadanharĩzé wasu'u
Marcusi 12.18-27; Rucasi 20.27-40

23 Tawamhã sadusezu norĩ hã ma duré ĩtẽme aihutu Zezusihi u, te te siwi sadanharĩ da,
tinhimirowasu'u na te te tãma ãma upa za'ra zô. Ta norĩ hã 're dadâ'â za'ra mono wamhã,
ab're hawi apâ 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono õ na te te dama 're ĩroti za'ra mono.
24 Tawamhã, Zezusihi u simasa wamhã, te tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Rowahutu'wa, duréihã wahi'rada Mozési hã ma tô ãne dama rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono nhimiroti na: “Aibâ hã 'ra õ ré, 're dâ'â za'ra mono wamhã, te za ĩno hã ãma
're mro za'ra, tizédé'aba mro na, 're 'ra za'ra mono da, ĩwasu'u hã si'utõrĩ tõ da, ĩsédé'aba
wasu'u hã.” Ãne na Mozésihi nhimi'ui'éré hã, wahi'rata norĩ ma hã. — Ãne ma Zezusihi
ma waihu'u za'ra, sadusezu norĩ hã.
25 Tawamhã Zezusihi ma, te duré rowasu'u za'ra, ãne:
— Dasisãnawã si 're ĩhâimana za'ra mono norĩ wasu'u hã wa za oto aima wasu'u za'ra ni.
Ta norĩ wasu'u hã wa te waihu'u za'ra da, wa za ãma asadanharĩ za'ra ni za. Dasisãnawã
si hã ma tô wasiré 're si'ubumro aré, wasiré zudezu norĩ hã 7 na ĩhâiba za'ra hã, aibâ
norĩ hã. Tawamhã ĩpoto'rada hã ma tô timro. Mro nherẽ, ti'ra hã sisõ'a ré te te 'maipoto
õ ré, ma tô dârâ. Taha wa, ĩ'uirĩ na ma tô ĩsõsi hã ãma timro tizédé'aba mro na, Mozésihi
nhimi'ui'éré zarina.
26 Tawamhã ĩsõsibi zama ma tô dârâ, 'ra õ ré. Taha wa, ma duré taha nhosi hã ãma
timro, tizédé'aba mro na. Tawamhã taha zama ma duré dârâ, ti'ra hã sisa'u te te 'maipoto
õ ré. Ãne zarina ma tô uburé ĩdub'rata norĩ hã dâ'â sidâpâsi, nasi ãma timro za'ra aré,
sisõwa're're. Tawamhã uburé ma sisarina ai'utõrĩ za'ra, 'mai'ra õ ré.
27 Tawamhã pi'õ zama ma tô duré dârâ, timro norĩ zarina.

28 Aibâ norĩ hã 7 na ĩhâiba za'ra hã ma tô pi'õi ãma siparabâsi nasi ãma timro za'ra. Ãne
ma tô tãma tiromhâimana za'ra. Tawamhã e 'wai mro uptabi za bété pi'õ hã, ab're hawi
're dahâiwa'utu za'ra mono wamhã. — Ãne te Zezusi hã siwi sadanha, sadusezu norĩ hã.
29 Tawamhã Zezusi hã asa te tãma nharĩ za'ra:
— Ab're hawi apâ 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono zé wasu'u na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba õ zarina, ma tô ãma ĩ'upa
za'ra wa'wa, asimirosa'rata na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tiwaihu'u pese na te te
're ĩda'ahâiwa'utu mono zé wasu'u na zama, aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba õ zarina, ma tô
asimirosa'rata na ãma ĩ'upa za'ra wa'wa.
30 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ab're hawi apâ te te 're da'ahâiwa'utu mono wamhã, hâiwa
ãma romhuri'wa norĩ ne, te za oto 're dahâimana u'âsi za'ra, dasina 're damro za'ra mono
ãna.
31 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ab're hawi te te 're ĩda'ahâiwa'utu mono zém na, a norĩ
wa'wa hã 're saze za'ra wa'aba mono õ di. E 're sõré za'ra wa'aba mono õ di bété, duréihã
'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã, wahi'rada Mozésihi ma, ĩsiwasu'uzé hã,
ãne na hã:
32 “Wa hã Abra'ãhã nhib'apito, wa 're ĩ̱hâimana u'âsi, duré Izatihi nhib'apito, duré
Zacoho nhib'apito.” Ãne ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Abra'ã norĩ uirĩ na nherẽ,
Mozésihi ma, siwaihu'u. Wahi'rata norĩ hã dawi 're dâ'â za'ra mono nherẽ, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono wi, 're dâ'â za'ra mono õ di. Taha wa, ma tô Ĩsib'apito za'ra na siwasu'u. Dâ'â
u'âsi 're hâimana za'ra mono 'wa'âhã, Ĩsib'apito za'ra na aré siwasu'u õ di. — Ãne ma tô
Zezusi hã Abra'ã norĩ wasu'u hã tãma waihu'u za'ra, sadusezu norĩ ma.
33 Tawamhã ãne hã da'ahâ uptabi na da te wapari za'ra wa, ma tô ãma tatob'uzu za'ra
ni, ĩsimirowasu'u na hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti ĩpire uptabi wasu'u
Marcusi 12.28-34; Rucasi 10.25-28

34 Ãne na Zezusi hã te te tãma rowasu'u za'ra wamhã, ari'iwi te oto aimasa, sadusezu
norĩ hã, niha te te ãma sada'âbâ waihu'u za'ra õ wa, waihu'u pese uptabi wa, Zezusi hã.
Tawamhã parisezu norĩ hã ãne na te te wapari za'ra wamhã, ma tô sitẽme ubumro a'â,
Zezusihi u siré si'aba'ré da.
35 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na dama rowahutu'wa hã tô
parisezu norĩ siré hã ma tô Zezusi hã sadanha, te te tãma ãma upa zô, te te pibu da,
ãne:
36 — Rowahutu'wa, e ma hã bété, danhipai u ĩpire uptabi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimiroti na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré hã, ĩbaihâ na hã.
37 Tawamhã Zezusi hã asa te tãma tinha, ãne:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti, danhipai u ĩpire uptabi hã, ãne: “'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã, Asib'apito za'ra wa'wa hã 're morĩ wa, te za asiwi 're ĩsawi pese za'ra wa'aba
mo, sena na. Taha zarina, te za ĩsimiroti na ãma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Taha
zarina, te za duré asimi'ẽ na tãma 're ĩromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo.”
38 Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti, danhipai u ĩpire uptabi wasu'u hã.
39 Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti amo hã, aiwa ĩpire uptabi hã, ãne: “Te za 're
ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo, uburé. Marĩ ĩwẽ zô asima 're asõpré wa'aba mono ne, te za
duré uburé dama zama sô 're asõpré wa'aba mo, ĩwẽ zô.” Ãne ĩsimiroti amo hã ĩpire uptabi
hã, Mozési te te ãma ĩrob'ui'érézé hã.
40 Ã norĩ si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti ma, pire uptabi zahuré di. Uburé 'Re
ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ĩ'arob'ui'éré mono hã duré ĩsadawa
wasu'u 'rata 'wa norĩ zama te te ãma 're ĩrob'ui'éré za'ra mono zé hã, e marĩ te ãma wasu'u
za'ra, ã norĩ hã. Tô õ norĩ na si te ãma rowasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da te dasiwi
're ĩsawi pese za'ra mono zéb da hã, duré 're ĩdasisawi pese za'ra mono zéb da hã. — Ãne
ma tô Zezusi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wai ma waihu'u.

Danho'reptui'wa na Zezusi te te ĩda'azadanharĩzé wasu'u
Marcusi 12.35-37; Rucasi 20.41-44

41 Tawamhã parisezu norĩ hã zahadu siré hâimana za'ra ré, te Zezusi hã sadanharĩ za'ra,
ãne:
42 — E niha asimirosa'rata za'ra wa'wa hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
te te ĩpisutu na, we datẽme ĩmorĩ na hã. E 'wa sihudu na ma bété a norĩ wa'wa hã ãma
ĩwaihu'u za'ra wa'wa.
Tawamhã asa te tãma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ hã:
— Apito Dawihi nhihudu te za, u, 're mo. — Ãne te duré asa tãma nharĩ za'ra.

43 Tawamhã Zezusi te duré tãma rowasu'u za'ra:
— Tane wamhã, ma'ãpé ãma rosa'rata pese za'ra wa'aba, ãne na hã. Duréihã apito Dawi
hã ma tô tinhib'apito na sisi, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã.
'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani nhimipawaptobzéb zarina, ma tô tinhib'apito na sisi.
Oro Dawihi mreme wasu'u na rob'ui'éré hã, ãne hã nomro za:
44 "'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô Ĩ̱nhib'apito ma tinha, ãne:
'Ĩ̱'rata te za 're asãmra mo ĩ̱nhimire niwĩ, dama aipire na ĩ̱siré 're aihâimana u'âsi mono da.
Asitob'ru norĩ nhiptetezé hã wa za te tiwi 're a'uprosi, wapu na aima 're hâimana
za'ra mono da oto, duré aima sib'uwa na 're hâimana za'ra mono da oto.' Ãne ma
tô tãma waihu'u."
Ãne apito Dawihi mreme wasu'u na rob'ui'éré hã.
45 Dawi hã tinhib'apito na te te sisi nherẽ, e niha te za ĩsihudu si 're hâimana,
Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã. Ma'ãpé ãma rosa'rata pese
za'ra wa'aba, waihu'u za'ra wa'aba da. — Ãne na te Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra,
parisezu norĩ ma.
46 Tawamhã ni'wa hã te te ãma sada'âbâ waihu'u õ di oto, Zezusihi zada, 're ĩsiwamnhasi
za'ra mono norĩ hã, parisezu norĩ hã. Taha wa, Zezusi hã timreme na te te tãma ãma upa
za'ra zô, te te siwi sadanharĩ waihu'u za'ra õ di oto ta norĩ hã, te te sina mreme wazéb
za'ra wa oto.

23

Parisezu norĩ hâimanazé wasu'u
Marcusi 12.38-39; Rucasi 11.43, 46; 20.45-46

1 Tawamhã Zezusi hã ma tô dama rowasu'u, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma zama, ãne:
2 — 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ
hã duré parisezu norĩ hã dama pire za'ra di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina
Mozési te te ãma ĩrob'ui'érézém na te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb da hã.
3 Taha wa, parisezu norĩ nhimiroti hã te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, ãma 're
anomro aba mono da. Tane nherẽ, 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina, ĩsine 're aihâimana
za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Te te dama 're ĩroti za'ra mono zém na si 're sõpré
mono õ wa, ta norĩ hã.
4 Danhoihi waptob ãna, marĩ ĩpire uptabi hã da te 're 'wasari mono da, da te dama 're
ĩromnhibu za'ra mono ne, te ta norĩ hã tinhimiroti na zama te te dama 're roti u'âsi za'ra,
'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti upana, taha na si 're danomro mono da, dama pire
uptabi nherẽ, da te dasina 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb da hã. Tane nherẽ, ta norĩ hã
te te 're dapawaptob za'ra mono õ di, ãma 're ĩdanomro wẽ mono zéb da hã.
5 Taré da te 're 'madâ'â wẽ za'ra mono da, te marĩ hã te te 're 'manharĩ za'ra, danho'a.
Powawẽ hâ 'manharĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti ui'éré na ĩbaihâ nhemezébre
hã ĩsa'ẽtẽ uptabi na si te ãma 're si'uihâ wasisi za'ra, tipaihi wib zama, 're nomro wẽ mono
newa, da te 're 'madâ'â wẽ za'ra mono da. Taha da, te duré ti'uza hâpa za'ru pa ré na 're
si'uza za'ra.
6 Te duré te te sima 're pisutu za'ra, dama ĩpire norĩ simasisizém na si 're si'ubumroi
mono da, dasa da te 're huri mono sidâpâsi, duré rowahutuzé mono bâ, 'ri hã 're ĩsimasa
mono zéb 'remhã.
7 Te duré te te sima 're wẽ za'ra, dama ĩpire norĩ hã damreme ĩpire na da te 're ĩsawi
za'ra mono ne, dahâimana prédup sina da te 're sawi za'ra mono da, da'ahâ na 'ri nhi'riti
wa, da te dasima 're ĩrowede za'ra mono zéb ãma hã. Te duré te te sima 're wẽ za'ra, da te
're sawi za'ra mono wamhã, rowahutu'wa na da te 're sisi za'ra mono sina, da te 're sawi
za'ra mono da, dama 're ĩdapire za'ra mono norĩ 'mahârâzém na. Ãne te ta norĩ hã uburé
marĩ hã te te sima 're wẽ za'ra, dama ĩpire zarina, da te 're 'madâ'â wẽ za'ra mono da.
8 Tane nherẽ, te a norĩ wa'wa hã simisutu asisãnawã 're anomro aba mo, asiré ĩsazei'wai
wa. Duré misire Asib'apito wa'wa hã. Taha wa, "rowahutu'wa" na dama aiwaptẽrẽ pire
na da te 're asisi za'ra wa'aba mono da, 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono õ di za, a norĩ
wa'wa hã.
9 Dawaptẽrẽ pire wẽ te, aimama za'ra wa'aba na 're danhisi za'ra wa'aba mono õ di za.
E marĩ wa. Misire te Aimama za'ra wa'wa hã 're hâimana hâiwa ãma, siwaprosi.
10 Wa hã misire Asib'apito za'ra wa'wa hã wa 're ĩ̱hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono,
ĩ̱wétési te te ĩ̱pisutu wa, Danho'reptui'wa da. Taha wa, 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba
mono õ di za, danhib'apito na da te 're ĩ'asisi za'ra wa'aba mono zéb da hã.
11 Asiré norĩ ma ai'maipire wa'aba da, asina 'mairob'ruiwapari aba wamhã, te za 're
ĩ'maipawaptob u'âsi aba mo, marĩ zô 're ai'manhimnhasi aba mono ãna.

12 Ni'wam norĩ hã pire na 'râwi sina 're sõpré mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si
te za tãma pisutu za'ra, wapu na dama 're hâimana za'ra mono da oto. Duré, ni'wam norĩ
hã pire na 'râwi 're si'madâ'â za'ra mono õ wamhã, ta norĩ ma si te za pisutu za'ra, pire
na oto dama 're hâimana za'ra mono da. — Ãne ma tô Zezusi hã dama waihu'u, ĩsiré 're
ĩwanomro mono norĩ ma zama.

Zezusi hã parisezu norĩ ma, te te ĩnharĩ za'ra zé wasu'u
Marcusi 12.40; Rucasi 11.39-42, 52; 20.47

13-14 Tawamhã parisezu norĩ ma, te oto rowasu'u za'ra Zezusi hã, ãne:
— Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi õ na dama 're
aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za.
'Ridawa hã 're danhisisi tõ mono da, da te dawi 're ĩsitob za'ra mono ne, te a norĩ wa'wa
hã dawi 're ĩsawi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb
u 're danomro tõ mono da. A norĩ wa'aba zama te 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi 're asihâiba
zawi za'ra wa'aba mo, ai'ãma 're sib'a'uwẽ za'ra wa'aba mono tõ da.
15 — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, a norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa
uptabi za'ra wa'aba mono di za. Ma tô datẽme 're ĩropéi wa'aba mo daro mono bâ, dama
're rowasu'u za'ra wa'aba mono da, asimirowasu'u na da te 're asaze za'ra wa'aba mono
da. Tawamhã ni'wam norĩ hã asiniwĩ 're sipizari za'ra wa'aba mono wamhã, 're anomro
wasété aba mono zéb zarina, ma tô 're hâimana wasété uptabi za'ra, asimiroti wasété aba
zarina. Taha wa, ropipa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're aihâ za'ra wa'aba mono zém
nhipai u, te za te te 're hâ za'ra za'ẽtẽ, ta norĩ hã.
16 — A norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. E ni'wa hã tob'a
nherẽ, te za dazaprõni wẽ. Mare di. Tane te duré a norĩ wa'wa hã roti senai'õ na dama
're ĩroti wasété za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã sena na waihu'u
za'ra wa'aba õ wa. Ãne te dama 're ĩroti wasété za'ra wa'aba mo: "Ãté ni'wam norĩ hã te
za marĩ na te te dama 're ropisutu za'ra. Tawamhã ãté tô sena te te dama 're ĩropisutu
za'ra mono zém na, da te 're saze za'ra mono da, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa
nhisi hã te te ãma dama 're waptob za'ra, tinhimiropisutu me. Ãne na te te dama ãma 're
uwaimrami za'ra mono õ nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're hâ za'ra mono õ di
za. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã marĩ na te te dama 're ropisutu za'ra mono wamhã, oru
'manharĩ hã ẽtẽ'ubuzi pré 'manharĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa 're, 're ĩsimasa
mono na te te dama 're rowasu'u za'ra mono nherẽ, te te dama ãma 're uwaimrami za'ra
mono õ wamhã, te za te te 're hâ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã." Ãne te ai'rã ahâ na
dama 're ĩroti za'ra wa'aba mo, tô senai'õ na.
17 E niha waihu'u za'ra wa'aba õ di bété, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Datob'a
na 're ĩdanomro mono ne, te 're anomro aba mo. Ẽtẽ'ubuzi pré 'manharĩ hã 'ri 're wa'wa
'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma 're simasa mono wa, tãma sawi di, oru 'manharĩ
hã. Oru 'manharĩ hã ĩsõrõwa ãma 're simasa mono õ 'wa'âhã, aré tãma sawi õ di. Taha
wa, 'ri hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé hã oru 'manharĩ, ĩwa
're ĩsimasa mono zawi nhipai u, sawi uptabi di tãma, 'ri hã. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono nhorõwa nhisi na zama taré dama 're dasiwaptob za'ra mono õ di za. E ãne hã
asima waihu'u za'ra wa'aba ã bâ.
18 Ãne na te duré dama 're ĩroti wasété za'ra wa'aba mo: "Ni'wa hã marĩ na te te dama
're ropisutu mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma, tãma danhoprubzé
nomrizém nhisi na wedeza ne nhisi na te te dama ãma 're waptob za'ra mono wamhã,
duré te te dama ãma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhã, tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã te te azâri õ di za. Tane nherẽ, ni'wa hã tãma danhoprubzé nomrizém nhisiwi,
tinhoprubzé te te ĩhiri nhisi na dama ãma 're siwaptob za'ra mono wamhã, duré te te dama
ãma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhã, tawapsi te za azâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã."
Ãne te duré siwa'ru dama 're ĩroti za'ra wa'aba mo, tô senai'õ na.
19 E niha waihu'u za'ra wa'aba õ di bété, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Datob'a
na 're ĩdanomro mono ne, te 're anomro aba mo. Danhoprubzé hã tãma danhoprubzé
nomrizém nhisiwi, da te tãma 're ĩsa'ra mono zé hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, sawi
di. Tane nherẽ, tãma 're ĩdanhoprub za'ra mono zé hã ĩsõrõwa ãma tãma danhoprubzé
nomrizém nhisiwi 're simi'wara mono õ 'wa'âhã, aré tãma sawi prã ti, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono ma hã. Taha wa, tãma danhoprubzé nomrizé hã tãma 're ĩdanhoprub za'ra mono
zéb zawi nhipai u, tãma sawi uptabi di. E ãne hã asima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété.
20 Taha wa, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzé nomrizém nhisi
na dama ãma 're siwaptob za'ra mono wamhã, taha nhisi zarina te duré uburé ĩsisiwi
danhoprubzém nhisi na zama dama ãma 're siwaptob za'ra.

21 Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa nhisi na dama ãma 're
siwaptob za'ra mono wamhã, taha nhisi zarina te duré ĩwa 're ĩsãmra mono nhisi na
're siwaptob za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhisi na.
22 Duré ni'wam norĩ hã hâiwa nhisi na dama 're siwaptob za'ra mono wamhã, taha nhisi
zarina te duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono, pire na te te 're ĩda'ab'madâ'â mono zém nhisi na
dama ãma 're siwaptob za'ra, ĩwa 're ĩsãmra mono nhisi na zama, tô õhõ nhisi na.

23 — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi õ na dama 're
aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã taha ma, tãma ĩpire prã si te 're ĩ'madâ'â pese za'ra
wa'aba mo. Wesuirã ĩsu zadazei mono hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩsimiroti
'rata zarina, tãma 're ĩpo'o za'ra wa'aba mo, syry na, oterã na dasai wazarizém nhisi hã,
duré wesuirã ze, duré cominhu. Tane nherẽ, ĩsimiroti pire na Mozési te te ãma ĩ'arob'ui'éré
mono hã 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di, ĩsarina si dama 're ĩrob'manharĩ wẽ za'ra
wa'aba mono zéb da hã, duré da'ãma 're aipẽ'ẽzé za'ra wa'aba mono zéb da hã, duré 'Re
ĩhâimana u'âsi mono wi, 're aipizari za'ra wa'aba mono ãna 're anomro aba mono zéb da
hã. Ãne hã ĩsimiroti ĩpire prã norĩ zu, 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, te aré tô sena
aihâimanazém na asina tãma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma.
24 E ĩtob'a hã simizaprõni wẽ bâ. Mare di. Tane te duré a norĩ wa'wa hã roti senai'õ
na dama 're ĩroti wasété u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã sena
na aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ wa. Ĩsimiroti pire norĩ hã 're 'madâ'â za'ra wa'aba
mono õ nherẽ, ĩsimiroti ĩpire prã norĩ si, 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mono zéb da si, te
're asiwasutu u'âsi za'ra wa'aba mo.

25 — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi õ na dama 're
aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Ãne na
wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa: Hâsizé hã duré pratu hã ĩmana wawip si, da
te 're upsõ za'ra mono wamhã, ĩwa'wamhã wasété di, zahadu upto wa. Tane, a norĩ wa'wa
hã 're anomro wẽ wa'aba mono newa, da te 're ai'madâ'â wẽ za'ra wa'aba mono da, te 'Re
ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti ĩpire prã norĩ si 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, danho'a.
Tane nherẽ, aipẽ'ẽ 'remhã asimirosa'rata wasété na te zahadu ĩré 're aihâimana u'âsi za'ra
wa'aba mo. Te duré danhibrob na si 're ĩda'ruiwapari za'ra wa'aba mo. Aihâimana uptabi
õ zarina, te duré marĩ na dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo.
26 Parisezu norĩ, datob'a ne 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, ma'ãpé aihâimana
wasété za'ra wa'aba zé hã rẽme pese za'ra wa'aba, danhimihâsizé wa'wa hã upto wa, da
te 're ĩ'upsõ za'ra mono ne. Tawapsi te za oto 're anomro wẽ wa'aba mono zém na sena
na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'wa.

27-28 — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi õ na dama 're
aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Ãne na
wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa: Adâ'â 'ru hã ĩmana wawimhã te za a ni,
ĩ'madâ'â ze zéb da hã. Tane nherẽ, 're ĩdadâ'â za'ra mono norĩ hi hã te ĩwa 're simi'wara
u'âsi ab're 're, dahâiba 're zama. Ĩwasété si te ĩwa 're simi'wara, ab're 'remhã.

Tane duré, a norĩ wa'wa hã 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono newa, te da te 're
ai'madâ'â wẽ za'ra wa'wa, sõ'awim na hã. Tane nherẽ, aipẽ'ẽ 'remhã aiwasété uptabi na te
ĩré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Aihâimana uptabi õ zéb zarina si, te dama 're anomro
aba mo.

29 — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi õ na dama 're
aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. A norĩ
wa'wa hã duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u
hã aima 're wẽ uptabi za'ra wa'aba mono newa, ma tô ta norĩ 'ru na marĩ hã 're ĩ'manharĩ
za'ra wa'aba mo, ĩ'madâ'â ze zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â pese
'wa norĩ 'ru na hã.
30 Asina 're aiwata za'ra wa'aba mono sina, te duré ãne dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba
mo: “Wa norĩ hã wahi'rata norĩ siré 're wahâimana za'ra mono 'wa'âhã, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã wa te aré 're simroi mono õ di, ĩsiré za'ra.” Ãne te
dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo.
31 E marĩ te bété aima wasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata
'wa pãrĩ'wa norĩ nhihudu na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zé hã. Ĩsine marĩ
ĩwasété si 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa.
32 Taha wa, aihi'rata norĩ te te 're ĩrob'manharĩ na'rata wasété za'ra mono zéb zarina, 're
anomro aba mono tô, asima ãma 're sa'ẽtẽ za'ra wa'aba mono da, aima wẽ za'ra wa'aba
ze te bâ.

33 Parisezu norĩ, a norĩ wa'wa hã wahi nhipãrĩ pese ne, te 're anomro aba mo. E ropipa
u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asatõrĩ za'ra wa'aba mono zém na ĩsimihâzé wi, tiwi 're
aiwairébé aba mono da bâ.
34 Ni'wam norĩ hã wa za oto te 're satõrĩ za'ra, atẽme 're nomro aba mono da, Ĩ̱mama
'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da, ĩsimiroti
na te te aima 're rowahutu za'ra wa'aba mono da, ãma 're anomro wẽ wa'aba mono
da oto. Tane nherẽ, ĩ̱zadawa para õ nherẽ, te za 're ĩsimroi wa'aba mo ta norĩ hã, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Te za duré dama 're ĩ'ru za'ra wa'aba
mo, wedepo'o nhonhi'rãmi na hâiwi da te 're sasõmri za'ra mono da, 're dâ'â za'ra mono da,
hâiwi. Rowahutuzéb 're, te za duré 're ĩhâ za'ra wa'aba mo, powawẽ hâiwaré na. 'Ri wa'õtõ
mono bâ te za duré sô 're anomro aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa
norĩ zô, tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono da, ta norĩ ma zama.
35 Duréihã aihi'rata 'wa hã ma tô Abé hã tĩwĩ, marĩ te te 'manharĩ wasété õ nherẽ. Ta
hawim haré, ma tô aihi'rata norĩ hã te te 're danhimro za'ra da'ahâ na, 're danomro wasété
mono õ nherẽ. Daza'u si ma duré Zacaria hã siwi tĩwĩ. Ta hã Baratizaha 're, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma 're 'wawi wa'ra
're, tãma danhoprubzé nomrizéb 'rata te te tãma romhuri ré, ma tô wĩrĩ ni, wedeza ne
'rata. Ãne ma tô aihi'rata norĩ hã da'ahâ na te te 're danhimro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimiroti si te te 're 'madâ'â pese za'ra mono nherẽ, ta norĩ hã. Ta norĩ ne, te duré a norĩ
wa'wa hã dama 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo. Taha wa, wa hã wa za aiwasédé
hã te ai'ãma 're sa'ra wa'wa, uburé aihi'rata norĩ te te 're ĩdanhimroi mono zéb zarina. Taha
wa, te za te te 're aihâ za'ra za'ẽtẽ za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
36 Ãne hã wa tô sena, aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za tô te
te 're aihâ za'ra za'ẽtẽ 'wa, nimosi ĩ'aipoto té wa'aba mono hã ĩ'aihâimana za'ra wa'wa hã,
ãne na dama 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zéb zarina, aihi'rata norĩ nhipãrĩ
zarina zama. — Ãne ma tô Zezusi hã parisezu norĩ ãma simiré'é za'ra, ĩhi'rata norĩ na.

Zezusi hã, Zeruzarẽ ãma 're ĩdahâimana za'ra mono ãma ĩpẽ'ẽzézé wasu'u
Rucasi 13.34-35

37 Tawamhã Zezusi te duré dama tinha, ãne:
— Zeruzarẽ ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ ãma, ai'ãma ĩ̱pẽ'ẽzé za'ra wa'aba di.
Aihi'rata norĩ hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã te te 're
simroi u'âsi. Datẽme te te 're ĩsatõrĩ za'ra mono norĩ zama, te duré te te 're simroi u'âsi,
ẽtẽ na. Si'a hã ti'ra zawi te, 're ĩpapo za'ra mono ne, wa aré te ĩ̱sima 're aiwẽ u'âsi za'ra
wa'wa, ĩ̱sitẽme te 're ai'awaibui wa'aba mono da. Tane nherẽ, asima 're ĩ̱wẽ za'ra wa'aba
mono õ di asa.
38 Taha wa, tinhorõwa hã te za oto tirẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ãma 're ĩ'aiwata za'ra
wa'aba mono zé hã. Baba na te za oto 're sa, 'ri 'rãihâ hã. Ma'ãpé ãne na ĩ̱zadaihu'u za'ra
wa'aba.
39 Duré a norĩ wa'wa hã ĩ̱hâiba 'madâ'â na sahu za'ra wa'aba õ di za, a'â. Niwapsi te za
duré ĩ̱hâiba 'madâ'â za'ra wa'wa, ãne na ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba wapsi: “Zezusi hã, ta hã
'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para we ĩmorĩ ti'ai u, Danho'reptui'wa da. Taha wa, ĩwẽ
si te te tãma 're anhomri u'âsi, Ĩmama hã.” Ãne na aipẽ'ẽ 're ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba wapsi,
te za ĩ̱hâiba 'madâ'â na duré ĩsahu za'ra wa'wa.
Ãne ma tô Zezusi hã dama siwaihu'u.

24

'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé, romhutu'õ za ĩsi'utõrĩzé wasu'u
Marcusi 13.1-2; Rucasi 21.5-6

1 Tawamhã wa norĩ hã wa tô wawairébé ni, Zezusihi siré, 'ri 'rãihâ hawi, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zém hawi. Aré oto morĩ da, ma rob u watobro,
Zezusi hã. Tane nherẽ, wa norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô 'râwi ĩtẽme
aimasam ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa hã te te wama wasu'u za'ra da, uburé 'ri
'wawi wa'ra 're, 'ri, 're ĩsimasa mono zama.
2 Tawamhã Zezusi te wama nharĩ za'ra, ãne:
— Ãhãta tô 'ri hã wẽ na 're simasa mono ré, te ĩ'madâ'â za'ra wa'wa. Tane nherẽ, niwapsi
te za dasiwi pru pese ni, ẽtẽ na 'ri hã. Tawamhã misi si te za oto simi'wara, ẽne hã. Sisisiwi
'manomro waihu'u õ di za oto, ẽne hã. Tâibâ za oto. Tô sena, wa ãne hã aima waihu'u
za'ra wa'wa. — Ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u sirõmo za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono
norĩ ma.

Robzépata wasu'u, da'ruiwapari na rowasu'u me
Marcusi 13.3-13; Rucasi 21.7-19

3 Tawamhã Zezusi hã te oto nhamra, Oriwera na ẽtẽ 'rãihâ nhisi ãma. Sahâ na sãmra wamhã, wa tô 'râwi ĩtẽme ubumro ni Zezusihi u, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã, wahâiba pisutu wa te wasiwi sadanharĩ za'ra da, ãne:

— E niwa te za ãne hã ãma tiromhâiba, 'ri nhamrazéb da hã. Ma'ãpé wama waihu'u za'ra na, marĩ ĩwatobrozé hã, ĩsõwa wa te ãma waihu'u sirõmo za'ra da. Duré e marĩ te za watobro, apâ we aimorĩzéb da hã, wa te ãma ĩwaihu'u sirõmo za'ra zéb da hã, duré rob'rãsutuzéb u hã bâdâ, ĩwa ĩwaptã'ãzéb da hã. — Ãne wa tô wasiwi sadanharĩ ni, Zezusi hã.

4-5 Tawamhã Zezusi hã te ãne na asa wama rowasu'u za'ra:

— Ni'wam norĩ hã te za sadawa nhipese na sisarina datẽme 're nomro, ahâ na. Wa hã newa, te za taré ĩ̱nhisi na dama 're siwasu'u za'ra, Cristu na, Danho'reptui'wa na. Tawamhã da'ahâ na te za ta norĩ ãma da te 're sasõmri za'ra, tô sena newa, dama 're ĩsiwasu'u za'ra mono zé hã. Taha wa, te za a norĩ wa'wa hã aihâimana nhimiza'rese, 're aihâimana za'ra wa'aba mo, sadawa nhipese sina, datẽme 're ĩnomro mono norĩ ãma, 're sasõmri za'ra wa'aba mono tõ da.

6 'Re dasi'wapé za'ra mono wa, da te dasina 're ĩropupu'u za'ra mono zé hã te za 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, romhâ na 're ĩdasi'wapé za'ra mono norĩ wasu'u zama. Ãne hã 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za, dasi'wapéi ma hã. Dasi'wapé te za tô dazada 're wairébé. Tane nherẽ, ta hã rob'rãsutu õ di.

7 Danhipti'ai amoi u te za dasisô 're dapra, 're dasi'wapé za'ra mono da. Tawamhã daro mono bâ te za tô 're dasiwasutu za'ra. Nima niwĩmhã danho õ wa, te za duré da te 're robzépata za'ra, dasa syryre wa. Nima niwĩm norĩ ré hã te za duré ti'a hã daré 're popo'o za'ra.

8 Ãne na dama 're romhâimana mono wamhã, za daré ĩrob'rãsutu na'rata zé, te wasu'u, pi'õi ãma ĩwasã hã 're ĩsépu'u na'rata za'ra mono ne hã. Ãhã haré dazô 're wairébé mono õ di za. — Ãne ma tô Zezusi hã wama rowaihu'u za'ra, romhâ ré.

9 Ãne ma tô duré wama rowaihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Tawamhã ãne na oto daré 're romhâimana mono wamhã, te za da te 're aiwaibui wa'wa, da te dama 're ai'ru za'ra wa'aba mono da, rowasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, duré da te 're asimroi wa'aba mono da. Ĩ̱zazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te za uburé da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa, daro mono bâ.

10 Ãne na daré 're romhâimana mono ré, te za ĩ̱zazei'wa norĩ hã te te 're ĩ̱zazei utõrĩ za'ra, ahâ na. 'Râwim nherẽ, te za duré dama 're sihâiba nhomri za'ra, da te 're ĩ'ruiwapari za'ra mono zéb zarina, da te 're waibui mono da. Ĩ̱zazei'wai wa, tisisãnawã na sima 're hâimana za'ra mono nherẽ, te za oto 're si'ruiwapari za'ra, 'râwim nherẽ.

11 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa newa, roti tô senai'õ na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ hã te za datẽme 're nomro, sadawa nhipese na te te dama 're rowasu'u za'ra mono da, taré. Tawamhã ĩsimiroti hã te za tô da te 're saze za'ra, tô sena newa, ta norĩ hã sadawa nhipese na taré dama 're siwasu'u za'ra mono nherẽ.

12 Duré dawasété uptabi na si da'ahâ uptabi na za oto 're danomro mono wa, te za 're ĩdasisawi za'ra mono zé hã dawi 're si'utõrĩ za'ra.

13 Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã rob'rãsutu u siptete sina ĩ̱'ãma 're nomro u'âsi mono wamhã, duré ĩwi 're sipizari za'ra mono õ wamhã, ta norĩ si te za ropipa hawi tinho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra.

14 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u hã ĩwẽ uptabi hã, ĩ̱zazei'wa norĩ hã te za daro mono bâ te te dama 're wasu'u za'ra, daro mono bâ da te oto 're wapari za'ra mono da, da te ãma 're ĩsaze za'ra mono zéb da hã. Tame te za oto tirob'rãsutu. — Ãne ma tô Zezusi hã wama rowaihu'u za'ra, romhâ ré.

Robzépata za'ẽtẽ uptabi wasu'u
Marcusi 13.14-23; Rucasi 21.20-24

15-16 Tawamhã Zezusi hã ma duré ãne na wama rowaihu'u sirõmo za'ra:

— Zahadu wapsi, te za asiwi ĩ'madâ'â za'ra wa'wa, marĩ ĩwasété uptabi hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma te za tihâiba, te te siwi ĩwẽ'õ pe hã. Taha ãma ma tô Dani'é hã rob'ui'éré siro duréihã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. (Ãhã wasu'u na rob'ui'éré hã 're sõré za'ra wa'aba mono wamhã, ma'ãpé ãma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono za, waihu'u za'ra wa'aba da.) Tawamhã ãne hã za oto daré romhâimana wamhã, rowasété si te za a'â daré 're sa'wari. Taha wa, Zudeza na danhipti'a nho'õmo

nhisi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã, wara sina te za 're sisa're, ẽtẽ 'rãihâ u tiwi simani za'ra da, duré sisõ'reptu za'ra da.
17 Ni'wam norĩ hã 'ri nhisi hâpâ ãma si'ubumroi wamhã, tinhibrob zô sisisi õ di za a'â, 'ri para u hã. Õne haré te za dame sisa're, ẽtẽ 'rãihâ u, ta norĩ hã.
18 Duré ni'wam norĩ hã buru ãma te te romhuri za'ra wamhã, 'ri tẽme sisa'rei mono õ di za apâ, tisi'ubuzéb zô. Mare di. Õne haré te za duré ta norĩ hã ẽtẽ 'rãihâ u dame sisa're.
19 Ãne hã rowasédé hã daré hâimana wamhã, ĩwasã ré norĩ ma hã tãma ropipa uptabi za'ra di za, ĩ'ra pré ré norĩ ma zama.
20 Taha wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma 're aimreme zusi aba mo, rowa'u'u wahâ 're sa'wari mono ré, duré sabadu na romhuri zahârizém na bâdâ hã te te pisutu tõ da, ẽtẽ 'rãihâ u asa'rei wa'aba mono zéb da hã, rowasété wi aimani za'ra wa'aba zéb da hã.
21 Rowasédé hã oto dazô 're wairébé mono wamhã, te za oto robzépata za'ẽtẽ za'ra ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ'aropoto na'rata mono zém hawimhã, ãne na hã da te 're robzépata za'ẽtẽ uptabi za'ra mono õ di. Niwamhã ãne na hã da te 're robzépata zahu za'ra mono õ di za.
22 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô sima pisutu, bâdâ hã za da te 're ĩrobzépata za'ra mono zéb da hã, te te dama wãtari da, rowasété ré da'ãma romhâimana pahâ tõ da. Ãne hã te te sima pisutu õ 'wa'âhã, te aré uburé dasi'utõrĩ pese, za daré ĩrob'rãsutuzém na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono da, te te sima 're ĩ'apisutu mono norĩ zawi te, te za ãne hã 'manha.
23 — Za da te 're robzépata za'ẽtẽ za'ra mono ré, ãté ni'wam norĩ hã te za te te aima 're da'mahârâ za'ra wa'wa, ãne: “Ãhãta, Cristu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu, Danho'reptui'wa da.” Ãté aimawi norĩ hã te za duré ãne te te aima 're da'mahârâ za'ra wa'wa: “Õhõta, Cristu.” Ãne wamhã, ãma 're dazaze za'ra wa'aba mono õ di za, damreme na hã.
24 E marĩ wa, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã te za datẽme 're nomro, danho'reptui'wa na, niha wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono da, sadawa nhipese na. Ta norĩ hã marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te za duré te te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para newa, da te ãma 're sasõmri za'ra mono da. Ĩsazei'wa norĩ zama te te dame ãma 're saze za'ra mono da, te za ãne na te te dama 're romhõsi za'ra. Tane nherẽ, te te dame 're sazei waihu'u za'ra mono õ di za ta norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're apisutu sirõmo mono wa, ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono da.
25 Ãne hã wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, zahadu romhâimana õ ré. Taha wa, ma'ãpé ãma 're asõpré u'âsi aba mono za, ãne na hã.
26 — Ãté ni'wam norĩ hã te za taré te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, ãne: “Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã ma tô wei mo, apâ. Õhõta te nhamra, a'ubuni wi.” Ãne hã 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, a'ubuni u 're anomro aba mono õ di za, ĩẽ̱ô 're asõpré wa'aba mono da. Ãté te za duré ãne da te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa: “Ãhãta ma dawi aima'u.” Ãne wamhã, ãma 're dazaze za'ra wa'aba mono õ di za, senai'õ na hã, wa hã pi'uriwi nimahã na hã za we apâ ĩ̱morĩ õ na dâ'âsina.
27 Tã 're si'ubuzi za'ra mono wamhã, dama rob'madâ'â pibu pese di, hâiwa mono bâ hã. Tane duré, wa hã dasiré ĩ̱podo hã apâ we ĩ̱morĩ wamhã, aihĩni te za ĩ̱'madâ'â za'ra ni.
28 — Sipahudu hã marĩ dâ'â u 're si'rã'õtõ mono wamhã, dama pibui pese za'ra di, marĩ hã 're dâ'â za'ra mono wa, 're ĩsimi'wara mono zé hã. Tane, wa hã apâ we ĩ̱morĩzé hã uburé dama ĩ̱pibu pese za'ra di za oto. — Ãne ma tô Zezusi hã wama sina rowaihu'u sirõmo za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo hã za we apâ ĩmorĩzé wasu'u
Marcusi 13.24-27; Rucasi 21.25-28

29 Ãne na ma duré wama waihu'u sirõmo za'ra:
— Tawamhã da te 're robzépata za'ẽtẽ za'ra mono parip si, awa'awi te za bâtâ na tirobra. A'amo zama te te rob'uiwẽ õ di za oto. Wasi norĩ hã te za duré rere, hâiwa hawi. Uburé hâiwa na 're ĩsimasa mono hã te za duré 're sisa're.
30 Ãne hã daré romhâimana pari, marĩ hã te za watobro hâiwa na, dama ĩ̱pibu pese zéb da hã, wa hã dasiré ĩ̱podo, apâ we ĩ̱morĩzém na da te ĩ̱'ãma waihu'u za'ra da oto. Tawapsi te za oto daro mono bâ dasiwi ĩ̱'madâ'â ni, hâiwa'a na we ĩ̱morĩ ré. Ĩ̱waihu'u pese na wa za wei mo apâ, duré ĩ̱hâiba na hã rowa'a za'ẽtẽ ré. Da te dasiwi ĩ̱'madâ'â za'ra wamhã, te za 're dazadari za'ra, robzawi te, danhimiza'rese ĩ̱ẽ̱ô 're danhimipari za'ra mono õ wa.
31 Tawamhã hâiwa ãma ĩ̱ma romhuri'wa hã tinhimnhihârâzém na te za oto amnhihâ, hârâ 'rãihâ uptabi na, daro mono bâ da te ĩwapari za'ra da hã. Simnhihârâ wi, hâiwa hawi

ĩ̱ma romhuri'wa norĩ hã wa za we dazô satõrĩ za'ra, ti'ai u. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono da, te te sima 're ĩ'apisutu mono norĩ hã te za we daro mono bâ te te simro, ĩ̱tẽme. — Ãne na ma tô Zezusi hã romhâ ré wama waihu'u sirõmo za'ra.

Pidera wede wasu'u
Marcusi 13.28-31; Rucasi 21.29-33

32 Tawamhã ãne te duré wama rowasu'u za'ra:
— Pidera wede na, wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Pidera wede panhipti hã wapti'i wamhã, duré ĩsu té hã 're wairébé mono wamhã, tawapsi te za oto ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa, tã 're ĩta'a mono zéb u 're ĩromhutu mono zém na hã.
33 Tane duré, marĩ hã 're ĩromhâimana mono zéb da, te aima ĩwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, 'madâ'â za'ra wa'aba wamhã, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, rob'rãsutuzé hã za oto ĩwatobro na hã.
34 Tô sena, wa ãne hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. Ã hã uburé rowasédé hã dazô 're wairébé mono ré, ti'ai ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã 're dâ'â za'ra mono õ ré, te za ĩsõ'a za'ra ti'rãsutu, romhâimanazé hã.
35 Nimahã na te za hâiwa norĩ hã ai'utõrĩ zahuré, ti'ai me. Si'utõrĩ zahuré nherẽ, ĩ̱nhimirowasu'u hã si'utõrĩ waihu'u õ di za. Pire na te za dama 're hâimana u'âsi. — Ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Danhimiza'rese ãna 're danomro mono ré, Zezusi hã za we apâ ĩmorĩzé wasu'u
Marcusi 13.32-37; Rucasi 17.20-37

36 Tawamhã Zezusi hã ma duré ãne na wama waihu'u sirõmo za'ra:
— Ãne hã uburé za daré 're ĩromhâimana mono zéb da hã, ni'wa hã bâdâ hã te te waihu'u õ di. Hâiwa ãma romhuri'wa norĩ zama, bâdâ hã te te waihu'u za'ra õ di duré. Wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra nherẽ, te duré bâdâ hã waihu'u õ di. Ĩ̱mama ma si, waihu'u pese di bâdâ hã.
37 Danhimiza'rese ãna 're danomro mono ré, wa za wei mo apâ dasiré ĩ̱podo hã, duréihã Nowé 're hâimana mono ré hã, danhimiza'rese ãna 're ĩdahâimana za'ra mono ne.
38 Ta norĩ hã daro mono bâ daré âpusi mono õ ré hã, ma tô 're saihuri, tisa na. Te te 're âhuri duré, rowẽ na 're rosa'wari u'âsi mono da newa. Te duré sina 're mro za'ra. Ãne ma tô danhimiza'rese ãna 're dahâimana za'ra, Nowé hã uba're ne 'manharĩ 're sébré õ ré, 'ri ne 'manharĩ 'remhã.
39 Tawamhã rosa'rese õ ré, ma tô daré âpusi. Tawamhã uburé ma dasi'utõrĩ pese, â na. Tane duré, wa hã dasiré ĩ̱podo hã danhimiza'rese ãna 're danomro mono ré, wa za wei mo, apâ.
40 — Ãté aibâ norĩ hã buru na siré te te romhuri zahuré ré, wa za we apâ mo, dazô. Tawamhã ĩhâiba amo hã ãté te za tiwi ti'â hâiwa u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ĩhâiba amo si te za tirẽ.
41 Ãté pi'õ norĩ hã siré 'ru'u zahuré ré, te za tiwi ti'â, ĩhâiba amo hã. Tawamhã ĩhâiba amo si te za tirẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
42 Taha wa, te za asimiza'rese, ĩ̱zô 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo, wa hã Asib'apito za'ra wa'wa hã apâ we ĩ̱morĩzé hã bâdâ hã waihu'u za'ra wa'aba õ wa.
43 Wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãma rosa'rata za'ra wa'aba da. 'Ri tede'wa hã ĩsõrõwa u ĩsipsaihuri ĩwisizé hã, bâdâ te te waihu'u sirõmo wamhã, tawamhã barana te za sô rob'madâ'â u'âsi, sõtõ ãna, 'ri para u sébré tõ da, tiwi sipsaihuri õ'umnhasite.
44 Tane duré, a norĩ wa'wa hã te za asimiza'rese ĩ̱zô 're asõpré u'âsi aba mo. E marĩ wa. Wa hã dasiré ĩ̱podo hã nimahã bâtâ na ĩ̱zô asimipari za'ra wa'aba õ zém na za we apâ ĩ̱morĩ na dâ'âsina. — Ãne te Zezusi hã wama roti za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, wanhimiza'rese sô 're wanhimipari za'ra mono da.

Romhuri'wa ĩ'umnhasi wasu'u, romhuri'wa ĩ'umnhasi'õ wasu'u me
Rucasi 12.41-48

45 Tawamhã Zezusi te duré wama ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:
— Dama romhuri'wa ĩ'umnha hã duré ĩsimiroti wẽ hã, e niha 're ĩhâimana mono zé hã. Ãne hã 're hâimana mono wamhã, te za ĩsib'apito hã nimomo tiwi morĩ õ ré, tãma pisutu, uburé tãma ĩromhuri'wa norĩ hã ĩsa'u nherẽ, te te sô 'madâ'â za'ra da. Te za duré tãma roti, bâtâ pisutuzém na ĩsazéb da hã, te te tãma ãma uwaimrami za'ra da, tãma ĩromhuri'wa norĩ ma.
46 Tawamhã apâ we ĩmorĩzéb u, tinhib'apito nhimiroti hã te te tãma ãma uwaimrami wamhã, tãma rowẽ di za, romhuri'wai ma hã.

47 Taha ma, tãma rowẽ uptabi di za tô. E marĩ wa. Ĩsib'apito hã apâ wisi wapsi, te za tãma
pisutu, uburé ĩsimarĩ hã te te tãma 're 'madâ'â u'âsi mono da oto, tãma umnhasi uptabi
wa.
48 Tazahã, tinhib'apito za're'ra, ĩsimiroti hã te te tãma ãma uwaimrami õ wamhã, tãma
rowẽ õ di za. Ãté apito za're'ra, te za 'râwi sima tinha: "Ĩ̃nhib'apito hã simahudu õ di."
49 Tawamhã sô rowaptâ'â wẽ te, te za oto tizapari romhuri'wa norĩ hã te te 're ahâ za'ra.
Âzé hã te za duré te te 're hâsi, âzézei'wa norĩ siré. Siwa'ru te za oto 're hâimana.
50 Tawamhã simisa'rese ãna hâimana ré, te za ĩsib'apito hã ĩtẽme wi apâ, sô ĩsimipari õ
zém na nimahã bâtâ na, siwa'ru.
51 Tawamhã sa'ẽtẽ te za azâ, tãma ĩromhuri'wa hã. Tane ni'wam norĩ hã apâ we ĩ̃morĩ õ
ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're 'madâ'â pese za'ra mono õ wamhã, te za
tãma pisutu za'ra, ropipa u 're sisisi mono da, dasiré, ĩsimiroti hã te te 're 'madâ'â pese za'ra
mono newa, taré ãma 're dawata za'ra mono da, 're ĩhâimana wasété za'ra mono norĩ zu.
Tame te za oto 're 'ry'ry. Te za duré 're 'wasitete za'ra, te te 're robzépata za'ẽtẽ za'ra mono
wa. — Ãne na ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

25

Pi'õi hâiba tém norĩ hã dasina damro u, ĩsi'aba'rézé wasu'u

1 Tawamhã Zezusi hã ma tô tinhimiromnhimiré'é na wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're
ĩwanomro mono norĩ ma, ãne:
— Nimahã na si 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb da, apâ we dazô
ĩ̃morĩ wamhã, ni'wam norĩ si te za, ĩ̃zô 're simipari za'ra mono sina, hâimana nhimiza'rese
're hâimana za'ra. Ã norĩ wasu'u zarina, wa za ãma aima romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne.
Pi'õ ĩpréduptém norĩ hã barana ma tô ai'aba'ré, dasina damro u, 10 na ĩhâiba za'ra hã,
ĩmro'õ norĩ hã. Aibâ hã za azarutu na ĩmro zô simipari za'ra da, ma tô ĩtẽme ai'aba'ré, pi'õ
nhorõwa u. Âro'ore hã te siré 'wasa hâiba bâ, aibâ hã za pi'õ na ĩmro u wisi wa, te te tãma
ãma rob'uiwẽ za'ra da, zudezu norĩ hâimanazéb zarina.
2-4 Tane nherẽ, pi'õ ĩpréduptém norĩ hã 5 na si ma tô hâiba mono bâ rob'rãi wa'u to hã
siré 'wasa, simhi ne ẽtẽ 'manharĩ 're, âro'ore da hã, ta norĩ si hâimana nhimiza'rese 're
hâimana za'ra mono wa. Ĩhâiba amo norĩ hã 5 na ĩhâiba za'ra hã te te siré 'mai'âri za'ra õ
di, rob'rãi wa'u tob ré hã simhi ne ẽtẽ 'manharĩ 'remhã, hâimana nhimiza'rese 're hâimana
za'ra mono õ wa.
5 Tawamhã aibâ zô te tirowaptâ'â hâ, za pi'õ na ĩmro zô. Sô rowaptâ'â wamhã, ma tô
aptâ hã simro. Taha wa, ma tô nasi titomhâima'ã za'ra. Taha wa, te oto tinhotõ za'ra,
ĩwana.
6 — Tawamhã mara wa'wa ma tô ni'wa hã 'mahâ: "Õhõta te we oto aibâ hã mo. We
aiwairébé su'u aba, wa te wasina uzusi za'ra hâ." Ãne te ni'wa hã aibâ hã dama 'mahâ.
7 — Tawamhã pi'õ ĩpréduptém norĩ hã sô ĩsimipari za'ra hã ma tô ti'utu za'ra. Utu za'ra
wamhã, âro'ore na wedenhorõ hã ma tô sõrõ nhihâri za'ra, ro'o wẽ da.
8 Tawamhã hâimana nhimiza'rese ãna 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ma tô tiwi
rowaptẽrẽ za'ra, tihâiba amo norĩ wi, hâimana nhimiza'rese sina 're ĩhâimana za'ra mono
norĩ wi: "Ma'ãpé syry na wama sa'wari za'ra wa'aba, âro'ore na rob'rãi wa'u to hã. Âro'ore
hã wate za'ra hã te za oto wawi tidâ'â za'ra." Ãne te pi'õ ĩpréduptém norĩ hã tisiré norĩ wi
rowaptẽrẽ za'ra.
9 — Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra: "Rob'rãi wa'u to hã wa te aima sõmri za'ra wa'aba
õ di za. Mara wab õ di za, wa te aima a za'ra wa'aba wamhã. Te za wawi ai'utõrĩ za'ra.
Ma'ãpé tiha, da te 're ĩ'uipra za'ra mono zéb u, ai'aba'ré su'u aba, tamemhã asima 'mai'uipra
za'ra wa'aba da." Ãne te satõrĩ za'ra, tisiré norĩ hã.
10 — Tawamhã pi'õ ĩpréduptém norĩ hã hâimana nhimiza'rese ãna 're ĩhâimana za'ra mono
norĩ hã ma tô ai'aba'ré, rob'rãi wa'u tob zô, te te sima 'mai'uipra za'ra da. Tawamhã ta
norĩ za'u si ma tô aibâ hã wi, timro zô. Wisi wamhã, pi'õ ĩpréduptém norĩ hã 5 na ĩhâiba
hã hâimana nhimiza'rese 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ma tô ĩsiré asisi 'ri para u, ĩsiré
saihuri da, sina ĩmro zahuré zém na. Sisisi wamhã, ma tô ĩré 'ridawa nhitop tete za'ra ni.
11 — Ãma ronomro za'ra wapsi, ma tô ĩhâiba amo norĩ hã aihutu apâ, pi'õ ĩpréduptém
norĩ hã, aibâ hã pi'õi ãma ĩmrozéb u hã. Sihutu wamhã, ãne te nasi 'mahârâ za'ra, rowi
hawi: "Apito, apito, wei wama 'ridawa za'ra na, ãma atẽme wanhisisi da."
12 — Tawamhã aibâ hã pi'õ na ĩmro hã te asa tãma nharĩ za'ra: "Mare di. Te aima 'ridawa
za'ra wa'aba õ di za, ĩ̃ma aiwaihu'u za'ra wa'aba õ wa." Ãhã wasu'u na wa tô aima ãma
romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne na hã.

13 — Taha wa, a norĩ wa'wa hã aihâimana nhimiza'rese te za ĩ̱zô 're asõpré u'âsi aba mo,
bâdâ hã aima waihu'u za'ra wa'aba õ wa, apâ za we ĩ̱morĩzé hã. — Ãne ma tô Zezusi hã
wama waihu'u sirõmo za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Romhuri'wa norĩ hã, tinhib'apito zô rob'uiprazé te te 're ĩ'madâ'â za'ra mono norĩ wasu'u
Rucasi 19.11-27

14-15 Tawamhã Zezusi hã ma duré tinhimiromnhimiré'é na marĩ hã wama waihu'u za'ra,
ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, ãne:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na, wa za duré aima
ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Aibâ hã ma tô sima rowẽ, darob amoi u morĩ da.
Tawamhã morĩ õ ré, ma tô sô tihârâ za'ra, tãma ĩromhuri'wa norĩ zô, tite rob'uiprazé hã te
te tãma sõmri za'ra da, ĩsa'u te te sô 're 'madâ'â za'ra mono da, duré tãma sina hâ'â da, taré
're simi'wara tõ mono da, rob'uiprazé hã. Ĩsimiromhuri wẽ na tãma ĩ'umnhasi za'ra zarina,
ma tô tãma sõmri za'ra. Ĩmorĩ'rata ma hã ma tô 5 miu na tãma tisõ rob'uiprazé ĩsapotore
hã, oru 'manharĩ hã. Duré ĩsãna're ma hã 2 miu na ma tô tãma tisõ. Duré da'rãsutu'wai
ma hã, miu na ma tô tãma tisõ. Taha pari te oto mo, darob amoi u, danhib'apito hã.
16 Tawamhã tãma ĩromhuri'wa hã, 5 miu na rob'uiprazé ĩsapotore te te ĩ'âri hã õne haré
ma tãma sina hâ, te te ãma ĩromhuri wẽ zéb zarina. Tawamhã 5 miu na nherẽ, ma tô duré
5 miu na ãma ato, ĩsib'apito te te tãma ĩsõmri na hã. Uburé hã 10 miu na oto, rob'uiprazé
ĩsapotore hâiba hã, ãma sito wamhã.
17 Tane duré tãma ĩromhuri'wa hã 2 miu na rob'uiprazé ĩsapotore te te ĩ'âri hã ma tô duré
tãma sina hâ. 2 miu na nherẽ, ma tô duré 2 miu na ãma ato. Uburé hã 4 miu na ĩhâiba hã
oto.
18 Tane nherẽ, tãma ĩromhuri'wa hã miu na rob'uiprazé ĩsapotore te te ĩ'âri hã tinhib'apito
nhimiroti te te 'madâ'â õ di. Taré ma tô sada ab're, tinhib'apito wi, rob'uiprazé hã te te
sẽrẽ da.
19 — Tawamhã ãma ronomro hâ wapsi, ma tô ĩsib'apito za'ra hã apâ ĩtẽme tiwisi za'ra,
darob amoi hawi. Wisi wi, te sô tihârâ za'ra, tãma ĩromhuri'wa norĩ zô, rob'uiprazé
ĩsapotore hã niha si te te hâimana mono zô, te te tãma wasu'u za'ra da.
20 Tawamhã romhuri'wa hã 5 miu na rob'uiprazé te te aré ĩ'âri hã ma tô ĩtẽme ãzé
ĩmorĩ'rata na, tinhib'apito u. Ãne te tãma tinha: "Apito, rob'uiprazé ĩsapotore hã 5 miu na
ma tô ĩ̱ma ĩsõ, asa'u aima sina hâ'â da, tawapsi, aima ãma ĩ̱sitob da, taré aiwi simi'wara
tõ da. Ãhãta ma tô sina hâ, 5 miu na, te ãma aima ĩromhuri wẽ zéb zarina. Uburé hã 10
miu na oto ĩhâiba hã, rob'uiprazé ĩsapotore hã. Ãhãta te asô nomro." Ãne te romhuri'wa
hã tinhib'apito ma wasu'u, tinhimiromhuri hã.
21 — Tawamhã ĩsib'apito te asa tãma tinha, ãne: "Wẽ di tô. A hã ĩ̱ma romhuri wẽ 'wa.
Ĩ̱ma ai'umnhasi di. Rob'uiprazé hã syryre nherẽ, ma tô ãma ĩromhuri wẽ, ĩ̱zô. Taha wa,
ãhã nhipai u wa za oto aima pisutu, marĩ ahâ uptabi na ĩ̱ma 're ab'madâ'â u'âsi mono da.
Te za oto ĩ̱siré 're aihâimana mo, wasiré ãma 're watoi u'âsi mono da." Ãne ma tô tãma
ropisutu siro, tãma ĩromhuri wẽ 'wai ma.
22 — Tawamhã romhuri'wa hã 2 miu na rob'uiprazé te te aré ĩ'âri hã ma tô duré ĩtẽme
ãzé, tinhib'apito u. Tawamhã ãne te tãma tinha: "Apito, rob'uiprazé ĩsapotore hã 2 miu na
ma tô ĩ̱ma ĩsõ, asa'u aima sina hâ'â da, tawapsi, aima ãma ĩ̱sitob da, taré aiwi simi'wara
tõ da. Ãhãta ma tô aima sina hâ, 2 miu na, te ãma ĩromhuri wẽ zéb zarina, aima. Uburé hã
4 miu na ĩhâiba hã rob'uiprazé ĩsapotore hã. Ãhãta te asô nomro." Ãne te romhuri'wa hã
tinhib'apito ma siwasu'u, tinhimiromhurizém na.
23 — Tawamhã ĩsib'apito asa te tãma tinha, ãne: "Wẽ di tô. A hã ĩ̱ma romhuri wẽ 'wa.
Ĩ̱ma ai'umnhasi di. Rob'uiprazé hã syryre nherẽ, ma tô ãma ĩ̱zô ĩromhuri wẽ. Taha wa,
ãhã nhipai u wa za duré aima pisutu, marĩ ahâ uptabi na ĩ̱ma 're ab'madâ'â u'âsi mono
da. Te za oto ĩ̱siré 're aihâimana mo, wasiré ãma 're watoi u'âsi mono da." Ãne ma tô duré
tãma ropisutu siro, tãma ĩromhuri wẽ 'wai ma hã.
24 — Tawamhã romhuri'wa hã miu na rob'uiprazé te te aré ĩ'âri hã ma tô duré ĩtẽme ãzé,
tinhib'apito u. Tawamhã ãne te tãma tinha, ta hã senai õ na hã: "Apito, ĩ̱ma aiwaihu'u
pese di. A hã da'ãma 're aipẽ'ẽzé mono õ. Ni'wa hã te te dame 're rob're mono õ nherẽ,
danho hã tite da, te te dawi sima 're ĩ'a'rãihâri mono ne, te danhimarĩ hã dawi asima 're
ĩ'awaibui mo, ate da.
25 Ãne na te aiwaihu'u wa, wa tô aima ĩ̱pahi. Taha wa, te aiwi simini wa, niha ĩ̱ma
rob'manharĩ õ'umnhasite, wa tô rob'uiprazé ĩsapotore hã simi'u ti'ai 'rowi, wẽ na asô 're
sa'wari mono da. Ãhãta te wẽ na asô nomro, uburé ate rob'uiprazé hã te asô 're 'madâ'â
mono da, ĩ̱ma ĩsõmri hã." Ãne te romhuri'wa hã tãma siwasu'u, tinhib'apito ma.

26 — Tawamhã ĩsib'apito, te ãne asa tãma tinha: “A hã ḭ̃ma romhuri wasété 'wa. Aiwa'a
uptabi di. Ma tô ḭ̃'ãma ĩrosa'ra, marĩ hã date nherẽ, te dawi ḭ̃sima 're ĩ'awaibui mono na,
ḭ̃te da. Ãne ma tô ḭ̃'ãma ĩrosa'ra, asima.
27 Ãne na 're ḭ̃hâimana mono wamhã, e marĩ wa bété, rob'uiprazé ḭ̃zô sẽrẽ õ di, wedehâpâ
're. Tawamhã apâ we ḭ̃wisi wapsi, te aima ĩsõmri nhipai u, wa aré ḭ̃sima waze uburé, ḭ̃zô
sina hâ'â wa.” Ãne ma tô tãma waihu'u, tãma ĩromhuri wasété 'wai ma.
28-29 Tawamhã te duré tãma rowasu'u za'ra, uburé ĩ'rata ĩsimasam norĩ ma: “Ni'wam
norĩ hã marĩ ahâ nherẽ, simi'ẽ na te te 're romhuri za'ra mono wamhã, te za ãma tãma
're dasito, marĩ na. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã marĩ syryre na simi'ẽ na te te ãma 're
romhuri za'ra mono õ wamhã, te za syryre nherẽ, tiwi sani za'ra ni. Taha wa, te za tiwi
ĩ'âri 'wa, rob'uiprazé ĩsapotore hã, ḭ̃ma romhuri wasété 'wai wi, 10 miu na te te ḭ̃zô ĩhâiba
ma, sõmri aba da.
30 Taha pari, te za asiwi ĩmei wa'wa rob u, robra u. Tame te za oto sina tiwawa. Te za
duré 'wasitete, te te robzépata za'ẽtẽ wa.” Ãne ĩsib'apito hã ma tô dama hâiba 'ru. — Ãne
na ma tô Zezusi hã wama ãma romnhimiré'é za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Zezusi hã, za da'ãma ĩsipo'ozé wasu'u

31 Tawamhã Zezusi hã ma tô duré romhâ ré wama rowaihu'u sirõmo za'ra, ãne:
— Wa hã ti'ai ãma dasiré ḭ̃podo hã niwapsi wa za wei mo apâ Ḭ̃mama zadawa para,
hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ siré. Tawapsi wa za danhib'apito simasisizém na 're
ḭ̃nhamra, ḭ̃pire na te 're da'ab'madâ'â u'âsi mono da oto.
32 Tame te za aihĩni pese ḭ̃nho're aimasam ni, daro mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono
norĩ hã, dapoto mono bâ. Tawamhã tame wa za oto da'ãma aipo'o. Pone'ẽrebâ 'madâ'â'wa
hã te za tinhimizama na 're sipo'o, pone'ẽrebâ zéré mapu hã, pone'ẽrebâ zéré uzé zama.
Tane wa za duré wa hã da'ãma aipo'o, ĩwẽ hã duré ĩwasédé hã.
33 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono norĩ hã ḭ̃nhimire
niwĩ wa za sõré, ta norĩ si te 're awẽsãmri mono wa. 'Re ĩdanomro wasété mono norĩ hã
ḭ̃nhimi'e niwĩ wa za duré sõré, ta norĩ si te ḭ̃siwi 're awẽ'õ pese mono wa.
34 Tawamhã wa hã uburé Danhib'apito hã wa za ãne ta norĩ ma nharĩ za'ra, ḭ̃nhimire
niwĩm norĩ ma: “Ḭ̃mama, ĩwẽ si te te aima 're ĩsõmri za'ra wa'aba mono norĩ hã te za oto
ḭ̃rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Duréihã te te aropoto mono wamhã, ma tô sima
aipisutu za'ra wa'wa, ai'ãma 're sib'a'uwẽ za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za oto ḭ̃rata
're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, ai'ãma 're sib'a'uwẽ u'âsi za'ra wa'aba mono da oto.
35 Ti'ab ré, mram na 're ḭ̃hâimana mono ré hã, ma tô mra hã ḭ̃ma 're ĩsõmri za'ra wa'aba
mo. Duré 'rubu ré ma tô â hã ḭ̃ma 're ĩ'õb za'ra wa'aba mo. Duré asiré õ nherẽ, ma tô ḭ̃zô
're atob'uzu za'ra wa'aba mo, asõrõwa u atẽme 're ḭ̃zasi aba mono da.
36 Ḭ̃'uza õ ré, ma tô asiwi 're ḭ̃'uza za'ra wa'aba mo. Duré ḭ̃hâzé wa, ma tô asiwi 're ḭ̃pibui
wa'aba mo. Dazazéb 're, 're ḭ̃za mono ré, ma tô duré asiwi 're ḭ̃zabu za'ra wa'aba mo. Ãne
na 're ḭ̃pawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono wa, hâiwa ãma te za oto ḭ̃siré 're anomro u'âsi
aba mo, Ḭ̃mama hã ai'ãma 're ĩsib'a'uwẽ za'ra wa'aba mono zéb ãma hã.” Ãne na wa za
nimahã na hã tãma ḭ̃siwasu'u za'ra, ḭ̃nhimire niwĩ ĩsimasam norĩ ma.
37 — Tawamhã õ norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra
mono norĩ hã te za sina ḭ̃zadanharĩ za'ra, ãne: “Wanhib'apito, e niwa wa tô mra hã wa
te aima 're sõmri za'ra, mram na 're aihâimana mono ré hã. E niwa duré 'rubu na 're
aihâimana mono ré, wa tô â hã wa te aima 're õb za'ra.
38 E niwa wa tô aiwaihu'u õ nherẽ, asô 're watob'uzu za'ra, wanhorõwa u zama 're azasi
mono da. E niwa wa tô duré ai'uzazéb da hã wa te aima 're sõmri za'ra, ai'uza õ wa.
39 E niwa wa tô duré wa te wasiwi 're aipibu, aihâzé ré. E niwa wa tô duré atẽme 're
wanomro, wa te 're asabu za'ra mono da, dazazéb 're, 're asa mono ré hã.” Ãne te za ta
norĩ hã sina amrami za'ra, ḭ̃ma.
40 — Tawamhã wa hã uburé Danhib'apito hã wa za ta norĩ ma ãne tãma rowasu'u
za'ra: “Tô sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Ḭ̃sisãnawã norĩ hã ti'ab ré ãne na te te
're robzépata za'ra mono wamhã, dama wapu na 're hâimana za'ra mono nherẽ, marĩ ĩwẽ
hã tô õhõ na hã tãma 're 'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono wamhã, ta norĩ hâiba u'âbâ ma
tô ḭ̃ma 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mo.” Ãne na wa za ta norĩ ma waihu'u za'ra.
41 — Tawamhã ḭ̃nhimi'e niwĩ ĩsimasam norĩ ma, wa za nharĩ za'ra oto, ãne: “A norĩ
wa'wa hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're aiwẽ'õ pese za'ra wa'wa. Mo oto
ḭ̃nhiti ai'aba'réi wa'aba, unhama ro'o u'âsi u, wa'uburé norĩ zô 'Re ĩhâimana u'âsi mono te
te ḭ̃pisutuzéb u, ta norĩ nhib'apito zô zama.
42 Ti'ab ré mram na 're ḭ̃hâimana mono ré hã, ḭ̃sa hã ḭ̃ma 're sõmri za'ra wa'aba mono õ
di. Duré 'rubu ré, â hã ḭ̃ma 're õb za'ra wa'aba mono õ di.

43 Wa hã aima ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba õ nherẽ, ĩ̱zô 're atob'uzu za'ra wa'aba mono õ di,
asõrõwa u 're ĩ̱zasi aba mono da hã. Duré ĩ̱'uza õ ré, asiwi 're ĩ̱'uza za'ra wa'aba mono õ
di. Duré ĩ̱hâzé ré, asiwi 're ĩ̱pibu za'ra wa'aba mono õ di. Dazazéb 're, 're ĩ̱za mono ré,
ĩ̱tẽme 're anomro aba mono õ di, 're ĩ̱zabu za'ra wa'aba mono da." Ãne wa za ta norĩ ma
nharĩ za'ra, ĩ̱nhimi'e niwĩ ĩsimasam norĩ ma hã.
44 — Tawamhã ta norĩ hã te za asa ĩ̱ma nharĩ za'ra, ãne: "Apito, e niwa wa tô taré wa te
're ai'madâ'â za'ra, mram na 're aihâimana mono ré hã, duré 'rubu 're sépata mono ré hã,
duré wama aiwaihu'u õ nherẽ, nima hawi watẽme 're aimasisi mono na hã, duré ai'uza
ãna 're aimorĩ wamhã, duré aihâzé na 're aihâimana mono ré hã, duré dazazéb 're, 're
asa mono ré hã. E niwa wa tô ãne na hã taré wa te 're ai'madâ'â za'ra, wa te wasiwi 're
aipawaptob za'ra mono ãna." Ãne te za duré ta norĩ hã ĩ̱zadanharĩ na ĩ̱ma wa'rãmi za'ra,
ĩ̱nhimi'e niwĩ ĩsimasam norĩ hã.
45 — Tawamhã ta norĩ ma, wa za duré ãne rowasu'u za'ra: "Tô sena wa aima rowasu'u
za'ra wa'wa. Ti'ab ré, ã norĩ hã dama wapu na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ãne na
te te 're robzépata za'ra mono ré hã, marĩ ĩwẽ na 're pawaptob za'ra wa'aba mono õ di.
'Re pawaptob za'ra wa'aba mono õ wamhã, ta norĩ hâiba u'âbâ, asiwi 're ĩ̱pawaptob za'ra
wa'aba mono õ di duré." Ãne wa za ta norĩ ma, tãma waihu'u na wa'rãmi za'ra, ĩ̱nhimi'e
niwĩ ĩsimasam norĩ ma hã.
46 — Tawamhã ta norĩ hã te za oto ai'aba'ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti, ĩsimihâzém
na za te te 're ĩrobzépata u'âsi za'ra mono zéb u hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te
te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono norĩ si, te za ĩ'rata 're hâimana u'âsi za'ra, rowẽ u'âsi ãma.

26

Zezusihi ãma da te ĩrosa'rata za'ra zé, da te dasiwi wĩrĩ da
Marcusi 14.1-2; Rucasi 22.1-2; Zuwã 11.45-57

1 Tawamhã Zezusi hã tinhimiroti na uburé ãne na te te dama rowahutu parimhã, ma
tô wama nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, ãne:
2 — Romhuture di oto, dato hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb u hã, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono, Ezitu hawi te te ĩdawaibuzém na ãma dasipo're pu'u za'ra da, Pascowa na dato nhisi
hã. Awẽ amo na te za ĩwa waptãrã, bâdâ hã. Ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di.
Tawapsi te za oto dasiwi ĩ̱hâiba nhomri ni, Danho'reptui'wa da 'Re ĩhâimana u'âsi mono
te te ĩ̱pisudu hã, da te dasiwi ĩ̱zasõmri da hâiwi, wedepo'o nhonhi'rãmi na. — Ãne ma tô
Zezusi hã sina wama rowasu'u sirõmo za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.
3 Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã ma tô si'rã'õtõ,
Caipasihi nhorõwa u, 'ri za'ẽtẽ u. Ta hã sasedoti ĩpire uptabi, 're ĩhâimana mono, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa.
4 Tawamhã, sitẽme si'rã'õtõ wamhã, ma tô sima ãma rosa'rata za'ra. Taha wa, te roti hã
pi'uriwi siwi 'manha, Zezusi hã pi'uriwi te te siwi âri da, da te oto dasiwi wĩrĩ da.
5 Ãne te sima ãma roti za'ra:
— Dasa hã da te 'manharĩ za'ra ré, wa te wasiwi âri õ di za, wazada dazahi za'ra
õ'umnhasite, wazada dahâimana za'ra tõ da. — Ãne ma tô sima ãma roti 'rãsutu za'ra.

Pi'õ nhoprubzé wasu'u, Zezusihi ma
Marcusi 14.3-9; Zuwã 12.1-8

6 Tawamhã Zezusi hã ma tô mo, Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi u. Tame te oto nhamra,
Simahã nhorõwa ãma, ĩ'wa're ré nhorõwa ãma.
7 Tawamhã sai ma sãmra ré, ma tô pi'õ hã ĩtẽme wi, Zezusihi u. Wedewa'u zadaze hã ma
siré sada ãwisi, ẽtẽ 'manharĩ 'remhã, simhi ne 'remhã ĩdup syryre wamhã. Wa'âbâ za'ẽtẽ
di ta hã, wedewa'u zadaze hã. Wa'âbâ za'ẽtẽ nherẽ, ma tô Zezusihi 'rã nhisiwi sa'wa pi'õ
hã, tãma sawi wa.
8-9 Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã ãne hã wa te 'madâ'â
za'ra wamhã, wa tô sada ab'ru za'ra ni, pi'õ da. Taha wa, wa tô wasima ãma nharĩ za'ra
ni, ãne:
— Oro õ hã wa'âbâ za'ẽtẽ za, ma taré ĩ'rã nhisiwi sa'wa, wedewa'u zadaze hã. Te te dama
wede 'wa'âhã, aré wa'âbâ za'ẽtẽ di. Tawamhã ĩwa'â hã te aré ĩsibrob'õ norĩ ma, te te sõmri.
— Ãne wa tô wasima ãma nharĩ za'ra ni, pi'õ nhoprubzém na hã.
10 Tawamhã Zezusi hã wa te wasima ãma ĩnharĩ za'ra zé hã te te wawi waihu'u za'ra
wamhã, te ãne na wazadanharĩ za'ra:
— E marĩ da, te pi'õi ma ĩnharĩ za'ra wa'wa. Tãma nharĩ za'ra wa'aba tõ. Tô'ã. Ĩ'uwaibaba
ma tô ãne na hã ãma ĩ̱zawi wẽ.

11 Ĩsibrob'õ norĩ hã te ai'rata 're si'ubumroi u'âsi 'wa, 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mono
zéb da hã. Tanei õ di, wa hã. Ai'rata 're ĩ̱nhamra u'âsi aba mono õ di za oto.
12 Pi'õ hã wedewa'u zadaze hã ĩ̱'rã nhisiwi te te sa'wari wamhã, za ĩ̱dâ'â wa, da te dasiwi
ĩ̱nherẽzéb u te te ãma ĩ̱hâiba u'ré da, ma tô ãne hã ĩ̱ma 'manha, zudezu norĩ hâimanazéb
zarina.
13 Daro mono bâ te za ĩ̱wasu'u wẽ na da te 're dapo're pu'u za'ra. Tawamhã pi'õ hã te te
ĩ̱ma ĩ'manharĩ wẽ zém na zama, te za da te dasima 're wasu'u u'âsi za'ra, ãma 're dasipo're
pu'u za'ra mono da. Tô sena, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. — Ãne ma tô Zezusi hã
wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Zudasi hã, Zezusi te te dama hâiba nhomri da, te te sima ĩrosa'ratazé wasu'u
Marcusi 14.10-11; Rucasi 22.3-6

14 Tawamhã 12 na Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã misi wa tô wa'maimorĩ ni,
Zudasi Icarizoti na ĩsisi hã sasedoti ĩpire norĩ u, te te sadanharĩ za'ra da.
15 Tawamhã ãne te sadanharĩ za'ra:
— Zezusi hã ma tô asima ĩwẽ za'ra wa'wa, asiwi âri aba da. E ãne hã aima wẽ za'ra
wa'aba di za, te aima ĩhâiba nhomri za'ra wa'aba da hã. Aima wẽ za'ra wa'aba wamhã,
e niha te za ĩ̱ma ĩ̱wa'âbâ za'ra wa'wa. — Ãne te ãma sadanharĩ za'ra, Zudasi Icarizoti hã,
'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ĩpire za'ra norĩ hã.
Tawamhã ãne na ãma sisaze za'ra wamhã, ma tô rob'uiprazé ĩsapotore hã tãma sa'rata
za'ra, 30 na ẽtẽ'ubuzi'a prata 'manharĩ hã. Taha pari, ma tô tãma sõmri za'ra, Zudasihi ma.
16 Tawamhã ta hawim haré te oto Zudasi hã sima ãma rob'madâ'â u'âsi, nimahã bâtâ
na Zezusi te te oto dama ĩhâiba nhomrizéb da hã, danhimiza'rese ãna dahâimana za'ra ré.

Zezusi norĩ hã Pascowa na siré ĩsaihurizé wasu'u
Marcusi 14.12-21; Rucasi 22.7-23; Zuwã 13.21-30

17 Tawamhã bâdâ ma tô ĩwa waptãrã, ĩ'u'ẽtẽ duptoi'õ, da te 're ĩhuri mono zé hã, Pascowa
na dato nhisi hã. Taha ré, wa tô Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã wasina tété za'ra
ni, wa te wasiwi sadanharĩ za'ra da, ãne:
— E momo ma tô asima ĩrowẽ, asô ĩwanhipi za'ra zéb da hã, Pascowa na dato nhisi na
ĩwasaihurizéb da hã. — Ãne, wa tô wasiwi sadanharĩ ni, Zezusi hã.
18 Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:
— 'Ri ahâ u te za oto ai'aba'réi wa'wa, aibâ hã asiwi sõpẽtẽ aba da. Tawamhã ãne te za
tãma ĩ̱zadawa wasu'u wa'wa: “Wama rowahutu'wa hã wa za aima sadawa wasu'u za'ra
ni, ãne: ‘Ĩ̱nhibâdâ hã romhuture di oto, Ĩ̱mama te te ĩpisutuzé hã, ĩ̱'ãma. Asõrõwa ãma wa
za wasa hã huri ni, ĩ̱siré 're ĩnomro mono norĩ me, Pascowa na dato nhisi na 're ĩdasaihuri
mono zém na hã.’ ” Ãne te za tãma ĩ̱zadawa wasu'u za'ra wa'wa, aibâ ma. — Ãne hã ma
tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra.
19 Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô ãma uwaimrami za'ra ni, te te wama
ĩwaihu'u za'ra zéb zarina. Wanhipi wa tô 'manharĩ za'ra ni, Pascowa na dato nhisizém na.
20 Tawamhã mara wamhã, wa oto asimro ni, wasiré wasaihuri da, 12 na wahâiba za'ra
hã, Zezusihi me.
21 Tawamhã wasaihuri ré, ma tô Zezusi hã wama waihu'u sirõmo za'ra, ãne:
— Tô sena, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. Misire te za dama ĩ̱'maihâiba nhomri
'wa.
22 Ãne, wa te wasina mreme wapari za'ra wamhã, ma tô wawi tirobzei'õ pese za'ra, ĩsiré
're ĩwanomro mono norĩ wi hã. Ãhã wamhã, misi si wa tô nasi ãma tãma romnomri za'ra
ni, ãne:
— Wanhib'apito, e wa hã te dama aihâiba nhomri da bâ, te ãne wama ĩnharĩ za'ra. —
Ãne, wa nasi wasina tãma amrami za'ra ni, ãne na hã wasiwaihu'u za'ra õ wa.
23 Tawamhã asa te Zezusi hã duré wama nharĩ za'ra:
— Za dama ĩ̱hâiba nhomri'wa hã, ĩ'u'ẽne hã te za piza'a 're ĩ̱siré di'i.
24 Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo hã duréihã ma tô ĩ̱dâ'âzém na rob'ui'éré sirõmo za'ra, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Ta norĩ hã te te ĩ̱'ãma ĩrob'ui'éré za'ra zéb
zarina wa za ãma mo tô, ĩ̱dâ'âzéb u. Tane nherẽ, aibâ ma, tãma 're ropipa uptabi mono di
za, za te te dama ĩ̱hâiba nhomri'wai ma hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono za te te azâri wamhã,
te za sima rosa'rata, ãne: “Ĩ̱poto õ 'wa'âhã, aré wẽ di. E marĩ wa. Ãne na te 're robzépata
mono õ wa aré.” Ãne te za 'râwi si'ãma rosa'rata, za dama ĩ̱hâiba nhomri'wa hã. — Ãne
ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra.
25 Tawamhã Zudasi hã dama ĩsõmri'wa da hã te Zezusi hã sina sadanha, ãne:
— Rowahutu'wa, e wa hã za te dama ĩ'aihâiba nhomri na, ma tô asina ĩ̱waihu.
Tawamhã asa te Zezusi hã tãma tinha:

— Tane tô. Asi'uihâ na ma tô ãne na hã asiwaihu. — Ãne ma tô Zezusi hã tizadawa na tãma wa'rã.
26 Tawamhã wasaihuri ré, ma tô ĩ'u'ẽne hã ti'â, Zezusi hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma te ĩré ãma tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tô te te wẽ'ẽ, ĩ'u'ẽne hã. Te te wẽ'ẽi mono parimhã, ma tô te te wama sõmri, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma. Ãne te oto wama nharĩ za'ra:
— Ã, ĩ'u'ẽne hã huri aba. Ã hã ḭ̃hâiba te wasu'u. — Ãne ma tô Zezusi hã sina wama waihu'u za'ra.
27 Taha pari, hâsizé hã ma duré ti'â, uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé ré hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma te duré tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tô ĩré te te wama sõmri, uwa 'rãi wa'u ĩsé ré hã. Ãne te duré wama nharĩ za'ra:
— Ã, rob'rãi wa'u hã âhuri aba, aihĩni.
28 Ã hã ḭ̃wapru, te wasu'u. Rob'rãi wa'u za'wari ne, te za ḭ̃wapru hã ḭ̃wi asa'wa, da'ahâ zada ḭ̃dâ'â wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dawasédé hã te te oto 're ab'madâ'â tõ mono da, da'ãma. Ã hã ḭ̃wapru, ḭ̃wi sisa'wari wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ ma, te te tãma ĩropisutuzé hã tô sena za te te tãma ãma 're ĩ'uwaimrami mono zé, te wasu'u.
29 Tô sena, wa za aima ḭ̃siwasu'u za'ra wa'wa. Ãne hã rob'rãi wa'u te 're hâsi mono õ di za oto, a'â. Niwapsi Ḭ̃mama hã uburé da'ãma 're sib'a'uwẽ mono wapsi, wa za duré te 're hâsi, asiré wa'aba. — Ãne ma tô wama siwasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.
30 Tawamhã wanho're na wa tô ãma wawata za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma. Wanho're za'ra parimhã, wa tô wawairébé ni, Oriwera na ẽtẽ 'rãihâ nhisi u wasi'aba'ré da.

Pedru hã te te dawi ĩ'udâzém na, Zezusi te te tãma ĩwaihu'u sirõmo zé wasu'u
Marcusi 14.27-31; Rucasi 22.31-34; Zuwã 13.36-38

31 Tawamhã Zezusi hã ma tô ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma rowasu'u za'ra, ãne:
— A norĩ wa'wa hã ã barana, niha ḭ̃ma romhâimana wamhã, te za aihĩni asiwi ḭ̃rẽme 'wa. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na ḭ̃'ãma rob'ui'éré siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na hã: “Pone'ẽrebâ 'madâ'â'wa hã wa za tĩwĩ. Tawamhã pone'ẽrebâ hã te za ropé.” Ãne na duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré, ĩbaihâ na hã.
32 Tane nherẽ, asiwi ḭ̃rẽme aba nherẽ, ab're hawi apâ ḭ̃hâiwa'utu parip si, wa za aiwana ḭ̃morĩ 'wa, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, tamomo ḭ̃nhopẽtẽ za'ra wa'aba da. — Ãne ma tô Zezusi hã wama siwasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.
33 Tawamhã Pedru, te Zezusihi ma tinha:
— Asiré 're ĩwanomro mono norĩ hã aihĩni za te te airẽme za'ra nherẽ, wa hã te dame airẽme õ di za.
34 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha, Pedruhu ma:
— Tô sena wa za aima rowasu'u. Ãma aipo're pu'u za. Ã barana si'a hârâ õ ré, te za si'ubdatõ dawi ḭ̃'udâ, aima ḭ̃za'rese õ na.
35 Tawamhã Pedru te duré tãma tinha, Zezusihi ma:
— Wa hã asiré ḭ̃dâ'â da nherẽ, te dawi ai'udâ õ di za, te ĩ'aiwaihu'u õ na hã. — Ãne ma Pedru hã tizadawa na tãma wa'rã.
Tawamhã õhõ na si, wa tô wa norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã tãma wasiwasu'u za'ra ni, za wa te dawi ĩ'udâ za'ra õ na hã.

Zezusi norĩ hã Zésemani ãma ĩsi'ubumrozé wasu'u
Marcusi 14.32-42; Rucasi 22.39-46

36 Tawamhã Zezusihi me, wa tô ai'aba'ré ni oto, Zésemani na rob're nhisi u. Wasihutu wamhã, ma tô wama nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, ãne:
— Ãme ḭ̃zô asimroi wa'aba. Õwa wa za a'â mo asiti wa'aba, romnhiwasi Ḭ̃mama ma, ḭ̃mreme da. — Ãne ma wama siwaihu'u za'ra, Zezusi hã.
37 Tawamhã Pedru hã te siré saprõ, Zebedehe 'ra norĩ me. Tawamhã ma tô tiwi tirobzei'õ pese, Zezusihi wi. Za te te ĩrobzépatazé hã ma tô sima simimnhasi.
38 Tawamhã Pedru norĩ ma, te rowasu'u, Zezusi hã:
— Ḭ̃pẽ'ẽzé hã sa'ẽtẽ na te ḭ̃ma tihâiba. Ḭ̃pẽ'ẽzé uptabi wa, wa aré dârâ. Ãme a'â asimroi wa'aba ḭ̃'rata, asõtõ ãna. Asõpré u'âsi aba. — Ãne ma tãma waihu'u za'ra, Pedru norĩ ma.
39 Tawamhã romhâ prã na ma tô ĩsiti timorĩ za'ra, Zezusi hã. Dumana na te nomro ti'ai wa, Timama ma, mreme da. Ãne te tãma mre:
— Ḭ̃mama, asima wẽ wamhã, ḭ̃ma ba'a, ḭ̃dâ'âzé hã te sépata tõ da. Tane nherẽ, te ḭ̃sima ĩwẽzéb uwaibaba, ḭ̃ma pisutu õ di za. Asima ĩwẽzéb uwaibaba si, te 'manharĩ da hã, ḭ̃ma wẽ di. — Ãne te Timama ma siwasu'u, Zezusi hã.

40-41 Tawamhã Timama ma mreme pari, ma tô apâ mo, Pedru norĩ u. Sõtõ za'ra ré, ma
tô siza za'ra. Tawamhã Pedruhu ma, te tinha, Zezusi hã:
— E niha asimiza'rese syry na asãmra da hã, aima waihu'u õ di, ĩ̱siré. Satanasihi zada,
asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, asima 're wẽ za'ra wa'aba mono nherẽ,
asi'uihâ na sada 're asiptete waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, asimiza'rese te za
ai'ubumroi wa'wa ãhãna hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, asima rowaptẽrẽ za'ra wa'aba
da, Wa'uburé nhimiwada'uri wasété wi, te te aipawaptob za'ra wa'aba da. — Ãne ma tô
Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.
42 Tawamhã te duré romhâ prã na ĩsiti timorĩ za'ra, Timama ma mreme da. Ãne te tãma
mre:
— Ĩ̱mama, ĩ̱dâ'âzé hã te sépata da, asima wẽ wamhã, ĩ̱ma wẽ di duré, asima ĩwẽzéb
uwaibaba, ĩ̱ma pisutu da. — Ãne te Timama ma siwasu'u, Zezusi hã.
43 Timama ma mreme pari, te duré apâ mo, Pedru norĩ u. Sõtõ za'ra ré, ma duré siza
za'ra. Aptâ'â si te huri u'âsi, sõpré waihu'u ãna.
44 Tawamhã apâ te duré ĩsiti timorĩ za'ra Zezusi hã, Timama ma mreme da. Si'ubdatõ
ma oto sina siri. Tô õhõ na si te tãma mre, tãma ĩmreme na'rata zéb zarina.
45 Tawamhã apâ te duré mo, Pedru norĩ u. Ãne te duré tãma nharĩ za'ra:
— E niha bâ te zahadu asõtõ za'ra wa'wa bété. Ma'ãpé, waihu'u za'ra wa'aba.
Romhuture di oto bâdâ hã, Ĩ̱mama te te ĩ̱'ãma ĩpisutuzé hã. Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo
hã te za aibâ hã tãma ĩ̱hâiba nhomri za'ra oto, aibâ ĩwasété norĩ ma.
46 Oto aiwahutu za'ra wa'aba. Wasi'aba'réi hâ. Õhõta te we oto mo, dama ĩ̱hâiba
nhomri'wa da hã. — Ãne ma Zezusi hã sina tãma waihu'u za'ra, tisiré norĩ ma.

Zezusi hã da te dasiwi ĩ'ârizé wasu'u
Marcusi 14.43-52; Rucasi 22.47-53; Zuwã 18.3-12

47 Tawamhã Zezusi hã zahadu te te rowasu'u ré, ma we Zudasi hã sô wi, aré ĩsiré 're
ĩwanomro mono norĩ siré, 12 na wahâiba za'ra siré hã. Da'ahâ na te duré we ĩsiré ai'aba'ré
ni, sib'ézé 'wa pa ré, uibroi ré zama. Sasedoti ĩpire norĩ zadawa para te we ai'aba'ré,
zudezu norĩ ma roti'wa norĩ zadawa para zama.
48 Ãne ma tô Zudasi hã tãma waihu'u za'ra, te te siwi ĩ'âri wana ré hã: “Aibâ hã te tob'rata
hârâ wamhã, ta hã te za asiwi ĩ'âri 'wa.” Ãne ma tô dama waihu'u, te te ãma ĩrosa'ratazém
na hã, Zudasi hã.
49 Tawamhã wisi wi, ma tô ĩtẽme mo õne haré, Zezusihi u, awa'awi. Ãne te sawi,
timreme na:
— Rowahutu'wa, rowẽ na 're aihâimana mono.
Tawamhã tob'rata hârâ na ma tô sawi, Zezusi hã.
50 Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha, ãne:
— Ĩ̱siwadi, te we tô ĩ̱zô aimo, marĩ hã ĩ̱'ãma 'manharĩ da. Ma'ãpé, niha ĩ̱ma rob'manharĩ
su'u.
Tawamhã ma tô sô ai'ré za'ra oto, Zezusihi zô, te te siwi âri da. Te te siwi âri wamhã,
ma tô siwi pawasisi.
51 Tawamhã Zezusihi siré 're ĩmorĩ hã ĩ'rata ĩsa hã ma tô sib'ézé 'wapa waze. Te te wazere
wi, ma romhuri'wa hã ãma po're nhizâ, sasedoti ĩpire uptabi ma, romhuri'wa hã.
52 Tawamhã Zezusi te tãma tinha, ĩ'u'a'wai ma:
— Ma'ãpé, sib'ézé 'wapa hã apâ sẽrẽ. Ni'wam norĩ hã sib'ézé 'wapa na te te 're danhimroi
mono wamhã, asa sib'ézé 'wapa na te za da te 're simro, tô te te ãma 're ĩdanhimroi mono
zéb zarina.
53 Te ĩ̱sima wẽ 'wa'âhã, wa aré Ĩ̱mama wi waptẽ, hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ hã
ahâ uptabi na te te we ĩ̱tẽme satõrĩ za'ra da, ãhãna ĩ̱'ãma sisaprĩ za'ra da, dawi. E ãne na
ĩ̱'ãma rosa'rada hã waihu'u õ di bété.
54 Ĩ̱'ãma dawi sisaprĩ za'ra wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te ĩ̱'ãma uwaimrami õ
di aré, duréihã ĩsadawa wasu'u'wa norĩ te te ĩ̱'ãma ĩrob'ui'éré za'ra zéb zarina hã, za niha
ĩ̱'ãma ĩromhâimanazém na hã. Taha wa, te tiwi waptẽrẽ õ di za, Ĩ̱mama wi. — Ãne ma tô
Zezusi hã tãma waihu'u, sib'ézé 'wapa na te te ĩda'mai'u'a ma.
55 Tawamhã Zezusi hã te oto dama rowasu'u, ãne:
— E wa hã danhibrob zô dapãrĩ'wa pâ, ma bété we ĩ̱zô aihutu 'wa, sib'ézé 'wapa ré,
uibroi ré zama. Bâtâ sidâpâsi wa tô asõ'a wa'aba 're ĩ̱simasisi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma 'ri 'wawi wa'ra 're, te dama 're rowahutu mono da.
Zapre bété, tameb ré asiwi ĩ̱'âri za'ra wa'aba õ di.
56 Tane tô. Ãne hã ma tô ĩ̱'ãma tiromhâiba ãhãna hã, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono
zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'éré hã te te ĩ̱'ãma uwaimrami da. — Ãne te dama
siwasu'u, Zezusi hã.

Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô oto rẽme za'ra ni. Wawara sina wa dawi wasisa're.

Dama roti'wa norĩ hã ĩsi'rã'õtõzé wasu'u, Zezusihi zada
Marcusi 14.53-65; Rucasi 22.54-55, 63-71; Zuwã 18.12-14, 19-24

57 Tawamhã Zezusi, da te oto dasiwi âri wamhã, ma tô dasiwi saprõni ni, Caipasihi nhorõwa u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi nhorõwa u, sasedoti ĩpire uptabi u. Tame ma tô sô si'rã'õtõ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ hã, duré dama roti'wa norĩ hã.
58 Zezusi hã da te dasiwi saprõni ré, te Pedru hã romhâ na te te pibu. Sasedoti ĩpire uptabi nhorõwa u, te ĩsarina mo. Wisi wamhã, 'ri 'wawi wa'ra 're, ma ãzé. Sébré wamhã, tame te dame nhamra rowi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa 'madâ'â'wa norĩ me. Zezusi hã te te 'madâ'â da, te nhamra, niha da te tãma rob'manharĩ õ'umnhasite.
59 Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã, duré uburé zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, te ni'wam norĩ zô tinhopré, Zezusi hã marĩ te te 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zém na, sadawa nhipese na te te siwi ãma hiri da, tawapsi romanu norĩ hã te te siwi wĩrĩ da.
60 Tawamhã da'ahâ na ma tô taré Zezusihi ãma ĩwasédé hã sa'ra ni, dama roti'wa norĩ nho'a. Tane nherẽ, ãma dasisaze za'ra õ di, ĩwasédé hã dasisõ'a da te ãma ĩsa'ra za'ra zém na hã, taha zarina si, da te oto dasiwi ĩwẽ'õzéb da hã. Taré te nasi ĩwasédé hã ãma sa'ra ni, dazadawa nhipese na. Tawamhã aibâ norĩ hã ma tô sipisutu zahuré, dama ĩpire norĩ nho'a, ĩwasédé hã te te ãma ĩhiri zahuré zéb da hã.
61 Ãne te oto wasu'u zahuré Zezusi hã, ĩsõ'a za'ra:
— Ã hã aibâ hã ma tô ãne dama siwasu'u, sadawa nhipese na: “Wa hã ĩ̱ma waihu'u pese di, ã hã 'ri 'rãihâ hã te sãmra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé hã, duré apâ te 'ri su'u da, si'ubdatõ bâdâ hã ĩ̱'ãma si'utõrĩ õ ré, te 'ri pari da.” Ãne ma tô dama siwasu'u. — Ãne te aibâ norĩ hã Zezusi hã taré wasu'u zahuré.
62 Tawamhã sasedoti ĩpire uptabi hã ma tô hâiwi za, dawa'wa. Ãne te sadanha, Zezusi hã:
— E asadawa na dama ãma wa'rãmi ãna, da te dasiwi ĩ'aiwasu'u wasété na hã. E tô ĩsarina ma tô aiwasédé hã ai'ãma hiri zahuré. E taré. — Ãne te sadanha.
63 Tane nherẽ, te Zezusi hã ari'iwi za. Tawamhã sasedoti ĩpire uptabi hã te duré sadanha:
— E a hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ'aipisudu. E a hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra. Ma'ãpé sena na wama asiwasu'u na. Wawi ai'udâ tõ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a.
64 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:
— Tahata ma tô tane hã tô ĩ̱'ãma ĩwaihu. Ãne wa za duré aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa. Wa hã dasiré ĩ̱podo hã te za asiwi ĩ̱'madâ'â za'ra wa'wa, ĩwaihu'u pese uptabi nhimire niwĩ 're ĩ̱nhamra mono na, dama ĩ̱pire na. Hâiwa'a na apâ we ĩ̱morĩ wamhã, te za ãne na ĩ̱'madâ'â za'ra wa'wa. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra.
65 Tawamhã sasedoti ĩpire uptabi hã, Zezusihi mreme te te wapari wamhã, ma tô ti'uza hã hâiwazu, te te wẽ'õ wa, tipẽ'ẽ na sada sahi wa. Tawamhã ĩsi'rã'õtõ norĩ ma, te oto tinha, ãne:
— Tâibâ oto. Aibâ aimawi norĩ zô, ai'maihârâ aba õ di za, Zezusi te te wama ĩwasu'u za'ra da hã, ĩwasété na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono newa, si'uihâ na ma tô tiwaihu'u pe hã sina tihi, wasine 're hâimana mono nherẽ. Si'uihâ na ma tô timreme wasété. Ĩmreme ma tô ĩwapari za'ra wa'wa.
66 E marĩ tawamhã, ma tô ãma ĩpisutu za'ra wa'wa. — Ãne te ãma da'a'mahâ.
Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:
— Tiwasédé hã ma tô 'manha. Te za tô dârâ.
67 Tawamhã te te oto siwi wẽ'õ pese za'ra wa, ma tô tizadaipro na nasi siwi ubu uptob za'ra. Tinhib'rata hi'rãti na, te duré nasi siwi ahâ. Tinhib'rata na te duré nasi ĩ'ubu wi siwi ahâ.
68 Tawamhã te te nasi siwi ahâri sina, te nasi 'mahârâ za'ra, ãne:
— A hã danho'reptui'wai wamhã, ma'ãpé ai'azâri'wa norĩ hã wama wasu'u za'ra na. — Ãne te nasi ãma wa'ẽ za'ra sina 'mahârâ za'ra.

Pedru hã, Zezusi te te dawi ĩ'udâzé wasu'u
Marcusi 14.66-72; Rucasi 22.56-62; Zuwã 18.15-18, 25-27

69 Tawamhã Pedru, 'ri 'wawi wa'ra 're, rowi sãmra ré, ma tô pi'õ hã 'râwi ĩtẽme za. Sasedoti ĩpire uptabi ma romhuri'wa, pi'õ hã. Ãne te tãma tinha, Pedruhu ma:
— A zama te Zezusihi siré 're aimo, Darireza ãma aré 're ĩsãmra mono siré.

70 Tawamhã Pedru te tiwi ai'udâ, uburé danho'a, ãne:
— Te waihu'u õ di, we ĩ̱ma ĩnharĩ hã. — Ãne ma pi'õi ma, asa tizadawa na wa'rã.
71 Tawamhã te oto mo, 'ri 'wawi wa'ra ãma 'ridawa u. Tame sãmra ré, ma tô duré pi'õ ĩhâiba amo hã tisã Pedru hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ nhib'apito ma romhuri'wa hã. Te te sãmri wamhã, ĩ'rata ĩsimasam norĩ ma, te wasu'u za'ra, ãne:
— Õ hã Zezusihi siré 're ĩmorĩ, Nazaré ãma aré 're ĩsãmra mono siré.
72 Tawamhã Pedru te duré dawi ai'udâ, ãne:
— Tô sena, wa aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a. Ta hã ĩ̱ma sa'rese õ di, aibâ hã.
73 Tawamhã syry na ãma ronomro wi, ma duré ĩ'rata ĩsimasam norĩ hã 'râwi ĩtẽme aimasa Pedruhu u, te te tãma nharĩ za'ra da, ãne:
— Darireza ãma 're ĩdamreme zusi mono ne, aimreme hã. Taha wa, wa tô wasiwi aiwaihu'u ni, Darireza ãma aré 're asãmra mono na. Taha wa, tô sena wa tô duré wasiwi aiwaihu'u ni, Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ siré 're aimorĩ na. — Ãne hã ma tô tãma waihu'u za'ra, Pedruhu ma.
74 Tawamhã Pedru te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Mare di. Tane na ĩ̱waihu'u nherẽ, õ hã ĩ̱ma sa'rese õ di. Tô sena te aiwi udâ za'ra wa'aba di pâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ̱'azâri pé. — Ãne te tãma sina waihu'u za'ra.
Tawamhã ãne na dama siwasu'u wi, ma tô si'a hã hârâ watobro, awa'awi.
75 Tawamhã Zezusi te te tãma ĩwaihu'uzém na ma sina po're puru, Pedru hã. Ãne Zezusi te te tãma ĩwaihu'u sirõmo zé hã, ĩsõwa: “Si'a hã hârâ õ ré, si'ubdatõ te za dawi ĩ̱'udâ, ĩ̱zadawa para õ nherẽ.” Ãne Zezusi hã te te tãma ĩwaihu'u sirõmo zé hã.
Tawamhã ãne na oto ĩmreme na sina po're pu'u wamhã, ma tô watobro rob u, Pedru hã. Taha wa, te oto aiwa'õ, sina pẽ'ẽzé uptabi wa.

27

Zezusi hã, apito Piratuhu u, da te dasiwi ĩsaprõnizé wasu'u
Marcusi 15.1; Rucasi 23.1-2; Zuwã 18.28-32

1 Tawamhã mararé ma uburé sasedoti ĩpire norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã si'rã'õtõ, te te sima ãma roti za'ra da, Zezusihi ãma, te te dama sõmri za'ra da, da te dasiwi ĩwĩrĩzéb da hã. Taha da, te roti hã sima 'manharĩ za'ra, Zezusihi hâiba na.
2 Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ zadawa para, ma tô Zezusi hã dasiwi pawasisi ni, da te dasiwi saprõni da, Piratuhu u. Ta hã Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma da'madâ'â'wa, romanu norĩ nhib'apito uptabi nhimipisudu. Tawamhã ĩtẽme da te dasiwi ãwisi wamhã, ma tô tãma hâiba nhomri ni, Zezusi hã, Piratuhu ma.

Zudasihi dâ'âzé wasu'u
Atusi 1.18-19

3 Tawamhã Zudasi, dama ĩhâiba nhomri'wa hã, Zezusi dâ'â da, da te dasiwi ĩpisutu na siwaihu'u wamhã, ma tô si'ruiwapa. Taha wa, 30 na rob'uiprazé ĩsapotore hã ẽtẽ'ubuzi'a prata 'manharĩ hã ma tô apâ tãma sõmri za'ra, sasedoti ĩpire norĩ ma, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ ma zama.
4 Tawamhã ãne ma tô tãma siwaihu'u za'ra:
— Ĩ̱wasédé hã wa tô 'manha, ãhãna hã. Marĩ hã te te 'manharĩ wasété õ nherẽ, wa tô aima hâiba nhomri za'ra wa'wa, asiwi wĩrĩ aba da. — Ãne na ma tô tãma siwẽ'õ za'ra Zudasi hã, dama ĩpire norĩ ma.
Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:
— E marĩ, wa te wasiwi ãma 'manharĩ da bâ. E wate bâ. Ta hã ate hã. Asiwaprosi ma aiwasédé hã ãma ĩ'manha. — Ãne ma asa tãma waihu'u za'ra, Zudasihi ma.
5 Tawamhã Zudasi hã rob'uiprazé ĩsapotore ma tô sãmra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma, 'ri para. Te te sãmra pari, ma tô watobro rob u. Tawamhã siwĩrĩ da, ma tô 'râwi sisõ'reti, wedenhorõ na.
6 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ĩpire za'ra hã ma tô rob'uiprazé ĩsapotore hã siwi waibu, sasedoti ĩpire norĩ hã. Te te siwi waibui wamhã, ma tô sima ãma roti za'ra, ãne:
— Ã hã rob'uiprazé hã dawaprui wa'âbâzé. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ĩrob'ui'érézéb zarinai õ wa, rob'uiprazé nhemezéb 're, wa te wasiwi sẽrẽ waihu'u õ di za, wedehâpâ 're, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb te, danhoprubzé wazari. — Ãne ma tô sima ãma rowaihu'u za'ra.
7 Taha wa, ãma sisaze za'ra parimhã, tô õhõ na rob'uiprazém na ti'a hã ma tô siwi uipra, zé na piza 'manharĩ'wa nhipti'a hã. Darob amoi hawi, Zeruzarẽ u 're ĩdasihutu mono norĩ

hã tame 're dadâ'â za'ra mono wa, adâ da te 're ĩséme mono zéb da hã, ma siwi uipra, ãma.
8 Taha wa, ti'a hã Dawaprui wa'âbâ na da te dasiwi ĩ'uipra na te oto da te 're sisi za'ra.
9-10 Ãne ma tô tiromhâiba, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã te te ãma ĩrowaihu'u sirõmo zéb zarina, Zeremiasi na ĩsisi hã. Ãne na ma tô ãma rob'ui'éré siro, duréihã:
"Tawamhã 30 na rob'uiprazé ĩsapotore hã ma tô ubuni na siwi ti'â, zé'a na piza 'manharĩ'wa nhipti'a hã te te siwi ãma uipra da. Taha wa, ma tô Izarazéhé nhihudu norĩ hã siwi pisutu, 30 na te te tãma ĩwa'âbâ za'ra zéb da hã. Ãne ma tô 'manharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ̱ma ĩ'ruzéb zarina, te tãma 'ru za'ra da."
Ãne duréihã ma tô Zeremiasi hã ãma rob'ui'éré siro, ãne na hã.

Apito Piratu, Zezusi te te ĩsadanharĩzé wasu'u
Marcusi 15.2-5; Rucasi 23.1-5; Zuwã 18.33-38
11 Tawamhã Zezusi hã Zudeza ãma da'madâ'â'wa nho're, te oto za, Piratuhu nho're. Tawamhã Piratu te sadanha, ãne:
— E a hã, zudezu norĩ nhib'apito.
Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:
— Tahata ma tô tane hã tô ĩ̱'ãma ĩwaihu. — Ãne ma asa tizadawa na tãma ãma wa'rã.
12 Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã duré dama roti'wa norĩ hã ma tô siwi wasu'u wasété za'ra Zezusi hã, Piratuhu ma. Tane nherẽ, Zezusi hã tizadawa na te te tãma ãma wa'rãmi za'ra õ di, asa.
13 Tawamhã Piratu te oto sadanha:
— E asina dazadawa 'rui õ di bété, da te nasi dasiwi aiwasu'u wasété za'ra zém na hã. E asi'uihâ na asadawa na wa'rãmi ãna, dama. — Ãne ma tô aré Piratu hã Zezusihi ma waihu'u.
14 Tawamhã dama ĩpire norĩ hã te te nasi siwi wasu'u wasété za'ra nherẽ, tizadawa na te te ãma wa'rãmi õ di, Zezusi hã. Te te ãma wa'rãmi õ uptabi di. Ãne wa, ma tô apito Piratu hã ãma titob'uzu, Zezusihi ãma.

Zezusi, da te dasiwi wĩrĩ da, Piratu te te dama ĩhâiba nhomrizé wasu'u
Marcusi 15.6-15; Rucasi 23.13-25; Zuwã 18.38–19.16
15 Pascowa na dasai 'manharĩzép sidâpâsi, ma tô apito Piratu hã misi si te te 're da'azani, dazazém hawi, da te tiwi 're ĩwaptẽrẽ za'ra mono zéb zarina.
16 Aibâ hã dazazéb 're, te dame 're sa, Barabasi na ĩsisi hã, ĩhâimana wasété na dama ĩwaihu'u pe hã.
17-18 Zezusi hã ĩwẽ na si te te dama 're rowahutu mono 'ru te, ma tô zudezu norĩ ma ĩpire za'ra norĩ hã te te siwi 're 'ruiwapari, õ norĩ upana Zezusihi ãma si 're datob'uzu za'ra mono 'ru te. Ãne zarina ma tô siwi hâiba nhomri za'ra tãma, apito Piratuhu ma. Ãne na da te dasiwi 're ĩ'ruiwapari za'ra mono zéb zarina, da te tãma ĩhâiba nhomri na ma tô apito Piratu hã ãma da'awaihu'u. Taha wa, te ãne ãma da'azadanha, da'ahâ na, ĩtẽme dasi'rã'õtõ wa:
— E 'wa hã te tawamhã asima ĩwẽ za'ra wa'wa, te tãma ĩrob'ru da hã. E Barabasi. E Zezusi, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na da te 're ĩsisi za'ra mono. — Ãne te ĩhâiba na zahuré ãma da'azadanha, Piratu hã.
19 Tawamhã Piratu hã te te 're ĩda'awaihu'u mono zéb da, roti ma, 're ĩsimasisi mono zéb ãma sãmra ré, ma tô ĩmro hã timreme hã tãma tisõ. Ãne ma tãma waihu'u:
— Ma'ãpé ãma rosazâri, aibâ ãma. Ta hã tiha te te 're ab'manharĩ mono õ di. Barana hã ĩ̱nhotõ 'rowi te ĩsawẽrẽzém na hã wa tô ãma robzépata za'ẽtẽ, taha na hã. Ãma ĩpẽ'ẽzé uptabi di. Taha wa, te za ãma ĩrosazâ. — Ãne na ma tô ĩmro hã tãma sadawa wasu'u ni, Piratuhu ma.
20 Ãne ré, ma tô sasedoti ĩpire norĩ hã duré dama roti'wa norĩ hã da'ahâ norĩ ma 're sadawa si'aba'ré za'ra, Barabasihi si Piratuhu wi, da te waptẽrẽ za'ra da, dazazém hawi te te tãma rob'ru da, duré Zezusihi si te te dama hâiba nhomri da, taha si da te dasiwi wĩrĩ da, ĩsadawa para.
21 Tawamhã apito Piratu hã ma tô duré da'mahârâ na sahu, ãne:
— E 'wa hã te tawamhã asima ĩwẽ za'ra wa'wa, te aima tãma ĩrob'ru za'ra wa'aba da hã, dazazém hawi aima watobro za'ra wa'aba da.
Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra ni:
— Barabasihi ma, rob'ru na, taha si dazazém hawi watobro da.
22 Tawamhã Piratu te duré ãma da'azadanharĩ zahu, ãne:

— E marĩ, wa za tawamhã aima ãma pisutu za'ra wa'wa, Zezusihi ãma hã, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na da te 're ĩsisi za'ra mono ãma hã.

Tawamhã aihĩni ma tô ãne ãma 'mahârâ za'ra ni:

— Wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dâ'â da.

23 Tawamhã Piratu te duré asa dama tinha:

— E marĩ te te 're ab'manharĩ wasété mono bâ. — Ãne te dama tinha, asa.

Tane nherẽ, ãne na hã da te wapari õ di. Dahârâ 'rãihâ na te oto nasi 'mahârâ za'ra ni:

— Wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dâ'âre da. — Ãne te dahârâ 'rãihâ na nasi dasiwi 'mahârâ u'âsi ni, Zezusihi hâiba na.

24 Tawamhã Piratu, marĩ hã te te oto ãma waihu'u õ di, da te oto dasiwi ãma ĩrosazârizéb da hã. Aihĩni te oto õhõ da si tahâimana za'ra ni, Zezusihi da, dazahi uptabi na. Ãne na te te sina waihu'u wamhã, ma tô piza'a zô da'mazatõ, ãma sisimisõ da, uburé danho'a. Tawamhã Zezusihi ãma marĩ ĩwasédé hã te te ĩ'manharĩ õ na aihĩni da te ĩwaihu'u za'ra zéb da hã, ma tô danho'a sisimisõ. Ãne te duré dama siwasu'u:

— Zezusi hã da te wĩrĩ da, te dama 'rui wamhã, ĩwasédé hã te 'manharĩ õ di za, wa hã. Mare di. Ate za'ra wa'aba si, ta hã. — Ãne te Piratu hã dama siwasu'u.

25 Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra ni:

— Wẽ di tô. Wa te wasiwi ĩwaptẽrẽzéb zarina, da te dasiwi wĩrĩ wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wahâ za'ra pé tô, wa'ra norĩ zama wanhihudu norĩ zama, wawasédé hã wa te ãma 'manharĩ za'ra di pâ. — Ãne ma asa tãma tasiwaihu'u za'ra ni, Piratuhu ma.

26 Tawamhã da te tiwi ĩhâiba waptẽrẽ za'ra zéb uwaibaba, ma tô Piratu hã da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra oto, Barabasihi ma si te te tãma rob'ru da, dazazém hawi dama watobro da. Ma tô duré tãma 'ru za'ra, Zezusi hã powawẽ hâiwaré na te te siwi 're pré'é mono da, taha pari te te duré siwi sasõmri da, wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â da oto.

Zezusihi ãma, da'wapéi'wa norĩ hã nasi ĩwa'ẽ za'ra zé wasu'u
Marcusi 15.16-20; Zuwã 19.2-3

27 Tawamhã Piratuhu ma da'wapéi'wa norĩ hã ma tô Zezusi hã siwi 'mazé ĩsõrõwa u, 'ri 'rãihâ u. Te te siwi 'mazébré wamhã, tame da'wapéi'wa norĩ hã ma tô aihĩni ãma si'rã'õtõ.

28 Tawamhã ĩ'uza hã ma tô siwi waze. Tisi'ubuzém na ma ĩwa'rãmi siwi ãma hâiba ubu, ti'uza hâpa ĩhâ pré na, danhib'apito ãma 're ĩsi'uza za'ra mono zém ne hã.

29 'Wabzéré panhipti hã ma duré sada 'ma'manharĩ za'ra, ĩ'wa ahâ hã. Taha pari, ma ĩ'rã nhisiwi tãma hiri za'ra, te te ãma siwi sõpre da, danhib'apito hã ãma 're ĩsisõpre za'ra mono ne hã. Wedehu ma duré ĩsib'rata tãma hiri za'ra, ĩsib'rata nhimire niwĩ, danhib'apito hã tinhiwedehu ré, 're ĩsimasisi mono ne. Tawamhã hi'rãtitõ ma tô nasi ĩsõ're tãma asimro, ãma wa'ẽ za'ra sina te te nasi sawi za'ra da, ãne:

— Zudezu norĩ nhib'apito, rowẽ na 're aihâimana mono. — Ãne te nasi ãma tiwa'ẽ za'ra, tô sena newa.

30 Tizadaipro na te duré nasi siwi uptob za'ra. Wedehu te duré nasi tiwi mrami za'ra, ĩ'rãi wi, te te nasi siwi ãma ahâri da.

31 Tawamhã nasi ãma wa'ẽ za'ra parimhã, zazahâ hâpa ĩhâpré hã ma tô apâ tiwi wazere za'ra. Apâ ma duré siwi uza, 're ĩsi'uza mono zém na. Taha pari, te oto siwi saprõ, te te siwi sasõmri da oto, wedepo'o nhonhi'rãmi na.

Zezusi hã da te ĩsasõmrizé wasu'u, wedepo'o nhonhi'rãmi na
Marcusi 15.21-32; Rucasi 23.26-43; Zuwã 19.17-27

32 'Ri nho'õmo nhiti te te oto Zezusi hã siwi wazere wamhã, aibâ hã ma tô siwi tisã, Sima na ĩsisi hã. Sireni na ĩsa'ru nhisi hã. Te te siwi sãmri wamhã, ma tô tãma 'ru za'ra da'wapéi'wa norĩ hã, wedepo'o nhonhi'rãmi hã tinhisé te te tãma âri da, Zezusi te te sisada ĩ'âri hã.

33 Tawamhã ma tô oto siwi ãwisi, Dodota na sa'a nhisi u, da te 're ĩdanhimroi mono zéb u. Dodota hã wasimremezém na Da'rãihi na sa'a nhisi, te wasu'u.

34 Tamomo te te siwi ãwisi wamhã, uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé hã ma tô aré tãma sõmri za'ra Zezusihi ma, wedewa'u ĩsé na ĩwazari ré hã, te te hâ'rẽne da. Tane nherẽ, te te téiwai wamhã, te te sima wẽ õ di, te te hâ'rẽne da, Zezusi hã.

35 Tawamhã ma tô oto siwi sasõ, wedepo'o nhonhi'rãmi na. Te te siwi sasõmri pari, ma tô ẽtẽ zapotore ĩ'ui'éré ré hã nasi sima sãmra da'wapéi'wa norĩ hã, Zezusihi uzazéb zô. Taha zarina, ma tô sima ãma aipé.

36 Taha pari, te oto ĩ'rata asimro, Zezusi hã te te dawi 'madâ'â za'ra da, hâiwi sa'o ré.

37 Tawamhã Zezusihi 'rã nho'õmoi baba ma tô siwi sasõ, wedepo'o na rob'ui'éré hã,
ĩwasédé hã da te ãma ĩhirizéb ui'éré ré hã. Ãne ãma ĩrob'ui'éré hã: “Ã hã Zezusi, zudezu norĩ
nhib'apito.”
38 Zezusihi me ma tô aibâ norĩ hã dasiwi sasõmri zahuré ni, ĩsiré dâ'â zahuré da.
Danhibrob zô dapãrĩ'wa norĩ, aibâ norĩ hã. Te ãma aiwa'aba zahuré ĩsimire niwĩ, duré
ĩsimi'e niwĩmhã.
39 Ĩwa'wai baba, da te nasi ĩro'rahâri za'ra norĩ hã te nasi ãma tawa'ẽ za'ra ni, Zezusihi
ãma. Nasi ãma da'rãsiwanarĩ za'ra sina, te nasi ãma wasété za'ra ni.
40 Ãma dawa'ẽ sina, te duré nasi ãne tãma nharĩ za'ra ni:

— Oro a hã asima roti za, 'ri 'rãihâ hã sãmra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata
za'ra mono zé hã, duré apâ 'ri da, si'ubdatõ bâdâ hã ai'ãma si'utõrĩ õ ré. A hã tô sena 'Re
ĩhâimana u'âsi mono 'ra wamhã, ma'ãpé asisõ'reptu na. Wedepo'o nhonhi'rãmi hawi we
si'ra na, atâ'â tõ da. — Ãne te nasi ãma dawa'ẽ za'ra sina 'mahârâ za'ra ni.
41 Sasedoti ĩpire norĩ zama te duré nasi ãma tiwa'ẽ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ zama, dama roti'wa norĩ zama.
Ãne te nasi ta norĩ hã ãma tiwa'ẽ za'ra:
42 — Oro õ hã Izarazéhé nhihudu norĩ nhib'apito za. E niha hã bété, tinhimiromhõsi na
te te 're da'anho'reptui mono nherẽ, 'râwi sisõ'reptu waihu'u õ di bété oto. Ãhãna wedepo'o
nhonhi'rãmi hawi, we te te si'ra pé, wa te wasina ĩ'umnhasi za'ra zéb da hã.
43 Õ hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sina 're umnhasi, ĩsiré 'râwi 're ĩmorĩ
u'âsi na. Ma tô duré dama 're siwasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na. Ma'ãpé ãhãna 'Re
ĩhâimana u'âsi mono te te sõ'reptu oto, wanho'a. — Ãne te nasi ãma tiwa'ẽ za'ra, zudezu
norĩ ma ĩpire za'ra norĩ hã.
44 Tawamhã danhibrob zô dapãrĩ'wa norĩ hã ma tô duré nasi dasiré ãma tiwa'ẽ zahuré,
ĩsiré dâ'â zahuré da, da te dasiwi ĩsasõmri zahuré hã.

Zezusihi dâ'âzé wasu'u
Marcusi 15.33-41; Rucasi 23.44-49; Zuwã 19.28-30

45 Tawamhã ma tô ti'abzuma oto. Abzuma wamhã, ma tô tirobra, daro mono bâ. Bâdâ
siprazéb u, te oto robra si nomro.
46 Tawamhã bâdâ sipra wi, te Zezusi hã Timama hã sa'ẽtẽ sina 'mahâ:

— Eri, Eri, rema sabatani. Ãne wamremezém na hã: “Ĩ̱nhib'apito, Ĩ̱nhib'apito, e marĩ
da, ma tô oto ĩ̱rẽ.”
47 Tawamhã ni'wam norĩ hã ĩ'rata ĩsimasam norĩ hã Zezusihi hârâ te te wapari za'ra
wamhã, ma tô sima rowasu'u za'ra, ãne:

— Õhõta Eriasihi zô te hâ, te te we pawaptob da. — Ãne te sima ãma romnomri za'ra.
48 Tawamhã ni'wa hã ĩ'rata ĩsimasam norĩ siré hã si'aba'ré na ma tô piza 're upsõzém
ne hã 'mai'â, uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé na te te tãma ãma di'i da, Zezusihi ma, ĩwa'âbâ syry na.
Tawamhã wedeware 'rãsutu na ma tô ãma sapu'u, Zezusihi ma, te te wẽ da, te te upsõmri
da.
49 Tane nherẽ, ĩsiré ĩsimasam norĩ hã ma tô ãma sipa'uwati za'ra, ãne:

— A'â pé, wanhimipari za'ra wa'aba a'â, Eriasi we ĩtẽme morĩ õ'umnhasite, te te sõ'reptu
da, dâ'â tõ da. — Ãne te a'â siwi ãma pa'uwati, te te tãma sõmri tõ da, te te ĩ'upsõmri da hã.
50 Tawamhã Zezusi hã ma tô duré tihârâ 'rãihâ na ãma sahu, ĩrẽme ma. Taha pari ma
pẽ'ẽ hai'utõ.
51 Dâ'â wi, zazahâ ĩhâpa hã 'ri 're wa'wa nhitobzé hã ma uihâ na hâihaipo'o aiwa, hâimo
hawi pi'reba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma hã. Ti'a hã te duré sãsã'ã. Sãsã'ã
wamhã, ẽtẽ tõmo wawẽ hã ti'a 're ĩsimi'wara mono zama ma tõmo sipo'o.
52-53 Taha wa, ma tô duré adâ'â 'ru hã si'ridawa za'ra. Si'ridawa za'ra wamhã, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ hã aré 're ĩdâ'â za'ra mono hã ma tô apâ ahâiwa'utu
ahâ uptabi na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ta norĩ hã, Zezusi hã ab're hawi za hâiwa'utu
parimhã, te za ab're hawi wairé. Tawamhã Zeruzarẽ u te za asisi, 'ri nho'u ĩwẽ uptabi u,
dama sihâi'ré za'ra da. Tawamhã da'ahâ uptabi na te za ãma tanhopré ni, tame.
54 Tawamhã Zezusi te te dawi ĩ'madâ'â za'ra norĩ hã da'wapéi'wa norĩ hã, duré
da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wai me, ti'a ĩsãsã ĩwatobro hã te te 'madâ'â za'ra wamhã, duré
uburé ropipa ĩwairébé mono te te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô sa'ẽtẽ uptabi tipẽ'ẽwara
za'ra. Tawamhã ãne te sima nharĩ za'ra:

— Nare õ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra. — Ãne ma tô ta norĩ hã ãma titob'uzu za'ra,
da'wapéi'wa norĩ hã.

55 Tawamhã pi'õ norĩ hã ahâ na te 'madâ'â za'ra romhâ na, Zezusi hã hâiwi sa'o ré. Ta
norĩ hã ma tô ĩsiré 're nomro Darireza hawi, Zeruzarẽ u, te te siwi 're pawaptob za'ra
mono da.
56 Ta norĩ me, te Mariza Madarena hã dame za. Marizaha hâiba amo zama te dame za.
Taha 'ra hã Ti'adu, Zuzé duré. Zebedehe mro zama te duré pi'õ norĩ me za.

Zezusi dâ'â pari, da te dasiwi ĩsẽrẽzé wasu'u
Marcusi 15.42-47; Rucasi 23.50-56; Zuwã 19.38-42

57 Tawamhã ma tô bâdâ hã aipra pese oto. Taha wa, aibâ ĩsibro pe hã ma tô mo Piratuhu
u, Zuzé na ĩsisi hã. Ta hã Arimateza na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ĩsãmra mono. Ta hã
Zezusihi nhimiroti si te te 're ĩ'madâ'â pese mono.
58 Tawamhã, Piratuhu u oto morĩ wamhã, ma tô Zezusihi hâiba hã tiwi waptẽ, ab're 're,
te te sẽrẽ da. Tawamhã apito Piratu ma tô dama ti'ru, Zezusihi hâiba hã da te tãma 'ru da.
59 Tawamhã Zuzé hã Zezusihi hâiba, ma tô ti'â. Taha pari ma tô ubu, zazahâ ĩhâirã na.
60 Te te hâiba ubu pari, ma oto tite ab're sirõmo wa tisẽ Zuzé hã, sa'a zahâpâ da te aré
tãma ĩ'ab're sirõmo wa. Taha pari ma tô ẽtẽ tõmo zapodo hã te te pizari, ab're te te ãma ĩré
sitob da. Te te sito pari, te oto mo, õne haré.
61 Zuzé hã Zezusihi hâiba te te sẽrẽ ré, te pi'õ norĩ hã ab're nho'õmoi baba aimasisi
zahuré, Mariza Madarena norĩ hã duré Mariza ĩhâiba amoi me. 'Râwi te te ãma 'madâ'â
zahuré da, te ĩ'rata aimasisi zahuré.

Da'wapéi'wa norĩ hã, ab're nhitobzé te te siwi ĩ'madâ'â za'ra zé wasu'u

62 Tawamhã oto ãma awẽ wamhã, sasedoti ĩpire norĩ hã, duré parisezu norĩ hã ma tô
Piratuhu nhorõwa u si'rã'õtõ, sabadu na romhuri zahârizém na.
63 Ĩtẽme si'rã'õtõ wamhã, ãne te tãma nharĩ za'ra:
— Apito, õ hã ĩsadawa nhipe hã zahadu 're morĩ ré, dama 're ĩsiwasu'u mono zém na wa
tô ãma wapo're pu'u za'ra ni, ãhãna hã. Ãne te dama 're siwasu'u: “Bâdâ si'ubdatõ ĩ̱ãma
si'utõrĩ õ ré, wa za apâ hâiwa'udu.” Ãne dama 're ĩsiwasu'u mono zé hã.
64 Taha wa, ãté ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã te za apâ siwi waze ĩhâiba hã, pi'uriwi.
Tawamhã ãté sadawa nhipese na te za duré dama wasu'u za'ra, apâ ab're hawi ĩhâiwa'utu
na hã. Zezusi hã 're morĩ ré, sadawa nhipese na te tô dama 're siwasu'u. Tane nherẽ,
ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ãne na te te dama wasu'u za'ra wamhã, taha nhipai u te za
duré dama sadawa hapese za'ra. Taha wa, te za dama ĩ'ru, sa'a zahâpâ ab're nhitobzé hã
da te ĩré dasiwi 'madâ'â pese da, si'ubdatõ bâdâ, ãma ĩsi'utõrĩzéb u hã, ĩhâiba hã te te siwi
wazere za'ra õ'umnhasite, pi'uriwi. — Ãne ma tô parisezu norĩ hã tiwi rowaptẽrẽ za'ra, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ me.
65 Tawamhã Piratu te asa tãma nharĩ za'ra:
— Tane tô. Da'wapéi'wa norĩ hã wa za tô pisutu za'ra, asiré si'aba'réi wa'aba da, ab're u.
Mo oto ĩtẽme ai'aba'réi wa'aba pé, da'wapéi'wa norĩ ma, 'ru za'ra wa'aba da, ab're nhitobzé
hã te te siwi 'madâ'â pese za'ra da, dawi. — Ãne te ĩtẽme tãma rob'ru za'ra, apito Piratu
hã.
66 Tawamhã ab're u te oto ai'aba'ré, da'wapéi'wa norĩ siré. Tawamhã ẽtẽ tõmo zapodo
hã, ab're nhitobzé hã marĩ na ma tô siwi upto, sitop tete na ĩré sab da, da te dasiwi sa'ré
tõ da. Da'wapéi'wa norĩ ma, ma tô duré roti za'ra, ab're nhitobzéb 'rata simasab da, te te
siwi 'madâ'â u'âsi za'ra da, sõtõ za'ra ãna.

28

Zezusi ĩhâiwa'utuzé wasu'u
Marcusi 16.1-8; Rucasi 24.1-12; Zuwã 20.1-10

1 Sabadu parimhã rowa'a wi, dumidu na ma tô Mariza Madarena norĩ hã sisaprõni
zahuré Marizaha me, sa'a zahâpâ ab're u, Zezusi da te ĩsẽrẽzéb u.
2 Tawamhã simiza'rese õ ré, ma tô ti'a hã ĩré 're tiwara zahuré, hâiwa hawi Wanhib'apito
ma romhuri'wa hã ĩtẽme wisi zahuré wamhã. Tawamhã hâiwa ãma romhuri'wa hã ma
tô ab're nhitobzé hã sa'ré, ẽtẽ tõmo wawẽ hã. Te te sa'réi wamhã, ma tô ĩsisiwi nhamra.
3 Tã si'ubuzi ne ĩhâiba hã. Ĩ'uza hã rã uptabi di.
4 Tawamhã ab're 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô tipahi za'ra. Pahi uptabi za'ra wa, ma tô
tirẽrẽ'ẽ za'ra. Tawamhã ti'ai u ma tô tãma ana. Dadâ'â wa, darési ãna 're ĩdanhimi'wara
mono ne, ma tô rési ãna daba'wara.
5 Tawamhã hâiwa ãma romhuri'wa hã ma tô tãma nharĩ zahuré, pi'õ norĩ ma, ãne:
— Ĩ̱ma aipahi wa'aba tõ. Zezusi hã da te dasiwi wĩrĩ wa, wedepo'o nhonhi'rãmi na da te
dasiwi ĩsasõmri zô robzabui wa'aba da, te we ane wa'wa. Wa hã wa tô aiwaihu'u 'wa, we
sô ĩrobzabui wa'aba zém na hã.

6 Tane nherẽ, ãme hâimana õ di. Te te sina ĩrotizéb zarina ma tô hâiwa'udu. We ane
wa'aba pé, ĩnomrozé hã sabui wa'aba da.
7 Taha parip si, te za sa'ẽtẽ ane wa'wa, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ ma, wasu'u za'ra wa'aba
da. Ãne te za tãma ĩwasu'u za'ra wa'wa: “Ma tô hâiwa'udu. Darireza u ma tô asõwa timorĩ
za'ra wa'wa. Tamep si te za ĩsabu za'ra wa'wa.” Ãne na ĩmreme na ãma aipo're simrami
aba tõ. — Ãne ma tô hâiwa ãma romhuri'wa hã pi'õ norĩ ma waihu'u zahuré.
8 Taha wa, te sa'ẽtẽ oto asamro zahuré ab're hawi, pahi te. Pahi zahuré nherẽ, tãma
rowẽ zahuré di, pi'õ norĩ ma hã. Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ ma, te te rowasu'u
zahuré da, te asamro zahuré.
9 Sisamroi ré, ma tô Zezusi hã sõpẽtẽ zahuré, pi'õ norĩ hã. Simiza'rese ãna sisamroi ré,
ma sõpẽtẽ zahuré. Tawamhã Zezusi hã ma tô sawi zahuré, ãne:
— Rowẽ na 're aihâimana aba mono. — Ãne te sawi zahuré, Zezusi hã.
Tawamhã pi'õ norĩ hã ma tô oto 'râwi ĩtẽme aima'wara zahuré. Tinhib'rata na te te para
zawi zahuré sina, ma tô ãma tiwata zahuré, tãma pire zahuré wa.
10 Tawamhã Zezusi te tãma nharĩ zahuré:
— Aipahi wa'aba tõ. Mo oto ane wa'aba, ĩsisãnawã norĩ ma, ĩwasu'u wa'aba da, Darireza
u ĩzarina ãma si'aba'ré da. Tamep si te za ĩzabu za'ra.

Ab're 'madâ'â'wa norĩ, Zezusihi zô ab're baba wa, 'ri tẽme oto ĩsi'aba'rézé wasu'u

11 Tawamhã Mariza Madarena norĩ hã zahadu neb zahuré ré, ma tô ab're 'madâ'â'wa
norĩ hã ni'wam norĩ hã ai'aba'ré, Zeruzarẽ u. Zahadu te duré ni'wam norĩ hã asimro,
ab're 'rata. Tawamhã Zeruzarẽ u ĩsi'aba'ré norĩ hã, sasedoti ĩpire norĩ ma, ma tô rowasu'u
za'ra, uburé ĩromhâimana mono zém na hã.
12 Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã ma tô duré si'rã'õtõ, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ me,
te te sima ãma roti za'ra da. Tawamhã ma tô rob'uiprazé hã sa'ẽtẽ na tãma sõmri za'ra,
da'wapéi'wa norĩ ma, ab're 'madâ'â'wa norĩ ma, dama 're sadawa nhipese za'ra mono da,
Zezusihi wasu'u na.
13 Te te tãma sõmri za'ra sina, te ãne nasi tãma nharĩ za'ra:
— Ãne te za dama ĩrowasu'u za'ra wa'wa, Zezusihi hâiba na hã: “Ĩsiré 're ĩnomro mono
norĩ hã barana ma we sô aihutu. Wanhotõ ré ma tô siwi waze.” Ãne te za dama ĩrowasu'u
za'ra wa'wa.
14 Tawamhã Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma danhib'apito hã ãne hã te te
wapari wamhã, wa za tãma aiwasu'u wẽ za'ra wa'aba ni, asada sahi za'ra wa'aba tõ da,
marĩ ĩ'upa za'ra wa'aba õ na hã, niha te te aima rob'manharĩ za'ra wa'aba tõ da. — Ãne
ma tô tãma roti za'ra, da'wapéi'wa norĩ ma.
15 Tawamhã ab're 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô rob'uiprazé hã waibu, da'wapéi'wa norĩ hã.
Te te sima waibui wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ nhib'apito
norĩ, te te tãma ĩroti za'ra zéb zarina, ma tô 'manharĩ za'ra, ĩmreme hã. Ãne ma tô Zezusihi
hâiba na rowasu'u zadawa nhipe hã te te ropé, zudezu norĩ nhipti'ai 'remhã. Ta hawim
haré te zahadu rowasu'u zadawa nhipe hã 're hâimana, Zezusihi hâiba na hã.

Zezusi hã tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, ĩsihâi'rézé wasu'u
Marcusi 16.14-18; Rucasi 24.36-49; Zuwã 20.19-23; Atusi 1.6-8

16 Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô ai'aba'ré ni
Darireza u, 11 na wahâiba za'ra hã. Ẽtẽ 'rãihâ u wa ai'aba'ré ni, Zezusi te te wama ĩpisutu
za'ra zéb u.
17 Tawamhã Zezusi hã wa te wasiwi sãmri wamhã, wa tô ãma wawata za'ra ni. Tane
nherẽ, nima norĩ hã wa tô wawã za'ra ni, õ hãi õ newa.
18 Tawamhã Zezusi hã ma tô 'râwi watẽme timorĩ za'ra oto. Ma tô wama nharĩ za'ra,
ãne:
— Ĩmama hã ma tô ĩma pisutu, ĩsadawa para dama ĩpire na 're ĩhâimana mono da, ti'ai
ãma, hâiwa ãma zama.
19 Taha wa, te za 're ĩropéi wa'aba mo a'uwẽ mono bâ, dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra
wa'aba mono da, a'uwẽ mono bâ da te 're ĩzaze za'ra mono da, taha zarina ĩnhimiroti
'madâ'â'wa 're dahâimana za'ra mono da oto. Da te 're ĩzaze za'ra mono sidâpâsi, te za â
dawabzuri hã dama 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, Ĩmama nhisi na, duré ĩnhisi na, duré
Ĩmama pẽ'ẽzani nhisi na, ta norĩ zadawa para.
20 Te za duré dama 're ĩroti za'ra wa'aba mo, uburé te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono
zéb zarina, ĩnhimiroti si da te 're 'madâ'â u'âsi za'ra mono da. Õne u'âsi, wa za asiré 're
ĩmorĩ u'âsi za'ra wa'wa, ro ĩsi'utõrĩzéb u hã. Ãne na aipo're si'âri za'ra wa'aba õ di za. —
Ãne ma tô Zezusi hã wama siwaihu'u za'ra sisa'u, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Marcusi

Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na Marcusi te te ãma ĩrob'ui'érézé

Ĩbaihâ wasu'uzé

Ã ĩbaihâ na rob'ui'éré'wa nhisi hã Zuwã Marcusi na, ĩsisi hã. Zezusihi zazei'wa, ta hã. Tane nherẽ, 12 na ĩhâiba norĩ siré 're morĩ õ di, Zezusi te te sima ĩpisutu norĩ siré hã.

Marcusi hã tinhimi'ui'éré na hã te te rowasu'u za'ẽtẽ õ di, Zezusihi nhimirowasu'u mono zém na hã. Te te 're ĩda'apawapto mono zém na si ma tô rowasu'u za'ẽtẽ. Ma tô duré wama waihu'u za'ra, Zezusi hã ĩsimizawi pese na dama romhuri'wa na hã. Marcusi 10.45 ãma hã ma tô ãne na wama waihu'u za'ra. Zezusi hã ĩmreme pire na ma tô duré Marcusi hã wama rowasu'u za'ra, te te dama 're ĩrowahutu mono na hã, duré wa'uburé te te dama 're ĩ'anhamra mono na zama, duré dawasédé hã te te dama 're ĩ'apari mono na zama. Ã ĩbaihâ na ma tô Zezusi hã dama 're siwasu'u, tidâ'âzéb zarina dawasété hawi, za te te 're ĩda'awaibui mono na hã.

Zuwã Batitaha wasu'u
Mateusi 3.1-12; Rucasi 3.1-20; Zuwã 1.19-28

1-3 Ãhãna ĩsãna'rata hawi, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa, Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra wasu'u na. Romhâ ré, ma tô ãma rob'ui'éré siro, Iza'iza hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ti'ra ma, te te ĩwaihu'uzém na ma tô ãma rob'ui'éré, ãne:

“Wa hã wa za satõ ĩẽzadawa wasu'u'wa hã, aiwana, te te asô ropese mono da. Ãne te za te te dama 're rob'mahârâ, mreme 'rãihâ sina, a'ubuni wi:
Ni'wa hã te za te te dama 're rob'mahârâ, a'ubuni wi:
Bâdâdi hã asiwi ropese aba, Wanhib'apito zô.
Ĩmana 'rãmi bâdâdi hã sô sa'ra wa'aba, awa'awi da.”
Ãne ma tô Iza'iza hã ãma rob'ui'éré, romhâ ré.

4 Tawamhã Iza'iza te te dama ĩrob'ui'éré zarina, te oto Zuwã Batita hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ, a'ubuni wi. Ãne te oto te te dama 're roti:

— Ma'ãpé, aiwasété wi aipizari za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, marĩ 're ĩ'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã te te aima pari za'ra wa'aba da. Tawamhã â dawabzuri hã wa za te aima 're 'manharĩ za'ra wa'wa. — Ãne ma tô te te dama 're roti, Zuwã Batita hã.

5 Da'ahâ uptabi na te ĩtẽme 're dasito, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. Zeruzarẽ na 'ri nho'õmo nhisi hawib zama, te ĩtẽme 're dasito. Tawamhã dasisõ'a dawasété na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma 're dasiwasu'u za'ra mono wamhã, ma tô â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ Zuwã hã, Zodã pa na â nhisi ãma.

6 Zuwã hã awaru ba'õmore zéré 'manharĩ na te 're si'uza. Duré romhâ 'manharĩ hâiwaré na te ãma 're si'usisi. 'Riti na si, te 're sa. Ropĩni na zama te duré 're sa.

7 Ãne te te oto dama 're rowasu'u:

— Ĩẽza'u si te za ĩẽma ĩpire uptabi hã wei wi. Ĩẽma pire uptabi wa, ĩpara'uza wasisizé, te tãma wasihu waihu'u õ di za.

8 Wa hã wa tô â uptabi na si te 're aihâiba ubu za'ra wa'wa, â dawabzuri hã te aima 're ab'manharĩ aba mono wamhã. Tanei õ di za oto. Ĩẽma ĩpire hã wei wisi wapsi, te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani na te te 're aihâiba ubu za'ra wa'wa, ĩré 're anomro u'âsi aba mono da. Wẽ uptabi di, Ĩpẽ'ẽzani hã. — Ãne ma tô Zuwã Batita hã te te dama 're wasu'u.

Zezusi hã â dawabzuri te te ĩ'manharĩzé wasu'u
Mateusi 3.13-17; Rucasi 3.21-22

9 Tawamhã ãne te te dama 're wasu'u mono ré, ma tô Zezusi hã ĩtẽme wi, Nazaré na 'ri wa'õtõ nhisi hawi. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Nazaré hã. Ĩtẽme wisi wamhã, ma â dawabzuri hã Zezusihi ma 'manha, Zodã pa na â nhisi ãma.

10 Tawamhã â hawi watobro wi, ma hâiwa hã aipo'o. Hâiwa hawi, ma we 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ĩtẽme si'ra, utu'u ne. Ma tô sina 'madâ, Zezusi hã.

11 Tawamhã hâiwa hawi, te we 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Zezusihi ma tinha:

— A hã ĩ'ra. Ĩẽma asawi uptabi di. Aima ĩẽto za'ẽtẽ uptabi di. — Ãne te we tãma tinha, Ĩmama hã.

Wa'uburé hã Zezusi te te ĩwada'urizé wasu'u
Mateusi 4.1-11; Rucasi 4.1-13

12 Tawamhã Zezusi hã â dawabzuri te te 'manharĩ pari, te oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono
pẽ'ẽzani hã satõ, a'ubuni u sãmra da. Taha wa, te oto mo.
13 Tawamhã a'ubuni wi sãmra ré, bâdâ hã ahâ na ma ãma si'utõrĩ, 40 na. Tame sãmra
ré, Satanasi hã te aré nasi wada'u, ĩsimiroti na te te saze da. A'ubuni ãma abaze zahi hã
te 're hâimana za'ra. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã hâiwa
hawimhã, te we siwi 'madâ'â pese.

Zezusi hã romhuri na te te ĩsãna'ratazé wasu'u
Mateusi 4.12-22; Rucasi 4.14-15; 5.1-11

14 Tawamhã Zezusi hã te mo, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Zuwã Batita
hã dazazéb 're, da te dasiwi sẽrẽ pari, te Zezusi hã mo. Tawamhã rowasu'u wẽ hã, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩsõmri na, te Zezusi hã te te dama 're rowasu'u oto.
15 Ãne te tinha:
— Ãhãna bâdâ hã ma tô oto ĩwa waptãrã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ
mono zéb da hã. Ma'ãpé aiwasété wi, 're aipizari za'ra wa'aba mono za, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono niwĩ, ĩwasu'uwẽ hã 're saze za'ra wa'aba mono da. — Ãne ma tô te te dama 're
rowasu'u, Zezusi hã.
16 Tawamhã â zaihâ u ma tô wi, Zezusi hã, Darireza na ĩsõ'u nhisi u hã. Wisi wamhã, â
zababa 're morĩ ré, ma tô tepe mrami na romhuri'wa norĩ hã sõpẽtẽ zahuré. Ta norĩ hã
Sima Pedru na ĩsisi hã ĩsisãnawãi me, Ãdéréhé me. Tepe zô, te nasi abazipara hã wabzuri
zahuré.
17 Tawamhã ãne te Zezusi hã 'mahârâ zahuré:
— We ane wa'aba, ĩ̱siré 're ane wa'aba da oto, romhuri na aima ĩ̱sisanho wa'aba da,
ĩ̱ma 're ĩda'awaibui wa'aba mono zém na da hã. — Ãne ma tô tãma waihu'u zahuré.
18 Tawamhã õne haré ma tãma marẽme zahuré, abazipara ma. Zezusihi siré te oto tineb
zahuré.
19 Tawamhã syry na sina pahâ wi, ma duré 'madâ'â zahuré, Ti'adu norĩ hã Zuwãhã
me. Ta norĩ hã Zebedehe 'ra zahuré. Abazipara sisinarĩ hã te te ãma a'rã'õtõ zahuré apâ,
uba're wa.
20 Tawamhã Zezusi te duré sô tihârâ zahuré, ĩsiré neb zahuré da. Tawamhã õne haré
timama hã ma rẽme zahuré, tãma ĩromhuri'wa norĩ zama, uba're 're ĩsi'ubumro norĩ hã,
Zezusihi siré 're neb zahuré da oto.

Zezusi hã aibâ ma, wa'uburé te te ĩsãmrazé wasu'u
Rucasi 4.31-37

21 Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô aihutu, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u. Tawamhã
sabadu na wa, ma awa'awi ãzé Zezusi hã, zudezu norĩ te rowahutuzéb u, te te dama
rowahutu da, tô romhuri zahârizém na hã.
22 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ
nhimirowasu'u nei õ di, Zezusi te te dama ĩrowahutu mono zé hã. Simirowahutu pire
na te dama rowahutu. Simirowasu'u wẽ wa, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni.
23 Tawamhã te te dama rowasu'u ré, ma we aibâ hã ãzé, rowahutuzéb u, wa'uburé ré
're ĩmorĩ hã. Sébré wi, te sa'ẽtẽ 'mahâ:
24 — Zezusi, Nazaré nhihudu, e marĩ zô te we aimo. E wa'uprosi da, te we aimo. A hã
ĩ̱ma aiwaihu'u pese di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, we te te asatõrĩ na hã. Aiwẽ uptabi di, a
hã. — Ãne te 'mahâ.
25 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha, wa'uburé ma:
— Tô'ã, we ĩ̱ma nharĩ tõ. Mo oto aibâ hawi aiwatobro.
26 Tawamhã sisa'u te sa'ẽtẽ hâiba wasutu, wa'uburé hã. Tawamhã sadari sina, ma aibâ
hawi watobro.
27 Tawamhã ma ãma tatob'uzu za'ra ni. 'Râwi te ãma dasima rowasu'u za'ra ni, ãne:
— Õ hã, e niha. Wama ĩsa'rese õ na, te wama rowahutu. Wa'uburé norĩ ma, te te rob'rui
wamhã, ma tô wapari za'ra, ĩmreme hã. — Ãne te dasima ãma romnhoré za'ra ni.
28 Taha wa, Zezusihi wasu'u hã ma tô waptu na ropé, Darireza na danhipti'a nho'õmo
nhisi 're, daro mono bâ.

Sima Pedruhu maprewa, Zezusi te te ĩpesezé wasu'u
Mateusi 8.14-15; Rucasi 4.38-39

29 Taha pari, ma tô Zezusi norĩ hã rowahutuzém hawi wairé, Sima Pedru norĩ nhorõwa
u si'aba'ré da. Tisiséme me, Ãdéréhé me, te siré 're simasisi zahuré, Sima Pedru norĩ hã.
Ta norĩ hã, Ti'adu norĩ me, Zuwã norĩ me, ma asisi 'ri para u, Zezusihi siré.
30 Tame te Simahã maprewa hã hâzé ré nomro, wa'ro na. Tawamhã sisisi wi, te Zezusihi
ma 'mahârâ za'ra, hâzé na ĩnomro na.

31 Taha wa, te oto ĩtẽme mo, ĩnomrozéb u. Tawamhã ma pa'â, wahutu da. Taha wa, ma
awa'awi tiwahâ. Tawamhã ma tô tãma api za'ra Zezusi norĩ ma, saihuri da.

Zezusi hã Darireza ãma te te 're ĩda'apawapto mono zém na rowasu'u
Mateusi 8.16-17; Rucasi 4.40-41

32 Tawamhã bâdâ sébrézéb u, ma tô ĩtẽme tasi'ãwisi za'ra ni, Zezusihi u, dahâzé mono
bâ. Wa'uburé ré 're ĩdanomro mono norĩ zama, ma ĩtẽme ãwisi za'ra ni.
33 Uburé 'ri ahâ 're, 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã ma ĩtẽme tasi'rã'õtõ ni, 'ri nho're
uwaibaba.
34 Tawamhã dahâzé mono bâ, ma da'apese, da'ahâ na. Duré timreme na ma wa'uburé
norĩ hã dama anhamra, ahâ na. Wa'uburé norĩ hã ma tô waihu'u za'ra Zezusi hã, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono 'ra na. Taha wa, Zezusi ma tô wa'uburé norĩ hã sadawa uwati za'ra,
te te dama rowasu'u za'ra tõ da.
35 Tawamhã robza'rã ré, ma wahudu Zezusi hã, 'ri nhiti morĩ da, a'ubuni u. Tame te a'â
tihâiba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, mreme da.
36 Tawamhã Sima Pedru norĩ hã te Zezusihi zô sõpré ropâ, tisiré norĩ me hã, te te siwi
sõpẽtẽ da.
37 Tawamhã te te siwi sõpẽtẽ wamhã, te tãma rowasu'u za'ra:
— Aihĩni te asô tanhopré ni.
38 Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:
— Oto wasi'aba'réi wa'aba, 'râwi 'ri wa'õtõ 're, 're ĩdahâimana za'ra mono u, tamomo
zama te ĩwasu'uwẽ na da'apo're pu'u mono da. Taha da, wa wei mo. — Ãne ma Zezusi hã
tãma siwaihu'u za'ra.
39 Tawamhã daro mono bâ te 're mo, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're
ĩdasi'ubumroi mono norĩ ma, ĩwasu'uwẽ hã te te dama 're wasu'u mono da, zudezu norĩ te,
rowahutuzé mono bâ. Wa'uburé hã te te duré dama 're anhamra.

Aibâ ĩ'wa're ré hã, Zezusi te te ĩpesezé wasu'u
Mateusi 8.1-4; Rucasi 5.12-16

40 Tawamhã aibâ hã ma ĩtẽme wi, ĩ'wa're ré hã. Hi'rãtitõ ma aime, Zezusihi papara, te te
tãma nharĩ da, ãne:
— Ĩma aiwaihu'u pese di, asimipese waihu'u pese na hã. Taha wa, asima ĩwẽ wamhã,
te za ĩpe. — Ãne te Zezusihi ma si'ru, te te pese da.
41 Tawamhã Zezusi hã ãma pẽ'ẽzé wa, ma tô tinhib'rada hã wahutu, te te ãma upi da.
Te te upi wamhã, ãne te tãma tinha:
— Tane tô. Wa tô ĩsima aiwẽ, te aipese da. Tâibâ oto aihâzé hã. — Ãne ma Zezusi hã
tãma waihu'u asa.
42 Tawamhã awa'awi ma ĩ'wa're hã tãma apa. Ma tô tihâiba wẽ oto.
43-44 Tawamhã Zezusi hã ma tô sina sadawa uwati, te te dama sina wasu'u tõ da. Ãne
te tãma tinha:
— Ĩwapari pese, asina. Ni'wai ma, asina ĩwasu'u õ di za, te aipesezém na. Sasedoti
u si te za aimo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wai u si, aihâiba wẽ zô te
te aihâiba 'madâ'â da. Taha parip si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te za asõpru, Mozésihi
nhimiroti zarina, aipesezém na da te ãma aiwaihu'u za'ra da, sena na. — Ãne ma tô aibâ
hã satõ, Zezusi hã.
45 Tazahã aibâ hã rowasu'u wẽ na ma tô ãma ropé. Taha wa, sõ'awi 'ri ahâ u hã datẽme
're ne waihu'u mono õ di, Zezusi hã. Taha wa, a'ubuni wi te a'â 're hâimana, danhiti. Tame
're hâimana mono ré, te ĩtẽme 're dasihutu, daro mono bâ, da te 're sabu za'ra mono da.

2

Zezusi hã aibâ ĩhi'ré te te ĩpesezé wasu'u
Mateusi 9.1-8; Rucasi 5.17-26

1 Syry na ãma ronomro parip si, ma Zezusi norĩ hã apâ aihutu, Capana'u na danhipti'a
nho'õmo nhisi u. Tawamhã awa'awi ma ĩwasu'u hã ropé, 'ri para ãma oto ĩhâimana na hã,
Zezusi hã.
2 Tawamhã da'ahâ na ma ĩtẽme dasito. Da'ahâ na ĩtẽme dasito mono wamhã, 'ri 're
wa'wa ãma hã da'masisi di, 'ridawa ãma zama.
3 Tawamhã Zezusi hã rowasu'u wẽ na te te dama rowasu'u ré, aibâ norĩ hã ma tô ĩhi'ré
hã ĩtẽme siwi ãwisi, ĩsimiwaptâ wa. Aibâ norĩ hã maparane si'uiwa na ĩhâiba za'ra hã.
4 Tazahã da'ahâ wamhã, te te siwi 'mazébré waihu'u õ di, Zezusihi u hã. Taha wa,
sipapara 'ri nhisi hawi, ma tô siwi 'ri 're pu'u za'ra sada, Zezusihi uwaibaba te te siwi hiri
da. Tawamhã ma tô ãma siwi si'ra, ĩsa'warizéb ré, ĩhi'ré hã.

5 Aibâ norĩ hã ma tô Zezusi hã siwi ãma umnhasi, ĩsiwadi hã za te te ĩpesezém na. Zezusi
hã ma tô tiwi waihu'u za'ra, sina ĩsimirosa'rata za'ra hã. Taha wa, te ĩhi'ré ma tinha:
— Ĩsiwadi, aiwasédé hã 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zé hã, te ai'ãma 're ab'madâ'â mono
õ di za oto. — Ãne ma tô tãma waihu'u, ĩhi'ré ma.
6 Tame aibâ norĩ hã te dame asimro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na
rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ hã.
7 Ta norĩ hã te 'râwi sima ãma rosa'rata za'ra, ãne:
— E niha te aibâ ma tinha bété, õ hã, ĩmorĩ'õ ma. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wẽ õ di,
aibâ ma, te te ĩnharĩzé hã. Dawasédé hã da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, ni'wa
hã te te dama 're apari waihu'u mono õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si waihu'u pese
di, dawasédé hã te te dama 're ĩ'apari mono zé hã. — Ãne te Zezusihi ãma sima rosa'rata
za'ra, rowahutu'wa norĩ hã.
8 Tawamhã 'râwi te te sima ãma ĩrosa'rata za'ra zém na, ma tô sina waihu'u, Zezusi hã.
Taha wa, te tãma nharĩ za'ra:
— E marĩ da, te ãne ĩ̱ãma ĩrosa'rata za'ra wa'wa.
9 Wa hã dawasédé hã te dama 're ĩ'apari waihu'u pese mono na, e niha te za ĩwaihu'u
za'ra wa'wa, sena na ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba da. Ĩhi'ré ma, wa tô tinha: “Aiwasédé hã 're
ĩ'ab'manharĩ wasété mono zé hã, te ai'ãma 're ab'madâ'â mono õ di za oto.” Ãne hã ĩ̱mreme
si wamhã, aima pibu prã za'ra wa'aba di tô. Ã hã ĩmorĩ'õ hã wahutu da, duré tiza'warizé
hã te te sima âri da, oto morĩ da, te tãma nharĩ wapsi, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ĩ̱waihu'u
pese na sena na ĩ̱waihu'u pese za'ra wa'aba da oto. Taha wapsi, aima pibu pese za'ra
wa'aba di za oto.
10 Ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo hã ĩ̱ma waihu'u pese di, dawasédé te dama 're ĩ'apari mono da
hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para. Ãne na asiwi ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba da, wa za
ĩhi'ré ma tinha, wahutu da.
Tawamhã ĩhi'ré ma, te tinha oto:
11 — Ma'ãpé, aiwahutu. Asa'warizé âri, asõrõwa u aimorĩ da oto.
12 Tawamhã awa'awi ma tô wahudu, aibâ hã. Tiza'warizé, ma tô ti'â. Rob u, ma tô ĩré
watobro, danho'a. Taha wa, uburé, ma ãma tatob'uzu za'ra ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono
ãma, te duré ãma tawata za'ra ni. Ãne ma tô dasima rowasu'u za'ra ni:
— Ãne hã niwa wa te ĩ'madâ'â za'ra õ. — Ãne ma tô dasima rowasu'u za'ra ni.

Réwihi wasu'u
Mateusi 9.9-13; Rucasi 5.27-32

13 Tawamhã Darireza ãma ĩsõ'u zapoto u, te apâ mo Zezusi hã. Da'ahâ na ma tô ĩtẽme
're danomro. Tawamhã dasihutu sidâpâsi te nasi dama rowahutu, rowasu'u wẽ na.
14 Tawamhã morĩ ré, ma tô aibâ tisã, danhib'apito ma, dawi rob'uiprazé ubumroi'wa
hã, Réwi na ĩsisi hã, Apezuhu 'ra hã. Tinhimiromhurizéb ãma te nhamra, rob'uiprazé te
te dawi 're ĩ'a'ubumroi mono zéb ãma. Tawamhã Zezusi hã te 'mahâ:
— We aiwahutu, ĩ̱siré 're aimorĩ da oto. — Ãne te 'mahâ. Tawamhã awa'awi ma wahudu
Réwi hã, ĩsiré oto 're morĩ da.
15 Tawamhã syry na ãma ronomro wamhã, Zezusi hã te tisa, Réwihi nhorõwa ãma. Ĩsiré
're ĩnomro mono norĩ zama, te ĩsiré tisaihu. Da'ahâ na duré ĩsarina ĩdasi'aba'ré hã te duré
ĩsiré tasaihuri ni. Ta norĩ hã rob'uiprazé ubumroi'wa, duré parisezu norĩ nhimiroti zarina
're ĩhâimana za'ra mono õ.
16 Tawamhã ta norĩ me sai ma, sãmra ré, ma tô Zezusi hã 'madâ'â za'ra, dama
rowahutu'wa norĩ hã, parisezu norĩ hã. Ta norĩ hã Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ
ma, te nharĩ za'ra:
— E niha bâ, te bété rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ siré tisa, dawasété na 're ĩdahâimana
za'ra mono norĩ siré zama.
17 Tawamhã Zezusi hã ãne te te sina wapari za'ra wamhã, ma tô tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Hâzé ãna 're ĩnomro mono norĩ zô, dawede'wa hã 're siwasutu za'ra mono õ di, te
te 're wede za'ra mono da. Ĩhâzé ré norĩ zô si te za 're siwasutu za'ra, te te 're pese za'ra
mono da. Tane duré wa hã. Dawẽ na 're ĩdanomro mono norĩ zô, ĩ̱sitẽme 're ĩ̱hârâ mono
da, we ĩ̱morĩ õ di. Dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ zô si, 're ĩ̱hârâ mono da, wa wei
mo. — Ãne ma tô dawede'wa na tãma siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

Bâtâ na dasai ãna, ĩdahâimana za'ra zé wasu'u
Mateusi 9.14-17; Rucasi 5.33-39

18 Tawamhã Zuwã Batitaha siré 're ĩnomro mono norĩ hã, duré parisezu norĩ hã, ã bâtâ
na te saihuri ãna tihâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, mreme zusi da. Taha wa,
ni'wam norĩ hã te Zezusihi ma, nharĩ za'ra:

— Zuwãhã siré 're ĩnomro mono norĩ hã, duré parisezu norĩ hã, ã bâtâ na saihuri ãna te tihâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, mreme zusi da. E marĩ wa, asiré 're ĩnomro mono norĩ hã, saihuri ãna ã bâtâ na hâimana za'ra õ di bété, tãma mreme zusi da.

19 Tawamhã Zezusi, ma tô asa tãma waihu'u za'ra:

— Aibâ hã ĩmrozéb u, sô ĩhârâ za'ra norĩ hã sihutu wamhã, e saihuri ãna, te za tihâimana za'ra. Mare di. Saihuri ãna hâimana za'ra õ di za. Aibâ ĩmro da hã ĩ'rata sãmra za'ra ré, te za tô ĩsiré tisa hã tihu, to sina.

20 Niwapsi te za bâdâ hã ĩwa waptãrã, aibâ ĩmro da hã ĩsiwadi norĩ wa'wa hawi, da te tiwi ĩ'âri za'ra zéb da hã. Tawapsi te za tô sai ãna 're si'ubumro, robzei'õ na. — Ãne sõ'awib õ nherẽ, ma tô aibâ ĩmrozé wasu'u na, sina ãma simiré'é, Zezusi hã.

21 Tawamhã ãne ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Da'uza hâ 'ratare hã, e te za ĩhâi wẽ na ãma hâiwa'aba ni, ĩhâ nhihâri tém na. Mare di. Ãne wamhã, te za dawi 're hâzahutu za'ra. Tawamhã ĩhâ'rada hã te za sina hâta. Te za oto dawi hâihatari za'ẽtẽ.

22 Duré e romhâ 'manharĩ 'rata 're, te za uwa 'rãi wa'u ĩsé hã da te 're sé, wa'ui ware õ ré. Mare di. Wa'ui ware õ ré, da te 're séme mono wamhã, oto wa'ui ware wamhã, te za romhâ 'manharĩ 'ratare hã sina wazu. Tawamhã uwa 'rãi wa'u ĩsé hã te za asa'wa. Romhâ 'manharĩ hã te za duré hâihaiwamna. Ĩtép si'uiwa na si, te za da te 're sé, rob'rãi wa'u té hã. — Ãne sõ'awib õ nherẽ, ma tô tinhimiroti tém na tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Romhuri zahârizém na roti wasu'u
Mateusi 12.1-8; Rucasi 6.1-5

23 Tawamhã romhuri zahârizém na, ma tô buru nho wa'wai baba ro'rahâri za'ra Zezusi norĩ hã, sabadu na. Ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô te te sima 'rãnhinarĩ za'ra, te te huri mono da.

24 Tawamhã parisezu norĩ hã te Zezusihi ma nharĩ za'ra:

— E niha, romhuri zahârizém na nherẽ, te te sima 'rãnhinarĩ za'ra, asiré 're ĩnomro mono norĩ hã, wahi'rata norĩ hã romhuri zahârizém na te te dawi 're sawi za'ra mono nherẽ.

25 Tawamhã Zezusi ma asa tãma waihu'u za'ra:

— E apito Dawihi wasu'u na rob'ui'éré hã 're sõré za'ra wa'aba mono ã bâ, te te ĩrob'manharĩzém na, ĩsiré norĩ me, mra te te simroi wamhã.

26 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, ma tô ãzé, apito Dawi hã. Abi'ata hã 're hâimana mono ré, ma tô ãzé. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi, Abi'ata hã, sasedoti ĩpire uptabi hã. Tawamhã sébré wamhã, ma tô 'mai'rẽ ĩ'u'ẽne hã, Dawi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, aré da te ĩsa'ra za'ra hã. Duré tisiré norĩ ma, ma tô tãma a za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô aré pisutu, da'ãma romhuri'wa norĩ si, ĩ'u'ẽne hã te te 're ĩhuri mono da hã, sasedoti norĩ si. Tane nherẽ, ma tô 'mai'rẽne za'ra, Dawi norĩ hã. — Ãne ma tô tãma hâimanazéb 'rãzarõtõ za'ra Zezusi hã, parisezu norĩ ma.

27-28 Tawamhã ãne ma tô Zezusi hã tãma 'rãsutu za'ra, timreme na:

— Wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu, dasiré ĩpoto da, ti'ai ãma. Taha wa, dama ĩpire di, sabadu na roti hã te dama 're ĩ'apisutu mono zéb da hã. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

3

Aibâ ĩsimizu prã hã, romhuri zahârizém na Zezusi te te ĩpesezé wasu'u
Mateusi 12.9-14; Rucasi 6.6-11

1 Tawamhã zudezu norĩ te, rowahutuzéb u, ma duré ãzé Zezusi hã. Tame te aibâ hã dame nhamra, ĩsimizu'rã're hã.

2 Tame te ni'wam norĩ hã Zezusi hã siwi 'madâ, zudezu norĩ te, romhuri zahârizém na, aibâ hã te te pese zô. E marĩ da. Sabadu na te te pese wa, te te siwi wẽ'õ da, romhuri zahârizém na roti, te te ĩ'madâ'â õ na.

3 Tawamhã Zezusi hã te aibâ 'mahâ:

— We aimorĩ ãwa.

4 Te duré da'ab'mahâ:

— E niha romhuri zahârizém na roti hã. E marĩ, wa za wa te dama 're 'manharĩ za'ra, romhuri zahârizém na, sabadu na hã. E ĩwẽ na, wa za wa te 're dapawaptob za'ra. E ĩwasété si, wa za wa te dama 're 'manharĩ za'ra. E romhuri zahârizém na, wa za wa te 're danho'reptu za'ra. E bâtâ na, wa te 're danho'reptu za'ra mono ãna, wa za taré wa te 're da'madâ'â za'ra. — Ãne te da'a'mahâ.

Tawamhã ni'wa hã asa te te ãma sada'âbâ õ di, Zezusi te te ĩsadanharĩ za'ra zém na hã.

5 Tawamhã Zezusi te da'ab'madâ. Te te ãma ĩrosa'rata norĩ ãma hã, toi õ di. Simirosa'rata
wasété nhiptete za'ra wa, ta norĩ ãma pẽ'ẽzé za'ra di. Tawamhã ĩsimizu'rã're ma, te tinha:
— Ma'ãpé, asimizu wahutu.
Tawamhã ma tô tinhimizu hã wahutu, aibâ hã. Taha wa, ma tô tinhimizu pese.
6 Te te pese pari, ma awa'awi wairé, parisezu norĩ hã. Tawamhã Erodihi niwĩ 're
ĩhâimana za'ra mono norĩ me, ma tô sima ãma roti za'ra, Zezusi te te sima hâiba za'ré
za'ra da.

Zezusi hã te te ĩda'apesezé wasu'u

7-8 Tawamhã Zezusi norĩ hã te ai'aba'ré, Darireza na ĩsõ'u nhisi u. Da'ahâ uptabi na
te ĩsarina ai'aba'ré ni, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Zudeza na
danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Zeruzarẽ hawimhã, duré Idumeza hawimhã,
duré Zodã pa zara hawimhã, duré Tiru hawimhã, duré Sido hawimhã. Zezusihi wasu'u
hã ma tô wapari za'ra ni aré, te te 're ĩda'apawapto mono zé wasu'u na hã. Taha wa, ma
tô ĩtẽme dasito, daro mono bâ.
9-10 Uburé ĩhâzé ré norĩ hã te ĩtẽme 're sisãmra, te te siwi upi da, tinhib'rata na. Taha
wa, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, te 'ru za'ra, uba're hã te te 'ma'âri za'ra da dawi, ĩwap
sébré da, da te dasiwi hâiba wati tõ da.
11 Wa'uburé te te 're ĩda'awamnarĩ mono norĩ hã, Zezusi te te 're 'madâ'â za'ra mono
wamhã, hi'rãtitõ te ĩpapara 're sina. Te duré siwi 'mahâ, sa'ẽtẽ:
— A hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra.
12 Taha wa, wa'uburé norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na te te dama sisi tõ za'ra da,
te sina sadawa uwati za'ra, Zezusi hã.

Aibâ 12 na ĩhâiba za'ra hã, Zezusi te te ĩpisutu za'ra zé wasu'u
Mateusi 10.1-4; Rucasi 6.12-16

13 Tawamhã ẽtẽ 'rãihâ na, ma tô sai'u Zezusi hã. Tame te te sima ĩwẽzéb uwaibaba, te
sitẽme sô tihârâ za'ra, aibâ norĩ zô. Sitẽme sô hârâ za'ra wa, ma tô ĩtẽme aihutu 'râwi.
14 Tawamhã 12 na ĩhâiba za'ra hã ma tô pisutu za'ra, ĩsiré a'â 're hâimana za'ra mono
da, nimahã na te te datẽme satõrĩ za'ra da, za te te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u na,
ĩsõwa te te 're dapo're pu'u za'ra mono da, ĩsadawa para. Tizadawa wasu'u'wa na ma tô
sisi za'ra oto.
15 Ma tô duré pisutu za'ra, ĩwaihu'u pese zarina, wa'uburé norĩ te te dama 're sãmra za'ra
mono da.
16-17 Aibâ norĩ hã, 12 na ĩhâiba hã ãne ĩsisi za'ra hã: Sima hã Pedru na, ma tô sisi
té, Zezusi hã. Ĩsiré norĩ hã ãne ĩsisi za'ra hã: Ti'adu, duré Zuwã, Zebedehe 'ra norĩ hã.
Bu'anezi na, ma tô sisi téb zahuré, Ti'adu norĩ hã Zezusi hã. Bu'anezi na, ĩsisi hã, tãirãrã
te wasu'u, ĩsisi té hã.
18-19 Duré ĩsiré norĩ hã ãne ĩsisi za'ra hã: Ãdéré, duré Piripi, duré Batoromezu, duré
Mateusi, duré Tome, duré Ti'adu, Apezuhu 'ra hã, duré Tadezu, duré Sima, Zeroti norĩ
niwĩ aré 're ĩhâimana mono hã, duré Zudasi Icarizoti, si'uihâ na Zezusihi hâiba nhomri'wa
da hã dama. Ãne ĩsisi za'ra hã.

Bezebuhu wasu'u
Mateusi 12.22-32; Rucasi 11.14-23; 12.10

20 Tawamhã Zezusi hã 'ri tẽme oto morĩ wamhã, da'ahâ na ma duré ĩtẽme dasito. Ĩtẽme
dasito mono wa, Zezusi norĩ hã saihuri waihu'u õ di.
21 Tawamhã Zezusihi wasu'u te te wapari za'ra wa, ma tô sô ai'aba'ré, ĩsisãnawã norĩ hã.
Ma tô ni'wam norĩ hã ĩ'rã siwamnarĩ na Zezusihi ãma romnomri za'ra. Taha wab zama,
te sô ai'aba'ré, Zezusihi zô, ĩsisãnawã norĩ hã.
22 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ hã,
Zeruzarẽ hawi datẽme ĩsihutu norĩ hã, ãne te taré sima rowasu'u za'ra, Zezusihi hâiba na:
— Õ hã Bezebuhu zadawa para te 're mo, wa'uburé norĩ nhib'apito zadawa para.
Bezebu hã romhõsi na te te 're pawapto, wa'uburé te te dama 're anhamra mono da.
— Ãne te taré 'râwi sima rowasu'u za'ra Zezusihi hâiba na, zudezu norĩ ma, rowahutu'wa
norĩ hã.
23-26 Tawamhã Zezusi te sima sô tihârâ za'ra, rowahutu'wa norĩ zô, marĩ hã te te tãma
waihu'u za'ra da, romnhimiré'é na. Tawamhã ĩtẽme simasa wamhã, ãne te tãma nharĩ
za'ra:
— E niha te za Satanasi hã tinhib'a'uwẽ norĩ hã te te dama 're sãmra. Te te dama 're
ĩsãmra mono da hã, mare di. Ãne wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, waihu'u
za'ra wa'aba da. Danhib'apito nhib'a'uwẽ norĩ hã 'râwim nherẽ, oto sisada 're simasa
mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Duré dasisãnawã nherẽ, dasisada 're dasimasa mono

wamhã, te aré 're dasi'uprosi, 'râwim nherẽ. Tane duré Satanasihi nhib'a'uwẽ norĩ hã 'râwi sisada 're simasa mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Tâibâ aré ĩsib'a'uwẽ norĩ hã. Taha wa, Satanasi hã tinhib'a'uwẽ norĩ hã te te dama 're ĩsãmra mono da hã, mare di.

27 — Ãne wa za duré aima rowasu'u za'ra wa'wa, marĩ hã ãma waihu'u za'ra wa'aba da. Ni'wa hã aibâ ĩsiptete nhorõwa u, sébré wamhã, ĩsibro hã te te tiwi ubumro da, te te tiwi ubumroi waihu'u õ di za, te te sima pawasisi õ ré hã. Te za a'â sima pawasisi. Taha parip si, te za ĩsibro hã tiwi ubumro, 'ri 're ĩromnhimi'wara mono hã, aibâ ĩsiptete wi. — Ãne te tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

28 Ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Ma'ãpé, ḭ̃wapari pese za'ra wa'aba za. Dawasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra mono nherẽ, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, da te ãma 're wasété za'ra mono nherẽ, dawasété na tãma 're dasiwasu'u za'ra mono wamhã, dawasédé hã tãma waihu'u pese di, te te dama 're ĩ'apari mono zéb da hã, te te oto da'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da.

29-30 Tane nherẽ, Ĩpẽ'ẽzani hã wẽ nherẽ, ĩsimiromhuri na da te 're wẽ'õ pese za'ra mono wamhã, taha na dawasédé hã te te dama 're apari mono õ di za. Te za te te da'ãma 're ab'madâ'â u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. — Ãne Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra, rowahutu'wa norĩ ma, taré te te sima rowasu'u za'ra wa, wa'uburé zadawa para, 're ĩmorĩ na. Ãne wẽ'õ te, ma tô ãne tãma waihu'u za'ra, te te waihu'u za'ra da.

Zezusihi na wasu'u, ĩsisãnawã norĩ wasu'u me
Mateusi 12.46-50; Rucasi 8.19-21

31 Tawamhã Zezusihi no norĩ hã ma tô ĩtẽme aihutu, tina me. Rowi simasab ré, ma da'maipo're pu'u za'ra, Zezusihi zô da'maihârâ da, ĩtẽme watobro za'ra da.

32 Da'ahâ na te ĩ'rata asimro ni. Tawamhã ni'wam norĩ hã te tãma rowasu'u za'ra, ãne:

— Ano norĩ hã te rowi asô aimasa, ana me. Te asô tihârâ za'ra. — Ãne te oto tãma rowasu'u za'ra.

33 Tawamhã tãma ĩrowasu'u'wa norĩ ma, ma tô waihu'u za'ra, ãne:

— E 'wa hã ḭ̃na. E 'wam norĩ hã ḭ̃no norĩ.

34 Tawamhã siwi ĩ'uirĩ'wa norĩ 'madâ'â sina, te ãne tinha:

— Ãhãta ḭ̃na. Ãhãta ḭ̃no norĩ. Ãhãta ḭ̃hidiba norĩ.

35 Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina, te te tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono norĩ hã, ta norĩ hã ḭ̃no, duré ta norĩ hã ḭ̃hidiba, duré ta norĩ hã ḭ̃na. — Ãne Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra, da te waihu'u za'ra da.

4

Aibâ hã amnho te te ĩ'anhamra mono zé wasu'u
Mateusi 13.1-23; Rucasi 8.4-15

1 Tawamhã Zezusi hã te duré dama rowahutu, Darireza ãma, ĩsõ'u zapoto 'rata. Da'ahâ uptabi na ĩtẽme dasito mono wa, ma uba're wa ãzé, â zada'ré prã na.

2 Tawamhã sa'ẽtẽ na ma tô dama rowaihu'u marĩ na, tinhimirowasu'u na romnhimiré'ézém na. Ãne te dama tinha:

3 — Ma'ãpé ḭ̃wapari pese za'ra wa'aba za. Amnho potozé wasu'u na, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Aibâ hã te buru u mo, ti'ai hâibâdâ wa, amnho hã te te anhamra mono da, poto mono da.

4 Tawamhã, amnho hã te te anhamra mono wamhã, nima norĩ hã bâdâdi zababa ma tô rere'e. Tawamhã sire hã ma te te uprosi uburé, poto mono õ ré.

5 Ẽtẽ nhisiwi ma duré nima norĩ hã rere'e. Ti'ai baihâire wa, ma tô 'wanhipré su'u, amnho hã.

6 Tawamhã bâdâ hã oto 'rãiwatobro wamhã, rowa'ro wa, ma ti'wanhipré 're za'ra, ĩsari hã te te rowa'réi mono õ wa.

7 Nima norĩ hã ma duré rere'e, wab'ru wazari. Tawamhã siré ma tô 'wanhipré. Siré 'wanhipré mono wamhã, ma te te ubu, wab'ru hã. Taha wa, 'rãi mono õ di, ta norĩ hã.

8 Ti'ai wẽ wa, ma duré nima norĩ hã rere'e. Tawamhã oto 'wanhipré 'rãihâ mono wamhã, ma tô ti'rã za'ra. 'Rãi mono wamhã, nima niwĩmhã 'rãi ahâ prã ti, rob're hã. Duré nima niwĩmhã 'rãi ahâ di. Duré nima niwĩmhã 'rãi pese uptabi di. — Ãne amnho potozé wasu'u na, ma tô dama rowasu'u, Zezusi hã.

9 Tawamhã ãne ma tô ãma dama 'rãsutu, timreme na:

— Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'ãpé ḭ̃wapari pese za'ra wa'aba, ḭ̃nhimirowasu'u na hã waihu'u za'ra wa'aba da. — Ãne ma tô ãma dama waihu'u.

10 Tawamhã dazahutu parip si, ni'wam norĩ dame ĩsimasa hã ma tô ĩtẽme sina rotété za'ra dawa'rãmi, aibâ 12 na ĩhâiba norĩ me. Tawamhã ãne te siwi 'mahâ:

— E niha amnho potozém na rowasu'u hã.
11-12 Taha wa, Zezusi asa ma tô ãma sada'âbâ za'ra:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã a norĩ wa'aba ma si, ma tô aima waihu'u za'ra wa'wa, dama ĩwaihu'u'õ hã, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na hã, sõ'awi te te dama waihu'u õ nherẽ. Ĩ̱zazei'õ'wa norĩ ma, wa za ĩ̱nhimiromnhimiré'é na si te tãma 're rowasu'u za'ra. Tawamhã ta norĩ hã titõmo na te te 're rob'madâ'â za'ra mono nherẽ, taré te za te te 're rob'madâ'â za'ra. Duré 're simipari za'ra mono nherẽ, taré te za 're simipari za'ra, te te 're waihu'u za'ra mono ãna. Te te 're waihu'u za'ra mono wamhã, te aré tiwasété wi 're sipizari za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono niwĩ, ĩwasédé hã te te ãma 're ab'madâ'â tõ mono da. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.
13 Tawamhã ma duré tãma waihu'u za'ra:
— A norĩ wa'wa hã waihu'u za'ra wa'aba õ wamhã, amnho potozém na te ĩrowasu'u hã, e niha te za tawamhã ĩ̱nhimirowasu'u amo hã ĩwaihu'u za'ra wa'wa. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.
14 Tawamhã ma duré tãma waihu'u za'ra:
— Amnho hã aibâ te te ĩ'anhamra mono hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, te wasu'u.
15 Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã, tipo're na te te 're ĩwapari za'ra mono hã, aiwa amnho hã bâdâdi zababa ĩrere'e mono ne, te za 're hâimana za'ra. Awa'awi te te wapari za'ra wamhã, Satanasi hã te za ĩtẽme tiwisi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te te tiwi âri za'ra da.
16 Ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã ẽtẽ nhisiwi ĩrere'e mono ne, te za 're hâimana za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, te za te te 're saze za'ra awa'awi, to sina.
17 Tane nherẽ, te za te te 're sazei hutu za'ra. Tawamhã ãté robzépada hã duré rowasédé hã te za ĩsazei'õ'wa norĩ hã te te tãma 're 'manharĩ za'ra. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã aré te te 're ĩsaze za'ra mono zé hã, te za te te 're sazei utõrĩ za'ra.
18 Ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã wab'ru wazari ĩrere'e mono ne, te 're hâimana za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te za te te 're wapari za'ra, taré.
19 Ãté marĩ na si te za duré te te 're rosa'rata za'ra. Ãté danhibro pese na si, te za te te sima 're rosa'rata za'ra, ĩwẽ uptabi newa. Ãté marĩ hã te za te te sima 're wẽ uptabi za'ra. Tawamhã rob're ĩ'rãi õ ne, tãma 're hâimana wẽ za'ra mono õ di za.
20 Ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã ti'ai wẽ wa ĩrere'e mono ne, te za 're hâimana za'ra. Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, te za te te sima 're wẽ za'ẽtẽ za'ra. Tawamhã rob're ĩ'rãi pese uptabi ne, te za hâimana wẽ uptabi na 're hâimana za'ra. — Ãne ma tô tinhimirowasu'u hã tãma 'rãsutu za'ra, Zezusi hã.

Rob'uiwẽzé wasu'u
Rucasi 8.16-18

21 Tawamhã te duré tãma rowasu'u za'ra:
— Rob'uiwẽzé hã 'ri 're wa'wa u, da te âri wamhã, e piza'a na te za upsibi ni. E daza'warizéb 'rowi, te za sãrĩ ni. Mare di. Ĩsima'warazém na si te za sõ'awi da te 're sõré, te te dama 're rob'uiwẽ za'ra mono da.
22-23 Taha wa, marĩ hã a'â dama ĩwaihu'u'õ hã, niwapsi dama waihu'u pese di za. Aipo're na ma tô ĩ̱nhimiroti hã ĩwapari za'ra wa'wa. Taha wa, ma'ãpé ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono, waihu'u za'ra wa'aba da.
24-25 — Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩsimirowaihu'u na te te 're 'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhã, taha zarina te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sa'ẽtẽ na tãma ãma 're sõprub za'ra, te te aré ãma 're ĩwaihu'u za'ra mono zém nhipai u, te te waihu'u pese za'ra da oto. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã ĩsimirowaihu'u na te te 're 'ruiwapari za'ra mono õ wamhã, ta norĩ wi te za tinhimirowaihu hã tãma waihu'u pese za'ra õ nherẽ, te te tiwi 're awaibu 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, te te aré ãma 're ĩwaihu'u za'ra mono zé hã. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Amnho potozé wasu'u

26 Tawamhã ma duré tãma waihu'u za'ra:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa, ãne. Aibâ hã ti'ai wa, te za amnho hã te te anhamra, poto mono da.
27 Tawamhã aibâ hã rĩtĩ ré nherẽ, duré sõtõ ré nherẽ, si'uihâ na te za ti'wanhipré za'ra, amnho hã. Te za ti'rãihâ za'ra. E niha te za ti'wanhipré za'ra. E niha te za ti'rãihâ za'ra. Aibâ hã te te waihu'u õ di.

28 Ti'ai 'rowim nherẽ, te za si'uihâ na 're 'wanhipré za'ra, 're 'rã za'ra mono da. Te za a'â
ti'wanhipré za'ra. Taha parip si, te za 're sitoro wairébé. Taha parip si te za 're 'rã za'ra.
29 'Rãi 'ré wapsi, te za oto 'rãihâ, ro'wa na aibâ hã, bâdâ hã oto ĩwa waptã'ã wa, te te
ĩ'rãihârizéb da hã. — Ãne ma tô tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Motada nhama 'rare wasu'u
Mateusi 13.31-32; Rucasi 13.18-19

30 Tawamhã ma duré tãma waihu'u za'ra:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé hã, e marĩ na, wa za ãma
romnhimiré'é.
31 Motada nhamare na, wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé hã. Motada nhamare hã syry uptabire di, aimawi
norĩ ma hã.
32 Tazahã da te 're zuri mono wamhã, 're 'wanhipré za'ra mono wamhã, te za ti'rãihâ
za'ra. Aimawi rob're hã te te 're sipai pese za'ra. Papo za'ẽtẽ wamhã, ĩsu 'rowi te za si norĩ
hã te te sima 're sasi za'ra. Ãne wa aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. — Ãne te tinha,
Zezusi hã.
33 Ãne ma tô Zezusi hã tinhimirowasu'u ahâ na te te ãma 're romnhimiré'é, marĩ hã da
te ãma 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã.
34 Tinhimiromnhimiré'é na si, ma tô te te dama 're rowasu'u. Tisiré 're ĩnomro mono
norĩ ma si, ma tô hâiba pisutu za'ra, te te tãma 're awaihu'u pese, sõ'awi.

Zezusi hã rowa'u'u ma, te te ĩnharĩzé wasu'u
Mateusi 8.23-27; Rucasi 8.22-25

35 Tawamhã Zezusi hã barana ma tô satõrĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã:
— Oto zara u, wa te saprĩ za'ra wa'aba. — Ãne ma tô satõrĩ za'ra.
36 Tawamhã te a'â dazatõrĩ za'ra, apâ dasi'aba'ré da. Taha pari, Zezusi hã uba're 're
ĩsébrézéb 're, ma asisi ĩsarina, zara u te te saprĩ za'ra da. Ni'wam norĩ hã te duré siré sari
za'ra uba're hã, Zezusihi zarina.
37 Tawamhã rowa'u hã ma tô watobro, sa'ẽtẽ na. Tawamhã âsisasi hã sa'ẽtẽ wamhã, ma
tô nasi asisi, uba're wa. Â hã te te ĩ'masisizéb u hã romhuture di oto.
38 Tane nherẽ, te Zezusi hã nhono, uba're na're ãma. Da'rã zaparizém na te 'rã zapa.
Taha wa, ma tô siwi utu. Ãne te oto siwi 'mahâ:
— Rowahutu'wa, wa za ai'utõrĩ ni. E wa'ãma aipẽ'ẽzé za'ra õ di za.
39 Tawamhã ma tô wahudu. Wahutu wamhã, rowa'u'u ma, te tinha, wa'u'utu da. Duré
âsisasisi ma zama, te tinha, ãne:
— Ma'ãpé ai'âtu na.
Tawamhã ma tô sazâ, rowa'u hã. Ma tô duré ti'âtu oto.
40 Tawamhã Zezusi hã te ãne tãma nharĩ za'ra:
— E marĩ da, ma aipahi za'ra wa'wa. E niha zahadu asiwi 're ĩ̱umnhasi za'ra wa'aba
mono zé hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono õ di.
41 Tawamhã te sima rowasu'u za'ra:
— Pra, e niha õ hã ĩwaihu'u pe. Ĩsadawa hawi ma rowa'u hã sazâ, âsisasisi zama. — Ãne
te sima rowasu'u za'ra. Õne hã tãma sa'rese za'ra õ wa, ma tãma tipahi za'ra.

5

Aibâ hã wa'uburé ré 're ĩmorĩ hã, Zezusi te te ĩpawaptobzé wasu'u
Mateusi 8.28-34; Rucasi 8.26-39

1 Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô zara u aihutu, Zeraza na danhipti'a nho'õmo nhisi u.
Darireza ãma ĩsõ'u zapoto zara niwĩ, Zeraza hã.
2 Tawamhã uba're hawi watobro wamhã, ma tô aibâ hã wa'uburé ré 're ĩmorĩ hã sina
uzusi.
3-4 Aibâ hã adâ'â 'ru hawi, ma tô ĩtẽme watobro. Adâ'â 'ru ãma, te 're sãmra. Te aré da
te 're pawasisi, ĩsi'uwazi nhorõ rutu na. Te aré duré da te 're hiwasisi. Tazahã ma tô te te
sina 're anhinarĩ. Ni'wa hã sada 're siptete waihu'u mono õ di.
5 Bâtâ sidâpâsi, duré mara sidâpâsi te adâ'â 'ru ãma 're hâimana, ẽtẽ 'rãihâ ãma zama,
sadari sina. Ẽtẽ na te duré 're sisihâri u'âsi.
6 Romhâ na, ma tô aibâ hã tisã, Zezusi hã. Te te sãmri wa, te ĩtẽme wara, Zezusihi u.
Tawamhã hi'rãtitõ ma tô ĩpapara aime.
7 Sa'ẽtẽ te 'mahâ, ãne:
— Zezusi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, danhipai u 're ĩsãmra mono 'ra, e marĩ ĩ̱'ãma 'manharĩ
da, te we aimo. Ĩ̱'azâri õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a, wa ĩ̱sina aipa'uwati.

8 Ãne te Zezusihi ma tinha wa'uburé hã, te te tãma rob'rui wa, aibâ hâiba hawi watobro da.
9 Tawamhã Zezusi te ĩsisi zô sadanha:
— E niha asisi hã.
— Ahâ na, ĩ̱nhisi hã. E marĩ wa. Wa norĩ hã wa'ahâ wa. — Ãne te Zezusihi ma sisisi.
10 Tawamhã Zezusihi wi, te nasi tiwi rowaptẽ, wa'uburé norĩ ma, te te rob'ru tõ da, darob amoi u, si'aba'ré tõ da.
11 Tawamhã romhutu na te uhâbâ hã tisa te te 're huri, ahâ na, sa'a ãma.
12 Tawamhã wa'uburé norĩ hã te Zezusihi wi sina rowaptẽrẽ za'ra, uhâbâi u:
— Ma'ãpé uhâbâi u wazatõrĩ za'ra na, ĩhâiba 're, 're wasi'ubumroi mono da oto.
13 Tawamhã ma tô tãma rob'ru za'ra, aibâ hâiba hawi wairébé da, uhâbâ hâiba 're, sisisi da. Tawamhã uhâbâ hâiba 're sisisi wi, uhâbâ te sisa're, wara sina, ĩ'rã sipra u. Âi ba ma rere. Âi ba rere'e wa, ma uburé ai'utõ, uhâbâ hã. 2 miu na ma tidâ'â za'ra.
14 Si'utõrĩ wi, te uhâbâ 'madâ'â'wa norĩ hã ĩsiti sisa're wara sina, 'ri ahâ u, te te dama rowasu'u za'ra da, rom na 'ri wa'õtõ ãma zama. Tawamhã da'ahâ na ma tô ĩtẽme ai'aba'ré ni, da te 'madâ'â za'ra da.
15 Tawamhã Zezusihi u dasihutu wamhã, ma tô aibâ hã 'madâ'â za'ra ni, wa'uburé norĩ ré aré 're ĩmorĩ hã. Uza ré, te oto nhamra, rowẽ na. Tawamhã ma tô tãma tapahi za'ra ni, õne hã dama sa'rese õ wa.
16 Tawamhã ãma ĩ'madâ'â za'ra 'wa norĩ hã, te aibâ wasu'u hã dama wasu'u za'ra, ĩsihutu norĩ ma. Aibâ hã Zezusi te te ĩpawaptobzém na, duré uhâbâi ma, te te ĩrob'manharĩzém na zama, te dama rowasu'u za'ra.
17 Tawamhã, te siwi satõ, danhipti'ai hawi watobro da, Zezusi hã.
18 Taha wa, Zezusi ma oto ãzé uba're wa, danhiti morĩ da. Uba're wa, sébré wi, te aibâ hã ãne sina 'mahâ, wa'uburé ré aré 're ĩmorĩ hã:
— Ma'ãpé ĩ̱ma pisutu, asiré 're ĩ̱morĩ da.
19 Tane nherẽ, Zezusi te te ãma sazei õ di. Taha wa, ma te aibâ ma waihu'u, ãne:
— Apâ te za aimo, asõrõwa u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwẽ na te te aipawaptobzém na asisãnawã norĩ ma, asiwasu'u da.
20 Tawamhã te oto mo, aibâ hã. Zezusi, ĩwẽ na te te ĩpawaptobzém na, ma tô te te dama 're rowasu'u, Decapori na danhipti'a nho'õmo nhisi 're. Tawamhã ĩsimirowasu'u na da te 're wapari za'ra mono wamhã, ma tô ãma 're datob'uzu za'ra.

Zairuhu 'ra wasu'u, pi'õi wasu'u me
Mateusi 9.18-26; Rucasi 8.40-56

21 Tawamhã Zezusi hã ma tô apâ saprĩ, zara u. Da'ahâ na, ma ĩtẽme tasi'rã'õtõ ni, â zaihâ u hã.
22 Tawamhã aibâ hã ma ĩtẽme wi, Zairu na ĩsisi hã zudezu norĩ te, rowahutuzé 'madâ'â'wa hã. Ĩtẽme wisi wi, ma tô hi'rãtitõ aime, Zezusihi papara.
23 Ãne te tãma tinha:
— Ĩ̱'ra hã hâzé ahâ di, azaruture hã. Te za ĩ̱wi dârâ. Taha wa, te za ãma ĩ̱siré aimo, asib'rada hã ãma nomri da, ĩ̱ma pese da, dâ'â tõ da. — Ãne ma tô tãma tinha.
24 Tawamhã Zezusi te ĩme mo. Da'ahâ na ĩsiré dasi'aba'réi wamhã, ma dasiwi hâiba wati ni.
25 Tawamhã morĩ ré, ma pi'õ hã ĩtẽme wi, ĩhâzé te te 're ĩ'manharĩ mono hã. Wahub ahâ na te hâzé ré 're hâimana, 12 na ãma ĩwahubzé hã.
26 Dawede'wa norĩ hã ma tô ahâ na te te 're wede za'ra. Dawede'wa nhib'rata 're hâimana mono ré, ma tô te te 're robzépata za'ẽtẽ, pi'õ hã. Uburé tinhibro hã ma tiwede'wa norĩ ma uprosi, tiwede wa'âbâzém na. Taha wa, 're séptâ'â mono õ wa, ma tô ĩhâzé hã te te tiwi 're wasété u'âsi, ĩhâiba hã.
27-29 Tawamhã Zezusihi wasu'u te te wapari wamhã, dawa'wa u ma tô ãzé, ĩbabarãi hawi. Ãne ĩsimirosa'rada hã: “Zezusihi uza si te tiwi upi nherẽ, wa za ĩ̱pese.” Ãne te sima rosa'rata, pi'õ hã. Taha wa, te ĩtẽme mo. Ĩ'uza si ma tiwi upi. Tawamhã ĩ'uza te te tiwi upi wi, awa'awi ma tô séptârâ. Marĩ hã tãma ĩsipari na, ma tô 'râwi sihâiba waihu'u.
30 Awa'awi ma tô duré sina waihu'u, Zezusi hã tiwaihu'u pese na te te ĩda'maipese na. Taha wa, ma aipi'ra, da'ahâ wa'wa. Ãne te tawamhã da'a'mahâ:
— E 'wa hã ma ĩ̱'uza hã ĩ̱wi upi.
31 Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã te asa tãma nharĩ za'ra:
— Oro aihĩni ai'ãma wasi'uirĩ mono za, te ĩwa'azadanha. — Ãne te asa tãma nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã.
32 Tane nherẽ, Zezusi hã ti'upi'wa zô te te 're rob'madâ'â.

33 Taha wa, te ĩtẽme mo, pi'õ hã. Ma tô sihâiba waihu'u, ĩhâzé te te tãma ĩpari na. Taha wa, pahi nherẽ, te ĩtẽme mo, rẽrẽ'ẽ sina. Hi'rãtitõ ma aime Zezusihi papara, tãma siwasu'u da. Ma tô tãma siwasu'u pese, pi'õ hã.
34 Tawamhã Zezusi ma tô tãma waihu'u:
— Ĩ̱hidiba, za te aipesezém na, asina ĩ̱'umnhasi wa, ma tô aihâzé hã aima apa. Rowẽ na si aimorĩ. Ma tô aipe. — Ãne ma tô tãma waihu'u.
35 Tawamhã pi'õi ma, te te rowasu'u ré, ma tô aihutu, Zairuhu nhorõwa hawimhã tãma ĩromhuri'wa norĩ hã. Ãne te tãma rowasu'u za'ra:
— Ai'ra azaruture hã ma tô aiwi dârâ. Simiromhuri nherẽ, rowahutu'wai wi, ro'wa'ré õ'umnhasite, te za ãma ĩrosazâ. — Ãne te tãma rowasu'u za'ra.
36-37 Tazahã ĩsimirowasu'u za'ra hã te te 'madâ'â õ di, Zezusi hã. Taha wa, te Zairuhu ma tinha:
— Ai'ra wasu'u ma, aipahi tõ. Ĩ̱wétési ĩ̱'umnhasi, te aipawaptob da. — Ãne ma tãma waihu'u. Ni'wa hã ĩsiré morĩ tõ da, ma tô pisutu za'ra, Pedru norĩ hã Ti'adu, Zuwã norĩ me si, ĩsiré si'aba'réi da, Zairuhu 'ra u. Ti'adu, duré Zuwã, ta norĩ hã tisisãnawã zahuré.
38 Tawamhã Zairuhu nhorõwa u sihutu wamhã, ma tô da'ab'madâ, Zezusi hã. Azarutu ãma te ta'ry'ry ni, dawawai 'rãihâ sina. Taha wa, ro'wa'rutu di 'ri paramhã.
39 Tawamhã te dama tinha:
— E marĩ wa, te ai'ahâ na aiwa'õ za'ra wa'wa. Azaruture hã dâ'â õ di. Taré te nhono. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.
40 Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:
— Oro taré sõtõ za. Pẽ'ẽzani õ di.
Tawamhã Zezusi hã ma tô dama rob'ru, rob u dawairébé da, uburé. Si'ubdatõ ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô ĩsiré asisi, 'ri 're wa'wa u, ĩnomrozéb u hã. Ĩna norĩ si, ma tô ĩsiré tizasi zahuré.
41 Tawamhã ma tô pa'â, Zezusi hã. Ãne te tãma tinha:
— Tarita tumi.
Ãne ãma ĩsaprĩzé hã: “Azaruture aiwahutu.”
42 Tô awa'awi azaruture hã ma wahudu, 12 na ãma ĩwahu hã. Para na te oto 're mo. Tawamhã uburé 'ri para ĩsimasam norĩ hã ma ãma titob'uzu za'ra.
43 Tawamhã Zezusi te ĩna norĩ ma nharĩ zahuré, rowasu'u na te te dama ãma ropé zahuré tõ da. Mram na si, te duré wada'uri zahuré, ti'ra ma, te te a zahuré da.

6

Zezusi hã Nazaré u ĩmorĩzé wasu'u
Mateusi 13.53-58; Rucasi 4.16-30

1 Tawamhã Zezusi norĩ hã Nazaré u, ma tô apâ ai'aba're, Zezusi hã aré 're ĩhâimana mono zéb u.
2-4 Tawamhã datẽme sihutu wamhã, zudezu norĩ te, romhuri zahârizém na te oto dama rowahutu, sabadu na, rowahutuzéb ãma. Da'ahâ na da te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni, ĩsimirowasu'u na hã. Ãne te duré ãma tasisadanharĩ za'ra ni:
— Pra. E ma hawimhã, ma uburé marĩ hã awaihu'u, waihu'u pese na, te te dama 're ĩrowasu'u mono da hã. E niha bété õhõ ma si waihu'u pese di, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono zéb da hã. Õ hã wede'é na romhuri'wa, Marizaha 'ra. Ĩno norĩ hã Ti'adu, duré Zuzé, duré Zuda, duré Sima. Ĩhidiba norĩ hã te duré wa'rata 're hâimana za'ra. — Ãne te ãma dasima romnhoré za'ra ni.
Ãne wa, Zezusihi zô datob'uzu za'ra õ di, dama waihu'u pese wa, ãne na hã. Taha wa, ma ãne dama waihu'u, Zezusi hã:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã daro mono bâ datẽme 're nomro mono wamhã, ĩsimiroti na wazép sina, te za sô 're datob'uzu za'ra. Ĩsipti'ai ãma si sô 're datob'uzu za'ra mono õ di za, ĩsipti'ai ãma wa. Ĩsisãnawã norĩ zama, sô 're tob'uzu za'ra mono õ di za, ĩsõrõwa ãma ĩsiré 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ zama. — Ãne sõ'awib õ nherẽ, ma tô dama siwasu'u, Zezusi hã.
5 Taha wa, Nazaré ãma sô datob'uzu za'ra õ wa, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã ahâ na te te dama 'manharĩ õ di, tiwaihu'u pese na hã. Ni'wam norĩ si, ma tô upi za'ra, tinhib'rata na te te pese za'ra da, da'umro na.
6 Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na da te dasiwi saze za'ra õ wa, te taré da'ãma rosa'rata, da te dasiwi ĩsaze za'ra õ zém na hã.
Tawamhã Nazaré 'rata 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma, te te 're rowahutu oto Zezusi hã, 'ri wa'õtõ mono bâ.

Zezusi hã tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã te te datẽme ĩsatõrĩ za'ra zé wasu'u
Mateusi 10.5-15; Rucasi 9.1-6

7 Tawamhã tisiré 're ĩnomro mono norĩ zô, te tihârâ za'ra, aibâ 12 na ĩhâiba norĩ zô. Taha pari, ma tô maparane si te te apisutu, daro mono bâ si'aba'ré da, datẽme. Si'aba'réi õ ré, ma tô duré tãma pisutu za'ra, ĩsimiromhõsi zarina, wa'uburé hã te te dama 're sãmra za'ra mono da.
8 Ma duré tãma waihu'u za'ra, marĩ hã te te siré 'wasari tõ da, bâdâdi na da hã. Tisiwazusizéb ré si si'aba'ré da, ma tô tãma waihu'u za'ra. Mra hã duré romramizé hã duré rob'uiprazé hã te te 'wasari tõ da, ma tô duré tãma waihu'u za'ra.
9 Tipara'uza ré si si'aba'ré da, ma tô tãma waihu'u za'ra. Duré da'uza ĩhâpa ĩsõ'utu'u hã te te 'wasari tõ da, tihâiba na ré si si'aba'ré da, ma tô tãma waihu'u za'ra.
10 Ãne ma tô duré tãma waihu'u za'ra:
— Darob u, 're aihutu aba mono wamhã, te te 're ĩ'aiwaibui wẽ wa'aba mono norĩ nhorõwa ãma si, te za a'â 're asimroi wa'aba mo, darob amoi u, duré 're aiwairébé aba mono õ ré.
11 Da te 're aiwaibui wẽ za'ra wa'aba mono õ wamhã, duré da te 're aiwapari ze za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za dahawi 're aiwairébé su'u aba mo. Tawamhã dahawi 're aiwairébé aba mono õ ré, te za asisa'u aipara zapru hã 're ĩtata'a za'ra wa'aba mo, ti'ai u 're rere'e mono da, dapo're õ na 're danomro mono wa, 'râwi 're dasisãmri za'ra mono da. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.
12 Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã te oto datẽme ai'aba'ré, te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, dawaséte wi 're dasipizari za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono niwĩ.
13 Wa'uburé hã te te oto dama 're sãmra za'ra. Duré azeitona 'rãi wa'u wam na, te te 're da'rãi u'ré za'ra mono pari, ma tô da'ahâ na te te 're dapese za'ra, dahâzé u'âsi 're ĩdahâimana za'ra mono hã.

Zuwã Batitaha dâ'âzé wasu'u
Mateusi 14.1-12; Rucasi 9.7-9

14 Tawamhã apito Erodi hã ma tô Zezusihi wasu'u hã wapa, ĩwasu'uwẽ hã daro mono bâ waptã'ã mono wa. Ãne te ni'wam norĩ hã Zezusihi wasu'u na taré te te sima 're romnomri za'ra:
— Õ hã, Zuwã Batita apâ ĩhâiwa'udu. Taha wa, te marĩ hã dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ, tiwaihu'u pese na. — Ãne te te sima ãma 're romnomri za'ra, taré.
15 Ni'wam norĩ hã te duré te te sima ãma 're romnomri za'ra, ãne:
— Õ hã Eriasi, duréihã dâ'â nherẽ, apâ ĩhâiwa'udu. — Ãne te te ãma sima 're romnomri za'ra, taré. Ni'wam norĩ hã te duré te te sima ãma 're romnomri za'ra, ãne:
— Õ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, duréihã 're ĩnomro mono norĩ ne hã. — Ãne te Zezusihi wasu'u na taré da te dasima ãma 're romnomri za'ra.
16 Tawamhã apito Erodi, ma tô Zezusihi wasu'u na hã danhimirowasu'u hã wapa. Tawamhã ãne te tinha:
— Tô õ hã, Zuwã Batita. Te 'rui wa, da te butu nhizâri nherẽ, apâ ĩhâiwa'udu te 're mo. — Ãne ma tô Erodi hã Zuwã Batita dama wasu'u, ta hã newa.
17-18 Erodi hã ma tô aré dama ti'ru, Zuwã Batita da te dasiwi pawasisi da, da te dasiwi sẽrẽ da, dazazéb 're, 're sa mono da. Ãne ma tô Erodi hã Zuwãhã ma, rob'manharĩ wasété. E marĩ da. Ĩmro ma, tãma rowẽ da, Erodizaha ma. Tinoi wi, ãma ĩsi'ré na, ma timro, Piripihi mro na, Erodi hã. Ãma mro wa, Zuwã ma tô Erodihi ma tinha: "'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã ãne: 'Asisãnawãi mro hã tiwi ãma 're ai'ré za'ra wa'aba mono õ di za.' " — Ãne ma tô Erodihi ma waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã.
19-20 Taha wa, Erodiza hã te te sina 're mreme 'ruiwapari, Zuwã hã. Te te wĩrĩ neza. Tane nherẽ, te te wĩrĩ waihu'u õ di. E marĩ wa. Erodi hã te te tiwi 're 'madâ'â pese, Zuwã Batita hã. Zuwã hã wẽ uptabi na, te dama 're hâimana. Ãne na ma tô ĩhâimanazém na waihu'u, Erodi hã. Taha wa, sina 're pahi mono wa, ma tô dawi te te 're 'madâ'â pese, Zuwã hã. Zuwãhã nhimirowasu'u hã te nasi wapa, Erodi hã. Tawamhã wapari ze na nasi te te wapari wa, zahadu rosa'rada te te sima ãma waihu'u õ di Erodi hã, Zuwã Batitaha ãma hã.
21 Tawamhã ma tô bâdâ hã pisutu Erodi hã, ĩwa ĩwaptã'ãzém na dasipo're pu'u za'ra wa, ĩsiré dasa hã da te huri da. Taha wa, ma tô dama ĩpire norĩ hã ĩsiré tisa tihu, da'wapéi'wa norĩ nhib'apito norĩ hã, duré Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma dama ĩpire 're

ĩhâimana za'ra mono hã. Tawamhã aihĩni dasiré dasaihuri ré, Erodizaha ma wẽ di, Zuwã Batita ĩdâ'âzéb da hã.
22 Taha wa, dasaihuri ré, ma Erodizaha 'ra sipi'õ hã ãzé 'ri para u, dama sipese da. Tawamhã Erodi norĩ hã ma tô ãma uze za'ra, tãma sipese za'ra wẽ te. Taha wa, te apito hã azarutu ma tinha:
— Marĩ ḭ̃wi waptẽrẽ, asima ĩwẽzéb uwaibaba. Tawamhã wa za aima tisõ.
23 Tô sena marĩ ḭ̃wi waptẽrẽ wamhã, wa za aima ãma uwaimra. Ḭ̃nhipti'a ḭ̃wi waptẽrẽ wamhã, aiwa wa za ãma aipo'o aima, ate da, duré ḭ̃te da. — Ãne ma tô tãma waihu'u, azarutu ma.
24 Taha wa, te tina u a'â mo, marĩ hã apito wi te te ĩwaptẽrẽ da na, te te sadawa pibu da, tina hã. Tawamhã ĩna hã ãne te asa tãma tinha:
— Ma'ãpé, Zuwã Batitaha 'rã si tiwi waptẽrẽ, taha si te te aima sõmri da. — Ãne ma ti'ra ma waihu'u.
25 Taha wa, si'aba'ré na ma apâ ãzé apito u, azarudu hã. Tawamhã ãne te apito ma tinha:
— Zuwã Batitaha 'rã si, wa ḭ̃sima wẽ, piza'a 're nho'a wa, ḭ̃ma hiri da, ãhãna awa'awi. — Ãne te tiwi waptẽ.
26 Tawamhã ma tô tiwi tirobzei'õ, apito Erodihi wi. Tane nherẽ, uburé sô ĩdahârâ norĩ nho'a, te te azarutu ma ropisutu wa, ma tô tãma ãma uwaimra, te te tiwi ĩwaptẽrẽzéb uwaibaba.
27 Tawamhã ma tô ti'ru, awa'awi ĩ'rã te te we âri da, da'wapéi'wa hã. Tawamhã awa'awi te sô mo, dazazéb u. Tame awa'awi ma tô butu nhizâ, Zuwã Batita hã.
28 Taha wa, te awa'awi ti'â, piza'a 'renho'a wa, azarutu ma, te te sõmri da. Te te tãma sõmri parip si, ma tina ma oto tisõ, Zuwã Batitaha 'rã hã.
29 Tawamhã Zuwã Batitaha zawi'wa norĩ hã ĩwasu'u te te wapari za'ra wamhã, ma tô sô ai'aba'ré, ĩhâiba zô, te te siwi sẽrẽ da, ab're 're.

Zezusi hã dasa na te te ĩdapawaptobzém na rowasu'u
Mateusi 14.13-21; Rucasi 9.10-17; Zuwã 6.1-14

30 Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã darob amoi hawi apâ sihutu wamhã, Zezusihi ma, ma tô siwasu'u za'ra, ĩwẽ na te te ĩdapawaptob za'ra mono zém na hã. Duré te te dama ĩrowasu'u za'ra mono zém na zama ma tô tãma siwasu'u za'ra.
31 Tawamhã da'ahâ uptabi na ĩtẽme dasisamarĩ pese wa, saihuri waihu'u õ di, Zezusi norĩ hã. Taha wa, ma tô ãne satõrĩ za'ra, Zezusi hã:
— Oto wasi'aba'réi wa'aba a'ubuni u, wawa'utu za'ra da a'â, danhiti.
32 Tawamhã hâiba pisutu te oto ai'aba'ré, uba're u. Uba're wa, ma tô asisi, zara u te te saprĩ za'ra da, danhiti hâimana za'ra da a'â, zara niwĩ.
33 Tane nherẽ, da'ahâ na ma tô waihu'u za'ra ni, zara u te te ĩsaprĩ za'ra na hã. Taha wa, ma tô ĩsõ'rãmib za'ra dasisa're, â zada'réi baba, Zezusi norĩ nho'rãmi, daza'rui mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã. Tawamhã Zezusi norĩ wana, ma tô aihutu ni.
34 Tawamhã Zezusi hã uba're hawi watobro wi, ma tô da'ahâ uptabi na da'ab'madâ. Taha wa, ma tô da'ãma tipẽ'ẽzé, pone'ẽrebâ 'madâ'â ãna 're ĩnomro mono ne, 're danomro mono wa. Tawamhã tame ma tô marĩ na tinhimirowasu'u ahâ uptabi na dapawapto, Zezusi hã.
35 Tame tiwi hâiwahâ wamhã, Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ hã ma ĩtẽme ubumro. Ãne ma Zezusihi ma waihu'u za'ra:
— A'ubuni wi wahâimana za'ra ré, ma wawi tihâiwahâ za'ra.
36 E dama rob'rui õ di za, dasi'aba'ré da, marĩ hã dasazéb da, da te dasima uipra za'ra da, re na 'ri ĩsimasa mono u, 'ri wa'õtõ u zama.
37 Tawamhã Zezusi, ma tô asa tãma waihu'u za'ra:
— Mare di. A norĩ wa'wa hã te za dama ĩ'a za'ra wa'wa, dasaihuri da.
Tawamhã asa ma duré tãma waihu'u za'ra, Zezusihi ma:
— E niha wa za dasa hã dama uipra za'ra ni, da'ahâ uptabi nherẽ. Rob'uiprazé hã ahâ uptabi na, wama hâimana za'ra 'wa'âhã, 200 na wa aré dasa hã dama uipra za'ra ni, ĩ'u'ẽtẽ wapu hã.
38 Tawamhã Zezusi te asa sô sadanharĩ za'ra:
— E niha te bété ĩ'u'ẽtẽ wapu hã aima tihâimana za'ra wa'wa. Ma'ãpé sô sabu za'ra wa'aba.
Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã te te sabu za'ra pari wamhã, Zezusihi ma, te wasu'u za'ra:
— 5 na ĩhâiba hã ĩ'u'ẽtẽ wapu hã, duré maparane pe'a hã. — Ãne ma apâ Zezusihi ma waihu'u za'ra.

39 Tawamhã Zezusi hã ma tô dama waihu'u, dui wa, dawa'õtõ mono bâ dasi'ubumroi
mono da, uburé.
40 Taha wa, dui wa, te oto dasi'ubumro, ni'wam norĩ si 100 na ĩhâiba hã, duré ni'wam
norĩ hã 50 na ĩhâiba hã.
41 Tawamhã ma tô oto ĩ'u'ẽtẽ wapu hã waibu, 5 na ĩhâiba hã. Pe'a zama ma duré timra.
Tawamhã hâiwa u te ĩré rob'madâ. Timama ãma te tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tô te
te wẽ'ẽ, ĩ'u'ẽtẽ wapu hã. Te te wẽ'ẽi mono pari, ma tô tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma sõmri
za'ra, te te dama sõmri za'ra mono da. Pe'a zama, ma tô te te wẽ'ẽ zahuré, te te duré dama
sõmri za'ra mono da.
42 Tawamhã ĩ'u'ẽtẽ wapu hã umrore nherẽ, wẽ'ẽi ahâ di. Duré pe'a hã maparane nherẽ,
wẽ'ẽi ahâ di. Taha wa, ma tô aihĩni dasa hã huri ni. Ma tô duré da te 'mahâpãrĩ. Da'ahâ
uptabi nherẽ, da'ãma si'utõrĩ õ di.
43 Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô apâ si'õtõ 're te te sé, danho'rada hã,
ĩ'u'ẽtẽ wapu wẽ'ẽ hã, pe'a wẽ'ẽ zama. 12 na ĩré hã si'õno hã, danho'rata ré hã. Si'õtõ 'remhã
'masisi di.
44 5 miu na aibâ norĩ hã ĩhâiba hã, ĩ'u'ẽtẽ wapu na ĩsaihuri hã.

Zezusi hã â nhisi baba ĩmorĩzé wasu'u
Mateusi 14.22-33; Zuwã 6.15-21

45 Taha pari, ma tô Zezusi hã tãma rob'ru za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, uba're
wa sisisi da, ĩwana te te saprĩ za'ra da zara u, Besada na 'ri wa'õtõ nhisi u, si'aba'ré da,
ĩwana. Tawamhã Zezusi hã te a'â ĩsa'u tizab za'ra, te te dama rob'ru da, danhorõwa u, da
te ropéi mono da.
46 Te te dama rob'rui pari, te ẽtẽ 'rãihâ u mo, Timama ma, mreme da.
47 Tawamhã oto tiwi mara za'ra wamhã, uba're hã â wa'wa u, ma tô ĩré tihâimana za'ra.
Taha ré, Zezusi hã siwaprosi te a'â tihâiba, ẽtẽ 'rãihâ ãma.
48 Tawamhã ẽtẽ 'rãihâ hawi, ma tô 'madâ'â za'ra tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã, uba're
sari na si'u'ẽtẽ za'ra mono ré, rowa'u'u za'ẽne apâ te te tiwi wabzuri za'ra mono wa, uba're
hã ĩsõ'õmoi baba te te rowapõrĩ za'ra wa. Taha ré, ma tô Zezusi hã ĩtẽme timorĩ za'ra â
nhisi baba, mara hâ ré. Tawamhã ĩsõ'rãmi te aré timorĩ za'ra, Zezusi hã.
49-50 Â nhisi baba ĩtẽme morĩ za'ra wamhã, te ãma rosa'rata za'ra, adâ'â hâiba warõ newa.
Taha wa, tãma pahi za'ra wa, te tãma 're sadari za'ra. Taha wa, te Zezusi hã awa'awi tãma
si'mahârâ za'ra, ãne:
— Wa hã wa we atẽme ĩ̱morĩ 'wa. Ĩ̱ma aipahi za'ra wa'aba õ di za.
51-52 Tawamhã awa'awi uba're wa, ma tô ĩtẽme tizébré za'ra. Sébré wi, ma rowa'u hã
sazâ. Taha wa, rowa'u te te ĩsazârizém na, ma ãma titob'uzu za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono
norĩ hã. E marĩ wa. Zezusi hã ĩ'u'ẽtẽ wapu te te dama wẽ'ẽi mono wamhã, ahâ di. Tane
nherẽ, te te siwi ãma waihu'u su'u õ di, ĩwaihu'u pese uptabi na hã.

Zezusi hã, Zenezaré ãma te te ĩda'apesezé wasu'u
Mateusi 14.34-36

53 Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô saprĩ za'ra, ĩsõ'u na zara u. Te te saprĩ za'ra wamhã,
ma tô aihutu, Zenezaré na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Tame ma tô â zada'ré ãma, uba're
na ãma wasisi za'ra.
54 Tawamhã uba're hawi wairébé wamhã, awa'awi ma tô dasiwi waihu'u za'ra ni, Zezusi
hã.
55 Tawamhã daza'rui mono bâ, ma tô ĩhâzé ré norĩ hã ĩtẽme 'wasari ni, Zezusihi
hâimanazéb u, ĩsimiwaptâ ré.
56 Daro mono bâ te Zezusi hã datẽme 're mo, 'ri wa'õtõ u zama 'ri nho'õmo u zama, re na
'ri ĩsimasa mono u zama. Darob u datẽme 're simasisi mono wi, ma tô ĩhâzé ré norĩ hã da
te tãma 're sa'ra za'ra, 'ri nhi'riti wa, da te dasina 're ĩ'ubumroi mono zéb ãma. Tawamhã
ma tô tiwi rowaptẽrẽ za'ra ni, ĩ'uza nhisutu si ĩhâzé ré norĩ hã te te tiwi 're upi za'ra mono
da. Tawamhã ĩ'uza nhisutu si te te tiwi 're upi za'ra mono nherẽ, ma tô 're séptâ'â za'ra,
uburé ĩhâzé ré norĩ hã.

7

Zudezu norĩ hi'rata hâimanazém na, parisezu norĩ ma, Zezusi te te ĩwaihu'uzé wasu'u
Mateusi 15.1-9

1 Tawamhã aibâ norĩ hã Zeruzarẽ hawi ĩsihudu hã ma tô Zezusihi u si'rã'õtõ, zudezu
norĩ hã. Ta norĩ hã parisezu, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré
na dama rowahutu'wa norĩ.
2 Ta norĩ hã ma tô 'madâ'â za'ra, Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ hã, parisezu norĩ
nhimiroti hã te te 'madâ'â za'ra ãna, saihuri wa, simisõi pese ãna.

3-4 Zudezu norĩ hã tihi'rata norĩ nhimiroti zarina si, te 're hâimana za'ra. Tisiré zudezu
norĩ nhipai u, te taha si te te 're 'madâ'â pese za'ra, parisezu norĩ hã. Taha wa, 're simisõi
pese za'ra mono parip si, te za 're saihuri. Duré marĩ hã dasai wedezém hawi 'ri tẽme te
te 're ĩ'ãwisi za'ra mono hã, te za te te 're upsõi pese za'ra, ãma 're saihuri mono õ ré. Duré
te za hâsizé hã te te 're upsõi pese za'ra, duré piza'a hã duré piza'a ĩsi'uwazi 'manharĩ hã,
tihi'rata norĩ nhimiroti zarina.
5 Taha wa, parisezu norĩ hã Zezusihi u si'rã'õtõ wamhã, ma tô Zezusi hã siwi 'mahâ,
rowahutu'wa norĩ me:
— E marĩ wa, te bété asiré 're ĩnomro mono norĩ hã simisõi ãna 're saihuri, wahi'rata
norĩ nhimiroti na te te rosa'rata za'ra ãna.
6-7 Taha wa, ma tô Zezusi hã asa ãma sada'âbâ za'ra, ãne:
— Tô senai õ di, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã. Duréihã Iza'iza hã ma tô
ĩ'uwaibaba ai'ãma rob'ui'éré sirõmo za'ra wa'wa, aihâimanazéb za'ra wa'aba na hã. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono mreme na ma tô ãne na ai'ãma rob'ui'éré sirõmo za'ra wa'wa:
"Õ norĩ hã tô sena newa, te timreme na si taré ḭ̃'ãma 're wata za'ra. Tane nherẽ, te tipẽ'ẽ
're aimawi zô si te te 're rosa'rata u'âsi za'ra, ḭ̃'upana. Danhimiroti zarina si, te ta
norĩ hã te te dama 're rowahutu za'ra, ḭ̃nhimiroti zarina newa. Taha wa, senai õ di,
ta norĩ hã ḭ̃'ãma 're ĩwata za'ra mono zé hã."
— Ãne ma tô tãma waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, ma tô ãne da'ãma
rob'ui'éré, Iza'iza hã. Duréi pese, te te da'ãma rob'ui'éré nherẽ, tô sena na te aiwasu'u
za'ra wa'wa.
8 A norĩ wa'wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na 're asapa'a za'ra wa'aba mono
õ di. Ti'ai ãma danhimiroti na si, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. — Ãne ma tô parisezu
norĩ ma 're ĩhâimana za'ra mono zé hã tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.
9 Ãne ma tô duré tãma waihu'u za'ra:
— A norĩ wa'wa hã aihâimana nhipese sina te 're ĩrẽme za'ra wa'aba mo 'Re ĩhâimana
u'âsi mono nhimiroti hã, 'râwi asimirosa'rata na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono da.
10 Duréihã Mozési hã ma tô dama roti, ãne: "Aimama hã te za 're ĩwazéb za'ra wa'aba
mo, ana zama." Ãne ĩsimiroti amo hã duré: "Ni'wam norĩ hã timama ãma nherẽ, duré tina
ãma nherẽ, te te ãma 're wasété za'ra mono wamhã, te za da te 're simro." Ãne ĩsimiroti hã
duréihã.
11-12 Tane nherẽ, te ãhãna hã asimiroti za'ra wa'aba zéb zarina si 're dahâimana za'ra,
damama norĩ hã da te 're pawaptob za'ra mono ãna, dana norĩ zama. Ãté ni'wai ma, te
za ĩsibro hã 're hâimana, timama hã duré tina hã te te ĩpawaptob zahuré zéb da hã. Wẽ
nherẽ, te za ãté ãne timama ma waihu'u, tina ma zama: "Marĩ na te aipawapto wa'aba da
hã, te ḭ̃sima wẽ nherẽ hã, tane nherẽ, wa tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ãma ropisutu,
te tãma sõmri da, ãma ḭ̃wata zéb da hã." Ãté ãne te za timama ma waihu'u, tina ma zama.
Ãne wamhã, te za tãma 're ĩwaihu'u wasété za'ra wa'aba mo, ãne: "Re ĩhâimana u'âsi mono
ma, ma tô ĩropisutu pa. Taha wa, te za tãma ãma ĩ'uwaimra, aimama norĩ, ãma pawaptob
zahuré õ nherẽ, ana me." Ãne ma tô dama 're ĩroti wasété za'ra wa'aba mo.
13 Ãne wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã aima wapu za'ra wa'aba di,
ĩsimiroti upana aihi'rata norĩ nhimiroti na si, dama 're roti u'âsi za'ra wa'aba mono wa.
Tane duré aimawi na dama 're ĩroti za'ra wa'aba mono zé hã, ahâ uptabi di. — Ãne
parisezu norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zém na, ma tô Zezusi hã tãma rowaihu'u za'ra.

'Râwi 're ĩdasiwasété za'ra mono zém na rowasu'u
Mateusi 15.10-20

14 Tawamhã Zezusi te duré sima dazô hâ, te te dama roti da, ãne:
— Ma'ãpé, ḭ̃nhimirowasu'u hã wapari pese za'ra wa'aba za, marĩ hã waihu'u za'ra
wa'aba da ãma.
15-16 Uburé marĩ na 're dasaihuri mono wamhã, taha na 're dasiwasété za'ra mono õ di
za. Dapẽ'ẽ hawim na danhimirosa'rata wasété zarina, da te dasima 're nharĩ wasété za'ra
mono wapsi, te za 're dasiwasété za'ra, 'râwi. — Ãne ma tô dama rowasu'u, da te dasina
waihu'u za'ra da.
17 Tawamhã te te dama rowasu'u pari, te oto ai'aba'ré, 'ri tẽme, tisiré 're ĩnomro mono
norĩ me. Tawamhã 'ri tẽme sihutu wapsi, te oto siwi sadanha, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ
hã, marĩ na te te dama ĩrowasu'uzém na hã te te tãma waihu'u za'ra da, 'râwi 're ĩdasiwasété
za'ra mono zém na hã.
18 Tawamhã ma tô tãma waihu'u za'ra:
— E niha a norĩ wa'aba ma zama, aima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. Dasa hã da te
're huri mono wamhã, taha na 're dasiwasété za'ra mono õ di za 'râwi.

19 E marĩ wa. Dapẽ'ẽ na, da te 're ĩrosa'rata za'ra mono zéb u, 're sisisi mono õ wa za, dasa hã. Danomo u si, te za 're sisisi, dasa hã. Taha pari, te za 're wairébé apâ, rob u. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, te te ãma waihu'u za'ra da, dasai mono bâ ĩwẽ na 're ĩdasaihuri mono zéb da hã.

20-22 Ãne ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Dapẽ'ẽ hawi, da te 're ĩsani za'ra mono na si, te za 'râwi 're dasiwasété za'ra. Dapẽ'ẽ 're, danhimirosa'rata wasété hawim na si, te dawasédé hã uburé da te 're 'manharĩ za'ra, marĩ na danhipsaihuri hã, duré dasipãrĩ hã, duré dasina danhipsaihuri hã, duré danhibrom na da'ruiwapari hã, duré dawasété 'manharĩ hã, duré dazadawa nhipe hã, duré marĩ na danhiminho'ru hã, duré danhisi wasédé hã, duré marĩ na 'râwi dasina dawada hã, duré 'râwi dawasété na 're ĩdasisãmri za'ra mono õ zé hã.

23 Dasi'uihâ na te za 'râwi da te dasima 're rosa'rata wasété za'ra. Taha pari, te za uburé marĩ hã ĩwasétére hã da te 're 'manharĩ za'ra. Ãne wapsi, te za 'râwi 're dasiwasété za'ra. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Pi'õ zudezu'õ 'ra hã, Zezusi te te wa'uburé hã ĩhawi ĩsatõrĩzé wasu'u
Mateusi 15.21-28

24 Tawamhã Zezusi norĩ hã te oto ai'aba'ré, darob amoi u. Tiru na 'ri nho'õmo nhisi 'rata, daro hã. Tawamhã 'ri para u ma tô asisi. Tame ĩsãmrazém na da te dasiwi ĩwaihu'uzéb da hã, te te sima wẽ õ di, Zezusi hã. Tane nherẽ, a'â da te sa'rese ãna, sãmra waihu'u õ di.

25-26 Tawamhã pi'õ hã ma tô duré ĩsãmrazém na danhimirowasu'u hã wapa. Zezusihi wasu'u te te wapari wi, ma awa'awi ĩtẽme mo. Ĩ'ra hã ba'õtõre hã, wa'uburé hã te te 're wamnarĩ mono wa, te ĩtẽme mo, te te tãma wasu'u da. Tawamhã ĩtẽme wisi wi, ma tô Zezusihi papara aime, hi'rãtitõ. Pi'õ hã deredu na ĩpodo, zudezu'õ, Siru Penisiza nhihudu. Tane nherẽ, ma tô Zezusihi wi rowaptẽ, wa'uburé ma, te te rob'ru da, ĩ'ra ma watobro da, ĩ'ra hã rowẽ na si, tãma 're hâimana mono da oto.

27 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha pi'õi ma, ãne:

— Ĩmorĩ'rata na te za da'ra ma, ĩsa hã da te tãma 're sõmri za'ra, tisa hã te te 're 'mahâpãrĩ za'ra mono da, a'â. Da'ra sa hã ĩmorĩ'rata na wapsã ma, da te 're sãmra mono wamhã, ĩ'uwaibaba õ di.

28 Tawamhã, pi'õ hã ma asa ãma sada'â:

— Tô ĩ'uwaibaba, ma tane hã ĩ̱ma ĩwaihu. Tane nherẽ, te za da'ra saipru hã, da'ra norĩ wi 're rere'e mono wamhã, wapsã hã te te 're huri, wedezai 'rowi.

29 Tawamhã Zezusi ma duré asa tãma waihu'u:

— Tane tô. Asa ãma ĩ̱ma uwaimrami wẽ wa, te za oto apâ aimo, 'ri tẽme. Ai'ra ma, ma tô wa'uburé hã watobro.

30 Tawamhã pi'õ hã te apâ mo, tinhorõwa u. Wisi wamhã, rowẽ na ma tô ti'ra hã sabu, waptâ nomro ré. Ĩwana ma tô tãma watobro, wa'uburé hã. Taha wa, tãma rowẽ di oto.

Zezusi hã aibâ ĩpo'reptõ duré ĩmreme waihu'u'õ, te te ĩpesezé wasu'u

31 Tawamhã Zezusi norĩ hã Tiru na 'ri nho'õmo nhisi 'rata, hâimana za'ra pari, ma tô ai'aba'ré. Sido na daza'ru nhisi wa'wai baba, ma tô ro'rahâri za'ra. Duré Decapori na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, ma tô ro'rahâri za'ra, 10 na daza'ru wa'wai baba. Tawamhã Darireza ãma â zaihâ u, ma tô aihutu, ĩsõ'ui u.

32 Tawamhã ĩsõ'u zaihâ u sihutu wamhã, aibâ ĩpo'reptõ hã ma tô ĩtẽme dasiwi saprõni ni, ĩmreme waihu'u'õ hã. Tawamhã Zezusihi ma, te oto 'ru za'ra, siwi ĩsaprõni'wa norĩ hã tinhib'rada te te ãma hiri da, te te pese da.

33 Tawamhã Zezusi hã ma tô aibâ hã danhiti sima saprõ. Tawamhã tinhipto hã ma tô ĩpo're 're tiza. Taha pari, ma duré tizadaipro na tinhipto hã sada di'i, te te ãma soto u'ré da.

34 Taha pari, te hâiwa u rob'madâ. Hâiwa u te te rob'madâ'â sina, aibâ ãma pẽ'ẽzé wa, tipẽ'ẽ 're te ãi'ã. Tawamhã tisimremezém na te tãma tinha:

— Epata. — Ãne ãma ĩsaprĩzé hã, wamreme na: “Aipo're 'repu'u.”

35 Tawamhã ma tô po're 'repuru oto, awa'awi. Duré ma tô tinhoto wairo. Tawamhã mreme wẽ di oto, aibâ ĩmreme waihu'u'õ hã.

36 Tawamhã Zezusi hã te sina dazadawa uwati pese, ĩwasu'u na da te dasima ãma ropé tõ da. Tane nherẽ, ĩ'madâ'â'wa norĩ hã te nasi dama rowasu'u za'ra, aibâ te te ĩpesezém na.

37 Tawamhã ĩsimirowasu'u, da te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni. Ãne te Zezusi hã dasima wasu'u za'ra ni:

— Tô sena, te uburé marĩ ĩwẽ hã te te dama 're ab'manharĩ. Ĩpo'reptõ hã ma tô pese, ĩmreme waihu'u'õ hã. — Ãne te ãma tawata za'ra ni.

8

Zezusi hã, 4 miu na dahâiba hã te te ĩsaihurizé wasu'u
Mateusi 15.32-39

1 Tawamhã syry na ãma ronomro parip si, ma tô duré apâ ĩtẽme tasi'rã'õtõ ni, Zezusihi
u hã. Tawamhã marĩ na dasaihuri õ wa, dasazé hã oto hâimana õ wa, te Zezusi hã sima
sô tihârâ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ zô.
2 Ãne te tãma siwasu'u za'ra:
— Ãhãna ḭ̃'rata dasi'ubumroi ré, ma tô dasa hã dawi ai'utõ, bâdâ si'ubdatõ da'ãma si'utõrĩ
wa. Taha wa, da'ãma ḭ̃pẽ'ẽzé di, wa hã.
3 Mram nherẽ, te dama rob'rui wamhã, te za dasi'marõpãrĩ za'ra bâdâdi na, dan-
hib'uware wa, romhâ hawi we ĩdasihutu norĩ hã.
4 Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra, ãne:
— E niha wa za dasa hã dama 'mai'uipra za'ra ni, wa te dama sõmri za'ra mono da.
Ãmemhã a'ubuni wi, wa ai'ubumro ni.
5 Tawamhã Zezusi te asa sadanharĩ za'ra, ãne:
— E niha te ĩ'u'ẽtẽ wapu hã aima tihâimana za'ra wa'wa.
— 7 na te wama tihâimana za'ra. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra asa.
6 Taha wa, ma tô Zezusi hã dama rob'ru, ti'ai wa, dasi'ubumroi mono da. Taha pari, ma
tô duré 7 na ĩ'u'ẽtẽ wapu hã waibu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma wata da, sõpru wa. Ãma
wata pari, ma tô te te wẽ'ẽ, ĩ'u'ẽtẽ wapu hã. Tawamhã tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, ma
tô te te sõmri, te te dama sõmri za'ra mono da.
7 Pe'a hã ĩsyryre hã te duré tãma ti'maihâiba, ĩsebre siro hã. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi
mono ãma te duré tiwata, pe'a ĩsyryre na zama, sõpru wa. Taha pari, te duré tãma 'ru za'ra,
te te dama sõmri za'ra mono da.
8 Tawamhã aihĩni te oto dasa hã huri ni. Dasa hã ma da te 'mahâpãrĩ, aihĩni. Taha pari,
dasa ĩsi'azazâri hã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô apâ te te sé. Si'õno hã 7 na ĩhâiba
wa, ma tô ãma 'masisi za'ra.
9 Ĩdasaihuri za'ra norĩ hâiba za'ratazé hã, 4 miu u, ma watobro, ãté.
Taha pari, te oto Zezusi hã dama rob'ru, apâ darob u, da te ropéi mono da.
10 Tawamhã te te dama rob'rui pari, ma uba're wa asisi, Zezusi norĩ hã, zara u te te
saprĩ za'ra da, Damanuta na ti'a nhisi u si'aba'ré da.

Parisezu norĩ hã, Zezusihi wi, te te ĩrowaptẽrẽ za'ra zé wasu'u
Mateusi 12.38-42; 16.1-4; Rucasi 11.29-32

11 Tawamhã parisezu norĩ hã ma Zezusihi u aihutu, ĩsimirowasu'u na te te saze za'ra õ
wa, ĩsadawa wa'rãmi te te nasi tãma nharĩ za'ra da. Tawamhã Zezusihi wi, te oto rowaptẽrẽ
za'ra, tiwaihu'u pese na marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te tãma 'manharĩ za'ra da.
E marĩ da. Tô sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, dama ĩwaihu'u'õ hã te te 're
ĩ'ab'manharĩ mono zô, te te siwi pibu za'ra da. Taré te te siwi wẽ'õ da, te ãne tiwi rowaptẽrẽ
za'ra.
12 Tawamhã Zezusi hã ãma pẽ'ẽzé za'ra wa, ma sa'ẽtẽ pẽ'ẽwaze. Tawamhã te sima tinha,
ãne:
— E niha ma tô nimosi dapoto tém norĩ hã siwi ḭ̃wada'u, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ
hã ĩsõ'a te tãma 'manharĩ za'ra da. Mare di, ãne hã. Te tãma 'manharĩ za'ra õ di za. —
Ãne te sima tinha, Zezusi hã.
13 Taha pari, te tiwi timorĩ za'ra. Uba're wa, ma oto ãzé, zara u te te saprĩ da apâ.

Parisezu norĩ te, duré Erodihi te, ĩ'u'ẽtẽ wapuzé wasu'u
Mateusi 16.5-12

14 Tawamhã zara u, ma tô oto aihutu, Zezusi norĩ hã. Ĩ'u'ẽtẽ wapu hã siré te te 'ma'âri
za'ra da nherẽ, ma tô ãma po're ha'âri za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Misire te nomro,
uba're 'remhã.
15 Tawamhã Zezusi ma ãne tãma waihu'u za'ra:
— Ma'ãpé, 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mono, ĩ'u'ẽtẽ wapuzém nhiti 're anomro aba
mono da, parisezu norĩ nhimi'manharĩzém nhiti, apito Erodihi me.
16 Tawamhã te sima nharĩ za'ra, ãne:
— Ĩ'u'ẽtẽ wapu hã ãté wama hâimana za'ra õ wa, ma ãne wama waihu'u za'ra.
17 Tawamhã Zezusi ma sina wapari za'ra. Taha wa, te sadanharĩ za'ra, ãne:
— E niha te ĩ'u'ẽtẽ wapu hã aima ĩhâimana za'ra wa'aba õ na, sô asimrami za'ra wa'wa.
E asiwi ḭ̃zadaihu'u za'ra wa'aba õ di bété, ĩ'u'ẽtẽ wapuzém na te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba
zém na hã. E niha waihu'u su'u za'ra wa'aba õ di bété.

18-19 E niha atõmo na marĩ 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono nherẽ, aima waihu'u za'ra
wa'aba õ di. E niha aipo're na marĩ 're wapari za'ra wa'aba mono nherẽ, aima waihu'u
za'ra wa'aba õ di. 5 na ĩ'u'ẽtẽ wapu hâiba hã te dama ĩwẽ'ẽi ahâ mono zém na hã, duré 5
miu na dahâiba nherẽ, aihĩni ĩdasaihurizém na hã, e ma ãma aipo're si'âri za'ra wa'wa. E
niha si'õtõ hâiba hã ĩré danho'rada hã ĩsi'azazâri hã, apâ ĩwa ĩséme aba mono hã. — Ãne
te Zezusi hã sadanharĩ za'ra. Tawamhã asa ma Zezusihi ma waihu'u za'ra:
— Si'õno hã 12 na ĩhâiba hã danho'rata ré hã.
20 Tawamhã Zezusi hã ĩsadanharĩ na, ma duré tãma ãma sahu za'ra:
— Duré, 7 na ĩ'u'ẽtẽ wapu hã hâimana nherẽ, te dama ĩwẽ'ẽi ahâ mono zém na hã, duré
4 miu na dahâiba nherẽ, da te 'mahâpãrĩ mono wamhã, e niha si'õtõ hâiba hã danho'rata
ré hã. — Ãne te sadanharĩ za'ra.
— Si'õno hã, 7 na ĩhâiba hã danho'rata ré hã. — Ãne ma asa tãma waihu'u za'ra.
21 Tawamhã Zezusi te duré tãma nharĩ za'ra:
— E niha bété zahadu ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba õ di, ĩ̱waihu'u pese na hã. — Ãne ma tô
Zezusi hã tãma nharĩ za'ra.

Zezusi hã ĩtob'a te te ĩpesezé wasu'u

22 Taha pari, te oto ai'aba'ré Zezusi norĩ hã, Besada na 'ri wa'õtõ nhisi u. Tawamhã
datẽme sihutu wamhã, aibâ ĩtob'a hã ma tô ĩtẽme dasiwi saprõni ni, Zezusihi u. Tinhib'rata
na te te upi da, te te to pese da, te tãma 'ru za'ra, siwi ĩsaprõni'wa norĩ hã.
23 Tawamhã Zezusi hã ma ĩtob'a hã pa'â, danhiti te te sima saprõni da. Tawamhã
tizadaipro na ma sada sisiptõmo di'i, te te ãma tob'u'ré da, aibâ hã. Taha pari, ma duré
tinhib'rada hã ãma tihi. Taha parimhã, te sadanha, ãne:
— E zahadu marĩ hã 'madâ'â õ di. E ma tô marĩ hã ĩ'madâ.
24 Tawamhã aibâ te te rob'madâ'â wamhã, Zezusihi ma, te asa tinha, ãne:
— Zahadu te rob'madâ'â pese õ di. Aibâ norĩ hã te ai'aba'ré, wede ne ĩhâiba za'ra hã. —
Ãne ma asa tãma waihu'u, te te rob'madâ'â pese waihu'u õ wa.
25 Taha wa, tinhib'rada hã ma tô duré ãma tino, ĩtomhâ ãma, Zezusi hã. Tawamhã ma
tô tito pese oto, aibâ hã. Te rob'madâ'â wẽ di oto.
26 Tawamhã Zezusi hã te aibâ ma rob'ru, tinhorõwa u morĩ waré da oto, apâ morĩ tõ
da, 'ri wa'õtõ u hã.

Zezusi hã Danho'reptui'wa na, Pedru hã asa te te tãma ĩwaihu'uzé wasu'u
Mateusi 16.13-20; Rucasi 9.18-31

27 Taha pari, Zezusi norĩ hã te oto 're nomro, 'ri wa'õtõ mono bâ. Apito Piripihi te,
Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi niwĩ, 'ri wa'õno hã. Tawamhã bâdâdi na si'aba'ré sina, te
tãma nharĩ za'ra, Zezusi hã:
— E niha ma tô da te dasima 're ĩ̱wasu'u za'ra. E 'wa hã, wa hã.
28 Tawamhã asa ma tãma waihu'u za'ra:
— Aiwasu'u hã, ahâ di. A hã, u, Zuwã Batita, apâ aihâiwa'udu. A hã, u, Eriasi apâ we
ĩ'aimorĩ. A hã, u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hâiba amo, duréi pese
atâ'â nherẽ, apâ aihâiwa'udu.
29 Tawamhã Zezusi te duré sina sadanharĩ za'ra:
— A norĩ wa'wa hã bété, e niha ma tô asima 're ĩ̱wasu'u za'ra wa'aba mo.
Tawamhã Pedruhu si, ma asa tãma waihu'u na wa'rã:
— A hã Cristu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aipisudu, Danho'reptui'wa da.
30 Tawamhã Zezusi te sina sadawa uwati za'ra, Danho'reptui'wa na, te te a'â dama
wasu'u za'ra tõ da.

Zezusi hã, za ĩdâ'âzém na, duré za apâ ĩhâiwa'utuzém na ĩsiwasu'uzém na rowasu'u
Mateusi 16.21-28; Rucasi 9.22-27

31-32 Tawamhã ãne te Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma:
— Ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ̱ma ĩpisutuzéb zarina, wa
za robzépata za'ẽtẽ. Wama roti'wa norĩ hã te za siwi ĩ̱wẽ'õ za'ra, ĩhi norĩ hã. Sasedoti
ĩpire norĩ zama, duré dama rowahutu'wa norĩ zama, te za siwi ĩ̱wẽ'õ za'ra. Tawapsi te za
dasiwi ĩ̱wĩrĩ ni. Tawamhã bâdâ maparane ĩ̱ãma si'utõrĩ õ ré, wa za hâiwa'udu apâ. — Ãne
sõ'awi ma tô Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra, tãma ĩrob'rãsutuzém na hã te te ãma waihu'u
sirõmo za'ra da. Tawamhã Pedru hã ãne tãma ĩsiwasu'u za'ra zé hã te te tiwi sawi da, te
sima saprõ Zezusi hã, tisiré norĩ nhiti.
33 Tawamhã te te sina wapari wamhã, tisiré 're ĩnomro mono norĩ u, ma aipi'ra.
Tawamhã Pedruhu ma, te ãne tinha:
— Satanasi, mo oto aimorĩ, ĩ̱nhiti. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirosa'rata zarina
rosa'rata õ di, a hã. Danhimirosa'rata zarina si, te ĩ̱ãma ĩrosa'ra, a hã.

34 Taha pari, Zezusi te duré sima dazô hâ, uburé ĩtẽme dasi'rã'õtõ mono da. Tisiré 're
ĩnomro mono norĩ zô zama, te duré tihârâ za'ra sima. Tawamhã ãne ma si'ãma dama
rowaihu'u:
— Ni'wam norĩ hã ĩ̱siré 're nomro u'âsi mono da, te te sima 're ĩ̱wẽ za'ra mono wamhã,
tihâimanazém na te te 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Tiza'ozéb ré, ĩ̱zarina 're ĩnomro
mono ne, da te dasiwi uprosi da nherẽ, te za ĩ̱siré 're nomro.
35 Ni'wam norĩ hã si'uihâ na tihâimanazép si te te sima 're sawi za'ra mono wamhã,
rowẽ ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ĩ̱zarina
're nomro mono da, duré ĩ̱zadawa wasu'u'wa 're nomro mono wa, 're sihâiba zawi za'ra
mono õ wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowẽ hã.
36-37 Ãté ni'wa hã te za tinhibro hã te te sima 're a'ubumroi pese, sibrob ahâ uptabi da.
Tawamhã te za oto dârâ. Ti'ab ré sibrob ahâ nherẽ, e tãma 're rowẽ mono di za, rowẽ
ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami mono õ wamhã. Mare di. Tãma 're rowẽ mono õ
di za. Ti'ai ãma simarĩ ahâ uptabi nherẽ, tãma waihu'u õ di za, marĩ na ĩsiwa'âbâzéb da
hã, rowẽ ãma 're ĩhâimana mono zéb da hã. — Ãne Zezusi ma tô dama waihu'u siro, da te
waihu'u za'ra da.
38 Ma tô duré dama rowaihu'u ãne:
— Ãhãna da'ahâ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã ma tô rẽme za'ra ni. Dawasété
na si te oto 're danomro, ã nimosi dapoto té mono hã. Tawamhã ni'wam norĩ hã ĩ̱zazei'wa
na, duré ĩ̱mreme wapari pese 'wa na, ãté dama 're siwasu'u za'ra mono õ di za, 're siséb
za'ra mono õ'umnhasite. Ãté te za dawi 're si'udâ za'ra, ĩ̱zazei'õ'wa ne. Ti'ai ãma dasiré
ĩ̱podo hã nimahã na si, wa za wei mo apâ. Ĩ̱mama te hã, rowa'a za'ẽtẽ ré, wa za wei mo,
hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ siré. Tawamhã apâ we ĩ̱morĩ wapsi, ĩ̱'udâ'wa norĩ hã
ĩ̱zazei'wa na te waihu'u za'ra õ di za. — Ãne ma tô dama rowasu'u, Zezusi hã.

9

1 Tawamhã Zezusi hã ma duré dama waihu'u, ãne:
— Tô sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Aihĩni õ nherẽ, ai'matâ'â aba õ ré, te za
tiwaihu'u pese na 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé hã ãma ĩ'madâ'â
za'ra wa'wa. — Ãne ma Zezusi hã dama waihu'u siro, da te dasina waihu'u za'ra da.

Zezusihi hâiba ĩsisaprĩzé wasu'u
Mateusi 17.1-13; Rucasi 9.28-36

2 Tawamhã bâdâ 6 na ãma si'utõrĩ pari, ma tô Zezusi hã Pedru norĩ si te te simro, Ti'adu
norĩ me, Zuwãhã zama. Ẽtẽ 'rãihâ u ma tô ai'aba're. Tame ma tô Zezusi hã tihâiba na
saprĩ, Pedru norĩ nho'a.
3 Ĩ'uza hã ma tô tihâirã uptabi. Rowa'a za'ẽtẽ ne, ma ai'ubuzi, rã uptabi na. Da'uza hã
da te 're hâ upsõi pese za'ra mono nherẽ, hâirã prã ti, Zezusihi uza ma hã.
4 Tawamhã dahi'rata norĩ hã ma tô 'madâ'â za'ra, Eriasi norĩ hã Mozésihi me. Zezusihi
me, te sima rowasu'u za'ra.
5-6 Tawamhã Pedru te Zezusihi ma tinha, ãne:
— Rowahutu'wa, ãme wama rowẽ za'ra di. Si'ubdatõ, wa za aima 'ri za'ra wa'aba ni
aihâiba bâ wa'aba, ate da hã, duré Mozésihi te da hã, duré Eriasihi te da hã. — Ãne ma
Pedru hã tãma waihu'u, a'â te te rosa'rata ãna. Te te 'madâ'â za'ra wa, ma tãma tipahi
za'ra, Pedru norĩ hã.
7 Tawamhã hâiwa nhirõtõ'a za'ẽne hã ma ubu za'ra, Zezusi norĩ hã. Taha wa, hâiwa
nhirõtõ'a hawi, ma we tãma nharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Pedru norĩ ma:
— Ã hã ĩ̱'ra, te 're ĩsawi pese mono. Ma'ãpé ĩsimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba
mono za.
8 Taha wamhã, taré te titõmo na sô rowaimrami za'ra. Zezusihi si te ãma siwi 'madâ,
siwaprosi ĩsam na.
9 Tawamhã ẽtẽ 'rãihâ hawi, ma oto si'ra za'ra, Zezusi norĩ hã. Si'aba'ré sina, te Zezusi
hã tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Ẽtẽ 'rãihâ ãma ĩ'madâ'â za'ra wa'aba zém na hã, dama rowasu'u za'ra wa'aba õ di za
a'â. Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo hã ab're hawi ĩ̱hâiwa'utu parip si, te za dama 're ĩrowasu'u
za'ra wa'aba mo.
10 Tawamhã ĩmreme ma tô wapari za'ra, Pedru norĩ hã. Taha wa, te 'râwi sima rowasu'u
za'ra, ãne:
— E niha ĩsiwasu'uzé hã ab're hawi, za te te ĩhâiwa'utu na. Wa norĩ hã wama waihu'u
za'ra õ di. — Ãne te 'râwi sima rowasu'u za'ra.
11 Tawamhã te oto siwi sadanha, Zezusi hã:

— E marĩ wa, te rowahutu'wa norĩ hã te te dama 're rowasu'u za'ra bété, Cristu, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu wana, Eriasi za we ĩmorĩ na hã.

12-13 Tawamhã Zezusi ma tô asa tãma waihu'u za'ra:

— Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ĩ'uwaibaba ãma rob'ui'éré ĩbaihâ na, Eriasi za we apâ ĩmorĩzém na te te ropese da. Tane nherẽ, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Eriasi hã ma tô wei morĩ pa. Da te dasima ĩwẽ za'ra zéb zarina, ma tô tãma rob'manharĩ wasété za'ra ni, ĩwana da te duré ãma ĩrob'ui'érézéb zarina. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô ḭ̃ãma rob'ui'éré sirõmo za'ra, ti'ai ãma dasiré ḭ̃poto ãma hã, sa'ẽtẽ na za te ĩrobzépatazém na hã, duré za da te dasiwi ḭ̃wẽ'õzém na hã. E marĩ wa, ma tô ãne ḭ̃ãma rob'ui'éré sirõmo za'ra. — Ãne te Zezusi hã sina sadanharĩ za'ra.

Ai'repudu ĩpesezé wasu'u
Mateusi 17.14-20; Rucasi 9.37-43

14 Tawamhã Zezusi norĩ hã te oto apâ ai'aba're, tisiré norĩ u. Ĩwana za'ra ma tô da'ahâ na tasi'rã'õtõ ni. Tame 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti ui'éré na rowahutu'wa norĩ hã te nasi ĩsadawa wa'rãmi tãma nharĩ za'ra, Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ ma, ĩsimirowasu'u na te te saze za'ra õ wa.

15 Zezusi hã da te 'madâ'â za'ra wamhã, uburé ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni. Taha wa, ma tô ĩtẽme dasisa're, da te sawi za'ra da.

16 Tawamhã Zezusi te dama tinha:

— E marĩ na, te asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa.

17 Tawamhã aibâ hã dawa'wa hawi te 'mahâ:

— Rowahutu'wa, ḭ̃'ra wa we atẽme saprõ, ḭ̃ma pawaptob da. Wa'uburé te te 're upi mono wa, mreme õ u'âsi te 're sãmra.

18 Wa'uburé hã te te 're wabzuri, ti'ai u. Tawamhã ĩsadaipro hã te tiwi 're pusi. Te duré 're 'wahãihãsi. Te duré 're sitete. Te duré 're sib'uwa. Wa tô aré waptẽrẽ za'ra, asiré 're ĩnomro mono norĩ hã wa'uburé te te siwi me da, tãma. Tane nherẽ, tãma waihu'u za'ra õ di, ḭ̃'ra ma, te te siwi ĩme da hã. — Ãne te aibâ hã rowasu'u, Zezusihi ma.

19 Tawamhã aibâ mreme te te wapari wamhã, ma tô tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma tinha:

— E niha bété ai'rata 're ḭ̃nhamra u'âsi aba mono nherẽ, asina 're ḭ̃'umnhasi za'ra wa'aba mono õ di bété, te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã. E ḭ̃pẽ'ẽzé u'âsi, wa za ai'rata 're ḭ̃morĩ 'wa, 're ḭ̃'umnhasi za'ra wa'aba mono õ wa. Ma'ãpé, ai'repudu hã we ḭ̃tẽme saprõni aba.

20 Tawamhã ma tô ĩtẽme siwi saprõ, ai'repudu hã. Ĩtẽme te te siwi ãwisi wi, te wa'uburé hã Zezusi hã 'madâ. Taha wa, te sisa'u ai'repudu hã wasutu. Sa'ẽtẽ te 're sipizari, ti'ai wa. Ma duré sadaiproi waze.

21 Tawamhã Zezusi hã te ĩmama hã ãma sadanha:

— E niha ma tô ãma tiwahu, ai'ra hã ĩré 're hâimana mono ré hã.

— Ḭ̃'ra hã sapore ré, ma tô 're siwamnarĩ.

22 Unhama u te te 're wabzuri wa'uburé hã, unhama na te te wĩrĩ da. Âi ba zama te te 're wabzuri, â na te te wĩrĩ da. Tô sena aiwaihu'u pese wamhã, wapawapto na. Ma'ãpé, wa'ãma aipẽ'ẽzé na.

23 Tawamhã ãne te Zezusi hã tãma tinha:

— E niha te ãne ḭ̃ma ĩnha, tô sena ḭ̃waihu'u pese wamhã, te aipawapto wa'aba da hã, ai'ra ãma. Ḭ̃waihu'u pese na, da te 're ḭ̃'umnhasi za'ra mono wamhã, uburé dama waihu'u pese di za, marĩ na da te 're ĩdapawaptob za'ra mono zéb da hã. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u.

24 Tawamhã awa'awi te aibâ hã Zezusihi ma tinha:

— Asimipawaptobzém na, wa tô ai'umnhasi. Ma'ãpé, 're ĩpawaptob u'âsi mono, asimipawaptobzém na te 're asazei pese mono da oto. Taha da, wa aima ḭ̃siwasu'u.

25 Tawamhã Zezusi hã ĩtẽme ĩdasi'rã'õtõ norĩ hã da'ahâ na te te da'ab'madâ'â wamhã, ma tô wa'uburé ma rob'ru, ãne:

— Wa'uburé, ai'repudu 're upi u'âsi mono wa, te mreme'õ u'âsi 're hâimana. Te duré po'reptõ u'âsi 're sãmra. Aiwatobro, ai'reputu hawi. Niwa apâ asébré tõ, ai'reputu u.

26 Tawamhã wa'uburé, ma tizadari. Sisa'u te duré wasutu, ai'repudu hã. Tawamhã ĩhawi ma tô watobro. Ai'repudu hã résiãna te oto nomro, dâ'â newa. Taha wa, te dasima rowasu'u za'ra ni, ai'repudu hã ĩdâ'â na.

27 Tane nherẽ, ma tô Zezusi hã ai'repudu hã pa'â. Ma tô hâiwi wahutu, para na sab da.

28 Taha pari, ma asisi 'ri para u, Zezusi norĩ hã. Tame hâiba pisutu ma tô si'ãma sadanharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã:

— E niha bâ bété wa norĩ hã, wa'uburé ma, wa te rob'ru za'ra nherẽ, wa te wasiwi ĩmei waihu'u õ, tãma.
29 Tawamhã asa ma Zezusi hã ãne tãma waihu'u za'ra:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te za a'â 're damreme zusi ãma. Taha parip si, dama waihu'u pese di za, wa'uburé hã dama 're ĩwairébé mono zéb da hã. — Ãne ma tãma waihu'u za'ra.

Zezusi hã za ĩdâ'âzém na duré za apâ ĩhâiwa'utuzém na ĩsiwasu'uzém na rowasu'u
Mateusi 17.22-23; Rucasi 9.43-45

30-31 Tawamhã Zezusi norĩ hã ta hawi te oto ai'aba'ré. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, ma ro'rahâri za'ra. Zezusi hã ma tô sima wẽ, ĩhâimanazém na a'â da te sa'rese za'ra tõ da, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, a'â hâiba pisutu tãma siwasu'u za'ra da. Tawamhã ma tô tãma siwasu'u za'ra, ãne:
— Wa hã dasiré ĩ̱podo hã te za dasima ĩ̱hâiba nhomri ni. Te za duré dasiwi ĩ̱wĩrĩ ni. Da te dasiwi ĩ̱wĩrĩ wamhã, bâdâ maparane ĩ̱ãma si'utõrĩ õ ré, wa za apâ hâiwa'udu ab're hawi, ĩ̱dâ'â uptabi nherẽ. — Ãne te tãma siwasu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.
32 Tawamhã te te siwi sadaihu'u za'ra õ di, tãma ĩsiwasu'u za'ra zém na hã. Tane nherẽ, tãma pahi za'ra wa, te te siwi ãma sadanharĩ õ di oto. Ari'iwi te oto asimro.

Danhipai u dama ĩpire na, Zezusi te te ĩrowasu'uzém na rowasu'u
Mateusi 18.1-5; Rucasi 9.46-48

33 Tawamhã Capana'u na 'ri nhisi u, ma tô oto aihutu, Zezusi norĩ hã. Tame 'ri para u sisisi wamhã, te Zezusi hã sadanharĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã, ãne:
— Bâdâdi na we wasi'aba'réi ré hã e marĩ na, te we asima ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo.
34 Tazahã te ari'iwi tihâimana za'ra oto, bâdâdi na si'aba'ré sina, sipibu za'ra wa aré, 'râwi sima ĩ'maipire zô.
35 Zezusi hã ma tô nhamra oto. Tisiré 're ĩnomro mono norĩ zô, te tihârâ za'ra, sitẽme. Ãne te tãma nharĩ za'ra:
— Ni'wam norĩ hã dama pire da, 'râwi te te si'ãma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, dama ĩwapu ne, te za dama 're si'ai'uté za'ra.
36-37 Taha pari, ma ai'uté hã pa'â, tisiré 're ĩnomro mono norĩ wa'wa, te te sãrĩ da, tipa. Tawamhã tipa te te sãrĩ sina, ma ãne tãma waihu'u za'ra:
— Ni'wam norĩ hã te te 're ĩ̱zawi pese za'ra mono wa, ai'uté zô 're tob'uzu za'ra mono wamhã, ta norĩ u'âbâ te duré ĩ̱zô 're tob'uzu za'ra. Tawamhã, e ĩ̱zô si te 're tob'uzu za'ra. Mare di. We ĩ̱zatõrĩ'wa zô zama te sô 're tob'uzu za'ra. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, te te waihu'u za'ra da.

Zezusi norĩ wẽ 'wa norĩ wasu'u na rowasu'u
Rucasi 9.49-50

38 Tawamhã Zuwã hã te Zezusihi ma siwasu'u:
— Rowahutu'wa, aibâ wa tô 'madâ'â za'ra ni, asisi na wa'uburé ma, te te 're ĩrob'rui mono hã, dama 're wairébé mono da. Tawamhã ma tô dama 're wairébé. Õ hã wasiré 're morĩ õ di. Taha wa, wa tô tiwi ṣawi za'ra ni, asisi na wa'uburé ma, te te 're arob'ru tõ mono da, wasiré 're morĩ õ wa. — Ãne te Zezusihi ma siwasu'u, Zuwã hã.
39-40 Tawamhã Zezusi hã ma tô asa tãma waihu'u za'ra, Zuwã norĩ ma:
— Tiwi sawi za'ra wa'aba õ di za, te te 're ĩda'apawapto mono zé hã. Ãté ni'wam norĩ hã ĩ̱waihu'u pese zarina, te za ĩwẽ hã te te dama 're 'manharĩ za'ra, dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã. E taha pari, te za ta norĩ hã awa'awi na ĩ̱nhisi wasété za'ra. Mare di. Te te 're ĩ̱nhisi wasété za'ra mono õ di za. E marĩ wa. Ni'wam norĩ hã wazada 're hâimana za'ra mono õ wamhã, ta norĩ hã wahâiba niwĩ te za 're hâimana za'ra. Taha wa, aibâ hã wahâiba niwĩ 're hâimana mono nherẽ, tiwi sawi za'ra wa'aba õ di za, te te 're ĩda'apawapto mono zé hã. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.
41 Tawamhã ma tô duré tãma nharĩ za'ra:
— Ma'ãpé, ĩ̱wapari pese za'ra wa'aba asina. A norĩ wa'wa hã ĩ̱zazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, â hã ni'wam norĩ hã te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za te te tãma 're ĩ'awa'âbâ mono zé hã tiwi 're simani za'ra mono õ di za. Te za te te sina 're uwaimrami za'ra. — Ãne ma tô tãma siwaihu'u za'ra Zezusi hã, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Dawasété na romnhimimnhasi wasu'u
Mateusi 18.6-9; Rucasi 17.1-2

42 Tawamhã Zezusi hã roti na ma duré tãma ãma uzusi za'ra:
— Ãté ã norĩ hã, ai'uté dama ĩwapu ne, te za 're nomro, ĩ̱zazei'wa norĩ hã. Tawamhã ãté ni'wa simiroti zarina, te za ĩ̱'mairẽ. Tawamhã tãma ĩroti wasété'wai ma hã, tãma rowẽ

õ uptabi di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za te te azâri wa. Õbutu na ẽtẽ tõmo wawẽ, da te ãma wasisi pari, âi ba da te mei 'wa'âhã, uihâ na dâ'â da, tãma rowẽ õ di aré. Tane nherẽ, ĩsimiroti wasétézéb zarina, ĩ̱zazei'wa te te ĩ̱rẽme wamhã, tãma rowẽ õ uptabi di za, roti wasété'wai ma hã.

43 Taha wa, wa za ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Asib'rata na aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, asib'rada asiwi 're ĩsihâri za'ra wa'aba mono newa, te za oto 're anomro wẽ wa'aba mo. Asib'rada misire ré si rowẽ uptabi u, 're asisisi aba mono wamhã, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di za, hâiwa ãma hã. Asib'rata zahuré ré, ropipa u 're asisisi aba mono wamhã, unhama u'âsi u, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za.

44-45 Duré nimomo 're aiwairébé aba mono wa, aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, aipara asiwi 're ĩsihâri za'ra wa'aba mono newa, te za oto 're anomro waré wa'aba mo. Aipara misire ré si, rowẽ uptabi u 're asisisi aba mono wamhã, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di za, hâiwa ãma hã. Aipara zahuré ré ropipa u, 're asisisi aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za.

46-47 Duré marĩ hã atõmo na 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, tawamhã ato asiwi 're ĩsani za'ra wa'aba mono newa, te za oto 're anomro waré wa'aba mo. Atõmo misire ré si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, 're asisisi aba mono wamhã, Asib'apito wa'aba u, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di za. Atõmo zahuré ré ropipa u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asãmra aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za.

48 Ropipa ãma ubu hã te te 're ĩdahâiba uprosi za'ra mono hã, si'utõrĩ õ di. Duré uzâ hã si'utõrĩ waihu'u õ di. Õne u'â te 're hâimana u'âsi. — Ãne Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

49 Tawamhã ãne ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Marĩ na da te 're ĩrobzépata za'ra mono zém na, te za te te 're da'apibu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, tô sena ĩ̱zazei'wa 're danomro mono zô.

50 Wa za duré aima rowasu'u za'ra wa'wa, ãne. Sa na hã dasa hã ãma se ti, dasai warĩrĩzéb da hã. Tane nherẽ, oto 're se si'utõrĩ mono wamhã, niha da te 'manharĩ waihu'u õ di, apâ se da, dasa da te ãma 're ĩwarĩrĩ za'ra mono da hã. Sa na, wa za duré aima rowasu'u za'ra wa'wa, ãne. Ni'wam norĩ hâimanazéb zarina, te za dasi'u syry na sa na 're dasaihuri, dasisawi te. Tane asisawi te, te za rowẽ na asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra Zezusi hã, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

10

Dasiwi 're ĩdasiwanhizari za'ra mono zém na rowasu'u
Mateusi 5.31-32; 19.1-12; Rucasi 16.18

1 Tawamhã Zezusi hã Capana'u hawi te oto mo, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, morĩ da. Tawamhã Zodã pa zara u, ma tô saprĩ. Te te saprĩ wamhã, da'ahâ uptabi na ma tô duré ĩtẽme dasito. Taha wa, te duré dama rowahutu, te te dama 're ĩrowahutu u'âsi mono zém na, Zezusi hã.

2 Tawamhã ni'wam norĩ hã parisezu norĩ hã, timreme na te te tãma ãma upa za'ra wa, te te siwi mreme wẽ'õ da, ma ãne siwi sadawa pibu:

— Aibâ norĩ hã timro me sima 're siwanhizari za'ra mono wamhã, e wahi'rata norĩ nhimiroti zarina, te za timro hã time, aibâ hã. — Ãne te siwi sadanha.

3 Tawamhã asa ma Zezusi hã sada'âbâ za'ra:

— E niha ma tô Mozési hã bété dama waihu'u aré, damro me dasiwi 're ĩdasiwanhizari za'ra mono zém na hã.

4 Tawamhã asa ma duré ãma sada'âbâ za'ra:

— Mozési hã ãne ma tô dama roti: Aibâ norĩ hã timro me, siwi 're siwanhizari za'ra mono õ ré, te za rob'ui'éré hã timro ma te te 're sõmri za'ra pi'õi ma, da te ãma 're waihu'u za'ra mono da, te te ĩmezém na hã. Taha parip si, te za oto pi'õi ma, te te 're rob'ru za'ra.

5 Tawamhã Zezusi te duré asa tãma nharĩ za'ra:

— Ta hã Mozési hã aipẽ'ẽ tete za'ra wa'aba wa, ma tô ãne na te te aima 're roti za'ra wa'wa.

6 Ropoto na'rata hawimhã, ãnei õ di. Ropoto na'rata hawimhã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aibâ hã poto, a'uwẽ na. Pi'õ zama ma tô duré poto.

7 Taha wa, aibâ hã 're mro za'ra mono wamhã, te za timama norĩ hã te te 're rẽme za'ra, timro me si, siré 're simasisi zahuré mono da oto.

8 Sina hâiba sitob zahuré wamhã, maparane ĩhâiba nherẽ, misi ĩhâiba ne, te za siré 're hâimana u'âsi zahuré oto.

9 Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dasi'ãma te te 're da'ahâiba to mono nherẽ, ni'wa
hã da'ãma 're siwanhizari mono õ di za. Mare di. — Ãne ma tô Zezusi hã parisezu norĩ
ma waihu'u za'ra.
10 Taha pari, 'ri tẽme sihutu wamhã, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô ãma siwi
sadanha.
11 Tawamhã Zezusi asa ma tô tãma waihu'u za'ra:
— Ni'wa hã aibâ hã timro te te mei wamhã, pi'õ aimawi na mro wamhã, te za tiwasédé
hã 'manha, aibâ hã.
12 Duré ni'wa hã pi'õ hã, timro te te mei wamhã, aibâ aimawi na mro wamhã, te za
duré tiwasédé hã 'manha, pi'õ hã. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.

Zezusi hã, ai'uté te te ĩ'azawizém na rowasu'u
Mateusi 19.13-15; Rucasi 18.15-17

13 Taha pari, ma tô da'ra hã ãwisi za'ra ni Zezusihi u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ãma
mreme za'ra da, te te 're apawaptob u'âsi mono da, ĩwẽ na. Tane nherẽ, ĩsiré 're ĩnomro
mono norĩ hã ma tô dawẽ'õ za'ra, da'ra hã da te ĩtẽme 'wasari tõ da, Zezusihi u.
14 Ãne te te ĩdawẽ'õ za'ra zém na hã, te te wapari ze za'ra õ di, Zezusi hã. Taha wa, te
ãne tãma nharĩ za'ra:
— Tô'ã. Dawi rosawi za'ra wa'aba tõ. A'â we ḭ̃tẽme da te simroi mono, ai'uté norĩ hã. Ã
norĩ hã ai'uté norĩ hã õne haré simizazei pese na 're ĩhâimana za'ra mono ne, tane ni'wam
norĩ hã 're hâimana za'ra mono wapsi, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwẽ
za'ra.
15 Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã ai'uté dama ĩwapu ne, 're
hâimana za'ra mono õ wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u,
're sisisi mono õ di za. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.
16 Tawamhã awa'awi ma tô nasi ai'uté hã dawi azaza tipa. Duré tinhib'rata na te te
nasi upi za'ra sina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, ma tô ãma arowaptẽ, ĩwẽ hã te te tãma 're
anhomri mono da.

Aibâ ĩsibro pese na rowasu'u
Mateusi 19.16-30; Rucasi 18.18-30

17 Zezusi norĩ hã sina pahâ za'ra õ ré, te aibâ hã ĩsarina tiwara za'ra. Ãma wisi za'ra
wamhã, Zezusihi papara ma aime hi'rãtitõ. Tawamhã ãne te sina sadanha:
— Rowahutu'wa, aiwẽ di a hã. E marĩ ĩwẽ hã wa za 'manha, 're ĩdanomro u'âsi mono zé
hã te ḭ̃sina ĩ'uwaimrami da hã.
18 Tawamhã asa te Zezusi hã tãma tinha:
— E niha te ḭ̃'ãma aiwa, ḭ̃wẽ na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si ĩwẽ uptabi hã, õhõ si. Ni'wa
hã ĩsine hã mare di.
19 A hã aima waihu'u pese di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Ãne dama ĩsimiroti
hã: "'Re danhimroi wa'aba mono õ di za. Duré aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba
mono õ di za. Duré danhibrom na dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré
dahâiba wasu'u na dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dama 're
asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za. Duré aimama hã te za 're ĩwazé pese mo,
ana zama." Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã.
20 Tawamhã asa te Zezusihi ma siwasu'u:
— Rowahutu'wa, ḭ̃prédu wi, wa tô te 're 'madâ'â pese, ĩsimiroti hã.
21 Tawamhã Zezusi hã te aibâ 'madâ, sawi sina. Ãne te tãma tinha:
— Zahadu te misi aiwi sô rowaptâ, tãma ãma ĩ'uwaimrami'õ hã. Mo oto aimorĩ apâ,
asibro hã uburé dama wede mono da, ĩwa'âbâ zô, ĩsibrob'õ norĩ ma, sõmri mono da. Ãne
wamhã, duré asibro pese di za, hâiwa ãma. Taha parip si, te za we apâ aimo ḭ̃tẽme, ḭ̃siré
're aimorĩ da oto. — Ãne ma tô aibâ ma waihu'u, Zezusi hã.
22 Aibâ hã ãne hã te te wapari wamhã, ma tô tiwi tirobzei'õ. E marĩ wa. Sibrob ahâ
uptabi wa. Taha wa, te oto mo apâ, robzei ãna.
23 Tawamhã aibâ za'u, te Zezusi hã 'madâ'â za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Taha
wa, ma tô ãne tãma waihu'u za'ra:
— Ĩsibro pese norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u 're ĩsisisi
mono da hã, pire di. Tãma pire uptabi za'ra di za.
24 Tawamhã te ãma rosa'rata za'ra, te te tãma ĩwaihu'u za'ra zém na hã. Ãne ma duré
tãma waihu'u za'ra:
— Ḭ̃siwadi norĩ, e niha te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, 're sib'apito za'ra, ĩtẽme 're
ĩsisisi mono zéb da hã. Tãma pire uptabi za'ra di.

25 E niha te za awaru ba'õmore hã ĩsi'uwazi para'õtõ zapu'u 're ãzé. Sébré waihu'u õ di.
Tane, ĩsibro pese norĩ hã si'uihâ na 're sisisi waihu'u mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono,
da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u hã. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.
26 Ãne ĩmreme hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma titob'uzu za'ra. Tawamhã te ãma
sisadanharĩ za'ra, ãne:
— Ĩsibro pese norĩ ma, waihu'u za'ra õ wamhã, e 'wam norĩ hã te za bété danho'reptuzé
hã te te sina 're uwaimrami za'ra, dadâ'â ãna 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã. Ãté ni'wai õ
di.
27 Tawamhã Zezusi hã te 'madâ'â za'ra. Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra:
— Dasi'uihâ na danho'reptuzé hã, da te dasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Dama
waihu'u õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si siminho'reptu waihu'u pese di. Taha ma si, uburé
marĩ hã 'manharĩ waihu'u pese uptabi di. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.
28 Tawamhã Pedru hã te asa tãma siwasu'u:
— Wa norĩ hã uburé wa tô wanhibro hã wasipara rẽme za'ra ni, asiré 're wanomro
mono da oto.
29 Tawamhã Zezusi hã ãne ma duré tãma waihu'u za'ra:
— Tane tô. Ĩwapari pese za'ra wa'aba. Ãté ni'wa hã te te 're ĩzawi pese mono zéb zarina,
te za tinhorõwa hã a'â tirẽ, te te dama 're ĩzadawa wasu'u mono da. Ãté tisisãnawã norĩ,
duré tihidiba norĩ te za a'â rẽme za'ra. Ãté tina, timama, duré ti'ra norĩ hã te za a'â rẽme
za'ra. Ãté tinhipti'a zama, te za a'â tirẽ.
30 Ãne wamhã, ti'ai ãma 're morĩ ré, te za marĩ ĩwẽ uptabi hã ahâ na tãma 're hâimana
za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'ratamhã, ĩsõrõwa za'ra hã, ĩsisãnawã norĩ hã, ĩhidiba
norĩ hã, ĩ'ra norĩ hã, duré ĩsipti'a hã. Marĩ ĩwẽ hã tãma 're ĩhâimana za'ra mono zu, te za
duré rowasédé hã tãma 're hâimana za'ra, taré da te 're ĩ'ruiwapari za'ra mono zéb zarina.
Niwapsi te za duré tãma pisutu, dâ'â ãna 're morĩ u'âsi da, rowẽ uptabi ãma, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã.
31 Ni'wam norĩ hã ahâ uptabi na pire na ti'ab ré dama 're hâimana za'ra mono nherẽ, te
za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're apisutu, wapu na 're hâimana za'ra mono da
oto, za da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb ãma hã. Duré ni'wam norĩ hã ahâ uptabi na ti'ab
ré wapu na dama 're hâimana za'ra mono nherẽ, te za te te tãma 're apisutu, pire na oto
're hâimana za'ra mono da. — Ãne ma tô romhâ ré tãma waihu'u sirõmo za'ra, tisiré 're
ĩnomro mono norĩ ma.

Zezusi hã za tidâ'âzém na, duré za tihâiwa'utuzém na zama ĩsiwasu'u zahu zé
Mateusi 20.17-19; Rucasi 18.31-34

32 Tawamhã Zezusi norĩ hã ma oto sai'uri za'ra, bâdâdi na sõ'a na, Zeruzarẽ u. Zezusi hã
tisiré 're ĩnomro mono norĩ nhowa, ma tô mo. Sina hâtâ'â ãna, morĩ wa, te ãma rosa'rata
za'ra. Taha wa, ma tô ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ me ĩsi'aba'ré norĩ hã sina tipahi za'ra.
Tawamhã danhiti te sima satõrĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã, te te tãma rowasu'u
sirõmo za'ra da, za tãma ĩromhâimanazém na.
33-34 Tawamhã ãne te tãma rowasu'u za'ra:
— Ĩwapari pese za'ra wa'aba. Ãhãna Zeruzarẽ u, wa ai'aba'ré ni. Tame wa hã ti'ai
ãma dasiré ĩpodo hã te za dasima ĩhâiba nhomri ni, sasedoti ĩpire norĩ ma, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ ma zama. Ta norĩ
hã ĩwasédé te te ĩ'ãma ĩsa'ra za'ra zéb zarina, te za dama ĩ'ru za'ra, da te ĩwĩrĩ da, dasiwi.
Tawamhã zudezu'õ norĩ ma, te za siwi ĩhâiba nho. Ta norĩ hã te za ĩ'ãma tiwa'ẽ za'ra,
zudezu'õ norĩ hã. Tizadaipro na te za duré nasi siwi ĩ'upto. Te za duré te te siwi 're ĩpré'é.
Tawamhã te za oto siwi ĩwĩ. Tane nherẽ, bâdâ maparane ĩ'ãma si'utõrĩ õ ré, wa za apâ
hâiwa'udu. — Ãne ma tô tãma siwasu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

Ti'adu norĩ hã Zuwãhã me, te te sina ĩrowaptẽrẽ zahuré zé wasu'u
Mateusi 20.20-28

35 Taha pari, Ti'adu hã Zuwãhã me, Zebedehe 'ra zahuré hã, ma tô Zezusihi u sina rotété
zahuré, te te tãma nharĩ zahuré da, ãne:
— Rowahutu'wa, wa za aiwi rowaptẽrẽ ni. Ma'ãpé, ãma wama uwaimrami, wa te
wasima ĩwẽ hã.
36 Tawamhã Zezusi ma ãma sada'âbâ zahuré:
— E niha ma tô asima ĩwẽ wa'wa, te aima ãma ĩ'uwaimrami aba da hã, asima ĩwẽ wa'aba
zé hã. — Ãne te sadanharĩ zahuré.
37 Tawamhã asa te duré tãma nharĩ zahuré, Zezusihi ma:

— Niwamhã danhib'apito simasisizém na te za 're asãmra mo, dama aipire uptabi na 're aihâimana mono da. Ãhã wa, ma'ãpé wapisutu, asimire niwĩ 're wa'manhamra mono da, duré asimi'e niwĩb zama, asine dama wapire na 're wahâimana mono da.

38 Tawamhã te duré asa tãma nharĩ zahuré:

— Rosa'rata ãna te ãne asina ĩ̱zadanharĩ 'wa. Wa hã wa za robzépata za'ẽtẽ, dawi ĩ̱sisawi ãna. E tawamhã sada asiptete aba di za, za te ĩrobzépata za'ẽtẽ ne, ĩrobzépata aba da hã.

39 Tawamhã asa te duré Zezusihi ma siwaihu'u zahuré:

— Ĩhe. Sada wanhiptete di za, asine wa te ĩrobzépata da hã.

Tawamhã Zezusi ma duré asa tãma waihu'u zahuré:

— Te za tô ĩ̱sine ĩrobzépata za'ẽtẽ 'wa.

40 Tane nherẽ, ĩ̱si'uihâ na te aipisutu waihu'u aba õ di, dama aipire wa'aba na 're aihâimana aba mono zéb da hã ĩ̱nhimire niwĩ, duré ĩ̱nhimi'e niwĩ. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te za te te dama 're apisutu, te te sima 're ĩda'awẽ mono zéb uwaibaba, dama pire na ĩ̱'rata 're dahâimana u'âsi za'ra mono da. — Ãne ma tô tãma waihu'u zahuré, Ti'adu norĩ ma.

41 Tawamhã Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ hã 10 na ĩhâiba za'ra hã, Ti'adu norĩ mreme te te wapari za'ra wamhã, ma tô sada tinhiti'ru za'ra.

42 Taha wa, Zezusi te sô tihârâ za'ra, 'râwi ĩtẽme si'rã'õtõ da. Tawamhã ãne ma tô tãma waihu'u za'ra:

— Ti'ai ãma danhib'apito na da te 're ĩwamri za'ra mono norĩ hã te pire uptabi na dama 're hâimana za'ra. Sa'ẽtẽ te duré te te 're dawada'uri za'ra, ĩsimiroti hã da te 're 'madâ'â za'ra mono da.

43 Tane asima 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za, a norĩ wa'wa hã. Asiré norĩ ma, ai'maipire wa'aba da, asima 're 'mairob'ruiwapari aba mono wamhã, te za asiré hã 're ĩ'maipawaptob u'âsi aba mo, marĩ zô 're a'manhimnhasi aba mono ãna.

44 Duré 'râwi asima aipire uptabi na, 're ai'maihâimana aba mono da, asima 'maiwẽ uptabi aba wamhã, pawa'âbâ ãna romhuri'wa ne, te za asima 're ĩ'mairomhuri wẽ wa'aba mo.

45 Tane duré, wa hã dasiré ĩ̱podo hã da te ĩ̱ma 're romhuri za'ra mono da, we ĩ̱morĩ õ di, ti'ai u. Te 're da'apawapto mono da si, wa wei datẽme mo, ĩ̱sihâiba zawi ãna dazada ĩ̱dâ'â da, da'upana te da'awa'âbâ da. — Ãne ma tô tãma siwaihu'u za'ra Zezusi hã, te te ãma waihu'u za'ra da.

Zezusi hã Batimezu te te ĩto pesezé wasu'u
Mateusi 20.29-34; Rucasi 18.35-43

46 Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô oto aihutu, Zerico na 'ri nho'õmo nhisi u. Zerico hawi duré si'aba'réi wamhã, da'ahâ uptabi na te ĩsiré ai'aba'ré ni. Si'aba'réi ré, ma tô aibâ hã sõpẽtẽ za'ra ĩtob'a hã, bâdâdi zababa ĩsãmra hã. Ĩtob'a hã Batimezu na ĩsisi hã, Timezuhu 'ra. Rob'uiprazém na te nasi da'awa, da te tãma a za'ra da.

47 Tawamhã ma tô Zezusihi wasu'u hã wapa, Nazaré nhihudu hã ĩsababa te te ĩro'razâri na hã. Taha wa, te te sina 'mahârâ, sa'ẽtẽ, ĩtob'a hã:

— Zezusi, Dawihi nhihudu, ma'ãpé ĩ̱'ãma aipẽ'ẽzé na. — Ãne te nasi sina 'mahâ.

48 Tawamhã da'ahâ na te tãma nharĩ za'ra ni, ari'iwi sãmra da. Tane nherẽ, te nasi sa'ẽtẽ sina 'mahâ:

— Dawihi nhihudu, ĩ̱'ãma aipẽ'ẽzé na.

49 Tawamhã ma tô mazazâ, Zezusi hã. Ãne te dama ti'ru:

— Sô aihârâ za'ra wa'aba, we ĩ̱tẽme morĩ da.

Taha wa, te dasiwi 'mahârâ ni, ĩtob'a hã:

— Aiwahutu. Zezusi hã te asô hâ, ĩtẽme aimorĩ da. Aima rowẽ di za oto.

50 Tawamhã Batimezu hã tisi'ubuzé ma tô time, si'aba'ré na wahutu da, Zezusihi u morĩ da.

51 Ĩtẽme wisi wamhã, Zezusi te ãne sadanha:

— E marĩ te asima ĩwẽ, te ãma aima ĩ'uwaimrami da hã.

— Rowahutu'wa, ĩ̱to pese da, wa ĩ̱sima wẽ, apâ te 're rob'madâ'â mono da. — Ãne te asa tãma si'ru.

52 Tawamhã Zezusi te ãne tãma tinha:

— Te za oto aimo. Asina ĩ̱'umnhasi wa, ma tô ato pe.

Tawamhã awa'awi ma tô rob'madâ'â wẽ, aibâ hã. Tawamhã Zezusihi zarina te oto mo, bâdâdi na.

11

Zezusi hã Zeruzarẽ u, ĩsébrézé wasu'u
Mateusi 21.1-11; Rucasi 19.28-40; Zuwã 12.12-19

1-2 Tawamhã Zezusi norĩ hã Zeruzarẽ u si'aba'réi wamhã, ma tô a'â aihutu, Oriwera
na ẽtẽ 'rãihâ nhisi u. Ẽtẽ 'rãihâ 'rata, te 'ri wa'õno hã 're hâimana zahuré, Betazé hã duré
Betãnha. Tawamhã Zezusi hã sisõwa ma tô tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã 'mazatõrĩ zahuré
maparane. Ãne te tãma rob'ru zahuré:

— Õwa te za oto ane wa'wa, 'ri wa'õtõ u, asõ're uwaibaba wa'aba. Ãma aimasisi aba wi,
awa'awi te za awaru po'repore hã ĩsõpẽtẽ 'wa, ĩprédupté hã, zahadu ni'wa hã nimomo ãma
ĩmorĩ'õ hã. Da te ãma wasisi haré, te za. Tawamhã da te ãma ĩwasisizé hã te za ĩwasihui
wa'wa, we ḭ̃ma saprõni aba da.

3 Ni'wa hã ãne te te asadanharĩ aba wamhã: “E marĩ da, ma ĩwasihui wa'wa, ãma
ĩwasisizé hã,” tawamhã asa te za ãne tãma ĩwaihu'u 'wa: “Wanhib'apito hã marĩ õ wa,
ãma morĩ da, wa tãma wasihu ni. Te za we aima sõmri su'u apâ.” Ãne te za tãma ḭ̃zadawa
wasu'u wa'wa, ĩtede'wai ma.

4 Tawamhã te oto sô tineb zahuré, awaru po'repore zô. Simasisi wi, awaru po'repore
ma tô sõpẽtẽ zahuré. 'Ridawa 'rata, te wasisi haré za.

5 Te te wasihu zahuré wamhã, ma tô ni'wam norĩ hã ãma 'mahârâ za'ra, ĩ'rata ĩsimasam
norĩ hã:

— E marĩ te a norĩ wa'wa hã ĩ'manharĩ 'wa. E marĩ da, te asapa'abâ ĩwasihui wa'wa,
awaru po'repore hã.

6 Tawamhã asa ma tô dazada'âbâ zahuré, Zezusi hã te te tãma ĩwaihu'u zahuré zém na.
Taha wa, ma tô tãma 'ru zahuré ni, awaru po'repore hã te te saprõni zahuré da, Zezusihi
ma.

7 Tawamhã te te ãwisi zahuré wamhã, awa'awi ma tô tãma ba'ubu zahuré, tisi'ubuzém
na. Taha pari, ma tô ãma darõno, Zezusi hã.

8 Ãma sarõtõ wamhã, da'ahâ na ma tô bâdâdi hã tãma waptâ za'ra ni, dasi'ubuzém na.
Ni'wam norĩ hã rom na ĩsupo suiwawẽ te te ĩ'manhizâri za'ra na, ma duré tãma waptâ za'ra.

9 Tawamhã Zezusihi nhowa ĩsi'aba'ré norĩ hã ĩsarina ĩsi'aba'ré norĩ zama, mreme 'rãihâ
na te sima 'mahârâ za'ra:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're wawata za'ra wa'aba mono. Ĩsadawa para we ĩmorĩ
ma, ĩwẽ si te te tãma 're pisutu u'âsi mono neza. Apito Dawihi ma, te te ĩropisutuzéb zarina,
te we oto mo, watẽmeb za'ra, Wanhib'apito 're hâimana mono da.

10 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tô sena sõprub di. — Ãne te ãma tawata za'ra ni.

11 Tawamhã Zeruzarẽ u oto wisi wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra
mono zéb u, ma ãzé Zezusi hã, te te robzabu da. Tame tiwi hâiwahâ wa, te oto mo, Betãnha
na 'ri wa'õtõ nhisi u, tisiré norĩ me, aibâ 12 na ĩhâiba za'ra norĩ me.

Pidera wede ma, Zezusi te te ĩnharĩzé wasu'u
Mateusi 21.18-19

12 Tawamhã bâtâ amo na Betãnha hawi te apâ ai'aba'ré, Zeruzarẽ u. Morĩ ré, ma tô mra
hã tĩwĩ, Zezusi hã.

13 Tawamhã si'aba'réi ré, romhâ ré, ma wede hã tisã, pidera wede hã. Sui hâza'õtõ wa,
te sô mo, 'rãi õ'umnhasite. Tawamhã 'râwi ĩsu si ma tô 'madâ. Ĩ'rã hã robaba di. Zahadu
a'amo hã watobro õ di, ĩ'rã uptabi zéb da hã.

14 Tawamhã Zezusi te wede ma tinha:

— Ai'rã hã da te 're huri mono õ di za oto. Ai'rã'õ u'âsi, te za oto 're asa mo.

Tawamhã ma tô mreme wapari za'ra, wede ma, te te ĩnharĩzém na hã, ĩsiré 're ĩnomro
mono norĩ hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zém hawi, Zezusi te te ĩdazate mono zém na rowasu'u
Mateusi 21.12-17; Rucasi 19.45-48; Zuwã 2.13-22

15 Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô Zeruzarẽ u apâ aihutu. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma
're ĩdawata za'ra mono zéb u, ma tô asisi, 'ri 'wawi wa'ra 're. Tame te da te 're rowede
za'ra. Ni'wam norĩ hã te duré te te dawi 're rob'uipra za'ra. Tawamhã dama rowede'wa
norĩ hã ma tô Zezusi hã te te sate, rob u. Te te dawi 're ĩrob'uipra za'ra mono norĩ zama,
te te sate. Duré rob'uiprazém na te te dawi ãma 're ĩsaprĩ za'ra mono norĩ wi, ma wedeza
hã te te tiwi anhamra, utu'u wede'wa norĩ simasisizéb zama.

16 Te duré dawi rosawi, 'ri 'rãihâ nho're wa'wai baba, da te 're ro'wasari tõ mono da.

17 Te duré dama rowasu'u, da te ãma ĩrob'ui'érézéb zarina, ãne:

— Duréihã wahi'rada hã ma tô ãne na rob'ui'éré ĩbaihâ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na: “Ĩ̱nhorõwa hã ĩwa ĩ̱ma 're ĩdamreme zusi mono zém na, te za da te 're sisi za'ra, 'ri hã.” Ãne te tinha. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã ma tô ĩwa asima ãma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo. Taha wa, danhibrom na dawi 're ĩsipsaihuri za'ra mono norĩ, 're ĩsi'ubumroi mono zém ne, te oto 'ri hã 're sa, wasété uptabi na. — Ãne ma tô Zezusi hã dama waihu'u, da te waihu'u za'ra da.

18 Tawamhã aibâ norĩ hã ma tô ĩwasu'u hã wapari za'ra, sasedoti ĩpire norĩ hã, rowahutu'wa norĩ zama. Ãne hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô ta norĩ hã sima ãma rosa'rata za'ra, te te siwi wĩrĩ da. Tane nherẽ, Zezusihi nhimiroti na, da'ahâ na ãma 're dawata za'ra mono wa, te te sima danhimimnhasi za'ra wa, te te siwi wĩrĩ õ di za a'â.

19 Tawamhã bâdâ sébré wi, te Zezusi norĩ hã Zeruzarẽ hawi apâ ai'aba'ré, Betãnha na daza'ru nhisi u.

Pidera wede wasu'u
Mateusi 21.20-22

20 Awẽm na mararé si'aba'réi wamhã, ma tô Zezusi norĩ hã 'madâ'â za'ra, pidera wede hã, uburé ĩwede 're na.

21 Tawamhã Pedru hã ma tô ãma po're puru, Zezusi hã wede ma, te te ĩnharĩzém na hã. Tawamhã ãne te Zezusihi ma tinha:

— Rowahutu'wa, 'madâ'â. Õhõta pidera wede. Ahâmhâ tãma ĩnharĩ hã ma tô tiwede're.

22-23 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, te za asiwi 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Tawamhã ã ẽtẽ 'rãihâ ma, nharĩ za'ra wa'aba wamhã, uihâ na sisa'o'o da, âi ba sime da, te za ãma aima uwaimrami za'ra wa'wa. 'Râwi asiwawã za'ra wa'aba õ di za, za te te aima ãma ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba zém na hã. Tãma ĩnharĩ za'ra wa'aba zéb uwaibaba, za te te ãma aima ĩ'uwaimrami aba na, te za ãma ĩsaze za'ra wa'wa. Tawamhã te za tô te te ãma aima 're a'uwaimrami 'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

24 Taha wa, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono wamhã, duré marĩ na tiwi 're rowaptẽrẽ za'ra wa'aba mono wamhã, za te te ãma aima 're ĩ'a'uwaimrami aba mono zém na, te za ãma 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za tô te te ãma aima 're a'uwaimrami u'âsi 'wa.

25-26 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da wamhã, te za a'â aiwi 're da'ru simani za'ra wa'wa. Dawasédé hã da'ãma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za oto. Tawamhã Aimama 'wa hã hâiwa ãma 're ĩsãmra mono hã te te duré ai'ãma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za oto, aiwasété 'wa hã. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã ĩpisutu'wai ãma, da te dasiwi ĩsadanharĩzém na rowasu'u
Mateusi 21.23-27; Rucasi 20.1-8

27 Tawamhã ma tô apâ aihutu Zeruzarẽ u, Zezusi norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma, 'ri 'wawi wa'ra 're, te 're mo, Zezusi hã. Tame 're morĩ ré, ma tô aibâ norĩ hã ĩtẽme aihutu, sasedoti ĩpire norĩ hã, duré dama rowahutu'wa norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã.

28 Tawamhã ãne te siwi sadanha:

— E 'wa sadawa para, te bété ãne hã marĩ hã dama 're ĩ'ab'manharĩ mo. E 'wa hã, aipisutu'wa.

29 Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— Wa hã wa za duré asadanharĩ na aima ãma wa'rãmi za'ra wa'wa. We ĩ̱ma waihu'u za'ra wa'aba wapsi, wa za duré wa hã aima waihu'u za'ra wa'wa, ĩ̱pisutu'wa hã.

30 Ma'ãpé, we ĩ̱ma waihu'u za'ra wa'aba. E 'wa sadawa para, te Zuwã Batita hã â dawabzuri te te dama 're ab'manharĩ. E 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para. E taré dazadawa parap si. — Ãne te Zezusi hã sadanharĩ za'ra.

31 Tawamhã 'râwi te sima nharĩ za'ra:

— E niha, wa za tãma waihu'u za'ra ni, õne wamhã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, â dawabzuri te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono na, wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, te za wazadanharĩ na sahu za'ra, ãne: “E niha bété, Zuwã Batitaha nhimirowasu'u hã saze za'ra wa'aba õ di.”

32 Tazahã dazadawa parap si, â dawabzuri te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono na, wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, te za wazada tazahi za'ra ni. — Ãne te 'râwi sima nharĩ za'ra, dapipa te, Zuwã Batita hã tô sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa 're ĩmorĩ na, da te 're saze za'ra mono wa.

33 Taha wa, sada dazahi za'ra õ'umnhasite, sina pahi za'ra wa, ma tô duré Zezusihi ma
waihu'u na wa'rãmi za'ra, ãne:
— Ni'wa sadawa para, ma tô Zuwã hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ. Wa
norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di, ĩpisutu'wa hã.
Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:
— A norĩ wa'wa hã ĩ̱ma waihu'u aba õ nherẽ, wa hã te duré aima waihu'u za'ra wa'aba
õ di za, ni'wa sadawa para, marĩ hã te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono na. — Ãne ma tô Zezusi
hã tãma timreme na wa'rãmi za'ra.

12

Buru na romhuri wasété 'wa norĩ wasu'u
Mateusi 21.33-46; Rucasi 20.9-19

1 Tawamhã tinhimirowasu'u na ma tô duré tãma ãma sãna'rata za'ra, ãne:
— Aibâ hã te 're sãmra, buru tede'wa hã. Tawamhã tiburu ãma ma tô a're, uwa 'ru hã.
Te te a're pari, ma tô buru 'wawi wa'ra. Ma tô duré ẽtẽ nhisiwi sada ab're, uwa 'rãi watizéb
da hã, ĩwa'u zô. Taha pari, 'ri 'rãihâ hã ma duré buru wa'wa 'manha, ĩsipsaihuri norĩ zô,
dasipapara rob'madâ'âzéb da hã. Tawamhã ma tô ni'wam norĩ hã sisõ'a ré pisutu za'ra,
ĩburu hã te te sô 're 'madâ'â za'ra mono da. Uwa 'ru 'rã hã 're 'rãi prédub za'ra mono wapsi,
te za te te tãma 're po'o za'ra, buru tede'wai ma hã. Taha pari, te oto mo, buru tede'wa hã
darob amoi u, tamomo a'â sãmra da.
2 Tawamhã oto 'rãi prédu mono wa, ma tô buru tede'wa hã tãma ĩromhuri'wa hã 'mazatõ
tiburu u, uwa 'ru 'rã hã buru 'madâ'â'wa norĩ te te tãma ĩpo'o za'ra zô.
3 Tane nherẽ, ĩtẽme wisi za'ra wi, ma tô siwi ti'â, te te siwi azâri da. Tawamhã ubana
ma tô siwi satõ apâ.
4 Taha pari, te duré ĩwa'rãmi sô 'mazatõ, tãma ĩromhuri'wa hã. Tane nherẽ, buru u ĩtẽme
wisi za'ra wamhã, ma tô tãma rob'manharĩ wasété za'ra. Ĩ'rãi wi, ma tô siwi azâ.
5 Taha pari, te duré 'mazatõ, ĩwa'rãmi. Tane nherẽ, ma tô siwi tĩwĩ, buru na romhuri'wa
norĩ hã. Siwa'rãmi sihutu sidâpâsi, ma tô nasi hâ za'ra. Ma tô duré nasi simro.
6 Tawamhã buru tede'wai 'ra si te oto ĩ'rata 're hâimana, danhowa're're te te ĩsatõrĩ da
hã, ĩburu na romhuri'wa norĩ u. Ĩ'ra hã tãma sawi pese uptabi di. Tãma sawi nherẽ, ma tô
satõ, buru na romhuri'wa norĩ u, morĩ da. Ãne te ĩmama hã sima rosa'rata: "Ĩ̱'ra si'aibâ
hã te ĩtẽme satõrĩ za'ra wamhã, ãté te za siwi hâiba wazé."
7 Tane nherẽ, buru na romhuri'wa norĩ u wisi wamhã, te ãne sima 'mahârâ za'ra: "Õhõta
buru tede'wai 'ra hã te wei mo, timama uirĩ na buru tede'wa da hã. Wa te wasiwi wĩrĩ
aba, buru hã wate za'ra da." Ãne ma tô sima 'mahârâ za'ra, buru na romhuri'wa norĩ hã.
8 — Tawamhã ma tô siwi ti'â, buru tede'wai 'ra hã, te te siwi wĩrĩ da. Te te siwi wĩrĩ pari,
ma tô ĩhâiba hã siwi time, buru nhiti.
9 — Buru na romhuri'wa norĩ ma hã e niha te za buru tede'wa hã tãma rob'manharĩ
za'ra. Te za sô timorĩ za'ra, uburé te te uprosi da, buru na romhuri'wa norĩ hã. Tawamhã
te za duré aimawi da'maipisutu, tiburu 'madâ'â'wa da. — Ãne buru na romhuri'wa norĩ
wasu'u hã ma tô tãma wasu'u za'ra, Zezusi hã.
10 Tawamhã te duré 'mahârâ za'ra:
— Oro 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'éré hã 're sõré za'ra wa'aba
mono za, aima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. Ãne ĩbaihâ na rob'ui'éré hã:
"Ẽtẽ tomhâpâ wẽ hã 'ri na'ratazéb da hã wẽ uptabi nherẽ, 'ri'wa norĩ te te siwi ĩwẽ'õ hã te
oto pire na 're sa'wari u'âsi.
11 Uburé Danhib'apito hã ma tô ãne hã pisutu, 'ri na'rata uparizéb da, pire na 're ĩsa'wari
mono da hã.
Taha wa, ãne na wa te ãma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, wa ãma 're watob'uzu u'âsi
za'ra, wa norĩ hã."
Ãne ma tô ẽtẽ wasu'u na tãma rob'rãzarõtõ za'ra, Zezusi hã.
12 Buru na romhuri'wa norĩ wasu'u hã te te dama wasu'u wamhã, tisiré zudezu norĩ
ma, pire na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ, te wasu'u, Zezusi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
ma, da'ãma romhuri'wa norĩ hã, duré dama rowahutu'wa norĩ hã, duré dama roti'wa
norĩ hã. Ãne na ma tô sina waihu'u za'ra. Taha 'ru te, te aré siwi ti'â. Tane nherẽ, da'ahâ
nhimimnhasi te, te õne haré ai'aba'ré, ĩsiti.

Zezusi hã, rob'uiprazé ĩsapotore na da te ĩsadanharĩzé wasu'u
Mateusi 22.15-22; Rucasi 20.20-26

13 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ hã ma tô parisezu
norĩ hã 'mazatõrĩ za'ra, Zezusihi u si'aba'ré da. Erodihi niwĩ 're ĩhâimana za'ra mono norĩ
zama, ma tô ĩtẽme 'mazatõrĩ za'ra, tinhimiroti na te te upai wa, te te siwi wẽ'õ za'ra da.

14 Tawamhã ĩtẽme sihutu wamhã, te siwi sadanha:
— Rowahutu'wa, tô sena na wa tô aimreme na aiwaihu'u za'ra ni. Danhimirosa'rata
na 're aihâimana mono õ di. Duré dapire na 're dahâimana za'ra mono nherẽ, aima hã
aiwapsi dahâimanazé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si, te uburé marĩ hã
dama 're ĩ'awaihu'u mo, sena na. Taha wa, te za asimirosa'rada hã wama ĩwaihu'u za'ra,
wa te aiwapari za'ra da. E Roma ãma danhib'apito uptabi ma, wa za rob'uiprazé hã wa
te 're po'o za'ra, ĩsimiwada'uri zarina. E 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wẽ di. E tãma wẽ õ di.
— Ãne ma tô ãma siwi sadanha, Zezusi hã.
15 Tô sena te te siwi ãma waihu'u za'ra da newa, ma tô siwi sadanha. Ãne na hã senai õ
na, ma tô sina waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, te ãne tãma nharĩ za'ra:
— E marĩ da, te ãne na asiwi ĩẽadanharĩ 'wa, ĩ̃mreme na te aima ãma upa za'ra wa'aba
da newa, asiwi ĩẽwẽ'õ wa'aba da. Tane wamhã, ma'ãpé rob'uiprazé ĩsapotore hã we ĩ̃ma
'mai'ãri aba, te 'madâ'â da.
16 Tawamhã ma tô ni'wa hã tãma tisõ, Zezusihi ma. Te ãma dazadanharĩ za'ra, ãne:
— E 'wai hâibarĩ, rob'uiprazé ĩsapotore na hã. E 'wa sisi ui'éré duré, ãma hã.
Tawamhã asa ma tô tãma waihu'u za'ra:
— Ã hã, Roma ãma danhib'apito hâibarĩ, duré taha nhisi ui'éré.
17 Tawamhã Zezusi ma duré asa tãma waihu'u za'ra:
— Roma ãma danhib'apito ma, te za ĩsimiwada'uri zarina, marĩ tãma 're ĩpo'o za'ra wa'aba
mo apâ, ĩte wa. Tane duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te za marĩ hã ĩsimiwada'uri zarina,
tãma 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo apâ, ĩte wa marĩ hã. — Ãne ma tô asa tãma waihu'u za'ra.
Tawamhã ma tô ãma titob'uzu za'ra, te te tãma ĩwaihu'u za'ra zém na asa, Zezusi hã.

Zezusi hã, dahâiwa'utuzém na da te ĩsadanharĩzé wasu'u
Mateusi 22.23-33; Rucasi 20.27-40

18-19 Taha pari, ni'wam norĩ hã ma ĩtẽme aihutu, Zezusihi u, sadusezu norĩ hã. Ta norĩ
hã 're dadâ'â za'ra mono wamhã, ab're hawi apâ 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono õ na te te
dama 're ĩroti za'ra mono. Ta norĩ hã te tãma rowasu'u za'ra, Zezusihi ma, ãne:
— Rowahutu'wa, wahi'rada Mozési hã ma tô ãne dama roti: “Aibâ ĩmro ré hã 'ra õ ré,
dâ'â wamhã, tizédé'aba mro na te za timro ĩno hã, ai'uté hã te te 'maipoto da, ĩwa ĩsédé'aba
'ra ne, 're morĩ da.” Ãne wahi'rata nhimiroti na rob'ui'éré hã.
20 Wa za oto aima rowasu'u za'ra ni, dasisãnawã si 're ĩhâimana za'ra mono norĩ wasu'u
na. Aibâ hã sisãnawã si, te 're hâimana za'ra, 7 na ĩhâiba za'ra hã. Tawamhã ĩpoto'rada hã
ma tô timro oto. Tawamhã 'ra õ ré, ma dârâ, aibâ hã.
21 Tawamhã ĩsõsi hã ma tô ãma timro pi'õi ãma hã, ĩsõwa're're. Ta hã 'ra õ ré, ma duré
dârâ. Taha nhosi, ãma mro wamhã, 'ra õ ré, ma duré dârâ.
22 Aibâ norĩ hã ma tô nasi sisõwa're're ãma timro za'ra, pi'õi ãma, 7 na ĩhâiba za'ra hã
aibâ norĩ hã. Tane nherẽ, 'ra õ ré, ma tô sisarina ai'utõ. Tawamhã nimahã bâtâ na ma tô
duré pi'õ hã, timro norĩ zarina, dârâ.
23 Aibâ norĩ hã 7 na ĩhâiba za'ra hã, misi pi'õ nherẽ, ma tô nasi sisõwa're're ãma timro
za'ra. Tawamhã 're ĩdadâ'â za'ra mono norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ab're hawi za
apâ oto te te 're da'ahâiwa'utu mono wamhã, e 'wai me te za oto 're simasisi zahuré. —
Ãne te ãma siwi sadanha, sadusezu norĩ hã.
24 Tawamhã Zezusi te asa tãma rowasu'u za'ra:
— A norĩ wa'wa hã ma tô rosa'rata na ãma ĩ'upa za'ra wa'wa, ab're hawi, za apâ 're
ĩdahâiwa'utu za'ra mono õ na hã. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na
rob'ui'éré hã 're sõré za'ra wa'aba mono nherẽ, aima waihu'u za'ra wa'aba õ wa, duré
tiwaihu'u pese na, za ab're hawi apâ te te 're ĩda'ahâiwa'utu mono zé hã, aima waihu'u
za'ra wa'aba õ wa.
25 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ab're hawi apâ te te 're da'ahâiwa'utu mono wamhã, hâiwa
ãma romhuri'wa norĩ ne, te za oto 're dahâimana u'âsi za'ra, dasina 're damro za'ra mono
ãna.
26 Marĩ, wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa, 're dadâ'â za'ra mono pari, apâ 're
ĩdanomro mono zé wasu'u na. Wede zapore ĩro'o na ma tô ãma rob'ui'éré, Mozési hã.
E niha 're sõré za'ra wa'aba mono nherẽ, aima waihu'u za'ra wa'aba õ di. Ãne ma tô
Mozésihi ma siwasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã: “Wa hã Abra'ãhã nhib'apito, wa 're
ĩ̃hâimana u'âsi, duré Izatihi nhib'apito, duré Zacoho nhib'apito.” Ãne ma tô Mozésihi ma
siwasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Abra'ã norĩ uirĩ na nherẽ.
27 Wahi'rata norĩ hã dawi 're dâ'â za'ra mono nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, 're dâ'â
za'ra mono õ di. Taha wa, ma tô Ĩsib'apito za'ra na siwasu'u. Dâ'â u'âsi 're hâimana za'ra
mono 'wa'âhã, Ĩsib'apito na aré siwasu'u õ di. Ãne wa, ma tô rosa'rata na ãma ĩ'upa za'ra

wa'wa, ab're hawi apâ 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono õ na hã. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, sadusezu norĩ ma.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã danhipai u ĩpire uptabi wasu'u
Mateusi 22.34-40; Rucasi 10.25-37

28 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa hã ma tô ãma mreme wapa, da'rata ĩsa hã. Zezusi hã sadusezu norĩ ma, te te rowasu'u wẽ wa, te ãne sadanha:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã e ma hã te tihâiba, uburé dama ĩpire uptabi hã.

29 Tawamhã Zezusi hã ma tô ãma sada'â asa:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti, danhipai u ĩpire uptabi hã ãne: "Izarazéhé nhihudu norĩ, ma'ãpé ĩ̱wapari pese za'ra wa'aba za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wanhib'apito hã, misire danhib'apito uptabi, te 're hâimana.

30 Taha wa, Asib'apito 're hâimana aba mono wa, te za asiwi 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo, sena na. Taha zarina, te za ĩsimiroti na ãma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te za duré asimi'ẽ na tãma 're ĩromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo." Ãne ĩsimiroti hã danhipai u ĩpire uptabi hã.

31 Ãne duré ĩsimiroti hâiba amo hã aiwa ĩpire uptabi hã: "Uburé te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Marĩ ĩwẽ zô asima 're asõpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sô 're asõpré wa'aba mo, ĩwẽ zô." Ã norĩ si ĩsimiroti hã, ĩpire uptabi zahuré hã. Ĩsipai u hã roti hã 'maihâimana õ di, ĩpire uptabi hã.

32 Tawamhã rowahutu'wa hã te asa tãma tinha:

— Tane tô rowahutu'wa. Tô sena uptabi, asimirowasu'u hã. Misire danhib'apito uptabi te 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ni'wa hã 're hâimana mono õ di, ĩsipai u hã.

33 Taha wa, wa za tô wa te 're sawi pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha zarina, wa za ĩsimiroti na wa te ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra. Wa za duré wanhimi'ẽ na wa te tãma 're romhuri u'âsi za'ra. Wa za duré wa te 're dazawi pese za'ra. Marĩ ĩwẽ zô wasima 're ĩwanhopré mono ne, wa za uburé dama zama sô 're wanhopré, ĩwẽ zô. Wa norĩ hã wa za wanhimizama hã duré wanhimarĩ hã wa te tãma 're sõmri za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da te tãma 're zata za'ra mono da, ĩzatazém na. Ãne wamhã, tãma wẽ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Tane nherẽ, maparane ĩsimiroti hã ĩpire uptabi hã wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, tãma wẽ uptabi di za. — Ãne ma tô Zezusihi ma waihu'u na wa'rã, rowahutu'wa hã.

34 Tawamhã rowahutu'wa hã te te tãma ãma uwaimrami wẽ wa, ma duré Zezusi hã tãma waihu'u:

— Tane tô. A hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém nhiti, romhâ na aihâimana õ di, ãhãna hã. — Ãne ma tô tãma waihu'u, rowahutu'wai ma.

Taha parimhã, ni'wa hã te te sadanharĩ na sahu õ di oto, Zezusi hã tinhimiroti na te te ãma upai õ wa.

Danho'reptui'wa na, Zezusi te te ĩda'azadanharĩzém na rowasu'u
Mateusi 22.41-46; Rucasi 20.41-44

35 Tawamhã bâtâ na te Zezusi hã dama rowahutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé 'wawi, wa'ra 're. Tawamhã te te dama rowahutu ré, te da'mahâ:

— E niha rowahutu'wa norĩ hã te te dama 're rowasu'u za'ra, Dawihi nhihudu 're ĩmorĩ na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na hã Danho'reptui'wa da.

36 Duréihã apito Dawi hã ma tô danho'reptui'wa na ãma rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipẽ'ẽzani na te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina. Ãne ãma ĩrob'ui'éré hã:

"'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Ĩ̱nhib'apito ma tinha, ãne: 'Ĩ̱rata te za 're asãmra mo, ĩ̱nhimire niwĩ dama aipire na ĩ̱siré 're aihâimana u'âsi mono da. Asitob'ru norĩ nhiptetezé hã wa za te tiwi 're a'uprosi, wapu na aima 're hâimana za'ra mono da oto, duré aima sib'uwa na 're hâimana za'ra mono da oto.' "

— Ãne te tãma tinha. Ãne duréihã, ma tô ãma rob'ui'éré, apito Dawi hã.

37 Danho'reptui'wa da hã tinhib'apito na ma tô sisi, Dawi hã. Ĩsib'apito 're morĩ nherẽ, e niha te za ĩsa'u si poto nherẽ, Danho'reptui'wa da hã ĩsihudu na 're hâimana. — Ãne ma tô da'ahâ na da'mahâ, Zezusi hã. Tawamhã Zezusihi nhimiroti hã wẽ wa, ma da'ahâ na wapari ze za'ra ni.

Dama rowahutu'wa norĩ hâimanazém na rowasu'u
Mateusi 23.1-36; Rucasi 20.45-47

38-39 Tawamhã Zezusi hã ma duré dama waihu'u, ãne:

— Ma'ãpé rowahutu'wa norĩ hâimanazé hã waihu'u za'ra wa'aba. Ta norĩ hã uza pa ré, 're ĩnomro mono da si, tãma ĩwẽ za'ra hã. Duré dama pire na 're hâimana za'ra mono wa, 'ri nhi'riti wa, da te dasina 're ĩ'ubumroi mono zéb ãma, da te 're ĩwazéb za'ra mono da si, ma tô te te sima 're wẽ za'ra. Duré dama ĩpire norĩ simasisizém na 're si'ubumroi mono da si, tãma ĩwẽ za'ra hã, rowahutuzéb ãma duré 'ri para dasiré 're ĩdasaihuri mono zéb ãma hã.

40 Dama rowahutu'wa zahã, te sadawa nhipese na pi'õi mrotõ norĩ wi, ĩsimarĩ na 're sipsaihuri za'ra. Tane nherẽ, te ta norĩ hã danho'a 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma 're mreme zusi hâ, 're hâimana wẽ uptabi za'ra mono newa. Taha wa, te te dama 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zém nhipai u, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're rob'manharĩ za'ẽtẽ za'ra. — Ãne ma tô dama rowasu'u, rowahutu'wa norĩ hâimanazém na.

Pi'õi mrotõ nhoprubzé wasu'u
Rucasi 21.1-4

41 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, rob'uiprazé da te 're ĩséme mono zéb 'rata, te nhamra Zezusi hã, 'ri 'wawi wa'ra 're. Rob'uiprazé, da te nasi séme za'ra ré, te da'ab'madâ. Ĩsibro pese norĩ hã, ahâ na te nasi séme za'ra, rob'uiprazé hã sa'ẽtẽ na.

42 Taha ré, ma tô wi pi'õi mrotõ hã, ĩsibrob'õ hã. Tawamhã rob'uiprazé ĩsapotore hã ma tô tiza, syryre nherẽ.

43-44 Tawamhã tisiré 're ĩnomro mono norĩ zô, te sima sô tihârâ za'ra, Zezusi hã. Ãne te tãma rowasu'u za'ra:

— Tô sena ã pi'õi mrotõ hã sibrob'õ nherẽ, ma tô tinhoprubzém na uburé da'a'rãnhipa. Ĩsiré ĩséme'wa norĩ hã rob'uiprazé, nasi tãma ĩsi'atarẽme za'ra si, te nasi sé. Tanei õ di, pi'õi mrotõ hã. Simarĩ õ nherẽ, tihâimanazéb da, te te aré ĩtédé hã ma tô ĩbâre tãma tisõ, wahuré. Ãne wamhã, ma tô tinhoprubzém na uburé da'a'rãnhipa. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma hã.

13

'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé, za ĩsi'utõrĩzé wasu'u
Mateusi 24.1-2; Rucasi 21.5-6

1 Tawamhã Zezusi norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé 'wawi wa'ra hawi, oto wairébé wi, misi te ĩsiré hã 'mai'mahâ:

— Rowahutu'wa, 'ri hã 'madâ'â za'ra na. Ẽne hã e ĩtõmo wasétére. E ĩ'ri wasétére duré. — Ãne te tãma ãma tiwata, 'ri wẽ na.

2 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha, ãne:

— Ã hã 'ri ĩ'madâ'â za'ra wa'wa hã, nimahã na si te za dasiwi pru pese ni, ẽtẽ na 'ri hã. Tawamhã misi si te za oto simi'wara, ẽne hã. Sisisiwi 'manomro waihu'u õ di za oto, ẽne hã. Tâibâ za oto. — Ãne ma tô 'ri na tãma ãma rowasu'u sirõmo za'ra Zezusi hã, te te waihu'u za'ra da.

Robzépata na rowasu'u, duré da'ruiwapari na rowasu'u
Mateusi 24.3-14; Rucasi 21.7-19

3 Tawamhã Zezusi hã te oto nhamra, Oriwera na ẽtẽ 'rãihâ nhisi ãma, tisiré 're ĩnomro mono norĩ me. Sisõ're u, te 'ri 'madâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa hã. Te te 'madâ'â ré, te siwi sadanha, hâiba pisutu Pedru norĩ hã, Ti'adu, Zuwã, Ãdéré norĩ me:

4 — E niwa te za ãne hã ãma tiromhâiba, 'ri nhamrazéb da hã. E marĩ te za watobro, da te ĩwaihu'uzéb da hã. Ma'ãpé, wama waihu'u za'ra na, ĩsõwa wa te ãma ĩwaihu'u sirõmo za'ra zéb da hã.

5-6 Tawamhã Zezusi ma tô asa tãma waihu'u za'ra, ãne:

— Ni'wam norĩ hã te za sadawa nhipese na sisarina datẽme 're nomro, ahâ na. Wa hã newa, te za taré ĩnhisi na we 're siwasu'u za'ra, danho'reptui'wa na. Tawamhã da'ahâ na te za ta norĩ ãma da te 're sasõmri za'ra, tô sena newa, dama 're ĩsiwasu'u za'ra mono zé hã. Taha wa, te za a norĩ wa'wa hã asimiza'rese tiwi 're aihâimana za'ra wa'aba mo, sadawa nhipese sina datẽme 're ĩnomro mono norĩ ãma, 're sasõmri za'ra wa'aba mono tõ da.

7 'Re dasi'wapé za'ra mono wa, da te dasina 're ĩropupu'u za'ra mono zé hã, duré romhâ na 're ĩdasi'wapé za'ra mono norĩ wasu'u zama, 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Dasi'wapé te za tô dazada 're wairébé. Tane nherẽ, da'ãma rob'rãsutu uptabi õ di za a'â.

8 Danhipti'ai amoi u te za dasisô 're dapra, 're dasi'wapé za'ra mono da. Tawamhã daro mono bâ te za tô 're dasiwasutu za'ra. Nima niwĩmhã, te za duré ti'a hã daré 're popo'o za'ra. Duré danho õ wa, te za da te 're robzépata za'ra, dasa syryre wa. Ãne hã rowasédé,

dazô 're wairébé mono wamhã, za daré ĩrob'rãsutu na'rata zé, te wasu'u, pi'õi ãma ĩwasã hã 're ĩsépu'u na'rata za'ra mono ne. Ãhã haré dazô 're wairébé mono õ di za.

9 — Ma'ãpé, aihâimana nhimiza'rese, 're aihâimana za'ra wa'aba mono za. Niwapsi te za a norĩ wa'wa hã da te 're aipawasisi za'ra wa'wa, roti'wa norĩ u, da te 're asimroi wa'aba mono da. Tawamhã ta norĩ zadawa para, te za rowahutuzéb ãma da te 're aihâ za'ra wa'wa, romhâ nhorõ 'manharĩ na. Ĩẽzazei'wa 're anomro aba mono wa, te za da te 're asimroi wa'wa, dama ĩpire norĩ u, duré danhib'apito norĩ u zama. Ãne wamhã, te za tãma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo, ĩẽzazei'wa 're anomro aba mono na.

10 Rob'rãsutu õ ré, te za ĩẽwasu'u wẽ na te te 're dapo're pu'u za'ra, daro mono bâ, ĩẽzazei'wa norĩ hã.

11 Tawamhã dama ĩpire norĩ u da te 're asimroi wa'aba mono wamhã, asimirosa'rata na asisõwa asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za, niha tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Misi bâtâ na, aihâimanazém na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa, dama ãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Asimirosa'rata na, asi'uihâ na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono da hã, mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã te za te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã.

12 Niwamhã te za dasisãnawãi uptabi nherẽ, da te dasima 're dahâiba nhomri za'ra, da te 're simroi mono da. Damama norĩ hã te za ti'ra ma, ãne te te tãma 're 'manharĩ wasété za'ra, 'râwim nherẽ. Duré da'ra norĩ hã timama uptabi da nherẽ, te za sada 're hâimana za'ra, te te dama 're hâiba nhomri za'ra mono da, da te 're simroi mono da, ĩna me.

13 Ĩẽzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te za uburé da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa. Tane nherẽ, õne haré ĩ̃ãma 're anomro u'âsi aba mono wamhã, te za asõ'reptuzé hã asina 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo. — Ãne ma tô Zezusi hã tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, waihu'u za'ra, te te sina waihu'u sirõmo za'ra da.

Robzépata za'ẽtẽ wasu'u
Mateusi 24.15-28; Rucasi 21.20-24

14 Tawamhã ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Nimahã na te za asiwi ĩ'madâ'â za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te siwi ĩwẽ'õ pe hã, te te dawi ĩrosawizéb ãma ĩsa hã. (Ãhã wasu'u na rob'ui'éré hã 're sõré za'ra wa'aba mono wamhã, ma'ãpé ãma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono za, waihu'u za'ra wa'aba da.) Tawamhã ãne hã za oto daré romhâimana wamhã, rowasété si te za a'â daré 're sa'wari. Taha wa, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã, wara sina te za sisa're, ẽtẽ 'rãihâ u ta norĩ hã tiwi simani za'ra da, duré sisõ'reptu za'ra da.

15 Ni'wam norĩ hã 'ri nhisi hâpâ ãma si'ubumroi wamhã, tinhibrob zô sisisi õ di za a'â, 'ri para u. Õne haré te za dame sisa're, ẽtẽ 'rãihâ u, ta norĩ hã.

16 Duré ni'wam norĩ hã buru ãma te te romhuri za'ra wamhã, 'ri tẽme sisa'rei mono õ di za apâ, tisi'ubuzéb zô. Mare di. Õne haré te za duré ta norĩ hã ẽtẽ 'rãihâ u dame sisa're.

17 Ãne hã rowasédé hã daré hâimana wamhã, ĩwasã ré norĩ ma hã tãma ropipa uptabi za'ra di za, ĩ'ra pré ré norĩ ma zama.

18 Taha wa, rowa'u'u wahâ 'rowi, marĩ hã dazô watobro tõ da, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, 're ĩrowaptẽrẽ za'ra wa'aba mo.

19 E marĩ wa. Rowasédé hã oto dazô 're wairébé mono wamhã, te za oto robzépata za'ẽtẽ za'ra ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ'aropoto na'rata mono zém hawimhã, ãne na da te ĩrobzépata za'ẽtẽ uptabi za'ra õ. Niwamhã ãne na hã da te 're robzépata zahu za'ra mono õ di za.

20 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô sima pisutu, bâdâ hã za da te 're ĩrobzépata za'ra mono zéb da hã, te te dama wãtari da, rowasété ré da'ãma romhâimana pahâ tõ da. Ãne hã te te sima pisutu õ 'wa'âhã, te aré uburé dasi'utõrĩ pese, za da'ãma ĩrob'rãsutuzém na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono da, te te sima 're ĩ'apisutu mono norĩ zawi te, te za ãne hã 'manha.

21 — Marĩ hã wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Ãté ni'wam norĩ hã te za taré te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, ãne: “Ãhãta danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã te nhamra. Õhõta te nhamra.” Ãne wamhã, ãma 're dazaze za'ra wa'aba mono õ di za, damreme na hã.

22 E marĩ wa, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã te za datẽme 're nomro, danho'reptui'wa na, niha wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono da, sadawa nhipese na. Ta norĩ hã marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te za te te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para newa, da te ãma 're sasõmri za'ra mono da. Ĩsazei'wa norĩ zama te te dame ãma 're saze za'ra mono da,

te za ãne na te te dama 're romhõsi za'ra. Tane nherẽ, te te dame 're sazei waihu'u za'ra mono õ di za ta norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're apisutu sirõmo mono wa, ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono da.
23 Ãne hã wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, romhâ ré, pibui pese sina, ãma sô 're rob'madâ'â za'ra wa'aba mono da. — Ãne ma tô tãma waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

Ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã, za we apâ ĩmorĩzé wasu'u
Mateusi 24.29-31; Rucasi 21.25-28

24 Tawamhã Zezusi ma duré tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma:
— Da te robzépata za'ra pari wamhã, bâdâ hã te za titobra. A'amo zama te te rob'uiwẽ õ di za oto.
25 Wasi hã te za duré hâiwa hawi rere. Uburé hâiwa na 're ĩsimasa mono hã te za duré 're sisa're.
26 Tawamhã ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã, hâiwa'a na wa za wei mo apâ, danho'a. Ĩ̱waihu'u pese uptabi na, wa za wei mo apâ, duré ĩ̱hâiba na rowa'a za'ẽtẽ uptabi na.
27 Tawamhã hâiwa ãma ĩ̱ma romhuri'wa norĩ hã wa za we dazô satõrĩ za'ra, Ropoto'wa te te sima 're ĩ'apisutu mono norĩ zô, te te ĩtẽme da'ubumro za'ra mono da, daro mono bâ. — Ãne ma tô romhâ ré tãma waihu'u sirõmo za'ra.

Pidera wede wasu'u
Mateusi 24.32-35; Rucasi 21.29-33

28 Tawamhã Zezusi hã ma duré ãne tãma waihu'u za'ra:
— Pidera wede na wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Pidera wede panhipti hã wapti'i wamhã, duré ĩsu té hã 're wairébé mono wamhã, tawapsi te za oto ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa, tã 're ĩta'a mono zéb u 're ĩromhutu mono zém na hã.
29 Tane duré, marĩ hã 're ĩromhâimana mono zéb da, te aima ĩwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, 'madâ'â za'ra wa'aba wamhã, te za ãma ĩrowaihu'u za'ra wa'wa, rob'rãsudu hã za oto ĩwatobro na hã.
30 Tô sena wa ãne hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. Ã hã uburé rowasédé hã dazô 're wairébé mono ré, ti'ai ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã ta norĩ hã 're dâ'â za'ra mono õ ré, te za ĩsõ'a za'ra ti'rãsutu, rowasédé hã.
31 Nimahã na te za hâiwa norĩ hã ai'utõrĩ zahuré, ti'ai me. Si'utõrĩ zahuré nherẽ, ĩ̱nhimiroti hã si'utõrĩ waihu'u õ di za. Pire na te za dama 're hâimana u'âsi. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, te te waihu'u sirõmo za'ra da.

Zezusi hã, za we apâ timorĩzém na te te ĩromnhimiré'ézé wasu'u
Mateusi 24.36-44

32 Tawamhã ãne ma duré tinhimiroti 'rãsudu hã tãma waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã:
— Ãne hã uburé za daré 're ĩromhâimana mono zéb da hã, ni'wa hã bâdâ hã te te waihu'u õ di. Hâiwa ãma romhuri'wa norĩ zama, te te waihu'u za'ra õ di duré. Wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra nherẽ, te duré bâdâ hã waihu'u õ di. Ĩ̱mama ma si, waihu'u pese di, bâdâ hã.
33 A norĩ wa'aba zama, bâdâ hã waihu'u za'ra wa'aba õ wa, ma'ãpé asimiza'rese, 're aihâimana za'ra wa'aba mono za.
34 Romnhimiré'é na, wa za marĩ hã aima waihu'u za'ra wa'wa. Ãté aibâ hã te za tinhorõwa hawi watobro, romhâ na 're morĩ da. Tawamhã sisõ'a ré, tãma ĩromhuri'wa norĩ ma, te za romhuri hã te te tãma pisutu. Duré 'ridawa 'madâ'â'wai ma zama te za roti, te te sô 're rob'madâ'â pese mono da.
35-36 'Ri tede'wa hã apâ za ĩwisizé hã, bâdâ te te waihu'u za'ra õ di, tãma ĩromhuri'wa norĩ hã. Apâ tinhorõwa u ĩwisizé hã, ãté hâiwahâ, ãté mara wa'wa, ãté si'a hârâ wi, ãté awẽ wi. Tane bâdâ hã apâ we ĩ̱morĩzé hã waihu'u za'ra wa'aba õ wa, te za asimiza'rese ĩ̱zô 're asimipari za'ra wa'aba mo, a norĩ wa'aba zama, 're asõtõ za'ra wa'aba mono newa, asimiza'rese ãna 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré, apâ we ĩ̱morĩ õ'umnhasite.
37 Ãne hã aima si, te waihu'u za'ra wa'aba õ di. Uburé ĩ̱zazei'wa norĩ udâna zama, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, asimiza'rese, ĩ̱zô 're asimipari za'ra wa'aba mono da. — Ãne Zezusi hã 'ri tede'wai wasu'u na te te sina ĩsimiré'ézé wasu'u 'rãsudu hã.

14

Da te dasima ãma ĩrowa'õtõ za'ra zé wasu'u, Zezusihi wĩrĩzéb da na
Mateusi 26.1-5; Rucasi 22.1-2; Zuwã 11.45-57

1 Maparane te oto sô rowaptâ bâtâ zô hã, dato hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb u hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Ezitu hawi te te ĩdawaibuzém na ãma dasipo're pu'u za'ra da,

Pascowa na dato nhisi hã. Tawapsi dasi'rã'õtõ ré, te za romhuri na ĩ'u'ẽtẽ duptoi'õ hã huri ni. Tawamhã bâdâ ĩwa waptã'ã õ ré, te sasedoti ĩpire norĩ hã rowahutu'wa norĩ me, sima ãma rosa'rata za'ra, Zezusi hã pi'uriwi te te siwi âri da, da te dasiwi wĩrĩ da.

2 Ãne te sima ãma roti za'ra:

— Dato hã hâimana ré, wa te wasiwi âri õ di za, wama dazahi za'ra õ'umnhasite, uburé hã wazada hâimana za'ra tõ da. — Ãne ma tô sima ãma roti za'ra.

Betãnha ãma, Zezusihi ma, pi'õ nhoprubzé wasu'u
Mateusi 26.6-13; Zuwã 12.1-8

3 Tawamhã Zezusi hã Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi ãma, te a'â tihâiba, Simahã nhorõwa ãma, ĩ'wa're ré hã, aré ta hã. Tame sai ma, sãmra ré, ma tô we pi'õ hã ãzé, 'ri para u. Wedewa'u zadaze hã ẽtẽ 'manharĩ 'remhã, ma siré ãwisi. Wedewa'u zadaze hã, nadu na ĩsisi hã, ĩwa'âbâ za'ẽne hã. Tawamhã ĩsé hã ma tô sô pru. Taha pari, ma Zezusihi 'rã nhisiwi sa'wa.

4 Ni'wam norĩ hã tame ĩhâimana za'ra hã ma tô ãma wẽ'õ za'ra. Taha wa, ma tô sima rowasu'u za'ra:

— E niha, ma taré ãma si'uba, wedewa'u zadaze na hã.

5 Te te dama wede 'wa'âhã, ĩwa'â hã ĩsa'ẽtẽ uptabi hã 300 na te aré tihâiba, rob'uiprazé ĩsapotore hã, ĩsibrob'õ norĩ ma, te te sõmri mono da. — Ãne ma sima ãma rowaihu'u za'ra, ĩtede'wai upana nherẽ. Pi'õi ãma, ma tô duré wasété za'ra.

6 Tawamhã Zezusi hã te tãma nharĩ za'ra:

— Tô'ã. Pi'õ hã rowẽ na hâimana. E marĩ da, ma tô sada asahi za'ra wa'wa. Pi'õ hã ĩwẽ uptabi hã ma tô ĩ̱ma 'manha.

7 Ĩsibrob'õ norĩ hã te ai'rata 're si'ubumroi u'âsi 'wa. Nimahã bâtâ na, asima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba si, te za 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mo, ĩsimarĩ'õ norĩ hã. Tanei õ di, wa hã. Ai'rata 're ĩ̱nhamra u'âsi aba mono õ di za oto.

8 Pi'õ hã ma tô ĩ'uwaibaba tô ĩ̱ma 'manha, ĩwẽ hã. Ã hã ĩ̱dâ'â wana ré, ma tô ãma ĩ̱hâiba zadaze, da te ĩré ĩ̱nherẽzéb u.

9 Tô sena, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Daro mono bâ te za ĩ̱wasu'uwẽ na da te 're dapo're pu'u za'ra. Tawamhã pi'õ hã te te ĩ̱ma ĩ'manharĩ wẽ zém na zama, te za da te dasima 're wasu'u u'âsi za'ra, ãma 're dasipo're pu'u za'ra mono da. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, ãma ĩwẽ'õ'wa norĩ ma.

Zudasi hã, Zezusi za te te dama ĩhâiba nhomrizé wasu'u
Mateusi 26.14-16; Rucasi 22.3-6

10 Tawamhã Zudasi Icarizoti hã te mo, sasedoti ĩpire norĩ u. Aibâ 12 na Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ siré 're ĩmorĩ, Zudasi hã. Zezusihi ãma te te tãma ãma roti za'ra da, te ĩtẽme timorĩ za'ra, te te tãma ãma rowairébé za'ra da, Zezusi za te te tãma ĩhâiba nhomri za'ra zém na hã.

11 Tawamhã Zudasihi mreme te te wapari za'ra wamhã, tãma rowẽ uptabi za'ra di. Taha wa, ma tô rob'uiprazém na tãma ropisutu za'ra, te te tãma wa'âbâ za'ra da. Tawamhã Zudasi hã te oto sima rosa'rata, nimahã bâtâ na te te dama ĩhâiba nhomri da hã.

Zezusi norĩ hã, dasai 'manharĩzém na, siré ĩsaihurizém na rowasu'u
Mateusi 26.17-30; Rucasi 22.7-23; Zuwã 13.21-30; 1 Corĩtu norĩ 11.23-25

12 Tawamhã bâdâ ma tô oto ĩwa waptãrã, ĩ'u'ẽtẽ duptoi'õ, da te ĩhurizéb da hã. Ã bâtâ na, ĩmorĩ'rata na zudezu norĩ hã te za pone'ẽrebâ 'ra hã te te sima 're simro, tisa te te ãma ĩhurizéb da hã, Pascowa na dato nhisi na hã. Tawamhã Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ hã, te ãne siwi sadanha:

— E momo ma tô asima ĩwẽ, asô ĩwa'manhipizéb da hã, Pascowa na dato nhisi na ĩwasaihurizéb da hã. — Ãne te siwi sadanha.

13 Tawamhã Zezusi hã ma tô tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã 'mazatõrĩ zahuré. Ãne ma tô tãma rob'ru zahuré:

— 'Ri ahâ u, ane wa'aba. Tame te za aibâ hã ĩsõpẽtẽ 'wa, piza'a te te ĩ'âri hã, â ré. Tawamhã ĩsarina te za ane wa'wa, 'ri tẽme.

14 Aibâ hã nimomo sébré wamhã, te za 'ri tede'wa hã ĩsadanharĩ 'wa: “Rowahutu'wa hã te tinha: E ma niwĩ 'ri 're wa'wa hã, ĩ̱siré 're ĩnomro mono norĩ me, ĩwa ĩwasaihurizéb da hã, Pascowa na dato nhisi na hã.”

15 Tawamhã 'ri tede'wa hã, hâimo 'ri 're wa'wa za'ẽne hã te za aima 'mazabui wa'wa. Tame te uburé ĩwa romhaimasa wedeza hã, danhamrazé hã. Tame te za wazô ĩrobza'ra pese 'wa. — Ãne ma tãma waihu'u zahuré.

16 Tawamhã te oto tineb zahuré, 'ri ahâ u. Tamomo simasisi wamhã, Zezusi te te tãma
ĩwaihu'u zahuré zéb uwaibaba, ma tô sabu zahuré. Tawamhã tinhipi ma tô 'manharĩ
zahuré, Pascowa na dato nhisi na da hã.
17 Tawamhã ma'rã wi, ma tô aihutu Zezusi norĩ hã 'ri tẽme, aibâ 12 na ĩhâiba za'ra norĩ
me.
18 Tawamhã sai ma, si'ubumroi ré, ma tô Zezusi hã tãma waihu'u sirõmo za'ra, ãne:
— Tô sena, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã ĩ̱siré asaihuri aba
nherẽ, misire te za dama ĩ̱'maihâiba nhomri 'wa.
19 Tawamhã ãne te te sina wapari za'ra wamhã, ma tô tiwi tirobzei'õ za'ra. Taha wa,
ma tô siparabâsi si'mahârâ za'ra:
— E wa hã.
20 Tawamhã Zezusi asa ma tãma waihu'u za'ra:
— Misire te za tô dama ĩ̱'maihâiba nhomri 'wa. Ĩ'u'ẽne hã ĩ̱siré piza'a 're te te ĩdi hã, te
za dama ĩ̱hâiba nho.
21 Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo hã duréihã ma tô ĩ̱dâ'âzém na rob'ui'éré sirõmo za'ra
ĩbaihâ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Ĩ̱'ãma rob'ui'érézéb zarina
wa za tô mo, ĩ̱dâ'âzéb u. Tane nherẽ, aibâ ma, tãma 're ropipa uptabi mono di za, za te
te dama ĩ̱hâiba nhomri'wai ma hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za te te azâri wamhã, te za
sima rosa'rata, ãne: “Ĩ̱poto õ 'wa'âhã, aré wẽ di, ãne na hã te aré 're robzépata mono õ wa.”
Ãne te za 'râwi si'ãma rosa'rata, za dama ĩ̱hâiba nhomri'wa hã. — Ãne ma tô tãma waihu'u
za'ra, te te waihu'u sirõmo za'ra da.
22 Tawamhã saihuri ré, ma tô ti'â, ĩ'u'ẽne hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma te tiwata,
sõpru wa. Taha pari, ma tô te te wẽ'ẽ, ĩ'u'ẽne hã. Te te wẽ'ẽi mono parimhã, tisiré 're
ĩnomro mono norĩ ma, ma tô te te sõmri. Ãne ma tãma sina waihu'u za'ra:
— Ã, ĩ'u'ẽne hã huri aba. Ã hã ĩ̱hâiba, te wasu'u.
23 Taha pari, ma duré ti'â hâsizé hã, uwa 'ru 'rãi wa'ui ré hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono
ãma te duré tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tô tãma sõmri za'ra, uwa 'ru 'rãi wa'ui ré hã.
Tawamhã aihĩni ma âhu.
24 Ãne ma duré tãma sina waihu'u za'ra, Zezusi hã:
— Ã hã ĩ̱wapru, te wasu'u. Rob'rãi wa'u za'wari ne, te za ĩ̱wapru hã ĩ̱wi asa'wa, da'ahâ
zada ĩ̱dâ'â wamhã. Ã hã ĩ̱wapru hã ĩ̱wi sisa'wari wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã
tinhib'a'uwẽ ma, te te tãma ĩropisutuzé hã tô sena za te te tãma ãma 're ĩ'uwaimrami mono
zé, te wasu'u.
25 Tô sena wa za aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa. Ã hã rob'rãi wa'u hã te 're hâsi mono õ di
za oto, a'â. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã za uburé da'ãma ĩsib'a'uwẽ zéb ãma si, wa za duré
te 're hâsi. — Ãne ma tô tãma siwasu'u za'ra.
26 Tawamhã Zezusi norĩ hã tinho're na te oto ãma tiwata za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
ãma. Taha pari, ma tô wairé, Oriwera na ẽtẽ 'rãihâ nhisi u si'aba'ré da.

Pedru hã za te te dawi ĩ'udâzém na, Zezusi te te tãma ĩwaihu'u sirõmo zé wasu'u
Mateusi 26.31-35; Rucasi 22.31-34; Zuwã 13.36-38

27 Tawamhã ãne ma Zezusi hã tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, waihu'u za'ra:
— A norĩ wa'wa hã ĩ̱zadawa para õ nherẽ, te za aihĩni asiwi ĩ̱rẽme 'wa. Duréihã 'Re
ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na ĩ̱'ãma rob'ui'éré siro, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono mreme na hã: “Pone'ẽrebâ 'madâ'â'wa hã wa za tĩwĩ. Tawamhã pone'ẽrebâ hã
te za ropé.” Ãne ĩ̱'ãma rowasu'u na rob'ui'éré, ĩbaihâ na hã.
28 Tane nherẽ, ab're hawi apâ ĩ̱hâiwa'utu parip si, wa za aiwana ĩ̱morĩ 'wa, Darireza na
danhipti'a nho'õmo nhisi u, tamomo ĩ̱nhopẽtẽ za'ra wa'aba da.
29 Tawamhã Pedru hã te Zezusihi ma tinha:
— Aihĩni za te te airẽme za'ra nherẽ, wa hã te airẽme õ di za.
30 Tawamhã Pedruhu ma, te Zezusi hã asa tinha, ãne:
— Tô sena wa za aima waihu'u. Ã barana, si'a hã tihârâ na te te sahu õ ré, te za si'ubdatõ
dawi ĩ̱udâ, aima ĩ̱za'rese õ na. — Ãne ma tô tãma waihu'u siro.
31 Tawamhã mreme tete sina, te asa tãma tinha, Pedru hã:
— Wa hã asiré ĩ̱dâ'â da nherẽ, te dawi ai'udâ õ di za. — Ãne te Zezusihi ma siwasu'u.
Tawamhã uburé ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô õhõ na si tãma siwasu'u za'ra, za
te te dawi ĩ'udâ za'ra õ na hã.

Zezusi hã, Zésemani ãma ĩsãmrazém na rowasu'u
Mateusi 26.36-46; Rucasi 22.39-46

32 Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô aihutu, Zésemani na rob're nhisi u. Sihutu wamhã,
ãne te tãma nharĩ za'ra:

— Ãme ĩẓô asimroi wa'aba. Wa hã wa za a'â asiti ĩmorĩ 'wa, romnhiwasi Ĩm̦ama ma, ĩm̦reme da.
33 Tawamhã Pedru norĩ hã te siré saprõni za'ra, Ti'adu norĩ hã, Zuwãhã me. Tawamhã te te sina rosa'rata pese wamhã, sina pẽ'ẽzé uptabi di.
34 Taha wa, Pedru norĩ ma, ma ãne sina tãma rowaihu'u za'ra:
— Ĩpẽ'ẽzé hã sa'ẽtẽ na te ĩm̦a tihâiba. Ĩpẽ'ẽzé uptabi wa, wa aré dârâ. Ãme a'â asimroi wa'aba ĩ'rata, asõtõ za'ra wa'aba ãna. Asõpré u'âsi aba. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.
35 Tawamhã romhâ prã na te ĩsiti timorĩ za'ra. Tawamhã hi'rãtitõ ma tô nhamra. Sãmra wamhã, ma tô aiwẽ'ẽ, ti'ai u. Tawamhã Timama wi, te rowaptẽ, robzépada hã te te tãma ba'a da.
36 Ãne ma tô Timama wi rowaptẽ:
— Ĩm̦ama, uburé marĩ hã aima waihu'u pese di. Taha wa, ma'ãpé robzépada hã ĩm̦a ba'a za, te robzépata za'ẽtẽ tõ da. Tane nherẽ, ãne aima ĩșiwasu'uzéb uwaibaba, te ĩșina uwaimrami da, wa hã te ĩșima ĩwẽzém na ĩm̦a pisutu õ di za. A hã ĩm̦a ĩwẽzéb uwaibaba si, te ĩșina uwaimrami da, te za ĩm̦a ĩpisu. — Ãne ma tô Timama wi sina rowaptẽ.
37 Tawamhã Timama ma, mreme pari, te apâ mo, si'ubdatõ tisiré 're ĩnomro mono norĩ u. Tawamhã sõtõ za'ra ré, ma tô siza za'ra. Taha wa, te Pedru 'mahâ, utu da:
— Sima, e niha te asõ. E niha asimiza'rese rob'madâ'â waihu'u õ di, syry na.
38 Satanasihi zada, asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, asima 're wẽ za'ra wa'aba mono nherẽ, asi'uihâ na sada 're asiptete waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, asimiza'rese te za ai'ubumroi wa'wa ãhãna hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, asima rowaptẽrẽ za'ra wa'aba da, Wa'uburé nhimiwada'urizé wi, te te aipawaptob za'ra wa'aba da. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.
39 Tawamhã Pedru norĩ nhiti, te duré apâ mo, Timama ma mreme da. Tawamhã õhõ na si, te duré Timama wi rowaptẽ.
40 Timama ma, mreme pari, te duré apâ ĩtẽme timorĩ za'ra. Tawamhã sõtõ za'ra ré, ma duré siza za'ra. Tãma aptâ'â uptabi za'ra wa, te tinhotõ pese za'ra, sõpré waihu'u ãna. Tawamhã utu za'ra da, Zezusi te te 'mahârâ za'ra wamhã, asa te te tãma ĩwaihu'u za'ra da hã, mare di.
41 Tawamhã ĩsiti te duré timorĩ za'ra. Taha pari, ma duré apâ sina siri. Si'ubdatõ tinem na, ma tô oto ãma sahu. Tawamhã sõtõ za'ra ré, ma tô duré apâ siza za'ra. Taha wa, te ãne 'mahârâ za'ra:
— E niha bâ te zahadu asõtõ za'ra wa'wa bété. Te duré aiwa'utu za'ra wa'wa. Tô'ã oto. Bâdâ ma tô oto ĩwa waptãrã. Ti'ai ãma dasiré ĩp̦odo, te za oto ĩ̦hâiba nhomri ni, aibâ ĩwaséte norĩ ma.
42 Oto aiwahutu za'ra wa'aba, wasi'aba'ré da. Õhõta te wei oto mo, dama ĩ̦hâiba nhomri'wa da hã. — Ãne te tãma 'mahârâ za'ra.

Zezusi hã da te oto dasiwi ĩ'ârizém na rowasu'u
Mateusi 26.47-56; Rucasi 22.47-53; Zuwã 18.3-12

43 Zezusi hã te te tãma 'mahârâ za'ra ré, ma Zudasi hã ĩtẽme wi, Zezusihi siré aré 're ĩmorĩ hã. Da'ahâ uptabi na ma tô ĩsiré sô aihutu ni, sib'ézé 'wapa ré, uibroi ré zama. Sasedoti ĩpire norĩ zadawa para, duré rowahutu'wa norĩ zadawa para, duré zudezu norĩ ma, roti'wa norĩ zadawa para zama, ma tô sô aihutu ni.
44 Zudasi hã ma tô ãne dama ĩpire norĩ ma, roti aré:
— Aibâ hã te tob'rata hârâ wamhã, ta hã te za asiwi ĩ'âri 'wa. Tawamhã asiptete sina, te za asiwi ĩsaprõni 'wa. — Ãne ma tô Zudasi hã tãma waihu'u za'ra, te te siwi ĩ'âri wana ré hã.
45 Tawamhã Zudasi hã Zezusihi u oto wisi wamhã, ãne te 'mahâ:
— Rowahutu'wa.
Tawamhã tob'rata hârâ na, ma tô sawi, Zezusi hã.
46 Tawamhã ma tô oto dasiwi âri ni.
47 Tawamhã Zezusihi siré ĩsa hã, ma tô sib'ézé 'wapa hã waze. Te te wazere wi, ma romhuri'wa hã ãma po're nhizâ, sasedoti ĩpire uptabi ma romhuri'wa hã.
48 Tawamhã Zezusi hã sô ĩdasihutu norĩ ma, te tinha, ãne:
— E wa hã danhibrob zô dapãrĩ'wa pâ, ma bété we ĩẓô aihutu 'wa, sib'ézé 'wapa ré, uibroi ré zama.
49 Bâtâ sidâpâsi wa tô asõ'a za'ra wa'aba te 're da'apawapto, ĩ̦nhimirowasu'u na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé 'wawi, wa'ra 're. Zapre tameb ré asiwi ĩ̦'âri aba õ di bété. Tane nherẽ, te za tô asiwi ĩ̦'âri 'wa, ĩ̦'ãma rob'ui'érézé hã te ĩșina uwaimrami hâ. — Ãne ma tãma sina waihu'u za'ra.
50 Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã aihĩni ma siwi tirẽ. Wara sina, ma dama ropé.

51 Aibâ hã ĩprédupté hã, Zezusihi zarina ĩmorĩ hã ma tô ni'wam norĩ hã siwi ti'â, ĩ'ubuzém na.
52 Tane nherẽ, ma tô tãma rẽme za'ra, ti'ubuzé hã. Tawamhã ai'uréiwi te oto dawi wara, ĩprédupté hã.

Dama roti'wa norĩ hã Zezusihi da, ĩsi'rã'õtõzém na rowasu'u
Mateusi 26.57-68; Rucasi 22.54-55, 63-71; Zuwã 18.12-14, 19-24

53 Tawamhã Zezusi hã te oto dasiwi saprõni ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi nhorõwa u, sasedoti ĩpire uptabi nhorõwa u. Tame ĩwana ma tô si'rã'õtõ, sasedoti ĩpire norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, duré rowahutu'wa norĩ hã.
54 Zezusi hã da te dasiwi saprõni ré, te Pedru hã romhâ na te te pibu, sasedoti ĩpire uptabi nhorõwa u. Tawamhã 'ri 'wawi wa'ra 're, ma ãzé. Sébré wamhã, ma tô nhamra unhama dawa, hâi'ro da, romhuri'wa norĩ me.
55-56 Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã duré uburé zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, te ni'wam norĩ zô tinhopré za'ra, Zezusi hã marĩ te te 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zém na, sadawa nhipese na te te siwi ãma hiri da, tawapsi romanu norĩ hã te te siwi wĩrĩ da. Tawamhã da'ahâ na dazadawa nhipese na, Zezusihi ãma ĩsimiroti wasété na da te ãma sa'ra za'ra nherẽ, ãma dasisaze za'ra õ di.
57 Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tiwahutu zahuré hâiwi, Zezusi hã sadawa nhipese newa, ĩsadawa nhipe te te ãma hiri zahuré da, ãne:
58 — Wa norĩ hã wa tô wasi'uihâ na ĩsimirowasu'u hã wapari ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa hã te za, u, sãmra, ẽtẽ na da te dasiwi ĩ'ri hã. Tawamhã te za, u, aimawi 'ri duré. Da te dasiwi ĩ'ri da hã, mare di. Te te 'ri ré hã, bâdâ hã si'ubdatõ te za, u, ãma ne, te te ãma romhuri ré hã. Ãne taré dama siwasu'u ré, wa tô wapari ni, wasi'uihâ na. — Ãne te Zezusi dama wasu'u zahuré, taré.
59 Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ hã te te siwi sadawa pibu zahuré wamhã, aiwab õ di, te te dama ĩwasu'u zahuré zé hã.
60 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi hã dawa'wa ma hâiwi za, Zezusi hã uihâ na te te sadanharĩ da, ãne:
— E asadawa na dama ãma wa'rãmi ãna, da te dasiwi ĩ'aiwasu'u wasété na hã. E tô ĩsarina ma tô aiwasédé hã ai'ãma hiri zahuré. E taré. — Ãne te sadanha.
61 Tane nherẽ, te Zezusi hã ari'iwi za. Te te ãma wa'rãmi õ di, timreme na. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi hã te duré sadanharĩ na sahu, sasedoti ĩpire uptabi hã:
— E tô sena a hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aipisudu, Danho'reptui'wa da. E tô sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, a hã.
62 Tawamhã Zezusi hã asa te tãma siwasu'u oto:
— Ĩhe. Wa hã, Danho'reptui'wa. Wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra. A norĩ wa'wa hã aihĩni te za ḭ̃madâ'â za'ra wa'wa, ti'ai ãma dasiré ḭ̃podo hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimire niwĩ, 're ḭ̃nhamra mono na, ĩwaihu'u pese 'rata. Hâiwa'a na apâ we ḭ̃morĩ wamhã, te za ãne na ḭ̃madâ'â za'ra wa'wa. — Ãne ma tô tãma siwasu'u sirõmo za'ra.
63 Tawamhã te te sadawa 'rui wa, ma ti'uza hã hâiwazu, sasedoti ĩpire uptabi hã. Tawamhã ãne ma tô ãma da'mahâ:
— Tâibâ oto. Aibâ aimawi norĩ zô, ai'maihârâ aba õ di za, Zezusi te te wama ĩwasu'u za'ra da hã, ĩwasété na.
64 'Re ĩhâimana u'âsi mono newa, si'uihâ na ma tô tiwaihu'u pe hã sina tihi, wasine 're hâimana mono nherẽ. Si'uihâ na ma tô timreme wasété. Ĩmreme ma tô ĩwapari za'ra wa'wa. E marĩ tawamhã, ma tô ãma ĩpisutu za'ra wa'wa. — Ãne te ãma da'mahâ. Tawamhã aihĩni ma tô sima wẽ za'ra, da te dasiwi wĩrĩ da.
65 Tawamhã te te siwi wẽ'õ wa, ma tô nasi ni'wam norĩ hã siwi ubu upto, tizadaipro na. Zazahâ na ma duré siwi ubu ubu. Taha pari, ma tô duré nasi siwi ahâ. Ãne ré, te nasi siwi 'mahâ:
— E 'wa hã ai'azâri'wa. Ma'ãpé, waihu'u. — Ãne te nasi siwi 'mahâ.
'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé 'madâ'â'wa norĩ zama, ma tô siwi ti'â, te te nasi siwi ahâri da.

Pedru hã, Zezusi te te dawi ĩ'udâzém na rowasu'u
Mateusi 26.69-75; Rucasi 22.56-62; Zuwã 18.15-18, 25-27

66 Ãne ré, te zahadu Pedru hã dame nhamra, 'ri 'wawi wa'ra 're, pi'reba 'ri zahâpâ. Tawamhã tame sãmra ré, ma we pi'õ hã datẽme wi, sasedoti ĩpire uptabi ma romhuri'wa hã.

67 Wisi wi, ma Pedru hã tisã, unhama ãma hâi'ro ré. Tawamhã te te 'madâ'â pese pari,
te Pedruhu ma tinha:
— A zama te duré Zezusihi siré 're aimo, Nazaré ãma 're ĩhâimana mono siré.
68 Tawamhã Pedru te asa tãma tinha:
— Tane na ĩ̱waihu'u nherẽ, õ hã ĩ̱ma sa'rese õ di. — Ãne te pi'õi wi ai'udâ, Pedru hã.
Tawamhã 'ri nhi'riti u te oto mo, 'ridawa u morĩ da, dapusizéb u. Tawamhã si'a ma oto
hâ.
69 Tawamhã ma tô romhuri'wa sipi'õ hã tisã Pedru hã, 'ri nhi'riti ãma. Tawamhã ĩ'rata
ĩsimasam norĩ ma, te wasu'u za'ra:
— Ã hã Zezusi norĩ siré, 're ĩmorĩ.
70 Tawamhã Pedru te duré tiwi ai'udâ. Tawamhã ãma ronomro õ ré, te duré tãma nharĩ
za'ra, ĩ'rata ĩsimasa hã:
— Tô sena, a hã Zezusi norĩ siré, te 're aimo. A hã tô, Darireza ãma 're ĩ'aihâimana mono.
71 Tawamhã Pedru te asa tãma nharĩ za'ra:
— Mare di. Tane na ĩ̱waihu'u nherẽ, õ hã ĩ̱ma sa'rese õ di. Tô sena te aiwi udâ za'ra
wa'aba di pâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ̱'azâri pé. — Ãne te tãma sina waihu'u za'ra.
72 Tawamhã si'a hã awa'awi ma tihârâ na sahu. Tawamhã Zezusi te te tãma ĩwaihu'uzém
na, ma sina po're puru, Pedru hã. Ãne ma tô Zezusi hã aré tãma waihu'u siro: “Si'a hã
tihârâ na te te sahu õ ré, te za si'ubdatõ dawi ĩ̱'udâ, ĩ̱zadawa para õ nherẽ.”
Tawamhã Zezusihi mreme na sina po're pu'u wa, te oto aiwa'õ, Pedru hã.

15

Apito Piratu, Zezusi te te ĩsadawa pibuzé wasu'u
Mateusi 27.1-2, 11-26; Rucasi 23.1-5, 13-25; Zuwã 18.28–19.16

1-2 Tawamhã awẽm na mararé, ma duré si'rã'õtõ, sasedoti ĩpire norĩ hã, duré zudezu norĩ
ma roti'wa norĩ hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama
rowahutu'wa norĩ hã. Zezusihi ãma te te sima roti za'ra da, ma si'rã'õtõ, dama roti'wa
ĩpire norĩ me. Taha pari, ma oto siwi pawasisi Zezusi hã, Piratuhu u te te siwi saprõni da.
Tawamhã ĩtẽme te te siwi ãwisi wamhã, Piratu te Zezusi sadanha:
— E a hã, zudezu norĩ nhib'apito.
Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:
— Tahata ma tô tane hã tô ĩ̱'ãma ĩwaihu. — Ãne te tãma tinha.
3 Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã te Zezusihi ãma ĩwasédé hã sa'ra za'ra taré, marĩ
ĩwasétére na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ĩpire za'ra hã.
4 Taha wa, Piratu te Zezusi 'mahâ:
— Marĩ ahâ na ma tô ai'ãma sa'ra za'ra ni. E asadawa na tãma ãma wa'rãmi za'ra õ di
za. — Ãne te 'mahâ.
5 Tane nherẽ, tizadawa na te te wa'rãmi õ di, Zezusi hã. Taha wa, ma tô Piratu hã ãma
titob'uzu, tizadawa na te te ãma wa'rãmi õ wa.
6-7 Wahub sidâpâsi, ma tô apito Piratu hã misi si te te 're da'azani, dazazéb 're, 're
ĩdasimasa mono norĩ hã 're dawairébé mono da, misi si. 'Re ĩhâimana u'âsi mono,
tinhimihâzé te te dama ĩba'azém na dasa da te dasiwi 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na,
ma tô te te 're da'azani, da te tiwi 're ĩwaptẽrẽ za'ra mono zéb uwaibaba. Aibâ hã dazazéb
're, te dame 're sa, Barabasi na ĩsisi hã. Romanu norĩ da, dasi'wapé watobro wamhã, te
te da'mapãrĩ za'ra wa, ma tô séme ni, dazazéb 're.
8 Tawamhã ma duré bâtâ na Piratuhu u tasi'rã'õtõ ni, da te tiwi rowaptẽrẽ za'ra da,
te te 're ĩ'manharĩ wẽ mono zéb zarina, misi te te dama 'mairob'ru da, dazazém hawi
da'maiwatobro da, apâ morĩ da.
9-10 Tawamhã Piratu te da'a'mahâ:
— Zudezu norĩ, e asib'apito za'ra wa'aba ma, wa za rob'ru, apâ morĩ da. — Ãne te
da'a'mahâ, Zezusihi ãma. Sasedoti ĩpire norĩ hã Zezusi te te sõ'ru za'ra wa, ma tô ĩtẽme
siwi ãwisi, Piratuhu u. Ãne na ma tô Piratu hã ãma dawaihu'u.
11 Piratu hã Zezusi hã apâ morĩ da, te te nasi ãma da'ab'mahârâ nherẽ, te sasedoti ĩpire
norĩ hã nasi dawada'uri za'ra, Barabasihi si da te waptẽrẽ za'ra da, tiwi, Zezusihi upana
te te wazere da.
12 Tawamhã Piratu te duré da'ab'mahâ:
— E marĩ, wa za bété aima ãma pisutu za'ra wa'wa, asib'apito na asiwi 're ĩsisi za'ra
wa'aba mono ãma hã, te aima ãma ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba zéb da hã.
13 — Wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dâ'â da. — Ãne te nasi sa'ẽtẽ ãma
'mahârâ za'ra ni, Piratu hã.
14 — E marĩ te te 're ab'manharĩ wasété mono bâ. — Ãne te ãma da'ab'mahâ, Piratu hã.

Tane nherẽ, hârâ 'rãihâ na te nasi ãma 'mahârâ za'ra, Piratu hã:
— Wedepo'o nhonhi'rãmi na, da te dasiwi sasõmri, dâ'â da.
15 Tawamhã Piratu hã dama rowẽ za'ra da, ma tô da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra, Barabasihi ma si te te tãma rob'ru za'ra da, dazazém hawi watobro da, apâ 're morĩ da. Taha pari, te Zezusi tãma 'ru za'ra, da'wapéi'wa norĩ ma, powawẽ hâi waré na te te siwi 're pré'é mono da, taha pari, te te duré siwi sasõmri da, wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â da oto.

Da'wapéi'wa norĩ hã Zezusihi ãma ĩto za'ra zé wasu'u
Mateusi 27.27-31; Zuwã 19.1-3
16 Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã ma tô Zezusi hã siwi ãwisi, Piratuhu nhorõwa u, 'ri 're wa'wa nho'õmo u. Tamemhã te oto sitẽme sisô tihârâ za'ra, uburé sitẽme si'rã'õtõ da.
17 Tawamhã dasi'ubuzém na ma tô Zezusi hã siwi ãma hâiba ubu, ĩhâ pré na. 'Wabzéré panhipti na ma duré siwi sõpre.
18 Tawamhã sisarina te nasi timreme na sawi za'ra, taré:
— Zudezu norĩ nhib'apito, rowẽ na aihâimana.
19 Tawamhã ĩ'rãi wi, ma tô nasi siwi ahâ, wedehu waré na. Te duré nasi siwi upto, tizadaipro na. Te duré nasi hi'rãtitõ tãma asimro, Zezusihi papara, ãma wata za'ra da newa.
20 Tawamhã nasi ãma wa'ẽ za'ra parimhã, tisi'ubuzém na te te siwi ãma ĩhâiba ubu hã ma tô apâ tiwi wazere za'ra. Ĩ'uzazém na ma oto apâ siwi uza. Taha pari, te oto rob u siwi saprõ, wedepo'o nhonhi'rãmi na te te siwi sasõmri da, 'ri nho'õmo nhiti.

Zezusi hã wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi ĩsasõmrizé wasu'u
Mateusi 27.32-56; Rucasi 23.26-49; Zuwã 19.17-30
21 Tawamhã bâdâdi na te te siwi saprõni ré, ma tô aibâ hã siwi sõpẽtẽ, Sima na ĩsisi hã, tirom hawi we ĩmorĩ hã, 'ri ahâ u. Ĩsa'ru nhisi hã, Sireni na. Sima hã Aresãdiri norĩ mama, Rupuhu me. Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã, Simahã ma, ma tô 'ru za'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi hã te te tãma âri da, Zezusihi ma.
22 Tawamhã Dodota na romnhisi u, ma tô siwi saprõ, Zezusi hã. Dodota na romnhisi hã, da'rãihi te wasu'u.
23 Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã te aré tãma sõmri za'ra, uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé hã te te hâ'rẽne da, miha na wedepa wa'u nhisi na, ĩwazari ré hã. Tane nherẽ, te te hâ'rẽne õ di, Zezusi hã.
24 Taha pari, ma tô oto wedepo'o nhonhi'rãmi na siwi sasõ. Te te siwi sasõmri pari, ma tô ẽtẽ zapotore ĩ'ui'éré ré hã nasi sima sãmra da'wapéi'wa norĩ hã, pibu pese na Zezusihi uza hã te te siwi waibu da.
25 Zezusi te te siwi ĩsasõmrizém na hã, bâdâ ma tô oto tinho're za'a.
26 Zezusihi 'rãi uwaibaba wedepo'o na rob'ui'éré hã ma siwi tété, da te dasiwi ĩwẽ'õ za'ra zém na, da te dasiwi ãma waihu'u za'ra da. Ãne ãma ĩrob'ui'éré hã: Ã hã, zudezu norĩ nhib'apito.
27 Zezusihi siré, ma tô duré aibâ norĩ hã sasõmri zahuré ni, danhibrob zô dapãrĩ'wa norĩ hã. Zezusihi ãma te aiwa'aba zahuré ĩsimire niwĩ, duré ĩsimi'e niwĩ.
28 Ãne ãma ĩromhâimanazé hã ma tô rob'ui'éré zarina, sina uwaimra, Zezusi hã. Ãne duréihã ãma ĩrob'ui'éré hã: “Ĩwasété norĩ zu, te za taré dasiwi wẽ'õ ni.” Ãne ãma ĩrob'ui'éré hã, ĩbaihâ na hã.
29-30 Tawamhã ĩwa'wai baba, da te nasi ro'rahâri za'ra sidâpâsi, te nasi ãma tawa'ẽ za'ra ni, Zezusihi ãma. Nasi ãma da'rã siwanarĩ za'ra sina, te nasi ãma wasété za'ra ni:
— Oro a hã asima roti za, 'ri 'rãihâ hã sãmra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé hã, si'ubdatõ bâdâ hã ai'ãma si'utõrĩ õ ré, duré apâ 'ri da. Ma'ãpé, asisõ'reptu na. Wedepo'o nhonhi'rãmi hawi we si'ra na, atâ'â tõ da. — Ãne te nasi ãma tiwa'ẽ za'ra.
31 Duré sasedoti ĩpire norĩ hã te nasi ãma wa'ẽ sina, ãne sima nharĩ za'ra ãma, rowahutu'wa norĩ me:
— Oro te te 're da'anho'reptui mono za, 'râwi sisõ'reptui õ di bété.
32 Ma'ãpé, ãne ré, wedepo'o nhonhi'rãmi hawi we te te si'ra wanho'a, Danho'reptui'wa hã Izarazéhé nhihudu norĩ nhib'apito hã, wa te wasina ĩ'umnhasi za'ra zéb da hã. — Ãne ma sima ãma rowaihu'u za'ra.
Tawamhã ĩsiré ĩsa'o zahuré zama, te nasi tãma nharĩ wasété zahuré, Zezusihi ma.
33 Tawamhã ma tô ti'abzuma. Abzuma wamhã, ma tô tirobra, daro mono bâ. Bâdâ siprazéb u, te oto robra si nomro.
34 Tawamhã si'ubdatõ bâtâ ãma, te Zezusi hã Timama hã sina 'mahâ, hârâ 'rãihâ na ãne:
— Eroi, Eroi, rema sabatani.

Ĩhârâzém na hã, ãma ĩsaprĩzé hã, ãne:
— Ĩ̱nhib'apito, Ĩ̱nhib'apito, e marĩ da, ma tô oto ĩ̱rẽ. — Ãne ãma ĩsaprĩzé hã.
35 Tawamhã ni'wam norĩ hã ĩ'rata ĩsimasam norĩ hã Zezusihi hârâ te te wapari za'ra wamhã, ma tô sima rowasu'u za'ra, ãne:
— Õhõta wapari aba. Eriasihi zô te hâ, te te we pawaptob da.
36 Tawamhã ni'wa hã si'aba'ré na ma tô piza're upsõzém ne hã 'mai'â, uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé na te te tãma ãma di'i da, Zezusihi ma, ĩwa'âbâ syry na. Tawamhã wedeware 'rãsutu na ma tô ãma sapu'u, Zezusihi ma, te te wẽ da, te te upsõmri da. Taha pari, te ãne dama tinha:
— A'â pé wanhimipari za'ra wa'aba, Eriasi we sô morĩ õ'umnhasite, wedepo'o nhonhi'rãmi hawi, te te si'ra da. — Ãne ma dama waihu'u.
37 Tawamhã Zezusi hã hârâ 'rãihâ na te hâ, ĩrẽme ma. Taha pari, ma pẽ'ẽ hai'utõ.
38 Zezusi hã dâ'â wi, zazahâ ĩhâpa hã 'ri 're wa'wa nhitobzé hã ma uihâ na hâihaipo'o aiwa, hâimo hawi pi'reba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma hã.
39 Zezusi hã hâiwi sa'o ré, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã ĩsõ're te za, ĩpapara, romanu hã. Tawamhã Zezusi hã ĩrẽme ma hârâ 'rãihâ na hârâ wamhã, te te wapari wamhã, ma ãma rowaihu'u:
— Nare õ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra.
40 Pi'õ norĩ zama, romhâ hawi te Zezusi hã 'madâ'â za'ra. Nima norĩ nhisi hã ãne: Mariza Madarena, duré Sarome, duré Mariza, Zuzé norĩ na hã Ti'aduhu me. Ti'adu hã ĩhâiba té.
41 Zezusi hã Darireza ãma 're morĩ ré hã, pi'õ norĩ hã ĩsiré te 're nomro. Ma tô duré marĩ na te te siwi 're pawapto. Ta norĩ siré, te duré pi'õ norĩ hã ahâ na Zeruzarẽ u ai'aba'ré, Zezusihi siré. Ta norĩ zama te romhâ hawi siwi 'madâ'â za'ra.

Zezusi hã da te ĩsẽrẽzé wasu'u
Mateusi 27.57-61; Rucasi 23.50-56; Zuwã 19.38-42

42-43 Sabadu u bâdâ 're ĩne mono u, te zudezu norĩ hã te te sima 're ropese za'ra, sabadu na hã te te 're romhuri za'ra mono õ na dâ'âsina. Tawamhã sabadu u oto hâiwahâ wa, romhuri 'rãsutuzéb ãma te Zuzé hã Piratuhu u mo. Arimateza ãma te aré 're hâimana, Zuzé hã. Zudezu norĩ ma roti'wa ĩpire, ta hã. Taha wa, te nasi si'rã'õtõ, siré dama roti'wa ĩpire za'ra norĩ me. Zuzé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb zô, te 're simipari u'âsi. Tawamhã romhuri zahârizéb u, romhuture wa, ma tô sada aptete Zuzé hã, Piratuhu u morĩ da, Zezusihi hâiba hã te te tiwi waptẽrẽ da, ab're sirõmo 're, te te sẽrẽ da.
44 Zuzé hã, Zezusi hã ĩdâ'â na te te tãma rowasu'u wamhã, Piratu hã te ãma rosa'rata, dâ'â su'u wa. Tawamhã Piratu hã da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa zô te hâ, ĩdâ'âzém na te te ãma sadanharĩ da, tô sena zô.
45 Tawamhã tô sena Zezusi hã ĩdâ'â na te te tãma rowasu'u parimhã, Zuzéhé ma, te oto Piratu hã tãma ti'ru, Zezusihi hâiba hã ab're sirõmo 're, te te sẽrẽ da.
46 Tawamhã Zuzé hã zazahâ, ma sada uipra, ĩhâirã hã. Taha pari, Zezusihi hâiba hã ma oto si'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi hawi. Tawamhã zazahâ ĩhâirã na ma ubu. Te te ubu pari, ma tô ab're 're tisẽ. Sa'a zahâpâ ẽtẽ wa, ab're sirõmo 're, ma tisẽ. Taha pari, te ẽtẽ tõmo wawẽ hã te te pizari, ab're te te ãma ĩré sitob da.
47 Ãne Zezusihi hâiba te te sẽrẽ ré, ma tô pi'õ norĩ hã ãma 'madâ'â zahuré, Mariza Madarena hã Marizaha me. Ta hã Zuzéhé na. Tawamhã ma tô sabu zahuré, nimame Zuzé te te ĩsẽrẽzé hã.

16

Zezusi apâ ĩhâiwa'utuzé wasu'u
Mateusi 28.1-8; Rucasi 24.1-12; Zuwã 20.1-10

1 Tawamhã bâdâ oto sébré wamhã, tâibâ oto sabadu hã romhuri zahârizé hã zudezu norĩ te hã. Tawamhã pi'õ norĩ hã ĩwa'u zadaze hã, ma tô siwi uipra, te te siwi ãma hâiba u'ré da, Zezusi hã. Pi'õ norĩ nhisi hã Mariza Madarena, duré Sarome, duré Mariza, Ti'aduhu na hã.
2 Tawamhã pi'õ norĩ hã mararé te ai'aba'ré, sa'a zahâpâ ab're u, bâdâ 'rãiwatobro wi, dumidu na.
3 Bâdâdi na si'aba'réi ré, ma ãne sima waihu'u za'ra:
— E 'wa hã te za ẽne hã wama sa'ré za'ra, ab're nhitobzé hã.
4 Ab're nhitobzé hã ẽne hã tõmo wawẽ uptabi wa, ma ãne sima waihu'u za'ra. Tane nherẽ, sihutu wamhã, ẽne da te ĩsa'ré na ma tô 'madâ'â za'ra.

5 Tawamhã ab're 're, sisisi wamhã, ma tô aibâ hã siwi sõpẽtẽ ĩprédupté hã, uza hâirã ré
ĩsãmra hã. Ĩnomrozé nhimire niwĩ te nhamra. Taha wa, pi'õ norĩ hã ma tãma tipẽ'ẽwara
za'ra.
6 Tawamhã ãne te tãma nharĩ za'ra, pi'õ norĩ ma:
— Ĩ̱ma aipahi za'ra wa'aba tõ. Zezusi hã Nazaré ãma aré ĩprédu hã wedepo'o nhonhi'rãmi
na, da te dasiwi ĩsasõmri zô robzabu za'ra wa'aba da, te we ai'aba'réi wa'wa. Ãne na, wa
tô aiwaihu'u za'ra wa'wa. Ãme hâimana õ di oto. Apâ ma tô hâiwa'udu. Ma'ãpé, ĩnomrozé
hã sabu za'ra wa'aba. Robaba di.
7 Taha wa, te za oto apâ ai'aba'réi wa'wa, Pedru norĩ ma tãma rowasu'u za'ra wa'aba da,
ãne: “Zezusi hã aiwana te za, u, timorĩ 'wa, Darireza u. Tame te za, u, ĩsõpẽtẽ za'ra wa'wa,
aima ĩsiwaihu'u za'ra wa'aba zéb zarina.” — Ãne ma tô pi'õ norĩ ma waihu'u za'ra.
8 Tawamhã ma wairé ab're hawi, wara sina sisa'rei mono da. Tãma pẽ'ẽwara za'ra wa,
te tirẽrẽ'ẽ za'ra. Pahi te, ni'wai ma, te te rowasu'u za'ra õ di a'â.

Zezusi hã, Mariza Madarenahã ma, ĩsihâi'rézé wasu'u
Mateusi 28.9-10; Zuwã 20.11-18

9 Zezusi hã dumidu na ma tô apâ hâiwa'udu, mararé. Tawamhã ĩmorĩ'rata na ma tô
Mariza Madarenahã ma, sihâi'ré. Ti'ai baba 're morĩ ré, ma tô taha ma, wa'uburé hã 7 na
sãmra.
10 Tawamhã Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ u, te mo Mariza Madarena hã, te te tãma
rowasu'u za'ra da. Tãma robzei'õ za'ra di. Pẽ'ẽzé uptabi za'ra wa, te aiwa'õ za'ra. Ãne ré,
ma tô ĩtẽme tiwisi za'ra, Mariza Madarena hã.
11 Tawamhã Zezusi apâ 're ĩmorĩ na, duré ĩtẽme ĩwisizém na hã te te tãma rowasu'u za'ra
wamhã, te te ãma saze za'ra õ di.

Zezusi hã, maparane tizazei'wa norĩ ma, ĩsihâi'rézé wasu'u
Rucasi 24.13-35

12 Taha pari, ma duré Zezusi hã aimawi tihâiba na sihâi'ré, maparane tizazei'wa norĩ
ma. Rom na bâdâdi na neb ré, ma tô ĩtẽme tiwisi zahuré.
13 Tawamhã apâ te tineb zahuré, Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ ma, te te rowasu'u
zahuré da. Tane nherẽ, te te tãma rowasu'u za'ra nherẽ, te te ãma saze za'ra õ di duré.

Zezusi hã tisiré norĩ ma, ĩsihâi'rézé wasu'u, 11 na ĩhâiba norĩ ma
Mateusi 28.16-20; Rucasi 24.36-49; Zuwã 20.19-23; Atusi 1.6-8

14 Tawamhã Zezusi hã tisiré 're ĩnomro mono norĩ u ma duré wi, sai ma, si'ubumroi
ré, 11 na ĩhâiba za'ra u. Tawamhã timreme ma tô tãma pẽtẽ za'ra, siwi ĩsabui'wa norĩ
nhimirowasu'u hã te te saze za'ra õ wa, apâ ĩhâiwa'utuzém na da te ĩwasu'u na hã.
15 Taha wa, te ãne oto tãma nharĩ za'ra:
— Daro mono bâ te za oto 're ĩropéi wa'aba mo, a'uwẽ mono bâ, ĩ̱wasu'uwẽ na 're dapo're
pu'u za'ra wa'aba mono da.
16 Tawamhã Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩ̱'umnhasi za'ra mono wa, â dawabzuri
hã da te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, te za te te 're da'anho'reptu, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã. Da te dasina 're ĩ̱'umnhasi za'ra mono õ wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te za
te te 're da'awẽ'õ.
17 Da te dasina 're ĩ̱'umnhasi za'ra mono wamhã, wa za te 're da'apawapto, ĩ̱waihu'u
pese zarina, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ wẽ mono da,
ĩ̱wasu'u na tô sena na da te 're waihu'u za'ra mono da. Ãne te za te te 're dapawaptob
za'ra. Ĩ̱nhisi na te za wa'uburé hã te te dama 're sãmra za'ra, ĩ̱zadawa para. Duré 're
ĩdasisadaihu'u za'ra mono õ na zama, te za 're mreme zusi.
18 Sa'rese ãna, wahi hã te te 're waibui mono nherẽ, duré dapãrĩzé hã te te 're âhuri mono
nherẽ, tãma 're rowẽ za'ra mono di za. Duré, tinhib'rata na ĩhâzé ré norĩ hã te te 're upi
za'ra mono wamhã, te za 're séptâ'â za'ra, ĩhâzé ré norĩ hã. — Ãne ma tô tãma waihu'u
sirõmo za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Zezusi hã hâiwa u ĩmorĩzé wasu'u
Rucasi 24.50-53; Atusi 1.9-11

19 Wanhib'apito Zezusi hã te te tãma rowasu'u za'ra pari, ma tô hâiwa u tiwi âri za'ra,
'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimire niwĩ oto 're sãmra mono da, pire uptabi na.
20 Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ĩsadawa para, ma tô te te ropé daro mono
bâ, ĩwasu'uwẽ na te te 're dapo're pu'u za'ra mono da. Wanhib'apito hã ma tô te te 're
pawaptob za'ra, ĩsimi'manharĩ waihu'u pese zarina, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te
dama 're ab'manharĩ wẽ mono da, ĩsimirowasu'u za'ra na tô sena uptabi, da te 're waihu'u
za'ra mono da.

Rucasi
Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na Rucasi te te ãma ĩrob'ui'érézé Ĩbaihâ wasu'uzé

Ã ĩbaihâ na rob'ui'éré'wa nhisi hã Rucasi na ĩsisi hã. Duré Atusi na rob'ui'éré'wa, ta hã. Ta hã aré dawede'wa (Corosu. 4.14). Zezusihi wasu'u na rob'ui'éré'wa hâiba amo norĩ hã ta norĩ hã zudezu, Mateusi, duré Marcusi hã, duré Zuwã. Rucasihi si zudezu õ di. Duré Tezopiru hã ĩsiré zudezu'õ ma, ma tô ã ĩbaihâ na rob'ui'éré hã tãma tisõ, Rucasi hã.

Tawamhã Rucasi hã ma tô Zezusihi wasu'u na rob'ui'éré, ĩwaptã'ãzém hawi sada 're ĩromhâimana mono zém na hã, hâiwa u apâ ĩmorĩzéb u hã. Ma tô duré wama ãma rowasu'u za'ẽtẽ za'ra, Zezusihi nhimirowahutuzém na hã. Ma tô duré wama wasu'u za'ra, Zezusi hã ti'ai ãma wasine za'ra ĩpoto na hã. Ma tô duré wama waihu'u za'ra, Zezusi hã a'uwẽ mono bâ te te 're da'anho'reptui mono da, wei ĩmorĩ na hã, duré zudezu norĩ tẽmep si we ĩmorĩ õ na hã. Taha wa, ma tô Zezusi hã dama siwaihu'u, ti'ai ãma dasiré ĩpoto na hã.

Duré Rucasihi nhimi'ui'éré zarina, wa za waihu'u za'ra ni, Zezusi hã ĩhâzé ré norĩ ãma 're ĩpẽ'ẽzé mono zém na hã, duré ĩsimarĩ'õ norĩ ãma hã, duré da te dasiwi 're ĩwẽ'õ za'ra mono norĩ ãma, duré samaritanu norĩ ãma, duré wasété na 're ĩnomro mono norĩ ãma.

1-4 Tezopiru, asawi di. Ãhãna wa za aima rob'ui'éré, Wanhib'apito Zezu Cristuhu wasu'u na, sena na waihu'u da. Ni'wam norĩ hã ma tô Zezusihi wasu'u na te te 're dapo're pu'u na'rata za'ra, titõmo na te te ãma 're ĩ'madâ'â za'ra mono norĩ hã. Ta norĩ hã ma tô ĩwasu'u na'rata hawi wama rowasu'u za'ra. Tawamhã ĩsimirowasu'u zarina, ma tô ĩwasu'u na ãma rob'ui'éré za'ra ni, da'ahâ na. Taha wa, wa hã wa duré ĩ̱sima wẽ, te ãma aima rob'ui'éré da. Ĩwasu'u na'rata hawi, wa tô rosa'rata pese, te waihu'u pese da. Ni'wam norĩ hã ma tô ĩwasu'u hã aima wasu'u za'ra. Taha wa, wa tô ĩ̱sima wẽ, upsãtã pese na te aima rowasu'u da, rob'ui'éré na, Zezusihi wasu'u hã sena na waihu'u da.

Zuwã Batitaha potozé wasu'u

5 Erodi hã zudezu norĩ nhipti'ai 're, apito na 're hâimana mono ré hã, aibâ hã te 're hâimana, Zacaria na ĩsisi hã. Zacaria hã sasedoti, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa. Abizaha nhihudu norĩ me, te te tãma 're romhuri za'ra. Ĩmro nhisi hã, Izabé na ĩsisi hã. Izabéhé hi'rada hã, Arã na ĩsisi hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa, Arã hã.

6 Zacaria norĩ hã ma tô 're hâimana wẽ zahuré. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're 'madâ'â pese zahuré. Taha wa, tãma wẽ zahuré di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma.

7 Tane nherẽ, 'ra zahuré õ di. Izabé hã 'ra waihu'u õ wa, ma tô 'ra ãna si'ĩhi zahuré.

8 Tawamhã nimahã bâtâ na ma tô Zacaria hã tinhimiromhuri hã 'manha, sasedoti te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb 'remhã. Taha te hã bâtâ wa, ma tô romhuri 'manha.

9 Ĩsiré norĩ hã ma tô tãma pisutu za'ra, 'ri para u sébré da, te te tãma romhuri da. Taha wa, 'ri para u, ma tô oto ãzé Zacaria hã, wedewati ĩsadaze hã wedeza ne na te te tãma zata da.

10-11 Tawamhã te te tãma zata ré, te ai'ubumro ni rowi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, mreme zusi da. Ãne ré, hâiwa hawimhã uburé Danhib'apito ma romhuri'wa hã ma tô tãma sihâi'ré. Wedeza nhimire niwĩ te za, ĩsõ're uwaibaba, ro'o ré, wedewati ĩsadaze hã.

12 Tawamhã te te sãmri wamhã, ma tãma pẽ'ẽwara, Zacaria hã. Te te rosa'rata waihu'u õ di.

13 Tawamhã te tãma tinha:

— Zacaria, aipahi tõ. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô aimreme hã wapa, tiwi ĩrowaptẽrẽzém na hã. Aimro te za oto ti'ra. Waptã'ã wapsi, ai'ra te za ĩsisi, Zuwã na.

14 Ai'ra hã aima waptã'ã aba wapsi, aima rowẽ wa'aba di za. Da'ahâ norĩ ma zama, rowẽ za'ra di za.

15-16 Prédu wapsi, ĩsimiroti hã pire di za. Taha wa, te za ĩsimiroti pire na waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Uwa 'rãi wa'u ĩsé hã te te 're hâsi mono õ di za. Duré âzé hã te te 're hâsi mono õ di za. Waptã'ã hawim haré, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani ré 're mo. Taha si, te za te te 're wapari pese. Taha wa, te za tisiré Izarazéhé nhihudu norĩ hã te te 're apawapto tinhimiroti na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti si, da te 're 'madâ'â pese za'ra mono da oto.

17 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, te za 're mo. Wahi'rada Eriasihi ne, te za 're mo, mreme pire na, duré waihu'u pese na. Tawamhã ai'ra nhimiroti zarina, te za damama norĩ hã ti'ra norĩ hã te te 're sawi pese za'ra. Duré dapo're õ wamhã, te za apâ

're dasipizari za'ra, 're ĩdanomro wẽ mono zarina, oto 're danomro mono da. Ãne wamhã, te za danhimiza'rese sô 're danhimipari za'ra, Danhib'apito zô. — Ãne ma tô ĩwana ré ãma tãma rowasu'u, Zacariaha ma, hâiwa hawi romhuri'wa hã.

18 Tawamhã Zacaria asa ma tô sadanha, romhuri'wa hã:

— E niha wa za asaze, tane na hã. Wa hã ĩ̱hi uptabire oto. Duré ĩ̱mro zama, ĩhi uptabire. — Ãne hâiwa hawi romhuri'wai ma, te tinha.

19 Tawamhã te duré asa tãma tinha:

— Wa hã Dabrizé, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa. Ta hã ma tô we ĩ̱zatõ, rowasu'uwẽ hã te aima wasu'u da.

20 Tazahã, ĩ̱nhimirowasu'u na ĩ̱zazei õ di, sena na. Taha wa, te za aima rob'manha 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, aimreme õ na, ai'ra waptã'ãzéb u. Ai'ra waptã'ã wapsi, te za apâ aima tisõ, aimreme hã. — Ãne ma tô tãma rowasu'u, Dabrizé hã.

21 Zahadu te rowi sô mapari za'ra ni, Zacariaha zô. Sô danhimipari za'ra wamhã, ma ãma tatob'uzu za'ra ni, sô ĩrowaptâ'âzém na hã, 'ri para.

22 Tawamhã Zacaria hã ma tô oto datẽme watobro, rob u. Datẽme watobro wamhã, mreme waihu'u õ di. Taha wa, te dasima nharĩ za'ra ni:

— Marĩ hã ma tô sõ'awi sabu Zacaria hã, danhotõ 'rowi, da te 're ĩrosawẽrẽ za'ra mono ne hã. — Ãne te dasima nharĩ za'ra ni. Tawamhã, mreme waihu'u õ wa, ma tô tinhiptõmo na si dama rowasu'u.

23 Tawamhã Zacaria, te te romhuri pari, te apâ mo, ãma 're ĩdawata za'ra mono zém hawi, tinhorõwa u.

24 Syry na ãma ronomro wi, ma tô tiwasã, Izabé hã. Tawamhã a'amo ĩmrotõ na ãma ĩsi'utõrĩzém na hã watobro õ di, tinhorõwa hawimhã.

25 Tawamhã te sima tinha:

— Ãhãna ma tô Wanhib'apito hã ĩ̱pawapto. Da te oto ĩ̱ma 're nharĩ za'ra mono õ di za, ĩ̱'ra õ na hã. — Ãne te tinha, Izabé hã.

Zezusi za ĩwaptã'ãzém na, Dabrizé te te ĩwaihu'uzé wasu'u, Marizaha ma

26-27 Tawamhã a'amo ĩmropâ hã Izabéhé ãma oto si'utõrĩ wamhã, ĩwasã na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma we duré satõ ti'ai u, Dabrizé hã, hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa hã. Nazaré u, ma we satõ, pi'õi ubuni ma, te te sadawa wasu'u da. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Nazaré hã. Pi'õ nhisi hã, Mariza na ĩsisi hã. Ta hã, azarudu. Niwapsi, Zuzéhé me te za sina timro zahuré, apito Dawihi nhihudu me.

28 Tawamhã ma tô we ĩtẽme wi, Marizaha u, hâiwa ãma romhuri'wa hã. Ĩtẽme wisi wamhã, te tãma tinha:

— Mariza, rowẽ na 're aihâimana mono. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô aiwẽsã, Wanhib'apito hã. Taha wa, te za aima tinhopru, ĩwẽ uptabi na. — Ãne te tãma rowasu'u, Marizaha ma.

29 Tane nherẽ, Mariza hã te te waihu'u õ di, ĩsimirowasu'u hã. Taha wa, tipẽ'ẽ na, te sima tinha:

— E niha bâ, te õne ĩ̱ma tinha. — Ãne te sima tinha.

30 Tawamhã te duré tãma tinha, hâiwa hawi romhuri'wa hã:

— Mariza, aipahi tõ. 'Re aimorĩ wẽ na, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aiwẽsã.

31 Taha wa, te za aiwasã. Ai'ra te za aibâ na aima podo. Ai'ra hã poto wapsi, Zezusi na te za ĩsisi.

32 Ai'ra hã prédu wapsi, dama pire na te za 're mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na ĩsisi hã za, danhipai u ĩpire uptabi 'ra na. Ta hã uburé Danhib'apito uptabi hã te za ti'ra ma pisutu, tihi'rata ne, si'apito da, Dawihi ne.

33 Danhib'apito 're morĩ wa, Zacoho nhihudu sidâpâsi, te za Ĩsib'apito 're sãmra. Õne u'âsi. Te za ãma 're sib'a'uwẽ u'âsi za'ra. — Ãne te Marizaha ma rowasu'u, hâiwa hawi romhuri'wa hã.

34 Tawamhã asa te tãma tinha, Mariza hã:

— E niha wa za ĩ̱'ra, aibâ te sa'rese õ nherẽ. — Ãne te tãma tinha.

35 Tawamhã asa te tãma tinha:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te za we aipawapto, tiwaihu'u pese na aiwasã da, ai'ra da. Taha da, te za Tipẽ'ẽzani hã we atẽme satõ. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na, te za ai'ra hã da te 're sisi za'ra. — Ãne te Marizaha ma rowasu'u.

36 Te duré tãma tinha:

— Ana wapté hã wa za duré aima wasu'u, Izabé hã. Si'ĩhi uptabi nherẽ, ma tô tiwasã. 'Ra waihu'u õ na, ma tô da te 're wasu'u za'ra. Tazahã, wasã ré sãmra ré hã, 6 na ma tô oto ãma ai'utõ, a'amo hã.

37 Uburé marĩ hã tãma waihu'u pese di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Taha wa, ma tô tiwasã. — Ãne ma tô tãma rowasu'u.
38 Tawamhã Mariza te asa tãma tinha:
— Wa hã, Wanhib'apito ma, romhuri'wa. Ta hã te te ĩ̱ma pisutu wa, wa tô ĩ̱sima wẽ, ĩmreme hã. — Ãne Mariza te tãma tinha.
Tawamhã te te tãma rowasu'u pari, ma tô mo apâ hâiwa u, romhuri'wa hã.

Mariza ĩmorĩzé wasu'u, Izabéhé u

39-40 Tawamhã bâdâ umro na ãma si'utõrĩ pari, ma tô Mariza hã sima robza'ra pese, tina waptéb u morĩ da, Izabéhé u. Tawamhã Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, te ĩtẽme mo si'aba'ré na, 'ri ahâ u, sa'a u. Tawamhã ma tô oto wi, Zacariaha nhorõwa u. 'Ri para u sébré wamhã, ma tô tina wapté hã sawi.
41 Tawamhã Izabé hã Mariza te te ĩsawizém na te te wapari wamhã, ma tô ĩwasã hã 're résí, ĩdi'i 'remhã. Tawamhã ma tô ti'ra wapté ma rowasu'u, Izabé hã.
42 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina, rowẽ te, te mreme 'rãihâ na tãma rowasu'u, ãne:
— A hã pi'õ norĩ nhipai u, ma tô aima tinhopru, ĩwẽ uptabi na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ai'ra ma zama, te za tinhopru, ĩwẽ uptabi na, ai'uté norĩ nhipai u.
43 Duré a hã Wanhib'apito na te za 're aimo. Taha wa, ĩ̱ma aipire di. Tane nherẽ, asisawi õ di, we ĩ̱tẽme aimorĩ tõ da. Taha wa, ĩ̱ma rowẽ di.
44 Aimreme na ĩ̱zawi wi, ma tô ĩ̱'ra hã 're résí, ĩ̱di'i 'remhã, rowẽ te.
45 A hã aima rowẽ di. E tihai wa. Wanhib'apito hã te te aima ĩnharĩzém na ãma sazei wa, sena na. Taha wa, aima rowẽ di. — Ãne te ti'ra wapté ma tinha, Izabé hã.

Mariza, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma ĩwatazé wasu'u

46 Tawamhã Mariza te tinha:
47-49 — Wanhib'apito ãma, wa za 're ĩ̱wata u'âsi. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Ĩ̱nho'reptui'wa, te 're mo. Tãma ĩ̱wapure nherẽ, ma tô ĩ̱'ãma rosa'rata. Taha wa, ĩ̱pẽ'ẽ na, wa 're ĩ̱to. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwaihu'u pe hã, ĩwẽ uptabi hã ĩwẽ na ma tô ĩ̱ma 'manha. Taha wa, ĩwẽ na te te ĩ̱ma ĩ'manharĩ wẽ na, te za dasima da te 're ĩ̱wasu'u u'âsi.
50 Ĩmreme, da te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, te za da'ãma 're pẽ'ẽzé u'âsi. Õne u'âsi.
51 Tiwaihu'u pese na 'râwi sina 're ĩwata za'ra mono norĩ hã te za te te wama 're awano'õ.
52 Apito norĩ hã te za roti hawi te te 're azani, wapure na oto 're nomro mono da. Tipire na sina 're ĩwata za'ra mono õ norĩ si te za te te 're apisutu, pire na oto 're nomro mono da.
53 Mra, da te 're sépata za'ra mono wamhã, sa'ẽtẽ na te za dama 're sõpru. Ĩsibrob ahâ norĩ hã te za sisiti te te 're azatõrĩ, ubana oto 're nomro mono da.
54-55 Duréihã wahi'rata norĩ ma, ma tô ropisutu, ĩsihudu sidâpâsi te te 're apawapto mono da. Taha wa, ma tô wa norĩ hã Izarazéhé nhihudu norĩ hã te te 're wa'apawapto, wa te tãma 're ĩromhuri za'ra mono hã. Simizawi pese wa, ma tô Abra'ãhã ãma 're pẽ'ẽzé u'âsi. Tiwi simani õ di. Duré ĩsihudu sidâpâsi, ma tô ãma 're pẽ'ẽzé u'âsi za'ra. Tiwi simani za'ra õ di.
Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma te tiwata, Mariza hã.
56 Tawamhã Izabéhé 'rata sãmra ré, ma tô a'amo hã si'ubdatõ ãma ai'utõ. Taha pari, te apâ mo Mariza hã, tinhorõwa u.

Zuwã Batitaha waptã'ãzé wasu'u

57 Tawamhã Izabéhé ãma ĩ'ra hã ĩsépu'uzé hã ma tô bâdâ hã ĩwa waptãrã. Tawamhã ma tô tãma podo, 'watébrémi na.
58 Poto wamhã, ĩ'rata 're ĩsõrõwa za'ra mono norĩ hã ma tô ĩwasu'u hã wapari za'ra. Ĩsisãnawã norĩ zama, ma tô ĩwasu'u hã wapari za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tiwẽ hã te te tãma ĩsõmri na hã. Taha wa, te uburé ĩsabâdâ 're to za'ra.
59 Tawamhã bâdâ hã ĩwaptã'ãzém na hã, 7 na ma tô ãma ai'utõ. Taha wa, awẽm na ma oto sihâiwata nhizâri ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're morĩ da, ĩpibui pese zéb da, ma sihâiwata nhizâri ni. Tawamhã ĩmama nhisi na, te aré sisi za'ra ai'uté hã, Zacaria na, ĩsisãnawã norĩ hã.
60 Tazahã, ĩna hã te tãma nharĩ za'ra:
— Maze di. Zuwã na, te za tinhisi. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.
61 Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:
— E mahãta ĩmama sisãnawã, ãma ĩsisizéb da hã. E Zuwã na, ma tô ti'manhisi. Mare di. Ĩmama sisãnawã hã ãma 'manhisi õ di, Zuwã na. — Ãne te ĩna ma nharĩ za'ra ni.
62 Tawamhã Zacaria te sadanharĩ za'ra, ĩ'ra nhisi na.

63 Tawamhã tinhiptõmo na, ma tô dama tinha, ĩbaihâ te te tãma âri za'ra da, ti'ra nhisi na te te rob'ui'éré da. Tawamhã wedepo'ore hã ma tô tãma âri ni, ĩsyryre hã. Tawamhã ãne ma tô rob'ui'éré: “Zuwã na ĩsisi hã za.” Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra. Tawamhã ĩsisãnawã norĩ hã te ãma titob'uzu za'ra, tinhisi na te te sisi õ wa.
64 Tawamhã ti'ra nhisi na te te rob'ui'éré pari, ma oto mreme watobro apâ, Zacaria hã. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma te tiwata, sõpru wa.
65 Tawamhã 'ri 'rata 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ĩwasu'u te te wapari za'ra wamhã, ma tô tãma tipahi za'ra, õne hã tãma sa'rese za'ra õ wa. Tawamhã sa'a ãma, ma tô ĩwasu'u wapari za'ra ni, daro mono bâ, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma.
66 Tawamhã, da te wapari za'ra wamhã, ĩwasu'u hã wẽ wa, te ãma rosa'rata u'âsi za'ra ni. Te duré ãma tasisadanharĩ za'ra ni:
— Prédu wamhã, e marĩ na te za 're hâimana, 'watébrémi hã. — Ãne te dasima nharĩ za'ra ni, ĩwẽ na te te sada 'manharĩ wa, Zuwãhã zada, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

Zacaria, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma ĩwatazé wasu'u

67 Tawamhã Zacaria hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani nhimipawaptom na, ma tô mre, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, ãne:
68 — 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wẽ di, Wanhib'apito hã. Wẽ wa, wa za ãma 're wawata u'âsi za'ra. Wa norĩ hã Izarazéhé nhihudu, te za we oto wapawaptob za'ra, wanhitob'ru nhimiwada'uri hã wama wapu za'ra da, rowẽ na 're wasi'ubumroi mono da.
69 Ma tô we oto watẽme satõ ĩwaihu'u pe hã, Wanho'reptui'wa da hã, apito Dawihi nhihudu hã. Tãma ĩromhuri'wa, Dawi hã.
70 Ãne duréihã, ma tô romhâ ré rowa'õtõ za'ra dama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã, te te sima ĩpisutu za'ra norĩ hã. Wẽ uptabi za'ra di.
71 Wazawi'õ'wa norĩ wi, ma tô wama ãma ropisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, te te 're wa'anho'reptui mono da, wawẽ'õ'wa norĩ, te te 're wawada'uri tõ za'ra mono da.
72 Te za tô te te dama 're ab'manharĩ wẽ u'âsi, wahi'rata norĩ ma, te te ĩropisutuzéb uwaibaba. Tô sena te te tãma ĩropisutuzé hã, te za te te ãma 're a'uwaimrami u'âsi. Tiwi simani õ di za.
73-75 Duréihã ma tô Abra'ãhã ma tinha, tô sena ĩsihudu te te 're wa'apawapto mono da, wawẽ'õ'wa norĩ wi, te te 're wa'anho'reptui mono da, wapahi ãna, wa te tãma 're romhuri za'ra mono da, duré ti'ai ãma ré, ĩsõ'a 're wanomro mono da, wawẽ uptabi na.
Ãne Zacaria hã ma tô dama tinha.
76 Te duré tinha, ti'ra ma:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, danhipai u ĩpire uptabi. A hã ĩsadawa wasu'u'wa, te za 're aimo. Ĩsadawa wasu'u'wa na, te za aiwaihu'u za'ra ni. Datẽme te za 're aimo, Wanhib'apito wana, asimiroti na 're da'apawapto mono da, Wanhib'apito zô danhimipari sina 're danomro wẽ mono da.
77 Datẽme 're aimorĩ wamhã, te za 're ĩda'apo're pu'u mo, ãne: “'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za te te aima 're apari 'wa, marĩ hã 're ĩ'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã. Ãne te za te te 're asõ'reptu za'ra wa'wa.” Ãne te za 're ĩda'apo're pu'u mo.
78 Wahuré te tãma 're hâimana, ĩpẽ'ẽzézé hã, duré ĩsimizawi pese zé hã. Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Wanhib'apito hã. Taha wa, te za oto te te 're wa'anho'reptu, rowẽ na 're wanomro mono da. Bâdâ 'rãi watobro wamhã, tâibâ oto robra hã. Tawamhã dama 're rowẽ za'ra mono di za. Tane, Wanho'reptui'wa hã te te wama 're apari mono wamhã, marĩ, wa te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, taha wa, wama 're rowẽ za'ra mono di za.
79 Tawamhã ab're pipa te, robzei'õ u'âsi, 're wanomro mono õ di za. Te za oto te te 're wa'anhimroi wẽ, rowẽ na 're ĩwanomro mono zém na.
Ãne Zacaria hã te ti'ra ma rowasu'u.
80 Tawamhã 'watébrémi hã ma tô tiprédu. Ĩhâiba hã siptete di, prédu wamhã. Tiwasété wi siptete wamhã, 're morĩ wẽ di. A'ubuni wi, te oto 're sãmra. Bâdâ ĩwa waptã'ã wapsi, te za datẽme 're mo, te te dama 're sadawa wasu'u mono da, Izarazéhé nhihudu norĩ ma.

2

Zezusihi waptã'ãzé wasu'u
Mateusi 1.18-25

1-2 Tawamhã Zuwã hã waptã'ã wamhã, ma tô Roma ãma danhib'apito Adusitu hã dama ti'ru, uburé danhisi na, da te daza'rata za'ra da. Dahâiba te te waihu'u da, ma tô dama

ti'ru, daza'ratazé hã. Daza'rui mono bâ danhib'apito uptabi, apito Adusitu hã. Tawamhã ma tô dahâiba za'rata na sãna'rata za'ra ni, Sirenizu hã, ĩsadawa para te te dama 're roti mono ré, Siriza na ti'a nhisi ãma.

3 Taha wa, dahi'rata za'ru u, ma tô 're danomro daro mono bâ, danhisi na da te 're daza'rata za'ra mono da.

4 Taha wa, Zuzé hã te mo, tihi'rata za'ru u. Apito Dawi hã ĩhi'rata wa, tihi'rata za'ru u te mo, Berẽ u. Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Berẽ hã. Nazaré hawi te mo, Berẽ u. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Nazaré hã.

5 Timro me, te tineb zahuré Marizaha me, ĩsisi na, da te dame rob'ui'éré zahuré da. Wasã ré, te saprõ.

6-7 Tawamhã Berẽ u, ma tô aimasisi zahuré. Berẽ ãma simasisi ré, ma tô ĩwasã hã ãma sépu, te te ãma ĩrosõwada 'rada hã. Tawamhã ma tô tãma waptãrã, aibâ 'rare hã. Waptã'ã wamhã, zazahâ pa na ma tô ubu, ĩna hã. Te te ubu pari, ma tô tihi, nomro da, danhimizama hã 're ĩsaihuri mono zéb 're, wede're wa. 'Re ĩdanhimi'wara mono zéb ãma hã, 'ri 're baba hã tãma 'maihâimana zahuré õ wa, ma tame tihi.

Pone'ẽrebâ 'madâ'â'wa norĩ ma, romhuri'wa te te ĩrowasu'uzé wasu'u

8 Tamemhã pone'ẽrebâ 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô mara bâre asimro, Berẽ 'rata. Tinhimizama te 'madâ'â za'ra a'ubuni wi, rom na.

9 Tawamhã tinhimizama te te 'madâ'â za'ra ré, misi, ma tãma sihâi'ré za'ra, hâiwa hawimhã uburé Danhib'apito ma romhuri'wa hã. Tawamhã aibâ norĩ 'rata, rowa'a ma tô tãma rowa'a za'ra. Rowa'a sa'ẽtẽ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawimhã. Tawamhã, ĩsisiwi rowa'a za'ra wamhã, ma tô tãma tipahi za'ra.

10 Tawamhã hâiwa hawi romhuri'wa, te tãma nharĩ za'ra:

— Aipahi za'ra wa'aba tõ. Wa hã wa wei mo, rowasu'uwẽ hã te aima wasu'u za'ra wa'aba da. Rowasu'uwẽ hã da te wapari za'ra wamhã, dama 're rowẽ uptabi za'ra mono di za.

11 Ã bâtâ na ma tô waptãrã Berẽ ãma, danho'reptui'wa da hã, Dawihi za'rui ãma. Ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu, Danho'reptui'wa da, uburé Danhib'apito da hã.

12 Ĩwaptã'ãzé hã tô sena na waihu'u za'ra wa'aba da, te za ai'uté hã ĩsabu za'ra wa'wa. Wede're wa, te nomro, zazahâ pa na, ubu ré. — Ãne te tãma rowasu'u za'ra, hâiwa hawi romhuri'wa hã.

13 Tawamhã awa'awi ma tô tãma sihâi'ré za'ra romhuri'wa norĩ hã, ahâ uptabi na, hâiwa hawimhã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma te tiwata za'ra, ãne:

14 — 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sõprub di, hâiwa ãma 're ĩsãmra mono hã. Ma tô sima dawẽ, ĩwẽ hã te te dama 're anhomri mono da, rowẽ na 're danomro mono da oto, ti'ai ãma hã. — Ãne te tinho're na ãma tiwata za'ra.

15 Tawamhã romhuri'wa norĩ hã hâiwa u apâ si'aba'réi wamhã, pone'ẽrebâ 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô sima nharĩ za'ra:

— Oto wasi'aba'réi wa'aba Berẽ u, Wanhib'apito, marĩ te te wama ĩwaihu'u za'ra hã wa te sabu za'ra da. — Ãne te si'ru za'ra.

16 Tawamhã si'aba'ré na te oto ai'aba'ré, Berẽ u. Tame ma tô sabu za'ra Mariza hã, Zuzéhé me. Ai'uté zama, ma duré sabu za'ra. Danhimizama sazé wa, wede're wa, te nomro.

17 Te te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô Zuzé norĩ ma rowasu'u za'ra, hâiwa hawi romhuri'wa norĩ nhimirowasu'u na, ai'uté ãma hã.

18 Uburé da te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni, pone'ẽrebâ 'madâ'â'wa norĩ nhimirowasu'u na hã.

19 Mariza hã ĩsimirowasu'u na te te 're rosa'rata u'âsi, tipẽ'ẽ na.

20 Taha pari, te apâ ai'aba'ré, pone'ẽrebâ 'madâ'â'wa norĩ hã. Morĩ sina, te ãma tiwata za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, rowasu'u te te ĩwapari za'ra zém na, duré te te ĩ'madâ'â za'ra zém na. Hâiwa hawi romhuri'wa nhimirowasu'u zarina, tô sena na te te waihu'u za'ra wa, ma tô tinho're na ãma tiwata za'ra.

Zezusi na, da te ĩsisizé wasu'u

21 Romhuri misi ãma si'utõrĩ pari, ai'uté ĩwaptã'ãzém na hã, ma tô oto sihâiwata nhizâri ni. Ma tô duré sisi zahuré ĩna norĩ hã, Zezusi na. Ã hã ĩsisi hã waptã'ã õ ré, hâiwa hawi romhuri'wa te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina, ma sisi zahuré.

22-24 Tawamhã bâdâ ma tô oto ĩwa waptãrã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te ãma uwaimrami zahuré da, Zuzé norĩ hã, Marizaha me. Te za ãma uwaimrami zahuré, ti'ra na, duré pi'õ na. Ãne Mozésihi nhimi'ui'éré hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na: “Aibâ 'rare, waptã'ã wamhã, te te ãma ĩrosõwada 'rada hã te za ĩmama norĩ te te tãma

're sõmri za'ra apâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma." Ãne ĩsimiroti hã. Ĩsimiroti hâiba amo hã, ãne: "Pi'õ hã 're 'ra za'ra mono wamhã, te za maparane naire hã te te tãma 're sõmri za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Naire õ wamhã, te za maparane utu'ure te te tãma 're sõmri za'ra, apâ tãma 're hâiba wẽ za'ra mono da, pi'õ norĩ hã." Ãne ĩsimiroti hã. Taha wa, ĩsimiroti zarina, te oto Zuzé norĩ hã tineb zahuré ti'ra ré, Zeruzarẽ u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ti'ra te te sõmri zahuré da, duré si te te tãma sõmri zahuré da, da te tãma zata zahuré da.

Simi'ãhã wasu'u

25 Tawamhã aibâ hã te 're sãmra Zeruzarẽ ãma, Simi'ã na ĩsisi hã. Wẽ na te 're mo, Simi'ã hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã te te 're 'madâ'â pese. Danho'reptui'wa zô, te 're simipari u'âsi, Izarazéhé nhihudu norĩ te te sõ'reptu za'ra da.

26 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani ré, te 're mo, Simi'ã hã. Ĩpẽ'ẽzani hã ma tô tãma ropisutu, ãne: "Atâ'â õ ré, te za Danho'reptui'wa da hã ĩsabu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã." Ãne ma tô Simi'ãhã ma waihu'u siro.

27 Tawamhã te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina, te oto mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, Simi'ã hã. Ĩsa'u si, ma tô tizasi zahuré, Zuzé norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te ãma uwaimrami zahuré da.

28 Tawamhã Simi'ã, ma tô tipa ti'â ĩ'ra hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma wata da. Ãne te ãma tiwata:

29 — Ãhãna ma tô ãma ĩ̱ma ĩ'uwaimra, aimreme hã. Taha wa, ĩ̱to na, wa za a'ré.

30 Wa hã ĩ̱tõmo na, wa tô oto sabu, danho'reptui'wa da hã.

31 Uburé da'udâna zama ĩpisudu hã wa tô sabu.

32 Rob'uiwẽzé hã te te bâdâdi uiwẽ wamhã, damorĩ wẽ di. Tane te za zudezu'õ norĩ ma, te te 're awaihu'u asimiroti hã, ãma 're nomro wẽ mono da. Wa norĩ ma, 're rowẽ za'ra mono di za, asib'a'uwẽ norĩ ma, Izarazéhé nhihudu norĩ ma, ĩsabâdâ za da te dasima 're wawasu'u wẽ u'âsi za'ra mono wa.

Ãne te 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma tiwata, Simi'ã hã.

33 Tawamhã Simi'ãhã mreme, 'watébrémi ãma te te wapari zahuré wamhã, ma tô ãma titob'uzu zahuré, ĩmama norĩ hã, ĩna me.

34-35 Tawamhã Simi'ã hã te tiwi rowaptẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, te te 're pawaptob zahuré mono da. Marizaha ma, te duré tinha:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô ai'ra hã pisutu, watẽme wei morĩ da, Izarazé na warom nhisi u. Tawamhã, watẽme wei morĩ wa, te za da'ahâ na danho'reptuzé hã da te dasina 're waihu'u za'ra. Tane nherẽ, da'ahâ na danho'reptuzé hã da te dasina 're waihu'u za'ra mono õ di za. Danho'reptui'wa na da te dasina 're waihu'u za'ra mono da, te te pisutu nherẽ, niwapsi te za ai'ra hã dasiwi wẽ'õ ni, da'ahâ na. Tawamhã da te dasiwi wẽ'õ wamhã, dama waihu'u pese di za oto, danhimirosa'rata wasédé hã ai'ra ãma hã. Sib'ézé ĩ'wa pese na, da te 're danhihâri za'ra mono wamhã, dama 're rowẽ za'ra mono õ di za. Tane ai'ra hã da te dasiwi wẽ'õ wamhã, aipẽ'ẽzé ahâ di za. — Ãne te romhâ ré Zezusihi na ma rowasu'u, Simi'ã hã.

Ãna na, pi'õ nhisi wasu'u

36-38 Tawamhã pi'õ hã te 're hâimana, Ãna na ĩsisi hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, pi'õ hã. Ĩmama nhisi hã, Panuwé na ĩsisi hã. Ĩhi'rata nhisi hã, Asé na ĩsisi hã. Ma tô oto si'ĩhi uptabi, Ãna hã. Sahuré 're simasisi zahuré mono ré, ma tô ãma tiwahub zahuré, 7 na. Tawamhã ĩmro, ma tô dârâ. Tiwi ĩdâ'âzém na hã ma tô oto ãma tiwahub ahâ, 84 na. Pi'õ hã te 're sãmra u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma, 'ri 'wawi wa'ra ãma. Rowa'a ré zama, te ãma 're wata, barana zama. Nimahã bâtâ na si, te sai ãna 're sãmra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're mreme mono da. Tawamhã Simi'ã hã Marizaha ma, te te rowasu'u ré, ma tô ĩtẽme tiwisi za'ra, Ãna hã. Tawamhã ai'uté te te sabui wẽ te, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma te tiwata, sõpru wa. Tawamhã ma tô te te dama 're wasu'u, Danho'reptui'wa da hã, ai'uté hã. Danho'reptui'wa zô, 're ĩsimipari za'ra mono norĩ ma, ma tô te te 're rowasu'u za'ra. Ta norĩ hã te sô 're simipari za'ra, te te da'anho'reptu da, Zeruzarẽ ãma.

Nazaré u, apâ ĩnebzé wasu'u

39 Zuzé norĩ hã zahadu te aimasisi, Zeruzarẽ ãma. Tame simasisi ré, ma tô ãma uwaimrami zahuré, uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Tawamhã te oto tineb zahuré apâ, tirob u. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, te tineb zahuré apâ, Nazaré u. Tawamhã ma tô aimasisi zahuré apâ, tinhorõwa u.

40 Tawamhã ma tô tiprédu, 'watébrémi hã. Hâiba nhiptete di oto. Ĩsimiroti hã wẽ uptabi di duré. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're pawapto mono wa, wẽ uptabi di, ĩsimiroti hã.

Zezusi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma, ĩsãmrazé wasu'u

41 Wahup sidâpâsi, te Zezusihi mama norĩ hã dame 're neb zahuré Zeruzarẽ u, dato
hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb u hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Ezitu hawi te te
ĩdawaibuzém na ãma dasipo're pu'u za'ra da, Pascowa na dato nhisi hã.
42 Tawamhã 12 na Zezusihi ãma wahu wamhã, te duré ĩme timorĩ zahuré oto, datoi u
hã.
43 Tawamhã dasi'rã'õtõ pari, ĩmama norĩ hã ma tô dame tipusi zahuré, tirob u apâ neb
zahuré da. Tazahã, Zezusi hã te zahadu nhamra, Zeruzarẽ ãma, timama norĩ za'u. Ĩsa'u
ĩsãmra zahuré zém na hã te te waihu'u zahuré õ di.
44 Dame morĩ newa, te ĩmama norĩ hã dame tineb zahuré apâ, tirob u, te te ãma
rosa'rata zahuré ãna. Bâtâ bâ, te dame tineb zahuré. Tawamhã te sô da'ab'madâ'â zahuré.
Ĩsisãnawã norĩ, te te sô ab'madâ'â zahuré. Ĩsiwadi norĩ zama, te duré sô ab'madâ'â zahuré.
Tane nherẽ, ma tô sô amrami zahuré.
45 Tawamhã, sô simrami zahuré wamhã, te apâ tineb zahuré, sô rĩtĩ zahuré da.
46 Tawamhã si'ubdatõ bâdâ ãma ne wapsi, ma tô sõpẽtẽ zahuré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhorõwa ãma dame sãmra ré. Zudezu norĩ ma, rowahutu'wa norĩ me, te dame nhamra.
Tame te Zezusi hã da'awapa, roti na. Te duré roti na da'azadanha, roti hã te te tãma
waihu'u pese za'ra da.
47 Zezusi hã roti te te waihu'u pese wa, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni, ĩsimirowaihu'u na
hã.
48 Duré ĩmama norĩ hã te te 'madâ'â zahuré wamhã, ma duré ãma titob'uzu zahuré.
Tawamhã ĩna te tãma tinha:
— Ĩ'ra, e tiha da, ma tô ãne hã wama ĩ'manha. Taré wa tô asô 're warĩtĩ, aimama me,
wapẽ'ẽzé sina. — Ãne te ĩna hã tãma tinha.
49 Tawamhã te asa tãma nharĩ zahuré:
— E marĩ da, ma tô ĩzô 're airĩtĩ aba mo. E ĩ'ãma rowaihu'u aba ãna, ĩmama nhorõwa
ãma ĩnhamra na hã.
50 Tane nherẽ, te te waihu'u zahuré õ di, te te ĩnharĩzém na hã.
51 Tawamhã Zezusi te ĩme timorĩ zahuré apâ, Nazaré u. Tame timama norĩ mreme, te
te 're wapari pese. Ĩna hã ĩ'ra tãma ĩsiwasu'uzéb zahuré na, te te 're rosa'rata u'âsi, tipẽ'ẽ
na.
52 Tawamhã ma tô oto tiprédu, Zezusi hã. Ĩsimiroti hã wẽ uptabi di. Wẽ na 're morĩ wa,
ma tô wẽsã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ĩsiré zudezu norĩ hã ma tô duré wẽsãmri za'ra.

3

Zuwã Batita te te dama ĩrotizé wasu'u
Mateusi 3.1-12; Marcusi 1.1-8; Zuwã 1.19-28

1 Tawamhã 15 na ma tô ãma tiwahu, Tiberizuhu ãma, danhib'apito na 're hâimana mono
ré, Roma ãma. Ĩsadawa para, te Põsi'u Piratu hã te te dama 're roti, Zudeza na danhipti'a
nho'õmo nhisi ãma. Duré Erodi hã te te dama 're roti ĩsadawa para, Darireza na danhipti'a
nho'õmo nhisi ãma. Duré Erodihi no hã Piripi hã te te dama 're roti, ĩsadawa para, Itureza
na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, duré Taraconiti na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Duré
Risãniza hã te te dama 're roti, ĩsadawa para, Abireni na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma.
2 Duré Anasi hã, Caipasihi me, dama pire uptabi na te 're tineb zahuré, sasedoti na
hã. Uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ma, pire zahuré di. Ãne
wamhã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã timreme hã Zuwãhã ma tisõ, a'ubuni u 're
sãmra mono ré. Zacariaha 'ra, Zuwã hã. Ĩsadawa para te te dama 're roti mono da, ma tô
timreme hã tãma tisõ.
3 Taha wa, Zuwã hã te oto datẽme 're mo, Zodã pa 'rata, 're ĩsi'ubumroi mono norĩ u.
Tawamhã, datẽme 're morĩ wamhã, ãne te te dama 're roti:
— Ma'ãpé, aiwasété wi aipizari za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, marĩ 're ĩ'manharĩ
wasété za'ra wa'aba mono zé hã te te aima pari za'ra wa'aba da. Tawamhã â dawabzuri
hã wa za te aima 're ab'manharĩ 'wa. — Ãne ma tô te te dama 're roti, Zuwã Batita hã.
4 Ãne wamhã, ma tô sina uwaimra romhâ ré, Iza'iza te te dama ĩrowasu'uzé hã. Ãne, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, te te dama ĩrowasu'uzém na rob'ui'éré hã:
“Ni'wa hã te za te te dama 're rob'mahârâ, a'ubuni wi:
Bâdâdi hã asiwi ropese aba, Wanhib'apito zô.
Ĩmana 'rãmi bâdâdi hã sô sa'ra wa'aba, awa'awi da.

5 Sa'a wa'wa, rob'rehâ hã te za asiwi ĩsito wa'wa, aiwab da. Sa'a zama, te za asiwi ĩhâpâ
'wa. Bâdâdi nhi'oto wamhã, ĩmana 'rãmi te za asiwi ĩhiri 'wa, awa'awi da. Roptâi
wamhã, te za asiwi ĩromhâpâ 'wa, aiwab da.
6 Tawamhã, watẽme wei wisi wamhã, te za aihĩni sabu za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
te te ĩpisudu hã, Danho'reptui'wa da. Ãne te za ni'wa hã te te dama 're roti, a'ubuni
wi."
Ãne romhâ ré, ma tô ãma rob'ui'éré, Iza'iza hã.
7 Tawamhã da'ahâ na ma tô Zuwãhã u 're dasihutu, â dawabzuri hã te te dama 're
ab'manharĩ mono da. Tawamhã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ mono õ ré, te
ãne te te dama 're anharĩ:
— A norĩ wa'wa hã wahi ne, te 're anomro aba mo. E 'wa simiroti zarina, te we ĩ̱tẽme
ai'aba'réi wa'wa bété, taré â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra wa'aba wa, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono nhimihâzé wi, asisõ'reptu za'ra wa'aba da bâ, aiwasédé hã rẽme za'ra wa'aba õ
nherẽ.
8 Sena na aiwasédé hã ĩrẽme za'ra wa'aba zém na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono
da, te za oto 're anomro wẽ wa'aba mo. Duré Abra'ãhã nhihudu wẽ te, asina 're rosa'rata
za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'aihâ za'ra wa'aba mono õ
na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di, ã ẽtẽ norĩ ma, te te nharĩ da, tãma
si'a'uwẽ za'ra da, Abra'ãhã nhihudu oto 're nomro mono da oto, ẽne hã.
9 Hâtâra hã ma tô ni'wa hã sarõtõ oto, wede te te ãma sari nhihâri da. Uburé wede hã
're ĩ'rãi pese za'ra mono õ hã te za te te ãma 're anhihâri. Tawamhã unhama u te za te te
're anhamra. — Ãne te dama ãma simiré'é Zuwã hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzém
na hã.
10 Tawamhã ĩsimirowasu'u hã da te 're wapari za'ra mono wamhã, te sadanharĩ za'ra ni,
ãne:
— E marĩ, wa za 'manharĩ za'ra ni, ĩwẽ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama
rob'manharĩ za'ra tõ da hã. — Ãne te sadanharĩ za'ra ni.
11 Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:
— Te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo. Ni'wa hã, ti'uza ĩsõ'utu'u hã maparane
wamhã, te za tihâiba amoi ma misi tisõ, uza õ wa. Duré ni'wa hã, tisa hã te za tihâiba
amoi ma tisõ, sai õ wa. — Ãne te tãma roti za'ra.
12 Tawamhã danhib'apito ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã ma ĩtẽme aihutu, â
dawabzuri te te tãma 'manharĩ za'ra da. Tawamhã ĩtẽme sihutu wamhã, te siwi 'mahâ:
— Rowahutu'wa, wa norĩ hã bété e marĩ, wa za 'manharĩ za'ra ni ĩwẽ hã, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono te te wama rob'manharĩ za'ra tõ da hã. — Ãne te sadanharĩ za'ra.
13 Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:
— Ĩ'uwaibaba si, te za dawi 're ĩwaptẽrẽ za'ra wa'aba mo, rob'uiprazé hã. Ãma dawi 're
pararé za'ra wa'aba mono õ di za. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zuwã hã.
14 Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã te duré siwi 'mahâ:
— Wa norĩ hã bété, e marĩ, wa za 'manharĩ za'ra ni, ĩwẽ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te
te wama rob'manharĩ za'ra tõ da hã. — Ãne te sadanharĩ za'ra.
Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:
— Asiptete na, rob'uiprazé hã dawi 're waibu za'ra wa'aba mono õ di za. Duré asadawa
nhipese na, rob'uiprazé hã dawi 're waptẽrẽ za'ra wa'aba mono õ di za. Duré aipawa'âbâ
'wa hã 're ĩwaibui aba mono na hã asima ãma 're rowẽ pese za'ra wa'aba mono. — Ãne
ma tô tãma waihu'u za'ra, da'wapéi'wa norĩ ma.
15 Tawamhã, Zuwã hã ma tô te te dama 're rowasu'u, Danho'reptui'wa, za we ĩmorĩ na
hã. Tawamhã te dasima nharĩ za'ra ni, ãne:
— Ãté wanho'reptui'wa da hã romhutu na, te za wei mo. Ãté Zuwã hã, wanho'reptui'wa.
— Ãne te dasima nharĩ za'ra ni.
16 Tazahã, ãne ma tô dama tinha, Zuwã hã:
— Wa hã wa tô â na si â dawabzuri hã te aima 're 'manharĩ za'ra wa'wa. Ĩ̱za'u si te za
ĩ̱ma ĩpire uptabi hã wei wi. Ĩ̱ma pire wa, ĩpara'uza wasisizé, te tãma wasihu waihu'u õ di
za. Ĩ̱ma ĩpire hã wei morĩ wapsi, te za Tipẽ'ẽzani hã te te aima 're anhomri 'wa, unhama
ro'o ne hã.
17 Wei morĩ wapsi, te za da'ãma aipo'o. Buru nho, da te 're upõrĩ za'ra mono parimhã,
te za da te 're sa'wari za'ra, ĩsa'warizéb 're. Tawamhã ĩtomhâ te za da te ãma ro'o za'ra.
Ĩro hã sa'ẽtẽ nherẽ, da te wĩrĩ waihu'u õ di za. Tane, ĩ̱ma ĩpire hã wei morĩ wapsi, te za
da'ãma aipo'o, tridu upõrĩ za'wari ne, ĩtomhâ za'wari ne. — Ãne ma tô Zuwã Batita hã
dama rowasu'u.

18 Ĩwasu'uwẽ na te te 're da'apo're pu'u, Zuwã Batita hã. Tawamhã marĩ na hã
ĩsimirowasu'u hã ahâ di, 're danomro wẽ mono da, te te dama 're roti mono ré hã.
19 Tawamhã apito Erodihi ma, te duré tinha, wasété na 're morĩ wa. Tinoi mro, ma tô
ti'â, Erodi hã. Ĩnoi mro nhisi hã, Erodiza na. Ma tô duré tiwasédé hã te te 're ab'manharĩ.
Taha wa, te tãma tinha, Zuwã hã.
20 Taha wa, Erodi hã ma tô Zuwã hã dama ti'ru, dazazéb 're, da te sẽrẽ da. Ãne wamhã,
ma tô ĩsipai u tiwasédé hã 'manha, Erodi hã.

Zezusi hã, â dawabzuri te te ĩ'manharĩzé wasu'u
Mateusi 3.13-17; Marcusi 1.9-11

21-22 Tawamhã dazazéb 're, zahadu da te sẽrẽ õ ré, te â dawabzuri hã te te dama 're
ab'manharĩ, Zuwã hã. Te te dama ab'manharĩ parimhã, Zezusihi ma zama, ma 'manha.
Tawamhã Zezusi hã te mre, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Mreme ré, hâiwa ma we
si'ridawa, ĩsisi nho'õmoi baba. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma we ĩtẽme
wi, utu'u ne. Hâiwa hawi, te we tãma tinha, ãne:
— A hã ĩ̱'ra. Ĩ̱ma asawi uptabi di. Aima ĩ̱to za'ẽtẽ uptabi di. — Ãne te we tãma tinha,
Ĩmama hã.

Zezusihi hi'rata norĩ wasu'u
Mateusi 1.1-17

23 Zezusi hã 30 na ãma ĩwahub ãma, ma tô romhuri na sãna'rata, Timama zadawa wasu'u
na hã. Zuzéhé 'ra newa, ma tô ĩ'ra na, da te 're sisi za'ra. Zuzéhé poto'wa nhisi hã, Eri na
ĩsisi hã.
24 Erihi poto'wa nhisi hã, Matati na ĩsisi hã. Matatihi poto'wa nhisi hã, Réwi na ĩsisi
hã. Réwihi poto'wa nhisi hã, Meti na ĩsisi hã. Metihi poto'wa nhisi hã, Zana'i na ĩsisi hã.
Zana'ihi poto'wa nhisi hã, Zuzé na ĩsisi hã.
25 Zuzéhé poto'wa nhisi hã, Matatiza na ĩsisi hã. Matatiza poto'wa nhisi hã, Amosi na
ĩsisi hã. Amosihi poto'wa nhisi hã, Na'u na ĩsisi hã. Na'uhu poto'wa nhisi hã, Eziri na ĩsisi
hã. Ezirihi poto'wa nhisi hã, Nada'i na ĩsisi hã.
26 Nada'ihi poto'wa nhisi hã, Ma'ati na ĩsisi hã. Ma'atihi poto'wa nhisi hã, Matatiza na
ĩsisi hã. Matatizaha poto'wa nhisi hã, Seme na ĩsisi hã. Semehẽ poto'wa nhisi hã, Zuzé na
ĩsisi hã. Zuzéhé poto'wa nhisi hã, Zoda na ĩsisi hã.
27 Zodaha poto'wa nhisi hã, Zuwãna na ĩsisi hã. Zuwãnahã poto'wa nhisi hã, Reza na
ĩsisi hã. Rezaha poto'wa nhisi hã, Zorobabé na ĩsisi hã. Zorobabéhé poto'wa nhisi hã,
Sarati'é na ĩsisi hã. Sarati'éhé poto'wa nhisi hã, Neri na ĩsisi hã.
28 Nerihi poto'wa nhisi hã, Meti na ĩsisi hã. Metihi poto'wa nhisi hã, Adi na ĩsisi hã. Adihi
poto'wa nhisi hã, Cosã na ĩsisi hã. Cosãhã poto'wa nhisi hã, Emadã na ĩsisi hã. Emadãhã
poto'wa nhisi hã, Ere na ĩsisi hã.
29 Erehe poto'wa nhisi hã, Zuzuwé na ĩsisi hã. Zuzuwéhé poto'wa nhisi hã, Eri'ézé na
ĩsisi hã. Eri'ézéhé poto'wa nhisi hã, Zorĩ na ĩsisi hã. Zorĩhĩ poto'wa nhisi hã, Matati na ĩsisi
hã. Matatihi poto'wa nhisi hã, Réwi na ĩsisi hã.
30 Réwihi poto'wa nhisi hã, Simi'ã na ĩsisi hã. Simi'ãhã poto'wa nhisi hã, Zuda na ĩsisi
hã. Zudaha poto'wa nhisi hã, Zuzé na ĩsisi hã. Zuzéhé poto'wa nhisi hã, Zona na ĩsisi hã.
Zonahã poto'wa nhisi hã, Eri'atĩ na ĩsisi hã.
31 Eri'atĩhĩ poto'wa nhisi hã, Mereza na ĩsisi hã. Merezaha poto'wa nhisi hã, Mena na
ĩsisi hã. Menahã poto'wa nhisi hã, Matata na ĩsisi hã. Matataha poto'wa nhisi hã, Natã na
ĩsisi hã. Natãhã poto'wa nhisi hã, Dawi na ĩsisi hã.
32 Dawihi poto'wa nhisi hã, Zésé na ĩsisi hã. Zéséhé poto'wa nhisi hã, Obedi na ĩsisi hã.
Obedihi poto'wa nhisi hã, Bu'azi na ĩsisi hã. Bu'azihi poto'wa nhisi hã, Sara na ĩsisi hã.
Saraha poto'wa nhisi hã, Nasõ na ĩsisi hã.
33 Nasõhõ poto'wa nhisi hã, Aminadabe na ĩsisi hã. Aminadabehe poto'wa nhisi hã,
Ademi na ĩsisi hã. Ademihĩ poto'wa nhisi hã, Arini na ĩsisi hã. Arinihi poto'wa nhisi hã,
Esirõ na ĩsisi hã. Esirõhõ poto'wa nhisi hã, Perezi na ĩsisi hã. Perezihi poto'wa nhisi hã,
Zuda na ĩsisi hã.
34 Zudaha poto'wa nhisi hã, Zaco na ĩsisi hã. Zacoho poto'wa nhisi hã, Izati na ĩsisi hã.
Izatihi poto'wa nhisi hã, Abra'ã na ĩsisi hã. Abra'ãhã poto'wa nhisi hã, Tera na ĩsisi hã.
Teraha poto'wa nhisi hã, Na'o na ĩsisi hã.
35 Na'oho poto'wa nhisi hã, Serudi na ĩsisi hã. Serudihi poto'wa nhisi hã, Rada'u na ĩsisi
hã. Rada'uhu poto'wa nhisi hã, Peredi na ĩsisi hã. Peredihi poto'wa nhisi hã, Ébé na ĩsisi
hã. Ébéhé poto'wa nhisi hã, Sera na ĩsisi hã.

36 Seraha poto'wa nhisi hã, Ca'ina na ĩsisi hã. Ca'inahã poto'wa nhisi hã, Apasadi na
ĩsisi hã. Apasadihi poto'wa nhisi hã, Sẽ na ĩsisi hã. Sẽhẽ poto'wa nhisi hã, Nowé na ĩsisi
hã. Nowéhé poto'wa nhisi hã, Rameti na ĩsisi hã.
37 Rametihi poto'wa nhisi hã, Matuzarẽ na ĩsisi hã. Matuzarẽhẽ poto'wa nhisi hã, Enoti
na ĩsisi hã. Enotihi poto'wa nhisi hã, Zareti na ĩsisi hã. Zaretihi poto'wa nhisi hã, Marere
na ĩsisi hã. Marerehe poto'wa nhisi hã, Ca'ina na ĩsisi hã.
38 Ca'inahã poto'wa nhisi hã, Enosi na ĩsisi hã. Enosihi poto'wa nhisi hã, Sete na ĩsisi
hã. Setehe poto'wa nhisi hã, Adã na ĩsisi hã. Adãhã poto'wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono.

4

Zezusi hã a'ubuni wi hâimana ré, Wa'uburé te te ĩpibuzé wasu'u
Mateusi 4.1-11; Marcusi 1.12-13

1 Tawamhã Zodã pa hawi, te oto mo Zezusi hã, tirob u apâ morĩ da. 'Re ĩhâimana u'âsi
mono pẽ'ẽzani ré, te 're mo. Taha si, te te 're wapari pese. Tawamhã Ĩpẽ'ẽzani hã te saprõ,
a'ubuni u.
2 A'ubuni wi hâimana ré hã, bâdâ hã ahâ na ma tô ãma ai'utõ, 40 na. Tame hâimana ré,
ma tô ĩtẽme wi Wa'uburé hã, te te nasi pibu da, ĩsimiroti na te te saze da. Taha ré hã, sai
ãna te tihâiba, Zezusi hã. Taha wa, ma tô mra hã sépata.
3 Tawamhã Wa'uburé hã te Zezusihi ma tinha, ãne:
— Sena a hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra wamhã, ma'ãpé ẽtẽ ma nharĩ, ĩ'u'ẽtẽ wapu na
aima si'manharĩ da.
4 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã, ãne: “Dasa na si 're danhiptete za'ra
mono õ di za.” — Ãne te Zezusi hã tãma rowasu'u, Wa'uburé ma.
5 Tawamhã Wa'uburé hã te Zezusi saprõ, sa'a nhisi u. Tawamhã sa'a nhisi sima'wara
wamhã, ma tô Zezusihi ma tinha, danhib'apito norĩ nhipti'ai mono bâ, te te rob'madâ'â
mono da.
6-7 Tawamhã te te rob'madâ'â mono pari, te duré tãma tinha, Zezusihi ma:
— Uburé danhipti'a hã ma tô ĩ̱ma sõmri ni, ĩ̱te da. Tawamhã te ĩ̱sima ĩwẽzéb uwaibaba,
wa za dama tisõ. Aihi'rãtitõ, te za ĩ̱nho're ĩ̱ma aime, asib'apito na ĩ̱'ãma aiwata da.
Tawamhã wa za aima tisõ danhipti'ai mono bâ, ate da. Tawamhã danhipai u, dama aipire
di za. Duré asibrob ahâ uptabi di za. — Ãne te Zezusihi ma tinha.
8 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:
— Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tô ãne rob'ui'éré, ĩbaihâ na
hã: “Uburé Danhib'apito uptabi ãma si, te za 're aiwata za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono ãma si. Taha ma si, te za 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, Asib'apito za'ra wa'aba ma
si.” Ãne ĩmreme na rob'ui'éré hã. — Ãne te Zezusi hã tãma rob'rãzarõtõ.
9-11 Tawamhã Wa'uburé hã ma tô Zezusi hã saprõ Zeruzarẽ u, te te duré pibu da. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, te saprõ, 'ri nhisi u sab da hâimo,
'ri 'rãihâ uptabi nhisi. Tawamhã Zezusihi ma, te tinha:
— Sena a hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra wamhã, ma'ãpé ã hawi atobro, ti'ai u. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono, te za, u, hâiwa hawi we atẽme satõrĩ za'ra, te te ai'madâ'â za'ra da,
tãma ĩromhuri'wa norĩ hã. Tinhib'rata na te za, u, siwi asapa, ẽne hã te te ai'u'a õ'umnhasite,
aipara wi. Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa nhimirob'ui'éré, ĩbaihâ na hã.
— Ãne ma tô Zezusihi ma sadawa 'rãzarõtõ, wa'rui'wa hã.
12 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:
— Mare di. “Asib'apito za'ra wa'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, marĩ hã te te aima
're pisutu za'ra wa'aba mono õ nherẽ, 're pibu za'ra wa'aba mono õ di za, ta hã te te 're
aipawaptob za'ra wa'aba mono zô.” Ãne ĩmreme na rob'ui'éré hã. — Ãne te Zezusi hã duré
tãma rob'rãzarõtõ.
13 Tawamhã Wa'uburé hã taré te te Zezusi hã pibui mono pari, te oto ĩsiti mo, ĩsimiroti
na te te sazei õ wa, a'â sadawa utu da.

Zezusi hã, tinhimiromhuri na te te ĩsãna'ratazé wasu'u, Darireza ãma
Mateusi 4.12-17; Marcusi 1.14-15

14 Tawamhã apâ te mo Darireza u, Zezusi hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani ré, te 're
mo. Ĩré 're morĩ wa, te waihu'u pese na 're mo. Tawamhã ma tô ĩwasu'u hã wapari za'ra
ni, Darireza ãma daro mono bâ.
15 Zezusi hã te te dama 're rowahutu, zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ. Tawamhã
da te 're wapari za'ra mono wamhã, te ãma 're dawata za'ra, ĩsimirowasu'u hã wẽ uptabi
wa.

Zezusi ĩprédubzéb ãma, da te dasiwi ĩwẽ'õzé wasu'u
Mateusi 13.53-58; Marcusi 6.1-6

16 Tawamhã Nazaré u te mo Zezusi hã, tiprédubzéb u. Sabadu sidâpâsi dame 're zasi
mono wa, ma duré dame ãzé, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u, romhuri zahârizém na hã.
Tawamhã rowahutuzéb ãma sãmra wamhã, ma wahudu. Hâiwi te za, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono mreme ui'éré hã te te dama sõré da.
17 Tawamhã ma tô tãma sõmri ni, Iza'izaha nhimi'ui'éré hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono
zadawa wasu'u 'rata 'wa, Iza'iza hã. Tawamhã ma tô oto sima sõzi, ĩbaihâ hã. Te te sõzi
wamhã, ma tô tisã, da te ãma ĩrob'ui'éré hã, ãne:
18 "'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô ḭ̃ma tisõ, Tipẽ'ẽzani hã. Ta hã ma tô ḭ̃pisutu, ĩwasu'uwẽ
na, ĩsibrob'õ norĩ hã te 're apo're pu'u mono da. Ma tô we ḭ̃zatõ, dama romhuri'wa
da, da te ĩwaibu za'ra norĩ hã te 're apawapto mono da, apâ oto 're nomro mono
da, robze u'âsi. Duré ĩtob'a hã te 're ato pese mono da, ma tô we ḭ̃zatõ, datõmo wẽ
na apâ oto 're danomro mono da, robze na. Duré ma tô we ḭ̃zatõ, da te tãma 're
ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zém hawi, te 're da'awaibui mono da.
19 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima ĩropisutuzé hã ma tô ĩwa waptãrã, tinhib'a'uwẽ hã
te te 're ĩ'anho'reptui mono zéb da hã. Taha wasu'u na te 're da'apo're pu'u mono da,
ma tô wẽ ḭ̃zatõ."
Ãne ma tô Iza'izaha nhimi'ui'éré hã dama sõré, Zezusi hã.
20 Tawamhã te te sõré pari, ma tô apâ sito, ĩbaihâ hã. Tawamhã apâ ma tô tãma
tisõ, dapawapto'wai ma. Tawamhã ma tô nhamra, te te dama rowasu'u da. Uburé
rowahutuzéb ãma ĩsi'ubumro norĩ hã tãma rĩtĩ si'ẽ za'ra ãna, ma tô Zezusi hã siwi 'madâ'â
pese.
21 Taha wa, ma tô Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Wa tô aima sõré za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme ui'éré hã. Ĩwasu'u hã
ma tô ĩwapari za'ra wa'wa. Ãhãna ḭ̃wapari za'ra wa'aba ré, ma tô oto we ãma uwaimra, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã. — Ãne Zezusi ma tô tãma rowasu'u za'ra.
22 Tawamhã ĩsimirowasu'u hã wẽ wa, aihĩnĩ te ãma tawata za'ra ni. Mreme wẽ uptabi
wa, ma ãma tatob'uzu za'ra ni. Tazahã, te dasima nharĩ za'ra ni, ãne:
— E niha õ hã simirowasu'u waihu'u pese di, Zuzéhé 'ra nherẽ. — Ãne te dasima nharĩ
za'ra ni.
23 Tawamhã Zezusi te dama tinha:
— Ãté da te dasima ĩnharĩ za'ra zém na, te za ḭ̃ma ĩnharĩ za'ra wa'wa, ãne: "Wawede'wa,
ma'ãpé 'râwi asipese." Ãté te za duré ḭ̃ma ĩnharĩ za'ra wa'wa, ãne: "Ma'ãpé, ãmeb zama 're
wa'apawapto mono, aiwaihu'u pese na, Capana'u ãma 're ĩda'apawapto mono ne. Aiwasu'u
hã wa tô wapari za'ra ni." Ãté, ãne te za ḭ̃ma ĩnharĩ za'ra wa'wa. — Ãne te Zezusi tãma nharĩ
za'ra.
24 Te duré tãma nharĩ za'ra, ãne:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ zô, 're datob'uzu za'ra mono õ di,
ĩsipti'ai ãma wa. Mare di. Sô 're datob'uzu za'ra mono õ di za.
25-26 Ḭ̃wapari pese za'ra wa'aba. Wahi'rada Eriasi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa
wasu'u'wa, te 're mo. Tawamhã ti'ai ãma 're morĩ ré hã, tãi ãna hã ma tô da'ãma tiwahu,
si'ubdatõ. Tãi õ wa, mra hã te da te 're sépata za'ra. Tawamhã ĩmrotõ ahâ nherẽ, Izarazé
na darom nhisi ãma, ma tô darob amoi u satõ, zudezu'õ u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
Sido na danhipti'a nho'õmo nhisi u, ma tô pi'õ mrotõ u satõ, Sarepata na 'ri nho'õmo nhisi
u.
27 Duré wahi'rada Erisezu hã 're morĩ ré hã, da'ahâ na te 're danomro, ĩ'wa're ré hã,
Izarazé na darom nhisi 'remhã. Tane nherẽ, aibâ misi, ma tô pese, Na'ama na ĩsisi hã,
Siriza na 're ĩhâimana mono hã zudezu'õ hã. — Ãne, Zezusi ma tô tãma rob'rãzarõtõ za'ra.
28 Taha wa, ĩsimirowasu'u hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô sada tazahi za'ra ni,
rowahutuzéb ãma ĩsi'ubumro norĩ hã.
29 Tawamhã ma tô sô tiwahutu za'ra, rob u te te siwi wazere da. Ma tô te te ãma robâdâ
za'ra, 'ri nho'õmo nhiti. Sa'a na, ma tô ãma siwi sai'u, sa'a nhisi hawi, ĩ'rã sipra u te te siwi
me da.
30 Tazahã, ma tô dawa'wai baba ro'razâ. Dahawi te oto mo.

Zezusi hã aibâ ma, wa'uburé te te ĩsatõrĩzé wasu'u
Marcusi 1.21-28

31 Tawamhã Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u, te mo Zezusi hã. Darireza ãma, Capana'u
hã. Tame sabadu na te dama rowahutu, zudezu norĩ te, rowahutuzéb ãma.
32 Tawamhã mreme pire na te te dama rowasu'u wamhã, ma ãma tatob'uzu za'ra ni.

33 Tame te aibâ hã dame nhamra, zudezu norĩ te, rowahutuzéb ãma, wa'uburé ré 're
ĩmorĩ hã. Tawamhã aibâ hã te sa'ẽtẽ 'mahâ, ãne:
34 — Zezusi, Nazaré nhihudu, e marĩ zô, te we aimo. E wa'uprosi da, te we aimo. A hã
ĩ̱ma aiwaihu'u pese di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono we te te asatõrĩ na hã. Aiwẽ uptabi di, a
hã. — Ãne te 'mahâ.
35 Taha wa, ma tô Zezusi hã wa'uburé ma tinha, ãne:
— Tô'ã, we ĩ̱ma nharĩ tõ. Mo oto aiwatobro, aibâ hawi. — Ãne ma tô tãma rob'ru,
wa'uburé ma. Tawamhã sisa'u ma tô aibâ hã time ti'ai u, danho'a. Taha pari, ma aibâ
hawi watobro. Te te u'a õ di.
36 Tawamhã, da te 'madâ'â za'ra wamhã, ma ãma tatob'uzu za'ra ni, uburé. Taha wa, te
ãne dasima nharĩ za'ra ni:
— Õ hã mreme pire di. Waihu'u pese di. Dahawi si'aba'ré da, te za tãma rob'ru za'ra.
Tawamhã te za dahawi ai'aba'ré. — Ãne te dasima nharĩ za'ra ni.
37 Taha wa, Zezusihi wasu'u hã wa'uburé te te dama ĩsãmra na, ma tô ĩwasu'u hã ropé,
daro mono bâ.

Zezusi hã, da'ahâ na te te 're ĩda'apese mono zé wasu'u
Mateusi 8.14-17; Marcusi 1.29-39

38 Tawamhã ma tô watobro rowahutuzém hawi, Zezusi hã. Simahã nhorõwa u, te oto
mo. Tame Simahã maprebaba sipi'õ hã, hâzé ré te nomro, wa'ro za'ẽtẽ na. Taha wa, ma
tô Zezusihi ma wasu'u za'ra ni.
39 Taha wa, ĩsimiwaptâ u te ĩtẽme mo. Ĩ'rata te za. Tawamhã ĩwa'ro ma, te tinha, wahâ da.
Taha wa, ma tô tiwahâ. Awa'awi ma tô wahudu. Wahutu wamhã, ma tô tãma api za'ra,
saihuri da.
40 Tawamhã bâdâ sébrézéb u, ma tô we ĩtẽme ãwisi za'ra ni Zezusihi u, ĩsiwadi norĩ hã,
ĩhâzé sipu'u norĩ hã. Tawamhã tinhib'rada, ma tô te te da'ãma aza'ra, misi si. Taha wa,
ma tô tazéptâ'â za'ra ni.
41 Duré wa'uburé hã ma tô dahawi wairé. Da'ahâ na, ĩré 're ĩdanomro mono norĩ hawi,
ma tô wairé, wa'uburé norĩ hã. Tawamhã dahawi wairébé sina, te ãne 'mahârâ za'ra:
— A hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra. — Ãne te wa'uburé norĩ hã 'mahârâ za'ra. Zezusi
hã, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na te te waihu'u za'ra wa,
ma tô Zezusi hã ĩmreme hã tiwi sisisi za'ra sa'ẽtẽ, ari'iwi dahawi wairébé da.
42 Tawamhã awẽ ma tô watobro, 'ri nho'õmo hawi, a'ubuni u morĩ da, Zezusi hã. Taha
wa, ma tô sô danhopré. Da te sõpẽtẽ za'ra wamhã, ma tô ãma ropti za'ra ni, nimomo
danhiti morĩ tõ da.
43 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã danhib'apito uptabi hã, te te dapawapto waihu'u pese di.
Ta hã ma tô we ĩ̱zatõ, ĩwasu'uwẽ na te 're da'apo're pu'u mono da, daza'rui mono bâ. Taha
wa, a norĩ wa'aba si te 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mono õ di za, ĩwasu'uwẽ na hã. Uburé
wa za ĩwasu'uwẽ na te 're da'apo're pu'u. — Ãne te tãma siwasu'u za'ra, Zezusi hã.
44 Taha wa, te datẽme 're mo, zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ, ĩwasu'uwẽ na te te
're da'apo're pu'u mono da, daro mono bâ.

5

Tepe ahâ wasu'u
Mateusi 4.18-22; Marcusi 1.16-20

1 Tawamhã Zezusi hã te nhamra, ĩsõ'u zaihâ na. Zenezaré na ĩsõ'u nhisi ãma te nhamra,
'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama sadawa wasu'u da. Da'ahâ uptabi na ma tô ĩtẽme
dasito, da te wapari za'ra da.
2 Tawamhã uba're maparane ma tô sabu zahuré. Ĩsõ'u zaihâ na, te da'wa. Tepe na
romhuri'wa norĩ hã ma tô ĩwana wairé. Abazipara, te oto upsõ za'ra.
3 Tawamhã Zezusi ma tô ãzé, uba're wa, Simahã te 're. Tawamhã, uba're wa, sébré
wamhã, te Simahã ma tinha, syry na te te ĩré sa'ré da, supara'ré nhiti. Tawamhã uba're
wa, te oto nhamra, te te dama rowasu'u da.
4 Tawamhã, te te dama rowasu'u pari wamhã, te Simahã ma tinha, ãne:
— Uba're hã asiré sari, â 'rehâ u, abazipara hã asiré norĩ me, tepe zô sãmra aba da. —
Ãne te Simahã ma tinha.
5 Taha wa, ma tô Sima hã asa tãma siwasu'u, ãne:
— Mara bâre, wa tô wei wa te sô sãmra. Tane nherẽ, wa te 'mai'âri za'ra õ di. Tepe õ di.
Tane nherẽ, ĩ'ruzéb zarina wa za sô sãmra ni. — Ãne te Zezusihi ma tinha asa. Tawamhã
te oto sô sari za'ra, â wa'wa u.

6 Taha wa, abazipara, ma tô â wa'wa u sô sãmra. Tawamhã tebe hã ahâ na ma tô waibu za'ra, abazipara na. Taha wa, te aré te te sina sinarĩ, abazipara hã.
7 Tawamhã tisiré tepe mrami'wa norĩ zô ma tô pahamrimi zahuré, uba're ĩhâiba amo hã te te ĩtẽme sari zahuré da, te te ãma pawaptob za'ra da. Taha wa, te ĩtẽme sari zahuré. Tawamhã uba're wa, ma tô sãmra za'ra, aibâ norĩ hã. Tebe hã uba're si'uiwa na hã 'masisi zahuré di. Tebe hã ahâ uptabi wa, te aré sina 'mazasi zahuré, uba're hã.
8-10 Tebe ahâ na te te awaibui wamhã, ma tô ãma titob'uzu za'ra. Ti'adu norĩ zama, ma tô ãma titob'uzu zahuré, Zuwãhã me. Ta norĩ hã Zebedehe 'ra zahuré. Ĩsiré tepe na, te te 're romhuri zahuré, Simahã siré. Tawamhã hi'rãtitõ, ma aime Zezusihi papara, Sima Pedru hã, tebe ahâ na te te 'madâ'â wamhã. Ãne te Zezusihi ma tinha:
— Ĩ'rata asãmra õ di za. Te za oto aimo, ĩnhiti. Wa hã ĩwasétére di. — Ãne te Zezusihi ma siwasu'u. Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:
— Asina aipahi õ di za. Tepe na 're ĩromhuri mono ne, te za oto ĩma 're ĩda'awaibui wẽ mo. — Ãne te Zezusi hã Simahã ma tinha.
11 Tawamhã uba're, ma tô sani za'ra, rob'ré u. Uburé ma tô marĩ hã rẽme za'ra, tinhimiromhuri za'ra zé hã, Zezusihi siré oto 're nomro mono da.

Aibâ ĩ'wa're ré hã, Zezusi te te ĩpesezé wasu'u
Mateusi 8.1-4; Marcusi 1.40-45

12 Tawamhã Zezusi hã te nhamra, 'ri nho'õmo ãma. Tame te aibâ hã 're sãmra, ĩ'wa're ré hã. Uburé ĩhâiba na, ĩ'wa're hã. Tawamhã Zezusi te te sõpẽtẽ wamhã, hi'rãtitõ ma aime, Zezusihi papara. Ti'ai u, ma tô ti'ubu na ropto. Tawamhã Zezusihi ma, te tinha, ãne:
— Apito, ĩma aiwaihu'u pese di, asimipese waihu'u pese na hã. Taha wa, te za ĩpe, asima ĩwẽ wamhã. — Ãne te tãma tinha.
13 Tawamhã tinhib'rada hã ma tô wahutu Zezusi hã, te te ãma upi da. Te te upi wamhã, te tãma tinha:
— Wa tô ĩsima aiwẽ, te aipese da. Tâibâ za oto aihâzé hã. — Ãne te tãma tinha.
Tawamhã awa'awi ma ĩ'wa're hã tãma apa.
14 Tawamhã Zezusi ma tô sina sadawa uwati, te te dama sina wasu'u tõ da. Te tãma tinha, ãne:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wai u, te za aimo, aihâiba wẽ zô te te aihâiba 'madâ'â da. Taha parip si, te za tãma asõpru, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, Mozésihi nhimiroti zarina, dama aipibu pese zéb da, aipesezém na hã. — Ãne te tãma tinha, Zezusi hã.
15 Tane nherẽ, ma tô Zezusihi wasu'u hã wapari za'ra ni, daro mono bâ. Taha wa, ma tô da'ahâ na ĩtẽme 're dasihutu, da te 're wapari za'ra mono da. Duré te te 're da'apese mono da, ma tô ĩtẽme 're dasihutu.
16 Tane nherẽ, Zezusi hã ma tô dawi 're ne, a'ubuni u, 're mreme mono da, Timama ma.

Aibâ ĩhi'ré hã, Zezusi te te ĩpesezé wasu'u
Mateusi 9.1-8; Marcusi 2.1-12

17 Tawamhã apâ datẽme wisi wamhã, te nimahã bâtâ na dama rowasu'u, Zezusi hã. Te te dama rowasu'u ré, te ĩ'rata ai'ubumro, parisezu norĩ hã. Rowahutu'wa norĩ me, te ĩ'rata ai'ubumro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ hã. Ta norĩ hã ma tô ĩtẽme sito Darireza hawi, duré Zudeza hawi, duré Zeruzarẽ hawi. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono tiwaihu'u pe hã, te te tãma ĩsõmri na, ma tô da'apese, Zezusi hã.
18 Tawamhã aibâ norĩ hã, ĩhi'ré hã ma tô siwi ti'â, ĩsimiwaptâ wa. Ma tô sima wẽ za'ra, 'ri para u te te siwi 'mazébré da, Zezusihi nho're te te siwi hiri da.
19 Tazahã da'ahâ wamhã, te te siwi 'mazébré waihu'u õ di. Tawamhã 'ri nhisi hawi, ma tô tãma 'ri 're pu'u za'ra, te te siwi 'mazébré da. Tawamhã dawa'wa ma tô siwi tihi, Zezusihi nho're, ĩsa'warizéb ré.
20 Zezusi hã simiwaihu'u pese wa, ma tô ãma saze za'ra. Taha wa, ma tô siwi ti'â, te te pese da. Zezusi ma tô sina waihu'u siro, te te ãma ĩsaze za'ra na. Taha wa, te ĩhi'ré ma tinha, ãne:
— Ĩsiwadi, aiwasédé hã 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zé hã te ai'ãma 're ab'madâ'â mono õ di za oto. — Ãne te ĩhi'ré ma tinha, ãne:
21 Tawamhã rowahutu'wa norĩ hã te parisezu norĩ me tãma nharĩ za'ra, tipẽ'ẽ na:
— E niha ma tô bété õ hã tãma tinha, ĩmorĩ'õ ma. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wẽ õ di, aibâ ma, te te ĩnharĩzé hã. Dawasédé hã da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, ni'wa hã te te dama 're apari waihu'u mono õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, waihu'u pese

di, dawasédé hã te te dama 're ĩ'apari mono da hã. — Ãne te Zezusihi ma nharĩ za'ra, tipẽ'ẽ na.
22 Tawamhã Zezusi ma tô sina waihu'u za'ra, ĩsimirosa'rata za'ra hã. Taha wa, te tãma nharĩ za'ra:
— E marĩ da, te ãne ḭ̃'ãma ĩrosa'rata za'ra wa'wa.
23-24 Wa hã dawasédé hã te dama 're ĩ'apari waihu'u pese mono na, e niha te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, sena na ḭ̃waihu'u za'ra wa'aba da hã. Aibâ ma, wa tô tinha, ãne: “Aiwasédé hã 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zé hã, te ai'ãma 're ab'madâ'â mono õ di za oto.” Ãne hã ḭ̃mreme si wamhã, aima pibu prã za'ra wa'aba di tô. Ã hã ĩmorĩ'õ hã wahutu da, duré oto morĩ da, te tãma nharĩ wapsi, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ḭ̃waihu'u pese na sena na ḭ̃waihu'u za'ra wa'aba da oto. Ti'ai ãma dasiré ḭ̃podo hã ḭ̃ma waihu'u pese di, dawasédé te dama 're ĩ'apari mono da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para. Ãne na asiwi ḭ̃waihu'u za'ra wa'aba da, wa za ĩhi'ré ma tinha, wahutu da.
Tawamhã ĩhi'ré ma, te oto tinha:
— Ma'ãpé, aiwahutu. Asa'warizé hã âri, asõrõwa u aimorĩ da oto. — Ãne te aibâ ma tinha.
25 Tawamhã awa'awi ma tô aibâ hã wahudu, danho'a. Tiza'warizé, ma tô siré ti'â. Tinhorõwa u, te oto mo. Morĩ sina, te ãma tiwata, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma.
26 Tawamhã uburé ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, te tawata za'ra ni. Ãne te dasima nharĩ za'ra ni:
— Aibâ te te ĩpesezé hã, wẽ uptabi di. Ãhãna, wa tô wasiwi 'madâ'â za'ra ni. — Ãne te dasima nharĩ za'ra ni.

Réwihi wasu'u
Mateusi 9.9-13; Marcusi 2.13-17
27 Tawamhã rob u, ma tô watobro, Zezusi hã. Watobro wamhã, ma aibâ hã 'madâ, danhib'apito ma, dawi rob'uiprazé ubumroi'wa hã, Réwi na ĩsisi hã. Ĩsimiromhurizéb ãma sãmra ré, ma tô 'madâ. Tame te da te tãma 're sõmri za'ra rob'uiprazé hã, ĩ'ubumrozéb ãma, danhib'apito nhimiwada'uri zarina. Tawamhã Zezusi hã ma tô ãne 'mahâ:
— We aimorĩ, ḭ̃siré 're aimorĩ da oto.
28 Tawamhã ma wahudu. Tinhimiromhurizé, ma tô tirẽ, Zezusihi siré 're morĩ da oto.
29 Tawamhã Zezusi te te sawi da, ma tô tinhorõwa ãma dasa hã dama 'manha, sa'ẽtẽ na. Zezusihi siré, te za dasa hã huri ni. Taha wa, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã te ĩ'rata ai'ubumro, ĩsiré saihuri da, da'ahâ na. Ni'wam norĩ zama, te ĩsiré tisa tihu.
30 Tawamhã saihuri da, si'ubumroi ré, ma tô 'madâ'â za'ra parisezu norĩ hã, rowahutu'wa norĩ me. Taha wa, te ãne tãma nharĩ za'ra, Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ ma:
— E niha bâ, te bété dawazari asaihuri 'wa, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ siré, dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ siré zama. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.
31 Taha wa, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Hâzé ãna 're ĩnomro mono norĩ zô, dawede'wa hã 're siwasutu za'ra mono õ di, te te 're wede za'ra mono da. Ĩhâzé ré norĩ zô si te za 're siwasutu za'ra, te te 're pese za'ra mono da.
32 Tane duré wa hã, dawẽ na 're ĩdanomro mono norĩ zô, ḭ̃sitẽme 're ḭ̃hârâ mono da, we ḭ̃morĩ õ di. Dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ zô si, 're ḭ̃hârâ mono da, wa wei mo, dawasédé hã da te 're rẽme pese za'ra mono da, 're danomro wẽ mono da oto. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.
33 Tawamhã ni'wam norĩ hã te Zezusihi ma nharĩ za'ra, ãne:
— Zuwã Batitaha siré 're ĩnomro mono norĩ hã nimahã bâtâ na si, te sai ãna 're si'ubumro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te 're romhuri za'ra mono da, parisezu norĩ zadawa 'madâ'â pese 'wa norĩ zama. Ãnei õ di, asiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Te 're saihuri u'âsi, asiré. Te duré asiré te te 're âhuri. Ãne te Zezusihi ma nharĩ za'ra.
34 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:
— Aibâ hã ĩmrozéb u, sô ĩhârâ za'ra norĩ hã sihutu wamhã, e te za dasa hã tiwi sawi za'ra ni, saihuri ãna si'ubumro da, ta norĩ hã. Mare di. Aibâ ĩmro da hã, ĩ'rata sãmra za'ra ré, te za tô ĩsiré tisa tihu, to sina.
35 Niwapsi te za bâdâ hã ĩwa waptãrã, aibâ ĩmro da hã ĩsiwadi norĩ wa'wa hawi, da te tiwi ĩ'âri za'ra zéb da hã. Tawapsi te za tô sai ãna 're si'ubumro, robzei ãna. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra. Ãne sõ'awib õ nherẽ, te te si'ãma ĩsimiré'ézé hã.
36 Tawamhã te duré ãma romnhimiré'é, ãne:

— Zazahâ ĩhâiwẽ hã e te za sizâri ni, ĩhâ'ratare hã da te ãma hâiwa'aba da. Mare di. Ãne wamhã, te za aiwamna, ĩhâiwẽ hã. Duré ĩhâtém na da te hâiwa'aba wamhã, aiwab õ di, ĩhâ hã. Hâiwẽ hâ õ di.
37 Duré e romhâ 'manharĩ 'rata 're, te za uwa 'rãi wa'u ĩsé hã da te 're sé, wa'ui ware õ ré. Mare di. Wa'ui ware õ ré, da te 're séme mono wamhã, oto wa'ui ware wamhã, te za romhâ 'manharĩ 'ratare hã sina wazu. Tawamhã uwa 'rãi wa'u ĩsé hã te za asa'wa. Romhâ 'manharĩ hã te za duré hâihaiwamna.
38 Ĩtép si'uiwa na si, te za da te 're sé, rob'rãi wa'u zé té hã. — Ãne te Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra.
39 Te duré tãma ãma simiré'é za'ra:
— Uwa 'rãi wa'u ĩsé ĩ'ratare hã da te 're âhuri mono pari, e te za da te dasima 're wẽ za'ra, uwa 'rãi wa'u zé ĩté hã. Mare di. Ãté ĩté hã da te dasima 're wẽ za'ra mono õ di za. Te za dasima da te 're nharĩ za'ra: "Ĩwa'u 'ratare si, wẽ uptabi di." Ãne te za dasima da te 're nharĩ za'ra. — Ãne te Zezusi hã tãma ãma simiré'é za'ra, sõ'awib õ nherẽ.

6

Sabadu na, Zezusihi nhimirotizé wasu'u
Mateusi 12.1-8; Marcusi 2.23-28

1 Tawamhã sabadu na, Zezusi norĩ hã ma tô ro'rahâri za'ra, amnho wa'wai baba, zudezu norĩ te, romhuri zahârizém na. Tawamhã tridu 'rã ne hã ma tô te te sima 'rãnhinarĩ, tinhib'rata na te te sima tomhâiwazu za'ra da, te te huri mono da, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã.
2 Tawamhã parisezu norĩ hã te tãma nharĩ za'ra:
— Wahi'rada Mozési hã ma tô wama roti, sabadu na, wa te 're romhuri za'ra mono tõ da. E marĩ da, te bété ĩromhuri za'ra wa'wa, ãne te te wama roti õ nherẽ. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.
3 Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:
— E apito Dawihi wasu'u na rob'ui'éré hã 're sõré za'ra wa'aba mono ã bâ, te te ĩrob'manharĩzém na hã, tisiré norĩ me.
4 Mra te te simroi wamhã, ma tô ãzé 'ri para u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. Tawamhã sébré wamhã, ma tô 'ma'rẽ ĩ'u'ẽne hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, aré da te ĩsa'ra za'ra hã. Duré tisiré norĩ ma, ma tô tãma a za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô aré pisutu, da'ãma romhuri'wa norĩ si, ĩ'u'ẽne hã te te 're ĩhuri mono da hã, sasedoti norĩ si. Tane nherẽ, ma tô 'ma'rẽne za'ra, Dawi norĩ hã. — Ãne Zezusi hã ma tô parisezu norĩ ma Dawihi wasu'u hã 'rãzarõtõ za'ra.
5 Te duré tãma nharĩ za'ra:
— Wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu, dasiré ĩpoto da, ti'ai ãma. Taha wa, dama ĩpire di, sabadu na roti hã te dama 're ĩ'apisutu mono zéb da hã. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Aibâ ĩsimizu'rã're hã, Zezusi te te ĩpesezé wasu'u
Mateusi 12.9-14; Marcusi 3.1-6

6 Tawamhã sabadu ĩhâiba amo na, ma tô duré ãzé zudezu norĩ te, rowahutuzéb u, Zezusi hã. Tame te duré aibâ hã dame nhamra, ĩsimire niwĩ ĩsimizu'rã're hã.
7 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ hã ma tô siwi 'madâ Zezusi hã, sabadu na te te pese zô, romhuri zahârizém na hã. Parisezu norĩ me, te simiza'rese sina 'madâ'â za'ra. Mozésihi nhimiroti te te 'madâ'â õ wa, te te siwi wẽ'õ da, te 'madâ'â pese za'ra.
8 Tawamhã Zezusi ma tô sina waihu'u za'ra, ĩsimirosa'rata za'ra hã. Tawamhã aibâ ma, te tinha:
— Aiwahutu, dawa'wa asab da. — Ãne te tãma tinha. Tawamhã aibâ ma tô wahudu. Hâiwi te za.
9 Tawamhã Zezusi ma tô ãma sadanharĩ za'ra, ãne:
— Wa za asadanharĩ za'ra wa'wa. E niha 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, sabadu na hã, romhuri zahârizé bâtâ na roti hã. E ma hã ĩwẽ, wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb da hã sabadu na hã. E ma hã ĩwẽ'õ. E wa te ãma 're dapawaptob za'ra mono õ di za. E wa te ãma 're danho'reptu za'ra mono õ di za. E niwamhã wa za taré wa te 're da'madâ'â za'ra, 're dadâ'â za'ra mono da. — Ãne te Zezusi hã sadanharĩ za'ra.
10 Tawamhã Zezusi te ab'madâ, te te siwi ĩ'uirĩ za'ra norĩ hã. Tawamhã ĩsimizu'rã're ma, te tinha:

— Ma'ãpé, asimizu wahutu. — Tawamhã ma tô tinhimizu wahutu, aibâ hã. Tawamhã awa'awi ma tô tinhimizu pese.
11 Tawamhã rowahutu'wa norĩ hã ma tô sada tizahi za'ra, Zezusihi zada. Tawamhã te sima rosa'rata za'ra, marĩ hã te te tãma 'manharĩ za'ra da.

Zezusi hã aibâ 12 na te te ĩpisutu za'ra zé wasu'u, tizadawa wasu'u'wa da
Mateusi 10.1-4; Marcusi 3.13-19

12 Tawamhã ẽtẽ 'rãihâ na ma tô Zezusi hã sai'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, mreme da. Tawamhã mara bâ te tãma mre.
13 Taha wa, awẽ wi ma tô sô tihârâ za'ra, tizazei'wa norĩ zô. Tawamhã ĩtẽme sihutu wamhã, ma tô pisutu za'ra, 12 na ĩhâiba za'ra hã ĩsiré 're nomro mono da. Ma tô oto sisi za'ra, tizadawa wasu'u'wa na.
14 Ta norĩ nhisi za'ra hã ãne: Sima Pedru, tinoi me, Ãdéréhé me. Pedru na te za sisi té, Zezusi hã. Duré Ti'adu norĩ hã tisisãnawãi me Zuwãhã me, duré Piripi norĩ hã, Batoromezuhu me,
15 duré Mateusi norĩ hã, Tomehẽ me, duré Ti'adu, Apezuhu 'ra hã, duré Sima Zeroti,
16 duré Zudasi Ti'aduhu 'ra hã, duré Zudasi Icarizoti hã, dama ĩhâiba nhomri'wa da hã.

Zezusi te te ĩrowasu'uzé, duré te te ĩda'apesezé wasu'u
Mateusi 4.23-25

17 Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô sa'a hawi si'ra za'ra. Tawamhã ti'ai haré u sihutu õ ré, te a'â nhamra, sõnhihâpâ ãma, tizazei'wa norĩ me. Ĩsazei'wa norĩ hã ahâ di. Tame duré da'ahâ uptabi na, te sô ai'ubumro ni. Daro mono bâ, ma tô ĩwana sô tasi'rã'õtõ ni, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, duré Zeruzarẽ hawi, duré Tiru na 'ri nho'õmo nhisi hawi, duré Sido hawib zama. Â zaihâ na Tiru hã, duré Sido hã, 'ri nho'u.
18 Zezusihi mreme hã da te wapari za'ra da, ma tô ĩtẽme dasito. Duré te te da'apese da zama, ma tô ĩtẽme ai'aba'ré ni, duré wa'uburé te te dama anhamra da. Tawamhã ma tô dama anhamra.
19 Simipese waihu'u pese wa, ma tô dasima wẽ za'ra ni, danhib'rata na da te upi za'ra da, rowẽ na oto 're dasi'ubumroi mono da.

Dama 're ĩrowẽ za'ra mono zé wasu'u, robzei'õ na 're ĩdasi'ubumroi mono zé wasu'u me
Mateusi 5.1-12

20 Tawamhã Zezusi hã te tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã 'madâ'â pese za'ra. Taha wa, te ãne tãma nharĩ za'ra:
— Ãté asibrob ãna, te oto 're anomro aba mo. Tane nherẽ, aima 're robze za'ra wa'aba mono di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Danhib'apito uptabi. Taha wa, ĩsib'a'uwẽ 're anomro aba mono wa, aima 're robze za'ra wa'aba mono di za.
21 — Ãté mra, te oto 're ĩsépata za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, te za robze na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Niwapsi mra hã, ahâ di za.
— Ãté te oto 're ai'ry'ry wa'aba mo, aipẽ'ẽzé za'ra wa'aba wa. Tane nherẽ, te za robze na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Niwapsi te za aipẽ'ẽ 're, 're ato za'ra wa'aba mo, rowẽ te.
22 — Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo. A norĩ wa'wa hã ĩzazei'wa, 're anomro aba mono wa, ãté te za da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa. Ãté te za da te 're aiwẽ'õ za'ra wa'wa. Ãté te za da te aima 're nharĩ wasété za'ra wa'wa. Ãté aiwasédé hã te za taré da te ai'ãma 're sa'ra za'ra wa'wa. Ãne wamhã, te za robze na 're aihâimana za'ra wa'aba mo.
23 Rowẽ te, te za 're asarõtõ za'ra wa'aba mo. A norĩ wa'aba ma si, rowasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Wahi'rata norĩ ma, ma tô rowasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'ra duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ ma. Taha wa, da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono nherẽ, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di za. Niwapsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te za marĩ ĩwẽ hã te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, hâiwa ãma asô 're ĩsimi'wara aba mono hã. Taha wa, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di za. — Ãne romhâ ré ma tô tãma waihu'u sirõmo za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.
24 Taha pari, te uburé dama tinha oto:
— Ãté asibrob ahâ na, te a'â 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Niwapsi tâibâ za oto asibrob ahâ za'ra wa'wa hã. Tawamhã robzei õ na, te za 're ai'ubumroi wa'aba mo.
25 — Ãté asai ahâ na, te a'â 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Niwapsi, te za mra hã 're ĩsépata za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za robzei õ na 're aihâimana za'ra wa'aba mo.
— Ãté rowẽ te, te a'â aipẽ'ẽ na 're ato za'ra wa'aba mo. Niwapsi te za robzei ãna 're asimroi wa'aba mo. Tawapsi te za 're ai'ry'ry wa'aba mo.

26 — Tane duréihã ma tô aibâ norĩ ãma 're dawata za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa
wasu'u uptabi 'wa newa, ma tô ãma 're dawata za'ra, wahi'rata norĩ hã. Taha wa, a'â
ai'ãma 're dawata za'ra wa'aba mono nherẽ, niwapsi aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono õ
di za. — Ãne ma tô dama rowasu'u, Zezusi hã.

Zezusihi nhimiroti wasu'u, da te 're ĩdazawi pese za'ra mono zém na
Mateusi 5.38-48

27 Te duré dama tinha:

— Ĩwapari'wa norĩ, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa, ãne hã: Asawi'õ'wai wa'aba norĩ
hã te za 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Duré ai'ruiwapari'wa norĩ ma, te za marĩ tãma 're
ĩ'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mo, ĩwẽ na.
28 Duré da te aima 're nharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, te za da'ãma 're aimreme
zusi aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩwẽ hã te te dama 're anhomri mono da. Da te
aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi
're ĩrowaptẽrẽ za'ra wa'aba mo, te te 're da'apawapto mono da.
29 Ai'u'rata wi, da te 're aihâ za'ra wa'aba mono wamhã, dama ãma 're wa'rãmi za'ra
wa'aba mono õ di za. Taré te za 're aipizari za'ra wa'aba mo, ai'u'rata amo niwĩ, da te 're
aihâ za'ra wa'aba mono da. Duré asi'ubuzé hã da te aiwi 're waibui wa'aba mono wamhã,
dawi 're sawi za'ra wa'aba mono õ di za, asõ'utu'u zama, da te aiwi 're waibui wa'aba mono
da.
30 Marĩ hã da te aiwi 're waptẽrẽ za'ra wa'aba mono wamhã, te za dama 're ĩsõmri za'ra
wa'aba mo. Ãté ni'wa hã te za asibro hã aiwi âri 'wa. Tawamhã sô aihârâ õ di za, apâ te
te aima sõmri da.
31 Marĩ ĩwẽ si, da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima 're ĩdawẽ za'ra
wa'aba mono ne, te za marĩ ĩwẽ si dama 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩwa'rãmi.
32 — Siwa'ru, te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Dawasété na 're ĩdanomro mono hã,
tizawi pese 'wa si, te te 're sawi pese za'ra. Tanei õ di, a norĩ wa'wa hã za. Ãne wamhã,
ĩwẽ na te te 're asawi za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, te
za uburé 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo.
33 Duré, uburé te za marĩ hã dama 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mo. Dawasété na 're
ĩdanomro mono norĩ hã, tizawi pese 'wa norĩ ma si, te za te te tãma 're 'manharĩ wẽ za'ra.
Tanei õ di, a norĩ wa'wa hã za. Ãne wamhã, e niha te za 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo,
ĩwẽ na te te aima ãma 're ĩ'a'uwaimrami aba mono da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha
wa, te za marĩ hã uburé dama 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mo.
34 Duré, uburé te za dama 're asõprub za'ra wa'aba mo. Ãté marĩ hã te za da te aiwi 're
waptẽrẽ za'ra wa'wa, a'â dama 're sõmri za'ra wa'aba mono da. Tawamhã te za dama 're
ĩsõmri za'ra wa'aba mo, ĩwa'rãmib zô 're asimnhasi za'ra wa'aba mono ãna. Dawasété na
're ĩdanomro mono hã te marĩ hã tisiré norĩ ma si, te te 're sõmri za'ra, te te siwi 're waptẽrẽ
za'ra mono wamhã. Tawamhã te duré ĩwa'rãmib zô 're simnhasi za'ra. Tanei õ di, a norĩ
wa'wa hã za. Ãne wamhã, ĩwẽ na te te 're asawi za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã. Taha wa, te za uburé dama 're asõprub za'ra wa'aba mo.
35 Dawasété na 're ĩdanomro mono ne, 're anomro aba mono õ di za. Uburé te za 're
ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Asitob'ru norĩ zama, te za 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo.
Uburé te za marĩ hã tãma 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mo. Ãté marĩ hã te za da te aiwi
're waptẽrẽ za'ra wa'wa, syry na a'â dama 're sõmri za'ra wa'aba mono da. Tawamhã te
za tãma 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo. Ĩwa'rãmib zô 're asimnhasi za'ra wa'aba mono õ di za.
Ãne wamhã, te za ĩwẽ na te te 're asawi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ĩ'ra te
za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, danhipai u ĩpire uptabi 'ra hã. Marĩ wẽ na, uburé te
dama 're sõpru. Ĩsõprum na ãma 're ĩdawata za'ra mono õ norĩ ma zama, te dama 're sõpru.
Dawasété na 're ĩdanomro mono ma zama, te 're sõpru.
36 Taha wa, te za Aimama aba ne, 're anomro aba mo, aiwẽ na. — Ãne ma tô Zezusi hã
tãma roti za'ra.
37 Ma duré tãma waihu'u za'ra, ãne:

— Dawasédé hã da'ãma 're ĩsa'ra za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiwi 're dawẽ'õ za'ra
wa'aba mono õ di za. Tawamhã te te siwi 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã. Dawasédé hã da'ãma 're ĩsa'ra za'ra wa'aba mono zéb zarina, dama 're
nharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te te aima 're anharĩ
aba mono õ di za. Marĩ, da te aima 're ĩ'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã, asina
're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. Tawamhã aiwasété'wa hã te te 're ab'madâ'â mono
õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

38 Asibrom na te za dama 're asõprub za'ra wa'aba mo, ĩsimarĩõ norĩ ma. Tawamhã 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã te za marĩ hã ĩwa'rãmi sa'ẽtẽ na te te aima 're sõmri za'ra wa'wa.
Marĩ na asima 're asõprub za'ẽtẽ za'ra wa'aba mono ne, te za aima 're sõprub za'ẽtẽ za'ra
wa'wa. Sa'ẽtẽ na dama 're sõmri za'ra wa'aba mono wamhã, te za sa'ẽtẽ na te te aima
're sõmri za'ra wa'wa, ĩwa'rãmi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Syry na dama 're sõmri za'ra
wa'aba mono wamhã, te za syry na te te aima 're sõmri za'ra wa'wa. — Ãne ma tô Zezusi
hã tãma waihu'u za'ra.

39 Tawamhã ãne te tãma ãma romnhimiré'é za'ra:

— Ni'wam norĩ hã tob'a zahuré wamhã, nimomo sisaprõni zahuré wamhã, sisaprõni
wẽ zahuré õ di za. Te za siré tiwaptã'ã zahuré, ab're u. — Ãne ma tô tãma rowasu'u za'ra.

40 Te duré tãma rowasu'u za'ra, ãne:

— Romnhoré'wa norĩ hã te te 're romnhoré za'ra mono ré hã, pire na 're hâimana
waihu'u za'ra mono õ di, tãma ĩromnhoré'wa norĩ ma hã. Niwapsi te te 're uprosi za'ra
mono wapsi, te za te te 're waihu'u za'ẽtẽ za'ra, tãma ĩromnhoré'wa ne hã. — Ãne ma tô
tãma rowasu'u za'ra.

41 Te duré tãma rowasu'u za'ra, ãne:

— Ãté wede wa'õno hã atob 're, te nomro, sabui õ nherẽ. E niha te za bété sô ĩtõmo
'madâ, wede nhiprubre wazere da, asisãnawã tõmo hawimhã.

42 Wede wa'õno hã atob 're ĩnomro, sabui õ nherẽ, e niha te za tãma ĩnha: “Ropru hã a'â
te aima wazere, atõmo hawimhã.” Mare di. Wede wa'õno hã te za a'â atõmo hawimhã
ĩwaze. Tawamhã te za sô airĩtĩ wẽ, wazere da, asisãnawã tõmo hawimhã, wede nhiprubre
hã. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra.

43-45 Tawamhã Zezusi ma tô da'ãma ãma romnhimiré'é, rob'rã na, ãne:

— Rowede hã wẽ wamhã, 're 'rãi wasété za'ra mono õ di za, wede wẽ wa. Wasété
wamhã, 're 'rãi wẽ za'ra mono õ di za, wede wasété wa. 'Re 'rãi wẽ za'ra mono wamhã,
te za ãma waihu'u za'ra ni, rowede ĩwẽ na. E wab'ru u, te za 're aimo, rob'rã ĩse zô. Mare
di. Wab'ru na 're simnhatã mono õ di, rob'rã ĩse hã. E aptob u, te za 're aimo, rob'rã ĩse
zô. Mare di. Aptom na 're simnhatã mono õ di, rob'rã ĩse hã. Ãne ni'wa hã 're morĩ wẽ
wamhã, tipẽ'ẽ 're, tinhimirosa'rata wẽ hawim na, te za 're mreme wẽ u'âsi. Duré ni'wa hã
're morĩ wasété wamhã, tinhimirosa'rata wasété hawim na, te za duré 're mreme wasété
u'âsi. Danhimirosa'rata zarina, te za tô õne u'âsi 're damreme zusi. — Ãne Zezusi ma tô
tãma waihu'u za'ra.

'Ri'wa norĩ wasu'u
Mateusi 7.24-27

46 Te duré tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E marĩ da, ma tô Asib'apito na asiwi 're ĩ̱nhisi za'ra wa'aba mo, ĩ̱nhimiroti hã 're
'madâ'â pese za'ra wa'aba mono õ nherẽ.

47 Ãté ni'wam norĩ hã te za we ĩ̱tẽme aihutu, ĩ̱nhimiroti hã te te wapari za'ra da.
Tawamhã te te wapari za'ra wamhã, te za oto ĩ̱nhimiroti hã te te 're 'madâ'â pese za'ra.

48 Taha wa, wa za ĩ̱nhimiroti 'madâ'â'wai ãma simiré'é, 'ri'wa na. Aibâ hã ma tô ab're,
'ri da, ti'ai 'rowi ẽne hã ĩnomro u. Tawamhã ma tô ãma tipahâ, ab're na. Ab're 'rehâ di oto.
Tawamhã ẽtẽ nhisiwi ma tô 'ri, aibâ hã. Tawamhã âpré wamhã, â hã ma tô 're praba, 'ri
u. Tete na ma tô 'ri hã 'manha, aibâ hã. Taha wa, rési ãna te 're sa, 'ri hã.

49 Ãté ni'wam norĩ hã te za ĩ̱nhimiroti hã tipo're na te te 're wapari za'ra. Tane nherẽ, te
te 're 'madâ'â za'ra mono õ di za, ĩ̱nhimiroti hã. Taha wa, wa za ĩ̱nhimiroti 'madâ'â'õ'wai
ãma simiré'é, 'ri'wa ĩhâiba amo na. Aibâ hã 'ri na'rata da, te te ab're õ di. Ti'a nhisiwip si,
ma tô sima 'ri. Tawamhã 'ri u, â 're praba mono wamhã, â, ma tô 'marõwĩ, 'ri hã. Tâibâ
oto. Taha wa, ma tô aipru pese, 'ri hã. — Ãne ma tô 'ri'wa na simiré'é dama Zezusi hã, da
te waihu'u za'ra da.

7

Romanuhu ma romhuri'wa, Zezusi hã te te ĩpesezé wasu'u
Mateusi 8.5-13

1 Tawamhã te te dama roti parimhã, te oto mo Zezusi hã, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi
u. Tawamhã ma tô wi.

2 Tame aibâ hã te 're hâimana romanu hã, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa. Tãma
ĩromhuri'wa hã te te sawi pese di. Hâzé na te oto nomro, tãma ĩromhuri'wa hã. Hâzé ahâ
wa, te za oto dârâ.

3 Tawamhã hâzé na nomro ré, ma tô Zezusihi wasu'u hã wapa, romanu hã. Taha wa, ma tô zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã 'mazatõrĩ za'ra, Zezusihi zô, ĩhâzé ré hã te te pese da.
4 Tawamhã te te sô ĩsatõrĩ za'ra hã ma tô ĩtẽme aihutu, Zezusihi u. Ĩtẽme sihutu wamhã, ma tô tãma rowasu'u za'ra:
— Aibâ hã ĩwẽ, romanu hã. Wẽ wa, pawapto na.
5 Wasiré õ nherẽ, te te 're wa'azawi pese. Taha wa, ma tô ĩsiminhimi'ru zarina wama 'ri za'ra ni, wate da, rowahutuzé hã. Ta hã ma tô duré pawa'âbâ za'ra, 'ri'wa norĩ hã. — Ãne te Zezusihi ma rowasu'u za'ra.
6 Tawamhã Zezusi te ĩsiré timorĩ za'ra. Ma tô oto rosahutu za'ra, 'ri u. Te te rosahutu za'ra wamhã, romanu hã ma tô tisiwadi norĩ hã 'mazatõrĩ za'ra, te te tãma 'mazadawa wasu'u za'ra da, Zezusihi ma. Tawamhã te te uzusi za'ra wamhã, ãne te tãma 'mairowasu'u za'ra, Zezusihi ma:
— Wasiwadi hã zudezu'õ nherẽ, ãté asébré õ di za, u, ĩsõrõwa u. A hã, u, aiwẽ di. Õ hã, u, wẽ prã ti. Wẽ prãi wa, ãté ĩsõrõwa u asébré õ di za, u.
7 Wẽ prãi wa, si'uihâ na we atẽme morĩ õ di za, u, tãma ĩromhuri'wa hã tãma pese da. Romhâ na nherẽ, aimreme pire wa, te za, u, aimreme na tãma ĩpe, rowẽ na tãma 're sãmra mono da.
8 Romanu hã, damreme ĩpire hã tãma waihu'u pese di, u. Ĩsib'apito norĩ mreme hã tãma pire za'ra di, u. Duré õ hã, u, ĩmreme hã pire di, tinhib'a'uwẽ norĩ ma, da'wapéi'wa norĩ ma. Tawamhã, te te 'mazatõrĩ wamhã, te za, u, mo, ĩsadawa para. Sô hârâ wa, te za u, ĩtẽme wi, ĩsadawa para. Duré marĩ hã tãma ĩromhuri'wai ma, te te 'rui wamhã, te za, u, tãma 'manha, te te tãma ĩ'ruzéb uwaibaba. Taha wa, aimreme hã pire wa, te za, u, tãma ĩpe, tãma ĩromhuri'wa hã, rowẽ na tãma 're sãmra mono da. — Ãne te Zezusihi ma sadawa wasu'u za'ra, romanuhu siwadi norĩ hã.
9 Tawamhã Zezusi hã ãne hã te te wapari wamhã, ma tô ãma titob'uzu, ĩsimirowasu'u za'ra na, romanuhu ãma hã. Tawamhã ma aipi'ra, datẽme. Da'ahâ uptabi na ĩsarina ĩsi'aba'ré norĩ u, ma aipi'ra. Ãne te dama tinha:
— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ã hã te te sina į̃umnhasizém na hã, niwa te ĩ'madâ'â õ, Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai ãma hã. Ta norĩ hã te te ãma siwi wabzu õ di, te te sina į̃umnhasizém na hã. — Ãne Zezusi hã te tinha, ĩsarina ĩsi'aba'ré norĩ ma.
10 Tawamhã apâ ma tô ai'aba'ré, romanu siwadi norĩ hã, ĩsõrõwa u. Sihutu wamhã, ma tô ĩhâzé ré hã sabu za'ra. Rowẽ na te oto nhamra, hâzé ãna.

Ĩmrotõ 'ra hã, Zezusi te te ĩhâiwa'utuzé wasu'u

11 Tawamhã ãma ronomro õ ré, te Zezusi hã mo, 'ri wa'õtõ u. Na'ĩ na 'ri wa'õtõ nhisi u, te mo. Ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã te ĩsiré ai'aba'ré. Da'ahâ na te duré ĩsiré ai'aba'ré ni.
12 Tawamhã 'ri wa'õtõ 'wawi wa'ra u, ma tô rob'uwe za'ra, Zezusi norĩ hã, 'ridawa u. Tawamhã ĩwab'rere, ma tô dasiwi âri ni, ab're u, ĩmrotõ 'ra ĩdâ hã. Misire aibâ ĩ'ra hã. Da'ahâ na te ĩsiré ai'aba'ré ni, ĩmrotõ siré, ab're u.
13 Tawamhã ĩmrotõ te te 'madâ'â wamhã, ma tô ãma tipẽ'ẽzé, Zezusi hã. Tawamhã ma tô tãma tinha, wawa tõ da.
14 Tawamhã ma tô oto ĩtẽme wi. Te te âri za'ra ré, ma tinhib'rata na ĩré upi. Taha wa, ma ĩré mazahâri za'ra. Tawamhã te oto 'mahâ:
— Ai'repudu, wa za aima tinha: Ai'utu. — Ãne te 'mahâ.
15 Tawamhã ai'repudu hã ma tô udu. Sahâ na te oto nhamra. Tawamhã tãma rowẽ wa, te oto mre. Taha wa, te Zezusi hã ĩna ma ti'ru, ãne:
— Ã ai'ra, ãma saprõni. — Ãne te tãma tinha. Dâ'â zahã, oto sahâ na sãmra wa, ma tãma tapẽ'ẽwara za'ra ni.
16 Ãne te dasima nharĩ za'ra ni:
— Tinhib'a'uwẽ norĩ hã te za we te te 're wa'apawapto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ma tô we watẽme satõ, tizadawa wasu'u'wa hã. Mreme pire uptabi di. — Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, te tawata za'ra ni.
17 Tawamhã ĩwasu'u hã ma tô wapari za'ra ni, daro mono bâ, Zezusi te te ĩhâiwa'utuzé wasu'u hã. Zudezu norĩ rob 'rata, 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ zama, ma tô ĩwasu'u hã wapari za'ra ni.

Zuwã Batita hã Zezusihi u, tizadawa wasu'u'wa norĩ te te ĩsatõrĩ zahuré zé wasu'u
Mateusi 11.2-19

18-19 Tawamhã Zezusi te te ĩhâiwa'utuzé hã ma tô Zuwãhã ma wasu'u za'ra, ĩsadawa 'madâ'â pese 'wa norĩ hã. Tawamhã maparane te sô tihârâ zahuré, Wanhib'apito u neb zahuré da, te te sadanharĩ zahuré da. Ãne Zuwã te tãma nharĩ zahuré:

— Ane wa'aba wamhã, te za ĩsadanharĩ 'wa, ãne: “E a hã Zuwã Batita te te dama 're aiwasu'u mono, te we aimo. E zahadu aimawi zô, wa za 're wanhimipari za'ra.” Ãne te za tãma ĩ̱zadawa wasu'u wa'wa. — Ãne Zuwã hã ma tô tãma nharĩ zahuré.

20 Tawamhã Zezusihi u, te tineb zahuré. Ĩtẽme simasisi wamhã, ma tô sadanharĩ zahuré:

— E a hã Zuwã Batita te te dama 're aiwasu'u mono, te we aimo. E zahadu aimawi zô, wa za 're wanhimipari za'ra. — Ãne te sadanharĩ zahuré.

21 Tawamhã ĩsõ'a zahuré, te a'â da'apese da'ahâ na, Zezusi hã. Duré wa'uburé ré, 're ĩdanomro mono hã ma tô dama anhamra. Duré ĩtob'a norĩ hã ma tô ato pese, ahâ na.

22 Tawamhã te te da'apese parimhã, te oto tãma nharĩ zahuré, Zuwã Batitaha mreme 'madâ'â pese 'wa norĩ ma, ãne:

— Apâ te za ane wa'wa Zuwãhã u, tãma ĩ̱wasu'u wa'aba da. Ĩtob'a norĩ hã to pese za'ra wa, ma tô apâ te te 're rob'madâ'â za'ra. Ĩmorĩ'õ norĩ hã te oto para na 're nomro. Duré ĩ'wa're ré norĩ hã ma tô 're pese za'ra. Hâiba wẽ na te oto 're nomro. Duré ĩpo'reptõ norĩ hã te oto 're simipari za'ra. Duré 're ĩdâ'â za'ra mono norĩ hã ma tô duré apâ 're hâiwa'utu za'ra. Ĩ̱wasu'uwẽ hã ma tô duré ĩsibrob'õ norĩ hã te te 're wapari za'ra. Ãne na te za tãma ĩrowasu'u za'ra wa'wa, Zuwãhã ma.

23 Ni'wam norĩ hã, wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para we ĩ̱morĩ na, 'râwi ĩ̱tãma 're siwawã za'ra mono õ wamhã, ta norĩ ma si tãma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u zahuré.

24 Tawamhã apâ te tineb zahuré Zuwã Batitaha u, aibâ norĩ hã. Tawamhã ĩsa'u zahuré si, te Zuwã hã dama wasu'u wẽ, Zezusi hã. Da'ahâ na ĩdasi'ubumroi mono norĩ ma, te ãne tãma rowasu'u za'ra:

— A'ubuni u, ma tô 're anomro aba mo, Zuwã hã sabu za'ra wa'aba da. E tawamhã du teihi 'rãihâ hã uware wa, rowa'u te te 're ĩhâpâ za'ra mono ne, Zuwã Batita hã roti da, sib'uware na 're hâimana mono wa, ma tô ĩtẽme 're anomro aba mo. Mare di. Ta hã roti da, siptete na ma tô 're hâimana.

25 E uza wẽ na 're si'uza mono wa, ma tô ĩtẽme 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Mare di. Uza wẽ na 're si'uza mono õ di. Uza wẽ ré 're ĩnomro mono norĩ hã, te apito nhorõwa ãma 're si'ubumro. Uburé marĩ hã ĩwẽ uptabi si, te tãma 're hâimana za'ra, ta norĩ ma.

26 Ma'ãpé, ĩ̱ma wasu'u za'ra wa'aba za. E 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wai wa, te ĩtẽme 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Tane tô. Ĩwana ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã, ĩpire na te te siwi ãma wabzu za'ra õ di, Zuwã hã.

27 Duréihã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãne ãma rob'ui'éré, Zuwãhã ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na: “Ĩ̱zadawa wasu'u'wa, wa za aiwana satõ, te te asô ropese mono da.” Ãne duréihã ãma rob'ui'éré hã, ĩbaihâ na hã.

28 Te duré tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

— Uburé ĩwana 're ĩnomro mono norĩ hã te te siwi ãma wabzu za'ra õ di Zuwã hã, ĩsimiromhuri pire na hã. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'azawi mono zéb zarina, te te 're ĩda'apawapto mono zé hã, hâiba ré ré, te te waihu'u õ di za, Zuwã hã. Ni'wam norĩ si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ si te za te te sina 're waihu'u za'ra, ĩ'uirĩ na. Taha wa, ta norĩ hã te za pire na 're hâimana za'ra, Zuwã Batitaha nhipai u. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ hã, tisiré norĩ ma, wapu na 're hâimana za'ra mono nherẽ, te za pire na 're hâimana za'ra, Zuwã Batitaha nhipai u, ta norĩ si ĩ'uirĩ na te te sina 're waihu'u za'ra mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'apawapto mono zé hã. — Ãne ma tô Zezusi hã dama wasu'u, Zuwã hã.

29 Tawamhã uburé ma tô ĩsimirowasu'u hã wapari za'ra ni. Danhib'apito ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ zama, ma tô dame wapari za'ra. Ta norĩ hã ma tô oto wapari pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Taha wa, ma tô Zuwã hã â dawabzuri hã tãma 'manharĩ za'ra.

30 Tazahã, parisezu norĩ hã rowahutu'wa norĩ me, ma tô siwi wẽ'õ za'ra 'râwi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima ĩda'awẽzé hã. Taha wa, te te siwi wẽ'õ za'ra wa, â dawabzuri hã te te tãma 'manharĩ za'ra õ di, Zuwã hã.

31 Tawamhã Zezusi te duré dama tinha:

— E 'wam norĩ ãma, wa za ãma simiré'é za'ra, ã nimosi dapoto tém norĩ ãma hã.

32 Ãté ai'uté norĩ ãma, wa za ãma simiré'é za'ra. 'Ri nhi'riti wa, da te dasina 're ĩ'ubumroi mono zéb ãma si'ubumroi ré, ãne ai'uté norĩ hã te za si'mahârâ za'ra: “Wa norĩ hã wa tô aima rowamreme za'ra wa'aba ni aré, dasina damro wa, rowamremezém na. Tazahã, ãma ato za'ra wa'aba õ di. Duré da te dasina 're ti'a za'ra mono wa, rowamremezém na,

wa tô aré aima rowamreme za'ra wa'aba ni. Tazahã, a norĩ wa'wa hã wazu ai'ry'ry wa'aba
õ di.” Ãne te za si'mahârâ za'ra.
33 Tane a norĩ wa'wa hã. Zuwã Batita hã te sai ãna nasi aimasisi. Duré uwa 'rãi wa'u
ĩsé hã te te 're hâsi mono õ di. Tazahã, ãne 're hâimana mono wa, ma tô tãma 're ĩnharĩ
wasété za'ra wa'aba mo, wa'uburé ré 're ĩmorĩ na.
34 Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo hã dasazém na, wa 're ĩ̱sa. Uwa 'rãi wa'u ĩsé hã wa duré
te dame 're hâsi. Tazahã, ĩ̱sa za'ẽtẽ na 're ĩ̱sai mono na, duré uwa 'rãi wa'u zé zei 'wa na,
ma tô ĩ̱ma 're ĩnharĩ wasété za'ra wa'aba mo. Duré siwa'ru 're ĩdanomro mono norĩ siwadi
na, ma tô ĩ̱ma 're ĩnharĩ wasété za'ra wa'aba mo.
35 Tane tô. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, wẽ di. Tawamhã ĩsimiroti hã da te
dasima 're wẽ za'ra mono wamhã, te za ĩwẽ hã da te 're waihu'u za'ra. Da te 're wẽ'õ za'ra
mono õ di za, ĩwẽ hã dasiwi. — Ãne Zezusi ma tô tãma siwasu'u za'ra.

Simahã wasu'u

36 Tawamhã aibâ parisezu hã ma tô Zezusihi zô hâ, ĩme sa da. Taha wa, te Zezusi hã
ĩsõrõwa u mo. Tawamhã ma tô nhamra tame, sa da.
37 Tame 'ri wa'õtõ ãma hã ma tô ĩwasu'u hã wapa pi'õ hã, siwa'ru 're ĩmorĩ hã. Parisezu
nhorõwa ãma sa da, ĩsãmra na ma tô wapa. Taha wa, ma tô simhi ti'â, Zezusihi zarina,
wedewa'u zadaze ré hã. Simhi hã, ẽtẽ'a 'manharĩ. Wa'âbâ za'ẽtẽ di, wedewa'u zadaze hã.
38 Tawamhã Zezusihi babarã na ma tô nhamra, wawa sina. Wawai wamhã, Zezusihi
para nhisiwi, ma tô ti'upĩni a'a. Taha wa, te tizéré na tãma u'õ. Tawamhã da te 're
ĩdatob'rata hârâ za'ra mono ne, tizadawa na ma tô para hârâ. Ma tô wedewa'u zadaze
hã ĩ̱para nhisiwi sa'wa, pi'õ na.
39 Tawamhã, parisezu te te 'madâ'â wamhã, ma tô tipẽ'ẽ na tãma tinha, Zezusihi ma:
— Tô sena, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wai 'wa'âhã, te aré ĩwasété na ãma
waihu'u, pi'õi ãma hã. Tawamhã te aré tiwi sisawi, te te upi tõ da. — Ãne ma tô tipẽ'ẽ na
tãma tinha.
40 Tawamhã ĩsimirosa'rada hã te te sina waihu'u wa, te aibâ ma tinha, Zezusi hã:
— Sima, marĩ, wa za aima waihu'u, waihu'u da. — Ãne te tãma tinha.
Tawamhã Sima te asa tãma tinha:
— Ma'ãpé, ĩ̱ma waihu'u, marĩ hã te waihu'u da.
41 Taha wa, te Zezusi hã tãma rowasu'u oto, ãne:
— Aibâ norĩ hã ma tô rob'uiprazéb õ wa, taré a'â dawi 'maiwaptẽrẽ zahuré. Ĩmorĩ'rada
hã 500 na ma tô dawi waptẽ. Duré ĩhâiba amo hã, 50 na ma tô dawi waptẽ. Niwapsi te za
ĩsõwa're're tãma sõmri zahuré, aibâ ma.
42 Tawamhã rob'uiprazéb õ wa, ĩsõwa're're te te tãma sõmri zahuré õ di. Sõpru wa, ma
tô tãma waihu'u zahuré aibâ hã, ĩsõwa're're te te tãma sõmri zahuré tõ da. — Ãne ma tô
Simahã ma rowasu'u, Zezusi hã. Tawamhã te oto ãma sadanha:
— E 'wa hã te za sawi pese, aibâ ĩsõpru hã. E 500 na te te tãma ĩsõmri hã te za sawi pese.
E 50 na te te tãma ĩsõmri hã te za sawi pese. — Ãne Zezusi te sadanha.
43 Tawamhã Sima te asa tãma tinha:
— Ãté 500 na te te tãma ĩsõmri hã te za sawi pese. — Ãne Sima, te Zezusihi ma tinha.
Tawamhã Zezusi te duré asa tãma tinha:
— Tane tô. Ĩ'uwaibaba ma tô ĩ̱ma ĩwaihu. — Ãne ma tô ãma saze.
44 Tawamhã pi'õi u sipi'rai wamhã, te duré tãma tinha, Simahã ma:
— Ãhãta, pi'õ hã. Tãma ĩ̱zawi pese di. A hã we ĩ̱zébré wamhã, â hã dama 'rui õ di, da te
ĩ̱para upsõ da. Pi'õ si ma tô ĩ̱para upsõ, ti'upĩni na. Ma tô duré tizéré na ĩ̱para u'õ.
45 A hã we ĩ̱wisi wi, ĩ̱zawi õ di, ĩ̱tob'rata hârâ na. Pi'õ si ĩ̱zébré wi, ma tô ĩ̱para hârâ.
46 A hã dama ĩ̱rui õ di, azeitona 'rãi wa'ui wam na da te ĩ̱zéré u'ré da, ĩ̱ma robze da. Pi'õ
hã wedewa'u zadaze pire hã ma tô ĩ̱para nhisiwi sa'wa.
47 Tãma ĩ̱zawi uptabi wa, ma tô ĩ̱ma 'manharĩ wẽ. Marĩ hã te te 're ĩ'ab'manharĩ wasété
mono zé hã ahâ nherẽ, wa tô tãma tipa. Taha wa, tãma ĩ̱zawi uptabi di, te tãma apari
wa. Dawasété ahâ na 're dasisãmri za'ra mono õ wamhã, da te dasina 're waihu'u za'ra
mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dawasété ahâ na te te dama 're ĩ'apari mono zé hã.
Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dama sawi prã ti za. Dawasété ahâ na 're dasisãmri
za'ra mono wapsi, te za da te dasina 're waihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dawasété
ahâ na te te dama 're ĩ'apari mono zé hã. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dama sawi
uptabi di za. — Ãne ma tô Simahã ma waihu'u, Zezusi hã.
48 Tawamhã pi'õi ma, te oto tinha:
— Marĩ hã 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zé hã wa tô oto aima tipa. — Ãne te pi'õi ma
tinha.

49 Tawamhã Zezusihi mreme, ma tô pi'õi ãma wapari za'ra, ĩsiré ĩsaihuri norĩ hã. Taha wa, ma tô tipẽ'ẽ na tãma nharĩ za'ra:
— E 'wa hã õ hã, marĩ, da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, te te dama 're ĩ'apari mono hã. — Ãne te tãma nharĩ za'ra, tipẽ'ẽ na.
50 Tawamhã Zezusi te duré pi'õi ma tinha:
— Ĩẓazei wa, wa tô aipawapto, aiwasédé hã rẽme pese da. Rowẽ na te za oto 're aimo.
— Ãne te pi'õi ma tinha, Zezusi hã.

8

Pi'õ norĩ hã, Zezusihi siré ĩsi'aba'rézé wasu'u

1 Tawamhã ãma ronomro wapsi, te Zezusi hã datẽme 're mo, daro mono bâ. 'Ri nho'õmo mono bâ, te datẽme 're mo, 'ri wa'õtõ mono bâ. Tawamhã datẽme 're morĩ wamhã, ma tô ĩwasu'uwẽ na te te 're da'apo're pu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na. Datẽme 're morĩ wamhã, aibâ norĩ hã 12 na ĩhâiba za'ra hã, te ĩsiré 're nomro.
2 Pi'õ norĩ zama, te ĩsiré 're nomro, wa'uburé, te te tãma 're ĩ'anhamra mono norĩ hã. Duré, ĩhâzé hã te te tãma 're ĩ'apari mono norĩ zama, te ĩsiré 're nomro. Pi'õ nhisi hã, Mariza Madarena na ĩsisi hã, wa'uburé hã, 7 na ĩhâiba za'ra hã te te tãma ĩsãmra za'ra hã.
3 Duré, Zuwãna na pi'õ nhisi hã. Cuzaha mro hã, apito Erodihi ma romhuri'wai mro hã. Duré, Suzana na pi'õ nhisi hã. Aimawi norĩ hã te duré ĩsiré 're nomro, pi'õ norĩ hã, ahâ na. Ta norĩ hã tinhimarĩ na, te Zezusi norĩ hã te te 're pawaptob za'ra.

Aibâ hã amnho poto mono da, te te ĩ'anhamra mono zé wasu'u
Mateusi 13.1-23; Marcusi 4.1-20

4 Tawamhã da'ahâ na ma tô ĩtẽme aihutu ni Zezusihi u, 'ri ahâ mono bâ, da te sabu za'ra da. Tawamhã, ĩtẽme dasi'rã'õtõ wamhã, ma tô dama romnhimiré'é, ãne:
5 — Aibâ hã te buru u mo, ti'ai hâibâdâ na, amnho hã te te anhamra mono da, poto mono da. Tawamhã, amnho hã te te anhamra mono wamhã, nima norĩ hã bâdâdi zababa ma rere'e. Taha wa, ma tô dapara na nasi wati'i za'ra ni, tiwi ĩrere'e mono hã. Sire hã ma duré te te uprosi, poto mono õ ré.
6 Ẽtẽ nhisiwi, ma duré nima norĩ hã rere'e, amnho hã. Ti'a baihâire di, ẽtẽ nhisiwimhã. Tawamhã, 'wanhipré wairébé mono wamhã, ti'ai wa'ro wamhã, ma 'wanhipré 're.
7 Nima norĩ hã ma duré rere'e, wab'ru wazari. Tawamhã siré ma tô 'wanhipré. Siré 'wanhipré mono wamhã, ma te te ubu, wab'ru hã. Taha wa, ma tô te te uprosi.
8 Ti'ai wẽ wa, ma duré nima norĩ hã rere'e. Ma tô oto 're. 'Rãi mono wamhã, 'rãi pese uptabi di, rob're hã. — Ãne Zezusi ma tô dama rowasu'u.
Te duré dama tinha:
— Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'ãpé ĩ̱wapari pese za'ra wa'aba ĩ̱nhimirowasu'u na hã, waihu'u za'ra wa'aba da. — Ãne te dama tinha.
9 Tawamhã Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ si, te sadanharĩ za'ra:
— E marĩ na, te ãma ĩsimiré, amnho potozém na hã. — Ãne te sadanharĩ za'ra.
10 Tawamhã Zezusi asa te tãma nharĩ za'ra:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô dawi sawi, a'â da te waihu'u tõ za'ra da, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u hã. A norĩ wa'aba ma si, ma tô oto ĩwasu'u hã aima waihu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da, dama ĩwaihu'u'õ hã. Taha wa, wa tô ĩ̱nhimiromnhimiré'é na si, te dama 're arowasu'u. Tawamhã dapo're na, da te 're wapari za'ra mono nherẽ, da te waihu'u za'ra õ di za, ãma ĩsimiré'ézé hã.
11 — Ãhãna, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa, te ãma ĩsimiré'ézé hã waihu'u za'ra wa'aba da. Amnho potozé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme, te wasu'u.
12 Amnho hã bâdâdi zababa ĩrere'e mono hã, aimawi a'uwẽ, te wasu'u. Ta norĩ hã ãté te za ĩsadawa wasu'u hã taré tipo're na te te 're wapari za'ra. Tawamhã te za Wa'uburé hã ĩtẽme 're sihutu ãté, te te tãma 're roti za'ra mono da, te te 're saze za'ra mono tõ da, te te 're sõ'reptu za'ra mono tõ da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tawamhã wa'rui'wa nhimiroti zarina, te te saze za'ra õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã.
13 Duré amnho hã ẽtẽ nhisiwi ĩrere'e mono hã, aimawi a'uwẽ, te wasu'u. Ta norĩ hã ãté te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te te 're wapari za'ra, tipo're na. Tawamhã te za ĩwasu'u ma 're to za'ra. Tazahã, õne haré te te 're saze za'ra mono õ di za. Ãté, te za te te 're saze hutu za'ra. Ãté rowasédé hã da te tãma 're 'manharĩ za'ra mono õ'umnhasite, te za apâ 're sipizari za'ra.
14 Duré amnho hã wab'ru wazari ĩ'a'a mono hã, aimawi a'uwẽ, te wasu'u. Ta norĩ hã ãté te za taré tipo're na te te 're wapari za'ra, ĩsadawa wasu'u hã. Tazahã, marĩ wamhã, õhõ ãma si 're nomro mono õ di za. Ãté, marĩ na si te za te te 're rosa'rata za'ra sima,

ãté rob'uiprazém na si, ãté titozém na si. Tawamhã rob'rã ĩ'rã wẽ prã ne, 're hâimana wẽ uptabi za'ra mono õ di za.

15 Amnho hã ti'ai wẽ wa, te te ĩ'anhamra mono hã, aimawi a'uwẽ, te wasu'u. Ta norĩ hã ãté te za tipo're na te te 're wapari za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã. Tawamhã te za te te 're 'madâ'â pese za'ra. Õne haré, te za ĩsimiroti na 're nomro. Tawamhã rob'rã ĩ'rãi wẽ uptabi ne, hâimana wẽ uptabi na, te za oto 're hâimana za'ra. Ãne amnho potozé wasu'u na, wa aima ãma simiré'é za'ra wa'wa. — Ãne, Zezusi te tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

16 Tawamhã rob'uiwẽzém na te duré ãma simiré'é:

— Rob'uiwẽzé hã da te ro'o wamhã, e piza'a na te za upsibi ni. E daza'warizéb 'rowi, te za sãrĩ ni. Mare di. Ĩsima'warazém na si, te za sõ'awi da te 're sõré, rowa'a na 're danhisisi mono da. Taha da, te za ro'o ni, rob'uiwẽzé hã.

17 Tane, ĩ̱mreme hã a'â te dama ĩwaihu'u'õ hã te za niwapsi waihu'u za'ra ni. Taha wa, wa tô rob'uiwẽzém na ãne ãma simiré'é.

18 — Taha wa, ma'ãpé ĩ̱mreme hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono. Tawamhã ĩ̱zadawa wasu'u hã te za te te aima 're waihu'u za'ẽtẽ za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ĩ̱mreme hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za apâ te te aiwi 're awaibui wa'wa, ĩ̱zadawa wasu'u hã. Tawamhã ĩ̱mreme waihu'u'wa na, 'râwi 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono nherẽ, te za ĩ̱mreme waihu'u'õ'wa ne, oto 're anomro aba mo. — Ãne te Zezusi hã tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma rowasu'u za'ra.

Zezusihi na wasu'u, ĩno norĩ wasu'u me
Mateusi 12.46-50; Marcusi 3.31-35

19 Tawamhã Zezusihi u, te ĩna hã mo, ĩno norĩ me. Te te sabu za'ra da, te ĩtẽme ai'aba'ré. Tazahã, da'ahâ uptabi wamhã, ĩtẽme sisisi waihu'u õ di.

20 Tawamhã Zezusihi ma, ma tô ni'wa hã rowasu'u, ãne:

— Ano norĩ hã te rowi asô aimasa, ana me. Te sima wẽ za'ra, te te asabu za'ra da. — Ãne ma tô tãma rowasu'u ni.

21 Tawamhã Zezusi te uburé dama tinha:

— Ni'wam norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã tipo're na te te 're wapari za'ra mono wamhã, duré te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, ta norĩ hã ĩ̱na, duré ĩ̱no. — Ãne Zezusi ma tô dama waihu'u.

Zezusi hã rowa'u'u ma, te te ĩnharĩzé wasu'u
Mateusi 8.23-27; Marcusi 4.35-41

22 Tawamhã bâtâ na, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra:

— Oto zara u, wa te saprĩ za'ra wa'aba. — Ãne te tãma nharĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma. Tawamhã uba're wa, ma tô asisi, zara u te te saprĩ za'ra da, ĩsõ'u na.

23 Tawamhã te te siré sari za'ra ré, te oto Zezusi hã nhono, uba're wa. Sõtõ ré, ma tô rowa'u ĩsa'ẽne hã watobro. Taha wa, uba're 're, ma tô â hã ãzé. Uba're 'remhã, â hã 'masisi wamhã, simimnhasi di oto.

24 Taha wa, ma Zezusihi u tiwahutu za'ra, te te siwi utu da. Tawamhã ãne te siwi 'mahâ:

— Rowahutu'wa, rowahutu'wa, wa za ai'utõrĩ ni. — Ãne te 'mahârâ za'ra. Tawamhã Zezusi ma tô udu. Ma tô wahudu. Rowa'u'u ma, te tinha, te te sazâri da. Duré â ma, te tinha, âtu da. Taha wa, ma tô sazâ, rowa'u hã. Ma tô ti'âtu oto.

25 Tawamhã tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, te tinha:

— E niha bâ asiwi ĩ̱'umnhasi aba õ di. — Ãne te tãma nharĩ za'ra. Taha wa, te sima nharĩ za'ra:

— E niha õ hã aibâ hã. Rowa'u'u ma, te tinha. Tawamhã rowa'u hã ma tô sazâ. Duré, â nhibzaihâ ma, te tinha. Taha wa, ma tô ti'âtu. Ĩmreme hã ma tô wapari zahuré. — Ãne te sima nharĩ za'ra. Mreme pire wa, ma ãma titob'uzu za'ra. Õne hã tãma sa'rese za'ra õ wa, ma tô tãma tipahi za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã.

Zezusi hã, aibâ hawi wa'uburé te te ĩsatõrĩ za'ra zé wasu'u
Mateusi 8.28-34; Marcusi 5.1-20

26 Tawamhã Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, te ĩsõ'u na siré sari za'ra, te te saprĩ za'ra da, zara u, Zezusi norĩ hã. Tawamhã ma tô oto aihutu zara u, Zeraza na danhipti'a nho'õmo nhisi niwĩ.

27 Tawamhã uba're hawi, ma tô watobro, Zezusi hã. Watobro wamhã, ma tô aibâ hã ĩtẽme wi, wa'uburé ré 're ĩmorĩ hã. 'Re si'uza mono õ di oto, aibâ hã. Ai'uréiwi, te oto 're mo. Duré 'ri 're, 're sãmra mono õ di oto. Adâ'â 'ru ãma si te oto 're sãmra, ẽtẽ wa, ab're sirõmo ãma. Tame 're hâimana mono ré hã, ma tô ãma tironomro pese.

28-29 Aibâ hã da'rata 're sãmra mono ré, ma tô da te 're 'madâ'â za'ra, 're pusi tõ mono da. Ma tô da te dasiwi 're hi wasisi, ĩsi'uwazi nhorõ rutu na. Te duré da te dasiwi 're pa wasisi. Tazahã, tihi wasisizé hã te te sina 're anhinarĩ, tipawasisizéb zama. Taha pari, te wa'uburé hã te te siwi 're saprõni, a'ubuni u. Tawamhã aibâ hã Zezusi te te 'madâ'â wamhã, ma tô 're sadari. Taha wa, hi'rãtitõ ma aime, Zezusihi papara. Tawamhã mreme 'rãihâ na te tãma tinha, ãne:

— Zezusi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, e marĩ ḭ̃ãma 'manharĩ da, te we aimo. Ḭ̃'azâri õ di za. Ãne, wa ḭ̃sina aipa'uwati. — Ãne te Zezusihi ma tinha, wa'uburé ma, te te rob'rui wa, aibâ hawi watobro da.

30 Tawamhã Zezusi hã te sadanha, ĩsisi zô:

— E niha asisi hã.

— Ahâ na, ḭ̃nhisi hã. — Ãne te aibâ hã tãma sisisi, wa'uburé hã ãma ahâ wa.

31-32 Tawamhã romhutu na te uhâbâ norĩ hã tisa te te 're huri ahâ na, sa'a zahâpâ para wi. Tawamhã wa'uburé norĩ hã te Zezusihi wi rowaptẽrẽ za'ra sina, rob'rehâ u te te satõrĩ tõ za'ra da. Uhâbâi u, te te satõrĩ za'ra da, te sina rowaptẽrẽ za'ra, uhâbâ hâiba 're, 're si'ubumroi mono da. Taha wa, ma tô Zezusi hã ãma saze za'ra.

33 Tawamhã aibâ hawi ma tô wairé wa'uburé norĩ hã, uhâbâi u si'aba'ré da, ĩhâiba 're, 're si'ubumroi mono da. Tawamhã, ĩtẽme sisisi wamhã, uhâbâ norĩ hã te sisa're, wara sina. Sa'a hawi, te pi'reba sisa're, ĩsõ'ui u. Tawamhã âi ba ma tô rere. Taha wa, ma ai'utõ uburé.

34 Tawamhã uhâbâ 'madâ'â'wa norĩ hã te te 'madâ'â za'ra wamhã, te ĩsiti datẽme sisa're, wara sina. 'Ri nho'õmo ãma, ma tô dama rowasu'u za'ra. Rom na, 'ri wa'ôtõ ãma zama, ma tô dama rowasu'u za'ra.

35 Tawamhã ĩsimirowasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, te ĩtẽme ai'aba'ré ni, da te sabu za'ra da. Zezusihi u dasihutu wamhã, ma tô aibâ hã 'madâ'â za'ra ni, wa'uburé ĩhawi ĩwairébé hã. Uza ré, te oto nhamra Zezusihi papara, rowẽ na. Tawamhã tãma rowẽ wa, ma tô tãma tipahi za'ra, dama 're ĩrowẽ za'ra mono zé hã tãma sa'rese za'ra õ wa.

36 Tawamhã ãma ĩ'madâ'â za'ra 'wa norĩ hã te aibâ wasu'u hã dama wasu'u za'ra, ĩsihutu norĩ ma. Aibâ, Zezusi te te ĩpawaptobzém na, te tãma rowasu'u za'ra.

37 Tawamhã aibâ wasu'u te te wapari za'ra wamhã, ma tô tãma tipẽ'ẽwara za'ra. Taha wa, te Zezusihi ma rob'ru za'ra, ĩrom nhiti morĩ za'ra da. Aihĩni te tãma rob'ru za'ra, Zeraza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã.

Tawamhã Zezusi te za oto ãzé, uba're wa, danhiti morĩ da.

38 Tawamhã aibâ te sina 'mahâ, Zezusihi siré 're morĩ da, te te tãma pisutu da, wa'uburé ĩhawi ĩwairébé hã.

Tane nherẽ, te Zezusi hã aibâ ma tinha, ãne:

39 — Apâ aimorĩ, asõrõwa u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwẽ na te te aipawaptobzém na asisãnawã norĩ ma, asiwasu'u da. — Ãne te aibâ ma tinha.

Tawamhã aibâ te oto mo, tinhorõwa u, 'ri baba dama siwasu'u mono da, Zezusi te te ĩpawaptobzém na hã.

Zezusi, Zairuhu 'ra te te ĩhâiwa'utuzé wasu'u, bâdâdi wãi wa, pi'õ hã te te ĩpesezé wasu'u me

Mateusi 9.18-26; Marcusi 5.21-43

40 Tawamhã ma tô Zezusi norĩ hã apâ saprĩ za'ra, zara u. Zara niwĩ, ma tô da'ahâ na ĩwana sô ropsãmri za'ra ni. Tawamhã apâ datẽme wisi wẽ te, ma Zezusi hã sawi za'ra ni, dato sina.

41-42 Tawamhã ma tô aibâ hã ĩtẽme wi, Zairu na ĩsisi hã, zudezu norĩ te, rowahutuzéb ãma dawada'uri'wa hã. Ĩtẽme wisi wi, ma tô hi'rãtitõ aime, Zezusihi papara, ti'ra ãma te te sadawa pibu da, ĩsõrõwa u morĩ da, ĩ'ra hã hâzé wa, te te tãma pese da. Ĩ'ra hã pi'õ pisi, azarudu hã 12 na ãma ĩwahu. Hâzé ahâ wa, te za oto tiwi dârâ. Tawamhã Zezusi te oto mo, ĩsõrõwa u. Morĩ ré, te da'ahâ na ãma dasi'uirĩ. Ma dasiwi hõti ni.

43-44 Tawamhã bâdâdi na morĩ ré, ma tô pi'õ hã wi, Zezusihi u, ĩhâzé ré hã, marĩ te te 're ĩ'manharĩ mono hã. Hâzé ré, ma tô ãma tiwahub ahâ, 12 na ãma ĩwahubzé hã. Dawede'wa norĩ ma, ma tô uburé tinhibro hã uprosi, tisiwa'âbâzém na. Tazahã, dawede'wa norĩ hã te te siwi hõsi õ di, ĩwede na hã. Tawamhã pi'õ hã, Zezusihi babarã niwĩ ma tô saprĩ. Ĩ'uza 'rãsudu hã ma tô tiwi upi. Taha wa, ma awa'awi séptârâ. Tâibâ oto ĩhâzé hã.

45 Taha wa, ma tô ãne da'mahâ, Zezusi hã:

— E 'wa hã ma ḭ̃uza hã ḭ̃wi upi. — Ãne te da'mahâ.

Tane nherẽ, te tãma amrami za'ra ni. Taha wa, te Pedru hã tãma tinha:

— Rowahutu'wa, oro aihĩni ai'ãma wasi'uirĩ mono za, wa wasiwi aihõti ni. — Ãne te tãma tinha.

46 Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:
— Ni'wa hã ma tô ĩ̱'uza hã ĩ̱wi upi. Ĩ̱waihu'u pese na, wa tô pese. Ãne, wa tô ĩ̱sina waihu'u. — Ãne te tãma tinha.
47 Tawamhã ma tô pi'õ hã sina wapa, Zezusihi mreme hã. Da te sa'rese ãna, sãmra õ di oto, pi'õ hã. Ãne ma tô sina waihu'u. Tawamhã rẽrẽ'ẽ sina, ma tô Zezusihi papara aime hi'rãtitõ. Danho'a te Zezusihi ma siwasu'u pese, ãne:
— Ĩ̱hâzé wa, wa ai'uza aiwi upi, ĩ̱pese da. Tawamhã awa'awi wa tô séptârâ. — Ãne te tãma siwasu'u.
48 Tawamhã Zezusi te tãma tinha:
— Ĩ̱hidiba, za te aipesezém na ĩ̱'umnhasi wa, ma tô aihâzé hã aima apa. Rowẽ na te za oto 're aimo. — Ãne, Zezusi ma tô tãma tinha.
49 Tawamhã pi'õi ma, te te rowasu'u ré, ma tô ãma wi, aibâ hã. Zairuhu u, ma wi. Ĩsõrõwa hawi, ma ĩtẽme wi, rowahutuzéb ãma 're da'anhimi'rui mono 'wai u hã. Tawamhã te Zairuhu ma rowasu'u aibâ hã, ãne:
— Ai'ra hã ma tô aiwi dârâ, azaruture hã. Rowahutu'wai wi, ro'wa'ré õ'umnhasite, simiromhuri nherẽ. — Ãne te tãma tinha.
50 Tawamhã Zezusi ma tô sina wapa. Taha wa, te Zairuhu ma tinha:
— Ai'ra wasu'u ma, aipahi tõ. Ĩ̱wétési asina ĩ̱'umnhasi, te aipawaptob da. Ĩ̱wétési ĩ̱'umnhasi wamhã, rowẽ na te za oto aima 're sãmra. — Ãne te Zezusi hã tãma tinha.
51 Tawamhã Zezusi hã Zairuhu nhorõwa u oto wisi wamhã, ma tô pisutu za'ra, Pedru norĩ si ĩsiré sisisi da, Zuwã hã duré Ti'adu hã, azaruture mama norĩ siré hã.
52 Tame da'ahâ na te ãma ta'ry'ry ni, dapẽ'ẽzé te. Taha wa, te Zezusi hã dama tinha, ãne:
— Ãma ai'ry'ry wa'aba õ di za. Azaruture hã dâ'â õ di. Taré te nhono. — Ãne te dama tinha.
53 Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra ni:
— Oro taré sõtõ za, te pẽ'ẽzani ãna nomro. — Ãne te tãma nharĩ za'ra ni. Ĩdâ'âzém na, ma tô waihu'u za'ra ni. Taha wa, ma tô ãne tãma nharĩ za'ra ni.
54 Tazahã, te te damreme 'madâ'â õ di, Zezusi hã. Ma tô pa'â. Mreme 'rãihâ na, te tãma tinha, ãne:
— Azaruture, aiwahutu. — Ãne te tãma tinha.
55 Tawamhã ma tô apâ pẽ'ẽ waze, awa'awi. Hâiwi te oto za. Taha wa, mram na te wada'uri zahuré, te te tãma a zahuré da, ĩmama norĩ hã.
56 Taha wa, ĩ'ra apâ hâiwa'utu wa, ma tô ãma titob'uzu zahuré, ĩmama norĩ hã, timro me. Taha wa, tãma rowẽ zahuré di. Tane nherẽ, te ĩ'ra na sadawa uwati zahuré, te te dama rowasu'u zahuré tõ da a'â.

9

Zezusi hã, aibâ norĩ te te datẽme ĩsatõrĩ za'ra zé wasu'u
Mateusi 10.5-15; Marcusi 6.6-13

1 Tawamhã Zezusi hã ma tô sitẽme sô tihârâ za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ zô, aibâ norĩ hã 12 na ĩhâiba za'ra hã zô. Tawamhã ma tô tãma pisutu za'ra, waihu'u pese na 're nomro mono da, wa'uburé norĩ hã te te dama 're sãmra za'ra mono da, duré ĩhâzé ré norĩ hã te te 're pese za'ra mono da, ĩsadawa para.
2 Tawamhã ma tô duré satõrĩ za'ra, ĩwasu'uwẽ na te te 're dapo're pu'u za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na. Taha wasu'u na te te 're dapo're pu'u za'ra mono da, ma tô satõrĩ za'ra. Duré te te 're dapese za'ra mono da, ma tô datẽme satõrĩ za'ra.
3 Ãne te tãma roti za'ra:
— Ai'ubana te za 're anomro aba mo. Marĩ hã asiré 're 'wasari aba mono õ di za, asiwazusizé hã, duré romramizé hã. Marĩ hã 'wasari aba õ di za, mra hã, duré rob'uiprazé hã, duré ai'uzazé hã, asõ'utu'u wa'wa hã. Datẽme 're aihutu aba mono wapsi, ãté 're aihutu aba mono wi, te za da te 're asawi za'ra wa'wa.
4 Tawamhã asô ĩhârâ 'rata aba nhorõwa ãma si, te za 're ai'ubumroi wa'aba mo, 're aiwairébé aba mono õ ré.
5 Datẽme 're aihutu aba mono wamhã, ãté asô 're datob'uzu za'ra wa'aba mono õ di za. Tawamhã dahawi te za 're aiwairébé aba mo, darob amoi u. Dahawi 're aiwairébé aba mono wamhã, aipara'uza zapru hã te za 're ĩtata'a za'ra wa'aba mo, ti'ai u 're rere'e mono da, dawaséte ma ropibuma, asimirowasu'u na, da te dasiwi 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono wa. — Ãne ma tô tãma roti za'ra, Zezusi hã.

6 Tawamhã te oto datẽme ai'aba'ré, 'ri wa'õtõ mono bâ. Daro mono bâ, ma tô ĩwasu'uwẽ
na te te 're dapo're pu'u za'ra, Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ hã. Ma tô duré te te 're
dapese za'ra.

Apito Erodi hã, Zezusihi ãma te te ĩrosa'ratazé wasu'u
Mateusi 14.1-12; Marcusi 6.14-29

7 Tawamhã apito Erodi hã, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma da'madâ'â'wa hã
ma tô Zezusihi wasu'u hã wapa. Ãne ma tô ni'wam norĩ hã ãma rosa'rata za'ra, Zezusihi
ãma hã:
— Ãté Zuwã Batita apâ ĩhâiwa'udu.
8-9 Ãté Eriasi apâ we ĩmorĩ. Ãté 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, duréi
pese ĩdâ, apâ ĩhâiwa'udu. — Ãne ma tô Zezusihi ãma romnomri za'ra ni. Tawamhã Erodi
te tinha:
— Wa hã te waihu'u õ di. Ãté ni'wa hã. Wa hã, Zuwã hã wa tô dama ti'ru, da te 'rã
nhizâri da. Tâibâ Zuwã hã. E 'wa hã bété ĩwasu'u hã, te ĩwapari hã. Te sabu neza. — Ãne
te tinha, Erodi hã.

Zezusi, dasa na te te ĩdapawaptobzé wasu'u
Mateusi 14.13-21; Marcusi 6.30-44; Zuwã 6.1-14

10 Tawamhã ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô aihutu apâ, Zezusihi u, ĩsadawa para
datẽme ĩsi'aba'ré norĩ hã. Sihutu wamhã, ma tô tãma siwasu'u za'ra, te te 're ĩdapawaptob
za'ra mono zém na. Zezusi hã te oto te te simro siré, Besada na 'ri nhisi u, hâiba pisutu.
11 Tazahã ma tô ĩwasu'u hã wapari za'ra ni. Taha wa, da'ahâ na te ĩsarina ai'aba'ré ni.
Ĩtẽme dasihutu wamhã, uburé ma tô dazawi, Zezusi hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'ãma
're ĩsib'a'uwẽ mono zém na, te dama rowasu'u, Zezusi hã. Duré, ĩhâzé ré norĩ hã ma tô
pese za'ra.
12 Ãne ré, ma tô tihâiwahâ. Taha wa, ma ĩtẽme ubumro, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã,
12 na ĩhâiba za'ra hã, te te tãma nharĩ za'ra da, ãne:
— Ãmemhã robaba di, 'ri hã. Õhõta romhuture di, 'ri wa'õtõ u hã. Duré, re na 'ri
ĩsimasa mono u hã, romhuture di. Ma'ãpé tamomo dazatõrĩ za'ra na, dasa hã da te huri
da, danhotõ za'ra da zama. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.
13 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:
— Mare di. A norĩ wa'wa hã te za dama ĩ'a za'ra wa'wa, dasaihuri da. — Ãne te tãma
nharĩ za'ra.
Taha wa, te asa tãma nharĩ za'ra:
— Wasazé hã syryre di. Ĩ'u'ẽtẽ wapu hã 5 na si, ĩhâiba hã. Duré pe'a hã maparanere. E
da'ahâ uptabi nherẽ, wa za tawamhã ai'aba'ré ni, dasazé hã wa te dama uipra za'ra da.
— Ãne te tãma nharĩ za'ra, tame da'ahâ uptabi na, dasimasa wa.
14 Aibâ norĩ hã 5 miu na ĩhâiba za'ra hã te aimasa. Zezusi hã te duré asa tãma nharĩ
za'ra:
— Ma'ãpé, dama roti za'ra wa'aba, 50 na si dasi'ubumroi mono da, da'upsãtã pese na.
— Ãne te tãma nharĩ za'ra.
15 Tawamhã te dama nharĩ za'ra, 50 na si dasi'ubumroi mono da, da'upsãtã pese na.
16 Tawamhã ĩ'u'ẽtẽ wapu hã ma oto waibu Zezusi hã, 5 na ĩhâiba hã. Pe'a ma duré timra.
Hâiwa u te ĩré rob'madâ, timama ãma wata da, sõpru wa. Taha pari, ma tô te te wẽ'ẽ, ĩ'u'ẽtẽ
wapu hã. Pe'a zama, ma tô te te wẽ'ẽ. Ma tô te te sõmri oto, tisiré 're ĩnomro mono norĩ
ma, te te dama sõmri mono da.
17 Tawamhã dasa hã aihĩni ma tô huri ni. Ma tô da te 'mahâpãrĩ. Da te 'mahâpãrĩ mono
parip si, ma tô si'õtõ wa, te te apâ ubumro za'ra, danho'rada hã, Zezusihi siré 're ĩnomro
mono norĩ hã. Si'õno hã ahâ di, danho'rata ré hã, 12 na ĩhâiba hã.

Pedru hã Zezusi, Danho'reptui'wa na te te ĩwasu'uzé wasu'u
Mateusi 16.13-28; Marcusi 8.27–9.1

18 Tawamhã Zezusi hã bâtâ na te nhamra danhiti, mreme da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
ma. Aibâ norĩ hã te ĩ'rata asimro, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Timama ma, mreme pari,
te sadanharĩ za'ra tisiré norĩ hã, ãne:
— E niha ma tô dasima ĩwasu'u za'ra ni. E 'wa hã wa hã, wa 're mo. — Ãne te sadanharĩ
za'ra.
19 Taha wa, te asa tãma nharĩ za'ra:
— Aiwasu'u hã, ahâ di. A hã, u, Zuwã Batita, apâ aihâiwa'udu. A hã, u, Eriasi apâ we
aimorĩ. A hã, u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, duréi pese atâ, apâ

aihâiwa'udu. Ãne, wa tô aiwasu'u hã wapari za'ra ni. — Ãne te Zezusihi ma rowasu'u za'ra.

20 Tawamhã Zezusi te duré sadanharĩ za'ra, ãne:

— A norĩ wa'wa hã bété, e niha ma tô asima 're ĩ̱wasu'u za'ra wa'aba mo. — Ãne te sadanharĩ za'ra.

Taha wa, te Pedru hã tãma tinha, ãne:

— A hã Danho'reptui'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aipisudu. — Ãne te tãma tinha.

21 Tawamhã Zezusi te sadawa uwati za'ra, te te a'â dama wasu'u tõ za'ra da, Danho'reptui'wa na.

22 Taha wa, te tãma siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo hã, wa za robzépata za'ẽtẽ. Dama roti'wa norĩ hã te za siwi ĩ̱wẽ'õ za'ra. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ hã, te za siwi ĩ̱wẽ'õ za'ra, sasedoti ĩpire norĩ hã. Rowahutu'wa norĩ zama, te za siwi ĩ̱wẽ'õ za'ra. Taha wa, te za dasiwi ĩ̱wĩrĩ ni. Tawamhã bâdâ maparane ĩ̱ãma si'utõrĩ õ ré, wa za hâiwa'udu apâ. — Ãne te tãma siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

23 Tawamhã te uburé oto dama tinha, ãne:

— Ni'wam norĩ hã ĩ̱siré 're nomro u'âsi mono da, te te sima 're ĩ̱wẽ za'ra mono wamhã, tihâimanazém na te te 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Awẽ sidâpâsi, tiza'ozéb ré, ĩ̱zarina 're ĩnomro mono ne, da te dasiwi uprosi da nherẽ, te za ĩ̱siré 're nomro.

24 Ni'wam norĩ hã tihâimanazé te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowẽ ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ĩ̱zarina 're nomro mono da, tihâimanazé te te sima 're sawi za'ra mono õ wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowẽ hã.

25 Ãté ni'wa hã te za tinhibro hã te te sima 're a'ubumroi pese, sibrob ahâ uptabi da. Tawamhã te za oto dârâ. Ti'ab ré sibrob ahâ nherẽ, e tãma 're rowẽ mono di za, rowẽ ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina uwaimrami õ wamhã. Mare di. Tãma 're rowẽ mono õ di za.

26 Ni'wam norĩ hã dapipa te, ĩ̱zazei'wa na, duré ĩ̱mreme 'madâ'â pese 'wa na, ãté dama 're siwasu'u za'ra mono õ di za, 're siséb za'ra mono õ'umnhasite. Ãté te za dawi 're si'udâ za'ra, ĩ̱zazei'õ'wa newa. Nimahã na, wa hã ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo hã wa za wei mo apâ, ĩ̱hâiba na hã rowa'a za'ẽtẽ na. Ĩ̱mama hã rowa'a ré, te 're hâimana u'âsi. Hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ zama te duré ĩré 're hâimana u'âsi za'ra, hâimana wẽ na. Tane duré wa hã, wa za duré rowa'a za'ẽtẽ ré wei mo apâ. Tawamhã, apâ we ĩ̱morĩ wapsi, ĩ̱'udâ'wa norĩ hã ĩ̱zazei'wa na te sisi za'ra õ di za, ta norĩ hã.

27 Tô sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Aihĩni õ nherẽ, ai'matâ'â aba õ ré, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé hã ãma ĩ'madâ'â za'ra wa'wa. — Ãne ma tô dama waihu'u, Zezusi hã.

Ẽtẽ 'rãihâ ãma, Zezusihi hâiba na rowa'a za'ẽtẽ wasu'u
Mateusi 17.1-13; Marcusi 9.2-13

28 Romhuri hã misi ãma si'utõrĩ pari, ma tô Zezusi hã te te siré simro, Pedru norĩ hã Zuwã norĩ me, Ti'adu norĩ me, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, mreme da. Ẽtẽ 'rãihâ na, ma tô sai'uri za'ra.

29 Zezusi hã Timama ma, mreme ré hã, aimawi oto ĩ'ubu hã. Duré, ma tô ti'uza hâirã. Hâirã uptabi di, ĩ'uza hã. Ma ai'ubuzi.

30-31 Tawamhã aibâ hã maparane, ma tô ĩtẽme sihâi'ré zahuré, Mozési norĩ hã, Eriasihi me. Ĩhâiba na hã rowa'a sa'ẽtẽ zahuré di. Ta norĩ hã Zezusihi me, te sima rowasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩpisutuzéb zarina, za ĩdâ'âzém na Zeruzarẽ ãma.

32 Te te sima rowasu'u za'ra ré, te Pedru norĩ hã tinhotõ za'ra. Sõtõ pese za'ra di. Oto utu za'ra wamhã, ma tô Zezusi hã 'madâ'â za'ra. Ĩhâiba na hã rowa'a sa'ẽtẽ di. Aibâ norĩ zama ĩ'rata ĩsima'wara zama ma tô 'madâ'â za'ra.

33 Aibâ norĩ hã oto apâ tiwi neb zahuré wa za, te Pedru hã Zezusihi ma tinha, ãne:

— Rowahutu'wa, ãme wama rowẽ za'ra di. Si'ubdatõ, wa za aima 'ri za'ra wa'aba ni, aihâiba bâ wa'aba, ate da hã, duré Mozésihi te da hã, duré Eriasihi te da hã. — Ãne te tãma tinha, te te rosa'rata ãna, Pedru hã.

34 Tawamhã Zezusihi ma, te te nharĩ ré, ma hâiwa nhirõtõ'a za'ẽne hã we hâiba zuwa za'ra, Zezusi norĩ hã. Taha wa, ma tãma tipahi za'ra.

35 Hâiwa nhirõtõ hawi, te we 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Ã hã ĩ̱'ra, te ĩpisudu. Ma'ãpé ĩsimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono za. — Ãne te we tãma nharĩ za'ra, Pedru norĩ ma.

36 We tãma mreme pari wamhã, siwaprosi te oto za, Zezusi hã. Ari'iwi te a'â tihâimana za'ra, mreme ãna, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Ni'wai ma, te te rowasu'u za'ra õ di a'â, te te ĩ'madâ'â za'ra zém na hã.

Zezusi hã, ai'reputu ma, wa'uburé te te ĩmezé wasu'u
Mateusi 17.14-20; Marcusi 9.14-29

37 Tawamhã awẽpsi ma tô ẽtẽ 'rãihâ hawi si'ra za'ra, Zezusi norĩ hã. Taha wa, da'ahâ na ma tô danhopẽtẽ za'ra, Zezusihi u ĩdasi'aba'ré hã.
38 Aibâ hã dawa'wa ĩsa hã ma tô 'mahâ, ãne:
— Rowahutu'wa, ḭ̃'ra ma, wa aiwi rowaptẽ, ḭ̃ma pese da. Ḭ̃'ra misire hã, ai'repudu.
39 Wa'uburé hã te za upi. Te te upi wamhã, te za tizadari, ḭ̃'ra hã. Te za sitete. Te za sadaiproi watobro. Te te 're u'a u'âsi. Te te sazâri õ di. Õne u'â.
40 Asiré 're ĩnomro mono norĩ ma, wa tô aré tãma 'ru za'ra, wa'uburé te te tãma me za'ra da. Tazahã, te te tãma mei waihu'u za'ra õ di. — Ãne te Zezusihi ma rowasu'u, ĩmama hã.
41 Tawamhã te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:
— E niha bété, ai'rata 're ḭ̃nhamra u'âsi aba mono nherẽ, asina 're ḭ̃'umnhasi za'ra wa'aba mono õ di, te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã. E niha te aiwasété na si 're anomro aba mo. E ḭ̃pẽ'ẽzé u'âsi, wa za ai'rata 're ḭ̃morĩ 'wa, 're ḭ̃'umnhasi za'ra wa'aba mono õ wa. — Ãne te tãma nharĩ za'ra. Taha wa, te aibâ ma tinha, ãne:
— We ḭ̃tẽme saprõni pé, ai'ra hã.
42 Tawamhã te te ĩtẽme saprõni ré, ma tô wa'uburé hã 'marõwĩ. Te sitete. Taha wa, te Zezusi hã tãma rob'ru, ai'reputu hawi watobro da. Taha wa, ma ĩhawi watobro. Rowẽ na te oto 're sãmra, ai'repudu hã. Taha wa, te Zezusi hã ĩmama ma tinha, ãne:
— Ãhãta ai'ra hã. Tãma rowẽ di oto. — Ãne ma tô ĩmama ma waihu'u, Zezusi hã.
43 Taha wa, ma ãma tatob'uzu za'ra ni, waihu'u pese uptabi wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
Zezusi te te 're ĩda'apese mono zém na, ãma datob'uzu za'ra ré, te tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma Zezusi hã tinha, ãne:
44 — Wa za aima ḭ̃siwasu'u za'ra wa'wa. Aima ḭ̃siwasu'u za'ra wa'aba zém na, aipo're si'âri za'ra wa'aba õ di za. Wa hã ti'ai ãma dasiré ḭ̃podo hã te za dasima ḭ̃hâiba nhomri ni. — Ãne te tãma siwasu'u za'ra.
45 Tane nherẽ, te te siwi waihu'u za'ra õ di, te te sina ĩrowasu'uzém na hã. Ma tô tiwi sawi za'ra Zezusi hã, te te waihu'u pese za'ra tõ da a'â, te te sina ĩrowasu'uzé hã. Taha wa, te te sina ĩrowasu'uzé ma, pahi za'ra wa, te te siwi sadanharĩ za'ra õ di, ãma. Taha wa, te ari'iwi ai'ubumro.

Dama ḭ̃pire wasu'u
Mateusi 18.1-5; Marcusi 9.33-37

46 Tawamhã sima ĩ'maipire zô sõpré wa, ãma sisaze za'ra õ wa, te timreme na 'râwi si'wapé za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã.
47 Ĩsimirosa'rada hã ma tô waihu'u za'ra, Zezusi hã. Taha wa, ma tô ai'uté hã sisababa tisã.
48 Te duré tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Ni'wam norĩ hã te te 're ḭ̃zawi pese za'ra mono wa, ai'uté zô 're tob'uzu za'ra mono wamhã, ta norĩ u'âbâ te duré ḭ̃zô 're tob'uzu za'ra. Tawamhã, e ḭ̃zô si te 're tob'uzu za'ra. Mare di. We ḭ̃zatõrĩ'wa zô zama te duré sô 're tob'uzu za'ra. Dama ĩwapu norĩ hã 're sawi pese za'ra wa'aba mono wamhã, asima ai'maipire zô asõpré wa'aba ãna, wa za aipire na te 're ai'awaihu'u 'wa. — Ãne, Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Zezusihi wẽ'wa norĩ wasu'u
Marcusi 9.38-41

49 Tawamhã Zuwã hã te tinha, ãne:
— Rowahutu'wa, aibâ, wa tô 'madâ'â za'ra ni, asisi na wa'uburé ma, te te 're ĩrob'rui mono hã, dama 're wairébé mono da. Taha wa, ma tô dama 're wairébé. Õ hã, wasiré 're morĩ õ di. Taha wa, wa tô tiwi sawi za'ra ni, asisi na wa'uburé ma, te te 're arob'ru tõ mono da, wasiré 're morĩ õ wa. — Ãne te Zezusihi ma siwasu'u, Zuwã hã.
50 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra, Zuwã norĩ ma:
— Tiwi sawi za'ra wa'aba õ di za, ĩsimiromhuri hã. Ãté ni'wa hã te te 're aiwasu'u wasété za'ra wa'aba mono õ di za. Tane wamhã, aiwẽ wa'aba 'wa na, te za ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, aibâ hã aiwẽ wa'aba 'wa, 're morĩ nherẽ, tiwi sawi za'ra wa'aba õ di za, ĩsimiromhuri hã. — Ãne, Zezusi te tãma roti za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Samaritanu norĩ hã, Zezusihi zô ĩtob'uzu za'ra õ zé wasu'u

51 Zezusi hã hâiwa u za ĩmorĩzé hã romhuture wa, ma tô sina roti, Zeruzarẽ u morĩ da.
52 Taha wa, ma tô aibâ norĩ hã sisõwa satõrĩ za'ra, ĩsãmrazéb da hã, te te sô 'maipisutu za'ra da. Si'aba'réi wamhã, ma tô aihutu, 'ri wa'õtõ u. Samaritanu norĩ rob ãma, 'ri wa'õno hã.
53 Sihutu wamhã, sô tob'uzu za'ra õ di, samaritanu norĩ hã. Zeruzarẽ u, za morĩ wa, te te sima wẽ za'ra õ di, ĩ'rata sãmra za'ra da, Zezusi hã.
54 Tawamhã samaritanu norĩ wasu'u, ma tô wapari zahuré, Ti'adu norĩ hã, Zuwãhã me. Ĩwasu'u hã te te wapari zahuré wamhã, te Zezusi 'mahârâ zahuré, ãne:
— E aima wẽ di, unhama zô wahârâ da, hâiwa hawi we te te da'uprosi da. — Ãne te 'mahârâ zahuré.
55 Taha wa, ma Zezusi hã ĩtẽme aipi'ra zahuré. Ĩmreme hã ma tô tiwi sisisi zahuré.
56 Taha pari, ma tô ai'aba'ré, 'ri wa'õtõ hâiba amoi u.

Zezusi te te dama ĩrotizé wasu'u, sena na ĩsiré 're danomro mono da
Mateusi 8.18-22

57 Tawamhã bâdâdi na si'aba'réi ré, te aibâ hã Zezusihi ma tinha, ãne:
— Nimomo 're aimorĩ wamhã, asiré, wa za 're mo. — Ãne te Zezusihi ma tinha.
58 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:
— Wapsã wawẽre hã, ab're 're ĩsõrõwa hã. Si norĩ hã te duré tizasi hã te te sima 're 'manharĩ za'ra, tinhorõwa da hã. Tanei õ di wa hã, ti'ai ãma dasiré ḭ̃podo hã. Marĩ ḭ̃ma hâimana õ di, 're ḭ̃wa'utu mono zéb da hã. Hâiwi si wa datẽme 're morĩ u'â. — Ãne, Zezusi ma tô tãma siwasu'u.
59 Tawamhã Zezusi te aibâ hâiba amo 'mahâ, ĩsiré morĩ da. Taha wa, te asa tãma tinha:
— Apito, a'â apâ ḭ̃morĩ, nimahã bâtâ na ḭ̃mama hã ḭ̃wi dâ'â wa, ḭ̃sisa'u te ãma ti'a da. — Ãne te sina 'mahâ.
60 Tane nherẽ, te aibâ ma tinha asa:
— Ĩdâ'â norĩ hã te za tisiré ĩdâ'â norĩ ãma, te te 're ti'a za'ra. A hã te za datẽme 're aimo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na, 're da'apo're pu'u mono da. — Ãne te aibâ ma tinha.
61 Aibâ hâiba amo hã te duré Zezusi 'mahâ, ãne:
— Wa hã wa za asiré 're mo. A'â ḭ̃sisãnawã norĩ, te sawi za'ra, ḭ̃sisa'u. — Ãne te Zezusihi ma tinha.
62 Taha wa, ma tô tãma ãma romnhimiré'é Zezusi hã, ãne:
— Ãté ni'wa hã te za romhuri na sãna'rata, ti'a te te hâibâdâ da. Siwa'rãmi te te nasi 'madâ'â wamhã, tinhib'apito ma, romhuri'wa da hã mare di. Tane duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na romhuri'wa da hã mare di, misi, da te 're pisutu za'ra mono õ wa. — Ãne ma tô aibâ ma waihu'u, Zezusi hã.

10

Aibâ ahâ na, Zezusi te te datẽme ĩsatõrĩ za'ra zé wasu'u

1 Taha pari, ma tô Zezusi hã aibâ ahâ na pisutu za'ra, ĩsõwa datẽme 're nomro mono da, 72 na aibâ norĩ hâiba za'ra hã. Maparane si, ma tô te te apisutu, 'ri wa'õtõ mono bâ ĩwana te te datẽme ropéi mono da, za datẽme ĩmorĩzé wana, datẽme si'aba'ré da.
2 Taha wa, si'aba'réi õ ré, te tãma romnhimiré'é za'ra, ãne:
— Amnho hã sa'ẽtẽ na 're simi'wara mono wamhã, duré romhuri'wa norĩ hã umrore wamhã, te za buru tede'wai wi waptẽrẽ za'ra, sada dasitob da. Tane a norĩ wa'wa hã ai'umrore wa'aba wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi 're ĩrowaptẽrẽ za'ra wa'aba mo, te te 're da'apisutu mono da, ĩsadawa wasu'u'wa da hã.
3 Te za oto datẽme 're ĩropéi wa'aba mo. Pone'ẽrebâ 'ra, robzahi wa'wa u 're ĩsisisi mono ne, wa za datẽme asatõrĩ za'ra wa'wa, datẽme 're ropéi wa'aba mono da oto.
4 Marĩ hã asiré 're 'wasari aba mono õ di za, ro'wapézé hã, duré rob'uiprazé nhemezé hã, duré aipara'uza hã. Duré, 're asimizahâri za'ra wa'aba mono õ di za, bâdâdi wa, 're dazawi za'ra wa'aba mono da.
5 Duré, danhorõwa u 're aihutu aba mono wamhã, te za a'â 're ĩdazawi za'ra wa'aba mo, rowẽ na 're dahâimana za'ra mono da.
6 Simizawi pese wamhã, 'ri tede'wa hã rowẽ na te za 're hâimana. Mreme wasété wamhã, rowẽ na 're hâimana mono õ di za.
7 Datẽme 're aihutu aba mono wamhã, 'ri baba 're anomro aba mono õ di za. 'Re aihutu aba mono zéb ãma si, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tame te za danhipi hã da te aima 're ĩsõmri za'ra wa'aba mono na 're asaihuri aba mo. Tame te za duré 're ĩ'âhuri aba

mo. Romhuri'wa pawa'â hã tãma 're ĩwairébé mono ne, te za taré asa hã da te aima 're sõmri za'ra wa'wa, wa'âbâ ãna asimirowasu'u wa'rãmi wa'aba.
8 — Datẽme 're aihutu aba mono wamhã, ãté 're aihutu aba mono wi, te za da te 're asawi za'ra wa'wa. Duré danhipi, da te aima 're ĩsõmri za'ra wa'aba mono na te za 're asaihuri aba mo.
9 Tame 're ai'ubumroi wa'aba mono ré, te za 're ĩdapese za'ra wa'aba mo. Duré te za ãne dama 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo: “Ãhãna bâdâ hã ma tô oto ĩwa waptãrã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb da hã.” Ãne te za dama 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo.
10-11 Datẽme 're aihutu aba mono wamhã, da te 're asawi za'ra wa'aba mono õ di za ãté. Taha wa, te za dahawi 're aiwairébé aba mo. Dahawi 're aiwairébé aba mono õ ré, te za dama 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo, ãne: “Wanhimirowasu'u na, ma tô asiwi ĩwawẽ'õ za'ra wa'wa. Taha wa, wa za wapara zapru hã wamirĩ za'ra ni, rere'e da, ti'a hã, aiwasété na ãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Ãhãna bâdâ hã ma tô oto ĩwa waptãrã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb da hã. Ãne na, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa.” Ãne te za aiwẽ'õ'wa norĩ wa'aba ma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo. — Ãne te tãma roti za'ra, Zezusi hã.
12 Ma duré tãma waihu'u za'ra, ãne:
— Niwapsi, aiwẽ'õ'wa norĩ wa'aba ma hã, 're robze za'ra mono õ di za. Niwapsi bâdâ hã ĩwa ĩwaptã'ãzém na, te za dazô nhamra, marĩ, da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na, te te 're da'awaihu'u mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Sodoma ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ ma, te te ĩrob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za tô aiwẽ'õ'wa norĩ wa'aba ma, te te tãma 're arob'manharĩ za'ẽtẽ. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Zezusihi wẽ'õ'wa norĩ wasu'u
Mateusi 11.20-27

13 Tinhimiroti na ma tô duré ãne ãma uzusi, Zezusi hã:
— Corazi na 'ri wa'õtõ nhisi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za, Besada na 'ri wa'õtõ nhisi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma zama. Marĩ, dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã asõ'a za'ra wa'aba, te 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono ne, Tiru ãma 'ri nho'õmo ãma, duré Sido ãma 'ri nho'õmo ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ nho'a, te dama 're ab'manharĩ mono 'wa'âhã, duréi te aré ta norĩ hã 're sipizari za'ra, tiwasété wi. Tiwasété wi 're ĩsipizari za'ra mono zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da, te aré 'ru'a hã ti'rã ãma te te 're sa'wari za'ra. Te duré aré sa'u ĩhâiro na 're si'uza za'ra.
14 Tane nherẽ, tanei õ di, a norĩ wa'wa hã. Niwapsi 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã, Tiru ãma duré Sido ãma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ma, te te ĩrob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za te te 're aihâ za'ra za'ẽtẽ za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
15 Capana'u ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, e danhipai u aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ma tô asina 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. Ropipa u si, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're asãmra 'wa. — Ãne Zezusi ma tô tãma nharĩ za'ra, da'ãma pẽ'ẽzé uptabi wa.
16 Tawamhã te tãma nharĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, ãne:
— Ni'wam norĩ hã ĩẓadawa wasu'u na, te te 're aiwapari pese za'ra wa'aba mono wamhã, ĩm̄reme 'madâ'â pese 'wa na, wa za ta norĩ hã te ĩs̱ina 're awaihu'u. Duré ni'wam norĩ hã ĩẓadawa wasu'u na te te 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono wamhã, ĩẓwẽ'õ'wa na, wa za duré ta norĩ hã ĩs̱ina te 're awaihu'u. We ĩẓatõrĩ'wai wẽ'õ'wa na zama, wa za ta norĩ hã te ĩs̱ina 're awaihu'u. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, Zezusi hã.

Aibâ norĩ, Zezusihi u apâ ĩsihutuzé wasu'u

17 Tawamhã datẽme 're nomro mono pari, ma tô apâ aihutu ĩtẽme, aibâ norĩ hã, 72 na ĩhâiba za'ra hã. Tãma rowẽ za'ra wa, toi uptabi za'ra di. Taha wa, te ãne siwasu'u za'ra, Zezusihi ma:
— Wanhib'apito, asisi na, wa tô wa'uburé ma, wa te 're rob'ru za'ra, dahawi 're wairébé mono da. Taha wa, ma tô te te 're wawapari za'ra, ta norĩ hã. — Ãne te tãma siwasu'u za'ra.
18 Taha wa, ma tô Zezusi hã asa tãma waihu'u za'ra, ãne:
— Tane tô. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Satanasi hã wa'rui'wa hã hâiwa hawi time. Waptã'ã wamhã, wa tô 'madâ. Wara sina, ma waptãrã, tãiwapsa'a ne.

19 Ĩwapari pese za'ra wa'aba. Wa tô aima waihu'u za'ra wa'wa, ĩzadawa para, wahi norĩ
hã duré apa'apa 'wa nhi'oto norĩ hã, aipara na 're simroi wa'aba mono da. Wa'rui'wa hã
dama siptete nherẽ, te za asiptete sina tiwi 're anomro aba mo. Tawamhã te te 're aihõsi
za'ra wa'aba mono õ di za, wa'rui'wa hã. Niha te te aima 're rob'manharĩ za'ra wa'aba
mono õ di za.
20 Asimirob'ru zarina wa'aba, wa'uburé hã dama 're wairébé mono wa, ma tô 're ato
za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, taha nhipai u te za 're ato uptabi za'ra wa'aba mo, asisi hã
hâiwa ãma 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, asisi ui'éré za'ra wa'wa hã. — Ãne ma tô
Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.
21 Tame 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina, te 're to, Zezusi
hã. Toi uptabi di oto. Taha wa, te Timama ma tinha, ãne:
— Ĩmama, a hã Danhib'apito uptabi, hâiwa ãma zama, ti'ai ãma zama. Ã norĩ hã marĩ te
te waihu'u za'ẽtẽ za'ra õ di. Tane nherẽ, ma tô marĩ ĩwẽ hã tãma ĩwaihu'u za'ra. Rowaihu'u
pese 'wa norĩ ma hã, marĩ hã ĩwẽ hã tãma waihu'u za'ra õ di. Tane tô, Ĩmama. Asima
ĩwẽzéb uwaibaba, ma tô ã norĩ ma si a'â ĩwaihu'u za'ra, marĩ ĩwẽ hã. Taha wa, wa ai'ãma
ĩwata, asõpru wa. — Ãne te Timama ma tinha, Zezusi hã.
22 Te duré tãma nharĩ za'ra, aibâ norĩ ma:
— Ĩmama ma tô ĩma waihu'u, uburé 're ĩhâimana mono zé hã. Ni'wam norĩ hã si'uihâ
na te te 're ĩwaihu'u za'ra mono õ di, 're ĩhâimana mono zém na hã. Ĩmama si ma tô ti'ra na
ĩwaihu'u pese, 're ĩhâimana mono zém na hã. Duré dasi'uihâ na Ĩmama, da te 're waihu'u
za'ra mono õ di za. Ĩwétési wa tô Ĩmama hã waihu'u pese, 're ĩhâimana mono zém na hã.
Te ĩsima 're ĩ'awẽ mono zéb uwaibaba si, wa za ni'wam norĩ ma, te 're awaihu'u, ta norĩ
zama Ĩmama hã te te waihu'u za'ra da, 're ĩhâimana mono zém na. — Ãne ma tô tãma
waihu'u za'ra, Zezusi hã.
23-24 Taha pari, ma tô aipi'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ u, siwaprosi te te tãma rowasu'u
za'ra da. Taha wa, te ãne tãma nharĩ za'ra:
— A norĩ wa'wa hã aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di. Atõmo na ma tô 're ĩ'madâ'â
za'ra wa'aba mo, te dama 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono zé hã. Aiwana wa'aba, ma tô da'ahâ na
're dasi'ubumro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã, danhib'apito norĩ
zama. Ta norĩ hã ma tô aré te te sima 're wẽ za'ra, te te 're 'madâ'â za'ra mono da, 're
ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mono zé hã. Ma tô duré te te sima 're wẽ za'ra, te te 're wapari za'ra
mono da, 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zé hã. Taha wa, a norĩ wa'aba ma si, 're rowẽ
za'ra wa'aba mono di. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Samaritanu 're ĩmorĩ wẽ wasu'u

25 Tame ma tô aibâ hã wahudu hâiwi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na dama
rowahutu'wa hã. Zezusi te te ĩroti na te te pibu da, ma tô ãne 'mahâ:
— Rowahutu'wa, e marĩ, wa za te 're ab'manharĩ ĩwẽ hã, 're ĩhâimana u'âsi mono zéb
da hã, te ĩsina uwaimrami da hã, hâiwa ãma. — Ãne te 'mahâ.
26 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:
— E niha 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na, ĩwasu'u na rob'ui'éré hã. E niha
asimirosa'rada hã, ãma. — Ãne te sadanha.
27 Taha wa, ma tô aibâ hã ãma sada'â asa:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Asib'apito za'ra wa'wa hã 're morĩ wa, te za asiwi 're ĩsawi
pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te za ĩsimiroti na ãma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba
mo. Taha zarina, te za duré asimi'ẽ na tãma 're ĩromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo. Te za duré
're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo, uburé. Marĩ ĩwẽ zô asima 're asõpré wa'aba mono ne, te
za duré uburé dama zama sô 're asõpré wa'aba mo, ĩwẽ zô. Ãne ĩsimiroti na rob'ui'éré hã.
— Ãne ma tô aibâ hã Zezusihi ma rob'rãzarõtõ.
28 Taha wa, te Zezusi hã asa duré tãma tinha:
— Tane tô. Ĩ'uwaibaba ma tô ĩma ĩwaihu. Tawamhã, taha zarina 're aihâimana mono
wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata te za 're aihâimana u'âsi mo, hâiwa ãma. — Ãne te
aibâ ma tinha.
29 Aibâ hã, uburé te te 're da'azawi pese mono õ di. Taha wa, te asa Zezusihi ma tinha:
— E 'wam norĩ hã wa za wa te 're sawi pese za'ra. — Ãne te Zezusihi ma tinha.
30 Taha wa, te Zezusi hã tãma romnhimiré'é, ãne:
— Aibâ hã ma tô si'ra Zeruzarẽ hawi, Zerico u morĩ da. Tawamhã morĩ ré, ma tô sô
wairé, ĩsipsaihuri norĩ hã. Ĩ'uza, ma tô tiwi sani za'ra. Te te siwi 're pré'é. Te aré oto siwi
tĩwĩ. Te te siwi 're pré'é mono pari, te oto ai'aba'ré.
31 Tawamhã ĩsa'u za'ra si te sasedoti hã mo duré, da te ĩ'u'iti wa'wai baba, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa hã. Aibâ hã te te sãmri wamhã, bâdâdi zada'ré niwĩ,
te timorĩ waré, ĩsiti.

32 Tawamhã aibâ ĩhâiba amo hã te duré ĩwa'wai baba mo, Réwihi nhihudu hã, sasedoti
norĩ pawapto'wa hã. Aibâ te te 'madâ'â wamhã, te duré bâdâdi zada'ré niwĩ mo, ĩsiti.
33 Tawamhã te duré aibâ hâiba amo hã ĩwa'wai baba mo, darob amoi u morĩ da. Ta
hã, samaritanu. Ta hã ma tô 'madâ, aibâ ĩhâzé ré hã. Te te 'madâ'â wamhã, ma tô ãma
tipẽ'ẽzé.
34 Taha wa, ma tô ĩtẽme mo. Ma tô 'wa're upsõ, rob'rãi wa'u ĩsé na. Taha pari, ma tô
'wa're u'ré, rob'rãi wa'u na, ĩwab ré na. Te te u'réi parimhã, ma tô 'wa're ubu. Taha pari,
ma tô tinhimizama ba nhisiwi tihi, 're ĩdanhimi'wara mono zéb u te te hiri da. Tame te
'madâ, a'â.
35 Tawamhã awẽmhã, rob'uiprazé hã ma tô 'ri tede'wai ma tisõ, maparane ĩsapotore
hã, ẽtẽ'ubuzi'a prata 'manharĩ hã. Te tãma tinha, ãne: “Ĩ̱zô 'madâ'â pese. Apâ we ĩ̱morĩ
wapsi, wa za aima wa'âbâ 'rãsutu, ĩwab õ wamhã, rob'uiprazé hã.” Ãne ma tô 'ri tede'wai
ma tinha, samaritanu hã. Ãne samaritanu wasu'u hã. — Ãne ma tô rowasu'u Zezusi hã,
rowahutu'wai ma.
36 Tawamhã Zezusi hã te oto aibâ hã ãma sadanha:
— Aibâ si'ubdatõ, ma tô siparabâsi aibâ wa'wai baba ai'aba'ré, da te aré ĩwĩrĩ wa'wai
baba. E 'wa hã ĩsawi pese 'wa, te 're mo. — Ãne te sadanha, Zezusi hã.
37 Taha wa, te asa tãma tinha:
— Aibâ pawapto'wa, ta hã ĩsawi pese 'wa. — Ãne te Zezusihi ma tinha.
Zezusi te duré asa tãma tinha:
— Tane tô. Mo oto aimorĩ, ĩsine 're aimorĩ da. — Ãne ma tô tãma waihu'u Zezusi hã,
rowahutu'wai ma.

Zezusi te te Mata norĩ ĩsabuzé wasu'u, Marizaha me

38 Tawamhã Zezusi norĩ hã te duré ai'aba'ré, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ me. 'Ri wa'õtõ
u, ma tô aihutu. Sihutu wamhã, ma tô pi'õ hã Zezusihi ma tinha, 'ri para u sisisi da, Mata
na pi'õ nhisi hã.
39 'Ri para u sisisi wamhã, ma tô Mariza hã Zezusihi 'rata nhamra, ti'a, ĩsimirowasu'u hã
te te wapari da. Mataha no, Mariza hã.
40 Mata hã si'wa'rutu di, 'ri paramhã romhuri hã ahâ wa. Taha wa, te Zezusihi u mo,
Mata hã. Ãne te tãma tinha:
— Ĩ̱no hã, ĩ̱ãma sapa'a õ di. Ĩ̱siwaprosi, wa romhu. Romhuri hã ahâ di. Ĩ̱'ãma aipẽ'ẽzé
wamhã, ma'ãpé we ĩ̱tẽme satõrĩ, te te ĩ̱pawaptob da. — Ãne Mata te Zezusihi ma tinha.
41 Taha wa, ma tô Wanhib'apito hã asa tãma tinha:
— Mata, marĩ hã ahâ wamhã, tô asi'wa'rutu di.
42 Marĩ hã misi ĩwẽ hã asima pisutu õ di. Ta hã ma tô Marizaha si sima pisutu. Taha
wa, ni'wa hã ĩwẽ hã te te tiwi âri õ di za, te te ĩwaparizé hã. — Ãne Zezusi ma tô Mataha
ma waihu'u.

11

'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're ĩdamreme zusi mono zéb da na, ãma ĩsisanhozé wasu'u Mateusi 6.5-15; 7.7-11

1 Tawamhã nimahã bâtâ na, te Zezusi hã nhamra, Timama ma, mreme da. Tãma mreme
pari, ma tô misi ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã 'mai'mahâ:
— Wanhib'apito, ma'ãpé wama waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're ĩwamreme zusi
mono zéb da hã, wa te waihu'u za'ra da. Zuwã hã tinhimi'ubumro norĩ ma, te te ĩwaihu'u
ne, te za wama ĩwaihu, wa te waihu'u za'ra da. — Ãne te tãma tinha.
2 Taha wa, ma tô Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:
— Ãne te za 're aimreme zusi aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma:
“Wamama, asisi wẽ na uburé da te 're aiwaihu'u za'ra mono da, wa aima da'ãma 're
ĩ̱mreme. Uburé da'ãma 're asib'a'uwẽ mono da, wa duré da'ãma 're ĩ̱mreme.
3 Awẽ sidâpâsi, wei wama 're anhomri mono, wasa hã ãma 're ĩwasaihuri mono zéb da hã.
4 Dawasédé hã da te wa'ãma 're 'manharĩ za'ra mono wa, wa te wasina 're ĩ'madâ'â za'ra
mono õ zarina, a hã duré wa'ãma 're ab'madâ'â mono õ di za, wawasédé hã.
Duré, 're wa'ab'madâ'â nhimini mono õ di za, Wa'uburé hã te te 're wa'a'upi mono wa,
wawasété u 're warere'e tõ mono da.”
Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.
5 Taha pari, te tãma ãma romnhimiré'é za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, ãne:
— Ãté, asiwadi te za mara wa'wa atẽme ti'maiwisi 'wa, asõrõwa wa'aba u hã. Tawamhã,
ãté marĩ õ wa, te za ai'maimorĩ 'wa, asiwadi hâiba amo nhorõwa u. Rowi, te za tãma

ĩ'manharĩ 'wa: “Wa we atẽme mo, ĩ'u'ẽtẽ wapu hã ĩ̱ma 'manhomri da a'â taré. Taha wa, te za si'ubdatõ ĩ̱ma ĩsõ a'â.

6 Nimosi ma tô we ĩ̱tẽme wi, ĩ̱siwadi hã, romhâ hawimhã. Tane nherẽ, marĩ õ di, te tãma ĩsõmri da hã.” Ãté, ãne te za tãma ĩ'manharĩ 'wa, 'ri tede'wai ma.

7-8 — Taha wa, te za ãté asa aima 'manharĩ 'wa: “Tane nherẽ, ĩ̱'utu zei õ di. Taha wa, ĩ'u'ẽtẽ wapu hã te aima sõmri neza. Wa tô 'rinhito. Ĩ̱'ra norĩ me, wa oto wanhotõ za'ra ni.” Ãté, ãne te za aima 'manharĩ 'wa, asiwadi wa'wa hã. Tazahã, te za sô wahudu, ĩ'u'ẽtẽ wapu zô, tiwi ĩwaptẽrẽzéb uwaibaba, te te aima 'manhomri da. E marĩ wa, te za aima 'manho. E asiwadi wa, te za aima 'manho. Mare di. Taha wab õ di. Marĩ õ wa, nasi tiwi waptẽrẽ wa, te za aima 'manho.

9-10 Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, te za ĩwẽ hã 're ĩwaptẽrẽ u'âsi za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za tô te te aima 're anhomri 'wa. Ĩwẽ zô si te za duré asima 're asõpré u'âsi aba mo. Tawamhã taha zarina te za tô te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, 'râwi aima 're hâimana za'ra wa'aba mono da. Duré ni'wa hã 'ri tede'wa zô, te te 're ĩ'ridawa ta'a mono ne, te za ĩwẽ hã tiwi 're ĩwaptẽrẽ za'ra wa'aba mo. Tawamhã 'ri tede'wa te te tãma ĩ'ridawa ne, te za tô te te aima 're anhomri 'wa, ĩwẽ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

11 Ãne, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Damama na 're ai'maihâimana aba mono wamhã, ãté ai'ra hã pe'a hã te za aiwi waptẽ. E tawamhã, te za wahi hã tãma ĩsõ. Mare di. Pe'a si, te za tô tãma ĩsõ, te te 'rẽne da.

12 Duré ai'ra hã, si'a're hã te te aiwi waptẽrẽ wamhã, e te za apa'apa 'wa nhi'odo hã tãma ĩsõ. Mare di. Si'a're si, te za tô tãma ĩsõ.

13 Tane duré, a norĩ wa'wa hã 're anomro wẽ uptabi aba mono õ nherẽ, te za marĩ ĩwẽ si tô ai'ra norĩ ma 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo. Aimama 'wa hã hâiwa ãma 're ĩhâimana mono hã, te za asõpru wa'aba zém nhipai u, ĩwẽ hã te te aima 're sõmri za'ẽtẽ za'ra wa'wa, tiwi 're rowaptẽrẽ za'ra wa'aba mono wamhã. Tipẽ'ẽzani hã te za te te aima 're anhomri 'wa. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Bezebu na, wa'uburé norĩ wada'uri'wa nhisi wasu'u
Mateusi 12.22-32; Marcusi 3.20-30

14 Tawamhã Zezusi hã aibâ ma, ma tô wa'uburé hã time. Ĩpẽ'ẽ 're, sãmra wa, mreme waihu'u õ di aré, aibâ hã. Oto aibâ hawi watobro wamhã, ma tô mreme watobro, aibâ hã. Taha wa, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni.

15 Tazahã, ni'wam norĩ hã dame ĩsimasam norĩ hã, te Zezusihi ma nharĩ wasété za'ra, ãne:

— Bezebuhu zadawa para, ma tô wa'uburé hã te te dama 're anhamra, wa'uburé norĩ nhib'apito zadawa para. — Ãne te tãma nharĩ wasété za'ra.

16 Ĩhâiba amo norĩ hã te duré wada'uri za'ra, ãne:

— Ma'ãpé wanho'a, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã wama 'manharĩ za'ra na, aiwaihu'u pese na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, wa'uburé, dama 're ĩ'anhamra mono na, wa te aiwaihu'u za'ra da. — Ãne te wada'uri za'ra.

17-19 Taha wa, ma tô sina waihu'u za'ra, te te ãma ĩrosa'rata wasété za'ra na, Zezusi hã. Taha wa, te tãma ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— Danhib'apito nhib'a'uwẽ norĩ hã 'râwim nherẽ, oto sisada 're simasa mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Duré, dasisãnawã nherẽ, dasisada 're dasimasa mono wamhã, te aré 're dasi'uprosi. Tane duré, Satanasihi nhib'a'uwẽ norĩ hã sisada 're simasa mono wamhã, e niha te za sina 're sapa'a za'ra. Waihu'u õ di, ta norĩ hâimanazé hã. Ma tô ĩ̱ma ĩnharĩ za'ra wa'wa, Bezebuhu zadawa para, wa'uburé te dama 're ĩ'anhamra mono na. Asiré norĩ hã bété. E 'wa sadawa para, te bété wa'uburé norĩ hã te te dama 're sãmra, ta norĩ hã. E Bezebuhu zadawa para. Mare di. Ãne, wasu'u za'ra wa'aba õ di. Taha wa, ma tô ĩ̱wasu'u za'ra wa'wa, ĩ'upa na, Bezebuhu zadawa para, wa'uburé, te dama 're ĩ'anhamra mono na.

20 Tô sena, wa 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para si, te dama 're anhamra, wa'uburé hã. Taha zarina si, te za oto ĩwaihu'u za'ra wa'wa, tô sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ai'ãma 're ĩsib'a'uwẽ za'ra wa'aba mono zéb da, te te ãma ĩsãna'rata na hã. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

21 Te duré tãma ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— Ãté, aibâ ĩsiptede hã te za 're 'manhamra. Tawamhã si'wa'rutu ré, te za tinhorõwa te te dawi 're 'madâ'â pese. Taha wa, te za rowẽ na sa 're romnhimi'wara, ĩsibro hã, da te upi ãna.

22 Ãté aibâ ĩsiptete u te za oto wi, ĩsipai u ĩsiptete uptabi hã. Tãma siptete wa, te za 'marõwĩ. Te za tiwi waibu ĩsi'wa'rudu hã, te te ĩ'umnhasizé hã. Uburé ĩsibrob zama te za

tiwi waibu. Tawamhã te za oto dama ãma aipé. — Ãne te tãma ãma romnhimiré'é za'ra, Zezusi hã.

23 Te duré tinha:

— Ni'wam norĩ hã ĩwẽ'wa 're nomro mono õ wamhã, ta norĩ hã te ĩzada 're hâimana za'ra. Duré ni'wam norĩ hã te te 're ĩpawaptob za'ra mono õ wamhã, ĩtẽme te 're ĩda'ubumroi mono na hã ta norĩ hã ĩnhiti dazatõrĩ'wa na te za 're hâimana za'ra. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, tiwẽ'õ'wa norĩ ma.

24 Te duré tãma ãma romnhimiré'é za'ra, Zezusi hã, ãne:

— Ãté wa'uburé hã te za aibâ hawi 'maiwatobro. Te za duré a'ubuni wi 're mo, â'õ wa'wai baba. Te za dazô 're rĩtĩ. Dazô 're rĩtĩ baba mono wa, nimomo wa'utu õ wa, te za sima tinha: "Ĩnhorõwa 'rata u, wa za apâ mo, ãma 're ĩnhorõwa u'âsi mono da, ĩpẽ'ẽ 'remhã." Ãne te za sima tinha.

25 Tawamhã te za apâ mo aibâ u, ĩpẽ'ẽ 're, apâ sébré da. Tawamhã ĩhawi watobro haré, te aré hâiba baba na 're hâimana, 'ri hã baba na 're simasa mono wa, 'ri 're wa'wa su'u na 're ĩsimasa mono ne, duré 'ri paramhã robza'ra wẽ u'âsi, 're ĩromnhimi'wara mono ne. Taha wa, wa'uburé ma, wẽ di, aibâ hã apâ ãma 're ĩsõrõwa mono da hã.

26 Tawamhã te za rob u watobro, tisiré norĩ zô morĩ da, wa'uburé hã. Tawamhã te za ĩtẽme ãwisi za'ra, 7 na ĩhâiba hã ĩsipai u ĩwasété uptabi za'ra hã, si'u ãma 're sõrõwa za'ra mono da, aibâ ãma. Tãma rowẽ prã ti aré, wa'uburé misi, ãma 're sõrõwa mono ré hã, ĩpẽ'ẽ 'remhã. Ahâ na oto ãma 're sõrõwa za'ra mono wa, tãma rowẽ'õ uptabi di oto. — Ãne, Zezusi ma tô tãma rowasu'u za'ra.

27 Taha wasu'u te te dama wasu'u pari, te pi'õ hã Zezusihi ma tinha, dawa'wa ĩsa hã:

— Asépata'wai ma, 're rowẽ mono di za, aiprédu'wai ma. A hã ĩsimiprédu wa, tãma 're rowẽ mono di za. — Ãne te pi'õ hã Zezusihi ma tinha, mreme 'rãihâ na.

28 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:

— Tane tô. Tãma 're rowẽ mono nherẽ, ĩsipai u ni'wam norĩ ma, 're rowẽ uptabi za'ra mono di za. Ni'wam norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã tipo're na te te 're wapari za'ra mono wamhã, duré te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, tãma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za. — Ãne ma tô pi'õi ma waihu'u, Zezusi hã.

Zonahã wasu'u, apito Saromahã wasu'u me
Mateusi 12.38-42; 16.1-4; Marcusi 8.11-13

29-30 Tawamhã Zezusihi tẽme ma oto dasina tahâ'â ni. Taha wa, te dama tinha:

— E niha ã nimosi dapoto té mono hã ĩ'aihâimana wasété za'ra wa'wa. Ma tô ĩma ĩ'ru za'ra wa'wa, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te 'manharĩ da, asõ'a za'ra wa'aba, ĩwaihu'u pese na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwẽsãmri na, ĩwaihu'u za'ra wa'aba da. Taha wa, taré 'madâ'â za'ra wa'aba da, niha te 'manharĩ õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, tiwaihu'u pese na niha Zonahã ma, te te ĩ'manharĩ wẽ ne, te za niwapsi 'manha, dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã. Duréihã, Zonahã ma, te te 'manharĩ wẽ wamhã, ĩsadawa para datẽme ĩmorĩ na, ma tô waihu'u za'ra, Niniwé ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã. Tane, wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpoto ma, te za niha ĩma 'manharĩ wẽ, ĩsadawa para atẽme ĩmorĩ aba na, ĩwaihu'u za'ra wa'aba da.

31 Niwamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã, duréihã danhib'apito sipi'õ hã Saba na romnhisi ãma te te 're ĩda'ab'madâ'â mono hã, te za duré asada tihâimana 'wa, aiwasédé hã te te ai'ãma sa'ra wa'aba da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a. E marĩ wa. Ta hã duréihã romhâ uptabi nherẽ, ĩwi, apito Saromahã u, ĩsimiroti hã te te wapari da, ĩsimiroti hã dahâimanazém na rowaihu'u na hã wẽ uptabi wa. Taha nhimiroti hã pire nherẽ, ĩsipai u ĩnhimiroti si pire uptabi di. Tane nherẽ, ĩnhimiroti hã aima wapari ze za'ra wa'aba õ di. Taha wa, te za tô ĩ'uwaibaba aiwasédé hã ai'ãma sa'ra wa'wa, danhib'apito sipi'õ hã.

32 Niwamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã, duréihã Niniwé na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã te za asada tihâimana za'ra wa'wa, aiwasédé hã te te ai'ãma sa'ra wa'aba da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a. E marĩ wa. Duréihã Zona hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhã, ma tô te te 're wapari za'ra. Taha wa, ma tô ta norĩ hã tiwasété wi 're sipizari za'ra. Zonahã nhimiroti hã pire nherẽ, ĩsipai u ĩnhimiroti si pire uptabi di. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã ĩzaze za'ra wa'aba õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina, we atẽme ĩmorĩ aba na hã. Taha wa, te za tô ĩ'uwaibaba aiwasédé hã ai'ãma sa'ra wa'wa, Niniwé ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã. — Ãne te dama tinha, Zezusi hã.

Rob'uiwẽzé wasu'u
Mateusi 5.15; 6.22-23

33 Taha wa, te duré tãma ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— Rob'uiwẽzé hã da te ro'o wamhã, e te za nima niwĩ dawi simi'uri ni. E piza'a na, te za upsibi ni. Mare di. Ĩsima'warazém na si te za sõ'awi da te 're sõré, rowa'a na 're danhisisi mono da. Taha da, te za ro'o ni, rob'uiwẽzé hã.
34 Tane duré dato hã, aiwa rob'uiwẽzé me. Datõmo wẽ wamhã, dama rob'madâ'â wẽ di. Datob'a wamhã, dama rob'madâ'â waihu'u õ di. Tane duré, a norĩ wa'wa hã asimirosa'rata wẽ za'ra wa'aba wamhã, te za ĩwẽ hã asimirosa'rata na 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo. Duré, asimirosa'rata wasété za'ra wa'aba wamhã, ĩwẽ hã 're waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za.
35 Taha wa, 'râwi te za asimirosa'rata na 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo.
36 Wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne: Rob'uiwẽzé hã te te aima 're rob'uiwẽ za'ra wa'aba mono wamhã, uburé aihâiba ma hã 're rowa'a za'ra wa'aba mono di za. Aiwi 're robra za'ra wa'aba mono õ di za. Tane, asimirosa'rata wẽ za'ra wa'aba wamhã, te za aiwasédé hã 're ĩwẽ'õ za'ra wa'aba mo, ĩwẽ si 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. — Ãne ma tô dama waihu'u, Zezusi hã.
37 Tawamhã tame te te dama rowasu'u pari, ma tô aibâ hã tãma tinha, ĩsõrõwa u morĩ da, ĩsiré sa da. Aibâ hã, parisezu. Taha wa, ma tô Zezusi hã ãma saze. Tawamhã 'ri para u sébré wamhã, te nhamra, sa da.
38 Tane nherẽ, sai õ ré, simisõi õ di Zezusi hã, dahi'rada hã 're ĩsimisõ za'ra mono zéb zarina hã. Taha wa, te parisezu hã tãma tinha, tipẽ'ẽ na, simisõi õ wa.
39 Tawamhã ma tô Wanhib'apito hã tãma tinha, Zezusi hã:
— Parisezu norĩ, wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne: Hâsizé hã duré pratu hã ĩmana wawip si, da te 're upsõ za'ra mono wamhã, ĩwa'wamhã wasété di, zahadu upto wa. Tane, a norĩ wa'wa hã 're anomro wẽ wa'aba mono newa, da te 're ai'madâ'â wẽ za'ra wa'aba mono da, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti ĩpire prã norĩ si 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, danho'a. Tane nherẽ, aipẽ'ẽ 'remhã asimirosa'rata wasété na te zahadu ĩré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Danhibrob na si te duré 're ĩda'ruiwapari za'ra wa'aba mo. Aihâimana nhipese zarina, te duré marĩ na dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo.
40 E niha waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. Uburé Dapoto'wa hã e wahâiba na si, ma tô te te 're wa'awaihu'u. Mare di. Wanhimirosa'rata na zama, ma tô te te 're wa'awaihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
41 Taha wa, ma'ãpé ĩsibrob'õ norĩ ma, 're asõprub za'ra wa'aba mono. Ãne dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, asimirosa'rata wẽ na, te za te te 're ai'awaihu'u 'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
42 — Parisezu norĩ, a norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Ma tô asimiromhuri wa'â hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're ĩpo'o u'âsi za'ra wa'aba mo, wesuirã zapore wa'â hã, syry na tãma 're sõmri za'ra wa'aba mono da. Uburé danhipi wazarizé wa'â hã tãma 're po'o nhimini za'ra wa'aba mono õ di. Ta hã, wẽ di. Tazahã, ĩsimarĩ'õ norĩ ma, 're asõprub za'ra wa'aba mono õ di. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono, 're sawi pese za'ra wa'aba mono õ di. Ma tô tãma 're asõprub za'ra wa'aba mo. Ĩbâre aré ĩsimarĩ'õ norĩ ma, 're asõprub za'ra wa'aba mono 'wa'âhã. Tazahã, ma tô 're ĩ'mararé za'ra wa'aba mo. Taha wa, niwapsi aima 're robze za'ra wa'aba mono õ di za.
43 — Parisezu norĩ, ai'ãma ĩpẽ'ẽzé za'ra wa'aba di. Aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Dama ĩpire norĩ simasisizém na, 're asimro zei wa'aba mono di, rowahutuzéb ãma. Duré 'ri nhi'riti wa, da te dasina 're ĩ'ubumroi mono zéb ãma asisi pire na, da te 're asawi za'ra wa'aba mono wamhã, asina 're dawapari ze za'ra wa'aba mono di. Taha wa, niwapsi aima 're robze za'ra wa'aba mono õ di za.
44 — A norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Taha wa, wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Ãté ni'wa hã adâ'â 'ru uwaibaba te za mo, sa'rese ãna, ti'ai haré newa. Taha wa, te za siwasété. Tane aiwẽ za'ra wa'aba newa, asirã za'ra wa'aba zarina 're danomro mono wamhã, te za 're dasiwasété za'ra. Taha wa, aiwẽ prã za'ra wa'aba wa, aima 're robze za'ra wa'aba mono õ di za. — Ãne Zezusi te tãma nharĩ za'ra, parisezu norĩ ma.
45 Tawamhã aibâ hã te Zezusihi ma tinha:
— Rowahutu'wa, parisezu norĩ, wẽ'õ za'ra wa, ma tô ta norĩ zu, wa norĩ zama ĩwa'awẽ'õ. — Ãne te Zezusihi ma tinha, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wa hã.
46 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:
— Rowahutu'wa norĩ, ai'ãma ĩpẽ'ẽzé za'ra wa'aba di. A norĩ wa'aba ma zama, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne: Ãté marĩ ĩpire uptabi hã te za ni'wa hã dama sibu, te te sõihi waptob ãna. Tane a norĩ wa'wa hã. Dama asimiroti za'ra wa'aba zé hã ahâ uptabi na ma tô dama 're ĩpisutu za'ra

wa'aba mo, da te 're 'madâ'â za'ra mono da, 're dapawaptob za'ra wa'aba mono ãna. Taha wa, te robzei'õ na oto 're danomro. Taha wa, aima 're robze za'ra wa'aba mono di za.

47-49 — A norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Aihi'rata aba norĩ hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã te te 're simro, ĩsadawa wasu'u na te te 're wẽ'õ za'ra mono wa. A norĩ wa'wa hã ĩsadawa wasu'u na, 're wẽ za'ra wa'aba mono newa, ma tô ẽtẽ tõmo wawẽ hã 're ĩsõré za'ra wa'aba mo, ab're 'wawi, dama ĩpibu pese zéb da, ĩ'ru hã. Tazahã, aihi'rata aba ne, ma tô ĩsadawa wasu'u hã 're ĩwẽ'õ za'ra wa'aba mo. E marĩ, te bété wasu'u, ab're 'wawi ẽtẽ tõmo wawẽ, 're ĩsõré za'ra wa'aba mono hã. Aihi'rata 'wa, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ te te 're ĩsimroi mono zé, ma tô 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Ãne te wasu'u, ab're 'wawi ẽtẽ tõmo wawẽ, 're ĩsõré wa'aba mono hã. Aiwana wa'aba, ma tô romhâ ré dapo're pu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Datẽme, wa za te 're da'azatõrĩ, da te dama 're ĩ̱zadawa wasu'u za'ra mono da. Tazahã, ĩ̱zadawa para õ nherẽ, te za da te 're simro, ni'wam norĩ hã. Rowasédé hã te za duré da te tãma 're 'manharĩ za'ra, ni'wam norĩ ma. Ãne, tãma waihu'u pese sirõmo wa, ma tô romhâ ré dapo're pu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

50-51 Ropoto na'rata hawi, ma tô ãma dasiwi sãna'rata ni, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wai pãrĩ na hã. Ĩmorĩ'rada hã ma tô Abé hã wĩrĩ 'rata ni. Abéhé za'u si, ma tô ĩsadawa wasu'u'wa sidâpâsi, da te 're simro. Zacariaha zama, ma duré wĩrĩ ni, 'ri nho're ãma. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zém nho're ãma, ma wĩrĩ ni. Ĩbabarã na te 'ri hã za, 'ri ĩwẽ hã. Õ niwĩmhã, tãma danhoprubzé nomrizé te za, wedeza ne hã. Tame sab ré, ma wĩrĩ ni, Zacaria hã. Taha wa, te za 'ruiwa'âbâ za'ra, uburé tizadawa wasu'u'wa norĩ hã, da te 're ĩsimroi mono norĩ hã. Taha wa, ã nimosi dapoto té mono hã ĩ'aihâimana za'ra wa'wa hã, te za aima rob'manharĩ za'ra wa'wa, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ, ĩsimirowasu'u na 're wẽ'õ za'ra wa'aba mono 'ru te.

52 — Rowahutu'wa norĩ, a norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. E marĩ wa. Wa za ãma romnhimiré'é, ãne: Ãté, aibâ hã te za 'manhamra, 'ridawa tétézéb ré. Ta hã 're zasi mono õ di, 'ri para u hã. Duré, 'ri para u 're danhisisi mono õ di, te te dawi 're azawi mono wa, 'ridawa tétézé hã. Tane, a norĩ wa'wa hã 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Ma tô duré dawi 're ĩsawi za'ra wa'aba mo, ĩsimiroti mono bâ, da te 're waihu'u za'ra mono tõ da. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra, rowahutu'wa norĩ ma.

53-54 Tawamhã rob u, ma tô watobro, Zezusi hã. Watobro wamhã, te rowahutu'wa norĩ hã tãma nharĩ za'ra, parisezu norĩ me. Te te sadawa 'ru za'ra wa, te duré sadanharĩ na sima tirẽ, timreme na te te ãma upa zô, te te ãma upai wa, te te siwi wẽ'õ za'ra da. Tazahã, timreme na te te ãma upai õ di, Zezusi hã.

12

Dahâimanazé tô senai õ wasu'u
Mateusi 10.26-33; 12.31-32; 10.19-20

1-3 Tawamhã ma tô dasina tahâ'â ni. Da'ahâ uptabi di oto. Da'ahâ uptabi wa, ma tô 're dasipara wati'i za'ra. Ãhã wa, te Zezusi hã a'â tãma nharĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, ãne:

— Parisezu norĩ hâimanazé hã, tô senai õ di. Taha wa, te za tiwi 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, ĩ'u'ẽtẽ wapuzém nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norĩ nhimi'manharĩzém nhiti. Wa za ãma simiré'é, ãne: Ãté te za marĩ hã da te dawi 're sahâri za'ra, da te 're waihu'u tõ za'ra mono da, danhimirowasu'uzé hã, danhimi'manharĩzé hã. Tane nherẽ, te za niwapsi waihu'u za'ra ni. Tane barana, aihâiba pisutu dama asimirowasu'uzé hã te za rowa'a ré dama asimirowasu'uzém na aiwasu'u za'ra wa'aba ni. Duré 'ri nhitob ré, aihâiba pisutu dama asimirowasu'uzé hã, te za sõ'awi dama asimirowasu'uzém na aiwasu'u za'ra wa'aba ni. Taha wa, te za 'râwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo, parisezu norĩ hâimanazéb zarina, 're aihâimana za'ra wa'aba mono tõ da, tô senai õ wa, 're ĩhâimana za'ra mono zé hã, ta norĩ hã.

4-5 — Ĩ̱siwadi norĩ, tô sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Da te 're ai'uprosi aba mono da nherẽ, asima 're dapipa za'ra wa'aba mono õ di za. Da te 're ai'uprosi aba mono pari, niha oto da te aima 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za oto. Aipãrĩ'wa norĩ hã ropipa u, te te 're asãmra waihu'u aba mono õ di za oto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, waihu'u pese di, ropipa u dawabzurizé hã. Taha wa, taha si te za tô 're ĩpipa za'ra wa'aba mo.

6-7 — Wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Sire wa'â hã wa'âbâ syryre nherẽ, ãma po're si'âri waihu'u õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tane duré, aséré za'rata aba

zama, tãma waihu'u pese di. Sire hã tãma sawi pese za'ra nherẽ, sire zawi nhipai u, tãma asawi uptabi za'ra wa'aba di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Taha wa, te za asina aihâtâ'â ãna 're anomro aba mo. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra Zezusi hã, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

8 Te duré tãma nharĩ za'ra:

— Ni'wam norĩ hã ĩẓazei'wa na danho'a dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã wa za duré ĩẓazei'wa na te 're awasu'u, hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ nho'a.

9 Tanei õ di za, ni'wam norĩ hã ĩẓazei'õ'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã. Ãne wamhã, ĩẓazei'õ'wa na wa za duré te 're awasu'u, hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ nho'a.

10 — Ãté ni'wam norĩ hã dasiré ĩpoto ma, te za ĩma nharĩ wasété za'ra. Tane nherẽ, tiwasété na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, siwasu'u za'ra wamhã, te te ãma 'madâ'â za'ra õ di za oto, ĩwasédé hã. Tazahã, ni'wam norĩ hã, Ĩpẽ'ẽzani hã te te 're wẽ'õ u'âsi za'ra mono wamhã, te za te te ãma 're 'madâ'â u'âsi za'ra ĩwasédé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

11 — Ãté ĩẓazei'wai wa, te za taré da te 're aiwẽ'õ za'ra wa'wa. Taha wa, ãté te za rowahutuzéb u, da te 're asimroi wa'wa, ĩẓazei'wa na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da. Ãté roti'wa norĩ u, te za da te 're asimroi wa'wa, ãté danhib'apito norĩ u. Tane nherẽ, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. Tãma asiwasu'u za'ra wa'aba zéb zô, 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za.

12 Nimahã bâtâ na, da te aiwaihu'u za'ra wa'aba wamhã, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipẽ'ẽzani na aima waihu'u za'ra wa'wa, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Taha wa, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Aibâ ĩsimarĩ ahâ wasu'u

13 Tawamhã aibâ hã dawa'wa ĩsa hã te Zezusihi ma tinha, ãne:

— Rowahutu'wa, ĩdub'rada hã ma'ãpé ĩ'ãma wada'uri, te te ĩma po'o da, wamama hã wawi dâ'â õ ré, te te wama ĩpisudu hã. — Ãne te tãma tinha.

14 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:

— Mare di. E 'wa hã ma tô ĩpisutu, te ai'ãma wada'uri da, te te aima po'o da hã. Ni'wa te te ĩpisutu õ di. — Ãne te aibâ ma tinha.

15 Tawamhã te uburé dama tinha:

— Ma'ãpé, ĩwapari pese za'ra wa'aba. 'Râwi te za 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo, asimarĩ ahâ zô, 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono tõ da. Danhimarĩ ahâ uptabi nherẽ, robze u'âsi, ãma 're danomro mono õ di za. Rowẽzéb õ di, ta hã. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

16-17 Te duré ãma romnhimiré'é, ãne:

— Aibâ hã te 're hâimana, ĩsimarĩ ahâ hã. Buru nho ahâ wamhã, 'râwi te sima rosa'rata, ãne: “'Ri hã 'ri 're sy'yre di, buru nho za'warizéb da hã. E marĩ wa za 'manha.

18 Ãté ri wa za sãmra, te 'ri za'ẽtẽ da, buru nho za'warizéb da hã. Tamomo, wa za ubumro buru nho hã, 'ri za'ẽtẽ u. Ĩnhimarĩ zama, wa za sa'ra, buru nho zu hã.

19 Taha parip si, wa za ĩsima tinha, ãne: ‘Ãhãna ĩma rowẽ di. Marĩ hã ahâ na, te ĩza daba'wara, ĩwẽ hã. Ĩwi ĩropsi'utõrĩ da hã, mare di. Wahub ahâ na, te za ĩ'ãma tiwahu, ĩsa hã ĩma 're hâimana mono ré hã. Wa za oto 're ĩwa'utu u'âsi. Ãté, te 're romhuri mono õ di za oto. Ãté ãhãna si, wa za oto 're ĩsa. Wa za te 're zâsi u'âsi. Marĩ na, wa za 're ĩto, ĩtozém na.’ ” Ãne te aibâ hã sima rosa'rata.

20 Taha wa, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma tinha: “A hã ma tô ãma ĩ'upa za'ẽ, asimirosa'rata na. Ã barana te za atâ. Atâ'â wamhã, e 'wa te hã za oto asimarĩ hã, asima si 're ĩ'a'ubumroi pese mono hã.” Ãne te aibâ ma tinha.

21 — Tane, danhimarĩ hã dasima si, da te 're ubumroi pese za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're danhoprub za'ra mono ãna, te za taré da te dasima 're ubumroi pese za'ra, danhimarĩ hã. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

Marĩ na 're dahâtâ'â za'ra mono ãna, 're ĩdanomro mono zé wasu'u
Mateusi 6.25-34

22 Tawamhã Zezusi te tinha, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, ãne:

— Taha wa, wa za duré ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Marĩ na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. Asazé wa'aba na asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. Duré, ai'uza õ na zama asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za.

23 Wasazém nhipai u pire uptabi di, wahâimanazé hã. Duré, wa'uzazém nhipai u pire uptabi di, wahâiba hã.

24 Õhõta, si norĩ hã. Ma'ãpé, 'madâ'â za'ra wa'aba. Si norĩ hã te te sima 're robzuri
mono õ di. Te te duré sima 're rob'rãihâri za'ra mono õ di. Duré robza'warizéb õ di, ĩsazéb
za'warizéb da hã. Tane nherẽ, te ĩsa hã te te tãma 're anhomri u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã. E si norĩ si, te te 're azawi pese. Mare di. Si hã tãma sawi pese za'ra nherẽ, si
zawi nhipai u, tãma asawi uptabi za'ra wa'aba di.
25-26 Duré 're atâ'â za'ra wa'aba mono zém na, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono
wamhã, e asibâtâ na 're atâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. E asibâtâ nhipai u, te za 're
anomro siroptu wa'aba mo. Mare di. Asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina,
asibâtâ nhipai u 're anomro siroptu wa'aba mono õ di za. E marĩ da, te za bété marĩ na
're aihâtâ'â za'ra wa'aba mo.
27 Ma'ãpé, romnhirãrã 're ĩhâimana za'ra mono zém na rosa'rata za'ra wa'aba a'â, rom
na 're ĩsimasa mono na hã. Ta norĩ hã ti'uzazéb da hã, te te sisada 're 'manharĩ za'ra mono
da, te te 're romhuri za'ra mono õ di, zazahâ da hã. Tane nherẽ, dama 'madâ'â zei uptabi
di, romnhirãrã hã. Apito Saroma hã uza wẽ uptabi na 're si'uza mono nherẽ, taha nhipai
u, dama 'madâ'â zei uptabi di, romnhirãrã hã.
28 Romnhirãrã hã hâiwi 're simnhatã mono ré, te za du hã ĩré da te 're wazâri za'ra,
unhama da, da te 're ub'rã za'ra mono da. Taha wa, 're simasam hâ mono dai õ nherẽ,
ma tô wẽ uptabi na te te 're ab'manharĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. E tawamhã, ai'uzazé
hã te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono õ di za bété. Te za tô te te aima 're anhomri 'wa.
E niha Aimama 'wa hã asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono õ di bété, taha si ai'uzazé hã
za te te aima 're ĩ'anhomri aba mono na hã.
29-31 Taha wa, marĩ na asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. Asazéb zô si, duré â
zô si, 're asõpré wa'aba mono õ di za. Taha zô si, te za ĩsazei'õ'wa norĩ hã 're sõpré. Aimama
'wa hã ma tô aiwaihu'u za'ra wa'wa, marĩ hã aiwi sô 're ĩrowaptâ'â za'ra wa'aba mono na.
Aimama 'wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Danhib'apito uptabi. Taha wa, õhõ si, te za 're
ĩpisutu za'ra wa'aba mo, õhõ ãma si 're anomro aba mono da. Tawamhã marĩ hã aiwi sô
're ĩrowaptâ'â za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za te te aima 're anhomri 'wa, Aimama
'wa hã. — Ãne, ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.
32 Te duré tãma nharĩ za'ra:
— Ĩsiré norĩ, ai'umrore wa'aba nherẽ, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za.
Aimama 'wa hã Danhib'apito uptabi hã, te za aima pisutu za'ra wa'wa, ĩsiré dama 're roti
za'ra wa'aba mono da. Ãne ma tô sima aiwẽ za'ra wa'wa.
33-34 Taha wa, te za uburé asimarĩ hã dama ĩwede za'ra wa'wa, ĩwa'âbâ zô, ĩsimarĩ'õ norĩ
ma, sõmri aba mono da. Tawamhã asimarĩ hã ĩsi'utõrĩ'õ hã te za hâiwa ãma asô 're hâimana
u'âsi za'ra wa'wa, wẽ u'âsi na. Tame, ĩsipsaihuri norĩ hã sô 're sisisi waihu'u mono õ di za.
Tame duré, da'uza hâzapu'u'wa hã 're hâimana za'ra mono õ di. Ti'ai ãma asimarĩ ahâ zô si
're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si te za aipẽ'ẽ 're, asima 're ĩrosa'rata
u'âsi za'ra wa'aba mo, hâiwa ãma ĩwẽ hã ĩsi'utõrĩ'õ upana. Duré hâiwa ãma ĩwẽ uptabi zô
si, asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si te za asima 're ĩrosa'rata
u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ hã te te asô 're ĩ'apisutu aba mono
zô si. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Romhuri'wa norĩ, hâimana nhimiza're sina, 're ĩhâimana za'ra mono wasu'u

35-36 Tawamhã Zezusi hã te duré tãma romnhimiré'é za'ra, ãne:
— Romhuri'wa norĩ hã hâimana nhimiza're sina, te za tinhib'apito zô 're simipari
za'ra. Tane, te za aihâimana nhimiza're sina, 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Ãté dasina
damrozéb u, te za ĩsib'apito hã tiwi timorĩ za'ra, dame sa da. Tawamhã apâ wisi õ ré, te
za si'uza za'ra, tãma ĩromhuri'wa norĩ hã, te te tãma romhuri za'ra da. Te za sô ro'o za'ra
rob'uiwẽzé hã, rowa'a na sébré da, ĩsib'apito za'ra hã. Tawamhã 'ri tẽme wisi wi, te za
ĩsib'apito za'ra hã 'ridawa ta'a, te te tãma 'ridawa za'ra da. Taha wa, te za awa'awi tãma
'ridawa za'ra.
37-38 Tãma ĩromhuri'wa norĩ hã sõtõ ãna, sô simipari za'ra wamhã, tãma rowẽ za'ra di za.
Tawamhã ãté mara wa'wa, te za apâ wi, ĩsib'apito za'ra hã. Ãté si'a hârâ wi, te za apâ wi.
Hâimana nhimiza're sina, sô 're simipari za'ra mono ré, apâ wisi wamhã, tãma rowẽ
za'ra di za, tãma ĩromhuri'wa norĩ ma hã. Tawamhã apito nherẽ, sai õ ré, te za a'â ti'uza na
ãma saprĩ, ĩsa te te tãma sõmri mono da, tãma ĩromhuri'wa norĩ ma. Te za duré tãma nharĩ
za'ra, tisai ma, si'ubumro da. Taha pari, te za duré tãma sõmri za'ra, ĩsa hã.
39 Wa za duré ãma simiré'é, ãma rosa'rata za'ra wa'aba da. Dahâimana nhimiza're sina ãna,
're dahâimana za'ra mono ré, te za ĩsipsaihuri norĩ hã danhibrob zô 're sisisi, 'ri para u hã.
Bâdâ hã we ĩsébrézé hã 'ri tede'wa te te waihu'u wamhã, te za tiwi 'madâ'â pese, sébré tõ
da, 'ri para u.

40 Tane te za a norĩ wa'wa hã aihâimana nhimiza'rese ĩẓô 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo. Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo hã, wa za wei mo apâ, ĩẓô asimipari za'ra wa'aba õ zém na, nimahã bâtâ na. Taha wa, te za aihâimana nhimiza'rese ĩẓô 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo. — Ãne te Zezusi hã tãma roti za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Romhuri'wa ĩ'umnhasi wasu'u, romhuri'wa ĩ'umnhasi'õ wasu'u me
Mateusi 24.45-51

41 Tawamhã Pedru te 'mahâ:
— Apito, e 'wai udâna, te ãne ãma ĩsimiré. E uburé da'udâna zama, te ãma ĩsimiré. — Ãne te sadanha.
42 Taha wa, te Wanhib'apito hã asa ãma romnhimiré'é, Zezusi hã ãne:
— Dama romhuri'wa ĩ'umnha hã duré ĩsimiroti wẽ hã, e niha 're ĩhâimana mono zé hã. Ãne hã 're hâimana mono wamhã, te za ĩsib'apito hã nimomo tiwi norĩ õ ré, tãma pisutu, uburé tãma ĩromhuri'wa norĩ hã ĩsa'u nherẽ, te te sô 'madâ'â za'ra da. Te za duré tãma pisutu, bâtâ pisutuzém na ĩsazéb da hã, te te tãma ãma uwaimrami za'ra da, tãma ĩromhuri'wa norĩ ma.
43-44 Tawamhã apâ we ĩmorĩzéb u, tinhib'apito nhimiroti hã te te tãma ãma uwaimrami wamhã, tãma rowẽ di za, romhuri'wai ma hã. Taha ma, tãma rowẽ uptabi di za tô. E marĩ wa. Ĩsib'apito hã apâ wisi wapsi, te za tãma pisutu, uburé ĩsimarĩ hã te te tãma 're 'madâ'â u'âsi mono da oto, tãma umnhasi uptabi wa.
45 Tazahã, tinhib'apito za're'ra, dama 're hâimana wẽ mono õ wamhã, tãma 're rowẽ mono õ di za. Ãté apito za're'ra, te za 'râwi sima tinha, ãne: “Ĩ̱nhib'apito hã simahudu õ di.” Ãté, ãne te za sima tinha. Taha wa, sô rowaptâ'â wẽ te, te za oto tizapari romhuri'wa norĩ hã te te 're ahâ za'ra ãté, aibâ norĩ hã pi'õ norĩ zama. Ãté, te za taré tisa zô si 're hâimana. Ãté te za âzé hã te te 're hâsi. Õne u'âsi, te te 're hâsi mono wa, te za 'rãi wasété na 're hâimana.
46 Tawamhã rosa'rese ãna hâimana ré, te za ĩsib'apito hã ĩtẽme wi apâ, sô ĩsimipari õ zém na nimahã bâtâ na, siwa'ru. Taha wa, te za sa'ẽtẽ azâ, tãma ĩromhuri'wa hã. Sib'ézé 'wa pa na, te za te te wa'õtõ. Taha wa, te za dapo're'õ norĩ zu robzei'õ te te sina 're sõ'õtõ, tãma ĩromhuri'wa hã.
47 — Ãté, ni'wa hã te za waihu'u pese, tinhib'apito nhimiroti hã, tãma ĩromhuri'wa hã. Tane nherẽ, wa'a te, ĩsimiroti hã te te 're uwaimrami mono õ di za. Taha wa, te za sa'ẽtẽ azâri ni, powawẽ hâiwaré na, apito zadawa para.
48 Ãté, ni'wai ma, waihu'u pese õ di za, ĩsib'apito nhimiroti hã. Tawamhã marĩ te za upa. Taha wa, te za syry na si azâri ni, tãma waihu'u pese õ wa, ĩsib'apito nhimiroti hã. Ãté te za ni'wai ma waihu'u pese, tinhimiroti hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Te te tãma waihu'u pese wamhã, te za sô 're simipari, danhipai u te te tãma ãma 're uwaimrami mono da, ĩsimiroti hã. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.
49 Te duré tãma nharĩ za'ra:
— Ti'ai u, wa wei mo, ti'a na te sazu da, zata da. Zata sirõmo 'wa'âhã, aré ĩ̱ma wẽ di.
50 Wa za a'â robzépata za'ẽtẽ. Te robzépata õ ré hã, rosa'rata ahâ di za.
51 E datẽme we ĩ̱morĩ wa, te za ti'ab ré rowẽ na si dasiré 're dahâimana za'ra, simisutu. Mare di. Ãne hã ĩ̱'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Rosa'rata na te za ĩ̱'ãma dasima aipo'o za'ra ni.
52 Ãté, 5 na ĩhâiba hã te 'ri ãma siré 're si'ubumro. Ta norĩ hã te za rosa'rata na ĩ̱'ãma sima aipo'o za'ra. Ãté, si'ubdatõ te za ĩ̱wẽ'wa, 're hâimana za'ra. Ãté maparane te za ĩ̱wẽ'õ'wa, 're hâimana zahuré. Ãté, maparane te za ĩ̱wẽ'wa hã 're hâimana zahuré. Ãté duré si'ubdatõ te za ĩ̱wẽ'õ'wa hã 're hâimana za'ra.
53 Ãté, damama hã te za ti'ra norĩ hã wẽ'õ za'ra, ĩẓazei'wa 're hâimana za'ra mono wa, ĩ'ra si'aibâ hã. Ãté, da'ra norĩ hã te za timama hã siwi wẽ'õ za'ra, ĩẓazei'wa, 're hâimana mono wa, ĩmama hã. Ãté, dana hã te za ti'ra norĩ hã wẽ'õ za'ra, ĩẓazei'wa, 're hâimana za'ra mono wa, ĩ'ra sipi'õ hã. Ãté, pi'õ norĩ hã te za tina hã siwi wẽ'õ, ĩẓazei'wa, 're hâimana mono wa, ĩna hã. Ãté, damaprewa hã te za tisani'aba norĩ hã wẽ'õ za'ra, ĩẓazei'wa 're hâimana za'ra mono wa, ĩsani'aba norĩ hã. Ãté, pi'õ norĩ hã te za timaprebaba norĩ hã wẽ'õ za'ra, ĩẓazei'wa, 're hâimana za'ra mono wa, ĩmaprebaba norĩ hã. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra Zezusi hã, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.
54 Uburé te oto dama tinha:
— Ãté, te za hâiwa nhirõno ĩ'madâ'â za'ra wa'wa, bâtâ pusizém niwĩ. Taha wa, te za asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa, ãne: “Tã, te za we tita'a.” Ãté, ãne te za asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa, awa'awi. Tawamhã tã hã te za we tita'a tô.

55 Ãté, rowa'u hã te za wei watobro, hâiwa'a're nhimi'e hawi. Taha wa, te za ãne asima
ĩrowasu'u za'ra wa'wa, “Te za oto tirowa'ro.” Ãne te za asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa.
Tawamhã te za tô tirowa'ro.
56 Marĩ hã ti'ai ãma hã, duré hâiwa na hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, 'madâ'â
za'ra wa'aba wamhã. E niha bété tane aiwa, aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ di, marĩ te
te ĩwasu'u hã, te dama 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono zé hã, ãma 're ĩ̱madâ'â za'ra wa'aba mono
nherẽ. — Ãne ma tô dama tinha, Zezusi hã.
57-58 Uburé ma, te duré dama tinha:
— E marĩ wa, asina 're roti wẽ za'ra wa'aba mono õ di, ĩwẽ hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba
mono da. Wa za ãma simiré'é, ãne: Ãté, ni'wa hã te za asaprõ, dama 're ĩrowairébé mono
'wa, 're ĩsãmra mono zéb u. Marĩ 'manharĩ wa, te za asaprõ, te te tãma aiwasu'u da. Taha
wa, te za bâdâdi na ane wa'aba ré, tãma asiwasu'u aiwasété na, rowairébé'wai u te te
asaprõni tõ da, damrami'wai ma, te te ai'ru tõ da, dazazéb 're, te te asẽrẽ tõ da.
59 Te te asẽrẽ wamhã, asiwa'âbâ 'rãsutu pese õ nherẽ, ta hawi aiwatobro waihu'u õ di
za. Ãne, wa aima waihu'u za'ra wa'wa, asina 're roti wẽ za'ra wa'aba mono da, ĩwẽ hã 're
'manharĩ za'ra wa'aba mono da. — Ãne, ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

13

Dawaséte wi 're ĩdasipizari za'ra mono zé wasu'u

1 Tawamhã Zezusi te te dama rowasu'u ré, ma tô ni'wam norĩ hã ĩtẽme aihutu. Taha
wa, te tãma rowasu'u za'ra, Zezusihi ma:
— A'uwẽ norĩ hã ma tô simro ni, Darireza tede'wa norĩ hã. Piratuhu nhimiwada'uri
zarina, ma tô simro ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, tinhimizama te te simroi ré, ma tô
uprosi ni. — Ãne te Zezusihi ma rowasu'u za'ra.
2 Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:
— E Darireza norĩ hã ma tô danhipai u tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra. E taha wa,
ma tô tidâ'â za'ra. E ãne, ma tô ãma ĩrosa'rata za'ra wa'wa.
3 Mare di. Taha wab õ di. Ta norĩ hã danhipai u, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra
mono õ di. Tane nherẽ, ma tô tidâ'â za'ra. Tane, te za tô a norĩ wa'wa hã ĩsine 're atâ'â
za'ra wa'aba mo, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono õ wamhã.
4 A'uwẽ norĩ hã, Siro'é na 'ri sipo'o ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ nhisiwi, ma tô 'ri 'rãihâ
hã waptãrã, da'madâ'âzé hã. Taha wa, ma da'ahâ na ai'utõrĩ ni. 18 na ma 'ri hã da'uprosi.
Ta norĩ hã bété, e ma tô danhipai u tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra, Zeruzarẽ ãma 're
ĩdahâimana za'ra mono norĩ upana. E taha wa, ma tô tidâ'â za'ra.
5 Mare di. Taha wab õ di. Ta norĩ hã danhipai u, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra
mono õ di. Tane nherẽ, ma tô tidâ'â za'ra. Tane, te za tô a norĩ wa'wa hã ĩsine 're atâ'â
za'ra wa'aba mo, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono õ wamhã. — Ãne ma tô tãma
waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Pidera wede ĩ'rãi'õ wasu'u

6 Tawamhã te tãma ãma romnhimiré'é za'ra ãne, Zezusi hã:
— Aibâ hã te 're 'maihâimana, buru tede'wa hã. Ĩburu ãma hã, rob'ru hã te 're hâimana
za'ra, uwa 'ru hã. Pidera wede hã te duré tame 're sa. Tawamhã bâtâ na te mo, pidera 'rã
zô. Tane nherẽ, ĩ'rã hã te te 'masãmri õ di. 'Rãi ãna te za.
7 Taha wa, te buru 'madâ'â'wai ma tinha, ãne: “Si'ubdatõ, ma tô ĩ̱ãma tiwahu oto, taré
nasi we sô ĩ̱neb ré hã, pidera 'rã zô. Wa tô 'madâ'â wa'a. Te za ĩsizâ. E marĩ da, te za taré
're sab u'âsi, 're 'rãi mono ãna.” Ãne te romhuri'wai ma tinha.
8 Tawamhã romhuri'wa hã te asa tãma tinha: “Apito, misi ãma wahu a'â. Wa hã wa za
ab're, powawẽ nhana na te uirĩ da, wẽ na sab da.
9 Wahub amo na 'rãi wamhã, wẽ di za. 'Rãi õ wapsi, te za ĩ̱ma ĩ'ru, te sizâri da.” Ãne,
romhuri'wa te tinha, buru tede'wai ma. — Ãne ma tô tãma ãma romnhimiré'é za'ra, Zezusi
hã.

Zezusi hã, romhuri zahârizém na pi'õ ĩsihâpâre te te ĩpesezé wasu'u

10 Tawamhã romhuri zahârizém na ma tô dama rowasu'u Zezusi hã, zudezu norĩ te,
rowahutuzéb ãma.
11 Tame te pi'õ hã ĩhâzé ré hã dame nhamra. Hâzé ré ma tô ãma tiwahub ahâ, 18 na,
wa'uburé te te 're upi u'âsi mono wa. Sihâpâ u'âsi, te 're mo, wãi wahutu ãna.
12 Tawamhã Zezusi te te sabui wamhã, te 'mahâ:
— Pi'õ, aihâzé hã te za oto aima apa.
13 Taha pari, ma tô tinhib'rada hã ãma tihi. Tawamhã ma tô awa'awi wãi wahudu. Wãi
wahutu wamhã, te ãma tiwata, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, te te pese wẽ te.

14 Tane nherẽ, rowahutuzé 'madâ'â'wa hã ma tô sada tizahi, Zezusihi zada, sabadu na te te pese wa. Taha wa, te uburé dama tinha:
— Bâdâ hã, 6 na ĩhâiba hã, wa te 're ĩromhuri za'ra mono zéb da hã. Taha bâtâ na si, te za we 're anomro aba mo, da te 're aipese za'ra wa'aba mono da. Sabadu na hã mare di za, romhuri zahârizém na hã. — Ãne ma tô dama waihu'u, rowahutuzé 'madâ'â'wa hã.
15-16 Tawamhã Wanhib'apito te tãma tinha:
— Oro sabadu na te dapese wa, ĩ̱ma nharĩ za, te za powawẽ hã awaru po'repore zama, 're ĩwasihu za'ra wa'aba mo, âi ba, 're simroi wa'aba mono da, te te 're âhuri mono da. Ãhãta pi'õ hã, Abra'ãhã nhihudu hã. Satanasi hã te te 're pibui mono ré hã, ma tô 18 na ãma tiwahu. Sabadu na nherẽ, wa tô pese, hâzé ãna oto 're hâimana mono da. E niha bâ bété, aima wẽ za'ra wa'aba õ di, sabadu na te ĩpesezé hã rowẽ na pi'õ hã oto 're ĩmorĩ da hã. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u, dawasété na dasisãmri ma ropibuma.
17 Tawamhã, Zezusihi mreme hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô ĩwẽ'õ'wa norĩ hã aséb za'ra, Zezusihi mreme ma. Ĩwẽ'wa norĩ ma, rowẽ za'ra di. Marĩ hã te te dama 're ab'manharĩ wẽ mono wa, te 're to za'ra, tipẽ'ẽ na.

Motada nhamare wasu'u, ĩ'u'ẽtẽ wasu'u me
Mateusi 13.31-33; Marcusi 4.30-32

18-19 Tawamhã Zezusi hã te dama tinha, ãne:
— E niha, wa za ãma simiré'é, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na hã. Motada nhamare na, wa za ãma simiré'é. Motada nhamare hã aibâ hã ma tô a're. Tawamhã ma tô tiwa'ru. Wa'rui wamhã, papo za'ẽtẽ di oto. Tawamhã si hã te ĩsu 'rowi, te te sima 're sasi za'ra. Ãne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé hã. — Ãne ma tô ãma simiré'é, Zezusi hã.
20 Te duré dama tinha:
— E marĩ na, wa za duré ãma simiré'é, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na hã.
21 Ĩ'u'ẽtẽ wapuzém na, wa za ãma simiré'é. Pi'õ hã te za ĩ'u'ẽtẽ wapuzé hã syry na sa'wa, tridu 'rã zu pese wazari. Tridu zup si, sa'ẽtẽ uptabi di. Tawamhã te te wazari pese wamhã, te za tidupto, ĩ'u'ẽne hã. Sa'ẽtẽ uptabi di za oto. Ãne duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé hã. — Ãne ma tô ãma simiré'é, Zezusi hã.

'Ridawa, 're sy'yre wasu'u
Mateusi 7.13-14, 21-23

22 Tawamhã Zezusi norĩ hã te oto ai'aba'ré, Zeruzarẽ u. 'Ri nho'õmo mono bâ, te te dama 're rowasu'u u'âsi Zezusi hã, 'ri wa'õtõ u zama.
23 Tawamhã te ni'wa hã sadanha:
— Apito, e da'umro na si, te za danho'reptuzé hã da te dasina 're waihu'u za'ra. — Ãne te sadanha.
Taha wa, ma tô Zezusi hã asa uburé dama tinha:
24 — Tô sena, te za niwapsi da'ahâ na da te dasima 're wẽ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u 're danhisisi mono da. Tazahã, ĩtẽme 're danhisisi mono õ di za. Taha wa, 'ri para u 'ridawa 're sy'yre na 're danhisisi mono da, sada 're ĩdanhiptete za'ra mono ne, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u 're asisisi aba mono da.
25 Nimahã na te za 'ri tede'wa hã wahudu, te te siré 'rinhitop tete da. Tawamhã te za ĩ'ridawa ta'a za'ra wa'wa, rowi 're ai'ubumroi wa'aba mono hã. 'Ri tede'wa hã te za ĩ'mahârâ za'ra wa'wa, ãne: “Apito, ma'ãpé we wazô 'ridawa za'ra na, ãma atẽme wanhisisi da.” Ãne te za 're ĩ'mahârâ za'ra wa'aba mo. Tazahã, te za asa aima nharĩ za'ra wa'wa, ãne: “Te aiwaihu'u za'ra wa'aba õ di. E ma hawimhã, a norĩ wa'wa hã.”
26 Tawamhã ãne te za asa tãma asiwasu'u za'ra wa'wa: “Wa norĩ hã, wa tô asiré wasaihuri ni. Asiré, wa tô duré âhuri ni. Warob ãma hã ma tô duré dama 're ĩrowahutu mo, waza'ru ãma hã.” Ãne te za 'ri tede'wai ma asiwasu'u za'ra wa'wa.
27 Taha wa, te za asa duré aima nharĩ za'ra wa'wa, ãne: “Te aiwaihu'u za'ra wa'aba õ di, ĩ̱zazei'wa na hã. Aiwasédé hã ma tô 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo. Mo oto ai'aba'réi wa'aba, ĩ̱nhiti.” Ãne te za aima rob'ru za'ra wa'wa.
28 Tawamhã rowẽ uptabi ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩsi'ubumroi mono hã te za ĩ'madâ'â za'ra wa'wa, Abra'ã norĩ hã, duré Izati, duré Zaco, duré uburé ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã. Tazahã, a norĩ wa'wa hã te za rowi 're ai'ubumroi u'âsi aba mo. Taha wa, te za asina 're ai'ry'ry aba mo. Te za duré 're ai'wasitete za'ra wa'aba mo, 're robzépata za'ẽtẽ za'ra wa'aba mono wa.
29 Daro mono bâ, te za ĩtẽme 're dasihutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're dasaihuri mono da, Danhib'apito uptabi na 're ĩhâimana mono zéb u. Bâtâ pusizém hawi, te za

ĩtẽme 're dasihutu, bâtâ zasizém hawib zama, duré hâiwa'a're nhimire hawib zama, duré hâiwa'a're nhimi'e hawib zama.
30 Tawapsi, te za dama ĩwapu ma nharĩ za'ra, dama pire na 're hâimana za'ra mono da oto. Duré, dama ĩpire ma, te za nharĩ za'ra, dama wapu na 're hâimana za'ra mono da oto.
— Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u sirõmo za'ra.

Zeruzarẽ ãma Zezusi hã ĩpẽ'ẽzézé wasu'u
Mateusi 23.37-39

31 Tawamhã Zezusi hã te te apo're pu'u parip si, awa'awi ma tô ĩtẽme 'maihaihutu, parisezu norĩ hã. Taha wa, ma tô Zezusihi ma rob'ru za'ra, ãne:
— Mo oto ã hawi aimorĩ. E marĩ wa. Apito Erodi hã ma tô sima aiwẽ, da te dasiwi aiwĩrĩ da. — Ãne te tãma rob'ru za'ra.
32 Tawamhã Zezusi hã apâ te tãma rob'ru za'ra:
— Mo oto ĩtẽme ai'aba'réi wa'aba apâ, tãma ĩẽzadawa wasu'u za'ra wa'aba da, wapsã wawẽ ne 're ĩmorĩ ma. Wa'uburé hã wa tô te dama 're anhamra. Wa duré te 're da'apese, ã bâtâ na duré awẽm na. Awẽ amo na, wa za ĩ̃nhimiromhuri hã uprosi. Ãne te za tãma ĩẽzadawa wasu'u za'ra wa'wa, Erodihi ma.
33 — Zeruzarẽ ãma, ma tô da te 're simro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã. Õne u'âsi. Taha wa, wa za ãma mo, ãhãna, awẽb zama, awẽ amo na zama, tame, da te dasiwi ĩẽwĩrĩ da, ĩsadawa wasu'u'wa hã. — Ãne ma tô Zezusi tãma siwasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.
34 Tawamhã ma tô sisõwa tinha, Zezusi hã:
— Zeruzarẽ ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ ãma, ai'ãma ĩ̃pẽ'ẽzé za'ra wa'aba di. Aihi'rata norĩ wa'wa hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã te te 're simroi u'âsi, ẽtẽ na. Datẽme te te 're ĩsatõrĩ za'ra mono norĩ zama, ma tô duré te te 're simroi u'âsi, ẽtẽ na. Si'a hã ti'ra zawi te, 're ĩpapo za'ra mono ne, wa aré te ĩ̃sima 're aiwẽ u'âsi za'ra wa'wa, ĩ̃sitẽme te 're ai'awaibui wa'aba mono da. Tane nherẽ, asima 're ĩẽwẽ za'ra wa'aba mono õ di asa.
35 Taha wa, tinhorõwa hã te za oto tirẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ãma 're ĩ'aiwata za'ra wa'aba mono zé hã. Duré a norĩ wa'wa hã, ĩ̃hâiba 'madâ'â na sahu za'ra wa'aba õ di za a'â. Niwapsi duré ĩ̃hâiba 'madâ'â za'ra wa'aba wa, te za ãne asima ĩẽwasu'u za'ra wa'wa: "'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para we ĩmorĩ ma, 're rowẽ za'ẽtẽ mono di za." Ãne te za asima ĩẽwasu'u za'ra wa'wa, ĩ̃hâiba 'madâ'â na duré sahu za'ra wa'aba wa. Ãne na aipẽ'ẽ 're asina ĩẽwaihu'u za'ra wa'aba wapsi, te za ĩ̃hâiba 'madâ'â na duré ĩsahu za'ra wa'wa. — Ãne ma tô sisõwa tinha, Zezusi hã.

14

Zezusi hã romhuri zahârizém na, aibâ te te ĩpesezé wasu'u

1 Zudezu norĩ te, romhuri zahârizém na ma tô Zezusi hã ãzé, aibâ nhorõwa u, ĩsiré sa da. Aibâ hã, parisezu. Ĩsiré parisezu norĩ ma, pire di, aibâ hã. Tame 'ri para, ĩsi'ubumro norĩ hã ma tô Zezusi hã 'madâ'â za'ra.
2 Tame sãmra ré, ma aibâ ĩhâzé ré hã ĩtẽme wi, Zezusihi u. Hâzé wa, te dupto zahuré di. Duré, paihi dupto zahuré di.
3 Taha wa, ma tô Zezusi hã rowahutu'wa norĩ hã azadanha, parisezu norĩ me:
— E romhuri zahârizém na, wa za wa te 're dapese za'ra, sabadu na hã. E ma tô wawi sawi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, sabadu na, wa te 're dapese tõ za'ra mono da. E niha ĩsimiroti na rob'ui'éré hã. — Ãne te Zezusi hã azadanha, rowahutu'wa norĩ hã.
4 Tane nherẽ, asa te te ãma sada'âbâ za'ra õ di. Tawamhã Zezusi hã ma tô aibâ hã pa'â. Ma tô pese. Taha pari, ma tô tãma rob'ru, morĩ da oto, 'ri tẽme.
5 Tawamhã aibâ za'u si, te tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Ãté ai'ra hã te za aiwi ti'maiwaptã'ã 'wa, â zô ab're u, ãté powawẽ hã. Tawamhã e â zô ab're hawimhã asiwi wazere aba õ di za, romhuri zahârizém na nherẽ. — Ãne ma tô Zezusi hã asa ãma azadanha.
6 Tazahã asa te te ãma sada'âbâ waihu'u za'ra õ di.

Dama dawapu wasu'u, dama dapire wasu'u me

7 Tawamhã wedeza na dasi'ubumroi wamhã, ma tô ni'wam norĩ hã dama ĩpire norĩ te na ai'ubumro, dame sô ĩdahârâ za'ra norĩ hã. Ãne ma tô ãma da'madâ, Zezusi hã. Taha wa, ma tô tãma ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:

8 — Ni'wa hã asô hârâ wamhã, dasina damro u dame asa da, aimorĩ wamhã, dama ĩpire
norĩ te na, asãmra õ di za. E marĩ wa. Ãté, aima ĩpire hã te dame tihâiba, dame sô ĩdahârâ
hã.
9 Tawamhã te za aima tinha, 'ri tede'wa hã, õ niwĩ asãmra da, asãmrazém na sãmra da,
aima ĩpire hã. Taha wa, te te aima ĩnharĩ ma, asiséb di za. Da'rãsutu u, te za oto asã.
10 Taha wa, ãne tõ da, dame asa da, asô dahârâ wamhã, da'rãsutu u, te za a'â asã. E marĩ
da. 'Ri tede'wa hã si'uihâ na si te te aima pisutu da, dama ĩpire norĩ 'rata asãmra da, asa
da. Danho'a te te aima pisutu wamhã, aima rowẽ uptabi di za.
11 Tane, ni'wa hã pire wẽ te, 'râwi sina 're wata mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono,
te za tãma pisutu, wapu na 're hâimana mono da oto. Duré ni'wa hã, tipire na 'râwi 're
si'madâ'â mono õ wamhã, te za tãma pisutu, dama pire na 're hâimana mono da oto. —
Ãne ma tô tãma waihu'u, Zezusi hã.
12 Tawamhã dame sa da, sô ĩhârâ ma, te tinha, Zezusi hã:
— Dasaihurizé, dama 're 'manharĩ mono wamhã, ãté sô aihârâ za'ra õ di za, asiwadi
norĩ zô hã duré asisãnawã norĩ zô hã, duré aimama norĩ zô hã duré ĩsibrob ahâ norĩ zô
hã, aiwaptoma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ zô hã. Ta norĩ zô aihârâ wamhã, asiré saihuri
da, te za asa asô tihârâ za'ra, te te asa aima ãma wa'rãmi za'ra da.
13 Taha wa, dasaihurizé hã dama 'manharĩ wamhã, te za ĩsibrob'õ norĩ zô aihârâ za'ra,
duré ĩmorĩ'õ norĩ zô, duré ĩ'rãtẽire norĩ zô, duré ĩtob'a norĩ zô.
14 Ãne wamhã, aima 're rowẽ mono di za. E marĩ wa. Ta norĩ hã simarĩ õ di, marĩ na te
te aima ãma ĩwa'rãmi za'ra zéb da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, te za asõprubzé wa'rãmi
aima tisõ. 'Re ĩnomro wẽ mono norĩ te te ahâiwa'utu wapsi, te za aima ãma uwaimra. —
Ãne ma tô 'ri tede'wai ma waihu'u, Zezusi hã.

Dasaihuri za'ẽtẽ zé wasu'u
Mateusi 22.1-14

15 Tame ma tô aibâ hã dame nhamra, 'ri para, sa da. Tawamhã Zezusi te te dama
ĩwaihu'uzé hã ma tô dame wapa. Taha wa, te Zezusihi ma tinha:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Danhib'apito uptabi na 're ĩhâimana mono zéb ãma, ĩ'rata 're
ĩsaihuri mono norĩ ma, 're rowẽ uptabi za'ra mono di za. — Ãne te Zezusihi ma tinha.
16 Tawamhã Zezusi hã te asa aibâ wasu'u hã tãma wasu'u, ãne:
— Aibâ hã dasa hã sa'ẽtẽ na te te dama 'manharĩ da, ma tô sina roti. Tawamhã te te
dama 'manharĩ õ ré, ma tô da'apo're pu'u siro, da'ahâ na ĩtẽme dasihutu da, ĩsiré dasaihuri
da.
17 Sipi pari wamhã, tãma ĩromhuri'wai ma, te tinha, ãne: “Mo oto aimorĩ dazô, we
dasi'aba'ré da. Dasa hã te oto dazô aimasa.” Ãne te tãma tinha. Taha wa, romhuri'wa
hã ma tô datẽme mo, dazô hârâ da.
18 — Tane nherẽ, te nasi aibâ norĩ hã siparabâsi niha tãma nharĩ za'ra, romhuri'wai
ma, te te sima wẽ za'ra õ wa. Sô ĩhârâ 'rada hã te tãma tinha, ãne: “Ãma ĩ̱morĩ neza.
Tane nherẽ, ti'a hã wa 'mai'uipra. Tamomop si wa za mo, te sabu da. Ãne asib'apito ma,
ĩ̱zadawa wasu'u na za.” Ãne te tãma ĩromhuri'wai ma tinha.
19 — Tawamhã ĩhâiba amo hã te duré tãma tinha: “Ãma ĩ̱morĩ neza. Tane nherẽ, powawẽ
hã wa 'mai'uipra, 10 na ĩhâiba za'ra hã. Tamomop si wa za mo, te sabu za'ra da, te te
romhuri wẽ za'ra zô. Ãne, asib'apito ma, ĩ̱zadawa wasu'u na za.” Ãne te romhuri'wai ma
tinha.
20 — Ĩhâiba amo hã te duré tãma siwasu'u: “Nimosi, wa ĩ̱mro. Taha wa, dame ĩ̱sa da,
ãma ĩ̱morĩ waihu'u õ di.” Ãne te romhuri'wai ma tinha.
21 — Taha wa, te apâ mo romhuri'wa hã, tinhib'apito ma, te te sadawa wasu'u za'ra
da. Te te wapari wamhã, ma tô ab'rui pese, ĩsib'apito hã. Taha wa, te ãne tãma tinha:
“Ai'aba'ré na dazô 're aimorĩ, 'ri nhi'riti na we danhimroi mono da, ĩsibrob'õ norĩ hã, duré
ĩmorĩ wẽ'õ norĩ hã, duré ĩtob'a norĩ hã, duré ĩ'rãtẽire norĩ hã.” Ãne te tãma rob'ru. Taha
wa, te ta norĩ zô si mo, we te te simroi mono da.
22 — We te te danhimroi mono pari, te tinha, tinhib'apito ma: “Apito, wa tô aimreme
hã ãma uwaimra, aima. Zahadu da'masisi õ di.” Ãne te tãma tinha.
23 — Taha wa, te ĩsib'apito hã duré asa tãma tinha: “Tane wamhã, dazô airĩtĩ mono pé,
bâdâdi na. Da'manhopẽtẽ wamhã, ta norĩ hã te za we ĩsimroi mo, ĩ̱nhorõwa hã da te dasiwi
'masisi da.
24 Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Sô ĩ̱hârâ 'rata norĩ hã, ĩ̱sa na saihuri õ di za.”
Ãne te ĩsib'apito hã tãma tinha. — Ãne te aibâ ma rowasu'u, Zezusi hã.

Zezusihi zazei'wa, 're ĩnomro mono zé wasu'u
Mateusi 10.37-39

25 Tawamhã Zezusi norĩ hã si'aba'réi ré, te da'ahâ na ĩsarina ai'aba'ré ni. Tawamhã ma
tô Zezusi hã datẽme aipi'ra. Ãne te dama tinha:
26 — Ãté, ni'wam norĩ hã te za we ĩtẽme ai'aba'ré, ĩẽzazei'wa, 're nomro mono da.
Tawamhã te za te te 're ĩẽzawi pese za'ra, timama zawi nhipai u, duré tina zawi nhipai
u, duré timro zawi nhipai u, duré ti'ra norĩ zawi nhipai u, duré tisisãnawã norĩ zawi
nhipai u, duré tihâimanazém nhipai u.
27 Tiza'ozéb ré, ĩẽzarina 're ĩnomro mono ne, da te 're uprosi za'ra mono da nherẽ, te za
ĩẽsiré 're nomro. Ãnei õ wamhã, ĩẽzazei'wa na te 're waihu'u za'ra mono õ di za. — Ãne ma
tô dama waihu'u, Zezusi hã.
28 Te duré dama tinha:
— 'Ri'wa na, wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ãté, a norĩ wa'wa hã te za
asima ĩ'mairosa'rata 'wa, asima 'mai'ri wa'aba da, rob'madâ'âzéb da. Taha wa, te za a'â
ĩ'mairosa'rata 'wa, 'ri wa'âbâzéb da, rob'uiprazé hã, ĩwab zô.
29-30 Ãnei õ wamhã, ãté õne haré te za ĩsãna'rata si ĩ'manharĩ 'wa. 'Ri 'rãihâ hã 'mai'uprosi
aba õ di za. Da te sabu za'ra wamhã, te za ai'ãma 're dawa'ẽ za'ra wa'wa: “Oro te te 'ri 'ru
za, te õne haré za.” Ãne te za ai'ãma 're dawa'ẽ za'ra wa'wa. Ãne, 'ri'wa na te aima ãma
ĩsimiré'é za'ra wa'aba zé hã.
31-33 — Duré apito na, wa za aima ãma simiré'é za'ra wa'wa. Ãté danhib'apito te za dama
're 'manhamra. Ĩsib'a'uwẽ norĩ hã dasi'wapé 'manharĩ'wa norĩ hã te ahâ na 're si'ubumro,
10 miu na ĩhâiba za'ra hã. Tawamhã ma tô apito hâiba amoi wasu'u wapa, danhib'apito
hã. Dasi'wapé 'manharĩ'wa hã te we, u, ahâ uptabi na te te simro tinhib'a'uwẽ hã, 20 miu
na, u, ĩhâiba za'ra hã. Tawamhã dazô wairébé õ ré, te za a'â nhamra, ĩsib'a'uwẽ hã, dazada
siptete za'ra zô. Dazada ĩsiptete za'ra õ na, te te waihu'u za'ra wamhã, te za tinhitob'ru
norĩ u da'mazatõ, te te tãma 'mazadawa wasu'u da, ĩsib'apito za'ra ma. Ĩsitob'ru norĩ hã
zahadu romhâ ré, te za ĩtẽme da'mazatõ, we dasihutu tõ da, dasi'wapé za'ra tõ da. Ãne,
apito na te aima ãma ĩsimiré'é za'ra wa'aba zé hã. Tane ĩẽzazei'wa, 're anomro aba mono
da, marĩ hã asima 're sawi za'ra wa'aba mono õ di za, aipẽ'ẽ 're. Marĩ hã aipẽ'ẽ 're, asima
're sawi za'ra wa'aba mono wamhã, ĩẽzazei'wa na te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono õ di
za. — Ãne ma tô dama waihu'u, Zezusi hã.

Dasai warĩrĩzé wasu'u
Mateusi 5.13; Marcusi 9.50

34 Te duré dama tinha, Zezusi hã:
— Sa na hã dasa hã ãma se ti, dasai warĩrĩzé wa. Tane nherẽ, oto 're se si'utõrĩ mono
wamhã, niha da te 're 'manharĩ waihu'u mono õ di, apâ se da.
35 Sei õ wamhã, ti'a hã wẽ da, ti'ai wa, da te 're sa'wari za'ra mono õ di za. Duré powawẽ
nhana ubumro nhisiwi, da te 're sa'wari za'ra mono õ di za. Taré, te za rob u, da te 're
sa'wari za'ra, marĩ dai õ wa oto. Ãne romnhimiré'ézé hã. Asimipari pese za'ra wa'aba
wamhã, ma'ãpé ĩẽwapari pese za'ra wa'aba. — Ãne te Zezusi hã dama si'ru.

15

Pone'ẽrebâ ĩsimanizé wasu'u
Mateusi 18.10-14

1 Tawamhã Zezusihi u ma tô aihutu ni, da'ahâ na, ĩmreme hã da te wapari za'ra da.
Danhib'apito ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã ma tô duré ĩtẽme aihutu, siwa'ru 're
ĩnomro mono norĩ zama.
2 Tawamhã parisezu norĩ hã te ãne tãma nharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti
'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ me:
— Õ hã ma tô ãma 're siwadi za'ra, siwa'ru 're ĩnomro mono ãma hã. Ta norĩ siré, te nasi
tisa. — Ãne te Zezusihi ma nharĩ za'ra.
3 Taha wa, Zezusi hã ma tô tãma ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:
4 — Asimizama hã ahâ wamhã, ãté misi te za aiwi aimani, 100 na ĩhâiba za'ra wamhã.
E tawamhã, sô airĩtĩ mono õ di za, aiwi 'masimani wamhã. Te za tô sô airĩtĩ mo, apâ âri
da. Asimizama zô airĩtĩ mono ré, te za 99 na ĩhâiba za'ra hã asa'u daba'wara, ĩtehutu wa.
5 Tawamhã aiwi ĩsimani hã oto sãmri wamhã, atoi uptabi di za. Taha wa, te za asisé we
ĩ'â apâ, sãmri wẽ te.
6 'Ri tẽme ãwisi wamhã, te za sô aihârâ za'ra, asiwadi norĩ zô. 'Râwi ai'rata 're ĩsõrõwa
za'ra mono norĩ zô zama, te za sô aihârâ za'ra. Tawamhã te za tãma ĩrowasu'u za'ra, ãne:
“Ãhãna ĩẽma rowẽ di. Ĩẽnhimizama hã wa tô tisã, ĩẽwi ĩsimani hã. Ĩẽzabâdâ te za 're ato za'ra
wa'aba mo.” Ãne te za tãma ĩrowasu'u za'ra.

7 — Tane duré, ni'wa hã siwa'ru 're ĩmorĩ hã tiwasédé hã te te oto rẽme pese wamhã,
hâiwa ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã te za tãma 're to za'ra, misi nherẽ. Õhõ ãma si, te
za 're toi uptabi za'ra, 're ĩnomro wẽ mono norĩ nhipai u hã, 99 na ĩhâiba za'ra nhipai u
hã. Ta norĩ hã 're nomro wẽ mono wa, tiwasété na 're ĩsiwẽ'õ za'ra mono da hã, mare di.
— Ãne ma tô tãma rowasu'u za'ra, rowahutu'wa norĩ ma, Zezusi hã.

Rob'uiprazé ĩsapotore simanizé wasu'u

8 Tawamhã Zezusi hã te duré tãma ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:
— Pi'õ te, rob'uiprazé hã ahâ wamhã, ãté misi te za tiwi 'maihaimani, 10 na hâimana
za'ra wamhã, ĩsapotore hã. E tawamhã sô 're rĩtĩ mono õ di za, tiwi 'masimani wamhã. Te
za tô sô 're rĩtĩ. Ĩro'ore hã te za duré sô ro'o, sô rĩtĩ da. Te za duré sô 'ri 're wamro. Sô 're
rĩtĩ pese mono wamhã, te za oto tisã.
9 Tawamhã te te sãmri wẽ te, tisiwadi norĩ zô te za oto tihârâ za'ra. Ĩ'rata ĩsõrõwa za'ra
norĩ zô zama, te za tihârâ za'ra. Tawamhã, te za oto tãma rowasu'u za'ra, ãne: "Ãhãna,
ĩ̱ma rowẽ di. Rob'uiprazé ĩsapotore hã wa tô tisã, ĩ̱wi ĩsimani hã. Ĩ̱zabâdâ te za 're ato za'ra
wa'aba mo duré, a norĩ wa'aba zama." Ãne te za tãma rowasu'u za'ra.
10 — Tane duré, ni'wa hã siwa'ru 're ĩmorĩ hã, tiwasédé hã te te oto rẽme pese wamhã,
hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã te za ãma 're to za'ra, tiwasédé
hã te te rẽme pese wẽ te, misi nherẽ. — Ãne ma tô tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Ai'repudu, timama te te ĩrẽmezé wasu'u

11 Zezusi hã te duré tãma ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:
— Aibâ 'ra hã maparane.
12 Tawamhã te bâtâ na ĩno hã timama wi waptẽ, tinhibrom na ãma tãma siwanhizari
zahuré da.
— Taha wa, ma ĩmama hã ãma tãma aipo'o zahuré.
13 Ãma ronomro õ ré, te uburé tinhibro hã sima ubumro, darob amo u morĩ da, ĩno
hã. Darob amoi u wisi wamhã, wasété ahâ na te 're mo. Marĩ na si, ma taré tinhibro hã
uprosi, ĩmama te te tãma ĩpo hã.
14 — Tawamhã tinhibro hã ma uburé uprosi pese oto, ai'repudu hã. Tawamhã tame
darob ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã ma tô duré mram na 're dasi'ubumro. Dasai õ
di. Taha wa, ma tô ai'repudu hã mra hã dame sépata.
15 Taha wa, te aibâ u mo, te te tãma 're romhuri mono da, tame. Taha wa, ma tô aibâ
hã satõ tiburu u, buru ãma uhâbâ te te tãma 're 'madâ'â mono da.
16 Mrap te, ma tô sima wẽ, uhâbâ sa na 're sai mono da. Mra, te te 're sépata mono
nherẽ, ai'reputu ma hã, da te 're ai mono õ di.
17 Taha wa, ma tô si'ãma rosa'rata, ãne: "Ĩ̱mama ma, romhuri'wa norĩ hã ahâ nherẽ, ma
tô dasa hã 're si'azahâri. Wa hã wa ãme mra hã te 're sépata za'ẽtẽ.
18 Taha wa, wa za oto mo, ĩ̱mama u apâ. Ĩ̱wisi wamhã, wa za ĩ̱mama ma ĩ̱siwasu'u,
ãne: 'Ĩ̱mama, ĩ̱wasété na wa tô 're mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, wa tô upa.
Asimiroti zama, wa duré upa.
19 Ĩ̱wasété wa, ãté ĩ̱'ãma 're ai'ra mono õ di za oto. Aima romhuri'wa da, oto 're ĩ̱morĩ
da, te za ĩ̱ma ĩpisu.' " Ãne ma tô rosa'rada hã sima 'manha, ai'repudu hã.
20 — Tawamhã aré 're ĩsãmra mono zém hawi te oto mo, timama nhorõwa u. Tawamhã
zahadu romhâ ré, ma ĩmama hã tisã ti'ra hã. Taha wa, te ĩtẽme wara, ĩ'ra hã te te sina pẽ'ẽ
tari wa. Ĩtẽme wisi wamhã, tinho'utu ma tô ti'â, ti'ra hã. Tob'rata hârâ na, ma duré sawi.
21 Tawamhã te timama ma tinha, ai'repudu hã: "Ĩ̱mama, ĩ̱wasété na, wa tô 're mo. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, wa tô upa. Asimiroti zama, wa duré upa. Ĩ̱wasété wa,
ãté ĩ̱'ãma 're ai'ra mono õ di za." Ãne te timama ma siwasu'u, ai'repudu hã.
22 — Wasété na 're morĩ nherẽ, te te wẽ'õ õ di, ti'ra hã, ĩmama hã. Tãma ĩromhuri'wa norĩ
hã te oto 'mahârâ za'ra sa'ẽtẽ, zazahâ ĩhâiwẽ we te te siwi 'mai'âri da, te te siwi ãma uza
da. Duré ĩsiptõmohi wasisizé, te te tãma sẽrẽ za'ra da, ma tô 'mahârâ za'ra. Duré ĩpara'uza
zama te te tãma sẽrẽ za'ra da, ma tô 'mahârâ za'ra.
23 Taha wa, te duré tãma nharĩ za'ra: "Powawẽ zapu zama, we ãwisi aba, wĩrĩ aba da,
ĩhâipe hã.
24 E marĩ wa. Ĩ̱'ra hã dâ'â newa. Tane nherẽ, dâ'â õ di. Ma tô aré ãma ropsisa'rese'õ.
Tane nherẽ, ma tô we apâ wi. Taha wa, wasa hã wa za oto wasiré huri ni, rowẽ te." Ãne
ĩmama te tãma nharĩ za'ra, te te tãma 're ĩromhuri za'ra mono norĩ ma. Taha na ma tô dasa
hã dama 'manha.

25 — Tawamhã ĩno hã wisi wamhã, ĩdub'rada hã te buru ãma nhamra. 'Ri tẽme te oto mo. Te te oto rob'umhutu wa, ma tô rowamreme hã wapa, te te ĩrowamreme za'ra hã. Dapara 'rasi zama, ma tô wapa, rowẽ te, dasima 're ĩdato za'ra mono zé hã.
26 Taha wa, te romhuri'wa hã 'mahâ, ãne: “E marĩ, te 'manharĩ za'ra ni.” Ãne te sadanha.
27 — “Ano hã rowẽ na ma tô wei wi. Taha wa, wei wisi wẽ te, ma tô wama ti'ru aimama hã, powawẽ ĩhâipe hã wa te wĩrĩ da, wasaihuri da.” Ãne te ĩdub'rata ma rowasu'u, romhuri'wa hã.
28 — Tawamhã ma ĩdub'rada hã tizahi. 'Ri para u sébré da hã, te te sima wẽ õ di. Tawamhã ĩmama, ma ĩtẽme watobro, te te tãma nharĩ da, sébré da. Tane nherẽ, sébré zei õ di.
29 Tane nherẽ, te timama ma tinha: “Wa hã wa tô te aima 're romhuri pese. Ḭ̃ãma wahub ahâ di, te aima 're romhuri mono ré hã. Niwa, aimreme hã te simini õ di. Tane nherẽ, marĩ ḭ̃ma sõmri õ di, pone'ẽrebâ hã, dasa hã te ḭ̃siwadi norĩ ma 'manharĩ da.
30 Ãhãna ai'ra hã ma tô wi. Asibro hã tãma ĩpo hã ma tô pi'õ na uprosi. Tane nherẽ, ma tô wisi wi, dama ĩ'ru, powawẽ ĩhâipe hã da te tãma wĩrĩ da.” Ãne te timama ma tinha, ĩdub'rada hã.
31 — Tawamhã ĩmama te asa tãma tinha: “Ḭ̃'ra, a hã ḭ̃'rata, te 're asãmra u'âsi mo. Marĩ hã ḭ̃nhibro hã, uburé ate hã.
32 Uburé wama rowẽ za'ra wa, wa tô dasa hã dama 'manha, ḭ̃'ra hã ĩwisizém na. Ano hã dâ'â newa. Tane nherẽ, dâ'â õ di. Ma tô aré ãma ropsisa'rese'õ. Tane nherẽ, ma tô we apâ wi.” Ãne ma tô ti'ra ma waihu'u. — Ãne Zezusi ma tô tãma rowasu'u za'ra, rowahutu'wa norĩ ma.

16

Aibâ hâimana nhipese wasu'u

1 Zezusi hã te duré ãne tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma:
— Aibâ hã te 're hâimana, ĩsibrob ahâ hã. Tãma ĩromhuri'wa hã te duré 're sãmra, tãma rob'madâ'â'wa hã. Tawamhã ma tô tãma 'mairowasu'u ni, ãne: “Rob'uiprazé hã te te aiwi 're anhimini, aima rob'madâ'â'wa hã.” Ãne te tãma 'mairowasu'u ni.
2 Taha wa, te sô hâ, tãma ĩrob'madâ'â'wa zô. Te tãma tinha, ãne: “Aiwasu'u hã wa tô wapa. Ḭ̃ma 're ĩrob'madâ'â mono zé hã, tâibâ za oto. Te za rob'ui'éré hã oto ḭ̃ma ĩsõ, uburé ḭ̃nhimarĩ na 're ĩrob'ui'éré mono zé hã.” Ãne te tãma tinha, tãma ĩrob'madâ'â'wai ma.
3 — Tawamhã te 'râwi sima tinha, tãma ĩrob'madâ'â'wa hã: “Ḭ̃nhib'apito, ma tô ḭ̃ma tinha, te tãma 're romhuri mono tõ da oto. E marĩ, wa za oto te 're 'manharĩ. Ḭ̃nhiptete uptabi õ di, buru na te dama 're ĩromhuri mono zéb da hã. Duré ḭ̃nhiséb di za, rob'uiprazém na te 're da'awari mono wamhã.
4 Ĩhe, wa tô ḭ̃sima waihu'u, marĩ te ĩ'manharĩ da hã, ḭ̃'ãma 're dasiwadi za'ra mono da. Tawamhã, apito te te ḭ̃mei wamhã, ãté ḭ̃siwadi norĩ hã te za te te siwi 're ḭ̃mrami, tinhorõwa u, ĩsiré 're ḭ̃sa za'ra mono da.” — Ãne te 'râwi sima tinha.
5 — Tawamhã te sô hã, apito ma, marĩ te te ĩwa'âbâ za'ra õ norĩ zô. Tawamhã ĩtẽme ĩwisi 'rada hã te sadanha: “E niha tãma ĩwa'âbâ'õ hã zahadu, rowa'rãmimhã.”
6 — “Piza'a, 100 na ĩhâiba za'ra hã, azeitona 'rãi wa'ui wab ré hã.” — Ãne te tãma rowasu'u.
Taha wa, te asa tãma tinha: “Ãhãta ĩwa'âbâ'õ̰ na, rob'ui'éré hã. Asãmra. 50 na ãma rob'ui'éré, rowa'rãmimhã, tãma wa'âbâ da.” — Ãne te aibâ ma ti'ru, tãma ĩrob'madâ'â'wa hã. Taha wa, te te tãma ĩ'ru zarina, ma tô ahâ prã na ãma rob'ui'éré.
7 — Tawamhã aibâ hâiba amo hã ma duré ĩtẽme wi. Tawamhã te sadanha: “A hã bété, e niha tãma ĩwa'âbâ'õ hã zahadu, rowa'rãmimhã.”
— “Sa'u hã, miu na ĩhâiba hã, tridu ré hã te tãma ĩwa'âbâ'õ hã.” — Ãne te tãma rowasu'u.
— Tawamhã te asa tãma tinha: “Ma'ãpé, 800 na ãma rob'ui'éré, rowa'rãmimhã tãma ĩsõmri da.” — Ãne te tãma ti'ru, rob'madâ'â'wa hã. Taha wa, te te tãma ĩ'ru zarina, ma ahâ prã na ãma rob'ui'éré.
8 — Te te dama ĩ'rui wasu'u, te te wapari wamhã, te tinha, ĩsib'apito hã: “Pra. E niha rosa'rada tãma ĩwaihu'u pe.” Ãne te ĩsa'u tãma tinha. — Ãne Zezusi te tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.
Ma tô duré tãma waihu'u za'ra:
— Marĩ zô si, da te 're ĩrosa'rata za'ra mono norĩ ma, waihu'u pese di, rosa'rada hã, rowa'a nhib'a'uwẽ norĩ nhipai u.
9 Taha wa, ti'ab ré te za asimarĩ na 're ĩdazawi za'ra wa'aba mo, ãma 're asiwadi za'ra wa'aba mono da. Asimarĩ hã asipara 're rẽme za'ra wa'aba mono wapsi, hâiwa u, asõrõwa

u 're asisisi aba mono wi, te za asô 're tob'uzu za'ra wa'wa, asawi'wa norĩ wa'wa hã. — Ãne Zezusi te tãma roti za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

10 Te duré tãma nharĩ za'ra:

— Ãté ni'wam norĩ hã te za danhibrob 'rare hã, dazô te te 're 'madâ'â wẽ za'ra. Tawamhã dama umnhasi wa, te za da te tãma 're pisutu za'ra, danhibrob ahâ na, te te dazô 're 'madâ'â za'ra mono da oto. Tane, danhibrob 'rare, dazô te te 're 'madâ'â wasété za'ra mono wamhã, te za da te 're waihu'u za'ra, ĩsa'ẽtẽ na zama, za dawi 're ĩsipsaihuri za'ra mono na.

11 Ti'ai ãma danhimarĩ hã, dazô 're 'madâ'â wasété za'ra wa'aba mono wamhã, e 'wa hã te za marĩ ĩwẽ uptabi hã te te aima 're pisutu za'ra wa'wa, sô 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono da. Mare di. Ni'wa, te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono õ di za.

12 Marĩ hã date hã, dazô 're 'madâ'â wasété za'ra wa'aba mono wamhã, e niha te za marĩ ĩwẽ hã da te aima 're sõmri za'ra wa'wa, ate da. Mare di. Ni'wa te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono õ di za. — Ãne Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra.

13 Te duré tãma nharĩ za'ra:

— Dama romhuri'wa hã ĩsib'apito maparane wamhã, aiwa te te tãma 're romhuri wẽ zahuré mono õ di za. Duré sahuré te te 're sawi pese zahuré mono õ di za. Misi te za te te 're sawi pese. Ĩhâiba amo si te za te te siwi 're wẽ'õ. Duré sahuré te te 're wapari pese zahuré mono õ di za, romhuri'wa hã. Misi te za te te 're wapari pese. Ĩhâiba amo si te za te te 're 'ruiwapari. Tane, a norĩ wa'wa hã rob'uiprazéb zô si asima 're romhuri za'ra wa'aba mono wamhã, e aiwa asimiromhuri za'ra wa'wa hã za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri me. Mare di. Aiwab õ di. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Zezusihi nhimirowasu'u hâiba amo
Mateusi 11.12-13; 5.31-32; Marcusi 10.11-12

14 Tawamhã parisezu norĩ hã ma tô Zezusihi mreme hã wapari za'ra. Tawamhã rob'uiprazé zei 'wa, 're nomro mono wa, ma tô Zezusihi ma nharĩ za'ra.

15 Taha wa, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— A norĩ wa'wa hã aiwẽ newa, te ai'ãma 're dawata za'ra wa'wa. Tazahã asimirosa'rata 'wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di. Ãté, marĩ na te za dasima ãma 're dawata za'ra, ĩwẽ newa. Tazahã tãma wẽ õ wamhã, te za te te 're awẽ'õ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

16 — Uburé marĩ hã Mozési te te dama 're ĩ'apisutu mono hã, da te 're 'madâ'â za'ra mono da, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimiroti hã ma tô dasipara bâ si, da te 're pese za'ra, Zuwã Batita datẽme morĩ õ ré. Tawamhã ĩwasu'uwẽ hã te oto da te 're wapari za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u hã. Taha wa, marĩ zô dasima ĩwẽzéb uwaibaba, da te 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono ne, te za oto da te dasima 're rob'ruiwapari za'ra, ĩtẽme 're dasihutu mono da.

17 — Pire u'âsi, te za dama 're hâimana za'ra, uburé marĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩ'apisutu mono hã, da te 're 'madâ'â za'ra mono da, ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rada hã. Hâiwa hã si'utõrĩ nherẽ, duré ti'a hã si'utõrĩ nherẽ, te za pire u'âsi dama 're hâimana u'âsi. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.

18 — Ni'wa hã aibâ hã timro te te rẽme wamhã, duré pi'õ aimawi na mro wamhã, te za tiwasédé hã 'manha, aibâ hã. Duré, pi'õ, da te ĩme na aibâ mro wamhã, te za duré 'manharĩ wasété. — Ãne, Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

Ĩsibro pese wasu'u, ĩsibrob'õ me

19 Tawamhã Zezusi hã te duré tãma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma, ãne:

— Aibâ hã te 're mo, ĩsibro pe hã. Zazahâ ĩwa'âbâ za'ẽtẽ na si, te 're si'uza. Duré dasa ĩwẽ uptabi na si, te 're sa.

20 Tawamhã aibâ ĩhâiba amo hã te 're sãmra, ĩsibrob'õ hã, ĩ'wa're ré hã, Razaru na ĩsisi hã. Ĩsiwadi norĩ hã te te siwi 're mrami, ĩsibro pese nhorõwa u, te te siwi 're simizusi mono da, 'ridawa u.

21 Dasai rere'e na si, te 're sa. Wapsã si ma tô ĩ'wa're hã te te 're upsõmri siwi.

22 Tawamhã ma tô oto dârâ, ĩsibrob'õ hã. Dâ'â wamhã, hâiwa u ma tô siwi ti'â, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ hã. Abra'ãhã 'rata, te oto 're sãmra, dame 're sai mono da. Ĩsibro pe hã ma tô duré dârâ. Dâ'â wamhã, ma tô dasiwi sẽrẽ ni, ab're 're.

23 Tawamhã ropipa hã te te oto 're sépata za'ẽtẽ, adâ 're ĩsi'ubumroi mono zéb ãma hã. Ta hawi ma tô rob'madâ, ĩsibro pe hã. Te te rob'madâ'â wamhã, ma tô Abra'ã hã tisã, romhâ na. Ĩ'rata te Razaru hã nhamra, ĩsibrob'õ hã.

24 Te te 'madâ'â wamhã, ma tô tãma si'mahâ, ãne: “Wahi'rada Abra'ã, ĩ̱'ãma aipẽ'ẽzé
na. Ma'ãpé, Razaru hã we ĩ̱tẽme satõrĩ, â we te te ĩ̱ma âri da, te te ãma ĩ̱nhoto di'i da,
tinhiptõmo na, ĩ̱nhoto wahâ da. Ãme ropipa, wa oto te 're sépata za'ẽtẽ, unhama ãma.”
Ãne te Abra'ãhã ma siwasu'u.
25 — Taha wa, ma tô Abra'ã hã asa tãma tinha, ĩsibro pese ma: “Ĩ̱nhihudu, aihâiba ré ré,
aima 're rowẽ mono di. Uburé marĩ ĩwẽ hã ma tô asô 're simi'wara. Razaru hã, marĩ hã
ĩwasétére si, ma tô da te tãma 're sõmri za'ra. Ãhãna hã rowẽ na te oto 're hâimana. A hã
te oto ropipa, 're ĩsépata mo.
26 Duré, ab're 'rehâ hã ĩsa'ẽne hã te 're sa'wari, wawa'wa. Taha wa, wa te ãma 're saprĩ
waihu'u za'ra mono õ di, atẽme wa'aba hã. Duré a norĩ wa'wa hã we 're saprĩ waihu'u
za'ra wa'aba mono õ di, watẽme hã.” Ãne te tãma tinha, Abra'ã hã.
27 — Tawamhã ĩsibro pe hã te asa tãma tinha: “Wahi'rada Abra'ã, tane wamhã, ma'ãpé
Razaru hã satõrĩ, ĩ̱mama nhorõwa u.
28 Tame te ĩ̱sisãnawã norĩ hã 're si'ubumro, 5 na ĩhâiba za'ra hã. Ropipa, wa oto te 're
sépata. Taha wa, te za ĩsatõ, ĩtẽme morĩ za'ra da, te te tãma rowasu'u za'ra da, ĩ̱zarina we
're sisisi tõ mono da, ropipa u.” Ãne te Abra'ãhã ma tinha.
29 — Taha wa, ma tô duré Abra'ã hã asa tãma tinha: “'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti
na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré hã te nomro, ano norĩ 'ratamhã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono
zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'éré zama, te ĩ'rata tinomro za'ra. Ta hã te za te te
're wapari za'ra za, ti'ai ãma ré.” Ãne ma tô ĩsibro pese ma rowasu'u, Abra'ã hã.
30 — Ĩsibro pe hã te duré asa tãma tinha: “Tane nherẽ, te te saze za'ra õ di, ĩsimiroti na
hã. Ni'wa hã dâ'â nherẽ, hâiwa'utu wamhã, ĩtẽme morĩ za'ra wamhã, te za ĩsimirowasu'u
na saze za'ra, ĩ̱sisãnawã norĩ hã. Ãne wapsi, te za tiwasédé hã rẽme pese za'ra, rowẽ na
oto 're nomro mono da.” Ãne te Abra'ãhã ma tinha.
31 — Tawamhã Abra'ã hã te duré asa tãma tinha: “Ano norĩ hã Mozésihi nhimiroti hã te
te saze za'ra õ di. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ nhimiroti zama,
te te saze za'ra õ di. Ãne wamhã, ni'wa hã dâ'â nherẽ, apâ hâiwa'utu wamhã, e te aré ãma
saze za'ra. Te te ãma saze za'ra õ di aré, ĩsimirowasu'u na hã.” Ãne Abra'ã hã ma tô tãma
waihu'u, ĩsibro pese ma.

17

1 Tawamhã Zezusi te tãma nharĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma:
— Ãté ni'wa simiroti zarina, te za ni'wam norĩ hã 're hâimana wasété za'ra. Tawamhã
roti wasété'wai ma, 're ropipa za'ra mono di za.
2 Ãhãta, ai'uté norĩ hã. Ãté, ni'wa simiroti zarina, te za ai'uté hã 're 'maihâimana wasété.
Tawamhã tãma ĩroti wasété'wai ma, 're ropipa mono di za. Ĩbutu na ẽtẽ tõmo wawẽ hã da
te ãma wasisi pari, dâ'â da, âi ba da te mei wamhã, tãma ropipa di, tãma ĩroti wasété 'wai
ma hã. Tane nherẽ, ĩsimiroti wasété zarina, ai'uté te te ĩ̱rẽme wamhã, taha nhipai u hã
tãma ropipa uptabi di za, roti wasété'wai ma hã.
3 Taha wa, te za 'râwi asina 're asõpré wa'aba mo, 're anomro wẽ wa'aba mono zéb zô.
Ãté asisãnawã hã te za asada 're wasété za'ra wa'wa. Ãne wamhã, aimreme wẽ na, te za
tãma 're ĩroti za'ra wa'aba mo, asada 're wasété za'ra wa'aba mono tõ da. Tiwasété na aima
're siwẽ'õ za'ra wa'aba mono wamhã, te za tãma 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo, ãne: “Te ĩ̱sina
'madâ'â õ di, ĩ̱zada aiwasétézé hã.” Ãne te za tãma 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo.
4 Ãté, ã bâtâ na te za bâtâ bâ asada 're wasété za'ra wa'wa, asisãnawã norĩ hã. Ãté 7 na
asada ĩwasétézé hã za. Tane nherẽ, tiwasété na aima siwẽ'õ wa'aba da, apâ atẽme nasi
simasisi aba wamhã, te za nasi tãma ĩnharĩ 'wa: “Te ĩ̱sina 'madâ'â õ di, ĩ̱zada aiwasétézé
hã.” — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Wanhib'apito, wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zé wasu'u

5 Tawamhã ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô tiwi rowaptẽrẽ za'ra, ãne:
— Wanhib'apito, wama 're aza'ẽtẽ u'âsi mono, wa te wasina 're ĩ'ai'umnhasi za'ra mono
zé hã. — Ãne te tiwi rowaptẽrẽ za'ra.
6 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:
— Motada nhamare hã syryre nherẽ, da te 're wamhã, oto poto wamhã, wede za'ẽtẽ
uptabi di. Tane, a norĩ wa'wa hã asina 're ĩ̱umnhasi za'ra wa'aba mono zé hã, syryre
na nherẽ, aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wamhã, te aré pidera wede ma ĩnharĩ
za'ra wa'wa, ãne: “Ma'ãpé asi'uihâ na asisa'o'o, â 're, asi're da.” Tawamhã te aré asadawa
zamarĩ za'ra wa'wa, pidera wede hã. — Ãne, Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra, tisiré 're
ĩnomro mono norĩ ma.
7 Ma duré tãma waihu'u za'ra, ãne:

— Ãté aima romhuri'wa hã te 're 'manhamra, ãté buru na te te aima 're ĩromhuri mono hã, ãté pone'ẽrebâ 'madâ'â'wa. Tawamhã bâtâ na te za atẽme wi, romhuri hawimhã. 'Ri para u sébré wamhã, e te za ãne tãma ĩnha: “We oto asãmra, asa da.” E ãne, te za tãma ĩnha.

8-9 Mare di. Ãne te za tãma ĩnha: “A'â ĩ̱ma asipi na. Asipi parip si, zazahâi wa'õtõ na asi'usisi, ĩ̱sa hã we ĩ̱ma ĩré âri da, â zama. Ĩ̱sai parip si, te za asa. Te za duré ĩhâ'rẽ.” Ãne te za tãma ĩnha. Tawamhã te za aima ãma uwaimra, tãma ĩ'ru zarina. Asiminhimi'ru hã te te ãma aima uwaimrami wa, e te za sô amnhasi, ãma aiwata zô. Mare di. Sô simnhasi õ di za.

10 Tane a norĩ wa'wa hã, asib'apito nhimiwada'uri 'wa, ĩ̱ma ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono wamhã, te za 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo, ãne: “Sô 're wanhimnhasi za'ra mono õ di za, wa'ãma 're aiwata za'ra mono zô hã. Taré aima romhuri'wai wa, wa tô wa te ãma aima 're uwaimrami za'ra, asimiwada'uri hã.” Ãne te za 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. — Ãne, Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Zezusi hã ĩ'wa're ré norĩ hã te te ĩpese za'ra zé wasu'u

11 Tawamhã Zezusi norĩ hã te oto ai'aba'ré, Zeruzarẽ u. Darireza hã Samariza me 're ĩsiwaptob zahuré mono wa'wai baba, te ai'aba'ré, bâdâdi na.

12 'Ri wa'õtõ u sihutu õ ré, ma tô aibâ norĩ me si'uzusi za'ra. Aibâ norĩ hã ĩ'wa're ré hã, 10 na ĩhâiba za'ra hã. Romhâ prã na ma tô tãma 'mazahâri za'ra.

13 Tame ma tô sina 'mahârâ za'ra, ãne:

— Zezusi, rowahutu'wa, wa'ãma aipẽ'ẽzé za'ra na, wapese za'ra da. — Ãne te sina 'mahârâ za'ra.

14 Taha wa, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Õwa te za ai'aba'réi wa'wa, sasedoti norĩ u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ u, te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da, aséptâ'â za'ra wa'aba zém na hã. — Ãne te tãma nharĩ za'ra. Taha wa, te ai'aba'ré, ĩ'wa're ré norĩ hã. Bâdâdi na si'aba'réi ré, ma tô tizéptâ'â za'ra.

15 Tawamhã ma tô misi apâ mo Zezusihi u, tihâiba hã te te 'madâ'â wa. Ta hã samaritanu. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma wata sina, te apâ mo, mreme 'rãihâ sina.

16 Zezusihi u wisi wamhã, ĩsahâpâ ma aime, hi'rãtitõ. Te te ĩpesezém na te ãma tiwata, aibâ hã.

17 Taha wa, te Zezusi hã tinha, ãne:

— Aibâ hã 10 na ĩhâiba za'ra hã, wa tô pese za'ra. E mahãta aibâ norĩ hã, 9 na ĩhâiba za'ra hã.

18 Wasiré zudezu'õ nherẽ, e niha te we ãhã si mo apâ siwaprosi. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma wata da, ĩsimipese waihu'u pese na.

19 Tawamhã Zezusi hã te aibâ ma tinha, ãne:

— Hâiwi asa na, asõrõwa u aimorĩ da oto. A hã ma tô ĩ̱zaze, te aipesezém na. Taha wa, ma tô aséptâ, ĩ̱zazei wa. — Ãne ma tô aibâ ma waihu'u, Zezusi hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u
Mateusi 24.23-28, 36-44

20 Tawamhã parisezu norĩ hã ma tô Zezusi hã siwi sadanha, ãne:

— E niwa te za bâdâ hã ĩwa waptãrã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb da hã. — Ãne te siwi 'mazadanha. Taha wa, Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're sib'a'uwẽ mono wapsi, marĩ hã datõmo na a'â, da te 're 'madâ'â za'ra mono õ di za.

21 Taha wa, ãne da te 're romnhoré za'ra mono õ di za: “Ãhãta, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé hã. Õhõta, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé hã.” Ãne, da te 're romnhoré za'ra mono õ di za. E marĩ wa. Dapẽ'ẽ 're, 're hâimana mono wa, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé hã. — Ãne, Zezusi ma tô tãma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

22 Tawamhã te tãma nharĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, ãne:

— Niwapsi te za asima ĩwẽ za'ra wa'wa, bâdâ ĩwa waptã'ã da, ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã te te dama 're ĩroti mono zé hã. Ãté ãne te za asima ĩnharĩ za'ra wa'wa: “Misi bâtâ na nherẽ, Wanhib'apito na, wa te wasina waihu'u za'ra neza.” Ãne te za asima ĩnharĩ za'ra wa'wa. Tawamhã a'â asina waihu'u za'ra wa'aba õ di za.

23 Ĩ̱zadawa para õ nherẽ, te za ni'wam norĩ hã te te aima 're romnhoré za'ra wa'wa, taré: “Ãhãta ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã te nhamra. Õhõta, te nhamra.” Ãne te za te te aima 're romnhoré za'ra wa'wa, taré. Ãne wamhã, danhimirowasu'u zarina, ĩ̱zô 're rob'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za.

24 Tã si'ubuzi, te te 're rowa'a mono wamhã, dama rob'madâ'â pibu pese di, hâiwa mono
bâ hã. Tane, ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã apâ wei ĩmorĩ wamhã, aihĩni te za ĩ'madâ'â za'ra ni.
25 Tazahã, wa za a'â robzépata za'ẽtẽ, ã nimosi dapoto tém norĩ hã te te siwi ĩwẽ'õ za'ra
wa.
26 Tawamhã ĩzô 're ĩdanhimipari za'ra mono õ zém na, wa za wei mo apâ. Apâ we
ĩmorĩzéb u hã Nowé 're hâimana mono ré, 're ĩdahâimana za'ra mono ne, te za 're
dahâimana za'ra za.
27 Ta norĩ hã daré âpusi mono õ ré hã, ma tô simiza'rese ãna tisa te te 're huri, rowẽ na
're nomro u'âsi mono da newa. Simiza'rese ãna te duré te te 're âhuri. Rowẽ na te duré
sina 're mro za'ra. Ãne, 're ĩdahâimana za'ra mono zé hã, Nowé hã 'ri ne 'manharĩ 're,
sébré õ ré. Sébré parip si, ma tô oto tã hã we tita'a. Ti'ai hawib zama, ma â pu'u. Taha wa,
ma uburé â na dasi'utõrĩ.
28 Duré, Ro hã 're hâimana mono ré, 're ĩdahâimana za'ra mono zém ne, te za 're
dahâimana za'ra, apâ we ĩmorĩzéb u hã. Ta norĩ hã ma tô 're saihuri. Ma tô duré te te
're âhuri. Marĩ hã ma tô da te dasiwi 're uipra za'ra duré. Ma tô da te dasima 're rowede
za'ra. Daburu ãma, ma tô da te 're robzuri. Ma tô duré da te dasima 're 'ri za'ra. Ãne, 're
ĩdahâimana za'ra mono zé hã.
29 Tawamhã bâtâ na, Sodoma hawi Roho watobrozém na hã ma tô dasi'utõrĩ. Tã we
ĩta'a ne, ma we uzâ hã asa'wa ti'ai u, ẽtẽ ro'o nhizédé uzé pire zama. Taha wa, ma uburé
dasi'utõrĩ.
30 Tane, ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã apâ we ĩmorĩzéb u hã te za 're dahâimana za'ra. Ĩzô
're danhimipari za'ra mono õ di za.
31 Apâ we ĩmorĩ õ ré, ãté te za ni'wam norĩ hã ai'ubumro, 'ri nhisi hâpâ na. Tawamhã,
apâ we ĩmorĩ wamhã, tinhibrob zô te te si'ra za'ra õ di za. Mare di. Awa'awi te za
tinhorõwa hawi ai'aba'ré, tinhibrob zô sisisi ãna. Duré tiburu hawi, apâ 'ri tẽme si'aba'réi
õ di za. Mare di. Õne haré te za duré ta norĩ hã ẽtẽ 'rãihâ u dame sisa're.
32 Ma'ãpé Roho mro wasu'u na 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mono, ĩsine 're anomro
aba mono tõ da.
33 Ni'wam norĩ hã si'uihâ na tihâimanazép si te te sima 're sawi za'ra mono wamhã,
rowẽ ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ĩzarina 're
nomro mono da, 're sihâiba zawi za'ra mono õ wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra,
rowẽ hã.
34 Taha barana te za ni'wam norĩ hã siré tinhotõ zahuré, ãté. Siré sõtõ zahuré ré, ĩhâiba
amo hã te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ti'â, hâiwa u. Ĩhâiba amo si te za tirẽ.
35 Ãté, pi'õ norĩ hã te za siré ti'ru'u zahuré. Siré 'ru'u zahuré ré, te za ti'â, ĩhâiba amo
hã. Ĩhâiba amo si te za tirẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tô sena, wa aima waihu'u za'ra
wa'wa.
36 Ãté, aibâ norĩ hã te za siré romhuri zahuré, buru ãma. Tawamhã ĩhâiba amo hã te
za ti'â hâiwa u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ĩhâiba amo si te za duré tirẽ. — Ãne, ma tô
Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.
37 Tawamhã te sadanharĩ za'ra, ãne:
— E mame te za ãne tiromhâiba. — Ãne te ãma sadanharĩ za'ra.
Taha wa, te Zezusi hã asa tãma ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:
— Sipahudu hã marĩ dâ'â u 're si'rã'õtõ mono wamhã, dama pibui pese di, marĩ hã 're
dâ'â za'ra mono wa, 're ĩsimi'wara mono zé hã. — Ãne ma tô tãma rowasu'u za'ra.

18

Ĩmrotõ wasu'u, dama rowairébé'wai me

1 Tawamhã Zezusi hã ma tô tãma ãma romnhimiré'é za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ
ma, wa'a ãna 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, te te 're rowaptẽrẽ u'âsi za'ra mono da, te te 're
pawaptob u'âsi za'ra mono da. Ãne te ãma simiré'é:
2 — Aibâ hã te 're hâimana, 'ri nho'õmo ãma, dama rowairébé'wa hã. 'Re ĩhâimana u'âsi
mono nhimiroti 'madâ'â'õ'wa ta hã, duré danhimiroti na zama ĩsimiwazéb õ.
3 Tame ma tô pi'õi mrotõ hã 're sãmra. Te ĩtẽme 're neb u'âsi, te te tãma 're rowairébé
mono da ne. Ãne te te tiwi 're rowaptẽrẽ: "Ĩ̃tãma aime na. Ma'ãpé ĩzawi'õ'wai ma roti na,
te te ĩma 'manharĩ wasété tõ da." Ãne te nasi tãma tinha.
4-5 — Tane nherẽ, duréi nherẽ, te te pawaptob õ di. Tawamhã ĩtẽme 're neb u'âsi mono
wa, te oto 'râwi sima tinha, dama rowairébé'wa hã: "Wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimiroti, te 'madâ'â õ nherẽ, duré danhimiroti na ĩnhimiwazéb õ nherẽ, te te sina ĩwa'a
wa, wa za oto tãma rowairébé, marĩ te te sima ĩwẽ na. Te tãma rowairébé õ wamhã, ĩtẽme

're neb u'âsi mono wamhã, te za te te 're ĩ̱wasutu u'âsi, timreme na. Ãne õ'umnhasite, wa za oto pawapto." Ãne te sima tinha, tipẽ'ẽ na. — Ãne te Zezusi tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

6 Te duré tãma nharĩ za'ra, Wanhib'apito hã ãne:

— Ma'ãpé, ãma rosa'rata za'ra wa'aba, dama rowairébé'wa, te te sina ĩrotizém na hã.

7 Wẽ prã zahã, te za, u, ĩmrotõ hã pawapto. E bété tinhib'a'uwẽ hã te te 're pawaptob za'ra mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ãté rowa'a na, ãté barana te za sô 're hãsi, te te 're pawaptob za'ra mono da. E bété te te 're pawaptop su'u za'ra mono õ di za.

8 Mare di. Te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zarina, te za tô te te 're pawaptob za'ra. Te za te te 're pawaptop su'u za'ra. Te te 're pawaptob za'ra mono nherẽ, e niha za, ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo hã, apâ we ĩ̱morĩ wapsi. E te za da te 're ĩ̱zaze za'ra. E ti'ai ãma te za dama tihâiba, da te dasina 're ĩ̱'umnhasi za'ra mono zé hã. — Ãne te Zezusi hã ãma sadanharĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã.

Parisezu norĩ wasu'u, danhib'apito ma, rob'uiprazéb ubumroi'wai me

9 Tawamhã Zezusi hã te za duré dama ãma romnhimiré'é, ni'wam norĩ udâna. Ta norĩ hã 're hâimana wẽ za'ra mono newa, ma tô 'râwi sina 're wata za'ra. Tihâiba amo norĩ hã te duré te te siwi 're wẽ'õ za'ra, wasété za'ra newa. Taha wa, ma tô tãma ãma simiré'é za'ra, ãne:

10 — Aibâ norĩ hã ma tô tizasi zahuré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, tãma mreme zahuré da. Aibâ norĩ hã, parisezu, duré danhib'apito ma, rob'uiprazéb ubumroi'wa.

11 Zasi wamhã, hâiwi te oto za, parisezu hã, rob'uiprazéb ubumroi'wa nhiti. Ãne ma tô mre: "'Re ĩhâimana u'âsi mono, ãhãna, wa za ai'ãma ĩ̱wata. E marĩ wa. Wa hã ĩ̱siré aibâ norĩ ne, ĩ̱wasété na 're ĩ̱morĩ õ di. Danhibrob zô, te 're rob'ruiwapari mono õ di. Wa hã rob'uiprazém na, dawi 're ĩ̱nhipsaihuri mono õ di. Duré pi'õ na zama, dawi 're ĩ̱nhipsaihuri mono õ di. Taha wa, wa za duré ai'ãma ĩ̱wata, õhõ ne, rob'uiprazéb ubumroi'wa ne, 're ĩ̱morĩ õ wa.

12 Maparane bâtâ na romhuri sidâpâsi, wa ĩ̱sai ãna 're ĩ̱nhamra, te aima 're romhuri mono da, ĩ̱mreme na. Ĩ̱pawa'â hã wa duré te aima 're po'o, syry na." Ãne ma tô parisezu hã tiwẽ hã sina tihi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma.

13 — Tanei õ di, rob'uiprazéb ubumroi'wa hã. Hâiwi te za, romhâ na. Te ti'rã po. 'Râwi siwẽ'õ wa, 'rãi wahutu õ di. Ãne te tãma siwasu'u: "'Re ĩhâimana u'âsi mono, wa hã ĩ̱wasété di. Ĩ̱wasété wa, ĩ̱'ãma aipẽ'ẽzé na, ĩ̱wasédé hã ĩ̱ma pari da." Ãne te tãma siwasu'u, tiwasété na.

14 Taha wa, ma tô Zezusi hã dama tinha, ãne:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Rob'uiprazéb ubumroi'wa si, rowẽ na te apâ mo tinhorõwa u, parisezu upana. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wẽsãmri wa, tãma ĩsiwasu'uzém na, duré wasété nherẽ, marĩ te te 're ĩ'manharĩ wasété mono na, te te 're 'madâ'â mono õ wab zama. Ni'wam norĩ hã danhipai u wẽ newa, tiwẽ na sina 're wata za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te za tãma pisutu za'ra, wapu na dama 're hâimana za'ra mono da. Duré ni'wam norĩ hã tiwẽ na sina 're wata za'ra mono õ wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te za tãma pisutu za'ra, pire na dama 're hâimana za'ra mono da. — Ãne Zezusi ma tô dama waihu'u.

Zezusihi u, ai'uté, da te ĩ'ãwisi za'ra zé wasu'u
Mateusi 19.13-15; Marcusi 10.13-16

15 Taha pari, ma duré ni'wam norĩ hã ai'uté hã ãwisi za'ra, Zezusihi u, ai'uté ãma mreme da, ĩwẽ hã te te tãma 're anhomri mono da, ai'uté ma. Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã te te da'madâ'â za'ra wamhã, ma tô tãma nharĩ za'ra.

16 Tawamhã ma tô Zezusi hã ai'uté norĩ zô hâ, ĩtẽme si'aba'ré da. Te duré tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma tinha, ãne:

— Tô'ã. Dawi rosawi za'ra wa'aba õ di za. A'â we ĩ̱tẽme da te simroi mono, ai'uté norĩ hã. Ã ai'uté norĩ hã õne haré simizazei pese na 're ĩhâimana za'ra mono ne, tane ni'wam norĩ hã 're hâimana za'ra mono wapsi, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra, ta norĩ ãma hã.

17 Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã ai'uté hã simizazei pese na 're ĩhâimana za'ra mono ne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're si'apito za'ra mono da, te te sina 're saze za'ra mono õ wamhã, ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono õ di za. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

Aibâ ĩsibrob ahâ wasu'u
Mateusi 19.16-30; Marcusi 10.17-31

18 Tawamhã roti'wa hã te Zezusi sadanha, zudezu hã:
— Rowahutu'wa, aiwẽ di. E marĩ ĩwẽ hã wa za 'manha, 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã te ĩ̱sina ĩ'uwaimrami da hã. — Ãne te Zezusi sadanha.
19 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:
— E niha te ĩ̱'ãma aiwa, ĩ̱wẽ na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ĩwẽ uptabi hã, õhõ si.
20 Aima waihu'u pese di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Ãne, dama ĩsimiroti hã: “Aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré, 're danhimroi wa'aba mono õ di za. Duré, danhibrom na dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré, dahâiba na dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za. Duré aimama hã te za 're ĩwazé pese mo, ana zama.” — Ãne ma tô Zezusi hã tãma rob'rãzarõtõ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na hã.
21 Tawamhã aibâ hã te duré asa tãma tinha, ãne:
— Ĩ̱prédu wi, wa tô te 're wapari pese, ĩsimiroti hã. Õne u'âsi. Te 'madâ'â nhimini õ di. — Ãne te Zezusihi ma sihâimanazéb 'rãzarõtõ, roti'wa hã.
22 Ĩsihâimanazéb 'rãzarõno hã te te wapari wamhã, te asa tãma tinha, Zezusi hã:
— Tane nherẽ, misi te zahadu aihâimanazéb zô aiwi rowaptâ. Ma'ãpé, uburé asibro hã dama wede mono, ĩwa'âbâ zô, ĩsibrob'õ norĩ ma, sõmri mono da. Tawapsi, asibro pese di za, hâiwa ãma hã. Asibro hã dama wede mono parip si, te za apâ we ĩ̱tẽme aimo, ĩ̱siré 're aimorĩ da oto. — Ãne te roti'wai ma tinha, Zezusi hã.
23 Ãne aibâ ma, te te roti wamhã, sibrob ahâ uptabi wa, ma tô tiwi tirobzei'õ, tinhibrob zawi te.
24 Tawamhã Zezusi hã tiwi ĩrobzei'õ na ma tô waihu'u. Taha wa, te ãma simiré'é, ãne:
— Ĩsibro pese norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u 're ĩsisisi mono da hã, pire di. Tãma pire uptabi za'ra di za.
25 E niha te za awaru ba'õmore hã ĩsi'uwazi para'õtõ zapu'u 're ãzé. Sébré waihu'u õ di. Tane, ĩsibro pese norĩ hã si'uihâ na 're sisisi waihu'u mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u hã. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.
26 Taha wa, te ĩwapari'wa norĩ hã sadanharĩ za'ra, ãne:
— Ĩsibro pese norĩ ma, waihu'u za'ra õ wamhã, e 'wam norĩ hã te za bété danho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra, dadâ'â ãna 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã. Ãté ni'wai õ di. — Ãne te siwi sadanha.
27 Tawamhã Zezusi hã ma tô asa tãma nharĩ za'ra:
— Dasi'uihâ na danho'reptuzé hã da te dasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Dama waihu'u õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si siminho'reptu waihu'u pese di. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.
28 Tawamhã Pedru hã te sadanha:
— Wa norĩ hã wa tô wanhorõwa hã wasipara rẽme za'ra ni, asiré 're wanomro mono da oto. — Ãne te Zezusihi ma tinha.
29 Taha wa, te asa tãma tinha, Zezusi hã:
— Tane tô. Tô sena wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Ãté, ni'wam norĩ hã te za tinhorõwa hã rẽme za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé, te te dama 're wasu'u za'ra mono da. Ãté timro hã te za a'â te te 're rẽme za'ra, ãté, tisisãnawã norĩ hã, ãté timama hã, ãté tina hã, ãté ti'ra norĩ hã.
30 Tawamhã ti'ab ré, te za tô marĩ hã te te tãma 're anhomri za'ẽtẽ, ĩwa'rãmimhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Te za tô duré tãma pisutu za'ra, niwa, rowẽ hã te te sina 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb da hã, hâiwa ãma. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã tidâ'âzém na ĩsiwasu'uzé, tihâiwa'utuzém na zama
Mateusi 20.17-19; Marcusi 10.32-34

31 Tawamhã Zezusi hã hâiba pisutu ma tô sani za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã, aibâ 12 na ĩhâiba za'ra hã. Ãne te tãma nharĩ za'ra:
— Ĩ̱wapari pese za'ra wa'aba. Ãhãna, wa Zeruzarẽ u ai'aba'ré ni. Tame te za marĩ hã ĩ̱zô watobro. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã, dasiré ĩ̱poto ãma, te te ĩ̱'ãma ĩrob'ui'éré za'ra zéb zarina, te za marĩ hã ĩ̱zô watobro.
32 Te za, u, dasiwi ĩ̱'âri ni, zudezu'õ norĩ ma, da te dasiwi ĩ̱hâiba nhomri da. Te za, u, ĩ̱'ãma tawa'ẽ za'ra ni, zudezu'õ norĩ hã. Te za, u, ĩ̱'ãma wasété za'ra. Tizadaipro na te za, u, nasi siwi ĩ̱'uptob za'ra.

33 Te za, u, da te dasiwi 're ĩ̱pré'é. Taha pari, te za, u, dasiwi ĩ̱wĩrĩ ni. Tane nherẽ, bâdâ
maparane ĩ̱ãma si'utõrĩ õ ré, wa za, u, apâ hâiwa'udu. — Ãne ma tô sina tãma rob'rãzarõtõ
za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.
34 Tazahã, tãma pibu prã za'ra di, te te tãma sina ĩrob'rãzarõtõ za'ra zé hã. Tãma waihu'u
za'ra õ di, te te tãma ĩwaihu'u za'ra zé hã.

Ĩtob'a te te 're ĩda'awari mono hã, Zezusi te te ĩto pesezé wasu'u
Mateusi 20.29-34; Marcusi 10.46-52

35 Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô rob'umhutu za'ra oto, Zerico na 'ri nho'õmo nhisi u.
Tame te aibâ hã ĩtob'a hã nhamra, bâdâdi zababa te te 're ĩda'awari mono hã.
36 Aibâ hã ma tô da'awapa, da'ahâ na da te ĩro'rahâri za'ra hã. Taha wa, te anha:
— E niha bâ.
37 Taha wa, te asa tãma rowasu'u za'ra ni:
— Zezusi, Nazaré hawi we ĩmorĩ, ma ro'razâ. — Ãne te tãma rowasu'u za'ra ni.
38 Tawamhã te ĩtob'a hã nasi 'mahâ:
— Zezusi, Dawihi nhihudu, ma'ãpé ĩ̱ãma aipẽ'ẽzé na. — Ãne te nasi 'mahâ.
39 Tawamhã danhowa ĩsi'aba'ré, te tãma nharĩ za'ra, ari'iwi sãmra da. Tazahã, te te
wapari za'ra õ di. Taha wa, te nasi 'mahâ:
— Dawihi nhihudu, ĩ̱ãma aipẽ'ẽzé na. — Ãne te nasi 'mahâ.
40 Taha wa, ma tô Zezusi hã mazazâ. Te dama ti'ru, ĩtob'a hã da te saprõni da, ĩtẽme.
Ĩtẽme da te saprõni wamhã, Zezusi te sadanha:
41 — E marĩ te asima ĩ̱wẽ, te ãma aima ĩ'uwaimrami da hã. — Ãne te Zezusi sadanha.
— Apito, ĩ̱to pese da, wa ĩ̱sima aiwẽ, apâ te 're rob'madâ'â mono da. — Ãne te asa tãma
tinha, ĩtob'a hã.
42 Tawamhã te Zezusi hã tãma tinha:
— Rob'madâ'â. Asina ĩ̱'umnhasi wa, ma ato pe. — Ãne te Zezusi tãma tinha.
43 Tawamhã awa'awi ma tô rob'madâ'â wẽ, aibâ hã. Zezusihi siré te oto mo, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ãma, wata sina. Uburé, ãma ĩ'madâ'â'wa norĩ zama, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono
ãma tiwata za'ra. Ãne Zezusi, ĩtob'a te te ĩto pesezé wasu'u hã.

19

Zateuhu wasu'u

1 Tawamhã Zezusi hã Zerico u, ma tô wi. Wisi wamhã, 'ri nho'õmo wa'wai baba, ma
ro'razâ.
2 Zerico ãma, te aibâ hã 're hâimana, ĩsibro pe hã, Zateu na ĩsisi hã. Danhib'apito ma,
rob'uiprazéb ubumroi'wa norĩ 'madâ'â'wa, Zateu hã.
3 Ta hã ma tô sima wẽ, Zezusi hã te te sabu da, te te hâiba pibu da. Tane nherẽ, da'ahâ
uptabi wamhã, te te 'madâ'â waihu'u õ di Zezusi hã, sapore wa, Zateu hã.
4 Taha wa, ma tô danho'a wara, wede u, te te sai'uri da, sipapara te te 'madâ'â da, ĩwa'wai
baba za wei morĩ wa, Zezusi hã.
5 Tawamhã Zezusi hã wede u oto wisi wamhã, hâimo te rob'madâ. Taha wa, te 'mahâ
Zateu hã, ãne:
— Zateu, ai'aba'ré na si'ra na. Ã bâtâ na hã asõrõwa ãma ĩ̱hâimana hâ.
6 Taha wa, ma si'aba'ré na si'ra. To sina, ma tô tãma tinha, ĩsõrõwa u ĩsiré morĩ da, ĩ'rata
a'â sãmra da.
7 Tawamhã ĩsõrõwa u sébré wamhã, te dasima nharĩ za'ra ni, Zezusihi za'u, ãne:
— Zapre, ma bété ĩsõrõwa u ãzé, aibâ ĩwasété nhorõwa u. — Ãne te dasima nharĩ za'ra
ni.
8 Zateu hã hâiwi te oto za, Wanhib'apito ma, siwasu'u da. Tawamhã ãne te tãma tinha:
— Ãhãta, ĩ̱nhibro hã wa za ãma aipo'o, ĩsibrob'õ norĩ ma, te sõmri mono da. Duré,
dawi ĩ̱nhipsaihuri wamhã, wa za, te ĩsimi'uri nhowa're're, dama ãma 'rãnhipa, ĩwa'rãmi.
Rob'uiprazé misi wamhã, wa za maparane si'uiwa na dama ãma 'rãnhipa. — Ãne te
Zezusihi ma siwasu'u.
9-10 Taha wa, te Zezusi hã dama tinha:
— Ãhãna hã rowẽ di oto, ĩsõrõwa ãma hã. Ã hã aibâ hã ma tô tinho'reptuzé hã sina
waihu'u. Abra'ãhã nhihudu, te za tô oto 're mo. Taha da, wa tô we datẽme mo, te 're
da'anho'reptui mono da, dawẽ na oto 're danomro mono da. Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo.
— Ãne ma tô dama siwasu'u, Zezusi hã.

Romhuri'wa norĩ, 10 na ĩhâiba za'ra wasu'u
Mateusi 25.14-30

11 Tawamhã ma tô wapari za'ra ni, Zezusihi mreme hã. Taha wa, te za duré tãma ãma
romnhimiré'é za'ra. E marĩ wa. Zeruzarẽ u, ĩwisizéb u hã, romhuture di oto. Ãne wamhã,
te dasina rosa'rata za'ra ni:
— Ãté, bâdâ te za oto ĩwa waptãrã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono
zéb da hã. — Ãne te dasina rosa'rata za'ra ni.
12 Taha wa, te ãma simiré'é Zezusi hã, ãne:
— Aibâ hã dama ĩpire hã darob amoi u ma tô mo, tinhib'apito hã te te sabu da. Ĩsib'apito
hã te za pisutu, apito na dama 're hâimana mono da, ĩrob ãma. Taha da, te za mo, si'apito
da. Taha parip si, te za wei mo apâ, tirob u.
13 Taha wa, te morĩ õ ré, sitẽme sô tihârâ za'ra, tãma ĩromhuri'wa norĩ zô, 10 na ĩhâiba za'ra
norĩ zô. Misi si, ma tô te te tãma sõmri, rob'uiprazé ĩsapotore hã. Ẽtẽ'ubuzi ĩpré 'manharĩ,
ta hã, oru 'manharĩ. Tawamhã te ãne tãma 'ru za'ra: "Marĩ hã te za 're ĩ'manharĩ za'ra
wa'aba mo, rob'uiprazém na ãma atob za'ra wa'aba da, apâ we ḭ̃morĩ õ ré." Ãne te tãma
'ru za'ra. Taha pari, te oto tiwi timorĩ za'ra.
14 — Dama si'apito da nherẽ, ĩrob 're, 're ĩdahâimana za'ra mono hã te siwi 'ruiwapa,
dama si'apito tõ da. Taha wa, te ĩsarina siwi da'mazatõ, ĩsib'apito ma, te te ãma dazadawa
wasu'u za'ra da.
15 — Tane nherẽ, ma tô aibâ hã ĩsib'apito hã pisutu, dama si'apito da. Taha wa, ma tô wi
apâ, tirob u. Wisi wi, ma tô sitẽme sô tihârâ za'ra, tãma ĩromhuri'wa norĩ zô hã, niha ãma
sitob za'ra wamhã, te te waihu'u da.
16 Tawamhã ĩtẽme ĩwisi 'rada hã te tãma tinha, ãne: "Apito, rob'uiprazé ĩsapotore hã ma
tô ḭ̃ma ĩsõ, misi. 10 na ĩhâiba za'ra hã, wa tô ãma ato." Ãne te tãma siwasu'u, ĩtẽme ĩwisi
'rada hã.
17 — Tawamhã ĩsib'apito te asa tãma tinha: "Wẽ di tô. A hã, romhuri wẽ 'wa. Marĩ hã
'rare nherẽ, ma tô ḭ̃ma 're ĩ'manharĩ wẽ u'âsi mo. Ḭ̃ma ai'umnhasi di. Taha wa, wa za oto
aipisutu, 're da'ab'madâ'â mono da. 'Ri ahâ, wa za aima pisutu za'ra, 10 na 'ri ĩhâiba za'ra
hã tame 're da'ab'madâ'â mono da." — Ãne te tãma tinha.
18 — Tawamhã ĩsãna'remhã, ma we duré ĩtẽme wi. Ta hã te duré tinhib'apito ma tinha:
"Apito, rob'uiprazé ĩsapotore hã ma tô ḭ̃ma ĩsõ. Ĩmrotõ na ĩhâiba za'ra hã, wa tô ãma ato."
Ãne te tãma wasu'u, tinhib'apito ma.
19 — Taha wa, te ĩsib'apito hã asa tãma tinha: "Tane tô. 'Ri ahâ hã ĩmrotõ na, wa za aima
pisutu za'ra, tame 're da'ab'madâ'â mono da." Ãne te tãma tinha.
20 — Tawamhã ĩsãna'remhã, ma we duré ĩtẽme wi. Tinhib'apito ma, te tinha: "Apito,
ãhãta rob'uiprazé ate hã, ḭ̃ma ĩsõmri hã. Zazahâ na, wa tô ubu, te asô 'madâ'â pese da.
21 A hã, da'ãma aipẽ'ẽzé õ di. Date hã te dawi asima 're ĩ'apisutu mo, ate da. Duré
asimirob're õ nherẽ, te za asima 're ĩrob'rãihâri mo, ate da, danho hã. Ãne na, wa tô
aiwaihu'u. Taha wa, aipipa di." Ãne te tãma tinha.
22 — Tawamhã ĩsib'apito te asa tãma tinha: "A hã ḭ̃ma romhuri wasété 'wa, te 're aimo.
Aimreme wẽ õ wa, wa za aimreme hã aima sizusi, aimreme zarina te aiwẽ'õ da. Ḭ̃te na,
ma tô u, ḭ̃waihu, da'ãma ḭ̃pẽ'ẽzé õ na. Wa hã wa za date hã te ḭ̃sima 're apisutu, u, ḭ̃te da.
Duré wa za, u, te ḭ̃sima 're a'rãihâri, ḭ̃te da, danho hã. Ãne ma tô ḭ̃ma ĩnha.
23 Ãne na 're ḭ̃hâimana mono wamhã, e marĩ wa bété rob'uiprazé hã ḭ̃zô sẽrẽ õ di,
wedehâpâ 're. Ãne we apâ ḭ̃morĩ wapsi, te aima ĩsõmri nhipai u, wa aré ḭ̃sima waze, ḭ̃zô
sina hâ'â wa." Ãne te romhuri'wai ma tinha.
24 — Taha wa, te ĩ'rata ĩsimasam norĩ ma ti'ru: "Ma'ãpé, tiwi âri aba rob'uiprazé hã, 10
na te te ĩhâiba ma, sõmri aba da." Ãne te ti'ru, ĩsib'apito hã.
25 — Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra: "Oro õhõ te hã, 10 na ĩhâiba za." Ãne te tãma
nharĩ za'ra, tinhib'apito ma.
26 — Asa te duré tãma nharĩ za'ra: "Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ
hã marĩ ahâ nherẽ, simi'ẽ na te te 're romhuri za'ra mono wamhã, te za ãma tãma 're
dasito, marĩ na. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã marĩ na syryre nherẽ, simi'ẽ na te te ãma 're
romhuri za'ra mono õ wamhã, te za syryre nherẽ, tiwi sani za'ra ni.
27 Oto ḭ̃'rui'wa norĩ hã we ḭ̃tẽme ãwisi za'ra wa'aba. Ma tô siwi ḭ̃wẽ'õ za'ra, tãma ḭ̃si'apito
za'ra tõ da. Taha wa, te za ḭ̃nho'a asiwi ĩsimroi wa'wa." Ãne ma tô ĩsib'apito tãma 'ru za'ra.
— Ãne te dama ãma romnhimiré'é, Zezusi hã.

Zezusi hã Zeruzarẽ u ĩwisizé wasu'u
Mateusi 21.1-11; Marcusi 11.1-11; Zuwã 12.12-19

28 Tawamhã te te dama rowasu'u pari, te oto danhowa mo, Zeruzarẽ u, Zezusi hã.

29-30 'Ri wa'õtõ u, ma tô rob'umhutu oto, Betazé u hã, duré Betãnha u hã. Oriwera na ẽtẽ
'rãihâ nhisi 'rata, 'ri wa'õno hã. Tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô sisõwa satõrĩ zahuré,
maparane. Ãne te tãma rob'ru zahuré, Zezusi hã:
— Õwa te za datẽme ane wa'wa, 'ri wa'õtõ u, asõ're uwaibaba wa'aba. Aimasisi aba wi,
te za awaru po'repore ĩsãmri 'wa, ĩprédupté hã, zahadu ni'wa ãma ĩmorĩ'õ hã. Butu wazi
na te za, da te ãma wasisi haré. Tawamhã te za ĩwasihui wa'wa, we saprõni aba da.
31 Ni'wa hã ãne te te asadanharĩ aba wamhã: "E marĩ da, te ĩwasihui wa'wa," tawamhã,
ãne te za asa tãma ĩnharĩ 'wa: "Wanhib'apito hã ãma morĩ da, wa tãma wasihu ni." Ãne te
za asa tãma ĩnharĩ 'wa. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u zahuré.
32 Tawamhã te oto tineb zahuré. Zezusi te te tãma ĩwasu'u zahuré zéb uwaibaba, ma tô
sãmri zahuré, awaru po'repore hã.
33 Te te wasihu zahuré wamhã, ĩtede'wa norĩ hã te sadanharĩ zahuré:
— E marĩ da, te asapa'abâ ĩwasihui wa'wa ari'iwi. — Ãne te tãma nharĩ zahuré.
34 Taha wa, te asa tãma nharĩ zahuré:
— Wanhib'apito, marĩ õ wa, ãma morĩ da, wa tãma wasihu ni. — Ãne ma tô tãma
waihu'u zahuré.
35 Tawamhã te oto saprõni zahuré, awaru po'repore hã, Zezusihi ma. Te te tãma ãwisi
zahuré wamhã, ma tô tisi'ubuzém na tãma ba'ubu zahuré. Tawamhã ma tô Zezusi
pawaptob zahuré, ãma sarõtõ da.
36 Ãma morĩ ré, ma tô dasi'ubuzém na bâdâdi hã da te waptâ za'ra.
37-38 Tawamhã ma tô rob'umhutu, Zeruzarẽ u hã. Oriwera na te za oto si'ra, Zeruzarẽ
u wisi da. Tamomo, te da'ahâ na Zezusihi zarina ai'aba'ré ni, ĩsazei'wa norĩ hã. Ma tô te
te ãma 're 'madâ'â za'ra aré, Zezusi te te 're ĩda'apawapto mono zém na, tiwaihu'u pese
uptabi na. Taha wa, te oto damreme 'rãihâ na dasima nharĩ za'ra ni, ãne:
— Uburé Danhib'apito te we oto mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para. Tãma 're
rowẽ za'ẽtẽ mono di za. Rowẽ hã hâiwa ãma 're ĩsa'wari u'âsi mono da si, wa wasima wẽ
za'ra ni. — Ãne te dasima nharĩ za'ra ni.
39 Taha wa, parisezu norĩ hã dawa'wa ĩsi'aba'ré hã, te Zezusihi ma nharĩ za'ra:
— Rowahutu'wa, ma'ãpé asazei'wa norĩ hã sadawa uwati za'ra na, ari'iwi si'aba'ré da.
— Ãne te tãma nharĩ za'ra.
40 Tawamhã te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:
— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ari'iwi si'aba'réi 'wa'âhã, te aré tô ẽne hã
mreme 'rãihâ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma tiwata za'ra. — Ãne ma tô tãma waihu'u
za'ra, parisezu norĩ ma.

Zezusi hã Zeruzarẽ norĩ ãma ĩsiwa'õzé wasu'u

41 Tawamhã Zezusi hã ma tô rob'umhutu oto, Zeruzarẽ u hã. 'Ri ahâ hã te te 'madâ'â
wamhã, te aiwa'õ, ĩwa 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ ãma hã.
42 Taha wa, te ãne tinha:
— Ãhãna dama 're ĩrowẽ za'ra mono zé hã dama waihu'u za'ra 'wa'âhã, aré dama 're
rowẽ za'ra mono di. Tane nherẽ, dama waihu'u za'ra õ di. Taha wa, da'ãma ĩpẽ'ẽzé di.
43 Niwapsi, te za danhitob'ru norĩ hã daré 'ri uirĩ za'ra. Ti'a za'wari na te za te te 're 'ri
uirĩ za'ra, ĩmana wawi, 're dawairébé tõ mono da, nimomo.
44 Danhitob'ru norĩ hã te za 'ri hã daré te te 're sãmra za'ra. 'Ri hã, tâibâ za oto. 'Ri
tede'wa zama, te za uprosi za'ra. 'Ri tâibâ wamhã, ẽne hã te za oto re na 're simi'wara,
'rizé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te aré danho'reptu za'ra. Tane nherẽ, danho'reptui'wa,
datẽme ĩwisi na hã da te waihu'u za'ra õ di. — Ãne ma tô romhâ ré da'ãma rowa'õtõ siro,
Zezusi hã.

Zezusi te te dama ĩnharĩzé, rowede'wa norĩ ma
Mateusi 21.12-17; Marcusi 11.15-19; Zuwã 2.13-22

45 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, ma tô ãzé Zezusi
hã, 'ri 'wawi wa'ra 're. Sébré wamhã, ma tô rowede'wa norĩ hã te te sate, rob u wairébé
da.
46 Ãne te tãma nharĩ za'ra:
— Duréihã wahi'rada hã ma tô ãne na rob'ui'éré ĩbaihâ na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
mreme na: "Ĩnhorõwa hã ĩwa ĩma 're ĩdamreme zusi mono zém na, te za da te 're sisi
za'ra, 'ri hã." Ãne te tinha. Tane nherẽ, ma tô a norĩ wa'wa hã ĩwa asima 're ĩrob'manharĩ
wasété za'ra wa'aba mo. Taha wa, danhibrom na dawi 're ĩsipsaihuri za'ra mono norĩ, 're
ĩsi'ubumroi mono zém ne, te oto 'ri hã 're sa, wasété uptabi na. — Ãne te Zezusi hã tãma
nharĩ za'ra.

47 Tawamhã bâtâ sidâpâsi, te nasi dama rowasu'u Zezusi hã, 'ri 'wawi wa'ra 're. Ni'wam
norĩ hã ma tô Zezusi hã sima 'ru za'ra, te te siwi wĩrĩ da. Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi
mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ hã, duré ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rata na dama
rowahutu'wa norĩ hã, duré roti'wa norĩ hã.
48 Tane nherẽ, Zezusi te te siwi wĩrĩ da nherẽ, te te siwi wĩrĩ õ di. E marĩ wa. Te te 're
ĩwapari za'ra mono norĩ hã ahâ wa, te te siwi wĩrĩ waihu'u õ di.

20

Zezusihi pisutu'wa zô, da te ĩsadanharĩzé wasu'u
Mateusi 21.23-27; Marcusi 11.27-33

1 Nimahã bâtâ na te Zezusi hã nhamra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra
mono zéb ãma. 'Ri 'wawi wa'ra 're, te nhamra, te te dama rowahutu da, duré ĩwasu'uwẽ na
te te da'apo're pu'u da. Tawamhã aibâ norĩ hã ma ĩtẽme aimasa. Ta norĩ hã sasedoti ĩpire
norĩ hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa
norĩ, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ.
2 Ĩtẽme simasa wamhã, te siwi sadanha:
— E 'wa sadawa para, te bété ãne hã dama 're ĩ'ab'manharĩ mo. E 'wa hã, aipisutu'wa.
Ma'ãpé wama asiwasu'u za'ra na, wa te waihu'u za'ra da. — Ãne te siwi sadanha.
3 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:
— Wa hã wa za duré a'â asadanharĩ na ãma aima wa'rãmi za'ra wa'wa.
4 E 'wa sadawa para, ma tô Zuwã hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ. E
'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para. E dazadawa parap si. Ma'ãpé, Zuwãhã ãma
asimirosa'rada hã, ĩ̱ma waihu'u za'ra wa'aba. — Ãne te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra.
5 Taha wa, te 'râwi sima nharĩ za'ra, ãne:
— E niha, wa za tãma waihu'u za'ra ni, õne wamhã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa
para, â dawabzuri te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono na, wa te tãma waihu'u za'ra wamhã,
te za wazadanharĩ na sahu za'ra, ãne: “E niha bété, Zuwã Batitaha nhimirowasu'u hã saze
za'ra wa'aba õ di, dame.” Ãté ãne, te za wama nharĩ za'ra.
6 Ma tô da te 're saze za'ra Zuwã hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa 're ĩmorĩ
na. Tawamhã dazadawa parap si, â dawabzuri te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono na, wa te
tãma nharĩ za'ra wamhã, ãté te za ẽtẽ na dasiwi wa'uprosi ni. — Ãne te sima nharĩ za'ra,
'râwi.
7 Tawamhã Zezusihi ma, te oto nharĩ za'ra:
— Ni'wa sadawa para, ma tô Zuwã hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ. Wa
norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di, ĩpisutu'wa hã. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.
8 Taha wa, te asa tãma nharĩ za'ra, Zezusi hã:
— A norĩ wa'wa hã ĩ̱ma waihu'u za'ra wa'aba õ nherẽ, wa hã te duré aima waihu'u za'ra
wa'aba õ di za, ni'wa sadawa para, te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono na hã. — Ãne te Zezusi
hã asa tãma nharĩ za'ra.

Buru 'madâ'â'wa norĩ wasu'u
Mateusi 21.33-46; Marcusi 12.1-12

9 Tawamhã Zezusi hã te duré dama romnhimiré'é, tinhimirowasu'u na, ãne:
— Aibâ hã te 're hâimana, buru tede'wa hã. Tawamhã tiburu ãma ma tô a're, uwa 'ru
hã. Taha wa, ma tô ni'wam norĩ hã sisõ'a ré pisutu za'ra, ĩburu hã te te sô 're 'madâ'â za'ra
mono da. Uwa 'ru 'rã hã 're 'rãi prédub za'ra mono wapsi, te za ĩwa'rãmi te te tãma 're po'o
za'ra, buru tede'wai ma hã. Taha pari, te oto mo, buru tede'wa hã darob amoi u, tamomo
a'â hâimana da. Tame te a'â 're hâimana hâ.
10 Tawamhã oto 'rãi prédu mono wa, ma tô buru tede'wa hã tãma ĩromhuri'wa hã 'mazatõ
tiburu u, uwa 'ru 'rã hã buru 'madâ'â'wa norĩ te te tãma ĩpo'o za'ra zô. Tazahã, buru u wisi
wamhã, ma tô romhuri'wa hã siwi azâ, buru 'madâ'â'wa norĩ hã. Taha wa, te ubana siwi
satõ apâ, ĩsib'apito u.
11 Ĩtẽme wisi wamhã, ĩwa'rãmimhã te duré sô 'mazatõ. Tazahã, buru u wisi wamhã, ma
duré siwi azâ, buru 'madâ'â'wa norĩ hã. Ma tô tãma rob'manharĩ wasété za'ra. Taha wa,
te duré ubana apâ siwi satõ, ĩsib'apito u.
12 Ĩwa'rãmi ma tô duré sô 'mazatõ, buru tede'wa hã. Si'ubdatõ oto te te ĩsatõrĩ za'ra zé
hã. Tazahã, buru u wisi wamhã, ma duré siwi azâ. Ma siwi u'a. Buru hawi, te duré siwi
satõ apâ.
13 Taha wa, te 'râwi sima tinha, buru tede'wa hã, ãne: “E marĩ, wa za 'manha. Ãté ĩ̱'ra hã
wa za oto satõ, buru 'madâ'â'wa norĩ u hã, ĩ̱ma sawi pese nherẽ, ĩ̱'ra hã. Ĩ̱buru u te satõrĩ

wamhã, ãté te za siwi hâiba wazé.” Ãne te 'râwi sima tinha, buru tede'wa hã. Tawamhã ti'ra si'aibâ hã te oto satõ, tiburu u.

14 — Tawamhã buru u oto morĩ wamhã, buru 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô romhâ ré sima sãmri za'ra. Taha wa, te sima 'mahârâ za'ra, ãne: “Õhõta buru tede'wai 'ra hã te wei mo, timama uirĩ na buru tede'wa da hã. Oto wa te wasiwi wĩrĩ aba, buru hã wate za'ra da oto.” Ãne te sima 'ru za'ra.

15 — Tawamhã buru hawi ma siwi time. Ma tô siwi tĩwĩ. Ãne, buru 'madâ'â'wai 'ra wasu'u hã.

— Ãne wamhã, e marĩ te za 'manha, buru tede'wa hã.

16 Te za sô timorĩ za'ra, uburé te te uprosi da. Tawamhã te za duré aimawi da'maipisutu, tiburu 'madâ'â'wa da hã. — Ãne, Zezusi ma tô tãma rowasu'u za'ra.

Tawamhã ĩsimirowasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, te nharĩ za'ra ni, ãne:

— Rowasédé hã watobro õ neza. — Ãne te nharĩ za'ra ni.

17 Tawamhã Zezusi te da'ab'madâ'â pese. Te dama tinha, ãne:

— Ẽtẽ wasu'u na rob'ui'éré hã, ãne: Ẽtẽ tomhâpâ wẽ hã 'ri na'ratazéb da hã, wẽ uptabi nherẽ, wasété newa, 'ri'wa norĩ te te aré siwi ĩwẽ'õ hã 'ri na'rata uparizéb da, te oto 're sa'wari u'âsi, pire na.” Ãne, ẽtẽ wasu'u na rob'ui'éré, ĩbaihâ na hã.

18 Duré, ẽtẽ tomhâpâ nhisiwi, zé'a 'manharĩ hã 're rere'e mono wa, 're ĩsiprub za'ra mono ne, te za ḭ̃wẽ'õ'wa norĩ hã hâ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Duré ẽtẽ tomhâbâ hã zé'a 'manharĩ nhisiwi, 're rere'e mono wa, te te 're ĩpru pese za'ra mono ne, te za ḭ̃wẽ'õ'wa norĩ hã hâ za'ra, sa'ẽtẽ uptabi na. Ta norĩ ãma hã 're sib'a'uwẽ za'ra mono õ di za. — Ãne te Zezusi hã sina ãma simiré'é.

Rob'uiprazé hã Roma ãma danhib'apito uptabi ma, da te tãma 're ĩpo'o za'ra mono zé wasu'u

Mateusi 22.15-22; Marcusi 12.13-17

19 Buru 'madâ'â'wa norĩ wasu'u te te dama wasu'u wamhã, ma tô sina waihu'u za'ra, dama rowahutu'wa norĩ hã. Sasedoti norĩ hã sima ĩpire za'ra norĩ me, ma tô sina waihu'u za'ra. Taha 'ru te, te aré sima wẽ za'ra, te te siwi âri da, Zezusi hã, awa'awi. Tane nherẽ, dama pahi za'ra wa, ma tô siwi ãma rosazâ a'â.

20 Taha wa, ma tô taré a'â ãma 're sõpré. Ãne te aibâ norĩ ma tãma ãma roti za'ra:

— Zezusihi u te za ai'aba'réi wa'wa, marĩ na asiwi sadanharĩ za'ra wa'aba da, tô sena, marĩ asiwi waihu'u za'ra wa'aba dai õ nherẽ, ĩsimirowasu'u na hã. Tawapsi te za asiwi ĩsadanharĩ za'ra wa'wa, tinhimirowasu'u na te te ãma upa zô, te te ãma upai wa, wanhib'apito u, wa te wasiwi saprõni da, marĩ te te tãma 'manharĩ wasété da. — Ãne te aibâ norĩ ma roti za'ra. Tawamhã ma tô rob'uiprazém na tãma wa'âbâ za'ra, Zezusi za te te siwi ĩsadanharĩ'wa norĩ ma.

21 Ĩtẽme simasa wamhã, te ãne siwi sadanha, aibâ norĩ hã:

— Rowahutu'wa, aimreme hã tô sena na, wa tô aiwaihu'u za'ra ni. Asimirowahutu zama wẽ di. Asimiroti na 're da'ab'mairẽme mono õ di. Sena na te dama 're ĩ'aroti mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirotizéb zarina.

22 Ãne wa, a hã ma'ãpé, marĩ hã wama waihu'u za'ra na, marĩ hã wa te waihu'u za'ra da. E Roma ãma danhib'apito uptabi ma, wa za rob'uiprazé hã wa te tãma 're po'o za'ra, ĩsimiwada'urizéb zarina. E 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wẽ di. E tãma wẽ õ di. Ãne niha ĩsimiroti hã ãma. — Ãne te siwi sadanha.

23 Tazahã ma tô sina waihu'u, Zezusi hã. Tinhimirowasu'u na te te tãma ãma upa za'ra da newa, ma tô ãne siwi sadanharĩ za'ra. Taha wa, te tãma nharĩ za'ra, aibâ norĩ ma:

24 — Rob'uiprazé ĩsapotore hã we ḭ̃ma 'maiwẽ wa'aba, te 'madâ'â da. E 'wai hâibarĩ, rob'uiprazé ĩsapotore na hã. E 'wa sisi ui'éré duré, ãma hã.

Tawamhã ma asa ãma sada'âbâ za'ra, ãne:

— Roma ãma danhib'apito hâibarĩ ã hã, duré taha nhisi ui'éré, ã hã. — Ãne te asa tãma nharĩ za'ra.

25 Tawamhã Zezusi hã te duré asa tãma nharĩ za'ra:

— Roma ãma danhib'apito ma, te za ĩsimiwada'uri zarina rob'uiprazé hã tãma 're ĩpo'o za'ra wa'aba mo apâ, ĩte wa. Tane duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te za marĩ hã ĩsimiwada'uri zarina tãma 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo apâ, ĩte wa. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

26 Tinhimirowasu'u na te te tãma ãma upa za'ra da newa, ma tô danho'a siwi sadanha, aibâ norĩ hã. Tazahã, tinhimirowasu'u na te te tãma ãma upa za'ra õ di, Zezusi hã. Ĩsimirowasu'u hã, wẽ uptabi di. Wẽ uptabi wa, ma ãma titob'uzu za'ra, aibâ norĩ hã. Taha wa, te ari'iwi tihâimana za'ra oto.

Zezusi hã, da te ĩsadanharĩzé wasu'u, dahâiwa'utuzém na
Mateusi 22.23-33; Marcusi 12.18-27

27-28 Tawamhã ma we aibâ norĩ hã ĩtẽme aimasa, Zezusihi u. Aibâ norĩ hã, sadusezu. Ta norĩ hã 're dadâ'â za'ra mono wamhã, ab're hawi apâ 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono õ na, te te dama 're ĩroti za'ra mono. Zezusihi u simasa wamhã, ma tô tãma rob'rãzarõtõ za'ra, ãne:

— Rowahutu'wa, wahi'rada Mozési hã ma tô ãne dama roti: "Aibâ ĩmro ré hã 'ra õ ré, dâ'â wamhã, tizédé'aba mro na, te za timro ĩsisãnawã hã, ai'uté hã te te 'maipoto da, ĩwa ĩsédé'aba 'ra ne, 're morĩ da." Ãne, wahi'rata nhimiroti na rob'ui'éré hã. — Ãne te Zezusihi ma sadawa 'rãzarõtõ za'ra, sadusezu norĩ hã.

29 Te duré tãma rowasu'u za'ra:

— Aibâ hã ĩsisãnawã si hã te 're hâimana za'ra, 7 na ĩhâiba za'ra hã. Tawamhã ĩpoto'rada hã ma tô timro oto. Tazahã, 'ra õ ré, ma tô dârâ, aibâ hã.

30 Taha wa, ma tô ĩsõsi hã duré ãma timro, tizédé'aba mro na. Tane nherẽ, ma duré dârâ, 'ra õ ré.

31 Taha wa, ma tô taha nhosi hã duré ãma timro. Tane nherẽ, ma duré dârâ, 'ra õ ré. Ãne siparabâsi, ma tô aré sisõwa're're nasi ãma timro za'ra. Tawamhã ma tô oto uburé sisarina ai'utõ, 'ra õ ré.

32 Tawamhã pi'õ zama ma tô oto dârâ, timro norĩ zarina.

33 Ĩmro 7 na ĩhâiba za'ra wamhã, e 'wai mro za bété pi'õ hã, ab're hawi apâ te te 're da'ahâiwa'utu mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. — Ãne te siwi sadanha, sadusezu norĩ hã.

34 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma rowasu'u za'ra, ãne:

— Ti'ab ré si, te za dasina 're damro za'ra.

35 Hâiwa ãma hã, dasina 're damro za'ra mono õ di za oto. Niwapsi, te za ab're hawi ahâiwa'utu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're ĩ'awẽsãmri mono norĩ hã, hâiwa ãma ĩ'rata 're si'ubumroi u'âsi mono da.

36 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ ne, te za dâ'â ãna 're hâimana u'âsi za'ra, dâ'â waihu'u ãna. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, te za 're dahâimana za'ra, ab're hawi za te te da'ahâiwa'utu wa.

37-38 Mozési hã ma tô dama waihu'u, ab're hawi 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'ahâiwa'utu mono zém na hã. Wede zapore ĩro'o na, te te dama ãma rob'ui'éré wamhã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono dama wasu'u, tihi'rata norĩ nhib'apito na. Abra'ãhã nhib'apito, te, u, 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Duré Izatihi nhib'apito, te, u, 're hâimana. Duré Zacoho nhib'apito te, u, 're hâimana. Ãne te dama rowasu'u, Mozési hã. 'Re ĩdahâimana u'âsi za'ra mono nhib'apito, te 're mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Dahâiba hâ nhib'apito, 're morĩ õ di. Aihĩni te ĩsõ'a 're dahâimana za'ra. 'Re ĩdadâ'â za'ra mono norĩ zama, te ĩsõ'a 're hâimana za'ra. Ãne, Mozési te te dama ĩrowasu'uzéb zarina, wa tô waihu'u za'ra ni. — Ãne ma tô tãma sadawa 'rãzarõtõ za'ra, sadusezu norĩ ma, Zezusi hã.

39 Tawamhã te rowahutu'wa norĩ hã Zezusihi ma nharĩ za'ra:

— Asimirowasu'u hã wẽ di, rowahutu'wa. — Ãne te ãma tiwata za'ra.

40 Taha wa, ma tô roti wẽ na sõwada za'ra, sadusezu norĩ hã. Taha wa, marĩ na te te siwi sadanharĩ waihu'u õ di oto, te te sina mreme wazéb za'ra wa, ta norĩ hã.

Danho'reptui'wa na, Zezusi te te ĩda'azadanharĩzé wasu'u
Mateusi 22.41-46; Marcusi 12.35-37

41 Tawamhã Zezusi hã te da'azadanha, ãne:

— Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã Dawihi nhihudu te za, u, 're mo. E marĩ wa, te ĩsihudu na wasu'u za'ra ni.

42-43 Apito Dawi hã ma tô tinhib'apito na danho'reptui'wa hã sisi, tinho're na. Ãne, Dawihi nho're na rob'ui'éré hã:

"'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô Ĩ̱nhib'apito ma, tinha: 'Ĩ̱'rata te za 're asãmra mo, ĩ̱nhimire niwĩ dama aipire na ĩ̱siré 're aihâimana u'âsi mono da. Wa hã wa za te tãma 're nharĩ za'ra, asitob'ru norĩ ma, aima 're sib'uwa za'ra mono da.' "

Ãne Dawihi nho're wasu'u na rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma danho're na, Saumusi na ĩbaihâ nhisi na hã.

44 Dawi hã tinhib'apito na te te sisi nherẽ, e niha te za ĩsihudu si 're hâimana, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã. — Ãne ma tô Zezusi hã da'azadanha.

Zezusi te te dama ĩroti mono zé wasu'u, rowahutu'wa norĩ ne, 're dahâimana za'ra mono tõ da
Mateusi 23.1-36; Marcusi 12.38-40

45 Tawamhã uburé, da te wapari za'ra ré, te Zezusi hã tinha, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma:
46 — Ma'ãpé, rowahutu'wa norĩ hã waihu'u za'ra wa'aba, ĩhâimanazém na hã. Ta norĩ hã uza pa ré, 're nomro mono da si, tãma ĩwẽ za'ra hã. Duré 'ri nhi'riti wa, da te dasina 're ĩ'ubumroi mono zéb ãma dama pire wa, da te 're wazéb za'ra mono da, ma tô te te sima 're wẽ za'ra. Duré dama ĩpire norĩ simasisizém na 're ĩsi'ubumroi mono da si, tãma ĩwẽ za'ra hã, rowahutuzéb ãma duré 'ri para dasiré 're ĩdasaihuri mono zéb ãma hã.
47 Rowahutu'wa zahã, te za pi'õi mrotõ norĩ wi, ĩsibro hã te te tiwi 're uprosi za'ra. Tane nherẽ, te ta norĩ hã danho'a 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're mreme zusi hâ, 're hâimana wẽ uptabi za'ra mono newa. Taha wa, te te dama 're ĩ'arob'manharĩ mono zém nhipai u, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're rob'manharĩ za'ẽtẽ za'ra. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

21

Pi'õi mrotõ nhoprubzé wasu'u
Marcusi 12.41-44

1 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma, ma tô da'ab'madâ Zezusi hã, danhoprubzé, da te 're ĩséme mono zéb 're, ĩsibro pese norĩ hã te te séme ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Ãne na ma tô da'ab'madâ, 'ri 'wawi wa'ra 're, Zezusi hã.
2 Pi'õi mrotõ zama ma duré 'madâ, ĩsibrob'õ hã. Ta hã ma tô rob'uiprazé ĩsapotore hã dame tiza, marĩ te te ãma ĩ'uipra da hã aré, syryre nherẽ.
3-4 Taha wa, te Zezusi hã tinha, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma:
— Tô sena, ã hã pi'õi mrotõ hã sibrob õ nherẽ, ma tô tinhoprum na uburé da'a'rãnhipa. Ĩsiré norĩ hã rob'uiprazé hã nasi tãma ĩsi'atarẽme za'ra si, te nasi sé. Tanei õ di, pi'õi mrotõ hã. Simarĩ õ nherẽ, tihâimanazéb da, te te aré ĩtédé hã ma tô ĩbâre tãma tisõ. Ãne wamhã, ma tô tinhoprum na uburé da'a'rãnhipa. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé wasu'u, za ĩsi'utõrĩzém na
Mateusi 24.1-2; Marcusi 13.1-2

5 Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tô 'ri 'rãihâ ãma tiwata za'ra, ãne:
— Ẽne hã wẽ uptabi di, 'ri 'manharĩzé hã. Duré waipo wẽ di, danhibzari hã. — Ãne te 'ri ãma tiwata za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma.
Taha wa, te Zezusi hã tinha:
6 — Niwapsi te za dasiwi prum ni, ẽtẽ na 'ri hã. Tawamhã misi si te za oto simi'wara, ẽne hã. Sisisiwi 'manomro waihu'u õ di za oto, ẽne hã. Tâibâ za oto. — Ãne ma tô romhâ ré ãma rowa'õtõ, Zezusi hã.
7 Tawamhã te siwi sadanha:
— Rowahutu'wa, e niwa te za ãne na hã ãma tiromhâiba. E marĩ te za watobro, ĩsõwa, wa te ãma ĩwaihu'u sirõmo za'ra zéb da hã. — Ãne te sadanharĩ za'ra.
8 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:
— Ni'wam norĩ hã te za sadawa nhipese na sisarina datẽme 're nomro, ahâ na. Wa hã ne, te za taré ḭ̃nhisi na dama 're siwasu'u za'ra, danho'reptui'wa na. Taré te za duré te te dama 're rowasu'u za'ra, ãne: “Bâdâ te za oto ĩwa waptãrã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã.” Ãne te za taré te te dama 're rowasu'u za'ra. Taha wa, te za aihâimana nhimiza'rese tiwi 're aihâimana za'ra wa'aba mo, sadawa nhipese sina datẽme 're ĩnomro mono norĩ ãma, 're sasõmri za'ra wa'aba mono tõ da.
9 'Re dasi'wapé za'ra mono wa, da te dasina 're ĩropupu'u za'ra mono zé hã 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Duré ti'ai ãma danhib'apito norĩ hã, da te 're ĩsani za'ra mono zé wasu'u hã 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Dasi'wapé hã te za a'â 're wairébé. Danhib'apito hã te za a'â da te 're sani za'ra, tô. Tane nherẽ, rob'rãsutu uptabi õ di za a'â. — Ãne ma tô romhâ ré tãma waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.
10 Ma duré tãma waihu'u za'ra, ãne:
— Danhipti'ai amoi u te za dasisô 're dapra a'â, 're dasi'wapé za'ra mono da. Tawamhã daro mono bâ te za tô 're dasiwasutu za'ra.

11 Nima niwĩmhã te za duré ti'a hã daré 're popo'o za'ra, sa'ẽtẽ. Nima niwĩmhã, danho õ wa, te za da te 're robzépata za'ra, dasa syryre wa. Nima niwĩmhã te za duré dahâzé ĩpire uptabi hã te te 're daduri. Marĩ ĩpipa hã te za duré hâiwa nho're na danho'a 're wairébé.
12 — Ãne na romhâimana õ ré, te za da te 're aiwaibui wa'wa. Rowasédé hã te za duré da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'wa. Rowahutuzéb u, te za da te 're ai'mazasi za'ra wa'wa, aihâimanazém na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za taré da te 're aiwẽ'õ za'ra wa'wa. Taha pari, te za da te 're aséme 'wa, dazazéb 're, 're aimasa wa'aba mono da. Ĩ̱zazei'wa 're anomro aba mono 'ru te, te za duré da te 're asimroi wa'wa, danhib'apito norĩ u. Roti'wa, si'upana te te ĩpisutu norĩ u zama, te za da te 're asimroi wa'wa.
13 Ãne wamhã, ĩ̱wasu'uwẽ na te za 're ĩdapo're pu'u za'ra wa'aba mo.
14 Duré asisõwa, asina aihâtâ'â te, asiwasu'uzéb zô 're rosa'rata hâ za'ra wa'aba mono õ di za.
15 Wa hã wa za te 're aipawaptob za'ra wa'wa, danhib'apito norĩ ma, 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Ãne wa, aimreme wẽ na te za aiwẽ'õ'wa norĩ hã 're ĩsõwada za'ra wa'aba mo.
16 Ni'wam norĩ hã te za te te dama 're ai'ru za'ra wa'wa, dazazéb 're, da te 're aséme aba mono da. Ãté aimama norĩ hã te za te te dama 're ai'ru za'ra wa'wa, ãté asisãnawã norĩ hã, ãté asiwadi norĩ hã. Ãté asawi'wa norĩ zama te za te te dama 're ai'ru za'ra wa'wa. Taha zarina, te za ai'mai'uprosi aba ni.
17 Ĩ̱zazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te za uburé da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa.
18 Tane nherẽ, aihâimanazé hã aiwi 're si'utõrĩ uptabi za'ra wa'aba mono õ di za.
19 Taha wa, te za 're asiptete za'ra wa'aba mo, ĩ̱'ãma 're anomro u'âsi aba mono da. Tawapsi, te za asõ'reptuzé hã asina 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo. — Ãne ma tô tãma waihu'u sirõmo za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Zeruzarẽ ãma, za ĩropsisa'wari mono na rowasu'u
Mateusi 24.15-28; Marcusi 13.14-23

20 Tawamhã Zezusi hã ma duré tãma waihu'u sirõmo za'ra, ãne:
— Niwapsi te za dasi'wapéi 'manharĩ'wa norĩ hã Zeruzarẽ u aihutu, 'ri 'wawi wa'ra, te te siwi uirĩ da. Ta norĩ hã 'madâ'â za'ra wa'aba wamhã, te za ĩwaihu'u sirõmo za'ra wa'wa, za te te daré ĩ'ri nhamra mono na hã.
21 Zudeza ãma, dame 're ai'ubumroi wa'aba mono wamhã, te za ẽtẽ 'rãihâ u asa'rei wa'aba mo, aiwara sina. 'Ri ahâ ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono wamhã, te za aiwairébé su'u 'wa, 'ri ahâ nhiti. Rom na 're ai'ubumroi wa'aba mono wamhã, 'ri ahâ u 're asisisi aba mono õ di za.
22 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're arob'manharĩ mono wa, te za rowasété si a'â 're sa'wari. Taha ré, te za marĩ hã uburé dazô pusi, romhâ ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã te te ãma ĩrob'ui'éré za'ra zéb zarina.
23 Tawamhã ãne hã rowasédé hã daré romhâimana wamhã, ĩwasã ré norĩ ma hã tãma ropipa uptabi za'ra di za, ĩ'ra pré ré norĩ ma zama. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dama 're ĩ'arob'manharĩ pipa mono zé bâtâ na hã, tãma 're ropipa za'ra mono di za, zudezu norĩ ma.
24 Sib'ézé 'wapa na hã da'ahâ na te za tadâ'â za'ra ni. Duré, ni'wam norĩ hã daro mono bâ, te za da te simro. Te za da te ãma ropé, daro mono bâ. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zazei'õ'wa norĩ hã sahi sina te za a'â te te dama 're roti za'ra, Zeruzarẽ ãma, zudezu'õ norĩ hã. Bâdâ hã ĩwa tãma ĩwaptã'ã za'ra zéb u, te za da'madâ'â 'rãsutu za'ra. — Ãne ma tô romhâ ré tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã apâ za we ĩmorĩzé wasu'u
Mateusi 24.29-31; Marcusi 13.24-27

25 Romhâ ré, ma tô duré ãne hã tãma waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã:
— Niwapsi te za marĩ aimawi hã 'madâ'â za'ra ni, bâtâ na hã, a'amo na zama, wasi norĩ na zama. Â poré a'a 'reptã'ã ma, te za tapahi za'ra ni, â poré nhibzaihâ ma zama. Daro mono bâ, dama robzei'õ uptabi za'ra di za.
26 Marĩ hã hâiwa na 're ĩsimasa mono hã, tizabzéb ãma 're simasab u'âsi mono õ di za. Taha wa, te za daro mono bâ dawi tirobra za'ra, rowasédé hã dazô ĩwatobrozém na te te rosa'rata pipa za'ra wa.
27 Tawamhã ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo hã hâiwa'a na, wa za wei apâ mo, danho'a. Ĩ̱waihu'u pese uptabi na, wa za wei mo apâ, duré ĩ̱hâiba na hã rowa'a sa'ẽtẽ uptabi na.
28 Ãne wana ré, marĩ hã pusi mono wamhã, te za asiptete na 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré 're ai'rãiwahutu za'ra wa'aba mono. E marĩ wa. Romhutu na te za

asõ'reptu za'ra wa'aba zé hã asina ĩ'uwaimrami za'ra wa'wa. — Ãne ma tô romhâ ré tãma waihu'u sirõmo za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, Zezusi hã.

Pidera wede wasu'u
Mateusi 24.32-35; Marcusi 13.28-31

29 Zezusi hã te duré romnhimiré'é, pidera wede na, ãne:
— Ma'ãpé pidera 'rã na rosa'rata za'ra wa'aba, wede ĩpoto mono bâ.
30 Ĩsu té hã 're wairébé mono wamhã, te za ãma 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, tã 're ĩta'a mono zéb u, 're ĩrob'umhutu mono zém na hã.
31 Tane duré, marĩ hã 're ĩromhâimana mono zéb da, te aima ĩwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, 'madâ'â za'ra wa'aba wamhã, te za ãma ĩrowaihu'u za'ra wa'wa, romhuture di oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u hã.
32 Tô sena, wa ãne na aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. Ã hã uburé rowasédé hã dazô 're wairébé mono ré, ti'ai ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã ta norĩ hã 're dâ'â za'ra mono õ ré, te za ĩsõ'a za'ra ti'rãsutu, rowasédé hã.
33 Nimahã na te za hâiwa norĩ hã ai'utõrĩ zahuré, ti'ai me. Si'utõrĩ zahuré nherẽ, ĩ̱nhimiroti hã si'utõrĩ õ di za. Pire na te za dama 're hâimana u'âsi. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.
34-35 Tawamhã Zezusi hã tinhimiroti na ma tô tãma 'rãsutu za'ra, ãne:
— Asimiza'rese sina, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Datoi u hã âsipãrĩ na 're asapa'a za'ra wa'aba mono õ di za. Marĩ na si 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Rosa'rese õ ré, bâdâ ĩpire, ĩwa waptã'ã õ'umnhasite. Rosa'rese õ ré, te robzari hã ĩtede'wa hã te te 're waibu, wedenhorõ na. Tane, duré rosa'rese õ ré, te za bâdâ ĩpire hã ĩwa waptãrã, uburé ti'ai ãma hã.
36 Taha wa, te za asimiza'rese sina 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Te za duré asima 're ĩrowaptẽrẽ u'âsi za'ra wa'aba mo. E marĩ da. Marĩ hã 're wairébé mono wamhã, asiptete na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, apâ we ĩ̱morĩ wa, ĩ̱nho're asisép te, ai'rãipo tõ za'ra wa'aba da, ti'ai ãma dasiré ĩ̱poto nho're. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.
37 Tawamhã Zezusi hã bâtâ sidâpâsi, te nasi dama rowasu'u, 'ri 'wawi wa'ra 're, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma. Barana hã te nasi ne, Oriwera na ẽtẽ 'rãihâ nhisi u. Tame ma tô nasi ãma ti'awẽ.
38 Awẽ wi, te nasi ĩtẽme dasito, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa u, ĩmreme hã da te nasi wapari za'ra da.

22

Zezusihi ãma, da te ĩrosa'rata za'ra zé, da te dasiwi wĩrĩ da
Mateusi 26.1-5; Marcusi 14.1-2; Zuwã 11.45-57

1 Ĩ'u'ẽtẽ duptoi'õ, da te 're ĩhuri mono zéb u hã, romhuture di oto, Pascowa na dato nhisi u hã.
2 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ hã, te rowahutu'wa norĩ me sima ãma rosa'rata za'ra, pi'uriwi te te siwi wĩrĩ da, Zezusi hã. Dama pahi za'ra wa, te ãne sima ãma rosa'rata za'ra.

Zezusi te te dama hâiba nhomri da, Zudasi hã te te ĩrosa'ratazé wasu'u
Mateusi 26.14-16; Marcusi 14.10-11

3 Tawamhã Satanasi hã ma tô oto Zudasihi pẽ'ẽ 're ãzé. Icarizoti na, Zudasihi nhisi hâiba amo hã. Zezusihi me dame 're ĩmorĩ, Zudasi hã, 12 na ĩhâiba za'ra siré hã.
4 Tawamhã te oto mo, sasedoti ĩpire norĩ u. Duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé 'madâ'â'wa norĩ u, te mo, ĩpire norĩ u, Zezusihi ãma te te sadawa pibu za'ra da, te te dama hâiba nhomri da.
5 Ĩmreme te te wapari za'ra wamhã, tãma rowẽ za'ra di. Taha wa, te tãma ropisutu za'ra, rob'uiprazé te te tãma sõmri za'ra da.
6 Taha wa, ma tô Zudasi hã ãma saze za'ra, rob'uiprazé te te tãma sõmri za'ra da, sasedoti ĩpire norĩ hã. Taha wa, te oto rosa'rata, nimahã bâtâ na Zezusi te te dama hâiba nhomri da, danhimiza'rese õ ré.
7 Tawamhã bâdâ hã ma tô ĩwa waptãrã oto, ĩ'u'ẽtẽ duptoi'õ, da te 're ĩhuri mono zé hã. Zudezu norĩ hã te za pone'ẽrebâ 'ra hã simro, tisaihurizéb da, Pascowa na dato nhisi na da hã.
8 Taha wa, te Zezusi hã Pedru norĩ ma rob'ru zahuré, Zuwãhã me, ãne:
— Mo oto ane wa'aba, wazô asipi wa'aba da, Pascowa te bâtâ na ĩwasaihurizéb da hã. — Ãne te tãma rob'ru zahuré.
9 Tawamhã te Pedru norĩ hã sadanharĩ zahuré, ãne:

— E momo ma tô asima ĩrowẽ, asô ĩwanhipi za'ra zéb da hã. — Ãne te sadanharĩ zahuré.
10 Taha wa, te Zezusi asa tãma nharĩ zahuré:
— Ḭ̃wapari pese aba. 'Ri ahâ u aimasisi aba wamhã, aibâ hã te za ĩsõpẽtẽ 'wa, piza'a â ré, te te ĩ'âri hã. Sõpẽtẽ aba wamhã, pibui wa'aba mono za, 'ri para u ĩsébrézéb u.
11 Tame te za 'ri tede'wa hã ĩsadanharĩ 'wa, ãne: “Rowahutu'wa hã te wama tinha, wa te asadanharĩ da: E ma niwĩ 'ri 're wa'wa hã, ḭ̃siré 're ĩnomro mono norĩ me, ĩwa ĩwasaihurizéb da hã, Pascowa na dato nhisi na hã.”
12 Tawamhã 'ri tede'wa, te za hâimo 'ri 're wa'wa za'ẽne hã aima pisutu 'wa, marĩ ĩ'ubumro sirõmo ãma. Tame te za wazô ĩrobza'ra pese 'wa. — Ãne te Zezusi hã tãma roti zahuré.
13 Tawamhã 'ri ahâ u simasisi wamhã, Zezusi te te tãma ĩ'awasu'u zahuré zéb uwaibaba, ma tô uburé anhopẽtẽ zahuré. Tame ma tô dasa hã 'manharĩ zahuré, Pascowa na dato nhisi na da hã.
14 Tawamhã te za oto tasaihuri ni. Taha wa, te oto Zezusi norĩ hã ai'ubumro, saihuri da, tizadawa wasu'u'wa norĩ me.
15 Tawamhã te oto tãma siwasu'u za'ra, ãne:
— Wa tô ḭ̃sima wẽ upta, aime ḭ̃sa za'ra wa'aba da, te robzépata õ ré, Pascowa na 're ĩdasaihuri mono zém na.
16 Ãne, ḭ̃sa na 're ḭ̃sai mono õ di za oto. Bâdâ ĩwa waptã'ã wapsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uburé da'ãma 're sib'a'uwẽ mono wapsi, wa za duré 're ḭ̃sa. Tawapsi, dasaihurizé hã marĩ te te ĩwasu'u hã te ḭ̃sina uwaimrami wapsi, wa za duré 're ḭ̃sa. — Ãne ma tô tãma siwaihu'u za'ra.
17 Tawamhã ma hâsizé hã ti'â, uwa 'ru 'rãi wa'ui ré hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma te tiwata, sõpru wa. Te duré tãma nharĩ za'ra:
— Ã, âhuri aba, uburé.
18 Ã hã te 're hâsi mono õ di za oto, a'â. Niwapsi, wa za duré te 're hâsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uburé da'ãma 're sib'a'uwẽ mono wapsi. — Ãne te tãma siwasu'u za'ra.
19 Ĩ'u'ẽne hã ma duré ti'â. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma te duré ĩré ãma tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tô te te wẽ'ẽ, ĩ'u'ẽne hã. Te te wẽ'ẽi mono parimhã, ma tô te te tãma sõmri, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma. Te duré tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Ã, ĩ'u'ẽne hã huri aba. Ã hã ḭ̃hâiba, te wasu'u, za asada ḭ̃sisõmri aba zé hã. Ã hã te za 're ĩhuri aba mo, ḭ̃'ãma 're asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da hã. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.
20 Tawamhã saihuri pari, ma duré hâsizé hã ti'â, uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé ré hã. Te tãma nharĩ za'ra:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép té, te wasu'u, rob'rãi wa'u hã. Rob'rãi wa'u za'wari ne, asada ḭ̃dâ'â za'ra wa'aba wamhã, te za ḭ̃wi puru, ḭ̃wapru hã. Tô sena, te za te te dama ãma 're a'uwaimrami, te te dama ĩropisutuzép té hã. Ãne na waihu'u za'ra wa'aba da, te za ḭ̃wi puru, ḭ̃wapru hã.
21 Ma'ãpé, asiwi waihu'u aba. Ni'wa hã ḭ̃zawi'wa newa, te ḭ̃me nhamra, wedeza na, dama ḭ̃nhomri'wa da hã.
22 Wa hã ti'ai ãma dasiré ḭ̃podo hã wa za dârâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ḭ̃ma ĩpisutuzéb zarina. Ḭ̃dâ'â da, te te ḭ̃ma pisutu nherẽ, aibâ ma, tãma 're ropipa uptabi mono di za, za te te dama ḭ̃hâiba nhomri'wai ma hã. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.
23 Taha wa, te 'râwi sisadanharĩ za'ra, ãne:
— E 'wa hã te za dama tisõ. — Ãne te 'râwi sisadanharĩ za'ra.
24 Tawamhã sima ĩ'maipire zô sõpré wa, ãma sisaze za'ra õ wa, te timreme na 'râwi si'wapé za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã.
25 Taha wa, te Zezusi tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Ti'ai ãma danhib'apito norĩ hã, simiwada'uri pese za'ra di. Duré, ĩsiwaihu'u zarina, te za dama marĩ 'manharĩ wẽ 'wa na, da te 're sisi za'ra.
26 Tane asima 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za, a norĩ wa'wa hã. Asiré norĩ ma, aipire wa'aba nherẽ, te za tãma 're asidai'uté za'ra wa'aba mo. Duré dawada'uri'wa, 're anomro aba mono nherẽ, aiwapu na te za dama 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo.
27 E 'wa hã, dama ĩpire. E tisa da, wedeza na ĩsãmra, dama ĩpire. E dama dasai 'wapéi'wa hã dama ĩpire. Tisa da, wedeza na ĩsãmra hã, tô dama ĩpire. Tazahã, wa hã dama dasai 'wapéi'wa ne, wa 're mo.
28 — A norĩ wa'wa hã marĩ te 're sépata mono ré, ma tô ḭ̃siré 're anomro u'âsi aba mo.
29 Taha wa, roti'wa da, dama ḭ̃pire na 're ḭ̃hâimana mono da, Ḭ̃mama te te ḭ̃ma ĩpisutu ne, tane wa za duré wa hã aipisutu za'ra wa'wa, dama aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, dama roti'wa da.

30 A norĩ wa'wa hã niwapsi, te za ĩsiré 're asimroi wa'aba mo, wedeza na wasiré 're
wasaihuri mono da, wa te 're âhuri mono da zama. Danhib'apito simasisizém na, te za
're ai'ubumroi wa'aba mo, Izarazéhé nhihudu norĩ ma, 're roti za'ra wa'aba mono da.
Wahi'rada Izarazé hã, 12 na ĩ'ra si'aibâ norĩ hã. Taha nhihudu norĩ hã te za 're ĩ'madâ'â
za'ra wa'aba mo. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u sirõmo za'ra, te te waihu'u za'ra
da.

Zezusi hã, Pedru te te ĩpo're pu'uzé wasu'u
Mateusi 26.31-35; Marcusi 14.27-31; Zuwã 13.36-38

31 Tawamhã Zezusi hã te Pedruhu ma tinha, ãne:
— Sima, ĩwapari pese. Satanasi hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi aiwaptẽrẽ za'ra
wa'wa, tô sena ĩzazei uptabi 'wa zô, te te aipibu za'ra wa'aba da. Tridu hã ĩ'rã uptabi zô,
da te 're ĩ'upõrĩ za'ra mono ne, te za te te 're aipibu za'ra wa'wa, ĩzazei uptabi 'wa zô.
32 Sima, tane nherẽ, Ĩmama wi, wa tô te 're rowaptẽrẽ aima, te te 're aipawaptob u'âsi
mono da, ĩ'ãma 're aimorĩ u'âsi da. Apâ ĩtẽme aipi'rai wapsi, te za asisãnawã norĩ hã 're
ĩpawaptob za'ra mo, hâimana nhiptete na 're nomro mono da. — Ãne te Pedruhu ma tinha.
33 Tawamhã Pedru hã te asa tãma tinha, ãne:
— Apito, wa tô ĩsima wẽ, asiré ãma ĩmorĩ da, asiré, da te ĩnherẽ da nherẽ, duré asiré
ĩdâ'â da nherẽ. — Ãne te Pedru hã tãma siwasu'u.
34 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha, ãne:
— Pedru, ĩwapari pese. Ĩzadawa para õ nherẽ, ã bâtâ na si'a hârâ õ ré, te za si'ubdatõ
dawi ĩ'udâ, aima ĩza're se õ na. — Ãne ma tô romhâ ré tãma waihu'u siro, Pedruhu ma.

Zezusi hã, tisiré 're ĩnomro mono norĩ te te ĩpo're pu'u za'ra zé wasu'u

35 Tawamhã Zezusi te sadanharĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã, ãne:
— Datẽme te asatõrĩ za'ra wa'aba wamhã, wa tô aré aiwi sawi za'ra wa'wa, marĩ hã
asiré 'wasari aba tõ da, rob'uiprazém nhemezé hã, duré ro'wapézé hã, duré aipara'uzazé
wa'wa hã. E tawamhã marĩ hã aiwi sô rowaptâ'â aba õ di. — Ãne te Zezusi hã sadanharĩ
za'ra.
— Marĩ zô, wawi rowaptâ'â za'ra õ di. — Ãne te asa tãma nharĩ za'ra.
36 Taha wa, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Rob'uiprazém nhemezé, ate wamhã, te za oto ĩ'â, duré ro'wapézé, ate wamhã. Duré
sib'ézé 'wapa õ wamhã, te za asi'upsibizé dama ĩwe, ĩwa'âbâ na sib'ézé 'wapa, asima uipra
da.
37 E marĩ wa, wa ãne aima 'ru za'ra wa'wa. Ĩwasété newa, te za rowasété 'manharĩ'wa
norĩ zu ĩma rob'manharĩ za'ra ni. Ãne, duréihã ma tô romhâ ré ĩ'ãma rob'ui'éré sirõmo
za'ra ĩbaihâ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Taha wa, te za ĩ'ãma
rob'ui'éré zarina, tô ĩ'ãma uwaimrami za'ra ni. — Ãne ma tô Zezusi hã romhâ ré sina tãma
rowaihu'u sirõmo za'ra.
38 Tawamhã ãne te asa tãma nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã:
— Wanhib'apito, ãhãta sib'ézé 'wapa maparane.
— Wẽ di tô. Taha si. — Ãne te asa tãma nharĩ za'ra, Zezusi hã.

Zezusi norĩ hã, ẽtẽ 'rãihâ ãma ĩsi'ubumrozé wasu'u
Mateusi 26.36-46; Marcusi 14.32-42

39 Tawamhã Zezusi hã ma oto rob u watobro, ẽtẽ 'rãihâ u morĩ da, Oriwera u. Tamomo
're ĩne mono zéb u te duré mo, Oriwera u. Ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã te ĩme ai'aba're.
40 Tawamhã te te sima ĩwẽzéb u, ma tô ãma aihutu. Tame Zezusi te tãma roti za'ra, ãne:
— Ma'ãpé, asima rowaptẽrẽ za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, te te aipawaptob
za'ra wa'aba da, Wa'uburé nhimiwada'uri wi. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.
41 Tawamhã ĩsiti za'ra te mo, siwaprosi sãmra da, romhâ prã na. Tame ma hi'rãtitõ
nhamra, Timama ma, mreme da.
42 Ãne te Timama ma mre:
— Ĩmama, asima wẽ wamhã, ĩma ba'a ĩdâ'âzé hã, te robzépata tõ da. Tane nherẽ, te
ĩsima ĩwẽzéb uwaibaba, ĩma pisutu õ di za. Aima ĩwẽzéb uwaibaba, te 'manharĩ da hã
ĩma wẽ di. — Ãne te Timama wi rowaptẽ.
43 Tawamhã ma ĩtẽme sihâi'ré, hâiwa ãma romhuri'wa hã, te te pawaptob da, siptete na
're morĩ da, Zezusi hã.
44 Tiwi robzei'õ uptabi nherẽ, ma tô duré mre, Timama ma, mreme 'rãihâ na. Taha wa,
ma tô 're su'u a'a, dawapru ne, ti'ai wa.
45 Tawamhã Timama ma, mreme pari, ma tô wahudu, tisiré 're ĩnomro mono norĩ u
morĩ da apâ. Sõtõ za'ra ré, ma siza za'ra. Pẽ'ẽzé uptabi za'ra wa, te tinhotõ za'ra.

46 Taha wa, te tãma nharĩ za'ra, ãne:
— E marĩ wa, te asõtõ za'ra wa'wa. Aiwahutu za'ra wa'aba. 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, rowaptẽrẽ za'ra wa'aba asima, Wa'uburé nhimiwada'uri wi, te te aipawaptob za'ra wa'aba da. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.

Zezusi hã, da te ĩ'ârizé wasu'u
Mateusi 26.47-56; Marcusi 14.43-52; Zuwã 18.3-12

47 Tawamhã Zezusi te te tãma nharĩ za'ra ré, ma ĩtẽme aihutu ni, da'ahâ na. Zudasi hã 12 na Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ me hã aré, ta hã 're ĩmorĩ, te te sô danhimro, Zezusihi zô. Tawamhã Zezusihi u, ma ai're, 'râwi te te sawi da, tob'rata hârâ na.
48 Taha wa, te Zezusi hã tãma tinha, ãne:
— Zudasi, oro ĩz̦awi pese 'wa zahã, ma ĩtob'rata hârâ na taré dama ĩz̦awi, ti'ai ãma dasiré ĩp̦odo hã da te ĩw̦aihu'u za'ra da. — Ãne te tãma tinha.
49 Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô oto waihu'u za'ra, da te oto dasiwi ĩ'âri da na hã. Taha wa, te siwi sadanha, ãne:
— Wanhib'apito, e wa te da'wapé za'ra õ di za, wanhi'wa na, sib'ézé 'wapa na. — Ãne te sina sadanharĩ za'ra.
50 Taha wa, Zezusihi siré hã ma da'u'a ni, sib'ézé 'wapa na. Sasedoti ĩpire uptabi ma romhuri'wa hã ma po're nhizâri ni, ĩsimire niwĩ.
51 Tawamhã ma tô Zezusi hã tãma tinha, ãne:
— Tô'ã. Tane hã 'manharĩ tõ. — Ãne te tãma tinha.
Tawamhã ma po're upi, tinhib'rata na. Taha wa, ma tipo're wẽ apâ.
52 Zezusihi zô ĩsihudu hã ta norĩ hã sasedoti ĩpire norĩ, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa 'madâ'â'wa norĩ, ĩpire norĩ, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ. Taha wa, ma tô Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:
— E wa hã danhibrob zô dapãrĩ'wa pâ, ma bété we ĩz̦ô aihutu 'wa, sib'ézé 'wapa ré, uibroi ré zama.
53 Bâtâ sidâpâsi, wa tô asõ'a wa'aba nasi aimasisi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma. E niha bâ tameb ré, asiwi ĩ̦'âri aba õ di bété. Ãhãna ma tô bâdâ hã ĩwa waptãrã, asiwi ĩ̦'âri aba zéb da hã, robra tede'wa hã pire na 're ĩmorĩzéb da hã. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

Pedru hã, Zezusi te te dawi ĩ'udâzé wasu'u
Mateusi 26.69-75; Marcusi 14.53-54, 66-72; Zuwã 18.15-18, 25-27

54 Tawamhã ma tô oto siwi ti'â, Zezusi hã. Te te siwi âri wamhã, ma tô siwi saprõ, sasedoti u, ĩpire uptabi nhorõwa u. Pedru hã te romhâ na te te dapibu.
55 'Ri 'wawi wa'ra 're, da te dasima ĩpré za'ra u, ma wi, Pedru hã. Tame te nhamra Pedru hã, uzâ, da te dasiwi ĩ'uirĩ norĩ 'rata.
56 Unhama ãma sãmra ré, ma tô pi'õ hã 'madâ, romhuri'wa hã. Taha wa, te 'madâ'â pese, te te waihu'u da. Te te waihu'u wamhã, te oto dama 'mahâ, ãne:
— Ãhã zama, te Zezusihi siré 're mo. — Ãne te pi'õ dama wasu'u.
57 Tane nherẽ, ma tô tiwi ai'udâ, ãne:
— Mare di. Ĩ̦ma sa'rese õ di, ta hã. — Ãne te pi'õi ma tinha asa.
58 Tawamhã ãma ronomro pari, te duré aibâ hã Pedru 'madâ, sãmra ré.
Taha wa, te Pedruhu ma tinha, ãne:
— A zama, te dasiré 're aimo. — Ãne te tãma tinha. Tazahã, Pedru te asa tãma tinha, ãne:
— Mare di. Wa hã, õ norĩ siré hãi õ di. — Ãne te aibâ ma tinha.
59 Tawamhã bâtâ pibuzé hã misi te te sa'oto wi, te duré ni'wa hã tãma tinha, ãne:
— A hã te tô ĩsiré 're aimo. A hã, Darireza hawimhã duré. — Ãne te tãma tinha.
60 Taha wa, te duré Pedru hã asa tãma tinha, ãne:
— Mare di. Tane ĩ̦ma ĩnharĩ hã, te waihu'u õ di. Sa'rese õ di. — Ãne te aibâ ma tinha. Ãne na timreme hã te te 'rãsutu wi, ma awa'awi si'a hã hâ.
61 Taha wa, ma tô Wanhib'apito hã aipi'ra. Sipi'rai wamhã, te Pedru hã 'madâ'â pese. Te te 'madâ'â wamhã, ma Wanhib'apito mreme na po're puru, Pedru hã. Romhâ ré, ma tô tãma waihu'u siro, te te dawi ĩ'udâzém na, Zezusi hã. Ãne ma tô tãma tinha: “Ã bâtâ na si'a hã hârâ õ ré, te za si'ubdatõ dawi ĩ̦'udâ, ĩz̦adawa para õ nherẽ.” Ãne ma tô romhâ ré, Pedruhu ma waihu'u siro.
62 Ãne na oto ĩmreme na sina po're pu'u wamhã, ma tô watobro rob u, Pedru hã. Taha wa, te oto aiwa'õ, sina pẽ'ẽzé uptabi wa.
63 Tawamhã aibâ norĩ hã ma tô Zezusihi ma nharĩ wasété za'ra, siwi ĩ'madâ'â'wa norĩ hã. Te duré nasi siwi ahâ.

64 Zazahâ na ma duré siwi 'rã ubu. Taha wa, te tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Ma'ãpé wama waihu'u zara na, ni'wa hã ai'azâri'wa hã. E niha ĩsisi hã. — Ãne te nasi tãma nharĩ za'ra, te te nasi siwi ahâri sina.
65 Te duré tãma nharĩ wasété za'ra, ĩwasété na.
66 Tawamhã mararé ma tô zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã si'rã'õtõ, duré sasedoti ĩpire norĩ hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ hã. Si'rã'õtõ wamhã, ma tô dama 'ru za'ra, Zezusi hã da te we dasiwi saprõni za'ra da, ĩtẽmeb za'ra.
67 Da te ĩtẽme dasiwi ãwisi wamhã, te siwi sadanha, Zezusi hã, ãne:
— E a hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ'aipisudu, Danho'reptui'wa da. Ma'ãpé, wama asiwasu'u za'ra na.
Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Danho'reptui'wa na aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'aba wamhã, e te za ãma ĩ̱zaze za'ra wa'wa. Ãté ãma ĩ̱zaze za'ra wa'aba õ di za.
68 Duré, ĩ̱zadanharĩ za'ra wa'aba wa'rãmi, te asadanharĩ za'ra wa'aba wamhã, e marĩ te za ĩ̱ma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Marĩ hã ĩ̱ma waihu'u za'ra wa'aba õ di za.
69 Tane nherẽ, wa hã ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo hã, wa za oto dama ĩ̱pire na 're ĩ̱nhamra, dama ĩpire uptabi 'rata. Wa za oto ĩsimire niwĩ 're ĩ̱nhamra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata. — Ãne te Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra.
70 Tawamhã te duré siwi sadanha, ãne:
— E tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na, ma tô 're asi'madâ'â mo. — Ãne te siwi sadanha.
Taha wa, te duré asa tãma nharĩ za'ra, Zezusi hã:
— A norĩ wa'wa hã te ĩnharĩ za'ra wa'wa, tane na hã. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.
71 Tawamhã te sima nharĩ za'ra:
— Tâibâ oto. Da te wama ĩwasu'u za'ra zéb zô, wanhimipari za'ra õ di za oto. Wasi'uihâ na wa tô ĩsiwasu'uzé hã wapari za'ra ni. — Ãne te sima nharĩ za'ra, dama ĩpire norĩ hã.

23

Zezusi hã Piratuhu uiwada ĩsabzé wasu'u
Mateusi 27.1-2, 11-14; Marcusi 15.1-5; Zuwã 18.28-38

1 Taha pari, ma tô aihĩni tiwahutu za'ra, Zezusi hã te te siwi saprõni da, Piratuhu u.
2 Tawamhã te te ĩtẽme siwi ãwisi wamhã, ma tô siwi wasu'u wasété, ãne:
— Ã hã ma tô dawi ro'wa'rutu, tinhimirowasu'u na. Roma ãma danhib'apito ma, rob'uiprazé hã da te tãma 're po'o za'ra mono tõ da, ma tô te te 're da'apa'uwati. Danhib'apito na te duré dama 're siwasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na, Danho'reptui'wa da. — Ãne te taré Zezusi wasu'u za'ra, Piratuhu ma.
3 Tawamhã Piratu te Zezusihi ma tinha:
— E a hã, zudezu norĩ nhib'apito. — Ãne te sadanha.
Taha wa, ma tô Zezusi hã asa tãma tinha, ãne:
— Tahata ma tô tane hã ĩ̱'ãma ĩwaihu tô. — Ãne ma tô tizadawa na tãma wa'rã, Zezusi hã.
4 Tawamhã Piratu te dama tinha, ãne:
— Ĩwasété na te waihu'u õ di, wasété wa, te ĩwẽ'õzéb da hã. — Ãne te sasedoti ĩpire norĩ ma nharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ me, uburé dama zama.
5 Tane nherẽ, te mreme tete na asa tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Tinhimirowasu'u na, ma tô te te dawi 're ro'wa'rutu, tinhimirowasu'u na, daza'rui mono bâ, Zudeza ãma. Darireza ãma, ma tô roti na sãna'rata. Ãhãta ma tô wei wi oto. — Ãne te taré wasu'u za'ra, Piratuhu ma, Zezusi hã.
6-7 Tawamhã te Piratu hã da'azadanha, damreme te te wapari wa:
— E ã hã, Darireza hawi te wei mo. — Ãne te da'azadanha.
— Ĩhe. Ta hawi te wei mo, tiza'rui hawi. — Ãne te asa tãma rowasu'u za'ra ni.
Apito Erodi te te dama 're ĩroti mono zé, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hã. Taha wa, Piratu te te wapari wamhã, te tãma 'ru za'ra, Erodihi u te te siwi saprõni da, tame za a'â sãmra wa, Zeruzarẽ ãma.
8 Erodi hã Zezusihi wasu'u hã ma tô te te 're wapari. Taha wa, ma tô te te sima 're wẽ u'âsi, Zezusi te te sabu da. Tawamhã, ĩtẽme da te dasiwi ãwisi wamhã, toi uptabi di Erodi hã, titõmo na te te oto 'madâ'â wa. Ĩsõ'a, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã tiwaihu'u pese na te te 'manharĩ da, ma tô aré sima wẽ, Erodi hã.

9 Taha wa, ma tô Erodi hã marĩ na sadanharĩ ahâ, Zezusi hã. Tazahã, te te sada'âbâ õ di asa.
10 Taha wa, te oto Erodihi u aimasa, sasedoti ĩpire norĩ hã. Rowahutu'wa norĩ me, te ĩtẽme aimasa. Mreme tete sina, ma taré siwi pisutu za'ra, Zezusi hã.
11 Tawamhã Erodi norĩ hã ma tô Zezusihi ãma tiwa'ẽ za'ra, taré. Tinhib'a'uwẽ norĩ me, ma ãma tiwa'ẽ za'ra, da'wapéi'wa norĩ me. Ma tô ãma tito za'ra. Dasi'ubuzém na ma tô siwi ãma hâiba ubu, ĩwẽ na. Tawamhã Erodi hã te oto dama ti'ru, apâ da te dasiwi saprõni da, Piratuhu u. Taha wa, te apâ siwi saprõ.
12 Piratu norĩ hã Erodihi me, te aré 're si'ruiwapari zahuré. Ãhãna, ma tô oto sisawi zahuré.

Zezusi hã da te dasiwi wĩrĩ da, Piratu te te ĩdazazezé wasu'u
Mateusi 27.15-26; Marcusi 15.6-15; Zuwã 18.39–19.16

13 Tawamhã Piratu te sitẽme dazô hâ, sasedoti ĩpire norĩ zô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ zô. Duré roti'wa norĩ zô, te tihârâ za'ra, ĩsib'a'uwẽ norĩ me, te te ĩtẽme ubumro da.
14 Ĩtẽme sihutu wamhã, te tãma nharĩ za'ra:
— We ĩ̱tẽme asiwi ãwisi aba wi hã, ma tô ãne ĩ̱ma ĩwasu'u za'ra wa'wa: “Ãhã nhimirowasu'u zarina, te oto ro'wa'rutu na 're dahâimana za'ra.” Ãne ma tô ĩ̱ma ĩwasu'u za'ra wa'wa. Taha wa, wa tô asõ'a za'ra wa'aba, sadanharĩ pese aré, ĩwasété zô, ĩwasédé hã ãma sa'ra za'ra wa'aba wa. Tazahã, marĩ hã ãma hâimana õ di, ĩwasédé hã.
15 Erodi hã te te duré sadanharĩ wamhã, marĩ hã te te ĩ'manharĩ wasété zé hã te te duré ãma sõpẽtẽ õ di. Taha wa, ma tô we apâ watẽme satõrĩ za'ra, marĩ hã ãma hâimana õ wa. Marĩ te te 'manharĩ wasété õ nherẽ, e niha wa za dama ti'ru, da te dasiwi wĩrĩ da. Mare di.
16 Taré wa za da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra, te te siwi 're pré'é mono da. Taha parimhã, wa za satõ, apâ morĩ da. — Ãne te Piratu hã tãma nharĩ za'ra.
17 Pascowa na dasaihurizép sidâpâsi, ma tô Piratu hã dazazém hawi te te 're da'azani, misi si.
18 Tawamhã aihĩni te damreme 'rãihâ na tãma nharĩ za'ra ni, ãne:
— Da te dasiwi wĩrĩre. Barabasihi si, wama wazere za'ra na apâ. — Ãne te ãma 'mahârâ za'ra ni, Piratu hã.
19 Barabasi hã dazazéb 're, te dame 're sa. Ĩsimiroti zarina, ma tô dasi'wapé hã watobro, romanu norĩ zada, Zeruzarẽ ãma. Ma tô duré da'maiwĩ, Barabasi hã. Taha wa, ma tô dasiwi sẽrẽ ni, dazazéb 're, sab da.
20 Piratu hã ma tô sima wẽ, Zezusi hã apâ te te satõrĩ da. Taha wa, te ãne duré dama tinha.
21 Tane nherẽ, damreme 'rãihâ na te nasi 'mahârâ za'ra ni, ãne:
— Wedepo'o nhonhi'rãmi na, da te dasiwi sasõmri, dâ'â da. — Ãne te nasi 'mahârâ za'ra ni.
22 Tawamhã te Piratu hã duré dama tinha:
— E marĩ te te 're ab'manharĩ wasété mono bâ. Ĩwasété zô, te sadanharĩ wamhã, marĩ hã ãma hâimana õ di. E niha wa za bété taré dama ti'ru, da te dasiwi wĩrĩ da. Mare di. Taré wa za ti'ru, da te dasiwi 're pré'é mono da. Taha parip si, te za mo, ĩ̱zadawa para. — Ãne Piratu te dama tinha. Si'ubdatõ oto ĩmreme hã.
23 Tane nherẽ, te aihĩni norĩ hã ãma sé za'ra, mreme 'rãihâ na, ãne:
— Wedepo'o nhonhi'rãmi na sa'o, dâ'â da. — Ãne te nasi 'mahârâ za'ra ni. Taha wa, Piratu ma tô oto dawapa.
24 Da te tiwi ĩwaptẽrẽzéb uwaibaba, ma tô pisutu, wedepo'o nhonhi'rãmi na sa'o da, Zezusi hã, dâ'â da.
25 Da te dasima ĩwẽ za'ra zéb uwaibaba, ma tô dama ti'ru, aibâ, da te wazere da, dazazém hawi watobro da, apâ morĩ da. Aibâ nhimiroti zarina, ma tô dasi'wapé hã watobro aré, romanu norĩ zada hã. Ma tô duré da'maiwĩ, aibâ hã. Taha wa, ma tô sẽrẽ ni, dazazéb 're, sab da. Tawamhã Piratu te oto ti'ru, Zezusi hã te te siwi âri da da'wapéi'wa norĩ hã, da te dasima ĩwẽ za'ra zéb uwaibaba, te te tãma 'manharĩ za'ra da, Zezusihi ma.

Zezusi hã, wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â da, da te dasiwi ĩsasõmrizé wasu'u
Mateusi 27.32-44; Marcusi 15.21-32; Zuwã 19.17-27

26 Tawamhã Zezusi hã te oto siwi saprõ, ĩdâ'âzéb u. Te te siwi saprõni ré, ma tô buru hawimhã aibâ hã da'razâ. Aibâ nhisi hã, Sima na ĩsisi hã. Simahã za'ru nhisi hã, Sireni na. Te te da'razâri wa, ma tô siwi pa'â, da'wapéi'wa norĩ hã. Ĩsisé ma tô tãma hiri za'ra wedepo'o nhonhi'rãmi hã, Zezusihi zarina te te âri da. Taha wa, te ĩsarina ti'â.

27 Tawamhã da'ahâ na te Zezusihi zarina ai'aba're ni. Pi'õ zama, te dame ai'aba're,
wawa sina. Zezusihi ãma pẽ'ẽzé uptabi za'ra wa, te 'ry'ry.
28 Taha wa, Zezusi hã ma tô ĩtẽme aipi'ra za'ra, pi'õ norĩ u, te te tãma nharĩ za'ra da, ãne:
— Pi'õ norĩ, Zeruzarẽ ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ hã, ĩz̦ô ai'ry'ry wa'aba tõ.
Ãté asisô si, te za 're ai'ry'ry wa'aba mo, ai'ra norĩ zô zama.
29 Niwapsi dama 're rowasété za'ra mono di za. Taha wa, te za nharĩ za'ra ni, ãne: "Pi'õi
'ra'õ norĩ ma si, 're rowẽ za'ra mono di za, duré niwa ai'uté te te ĩwapsõmri za'ra õ norĩ
ma zama." Ãne te za nharĩ za'ra ni.
30 Duré dama rowasété wapsi, ẽtẽ 'rãihâ ma, te za tasi'ru za'ra ni, danhisiwi waptã'ã da,
te te da'uprosi da. Duré sa'a ma, te za tasi'ru za'ra ni, te te dazuwa za'ra da.
31 E marĩ da, wa tô romhâ ré aima rowa'õtõ za'ra wa'wa. Ãhãna, mi wapti'i ré, te za oto
rowasédé hã ĩ̱ma 'manharĩ za'ra ni. Mi hã 'ré wamhã, e niha za bété. Dama 're rowasété
uptabi za'ra mono di za. — Ãne te Zezusi hã pi'õ norĩ ma nharĩ za'ra.
32 Zezusihi me, te aibâ norĩ hã dasiwi saprõni zahuré ni, ĩsiré dâ'â zahuré da, ta norĩ hã.
Rowasété 'manharĩ'wa zahuré, aibâ norĩ hã.
33 Tawamhã ma tô oto ãwisi za'ra, Da'rãihi na romnhisi u. Tame ma tô siwi sasõ Zezusi
hã, wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â da. Ma duré rowasété 'manharĩ'wa norĩ hã ĩsiré sasõmri
zahuré ni. Te ãma aiwa'aba zahuré, ĩsimire niwĩ, duré ĩsimi'e niwĩ.
34 Tawamhã Zezusi hã te Timama ma tinha, ãne:
— Ĩ̱mama, da'ãma 'madâ'â õ di za, da te ĩ̱ma ĩ'manharĩ wasété za'ra zé hã. Da te dasiwi
ĩ̱waihu'u ãna, ma tô ĩ̱ma 'manharĩ wasété za'ra ni. — Ãne te Timama ma tinha, Zezusi hã.
Tawamhã ẽtẽ zapotore ĩ'ui'éré ré hã ma tô nasi sima sãmra, Zezusihi uzazéb zô. Taha
zarina, ma tô sima ãma aipé.
35 Zezusi norĩ hã simnhatã ré, te zudezu norĩ hã ĩ'rata asimro, te te 'madâ'â za'ra da.
Taha wa, te roti'wa norĩ hã sima nharĩ za'ra, ãne:
— Ma tô te te 're da'anho'reptu aré. Tô sena Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono te te pisutu wamhã, ma'ãpé sisõ'reptu. — Ãne ma tô ãma tiwa'ẽ za'ra.
36 Da'wapéi'wa norĩ zama, ma tô ãma tiwa'ẽ za'ra. Tawamhã ma ĩtẽme ai'ré za'ra, te te
tãma wẽ za'ra da, uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé hã, ĩwa'âbâ syry hã.
37 Ãne te tãma nharĩ za'ra:
— A hã zudezu norĩ nhib'apito wamhã, ma'ãpé asisõ'reptu na. — Ãne te tãma nharĩ
za'ra, da'wapéi'wa norĩ hã.
38 Zezusihi 'rãi uwaibaba, te ãma ĩrob'ui'éré ré hã da'o. "Ã hã, zudezu norĩ nhib'apito."
Ãne ãma ĩrob'ui'éré hã.
39 Tawamhã rowasété 'manharĩ'wa hâiba amo hã te tãma tinha, ãne:
— A hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aipisutu wamhã, ma'ãpé
asisõ'reptu na. Wa norĩ zama, wanho'reptu na. — Ãne te Zezusihi ma tinha, wa'ẽ sina.
40 Taha wa, ma ĩsiré hã ãma sadapsisi, ãne:
— Tô'ã. E 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzé, asima pipa ã bâ, ma tô tane tãma ĩnha. Wa
norĩ hã wa wasiré waza'o ni, apito nhimiwada'uri zarina. Taré, da te wama rob'manharĩ
õ di, dasiwi.
41 Wa norĩ hã wawasété wa, ma tô wama rob'manharĩ ni. Tazahã, ã hã marĩ hã te te
dama 'manharĩ wasété õ di. — Ãne te tãma tinha.
42 Taha wa, te Zezusihi ma tinha, ãne:
— Zezusi, ĩ̱'ãma aipo're pu'u za, Danhib'apito na apâ we aimorĩ wamhã. — Ãne te
Zezusihi ma tinha.
43 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha, ãne:
— Tô sena wa za aima waihu'u. Ã bâtâ na te za ĩ̱'rata 're asãmra mo, rowẽ uptabi ãma.
— Ãne ma tô aibâ ma ropisutu, Zezusi hã.

Zezusihi dâ'âzé wasu'u
Mateusi 27.45-56; Marcusi 15.33-41; Zuwã 19.28-30

44 Tawamhã ma tô ti'abzuma oto. Abzuma wamhã, ma tô tirobra, daro mono bâ. Bâdâ
siprazéb u, te oto robra si nomro.
45 Bâdâ sipra wi, ma tô zazahâ hã hâihaipo'o, 'ri 're wa'wa nhitobzé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma hã.
46 Taha wa, ma tô Zezusi hã Timama ma tinha, mreme 'rãihâ na:
— Ĩ̱mama. Ãhãta, wa za ĩ̱pẽ'ẽzani hã aima tisõ, asib'rata. — Ãne te si'mahâ, mreme
'rãihâ na. Tawamhã awa'awi ma pẽ'ẽ hai'utõ oto.

47 Tawamhã aibâ hã ma tô ãma rob'madâ, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã, romanu
hã. Te te ãma rob'madâ'â wamhã, te ãma tiwata, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma. Ãne te
tinha:
— Nare õ hã, aibâ 're ĩmorĩ wẽ tô. — Ãne te tinha.
48 Tawamhã da'ahâ na ma tô tasi'rã'õtõ ni, da te ãma rob'madâ'â za'ra da. Tawamhã
Zezusi hã dâ'â wi, te 'ri tẽme apâ ai'aba'ré ni, dawawa sina. Ãma dapẽ'ẽzé uptabi za'ra di.
49 Zezusihi zawi pese'wa norĩ hã, romhâ na ma tô ãma 'madâ'â za'ra. Pi'õ norĩ zama, te
romhâ na ãma 'madâ'â za'ra, Darireza hawi ĩsarina ĩsi'aba'ré norĩ hã.

Zezusi da te ĩsẽrẽzé wasu'u
Mateusi 27.57-61; Marcusi 15.42-47; Zuwã 19.38-42

50-51 Aibâ hã te 're hâimana, Zuzé na ĩsisi hã. Arimateza na ĩsa'ru nhisi hã, Zudeza na
danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Aibâ hã ĩwẽ. Hâimana wẽ uptabi di, dama. 'Re ĩhâimana
u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb zô, te 're simipari u'âsi. Ta hã, roti'wa ĩpire.
Zudezu norĩ ma roti'wa ĩpire norĩ siré, te 're simasisi. Tazahã, Zezusi te te siwi âri da, te
te sima ãma roti za'ra wamhã, te te ãma dazazei õ di.
52 Zezusi hã dâ'â wamhã, te oto Piratuhu u mo Zuzé hã, Zezusihi hâiba hã te te tiwi
waptẽrẽ da.
53 Taha wa, ma tô ãma saze, Piratu hã. Taha wa, ma tô si'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi
hawi, Zuzé hã. Te te si'rai wamhã, ma tô hâiba ubu, zazahâ ĩhâirã na. Taha pari, ma tô
tisẽ, ab're wa, ẽtẽ zahâpâ ab're sirõmo wa. Tame ma tô Zezusihi hâiba hã tisẽ, da te ĩwa
ĩda'manherẽ'õ wa.
54 Ãhã romhuri 'rãsutu na ma tisẽ. Romhutu na te za zudezu norĩ hã romhuri zahârizé
hã 'madâ'â za'ra.
55 Tawamhã Zuzé hã ab're u morĩ wamhã, ma tô pi'õ norĩ hã ĩsarina ai'aba'ré. Zezusihi
zarina, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi we ĩsi'aba'ré, pi'õ norĩ hã. Tawamhã
ab're hã ma tô sabu za'ra. Duré Zezusihi hâiba, Zuzé te te ĩsẽrẽzé hã ma tô sabu za'ra.
56 Tawamhã 'ri tẽme te apâ ai'aba'ré. Taha wa, ma tô marĩ hã sada wa'u za'ra, wedewa'u
ĩsadaze hã, te te siwi ãma hâiba u'ré da. Romhuri zahârizém na hã ma tô tiwa'utu za'ra,
'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutuzéb zarina.

24

Zezusi hã, Ĩmama te te ĩhâiwa'utuzé wasu'u
Mateusi 28.1-10; Marcusi 16.1-10; Zuwã 20.1-10

1 Dumidu na rowa'a wi, te pi'õ norĩ hã ai'aba'ré, ab're u. Marĩ wa'u te siré âri za'ra,
ĩsadaze hã.
2 Ab're u sihutu wamhã, ẽne ma tô 'madâ'â za'ra, ab're nhitobzé hã. Sitob õ di oto. Ni'wa
hã ma tô ab're nhiti pi'ra.
3 Tawamhã sisisi wamhã, te te sãmri za'ra õ di, Wanhib'apito Zezusihi hâiba hã. Robaba
di.
4 Te te waihu'u za'ra õ wa, te ãne sima rosa'rata za'ra:
— E niha ab're hã baba di. E mahãta ĩhâiba. — Ãne te sima sô amrami za'ra. Tawamhã
aibâ norĩ hã maparane ma ĩtẽme aima'wa. Ĩ'uza hã ma ai'ubuzi zahuré.
5 Taha wa, ma tô pi'õ norĩ hã tãma tipahi za'ra. Pahi te, ma tô aiwẽ'ẽ za'ra, ti'ai u. Taha
wa, te ãne tãma nharĩ za'ra, pi'õ norĩ ma:
— E niha da, te ĩhâiba zô ĩrob'madâ'â za'ra wa'wa, adâ'â 'ru ãma. Apâ ma tô hâiwa'udu.
6-7 Ãme nomro õ di oto. Ma tô hâiwa'udu. Darireza ãma 're sãmra mono ré, ma tô romhâ
ré aima siwasu'u sirõmo za'ra wa'wa aré, ãne: “Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo hã te za dama
ĩ̱nhomri ni, aibâ ĩwasété norĩ ma. Wedepo'o nhonhi'rãmi na te za dasiwi ĩ̱zasõmri ni, ĩ̱dâ'â
da. Bâdâ maparane ĩ̱ãma si'utõrĩ õ ré, wa za apâ hâiwa'udu.” Ãne ma tô romhâ ré aima
siwasu'u sirõmo za'ra wa'wa. — Ãne ma tô Zezusihi mreme na ãma po're pu'u za'ra, aibâ
norĩ hã.
8 Taha wa, ma tô pi'õ norĩ hã ãma tipo're pu'u za'ra, Zezusihi mreme na.
9 Taha pari, te ab're hawi apâ ai'aba'ré, ĩsazei'wa norĩ u. Aibâ 11 na ĩhâiba za'ra norĩ ma,
ma tô rowasu'u pese za'ra, Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ ma. Ĩsiré ĩsi'ubumro norĩ ma
zama, ma tô tãma rowasu'u pese za'ra.
10 Pi'õ norĩ nhisi hã, ãne: Mariza Madarena, duré Zuwãna, duré Mariza, Ti'aduhu na.
Ta norĩ hã ĩsiré pi'õ norĩ me, ab're u ĩsi'aba'ré hã, te Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ ma
rowasu'u pese za'ra.
11 Tane nherẽ, ĩsimirowasu'u na te te saze za'ra õ di, taré newa.

12 Tane nherẽ, Pedru hã ma tô wahudu, ab're u wara da, te te sabu da. Ab're u wisi
wamhã, ma tô sô aiwẽ'ẽ, te te sô rob'madâ'â da. Sô siwẽ'ẽi wamhã, ĩ'ubuzéb si, ma tô
sabu. Taha wa, ma tô apâ mo 'ri tẽme, tob'uzu sina, marĩ hã ĩhâimana na.

Emausi u, ĩsazei'wa norĩ nebzé wasu'u
Marcusi 16.12-13

13 Tawamhã tô taha bâtâ na te tineb zahuré, Emausi na 'ri wa'õtõ nhisi u, Zezusihi
zazei'wa norĩ hã. Zeruzarẽ hawi te tineb zahuré, 'ri wa'õtõ u. Zeruzarẽ hawimhã, 10 na
ti'ai pibuzé hã, Emausi u hã.
14 Nep sina, ma tô te te sima rowasu'u zahuré, uburé marĩ hã ĩwairébé mono na.
15 Te te sima rowasu'u zahuré mono ré, duré ãma sisada'âbâ zahuré mono ré, ma tô
Zezusi hã ãma tiwisi zahuré. Te oto ĩme timorĩ zahuré.
16 Titõmo na ma tô 'madâ'â zahuré. Tane nherẽ, te te waihu'u zahuré õ di, ni'wa newa.
17 Tawamhã Zezusi te sadanharĩ zahuré, ãne:
— E marĩ, te asima ĩwasu'u wa'aba mo, bâdâdi na ane wa'aba sina. — Ãne te sadanharĩ
zahuré. Taha wa, ma tô mazahâri zahuré. Ubu pire zahuré di.
18 Tawamhã ma tô ĩhâiba amo hã sadanha, Tezopasi na ĩsisi hã:
— Zeruzarẽ ãma 're asãmra mono nherẽ, e aiwétési aima ĩsa'rese õ, ã nimosi marĩ hã
ĩwairébé mono hã. — Ãne te sadanha, Tezopasi hã.
19 Taha wa, ma tô Zezusi hã asa sadanharĩ zahuré:
— E marĩ, wairébé mono bâ bété. — Ãne te sadanharĩ zahuré.
— Zezusi, Nazaré hawi ĩmorĩ ma, ma tô rob'manharĩ wasété za'ra ni. 'Re ĩhâimana u'âsi
mono zadawa wasu'u'wa, te 're mo aré. Tiwaihu'u pese na ma tô marĩ hã te te dama
're ab'manharĩ aré, ĩwẽ hã. Duré mreme pire na, te 're mo. Ãne na ma tô waihu'u, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã. Ãne na hã uburé ma tô waihu'u za'ra ni.
20 Tane nherẽ, wa'madâ'âwa norĩ hã sasedoti ĩpire norĩ hã ma tô danhib'apito u siwi
saprõ. Roti'wa norĩ dama ĩpire norĩ me, ma tô ĩtẽme siwi saprõ, te te dama 'ru za'ra da,
da te dasiwi wĩrĩ da. Taha wa, ma tô ĩsimiwada'uri zarina, dasiwi sasõmri ni, wedepo'o
nhonhi'rãmi na dâ'â da.
21 Izarazéhé nhihudu norĩ hã, danhimiwada'uri na oto 're wahâimana za'ra mono tõ
da, te te 're wa'apawapto mono da ne, wa tô 're wanhimnhasi za'ra aré. Ãhãna bâdâ
maparane ma tô ãma ne, da te ĩwĩrĩzém na hã.
22-23 Ni'wam norĩ hã pi'õ norĩ hã ma tô ai'aba'ré ab're u, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã. Tane
nherẽ, te te siwi sãmri za'ra õ di, ĩhâiba hã. Ab're hã baba na, ma tô sô sabu za'ra. Apâ
sihutu wamhã, ãne te wama rowasu'u za'ra: "'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa
norĩ si, wa tô wasiwi 'madâ'â za'ra ni, hâiwa hawi we ĩne hã. Zezusi hã, u, dâ'â õ di. Te u,
oto 're mo. Ãne ma tô wama rowasu'u zahuré." Ãne te pi'õ norĩ hã wama rowasu'u za'ra.
Taha wa, wa tô ãma watob'uzu za'ra ni, ĩsimirowasu'u za'ra na hã.
24 Taha wa, ma tô wasiré norĩ hã 'mane, pi'õi wa'rãmi, ab're u. Te te robzabu zahuré
wamhã, ab're hã baba na ma tô duré sabu zahuré, pi'õ norĩ nhimirowasu'u zarina. Te
duré wama rowasu'u za'ra, Zezusihi hâiba hã te te ĩsãmri zahuré õ na. — Ãne te tãma
rowasu'u zahuré, Zezusihi ma, Tezopasi norĩ hã.
25-26 Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ zahuré, ãne:
— E niha bété, waihu'u su'u aba õ di, sazei aba da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa
wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u mono bâ, Danho'reptui'wa na rob'ui'éré hã.
Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã te za a'â robzépata, rowasédé,
da te tãma 'manharĩ wamhã. Taha parip si, te za rowẽ ãma 're sãmra, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono te te tãma ĩpisutuzéb uwaibaba. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u zahuré, sõ'awi
tãma siwasu'u zahuré õ nherẽ, Danho'reptui'wa na.
27 Romhâ ré, ma tô ĩwana Danho'reptui'wa na rob'ui'éré za'ra ni. Tawamhã Mozési te
te ãma ĩrob'ui'éré na, te oto tãma rob'rãzarõtõ zahuré. Taha pari, uburé 'Re ĩhâimana u'âsi
mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ, te te ãma ĩrob'ui'éré za'ra na, te tãma rob'rãzarõtõ
zahuré.
28 Tawamhã ma tô rob'umhutu za'ra oto, 'ri wa'õtõ u hã, Emausi u hã. Zezusi hã te aré
tiwi timorĩ waré zahuré.
29 Taha wa, ma tô tãma nharĩ zahuré, tiwi morĩ zahuré tõ da:
— Wa'rata asãmra a'â. Ma tô wawi tihâiwahâ. Te za wawi tirobra. — Ãne te tãma nharĩ
zahuré.
Taha wa, ma tô ãzé 'ri para u, ĩ'rata sãmra zahuré da, a'â.
30 Tawamhã ĩ'rata te tinhamra zahuré, siré saihuri da. Sãmra wamhã, ma tô ĩ'u'ẽne hã
ti'â, Zezusi hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma te tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tô te te
wẽ'ẽ, ĩ'u'ẽne hã. Ma tô tãma sõmri zahuré.

31 Taha wa, ma tô oto waihu'u zahuré, Zezusi hã. Tazahã, ma tô tiwi aimani zahuré.
32 Taha wa, te ĩsa'u sima rowasu'u zahuré, ãne:
— Bâdâdi na we te te wama rowasu'u mono ré hã, e watoi õre, wapẽ'ẽ 'remhã. Wato sina, wa we wa te wapari. Wapari ze ti. — Ãne te sima rowasu'u zahuré.
33 Tawamhã awa'awi, ma tô tiwahutu zahuré, Zeruzarẽ u neb da apâ. Simasisi wamhã, ma tô Zezusihi siré norĩ hã sabu za'ra, 11 na ĩhâiba za'ra hã. 'Ri para, te siré ai'ubumro, ĩsazei'wa norĩ me.
34 — Tô sena, ma tô Wanhib'apito hã hâiwa'udu. Simahã ma, ma tô sihâi'ré. — Ãne te tãma rowasu'u za'ra, datẽme ĩsimasisi norĩ ma.
35 Tawamhã Wanhib'apito, bâdâdi na ĩtẽme ĩwisi zahuré na, ma tô asa dama rowasu'u zahuré, ĩsazei'wa norĩ ma. Duré, Wanhib'apito te te ĩwaihu'u zahuré zém na, ma tô siwasu'u zahuré. Ĩ'u'ẽne te te tãma ĩwẽ'ẽ zahuré na, ma tô duré Wanhib'apito hã waihu'u zahuré. Ãne na ma tô siwasu'u zahuré, Zezusihi zazei'wa norĩ ma.

Zezusi hã, tizazei'wa norĩ ma, ĩsihâi'rézé wasu'u
Mateusi 28.16-20; Marcusi 16.14-18; Zuwã 20.19-23; Atusi 1.6-8

36 Tawamhã ĩsazei'wa norĩ ma, te te rowasu'u zahuré ré, ma tô Zezusi hã ĩwa'wa tizab za'ra. Ãne te tãma nharĩ za'ra:
— Rowẽ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.
37 Tawamhã dahâiba warõ newa, ma tô tãma tipẽ'ẽwara za'ra.
38 Taha wa, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:
— E marĩ da, ma tô ĩ̱ma aipẽ'ẽwara za'ra wa'wa. E marĩ da, ma tô ĩ̱wawã za'ra wa'wa, ĩ̱hâiwa'utuzém na.
39 Ĩ̱nhib'rada, 'madâ'â za'ra wa'aba. Duré ĩ̱para hã 'madâ'â za'ra wa'aba. Ma'ãpé oto ĩ̱zaze za'ra wa'aba. Wa hã tô, Zezusi. Dahâiba warõ hã nhi õ di, duré hi õ di. Wa hã ĩ̱nhi ré hã, duré ĩ̱hi ré hã. Ma'ãpé asib'rata na ĩ̱'upi za'ra wa'aba, tô sena ĩ̱zaze za'ra wa'aba da.
40 — Ãne ma tô Zezusi hã tãma si'ru za'ra. Taha wa, ma tô tinhib'rada hã tãma sõ'a za'ra, duré tipara hã.
41 Ĩmreme te te wapari za'ra wamhã, te 're to za'ra, tipẽ'ẽ na. Tãma rowẽ uptabi za'ra di. Tane nherẽ, Zezusi hã hâiwa'utu õ newa, te te ãma saze za'ra õ di. Taha wa, mrab zô te sadanharĩ za'ra oto, Zezusi hã:
— E mra, te aima tihâimana za'ra wa'wa. — Ãne te sadanharĩ za'ra.
42 Tawamhã syry na ma tô tãma sõmri za'ra, tepe zebre hã.
43 Tawamhã ma ti'â, te te 'rẽne da, ĩsõ'a za'ra.
44 Taha wa, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Romhâ ré wa tô aima rowasu'u za'ra wa'wa, ai'rata 're ĩ̱nhamra za'ra wa'aba mono ré hã, marĩ hã za ĩ̱zô ĩwairébé mono na, Mozésihi nhimi'ui'éré zarina, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'éré zarina, duré ĩsõ're na rob'ui'éré zarina. — Ãne te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra.
45-46 Tawamhã ma tô ãne tãma waihu'u za'ra, ĩbaihâ na rob'ui'éré zarina:
— Romhâ ré ma tô ãne ĩ̱'ãma rob'ui'éré za'ra ni: “Danho'reptui'wa te za robzépata za'ẽtẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã. Tane nherẽ, bâdâ maparane ãma si'utõrĩ õ ré, te za hâiwa'udu apâ, ab're hawi.
47 Duré, te za ĩwasu'uwẽ na ĩsadawa para te te 're dapo're pu'u za'ra, ãne: ‘Dawasédé hã te za da te 're rẽme pese za'ra. Tawamhã te za te te dama 're apari dawasédé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.’ Ãne te za ĩwasu'uwẽ na uburé te te ãma 're dapo're pu'u za'ra, daro mono bâ. Zeruzarẽ ãma ĩsãna'rada hã za.” Ãne ma tô duré romhâ ré ãma rob'ui'éré za'ra, ĩbaihâ na hã.
48 A norĩ wa'wa hã ma tô ĩ̱'ãma ĩ'madâ'â za'ra wa'wa, ĩ̱dâ'âzé hã. Duré ĩ̱hâiwa'utuzé hã ma tô ĩ̱'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, te za ĩ̱wasu'u wẽ'wa, 're anomro aba mo.
49 Wa hã wa za we atẽme satõrĩ za'ra wa'wa, Ĩ̱mama te te aima ĩropisutu za'ra wa'aba zéb zarina. Taha wa, te za a'â 'ri ahâ ãma sô asimipari za'ra wa'wa, hâiwa hawi te we atẽme ĩsatõrĩ za'ra wa'aba zéb u, ĩ̱waihu'u pese na 're ĩ̱morĩ ne, 're anomro aba mono da. — Ãne te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Zezusi hã, hâiwa u ĩmorĩzé wasu'u
Marcusi 16.19-20; Atusi 1.9-11

50 Tawamhã Zezusi hã ma tô tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã te te simro, 'ri ahâ nhiti, Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi u. Tamomo te te rob'umhutu za'ra wamhã, ma tô tinhib'rada hã wahutu, tisi hawimhã, ĩwẽ hã te te tãma sõmri za'ra da, Zezusi hã.
51 Tawamhã taha ré, ma tô tiwi timorĩ za'ra. Ĩmama hã ma tô tiwi âri za'ra, hâiwa u.

52 Tawamhã ĩsa'u, te Zezusihi ãma tiwata za'ra, hi'rãtitõ. To sina, te apâ ai'aba'ré,
Zeruzarẽ u.
53 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma, te 're
si'ubumroi u'âsi, 'ri 'wawi wa'ra 're, ãma 're wata u'âsi za'ra mono da.

Zuwã
Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na, Zuwã te te ãma ĩrob'ui'érézé
Ĩbaihâ wasu'uzé

Ã ĩbaihâ na rob'ui'éré'wa nhisi hã, Zuwã na ĩsisi hã. Ã hã Zezusihi siré 're ĩmorĩ, Ti'aduhu sisãnawã. Ta norĩ hã tepe mrami na aré romhuri'wa zahuré. Duré Zuwã hã ĩhâiba amo hã te duré 're hâimana, â dawabzuri te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono hã. Taha nhisi hã, Zuwã Batita. Tazahã ã ĩbaihâ na rob'ui'éré'wa hã ta hãi õ di.

Zuwã hã ma tô wama wasu'u za'ra, Zezusi hã tô sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra uptabi na hã. Zuwã 20.31 ãma te ãhã wasu'u hã tihâiba. Ma tô duré wama waihu'u za'ra, Zezusi hã Danho'reptui'wa na ni'wam norĩ hã te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono hã rowẽ na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã za ta norĩ si te te sina 're ĩ'uwaimrami za'ra mono na hã. Zuwã hã ma tô duré wama ãma romnhimiré'é za'ra, marĩ mono bâ, wahâimanazém na wa te ãma 're ĩrosa'rata za'ra mono zéb da hã. Â na ma tô wama ãma romnhimiré'é za'ra, duré ĩ'u'ẽtẽ wapu na, duré rowa'a na, duré pone'ẽrebâ na, duré pone'ẽrebâ 'madâ'â'wa na zama, duré uwa 'ru na zama.

'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na ĩsisi hã ĩsihâibazé wasu'u

1 Duréihã ti'ai õ ré hã, marĩ õ uptabi di. Ropoto na te te sãna'rata õ ré, te 're mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na ĩsisi hã. Ta hã te siré 're simasisi u'âsi zahuré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono me. Duré ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono.

2 Ti'ai õ ré hã, te siré 're simasisi zahuré, marĩ õ uptabi ré hã.

3 Ta hã ma tô uburé te te ro'apoto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩpisutuzéb zarina. Te te ro'apoto mono õ 'wa'âhã, aré marĩ õ uptabi di.

4 Ta hã rowẽ na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé nhomri'wa, te dama 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na ĩsisi hã. Dama rob'uiwẽ'wa ne, rowa'a na damorĩ wẽ na 're danomro mono da, te za roti wẽ na te te dama 're awaihu'u.

5 Robra na ne, dawasété na 're danomro mono nherẽ, te za dama rob'uiwẽ'wa ne 're ĩmorĩ hã te te 're da'apawaptob u'âsi, tinhimiroti na. Niwa da te dawi uprosi waihu'u õ di za ĩsimiroti hã, dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ hã.

6 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô aibâ hã satõ, te te dama 're sadawa wasu'u mono da. Aibâ nhisi hã Zuwã na ĩsisi hã.

7 Ta hã ma tô te te dama 're wasu'u, rob'uiwẽ'wa ne 're ĩmorĩ wasu'u hã.

8 Zuwã hã rob'uiwẽ'wa ne 're ĩmorĩ hã 're hâimana mono õ di. Rob'uiwẽ'wa ne 're ĩmorĩ wasu'u na te te 're da'apo're pu'u mono da si, ma tô we datẽme wi, Zuwã hã.

9 Rob'uiwẽ'wa ne 're ĩmorĩ hã tô sena ĩsimiroti hã. Ta hã ti'ai u ma we datẽme wi, aihĩni ĩsimiroti hã da te waihu'u pese za'ra da.

10-11 Ta hã te oto ti'ai ãma 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na ĩsisi hã. Tazahã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, te te ro'apoto mono nherẽ, ro'apoto mono 'wa na da te waihu'u za'ra õ di. Tisiré zudezu norĩ rob u, ma tô wei mo. Tane nherẽ, sô 're tob'uzu za'ra mono õ di, ta norĩ hã.

12 Ni'wam norĩ si ma tô sô 're tob'uzu za'ra. Ma tô te te ãma 're sasõmri za'ra. Taha wa, ma tô ta norĩ si pisutu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're hâimana za'ra mono da.

13 E ĩ'ra siro, ma tô ta norĩ hã 're rere'e, ti'ai ãma timama sipoto na. Mare di. Taha zarina, ĩ'ra siro, 're rere'e mono õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si ma tô ãma 're 'ra za'ra.

14 Dama 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u'wa da hã, wa'rata 're sãmra mono da, ma tô sihâiba. Simizawi pese uptabi di. Ĩsimiroti hã wẽ uptabi di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra wa, õhõ si 're morĩ wẽ uptabi di. Misire ĩ'ra hã. Õhõ si, waihu'u pese uptabi di. Wa norĩ hã wa tô wasiwi waihu'u za'ra ni, 're ĩmorĩ wẽ uptabi na. Ĩwaihu'u pese na zama, wa tô waihu'u za'ra ni.

15 Ta hã ma tô Zuwã Batita hã te te dama 're wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na, da te 're waihu'u za'ra mono da. Ãne ĩtẽme wisi wamhã, te dama 'mahâ, Zuwã Batita hã:

— Õhõta aibâ hã te wei mo. Ĩwana, wa tô te aima 're wasu'u za'ra wa'wa: “Õ hã ĩza'u si wei morĩ nherẽ, ĩma pire di. E marĩ wa. Ĩpoto õ ré, 're morĩ u'âsi wa.” — Ãne ma tô dama rowasu'u, Zuwã Batita hã.

16-17 Duréihã wahi'rada Mozési hã ma tô te te dama 're roti, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina, ma tô te te dama 're roti, ãma 're danomro wẽ mono da. Zezu Cristu hã ma tô õhõ si te te dama 're waihu'u, dawasété nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'azawi pese mono zém na. Simizawi

pese uptabi wa, te te 're wa'apawaptob u'âsi, ãma 're wanomro wẽ mono da, Zezu Cristu hã.
18 Ti'ai ãma 're ĩdanomro mono hã datõmo na da te 're 'madâ'â za'ra mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Õhõ si, ma tô Timama hã 'madâ, siré 're simasisi u'âsi zahuré mono wa, Timama me. Ĩ'ra hã misire, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hã. Ta hã ma tô te te dama 're wasu'u u'âsi Timama hã, da te 're waihu'u za'ra mono da.

Zuwã Batita te te dama 're ĩrowasu'u mono zé wasu'u
Marcusi 1.1; Rucasi 3.2-3

19 Tawamhã aibâ norĩ hã ma tô aihutu, Zuwã Batitaha u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ hã. Tipawapto'wa norĩ me, ma tô ĩtẽme aihutu, réwita norĩ me. Zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã te te satõrĩ za'ra wa, ma ĩtẽme aihutu, Zeruzarẽ hawi.
Tawamhã ĩtẽme sihutu wamhã, te siwi sadanharĩ za'ra, ãne:
— E 'wa hã, a hã.
20 Taha wa, te ãne tãma siwasu'u za'ra:
— Wa hã Cristu õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã, Danho'reptui'wa da.
21 Te duré siwi sadanharĩ za'ra:
— E 'wa hã bété, a hã. E a hã, Eriasi apâ aihâiwa'udu.
Tawamhã asa te duré tãma nharĩ za'ra:
— Mare di. Ta hãi õ di, wa hã.
Taha wa, te duré siwi sadanha:
— E a hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa zô, 're ĩdanhimipari za'ra mono, te 're aimo.
Tawamhã asa te duré tãma nharĩ za'ra:
— Mare di. Wa hã, ta hãi õ di.
22 Tawamhã te duré siwi sadanha:
— E 'wa hã bété, a hã. Ma'ãpé wei wama asiwasu'u su'u za'ra na, wa te aiwaihu'u za'ra da, wei wazatõrĩ'wa norĩ ma, wa te aiwasu'u za'ra da.
23 Taha wa, te oto tãma siwasu'u za'ra, ãne:
— Wa hã a'ubuni wi, dama roti'wa. Ãne, wa tô te dama 're rob'mahârâ: “Wanhib'apito zô, te za bâdâdi hã ĩmana 'rãmi asiwi ĩsa'ra wa'aba mo, awa'awi da.” Ãne ma tô wahi'rada Iza'iza hã te te dama 're roti aré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Tane wa tô duré wa hã te dama 're roti, ĩsimiroti zarina. — Ãne te Zuwã Batita hã tãma siwasu'u za'ra, aibâ norĩ ma.
24-25 Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Ma tô wama asiwasu'u za'ra. A hã, Cristu õ di. A hã, Eriasi õ di. A hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa zô, 're ĩdanhimipari za'ra mono õ di. E marĩ da, te bété â dawabzuri hã dama 're ĩ'ab'manharĩ mo, a hãi õ nherẽ. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.
26-27 Tawamhã Zuwã te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Â na si, wa tô â dawabzuri hã te dama 're ab'manharĩ. Tane nherẽ, ĩza'u si we ĩmorĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're sadawa wasu'u mono da, ma tô wei wi. Zahadu sa'rese za'ra wa'aba õ di, a norĩ wa'wa hã. Ta hã ĩma pire wa, ĩpara'uza wasisizé te tãma wasihu waihu'u õ di. — Ãne Zuwã Batita hã te tãma siwasu'u za'ra.
28 Ãne romhâimanazé hã Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi ãma Zodã zara niwĩ â dawabzuri te te dama 're ĩ'ab'manharĩzéb ãma hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra wasu'u
Marcusi 1.10; Rucasi 3.22

29 Tawamhã awẽ ma tô Zuwã Batita hã Zezusi hã tisã, ĩtẽme morĩ ré. Te te sãmri wi, te dama 'mahâ, ãne:
— Õhõta te we oto mo, Pone'ẽrebâ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã dawasédé hã te te dama 're apari mono da.
30 Ĩwana wa tô ãne hã aima wasu'u za'ra wa'wa: “Ĩza'u we ĩmorĩ hã ĩma pire di. Ĩpoto õ ré, 're morĩ u'âsi wa, ĩma pire di.” Ãne, wa tô aima rowasu'u za'ra wa'wa.
31 Wa hã te duré waihu'u õ di aré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na hã Danho'reptui'wa da. Tazahã, wa norĩ hã Izarazéhé nhihudu hã wa te waihu'u za'ra da, wa â dawabzuri hã te dama 're ab'manharĩ.
32-33 — Ĩsi'uihâ na, wa hã te duré waihu'u õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô ĩma waihu'u, te te ĩpisudu hã. Ãne te ĩma wasu'u: “Ĩtẽme wa za satõ Ĩpẽ'ẽzani hã, te ĩpisutu u. Ĩhawi morĩ õ di za. Ĩ'rata te za 're sãmra u'âsi. A hã te za ãma ĩ'madâ. Ãma 'madâ'â wamhã, te za oto ĩwaihu, õ hã te ĩpisutu na, Ĩpẽ'ẽzani te te dama 're anhomri mono da.” Ãne ĩzatõrĩ'wa hã te ĩma wasu'u. Tô sena ma tô ĩma rowasu'u. Wa hã wa tô ãma 'madâ.

Ma tô we ĩtẽme mo, hâiwa hawi utu'u ne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã. Ĩhawi morĩ õ di.
34 Wa hã wa tô ãma 'madâ. Tô sena, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Õ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra. — Ãne te dama wasu'u, Zuwã Batita hã.

Aibâ norĩ hã, Zezusihi ãma te te ĩsasõmri na'rata zahuré zé wasu'u

35 Tawamhã awẽ te duré Zuwã Batita hã wasiré tihâiba. Wa norĩ hã ĩsiré 're wane wa, wa ĩsiré aima'wara ni. Tawamhã wasiré wasimasab ré, ma Zezusi hã ro'razâ.
36 Tawamhã, Zuwã Batita hã te te 'madâ'â wamhã, te dama 'mahâ:
— Õhõta Pone'ẽrebâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi we ĩmorĩ.
37 Tawamhã Zuwã Batitaha mreme hã wa te wapari wa, wa tô oto wanem ni, Zezusihi zarina.
38 Taha wa, Zezusi hã ma wei wazô aipi'ra. Te wei wa'madâ. Tawamhã te wama tinha, ãne:
— E marĩ zô, te we ane wa'wa.
Tawamhã asa wa tãma nharĩ ni:
— Rowahutu'wa, asãmrazé hã wa te waihu'u da, wa wei wanem ni.
39-40 Tawamhã Zezusi te wama tinha:
— Oto pé ĩ̱zaprõni aba, ĩ̱nhamrazé hã sabui wa'aba da. Taha wa, wa oto ĩme wanem ni, ĩsãmrazéb u. Wasihutuzéb u ma tô bâdâ hã we tinho're za'a. Tawamhã bâtâ na wa ĩ'rata aimasisi ni, Ãdéréhé me. Simahã no, Ãdéré hã.
41 Tawamhã tidub'rata zô te mo, Ãdéré hã. Te te sãmri wamhã, ãne te tãma rowasu'u:
— Danho'reptui'wa hã wa tô sõpẽtẽ ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã. Danho'reptui'wa hã ta hã “Cristu”, damreme amo na hã.
42 Tawamhã ma tô Zezusihi u we saprõ apâ. We te te ĩtẽme ãwisi wamhã, Zezusi te Sima hã 'madâ. Te tãma tinha:
— A hã Sima, Zuwãhã 'ra. Ãhãna wa za asisi na saprĩ. Sepasi na asisi hã za oto. — Ãne te tãma tinha. Ãma ĩsaprĩ hã Pedru na ĩsisi hã.

Zezusi hã, Piripi norĩ te te ĩpisutu na'rata zahuré zé wasu'u

43 Tawamhã awẽ Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u morĩ da, te Zezusi hã sina ropisutu. Taha wa, wa ĩsiré oto ai'aba'ré ni. Wasi'aba'réi ré, wa tô aibâ hã sõpẽtẽ za'ra ni, Piripi na ĩsisi hã. Tawamhã Zezusi te tãma tinha:
— We aimorĩ, ĩ̱siré 're aimorĩ da oto.
Taha wa, te oto ĩsiré mo.
44 Piripihi za'ru hã Besada na 'ri nhisi hã. Tame te duré Ãdéré norĩ hã 're simasisi zahuré, Pedruhu me.
45 Tawamhã Piripi te Natãna'éhé zô mo. Te te sãmri wamhã, ãne te tãma tinha:
— Aibâ hã wa tô sabu za'ra ni, wahi'rada Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré siro hã romhâ ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ zama ĩsa'u te te ãma ĩrob'ui'éré za'ra hã. Ta hã Zezusi, Nazaré hawi we ĩmorĩ hã, Zuzéhé 'ra hã. — Ãne te Piripi hã tãma rowasu'u.
46 Tawamhã te Natãna'é hã asa tãma tinha, ãne:
— Oro Nazaré hawi ĩwẽ hã wei morĩ õm ne.
Tawamhã Piripi asa te tãma tinha:
— We aimorĩ, wanem hâ, sabu da.
Taha wa, te apâ ĩtẽme saprõ.
47 Tawamhã te te sãmri wi, te Zezusi hã tãma tinha, Natãna'éhé ma, ãne:
— Õhõta te wei mo, Izarazéhé nhihudu uptabi hã 're ĩmorĩ wẽ uptabi hã. Sadawa nhipese ãna te 're mo.
48 Taha wa, te Natãna'é hã asa tãma tinha:
— E niha ma tô ĩ̱waihu.
Taha wa, te duré Zezusi asa tãma tinha:
— Piripi hã te te ai'mahârâ õ ré, wa tô ai'madâ, pidera wede 'rowi asãmra ré.
49 Tawamhã Natãna'é asa te duré tãma tinha:
— Rowahutu'wa, a hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra. A hã uburé Izarazéhé nhihudu norĩ nhib'apito.
50-51 Tawamhã Zezusi asa te duré tãma tinha:
— Tane tô. Wede 'rowi asãmra ré, te aiwaihu'u wa, ma tô asina ĩ̱waihu, asina ĩ̱wapari wa. Ĩ̱waihu'u pese wa, ma tô ĩ̱'ãma atob'uzu. Niwapsi te za marĩ hã ĩ'madâ, ĩ̱waihu'u pese na marĩ hã te aima ĩwaihu'uzém nhipai u. Asõ'a wa'aba, te za hâiwa hã we 'ridawa, ĩ̱nho'õmoi baba. Tawamhã siwa'rãmi te za nasi we ĩ̱tẽme ai'aba'ré hâiwa hawi, 'Re ĩhâimana

u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã, dasiré ĩpoto u hã. — Ãne ma tô tãma waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

2

Cana ãma dasina damrozé wasu'u

1 Tawamhã maparane ma tô wa'ãma timara. Taha pari, dasaihurizé hã ma tô 'manharĩ za'ra ni, dasina damrozém na hã. Cana na 'ri wa'õtõ nhisi ãma, ma tô 'manharĩ za'ra ni. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Cana hã. Zezusihi na hã te tame dame tihâiba.
2 Zezusihi zô zama, te tahârâ ni, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ zô zama, dasina damro u wasi'aba'ré da. Taha wa, wa duré wa norĩ hã dame asimro ni.
3 Tawamhã, ma tô uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé hã da'ãma ai'utõ, da te 'mahâpãrĩ mono õ ré. Taha wa, te Zezusihi ma ĩna hã tinha, ãne:
— Uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé hã ma tô da'ãma ai'utõ, da te 'mahâpãrĩ mono õ ré.
4 Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:
— Ãté a hã ḭ̃ma waihu'u õ di za, marĩ te ĩ'manharĩ da hã. Bâdâ zahadu ĩwa waptã'ã õ di, ãne te ĩ'manharĩ da hã.
5 Taha wa, te ĩna hã romhuri'wa norĩ ma tinha, ãne:
— Tiha te te aima waihu'u za'ra wa'aba wamhã, ma'ãpé ĩmreme hã 'madâ'â pese za'ra wa'aba za. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.
6 Tame te piza hã 're simasa ẽtẽ 'manharĩ hã, â ré hã 6 na ĩhâiba hã. Nima norĩ hã 80 na â za'ratazé hã, duré nima norĩ hã 120 na â za'ratazé hã. 'Re wasaihuri mono õ ré hã, wahi'rata norĩ nhimiroti zarina, wa 're wanhimisõ za'ra, wa norĩ hã zudezu wa. Taha da, te 're simasa, piza ĩsa'ẽne hã.
7 Tawamhã Zezusi te romhuri'wa norĩ ma tinha, ãne:
— Â hã nasi amrami za'ra wa'aba, piza 're sa'wari za'ra wa'aba da. 'Masisi za'ra wa'aba. Tawamhã ma tô siwi 'masisi, piza 'remhã â hã.
8 Tawamhã Zezusi te tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Ma'ãpé, â hã oto amrami za'ra wa'aba, danhipi na dawada'uri'wai u 'wasari aba da, te te téiwa pibu da.
9-10 Tawamhã ma tô ĩtẽme 'wasa, te te téiwa da. Te te téiwai wamhã, â si õ di oto. Ma tô sirob'rãi wa'u. Nima hawi uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé hã te te waihu'u õ di, danhipi na dawada'uri'wa hã. Romhuri'wa norĩ si ma tô waihu'u za'ra. Tawamhã te te téiwa wamhã, sina ĩmro zahuré zô, te hâ, aibâ zô. Taha wa, te ãne tãma tinha:
— E niha ma bété ĩsei uptabi si dawi ĩté, wasaihuri na'rata hawi, wa te âhuri tõ da. Dasaihuri na'rata hawi, te ĩsei uptabi hã da te dama 're sõmri za'ra, da te 're âhuri mono da. Sa'ẽtẽ na da te 're âhuri mono wapsi, te za ĩwa'u zei prã hã da te dama 're sõmri za'ra. Tanei õ di, a hã. Nimosi ma tô ĩsei uptabi hã dama ĩ'ru, da te âhuri da. — Ãne te aibâ ma tinha, danhipi na dawada'uri'wa hã.
11 Ãne hã marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama ĩ'manharĩzém na ma tô Zezusi hã dapawaptom na sãna'rata, tiwaihu'u pese na, Cana na 'ri nho'õmo nhisi ãma. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi 'remhã, Cana hã. Taha wa, waihu'u pese wa, wa tô wasina umnhasi za'ra ni, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã.
12 Tawamhã Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u te oto mo, Zezusi hã. Ĩna zama te ĩsiré mo. Ĩno norĩ zama te ĩsiré ai'aba'ré. Wa norĩ zama, wa ĩsiré ai'aba'ré ni, ĩsiré 're wanomro mono wa. Tawamhã, wasihutu wamhã, syry na wa tame asimro ni.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa hawi, Zezusi te te ĩdazate mono zé wasu'u
Mateusi 21.12-17; Marcusi 11.15-19; Rucasi 19.45-48

13 Romhuture di oto, zudezu norĩ te, dato hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb u hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Ezitu hawi te te ĩdawaibuzém na ãma dasipo're pu'u za'ra da, Pascowa na dato nhisi hã. Tawamhã romhuture wa, datoi u te oto mo Zeruzarẽ u, Zezusi hã. Wa norĩ zama, wa duré ĩsiré ai'aba'ré ni.
14 Zeruzarẽ ãma te 'ri za'ẽne hã 're sa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé hã. 'Ri 'wawi wa'ra 're, te aibâ norĩ hã 're si'ubumro. Ta norĩ hã powawẽ te te dama 're wede za'ra, duré pone'ẽrebâ, duré utu'u. Ĩhâiba amo norĩ hã te duré rob'uiprazém na te te dawi ãma 're saprĩ za'ra.
15 Tawamhã Zezusi hã aibâ norĩ hã te te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô marĩ hã sada 'manharĩ za'ra, wedenhorõ na te te ãma sate mono da, rob u. Tawamhã ma tô te te sate, ĩsimizama ré. Wedeza hã ma tô duré tiwi pizari za'ra, rob'uiprazé hã te te tiwi sãmra za'ra da, te te dawi ãma 're ĩsaprĩ za'ra mono norĩ wi.
16 Te duré tãma rob'ru za'ra, utu'u wede'wa norĩ ma, ãne:

— Mo oto rob u sani za'ra wa'aba. 'Ri hã ã hã, Ĩ̱mama ãma 're ĩdawata za'ra mono zé. Ãme dama 're rowede za'ra wa'aba mono õ di za oto. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.
17 Taha wa, wa tô ãma wapo're pu'u za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wai mreme ui'éré na. Ãne duréihã ma tô wahi'rada hã tinha, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma: “Asõrõwa da hã marĩ na te romhuri za'ẽtẽ wa, wa tô ĩwa ãma waze, asawi te.” Ãne ĩmreme na wa tô wapo're pu'u za'ra ni.
18 Taha wa, te dama ĩpire norĩ hã tãma nharĩ za'ra, ãne:
— E 'wa sadawa para, ma tô ĩdazate mo, rob u. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, sate mono wamhã, e marĩ te za ĩ'manha, dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã wa te ãma aiwaihu'u za'ra da.
19 Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Marĩ hã wa za aima wasu'u za'ra wa'wa, ãma ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. Ã hã 'ri hã asiwi sãmra aba wamhã, wa za apâ 'ri su'u. Bâdâ misi te za ĩ̱ãma mo, apâ te 'ri ré hã. — Ãne te tãma siwasu'u za'ra.
20 Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:
— E niha te za ĩ'ri su. E niha bâdâ misi te za ai'ãma mo, apâ 'ri ré, a hã. Ã hã da te dasiwi 'ri su'u õ di, 'ri za'ẽtẽ wa. Wahub ahâ na ma tô da'ãma tiwahu, da te dasiwi 'ri za'ra ré hã. 46 na ma tô ãma dawi tiwahu. — Ãne asa te Zezusihi ma nharĩ za'ra.
21 'Ri te te wasu'u wamhã, tihâiba te wasu'u, Zezusi hã. Sõ'awi siwasu'u õ wa, ĩmreme hã dama pibu prã za'ra di.
22 Ab're hawi hâiwa'utu wapsi, wa za ãma wapo're pu'u za'ra ni, apâ za te te ĩ'ri wasu'u na hã. Wa za wasima rowasu'u za'ra ni, ãne: “Tô sena na ma tô Zezusi hã tihâiwa'utuzém na dama siwasu'u. Tô sena na ma tô duré wahi'rata norĩ hã romhâ ré ĩhâiwa'utuzém na rob'ui'éré sirõmo za'ra ĩbaihâ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã.” Ãne, wa za wasima rowasu'u za'ra ni.

Zezusihi ma, uburé danhimirosa'rata na tãma ĩdawaihu'u pese zé wasu'u

23 Tawamhã Zezusi hã zahadu Zeruzarẽ ãma hâimana ré, ma tô Pascowa na dato nhisi hã dasiwi 'manharĩ ni. Tame sãmra ré, ma tô marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ wẽ, tiwaihu'u pese na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono we te te ĩsatõrĩ na, da te waihu'u za'ra da. Taha wa, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã danho'a te te dama 're ab'manharĩ mono wẽ te, ma tô da'ahâ na saze za'ra ni.
24-25 Tane nherẽ, da te dasina ĩ'umnhasi za'ra na, te te sina damreme zazei õ di, Zezusi hã. E marĩ wa. Uburé danhimirosa'rada hã tãma waihu'u pese wa. Ni'wa ĩ'upana te te tãma 're da'awaihu'u mono õ di, Zezusihi ma. Si'uihâ na ma tô te te 're da'awaihu'u, danhimirosa'rata na. Taha wa, tô sena da te dasina umnhasi za'ra õ wa, te te sina damreme zazei õ di, Zezusi hã.

3

Zezusi hã, Nicodemosihi ma, te te ĩnharĩzé wasu'u

1 Aibâ hã te 're hâimana, Nicodemosi na ĩsisi hã. Ta hã roti'wa, wasiré zudezu. Parisezu na, wa tô wa te 're sisi za'ra, wahi'rata norĩ nhimiroti, parisezu norĩ siré te te 're 'madâ'â pese mono wa.
2 Ta hã ma tô Zezusihi u wi, barana. Ĩtẽme wisi wamhã, ãne te tãma tinha:
— Rowahutu'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô wei watẽme asatõ, wama 're rowasu'u mono da. Ãne wa tô ai'ãma waihu'u za'ra ni. Taha zadawa para, ma tô marĩ hã dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã dama 're ĩ'ab'manharĩ wẽ u'âsi mo, da te ãma aiwaihu'u za'ra da, we te te asatõrĩ na. Ta hã te te aima 're waihu'u mono õ 'wa'âhã, a hã ĩwaihu'u'õ hã dama 're ab'manharĩ mono õ di aré. — Ãne te Zezusihi ma tinha.
3 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:
— Tô sena, wa aima waihu'u. Dapẽ'ẽ 're, 're dapoto téb za'ra mono õ wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're danomro mono õ di za.
4 Tawamhã Nicodemosi te duré asa tãma tinha:
— E niha te za aibâ hã si'ĩhi nherẽ, tipoto té. E niha te za tina dub're apâ ãzé, duré apâ poto téb da. — Ãne te Zezusihi ma tinha.
5-6 Tawamhã Zezusi te duré asa tãma tinha:
— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ai'uté hã dama 're poto za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ, 're nomro sirõmo mono õ di za. Tipẽ'ẽzani hã te te dama 're anhomri mono wapsi, te za 're dapoto téb za'ra, dapẽ'ẽ 're. Tawapsi te za oto ĩsib'a'uwẽ si 're danomro. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 're ĩdanomro wasété mono hawi te te 're da'a'upsõi mono wa, duré Tipẽ'ẽzani hã te te dama 're anhomri mono wapsi, te za

oto dapẽ'ẽ 're, 're dapoto téb za'ra. Tawapsi te za oto duré ĩsib'a'uwẽ 're danomro. Dapẽ'ẽ
're, 're dapoto téb za'ra mono õ wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ, 're danomro
mono õ di za.
7 A hã, aipoto tém neza. Ãne te aima nharĩ wa, ĩ̱ma nharĩ õ di za, ãne: “E niha wa za
ĩ̱poto té.”
8 Rowa'u wa za aima wasu'u, waihu'u da. Rowa'u hã te te 're rowapõrĩ mono wamhã,
ĩpupu'u si wa wa te 're wapari za'ra. Ĩpupu'u na si wa za wa te 're waihu'u za'ra, 're ĩwairébé
mono zém na hã. Uihâ na te rowa'u hã 're wairébé, nimomo 're wa'u'u 'rãsutu za'ra mono
da. E ma hawi te rowa'u hã 're wairébé na'rata. E momo te duré 're wa'u'u 'rãsutu za'ra.
Wama waihu'u pese za'ra õ di. Tane dama waihu'u pese õ di, dapẽ'ẽ 're, 're ĩdapoto téb
za'ra mono zé hã. Dama waihu'u pese õ nherẽ, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dama
're anhomri, Tipẽ'ẽzani hã dapẽ'ẽ 're, 're ĩdapoto téb za'ra mono zém na, da te dasina 're
waihu'u za'ra mono da. — Ãne te Zezusi hã tãma rowasu'u.
9 Tawamhã Nicodemosi te duré asa tãma tinha:
— E niha te za Tipẽ'ẽzani hã te te dama 're anhomri, dapẽ'ẽ 're, 're dapoto téb za'ra mono
da.
10 Taha wa, te duré Zezusi hã asa tãma tinha:
— A hã Izarazéhé nhihudu norĩ ma, rowahutu'wa. Tane nherẽ, ĩ̱nhimirowasu'u hã
aima pibui prã ti. E niha waihu'u õ di bété.
11 Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Wa norĩ hã marĩ hã wama waihu'u pese
wa, duré wa te 'madâ'â wa, wa ãne wa te dama 're wasu'u. Tane nherẽ, wa te aima 're
rowasu'u za'ra wa'aba mono nherẽ, ãma 're wazaze za'ra wa'aba mono õ di.
12 Ti'ai ãma romhâimanazé hã, wa tô aima wasu'u za'ra wa'wa. Tane nherẽ, te aima
wasu'u za'ra wa'aba nherẽ, ãma ĩ̱zaze za'ra wa'aba õ di. E niha te za tawamhã hâiwa ãma
da te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã te aima wasu'u za'ra wa'aba wamhã, ãma ĩ̱zaze
za'ra wa'wa. Ãté ãma ĩ̱zaze za'ra wa'aba õ di za.
13 Ni'wa hã hâiwa u sébré õ di, apâ wei morĩ da, hâiwa ãma romhâimanazé hã te te dama
're wasu'u mono da. Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo hã ĩ̱siwaprosi, wa we hâiwa hawi mo,
te dama 're rowasu'u mono da.
14-15 — Duréihã Mozési hã ma tô a'ubuni wi wahi ne 'manharĩ hã sasõ, ĩsi'uwazi
waipo 'manharĩ hã, wedeware na sa'o da. Ta hã wahi te te ĩsari za'ra hã te te 'madâ'â
za'ra wamhã, ma tô tizéptâ'â za'ra. Dâ'â za'ra õ di. Tane te za duré wa hã dasiwi
ĩ̱zasõmri ni, wedepo'o nhonhi'rãmi na ĩ̱za'o da. Tawamhã wa za dazada dârâ. E marĩ
da. Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩ̱umnhasi za'ra mono wa, 're dadâ'â za'ra mono
ãna, 're dasi'ubumroi u'âsi mono da, hâiwa ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata.
16 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'azawi pese uptabi. Taha wa, ma tô ti'ra hã
misi nherẽ, we tisõ, dazada dâ'â da. Tawamhã ĩ'ra, da te dasina 're umnhasi za'ra mono
wamhã, dadâ'â ãna te za hâiwa ãma ĩ'rata 're dasi'ubumroi u'âsi. Ropipa ãma ĩsiti 're
dasi'ubumroi mono õ di za.
17 Dapo're'õ u'âsi 're danomro mono wa, te te 're da'ahâ za'ra mono da, we te te satõrĩ
õ di ti'ra hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. 'Re ĩdanomro wasété mono hawi te te 're
da'anho'reptui mono da si, ma tô we satõ, ti'ai u.
18-19 — Ni'wam norĩ hã ĩ'ra te te sina 're umnhasi za'ra mono wamhã, e 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã te za te te tãma 're nharĩ za'ra, ãne: “Aiwẽ'õ za'ra wa'aba wa, wa za te 're
aihâ za'ra wa'wa.” Ãne na hã te te tãma 're nharĩ za'ra mono õ di za. Tizazei'õ'wa norĩ ma
si te za ãne na te te tãma 're nharĩ za'ra, ĩ'ra te te sina 're umnhasi za'ra mono õ wa. Duré
tiwasédé te te sima 're sawi pese za'ra mono wa, te za ãne na te te tãma 're anharĩ. 'Re
ĩmorĩ wẽ uptabi hã ti'ai u ma tô wei mo, rowa'a ĩwẽ hã. Ta hã wẽ nherẽ, da te dasiwi 're
sawi pese za'ra mono õ di. Dapo're'õ u'âsi 're danomro mono wa, te robra si da te dasima
're sawi pese za'ra.
20 Ni'wam norĩ hã 're nomro wasété u'âsi mono wamhã, te za 're ĩmorĩ wẽ uptabi hã te te
're 'ruiwapari za'ra, rowa'a ĩwẽ hã. Tawamhã ĩtẽme 're nomro mono õ di za, ĩsimirosa'rata
wasété na te te 're awaihu'u mono wa, 're siséb za'ra mono õ'umnhasite.
21 'Re ĩnomro wẽ mono norĩ si te za ĩtẽme 're nomro, rowa'a u. E marĩ da. 'Re ĩhâimana
u'âsi mono nhimiroti si te te 're ĩ'madâ'â pese mono na, te te 're awaihu'u mono da. —
Ãne ma tô Zezusi hã Nicodemosihi ma waihu'u.

Zezusi norĩ wasu'u, Zuwã Batitaha wasu'u me

22 Tawamhã Zezusi hã te mo, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Wa norĩ hã wa
ĩsiré ai'aba'ré ni. Wasihutu wamhã, tame wa a'â wahâimana za'ra ni. Tame te Zezusi hã â
dawabzuri hã dama ab'manha.

23-24 Zuwã Batita hã te duré te te dama 're ab'manharĩ â dawabzuri hã, wanhiti. Sarĩ
na 'ri nhisi 'rata â hã, sa'ẽtẽ di. Taha wa, te tame a'â nhamra, Eno na â nhisi 'rata, Zuwã
Batita hã. Tawamhã te nasi ĩtẽme dasito, â dawabzuri hã te te dama 'manharĩ da. Zahadu
Zuwã hã danhib'apito te te 'rui õ di, da te dasiwi sẽrẽ da, dazazéb 're. Taha wa, te zahadu
te te dama 're ab'manharĩ.
25 Tawamhã aibâ me te timreme na ai'wapé, Zuwãhã siré 're ĩnomro mono norĩ hã. Â
dawabzuri wasu'u na te ai'wapé za'ra.
26 Taha wa, ma Zuwã Batitaha tẽme aimasa, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Ãne te tãma
wasu'u za'ra:
— Rowahutu'wa, Zodã zara niwĩ aihâimana ré, ma tô Zezusi hã we atẽme wi. Wisi wi,
ma tô dama ĩwasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na Danho'reptui'wa da. E niha
te bété õ hã te te duré dama 're ab'manharĩ, â dawabzuri hã. Zezusihi u si te oto aihĩni
're danomro. — Ãne te tãma rowasu'u za'ra.
27-28 Tawamhã Zuwã asa te tãma nharĩ za'ra, ãne:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te za te te dama 're apisutu romhuri hã, da te tãma
're romhuri za'ra mono da. Wa tô aré aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa, ãne: “Ta hã ma tô
datẽme ĩ̱zatõ ĩwana, Danho'reptui'wa te dama 're wasu'u mono da. Wa hã, Cristu õ di.
Danho'reptui'wa da, te te ĩ̱pisutu õ di.” Ãne na hã aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'aba zém na hã
ma tô aré ĩ̱wapari za'ra wa'wa. — Ãne Zuwã Batita hã te tãma siwasu'u za'ra.
29 Tawamhã aibâ ĩmro siwadi na ma tô sina simiré'é, ãne:
— Dasina 're damro za'ra mono wamhã, aibâ hã oto mro wa, ĩsiwadi hã toi uptabi di.
Aibâ hã ĩmro hã tito na siwasu'u wamhã, toi uptabi di, ĩsiwadi hã. Tane duré wa hã, ĩ̱toi
uptabi di. E marĩ wa. Da'ahâ na oto 're danomro mono wa, Zezusihi u.
30 Taha wasu'u hã, wasu'u za'ẽtẽ uptabi di za oto, dama. Wa hã oto ĩ̱wasu'u syryre di
za. Tane nherẽ, ĩ̱ma rowẽ uptabi di. — Ãne te tãma siwasu'u za'ra, Zuwã Batita hã.

Hâiwa hawi we ĩmorĩ si, uburé dama ĩpire uptabi wasu'u

31 Hâiwa hawi we ĩmorĩ hã, uburé dama pire uptabi di. Wa norĩ hã ti'ai ãma a'uwẽ wa,
marĩ hã ti'ai ãma, wa te 're ĩ'madâ'â za'ra mono si, wa wa te dama 're wasu'u za'ra. Hâiwa
hawi we ĩmorĩ si, uburé dama pire uptabi di.
32 Hâiwa ãma uburé te te 're ĩ'ab'madâ'â mono na, duré te te 're ĩ'awapari mono na, te
za sena na te te dama 're wasu'u. Taha wa, te te dama ãma 're arowasu'u mono wamhã,
mreme pire uptabi di. Tane nherẽ, aihĩni ĩmreme hã da te 're saze za'ra mono õ di.
33 Da te 're saze za'ra mono wamhã, ãne te za da te dasima 're wasu'u za'ra: “Tô sena,
ma tô ti'ra na te te dama 're wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.” Ãne te za ĩsazei'wa norĩ
hã te te sima 're rowasu'u za'ra.
34 Ti'ra we te te satõrĩ wamhã, ma tô Tipẽ'ẽzani hã tãma tisõ, ĩré 're morĩ u'âsi da. Taha
wa, te Timama nhimiroti si te te dama 're wasu'u.
35 Ti'ra te te 're sawi pese uptabi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tawamhã ma tô pisutu,
uburé dama pire uptabi da. Duré uburé marĩ ma pire da, ma tô ti'ra hã pisutu, hâiwa ãma
ti'ai ãma zama.
36 Ĩ'ra hã Danho'reptui'wa na da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, dama 're
rowẽ za'ra mono di za. 'Re dadâ'â za'ra mono ãna, te za 're dasi'ubumroi u'âsi ĩ'rata, hâiwa
ãma. Ĩmreme, da te 're wapari za'ra mono õ wamhã, dama 're rowẽ za'ra mono õ di za. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzé hã te za da te dasina 're waihu'u u'âsi za'ra, ĩ'ra mreme
hã da te 're wapari za'ra mono õ wa.

4

Zezusi hã pi'õi wi, â te te ĩwaptẽrẽzé wasu'u

1 Tawamhã parisezu norĩ hã ma tô Zezusihi wasu'u hã wapari za'ra. Ãne ma tô dasima
wasu'u za'ra ni: “Da'umro na si te oto 're dahâimana za'ra, Zuwã Batitaha nhimiroti
'madâ'â'wa hã. Da'umro na si te â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ. Zezusihi
nhimiroti 'madâ'â'wa si te oto da'ahâ na 're dahâimana za'ra.”
2 Ãne, da te dasima rowasu'u za'ra nherẽ, si'uihâ na te te dama 're ab'manharĩ mono õ
di, Zezusi hã. Wa norĩ si, wa ĩsadawa para wa te dama 're 'manharĩ za'ra, â dawabzuri
hã.
3 Tawamhã Zezusihi ãma danhimirowasu'u hã parisezu norĩ u ĩwaptã'ã na te te waihu'u
wamhã, te ĩsiti timorĩ za'ra, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. Apâ te mo, Darireza
na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Wa norĩ hã wa ĩsiré ai'aba're ni, ĩsiré 're wanomro mono
wa.

4-6 Tawamhã Darireza u morĩ wamhã, ma tô sima wẽ, awa'awi dawa'wai baba te te
ro'razâri da. Taha wa, wa tô samaritanu norĩ ro wa'wai baba, ro'rahâri za'ra ni, Samariza
na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba. Wa tô oto rob'umhutu za'ra ni, 'ri nho'õmo u,
Sica u hã. Tawamhã â zô ab're u, wa tô aihutu ni, abzumazéb u. Zuzéhé nhipti'ai ãma
te â zô ab're hã 're hâimana, Zaco hã ti'ra ma, ti'a hã te te ĩsõmri wa. Tame te Zezusi hã
nhamra, â zô ab're ãma. Te te ãma wazere wa, te tame nhamra.
7-8 Tawamhã 'ri nho'õmo u, wa tô ai'aba'ré ni, wasa hã wa te wasisa 'mai'uipra za'ra da.
Zezusihi si te waza'u tinhamra za'ra, â zô ab're ãma. Tame sãmra ré, te we pi'õ hã mo, â
zô, samaritanu na ĩwaptẽrẽ hã. Tawamhã â zô ab're u wisi wi, te Zezusi hã 'mahâ, ãne:
— Â we ĩ̱ma a'âri, te hâ'rẽne da. 'Rubu di.
9 Tawamhã te pi'õ hã asa tãma tinha:
— E niha te â hã ĩ̱wi ĩwaptẽ, wasiré samaritanu õ nherẽ. A hã zudezu. — Zudezu norĩ
hã duré samaritanu norĩ hã siré 're hâimana za'ra mono õ wa, te ãne pi'õ hã tãma tinha.
10 Taha wa, ma tô Zezusi hã asa tãma tinha:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhoprubzé hã waihu'u 'wa'âhã, duré ĩ̱waihu'u 'wa'âhã, te
aré â hã ĩ̱wi ĩwaptẽ. Tawamhã â u'â hã wa aré aima tisõ.
11 Taha wa, te duré pi'õ hã asa tãma tinha:
— Â zô ab're hã, ab're 'rehâ di. A hã ai'ubana te asã. Tiha na â hã a'âri õ di za. E niha
te za tawamhã ĩ'a'â, â u'â hã.
12 Wahi'rada Zaco hã ma tô dama tisõ ã hã, â zô ab're hã. Ti'ra norĩ me te te 're ĩ'âhuri
mono zé, ã hã wanhib'â hã. Ĩsimizama zama te te 're ĩ'âhuri mono zé. Wahi'rada hã wama
pire za'ra di. E a hã tãma aipire wa, te za bété â u'â hã ĩ̱ma ĩsõ. — Ãne te pi'õ hã asa tãma
tinha.
13 Tawamhã Zezusi te duré asa tãma tinha:
— Tane tô. Ã hã da te 're âhuri mono wamhã, apâre 'rubu di.
14 Ĩ̱nhib'â hã te dama 're anhomri mono wa, da te 're âhuri mono wamhã, 'rubu ãna te za
ĩré 're dasi'ubumroi u'âsi. Ub're 're ĩsidototo u'âsi za'ra mono ne, dawi 're si'utõrĩ waihu'u
za'ra mono õ di za, da te 're âhuri mono wamhã. Tawamhã 're dadâ'â za'ra mono ãna, te
za 're dasi'ubumroi u'âsi, hâiwa ãma.
15 Taha wa, te pi'õ hã oto tiwi waptẽ, ĩsib'â hã:
— Ta hã asib'â hã te za ĩ̱ma ĩsõ, te 're 'rubu u'âsi tõ mono da, we sô 're ĩ̱neb u'âsi tõ
mono da.
16 Taha wa, te Zezusi hã tãma rob'ru, ãne:
— Mo oto aimorĩ aimro zô, we ĩ̱tẽme saprõni da.
17 Tane nherẽ, ma tô pi'õ hã ãne tãma siwasu'u:
— Wa hã ĩ̱mro õ di.
Taha wa, te Zezusi hã oto tãma rowasu'u:
— Tane tô. Ãhãna oto aimro õ di.
18 A hã 5 na aimro hã aré. Ãhãna hã aimro uptabi õ di. Taré te asiré 're aimasisi aba
mo, aibâ me. Tô sena ma tô ĩ̱ma asiwasu'u, aimro õ na hã.
19 Pi'õ hã te duré asa tãma tinha:
— Wa tô oto aiwaihu'u. A hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, te 're aimo.
20 E mame te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're dawata za'ra. E ã ẽtẽ 'rãihâ ãma. E
Zeruzarẽ ãma. Ã ẽtẽ 'rãihâ hã ma tô wahi'rata norĩ hã pisutu za'ra, ãme ãma 're dawata
za'ra mono da. Asiré zudezu norĩ hã ma tô Zeruzarẽ hã pisutu za'ra, tame ãma 're dawata
za'ra mono da.
21 Tawamhã Zezusi te duré pi'õi ma tinha:
— Niwapsi, ãne da te dasima 're wasu'u za'ra mono õ di za oto: “Ã ẽtẽ 'rãihâ ãma si, te
za Wamama ãma 're dawata za'ra.” Duré ãne da te dasima 're wasu'u za'ra mono õ di za:
“Zeruzarẽ ãma si te za ãma 're dawata za'ra.”
22-24 Ãhãna te za oto daro mono bâ ãma 're wata za'ra, ĩsazei uptabi 'wa norĩ hã. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani ré 're nomro mono wa, te za tô sena ãma 're wata za'ra. Te
za tãma 're sisõmri u'âsi za'ra, ĩsimiroti zarina si 're nomro mono da. Ta norĩ si ma tô te te
sima 're awẽ, ãma 're wata u'âsi za'ra mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã waihu'u pese
uptabi di. Hâiba õ nherẽ, te daro mono bâ 're sãmra, Ĩpẽ'ẽzani hã. Taha wa, te za oto daro
mono bâ ãma 're wata za'ra, ĩsazei uptabi 'wa norĩ hã. Ĩpẽ'ẽzani ré 're nomro mono wa, te
za tô sena ãma 're wata za'ra. Te za tãma 're sisõmri u'âsi za'ra, ĩsimiroti zarina si 're nomro
mono da. A norĩ wa'wa hã te ãma 're aiwata za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, waihu'u za'ra
wa'aba õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Wa norĩ hã wa tô waihu'u za'ra ni. Taha wa, wa
ãma 're wawata u'âsi za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã Danho'reptui'wa da,
ta hã zudezu. Ãne na hã wama waihu'u pese za'ra di. — Ãne Zezusi te pi'õi ma rowasu'u.

25 Tawamhã pi'õ te duré tãma tinha:

— Niwapsi te za we datẽme wi, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã, Cristu na da te 're ĩsisi za'ra mono hã. Wei wisi wapsi, te za uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã te te wama 're awaihu'u, wa te 're waihu'u za'ra mono da. Ãne na hã ḭ̃ma waihu'u pese di, ĩwasu'u hã.

26 Tawamhã Zezusi te duré asa tãma tinha:

— Wa hã wa tô we datẽme wi. Wa hã te aima ĩrowasu'u hã Danho'reptui'wa, wa 're mo. — Ãne te pi'õi ma siwasu'u, Zezusi hã.

27 Tawamhã pi'õi ma siwasu'u ré, wa tô ĩtẽme aihutu ni. Pi'õi ma nherẽ, siwasu'u wa, wa ãma watob'uzu za'ra ni, wanhimirosa'rata na si. Tane nherẽ, pi'õ hã wa te wasiwi sadanharĩ õ di, ãne: “E marĩ zô te ĩ'rata asa.” Duré Zezusi hã ãne wa te wasiwi sadanharĩ õ di: “E niha te pi'õi ma nherẽ, asiwasu'u. E marĩ da, te pi'õi ma nherẽ, ĩrowasu'u.” Ãne, wa te wasiwi sadanharĩ za'ra õ di.

28-29 Taha pari, te pi'õ hã oto mo, 'ri tẽme. Sisa'u ma piza hã tirẽ. Wisi wamhã, ma tô dazô hâ awa'awi, ãne:

— Oto wasi'aba'réi wa'aba, aibâ hã sabu za'ra wa'aba da. Uburé te 're ĩ'ab'manharĩ mono zé hã ma tô ḭ̃ma waihu'u. Ãté õ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu, Danho'reptui'wa da.

30 Taha wa, te we oto awa'awi ĩtẽme ai'aba'ré ni, da'ahâ na.

31 Wa norĩ hã pi'õ morĩ za'u si, wa ĩsa hã tãma 'ru za'ra ni, sa da.

32 Tawamhã Zezusi te wama nharĩ za'ra, ãne:

— Ḭ̃sa hã te ḭ̃ma tihâiba, aima ĩwaihu'u'õ za'ra wa'wa hã.

33 Ãne hã te te wama waihu'u za'ra wa, wa tô wasima nharĩ za'ra ni:

— Ãté ĩsa hã ma we tãma 'mai'ãwisi ni, nima hawi.

34 Tawamhã te Zezusi hã asa wama nharĩ za'ra, ãne:

— 'Re dasaihuri mono wamhã, dama 're rowẽ za'ra mono di za. Tane, wa hã. We ḭ̃zatõrĩ'wa te te ḭ̃'ãma ĩrotizé hã te ḭ̃sina uwaimrami wamhã, ḭ̃ma rowẽ di za. Ḭ̃nhimiromhuri hã te tãma uprosi wamhã, ḭ̃ma rowẽ di za duré. — Ãne Zezusi te wama siwasu'u za'ra.

35 Te duré wama rowasu'u:

— Daburu hã ma tô ĩ'madâ'â za'ra wa'wa. 'Madâ'â za'ra wa'aba wa, ma tô ãne ĩrowasu'u za'ra wa'wa: “Zahadu romhâ di, danho hã da te 're ĩ'rãihâri za'ra mono zéb u hã. Maparane si'uiwa na a'amo hã ãma 're si'utõrĩ mono parip si, te za amnho hã da te 're 'rãihâri za'ra. Tawapsi dama romhuri ahâ di za oto.” Ãne te a norĩ wa'wa hã ĩrowasu'u za'ra wa'wa. Ãne, wa za wa hã aima rowasu'u za'ra wa'wa oto, waihu'u za'ra wa'aba da. Buru hã 'madâ'â za'ra wa'aba. Õhõta te we oto ai'aba'ré ni. Romhuture di oto, da te ḭ̃zaze za'ra zéb u hã. Aima romhuri ahâ za'ra wa'aba di za, da te 're ḭ̃zaze za'ra mono zém na da hã. — Ãne te wama siwasu'u, Zezusi hã.

36 Te duré wama rowasu'u za'ra, ãne:

— Danho hã dama 're rãi'ré za'ra mono wapsi, te za da te 're 'rãihâri za'ra, buru tede'wai ma. Da te tãma 're uprosi za'ra mono wapsi, te za te te 're da'apawa'âbâ, buru tede'wa hã. Romhuri te te 're uprosi za'ra mono wamhã, tãma 're rowẽ za'ra mono di za oto, rob'rãihâri'wa norĩ ma hã. Robzuri'wa norĩ ma zama 're rowẽ za'ra mono di za. Tane wa hã buru tede'wa ne, wa za te tãma 're wa'âbâ za'ra, ḭ̃zadawa wasu'u'wa norĩ ma. Ta norĩ ma zama tãma 're rowẽ za'ra mono di za. E marĩ wa. Te te dama 're ḭ̃zadawa wasu'u za'ra mono ré, da te 're ḭ̃zaze za'ra mono wa. Duré dadâ'â ãna hâiwa ãma 're dasi'ubumroi u'âsi mono wa za, taha wa, tãma 're rowẽ za'ra mono di za.

37-38 Daburu na da te 're robzuri za'ra mono wamhã, te za duré da te 're 'rãihâri za'ra. Tawamhã ni'wa hã te te rob're nherẽ, te te 'rãihâri õ wamhã, te za wasu'u ni, ãne: “Õ hã ma rob're 'rata. Tane nherẽ, te te 'rãihâri õ di, si'uihâ na. Ĩ'upana sô ĩromhuri'wa si ma ĩsimiromhuri hã uprosi.” Ãne te za wasu'u ni. Tane ma tô aibâ norĩ hã aiwana te te dama 're ḭ̃wasu'u 'rata za'ra. Taha wa, te za oto da te 're ḭ̃zaze za'ra, a norĩ wa'aba zama 're ḭ̃zadawa wasu'u za'ra wa'aba mono nherẽ, datẽme te 're asatõrĩ za'ra wa'aba mono wamhã. — Ãne Zezusi ma tô wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're wanomro mono wa.

39-40 Tawamhã ahâ na ma tô ĩtẽme aihutu samaritanu norĩ hã, 'ri nho'õmo hawi. Pi'õ nhimirowasu'u hã da te saze sirõmo za'ra wa, ma tô we ĩtẽme aihutu ni. Ãne 'ri tẽme wisi wi, ma tô aré pi'õ hã dama rowasu'u: “Õ hã aibâ hã uburé te 're ĩ'ab'manharĩ mono zé hã ma tô ḭ̃ma waihu'u.” Ãne ma tô aré dama rowasu'u.

Tawamhã ĩtẽme dasihutu wamhã, te ãma ropti za'ra ni, a'â da'rata sãmra da. Taha wa, te syry na da'rata nhamra, 'ri nho'õmo ãma. Tame sãmra ré, te bâdâ hã maparane ãma ne.

41 Taha wa, da'ahâ na ma tô dasina umnhasi za'ra ni, dasi'uihâ na ĩmreme hã da te
wapari za'ra wa. Danho'reptui'wa na ma tô saze za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te
ĩpisutu na hã.
42 Tawamhã te ãne pi'õi ma nharĩ za'ra, pi'õ nhimirowasu'u wapari'wa norĩ hã:
— Asimirowasu'u hã wa te wapari za'ra wa, wa tô saze za'ra ni. Ãhãna wasi'uihâ na wa
tô ĩmreme hã wapari za'ra ni. Taha wa, wa oto waihu'u za'ra ni, õ hã Danho'reptui'wa te
're mo. — Ãne te samaritanu norĩ hã tãma nharĩ za'ra, pi'õi ma.

Zezusi hã, dama ĩpire zadawa zapari'wai 'ra te te ĩpesezé wasu'u

43 Tame sãmra pari, te oto apâ mo Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, Zezusi hã.
Wa norĩ hã wa ĩsiré ai'aba'ré ni.
44-45 Zezusi hã ma tô ãne nasi wama rowasu'u za'ra aré: "'Re ĩhâimana u'âsi mono
zadawa wasu'u'wa norĩ hã ĩrob ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ si, ĩsimiroti na wazép sina
sô 're datob'uzu za'ra mono õ di." Ãne Zezusi hã ma tô wama sina wasu'u za'ra aré. Taha
wa, te apâ mo, Darireza u. Apâ wasihutu wamhã, ma tô dasima wẽ za'ra ni, da'rata
're sãmra mono da. E marĩ wa. Ta norĩ hã ma tô aihutu Zeruzarẽ u, Pascowa na datoi
wa, dame si'rã'õtõ da. Tame ma tô ãma 'madâ'â za'ra, Zezusi hã tiwaihu'u pese na te te
ĩdapawaptobzém na. Taha wa, ma tô sô tatob'uzu za'ra ni, Darireza ãma 're ĩdasi'ubumroi
mono norĩ hã.
46 Tawamhã Zezusi hã ma tô apâ wi, Cana na 'ri wa'õtõ nhisi u. Darireza na danhipti'a
nho'õmo nhisi ãma, Cana hã. Tame ma tô Zezusi hã â na uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé 'manha aré,
te te 're ĩromhõsi mono na. Cana ãma sãmra ré, ma tô aibâ hã ĩtẽme wi, Capana'u na 'ri
nho'õmo nhisi hawi. Ta hã apito zadawa zapari'wa.
47 Zezusihi wasu'u hã te te wapari sirõmo wa, ma ĩtẽme wi, ĩ'ra hã hâzé wa. Ãne te
dasima wasu'u za'ra ni: "Zudeza hawi ma tô Zezusi hã wi, Darireza u." Tawamhã ĩtẽme
wisi wamhã, ãne te ti'ra hã tãma wasu'u, wawa sina: "Ĩ̱'ra hã hâzé ahâ wa, wa we asô mo,
ĩ̱ma pese da. Te za oto ĩ̱wi dârâ."
48 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:
— E niha te za marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono zéb
zarina si 're ĩ̱zaze za'ra wa'aba mo.
49 Taha wa, te asa tãma tinha, aibâ hã:
— Ĩ̱'ra hã ĩ̱wi dâ'â õ ré, ĩ̱siré ãma aimorĩ, ĩtẽme.
50 Tawamhã Zezusi te duré asa tãma tinha:
— Te za oto apâ aimo, ĩtẽme. Ai'ra hã aiwi dâ'â õ di za. Rowẽ na te za aima 're mo. —
Ãne te tãma tinha, Zezusi hã.
Tawamhã ma aibâ hã ti'ra na mreme zaze. Taha wa, te apâ mo, ti'ra u. Tane nherẽ,
bâtâ na ti'ra u wisi sirõmo õ di. Misi ma a'â nhono. Awẽpsi te za wi, ti'ra u hã.
51 Tawamhã tãma ĩromhuri'wa norĩ hã 'ri tẽme wisi õ ré, ma tô sina uzusi za'ra. Ma tô
tãma rowasu'u za'ra, ãne:
— Ai'ra hã hâzé õ di. Rowẽ na te oto nhamra.
52 Taha wa, ma tô ĩmama hã asa ãma sadanharĩ za'ra, ãne:
— E mame bâtâ na ma tô séptârâ.
Tawamhã te ãne asa tãma rowasu'u za'ra:
— Bâdâ sipra wi ma tô tiwahâ.
53 Tawamhã ĩmama te tãma rowasu'u za'ra oto:
— Tane tô. Ahâmhâ bâdâ sipra wi, ma tô Zezusi hã ãne ĩ̱ma tinha: "Ai'ra hã aiwi dâ'â
õ di za. Rowẽ na te za aima 're mo." — Ãne te tãma rowasu'u za'ra, Zezusihi mreme na.
Taha wa, ma tô Zezusi hã sazei pese, aibâ hã. Ĩmro zama ma tô saze. Aihĩni ma tô saze
za'ra Zezusi hã, ti'ra norĩ me. Tãma ĩromhuri'wa norĩ zama ma duré saze za'ra.
54 Ãne Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma ma tô tiwaihu'u pese na marĩ ĩ'manharĩ
waihu'u'õ hã dama 'manha Zezusi hã, Zudeza hawi wisi wi. Ãne dapawaptom na ma tô
ãma sahu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono we te te ĩsatõrĩ na, da te waihu'u za'ra da.

5

Zezusi hã aibâ ĩhi'ré te te ĩpesezé wasu'u

1 Tawamhã daro mono bâ ma tô Zeruzarẽ ãma tasi'rã'õtõ ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
ãma dawata za'ra da. Taha wa, ma tô Zeruzarẽ u dame mo Zezusi hã, dame ãma wata da.
Wa norĩ hã wa ĩsiré ai'aba'ré ni duré, ĩsiré 're wanomro mono wa.
2-5 Tawamhã Zeruzarẽ ãma te aibâ hã 're sãmra, ĩhâzé ré hã. 38 na ma tô oto ãma tiwahu,
tihâzé te te 're sépata mono ré hã. Ta hã te dame nomro, ĩhâzé ré norĩ me, ĩtob'a norĩ me,
duré ĩ'rãtẽire norĩ me, duré ĩhi'ré norĩ me zama. Pu'u 'rata te ta norĩ hã 're simi'wara,

pu'u wawẽ 'rata. 'Ri 'wawi wa'ra ãma, pu hã. Tame 'ridawa hã pone'ẽrebâ 'mazasizé hã. Wamremezém na Betezata na 'ridawa nhisi hã. Pu'u 'rata te uridi hã 're simasa, 5 na ĩhâiba hã. Tame te da'ahâ na 're danhimi'wara uriti wa, ĩhâzé ré hã. Hâiwa ãma Danhib'apito uptabi ma romhuri'wa zô, te dasina 're danhimipari za'ra. Ta hã te we 're ne hâiwa hawi, â hã te te 're upi mono wa, 're âsisasisi mono da. Tawamhã ni'wa hã â sisasisi ré, te te ĩsi'rai 'rada hã te za séptârâ.

6 Tawamhã Zezusi hã ma tô oto datẽme wi, ĩhâzé ré norĩ u. Wisi wi, ma aibâ hã tisã. Hâzé ré ãma ĩwahub ahâ na ma tô waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, te aibâ ma tinha:

— E aséptâ'â da hã te asima ĩwẽ.

7 Tawamhã aibâ ma asa sada'â:

— Apito, ni'wa hã hâimana õ di, 're âsisasisi mono ré, ḭ̃'ãma ĩsi'rai'wa da hã pu'u u. Âi ba atãma hâire nasi ḭ̃si'réi mono ré, te nasi ḭ̃wana si'ra za'ra ni, âi ba. — Ãne te aibâ hã Zezusihi ma siwasu'u.

8 Taha wa, ma tô Zezusi hã tãma tinha, ãne:

— Ma'ãpé, aiwahutu. Asa'warizé hã âri, aimorĩ da oto.

9 Taha wa, ma awa'awi tipese, aibâ hã. Pese wamhã, tiza'warizé hã ma tô ti'â. Tawamhã para na te oto 're mo. Ãne na hã sabadu na ma tô tiromhâiba, romhuri zahârizém na.

10 Taha wa, ma tô zudezu norĩ nhib'apito norĩ hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma tô dama roti, da te 're romhuri za'ra mono tõ da, sabadu na hã. A hã ĩsimiroti 'madâ'â ãna te asa'warizé hã 're ĩ'â, romhuri zahârizém na hã.

11 Taha wa, te aibâ hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Aibâ hã ḭ̃pese'wa hã ma tô ḭ̃za'warizé hã ḭ̃ma ti'ru. Ḭ̃para na oto 're ḭ̃morĩ da, te duré ḭ̃ma tinha.

12 Tawamhã te sadanharĩ za'ra:

— E 'wa hã ma tô asa'warizé hã aima ti'ru. E 'wa hã ma tô duré aima tinha, aipara na 're aimorĩ da hã oto.

13 Taha wa, ma tô duré aibâ hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Me. Te waihu'u õ di, wa hã. — Ãne te tãma nharĩ za'ra. Zezusi hã te te pese pari, ãma sapa'a õ di. Da'ahâ wa, te awa'awi ĩsiti mo. Ãne wa, Zezusihi nhisi hã te te waihu'u õ di, aibâ hã.

14 Tawamhã 'ri 'wawi wa'ra 're, ma tô aibâ hã sõpẽtẽ Zezusi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma. Te te sõpẽtẽ wamhã, ãne te aibâ ma tinha, Zezusi hã:

— Ma tô oto aséptâ, ãhãna hã. Taha wa, aiwasédé hã 're 'manharĩ mono õ di za oto, 're 'manharĩ u'âsi mono wa, marĩ ĩwasété uptabi hã aima romhâimana õ'umnhasite. — Ãne te tãma tinha.

15 Tawamhã aibâ te mo, dama ĩpire norĩ u. Ãne te tãma siwasu'u za'ra:

— Ḭ̃pese'wa hã, wa tô waihu'u. Zezusi hã ma tô ḭ̃pese.

16 Taha wa, dama ĩpire norĩ hã te oto sada tihâimana za'ra, romhuri zahârizém na te te pese wa, sabadu na.

17 Tawamhã Zezusi hã ma tô tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Ḭ̃mama hã te za te te 're da'apawaptob u'âsi. Ḭ̃zama wa za duré te 're da'apawapto. — Ãne te tãma siwasu'u za'ra.

18 Taha wa, te ãma sima roti za'ra, te te siwi wĩrĩ da, romhuri zahârizé hã ĩsimiroti za'ra zarina, te te 'madâ'â õ wa, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Timama na te te wasu'u wa, aiwa ĩwaihu'u pese zahuré na hã.

Zezusi hã, Timama zadawa para dama pire na 're ĩhâimana mono zé wasu'u

19 Tawamhã Zezusi hã te duré tãma nharĩ za'ra:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Wa hã ḭ̃si'uihâ na dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ na te 're da'apawapto waihu'u mono õ di. Ḭ̃mama zadawa para, wa tô te 're da'apawapto. Ḭ̃mama hã tiwaihu'u pese na te te 're ĩda'apawapto mono ne, wa tô te 're da'apawapto.

20 Wa hã ĩ'ra wa, te te 're ḭ̃zawi pese. Ta hã ma tô ḭ̃pisutu, dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ na te te 're ĩda'apawapto mono ne, te duré 're da'apawapto mono da. Wa hã te 're da'apese mono wa, ma tô ḭ̃'ãma 're datob'uzu za'ra. Zahadu wapsi, Ḭ̃mama te za duré ḭ̃ma tinha, tiwaihu'u pese na te te 're da'apawapto mono zarina, te 're da'apawapto mono da. Tawamhã te za duré ḭ̃'ãma 're datob'uzu za'ra, ḭ̃waihu'u pese uptabi wa.

21 'Re dadâ'â za'ra mono wa, te Ḭ̃mama hã ab're hawi te te 're da'ahâiwa'utu, apâ 're danomro u'âsi mono da. Ḭ̃zama te ḭ̃sima 're ĩ'awẽ mono norĩ ma, wa za duré te 're anharĩ, apâ 're hâiwa'utu za'ra mono wa, 're nomro u'âsi mono da, wa hã ĩ'ra wa. Tawapsi te za da te 're ḭ̃waihu'u za'ra, ḭ̃waihu'u pese uptabi na.

22-23 Ĩ̱mama hã 'râwi sipisutu õ di, ti'ai ãma dahâimanazéb zarina te te dama 're arowairébé mono da. Taha da, ma tô ti'ra wa, ĩ̱pisutu. E marĩ da. Ãma 're ĩdawata za'ra mono ne, ĩsine ĩ̱waihu'u pese wa, ĩ̱'ãma zama 're dawata za'ra mono da. Ĩ̱'ãma 're dawata za'ra mono õ wamhã, we ĩ̱zatõrĩ'wai ãma zama duré 're dawata za'ra mono õ di za, Ĩ̱mama ãma.

24-25 — Ĩ̱mreme hã da te 're wapari za'ra mono wamhã, duré we ĩ̱zatõrĩ'wa hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, te za tipẽ'ẽ na sina uwaimrami sirõmo za'ra, rowẽ na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzé hã te te sina 're waihu'u za'ra mono õ di za. Te za tipẽ'ẽ na ãma saprĩ sirõmo za'ra, dapẽ'ẽ 're, dadâ'â u'âsi 're ĩdahâimana za'ra mono zém hawi, dapẽ'ẽ 're rowẽ na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zéb u hã.

26 Ĩ̱mama hã dapẽ'ẽ 're, dadâ'â ãna rowẽ na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé nhomri'wa dama. Ĩ'ra wa, ma tô duré ĩ̱pisutu, ĩ̱zama 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé nhomri'wa na dama 're ĩ̱hâimana mono da.

27 Ta hã ma tô duré ĩ̱ma tinha, ti'ai ãma dahâimanazéb zarina, te dama 're arowairébé mono da, ĩsadawa para wa hã ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo hã 're ĩ̱hâimana mono wa.

28-29 — Ĩ̱mreme na atob'uzu za'ra wa'aba mono õ di za. Niwapsi te za 're ĩdadâ'â za'ra mono hã tahâiwa'utu za'ra ni. Ĩ̱hârâ hã da te wapari za'ra wa, te za ab're hawi tawairébé ni. Tawamhã 're ĩnomro wẽ mono norĩ hã te za apâ hâiwa'utu za'ra, rowẽ u'âsi 're hâimana u'âsi za'ra mono da oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata. 'Re ĩnomro wasété mono norĩ zama, te za duré apâ hâiwa'utu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzé hã te te sina 're waihu'u za'ra mono da.

Zezusi hã, Timama zadawa para datẽme 're ĩmorĩzém na dama ĩsiwasu'uzé

30 — Ĩ̱nhimipisutu zarina si, marĩ na te dama 're arowairébé mono õ di za. Ĩ̱mama nhimipisutu zarina si, wa za ti'ai ãma 're ĩdahâimana za'ra mono zéb zarina, te dama 're arowairébé. Ĩ̱nhimipisutu zarina, marĩ na te dama 're arowairébé mono da, te ĩ̱sima 're da'awẽ mono õ di, wa hã. We ĩ̱zatõrĩ'wa nhimipisutu zarina si, te dama 're arowairébé mono da, wa ĩ̱sima te 're da'awẽ u'âsi. Taha wa, te dama 're arowairébé mono wamhã, te dama ãma upa za'ra õ di za. Duré ropipa hã 're ĩnomro wasété mono norĩ ma, te 're apisutu mono wamhã, te tãma ãma upa za'ra õ di za.

31 — Ĩ̱siwaprosi uptabi, aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'aba õ di. Ni'wa te te ĩ̱zadawa waptob õ wamhã, ãté te za ĩ̱zadawa nhipese na ĩ̱ma 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. Taha wa, ĩ̱siwaprosi uptabi, aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'aba õ di.

32 Ĩhâiba amo hã ma tô ĩ̱zadawa wapto. Tô sena ma tô aima sina ĩ̱wasu'u za'ra wa'wa. Ãne na wa tô waihu'u.

33-37 — Â ro'ore hã te te dama rob'uiwẽ wamhã, dama rowẽ di. Tane Zuwã Batita hã ma tô simi'ẽ na te te dama 're sadawa wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tawamhã te te dama 're sadawa wasu'u mono ré, dama rowẽ di. A norĩ wa'wa hã ma tô ĩtẽme ĩda'mazatõrĩ za'ra wa'wa, te te siwi sadanharĩ za'ra da, ĩsimirowasu'u na. Tô sena ĩsimirowasu'u hã. E marĩ da, wa ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa, Zuwã Batita te te ĩ̱'ãma ĩrowasu'uzém na hã. 'Re ĩ̱zaze za'ra wa'aba mono da, te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da, wa ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa, ĩsimirowasu'u na hã ĩ̱sina. Zuwã Batita hã ma tô mreme pire na te te dama 're ĩ̱wasu'u wẽ. Mreme pire nherẽ, ti'ai ãma ĩ̱poto si, õ hã. Ti'ai ãma 're ĩ̱poto za'ra mono zô si, 're ĩ̱nhimipari mono õ di, te te dama 're ĩ̱wasu'u wẽ za'ra mono wa, da te 're ĩ̱zaze za'ra mono da. E marĩ wa. Ĩ̱mama hã te te dama 're ĩ̱wasu'u wẽ mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ta hã ma tô ĩ̱pisutu, te te 're ĩromhõsi mono zarina, te 're da'apawapto mono da, we te te ĩ̱zatõrĩ na da te dasiwi 're waihu'u za'ra mono da. A norĩ wa'wa hã niwa atõmo na 'madâ'â za'ra wa'aba õ di, Ĩ̱mama hã. Duré niwa aipo're na ĩmreme hã wapari za'ra wa'aba õ di.

38 Duré ĩmreme hã aipẽ'ẽ 're, 're hâimana za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, te te we atẽme ĩ̱zatõrĩ za'ra wa'aba nherẽ, asina 're ĩ̱'umnhasi za'ra wa'aba mono õ di.

39-40 A norĩ wa'wa hã te ãne asima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo: “Wa norĩ hã wa wa te 're sõré u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme ui'éré hã. Taha wa, wa za ãma wasina uwaimrami za'ra ni, 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã.” Ãne te asima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo. Ta hã te ĩ̱wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme ui'éré hã. 'Re sõré u'âsi za'ra wa'aba mono nherẽ, asima 're ĩ̱wẽ za'ra wa'aba mono õ di, 're ĩ̱zaze za'ra wa'aba mono da. 'Re ĩ̱zaze za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, wa aré aima pisutu za'ra wa'wa, 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã asina uwaimrami za'ra wa'aba da.

41 — Wa hã ĩ̱'ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono zô, ĩ̱sina 're ĩ̱nhimnhasi mono õ di.

42 E marĩ wa. Te ĩsina aiwaihu'u za'ra wa'aba wa, asimirosa'rata na. 'Re ĩhâimana u'âsi
mono, 're sawi pese za'ra wa'aba mono õ di.
43 Ĩzama asiwi 're ĩzawi pese za'ra wa'aba mono õ di. Ĩmama zadawa para we atẽme
ĩmorĩ za'ra wa'aba nherẽ, ãma 're ĩzaze za'ra wa'aba mono õ di. Ãté te za ni'wam norĩ
nhimirowasu'u si 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te we datẽme
're satõrĩ za'ra mono õ nherẽ, ta norĩ hã.
44 A norĩ wa'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're aiwẽsãmri za'ra wa'aba mono da,
asima 're wẽ uptabi za'ra wa'aba mono õ di. Ma tô asima 're ĩdawẽ uptabi za'ra wa'aba
mo, ti'ai ãma 're ĩdanomro mono si te te 're aiwẽsãmri za'ra wa'aba mono da. E niha te za
tawamhã, asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo. Wa hã ĩ'ra nherẽ, ãté asina 're ĩ'umnhasi
za'ra wa'aba mono õ di za.
45 E Ĩmama ma, wa za aiwasu'u za'ra wa'wa, 're ĩzaze za'ra wa'aba mono õ na. Mare
di. Mozési hã te za tãma aiwasu'u za'ra wa'wa, 're ĩzaze za'ra wa'aba mono õ na, aima
ĩ'umnhasi za'ra wa'wa hã.
46 Duréihã Mozési hã ma tô ĩwana ĩ'ãma rob'ui'éré siro dama. Tane nherẽ, ĩsimi'ui'éré hã
sena na 're saze za'ra wa'aba mono õ di. 'Re saze za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, te aré 're
ĩzaze za'ra wa'aba mo.
47 Ĩ'ãma rob'ui'éré hã sena na 're saze za'ra wa'aba mono õ wamhã, e niha te za tawamhã
ĩmreme na 're ĩzaze za'ra wa'aba mo. Ãté ĩmreme na 're ĩzaze za'ra wa'aba mono õ di za.
— Ãne Zezusi ma tô tãma rowasu'u za'ra, dama ĩpire norĩ ma.

6

Zezusi hã da'ahâ uptabi nherẽ, te te ĩda'asaihurizé wasu'u
Mateusi 14.13-21; Marcusi 6.30-44; Rucasi 9.10-17

1 Tawamhã Zezusi hã ma tô uba're na saprĩ, ĩsõ'õmo na. Darireza na danhipti'a nho'õmo
nhisi ãma, ĩsõ'u hã. Tiberizadi na ĩsõ'õmo nhisi hâiba amo hã. Wa norĩ hã wa ĩsiré saprĩ
za'ra ni, ĩsiré 're wanomro mono wa.
2 Da'ahâ na te duré ĩsarina ai'aba're ni. E marĩ wa. Tiwaihu'u pese na, marĩ dama
ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama ab'manharĩ wẽ mono wa, danho'a.
3 Tawamhã sa'a nhisi u, wa hâimo ai'aba'ré ni, Zezusihi siré. Sa'a nhisi ãma, wa oto ĩsiré
asimro ni.
4 Romhuture di oto, zudezu norĩ te, dato hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb u hã,
Pascowa na dato nhisi hã.
5 Tawamhã ĩtẽme dasi'aba'réi wamhã, ma tô da'ab'madâ, Zezusi hã. Da'ahâ uptabi na
te ĩtẽme ai'aba'ré ni. Te te da'ab'madâ'â wamhã, Piripihi ma, te tinha, ãne:
— E mame dasa hã te 're simi'wara, wa te dama ĩ'uipra za'ra da hã, aihĩni ãma dasaihuri
da hã.
6 Taré ma sadawa pibu Piripi hã, 'râwi te te sina roti sirõmo nherẽ, te te ĩda'apawaptobzéb
da hã.
7 Taha wa, te Piripi hã asa tãma tinha:
— Da'ahâ uptabi wamhã, wa aré dasa na rob'uiprazé hã ahâ uptabi nherẽ, uprosi za'ra
ni, 200 na ĩhâiba nherẽ. Tane nherẽ, te aré da'ãma ai'utõ, ĩ'u'ẽtẽ wapu hã. Syry na dasa hã
da te huri da nherẽ, aihĩni dasa hã da te huri õ di aré. — Ãne Piripi te tãma tinha.
8-9 Taha wa, wa ĩsiré 're ĩwanomro mono hã misi Zezusihi ma 'manharĩ ni. Ãdéré hã Sima
Pedruhu no hã te tãma tinha, ãne:
— 'Watébrémi te, ĩ'u'ẽtẽ wapu hã te tihâiba, arozum ne u'ẽne hã. 5 na ĩhâiba hã. Duré
pe'a hã maparanere. Tawamhã ãne aihĩni dasaihuri õ di za. — Ãne te Ãdéré hã Zezusihi
ma wasu'u.
10 Tawamhã ma tô Zezusi hã asa wama nharĩ za'ra:
— Te za dama ĩnharĩ za'ra wa'wa, ti'ai wa, dasi'ubumro da. — Ãne te wama nharĩ za'ra.
Tame du hã sa'ẽtẽ di. Taha wa, ma tô ti'ai wa asimro ni. Da'ahâ uptabi di. Aibâ si, wa te
wasiwi sa'rata wamhã, 5 miu na ĩhâiba hã.
11 Tawamhã Zezusi ma tô waibu, ĩ'u'ẽtẽ wapu hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma te tiwata,
sõpru wa. Taha pari, ma tô wama sõmri za'ra, wa te dama sõmri za'ra mono da. Pe'a zama
ma duré wama sõmri za'ra, wa te dama sõmri za'ra mono da. Tawamhã ĩ'u'ẽtẽ wapu hã
umrore nherẽ, da'ãma si'utõrĩ õ di. Pe'a zama maparane nherẽ, da'ãma si'utõrĩ õ di. Taha
wa, ma tô aihĩni dasa hã huri ni. Ma tô da te 'mahâpãrĩ, da'ãma si'utõrĩ ãna.
12 Da te 'mahâpãrĩ mono wamhã, Zezusi hã te wama 'ru za'ra, apâ wa te ubumroi mono
da, danho'rada hã taré simi'wara tõ mono da.
13 Taha wa, wa tô apâ wa te ubumro za'ra. Si'õtõ wa, wa tô wa te sé. Si'õno hã ahâ di,
danho'rata ré hã, wa te ĩ'ubumro za'ra hã ĩ'u'ẽtẽ wapu wẽ'ẽi ré hã. 12 na si'õno hã.

14 Ĩ'u'ẽtẽ wapu hã umrore nherẽ, da'ãma si'utõrĩ õ wa, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni,
waihu'u pese wa, Zezusi hã. Tawamhã te ãne dasima rowasu'u za'ra ni, dasaihuri wẽ te:
— Tô sena õ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, we datẽme ĩmorĩ zô 're
ĩdanhimipari za'ra mono. Oto wa te wasiwi saprõni aba, ãma wanhib'apito za'ra da. — Ãne
te dasima rowasu'u za'ra ni.
15 Tawamhã Zezusi hã danhimiroti hã ma tô sina waihu'u. Taha wa, te siwaprosi sa'a
nhisi u mo apâ, danhiti.

Zezusi hã â nhisi baba ĩmorĩzé wasu'u
Mateusi 14.22-33; Marcusi 6.45-52

16-17 Tawamhã mara simei wamhã, wa tô si'ra za'ra ni âi ba, uba're na wa te saprĩ za'ra
da, zara u, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u. Robra di oto. Zahadu watẽme wisi za'ra õ di,
Zezusi hã.
18 Tawamhã ma rowa'u hã wawi tiwatobro za'ra, rowa'u'u za'ẽne hã. Taha wa, âsisasi
hã sa'ẽtẽ di.
19 Wa norĩ si, wa tô wasiré sari za'ra ni uba're hã, Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ
si. Sa'a hawi wasi'aba'réi wamhã, â wa'wa u ma tô uba're hã waré tihâimana za'ra. 5 na
ti'ai pibuzém na, wa tô oto wasina wapahâ za'ra ni, niha wamhã, ãté 6 na ti'ai pibuzém
na. Tawamhã Zezusi hã wa tô wasiwi sãmri ni. Â nhisi baba te wei watẽme timorĩ za'ra,
uba're u. Romhuture di oto. Wa te wasiwi sãmri wamhã, wa tãma wapẽ'ẽwara za'ra ni.
20 Taha wa, Zezusi te wama si'mahârâ za'ra, ãne:
— Wa hã wa we atẽme ĩ̱morĩ 'wa. Ĩ̱ma aipahi za'ra wa'aba tõ.
21 Tawamhã ãne wama si'mahârâ za'ra wa, tãma wapahi za'ra ãna, wa tô sô wahârâ
za'ra ni, uba're u watẽme sébré za'ra da, wama rowẽ za'ra wa. Watẽme sébré za'ra wi, ma
tô uba're hã â zada'ré u sina ropto, wa te wasima ãma ĩrotizéb u.

Zezusihi zô ĩdanhoprézé wasu'u

22 Tawamhã da'ahâ na te waza'u asimro ni, ĩsõ'u zaihâ na bâtâ pusizém niwĩ. Taha wa,
awẽmhã te ãne dasima rowasu'u za'ra ni:
— Ahâmhâ hã uba're hã misire te nomro, âmhã. Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ si
ma tô asisi uba're wa, te te siré sari za'ra da. Zezusi hã ĩsiré sébré za'ra õ di. E momo te
bété mo. — Ãne te tasisadanharĩ za'ra ni.
23 Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tô uba're na datẽme saprĩ za'ra wawa'rãmi, zara u.
Tiberizadi hawi ma tô datẽme saprĩ za'ra, 'ri nho'õmo hawi. Wanhib'apito hã 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ãma ĩwatazéb u, ma tô ãma roptob za'ra, dasa hã da te ĩhurizéb u.
24 Tawamhã Zezusi hã sãmra õ wa, duré wa norĩ zama wasi'ubumroi õ wa, ma tô uba're
wa, asisi ni, tisa te te ĩhuri norĩ hã zara u te te ãma saprĩ za'ra da apâ. Tawamhã Zezusihi
zô danhopré da, ma tô uba're na saprĩ za'ra ni, Capana'u u.

Zezusi hã dasai uptabi na dama ĩsiwasu'uzé

25 Tawamhã Zezusi hã ma tô sãmri za'ra ni, Capana'u ãma ĩsõ'u zara niwĩ. Da te dasiwi
sãmri wamhã, ãne te sadanharĩ za'ra ni:
— Rowahutu'wa, e niwa ma tô we aiwi, ãwa.
26 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:
— E marĩ da, te we ĩ̱zô asõpré wa'aba mo. E marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã ĩ̱waihu'u
pese na te aima 'manharĩ za'ra wa'aba wa, ma tô ĩ̱waihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono we te te ĩ̱zatõrĩ na. E taha wa, te we ĩ̱zô asõpré wa'aba mo. Mare di. Taré ĩ'u'ẽne hã
'mahâpãrĩ za'ra wa'aba mono wẽ te, te we ĩ̱zô asõpré wa'aba mo.
27 Dasa hã dawi wasété su'u di. Taha wa, asa zô si 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono õ
di za. Dasa ne zô si, te za 're ĩrob'ruiwapari za'ra wa'aba mo, wẽ na 're ĩhâimana u'âsi mono
ne zô si. Ta hã rowẽ u'âsi dadâ'â ãna 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé, te wasu'u. Wa
hã ti'ai ãma dasiré ĩ̱poto wa, ma tô Ĩ̱mama hã ĩ̱pisutu, ĩsadawa para te dama 're anhomri
mono da, rowẽ u'âsi 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã.
28 Tawamhã ma tô asa tãma nharĩ za'ra ni, ãne:
— E marĩ na ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima 're da'awẽ, te te sima 're
ĩwẽ mono zéb uwaibaba, wa te tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono da. Ma'ãpé wama
waihu'u za'ra na, wa te waihu'u za'ra da.
29 Tawamhã te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra, ãne:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô we ĩ̱zatõ, da te dasina 're ĩ̱'umnhasi za'ra mono da.
Tawamhã asina 're ĩ̱'umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za tãma ãma 're ĩ'uwaimrami
za'ra wa'aba mo, te te sima 're ĩwẽ mono zéb uwaibaba, 're ĩ̱zaze za'ra wa'aba mono wa.
30-31 Taha wa, te asa tãma nharĩ za'ra ni, ãne:

— Wahi'rata norĩ hã a'ubuni wi 're nomro mono ré, ma tô te te 're huri mana na dasa nhisi hã. Ãne ma tô daza'u ãma rob'ui'éré ĩbaihâ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã: “Ma tô te te dama 're anhomri, hâiwa hawi dasazé hã.” A hã bété. E marĩ te za wanho'a duré wama ĩ'manha, dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã, wa te ãma aiwaihu'u pese za'ra wa, wa te asaze za'ra da.

32 Taha wa, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Mozési hã hâiwa hawi te te dama 're anhomri mono õ di, dasazé hã. Ĩ̱mama si hâiwa hawi dasa nhomri'wa te 're hâimana, ate wa'aba da, dasai uptabi hã.

33 Dasa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhibzari hã hâiwa hawi we ĩmorĩ te wasu'u, dadâ'â ãna 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã te te dama 're anhomri mono da. — Ãne te Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra.

34 Tawamhã te asa tãma nharĩ za'ra ni, ãne:

— Wama 're anhomri u'âsi mono, wasai uptabi hã.

35 Taha wa, te Zezusi hã oto tãma siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa hã dasai uptabi na, wa ĩ̱siwasu'u. Mra wa, dasa hã da te 're 'mahâpãrĩ za'ra mono wamhã, dama 're rowẽ za'ra mono di za. 'Rubu wa, â hã da te 're âhuri mono wamhã, dama 're rowẽ za'ra mono di za. Tane duré, Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩ̱'umnhasi za'ẽtẽ za'ra mono wamhã, dama 're rowẽ za'ra mono di za.

36 A norĩ wa'wa hã ma tô ĩ̱'madâ'â za'ra wa'wa. Tane nherẽ, asina 're ĩ̱'umnhasi za'ra wa'aba mono õ di. Ãne wa tô aima wasu'u za'ra wa'wa aré.

37 Ĩ̱mama ma tô da'apisutu, ĩ̱nhib'a'uwẽ si 're danomro mono da. Ta norĩ si te za te te 're ĩ̱zaze za'ra, te te ĩpisutu za'ra norĩ hã. Te te 're ĩ̱zaze za'ra mono nherẽ, e wa za ĩ̱siwi te 're awẽ'õ. Mare di. Te ĩsiwi 're awẽ'õ mono õ di za.

38 Wa hã hâiwa hawi wa wei mo. E marĩ da. E 'râwi ĩ̱nhimiroti si te ĩ̱sima 're 'madâ'â mono da. Mare di. 'Râwi ĩ̱nhimiroti si te ĩ̱sima 're 'madâ'â mono da, we ĩ̱morĩ õ di. We ĩ̱zatõrĩ'wa nhimiroti si te 're 'madâ'â mono da, wa wei mo.

39 E marĩ, ma tô te te sima 're wẽ, Ĩ̱mama hã. Ĩ̱zazei'wa norĩ te 're ab'madâ'â pese u'âsi mono wa, ĩ̱te u'âsi 're nomro mono da, ma tô te te sima 're wẽ, ĩ̱te da, te te ĩ̱ma 're apisutu sirõmo mono wa. Ma tô duré te te sima 're ĩ̱wẽ, ĩ̱zazei'wa norĩ na hã 're dâ'â za'ra mono wa, bâtâ na te ahâiwa'utu da, apâ 're hâimana u'âsi za'ra mono da oto, ti'a ĩsi'utõrĩzéb ãma.

40 Ĩ̱mama ma tô duré te te sima 're da'awẽ, da te dasina 're ĩ̱'umnhasi za'ra mono wa, rowẽ na 're dahâimana u'âsi za'ra mono da, hâiwa ãma. Tawamhã 're dâ'â za'ra mono wa, wa za bâtâ na hâiwa'utu za'ra, ti'a ĩsi'utõrĩzéb ãma. — Ãne te Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra.

41-42 Dasa hã hâiwa hawi we ĩmorĩ na siwasu'u wa, te ãne sima rowasu'u za'ra, dama ĩpire norĩ hã:

— Oro hâiwa hawi wei morĩ za. Õ hã Zezusi, Zuzéhé 'ra. Ĩna zama wama waihu'u pese za'ra di. — Ãne te sima rowasu'u za'ra.

43 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Tô'ã. Tane ĩ̱ma nharĩ za'ra wa'aba õ di za.

44 Dasi'uihâ na da te 're ĩ̱zazei waihu'u za'ra mono õ di za. Ĩ̱mama si te za te te 're da'apisutu we ĩ̱zatõrĩ'wa hã, da te 're ĩ̱zaze za'ra mono da. Tawapsi te za da te 're ĩ̱zaze za'ra. Tawamhã 're dadâ'â za'ra mono wa, wa za bâtâ na ab're hawi da'ahâiwa'utu ti'a ĩsi'utõrĩzéb ãma, apâ 're dahâimana u'âsi za'ra mono da oto.

45 Duréihã ma tô ãne na rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã: “Timreme te za te te dama 're awaihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.” Ãne ma tô ãma rob'ui'éré. Tawamhã Ĩ̱mama, timreme te te dama 're awaihu'u mono wamhã, da te ãma 're sazei pese za'ra mono wamhã, ĩ̱mreme na zama te za duré da te 're ĩ̱zazei pese za'ra.

46 Ĩ̱mama hã datõmo na da te 're 'madâ'â za'ra mono õ di. Ĩ̱wétési wa tô te 're 'madâ'â, ĩhawi we ĩ̱morĩ wa.

47 — Tawamhã Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩ̱'umnhasi za'ra mono wamhã, rowẽ u'âsi te za dadâ'â ãna 're dahâimana u'âsi za'ra hâiwa ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata. Tô sena, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da.

48 Wa hã dasa na, wa ĩ̱siwasu'u, rowẽ na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé nhomri'wa, 're ĩ̱morĩ wa, dama.

49 Wahi'rata norĩ hã a'ubuni wi 're nomro mono ré, ma tô mana na te te 're huri. Tane nherẽ, dâ'â ãna 're hâimana u'âsi za'ra mono õ di, ta norĩ hã. Ma tô tidâ'â za'ra.

50 Hâiwa hawi dasa na 're dasaihuri mono wamhã, rowẽ u'âsi te za dadâ'â ãna ĩ'rata 're dahâimana u'âsi za'ra, hâiwa ãma.

51 Wa hã dasa na wa tô ĩ̱siwasu'u, hâiwa hawi we ĩ̱morĩ wa. Ni'wam norĩ hã ĩ̱'ãma 're saihuri u'âsi mono wamhã, te za dâ'â ãna 're hâimana u'âsi za'ra, hâiwa ãma. Taha da, wa

za ĩ̱hâiba hã dama tisõ, dazada ĩ̱dâ'â da. — Ãne Zezusi te tãma siwasu'u za'ra, dama ĩpire norĩ ma.

52 Taha wa, te sima rowasu'u za'ra:

— E niha te za õ hã tihâiba hã wama sõmri za'ra, ãma 're wasaihuri u'âsi mono da.

53 Tawamhã Zezusi te duré asa tãma nharĩ za'ra:

— Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo. Ĩ̱hâiba na 're asaihuri aba mono õ wamhã, duré ĩ̱wapru, 're âhuri aba mono õ wamhã, rowẽ u'âsi ĩ̱'ãma 're anomro aba mono õ di za.

54 Ĩ̱'ãma 're dasaihuri mono wamhã, duré ĩ̱wapru, da te 're âhuri mono wamhã, rowẽ u'âsi te za ĩ̱'ãma 're danomro. Tawamhã 're dadâ'â za'ra mono wa, wa za bâtâ na ab're hawi da'ahâiwa'utu ti'a ĩsi'utõrĩzéb ãma, apâ 're dahâimana u'âsi za'ra mono da.

55 Ĩ̱hâiba hã dasai uptabi. Duré ĩ̱wapru hã, â uptabi.

56 Ĩ̱hâiba na 're dasaihuri mono wamhã, duré ĩ̱wapru, da te 're âhuri mono wamhã, te za ĩ̱siré 're dahâimana u'âsi za'ra. Wa hã wa za duré ĩsiré 're ĩ̱morĩ u'âsi za'ra.

57 Ĩ̱mama hã ma tô we ĩ̱zatõ, 're ĩmorĩ u'â hã. Ta hã 're hâimana u'âsi mono wa, wa za duré wa hã 're ĩ̱hâimana u'âsi. Taha wa, ĩ̱'ãma 're dasaihuri mono wamhã, te za ĩ̱sine 're dahâimana u'âsi za'ra hâiwa ãma, 're dadâ'â za'ra mono ãna.

58 Wa hã dasa na, wa tô ĩ̱siwasu'u, Ĩ̱mama, hâiwa hawi te te we dama ĩ̱nhomri na. Wahi'rata norĩ hã ma tô duréihã hâiwa hawim na tisa hã te te 're huri. Tane nherẽ, dâ'â ãna 're hâimana u'âsi za'ra mono õ di. Ma tô tidâ'â za'ra. Ĩ̱'ãma 're dasaihuri mono wapsi, dadâ'â ãna te za 're dahâimana u'âsi za'ra, hâiwa ãma.

59 Ãne Zezusi ma tô tãma siwaihu'u za'ra, zudezu norĩ te, rowahutuzéb ãma, Capana'u ãma.

Zezusi hã tisiré norĩ te te sina ĩsadanharĩ za'ra zé wasu'u, za te te ĩrẽme za'ra zéb zô

60 Tawamhã Zezusihi nhimirowasu'u hã ma tô dame wapari za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã. Te te wapari za'ra wamhã, ãne te ahâ na sima rowasu'u za'ra:

— Ĩsimirowasu'u hã wama pire di, wa te ãma ĩsaze za'ra zéb da hã.

61 Ta norĩ hã sima si te te rowasu'u za'ra nherẽ, ma tô ĩmreme hã sina waihu'u za'ra, Zezusi hã. Taha wa, te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E ĩ̱mreme hã asiwi wẽ'õ za'ra wa'aba wa, te za ĩ̱rẽme za'ra wa'wa.

62 Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩ̱podo hã, apâ hâiwa u ĩ̱morĩ ré, ĩ̱'madâ'â za'ra wa'aba wamhã, e niha te za tawamhã asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa.

63 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani si te za te te dama 're anhomri, dadâ'â ãna 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã. Dasi'uihâ na da te dasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Marĩ na te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za Ĩ̱pẽ'ẽzani hã te te dama 're anhomri, 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã.

64-65 Ãne, wa aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Tane nherẽ, ãne aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'aba nherẽ, aihĩni ĩ̱mreme na ĩ̱zaze za'ra wa'aba õ di za, ãté. Dasi'uihâ na da te 're ĩ̱zazei waihu'u za'ra mono õ di za. Ĩ̱mama si te te dama 're anharĩ mono wapsi, te za ĩ̱mreme na da te 're ĩ̱zaze za'ra. Ãne wa tô aima rowasu'u za'ra wa'wa aré. — Ãne Zezusi ma tô tãma rowasu'u za'ra. E marĩ wa. Da'ahâ na ĩsiré 're danomro mono nherẽ, aihĩni te te sazei uptabi za'ra õ wa. Ta norĩ hã tô senai õ na, ma tô Zezusi hã sina waihu'u za'ra. Duré te te dama ĩhâiba nhomri da hã ma tô sina waihu'u siro, Zezusi hã.

Taha wa, ma tô aré dama rowasu'u:

— Dasi'uihâ na da te 're ĩ̱zaze za'ra mono õ di za. Ĩ̱mama si te te dama 're anharĩ mono wapsi, te za da te 're ĩ̱zaze za'ra. — Ãne ma tô dama rowasu'u aré, da te waihu'u za'ra da.

66 Tawamhã da'ahâ na oto ĩsiré 're danomro mono õ di, ĩsazei'wa norĩ hã. Ĩmreme te te wapari ze za'ra õ wa, ma tô oto rẽme za'ra ni.

67 Taha wa, te Zezusi hã wazadanharĩ za'ra:

— E a norĩ wa'aba zama te za ĩ̱rẽme za'ra wa'wa. — Ãne te wazadanharĩ za'ra, 12 na wahâiba norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã.

68 Tawamhã Sima Pedruhu si te asa tãma tinha:

— Mare di. Wa te airẽme za'ra õ di za. Wa te airẽme za'ra wamhã, e 'wa tẽme, wa za 're wanomro, rowasu'uwẽ hã wa te 're ĩwapari za'ra mono da hã. Aimreme si wama pire za'ra di. Aimreme na si da te 're asaze za'ra mono wamhã, rowẽ u'âsi te za ai'ãma 're danomro. Te za duré hâiwa ãma 're dadâ'â za'ra mono ãna 're dahâimana u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata.

69 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô we asatõ. Wa norĩ hã wa tô asaze za'ra ni. A hã 're aimorĩ wẽ uptabi di. Ãne na wa tô aiwaihu'u za'ra ni. — Ãne te Zezusihi ma tinha.

70 Tawamhã Zezusi asa te wama nharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã 12 na aihâiba za'ra wa'wa hã wa tô aipisutu za'ra wa'wa, ĩ̱siré 're anomro aba mono da, dama 're ĩ̱zadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tane nherẽ, misire Wa'uburé nhib'a'uwẽ te 're mo, asiré wa'aba. — Ãne ma tô wama waihu'u za'ra.

71 Wa'uburé nhib'a'uwẽ hã te te wama wasu'u za'ra wamhã, Zudasi te wasu'u, Sima Icarizotihi 'ra hã. Ta hã 12 na Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ siré 're morĩ nherẽ, te za niwapsi dama hâiba nho, Zezusi hã.

7

Zezusi hã ĩsisãnawã norĩ, Zudeza u te te siwi ĩsatõrĩzé wasu'u

1 Tawamhã Zezusi hã te datẽme 're mo, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma si. Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma oto datẽme 're morĩ õ di. E marĩ wa. Te te siwi wĩrĩ da, te te sima ãma roti za'ra wa, dama ĩpire norĩ hã. Taha wa, te oto ĩsiti 're timorĩ za'ra datẽme si, Darireza ãma si.

2 Romhuture di oto bâdâ hã dasi'rã'õtõzéb u hã, ãma ĩdasipo're pu'u za'ra da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩdanhimroi wẽ mono zém na a'ubuni wi, darop téb u.

3 Tawamhã ĩno norĩ hã te apâ siwi satõ Zezusi hã, Zudeza u morĩ da. Ãne te tãma nharĩ za'ra:

— Apâ te za oto aimo, Zudeza u asazei'wa norĩ u, marĩ ĩwẽ hã dama ab'manharĩ ré, te te ãma ai'madâ'â za'ra da, asazei'wa norĩ hã.

4 Ni'wam norĩ hã te te sima 're dawẽ za'ra mono wamhã, dama marĩ 'manharĩ wẽ na da te 're waihu'u za'ra mono da, pi'uriwi ĩwẽ hã te te dama 're 'manharĩ za'ra mono õ di za. Sõ'awi te za te te dama 're ab'manharĩ. Taha wa, ma'ãpé sõ'awi dama 're ab'manharĩ u'âsi mono za, da te ãma 're aiwaihu'u za'ra mono da. — Ãne ma tô ĩno norĩ hã tãma waihu'u za'ra, Zezusihi ma.

5 Ta norĩ hã tidub'rada hã zahadu te te saze za'ra õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, we te te ĩsatõrĩ na Danho'reptui'wa da.

6 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Zahadu bâdâ hã ĩwa waptã'ã õ di, ãma ĩ̱morĩzéb da hã. Niwam na ãma ai'aba'réi wa'aba wamhã, aima rowẽ za'ra wa'aba di za.

7 Da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono õ di za. Ĩ̱wétési te da te dasiwi 're ĩ̱'ruiwapari. E marĩ wa. Da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã te dama 're awaihu'u mono wa.

8 A norĩ wa'aba si te za ai'aba'réi wa'wa, dasi'rã'õtõzéb u hã. Ãhãna ĩ̱morĩ õ di za. Zahadu bâdâ hã ĩwa waptã'ã õ di, ãma ĩ̱morĩzéb da hã. — Ãne Zezusi te tãma nharĩ za'ra.

9 Taha wa, te a'â nhamra Darireza ãma, Zezusi hã.

Zezusi hã dasi'rã'õtõzéb ãma ĩsãmrazé wasu'u

10 Tawamhã ĩno norĩ hã datozéb u si'aba'ré za'u si, te oto Zezusi hã mo pi'uriwi.

11 Dasi'rã'õtõ wamhã, te sô rob'madâ'â za'ra, dama ĩpire norĩ hã. Te nasi sô anharĩ za'ra:

— E mahãta Zezusi hã. — Ãne te nasi sô anharĩ za'ra.

12 Dasi'rã'õtõzéb u ĩdasito mono norĩ hã te duré dasima rowasu'u za'ra ni. Misire damreme õ di ãma. Ni'wam norĩ hã te ãne dama rowasu'u za'ra:

— Õ hã te 're timorĩ wẽ, Zezusi hã.

Ni'wam norĩ hã te duré dama rowasu'u za'ra:

— Mare di. Sadawa nhipese na te õ hã te te dama 're rowasu'u. — Ãne te dama rowasu'u za'ra. Tawamhã ĩwasu'u na ãma dasisaze za'ra õ di.

13 Pi'uriwi te ãne dasima wasu'u za'ra ni, Zezusi hã. Sõ'awi da te dasima rowasu'u za'ra õ di, dama ĩpire norĩ pipa te.

14 Tawamhã dasi'rã'õtõ ré, ma tô Zezusi hã wi, 'ri za'ẽtẽ u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. 'Ri 'wawi wa'ra 're, te dama rowahutu.

15 Tawamhã dama ĩpire norĩ hã ĩmreme te te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma titob'uzu za'ra. Ãne te sima rowasu'u za'ra:

— Õ hã watẽme 're zasi mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti, wa te tãma 're waihu'u za'ra mono da. E niha ma tô waihu'u pese, te te dama 're ĩrowasu'u mono zéb da hã. — Ãne te sima rowasu'u za'ra.

16 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Ĩ̱si'uihâ na te dama 're rowasu'u mono õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô we ĩ̱zatõ, te dama 're rowasu'u mono da. Taha zadawa para, wa tô te dama 're rowasu'u.

17 E niha te za da te 're ĩ̱waihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na si te dama 're ĩrowasu'u mono na hã, niha wamhã, ĩ̱si'uihâ na ĩ̱nhimiroti na si te dama 're ĩrowasu'u mono õ na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti si, da te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, te za da te ãma 're ĩ̱waihu'u za'ra.

18 Dasi'uihâ na danhimirosa'rata na da te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, te za
sô 're simnhasi za'ra, mreme wẽ wa, ãma 're dawata za'ra mono zô. Datẽme dazatõrĩ'wai
ãma si 're dawata za'ra mono da, da te dasima 're wẽ za'ra mono wamhã, tô sena na si
danhimirowasu'u hã. Dazadawa nhipese õ di.
19 Duréihã Mozési hã ma tô aima sõmri za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti
hã, aihi'rata norĩ wa'aba ma hã. Tane nherẽ, ĩsimiroti hã 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba
mono õ di. E marĩ wa, te bété asima ĩwẽ za'ra wa'wa, asiwi ĩ̱wĩrĩ aba da. — Ãne te Zezusi
hã tãma nharĩ za'ra.
20 Tawamhã ãne hã da te wapari za'ra wamhã, te asa tãma nharĩ za'ra ni:
— E 'wam norĩ hã ma tô bété sima aiwẽ za'ra, te te siwi aiwĩrĩ da. Wa'uburé te te aima
nharĩ wa, te asimiza'rese ãna wama ĩnharĩ za'ra. — Ãne te Zezusihi ma nharĩ za'ra ni.
21-23 Tawamhã te Zezusi hã asa dama tinha:
— Misi dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã wẽ nherẽ, te dama 'manharĩ 'ru te, ma tô ĩ̱'ãma
atob'uzu za'ra wa'wa. Duréihã Mozési hã ma tô dama pisutu danhihâiwata nhihârizé hã,
ĩwana wahi'rata norĩ hã te te dama ĩpisutuzéb zarina. Taha wa, bâdâ te te ĩpisutuzém na te
za aibâ 'rare hã 're ĩsihâiwata nhihâri za'ra wa'aba mo, sabadu na. Ãne na te za tãma ãma
're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo, Mozési te te dama ĩpisutuzé hã. Tawamhã e marĩ da, ma
bété ĩ̱zada asahi za'ra wa'wa, romhuri zahârizém na aibâ te pese wa, sabadu na.
24 Ma'ãpé atõmo na dahâiba mana wawi, asiwi 're ĩda'madâ'â za'ra wa'aba mono zéb
zarina si, asiwi 're dawẽ'õ za'ra wa'aba mono tõ, ĩ'uwaibaba si 're dawaihu'u za'ra wa'aba
mono da. — Ãne Zezusi te dama tinha.

Zezusi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na rowasu'u

25 Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tô Zezusihi mreme hã wapari za'ra, Zeruzarẽ ãma 're
ĩsi'ubumroi mono norĩ hã. Taha wa, te ãne ãma sima rowasu'u za'ra:
— Ni'wai ãma te sima roti za'ra, te te siwi wĩrĩ da, wama ĩpire norĩ hã. Ãté õ hã da te
dasiwi ĩwĩrĩ da hã.
26 Ni'ã. Sõ'awi te te dama 're rowasu'u mono nherẽ, da te tãma nharĩ za'ra õ di, rowahutu
na te te sazâri da. E Danho'reptui'wa na ma tô siwi waihu'u za'ra, wama ĩpire norĩ hã.
27 Danho'reptui'wa wei morĩ wamhã, ĩsa'ru hã dama waihu'u za'ra õ di za. Õhõ za'ru
hã wama waihu'u pese za'ra di. — Ãne te dasima rowasu'u za'ra ni.
28 Tawamhã ma tô sina damreme waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, 'ri za'ẽtẽ 'wawi wa'ra
're, zahadu te te dama rowahutu ré, te ãne da'mahâ, mreme 'rãihâ na:
— Oro asiwi ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba za. Oro ĩ̱za'ru hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba
za duré. Tô sena ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba õ di. Ĩ̱za'ru uptabi hã waihu'u za'ra wa'aba õ di
duré. Ĩ̱si'uihâ na we ĩ̱morĩ õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, wa wei mo. Tô
sena ĩsimiroti hã we ĩ̱zatõrĩ'wa nhimiroti hã. Tane nherẽ, ta hã asiwi waihu'u za'ra wa'aba
õ di.
29 Wa hã ĩ̱ma waihu'u pese di we ĩ̱zatõrĩ'wa hã, ĩhawi we ĩ̱morĩ wa. — Ãne te Zezusi hã
dama siwasu'u.
30 Tawamhã ma tô duré sima ãma roti za'ra, te te siwi âri da, dama ĩpire norĩ hã. Tane
nherẽ, te te siwi âri õ di. E marĩ wa. Zahadu bâdâ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ãma
ĩpisutuzé hã, ĩwa waptã'ã õ wa.
31 Tawamhã ta norĩ hã sada hâimana za'ra nherẽ, ma tô da'ahâ na saze za'ra ni, Zezusi
hã. Taha wa, te ãne dasima rowasu'u za'ra ni:
— Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã oto wei morĩ wamhã, e
te za te te dama 're ab'manharĩ, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã, Zezusi te te dama 're
ĩ'ab'manharĩ mono nhipai u hã. — Ãne te dasima rowasu'u za'ra ni.

Parisezu norĩ hã, Zezusihi zô te te ĩdazatõrĩ za'ra zé wasu'u

32 Tawamhã parisezu norĩ hã ma tô Zezusihi ãma dawapari za'ra. Taha wa, ma tô sô
da'mazatõrĩ za'ra, Zezusi hã te te siwi âri da, 'ri 'madâ'â'wa norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhorõwa 'madâ'â'wa norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ
me, ma tô sô satõrĩ za'ra, sasedoti ĩpire norĩ me.
33 Tawamhã ĩtẽme sihutu wamhã, Zezusi te tãma nharĩ za'ra:
— Syry na wa za oto ai'rata ĩ̱nhamra 'wa. Taha pari, wa za apâ mo, we ĩ̱zatõrĩ'wai u.
34 Ĩ̱zô rob'madâ'â za'ra wa'aba nherẽ, asiwi ĩ̱sãmri za'ra wa'aba õ di za. Nimomo wa za
mo. Nimomo ĩ̱morĩ wamhã, ãma ĩ̱tẽme 're anomro waihu'u aba mono õ di za. — Ãne te
tãma siwasu'u za'ra.
35 Taha wa, te sima rowasu'u za'ra, dama ĩpire norĩ hã:

— E momo te za bété mo, wa te wasiwi sãmri za'ra tõ da hã. E darob amoi u te za mo, wasiré zudezu norĩ u deredu norĩ 'rata, 're ĩsi'ubumroi mono norĩ u. E tamomo te za oto mo, deredu norĩ rob ãma te te 're rowahutu mono da.
36 Ma tô wama rowasu'u za'ra, wa te sô rob'madâ'â za'ra nherẽ, za wa te wasiwi ĩsãmri õ na hã. Ma tô duré wama rowasu'u za'ra, nimomo morĩ wamhã, za ĩtẽme ĩwasihutu waihu'u õ na hã. Wa te wasiwi waihu'u za'ra õ di, te te wama ĩnharĩ za'ra zé hã. — Ãne te sima rowasu'u za'ra.

Zezusi hã â u'âsi na dama ĩsiwasu'uzé wasu'u

37 Tawamhã ĩrẽme ma dasi'rã'õtõ mono wa, ma tô Zezusi hã hâiwi za, te te dama rowahutu da, datozém na bâdâ ĩpire uptabi na. Ãne te dama tinha:
— 'Rubu wamhã, ma'ãpé we ĩ̱tẽme 're anomro aba mono za, â u'â hã te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono wa, 're âhuri aba mono da.
38 Duréihã ma tô ãne â u'âsi na rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã: "Â u'â hã 're sidototo u'âsi mono wamhã, dama rowẽzé hã te za dama 're hâimana u'âsi, ĩsipti hã. Tane Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩ̱'umnhasi za'ra mono wamhã, taha zarina te za rowẽ nhomri'wa hã dama 're hâimana za'ra." Ãne ma tô ãma rob'ui'éré, ĩbaihâ na hã. — Ãne te Zezusi hã dama rowasu'u.
39 Â u'â te te dama wasu'u wamhã, Tipẽ'ẽzani te wasu'u, Zezusi hã. Niwapsi te za te te tãma 're anhomri, tizazei'wa norĩ ma. Dâ'â wa, hâiwa'utu parip si, te za Tipẽ'ẽzani hã te te tãma 're anhomri.

Zezusihi ãma ĩdasisadanharĩ za'ra zé wasu'u

40 Tawamhã Zezusihi mreme, da te wapari za'ra wamhã, te dasima rowasu'u za'ra ni:
— Tô sena õ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa zô, 're ĩdanhimipari za'ra mono.
41 Ni'wam norĩ hã te duré dama rowasu'u za'ra:
— Õ hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu.
Ni'wam norĩ hã te duré dama rowasu'u za'ra:
— Oro õ hã Darireza hawi wei morĩ za. Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã Darireza hawi wei morĩ õ di za.
42 Danho'reptui'wa da hã apito Dawihi nhihudu te za, u, 're mo. Berẽ ãma te za, u, podo, tihi'rata za'ru ãma, Dawihi za'ru ãma. Ãne duréihã ma tô ãma rob'ui'éré siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã. — Ãne te dasima rowasu'u za'ra ni.
43 Taha wa, ĩwasu'u na dasisaze za'ra õ di.
44 Ni'wam norĩ si te sima wẽ za'ra, te te siwi âri da. Tane nherẽ, te te siwi âri õ di.

Dama ĩpire norĩ hã, Zezusi, Danho'reptui'wa na te te dame 're ĩsaze za'ra mono õ zé wasu'u

45 Tawamhã Zezusihi zô ĩsihutu norĩ hã te apâ ai'aba'ré, sasedoti ĩpire norĩ u, parisezu norĩ u zama. Ubana ĩtẽme sihutu wamhã, te sadanharĩ za'ra, ãne:
— E marĩ da, we asiwi saprõni aba õ di, watẽme.
46 Tawamhã te asa tãma nharĩ za'ra:
— Ni'wa te te ãma wabzu õ di, ĩsimiroti wẽ na hã. Taha wa, wa te wasiwi âri õ di, wa te wei wasiwi saprõni da, atẽme za'ra wa'aba.
47 Taha wa, te parisezu norĩ hã asa tãma nharĩ za'ra, ãne:
— E niha a norĩ wa'aba zama ma tô ĩmreme hã dame ĩsaze za'ra wa'wa, tô sena te te dama 're rowasu'u mono newa.
48 E Danho'reptui'wa na ma tô 'mazaze dama ĩpire hã, duré parisezu hã. Mare di. Ni'wa te te ãma sazei õ di.
49 Õ norĩ hã ma tô saze za'ra, tãma waihu'u pese za'ra õ wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ĩrob'ui'érézé hã. Taha wa, te za õ norĩ hã te te siwi 're wẽ'õ pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. — Ãne te parisezu norĩ hã 'ri za'ẽtẽ 'madâ'â'wa norĩ ma nharĩ za'ra.
50-51 Tawamhã parisezu norĩ siré hã ma tô oto rowasu'u, Nicodemosi hã, Zezusihi u aré ĩmorĩ hã barana. Ãne te tãma rowasu'u za'ra, tisiré parisezu norĩ ma:
— E marĩ te te ĩ'manharĩ zô, wa te wasiwi waihu'u ãna, wa za wasiwi wẽ'õ za'ra ni. E ãne wahi'rada Mozési ma tô dama roti, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina. Mare di. Ãne te te dama roti õ di. — Ãne Nicodemosi te tãma rowasu'u za'ra, tisiré parisezu norĩ ma.
52 Taha wa, te duré asa tãma nharĩ za'ra:
— E a zama Darireza hawi we aimorĩ wa, te ãne wama ĩwaihu'u za'ra. Darireza hawi te te 're da'azatõrĩ mono õ di, te te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono da hã, 'Re ĩhâimana

u'âsi mono hã. Ĩmreme ui'éré hã robaba di, ãma. Ma'ãpé sõré na za, ãma ĩrob'ui'éré õ na waihu'u da. — Ãne te tãma nharĩ za'ra, Nicodemosihi ma.
53 Taha pari, tinhorõwa u te te ropé da, ma oto wairé.

8

Pi'õ hã aibâ aimawi ré nomro wa, Zezusihi u da te dasiwi ĩsaprõnizé wasu'u

1 Tawamhã Zezusihi me, wa ai'aba'ré ni, ẽtẽ 'rãihâ u, Oriwera u.
2 Awẽmhã mararé, wa apâ ai'aba'ré ni 'ri za'ẽtẽ u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. Wasihutu wamhã, 'ri 'wawi wa'ra u, wa asisi ni. Tamomo da'ahâ na ma tô Zezusihi u ubumro ni. Tawamhã ma tô nhamra, te te dama rowahutu da, Zezusi hã.
3 Te te dama rowahutu ré, ma tô we ĩtẽme aihutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ hã, parisezu norĩ me. Pi'õ hã te we ĩtẽme siwi saprõ. Mro ré nherẽ, aibâ aimawi ré nomro ré, da te 'madâ'â wa, te we ĩtẽme siwi saprõni za'ra, niha ĩsimiroti hã te te ãma waihu'u za'ra da. Tawamhã dawa'wa u ma tô siwi 'mazé pi'õ hã, Zezusihi nho're sab da.
4 Tawamhã Zezusi te siwi 'mahâ, ãne:
— Rowahutu'wa, ã hã pi'õ hã mro ré nherẽ, aibâ aimawi ré nomro ré, ma tô dasiwi 'madâ'â ni. Taha wa, wa we atẽme wasiwi saprõni ni, asimiroti hã wa te ãma waihu'u za'ra da.
5 Damro ré nherẽ, aibâ aimawi ré 're danhimi'wara mono wa, ẽtẽ na da te dasiwi 're simroi mono da, ma tô te te dama 're a'ru, wahi'rada Mozési hã. A hã bété, e niha asimiroti hã pi'õi ãma hã. — Ãne te siwi ãma sadanha.
6 Mozésihi nhimiroti zarina te te dama 'rui õ wa, te te siwi wẽ'õ za'ra da, ma tô ãne siwi ãma sadanha. Tane nherẽ, Zezusi hã asa te te ãma sada'âbâ za'ra õ di. Ti'a zô ma tô aiwẽ'ẽ, tinhiptõmo na te te ui'éré da.
7 Ĩmreme zô, te te nasi 'mahârâ za'ra wamhã, ma tô apâ wahudu. Ãne te tãma nharĩ za'ra:
— Ni'wa hã wasété ãna 're morĩ wamhã, te za simrimi 'rata, ẽtẽ na.
8 Tawamhã ma tô duré aiwẽ'ẽ, ti'a zô te te ui'éré da.
9 Tawamhã ĩmreme te te wapari za'ra wamhã, dawana ĩhâiba prédub 'rata, uimrehẽne ma tô watobro. Ĩsa'u si te nasi wairé, misi si siwi ĩsaprõni'wa hã ĩmreme te te sina wapari za'ra wa, sisép te. Zezusi hã siwaprosi te oto za. Pi'õ si te dawa'wa za, Zezusihi nho're.
10 Tawamhã Zezusi hã ma tô apâ wahudu. Pi'õ siwaprosi sa wa, te oto sadanha:
— E mahãta aiwasu'u'wa norĩ hã. E 'mazab õ di, te te dama ai'ru za'ra da, da te dasiwi aiwĩrĩ da, aiwasédé hã te te ai'ãma ĩsa'ra za'ra norĩ hã.
11 Taha wa, te pi'õ hã asa tãma tinha:
— Maze di. Ni'wa hã sab õ di, te te dama ĩ̱'ru da, da te dasiwi ĩ̱wĩrĩ da.
Taha wa, Zezusi te duré asa tãma tinha:
— Tane tô. Wa hã te duré dama ai'rui õ di za, da te dasiwi aiwĩrĩ da. Mo oto aimorĩ. Aiwasédé hã 'manharĩ na sahu õ di za. — Ãne te pi'õi ma tinha.

Zezusi hã dama rob'uiwẽ'wa na dama ĩsiwasu'uzé wasu'u

12 Tawamhã Zezusi te duré dama tinha, ãne:
— Wa hã dama rob'uiwẽ'wa na wa ĩ̱siwasu'u. Ĩ̱nhimiroti zarina 're danomro mono wamhã, dawasété na 're danomro mono õ di za, robra na. Rowa'a na si te za ĩ̱'ãma 're danomro u'âsi, rowẽ na si.
13 Tawamhã parisezu norĩ hã te asa tãma nharĩ za'ra:
— Asiwaprosi wama asiwasu'u wamhã, tô sena wama asiwasu'u õ di.
14 Taha wa, te Zezusi hã asa duré tãma nharĩ za'ra:
— Tane nherẽ, ĩ̱siwaprosi aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'aba nherẽ, tô sena, wa aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa. Nima hawi we ĩ̱morĩzé hã waihu'u za'ra wa'aba õ di. Ĩ̱wétési, wa tô ĩ̱sina waihu'u. Nimomo ĩ̱morĩzé hã duré waihu'u za'ra wa'aba õ di. Ĩ̱wétési wa tô ĩ̱sina waihu'u siro. Taha wa, tô sena te ĩ̱sina waihu'u pese wa, te za ĩ̱mreme na 're ĩ̱zaze za'ra wa'aba mo.
15 Danhimirosa'rata zarina si, te 're ĩdawaihu'u za'ra wa'aba mo, dawẽ na dawasété na zama. Tanei õ di, wa hã.
16 Tô sena, wa za te 're da'awaihu'u, dawẽ na dawasété na zama. Ĩ̱siwaprosi te 're da'awaihu'u mono õ di za. We ĩ̱zatõrĩ'wai me, wa za wa te 're da'awaihu'u, dawẽ na dawasété na zama.

17 Duréihã ma tô Mozési hã ãne na te te dama 're roti, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa
para: “Ni'wa hã siwaprosi te te 're da'awasu'u mono wamhã, 're saze za'ra wa'aba mono
õ di za, ĩsimirowasu'u na. Siwaprosi wamhã, mreme wapure di. Maparane wapsi, 're ĩne
wẽ hã ãma 're sisaze zahuré mono wamhã, te za ĩsimirowasu'u zahuré na 're ĩsaze za'ra
wa'aba mo. Sahuré wamhã, mreme pire zahuré di.” Ãne Mozésihi nhimiroti na rob'ui'éré
hã.
18 Wa hã wa ĩ̱siwasu'u. We ĩ̱zatõrĩ'wa hã te duré ĩ̱wasu'u, Ĩ̱mama hã. Taha wa, ĩ̱siwaprosi
ĩ̱siwasu'u õ wa, te za wamreme hã tô sena na 're ĩsaze za'ra wa'aba mo.
19 Tawamhã parisezu norĩ hã te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:
— E mahãta tawamhã, aimama.
Taha wa, ma tô duré Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:
— Ĩ̱mama te aima wasu'u za'ra wa'aba nherẽ, asiwi ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba õ di. Ĩ̱mama
zama, asiwi waihu'u za'ra wa'aba õ di. Tô sena ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba 'wa'âhã, Ĩ̱mama
zama te aré ĩwaihu'u za'ra wa'wa.
20 Ãne te tãma rowasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb
ãma, 'ri 'wawi wa'ra 're, te te dama rowahutu ré. Rob'uiprazé, da te 're ĩséme mono zéb
'rata sab ré, te ãne tãma rowasu'u za'ra. Taha wa, te te siwi âri ze za'ra nherẽ, te te siwi
âri õ di, dama ĩpire norĩ hã. E marĩ wa. Zahadu bâdâ hã ĩwa waptã'ã õ wa, te te sima ãma
ĩrotizé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

“E 'wa hã a hã,” Ãne Zezusi da te dasiwi ĩsadanharĩ za'ra zé wasu'u

21 Tawamhã Zezusi hã te duré tãma nharĩ za'ra, parisezu norĩ ma:
— Aihawi wa za ĩ̱morĩ za'ra wa'wa. Tawamhã aiwasété ré, te za 're atâ'â za'ra wa'aba
mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aiwasédé hã te te aima 're pari za'ra wa'aba mono ãna.
Aiwasété ré, 're atâ'â za'ra wa'aba mono wamhã, nimomo ĩ̱morĩ wamhã, ĩ̱zarina ãma 're
anomro waihu'u aba mono õ di za. — Ãne te Zezusi tãma rowasu'u za'ra.
22 Taha wa, ma tô ãne sima rowasu'u za'ra:
— Õ hã ma tô wama nharĩ za'ra, nimomo morĩ wamhã, ĩsarina 're wanomro waihu'u
mono õ di za. E 'râwi siwĩrĩ da bâ, te ãne wama nharĩ za'ra. — Ãne te sima rowasu'u za'ra.
23 Tawamhã ma tô Zezusi hã duré tãma nharĩ za'ra:
— A norĩ wa'wa hã ti'ai ãma si te 're anomro aba mo. Wa hã hâiwa hawi, wa wei mo. A
norĩ wa'wa hã ti'ai ãma a'uwẽ te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tanei õ di, wa hã.
24 A norĩ wa'wa hã aiwasété ré, te za 're atâ'â za'ra wa'aba mo. Ãne wa tô aima rowasu'u
za'ra wa'wa aré. Tawamhã wa hã aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, 're ĩ̱hâimana
mono na 're ĩ̱zaze za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za tô aiwasété ré 're atâ'â za'ra wa'aba
mo. — Ãne Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra.
25 Tawamhã ma tô siwi sadanha:
— E 'wa hã bété, a hã.
Tawamhã ma duré ãma sada'âbâ za'ra asa:
— Rowahutu na te dama ãma 're ĩsãna'rata mono hawi, wa tô aima 're ĩ̱siwasu'u za'ra
wa'wa, 're ĩ̱hâimana mono zém na hã.
26 Zahadu uburé marĩ hã te aima waihu'u za'ra wa'aba õ di, 're anomro wasété aba
mono zém na hã. We ĩ̱zatõrĩ'wa hã tô sena ma tô te te ĩ̱ma 're da'awaihu'u. Taha wa, duré
wa hã te te ĩ̱ma 're ĩda'awaihu'u mono zéb zarina si, wa za te dama 're awaihu'u, ĩsine. —
Ãne ma tô Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra.
27 We tizatõrĩ'wa hã te te tãma wasu'u za'ra wamhã, Timama te wasu'u, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã. Sõ'awi te te tãma rowasu'u za'ra õ wamhã, ĩmreme tãma pibu prã za'ra di,
dama ĩpire norĩ ma.
28 Taha wa, te Zezusi hã duré tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Wa hã dasiré ĩpodo hã niwapsi te za asiwi ĩ̱zasõmri za'ra wa'wa, hâiwi ĩ̱za'o da.
Tawapsi te za ĩ̱waihu'u za'ra wa'wa, aima 're ĩ̱siwasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina,
're ĩ̱hâimana mono zém na hã. Te za duré ĩ̱waihu'u za'ra wa'wa, ĩ̱si'uihâ na te dama 're
ĩrowasu'u mono õ na hã, Ĩ̱mama te te ĩ̱ma ĩwaihu'uzéb zarina si, te dama 're ĩrowasu'u mono
na hã.
29 We ĩ̱zatõrĩ'wa hã te te ĩ̱ma 're ĩroti mono zéb zarina si, wa tô te tãma ãma 're uwaimrami
u'âsi. Taha wa, ĩ̱'rata te 're sãmra u'âsi. Te te 're ĩ̱rẽme mono õ di. — Ãne Zezusi ma tô
tãma siwasu'u za'ra.
30 Tawamhã ĩmreme hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô da'ahâ na Danho'reptui'wa na
saze za'ra ni.

Ĩsazei uptabi 'wa, za 're ĩdanomro mono zé wasu'u

31 Tawamhã Zezusi te tãma nharĩ za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma hã:

— Ĩ̱mreme 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono wamhã, ĩ̱zazei uptabi 'wa, te za 're anomro aba mo.
32 Tawamhã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Ta hã tô sena uptabi. Taha zarina te za asõ'reptuzé hã asina 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, wada'uri ãna si'uihâ na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ne, rowẽ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto. — Ãne Zezusi te tãma rowasu'u za'ra.
33 Tawamhã te duré asa tãma nharĩ za'ra, Zezusihi ma:

— Wa norĩ hã Abra'ãhã nhihudu, wa 're wanomro. Niwa dama romhuri'wa da, danhimi'uipra na 're wahâimana za'ra mono õ di. E niha wa za tawamhã wanho'reptuzé hã wasina wa te 're waihu'u za'ra.
34 Tawamhã Zezusi asa te duré tãma nharĩ za'ra:

— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Dawasété na 're danomro u'âsi mono wamhã, dawasédé, da te 're sahâri waihu'u za'ra mono õ di za, danhimi'uipra norĩ hã titede'wai hawi 're ĩwairébé waihu'u mono õ ne.
35 Apito ma, romhuri'wa norĩ hã, apito 'ra me, aiwab õ di. Apito 'ra, te za timama nhorõwa ãma 're sãmra u'âsi, ĩ'ra wa. Tãma ĩromhuri'wa norĩ hã ĩsõrõwa ãma 're si'ubumroi u'âsi mono õ di za.
36 Wa hã wa aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na. Aiwasété hawi te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono wamhã, tô sena te za rowẽ na ĩ̱'ãma 're anomro aba mo.
37 A norĩ wa'wa hã Abra'ãhã nhihudu te 're anomro aba mo. Ãne na ĩ̱ma aiwaihu'u pese za'ra wa'aba di. Tane nherẽ, ĩsihudu nherẽ, ma tô asiwi ĩ̱wẽ'õ za'ra wa'wa, asiwi ĩ̱wĩrĩ za'ra wa'aba da. E marĩ wa. Ĩ̱nhimiroti hã taré asiwi 're wẽ'õ za'ra wa'aba mono wa.
38 Wa hã Ĩ̱mama, te te ĩ̱ma 're ĩwaihu'u mono zéb zarina si, wa tô aima te 're waihu'u za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã aimama te te 're ĩ'aiwada'uri za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo. — Ãne Zezusi te tãma nharĩ za'ra.
39 Tawamhã Zezusihi ma, te duré asa nharĩ za'ra, ãne:

— Wa norĩ hã, Abra'ãhã nhihudu.

Tawamhã asa te duré Zezusi hã tãma nharĩ za'ra:

— Abra'ãhã nhihudu uptabi 'wa'âhã, te aré 're anomro wẽ wa'aba mo, ĩsine.
40 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã tô sena uptabi. Taha si, wa tô te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, te te ĩ̱ma 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina. Tane nherẽ, ma tô ĩ̱'ãma asima ĩroti za'ra wa'wa, asiwi ĩ̱wĩrĩ za'ra wa'aba da. Ãne dama 're hâimana mono õ di, Abra'ã hã. A norĩ wa'wa hã aimama ne, te 're anomro aba mo. — Ãne Zezusi te tãma nharĩ za'ra.
41 Tawamhã asa te duré tãma nharĩ za'ra:

— Misire Wamama hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Wa norĩ hã ĩ'ra uptabi, wa 're wahâimana za'ra.
42 Tawamhã Zezusi hã te duré asa tãma nharĩ za'ra:

— Tô sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Aimama za'ra wa'aba 'wa'âhã, te aré asiwi 're ĩ̱zawi pese za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Ĩhawi we ĩ̱morĩ wa, atẽme za'ra wa'aba. Ĩ̱si'uihâ na we ĩ̱morĩ õ di. Ta hã ma tô we ĩ̱zatõ.
43 E niha aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ di, ĩ̱nhimirowasu'u hã. Wẽ nherẽ, aima wapari ze za'ra wa'aba õ wa, aima pibu prã za'ra wa'aba di.
44-45 Aimama za'ra wa'wa hã, Wa'uburé. A norĩ wa'wa hã ĩ'ra te 're anomro aba mo. Te te sima 're ĩwẽ mono zém na si, te asima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mo, tãma ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. Ta hã dapoto na'rata hawi dapãrĩ'wa te 're mo. Sadawa nhipese u'âsi wa, tô sena te te dama 're rowasu'u mono õ di. Tizadawa nhipese na ma tô sãna'rata. Simirosa'rata wasété u'âsi wa, sadawa nhipese u'âsi di. Taha wa, ĩ'ra 're anomro aba mono wa, ĩ̱nhimirowasu'u hã tô sena nherẽ, ãma 're ĩ̱zaze za'ra wa'aba mono õ di.
46-47 Tô sena na wa aima te 're wasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Tane nherẽ, ĩ̱nhimirowasu'u na 're ĩ̱zaze za'ra wa'aba mono õ di. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ si te za te te 're wapari pese za'ra, ĩsimiroti hã. A norĩ wa'wa hã ĩsib'a'uwẽ 're anomro aba mono õ di. Taha wa, ĩsimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono õ di. — Ãne Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra.

Zezusihi wasu'u, Abra'ãhã wasu'u me

48 Tawamhã dama ĩpire norĩ hã ma tô asa tãma nharĩ za'ra:

— A hã, samaritanu. Wa'uburé ré, 're aimorĩ wa, te asimiza'rese ãna ãne na hã wama ĩrowasu'u. Tô sena, wa tô nasi ãne na aima nharĩ za'ra ni. — Ãne te taré tãma nharĩ za'ra, Zezusihi ma.
49 Tawamhã Zezusi asa te tãma nharĩ za'ra:

— Mare di. Wa'uburé ré, 're ĩ̱morĩ õ di. Wa hã ĩ̱mreme wazép sina, wa Ĩ̱mama hã te aima 're wasu'u wẽ za'ra wa'wa. Tazahã a norĩ wa'wa hã asiséb ãna te ãne ĩ̱ma ĩnharĩ wasété za'ra wa'wa.

50 Ĩ̱'ãma 're dawata za'ra mono zô, ĩ̱sina 're ĩ̱nhimnhasi mono õ di, wa hã. Misire ma tô te te sima 're da'awẽ, ĩ̱'ãma 're dawata za'ra mono da. Tô ĩ'uwaibaba te te ĩ̱'ãma sima 're ĩda'awẽ mono zé hã.

51 Tô sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Ĩ̱nhimiroti hã da te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, 're dadâ'â za'ra mono ãna te za 're dahâimana u'âsi za'ra. — Ãne te tãma rowasu'u za'ra.

52 Sõ'awi te te tãma rowasu'u za'ra õ wa, ĩmreme hã tãma pibu prã za'ra di. Taha wa, asa te duré Zezusihi ma nharĩ za'ra:

— Wa'uburé ré, 're aimorĩ na, wama aiwaihu'u pese za'ra di oto. Wahi'rada Abra'ã hã ma tô dârâ. Uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ zama ma duré tidâ'â za'ra. Tane nherẽ, ma tô ĩnha, da te 're asaze za'ra mono wamhã, 're dadâ'â za'ra mono ãna, 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono na hã.

53 E Abra'ãhã nhipai u aipire bâ, te ãne wama ĩnharĩ za'ra. Ma tô dârâ, ta hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ zama ma tô duré 're dâ'â za'ra. E 'wa hã bété, a hã. Ma'ãpé asina asimirosa'rata na wama waihu'u za'ra na, wa te aiwaihu'u za'ra da.

54 Tawamhã Zezusi te duré asa tãma nharĩ za'ra:

— Wa hã, ĩ̱pire na ĩ̱sina 're ĩ̱wata mono õ di. Ĩ̱pire na ĩ̱sina 're ĩ̱wata mono 'wa'âhã, aré dama ĩ̱wapure di. Ĩ̱mama si te ĩ̱pire na te te dama 're ĩ̱wasu'u. Ta hã Asib'apito na te 're ĩsisi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

55 Tane nherẽ, Asib'apito na 're sisi za'ra wa'aba mono nherẽ, waihu'u za'ra wa'aba õ di. Taha wa, te taré Asib'apito na 're ĩsisi za'ra wa'aba mo. Wa hã wa tô waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Aima sô 're ĩ̱nhimrami za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, aré ĩ̱zadawa nhipese di wa hã, asine za'ra wa'aba. Tô sena wa tô waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ĩsimiroti hã wa tô duré te 're 'madâ'â pese.

56 Aihi'rata 'wa, Abra'ã hã ma tô ĩ̱waihu'u siro, we datẽme ĩ̱morĩzém na hã ti'ai u. Taha wa, Abra'ãhã ma, rowẽ di. Te 're to. — Ãne Zezusi te tãma rowasu'u za'ra.

57 Tawamhã te asa tãma nharĩ za'ra, dama ĩpire norĩ hã:

— E niha ma tô Abra'ã hã ĩwaihu, duréi pese dawi dâ'â nherẽ. Te aré ãne wama ĩwasu'u za'ra, ai'ãma wahub ahâ uptabi 'wa'âhã. Zahadu a hã, ai'ãma wahub ahâ õ di. 50 na zahadu ai'ãma wahub õ di. — Ãne te Zezusihi ma, nharĩ za'ra.

58 Taha wa, Zezusi te duré asa tãma nharĩ za'ra:

— Tô sena, wa aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa. Abra'ã hã poto õ ré, wa 're ĩ̱hâimana u'âsi. — Ãne Zezusi ma tô tãma siwasu'u za'ra, dama ĩpire norĩ ma.

59 Tawamhã te te sadawa 'ru za'ra wa, ma ẽne hã sada waibu za'ra, te te siwi ãma wĩrĩ da. Tane nherẽ, te te siwi wĩrĩ õ di, rob u watobro da, tiwi si'wahi za'ra wa, 'ri 'wawi wa'ra hawi.

9

Zezusi hã aibâ ĩpotozém hawi ĩtob'a te te ĩpesezé wasu'u

1 Tawamhã morĩ ré, ma tô aibâ hã tisã Zezusi hã, ĩwaptã'ãzém hawi ĩtob'a hã.

2 Ĩsiré, wa te wasiwi sãmri za'ra wa, wa tô ãne wasiwi sadanharĩ ni:

— E marĩ wa, ma tob'a na waptãrã. E tiwasédé te te 'manharĩ wa, ma tob'a na waptãrã. E ĩmama norĩ hã timro me tiwasédé te te 'manharĩ zahuré wa, ma ĩ'ra hã tob'a na waptãrã.

3 Taha wa, te Zezusi hã asa wama nharĩ za'ra:

— Mare di. Tiwasédé te te 'manharĩ õ di. Ĩmama norĩ zama, tiwasédé te te 'manharĩ zahuré õ di. Rowẽ na 're morĩ wa za, ma tob'a na podo, ĩwaihu'u pese na da te waihu'u za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

4 Ta hã ma tô we ĩ̱zatõ, dapawaptom na te tãma 're romhuri mono da. Rowa'a ré, te za da te 're romhuri za'ra. 'Re mara mono wa, da te 're romhuri waihu'u za'ra mono õ di. Tane rowẽ ré, wa za wa te tãma 're romhuri za'ra.

5 Tawamhã ti'ai ãma 're ĩ̱nhamra mono ré, dama rob'uiwẽ'wa ne, wa hã dama rowẽ nhomri'wa, wa 're ĩ̱hâimana. — Ãne te wama siwasu'u.

6-7 Tawamhã Zezusi hã ma tô tizadaipro hã oto time ti'ai u, ti'a te te ãma wai'o da, te te ãma tomhâ u'ré da. Tawamhã tinhiptõmo na ma tô sada a'â. Te te ãma tomhâ u'réi pari wamhã, te tãma tinha:

— Mo oto aimorĩ pu'u u, asitõmo upsõ da, Siro'é na pu'u nhisi u. — Ãne te satõ. Siro'é na pu'u nhisi hã dazatõrĩ, te wasu'u.

Taha wa, te mo, sitõmo upsõ da. Sitõmo upsõi wamhã, tõmo wẽ di oto aibâ hã. Tawamhã te wei mo apâ.
8 Tawamhã da te 'madâ'â za'ra wamhã, te dasima rowasu'u za'ra ni, ãne:
— E õ hã rob'uiprazém na te te 're da'awari mono da, 're ĩsãmra mono. — Ãne te dasima rowasu'u za'ra ni, ĩsõrõwa 'rata 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã. Tob'a ré, te te siwi 're ĩ'madâ'â za'ra mono norĩ me, te ãne sima rowasu'u za'ra.
9 Tawamhã ni'wam norĩ hã te sima rowasu'u za'ra:
— Tô õ hã, tob'a na aré 're ĩsãmra mono.
Ni'wam norĩ hã te duré sima rowasu'u za'ra:
— Mare di. Ta hãi õ di. Taré ĩtob'a ne, õ hã.
Tawamhã te te sina dawapari wamhã, te oto dama sina wasu'u, tito pese'wa hã:
— Wa hã ĩ̱tob'a di aré tô.
10 Tawamhã te sadanharĩ za'ra:
— E niha ma tô atõmo wẽ.
11 Taha wa, te asa tãma siwasu'u za'ra:
— Aibâ hã ma tô tizadaipro na waza ti'a hã, te te ãma ĩ̱tomhâ u'ré da, Zezusi na ĩsisi hã. Pu'u u ĩ̱morĩ da, te ĩ̱ma rob'ru, ĩ̱sitõmo upsõ da. Taha wa, wa tô mo. Ĩ̱sitõmo upsõi wamhã, ĩ̱tõmo wẽ di oto. — Ãne te aibâ hã sina dama wasu'u.
12 Tawamhã ma tô sô sadanharĩ za'ra:
— E mahãta tawamhã, Zezusi hã.
Tawamhã te asa tãma rowasu'u za'ra:
— Me. Wa hã te waihu'u õ di. — Ãne te asa tãma rowasu'u za'ra, aibâ hã.

Parisezu norĩ hã aibâ ĩtob'a, Zezusi te te ĩpe, te te siwi ĩsadanharĩzé wasu'u

13 Tawamhã parisezu norĩ u te siwi saprõ, aré tob'a na 're ĩsãmra mono hã.
14 Romhuri zahârizém na te ĩtẽme siwi saprõ, Zezusi hã tizadaipro na ti'a te te ĩwazarizém na, duré te te ĩto pesezém na, sabadu na.
15 Tawamhã te te ĩtẽme siwi ãwisi za'ra wamhã, te siwi sadanha, parisezu norĩ hã, niha te te ĩto pesezéb zô. Tawamhã asa te tãma siwasu'u za'ra:
— Tizadaipro na ti'a hã te te ĩwai'o na, ma tô ĩ̱tõmo u'ré. Taha pari, wa tô ĩ̱sitõmo upsõ. Ãhãna hã wa oto rob'madâ'â wẽ.
16 Tawamhã ni'wam norĩ si, te Zezusihi ma nharĩ za'ra, parisezu norĩ hã:
— Õ hã sabadu na te te pese nherẽ, te te 'madâ'â pese õ di, romhuri zahârizém na roti hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã we te te satõrĩ õ di. We te te satõrĩ 'wa'âhã, te aré te te 're 'madâ'â pese, ĩsimiroti hã. — Ãne te Zezusihi ma nharĩ za'ra.
Tawamhã ĩhâiba amo norĩ hã te rowasu'u za'ra duré:
— 'Re morĩ wasété 'wa'âhã, aré waihu'u pese õ di, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 'manharĩ da hã. — Ãne Zezusihi ãma ma tô tasisada 'rãmi za'ra ni.
17 Taha wa, te duré siwi sadanha, parisezu norĩ hã:
— Õ hã te te ato pese nherẽ, e niha asimirosa'rada hã ãma hã.
Tawamhã ma tô duré asa tãma nharĩ za'ra:
— Õ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, te 're mo. — Ãne te tãma rowasu'u za'ra.
18 Tõmo wẽ u'âsi, 're morĩ newamhã, te te ĩto pesezém na ma tô wawã za'ra, dama ĩpire norĩ hã. Taha wa, ma tô aibâ mama zô tihârâ za'ra, te te ãma sadanharĩ za'ra da. Ĩna zô zama te tihârâ za'ra.
19-21 Tawamhã ĩtẽme simasisi zahuré wamhã, te ãma siwi sadanharĩ za'ra:
— E õ hã ai'ra. Ma tô dama ĩwasu'u wa'wa, tob'a na ĩwaptã'ã na. E niha ma ãhãna titõmo wẽ, tob'a nherẽ. Rob'madâ'â wẽ di oto.
Tawamhã ĩmama te asa tãma nharĩ za'ra:
— Ta hã tô wa'ra, te 're mo. Tob'a na ma tô waptãrã. Ãne na wama waihu'u pese di. Niha oto te te ĩrob'madâ'â wẽ na wa te waihu'u õ di. Duré ĩto pese'wa hã wa te waihu'u õ di. A norĩ wa'wa hã te za ĩ̱'ra hã asiwi ĩsadanharĩ 'wa, ĩto pese'wa zô te te aima wasu'u za'ra wa'aba da. Ma tô tiprédu oto. Si'uihâ na te za aima siwasu'u za'ra wa'wa.
22 Ãne ĩmama te tãma nharĩ za'ra, dama ĩpire norĩ mreme pipa te. Ãne ma tô sima ãma roti za'ra aré: “Ni'wam norĩ hã Zezusi, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na te te saze za'ra wamhã, wa za wa te tiwi 're rosawi za'ra, rowahutuzéb u dame 're sisisi tõ mono da.” Ãne na ma tô te te sima 're roti za'ra.
23 Taha wa, te te tãma wasu'u za'ra õ di, ti'ra to pese'wa hã. Ĩ'ra si te te siwi sadanharĩ za'ra da, ĩ'ra hã oto prédu wa, te ti'ra si tãma 'ru za'ra.

24 Tawamhã parisezu norĩ hã te sô tihârâ za'ra, te te ĩto pese zô, apâ ĩtẽme sébré za'ra da. Ĩtẽme sébré za'ra wamhã, te tãma nharĩ za'ra:
— Zezusi hã 're morĩ wasété di. Ãne wama waihu'u pese za'ra di. Ma'ãpé 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si aiwata, taha si te te ato pese wa.
25 Tawamhã ma tô asa tãma nharĩ za'ra:
— Ãté tô sena 're morĩ wasété di, Zezusi hã. Ãté 're morĩ wẽ di. Wa hã te waihu'u õ di. Ĩ̱tõmo wẽ zép si, wa tô ĩ̱sina waihu'u. Ĩ̱tob'a u'âsi, wa aré 're ĩ̱nhamra. Ãhãna ĩ̱tõmo wẽ di oto. — Ãne te tãma siwasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.
26 Tawamhã asa te te ĩto pese ma, te nharĩ za'ra:
— E niha ma tô ato pese.
27 Taha wa, te aibâ hã asa duré tãma nharĩ za'ra:
— Wa tô aima rowasu'u za'ra wa'wa aré. Tane nherẽ, ãma ĩ̱wapari ze za'ra wa'aba õ di. E marĩ da, wa za bété aima ĩ̱siwasu'u na sahu za'ra wa'wa. E Zezusi hã saze za'ra wa'aba da bâ, wa za ĩ̱siwasu'u na aima sahu za'ra wa'wa. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.
28 Tawamhã te te sadawa 'ru za'ra wa, te asa tãma nharĩ za'ra:
— A hã ĩsazei'wa, te 're aimo. Wa norĩ hã Mozésihi zazei'wa, wa 're wanomro.
29 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô Mozésihi ma pisutu, ĩsadawa para datẽme 're morĩ da. Ãne wama waihu'u pese za'ra di, wa norĩ hã. Õ hã bété, Zezusi hã e ma hawi te wei mo. Wa norĩ hã ãne na hã wa te waihu'u za'ra õ di.
30 Tawamhã te duré asa tãma nharĩ za'ra:
— E niha bété, Zezusi te te ĩ̱to pese nherẽ, waihu'u za'ra wa'aba õ di, we ĩsatõrĩ'wa hã.
31 Ni'wa hã 're morĩ wasété wamhã, ĩmreme te te 're wapari mono õ di za, te te tãma ãma 're a'uwaimrami mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ni'wa hã ĩsimiroti te te 're 'madâ'â pese mono wamhã, te za ĩmreme hã te te 're wapari u'âsi, te te tãma ãma 're uwaimrami u'âsi mono da. Ãne wama waihu'u pese za'ra di, wa norĩ hã.
32 Ropoto na'rata hawi 're datob'a za'ra mono wa, ni'wa hã te te 're da'ato pese mono õ di. Ĩwasu'u hã robaba di aré.
33 Õ hã aibâ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi wei morĩ õ 'wa'âhã, aré ĩ̱to pese õ di. Tãma waihu'u õ di aré. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.
34 Tawamhã parisezu norĩ, te asa tãma nharĩ za'ra:
— Aiwasété ré, ma tô ana dub're asa'ẽ. Taha wa, ma tô atob'a na aipo. E niha te bété wama ĩrowasu'u za'ra, aiwasété nherẽ. Mo oto aimorĩ. Rowahutuzéb u dame 're azasi mono õ di za oto. — Ãne Zezusi te te ĩto pese ma, te nharĩ za'ra, parisezu norĩ hã.

Sõ'awib õ nherẽ, Zezusi hã datob'a na tizazei'õ'wa norĩ ãma ĩsimiré'ézé wasu'u

35 Tawamhã te te ĩto pese wi, te te tiwi ĩrosawi za'ra zé hã ma tô wapa, Zezusi hã. Taha wa, te sô rob'madâ, tinhimito pese zô. Te te sãmri wamhã, te tãma tinha:
— E dasiré ĩpodo hã, ma tô ĩsaze.
36 Tawamhã asa te Zezusihi ma tinha:
— E 'wa hã dasiré ĩpodo. Ma'ãpé ĩ̱ma wasu'u na, te waihu'u da, duré te saze da.
37 Tawamhã Zezusi asa te duré tãma tinha:
— Wa hã dasiré ĩ̱podo, ĩ̱'madâ hã wa aima ĩ̱siwasu'u.
38 Tawamhã ma tô aibâ hã Zezusihi ma tinha:
— Apito, wa za oto asaze.
Taha wa, hi'rãtitõ ma tô tãma nhamra, Zezusihi ãma wata da.
39 Tawamhã Zezusi te dama tinha:
— Ti'ai u, wa we datẽme mo, te da'ãma 're arowairébé mono da. E marĩ da. Tipẽ'ẽ 're, tob'a na 're ĩsiwaihu'u za'ra mono norĩ hã tob'a ãna oto 're nomro mono da, duré tipẽ'ẽ 're, tob'a õ na taré 're ĩsi'madâ'â za'ra mono norĩ hã tob'a u'âsi 're nomro mono da. — Ãne Zezusi ma tô dama rowasu'u.
40 Tawamhã parisezu norĩ ĩ'rata ĩsimasa, te tãma nharĩ za'ra:
— Wa norĩ hã bété. E wapẽ'ẽ 're, watob'a na wa 're wanomro. E wa norĩ hã te ĩwawasu'u za'ra.
41 Tawamhã Zezusi asa te tãma nharĩ za'ra:
— Aipẽ'ẽ 're, atob'a na 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, te te 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono õ di aré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tawamhã aipẽ'ẽ 're, atob'a õ na 'râwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, te za te te 're aiwẽ'õ za'ra wa'wa. — Ãne Zezusi ma tô tãma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

10

Pone'ẽrebâ 'madâ'â'wa na, Zezusi hã te te sina ĩsimiré'ézé wasu'u

1 Tawamhã Zezusi te duré pone'ẽrebâ tede'wai wasu'u hã dama wasu'u. Ãne te dama wasu'u:
— Tô sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa, pone'ẽrebâ tede'wai wasu'u na. Pone'ẽrebâ hã wa'ra 're, 're simi'wara mono wamhã, ĩsimisaihuri hã 'ridawa u, sô 're sisisi mono õ di. Wa'ra na si te za sô 're sarõtõ za'ra.
2 Ĩtede'wa si te za 'ridawa u sô 're ne, 're zasi mono da, wa'ra 're.
3 Ta hã 'ridawa u, sô 're simasisi mono wamhã, te za te te tãma 're 'ridawa, 'ridawa 'madâ'â'wa hã. Sô 're simasisi mono wamhã, ĩmreme te za waihu'u za'ra, pone'ẽrebâ hã. Ĩsisi mono bâ, te za sitẽme sô 're hârâ, rob u te te 're sani za'ra mono da.
4 Tinhimizama hã rob u te te 're simroi mono wamhã, ĩsõwa te za 're ne. Titede'wai mreme te te waihu'u pese za'ra wa, te za ĩsarina 're nomro, ĩsimizama hã.
5 Pone'ẽrebâ tede'wai upana nherẽ, e te za dazarina 're nomro. Mare di. 'Re nomro mono õ di za, dazarina. Te za tiwi 're sisa're, ĩmreme te te 're waihu'u za'ra mono õ wa. — Ãne Zezusi, ma tô dama rowasu'u, pone'ẽrebâ tede'wai wasu'u na.
6 Tane nherẽ, marĩ te te ĩwasu'u hã da te waihu'u za'ra õ di.

Zezusi hã 'ridawa na te te sina ĩsimiré'ézé wasu'u

7 Tawamhã Zezusi te duré dama tinha:
— Tô sena wa za aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa. Wa hã wa 'ridawa na ĩ̱sina simiré'é, pone'ẽrebâ 'mazasizém na wa'ra u.
8 Pone'ẽrebâ hã, titede'wai upana norĩ mreme hã te te 're wapari za'ra mono õ di za, ĩsipsaihuri norĩ mreme hã, danhibrob zô dapãrĩ'wa norĩ mreme hã. Tane 'Re ĩhâimana u'âsi mono zazei uptabi 'wa norĩ hã te te 're wapari za'ra mono õ di za, aimawi te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono norĩ mreme hã, ĩ̱wana datẽme 're ĩnomro mono norĩ mreme hã.
9 Wa hã, 'ridawa na wa tô ĩ̱sina simiré'é, ĩ̱siwaprosi Danho'reptui'wai wa. 'Ridawa na te za wa'ra u 're sisisi, pone'ẽrebâ hã. 'Re sisisi mono wamhã, tãma 're rowẽ za'ra mono di za. Tane, da te 're ĩ̱zaze za'ra mono wamhã, dama 're rowẽ za'ra mono di za, wa hã te 're da'anho'reptui u'âsi mono wa. Wa'ra hawi, te za pone'ẽrebâ hã tisa zô 're wairébé. Ĩ̱sa zô, tiwi 're rowaptâ'â za'ra mono õ nherẽ, tãma 're rowẽ za'ra mono di za. Tane ĩ̱zazei'wa norĩ wi, ĩwẽ zô tiwi 're rowaptâ'â za'ra mono õ di za.
10 E marĩ da, te ĩsimisaihuri norĩ hã wa'ra u 're sisisi. Pone'ẽrebâ zô te 're nomro, te te dawi 're waibui mono wa, te te dawi 're simroi mono da. Tanei õ di, wa hã. Wa hã wa tô we datẽme mo, robzei u'âsi ĩ̱ãma 're danomro mono da, duré 're dadâ'â za'ra mono ãna, 're dasi'ubumroi u'âsi mono da, hâiwa ãma.

Zezusi hã pone'ẽrebâ tede'wa na te te sina ĩsimiré'ézé wasu'u

11 — Wa hã pone'ẽrebâ tede'wa na, wa ĩ̱sina simiré'é, tinhimizama te te 're ĩ'azawi pese mono na. E marĩ wa. Ĩ̱sisawi ãna, ĩ̱zazei'wa norĩ zada, ĩ̱dâ'â wa za, te 're anho'reptui mono da.
12 Tite wa, te te 're azawi pese, tinhimizama hã, pone'ẽrebâ tede'wa hã. Tãma ĩromhuri'wa hã tite õ wa, te te 're azawi pese mono õ di. Taré rob'uiprazéb zô si, te te 're romhuri. Robzahi hã we sô morĩ wamhã, te za tiwi wara. Pone'ẽrebâ, te za rẽme za'ra. Taha wa, te za 'mai'â, robzahi hã. Te te 'mai'âri wamhã, te za ãma ropé.
13 E marĩ wa, te za tiwi wara, romhuri'wa hã. Ĩ̱tede'wai õ wa, te za tiwi wara, te te 're azawi pese mono õ wa.
14-15 Wa hã pone'ẽrebâ tede'wa, ĩsimizawi pese na, wa tô ĩ̱sina simiré'é, ĩ̱zazei'wa norĩ te 're azawi pese mono wa. Ĩ̱mama hã ma tô ĩ̱waihu'u, ti'ra na. Wa hã wa duré õ hã waihu'u, Ĩ̱mama na. Tane duré ĩ̱zazei'wa norĩ hã wa tô te 're awaihu'u u'âsi, ĩ̱nhib'a'uwẽ na. Ĩ̱zazei'wa norĩ hã ma tô duré ĩ̱waihu'u za'ra, tinhib'apito na. Ta norĩ zada, wa za ĩ̱sisawi ãna dârâ, te 're anho'reptui mono da.
16 Ni'wam norĩ hã te duré 're nomro, ĩ̱nhib'a'uwẽ 're hâimana za'ra mono da hã. Ta norĩ ãma, wa za pone'ẽrebâ na simiré'é za'ra, ĩ̱nhimiwa'ra 're, 're ĩsi'ubumroi mono õ na hã. Ta norĩ zama wa za ĩ̱sitẽme ubumro. Tawamhã te za ĩ̱mreme hã te te 're wapari pese za'ra. Pone'ẽrebâ norĩ hã maparane danhimi'ubumro hã siré oto 're ĩsi'ubumroi mono ne, te za simisutu ĩ̱nhib'a'uwẽ 're nomro, misi ĩ'madâ'â'wa, tãma 're ĩ̱hâimana za'ra mono wa za.
17 — Taha wa, Ĩ̱mama te te 're ĩ̱zawi pese, ĩ̱sisawi ãna, sada ĩ̱dâ'â za'ra wa za, apâ ĩ̱hâiwa'utu pari, 're ĩ̱morĩ u'âsi da.
18 Dasi'uihâ na da te dasiwi ĩ̱wĩrĩ da hã mare di. Ĩ̱si'uihâ na, wa za dârâ, dazada. Wa za duré hâiwa'udu, ĩ̱si'uihâ na. Ãne wa za 'manha, Ĩ̱mama te te ĩ̱ma ĩpisutuzéb zarina. — Ãne Zezusi te dama siwasu'u.
19-21 Tawamhã ĩmreme, te te wapari za'ra wamhã, ma tô ni'wam norĩ hã dama rowasu'u za'ra, ãne:

— Wa'uburé ré, 're morĩ wa, te ãne simiza'rese ãna wama siwasu'u. E marĩ da, te za bété ĩmreme hã ĩwapari za'ra wa'wa.

Tawamhã ni'wam norĩ hã te dama rowasu'u za'ra:

— Mare di. Wa'uburé ré, 're morĩ 'wa'âhã, aré mreme wẽ õ di. Mreme wẽ di, õ hã. E wa'uburé, ma tô pawapto, ĩtob'a te te ĩto pese da hã. Mare di. Ta hã waihu'u õ di. — Ãne Zezusihi ãma ma tô tasisada'rãmi za'ra ni.

Zudezu norĩ hã, Zezusi te te siwi ĩwẽ'õ za'ra zé wasu'u

22-23 Tawamhã wasiré zudezu norĩ hã daro mono bâ ma tô duré si'rã'õtõ, Zeruzarẽ ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma dawata za'ra da. E marĩ wa. Apâ 'ri za'ẽne hã te te tãma pisutu za'ra wẽ te, ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb da hã ma tô tasi'rã'õtõ ni, bâdâ dama ĩpire na, ãma dasipo're pu'u za'ra da, rowa'u'u wahâ, 're sa'wari mono ré. Tawamhã Zezusihi me, wa ai'aba'ré ni, 'ri za'ẽtẽ u. 'Ri 'wawi wa'ra wa'wai baba, wa 're wanomro, Apito Saromahã nhib'uriti na uriti nhisi wa'wai baba.

24 Tamomo ma tô ĩtẽme si'rã'õtõ, dama ĩpire norĩ hã, Zezusihi u. Tawamhã te tãma nharĩ za'ra:

— E niwa te za wama asiwasu'u za'ra. Wama asiwasu'u za'ra zéb zô, wanhimipari wa'a za'ra di. A hã, tô sena Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aipisutu wamhã, ma'ãpé sõ'awi wama asiwasu'u za'ra na, wa te aiwaihu'u za'ra da. — Ãne te Zezusihi ma nharĩ za'ra.

25 Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:

— Wa tô aima ĩ̱siwasu'u pari za'ra wa'wa. Tane nherẽ, ĩ̱mreme na 're ĩ̱zaze za'ra wa'aba mono õ di. Ĩ̱mama zadawa para, wa tô marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te dama 're ab'manharĩ wẽ, da te 're ĩ̱waihu'u za'ra mono da.

26 Tane nherẽ, asina 're ĩ̱'umnhasi za'ra wa'aba mono õ di, ĩ̱nhib'a'uwẽ 're anomro aba mono õ wa.

27 Ĩ̱nhib'a'uwẽ si te za ĩ̱mreme hã te te 're wapari pese za'ra. Pone'ẽrebâ tede'wa, tinhimizama hã te te 're ĩ'awaihu'u mono ne, wa tô ĩ̱nhib'a'uwẽ norĩ hã waihu'u za'ra. Ta norĩ si te za ĩ̱nhimiroti hã te te 're 'madâ'â pese za'ra.

28 Ta norĩ ma, wa za pisutu za'ra, 're dâ'â za'ra mono ãna, 're hâimana u'âsi za'ra mono da, hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata. Ni'wa hã te te ĩ̱wi 're waibui mono õ di za, ĩ̱zazei'wa norĩ hã.

29 Ĩ̱mama, ma tô ĩ̱ma pisutu za'ra, ĩ̱nhib'a'uwẽ si 're nomro mono da. Ta hã danhipai u, uburé dama pire di, Ĩ̱mama hã. Uburé marĩ ma, pire di, hâiwa ãma ti'ai ãma zama. Taha wa, ni'wa hã te te tiwi 're waibui waihu'u mono õ di za.

30 Wa norĩ hã aiwa wawaihu'u pese di, Ĩ̱mama me. — Ãne Zezusi te tãma siwasu'u za'ra, dama ĩpire norĩ ma.

31 Tawamhã ta norĩ hã ma duré ẽne hã sada waibu, te te ãma siwi wĩrĩ da.

32 Taha wa, te Zezusi hã duré tãma nharĩ za'ra:

— Wa hã Ĩ̱mama te te ĩ̱ma ĩpisutuzéb zarina, wa tô marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ na te 're da'apawaptob u'âsi. E ma hã ĩ̱nhimipawaptobzé hã aima wẽ za'ra wa'aba õ wa, te za asiwi ĩ̱wĩrĩ 'wa, ẽtẽ na. Ma'ãpé, ĩ̱ma waihu'u za'ra wa'aba.

33 Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— 'Re da'apawapto mono wa, wa te wasiwi aiwĩrĩ õ di za. Aimreme wasété wa, wa za wasiwi aiwĩrĩ ni. Ti'ai ãma aipoto nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono me, aiwa aiwaihu'u pese aba na asiwasu'u wa, wa za wasiwi aiwĩrĩ ni, aimreme wasété wa.

34-36 Tawamhã Zezusi asa te tãma nharĩ za'ra:

— E ĩ'ra na ĩ̱siwasu'u wa, ma tô ĩ̱mreme hã asiwi ĩwẽ'õ za'ra wa'wa. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô tinhimiroti hã te te dama 're awaihu'u, da te dasima ãma 're roti za'ra mono da. Ti'ra na ma tô roti'wa norĩ hã te te 're sisi za'ra. Ãne ma tô ĩbaihâ na ãma rob'ui'éré, ĩsadawa wasu'u'wa hã. Tô sena, ĩmreme ui'éré hã. Roti'wa norĩ hã, ti'ra na te te 're sisi za'ra mono wamhã, e wa hã ĩ̱mreme wẽ'õre di, ĩ'ra na ĩ̱siwasu'u wamhã, ti'ai u we te te ĩ̱zatõrĩ nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

37-38 Ĩ̱mama hã tiwaihu'u pese na, te te 're da'apawapto. Ĩ̱zama, wa tô ĩsine te 're da'apawapto. Taha wa, te za ĩ'ra na ĩ̱waihu'u za'ra wa'wa. Ĩsine, te 're da'apawapto mono õ wamhã, ĩ'ra na 're ĩ̱zaze za'ra wa'aba mono õ di za. Ĩ'ra na wa tô aima 're ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa aré. Tane nherẽ, ĩ̱mreme na 're ĩ̱zaze za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, Ĩ̱mama hã tiwaihu'u pese na te te 're ĩda'apawapto mono ne, te 're da'apawapto mono nherẽ, te za ĩ'ra na 're ĩ̱zaze za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ĩ̱'ãma 're ĩhâimana mono na, Ĩ̱mama hã. Te za duré ĩ̱waihu'u za'ra wa'wa, Ĩ̱mama ãma 're ĩ̱hâimana mono na. — Ãne Zezusi te tãma siwasu'u za'ra.

39 Tawamhã ma tô duré sima wẽ za'ra, te te siwi âri da, dama ĩpire norĩ hã. Tane nherẽ, tiwi simani za'ra wa, te te siwi âri za'ra õ di.
40 Tawamhã apâ ma tô mo, Zodã pa u Zezusi hã. Ĩsiré, wa ai'aba'ré ni. Tawamhã wasihutu wi, wa saprĩ za'ra ni, zara u. Zuwã Batita hã â dawabzuri te te dama 're ĩ'ab'manharĩ 'rata mono zéb u, wa saprĩ za'ra ni. Tame te a'â nhamra, Zezusi hã.
41 Tame sãmra ré, te da'ahâ na nasi ĩtẽme aihutu ni. Nasi ĩtẽme dasihutu wamhã, ãne te dasima rowasu'u za'ra ni:
— Zuwã Batita hã, ĩmreme na da te 're saze za'ra mono da, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ mono õ di. Tane nherẽ, tô sena ma tô Zezusi hã te te dama 're wasu'u. — Ãne te dasima rowasu'u za'ra ni.
42 Taha wa, tame wasi'ubumroi ré, ma tô da'ahâ na Zezusi hã saze za'ra ni, Danho'reptui'wa na.

11

Razaru ĩdâ'âzé wasu'u

1-3 Tawamhã aibâ hã te 're hâimana, Razaru na ĩsisi hã. Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi ãma te 're sãmra. Tame te duré ĩhidiba norĩ hã 're simasisi zahuré Mariza norĩ hã, Mataha me. Mariza hã niwapsi te za Zezusihi para u'ré, wedewa'u zadaze na, tãma rowẽ da. Taha parip si te za para u'õ, tizéré na.
Tawamhã ma tô tihâzé, Razaru hã. Hâzé wa, ma tô ĩhidiba norĩ hã da'mazatõ, Zezusihi zô da'maimorĩ da, ĩhitébré hã te te tãma 'maiwasu'u da. Ĩtẽme wisi wamhã, ãne te Zezusihi ma sadawa wasu'u:
— Apito, aibâ 're ĩsawi pese mono hã ma tô tihâzé.
4 Tawamhã Zezusi hã te te wapari wamhã, te tinha:
— Tane tô. Dâ'â u'âsi nomro õ di za. Taha wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're dawata za'ra, waihu'u pese wa. Ĩ̱'ãma zama te za duré 're dawata za'ra. Wa hã ĩ'ra wa, te za duré ĩ̱'ãma 're dawata za'ra. — Ãne te Zezusi hã tinha.
5 Mata norĩ hã Zezusihi ma, sawi pese za'ra di, Razaru norĩ hã.
6 Tane nherẽ, ĩwasu'u te te wapari wamhã, awa'awi ĩtẽme morĩ õ di. Maparane ma tô ãma timara, tame sãmra ré.
7 Taha pari, te oto wazatõrĩ za'ra, apâ wa te wasiwi saprõni da, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Ĩsiré 're wanomro mono wa, te wazatõrĩ za'ra.
8 Taha wa, wa tô asa tãma nharĩ za'ra ni:
— Rowahutu'wa, e niha te za apâ aimo. Nimosi dama ĩpire norĩ hã te aré siwi aiwĩ, ẽtẽ na.
9 Tawamhã ãne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã:
— Bâtâ pusizém hawimhã bâdâ sébrézéb u hã rowa'a di. Tawamhã, ni'wa hã rowa'a na morĩ wamhã, simei õ di za. E marĩ wa. Rowa'a na hã rob'madâ'â pibui pese wa.
10 Robra na morĩ wamhã, te za aime. — Ãne sõ'awib õ nherẽ, te wama siwasu'u za'ra, Zezusi hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô tãma pisutu, 're ĩmorĩzé hã a'â 're morĩ da. Taha wa, te sina hâtâ'â ãna 're mo.
11 Tawamhã Zezusi te duré wama nharĩ za'ra, ãne:
— Wasiwadi te nhono, Razaru hã. Wa za ĩtẽme mo, te utu da.
12 Tawamhã wa tô duré asa tãma nharĩ za'ra ni:
— E marĩ da, te za ĩtẽme aimo. Séptâ'â wa, te oto tinhotõ wẽ. — Ãne wa tô tãma nharĩ za'ra ni.
13 Zezusihi si ma tô ĩdâ'â uptabi na waihu'u. Ĩsõtõ na te te wama wasu'u za'ra wamhã, ĩdâ'âzé te wasu'u. Taré sõtõ newa, wa norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di, ĩdâ'âzé hã.
14 Wa te waihu'u za'ra õ wa, sõ'awi te oto wama rowasu'u za'ra:
— Razaru hã ma tô dârâ.
15 Hâzé ré ĩ'rata ĩ̱nhamra õ nherẽ, ĩ̱ma rowẽ di. E marĩ wa. Romhâimanazéb zarina, ĩ̱waihu'u pese na ĩ̱zaze za'ra wa'aba wa za, ĩ̱ma rowẽ di. Oto ĩtẽme wasi'aba'réi wa'aba. — Ãne te wazatõrĩ za'ra, Zezusi hã.
16 Taha wa, Tome hã ĩsi'ubza na da te 're ĩsisi za'ra mono hã te wama nharĩ za'ra, ãne:
— Oto ĩme wasi'aba'réi wa'aba, ĩsu da te wa'uprosi da nherẽ. — Ãne te tinha, Tome Didimo hã. Didimo na ĩsisi hã dasi'ubza, te wasu'u.
Tawamhã wa tô ĩtẽme wasiwi saprõni ni, Betãnha na 'ri nhisi u.

Zezusi hã apâ dahâiwa'utu'wa na ĩsiwasu'uzé wasu'u

17-19 Tawamhã Betanha u wasihutu wamhã, ma tô ni'wa hã Zezusihi ma rowasu'u, ãne:

— Razaru hã ma tô dârâ. Ma tô dasiwi sẽrẽ ni. Maparane si'uiwa na ma tô ãma timara oto, da te dasiwi ĩsẽrẽzém na hã. — Ãne te tãma rowasu'u. Betãnha u hã romhuture wa, ma da'ahâ na wawana aihutu ni, Zeruzarẽ hawimhã. Si'ubdatõ ti'ai pibuzé hã Betãnha u da hã. Mata norĩ hã da te pẽ'ẽtété zahuré da, ma ĩtẽme aihutu ni, ĩhitébré hã tiwi dâ'â zahuré wa.

20 Tawamhã ni'wa hã ma tô Mata norĩ ma rowasu'u, ãne:

— Zezusi hã te we oto mo.

Taha wa, ma tô Mata hã awa'awi watobro rob u, Zezusi hã te te sina uzusi da. Marizaha si te ĩsa'u nhamra, 'ri para.

21 Tawamhã Mata hã Zezusi te te sina uzusi wamhã, ãne ma tô tãma tinha:

— Wanhib'apito, wahitébré hã hâzé ré wa'rata asãmra 'wa'âhã, wawi dâ'â õ di aré.

22 Dâ'â nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, aimreme wamhã, te za aima ãma uwaimra.

23 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tane tô. Dâ'â nherẽ, te za hâiwa'udu, aihitébré 'wa hã.

24 Mata te duré asa tãma tinha:

— Tane tô. Bâdâ ma tô sima pisutu 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, adâ hã te te ĩ'ahâiwa'utuzéb da hã. Tawapsi te za wahitébré hã dazu hâiwa'utu.

25-26 Tawamhã Zezusi te duré asa tãma tinha:

— Wa hã 're dadâ'â za'ra mono nherẽ, te 're da'ahâiwa'utu mono pari, 're ĩdanomro u'âsi mono zé te dama 're ĩ'apisutu mono, wa 're mo. Ni'wam norĩ hã Danho'reptui'wa na te te sina 're ĩ̱umnhasi za'ra mono wamhã, tãma 're rowẽ za'ra mono di za. 'Re dâ'â za'ra mono wamhã, dâ'â ãna te za 're hâimana u'âsi za'ra, hâiwa ãma. E tô sena ma ĩ̱mreme hã ĩsaze.

27 Tawamhã Mata asa te tãma tinha:

— Ĩhe. Tô sena, wa aimreme hã saze. A hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aipisudu. A hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra. Wahi'rata norĩ hã asô 're ĩsimipari za'ra mono, a hã, ti'ai u we aimorĩ da hã. — Ãne te Zezusihi ma tinha.

Zezusi ĩsiwa'õzé wasu'u

28 Tawamhã apâ te mo Mata hã, 'ri tẽme. Ti'awi pesere ma tô tinoi ma rowasu'u, Marizaha ma:

— Rowahutu'wa te we asô hâ, ĩtẽme aimorĩ da.

29-30 Taha wa, ma si'aba'ré na wahudu, Zezusihi u wei morĩ da, Mariza hã. Zahadu 'ri tẽme, wasihutu õ di. Mata te te ĩwa'uzusizéb ãma, wa zahadu aimasam ni.

31 Tawamhã Mariza hã watobro wamhã, ma ĩsarina wairé rob u, ĩtẽme ĩsihutu norĩ hã. Ãne te sima ãma romnomri za'ra: “Ãté tihitébré 'ru u te mo, ãma wawa da.” Tane nherẽ, tihitébré 'ru u morĩ õ di, Mariza hã. Zezusihi u te wei mo. Taha wa, ma tô we ĩsarina ai'aba'ré ni.

32 Mariza hã we ĩtẽme wisi wamhã, hi'rãtitõ ma ĩpapara nhamra, Zezusihi ma wapu wa. Tawamhã ãne te tãma tinha:

— Wanhib'apito, wahitébré hã hâzé ré, wa'rata asãmra 'wa'âhã, aré wawi dâ'â õ di. — Ãne te tãma tinha, wawa sina.

33 Tawamhã Mariza hã pẽ'ẽzé te, siwa'õ wa, duré we ĩsarina ĩsihutu zama 'ry'ry wa, pẽ'ẽzé di, Zezusi hã. Pẽ'ẽzé ahâ di.

34 Ãne ma tô sadanharĩ za'ra:

— E mame ma tô asiwi ĩsẽrẽ 'wa.

Tawamhã asa te tãma rowasu'u za'ra:

— We aimorĩ wasiré, sabu da.

35 Tawamhã pẽ'ẽzé ahâ wa, te aiwa'õ, Zezusi hã.

36 Taha wa, te dasima nharĩ za'ra ni:

— Õ hã te te sawi pese uptabi di. Te te sawi pese uptabi wa, te sô tiwawa.

37 Tawamhã da'umro na te tãma nharĩ za'ra ni, ãne:

— Õ hã aibâ ĩtob'a, ma tô to pese. E niha bété hâzé ré te te pese õ di, dâ'â tõ da, Razaru hã. — Ãne te tãma nharĩ za'ra ni.

Zezusi hã Razaru te te ĩhâiwa'utuzé wasu'u

38 Tawamhã ĩsiré, wa ai'aba'ré ni, ab're u. Sa'a zahâpâ, ab're hã. Pẽ'ẽzé ahâ di, Zezusi hã. Pẽ'ẽzé uptabi na te mo. Tawamhã, ab're u wasihutu wamhã, da te dasiwi ãma sitom haré, te ẽne hã za. Tõmo za'ẽtẽ di, ẽne hã.

39 Tawamhã ma tô Zezusi hã ẽne hã dama ti'ru, ĩsitobzé hã da te dasiwi sa'ré da.

Taha wa, ma tô Mata hã Zezusihi ma tinha:

— Wanhib'apito, da te dasiwi ĩsẽrẽzém na hã, maparane si'uiwa na ma tô ãma timara. Taha wa, ma tô ti'ro. E 'ro nherẽ, te za ĩsitobzé hã dasiwi sa'ré ni.
40 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:
— Tane nherẽ, te za dasiwi sa'ré ni. Ãma ĩẓazei wamhã, dama ĩwaihu'u'õ te za ĩ'madâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ'manharĩzé hã. E ãne na hã te aima rowasu'u õ di. Wa tô aima rowasu'u.
41-42 Tawamhã ĩsitobzé ma tô dasiwi sa'ré ni. Tawamhã hâimo te oto rob'madâ, Timama ma mreme da, Zezusi hã. Ãne te tãma tinha:
— Ĩm̦ama, da'ãma aima 're ĩm̦reme mono wamhã, ĩm̦reme te ĩm̦a ãma 're ĩ'a'uwaimrami u'âsi mo. Ãhãna te za duré ĩm̦reme hã ĩwapa. Taha wa, ĩm̦a rowẽ di. Danho'a, wa ãne aima rowasu'u, aima ĩm̦reme ré, da te ĩẓwapari za'ra da. E marĩ da. Aibâ ãma aima ĩm̦remezé hã ãma ĩm̦a uwaimrami wamhã, a hã we ĩẓatõrĩ'wa na dama 're ĩșiwasu'u mono zém na, da te 're ĩẓaze za'ra mono da. — Ãne te Timama ma tinha.
43 Timama ma mreme pari, te oto Razaruhu zô hâ, mreme 'rãihâ na:
— Razaru, ab're hawi we aiwatobro, rob u.
44 Tawamhã sô hârâ pari, ma watobro, dâ'â nherẽ, sib'rata ubu ré, duré para ubu ré, duré 'rã ubu ré. Taha wa, ma tô Zezusi hã dama ti'ru:
— Ĩ'ubuzé hã asiwi wasihui wa'aba, 're morĩ da.
Taha wa, ma tô siwi wasihu, ĩ'ubuzé hã.

Zezusi, da te dasiwi wĩrĩ da, dama ĩpire norĩ te te ãma ĩrosa'rata za'ra zé wasu'u
Mateusi 26.1-5; Marcusi 14.1-2; Rucasi 22.1-2

45 Tawamhã da'ahâ na ma tô Zezusi hã saze za'ra ni, Marizaha u ĩsihutu norĩ hã. Razaru hã danho'a te te hâiwa'utu wa, ma saze za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono we te te ĩsatõrĩ na.
46 Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã ma tô apâ ai'aba'ré, Zeruzarẽ u parisezu norĩ u, Razaru te te ĩhâiwa'utuzém na te te tãma rowasu'u za'ra da.
47 Tawamhã ĩsimirowasu'u hã te te wapari za'ra wamhã, tisiré norĩ zô te sitẽme tihârâ za'ra, dama ĩpire norĩ zô. Taha wa, ma sitẽme si'rã'õtõ, sasedoti ĩpire norĩ hã, duré parisezu norĩ hã duré uburé zudezu norĩ ma roti'wa norĩ zama. Sitẽme si'rã'õtõ wamhã, ãne te sima rowasu'u za'ra:
— E marĩ, wa te ĩ'manharĩ za'ra da hã. Õ hã te marĩ hã dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ u'âsi, tiwaihu'u pese na.
48 Marĩ, wa te tãma 'manharĩ za'ra õ wamhã, aihĩni te za da te 're saze za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na Danho'reptui'wa da. Tawamhã romanu norĩ hã te za wei wazô aihutu. 'Ri za'ẽne hã te za wawi sãmra za'ra. Te za duré wa'uprosi za'ra, uburé wasiré zudezu norĩ zu. — Ãne te sima rowasu'u za'ra.
49-50 Ã wahum na hã te Caipasi hã 're hâimana, sasedoti ĩpire uptabi na hã. Tawamhã ta hã te tãma nharĩ za'ra, ãne:
— E marĩ da, rosa'rada hã waihu'u aba õ di bété. Aibâ misire wa te wasiwi wĩrĩ wamhã, aré wama 're rowẽ za'ra mono di. Aré aihĩni wasi'utõrĩ õ di. — Ãne ma tô Caipasi hã tisiré norĩ ma waihu'u za'ra, dama ĩpire norĩ ma hã.
51 Ãne te te tãma rowasu'u za'ra wamhã, ã wahum na sasedoti ĩpire uptabi na 're ĩhâimana mono zéb zarina, si'uihâ nai õ nherẽ, te tãma rowaihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã dazada ĩdâ'âzém na hã.
52 Zudezu norĩ zada si, dâ'â õ di za, Zezusi hã. Daro mono bâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ti'ra da, uburé te te 're ĩ'apisutu mono norĩ zada, te za dârâ, simisutu ĩ'ra si 're danomro mono da.
53 Tawamhã Caipasihi nhimiroti hawi te sima ãma roti zahi u'âsi za'ra oto, te te siwi wĩrĩ da, dama ĩpire norĩ hã.
54 Taha wa, ĩrob ãma 're morĩ õ di oto, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Zezusi hã. Darob amoi u te mo, Epra'ĩ na 'ri nho'õmo nhisi u. Ti'a 'ré u'âsi 'rata, Epra'ĩ hã. Wa norĩ hã wa ĩsiré ai'aba'ré ni. Tame wa a'â 're wasi'ubumro.
55 Romhuture di oto, dato hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb u hã, Pascowa na dato nhisi hã. Taha wa, da'ahâ na te Zeruzarẽ u 're danomro daro mono bâ, zudezu norĩ hã. Dato hã sãna'rata õ ré, te za dawasété na tasiwasu'u za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, dawẽ na datoi u danhisisi da. Taha da, ma tô Zeruzarẽ u aihutu ni, bâdâ hã romhuture wa oto, datoi u hã.
56 Dasihutu wamhã, Zezusihi zô te tanhopré ni. Ãne te dasima rowasu'u za'ra ni:
— E datoi u te za wei mo, 're ĩdasi'rã'õtõ mono zéb u hã. Ãté wei morĩ õ di za. — Ãne 'ri za'ẽtẽ 'wawi wa'ra 're, dasimasab ré, te dasima ãma romnomri za'ra ni.
57 E marĩ wa. Zezusihi ãma te dama roti za'ra aré, dama ĩpire norĩ hã:

— Ma'ãpé nimame ĩsãmra na 'mai'madâ'â aba wamhã, wei wama wasu'u za'ra wa'aba za, wa te waihu'u za'ra da. — Ãne ma tô dama ãma roti za'ra aré, sasedoti ĩpire norĩ hã, parisezu norĩ me. Te te siwi âri da, ma tô ãne dama ãma roti za'ra.

12

Mariza hã Zezusi te te ĩpara upsõzé wasu'u
Mateusi 26.6-13; Marcusi 14.3-9

1 Romhuri misi da'ãma si'utõrĩ parip si, te za dato hã dasiwi 'manharĩ ni, Pascowa na dato nhisi hã. Tawamhã Zezusi hã te apâ mo, Betãnha u. Wa norĩ hã wa ĩsiré ai'aba'ré ni. Tame Razaru hã te 're sãmra, ab're hawi Zezusi te te ĩhâiwa'udu hã.

2 Tawamhã, wasihutu wamhã, ma tô wama api za'ra ni, wasa hã wa te huri da, Zezusi hã sawi te. Mata hã ma tô wasa hã te te wama sé. Razaru hã te wame tisa.

3 Tawamhã Mariza hã ma tô we ti'â, wedewa'u ĩsadaze hã. Nadu na wedewa'u nhisi hã. Ta hã ĩwa'âbâ wawẽ. Zezusihi zô te we ti'â, te te ãma para u'ré wa, tãma rowẽ da. Tawamhã, te te ãma para u'ré pari wamhã, ma tô para u'õ, tizéré na. Sadazei pire wa, ma tô 'ri 're zadaze sina.

4-5 Tawamhã Zudasi Icarizoti hã tãma toi õ di, Marizaha ma. Zezusihi siré 're ĩmorĩ Zudasi hã, Zezusi hã te te dama ĩhâiba nhomri da hã. Taha wa, te Marizaha ma tinha, Zudasi hã:

— E marĩ da bété, te te dama wede õ di wedewa'u zadaze hã, rob'uiprazéb zô ĩsibrob'õ norĩ ma, ãma sipé da, ĩwa'â hã. — Ãne te Zudasi hã tãma tinha.

6 E marĩ wa. E ĩsibrob'õ norĩ hã te te pawaptob zei wa. Mare di. Te te pawaptob ze za'ra wab õ di. Ta hã sipsaihuri di. Rob'uiprazé hã te te wama 're ĩ'madâ'â mono hã, te pi'uriwi te te sima 're 'mazani.

7-8 Tawamhã Zezusi hã ma tô Zudasihi ma tinha:

— Tô'ã. Tãma nharĩ tõ. Ĩ̱dâ'â wapsi, da te dasiwi ĩ̱nherẽ õ ré, te te ãma ĩ̱hâiba u'ré da, te aré ĩ̱zada tété. Ĩsibrob'õ norĩ hã te ai'rata 're si'ubumroi u'âsi 'wa. Nimahã aima wẽ za'ra wa'aba wamhã, te za 're ĩpawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo. Tanei õ di, wa hã. Ai'rata 're ĩ̱nhamra u'âsi aba mono õ di za oto. Taha wa, ai'rata ĩ̱nhamra aba ré, ĩ̱ma sõpru wa, ĩ̱ma rowẽ di. — Ãne ma tô wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Sasedoti ĩpire norĩ hã, Razaru te te siwi wĩrĩ da, te te ãma ĩrosa'rata wasété za'ra zé wasu'u

9 Tawamhã ma tô dasima rowasu'u za'ra ni, ãne:

— Betãnha ãma te nhamra, Zezusi hã. — Ãne te dasima rowasu'u za'ra ni. Taha wa, da'ahâ na ma tô we ĩtẽme ai'aba'ré ni, da te sabu za'ra da. Zezusihi u si, we dasi'aba'réi õ di. Razaruhu u zama te we ai'aba'ré ni, ab're hawi te te ĩhâiwa'utu u zama, da te sabu za'ra da.

10-11 Tawamhã Razaru hã da te sabu za'ra wamhã, da'ahâ na ma tô Zezusi hã Danho'reptui'wa na saze za'ra ni. Ta norĩ ma, oto wapu za'ra di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ mreme hã, sasedoti ĩpire norĩ mreme hã. Taha wa, Zezusi, da te saze za'ra 'ru te, te sima ãma roti za'ra Razaruhu ãma, taha zama te te siwi wĩrĩ da.

Zezusi hã Zeruzarẽ u ĩwisizé wasu'u
Mateusi 21.1-11; Marcusi 11.1-11; Rucasi 19.28-40

12-18 Tawamhã awẽ wa duré Zezusihi siré ai'aba'ré ni, Zeruzarẽ u. Zezusi hã Razaru ab're hawi te te hâiwa'utu wamhã, ma tô ãma 'madâ'â za'ra ni aré. Tawamhã ãma ĩ'madâ'â'wa norĩ hã ma tô dama rowasu'u za'ra aré, Zeruzarẽ ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma. Zeruzarẽ u dasi'rã'õtõ wamhã, daro mono bâ ma tô Razaruhu wasu'u hã wapari za'ra ni, ĩdasi'rã'õtõ mono hã. Zezusihi wasu'u, ma duré wapari za'ra ni, Zeruzarẽ u ĩmorĩ na hã. Taha wa, te ĩtẽme ai'aba'ré ni, Zeruzarẽ u ĩdasi'rã'õtõ mono hã bâdâdi wa, da te uzusi za'ra da. Wa'asu te dasiré 'wasari ni, dama rowẽ wa, Zezusi da te ãma sawi za'ra da.

Tawamhã Zezusi hã da te uzusi za'ra wamhã, te dasima 'mahârâ za'ra ni, ãne:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're wawata za'ra wa'aba mono. Õhõta Wanhib'apito, te we oto mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ si te te tãma 're pisutu u'âsi mono da si, wa wasima wẽ za'ra ni, Izarazéhé nhihudu norĩ nhib'apito ma hã. — Ãne te dasima 'mahârâ za'ra ni.

Tawamhã wasi'aba'réi ré, ma tô awaru po'repore hã tisã Zezusi hã, ĩprédupté hã. Tawamhã ma tô ãma darõno, ãma morĩ da. Ãne wamhã, ma tô sina uwaimra, ãma

rob'ui'éré hã. Duréihã ma tô ãma rob'ui'éré siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã. Ãne ma tô ãma rob'ui'éré, Zeruzarẽ ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ ma:
“Si'ã na 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, aipahi za'ra wa'aba õ di za. Õhõta te we atẽme timorĩ za'ra wa'wa, Asib'apito za'ra wa'wa hã awaru po'repore na ĩpréduptém na.”
Ãne duréihã ma tô ãma rob'ui'éré, ĩbaihâ na hã.

Ãma rob'ui'éré te te sina uwaimrami nherẽ, wama waihu'u pese za'ra õ di, ãma rob'ui'éré hã. Zezusi hã ab're hawi hâiwa'utu wa, hâiwa u rowẽ uptabi u apâ morĩ parip si, wa za ãma wasipo're pu'u za'ra ni, rob'ui'éré na. Tawapsi wa za wasima rowasu'u za'ra ni, ãne: “Tô sena ma tô sina uwaimra, ãma rob'ui'éré hã. Ãma dawata za'ra ré, ma tô datẽme mo, awaru po'repore na ĩpréduptém na.” Ãne wa za wasima rowasu'u za'ra ni.

19 Tawamhã da'ahâ na da te uzusi za'ra da, ĩtẽme dasi'aba'réi wamhã, ãne te sima rowasu'u za'ra, parisezu norĩ hã:

— Aihĩni te Zezusihi niwĩ 're danomro. Taré, wa nasi ãma wasima roti u'âsi za'ra ni. — Ãne te sima nharĩ za'ra, parisezu norĩ hã.

Deredu norĩ, Zezusi te te 'madâ'â za'ra da, Piripihi wi te te ĩwaptẽrẽ za'ra zé wasu'u

20 Tawamhã deredu norĩ zama ma tô aihutu, Zeruzarẽ u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma dame wata za'ra da, zudezu'õ norĩ hã.

21 Tawamhã tame si'ubumroi ré, te ai'aba'ré, Piripihi u. Darireza hawimhã Piripi hã. Besada na ĩsa'ru nhisi hã. Piripihi u sihutu wamhã, te tãma nharĩ za'ra:

— Wa wasima wẽ za'ra ni, wa te 'madâ'â za'ra da, Zezusi hã.

22 Taha wa, te Piripi hã mo Ãdéréhé u, te te tãma sadawa wasu'u za'ra da. Zezusihi u te sisaprõni zahuré, te te tãma sadawa wasu'u za'ra da.

23 Tawamhã ĩmreme te te wapari wamhã, ãne te Zezusi hã tãma siwasu'u zahuré:

— Wa hã dasiré ĩ̱podo. Romhuture di oto bâdâ hã, ĩ̱'ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u hã.

24 Tô sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa, amnho potozé wasu'u na hã. E niha te za amnho hã ti'rã ahâ. Ai'uréiwi nomro wamhã, poto õ di za. Ab're 're, 're rere'e mono wa, ĩtomhâ, 're si'utõrĩ mono wapsi, te za 're poto za'ra. 'Re poto za'ra mono wapsi, 'rãi ahâ di za. Misire nherẽ, poto wamhã, nhama wamhã, zâb ahâ di za. — Ãne Zezusi te sina simiré'é, sõ'awib õ nherẽ.

25 Te duré tãma rowasu'u zahuré, ãne:

— Ni'wam norĩ hã tihâimanazé te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowẽ ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ĩ̱zarina 're nomro mono da, tihâimanazé te te sima 're sawi za'ra mono õ wapsi, tawapsi te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowẽ hã.

26 Ni'wam norĩ hã te te ĩ̱ma 're romhuri za'ra mono da, te te sima 're ĩ̱wẽ za'ra mono wamhã, 're ĩ̱morĩzém na si te za 're nomro, ĩ̱zarina si. Tawamhã ĩ̱'rata te za 're hâimana u'âsi za'ra, hâiwa ãma. Te te ĩ̱ma 're romhuri pese za'ra mono wa, Ĩ̱mama te za ãma 're wata za'ra. Te za duré te te tãma 're wa'âbâ za'ra, ĩsimiromhuri hã.

Zezusi hã za tidâ'âzém na ĩsiwasu'uzé wasu'u

27 — Ãhãna te ĩ̱sina rosa'rata ahâ di. E Ĩ̱mama ma, wa za ĩ̱si'ru, te te dawi ĩ̱nho'reptu da, ĩ̱dâ'â õ ré, te robzépata tõ da. Mare di. Tãma ĩ̱si'rui õ di za, te te dawi ĩ̱nho'reptu da. Dazada ĩ̱dâ'â da si, wa wei mo.

28 Ĩ̱mama, ma'ãpé we ĩ̱pawapto na, ĩ̱'ãma ĩrotizém na te ĩ̱sina uwaimrami da, ai'ãma 're dawata za'ra mono hâ. — Ãne te Timama ma mre. Tawamhã hâiwa hawi ma tô tãma tinha:

— Wa tô te 're aipawaptob u'âsi, ĩ̱'ãma 're dawata za'ra mono da. Wa za duré aipawapto, ĩ̱'ãma 're dawata u'âsi za'ra mono da.

29 Tawamhã ma tô sima rowasu'u za'ra, ĩ'rata ĩsimasa hã:

— Õhõta te wei rãrã, tã hã.

Tawamhã ni'wam norĩ hã te te dama rowasu'u za'ra:

— Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, te we tãma mre, hâiwa hawi.

30 Taha wa, te Zezusi hã dama tinha:

— Ĩ̱'udâna wei mreme õ di. Ai'udâna wa'aba zama wapari za'ra wa'aba da, te we ĩ̱ma mre.

31 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô ãma roti siro, dawasété na. Romhuture di oto bâdâ hã te te ãma ĩrotizém na, te te ãma ĩ'uwaimramizéb da hã. Romhutu na te za duré tinha Wa'uburé ma, dama sib'uwa wa, oto te te 're dawada'uri tõ mono da.

32 Hâiwi ĩza'o da, da te dasiwi ĩzasõmri wapsi, wa za ĩsitẽme te 're da'a'ubumro,
ĩnhib'a'uwẽ 're dahâimana za'ra mono da, daro mono bâ. — Ãne te Zezusi hã dama
siwasu'u.
33 E marĩ da. Wedepo'o nhonhi'rãmi na ĩdâ'âzém na da te waihu'u sirõmo za'ra da.
34 Tawamhã te ãne asa tãma nharĩ za'ra ni:
— Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã dâ'â õ di za. Te za
're morĩ u'â. Ãne duréihã ma tô ãma rob'ui'éré za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa
wasu'u'wa norĩ hã. E niha tawamhã te ĩnha, hâiwi da te dasiwi ĩsasõmri na, ti'ai ãma
dasiré ĩpodo hã. E 'wa hã dasiré ĩpoto na ĩsisi hã. — Ãne te Zezusi hã siwi sadanha.
35 Tawamhã Zezusi hã sõ'awib õ nherẽ, te rowa'a na siwasu'u, ãne:
— Rowa'a hã te za syry na aima 're hâimana za'ra wa'wa oto. Tawamhã aima 're hâimana
za'ra wa'aba mono ré, te za 're anomro aba mo, aiwi 're robra za'ra wa'aba mono õ ré hã.
Robra na damorĩ wamhã, nimomo damorĩ da hã dama waihu'u õ di.
36 Ai'rata 're ĩnhamra za'ra wa'aba mono ré, te za asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo,
ĩ'ãma 're anomro wẽ uptabi aba mono da. — Ãne Zezusi te dama roti.

Zudezu norĩ hã, Zezusi Danho'reptui'wa na te te 're ĩsazei õ za'ra mono zé wasu'u

Taha pari te danhiti mo, da te dasiwi 'madâ'â tõ da, Zezusi hã.
37 Marĩ hã dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã ma tô te te dama 're ab'manharĩ wẽ u'âsi, Zezusi
hã, tiwaihu'u pese na. Tane nherẽ, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te
ĩpisutu na, da te saze za'ra õ di.
38 Da te saze za'ra õ wamhã, ma dasina uwaimrami za'ra ni, Iza'izaha mreme hã.
Duréihã ma tô ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma dawasu'u, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa hã.
Ãne ma tô tãma dawasu'u:
"Wanhib'apito, wa te dama 're asadawa wasu'u za'ra mono wamhã, e ma tô ai'ãma da
te 're wazaze za'ra. Mare di. Ai'ãma, da te 're wazaze za'ra mono õ di. Duré
aiwaihu'u pese na 're da'apawapto mono wamhã, e ma tô aiwaihu'u pese na da
te 're aiwaihu'u za'ra. Mare di. Da te 're aiwaihu'u za'ra mono õ di."
Ãne ma tô tãma dawasu'u Iza'iza hã, wawa sina. Ãne ma timreme na rob'ui'éré.
39-40 Tawamhã da te 're saze za'ra mono da, da te dasima 're wẽ za'ra mono õ wa, da te
're sazei waihu'u za'ra mono õ di oto. Ãne ma tô duré rowasu'u Iza'iza hã, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono zazei'õ'wa norĩ ãma:
"'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô oto dama tinha, ĩsimiroti hã da te 're waihu'u za'ra mono
ãna oto 're danomro mono da, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono tõ da, te te 're
da'anho'reptui mono tõ da."
Ãne duréihã ma tô rowasu'u Iza'iza hã, wahi'rada hã. Zezusi, da te 're saze za'ra mono õ
wamhã, ma tô oto dasina uwaimrami za'ra ni, Iza'izaha nhimirowasu'u zarina.
41 Duréihã Iza'iza hã sõtõ 'rowi te te ĩrosawẽrẽ ne, ma tô Wanhib'apito 'madâ, Zezusi hã.
Ĩhâiba na hã rowa'a za'ẽtẽ di. Te te 'madâ'â wa, te ãne na rowasu'u siro.
42 Tawamhã da'ahâ na Zezusi, da te saze za'ra õ nherẽ, ma tô ni'wam norĩ hã saze za'ra,
dama ĩpire norĩ hã, ahâ na. Tane nherẽ, te te saze za'ra nherẽ, ĩsazei'wa na sõ'awi dama
're siwasu'u za'ra mono õ di, parisezu norĩ mreme pipa te. Zudezu norĩ te, rowahutuzéb
u dame 're sisisi tõ mono da, te te tiwi 're rosawi za'ra mono õ'umnhasite, te ari'iwi 're
si'ubumroi u'âsi.
43 Parisezu norĩ si te te 're wẽsãmri za'ra mono da, ma tô te te sima 're wẽ za'ra. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono si te te 're wẽsãmri za'ra mono da, te te sima 're wẽ za'ra mono õ di.
Taha wa, te ari'iwi 're si'ubumroi u'âsi, 're siwasu'u za'ra mono ãna, ĩsazei'wa na.

Timreme wẽ'õ'wa norĩ ãma, Zezusi te te ãma ĩrowasu'uzé

44 Tawamhã Zezusi te da'ab'mahâ:
— Ni'wam norĩ hã Danho'reptui'wa na te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono wamhã,
ĩzazei'wa si 're nomro mono õ di za. Ĩ'u'âbâ te za we ĩzatõrĩ'wa zazei'wa 're nomro.
45 Duré ni'wam norĩ hã te te ĩ'madâ'â za'ra wamhã, ĩ'u'âbâ te za we ĩzatõrĩ'wa zama
'madâ'â za'ra.
46 Wa hã wa tô we datẽme mo, dama rob'uiwẽ'wa ne 're ĩmorĩ da. E marĩ da. Da te
dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono wa, robra na ne, dawasété na oto 're danomro tõ mono
da.
47 Ãté ni'wam norĩ hã te za taré ĩmreme hã te te 're wapari za'ra. E tawamhã wa za ta
norĩ hã awa'awi te 're ahâ za'ra. Mare di. Awa'awi te 're dahâ za'ra mono da, we ĩmorĩ õ
di. Te 're da'anho'reptui mono da si, wa wei mo.

48 Ni'wam norĩ hã te te 're ĩ̱wẽ'õ za'ra mono wamhã, duré ĩ̱mreme te te 're wẽ'õ za'ra
mono wamhã, zahadu wapsi te za oto siwaihu'u za'ra, tiwasété na. Ti'a ĩsi'utõrĩzéb ãma
ĩ̱mreme na po're pu'u za'ra wa, te za bâtâ na siwaihu'u za'ra, tiwasété na.
49-50 — Ĩ̱mama hã ma tô ĩ̱zazei'wa norĩ ma pisutu sirõmo za'ra, robzei u'âsi ãma 're
nomro mono da. Duré ĩ'rata 're hâimana u'âsi za'ra mono da, hâiwa ãma 're dâ'â za'ra
mono tõ da, ma tô tãma pisutu sirõmo za'ra. Ãne si ma tô Ĩ̱mama hã ĩ̱ma waihu'u, te
dama 're awaihu'u mono da. Wa hã ĩ̱si'uihâ na ĩ̱nhimirosa'rata si te dama 're awaihu'u
mono õ di. We ĩ̱zatõrĩ'wa, te te ĩ̱ma ĩwaihu'uzéb zarina si, wa tô te dama 're awaihu'u. —
Ãne te dama siwasu'u Zezusi hã.

13

Zezusi hã, tisiré 're ĩnomro mono norĩ te te ĩ̱para upsõ za'ra zé wasu'u

1 Awẽ te za oto dato hã dasiwi 'manharĩ za'ra ni, Pascowa na dato nhisi hã. Zezusi
hã ma tô sina waihu'u, romhuture di oto apâ ĩmorĩzé hã, Timama u. Õne u'âsi te te 're
wa'azawi pese Zezusi hã, ĩsiré 're wanomro mono wa.
2 Tawamhã wasa, wa te huri da, wa tô asimro ni, barana. Wasa hã wa te huri õ ré, ma
tô Zudasi Icarizoti hã rosa'rata, Zezusihi zô te te danhimroi mono da, te te dama hâiba
nhomri da. Wa'uburé nhimirosa'rata hawim na, te ãne ãma rosa'rata. Simahã 'ra, Zudasi
hã.
3 Zezusi hã ma tô Ĩmama hã pisutu, dama pire da. Uburé marĩ ma, pire da, ma tô pisutu,
ti'ai ãma hâiwa ãma zama. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi, ma tô wei mo. Apâ te za oto ĩtẽme
mo. Ãne ma tô sina waihu'u siro, Zezusi hã.
4 Tawamhã wasa hã wa te huri õ ré, ma tô Zezusi hã wahudu. Ti'uza, ma tô sani.
Tisi'u'õzém na ma tô si'awasisi.
5 Tawamhã â, ma tô sa'wa, piza'a 're nho'a wa, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã te te ãma
wa'apara upsõ da. Te te ĩwa'apara upsõ na ma tô sãna'rata, wa'ãma. Te te wa'apara upsõi
pari, te za duré te te wa'apara u'õ, tisi'u'õzém na.
6 Sima Pedruhu 'rata te oto za. Tawamhã Pedru te tãma tinha:
— Wanhib'apito, e te za ĩ̱para upsõ. Mare di. Ĩ̱para upsõi õ di za.
7 Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:
— Te aipara upsõ za'ra wa'aba zé hã, marĩ te aima wasu'u za'ra wa'wa. Zahadu waihu'u
õ di, a hã. Zahadu wapsi te za ĩwaihu.
8 Tawamhã Pedru te duré tãma tinha:
— Ĩ̱para upsõi õ di za.
Zezusi te duré asa tãma tinha:
— Te aipara upsõi õ wamhã, ĩ̱nhib'a'uwẽ õ di za, a hã.
9 Tawamhã Sima Pedru te tãma tinha:
— Wanhib'apito, ĩ̱para si upsõi õ di za. Ĩ̱nhib'rata zama te za ĩ'upsõ, ĩ̱'rã zama.
10 Taha wa, ma tô Zezusi hã asa tãma tinha:
— Mare di. 'Re dasisõi mono wapsi, dahâiba hã wẽ di za. Dapara si 're uptob za'ra mono
wa, te za apâ da te 're upsõ za'ra. A norĩ wa'wa hã aiwẽ za'ra wa'aba di, ĩ̱ma. Misire ĩ̱ma
ĩwẽ õ hã. — Ãne te Zezusi hã wama rowasu'u za'ra.
11 Aibâ hã ma tô sina waihu'u siro, te te dama ĩhâiba nhomri'wa da hã. Taha wa, ma
wama waihu'u za'ra, misire ĩwẽ'õ na hã.
12 Tawamhã te te wapara upsõ za'ra pari, ma tô apâ si'uza. Ti'a ma tô nhamra. Sãmra
wapsi, te wama nharĩ za'ra:
— E marĩ te aima wasu'u za'ra wa'wa, te aipara upsõ za'ra wa'aba zé hã. E ma tô asina
ĩwaihu'u za'ra wa'wa.
13-15 A norĩ wa'wa hã rowahutu'wa na te 're ĩ̱nhisi za'ra wa'aba mo. Asib'apito na zama
te 're ĩ̱nhisi za'ra wa'aba mo. Wa hã rowahutu'wa na 're ĩ̱nhisi za'ra wa'aba mono wamhã,
ĩ̱ma wẽ di. E marĩ wa. Wa hã rowahutu uptabi 'wai wa. Duré Asib'apito na 're ĩ̱nhisi za'ra
wa'aba mono wamhã, ĩ̱ma wẽ di. E marĩ wa. Wa hã, Asib'apito uptabi aba wa. Wa hã
Asib'apito wa'aba nherẽ, aiwi ĩ̱sisawi za'ra wa'aba õ di, te aipara upsõ za'ra wa'aba tõ da.
Duré rowahutu'wai uptabi 'wa nherẽ, aiwi ĩ̱sisawi za'ra wa'aba õ di, te aipara upsõ za'ra
wa'aba tõ da. Taha wa, te za ĩ̱sine ĩ̱nhirã zarina 're asipara upsõ za'ra wa'aba mo, ĩ̱nhirã
zarina 're anomro aba mono da, ĩ̱sine 're asisawi za'ra wa'aba mono ãna, 're asipawaptob
u'âsi za'ra wa'aba mono da.
16 Ma'ãpé ĩ̱wapari pese za'ra wa'aba za. Danhib'apito norĩ hã 're sisawi za'ra mono ãna,
te te 're dapawaptob za'ra mono wamhã, tãma ĩromhuri'wa norĩ zama, te za ĩsine te te 're
dapawaptob za'ra, 're sisawi za'ra mono ãna. Duré te te 're ĩsatõrĩ za'ra mono hã 're sisawi

za'ra mono ãna, te te 're dapawaptob za'ra mono wamhã, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ zama te za ĩsine te te 're dapawaptob za'ra, 're sisawi za'ra mono ãna.

17-18 — Ãne wa tô aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Ĩ̱nhimiroti hã 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono wamhã, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di za, uburé aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono õ nherẽ. Asimirosa'rata na, wa tô aiwaihu'u za'ra wa'wa. Ĩ̱siré 're anomro aba mono da, te aipisutu za'ra wa'wa hã, misire ma tô ĩ̱maiwẽ'õ wa'wa. Ta hã wa tô pisutu, ĩ̱siré 're morĩ da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme ui'éré te te sina uwaimrami da. Ãne ma tô wahi'rada hã tinha, aré: "Wasiré 're ĩwasai mono, ma tô ĩ̱wẽ'õ." Ãne ma tô duré ĩ̱wẽ'õ'wa na rob'ui'éré siro, poto õ ré, wahi'rada hã. Taha wa, te za oto sina uwaimrami su'u, ĩ̱wẽ'õ'wa hã.

19 Taha õ ré, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, te te sina uwaimrami wapsi, te ĩ̱sina ĩwaihu'uzém na, 're ĩ̱zazei u'âsi za'ra wa'aba mono da.

20 Ĩ̱wapari pese za'ra wa'aba. Zahadu wapsi, wa za ĩ̱zazei'wa norĩ hã datẽme te 're satõrĩ za'ra, te te dama 're ĩ̱zadawa wasu'u za'ra mono da. Tawamhã ĩmreme za'ra hã da te 're wapari za'ra mono wamhã, da te dasiwi 're sawi pese za'ra mono wamhã, ta norĩ u'âbâ te za ĩ̱zama da te dasiwi 're ĩ̱zawi pese za'ra. Da te dasiwi 're ĩ̱zawi pese za'ra mono wamhã, ĩ̱'u'âbâ te za duré we ĩ̱zatõrĩ'wa da te dasiwi 're sawi pese. — Ãne ma tô wama siwasu'u zara, Zezusi hã.

Zezusi hã Zudasi te te ĩwasu'uzé wasu'u, za te te dama ĩhâiba nhomri'wa da hã
Mateusi 26.17-25; Marcusi 14.17-21; Rucasi 22.7-13, 21-23

21 Tawamhã pẽ'ẽzé uptabi di, Zezusi hã. Taha wa, te duré wama siwasu'u za'ra, ãne:
— Tô sena, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. Misire te za dama ĩ̱'maihâiba nhomri 'wa. — Ãne te wama nharĩ za'ra.

22 Tawamhã aibâ te te sina ĩwaihu'uzém na, wa te waihu'u za'ra õ wa, wa taré wasi'madâ'â za'ra ni.

23 Wa hã, Zezusi te te 're ĩ̱zawi pese mono, wa ĩ'rata nhamra.

24 Tawamhã Sima Pedru te Zezusihi ãma ĩ̱wada'u, te sadanharĩ da, sadawa 'rasi sina:
— Ma'ãpé sadanharĩ. E 'wa hã te za we te te sô danhimro, te te dama hâiba nhomri da.

25 Tawamhã ĩ'rata ĩ̱nhamra wa, wa oto sadanha, Zezusi hã:
— Wanhib'apito, e 'wa hã te za we asô te te danhimro, te te dama aihâiba nhomri da hã. — Ãne wa sadanha, Zezusi hã.

26 Taha wa, te ãne asa ĩ̱ma tinha:
— Ĩ'u'ẽtẽ wẽ'ẽ, wa za di'i, te tãma sõmri da. Taha na te za ĩwaihu, dama ĩ̱hâiba nhomri'wa da hã.
Tawamhã ma tô di'i, te te tãma sõmri da, Zudasihi ma. Sima Icarizotihi 'ra, Zudasi hã.

27 Te te tãma sõmri pari, ma oto Satanasihi nhimiroti hã wapari pese Zudasi hã, ĩpẽ'ẽ 're oto sébré wa. Taha wa, te Zezusi hã Zudasihi ma tinha:
— Marĩ hã 'manharĩ su'u pé. — Ãne te tãma tinha.

28 E marĩ da, te ãne tãma roti. Wa norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di.

29 Ni'wam norĩ hã te ãma rosa'rata za'ra, ãne: "Rob'uiprazé hã te te 're 'madâ'â mono wa, ãté marĩ hã wasazéb da, te te wama uipra za'ra da, te ãne tãma roti." Ĩhâiba amo norĩ hã te duré ãma rosa'rata za'ra: "Ãté ĩsibrob'õ norĩ ma, syry na te te sõmri mono da, te tãma roti." Ãne, wa ĩmreme na wasima ãma romnhoré za'ra ni.

30 Tawamhã te te 'rẽne pari, rob u ma tô watobro Zudasi hã, robra u.

Zezusihi nhimirotizép tém na rowasu'u

31 Tawamhã rob u watobro za'u si, te ãne wama siwasu'u za'ra, Zezusi hã:
— Wa hã dasiré ĩ̱podo. Romhuture di oto bâdâ hã ĩ̱'ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u hã. Ĩ̱'ãma 're dawata za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma te za duré 're dawata za'ra, ĩ̱siré.

32 Ĩ̱siré ãma 're dawata za'ra mono wamhã, te za duré ĩ̱'ãma tiwata, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Te za ĩ̱'ãma tiwata su'u.

33 Ĩ̱no norĩ, syry na wa za oto ai'rata ĩ̱nhamra 'wa. Ai'rata 're ĩ̱nhamra u'âsi aba mono da, te za asima 're ĩ̱wẽ za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, wa za mo. Nimomo ĩ̱morĩ wamhã, ãma ĩ̱tẽme 're anomro waihu'u aba mono õ di za a'â. Ãne wa tô dama waihu'u aré.

34 Ĩ̱nhimiroti tém na, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono zéb da hã. Wa hã te 're asawi pese za'ra wa'aba mono ne, te za 're asisawi pese za'ra wa'aba mo.

Pedru hã, Zezusi za te te dawi ĩ'udâzém na te te ĩpo're pu'uzé wasu'u
Mateusi 26.31-35; Marcusi 14.27-31; Rucasi 22.31-34

35-36 Tawamhã Sima Pedru te sadanha:
— Wanhib'apito, e momo te za aimo.
Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:
— Nimomo wa za mo. Ãma ĩẽzarina, aimorĩ waihu'u õ di za a'â. Zahadu wapsi te za ĩẽzarina ãma aimo.
37 Tawamhã Sima Pedru te asa tãma tinha:
— E marĩ wa, ãhãna asarina ãma ĩẽmorĩ waihu'u õ di. Te asõ'reptu da, asada ĩẽdâ'â da hã ĩẽma wẽ di.
38 Tawamhã ma tô Zezusi hã asa duré tãma tinha:
— E tô sena asiwasu'uzé hã. Tô sena wa aima rowasu'u. Ĩẽzadawa para õ nherẽ, si'a hârâ õ ré, te za si'ubdatõ dawi ĩ̃udâ, aima ĩẽza'rese õ na. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u siro, Pedruhu ma.

14

Zezusi hã, Timama u bâdâdi na te te dama sina ĩsimiré'ézé wasu'u

1 Tawamhã Zezusi te duré wama nharĩ za'ra, ãne:
— Ĩ̃'ãma aipẽ'ẽzé za'ra wa'aba õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te za asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo. Ĩẽzama te za duré asina 're ĩ̃umnhasi u'âsi za'ra wa'aba mo, Danho'reptui'wa na.
2-3 Ĩẽmama nhorõwa ãma hã rob're za'ẽtẽ di, 're ĩdasi'ubumroi mono zéb da hã. Tame 're ĩdasi'ubumroi mono zéb õ 'wa'âhã, te aré aima rowasu'u za'ra wa'aba õ di. Wa za oto aiwi ĩẽmorĩ 'wa, 're asimroi wa'aba mono zéb da hã, te asô pisutu za'ra wa'aba da. Te asô pisutu za'ra wa'aba parip si, wa za wei mo apâ, te ãma asimroi wa'aba mono da, 're ĩ̃nhamra mono zéb u, tame ĩ̃rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.
4 Nimomo aiwi ĩẽmorĩ za'ra wa'aba zé hã ma tô ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Bâdâdi hã ma tô duré ĩwaihu'u za'ra wa'wa. — Ãne te wama rowasu'u za'ra.
5 Tawamhã Tome te tãma tinha, ãne:
— Wanhib'apito, nimomo wawi aimorĩzé hã wa te waihu'u za'ra õ di. E niha wa za tawamhã bâdâdi hã waihu'u za'ra ni, ãma 're ĩwanomro mono zéb da hã.
6 Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:
— Wa hã bâdâdi na, wa ĩ̃sina simiré'é. E marĩ wa. Da te 're ĩẽzaze za'ra mono wapsi, amo ĩẽzarina 're dasihutu mono wa za, Ĩẽmama tẽme. Wa hã tô sena roti na'rata 'wa. Wa hã 're ĩdanomro u'âsi mono zé, te dama 're ĩ'apisutu mono, wa 're mo. Taha wa, da te 're ĩẽzaze za'ra mono wapsi, te za amo 're dasihutu, Ĩẽmama u ĩ'rata 're dasi'ubumroi u'âsi mono da.
7 'Re ĩẽwaihu'u za'ra wa'aba mono õ di aré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na. Taha wa, Ĩẽmama na 're waihu'u za'ra wa'aba mono õ di aré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Wa hã 're ĩẽwaihu'u za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, te aré Ĩẽmama hã 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo. Ma tô oto ĩ'ra na ĩẽwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, ma tô duré Ĩẽmama hã ĩwaihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ĩẽmama ma tô oto ĩ'madâ'â za'ra wa'wa.
8 Tawamhã Piripi te duré tãma tinha:
— Wanhib'apito, ma'ãpé Aimama zô aihârâ, wa te 'madâ'â za'ra da. Wa te 'madâ'â za'ra wamhã, marĩ zô wawi 're rowaptâ'â za'ra mono di za, wama 're ĩrowẽ za'ra mono zéb da hã.
9 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:
— Piripi, e zahadu ĩẽwaihu'u õ di, ai'rata 're ĩ̃nhamra hâ za'ra wa'aba mono nherẽ. Ni'wam norĩ hã te te 're ĩ̃'madâ'â za'ra mono wamhã, ĩ̃'u'âbâ te za Ĩẽmama hã te te 're 'madâ'â za'ra. E niha te bété a hã ĩẽma ĩnha, Ĩẽmama zô ĩ̃hârâ da, 'madâ'â za'ra wa'aba da.
10 Wa hã Ĩẽmama ãma, wa 're ĩ̃hâimana. Õ hã te duré ĩ̃'ãma 're hâimana, Ĩẽmama hã. E te ĩ̃sina aima ĩwasu'u za'ra wa'aba na, ãma ĩẽzazei õ di. Ĩ̃si'uihâ na te ĩ̃sina aima wasu'u za'ra wa'aba õ di. Ĩẽmama hã ĩ̃'ãma 're ĩhâimana mono hawi, te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zé hã. Ãne ĩsimiromhuri hã.
11 Ĩẽmama ãma, wa 're ĩ̃hâimana. Ĩ̃'ãma te duré 're hâimana, Ĩẽmama hã. Te ĩ̃sina aima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mono na, te za ãma 're ĩẽzazei u'âsi za'ra wa'aba mo. Te ĩ̃sina aima ĩwasu'u za'ra wa'aba na si, ãma 're ĩẽzazei waihu'u za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za ĩ̃'ãma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te dama 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono na, taha zarina te ĩ̃sina aima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mono na, ãma 're ĩẽzaze za'ra wa'aba mono da.
12 Tô sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Asina 're ĩ̃umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za ĩẽwaihu'u pese zarina 're ĩdapawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo. A norĩ wa'wa hã 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mono zé hã, ĩ̃nhimipawaptobzé ma, sa'ẽtẽ di za. E marĩ wa. Wa hã Ĩẽmama u za oto apâ ĩẽmorĩ wa.

13-14 Taha wa, uburé marĩ hã te aima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba si, te za tiwi 're rowaptẽrẽ za'ra wa'aba mo, Ĩ̱mama wi, ĩ̱zadawa para. Tawamhã wa za te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa. Ĩ̱wi zama ĩ̱zadawa para, ĩ̱wi 're rowaptẽrẽ za'ra wa'aba mono wamhã, wa za te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa. E marĩ da. Ĩ̱mama ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, wa hã ĩ'ra te aima ãma 're a'uwaimrami aba mono wa za.

Zezusi hã tisiré norĩ ma, Timama pẽ'ẽzani na te te tãma ĩropisutu za'ra zé wasu'u

15 Tawamhã Zezusi te duré wama rowasu'u za'ra, ãne:

— 'Re ĩ̱zawi pese za'ra wa'aba mono wamhã, ĩ̱nhimiroti si te za 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo.

16-17 Tawamhã Ĩ̱mama wi, wa za waptẽ, Tipẽ'ẽzani hã te te aima sõmri za'ra wa'aba da, ĩ̱sine te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, ai'rata 're sãmra u'âsi za'ra wa'aba mono da. Tô sena na te za ĩ̱nhimiroti hã te te aima 're waihu'u u'âsi za'ra wa'wa, Ĩpẽ'ẽzani hã. Ĩ̱zazei'õ'wa norĩ hã te te waihu'u za'ra õ di, Ĩ̱mama pẽ'ẽzani hã. Taha wa, te te sima 're wẽ za'ra mono õ di, ĩ'rata 're sãmra u'âsi za'ra mono da. A norĩ wa'aba si ma tô ĩwaihu'u za'ra wa'wa, Ĩpẽ'ẽzani hã ai'rata 're sãmra aba mono wa. Zahadu wapsi te za aipẽ'ẽ 're, 're sãmra u'âsi za'ra wa'wa.

18 — Damama norĩ hã timro me 're dâ'â za'ra mono wa, waptép si 're ĩdasi'ubumroi mono ne, asiwaprosi 're asimroi wa'aba mono õ di za. Wa hã wa za we apâ atẽme ĩ̱morĩ 'wa.

19 Syry na, wa za oto ai'rata ĩ̱nhamra 'wa, ĩrẽme ma. Taha ré hã te za duré a'â dasiwi ĩ̱'madâ'â ni. Taha parip si, da te dasiwi ĩ̱zabu na sahu õ di za oto. A norĩ wa'aba si, te za duré ĩ̱zabu za'ra wa'wa. Ĩ̱dâ'â nherẽ, ab're hawi ĩ̱hâiwa'utu wa, wa za oto ĩ̱dâ'â ãna 're morĩ u'â. Taha wa, te za duré a norĩ wa'wa hã atâ'â ãna 're asimroi u'âsi aba mo, hâiwa ãma.

20 Apâ we atẽme ĩ̱wisi za'ra wa'aba wapsi, te za ĩ̱waihu'u za'ra wa'wa, Ĩ̱mama ãma 're ĩ̱hâimana mono na. Ĩ̱'ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono na, te za asina 're ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba mo. Wa hã ai'ãma wa'aba 're ĩ̱hâimana mono na te za duré asina 're ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba mo.

21 — Ni'wam norĩ hã ĩ̱nhimiroti si te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, ta norĩ si ĩ̱zawi pese 'wa, te za 're nomro. Te te 're ĩ̱zawi pese za'ra mono wamhã, te za asa Ĩ̱mama hã te te 're sawi pese za'ra. Wa hã wa za duré te 're sawi pese za'ra, ĩ̱zawi pese 'wa norĩ hã. Ta norĩ ma si, wa za 're ĩ̱hâimana mono zém na tãma 're ĩ̱siwaihu'u za'ra. — Ãne Zezusi te wama siwasu'u za'ra.

22 Tawamhã Zudasi te oto sadanha:

— E marĩ da, te za bété wa norĩ ma si 're asiwaihu'u mo. E marĩ wa, asazei'õ'wa norĩ ma, 're asiwaihu'u za'ra mono õ di bété. — Ãne Zudasi te sadanha. Zudasi aimawi hã. Icarizoti õ di.

23 Tawamhã Zezusi asa te duré tãma tinha, ãne:

— Ni'wam norĩ hã te te 're ĩ̱zawi pese za'ra mono wamhã, te za ĩ̱nhimiroti si te te 're 'madâ'â pese za'ra. Tawamhã Ĩ̱mama, te za asa te te 're sawi pese za'ra. Wa norĩ hã wa za ĩtẽme 're wasimasisi za'ra, ĩ'rata 're wahâimana u'âsi za'ra mono da.

24 Ni'wam norĩ hã te te 're ĩ̱zawi pese za'ra mono õ wamhã, ĩ̱nhimiroti te te 're 'madâ'â pese za'ra mono õ di za. Ãne, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Ĩ̱si'uihâ na ĩ̱mreme na te aima rowasu'u za'ra wa'aba õ di. Ĩ̱mama mreme na si, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa, we ĩ̱zatõrĩ'wai mreme na.

25 — Ai'rata ĩ̱nhamra aba ré, wa tô ãne aima rowasu'u za'ra wa'wa.

26 Zahadu wapsi Ĩ̱mama wi, te waptẽrẽ wa, te za Tipẽ'ẽzani hã we atẽme satõrĩ za'ra wa'wa, aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hã. Wẽ uptabi di Ĩpẽ'ẽzani hã. Ta hã te za uburé marĩ hã te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa. Uburé marĩ hã te aima 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na te za te te 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'wa.

27 — Rowẽ na si 're anomro aba mono zéb si, wa za oto aima pisutu za'ra wa'wa, ĩ̱'ãma 're aipẽ'ẽzé za'ra wa'aba mono tõ da, duré asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ãna, 're anomro aba mono da. Taré te aima pisutu za'ra wa'aba õ di. Ĩ̱zazei'õ'wa norĩ nhimipisutuzém nei õ di, ĩ̱nhimipisutuzé hã.

28 Wa za oto aiwi ĩ̱morĩ 'wa. Niwapsi wa za duré we apâ atẽme ĩ̱morĩ 'wa. Ãne ma tô te ĩ̱sina ĩrotizé hã ĩwapari za'ra wa'wa aré. Ĩ̱mama u wa za oto apâ mo, ĩ̱ma ĩpire u. 'Re ĩ̱zawi pese za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, te aré 're ato za'ra wa'aba mo, Ĩ̱mama u za oto ĩ̱morĩ wa, wa hã.

29 Apâ ĩtẽme ĩ̱morĩ õ ré, wa aima ĩ̱siwasu'u sirõmo za'ra wa'wa. E marĩ da. Te ĩ̱sina ĩrotizé hã te ĩ̱sina uwaimrami wapsi, ãma ĩ̱zaze za'ra wa'aba da.

30-31 Aima ĩ̱mreme syry aba di za oto. E marĩ wa. Ĩ̱zazei'õ'wa norĩ wada'uri'wa, we ĩ̱zô
morĩ wa, Wa'uburé hã. Ta hã ĩ̱ma pire õ di. Ĩ̱ma pire õ nherẽ, ĩtẽme wasi'aba'réi wa'aba,
Ĩ̱mama te te ĩ̱'ãma ĩrotizé hã te ĩ̱sina uwaimrami da. Tawamhã te ĩ̱sina uwaimrami wapsi,
Ĩ̱mama te 're ĩsawi pese mono na te za da te 're ĩ̱waihu'u za'ra. — Ãne Zezusi te wama
siwasu'u za'ra.

15

Zezusi hã uwa 'ru uptabi na te te sina ĩsimiré'ézé wasu'u

1 Tawamhã Zezusi te duré wama siwasu'u za'ra, ãne:
— Rob'ru na, wa za ĩ̱sina simiré'é, uwa 'ru na. Uwa 'ru 'madâ'â'wai ãma, wa za Ĩ̱mama
ãma simiré'é.
2 Uwa 'ru panhipti sisa'ridi hã wẽ õ di, 're ĩ'rã za'ra mono õ hã. Taha wa, uwa 'ru
'madâ'â'wa hã te za ĩpanhipti hã te te 're anhihâri ĩ'rãi'õ hã, te te 're anhamra mono da.
Tane te za Ĩ̱mama hã ĩ̱zazei'õ'wa norĩ hã te te 're azatõrĩ, ĩ̱nhiti 're hâimana za'ra mono
da. Uwa 'ru panhipti sisa'riti amo hã wẽ za'ra di, 're 'rã za'ra mono wa. Taha wa, wa
za 're ĩ'rã za'ra mono na simiré'é, ĩ̱zazei'wa norĩ ãma 're nomro wẽ mono wa. Ĩ'wanhipré
te te 're ĩ'anhihâri mono hã, wa za ãma simiré'é, ĩ̱zazei'wa norĩ te te 're ĩ'manharĩ wasété
za'ra mono zém na. 'Re ĩ'rã za'ra mono hã ĩpanhipti wãi wa, ĩ'wanhipré ahâ wamhã, te za
misi si te te 're anhihâri ĩ'madâ'â'wa hã, 're 'rãi pese za'ra mono da. Tane te za Ĩ̱mama hã
ĩ̱zazei'wa norĩ wi ĩwasédé hã te te 're anhihâri, 're nomro wẽ uptabi mono da oto.
3 A norĩ wa'wa hã te oto 're anomro wẽ wa'aba mo, ĩ̱nhimiroti si 're 'madâ'â pese za'ra
wa'aba mono wa.
4 Ma'ãpé ĩ̱'ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono za. Tawamhã wa za 'râwi ai'rata 're
ĩ̱hâimana u'âsi za'ra wa'wa. Uwa 'ru panhipti sisa'riti amo hã 're sab u'âsi mono õ wamhã,
're 'rãi mono õ di za, ta hã. Tane a norĩ wa'wa hã ĩ̱'ãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba
mono õ wamhã, 're anomro wẽ waihu'u aba mono õ di za.
5 — Uwa 'ru na wa za ĩ̱sina simiré'é. Uwa 'ru panhipti sisa'riti na wa za duré ai'ãma
simiré'é za'ra wa'wa. Ĩ̱'ãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, wa za te 're
aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, 're anomro wẽ uptabi aba mono da. Asiwaprosi 're anomro
wẽ waihu'u aba mono õ di za.
6 Ni'wam norĩ hã ĩ̱'ãma 're hâimana u'âsi za'ra mono õ wamhã, 're nomro wẽ mono õ di
za. Ta norĩ ãma, wa za uwa 'ru panhipti nhihâri hã ãma simiré'é. Uwa 'ru panhipti nhihâri
hã te te 're ĩ'anhamra mono hã, te za 're 'ré za'ra. 'Re 'ré za'ra mono wapsi, te za simisutu
te te 're aza'ra ĩ'madâ'â'wa hã, te te 're asui mono da, 're zata za'ra mono da.
7 A norĩ wa'wa hã te za ĩ̱'ãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, 're anomro wẽ
wa'aba mono da. Tawamhã Ĩ̱mama hã te za te te 're aiwapari u'âsi za'ra wa'wa, tiwi 're
ĩrowaptẽrẽ za'ra wa'aba mono zém na hã. Tawamhã tiwi 're ĩwaptẽrẽ za'ra wa'aba mono
zéb uwaibaba, te za tô te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa.
8 'Re anomro wẽ uptabi aba mono wamhã, ĩ̱zazei uptabi 'wa na te za da te 're aiwaihu'u
za'ra wa'wa. Tawamhã Ĩ̱mama ãma te za 're dawata za'ra. E marĩ wa. 'Re anomro wẽ
wa'aba mono da, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono wa.
9 Ĩ̱mama, te te 're ĩ̱zawi pese mono ne, wa tô te 're asawi pese za'ra wa'wa. Ma'ãpé ĩ̱'ãma
're anomro u'âsi aba mono, te 're ĩ'asawi pese za'ra wa'aba mono zém na asina 're waihu'u
u'âsi za'ra wa'aba mono da.
10 Wa hã Ĩ̱mama nhimiroti si, wa tô te 're 'madâ'â pese. Taha wa, Ĩ̱mama te te 're ĩ̱zawi
pese mono zém na wa tô ĩ̱sina te 're waihu'u u'âsi. Tane duré a norĩ wa'wa hã ĩ̱nhimiroti
si 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono wamhã, te 're ĩ'asawi pese za'ra wa'aba mono zém
na, te za asina 're ĩwaihu'u u'âsi za'ra wa'aba mo.
11 — Ãne wa tô aima roti za'ra wa'wa, ĩ̱sine robzei u'âsi 're anomro aba mono da, duré
ĩ̱sine aipẽ'ẽ 're, 're atoi uptabi za'ra wa'aba mono da.
12 Wa hã te 're ĩ'asawi pese uptabi za'ra wa'aba mono ne, te za 're asisawi pese za'ra
wa'aba mo. Ãne wa aima roti za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da.
13 Ni'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono wamhã, te za te te 're danho'reptu
za'ra. 'Re dadâ'â za'ra mono da nherẽ, te za te te 're danho'reptu za'ra, dawi 're sisawi
za'ra mono ãna.
14 Ĩ̱nhimiroti si 're 'madâ'â pese uptabi za'ra wa'aba mono wamhã, ĩ̱zawi pese 'wa, te za
're anomro aba mo.
15 Danhib'apito norĩ hã uburé tinhimiroti hã te te tãma 're waihu'u za'ra mono õ di,
tãma ĩromhuri'wa norĩ ma hã, tãma ĩromhuri'wa norĩ si 're hâimana za'ra mono wa. Tanei
õ di, wa hã. Uburé, wa tô Ĩ̱mama nhimiroti hã te aima 're wasu'u za'ra wa'wa. Taha wa,

ĩ̱ma romhuri'wa na si te 're asisi za'ra wa'aba mono õ di za oto. Te 're ĩ'asawi pese za'ra wa'aba mono na zama, wa za oto te 're asisi za'ra wa'wa.
16 A norĩ wa'wa hã asima ĩ̱wẽ na'rata za'ra wa'aba õ di, ĩ̱siré 're anomro aba mono da. Wa hã wa tô ĩ̱sima aiwẽ na'rata za'ra wa'wa, ĩ̱siré 're anomro aba mono da. Wa tô duré aipisutu za'ra wa'wa, datẽme 're anomro aba mono da, da'ãma asimiromhuri 'wa hã ĩ̱ma ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. Tawamhã asimiromhuri za'ra wa'aba na hã robaba õ di za. Ãne wamhã, Ĩ̱mama te za te te 're aiwapari u'âsi za'ra wa'wa. Tawamhã uburé marĩ hã te te aima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba si, tiwi 're rowaptẽrẽ za'ra wa'aba mono wamhã, te za te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa.
17 Ãne wa za duré aima roti za'ra wa'wa. Ma'ãpé, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono za.

Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ, da te 're ĩ'ruiwapari za'ra mono zé wasu'u

18 — Ĩ̱zazei'õ'wa norĩ hã te te siwi 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, asõwa wa'aba, da te dasiwi 're ĩ̱'ruiwapari 'rata mono na, te za ãma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo.
19 Ĩ̱zazei'õ'wa norĩ niwĩ 're anomro u'âsi aba mono 'wa'âhã, te aré da te dasiwi 're asawi pese za'ra wa'wa. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã ĩ̱zazei'õ'wa norĩ niwĩ 're anomro aba mono õ di oto. Wa hã wa tô aipisutu za'ra wa'wa, ĩ̱niwĩp si 're anomro aba mono da. Taha wa, te za tô ĩ̱zazei'õ'wa norĩ hã te te siwi 're ai'ruiwapari u'âsi za'ra wa'wa, ĩsiniwĩ 're anomro u'âsi aba mono õ wa.
20 Asina ĩ̱wapari pese za'ra wa'aba, ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mono da, ĩ̱mreme na. Danhib'apito norĩ ma, da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb zarina, te za duré tãma ĩromhuri'wa norĩ ma, da te 're 'manharĩ za'ra. Wa hã Asib'apito za'ra wa'wa hã da te ĩ̱ma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono ne, te za duré aima wa'aba da te 're rob'manharĩ wasété za'ra. Duré ĩ̱nhimiroti hã da te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, asimiroti za'ra wa'aba zama te za da te 're 'madâ'â pese za'ra.
21 We ĩ̱zatõrĩ'wa na da te 're waihu'u za'ra mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, te za da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa, ĩ̱zazei'wa 're anomro aba mono wab zama.
22 Tawamhã wa hã we datẽme ĩ̱morĩ wa, te za oto te te siwi 're da'awẽ'õ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, da te 're ĩ̱zaze za'ra mono õ wa. Tawamhã ari'iwi te za 're dasi'ubumro, da te 're ĩ̱zaze za'ra mono õ na, da te dasiwi 're udâ waihu'u za'ra mono õ wa za.
23 Wa hã da te dasiwi 're ĩ̱'ruiwapari mono wamhã, ĩ̱'u'âbâ te za Ĩ̱mama hã da te dasiwi 're 'ruiwapari.
24 Wa hã marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã wa tô te dama 're ab'manharĩ wẽ aré, danho'a, da te dasiwi 're ĩ̱zaze za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono we te te ĩ̱zatõrĩ na. Ni'wa ĩ̱sine hã te te 're da'apawapto mono õ di aré. Tane nherẽ, da te dasiwi 're ĩ̱zaze za'ra mono õ di, we te te ĩ̱zatõrĩ na. Marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã, te dama 're ab'manharĩ mono õ 'wa'âhã, te te aré 're da'awẽ'õ mono õ di, da te 're ĩ̱zaze za'ra mono õ zém na hã. Tane nherẽ, danho'a te dama 're ab'manharĩ wẽ mono nherẽ, ma tô Ĩ̱mama me da te dasiwi 're wa'ruiwapari.
25 “Marĩ hã te dama 're ab'manharĩ wasété mono õ nherẽ, ma tô taré da te dasiwi 're ĩ̱'ruiwapari.” Ãne duréihã ma tô wahi'rada hã ĩ̱'ãma rob'ui'éré siro, romhâ ré. Ĩ̱zazei'õ'wa norĩ hã ma tô oto sina uwaimrami za'ra, te te siwi 're ĩ̱'ruiwapari mono zém na hã.
26 — Zahadu wapsi wa za we atẽme satõrĩ za'ra wa'wa, Ĩ̱mama pẽ'ẽzani hã, aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hã. Tô sena uptabi ĩsimirowasu'u hã. Ĩ̱mama hawi te za we atẽme timorĩ za'ra wa'wa, ĩ̱nhimiroti na te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da.
27 A norĩ wa'wa hã ma tô ĩ̱siré 're anomro aba mo, Ĩ̱mama nhimiroti na te dama ãma ĩsãna'ratazém hawi. Taha wa, te za a norĩ wa'aba zama ĩ̱nhimiroti na 're ĩdapawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo. — Ãne ma tô Zezusi hã sina wama roti za'ra.

16

1 Ãne te duré wama nharĩ za'ra, Zezusi hã:
— Ĩ̱nhimiroti hã 're rẽme za'ra wa'aba mono tõ da, wa tô ãne aima roti za'ra wa'wa.
2 Dama ĩpire norĩ hã te za aiwi te te 're rosawi za'ra wa'wa, rowahutuzéb u dame 're asisisi aba mono tõ da. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma pisutu za'ra newa, te za ai'uprosi aba ni.
3 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da te dasiwi 're waihu'u mono õ di, Ĩ̱mama na. Ĩ̱zama we te te ĩ̱zatõrĩ na, da te dasiwi 're ĩ̱zaze za'ra mono õ di. Taha wa, ĩ̱zadawa wasu'u'wa 're anomro aba mono nherẽ, te za da te 're ai'ruiwapari u'âsi za'ra wa'wa.

4 Ãne, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, da te dasiwi 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba
mono wapsi, ĩ̱mreme na 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono da, marĩ zô asipibu ma,
're asõpré wa'aba mono tõ da. — Ãne ma tô wama waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã, Timama pẽ'ẽzani na te te dama ĩropisutuzé wasu'u, dapawapto'wa da

Tawamhã ãne ma tô duré wama waihu'u za'ra:
— Ãne na te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono õ di aré, zahadu ai'rata 're ĩ̱hâimana
za'ra wa'aba mono wa.
5-6 Apâ wa za oto aiwi ĩ̱morĩ za'ra wa'wa, we ĩ̱zatõrĩ'wai u. Taha wa, ãhãna si wa tô uburé
aima rowasu'u za'ra wa'wa, asina waihu'u sirõmo za'ra wa'aba da. Ãne aima ĩ̱siwasu'u
za'ra wa'aba wa, aipẽ'ẽzé ahâ za'ra wa'aba di, we ĩ̱zatõrĩ'wai u za oto aiwi ĩ̱morĩ za'ra
wa'aba wa. "E momo te za aimo," ãne asiwi ĩ̱zadanharĩ na sahu za'ra wa'aba õ di za, te
aima waihu'u pese za'ra wa'aba da.
7 Tô sena, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Wa za oto aiwi ĩ̱morĩ za'ra wa'wa,
aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hã we te atẽme satõrĩ za'ra wa'aba hâ, rowẽ u'âsi 're
anomro aba mono da. Aiwi ĩ̱morĩ za'ra wa'aba õ wamhã, we atẽme morĩ za'ra wa'aba õ
di za, aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hã. Ĩ̱morĩ wapsi, ĩ̱siwa'rãmi wa za we atẽme satõrĩ
za'ra wa'wa.
8-11 We atẽme wisi za'ra wa'aba wapsi, te za marĩ hã te te dama 're awaihu'u, da te dasina
're waihu'u za'ra mono da. Ĩ̱mreme na da te 're ĩ̱zaze za'ra mono õ wa, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono ma, dawẽ õ na te za te te dama 're awaihu'u. 'Re ĩ̱morĩ wẽ u'âsi na zama te za duré
te te dama 're ĩ̱wasu'u, da te 're ĩ̱waihu'u za'ra mono da. 'Re ĩ̱morĩ wẽ u'âsi wa, wa za
apâ mo, Ĩ̱mama u. Apâ ĩ̱morĩ wamhã, asiwi 're ĩ̱zabui waihu'u za'ra wa'aba mono õ di
za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô sima ãma roti siro, ti'ai ãma dawada'uri wasété 'wa
te te azâri da, Wa'uburé hã. Ãne na te za duré te te dama 're awaihu'u, aipawaptob za'ra
wa'aba 'wa da hã.
12 — Uburé marĩ hã ĩ̱nhimirowasu'u na te aima wasu'u ze za'ra wa'aba nherẽ, te aima
rowasu'u za'ra wa'aba õ di za a'â. E marĩ wa. Zahadu aima pibu pese za'ra wa'aba õ wa.
13 Zahadu wapsi aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hã, te za we atẽme timorĩ za'ra wa'wa,
'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã. Tô sena uptabi, ĩsimiroti hã. We atẽme wisi za'ra
wa'aba wapsi, te za uburé roti tô sena uptabi hã te te aima 're waihu'u pese za'ra wa'wa.
Si'uihâ na te te aima 're waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. Ĩ̱nhimirowasu'u zarina si
te za te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa. Romhâ ré te za duré za romhâimanazé hã te te
aima 're waihu'u sirõmo za'ra wa'wa.
14 Ĩ̱nhimiroti si te za te te aima 're waihu'u u'âsi za'ra wa'wa. Ĩ̱nhimiroti te te aima 're
waihu'u u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, ĩ̱nhisi za'ẽtẽ di za, ĩ̱zazei'wa norĩ ma.
15 Aiwa wanhimiroti hã, Ĩ̱mama me. Taha wa, te za ĩ̱nhimiroti si te te aima 're waihu'u
za'ra wa'wa, Ĩ̱mama pẽ'ẽzani hã.

Zezusihi siré norĩ hã za tiwi ĩrobzei'õ za'ra zé wasu'u, duré apâ za tãma ĩrowẽ za'ra zé wasu'u me

16 — Syry na, wa oto ai'rata ĩ̱nhamra 'wa. Ãhã parip si, ĩ̱zabu za'ra wa'aba õ di za a'â.
Taha parip si te za duré ĩ̱zabu za'ra wa'wa. — Ãne Zezusi te wama siwasu'u za'ra.
17-18 Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa wasima rowasu'u za'ra ni, ti'a wi:
— Wa'rata te za nhamra. Syry na wa'rata sãmra parip si, wa te sabu za'ra õ di za a'â,
Timama u za apâ morĩ wa za oto. Taha parip si, wa za duré sabu za'ra ni. E niha, syry
na ĩmreme hã. Ãne wamhã, wama pibu prã za'ra di. — Ãne aihĩni õ nherẽ, wa wasima
rowasu'u za'ra ni.
19 Zezusihi mreme hã wa te wasiwi waihu'u õ wa, wa te wasiwi sadanharĩ ze ti oto. Ãne
ma tô sina wawaihu'u za'ra, Zezusi hã. Taha wa, te wama nharĩ za'ra, ãne:
— Wa tô aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa, ãne: "Syry na wa oto ai'rata ĩ̱nhamra 'wa. Ãhã
parip si, ĩ̱zabu za'ra wa'aba õ di za a'â. Taha parip si te za duré ĩ̱zabu za'ra wa'wa." Ãne
wa tô aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa. E ĩ̱mreme hã aima pibu prã za'ra wa'aba di. E aima
pibu prã za'ra wa'aba wa, te ãne asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa.
20 Asina ĩ̱wapari pese za'ra wa'aba za. A norĩ wa'wa hã aiwawa ahâ za'ra wa'aba di
za. Ĩ̱zazei'õ'wa norĩ si te za 're to za'ra. Aipẽ'ẽzé ahâ za'ra wa'aba nherẽ, aipẽ'ẽzé u'âsi 're
anomro aba mono õ di za. Zahadu wapsi, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za.
21 Pi'õi ãma te za ĩwasã hã 're sépu'u za'ra, tãma 're ĩrere'e mono zéb u hã, romhuture wa
oto. Tãma 're rere'e mono parip si, tãma 're rowẽ za'ra mono di za oto, ĩna ma. Taha wa,
tihâzé na hã te te 're rosa'rata u'âsi za'ra mono õ di za oto.
22 Tane duré a norĩ wa'wa hã, te za aipẽ'ẽzé hã a'â ĩsépata za'ra wa'wa. Apâ atẽme ĩ̱wisi
aba wapsi, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di za. Robzei u'âsi te za 're anomro aba mo.

23 — Niwapsi, Ĩ̱mama hã te za we Tipẽ'ẽzani hã atẽme satõrĩ za'ra wa'wa. Tawapsi asiwi
're ĩ̱zadanharĩ za'ra wa'aba mono õ di za, marĩ hã 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Tô
sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Marĩ hã te aima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mono zéb
uwaibaba si, te za Ĩ̱mama wi 're ĩwaptẽrẽ za'ra wa'aba mo, ĩ̱mreme zarina. Tawamhã te
za te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa.
24 Zahadu marĩ hã te aima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, Ĩ̱mama wi 're
waptẽrẽ za'ra wa'aba mono õ di. Te za oto tiwi 're ĩrowaptẽrẽ za'ra wa'aba mo, te te aima
're sõmri za'ra wa'aba mono da, robzei u'âsi 're anomro aba mono da.

Zezusi hã sisa'u za te te ĩdarẽme na, duré Timama u za ĩmorĩzém na ĩsiwasu'uzé wasu'u

25 — Ãhãna sõ'awi, Ĩ̱mama hã te aima wasu'u za'ra wa'aba õ di. Romnhimiré'é na si
wa tô te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Niwapsi, wa za sõ'awi te aima 're rowasu'u za'ra
wa'wa, romnhimiré'é ãna.
26-27 Tawapsi te za marĩ hã te aima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, Ĩ̱mama
wi 're ĩwaptẽrẽ za'ra wa'aba mo, ĩ̱mreme zarina. Wa hã Ĩ̱mama wi, marĩ hã te aima 're
waptẽrẽ za'ra wa'aba mono õ di za. Asi'uihâ na te za tiwi 're ĩwaptẽrẽ za'ra wa'aba mo.
Tawamhã Ĩ̱mama si te za si'uihâ na te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, ta hã te te duré 're
asawi pese za'ra wa'aba mono wa. E marĩ wa, ma tô Ĩ̱mama hã te te 're asawi pese za'ra
wa'wa. A norĩ wa'wa hã ma tô 're ĩ̱zawi pese za'ra wa'aba mo. Ĩ̱mama hawi we ĩ̱morĩ na
ma tô duré 're ĩ̱zaze za'ra wa'aba mo. Taha wa, ma tô te te 're asawi pese za'ra wa'wa,
Ĩ̱mama hã.
28 Ĩ̱mama hawi wa we datẽme mo. Apâ wa za duré dahawi ĩtẽme mo, Ĩ̱mama u. — Ãne
te wama siwasu'u za'ra, Zezusi hã.
29-30 Taha wa, wa tô tãma nharĩ za'ra ni:

— Sõ'awi ma tô oto wama asiwasu'u za'ra, romnhimiré'é ãna. Wanhimirosa'rata za'ra
hã ma tô asina ĩwaihu'u siro. Taha wa, wa te wasiwi asadanharĩ da, asina wazô asimipari
õ di. Ãne wama waihu'u pese za'ra di oto. Taha wa, wa tô asaze za'ra ni, tô sena 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hawi we aimorĩ na. — Ãne wa tô tãma nharĩ za'ra ni.
31-32 Taha wa, ma tô Zezusi hã asa wama nharĩ za'ra:

— E tô sena ma tô oto ĩ̱zaze za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi we ĩ̱morĩ na
hã. Ãté tô sena ĩ̱zaze za'ra wa'aba õ di. Romhuture di oto bâdâ hã, ĩ̱hawi ĩropéi wa'aba
mono zéb u hã, asõrõwa wa'aba u. Tane nherẽ, asiwi ĩ̱rẽme za'ra wa'aba nherẽ, ĩ̱siwaprosi
ĩ̱hâimana õ di za. Ĩ̱mama, te ĩ̱siré 're hâimana u'âsi.
33 Ãne na wa tô aima rowasu'u za'ra wa'wa, ĩ̱'ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa,
rowẽ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Tane nherẽ, ĩ̱zazei'õ'wa norĩ hã te za tô te
te 're ai'ruiwapari u'âsi za'ra wa'wa. Taha wa, te za 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo. Tane
nherẽ, te za asiptete sina ĩ̱'ãma 're anomro aba mo. Wa hã ĩ̱zazei'õ'wa norĩ ma, ĩ̱nhiptete
uptabi wa, wa tô ãma ai'uté za'ra. — Ãne te Zezusi hã wama siwasu'u za'ra.

17

Zezusi hã Timama ma ĩmremezé wasu'u

1 Tawamhã wama siwasu'u za'ra pari, Timama ma mreme da, te hâimo rob'madâ, Zezusi
hã. Ãne te Timama ma tinha:

— Ĩ̱mama, bâdâ ĩ̱ma ĩpisutuzé hã ma tô ĩwa waptãrã. Ma'ãpé, we ĩ̱pawapto na, ĩ̱'ãma
ĩrotizé hã te dama ĩ̱sina uwaimrami da, ai'ãma 're dawata u'âsi za'ra mono da.
2 A hã ma tô ĩ̱ma 're ĩda'apisutu mo, ĩ̱zazei'wa 're danomro mono da. Wa hã ma tô duré
ĩ̱pisu, uburé dama ĩ̱pire uptabi da. E marĩ da. Ĩ̱zazei'wa norĩ ma, te 're apisutu mono
da, robzei u'âsi ĩ̱'ãma 're nomro u'âsi mono da, duré 're dâ'â za'ra mono ãna, ai'rata 're
hâimana u'âsi za'ra mono da, hâiwa ãma.
3 A hã misire Danhib'apito uptabi. Wa hã Zezu Cristu Danho'reptui'wa da, ĩ̱pisudu, we
datẽme ĩ̱zatõrĩ. Ãne na, da te 're wawaihu'u za'ra mono wa, da te 're wazazei pese za'ra
mono wamhã, robzei u'âsi te za ĩ̱'ãma 're danomro. 'Re dadâ'â za'ra mono ãna, te za duré
're dasi'ubumroi u'âsi, hâiwa ãma.
4 Romhuri hã ĩ̱ma ĩpisudu hã wa tô oto ĩ̱sina uwaimra. Te ĩ̱sina uwaimrami wa, te za
oto ai'ãma 're dawata u'âsi za'ra.
5 Ti'a õ ré hã, wa tô aiwa wawaihu'u pese na wasiré 're wasimasisi u'âsi, marĩ õ uptabi
ré hã. Taha wa, rowẽ uptabi di, wama. Ma'ãpé, we ĩ̱ma nharĩ, aiwa wasiré 're wasimasisi
u'âsi mono da duré apâ.

6 — Ã norĩ hã te asib'a'uwẽ 're nomro. Asib'a'uwẽ si 're nomro mono wa, ma tô oto ḭ̃ma
ĩpisutu za'ra, ḭ̃nhib'a'uwẽ 're nomro mono da. Wa tô te tãma 're aiwasu'u u'âsi za'ra, 're
aihâimana mono zém na. Asimiroti hã ma tô te te 're 'madâ'â pese za'ra.
7-8 Marĩ hã ḭ̃ma 're ĩ'awaihu'u mono zém na si, wa tô te tãma 're waihu'u za'ra. Ãne na
ma tô ã norĩ hã te te 're ḭ̃zaze za'ra. Ã norĩ ma, asimiroti hã wẽ za'ra di. Tô sena aihawi
we ḭ̃morĩ na ma tô ḭ̃zaze za'ra. A hã we ḭ̃zatõrĩ'wa na ma tô duré ḭ̃zaze za'ra.

9 — Ãhãna wa aima ãma wasu'u za'ra, 're pawaptob u'âsi za'ra mono da. Ḭ̃zazei'õ'wa norĩ
hã te aima ãma wasu'u za'ra õ di. We ḭ̃ma ĩpisutu za'ra norĩ si, wa ãma aima wasu'u za'ra,
asib'a'uwẽ 're nomro mono wa, duré 're pawaptob u'âsi za'ra mono da.
10 Ḭ̃nhib'a'uwẽ norĩ hã uburé asib'a'uwẽ te 're nomro. Asib'a'uwẽ norĩ hã uburé
ḭ̃nhib'a'uwẽ te duré 're nomro. Tawamhã ḭ̃ãma 're ĩnomro wẽ mono zéb zarina, te za
ḭ̃'ãma 're dawata u'âsi za'ra.
11 Ãhãna ãme 're ḭ̃nhamra u'âsi mono õ di za oto. Atẽme wa za oto ãma mo. Ã norĩ si te
za ḭ̃za'u 're si'ubumro, ḭ̃zazei'õ'wa norĩ 'rata. Ḭ̃mama, a hã aiwẽ uptabi na te 're asãmra mo.
Ma'ãpé, we ḭ̃ma ĩpisutu za'ra hã we 're apawaptob u'âsi mono, aiwaihu'u pese na, wasine
're sisawi pese za'ra mono wa, tinhimirosa'rata na 're sisazei pese u'âsi za'ra mono da.
12 Ĩ'rata 're ḭ̃nhamra za'ra mono ré, wa tô uburé te 're 'madâ'â pese za'ra, aiwaihu'u pese
zarina, ḭ̃wi 're si'utõrĩ za'ra mono tõ da, duré ḭ̃nhib'a'uwẽ u'âsi 're nomro mono da. Misire
ma tô simini. Ḭ̃nhib'a'uwẽ uptabi hã 're morĩ õ wa, ma tô asimiroti hã tirẽ. Duréihã poto õ
ré, ma tô õhõ ãma ĩbaihâ na rob'ui'éré siro, wahi'rada hã. Ãhãna ma tô oto sina uwaimra,
õ hã.
13 Ãhãna bâdâ hã romhuture di oto, ãma atẽme ḭ̃morĩzé hã. Ãme ḭ̃nhamra ré, wa ãne
aima mre, te te ḭ̃wapari za'ra wa, ḭ̃sine robzei u'âsi 're nomro mono da.
14 Ḭ̃siré 're nomro mono ré, wa tô te tãma 're asadawa wasu'u za'ra, uburé. Wa hã
ḭ̃zazei'õ'wa norĩ niwĩ 're ḭ̃morĩ õ di. Tane ã norĩ hã ḭ̃zazei'õ'wa norĩ niwĩ, 're nomro mono
õ di duré. Taha wa, ma tô ḭ̃zazei'õ'wa norĩ hã ḭ̃siré te te 're 'ruiwapari za'ra.
15 Ãne te ãma aima wasu'u za'ra õ di, ḭ̃zazei'õ'wa norĩ wi, ãma asitẽme waibu da.
Wa'uburé wi, ĩwasété uptabi wi, ãma 're asisaprĩ u'âsi za'ra mono da, wa ãne ãma aima
wasu'u za'ra.
16 Wa hã ḭ̃zazei'õ'wa norĩ niwĩ, 're ḭ̃morĩ õ di. Tane ã norĩ hã ḭ̃zazei'õ'wa norĩ niwĩ 're
nomro mono õ di duré.
17 Asimiroti hã tô sena uptabi. Tawamhã te za asimiroti na 're ĩpawaptob u'âsi za'ra mo,
ai'ãma si 're nomro wẽ uptabi mono da.
18 A hã we datẽme ḭ̃zatõrĩ ne, wa za oto datẽme satõrĩ za'ra, te te dama 're ḭ̃zadawa
wasu'u za'ra mono da.
19 Wa hã wa tô ḭ̃sina asaze, ḭ̃'ãma ĩrotizé hã te ḭ̃sina uwaimrami da. E marĩ da. Ã norĩ
zama ãma 're ĩroti za'ra mono zé hã te te sina 're asazei pese za'ra mono da, taha zarina,
te te ãma 're uwaimrami za'ra mono da.

20-21 — Ḭ̃mama, 're wasisawi pese mono wa, wa tô wanhimirosa'rata na 're wasisazei
pese u'âsi. Ma'ãpé, uburé ḭ̃zazei'wa norĩ hã 're apawaptob u'âsi mono, wasine 're sisawi
pese za'ra mono wa, tinhimirosa'rata na 're sisazei pese za'ra mono da. Ã norĩ si 're
pawaptob za'ra mono õ di za. Ã norĩ nhimirowasu'u zarina, za te te 're ḭ̃zaze za'ra mono
norĩ zama te za 're ĩ'apawaptob u'âsi mo. Tawamhã wasine 're sisawi pese za'ra mono
wa, te za duré tinhimirosa'rata na 're sisazei pese za'ra. Ãne wamhã, tô sena datẽme we
ḭ̃zatõrĩ na, te za da te 're ḭ̃zaze za'ra.
22 A hã 're ḭ̃zawi u'âsi mono wa, ḭ̃ma 're rowẽ u'âsi mono di. A hã 're ḭ̃zawi pese mono
ne, wa za ḭ̃zazei'wa norĩ hã õne u'â te 're azawi pese. E marĩ da. Wasine 're sisawi u'âsi
za'ra mono wa, tinhimirosa'rata na zama 're sisazei pese u'âsi za'ra mono da, ta norĩ ma
zama 're rowẽ u'âsi za'ra mono da.
23 Ḭ̃siré 're aimorĩ ne, wa za duré wa hã ĩsiré 're ḭ̃morĩ u'âsi za'ra. Tawamhã wasine 're
sisawi u'âsi za'ra mono wa, tinhimirosa'rata na zama te za 're sisazei pese u'âsi za'ra. Ãne
wamhã, te za da te 're ḭ̃zaze za'ra, tô sena datẽme we ḭ̃zatõrĩ na. Duré 're ḭ̃zawi pese mono
ne, ḭ̃zazei'wa norĩ hã 're ĩ'azawi pese mono na, te za da te 're aiwaihu'u za'ra.

24 — Ti'ai õ ré te 're ḭ̃zawi pese mo, marĩ õ uptabi ré. 'Re ḭ̃zawi pese mono wa, ma tô ḭ̃ma
ĩpisu, ḭ̃'ãma 're dawata u'âsi za'ra mono da, duré ḭ̃hâiba na rowa'a za'ẽtẽ ré, 're ḭ̃hâimana
u'âsi mono da. Ḭ̃mama, ãne na hã te te 're ḭ̃'madâ'â za'ra mono da hã, wa tô ḭ̃sima wẽ za'ra,
za 're ḭ̃hâimana mono zéb ãma, ḭ̃'rata 're si'ubumroi u'âsi mono da, ḭ̃ma ĩpisutu za'ra norĩ
hã.

25 Ĩ̱mama, a hã aiwẽ uptabi na te 're asãmra mo. A hã we datẽme ĩ̱zatõrĩ na te te 're asaze za'ra mono õ di, ĩ̱zazei'õ'wa norĩ hã. Tazahã, ĩ̱ma aiwaihu'u pese di, we ĩ̱zatõrĩ'wa na. Ãne na hã ĩ̱zazei'wa norĩ ma zama, tãma aiwaihu'u pese za'ra di.
26 Taha wa, wa tô te tãma 're aiwasu'u u'âsi za'ra, 're ĩda'azawi pese mono zém na, te te siwi 're aiwaihu'u u'âsi za'ra mono da. Õne u'âsi, wa za duré te tãma 're aiwasu'u za'ra, 're ĩ̱zawi pese mono zarina, duré 're sisawi pese za'ra mono da. — Ãne te Timama ma rowasu'u, Zezusi hã.

18

Zezusi hã da te dasiwi ĩ'ârizé wasu'u
Mateusi 26.47-56; Marcusi 14.43-50; Rucasi 22.47-54

1 Tawamhã Timama ma mreme pari, wa tô rob u wawairébé ni oto, ĩsiré âi ba wasi'aba'ré da. Séderõ pa zara u, wa saprĩ za'ra ni, wede 're ĩsimasa mono zéb u.
2 Tamomo wa tô nasi wasi'rã'õtõ ni Zezusihi me, wede 're ĩsimasa mono zéb ãma. Nasi ĩwasi'rã'õtõzé hã Zudasihi ma, waihu'u pese di.
3 Tawamhã te te oto sô danhimro, tamomo. Da'wapéi'wa norĩ hã te sô te te simro, ahâ na. Zeruzarẽ ãma 'ri za'ẽtẽ 'madâ'â'wa norĩ zama te sô te te simro, sasedoti ĩpire norĩ zadawa para, duré parisezu norĩ zadawa para. Tawamhã 'rãsitõ ré, te sô ai'aba'ré ni, uzi ré zama. Danhiwãi ré zama te sô ai'aba'ré ni, sib'ézé 'wapa ré zama.
4 We oto sô dasihutu wamhã, Zudasihi zama ma we dame wi. Romhâ ré ma tô uburé sina waihu'u siro, Zezusi hã da te tãma ĩ'manharĩ za'ra zém na. We sô dasihutu wamhã, ma datẽme watobro. Ãne te dama tinha:
— E 'wa sô, te asõpré wa'wa.
5 Tawamhã asa te ãne tãma nharĩ za'ra:
— Zezusihi zô, wa wanhopré ni, Nazaré hawi we ĩmorĩ zô.
Tawamhã Zezusi te dama siwasu'u oto:
— Wa hã Zezusi. Ãhãta wa za.
6 Tawamhã ĩmreme ma, ma tô ai'marõpãrĩ za'ra ni.
7 Tawamhã Zezusi te duré dama tinha:
— E 'wa sô, te asõpré wa'wa.
Tawamhã asa te duré tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Zezusihi zô, wa wanhopré ni, Nazaré hawi we ĩmorĩ zô.
8 Taha wa, te duré Zezusi hã asa dama siwasu'u:
— Wa tô aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa. Ĩ̱zô si asõpré wa'aba wamhã, ma'ãpé ã norĩ hã satõrĩ za'ra wa'aba, si'aba'ré da. — Ãne te tãma nharĩ za'ra, timreme, Timama ma, te te wa'ãma ãma uwaimrami za'ra da.
9 Ãne Zezusi hã ma tô Timama ma siwasu'u, aré: “Ĩ̱ma ĩpisutu za'ra norĩ hã wa tô te 're 'madâ'â pese za'ra, ĩ̱wi si'utõrĩ tõ da.” Ãne ma tô tãma siwasu'u aré. Tawamhã da'wapéi'wa norĩ, te te siwi wawaibui õ wamhã, timreme, Timama ma, ma tô wa'ãma ãma uwaimra.
10 Tawamhã Sima Pedru ma tô sib'ézé 'wapa hã waze. Te te wazere wi, ma romhuri'wa hã ãma po're nhizâ, ĩpo're nhimire niwĩ. Sasedoti ĩpire uptabi ma romhuri'wa, ta hã. Romhuri'wa nhisi hã, Macu na ĩsisi hã.
11 Tawamhã Zezusi hã te Pedruhu ma tinha:
— Sib'ézé 'wapa hã apâ sẽrẽ. E wa za dawi ĩ̱sisawi, Ĩ̱mama te te ĩ̱'ãma ĩrotizé hã te ĩ̱sina uwaimrami tõ da. Mare di. Te robzépata da nherẽ, wa za oto ĩ̱sina uwaimra. — Ãne te Pedruhu ma tinha, Zezusi hã.

Anasihi u, Zezusi da te dasiwi ĩsaprõnizé wasu'u

12 Tawamhã Zezusi hã da'wapéi'wa norĩ hã ma tô siwi ti'â, tinhib'apito me. 'Ri za'ẽtẽ 'madâ'â'wa norĩ me zama ma tô siwi ti'â. Ma tô dasiwi pawasisi ni oto.
13 Tawamhã Anasihi u te oto siwi saprõni za'ra. Ta hã Anasi hã, Caipasihi maprewa. Sasedoti ĩpire uptabi, Caipasi hã.
14 Ta hã ma tô ãne tisiré norĩ ma roti za'ra aré, dama ĩpire norĩ ma: “Misire, wa te wasiwi wĩrĩ wamhã, wama rowẽ za'ra di. Wama pire za'ra õ di.” Ãne ma tô tãma roti za'ra aré.

Pedru hã Zezusi te te dawi ĩ'udâzé wasu'u
Mateusi 26.69-70; Marcusi 14.66-68; Rucasi 22.54-57

15-17 Tawamhã Zezusi hã da te dasiwi saprõni wamhã, Pedru hã te Zezusihi zarina mo. Ĩ̱zama wa duré ĩsarina mo, sasedoti ĩpire uptabi nhorõwa u. Ĩ̱wétési, wa ĩsarina ãzé 'ri 'wawi wa'ra u, tãma ĩ̱waihu'u pese wa, 'ri tede'wai ma. Pedru hã te rowi za, 'ridawa 'rata. 'Ri 'wawi wa'ra ãma 'ridawa te pi'õ hã 'madâ. Tawamhã wa hã wa mo, 'ridawa u. Pi'õi ma,

wa tinha, Pedruhu wi te te rosawi tõ da. Taha wa, te te tãma wẽ wa, wa tô 'mazé Pedru hã, 'ri 'wawi wa'ra u. Taha wa, te pi'õ hã Pedru sadanha:
— E a hã, Zezusihi siré te 're aimo.
Tawamhã Pedru asa te tãma tinha:
— Mare di. Wa hã ĩsiré 're ĩ̱morĩ õ di. — Ãne te tãma tinha.
18 Tame romhuri'wa norĩ hã̱ te sima ro'o za'ra, hâ te, hâi'ro za'ra da. 'Ri za'ẽtẽ 'madâ'â'wa norĩ me, te sima ro'o za'ra. Pedruhu zama te dame tihâi'ro.

Sasedoti ĩpire uptabi hã, Zezusi te te ĩsadanharĩzé wasu'u
Mateusi 26.57-68; Marcusi 14.53-65; Rucasi 22.54, 66-71

19 Tawamhã sasedoti ĩpire uptabi hã te Zezusi sadanha, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ na. Ĩsimiroti na zama te sadanha.
20-21 Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:
— Sõ'awi wa tô te dama 're rowahutu u'âsi, rowahutuzé mono bâ. Ãme dasi'rã'õtõzéb ãma zama, wa tô nasi dama rowahutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma hã. Pi'uriwi te dama 're rowahutu mono õ di. E marĩ da, te ĩ̱zadanha. Ĩ̱wapari'wa norĩ hã te za ĩsadanharĩ za'ra wa'wa, te te aima ĩ̱zadawa wasu'u za'ra da. Ta norĩ ma, waihu'u pese za'ra di, ĩ̱nhimirowasu'u hã. — Ãne Zezusi te tãma tinha.
22 Tawamhã Zezusihi 'rata aibâ ĩsa, ma tinhib'rata na 'rãime. Te tãma tinha:
— E niha te ãne tãma ĩnha, sasedoti dama ĩpire uptabi ma nherẽ.
23-24 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:
— Ĩ̱mreme na te ãma upai wamhã, ma'ãpé we ĩ̱ma waihu'u. E marĩ da, ma ĩ̱'rãime, ĩ̱mreme wẽ nherẽ. — Ãne Zezusi te aibâ ma tinha. Tawamhã Anasi hã ma tô Zezusi hã dama ti'ru, Caipasihi u da te dasiwi saprõni da.
Tawamhã pawasisi ré, ma tô ĩtẽme dasiwi saprõni ni, sasedoti ĩpire uptabi u.

Pedru hã Zezusi te te duré dawi ĩ'udâ na ĩsahuzé wasu'u
Mateusi 26.71-75; Marcusi 14.69-72; Rucasi 22.58-62

25 Tawamhã Sima Pedru te zahadu za, unhama ãma hâi'ro da. Taha wa, te ãne sadanharĩ za'ra:
— E a hã te Zezusihi siré 're aimo.
Tawamhã Pedru hã ma tô dawi ai'udâ. Te tãma nharĩ za'ra:
— Mare di. Wa hã ĩsiré 're ĩ̱morĩ õ di.
26 Tawamhã aibâ te duré sadanha Pedru hã, sasedoti ĩpire uptabi ma, romhuri'wa hã. Taha sisãnawã, ma tô Pedru po're nhizâ. Ãne te Pedru sadanha:
— E a hã, wede, 're ĩsimasa mono zéb ãma, wa tô ai'madâ.
27 Taha wa, ma tô duré Pedru hã tiwi ai'udâ.
Tiwi si'udâ parip si, ma tô si'a hã awa'awi hâ.

Zezusi hã Piratuhu u da te ĩsaprõnizé wasu'u
Mateusi 27.1-2, 11-14; Marcusi 15.1-5; Rucasi 23.1-5

28 Tawamhã Caipasihi nhorõwa hawi ma tô Zezusi hã siwi saprõni za'ra, wasiré zudezu norĩ hã, romanu nhorõwa u robza'rã ré. Roti'wa dama ĩpire uptabi romanu hã, Piratu na ĩsisi hã. Te te ĩtẽme siwi ãwisi wamhã, 'ri para u te te siwi 'mazébré õ di, Piratuhu u. Rowi te ĩré aimasa. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti waihu'u'õ'wai wa, Piratu hã. Tawamhã Pascowa na dato nhisi bâtâ na, dasi'rã'õtõ ré, sisisi õ di za, siwasété za'ra tõ da. Siwasété za'ra 'wa'âhã, aré dame saihuri waihu'u õ di.
29 Tawamhã Piratu hã ma tô datẽme watobro. Ãne te dama tinha:
— E marĩ wa, te we bété asiwi ĩsaprõni 'wa. E marĩ, ma 'manha.
30 Tawamhã te asa tãma rowasu'u za'ra:
— Tiwasédé te te 're 'manharĩ u'âsi mono õ 'wa'âhã, aré wa te aima hâiba nhomri za'ra õ di.
31 Tawamhã Piratu te asa tãma nharĩ za'ra:
— A norĩ wa'wa hã te za asiwi ĩsaprõni za'ra wa'wa, asi'uihã na aihi'rata norĩ nhimi'manharĩzéb zarina, marĩ hã tãma 'manharĩ za'ra wa'aba da, tiwasédé hã asõ'a za'ra wa'aba, te te 're 'manharĩ u'âsi mono wamhã.
Taha wa, ma tô asa tãma nharĩ za'ra, Piratuhu ma:
— Mare di, wa te wasiwi saprõni õ di za. Asib'apito, ma tô wawi sawi za'ra, ni'wa hã tiwasédé te te 'manharĩ wamhã, wa te wasiwi wĩrĩ tõ da. — Ãne te Piratuhu ma nharĩ za'ra.
32 Romhâ ré ma tô Zezusi hã siwasu'u tidâ'âzém na, wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi ĩsasõmrizém na. Tawamhã Piratu te te dama 'rui wapsi, te za 're ĩsiwasu'u mono zéb zarina, dasiwi sasõmri ni.

33 Tawamhã Piratu, ma tô 'ri para u apâ ãzé. 'Ri para u sébré parip si, te Zezusihi zô hâ,
'ri para u ĩtẽme sébré da, te te sadanharĩ da, Piratu hã. Tawamhã ãne te sadanha:
— E a hã, zudezu norĩ nhib'apito.
34 Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:
— E apito na da te aima ĩ̱wasu'u za'ra wa, te ĩ̱zadanha. E asi'uihâ na te ĩ̱zadanha, wa
hã apito zô.
35 Tawamhã Piratu hã te duré asa tãma tinha:
— E wa hã zudezu na 're ĩ̱hâimana mono bâ, ĩ̱si'uihâ na te asadanharĩ da hã. Asiré
zudezu norĩ hã ma tô siwi ĩ̱ma aihâiba nho, sasedoti ĩpire norĩ me. E marĩ, ma bété ĩ'manha.
36 Tawamhã ma tô Zezusi hã asa tãma siwasu'u:
— Wa hã ti'ai ãma danhib'apito na 're ĩ̱hâimana mono õ di. Danhib'apito na 're ĩ̱hâimana
mono 'wa'âhã, wa aré ĩ̱nhib'a'uwẽ norĩ hã wada'uri za'ra, te te da'wapé za'ra da, da te
dasiwi ĩ̱hâiba nhomri tõ da, dama ĩpire norĩ u. Wa hã ti'ai ãma danhib'apito na 're ĩ̱hâimana
mono õ di. — Ãne ma tô Zezusi hã tãma siwasu'u.
37 Taha wa, ma tô Piratu hã asa duré sadanha:
— E a hã danhib'apito.
Zezusi te duré tãma tinha:
— Tahata ma tô tane hã ĩ̱'ãma ĩwaihu. Taha da, wa tô ti'ai ãma podo. Taha da, wa tô we
ti'ai u datẽme mo, roti tô sena uptabi hã te dama 're wasu'u mono da. Ni'wam norĩ hã roti
tô sena uptabi hã te te sima 're wẽ za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za te te 're ĩ̱wapari ze
za'ra. — Ãne Zezusi te tãma tinha.
38 Piratu te duré asa tãma tinha:
— E ma hã, roti tô sena uptabi hã.

Piratu hã Zezusi da te dasiwi wĩrĩ da, te te dama ĩhâiba nhomrizé wasu'u
Mateusi 27.15-31; Marcusi 15.6-20; Rucasi 23.13-25

Tawamhã Piratu hã apâ ma datẽme watobro, rob u. Ãne te dama tinha:
— Wa tô sadanha. Ma tô ĩ̱ma siwasu'u. Marĩ hã te te 're ab'manharĩ wasété mono õ di.
39 Ãme ma tô asi'rã'õtõ 'wa, Pascowa na datozé nhibâtâ na. Ma tô asima 're ĩwẽ za'ra
wa'aba mo, 're asi'rã'õtõ aba mono ré, misi si dazazém hawi te dama 're arob'rui mono
da, apâ 're dawairébé mono da. Zudezu norĩ, e tawamhã wa za asib'apito za'ra wa'aba
ma rob'ru, apâ morĩ da. — Ãne te Piratu hã dama tinha.
40 Tawamhã hârâ 'rãihâ na te 'mahârâ za'ra:
— Mare di. Taha ma, rob'ru õ di za, morĩ da. Barabasihi ma si te za ĩrob'ru, apâ morĩ
da. Taha si. — Ãne te Piratuhu ma nharĩ za'ra. Rowasété 'manharĩ'wa, Barabasi hã.

19

1 Tawamhã Piratu ma tô da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra, powawẽ hâi waré na te te siwi
're pré'é mono da, Zezusi hã.
2 Te te siwi 're pré'é mono pari, ma tô 'wabzéré na siwi ãma sõpre za'ra. Tisi'ubuzém na
ma duré siwi ãma hâiba ubu, ĩhâ pré na.
3 Siwa'rãmi te nasi ĩtẽme ai'ré za'ra, tô sena te te nasi sawi za'ra da newa. Ãne te tãma
nharĩ za'ra:
— Zudezu norĩ nhib'apito, rowẽ na aihâimana. — Ãne te tãma nharĩ za'ra, ãma wa'ẽ
za'ra sina.
Tawamhã te te nasi sawi za'ra pari, te nasi siwi 'rãi wabzu, sisa'u.
4-5 Tawamhã Piratu, ma apâ datẽme watobro. Ãne te dama tinha:
— Ãhãta wa we atẽme saprõni za'ra wa'wa. Wa tô sadanha. Ma tô ĩ̱ma siwasu'u. Marĩ
hã te te 're ab'manharĩ wasété mono õ di. Ãne hã waihu'u za'ra wa'aba da, wa tô we atẽme
saprõni za'ra wa'wa. — Ãne te dama tinha.
Tawamhã Zezusi ma ĩtẽme watobro, 'wabzéré na sõpre ré. Zazahâ pré na ubu ré zama
ma ĩtẽme watobro.
Taha wa, te Piratu hã dama 'mahâ, ãne:
— Õhõta aibâ hã. 'Madâ'â za'ra wa'aba.
6 Tawamhã te 'madâ'â za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire
norĩ hã, sasedoti ĩpire norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé
'madâ'â'wa norĩ zama te 'madâ'â za'ra. Te te 'madâ'â za'ra wamhã, hârâ 'rãihâ na te nasi
'mahârâ za'ra, ãne:
— Wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dâ'â da.
Tawamhã te Piratu asa tãma nharĩ za'ra:

— Asi'uihâ na te za asiwi ĩsaprõni za'ra wa'wa, asiwi sasõmri za'ra wa'aba da. Wa hã wa tô sadanha. Ma tô ĩ̱ma siwasu'u. Marĩ hã te te 're ab'manharĩ wasété mono õ di.
7 Taha wa, te asa tãma nharĩ za'ra, dama ĩpire norĩ hã:
— Ti'ai ãma poto nherẽ, ma tô dama 're siwasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na. Mreme wẽ'õre di. Wahi'rata norĩ hã ma tô dama roti za'ra, ãne ni'wa, 're siwasu'u mono wamhã, wa te wasiwi wĩrĩ da. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.
8-9 Tawamhã Zezusi dama 're ĩsiwasu'u mono zém na ma tô Piratu hã damreme wapa. Taha wa, ma tô pẽ'ẽwara. Tawamhã 'ri para u ma duré ãzé. Zezusi hã ĩsarina ma duré ãzé. Taha wa, te duré Zezusi sadanha, Piratu hã:
— E ma hawi te we aimo bété. — Ãne te sadanha. Tane nherẽ, tizadawa na te te wa'rãmi õ di, Zezusi hã. Ari'iwi te za.
10 Tawamhã Piratu te tãma tinha:
— E marĩ da, ĩ̱ma asiwasu'u õ di. E aima ĩpire na asina ĩ̱waihu'u õ di. Wa hã te dama ai'rui wamhã, te aré aipawasisizé hã aima wasihu ni apâ, dawi aimorĩ da. Wa hã te dama ai'rui wamhã, te aré dasiwi asasõmri ni, atâ'â da. E ãne aima ĩ̱mreme pire na asina ĩ̱waihu'u õ di. — Ãne Piratu te Zezusihi ma tinha.
11 Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô aipisutu, ĩ̱ma aipire da. Ĩ̱ma aipire da, te te aipisutu õ 'wa'âhã, aré ĩ̱ma aipire õ di. Tawamhã ĩ̱ma aipire da, te te aipisutu nherẽ, ĩ̱'ãma asimiroti wasété wamhã, tãma aiwẽ õ di za, aiwasédé hã ĩ̱'ãma 'manharĩ wa. Tane nherẽ, aibâ hã si'uihâ na te te aima ĩ̱hâiba nhomri hã aiwasété nhipai u wasété uptabi di, õ hã. — Ãne Zezusi te Piratuhu ma siwasu'u.
12 Tawamhã Zezusihi mreme te te sina waihu'u wa, ma tô sima wẽ, Zezusi te te satõrĩ da, apâ dawi morĩ da. Tane nherẽ, hârâ 'rãihâ na te nasi ĩsadawa wa'rãmi 'mahârâ za'ra, dama ĩpire norĩ hã, ãne:
— Õ hã danhib'apito na ma tô 're siwasu'u. Ni'wa hã danhib'apito na 're siwasu'u mono wamhã, apito Séza hã danhib'apito na te te da'ãma waihu'u õ di za. Apâ morĩ da, tãma rob'rui wamhã, apito Séza hã aima toi õ di za. — Ãne te nasi tãma nharĩ za'ra, sa'ẽtẽ.
13-14 Tawamhã damreme te te sina wapari wa, ma tô Zezusihi zô ãzé, te te tãma nharĩ da, rob u ĩsarina watobro da. Taha wa, ma tô ĩsarina watobro, rob u. Tawamhã ẽtẽ 'manharĩ nhisiwi, te wedeza na nhamra 'ridawa, Piratu hã. Wasimremezém na ẽtẽ 'manharĩ nhisi hã, Dabata na. Tame danhib'apito, te 're simasisi u'âsi, dawasété na te te 're da'awaihu'u mono da, dawẽ na zama te te duré 're da'awaihu'u mono da. Tame sãmra ré, ma tô abzumazéb u za bâdâ hã, sabadu õ ré hã, duré Pascowa na dato nhisi õ ré hã. Tawamhã Zezusi hã rob u ĩsarina watobro wamhã, Piratu te tinha, wasiré zudezu norĩ ma:
— Õhõta asib'apito za'ra wa'wa.
15 Tawamhã dahârâ 'rãihâ na te nasi 'mahârâ za'ra ni asa:
— Wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dâ'â da.
Tawamhã Piratu asa te tãma nharĩ za'ra:
— E asib'apito za'ra wa'wa, wa za dama ti'ru, wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri da, dâ'â da.
Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã te asa tãma nharĩ za'ra, Piratuhu ma:
— Õhõ si wanhib'apito hã, Roma ãma apito Sézaha si. — Ãne te tãma nharĩ za'ra, sasedoti ĩpire norĩ hã.
16 Tawamhã da'wapéi'wa norĩ ma, te oto ti'ru Piratu hã, wedepo'o nhonhi'rãmi na te te siwi sasõmri da, dâ'â da, Zezusi hã.

Zezusi hã wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi ĩsasõmrizé wasu'u
Mateusi 27.32-44; Marcusi 15.21-32; Rucasi 23.26-43

17-18 Tawamhã 'ri nhiti te oto siwi saprõ, Zezusi hã. Wedepo'o nhonhi'rãmi hã te sisada ti'â, Da'rãihi na romnhisi u. Wasimremezém na Dodota na romnhisi hã.
Tamomo te te siwi ãwisi za'ra wamhã, wedepo'o nhonhi'rãmi na ma tô oto siwi sasõ, da'wapéi'wa norĩ hã. Aibâ norĩ wa'wa, ma tô siwi sasõ. Aibâ maparane te ãma aiwa'aba zahuré, da te dasiwi ĩsasõmri zahuré hã.
19 Tawamhã Piratu, ma tô ãne ãma rob'ui'éré: “Ã hã Zezusi, Nazaré hawi we ĩmorĩ, zudezu norĩ nhib'apito.” Ãne ma tô ãma rob'ui'éré. Tawamhã te te ãma rob'ui'éré pari, te dama ti'ru, ĩ'rãi uwaibaba te te siwi 'mazasõmri da, rob'ui'éré hã. Si'ubdatõ damreme na rob'ui'éré hã. Wasiré zudezu norĩ mremezém na, duré romanu norĩ mremezém na, duré deredu norĩ mremezém na.
20 Ĩsa'ozém hawimhã 'ri nho'õmo u hã, romhuture di. Taha wa, wasiré zudezu norĩ hã te ahâ na te te 're sõré za'ra, ãma rob'ui'éré hã.
21-22 Tawamhã Piratuhu ma, te nharĩ za'ra, sasedoti ĩpire norĩ hã:

— Rob'ui'éré na ãma saprĩ na. “Ã hã zudezu norĩ nhib'apito,” ãne tõ da. Ãne ãma saprĩ na. “Ãne te ã hã 're siwasu'u: Wa hã zudezu norĩ nhib'apito.” Ãne ãma saprĩ na. — Ãne te Piratuhu ma nharĩ za'ra.

Tawamhã Piratu asa te tãma nharĩ za'ra:

— Mare di. Te ãma saprĩ õ di za. Õhõ u'âsi za. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.

23 Tawamhã te te siwi sasõmri pari, ma ĩ'uzazém na sima ãma aipé, misi si da'wapéi'wa norĩ hã. Maparane si'uiwa na ĩhâiba hã. Misire ĩhâpa hã, te tihâiba, ĩhâ're'õ hã. Õne haré ĩ'manharĩ hã.

24 Taha wa, te ãne sima nharĩ za'ra:

— Wasima ãma wasipé na, wa te wasima hânhihâri mono tõ da. Ẽtẽre hã misi, wanhisi ui'éré ré hã wa te wasiwi mei wa'aba, ĩtede'wa hã wa te wasiwi ãma waihu'u za'ra da. — Ãne te sima nharĩ za'ra.

Tawamhã ma tô sima me za'ra. Duréihã wahi'rada, ma tô ãne ãma rob'ui'éré siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã:

“Ĩ̱'uzazé hã ma tô sima ãma aipé. Ẽtẽre, ma duré siwa'wa sima me za'ra, ĩtede'wa hã te te siwi ãma waihu'u za'ra da.”

Ãne ma tô ãma rob'ui'éré siro, ĩbaihâ na hã. Tawamhã rob'ui'éré zarina, ma tô 'manharĩ za'ra, da'wapéi'wa norĩ hã.

25 Tame te pi'õ norĩ hã aimasa, Zezusihi za'ozéb 'rata ĩna hã duré ĩna wapté hã, duré Mariza hã Coropasihi mro hã, duré Mariza Madarena hã.

26-27 Tawamhã Zezusi te tina hã 'madâ. Wa hã te te 're ĩ̱zawi pese mono zama te duré ĩ̱'madâ, ĩpapara ĩ̱za wa.

Tawamhã ãne te tina ma tinha:

— Ãhãta ai'ra. Te za oto ãma 're ai'ra mo.

Tawamhã ĩ̱ma zama te duré tinha:

— Ãhãta ana. Te za oto ãma 're ana mo.

Tawamhã te te ĩ̱ma ĩrotizéb zarina, wa za ĩ̱nhorõwa u saprõ, ĩ̱'rata 're sãmra u'âsi mono da.

Zezusihi dâ'âzé wasu'u
Mateusi 27.45-56; Marcusi 15.33-41; Rucasi 23.44-49

28 Tawamhã Zezusi hã sa'o ré, ma tô sina uwaimra, Ĩmama te te ãma ĩrotizé hã. Ãne na ma tô sina waihu'u, Zezusi hã. Tawamhã ãma ĩrob'ui'éré 'rata zéb zarina, te tinha:

— Wa hã 'rubu di. — Ãne te tinha, Zezusi hã.

29 Piza'a 're nho'a hã te ĩpapara za, uwa 'rãi wa'u ĩsé ré hã. Tawamhã ma tô marĩ hã wedehu na siwi ãma 'rã'ubu da'wapéi'wa norĩ hã, uwa 'rãi wa'u ĩsé na te te ãma siwi di'i da, ĩwa'âbâ syry na, Zezusihi ma, te te siwi wẽ da, ĩsadawa u. Taha wa, te oto upsõ Zezusi hã, tizadawa na.

30 Te te upsõmri parip si, te tinha:

— Tâibâ oto. Wa tô oto ĩ̱sina uwaimra.

Taha pari, ma tô oto 'rãi waptãrã. Tawamhã si'uihâ na ma pẽ'ẽ hai'utõ.

Da'wapéi'wa hã Zezusi ĩ'a're wi te te ĩwa'rézé wasu'u

31 Tawamhã dama ĩpire norĩ hã te Piratuhu u ai'aba'ré, ĩsõrõwa u. Ĩtẽme sihutu wamhã, te ãma sadanharĩ za'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi na ĩsimnhana hã te te dama 'ru za'ra da, da te dasiwi hi'ẽ za'ra da. E marĩ da. Dâ'â su'u za'ra da, wedepo'o nhonhi'rãmi hawi da te dasiwi wamirĩ hâ. Ãne te ãma sadanharĩ za'ra. E marĩ wa. Romhuri zahârizém na simnhatã u'âsi wamhã, dama wẽ prã ti. Hâiwahâ pesere si te za bâdâ hã ĩwa waptãrã, romhuri zahârizé hã. Tawamhã romhuri zahârizéb u simnhatã ré, ãma hâiwahâ pese tõ za'ra da, te ãne ãma sadanharĩ za'ra, bâdâ hã dama pire uptabi wa, romhuri zahârizé hã.

32 Tawamhã Piratu hã te tãma 'ru za'ra, da'wapéi'wa norĩ ma, te te siwi hi'ẽ za'ra da. Te te tãma 'ru za'ra wa, ma tô aibâ norĩ hã siwi hi'ẽ zahuré, Zezusihi siré ĩsa'o zahuré hã.

33 Taha pari, ma tô Zezusihi zô ai'ré za'ra. Ĩwana dâ'â zahuré wamhã, te te siwi hi'ẽi õ di.

34 Ĩwana dâ'â zahuré nherẽ, ma tô ĩ'a're wi wa'ré da'wapéi'wa hã, si'uwazi 'rã'wa pa na. Te te wa'réi wi, ma ĩwapru hã puru. Â zama ma ĩsu asa'wa.

35 Wa hã 'râwi ĩ'madâ'â'wa, wa aima wasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da, 're saze za'ra wa'aba mono da. Tô sena, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa.

36 Duréihã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãma rob'ui'éré siro, da te dasiwi ĩhi'ẽi õ na hã. Tawamhã ãma ĩrob'ui'éré zarina, te te siwi hi'ẽi õ di, da'wapéi'wa norĩ hã.

37 Ma tô duré ãne ãma rob'ui'éré siro, ĩsadawa wasu'u'wa hã, ãne: “Da te ĩwa'rézé hã te
za 'madâ'â za'ra ni.” Tawamhã ãma ĩrob'ui'éré zarina, ĩwa'rézé hã ma tô 'madâ'â za'ra ni.

Zezusi dâ'â pari, da te dasiwi ĩsẽrẽzé wasu'u
Mateusi 27.57-61; Marcusi 15.42-47; Rucasi 23.50-56

38-39 Tawamhã Zuzé hã ma tô Piratuhu u mo, Zezusihi hâiba na te te tãma rowairébé zô,
te te âri da, ab're 're, te te sẽrẽ da. Arimateza na romnhisi hawimhã, Zuzé hã. Zezusihi
zazei'wa, 're morĩ nherẽ, ĩsazei'wa na siwasu'u õ di, dama ĩpire norĩ mreme pipa te.
Tawamhã Zezusihi hâiba na ma tô ãma saze, Piratu hã. Tawamhã te oto sô mo, Zuzé
hã. Nicodemosihi me, ma tô âri zahuré, te te hâiba u'ré zahuré da. Marĩ zu wazari, ma
tô Nicodemosi hã we sada ãwisi ĩsadaze hã ahâ na, 35 na ĩpire pibuzé hã. Wede nhinihãi
hâ zum ne hã, 'rém nhana'ré ne hã, ĩwazarimhã. Nicodemosi hã ta hã Zezusihi u barana
ĩmorĩ, ĩsimiroti te te wapari da.

40 Tawamhã zazahâ ĩhâ pa na ma tô hâiba ubu zahuré. Zazahâ hã te nasi ãma hâzub
zahuré, ĩsadaze na te te ãma hâiba ubu zahuré ré. Õne u'â wasiré zudezu norĩ hã 're
dadâ'â za'ra mono wamhã, te te dama 're 'manharĩ za'ra, da te danherẽ õ ré.

41 Zezusihi za'ozéb ãma te wede hã 're simasa, rob'rere wede hã. Tame sa'a zahâpâ, te
ab're hã 're sa'wari, ab're siro hã, ĩ'ubuni hã, ni'wa ĩwa da te ĩsẽrẽ õ hã.

42 Tawamhã romhuri zahârizéb u oto romhuture wa, duré ab're siro hã ĩsa'ozéb 'rata
hâimana wa, ma tô ĩwa siwi tisẽ, Zuzé norĩ hã.

20

Zezusi hã ab're hawi apâ ĩhâiwa'utuzé wasu'u
Mateusi 28.1-8; Marcusi 16.1-8; Rucasi 24.1-12

1 Tawamhã pi'õ hã robza'rã ré te ab're u mo, Mariza Madarena hã, dumidu na. Ab're u
morĩ wamhã, ab're nhitobzé hã ẽne hã, baba di. Ni'wa ma tô ĩwana ĩsiti sa'ré.

2 Taha wa, te apâ wara, Sima Pedruhu u. Ĩ̱tẽmeb zama ma duré wi, Zezusi te te ĩ̱zawi
pese u hã. Ãne te wama rowasu'u:

— Wanhib'apito hã ma tô dasiwi wazere ni, ab're hawi. Da te dasiwi ĩhirizé hã wa te
wasiwi waihu'u za'ra õ di. — Ãne te wama rowasu'u.

3 Tawamhã te te wama rowasu'u pari, wa tô awa'awi wanem ni, ab're u, Pedruhu me.

4 Wa oto asamro ni. Te rẽme wamhã, ĩwana wa wi, ab're u.

5 Ĩ̱wisi wi, wa ab're u sô aiwẽ'ẽ, te sô rob'madâ'â da. Ĩ̱zébré õ di. Ĩ'ubuzéb si wa tô 'madâ'â
za'ra, ĩhâirã hã. Ĩ'ubuzéb si te daba'wara.

6 Sima Pedru hã ma tô we ĩ̱zarina wi. Wisi wi, ma taha si ab're u ãzé. Sébré wamhã,
ma duré ĩ'ubuzéb si 'madâ'â za'ra.

7 Romhâ na te ĩ'ubuzém nhiti ĩ'rã ubuzé hã nomro. Hâ nhinhai haré te nomro.

8 Tawamhã ab're u ĩ̱wisi 'rada hã wa tô duré ĩsarina ãzé. Ĩ'ubuzé hã wa tô duré 'madâ'â
za'ra. Ĩ'rã ubuzé hã ĩsiti ĩnomro hã wa duré 'madâ, hâ nhinhai haré. Te 'madâ'â wamhã,
wa tô saze Zezusi hã, ĩhâiwa'utuzém na.

9 Duréihã ma tô ĩhâiwa'utuzém na rob'ui'éré sirõmo za'ra ĩbaihâ na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Tane nherẽ, ĩhâiwa'utuzém na rob'ui'éré hã zahadu
wama waihu'u pese õ di.

10 Tawamhã ab're, wa te sabui pari, wa oto apâ wanem ni, wanhorõwa u.

Zezusi hã Mariza Madarenahã u ĩsihâi'rézé wasu'u
Mateusi 28.9-10; Marcusi 16.9-11

11 Tawamhã Mariza Madarenahã si te waza'u za ab're 'rata, wawa sina. Wawa sina ma
ab're u aiwẽ'ẽ, te te duré sô rob'madâ'â da.

12 Siwẽ'ẽi wa, ma tô aibâ hã sãmri zahuré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ
hã, hâiwa hawi we ĩne hã. Zazahâ ĩhâirã ré te aimasisi zahuré, siwanhizari. Zezusihi
'rã nomrozéb ãma te ĩhâiba amo hã nhamra. Ĩhâiba amo hã ĩte nomrozéb ãma te duré
nhamra.

13 Tawamhã hâiwa hawi romhuri'wa norĩ hã te Mariza Madarena sadanharĩ zahuré,
ãne:

— Pi'õ. E marĩ wa, te aiwawa.

— Wanhib'apito, da te dasiwi wazere wa, da te dasiwi ĩhirizé hã te waihu'u õ wa, wa
ĩ̱wawa. — Ãne te tãma siwasu'u zahuré.

14 Tawamhã tãma siwasu'u zahuré pari, ma aipi'ra. Sipi'rai wi, ma tô aibâ hã tisã,
Mariza Madarena hã. Tane nherẽ, Zezusi te te waihu'u õ di, ni'wa newa.

15 Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— Pi'õ, e marĩ wa, te aiwawa. E 'wa sô, te ĩrob'madâ.

Tawamhã Mariza te asa tãma tinha:
— A hã wazere wamhã, ĩ̱ma wasu'u na ĩhirizé hã te waihu'u da, nimomo sô ĩ̱morĩ da, apâ te we ãri da. — Ãne te tãma tinha. Rob'rere wede 'madâ'â'wa newa, te te waihu'u õ di, Zezusi hã.
16 Tawamhã Zezusi te tãma tinha:
— Mariza.
Tawamhã tinhisi te te wapari wamhã, ma ĩtẽme aipi'ra, Mariza hã. Tawamhã wasimremezém na ebreusi mreme na te tãma tinha, ãne:
— Raboni. (Ã hã damreme hã ãma ĩsaprĩ na hã “Rowahutu'wa.”)
17 Tawamhã Zezusi te tãma tinha:
— Ĩ̱tété õ di za. Zahadu apâ ĩ̱morĩ õ di, Ĩ̱mama u hã. Mo oto aimorĩ, ĩ̱sisãnawã norĩ u tãma ĩ̱zadawa wasu'u za'ra da. Ĩ̱mama u, wa za oto mo apâ hâiwa u, Aimama aba u. Ĩ̱nhib'apito u, wa za oto mo, Asib'apito za'ra wa'aba u. — Ãne tãma ĩ̱zadawa wasu'u za'ra na za.
18 Tawamhã Mariza Madarena te oto watẽme mo, Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ u, te te wama sadawa wasu'u za'ra da. Watẽme wisi wamhã, te wama rowasu'u za'ra, ãne:
— Wanhib'apito, wa tô sabu. Timama u te za, u, oto mo, hâiwa u Wamama u. Tinhib'apito u te za, u, oto mo, Wanhib'apito u. — Ãne te wama sadawa wasu'u za'ra, Mariza Madarena hã.

Zezusi hã tisiré norĩ u ĩsihâi'rézé wasu'u
Mateusi 28.16-20; Marcusi 16.14-18; Rucasi 24.36-49
19 Tawamhã tô taha bâtâ na dumidu na bâdâ sébré wi, wa tô wasi'rã'õtõ ni, Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ si. Dama ĩpire norĩ pipa te, wa tô wasiré 'rinhitop tete za'ra ni. Tame wasi'rã'õtõ ré, ma tô Zezusi hã wama sihâi'ré za'ra wawa'wa. Wawa'wa te tizab za'ra. Tawamhã te ãne wama nharĩ za'ra:
— Rowẽ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono.
20 Tawamhã tinhib'rada, ma tô wama wẽ za'ra, wa te 'madâ'â za'ra da. Ti'a're ãma ti'wa're hã ma duré wama urĩrĩ za'ra. Tawamhã Wanhib'apito, wa te sabu za'ra wamhã, wa 're wato za'ra.
21 Tawamhã Zezusi te duré wama nharĩ za'ra:
— Rowẽ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono. Ĩ̱mama we te te datẽme ĩ̱zatõrĩ ne, wa za duré datẽme asatõrĩ za'ra wa'wa.
22 Tawamhã tizadawa wa'u'u na ma tô waza'uri za'ra. Ãne te wama nharĩ za'ra:
— Wa za oto Ĩ̱pẽ'ẽzani hã aima sõmri za'ra wa'wa. Wẽ uptabi di, ta hã.
23 Taha zarina te za ĩ̱zadawa para dama 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dawasédé hã te te da'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zém na hã. Tawamhã dama 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za te te dama 're apari, dawasédé hã. Ãne na dama 're waihu'u za'ra wa'aba mono õ wamhã, dawasédé hã te te dama 're apari mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. — Ãne ma tô wama waihu'u za'ra.

Tome hã Zezusi te te ĩwawãzé wasu'u
24-25 Tawamhã wasi'rã'õtõ wamhã, Tome hã wame sãmra õ di, ĩsi'ubza na da te 're ĩsisi za'ra mono hã. Taha wa, wa tô tãma rowasu'u za'ra ni:
— Wanhib'apito, wa tô sabu za'ra ni.
Tawamhã Tome te wama nharĩ za'ra, ãne:
— Wa hã ĩsib'rata zapu'uzé, te 'madâ'â õ wamhã, duré ĩsib'rata zapu'uzéb 're, ĩ̱nhipto te sẽrẽ õ wamhã, duré ĩ'a're wa'ré 're, ĩ̱nhib'rada te sẽrẽ õ wamhã, ĩhâiwa'utuzém na te sazei õ di za, wa hã. — Ãne te Tome hã wama nharĩ za'ra.
26 Tawamhã romhuri hã misi wa'ãma si'utõrĩ pari, wa duré wasi'rã'õtõ ni, dumidu na. Tome hã te oto wame tinhamra za'ra. Tawamhã 'ri nhitop tete nherẽ, ma tô duré wei watẽme tizébré za'ra, Zezusi hã. Wawa'wa te duré tizab za'ra. Ãne te wazawi za'ra:
— Rowẽ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono.
27 Tawamhã Zezusi te Tomehẽ ma tinha:
— We ĩ̱tẽme aimorĩ, ĩ̱nhib'rada 'madâ'â da. Ĩ̱nhib'rata zapu'uzéb 're, asipto hã sẽrẽ. Duré ĩ̱'a're 'wa're 're, asib'rada hã sẽrẽ. Ĩ̱hâiwa'utuzém na ĩ̱wasu'u na, ĩ̱wawã tõ. Te za oto ĩ̱zaze, ĩ̱hâiwa'utuzém na hã. — Ãne te tãma tinha.
28 Tawamhã Tome te asa tãma tinha:
— A hã, Ĩ̱nhib'apito uptabi. A hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono. Ai'ãma si, wa za 're ĩ̱wata u'âsi.
29 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Ĩzabui wapsi, ma tô oto ĩzaze, ĩ̱hâiwa'utuzém na. Ni'wam norĩ hã te te 're ĩzabu za'ra mono õ nherẽ, te te 're ĩzaze za'ra mono wamhã, tãma 're rowẽ za'ra mono di za. — Ãne ma Tomehẽ ma waihu'u, Zezusi hã.

Rowasu'u 'rãsutuzém na rowasu'u

30 Zezusi hã dâ'â õ ré, ma tô tiwaihu'u pese na marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ wẽ u'âsi, wanho'a. Ĩsimipawaptobzé hã ahâ di. Wa hã wa tô ãma rob'ui'éré, uburé te ãma rob'ui'éré õ nherẽ, ĩsimipawaptobzém na hã.
31 E marĩ da, wa tô ãma rob'ui'éré. Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na, Zezusihi si 're saze za'ra wa'aba mono da, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na 're saze za'ra wa'aba mono da. E marĩ da, te za Zezusihi si asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo. Rowẽ u'âsi ãma 're anomro aba mono da, duré 're atâ'â za'ra wa'aba mono ãna 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata, hâiwa ãma. Taha da, te za Zezusihi si asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo.

21

Zezusi hã tisiré norĩ 7 na ĩhâiba za'ra norĩ u, ĩsihâi'rézé wasu'u

1 Tawamhã Zezusi hã ma tô duré wama sihâi'ré za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ u. Ĩsõ'u zaihâ u ma tô watẽme sihâi'ré za'ra. Tiberizadi na 'ri nho'õmo nhisi 'rata, ĩsõ'u hã. Ãne duré watẽme ĩsihâi'ré za'ra zé wasu'u hã.
2 Wa norĩ hã wa tô wasiré asimro ni, Sima Pedruhu me, duré Tomehẽ me ĩsi'ubza na da te 're ĩsisi za'ra mono me hã, duré Natãna'éhé me, duré aibâ maparane ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ me hã. Cana na 'ri nhisi ãma 're ĩhâimana mono, Natãna'é hã. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Cana hã. Wa norĩ hã Zebedehe 'ra, Ti'aduhu me.
3 Tawamhã Sima Pedru te wama nharĩ za'ra:
— Tepe zô, wa za mo, wa hã.
Tawamhã wa tô tãma nharĩ za'ra ni:
— Asiré, wa za amo ai'aba'ré ni, tepe zô.
Tawamhã wa tô oto wawairébé ni rob u, tepe zô wasi'aba'ré da. Tawamhã âi ba wasihutu wamhã, uba're wa, wa tô asisi ni, abazipara hã wa te nasi wasiwi wabzuri da, tepe zô. Tane nherẽ, wa te wasiwi 'mai'âri õ di, ã barana hã.
4 Tawamhã awẽ u hâiwa pré wi te aibâ hã za, ĩsõ'u zaihâ na. Wa te wasiwi sãmri wamhã, wa te wasiwi waihu'u za'ra õ di, Zezusi hã.
5 Tawamhã ma tô wa'mahârâ za'ra, ãne:
— Ĩ̱sisãnawã norĩ, e ma tô ĩ'mai'âri za'ra wa'wa, tebe hã.
Tawamhã asa wa tô tãma nharĩ za'ra ni:
— Mare di. Wa te 'mai'âri za'ra õ di. Â baba di.
6 Tawamhã te wama 'ru za'ra:
— Ma'ãpé, abazipara hã asimire niwĩ asiwi mei wa'aba, tebe hã 'mai'âri za'ra wa'aba da.
Taha wa, wa tô oto abazipara hã wanhimire niwĩ wasiwi me ni, âi ba. Wa te wasiwi mei wamhã, â hawi wa te wasiwi wazere waihu'u õ di, uba're u hã, tebe hã ahâ uptabi wa, ĩ'remhã.
7 Taha wa, wa Pedruhu ma tinha:
— Õ hã, Wanhib'apito. — Ãne wa tô tãma tinha, Zezusihi siré 're ĩ̱morĩ hã te te 're ĩzawi pese mono hã.
Tawamhã ĩ̱mreme te te wapari wi, awa'awi ma tô si'uza, Sima Pedru hã. Te te romhuri da, ma tô aré ti'uza hã sani. Tawamhã si'uza pari, ma tô uba're hawi tobro, âi ba, Zezusihi u morĩ da.
8 Wa norĩ hã wa uba're na abazipara hã wasiwi sari ni. Romhuture di oto, â zada'ré u hã.
9 Â zada'ré u, wa te wasiwi ãma ropto wamhã, wa tô oto wawairébé ni, rob u. Tawamhã uzâ, wa tô wasiwi sãmri ni. Pré'a nhisiwi, te tebe hã daba'wara. Ĩ'u'ẽtẽ wapu zama te ĩsu daba'wara.
10 Tawamhã ãne te wama nharĩ za'ra:
— Tebe hã asiwi ĩ'mai'âri za'ra wa'wa hã we 'mai'âri aba.
11 Tawamhã Sima Pedru uba're wa, ma tô ãzé abazipara zô, â zada'ré u te te sari da, tepe ré hã. Tebe hã 'masisi uptabi di. 153 na ĩhâiba hã, ĩsa'ẽtẽ si. Tebe hã ahâ uptabi nherẽ, abazipara hã te te sina tari õ di.
12 Tawamhã Zezusi te wazô tihârâ za'ra:
— We ai'aba'réi wa'aba, asaihuri aba da.

Tawamhã ãne wa te wasiwi sadanharĩ za'ra õ di: “E 'wa hã a hã.” Wanhib'apito, wa te waihu'u za'ra wa, wa te wasiwi sadanharĩ za'ra õ di.
13 Tawamhã Zezusi hã ma tô ĩ'u'ẽtẽ wapu hã wama sõmri za'ra. Tepe zama, ma duré wama sõmri za'ra, wa te ĩhuri da hã.
14 Ab're hawi hâiwa'utu pari, te nasi watẽme sihâi'ré za'ra, Zezusi hã. Ãhãna watẽme wisi wamhã, si'ubdatõ oto watẽme ĩsihâi'ré za'ra zé hã, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ u hã.

Zezusi hã Pedru te te sina ĩsadanharĩzé wasu'u

15 Tawamhã wasaihuri pari, Zezusi hã te Sima Pedruhu ma tinha:
— Sima, Zuwãhã 'ra, ma'ãpé, ĩ̱ma waihu'u. Ã norĩ ma, ĩ̱zawi pese za'ra di. A hã bété, e ta norĩ nhipai u aima ĩ̱zawi pese di.
Tawamhã Pedru te asa tãma tinha:
— Ĩhe. Ma tô asina ĩ̱waihu'u siro, te 're ĩ'asawi pese mono zém na.
Tawamhã Zezusi te tãma tinha:
— Pone'ẽrebâ 'madâ'â'wa, tinhimizama te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono ne, ma'ãpé ĩ̱zazei'wa norĩ hã 're ab'madâ'â pese mono za.
16 Tawamhã te duré sadanha:
— Sima, Zuwãhã 'ra, e aima ĩ̱zawi pese uptabi di.
Pedru te duré asa tãma tinha:
— Ĩhe. Ma tô asina ĩ̱waihu'u siro, te 're asawi pese mono zém na.
Tawamhã Zezusi te tãma tinha:
— Ma'ãpé ĩ̱zazei'wa norĩ hã 're ab'madâ'â pese mono za, pone'ẽrebâ 'madâ'â wẽ 'wa ne hã.
17 Te duré sadanha:
— Sima, Zuwãhã 'ra, e aima ĩ̱zawi pese uptabi di. — Ãne te Pedru sadanha. Si'ubdatõ oto te te ĩsadanharĩzé hã.
Tawamhã si'ubdatõ te te sadanharĩ wa, pẽ'ẽzé di oto, Pedru hã. Tawamhã Zezusihi ma, te duré tinha, ãne:
— Uburé marĩ hã aima waihu'u pese di. A hã ma tô asina ĩ̱waihu'u siro, te 're ĩ'asawi pese mono zém na.
Tawamhã Zezusi te tãma tinha:
— Ma'ãpé, ĩ̱zazei'wa norĩ hã 're ab'madâ'â pese mono za, pone'ẽrebâ 'madâ'â wẽ 'wa ne hã.
18 Te duré tãma tinha:
— Tô sena wa aima rowasu'u: Aipréduptéb ré, ma tô 're asi'uza mo, nimomo 're ane mono da, asima 're ĩrowẽ mono zéb uwaibaba. Niwapsi, ãnei õ di za. Asi'ĩhi wapsi, te za aipano hã ĩwẽ zahuré, da te ai'awasisi da, nimomo asima rowẽ õ nherẽ, da te asaprõni da.
19 Ãne sõ'awib õ nherẽ, ma tô tãma rowaihu'u siro, ĩdâ'âzém na hã, za tãma ĩromhâimanazém na hã. Sihâiba zawi ãna, za dâ'â wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're dawata za'ra.
Tawamhã Zezusi te duré Pedruhu ma tinha:
— 'Re ĩ̱morĩzém na te za 're aimo, ĩ̱zarina. — Ãne te tãma roti.

Zezusi hã Pedruhu ma, te te ĩrotizé wasu'u, Zuwãhã ãma

20-21 Tawamhã nimomo simisutu wasi'aba'réi ré, ma tô Pedru hã aipi'ra. Sipi'rai wamhã, ma tô ĩ̱'madâ, Zezusihi siré 're ĩ̱morĩ hã te te 're ĩ̱zawi pese mono hã. Barana wasi'ubumroi ré wasaihuri da, wa tô ĩsõ're ãma nhamra aré. Wa hã wa tô sadanha aré: “Wanhib'apito, e 'wa hã te za asô te te danhimro, te te dama aihâiba nhomri da.” Ãne wa tô sadanha aré. Tawamhã Pedru te te ĩ̱'madâ'â wamhã, te Zezusi sadanha, ĩ̱'ãma:
— Wanhib'apito. Ã hã bété, e niha za tãma ĩromhâimanazé hã.
22 Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:
— Apâ we ĩ̱morĩ õ ré, ĩdâ'â'õzé te tãma pisutu wamhã, taha si ãma 're 'madâ'â mono õ di za, 're aimorĩ da, ĩ̱zarina. Asi'ãma si te za 're ĩrosa'rata mo, 're ĩ̱morĩzém na si 're aimorĩ da. — Ãne te Pedruhu ma roti.
23 Tawamhã ĩ̱dâ'â ãna 're ĩ̱hâimana u'âsi mono na rowasu'u hã ma tô te te ropé, Zezusihi zazei'wa norĩ u. Zezusi hã te te ĩ̱ma pisutu õ di, ĩ̱dâ'â'õzé hã. Taré ma tô Pedruhu ma waihu'u aré: “Apâ we ĩ̱morĩ õ ré, ĩdâ'â'õzé te tãma pisutu wamhã, taha si ãma 're 'madâ'â mono õ di za.” Ãne si ma tô tãma tinha aré.
24 Ta hã Zezusihi wasu'u na aima rowasu'u za'ra wa'aba 'wa hã, Zezusihi siré 're ĩmorĩ. Ta hã duré ãma rob'ui'éré'wa. Zezusihi wasu'u na ĩsimirowasu'u hã sena uptabi na wa tô wasina waihu'u za'ra ni.

Zuwã te te ĩrob'ui'éré 'rãsutu zé
Zuwã 20.30-31

25 Zezusi hã te te dama 're ĩ'arob'manharĩ wẽ mono zé hã ahâ uptabi di, da te ãma
ĩrob'ui'éré za'ra õ hã. Da te ãma rob'ui'éré za'ra 'wa'âhã, aré tãma rob're syryre di ĩbaihâ
ma hã, ti'ai ãma hã. Nimame 're ĩsimi'wara mono zéb da hã mare di.

Atusi
Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ nhimiromhuri na rob'ui'éré Ĩbaihâ wasu'uzé

Ã ĩbaihâ na Rucasi hã ma tô ãma rob'ui'éré. Zezusihi mreme wapari'wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã za we te te ĩtẽme ĩsi'ra za'ra zéb zô, ĩsimipari za'ra na hã ma tô ãma rob'ui'éré. Zezusi hã ti'ai ãma oto 're morĩ õ di.

Capituru 1 ãma hã Rucasi ma tô wasu'u, Zezusi hã hâiwa u apâ ĩmorĩzém na hã. Capituru 2 ãma ma tô duré wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ĩsazei'wa norĩ pẽ'ẽ mono bâ oto ãma 're ĩsõrõwa za'ra mono na hã. Capituru 3 hawimhã ĩbaihâ 'rãsutu u hã ma tô wama rowasu'u za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ nhimiromhurizém na hã, daro mono bâ Zezusihi wasu'uwẽ hã te te dama 're wasu'u za'ra mono ré, marĩ hã sada 're ĩhâimana za'ra mono zém na hã.

Cristuhu wasu'uwẽ na hã Zeruzarẽ 're, ma tô zudezu norĩ ma ãma rowasu'u na'rata za'ra ni. Taha pari, ma tô samaritanu norĩ nhipti'ai u hã ãma ropé ni. Ta hawimhã zudezu'õ norĩ u, ma tô duré te te ropé oto, Zezusi hã zudezu norĩ u si we morĩ õ wa.

1-2 Tezopiru, wa hã Rucasi, ĩ̱nhimi'ui'éré 'rata na wa tô aima rob'ui'éré pa, Zezusi 're ĩmorĩzém na. Ti'ai ãma 're morĩ ré hã ma tô te te 're da'apawapto. Ma tô duré te te dama 're arowahutu. Ĩsãna'rata hawimhã, ĩ'rãsutu u wa tô aima ãma rob'ui'éré. Hâiwa u ĩmorĩzé wasu'u na wa tô duré aima rob'ui'éré pa.

Tawamhã hâiwa u morĩ õ ré, ma tô tizadawa wasu'u'wa norĩ ma rob'ru za'ra, te te sima ĩwẽ za'ra zéb uwaibaba, sô ĩhârâ za'ra norĩ ma. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani ré, 're morĩ wa, ma tô ĩsadawa para tãma rob'ru za'ra, te te duré ãma 're dapawaptob za'ra mono da, duré ĩwasu'uwẽ te te dama 're wasu'u za'ra mono da, ĩsine. Ãhãna wa za duré aima rob'ui'éré, hâiwa u morĩ za'u si, te te 're ĩpawaptob za'ra mono zé wasu'u na hã.

Zezusi hã tizadawa wasu'u'wa norĩ ma, nasi ĩsihâi'rézé wasu'u

3 Zezusi hã dâ'â nherẽ, hâiwa'utu wamhã, tihâiba na u'âsi te nasi tãma sihâi'ré za'ra, tizadawa wasu'u'wa norĩ ma hã. Nasi ĩtẽme ĩsihâi'ré za'ra zém na hã, 40 na ma tô bâdâ hã ãma ne. Tô sena, Zezusi hã hâiba ré za oto apâ 're ĩmorĩ na te te ãma waihu'u za'ra da, te nasi ĩtẽme sihâi'ré za'ra, taré newa, te te siwi ãma wawã tõ za'ra da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na ma tô duré tãma rowasu'u za'ra.

4 Tawamhã nimahã bâtâ na ĩ'rata sãmra za'ra ré, te tãma roti za'ra, Zeruzarẽ ãma simipari sina a'â hâimana za'ra da. Ãne te tãma roti za'ra, Zezusi hã:

— Ĩ̱mama, te te aima ĩropisutu za'ra wa'aba zéb zô asimipari za'ra wa'aba za a'â. Te te ĩropisutuzé hã wa tô aima wasu'u za'ra wa'wa.

5 Zuwã Batita hã ma tô â uptabi na si te te 're da'ahâiba ubu, â dawabzuri te te dama 're ab'manharĩ mono wamhã. Ãnei õ di za oto, a norĩ wa'wa hã. Ai'ãma 're ronomro za'ra wa'aba mono õ ré, te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipẽ'ẽzani na te te 're aihâiba ubu za'ra wa'wa, ĩré 're anomro u'âsi aba mono da. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.

6 Tawamhã siré si'ubumroi ré, te siwi sadanha, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã:

— Wanhib'apito, e tawamhã, ãhãna te za wama asi'apito za'ra, Izarazéhé nhihudu norĩ ma hã warob 're duré wama 're roti mono da, wahi'rada Dawi hã te te dama 're ĩroti mono ne hã, romanu norĩ te te 're wawada'uri za'ra mono tõ da. — Ãne te siwi sadanha.

7 Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— Ĩ̱mama ma si waihu'u pese di. Taha si ma tô bâdâ hã sima pisutu pese, te te dama ãma ĩ'uwaimramizéb da hã. A norĩ wa'wa hã bâdâ hã waihu'u za'ra wa'aba da, Ĩ̱mama te te aima pisutu za'ra wa'aba õ di, te te dama ãma ĩ'uwaimramizéb da hã.

8 Tane nherẽ, te za Tipẽ'ẽzani hã we aima sõmri za'ra wa'wa. Tawapsi, te za tiwaihu'u pese na asiptete za'ra wa'wa, dama 're ĩ̱zadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tawamhã te za tô dama 're ĩ̱zadawa wasu'u za'ra wa'aba mo, Zeruzarẽ na 'ri nho'õmo nhisi ãma. Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma te za duré dama 're ĩ̱zadawa wasu'u za'ra wa'aba mo, daza'rui mono bâ, Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma zama. Uburé daza'rui mono bâ romhâ na zama te za oto dama 're ĩ̱zadawa wasu'u za'ra wa'aba mo. — Ãne te tãma roti za'ra.

Zezusi hã hâiwa u ĩmorĩzé wasu'u

9-10 Tawamhã tizadawa wasu'u'wa norĩ ma, te te tãma roti za'ra pari, ma tô Ĩmama hã tiwi âri za'ra, ĩsõ'a za'ra, hâiwa u morĩ da oto, Zezusi hã. Morĩ ré, te te siwi sawẽrẽ za'ra. Tawamhã hâiwa'a 'rowi ma tô tiwi tizébré za'ra oto. Te te siwi sãmri za'ra õ di oto.

Tawamhã hâimo te te siwi sawẽrẽ mono ré, aibâ norĩ hã ma tô sa'rese ãna aima'wara zahuré, ĩsababab za'ra, uza hâirã ré.
11 Tawamhã ãne te tãma nharĩ za'ra:
— Darireza ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, e marĩ da, te aimasap sina, hâimo ãma ĩsawẽrẽ za'ra wa'aba mo. Zezusi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, hâiwa u te te aiwi ĩ'âri za'ra wa'wa hã, ta hã te za wei apâ mo. Hâiwa u ãma morĩ ré, ma tô ĩsawẽrẽ za'ra wa'aba mo. Hâiwa u ãma aiwi ĩmorĩ aba ne, te za wei apâ mo. — Ãne ma tô tãma rowasu'u za'ra, hâiwa hawi romhuri'wa norĩ hã.

Zeruzarẽ ãma Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ, nasi ĩsi'rã'õtõzé wasu'u

12 Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã te oto apâ ai'aba'ré, Oriwera na ẽtẽ 'rãihâ nhisi hawi, Zeruzarẽ na 'ri nho'õmo nhisi u. Ta hawimhã, Zeruzarẽ u hã misi na ti'ai pibuzé hã.
13 Ma tô oto aihutu, Zeruzarẽ u. Sihutu wamhã, 're ĩdanhimi'wara mono zéb u te oto ai'aba'ré. Hâimo te sai'uri za'ra, tisi'ubumrozéb u sisisi da, 'ri nhisi u. Ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã ãne ĩsisi za'ra hã: Pedru hã, duré Zuwã hã, duré Ti'adu hã, duré Ãdéré hã, duré Piripi hã, duré Tome hã, duré Batoromezu, duré Mateusi, duré Apezuhu 'ra Ti'adu na ĩsisi hã, duré Sima hã zeroti norĩ me aré 're ĩmorĩ hã, duré Zudasi Ti'aduhu 'ra hã. Ta norĩ hã ma tô hâimo sai'uri za'ra.
14 Tawamhã awẽ sidâpâsi te nasi si'rã'õtõ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, mreme zusi da nasi, Zezusihi no norĩ me, duré ĩna zama Mariza na ĩsisi hã aimawi pi'õ norĩ me zama.

Mati'asi hã Zudasihi nhowa're're, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutuzé wasu'u

15 Tawamhã bâdâ hã siwaptom na ãma ne pari, ma tô ĩsazei'wa norĩ hã si'rã'õtõ, 120 na ĩhâiba za'ra hã. Tawamhã Pedru hã ma tô wahudu hâiwi, te te tãma rowasu'u za'ra da. Ãne te tãma rowasu'u za'ra:
16-20 — Wasiré Zezusihi zazei'wa norĩ, ĩwapari za'ra wa'aba. Zudasihi wasu'u na wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Duréihã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô Zudasi hã waihu'u siro, romhâ ré. Taha wa, Dawihi ma, ma tô tinha, dama roti'wai ma, te te ĩwaihu'u sirõmo zém na te te ãma rob'ui'éré da. Tawamhã Dawi hã ma tô Zudasihi ãma rob'ui'éré siro, poto õ ré. Ãne ĩbaihâ na ãma ĩrob'ui'éré hã: "Ĩsõrõwa ãma hã 'ri baba di za oto. 'Ri baba na te za oto 're sa. Ni'wa hã ĩwa 're sãmra mono õ di za oto." Ãne Zudasihi dâ'âzé wasu'u na ma tô wama rob'ui'éré.
— Rob'ui'éré na ĩwasu'u hã ma tô sina uwaimra Zudasi hã, tidâ'âzé wasu'u hã te te sina waihu'u ãna. Siwi ĩwẽ'õ'wa norĩ hã ma tô te te sô simro, Zezusihi zô. Ĩsiré 're wanomro mono nherẽ, wasiré romhuri, Zezusi te te tãma pisutu nherẽ, ma tô te te sô danhimro, te te dama hâiba nhomri da. Te te dama hâiba nhomri parip si, ma tô sima uipra ti'a hã, Zezusi te te dama ĩsõmrizé wa'âbâ na. Tawamhã tame ma tô dârâ, tinhipti'ai 're, Zudasi hã. Ma tô waptãrã, ti'ai wa. Waptã'ã wamhã, ma tô nomohaipo'o. Nomosipo'o wamhã, uburé ĩsãna ma tiwi asa'wa. Ãne ma tô Zudasi hã sina uwaimra, za ĩdâ'âzé wasu'u na rob'ui'éré zarina.
— Tawamhã ĩwasu'u hã 'ri baba, ma tô te te ropé, Zeruzarẽ ãma. Taha wa, Asédama na ma tô ĩsipti'a hã da te 're sisi za'ra, dasimremezém na. Wamreme na ãma ĩsaprĩzé hã, dawapru za'warizém na darom nhisi hã.
— Duré ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te te ĩwaihu'u sirõmo zéb zarina ma tô rob'ui'éré siro, Dawi hã Zudasihi wasu'u na: "Romhuri hã, ĩtei õ di oto. Ni'wa te hã za oto, ĩsõwa're'remhã." Ãne ma tô ãma rob'ui'éré siro, Dawi hã.
21-22 — Taha wa, wa norĩ hã wa za aibâ hã wasiwi 'maipisutu ni, Zezusi apâ ĩhâiwa'utuzém na wasiré te te dama 're rowasu'u mono da, Zudasihi nhowa're're. Zuwã Batita, â dawabzuri hã te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono zém hawi, ti'ai ãma 're morĩ ré, Wanhib'apito Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ zô, wa za wanhopré ni, duré hâiwa u morĩ ré, wasiré wa te ĩ'madâ'â za'ra norĩ zô. — Ãne te dama rowasu'u, Pedru hã.
23 Tawamhã aibâ maparane ma tô ĩsisi na pisutu zahuré ni, Zuzé Zusitu na ĩsisi hã, duré ĩhâiba amo hã, Mati'asi na ĩsisi hã. Zuzé Zusitu hã, Basaba na ĩsisi amo hã.
24-25 Taha pari, te oto tiwi rowaptẽrẽ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, ãne:
— Wanhib'apito, a hã aima dawaihu'u pese di. Taha wa, ma'ãpé wei wama waihu'u za'ra na. E niha aibâ hã te asima ĩwẽ, ĩpisutu da hã, wasiré Zezusihi zadawa wasu'u'wa da hã. Zezusihi ma, te te 're ĩromhuri mono zéb da hã Zudasi hã ma tô tirẽ. Taha wa, a hã tãma ĩpisutuzéb u, ma tô mo. E 'wa hã te za ĩpisu, Zudasihi nhowa're're, wasiré ĩsadawa wasu'u'wa da hã. — Ãne ma tô tiwi rowaptẽrẽ za'ra.
26 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te ĩpisudu hã te te waihu'u za'ra da, ma tô marĩ hã sima me za'ra, te te siwi ãma uwaimrami da. Tawamhã ma tô siwi ãma uwaimra

oto. Mati'asi hã ma tô oto siwi waihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na hã, Zudasihi nhowa're'reb da hã. Tawamhã Mati'asi hã aibâ 11 na ĩsadawa wasu'u'wa da hã, Zezusi te te ĩpisutu za'ra norĩ me, te za oto 're mo. Taha wa, 12 na ĩhâiba za'ra hã oto apâ, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã.

2

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipẽ'ẽzani we te te dama ĩsõmrizé wasu'u

1-5 Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô 're sihutu Zeruzarẽ u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa 'madâ'â'wa norĩ hã, tisiré norĩ u. Daro mono bâ ma tô 're dasihutu, Pẽtecoti na bâtâ nhisi u, 're danho ahâ za'ra mono wẽ te, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're dawata za'ra mono da.

Tawamhã Pẽtecoti na bâtâ nhisi na Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tô sina ubumro. Siré si'ubumroi ré, awa'awi ma tô marĩ hã wapari za'ra, hâiwa hawimhã. Rowa'u'u wawẽ pupu'u ne hã 'ri 're wa'wa mono bâ ma tô marĩ hã wapari za'ra, aihĩni. Unhama ro'o ne hã ma tô marĩ hã sina sãmri za'ra. Ĩhâiba mono bâ ma tô te te ropé, ĩtẽme, unhama ro'o ne hã. Tawamhã ĩ'rãi mono bâ, ma tô simasa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô ĩtẽme tiwisi za'ra, ĩsazei'wa norĩ u. Ĩhâiba mono bâ, ma tô ĩpẽ'ẽ 're sisisi, Ĩpẽ'ẽzani hã. Taha na si ma tô oto damreme mono bâ dama rowasu'u za'ra, timreme nai õ nherẽ, Ĩpẽ'ẽzani te te tãma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina.

6 Tawamhã Zeruzarẽ u 're ĩdasi'rã'õtõ mono norĩ hã ropupu hã da te wapari za'ra wamhã, da'ahâ na ma tô ĩtẽme dasito, Pedru norĩ u. Ĩdasito mono hã, damreme mono bâ da te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni, ĩmreme za'ra na hã.

7-8 Tawamhã ãne te dasima rowasu'u za'ra ni:

— Pra. E niha, wa bété wamreme mono bâ wapari za'ra ni, õ norĩ hã, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're hâimana za'ra mono nherẽ. E niha, ma tô bété õ norĩ hã wamreme hã waihu'u za'ra. — Ãne te dasima rowasu'u za'ra ni.

9 Taha pari, te duré dasima nharĩ za'ra ni, ãne:

— Wa norĩ hã darob amoi hawimhã wa we aihutu ni, Patiza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Mediza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Erã na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Mesapotamiza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Capadosiza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Põtu na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã,

10-11 duré Prizi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Pãpiriza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Ezitu na romnhisi hawimhã, duré Ribiza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, tame Sireni na 'ri nhisi 'rata daza'rui hawimhã. Nima norĩ hã Roma na 'ri nho'õmo nhisi hawimhã ma tô we aihutu. Duré nima norĩ hã Cereta na romnhisi hawi ma tô we aihutu. Duré nima norĩ hã Arabiza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, ma tô we aihutu. Nima norĩ hã zudezu norĩ hã. Duré nima norĩ hã zudezu'õ norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono norĩ hã. E niha bété, wa wapari za'ra ni, wamreme mono bâ, aibâ norĩ hã te te wama ĩrowasu'u za'ra na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tiwaihu'u pese na te te dama 're ĩ'ab'manharĩ wẽ uptabi mono wasu'u na hã. — Ãne te dasima nharĩ za'ra ni.

12 Tawamhã damreme mono bâ da te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni. Da te ãma rosa'rata waihu'u za'ra õ di. Taha wa, te ãne ãma tasisadanharĩ za'ra ni:

— E niha te te wama ĩrowasu'u za'ra zém na wa za wasina rosa'rata za'ra ni. Wa te waihu'u za'ra õ di, wa te ĩwaihu'u za'ra zéb da hã. — Ãne te dasima nharĩ za'ra ni.

13 Tawamhã ni'wam norĩ si ma tô Pedru norĩ ãma tiwa'ẽ za'ra. Taha wa, te ãne sima rowasu'u za'ra:

— Oro õ norĩ hã wamreme mono bâ, te te waihu'u za'ra za, ma uwa 'rãi wa'u ĩsé na si'uihâ idi'iti za'ra. — Ãne te sima rowasu'u za'ra.

Pedru te te dama ĩrowasu'uzé wasu'u

14 Tawamhã Pedru hã ma tô hâiwi za. Ĩsiré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô duré ĩsiré hâiwi aimasa, 11 na ĩhâiba za'ra hã. Tawamhã mreme 'rãihâ na te dama rowasu'u Pedru hã, da te wapari za'ra da. Ãne te dama tinha:

— Wasiré zudezu norĩ, ĩwapari pese za'ra wa'aba za, duré uburé Zeruzarẽ ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ zama, ĩnhimirowasu'u hã waihu'u za'ra wa'aba da.

15 A norĩ wa'wa hã te ĩsiré ĩsimasam norĩ ãma ĩrosa'rata wasété za'ra wa'wa. Uwa 'rãi wa'u ĩsé na wasi'uihâ idi'iti za'ra newa, te wa'ãma ĩrosa'rata wasété za'ra wa'wa. Mare di.

Ãnei õ di. Rob'rãi wa'u zé na wa'uihâ idi'iti za'ra õ di. Zahadu bâdâ we sõ're za'a õ di. Ãne ré, da te 're âhuri mono õ di, rob'rãi wa'u ĩsé hã.

16 Ãhãna ĩsadawa wasu'u 'rata 'wai mreme hã ma tô wama ãma uwaimra oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Zuwéhé mreme hã ma tô wama ãma uwaimra, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wai mreme hã. Taha wa, te ãne wa'ãma asõpré wa'wa. Taha wa, te duré ãne ĩwawapari za'ra wa'wa. Duréihã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã ma tô wahi'rata norĩ ma, te te 're awaihu'u, Zuwé hã. Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã:

17 "Rob'rãsutu u ti'a si'utõrĩ õ ré, wa za Ĩpẽ'ẽzani hã te dama 're anhomri, daro mono bâ. Tawamhã asihudu za'ra wa'wa hã, aibâ norĩ hã pi'õ norĩ zama te za te te 're ĩzadawa wasu'u za'ra. Ĩhi norĩ ma, sõtõ 'rowi te te 're ĩrosawẽrẽ za'ra mono na wa za tãma 're ĩsiwaihu'u za'ra, ĩnhimiroti na. Duré, ĩpréduptém norĩ ma zama 're sõtõ za'ra mono õ nherẽ, sõtõ 'rowim ne te te 're ĩrosawẽrẽ za'ra mono ne, wa za tãma 're ĩsiwaihu'u za'ra, ĩnhimiroti na.

18 Ĩma romhuri'wa norĩ ma, wa za te tãma 're anhomri, Ĩpẽ'ẽzani hã aibâ norĩ ma, pi'õ norĩ ma zama. Tawamhã te za te te dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra.

19 Hâiwa na wa za marĩ dama ĩwaihu'u'õ hã 'manha, ãma ĩdatob'uzu za'ra zéb da hã. Ti'ai ãma zama wa za duré marĩ hã dama ĩwaihu'u'õ hã 'manha. Dawapru te za puru. Duré uzâ te za ãro. Tawamhã ĩsizé sa'ẽtẽ na watobro wamhã, te za rob'utõ.

20 Bâdâ te te rob'uiwẽ õ di za. Te za tirobra. A'amo zama te za titõmo wapru. Ãne wa za 'manha, uburé Danhib'apito nhibâdâ hã ĩwa waptã'ã õ ré, ĩpire uptabi hã.

21 Tawamhã te dapawaptob da, da te ĩwi waptẽrẽ za'ra wapsi, wa za tô sena da'anho'reptu."

Ãne Zuwé hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã wahi'rata norĩ ma, te te 're awaihu'u. — Ãne ma tô Pedru hã Zuwéhé nhimirowasu'u na dama rob'rãzarõtõ.

22 Tawamhã Pedru hã ma tô duré ãma uzusi, tinhimirowasu'u na, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Zezusi hã Nazaré ãma aré 're ĩsãmra mono hã, ta hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, ma tô te te 're da'apawapto, danho'a. Marĩ ĩwẽ hã dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã ma tô te te dama 're ab'manharĩ. Tô sena, õ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono zém na da te 're waihu'u za'ra mono da, ma tô Timama waihu'u pese zarina marĩ ĩwẽ hã te te dama 're ab'manharĩ. Ai'rata 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, ma tô ãne na hã asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'wa.

23 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô tiwaihu'u pese na waihu'u siro romhâ ré, Zezusihi dâ'âzé hã. Te te ĩwaihu'u sirõmo zéb uwaibaba, duré te te sima ĩwẽzéb uwaibaba, ma tô aima pisutu za'ra wa'wa, Zezusi hã dama 'ru za'ra wa'aba da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti waihu'u'õ'wa norĩ ma, ai'upana za'ra wa'aba, te te siwi wĩrĩ da. Taha wa, ma tô siwi sasõ, wedepo'o nhonhi'rãmi na. Taha na ma siwi tĩwĩ.

24 Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô hâiwa'utu, ab're hawi watobro da, dâ'â uptabi nherẽ. Ma tô duré pawapto, dâ'â u'âsi nomro tõ da. Ĩdâ'âzé tãma wapure wa, dâ'â u'âsi nomro waihu'u õ di, Zezusi hã.

25 Taha wa, wahi'rada Dawi hã ma tô Zezusi wasu'u duréihã, ãne:

"Wanhib'apito, te za ĩ'rata 're asãmra u'âsi mo. Taha wa, ĩpahi õ di za.

26 Taha wa, ĩto sina, wa 're ĩhâimana, ĩpẽ'ẽ 'remhã. Ĩmreme toi u'âsi na, wa 're ĩmreme. Ĩhâiba ré 're ĩmorĩ u'âsi dai õ nherẽ, ĩpahi ãna wa za asô ĩsina 're ĩnhimipari u'âsi.

27 Ĩdâ'â nherẽ, ĩrẽme õ di za, adâ 're ĩhâimana za'ra mono zéb ãma hã. Wa hã te aima 're romhuri wẽ u'âsi mono wa, ĩdâ'â wamhã, ĩhâiba 'roi õ di za. Taha wa, wa hã ĩdâ'âzé hã te pipa õ di za.

28 'Re ĩmorĩ wẽ u'âsi da, ma tô ĩma ĩwaihu. Taha wa, ĩto sina wa za 're mo, asõ'a 're ĩmorĩ wa."

Ãne ma tô Dawi hã wahi'rata norĩ ma, Zezusi wasu'u siro. — Ãne ma tô Pedru hã dama sadawa 'rãzarõtõ.

29 Taha pari, te duré dama tinha, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wahi'rada Dawi hã wa za aima wasu'u za'ra wa'wa oto sõ'awi. Tô sena, ma tô dârâ, Dawi hã. Dâ'â wamhã, ẽtẽ zahâpâ wa, ab're 're, ma tô dasiwi sẽrẽ ni. Da te ĩsẽrẽzé hã wama waihu'u pese za'ra di, ãhãna hã.

30 Ta hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, te 're hâimana. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô tãma ropisutu, ĩsihudu hã ĩsine dama si'apito da, zahadu wapsi, ĩ'uirĩ na te te dama 're aroti mono da.

31-32 Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina, ma tô wasu'u siro Dawi hã, Danho'reptui'wa da, te te ĩpisudu hã apâ za ĩhâiwa'utuzém na hã, ãne:

“Dâ'â nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te rẽme õ di za. Ĩhâiba hã 'roi õ di za.”
Ãne ma tô Dawi hã wahi'rata norĩ ma rowasu'u za'ra, apâ za ĩhâiwa'utuzém na hã. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Zezusi hã hâiwa'utu. Apâ te te hâiwa'utu wamhã, wa norĩ hã
wa tô sabu za'ra ni. Taha wa, wa wa te dama 're wasu'u za'ra, ĩhâiwa'utuzém na hã.
33 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô sitẽme ti'â apâ, ĩsimire niwĩ oto 're sãmra u'âsi mono
da. Tawamhã Tipẽ'ẽzani hã ma tô ti'ra ma tisõ, te te tãma ãma ĩropisutu siro hã, te te sima
're ĩda'awẽ mono zéb uwaibaba, te te dama 're anhomri mono da. Ãhãna, Zezusi hã ma
tô wama sõmri za'ra, Tipẽ'ẽzani hã. Taha wa, ma tô ãne wa'ãma asõpré wa'wa. Ma tô duré
ãne ĩwawapari za'ra wa'wa, aimreme mono bâ wa'aba.
34 Dawi hã dâ'â wamhã, hâiba wahuré morĩ õ di, hâiwa u hã. Cristuhu si ma tô hâiba
wahuré mo, hâiwa u apâ. Taha wa, ãne ma tô duré wahi'rata norĩ ma Cristu wasu'u wẽ,
Dawi hã:
“'Re ĩhâimana u'âsi mono te roti, Ĩ̱nhib'apito ma: ‘We aimorĩ, ĩ̱'rata 're asãmra mono da,
ĩ̱nhimire niwĩ.
35 Zahadu, wa za aipawapto. Siwi aiwẽ'õ'wa norĩ ma, asiptete di za. Taha wa, a hã tô sena
Danhib'apito uptabi na te te siwi aiwaihu'u wa, te za aima 're 'rã po za'ra. Asisiti te za
duré 're ĩ'azatõrĩ mo.’ ”
Ãne ma tô Dawi hã wahi'rata norĩ ma waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã.
36 Taha wa, wa hã wa aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u pese za'ra wa'aba da, duré
uburé wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ te te waihu'u pese za'ra da. Zezusi hã da te dasiwi
sasõmri da, dama ĩ'ru za'ra wa'wa hã, ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu, uburé
Danhib'apito da hã, duré Danho'reptui'wa da hã. Ma'ãpé ãhã wasu'u hã tô sena na
waihu'u pese za'ra wa'aba. — Ãne ma tô dama rowasu'u, Pedru hã.
37 Tawamhã Pedruhu mreme, da te wapari za'ra wamhã, ma tô tapẽ'ẽwara za'ra ni.
Taha wa, te ãne tãma nharĩ za'ra ni, Pedru norĩ ma, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ ma
hã:
— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, e niha za, tawamhã. E marĩ, wa za 'manharĩ za'ra
ni. — Ãne te tãma nharĩ za'ra ni asa.
38 Tawamhã Pedru te duré asa dama tinha:
— Aiwasété wi, te za aipizari za'ra wa'wa, rẽme pese za'ra wa'aba da, Zezusihi nhimiroti
na si oto 're anomro aba mono da. Zezu Cristuhu zazei uptabi 'wa na asiwasu'u za'ra
wa'aba sina, te za â dawabzuri hã ĩ'manharĩ za'ra wa'wa. Aihâiba mono bâ te za ãne
ĩ'manharĩ za'ra wa'wa, aiwasédé hã te te aima pari za'ra wa'aba da, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã. Tawamhã Tipẽ'ẽzani hã te za aima sõmri za'ra wa'wa.
39 Ãne ma tô aima ropisutu sirõmo za'ra wa'wa, te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono
da, asihudu norĩ ma zama. Wasiré'õ norĩ ma zama ma tô tãma ropisutu sirõmo za'ra.
Wanhib'apito, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za sitẽme sô 're ĩhârâ za'ra mono norĩ ma, ma tô
ropisutu sirõmo za'ra, Tipẽ'ẽzani na hã.
40 — Taha wa, wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ 're ĩhâimana wasété za'ra mono zém na
're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za. Ãhãna tiwi aipizari za'ra wa'aba, 're ĩdanomro
wẽ mono zém niwĩ oto 're anomro aba mono da, asisõ'reptu za'ra wa'aba da, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã te te dasiré aiwẽ'õ pese za'ra wa'aba tõ da. — Ãne ma tô dama rowasu'u
pese, Pedru hã. Simiroti za'ẽtẽ uptabi di.
41 Tawamhã da'ahâ na ma tô Zezusi hã saze za'ra ni, Pedru te te dama ĩsadawa
wasu'uzém na hã. Taha wa, ma oto â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra ni, 3 miu na dahâiba
hã. Tawamhã Zezusihi zazei na'rata 'wa norĩ me, ma tô oto sitẽme atob za'ra. Tawamhã
ahâ uptabi di oto, ĩsazei'wa norĩ hã.

Ĩsaze na'rata 'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

42 Tawamhã Zezusihi zazei'wa norĩ hã ĩsadawa wasu'u'wa norĩ nhimirowahudu hã te te
're wapari pese za'ra. Te te rẽme za'ra õ di. Ma tô 're sisawi pese za'ra. Ma tô 're si'rã'õtõ,
tisa da, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're mreme zusi mono da.
43 Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã marĩ ĩwẽ hã ahâ na ma tô te te dama 're 'manharĩ
za'ra, dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã. Taha wa, ma tô ãma 're datob'uzu za'ra.
44 Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã te oto siré 're hâimana za'ra, aihĩni. Tinhibrom na tite da
si, te te ãma 're rosa'rata za'ra mono õ di oto.
45 Ni'wam norĩ hã ma tô tinhipti'a hã te te dama 're wede za'ra, duré tinhibrob zama,
ĩwa'âbâ zô. Tawamhã ĩwa'â hã ma tô te te sima 're po'o za'ra, marĩ zô tiwi 're ĩro'wanhi'riti
za'ra mono zéb zarina.
46 Awẽ sidâpâsi ma tô duré 're si'rã'õtõ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra
mono zé 'ri 'wawi wa'ra 're, 're mreme zusi mono da, tãma. Tinhorõwa mono bâ, ma tô

duré 're si'rã'õtõ, ĩ'u'ẽtẽ wapu na siré 're saihuri mono da. Sima 're sõprub za'ra mono wa, ma tô to sina tisa na siré 're saihuri.
47 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma te duré siré ãma 're wata za'ra, uburé ĩsõprubzém na hã. Tawamhã aihĩni, ma tô ĩsazei'wa norĩ hã wẽsãmri za'ra ni. Tawamhã awẽ sidâpâsi, ma tô ĩsazeté'wa sidâpâ dasina tahâ'â ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã rowasété hawi te te 're ĩ'anho'reptui mono norĩ hã.

3

Pedru hã ĩhi'ré te te ĩpesezé wasu'u

1 Tawamhã nimahã bâtâ na ma tô Pedru norĩ hã dame tineb zahuré, Zuwãhã me, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u hã. Bâdâ sipi'rai wi, te dame tineb zahuré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé bâtâ na.
2 Tame te aibâ hã nhamra, ĩpotozém hawi ĩmorĩ'õ hã. Ĩ'madâ'â ze na 'ridawa nhisi u te ta hã nasi dasiwi mrami ni, rob'uiprazém na te te 're da'awari mono da, 're danhisisi mono sidâpâsi.
3 Tawamhã Pedru norĩ hã 'ri 'wawi wa'ra u zasi zahuré õ ré, ĩhi'ré hã ma tô sãmri zahuré. Te te sãmri zahuré wamhã, te nasi 'mahârâ zahuré, marĩ te te tãma sõmri zahuré da.
4 Tawamhã Pedru norĩ hã ma tô 'madâ'â pese zahuré, Zuwãhã me. Tawamhã Pedru te tãma tinha:
— Wei wa'madâ'â. — Ãne te tãma tinha.
5 Tawamhã ma tô 'madâ'â zahuré, marĩ te te tãma sõmri zahuré da newa.
6 Tawamhã Pedru te duré tãma tinha:
— Wa hã ĩ̱nhimarĩ õ di. Rob'uiprazé hã robaba di, ĩ̱te hã. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ̱ma ĩsõmri na wa za aipawapto. Zezu Cristu, Nazaré ãma aré 're ĩsãmra mono zadawa para, wa za aima tinha: Aiwahutu, aipara na 're aimorĩ da oto. — Ãne te tãma tinha, Pedru hã.
7 Taha pari, Pedru hã ma tô pa'â ĩsimire niwĩ, ĩhi'ré hã te te wahutu da. Te te wahutu wamhã, awa'awi ma tô parahaptete, ĩpara'õtõ zama.
8 Tawamhã ma tô darõno. Hâiwi te oto za. Tame ma timorĩ na sãna'rata oto. Tawamhã Pedru norĩ me, ma tô siré asisi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé 'ri 'wawi wa'ra u. Tawamhã morĩ sina te sarõtõ, rowẽ te. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma te duré tiwata.
9 Tawamhã aihĩni ma tô 'madâ'â za'ra ni, aibâ hã sarõtõ mono ré hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma wata ré hã.
10 Morĩ wẽ wa, ma tô duré ãma tatob'uzu za'ra ni. Tawamhã ãne te dasima nharĩ za'ra ni:
— Oro õ hã ĩhi'ré hã sãmra sina, rob'uiprazém na te te nasi da'awari za, morĩ wẽ di oto. Ĩ'madâ'â ze na 'ridawa nhisi ãma 're ĩsãmra mono aré. — Ãne te dasima nharĩ za'ra ni, morĩ wẽ wa oto.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma, Pedru te te dama ĩrowasu'uzé wasu'u

11 Tawamhã aibâ hã ma tô Pedru norĩ hã te te 're patété zahuré, Zuwãhã me, Saromahã nhisi na 'ri zahâpâ nhisi ãma. Te te 're patété zahuré mono ré, da te 'madâ'â za'ra wa, ma tô aihĩni ĩtẽme dasisa're. Tawamhã ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni.
12 Tawamhã Pedru te te da'madâ'â wamhã, te dama tinha, ãne:
— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, e marĩ wa, ma wa'ãma atob'uzu za'ra wa'wa. Wasi'uihâ na ĩhi'ré hã wa te morĩ wẽ newa, te wei wa'ãma asõpré wa'wa. Wasi'uihâ na wa te pese õ di, wa norĩ hã. 'Re wane wẽ wa, wa te pese newa, te wei ĩwa'madâ'â za'ra wa'wa. Mare di. Ãne wab õ di.
13 'Re ĩhâimana u'âsi mono, wahi'rata norĩ nhib'apito, Abra'ãhã nhib'apito, duré Izatihi nhib'apito, duré Zacoho nhib'apito. Ta hã ma tô Zezusi hã wẽsã, tãma ĩromhuri wẽ 'wa hã. Tane nherẽ, Zezusi hã ma tô asiwi ĩwẽ'õ za'ra wa'wa. Ma tô asiwi ĩsõmri 'wa, Piratuhu ma. Taha nho'a, ma tô asiwi ĩwẽ'õ za'ra wa'wa, te te sima wẽ nherẽ Piratu hã, morĩ da apâ, dazazém hawi.
14 Zezusi hã 're morĩ wẽ uptabi nherẽ, ma tô asiwi ĩwẽ'õ za'ra wa'wa. Rob'manharĩ wasété'wa si ma tô asima ĩwẽ za'ra wa'wa, dazazém hawi da te dasiwi wazere da, Zezusihi upana.
15 Dahâimana wẽ zéb da, dapẽ'ẽwẽ hã za te te dama 're ĩ'anhomri mono 'wa hã, aima za'ra wa'aba, da te dasiwi wĩrĩ da, ma tô dama ĩ'ru za'ra wa'wa. Tazahã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô apâ hâiwa'utu, dâ'â uptabi nherẽ. Wa norĩ hã Zezusi apâ hâiwa'utu wa, wa te ĩsabu za'ra hã wa tô wa te dama 're wasu'u za'ra.

16 Zezusi hã tiwaihu'u pese na ma tô ĩhi'ré hã pese, ĩmreme te te sazei wa. Taha wa, ma
tô aptete oto. Ma tô ĩ'madâ'â za'ra wa'wa. Ma tô ĩwaihu'u za'ra wa'wa oto. Tô sena te te
sazei wa, morĩ wẽ di oto wanho'a.
17 — Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wa hã wa tô
aiwaihu'u za'ra wa'wa. Asiwi waihu'u aba ãna, ma tô dama ĩ'ru za'ra wa'wa, Zezusi hã.
Aima ĩpire za'ra wa'aba norĩ zama te te siwi waihu'u ãna, ma tô ta norĩ zama dama 'ru
za'ra, Zezusi hã da te dasiwi wĩrĩ da.
18 Taha zarina, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã timreme hã ãma uwaimra, duréihã
ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã wahi'rata norĩ ma, te te ãma 're ĩ'awaihu'u sirõmo mono
zéb zarina, Cristu hã za te te ĩrobzépatazém na hã, Danho'reptui'wa da, te te ĩpisudu hã.
19-20 Taha wa, te za aiwasédé hã 're ĩrẽme za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
u 're aipizari za'ra wa'aba mono da, aiwasédé hã te te aima 're pari za'ra wa'aba mono
da. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te za te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, aipẽ'ẽ 're,
asiptete u'âsi ãma 're anomro aba mono da. Zezusi hã te za we apâ satõ, Danho'reptui'wa
da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima ĩpisutu za'ra wa'wa hã.
21 Tane nherẽ, te za hâiwa ãma 're hâimana a'â, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te a'â
ropese da, duréihã ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ, wahi'rata norĩ ma, te te 're ĩ'awaihu'u
mono zéb zarina.
22 Duréihã, Mozési ma tô wahi'rata norĩ ma rowasu'u siro, ãne: “Uburé Danhib'apito
uptabi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ĩpisutu, tizadawa wasu'u'wa da, Asib'apito za'ra
wa'wa hã. Ãne ni'wa hã asiré wa'wa hã te za ĩza'u si aima pisutu za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã, ĩsine te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tawamhã te za
ĩsimirowasu'u na 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo.
23 Ni'wa hã ĩmreme te te wapari õ wamhã, te za dasiwi wẽ'õ ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhib'a'uwẽ nhiti, te za satõrĩ ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zama te za siwi wẽ'õ pese.” Ãne
ma tô rowasu'u, Mozési hã.
24 Duréihã uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã ma tô ãne na
te te tãma 're ĩ'apisutu mono zéb uwaibaba, te te dama ãma 're rowasu'u za'ra. Samuwé
hã uimrehẽne ma tô ĩsadawa wasu'u na ãma sãna'rata, wahi'rata norĩ ma. Taha za'u si ma
tô duré ĩsadawa wasu'u'wa sidâpâsi te te dama ãma 're rowasu'u sirõmo za'ra. Uburé ma
tô duré ã nimosi ĩromhâimanazém na zama, te te dama 're rowasu'u sirõmo za'ra.
25 A norĩ wa'wa hã, wasiré wahi'rata norĩ nhihudu te 're aihâimana za'ra wa'aba mo.
Taha wa, wahi'rata norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'apisutu mono zé hã te duré
wama 're hâimana za'ra. Abra'ãhã ma, uimrehẽne ma tô tãma ropisutu 'rata. Ãne ma tô
tãma ropisutu: “Romhutu'õpsi te za ni'wa hã asihudu hã te te 're da'apawapto, daro mono
bâ rowẽ na 're danomro mono da.” Ãne ma tô taha ma ropisutu na'rata.
26 — Taha wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimiropisudu hã ãma uwaimra. Ti'ra
hã ma tô we atẽme uimrehẽne satõrĩ za'ra wa'wa, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono
da. Te te tãma 're ĩromhuri mono da hã te te pisutu wamhã, ma tô we atẽme satõrĩ za'ra
wa'wa, 're anomro wasété aba mono zé hã 're rẽme za'ra wa'aba mono da, rowẽ na ãma
're anomro aba mono da. — Ãne ma tô Pedru hã dama rowasu'u.

4

Pedru norĩ hã Zuwãhã me dama roti'wa norĩ nho're ĩsima'warazé wasu'u

1 Tawamhã Pedru norĩ hã Zuwãhã me, zahadu te te dama rowasu'u zahuré ré, ma tô
sasedoti norĩ hã aihutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb 'madâ'â'wa
norĩ nhib'apito me, sadusezu norĩ zama. Sadusezu norĩ hã apâ dahâiwa'utuzé wasu'u
wẽ'õ'wa norĩ.
2 Ta norĩ hã ma tô sada ab'ru za'ra, Pedru norĩ zada, apâ 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono zém
na te te dama rowasu'u zahuré wa. Ãne ma tô dama rowasu'u zahuré: “Dadâ'â nherẽ, te
za apâ te te 're da'ahâiwa'utu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Zezusi te te ĩhâiwa'utu ne.” Ãne
na te te dama rowasu'u zahuré 'ru te, ma tô sada tizahi za'ra.
3 Tawamhã ma tô dasiwi mrami zahuré ni. Hâiwahâ pesere wa, ma a'â siwi tiza, dazazéb
're, awẽpsi te te siwi sani zahuré da, ĩwasété na te te dama rowasu'u zahuré ré ne, te te
tãma nharĩ za'ra da.
4 Tane nherẽ, da'ahâ na ma tô saze za'ra ni, Zezusihi wasu'uwẽ hã da te ĩwapari za'ra
norĩ hã. Ĩsazei'wa norĩ hã ahâ uptabi di oto. Aibâ norĩ za'rata si hã 5 miu na ĩhâiba za'ra
hã.
5 Tawamhã ma tô da'ãma ti'awẽ za'ra. Da'ãma awẽ za'ra wamhã, ma tô si'rã'õtõ,
Zeruzarẽ ãma sasedoti ĩpire norĩ hã. Zudezu norĩ ma, roti'wa norĩ hã ma tô ĩme si'rã'õtõ,
'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ me zama.

6 Anasi norĩ hã ma tô duré datẽme aimasisi zahuré, Caipasihi me. 'Re ĩhâimana u'âsi
mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi Anasi hã, sasedoti ĩpire uptabi. Duré ni'wam
norĩ hã ma tô dame aimasisi zahuré, Zuwã hã Aresãdirihi me. Anasihi sisãnawã zahuré,
ta norĩ hã. Duré Anasihi sisãnawã hâiba amo norĩ hã ma tô ĩsiré ubumro, Zeruzarẽ ãma
dama ĩpire za'ra norĩ hã.
7 Tawamhã dama ĩpire norĩ hã ma tô dama 'ru zahuré, Pedru norĩ hã da te sani zahuré
da, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, ĩsõ'reb za'ra da te dasiwi simizusi zahuré da.
Tawamhã ma tô sadanharĩ zahuré ni, ãne:
— E niha ma tô bété ãne ĩ'manharĩ 'wa. E 'wa sadawa para, ma bété a norĩ wa'wa hã
ĩhi'ré hã ĩpese 'wa. — Ãne te sadanharĩ zahuré ni.
8-9 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani na ma tô Pedru hã aptete, dama pahi tõ
da, te te dama rowasu'u wẽ da. Taha wa, te ãne tãma rowasu'u za'ra, dama ĩpire norĩ ma
hã:
— Dama ĩpire norĩ, ãne te ĩwazadanharĩ za'ra wa'wa: “E niha, ma tô bété ãne hã ĩ'manharĩ
'wa. E 'wa sadawa para, ma tô bété a norĩ wa'wa hã ĩhi'ré hã ĩpese 'wa.” Ãne ma tô
ĩwazadanharĩ za'ra wa'wa. Taha wa, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa.
10 Tawamhã a norĩ wa'wa hã te za ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa, aihâiba mono bâ wa'aba.
Uburé wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ zama te za duré waihu'u pese za'ra. Zezu Cristuhu
zadawa para, wa tô pese ni, ĩhi'ré hã. Zezusi hã Nazaré ãma aré 're ĩsãmra mono hã asiwi
wĩrĩ aba da, ma tô dama ĩ'ru za'ra wa'wa. Tawamhã ma tô dasiwi sasõmri ni, wedepo'o
nhonhi'rãmi na. Ma tô dârâ. Dâ'â nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô apâ hâiwa'utu.
Taha zadawa para, te aibâ ĩhi'ré hã ãme za, rowẽ na. Ma tô tipese oto.
11 Duréihã ma tô Zezusihi wasu'u na wahi'rata norĩ ma rob'ui'éré siro, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono zadawa wasu'u'wa hã. Ẽtẽ na ma tô ãma simiré'é, ãne:
“Ẽne hã wẽ nherẽ, ma tô 'ri'wa norĩ hã siwi wẽ'õ za'ra, taré nomro da. Tane nherẽ, te te
siwi wẽ'õ nherẽ, taré nomro õ di, ẽne hã. Ni'wa hã ma tô ti'â, 'ri uparizéb da hã,
wẽ uptabi wa.”
Ãne ma tô Zezusihi wasu'u na wahi'rata norĩ ma rob'ui'éré siro, ĩbaihâ na hã.
— A norĩ wa'wa hã ẽtẽ wẽ'õ'wa norĩ ne hã. Duré Zezusi hã ẽtẽ ne hã.
12 Tane nherẽ, Zezusihi si Danho'reptui'wa hã. Ni'wa hã, aimawi hã 'Re ĩhâimana u'âsi
mono te te dama pisutu õ di, ti'ai ãma te te 're ĩda'anho'reptui mono da hã. Taha wa,
Zezusihi si uburé Danho'reptui'wa hã. — Ãne te dama ĩpire za'ra norĩ ma rowasu'u, Pedru
hã.
13 Pedru norĩ hã mreme pahi zahuré õ di. Te te datõmo pipa zahuré õ di. Taha wa,
zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã ma tô ãma titob'uzu za'ra. Rowahutu'wa da, te te dame
're romnhoré zahuré mono õ nherẽ, mreme pahi zahuré õ di. Tawamhã ma tô ãma tipo're
pu'u za'ra oto, Zezusihi siré 're ĩneb zahuré na, ti'ai ãma 're morĩ ré hã.
14 Aibâ ĩhi'ré hã, Pedru norĩ te te ĩpese zahuré hã te ĩsiré tizab zahuré, danho're. Taha
wa, dama ĩpire za'ra norĩ hã asa te te tãma nharĩ waihu'u za'ra õ di oto.
15 Tawamhã ma tô tãma rob'ru za'ra, dasi'rã'õtõzém hawi pusi da. Pusi za'u si, ma tô
ãma sisadawa pibu za'ra, dama roti'wa norĩ hã.
16 Ãne te sisadanharĩ za'ra:
— E marĩ, wa za 'manharĩ za'ra ni, aibâ norĩ ma hã. Tô sena, marĩ hã dama ĩ'manharĩ
waihu'u'õ hã ma tô 'manharĩ zahuré, danho'a. Ĩhi'ré hã ma tô pese zahuré. Aihĩni Zeruzarẽ
ãma 're ĩdahâimana za'ra mono hã ma tô wapari za'ra ni, ĩhi'ré wasu'u hã. Taha wa, wa
norĩ hã ĩwasu'u, wa te dawi 're udâ waihu'u za'ra mono õ di za.
17 Tane nherẽ, ĩwasu'u hã daza'rui mono bâ te te ropé tõ da, wa za tãma amhâzépa za'ra
ni, te te dama 're rowasu'u zahuré mono tõ da oto, Zezusi 're ĩmorĩzém na hã. — Ãne ma
tô ãma sisaze za'ra, dama ĩpire za'ra norĩ hã.
18 Tawamhã ma tô sô tihârâ za'ra, apâ ĩtẽmeb za'ra neb zahuré da. Ĩtẽmeb za'ra zasi
zahuré wamhã, ma tô sadawa uwati zahuré ni, Zezusihi hâimanazém na te te dama 're
rowasu'u zahuré mono tõ da, duré ĩsadawa para te te dama 're rowahutu zahuré mono
tõ da.
19-20 Tawamhã Pedru norĩ hã te asa tãma nharĩ za'ra, Zuwãhã me:
— E ma hã bété, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩwẽ. E ĩmreme, wa za wapari ni. E aimreme
za'ra wa'wa, wa za wapari ni bété. 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme si, wa za wapari ni.
Ma'ãpé, asima ãma rosa'rata za'ra wa'aba, waihu'u za'ra wa'aba da. Wa norĩ hã wa za wa
te dama 're rowasu'u u'âsi za'ra, uburé wa te 're ĩ'madâ'â za'ra mono zém na hã, wa te 're
ĩwapari za'ra mono zém na zama. Wa te dawi 're udâ waihu'u za'ra mono õ di za. — Ãne
te asa tãma nharĩ za'ra, Pedru hã.

21-22 Aibâ ĩhi'ré hã pese õ ré hã, 40 na ma tô ãma tiwahu. Taha wa, aihĩni 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ãma te tawata za'ra ni, aibâ ĩhi'ré hã morĩ wẽ wa oto. Taha wa, da te dasiwi
ahâri da, te te dama 'ru waihu'u za'ra õ di, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã. Taha wa, te
taré duré tãma amhâzépa zahuré ni, Pedru norĩ ma, Zuwãhã me, te te dama rowasu'u
zahuré tõ da oto, Zezusihi wasu'u na. Taha parimhã, ma tô tãma rob'ru zahuré ni, neb
zahuré da oto.

Zezusihi zazei'wa norĩ hã ĩmreme zusi zé wasu'u

23 Tawamhã Pedru norĩ hã zudezu norĩ ma, ĩpire za'ra norĩ hawi pusi wamhã, ma tô
tineb zahuré, tisiré ĩsazei'wa norĩ u, Zuwãhã me. Tawamhã ma tô tãma rowasu'u za'ra,
'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ mreme na, dama ĩpire za'ra
norĩ mreme na zama.
24 Ãne hã da te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tô dasiré ãma tawata za'ra ni, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ãma. Te oto tiwi rowaptẽrẽ za'ra ni, ãne:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, a hã Wanhib'apito uptabi. A hã Ropoto na'rata 'wa. Uburé,
ma tô marĩ hã ĩ'apoto mo, hâiwa hã, duré ti'a hã, duré âporé hã. Uburé ĩwa 're ĩdanomro
mono da hã ma tô duré ĩpo.
25 A hã ma tô Aipẽ'ẽzani hã Dawihi ma ĩsõ, wahi'rata ma, aima romhuri'wai ma,
aimreme hã wahi'rata norĩ ma, te te 're wasu'u mono da. Ãne ma tô tãma rowasu'u za'ra
Dawi hã, wahi'rata norĩ ma:
"E marĩ wa, zudezu'õ norĩ hã ma tô sada tizahi pese za'ra, daro mono bâ. E marĩ wa,
ĩsimirosa'rata za'ra hã tô senai õ di.
26 Roti'wa norĩ hã te sada aimasa. Ĩsadawa para da'uwati'wa norĩ me, ma sada atob za'ra,
Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono zada, duré Danho'reptui'wa da, te te ĩpisutu zada."
Ãne te tãma rowasu'u za'ra, Dawi hã.
27 — Ãhãna, tô sena Zeruzarẽ ãma ma tô tasi'rã'õtõ ni, aima romhuri wẽ 'wa zada,
Zezusihi zada, Danho'reptui'wa da ĩpisutu zada. Erodi norĩ hã ma tô sitẽme ubumro, Põsi'u
Piratuhu me. Ta norĩ hã zudezu'õ norĩ me duré Izarazéhé nhihudu norĩ me, ma tô sada
si'rã'õtõ, te te siwi wĩrĩ da.
28 A hã romhâ ré, ãma ĩropisutuzéb zarina ma tô si'uihâ na ãma siwi uwaimra tô, te te
waihu'u za'ra õ nherẽ, Erodi norĩ hã.
29 Ãhãna dama ĩpire za'ra norĩ hã te duré wama amhâzépa za'ra. Wa norĩ hã aima
romhuri'wa norĩ. Wei wapawaptob za'ra na, ai'umnhasi sina aimreme hã wa te dama 're
wasu'u za'ra mono da, wapahi ãna.
30 Zezusihi zadawa para, wa te 're dapese za'ra mono da, wei wapawaptob za'ra na.
Zezusi hã aima romhuri wẽ 'wa, taha zadawa para, marĩ ĩwẽ hã dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ
hã wa te dama 're 'manharĩ za'ra mono da, wei wapawaptob za'ra na. — Ãne ma tô tãma
mreme zu, ĩsazei'wa norĩ hã.
31 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, mreme zusi pari, 'ri ma tô ĩré sãsã'ã za'ra.
Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani na ma tô aptete za'ra, ĩpẽ'ẽ mono bâ. Pahi
ãna, ma tô dama sadawa wasu'u za'ra oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

Ĩsazei'wa norĩ hã, sõprum na 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

32 Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã uburé, ma tô sisaze za'ra, tinhimirosa'rata za'ra na hã.
Ni'wam norĩ hã tinhibro te te sima 're sawi za'ra mono õ di, tite da si. Uburé, ma tô
ĩsibrob'õ norĩ udâna te te 're po'o za'ra.
33 Mreme prédup sina, ma tô Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã te te dama 're rowasu'u
za'ra, Wanhib'apito Zezusi apâ ĩhâiwa'utuzé wasu'u na. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã
ma tô Zezusihi zazei'wa norĩ ma 're sõprub za'ra, ĩwẽ na si.
34-35 Tawamhã 'ri tede'wa norĩ hã duré ti'a tede'wa norĩ hã ma tô tinhorõwa hã duré
tinhipti'a hã te te dama 're wede za'ra, ĩwa'âbâ zô. Tawamhã ĩwa'â hã ma tô te te 're sõmri
za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ ma. Tawamhã, ĩsazei'wai mono bâ marĩ zô tiwi
're ĩro'wanhi'riti za'ra mono zéb zarina, ma tô te te tãma 're po'o za'ra, Zezusihi zadawa
wasu'u'wa norĩ hã. Taha wa, ni'wa hã simarĩ ãna 're hâimana mono õ di oto.
36-37 Tawamhã aibâ hã Zuzé na ĩsisi hã ma tô tinhipti'a hã dama wede, ĩwa'âbâ zô. Roti
wẽ 'wa, ta hã. Taha wa, Banabé na ma tô siwi sisi, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã.
(Banabéhé nhisi hã dama rowẽ zani'wa, te wasu'u, ĩsisi hã.) Réwihi nhihudu, ta hã. Sipri
na rob'ré za'iti nhisi ãma ĩpotozé hã. Tinhipti'a hã te te dama wede wamhã, ĩwa'â, ma tô
uburé ti'â, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u.

5

Ananizaha wasu'u, Sapiraha me

1 Aibâ hã Ananiza na ĩsisi hã tinhipti'a hã ma tô ĩwa'âbâ zô dama wede zahuré timro me, Sapiraha me.
2 Tawamhã ti'ai wa'â hã ma tô sima po'o zahuré, pi'uriwi. Ĩ'rãsutu si ma tô Ananiza hã ti'â uburé newa, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u, wahuré newa.
3 Tawamhã Pedru te tãma tinha:
— Ananiza, e marĩ da, ma tô Satanasihi nhimiwada'uri zarina ĩ'manha. Taha wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani ma, asadawa nhipe. Asipti'ai wa'â hã pi'uriwi ma tô asima ĩpo'o 'wa.
4 Asipti'a, da te aiwi uipra õ ré hã, ate hã. Duré, da te aiwi uipra wamhã, ĩwa'âbâ zama ate hã. E marĩ da, ma tô bété wama asadawa nhipe. E wama si ma tô asadawa nhipe. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma zama ma tô asadawa nhipe. — Ãne te tãma tinha, Pedru hã.
5-6 Tawamhã Pedruhu mreme te te wapari wi, ma tô waptãrã ti'ai wa, Ananiza hã. Waptã'ã wamhã, ma tô dârâ. Tawamhã ĩpréduptém norĩ hã ma tô sô tiwahutu za'ra. Ma tô siwi ubu. Taha pari, ma tô siwi ti'â, te te siwi sẽrẽ da. Tawamhã taha wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tô tapẽ'ẽwara za'ra ni.
7 Tawamhã ĩsa'u si, te duré ĩmro hã mo, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u. Timro dâ'âzé te te waihu'u ãna, ma ãzé, 'ri para u.
8 Sébré wamhã, Pedru te 'mahâ:
— We ĩma wasu'u na. E niha ma tô asipti'ai wa'wa hã dama ĩwede 'wa. E õhõ na si ĩwa'â hã tô. — Ãne te sadanha, Pedru hã.
Tawamhã asa te tãma rowasu'u:
— Ĩhe, tô õhõ na si ĩwa'â hã. — Ãne te tãma wasu'u.
9 Tawamhã Pedru te tãma tinha, ãne:
— Te asima ĩrosa'rata wasété 'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã tô sena ĩwaihu'u pese zô pibui wa'aba da. E marĩ da, ma bété ãne hã ĩ'manharĩ 'wa. Õhõta, wapari. Aimro nherẽ'wa norĩ hã te we para'rasi za'ra. Ta norĩ hã te za siwi ai'â. — Ãne te tãma tinha, Pedru hã.
10 Tawamhã awa'awi ma duré waptãrã, pi'õ hã, Pedruhu papara. Ma tô duré dârâ. Ĩpréduptém norĩ hã ma tô duré apâ asisi. Ma tô duré sabu za'ra, pi'õ ĩdâ hã. Ta hã ma tô duré siwi tisẽ, ab're 're ĩmro zu.
11 Tawamhã uburé pese, ma tô tapẽ'ẽwara za'ra ni oto, ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã. Duré ĩwasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tô tapahi za'ra ni.

Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã dama ĩwaihu'u'õ te te dama 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé wasu'u

12 Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, marĩ ĩwẽ hã ahâ na ma tô te te dama 're 'manharĩ za'ra, dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã. Duré ĩsazei'wa norĩ hã ma tô 're si'rã'õtõ u'âsi aihĩni, Saromahã nhisi na 'ri zahâbâ, da te 're ĩsisi za'ra mono u hã.
13 Tawamhã ĩsazei'õ'wa norĩ hã, ĩsazei'wa norĩ me 're hâimana za'ra mono da, te te sima 're rosa'rata za'ra mono nherẽ, pahi za'ra di oto. Tazahã te oto ĩsazei'wa norĩ hã da te 're wẽsãmri za'ra, 're hâimana wẽ za'ra mono wa.
14 Taha wa, ma tô da'ahâ uptabi na saze za'ra ni, Wanhib'apito niwĩ 're danomro mono da oto. Aibâ hã ahâ uptabi na ma tô saze za'ra, pi'õ zama. Taha wa, ĩsazei'wa norĩ hã ma tô sina hâ.
15 Ãne hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã te te dama 're 'manharĩ za'ra mono wa, ma tô ĩhâzé ré norĩ hã da te 're sa'ra, 'ri nhi'riti wa, 're simi'wara mono da, ĩsa'warizé wa, duré wetenhamri wa. Pedru hã ĩwa'wai baba za'ra te te ro'razâri wa, ĩ'awã hã te te hâiba upsibi za'ra da, te tame 're simi'wara, te te pese za'ra da.
16 Zeruzarẽ 'rata 'ri wa'õtõ mono hawi, ma tô da'ahâ na dasito, Zeruzarẽ u. Ĩhâzé ré norĩ hã ma tô dasiré 'wasari ni. Duré wa'uburé ré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ zama, ma tô 'wasari ni, dasiré. Tawamhã aihĩni ma tô tapese za'ra ni oto.

Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã dama ĩpire za'ra norĩ nho're ĩsimasabzé wasu'u

17 Tawamhã sasedoti ĩpire uptabi hã, duré uburé ĩsiré sadusezu norĩ me, ma tô ta norĩ hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã ãma sõ'ru za'ra. Tawamhã ma tô sima ãma roti za'ra, niha te te tãma rob'manharĩ za'ra da.
18 Taha wa, ma tô dama 'ru za'ra, da te dasiwi waibu da, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Tawamhã dazazéb 're, ma tô dasiwi séme ni.
19 Tawamhã barana Wanhib'apito ma, hâiwa ãma romhuri'wa hã ma tô ĩtẽme si'ra za'ra, te te tãma 'ridawa za'ra da. Te te tãma 'ridawa za'ra wamhã, ma tô sani za'ra, rob u. Ãne te tãma nharĩ za'ra:

20 — Mo oto ai'aba'réi wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb
u, 're ĩdanomro mono zép tém na dama rowasu'u za'ra wa'aba da. — Ãne te tãma nharĩ
za'ra.
21 Tawamhã, ãne hã te te wapari za'ra wamhã, bâdâ 'rãiwatobro wi, ma tô asisi, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma 'ri 'wawi wa'ra u. Tame ma tô rowahutu na dama ãma
sãna'rata za'ra.

Tawamhã sasedoti ĩpire uptabi hã, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ zama ma tô zudezu norĩ
ma ĩpire za'ra norĩ zô da'mazatõ, Zeruzarẽ ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ zô. Tawamhã
ma tô ĩtẽme ubumro uburé. Tawamhã dazazéb u ma tô Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ
zô tihârâ za'ra, da te ĩtẽme simroi mono da.
22 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô sô ai'aba'ré,
dazazéb u. Sô sisisi wamhã, 'ri 're baba di. Taha wa, te apâ ai'aba'ré ubana, dama roti'wa
norĩ u.
23 Ĩtẽme sihutu wamhã, te ãne tãma rowasu'u za'ra:

— Pra. E niha bâ. Dazazé hã, baba di. 'Ridawa nhitop tete uptabi nherẽ, duré dazazé
'madâ'â'wa norĩ hã 'ridawa ãma simasam nherẽ, wa te 'ridawa za'ra wamhã, 'ri 're baba
di. Ni'wai õ di. Robaba na wa sô rob'madâ'â za'ra ni. — Ãne te tãma rowasu'u za'ra.
24 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé 'madâ'â'wa norĩ
nhib'apito hã, duré sasedoti ĩpire norĩ hã ãne hã te te wapari za'ra wamhã, te te waihu'u
za'ra õ di oto. Taha wa, ma tô sô amrami za'ra, tinhimirosa'rata na, Zezusihi zadawa
wasu'u'wa norĩ zô.
25 Taha ré, ni'wa hã te wei mo, aibâ hã. Ta hã ma tô tãma rowasu'u za'ra, ãne:

— Ĩwapari pese za'ra wa'aba. Aibâ norĩ hã dazazéb 're, ĩséme 'wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma 'ri 'wawi wa'ra 're, te dama rowahutu za'ra. —
Ãne te tãma rowasu'u za'ra.
26 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé 'madâ'â'wa norĩ hã
ma tô sô ai'aba'ré tinhib'apito norĩ me, apâ te te simroi mono da. Ĩsimroi mono 'wa norĩ
hã ẽtẽ na da te hâ za'ra mono õ'umnhasite, ma tô pawasisi ãna te te simro.
27 Te te simroi mono wamhã, te tãma nharĩ za'ra, dama roti'wa norĩ nho're simasab da.
Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi hã te tãma nharĩ
za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ ma:
28 — Wa tô aré aiwi sawi za'ra wa'aba ni, Zezusihi nhimiroti na dama 're rowahutu tõ
za'ra wa'aba mono da. Tazahã dama 're wasu'u za'ra wa'aba mono wa, ĩwasu'u hã ma tô
te te ropé 'ri pâ, ãme Zeruzarẽ ãma hã. Taha wa, ma tô da te dasima 're wawasu'u za'ra.
Wa norĩ hã, u, Zezusihi wĩrĩ'wa. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.
29 Tawamhã Pedru norĩ hã te asa tãma nharĩ za'ra, tisiré Zezusihi zadawa wasu'u'wa
norĩ me:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme si wa za wa te 're 'madâ'â pese za'ra. Aimawi mreme
hã wa te 're 'madâ'â za'ra mono õ di za.
30 'Re ĩhâimana u'âsi mono, wahi'rata norĩ nhib'apito hã ma tô hâiwa'utu Zezusi hã,
asadawa para wa'aba, da te dasiwi ĩwĩrĩ hã. Wedepo'o nhonhi'rãmi na asiwi ĩsasõmri 'wa
hã ma tô hâiwa'utu.
31 Ta hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ti'â apâ, ĩsimire niwĩ 're sãmra u'âsi mono da
oto, dama ĩpire na 're hâimana mono da, duré tiwaihu'u pese zarina te te 're da'anho'reptui
mono da. Taha wa, te za te te 're wapawaptob za'ra, wasiré Izarazéhé nhihudu mono bâ,
wawasédé hã wa te 're rẽme za'ra mono wa, te te wama 're apari mono da.
32 Wa norĩ hã wa tô ãne na hã watõmo na 'madâ'â za'ra ni. Taha wa, wa za wa te dama
're wasu'u u'âsi za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da te 're wapari za'ra mono wamhã, te
za Tipẽ'ẽzani hã te te dama 're anhomri. Taha zama te za duré ãne uburé te te dama 're
awaihu'u, Zezusihi wasu'uwẽ hã. — Ãne te tãma nharĩ za'ra, Pedru norĩ hã.
33 Tawamhã dama roti'wa norĩ hã ãne te te wapari za'ra wamhã, ma tô sada tizahi za'ra.
Taha wa, ma tô sima ãma roti za'ra, te te dama 'ru za'ra da, da te dasiwi simro da.
34 Tane nherẽ, aibâ ĩwẽ hã Damarizé na ĩsisi hã ma tô hâiwi za. Ta hã parisezu norĩ niwĩ
te 're mo, dama ĩwazé pe hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wa, te
're hâimana. Tawamhã ta hã ma tô oto dama 'ru za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ
hã da te sani za'ra da, dama ĩpire norĩ nhiti si'ubumro da, syry na.
35 Taha pari, ma tô dama roti'wa norĩ ma tinha, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ĩwapari pese za'ra wa'aba, ãma asõpré wa'aba da,
aibâ norĩ ãma. E marĩ te za tãma ĩ'manharĩ za'ra wa'wa. Ãma rosa'rata pese za'ra wa'aba.

36 Aibâ hã Te'udasi na ĩsisi hã duréihã, waihu'u pese newa, ma tô dama ĩpire na dama
siwasu'u. Tawamhã aibâ ahâ na ma tô ĩsiré 're nomro, 400 na ĩhâiba hã. Tane nherẽ, da
te wĩrĩ wamhã, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô te te ropé. Robaba di oto.
37 Te'udasihi uirĩ na si ma tô duré Zudasi hã datẽme wi, Darireza ãma aré 're ĩsãmra
mono hã. Romanu norĩ nhib'apito hã dahâiba za'rada hã te te waihu'u da, danhisi mono
bâ da te tãma ubumro za'ra ré, ma tô Zudasi hã datẽme wi. Tawamhã da'ahâ na ma tô
duré ĩsiré 're danomro, Te'udasihi ne. Ĩsine, ma tô duré wĩrĩ ni, Zudasi hã. Tawamhã ĩsiré
're ĩnomro mono norĩ hã ma tô duré te te ropé.
38-39 Taha wa, ãhãna hã wa te hâiba upi za'ra wa'aba tõ, Pedru norĩ hã. Tô'ã. Ta norĩ hã
si'uihâ na te te 're rowahutu za'ra mono wamhã, ĩsimirowahutu za'ra hã te za ĩsarina 're
si'utõrĩ za'ra. Tazahã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para te te 're rowahutu za'ra mono
wamhã, tiwi uprosi waihu'u za'ra wa'aba õ di za, ĩsimirowahutu za'ra hã. Taha wa, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã 'wapé za'ra wa'aba õ'umnhasite, te za aibâ norĩ ma ĩwaprosi waré
za'ra wa'wa, si'aba'ré da. — Ãne te dama roti'wa norĩ ma roti, Damarizé hã.
Tawamhã ĩsimiroti hã ma tô saze za'ra.
40 Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ zô ma tô sitẽme tihârâ za'ra apâ. Ma tô
dama hâiba 'ru za'ra, taré da te dasiwi hâ za'ra da. Taha pari, ma tô duré sadawa uwati
za'ra, te te duré dama 're rowasu'u tõ za'ra mono da, Zezusihi wasu'u na hã. Taha parip
si, ma tô tãma rob'ru za'ra, apâ si'aba'ré da.
41 Tawamhã ma tô dawi wairé, dama roti'wa norĩ hawi. Da te hâ za'ra nherẽ, to za'ra
di, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Ĩsazei'wai wa, Zezusihi ne te te 're robzépata za'ra
mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te tãma ĩpisutu za'ra zém na hã ma tô sina waihu'u
za'ra. Taha wa, tãma rowẽ za'ra di.
42 Tawamhã awẽ sidâpâsi ma tô te te dama 're rowahutu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma 'ri 'wawi wa'ra 're. 'Ri baba, ma tô duré te te dama
're rowasu'u za'ra, Zezusihi wasu'uwẽ na. Zezusi hã tô sena, Danho'reptui'wa da, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisutu na ma tô duré te te dama 're rowasu'u za'ra.

6

Aibâ norĩ hã 7 na ĩhâiba za'ra hã dapawapto'wa da, da te dasiwi ĩpisutu za'ra zé wasu'u

1 Tawamhã ahâ uptabi na ma tô zudezu norĩ hã saze za'ra, deredu norĩ mreme na 're
ĩmreme zusi mono norĩ hã, duré ebreusi norĩ mreme na 're ĩmreme zusi mono norĩ zama.
Tawamhã deredu norĩ mreme na 're ĩmreme zusi mono norĩ hã ma tô aiwapsari za'ra,
dazari'wa norĩ hã deredu norĩ ĩmrotõ norĩ ãma 're po're simrami u'âsi za'ra mono wa.
Awẽ sidâpâsi, ĩsazei'wa norĩ hã ro te te sima 're waibui mono wamhã, te ãma 're po're
simrami u'âsi za'ra. Taha wa, ma tô dama nharĩ za'ra, aibâ norĩ hã deredu norĩ mreme
na 're ĩmreme zusi mono norĩ hã.
2 Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, 12 na ĩhâiba za'ra hã ma tô sô tihârâ
za'ra, tisiré ĩsazei'wa norĩ zô. Hâiba mono bâ ĩtẽme si'aba'ré da, te sô tihârâ za'ra. Ĩtẽme
sihutu wamhã, te tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Wasiré Zezusihi zazei'wa norĩ, e 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'uwẽ hã wa za dawi
wasu'u zazâri za'ra ni, taha upana wa te 're ĩdazari za'ra mono da si. Mare di. Wa te dama
ãma 're rowasu'u za'ra mono õ wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te wama 're aroweré
mono õ di za.
3 Ma'ãpé, sô asõpré wa'aba mono, aibâ 7 na ĩhâiba norĩ zô. Aibâ norĩ hã da te ĩwẽsãmri
za'ra zô, te za sô asõpré wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani na si 're ĩnomro mono norĩ
zô, hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u ré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ zô. Ta norĩ
ma, wa za romhuri hã pisutu za'ra ni, awẽ sidâpâsi te te 're dazari za'ra mono da.
4 Tawamhã wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa za 're wamreme zusi u'âsi.
Ĩmreme na wa za wa te 're dapawaptob u'âsi za'ra. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.
5 Tawamhã ĩsimiroti za'ra hã aihĩni ma tô saze za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã. Taha wa, ma
tô aibâ norĩ zô rob'madâ'â za'ra. Tawamhã ma tô sãmri za'ra, Esitéwã hã. Ta hã, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono ãma te te ĩsasõmri. Ĩpẽ'ẽzani na si te 're hâimana. Tawamhã ma tô
duré sãmri za'ra Piripi hã, duré Procoru hã, duré Nicano hã, duré Timo hã, duré Pamenasi
hã, duré Nicorazu hã. Ãtizotiza na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ĩsãmra mono aré, Nicorazu
hã. Zudezu'õ aré, ma tô sizudezu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma oto dame 're wata mono
da.
6 Tawamhã ã norĩ hã ma tô oto te te simro, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u,
tinhib'rada te te ãma sa'ra za'ra da, ĩ'rã nhisiwi, ãma mreme zusi da. Ãne Zezusihi zadawa
wasu'u'wa norĩ hã ma tô romhuri hã tãma pisutu za'ra.

7 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã ma tô duré te te ropé, 'ri baba.
Zezusihi nhirã zarina 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô sina hâ, Zeruzarẽ ãma hã. Sasedoti
norĩ hã ahâ na ma tô duré Zezusi hã saze za'ra oto.

Esitéwã, da te dasiwi ĩ'ârizé wasu'u

8 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Esitéwã hã te te 're pawapto pese, tiwaihu'u pese na.
Taha wa, ĩwaihu'u pese na si te 're hâimana, Esitéwã hã. Taha zarina ma tô marĩ ĩwẽ hã te
te dama 're ab'manharĩ, dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã, danho'a.
9 Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã ma tô sada 're hâimana za'ra, ĩmreme te
te 're wẽ'õ za'ra mono wa. Ta norĩ hã darob amoi hawi, Zeruzarẽ u 're ĩsihutu mono aré,
Sireni na 'ri nho'õmo nhisi hawi, duré Aresãdiriza na 'ri nho'õmo nhisi hawi, duré Sirisiza
na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, duré Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. Ta norĩ
hã ma tô 're si'rã'õtõ u'âsi, rowahutuzéb u dasi'uihâ na 're ĩdahâimana za'ra mono zém na
rowahutuzém nhisi u hã. Tawamhã ta norĩ hã, Esitéwãhã mreme te te siwi wẽ'õ za'ra wa,
te nasi aimawi na tãma nharĩ za'ra.
10 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô tite hã rowaihu'u pese zé hã
tãma tisõ, Esitéwãhã ma, mreme waihu'u pese da. Taha wa, aibâ norĩ ma, te te asa tãma
ãma wa'rãmi za'ra wamhã, ma tô nasi mreme nhihâri za'ra.
11 Taha wa, ta norĩ hã ma tô ni'wam norĩ hã sada wada'uri za'ra pi'uriwi, Esitéwã te te
siwi wasu'u wasété za'ra da, dama. Rob'uiprazé ma tô tãma sõmri za'ra, sada simasab da.
Ãne te tãma roti za'ra:
— Ãne te za Esitéwã hã dama ĩwasu'u za'ra wa'wa: “Esitéwã hã wa tô wapari za'ra ni.
Mozési hã te te dama 're wasu'u wasété. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, te te duré 're
wasété.” Ãne te za dama ĩwasu'u wasété za'ra wa'wa, Esitéwã hã. — Ãne ma tô aibâ norĩ
hã sada wada'uri za'ra.
12 Taha wa, ma tô ãne hã dama wasu'u wasété za'ra, Esitéwã hã. Duré 'Re ĩhâimana
u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ ma zama, ma tô ãne
wasu'u wasété za'ra, dama roti'wa norĩ ma zama. Aihĩni sada danhiti'rui wairébé da, ma
tô ãne dama wasu'u wasété za'ra. Tawamhã ma tô oto sô ai'aba'ré, Esitéwãhã zô. Taha
wa, ma tô siwi ti'â. Te te siwi âri wamhã, ma tô siwi saprõ, zudezu norĩ ma, ĩpire za'ra
norĩ u.
13 Tawamhã, Esitéwãhã mreme te te siwi ĩwẽ'õ za'ra norĩ zô, ma tô sô tihârâ za'ra, taré
te te siwi ĩwasu'u wasété 'wa norĩ zô, Esitéwã te te tãma wasu'u wasété za'ra da. Ãne te
dama ĩpire za'ra norĩ ma, Esitéwã hã taré wasu'u za'ra:
— Õ hã aibâ hã, rowasu'u wasédé hã te te sazâri õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're
ĩdawata za'ra mono zém na hã. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti wẽ wa'rãmi, ma
tô te te dama 're rowasu'u wasété u'âsi.
14 Wa norĩ hã wa tô wapari za'ra ni, ĩmreme hã. Zezusi hã Nazaré ãma aré 're ĩsãmra
mono hã te za, u, 'ri hã uprosi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé hã.
Duré, roti hã Mozési te te aré wama ĩsõmri hã 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã te za,
u, wawi ãma saprĩ. — Ãne ma tô Esitéwãhã wasu'u wasété za'ra taré.
15 Tawamhã zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, duré aihĩni ĩsi'ubumrozéb ãma ĩhâimana
za'ra norĩ hã te ãma tinhopré, Esitéwãhã ubu ãma hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, hâiwa
ãma romhuri'wai ubu ne, Esitéwãhã ubu hã.

7

Dama ĩpire norĩ nho're, Esitéwã dama ĩsiwasu'uzé wasu'u

1 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi hã te tãma
tinha, Esitéwãhã ma:
— E tô sena aiwasu'u hã.
2-3 Tawamhã Esitéwã ma tô tãma rob'rãzarõtõ za'ra, dahi'rata norĩ wasu'u na hã, ãne:
— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, wamama norĩ zama, ĩwapari za'ra wa'aba. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã, rowa'a na 're ĩsãmra mono hã duréihã ma tô Abra'ãhã ma sihâi'ré,
wahi'rata ma. Mesapotamiza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're sãmra mono ré, ma tô
ĩtẽme wi, zahadu Harã na 'ri nho'õmo nhisi u morĩ õ ré. Ãne te tãma tinha: “Ma'ãpé airom
nhiti aiwatobro, asisãnawã norĩ nhiti aimorĩ da. Airop téb u wa za asaprõ, tamomo 're
aihâimana mono da oto.” Ãne ma tô tãma roti.
4 Taha wa, tisiré cadeza norĩ nhipti'ai hawi ma tô watobro. Harã na 'ri nho'õmo nhisi
ãma te oto 're sãmra, Abra'ã hã. Tame, ĩmama hã ma tô tiwi dârâ. Tiwi dâ'â parip si, ma
tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã saprõ, ĩroptéb u, Abra'ã hã. Taha wa, te oto a norĩ wa'wa hã
ĩwa 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ĩsipti'ai ãma.

5 Tane nherẽ, we te te saprõni nherẽ, te te tãma sõmri uptabi õ di, ti'a hã ĩte da hã. Taha
wa, te ãne hã tãma tinha: “Tô sena, ti'a, wa za aima tisõ, ate da, asihudu sidâpâsi, asihudu
norĩ te da.” Ãne ma tô tãma ropisutu, Abra'ãhã ma, 'ra õ ré.
6 Te duré tãma tinha: “Apto'oré hã asihudu norĩ hã te za dasiré 're si'ubumro,
darob amoi ãma tinhipti'ai ãmai õ nherẽ, tisiré'õ norĩ siré. Tawamhã ti'a tede'wa norĩ
nhimiwada'uri zarina si te za 're hâimana za'ra, te te tãma 're romhuri pese za'ra mono
da taré, wa'âbâ ãna. Si'uihâ na si'ãma 're hâimana waihu'u za'ra mono õ di za. Da te 're
ĩhâ za'ra mono zé hã te za duré te te 're sépata za'ra. Ãne te te 're robzépata za'ra mono
ré hã, te za ãma tiwahub ahâ za'ra, 400 na.
7 Tawamhã wa za te 're 'ruiwa'âbâ za'ra. Marĩ, wa za asa te 're ab'manharĩ, daza'ru
tede'wa norĩ ma hã asihudu norĩ wi, 're robzei'õ za'ra mono wa. Taha parip si, asihudu
norĩ hã te za wei wairé apâ. Tawamhã ãme te za ĩ̱'ãma 're dawata za'ra oto.” Ãne te tãma
ropisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
8 — Te duré tãma roti, ãne: “Te za 're asisihâiwata nhihâri za'ra wa'aba mo, ĩ̱zazei'wa na
aipibui pese aba zéb da hã.” Ãne ma tô tãma roti. Taha wa, Izati hã waptã'ã wamhã, ma
tô sihâiwata nhizâ, ĩmama hã, Abra'ã hã. 8 na ãma mara wapsi, ma tô sihâiwata nhizâ.
Izati hã ma duré ti'ra hã sihâiwata nhizâ, Zaco hã. Zaco hã ĩsarina ma duré ti'ra hã te te
're anhihâiwata nhihâri, poto sidâpâsi, 12 na ĩhâiba norĩ hã. Ta norĩ hã Zacoho 'ra norĩ hã,
wahi'rata na'rata uptabi. — Ãne te Esitéwã hã rob'rãzarõtõ, dama ĩpire za'ra norĩ ma.
9 Tawamhã Esitéwã hã ma tô duré tinhimirob'rãzarõtõ na tãma ãma uzusi za'ra, ãne:
— Ta norĩ hã wahi'rata norĩ hã ma tô tinoire hã dama wede za'ra, Zuzé na ĩsisi hã.
Ĩhâimanazém na te te siwi 're 'ruiwapari za'ra mono wa, ma tô dama wede za'ra. Taha wa,
ĩ'uipra'wa norĩ hã ma tô siwi saprõni za'ra, Ezitu u, tame danhimiwada'uri zarina si te te
dama 're romhuri mono da, pawa'âbâ ãna. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô
ĩsiré 're hâimana u'âsi.
10 Taha wa, te te ĩrobzépata mono zéb sidâpâsi ma tô nasi pawapto, tiwi robzei'õ tõ da.
Tawamhã apito Para'oho ma, sihâi'ré wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma tô tiwaihu'u pe
hã tãma tisõ, ĩhâimana wẽ zéb da hã. Taha wa, apito Para'o hã ma tô wẽsã, Zuzé hã. Taha
zarina ma tô tãma pisutu, Ezitu ãma roti'wa da oto, ĩsadawa para. Ĩsibro hã duré ĩsõrõwa
zama te te tãma 're 'madâ'â mono da zama, ma tô duré pisutu.
11 Tawamhã nimahã wahum na dasa hã poto õ di, Ezitu ãma hã duré wahi'rada 're
ĩhâimana za'ra mono zéb ãma hã, Cana'ã na romnhisi ãma hã. Taha zarina, ma tô oto mra
hã da te 're sépata za'ra. Marĩ õ di, te te 're ĩhuri mono da hã, wahi'rata norĩ hã.
12 Tawamhã wahi'rada Zaco hã ma tô dasai wasu'u hã wapa, Ezitu ãma buru nho wasu'u
hã, tamep si da te 're ĩsa'wari mono na hã. Taha wa, ma tô ti'ra norĩ hã wahi'rata norĩ hã
satõrĩ za'ra, Ezitu u si'aba'ré da, mra hã te te 'mai'uipra za'ra da. Tawamhã ĩmorĩ'rata na
si'aba'réi wamhã, ma tô aihutu apâ, timama u. Mra hã ma tô te te ãwisi.
13 Taha parip si, ma tô duré sô ai'aba'ré, Ezitu u, maparane ãma. Tawamhã Zuzé hã
ma tô tãma siwasu'u za'ra oto, tidub'rata norĩ ma. Tawamhã apito Para'o hã ma tô wapa,
Zuzéhé sisãnawã norĩ wasu'u hã. Taha wa, ma tô oto waihu'u za'ra, ĩsisãnawã za'ra na hã.
14 Taha wa, ma tô Zuzé hã timama zô hâ, Zacoho zô, aihĩni pese ĩtẽme si'aba'ré da, ĩmro
norĩ hã ĩ'ra norĩ zama, duré uburé ĩsiré 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ zama. Ãne dahâiba
za'ra hã, 75 na.
15-16 Tawamhã Zaco norĩ hã te oto zâmo, Ezitu u, tame 're si'ubumroi mono da oto. Tame
ma oto Zaco hã dârâ. Tame ma tô duré ĩ'ra norĩ hã 're dâ'â za'ra. Tawamhã ĩmama hã tiwi
dâ'â za'ra wamhã, ĩhi hã ma tô siwi ti'â apâ, ĩrob u, Sitẽ na danhipti'a nho'õmo nhisi u,
tame te te siwi séme da. Ti'a hã Abra'ã hã dâ'â õ ré, Hamohõ nhihudu norĩ wi, te te sisada
ĩ'uipra sirõmo ãma, ma siwi sé, ĩhi hã. 'Re dâ'â za'ra mono sidâpâsi, ma tô wahi'rata norĩ
hi zama apâ da te 're 'wasari tamomo, Zacoho 'ra norĩ hi hã, tame da te 're séme mono
da, ẽtẽ zahâpâ wa, ab're 're.
17 — Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Abra'ãhã ma, te te ĩropisutuzé hã te te tãma
ãma ĩ'uwaimramizéb u hã, romhuture di oto. Ĩsihudu norĩ hã wahi'rata norĩ hã ma tô oto
sina hâ, Ezitu ãma. Da'ahâ uptabi di oto.
18 Tawamhã roti'wa aimawi hã ma tô oto ãzé, si'apito da, Ezitu ãma, Zuzéhé
waihu'u'õ'wa hã.
19 Tawamhã tizadawa nhipese na si ma tô wahi'rata norĩ ma 're hâimana ta hã. Ma tô
te te tãma 're rob'manharĩ wasété u'âsi za'ra. Ma tô damama norĩ ma roti za'ra, rowi te te
're sa'ra za'ra mono da, ai'uté hã, 're dâ'â za'ra mono da.
20 Taha ré, ma tô Mozési hã podo, ai'utépré ĩwẽ uptabi hã. A'amo si'ubdatõ ma tô ãma
ai'utõ, ĩmama norĩ te te ĩ'madâ'â zahuré zém na hã, 'ri para.

21 Tawamhã 'ri nhiti ma tô ĩna hã tihi. Taha wa, apito Para'oho 'ra sipi'õ hã ma tô ãma
ti'ra, Mozésihi ãma. Ti'ra uptabi newa, ma tô prédu.
22 Taha wa, Ezitu ãma danhimirowaihu hã ma tô uburé dawi waihu'u, Mozési hã. Oto
prédu wamhã, te te waihu'u pese wa, uburé te te rob'manharĩ wẽ di. Ĩsimiroti hã wẽ wa,
dama mreme pire di. — Ãne te dama ĩpire za'ra norĩ ma, rob'rãzarõtõ, Esitéwã hã, dahi'rata
wasu'u na hã.
23 Ãne te duré tãma rob'rãzarõtõ za'ra:
— Tawamhã Mozési hã 40 na ãma wahu wamhã, ma tô sima rosa'rata, tisiré norĩ hã te
te waimrami mono da, Izarazéhé nhihudu norĩ hã.
24 Tawamhã te te ab'madâ'â mono wamhã, ma tô 'maihâiba pibu tisiré hã, ezipsiu hã te
te 're pré'é mono ré hã. Taha wa, ma tô ĩtẽme mo, ãma sisaprĩ da. Tawamhã te te 're pré'é
mono 'ru te, ma tô tĩwĩ, ĩ'azâri'wa hã, tisiré hã te te 'ruiwa'âbâ da.
25 Mozési hã ma tô tisiré norĩ ãma rosa'rata, ãne: "Ĩsiré norĩ hã ãté te za siwi ĩwaihu'u,
'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩpisutu za'ra zém na Ezitu hawi te dawi ubumroi mono
da." Ãne te tisiré norĩ ãma rosa'rata. Tane nherẽ, te te siwi waihu'u õ di, ĩsiré norĩ hã.
26 Tawamhã awẽm na hã ma tô duré mo, tisiré norĩ u. Morĩ wamhã, te duré ĩsiré norĩ
hã ĩsõ'a si'wapé zahuré, maparane. Taha wa, ma timreme hã tãma 'marõwĩrĩ zahuré, ãne:
"Tô'ã. Asi'wapéi wa'aba tõ. Oro asiré 're anomro aba mono za, te asi'wapéi wa'wa." Ãne
ma tô timreme hã tãma 'marõwĩrĩ zahuré.
27 — Tawamhã ãma ĩsãna'rata'wa hã ma tô Mozésihi mreme hã wẽ'õ. Taha wa, ma tô
mreme sina sa'ré, ãne: "E 'wa sadawa para we aimorĩ bâ, wanhib'apito da, duré wama
rowairébé'wa da hã.
28 E ĩzama te za ĩwĩ, ezipsiu hã ĩwĩrĩ ne, ahâmhâ." Ãne te tãma tinha, Mozésihi ma.
29 Tawamhã ĩmreme hã te te wapari wamhã, ma tô Ezitu hawi aimani Mozési hã, Midi'ã
na romnhisi u, tame 're hâimana mono da oto. Tame ma timro. Ĩ'ra maparane oto, aibâ
norĩ hã.
30 — Midi'ã ãma 're sãmra mono ré hã, ma tô ãma tiwahu, 40 na. Tawamhã nimahã bâtâ
na ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã ĩtẽme sihâi'ré, hâiwa hawimhã. Sina'i
na ẽtẽ 'rãihâ nhisi 'rata, ma tô ĩtẽme sihâi'ré, a'ubuni u, wede zapore ro'o wa'wa.
31 Tawamhã Mozési ma tô ãma titob'uzu, te te sãmri wa. Taha wa, ma tô ĩtẽme ai'ré, 'râwi
te te sabu da. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme ma tô wapa. Ãne te tãma tinha:
32 "Wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, aihi'rata norĩ nhib'apito, Abra'ãhã nhib'apito, duré
Izatihi nhib'apito, duré Zacoho nhib'apito." Ãne ma tô tãma si'mahâ, Mozésihi ma.
Tawamhã Mozési hã ĩmreme te te wapari wamhã, te tãma rẽrẽ, pipa te. Tãma pahi wa, te
te 'madâ'â waihu'u õ di.
33 Tawamhã Wanhib'apito te duré tãma tinha: "Ĩnho'a asabzé hã wẽ uptabi di, ti'a hã.
Aima ĩpire uptabi wa, ĩma asiséb zarina te za aipara'uza hã ĩsani.
34 Wa hã wa tô ĩnhib'a'uwẽ norĩ hã te 're 'madâ'â za'ra. Romhuri pire na te te 're
rob'ma'wamarĩ mono wa, te robzei'õ u'âsi 're hâimana za'ra, Ezitu ãma hã. Taha wa, ma
tô romhuri pire te, 're 'wab'ẽtẽ u'âsi za'ra. Ĩ'wab'ẽtẽ za'ra hã wa tô te 're wapari u'âsi za'ra.
Taha wa, wa we oto ĩtẽme si'ra za'ra, te sõ'reptu za'ra da, Ezitu hawi. A hã wa za oto asatõ,
Ezitu u apâ aimorĩ da." Ãne ma tô tãma rob'ru, Mozésihi ma.
35 — Tawamhã te oto mo apâ, Mozési hã Ezitu u, tisiré norĩ te te sõ'reptu za'ra da. Tane
nherẽ, Izarazéhé nhihudu norĩ hã ma tô aré siwi watawa, ãne: "E 'wa sadawa para we
aimorĩ bâ, wanhib'apito da, duré wama rowairébé'wa da." Ãne ma tô aré siwi wẽ'õ. Tane
nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô apâ ĩtẽme satõrĩ za'ra, Mozési hã. Tawamhã hâiwa
ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã, wedezapore ro'o wa'wa sô ĩsãmra hã ma
tô Mozési hã pawapto, Ezitu hawi te te danhimroi mono da apâ, danhipti'ai u.
36 Taha wa, ma tô Mozési hã te te danhimro tô, Ezitu hawi. Duré Ezitu ãma zahadu 're
sãmra mono ré, ma tô marĩ hã dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ. Â
pré na â poré nhisi ãma, ma duré dama rob'manha, ĩwaihu'u'õ na. A'ubuni wi siwa'ru 're
danomro mono ré, ma duré marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ,
40 na da'ãma wahub za'ra ré.
37 Ta hã ma tô tisiré Izarazéhé nhihudu norĩ ma rowasu'u, ãne: "'Re ĩhâimana u'âsi mono
hã te za ni'wa hã asiré wa'wa hã we aima pisutu za'ra wa'wa, ĩsine, te te aima 're ĩsadawa
wasu'u za'ra wa'aba mono 'wa da hã." Ãne te tãma rowasu'u za'ra, Mozési hã. — Ãne ma
tô Esitéwã hã dahi'rata wasu'u na tãma rob'rãzarõtõ za'ra, dama ĩpire za'ra norĩ ma.
38 Ãne te duré tãma rob'rãzarõtõ za'ra:
— Izarazéhé nhihudu norĩ hã a'ubuni wi 're nomro mono ré, ma tô Mozési hã dasiré
're mo, wahi'rata norĩ siré. Nimahã bâtâ na siré si'rã'õtõ wamhã, ma tô hâiwa ãma 'Re
ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã tãma rowasu'u, Mozésihi ma, Sina'i na ẽtẽ 'rãihâ

nhisi ãma. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutu zarina, robzei u'âsi ĩ'rata 're ĩdanomro u'âsi mono zé wasu'u hã ma tô tãma tisõ, Mozésihi ma, ta hã te te wama 're anhomri mono da, ĩsipai u.

39 Tazahã wahi'rata norĩ hã te te wapari ze za'ra õ di, Mozésihi mreme hã. Ezitu u apâ ĩsi'aba'ré da si, ma tô tinhimirosa'rata na sisaze za'ra.

40 Taha wa, te Arãhã ma nharĩ za'ra, ãne: "Ma'ãpé, marĩ hã romhâiba hã wama 'ma'manharĩ za'ra na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ne ĩwaihu'upe hã, te te ĩwanhimroi mono da hã." Ãne ma tô tiwi waptẽrẽ za'ra, romhâiba hã te te 'manharĩ za'ra da. Te duré ãne tãma nharĩ za'ra: "Mozési hã ma wawi aimani, Ezitu hawi we ĩwanhimroi mono 'wa hã. Wa te sa'rese za'ra õ di oto." Ãne te wahi'rata norĩ hã tãma nharĩ za'ra, Arãhã ma.

41 Taha wa, tame ma tô powawẽ 'ra hâiba ne hã tãma 'manharĩ za'ra, ãma 're ĩwata za'ra mono zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana. Tawamhã ma tinhimizama hã oto siwi simro, tinhimirob'manharĩ ãma wata za'ra da. Aimawi te te sima rob'manharĩ za'ra wẽ te, ma tô duré dasa hã siwi 'manha.

42 Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô tiwi aipi'ra za'ra, aimawi na si si'uihâ na za 're wata za'ra mono da, ĩ'upana. Bâtâ ãma ĩ'upana 're wata za'ra mono da, ma tô duré tiwi aipi'ra za'ra, duré a'amoi ãma, duré wasi ãma zama. Taha na ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã ãma rob'ui'éré, duréihã ĩmreme na:

"Izarazéhé nhihudu norĩ, e ḭ̃ãma si 're aiwata za'ra wa'aba mono da, ma tô ḭ̃nhimipodo hã asiwi 're ĩsimroi wa'aba mo, a'ubuni wi 're anomro aba mono ré hã. Mare di. Ḭ̃'upana aimawi ãma si 're aiwata za'ra wa'aba mono da, ma tô ãne hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo. Ãne 're anomro aba mono ré, ma tô 40 na ai'ãma tiwahub za'ra wa'wa.

43 Ḭ̃'upana ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, ma tô romhâiba hã asima ĩ'manharĩ za'ra wa'wa, waihu'u pese newa, Moroti ĩhâiba'õ na romhâiba 'manharĩ nhisi ãma. Duré Rẽpã na wasi nhisi ãma ma tô 're aiwata za'ra wa'aba mo, waihu'u pese newa ĩhâiba'õ ãma hã. Ta hã ma tô asiwi 're ĩmrami aba mo, ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, a'ubuni wi. Taha wa, wa za oto airom nhiti asatõrĩ za'ra wa'wa, Babironiza na 'ri nho'õmo nhisi nhipai u ai'aba'réi wa'aba da."

Ãne ma tô wahi'rata norĩ ma rowasu'u, ĩsadawa wasu'u'wa nhimi'ui'éré na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme zarina. Timreme, ma tô wahi'rata norĩ ãma uwaimra. — Ãne te Esitéwã hã zahadu dama ĩpire norĩ ma rob'rãzarõtõ za'ra, dahi'rata norĩ wasu'u na hã.

44-45 Te duré tãma rob'rãzarõtõ za'ra, ãne:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô tãma pisutu, Mozésihi ma, wahi'rata norĩ hã te te siwi ĩ'ri mono zéb da hã, a'ubuni wi. Tawamhã Mozésihi ma, te te ĩpisutuzéb zarina ma tô da te dasiwi simizusi romhâ 'manharĩ na 'ri hã, dasiré ĩwa simasisi mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, ma tô 'rizé hã te te siwi 'wapé siré, danhimizahâri sidâpâsi te te siwi simizusi mono da. Tawamhã ta norĩ uirĩ na si ma tô wahi'rata norĩ hã siwi ãwisi, tirop téb u sihutu wamhã, Zuzuwéhé siré. Sihutu wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô wahi'rata norĩ hã pawaptob za'ra, dasi'wapé na. Ma tô te te tãma dazate za'ra, tame 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã. Tawamhã wahi'rata norĩ hã ma tô asisi oto, tirop téb u. Sisisi wamhã, ma tô siwi tisã 'ri hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ĩwa 're ĩsãmra mono zéb da hã. Tame te oto 're sab u'âsi, Dawi za ĩpotozéb u hã.

46-47 Tawamhã Dawi hã ma tô tiprédu. Prédu wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô wẽsã. Taha wa, Dawi hã ma tô tiwi waptẽ, 'ri ĩté hã te te tãma sãrĩ da, ĩwa 're ĩsãmra mono zéb da hã. Ãne te tiwi waptẽ: "E te za ḭ̃ma ĩ'ru, 'ri té, te aima sãrĩ da. A hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Zacoho nhib'apito. Taha wa, wa ḭ̃sima wẽ, 'ri hã te aima sãrĩ da." Ãne ma tô tiwi waptẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi. Tane nherẽ, Dawi hã te te tãma 'ri õ di. Ĩ'ra si, ma tô tãma 'ri, Saroma hã tipoto'wa uirĩ na si.

48 — E tawamhã 'ri hã da te dasiwi ĩsãrĩ 'rep si te 're sãmra u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Mare di. 'Ri 'rep si 're sãmra mono õ di. Ãne ma tô duréihã ãma rob'ui'éré, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa hã:

"Wanhib'apito, ma tô ãne ḭ̃ma siwaihu'u:

49-50 Wa hã hâiwa nhipai ãma, Apito. Ti'ai ãma zama, Apito. Ḭ̃waihu'u pese wa, wa hã uburé Apito. Ḭ̃wétési uburé marĩ hã te 'manharĩ waihu'u pese di. E niha te za tawamhã ḭ̃nhorõwa hã ḭ̃ma ĩ'ri za'ra wa'wa, ĩwa 're ḭ̃nhamra u'âsi mono zéb da hã. Mare di. 'Re ḭ̃nhamra u'âsi mono zéb da hã ḭ̃ma 'ri waihu'u za'ra wa'aba õ di za."

Ãne ma tô Wanhib'apito mreme hã wama wasu'u, ĩsadawa wasu'u'wa hã. — Ãne ma tô Esitéwã hã dama ĩpire za'ra norĩ ma rob'rãzarõno hã 'rãsutu za'ra, dahi'rata norĩ wasu'u na hã.

Esitéwãhã dâ'âzé wasu'u

51 Tawamhã Esitéwã hã te duré tãma nharĩ za'ra, dama ĩpire za'ra norĩ ma:
— A norĩ wa'wa hã aipo're za'ra wa'aba õ di. Aipẽ'ẽ tete za'ra wa'aba di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã aipo'reptõ newa, 're wapari za'ra wa'aba mono õ di. Aihi'rata norĩ wa'wa hã 're ĩhâimana za'ra mono zém ne, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã te asiwi 're ĩwẽ'õ za'ra wa'aba mo, aihi'rata norĩ wa'aba ne hã.

52 Aihi'rata norĩ wa'wa hã ma tô sada 're sib'ru za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ zada. 'Re ĩmorĩ wẽ uptabi hã za we ĩwisi wana, ma tô aré te te dama 're wasu'u za'ra, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã. Tane nherẽ, ma tô aihi'rata norĩ wa'wa hã te te 're simro, ta norĩ hã. Aihi'rata norĩ wa'wa hã ãne te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono ne, ma tô duré a norĩ wa'aba zama dama ĩsa'ré za'ra wa'wa, 're ĩmorĩ wẽ uptabi hã da te dasiwi wĩrĩ da.

53 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, hâiwa ãma romhuri'wa norĩ, ĩsimiroti hã te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono nherẽ, ĩsimiroti na 're wapari za'ra wa'aba mono õ di. — Ãne te tãma nharĩ za'ra, dama ĩpire za'ra norĩ ma, Esitéwã hã.

54 Tawamhã zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã Esitéwãhã mreme te te wapari za'ra wamhã, ma tô sadawa 'ru za'ra. Taha wa, te 'wasitete za'ra, Esitéwãhã ãma.

55 Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani na ma tô aptete, Esitéwã hã. Taha wa, hâimo ma tô 'mazawẽ. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâiba na rowa'a za'ẽne hã ma tô 'madâ. Zezusi hã ma duré tisã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimire niwĩ te za.

56 Tawamhã Esitéwã te 'mahâ, ãne:
— 'Madâ'â za'ra wa'aba. Õhõta hâiwa, ma we 'ridawa. Ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã wa tô sabu. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimire niwĩ te za. — Ãne te tãma 'mahârâ za'ra.

57 Taha wa, tinhib'rata na ma tô tiwi sipo're nhidâ za'ra, dama roti'wa norĩ hã. Asa tãma 're sipari za'ra mono sina, ma tô sô rere, te te siwi âri da.

58 Sa'ẽtẽ te siwi 'mapra, 'ri nho'õmo babarãi u, ẽtẽ na te te siwi wĩrĩ da. Tawamhã ti'uza ĩsisiwimhã, ma tô sada sani za'ra, Esitéwãhã 'ruiwapari'wa norĩ hã te te nasi siwi ahâri pibui pese da. Saru na aibâ ĩpréduptém nhisi 'rata, ma tô ti'uza hã sa'ra za'ra, ta hã te te sa 'madâ'â za'ra da.

59 Tawamhã ẽtẽ na te te nasi siwi ahâri ré, ma tô Esitéwã hã mre, Zezusihi ma. Ãne ma tô sina 'mahâ:
— Wanhib'apito Zezusi, ĩ̱pẽ'ẽzani te za ĩ̱wi ĩ'â, ãma atẽme ĩ̱morĩ da.

60 Tawamhã hi'rãtitõ ma tô nhamra, Esitéwã hã. Mreme 'rãihâ na ma tô duré tãma mre, ãne:
— Wanhib'apito, tiwasédé te te ĩ̱'ãma 'manharĩ za'ra nherẽ, tãma pisutu za'ra õ di za, rowasédé hã.
Tawamhã mreme pari, ma tô dârâ oto, Esitéwã hã.

8

Saru hã ĩsazei'wa norĩ ãma te te ĩrowasutu na'rata zé wasu'u

1-3 Esitéwã hã da te ĩwĩrĩzém na hã ma tô Saru hã dapa'uze.
Tawamhã aibâ norĩ hã ma tô Esitéwã siwi tisẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa 'madâ'â pese 'wa norĩ hã. Te te siwi sẽrẽ wamhã, te ãma ti'ry'ry, wawai 'rãihâ na. Tawamhã Esitéwã dâ'â parimhã, bâtâ na ma tô awa'awi sada tazahi za'ra ni, ĩsazei'wa norĩ zada. Taha wa, ĩsazei'wa norĩ hã Zeruzarẽ ãma 're ĩsi'ubumroi mono zô, ma tô rowasédé hã sô tiwatobro na'rata za'ra, sada dazahi za'ra wa. Saru hã Zezusihi zazei'wa norĩ ãma ma tô rowasutu, ĩsazei'wa hâimanazé hã si'utõrĩ da. 'Ri baba te nasi zasi, ĩsazei'wa norĩ zô. Tawamhã rob u te te nasi da'anhamra, aibâ hã duré pi'õ zama. Taha pari, te nasi te te da'ãma arobâdâ, te te nasi da'a'maza da, dazazéb 're. Taha wa, ĩsazei'wa norĩ hã ma tô te te siwi ropé, Zeruzarẽ hawi. Ta hawimhã Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u ma tô te te ropé, duré Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi u zama, daza'rui mono bâ. Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ si te zahadu 're si'ubumro, Zeruzarẽ ãma hã.

Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Piripi hã ĩwasu'uwẽ na te te dama ĩrowasu'u za'ra zé wasu'u

4 Tawamhã daro mono bâ, ĩsazei'wa norĩ te te ĩropéi mono hã sihutu sidâpâsi, ma tô te te dama 're rowasu'u za'ra, Cristuhu wasu'uwẽ na.

5 Tawamhã Piripi hã Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, ma tô mo. Tame ma tô Cristu hã te te dama 're wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã, Danho'reptui'wa da.

6 Marĩ ĩwẽ hã dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã ma tô te te dama 're ab'manharĩ. Piripihi mreme hã da te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tô ĩmreme na 're danhopré, marĩ ĩwẽ hã te te 're ĩ'ab'manharĩ mono hã da te sabu za'ra wamhã.
7 Wa'uburé ré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ahâ na ma tô apese. Sadari sina te nasi wairé, wa'uburé hã. Ĩmorĩ waihu'u'õ hã ahâ na ma duré pese za'ra, Piripi hã. Ĩhi'ré zama ma tô ahâ na apese.
8 Taha wa, datoi uptabi za'ra di, 'ri nho'õmo ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã.
9 Tame te aibâ hã 're sãmra, Sima na ĩsisi hã. Romhõsi pese 'wa, ta hã. Taha ãma ma tô aré 're tob'uzu za'ra, samaritanu norĩ hã. Sima hã ĩwaihu'u pese newa, te dama 're siwasu'u u'âsi, dama ĩpire na.
10 Aihĩni ma tô Simahã mreme na 're danhopré aré. Ãne te da te dasima 're rowasu'u za'ra, õ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono newa:
— "Õhõ ma hã, aibâ ma hã ĩwaihu'upe te tãma tihâiba. 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u pe hã sa'ẽtẽ na te tãma tihâiba." — Ãne te da te dasima 're wasu'u za'ra.
11 Wahub ahâ na ma tô ãma 're datob'uzu za'ra, te te dama 're ĩ'aromhõsi mono zém na hã. Taha wa, te ãma 're danhopré pese.
12 Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na, duré Zezu Cristuhu wasu'u na, Piripi hã te te dama rowasu'u wamhã, ma tô saze za'ra ni. Ĩsimirowasu'u hã da te saze za'ra wamhã, â dawabzuri ma tô 'manharĩ za'ra ni, aibâ norĩ hã, duré pi'õ norĩ zama.
13 Simahã zama ma tô saze. Â dawabzuri ma duré dame 'manha. Te te 'manharĩ parimhã, te oto Piripihi siré 're mo. Tawamhã te nasi ãma titob'uzu, dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te nasi dama ab'manharĩ wa, Piripi hã.
14 Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã zahadu Zeruzarẽ ãma hâimana za'ra ré, ma tô samaritanu norĩ wasu'u hã wapari za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, da te ĩsaze za'ra zém na rowasu'u hã. Taha wa, ma tô Pedru norĩ hã siwi satõrĩ zahuré, Zuwãhã me. Samariza u datẽme neb zahuré da, ma tô satõrĩ zahuré ni.
15 Tawamhã ma tô datẽme aimasisi. Simasisi wi, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma timreme zahuré, da'ãma, Tipẽ'ẽzani hã te te dama sõmri da.
16 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã zahadu datẽme wisi õ di, tamomomhã. Wanhib'apito Zezusihi nhisi na si ma tô â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra ni.
17 Tawamhã Pedru norĩ hã ma tô tinhib'rata na da'a'rã upi zahuré. Te te ãma da'a'rã upi zahuré mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô Tipẽ'ẽzani hã dama sõmri za'ra.
18 Tawamhã Sima hã ma tô sabu, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ, da'rã nhisiwi tinhib'rada hã te te nomri zahuré mono ré hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tipẽ'ẽzani te te dama ĩ'anhomri mono zé hã. Taha wa, ma tô sima wẽ, rob'uiprazé hã te te tãma sõmri zahuré da.
19 Ãne te tãma nharĩ zahuré:
— Ã. Rob'uiprazé, wa za aima sõmri 'wa, asine wa'aba, ĩ̱nhib'rada hã da'rã nhisiwi te 're aza'ra mono da, aiwaihu'u pese 'wa hã we ĩ̱ma sõmri aba da, asine wa'aba te 're da'a'rã upi mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tipẽ'ẽzani te te dama 're anhomri mono da. — Ãne te tãma nharĩ zahuré, Sima hã.
20 Tawamhã Pedru te asa tãma tinha, ãne:
— E niha ma tô ĩrosa'rata wasé, rob'uiprazém na asima uipra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tiwaihu'u pe te te wama ĩsõmri hã. Mo oto aimorĩ ropipa u, ate rob'uiprazéb ré.
21 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô aiwaihu'u, asima asimirosa'rata wasété na hã. Taha wa, a hã wanhimiromhuri zarina, romhuri waihu'u õ di za. Ta hã atei õ di.
22 Aiwasété wi aipi'ra na. Wanhib'apito ma, aimreme. Tãma asiwasu'u na asimirosa'rata wasédé hã te te aima pari da.
23 Wa tô ĩ̱sina aiwaihu'u. Zahadu asimi'ru hã sa'ẽtẽ di. Zahadu te Satanasi hã atété, aiwasété hawi aiwatobro tõ da. — Ãne te Simahã ma tinha, Pedru hã.
24 Tawamhã Sima te asa tãma tinha:
— A norĩ wa'wa hã te za ĩ̱'ãma aimreme 'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ropipa hã uburé ĩ̱ma ĩrowasu'u na te te ĩ̱ma ãma uwaimrami tõ da. — Ãne te Sima hã asa tãma nharĩ zahuré, Pedru norĩ ma, Zuwãhã me.
25 Tawamhã Pedru norĩ hã Wanhib'apito mreme na te te dama rowahutu zahuré pari, ma tô apâ tineb zahuré, Zeruzarẽ u. Neb zahuré wamhã, te sipa zahuré, daza'rui mono bâ, Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Zezusihi wasu'uwẽ na te te dama rowasu'u zahuré mono da.

Piripi hã aibâ te te ĩsõpẽtẽzé wasu'u, Etizopizaha nhihudu hã

26-28 Tawamhã aibâ hã ma tô mo, Zeruzarẽ u. Etizopiza na darom nhisi ãma Cãdasi na pi'õ siroti'wa nhisi ma, rob'madâ'â'wa hã. Etizopiza ãma dama pire di, ta hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma wata da, ma tô mo. Ãma wata pari, te oto mo apâ tirob u, awaru na wedewara zapore na. Morĩ sina te te romnhoré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa nhimi'ui'éré na, Iza'izaha nhimi'ui'éré na.

Tawamhã hâiwa ãma Wanhib'apito ma, romhuri'wa hã ma tô Piripihi ma rob'ru, ãne:

— Aiwahutu, pi'reba aimorĩ da, Daza na 'ri nho'õmo nhisi u bâdâdi tum na aimorĩ da, Zeruzarẽ hawi. — Ãne te tãma tinha.

Taha wa, te Samariza hawi oto mo Piripi hã, Daza u bâdâdi na morĩ da. Tawamhã morĩ ré, ma tô tisã aibâ hã, Zeruzarẽ hawi apâ ĩmorĩ hã.

29 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô tãma tinha Piripihi ma, ĩtẽme si'ré da, ĩsababa morĩ da, awaru na wedewara zapore zababa.

30 Tawamhã ma tô ĩtẽme sina rotété, Piripi hã. Tawamhã ma tô te te wapari, te te romnhoré mono ré, aibâ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa nhimi'ui'éré hã te te sõré, Iza'izaha nhimi'ui'éré hã. Tawamhã Piripi te ãma 'mahâ, aibâ hã:

— E ĩwasu'u hã ma tô ĩwaihu, ĩ'ui'éré, ĩsõré mono hã. — Ãne te ãma 'mahâ.

31 Tawamhã asa te tãma tinha:

— E 'wa te te ĩ̱ma waihu'u bâ, wa za waihu'u. — Ãne te asa tãma tinha.

Tawamhã ma tô 'mahâ, ĩtẽme sarõtõ da, awaru na wedewara zapore 're, siré neb da.

32 Rob'ui'éré te te ĩsõré mono hã ãne:

“Pone'ẽrebâ, da te wĩrĩ da, da te dasiwi ĩsaprõni ne, ma tô dasiwi saprõni ni, da te dasiwi wĩrĩ da. Tawamhã dawi sisawi ãna ma tô dama mo. Duré pone'ẽrebâ 'ra hã da te séré nhihâri wamhã, ĩsadari õ ne, ari'iwi ma tô tihâiba.

33 Wẽ nherẽ, ma tô dasiwi wĩrĩ ni, wasété newa. Ni'wa hã te te dawi sawi õ di, da te dasiwi wĩrĩ tõ da. Ti'ai ãma 're morĩ õ di oto. 'Ra ãna ma tô dârâ. Sihudu õ di. Sihudu õ wamhã, da te wasu'u waihu'u õ di, ĩsihudu wasu'u hã.”

Ãne ĩbaihâ na rob'ui'éré, aibâ te te ĩsõré mono hã.

34 Tawamhã aibâ te oto sadanha, Piripi hã:

— Ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa hã e 'wa hã te wasu'u. E te siwasu'u. E aimawi hã te wasu'u. Ma'ãpé, ĩ̱ma wasu'u na. — Ãne te sadanha.

35 Tawamhã Piripi, rob'ui'éré te te ĩsõré mono zém na ma tô tãma rowasu'u na'rata. Zezusihi wasu'uwẽ hã ma tô tãma waihu'u, aibâ ma.

36 Tawamhã bâdâdi na neb zahuré ré, ma tô â u aimasisi zahuré. Tawamhã aibâ hã ma tô â hã tãma 'mahâ, Piripihi ma:

— Ãhãta â. E wanhimizahâri õ di za a'â, â dawabzuri hã ĩ̱ma 'manharĩ da. — Ãne te aibâ hã sina 'mahâ.

37 Taha wa, te Piripi hã asa sadanharĩ pese:

— E tô sena, ma tô ĩsazei pe. Sazei pese wamhã, â dawabzuri te za tô ĩ'manha. — Ãne ma tô Piripi hã tãma tinha asa.

Tawamhã aibâ, te duré tãma tinha:

— Tô sena wa saze, Zezu Cristu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hã. — Ãne te tãma tinha.

38 Taha wa, aibâ hã ma tô tãma ĩromhuri'wai ma tinha, awaru na wedewara zapore hã a'â simizazâri da. Taha wa, ma tô ĩré mazazâri za'ra. Âi ba, ma tô oto si'ra zahuré. Tawamhã â dawabzuri, ma tô Piripi hã tãma 'manha, aibâ ma. Tawamhã apâ ma tô pu.

39 Â hawi pusi wamhã, Wanhib'apito pẽ'ẽzani hã awa'awi ma tô Piripihi ãma aimani. Te te sãmri õ di oto, aibâ hã. Tane nherẽ, ma tô rowẽ na tirob u hã wara apâ, to sina.

40 Tawamhã Piripi hã sisa'rese ãna ma tô wi, Azotu na 'ri nho'õmo nhisi u hã. Siwaihu'u õ di. Tawamhã ta hawi te oto mo, Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi u. Tamomo morĩ ré, 'ri nho'u hã te te anhopẽtẽ mono sidâpâsi ma tô sipa, Zezusihi wasu'uwẽ hã te te dama wasu'u mono da. Tawamhã ma tô oto wi, Sézareza u.

9

Saru hã tihâimanazém na te te ĩsaprĩzé wasu'u
Atusi 22.6-16; 26.12-18

1 Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã Zezusihi wasu'uwẽ na daro mono bâ te te siwi ãma 're ropéi mono ré, te zahadu Saru hã te te tãma 're amhâzépa za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma. Wanhib'apito Zezusihi nhirã zarina 're nomro mono 'ru te, te te tãma 're amhâzépa za'ra, te te uprosi da. Tawamhã nimahã bâtâ na sasedoti ĩpire uptabi u ma tô mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa hã ĩpire uptabi u, rob'ui'éré hã te te tiwi waptẽrẽ da.

2 Ta hã rob'ui'éré hã Damasitu na 'ri nho'õmo nhisi u te te âri da, ma tô tiwi waptẽ, tame
zudezu norĩ te, rowahutu'wa norĩ ma, te te sõmri za'ra da, sasedoti ĩpire zadawa para
ĩtẽme ĩmorĩ za'ra na rob'ui'éré hã. Tawamhã Wanhib'apito 're ĩhâimana mono zém na 're
ĩnomro mono norĩ hã, rob'ui'éré'wa zadawa para te za Saru hã we te te simro, Zeruzarẽ u
pawasisi ré, aibâ hã, pi'õ zama.
3 Tawamhã Damasitu u te te rosahutu wamhã, waptu na ma tô hâiwa hawi rowa'a za'ẽne
hã tãma ai'ubuzi, Saruhu ma. Ĩhâiba nho'õmo, ma rob'uiwẽ.
4 Taha wa, ma tô waptãrã, ti'ai wa. Ni'wai mreme hã ma tô wapa. Ãne te 'mahâ:
— Saru. Saru. E marĩ wa, te ĩ̱wi 're ĩrowasutu u'âsi mo. — Ãne te 'mahâ.
5 Tawamhã Saru hã te asa 'mahâ:
— Apito, e 'wa hã, a hã. — Ãne te sadanha.
Asa te duré tãma tinha:
— Wa hã Zezusi, wa ai'mahâ. Te ĩ̱wi 're ĩrowasutu u'âsi mo.
6 Ma'ãpé ãhãna aiwahutu, 'ri nho'õmo u aimorĩ da. Tame te za ni'wa hã aima roti, marĩ
'manharĩ da. — Ãne te tãma tinha, Wanhib'apito hã.
7 Tawamhã aibâ ĩsiré ĩsi'aba'ré norĩ hã õne haré ma mazahâri za'ra. Ari'iwi te aimasa.
Sadaihu'u ãna ma tô ni'wa hã ãma mreme wapari za'ra. Tane nherẽ, ni'wa hã te te ãma
sãmri za'ra õ di, ta norĩ hã.
8 Tawamhã Saru, ma tô wahudu oto. Wahutu wamhã, ma tô toporo. Tane nherẽ, te te
rob'madâ'â waihu'u õ di. Tob a di. Taha wa, ĩsiré ĩsi'aba'ré norĩ hã ma tô te te siwi patété,
te te siwi saprõni da, Damasitu u.
9 Tame bâdâ hã si'ubdatõ te ãma ne, te te rob'madâ'â waihu'u ãna hâimana ré hã. Marĩ
na si'upari õ di. Sai ãna te nasi da'wa. Te te hâ'rẽne õ di duré.
10 Tawamhã Damasitu ãma aibâ hã te 're sãmra, Zezusihi nhirã zarina 're ĩmorĩ hã,
Ananiza na aibâ nhisi hã. Tawamhã sõtõ õ nherẽ, sõtõ 'rowi te te ĩrosawẽrẽ ne, ma tô
Wanhib'apito hã tãma sihâi'ré. Ãne te 'mahâ:
— Ananiza.
Tawamhã asa ma sada'â:
— E marĩ, Ĩ̱nhib'apito.
Tawamhã Wanhib'apito te tãma tinha:
11 — Aiwahutu, Zudasihi nhorõwa u aimorĩ da, “Awa'awi” 'ri nho'õmo nhi'riti nhisi ãma
ĩsõrõwa u. Tame te za aibâ zô asinha, Saru na aibâ nhisi zô, Tasu na 'ri nho'õmo nhisi ãma
ĩpoto zô. Ãhãna te we ĩ̱ma mre.
12 Sõtõ õ nherẽ, sõtõ 'rowi te te ĩrosawẽrẽ ne, ma tô aiwaihu'u, ĩtẽme aiwisi õ ré. Te
te rob'madâ'â hâ. Asib'rada ĩ'rãi ãma hiri da, tõmo wẽ da, ĩtẽme ĩ'aimorĩzém na hã ma tô
waihu'u siro. — Ãne te Ananizaha ma tinha, Wanhib'apito hã.
13 Tawamhã Ananiza te asa tãma tinha:
— Ĩ̱nhib'apito, da'ahâ na ma tô ĩ̱ma wasu'u za'ra ni. Õ hã, u, Zeruzarẽ ãma ma tô ĩwasédé
hã te te ãma 're ab'manharĩ, asazei'wa norĩ ãma.
14 Ãme te za oto, u, sasedoti ĩpire norĩ zadawa para dapawasisi za'ra, ai'ãma 're ĩdawata
za'ra mono norĩ hã apâ te te simroi mono da. — Ãne te asa tãma tinha.
15 Tawamhã Wanhib'apito te asa tãma tinha:
— Mo oto ĩtẽme aimorĩ. Õ hã, Saru hã wa tô ĩ̱sima pisutu, ĩ̱zadawa wasu'u'wa da.
Zudezu'õ norĩ ma, te za te te 're ĩ̱zadawa wasu'u, duré dama roti'wa norĩ ma, duré
Izarazéhé nhihudu norĩ ma zama.
16 Tawamhã, te te dama 're ĩ̱zadawa wasu'u mono wamhã, te za oto te te 're robzépata.
Uburé za te te 're ĩrobzépata mono zém na wa za tãma awaihu'u siro, Saruhu ma. — Ãne
te tãma tinha, Wanhib'apito hã.
17 Taha pari, ma tô mo Ananiza hã, Zudasihi nhorõwa u. Tawamhã ma tô 'ri para u ãzé.
Sébré wamhã, ma tô tinhib'rada hã tino, ĩ'rã nhisiwi, Saruhu 'rãi ãma. Ãne te tãma tinha:
— Ĩ̱sisãnawã Saru, Wanhib'apito hã ma tô we atẽme ĩ̱zatõ, tô õ hã Zezusi hã, Damasitu
u we aimorĩ ré, bâdâdi wa, aima ĩsihâi'ré hã. Ta hã ma tô we atẽme ĩ̱zatõ, atõmo wẽ da,
apâ rob'madâ'â hâ, duré Ĩpẽ'ẽzani ré si 're aihâimana mono da, aipẽ'ẽ wẽ na si. — Ãne te
tãma tinha.
18 Tawamhã awa'awi pe'a hâ ne hã ma tô tizarõtõ zahuré, ĩtõmo hawi. Ma tô apâ tãma
tiromnho'a. Tõmo wẽ di oto. Tawamhã ma tô wahudu. Wahutu wamhã, â dawabzuri ma
tô tãma 'manharĩ ni awa'awi.
19 Â dawabzuri te te 'manharĩ parip si, ma tô ai'upa. Taha wa, apâ ma tô aptete oto.

Saru hã Damasitu ãma ĩsãmrazé wasu'u

Tawamhã bâdâ umro na ma tô ãma ne, Damasitu ãma ĩsazei'wa norĩ 'rata sãmra ré, Saru
hã.

20 Tawamhã awa'awi ma tô ĩwasu'uwẽ na dama ãma sãna'rata oto, rowahutuzé mono bâ,
Zezusi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're ĩhâimana mono na hã.
21 Da te wapari za'ra wamhã, aihĩni, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni. Taha wa, te ãne
dasima nharĩ za'ra ni:
— Oro õ hã Zezusihi zazei'wa te te 're 'mapãrĩ mono za, Zeruzarẽ ãma hã. Oro we wisi
za duré ãwa, Zezusihi zazei'wa norĩ zô, pawasisi ré apâ te te simroi mono da, sasedoti
ĩpire norĩ u. — Ãne te dasima nharĩ za'ra ni.
22 Saru hã te te rowasu'u waihu'u pese di. Simirowasu'u pire di duré. Tawamhã
tinhimirowasu'u pire na ma tô te te ãma rosa'ré. Zezusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu wasu'u na ma tô mreme pire na tãma rowasu'u za'ra,
zudezu norĩ ma. Tawamhã te te rowasu'u pire wa, zudezu norĩ hã te te sada'âbâ waihu'u
za'ra õ di.
23-24 Tawamhã Damasitu ãma hâimana ré, bâdâ ahâ na ãma ne pari, ma tô zudezu norĩ
hã sada si'rã'õtõ, Saruhu da. Tawamhã ma tô dama ãma rowairébé za'ra, te te siwi dama
hâiba 'ru za'ra da, da te dasiwi wĩrĩ da. Taha wa, bâtâ bâre ma tô sô tinhopré, 'ri nho'õmo
'wawi wa'ra 'ridawa ãma, te te siwi wĩrĩ da. Barana zama, te duré sô rob'madâ'â za'ra.
Tawamhã da te dasima ĩ'ru za'ra zé wasu'u hã ma tô sina wapa, Saru hã.
25 Taha wa, nimahã mara na Saruhu siré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô Saru hã si'õtõ
're siwi ãma si'ra 'ri zadazâri hawi, 'ri nho'õmo uirĩzém na'rata ãma 'ri mana u te te siwi
hiri da, dawi.

Saru hã Zeruzarẽ ãma ĩsãmrazé wasu'u

26 Tawamhã Zeruzarẽ u te oto mo, Saru hã. Tamomo oto wisi wamhã, Zezusihi nhirã
zarina 're ĩnomro mono norĩ siré 're hâimana mono neza. Tane nherẽ, ta norĩ hã te te pipa
za'ra di. Saru hã ĩsazei uptabi 'wa na tãma siwasu'u za'ra wamhã, te te ãma saze za'ra õ
di, ĩsiwasu'uzém na hã.
27 Tawamhã Banabé hã ma tô Saruhu ãma aime. Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u ma
tô saprõ, te te tãma wasu'u za'ra da, bâdâdi wa Wanhib'apito te te ĩsabuzém na hã. Duré
Saruhu ma, Wanhib'apito te te ĩrowasu'uzém na ma tô tãma wasu'u za'ra. Damasitu ãma
pahi ãna Zezusi te te dama ĩwasu'uzém na, te duré tãma rowasu'u za'ra.
28 Taha parip si, ma tô dasiré 're mo oto Saru hã, Zeruzarẽ ãma ĩsazei'wa norĩ siré. Pahi
ãna, ma tô Wanhib'apito hã te te dama 're sadawa wasu'u, Zeruzarẽ 're, 'ri wa'õno 're
ĩhâimana za'ra mono 'remhã.
29 Zudezu norĩ, deredu norĩ mreme na 're ĩmreme zusi mono norĩ ma, ma tô duré te te
're rowasu'u. Ta norĩ hã ma tô nasi asa tãma nharĩ za'ra, ĩsimirowasu'u wa'rãmi. Tawamhã
ta norĩ hã te sima 'ru za'ra, te te siwi wĩrĩ da.
30 Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã da te dasima ĩ'ru za'ra zé hã te te waihu'u za'ra wamhã,
ma tô Saru hã siwi saprõ, Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi u. Ta hawi ma tô duré siwi satõ,
Tasu na 'ri nho'õmo nhisi u morĩ da.
31 Tawamhã ĩsazei'wa norĩ ma, rowẽ di oto, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma,
duré Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, duré Samariza na danhipti'a nho'õmo
nhisi ãma zama. Uburé tãma rowẽ za'ra di oto, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma hã daro
mono bâ. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani nhimipawaptobzém na ma tô ĩsazei'wa norĩ hã
're hâimana nhiptete za'ra. Taha zarina, ma tô duré ĩsazei'wa norĩ za'rada hã sina hâimo.
Ta norĩ hã ma tô Wanhib'apito Zezusi hã te te 're wazé pese za'ra.

Pedru hã Rida ãma ĩhi'ré te te ĩpesezé wasu'u

32 Tawamhã Pedru hã ma tô 're mo, daza'rui mono bâ. 'Re morĩ wamhã, nimahã bâtâ
na ma tô wi, Rida na 'ri nho'õmo nhisi u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ, tame 're
ĩhâimana za'ra mono norĩ hã te te waimrami mono da.
33 Tame ma tô aibâ hã sõpẽtẽ ĩmorĩ'õ hã, Ene'asi na ĩsisi hã. 8 na ma tô ãma tiwahu,
waptâp si 're sa'wari mono ré hã.
34 Tawamhã Pedru te tãma tinha:
— Ene'asi, Zezu Cristu ma tô aipese. Aiwahutu. Asa'warizé hã sa'ra pese. — Ãne te
tãma tinha.
Tawamhã awa'awi ma tô wahudu, Ene'asi hã.
35 Tawamhã uburé Rida ãma 're ĩdahâimana za'ra mono hã, duré Sarõ na romhâpâ nhisi
ãma 're ĩdahâimana za'ra mono hã te 'madâ'â za'ra ni, ĩhi'ré pesezé hã. Taha wa, ma tô
aipizari za'ra ni, Wanhib'apito niwĩ oto 're danomro mono da.

Pedru hã Zopi ãma pi'õ te te ĩhâiwa'utuzé wasu'u

36 Tawamhã pi'õ hã Zezusihi nhirã zarina 're ĩmorĩ hã te 're hâimana, Zopi na 'ri nho'õmo
nhisi ãma. Tabita na pi'õ nhisi hã. Deredu norĩ nhiminhisizém na Docasi na ĩsisi amo hã.
Ĩsibrob'õ norĩ ãma te 're siwãrĩ u'âsi, Docasi hã. Marĩ ĩwẽ si te te dama 're ab'manharĩ u'âsi.
37 Tawamhã Rida ãma Pedru hã zahadu sãmra ré, ma tô tihâzé, Docasi hã. Hâzé pire
wa, ma tô dârâ. Taha wa, ma tô dasiwi hâiba upsõ ni. Da te dasiwi hâiba upsõi pari, ma
tô dasiwi hiri ni, 'ri 're wa'wa u hâimo.
38 Tawamhã Pedru hã Rida ãma zahadu ĩhâimana na ma tô ĩwasu'u hã wapari za'ra,
Zezusihi nhirã zarina 're ĩnomro mono norĩ hã. Rida u hã, romhuture di, Zopi hawimhã.
Taha wa, ĩwasu'u te te wapari za'ra wamhã, ma tô aibâ norĩ hã 'mazatõrĩ zahuré ni sô, te
te tãma sadawa wasu'u zahuré da, Zopi u ĩtẽme morĩ su'u za'ra da.
39 Tawamhã Pedru te sima rowẽ, ĩme morĩ zahuré da. Tawamhã tamomo wisi wi, ma
tô siwi saprõ hâimo, 'ri 're wa'wa u. Tame, uburé pi'õi mrotõ norĩ hã ma tô siwi uirĩ Pedru
hã, siwa'õ za'ra sina. 'Ry'ry sina, te nasi zazahâ hã tãma wẽ za'ra, te te 'madâ'â za'ra da,
hâiba ré ré te te dama 're ĩ'ahâ're mono hã, Docasi hã.
40 Taha wa, ma tô Pedru hã tãma rob'ru za'ra, aihĩni wairébé da. Wairébé za'u si, ma
tô hi'rãtitõ nhamra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, mreme da. Tawamhã ma tô aipi'ra, pi'õ
ĩdâ'â u. Te tãma tinha, ãne:
— Tabita, ai'utu. — Ãne te 'mahâ.
Tawamhã pi'õ hã ma tô toporo. Pedru te te 'madâ'â wamhã, ma tô udu.
41 Taha wa, Pedru hã ma tô pa'â, te te pawaptob da, para na sab da hâiwi. Tawamhã,
wahutu wamhã, Pedru ma tô dazô hâ, uburé Zezusihi zazei'wa norĩ zô, duré ĩmrotõ norĩ
zô zama, ĩhâiwa'udu hã te te sabu za'ra da. Taha wa, ma tô sabu za'ra ĩhâiwa'udu hã,
tihâibazém na apâ hâimana wa.
42 Tawamhã 'ri pâ ma tô pi'õi wasu'u hã te te ropé, Zopi ãma hã. Ĩwasu'u da te wapari
za'ra wamhã, da'ahâ na ma tô saze za'ra ni, Wanhib'apito hã.
43 Tawamhã Pedru hã bâtâ ahâ na ma tô tame tihâiba a'â, Zopi ãma. Sima na romhâ
su'u'wa nhisi nhorõwa ãma te nhamra.

10

Conerizu hã, Pedruhu zô ĩhârâzé wasu'u

1 Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi ãma te aibâ hã 're sãmra, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa
hã, Conerizu na ĩsisi hã. Ta hã romanu. Da'wapéi'wa norĩ hã, ĩsimi'ubumro norĩ hã Itarianu
na ĩwaptẽrẽ zara hã. Ta norĩ zama romanu.
2 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa 'madâ'â'wa te 're hâimana Conerizu hã, duré ĩsõrõwa
ãma ĩsiré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ zama. Zudezu norĩ, ĩsibrob'õ norĩ ãma ma tô 're
siwãrĩ u'âsi ta hã, zudezu õ nherẽ. Te duré 're mreme u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma.
3 Tawamhã nimahã bâtâ na bâdâ sipra wi, ma tô marĩ hã sabu, sõtõ õ nherẽ, sõtõ 'rowi
te te ĩrosawẽrẽ ne. Hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa hã ma tô sabu. Ma
tô we ĩtẽme sina rotété. Taha wa, te oto 'mahâ:
— Conerizu. — Ãne te 'mahâ.
4 Tawamhã tãma pẽ'ẽwara nherẽ, te te 'madâ'â pese sina, ma sada'â asa:
— E marĩ na te we ḭ̃mahâ.
Tawamhã asa te tãma tinha, hâiwa ãma romhuri'wa hã:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô te te 're aiwapari ze, tiwi 're ĩrowaptẽrẽ mono zém
na hã. Duré da'ãma 're aiwãrĩ pese mono na zama ma tô aiwaihu'u. Taha wa, te ai'ãma
're po're pu'u u'âsi.
5 Taha wa, te za ĩda'mazatõ, Zopi u Sima Pedru na aibâ nhisi zô.
6 Tinhipsara 'rata te a'â nhamra, romhâ su'u 'wai 'rata. Ĩsõrõwa hã âporé zaihâ na te 're
sa, 'ri hã. — Ãne te tãma tinha.
7 Tawamhã ãne na te te tãma rowasu'u pari, ma tô apâ mo ĩhawi, hâiwa ãma 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ma, romhuri'wa hã.
Taha wa, te Conerizu hã sitẽme sô tihârâ zahuré, ĩsõrõwa 're, tãma ĩromhuri'wa norĩ
zô. Tizadawa zapari'wa zô zama te hâ, da'wapéi'wa zô. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa
'madâ'â'wa, da'wapéi'wa hã.
8 Marĩ te te ĩ'madâ'âzém na te tãma rowasu'u za'ra. Taha parimhã, ma tô satõrĩ za'ra,
Zopi u si'aba'ré da.
9 Tawamhã si'aba'réi ré, ma tô tiwi ti'awẽ za'ra. Awẽ bâtâ na te duré ai'aba'ré, Zopi u.
Tawamhã tamomo ma tô oto rosahutu za'ra.
Tawamhã ta norĩ hã, Conerizu te te ĩsatõrĩ za'ra norĩ hã ĩtẽme sihutu õ ré, abzuma ma
tô Pedru hã sai'u 'ri nhisi hâpâ u hâimo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, mreme da.

10 Tawamhã mra hã ma tô tĩwĩ. Sa neza. Tawamhã sô danhipi ré, ma tô duré marĩ hã
sabu, sõtõ õ nherẽ, sõtõ 'rowi te te ĩrosawẽrẽ ne.
11 Hâiwa 'ridawa, ma tô sabu. Marĩ hã te we si'ra ti'ai u, zazahâ hâi wawẽ ne hã. Ĩhâ
nhipti na ma we 'rã'õtõ.
12 Abaze hã te ĩ're daba'wara, ĩnhize hã ĩnhi zei'õ zama siwazari, ti'ai baba di'i na te te
sina 're ĩrobâdâ za'ra mono norĩ zama. Si zama te siwazari daba'wara.
13 Tawamhã Pedru, ma tô wapa, ni'wai mreme hã. Ãne te 'mahâ:
— Pedru, aiwahutu, asima 'maiwĩrĩ da, asai hâ. — Ãne te 'mahâ.
14 Tawamhã asa te tãma tinha:
— Ĩ̱nhib'apito, mare uptabi di. Marĩ ĩwasétére hã te 're 'masi mono õ di, wahi'rada
Mozési hã te te wawi ĩwẽ'õ hã.
15 Tawamhã tãma ĩrowasu'u'wa te duré tãma tinha:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, marĩ hã ĩwẽ na te te aima wasu'u wamhã, wasété õ nherẽ,
asiwi wẽ'õ õ di za.
16 Tô õhõ na si ma duré tãma ãma sahu, maparane. Taha pari, ma tô ti'â apâ, hâiwa u
zazahâ hâi wawẽ ne hã.
17 Tawamhã Pedru te zahadu ãma rosa'rata, te te ĩ'madâ'âzém na hã marĩ te te tãma
ĩwasu'u hã te te waihu'u õ wa. Te te ãma rosa'rata ré, Conerizu te te ĩsatõrĩ za'ra norĩ
hã ma tô aihutu, 'ri nho'õmo u. Tawamhã Simahã nhorõwa zô ma tô dazadanharĩ za'ra.
'Ridawa, te aimasa oto.
18 Tawamhã te sô da'mahârâ za'ra:
— E Sima Pedru hã te nhamra. — Ãne te dazadanharĩ za'ra.
19 Zahadu te Pedru hã ãma rosa'rata, te te ĩ'madâ'âzém na. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã ma tô Tipẽ'ẽzani na tãma waihu'u, ãne:
— Õhõta, aibâ norĩ hã te we asô sinharĩ za'ra, si'ubdatõ ĩhâiba norĩ hã.
20 Taha wa, ma'ãpé aiwahutu, ĩtẽme si'ra za'ra da. Ta norĩ hã zudezu'õ na 're hâimana
za'ra mono nherẽ, tiwi aiwairĩ za'ra õ di za, wa hã te we atẽme ĩsatõrĩ za'ra na dâ'âsina.
— Ãne ma tô Pedruhu ma waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã.
21 Tawamhã Pedru, ma tô si'ra oto, aibâ norĩ u. Te tãma siwasu'u za'ra, ãne:
— Wa hã Sima Pedru na ĩ̱nhisi hã. E marĩ da, te ĩ̱zô asinharĩ za'ra wa'wa. — Ãne te
tãma siwasu'u za'ra.
22 Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:
— Da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã ma tô wei wazatõrĩ za'ra atẽme, Conerizu na ĩsisi
hã. Ta hã aibâ ĩwẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩwata u'âsi mono. Duré zudezu norĩ
te te 're ĩ'awẽsãmri mono. Hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã ma tô
po're pu'u Conerizu hã, asô hârâ da, asimirowasu'u hã te te wapari da. — Ãne ma tô tãma
sadawa wasu'u za'ra, Pedruhu ma.
23 Tawamhã Pedru te tãma rob'ru za'ra, 'ri para u sisisi da, sõtõ za'ra da a'â.
Tawamhã ma tô ãma ti'awẽ za'ra. Awẽpsi, te ĩme timorĩ za'ra, aibâ norĩ me. Zezusihi
zazei'wa norĩ zama te duré umro na ĩsiré ai'aba're, Zopi ãma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ
hã.
24 Awẽpsi te za aihutu, Sézareza u hã. Tame Conerizu hã te zahadu sô mapa. Sô ĩhârâ
za'ra norĩ hã te duré ĩsiré sô mapari za'ra, ĩsisãnawã norĩ hã, duré ĩsiwadi norĩ zama.
Tawamhã Pedru norĩ hã ma tô aihutu. Sihutu wi, Pedru hã te 'ri tẽme mo.
25 'Ri para u sébré õ ré, ma tô sina uzusi 'ridawa u, Conerizu hã. Tawamhã Conerizu hã
'rã po sina, ma tô aime ĩpapara hi'rãtitõ, Pedruhu papara, tãma wapu wa, ãma wata da.
26 Tane nherẽ, Pedru hã ma tô wahutu. Ãne te tãma tinha:
— Aiwahutu. Wa hã asine hã a'uwẽ. — Ãne te tãma tinha, Pedru hã.
27 Tawamhã te te sima rowasu'u zahuré sina, ma tô oto si'mazasi zahuré, 'ri para u.
Da'ahâ na ma tô sô tasi'rã'õtõ ni.
28 Tawamhã Pedru hã te te da'madâ'â wamhã, te dama tinha, ãne:
— A norĩ wa'wa hã ma tô ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa, 're ĩwahâimana za'ra mono zém na
hã. Wa norĩ hã zudezu norĩ hã, zudezu'õ norĩ nhorõwa u 're wanhisisi waihu'u mono õ
di. Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're wahâimana za'ra mono wa, wa tiwi
're wasi'uwati pese za'ra, zudezu'õ norĩ wi. Ãne 're ĩwahâimana za'ra mono zé hã. Tane
nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ĩ̱ma waihu'u pese oto, ni'wa, ĩwẽ na 'Re ĩhâimana
u'âsi mono te te ĩ̱ma wasu'u wamhã, zudezu'õ nherẽ, te ĩ̱siwi wẽ'õ tõ da. Ãne ma tô ĩ̱ma
waihu'u.
29 Taha wa, ãma ĩ̱zô aihârâ za'ra wa'aba wa, awa'awi wa tô we atẽme ĩ̱morĩ za'ra wa'wa,
ĩ̱siwairĩ ãna. Ma'ãpé, ĩ̱ma rowasu'u za'ra wa'aba. E marĩ da, te ãma ĩ̱zô ĩda'mazatõrĩ za'ra
wa'wa, we ĩ̱morĩ da, atẽme za'ra wa'aba. — Ãne te dama tinha, Pedru hã.

30 Tawamhã Conerizu te asa tãma rowasu'u oto, ãne:
— Bâdâ si'ubdatõ ma tô ĩ̱'ãma ai'utõ, aibâ ĩ̱tẽme ĩwisizém na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono
ma, ĩ̱mreme ré, ma tô ĩ̱tẽme wi, bâdâ sipra wi. Ti'uza hâirã na ma tô rob'uiwẽ, rowa'a
nherẽ.
31 Tawamhã te ĩ̱ma tinha, ãne: “Conerizu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme
mono ré, ma tô te te 're aiwapari ze. Duré da'ãma 're aiwãrĩ pese mono na ma tô aiwaihu'u.
32 Ma'ãpé da'mazatõrĩ, Zopi u. Sima Pedruhu zô aihârâ. Sima na romhâ su'u'wa nhisi
nhorõwa ãma te nasi da'wa. Â poré zaihâ na te ĩsõrõwa hã 're sa, 'ri hã.” Ãne te ĩ̱ma tinha.
33 Taha wa, wa tô ĩ̱si'aba'ré na ãma asô da'mazatõ, we aimorĩ da. Taha wa, ma tô we
oto watẽme aiwi. Rowẽ di oto. Ãhãna wa tô ãme wasi'rã'õtõ ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nho'a, Wanhib'apito te te aima ĩpisutuzéb zarina, wa te wapari za'ra da, ĩsimiroti hã. —
Ãne te Conerizu hã tãma rowasu'u, Pedruhu ma.

Pedru hã Conerizu norĩ ma, te te ĩrowasu'uzé

34-35 Tawamhã Pedru hã timreme na ma oto ãma tãma sãna'rata za'ra, ãne:
— Tô ta, ãhãna wa tô waihu'u. Tô sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô si'ãma ropisutu,
dawi 're sisawi tõ mono da, zudezu nherẽ, duré zudezu'õ nherẽ. Daro mono bâ, ĩwẽ si
da te 're 'manharĩ za'ra mono da, ĩmreme, da te 're wapari za'ra mono wamhã, te za tô te
te sima 're da'awẽ aiwapsi. Misi, ma tô te te da'ãma sima 're rosa'rata, dawi 're sisawi tõ
mono da.
36 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã ma tô ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Tizadawa
wasu'u hã ma tô wama waihu'u za'ra, wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ ma. Zezu Cristu
hã ma tô watẽme satõrĩ za'ra, te te wama rowasu'u za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma
rowẽ na 're ĩdanomro mono zém na hã. Zezu Cristu hã, uburé Danhib'apito uptabi. Taha
wasu'u ma tô ĩwaihu'u za'ra wa'wa.
37 Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai ãma 're ĩhâimana mono zém na hã ma tô duré
ĩwaihu'u za'ra wa'wa, Zezu Cristu hã. Zuwã Batita hã ma tô dama rowasu'u, â dawabzuri
hã da te 're 'manharĩ za'ra mono da. Taha parip si, wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ
nhipti'ai mono bâ, ma tô 're mo, Zezu Cristu hã. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi
ãma 're ĩmorĩzém na ma tô sãna'rata.
38 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Tipẽ'ẽzani hã tãma tisõ, Zezusihi ma, Nazaré ãma
aré 're ĩsãmra mono ma. Tiwaihu'u pese zama ma tô tãma tisõ. Taha wa, wasiré Izarazéhé
nhihudu norĩ nhipti'ai wa'wai baba, ma tô 're mo, marĩ ĩwẽ hã te te dama 're ab'manharĩ
mono da, dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã. Duré, Wa'uburé nhimiwada'uri nhiptete zarina
're ĩhâimana siwamnarĩ za'ra mono norĩ hã ma tô te te 're apese. Ãne ma tô ĩwẽ hã te te
dama 're ab'manharĩ, Ĩmama hã ĩsiré 're morĩ u'âsi wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ãne
Zezu Cristu 're ĩhâimana mono zém na ma tô ĩwaihu'u za'ra wa'wa.
39-40 Wa norĩ hã Zeruzarẽ ãma duré daza'rui mono bâ, Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai
ãma uburé Zezusi te te dama 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono na watõmo na wa te 're ĩ'madâ'â
za'ra mono zéb zarina, wa tô wa te dama ãma 're rowasu'u za'ra. — Ãne te tãma rowasu'u
za'ra, Pedru hã.
Te duré tãma rowasu'u za'ra:
— Ta hã, Zezu Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi ĩsasõmrizém na ma tô
dasiwi wĩrĩ ni. Tane nherẽ, bâdâ maparane ãma si'utõrĩ õ ré, ma tô apâ hâiwa'utu, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha pari, ma tô tãma pisutu Zezusihi ma, wama sihâi'ré za'ra
da.
41 Aihĩni, da te sabu za'ra õ di. Wa norĩ si wa tô wahâiba pisutu sabu za'ra ni. Romhâ
ré, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sima wawẽ za'ra, Zezusihi hâiwa'utuzém na wa te
dama 're rowasu'u za'ra mono da. Taha wa, watẽmep si ma tô satõ, Zezusi hã hâiwa'utu
parimhã. Wa tô ĩsiré wasaihuri ni. Wa tô duré ĩsiré âhuri ni, apâ hâiwa'utu parimhã.
42 Taha wa, ma tô wama pisutu za'ra, ĩwasu'uwẽ na wa te dama 're rowasu'u za'ra mono
da. Ma tô duré wapisutu za'ra, Zezusi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na, wa te
dama 're wasu'u u'âsi za'ra mono da, dama rowairébé'wa da hã. Tawamhã dahâiba ré
're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma, te za te te dama 're arowairébé, duré 're ĩdadâ'â za'ra
mono norĩ ma zama.
43 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa sidâpâsi, ma tô Zezusi za te
te dama 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono zém na wahi'rata norĩ ma, te te 're wasu'u sirõmo za'ra,
ãne: “Õ hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, dawasédé hã te za te te dama 're
apari, te te da'ãma 're ab'madâ'â mono tõ da oto.” Ãne ma tô wahi'rata norĩ ma, te te 're
wasu'u za'ra, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã. — Ãne ma tô tãma rowasu'u za'ra, Pedru hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã zudezu'õ norĩ ma, Tipẽ'ẽzani te te tãma ĩsõmri za'ra zé wasu'u

44 Tawamhã Pedru hã zahadu te te tãma rowasu'u za'ra ré, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã Tipẽ'ẽzani hã tãma sõmri za'ra, Pedruhu mreme wapari'wa norĩ ma hã. Taha wa,
ĩpẽ'ẽ mono bâ ma tô sisisi, hâiwa hawimhã.
45-46 Tawamhã zudezu norĩ, Zezusihi zazei'wa 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, Pedruhu
siré, Zopi hawi ĩsi'aba'ré norĩ hã ma tô ãma titob'uzu za'ra, zudezu'õ norĩ ãma, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono, Tipẽ'ẽzani hã ta norĩ ma zama, te te oto sõmri za'ra wa. Taha wa, te zudezu'õ
norĩ hã damreme amo na sima robzanhamri za'ra, timreme nai õ nherẽ. 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ãma, te duré tiwata za'ra, ĩwaihu'u pese na. Ãne hã te te wapari za'ra wamhã,
te zudezu norĩ hã sima nharĩ za'ra, ãne:
— Oro õ norĩ hã zudezu'õ za, ma 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipẽ'ẽzani hã tãma sõmri
za'ra. — Ãne te zudezu norĩ hã sima nharĩ za'ra.
Taha wa, te Pedru hã tãma nharĩ za'ra, ãne:
47 — 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Tipẽ'ẽzani hã tãma sõmri za'ra, te te wama ĩsõmri
za'ra ne hã. E 'wa hã te za tawamhã â hã tiwi sawi za'ra, â dawabzuri hã te te 'manharĩ tõ
za'ra da, ĩwa. Mare di. Te za tô 'manharĩ za'ra, ta norĩ hã. — Ãne ma tô tãma nharĩ za'ra.
48 Tawamhã ma tô tãma 'ru za'ra, Zezu Cristuhu nhisi na, ĩsadawa para â dawabzuri hã
te te 'manharĩ za'ra da, zudezu'õ norĩ hã. Tawamhã Pedru te siwi waptẽ, ĩ'rata sãmra za'ra
da a'â.

11

Pedru hã zudezu'õ norĩ u timorĩzém na ĩsiwasu'uzé

1 Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ĩhâimana za'ra
mono norĩ hã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ me, ma tô wapari za'ra, ãne: “Zudezu'õ
norĩ zama ma tô, u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã saze za'ra, Zezusihi
wasu'uwẽ hã.” Ãne ma tô ĩsazei'wa norĩ hã rowasu'u hã wapari za'ra, daza'rui mono
bâ.
2 Tawamhã Pedru hã ma tô apâ mo, Zeruzarẽ u. Wisi wamhã, ni'wam norĩ hã ma tô
tãma nharĩ za'ra. Zudezu'õ norĩ ãma te ãne sima rosa'rata za'ra, ta norĩ hã: “Zezusi hã
da te saze za'ra nherẽ, danhihâiwata nhihâri õ wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're
da'anho'reptui mono õ di za.” Ãne te sima rosa'rata za'ra.
3 Taha wa, ma tô tãma nharĩ za'ra, Pedruhu ma, ãne:
— Zudezu'õ norĩ ãma te nasi asõ, ĩsihâiwata nhihâri'õ norĩ nhorõwa ãma. Ma tô duré
nasi ĩsiré asa za'ra. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.
4 Tawamhã Pedru hã ma tô tãma siwasu'u za'ra, ĩsãna'rata hawi uburé ãma ĩromhâimana
mono zém na hã. Ãne te tãma siwasu'u za'ra:
5 — Zopi ãma ĩ̱nhamra ré, wa tô marĩ hã 'madâ, ĩ̱nhotõ õ nherẽ, ĩ̱nhotõ 'rowi te ĩrosawẽrẽ
ne. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩ̱mreme ré, wa tô 'madâ. Zazahâ hâi wawẽ ne hã ma tô
we ĩ̱tẽme si'ra, hâiwa hawi. Ĩhâ nhipti wahuré na ma tô we ãma wasisi. Tawamhã ĩ̱nho're
ma tô nomro.
6 Ĩ'remhã te 'madâ'â wa, wa tô ropodo hã ab'madâ, ĩpoto mono bâ. Abaze hã siwazari,
wa tô ab'madâ, ĩsahi zama. Ti'ai baba di'i na te te sina 're ĩrobâdâ za'ra mono norĩ zama,
duré hâiwi 're ĩsisa'rei mono zama, si hã wa tô ab'madâ, siwazari.
7 Ni'wai mreme hã wa tô duré wapa. Te ĩ̱ma tinha, ãne: “Pedru, aiwahutu. Asima
'maiwĩrĩ da, asai hâ.” Ãne ma tô ĩ̱ma tinha.
8 Tawamhã wa tô asa tãma tinha: “Ĩ̱nhib'apito, mare uptabi di. Marĩ hã ĩwasétére hã te
're 'masi mono õ di, wahi'rada Mozési hã te te wawi ĩwẽ'õ hã.” Ãne wa tô asa tãma tinha.
9 Tawamhã hâiwa hawi te we duré ĩ̱ma tinha, ãne: “'Re ĩhâimana u'âsi mono, marĩ hã
ĩwẽ na te te aima wasu'u wamhã, wasété õ nherẽ, asiwi wẽ'õ õ di za.”
10 Tô õhõ na si si'ubdatõ ma tô ĩ̱ma tinha. Tawamhã apâ ma tô ti'â, hâiwa u.
11 Apâ te te âri parip si, aibâ norĩ hã si'ubdatõ ma tô ĩ̱zô 'maihaihutu, ĩ̱za'warizéb u hã.
Sézareza hawi da te ãma ĩ̱tẽme ĩsatõrĩ za'ra hã ma tô ĩ̱zô aihutu.
12 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô ĩ̱ma waihu'u, awa'awi ĩme ĩ̱morĩ
za'ra da. Taha wa, wa tô ĩme ĩ̱morĩ za'ra. Ĩsazei'wa norĩ hã, Zopi hawi ĩ̱siré we ĩsi'aba'ré
norĩ hã 6 na ĩhâiba hã, ta norĩ hã ma tô duré ĩ̱siré ai'aba'ré, Sézareza u. Wasihutu wamhã,
aibâ hã ĩ̱zô ĩhârâ nhorõwa u wa tô asisi ni, 'ri para u, Conerizuhu nhorõwa u.
13 Ta hã ma tô wama rowasu'u za'ra, hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa
'ri para u ĩtẽme ĩsihâi'ré na. Ĩtẽme wisi wamhã, ma tô ãne tãma rowasu'u: “Ma'ãpé,
da'mazatõrĩ, Zopi u da'maimorĩ da, Sima Pedruhu zô.
14 Ta hã te za Zezusihi wasu'uwẽ na aima rowasu'u za'ra wa'wa, taha zarina 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã te te asõ'reptu za'ra wa'aba da, aihĩni asõrõwa ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ
zama.” Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa nhimirowasu'u hã, aibâ ma.

15 — Tawamhã wa hã wa tô tãma rowasu'u na sãna'rata oto. Te rowasu'u ré, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã ma tô Tipẽ'ẽzani hã tãma sõmri za'ra, ĩsãna'rata hawi te te wama ĩsõmri za'ra
ne hã.
16 Tawamhã Wanhib'apito mreme na wa tô po're puru, ĩwana te te wama ĩrowasu'u za'ra
hã, ãne: “Zuwã Batita hã ma tô â uptabi na si te te 're da'ahâiba ubu, â dawabzuri te te
dama 're ab'manharĩ mono wamhã. Tanei õ di za oto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za
oto Tipẽ'ẽzani na te te 're aihâiba ubu za'ra wa'wa, ĩré 're anomro u'âsi aba mono da.” Ãne
ma tô wama rowasu'u.
17 Wanhib'apito Zezu Cristu, wa te 're saze za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
hã ma tô Tipẽ'ẽzani hã wama sõmri za'ra. Misire õhõ si we te te wama ĩsõmri za'ra ne, ma
tô tãma sõmri za'ra, ta norĩ ma. E marĩ, wa za tawamhã wa hã 'manha. E 'Re ĩhâimana
u'âsi mono te te ĩ'manharĩ, wa za ḭ̃siwi wẽ'õ. E wa za ḭ̃siwi dawẽ'õ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono,
te te sima dawẽ nherẽ. Mare di. Te dawẽ'õ õ di za. — Ãne te tãma nharĩ za'ra, Pedru hã.
18 Ãne hã te te wapari za'ra wamhã, asa te te tãma nharĩ waihu'u za'ra õ di oto. Taha
wa, ma tô ãma tiwata za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma. Tawamhã te oto sima rowasu'u
za'ra, ãne:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô zudezu'õ norĩ zama pisutu za'ra, tiwasété wi 're
sipizari za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono siré, rowẽ na 're hâimana u'âsi za'ra mono
da. — Ãne te sima rowasu'u za'ra, zudezu norĩ, ĩsazei'wa norĩ hã.

Ãtizotiza ãma Zezusihi zazei'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

19 Tawamhã Esitéwã da te dasiwi ĩwĩrĩzéb zarina, ĩsazei'wa norĩ ãma da te rowasété za'ra
wa, ma tô da te ropé, ĩsazei'wa norĩ hã Zeruzarẽ hawi. Penisiza na danhipti'a nho'õmo
nhisi u, ma tô da te ropé, duré Sipri na danhipti'a nho'õmo nhisi u, duré Ãtizotiza na 'ri
nho'õmo nhisi u zama. Si'aba'réi ré, zudezu norĩ ma si ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono
zadawa wasu'u na rowasu'u za'ra, Zezusihi wasu'uwẽ na. Zudezu'õ norĩ ma, zahadu te
te ãma rowasu'u za'ra õ di.
20 Tane nherẽ, ĩhâiba amo norĩ hã, Sipri na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma aré 're
ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, duré Sireni ãma danhipti'a nho'õmo amoi ãma aré 're
ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, ma tô ai'aba'ré, Ãtizotiza na 'ri nho'õmo nhisi u. Ta norĩ
hã zudezu norĩ ma si, te te rowasu'u za'ra õ di, Wanhib'apito Zezusihi wasu'uwẽ na hã.
Zudezu'õ norĩ ma zama, ma tô ãma rowasu'u za'ra.
21 Tawamhã Wanhib'apito hã ma tô õ norĩ hã pawaptob za'ra, tiwaihu'u pese na. Taha
wa, da'ahâ na ma tô saze za'ra ni oto, Wanhib'apito niwĩ 're dahâimana za'ra mono da oto.
22 Tawamhã taha wasu'u hã ma tô ĩsazei'wa norĩ hã wapari za'ra, Zeruzarẽ ãma siré 're
ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã. Te te wapari za'ra wamhã, Banabé hã ma tô satõrĩ za'ra, Ãtizotiza
u morĩ da.
23 Tamomo wisi wamhã, ma tô waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ na dama 're
ĩsõpru mono zém na hã tame. Taha wa, toi uptabi di, Banabé hã. Tawamhã ma tô dama
roti, ãne:
— Aihĩni, aipẽ'ẽ na sada 're asimi'ẽ za'ra wa'aba mono, Wanhib'apito niwĩp si 're
aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. — Ãne te dama roti, Ãtizotiza ãma hã.
24 Banabé hã, aibâ ĩwẽ. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani na si 're ĩmorĩ u'â, ta hã.
Wanhib'apito te te sina 're ĩ'umnhasi u'âsi mono, ta hã. Taha wa, ma tô Wanhib'apito
zazei'wa hã dasina tahâ'â ni, Banabéhé nhimirowasu'u zarina.
25 Banabé hã te oto mo Tasu u, Saruhu zô te te robzabu da.
26 Tawamhã tamomo wisi wamhã, ma tô sõpẽtẽ. Ta hawi, ma tô apâ saprõ, Ãtizotiza u.
Tame te aimasisi zahuré oto. Ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ 'rata te 're simasisi
zahuré, te te dama 're rowahutu zahuré mono da. Misi ma tô ãma tiwahub zahuré, te te
're da'apawaptob zahuré mono ré hã. Tame ma tô Cristuhu nhib'a'uwẽ na da te 're sisi
na'rata za'ra, Zezusihi nhirã zarina 're ĩnomro mono norĩ hã, Ãtizotiza ãma hã.
27 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã, ni'wam norĩ hã te
ai'aba'ré, Zeruzarẽ hawi, Ãtizotiza u.
28 Adabu na aibâ nhisi hã te ĩme timorĩ za'ra, tisiré ĩsadawa wasu'u'wa norĩ me.
Tawamhã Ãtizotiza u sihutu wamhã, Adabu hã ma tô hâiwi za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono
pẽ'ẽzani te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina, ma tô dama waihu'u siro romhâ ré, amnho hã daro
mono bâ za dawi ĩsi'utõrĩ mono na hã. (Roma ãma danhib'apito Caradiu hã te te dama 're
roti mono ré, ma tô ãne hã tô da'ãma tiromhâiba, amnho õ na hã.)
29 Taha wa, Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tô sima roti za'ra, ĩsibro hã ĩhâiba mono bâ
tãma 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina, te te po'o mono da, Zudeza ãma ĩsazei'wa norĩ
ma, te te tãma sõmri za'ra da.

30 Tawamhã ma tô te te tãma po'o. Tawamhã Banabé norĩ hã ma tô ĩré satõrĩ zahuré ni
Zeruzarẽ u, Saruhu me, tame da'madâ'â'wa norĩ ma, te te sõmri zahuré da, ĩsibzari za'ra
hã.

12

Pedru hã dazazém hawi 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩsõ'reptuzé wasu'u

1 Tawamhã apito Erodihi zadawa para ma tô ĩsazei'wa norĩ ma, da te tãma 're
rob'manharĩ wasété za'ra.
2 Taha wa, Zuwãhã dub'rada hã, Ti'adu hã ma tô dasiwi wĩrĩ ni, ĩsi'uwazi 'wa pa na, apito
Erodihi zadawa para.
3 Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô siwi wẽsãmri za'ra, Ti'adu da te dasiwi ĩwĩrĩzé hã. Taha
wa, Erodi hã ma tô Pedruhu zama dama ti'ru, da te dasiwi âri da, dazazéb 're, da te sẽrẽ
da. Ĩ'u'ẽtẽ duptoi'õ na dasa, da te 're ĩhuri mono zé bâtâ na ma tô siwi ti'â.
4 Te te siwi âri wamhã, ma tô siwi tisẽ, dazazéb 're. Pascowa na dato nhisi hã si'utõrĩ
parip si, dama rowairébé'wa norĩ nho're sab da, ma tô a'â siwi tisẽ, dazazéb 're, dama
rowairébé'wa norĩ hã da te ĩwĩrĩzéb da hã, te te siwi ãma rowairébé da. Taha wa,
da'wapéi'wa norĩ hã te nasi 'madâ'â za'ra siwa'rãmi. Maparane si'uiwa na si mararé te
ĩtẽme ai'aba'ré. Abzuma zama te nasi siwa'rãmi ai'aba'ré, barana zama, mara wa'wab
zama, te te nasi 'madâ'â za'ra da. Uburé hã 16 na ĩhâiba za'ra hã, da'wapéi'wa norĩ hã.
5 Pedru hã dazazéb 're, sãmra nherẽ, ĩsazei'wa norĩ hã te sa'ẽtẽ ãma mreme zusi u'â, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono ma, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã.
6 Pedru hã Erodi te te dama ĩ'ruzé hã romhuture di oto, dama rowairébé'wa nho're sab
da hã oto. Awẽpsi te za dasiwi wazere ni, danho'a te te siwi ãma rowairébé da, niha
wamhã, da te dasiwi wĩrĩ da. Tawamhã Pedru hã te oto nhono, barana. Da'wapéi'wa norĩ
wa'wa, maparane ĩsi'uwazi nhorõ rutu ré te nhono, pawasisi ré. 'Ridawa ĩ'madâ'â'wa norĩ
hã te duré aima'wara zahuré.
7 Tawamhã hâiwa ãma Wanhib'apito ma, romhuri'wa hã awa'awi ma tô ĩtẽme wi, mara
wa'wa. Mara wa'wam nherẽ, dazazéb 'remhã oto robrã di, 'ri 're wa'wa ãma hã. Hâiwa
hawi romhuri'wa hã ma tô Pedru hã résí ĩsisé ãma, utu da. Te tãma tinha, ãne:
— Ai'aba'ré na aiwahutu. — Ãne te tãma tinha.
Taha wa, ĩpawasisizé hã si'uihâ na ma tô tãma asisina, ĩsi'uwazi nhorõ rudu hã.
8 Tawamhã hâiwa hawi romhuri'wa hã te duré tãma tinha:
— Ai'uza hã ai'usisizém na asima wasisi. Aipara'uza zama asima za na. — Ãne te duré
tãma tinha.
Tawamhã Pedru, ma tô ãma saze, te te 'manharĩ da. Te duré tãma tinha:
— Ai'ubuzé ĩhâpa ré, we ḭ̃zarina aimorĩ. — Ãne ma tô duré tãma tinha.
9 Tawamhã sõtõ 'rowim newa, ma tô ĩsarina watobro Pedru hã, te te ĩrosawẽrẽ newa. Te
te waihu'u õ di, tô sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, ĩtẽme ĩwisi na hã, hâiwa
hawi.
10 Tawamhã 'ridawa 'madâ'â'wa ĩmorĩ'rada hã ma tô sa're zahuré. Taha nhana're ĩsa hã
ma duré sa're zahuré, Pedru norĩ hã. Tawamhã ma tô aimasisi zahuré oto, dazazé 'wawi
wa'ra 'ridawa u si'uwazi 'manharĩ na 'ridawa nhito pese u. Tawamhã uihâ na ma tô
'ridawa nhitobzé hã tãma aiwanhizari zahuré. Õne haré ma tô oto tipusi zahuré. Bâdâdi
na ma tô tineb zahuré. Tawamhã hâiwa hawi romhuri'wa hã ma tô Pedruhu wi aimani,
awa'awi.
11 Taha wa, Pedru hã ma tô 'râwi sina rosa'rata:
— E niha. Te rosawẽrẽ newa. Tane nherẽ, tô sena ma tô Wanhib'apito hã we ḭ̃tẽme satõ,
hâiwa hawi tãma ĩromhuri'wa hã Erodihi wi, te te ḭ̃nho'reptu da, zudezu norĩ te te sima ĩwẽ
za'ra zéb zarina, ḭ̃dâ'â tõ da. — Ãne ma tô sima tinha.
12 Tawamhã, ãma ĩromhâimanazém na tô sena te te oto sina waihu'u wamhã, Marizaha
nhorõwa u ma tô mo, Pedru hã. Zuwã Marcusihi na, Mariza hã. Tame da'ahâ na ma tô
tasi'rã'õtõ ni, ãma damreme zusi da. Tamomo te oto mo, Pedru hã.
13 Wisi wi, ma tô 'ri 'wawi 'ridawa nhitobzé hã ta'a. Tawamhã dama romhuri'wa hã ma
tô ĩtẽme wahudu pi'õ hã, Rodi na ĩsisi hã 'ridawa ta'a'wa, te te waihu'u da.
14 Tawamhã Pedruhu mreme te te waihu'u wamhã, ma tô tãma rowẽ watobro. Rowẽ
te, si'aba'ré na apâ sipi'rai wa, ma tô 'ridawa na po're ha'â. Te te tãma 'ridawa ãna, te
tisiré norĩ ma te te wasu'u da, wara. Ãne ma tô tãma wasu'u za'ra:
— Pedru hã te za, 'ridawa. — Ãne te tãma wasu'u za'ra.
15 Taha wa, te pi'õi ma nharĩ za'ra:
— Mare di. A hã asimiza'rese õ di.
Te duré asa tãma nharĩ za'ra:

— Tô sena te za, Pedru hã.
Tawamhã te oto nharĩ za'ra, ãne:
— Ãté Pedruhu 'madâ'â'wa te za, hâiwa hawi 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa hã.
16 Ãne ré, te Pedru hã nasi 'ridawa ta'a. Taha wa, ma tô oto tãma 'ridawa za'ra. Te te sabu za'ra wamhã, uihâ na ma tô ãma titob'uzu za'ra, tô sena na.
17 Tawamhã Pedru hã ma tô tinhib'rada hã tãma wẽ za'ra hâimo, ari'iwi si'ubumro da. Taha pari, ma tô tãma siwasu'u za'ra, Wanhib'apito hã dazazém hawi, te te ĩwazere na. Te duré tãma nharĩ za'ra:
— Ti'aduhu ma, te za ĩ̱wasu'u za'ra wa'wa, duré ĩsiré ĩsazei'wa norĩ ma zama. — Ãne te tãma sihâiba 'ru za'ra. Taha pari, ma tô tiwi timorĩ za'ra nimomo.
18 Tawamhã ãma awẽ wamhã, awẽ wi, da'wapéi'wa norĩ hã Pedru te te siwi sa'rese za'ra õ wa, ma tô tãma tipẽ'ẽwara za'ra, da'wapéi'wa norĩ hã.
19 Pedruhu zô sõpré pese da, ma tô Erodi hã tãma sô rob'ru za'ra. Sô sõpré pese nherẽ, te te siwi sãmri õ di. Taha wa, Erodi hã ma tô ĩ'madâ'â'wa norĩ hã sadanharĩ pese za'ra, Pedruhu ãma. Taha pari, ma tô dama 'ru za'ra, da te simro da, dazazé 'madâ'â'wa norĩ hã.

Apito Erodihi dâ'âzé wasu'u

Tawamhã apito Erodi hã ma tô mo, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi u, tame sãmra da a'â.
20 Tawamhã apito Erodi hã ma tô sahi u'âsi dazada hâimana, Tiru na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ zada, duré Sido na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ zada zama. Taha wa, Tiru hawi ma tô da'madâ'â'wa norĩ hã ai'aba'ré, apito Erodihi u, Sido hawib zama. Erodi hã te te siwi sadaihu'u da, ma ĩtẽme sito. Tawamhã Barasitu na Erodihi nhibrob 'madâ'â'wa nhisi u uimrehẽne, ma aihutu. Tawamhã te ãne tãma siwasu'u za'ra, Barasituhu ma:
— Ma'ãpé, wa'ãma aime za'ra na, Erodihi me apâ wa te wasima ropese za'ra da, wasazé hã wa te duré wasima 're uipra za'ra mono da, ĩsib'a'uwẽ norĩ wi apâ. — Ãne te tãma siwasu'u za'ra, Barasituhu ma. Tawamhã Barasitu hã ma tô ãma saze za'ra, ãma sime za'ra da. Taha pari, ma tô Erodihi u aihutu duré, te te sadawa pibu za'ra da duré ta hã, tisazé hã te te 're ĩ'uipra za'ra mono zéb da hã apâ.
21 Taha wa, Erodi hã bâdâ te te sima ĩpisutuzém na ma tô ti'uza wẽ ĩhâpa hã sima tisẽ. Danhib'apito 're ĩsimasisi mono zéb ãma ma tô nhamra, tinhimirotizéb ãma, te te dama roti za'ra da.
22 Tawamhã te te dama roti za'ra pari, ma tô ãne ãma tawata za'ra ni, damreme 'rãihâ na:
— Õhõ mreme hã, aibâ mreme õ di. Ĩhâiba'õ mreme, ĩwaihu'upese mreme. — Ãne te ãma tawata za'ra ni, ĩwaihu'upese newa.
23 Tawamhã awa'awi ma tô hâiwa ãma Wanhib'apito ma romhuri'wa hã azâ, ĩhâzé pire na, Erodi hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si 're ĩdawata za'ra mono zé hã te te sima sawi wa, ma tô azâ. Marĩ hã ĩsãna wai'u ne hã ãma sépu'u wa, ma tô dârâ, Erodi hã.
24 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã ma tô ropé, 'ri pâ. Sadawa wasu'u za'ẽtẽ di oto.

Banabé norĩ hã Saruhu me, Ãtizotiza u apâ ĩnebzé wasu'u

25 Tawamhã Banabé norĩ hã ma tô apâ tineb zahuré, Saruhu me, Ãtizotiza na 'ri nho'õmo nhisi u. Ĩsazei'wa norĩ nhibzari te te ĩ'wapé zahuré hã te te dama sõmri zahuré pari, ma tô apâ tineb zahuré, Zeruzarẽ hawi. Zuwã Marcusi hã te ĩsiré timorĩ zahuré.

13

Banabé norĩ hã tinhimiromhuri na te te ĩsãna'rata zahuré zé wasu'u

1 Tawamhã Ãtizotiza ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã duré dama rowahutu'wa norĩ hã te 're si'ubumro, ĩsazei'wa norĩ wazari. Ãne ĩsisi za'ra hã: Banabé hã, duré Simi'ã hã, ĩsisi amo hã Hâira na; duré Rusizu, Sireni ãma aré 're ĩsãmra mono hã; duré Saru hã, duré Mana'ẽ hã, apito Erodihi siwadi aré, Mana'ẽ hã, Erodihi nhorõwa ãma siré prédub zahuré wa.
2 Tawamhã nimahã bâtâ na ma tô ta norĩ hã saihuri ãna asimro a'â, Wanhib'apito ãma wata za'ra da. Taha wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ãne tãma waihu'u za'ra:
— Banabé norĩ ma, wa tô romhuri hã pisutu zahuré, Saruhu me. Te te ĩ̱ma 're romhuri zahuré mono da, wa tô ĩ̱sima pisutu zahuré, ta norĩ hã. Taha wa, te ĩpisutu zahuré zéb zarina, te za oto tãma ĩpisutu za'ra wa'wa, asiti wa'aba oto neb zahuré da. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.

3 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te duré mreme zu, saihuri ãna. Tinhib'rada ma
tô ĩ'rãi ãma sa'ra za'ra, Banabé norĩ 'rã nhisiwi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩwaihu'u
za'ra zéb zarina, te te tãma pisutu za'ra da, romhuri hã. Taha parip si, ma tô siwi satõrĩ
zahuré, neb zahuré da oto.

Sipri ãma Banabé norĩ te te ĩromhuri zahuré zé wasu'u

4 Tawamhã Banabé norĩ hã ma tô tineb zahuré, Saruhu me. 'Re ĩhâimana u'âsi mono
pẽ'ẽzani ré, ma tô tineb zahuré, Sere'usiza na 'ri nho'õmo nhisi u. Ta hawi, te duré tineb
zahuré, Sipri na rob'ré za'iti nhisi u. Rowa'u'u na uba'renem na ma tô saprĩ zahuré, dame.
5 Tawamhã ma tô aimasisi zahuré, Saramina na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame ma tô
tinhimiromhuri na sãna'rata zahuré. Zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ, ma tô tame
'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dama sadawa wasu'u zahuré. Zuwã Marcusi hã ma tô ĩme
timorĩ zahuré, romhuri na te te pawaptob zahuré da.
6-8 Sipri na rob'ré za'iti nhisi wa'wai baba, si'aba'réi wamhã, ma tô aihutu, Paposi na 'ri
nho'õmo nhisi u. Tame abzé tede'wa hã ma tô sõpẽtẽ za'ra, zudezu norĩ siré hã, Bazezusi
na ĩsisi hã. Deredu norĩ nhiminhisi na hã Erima na ĩsisi amo hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono
zadawa wasu'u'wa newa, te taré te te dama 're rowasu'u. Danhib'apito siwadi, Bazezusi
hã. Sézi'u Paru na danhib'apito nhisi hã. Ta hã, rosa'rata waihu'u pese 'wa. Tawamhã ma
tô sô tihârâ zahuré, Banabé norĩ zô Saruhu me, te te wapari pese da, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono zadawa wasu'u hã. Tawamhã Erima hã abzé tede'wa hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi
mono zadawa wasu'u hã tiwi wẽ'õ zahuré, danhib'apito hã Zezusihi wasu'uwẽ te te saze
tõ da.
9 Tawamhã Saru, Paru na ĩsisi amo hã ma tô aptete, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani
na. Taha wa, abzé tede'wa te te 'madâ'â sina,
10 ma tô tãma tinha, ãne:
— Wa'uburé 'ra, a hã. Uburé ĩwẽ nhitob'ru, a hã. Aihâimana nhipese di. Ĩwasété si, te
asima 're ĩ'azawi pese mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã wẽ nherẽ, te dawi ãma
're ĩ'azaprĩ u'âsi mo, ĩwasétére na.
11 Ãhãna, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za ai'azâ. Tawamhã te za a'â atob'a. Bâtâ
nhimirowa'a hã 'madâ'â õ di za a'â. — Ãne te tãma tinha, Paru hã.
Tawamhã awa'awi, ma tô titõmozazu, Erima hã. Ma tô tiwi tirobra duré, tob'a wa. Taha
wa, ma tô te te nasi rob'upi dazô, ni'wa hã te te saprõni da.
12 Tawamhã danhib'apito hã aibâ ĩtob'a na te te 'madâ'â wamhã, ma tô saze, sena na
Zezusihi wasu'uwẽ hã. Wanhib'apito nhimiroti na ma duré titob'uzu.

Ãtizotiza amoi ãma Paru norĩ te te ĩromhuri zahuré zé wasu'u

13 Tawamhã Paru norĩ hã te ai'aba'ré, Paposi hawi, Pãpiriza na danhipti'a nho'õmo nhisi
u. Rowa'u'u na uba'renem na te ai'aba'ré, dame. Tane nherẽ, Zuwã Marcusi, ĩme morĩ
zahuré õ di. Ma rẽme zahuré, Zeruzarẽ u morĩ da apâ. Pãpiriza u sihutu wamhã, Peredi
na 'ri nho'õmo nhisi u te ai'aba'ré, Paru norĩ hã.
14 Ta hawi, te duré ai'aba'ré, Pisidiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Tawamhã ma tô
aihutu, Ãtizotiza na 'ri nho'õmo nhisi u. Sihutu wamhã, sabadu na ma tô asisi, zudezu
norĩ te, rowahutuzéb u. Tame te asimro ni.
15 Tawamhã ma tô ni'wa hã dama sõré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te
te ĩrob'ui'érézém na hã. Ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'éré hã te duré dama sõré.
Te te sõré za'ra parimhã, rowahutuzéb ãma 're da'anhimi'rui mono 'wa hã ma tô Paru
norĩ hã ãne 'mahârâ za'ra, te te dama rowasu'u za'ra da:
— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, asima wẽ za'ra wa'aba wamhã, te za wama ĩrowasu'u
za'ra wa'wa, wama robze za'ra da. — Ãne ma tô 'mahârâ za'ra.
16 Taha wa, Paru hã hâiwi ma tô za. Tinhib'rada, ma tô dama wẽ, ari'iwi dasi'ubumro
da. Tawamhã te dama tinha, ãne:
— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ĩwapari za'ra wa'aba. Duré zudezu'õ norĩ, a norĩ
wa'aba zama wasiré õ nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono
norĩ hã, ĩwapari za'ra wa'aba.
17 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Izarazéhé nhihudu norĩ nhib'apito hã ma tô wahi'rata norĩ
hã sima pisutu za'ra, ãma sib'a'uwẽ za'ra da. Ĩsihudu sidâpâsi, ma tô te te 're apawapto,
sitébré da, Ezitu ãma tisiré'õ norĩ 'rata 're si'ubumroi mono ré hã. Ta hawi, ma tô sani
za'ra, tiwaihu'u pese na.
18 A'ubuni wi, 're dahâimana za'ra mono ré, ma tô te te 're da'ab'madâ'â pese, ãma
're dazaihâ popo'o za'ra mono nherẽ. 40 na ma tô da'ãma tiwahu, a'ubuni wi te te 're
da'ab'madâ'â mono ré hã.

19 Cana'ã na romnhisi ãma ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'uprosi. 7 na dapoto
mono bâ ma da'uprosi, a'uwẽ norĩ hã, ĩwa 're ĩdasi'ubumroi mono hã. Tawamhã
tinhib'a'uwẽ ma, ma tô sõmri za'ra ti'a hã, Izarazéhé nhihudu norĩ ma.
20 Ĩwa dawi 're rob za'ra mono ré hã, 450 na ma tô ãma tiwahub za'ra.

— Tawamhã dama ĩmreme pire norĩ hã misi sidâpâsi ma tô dama pisutu za'ra, ĩsadawa
para dama rowairébé'wa 're hâimana za'ra mono da, Samuwé hã ĩpotozéb u. Tawamhã ma
tô podo, Samuwé hã. Prédu wamhã, ta hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dama
're sadawa wasu'u. Ta hã ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa, Samuwé hã.
21 Tawamhã Izarazéhé nhihudu norĩ hã ma tô tiwi waptẽrẽ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono wi, ni'wa hã danhib'apito ne, te te 're ĩda'uwati mono da hã, te te pisutu da. Taha
wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô tãma hâiba nhomri za'ra, Sau hã da'uwati'wa da.
Sauhu mama hã, Tisi na ĩsisi hã. Bẽzamihĩ nhihudu ta hã, Tisi hã. Sau hã te te 're da'uwati
mono ré hã 40 na ma tô ãma tiwahu.
22 Tawamhã te te oto 're da'uwati mono tõ da, ma tô waze, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
hã. Ĩsa'u hã ma tô Dawi hã dama hâiba nho, da'uwati'wa da oto. Ta hã ma tô duré wẽsã
oto. Ãne te te ĩwẽsãmrizé hã: “Dawi hã Zéséhé 'ra hã ĩ̱ma wẽ di. Ĩ̱nhimiroti te te ãma
uwaimrami da, te za te te 're ĩ̱wapari u'âsi.” Ãne ma tô Dawi hã wẽsã, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã.
23 Dawihi nhihudu uwaibaba, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã pisutu Zezusi hã,
Izarazéhé nhihudu norĩ nho'reptui'wa da hã. Wahi'rata norĩ ma, te te ĩropisutuzéb zarina,
ma tô pisutu.
24 Zezusi hã tinhimiromhuri na te te dama sãna'rata õ ré, ma tô Zuwã Batita hã te te
dama 're rowahutu, wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ ma, dawasété wi 're dasipizari za'ra
mono da, duré â dawabzuri hã da te 're 'manharĩ za'ra mono da.
25 Tawamhã tinhimiromhuri te te ĩsazârizéb u romhutu wapsi, te dama siwasu'u, ãne:
“Cristuhu zô te 're asimipari za'ra wa'aba mo. Tawamhã te ĩ̱ãma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba
mo, Cristuhu newa, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ̱pisutu newa.
Tazahã, ta hãi õ di, wa hã. Ĩ̱za'u si ĩ̱ma ĩpire hã te za wei mo. Wei wisi wapsi, wa hã
tãma ĩ̱wapure di za. Tãma ĩ̱wapure wa, ĩpara'uza wasisizé, te apâ tiwi wasihu waihu'u õ
di za, ĩ̱nhisé wa.” Ãne te dama siwasu'u, Zuwã Batita hã. — Ãne ma tô Paru hã dama
rob'rãzarõtõ, dahi'rata nhihudu uwaibaba, Zezusi we ĩmorĩzém na hã.
26 Te duré dama tinha:

— Wasiré Abra'ãhã nhihudu norĩ, ĩ̱wapari za'ra wa'aba, duré zudezu'õ norĩ, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono norĩ zama. Uburé wa'udâna ma
tô ĩwasu'uwẽ hã wei watẽme satõrĩ za'ra, wahâiba mono bâ, danho'reptuzé wasu'u hã.
27 Zeruzarẽ ãma 're ĩsi'ubumroi mono hã, duré tame dama ĩpire norĩ zama, Zezusi hã
Danho'reptui'wa na te te waihu'u za'ra õ di. Sabadu sidâpâsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'éré hã da te dasima 're sõré za'ra mono nherẽ,
ĩwasu'u hã te te waihu'u za'ra õ di, ta norĩ hã. Taha wa, Zezusi hã dâ'â da, te te siwi ãma
roti wamhã, te te waihu'u za'ra ãna, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata
'wa norĩ nhimirowasu'u hã siwi ãma uwaimra, si'uihâ na.
28 Zezusi hã marĩ ĩwasédé hã te te 'manharĩ õ nherẽ, ma tô õ norĩ hã siwi waptẽ,
Piratuhu wi, da'wapéi'wa norĩ hã te te siwi wĩrĩ da, wasété ré ne.
29 Tawamhã Zezusihi ãma uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme ui'éré 'rada hã te te
siwi ãma uwaimrami parip si, ma tô siwi si'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi hawi. Ma tô siwi
tisẽ, ẽtẽ zahâpâ wa, ab're 're.
30 Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô apâ hâiwa'utu, dâ'â uptabi nherẽ.
31 Tawamhã apâ hâiwa'utu pari, ma tô nasi dama sihâi'ré, bâtâ ahâ na, Zezusi hã.
Darireza hawi, Zeruzarẽ u aré ĩsiré ĩsi'aba'ré norĩ ma, ma tô nasi sihâi'ré. Ta norĩ hã te
oto te te dama 're wasu'u wẽ za'ra Zezusi hã, Izarazéhé nhihudu norĩ ma.
32 — Wa norĩ zama ĩwasu'uwẽ hã wa te aima sõmri za'ra wa'aba da, wa ai'rata wahâimana
za'ra wa'aba ni.
33 'Re ĩhâimana u'âsi mono, wahi'rata norĩ ma, te te ĩropisudu hã ma tô wama ãma
uwaimrami za'ra oto, wasiré ĩsihudu norĩ ma. Zezusi hã ma tô apâ hâiwa'udu. Apâ
ĩhâiwa'utuzé wasu'u na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma danho're na rob'ui'éré, ĩsãna'remhã,
te wama wasu'u, ãne:
“A hã ĩ̱'ra. Ã bâtâ na aihâiwa'utuzé bâtâ na wa za Aimama na aima 're ĩ̱hâimana.”
34 — Duré ãma rob'ui'éré 'rata hâiba amo hã te duré wama wasu'u 'Re ĩhâimana u'âsi
mono, Zezusi dâ'â uptabi nherẽ, apâ za te te ĩhâiwa'utuzém na, dâ'â u'âsi nomro tõ da. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono te tinha:

“Dawihi ma, tô sena marĩ ĩwẽ na te tãma ĩropisutuzém na wa za taha u'âbâ aima ãma uwaimrami za'ra wa'wa.”
Ãne ĩmreme na rob'ui'éré hã.
35 Ĩhâiba amo na rob'ui'éré ĩsãna'remhã, te duré wama wasu'u:
“Te te aima 're ĩromhuri wẽ u'âsi mono hã dâ'â wamhã, rẽme õ di za, hâiba 'ro tõ da.”
Ãne te wama wasu'u. — Ãne te Paru hã dama rob'rãzarõtõ, rowasu'u 'rata na hã.
36 Te duré dama rowasu'u:
— Dawi hã ti'ai ãma 're morĩ ré, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma sina uwaimra, te te tãma ĩpisutuzéb zarina. Te te sina tãma uwaimrami pari, ma tô dârâ, Dawi hã. Ĩhi'rata norĩ 'ru ãma ẽtẽ zahâpâ wa ab're wa, ma dasiwi sẽrẽ ni. Da te dasiwi sẽrẽ wamhã, ĩhâiba hã ma ti'ro.
37 Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono apâ te te ĩhâiwa'udu hã, 'roi õ di. Hâiba wẽ na ma tô apâ hâiwa'utu.
38-39 Wasiré norĩ, ma'ãpé aihĩni ḭ̃wapari pese za'ra wa'aba, tô sena na waihu'u za'ra wa'aba da. Danho'reptuzé wasu'u hã wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Zezusi hã, dawaséte pari'wa. Duréihã, Mozési hã ma tô wahi'rata norĩ ma ãma rowasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na. Ĩsimiroti zarina 're dahâimana za'ra mono nherẽ, dawasédé da te dasima 're pari waihu'u za'ra mono õ di, ãma. Tane nherẽ, ãhãna Zezusi hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, dawasédé te te oto da'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zarina, te za oto te te 're da'awẽsãmri.
40-41 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na, ãne:
“'Re aihâimana za'ra wa'aba mono ré, wa za niha dama rob'manha, ĩpipa na. Tawamhã za te dama ĩrob'manharĩzém na te za ãma 're asiwawã za'ra wa'aba mo, ni'wa hã te te ãma 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mono nherẽ.
'Madâ'â za'ra wa'aba. A norĩ wa'wa hã ḭ̃ãma aiwa'ẽ za'ra wa'aba norĩ hã, te za tãma 're a'rãmi za'ra wa'aba mo, ḭ̃nhimirob'manharĩ pipa ma. Tawamhã ḭ̃zadawa para te za ai'utõrĩ 'wa.”
Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã. Ma'ãpé ãma rosa'rata pese za'ra wa'aba za ãne na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirob'manharĩ pipa zé hã asina uwaimrami za'ra wa'aba tõ da. — Ãne te Paru hã dama rob'rãzarõtõ.
42 Tawamhã Paru norĩ hã zudezu norĩ te, rowahutuzém hawi pusi zahuré wi, ma tô waptẽrẽ zahuré ni, sabadu amo na te te dama rowasu'u na sahu zahuré da.
43 Tawamhã rowahutuzém hawi dawairébé wamhã, da'ahâ na te Paru norĩ siré ai'aba'ré ni, Banabéhé me, zudezu norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ hã, zudezu norĩ hâimanazéb zarina 're ĩhâimana za'ra mono norĩ zama. Tawamhã ma tô tãma roti za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzém na siptete sina ãma 're hâimana u'âsi za'ra mono da.
44 Tawamhã sabadu amo na aihĩni ma tô tasi'rã'õtõ ni, 'ri nho'õmo ãma 're ĩdasi'ubumroi mono hã, Wanhib'apito zadawa wasu'u hã da te wapari za'ra da. Da'umro di, da te ĩwapari za'ra õ hã.
45 Tane nherẽ, da'ahâ na ĩdasi'rã'õno hã zudezu norĩ hã te te da'madâ'â za'ra wamhã, ma tô ãma da'ruiwapari za'ra. Tawamhã Paruhu mreme hã ma tô dawi wẽ'õ za'ra, zudezu norĩ hã. Taha wa, timreme na ma tô nasi ãma tãma wa'rãmi za'ra, Paruhu mreme wa'rãmi. Ma tô duré ãma tiwa'ẽ za'ra.
46 Tane nherẽ, pahi ãna ma tô Paru norĩ hã tãma nharĩ za'ra, zudezu norĩ ma, ãne:
— A norĩ wa'aba ma, uimrehẽne wa tô aima rowasu'u za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na hã. Tane hã tô, wẽ di. Tane nherẽ, taré newa, ma tô asiwi ĩwẽ'õ za'ra wa'wa, ĩwasu'uwẽ hã. Taha wa, ĩbâi õ di, hâiwa ãma rowẽ ãma 're ĩ'aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata. Taha wa, wa za airẽme za'ra wa'aba ni, zudezu'õ norĩ ma, wa te tãma 're rowasu'u za'ra mono da oto.
47 Wanhib'apito hã ma tô ãne na wama roti za'ra oto:
“A norĩ wa'wa hã wa tô aipisutu za'ra wa'wa, zudezu'õ norĩ ma, 're rob'uiwẽ za'ra wa'aba mono da, ĩwẽ na, taha zarina te 're ĩda'anho'reptui mono zém na daro mono bâ ãma 're ropéi wa'aba mono da, dama.”
Ãne te wama roti za'ra, Wanhib'apito hã. — Ãne ma tô Paru norĩ hã tãma rowasu'u za'ra, Banabéhé me.
48 Tawamhã zudezu'õ norĩ hã Paruhu mreme te te wapari za'ra wamhã, toi uptabi za'ra di. Wanhib'apito zadawa wasu'u na ma tô tiwata za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, rowẽ na ĩ'rata 're hâimana u'âsi za'ra mono da, te te sima ĩpisutu za'ra norĩ hã ma tô saze za'ra, Zezusi hã.

49 Tawamhã Wanhib'apito zadawa wasu'u hã ma tô ropé, daza'rui mono bâ, tame
danhipti'a nho'õmo ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ u.
50 Tane nherẽ, zudezu norĩ hã ma tô tame dama ĩpire norĩ hã wada'uri wasété za'ra, Paru
norĩ zada hâimana za'ra da. Pi'õ norĩ hã ĩmreme pire norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma
're ĩwata za'ra mono norĩ, zudezu'õ norĩ, ta norĩ zama ma tô wada'uri wasété za'ra, sada
hâimana za'ra da. Tawamhã ma tô ãma rowasété zahuré ni, Paru norĩ ãma, Banabéhé me.
Ma tô tãma rob'ru zahuré ni, ta hawi danhipti'a nho'õmo hawi neb zahuré da, danhiti.
51 Tawamhã Paru norĩ hã ma tô tipara zapru hã wamirĩ zahuré, da'ãma dâ'â zahuré tõ
da. Taha wa, õne haré ma tô tineb zahuré, Iconizu na 'ri nho'õmo nhisi u.
52 Tawamhã Zezusihi zazei'wa norĩ hã Ãtizotiza ãma 're ĩsi'ubumroi mono hã te 're to
za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani na ma tô aptete za'ra, ĩpẽ'ẽ mono bâ.

14

Paru norĩ hã Iconizu ãma te te ĩromhuri zahuré zé wasu'u

1 Tawamhã Iconizu na 'ri nho'õmo nhisi u ma tô aimasisi zahuré, Paru norĩ hã,
Banabéhé me. Tamomo simasisi zahuré wamhã, Ãtizotiza ãma sada ĩromhâimana zahuré
ne, ma tô duré sada tiromhâimana zahuré. Zudezu norĩ te, rowahutuzéb u ma tô tizasi
zahuré, te te dama rowasu'u zahuré da. Tawamhã simirowasu'u wẽ wa, mreme wapari
ze zahuré di, dama hã. Taha wa, da'ahâ na ma tô saze za'ra ni, zudezu norĩ hã, zudezu'õ
norĩ zama.
2 Tane nherẽ, zudezu norĩ te te 're ĩsaze za'ra mono õ hã ma tô zudezu'õ norĩ hã wada'uri
wasété za'ra, sada hâimana za'ra da, Paru norĩ zada, uburé siré ĩsazei'wa norĩ zada zama.
3 Tane nherẽ, Paru norĩ hã te Iconizu ãma aimasisi hâ zahuré. Pahi ãna ma tô
Wanhib'apito hã dama wasu'u wẽ zahuré. Tawamhã ĩwasu'uwẽ hã tô sena na da te
waihu'u za'ra da, Wanhib'apito hã ma tô Paru norĩ pawaptob zahuré, da te 're ĩwaihu'u
za'ra mono zéb da hã, marĩ ĩwẽ hã dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ
zahuré mono da tame.
4 Tane nherẽ, õhõ na si misi da te dasima ãma rosa'rata za'ra õ di, 'ri nho'õmo ãma
're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã. Ma tô dasima aipo'o ni. Ni'wam norĩ hã ma tô zudezu
norĩ niwĩ 're hâimana za'ra. Ni'wam norĩ hã te Paru norĩ niwĩ 're hâimana za'ra, Zezusihi
zadawa wasu'u'wa norĩ niwĩ.
5 Tawamhã ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã zudezu'õ norĩ me, ma tinhib'apito norĩ me
ãma sisaze za'ra, Paru norĩ ãma te te rowasété za'ra da, duré ẽtẽ na te te siwi pãrĩ da.
6 Tawamhã damreme te te sina wapari zahuré wamhã, ma tô dawi tipusi zahuré, wara
sina, Paru norĩ hã. Rica'oniza na danhipti'a nho'õmo nhisi u ma tô tineb zahuré. Tamomo
neb zahuré wamhã, Risitira na 'ri nho'õmo nhisi u, ma tô aimasisi zahuré, duré Derebi
na 'ri nho'õmo nhisi amoi u.
7 Tame ma tô oto dama rowahutu zahuré, Zezusihi wasu'uwẽ na hã.

Paru norĩ hã Risitira ãma duré Derebi ãma te te ĩromhuri zahuré zé wasu'u

8 Tawamhã Risitira ãma te aibâ hã 're sãmra, ĩhi'ré hã, ĩpotozém hawi ĩmorĩ'õ hã para
uwa zahuré wa.
9 Paru hã te te dama rowasu'u ré, ma tô ĩhi'ré hã mreme wapa. Tawamhã Paru, ma tô
ĩtẽme rob'madâ. Te te 'madâ'â wamhã, ma tô sina waihu'u, tô sena Wanhib'apito te te
ĩsaze na hã, duré te te pese da, te te sina ĩ'umnhasi na hã.
10 Taha wa, te mreme 'rãihâ na tãma tinha:
— Aiwahutu. Hâiwi asa na, aipara na. — Ãne te tãma tinha.
Tawamhã ĩhi'ré, si'aba'ré na ma tô hâiwi za. Ma tô timorĩ wẽ.
11 Taha wa, Paru te te ĩwahudu hã da te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô dasima 'mahârâ
za'ra ni, ãne:
— Ĩhâiba'õ norĩ, ĩwaihu'upese norĩ hã ma tô wei watẽme 'manhi'ra zahuré. Ma tô si'aibâ
zahuré, ãma 're ĩwawata za'ra mono norĩ hã. — Ãne ma tô dasima 'mahârâ za'ra ni,
dasimremezém na, Rica'oniza ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ mreme na.
12 Tawamhã Paru norĩ hã ma tô sisi zahuré ni, Banabéhé me. Ĩhâiba'õ norĩ hã waihu'u
pese newa da te dasima 're ĩsisi za'ra mono zém na ma tô sisi zahuré ni. Banabé hã Zupité
na ma sisi ni. Duré Paru hã Mecuriu na ma tô sisi ni, rowahutu'wai wa.
13 Zupitéhé ãma 're ĩdawata za'ra mono zé hã 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra 'ridawa 'rata, 'ri
hã. Taha wa, aibâ hã Zupitéhé ma da'ãma 're ĩmreme mono hã ma tô powawẽ hã saprõni
zahuré, ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra 'ridawa u hã. Tawamhã
romnhirãrã na ma tô sõ'rebzu zahuré, tãma 'madâ'â ze zahuré da. We ĩsaprõni zahuré 'wa
hã ma tô dasine sima wẽ, powawẽ hã te te pãrĩ zahuré da, ãma dawata za'ra da, Paru norĩ
ãma, waihu'u pese zahuré newa.

14 Tawamhã te te ĩ'manharĩ wasu'u hã Paru norĩ hã te te wapari zahuré wamhã, wara
sina ma tô dawa'wa u tizasi waré zahuré. Ti'uza hã ma tô hâiwazu zahuré, tinho'utu
nho'õmoi baba, rob'ru te. Te te hâiwazu zahuré sina, ma tô hârâ 'rãihâ na da'mahârâ
zahuré, ãne:
15 — Aibâ norĩ, e marĩ da, te za tane ĩ'manharĩ za'ra wa'wa. Tô'ã. 'Manharĩ za'ra wa'aba
tõ. Wa norĩ hã aibâ, asine wa'aba hã. Zezusihi wasu'uwẽ na wa te aima rowasu'u za'ra
wa'aba da, wa tô we wanem ni, atẽme za'ra wa'aba. Wa tô aima roti za'ra wa'aba ni,
taré romhâiba na ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono zém hawi 're aipizari za'ra wa'aba
mono da, ĩwaihu'upese newa ãma 're aiwata tõ za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono niwĩ 're anomro aba mono da oto. Ta hã ropoto na'rata 'wa, duré hâiwa nhirõtõ
'manharĩ'wa, duré ti'ai 'manharĩ'wa, duré âporé 'manharĩ'wa. Uburé ti'ai ãma 're ĩdanomro
mono da hã, ma tô te te da'apoto, hâiwa nhirõtõ ãma 're ĩdahâimana za'ra mono da zama,
duré â 'râwi 're ĩnomro mono da zama.
16 Duréihã, dahi'rata sidâpâsi da te dasima ĩwẽzéb uwaibaba te 're danomro. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'ahâ za'ra su'u mono õ di.
17 Tane nherẽ, ma tô dama 're siwaihu'u u'âsi, tinhoprubzém na sena 're ĩhâimana mono
zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da. Tã hã ma tô pisutu, we aima 're ta'a za'ra wa'aba
mono da, te te aima 're robdi'i za'ra wa'aba mono da. Buru nho hã te duré te te aima 're
sõmri za'ra wa'wa, 're ĩ'rã za'ra mono zéb da hã, te te ĩpisutu zarina, ãma 're asaihuri aba
mono zéb da hã, aima ãma 're ĩrobzei u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da hã. — Ãne ma tô
Paru norĩ hã dapo're pu'u zahuré, Banabéhé me.
18 Ãne Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã te te dawi sawi zahuré nherẽ, da te ãma
rosahâri waihu'u za'ra õ di aré. Powawẽ hã te aré tô dasiwi pãrĩ ni, Paru norĩ ãma ĩdawata
za'ra zéb da hã. Tane nherẽ, dama mreme pire zahuré wa, ma tô ãma rosahâri za'ra ni
oto, da te dasiwi pãrĩ tõ da, ĩwaihu'upese zahuré newa, ãma dawata tõ zahuré da, Paru
norĩ ãma hã.
19 Tawamhã zudezu norĩ hã Ãtizotiza hawi te ai'aba'ré, Paru norĩ zarina, Iconizu hawib
zama. Sihutu wamhã, ma tô ãma dawada'uri wasété za'ra, aihĩni sada danhiti'ru za'ra da.
Tawamhã, ma tô ãma tasisaze za'ra ni. Taha wa, ẽtẽ na ma tô dasiwi hâ ni, Paru hã da te
dasiwi wĩrĩ da. Tawamhã, dâ'â newa, ma tô ãma rosa'rata za'ra ni. Taha wa, ma tô da te
ãma robâdâ, 'ri ahâ nhiti.
20 Tawamhã ĩsiré ĩsazei'wa norĩ hã ma tô siwi uirĩ. Ĩ'rata simasab ré, ma tô udu, Paru
hã. Tawamhã 'ri nho'õmo u te apâ mo. Tame awẽm na te oto ne Paru norĩ hã, Banabéhé
me. Derebi na 'ri nho'õmo nhisi u te tineb zahuré.
21 Tame ma tô dama rowahutu zahuré, ĩwasu'uwẽ na. Tawamhã da'ahâ na ma tô saze
za'ra ni, Zezusihi nhirã zarina 're danomro mono da. Taha pari, te oto apâ tineb zahuré
dahawi, siwa'rãmi.

Paru norĩ hã Ãtizotiza u, siwa'rãmi ĩneb zahuré zé wasu'u

Tawamhã Paru norĩ hã Risitira wa'wai baba te apâ tineb zahuré siwa'rãmi, duré Iconizu
wa'wai baba, duré Ãtizotiza wa'wai baba.
22 'Ri nho'õmo wa'wai baba neb zahuré wamhã, ma tô ĩsazei'wa norĩ hã pawaptob za'ra,
hâimana nhiptete na 're nomro mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma te te 're sasõmri
u'âsi za'ra mono da. Ãne te duré tãma nharĩ za'ra:
— A norĩ wa'wa hã Zezusihi zazei'wai wa, marĩ ĩwasédé hã da te aima 're 'manharĩ
za'ra wa'aba mono wamhã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Ãne na hã te za
tô 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ oto 're
anomro aba mono wa, te za niwapsi hâiwa ãma ĩ'rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo,
rowẽ na. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.
23 Tawamhã 'ri nho'õmo mono bâ ĩsazei'wa norĩ hã siré 're ĩsi'rã'õtõ mono sidâpâsi
ma tô da'madâ'â'wa da hã te te 're apisutu zahuré, Paru norĩ hã. Sai ãna, te duré
ta norĩ hã timreme zahuré, Wanhib'apito ma, te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono ma,
ĩwasété wi da'wawi 're ĩsimapa za'ra mono zém na te te 're pawaptob u'âsi za'ra mono
da, da'madâ'â'wa norĩ hã.
24 Pisidiza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, te oto tineb zahuré Paru norĩ hã,
Pãpiriza na danhipti'a nho'õmo nhisi u.
25 Tame, ma tô Zezusihi wasu'uwẽ na dama rowahutu zahuré, Peredi na 'ri nho'õmo
nhisi ãma. Taha pari, ma tô duré tineb zahuré, Atariza na uba're nhimizahârizém nhisi u.
26 Ta hawi te duré tineb zahuré, rowa'u'u na uba'renem na, dame. Tawamhã apâ ma
tô aimasisi zahuré Ãtizotiza u, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma timorĩ na te te
ĩsãna'rata zahuré zéb u. Ta hawi neb zahuré õ ré, ma tô Paru norĩ ãma tamreme zusi
ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Te te tãma 're romhuri wẽ zahuré mono da, te te 're

pawaptob u'âsi zahuré mono da, ma tô ãma tamreme zusi ni, Ãtizotiza hawi neb zahuré
õ ré. Te te dama 're rowahutu zahuré mono parimhã, ma tô apâ aimasisi zahuré.
27 Ãtizotiza u apâ simasisi zahuré wamhã, ma tô ĩsazei'wa norĩ zô tihârâ zahuré, te
te ĩtẽme ubumro da. Taha wa, ma tô dama siwasu'u zahuré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimipawaptobzém na. Ãne te tãma rowasu'u za'ra:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô wapawapto, marĩ ĩwẽ hã wa te dama 're 'manharĩ
mono da, ĩwasu'uwẽ hã wa te dama ãwisi da, zudezu'õ norĩ ma zama. Tawamhã ta norĩ
zama ma tô te te 're sazei pese za'ra. — Ãne te tãma rowasu'u za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma.
28 Ãtizotiza ãma te oto aimasisi hâ zahuré, Zezusihi nhirã zarina 're ĩnomro mono norĩ
'rata, Paru norĩ hã.

15

Zeruzarẽ ãma ĩdasi'rã'õtõzé wasu'u

1 Tawamhã aibâ norĩ hã ma tô aihutu Ãtizotiza u, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi
hawi. Tawamhã ĩsazei'wa norĩ ma, te roti za'ra, ãne:
— Zudezu'õ norĩ hã, Mozési hã wahi'rata norĩ ma, te te ĩpisutu zarina, 're sisihâiwata
nhihâri za'ra mono õ nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're sõ'reptu za'ra mono õ di za.
— Ãne te tãma nharĩ za'ra, aibâ norĩ hã.
2 Tawamhã Paru norĩ hã Banabéhé me, ma tô wẽ'õ zahuré, ĩsimirowasu'u za'ra hã. Taha
wa, te simreme wa'rãmi sa'ẽtẽ ãma sima nharĩ za'ra. Ãne wa, ĩsazei'wa norĩ hã ma tô
ni'wam norĩ hã pisutu za'ra, Paru norĩ siré si'aba'ré da, Zeruzarẽ u, tame da'madâ'â'wa
norĩ me duré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ me, te te sima ãma romnhoré za'ra da.
3 Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã ma tô ãma ana, ĩsi'aba'rézém
na hã. Ma tô si'mazatõrĩ za'ra, ĩme 'masi'aba'réi hutu da. Tawamhã Paru norĩ hã Zeruzarẽ
u si'aba'réi ré, Penisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, te ai'aba'ré, duré
Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba zama. Taha wa'wai baba, si'aba'réi
ré, ma tô ĩsazei'wa norĩ ma, te te rowasu'u za'ra, zudezu'õ norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono
u, 're ĩsipizari za'ra mono na hã. Tawamhã aihĩni ma tô dama ãma rowẽ zani za'ra, tame
ĩsazei'wa norĩ ma.
4 Tawamhã Zeruzarẽ u ma tô oto aihutu. Sihutu wamhã, ĩsazei'wa norĩ hã, duré Zezusihi
zadawa wasu'u'wa norĩ hã, duré da'madâ'â'wa norĩ hã ma tô siwi waibui wẽ, Paru norĩ
hã. Tawamhã Paru norĩ hã ma tô dama rowasu'u za'ra aihĩni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimipawaptobzéb zarina uburé ĩsadawa para te te dama 're ĩ'ab'manharĩ zahuré mono
zém na hã.
5 Tawamhã ni'wam norĩ hã ma hâiwi aimasa, parisezu norĩ hã te te dama rowasu'u za'ra
da. Tawamhã te dama nharĩ za'ra, ãne:
— Ĩsazei'wa norĩ ma, wa te roti za'ra wa'aba, zudezu'õ norĩ hã, dame 're sisihâiwata
nhihâri za'ra mono da, uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozésihi
nhimi'ui'éré zarina 're nomro mono da. — Ãne te dama nharĩ za'ra.
6 Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô si'rã'õtõ, da'madâ'â'wa norĩ me,
te te sima ãma romnhoré za'ra da niha.
7 Tawamhã te te sima ãma romnhoré hâ za'ra pari, ma tô Pedru hã hâiwi za. Ãne te tãma
nharĩ za'ra:
— Wasisãnawã norĩ, ĩ̱wapari za'ra wa'aba. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô
sima ĩ̱pisutu, ĩ̱hâiba pisutu zudezu'õ norĩ ma, Zezusihi wasu'uwẽ na te tãma 're rowasu'u
za'ra mono da, te te 're wapari za'ra mono wa, te te 're saze za'ra mono da. Ãne na ma tô
ĩ̱'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa.
8 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dapẽ'ẽ 'remhã danhimirosa'rada hã te te waihu'u pese
di. Zudezu'õ norĩ hã te te 're saze za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're
ĩwẽsãmri za'ra mono zéb zarina, ma tô Tipẽ'ẽzani hã ta norĩ ma zama te te 're anhomri,
ĩsãna'rata hawi te te wama 're ĩ'anhomri mono ne.
9 Ta norĩ hã Zezusi te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina si, ma tô ĩwasédé hã te
te tãma 're apari, wa norĩ hã wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wa, wawasédé hã te te
wama 're ĩ'apari mono ne hã aiwa. Aimawi hã te te tãma 're apisutu mono õ di, zudezu'õ
wa.
10-11 E marĩ da, ma tô bété asima ĩwẽ za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã pibu za'ra
wa'aba da, niha te te aima ĩrob'manharĩ za'ra wa'aba õ zéb zô. 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré hã wa te tãma ãma 're uwaimrami waihu'u
za'ra mono õ di, taha zarina 're ĩwasisõ'reptu za'ra mono da hã. Wahi'rata norĩ zama te te
tãma ãma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono õ di duré. Taha wa, e marĩ da, wa za bété
wasiré ĩsazei'wa norĩ ma, wa te 're roti za'ra, Mozésihi nhimi'ui'éré zarina 're nomro mono

da, zudezu'õ nherẽ. Ni'wa hã marĩ ĩpire uptabi hã te te danhoihi waptob ãna, te te dama
ĩsibu 'rãihâ ne, ma tô a norĩ wa'wa hã ĩpire uptabi hã tãma ĩpisutu za'ra wa'wa, zudezu'õ
na ĩsazei'wa norĩ ma hã. Tane nherẽ, tinhoprubzém na si ma tô Wanhib'apito Zezusi hã
te te 're wa'anho'reptu. Õhõ na si te duré ta norĩ zama te te 're anho'reptu, zudezu'õ norĩ
hã. — Ãne te tãma nharĩ za'ra, Pedru hã.

12 Tame ĩsi'ubumro norĩ hã te ari'iwi asimro, Banabé norĩ mreme hã te te wapari za'ra
da, Paruhu me. Uburé zudezu'õ norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, marĩ
dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te 're ĩ'ab'manharĩ zahuré mono zém na te dama siwasu'u
zahuré.

13 Ta norĩ hã te te dama rowasu'u zahuré parimhã, te duré Ti'adu hã dama rowasu'u,
ãne:

— Wasisãnawã norĩ, ĩ̱wapari za'ra wa'aba.

14 Sima Pedru, ma tô wama rowasu'u pari za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhoprum na
zudezu'õ norĩ ãma ĩsime na'rata zém na. Tinhib'a'uwẽ da, ma tô ni'wam norĩ si te te 're
awaibu, zudezu'õ norĩ hã.

15 Ãne na ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã ãma rob'ui'éré, tô
ĩsarina. Ãne duréihã rob'ui'éré hã, uburé Danhib'apito mreme na hã:

16 “Zahadu wa za apâ ĩ̱sina siri, Dawi na aihi'rata nhisi nhimirotizéb zarina ni'wa hã
ĩsihudu uwaibaba hã siroti'wa da.

'Ri siprum nherẽ, ti'ai u'ẽne hã te za ubumro ni, da te dasiwi ãma 'ri téb da apâ. Tane
duré, Dawi hã duréihã pire na te te 're ĩda'ab'madâ'â mono zé hã si'utõrĩ nherẽ, wa
za ĩsihudu hã pisutu, apâ Dawihi nhimiroti zarina te te 're 'mairoti mono da.

17 Tawamhã zudezu'õ norĩ zama te za ĩ̱zô 're sõpré, ĩ̱nhib'a'uwẽ da, te ĩ̱sima ĩpisutu za'ra
norĩ hã te te 're ĩ̱zaze za'ra mono da.

18 Wa hã uburé Danhib'apito, wa tô ãne hã ĩsãna'rata hawimhã dama waihu'u pa.”

Ãne ĩsadawa wasu'u ui'éré 'rada hã. — Ãne ma tô Ti'adu hã tãma rob'rãzarõtõ za'ra.

19 Te duré tãma nharĩ za'ra:

— Ãhãna ĩ̱nhimirosa'rada hã wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Zudezu'õ norĩ hã, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono u 're ĩsipizari za'ra mono norĩ wi, wa te tiwi 're ro'wa'rutu za'ra mono
õ di za.

20 Ãne si wa za 'manharĩ za'ra ni. Wa za tãma rob'ui'éré za'ra ni, marĩ ĩwasété uptabi si,
wa te tiwi sawi za'ra da, romhâiba 'manharĩ ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb da, abaze da
te 're simroi mono wamhã, taha nhi hã te te 're huri tõ mono da, duré siwa'ru tihâimanazé
ĩwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono tõ da, pi'õ na aibâ na zama, duré danhimizama hã
da te 're ĩsõ'reti za'ra mono nhi hã waprui ré te te 're huri tõ mono da, duré danhimizama
wapru hã te te duré 're âhuri tõ mono da. Ãne si wa za dawi sawi za'ra ni.

21 Rowahutuzé mono bâ, sabadu sidâpâsi Mozésihi nhimi'ui'éré hã da te 're sõré za'ra
mono ré hã, ma ãma tiwahub ahâ. Te duré da te dasima ãma 're rowahutu u'âsi za'ra,
'ri nho'õmo mono bâ. Taha wa, Mozésihi nhimi'ui'éré hã dama waihu'u pese za'ra wa, te
za ã norĩ hã roti hã te te wama 're 'madâ'â za'ra, zudezu'õ norĩ hã, rowẽ na wasiré 're
wahâimana za'ra mono da. — Ãne ma tô Ti'adu hã dama rowasu'u 'rãsutu.

Zudezu'õ na, Zezusihi zazei'wa norĩ ma, da te ĩrob'ui'éré za'ra zé wasu'u

22 Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, da'madâ'â'wa norĩ me, ma tô aihĩni
ãma sisaze za'ra, ĩsiré ĩsazei'wa norĩ me, Ãtizotiza u tisiré norĩ hã te te siwi 'mazatõrĩ zahuré
da, Paru norĩ siré 'maneb zahuré da, Banabéhé me. Tawamhã Zudasi hã ma tô siwi pisutu,
Basaba na ĩsisi amo hã, ĩsiré neb zahuré da, Siraha me. Ta norĩ hã simiroti prédub zahuré
di, ĩsazei'wa norĩ ma hã.

23 Tawamhã ĩsiré neb zahuré wamhã, rob'ui'éré, ma tô siré âri zahuré. Ãne rob'ui'éré
hã:

“Wasiré ĩsazei'wa norĩ, zudezu'õ na 're aipoto za'ra wa'aba mono hã, wa ãma asawi
za'ra wa'aba ni, Ãtizotiza na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ
hã, duré Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã,
duré Sirisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã.
Wa norĩ hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã duré ãme da'madâ'â'wa norĩ zama wa tô
wasisãnawã na wa te 're asisi za'ra wa'wa, wasiré Zezusihi zazei'wai wa.

24 Wa norĩ hã wa tô romreme hã wapari za'ra ni. Aibâ norĩ hã, aré wasiré 're ĩsi'ubumroi
mono hã ma tô, u, ãma ai'aba'ré, atẽme za'ra wa'aba, wazadawa para õ nherẽ. Si'uihâ na
ma te u, tinhimirowasu'u na aiwi ro'wa'rutu za'ra wa'wa. Ma duré asimirosa'rada hã aiwi
'wa'rutu za'ra wa'wa.

25 Taha wa, aihĩni wa tô ãma wasisaze za'ra ni, aibâ norĩ hã maparane wasi'upana wa te wasiwi ãma satõrĩ zahuré da, atẽme za'ra wa'aba. Aibâ norĩ hã Banabé norĩ siré te za ãma tineb zahuré. Banabé norĩ hã Paruhu me, wama ĩsawi pese zahuré.
26 Ta norĩ hã Wanhib'apito Zezu Cristu te te dama 're wasu'u wẽ zahuré mono da, 're neb zahuré ré, ma tô da te dasima 're 'ru zahuré, da te dasiwi pãrĩ da. Tane nherẽ, ma tô Zezusi hã te te dama 're sadawa wasu'u u'âsi zahuré.
27 Ãhãna, wa Paru norĩ me wasiwi ãma satõrĩ zahuré ni Zudasi norĩ hã, Siraha me. Wanhimi'ui'éré zarina te za 'râwi aima wazadawa wasu'u za'ra wa'wa.
28 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô wanhimirosa'rata waihu'u pe hã wama sõmri za'ra, ĩsimirosa'rada hã wa te waihu'u za'ra da. Tawamhã wa tô ãma saze za'ra ni, wanhimiroti ahâ na wa te aima 're roti za'ra wa'aba mono tõ da. Ãne si wa za aima roti za'ra wa'aba ni:
29 'Danhimizama hã romhâiba 'manharĩ ãma 're dawata za'ra mono da, da te 're ĩsimroi mono nhi hã 're huri aba mono õ di za. Duré ĩwapru hã 're âhuri aba mono õ di za. Duré danhimizama da te 're ĩsõ'reti za'ra mono nhi hã 're huri aba mono õ di za. Duré siwa'ru aihâimanazé ĩwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za, pi'õ na aibâ na zama.' Ãne na si wanhimiroti za'ra hã, aima za'ra wa'aba hã. Ãne na wanhimiroti zarina 're anomro aba mono wamhã, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di za. Wa ãma asawi za'ra wa'aba ni, ĩrẽme ma." — Ãne ma tô tãma rob'ui'éré za'ra, Zeruzarẽ ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã.
30 Tawamhã Zeruzarẽ hawi, dasi'upana da te ĩsatõrĩ zahuré hã ma tô tineb zahuré, Ãtizotiza u. Paru norĩ me te tineb zahuré. Sihutu wamhã, ĩsazei'wa norĩ zô hârâ za'ra wa, ma tô ubumro. Rob'ui'éré, ma tô tãma sõmri za'ra.
31 Taha wa, ma tô sõré za'ra. Te te sõré za'ra wamhã, toi uptabi za'ra di, roti hã wẽ wa.
32 Zudasi norĩ hã Siraha me, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa zahuré. Tawamhã ta norĩ hã ma tô ĩsazei'wa norĩ ma roti zahuré. Simiroti hâ zahuré di, ta norĩ hã. Taha wa, ma tô ĩsazei'wa norĩ hã ãma aptete za'ra, ĩsimiroti zahuré na. Marĩ ĩwẽ hã te te 'manharĩ ze za'ra di.
33-34 Taha wa, ma tô bâdâ hã nasi ãma si'utõrĩ zahuré, Sira norĩ ãma Ãtizotiza ãma simasisi zahuré ré hã. Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã ma tô apâ siwi satõrĩ za'ra, rowẽ na apâ neb zahuré da, te te siwi ĩsatõrĩ za'ra norĩ u.
35 Paru norĩ hã te a'â aimasisi zahuré, Ãtizotiza ãma, Banabéhé me. Tame ni'wam norĩ me te te dama 're rowahutu zahuré mono da, duré Wanhib'apito zadawa wasu'u na te te dama 're rowasu'u zahuré mono da, ma tô a'â aimasisi zahuré.

Paru norĩ hã siwi ĩsiwanhizarizé wasu'u

36 Tawamhã ãma ronomro pese zahuré pari, te Paru hã Banabéhé ma tinha:
— Oto wane na apâ, 're ĩwanebzé na'rata niwĩ. 'Ri nho'õmo u datẽme 're ĩwaneb na'rata zéb uwaibaba, Wanhib'apito, wa te dama ĩsadawa wasu'u na'rata zéb u, wa za wanem ni, ĩsazei'wa norĩ hã wa te duré sabu na sitéb za'ra da, rowẽ na 're hâimana za'ra mono zô. — Ãne te tãma tinha.
37 Tawamhã Banabé hã ma tô sima wẽ, Zuwã Marcusi hã ĩsiré morĩ zahuré da.
38 Tane nherẽ, Paru hã ma tô wẽ'õ, ĩsiré morĩ zahuré tõ da, ĩwana wamhã, Zeruzarẽ u Pãpiriza hawi apâ morĩ sirõmo da, te te rẽme zahuré wa, Zuwã Marcusi hã. Timorĩ hã te te ĩme 'rãsutu zahuré õ wa, ma tô siwi wẽ'õ.
39 Tawamhã te sima ãma nharĩ zahuré, Zuwã Marcusihi hâiba na. Siwapari zahuré õ di. Taha wa, ma tô siwi aiwanhizari zahuré, ãma sisaze zahuré õ wa. Tawamhã Banabé hã ma tô Zuwã Marcusi hã saprõ. Rowa'u'u na uba'renem na te tineb zahuré dame, Sipri na rob'ré za'iti nhisi u.
40 Tawamhã Paru hã ma tô Sira hã pisutu, ĩsiré morĩ da. Ĩsazei'wa norĩ hã ma tô ãma mreme zu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ta hã te te pawaptob zahuré da, ĩneb zahuré zém na hã.
41 Taha parimhã, ma tô tineb zahuré Paru norĩ hã, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, duré Sirisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba. Tinhimiroti na ma tô te te 're da'apawapto, ĩsazei'wa hâimanazém na danhiptete na 're dahâimana za'ra mono da, dasiré 're ĩdasi'rã'õtõ mono bâ.

16

Timotiu hã ĩme morĩ zahuré da, Paru te te sima ĩwẽzé wasu'u

1 Tawamhã Derebi na 'ri nho'õmo nhisi u ma tô aimasisi zahuré, Paru norĩ hã. Taha pari, ma tô duré aimasisi zahuré, Risitira na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame te aibâ hã 're

sãmra, Zezusihi zazei'wa hã, Timotiu na ĩsisi hã. Ĩna hã zudezu, Zezusihi zazei'wa, ta hã. Tane nherẽ, ĩmama hã zudezu õ di, deredu norĩ siré hã, ta hã.
2 Ĩsazei'wa norĩ hã uburé ma tô Timotiu hã wẽsãmri za'ra, Risitira ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã, duré Iconizu ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã.
3 Tawamhã Paru hã ma tô sima wẽ, Timotiu hã ĩsiré morĩ da. Tane nherẽ, zudezu norĩ hã uburé tãma waihu'u pese za'ra di, Timotiuhu mama hã deredu norĩ siré na hã. Taha wa, Paru hã ma tô Timotiu sihâiwata nhizâ, sizudezu da, te te ãma siwi wẽ'õ tõ da, zudezu norĩ hã.
4 Tawamhã Paru norĩ hã daza'rui mono bâ ma tô te te dawaimrami za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ nhimirosa'rata na, te te dama rowasu'u za'ra mono da, duré Zeruzarẽ ãma da'madâ'â'wa norĩ nhimirosa'rata na zama. Ma tô duré dama roti za'ra, ta norĩ nhimirosa'rada hã da te 're 'madâ'â pese za'ra mono da, ĩsazei'wa norĩ hã.
5 Taha zarina, ma tô Wanhib'apito te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na 're siptete za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã daza'rui mono bâ siré 're ĩsi'rã'õtõ mono hã. Awẽ sidâpâsi ma tô sina hâ, ĩsazei'wa hã.

Paru hã Torowadi ãma marĩ hã sõtõ 'rowim ne te te ĩsabuzé wasu'u

6 Tawamhã Paru norĩ hã ma tô ai'aba'ré, Prizi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, duré Darasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô sadawa uwati za'ra, Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma ĩwasu'uwẽ na te te dama rowasu'u za'ra tõ da a'â.
7 Tawamhã ma tô aihutu, ti'a nhizârizéb u, Mizi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Bitinha na danhipti'a nho'õmo nhisi u sisisi neza. Tane nherẽ, Zezusi hã ma tô Tipẽ'ẽzani na tiwi rosawi za'ra, tamomo si'aba'ré tõ da.
8 Taha wa, Mizi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, ma tô ro'rahâri waré za'ra. Tawamhã Torowadi na 'ri nho'õmo nhisi u, ma tô aihutu, uba're za'ẽtẽ nhimizahârizéb u.
9 Tawamhã sõtõ õ nherẽ, sõtõ 'rowi te te ĩrosawẽrẽ ne, ma tô marĩ hã sabu Paru hã, barana. Aibâ hã Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ĩsãmra mono hã te ĩ'rata za, sa'ẽtẽ te te waptẽrẽ da, ãne:

— Wei watẽme aimorĩ, Masédoniza u wa'ãma aime za'ra da. — Ãne te tãma tinha.

10 Tawamhã ãne hã Paru hã sõtõ 'rowim ne te te 'madâ'â wamhã, wa tô wasima ro'ubumro za'ra ni, Masédoniza u wasi'aba'ré da. E marĩ wa. Zezusihi wasu'uwẽ na tame wa te dama rowasu'u za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwapisutu za'ra na wa te wasina waihu'u za'ra wa.

Paru norĩ hã Piripu ãma te te ĩromhuri na'rata za'ra zé wasu'u

11 Tawamhã Torowadi hawi, wa tô ai'aba'ré ni, rowa'u'u na uba'renem na. Samotarasiza na rob'ré za'iti nhisi u, ma tô waré tiwara waré za'ra. Ta hawimhã awẽpsi wa tô saprĩ za'ra ni zara u, Ne'apuri na 'ri nho'õmo nhisi u hã.
12 Tawamhã Ne'apuri hawi, wa tô aihutu ni, Piripu na 'ri nho'õmo nhisi u, Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 'ri nho'õmo u hã. Tame te romanu norĩ hã 're si'ubumro. Tame wasi'ubumroi ré, ma tô bâdâ hã umro na wa'ãma ai'utõrĩ za'ra.
13 Tawamhã sabadu na wa tô wawairébé ni, 'ri nho'õmo hawi, pazaihâ u 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wamreme zusi da. Tame, zudezu norĩ hã tãma 're ĩmreme zusi mono zém na wa te wasima rosa'rata za'ra wa, wa tamomo ai'aba'ré ni. Tame ma tô pi'õ norĩ hã ubumro, âdawa. Tawamhã wa norĩ hã wa tô ĩ'rata asimro ni, pi'õ norĩ 'rata, wa te wasima rowasu'u za'ra da.
14 Tame te pi'õ hã nhamra, Ridiza na ĩsisi hã. Ti'atira na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ĩsãmra mono aré ta hã, Ridiza hã. Zazahâ ĩwẽ hã te te dama 're ĩ'awede mono, ĩhâpré pe hã. Ta hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩwata mono duré. Tawamhã Paruhu nhimirowasu'u te te wapari wamhã, Wanhib'apito hã ma tô pawapto, te te ãma saze da.
15 Taha wa, ma tô â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra, Ridiza norĩ hã ĩsiré ĩsõrõwa ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ me. Taha pari, te duré wazô tihârâ za'ra, ĩ'rata wasi'ubumro da a'â. Ãne te wazô tihârâ za'ra:

— Wa hã, Wanhib'apito zazei'wa na sena na ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba wamhã, ĩ̱nhorõwa ãma te za asimroi wa'wa a'â. — Ãne ma tô wazô tihârâ za'ra, pi'õ hã. Ãne wama siwaihu'u za'ra zawi te, wa tô ĩtẽme ai'aba'ré ni, ĩ'rata wasi'ubumro da a'â.

Paru norĩ hã dazazéb 're, da te ĩsitob zahuré zé wasu'u

16 Tawamhã nimahã bâtâ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're ĩdamreme zusi mono zéb u wasi'aba'réi ré, azarudu hã ma tô wawa'rãmi mo, pawa'âbâ ãna dama romhuri'wa hã. Wa'uburé ré 're hâimana mono wa, te marĩ hã romhâ ré te te dama 're awaihu'u siro, ta

hã. Tawamhã azarutu wada'uri'wa norĩ hã ma tô rob'uiprazé hã ahâ na ĩ'upana te te sima 're waibu, marĩ hã romhâ ré te te dama 're ĩ'awaihu'u mono zé wa'â hã.

17 Tawamhã azarudu hã ma tô Paruhu zarina mo, wazarina zama. Mreme 'rãihâ na te nasi te te wa'mahârâ za'ra, ãne:

— Õ hã aibâ norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ, ĩwaihu'u pese uptabi ma romhuri'wa za'ra. Niha te za aima waihu'u za'ra wa'wa, asisõ'reptu za'ra wa'aba da. — Ãne te nasi te te wa'mahârâ za'ra, dama.

18 Awẽ sidâpâsi te nasi ãne te te wa'ab'mahârâ. Te te nasi wa'ab'mahârâ u'âsi mono wa, wapari a te, nimahã bâtâ na ma tô Paru hã sô aipi'ra, wa'uburé ma, te te nharĩ da. Ãne te tãma tinha:

— Zezu Cristuhu zadawa para, wa aima rob'ru. Mo oto aimorĩ, azarutu nhiti. — Ãne te tãma tinha, wa'uburé ma, Paru hã.

Tawamhã awa'awi, ma azarutu hawi watobro. Ma tô ĩsiti mo oto.

19 Taha wa, azarudu hã marĩ hã romhâ ré te te oto dama 're awaihu'u mono õ di. Taha wa, ĩwada'uri'wa norĩ hã ma tô Paru norĩ zada tinhiti'ru za'ra, ĩwa'â te te sima 're waibui mono õ wa oto. Taha wa, ma tô siwi pamra, Paru norĩ hã. Taha pari, ma tô siwi sari zahuré, dama ĩpire norĩ u 'ri nho're u.

20 Tawamhã, apito siromanu norĩ nho're te te siwi simizusi wamhã, te ãne tãma rowasu'u za'ra:

— Ã hã aibâ norĩ hã, zudezu norĩ siré hã 're ĩwanomro mono zém na ma tô wawi ro'wa'ré zahuré, ãme waza'rui 'remhã.

21 'Re ĩdanomro mono zép tém na te dama rowasu'u zahuré, 're ĩwahâimana za'ra mono zéb upana. Wa norĩ hã, romanu. Taha wa, ĩsarina ãma 're ĩwanomro mono da hã, wa te waihu'u za'ra õ di. — Ãne te tãma rowasu'u za'ra.

22 Tawamhã õhõ na si ma tô da'ahâ na ãma tasisaze za'ra ni, Paru norĩ ma, rowasédé hã da te dasiwi 'manharĩ za'ra da. Tawamhã apito norĩ hã ma tô da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra, Paru norĩ uza hã te te tiwi hâiwazu za'ra da, Siraha me. Taha wa, ma tô sa'ẽtẽ tiwi hâiwazu zahuré ni, ĩ'uza hã. Wedehu na te duré da te 're pré'é zahuré.

23 Da te 're pré'é zahuré mono parimhã, ma tô 'mazasi zahuré ni, dazazéb u. Taha pari, dazazé 'madâ'â'wai ma, ma tô 'ru zahuré ni, te te 'madâ'â pese zahuré da, pusi õ'umnhasite.

24 Taha wa, ãne, da te tãma 'ru za'ra wa, ma tô 'mazasi zahuré, dazazé 'ri 're wa'wa amo nhipai u. Tame wedepo'o zapu'u 're, ma tô ĩpara hã za zahuré ni, da te para'õtõ tété zahuré da.

Paru norĩ hã dazazéb 're ĩsima'wara zahuré zé wasu'u

25 Tawamhã mara wa'wa, ma tô Paru norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma timreme zahuré, Siraha me. Tinho're na te duré ãma tiwata zahuré. Tawamhã 'ri 're wa'wa amo niwĩ ĩsimasam norĩ hã te wapari za'ra, ĩsõ're zahuré hã.

26 Tawamhã te awa'awi ti'a hã 're wara. Ti'ai 'rowi, 'ri na'rata tétézé hã te sãsã'ã, dazazéb 'ri hã. Tawamhã awa'awi ma uburé 'ridawa nhitobzé hã si'ridawa za'ra. Dapawasisizé hã duré daparatétézé hã ma tô sisinarĩ, dazazéb 're ĩsimasam norĩ ma, ĩsi'uwazi nhorõ rudu hã.

27 Taha wa, dazazé 'madâ'â'wa hã ma tô udu. Utu wamhã, ma tô 'ridawa hã 'madâ. 'Ridawa haré te za, dazazé hã. Taha wa, ma tô tinhi'wa hã sisada waze, ãma siwĩrĩ da aré, ĩsimasam norĩ hã wairébé newa.

28 Taha wa, te Paru hã hârâ 'rãihâ na 'mahâ:

— Tô'ã. Asiwĩrĩ tõ. Ãhãta wa aihĩni aimasam ni. — Ãne te 'mahâ.

29 Tawamhã ma tô dazazé 'madâ'â'wa hã rob'uiwẽzéb zô hâ. Wara sina, ma tô ĩtẽme tizébré zahuré, Paru norĩ u. Ĩpapara, ma tô aime zahuré hi'rãtitõ, rẽrẽ'ẽ sina.

30 Taha pari, ma tô sani zahuré, rob u. Te tãma nharĩ zahuré, ãne:

— Aibâ norĩ, e marĩ wa za 'manha, danho'reptuzé hã te ĩ̱sina uwaimrami da hã. — Ãne te sina sadanharĩ zahuré.

31 Tawamhã ma tô asa tãma rowasu'u zahuré:

— Wanhib'apito Zezusi asina umnhasi. Tawamhã te za asõ'reptu, asõrõwa ãma asiré 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ me.

32 Tawamhã Wanhib'apito zadawa wasu'u na te duré tãma rowasu'u za'ra, dazazé 'madâ'â'wai ma, duré ĩsiré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma zama.

33 Mara wa'wam nherẽ, dazazé 'madâ'â'wa hã ma tô a'â Paru norĩ hã hâiba upsõ zahuré, da te dasiwi 're ĩpré'é zahuré mono zém na da te ĩhânhinarĩ zahuré mono zé hã. Te te upsõ zahuré parip si, ma tô â dawabzuri hã 'manha, dazazé 'madâ'â'wa hã. Ĩsiré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ zama ma tô 'manharĩ za'ra.

34 Taha pari, tinhorõwa u te oto saprõni zahuré. Ĩsa hã ma tô tãma sõmri zahuré, sa
zahuré da. Dazazé 'madâ'â'wa hã, toi uptabi di oto. Ĩsõrõwa ãma ĩsiré 're ĩsi'ubumroi mono
norĩ zama toi uptabi za'ra di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te saze za'ra wa.

Paru norĩ hã dazazém hawi ĩpusizé wasu'u

35 Tawamhã awẽ mararé romanu na danhib'apito norĩ hã ma tô damrami'wa norĩ hã
sô 'mazatõrĩ za'ra, Paru norĩ hã da te dasiwi sani da, Siraha me. Ãne te tãma 'ru za'ra:
— Aibâ norĩ hã sani wa'aba, neb zahuré da oto. — Ãne te tãma 'ru za'ra.
36 Tawamhã dazazé 'madâ'â'wa hã ma tô Paru norĩ ma rowasu'u, ãne:
— Danhib'apito norĩ hã ma tô ai'rui wa'wa, da te asani wa'aba da, ane wa'aba da oto.
Rowẽ na ane wa'aba za. — Ãne ma tô Paru norĩ ma tinha, dazazé 'madâ'â'wa hã.
37 Tawamhã te Paru hã asa tãma nharĩ za'ra, damrami'wa norĩ ma:
— Marĩ hã wa te 'manharĩ wasété õ nherẽ, ma tô dama wa'ru, danho'a da te 're
wapré'é mono da, wa norĩ hã romanu norĩ siré nherẽ. Ma tô wamrami ni, dazazéb 're,
wasima'wara da. Tawamhã e pi'uriwi te za wazatõrĩ za'ra. Mare di. Apito norĩ hã te za
wei wazô ai'aba'ré, si'uihâ na danho'a te te siwi wazani da, waneb da. — Ãne te Paru hã
tãma nharĩ za'ra.
38 Tawamhã damrami'wa norĩ hã ma tô Paru norĩ hã tãma sadawa wasu'u za'ra,
danhib'apito norĩ ma. Romanu norĩ siré na siwasu'u zahuré wa, ma tô tipẽ'ẽwara za'ra.
39 Taha wa, ma tô ĩtẽme ai'aba'ré, tãma siwasu'u za'ra da, Paru norĩ ma, ta norĩ hã te te
sina 'ruiwapari za'ra tõ da. Taha pari, ma tô siwi sani zahuré dazazém hawi, neb zahuré
da. Tawamhã ma tô tãma rob'ru za'ra, 'ri nho'õmo hawi neb zahuré da oto.
40 Tawamhã, dazazém hawi da te sani zahuré wamhã, ma tô tineb zahuré, Ridizaha
nhorõwa u. Tame ma tô ĩsazei'wa norĩ me sisõpẽtẽ za'ra. Tawamhã tinhimirowasu'u na
ma tô tãma rowẽ zani za'ra. Taha pari, te oto tineb zahuré, Piripu na 'ri nho'õmo nhisi
hawi.

17

Paru norĩ hã Tesaronita ãma te te ĩromhuri za'ra zé wasu'u

1 Tawamhã Paru norĩ hã te oto ai'aba'ré, Ãpipori na 'ri nho'õmo nhisi wa'wai baba, duré
Aporoniza na 'ri nho'õmo nhisi wa'wai baba zama. Tawamhã ma tô oto aihutu, Tesaronita
na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame te rowahutuzé hã 're sa, zudezu norĩ te hã.
2 Paru hã nimomo 're simasisi mono sidâpâsi, te rowahutuzéb u 're zasi, 're ĩhâimana
mono zéb zarina. Taha wa, Tesaronita u wisi wamhã, ma tô duré ãzé, rowahutuzéb u.
Tawamhã si'ubdatõ romhuri 'rãsutu na ma tô dama rowasu'u sabadu na, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'éré 'rata na, tame 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma.
3 Ãne ma tô dama rob'rãzarõtõ:
— “Cristu hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisudu hã te za
robzépata. Te za duré dârâ. Dâ'â uptabi nherẽ, te za apâ hâiwa'udu.” Ãne te wama ãma
rowasu'u, ĩrob'ui'éré 'rata na hã. Zezusi hã te aima ĩwasu'u za'ra wa'wa hã wa tô waihu'u
pese za'ra ni, tô õ hã Cristu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisudu, Danho'reptui'wa
da. — Ãne ma tô Paru hã tãma rowasu'u za'ra.
4 Tawamhã ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã ma tô saze za'ra, Paru norĩ te te tãma
ĩrowasu'u za'ra zéb zarina. Taha wa, ma tô ĩsiré tihâimana za'ra, Paru norĩ siré, Siraha
me. Duré deredu norĩ zudezu'õ norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩwata za'ra mono
norĩ hã, ahâ na ma tô duré saze za'ra. Pi'õ norĩ zama ma tô saze za'ra, dama ĩmreme pire
za'ra hã. Ta norĩ zama ma tô oto ĩsiré tihâimana za'ra.
5 Tane nherẽ, zudezu norĩ, ĩsazei'õ'wa norĩ hã ma tô ãma 'madâ'â wẽ'õ za'ra, Paru norĩ
hã. Taha wa, ma tô 'ri nhi'riti na aibâ ĩwasété norĩ ma si'upana 'ru za'ra, ĩwa'a norĩ ma
hã. Tawamhã ta norĩ hã ma tô sitẽme sito, Paru norĩ zada hâimana za'ra da. Ta norĩ hã
ma tô ãma siwi ro'wa'rutu pese, 'ri nho'õmo ãma. Aibâ nhorõwa hã ma tô duré siwi uirĩ,
Zasãhã nhorõwa hã. Paru norĩ zô sisisi da, ma ĩré siwi uirĩ. Taha pari, ma sô asisi, te te
siwi sani da, danho're u.
6 Tane nherẽ, oto sô sisisi wamhã, robaba zahuré di, Paru norĩ hã. Te te sa'rese za'ra õ
di. Taha wa, Zasã norĩ hã ma tô Paru norĩ upana pawaibu ni, ĩsiré ĩsazei'wa norĩ me.
Tawamhã dama ĩpire norĩ nho're u ma tô te te simro. Tawamhã mreme 'rãihâ na te
'mahârâ za'ra, ĩsaprõni'wa norĩ hã:
— Õ hã, aibâ norĩ hã daro mono bâ, 're ĩdahâimana za'ra mono zém na ma tô ãma dawi
saprĩ za'ra. Ma tô dawi ro'wa'rutu za'ra. Ãhãna ma tô duré we aimasisi, waza'ru u.
7 Zasã hã ma tô tinhorõwa u 'mazasi zahuré, ĩ'rata simasisi zahuré da a'â. Roma ãma
danhib'apito nhimiroti wa'rãmi, te 're hâimana za'ra. Ãne te wama nharĩ za'ra: “Zezusi

hã, taha si danhib'apito uptabi hã.” Ãne te wama nharĩ za'ra. — Ãne ma tô 'mahârâ za'ra, apito norĩ ma.

8 Tawamhã taha wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô dazahi sina nharĩ za'ra ni. Dama ĩpire norĩ zama ma tô sada tizahi za'ra.

9 Taha wa, dama ĩpire norĩ ma, ma tô Zasã norĩ hã rob'uiprazé hã sõmri za'ra, ĩsisani za'ra zéb da hã. Taha pari, ma tô satõrĩ za'ra, tinhorõwa u si'aba'ré da apâ.

10 Tawamhã mara simei wi, ma tô ĩsazei'wa norĩ hã Paru norĩ hã siwi satõrĩ zahuré, Siraha me, Bereza na 'ri nho'õmo nhisi u neb zahuré da.

Paru norĩ hã Bereza ãma te te ĩromhuri za'ra zé wasu'u

Tawamhã Bereza na 'ri nho'õmo nhisi u sihutu wamhã, ma tô Paru norĩ hã ai'aba'ré, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u.

11 Bereza ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ nhimirosa'rada hã, wẽ di. Tesaronita ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ nhimirosa'rata nei õ di. Zezusihi wasu'uwẽ hã ma tô wapari pese za'ra. Awẽ sidâpâsi, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'éré 'rada hã da te 're sõré za'ra, Paru norĩ nhimirowasu'u hã tô sena zô te te ãma rosa'rata pese za'ra da.

12 Taha wa, zudezu norĩ hã ahâ na ma tô saze za'ra. Deredu norĩ si'aibâ norĩ hã ma tô duré saze za'ra, ahâ na. Deredu norĩ sipi'õ norĩ zama ma duré ahâ na saze za'ra, ĩsibro pese norĩ hã.

13 Tawamhã taha wasu'u hã ma tô waptãrã apâ Tesaronita u, ãne: “Bereza ãma te duré u, dama rowahutu Paru hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na hã.” Ãne hã zudezu norĩ hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô Paru norĩ zarina ai'aba'ré, Bereza u siti'ru sina. Tame ma tô duré timreme wasété na dawi ro'wa'rutu za'ra, sada dazahi za'ra da.

14 Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã awa'awi ma tô oto Paru hã satõrĩ za'ra, âporé zaihâ u morĩ da. Sira norĩ si Timotiuhu me te ĩsa'u aimasisi zahuré, Bereza ãma.

15 Paru hâiba wapto'wa da hã ma tô duré si'mazatõrĩ za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã ĩsiré 'masi'aba'ré da, Atena na 'ri nho'õmo nhisi u te te siwi saprõni za'ra da. Taha pari, ma tô apâ ai'aba'ré, Bereza u. Paruhu mreme hã te apâ siwi ti'â, Sira norĩ ma, Timotiuhu me, ĩtẽme nep su'u zahuré da, Atena u hã.

Paru hã Atena ãma te te ĩromhurizé wasu'u

16 Atena ãma, Paru hã te oto sô mapari zahuré, Sira norĩ zô Timotiuhu me. Tame romhâiba 'manharĩ hã ahâ na te 're simasa, ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb da hã. Taha wa, da'ãma pẽ'ẽzé uptabi di, Paru hã.

17 Taha wa, zudezu norĩ te, rowahutuzéb ãma ma tô awẽ sidâpâsi marĩ wasu'u na te te azada'âbâ, zudezu norĩ hã duré zudezu'õ norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩwata za'ra mono norĩ zama. 'Ri nhi'riti nho'õmo na da te 're ĩ'ubumroi mono zéb u te te da'anhopẽtẽ mono sidâpâsi, ma tô duré marĩ wasu'u na te te da'azada'âbâ, Paru hã.

18 Zezusihi wasu'uwẽ na ma tô dama rowasu'u. Dâ'â nherẽ, apâ ĩhâiwa'utuzém na ma tô duré dama rowasu'u. Taha wa, Epiturezuhu nhimirowahutu zarina, duré etozitu norĩ nhimirowahutu zarina dama rowahutu'wa norĩ hã ma tô duré ãma sada'âbâ za'ra, Paru hã. Tawamhã nima norĩ hã ma tô ãne sisadanharĩ za'ra ãma:

— E marĩ na te wama rowasu'u. Simiza'rese bâ. — Ãne te sima ãma rowasu'u za'ra, dama rowahutu'wa norĩ hã.

Nima norĩ hã te duré ãne sima nharĩ za'ra:

— Ãté ĩhâiba'õ norĩ wasu'u na te wama rowasu'u, ĩwaihu'upese hâiba amoi wasu'u na, wa te ãma 're saze za'ra mono da. — Ãne te sima nharĩ za'ra.

19 Tawamhã Paru hã ma tô siwi saprõ, Are'opadu na rosa'rata'wa norĩ si'rã'õtõzém nhisi u. Tame ma tô tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E te za wama ĩwaihu, asimirowahutuzép té hã. E marĩ, te wama ĩwasu'u za'ra.

20 Ĩwasu'u hã wa te waihu'u za'ra õ di. Duré wama ãma sahu na pé, wa te waihu'u za'ra da. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.

21 Atena ãma 're ĩsi'ubumroi u'âsi mono norĩ hã, duré darob amoi hawi ĩtẽme 're ĩsihutu mono norĩ hã marĩ hã rowasu'u té hã te te 're wapari ze za'ra mono di. Te te sima ãma 're rowasu'u ze za'ra mono di duré. Taha wa, te ãne tãma nharĩ za'ra, Paruhu ma.

22 Taha wa, Paru hã hâiwi ma tô za, danho're te te tãma rowasu'u za'ra da, Are'opadu ãma. Ãne te tãma nharĩ za'ra:

— Aibâ norĩ, ãme Atena ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ hã ma'ãpé ĩwapari pese za'ra wa'aba. 'Re aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã wa tô waihu'u. Romhâiba hã ahâ na te 're simasa, ãma 're ĩ'aiwata za'ra wa'aba mono zéb da hã.

23 'Ri baba 're ĩ̱morĩ wa, wa tô te azabu, ãma 're ĩ'aiwata za'ra wa'aba mono zé hã.
Nimame, wa tô wedeza ne hã sabu, romhâiba 'manharĩ ma, marĩ hã ĩsisiwimhã da te
're ĩsa'ra za'ra mono zé hã. Taha ãma rob'ui'éré hã wa tô duré sabu. Ãne rob'ui'éré hã:
“Ĩwaihu'upe hã wa te waihu'u za'ra õ nherẽ, ãma 're ĩwawata za'ra mono zé, ã hã.” Waihu'u
õ nherẽ, ãma 're ĩ'aiwata za'ra wa'aba mono hã wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa sõ'awi.
24 — 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ti'a hã 'manha, duré uburé marĩ hã ĩwa 're
ĩhâimana za'ra mono da hã. Ta hã Danhib'apito uptabi, hâiwa ãma, ti'ai ãma zama. Taha
wa, ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb da, 'ri hã danhib'rata na da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono
ãma hã, 're sãmra mono õ di.
25 Õhõ si ma tô dapẽ'ẽzanizé hã te te dama 're anhomri. Taha zarina si te 're dapẽ'ẽzani
za'ra. Taha si, ma tô uburé marĩ hã te te dama 're anhomri, ãma 're ĩdahâimana za'ra mono
zéb da hã. Taha wa, marĩ zô tiwi 're rowaptâ'â mono õ di, da te 're ĩpawaptob za'ra mono
zéb da hã.
26 Ĩsãna'rata hawimhã, aibâ misire nherẽ, ma tô ta hawimhã atébré dapoto mono bâ, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, dapoto mono bâ ma tô dasitébré. Ma tô da'ãma ropé,
ropâ 're dasi'ubumroi mono da. 'Re ĩdahâimana za'ra mono sidâpâsi, ma tô te te dama 're
apisutu, ti'a hã, ĩwa 're ĩdasi'ubumroi mono zéb da hã. Niha wahum na ĩwa 're ĩdahâimana
za'ra mono zéb da hã, ma tô duré te te dama 're apisutu.
27 Ãne ma tô te te dama 're ab'manharĩ, sô 're danhopré mono da, niha wamhã, ãté te te
're sõpẽtẽ za'ra mono da. Romhâ na wanhiti 're hâimana mono õ di tô, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã.
28 Ta hã 're morĩ u'âsi õ 'wa'âhã, ãne aré 're wahâimana za'ra mono õ di. Duré waihu'u
pese õ 'wa'âhã, ãne aré, 're wanomro mono õ di. Asõ're za'ra wa'aba na te rosawẽrẽ'wa
norĩ hã ãne wama rowasu'u za'ra: “Wa norĩ hã ĩsimipodo, ĩ'ra.”
29 Taha wa, wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra wamhã, e marĩ na wa za wa te ãma
're rosa'rata za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma hã. E ẽtẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ na wa
za wa te ãma 're rosa'rata za'ra. E ẽtẽ'ubuzi'a prata 'manharĩ na, e ẽtẽ 'manharĩ na wa za
wa te ãma 're rosa'rata za'ra. Mare di. Ãne, wa te ãma 're rosa'rata za'ra mono õ di za.
Danhipese na da te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono nei õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
30 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dama waihu'u ãna 're danomro mono ré, te te dahâ
za'ra sirõmo õ di, ta hã. Tane nherẽ, ãhãna ropâ 're ĩdasi'ubumroi mono hã te za te te
're da'awada'uri, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, ĩsiniwĩ 're danomro mono da.
31 Bâdâ hã ma tô sima pisutu siro, romhâ ré, danho'a te te dama ĩ'arowairébézéb da hã.
Taha wa, te ãne dama roti, 're dasipizari za'ra mono da. Ni'wa hã ma tô pisutu, sena
na dama rowairébé'wa da hã. Dâ'â uptabi nherẽ, apâ te te ĩhâiwa'udu, ma tô pisutu, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã. Apâ te te ĩhâiwa'utuzéb zarina, ma tô ãne hã dama waihu'u za'ra,
õ hã dama rowairébé'wa na hã. — Ãne ma tô Paru hã dama rowaihu'u siro.
32 Tawamhã dadâ'â nherẽ, apâ dahâiwa'utuzé wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma
tô ãma tato za'ra ni. Tane nherẽ, ĩhâiba amo norĩ hã te ãne tãma nharĩ za'ra:
— Nimahã bâtâ na wa za duré aiwapari za'ra ni, apâ 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono zé
wasu'u na. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.
33 Tawamhã Paru ma tô tiwi timorĩ za'ra.
34 Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã ma tô Paruhu ãma sasõmri za'ra. Zezusi hã ma tô saze
za'ra. Aibâ hã, Dizonizi'u na ĩsisi hã ma tô saze, dama rowairébé'wa norĩ siré Atena ãma,
dama ĩpire uptabi hã. Pi'õ hã Damarisi na ĩsisi hã ma duré saze. Duré ni'wam norĩ hã
tamemhã umro na ma tô siré saze za'ra.

18

Paru hã Corĩtu ãma te te ĩromhurizé wasu'u

1 Tawamhã Paru hã ma tô watobro, Atena hawi. Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi u te oto mo.
2 Tawamhã, Corĩtu u wisi wamhã, ma tô zudezu norĩ siré hã sõpẽtẽ aibâ hã, ĩmro me.
Atira na aibâ nhisi hã. Põtu na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma ĩwaptã'ãzé hã. Roma na 'ri
nho'õmo nhisi hawi ma tô ĩwana aimasisi zahuré, timro me, Itaria na danhipti'a nho'õmo
nhisi hawi. Pi'õ nhisi hã Prisira na. Caradiu na danhib'apito uptabi nhisi hã ma tô zudezu
norĩ hã satõrĩ za'ra, Roma na 'ri nho'õmo nhisi hawi, ĩsiti si'aba'ré da. Taha wa, ma tô
Corĩtu u aimasisi zahuré, Atira norĩ hã. Ta norĩ hã te te sabu zahuré da, ma tô ĩtẽme
timorĩ zahuré, Paru hã.
3 Tawamhã, tame te oto ĩ'rata tinhamra zahuré, ĩsimiromhuri za'ra hã aiwa wa. Romhâ
'manharĩ na 'ri'wa, ta norĩ hã. Taha wa, ma tô siré tihâimana za'ra a'â, siré te te romhuri
za'ra da.

4 Tawamhã sabadu sidâpâsi, ma tô nasi dama rowahutu, zudezu norĩ te, rowahutuzéb
ãma, Zezusi hã da te 're saze za'ra mono da, zudezu norĩ hã, deredu norĩ zama.
5 Tawamhã tamomo ma tô Sira norĩ hã ĩtẽme aimasisi zahuré, Masédoniza hawi,
Timotiuhu me. Ĩtẽme simasisi wamhã, Paru hã ma tô Zezusihi wasu'uwẽ na si romhuri
u'âsi oto. Zudezu norĩ ma, te Zezusi hã tãma wasu'u za'ra, õ hã Danho'reptui'wa da, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na hã.
6 Tane nherẽ, ĩwasu'u hã ma tô tiwi wẽ'õ za'ra. Timreme wasété na ma tô siwi azâ, Paru
hã. Taha wa, Paru hã ma tô ti'uza zapru wami, damreme wasété na ãma dâ'â tõ da. Te
tãma nharĩ za'ra:
— E ĩ̱nhimirowahutuzéb zarina te za ropipa u 're anomro aba mo. Mare di. Asi'uihâ
na te za 're asisimini za'ra wa'aba mo. Zudezu'õ norĩ u si wa za oto 're ĩ̱ne, ta norĩ ma si
te 're rowasu'u za'ra mono da oto, ĩwasu'uwẽ na hã. — Ãne te tãma siwasu'u za'ra.
7 Tawamhã zudezu norĩ te, rowahutuzém hawi, ma tô oto watobro. Aibâ nhorõwa u ma
tô ãzé, Tisizu Zusituhu nhorõwa u. Ta hã zudezu'õ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩwata
mono. Zudezu norĩ te, rowahutuzéb zababa, te 're sa, Tisizuhu nhorõwa hã.
8 Tawamhã rowahutuzéb ãma 're da'anhimi'rui mono 'wa hã ma tô saze Wanhib'apito
hã, Crisipu na ĩsisi hã. Duré, uburé ĩsõrõwa ãma ĩsiré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma duré
saze za'ra. Corĩtu ãma 're ĩdasi'ubumroi mono zama ma tô da'ahâ na saze za'ra ni, Zezusihi
wasu'uwẽ hã da te wapari za'ra wamhã. Taha wa, ma tô â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra
ni.
9 Tawamhã nimahã barana, Paru hã ma tô Wanhib'apito hã sabu, danhotõ 'rowi da te
're ĩrosawẽrẽ za'ra mono ne. Te tãma tinha, ãne:
— Aipahi tõ. Dama 're rowasu'u u'âsi mono. Sazâri tõ.
10 Wa hã wa ai'rata 're ĩ̱nhamra. Ãmemhã, ĩ̱nhib'a'uwẽ hã ahâ di. Taha wa, ni'wa hã
rowasédé te te ai'ãma 'manharĩ waihu'u õ di za. — Ãne te tãma tinha.
11 Taha wa, te Paru hã tame 're sãmra, te te dama 're rowahutu mono da, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono zadawa wasu'u na hã. Tame 're sãmra mono ré, ma tô ãma tiwahu, misi
wahum na duré ĩhâiba amoi wãiwab u.
12 Tawamhã Darizu hã ma tô si'apito, Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Romanu
norĩ ma, roti'wa zadawa para, ma tô si'apito, tame te te dama 're roti mono da. Tawamhã
zudezu norĩ hã ma tô Paruhu zada si'rã'õtõ. Taha wa, ma tô siwi ti'â, dama rowairébé'wai
u.
13 Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô Paru hã tãma wasu'u za'ra, Darizuhu ma. Ãne te
tãma rowasu'u za'ra:
— Ã hã aibâ hã te sima wẽ, rosa'rata na te te dama ãma azaprĩ mono da, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zém na hã. Wanhimiroti 'rata zarina 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ãma 're wawata tõ za'ra mono da, te za da'ãma azaprĩ, aibâ hã. — Ãne te tãma
rowasu'u za'ra.
14 Tawamhã Paru hã te aré timreme hã waze, tãma siwasu'u za'ra da. Tane nherẽ,
mreme õ ré, ma tô danhib'apito Darizu hã ãma sõzâ, zudezu norĩ ma, te te rowasu'u da.
Ãne te tãma nharĩ za'ra:
— Zudezu norĩ, marĩ ĩpire hã te te 'manharĩ wasété 'wa'âhã, wa aré asadaihu'u za'ra
wa'wa.
15 Tane nherẽ, ãnei õ di. Taré ĩmreme zô te pibu da, ma tô we ĩ̱tẽme asiwi ĩsaprõni 'wa.
Asimirowasu'u za'ra wa'aba zarina, duré danhisi na, duré asimiroti za'ra wa'aba zarina
ĩmreme zô te ĩpibu da si, ma tô we ĩ̱tẽme asiwi ĩsaprõni 'wa. Taha wa, te ãma rowairébé õ
di za. A norĩ wa'wa hã asi'uihâ na te za ãma ĩrowairébé za'ra wa'wa. — Ãne ma tô tãma
waihu'u za'ra.
16 Tawamhã da'wapéi'wa norĩ ma, ma tô 'ru za'ra, rob u te te sate mono da, zudezu norĩ
hã.
17 Tawamhã ma tô aibâ hã siwi ti'â, rowahutuzéb ãma 're ĩda'anhimi'rui mono 'wa hã,
Sotẽni na aibâ nhisi hã. Tawamhã ma tô siwi azâ, dama rowairébézé nho're ãma. Te te
siwi azâri nherẽ, te te ãma rosa'rata õ di, apito Darizu hã.

Paru hã Ãtizotiza u apâ ĩmorĩzé wasu'u

18 Tawamhã Paru hã bâtâ ahâ na ma tô nhamra, Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi ãma.
Tawamhã ma tô oto ĩsazei'wa norĩ ma siwasu'u za'ra, morĩ da oto, Siriza na danhipti'a
nho'õmo nhisi u. Prisira norĩ hã ma tô ĩme tineb zahuré, Atiraha me, Sẽtireza na 'ri
nho'õmo nhisi u. Sẽtireza ãma sãmra ré, ma tame 'rã pari ni Paru hã, marĩ na 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ma, te te ĩropisutuzém na, te te sina tãma uwaimrami wa, te te ãma ĩ'uwaimrami
na ĩwaihu'uzéb da. Ta hawi rowa'u'u na uba'renem na ma tô dame ai'aba'ré, Siriza na
danhipti'a nho'õmo nhisi u.

19 Tamomo si'aba'réi wamhã, ma tô aihutu, Épézu na 'ri nho'õmo nhisi u. Prisira norĩ
hã te za oto ĩsa'u aimasisi zahuré tame, Atiraha me. Tawamhã tame sãmra ré, ma tô Paru
hã ãzé, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u. Tame ma tô zudezu norĩ me marĩ wasu'u na sima
ãma rowasu'u za'ra.
20 Tawamhã ma tô siwi ãma ropti, a'â hâimana da, ĩ'ratab za'ra. Tane nherẽ, te te sina
saze za'ra õ di, Paru hã.
21 Taha wa, ma tô tãma nharĩ za'ra asa, ãne:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ̱ma waihu'u wapsi, wa za we atẽme ĩ̱morĩ 'wa apâ. —
Ãne te tãma nharĩ za'ra.
Tawamhã rowa'u'u na uba'renem na ma tô mo, Épézu hawi.
22 Sézareza u, ma tô oto wi. Ta hawi, te duré mo, Zeruzarẽ u awa'awi. Tame, ma tô
si'aba'ré na sawi za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã. Tawamhã ta hawi, ma tô duré mo, Ãtizotiza na
'ri nho'õmo nhisi u, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi 're, 'ri nho'õmo u. Tame te a'â
nhamra oto.
23 Tawamhã Ãtizotiza ãma sãmra parimhã, ma tô duré mo Paru hã, Darasiza na
danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, duré Prizi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai
baba zama. Daza'rui wa'wai baba 're morĩ ré, ma tô Zezusihi zazei'wa norĩ hã te te 're
apawapto, hâimana nhiptete na si 're nomro mono da.

Aporu hã Épézu ãma duré Corĩtu ãma te te ĩromhurizé wasu'u

24 Tawamhã aibâ hã, zudezu norĩ siré hã ma tô wi, Épézu u, Aporu na ĩsisi hã. Aresãdiriza
na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩpodo, ta hã. Mreme wabzuri waihu'u pese di. Duré 'Re ĩhâimana
u'âsi mono nhimiroti 'rata na ĩbaihâ na da te ãma 're ĩrob'ui'éré za'ra mono hã tãma waihu'u
pese di.
25 Wanhib'apito 're ĩmorĩ wẽ zém na ma tô da te tãma 're romnhoré za'ra. Taha wa,
mreme nhiptete na ma tô ĩ'uwaibaba si te te dama 're rowahutu, Zezusihi wasu'u na
hã. Tane nherẽ, uburé Zezusihi wasu'u hã zahadu te te waihu'u õ di. Dawasété wi
're dasipizari za'ra mono da, Zuwã, â dawabzuri te te dama 're ĩwasu'u mono si ma tô
waihu'u, Aporu hã.
26 Tawamhã pahi ãna ma tô dama rowahutu na sãna'rata, zudezu norĩ te, rowahutuzéb
ãma. Tawamhã Prisira norĩ hã Atiraha me ĩsimirowasu'u hã te te wapari zahuré wamhã,
tinhorõwa u ma tô saprõni zahuré, Zezusihi wasu'uwẽ hã te te tãma waihu'u pese zahuré
da, 're ĩdanomro mono zép tém na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na.
27 Tawamhã Aporu hã ma tô sima rowẽ, Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi u morĩ da.
Taha wa, Épézu ãma ĩsazei'wa norĩ hã ma tô ãma ana, Aporuhu ãma. Rob'ui'éré hã ma tô
tãma sõmri za'ra, Ataza u te te siré âri da. Ĩsazei'wa norĩ hã te te siwi âri wẽ da, ma tô ãma
wada'uri za'ra. Tawamhã Aporu hã Ataza u wisi wamhã, ma tô ĩsazei'wa norĩ hã pawapto
pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zéb zarina te te 're ĩsaze za'ra mono
norĩ hã.
28 Tawamhã mreme nhiptete na te nasi zudezu norĩ ma tãma ãma wa'rãmi za'ra. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina, ma tô nasi tãma rowasu'u za'ra
danho'a, Zezusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na sena na
da te 're waihu'u za'ra mono da. Zudezu norĩ hã te te ãma wa'rãmi za'ra neza, Zezusihi
zazei'õ'wa norĩ hã. Tane nherẽ, Aporu hã ma tô aiwétési ãma ai'uté za'ra, zudezu norĩ
ãma, tinhimirowasu'u na.

19

Paru hã, Épézu ãma romhuri na te te ĩsãna'ratazé wasu'u

1 Aporu hã Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi ãma sãmra ré, ma tô Paru hã ro'razâ, Épézu u sa'a
nhisi baba. Tame ma tô Zezusihi zazei'wa norĩ hã sõpẽtẽ za'ra.
2 Taha wa, ma tô sadanharĩ za'ra:
— E saze za'ra wa'aba wamhã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipẽ'ẽzani hã aima
sõmri za'ra wa'wa. — Ãne ma tô sadanharĩ za'ra.
Tawamhã asa te tãma siwasu'u za'ra:
— Mare di, zahadu wa te wapari za'ra õ di, Ĩpẽ'ẽzani 're ĩhâimana mono zé wasu'u hã.
3 Taha wa, ma tô duré sadanharĩ za'ra, Paru hã:
— E 'wa simirowahutu zarina ma tô â dawabzuri hã ĩ'manharĩ za'ra wa'wa bété.
Tawamhã asa te duré tãma nharĩ za'ra:
— Zuwãhã nhimirowahutu zarina wa tô 'manharĩ za'ra ni.
4 Tawamhã ma tô duré Paru hã tãma nharĩ za'ra:

— Zuwã hã dawasété wi 're ĩdasipizari za'ra mono norĩ ma si, ma tô â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ. Izarazéhé nhihudu norĩ ma, ma tô te te 're roti, ĩsa'u datẽme ĩwi hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, Danho'reptui'wa na, tô Zezusi hã. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.

5 Tawamhã Paruhu nhimirowasu'u hã te te wapari za'ra wamhã, tô sena Wanhib'apito Zezusihi zazei uptabi 'wa na ĩsiwasu'u za'ra zéb zarina, ma tô â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra, ta norĩ hã.

6 Taha wa, Paru hã ma tô tinhib'rata na 'rã upi za'ra. Te te 'rã upi za'ra wamhã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipẽ'ẽzani hã tãma sõmri za'ra. Taha wa, te oto damreme tãma ĩwaihu'u za'ra õ na dama rowasu'u za'ra, hâiba mono bâ. Timreme nai õ nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tipẽ'ẽzani na te te tãma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, te oto mreme zu. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te duré dama rowasu'u za'ra.

7 Ta norĩ hã, ãté 12 na ĩhâiba za'ra hã.

8 Tawamhã Paru hã te nasi ãza, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u, te te dama rowahutu da. A'amo si'ubdatõ, ma tô ãma ai'utõ, tame te te dama 're rowahutu mono ré hã. Da te tãma 're nharĩ za'ra mono nherẽ, pahi ãna ma tô te te dama 're rowasu'u, da te 're saze za'ra mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na da te 're saze za'ra mono da, ma tô te te dama 're roti. Taha wa, ni'wam norĩ hã ma tô saze za'ra.

9 Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã te te saze za'ra õ di, pẽ'ẽ tete za'ra wa. Wanhib'apito 're ĩmorĩzéb zarina 're ĩdanomro mono zép té wasu'u hã ma tô tiwi wẽ'õ za'ra, danho'a, mreme wasété na. Taha wa, Paru hã ma tô tiwi timorĩ za'ra, rowahutuzém hawi. Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tô te te simro, Tiranuhu na aibâ nhisi te, romnhorézéb u. Awẽ sidâpâsi, ma tô tame te te tãma 're rowahutu za'ra oto.

10 Tame te te dama 're rowahutu mono ré hã, maparane ma tô ãma tiwahu. Taha wa, aihĩni Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ĩsi'ubumroi mono hã, ma tô Wanhib'apito nhimiroti hã wapari za'ra, zudezu norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ zama.

Sewaha 'ra norĩ wasu'u

11 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô Paru hã pawapto, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ mono da, ĩwẽ hã.

12 Romhurizéb da, ĩ'uza wẽ nhisiwi, te te sima 're ĩ'mazai mono hã ma tô da te 're waibu, ĩhâzé ré norĩ ma, te te 're 'wasari mono da. Ĩsu'u u'õzéb zama ma tô duré da te 're waibu, ĩhâzé ré norĩ hã te te 're upi za'ra mono da. Te te 're upi za'ra mono wamhã, ma tô 're séptâ'â za'ra. Wa'uburé norĩ hã ma tô duré dahawi 're wairébé.

13 Tawamhã ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã wa'uburé te te dama 're sãmra za'ra mono da, 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô si'ãma rosa'rata za'ra, Wanhib'apito Zezusihi zadawa para, wa'uburé te te dama 're sãmra za'ra mono da oto, Paruhu ne. Ta norĩ hã Zezusihi zazei'õ'wa nherẽ, Zezusihi zadawa para newa, te oto tãma rob'ru za'ra, wa'uburé ma, ãne:

— Zezusi hã Paru te te dama ĩwasu'u hã taha zadawa para, wa aima rob'ru za'ra wa'aba ni, dahawi aiwairébé aba da. — Ãne te nasi tãma rob'ru za'ra.

14 Aibâ norĩ hã 7 na ĩhâiba hã ma tô ãne hã 'manharĩ za'ra. Séwa na ĩmama nhisi za'ra hã. Sasedoti ĩpire aré, ĩmama hã.

15 Tawamhã, nimahã bâtâ na Sewaha 'ra norĩ hã te te tãma rob'ru za'ra wamhã, wa'uburé te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Zezusi hã wa tô waihu'u. Paruhu zama wa tô duré waihu'u. E 'wam norĩ hã bété, a norĩ wa'wa hã. Te aiwaihu'u za'ra wa'aba õ di. — Ãne te asa tãma nharĩ za'ra, Sewaha 'ra norĩ ma.

16 Tawamhã, wa'uburé ré 're ĩmorĩ hã zahadu wa'uburé te te rẽme õ wa, sa'ẽtẽ, ma tô sô sime za'ra, Sewaha 'ra norĩ zô. Ĩ'uza hã ma tô tiwi hâiwazu za'ra. Ma tô duré te te hâiba hâpré za'ra. Taha wa, Sewaha 'ra norĩ hã ai'uréiwi ma tô sisa're, wa'uburé ré 're ĩmorĩ wi hã.

17 Tawamhã taha wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô tapahi za'ra ni, Zezusihi zadawa para newa, marĩ hã duré da te 're 'manharĩ za'ra mono tõ da. Aihĩni, ma tô ĩwasu'u hã wapari za'ra ni, Épézu ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã, zudezu norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ hã. Tawamhã da te sazei uptabi za'ra õ nherẽ, ma tô aihĩni ãma tawata za'ra ni, Wanhib'apito Zezusihi ãma.

18 Ni'wam norĩ hã te te 're saze za'ra mono õ ré, abzé te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na ma tô siwasu'u za'ra danho'a, tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém hawi ĩsipizari za'ra na hã.

19 Duré ahâ na abzé 'manharĩ'wa norĩ hã ma tô ĩbaihâi mono bâ siwi sa'wa simisutu, abzé 'manharĩ na rob'ui'éré ré hã. Tawamhã ma tô ãma ro'o za'ra, danho'a. Wa'âbâ za'ẽtẽ nherẽ, ma tô ãma ro'o za'ra. 50 miu na ẽtẽ'ubuzi'a prata zapotore na ĩwa'â hã, simisutu hã.

20 Wanhib'apito mreme hã dama pire di oto. Daro mono bâ ma tô da te ãma ropé. Taha wa, da'ahâ na ma tô da te 're wapari za'ra oto.

Épézu ãma ro'wa'rutuzé wasu'u

21 Tawamhã ãne na romhâimana pari, ma tô Paru hã 'râwi sima waihu'u, Zeruzarẽ u morĩ da, Masédoniza wa'wai baba, duré Ataza wa'wai baba. Taha wa, te sima tinha, ãne: “Zeruzarẽ u ḭ̃morĩ parip si, Roma na 'ri nho'õmo nhisi u ḭ̃morĩ da, wa duré ḭ̃sima wẽ, te dazabu da.” Ãne ma tô sima waihu'u.

22 Tawamhã tipawapto'wa norĩ hã ma tô satõrĩ zahuré, Timotiu norĩ hã, Erasituhu me, ĩwana neb zahuré da, Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Neb zahuré za'u hã Paru hã te a'â nhamra, Azi'a ãma.

23 Tame sãmra ré, Wanhib'apito 're ĩmorĩzéb zarina 're ĩdanomro mono zép té wasu'u hã da te wapari za'ra wa, ma tô ro'wa'rudu hã dawi watobro, Épézu ãma hã.

24 Aibâ hã Demetirizu na ĩsisi hã ẽtẽ'ubuzi'a prata na rob'manharĩ'wa hã ma tô ro'wa'rutu na sãna'rata. Rob'manharĩ ĩsyryre te te 're ab'manharĩ, Demetirizu hã. Di'ãna na romhâiba nhisi 're ĩsimasa mono zém ne hã 'ri ĩsyryre te te 're ab'manharĩ, ẽtẽ'ubuzi'a prata na. Tãma ĩromhuri'wa norĩ hã pawa'âbâ za'ẽtẽ di, rob'manharĩ ĩsyryre wa'âbâ zarina.

25 Tawamhã Demetirizu hã ma tô tãma ĩromhuri'wa norĩ zô tihârâ za'ra. Siré ĩ'manharĩ'wa norĩ zô zama te duré sô tihârâ za'ra. Ĩtẽme sihutu wamhã, te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— A norĩ wa'wa hã te za ḭ̃wapari pese za'ra wa'wa. Wanhimiromhuri wa'âbâ na wa tô aré wanhibro pese za'ra ni.

26 Ãhãna, asi'uihâ na ma tô Paruhu nhimiroti hã ĩwapari za'ra wa'wa. Ĩsimiromhuri hã ma tô duré ĩ'madâ'â za'ra wa'wa, ãme Épézu ãma hã duré uburé Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi 'remhã. Ta hã ma tô te te dama 're anharĩ, 're ĩwahâimana za'ra mono zém hawi, 're dasipizari za'ra mono da. Da'ahâ na ma tô saze za'ra ni, ĩsimirowahutu na hã. Marĩ hã danhib'rata na da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono hã tô sena ĩwaihu'u pese õ di, u, ãma 're ĩdawata za'ra mono da hã. Ãne te te dama 're rowahutu, ta hã.

27 Taha wa, romnhimimnhasi di, wanhimiromhuri za'ra hã da te dasiwi wẽ'õ za'ra õ'umnhasite. Tawamhã e wanhimiromhuri si te za dasiwi wẽ'õ za'ra ni. Mare di. Di'ãna ĩwaihu'u pese te, 'ri wamri hã te za duré dasiwi wẽ'õ za'ra ni. Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma uburé 're ĩdasi'ubumroi mono hã, ãma 're ĩdawata za'ra mono zé hã te za da te dasima 're wasu'u wasété za'ra, daro mono bâ ãma 're ĩdawata za'ra mono zé hã, tô õ hã Di'ãna na ĩwaihu'u pese wamri hã. Ta hã dama tarére wa, te za tô da te dasiwi 're wẽ'õ pese. — Ãne te tãma nharĩ za'ra, Demetirizu hã.

28 Ãne hã ĩmreme te te wapari za'ra wamhã, ma tô ab'ru za'ra ni. Ma tô 're hãsi, hârâ 'rãihâ na:

— Di'ãna hã, ta hã ĩwaihu'upe. Danhipai u, dama siptete uptabi di. Ãme, Épézu ãma 're ĩwasi'ubumroi mono hã ãma 're ĩwawata za'ra mono hã, wẽ uptabi di. — Ãne ma tô 're hãsi.

29 Tawamhã 'ri nho'õmo ãma ma tô dazahi hã te te ropé, 'ri wa'õtõ mono bâ. Uburé ro'wa'rutu di oto. 'Ri nho'õmo ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã te nasi tihârâ na ai'rahâri za'ra. Tawamhã Paru norĩ siré 're ĩneb zahuré hã ma tô dasiwi pamrami ni, Da'izu norĩ hã, Aritacuhu me. Masédoniza ãma 're ĩsimasisi zahuré mono aré, ta norĩ hã. Tawamhã dasi'aba'ré na ma tô ĩpano na dasiwi sari zahuré ni, dasi'rã'õtõzéb u, da'ahâ uptabi na.

30 Paru hã datẽme morĩ neza, te te dama nharĩ da. Tane nherẽ, Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tô siwi wairĩ, morĩ tõ da.

31 Duré ĩsiwadi norĩ hã tame danhib'apito norĩ hã ma tô duré ĩtẽme da'mazatõrĩ za'ra, te te tiwi rosawi za'ra da, dasi'rã'õtõzéb u morĩ tõ da, dazahi wa.

32 Marĩ u newa, sisatõrĩ wa, ma tô tamomo ubumro ni. Tawamhã dasi'rã'õtõzéb ãma ma tô 're dahãsi, damreme aimawi na. Damreme aiwab õ di. Siwa'ru te nasi ãma ai'rahâri za'ra ni, dahârâ na.

33 Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô aibâ ma rob'ru za'ra, Aresãdiri na ĩsisi ma, danho're sab da. Ma tô siwi wada'u aré Aresãdiri hã, timreme na te te dawi robzâri da. Taha wa, ma tô tinhib'rada hã hâiwi dama wẽ, ari'iwi dasi'ubumro da, te te dama rowasu'u da.

34 Tane nherẽ, zudezu na 're ĩhâimana mono na da te waihu'u za'ra wamhã, ma tô sa'ẽtẽ tihârâ 'rãihâ na 'mahârâ za'ra. Ãne te õhõ si 'mahârâ za'ra:

— Di'ãna, ta hã ĩwaihu'upe. Danhipai u, siptete uptabi di, ãma 're ĩwawata za'ra mono hã, ãme Épézu ãma hã. — Ãne te nasi sa'ẽtẽ 'mahârâ za'ra ni. Dahârâ hã da te sahâri su'u za'ra õ di. Maparane bâtâ pibuzé hã ma tô da'ãma ai'utõ, da te nasi 'mahârâ za'ra ré.

35 Tawamhã 'ri nho'õmo ãma danhib'apito pazapari'wa hã ma tô dazadawa uwati, ari'iwi dasi'ubumro da. Tawamhã dawarõtâ'â wapsi, te oto dama roti, ãne:

— Épézu ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ, ĩwapari pese za'ra wa'aba. Wa norĩ hã
ãme Épézu ãma 're ĩwasi'ubumroi mono hã Di'ãna hã ĩwaihu'upe 're ĩsa mono zé hã wa wa
te 're 'madâ'â pese za'ra, 'ri hã. Di'ãnahã hâiba ne ẽtẽ 'manharĩ hã hâiwa hawi watẽme we
ĩwaptã hã taha zama, wa wa te 're 'madâ'â za'ra, ãme.
36 Tawamhã ãne hã ni'wa te te wawi sawi waihu'u za'ra õ di za. Taha wa, te za aiwaimri
aihâimana za'ra wa'wa, marĩ na wa te rosa'rata pese za'ra ãna, wa te 'manharĩ za'ra tõ da.
37 Aibâ norĩ hã we asiwi ĩpamrami 'wa hã, Di'ãna ĩsabzém hawi, marĩ na sipsaihuri
zahuré õ di. Pi'õ hã ãma 're ĩwawata za'ra mono hã te te wasu'u wasété zahuré õ di duré.
38 Ãne wamhã, Demetirizu hã, duré tãma ĩromhuri'wa norĩ zama marĩ ĩwasété na te te
tãma nharĩ za'ra da, ãwa wei wama siwasu'u za'ra õ di za. Dama rowairébé'wa norĩ u si
te za wasu'u za'ra. Tamep si dawasété na dama ĩnharĩzé hã.
39 Wazadawa pibu za'ra wa'aba da, wazô aihârâ ze za'ra wa'aba wamhã, wa za ãme
wasi'rã'õtõ waré ni, rowẽ na 're ĩwahâimana za'ra mono zéb zarina, wawaimri na.
40 Ã bâtâ na wasi'rã'õtõ waré õ wa, romnhimimnhasi di, wanhib'apito nhimiroti, wa te
ĩ'madâ'â za'ra õ zarina, wazada sahi õ'umnhasite. Marĩ hã hâimana õ nherẽ, ma ro'wa'rudu
hã watobro. Wasi'rã'õtõzém na ni'wa te te wazadanharĩ za'ra wamhã, e niha wa za asa
tãma rowasu'u za'ra ni. Asa wa te tãma rowasu'u waihu'u za'ra õ di za. — Ãne te dama
roti, danhib'apito pazapari'wa hã.
41 Ãne na te te dama roti parimhã, ma tô dama rob'ru, dawairébé da oto.

20

1 Tawamhã damreme 'wa'rudu hã ma tô sahâri za'ra ni. Rowẽ di oto. Rob u'âsi nomro
wamhã, Paru hã ma tô Zezusihi zazei'wa norĩ zô tihârâ za'ra. Taha wa, ma tô tãma roti
za'ra, siptete sina 're hâimana za'ra mono da. Tawamhã, ma tô oto tãma siwasu'u za'ra, za
oto ĩmorĩ na hã. Taha pari, te oto mo, Masédoniza u.

Paru hã Zeruzarẽ u apâ ĩmorĩzé wasu'u, Masédoniza wa'wai baba

2 Tawamhã Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, ma tô ro'razâ, Paru
hã. Daza'rui mono bâ 're morĩ ré, ma tô ĩsazei'wa norĩ hã pawaptob za'ra ĩsimiroti na,
siptete sina 're hâimana za'ra mono da. Taha parip si, ma tô mo, Deresiza na danhipti'a
nho'õmo nhisi u.
3 Tame sãmra ré, ma tô a'amo si'ubdatõ ãma ai'utõ. Tawamhã ma tô sima rosa'rata,
Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi u morĩ da. Tane nherẽ, rowa'u'u na uba'renem na
sébré õ ré, ma tô wapa, zudezu norĩ te te sima ĩhâiba za'ré zé wasu'u hã. Taha wa, ma tô
sima ãma saprĩ, ti'ai babap si apâ morĩ da oto, Masédoniza wa'wai baba.
4 Morĩ wamhã, aibâ norĩ hã ma tô ĩsiré ai'aba'ré. Ta norĩ nhisi za'ra hã, ãne: Sopaturu hã
Pirõhõ 'ra hã, Bereza ãma 're ĩsãmra mono, duré Aritacu norĩ, Seduduhu me, Tesaronita
ãma 're ĩsimasisi zahuré mono hã, duré Da'izu, Derebi ãma 're ĩsãmra mono hã, duré Titicu
hã Toropimuhu me, Azi'a ãma 're ĩsimasisi zahuré mono hã, duré Timotiu hã.
5 Ta norĩ hã ma tô wawana ai'aba'ré, Torowadi na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame ma tô wazô
mapari za'ra.
6 Tawamhã ĩ'u'ẽtẽ duptoi'õ na dasa da te huri parip si, Piripu na 'ri nho'õmo nhisi hawi
wa tô wanem ni, Torowadi u rowa'u'u na uba'renem na. Bâdâ 5 na ma tô wa'ãma ai'utõ,
tamomo wasi'aba'réi ré. Tame, wa tô wasi'ãma aihutu ni apâ, aibâ norĩ hã wawana
ĩsi'aba'ré norĩ ãma. Romhuri misi, ma tô wa'ãma ai'utõrĩ za'ra, tame wasi'ubumroi ré.

Paru hã Torowadi ãma te te ĩromhurizé wasu'u

7 Tawamhã sabadu barana wa tô wasi'rã'õtõ ni, tame ĩsazei'wa norĩ hã 're ĩsi'ubumroi
mono norĩ me, ĩ'u'ẽtẽ wapu hã wa te huri da. Tawamhã Paru hã sisa'u ma tô wama roti
za'ra, awẽ za oto morĩ na dâ'âsina. Simiroti za'ẽtẽ na te mara wa'wam nherẽ, zahadu
wama roti za'ra.
8 Tamemhã rob'uiwẽzé hã ahâ di, hâimo ĩwasi'ubumrozéb ãma hã, si'ubdatõ 'ri 're si'uzusi
ãma hã.
9 Tawamhã 'ritéi'wa hã, Eticu na ĩsisi hã ma tô 'ri zadazâri ãma nhamra, Paru hã te te
wama roti za'ra ré. Simiroti za'ẽtẽ wamhã, aptâ'â di, 'ritéi'wai ma hã. Aptâ'â uptabi wa,
ma tô nhono. Sõtõ pese ré, ma tô waptãrã ti'ai u, hâimo 'ri zadazâri hawi. Tawamhã dâ'â
sirõmo, ma tô siwi ti'â.
10 Taha wa, Paru hã ma tô ĩtẽme si'ra. Te te ĩtẽme si'rai wamhã, ma tô tãma aiwẽ'ẽ.
Tawamhã ma tô ĩré pahato, te te sa'ra da. Tawamhã ãne ma tô dama tinha:

— Aipẽ'ẽwara za'ra wa'aba tõ. Hâiba ré, te nomro. — Ãne te dama tinha.

11 Taha pari, ma tô apâ sai'u. Ĩ'u'ẽtẽ wapu hã ma tô te te wẽ'ẽ oto. Taha pari, ma tô te
te tãma sõmri, ĩsiré ĩsi'ubumro norĩ ma. Tawamhã te ĩme tisa za'ra. Taha pari, te duré tãma

roti za'ra. Te te tãma roti za'ra ré, ma tô tiwi tirowa'a. Rowa'a wamhã, ma tô oto tiwi timorĩ za'ra.
12 Tawamhã 'ritéi'wa hã hâiba ré ma tô siwi saprõ, ĩsõrõwa u. Ta hã ma tô tãma rowẽ wazere za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma hã.

Paru hã Torowadi hawi Miretu u ĩmorĩzé wasu'u

13 Tawamhã wa norĩ hã wa tô asisi ni, rowa'u'u na uba'renem na. Taha na wa tô ai'aba'ré ni, Asôsi na 'ri nho'õmo nhisi u, Paruhu zô tame wanhimipari za'ra da. Paru hã ma tô sima pisutu aré, ti'ai baba ãma morĩ da. Taha wa, tamomo te za wa'ãma tiwisi za'ra.
14 Tawamhã Asôsi u wisi wi, ma tô watẽme tizébré za'ra, rowa'u'u na uba'renem na.
15 Tawamhã taha na wa oto ai'aba'ré ni, Mitireni na 'ri nho'õmo nhisi u. Awẽpsi, ma tô duré uba'rene hã waré wara, Ti'osi na rob'ré za'iti nhisi wa'wai baba. Tawamhã awẽ amo na ma tô wi, Samo na rob'ré za'iti nhisi u hã. Tawamhã awẽm na si wa tô oto aihutu ni, Miretu na 'ri nho'õmo nhisi u hã, uba're nhimizahârizéb u.
16 Paru hã ma tô aré sima rosa'rata, Épézu u hã sipa tõ da, Zeruzarẽ u wisi su'u da. Taha wa, Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma sãmra zei õ di oto. Pẽtecoti na bâtâ wana, Zeruzarẽ u ĩwisi su'u da si, ma tô sima wẽ, Paru hã.

Paru hã Épézu ãma da'madâ'â'wa norĩ ma, te te ĩrotizé wasu'u

17 Tawamhã Paru hã Miretu ãma sãmra ré, ma tô da'mazatõ, Épézu u, ĩsazei'wai 'madâ'â'wa norĩ zô ĩtẽme si'aba'ré da.
18 Ĩtẽme sihutu wamhã oto, ma tô ãne tãma rowasu'u za'ra, Paru hã:
— A norĩ wa'wa hã ma tô ĩ̱nhimiromhuri na ĩwaihu'u za'ra wa'wa, asiré 're ĩ̱hâimana za'ra wa'aba mono ré hã. Azi'a u ãma ĩ̱wisi na'rata zém hawim haré, duré aihawi wa'aba za ĩ̱morĩzéb u hã ma tô ãne na hã ĩ̱'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa.
19-21 Ĩ̱sina 're ĩ̱wata mono ãna, wa tô Wanhib'apito ma si te 're romhuri u'âsi. Zudezu norĩ hã nasi ĩ̱zada siwada'uri za'ra wa, ĩ̱ma ropire uptabi di. Taha wa, ĩ̱wawa sina, wa tô te tãma 're romhuri, Wanhib'apito ma. Tane nherẽ, ĩwasu'uwẽ hã te aiwi wasu'u zazâri za'ra wa'aba õ di. Ãne na ma tô ĩ̱'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Danho'a wa tô te aima ãma 're rowasu'u za'ra wa'wa, 'ri baba zama. Zudezu norĩ ma, duré zudezu'õ norĩ ma zama, wa tô te tãma 're roti pese za'ra, tiwasété wi 're sipizari za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono niwĩ 're nomro mono da, Wanhib'apito Zezusi hã te te 're saze za'ra mono da.
22 Ãhãna Zeruzarẽ u wa za mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani te te ĩ̱ma ĩwaihu'uzéb zarina. Tame za marĩ hã ĩ̱zô ĩwatobro hã te waihu'u õ nherẽ, wa za mo. Tane nherẽ, wa za mo tô.
23 'Ri nho'õmo mono bâ 're ĩ̱morĩ ré, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã te te ĩ̱ma 're awaihu'u, ãne: Tame, te za dazazéb 're ĩ̱nherẽ ni. Ropire hã wa za tô te 're sépata.
24 Tane nherẽ, ĩ̱hâiba ré 're ĩ̱morĩ da hã, ĩ̱hâiba hã te ĩ̱sima sawi õ di. Wanhib'apito Zezusi hã ma tô ĩ̱nhimiromhuri hã ĩ̱ma tisõ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zé wasu'u na te dama 're sadawa wasu'u mono da. Ĩ̱nhimiromhuri hã te tãma ãma uwaimrami da, wa ĩ̱sima wẽ, taha si.
25-27 — Airo mono bâ, te 're aiwaimrami aba mono ré hã, wa tô te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na hã. Tawamhã niwamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã te aiwi wasu'u zazâri aba õ di. Mare di. Ãhãna, wa hã Paru, wa ĩ̱sina waihu'u, za ĩ̱zabu na sahu za'ra wa'aba õ na dâ'âsina. E tawamhã ĩ̱nhimiromhuri na te ai'ãma upa za'ra wa'aba bâ, te za asõ'reptuzé hã asiwi ĩ'manhimini wa'wa. Mare di. Asi'uihâ na te za asisimini za'ra wa'wa 'râwi. Ãne na hã tô sena wa tô waihu'u.
28 Taha wa, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 're anomro wẽ wa'aba mono da. Duré ĩsazei'wa norĩ hã te za 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô sima aipisutu za'ra wa'wa, ĩsazei'wa norĩ hã tãma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono da. Ti'ra wapru na ma tô ĩsazei'wa norĩ hã wa'â, tite da. Taha wa, pone'ẽrebâ 'madâ'â'wa norĩ ne, te za 're ĩda'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ hã.
29 Aihawi ĩ̱morĩ za'ra wa'aba wamhã, ni'wam norĩ hã te za we asô ai'aba'réi wa'wa. Abaze zahi, pone'ẽrebâ da, 're ĩsahi za'ra mono ne, te za asada tizahi za'ra wa'wa. Tinhimirowahutu wasété na te za asada tihâimana za'ra wa'wa. Ai'ãma pẽ'ẽzé za'ra wa'aba õ di za. Ãne wa tô ai'ãma waihu'u sirõmo za'ra wa'wa.
30 Duré ni'wam norĩ hã asiré wa'aba nherẽ, te za aima sadawa hapese za'ra wa'wa, ĩsiniwĩ 're anomro aba mono da, ĩsazei'wa norĩ hã uburé ĩsiniwĩ 're nomro mono da.
31 Taha wa, te za asimiza'rese sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ta norĩ wi. Te aima 're roti za'ra wa'aba mono ré hã, ma tô si'ubdatõ ĩ̱'ãma tiwahu. Rowa'a na wa tô aihâiba

mono bâ te aima 're roti za'ra wa'wa, barana zama, ĩwawa sina. Roti hã niwa te aiwi sazâri za'ra wa'aba õ di. Taha wa, ma'ãpé ĩnhimiromhurizém na 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono za.

32 — Ãhãna hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa za oto airẽme za'ra wa'wa, taha si te te 're ai'madâ'â za'ra wa'aba mono da oto. Ĩsimizawi pese zé wasu'u na te za 're asõpré u'âsi aba mo. Ta hã te za te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, ĩsaze za'ra wa'aba zém na aiprédup sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Uburé marĩ ĩwẽ hã tinhib'a'uwẽ norĩ ma, te te 're ĩ'anhomri mono hã te za duré aima sõmri za'ra wa'wa, ate za'ra wa'aba da oto.

33 Wa hã danhibrob zô, te 're rob'ruiwapari mono õ di, rob'uiprazém na duré da'uza na.

34 Duré ĩhâimanazéb da, wa tô ĩnhib'rata na te 're romhuri, ĩsiré norĩ hâimanazéb da zama. Ãne na ma tô a norĩ wa'wa hã asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'wa.

35 Ĩnhimiromhuri pese na wa tô aima ãma asanho za'ra wa'wa, sib'uware na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã wanhimiromhuri na wa te ãma 're pawaptob za'ra mono da. Wanhib'apito Zezusihi mreme na te za 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo. Ãne ma tô wama waihu'u za'ra: “Ni'wa hã marĩ na te te dawari wamhã, da te tãma sõmri wamhã, tãma rowẽ di. Tane nherẽ, te te 're ĩda'azari mono ma hã ĩsipai u tãma rowẽ uptabi di.” Ãne Wanhib'apito Zezusihi mreme hã. — Ãne ma tô Paru hã da'madâ'â'wa norĩ ma waihu'u za'ra.

36 Tawamhã Paru hã mreme parimhã, ma tô da'madâ'â'wa norĩ me hi'rãtitõ asimro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, mreme zusi da.

37 Mreme zusi pari, wawa sina ma tô Paru hã nasi tinho'utu awaibu, te te sawi za'ra da, ãma pẽ'ẽzé za'ra wa. Ma tô duré nasi tob'rata hârâ za'ra.

38 Za niwamhã te te ĩhâiba pibui za'ra õ na tãma siwasu'u za'ra wa, ãma pẽ'ẽzé uptabi za'ra di. Tawamhã ma tô ĩme ai'aba'ré, rowa'u'u na uba'reneb u.

21

Paru hã Zeruzarẽ u ĩmorĩzé wasu'u 'rãsudu

1 Tame wa tô oto wasisawi za'ra ni. Taha parip si, wa tô wasima wapâ za'ra ni. Tawamhã rowa'u'u na uba'rene hã ma tô oto waré tiwara za'ra awa'awi, Cosi na rob'ré za'iti nhisi u. Tamomo wasihutu wamhã, awẽpsi, wa tô duré ai'aba'ré ni, Rodisi na rob'ré za'iti nhisi u, uba're nhimizahârizéb u hã. Tawamhã ta hawi, wa tô ai'aba'ré ni, Patara na 'ri nho'õmo nhisi u.

2 Tame, wa tô wasiwi sõpẽtẽ ni, rowa'u'u na uba'rene hã, Penisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u ĩwara da hã. Tawamhã taha na wasi'aba'ré da, wa tô asisi ni.

3 Uba'rene hã waré wara ré, wa tô Sipri na rob'ré za'iti nhisi hã 'madâ'â za'ra ni, wanhimi'e niwĩ. Õne haré ma tô waré wara, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Taha wa, wa tô Tiru na 'ri nho'õmo nhisi u oto aihutu ni, tamomo da te ĩro'wasari hã da te sa'ra za'ra da. Tame wa tô wawairébé ni, uba're hawi.

4 Tame wa tô Zezusihi zazei'wa norĩ hã sõpẽtẽ za'ra ni. Wasisõpẽtẽ za'ra wamhã, romhuri misi, ma tô wa'ãma ai'utõrĩ za'ra, wasiré wasi'ubumroi ré hã. Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani te te tãma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, ma tô Paruhu ma roti za'ra, Zeruzarẽ u morĩ tõ da.

5 Tawamhã bâdâ hã wasi'aba'rézéb da hã ĩwa waptã'ã wamhã, ĩsazei'wa norĩ hã ma tô wasiré ai'aba'ré, â zaihâ u, 'ri nho'õmo nhiti. Aihĩni ma tô wasiré ai'aba'ré, aibâ norĩ hã duré ĩmro norĩ hã, duré ĩ'ra norĩ me, te te wazawi za'ra da. Tame wa tô wahi'rãtitõ asimro ni, supara 're wa, wamreme zusi da.

6 Wasisawi za'ra pari, wa tô asisi ni apâ uba're wawẽ neb 're, wasi'aba'ré da. Ta norĩ hã 'ri tẽme ma tô apâ ai'aba'ré.

7 Tawamhã Tiru hawi, wa tô ai'aba'ré ni. Wasi'aba'réi wamhã, Patorema'ida na 'ri nho'õmo nhisi u, wa tô aihutu ni. Tame ĩsazei'wa norĩ hã wa tô sawi za'ra ni. Tame ma tô bâdâ hã misi wa'ãma ai'utõrĩ za'ra, ĩ'rata wasi'ubumroi ré hã.

8 Tawamhã awẽpsi, wa tô ai'aba'ré ni, Sézareza u. Tame wa tô asimro ni, Piripihi nhorõwa ãma. Piripi hã Zezusihi wasu'uwẽ na ĩsazei'õ'wa norĩ ma rowasu'u'wa, ta hã. 7 na ĩsazei'wa norĩ pawapto'wa da, da te ĩpisutu za'ra norĩ me, aré 're ĩhâimana mono, Zeruzarẽ ãma.

9 Ĩ'ra norĩ sipi'õ norĩ hã ĩmro'õ za'ra hã maparane si'uiwa na ĩhâiba hã, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dama 're sadawa wasu'u za'ra.

10 Tame ma tô bâdâ hã nasi wa'ãma si'utõrĩ za'ra. Tawamhã aibâ hã ma tô watẽme tiwisi za'ra, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. Aibâ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, Adabu na ĩsisi hã.

11 Watẽme wisi wi, ma tô Paruhu usisizé hã tiwi waze. Ma tô ãma sipara'õtõ wasisi. Ma
tô duré ãma sipawasisi. Taha pari, ma tô wama rowasu'u za'ra, ãne:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ãne ma tô ḭ̃ma waihu'u: “Ã da'usisizép tede'wai
ma, te za zudezu norĩ hã ãne 'manharĩ za'ra, Zeruzarẽ ãma 're ĩsi'ubumroi mono hã.
Zudezu'õ norĩ ma, te za hâiba nhomri za'ra.” — Ãne ma tô wama waihu'u sirõmo za'ra,
Adabu hã.
12 Tawamhã ĩmreme wa te wapari za'ra wamhã, tame ĩsazei'wa norĩ 're ĩsi'ubumroi mono
norĩ me, wa tô Paruhu wi rosawi za'ra ni aré, Zeruzarẽ u morĩ tõ da.
13 Tawamhã asa te wama nharĩ za'ra:
— E niha da, ma aiwa'õ na ḭ̃wi ĩrobzei'õ za'ra wa'wa. Zeruzarẽ u hã ḭ̃morĩ da si, wa tô
ḭ̃sima rowẽ upta. Zezusi hã, Wanhib'apito na te 're sisi mono wa, ãté te za dasiwi ḭ̃nherẽ
ni, dazazéb 're. Ãté, wa za dârâ. Tane nherẽ, ḭ̃ma wẽ di tô, tamomo ḭ̃morĩ da hã. — Ãne
ma tô wama siwaihu'u za'ra asa, wa te waihu'u za'ra da.
14 Taha wa, Zeruzarẽ u morĩ tõ da, wa te oto tiwi rosawi waihu'u za'ra õ di. Taha wa,
wa tô tãma nharĩ za'ra ni oto:
— Wẽ di tô. Mo oto aimorĩ. Wanhib'apito te te aima ĩwẽzéb uwaibaba, te za tô ĩ'manha.
— Ãne wa tô tãma rob'ru za'ra ni.
15 Tame wahâimana za'ra ré, syry na ma wa'ãma ronomro. Tawamhã wanhibro hã wa
oto wasima ubumro za'ra ni, Zeruzarẽ u wasi'aba'ré da. Taha pari, wa tô wawairébé ni
oto.
16 Sézareza ãma ĩsazei'wa norĩ hã ma tô wame si'mazatõrĩ za'ra, umro na wame
'masi'aba'réi hutu da. Tawamhã Menasõhõ nhorõwa u ma tô wame ai'aba'ré, tame
wasi'ubumro da a'â. Duréihã ĩsazei'wa, Menasõ hã. Ĩpotozé hã Sipri na rob'ré za'iti nhisi
hã.

Paru hã Zeruzarẽ ãma 're ĩsãmra mono zé wasu'u na'rada

17 Tawamhã Zeruzarẽ u wasihutu wi, ma tô ĩsazei'wa norĩ hã to sina wazawi za'ra.
18 Tawamhã awẽpsi ma tô Paru hã wame timorĩ za'ra, Ti'aduhu u. Tame, ma tô uburé
pese ubumro, ĩsazei'wai 'madâ'â'wa norĩ hã.
19 Tawamhã Paru hã ma tô uburé sawi za'ra, timreme na. Te te sawi za'ra parimhã, ma
tô tinhimiromhurizém na tãma siwasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, zudezu'õ norĩ ma,
uburé te te 're ĩ'ab'manharĩ mono zéb zarina.
20 Paruhu mreme te te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tô ãma tiwata za'ra, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ãma. Taha wa, te asa tãma rowasu'u za'ra, Paruhu ma:
— Wasisãnawã, ãhãna wa za aima wasiwasu'u za'ra ni. Zudezu norĩ hã, wasiré norĩ
hã ahâ uptabi na ma tô Zezusi hã te te sina 're umnhasi za'ra, Danho'reptui'wa na.
Aihĩni, te simi'ẽ na 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozésihi
nhimi'ui'éré zarina.
21 Ta norĩ hã ma tô aiwasu'u wapari za'ra, wasiré zudezu norĩ ma, asimirowahutu
wasété newa. Mozésihi nhimi'ui'érézé hã, te wasiré zudezu norĩ wi ĩsawi za'ra, u, daro
mono bâ 're ĩhâimana za'ra mono wi, ãma 're hâimana za'ra mono tõ da. Duré Mozésihi
nhimi'ui'éré zarina, ti'ra norĩ te te 're sihâiwata nhihâri za'ra mono tõ da, ma tô, u, wasiré
zudezu norĩ wi ĩsawi. Ãne ma tô aiwasu'u hã wapari za'ra, ta norĩ hã.
22 Ãhãna aihĩni, te za aiwaihu'u za'ra ni, we aiwisizém na hã. E marĩ, wa za tawamhã
'manharĩ za'ra ni, ãne aiwasu'u hã tô senai õ na da te waihu'u za'ra da.
23 Tawamhã ãne wa za aima roti za'ra ni, marĩ 'manharĩ da, 're aihâimana wẽ mono zé
hã da te waihu'u za'ra da. Wawa'wa, aibâ maparane si'uiwa na ĩhâiba hã marĩ na ma tô
tãma ropisutu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma.
24 Tawamhã te za asiré ĩsimroi mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono
zéb u, marĩ hã Mozésihi nhimi'ui'éré zarina asiré 'manharĩ za'ra wa'aba da, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ma, aihâiba wasété ãna aihâimana za'ra wa'aba da, tãma. Tawamhã 'Re
ĩhâimana u'âsi mono ma, pone'ẽrebâ te te siwi ĩsimro hã te za tãma ĩwa'âbâ za'ra. Tawamhã
te za oto si'rãpari za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te ĩropisutu za'ra zéb zarina, te te
tãma ãma ĩ'uwaimrami za'ra na da te ĩwaihu'u za'ra zéb da hã. Ãne hã 'manharĩ wamhã,
aihĩni te za aiwaihu'u za'ra ni oto, aiwasu'u hã tô senai õ na hã. Te za duré aiwaihu'u
za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi nhimiroti 'rata na Mozésihi nhimi'ui'éré zarina 're ĩ'aihâimana
mono zém na hã. Ãne hã 'manharĩ da, wa aima roti za'ra ni, wasiré ĩsazei'wa zudezu norĩ,
te te aiwaihu'u za'ra da.
25 E niha tawamhã zudezu'õ nherẽ, ĩsazei'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zéb da hã.
Ãne wa tô tãma roti pari za'ra ni: “Danhimizama hã romhâiba 'manharĩ ãma 're dawata
za'ra mono da, da te 're ĩsimroi mono nhi hã 're huri aba mono õ di za. Duré ĩwapru hã
're âhuri aba mono õ di za. Duré danhimizama da te 're ĩsõ'reti za'ra mono nhi hã 're huri

aba mono õ di za. Duré aihâiba na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za.” Ãne wa tô tãma rob'ui'éré za'ra ni. — Ãne te Paruhu ma rowasu'u za'ra.

26 Tawamhã Paru hã ma tô ãma saze za'ra, aibâ norĩ siré morĩ da. Tawamhã awẽpsi, ma tô Paru hã te te simro, aibâ norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. Marĩ hã ma tô ĩsiré 'manharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, hâiba wasété ãna tãma hâimana za'ra da. Taha pari, ma tô ãzé, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa u. Sébré wamhã, ma tô dama pisutu bâdâ hã, marĩ te te siwi ĩ'manharĩ 'rãsutu zéb da hã. Te te siwi 'manharĩ parimhã, te za marĩ hã ĩhâiba mono bâ tãma sõmri za'ra, sasedoti norĩ ma, si'udâna za'ra. Tawamhã te za waihu'u za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te ĩ'manharĩ 'rãsutu za'ra zém na hã.

Zudezu norĩ hã, Paruhu zada ĩsiti'ru za'ra zé wasu'u

27 Tawamhã bâdâ 7 na zahadu ãma si'utõrĩ õ di, te te siwi ĩ'manharĩ 'rãsutu zéb u hã, Paru norĩ hã. Romhuture di oto. Tawamhã zudezu norĩ hã Azi'a hawi ĩsihudu ma tô Paru hã sima sãmri za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma. Izarazéhé nhihudu norĩ te, 'ri 'wawi wa'ra ãma sãmra ré, ma tô siwi 'madâ. Taha wa, ma tô sada dawada'uri wasété za'ra, Paruhu da. Tawamhã ma tô oto siwi pa'â, Paru hã.

28 Taha wa, te si'mahârâ za'ra zudezu norĩ hã, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, wei wa'ãma ana wa'aba. Ã hã aibâ hã ma tô daro mono bâ te te dama 're rowahutu, da te dasiwi wawẽ'õ za'ra da, duré Mozésihi nhimiroti hã da te dasiwi wẽ'õ za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa zama da te dasiwi wẽ'õ za'ra da. Ma tô duré zudezu'õ norĩ hã we te te simro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. Ĩsõrõwa hã wẽ nherẽ, ma tô wawi wasété za'ra. — Ãne ma tô da'mahârâ za'ra, tame ĩsi'rã'õtõ norĩ hã, aihĩni Paruhu zada dazahi za'ra da.

29 Ta norĩ hã ma tô aibâ hã 'madâ'â za'ra aré, Toropimu na ĩsisi hã, Épézu ãma 're ĩsãmra mono hã. 'Ri nho'õmo nhi'riti na Paruhu siré morĩ ré, ma tô 'madâ'â za'ra. Taha wa, ma tô ãma romnomri za'ra, zudezu'õ nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa u Paru te te saprõni 'ru te. Taha wa, te ãne da'mahârâ za'ra, zudezu norĩ hã.

30 Taha wa, Zeruzarẽ 'remhã 'ri wa'õtõ mono bâ ma tô ro'wa'rudu hã te te ropé. Tawamhã Paruhu zô ma tô dasitẽme dasisa're, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. Ma tô dasiwi pa'âri ni 'ri para, rob u da te dasiwi wazere da. Da te dasiwi wazere parip si, ma tô oto tiwi 'ri nhitom ni.

31 Tawamhã te aré dasiwi wĩrĩ ni. Tawamhã da te aré dasiwi ĩwĩrĩzé wasu'u hã ma tô wapa, Roma na 'ri nho'õmo nhisi hawi da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã, Zeruzarẽ ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ ĩsib'ru za'ra zé wasu'u hã.

32 Tawamhã awa'awi ma tô tinhib'a'uwẽ norĩ zô hârâhai'aba'ré za'ra, tiwada'uri'wa norĩ me siré sisa'rei mono da, datẽme. Ĩtẽme ĩsisa'rei mono hã da te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô ãma rosahâri za'ra ni, Paruhu ãma hã.

33 Tawamhã apito hã ma tô Paruhu u ai'ré 'râwi. Ma tô pa'â. Taha pari, ma tô duré da'wapéi'wa norĩ ma ti'ru, te te siwi pawasisi da, maparane ĩsi'uwazi nhorõ rutu na. Taha pari, ma tô ãma da'azadanha, ãne:

— E 'wa hã ã hã aibâ. E marĩ ma tô 'manha. — Ãne ma tô ãma da'azadanha.

34 Tawamhã dasiwa'rãmi te nasi tãma 'mahârâ za'ra ni, dasimana'rãmi hawi. Da te tãma wasu'u waré za'ra õ di. Dahârâ si'rahâri ahâ wamhã, ĩwasu'u uptabi hã te te waihu'u õ di, apito hã. Taha wa, da'wapéi'wa norĩ ma, ma tô ti'ru, Paru te te siwi saprõni da, tinhorõwa u.

35 Tawamhã hâimo 'ri para u sai'urizéb u sihutu wamhã, da'wapéi'wa norĩ hã ma tô te te siwi upari, Paru hã, zudezu norĩ hã sahi sina, ĩsarina si'aba'réi wa.

36 Taha wa, ma tô nasi tãma 'ru za'ra, ãne:

— Wĩrĩ aba. Wĩrĩ aba. — Ãne te nasi tãma 'ru za'ra.

37 Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã apito nhorõwa u te te siwi 'mazébré õ ré, Paru hã ma tô apito ma tinha, ãne:

— E aima wẽ õ di, aima ĩ̱siwasu'u da hã. — Ãne te tãma tinha, deredu norĩ mreme na.

Tawamhã apito hã te asa tãma tinha:

— E nare aima waihu'u pese di, deredu norĩ mreme hã.

38 Wa tô aré ai'ãma romno, a hã ezipsiu newa. Nimosi ni'wa hã ezipsiu hã ma tô aibâ norĩ ãma aiwanhizari za'ra. Ta hã 4 miu na ma tô te te simro, rowasété 'manharĩ'wa norĩ hã a'ubuni u. Roma ãma apito wi sipizari za'ra da, dapãrĩzéb ré, ma tô te te simro. 'Wazé, a hã simroi mono õ di. — Ãne te tãma tinha, apito hã.

39 Tawamhã Paru hã te asa tãma tinha:

— Wa hã zudezu. Tasu na 'ri nho'u ĩsa'ẽtẽ nhisi ãma ĩp̱otozé hã, Sirisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma hã. 'Wazé za ĩm̱a ĩwẽ, te dama ĩrowasu'u da hã. — Ãne te asa tãma tinha, Paru hã.

40 Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tô tãma wẽ tô, te te dama rowasu'u da.

Paru hã si'uihâ na dama ĩsiwasu'uzé wasu'u na'rada

Tawamhã te te dama rowasu'u da, apito te te tãma wẽ wa, ma tô Paru hã sai'u hâimo, 'ri para u sai'urizém na hã. Tame ma tô tinhib'rada hã dama wẽ hâimo, ari'iwi dasi'ubumro da. Taha wa, ma tô tawarõtâ'â za'ra ni. Dawarõtâ'â za'ra wamhã, Paru hã ma tô timreme na dama rowasu'u, ebreusi norĩ mreme na.

22

1 Ãne te Paru hã dama siwasu'u:

— Ĩs̱iré norĩ, duré wamama norĩ, ma'ãpé ĩw̱apari pese za'ra wa'aba za. Wa za oto aima ĩs̱iwasu'u za'ra wa'wa, 're ĩẖâimana mono zém na hã ĩw̱aihu'u za'ra wa'aba da. — Ãne ma tô tisiwasu'u na tãma sãna'rata za'ra.

2 Tawamhã ebreusi mreme na te te dama ĩrowasu'u za'ra zé hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô tãma tawarõtâ'â pese za'ra ni oto. Tawamhã te duré tãma siwasu'u za'ra, ãne:

3 — Wa hã, zudezu. Tasu na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩp̱otozé hã, Sirisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi 'remhã. Ãme Zeruzarẽ ãma wa tô ĩprédu. Damarizé hã ma tô te te ĩm̱a 're rowahutu, wahi'rata norĩ nhimiroti na hã. Ĩṉhimi'ẽ na wa tô te 're romhuri pese, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. A norĩ wa'wa hã asimi'ẽ na tãma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono ne, wa tô õhõ ma si 're ĩs̱isõmri u'âsi, ĩṉhimi'ẽ na te tãma 're romhuri pese mono da, asine wa'aba.

4 Wa tô te da'ãma 're rowasété aré, 're ĩdanomro mono zép tém na 're ĩdanomro mono norĩ ãma hã. Ĩẕadawa para ma tô aibâ norĩ hã da te 're pawasisi za'ra, pi'õ norĩ zama. Ĩẕadawa para, ma tô duré da te 're simro, dazazéb u hã. 'Re dâ'â za'ra mono da, wa tô ãne hã te tãma 're 'manharĩ za'ra, Zezusihi zazei'wa norĩ ma hã.

5 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi hã ma tô ãne na hã ĩw̱aihu'u, sasedoti ĩpire uptabi hã, duré uburé zudezu norĩ ma roti'wa norĩ zama. Ta norĩ hã ĩ'ãma sadanharĩ za'ra wa'aba wamhã, te za ãne na hã aima ĩwasu'u za'ra wa'wa, sena na. Ta norĩ hã ma tô tinhimi'ui'éré hã ĩm̱a sõmri za'ra, Damasitu u te âri da, ĩsiré dama ĩpire norĩ ma. Taha zarina, wa tô mo, Damasitu u te we simroi mono da, ĩsazei'wa norĩ hã. Ĩsi'uwazi nhorõ rutu na pawasisi ré, Zeruzarẽ u we te simroi mono da, wa tô sô ĩm̱orĩ za'ra, ãme da te hâ za'ra da.

6 — Tawamhã Damasitu u te rosahutu wapsi, abzuma wa'wa ma tô hâiwa hawi rowa'a za'ẽne hã ĩm̱a ai'ubuzi, waptu na ĩẖâiba nho'õmoi baba.

7 Taha wa, wa tô waptãrã, ti'ai wa. Ni'wai mreme hã wa tô wapa. Ãne te ĩ'mahâ: “Saru. Saru. E marĩ wa, te ĩw̱i 're ĩrowasutu u'âsi mo.” — Ãne te ĩ'mahâ.

8 — Tawamhã wa tô asa sada'â: “Apito, e 'wa hã, a hã.”

— Tawamhã te duré asa ĩm̱a tinha: “Wa hã Zezusi, Nazaré ãma aré 're ĩṉhamra mono. Te ĩw̱i 're ĩrowasutu u'âsi mo.” — Ãne te ĩm̱a siwasu'u.

9 — Rowa'a za'ẽne hã ĩm̱a si'ubuzi wamhã, ĩs̱iré ĩsi'aba'ré norĩ hã ma tô 'madâ'â za'ra, rowa'a hã. Tane nherẽ, ta norĩ hã ĩmreme hã te te wapari waihu'u za'ra õ di, ĩm̱a ĩnharĩ'wai mreme hã.

10 Tawamhã wa tô duré 'mahâ, ãne: “Apito, e marĩ, wa za 'manha.”

— Tawamhã Wanhib'apito te ĩm̱a tinha: “Aiwahutu, Damasitu u aimorĩ da. Tame te za ni'wa hã aima roti, uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima ĩpisutuzé hã 'manharĩ da.” — Ãne te ĩm̱a tinha.

11 — Tawamhã rowa'a za'ẽne hã ma tô ĩt̰ob'a. Taha wa, ĩs̱iré ĩsi'aba'ré norĩ hã ma tô ĩpano na siwi ĩẕaprõ. Taré ta norĩ hã te te siwi ĩẕaprõni na wa tô wi, Damasitu u.

12 Tame aibâ hã te 're hâimana, Ananiza na ĩsisi hã. Ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata wapari pese 'wa. Zudezu norĩ hã tame 're ĩsi'ubumroi mono hã ma tô Ananiza hã te te 're wẽsãmri za'ra.

13 Ta hã ma tô we ĩẕô rĩtĩ. Tawamhã, ĩt̰ẽme wisi wamhã, ma tô ĩm̱a tinha, ãne: “Ĩs̱isãnawã Saru, apâ rob'madâ'â.” — Ãne te ĩm̱a tinha, aibâ hã.

— Tawamhã awa'awi, wa tô duré apâ rob'madâ. Taha wa, Ananiza hã wa oto 'madâ.

14 Tawamhã ta hã te duré ĩm̱a tinha: “'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wahi'rata norĩ nhib'apito hã ma tô sima aipisutu, te te ai'ãma sima 're ĩroti mono zé hã waihu'u da. Ma

tô duré aima pisutu, Wanhib'apito Zezusi hã ĩwẽ uptabi 'manharĩ'wa hã bâdâdi wa, sabu da, duré ĩmreme hã wapari da.
15 A hã te za dama 're ĩsadawa wasu'u mo, dahâiba mono bâ. Ta hã atõmo na ĩsabu hã, duré aipo're na ĩmreme hã ĩwapari hã te za dama 're ĩwasu'u mo.
16 E marĩ zô te bété asimipa, ãhãna hã. Ma'ãpé aiwahutu, â dawabzuri hã da te aima 'manharĩ da, duré Wanhib'apito wi rowaptẽrẽ da, te te asõ'reptu da. Tawamhã aiwasédé hã te za aima tipa." — Ãne ma tô ḭ̃ma roti, Ananiza hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Paruhu ma, romhuri te te ĩpisutuzé wasu'u

Tawamhã Paru hã dama siwasu'u 'rãsutu da, ma tô ãne dama rowasu'u:
17-18 — Tawamhã, Zeruzarẽ u apâ ḭ̃wisi wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u wa tô mo, tãma ḭ̃mreme da. Tawamhã tãma ḭ̃mreme sina, ḭ̃nhotõ õ nherẽ, ḭ̃nhotõ 'rowi te ĩrosawẽrẽ ne, wa tô Wanhib'apito hã sabu. Ĩmreme hã wa tô wapa. Te ḭ̃ma tinha, ãne: "Ai'aba're na aiwatobro Zeruzarẽ hawi, ãmemhã da te aiwapari za'ra õ wa za, ḭ̃wasu'u na hã."
19 — Tawamhã wa tô asa tãma ḭ̃siwasu'u: "Ãme 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma tô ḭ̃hâimanazém na siwi ḭ̃waihu'u. Rowahutuzé mono bâ wa tô asazei'wa norĩ zô 're ḭ̃zasi, dazazéb 're te 're 'mazai mono da, duré te 're ahâ za'ra mono da.
20 Duré Esitéwã, dama aiwasu'u'wa hã da te dasiwi wĩrĩ wamhã, wa tô dasiré ḭ̃hâiba. Wa hã wa tô ãma da'ab'madâ. Ḭ̃ma wẽ di, ĩdâ'âzé hã. Ĩwĩrĩ'wa norĩ uza, ĩsisiwimhã ĩ'ubuzé hã, wa tô sa 'madâ'â za'ra." Ãne wa tô asa tãma ḭ̃siwasu'u, Wanhib'apito ma.
21 — Ãne na Wanhib'apito ma, ḭ̃siwasu'u wamhã, ma tô ḭ̃ma rob'ru, ãne: "Mo oto aimorĩ. Zudezu'õ norĩ tẽme, wa za asatõ, romhâ na." Ãne ma tô ḭ̃ma rob'ru, Wanhib'apito hã. — Ãne ma tô Paru hã tisiré zudezu norĩ ma hã siwasu'u.
22 Tawamhã Paru hã zudezu'õ norĩ hã te te sisi wamhã, ma tô sada tizahi za'ra, zudezu norĩ hã zudezu'õ norĩ te te sisi õ ré hã te te aré wapari wẽ za'ra nherẽ. Taha wa, te sa'ẽtẽ sima 'mahârâ za'ra, zudezu norĩ hã, ãne:
— Wĩrĩ aba. Õ hã wasétére di. Dâ'â hâ.
23 Ãne ma tô zudezu norĩ hã ãma si'mahârâ za'ra, hârâ 'rãihâ na, ĩsisiwimhã ti'ubuzé hâimo te te 're wanarĩ za'ra mono sina. Ropru te duré hâimo sãmra za'ra, sada siti'ru za'ra wa.

Paru hã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito ma, ĩsiwasu'uzé

24 Tawamhã romanu hã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tô da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra, 'ri para u te te siwi 'mazébré da, Paru hã. Te duré tãma 'ru za'ra, te te siwi 're pré'é mono da, siwasu'u da, zudezu norĩ te te sima ĩ'ruzém na te te waihu'u da.
25 Tawamhã ma tô siwi hiwasisi, ĩsi'uwazi nhorõ rutu na te te siwi 're pré'é mono da. Tawamhã Paru hã ma tô da'wapéi'wa norĩ nhib'apito zadawa para dawada'uri'wai ma tinha, ãne:
— E ḭ̃wasété na asiwi ḭ̃waihu'u aba wa, ma tô asiwi 're ḭ̃pré'é aba mo. E tô ĩ'uwaibaba ãne hã, wa hã romanu nherẽ. — Ãne te Paru hã tãma tinha, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wai ma.
26 Tawamhã Paruhu mreme te te wapari wamhã, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã ma tô tinhib'apito ma wasu'u:
— E marĩ ãma 'manharĩ da bâ. Ni'ã. Õ hã romanu. — Ãne ma tô tãma wasu'u.
27 Taha wa, apito hã ma tô mo Paruhu u, te te sadanharĩ da. Tawamhã ãne te sadanha:
— Ḭ̃ma asiwasu'u na, te waihu'u da. E nare a hã romanu.
— Ḭ̃he. Wa hã, romanu.
28 Tawamhã apito hã te duré tãma siwasu'u, ãne:
— Wa hã duré, romanu. Ḭ̃poto'wa hã romanu õ nherẽ, wa'âbâ za'ẽtẽ uptabi na wa tô ḭ̃siwa'â romanu norĩ ma, ḭ̃siromanu da.
Tawamhã Paru te asa tãma tinha:
— Tazahã ḭ̃poto'wa hã romanu wa, wa hã duré romanu u'â. — Ãne te asa tãma tinha.
29 Tawamhã Paru hã romanu na siwasu'u wa, awa'awi ma tô da'wapéi'wa norĩ hã tãma ai'ré za'ra, te te siwi sadanharĩ za'ra ãna. Duré da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ãne na te te waihu'u wamhã, ma tô pẽ'ẽwara, ĩsimiwada'uri zarina, te te siwi hiwasisi wa.

Paru hã dama roti'wa norĩ nho're ĩsiwasu'uzé

30 Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tô sima wẽ, zudezu norĩ hã Paruhu ãma ĩwasédé hã te te siwi ãma ĩhirizé hã sena na te te waihu'u da. Taha wa, awẽpsi ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ ma 'ru za'ra, uburé zudezu norĩ

ma roti'wa norĩ ma zama, Paruhu zada si'rã'õtõ da. Da'wapéi'wa norĩ ma, ma tô duré 'ru za'ra, Paruhu pawasisizé hã te te tãma wasihu za'ra da, dama ĩpire norĩ nho're sab da.

23

1 Tawamhã zudezu norĩ ma roti'wa norĩ tẽme, te rob'madâ'â pese, Paru hã. Te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, wa hã wa tô 're ĩ̱si'madâ'â u'âsi, 're ĩ̱morĩ wẽ u'âsi da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a. Taha wa, ĩ̱pẽ'ẽ wapu na wa 'râwi 're ĩ̱sisaze. — Ãne te tãma siwasu'u za'ra.

2 Tawamhã Ananiza hã sasedoti ĩpire uptabi hã ma tô ti'ru, ĩ'rata ĩsimasam norĩ ma, te te siwi sadawa pré'é da, Paru hã.

3 Taha wa, te Paru hã asa tãma tinha:

— Oro wama roti'wa za a hã, ma aiwasédé hã ĩ̱'ãma ĩ'manha. A hã ãme te asã, ĩ̱pibu da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina 're ĩ̱morĩzéb zô. Tane nherẽ, ĩsimiroti hã ma tô ĩ'upa. Da te ĩ̱zadawa pré'é da, ma tô dama ĩ̱'ru. Ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarinai õ di. Taha wa, te za ai'azâ. — Ãne te tãma tinha, Paru hã.

4 Tawamhã ĩ'rata ĩsimasam norĩ hã te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E marĩ da, ma tô sasedoti ĩpire uptabi ãma ĩwasé.

5 Tawamhã Paru te asa tãma nharĩ za'ra:

— E nare ta hã sasedoti dama ĩpire. Te waihu'u õ di. Te waihu'u 'wa'âhã, te tãma nharĩ õ di aré. 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme ui'éré 'rata na wa tô ãne hã waihu'u za'ra ni: “Ni'wa hã dama pire wamhã, tãma 're aimreme wasété za'ra wa'aba mono õ di za.” Ãne ma tô wama waihu'u za'ra. — Ãne Paru te asa tãma nharĩ za'ra.

6 Tawamhã Paru hã ma tô waihu'u, dama roti'wa norĩ, sina ĩsipo'o za'ra zé hã. Ni'wam norĩ hã sadusezu, duré ni'wam norĩ hã parisezu. Tawamhã, ma tô dama si'mahâ, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ĩ̱wapari za'ra wa'aba. Wa hã parisezu. Ĩ̱mama norĩ zama parisezu. Dadâ'â nherẽ, apâ dahâiwa'utuzé wasu'u hã te sazei wa, wa asõ're ĩ̱zab za'ra wa'wa, asiwi ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba da, taha zô si 're ĩ̱nhimipari u'âsi mono wa. — Ãne ma tô dama si'mahâ.

7 Tawamhã mreme pari, tame ĩsi'rã'õtõ norĩ hã ma tô sina ĩsipo'ozéb zarina sima nharĩ za'ra, parisezu norĩ hã, sadusezu norĩ me.

8-9 Parisezu norĩ nhimizazezé hã, ãne: 'Re dadâ'â za'ra mono nherẽ, apâ 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono na, duré hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ hã tô sena na 're ĩhâimana za'ra mono na, duré dapẽ'ẽzani hã dawi 're wairébé mono wamhã, nimomo 're ĩdanomro mono na hã. Ãne parisezu norĩ nhimizazezé hã. Tane nherẽ, sadusezu norĩ hã ãne na simizaze za'ra õ di, ta norĩ hã. 'Re ĩdahâiwa'utu za'ra mono zé hã, mare di, u. Duré hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ hã, mare di, u. Duré dapẽ'ẽzani, dawi 're wairébé mono wamhã, nimomo 're danomro mono õ di za, u. Ãne sadusezu norĩ nhimizazezé hã. Taha wa, ma tô 're sisadawa 'rui u'âsi za'ra, parisezu norĩ hã, sadusezu norĩ me.

Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na dama rowahutu'wa norĩ hã, parisezu na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã hâiwi ma tô aimasa, Paru, da te dasiwi ĩ'ârizé hã te te siwi wẽ'õ wa. Ãne te mreme 'rãihâ na nasi ãma si'mahârâ za'ra:

— Aibâ hã, õ hã wa tô waihu'u za'ra ni. Tiwasédé hã te te âri õ di. Ãté hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, ma tô tãma rowasu'u. Ãté ni'wai pẽ'ẽzani, ma tô nima hawi tãma rowasu'u. — Ãne te parisezu norĩ hã nasi ãma si'mahârâ za'ra.

10 Tawamhã damreme tete na dasi'wapé za'ra wa, da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tô ãma hâtârâ, Paruhu ãma, da te dasiwi hâiba'ẽi mono õ'umnhasite. Taha wa, ma tô da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra:

— Sô ai'aba'réi wa'aba, asiwi wazere aba da, dawa'wa hawi. Tawamhã wanhorõwa u te za we asiwi ĩsaprõni 'wa apâ. — Ãne te tãma 'ru za'ra.

11 Tawamhã taha mara na Wanhib'apito hã ma tô tãma sihâi'ré, Paruhu ma. Te tãma tinha, ãne:

— Aipahi tõ. Ãme Zeruzarẽ ãma ma tô dama ĩ̱wasu'u pa. Roma na 'ri nho'õmo nhisi ãma te za duré õhõ na si dama ĩ̱wasu'u, niwamhã.

Zudezu norĩ hã Paru te te sima ĩ'ru za'ra zé wasu'u

12 Tawamhã awẽ rowa'a wi, zudezu norĩ hã ma tô pi'uriwi si'rã'õtõ. Te sima 'ru za'ra, Paru hã te te siwi wĩrĩ da. Ãne te sima ãma roti za'ra:

— Paru hã wa te wasiwi wĩrĩ aba. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa za wasi'ru za'ra ni, wa te wasiwi wĩrĩ õ wamhã, te te wa'uprosi da, wa te wasima ĩ'ruzé hã wa te

ãma uwaimrami za'ra õ wamhã. Wa te wasima ĩ'ruzé hã wa te ãma uwaimrami za'ra õ ré, wasaihuri õ di za. Duré wa te âhuri õ di za. — Ãne ma tô sima roti za'ra, Paruhu ãma.

13 Aibâ hã 40 nhipai u ĩhâiba hã ma tô ãne sima 'ru za'ra.

14 Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô ai'aba'ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ u, dama ĩpire norĩ u zama. Te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Paru hã wa tô wasima 'ru za'ra ni, wa te wasiwi wĩrĩ da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa tô duré wasi'ru za'ra ni, te te wa'uprosi da, Paru hã wa te wasiwi wĩrĩ õ wamhã. Tawamhã wa te wasiwi wĩrĩ õ ré hã, wasaihuri õ di za.

15 Ãhãna, ma'ãpé da'wapéi'wa norĩ nhib'apito ma, waihu'u za'ra wa'aba, asi'rã'õtõ aba zém na. Dama roti'wa norĩ me, uburé asi'rã'õtõ aba zém na tãma waihu'u za'ra wa'aba, Paru te te ĩ'manharĩzé hã waihu'u pese za'ra wa'aba da newa, Paru hã te te we atẽme saprõni za'ra wa'aba da. Tawamhã wa norĩ hã bâdâdi wãi wa, wa za sô asimro ni, atẽme wisi za'ra wa'aba õ ré, wa te wasiwi wĩrĩ da. — Ãne te tãma nharĩ za'ra.

16 Tawamhã 'ritéi'wa hã ma tô wapari za'ra, sô ĩdanhimipari za'ra na hã. 'Ritéi'wa hã Paruhu 'ra wapté, ĩhidiba 'ra. Taha wa, te Paruhu u mo, da'wapéi'wa norĩ nhorõwa u te te po're pu'u da.

17 Tawamhã Paru hã ma tô sô hâ, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa zô. Te tãma tinha, ãne:

— Ã hã 'ritéi'wa hã ãma saprõni, asib'apito u te te tãma rowasu'u da. Marĩ hã te te ĩwaihu'uzém na te za tãma rowasu'u. — Ãne te tãma tinha.

18 Tawamhã ĩwada'uri'wa hã ma tô saprõ, apito u. Te tãma tinha, apito ma:

— Paru hã da'wapéi'wa norĩ te te 'madâ'â za'ra da, wanhorõwa ãma ĩsa hã ma tô ĩ̱zô hâ. Ta hã ma tô ĩ̱ma tinha, 'ritéi'wa hã te we atẽme saprõni da. Ta hã, marĩ hã te te ĩwaihu'uzém na te te aima rowasu'u da, ma tô ĩ̱ma tinha, te we atẽme saprõni da. — Ãne te tãma wasu'u.

19 Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tô 'ritéi'wa hã pa'â. Danhiti ma tô saprõ, te te tãma rowasu'u da, ãne:

— E marĩ te za bété ĩ̱ma ĩwasu'u. — Ãne te sadanha.

20 Tawamhã ma tô asa tãma rowasu'u:

— Zudezu norĩ hã ma tô sima 'ru za'ra, Paru hã awẽpsi te te aiwi waptẽrẽ za'ra da, dama roti'wa norĩ nho're sab da, ĩtẽme satõrĩ za'ra da. Paru te te ĩ'manharĩzé hã te te waihu'u pese za'ra da newa, te za aiwi waptẽrẽ za'ra.

21 Tawamhã ĩtẽme satõrĩ za'ra da, saze za'ra õ di za. Tô'ã. Aibâ norĩ hã 40 nhipai u ĩhâiba hã ma tô sima 'ru za'ra, te te siwi wĩrĩ da. Te te siwi wĩrĩ õ ré hã, saihuri õ di za, u. Duré â hã te te âhuri õ di za, u. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ma tô duré si'ru za'ra, te te uprosi da, te te sima ĩ'ru za'ra zé hã te te ãma uwaimrami za'ra õ wamhã. Te za, u, sô aima'uri za'ra. Asa tãma ĩrowaihu'u za'ra zéb zô si, te ãhãna hã mapari za'ra. — Ãne te tãma rowasu'u.

22 Tawamhã apito hã te sadawa uwati, 'ritéi'wa hã, ãne:

— Ni'wai ma, ĩ̱ma ĩrowasu'uzém na hã rowasu'u tõ za. — Ãne te sadawa uwati, apito hã. Taha pari, te tãma rob'ru, morĩ da.

Apito Perihi u, Paru da te ĩsaprõnizé wasu'u

23 Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã te oto sô tihârâ zahuré, tizapari da'wapéi'wa wada'uri'wa norĩ zô. Ãne te tãma rob'ru zahuré:

— Ma'ãpé sô aihârâ aba, da'wapéi'wa norĩ zô, para na 're ĩnomro mono hã 200 na ĩhâiba norĩ zô, duré awaru na 're ĩnomro mono hã 70 na ĩhâiba norĩ zô, duré ĩsi'uwazi'wa na dapãrĩ'wa norĩ hã 200 na ĩhâiba norĩ zô. Mara sime na te za aiwairébé 'wa, Sézareza u ai'aba'réi wa'aba da.

24 Awaru hã te za ĩ'ubumroi wa'wa, Paru hã ãma ĩmorĩzéb da. Awaru na te za asiwi ĩsaprõni waré wa'wa, Peri na danhib'apito nhisi u, asiwi ãwisi wẽ wa'aba da. — Ãne te tãma rob'ru zahuré.

25 Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã Zeruzarẽ ãma 're ĩsãmra mono hã ma tô Perihi ma rob'ui'éré. Ãne ĩsimi'ui'éré hã:

26 “Peri, wanhib'apito, uburé na da'madâ'â'wa, wa ãma asawi.

“Wa hã, Caradiu Risi'asi.

27 “Ã hã aibâ hã ma tô zudezu norĩ hã siwi ti'â. Te aré siwi tĩwĩ. Tawamhã wa hã wa tô ĩtẽme wi, da'wapéi'wa norĩ me. Wa tô dawi ãma wasisaprĩ za'ra ni, romanu na 're ĩhâimana mono na te waihu'u wa oto.

28 Wa tô ĩ̱sima wẽ, ĩwasédé hã da te ãma ĩsa'razé hã te waihu'u da. Taha wa, wa tô saprõ, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ tẽme.

29 Taha wa, wa tô waihu'u oto. Marĩ ĩwasédé hã te ãma waihu'u õ di, da te ĩwĩrĩzéb da hã, duré dazazéb 're, da te dasiwi ĩsẽrẽzéb da hã. Mare di. Zudezu norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zé wa'rãmi, 're ĩhâimana mono zém na si ma tô ĩwasédé hã siwi ãma sa'ra.

30 Zudezu norĩ hã te te siwi wĩrĩ da, te te sima ĩ'ru za'ra zé hã ma tô duré ḭ̃ma waihu'u
ni. Te waihu'u wi, wa tô ãma atẽme satõ, sa'ẽtẽ. Ĩwasété na tãma ĩnharĩ'wa norĩ ma, wa tô
duré ãma rob'ru za'ra, ãma atẽme si'aba'ré da, asõ'a te te ĩwasédé hã ãma sa'ra da. Ãne si,
wa ãma aima rob'ui'éré."
31 Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã te te tãma ĩ'ru za'ra zém na ma tô ãma uwaimrami za'ra.
Paru hã ma tô siwi saprõ. Tawamhã tô ã mara na ma tô aihutu, Ãtipatiridi na 'ri nho'õmo
nhisi u.
32 Tawamhã awẽpsi, da'wapéi'wa norĩ, para na ĩsi'aba'ré norĩ hã ma tô apâ ai'aba'ré,
tinhorõwa u. Paru hã ma tô rẽme za'ra, awaru na 're ĩnomro mono norĩ si te te siwi saprõni
da oto.
33 Tawamhã ta norĩ hã ma tô siwi saprõ, Sézareza u. Tamomo sihutu wi, ma tô awa'awi
siwi saprõ Paru hã, apito u. Tawamhã ma tô apito ma rob'ui'éré hã sõmri za'ra.
34 Apito, ma tô sõré, rob'ui'éré hã. Te te sõré parip si, ma tô Paru sadanha:
— E niha asipti'a nhisi hã.
Tawamhã te asa tãma tinha:
— Sirisiza na ḭ̃nhipti'a nhisi hã.
35 Tawamhã te te waihu'u wamhã, apito hã te tãma tinha:
— Aiwasédé hã te te ai'ãma ĩsa'ra norĩ hã we sihutu wapsi, wa za aiwapa, ta norĩ siré.
— Ãne te tãma tinha.
Tawamhã ma tô da'wapéi'wa norĩ ma Paru hã 'ru za'ra, Erodihi nhorõwa ãma te te siwi
sẽrẽ da. Te te duré siwi 'madâ'â pese da zama, te tãma 'ru za'ra.

24

Zudezu norĩ hã Paruhu ãma ĩwasédé te te siwi ãma ĩhirizé wasu'u

1 Tawamhã bâdâ hã 5 na ma tô ãma ne, Erodihi nhorõwa ãma hâimana ré hã, Paru hã.
Tawamhã Ananiza hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi hã ma
tô Sézareza u wi, sasedoti ĩpire uptabi hã. Ni'wam norĩ hã, da'madâ'â'wa norĩ hã ma tô siré
te te simro. Danhimirob'manharĩzém na dawasu'u'wa zama te siré saprõni za'ra, Téturu
na ĩsisi hã. Ta norĩ hã apito Perihi ma, ma tô ĩwasédé hã siwi ãma tihi, Paruhu ãma.
2-3 Tawamhã apito Peri hã ma tô Paruhu zô hâ, danho're sab da. Taha pari, Téturu hã
ma tô oto Paruhu ãma ĩwasédé hã ãma tihi. Apito ma, te rowasu'u, ãne:
— Roti'wa, a hã aiwẽ uptabi di. A hã wama 're roti wẽ u'âsi mono wa, wa rowẽ na si 're
wahâimana za'ra ãhãna hã. Wa'madâ'â'wa norĩ ma, ma tô 're ĩroti wẽ u'âsi mo, daro mono
bâ te te 're wa'madâ'â wẽ za'ra mono da, marĩ ĩwasédé hã te te wama 're pese za'ra mono
da. Tawamhã waro mono bâ, asimipawaptobzém na wama 're asõpru mono wa, wa wa
te 're aiwẽsãmri u'âsi za'ra.
4 Tane nherẽ, ḭ̃wapari wa'a õ'umnhasite, ḭ̃mreme syry na wa za aima rowasu'u. Asõpru
wa, da'upana te aima rowasu'u wamhã, ãté aima wẽ di za, ḭ̃wapari da hã.
5 Õ hã aibâ hã wa tô waihu'u za'ra ni, timreme na daré ro'wa'rutu'wa na hã. Duré daro
mono bâ zudezu norĩ hã te te ĩropéi mono tẽme 're morĩ wamhã, ma tô te te da'ãma 're
aro'wa'rutu. Duré nazarenu na dasina dasipo'ozém nhisi niwĩ, 're ĩnomro mono ma hã
pire di, õ hã.
6 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé hã te aré wawi wasété, 'ri hã.
Tazahã wa tô wasiwi âri ni.
7 Tawamhã apito Risi'asi hã ma tô watẽme wi. Sa'ẽtẽ ma tô wawi ti'â, Paru hã.
8 Ta hã ma tô ĩwasété na tãma ĩnharĩ'wa norĩ ma 'ru za'ra, asõ'a simasab da, te te aima
wasu'u za'ra da. Taha wa, ã hã aibâ hã sadawa ̱pibui wamhã, tô sena na te za ĩwaihu,
ĩwasédé hã wa te wasiwi ãma ĩsa'razém na hã. — Ãne te Téturu hã apito sada wada'u.
9 Tawamhã zudezu norĩ, tame ĩsimasam norĩ hã te duré sadawa waptob za'ra, ĩwasu'u
tô sena na.

Paru hã, Perihi uiwada ĩsiwasu'uzé

10 Tawamhã apito hã ma tô Paruhu ma tinhib'rada sarõtõ, timreme hã te te oto wazere
da. Taha wa, Paru hã timreme hã ma oto waze, ãne:
— Ma tô ai'ãma tiwahub ahâ, ãme dama rowairébé'wa na 're aihâimana mono ré hã.
Ãne hã ḭ̃ma waihu'u pese di. Taha wa, asõ'a ḭ̃si'uihâ na aima ḭ̃siwasu'u da hã, ḭ̃ma wẽ di.
11 Ḭ̃mreme hã sena na te za ĩwaihu. Nimosi, wa tô wi, Zeruzarẽ u hã. Bâdâ 12 na ma tô
ḭ̃ãma ne, tame ḭ̃nhamra ré hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma ḭ̃wata da, wa tô wi. Tawamhã
'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma 'ri 'wawi wa'ra 're, ḭ̃nhamra
ré, ḭ̃siré zudezu norĩ hã ma tô ḭ̃sãmri za'ra.

12 Tane nherẽ, ĩ̱mreme na te ĩdazadawa 'razâri na hã te te ĩ̱wapari za'ra õ di. Zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ ĩ̱mreme na te dazada'rãmi õ di. Duré 'ri babab zama te da'azada'rãmi mono õ di.
13 Taha wa, ĩ̱wasété newa, tô sena na te te siwi ĩ̱'ãma sa'ra waihu'u õ di. Mare di.
14-15 Ãne wa za aima ĩ̱siwasu'u. 'Re ĩdanomro mono zép téb zarina, wa tô te 're romhuri, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. 'Re ĩdanomro mono zép té wasu'u hã te zudezu norĩ hã te te siwi 're wẽ'õ za'ra, senai õ newa. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, wahi'rata norĩ nhib'apito nhimiroti hã wa tô uburé saze, Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré hã. Ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'éré hã wa tô duré saze. Ĩ̱wasédé hã te te siwi ĩ̱'ãma ĩsa'ra norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma te te ĩsasõmri za'ra ne, wa duré wa hã ãma sasõ. Dadâ'â nherẽ, aihĩni apâ te te 're ĩda'ahâiwa'utu mono zém na wa tô ãma sasõ, ĩwẽ hã duré ĩwasédé hã apâ te te 're ĩda'ahâiwa'utu mono zém na hã.
16 Taha wa, ĩwẽ hã te 'manharĩ tõ da hã, ĩ̱wa'a õ di, ĩ̱pẽ'ẽ wapu na 're ĩ̱si'madâ'â u'âsi mono da si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a, duré danho'a zama. — Ãne te Paru hã tãma siwasu'u, apito Perihi ma.
17 Te duré tãma siwasu'u, ãne:
— Zeruzarẽ nhiti 're ĩ̱morĩ ré, ma tô ĩ̱'ãma tiwahub ahâ. Tawamhã tamomo wa tô apâ mo, danhibzari hã te âri da, ĩ̱siré norĩ ma, te sõmri da. Duré danhimizama hã da te ĩsimro hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te sõmri da, ãma ĩ̱wata da, wa tô apâ mo.
18-19 Ãne te 'manharĩ da, wa tô ĩ̱sipese, wasiré zudezu norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te ĩwẽsãmri da. Tawamhã zudezu norĩ hã Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi ĩsihudu hã ma tô ĩ̱'madâ'â za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma 'ri 'wawi wa'ra 're. Tame te te ĩ̱'madâ'â za'ra wamhã, ĩ̱'rata dasi'rã'õtõ õ di. Da te ĩ̱mreme 'razâri õ di. Rowẽ si. Ta norĩ hã te te ĩ̱'madâ'â za'ra norĩ hã marĩ ĩwasédé hã te te ĩ̱'ãma waihu'u za'ra wamhã, we si'aba'réi 'wa'âhã, aré wẽ di, asõ'a ĩ̱wasédé hã te te ĩ̱'ãma sa'ra da.
20 Ta norĩ hã we si'aba'réi õ wamhã, ãté asõ'a ĩsimasam norĩ si te za aima ĩ̱wasu'u za'ra. Dama roti'wa norĩ nho're ĩ̱zab ré, marĩ ĩwasédé hã te te ĩ̱'ãma ĩwaihu'u za'ra zém na, te za ĩ̱wasu'u za'ra, ãme ĩ̱zab ré.
21 Wa hã wa za aima ĩ̱siwasu'u, te ĩ'mahârâzém na, dama ĩ̱pire norĩ nho're ĩ̱zab ré, ãne: “Ã bâtâ na wa asõ'a ĩ̱zab za'ra wa'wa, ĩ̱pibui pese za'ra wa'aba da. Dadâ'â nherẽ, apâ dahâiwa'utuzé, te sazei wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na 're ĩ̱morĩzéb zô te za ĩ̱pibu za'ra wa'wa.” Ãne si wa tô ĩ̱si'mahâ, dama ĩ̱pire norĩ nho'a ĩ̱zab ré. Ãté ãne ĩ̱mreme wamhã, te ĩ̱'ãma rosa'rata za'ra, ĩ̱wasété na. — Ãne te Paru hã siwasu'u, apito Perihi ma.
22 Tawamhã apito Peri te tãma tinha:
— Zahadu, apito Risi'asi wei wisi wapsi, wa za niha hã aima rowairébé. — Ãne te tãma tinha.
Apito Peri hã ma tô waihu'u pese, 're ĩdanomro mono zép té hã. Tane nherẽ, te te ãma wapari 'rãsutu õ di.
23 Tawamhã apito Peri hã ma tô da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wai ma waihu'u, ãne:
— 'Madâ'â pese za'ra wa'aba za, ã hã aibâ hã aiwi simani za'ra wa'aba tõ da. Tazahã, marĩ hã te te 'manharĩ da, te te sima wẽ wamhã, syry na te za tãma ĩrowairébé 'wa. Duré, ĩsiré norĩ hã ĩhâimanazéb da, te te pawaptob za'ra da, we ĩtẽme sisisi wamhã, wẽ'õ za'ra wa'aba õ di za, tiwi. — Ãne ma tô tãma waihu'u, apito hã.

Paru hã Apito Perihi nho're ĩsabzé wasu'u, Durusiraha nho're me

24 Bâdâ hã siwaptom na ãma ne pari, ma tô apito Peri hã Paruhu zô hâ, timro me, Durusiraha me. Durusira hã, zudezu. Tawamhã Cristu Zezusi hã da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na ma tô Paru hã tãma rowasu'u zahuré. Apito Peri hã ma tô ĩsimirowasu'u hã wapari pese.
25 Ĩwẽ na si 're ĩdanomro mono zém na ma tô tãma rowasu'u, marĩ hã ĩwasédé hã da te dasiwi ĩwẽ'õzém na zama. 'Re danomro wasété mono wa, rob'rãsutu u 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za niha te te dama ĩrob'manharĩ pipa zém na ma tô duré tãma rowasu'u. Ãne hã te te tãma awasu'u wa, ma tô apito Peri hã tipahi. Taha wa, te tãma tinha, Paruhu ma:
— Ãhãna te za aimo a'â. Niwa te ĩ̱sima wẽ wapsi, wa za duré asô hâ apâ, te aiwapari da.
26 Tawamhã Paruhu ãma te rosa'rata, rob'uiprazém na tãma siwa'âbâ da newa, dazazém hawi watobro da. Taha wa, te nasi sô hâ, te te sima rowasu'u zahuré da.

Paru hã Pesituhu ma, ĩsiwasu'uzé wasu'u

27 Tawamhã maparane ma tô ãma tiwahu, Sezariza ãma sãmra ré, dazazéb 're, Paru hã. Tawamhã Posi'u Pesitu hã te za oto si'apito, Perihi nhowa're're. Taha wa, apito Peri hã

sisa'u ma tô tizadawa ãma tirẽ, dazazéb 're, hâimana u'âsi da Paru hã, ĩsa'u hã. Zudezu norĩ ma, rowẽzéb da, ma tô ãne hã tizadawa hã ãma tirẽ.

25

1 Tawamhã Pesitu hã tame si'apito wamhã, bâdâ si'ubdatõ ãma ne pari, te oto mo
Zeruzarẽ u, Sézareza hawi.
2 Zeruzarẽ u wisi wamhã, sasedoti ĩpire norĩ hã duré zudezu norĩ ma, roti'wa norĩ zama
ma tô tãma wasu'u za'ra Paru hã, wasété ré ne.
3 Ma tô tiwi waptẽrẽ za'ra, Paru hã te te tãma satõrĩ za'ra da, Zeruzarẽ u. Ta norĩ hã
bâdâdi wãi wa, te te siwi wĩrĩ da, aré ãma siwada'uri za'ra na dâ'âsina, ma tô tiwi waptẽrẽ
za'ra, Zeruzarẽ u te te satõrĩ da.
4 Tawamhã apito Pesitu hã ma tô asa tãma nharĩ za'ra, ãne:
— Paru hã Sézareza ãma te nhamra dazazéb 're, da'wapéi'wa norĩ hã te te siwi 'madâ'â
pese za'ra da tame. Tamomo wa za apâ morĩ su.
5 Taha wa, dama ĩmreme pire norĩ hã asiwa'wa hawi, asiwi satõrĩ za'ra wa'aba za, ĩ̱me
si'aba'ré da. Ĩwasédé hã te te ãma hiri ze za'ra wamhã, tamep si te za tãma nharĩ za'ra,
ĩ̱nho'a. — Ãne te apito Pesitu hã tãma nharĩ za'ra.
6 Tawamhã bâdâ hã 8 na ãté niwamhã 10 na ma tô ãma ne, Zeruzarẽ ãma sãmra ré hã,
apito Pesitu hã. Taha pari, ma tô mo apâ, Sézareza u. Wisi wamhã, awẽ te oto nhamra,
dapa'uwati'wa simasisizém na. Tawamhã Paruhu zô ma tô da'mazatõ, te te ĩtẽme siwi
saprõni da.
7 Tawamhã Paru hã ĩtẽme wisi wamhã, zudezu norĩ hã Zeruzarẽ hawi ĩsi'aba'ré norĩ
hã ma tô siwi uirĩ. Taha wa, apito ma, ma tô wasu'u wasété uptabi za'ra, Paru hã. Tane
nherẽ, tô sena na ĩwasédé hã te te siwi ãma sa'ra waihu'u õ di, zudezu norĩ hã.
8 Tawamhã Paru hã ma tô apito ma siwasu'u, ãne:
— Zudezu norĩ nhimiroti wa'rãmi, ĩ̱wasédé hã te 'manharĩ õ di. Mare di. 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma duré ĩ̱wasédé hã te 'manharĩ õ di. Duré
Roma ãma apito Sézaha ma, marĩ hã te 'manharĩ õ di, danhipai u danhib'apito ma hã. —
Ãne ma tô Paru hã si'wawi aimapa.
9 Tawamhã apito Pesitu hã te asa tãma tinha:
— E Zeruzarẽ u aimorĩ da hã, aima wẽ di, tame da te asadanharĩ za'ra da, ĩ̱nho'a. —
Ãne te sadanha, zudezu norĩ ma, ĩmreme te te tãma ãma uwaimrami za'ra da, tãma ĩrowẽ
za'ra zéb da.
10 Tawamhã Paru, te asa tãma tinha:
— Mare di. Ĩ̱morĩ da hã, te ĩ̱sima rowẽ õ di. Roma ãma apito Sézaha zadawa para, te
ãme 're ĩda'apa'uwati mo. Taha wa, ãmep si te za siwi ĩ̱zadanha, ĩ̱hâimanazém na. Marĩ
ĩwasédé hã te 'manharĩ õ di, zudezu norĩ ma hã. Ãne na hã aima ĩ̱waihu'u pese di, a hã.
11 Marĩ ĩwasédé hã te 'manharĩ 'wa'âhã, da te dasiwi ĩ̱wĩrĩ da hã, aré ĩ̱sisawi õ di. Tane
nherẽ, ĩ̱wasédé hã te te siwi ĩ̱'ãma ĩsa'ra hã tô senai õ wamhã, ni'wa hã te te tãma ĩ̱za'réi
waihu'u za'ra õ di. Taha wa, Roma na 'ri nho'õmo nhisi u si te za ĩ̱zatõ, apito Sézaha nho're
ĩ̱zab da, taha ma si ĩ̱siwasu'u da, tame. — Ãne te tãma si'ru, Paru hã.
12 Tawamhã Paruhu mreme hã te te wapari wamhã, apito Pesitu hã ĩsimiroti na ãma
ĩsime za'ra norĩ me, ma tô sima ãma roti za'ra. Taha parip si, ma tô asa Paruhu ma tinha,
ãne:
— Ma tô ĩ̱ma asi'ru, Roma ãma apito Sézaha u te asatõrĩ da. Tane tô. Te za tô ĩtẽme aimo.
— Ãne ma tô tãma rowairébé, apito Pesitu hã.

Paru hã Apito Adaripaha nho're ĩsabzé wasu'u, Berenisihi nho're me

13 Tawamhã, syry na ãma ronomro pari, apito Adaripa norĩ hã ma tô tihidiba me
aimasisi zahuré, Sézareza u. Berenisi na ĩhidiba nhisi hã. Apito Pesitu hã te te sabu zahuré
da, ma tô ĩtẽme aimasisi.
14-15 Tawamhã tame simasisi ré, bâdâ hã umro na ãma ne pari, ma tô apito Pesitu hã
apito Adaripaha ma wasu'u, Paru hã. Te tãma tinha, ãne:
— Ãme aibâ hã te za, dazazéb 're, apito Peri hã sisa'u te te dama ĩ'ru hã, dazazéb 're,
hâimana u'âsi da, ĩsa'u hã. Tawamhã Zeruzarẽ u ĩ̱morĩ wamhã, sasedoti ĩpire norĩ hã duré
zudezu norĩ ma roti'wa norĩ me, ma tô ĩ̱ma wasu'u za'ra, Paru hã wasété ré ne. Te dama
hâiba 'ru da, ma tô ĩwasédé hã siwi ãma tihi.
16 Tane nherẽ, wa tô asa tãma nharĩ za'ra, ãne: “Mare di. Wa norĩ hã, romanu norĩ hã
ãne wa te 're 'manharĩ za'ra mono õ di. Dasi'wawi 're dasimapa za'ra mono õ ré, wa te
're dahâiba za'réi waihu'u za'ra mono õ di. Te te dama 're ĩnharĩ za'ra mono norĩ nho'a 're
dasimasa mono wapsi, te za a'â 're dasiwasu'u za'ra, sena zô.” Ãne wa tô asa tãma nharĩ
za'ra, sasedoti norĩ ma.

17 Tawamhã ta norĩ hã ma tô we ĩ̱siré ai'aba'ré. Tawamhã awẽm na hã awa'awi wa tô
sô nhamra, dapa'uwatizéb ãma. Wa tô dama ti'ru, da te we ĩ̱tẽme saprõni da, aibâ hã.
18 Tawamhã tãma ĩnharĩ'wa norĩ hã ma tô sada aimasa. Tane nherẽ, marĩ na te te wasu'u
wasété za'ra õ di. Ĩwasété uptabi newa, wa tô aré ãma rosa'rata. Tane nherẽ, ãnei õ di oto,
ĩ̱nhimirosa'rada hã.
19 Zudezu norĩ nhimizazezém na sisada'âbâ za'ra wa, marĩ hã ĩwasété na te te ãma hiri
za'ra neza. Aibâ hã Zezusi na ĩsisi hã dâ'â nherẽ, apâ ĩhâiwa'utu na te te dama 're wasu'u
u'âsi mono wa, ma tô ĩwasété na tãma nharĩ za'ra.
20 Taha wa, wa hã ĩsimi'manharĩzéb zô te pibui waihu'u õ di, ãmemhã. Taha wa, wa tô
sadawa pibu aré, Zeruzarẽ u morĩ da, te te sima rowẽ zô, tame da te dasiwi sadanharĩ
da.
21 Tane nherẽ, ma tô ĩ̱wi rowaptẽ, Roma ãma apito Sézaha u si te satõrĩ da, duré
da'wapéi'wa norĩ nhib'rata sãmra da a'â, tamomo te satõrĩ õ ré. Taha wa, wa tô dama
ti'ru, da te dasiwi ãma ropti da, ãme sãmra da a'â Paru hã, apito Sézaha u te satõrĩ õ ré. —
Ãne apito Pesitu hã ma tô tãma rowasu'u, apito Adaripaha ma.
22 Tawamhã mreme parip si, Adaripa te tãma tinha, Pesituhu ma:

— Aibâ mreme hã te wapari hâ, wa ĩ̱sima wẽ.

Tawamhã Pesitu te asa tãma tinha:

— Tane tô, awẽpsi te za ĩwapa.

23 Tawamhã awẽpsi apito Adaripa norĩ hã Berenisihi me, ma tô tizasi zahuré, apito te,
dasi'rã'õtõzéb u. Uza wẽ ré, duré sima sipese na, ma tizasi zahuré, dama pire wẽ te, ãma
datob'uzu za'ra da. Da'wapéi'wa norĩ nhib'apito norĩ me ma tô asisi, 'ri nho'õmo ãma dama
ĩpire norĩ me zama. Tawamhã apito Pesitu hã ma tô Paru hã dama ti'ru, te te ĩtẽme siwi
saprõni da.
24 Te te ĩtẽme siwi saprõni wamhã, Pesitu hã ma tô dama tinha, ãne:

— Apito Adaripa, duré ãme 're asimroi wa'aba mono norĩ, ĩ̱wapari za'ra wa'aba. Ãhãta
te za, aibâ hã. Zeruzarẽ ãma ĩ̱nhamra ré hã zudezu norĩ hã aihĩni ma tô siwi ãma ĩ̱wasutu.
Ãmeb zama te siwi ãma ĩ̱wasutu, dâ'â da. Ã hã hâiba ré 're morĩ u'âsi wamhã, te za, u, te
te da'ãma 're rowasété.
25 Tane nherẽ, marĩ na hã te waihu'u õ di, da te dasiwi ĩwĩrĩzéb da hã. Tawamhã õ hã
si'uihâ na ma tô ĩ̱wi rowaptẽ, Roma ãma apito Sézaha u te satõrĩ da. Taha wa, wa tô ãma
saze tô, te ĩtẽme satõrĩ da.
26 E niha, wa za tawamhã bété ĩwasété na tãma rob'ui'éré, Roma ãma wanhib'apito ma.
Marĩ na sena na ĩwasédé hã da te ãma ĩsa'razém na hã te waihu'u õ di, wa hã. Baba di.
Taha wa, wa tô sô hâ, asõ're sab za'ra wa'aba da, apito Adaripaha nho'reb zama. Marĩ zô
te za asiwi ĩ'madâ'â 'wa pé, marĩ na pé te ãma rob'ui'éré da, wanhib'apito ma.
27 Ĩwasédé hã da te ãma ĩsa'razém na te tãma rob'ui'éré waihu'u õ di. E niha da, wa za
bété taré ĩtẽme satõ, aibâ hã da'wapéi'wa norĩ me morĩ da, Sézaha nho're sab da, si'uihâ
na tãma siwasu'u da. Marĩ hã ĩwasédé hã da te ãma ĩsa'razé hã hâimana õ nherẽ, te ĩtẽme
satõrĩ waihu'u õ di. — Ãne te apito Pesitu hã dama tinha.

26

Paru hã apito Adaripaha nho're, dama ĩsiwasu'uzé wasu'u

1 Tawamhã apito Adaripa ma tô Paruhu ma tinha, ãne:

— Ãhãna, asi'uihâ na te za wama asiwasu'u, aihâimanazém na.

Taha wa, Paru hã ma tô tinhib'rada hã dama wẽ, apito Adaripaha ma siwasu'u da. Taha
pari, te ãne tãma siwasu'u oto danho'a:
2 — Apito Adaripa, ĩ̱to ti ãhãna hã, asõ'a za oto aima ĩ̱siwasu'u wa. Zudezu norĩ hã
ĩ̱wasédé hã te te ĩ̱'ãma ĩhiri za'ra zém na wa za ĩ̱siwasu'u na wa'rã.
3 Zudezu norĩ hã 're ĩnomro mono zé hã aima waihu'u pese di. Ĩsisada'rãmi za'ra zé hã,
aima waihu'u pese di duré. Taha wa, wa aiwi rowaptẽ, asimi'ẽ na ĩ̱wapari da.
4 — Ĩprédu wi, 're ĩ̱hâimana mono zém na ma tô uburé zudezu norĩ hã ĩ̱waihu'u za'ra.
Ĩ̱rob ãma 're ĩ̱hâimana mono ré, ma tô ĩ̱waihu'u za'ra, 're ĩ̱hâimana mono zém na hã.
Zeruzarẽ ãma ma tô duré ĩ̱waihu'u za'ra, tame 're ĩ̱hâimana mono ré hã.
5 Parisezu norĩ siré, wa tô 're ĩ̱hâimana. Wasiré zudezu norĩ hã Mozésihi nhimi'ui'éré
zarina sipai ãna 're ĩhâimana za'ra mono zém nhipai u 're ĩwahâimana za'ra mono zé hã,
wasiré parisezu norĩ hã. Ãne ĩsãna'rata hawimhã, 're ĩ̱hâimana mono zé hã. Zudezu norĩ
hã sena na te te aima ĩ̱wasu'u ze za'ra 'wa'âhã, ãne na hã te aré aima ĩ̱wasu'u wẽ za'ra.

6 Dadâ'â nherẽ, apâ te te 're ĩda'ahâiwa'utu mono zéb zô, wa 're ĩ̱nhimipari u'âsi, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono, wahi'rata norĩ ma, te te ĩropisutu zô. Taha zarina, ma tô zudezu norĩ
hã ã bâtâ na ĩ̱wasédé hã ĩ̱'ãma hiri za'ra.
7-8 Wahi'rata norĩ, 12 na ĩhâiba norĩ nhihudu mono bâ, wa wanhimi'ẽ na ãma 're wawata
za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma hã. Rowa'a na wa ãma 're wawata za'ra, barana zama.
'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩropisutu zô, wa wanhimipari sina ãma 're wawata
u'âsi za'ra. Õhõ zô 're ĩ̱nhimipari mono wa, te zudezu norĩ hã ĩ̱wasédé hã ĩ̱'ãma sa'ra.
Ĩ̱wapari'wa norĩ, e marĩ wa, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩrosa'rata upa za'ra wa'aba
mo, te te 're ĩda'ahâiwa'utu mono zéb da hã, tãma ĩwaihu'u õ newa.
9 — Wa tô aré ĩ̱sina rosa'rata, Zezusihi zazei'wa norĩ ãma te 're rowasutu u'âsi mono da,
Nazaré ãma aré 're ĩsãmra mono zazei'wa norĩ ãma.
10 Tawamhã Zeruzarẽ ãma ma, wa tô ãne hã te tãma 're 'manharĩ za'ra. Sasedoti ĩpire
norĩ zadawa para, wa tô te 're 'maza, dazazéb 're, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ
hã. Duré da te dasiwi 're simroi mono da, da te dasima 're hâiba za'ré za'ra mono wamhã,
wa tô te ãma 're dazaze za'ra.
11 Taha wa, wa tô te ãma 're arowasété, rowahutuzé mono bâ, Zezusi hã te te siwi 're
wẽ'õ za'ra mono da, ĩsazei'wa norĩ hã. Ta norĩ zada ĩ̱zahi uptabi wa, wa tô 'ri nho'õmo
mono bâ te ãma 're rowasété za'ra, darob amoi ãma zama.
12 — Taha da, nimahã bâtâ na wa tô duré mo Damasitu u, ĩsazei'wa norĩ zô, ãne hã te
tãma 'manharĩ za'ra da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ hã ma
tô ĩ̱zatõrĩ za'ra. Rob'ui'éré ma tô ĩ̱ma sõmri za'ra, ĩsazei'wa norĩ ãma te 're rowasété za'ra
mono da, ĩsadawa parab za'ra.
13 Apito, tane nherẽ, ma tô aimawi ĩ̱ma tiromhâiba. Damasitu u ĩ̱morĩ ré, abzuma wa'wa
ma tô rowa'a za'ẽtẽ uptabi hã ĩ̱ma ai'ubuzi, hâiwa hawi. Bâtâ nhimirowa'a nhipai u, rowa'a
za'ẽtẽ uptabi di. Ĩ̱siré ĩsi'aba'ré norĩ uwaibaba zama ma tô ai'ubuzi.
14 Tawamhã aihĩni wa tô warere'e ni, ti'ai wa. Wa hã ni'wai mreme hã wa tô wapa. Ãne
te ĩ̱ma tinha, ebreusi norĩ mreme na: “Saru, Saru, e marĩ wa, te ĩ̱wi 're ĩrowasutu u'âsi mo.
Aipẽ'ẽ 'remhã ma tô 're asi'u'a u'âsi mo, powawẽ hã wedehu 'rã'wa na da te zusi wa, te te
sina mei wa, ĩsi'u'a ne.”
15 — Tawamhã wa tô asa 'mahâ: “Apito, e 'wa hã a hã.”
— Tawamhã Wanhib'apito te asa ĩ̱ma tinha: “Wa hã Zezusi, te ĩ̱wi 're ĩrowasutu u'âsi mo.
16 Ma'ãpé aiwahutu, hâiwi asab da. Wa we aima ĩ̱sihâi'ré, te ĩ̱sima aipisutu da, ĩ̱ma
romhuri'wa da. Ã bâtâ na ĩ̱zabuzém na te za dama 're ĩ̱wasu'u u'âsi mo. Duré zahadu
wapsi te aima ĩwaihu'uzém na zama, te za dama 're ĩ̱zadawa wasu'u u'âsi mo.
17 Wa hã wa za te 're ai'madâ'â, asiré zudezu norĩ, ĩsahi norĩ wi, te 're asõ'reptui mono
da, duré zudezu'õ norĩ wi, te 're asõ'reptui mono da zama. Zudezu'õ norĩ tẽme, wa za oto
asatõ.
18 Datob'a ne 're danomro mono wa, da te 're ĩdato pese za'ra mono ne, te za 'Re ĩhâimana
u'âsi mono nhimiroti na 're ĩpo're pu'u za'ra mo, zudezu'õ norĩ hã. Robra na 're ĩnomro
mono hã te za 're ĩ'awaibui mo, rowa'a na oto 're nomro mono da, ta norĩ hã. Satanasihi
nhiptetezém hawi te za 're ĩ'apizari mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono niwĩ 're nomro mono da
oto, te te sina 're ĩ̱'umnhasi za'ra mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwasédé hã
te te tãma 're apari mono da, duré ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono da oto dame.” Ãne ma
tô Wanhib'apito hã ĩ̱ma pisutu, zudezu'õ norĩ hã. — Ãne ma tô Paru hã siwasu'u, apito
Adaripaha ma, tihâimanazém na te te ãma ĩsaprĩzém na hã.

Paru hã tinhimiromhuri na ĩsiwasu'uzé

Tawamhã Paru te duré siwasu'u, ãne:
19 — Apito Adaripa, ĩ̱wapari. Hâiwa hawi te ĩsabui mreme hã wa hã te sadawa rẽme õ
di.
20 Damasitu ãma uimrehẽne wa tô Zezusihi zadawa wasu'u na hã dama ãma sãna'rata.
Taha parip si, Zeruzarẽ ãma wa tô duré dama ãma rowasu'u. Taha parip si, wa tô duré
Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma dama sadawa wasu'u, zudezu norĩ ma, zudezu'õ
norĩ ma zama. Ta norĩ hã tiwasédé hã te te 're rẽme za'ra mono da, duré 'Re ĩhâimana u'âsi
mono niwĩ 're nomro wẽ mono da, wa tô te tãma ãma 're rowasu'u za'ra, tô sena tiwasété
wi 're ĩsipizari za'ra mono na, da te 're waihu'u za'ra mono da.
21 Taha 'ru te, ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã ma tô siwi ĩ̱'â, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma 'ri 'wawi wa'ra 're, ĩ̱nhamra ré. Te aré siwi ĩ̱wĩ.
22 Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô te te 're ĩpawaptob u'âsi. Taha wa, ã bâtâ
na ĩ̱hâiba ré, wa zahadu 're ĩ̱hâimana. Taha wa, zahadu wa nasi dama sadawa wasu'u,
dama ĩwapu norĩ ma, duré dama ĩpire norĩ ma zama. Uburé Mozésihi nhimirowasu'u

zarina, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u zarina, wa tô te dama 're sadawa wasu'u. Ĩnhimizadawa wasu'uzém na ãma ĩsipai õ di. Romhâ ré ma tô ta norĩ hã te te dama 're wasu'u za'ra, ãne:

23 “Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã te za robzépata za'ẽtẽ. Te za dasiwi wĩrĩ ni. Dadâ'â nherẽ, apâ te te 're ĩdahâiwa'utu mono zéb da na te za sãna'rata. Tawamhã te za dama waihu'u za'ra, rowa'a na 're ĩdanomro wẽ mono zé hã. Apâ ĩhâiwa'utuzéb za'u si, te za ãne hã zudezu norĩ ma waihu'u za'ra, zudezu'õ norĩ ma zama.” Ãne ma tô romhâ ré dama sadawa wasu'u za'ra. Taha na wa tô duré wa hã dama rowasu'u. — Ãne te siwasu'u Paru hã, apito Adaripaha ma.

24 Ãne siwasu'u ré, ma tô apito Pesitu hã sadawa 'razâ. Mreme 'rãihâ na te tãma tinha, ãne:

— Paru, ma tô aiwamna, ai'rãzadâ'â wa. Asimirosa'rata ahâ wa, ma tô ai'rãsiwamna.

25 Tawamhã Paru te asa tãma tinha:

— Ĩnhib'apito, mare di. Ĩsiwamnarĩ õ di. Ĩmreme hã tô sena. Ĩmreme wẽ di. — Ãne te asa tãma tinha, apito Pesituhu ma.

26 Tawamhã apito Adaripaha ma, te duré tinha:

— Apito Adaripa, Zezusi hã ti'ai ãma 're morĩ ré hã uburé marĩ hã tãma 're ĩromhâimana mono zém na hã aima waihu'u pese di, ĩdâ'âzém na hã duré ĩhâiwa'utuzém na zama. Da'ahâ na ma tô ãma 're danhopré. Taha wa, apito Adaripa, a zama ma tô ĩwaihu, uburé Zezusihi wasu'u hã te aima ĩwasu'u hã. Taha wa, sena na, wa aima ĩsiwasu'u ĩpahi ãna, waihu'u da.

27 Apito Adaripa, e 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u hã sena na ma tô ĩsaze. Ma ĩsaze tô. Ãne na wa tô ĩsina aiwaihu'u.

28 Tawamhã apito Adaripa, ma tô mreme to na Paruhu ma tinha:

— E tane na duréi ĩma rowasu'u bâ, wa za bété ãma asaze, Cristu hã te saze da.

29 Tawamhã Paru te asa tãma tinha:

— Ĩmreme 'rutu na niha wamhã, ĩmreme pa na te aima rowasu'u wamhã, tô marĩ õ di. Ãhã si ĩpire hã, ĩsine 're ĩsazei pese mono da hã. Taha da, wa 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma ai'ãma 're ĩmreme u'âsi, uburé ã bâtâ na ĩwapari'wa norĩ ãma zama, te ĩsima wẽ õ nherẽ, Cristu hã saze za'ra wa'aba 'ru te, ĩsine da te aipawasisi za'ra wa'aba da hã. — Ãne te asa tãma tinha, Paru hã.

30 Tawamhã apito Adaripa hã duré apito Pesitu hã duré Berenisi hã, duré uburé ĩsiré ĩsi'ubumro norĩ zama ma tô tiwahutu za'ra aihĩni.

31 Te oto tiwi ai'aba'ré. Tiwi si'aba'ré za'u si, ma tô sima ãma nharĩ za'ra, ãne:

— Õ hã aibâ hã marĩ ĩwasédé hã te te 'manharĩ õ di, da te dasiwi ĩwĩrĩzéb da hã, niha wamhã, dazazéb 're, da te dasiwi ĩsẽrẽ da hã.

32 Tawamhã Adaripa te tãma tinha, Pesituhu ma:

— Õ hã, aibâ hã Roma ãma apito Sézaha nho're sab da, te te rowaptẽrẽ õ 'wa'âhã, wa aré tãma rowairébé za'ra ni, apâ 're morĩ da. Tane nherẽ, waihu'u õ di oto. — Ãne te tãma tinha, Pesituhu ma.

27

Paru hã Roma u morĩ da, timorĩzém na te te ĩsãna'ratazé wasu'u

1 Tawamhã apito Pesitu hã ma tô oto tãma ropibu, Paruhu ma, Itaria na danhipti'a nho'õmo nhisi u morĩ da, rowa'u'u na uba'renem na hã. Tawamhã wa hã, Rucasi hã wa tô ĩme mo. Zuri'u na da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa nhisi hã ma tô duré wame satõ, Paruhu 'madâ'â'wa da hã, duré pawasisi ré ĩsiré ĩsi'aba'ré norĩ 'madâ'â'wa da hã. Da'wapéi'wa wada'uri'wa nhimi'ubumro norĩ hã Danhipai u, Apito te na ĩwaptẽrẽ hã.

2 Tawamhã rowa'u'u na uba'reneb 're, wa tô asisi ni, Adaramitu hawi we ĩsimizazâri na, wasi'aba'ré da. Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi u â zada'réi baba wara ré, uba'rene nhimizahârizé mono bâ te za simizahâri. Aibâ hã Aritacu na ĩsisi hã te wame mo, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ĩsãmra mono hã, Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi 'remhã. Tawamhã ma tô oto waré tiwara za'ra.

3 Tawamhã awẽpsi, wa tô aihutu ni, Sido na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame, Zuri'u hã ĩwẽ na te te pawaptob da, ma tô Paruhu ma waprosi, tame ĩsazei'wa norĩ u morĩ da a'â, ta norĩ hã Paruhu ãma sime za'ra da, ĩhâimanazéb da hã.

4-5 Tawamhã Sido hawi ma tô oto waré wara, uba'rene hã. Wasi'aba'réi wamhã, rowa'u hã te we wawa'rãmi rowapõ, sa'ẽtẽ. Taha wa, Sipri na rob'ré za'iti nhisi uwaibaba, rowa'u'u syry niwĩ, te waré wara, â poré wa'wai baba, Sirisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi uwaibaba. Pãpiriza na danhipti'a nho'õmo nhisi uwaibaba ma tô duré wara.

Tawamhã wa tô aihutu ni, Miha na 'ri nho'õmo nhisi u. Risiza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma te za, Miha hã.
6 Tame da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã ma tô rowa'u'u na uba'reneb amo hã tisã, Aresãdiriza na 'ri nho'õmo nhisi hawi ĩwara hã, Itaria na danhipti'a nho'õmo nhisi u ĩwara da hã. Tawamhã ma tô wama rob'ru za'ra, ĩ're wanhisisi da.
7 Tawamhã rowa'u'u na uba'rene hã ma tô si'ãsi, waré za'ra, wara pire wa. Bâdâ ahâ na te ãma si'utõrĩ, si'ãsi mono ré hã. Tawamhã Sinidu na 'ri nho'õmo nhisi 'rata, ma tô waré mazazâ a'â. Tawamhã rowa'u hã te zahadu wei wawa'rãmi rowapõ. Taha wa, uba'rene hã Cereta na rob'ré za'iti nhisi u ma tô waré wara. Tawamhã Saramona na romnhisi uwaibaba rowa'u'u syry niwĩ ma tô waré uirĩ za'ra.
8 Â zada'réi baba te wara u'â. Wara pire di. Wara pire nherẽ, wa tô aihutu ni, Uba're nhimizahâri wẽ zém na 'ri nho'õmo nhisi u, Raséza na 'ri nho'õmo nhisi 'ratamhã.
9 Tamemhã wa tô asimroi hâ ni. Dawaséte parizém na 're ĩdasipo're pu'u za'ra mono zé bâtâ za'u si, te rowa'u'u wawẽ hã 're pusi, wahup sidâpâsi. Taha wa, â wa'wai baba, 're danomro mono õ di oto, rowa'u'u wawẽ nhimimnhasi te. Taha wa, Paru hã ma tô dama roti, ãne:
10 — Aibâ norĩ, ĩ̱wapari za'ra wa'aba. Ãhãna â nhisi baba wasi'aba'réi wamhã, wama romnhimimnhasi za'ra di za. Uba're hã te za waré aiprub za'ra. Taha wa, ĩ're ĩromnhimi'wara hã te za rere'e, âi ba. Duré wa norĩ hã ãté wa za ai'utõrĩ ni. Ãne wa tô waihu'u. — Ãne te tãma nharĩ za'ra, Paru hã.
11 Tane nherẽ, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã Paruhu nhimirowasu'u hã te te sazei õ di. Uba'rene tede'wa norĩ mreme si ma tô saze, ĩ'mapraba'wai mreme zama.
12 Tame uba'rene nhimizahârizéb ãma, rowa'u'u wawẽ hã 're pusi mono ré, rowa'u'u na uba'rene hã nomro wẽ waihu'u õ di. Taha wa, da'ahâ na ma tô dasima wẽ za'ra ni, õ hawi dasi'aba'ré da, Cereta ãma Penisi na uba're nhimizahârizém nhisi u sihutu hâ, tame uba'rene hã nomro wẽ da, rowa'u'u wawẽ hã tamemhã te te 're rowapõrĩ mono õ wa.

Â poré ãma rowa'u ĩsa'ẽne hã te te ĩrowapõrĩzé wasu'u

13 Tawamhã rowa'u ĩsyryre hã hâiwa'a're nhimi'e hawi ma tô watobro. Syry na ma tô rowapõ. Taha wa, ma tô ãma rosa'rata za'ra, te te sima ĩwẽ za'ra zéb uwaibaba si'aba'ré da, sihutu waré da newa. Uba're tétézé hã ma tô wazere za'ra, â 'rowi ĩsimi'wara hã. Tawamhã rowa'u'u na uba'rene hã ma tô waré wara, â zada'réi baba, Cereta na rob'ré za'iti nhisi zababa.
14 Tane nherẽ, zahadu wasina wapahâ za'ra õ ré, ma tô rowa'u'u za'ẽne hã awa'awi wei watẽme rowapõrĩ za'ra, rob'ré za'iti hawi. Rowa'u'u za'ẽne hã, Nodesiti na da te 're ĩsisi za'ra mono, bâtâ pusizém nhimire hawimhã 're pusi u'âsi mono wa.
15 Tawamhã â zada'réi baba awa'awi wara da, wa aré wa te si'oto pibu za'ra. Tane nherẽ, te wawi tiwara u'âsi za'ra. Taha wa, wa tô tãma 'marẽme za'ra ni, si'uihâ na wara da oto, rowa'u'u zarina.
16-17 Tawamhã Cazuda na rob'ré za'iti 'rare nhisi uwaibaba ma tô wara, rowa'u'u syry niwĩ. Tamomo wara ré, uba're 'rare hã ĩna're na wa te wasiwi ĩsi'u hã wa tô wasiwi wazere ni, â hawi, siprup tõ da. Pire uptabi nherẽ, ma tô uba're na romhuri'wa norĩ hã siwi sarõtõ, uba're ĩsa'ẽtẽ 're, te te siwi sẽrẽ da. Uba're za'ẽne hã ma tô duré te te siwi wasisi, wedenhorõ rutu na sipo'o tõ da. Ribiza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma â zaihâ uwaibaba supara uwa niwĩ, wara õ'umnhasite, ma tô ãma tihâtâ'â za'ra. Taha wa, ma tô zazahâi wawẽ hã ĩ'maprabazé hã siwi si'ra, tamomo wara tõ da. Tawamhã rowa'u'u wawẽ zababa ma tô uba'reneb za'ẽne hã wara.
18-19 Rowa'u'u za'ẽne hã pupu'u za'ẽtẽ di. Ropupu'u za'ẽtẽ uptabi di. Tawamhã wa'ãma awẽ wamhã, te te dama wede za'ra da, ãma ĩsihâiba waptob za'ra hã ma tô siwi sãmra na'rata za'ra, âi ba, rowa'u'u na uba'rene hã wapu na waré wara da oto. Ma duré ãma ti'awẽ, rowa'u'u za'ẽtẽ na hã. Tawamhã ĩ'mapraba'wa norĩ hã ma tô ĩpru hã uba're na romhurizé hã syry na siwi sãmra, âi ba.
20 Awẽ sidâpâsi te hâiwarutu u'âsi. Taha wa, bâdâ hã te te urĩrĩ õ di. Wasi zama te te urĩrĩ za'ra õ di. Rowa'u'u wawẽ si te zahadu nomro. Tã hã pĩni za'ẽtẽ di duré. Tawamhã wasisõ'reptu za'ra zéb zô, wa te rosa'rata za'ra õ di oto. Sô wanhimipari za'ra õ di oto.
21 Tawamhã wasaihuri ãna wahâimana za'ra ré, wa'ãma ropsi'utõrĩ za'ra wamhã, ma tô Paru hã hâiwi za, ĩwa'wab za'ra. Ãne te tãma rowasu'u za'ra:
— Aibâ norĩ, ĩ̱wapari za'ra wa'aba. E marĩ da, ĩ̱mreme hã saze za'ra wa'aba õ di bété. Ĩ̱mreme hã saze za'ra wa'aba 'wa'âhã, aré Cereta hawimhã wawairébé õ di. Taha 'wa'âhã, aré wama rowẽ za'ra di, ãhãna hã. Aré ãma wasi'uba za'ra õ di.

22 Tane nherẽ, sada asib'ru za'ra wa'aba. Ni'wa hã dâ'â õ di za. Uba'renep si te za wawi
aiprub za'ra.
23 Wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ, te tãma 're ĩromhuri u'âsi mono hã. Barana,
hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa hã ma tô we ĩ̱tẽme wi.
24 Te ĩ̱ma tinha, ãne: “Paru, aipahi tõ. Tô sena Roma ãma apito Sézaha nho're te za asa,
asi'uihâ na tãma asiwasu'u da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aima ĩsõprubzéb zarina ma tô
pisutu, aihĩni asiré ĩsi'aba'ré norĩ hã aiwi dâ'â za'ra tõ da.” Ãne ma tô ĩ̱ma tinha.
25 Taha wa, ãhãna aipahi za'ra wa'aba õ di za. Sada asib'ru za'ra wa'aba. 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã ĩ̱ma umnhasi uptabi di. Uburé te te ĩ̱ma ĩwaihu'u zarina, te za tô wama ãma
uwaimrami za'ra.
26 Tazahã nimomo, rob'ré za'iti u uba'rene hã te za waré time, rowa'u hã. — Ãne ma tô
Paru hã po're pu'u za'ra.
27 Tawamhã 14 na ma tô wa'ãma timara za'ra, rowa'u'u za'ẽne hã wawi nomro za'ra ré
hã. Taha wa, te rowa'u'u na uba'rene hã zahadu waré si'ãsi za'ra siwa'ru, Mediteranizu
na âporé nhisi wa'wai baba. Tawamhã mara wa'wa ma tô uba're na romhuri'wa norĩ hã
waihu'u za'ra, â zada'ré u ĩropsi'utõrĩ na hã.
28 Taha wa, wedenhorõ na ẽtẽ nhi'õmore hã ma tô siwi time, âi ba, â 'reptõ zô te te siwi
ãma pibu da. Tawamhã ma tô waihu'u za'ra, 36 na â 'rehâ pibuzé hã. Tawamhã syry na
ãma ronomro pari, ma duré siwi pibu. 27 na â 'rehâ pibuzé hã oto.
29 Tawamhã uba'rene hã ẽtẽ wa'wai baba wara õ'umnhasite, te sima simimnhasi za'ra,
ẽne hã te te prub õ'umnhasite. Taha wa, ma tô ĩna're hawi ĩtétézé hã maparane si'uiwa na
siwi wabzu âi ba, simi'wara da, uba're hã wara tõ da. Tawamhã rowa'a zô te te rob'madâ'â
za'ra.
30 Tawamhã uba're na romhuri'wa norĩ hã ma tô sisawi za'ra, uba'renem hawi
siwaprosi wairébé da. Uba're 'rare hã ma tô sisada si'ra za'ra âi ba, uba'renep tétézé
hã ĩwata ãma zama te te siwi wabzuri da newa.
31 Tane nherẽ, Paru hã ma tô da'wapéi'wa norĩ ma ãne hã waihu'u, ĩwada'uri'wa norĩ ma
zama:
— Õ norĩ hã wa'rata si'ubumroi õ wamhã, asisõ'reptui waihu'u za'ra wa'aba õ di za. —
Ãne ma tô Paru hã tãma waihu'u za'ra.
32 Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã ma tô wedenhorõ hã siwi sizâ, uba're 'rare nhi'õmozé
hã. Baba na ma tô wawi tiwara za'ra, uba're 'rare hã.
33 Tawamhã hâiwaza wi, ma tô Paru hã tãma roti za'ra, tisa hã te te huri da oto, siptete
za'ra hâ. Ãne te tãma roti za'ra:
— Bâdâ hã 14 na ma tô ai'ãma ai'utõrĩ za'ra wa'wa, asaihuri aba ãna hã, rowa'u te te
ĩsazârizéb zô asimipari za'ra wa'aba ré hã.
34 Ãhãna wa za aima roti za'ra wa'wa, asaihuri aba da oto, asiptete sina aihâimana za'ra
wa'aba da. Ni'wa hã dâ'â õ uptabi di za. Aihĩni te za aihâiba ré ré aiwairébé 'wa. — Ãne
te tãma roti za'ra, Paru hã.
35 Tawamhã mreme pari, ma tô ti'â, ĩ'u'ẽne hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ma tô mre
danho'a, ĩsõprum na ãma wata da. Taha pari, ma tô ĩ'u'ẽne hã sima wẽ'ẽ, te te 'rẽne da.
36 Tawamhã aihĩni ma tô oto sada aptete za'ra ni. Taha wa, ma tô tisa hã tihu oto.
37 276 na wahâiba za'ra hã uba'reneb 'remhã.
38 Tawamhã wasaihuri pari, uburé amnho hã uba'reneb 're ĩsimi'wara hã ma tô oto siwi
sa'wa âi ba, uba'rene hã wapu na waré wara da oto.

Rob u aihĩni dahâiba ré ĩdawairébézé wasu'u

39 Tawamhã rowa'a pese wamhã, ro hã te te waihu'u za'ra õ di, uba're na romhuri'wa
norĩ hã. Taré ma tô supara hã siwi tisã, ẽtẽ 'rãihâ papara ĩnomro hã, â zaihâ na. Tawamhã
ma tô ãma siwada'uri za'ra, rowa'u'u na uba'rene hã tame te te siwi hiri da.
40 Tawamhã uba're tétézé hã â 'rowi ĩsimi'wara hã ma tô siwi sihâri za'ra, ĩsa'u 're
simi'wara mono da oto, â 'rowi. Uba're wabzurizé hã ma tô siwi wasihu, te te siwi pi'ra
da. Uba're wata ãma ma tô zazahâi wa'õno hã siwi sasõ, rowa'u hã te te ãma saprõni da,
supara u. Tawamhã â zaihâ u te oto waré wara, uba'rene hã.
41 Tazahã sitẽme â wara sitob u ma tô uba're hã ãzé, supara ahâ u, â 'rowi 're ĩnomro
mono u. Taha wa, supara hã ma tô ĩwada hã ti'â. Résí waihu'u õ di oto, uba'rene hã.
Tawamhã, â sisasisi za'ẽtẽ wamhã, te te nasi ĩwabzuri na ma tô na'rehaipo'o.
42 Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã te ãma siwada'uri za'ra, ĩpawasisi ré norĩ ãma, te te
siwi simro da, tiwi zâribi za'ra wa, tiwi simani za'ra õ'umnhasite.
43 Tane nherẽ, ĩwada'uri'wa hã te ãma pa'uwati za'ra, Paru te te sõ'reptu da, te te sima
wẽ wa. Tawamhã te tãma rob'ru za'ra, ĩzâribi waihu'u pese norĩ hã âi ba rere'e da, zâribi
uimrehẽne za'ra da, rob u,

44 duré ni'wam norĩ hã, ĩzâribi waihu'u'õ norĩ hã wede hâpâ na duré uba're ĩsiprum na
te te tété za'ra mono sina ĩsarina zâribi za'ra da. Tawamhã aihĩni ma tô rob u wairé. Ni'wa
hã dâ'â õ di. Ni'wa hã u'a õ di duré. Rowẽ na ma wairé.

28

Maruta ãma Paru norĩ ĩsi'ubumrozé wasu'u

1 Tawamhã rob u wawairébé wẽ wamhã, wa tô rowaihu'u za'ra ni oto. Maruta na rob'ré
za'iti nhisi u wa tô wawairébé ni, rowẽ na.
2 Tame 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma tô siwi wawaibui wẽ. Tã hã wawi ta'a za'ra wa,
duré rowahâ zé wa, ma tô uzâ hã wama ro'o za'ra, wahâi'ro za'ra da. Taha wa, ma tô
wama tirowẽ za'ra oto.
3 Tawamhã Paru hã ma tô mi hã waibu, unhama nhisiwi te te sa'ra da. Te te sa'ra
wamhã, wahi hã ma tô mimi hawi watobro. Watobro wamhã, ma ĩsib'rata wi tisa, unhama
wa'ro zé te. Ĩsib'rata na te ãma 're sipra.
4 Tawamhã tame 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã, Paruhu nhib'rata na wahi hã te te sãmri
za'ra wamhã, te sima rowasu'u za'ra, ãne:
— Õhõta aibâ hã wahi ma te tisa, ĩsib'rata wi. Te za oto dârâ. Ãté tô dapãrĩ'wa. Taha wa,
â hawi sisõ'reptu nherẽ, te za ãté tô dârâ. — Ãne te sima rowasu'u za'ra.
5 Tane nherẽ, Paru hã ma tô wahi ré 're sib'ratai wẽrẽ. 'Re sib'ratai wẽrẽ mono wamhã,
unhama wa'wa ma waptãrã, wahi hã. Ãma sépu'u õ di.
6 Te ãma rosa'rata wasété za'ra, ãté sib'rata dupto da newa, ãté dâ'â sirõmo da newa,
õne haré. Tane nherẽ, te te siwi 'madâ'â hâ nherẽ, marĩ hã ãma hâimana õ di. Rowẽ na
te tihâiba, Paru hã. Tawamhã Paru hã dapãrĩ'wa na ãma ĩsimirosa'rata za'ra zé hã ma tô
rẽme za'ra. Taha wa, te ãne sima wasu'u za'ra oto:
— Ta hã ĩhâiba'õ, ĩwaihu'upe. — Ãne te sima rowasu'u za'ra.
7 Taha 'rata te Pubiri'u na 're hâimana, rob'ré za'iti ãma danhib'apito hã. Ĩsipti'a hã
romhuture di. Ta hã ma tô wawaibui wẽ, ĩ'rata wasi'ubumro da a'â, ĩsõrõwa ãma.
Tawamhã bâdâ si'ubdatõ ma tô wa'ãma ne, tame wasi'ubumroi ré hã.
8 Ĩmama hã hâzé ré te nomro, waptâ. Wa'ro za'ẽtẽ di, ĩsãnapru zama. Tawamhã Paru hã
ma tô ĩtẽme ãzé, te te sabu da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ma tô ãma mre. Ãma mreme
pari, ma tô tinhib'rada hã ãma tino. Taha wa, ma tô séptârâ.
9 Taha parimhã, uburé ĩhâzé ré norĩ hã ma tô Paruhu tẽme we si'ré. Tawamhã ma tô
uburé apese.
10 Ãne hã Paru te te apese pari, ma tô wama tinhoprub za'ra, marĩ ahâ na. Tame
wasi'ubumroi ré, a'amo si'ubdatõ ma tô wa'ãma ai'utõ, rob'ré za'iti ãma hã. Tawamhã,
wasi'aba'ré da wamhã, ma tô wasazéb da hã te te wama sé, uba'reneb 're.

Roma u ĩwasihutuzé wasu'u

11 Tawamhã tame a'amo si'ubdatõ wa'ãma si'utõrĩ pari, wa tô uba'reneb 're asisi ni oto,
ta hawi ãma wasi'aba'ré da. Ĩhâiba'õ si'ubza na uba're nhisi hã. Aresãdiriza hawi ma tô
wei mazazâ, rob'ré za'iti u, tame nomro da a'â, rowa'u'u wahâ 're sa'wari mono ré.
12 Tawamhã Siracusa na 'ri nho'õmo nhisi u wa tô aihutu uimrehẽne ni. Tame
wasi'ubumroi ré, bâdâ si'ubdatõ ma wa'ãma ne.
13 Ta hawi, ma tô waré si'ãsi rowa'u'u na uba'rene hã, rowa'u'u wa'rãmi. Tawamhã
Rezi'u na 'ri nho'õmo nhisi u, wa tô aihutu ni. Awẽpsi, rowa'u ma tô we rowapõ, hâiwa'a're
nhimi'e hawi, wasi'aba'rézéb zarina. Tawamhã bâdâ maparane wa'ãma ne parip si, wa
tô duré aihutu ni, Pozu'ori na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame uba'rene hã wa tô rẽme za'ra ni.
14 Tame wa tô sõpẽtẽ za'ra ni, ĩsazei'wa norĩ hã. Ma tô wahâiba waptẽrẽ za'ra, misi
romhuri na ĩ'rata wahâimana za'ra da a'â. Taha parip si, wa tô Roma na 'ri nho'õmo nhisi
u ai'aba'ré ni, wapara na.
15 Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã, Roma ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma tô wawasu'u
hã wapari za'ra. Taha wa, Apizu ãma rowedezém na 'ri wa'õtõ nhisi u wasihutu wamhã,
Roma hawi ĩsazei'wa norĩ me wa tô wasi'uzusi za'ra ni. Duré, Si'ubdatõ Daza'warizém
na 'ri wa'õtõ nhisi u wasihutu wamhã, ĩsazei'wa hâiba amo norĩ hã ma tô duré ĩsa'u hã
wa'uzusi za'ra, Roma hawi. Tawamhã Paru hã te te dazabui wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono ãma te tiwata, ĩsõprum na. Ma tô duré tãma rowẽ watobro.

Paru hã, Roma ãma oto 're ĩsãmra mono zé wasu'u

16 Tawamhã Roma u wasihutu wamhã, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã ma tô Paruhu
ma pisutu, hâiba pisutu 're hâimana mono da, danhorõwa ãma. Da'wapéi'wa si te za ĩ'rata
're hâimana, te te 're 'madâ'â mono da.

17 Tawamhã bâdâ si'ubdatõ ãma ne pari, ma tô dazô hâ Paru hã, zudezu norĩ ma ĩpire norĩ zô, ĩtẽme si'rã'õtõ da. Ĩtẽme si'rã'õtõ wamhã, te tãma nharĩ za'ra:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ḭ̃wapari pese za'ra wa'aba za. Wasiré norĩ ma, ḭ̃wasédé hã te 'manharĩ õ nherẽ, duré wahi'rata norĩ nhimiroti zarina 're ĩwahâimana za'ra mono zéb ãma ḭ̃sipai õ nherẽ, ma tô Zeruzarẽ ãma siwi ḭ̃'â, wasiré norĩ hã. Romanu norĩ ma, ma tô ḭ̃nhomri za'ra.

18 Tawamhã romanu norĩ hã ḭ̃wasété zô ma tô siwi ḭ̃zadanha. Tane nherẽ, ḭ̃wasédé hã te te ḭ̃'ãma sãmri za'ra õ di, da te dasiwi ḭ̃wĩrĩzéb da hã. Taha wa, dazazém hawi te te ḭ̃wazere za'ra da, te sima ḭ̃'ru za'ra.

19 Tane nherẽ, zudezu norĩ hã ḭ̃watobro tõ da, ma tô siwi ḭ̃wẽ'õ. Taha wa, wa tô rowaptẽ, we ḭ̃morĩ da, apito Sézaha nho're ḭ̃zab da, tãma ḭ̃siwasu'u da. Tane nherẽ, apito Sézaha ma, ḭ̃siré norĩ wasété na te ĩnharĩ da hã, we ḭ̃morĩ õ di.

20 Taha wa, wa tô asô ḭ̃hârâ za'ra wa'wa, te asabu za'ra wa'aba da, aima ḭ̃siwasu'u za'ra wa'aba da. Izarazéhé nhihudu norĩ hã sô ĩsimipari za'ra ãma te sasõmri wa, wa ḭ̃pawasisi ré 're ḭ̃nhamra. — Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.

21 Tawamhã te asa tãma nharĩ za'ra, Paruhu ma:

— Zudeza hawi rob'ui'éré na aiwasu'u hã da te wei watẽme 'mai'ãwisi za'ra õ di. Duré wasiré norĩ hã we watẽme nasi sihutu nherẽ, aiwasu'u wasédé hã we te te 'mai'ãwisi õ di.

22 Tane nherẽ, wa tô wasima aiwẽ za'ra ni, asimirosa'rada hã wa te wapari za'ra da, duré wa te waihu'u za'ra da. A hã dasima ĩdasipo'ozép tém niwĩ, te 're aihâimana mo. Ta niwĩ 're ĩdahâimana za'ra mono hã, te ĩwasété na da te dasima 're rowasu'u za'ra, daro mono bâ. Ãne hã wa te waihu'u za'ra wa, wa tô wasima aiwẽ za'ra ni, wa te aiwapari za'ra da. — Ãne te asa tãma nharĩ za'ra.

23 Tawamhã ma tô sima pisutu za'ra, nimahã bâtâ na ĩtẽme dasi'rã'õtõ da. Taha wa, ma tô da'ahâ na ĩtẽme tasi'rã'õtõ ni, Paru hã ĩsãmrazéb u hã. Bâtâ bâ ma tô dama romhu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na. Mozésihi nhimi'ui'éré zarina, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ nhimi'ui'éré 'rata zarina, ma tô tãma ãma rowasu'u pese za'ra, Zezusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na da te saze za'ra da.

24 Tawamhã, ĩmreme da te wapari za'ra wamhã, ni'wam norĩ hã ma tô saze za'ra. Aimawi norĩ hã te te ãma saze za'ra õ di.

25 Tawamhã tiwi si'aba'réi õ ré, ma tô Paru hã duré tãma nharĩ za'ra:

— Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô tizadawa wasu'u'wai ma waihu'u, Iza'izaha ma, aihi'rata norĩ ma, te te sadawa wasu'u za'ra da.

26 Ãne ma tô Iza'izaha ma waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã:

"Aimorĩ oto, asiré norĩ tẽme, tãma ḭ̃zadawa wasu'u za'ra da. Ãne te za tãma ḭ̃zadawa wasu'u za'ra: 'Ḭ̃nhimiroti hã aipo're na 're wapari u'âsi za'ra wa'aba mono nherẽ, taré te za 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, ãma 're waihu'u za'ra wa'aba mono ãna. Duré ḭ̃nhimiromhuri hã atõmo na 're 'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mono nherẽ, taré te za 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mo, ãma 're waihu'u za'ra wa'aba mono ãna.' Ãne te za tãma ḭ̃zadawa wasu'u za'ra.

27 E marĩ wa, te za ãne hã tãma ḭ̃zadawa wasu'u za'ra. Ta norĩ hã tipẽ'ẽ 're, te te 're ĩrosa'rata za'ra mono zé hã te sitom haré ĩré 're hâimana u'âsi za'ra, te te ḭ̃'ãma 're rosa'rata wẽ za'ra mono õ wa. Po're sitom haré, te duré 're hâimana za'ra, ḭ̃nhimiroti hã te te 're wapari ze za'ra mono õ wa. Duré tõmo sitom haré te 're hâimana za'ra, ḭ̃nhimiromhuri hã tãma 'madâ'â ze za'ra õ wa.

Ãnei õ 'wa'âhã, te aré ḭ̃nhimiromhuri hã te te 're 'madâ'â ze za'ra, titõmo na. Te aré duré te te 're wapari ze za'ra, ḭ̃nhimiroti hã. Te aré duré te te 're ḭ̃waihu'u pese za'ra, tipẽ'ẽ 're, te te ḭ̃'ãma 're rosa'rata wẽ za'ra mono wa. Taha zarina si, te aré duré ḭ̃tẽme 're sipizari za'ra, tiwasété wi hã. Tawamhã dahâzé wa, da te 're ĩdapese za'ra mono ne, wa aré ĩwasédé hã te tãma 're apari, te ãma 're ab'madâ'â tõ mono da oto."

Ãne ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã Iza'izaha ma waihu'u, sena na, ĩsiré zudezu norĩ ãma hã. — Ãne ma tô Paru hã tãma rowasu'u za'ra, zudezu norĩ ma.

28 Tawamhã Paru te duré tãma rowasu'u za'ra:

— Taha wa, ma'ãpé waihu'u pese za'ra wa'aba. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za oto zudezu'õ norĩ ma waihu'u, tinhiminho'reptuzé wasu'u hã. Ta norĩ hã te za oto te te 're wapari za'ra. — Ãne ma tô Paru hã timreme hã tãma 'rãsutu za'ra.

29 Tawamhã ãne na te te tãma rowasu'u za'ra pari, zudezu norĩ hã ma wairé, si'aba'ré da oto. Tawamhã si'aba'ré sina, ma tô Paruhu mreme na sa'ẽtẽ sisada'rãmi za'ra.

30 Tawamhã maparane ma tô ãma tiwahu, Paruhu ãma, danhorõwa hã taré te te sima
ĩwa'âbâ mono zéb 'remhã. Tame, da'ahâ na ma tô ĩtẽme 're dasihutu. Dasihutu sidâpâsi,
ma tô te te 're da'awaibui wẽ, ĩtẽme 're danhisisi mono da.
31 Pahi ãna, duré da te tiwi 're sadawa uwati za'ra mono ãna, ma tô te te dama 're
rowasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na hã, duré
Wanhib'apito Zezu Cristuhu wasu'u na zama.

Roma norĩ
Roma norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'érézé
Ĩbaihâ wasu'uzé

Paru hã Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi ãma sãmra ré, ma tô ã ĩbaihâ na hã ãma rob'ui'éré. Ma tô sima rosa'rata, Roma u tisiré ĩsazei'wa norĩ hã te te sabu za'ra da, te te po're pu'u za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma siptete sina 're nomro mono da. Morĩ õ ré hã, rob'uiprazé hã te za a'â ti'â Zeruzarẽ u, ĩsazei'wa norĩ ma, Masédoniza hawi danhoprubzé hã. Paru hã ma tô wama waihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, sa'ẽtẽ na wama 're ĩsõpru mono zéb zarina, ĩ'ra hã wazada dâ'â da, te te we ĩsõmrizém na hã. Paru hã ma tô duré wama waihu'u za'ra, ãne: Zezusi hã da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina si, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awẽsãmri, dawasédé hã te te oto da'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zéb zarina. Ĩsimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré hã da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono zéb zarina, te te 're da'awẽsãmri mono õ di.

Paru te te ĩdazawizé wasu'u

1 Wa hã Paru, Cristu Zezusihi ma romhuri'wa, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, Roma na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ĩpisutu, ĩsadawa wasu'u na te tãma 're romhuri mono da, Zezusihi wasu'uwẽ hã te te wama 're ĩ'awaihu'u mono hã te dama 're wasu'u u'âsi mono da, ĩsadawa para.

2 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô duréihã dama ropisutu siro, ĩwasu'uwẽ na hã. Duréihã ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã, ma tô ãne na ãma rob'ui'éré sirõmo za'ra, ĩbaihâ na hã.

3 E 'wai wasu'uwẽ, ã hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, Wanhib'apito Zezu Cristuhu wasu'uwẽ. Ta hã Zezusi hã ti'ai ãma dahâiba na dasine 're ĩhâimana mono na, wama waihu'u pese za'ra di, apito Dawihi nhihudu 're morĩ wa.

4 Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na, wama waihu'u pese za'ra di, dâ'â uptabi nherẽ, Ĩmama hã tiwaihu'u pese na te te hâiwa'utu wa. Duré Timama hawi we ĩmorĩ na hã wama waihu'u pese za'ra di. Duré 're ĩmorĩ wẽ na zama, wama waihu'u pese za'ra di.

5 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhoprubzéb zarina ma tô Cristuhu ma ĩ̱hâiba na roti, te te ĩ̱pisutu da, ĩ̱pire na te dama 're sadawa wasu'u mono da. Cristuhu ma, te 're romhuri wẽ mono da, ma tô ĩ̱pisutu, ĩ̱nhimiromhurizéb zarina dapoto mono bâ, da te 're sazei pese za'ra mono da, duré da te 're sazei pese za'ra mono wa, ĩsimiroti si, da te 're 'madâ'â pese za'ra mono da.

6 A norĩ wa'aba ma zama, te 're sadawa wasu'u mono da, ma tô ĩ̱pisutu 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, wasiré Zezu Cristuhu nhib'a'uwẽ oto 're anomro aba mono da, te te 're ĩ'aipisutu za'ra wa'aba mono norĩ ma hã.

7 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, asawi pese za'ra wa'aba di. Taha si ma tô aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwẽ si oto 're anomro aba mono da, tãma. Taha wa, wa ãhãna aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa, Roma na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma.

Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩ̱mreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

Roma u, Paru hã datẽme ĩsisatõrĩzé wasu'u

8 Ãhãna, wa za ĩ̱nhib'apito ãma uimrehẽne ĩ̱wata, ĩ̱mreme na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, Zezu Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, aiwasu'u za'ra wa'wa hã daro mono bâ da te 're wapari za'ra mono wa.

9-10 Wa hã 're ĩ̱sihâiba zawi mono ãna, wa 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te 're romhuri u'âsi, ĩ'ra wasu'uwẽ hã te dama 're ĩwasu'u mono zém na hã. Wa ai'ãma 're ĩ̱sipo're pu'u u'âsi za'ra wa'wa. Wa duré ai'ãma 're ĩ̱mreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Tô sena, wa ãne na aima rowasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ãne hã tãma waihu'u pese uptabi wa. Taha wi si, wa nasi ĩ̱sima rowaptẽrẽ u'âsi ãhãna hã, te te sima ĩwẽzéb uwaibaba te te ĩ̱ma ãma uwaimrami da, ãma atẽme ĩ̱morĩ za'ra wa'aba da.

11 Te asabu su'u za'ra wa'aba da si, wa tô ĩ̱sima rowẽ si'aba'ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tipẽ'ẽzani na rowẽ te te dama 're ĩ'apisutu mono zém na, te ãma aipawaptob za'ra wa'aba da, asiptete sina ãma 're anomro aba mono da.

12 Atẽme ãma ĩ̱wisi za'ra wa'aba wamhã, wa za aihĩni wasipawaptob za'ra ni, Zezusi wa te 're ĩsazei pese za'ra mono zém na, wanhiptete na ãma 're wanomro mono da.

13 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ãne na aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'aba da, wa tô ĩ̱sima wẽ, waihu'u za'ra
wa'aba da. Wa tô te ĩ̱sima 're rosa'rata u'âsi, te asabu za'ra wa'aba da. Tane nherẽ, atẽme
ãma ĩ̱morĩ su'u aba da nherẽ, te marĩ hã ĩ̱ma 're hâimana u'âsi, õne u'âsi. Zudezu'õ norĩ
hã daro mono bâ 're ĩsi'ubumroi mono hã, ĩwasu'uwẽ hã te tãma 're ĩwasu'u za'ra mono zém
na, te te 're saze za'ra mono wa, wa tô te 're awaibu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Tane
da, wa tô duré te ĩ̱sima 're rowẽ, airo wa'aba ãma asiré zudezu'õ norĩ hã te duré tãma 're
awaibui mono da, tame.
14 E marĩ wa, wa tô ĩ̱sima wẽ, ãne na te aipawaptob za'ra wa'aba da. Wa hã uburé
te 're da'apawapto mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ̱pisudu. Taha wa, wa za tô
te 're da'apawaptob u'âsi, 'ri nho'õmo mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã, duré
marã 'rowi 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã, duré rowaihu'u pese 'wa norĩ hã, duré
rowaihu'u'õ'wa norĩ hã. Ta norĩ hã wa za uburé te 're apawaptob u'âsi, dawaptẽrẽ mono
bâ.
15 Taha wa, wa ãma atẽme ĩ̱sima rowẽ uptabi za'ra wa'wa, Roma ãma 're aihâimana za'ra
wa'aba mono norĩ ma, ĩwasu'uwẽ na tame te duré aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono
da.

Zezusihi wasu'uwẽ nhiptede

16 Wa hã, Zezusihi wasu'uwẽ hã te dama 're wasu'u tõ mono da, 're ĩ̱nhisé mono õ
di. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã siptete uptabi wa, ĩwasu'uwẽ na te te ãma 're
da'anho'reptui mono da, Zezusi te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ hã. Zudezu norĩ si
ma tô ĩsãna'rata hawimhã te te 're sõ'reptu za'ra aré. Tane nherẽ, te oto ãhãna hã zudezu'õ
norĩ zama te te 're anho'reptu.
17 Zezusihi wasu'uwẽ hã e marĩ, wa za wa te ãma 're waihu'u za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi
mono, da te 're saze za'ra mono wapsi, dawasédé hã te te oto da'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono
õ zarina, te te 're ĩda'awẽsãmri mono zé, taha wasu'u. Duréihã Habatuti hã, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré:

"Ni'wam norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're saze za'ra mono wamhã, ta norĩ si
te za te te 're awẽsãmri, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ĩwasédé hã te te oto ãma 're
ĩ'ab'madâ'â mono õ zarina, po're'õ nherẽ, te te 're hâ za'ra mono tõ da. Ta norĩ si te
za duré rowẽ u'âsi, ãma 're hâimana za'ra."

Ãne na ma tô ĩwasu'u na ãma rob'ui'éré.

Dapo're ãna 're ĩdanomro mono na rowasu'u

18 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ãne hã wama waihu'u sirõmo za'ra, dapo're'õ na 're
ĩdanomro mono norĩ hã za te te 're ĩda'ahâ za'ra mono zém na. Ta norĩ hã te tipẽ'ẽ na te te
sima 're rosa'rata wasété u'âsi za'ra. Hâimana wasété uptabi na, te duré dama 're hâimana
u'âsi za'ra. Ta norĩ hã tiwasété si te te 're 'manharĩ za'ra mono wa, te 'Re ĩhâimana u'âsi
mono nhimiroti tô sena uptabi hã te te dawi 're 'wa'rutu za'ra, ãne na roti ĩwẽ hã da te 're
waihu'u za'ra mono tõ da.
19 'Re ĩhâimana u'âsi mono 're ĩhâimana mono zé hã, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da
hã, dama waihu'u pese di. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dawi 're si'udâ mono õ
wa. Uburé marĩ hã te te ĩ'apoto mono hã sõ'awi da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono zéb zarina,
te da te 're waihu'u za'ra, 're ĩhâimana mono zé hã. Taha wa, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono
zéb da hã dama waihu'u pese nherẽ, dapo're ãna 're danomro mono wa, te 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã te te 're da'ahâ za'ra.
20 Duréihã ĩsãna'rata hawimhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô te te ro'apoto, tiwaihu'u
pese na. Tiwaihu'u pese na te te ro'apoto mono wa, ta hawim haré te ĩsimiwaihu'u pese zém
na, duré tô sena 're ĩhâimana mono na, da te ãma 're waihu'u pese za'ra, ĩhâiba hã da te 're
'madâ'â waihu'u za'ra mono õ nherẽ. E marĩ zarina tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono,
're ĩhâimana mono na te za tô sena na da te ãma 're waihu'u pese za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã uburé marĩ hã te te ĩ'apoto mono hã da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono zéb zarina, te
oto da te ãma 're waihu'u za'ra, ĩwaihu'u pese na, duré tô sena õne u'âsi 're ĩhâimana mono
na. Taha wa, tô sena 're hâimana mono nherẽ, da te dasiwi 're udâ waihu'u za'ra mono õ
di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
21 Ta hã tô sena 're ĩhâimana mono na, da te dasiwi 're waihu'u za'ra mono nherẽ, tô
sena da te dasiwi 're ĩhâimana wazé mono na, da te tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ
di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Duré sõprub uptabi nherẽ, ãma 're dawata za'ra mono
õ di. Taha upana, te marĩ na si siwa'ru da te 're rosa'rata wasété za'ra. Dapẽ'ẽ 're, robra
u'âsi 're dahâimana za'ra mono wa, te danhimirosa'rata na da te 're upa za'ra.
22 Dapo're'õ na 're ĩdanomro mono norĩ hã uburé marĩ hã te te 're waihu'u pese za'ra
mono newa, te taré sina 're wata za'ra, dama. Tane nherẽ, te ta norĩ hã simiza'rese ãna
're nomro.

23 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana, te ta norĩ hã rob'manharĩ ãma si 're wata za'ra, a'uwẽ
na dahâiba 'manharĩ ãma, duré si hâiba ne 'manharĩ ãma, duré abaze hâiba ne 'manharĩ
ãma, duré di'i na 're ĩnomro mono norĩ hâiba ne 'manharĩ ãma.
24 Ta norĩ hã simiza'rese'õ uptabi na 're hâimana u'âsi za'ra mono wa, ma tô 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã te te sima ãma 're aroti, ãne: "Ta norĩ hã po're za'ra õ wa, wa za oto rẽme
za'ra. Te tãma 're roti za'ra mono õ di za oto. Si'uihâ na te za oto 're hâimana za'ra." Ãne
ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima ãma 're aroti, ta norĩ ãma hã. Taha wa, te oto
marĩ ĩwasété si te te sima 're ĩwẽ u'âsi za'ra mono zéb zarina, te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra,
ta norĩ hã. Tihâiba na zama te duré 're siwasété uptabi za'ra oto, si'uihâ na.
25 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã tô sena nherẽ, te ĩmreme upana aimawi si te te
're wapari za'ra, tô senai'õ hã. Ropoto'wai upana, te ĩsimipoto ãma si 're wata za'ra, ta norĩ
hã.
'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si, 're dawata u'âsi za'ra mono za. Õhõ si, tô sena hã.
26 Tawamhã dapo're'õ na 're ĩdanomro mono norĩ hã, Ropoto'wa nhimipoto ãma si 're
dawata za'ra mono wa, ma tô oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'arẽme, dawasété
si da te dasima 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina si, dahâiba na 're dasiwasété za'ra mono da,
dasi'uihâ na. Ãne da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dama 're apisutu mono õ nherẽ,
te dasi'uihâ na pi'õ si'uiwa na dasina 're dawasété za'ra.
27 Tane aibâ norĩ hã pi'õ na dasina 're ĩdamro za'ra mono zéb upana, te aibâ si'uiwa na
si te te sina 're rosa'rata wasété uptabi za'ra, pi'õi upana, aibâ si'uiwa 're ĩsi'ruiwapari za'ra
mono na. Dasi'uihâ na te aibâ si'uiwa na dasina 're dawasété za'ra. Taha wa, te za 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'ahâ za'ra, dapo're'õ si, da te dasi'ãma 're ĩ'manharĩ za'ra
mono zéb uwaibaba, 're danomro mono wa.
28 Dapo're'õ na 're ĩdanomro mono norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti tô sena
hã te te siwi 're wẽ'õ pese za'ra mono wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're arẽme,
si'uihâ na te te sima 're ĩrosa'rata wasété za'ra mono zéb uwaibaba si, tiwasédé hã te te 're
'manharĩ u'âsi za'ra mono da.
29 Ta norĩ hã wasété uptabi na te 're hâimana za'ra. Marĩ zô si te te sima 're rob'ruiwapari
za'ra. Te duré te te dama 're rob'manharĩ wasété za'ra. Marĩ na te te 're da'ruiwapari u'âsi
za'ra. Te duré te te 're danhimro. Siti'ru sina, te ta norĩ hã dazô 're nomro, te te dama 're
nharĩ za'ra mono da. Sadawa nhipese uptabi na, te 're hâimana za'ra. Niha te te dama 're
rob'manharĩ za'ra mono da, te da'ãma te te sima 're rosa'rata wasété u'âsi za'ra. Taré te te
sima 're dabâsi wasété u'âsi za'ra duré.
30 Daza're'ra nherẽ, te duré ta norĩ hã te te sima 're dabâsi wasété za'ra. 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã te te duré siwi 're 'ruiwapari. Te duré te te dama 're nharĩ wasété u'âsi
za'ra. Danhipai u dama pire na dama 're hâimana za'ra mono newa, te 'râwi tipẽ'ẽ na sina
're wata za'ra. Taha wa, te sõ'awi timreme na dama 're siwasu'u za'ra, marĩ tãma ĩwaihu'u
pese za'ra na. Marĩ te te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb zarina si te te 're 'manharĩ za'ra, marĩ
ĩwasétére hã. Timama norĩ nhimiroti hã te te 're wapari za'ra mono õ di duré.
31 Marĩ ĩwasété zô si, te ta norĩ hã sima 're sõpré. Simiroti na saprĩ ahâ na te 're hâimana
za'ra. Da'ãma 're pẽ'ẽzé za'ra mono õ di. Duré da'ãma 're siwamri za'ra mono õ di.
32 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ãne na da'ãma sima roti siro, dapo're'õ na 're
danomro mono wa, ĩsiré ĩ'rata za 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono õ na hã. Dapo're'õ norĩ
ma hã, ãne hã tãma waihu'u pese za'ra di. Tane nherẽ, te tihâimana wasété si te te sima
're 'ruiwapari u'âsi za'ra, te te 're rẽme za'ra mono ãna. Tane nherẽ, uburé tiwasédé hã te
te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém nhipai u, te duré marĩ ĩwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra.
Ni'wam norĩ hã ĩsine 're hâimana wasété za'ra mono wa, te ta norĩ si te te 're wẽsãmri za'ra.

2

Ĩpo're'õ norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te siwi 're ĩ'awẽ'õ mono zé wasu'u

1 A norĩ wa'wa hã, dapo're'õ na 're ĩdanomro mono norĩ ãma, ĩwasédé hã ãma 're sa'ra
za'ra wa'aba mono wamhã, te za 're aiwasété za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Dasine
aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wa, aiwa. Taha wa, dasine 're aihâimana
za'ra wa'aba mono nherẽ, dawasédé hã da'ãma 're sa'ra za'ra wa'aba mono wamhã, te za
'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're aiwẽ'õ pese za'ra wa'wa dasiré. Taha wa, aiwasété
ãna 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na 're asi'madâ'â waihu'u za'ra wa'aba mono õ
di za.
2 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dapo're'õ na 're ĩdanomro mono norĩ hã te te 're ĩ'awaihu'u
mono zéb zarina, te tô te te 're awẽ'õ pese, ĩ'uwaibaba si. Ãne hã, uburé wama waihu'u
pese za'ra di.

3 Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã dawasédé hã da'ãma 're ĩsa'ra za'ra wa'aba mono na, te
aiwasédé hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo. E 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzé wi, 'râwi
're asisõ'reptu za'ra wa'aba mono da bâ, te ãne 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo.
4 Ãté te za ãne asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: "'Re ĩhâimana u'âsi mono hã simizawi
pese uptabi di. Dasi'uihâ na dawasédé hã da te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono nherẽ,
da'ãma 're wa'a su'u mono õ di. Taha wa, ḭ̃wasédé te 're 'manharĩ mono nherẽ, te te 're
ḭ̃'ahâri su'u mono õ di." Ãne hã asi'uihâ na asi'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za.
'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono da si, te simi'ẽ na
te te 're ai'madâ'â za'ra wa'wa, simizawi pese uptabi na. E ãne hã zahadu aima waihu'u
za'ra wa'aba õ di bété.
5 A norĩ wa'wa hã aipẽ'ẽ tete u'âsi, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã te za ropsi'utõrĩzéb u hã nimahã na bâdâ hã ĩwa ĩwaptã'ãzéb
ãma, dazu aihâ za'ra wa'wa, dawasété wa, za te te ĩda'awẽ'õzéb ãma hã. Tame te za oto
tinhimihâzé hã dama ãma uwaimra, ĩ'uwaibaba si.
6 Marĩ hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb uwaibaba, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã
te te dama 're awa'âbâ, ĩwẽ na hã duré ĩwasété na hã.
7 Ni'wam norĩ si te marĩ hã simi'ẽ na te te dama 're 'manharĩ u'âsi za'ra, ĩwẽ hã. Ta norĩ
hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te 're wẽsãmri za'ra mono da, te sina 're simipari za'ra,
duré ĩ'rata 're ĩsi'ubumroi u'âsi mono zé, te te tãma 're apisutu mono da. Ta norĩ ma si, te za
tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're apisutu, 're ĩsi'ubumroi u'âsi mono zéb da hã, ĩ'rata.
8 Duré ni'wam norĩ hã sima si te marĩ na te te 're rosa'rata za'ra, hâiba pisutu ãma 're
hâimana za'ra mono da. Ta norĩ hã uburé marĩ ĩwẽ hã te te siwi 're wẽ'õ za'ra, marĩ ĩwasété
na si 're hâimana za'ra mono da. Ta norĩ si te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sa'ẽtẽ te te 're
ahâ za'ra, po're õ wa.
9 Uburé dawasété si, da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono norĩ hã te za te te 're robzépata za'ẽtẽ
za'ra, zudezu norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ zama.
10-11 E ni'wam norĩ hã taré zudezu na 're hâimana za'ra mono wa, te za tinhimihâzé hã
te te tãma 're ba'a za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Taha zarina, tinhimihâzé hã
te te tãma 're ba'a za'ra mono õ di za. Duré e ni'wam norĩ hã taré zudezu na 're hâimana
za'ra mono wa, te za ĩwẽ hã te te tãma 're anhomri, danhipai u. Mare di. Uburé aiwapsi 'Re
ĩhâimana u'âsi mono ma hã, dapoto mono bâ. Tane nherẽ, uburé ĩwẽ si te te 're ĩ'manharĩ
za'ra mono norĩ ma si, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ hã te te tãma 're anhomri,
zudezu norĩ ma, duré zudezu'õ norĩ ma zama. Rowẽ uptabi si, te za ta norĩ ma si te te 're
apisutu. Ta norĩ si te za te te 're awẽsãmri.
12 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na, duréihã Mozési te te ĩrob'ui'érézé hã zudezu'õ
norĩ ma, tãma 're hâimana za'ra mono õ di. Tãma 're hâimana za'ra mono õ nherẽ, tiwasété
na si 're hâimana za'ra mono wamhã, e 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩsi'ubumroi u'âsi
mono zéb da hã, te za te te sina 're uwaimrami za'ra. Mare di. Te te sina 're uwaimrami
za'ra mono õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã zudezu norĩ
ma si, te 're hâimana za'ra. Taha wa, ta norĩ hã tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono wa,
te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimiroti na rob'ui'éré zarina, te te tãma 're arowairébé,
ĩwasété na te te 're ĩ'awaihu'u mono zéb uwaibaba.
13 E 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã, taré dapo're na da te 're
wapari za'ra mono nherẽ, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awẽsãmri. Mare
di. Ĩsimiroti zarina 're dahâimana wẽ za'ra mono wapsi, te za te te 're da'awẽsãmri, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã.
14 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ĩrob'ui'érézé hã zudezu'õ norĩ ma,
tãma 're hâimana za'ra mono õ di. Tãma 're hâimana za'ra mono õ nherẽ, si'uihâ na ĩsimiroti
zarina 're hâimana wẽ za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te za te te tãma
ãma 're uwaimrami za'ra, tãma 're hâimana za'ra mono õ nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimiroti na ĩbaihâ hã.
15 Ta norĩ hã si'uihâ na 're hâimana wẽ za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimiroti hã ĩpẽ'ẽ 're, tãma 're ĩhâimana u'âsi za'ra mono zé, te wasu'u. Duré ĩwẽ hã te
te dama 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, 'râwi te za tipẽ'ẽ na 're sisaze za'ra. Duré marĩ
ĩwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, 'râwi te za tiwasété na 're sisãmri za'ra.
Taha wa, tipẽ'ẽ na 'râwi 're sisaze za'ra mono wamhã, duré 'râwi tiwasété na 're sisãmri
za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti, ĩpẽ'ẽ 're, tãma 're ĩhâimana u'âsi
za'ra mono zé, te wasu'u.
16 Ãne hã ĩwasu'uwẽ na te dama 're ĩrowasu'u mono zéb zarina, te za tô nimahã
na tiromhâiba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina, Zezu Cristu hã da'ãma
ĩsipo'ozéb da hã. 'Râwi dasima si da te 're ĩrosa'rata za'ra mono na te za oto da'awaihu'u.
Taha zarina te za dama arowairébé oto, Cristu hã.

Mozési hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na te te ĩrob'ui'érézém na rowasu'u

17 Zudezu norĩ, ãhãna wa za ai'ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã, danhipai
u 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asawi pese uptabi za'ra wa'aba mono na, te dama 're
asiwasu'u za'ra wa'aba mo, ĩsib'a'uwẽ 're anomro aba mono wẽ te. 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimiroti na Mozési te te ĩrob'ui'érézé hã, aima wa'aba si 're hâimana za'ra wa'aba mono
wẽ te, te ato sina 're anomro aba mo, aima wa'aba si 're hâimana za'ra wa'aba mono wa,
'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're aiwẽsãmri za'ra wa'aba mono da newa, aiwasédé hã
te te oto ai'ãma 're ĩ'ab'madâ'â za'ra wa'aba mono õ zarina.

18 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima 're ĩ'apisutu aba mono zéb zarina 're ĩ'manharĩ za'ra
wa'aba mono zéb da hã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã ma tô 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, ãma 're anomro wẽ
wa'aba mono da.

19 Ãne na te duré asi'ãma si 're ĩrosa'rata upa za'ra wa'aba mo: “Wa norĩ si datob'a ne 're
ĩdanomro mono norĩ hã, wa wa te 're simro, tô sena. Robra u'âsi 're ĩdanomro mono norĩ
ma, wa wa te 're rowa'a za'ra.

20 Duré 're ĩdahâimana wẽ za'ra mono zéb da hã, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono õ norĩ ma
hã, wa wa te 're roti za'ra ĩwẽ na, duré ai'uté ne hâimana nhimiza'rese ãna 're ĩhâimana
za'ra mono norĩ ma zama.” Ãne na te asi'ãma 're ĩrosa'rata upa za'ra wa'aba mo. Duré 'Re
ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono
wẽ te, te duré ãne na asi'ãma 're ĩrosa'rata upa za'ra wa'aba mo: “Wa norĩ ma si, wama
waihu'u pese za'ra di, uburé roti ĩwẽ hã tô sena uptabi hã.” Ãne na te duré asi'ãma 're
aiwata za'ra wa'aba mo.

21 E marĩ wa, a norĩ wa'wa hã dama 're roti za'ra wa'aba mono nherẽ, 'râwi duré asima
zama 're roti za'ra wa'aba mono õ di. Marĩ na dawi 're danhipsaihuri za'ra mono tõ da,
dama 're roti za'ra wa'aba mono nherẽ, te a norĩ wa'aba zama marĩ na dawi 're asipsaihuri
za'ra wa'aba mo.

22 Duré damro na dasiwi 're danhipsaihuri za'ra mono tõ da, dama 're roti za'ra wa'aba
mono nherẽ, te duré a norĩ wa'wa hã aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo.
Duré uburé romhâiba 'manharĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana, ãma 're ĩdawata za'ra
mono zé hã asiwi 're wẽ'õ pese za'ra wa'aba mono nherẽ, te 'ri para 're ĩsimasa mono zéb
u 're asisisi aba mo, marĩ, 're simi'uri za'ra wa'aba mono da.

23 A norĩ wa'wa hã zudezu na da te 're aiwaptẽrẽ za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã aima wa'aba si 're hâimana mono wẽ te, te dama asina 're
ĩwasu'u za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, ĩsimiroti si 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di. Duré
asiwi 're wazéb za'ra wa'aba mono õ di. Taha zarina, zudezu'õ norĩ ma hã tãma wẽ za'ra
õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

24 Ãne ma tô duréihã ai'ãma rob'ui'éré sirõmo za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
zadawa wasu'u 'rata 'wa hã:

“A norĩ wa'wa hã zudezu na 're aihâimana za'ra wa'aba mono, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimiroti zarina si 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ wa, te zudezu'õ norĩ hã 'Re
ĩhâimana u'âsi mono ãma te te 're wasété za'ra.”

Ãne ma tô duréihã ai'ãma rob'ui'éré za'ra wa'aba ni, ĩbaihâ na hã.

25 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba
mono wamhã, ĩ'uwaibaba te za 're asisihâiwata nhihâri za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ,
ĩsimiroti si 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono õ wamhã, sihâiwata nhihâri ãna 're ĩnomro
mono norĩ ne, te za tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã
aiwa.

26 Zudezu'õ norĩ hã sihâiwata nhihâri ãna 're nomro mono nherẽ, ĩsimiroti 'rata na si 're
hâimana wẽ za'ra mono wamhã, ĩsib'a'uwẽ ne, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're
'madâ'â za'ra, zudezu norĩ ne.

27 A norĩ wa'wa hã zudezu na 're aihâimana za'ra wa'aba mono hã, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono õ di, ĩbaihâ
na rob'ui'éré hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, duré asihâiwata nhihâri ré
're aihâimana za'ra wa'aba mono nherẽ. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã zudezu'õ norĩ hã
sihâiwata nhihâri ré, 're hâimana za'ra mono õ nherẽ, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti
'rada hã te te 're 'madâ'â pese za'ra. Taha zarina te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi
're aiwẽ'õ pese za'ra wa'wa, te te 're aihâ za'ra wa'aba mono da, zudezu'õ norĩ si ĩsimiroti
hã te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wa, ai'upana za'ra wa'aba.

28-29 A norĩ wa'wa hã, e asihâiwata nhihâri ré 're anomro aba mono wa, te 'Re ĩhâimana
u'âsi mono nhib'a'uwẽ uptabi na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. E danho'a uburé marĩ
hã zudezu hâimanazéb zarina si 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wa, te za 'Re ĩhâimana
u'âsi mono nhib'a'uwẽ uptabi hã 're anomro aba mo. Mare di. Ãne hã ĩ'uwaibaba nherẽ,

ĩ'uwaibaba õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. 'Râwi aipẽ'ẽ 're, ĩsimiroti hã aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono wapsi, tawapsi te za ĩsib'a'uwẽ uptabi na 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani nhimipawaptob zarina si. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã danho'a 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zém na, tawamhã, ĩsib'a'uwẽ uptabi na 're anomro aba mono õ di za. 'Râwi aipẽ'ẽ 're, ĩsimiroti hã aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono wapsi, tawapsi te za ĩsib'a'uwẽ uptabi na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Ĩsib'a'uwẽ uptabi na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ti'ai ãma ré, da te 're wẽsãmri za'ra mono dai õ nherẽ, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sima 're wasu'u wẽ za'ra.

3

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, tô sena na te te dama 're ĩ'aropisutu mono zém na rowasu'u

1 Tawamhã zudezu na 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã, e taré, te bété asihâiwata nhihâri ré 're anomro aba mo. E taré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã.

2 Mare di. Tô sena tãma hã, zudezu na 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã. Tãma wẽ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. E niha, wa za tawamhã ãne hã waihu'u za'ra ni, zudezu norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zé hã. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô zudezu norĩ si te te sima 're awẽ, ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rada hã uburé da'udâna te te 're 'madâ'â pese za'ra mono da, dawi simani tõ da.

3 Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're ĩnomro mono na hã te te tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ di. E tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã asa te te tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ di za, uburé marĩ na te te tãma ãma 're ĩropisutu za'ra mono zéb zarina.

4 Te za tô te te tãma ãma 're uwaimrami u'âsi za'ra, te te tãma 're ĩ'aropisutu mono zéb zarina. Uburé ti'ai ãma dazadawa nhipese na dasima 're dahâimana za'ra mono nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, sadawa nhipese õ di, tô sena. Duréihã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré Dawi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma hã:

"A hã marĩ na dama 're roti mono wamhã, tô sena asadawa nhipese õ na te za da te 're aiwaihu'u za'ra, tô sena asimiroti hã. Duré ni'wam norĩ hã asadawa nhipe te te ai'ãma 're sa'ra mono wamhã, ta norĩ si ĩsadawa nhipese na te za da te dasiwi 're waihu'u za'ra, ai'upana."

Ãne na ma tô duréihã rob'ui'éré Dawi hã, ĩbaihâ na hã.

5 Ni'wam norĩ hã te ãne na te te si'ãma 're rosa'rata upa za'ra: "Wa norĩ hã wahâimana wasété na si, wa za oto 're wahâimana za'ra, 're ĩwanomro wasété uptabi mono na, da te 're wawaihu'u za'ra mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si wasété ãna 're ĩmorĩ wẽ uptabi na, da te 're waihu'u za'ra mono da, wanhipai u. Tawamhã, wahâimana wasété na 're wahâimana za'ra mono nherẽ, e te za te te 're wa'ahâ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Te te 're wa'ahâ za'ra mono õ di za." Ãne te ni'wam norĩ hã te te si'ãma 're rosa'rata upa za'ra.

6 E tawamhã ĩ'uwaibaba te ta norĩ hã ãne na hã te te 're rosa'rata za'ra. Mare di. Ĩ'uwaibaba õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te tô ĩ'uwaibaba si te te 're da'ahâ za'ra. Ĩ'uwaibaba na si te marĩ na te te dama 're arowairébé. Ãne zarina te te dama 're arowairébé mono õ 'wa'âhã, aré te te da'awẽ'õ waihu'u õ di, za da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

7 Ãté ni'wam norĩ hã te za duré ãne na te te si'ãma 're rosa'rata upa za'ra: "Wa norĩ hã wawasédé, wa te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, ãté te za ãne na da te wa'ãma 're rosa'rata za'ra: 'Õ norĩ hã wasété uptabi na te 're nomro. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, te wẽ uptabi na 're hâimana, õhõ si siwaprosi.' Ãne na te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono si 're ĩmorĩ wẽ uptabi na, da te dasiwi 're waihu'u za'ra, wawasété si, wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono na, da te 're ĩwawaihu'u za'ra mono zém na hã. E tawamhã ĩ'uwaibaba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, wawasédé te te wa'ãma 're ĩ'aza'ra mono zéb da hã. Mare di. Ĩ'uwaibaba õ di." Ãne na te duré ni'wam norĩ hã te te si'ãma 're rosa'rata upa za'ra.

8 Taha zarina te duré te te sima 're nharĩ za'ra: "Wawasété si, wa za tô wa te 're 'manharĩ u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si ĩwẽ uptabi na, da te dasiwi 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã." Ni'wam norĩ hã ma tô ãne na ḭ̃nhimiroti wasédé hã ḭ̃'ãma sa'ra, ḭ̃si'uihâ na ãne hã te ãma ĩwaihu'u za'ra newa. Ma tô ḭ̃'ãma wasété za'ra. Taha wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ta norĩ si siwi wẽ'õ pese za'ra, ĩ'uwaibaba.

Dahâimana wasété na 're ĩdahâimana za'ra mono na rowasu'u

9 Tawamhã wa norĩ hã zudezu norĩ hã e taré zudezu na 're wahâimana za'ra mono wa, te za, zudezu'õ norĩ hâimanazém nhipai u, te te 're wa'awẽsãmri, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Uburé aiwapsi tãma 're ĩdahâimana za'ra mono zé hã. Uburé dahâimana

wasédé hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono na si te 're dahâimana za'ra, zudezu norĩ hã duré zudezu'õ norĩ zama. Dawasété hawi, dasi'uihâ na 're dawairébé waihu'u mono õ di, dama siptete wa, dawasédé hã. Ãne, wa tô aima waihu'u pari za'ra wa'wa.

10 Duréihã ma tô ãne na ni'wam norĩ hã ãma rob'ui'éré za'ra:

"Ni'wam norĩ hã si'uihâ na 're ĩnomro wẽ mono zém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwasu'u wẽ za'ra mono zéb da hã, robaba di. Uburé 're ĩdanomro wasété mono na si, te 're dahâimana za'ra.

11 Duré ni'wam norĩ hã ãne te te waihu'u za'ra õ di, dawẽ na 're ĩdanomro mono zé hã. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zô 're sõpré mono õ di, ĩhâimanazém na te te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã. Ãne hã tãma robaba uptabi di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã.

12 A'uwẽ mono bâ ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, 're dasipizari za'ra.

Dasi'uihâ na marĩ ĩwẽ hã da te 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di. Taré ma tô 're danomro. Ni'wam norĩ hã marĩ ĩwẽ hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di. Mare uptabi di.

13 Uburé danhoto hã wasété di. Wasété uptabi di.

Danhoto wasété na te dazadawa nhipese na, da te dasima 're nharĩ wasété za'ra.

Duré wahi hã te te 're dahâzu mono wa, ti'wa wa'u na te te 're ĩdanhimroi mono ne, te damreme na da te dasima 're nharĩ wasété za'ra, rowẽ hã da te dasiwi 're uprosi za'ra mono da.

14 Damreme ĩwasété uptabi na si te dasi'ãma da te 're wasété za'ra.

15 Dasi'aba'ré na te duré 're dasi'u'a za'ra. Dasi'aba'ré na te duré 're dasisimro.

16 Daro mono bâ 're danomro mono sidâpâsi, te da te dasiwi 're rowamnarĩ u'âsi za'ra. Taha wa, te dasisa'u hã robzei'õ u'âsi 're dahâimana za'ra.

17 Rowẽ na 're ĩdahâimana za'ra mono zéb da hã, marĩ hã ĩwẽ hã da te dasima 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di.

18 'Re ĩhâimana u'âsi mono zama, da te dasiwi 're hâimana wazé mono õ di."

Ãne na ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na da'ãma rob'ui'éré sirõmo za'ra.

19 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na ma tô Mozési hã rob'ui'éré, zudezu norĩ ma, õhõ na si ãma 're hâimana za'ra mono da. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã 're hâimana sirõmo mono wa, ni'wa hã tiwẽ na 're ĩmorĩ wasété õ na dama 're siwasu'u waihu'u mono õ di. Uburé dawasété na 're dasisãmri za'ra mono da si, te dama 're hâimana, rob'ui'éré 'rada hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dawasété na te te 're ĩda'awẽ'õ mono zé hã da te dasina 're waihu'u za'ra mono da.

20 E 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina, marĩ hã da te 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra mono na, te za te te sima da'ãma 're aroti, dawasédé hã te te oto da'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da, taha zarina te te oto 're da'awẽsãmri mono da, dapo're'õ nherẽ, te te 're da'ahâ za'ra mono tõ da. Mare di. Taha nai õ di. Uburé marĩ hã da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono na, 'râwi 're dasiwaihu'u za'ra mono da si, te dama 're hâimana, rob'ui'éré 'rada hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'awẽsãmri mono zém na rowasu'u

21 Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma tô oto dama waihu'u, te te 're ĩda'awẽsãmri mono zém na hã, sõ'awi da te oto 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima da'ãma 're aroti mono õ di, uburé marĩ hã da te 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra mono zéb zarina, dawasédé hã te te oto da'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zéb da hã, taha zarina te te oto 're ĩda'awẽsãmri mono zéb da hã. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré'wa norĩ hã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'awẽsãmri mono zém na hã.

22 Zezu Cristu, Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na si, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima da'ãma 're aroti, dawasédé hã te te oto da'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da, taha zarina si te te oto 're da'awẽsãmri mono da, dawasété na 're danomro mono nherẽ, te te oto 're da'ahâ za'ra mono tõ da. Uburé Zezu Cristu te te 're ĩsaze za'ra mono norĩ si, te te oto 're awẽsãmri. Ãne hã aiwapsi te uburé tãma 're hâimana za'ra, zudezu norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ zama.

23 A'uwẽ mono bâ te uburé dawasété na 're danomro. Taha wa, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti 're dahâimana za'ra, 're ĩmorĩ wẽ uptabi nhiti.

24 Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti 're dahâimana za'ra mono nherẽ, Zezusi te te 're ĩsaze za'ra mono norĩ hã te te 're awẽsãmri, da'ãma 're ĩpẽ'ẽzé mono zéb zarina, asa tãma 're ĩdasiwa'âbâ za'ra mono zéb zô, sina 're simnhasi mono ãna. Cristu Zezusi hã tidâ'âzém na ma tô da'awa'â. Taha wa, ma tô dawasété hawi te te 're da'awaibu. Taha na

si te oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awẽsãmri, dawasédé hã za oto te te da'ãma
're ĩ'ab'madâ'â mono õ zéb zarina.
25 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Zezusi hã pisutu, dazada ĩdâ'âzém na dawasédé, da
te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé hã te te dama 're apari mono da, taha zarina tiwi 'rusimani
da, ĩwa'rãmi da'ãma 're pẽ'ẽzé mono da. Duré taha na si te te 're ĩda'awẽsãmri mono zé hã,
'râwi da te dasina 're waihu'u za'ra mono da, ma tô ãne da pisutu, Zezusi hã. Zezusi hã da
te 're sazei pese za'ra mono wapsi, te za dawasédé hã te te dama 're apari. 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã da'ãma 're wa'a su'u mono õ wa, dawasédé hã te te da'ãma 're ab'madâ'â
mono õ di aré.
26 Tane nherẽ, ãhãna hã dawasédé hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na, te te da'ãma
're ab'madâ'â mono ãna 're hâimana mono õ di oto. Te oto te te ãma 're da'ab'madâ'â u'âsi,
uburé marĩ hã ĩ'uwaibaba si te te 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono na, da te dasina 're waihu'u
za'ra mono da, duré uburé Zezusi hã da te 're ĩsazei pese za'ra mono norĩ hã te te 're
ĩda'awẽsãmri mono na, da te dasina 're waihu'u za'ra mono da.
27 E tawamhã wasi'uihâ na, wa za wawẽ na wasina 're wawata za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono te te 're ĩwa'awẽsãmri mono na hã. Mare di. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimiroti si, wa te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono na, te te sima wa'ãma 're aroti mono õ na
dâ'âsina, taha zarina wawasédé hã te te wa'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da. Taré, Zezusi
hã wa te 're ĩsazei pese za'ra mono na, te te sima wa'ãma 're aroti, taha zarina wawasédé
hã te te oto wa'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da, taha zarina te te 're wa'awẽsãmri mono da.
28 Ãne hã wa tô wasina waihu'u pese za'ra ni oto. Tô sena, Zezusi hã da te dasina 're
umnhasi za'ra mono wapsi, te za tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima da'ãma 're aroti,
dawasédé hã te te oto da'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zéb zarina, te te oto 're ĩda'awẽsãmri
mono zéb da hã. Ta hã te te sima da'ãma 're aroti mono õ di, ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rata
zarina, marĩ hã uburé da te 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra mono na, dawasédé hã te te oto da'ãma
're ĩ'ab'madâ'â mono õ zéb da hã, taha zarina te te duré 're ĩda'awẽsãmri mono zéb da hã.
Ãne wasu'u zarina, wa tô wa norĩ hã wasina waihu'u pese za'ra ni oto.
29 E zudezu norĩ nhib'apito si, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 're hâimana. E zudezu'õ
norĩ ma hã, 're hâimana mono õ di bété. Ta norĩ ma zama te duré 're hâimana.
30 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tô sena, misire uburé Danhib'apito uptabi hã. Zezusi hã
te te 're ĩsazei pese za'ra mono zéb zarina si, te za te te sima ãma 're aroti, ĩwasédé hã te te
oto ãma 're ab'madâ'â tõ mono da, taha zarina si te te oto 're awẽsãmri mono da, zudezu
norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ zama.
31 Zezusi hã da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã
dawasédé hã te te oto da'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da, te te sima da'ãma 're aroti mono
wamhã, e tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã, wama hã
taré hã. E wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono õ di za. Wa za tô taha zama, wa te 're 'madâ'â
pese za'ra, tô sena wa.

4

Abra'ãhã wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩsazei pese mono zém na

1 Ãhãna hã wasiré zudezu norĩ hi'rada, wa za aima wasu'u za'ra wa'wa, Abra'ã hã.
2 Ta hã uburé marĩ hã te te 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwasédé
hã te te oto ãma 're 'madâ'â mono tõ da, te te sima ãma roti 'wa'âhã, duré taha zarina
Abra'ã hã 'râwi tiwẽ na sina 're wata mono 'wa'âhã, te aré tô sena 'râwi sina 're wata. Tane
nherẽ, marĩ hã te te 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono na, 'râwi sina 're wata waihu'u mono õ di
Abra'ã hã, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima ãma roti õ wa, ĩwasédé hã te
te oto ãma 're ĩ'madâ'â mono õ zarina, te te ĩwẽsãmrizéb da hã.
3 Duréihã Abra'ãhã wasu'u na, ma tô ni'wa hã ãma rob'ui'éré, ãne na hã:

“Abra'ã hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ma tô te te sina 're umnhasi u'âsi, te te tãma
ĩropisutuzém na hã. Taha ãma si, ma tô sasõ. Taha wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã sima ãma roti, ĩwasédé hã te te oto ãma 're 'madâ'â tõ mono da, duré taha
zarina si te te oto wẽsãmri da. Taha wa, tãma wẽ uptabi di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
ma hã.”

Ãne ma tô Abra'ãhã wasu'u na ãma rob'ui'éré ni'wa hã, ĩbaihâ na hã. Ã hã Abra'ã hã, marĩ
hã te te 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono na, 'râwi sina 're ĩwata mono õ zé wasu'u.
4 Ni'wam norĩ hã te te dama 're romhuri za'ra mono wamhã, da te 're ĩpawa'âbâ za'ra
mono ré, te 're hâimana za'ra. E sõpru wa, te za taré ĩsib'apito hã rob'uiprazé hã te te tãma
're sõmri za'ra. Mare di. Sõpru wa, te te tãma 're sõmri za'ra mono õ di. Te te tãma 're
ĩromhuri za'ra mono zé wa'rãmip si, te za te te tãma 're sõmri za'ra, ĩpawa'â hã.

5 Tanei õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Marĩ hã da te 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra mono na, te
'râwi 're dasi'madâ'â ze za'ra, taha na si 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dawasédé hã te te oto
da'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ na, te te sima da'ãma 're aroti mono newa. Tane nherẽ, te
te sima da'ãma 're aroti mono õ di, taha na dawasédé hã te te oto da'ãma 're ab'madâ'â tõ
mono da, taha zarina te te oto 're ĩda'awẽsãmri mono zéb da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono
hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono wapsi, te za te te sina 're da'awẽsãmri, dawasédé
hã za oto te te da'ãma 're ab'madâ'â mono õ wa, duré dawasété na 're danomro mono
nherẽ, te te 're da'ahâ za'ra mono tõ da.
6 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima da'ãma 're aroti mono õ di tô, uburé marĩ hã da te
're ĩ'manharĩ wẽ za'ra mono zéb zarina, dawasédé hã te te oto da'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono
õ zéb da hã, taha zarina te te oto 're ĩda'awẽsãmri mono zéb da hã. Da te 're ĩsaze za'ra
mono zém na si te oto te te 're da'awẽsãmri tô. Taha zarina, dama 're ĩrowẽ uptabi za'ra
mono zém na hã, ma tô Dawi hã ãne na ãma rob'ui'éré, duréihã:
7 "Ni'wam norĩ ma hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwasédé te te oto ãma 're 'madâ'â za'ra
mono õ wamhã, ta norĩ ma si, tãma 're rowẽ za'ra mono di za, ĩwasété na oto ãma
're po're pu'u za'ra mono õ wa, ta norĩ ãma hã.
8 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwasédé hã te te oto ãma 're sa'rata za'ra mono õ wa, tãma 're
rowẽ za'ra mono di."
Ãne na ma tô Dawi hã ãma rob'ui'éré, dama 're ĩrowẽ uptabi za'ra mono zém na.
9 Ãne hã, e sihâiwata nhihâri ré 're ĩnomro mono norĩ si, te za rowẽ uptabi na 're nomro.
E ã norĩ si, te wasu'u, Dawi hã. Mare di. Sihâiwata nhihâri ãna 're ĩnomro mono norĩ zama,
te wasu'u. Ãne na, wa tô aima waihu'u pari za'ra wa'wa, Abra'ãhã wasu'u na rob'ui'éré
hã, duréihã:
"Abra'ã hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ma tô te te sina 're umnhasi u'âsi, te te tãma
ĩropisutuzém na hã. Taha ãma si ma tô sasõ. Taha wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã sima ãma roti, ĩwasédé hã te te oto ãma 're 'madâ'â tõ mono da, duré taha
zarina si te te oto wẽsãmri da. Taha wa, tãma wẽ uptabi di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
ma hã."
Ãne, wa tô aima waihu'u za'ra wa'wa.
10 E tawamhã Abra'ã hã sihâiwata nhizâri sirõmo, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sima
ãma roti, te te wẽsãmri da. Mare di. Sihâiwata nhizâri õ ré, ma tô wẽsã.
11 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Abra'ã hã te te sina ĩ'umnhasi pese zém na si, ma tô wẽsã,
sihâiwata nhizâri õ nherẽ. Taha wa, sihâiwata nhizâri õ ré, Abra'ã hã, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono te te ĩwẽsãmrizém na hã, te wama wasu'u, tô sena na uburé da te 're ĩwaihu'u za'ra
mono zéb da hã. Taha wa, Abra'ã hã uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da te dasina 're
ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ hi'rada, ta hã. Sihâiwata nhihâri õ nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono te te 're ĩ'awẽsãmri mono norĩ hi'rada.
12 Duré, ĩsihâiwata nhihâri ré norĩ hi'rada, zudezu norĩ hi'rada. E tawamhã sihâiwata
nhihâri ré 're hâimana za'ra mono wa, te ta norĩ hi'rada hã 're hâimana, Abra'ã hã. Mare
di. Abra'ã hã sihâiwata nhizâri õ ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩsazei pese ne, ĩsine te te
're ĩsazei pese za'ra mono norĩ hi'rata si, te 're hâimana, Abra'ã hã.

Abra'ãhã ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩropisutuzé wasu'u

13 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Abra'ãhã ma, ma tô ropisutu, uburé danhipti'ai
mono bâ te te tãma 're anhomri mono da, ĩsihudu norĩ ma ropibu ma, ĩsihudu sidâpâsi. E
ĩsimiroti hã uburé te te 're 'madâ'â pese uptabi mono wa, duré nimahã na marĩ na misi
ĩsimiroti na te te upai õ wa, ma tô ãne na tãma ropisutu. Mare di. Taha wab õ di. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono te te ĩsazei pese na, te te wẽsãmri wa, ma tô ãne na tãma ropisutu
siro.
14 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â'wa norĩ hã zudezu norĩ hã, ĩsimiroti te te 're
ĩ'madâ'â pese za'ra mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ta norĩ ma, uburé danhipti'ai
mono bâ te te tãma 're ĩ'anhomri mono da hã, te te ropisutu 'wa'âhã, taré te aré da te 're
saze za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Marĩ dai õ di aré. Taré te aré 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã dama ropisutu, daro hã te te dama 're ĩ'anhomri mono zém na hã. Dama hã, aré
marĩ õ di.
15 'Re ĩdahâimana wẽ za'ra mono zéb da hã, dasi'uihâ na da te dasima 're ĩpisutu za'ra
mono zé hã dama 're hâimana za'ra mono õ 'wa'âhã, aré da te ãma 're upai waihu'u za'ra
mono õ di. Tane, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ĩrob'ui'érézé hã dama
're hâimana za'ra mono õ 'wa'âhã, aré da te ãma 're upai waihu'u za'ra mono õ di duré.
Tane nherẽ, te tô dama 're hâimana, ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rada hã. Taha wa, da te 're
waihu'u pese za'ra mono nherẽ, da te 're 'madâ'â pese za'ra mono õ wamhã, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono te te 're ĩda'ahâ za'ra mono zé, te wasu'u.

16 Tawamhã e marĩ hawi, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Abra'ãhã ma ropisutu,
ĩsihudu norĩ ma ropibu ma. Abra'ã hã te te ĩsazei pese zém hawi, ma tô tãma ropisutu.
Te te tãma ĩropisutuzé wa'rãmi, asa tãma ĩsiwa'âbâzéb zô 're ĩsimnhasi mono õ na, da te
dasina 're ĩwaihu'u pese za'ra mono zéb da hã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Abra'ã
te te ĩsazei pese zém hawip si, tãma ropisutu. E Mozésihi nhimi'ui'éré 'madâ'â'wa norĩ ma
si, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiropisutuzé hã tãma 're hâimana za'ra, zudezu norĩ te
te 're ĩsazei pese za'ra mono norĩ ma si. Mare di. Abra'ã hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te
te sina ĩ'umnhasi ne, uburé 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma zama, te tãma 're hâimana
za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiropisutuzé hã. E marĩ wa. Abra'ã hã uburé wahi'rata
wa, uburé wasiré ĩsazei'wa norĩ hi'rata wa.

17 Duréihã ni'wa hã ma tô ãne na 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré, Abra'ãhã
ãma hã:

“Wa hã wa tô aipisutu, daro mono bâ da te dasina 're ĩ̱'umnhasi za'ra mono norĩ hi'rata
na, da te 're asisi za'ra mono da.”

Ãne ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzém na ãma rob'ui'éré. 'Re ĩhâimana u'âsi
mono nhimiropisutuzé hã, tô sena. Pire uptabi di. E marĩ wa. Õ hã tô sena, 're hâimana
mono wa. Taha si, ma tô Abra'ã hã te te sina 're umnhasi u'âsi. Taha si, 're dadâ'â za'ra
mono nherẽ, dahâiwa'utu'wa hã te 're hâimana. Taha si marĩ õ ré, Ropoto mono 'wa hã.

18-19 Duréihã Abra'ã hã 100 na ãma ĩwahubzéb u hã romhutu na ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã tãma ropisutu, ãne: “Asihudu sidâpâsi, da'ahâ uptabi di za.” Ãne rob'ui'éré 'rata
na ĩwasu'u hã. Abra'ã hã romhutu na ma tô tidâ'âzé hã sina waihu'u, ĩhâiba sib'uware na
hã oto. Timro zama ma duré waihu'u, 'ra waihu'u õ na, Sara hã. Tane nherẽ, siptete sina
ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono si saze, za ĩ'ra te te tãma ĩsõmrizém na hã. Te te 're wawãi
mono ãna, te sô 're simipari u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiropisutuzéb zô hã, marĩ
hã tãma hâimana õ nherẽ, sô 're ĩsimipari mono zéb da hã. Taha wa, ma tô 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã pisutu, daro mono bâ da te 're ĩsazei pese za'ra mono norĩ hi'rata na, da te
're sisi za'ra mono da.

20 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩropisutuzém na hã te te ãma wawãi õ di. Ĩmreme hã te
te ĩsazei pese zéb zarina, ma tô siptete uptabi na 're hâimana. Te duré ãma 're wata u'âsi.

21 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩropisutuzé hã za te te tãma ãma ĩ'uwaimramizéb zô, te
te 're sazei pese u'âsi. Te te sazei utõrĩ õ di, Abra'ã hã.

22 Taha wa, te te ĩsazei pese na ma tô sima ãma roti 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ĩwasédé
hã te te oto ãma 're 'madâ'â mono tõ da, taha zarina te te wẽsãmri da, duré po're'õ nherẽ,
za te te azâri tõ da, dame.

23 Duréihã rob'ui'éré 'rata na Abra'ãhã wasu'u hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te
ĩwẽsãmrizém na hã, taha wasu'u si õ di.

24 Wa norĩ zama, wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ hã te za duré te te 're
wa'awẽsãmri, Wanhib'apito Zezusihi hâiwa'utu'wa, wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono
norĩ hã.

25 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Zezusi hã dama tisõ, da te dasiwi wĩrĩ da, wawasété
na 're wanomro mono wa. Ma tô duré hâiwa'utu, taha na te te 're wa'awẽsãmri mono da,
wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

5

Cristuhu zazei'wa, toi u'âsi 're ĩnomro mono zé wasu'u

1 Wanhib'apito Zezu Cristu hã ma tô wazada tidâ'â za'ra, wa'upana. Taha wa, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô te te sima wa'ãma 're aroti, wa te 're ĩsazei pese za'ra mono
na, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da, taha zarina si te te duré
're wa'awẽsãmri mono da, wawasété na 're wanomro mono nherẽ, te te 're wa'ahâ za'ra
mono tõ da. Taha wa, rowẽ u'âsi, wa oto ãma 're wanomro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma
hã.

2 Zezusi hã wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wa, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ
si te te wama 're ab'madâ'â. Taha na si, wa oto wa norĩ hã 're wahâimana za'ra. Niwapsi
te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te wama 're apisutu, ĩwaihu'u pese zarina ĩhâiba na
rowa'a za'ẽtẽ na ĩsiré 're wahâimana u'âsi za'ra mono da, rowẽ uptabi na. Taha wa, wato
sina, wa sô 're wanhimipari za'ra, wa te 're sazei utõrĩ za'ra mono ãna.

3 Duré Cristuhu zazei'wa, 're wanomro mono 'ru te, da te wama 're rob'manharĩ za'ra
mono wa, wa te 're robzépata za'ra mono ré, wa watoi u'âsi 're wahâimana za'ra õne haré,
wa te 're ĩrobzépata za'ra mono zéb zarina, õhõ ãma si wanhiptete sina 're ĩwahâimana
za'ra mono zéb da hã, wa te wasima ãma 're sa'ẽtẽ za'ra mono wa. Ãne hã wa te wasina
're waihu'u pese za'ra mono wa, wa za watoi u'âsi 're wahâimana za'ra.

4 Tawamhã wanhiptete sina, ãma 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, wa te tãma
ãma 're uwaimrami za'ra mono wamhã, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa'ãma 're wata
za'ra. Tawamhã wa'ãma 're ĩwata za'ra mono zém na, wa te wasina 're waihu'u za'ra mono
wamhã, marĩ te te wama 're ĩ'apisutu mono zéb zô, wa te 're wawã za'ra mono ãna, wa za
wasina 're wanhimipari u'âsi za'ra.
5 Ãne zô si 're wanhimipari za'ra mono wamhã, taré sô 're wanhimipari za'ra mono õ
di za. Taré, wa te wasina 're umnhasi baba za'ra mono õ di za. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã Tipẽ'ẽzani te te wama 're ĩ'anhomri mono na, tinhimizawi pese zé hã te te
wama 're awaihu'u mono wa, taré, wa te wasina 're umnhasi baba za'ra mono õ di za.
Taha wa, taré sô 're wanhimipari za'ra mono õ di za, marĩ ĩwẽ hã te te wama 're ĩ'apisutu
mono zô hã.
6 Duréihã 're ĩdahâimana za'ra mono na'rata zém hawimhã, marĩ da te 're ĩ'manharĩ wẽ
za'ra mono zém na hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te da'ãma sima 're aroti mono õ di, taha
zarina dawasédé hã te te oto da'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da, duré dapo're'õ nherẽ, te te
're da'ahâ za'ra tõ mono da. Ta hawim haré, dahâimana wẽ zém na 'rãwi 're dasi'madâ'â
waihu'u za'ra mono õ di, dawasédé hã te te da'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zarina, te te
're ĩda'awẽsãmri mono zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha ré, ma tô Cristu hã
dazada dârâ, uburé dawasété na 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ zada, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono, bâdâ te te ãma ĩpisutuzé hã ĩwa ĩwaptã'ãzém na.
7 Ni'wa hã uburé danhimiroti wẽ hã te te 're 'madâ'â pese mono nherẽ, taha upana
ĩda'matâ'â da hã, mare di. Ni'wa hã da'ãma 're ĩsiwamri mono, 're 'maihâimana mono
wamhã, taha upana si ĩda'matâ'â da hã, ãté te za 're si'madâ'â za'ra.
8 Tanei õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawizé hã. Wa norĩ hã wawasété na 're
wahâimana za'ra mono nherẽ, ma tô Cristu hã pisutu, wazada dâ'â da, wa'upana. Ãne hã
ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te wama 're awaihu'u, te te 're ĩwa'azawi pese mono
zém na hã.
9 Zezusi wazada ĩdâ'âzém na, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'awẽsãmri,
wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zarina. Ãne wa, te za duré Zezusi
hã tidâ'âzém na te te 're wa'anho'reptu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzé wi, ro hã za
ĩsi'utõrĩzéb ãma hã.
10 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhitob'ru, wa aré 're wanomro. Tane nherẽ, ti'ra dâ'âzém na
ma tô wa'ãma 're siwadi za'ra oto. Tawamhã ĩsiwadi oto 're wahâimana za'ra mono wa,
te za tô oto Zezusi hã te te 're wa'anho'reptu, dâ'â nherẽ, apâ hâiwa'utu wa, dâ'â ãna 're
hâimana u'âsi mono wa za oto.
11 Tane nherẽ, taha si õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, wa duré watoi u'âsi 're
wahâimana za'ra, Wanhib'apito Zezu Cristu dâ'âzém na, wa'ãma 're siwadi za'ra mono
wa oto.

Adãhã wasu'u, Cristuhu wasu'u me

12 Tawamhã e ma hawi, ma tô dawasédé hã tinhana'rata. Adã hã ma tô duréihã tiwasété
'rata. Ta hawimhã ma tô dawasédé hã te te ropé, uburé dapoto mono bâ. Ta hawim haré,
te aihĩni 're dadâ'â u'âsi za'ra, dawasété na 're danomro mono wa.
13-15 Dawasété ãna 're ĩdahâimana za'ra mono zéb da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti
hã dama 're hâimana za'ra mono õ nherẽ, dawasédé hã te te da'ãma 're aza'ra mono õ
di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tane nherẽ, duréihã Mozésihi ma, tinhimiroti hã te te
waihu'u õ ré, duré te te rob'ui'éré õ ré, te dawasété na si 're dahâimana u'âsi za'ra. Ĩsimiroti
na rob'ui'éré hã dama 're hâimana za'ra mono õ nherẽ, dawasété na si 're dahâimana za'ra
mono wa, ma tô Adãhã wasété na'rata hawim haré 're dadâ'â u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono nhimiroti hã dapẽ'ẽ 're, dama 're hâimana za'ra mono nherẽ, da te dasina tãma ãma
're uwaimrami za'ra mono õ wa. Mozésihi ma, za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhimiroti
te te ĩwaihu'uzéb u hã, dawasété na si 're danomro u'âsi mono wa, ma tô 're dadâ'â u'âsi
za'ra. Adãhã wi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, rob'rã te te sawi nherẽ, te te sadawa 'madâ'â
ãna, ma tô tiwasédé hã 'manha. Ãne hã Adãhã wasété ne, aiwa da te 're 'manharĩ za'ra
mono õ nherẽ, ma tô aihĩni 're dadâ'â u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩrotizé
hã, sõ'awi dama 're hâimana za'ra mono õ nherẽ.

Adã hã wasété na'rata wamhã, ma tô ĩpire uptabi hã 'manha, tiwasédé hã. Taha uirĩ
na si, ma tô Zezusi hã marĩ ĩpire uptabi hã 'manha duré ĩwẽ hã, ti'ai ãma 're morĩ ré.
Taha wa, Zezusihi ne Adã hã, marĩ ĩsine ĩpire hã te te 'manharĩ wa. Tane nherẽ, aiwab
õ di, ĩsimi'manharĩzé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ te te dama 're ĩ'anhomri mono
hã, Adãhã wasété nei õ di. Adã hã tiwasédé te te ĩ'manharĩzém hawi, ma tô oto uburé 're
dadâ'â u'âsi za'ra, tô sena. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ hã te te dama 're
ĩ'ab'manharĩ mono zé hã pire uptabi di, Adã hã tiwasédé te te ĩ'manharĩzém nhipai u. Wẽ

uptabi di. E marĩ tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwẽ hã te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono zé hã. Zezusi hã sisawi ãna tihâiba na te te 're ĩda'azawi pese mono na, ma tô te te dama 're ab'manharĩ wẽ, tinhoprubzéb zarina.

16 Adã hã tiwasédé te te ĩ'manharĩzém hawim haré, te dawasédé hã da te 're 'manharĩ u'âsi za'ra oto. Taha zarina, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're da'awẽ'õ pese, dawasédé hã te te da'ãma 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina. Tane nherẽ, ta hawim haré, dawasédé hã da te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono nherẽ, dama ĩsõprubzém na te oto da'ahâ na te te 're da'awẽsãmri 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ĩ'ra dazada ĩdâ'âzém na. Ãne wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dama 're ĩsõpru mono zé hã, pire uptabi di, Adãhã nhimi'manharĩzé ma hã.

17 Tô sena aibâ hã misi, tiwasédé te te ĩ'manharĩ na'rata hawi, ma tô oto 're dadâ'â u'âsi za'ra. Tane nherẽ, Zezu Cristu hã aibâ misi nherẽ, ĩsimi'manharĩzé hã pire uptabi di, aibâ tiwasédé te te ĩ'manharĩ na'rata zém nhipai u. Wẽ uptabi di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ uptabi hã te te tãma 're ĩ'apisutu mono norĩ si, te za hâimana pire na ĩsiré 're hâimana u'âsi za'ra, tinhoprubzé hã te te tãma 're ĩ'anhomri mono norĩ si. Ĩsõprubzé hã te te 're ĩda'awẽsãmri mono zé, te wasu'u. Cristu ĩdâ'âzém na te za hâimana pire na ĩsiré 're hâimana u'âsi za'ra.

18 Aibâ hã misi tiwasédé hã te te ĩ'manharĩzém hawi, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uburé te te 're da'awẽ'õ pese, dawasédé hã te te da'ãma 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina. Tane, misi Zezusihi nhimi'manharĩ wẽ zém na, te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'anho'reptu, dapẽ'ẽ 're, dadâ'â u'âsi ne 're ĩdanomro mono zém hawi, ĩ'rata 're dahâimana u'âsi za'ra mono da oto.

19 Aibâ hã misi nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwapari õ hawimhã, ma tô oto uburé dawasété na si 're dahâimana za'ra. Tane duré, aibâ hã misi nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwapari pese zém hawi te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awẽsãmri, Zezu Cristu te te ĩwapari pese zém hawimhã.

20 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Mozésihi ma tinhimiroti hã waihu'u, te te ãma rob'ui'éré da, ãma 're dasipo're pu'u za'ra mono wa, dawasédé hã da te oto dasina 're waihu'u za'ra mono da. Tane nherẽ, ma tô dawasédé hã da te dasima 're sa'ẽtẽ u'âsi za'ra. Tane nherẽ, dawasédé da te dasima 're ĩsa'ẽtẽ za'ra mono zém nhipai u, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dama 're arob'manharĩ wẽ, da'ãma 're ĩsiwamri u'âsi mono zéb zarina.

21 Ãne na rowasu'u na, wa za oto aima 'rãsutu za'ra wa'wa. Dawasété na si 're danomro u'âsi mono wa, ma tô aré dapẽ'ẽ 'remhã, dadâ'â ne 're dahâimana u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti. Tane nherẽ, tinhimizawi pese zéb zarina, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wanhib'apito Zezu Cristu dâ'âzéb zarina te te sima 're wa'awẽ, taha zarina si rowẽ uptabi na 're wanomro u'âsi mono da oto.

6

'Re ĩdanomro mono zép té wasu'u

1 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, simizawi pese uptabi di. Te wa'ãma 're pẽ'ẽzé u'âsi. Taha wa, wawasédé hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono nherẽ, tinhimizawizé hã te te wawi 're azawi mono õ di. Wawasédé, wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé hã, te duré te te wama 're apari. E tawamhã, wawasédé, wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé hã te te wama 're apari mono nherẽ, wa za wawasédé hã duré apâ wa te 're 'manharĩ u'âsi za'ra, apâ te te duré wama 're apari zahu mono da. E taha da, wa za wawasété u'âsi 're wahâimana za'ra.

2 Mare di. 'Re dadâ'â za'ra mono wa, marĩ zô, da te oto 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono õ ne, wa norĩ hã wawasété zô, wa te oto 're rob'ruiwapari za'ra mono õ di za. Taha wa, wawasédé hã wa te duré 're 'manharĩ zahu za'ra mono õ di za oto.

3 Wa norĩ hã â dawabzuri, wa te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, Cristu Zezusihi siré, 'râwi oto 're ĩwanomro mono zé, te wasu'u, simisutu. Ĩsiré oto 're ĩwanomro mono ne, wa tô duré ĩsiré 're wadâ'â za'ra, simisutu. Ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di.

4 Tawamhã, â dawabzuri hã oto wa te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, â da te 're ĩwanhamra mono zé, Cristuhu siré 're ĩwadâ'â za'ra mono zé, te wa'ãma simiré'é. Ab're 're, ĩsiré da te 're ĩwanheme mono zéb zama, te wasu'u. E marĩ da, wa tô Zezusihi siré 're wadâ'â za'ra. Cristu hã dâ'â nherẽ, Ĩmama hã tiwaihu'u pese na te te ĩhâiwa'utu ne, 're ĩwanomro mono zép tém na si, oto 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, wa tô ĩsiré 're wadâ'â za'ra, wa norĩ hã. Ãne wa'ãma ĩsimiré'ézé hã.

5 Wa norĩ hã Cristuhu siré, wa tô 're wadâ'â za'ra, wawasété zô, wa te oto 're rob'ruiwapari za'ra mono õ wa, 're dadâ'â za'ra mono wa, marĩ zô, da te oto 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono õ ne. Ãne hã simisutu ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wahâiba

na atob za'ra, Cristuhu tẽme. Duré Cristu hã dâ'â uptabi nherẽ, Ĩmama te te ĩhâiwa'utu ne, te za duré wa norĩ hã te te 're wa'ahâiwa'utu. Taha na te za duré Cristuhu tẽme wahâiba na atob za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

6 Wawasété na 're ĩwanomro 'rata mono zé hã, tâibâ oto. Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na ĩdâ'â ne, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te wama 're a'uprosi, 're ĩwanomro 'rata mono zé hã. Marĩ ĩwasétére si, wa te wasima 're ĩ'ruiwapari u'âsi za'ra mono zém hawi, te te 're wa'anho'reptui mono da, ma tô te te wama 're a'uprosi, 're ĩwanomro 'rata mono zé hã. Wawasédé hã wa te 're sahâri waihu'u za'ra mono ãna, 're wanomro mono tõ da, ma tô te te wama 're a'uprosi. Ãne hã wama waihu'u pese za'ra di.

7 'Re dadâ'â za'ra mono wamhã, dawasédé hã da te 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di oto. Tane, 're ĩdâ'â za'ra mono norĩ ne, Cristuhu siré 're wadâ'â za'ra mono wa, wawasédé hã wa te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono õ di za oto.

8 Taha wa, Cristuhu siré 're wadâ'â za'ra mono wa, wa za wa te wasina 're waihu'u pese za'ra tô sena na, za ĩsine 're ĩwahâiwa'utu za'ra mono zéb da hã, duré ĩsiré za 're ĩwahâimana u'âsi za'ra mono zém na hã.

9 Ãne na, wa tô duré wasina waihu'u pese za'ra ni. Cristu hã dâ'â uptabi nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te hâiwa'utu wa, taha wa, niwamhã tidâ'â na te te sahu õ di za, ĩdâ'âzé hã sib'uware wa oto, Zezusihi ma hã.

10 Dâ'â wamhã, misi haré ma tô dawasété nhiptetezé hã uprosi. Taha wa, oto dâ'â parimhã, Timama ma, te oto 're hâimana u'âsi, Cristu hã.

11 Taha wa, te za ãne na asi'ãma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo: "'Re dadâ'â za'ra mono wa, marĩ zô, da te oto 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono õ ne, wawasété zô, wa te oto 're rob'ruiwapari za'ra mono õ di za, wa norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa te oto 're ĩromhuri za'ra mono da si, wa za oto 're wahâimana za'ra. Cristu Zezusihi ãma si, wa za oto 're wahâimana za'ra." Ãne si te za asima ãma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo.

12 'Râwi marĩ na asima 're ĩrosa'rata wasété za'ra wa'aba mono zé hã 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono tõ da, te za aiwasété wi asina 're asiptete za'ra wa'aba mo, aipẽ'ẽ na.

13 Marĩ ĩwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tõ da, te za aihâiba hã 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, aihâiba hawim na marĩ 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tõ da. 'Re atâ'â za'ra wa'aba mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'aihâiwa'utu za'ra wa'aba mono ne, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 're anomro aba mono zép tém na hã. Taha wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, 're asisõmri za'ra wa'aba mo, misi haré. Taha ma si, te za aihâiba hã 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo õne haré, marĩ ĩwẽ si ãma 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb da hã.

14 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã asina tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mono zéb zarina, aiwasédé hã te te oto ai'ãma 're ab'madâ'â aba mono tõ da, 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. Tinhimizawi pese zém na si, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ai'ãma 're pẽ'ẽzé za'ra wa'wa, aiwasété na 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherẽ. Taha zarina si, ma tô te te 're aiwẽsãmri za'ra wa'wa. Taha wa, te za aiwasété wi asina 're asiptete u'âsi za'ra wa'aba mo oto.

'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're ĩdasisõmri za'ra mono zé wasu'u

15 Tawamhã ãté ãne te za asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: "'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ĩrob'ui'érézé hã wa te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono zéb zarina, te te sima wa'ãma 're aroti mono õ di, taha zarina wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da, taha zarina te te 're wa'awẽsãmri mono da. Tinhimizawi pese zéb zarina si, ma tô te te 're wa'awẽsãmri, wawasété na 're wahâimana za'ra mono nherẽ, wa'ãma 're pẽ'ẽzé za'ra mono wa. Taha wa, wa za wawasédé hã duré apâ wa te 're 'manharĩ u'âsi za'ra õne u'â, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dawasété nherẽ, simizawi pese wa." Ãne na asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Tô'ã.

16 A norĩ wa'wa hã dama 're romhuri za'ra wa'aba mono da, aihâiba hã dama 're sõmri za'ra wa'aba mono wamhã, taha nhimiwada'uri na si, te za tô 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Tane, aihâiba hã aiwasété ma, 're sõmri za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô ãma 're asiwasété za'ra wa'aba mo. Taha zarina te za atâ'â u'âsi ne, 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aipẽ'ẽ 're, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, aihâiba hã 're sõmri za'ra wa'aba mono wamhã, taha nhimiwada'uri na si te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tawapsi te za oto te te 're aiwẽsãmri za'ra wa'wa.

17 Aiwasété na si, ma tô aré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, 're sahâri waihu'u za'ra wa'aba mono ãna. Tane nherẽ, ãne 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di oto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono zép si, te oto 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si, wa za 're wawata za'ra.

18 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhiptetezé hã ma tô te te aima 're sõmri za'ra wa'wa,
aiwasété ãna oto ãma 're anomro aba mono da. Ma tô duré aima si'apito za'ra wa'wa,
aiwẽ na si oto tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da.
19 'Re ĩdahâimana za'ra mono zém na, wa tô aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa,
ĩ̱nhimirowasu'u na hã asi'uihâ na sada asimirosa'rata nhiptete waihu'u za'ra wa'aba õ wa.
Aihâiba hã aiwasété ma, ma tô 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo aré, taha na si 're aihâimana za'ra
wa'aba mono da, aihâiba na asina 're aiwasété za'ra wa'aba mono da. Tane nherẽ, aihâiba
hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, te za oto 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo, taha nhimiroti na
si oto 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, aihâimana wẽ uptabi na.
20 Aiwasédé hã 're sahâri waihu'u za'ra wa'aba mono ãna, 're aihâimana za'ra wa'aba
mono ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono zéb zarina 're
aihâimana za'ra wa'aba mono õ di aré.
21 Aiwasété na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré, e marĩ ma tô aima 're hâimana za'ra
wa'wa, 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé wa'rãmimhã, ãma aima 're ĩrowẽ za'ra wa'aba
mono zéb da hã. Robaba di. Taha na asimi'manharĩ wasété za'ra wa'aba zém na ãma 're
aséb za'ra wa'aba mono di oto. Ãne si, da te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono wamhã, dapẽ'ẽ
're, dadâ'â u'âsi ne, te za tô 're dahâimana za'ra.
22 Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhiptetezé hã ma tô te te aima 're sõmri za'ra
wa'wa oto, aiwasété ãna ãma 're anomro aba mono da oto. Ma tô duré aima si'apito za'ra
wa'wa, taha ma si oto 're romhuri za'ra wa'aba mono da. Taha wa, ma tô, tiwi 're asisawi
za'ra wa'aba mono ãna, aihâiba hã tãma 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo. Taha wa'rãmi te za
rowẽ uptabi na ĩ'rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono zé hã te te aima 're apisutu
'wa oto.
23 Dawasété na si 're ĩdanomro mono zé wa'rãmi, te za dadâ'â u'âsi ne 're dahâimana za'ra
dapẽ'ẽ 're, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti. Wanhib'apito Cristu Zezusihi ãma si 're danomro
mono wapsi, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sõpru wa, te te dama 're apisutu, ĩ'rata 're
ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zéb da hã, asa tãma 're ĩdasiwa'âbâ za'ra mono zéb zô, sina
're simnhasi mono ãna.

7

Ĩmro'õ norĩ mrozém na rowasu'u na ĩsimiré

1 Ĩ̱sisãnawã norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã aima waihu'u
pese za'ra wa'aba di. Taha wa, ãhãna ĩ̱nhimi'ui'éré na te aima ĩrowasu'u za'ra wa'aba zé
hã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di za duré. Ni'wa hã ti'ai ãma 're hâimana mono ré,
te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã pire na tãma 're hâimana, ti'ab ré 're ĩdanomro
mono zém na roti hã. Tane nherẽ, dâ'â wamhã oto, tãma 're hâimana mono õ di za oto,
ĩsarina 're ĩhâimana mono zéb da hã. E marĩ wa. Tô oto dâ'â wa.
2 Ãne na wa za aima romnhimiré'é za'ra wa'wa. Pi'õ norĩ hã ĩmro hã tiwi 're dâ'â za'ra
mono õ ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â sina, te te 're rẽme waihu'u za'ra
mono õ di za. Ĩmro tiwi 're dâ'â za'ra mono wapsi, te za oto 're mro za'ra, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono nhimiroti zarina, aimawi aibâ na, pi'õi wi ĩmro 're dâ'â za'ra mono wa, timro
na te te 're sahu tõ za'ra mono da, te te ãma roti õ wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
3 Tane nherẽ, pi'õ norĩ hã ĩmro hã tiwi 're dâ'â za'ra mono õ nherẽ, aibâ aimawi ré 're
hâimana za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're hâimana za'ra
mono õ wa, te za ĩpo're'õ hã da te ãma 're sa'ra, pi'õ norĩ ãma hã, tihâiba na tiwasédé te te
're 'manharĩ za'ra mono wa. Ĩmro tiwi 're dâ'â za'ra mono wapsi, te za oto 're mro za'ra,
aibâ aimawi na. Tawapsi tihâiba na tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di za, apâ
're mro za'ra mono wa. Ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di.
4 Ĩ̱sisãnawã norĩ, tane duré, a norĩ wa'wa hã. Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na asada
dâ'â za'ra wa'aba wa, ma tô ĩsiré 're atâ'â za'ra wa'aba mo. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã asina tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mono
zéb zarina, aiwasédé hã te te oto ai'ãma 're ab'madâ'â aba mono tõ da, 're asi'madâ'â za'ra
wa'aba mono õ di za. Tâibâ oto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩhâiwa'utu nhib'a'uwẽ si,
wa oto 're wanomro, taha ma si, wa te oto 're romhuri za'ra mono da, ĩwẽ na si. Pi'õi wi,
ĩmro tiwi 're dâ'â za'ra mono wamhã, ĩsimiroti hã te te 're wapari za'ra mono õ di za oto.
'Re mro zahu za'ra mono wapsi, te za duré timro tém nhimiroti hã te te 're 'madâ'â pese
za'ra. Tane hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã asina tãma ãma 're
ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, aiwasédé hã te te oto
ai'ãma 're ab'madâ'â aba mono tõ da, 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za oto, pi'õi
wi ĩmro 're dâ'â za'ra mono wa, ĩsimiroti te te oto 're ĩ'madâ'â za'ra mono õ ne hã. Tâibâ oto.

Cristuhu ãma si, te za oto 're anomro aba mo, pi'õ hã apâ 're ĩmro zahu za'ra mono norĩ, timro tém nhimiroti te te 're ĩwapari pese za'ra mono ne.

5 Wahâimana wasété na 're wahâimana za'ra mono ré, wa tô marĩ ĩwasété zô si, wa te 're rob'ruiwapari za'ra aré. Taha ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'érézé hã, wawasété ãna 're ĩwanomro mono zé waihu'uzéb da, wama 're hâimana za'ra mono nherẽ, duré wama waihu'u pese za'ra nherẽ, taha upana si, wa tô marĩ ĩwasété zô si, wa te 're rob'ruiwapari za'ra, tô õhõ zô si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wawi 're ĩ'azawi mono zô si. Taha zarina wa tô aré wapẽ'ẽ 're, wadâ'â u'âsi ne 're wahâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti.

6 Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô te te wama 're apisutu oto, ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rada hã wa te wasina tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb zarina, wawasédé hã te te wa'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono zéb da, 're wasi'madâ'â za'ra mono tõ da oto. Ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rada hã wa te wasina tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb zarina, te te 're ĩwa'anho'reptui mono zéb zô, 're wanhopré mono sina, wa te oto tãma 're romhuri za'ra mono õ di, 're ĩwahâimana 'rata za'ra mono zém na hã. Ĩpẽ'ẽzani hã te te wama 're ĩ'aroti mono zéb zarina si, wa oto wa te tãma 're romhuri za'ra, wahâimanazép tém na si.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti, da te oto ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, dawasété na 're ĩdasiwaihu'u za'ra mono zé wasu'u

7 Tawamhã e 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã wasété di, Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré na hã. Mare di. Wasété õ di. Ãhã wasu'u hawi, wa tô wa hã ĩ̱wasété na ĩ̱siwaihu'u, 'râwi. Ãne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata wasu'u hã: "Marĩ ĩwẽ hã dawi 're 'ruiwapari za'ra wa'aba mono õ di za." Ãne hã te waihu'u õ 'wa'âhã, aré ĩ̱wasété na ĩ̱siwaihu'u õ di, marĩ te ĩ̱sima ĩ'ruiwaparizém na hã.

8 Ãhã wasu'u na te oto waihu'u wamhã, marĩ hã te dawi 're ĩ'ruiwapari mono zéb da si, wa tô te ĩ̱sima 're rosa'rata u'âsi, 're ĩ̱hâimana wasété mono zéb zarina. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã dama waihu'u za'ra õ wa, dawasété na 're dasisãmri waihu'u za'ra mono õ di. Wa hã bété. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata wasu'uzéb zarina si, wa tô ĩ̱siwaihu'u, ĩ̱wasété na hã.

9-10 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rowasu'u hã te waihu'u õ nherẽ, wa tô aré ĩ̱si'ãma rosa'rata na te 're upa. Ĩ̱wasété na 're ĩ̱si'madâ'â mono ãna, wa tô 're ĩ̱hâimana. Tane nherẽ, ĩsimiroti 'rata na rob'ui'éré wasu'u hã te oto waihu'u wamhã, ãne na te oto ĩ̱si'ãma 're rosa'rata mono õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩ̱wasété na aré 're ĩ̱hâimana mono zém na hã wa tô ĩ̱si'ãma waihu'u. Ĩ̱dâ'â u'âsi, wa tô aré 're ĩ̱hâimana, ĩ̱pẽ'ẽ 're. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô tinhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã wama sõmri za'ra, wa te wasina tãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb zarina, rowẽ uptabi na ãma 're wanomro wẽ mono da. Tane nherẽ, te ĩ̱sina tãma uwaimrami õ di, wa hã. Taha wa, wa tô aré ĩ̱dâ'â u'âsi 're ĩ̱hâimana u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti.

11 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata si te 're ĩ'madâ'â pese mono na, ĩ̱wasédé hã te te oto ĩ̱'ãma 're 'madâ'â tõ mono da, te te sima ĩ̱'ãma roti da newa, wa tô aré ĩ̱nhimiza'rese ãna 're ĩ̱hâimana. Taha zarina, wa tô aré ĩ̱pẽ'ẽ 're, ĩ̱dâ'â u'âsi 're ĩ̱hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti.

12 Tane nherẽ, ĩsimiroti 'rata na Mozési te te ĩrob'ui'éré hã wẽ uptabi di. Ĩsarina si te wama 're hâimana, ĩwẽ uptabi si.

13 E tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã wẽ uptabi nherẽ, e taha zarina, wa tô aré ĩ̱pẽ'ẽ 're, ĩ̱dâ'â u'âsi 're ĩ̱hâimana. Mare di. Ĩ̱wasété na 're ĩ̱hâimana 'rata mono zéb zarina si, wa tô aré ĩ̱dâ'â u'âsi 're ĩ̱hâimana. Taha zarina, wa tô 're ĩ̱hâimana wasété mono zém na ĩ̱sina waihu'u. Uburé marĩ ĩwasédé hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé hã ĩwasété uptabi na wa tô duré waihu'u.

Paru hã 'râwi tinhimirosa'rata wasété na ĩsi'wapézé wasu'u

14 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré hã e ma hawimhã. Ĩpẽ'ẽzani hawip si. Tane nherẽ, ta hawimhã, wa hã 're ĩ̱hâimana mono õ di. A'uwẽ hâiba na 're ĩ̱morĩ wa, wa ĩ̱hâimana nhib'uware na 're ĩ̱hâimana, ĩ̱si'uihâ na ĩ̱sina ĩ̱nhiptete waihu'u õ na hã. 'Re ĩ̱hâimana wasété mono zé ma si, wa ĩ̱hâiba hã te 're sõmri u'âsi.

15 Ĩ̱nhimiza'rese ãna, wa duré 're ĩ̱hâimana, ĩ̱wasédé hã te 're ĩ'manharĩ mono zém na, te ĩ̱sina waihu'u õ wa, 'râwimhã. Uburé marĩ ĩwẽ si te 're ab'madâ'â mono da nherẽ, taha si te 're 'madâ'â mono õ di. Uburé marĩ hã te 're ab'manharĩ tõ mono da, te ĩ̱siwi 're awẽ'õ mono nherẽ, wa tô te te 're ab'manharĩ tô, ĩwẽ upana.

16 Uburé marĩ hã te 're ab'manharĩ tõ mono da, te ĩ̱siwi 're awẽ'õ mono nherẽ, ĩwẽ upana te 're ab'manharĩ mono wamhã, wa ĩ̱sina waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré, ĩwẽ si 're ĩhâimana mono na hã, ĩsarina si.
17 Uburé marĩ ĩwasédé hã te 're ab'manharĩ mono da, te ĩ̱sima 're awẽ mono õ nherẽ, ĩ̱wasédé hã ĩ̱pẽ'ẽ 're, ĩ̱ma 're ĩhâimana mono zéb zarina, wa te te 're ab'manharĩ u'âsi tô, te ĩ̱siwi 're wẽ'õ waihu'u mono ãna.
18 Marĩ ĩwẽ hã ĩ̱pẽ'ẽ 'remhã ĩ̱ma 're hâimana mono õ di. Ãne hã ĩ̱ma waihu'u pese di. Uburé marĩ ĩwẽ si te 're ab'manharĩ mono da, te ĩ̱sima 're awẽ mono nherẽ, te ĩ̱sina 're uwaimrami waihu'u mono õ di, ĩ̱si'uihâ na hã.
19 Uburé marĩ ĩwẽ si te 're ab'madâ'â mono da nherẽ, taha si te 're 'madâ'â mono õ di. Taha upana, wa ĩwasété si te 're ab'manharĩ, ãne hã te 're ab'manharĩ tõ mono da, te ĩ̱siwi 're awẽ'õ mono nherẽ.
20 Uburé marĩ ĩwasédé hã te ĩ̱sima 're awẽ'õ mono nherẽ, te 're ab'manharĩ mono wamhã, e ĩ̱si'uihâ na te ĩ̱sima ĩwẽzéb zarina, wa te te 're ab'manharĩ. Mare di. Ĩ̱wasédé hã ĩ̱pẽ'ẽ 're, ĩ̱ma 're ĩhâimana u'âsi mono zéb zarina si, wa te te 're ab'manharĩ.
21 Ãne hã wa tô uburé ĩ̱sina waihu'u, 're ĩ̱hâimana mono zém na hã. Marĩ ĩwẽ si te 're ab'manharĩ u'âsi mono da, te ĩ̱sima 're wẽ mono nherẽ, wa ĩ'upana marĩ ĩwasété zô si 're ĩ̱sipizari, te ĩ̱siwi 're awẽ'õ waihu'u mono ãna.
22 Wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti wẽ wasu'u na hã 'râwi wa tô te ĩ̱sima 're wẽ u'âsi, ĩ̱pẽ'ẽ 'remhã.
23 Tane nherẽ, aimawi 're ĩ̱hâimana mono zéb da hã, te ĩ̱ma 're hâimana u'âsi, ĩ̱pẽ'ẽ 'remhã, ĩ̱nhimirosa'rata wasédé hã. Ĩ̱pẽ'ẽ 'remhã ĩ̱nhimirosa'rata wasédé hã duré ĩ̱nhimirosa'rata wẽ hã te 'râwi nherẽ, 're si'wapé u'âsi zahuré, ĩ̱wasédé hã te 're ĩ'manharĩ mono zéb da hã, duré te ĩ̱sima 're ĩwẽ mono zéb zarina, ĩwẽ hã te 're ĩ'manharĩ mono zéb da hã. Ni'wam norĩ hã danhimiwada'uri zarina si 're hâimana za'ra mono wamhã, marĩ hã te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina, te te 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di. Tane duré, wa hã marĩ ĩwẽ si te 're ab'manharĩ u'âsi mono da, te ĩ̱sima 're wẽ mono nherẽ, marĩ ĩwasédé hã ĩ̱pẽ'ẽ 'remhã ĩ̱ma 're ĩhâimana mono zarina, wa marĩ ĩwasédé hã te 're ab'manharĩ tô.
24-25 Wa hã ĩ̱wasété u'âsi 're ĩ̱hâimana mono zém na, 'râwi 're ĩ̱sipo're pu'u mono wa, wa 're ĩ̱siwẽ'õ u'âsi. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si 're ĩ̱hâimana u'âsi mono da, te ĩ̱sima 're rosa'rata wẽ u'âsi mono nherẽ aré, tane nherẽ, ĩ̱pẽ'ẽ 're, ĩ̱wasédé hã ĩ̱ma 're ĩhâimana u'âsi mono zéb zarina si, wa 're ĩ̱hâimana u'âsi tô. E 'wa hã te za ãne wamhã, ĩ̱nho'reptu, ĩ̱pẽ'ẽ 're, ĩ̱dâ'â u'âsi 're ĩ̱hâimana mono zém hawimhã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te za ĩ̱nho'reptu, ĩ̱dâ'â u'âsi 're ĩ̱hâimana mono zém hawi, Wanhib'apito Zezu Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina hã. Taha wa, wa oto taha ãma si 're ĩ̱wata u'âsi.

8

'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani te te dama 're ĩ'awẽ mono zéb zarina si, 're ĩdanomro wẽ mono zé wasu'u

1 Taha wa, Cristu Zezusihi ãma 're ĩnomro mono norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te siwi 're awẽ'õ mono õ di za oto. Taha zarina, te te hâ za'ra õ di za.
2 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô te te 're wa'apisutu, Cristu Zezusihi ãma si 're wanomro wẽ u'âsi mono da. Taha zarina, ma tô ĩ̱wasété u'âsi 're ĩ̱hâimana mono nherẽ, ĩ̱nho'reptu, ĩ̱pẽ'ẽ 're, ĩ̱dâ'â u'âsi aré 're ĩ̱hâimana mono zém hawi. Tiwaihu'u pese na ma tô ãne hawi ĩ̱nho'reptu.
3 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ĩrob'ui'érézé hã wa te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono zéb zarina, te te sima wa'ãma 're aroti mono õ di za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da, taha zarina te te oto 're wa'awẽsãmri mono da. E marĩ wa. Wawasété u'âsi wahâimanazém hawi, wanhib'uware na 're wanomro u'âsi mono wa. Taha wa, wa te wasina 're uwaimrami waihu'u za'ra mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã. Wawasété si, wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé hã ma tô te te siwi 're awẽ'õ pese, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, ma tô ti'ra hã we satõ ti'ai u, da'upana dazada dâ'â da, dawasété u'âsi 're ĩdahâimana za'ra mono zém hawi, te te 're da'anho'reptui mono da. Ti'ai ãma dahâiba na ma tô 're mo, Cristu hã. Tane nherẽ, dasine ti'ai ãma hã tiwasédé hã te te 're ab'manharĩ mono õ di, tihâiba na hã.
4 Ãne ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 'manha, ĩsimiroti na rob'ui'éré hã wa te wasina 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb da hã, Ĩpẽ'ẽzani, wa te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono zéb zarina, wapẽ'ẽ 're wanhimirosa'rata wasété na 're wahâimana za'ra mono õ wamhã.

5 Ni'wam norĩ hã 're ĩhâimana wasété za'ra mono ma si, tihâiba te te 're ĩsõmri u'âsi za'ra
mono norĩ hã ta norĩ hã te siwa'ru 'râwi te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina si, te te 're
rosa'rata wasété u'âsi za'ra. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani
nhimiroti zarina si 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, ta norĩ si te te sima 're rosa'rata wẽ
u'âsi za'ra, Ĩpẽ'ẽzani te te tãma 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina si.
6 Ni'wam norĩ hã tihâimana wasété ma si, tihâiba te te 're sõmri u'âsi za'ra mono wamhã,
ta norĩ hã te za tipẽ'ẽ 're, dâ'â u'âsi 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti. Tane
nherẽ, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani te te tãma 're ĩwẽ za'ra mono zéb
zarina si, 're hâimana wẽ za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata
're hâimana u'âsi za'ra, robzei u'âsi na.
7 Ni'wam norĩ hã siwa'ru 'râwi te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina si, te te 're
rosa'rata wasété u'âsi za'ra mono wamhã, ta norĩ hã te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhitob'ru 're hâimana za'ra. Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're 'madâ'â
za'ra mono õ di. Te te 're 'madâ'â waihu'u za'ra mono õ di, tô.
8 Ni'wam norĩ hã tihâimana wasété ma, tihâiba te te 're sõmri u'âsi za'ra mono wamhã,
ta norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma 're toi waihu'u za'ra mono õ di za.
9 Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã aipẽ'ẽ 're, aiwasédé hã aima 're ĩhâimana za'ra wa'aba
mono zéb zarina, 're anomro aba mono õ di oto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani te te
aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te oto 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mo,
Ĩpẽ'ẽzani hã sena na aipẽ'ẽ 're, 're sãmra za'ra wa'aba mono wamhã. Ni'wam norĩ ma,
Ĩpẽ'ẽzani, ĩpẽ'ẽ 're, tãma 're hâimana za'ra mono õ wamhã, ta norĩ hã Cristuhu nhib'a'uwẽ
're hâimana za'ra mono õ di.
10 A norĩ wa'wa hã Cristu, aipẽ'ẽ 're, aima 're hâimana za'ra wa'aba mono nherẽ,
niwamhã te za aihâiba za'ra wa'wa hã aiwi 're si'utõrĩ za'ra wa'wa, aiwasédé hã aima 're
hâimana za'ra wa'aba mono wa. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'aiwẽsãmri
za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za Ĩpẽ'ẽzani hã te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ĩ'rata 're
asimroi u'âsi aba mono da.
11 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Zezusihi hâiwa'utu'wa hã, Ĩpẽ'ẽzani te aipẽ'ẽ 're, 're sãmra
za'ra wa'wa. Tô õ hã Cristu te te ĩhâiwa'udu hã te za aihâiba hã niwamhã aiwi 're si'utõrĩ
pese za'ra wa'aba mono nherẽ, te te 're aihâiwa'utu za'ra wa'wa, Ĩpẽ'ẽzani hã aipẽ'ẽ 're, 're
ĩsãmra za'ra wa'aba mono zéb zarina.
12 Ĩ̱sisãnawã norĩ, taha wa, wapẽ'ẽ 'remhã wanhimirosa'rata wasété na 're ĩwahâimana
za'ra mono zé hã, mare di za oto.
13 Aipẽ'ẽ 'remhã asimirosa'rata wasété na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, te za
atâ'â u'âsi ne 're anomro aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti. 'Re ĩhâimana u'âsi mono
pẽ'ẽzani nhimipawaptobzém na, uburé aiwasédé 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã
asiwi 're uprosi pese za'ra wa'aba mono wapsi, te za 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo,
'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata.
14 Uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani 'madâ'â sina 're ĩhâimana za'ra mono norĩ si,
te 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're nomro, Ĩpẽ'ẽzani te te 're ĩsimroi wẽ mono norĩ hã.
15 E marĩ da, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipẽ'ẽzani te te aima 're sõmri za'ra wa'wa.
E ĩsimirob'manharĩzé ma, 're aipahi za'ra wa'aba mono sina, tãma 're romhuri za'ra wa'aba
mono da, ma tô te te aima 're sõmri za'ra wa'wa. Mare di. Taha dai õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã ai'ãma 're 'ra za'ra wa'aba mono da si, ma tô te te aima 're sõmri za'ra wa'wa,
Tipẽ'ẽzani hã. Taha nhimipawaptobzéb zarina, wa 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa te 're
'mahârâ za'ra, ãne: “Wamama, Wamama.” Ãne wa te 're ĩ'mahârâ za'ra mono zé hã.
16 Wa norĩ hã 'râwi wapẽ'ẽ 're, wa tô wa te wasina 're waihu'u pese za'ra, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono 'ra oto 're ĩwahâimana za'ra mono na. Duré Ĩpẽ'ẽzani hã te te wama 're ĩ'awaihu'u
mono zéb zarina zama, wa tô 'râwi wa te wasina 're waihu'u za'ra, ĩ'ra oto 're ĩwahâimana
za'ra mono na.
17 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, oto 're wanomro mono wa, marĩ ĩwẽ na tinhib'a'uwẽ ma,
're ĩsõpru mono zéb da, te te tãma 're ĩropisutu za'ra mono zéb ré, wa za 're wahâimana
za'ra. Duré uburé marĩ ĩwẽ na Cristuhu ma, ĩsõprubzéb da, te te tãma ĩropisutuzéb ré, wa
za ĩsiré 're wahâimana za'ra. Zezusihi ne, wa te 're robzépata za'ra mono wamhã, wa za
ĩsine rowẽ uptabi na 're wahâimana za'ra.

'Re ĩhâimana u'âsi mono, tizazei'wa norĩ ma, za ĩwẽ te te tãma 're ĩ'apisutu mono zé wasu'u

18 Ti'ab ré, wa te 're ĩrobzépata za'ra mono zé hã, taré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za ĩwẽ
hã te te wama 're ĩ'apisutu mono zé ma hã. Tô sena, wa tô ãne na waihu'u, wa hã.

19 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uburé te te ĩ'apoto mono hã, simisutu te umnhasi sina sô
're simipari za'ra, bâdâ ĩwa ĩwaptã'ãzéb zô, uburé ti'ra na sõ'awi za te te oto dama ĩwasu'u
hâi'ré za'ra zô.
20-21 'Re ĩhâimana u'âsi mono, marĩ te te ĩ'apoto mono hã te wasété na 're hâimana za'ra,
a'â. Tinhimipoto mono bâ, niha tãma 're ĩhâimana za'ra mono zéb da, te te tãma 're apisutu
mono nherẽ, te te sina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ di. Siwa'ru te a'â 're hâimana
za'ra, siwamnarĩ na. Tane nherẽ, ãne na si'uihâ na 're hâimana za'ra mono õ di. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono si, ma tô tãma pisutu za'ra, siwa'ru a'â 're hâimana za'ra mono da.
Niwapsi uburé marĩ te te ĩ'apoto mono hã wasété u'âsi 're ĩhâimana za'ra mono hawi, te
za anho'reptu. Taha zô, wa sô 're wanhimipari u'âsi za'ra, siwamnarĩ ãna oto 're hâimana
za'ra mono da. Tawamhã wasine, robzei u'âsi te za oto 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono 'ra, oto 're wanomro mono wa, rowẽ u'âsi 're ĩwahâimana za'ra mono ne.
22 Pi'õi ãma, ĩwasã 're sépu'u za'ra mono wamhã, te za 're wab'ẽtẽ za'ra, 're séptâ'â za'ra
mono hâ. Tane te za duré uburé marĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ'apoto mono hã a'â
're wab'ẽtẽ za'ra, ti'ab ré, wasété na 're ĩhâimana za'ra mono zém hawi 're wairébé mono
hâ. Ãne hã wama waihu'u pese za'ra di oto.
23 Tane nherẽ, uburé ropodo hã ta norĩ si 're wab'ẽtẽ za'ra mono õ di. Wa norĩ zama,
wa 're wawab'ẽtẽ u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhoprubzéb zarina, ĩmorĩ'rata
na Tipẽ'ẽzani, te te wama 're anhomri mono wa, wapẽ'ẽ 're, 're ĩsãmra u'âsi mono da hã.
'Râwi wapẽ'ẽ na, wa 're wawab'ẽtẽ u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uburé ti'ra na
sõ'awi za te te oto dama ĩwawasu'u hâi'ré za'ra zéb zô, 're wanhimipari za'ra mono ré. Duré
ti'ab ré, wanhib'uware na wahâimana wasété na 're ĩwahâimana za'ra mono zém hawi, za
te te 're ĩwa'awaibui mono zéb zô, 're wanhimipari za'ra mono ré, wa 're wawab'ẽtẽ u'âsi
za'ra.
24-25 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwẽ si za te te wama 're ĩ'apisutu mono zéb zô, wa te
're wawã za'ra mono ãna, sô 're ĩwanhimipari za'ra mono zéb zarina, ma tô te te 're
wa'anho'reptu. Ti'ab ré, marĩ zô 're wanhimipari za'ra mono ré, wa te oto 're 'madâ'â
za'ra mono wamhã, e wa za õne u'âsi sô 're wanhimipari za'ra. Mare di. Tâibâ oto, sô 're
ĩwanhimipari za'ra mono zé hã za. Marĩ zô 're ĩwanhimipari za'ra mono zé hã, zahadu wa
te 're 'madâ'â za'ra mono õ ré si, wa za tô wanhiptete sina sô 're wanhimipari u'âsi za'ra,
wa te 're sazei utõrĩ za'ra mono ãna.
26 Tane duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwẽ hã za te te wama 're ĩ'apisutu mono zéb
zô, wasina sô 're wanhimipari wa'a za'ra mono wamhã, Ĩpẽ'ẽzani si te za te te 're
wa'apawapto, sô 're wanhimipari wa'a za'ra mono tõ da. Duré, wa norĩ hã niha 'Re
ĩhâimana u'âsi mono ma, wasi'ãma 're ĩwamreme zusi mono zéb da hã, wa te wasina
tãma ãma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono dai õ nherẽ, te za Ĩpẽ'ẽzani si wa'ãma 're
mreme u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wahâiba mono bâ, wa'ãma 're pẽ'ẽzé uptabi
mono sina. Wasi'uihâ na ĩwẽ hã wa te tiwi 're ĩwaptẽrẽ za'ra mono zém na, wa te tãma
ãma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono dai õ nherẽ, te õhõ si wa'ãma 're mreme u'âsi, te
te 're wa'apawapto mono da, Ĩpẽ'ẽzani hã.
27 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dapẽ'ẽ 're, uburé danhimirosa'rada hã tãma waihu'u pese
di. Taha wa, Ĩpẽ'ẽzani nhimirosa'rada hã tãma waihu'u pese di duré. 'Re ĩhâimana u'âsi
mono te te tãma 're ĩ'awẽ mono zéb uwaibaba si, te Ĩpẽ'ẽzani hã ĩsib'a'uwẽ norĩ ãma 're
mreme u'âsi.
28 'Re ĩhâimana u'âsi mono zawi pese 'wa norĩ da, marĩ ĩwasédé hã ahâ na sada 're
hâimana za'ra mono nherẽ, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ si te te tãma 're apisutu
ĩwa'rãmi, te te sima 're ĩ'awẽ mono zéb zarina, tinhib'a'uwẽ da, te te sima 're ĩ'apisutu mono
norĩ ma hã. Ãne hã wama waihu'u pese za'ra di oto wa norĩ hã.
29 Duréihã marĩ õ ré hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima ãma ĩrotizéb zarina, te te sima
're ĩwa'apisutu mono norĩ hã, ĩ'ra ne, tô Zezusihi ne, oto 're wahâimana za'ra mono da, ma
tô duré te te 're wa'apisutu siro. Ta hã uburé ĩsazei'wa norĩ dub'rada, 're hâimana mono
da, ma tô ãne te te 're wa'apisutu siro, sima.
30 Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're ĩwa'apisutu mono norĩ hã ma tô te te sima
're wa'awẽ, ĩtẽme 're wanomro mono da, wa te 're saze za'ra mono da. Tawamhã ĩtẽme 're
wanomro mono wamhã, ma tô duré te te 're wa'awẽsãmri, wawasédé hã te te oto wa'ãma
're ĩ'ab'madâ'â mono õ zarina. Ma tô duré te te wama 're apisutu siro, niwapsi ĩ'ra Zezusi
're ĩmorĩ wẽ uptabi ne, 're wahâimana za'ra mono da oto.

Cristuhu nhimizawi pese zé hã dawi ĩsi'utõrĩ'õzé wasu'u

31 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãne hã te te wama 're apisutu mono wamhã, e niha za
tawamhã. Ta hã, wa niwĩ oto 're hâimana za'ra mono wa, e 'wa hã te za wa'ãma ai'uté.
Mare di. Uburé wanhitob'ru norĩ nhiptetezé hã, tarére 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã.

32 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ti'ra te te wawi sawi za'ra õ di, wazada dâ'â za'ra tõ da.
Wa'udâna ma tô wama sõmri za'ra tô, te te wawi sawi ãna. E tawamhã uburé marĩ ĩwẽ hã
te te wama 're anhomri mono õ di za. Te te wawi 're azawi mono ãna, te za tô te te wama
're anhomri, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
33-34 Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhib'a'uwẽ da, te te sima 're ĩwa'apisutu mono
norĩ si, ma tô te te 're wa'awẽsãmri, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono
õ zarina. E ni'wam norĩ hã wawasédé te te wa'ãma 're sa'ra mono da bâ bété. Ni'wam
norĩ hã, wawasédé te te wa'ãma 're sa'ra waihu'u mono õ di za oto. Ãne wa za duré aima
waihu'u za'ra wa'wa. Cristu Zezusi hã ma tô wazada dârâ, wa'upana. Apâ ma tô duré
hâiwa'udu. Taha wa, te oto Timama nhimire niwĩ 're sãmra, dama pire na. Timama ma, te
duré te te 're wa'awasu'u wẽ u'âsi, wazada ĩdâ'âzéb zarina, wawasédé hã te te wa'ãma 're
ab'madâ'â tõ mono da oto. Ãne wa, e ni'wam norĩ hã wawasété na te te wama 're nharĩ
zahu za'ra mono da bâ oto. Mare di.
35 Cristu hã te te 're wa'azawi pese uptabi. E 'wa hã te Cristuhu nhimizawi pese zém
nhiti te te 're ĩwa'azani mono da hã, 're hâimana. Ni'wai õ uptabi di. Tane nherẽ, ãté wa
za a'â wa te 're robzépata za'ẽtẽ za'ra. Ãté marĩ ĩwasédé hã te za a'â wazô 're wairébé. Ãté
ĩsazei'wa 're wanomro mono wa, te za a'â da te wama 're rob'manharĩ wasété za'ra. Ãté
mra hã wa za a'â wa te 're sépata za'ra. Ãté wanhibrob ãna, wa za a'â 're wahâimana za'ra.
Ãté te za duré a'â da te wama 're amhâzépa za'ra, da te 're wanhimroi mono da. Ãté te
za duré da te 're wanhimro. E tawamhã, ãne na wa te 're robzépata za'ra mono 'ru te, te
za Cristu te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hã, wawi 're si'utõrĩ za'ra. Mare di. Wawi 're
si'utõrĩ waihu'u za'ra mono õ di za.
36 Duréihã apito Dawi hã ma tô ãne na wa'ãma rob'ui'éré siro, za wa te 're ĩrobzépata
za'ra mono zém na hã:
"Wamama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, wa norĩ hã asib'a'uwẽ 're wanomro mono wa, wama
romnhimimnhasi u'âsi na, wa 're wahâimana za'ra, da te 're wanhimroi mono
õ'umnhasite.
Pone'ẽrebâi ãma 're dapẽ'ẽzé za'ra mono ãna, dasazéb da, da te 're ĩsimroi mono ne, te da te
dasima 're wawẽ za'ra, da te 're wanhimroi mono da, da te 're wa'ruiwapari za'ra
mono wa oto."
Ãne duréihã Dawi hã te te wa'ãma ĩrob'ui'éré sirõmo za'ra hã, te 're hâimana, ĩbaihâ na hã.
37 E tawamhã, uburé marĩ ĩwasédé hã wazada 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina, te
za Cristu te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hã wawi 're si'utõrĩ za'ra. Mare di. Uburé marĩ
na da te wama 're rob'manharĩ wasété za'ra mono da nherẽ, ta hã te te 're ĩwa'azawi pese
mono, te za te te 're wa'apawapto, Cristuhu si, wanhitob'ru norĩ ãma wa te ãma 're ai'uté
pese za'ra mono da.
38 Uburé marĩ hã wazada 're ĩhâimana za'ra mono zém hawi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
hã tinhimizawi pese zé hã te te wawi 're ĩ'azani mono da hã, mare di. Ãne na sena na,
wa tô ĩ̱sina waihu'u, wa hã. Wahâiba ré ré 're wahâimana za'ra mono wamhã, duré oto
're wadâ'â za'ra mono nherẽ, tinhimizawi pese zé te te wawi 're azani mono õ di za.
Duré ĩhâiba'õ norĩ hã ĩsib'apito norĩ zama, te te wawi 're sani waihu'u za'ra mono õ di, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hã. Duré, ã bâtâ na marĩ hã wazada
're hâimana za'ra mono 'ru te, te te wawi 're azani mono õ di za, tinhimizawi pese zé hã,
'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Duré niwamhã uburé marĩ hã za wazada 're hâimana za'ra
mono 'ru te, te te wawi 're ĩ'azani mono da hã, mare di za tô.
39 Uburé marĩ hã hâiwa na 're ĩsimasa mono hã duré ti'ai 'rowi 're ĩhâimana za'ra mono
hã te te wawi 're sawi waihu'u za'ra mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi
pese zé hã. Uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ'apoto mono hã, niwamhã te te wawi 're
sani waihu'u za'ra mono õ di za tô, ĩsimizawi pese zé hã. Robaba uptabi di. Wanhib'apito
Cristu Zezusihi ãma si 're wanomro mono wa, te te 're wa'azawi pese uptabi, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã, õne u'âsi.

9

Izarazéhé nhihudu norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're ĩ'apisutu mono zé wasu'u

1 Tô sena, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Wa hã Cristuhu te, 're ĩ̱morĩ wa, 're ĩ̱zadawa
nhipese mono õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani te te ĩ̱ma ĩwaihu'uzéb zarina, duré
'râwi ĩ̱pẽ'ẽ na te ĩ̱si'ãma 're ĩrosa'rata mono zéb zarina, wa tô waihu'u, dama 're ĩ̱zadawa
nhipese mono õ na hã.
2-3 Ĩ̱siré zudezu norĩ ãma hã, ãma 're ĩ̱pẽ'ẽzé uptabi za'ra mono di, Cristu hã te te siwi 're
wẽ'õ za'ra mono wa. Taha wa, te duré ĩ̱wi 're robzei'õ pese, ĩ̱pẽ'ẽ 'remhã. Ta norĩ ãma 're
ĩ̱pẽ'ẽzé uptabi za'ra mono wa, wa aré te ĩ̱sima 're rosa'rata u'âsi ĩ̱pẽ'ẽ na, 'Re ĩhâimana u'âsi

mono ma, ĩsipisutu da, ĩ'upana za'ra te te 're ĩwẽ'õ mono da, duré Cristuhu nhiti, ĩ'upana
're ĩhâimana u'âsi za'ra mono da. Ãne hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te ĩma 'manharĩ
dai õ nherẽ, wa taré ĩsiwaihu'u, ĩsiré zudezu norĩ ãma 're ĩpẽ'ẽzé uptabi za'ra mono zém
na. Ãne na, wa tô aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, 're ĩzadawa nhipese mono õ na hã.
4 Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisudu, te 're hâimana za'ra. Ta norĩ ãma,
ma tô 're 'ra za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ta norĩ ma si, ma tô rowa'a na aré ĩ'rata
're sãmra za'ra 'râwi, ĩwaihu'u pese zé hã duré ĩhâimana wẽ zé hã te te waihu'u za'ra da.
Simisutu siré, ãma 're hâimana u'âsi za'ra mono da, ma tô duré marĩ ĩwẽ hã te te tãma 're
apisutu. Ĩsimiroti na Mozési te te ĩrob'ui'érézé hã ma tô duré tãma sõmri za'ra. Ta norĩ ma,
ma tô duré 're siwaihu'u za'ra, ĩ'uwaibaba si ãma 're ĩwata za'ra mono zéb da hã. Ta norĩ
ma, ma tô duré ahâ na te te tãma 're aropisutu, zudezu norĩ ma, za te te tãma ãma 're
ĩ'a'uwaimrami mono zém na hã.
5 Wahi'rata norĩ nhihudu uptabi, te ta norĩ hã 're hâimana za'ra, dama ĩpire uptabi za'ra
norĩ nhihudu. Cristu hã zudezu hâiba na, ma tô podo, ti'ai ãma. Cristu hã ta hã, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono, uburé marĩ hã te te 're ĩ'ab'madâ'â mono. Taha ãma uburé 're wawata
u'âsi za'ra wa'aba mono. Tô sena, wa ãne na aima ãma rowasu'u za'ra wa'wa.
6 E tawamhã, Izarazéhé nhihudu norĩ hã Cristu te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono wa, te
te tãma ãma 're a'uwaimrami mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te te tãma 're ĩropisutu
za'ra mono zém na hã. Ma tô te te tãma ãma 're a'uwaimrami, tô. Izarazéhé nhihudu norĩ
hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisudu hã aihĩni 're hâimana za'ra mono õ di, ĩsib'a'uwẽ
uptabi, 're nomro mono da.
7 Duré Abra'ãhã nhihudu sidâpâsi ĩsihudu norĩ hã, ĩsihudu ahâ na za 're ĩhâimana za'ra
mono na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩropisutuzéb zarina, aihĩni uptabi, ãma 're
hâimana za'ra mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra uptabi hã 're ĩhâimana za'ra mono
na hã. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ãne na Abra'ãhã ma ropisutu, romhâ ré:
"Izatihi nhihudu norĩ si, te za ĩnhib'a'uwẽ uptabi hã 're hâimana za'ra." Ãne ma tô tãma
waihu'u siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
8 Taha wa, Abra'ãhã nhihudu mono norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, aihĩni 're ĩnomro
mono õ na, te wasu'u ã hã, duréihã Abra'ãhã ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwaihu'uzém
na. Abra'ã hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiropisudu hã te te ãma ĩsaze ne, tane duré
ĩsimiropisutu na, da te 're ĩsaze za'ra mono norĩ si, te za Abra'ãhã nhihudu ne oto 're
dahâimana za'ra.
9 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Abra'ãhã ma, te te ĩropisutuzé hã, ãne ĩsimiroti
wasu'u hã: "Wahub amo na, wa za duré we atẽme wi, tô ã a'amo za duré ĩwa ĩwaptã'ãzém
na. Tawamhã apâ we atẽme ĩwisi õ ré, te za Saraha ma ĩ'ra podo, aibâ na." Ãne duréihã
Abra'ãhã ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩropisutuzé hã.
10 Tawamhã Saraha 'ra hã ma tô tiprédu oto, Izati hã. Ta hã wahi'rada. Prédu wamhã,
ma tô timro, Rebecaha ãma. Ta hã ma tô duré ti'ra, ĩ'ra maparane ĩsi'ubza hã, aibâ zahuré
hã.
11-12 Tane nherẽ, ĩdi'i 're, zahadu hâimana zahuré nherẽ, duré marĩ ĩwẽ hã te te waihu'u
zahuré õ nherẽ, zahadu marĩ ĩwasédé hã te te duré waihu'u zahuré õ nherẽ, ma tô ãne
'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma waihu'u siro, Rebecaha ma: "Ĩdub'rada hã te za tinoi ma
wapu na 're hâimana." Ãne ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩno si sima pisutu, tidub'rata
ma, pire na 're hâimana mono da. E marĩ hã te te 're ĩ'manharĩ wẽ zahuré mono zéb zarina,
ma tô ĩno si sima pisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Taha wab õ di. Si'uihâ na
te te sima ĩwẽzéb uwaibaba, ma tô sima pisutu, ĩno si.
13 Ãne na hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ĩmreme na rob'ui'éré,
ĩbaihâ na hã: "Zacoho si, ĩma sawi di. Eza'uhu si, wa tô ĩsiwi wẽ'õ." Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi
mono, si'uihâ na te te sima ĩwẽzéb zarina, Zaco te te sima ĩpisutuzé hã, ĩdub'rata upana.
14 Ãté ãne na te za asima 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo: "'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te
te sima ĩwẽzéb zarina, ĩno si te te sima ĩpisutu na hã ma tô ãma upa. Ĩ'uwaibaba õ di." Ãne
na hã asima ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Ĩ'uwaibaba si te te dama ãma 're
a'uwaimrami u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Te te dama ãma 're a'upai mono õ di.
15 Duréihã Mozésihi ma, ma tô ãne na siwasu'u: "Ni'wam norĩ ãma 're ĩpẽ'ẽzé za'ra mono
da, te ĩsima 're wẽ za'ra mono wamhã, wa za tô ãma 're ĩpẽ'ẽzé za'ra, ãma 're ĩsiwãrĩ za'ra
mono da, ta norĩ ãma hã. Duré ni'wam norĩ ãma 're ĩpẽ'ẽzé za'ra mono da, te ĩsima 're wẽ
za'ra mono õ wamhã, ãma 're ĩpẽ'ẽzé za'ra mono õ di za tô, ta norĩ ãma hã, te 're apawapto
mono da." Ãne Mozésihi ma, ĩsiwaihu'uzé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
16 Taha wa, da te dasima 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina, te te 're da'apisutu mono õ di,
da'ãma 're ĩpẽ'ẽzé mono zém na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Duré dasi'uihâ na sô 're
ĩdasiwasutu za'ra mono na, te te 're da'apisutu mono õ di, da'ãma 're ĩpẽ'ẽzé mono zém na

hã. Si'uihâ na te te sima 're ĩda'awẽ mono zéb zarina si, te za tô da'ãma 're pẽ'ẽzé, da'ãma
're ĩsiwãrĩ mono zéb da hã.
17 Duréihã ma tô Mozési hã ãne na ãma rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã apito
Para'oho ma te te ĩrowasu'uzém na, ãne:
“Wa hã wa tô aipisutu, dama asi'apito da. Wa tô duré nasi ai'rãnhito, asimirosa'rata
nhiptete na aihâimana mono da, a'â. Wa tô duré nasi aima rob'manharĩ wasété,
ḭ̃nhimiwaihu'u pese zém na, da te 're ḭ̃waihu'u za'ra mono da, duré daro mono bâ
ḭ̃nhisi na, da te 're ḭ̃waihu'u pese za'ra mono da oto.”
Ãne duréihã apito Para'oho ma, ĩsiwasu'uzém na ma tô ĩbaihâ na ãma rob'ui'éré, Mozési hã.
18 Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ni'wam norĩ ãma 're pẽ'ẽzé za'ra mono da, te te
sima 're wẽ za'ra mono wamhã, te za tô ãma 're pẽ'ẽzé za'ra, ãma 're siwãrĩ za'ra mono da.
Duré te te sima 're ĩda'awẽ mono zéb uwaibaba, te za te te 're da'a'rãnhito, danhimirosa'rata
wasété nhiptete na a'â 're dahâimana za'ra mono da.

*'Re ĩhâimana u'âsi mono, te te sima 're ĩda'awẽ mono zéb zarina si, marĩ hã te te dama
're ĩ'apisutu mono zé wasu'u*

19 Ãté ni'wam norĩ hã ãne wa'rãmi te za te te ḭ̃ma 're nharĩ za'ra, asiré 're aihâimana
za'ra wa'aba mono norĩ hã. Ãté ãne te za ta norĩ hã te te ḭ̃ma 're nharĩ za'ra: “'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã danhimirosa'rata wasété nhiptete na a'â 're dahâimana za'ra mono da, te te
're da'a'rãnhito mono wamhã, ãne wamhã, e niha te za te te siwi 're da'awẽ'õ. Te te siwi
're da'awẽ'õ waihu'u mono õ di za. E 'wa hã, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutu da,
hâimana nhiptete na 're hâimana. Robaba di. Ni'wai õ di.” Ãté, ãne te za ni'wam norĩ hã
te te ḭ̃ma 're nharĩ za'ra, te te 're waihu'u za'ra mono õ nherẽ.
20 E a norĩ wa'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, aipire za'ra wa'aba bâ, te za ãne na ḭ̃ma
're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. Piza na zé 'manharĩ hã, e ti'manharĩ'wa te za sina sadanharĩ
za'ra, ãne: “E marĩ da, ma tô ãne ĩwa'ab'manha.” Ãne na te te sina sadanharĩ waihu'u za'ra
õ di za.
21 Ĩ'manharĩ'wa hã te te sima ĩwẽzéb uwaibaba si, te za zé hã te te 're ab'manharĩ, piza
na. Zé hã te te su pese wamhã, misi te za oto sada ub'rã. Tawamhã te za sima rosa'rata,
piza maparane te te sima 'manharĩ da, ãma. Tawamhã te te ĩ'manharĩ 'rada hã, wẽ uptabi
na te za 'manha, ĩ'madâ'â ze da hã. Duré ĩhâiba amo hã si'aba'ré na te za 'manha, wẽ prã
na, ta hã marĩ da si 're hâimana mono da, taré.
22 Tane te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa'manharĩ'wa hã marĩ hã te te wama 're
apisutu, zé 'manharĩ'wa ne. Te te sima 're ĩwẽ mono zéb zarina, te za uburé marĩ hã te
te dama 're apisutu, ĩwẽ hã duré ĩwẽ prã hã. Ta hã te te sima 're wẽ u'âsi, tiwaihu'u pese
na dapo're'õ norĩ hã te te 're ahâ za'ra mono da, taha zarina ĩsimihâ nhiptetezém na da te
dasina 're waihu'u za'ra mono da. Tane nherẽ, te te siwi 're ĩ'awẽ'õ pese mono norĩ ãma
hã, 're wa'a su'u mono õ di, za te te 're ĩda'uprosi za'ra mono norĩ ãma hã.
23 Ãne hã ma tô duré te te sima 're wẽ, pire na 're ĩhâimana wẽ uptabi mono zém na,
dama 're siwaihu'u mono da. Uburé wa'ãma 're ĩpẽ'ẽzé mono zéb zarina, wa'ãma 're ĩsiwãrĩ
za'ra mono norĩ ma, ma tô ãne na wama 're siwaihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Wa
norĩ hã ma tô oto te te 're wa'apisutu siro, rowẽ uptabi ãma ĩ'rata 're wahâimana u'âsi za'ra
mono da.
24 Wa norĩ hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'apisutu, ĩsib'a'uwẽ uptabi
hã oto 're wanomro mono da. E 'wam norĩ hã tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're
ĩ'apisutu mono norĩ hã. Wa norĩ hã zudezu norĩ hã aihĩni õ nherẽ, duré zudezu'õ norĩ hã
aihĩni õ nherẽ, ma tô wasiwazari te te 're wa'apisutu, ĩsib'a'uwẽ oto 're wanomro mono da,
wasiré.
25 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ĩmreme na rob'ui'éré,
Ozéza na ĩsisi hã. Zudezu'õ wasu'u na ma tô ãne na rob'ui'éré:
“Ḭ̃nhib'a'uwẽ'õ, aré 're ĩnomro mono norĩ hã, wa za oto ḭ̃nhib'a'uwẽ na te 're sisi za'ra.
Aré te 're ĩsawi za'ra mono õ norĩ hã, wa za oto ḭ̃ma ĩsawi pese na te 're waptẽrẽ za'ra.
26 Tirob ãma 're si'ubumroi mono ré, wa tô aré te tãma 're nharĩ za'ra, ãne: A norĩ wa'wa
hã ḭ̃nhib'a'uwẽ'õ te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, tame 're si'ubumroi
mono ré, wa za oto ḭ̃'ra na te 're sisi za'ra, wa hã 'Re ḭ̃hâimana u'âsi mono 'ra na.”
Ãne Ozéza, ĩmreme na te te ĩrob'ui'érézé wasu'u hã.
27-28 Iza'iza hã ma tô duré ãne na ãma rob'ui'éré, Izarazéhé nhihudu norĩ ãma hã:
“'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wanhib'apito hã te za sa'ẽtẽ da'ahâ za'ra waptu sina, daro
mono bâ dawasété na te te 're ĩda'awaihu'u mono zéb zarina. Taha wa, Izarazéhé
nhihudu norĩ hã â poré zaihâ na supara 're ĩsimi'wara mono ne, ahâ uptabi nherẽ,
te za umro na si te te 're anho'reptu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.”
Ãne Iza'iza hã, Izarazéhé nhihudu norĩ ãma te te ĩrob'ui'érézé hã.

29 Iza'iza hã ma tô duré ãne na rob'ui'éré:
“Wanhib'apito hã danhipai u ĩsiptete uptabi, te 're hâimana. Õ hã uburé wahi'rata norĩ hã zudezu norĩ hã te te wawi 're a'uprosi mono 'wa'âhã, wa aré wasiré zudezu norĩ hã 're wasi'utõrĩ pese, Sodoma na 'ri nho'õmo nhisi ãma uburé ĩdasi'utõrĩ ne, duré Domora na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩdasi'utõrĩ ne. Tane nherẽ, ma tô ni'wam norĩ ãma tipẽ'ẽzé za'ra, te te sõ'reptu za'ra da, uburé si'utõrĩ tõ da, wasiré zudezu norĩ hã.”

Zudezu norĩ hã Cristu te te siwi 're ĩwẽ'õ za'ra mono zé wasu'u

30 E marĩ te wama wasu'u za'ra, tawamhã, ã hã. E niha, wa za tawamhã ãma waihu'u za'ra ni, ãhã wasu'u na hã. Ãne, wa za ãma waihu'u za'ra ni. Zudezu'õ norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwasédé hã te te ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zarina, te te 're ĩwẽsãmri za'ra mono zéb da hã, te te aré sô 're rob'ruiwapari za'ra mono õ nherẽ, ma tô te te 're awẽsãmri, taré te te 're ĩsaze za'ra mono zém na si nherẽ.
31 Tane nherẽ, Izarazéhé nhihudu norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ĩrob'ui'éré hã te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwasédé te te oto ãma 're ab'madâ'â tõ mono da, duré taha zarina te te 're awẽsãmri mono da, te te sima ãma 're aroti mono newa, ma tô ta norĩ hã taré sô 're si'wapé za'ra, te te 're ĩ'awẽsãmri mono zéb zô. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ĩwasédé hã te te ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zarina, te te 're ĩwẽsãmri za'ra mono zéb da hã, te te sina tãma 're uwaimrami za'ra mono õ di, ta norĩ hã.
32 E marĩ wa, te te sina tãma 're uwaimrami za'ra mono õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩsazei pese za'ra mono zém na si, te te 're ĩwẽsãmri za'ra mono zéb da hã, 're si'madâ'â za'ra mono õ wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na si 're si'madâ'â ze za'ra mono wa. Cristuhu ãma, wa za oto ẽne hã aima ãma simiré'é za'ra wa'wa. Ẽtẽ tõmo wawẽ hã bâdâdi wa, 're sa'wari mono wa, te za ãma 're dasi'marõpãrĩ za'ra. Taha wa, te za 're dasirẽme za'ra. Tane duré, zudezu norĩ hã ma tô Cristu te te siwi 're ĩwẽ'õ za'ra mono zém na si'uihâ na sima 're simiza'repese za'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi na dazada ĩdâ'âzé hã taré newa, Cristu hã da te 're ĩsaze za'ra mono zém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'anho'reptui mono õ newa.
33 Duréihã Iza'iza hã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na:
“Ma'ãpé, ĩ̱wapari pese za'ra wa'aba. Zeruzarẽ u, wa za ni'wa hã satõ, Si'ã na sa'a nhisi u. Ẽtẽ tõmo wawẽ hã bâdâdi wa, dawi 're ĩsa'wari mono hã, te te 're da'marõpãrĩ za'ra mono wa, 're ĩdasirẽme za'ra mono ne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã da te dasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za, da te dasiwi 're wẽ'õ pese za'ra mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono Zeruzarẽ u te te ĩsatõrĩ hã.
Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã te te sina 're umnhasi za'ra mono wamhã, taré te te sina 're umnhasi baba za'ra mono õ di za. Ĩwẽ hã te za tô te te tãma ãma 're a'uwaimrami, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, tãma 're rowẽ u'âsi za'ra mono di za.”
Ãne ma tô duréihã Iza'iza hã ãma rob'ui'éré siro, Cristu za da te dasiwi ĩwẽ'õzém na hã.

10

1 Ĩ̱sisãnawã norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'anho'reptui mono zé hã, uburé ĩ̱siré zudezu norĩ hã te te sina tãma 're uwaimrami za'ra mono da, wa tô ĩ̱sima wẽ uptabi za'ra. Taha da, wa ta norĩ ãma 're ĩ̱mreme u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma.
2 Ta norĩ hã te te sima 're wẽ uptabi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're sisõmri u'âsi za'ra mono da, õhõ ma si, te te 're romhuri pese za'ra mono da. Ãne na, wa tô ĩ̱si'uihâ na ãma waihu'u pese za'ra, tô sena. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da te 're ĩromhuri pese za'ra mono zé hã te te waihu'u pese za'ra õ wa, te te sina tãma 're uwaimrami za'ra mono õ di.
3 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dawasédé te te oto da'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zarina, te te 're ĩda'awẽsãmri mono zé hã, tãma waihu'u pese za'ra õ di. Te te 're ĩda'awẽsãmri mono zéb da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma 're ĩpisutu za'ra mono zé hã, te te 're 'madâ'â pese za'ra mono õ di, ta norĩ hã. Si'uihâ na te te sima 're ĩpisutu za'ra mono zéb zarina si, ma tô 'râwi sô 're si'wapé za'ra, taha na te te 're wẽsãmri za'ra mono da newa.
4 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ĩrob'ui'éré hã da te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono na, da te ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra mono õ di za oto, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te te sima da'ãma 're aroti mono newa, dawasédé te te oto da'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da, duré taha zarina te te 're ĩda'awẽsãmri mono zéb da hã. Tâibâ. Ãne hã ma tô Cristu hã dawi uprosi. Ta hã Danho'reptui'wa na te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ si, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're awẽsãmri, ĩwasédé hã te te oto ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zarina, po're'õ nherẽ, te te 're ahâ za'ra tõ mono da.

'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u

5 Duréihã Mozési hã ma tô ãne na rob'ui'éré:
“Ni'wa hã ĩsimiroti na rob'ui'éré hã uburé te te 're 'madâ'â pese uptabi mono wapsi, nimahã na marĩ na misi ĩsimiroti na te te upai õ wapsi, tawapsi te za rowẽ na 're hâimana u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata.”
Ãne ma tô Mozési hã ãma rob'ui'éré.
6-8 Tane nherẽ, ni'wa hã ãne te te 'manharĩ waihu'u õ di, ĩsimiroti zarina uptabi hã. Ni'wa hã ĩsimiroti upai'õ'wa hã 're morĩ õ di. Robaba di. Ãté ãne na te za 'râwi asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: “E 'wa hã te za hâiwa u mo, Cristu hã apâ we te te saprõni da, wa'upana wazada ĩdâ'â za'ra da hã.” Ãne hã asima 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ di za, Cristu hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã wei morĩ õ newa, ti'ai u.

Ãté te za duré ãne na 'râwi asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: “E 'wa hã te za mo, adâ 're ĩhâimana za'ra mono zéb u, Cristu hã te te hâiwa'utu da apâ.” Ãne hã asima 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ di za duré, Cristu hã apâ hâiwa'utu õ newa, ab're hawi. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da te 're saze za'ra mono wapsi, te te 're ĩda'awẽsãmri mono zém na, ma tô Mozési hã ãne na ãma rob'ui'éré, duréihã:
“'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã ma tô aipẽ'ẽ 're, 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo, 'râwi. Taha na, ma tô duré dama 're asiwasu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, asadawa na.”
Ãne Mozési te te ãma ĩrob'ui'érézé hã. Taha na, wa tô duré wa norĩ hã wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra, Cristu, da te 're sazei pese za'ra mono wapsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'awẽsãmri mono zém na, dawasédé te te oto da'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zarina.
9 Zezusi hã Asib'apito uptabi na, asadawa na danho'a 're sisi za'ra wa'aba mono wamhã, duré 'râwi aipẽ'ẽ 're 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Zezusi te te ĩhâiwa'utuzém na, 're sazei pese za'ra wa'aba mono wamhã, tawapsi te za te te 're asõ'reptu za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
10 Zezusi hã wapẽ'ẽ 're, wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're ĩwa'awẽsãmri mono zé hã. Zezusi hã Wanhib'apito na danho'a, wa te dama 're ĩsisi za'ra mono zém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwa'anho'reptui mono zé hã.
11 Duréihã Iza'iza hã ma tô duré ãne na ĩbaihã na rob'ui'éré: “'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Danho'reptui'wa da, te te ĩpisudu hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, niwamhã te te sina 're umnhasi baba za'ra mono õ di za. Te za te te dama ãma 're a'uwaimrami u'âsi.” Ãne Iza'iza hã te te ãma ĩrob'ui'érézé hã.
12 Zudezu norĩ hã zudezu'õ norĩ me, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã, tô õhõ si, tãma 're ĩhâimana za'ra mono zé hã. Siwanhizari, tãma 're hâimana za'ra mono õ di oto ta norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, uburé Danhib'apito uptabi, te dama 're hâimana. Taha wa, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're sõ'reptu za'ra mono da, te te tiwi 're waptẽrẽ za'ra mono wamhã, ta norĩ ma, te za tô te te tãma ãma 're a'uwaimrami, dama 're ĩsõpru mono zéb zarina.
13 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô duré ãne na rob'ui'éré:
“Ni'wam norĩ hã Danhib'apito uptabi te te 're sõ'reptu za'ra mono da, te te tiwi 're waptẽrẽ za'ra mono wamhã, ta norĩ hã te za tô te te 're anho'reptu, ĩhâiba mono bâ.”
Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa te te ãma ĩrob'ui'érézé hã.
14 E niha te za tawamhã da te tiwi 're waptẽrẽ za'ra, te te 're da'apawapto mono da hã, Cristu, da te dasina 're umnhasi za'ra mono õ nherẽ. Ãne wamhã, dama waihu'u õ di. Duré Zezusihi wasu'uwẽ hã dapo're'õ na da te 're wapari za'ra mono õ ré hã, e niha te za da te dasina 're umnhasi za'ra, Zezusi hã. Da te dasina 're umnhasi waihu'u za'ra mono õ di. E niha te za duré Zezusihi wasu'uwẽ na, da te 're dapawaptob za'ra mono õ nherẽ, da te 're wapari za'ra. Dama waihu'u õ di.
15 Duré, e niha te aré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã daro mono bâ datẽme 're nomro, ĩmreme na te te 're dapawaptob za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te datẽme 're satõrĩ za'ra mono õ nherẽ. Ãne wamhã, te te ãma 're dapawapto waihu'u za'ra mono õ di aré. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô te te datẽme 're satõrĩ za'ra tô. Duréihã Iza'iza hã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré:
“Rowasu'u wẽ hã nima hawi da te dama 're ãwisi za'ra mono wamhã, dama 're rowẽ uptabi za'ra mono di za.”
Ãne ma tô Iza'iza hã romhâ ré rob'ui'éré, Zezusihi wasu'uwẽ hã ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã te te oto datẽme 're ĩ'ãwisi za'ra mono zém na hã.
16 Tawamhã Zezusihi wasu'uwẽ hã, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã te te oto datẽme 're ãwisi za'ra mono nherẽ, uburé da te ãma 're saze za'ra mono õ di, wẽ nherẽ. Iza'iza hã ma tô

duré ãne na ãma rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te ĩnharĩzém na: “Wanhib'apito, wa te dama 're asadawa wasu'u za'ra mono wamhã, e ma tô aiwasu'u na da te 're wazaze za'ra. Mare di. Da te ãma 're wazaze za'ra mono õ di.”

17 Tane nherẽ, Cristuhu wasu'uwẽ na, da te ãma 're dapawaptob za'ra mono õ nherẽ, da te ãma 're sasõmri waihu'u za'ra mono õ di. Cristuhu wasu'uwẽ hã dapo're na da te 're wapari za'ra mono wapsi, te za da te 're saze za'ra.

18 E zudezu norĩ hã zahadu ĩwasu'uwẽ hã te te 're wapari za'ra mono ã bâ bété. Ĩwasu'uwẽ hã ma tô te te 're wapari za'ra aré ta norĩ hã, tô sena. Duréihã Dawi hã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré:

“Ĩsadawa wasu'u'wa norĩ mreme hã ma tô daro mono bâ te te 're ropé.
Ta hã ma tô ropâ dapo're na da te 're wapari za'ra, daro mono bâ.”

Ãne ma tô Dawi hã ãma rob'ui'éré.

19 E tawamhã, Izarazéhé nhihudu norĩ hã ĩwasu'uwẽ te te 're wapari za'ra mono wamhã, e te te 're waihu'u za'ra mono õ di. Ma tô te te 're waihu'u za'ra. Tane nherẽ, tipẽ'ẽ na te te sima 're wẽ za'ra mono õ di, te te 're ĩsaze za'ra mono da hã. Zudezu'õ norĩ si, ma tô te te sima 're wẽ za'ra, te te 're saze za'ra mono da. Ãne na, ma tô Mozési hã duréihã ãma rob'ui'éré 'rata, zudezu norĩ ma 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩrowaihu'u za'ra zém na hã:

“Ḭ̃nhib'a'uwẽ'õ aré 're ĩnomro mono norĩ hã oto ãma 're ḭ̃nhib'a'uwẽ za'ra mono wa, te za oto ta norĩ hã asiwi 're ĩ'ruiwapari za'ra wa'aba mo, ḭ̃zadawa parab õ nherẽ.
Ta norĩ hã aré te te 're ḭ̃waihu'u pese za'ra mono õ nherẽ, wa tô ãma 're ḭ̃nhib'a'uwẽ za'ra aré. Taha wa, te za asib'ru na sada 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, ḭ̃zadawa parab õ nherẽ.”

Ãne zudezu norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩrowaihu'u mono zé hã.

20 Iza'iza hã ma tô duré ãne na ĩsa'u ãma rob'ui'éré, zudezu'õ norĩ wasu'u na hã. Zudezu norĩ hã te te siwi 're ĩwẽ'õ pese za'ra mono zém na, ma tô siptete sina ãma rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na:

“Ni'wam norĩ hã aré ḭ̃zô 're sõpré u'âsi mono õ nherẽ, ma tô te te siwi 're ḭ̃sãmri za'ra.
Ḭ̃zô 're sinharĩ za'ra mono õ nherẽ, wa tô ta norĩ ma 're ḭ̃siwaihu'u za'ra.”

21 Ãne na ma tô duré Iza'iza hã zudezu norĩ ãma rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na:

“Wa hã wa tô aré Izarazéhé nhihudu norĩ zô 're ḭ̃nhimiwẽ u'âsi za'ra, te 're azawi pese mono wa, apâ ḭ̃tẽme we 're sihutu mono da. Ta norĩ hã po're ãna 're nomro u'âsi mono wa, te te siwi 're ḭ̃wẽ'õ pese za'ra mono nherẽ, wa tô aré sô 're ḭ̃nhimiwẽ u'âsi za'ra, te 're ĩsawi pese za'ra mono zéb zarina.”

Ãne ma tô Iza'iza hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na ãma rob'ui'éré, Izarazéhé nhihudu norĩ ãma hã.

11

'Re ĩhâimana u'âsi mono, Izarazéhé nhihudu norĩ ãma 're ĩpẽ'ẽzé mono zé wasu'u

1 E tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ norĩ hã ma tô te te siwi 're wẽ'õ za'ra, Izarazéhé nhihudu norĩ hã. Mare di. Te te siwi 're awẽ'õ mono õ di. Mare uptabi di. Wa hã bété, Izarazéhé nhihudu 're ḭ̃morĩ hã, duré Abra'ãhã nhihudu 're ḭ̃morĩ hã. Duré Bẽzamihĩ nhihudu norĩ siré 're ḭ̃morĩ wamhã, e ma tô siwi ḭ̃wẽ'õ, Izarazéhé nhihudu 're ḭ̃morĩ nherẽ. Mare di. Te te siwi ḭ̃wẽ'õ õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

2-3 Tinhib'a'uwẽ norĩ hã, tô sena te te siwi 're awẽ'õ mono õ di 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, duréihã ĩsãna'rata hawimhã, te te sima 're ĩ'apisutu mono norĩ hã. Duréihã Eriasi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô Izarazéhé nhihudu norĩ ãma ĩwasété na ãma sa'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Ãne na te te ãma ĩrob'ui'érézé hã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Ãne ma tô ãma rob'ui'éré:

“Wanhib'apito, asadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã ma tô ta norĩ hã te te 're simro. Duré ẽtẽ za'ra 'manharĩ hã, ĩsisiwi aima danhoprubzéb da, marĩ, da te ĩwa 're ĩsa'ra za'ra mono zé hã ma tô uburé te te 're prub za'ra, ẽne hã. Ḭ̃siwaprosi uptabi, wa oto 're ḭ̃hâimana, te 're ĩ'asawi pese mono hã. Taha 'ru te, te duré ḭ̃zada 're hâimana za'ra, ḭ̃zama te te siwi ḭ̃wĩrĩ da.”

Ãne Eriasi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, Izarazéhé nhihudu ãma ĩwasété na te te ĩsa'razém na te te ãma ĩrob'ui'éré hã, ĩbaihâ na.

4 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã e niha ma tô asa tãma waihu'u, Eriasihi ma. Ãne ma tô tãma waihu'u:

“Ãme ḭ̃nhib'a'uwẽ nhipti'ai ãma hã, wa tô te ḭ̃sima 're sawi pese za'ra, 7 miu na ĩhâiba za'ra hã, tisiré norĩ wazari si'utõrĩ tõ da dame, ĩhâiba'õ na dame ãma 're ĩwata za'ra mono

õ norĩ hã, Ba'a na romhâiba nhisi ãma hã. Ta norĩ si, te ĩẽzarina 're hâimana u'âsi za'ra."

Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Eriasihi ma, asa te te ĩwaihu'uzém na rob'ui'éré hã.

5 Tane te duré ãhãna hã dama 're romhâimana za'ra. Da'ãma 're pẽ'ẽzé mono wa, da'ãma
're ĩsiwãrĩ mono zéb zarina, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Izarazéhé nhihudu norĩ hã
te te sima 're apisutu, umro na, ĩsib'a'uwẽ uptabi si oto 're hâimana za'ra mono da.

6 E tawamhã, marĩ hã te te 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra mono zéb zarina, ma tô te te sima 're
apisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, zudezu norĩ hã. Mare di. Taha zarina te te sima 're
apisutu mono õ di. Taré ãma 're ĩpẽ'ẽzé za'ra mono zéb zarina, ãma 're siwãrĩ ze za'ra
mono wa, ma tô si'uihâ na te te sima 're apisutu, õhõ ãma si 're hâimana u'âsi za'ra mono
da. Marĩ hã da te 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra mono zéb zarina, te te sima 're da'apisutu mono
'wa'âhã, ãne zarina 'wa'âhã, aré senai õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩpẽ'ẽzé
mono zéb zarina si, da'ãma 're ĩsiwãrĩ mono zé hã.

7 Tawamhã e niha, wa za ãne na hã ãma waihu'u pese za'ra ni. Ãne, wa za oto ãma
waihu'u za'ra ni. Izarazéhé nhihudu norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwasédé hã te te oto
ãma 're ab'madâ'â tõ mono da, duré taha zarina te te 're ĩwẽsãmri za'ra mono zéb da hã,
sô 're sõpré u'âsi mono nherẽ, te te sina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ di, ta norĩ
hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, umro na te te sima 're ĩpisutu za'ra mono norĩ si, ma tô te te
sina tãma 're uwaimrami za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwẽsãmri za'ra mono zém
na hã. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã Izarazéhé nhihudu nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhiti 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, ta norĩ si ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã po're
nhitob za'ra, ĩmreme hã te te 're waihu'u za'ra mono ãna, a'â 're nomro mono da.

8 Duréihã Mozési hã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré:

"'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ta norĩ hã tiwaihu'u pese na te te 're po're nhitob
za'ra, simipari ãna 're hâimana za'ra mono da a'â. Ta norĩ hã ma tô duré te te 're
'rãiwamnarĩ za'ra, rosa'rata waihu'u ãna, a'â 're nomro mono da. Taha wa, te ta
norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te siwi 're waihu'u za'ra mono ãna, siwa'ru 're
hâimana za'ra."

Ãne duréihã Mozési hã te te ãma ĩrob'ui'érézé wasu'u hã.

9 Dawi hã ma tô duré ãne na ta norĩ ãma rob'ui'éré za'ra, zudezu norĩ ãma hã:

"'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ta norĩ ma, ĩwẽ na tãma 're sõprub za'ra mono wẽ te, ma tô
're si'madâ'â ze za'ra, taha na tãma 're rowẽ za'ra mono da newa. Taha wa, marĩ
wasété pire na 're si'marõpãrĩ za'ra mono neza, 'râwi. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono
hã te te hâ za'ra neza.

10 Te te duré 're tõmo nhitob za'ra mono neza, datob'a na 're ĩdanomro mono ne, 're nomro
mono da oto. Duré ta norĩ hã marĩ pire hã da te 're 'wasari mono wa, ĩré 're
ĩdanhihâpâ za'ra mono ne, te te 're robzépata u'âsi za'ra mono neza."

Ãne duréihã Dawi hã Izarazéhé nhihudu norĩ ãma, te te ĩrob'ui'érézé wasu'u hã.

11 E tawamhã, zudezu norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, 're si'marõpãrĩ za'ra mono
nherẽ, apâ ĩtẽme 're wahutu waihu'u za'ra mono õ di za. E tawamhã apâ ĩtẽme 're sipizari
waihu'u za'ra mono õ di za. Te za tô apâ ĩtẽme 're sipizari za'ra. Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana
u'âsi mono wi, 're sipizari za'ra mono wa, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono wa,
ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã zudezu'õ norĩ ma a'â pisutu za'ra, te te 're ĩda'anho'reptui
mono zé hã. Zudezu norĩ hã te te ãma 're 'ruiwapari za'ra mono da, ma tô zudezu'õ
norĩ ma a'â pisutu za'ra, te te 're ĩda'anho'reptui mono zé hã, zudezu norĩ hã apâ ĩtẽme 're
sipizari za'ra mono da, te te 're ĩda'anho'reptui mono zém niwĩ.

12 Zudezu norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwẽsãmri za'ra mono zéb da hã, te
te sina tãma 're uwaimrami za'ra mono õ wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã zudezu'õ
norĩ ma, hâiwa hawi marĩ ĩwẽ na tãma 're sõprub za'ra, daro mono bâ. Tawamhã zudezu
norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono niwĩ, ahâ uptabi na apâ za ĩtẽme 're sipizari za'ra mono
wamhã, tawapsi, te za oto marĩ ĩwẽ uptabi hã te te dama 're anhomri, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã hâiwa hawi, uburé tinhib'a'uwẽ norĩ ma hã.

Zudezu'õ norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'anho'reptui mono zé wasu'u

13 Zudezu'õ norĩ, wa za oto aima ĩẽsiwasu'u za'ra wa'wa. Wa hã Cristuhu zadawa
wasu'u'wa, wa aima 're ĩẽhâimana za'ra wa'wa. Wa hã te aima 're ĩromhuri za'ra wa'aba
mono zé hã, taréi õ di. Taha wa, wa za tô ĩẽnhimi'ẽ na te aima 're romhuri u'âsi za'ra
wa'wa.

14 Wa hã te aima 're romhuri za'ra wa'aba mono wa, ĩẽsiré zudezu norĩ hã te te ãma 're
ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono da, wa tô ta norĩ si te ĩẽsima 're wẽ za'ra, ni'wam norĩ hã
apâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono u 're sipizari za'ra mono wa, te te 're anho'reptui mono da.

15 Ta norĩ hã te te 're saze za'ra mono õ wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã asa te te
siwi 're awẽ'õ, a'â. Ãne wa, ma tô a'â ai'ãma si 're siwadi za'ra wa'wa, zudezu'õ norĩ ãma
hã. Tane nherẽ, ta norĩ hã niwapsi 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, apâ 're ĩsipizari za'ra mono
zéb zarina, te te 're wẽsãmri za'ra mono wa, te za oto rowẽ uptabi na 're hâimana za'ra,
ĩwasédé hã te te oto ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zarina. 'Re dadâ'â za'ra mono wa, apâ 're
dahâiwa'utu za'ra mono wa, dama 're ĩrowẽ za'ra mono ne, te za oto ta norĩ hã rowẽ uptabi
na 're hâimana za'ra.

16 Ãne na, wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ĩ'u'ẽtẽ wapu hã da te 're
'manharĩ za'ra mono wamhã, sebre õ ré, te za syry na da te 're po'o za'ra, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ma, da te 're sõmri za'ra mono da. Misi ĩ'u'ẽtẽ wa'õno hã da te tãma 're sõmri
za'ra mono nherẽ, wahuré da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono zé, te wasu'u. Duré ãté ni'wa
hã te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma tinha, ãne: “Ã hã wede 're ĩsa mono zari hã wa aima
pisutu, ate da.” Ãne hã wede hã zahadu 're sa mono ré, ni'wa hã wedezari si 'Re ĩhâimana
u'âsi mono te da, te te tãma pisutu nherẽ, ĩpanhipti zama ĩte hã za. Ã hã wedezari hã,
Izarazéhé nhihudu norĩ hi'rata norĩ, te wasu'u. Duré ĩpanhipti hã ta norĩ nhihudu norĩ,
te wasu'u. Izarazé norĩ hi'rata norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, 're hâimana za'ra
mono da, te te 're ĩpisutu za'ra mono ne, te za duré ĩsihudu norĩ zama tãma 're hâimana
za'ra, wedezari si 'Re ĩhâimana u'âsi mono te da, da te tãma 're pisutu za'ra mono nherẽ,
ĩpanhipti zama ĩte ne.

17 Ãne na, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ãté azeitona wede hã te
a'ubuni wi 're sa, oriwera na ĩsisi hã 'madâ'â ãna ĩprédu hã, tede'wai õ nherẽ. Ta hã
zudezu'õ norĩ, te wasu'u. Duré azeitona wede hâiba amo hã te duré 're sa, danho'a da te
dasiwi 're ĩ'madâ'â pese mono hã. Ta hã zudezu norĩ, te wasu'u. Tawamhã ãté azeitona
wede hã danho'a 're ĩsa mono panhipti hã te za nima niwĩp si panhipti nhi'ẽ za'ra ni, taré
simi'wara da, dasiré 're 'rã za'ra mono õ wa. Ta hã, zudezu norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono
te te 're ĩsaze za'ra mono õ norĩ, te wasu'u. Ãté a'ubuni wi azeitona wede 're ĩsa mono
panhipti hã te za misi wẽ'ẽ ni, azeitona wede hâiba amo hã dama ĩ'madâ'â pese u ĩwede
wãi wa, da te ãma wasisi da, dasiré oto 're 'rãi mono da. Ta hã, zudezu'õ norĩ ãma, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono, oto ãma 're ĩsib'a'uwẽ za'ra mono zé, te wasu'u. Tawamhã azeitona
wede, dama ĩ'madâ'â pese wede wa'u na te za oto tipanhipti prédu, wẽ na, a'ubuni wi
azeitona wede 're ĩsa mono panhipti hã rob'rãi wede amoi u, da te ãma ĩwasi hã. Tane
duré, zudezu norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã marĩ wẽ na tãma 're ĩsõprub za'ra mono
zé hã, te duré aima 're hâimana za'ra wa'wa oto, zudezu'õ norĩ na 're aihâimana za'ra
wa'aba mono ma hã.

18 Taha wa, rob'rãi wede, dama ĩ'madâ'â pese panhipti hã 're 'rã za'ra mono õ wa, da
te 're ĩsi'ẽ za'ra mono ne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono a'â te te siwi 're ĩ'awẽ'õ mono norĩ ma,
aipire na tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, asina 're sa'ra wa'aba mono õ di
za. E ĩwede panhipti wa'ui hawi, te ĩwede zari hã 're prédub za'ra. Mare di. Ĩwede zari
hawip si, te ĩwede panhipti hã 're prédub za'ra. Tane, a norĩ wa'wa hã zudezu norĩ ma,
aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, aipire na tãma 're aihâimana
za'ra wa'aba mono zém na, 'râwi asina 're aiwata waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za.

19 Zudezu'õ norĩ, ãté ãhã wasu'u zarina, te za ãne asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: “'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã rob'rãi wede panhipti, da te 're ĩsi'ẽ za'ra mono ne, e marĩ da, ma
tô te te siwi 're awẽ'õ, zudezu norĩ hã. Wa norĩ hã ĩwa'rãmi 're wahâimana za'ra mono da,
ma tô ta norĩ hã te te siwi 're awẽ'õ. Rob'rãi wede amo panhipti hã ĩwede amo na da te
ãma 're ĩwasisi za'ra mono ne, wa oto wa norĩ hã 're wahâimana za'ra, ĩ'upana za'ra.”

20 Ãne na asima 're nharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, ĩ'uwaibaba te za tô asima ãma 're
ĩrowaihu'u za'ra wa'aba mo, ta norĩ ãma hã. Ta norĩ hã ma tô te te 're awẽ'õ tô siwi, te te
're saze za'ra mono õ wa. A norĩ wa'aba si 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, te tô ta
norĩ wa'rãmi 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã asina 're aiwata
za'ra wa'aba mono õ di za. Tô'ã. Taha wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono si asiwi 're ĩwazéb
za'ra wa'aba mo.

21 E 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã zudezu norĩ ma, tinhimihâzé te te tãma 're ba'a za'ra
mono õ nherẽ, te za bété a norĩ wa'aba ma tinhimihâzé hã te te aima 're ba'a za'ra wa'wa,
tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono wamhã. Mare di. Te za tô te te 're aihâ za'ra wa'wa,
tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono wamhã. Taha wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono si
asiwi 're ĩwazé pese za'ra wa'aba mo.

22 Ãhã wasu'u na, wa za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zé hã ãma waihu'u za'ra
ni. Ĩsimihâzé pire na zama, wa za duré ãma waihu'u pese za'ra ni. Tiwi 're ĩsi'marõpãrĩ
pese za'ra mono norĩ si, te za te te 're ahâ za'ra za'ẽtẽ. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã 'Re
ĩhâimana u'âsi mono te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, marĩ ĩwẽ na te te

're aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã, tãma asina 're uwaimrami u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô rowẽ hã te te aima 're pisutu u'âsi za'ra wa'wa, hâiwa hawi, ai'ãma 're ĩpẽ'ẽzé za'ra wa'aba mono zéb zarina. Ãne na tãma asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ wamhã, a norĩ wa'aba zama te za te te siwi 're aiwẽ'õ pese za'ra wa'wa, rob'rãi wede panhipti hã 're 'rã za'ra mono õ wa, da te 're ĩsi'ẽ za'ra mono ne.

23 Duré zudezu norĩ hã Zezusihi zazei'õ'wa na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u oto 're sipizari za'ra mono wamhã, te za oto apâ ãma 're sib'a'uwẽ za'ra, ta norĩ ãma. Ãne hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di, zudezu norĩ ma, apâ te te 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra mono zéb da hã.

24 Ãne na, wa za oto rowasu'u na aima 'rãsutu za'ra wa'wa, azeitona wede panhipti wasu'u na ãma ĩsimiré'ézém na hã. A norĩ wa'wa hã zudezu'õ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, a'ubuni wi azeitona wede panhipti, da te 'maiwẽ'ẽi wa, azeitona wede dama ĩ'madâ'â pese wede u, da te ãma ĩwede wasisi ne, te oto simisutu 're aihâimana za'ra wa'aba mo, zudezu norĩ me. Duré zudezu norĩ hã azeitona wede dama ĩ'madâ'â pese panhipti ne, te 're hâimana za'ra. Taha wede panhipti hã da te 're si'ẽi mono wa, da te 're ĩsãmra mono hã ĩ'madâ'â'wai ma, tãma wapure di, tô ĩwede na apâ te te ãma 're ĩ'ato mono da hã. Tane duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã wapure di, zudezu norĩ ãma apâ 're ĩsib'a'uwẽ za'ra mono zéb da hã, ta norĩ hã tiwi 're sipizari za'ra mono nherẽ, aré.

Zudezu norĩ hã, ahâ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, za apâ 're ĩsipizari za'ra mono zé wasu'u

25 Ĩsisãnawã norĩ, zudezu'õ na da te 're aiwaptẽrẽ za'ra wa'aba mono norĩ hã, marĩ aré dama ĩwaihu'u'õ na roti pire wasu'uzém na wa za oto aima rowasu'u za'ra wa'wa, asimiza'rese ãna 're aihâimana za'ra wa'aba mono tõ da. Zudezu norĩ upana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ai'ãma wa'aba si 're sib'a'uwẽ mono newa, 'râwi asi'ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono tõ da, wa za oto ãne na aima rowasu'u za'ra wa'wa. Izarazéhé nhihudu norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, pẽ'ẽ tete uptabi na 're hâimana za'ra mono nherẽ, pẽ'ẽ tete u'âsi, tiwi 're hâimana za'ra mono õ di za. Duréihã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima ĩpisutu sirõmo zéb zarina, zudezu'õ norĩ hã da'ahâ uptabi na Cristu za da te 're ĩsaze za'ra mono norĩ za'ratazé hã, oto ĩwa waptã'ã wapsi, te za oto zudezu norĩ hã ahâ uptabi na ĩtẽme 're sipizari za'ra, õhõ ãma si oto 're nomro mono da.

26 Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩsõ'reptu za'ra mono zéb da hã, Izarazéhé nhihudu norĩ hã. Ãne na ma tô duréihã Iza'iza hã ãma rob'ui'éré siro, ta norĩ ãma hã:

"Danho'reptui'wa da hã, Zeruzarẽ ãma Si'ã na sa'a nhisi ãma, dasiré za 're ĩhâimana mono hã, tame.

Ta hã Zacoho nhihudu norĩ 're ĩwasété za'ra mono zé hã te za te te tãma 're apari.

27 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ta norĩ ãma tinhimirosa'rada hã waihu'u siro, ãne: 'Ta norĩ ma, te ĩropisutuzé hã wa za tô tãma ãma uwaimrami za'ra, ĩwasédé te tãma 're ĩ'apari mono zém na.' "

Ãne Iza'iza hã ta norĩ ãma te te ĩrob'ui'érézé wasu'u hã.

28 Zudezu norĩ hã Cristuhu wasu'uwẽ hã ma tô ahâ na te te siwi 're wẽ'õ za'ra. Taha wa, te oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhitob'ru ne 're hâimana za'ra. Taha wa'rãmi, ma tô ai'ãma 're siwadi za'ra wa'wa, asiré zudezu'õ norĩ ãma hã. Tane nherẽ, ĩsib'a'uwẽ 're nomro mono da, te te pisutu za'ra wa, te ta norĩ hã te te 're azawi pese u'âsi sima, ta norĩ hi'rata ma, te te sina ĩropisutu za'ra zéb zarina.

29 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're da'apisutu mono nherẽ, duré marĩ ĩwẽ na dama 're sõprub za'ra mono nherẽ, e te za tinhimirosa'rata na te te ãma 're saprĩ. Mare di. Misi haré, ĩsimirosa'rada hã te tãma 're hâimana u'âsi.

30 Duréihã, aihi'rata norĩ wa'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã te te 're wapari za'ra mono ãna, ma tô aré 're hâimana za'ra, zudezu'õ norĩ hã. Tane nherẽ, zudezu norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te 're sazei pese za'ra mono õ wa, ma tô oto ai'ãma 're pẽ'ẽzé za'ra wa'wa, ai'ãma 're sib'a'uwẽ za'ra wa'aba mono da, zudezu'õ 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherẽ.

31 A norĩ wa'wa hã aré asimipari ãna 're anomro aba mono nherẽ, ai'ãma 're ĩpẽ'ẽzé za'ra wa'aba mono ne, te za oto duré zudezu norĩ ãma zama 're pẽ'ẽzé 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, po're ãna duré ta norĩ hã tiwi 're hâimana za'ra mono nherẽ.

32 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, danhimipari ãna 're danomro mono wa, ma tô te te siwi 're da'awẽ'õ pese, dawasédé hã te te da'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono hawi. Dazazéb 're, da te 're danheme mono wa, apâ dasi'uihâ na 're ĩdawairébé waihu'u mono õ ne, dawasété hawi 'râwi 're dasisõ'reptui waihu'u za'ra mono õ di. Taha na, dasi'uihâ na da te dasina 're waihu'u za'ra mono da, ma tô te te siwi 're da'awẽ'õ. Uburé da'ãma 're pẽ'ẽzé mono da, ma tô ãne hã te te dama 're apisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

Ĩwaihu'u pese na 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u

33 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uburé da'ãma 're ĩsiwamri mono zé hã tãma sa'ẽtẽ uptabi di, te te dama 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono zéb da hã. Ĩwaihu'u pe hã tãma sa'ẽtẽ uptabi di duré. E 'wa hã te za marĩ hã te te sima 're ĩ'apisutu mono zé hã tiwi waihu'u. E 'wa hã te za duré tiwi waihu'u, uburé marĩ hã te te 're ĩ'ab'manharĩ mono zé hã.

34 Duréihã Iza'iza hã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré:
"E 'wai ma, Wanhib'apito nhimirosa'rada hã waihu'u pese di.
E 'wa hã roti na tãma ĩwa'rãmi'wa da hã, te 're hâimana. Robaba di."

35 Wahi'rata hâiba amo hã ma tô duré ãne na ãma rob'ui'éré, Zo na ĩsisi hã:
"'Re ĩhâimana u'âsi mono si, roptede'wa 're hâimana mono nherẽ, e niha te za ni'wa hã marĩ hã tãma tisõ, ĩwa'rãmi marĩ na te te tãma ĩwa'âbâ da hã. Ãne hã robaba uptabi di, tãma hã."
Ãne ma tô Zo hã rob'ui'éré, duréihã.

36 'Re ĩhâimana u'âsi mono si ma tô uburé te te aropoto, sima. Taha wa, te uburé marĩ hã te te 're ab'madâ'â, tiwaihu'u pese na. Ãne wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, aihĩni, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za. Tane tô.

12

'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're ĩdasisõmri za'ra mono zé wasu'u

1 Ĩsisãnawã norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã e wa'ãma 're pẽ'ẽzé mono õ di, wa'ãma 're ĩsiwãrĩ mono zéb da hã. Wa'ãma 're ĩpẽ'ẽzé mono zé hã, tãma sa'ẽtẽ uptabi di. Taha wa, wa za oto aima roti pese za'ra wa'wa, ãne na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, te za 're asisõmri u'âsi za'ra wa'aba mo, tiwi 're asisawi za'ra wa'aba mono ãna. Taha ma si, te za aiwẽ uptabi na tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, te te 're ai'madâ'â wẽ u'âsi za'ra wa'aba mono da. Ãhã zarina, ãma 're anomro wẽ u'âsi aba mono wamhã, taha si tô sena, ãma 're ĩ'aiwata za'ra wa'aba mono zé hã.

2 Ti'ai ãma dahâimana wasété na 're ĩdanomro mono norĩ ãma hã, 're sasõmri za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi si, te za 're ĩrowaptẽrẽ u'âsi za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata wẽ na si, aipẽ'ẽ 're, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono da, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zép tém na si, oto 're anomro aba mono da. Tawapsi te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono hã asina 're ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba mo, marĩ ĩwẽ si tãma 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zém na hã.

3 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimizawi pese zéb zarina, ma tô ĩpisutu, ĩsadawa wasu'u'wa na oto 're ĩhâimana mono da. Taha wa, wa za oto ãne na aima roti pese za'ra wa'wa. Dama aipire na, duré dama aiwẽ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ nherẽ, 'râwi aipire na 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô te te sima 're aipisutu za'ra wa'wa, õhõ ãma si oto 're anomro aba mono da. Tane nherẽ, aihĩni ĩsazei'wa, asiré 're anomro aba mono nherẽ, ni'wam norĩ si te ĩsazei pese 'wa hã 're hâimana za'ra. Duré ni'wam norĩ hã ĩsazei prãi 'wa, te 're hâimana za'ra. Ĩsazei prãi 'wa norĩ hã 're sazei pese za'ra wa'aba mono newa, 'râwi asi'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, 're sazei pese za'ra wa'aba mono õ nherẽ.

4 Dahâiba misi nherẽ, dahâiba na hã marĩ hã dama 're ĩhâimana za'ra mono hã ahâ di, tite mono bâ te te 're ĩromhuri za'ra mono zéb da hã, dapara hã duré danhib'rada hã, duré dato hã, uburé ĩré 're ĩdahâimana za'ra mono hã.

5 Tane hã wa oto wa norĩ hã wasiré ĩsazei'wa norĩ hã Cristuhu ãma, wa'ahâ nherẽ, 're wahâimana za'ra, simisutu. Dahâiba misi nherẽ, dahâiba na marĩ hã ahâ na dama 're ĩhâimana za'ra mono hã, tite mono bâ te te 're ĩromhuri za'ra mono ne, wa oto wa norĩ hã wasiré ĩsazei'wa norĩ hã wanhimiromhuri mono bâ sipu'u pese na, wa te 're romhuri za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, dahâiba misi 're ĩdahâimana za'ra mono ne, simisutu wasiré 're wahâimana za'ra mono wa oto.

6 Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã simizawi pese uptabi wa, romhuri te te wama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina, wasipu'u pese na, wa za wa te tãma 're romhuri za'ra, wate mono bâ, ãma 're ĩwasipawaptob za'ra mono zéb da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, sena na ĩsazei'wa norĩ ma si te te ãma 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb da, te te sima 're wa'apisutu mono wamhã, taha zarina si, wa za tô ãma 're wasipawaptob u'âsi za'ra. Ĩsimiroti zarina si, wa za wa te 're sadawa wasu'u za'ra, wasiré ĩsazei'wa norĩ ma.

7 Duré ni'wam norĩ hã ĩsazei'wa norĩ pawapto'wa da, te te sima 're apisutu mono wamhã, ta norĩ zama te za tô taha zarina si te te tãma 're dapawaptob u'âsi za'ra. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wa da, te te sima 're ĩ'apisutu mono norĩ hã te za tô ta norĩ zama ĩsarina si te te ãma 're dapawaptob za'ra.

8 Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima 're apisutu mono wamhã,
te za ĩsazei'wa norĩ ma, ĩsimiroti zarina si te te 're rowahutu za'ra, te te 're wapari za'ra
mono wa, pẽ'ẽ toi u'âsi, ãma 're hâimana za'ra mono da, siptete sina. Duré ni'wam norĩ
hã tinhibrom na dama 're sõprub za'ra mono da, te te sima 're apisutu mono wamhã, te
za tô ta norĩ hã dawi 're sõti za'ra mono ãna, dama ãma 're sõprub za'ra, sa'ẽtẽ na. Duré
ni'wam norĩ hã ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa da, te te 're apisutu mono wamhã, te za tô simi'ẽ
na te te 're 'madâ'â u'âsi za'ra, ta norĩ zama. Duré ni'wam norĩ hã te te sima 're apisutu
mono wamhã, ta norĩ zama te za da'ãma 're pẽ'ẽzé za'ra, dahâzé ré norĩ ãma, duré dawi
're ĩrobzei'õ za'ra mono norĩ ãma. To sina, te za ãne zarina te te 're dapawaptob za'ra, ta
norĩ hã. Ãne wa za wa te wasima 're rob'ma'wamarĩ, romhuri mono bâ, dahâiba hã misi
nherẽ, dahâiba na marĩ hã ahâ na dama 're ĩhâimana za'ra mono hã tite mono bâ te te
sima 're ĩromhuri za'ra mono ne.

9 Taré asimizawizé hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono tõ da, te za tô sena asimizawi
pese zé hã aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa. Uburé marĩ wasété nhiti, te za 're aihâimana
za'ra wa'aba mo, asiwi 're wẽ'õ pese za'ra wa'aba mono sina. Uburé aihâimanazé ĩwẽ na
si te za oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

10 Dasisãnawãi uptabi hã 're ĩdasisawi pese za'ra mono ne, te za a norĩ wa'wa hã 're
asisawi pese za'ra wa'aba mo, Cristuhu ãma asisãnawã oto asiré 're aihâimana za'ra wa'aba
mono wa. Te za duré 're asiwazé pese za'ra wa'aba mo.

11 Aiwa'a ãna, te za duré 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mo. Wanhib'apito ma si, te za
asimi'ẽi uptabi na 're ĩromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo, aihâiba tiwi 're sawi za'ra wa'aba
mono ãna.

12 Uburé marĩ ĩwẽ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za te te wama 're ĩ'apisutu mono zéb
zô, wa za sô 're wanhimipari za'ra mono sina, 're wahâimana za'ra, wato sina. Zezusihi
zazei'wa oto 're anomro aba mono wa, da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono nherẽ,
te za asiptete sina ãma 're anomro u'âsi aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te za 're
aimreme zusi u'âsi aba mo.

13 Asiré ĩsazei'wa norĩ wi, marĩ zô tiwi 're ĩrowaptâ'â za'ra mono zéb zarina, te za asimarĩ
na 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mo. Duré darob amoi hawi atẽme 're sihutu aba mono
wamhã, te za sô 're atob'uzu za'ra wa'aba mo, asiré ĩsazei'wa norĩ zô hã, asõrõwa u 're
'mazasi za'ra wa'aba mono da.

14 Duré Zezusihi zazei'wa 're anomro aba mono 'ru te, da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba
mono wa, da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, ãne wamhã, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono ma, 're dahâiba 'ru za'ra wa'aba mono õ di za, te te 're da'ahâ za'ra
mono da. Rowẽ hã te te tãma 're ĩ'apisutu mono da si, te za da'ãma tãma 're aimreme zusi
aba mo.

15 Ni'wam norĩ hã toi uptabi na 're hâimana za'ra mono wamhã, ĩsine te za 're atoi
uptabi za'ra wa'aba mo, ĩsiré. Duré ni'wam norĩ hã pẽ'ẽzé uptabi na 're hâimana za'ra
mono wamhã, ĩsine te za duré aipẽ'ẽzé uptabi na ĩsarina 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

16 Duré simisutu te za asimirosa'rata na 're asisazei pese za'ra wa'aba mo, asiré ĩsazei'wa
nherẽ, asisada 're rosa'rata wasété za'ra wa'aba mono tõ da. Duré aiwẽ na 'râwi asina 're
aiwata za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dama ĩpire norĩ zapari, marĩ na romhuri wapu
na da te dasima 're ĩromhuri za'ra mono zé hã asiwi 're wẽ'õ za'ra wa'aba mono õ di za, 're
'manharĩ za'ra wa'aba mono tõ da, ta hã wapu nherẽ. Duré asiré norĩ nhipai u aiwaihu'u
pese na 'râwi asi'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za.

17 Duré da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, asa dama ãma
're wa'rãmi wasété za'ra wa'aba mono õ di za. Marĩ ĩwẽ si 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono
na si, te za asima 're asõpré u'âsi aba mo, ĩsazei'wa 're anomro aba mono wa, da te ai'ãma
're rosa'rata wasété za'ra wa'aba mono tõ da.

18 Asada 're dahâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, rowẽ na si dasiré 're aihâimana u'âsi
za'ra wa'aba mono da, te za asina 're ĩrosa'rata wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo.

19 Duré nimahã na, da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono upana asi'uihâ na 'râwi 're asi'ruiwa'âbâ za'ra wa'aba mono õ di za.
Taha si, tinhimihâzém na te te 're ai'ruiwa'âbâ za'ra wa'aba mono da, te za õhõ si 're
ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mo. Duréihã ãne na ma tô Wanhib'apito mreme na rob'ui'éré, Mozési
hã:

“Wa hã ĩ̱siwaprosi, wa za te 're da'a'ruiwa'âbâ. Ĩ̱wétési, wa za te dama ãma 're awa'rãmi,
marĩ, da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zém na hã.”

Ãne duréihã Wanhib'apito mreme na rob'ui'éré wasu'u hã, ĩbaihâ na hã.

20 Duré ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti amo na rob'ui'éré wasu'u hã:

“Asitob'ru norĩ hã mra te te 're sépata za'ra mono wamhã, ĩsa na te za 're ĩpawaptob za'ra
wa'aba mo. Duré 'rubu wamhã, te za tãma 're ĩ'õb za'ra wa'aba mo. Ãne zarina,

asitob'ru norĩ ma, 're 'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono wamhã, ta norĩ hã 'râwi 're siwaihu'u za'ra mono wa, te za aima 're siséb za'ra wa'wa.”

Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré wasu'u hã. Ãhã zarina si te za dama 're ĩ'manharĩ wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo. Taha wa, a norĩ wa'wa hã 'râwi asi'uihâ na 're asi'ruiwa'âbâ za'ra wa'aba mono õ di za.

21 Ãhã wasu'u na, wa za oto ĩ̠nhimirowasu'u na hã aima 'rãsutu za'ra wa'wa. 'Râwi dasi'uihâ na 're ĩdasi'ruiwa'âbâ za'ra mono zém na hã da'ãma 're sasõmri za'ra wa'aba mono õ di za. Marĩ ĩwẽ si te za dama 're ĩ'manharĩ wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo, taha na dahâimana wasédé hã dawi 're uprosi za'ra wa'aba mono da, duré taha zarina, tô sena oto ai'ãma 're dasiwadi za'ra wa'aba mono da.

13

Ti'ai ãma dama ĩpire norĩ nhimiroti, da te 're ĩwapari pese za'ra mono zéb da na rowasu'u

1 Ti'ai ãma dama ĩpire norĩ hã, roti'wa norĩ hã si'uihâ na 're sipisutu za'ra mono õ di, dama 're si'apito za'ra mono da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'apisutu mono zarina si, te dama 're hâimana za'ra uburé. Taha wa, te za uburé aihĩni 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, ĩsimiroti hã.

2 Ni'wam norĩ hã dama ĩpire norĩ nhimiroti te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono wamhã, taha si te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono õ di za. Ĩ'u'âbâ te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'apisutu mono zé hã te te siwi 're wẽ'õ za'ra. Ãne hã ni'wam norĩ te te 're 'manharĩ wasété za'ra mono wamhã, 'râwi te za si'uihâ na te te sisada 're sani za'ra, ti'ai ãma dama ĩpire norĩ nhimihâzé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para.

3 Ãne, marĩ te te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono norĩ si, te za dama ĩpire norĩ nhimihâzé ma, 're pahi za'ra. Tanei õ di, marĩ te te 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra mono norĩ hã. Dama ĩpire norĩ ma, 're pahi za'ra mono õ di za. Taha wa, te za ĩwẽ si 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, dama ĩpire norĩ ma, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono ãna, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Tawapsi te za te te 're aiwẽsãmri za'ra wa'wa, ti'ai ãma dama roti'wa norĩ hã.

4 Ta norĩ hã te 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, te te 're romhuri za'ra, ĩwẽ na si te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, taha zarina, rowẽ na 're asimroi wa'aba mono da. Tane nherẽ, marĩ ĩwasété si 're 'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô tãma 're aipahi za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Dama ĩpire norĩ hã tô sena siptete uptabi wa, te te 're ĩdahâ za'ra mono zéb da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, te ĩsimipari'õ norĩ hã te te 're hâ za'ra.

5 Ãne wa, te za uburé ti'ai ãma dama roti'wa norĩ nhimiroti hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, asimipari õ wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're aiwẽ'õ pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, te te 're aihâ za'ra wa'aba mono tõ da. Duré 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono zém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mono na, aipẽ'ẽ 're asimirosa'rata na asina 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da, te za ĩsarina dama ĩpire norĩ nhimiroti hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo.

6 Taha wa, dama ĩpire norĩ nhimipisutuzéb zarina te za duré rob'uiprazé hã syry na tãma 're ĩpo'o za'ra wa'aba mo, ti'ai ãma dama ĩpire norĩ ma. E marĩ wa. Dama ĩpire norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, te te 're romhuri za'ra mono wa.

7 Taha wa, te za tô ĩsarina tãma 're ĩpo'o za'ra wa'aba mo, aipawa'âbâzé hã duré uburé marĩ uiprazé hã. Te za duré tãma 're aihâimana prédub za'ra wa'aba mo, dama roti'wa norĩ ma.

'Re ĩdasisawi pese za'ra mono zé wasu'u

8 Wa'âbâ ãna, dawi 're ĩrowaibui wa'aba mono zém na hã, taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. Te za dama ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo, dama 're ĩropisutu za'ra wa'aba mono zéb zarina. Asimizawizém na si te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. 'Re dazawi pese za'ra wa'aba mono wamhã, uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ĩrob'ui'érézém na te za asina tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo.

9 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Mozésihi ma, te te ĩwaihu'uzéb zarina te te ãma dama ĩrob'ui'érézé hã, ãne:

“Aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré 're danhimroi wa'aba mono õ di za. Duré dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré marĩ ĩwẽ hã dawi 're 'ruiwapari za'ra wa'aba mono õ di za.”

Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, dahâimanazé mono bâ. Ã norĩ hã, duré aimawi hã ĩsimiroti hã ahâ uptabi nherẽ, simisutu haré te wasu'u ĩsimiroti hã, ãne:

“Te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo, duré aihâimanazé hã 'râwi asima 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mono ne.”

Ãne ĩsimiroti hã sa'ẽtẽ uptabi nherẽ, misi ĩsimiroti hã te wasu'u, simisutu haré.

10 Ni'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono wamhã, marĩ hã ĩwasédé hã te te dama
're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di za. Taha wa, ni'wam norĩ hã te te 're dazawi pese
za'ra mono wamhã, ta hã uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â pese 'wa, te
za 're hâimana za'ra.
11 Zezusi hã we apâ wazô ĩmorĩzéb u hã romhuture di oto, te te ĩwanho'reptu za'ra zé
hã te te oto wama ĩ'rãsutu za'ra da hã. Cristu hã duréi, wa te wasina 're ĩ'umnhasi na'rata
za'ra mono hawim nherẽ, romhuture di oto, wama hã. Taha wa, te za oto asimiza'rese
're aihâimana za'ra wa'aba mo, darési ãna 're ĩdanhotõ za'ra mono ne, asimiza'rese ãna 're
aihâimana tõ za'ra wa'aba mono da. Ãne na ti'ai ãma 're ĩwahâimana hutu za'ra mono zé
hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Ãne wa, te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo.
12 Robra ĩsi'utõrĩzéb u hã romhuture di oto, ti'ai ãma ré dawasédé, da te 're ĩ'manharĩ
za'ra mono hã. Tâibâ za oto. Cristu hã we apâ morĩ wapsi, rowa'a si te za oto 're hâimana
u'âsi, robra wa'rãmi. Taha wa, robra 'rowi dawasédé, da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono ne,
're wanomro mono õ di za oto. Wawasédé hã wa za oto wa te 're sahâri pese za'ra.
Duré Zezusihi nhimirowa'a na si wa za 're wanomro, robra wi wanhiptete sina ãma 're
ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, danhimnhi'ãsi na dawi 're ĩdasisõpa za'ra mono ne.
13 Wawasété ãna, wa za oto 're wanomro wẽ, rowa'a na 're ĩdanomro mono ne. Âzé wa
te dame 're âhuri mono õ di za, dato ĩwasété u 're dasi'rã'õtõ mono wa, siwa'ru da te 're
ĩ'âhuri mono ne, 're wa'rã siwamnarĩ tõ za'ra mono da. Duré siwa'ru wahâimanazé ĩwasédé
hã wa te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono õ di za, pi'õ na aibâ na zama. Duré marĩ na 're
ĩwasiwẽ'õ za'ra mono hawi, wa te wasima 're nharĩ za'ra mono õ di za. Duré marĩ na 're
wasi'ruiwapari za'ra mono õ di za.
14 Siwa'ru 'râwi asima ĩwẽzéb zarina, aipẽ'ẽ 're asimirosa'rata wasété aba na ãma 're
rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Wanhib'apito Zezu Cristu 're ĩmorĩzém na si te za oto
're aihâimana za'ra wa'aba mo, ĩsine.

14

Ĩsazei'wa nherẽ, sib'uware na 're ĩnomro mono norĩ wasu'u

1 Ĩsazei'wa nherẽ, sib'uware na 're ĩnomro mono norĩ zô, te za asitẽme sô 're aihãsi aba
mo. Ĩsimirosa'rata za'ra hã aimawi nherẽ, aiwab õ nherẽ, tãma 're nharĩ wasété za'ra
wa'aba mono õ di za. Tane nherẽ, te za sô 're atob'uzu za'ra wa'aba mo.
2 Ni'wam norĩ hã ĩsazei'wa norĩ hã uburé tisazéb zô te 're sõpré, te te 're huri mono da,
romnhi zô zama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tiwi 're ĩsawi za'ra mono õ na, 'râwi 're
ĩsisaze za'ra mono zéb zarina. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã ĩsazei'wa nherẽ, te za romnhi
hã te te siwi 're wẽ'õ za'ra, te te 're huri mono tõ da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tiwi 're
sawi za'ra mono newa.
3 Taha wa, ni'wam norĩ hã uburé romnhi te te 're ĩhuri mono norĩ hã te te siwi 're wẽ'õ
za'ra mono õ di za, romnhi na dame 're ĩsaihuri mono õ norĩ hã. Duré ni'wam norĩ, romnhi
na dame 're ĩsaihuri mono õ norĩ zama, te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono õ di za, uburé siwa'ru
romnhi te te 're ĩhuri mono norĩ hã. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô te te 're
awẽsãmri õ norĩ hã, romnhi na dame 're ĩsaihuri mono õ norĩ me.
4 E a norĩ wa'wa hã ĩsib'apito za'ra wa'aba bâ, te za marĩ tiwi 're ĩwẽ'õ za'ra wa'aba mo,
ĩsib'apito upana. Taha si te za te te 're waihu'u za'ra, ĩhâimana wasété na, duré ĩhâimana
wẽ na zama. Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã te za siptete u'âsi 're hâimana za'ra. E marĩ wa.
Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tiwaihu'u pese na te te 're siptete u'âsi za'ra
mono wa.
5 Ni'wam norĩ hã ĩsazei'wa norĩ hã te 'râwi te te si'ãma 're rosa'rata za'ra, nima hã bâdâ
hã romhuri'õzé hã ĩwa 're ĩrere'e mono sidâpâsi, bâdâ dama 're ĩpire za'ra mono zém na
hã. Duré ni'wam norĩ, ĩsazei'wa norĩ hã te te da'ãma 're rosa'rata za'ra asa, aiwapsi bâdâ
hã uburé dama 're hâimana za'ra mono nherẽ, ãma 're ĩdahâimana za'ra mono zéb da hã.
Taha wa, ate wa'aba mono bâ romhuri'õzé bâtâ mono na asimirosa'rata mono bâ te za
asiptete sina ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, tô õhõ na si.
6 Ta norĩ hã nimahã bâdâ hã romhuri'õzé hã dama 're ĩpire za'ra mono zém na te te
si'ãma 're ĩrosa'rata za'ra mono norĩ hã, Wanhib'apito ãma 're wata za'ra mono da, te ãne
te te 're 'manharĩ za'ra. Duré ni'wam norĩ hã uburé siwa'ru romnhi te te 're ĩhuri mono
norĩ hã te ãne te te 're 'manharĩ za'ra, Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're wata
za'ra mono da, dasa na dama 're sõpru mono wa. Duré ni'wam norĩ hã romnhi na dame
're ĩsaihuri mono õ norĩ hã, te ãne duré te te 're 'manharĩ za'ra aiwa, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono ãma 're wata za'ra mono da, waihu'u pese wa, duré sõprub uptabi wa.
7-8 Wasi'uihâ na 'râwi wahâiba misire nherẽ, wasina 're wahâimana za'ra mono õ di za.
Wanhib'apito te te wama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina si, wa tãma 're wahâimana za'ra.

Duré wasi'uihâ na bâdâ hã wadâ'âzé hã wa te wasima 're pisutu waihu'u za'ra mono õ di za. Wanhib'apito te te wa'ãma 're ĩ'apisutu mono zéb zarina si, wa za 're wadâ'â za'ra, õhõ ma. Taha wa, wahâiba ré 're wahâimana za'ra mono ré, duré oto 're wadâ'â za'ra mono wamhã, ĩsib'a'uwẽ, wa za 're wahâimana u'âsi za'ra, simisutu.

9 Cristu hã dâ'â nherẽ, ma tô apâ hâiwa'udu, hâiba ré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ nhib'apito da hã, duré 're ĩdâ'â za'ra mono norĩ nhib'apito da zama. Uburé ĩsazei'wa norĩ nhib'apito da, ma tô hâiwa'udu apâ. Taha wa, wa ĩsib'a'uwẽ 're wahâimana u'âsi za'ra oto, simisutu.

10 Tane nherẽ, e marĩ wa, te bété asisãnawã norĩ hã 're ĩwẽ'õ za'ra wa'aba mo, asiré ĩsazei'wa 're anomro aba mono nherẽ. E marĩ wa, te 're ĩ'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo, asisãnawã nherẽ. Niwapsi wa za uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho're aimasam ni, te te wa'awaihu'u da, wahâimana wẽ na, wahâimana wasété na zama. Tamep si za te te da'awẽ'õ na dâ'âsina, asi'uihâ na 're asiwẽ'õ pese za'ra wa'aba mono õ di za, ti'ab ré.

11 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tô ãne na ãma rob'ui'éré, ĩmreme na:

“Wa hã uburé Danhib'apito, tô sena 're ĩ̱hâimana mono zé hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Duré tô sena aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, wa duré tô sena aima ropisutu za'ra wa'wa. Ãne, wa aima ropisutu za'ra wa'wa. Niwapsi te za a'uwẽ mono bâ dahi'rãtitõ ĩ̱nho're ĩ̱ma ana ni, dama ĩ̱pire uptabi wa. Tawamhã tame dapoto mono bâ te za ĩ̱nhisi za'ra ni, ĩ̱nhisi na 'Re ĩ̱hâimana u'âsi mono na.”

Ãne ma tô ĩbaihâ na ãma rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré'wa hã.

12 Tamep si, wa za oto wasi'uihâ na tãma wasiwasu'u za'ra ni wahâiba mono bâ, ti'ab ré wahâimanazém na, uburé marĩ hã wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na hã.

13 Taha wa, wasiré ĩsazei'wa nherẽ, 're ĩwasiwẽ'õ za'ra mono zé hã wa za oto rẽme pese za'ra ni. Ãne zô si, te za asina 're asõpré wa'aba mo, marĩ ĩwẽ hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb zô. Marĩ hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ré, asiré ĩsazei'wa norĩ hã te te 're ai'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, asarina wa'aba tiwasété na 're si'marõpãrĩ tõ za'ra mono da, te za marĩ ĩwẽ si 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo.

14 Wa hã Wanhib'apito Zezusihi ãma 're ĩ̱hâimana mono wa, wa tô ĩ̱sina waihu'u sena na, uburé dasa hã ĩwẽ na hã, duré ĩwasété õ na si. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã te za ãne hã te te ãma 're rosa'rata upa za'ra: “Ã hã romnhi hã, wasétére di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã wẽ õ di, wa te 're ĩhuri mono da hã.” Ãne hã ni'wam norĩ hã te te ãma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, õ norĩ ma si, romnhi hã wasété di tô. Tane nherẽ, te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono nherẽ, te te 're huri mono wamhã, dawasédé te wasu'u.

15 Ãté marĩ dasa hã te za 're ĩhuri aba mo, asiré ĩsazei'wa norĩ te te siwi 're ĩwẽ'õ za'ra mono hã. Tawamhã, 're huri aba mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dawi 're awẽ'õ mono newa, ãté te za ãne na tiwi 're ĩrobzei'õ za'ra wa'aba mo, tô õ norĩ wi hã. Ãne wamhã, asimizawi pese zé hã tãma ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ di za. Tãma sawi uptabi za'ra wa, ma tô Cristu hã sada tidâ'â za'ra. Taha wa, romnhi hã asiré ĩsazei'wa norĩ te te 're ĩwẽ'õ za'ra mono hã, 're huri aba mono õ di za, 're huri aba mono wa, ta norĩ hã asa na tiwi 're ĩrobzei'õ za'ra mono zéb zarina, tiwasété na 're ĩsi'marõpãrĩ za'ra mono na 're si'utõrĩ tõ mono da.

16 Ãne hã marĩ hã aima wasété aba õ nherẽ, 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za, da te 're aiwasu'u wasété za'ra wa'aba mono tõ da.

17 E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩsazei'wa norĩ ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé hã, dasa hã da te 're ĩwẽ'õ za'ra mono zé, te te wasu'u õ di. Uburé marĩ hã da te 're ĩ'âhuri mono zéb zama te te wasu'u õ di duré. E marĩ te wasu'u tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé hã. Ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're ĩdanomro wẽ mono zé, te wasu'u. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tipẽ'ẽzani na te te 're ĩda'apawapto mono zéb zarina, rowẽ uptabi na 're ĩdanomro mono zé, te wasu'u, dato sina.

18 Ãne na ni'wam norĩ hã Cristuhu ma, te te 're romhuri wẽ za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te za te te sina 're rowẽ zani za'ra, uburé 're ĩhâimana wẽ za'ra mono zém na. Tawamhã te za duré da te 're wẽsãmri za'ra, ti'ai ãma ré.

19 Taha wa, rowẽ na wasiré 're ĩwahâimana za'ra mono zéb zô si, wa za wasima 're wanhopré. Wanhib'apito ãma wahâimana nhiptete u'âsi 're wanomro mono da, 're ĩwasipawaptob za'ra mono zém na, wa za duré 're wanomro u'âsi.

20 Tawamhã dasa siwa'ru 're huri aba mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, danhiptete sina ãma 're ĩdanomro mono zéb da, te te da'ãma 're ĩromhuri wẽ mono zé hã tiwi 're uprosi za'ra wa'aba mono tõ da, ãté 're huri aba mono õ di za, siwa'ru dasa hã, romnhi hã. Tô sena uburé dasa hã ĩwẽ si da te 're ĩhuri mono da hã. Tane nherẽ, dasa hã siwa'ru 're huri aba mono ré, asiré ĩsazei'wa nherẽ, sib'uware na 're ĩnomro mono norĩ hã te te 're

ai'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, asarina wa'aba tiwasété na 're si'marõpãrĩ za'ra mono wamhã, tawamhã, aiwasédé te za tô 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo.
21 Taha wa, romnhi hã siwa'ru 're huri aba mono õ di za, duré uwa 'rãi wa'u ĩsé hã 're âhuri aba mono õ di za, taha zarina asiré ĩsazei'wa norĩ hã tiwasété na apâ 're si'marõpãrĩ tõ za'ra mono da. Duré siwa'ru marĩ aimawimhã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wa, ni'wam norĩ hã tiwasété na apâ 're si'marõpãrĩ tõ za'ra mono da, 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za.
22 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te ãma 're awaihu'u mono da, te za 'râwi asima si ãma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, siwa'ru romnhi 're huri aba mono wa, ãma 're ĩ'upa za'ra wa'aba mono õ zém na hã. Ni'wam norĩ hã uburé siwa'ru, tisa te te sima 're ĩwẽ uptabi za'ra mono zéb zarina, te te 're ĩhuri mono na, 're siwẽ'õ za'ra mono õ wamhã, ĩpẽ'ẽ 're tãma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za. Duré ni'wam norĩ hã siwa'ru dasa hã te te siwi 're ĩwẽ'õ za'ra mono zéb zarina, te te 're ĩhuri mono õ na, 're siwẽ'õ za'ra mono õ wamhã, ĩpẽ'ẽ 're tãma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za duré, ãne hã aiwa.
23 Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã romnhi siwa'ru te te 're huri mono nherẽ, 'râwi ãma 're siwawã za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za te te 're wẽ'õ za'ra, tisa na 're ĩsiwawã za'ra mono zéb zarina. Tane hã marĩ hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono nherẽ, 'râwi ãma 're wasiwawã za'ra mono wamhã, taha na wa za wawasédé hã wa te 're 'manharĩ za'ra.

15

Ĩsazei'wa norĩ, prédup sina 're ĩsipawaptob za'ra mono zé wasu'u

1 Wa norĩ hã wanhiptete sina, Wanhib'apito ãma, wa te 're ĩsasõmri u'âsi za'ra mono norĩ hã, marĩ, wa te wasima 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina si, wa te 're 'manharĩ za'ra mono õ di za. Wasiré ĩsazei'wa nherẽ, hâimana nhib'uware na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, wa za wa te 're pawaptob za'ra, hâimana nhiptete na wasiré ãma 're hâimana u'âsi za'ra mono da.
2 Wasiré ĩsazei'wa norĩ hã marĩ te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina, wa za wa te ãma 're sazei pese za'ra, marĩ ĩwẽ na si, wa te ãma 're pawaptob u'âsi za'ra mono da, hâimana prédub sina oto ãma 're hâimana u'âsi za'ra mono da.
3 Cristu hã bété, ti'ai ãma 're morĩ ré hã, e sima si ma tô tihâimanazéb da hã 're si'madâ'â. Mare di. 'Râwi tihâimanazém na si, 're si'madâ'â mono õ di. Ãne na duréihã ma tô ni'wa hã ĩwasu'u na ãma rob'ui'éré siro:
"Ĩ̱mama, ni'wam norĩ hã te te ai'ãma 're ĩwasété za'ra mono norĩ hã ma tô ai'u'âbâ ĩ̱'ãma zama te te 're wasété za'ra. Tane nherẽ, aimawi 're ĩ̱hâimana mono zéb da hã, te ĩ̱sima pisutu õ di, ĩ̱si'uihâ na hã."
Ãne na ma tô duréihã ĩbaihâ na ãma rob'ui'éré, ĩwasu'u na hã.
4 Uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã, e taré ma tô tinhimiroti hã te te dama 're apisutu, da te ãma 're ĩrob'ui'éré za'ra mono zéb da hã. Mare di. Taré te te dama 're apisutu mono õ di. Ĩsimiroti hã wa te 're waihu'u pese za'ra mono da, ma tô ãne hã te te dama 're apisutu. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã wa te 're sõré u'âsi za'ra mono wamhã, wanhiptete sina wa za ãma 're wahâimana u'âsi za'ra, marĩ na uburé wa te 're robzépata za'ra mono nherẽ. Wa te 're sõré u'âsi za'ra mono wamhã, te za wama 're rowẽ za'ra, wawi 're robzei'õ za'ra mono ãna, 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã. Õhõ umnhasi sina, wa za tô ãhã zarina si 're wahâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩwahâimana u'âsi za'ra mono zéb zô, wasina 're wanhimipari za'ra mono sina.
5 'Re ĩhâimana u'âsi mono si dapisutu'wa hã, uburé marĩ na da te 're robzépata za'ra mono nherẽ, danhiptete sina ãma 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono da hã. Taha si te te sina dama 're ĩ'arowẽ zani mono hã, dawi 're robzei'õ za'ra mono ãna, ãma 're ĩdahâimana za'ra mono zéb da hã. Taha wa, wa tô te ĩ̱sima 're aiwẽ za'ra wa'wa, ta hã aihĩni te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, asiré ĩsazei'wa norĩ hã simisutu asimirosa'rata na 're asisazei pese za'ra wa'aba mono da oto, Cristu Zezusi 're ĩmorĩ wẽ zéb zarina.
6 Asimirosa'rata na 're asisazei u'âsi za'ra wa'aba mono wapsi, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama ãma simisutu u'âsi, ãma 're aiwata za'ra wa'aba mo.

Zudezu'õ norĩ hã, Cristuhu wasu'uwẽ te te oto ĩwaihu'u za'ra zé wasu'u

7 Cristu hã sitẽme te te 're ĩ'aiwaibui wa'aba mono ne, te za aihâiba zô asisô 're atob'uzu za'ra wa'aba mo, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina. Taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're dawata u'âsi za'ra mono da, te za ãne asima 're ĩ'manharĩ wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo.

8 Cristu hã ma tô we ti'ai u datẽme mo, zudezu norĩ hã te te 're apawapto mono da,
duréihã zudezu norĩ hi'rata ma, dama ĩpire za'ra norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te
tãma 're ĩropisutu za'ra mono zéb zarina, te te dama ãma 're a'uwaimrami mono da, duré
uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono zém na, tô sena na
da te ãma 're waihu'u pese za'ra mono da.
9 Duré zudezu'õ norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩpẽ'ẽzé mono zé hã te te oto
sina 're waihu'u za'ra mono wa, ãma 're wata za'ra mono da, ma tô we Cristu hã zudezu
norĩ u satõ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Duréihã ãne rob'ui'éré na ĩwasu'u hã:
“Wa hã zudezu'õ norĩ siré 're ḭ̃hâimana mono ré, wa za ĩsiré za'ra, ai'ãma 're ḭ̃wata u'âsi.
Ḭ̃nho're na zama, wa za duré ai'ãma 're ḭ̃wata u'âsi.”
10 Duré rob'ui'éré amo na ĩwasu'u hã, ãne:
“A norĩ wa'wa hã zudezu'õ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, ma'ãpé simisutu
asiré atoi uptabi na, ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhib'a'uwẽ norĩ me.”
11 Duré rob'ui'éré amo na ĩwasu'u hã, ãne:
“Zudezu'õ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, ma'ãpé Wanhib'apito ãma si 're aiwata
u'âsi za'ra wa'aba mono, uburé aipoto mono bâ 're aihâimana za'ra wa'aba mono
norĩ hã.”
12 Iza'iza hã ma tô duré ãne na ãma rob'ui'éré siro:
“Niwapsi te za Zéséhé nhihudu hã we datẽme wi, apito Dawihi mama nhihudu hã.
Wei wisi wapsi, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma pisutu, zudezu'õ norĩ nhib'apito,
're hâimana mono da oto, daro mono bâ.
Tawamhã ta norĩ hã te za te te siwi 're umnhasi, marĩ ĩwẽ hã te te tãma 're ĩpisutu za'ra
mono zéb zarina, za te te tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zém na hã.”
Ãne duréihã Iza'iza hã te te ãma ĩrob'ui'érézé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiropisutuzém
na. Ã hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzém na, ma tô oto dama ãma
uwaimra.
13 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã waihu'u pese wa, te za te te 're wa'apawaptob u'âsi, marĩ
ĩwẽ hã te te wama 're ĩpisutu za'ra mono zéb zarina, za te te wama ãma 're ĩ'a'uwaimrami
mono zéb zô, wa te wasiwi 're umnhasi za'ra mono sina, sô 're wanhimipari u'âsi za'ra
mono da. Taha wa, wa ai'ãma tãma 're ḭ̃mreme u'âsi za'ra wa'wa, atoi uptabi na 're
aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré rowẽ si te te aima 're pisutu za'ra wa'aba
mono da, asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa. Ḭ̃pẽ'ẽzani nhimipawaptobzéb zarina,
marĩ ĩwẽ uptabi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za te te aima 're ĩsõmri za'ra wa'aba mono zéb
zô, asiwi 're umnhasi za'ra wa'aba mono sina, sô 're asimipari za'ra wa'aba mono zém na,
'râwi asima ãma 're sa'ẽtẽ za'ra wa'aba mono da, wa tô te ḭ̃sima 're aiwẽ za'ra wa'wa.

Paru hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzém na te te 're ĩda'apawapto mono zé wasu'u

14 Ḭ̃sisãnawã norĩ, wa hã wa tô ai'ãma waihu'u pese za'ra wa'wa, asimizawi pese sina oto
're anomro wẽ wa'aba mono zém na hã. Duré aima waihu'u pese za'ra wa'aba di oto, 're
aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono zéb da hã. Ãne hã wa tô duré ai'ãma waihu'u pese za'ra
wa'wa, Wanhib'apito nhimiroti na oto asima 're ĩroti waihu'u pese za'ra wa'aba mono zém
na zama.
15-16 Tane nherẽ, ãhãna ḭ̃nhimi'ui'éré na, wa tô sõ'awi aima rowasu'u za'ra wa'wa, ḭ̃sina
ḭ̃pahi ãna, rowasu'u ahâ na te ãma aipo're pu'u za'ra wa'aba da. Te aiwi udâ waihu'u
za'ra wa'aba ãna, wa tô ḭ̃nhimi'ui'éré na hã aima rowasu'u pese za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã sõprum na te te ḭ̃pisutu wa, Cristu Zezusihi ma si te oto 're romhuri mono
da, zudezu'õ norĩ hã te tãma 're apawapto mono da. Sasedoti norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi
mono ma, te te da'ãma 're ĩromhuri za'ra mono ne, wa duré wa hã zudezu'õ norĩ ãma te
're romhuri u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, Zezusihi wasu'uwẽ na te 're pawaptob
za'ra mono wa, te te 're ĩsaze za'ra mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're
wẽsãmri za'ra mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani nhimipisutuzéb zarina, ta norĩ
hã ĩsib'a'uwẽ oto 're nomro mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwẽsãmri za'ra mono
zéb da hã, wa ãne na hã te tãma 're romhuri u'âsi.
17 Cristu Zezusihi ãma si oto 're ḭ̃hâimana mono wa, wa 're ḭ̃si'uze, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono ma si, te 're ĩromhuri mono zém na hã oto.
18 Te 're ĩrowasu'u wẽ mono zéb zarina, duré te 're ĩromhuri wẽ mono zéb zarina ma
tô zudezu'õ norĩ hã te te 're wapari pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. E tawamhã
ḭ̃si'uihâ na ḭ̃waihu'u pese na te 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono na, wa za dama ḭ̃sina 're ḭ̃wata.
Mare di. Ãne hã ĩ'uwaibaba õ di. Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina si, wa tô te tãma 're
romhuri u'âsi za'ra, ĩwasu'uwẽ na hã.

19 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã tiwaihu'u pese na te te 're ĩ̱pawapto mono zém
na si, wa tô marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te dama 're ab'manharĩ, zudezu'õ norĩ hã
tô sena te te 're saze za'ra mono da, ta norĩ hã. Zeruzarẽ hawi, Iririza u 're ĩ̱morĩ ré, wa
tô daza'rui mono bâ te dama 're rowasu'u, Cristuhu wasu'uwẽ na hã.
20 Wa hã wa tô ãne hã te ĩ̱sima 're rosa'rata u'âsi, Cristuhu wasu'uwẽ hã zahadu dapo're
na da te 're ĩwapari za'ra mono õ norĩ u si, 're ĩ̱morĩ da, daza'rui mono bâ ĩwasu'uwẽ na te
ãma 're da'apo're pu'u mono da. Wanhib'apito wasu'uwẽ na danhimi'u'ẽi 'rata u 're ĩ̱zasi
tõ mono da, wa tô ãne na te ĩ̱sima 're rosa'rata u'âsi.
21 Duréihã Iza'iza hã ma tô ãne na Cristuhu ãma rob'ui'éré:
"Ni'wam norĩ ma, ĩwasu'uwẽ hã da te tãma 're ĩwaihu'u za'ra mono õ norĩ hã te za oto ta
norĩ hã 'râwi ãma 're siwaihu'u za'ra, ĩwasu'uwẽ hã da te oto tãma 're wasu'u za'ra
mono wa.
Te te 're wapari za'ra mono ãna, aré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã te za oto 'râwi si'ãma
te te 're waihu'u pese za'ra, 're ĩhâimana wẽ za'ra mono zém na hã."

Paru hã, timreme te te sisõwa ĩsõmrizé wasu'u, Roma u morĩ da

22-24 Wa hã wahub ahâ na, wa tô te ĩ̱sima 're rosa'rata u'âsi, te ĩ̱sima 're ĩrowẽ mono zéb
uwaibaba, atẽme ĩ̱morĩ za'ra wa'aba da, te asabu za'ra wa'aba da. Tane nherẽ, zahadu
ãmemhã ĩ̱ma romhuri ahâ di. Taha wa, nimahã na hã ãma atẽme ĩ̱watobro waihu'u aba
õ di. Tane nherẽ, ãhãna hã ĩ̱nhimiromhuri hã ãmemhã te oto 'rãsutu wamhã, atẽme ãma
ĩ̱morĩ aba da si, wa tô ĩ̱sima waihu'u. Taha wa, wa tô ĩ̱sima pisutu pese, Esipãnha na
romnhisi u ĩ̱morĩ ré, te asabu za'ra wa'aba da. Ãne wa tô duré ĩ̱sima rosa'rata, atẽme ãma
ĩ̱wisi za'ra wa'aba wamhã, niha bâtâ na a'â ai'rata ĩ̱nhamra za'ra wa'aba da, ĩ̱ma ĩrowẽ
zarina, duré marĩ na asiwi ĩ̱pawaptob za'ra wa'aba da, Esipãnha u ĩ̱morĩzéb da hã. Taha
parip si, wa za oto aihawi ĩ̱morĩ 'wa.
25 Tane nherẽ, wa za a'â Zeruzarẽ u si mo, ã awa'awi hã, tame 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhib'a'uwẽ 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã te duré pawaptob za'ra da a'â.
26 Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, duré Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi
ãma, zudezu'õ na ĩsazei'wa na oto 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ma tô sima wẽ za'ra,
rob'uiprazé hã te te siwi ubumro da, Zeruzarẽ ãma ĩsazei'wa norĩ te te siwi ãma pawaptob
za'ra da, simarĩ ãna 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, zudezu norĩ hã. Ta norĩ nhoprub
za'ra zé hã, ĩ̱si'uihâ na te tãma âri za'ra da Zeruzarẽ u, taha da, wa za a'â tamomop si mo.
27 Ta norĩ hã zudezu'õ na ĩsazei'wa norĩ hã si'uihâ na ma tô sima pisutu za'ra, te te
siwi ãma ĩpawaptob za'ra zéb da hã, zudezu norĩ hã. Ãne hã tô ĩ'uwaibaba ma tô siwi ãma
pawaptob za'ra. E marĩ wa. Duréihã zudezu norĩ ma, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã
tiwasu'uwẽ na tãma siwaihu'u na'rata za'ra, tipẽ'ẽ na robzei u'âsi ãma 're nomro mono da.
Taha na ma tô zudezu'õ norĩ hã te te siwi ãma 're pawaptob za'ra ĩwasu'uwẽ na, aiwapsi
oto õhõ ãma si 're hâimana za'ra mono da. Ãne wa'rãmi, te za tô zudezu'õ norĩ hã tinhimarĩ
na te te siwi 're pawaptob za'ra, zudezu norĩ hã, tô ĩsarina si.
28 Tawamhã ãme ĩ̱nhimiromhuri te 'rãsutu parimhã, rob'uiprazé, da te dasiwi ĩ'ubumro
hã ubuni na ĩsazei'wa norĩ ma, te ãwisi wẽ parip si, wa za oto mo, Esipãnha u ĩ̱morĩ da hã.
Tawapsi, wa za aiwa'wai baba ĩ̱morĩ aba ré, asabu za'ra wa'wa oto.
29 Tawamhã, atẽme ĩ̱wisi za'ra wa'aba wamhã, Cristuhu nhoprubzém na, sa'ẽtẽ uptabi
na te za aihĩni wama ãma tirowẽ za'ra.
30 Ĩ̱sisãnawã norĩ, wa za oto aiwi rowaptẽrẽ za'ra wa'wa ĩ̱si'ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
ma, asiptete sina ĩ̱'ãma 're aimreme zusi aba mono zéb da hã. Wanhib'apito Zezu Cristuhu
zazei'wa, wasiré oto 're wahâimana za'ra mono wa, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani
nhimipawaptobzéb zarina, oto 're wasisawi pese uptabi za'ra mono wa, wa ãne na aiwi
rowaptẽrẽ za'ra wa'wa.
31 E marĩ da. Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma ĩsazei'õ'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra
mono norĩ hã, niha te te ĩ̱ma rob'manharĩ za'ra tõ da, te za ĩ̱'ãma tiwi ĩrowaptẽrẽ u'âsi
za'ra wa'aba mo. Duré Zeruzarẽ ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're ĩhâimana
za'ra mono norĩ hã, ta norĩ hã zudezu na ĩwamri za'ra wẽ te, zudezu'õ norĩ nhoprubzé hã
za te ãma ĩ'âri hã te te siwi wẽ'õ za'ra tõ da, te za duré ta norĩ ãma zama ãma aimreme
zusi u'âsi 'wa.
32 Ĩ̱toi uptabi na ãma atẽme ĩ̱wisi za'ra wa'aba da, te za ĩ̱'ãma aimreme zusi u'âsi 'wa.
'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩ̱morĩzé hã te te ĩ̱ma pisutu wapsi, wa za tô ãma atẽme ĩ̱wisi 'wa.
Tawapsi ĩ̱ma rowẽ uptabi di za, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã 'râwi wasisabu za'ra wẽ te. Te
ãma wazere wamhã, wa za a'â ai'rata ĩ̱wa'utu za'ra wa'wa.
33 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama rowẽ nhomri'wa hã 'râwi asiré 're hâimana u'âsi
za'ra wa'aba mono da, wa tô te ĩ̱sima 're aiwẽ u'âsi za'ra wa'wa. Tane tô.

16

Paru, tisiwadi norĩ te te ĩ'azawizé wasu'u

1 Ãne, wa za aima wasu'u za'ra wa'wa, wahidiba Pebi na ĩsisi hã. Ta hã simizawi pese
di. Sẽtireza na 'ri nho'õmo nhisi ãma, te ĩsazei'wa norĩ hã te te 're apawaptob u'âsi.
2 Da'ahâ na ma tô te te 're da'apawapto pese. Ĩzama te duré te te 're ĩpawapto. Taha
wa, ma'ãpé asiwi âri wẽ wa'aba za, wasiré Wanhib'apito zazei'wai wa, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono nhib'a'uwẽ, 're ĩsiwaibui wẽ mono zém na. Marĩ zô tiwi rowaptâ'â wamhã, te za
duré marĩ na asiwi ĩpawaptob za'ra wa'wa.
3 Ma'ãpé, duré ĩma sawi za'ra wa'aba, Prisira norĩ hã Atiraha me, te ãma ĩsawi zahuré
zéb zarina, rob'ui'éré na.
4 Ta norĩ hã ĩsiré te te 're ĩromhuri zahuré mono, Cristu Zezusihi wasu'u na. Ta norĩ hã
da te pãrĩ da nherẽ, ma tô sisawi ãna te te 're ĩpawaptob u'âsi zahuré, pahi ãna. Taha
wa, te te 're ĩpawaptob zahuré mono zém na, wa tô te 're uzei u'âsi zahuré. Tane nherẽ,
ĩwétési te ãma 're uze zahuré mono õ di. Uburé zudezu'õ norĩ hã ĩsazei'wa norĩ hã te duré
te te ãma 're uzei u'âsi za'ra, daro mono bâ siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã.
5 Ma'ãpé, duré uburé ĩma sawi za'ra wa'aba, Prisira norĩ nhorõwa u ĩsazei'wa norĩ, siré
're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã, rowahutu u.
Duré asiwi ĩma sawi za'ra wa'aba, ĩsiwadi ĩma ĩsawi pe hã, Epenetu na ĩsisi hã. Ta hã
ma tô saze na'rata Cristu hã, Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma.
6 Duré Mariza hã asiwi ĩma sawi wa'aba. Ta hã te te aima 're romhuri pese za'ra wa'wa,
simi'ẽi uptabi na.
7 Duré asiwi ĩma sawi zahuré wa'aba, Ãdoronitu norĩ hã, Zuni'asihi me. Ta norĩ hã ĩsiré
zudezu norĩ, ma tô ĩsiré tihâimana zahuré, dazazéb 'remhã. Cristuhu zadawa wasu'u'wa
norĩ siré te te 're romhuri zahuré mono wa, tãma waihu'u pese za'ra di, ĩsiré romhuri'wa
norĩ ma hã. Ta norĩ hã ma tô ĩwana saze na'rata zahuré, Cristu hã.
8 Ma'ãpé duré asiwi ĩma sawi wa'aba, ĩsiwadi uptabi hã, Ãprizatu na ĩsisi hã. Ta hã te
Cristu ãma si 're hâimana.
9 Duré Ubanuhu zama asiwi ĩma sawi wa'aba, wasiré romhuri'wa hã Cristuhu ma.
Esitati hã ĩsiwadi zama te za duré asiwi ĩma ĩsawi wa'wa, ĩma ĩsawi pe hã.
10 Ma'ãpé duré asiwi ĩma sawi wa'aba, Aperi hã. Ta hã marĩ na da te 're pibui ahâ
mono nherẽ, niwa Cristuhu wi sipi'rai waihu'u õ di. Duré asiwi ĩma sawi za'ra wa'aba,
Arisitoburuhu nhorõwa 're, 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã.
11 Duré, Erodi'ã hã asiwi ĩma sawi wa'aba, ĩsiré zudezu hã. Duré wasiré ĩsazei'wa norĩ
hã Nasizuhu nhorõwa 're, 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã asiwi ĩma sawi za'ra wa'aba
duré.
12 Tiripena norĩ hã te za duré asiwi ĩma ĩsawi zahuré wa'wa, Tiripozaha me. Ta norĩ hã
te Wanhib'apito ma, te te 're romhuri zahuré. Duré wahidiba hã ĩma ĩsawi pe hã asiwi
ĩma sawi wa'aba, Pezidi na ĩsisi hã. Ta hã simi'ẽ na te duré Wanhib'apito ma, te te 're
romhuri pese, wa'a ãna.
13 Ma'ãpé duré asiwi ĩma sawi wa'aba, Rupu hã. Ta hã te duré te te 're romhuri pese,
Wanhib'apito ma. Ĩna zama te za duré asiwi ĩma ĩsawi wa'wa. Ta hã ĩna õ nherẽ, ma tô
te te 're ĩpawapto pese, dana hã ti'ra te te 're ĩpawapto pese za'ra mono ne.
14 Asĩtitu norĩ hã te za duré asiwi ĩma ĩsawi za'ra wa'wa, Predotihi me, duré Emesi, duré
Patorobasi, duré Emasi hã. Duré uburé ĩtẽme 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã asiwi ĩma sawi
za'ra wa'aba, ĩsazei'wa norĩ hã.
15 Ma'ãpé duré asiwi ĩma sawi za'ra wa'aba, Pirorodu norĩ hã, Zurizaha me, duré Nere'u
norĩ hã ĩhidiba me, duré Orĩpasihi zama. Duré ta norĩ siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã te za
asiwi ĩma ĩsawi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ hã.
16 Uburé asiré ĩsazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, te za asõ'utu na asisawi
sina 're asitob'rata hârâ za'ra wa'aba mo.
Ãmemhã uburé Cristuhu zazei'wa norĩ hã, ĩ'upsãtã mono bâ sitẽme 're ĩsi'rã'õtõ mono
norĩ hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa.

Paru hã, roti na za oto te te ĩ'rãsutuzém na rowasu'u

17 Ĩsisãnawã norĩ, wa za oto ĩnhimiroti na aima 'rãsutu za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã te
aimawi tinhimirosa'rata na te te ãma 're 'wa'rutu za'ra, ĩsazei'wa norĩ wi. Te te tiwi ãma
're 'wa'rutu za'ra mono wa, te ĩsazei'wa norĩ hã ĩmreme hã te te 're wapari za'ra. Taha
zarina, te duré sima ãma 're siwanhizari. Ta norĩ nhimirob'manharĩ wasété zéb zarina,
te ĩsazei'wa norĩ hã 're si'marõpãrĩ za'ra, tiwasété na. Zezusihi nhimiroti na, da te aima
're ĩroti za'ra wa'aba mono zéb upana, te ta norĩ hã te te dama 're roti za'ra, aimawi na

si. Taha wa, te za tiwi 're asisawi pese za'ra wa'aba mo, ta norĩ siré 're aihâimana za'ra wa'aba mono tõ da.

18 Ta norĩ hã Wanhib'apito Cristuhu ma, te te 're romhuri za'ra mono õ di. Te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina si, te marĩ ĩwasété zô si 're sõpré. Ta norĩ hã sadawa nhipese nherẽ, te ĩsimiroti hã sena newa da te 're wapari ze za'ra, danhimirosa'rata nhib'uware na 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã. Mreme wapari zei wa, duré asa ĩmreme hã da te dasima 're wẽ za'ra mono da, te taré timreme amo na te te dama 're rowasu'u za'ra, da'ãma 're wata za'ra mono sina. Tawamhã taha zarina, te za awa'awi ĩmreme na da te 're saze za'ra.

19 Tanei õ di, a norĩ wa'wa hã. Zezusihi wasu'uwẽ 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mono zém na, ma tô daro mono bâ ĩsazei'wa norĩ hã aiwasu'u za'ra wa'wa hã te te 're wapari ze za'ra. Taha wa, ma tô ãma asina ḭ̃ma 're ĩrowẽ zani za'ra wa'aba mo.

Ãne wa, wa za duré aima roti za'ra wa'wa. Asimiza'rese sina, te za marĩ ĩwẽ hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb da si, asina 're asõpré wa'aba mo. Marĩ ĩwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. Te za tiwi 're asiptete za'ra wa'aba mo, aiwasété wi hã.

20 Rowẽ na 're ĩdanomro mono zé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawimhã. Ta hã te za rowẽzé hã te te aima 're anhomri 'wa. Wahi hã dapara na da te 're ĩwati'i za'ra mono ne, te za Satanasihi nhiptetezé hã romhutu na te te tiwi 're a'uprosi 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, tô õ hã Satanasi hã asahâpâ 're hâimana za'ra wa'aba mono da oto.

Wanhib'apito Zezusihi wi, wa wa te tiwi 're rowaptẽrẽ u'âsi, tinhimipawaptobzé hã te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono da, ai'rata 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.

21 Timotiu hã, ãme ḭ̃siré romhuri'wa hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa. Duré ḭ̃siré zudezu norĩ te duré ãma asawi za'ra wa'wa, Rusizu norĩ hã, Zasãhã me, duré Sosipaturu hã.

22 Wa hã, Tési'u hã wa duré ãma asawi za'ra wa'wa, Wanhib'apito ãma wasiré 're wahâimana za'ra mono wa. Wa hã Paru te te ḭ̃ma ĩ'awaihu'u mono zéb zarina, wa tô rob'ui'éré, ã ĩbaihâ na hã.

23-24 Wa hã Paru, ãne wa za duré ãma aima waihu'u za'ra wa'wa. Da'izu hã tinhorõwa u te te ḭ̃'mazébré hã, te duré ãma asawi za'ra wa'wa. Taha nhorõwa ãma, te wasiré ĩsazei'wa norĩ hã 're si'rã'õtõ u'âsi. Duré Erasitu hã ãme 'ri nho'õmo ãma danhib'apito ma, rob'uiprazé za'rata na romhuri'wa hã, te ãma asawi za'ra wa'wa. Wasisãnawã Tu'atu na ĩsisi zama, te duré ãma asawi za'ra wa'wa.

Paru hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma ĩwatazé wasu'u

25-26 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si, wa za 're wawata u'âsi za'ra. Taha ma si, tãma waihu'u pese di, te te 're ĩwa'apawapto mono zéb da hã, Zezu Cristuhu wasu'uwẽ hã wa te 're ĩsaze za'ra mono zé hã wa te 're rẽme za'ra mono ãna, wanhiptete u'âsi ãma 're ĩwanomro mono zéb da hã. Taha wasu'uwẽ hã wa tô te dama 're wasu'u u'âsi. Duréihã ĩwasu'uwẽ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're awaihu'u mono õ di. Ĩwasu'uwẽ hã dama sa'rese ãna, ma tô aré 're danomro. Tane nherẽ, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwasu'uwẽ hã dama waihu'u oto, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'éré hawimhã. Taha wa, te oto ĩsimiwada'urizéb zarina si, da te 're waihu'u za'ra daro mono bâ, da te ãma 're ĩsazei pese za'ra mono zéb da hã, duré da te 're ĩwapari pese za'ra mono zéb da hã oto.

27 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã misire te 're hâimana. Õhõ si siwaprosi uburé marĩ hã tãma waihu'u pese di, taha ma si. Taha wa, taha ãma si, wa za 're wawata u'âsi za'ra, Zezu Cristu te te wama 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono zéb zarina si. Tane tô.

1 Corĩtu norĩ
Corĩtu norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'éré na'rata zé
Ĩbaihâ wasu'uzé

Paru hã Corĩtu u morĩ wamhã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na dama rowasu'u. Taha wa, ĩsa'u hã ma tô ĩsimirowasu'u wẽ zarina ĩsazei'wa norĩ hã dasina tahâ'â ni.

Ã ĩbaihâ na ma tô Paru hã tãma ãma rob'ui'éré za'ra Corĩtu ãma ĩsazei'wa norĩ ma hã, ni'wam norĩ hã wasété na 're ĩhâimana za'ra mono wasu'u hã te te wapari wa, duré sina 're sipo'o za'ra mono wa, siré ĩsazei'wa nherẽ. Taha wa, ma tô tãma waihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ hã ĩ'uwaibaba si 're ĩnomro mono zém na hã.

Paru hã te te tãma rob'ui'éré za'ra wana ré hã, ma tô rob'ui'éré hã tãma me za'ra, Corĩtu norĩ hã Paruhu ma. Taha na ma tô siwi sadanha, tinhimi'ui'éré za'ra na marĩ hã tãma 're ĩhâimana za'ra mono zém na, ro'wa'rudu hã. Capituru 7 ãma hã ma tô Paru hã asa tãma ãma rowasu'u za'ra, te te ĩsadanharĩ za'ra zém na hã. Ma tô duré tãma waihu'u za'ra, ĩsazei'wai mono bâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã romhuri mono bâ te te tãma 're ĩ'apisutu mono zém na hã (capituru 12, 14 ãma hã). Capituru 13 ãma ma tô duré rowasu'u, 're ĩdasisawi za'ra mono zém na hã. Capituru 15 ãma hã te duré rowasu'u, Zezusi hã dâ'â nherẽ, sena na apâ ĩhâiwa'utuzém na hã, duré taha zarina, wa norĩ zama apâ 're ĩwahâiwa'utu za'ra mono zém na hã.

Paru te te ĩdazawizé wasu'u

1-2 Wa hã Paru, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. Wasisãnawã Sotẽni hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ĩ̱pisutu, te te sima ĩwẽzéb zarina, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, 're ĩ̱hâimana mono da, ĩsadawa para. A norĩ wa'aba zama, ma tô te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwẽ si oto ãma 're anomro wẽ wa'aba mono da, Cristu Zezusihi ãma. Daro mono bâ, uburé Wanhib'apito Zezu Cristuhu ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono norĩ ma zama, wa ãne aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. Aiwa, wa tô Wanhib'apito na wa te 're sisi za'ra, simisutu.

3 Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩ̱mreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhoprubzéb zarina, ĩwẽ si te te dama 're ĩ'anhomri mono zé wasu'u

4 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, wa 're ĩ̱wata u'âsi, ĩwẽ hã te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono wa, Cristu Zezusihi ãma si oto 're anomro aba mono zéb zarina.

5 Cristuhu ãma 're anomro aba mono wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ si te te aima 're sõmri za'ra wa'wa. Ma tô duré te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, ĩwasu'uwẽ na dama 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da, duré 're ĩhâimana mono zém na, 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da.

6 Cristuhu wasu'uwẽ hã ma tô 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te oto asiptete sina ãma 're anomro aba mo.

7 Taha wa, Wanhib'apito Zezu Cristu apâ we ĩmorĩzéb zô, 're asimipari za'ra wa'aba mono ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhoprubzéb zarina ĩwẽ hã te te aima 're ĩsõmri za'ra wa'aba mono zéb zô, aiwi 're rowaptâ'â za'ra wa'aba mono õ di za oto.

8 Wanhib'apito Zezu Cristu te za duré te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, asiptete sina ãma 're anomro aba mono da. Nimahã bâtâ na za we apâ ĩmorĩzéb u, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono tõ da, te za te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, ti'ab ré Zezusi hã 're udâ za'ra wa'aba mono wa, tô taha bâtâ na aiwasédé hã te te ai'ãma sa'ra za'ra wa'aba tõ da.

9 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama umnhasi za'ra di, uburé te te wama 're ĩ'aropisutu mono zéb zarina, te te wama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono zéb da hã. Ta hã ma tô te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ĩ'ra siré 're anomro aba mono da, Wanhib'apito Zezu Cristuhu siré.

Ĩsazei'wa norĩ, siwanhizari 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

10-11 Ĩ̱sisãnawã norĩ, Corowihi nhorõwa ãma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ma tô we ĩ̱ma aiwasu'u za'ra wa'wa, 're asisada'âbâ u'âsi za'ra wa'aba mono zém na hã, asiwanhizari ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã. Taha wa, Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para, wa za oto aima ãma roti pese za'ra wa'wa, simisutu ãma 're asisazei pese

za'ra wa'aba mono da, asiwanhizari, ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono tõ da. Misi
haré te za oto 're ĩpisutu za'ra wa'aba mo, simisutu asiré ãma 're aihâimana za'ra wa'aba
mono da oto.
12 Ãne wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ me asiré 're aihâimana za'ra wa'aba
mono nherẽ, te ãne dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: "Wa norĩ hã Paruhu nhimiroti
si, wa za wa te 're 'madâ'â za'ra." Duré ni'wam norĩ hã te 're siwasu'u za'ra, ãne: "Wa
norĩ hã Aporuhu nhimiroti si, wa za wa te 're 'madâ'â za'ra." Duré ni'wam norĩ hã te 're
siwasu'u za'ra, ãne: "Wa norĩ hã Pedruhu nhimiroti si, wa za wa te 're 'madâ'â za'ra." Duré
ni'wam norĩ hã te ãne 're siwasu'u za'ra: "Wa norĩ hã Cristuhu nhimiroti si, wa za wa te
're 'madâ'â za'ra." Ãne te dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, aimreme si'ahâ aba na.
13 Tane nherẽ, Cristuhu zazei'wa norĩ hã te oto simisutu 're hâimana za'ra. Siwanhizari
ãma 're hâimana waihu'u za'ra mono õ di. Mare di. E wa hã Paru, wa tô asada ĩ̱dâ'â za'ra
wa'wa, wedepo'o nhonhi'rãmi na. Mare di. Wa hãi õ di. E ĩ̱nhisi na ma tô â dawabzuri hã
da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'wa, Zezusihi nhisi upana. Mare di. Wa hãi õ di.
14-15 Ai'rata 're ĩ̱hâimana za'ra wa'aba mono ré, ai'ãma 're ĩ̱nhib'a'uwẽ za'ra wa'aba mono
da, te ĩ̱sima 're aiwẽ za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, ai'ahâ na wa aré â dawabzuri hã te aima
're 'manharĩ za'ra wa'wa, ĩ̱nhisi na. Tane nherẽ, ai'ahâ na te aima 're ab'manharĩ aba
mono õ di. Crisipu norĩ ma si, wa tô â dawabzuri hã tãma 'manharĩ zahuré, Da'izuhu
me. Ãne wa, wa tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩ̱wata u'âsi. Taha wa, a norĩ wa'wa hã
ĩ̱nhisi na â dawabzuri hã te aima 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono na, dama 're asiwasu'u
za'ra wa'aba mono õ di za.
16 Ãne na wa tô duré ĩ̱sina po're puru, Esitépanasihi ma zama, â dawabzuri te
ĩ'manharĩzém na hã. Duré ĩsõrõwa ãma ĩsiré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma zama, wa tô
tãma 'manharĩ za'ra ĩsiré. Ãma ĩ̱po're pu'u za'ra õ di oto, ni'wam norĩ ãma hã, â dawabzuri
te tãma ĩ'manharĩ za'ra zém na hã. Ta norĩ ma si, wa tô 'manharĩ za'ra.
17 Â dawabzuri hã te dama 're ab'manharĩ mono da, te te datẽme ĩ̱zatõrĩ õ di, Cristu
hã. Ĩwasu'uwẽ si te dama 're wasu'u mono da, ma tô datẽme ĩ̱zatõ. Taha wa, ti'ai ãma
danhimirowaihu'u na da te dama 're ĩroti za'ra mono nei õ di wa hã, te dama 're ĩrowasu'u
mono zé hã. Ti'ai ãma danhimirowaihu'u na Cristu te dama 're wasu'u mono 'wa'âhã,
wedepo'o nhonhi'rãmi na dazada ĩdâ'âzé wasu'u hã te aré wapu na dama 're hâimana.
Tane 'wa'âhã, Cristuhu wasu'uwẽ hã marĩ dai õ di aré, da te ãma 're saze za'ra mono wa,
'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ãma 're ĩda'anho'reptui mono da hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u pese na rowasu'u

18 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za te te ĩ'uprosi za'ra norĩ hã, wedepo'o nhonhi'rãmi na
Cristuhu dâ'âzé wasu'u na te te ãma 're rosa'rata upa za'ra, sima, taré newa. Wa norĩ
si uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwa'anho'reptui mono norĩ si, wa tô wa te 're
waihu'u za'ra, Cristuhu dâ'âzé hã ĩpire na hã. Taha wasu'u hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
waihu'u pe, te wasu'u. Taha si waihu'u pese uptabi di, te te 're ĩda'anho'reptui mono da
hã, Cristu hã dazada ĩdâ'âzéb zarina.
19 Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na ĩsadawa wasu'u'wa nhimi'ui'éré hã:

"Ni'wam norĩ hã ĩ̱nhimirowaihu'u pese na te 're pawaptob za'ra mono õ nherẽ,
tinhimirowaihu'u pese na 'râwi 're si'madâ'â ze za'ra mono wamhã, wa za
ĩsimirowaihu'u pese zé hã te tiwi 're a'uprosi, ta norĩ wi, ti'ab ré danhimirosa'rata
waihu'u pese na 're ĩdahâimana za'ra mono zé hã marĩ dai õ na 'râwi da te dasina
're ĩwaihu'u pese za'ra mono zéb da hã oto."

Ãne na hã duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré, te wasu'u.
20 Ti'ai ãma danhimirowaihu'u pe hã, tarére 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. 'Re ĩhâimana
u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré zarina, dama rowahutu'wa norĩ
nhimirowaihu'u pe hã tarére duré, tãma hã. Duré danhimiroti waihu'u pese na, 'râwi da
te dasima ãma 're ĩroti nhipese za'ra mono zé hã tarére tãma hã. Uburé danhimirowaihu'u
pese na dahâimanazé hã wapure di tãma hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u pese ma hã.
Ãne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tiwaihu'u pese na te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono zéb
zarina, wa tô waihu'u za'ra ni.
21 Tinhimirosa'rata waihu'u pese na ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sima pisutu,
dasi'uihâ na danhimirosa'rata waihu'u pese na 'râwi da te 're waihu'u za'ra mono tõ da,
'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Zezusi hã dazada ĩdâ'âzé wasu'u hã, wa te dama 're ĩwasu'u
za'ra mono hã taré newa te dasima da te ãma 're rosa'rata upai u'âsi za'ra. Tane nherẽ,
'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô sima pisutu, taha wasu'u na si te te 're anho'reptui mono
da, te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ hã.

22 Zudezu norĩ hã marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're
ĩ'ab'manharĩ mono zéb zô si, te 're sõpré. Duré zudezu'õ norĩ hã uburé marĩ te te 're ĩwaihu'u
pese za'ra mono zéb da si, te sima te te 're wẽ u'âsi za'ra.
23 Tane nherẽ, wa norĩ hã Cristu, wedepo'o nhonhi'rãmi na dazada ĩdâ'âzé wasu'u si,
wa tô wa te dama 're wasu'u za'ra. Tane nherẽ, ma tô taha wasu'uwẽ hã zudezu norĩ hã
te te siwi 're wẽ'õ za'ra. Zudezu'õ norĩ zama ma tô duré te te sima ãma 're rosa'rata upai
u'âsi za'ra, taré newa, marĩ da ĩhâimana õ newa, ĩwasu'uwẽ hã.
24 Ni'wam norĩ si ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima 're pisutu za'ra,
tinhib'a'uwẽ da, ni'wam norĩ hã zudezu, duré ni'wam norĩ hã zudezu'õ. Ta norĩ si te
Cristuhu dâ'âzé wasu'u, te te 're wapari za'ra. Tawamhã ãne hã, e marĩ te tãma wasu'u
za'ra, Cristu, wedepo'o nhonhi'rãmi na ĩdâ'âzé wasu'u hã. Danhipai u 'Re ĩhâimana u'âsi
mono waihu'u pe, te tãma wasu'u za'ra. Duré ĩsimiroti wẽ uptabi, te tãma wasu'u za'ra.
25 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti si, danhipai u ĩwẽ uptabi hã tô. Duré danhipai u
waihu'u pese uptabi di.
26 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ma'ãpé asina aipo're pu'u za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono,
tinhib'a'uwẽ da, te te 're aipisutu za'ra wa'aba mono õ ré, 're aihâimana 'rata za'ra wa'aba
mono zém na. Ai'umro wa'aba na si ma tô asiré norĩ ma, asimirosa'rata waihu'u pese
na si, aré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Ai'umro wa'aba na si, ma tô asima aipire na
aré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Ai'umro wa'aba na si, ma tô dama ĩpire norĩ 'ra na
're aihâimana za'ra wa'aba mo aré. Ai'ahâ wa'aba na ma tô dama aiwapu na dama 're
aihâimana za'ra wa'aba mo.
27 Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã dama hâimana nhimiza'rese'õ na, ĩsazei'õ'wa norĩ te te
ãma 're ĩrosa'rata za'ra mono norĩ hã ta norĩ si ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima
're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwẽ si 're nomro mono da. E marĩ da, ma tô ta norĩ si te te sima 're
pisutu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ĩsazei'õ'wa norĩ hã simirosa'rata waihu'u pese
newa 're ĩsi'madâ'â ze za'ra mono norĩ hã, oto sisém na 're hâimana za'ra mono da. Duré
ĩsazei'õ'wa norĩ ma ĩwapu za'ra hã, ma tô duré te te 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwẽ 're nomro
mono da. Ĩsazei'õ'wa norĩ ma, ĩpire za'ra hã oto sisém na 're hâimana za'ra mono da, ma
tô dama ĩwapu norĩ si te te 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwẽ 're nomro mono da.
28 Ĩsazei'õ'wa norĩ ma 're ĩhâimana wapu za'ra mono norĩ hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã te te 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwẽ si 're nomro mono da, ĩsazei'õ'wa norĩ te te siwi
're ĩwẽ'õ pese za'ra mono norĩ hã. Ĩsazei'õ'wa norĩ ma, pire na 're ĩhâimana za'ra mono zé
hã te te tiwi 're a'uprosi mono da, ma tô dama ĩwapu norĩ si te te 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwẽ
si oto 're nomro mono da.
29 E marĩ da, ma tô ãne hã te te dama 're ab'manharĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
Ni'wam norĩ hã tinhimirosa'rata waihu'u pese na 'râwi ĩsõ'a, sina 're wata tõ za'ra mono
da, ma tô ãne te te dama 're ab'manharĩ, duré dama pire wẽ te, 'râwi dama sina 're wata
tõ za'ra mono da.
30 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina si, te oto Cristu Zezusihi ãma 're
anomro aba mo. Cristuhu ãma si oto 're anomro aba mono wa, te tinhimirowaihu ĩwẽ
hã te te aima 're waihu'u u'âsi za'ra wa'wa. Cristuhu dâ'âzém na si, ma tô 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã te te 're wa'awẽsãmri, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ
zarina. Taha zarina si, ma tô duré te te 're wa'apisutu, ĩsib'a'uwẽ si oto tãma 're wahâimana
wẽ za'ra mono da. Taha zarina si, ma tô duré wawasété hawi wa'anho'reptu, sitẽme te te
're wa'awaibui mono da.
31 Taha wa, wa norĩ hã ĩsazei'wa oto 're wanomro mono wa, wato sina 're ĩwahâimana
za'ra mono zém na dama 're wasiwasu'u za'ra mono wamhã, Wanhib'apito nhimipawap-
tobzém na si, wa za tô dama 're wasiwasu'u wẽ za'ra, wato sina 're ĩwahâimana za'ra mono
na hã. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré:
"Ni'wam norĩ hã to sina oto 're hâimana za'ra mono wamhã, Wanhib'apito te te 're
ĩpawaptob za'ra mono zém na si, te za tô dama 're siwasu'u wẽ za'ra, to sina oto
're ĩhâimana za'ra mono zém na hã."
Ãne duréihã ĩbaihâ na ãma rob'ui'éré hã.

2

Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na dazada ĩdâ'âzé wasu'u

1 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ma'ãpé ĩ̱'ãma aipo're pu'u za'ra wa'aba. Wa hã atẽme ãma ĩ̱morĩ aba
wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã aré dama ĩwaihu'u'õ hã, wa tô te aima 're
wasu'u za'ra wa'wa. E tawamhã ĩ̱mreme wapari ze na, 're ĩ̱wapari za'ra wa'aba mono da
si, wa tô te ĩ̱si'ãma 're rosa'rata, ĩ̱nhimiroti wẽ wa, ĩ̱'ãma 're atob'uzu za'ra wa'aba mono

da. Mare di. E ti'ai ãma danhimirowaihu'u pese na da te dama 're ĩroti za'ra mono ne, wa tô te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Tanei õ di, ĩ̱nhimirowasu'u hã.
2 Ai'rata 're ĩ̱nhamra aba mono ré, wa tô ĩ̱sima pisutu pese, Zezu Cristuhu wasu'uwẽ si te aima 're wasu'u za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Danho'reptui'wa da, Zezusi te te ĩpisudu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na dazada ĩdâ'âzé wasu'u si.
3 Atẽme ãma ĩ̱morĩ aba wamhã, ĩpẽ'ẽ 'remhã ĩ̱nhib'uware di. Taha wa, wa tô ĩ̱pahi te, rẽrẽ, ĩ̱nhimiromhuri na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te ãma 're ĩ'uwaimrami mono zém na hã te 're 'wanhi'riti mono õ'umnhasite.
4 Zezusihi wasu'uwẽ, te aima 're wasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, ti'ai ãma danhimirowaihu'u pese na da te dama 're ĩroti za'ra mono ne, te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono õ di, ãma 're ĩ̱zaze za'ra wa'aba mono da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã tiwaihu'u pese na te te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono na si, ma tô sena na 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo, Zezusihi wasu'uwẽ hã.
5 Taha wa, ti'ai ãma danhimirowaihu'u pese zarina, Zezusi hã Danho'reptui'wa na 're saze za'ra wa'aba mono õ di. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tiwaihu'u pese na te te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina si, ma tô ãma 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo.

'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u pese na rowasu'u

6 Ti'ai ãma ĩsazei'õ'wa norĩ nhimirowaihu'u zarina, te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono õ di. Hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u na si, wa tô ĩsazei'wa norĩ ma, te tãma 're rowasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani te te tãma 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb zarina si, prédub sina ãma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma hã. Ã hã roti hã ti'ai ãma ĩsazei'õ'wa norĩ nhimiroti nei õ di. Daro mono bâ dama roti'wa norĩ nhimiroti nei õ di. Ta norĩ nhimiroti nhiptetezé hã daro mono bâ te za tiwi 're si'utõrĩ za'ra.
7 E 'wa ĩwaihu'u pese nhimiroti, te dama 're ĩwasu'u mono hã bété. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã aré dama ĩwaihu'u'õ si, wa wa hã te dama 're wasu'u u'âsi, ĩwaihu'u pese zarina ĩsimiroti wẽ uptabi si. Ta hã ma tô aré dawi udâ, da te 're waihu'u za'ra mono tõ da a'â, ĩsimiroti wẽ wasu'u hã. Tane nherẽ, te te aropoto mono õ ré, ma tô te te sima 're wa'apisutu siro, ĩwaihu'u pese siré si oto 're wahâimana u'âsi za'ra mono da, rowẽ uptabi na.
8 Tiwaihu'u pese zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirowaihu ĩwẽ uptabi hã te te waihu'u za'ra õ di, ti'ai ãma dama roti'wa norĩ hã ĩsazei'õ'wa norĩ hã. Te te waihu'u za'ra 'wa'âhã, Wanhib'apito, danhipai u ĩwaihu'u pe hã te te siwi wĩrĩ õ di aré, wedepo'o nhonhi'rãmi na hã.
9 Tane nherẽ, ta norĩ hã te te waihu'u za'ra õ di tô. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré siro:
"'Re ĩhâimana u'âsi mono zawi pese 'wa norĩ ma, ĩwẽ hã te te tãma 're ĩ'apisutu mono zé hã, te te tãma ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono zéb da hã, dasi'uihâ na datõmo na da te 're 'madâ'â waihu'u za'ra mono õ di. Duré dapo're na da te 're wapari waihu'u za'ra mono õ di. Duré dapẽ'ẽ na dasi'uihâ na da te dasina 're waihu'u za'ra mono õ di, da te dasina ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwẽ hã tinhib'a'uwẽ norĩ ma, te te 're ĩ'apisutu mono hã."
Ãne duréihã ĩwasu'u na ãma rob'ui'éré, ĩbaihâ na hã.
10 Wama si, ma tô tinhimiroti hã dama ĩwaihu'u'õ hã te te wama 're awaihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tipẽ'ẽzani na si ma tô te te wama 're awaihu'u tô. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani ma si, waihu'u pese di tô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zéb da hã. E marĩ wa. Uburé marĩ hã tãma waihu'u pese wa, Ĩpẽ'ẽzani ma hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, uburé te te sima 're ĩ'aroti mono zé hã dama ĩwaihu'u'õ hã, tãma waihu'u pese di. Uburé marĩ na 're ĩhâimana mono zém na zama, tãma waihu'u pese di, Ĩpẽ'ẽzani ma hã.
11 Ni'wa hã 'râwi tipẽ'ẽ na tihâimanazém na, te te sima 're ĩ'awaihu'u mono zé hã, e 'wa hã te za ĩmana'rãmi hawim nherẽ, tiwi waihu'u. Ĩ'upana nherẽ, da te tiwi waihu'u õ di za, ĩhâimanazé hã. Marĩ na 'râwi sima ĩrosa'rata'wai ma si, waihu'u pese di, 're ĩhâimana mono zé hã. Tane duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazé hã Ĩpẽ'ẽzani ma si, waihu'u pese di. Taha wi hã, ni'wa te te duré waihu'u õ di.
12 Ĩsazei'õ'wa norĩ nhimirosa'rata zarina, oto 're wahâimana za'ra mono õ di, wa norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani ré si, wa oto 're wahâimana za'ra, hâiwa hawi te te wei watẽme ĩsatõrĩ ré si. Ĩwẽ hã te te wama 're ĩ'anhomri mono na, wa te 're waihu'u za'ra mono da, ma tô Tipẽ'ẽzani hã wei watẽme satõrĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
13 Taha wa, wa norĩ hã ti'ai ãma danhimirowaihu'u pese zarina, wa te oto dama 're rowasu'u za'ra mono õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani te te wama 're ĩ'aroti mono zéb

zarina si, wa oto wa te dama 're rowasu'u za'ra. Ĩpẽ'ẽ 're, Ĩpẽ'ẽzani tãma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma si, wa ĩsimiroti wẽ hã wa te tãma 're wasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazé wasu'uwẽ na hã.

14 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani te te wama 're ĩ'aroti mono zé hã, te ĩsazei'õ'wa norĩ hã te te siwi 're wẽ'õ pese za'ra, taré newa, duré 'râwi si'uihâ na rosa'rada hã te te ãma waihu'u pese za'ra õ wa, ta norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani, ĩpẽ'ẽ 're, tãma 're hâimana za'ra mono õ nherẽ, te te ãma 're waihu'u za'ra mono õ di tô. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani na si, te za da te ãma 're waihu'u za'ra.

15 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani, ĩpẽ'ẽ 're, tãma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ si, te oto te te 're waihu'u za'ra, uburé te te tãma 're ĩroti za'ra mono zéb zarina, niha oto 're ĩhâimana za'ra mono zéb da hã. Taha wa, ĩsazei'õ'wa norĩ hã te te oto 're wawaihu'u za'ra mono õ di, aimawi 're wahâimana za'ra mono wa oto.

16 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãhã wasu'u na ãma rob'ui'éré siro, ãne na hã:

"E 'wa hã, Wanhib'apito nhimirosa'rada hã te te tiwi ĩwaihu'u da bâ bété. E 'wa hã te te duré tãma ĩroti da bâ."

Ãne duréihã ãhã wasu'u na ãma ĩrob'ui'éré hã, Wanhib'apito nhimirosa'rada, dasi'uihâ na da te tiwi 're ĩwaihu'u za'ra mono õ zém na hã. Tane nherẽ, wa tô wa norĩ hã Cristuhu nhimirosa'rada hã waihu'u pese za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani, wapẽ'ẽ 're, oto wama 're hâimana za'ra mono wa, te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zém na hã.

3

Paru hã Aporuhu me, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te 're ĩromhuri zahuré mono zé wasu'u

1 Ĩ̱sisãnawã norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani, ĩpẽ'ẽ 're, tãma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma si, wa Zezusihi wasu'uwẽ si, wama ĩpire uptabi si, te tãma 're wasu'u za'ra, dama ĩsa'rese'õ hã. Tane nherẽ, ai'rata 're ĩ̱nhamra aba mono ré, ãne na te aima 're rowasu'u waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. E marĩ wa. Ĩsazei'õ'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono ne, zahadu 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, duré ai'uté hã marĩ te te 're ĩsa'rese za'ra mono õ ne, Zezusihi wasu'uwẽ hã 're wapari za'ra wa'aba mono nherẽ, asima 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono õ wa.

2 Ai'uté hã tisai uptabi na 're saihuri waihu'u mono õ wa, te za tina hâiwa'u si te te 're wapsõmri za'ra. Ĩna hã ĩsai uptabi hã te te tãma 're sõmri waihu'u za'ra mono õ di. Tane, wa tô wa hã roti ĩwapure na si te aima 're roti za'ra wa'wa, Zezusihi wasu'uwẽ na hã, zahadu aima pibui prã za'ra wa'aba wa, 're ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba mono zéb da hã. Ãhãna hã bété. Zahadu tô aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ di.

3 E marĩ wa. Ĩsazei'õ'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina, zahadu 're anomro aba mono wa. Taha wa, te zahadu 're asi'ruiwapari za'ra wa'aba mo, marĩ na. Te duré 're asisada'âbâ u'âsi za'ra wa'aba mo.

Ãne na 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã, e marĩ te aima wasu'u za'ra wa'wa. Cristu hã 're saze za'ra wa'aba mono õ ré, aiwasété na 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé, zahadu 're ĩrẽme waihu'u za'ra wa'aba mono õ zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa, ĩsazei'õ'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zém ne hã.

4 Ni'wam norĩ me asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, te ãne dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: "Wa norĩ hã Paruhu nhimiroti si, wa wa te 're 'madâ'â za'ra." Duré ni'wam norĩ hã te ãne 're siwasu'u za'ra: "Wa norĩ hã Aporuhu nhimiroti si, wa wa te 're 'madâ'â za'ra." Ãne na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, e marĩ te wasu'u. Tô ĩsazei'õ'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zém na, zahadu 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa.

5 Tazahã, ãhã zarina si te za wa'ãma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, wa te 're ĩromhuri mono, wa 're wahâimana. Ĩwasu'uwẽ na, wa te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te oto asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito hã. Ta hã te te wama ĩpisutuzéb zarina si, wa wa te tãma 're romhuri pese. Taha da si, wa wa norĩ hã 're wahâimana.

6 Wa hã Paru, buru na da te dasima 're robdi'i za'ra mono õ ré, da te 're ĩrobzuri mono ne, wa tô dawana te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, Cristuhu wasu'uwẽ na hã. Duré, da te 're robzuri mono pari, da te oto 're ĩrobdi'i za'ra mono ne, ma tô Aporu hã ĩ̱za'u hã te te aima ãma 're rowasu'u wẽ za'ra wa'wa. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si waihu'u pese di, te te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã, ãma 're aihâimana prédub za'ra wa'aba mono da, Zezusihi si asina 're umnhasi u'âsi za'ra wa'aba mono da. Buru na hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u pese na si, dama 're ĩro'wanhipré za'ra mono ne, ma tô 'Re

ĩhâimana u'âsi mono si te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, ãma 're aihâimana prédub za'ra wa'aba mono da.

7 Taha wa, robzuri'wa norĩ ne, ĩwasu'uwẽ na te te dama 're ĩrowasu'u 'rata za'ra mono norĩ hã, pire na 're hâimana za'ra mono õ di. Duré robdi'i'wa norĩ ne, daza'u te te dama ãma 're ĩrowasu'u za'ra mono norĩ hã, duré dama pire na 're hâimana za'ra mono õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, te pire uptabi na 're hâimana u'âsi, taha si te te 're da'apawapto wẽ mono wa, Zezusihi ne dahâimana prédup sina, oto 're ĩdahâimana za'ra mono zéb da hã.

8-9 Robzuri'wa norĩ hã robdi'i'wa norĩ me, tãma 're ĩro'wanhipré za'ra mono da si, te aiwa simisutu te te 're romhuri za'ra. Tane duré, wa hã ĩwasu'uwẽ na te aima 're rowasu'u 'rata za'ra wa'aba mono wamhã, duré Aporu hã ḭ̃za'u te te aima ãma 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, aiwa wa tô wa zahuré, wa te wasima 're aiwẽ za'ra wa'wa, ĩwasu'uwẽ hã 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, wa wa zahuré, wa te tãma 're romhuri, aiwa. Taha wa, wa te tãma 're ĩromhuri mono zéb zarina, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wapawa'â, ĩwẽ uptabi na.

Duré daburu hã, e 'wa te hã. E ãma ĩromhuri'wa norĩ te hã, buru hã. Mare di. Misire ĩtede'wa na te 're hâimana, buru tede'wa hã. Tane duré, a norĩ wa'wa hã ḭ̃nhib'a'uwẽ, 're anomro aba mono õ di. Duré Aporuhu nhib'a'uwẽ, 're anomro aba mono õ di. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ si, te oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

Ãne wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, 'ri na. 'Ri hã 'ri'wa norĩ tei õ di. 'Ri tede'wa te, 'ri hã. Tane, a norĩ wa'wa hã wanhib'a'uwẽ, 're anomro aba mono õ di, ĩwasu'uwẽ na, wa te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono nherẽ. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ si, oto 're anomro aba mono wa.

10 'Ri na romhuri'wa norĩ hã 'ri na'rata uimrehẽne, te za siwi 'manha, sipese na. Tane duré wa hã, ḭ̃nhimiromhuri wẽ na, wa tô sãna'rata, te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono na hã, Cristuhu wasu'uwẽ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tiwaihu'u pese na te te oto 're ḭ̃pawapto mono zéb zarina. Duré 'ri na'rada hã da te dasiwi 'manharĩ pari, ĩhâiba amo norĩ hã ĩsisiwi te te oto siwi ĩ'ri ne, tane te duré ni'wam norĩ hã te te aima ãma 're rowasu'u za'ra wa'wa, ḭ̃za'u hã. 'Ri na'rata 'manharĩ nhisiwi, da te dasiwi 'ri wamhã, pibui pese na te za dasiwi 'ri ni, marĩ ĩwẽ na si. Tane ni'wam norĩ hã Cristuhu wasu'uwẽ na te te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, pibui pese na te za oto te te dama ãma 're rowasu'u za'ra, ĩ'uwaibaba si.

11 'Ri'wa norĩ hã, 'ri na'rada te te siwi 'manharĩ wamhã, misire ĩwẽ uptabi si te za tô siwi 'manha. Tane duré, misire ĩwasu'uwẽ hã te 're hâimana, dawana te aima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mono hã, tô õ hã Zezu Cristuhu wasu'uwẽ hã. Ĩwasu'u aimawi hã 're 'maihâimana mono õ di, da te ãma 're saze za'ra mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ãma 're ĩda'anho'reptui mono zéb da hã.

12-13 Ni'wam norĩ hã, 'ri na'rata 'manharĩ nhisiwi te te siwi 'ri wamhã, ãté marĩ hã unhama ro'o na 're ĩsi'unhama mono õ na si, te za siwi 'ri, ĩwa'âbâ za'ẽtẽ na, ẽtẽ'ubuzi pré oru na, duré ẽtẽ'ubuzi'a prata na, duré ẽtẽ waipo na. Ãté ĩhâiba amo norĩ hã te za marĩ ĩwa'âbâ syryre na si siwi 'ri, unhama wa ĩro'o pese na si, wede na hã, duré du na hã, duré amnho teihi na hã. Tawamhã nimahã na 'ri hã ro'o nherẽ, si'unhama õ wamhã, te za waihu'u za'ra ni, marĩ ĩwẽ na si 'ri'wa norĩ hã te te siwi ĩ'manharĩ na hã. Tazahã si'unhama wamhã, te za marĩ ĩwẽ prã na si te te siwi ĩ'manharĩ na waihu'u za'ra ni. Tane te ni'wam norĩ hã Cristuhu wasu'uwẽ na, ĩ'uwaibaba si te te dama 're rowasu'u za'ra. Duré ni'wam norĩ hã senai'õ na te te dama ãma 're roti za'ra. Tawamhã niwapsi te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã pibu za'ra, Zezusihi wasu'u na te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zé hã, pé tô sena zô. Za da'ãma ĩsipo'ozéb ãma, te za pibu za'ra. Tawamhã te za waihu'u za'ra, sena na Cristuhu wasu'uwẽ na te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono norĩ hã, duré senai'õ na te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono norĩ zama.

14 'Ri'wa norĩ hã marĩ ĩwẽ na si te te siwi 'ri wa, unhama ro'o na zata õ wamhã, 'ri tede'wa hã te za waihu'u, tiwi ĩzata õ na hã, tãma 're ĩsab u'âsi mono na hã. Taha zarina, te za 'ri'wa norĩ ma, marĩ ĩwẽ hã tãma sõmri za'ra, ĩwa'rãmi. Tane duré, ni'wam norĩ hã ĩwasu'uwẽ na tô sena na te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te te waihu'u za'ra wamhã, tawapsi te za ĩwẽ hã tãma sõmri za'ra ĩwa'rãmi, za da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã.

15 Duré 'ri'wa norĩ hã marĩ ĩwẽ prã na si te te siwi 'ri wa, unhama ro'o na zata wamhã, 'ri tede'wa nhoprubzé hã te te sina uwaimrami za'ra õ di za, 'ri'wa norĩ hã. Te za simini za'ra, 'ri tede'wa nhoprubzé hã. Tane duré, ni'wam norĩ hã taré ãma 're datob'uzu za'ra mono da, Cristuhu wasu'uwẽ na te te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ hã te te tãma 're sõmri za'ra mono õ di za ĩwa'rãmimhã, za da'ãma ĩsipo'ozéb

ãma hã. Ta norĩ hã te za tô simini za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhoprubzé hã za te te simini za'ra nherẽ, tane nherẽ, te za tô sõ'reptu za'ra, ropipa hawi.

Ãté ni'wa hã 'ri para sãmra ré, te za ĩsõrõwa hã ĩré ãro. Tawamhã ãté unhama ro'o za'ẽtẽ 'rowi nherẽ, te za watobro rob u, sisõ'reptu da. Tawamhã aré dâ'â da nherẽ, te za 'râwi sisõ'reptu. Tane, ni'wam norĩ hã taré ãma 're datob'uzu za'ra mono da, Cristuhu wasu'uwẽ na te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono norĩ hã, ropipa u si'aba'ré da nherẽ, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sõ'reptu za'ra, Cristuhu zazei'wa 're hâimana za'ra mono wa. Tinhoprubzé hã za te te tãma sõmri za'ra dai õ nherẽ, te za tô ta norĩ hã sõ'reptu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

16 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb 're, ma tô õ hã dama 're hâimana, 'ri ĩwẽ uptabi wa. Tane te oto aipẽ'ẽ 're, ai'ãma 're sõrõwa za'ra wa'wa. Ĩpẽ'ẽzani hã te oto aipẽ'ẽ 're, 're sãmra u'âsi za'ra wa'wa. E ãne hã 'râwi asina waihu'u za'ra wa'aba õ di bété.

17 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tite da si, ma tô sima pisutu, ti'ai ãma ĩsõrõwa 're, 'ri 're wa'wa hã siwaprosi ãma 're hâimana mono da, wẽ uptabi na. Tane ma tô duré a norĩ wa'wa hã aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwẽ si oto 're anomro aba mono da, taha ãma si 're aihâimana wẽ u'âsi za'ra wa'aba mono da. Taha wa, ni'wam norĩ hã apâ te te 're aiwasété za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te za ta norĩ hã te te 're a'uprosi.

18 A norĩ wa'wa hã aihâimanazé senai'õ na, taré 'râwi asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za. Ni'wam norĩ hã asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, te rosa'rada hã te te si'ãma 're upa za'ra, waihu'u pese newa, ti'ai ãma ĩsazei'õ'wa norĩ nhimirowaihu'u pese si te te 're waihu'u za'ra mono nherẽ, te te sima 're ĩ'ruiwapari za'ra mono hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti ĩwẽ uptabi hã ta norĩ hã te te 're waihu'u za'ra mono õ nherẽ, te 'râwi waihu'u pese newa, te te si'ãma 're rosa'rata upa za'ra, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti ĩwẽ uptabi zô si, te za asima 're asõpré u'âsi aba mo, asimiza'rese sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Ĩsazei'õ'wa norĩ hã asimiza'rese ãna 're aihâimana za'ra wa'aba mono newa, te za te te ai'ãma 're rosa'rata upa za'ra wa'wa. Tane nherẽ, te za tô 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mo, asimiza'rese sina.

19 Ti'ai ãma ĩsazei'õ'wa norĩ hã tinhimirowaihu hã te te sima 're ĩ'ruiwapari u'âsi za'ra mono hã, tarére 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Duréihã ma tô ãne na ni'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma rob'ui'éré siro, ĩbaihâ na hã:

"'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te ĩsazei'õ'wa norĩ nhimirowaihu'u na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma, te te tãma 're rob'manharĩ za'ra, tinhimirowaihu'u pese na, 'râwi 're sisimini za'ra mono da."

20 Apito Dawi hã ma tô duré ãne na ãma rob'ui'éré siro, duréihã:

"Ĩnhib'apito ma si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, waihu'u pese di, ti'ai ãma ĩsazei'õ'wa norĩ nhimirowaihu hã marĩ da, ĩhâimana õ na hã. Tarére tãma hã, ĩsazei'õ'wa norĩ nhimirowaihu hã."

Ãne duréihã apito Dawihi nhimi'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u na hã.

21-22 Ni'wam norĩ hã asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono hã te sina 're wata za'ra mono sina, te te sima 're nharĩ za'ra, ãne: "Paruhu nhimiroti si, wa za wa norĩ hã wa te 're 'madâ'â za'ra, uburé rowahutu'wa norĩ nhimiroti nhipai u, wẽ uptabi wa." Ni'wam norĩ hã te duré ãne te te sima 're nharĩ za'ra: "Wa norĩ hã Aporuhu nhimiroti si, wa za wa te 're 'madâ'â za'ra, uburé rowahutu'wa norĩ nhimiroti nhipai u, wẽ uptabi wa, wama hã." Ãne na 'râwi asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Wa hã Paru, duré Aporu, duré Pedru, duré uburé wasiré rowahutu'wa norĩ zama, simisutu wa wasiré wa te aima 're romhuri za'ra wa'wa, Zezusi hã 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mono da si. Uburé marĩ hã ti'ai ãma 're ĩhâimana za'ra mono hã, te aima 're hâimana za'ra wa'wa. Aihâiba ré ré, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã te duré aima 're hâimana za'ra wa'wa, Zezusihi ãma si 're anomro aba mono zéb da hã. 'Re atâ'â za'ra wa'aba mono zé hã, te duré aima 're hâimana za'ra wa'wa. Ãhãna uburé marĩ hã ai'ãma 're ĩromhâimana za'ra wa'aba mono zé hã, te aima 're hâimana za'ra wa'wa, za ai'ãma 're ĩromhâimana za'ra wa'aba mono zéb zama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono zéb zarina, Zezusihi si 're sazei pese za'ra wa'aba mono da. Ãne te uburé marĩ hã aima 're hâimana za'ra wa'wa, ĩsazei'wa norĩ ma hã.

23 Duré a norĩ wa'wa hã te Cristuhu ma si 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ĩsib'a'uwẽ na hã. Ta hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te pisutu wa, ma tô wei mo ti'ai u, Danho'reptui'wa da hã. Taha wa, Cristuhu nhib'a'uwẽ na si, te za asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. Wanhib'a'uwẽ na, asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono õ di za.

4

Paru hã, Cristuhu zadawa wasu'u'wa na dama ĩsiwasu'uzé wasu'u

1 Wa hã Paru, duré Aporu, duré ni'wam norĩ me, wa Cristuhu ma si, wa te 're romhuri
za'ra. Ĩwasu'uwẽ hã dama ĩwaihu'u'õ hã, ĩ'uwaibaba si, wa te dama 're wasu'u za'ra mono
da, ma tô wapisutu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha na si, wanhimiromhurizé hã.
Taha wa, te za ãne na si wa'ãma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo.
2 Ni'wa hã ĩsibro, da te tãma 're 'madâ'â mono da, te te sima da'maipisutu wamhã, e
niha ĩhâimanazé hã za, tãma ĩrob'madâ'â'wa da hã. Ĩsib'apito ma, tãma umnhasi na, te za te
te tãma 're rob'madâ'â wẽ, te te wẽsãmri da.
3 Wa hã bété. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩ̱'umnhasi na, wa tô te dama 're rowasu'u,
Cristuhu wasu'uwẽ na hã. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã ĩ̱'umnhasi na ĩwasu'uwẽ na te
dama 're ĩrowasu'u mono na asiwi ĩ̱waihu'u aba zéb zarina, asiwi ĩ̱wẽsãmri aba zô, ĩ̱sina
're ĩ̱nhimnhasi mono õ di. Mare di. Duré ni'wam norĩ hã te te siwi ãma ĩ̱waihu'u za'ra zô,
ĩ̱sina 're ĩ̱nhimnhasi mono õ di. Ĩ̱zama, 're ĩ̱si'umnhasi mono na, ĩwasu'uwẽ hã te dama
're ĩwasu'u mono na hã 'râwi ĩ̱si'uihâ na ĩ̱siwaihu'u da hã, mare di.
4 Ãhãna hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, te ãma ĩ'upazém na hã marĩ õ di, ĩ̱nhimirosa'rata
'remhã oto. E taha zarina, tãma ĩ̱'umnhasi sina, ĩwasu'uwẽ te dama 're ĩwasu'u mono zé,
te wasu'u. Mare di. Wanhib'apito si te za ĩ̱waihu'u, tãma ĩ̱'umnhasi na hã, duré tãma
ĩ̱'umnhasi õ na hã.
5 Taha wa, bâtâ na, Wanhib'apito uburé za te te ĩda'awaihu'uzé wana, asiwi ĩ̱waihu'u
aba zarina, asiwi ĩ̱wẽ'õ za'ra wa'aba da, asima ĩ̱'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di
za, Wanhib'apito apâ wei morĩ õ ré hã. Ni'wam norĩ zama asiwi ĩwaihu'u aba zéb zarina,
asiwi wẽ'õ za'ra wa'aba da, asima ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, bâtâ na
Wanhib'apito za da'ãma ĩsipo'ozé wana. Taha si te za dawi a'upsibi nhamra oto sõ'awi,
uburé dapẽ'ẽ 're, 'râwi da te dasima 're ĩrosa'rata za'ra mono zé hã. Marĩ hã barana,
da te 're 'madâ'â za'ra mono da, da te 're ĩ'uiwẽ za'ra mono ne, te za Wanhib'apito hã
sõ'awi oto dawi a'upsibi nhamra, uburé marĩ hã da te 're 'manharĩ za'ra mono da, da te
dasima 're ĩwẽ za'ra mono zém na, danhimirosa'rada hã. Tawapsi te za 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã wasu'u wẽ za'ra ni'wam norĩ hã, ti'ab ré tihâimana wẽ zém na te te tãma ãma 're
uwaimrami za'ra mono wa, te te 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina.
6 Ĩ̱sisãnawã norĩ, te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, wa tô ãne na aima ĩ̱siwasu'u
za'ra wa'wa ĩ̱hâimanazém na hã, Aporuhu hâimanazém na zama. 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina si, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, wa tô ãne na
aima roti za'ra wa'wa, wasiré rowahutu'wa norĩ hã tisiré norĩ nhimiroti nhipai u, wẽ
uptabi newa, ta norĩ niwĩ 're aihâimana za'ra wa'aba mono wẽ te, asina 're aiwata za'ra
wa'aba mono tõ da.
7 E asiré norĩ nhipai u 're aihâimana pire za'ra wa'aba mono bâ, te bété ãne na 're
asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mo. E marĩ te aré aima 're hâimana za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono õ 'wa'âhã. Marĩ ĩwẽ hã aima 're hâimana
za'ra wa'aba mono õ di aré. Uburé ĩwẽ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhoprubzéb si, te oto
aima 're hâimana za'ra wa'wa. E marĩ wa, te bété asina 're aiwata za'ra wa'aba mo, uburé
marĩ ĩwẽ hã aima 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhoprubzéb
õ newa, aihawim na aima 're wairébé aba mono newa.
8 A norĩ wa'wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tipẽ'ẽzani na rowẽ te te aima 're ĩpisutu za'ra
wa'aba mono zô, aiwi sô 're ĩrowaptâ'â za'ra wa'aba mono õ na, te 'râwi 're asi'madâ'â ze
za'ra wa'aba mo, dasa hã da te 're huri mono wa, da te 're ĩ'mahâpãrĩ pese za'ra mono ne.
E ãne bâ, te 'râwi asi'ãma 're ĩrosa'rata ze za'ra wa'aba mo. Danhibro pese wa, marĩ zô
dawi 're ĩrowaptâ'â za'ra mono õ ne, te asina 're aiwata za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono, Tipẽ'ẽzani na rowẽ te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono zô, aiwi 're rowaptâ'â
za'ra wa'aba mono õ newa. Ti'ai ãma danhib'apito norĩ hã tinhib'a'uwẽ norĩ ma, pire na
're ĩhâimana za'ra mono ne, te asiré ĩsazei'wa norĩ ma aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba
mono na 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mo, wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa
wasu'u'wa norĩ hã danhib'apito norĩ ne wapire na 're wahâimana za'ra mono õ nherẽ.
E ãne hã ĩ'uwaibaba bâ. Wẽ di tô. Tane hã aima wẽ za'ra wa'aba ze te bâ, taha na si 're
aihâimana za'ra wa'aba mono, aipire na ĩsazei'wa norĩ ma ãma 're aihâimana za'ra wa'aba
mono da. Niha hã 'wa'âhã, wa aré wa norĩ zama wapire na asiré 're wahâimana za'ra
wa'wa, uburé ĩsazei'wa norĩ ma hã.
9 Wa norĩ hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa na dama 're ĩwahâimana za'ra mono hã,
ĩsazei'wa norĩ ma, wawapure na damana wawi taré 're ĩwahâimana za'ra mono da si, ma
tô te te 're wa'apisutu. Wa hã ãne na wa tô rosa'rata na hã ĩ̱sina waihu'u. Ni'wam norĩ hã
marĩ te te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zéb zarina, te za da te dasima ãma 're roti za'ra,

dasisõ'a da te 're simroi mono wa, ãma 're dawa'ẽ za'ra mono da. Tane duré, wa norĩ hã sõ'awi wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'apisutu, da te dasiwi 're wawẽ'õ za'ra mono wa, uburé dasisõ'a wa'ãma 're dawa'ẽ za'ra mono da nherẽ, duré hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ nho'a zama.

10 Cristuhu wasu'uwẽ na si, wa te dama 're rowasu'u za'ra mono wa, te ĩsazei'õ'wa norĩ hã wanhimiza'rese'õ na 're ĩwahâimana za'ra mono na te te wa'ãma 're rosa'rata upa za'ra. E a norĩ wa'wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti, wanhipai u aima waihu'u pese za'ra wa'aba bâ, te ãne hã 'râwi asimirosa'rada hã asi'ãma 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, Cristuhu ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono na. Duré wa norĩ hã ĩsazei'õ'wa norĩ ma, wawapure na 're ĩwahâimana za'ra mono na, te ta norĩ hã te te wa'ãma 're rosa'rata za'ra. E a norĩ wa'aba si, tãma aipire za'ra wa'aba bâ, te bété 'râwi ãne na asi'ãma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. Duré wa norĩ hã dama wawapure na 're ĩwahâimana za'ra mono na, da te wa'ãma 're rosa'rata za'ra mono wa, da te dasiwi 're wawazéb za'ra mono õ di. Ãté a norĩ wa'aba si, da te 're aiwazé pese za'ra wa'aba mono na, te 'râwi asi'ãma 're ĩrosa'rata ze za'ra wa'aba mo. E ãne hã ĩ'uwaibaba.

11 Wa norĩ hã bété, ĩwasu'uwẽ na si, wa te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono norĩ hã. E niha ãhãna wahâimana za'ra zé hã. Nimomo 're wanomro mono wamhã, wa za tô mra hã wa te 're sépata za'ra, 'rubu zama. Wa'uza hâ'ratare ré si, wa za tô 're wanomro. Te za duré da te 're wahâ za'ra, danhib'rata na, da te 're ĩwa'ruiwapari za'ra mono zéb zarina. Daro mono bâ 're wanomro mono ré, 're ĩwanhimi'wara mono zéb da, da te wama 're pisutu za'ra mono õ di za. Hâiwi si, wa za 're wanomro u'âsi.

12 Wahâimanazéb da hã, wawasutu nherẽ, wa wanhib'rata na wa te 're romhuri pese za'ra. Duré da te wa'ãma 're wasété za'ra mono nherẽ, wa da'ãma 're wamreme zusi u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩwẽ hã te te dama 're anhomri mono da. Duré da te wama 're rob'manharĩ wasété za'ra mono nherẽ, wa wanhiptete na õhõ ãma si 're wahâimana za'ra, asa wa te dama ãma 're wa'rãmi za'ra mono ãna.

13 Duré da te dasima 're wawasu'u wasété za'ra mono nherẽ, wa wamreme wẽ na si, wa te dama ãma 're wa'rãmi za'ra, wawaimri na. Duré, ropru hã da te dasiwi 're ĩsa'wari za'ra mono ne, te da te dasiwi 're wawẽ'õ pese za'ra. Ãne 're ĩwahâimana za'ra mono zé hã, ãhãna hã.

14 E ãne na te aima ĩroti za'ra wa'aba zé ma, asiséb za'ra wa'aba da, wa tô ãne na aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa. Mare di. Taha dai õ di. Taré ĩ̱nhimiroti hã waihu'u pese za'ra wa'aba da, wa ãne na aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa, ĩ̱'ra ne oto ĩ̱ma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, ĩ̱ma asawi uptabi za'ra wa'aba wa.

15 Ãté da'ahâ na te oto da te aima 're roti u'âsi za'ra wa'wa, Zezusihi nhimiroti wẽ na hã, taha na si ãma 're anomro wẽ wa'aba mono da. Da'ra hã da te dasisô 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono ne, te ta norĩ hã te te 're ai'madâ'â pese za'ra wa'wa, Zezusi hã 're rẽme za'ra wa'aba mono tõ da. Tane nherẽ, ĩ̱siwaprosi wa aimama uptabi aba ne, aima 're ĩ̱hâimana za'ra wa'wa. Ĩwasu'uwẽ na te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, Cristu Zezusi hã 're saze za'ra wa'aba mono wa, wa oto aimama uptabi aba ne, 're ĩ̱hâimana, da'ra hã damama nhimiromhuri hawi, dama 're ĩpoto za'ra mono ne.

16 Taha zarina, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, Cristuhu nhirã zarina 're ĩ̱morĩ wẽ ne, oto 're anomro wẽ wa'aba mono da, aima ãma 're ĩ̱sisanho za'ra wa'aba mono zéb zarina.

17 Taha da, wa tô Timotiu hã atẽme satõrĩ za'ra wa'wa, te te ãma 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Ta hã ĩ̱'ra ne, oto ĩ̱ma 're hâimana mono wa, ĩ̱ma sawi uptabi di duré. Ta hã te Wanhib'apito si te te 're 'madâ'â pese, tiwi sipi'rai ãna. Ta hã atẽme wisi aba wapsi, te za Cristu Zezusihi ãma si 're ĩ̱hâimana mono zém na ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa, daro mono bâ ĩsazei'wa norĩ hã 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma, te 're ĩroti mono zém na zama.

18 Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na, ĩ̱nhipai u te te 're ĩwaihu'u pese za'ra mono na, ma tô 'râwi 're si'madâ'â pire za'ra, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã. Taha wa, ta norĩ ma ĩpahi za'ra newa, ma tô ĩ̱'ãma rosa'rata za'ra, atẽme wa'aba, za ãma ĩ̱morĩ su'u õ na hã. Taha zarina, ma tô duré 'râwi sina 're wata za'ra.

19-20 Tane nherẽ, Wanhib'apito te te ĩ̱ma pisutu wamhã, wa za tô ãma atẽme ĩ̱morĩ su'u za'ra wa'wa, romhutu na. Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're nomro mono wamhã, timreme nhipese na Cristuhu wasu'uwẽ na te te dama 're rowasu'u za'ra mono õ di za, da te 're wapari ze za'ra mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani, tiwaihu'u pese na te te 're ĩpawaptob za'ra mono zém na si, te za te te 're dapawaptob za'ra, da te ãma 're saze za'ra mono da. Taha zarina si, te za ãma 're hâimana wẽ u'âsi za'ra, ta norĩ hã.

Taha wa, ãma atẽme ĩ̱morĩ za'ra wa'aba wamhã, wa za ĩ̱sina aiwaihu'u za'ra wa'wa, aiwaihu'u pese na 'râwi 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani, tiwaihu'u pese na te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina, sena na 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mono na, wa za duré ĩ̱sina aiwaihu'u za'ra wa'wa, sena na ãma 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mono õ na zama. Asina 're aiwata za'ra wa'aba mono sina, aiwaihu'u pese na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zép si, te waihu'u tõ da, wa za ãma atẽme ĩ̱morĩ za'ra wa'wa, sena na 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani nhimipawaptobzéb zarina, 're aihâimana za'ra wa'aba mono na si, 'râwi te aiwaihu'u za'ra wa'aba da, ĩ̱si'uihâ na.

21 Ãne, wa tô aima ãma roti za'ra wa'wa. Tawamhã, e ma hã te za asima ĩwẽ za'ra wa'wa. Atẽme ãma ĩ̱morĩ aba wamhã, e da'ra, da te 're ĩhâ za'ra mono ne, wa za ĩ̱mreme na aihâ za'ra wa'wa, ĩ̱nhimiroti hã 're wapari za'ra wa'aba mono õ 'ru te. Ãté wa za tô aihâ za'ra wa'wa, aihâimanazém na 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ wamhã. E ĩ̱hâimanazém na atãma na wa za aima ĩ̱hâimana za'ra wa'wa, ĩ̱nhimizawi pese zéb zarina, ĩ̱nhimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono wẽ te. Ma'ãpé, 'râwi oto asi'uihâ na asima pisutu za'ra wa'aba, niha 're anomro aba mono zéb da hã.

5

Aibâ hã ĩsazei'wa norĩ wazari, 're ĩ'maihâimana wasété mono zé wasu'u

1 Airom hawimhã, wa tô aiwasu'u wasédé hã wapari za'ra wa'wa, ni'wa hã asiré wa'aba nherẽ, pi'õ na hâimana wasété na 're ĩhâimana mono na hã. Ta hã ma tô, u, timama mro hã ti'â. Taha wa, te oto siré 're hâimana zahuré. Ãne hã wasété uptabi di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Ĩsazei'õ'wa norĩ hã 're hâimana wasété uptabi za'ra mono nherẽ, ta norĩ ma zama, wẽ za'ra õ di, ãne hã. Tane nherẽ, te asiré ĩsazei'wa hã dame 're 'maihâimana wasété, aibâ hã. Ãne hã wasété uptabi di.

2 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã aima ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba na, 'râwi 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono nherẽ, e marĩ wa, asiwi wẽ'õ za'ra wa'aba õ di bété, asõ'a za'ra wa'aba, aibâ tina waptém na ĩsipsaihuri hã. Aibâ hâimana wasété zarina, aiwi ĩrobzei'õ za'ra wa'aba na, te aré asiwaihu'u za'ra wa'wa, asiré ĩsazei'wa 're hâimana mono wa. Taha zarina, te aré tiwi ĩrosawi za'ra wa'wa, rowahutu u asiré 're hâimana aba mono tõ da oto. E ãne hã tiwi sizâri za'ra wa'aba õ di bété.

3-5 Wa hã ai'rata ĩ̱nhamra aba õ nherẽ, wa tô romhâ hawim nherẽ, te ãma 're rosa'rata u'âsi, aibâ 're ĩhâimana wasété mono ãma hã. Tane nherẽ, ai'rata ĩ̱nhamra za'ra wa'aba ne, wa za aima ãma roti za'ra wa'wa. Ãne wa tô waihu'u, Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para. Taha wa, te za misi bâtâ na asi'rã'õtõ 'wa, aibâ zada. Tawamhã asiré sébré aba wamhã, ĩ̱nhimirosa'rata zarina, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para, te za aibâ ĩwasédé hã asiwi ĩsa'réi wa'wa a'â asisiti, Satanasihi ma, ta hã te te tãma 're rob'manharĩ wasété mono wa, robzei'õ te te sina waihu'u da, tiwasédé hã te te oto rẽme pese da, tihâimana wasété na ĩsiwaihu'uzém na hã. Ãne da, te za asiwi ĩsa'réi wa'wa a'â, Satanasihi ma, Wanhib'apito hã nimahã bâtâ na apâ wei morĩ wapsi, te te sõ'reptu da.

6 Aiwaihu'u pese na 'râwi asina 're aiwata za'ra wa'aba mono zé hã, e wẽ di. Wẽ õ di. Ãne, wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, asina ĩwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. Ĩ'u'ẽtẽ wapuzé hã syryre na te za da te ãma 're wazari za'ra, ĩduptobzéb da hã, ĩ'u'ẽne hã. Syry na da te ãma 're wazari za'ra mono nherẽ, sa'ẽtẽ di za oto, ĩ'u'ẽne hã. Tane duré, aibâ hã tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ mono hã misi nherẽ, te za asiré ĩsazei'wa norĩ hã ãma 're hâimana wasété za'ra, te te ãma 're sasõmri za'ra mono wa, ĩwasété na hã. E ãne hã zahadu aima pibui prã za'ra wa'aba di bété.

7-8 Ãne, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, zudezu norĩ hi'rata norĩ hã Ezitu hawi te te ĩsõ'reptu za'ra zém na, 're sipo're pu'u za'ra mono da, tisa te te 're huri mono wamhã, te za ĩ'u'ẽtẽ wapuzé hã rob u te te 're sa'ra a'â, 'ri mono bâ, 'ri para 're ĩsimi'wara mono hã. Taha zarina, te za ĩ'u'ẽtẽ duptoi'õ na si tisa hã te te 're huri, Pascowa na dato nhisizém na hã. Tane duré, a norĩ wa'wa hã te za aiwasédé hã oto 're ĩrẽme pese za'ra wa'aba mo, 're aipoto téb za'ra wa'aba mono zéb zarina si, ĩ'u'ẽtẽ wapuzé hã rob u da te dasisiti 're ĩsani za'ra mono ne.

Zudezu norĩ hã, Pascowa na tisa te te 're huri mono wamhã, ĩhi'rata norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhimihâzé te te tãma ĩba'a za'ra zém na, ãma 're sipo're pu'u za'ra mono wamhã, te za ãma 're toi u'âsi za'ra. Tane ma tô duré Cristu hã wazada dârâ, wawasédé hã te te wama 're ĩ'apari mono da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, zudezu norĩ hã Pascowa na tito te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono ne, wa za oto wa norĩ zama 're watoi u'âsi za'ra, Cristuhu ãma si oto 're wanomro mono wa. Zudezu norĩ hã ĩ'u'ẽtẽ wapuzém na tisa te te 're huri mono õ di, Pascowa na tito te te 're 'manharĩ za'ra mono

wamhã. Ĩ'u'ẽtẽ duptoi'õ na si, te tisa hã te te 're huri. Tane, wa norĩ hã wasiré ĩsazei'wa norĩ hã, wa za wahâimanazéb 'rada ĩwasédé hã wa te 're rẽme pese za'ra. Wawasédé hã oto wa te 're 'manharĩ za'ra mono ãna, wa za 're wahâimana wẽ u'âsi za'ra, wanhimirosa'rada hã sena na si, duré wahâimanazé sena na si.

9 Ãne wana ré, ḭ̃nhimi'ui'éré na, wa tô aré aima roti pese za'ra wa'wa, aibâ norĩ, pi'õ na tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono norĩ ãma 're asapa'a za'ra wa'aba mono tõ da, duré pi'õ norĩ, aibâ na tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono norĩ ãma 're asapa'a za'ra wa'aba mono tõ da.

10 Ãne na te aima roti za'ra wa'aba wamhã, ĩsazei'õ'wa norĩ ãma, te aima roti za'ra wa'aba õ di, dahâiba na dawasédé, da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono norĩ ãma hã. 'Re simarĩ ahâ za'ra mono da, danhibrom na te te 're ĩda'ruiwapari za'ra mono norĩ ãma, te aima roti za'ra wa'aba õ di, duré danhibrom na dawi 're ĩsipsaihuri za'ra mono norĩ ãma, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana romhâiba 'manharĩ ãma 're ĩwata za'ra mono norĩ ãma. Ta norĩ nhiti 're aihâimana za'ra wa'aba mono tõ da, te aima roti za'ra wa'aba õ di, ĩsazei'õ'wa norĩ nhiti. Mare di. Uburé ĩsazei'õ'wa norĩ nhiti 're aihâimana waihu'u za'ra wa'aba mono õ di tô.

11 Ãne si, wa tô aima roti za'ra wa'wa, ni'wam norĩ hã Zezusihi zazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono nherẽ, 're hâimana wasété za'ra mono wamhã, ta norĩ hâimanazém na ãma 're asapa'a za'ra wa'aba mono tõ da. Ãté ĩsazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono nherẽ, te pi'õi hâiba na tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra, aibâ wamhã. Duré pi'õi wamhã, ãté aibâ hâiba na te tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra. Duré ãté 're simarĩ ahâ za'ra mono da si, te danhibrom na te te 're da'ruiwapari za'ra. Duré ãté 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana, te romhâiba 'manharĩ ãma si 're wata za'ra. Duré ãté dawasédé hã taré te te da'ãma 're ĩsa'ra mono na, te ta norĩ hã te te dama 're rowasu'u wasété za'ra. Ãté âzézei'wa te duré 're hâimana za'ra. Ãté danhibrom na te duré dawi 're sipsaihuri za'ra. Ãne hã ni'wam norĩ hã zahadu tihâimana wasété na 're hâimana u'âsi za'ra mono nherẽ, asiré ĩsazei'wa na aima 're siwasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, ĩhâimanazém na ãma 're asapa'a za'ra wa'aba mono õ di za. Duré nimahã bâtâ na ĩsiré 're asaihuri aba mono da hã, mare di za.

12-13 Wa norĩ hã wasiré ĩsazei'wa norĩ hã, ĩsazei'õ'wa norĩ hâimanazé, wa te wasiwi 're waihu'u za'ra mono wa, wa te wasiwi 're ĩwẽ'õ za'ra mono da hã, 'râwi 're wasipisutu za'ra mono õ di za. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, te za Zezusihi zazei'õ'wa norĩ hã te te 're awaihu'u, te te siwi 're ĩ'awẽ'õ mono da hã. E tawamhã, ni'wam norĩ hã rowahutu u asiré 're asi'rã'ôtõ aba mono nherẽ, marĩ ĩwasédé hã te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb zarina, asiwi 're wẽ'õ za'ra wa'aba mono õ di za. Te za tô asiwi 're ĩwẽ'õ za'ra wa'aba mo, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré, ĩbaihâ na hã:

"Ni'wam norĩ hã 're nomro wasété mono wamhã, te za oto asisiti tãma 're ĩrob'ru za'ra wa'aba mo, asiré wa'aba 're hâimana za'ra mono tõ da."

Ãne duréihã ãma rob'ui'éré hã.

6

Ĩsazei'wa norĩ hã sisada 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

1 Ni'wa hã asiré ĩsazei'wa nherẽ, marĩ hã te te aiwi 're 'mai'manharĩ wasété aba mono wa, sada 're ai'maihâimana aba mono wamhã, e ĩsazei'õ'wa norĩ u, te za 're ĩsimroi wa'aba mo, marĩ te te aiwi 're ĩ'manharĩ wasété aba mono zém na, tãma 're wasu'u za'ra wa'aba mono da, dama rowairébé'wa norĩ ma. Mare di. Ĩ'uwaibaba õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ u si, te za 're ĩsimroi wa'aba mo, ta norĩ si te te 're waihu'u za'ra mono da, marĩ hã te te aiwi 're ĩ'manharĩ wasété aba mono zém na hã, tãma 're wasu'u za'ra wa'aba mono da.

2 Apto'oré si, da'ãma ĩsipo'ozéb ãma, wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ hã, Cristuhu siré, wa za wapire na dama rowairébé za'ra ni, 're ĩdahâimana wasété za'ra mono zém na hã. Oro ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba za. Ãne hã Cristuhu siré, wapire na za wa te dama rowairébé za'ra wamhã, e tawamhã ti'ab ré, marĩre hã asiré ĩsazei'wa norĩ wi 're 'mai'manharĩ wasété aba mono wa, asisada 're ai'maihâimana aba mono wamhã, e aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ di bété, ĩ'uwaibaba tô sena asima ãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã, marĩ asiwi 're ĩ'mai'manharĩ wasété aba mono zém na hã. Ãne hã tô aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, ãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã.

3 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, hâiwa ãma romhuri'wa norĩ hã tiwi ĩsipizari za'ra hã, wa za duré wapire na tãma rowairébé za'ra ni ĩsiré, za da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã. E ãne hã zahadu aima pibui prã za'ra wa'aba di bété. Taha wa, ti'ab ré, marĩ wa, wasisada 're

wahâimana za'ra mono wamhã, wa za wawaimri wa te wasima 're rowaihu'u za'ra, apâ wama 're rowẽ za'ra mono da. Ãne wamhã, wa za tô wa te wasina ãma 're uwaimrami za'ra, wasima.

4 Taha wa, marĩ hã asiré ĩsazei'wai wi 're 'mai'manharĩ wasété aba mono wa, asisada 're ai'maihâimana aba mono wamhã, e marĩ wa, te ĩsazei'õ'wa norĩ u 're asisimroi wa'aba mo, ta norĩ si aiwasété na te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da hã, ta norĩ hã asiré ĩsazei'wa na 're hâimana za'ra mono õ nherẽ, dawasété na dawaihu'u'wa norĩ hã.

5 Į̃nhimiroti ma, aséb za'ra wa'aba da nherẽ, wa ãne na aima rowaihu'u za'ra wa'wa. E asiré ĩsazei'wa, 're 'maihâimana mono ã bâ bété, aiwasété na aiwaihu'u aba 'wa da hã.

6 E ãne hã ĩ'uwaibaba bâ, te asiré ĩsazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, asisada 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ĩsazei'õ'wa norĩ u si 're asisimroi wa'aba mono da, ta norĩ si te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, aiwasété aba na. E ãne hã ĩ'uwaibaba, aima za'ra wa'aba hã.

7 Ãne zarina, asisada 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, dama rowairébé'wa norĩ u, 're asisimroi wa'aba mono wamhã, ĩsazei'wai hâimanazém na asima 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ di za. Ni'wam norĩ hã asiré ĩsazei'wa nherẽ, te te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, tãma ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono ãna, te za tô õne haré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Ni'wam norĩ hã asibrom na aiwi 're sipsaihuri za'ra wa'aba mono wamhã, tãma ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono õ di za duré. Tawapsi, te za asina ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo, ĩsazei'wai hâimanazém na hã.

8 Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã asiré ĩsazei'wa nherẽ, dawasété na dawaihu'u'wai u, 're asisimroi wa'aba mono wa, te tô asima 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo, 'râwi. Taha wa, te duré asima 're asimiza'repese za'ra wa'aba mo 'râwi, ãne na hã, asiré ĩsazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherẽ.

9-10 Tiwasété si te te 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra mono norĩ hã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé hã te te dame sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. E ãne hã, zahadu waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. Ãne na hã taré 'râwi asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za. Dahâiba na dawasédé te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono norĩ hã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na, dame 're hâimana za'ra mono õ di za, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana, romhâiba 'manharĩ ãma 're ĩwata za'ra mono norĩ hã, duré damro na dawi 're ĩsimisaihuri za'ra mono norĩ hã, duré aibâ si'uiwa na 're ĩsiwasété za'ra mono norĩ hã, duré danhibrom na dawi 're ĩsipsaihuri za'ra mono norĩ hã, duré danhibrom na te te 're ĩda'ruiwapari za'ra mono norĩ hã, duré âzézei'wa 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, duré te te da'ãma 're ĩwasété za'ra mono norĩ hã, duré danhibrob zô dapãrĩ'wa norĩ hã. Ta norĩ hã dasiré 're hâimana za'ra mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb ãma hã.

11 Ãne na si, ma tô ni'wam norĩ hã aré 're aihâimana wasété u'âsi za'ra wa'aba mo, 're saze za'ra wa'aba mono õ ré hã. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Zezusihi dâ'âzém na, ma tô oto te te 're ai'upsõ za'ra wa'wa, aiwasété hawi. Ma tô duré te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwẽ si oto ãma 're anomro wẽ wa'aba mono da. Aiwasédé hã te te oto ai'ãma 're ĩ'ab'madâ'â aba mono õ zéb zarina, ma tô duré te te 're aiwẽsãmri za'ra wa'wa, Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani nhimipawaptobzém na hã.

Dahâiba na 're ĩdasiwasété za'ra mono zé wasu'u

12 Ni'wam norĩ hã asiré ĩsazei'wa 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã te ãne te te sima 're nharĩ za'ra: “Marĩ hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono tõ da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wawi 're awẽ'õ mono õ nherẽ, wa norĩ zama, wa te wasiwi 're wẽ'õ za'ra mono õ di za, wa te 're 'manharĩ za'ra mono tõ da. Wa za tô wa te 're 'manharĩ za'ra, wa te wasima 're ĩwẽ za'ra mono zéb uwaibaba.” Ãne na te ni'wam norĩ hã te te sima 're nharĩ za'ra. Tane tô. Ta hã wẽ di. Tane nherẽ, marĩ hã te 're hâimana za'ra, ĩwẽ prã hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wawi 're ĩ'awẽ'õ mono õ hã. Tane nherẽ, taha si, wa te 're 'manharĩ za'ra mono õ di za. Duré wa hã marĩ hã te 're 'manharĩ mono tõ da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te į̃wi 're awẽ'õ mono õ nherẽ, ãté taha zô si, wa za į̃sima te 're rob'ruiwapari u'âsi. Ãne tõ da, taha zarina 're į̃hâimana mono õ di za.

13 Ni'wam norĩ hã te duré ãne na te te sima 're nharĩ za'ra: “Wasa hã wadub 'reb da si, te wama 're hâimana za'ra. Duré wadu hã wasai ubumrozéb da si, te wama 're hâimana za'ra. Tane, te duré wahâiba hã misi wama 're hâimana za'ra wahâiba mono bâ, uburé marĩ hã siwa'ru wa te ãma 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb da hã.” Ãne te ni'wam norĩ hã 'râwi te te si'ãma 're rosa'rata wasété za'ra, tihâiba na hã. Tane nherẽ, dasa hã duré dadu hã niwapsi te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uprosi uburé. Dasa hã da te 're huri mono wamhã, dawasédé, da te ãma 're 'manharĩ za'ra mono õ di. Tane nherẽ, aihâiba na asiwi

're asipsaihuri za'ra wa'aba mono zéb da hã, aihâiba aimawi hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono õ di. Wanhib'apito ma, wa te ãma 're ĩromhuri pese za'ra mono zéb da si, te wahâiba hã wama 're hâimana za'ra. Taha si te wahâiba hã te te wama 're ab'madâ'â pese, Wanhib'apito hã.

14 Wanhib'apito hã dâ'â uptabi nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩhâiwa'utu ne, te za wa'ahâiwa'utu, tiwaihu'u pese na. Taha wa, te wahâiba hã pire na wama 're hâimana za'ra oto, taré hãi õ wa.

15 A norĩ wa'wa hã aihâiba mono bâ, te oto Cristuhu nhib'a'uwẽ si 're anomro aba mo. Taha siré si, te oto 'râwi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mo. E ãne hã 'râwi asina waihu'u za'ra wa'aba ã bâ bété. E tawamhã, Cristuhu nhib'a'uwẽ oto 're wanomro mono nherẽ, wa za pi'õi wasété hâiba hã wa te wasina 're tob za'ra. Mare di.

16 Duré aibâ hã pi'õi wasété hâiba hã te te sina hâiba to wamhã, ĩhâiba hã misi ne oto, maparane ĩhâiba nherẽ. E ãne hã zahadu aima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tô ãne na ĩmreme na ãma rob'ui'éré, pi'õi wasu'u na hã:

"Aibâ hã pi'õi me siré 're simi'wara mono wamhã, ĩhâiba hã misi ne oto, maparane ĩhâiba nherẽ. Misi tô oto ĩhâiba zahuré hã."

Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré, ĩbaihâ na hã.

17 Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã Wanhib'apito te te sina 're hâiba tob za'ra mono wamhã, 'râwi te za ĩsiré 're hâimana za'ra, ĩpẽ'ẽ 're.

18 Taha wa, ma'ãpé, dahâiba na dawasédé, da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono wi, asina 're asiptete u'âsi za'ra wa'aba mono. Dawasédé aimawi hã da te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, ãma 're dasihâiba wasété za'ra mono õ di. Aibâ norĩ hã pi'õ na tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono wapsi, te za ãma 're sihâiba wasété za'ra. Duré, pi'õ norĩ hã aibâ na tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono wapsi, te za duré ta norĩ hã ãma 're sihâiba wasété za'ra aiwa.

19 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani si, te oto aipẽ'ẽ 're ai'ãma 're sõrõwa za'ra wa'wa. Aipẽ'ẽ 're, te oto aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô te te aima 're sõmri za'ra wa'wa. Taha wa, aihâiba za'ra wa'wa hã ate za'ra wa'aba õ di oto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te si, te aihâiba hã 're hâimana za'ra wa'wa oto. E ãne hã zahadu asina waihu'u za'ra wa'aba õ di bété.

20 E marĩ wa, aihâiba hã ate za'ra wa'aba õ di oto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô aiwa'âbâ za'ra wa'wa, Cristuhu dâ'âzém na. Taha wa, uburé marĩ hã aihâiba na tãma 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zém na, te za ãma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma hã.

7

Dasina damrozém na rowasu'u

1 Rob'ui'éré na we asiwi ĩ̱zadanharĩ za'ra wa'aba zém na, wa za oto aima roti za'ra wa'wa. E aibâ norĩ hã 're mro za'ra mono õ nherẽ, tãma 're rowẽ za'ra mono di za. Ãté tane nherẽ, tãma 're rowẽ za'ra mono di za tô.

2 Tane nherẽ, aibâ norĩ hã mro ãna 're hâimana za'ra mono nherẽ, pi'õ na tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé hã, ahâ uptabi di duré. Pi'õ norĩ hã mro ãna 're hâimana za'ra mono nherẽ, aibâ na tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé hã, ahâ uptabi di duré. Taha wa, aibâ norĩ hã te za tô 're mro za'ra, timro me si 're hâimana za'ra mono da. Ãne hã wẽ uptabi di, pi'õ aimawi na tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono tõ da. Duré pi'õ norĩ hã te za tô 're mro za'ra aibâ na, timro me si 're hâimana za'ra mono da, ta norĩ zama, aibâ aimawi na tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono tõ da.

3 Aibâ norĩ hã pi'õ na oto 're mro za'ra mono wamhã, timro wi, tihâiba hã te te 're sawi za'ra mono õ di za oto. Duré pi'õ norĩ hã aibâ na oto 're mro za'ra mono wamhã, duré timro wi tihâiba hã te te 're sawi za'ra mono õ di za oto.

4 Pi'õ norĩ hã 're mro za'ra mono wamhã, ĩhâiba hã ĩtei õ di oto. Ĩmro te hã oto, ĩhâiba hã. Tane duré aibâ norĩ hã 're mro za'ra mono wamhã, ĩtei õ di oto, ĩhâiba hã. Ĩmro te hã oto, ãne hã aiwa.

5 Taha wa, aimro ré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, aimro wi aihâiba hã 're sawi za'ra wa'aba mono õ di za oto. Ãté nimahã bâtâ na si te za ãma 're asisaze za'ra wa'aba mo, aimro ma, aihâiba hã a'â 're sõmri za'ra wa'aba mono tõ da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, a'â 're asisõmri za'ra wa'aba mono da, tãma 're aimreme zusi aba mono zéb da si. Ãne wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono pari, aihâiba hã aimro wi 're sawi za'ra wa'aba mono ãna, te za tô aihâiba na apâ asima ãma 're atob za'ra wa'aba mo, aiwasédé hã aihâiba na 'râwi nherẽ, aimro õ ne, asiwi 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono

tõ da, asina 're asiptete za'ra wa'aba mono õ wa, Satanasi hã te te 're aipibu za'ra wa'aba mono tõ da.

6 A norĩ wa'wa hã uburé asina 're aimro za'ra wa'aba mono da hã, te aima 'ru za'ra wa'aba õ di. Asi'uihâ na asima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mono zém na si, 're aimro za'ra wa'aba mono da hã, te aiwi wẽ'õ za'ra wa'aba õ di.

7 Tane nherẽ, wa hã ĩ̱mro õ na 're ĩ̱hâimana mono zéb zarina, aimro ãna 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã, ĩ̱ma wẽ di aré. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aiwa te te dama 're apisutu mono õ di, dahâiba mono bâ, niha 're ĩdahâimana za'ra mono zéb da hã. Dasisarina si 're ĩdahâimana za'ra mono õ na hã, taha si te za te te dama 're apisutu, damro ré 're dahâimana za'ra mono da, duré damro ãna 're ĩdahâimana za'ra mono da hã.

8 Aimro ãna 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, pi'õi mrotõ norĩ ma zama. Õne haré, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da hã, wẽ di, wa hã ĩ̱mro õ na 're ĩ̱hâimana mono ne. Ãne hã ĩ̱ma wẽ uptabi di.

9 Tane nherẽ, dahâiba na dawasété wi 're ĩdanhiptete za'ra mono õ si, wẽ õ di. Taha wa, aihâiba na aiwasété wi, asina 're asiptete waihu'u za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za tô asina 're aimro za'ra wa'aba mo, asisô 're rowasutu zahu za'ra wa'aba mono tõ da oto.

10 Aimro ré, 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma, wa za oto aima roti pese za'ra wa'wa. Tane nherẽ, ĩ̱si'uihâ na ĩ̱nhimirosa'rata na te aima roti za'ra wa'aba õ di za. Wanhib'apito nhimiroti na si, wa za aima roti za'ra wa'wa, ãne na hã: Pi'õ norĩ hã timro te te 're rẽme za'ra mono õ di za.

11 Tane nherẽ, ãté pi'õ norĩ hã te za timro hã te te 're rẽme za'ra. Ãne hã te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, aibâ aimawi na 're mro zahu za'ra mono õ di za. Timro 'rata u si, te za apâ 're sipizari za'ra. Ãne na te te ãma 're sahu ze za'ra mono õ wamhã, mro ãna te za tô 're hâimana u'âsi za'ra. Duré aibâ norĩ hã timro te te 're rẽme za'ra mono õ di za, ãne hã tô aiwa.

12 A norĩ wa'wa hã 're saze za'ra wa'aba mono õ ré, asina 're aimro za'ra wa'aba mono norĩ ma, wa za oto aima roti za'ra wa'wa. Wanhib'apito hã ti'ab ré, ãne na te te dama 're roti mono õ nherẽ, tane nherẽ, wa za aima ãma roti za'ra wa'wa, ãne: Aibâ norĩ hã ĩsazei'wa na 're hâimana za'ra mono nherẽ, ĩmro hã ĩsazei'õ'wa na tãma 're hâimana za'ra mono wamhã, duré pi'õ hã timro siré 're hâimana u'âsi za'ra mono da, te te sima 're sawi pese za'ra mono wamhã, ãne wamhã, aibâ norĩ hã timro hã te te 're rẽme za'ra mono õ di za.

13 Duré pi'õ norĩ hã ĩsazei'wa na 're hâimana za'ra mono nherẽ, ĩmro hã ĩsazei'õ'wa na tãma 're hâimana za'ra mono wamhã, duré aibâ hã timro siré 're hâimana u'âsi za'ra mono da, te te sima 're sawi pese za'ra mono wamhã, ãne wamhã, pi'õ norĩ hã timro hã te te 're rẽme za'ra mono õ di za duré.

14 Duré aibâ norĩ hã ĩsazei'õ'wa na 're hâimana za'ra mono nherẽ, ĩmro hã ĩsazei'wa na tãma 're hâimana za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã pi'õ norĩ ma, rowẽ te te tãma 're ĩpisutu za'ra mono zéb u'âbâ, te za tô duré aibâ norĩ ma, te te tãma 're pisutu za'ra rowẽ hã, ĩmro hâiba u'âbâ, ĩsazei'õ'wa na 're hâimana za'ra mono nherẽ, aibâ norĩ hã. Duré pi'õ norĩ hã ĩsazei'õ'wa na 're hâimana za'ra mono nherẽ, ĩmro hã ĩsazei'wa na tãma 're hâimana za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aibâ norĩ ma, rowẽ te te tãma 're ĩpisutu za'ra mono zéb u'âbâ, te za tô duré pi'õ norĩ ma, te te tãma 're pisutu za'ra rowẽ hã, ĩmro hâiba u'âbâ, ĩsazei'õ'wa na 're hâimana za'ra mono nherẽ, pi'õ norĩ hã. Ãnei õ 'wa'âhã, te aré ĩ'ra norĩ hã ĩsazei'õ'wa norĩ 'ra ne, 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Tazahã ĩmama norĩ hâiba u'âbâ, te za tô rowẽ si te te tãma 're apisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

15-16 Duré, ni'wam norĩ hã ĩsazei'õ'wa 're hâimana za'ra mono wamhã, timro hã ĩsazei'wa te te 're rẽme za'ra mono da, te te sima 're wẽ za'ra mono wamhã, ĩmro hã te te tiwi 're rosawi za'ra mono õ di za, ĩsazei'wa si'uiwa sima 're hâimana za'ra mono õ wa. Si'uihâ na te za tô 're wairébé, ĩsazei'õ'wa hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô te te sima 're aiwẽ za'ra wa'wa, robze sina ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, aimro hã ĩsazei'õ'wa aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, te te oto 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô tãma 're ĩwaprosi waré za'ra wa'aba mo, te te tô 're airẽme za'ra wa'aba mono da.

Pi'õ norĩ, ĩsazei'wa 're anomro aba mono wamhã, duré aimro hã Wanhib'apito te te 're saze za'ra mono õ nherẽ, e te za te te 're saze za'ra, nimahã bâtâ na hã, Cristu hã. Ãté te za tô te te 're saze za'ra. Ãté te te 're saze za'ra mono õ di za. Ãne hã aima waihu'u za'ra wa'aba õ di. Duré aibâ norĩ, ĩsazei'wa 're anomro aba mono wamhã, aimro hã te te 're saze za'ra mono õ nherẽ, e te za te te 're saze za'ra, nimahã bâtâ na hã. Ãne hã aima waihu'u za'ra wa'aba õ di duré. Taha wa, aimro hã ĩsazei'õ'wa na aima 're hâimana za'ra

wa'aba mono wa, te te oto 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono wamhã, ĩhâimanazéb zarina, te za tô tãma 're ĩwaprosi waré za'ra wa'aba mo, te te tô 're airẽme za'ra wa'aba mono da.
17 Wanhib'apito hã te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za oto 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ da, te te sima 're aipisutu za'ra wa'aba mono õ ré, niha 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono zém hawi, 're aiwairébé aba mono zém na, 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za, zudezu na, duré zudezu'õ na. Õne haré te za oto 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Ãne na si, wa tô wa hã te dama 're aroti u'âsi, daro mono bâ ĩsazei'wa norĩ hã siré 're ĩsi'rã'õtõ u'âsi mono norĩ ma hã.
18 Ni'wam norĩ hã sihâiwata nhihâri ré, 're hâimana za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ da, te te oto sima 're pisutu za'ra mono wamhã, e taha zarina te za ta norĩ hã 're si'madâ'â ze za'ra, tinhihâiwata nhihârizé hã te te sima 're pari za'ra mono da, apâ sihâiwata nhihâri õ ré, 're ĩnomro mono ne, 're hâimana za'ra mono da. Mare di. Ãne na hã 're si'madâ'â za'ra mono õ di za. Õhõ haré te za tô 're nomro. Duré ni'wam norĩ hã sihâiwata nhihâri õ nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ da, te te oto sima 're pisutu za'ra mono wamhã, e taha zarina, te za ta norĩ hã 're sisihâiwata nhihâri za'ra. Mare di. 'Re sisihâiwata nhihâri za'ra mono õ di za. Õhõ haré te za tô oto 're nomro, ta norĩ hã.
19 Danhihâiwata nhihâri ré si 're ĩdahâimana za'ra mono zé hã marĩ dai õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Duré danhihâiwata nhihâri õ nherẽ, 're ĩdahâimana za'ra mono zé hã marĩ dai õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã, ãne hã tô aiwa. Ãne si tãma ĩpire hã, 're ĩdahâimana za'ra mono zéb da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti, da te 're 'madâ'â pese za'ra mono sina 're ĩdanomro wẽ mono zép si, tãma ĩpire hã.
20 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ da, te te sima 're aipisutu za'ra wa'aba mono wamhã, e niha 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã za. Õne haré te za tô aihâimanazém na 're aihâimana za'ra wa'aba mo, dapoto mono bâ da te 're aiwamri za'ra wa'aba mono zéb zarina, duré aipire na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb zarina, duré aiwapu na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb zarina.
21-22 Ai'uipra'wa norĩ ma, aipawa'âbâ ãna tãma 're romhuri za'ra wa'aba mono ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ da, te te oto sima 're aipisutu za'ra wa'aba mono wamhã, aipawa'âbâ ãna 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zém na, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. Tane nherẽ, ãté nimahã bâtâ na si te za tô oto te te aima 're pisutu za'ra wa'wa, aipawa'âbâ ãna tãma 're romhuri za'ra wa'aba mono tõ da oto. Ãne zarina si, te za oto 'râwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo, tiwi 're aiwairébé aba mono da, romhuri hawi, asi'uihâ na oto asima 're romhuri za'ra wa'aba mono da. Ai'uipra'wa norĩ ma, aipawa'âbâ ãna tãma 're romhuri za'ra wa'aba mono ré, Cristuhu ãma oto 're anomro aba mono da, Wanhib'apito te te 're aipisutu za'ra wa'aba mono norĩ hã, te oto robzei u'âsi na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Da te 're ĩ'uipra za'ra mono norĩ, wa'âbâ ãna te te oto dama 're romhuri za'ra mono tõ da, da te tãma 're ĩpisutu za'ra mono ne, ma tô Cristu hã te te 're aipisutu za'ra wa'wa, aiwasété u'âsi 're anomro aba mono tõ da, aiwasédé hã oto 're rẽme pese za'ra wa'aba mono da. Tane duré asi'uihâ na asima 're romhuri za'ra wa'aba mono ré, Cristuhu ãma 're anomro aba mono da, Wanhib'apito te te 're aipisutu za'ra wa'aba mono norĩ hã, te oto Cristuhu nhib'a'uwẽ si 're anomro aba mo. Taha zarina si, te oto ĩsimiroti hã 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, da te 're ĩ'uipra za'ra mono norĩ hã tinhib'apito nhimiroti si te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono ne.
23 Tidâ'âzém na ma tô Cristu hã aiwa'âbâ za'ra wa'wa, aiwasété u'âsi 're anomro aba mono tõ da oto. Taha wa, ĩsazei'õ'wa norĩ ma, 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za oto.
24 Ĩ̱sisãnawã norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ da, te te sima 're aipisutu za'ra wa'aba mono wamhã, õne haré aihâimanazéb u'âsi za'ra wa'aba na si, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si.

Mro ãna 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

25 Rob'ui'éré na we asiwi ĩ̱zadanharĩ za'ra wa'aba zém na, wa za duré ãma aima roti za'ra wa'wa, mro ãna zahadu 're ĩhâimana za'ra mono norĩ na hã. Wanhib'apito hã ti'ai ãma 're morĩ ré, ãne na te te dama ãma 're roti mono õ nherẽ, wa za aima ãma roti za'ra wa'wa. Wanhib'apito hã tinhoprubzéb zarina, ma tô te te 're ĩ̱pawapto, dama ĩ̱'umnhasizéb zarina, ĩsimiroti zarina si, te dama ãma 're roti mono da. Taha zarina, wa za tô oto aima ãma roti za'ra wa'wa.
26 Ãhãna Zezusihi zazei'wa oto 're wanomro mono wa, te da te wama 're rob'manharĩ wasété za'ra, wa te 're robzépata za'ra mono da. Taha wa, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, aimro ré 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, taha haré asima 're aihâimana u'âsi

za'ra wa'aba mono da, duré aimro õ nherẽ, 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, õne
haré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da.
27 Aibâ norĩ, aimro ré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, asima 're rosa'rata
wasété za'ra wa'aba mono õ di za, 're ĩrẽme za'ra wa'aba mono zém na da hã. Duré zahadu
aimro ãna 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono
õ di za, 're aimro za'ra wa'aba mono zéb da hã.
28 Tane nherẽ, ãté te za tô asima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mo, 're aimro za'ra wa'aba mono
da. E tawamhã aiwasédé te za 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo. Mare di. Ĩwẽ si te za tô 're
ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo. Duré pi'õi hâiba préduptém norĩ hã 're mro za'ra mono wamhã,
e te za tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra. Mare di. Tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra
mono õ di za. Ãne, wa hã wa tô aré te ĩ̱sima 're aiwẽ za'ra wa'wa, asina 're aimro za'ra
wa'aba mono wa, 're robzépata za'ra wa'aba mono tõ da. Ãne tõ da, wa tô aima roti za'ra
wa'wa, asina 're aimro za'ra wa'aba mono tõ da.
29 Ĩ̱sisãnawã norĩ, tô sena, wa za ãne hã aima waihu'u za'ra wa'wa. Romhuture di oto,
ĩrob'rãsutuzéb u hã. Taha wa, taha õ ré, Wanhib'apito ma si, wa te 're ĩromhuri pese za'ra
mono zéb da si, wa za 'râwi wasina 're wanhopré u'âsi. Taha wa, aibâ norĩ, aimro ré 're
aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, aimro zawi na si 'râwi asima ãma 're rosa'rata za'ra
wa'aba mono õ di za.
30 Duré asisô 're aiwa'õ za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si 're rosa'rata za'ra wa'aba
mono õ di za. Duré aima 're ĩrowẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina, ato sina 're anomro aba
mono wamhã, taha na si 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Duré marĩ hã asima
're uipra za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za,
asima.
31 Ti'ai ãma uburé marĩ na 're romhuri za'ra wa'aba mono nherẽ, taha si asima 're wẽ
uptabi za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Uburé marĩ hã ti'ai ãma, da te 're ĩ'madâ'â
za'ra mono hã te za dawi 're si'utõrĩ u'âsi za'ra. Taha wa, hâiwa ãma uburé marĩ ĩwẽ si 're
ĩhâimana za'ra mono zô si, te za sô 're ĩrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo.
32 Wa hã wa ĩ̱sima te 're aiwẽ za'ra wa'wa, ti'ai ãma marĩ zô si asima 're asõpré wa'aba
mono zarina, asina 're aihâtâ'â tõ za'ra wa'aba mono da. Aibâ norĩ hã mro ãna 're ĩhâimana
za'ra mono norĩ hã Wanhib'apito ma, te te 're ĩromhuri za'ra mono zém na da si, te za sima
're sõpré u'âsi, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're 'madâ'â ze za'ra mono da.
33 Tane nherẽ, aibâ norĩ hã mro ré 're hâimana za'ra mono wẽ te, te za ti'ai ãma marĩ zô
zama sima 're sõpré u'âsi, timro udâna, rowẽ na tãma 're ĩhâimana za'ra mono zéb da hã.
34 Taha wa, maparane ĩsimiromhuri te tãma 're hâimana za'ra, aibâ norĩ ma hã, te te sima
sô 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono hã, Wanhib'apito ma, duré timro ma zama.
Duré, pi'õi hâiba prédum norĩ, mro ãna 're ĩhâimana za'ra mono hã, duré pi'õ préduptém
norĩ, mro ãna 're ĩhâimana za'ra mono hã ta norĩ hã te za simi'ẽ na Wanhib'apito ma si, te
te tãma 're romhuri za'ra, wa'wa ãna. Wanhib'apito ma si, tãma 're sihâiba nhomri u'âsi
za'ra mono da, te za tô sena te te sima 're wẽ za'ra, mro ãna 're hâimana za'ra mono wa,
ta norĩ hã. Tane nherẽ, pi'õ norĩ, mro ré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, te za ti'ai ãma
marĩ zô si sima 're sõpré u'âsi, timro udâna, robze na ãma 're hâimana za'ra mono da.
35 Aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono wa, aihâiba zei õ na 're aihâimana za'ra wa'aba
mono da, ãne na te aima roti za'ra wa'aba õ di. Taré ĩwẽ na si te aipawaptob za'ra wa'aba
da, wa ãne na aima roti za'ra wa'wa. Wa duré te ĩ̱sima te 're aiwẽ za'ra wa'wa, ĩwẽ si 're
'manharĩ za'ra wa'aba mono da, duré asimirosa'rata na Wanhib'apito ma 're asimi'ẽ za'ra
wa'aba mono da, tãma 're romhuri pese za'ra wa'aba mono da, tiwi 're asihâiba zawi za'ra
wa'aba mono ãna.
36 Ãté ni'wam norĩ hã te za sina aiwẽ zahuré, sina mro zahuré da. Tawamhã sina mro
zahuré õ ré, ãté aibâ hã te za pi'õi hâiba na si te te sima ãma 're rosa'rata u'âsi, za ãma
ĩmro hâiba na si, tiwasété wi siptete waihu'u ãna. Ãté te za duré te te sô 're rowasutu u'âsi.
Ãne na siwaihu'u wamhã, te za tô ãma timro su'u, te te sima ĩwẽzéb zarina. Ãma mro da
tô. Tawamhã, oto ãma mro wamhã, tiwasédé hã te te ãma 'manharĩ õ di za. Mare di.
37 Duré aibâ hã ãté si'uihâ na te za sima pisutu, mro ãna a'â 're hâimana mono da. Ãne
wamhã, ãté te za pi'õi wi, tihâiba na sina 're siptete u'âsi. Ãne wamhã, te te sima ĩwẽzéb
zarina, mro ãna a'â 're hâimana mono wamhã, wẽ di za tô. Ãne hã ĩwasété õ di.
38 Taha wa, aibâ norĩ hã 're mro za'ra mono wamhã, ĩwẽ si te za tô te te 're 'manharĩ
za'ra. Duré 're mro za'ra mono õ wamhã, ĩwẽ uptabi si te za tô te te 're 'manharĩ za'ra.
39 Pi'õ norĩ hã ĩmro hã tiwi 're dâ'â za'ra mono õ ré, te te 're rẽme waihu'u za'ra mono
õ di za. Tiwi 're dâ'â za'ra mono wapsi, te za oto pibui pese na timro na te te 're sahu
za'ra, aibâ aimawi na. Tane nherẽ, aibâ ĩsazei'õ'wa na 're mro za'ra mono õ di za. Aiwa
ĩsazei'wa si'uiwa na te za sina 're mro za'ra.

40 Tane nherẽ, pi'õi mrotõ norĩ hã 're mro zahu za'ra mono õ wamhã, tãma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za, ta norĩ ma hã. Ãne ta norĩ ãma ĩ̱nhimirosa'rada hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani te te ĩ̱ma ĩwaihu'uzéb zarina, wa ãne na aima roti za'ra wa'wa, ãne si.

8

Romhâiba 'manharĩ ma, dasazé da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono zé wasu'u

1 Rob'ui'éré na we asiwi ĩ̱zadanharĩ za'ra wa'aba zém na, wa za duré aima ãma roti za'ra wa'wa, waihu'u pese newa romhâiba 'manharĩ ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb da, dasa hã da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono zém na, romhâiba 'manharĩ ma hã. Ãne ma tô we ĩ̱ma asiwasu'u za'ra wa'wa, rob'ui'éré na hã: "Wa norĩ hã ĩsazei'wa oto 're wanomro mono wa, wama waihu'u pese za'ra di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Taha zarina, wa za marĩ hã dasiré, wa te 're 'manharĩ za'ra, wa te wasima 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina." Ãne na ma tô we ĩ̱ma asiwasu'u za'ra wa'wa. Tane tô. Uburé wa norĩ ma hã wama waihu'u pese za'ra di tô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Tane nherẽ, marĩ hã da te 're waihu'u pese za'ra mono wẽ te, te za 're dasi'madâ'â ze za'ra, 'râwi. Tane nherẽ, ĩsazei'wa norĩ hã 're ĩsisawi pese za'ra mono zéb zarina si, te za 're sipawaptob u'âsi za'ra, siptete sina siré ãma 're hâimana u'âsi za'ra mono da.

2 Ni'wam norĩ hã rowaihu'u pese 'wa newa, 'râwi 're si'madâ'â ze za'ra mono wamhã, sena na ta norĩ hã, marĩ te te 're waihu'u za'ra mono õ di za. Mare di.

3 Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te 're sawi pese za'ra mono wapsi, te za tinhib'a'uwẽ na te te sina 're awaihu'u u'âsi, ta hã.

4 Duré, waihu'u pese newa, romhâiba 'manharĩ ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb da, dasa, da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono na, wa za oto aima roti za'ra wa'wa. E romhâiba 'manharĩ ma, dasa, da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono na, te za a norĩ wa'wa hã dame ãma 're asaihuri aba mo, ĩsazei'wa 're anomro aba mono nherẽ. E dame ãma 're asaihuri aba mono õ di za. Ãne, wa za aima ãma waihu'u za'ra wa'wa. Romhâiba 'manharĩ ãma 're ĩdawata za'ra mono hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nei õ di. Ĩwaihu'u pese zéb da hã, marĩ hã tãma hâimana õ di. Robaba uptabi di. Taré ta hã rob'manharĩ. Ãne hã wama waihu'u pese za'ra di. Siwaprosi, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono si 're hâimana, waihu'u pese uptabi na. Ĩsine hã marĩ hã ĩwaihu'upe hã 're 'maihâimana mono õ di, aimawi hã. Robaba uptabi di. Ãne hã wama waihu'u pese za'ra di duré.

5 Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã ma tô te te 're saze za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nei õ nherẽ, waihu'u pese uptabi na 're hâimana za'ra mono newa, hâiwa nhirõtõ na, duré ti'ai ãma zama, ĩhâiba'õ norĩ hã. Ĩsib'apito za'ra hã ahâ uptabi na tãma 're hâimana za'ra mono õ nherẽ, ma tô te te ãma 're saze za'ra.

6 Tane nherẽ, te siwaprosi wama 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, wasiré wa te 're ĩsaze za'ra mono norĩ ma hã. Ta hã uburé Wamama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha ma si, wa oto 're wahâimana za'ra. Wanhib'apito si te duré siwaprosi 're hâimana, Zezu Cristuhu si. Taha si, ma tô Timama zadawa para te te ro'apoto. Taha nhimipawaptobzéb zarina si, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'anho'reptu, õhõ ãma si 're wahâimana u'âsi za'ra mono da oto.

7 Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã ĩsazei'wa na oto 're hâimana za'ra mono nherẽ, ãne na te te waihu'u za'ra õ di ta norĩ hã, rosa'rata nhib'uware na si 're hâimana za'ra mono wa. Te te 're saze za'ra mono õ ré, romhâiba 'manharĩ ãma, aré dame ãma 're wata u'âsi za'ra mono wa, te zahadu ta hawim haré te te ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra, romhâiba 'manharĩ ãma hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ne, waihu'u pese newa. Taha wa, dasa hã romhâiba 'manharĩ ma, da te 're ĩsõmri za'ra mono hã te te duré dame 're huri mono wa, te ta norĩ hã rosa'rata na te te ãma 're upa u'âsi za'ra, ãne: "Ã hã dasa hã romhâiba 'manharĩ ma, da te 're ĩsõmri za'ra mono na, 're wasaihuri mono wamhã, wa za wawasédé hã wa te ãma 're 'manharĩ za'ra." Ãne te za ta norĩ hã 're siwẽ'õ za'ra, tinhimirosa'rata nhib'uware na 're hâimana za'ra mono wa. Romhâiba 'manharĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ne, waihu'u pese newa, dasa hã da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono hã te te dasiré 're huri mono wamhã, te za ãne na hã 're siwẽ'õ za'ra, ta norĩ hã.

8 Tazahã, dasa hã wa te 're ĩhuri mono zéb zarina, duré wa te 're ĩhuri mono õ zéb zarina, te te 're wa'awẽsãmri mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Marĩ hã wa te 're huri tõ mono da, wa te wasima 're ĩpisutu za'ra mono zéb zarina, te te siwi 're wa'awẽ'õ mono õ di za. Duré marĩ hã wa te 're huri mono da, wa te wasima 're ĩpisutu za'ra mono zéb zarina, te te 're wa'awẽsãmri mono õ di za.

9 Ãté te za tô asima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mo, dasa hã romhâiba 'manharĩ ma, da te 're ĩsõmri za'ra mono na dame 're asaihuri aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã za te

te siwi 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono õ na dâ'âsina. Tane nherẽ, te za 're asi'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mo, ta hã dasa hã 're huri aba mono wa, asiré ĩsazei'wa nherẽ, sib'uware na 're ĩnomro mono norĩ hã apâ tiwasété u 're rere'e mono tõ da.

10 Ãté dasa hã romhâiba 'manharĩ ma, da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono na, te za 're asaihuri aba mo dasiré, romhâiba 'manharĩ ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma hã, 'ri paramhã. Ãté 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono õ na dâ'âsina, te za tô asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ãna, dasiré ãma 're asaihuri aba mo. Tawamhã ãté asiré ĩsazei'wa nherẽ, sib'uware na 're ĩnomro mono norĩ hã te za te te 're ai'madâ'â za'ra wa'wa, dame ãma 're asaihuri aba mono ré hã. Tawamhã, dasa hã romhâiba 'manharĩ ma, da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono hã te te 're huri mono tõ da, te te aré siwi 're wẽ'õ za'ra mono nherẽ, e te za te te sima 're wẽ za'ra, dame ãma 're saihuri mono da, asine wa'aba. Te za tô te te sima 're wẽ za'ra. E marĩ wa. Dame ãma 're asaihuri aba mono ré, te te ãma 're ai'madâ'â za'ra wa'aba mono wa.

11 Tawamhã taha zarina, oto ãma 're saihuri mono wamhã, te za 'râwi 're siwẽ'õ za'ra, asiré ĩsazei'wa nherẽ, sib'uware na 're ĩnomro mono norĩ hã, te te aré siwi 're wẽ'õ za'ra mono nherẽ, te te oto dame 're huri mono wa. Taha wa, te za Cristu te te 're ĩsaze za'ra mono zém na si'uihâ na 're sisimini za'ra, ta hã sada dâ'â za'ra nherẽ.

12 Ãne hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, asiré ĩsazei'wa norĩ wi, te za aiwasédé hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo. Taha zarina, ta norĩ hã marĩ hã te te aré siwi 're wẽ'õ za'ra mono nherẽ, te te oto 're 'manharĩ za'ra mono wa, te za 're siwẽ'õ pese za'ra. Ãne na aiwasédé hã tiwi 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, ta norĩ hâiba siré te za Cristuhu wi zama aiwasédé hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo.

13 Ãté ĩ̱sisãnawã norĩ hã te za te te sima 're rosa'rata za'ra, dasa hã romhâiba 'manharĩ ma, da te 're ĩsõmri za'ra mono na, dasiré ãma 're saihuri mono wa, tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono na hã. Ãne wamhã, taha na wa hã dame 're ĩ̱sa zahu mono õ di za oto, ĩ̱sisãnawã norĩ hã tiwasété u 're sipizari zahu za'ra mono tõ da, apâ.

9

Zezusihi zadawa wasu'u'wa na, Paru hã dama ĩsiwasu'uzé wasu'u

1-2 Ni'wam norĩ hã ma tô te te ĩ̱'ãma 're rosa'rata za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa, sena na dama 're ĩ̱hâimana mono õ na hã. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã ma tô ĩ̱'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa, sena na ĩsadawa wasu'u'wa, 're ĩ̱hâimana mono na hã.

Wa hã danhimiroti zarina, 're ĩ̱hâimana mono õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ma tô ĩ̱pisutu, Zezusihi zadawa wasu'u'wa, dama 're ĩ̱hâimana mono zéb da hã, ĩsadawa para. Wanhib'apito Zezusi hã wa tô duré sabu, ĩ̱tõmo na. A norĩ wa'wa hã bété. E 'wa simiroti zarina, ma tô 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Wanhib'apito ma, te ai'ãma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tô 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Tawamhã, e marĩ te wasu'u, ã hã, Zezusi hã te aima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina, wa hã tô sena dama Zezusihi zadawa wasu'u'wa, te aima ĩ̱wasu'u za'ra wa'wa.

3 Ni'wam norĩ hã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa na, tô sena dama 're ĩ̱hâimana mono õ na hã te te dama 're ĩ̱wasu'u za'ra mono wa, wa tô ãne tãma 're ĩ̱siwaihu'u za'ra.

4 Wa norĩ hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, wasazéb da, duré wahâimanazéb da, wa'ãma 're ana wa'aba mono wamhã, e ĩ'uwaibaba, wa za wa'âbâ ãna, wa te 're waibu, wa'ãma 're ana wa'aba mono zé hã. Ĩ'uwaibaba, wa za tô wa te 're waibu.

5 Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ, wasiré norĩ hã Zezusi te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, nimomo 're nomro mono wamhã, timro hã te za siré te te 're simro. Duré Wanhib'apito no norĩ zama, te za timro hã siré te te 're simro. Pedru hã te za duré timro hã siré te te 're saprõni. Wa hã bété. Ĩ̱mro ré, 're ĩ̱hâimana mono 'wa'âhã, duré ĩsazei'wa si'uiwa 're wahâimana mono wamhã, e ĩ'uwaibaba 're ĩ̱hâimana mono õ di aré, daza'rui mono bâ, ĩ̱siré te 're saprõni mono wamhã. Duré wasazéb da, ĩ̱mro ãma zama, 're ana wa'aba mono wamhã, e ĩ'uwaibaba õ di aré. Ĩ'uwaibaba tô aré, wahâimanazé hã.

6 Wa hã Paru, duré ĩ̱siré romhuri'wa Banabé hã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ siré, 're wahâimana mono nherẽ, e wa norĩ si, wa za wanhib'rata na wa te wasima 're romhuri pese, wasazéb da hã, ãma 're ĩwahâimana mono zéb da hã. E ãne hã rob'uwaibaba bâ bété.

7 Da'wapéi'wa norĩ hã bété. E tinhib'apito ma, te te 're romhuri za'ra mono ré, te za si'uihâ na 're siwa'âbâ za'ra, tihâimanazéb da hã. Mare di. Si'uihâ na 're siwa'âbâ za'ra mono õ di za. Duré uwa 'ru na romhuri'wa norĩ hã te te 're 're za'ra mono pari, uwa 'ru 'rã hã oto 're 'rã prédub za'ra mono wamhã, e misi si te te sima 're suhâri za'ra mono õ di za, te te 're huri mono da. Te za tô misi si te te sima 're suhâri za'ra, romhuri'wa norĩ hã. Duré dama pone'ẽrebâ 'madâ'â'wa norĩ hã, e a'ubuni wi te te 're 'madâ'â za'ra mono ré,

ĩhâiwa'u hã te te 're âhuri mono õ di za. Te za tô te te sima 're hâiwa'u za'ra, te te 're âhuri mono da.

8 Ãne na danhimirosa'rata zarina, te ãma aima rowasu'u za'ra wa'aba õ di. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ĩrob'ui'érézéb zarina si, wa aima ãma rowasu'u za'ra wa'wa. Ĩ̱si'uihâ na hã, mare di.

9-10 Ãne duréihã Mozési te te ãma ĩrob'ui'érézé hã:

"Aro 'rã ne hã, powawẽ hã tipara na te te aima 're sub za'ra wa'aba mono ré, 're wata wasisi za'ra wa'aba mono õ di za, 're saihuri tõ mono da."

Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré hã te 're hâimana. E tawamhã, powawẽ si te 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're azawi. Mare di. Taha zawi nhipai u, te duré wa norĩ hã te te 're wa'azawi pese. Taha wa, duréihã ãne na te te rowasu'u wamhã, taha wasu'u nhipai u, ma tô duré wa'ãma zama romnhimiré'é. Buru da, ti'a te te 're ĩhâibâdâ za'ra mono norĩ hã duré oto 're 'rãi'ré za'ra mono wa, te te 're ĩ'rãihâri za'ra mono norĩ hã, e buru tede'wa te te tãma 're ĩpo'o za'ra mono zéb zô, 're simnhasi za'ra mono õ di za. Te za tô sô 're simnhasi za'ra. Ãne hã aiwa, te wasu'u.

11 Tane duré, robzuri'wa norĩ hã ro ubuni ré te te 're ĩrobzuri za'ra mono ne, wa tô Cristuhu wasu'uwẽ na wa te 're aipawaptom na'rata za'ra wa'wa. E tawamhã ãne hã ĩbâi õ di, aima za'ra wa'aba hã, wanhimipawaptobzé wa'rãmi, marĩ zô aiwi 're wanhimnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, wasazéb da hã, ãma 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã. Wa za tô 're wanhimnhasi za'ra, rob'uwaibaba wa.

12 Ni'wam norĩ hã Cristuhu wasu'uwẽ na te te 're ĩdapawaptob za'ra mono norĩ hã, tô ĩbâre te marĩ na 're ĩpawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo, ãma 're ĩhâimana za'ra mono zéb da hã. Tawamhã wa norĩ hã Zezusi, wa te aima 're wasu'u 'rata za'ra wa'aba mono nherẽ, e ta norĩ nhipai u, marĩ zô aiwi 're wanhimnhasi za'ra wa'aba mono õ di za bété. E ãne hã ĩsarinai õ di, aima za'ra wa'aba hã. Ãne hã, tô ĩsarina.

Ĩ'uwaibaba nherẽ, niwamhã marĩ zô, aiwi 're wanhimnhasi za'ra wa'aba mono õ di. Mare di. Duré, wa te aiwi 're rowaptẽrẽ za'ra wa'aba mono ãna, wa tô wa te 're robzépata za'ra, ĩwasu'uwẽ ré daro mono bâ, wa te 're ĩropéi mono zé hã, wa te dawi ãma 're 'wa'rutu tõ za'ra mono da.

13 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb 're, 'ri 'rãihâ 'remhã sasedoti norĩ hã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzéb da, dasa hã da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono hã, te za te te sima 're po'o za'ra syry na, ãma 're saihuri mono da. Danhimizama hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzéb da, da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono nhi zama, te za duré te te sima 're po'o za'ra syry na, da'ãma romhuri'wa norĩ hã, wedeza ne na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te 're ĩzata za'ra mono hã. E ãne hã aima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété.

14 Tane duré, Wanhib'apito hã ma tô te te wama 're pisutu za'ra, ĩwasu'uwẽ hã wa te dama 're ĩwasu'u za'ra mono norĩ ma hã, danhibzari na da te 're ĩwapawaptob za'ra mono na, ãma 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, wanhimirowasu'u wẽ wa'rãmimhã, dama.

15 Tane nherẽ, nimahã na hã marĩ zô aima ĩ̱nhimnhasi za'ra wa'aba õ di, asibzari na asiwi 're ĩ̱pawaptob za'ra wa'aba mono da hã, Cristuhu wasu'uwẽ na te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono wa'rãmimhã. Mare di. Taha wasu'u na si, wa ãma 're ĩ̱toi uptabi, ĩ̱pẽ'ẽ 'remhã, ĩ̱nhimiromhuri wa'rãmi, marĩ zô aima 're ĩ̱nhimnhasi za'ra wa'aba mono õ wa. Duré marĩ zô aima ĩ̱nhimnhasi za'ra wa'aba zém na, te sãna'rata da, te ĩ̱sina aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'aba õ di, ãhãna hã. Ãne 'wa'âhã, aré ĩ̱ma 're robzei mono õ di. Ĩ̱dâ'â da si, aré ĩ̱nhimirosa'rada hã.

16 Ĩwasu'uwẽ hã wa tô te dama 're wasu'u u'âsi, tô. Tane nherẽ, e taha zarina si, wa za ĩ̱hâimanazém na 'râwi 're ĩ̱si'madâ'â ze. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina si, wa ãne na te tãma 're romhuri u'âsi. Ĩ̱si'uihâ na te tãma 're romhuri mono õ di, ãne na hã. Ĩwasu'uwẽ hã te dama 're wasu'u mono õ 'wa'âhã, aré ĩ̱ma 're ropipa uptabi mono di.

17 Ãne na te tãma 're ĩromhuri mono zéb da hã, wa hã ĩ̱si'uihâ na ĩ̱sipisutu 'wa'âhã, aré ĩbâre ĩ̱pawa'âbâ ré, ĩwasu'uwẽ na te tãma 're ĩromhuri mono zé hã. Tane nherẽ, ĩ̱si'uihâ na ĩ̱sipisutu õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ma tô ĩ̱pisutu, taha ma ĩ̱'umnhasi zarina, te tãma 're romhuri wẽ u'âsi mono da.

18 E marĩ na tawamhã, ĩ̱pawa'âbâzé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ siré 're ĩ̱hâimana mono nherẽ, marĩ zô dama 're ĩ̱nhimnhasi mono õ zarina, da te 're ĩ̱pawa'âbâ mono ãna, wa ĩwasu'uwẽ si te dama 're wasu'u. Taha na si, wa 're ĩ̱toi u'âsi. Taha na si ĩ̱pawa'â hã, ãma 're ĩ̱toi u'âsi mono zém na si.

19 Wa hã ĩ̱pawa'âbâ ré, 're ĩ̱hâimana mono õ di. Taha wa, ĩwada'uri zarina si, te 're romhuri mono õ di. Tane nherẽ, wa tô ĩ̱sima wẽ, dapawa'âbâ ãna dama romhuri'wa

norĩ ne, te dama 're romhuri u'âsi mono da, ĩ̱nhimirowasu'u zarina, Cristu hã da te 're ĩsaze za'ra mono da si, da'ahâ na.
20 Zudezu norĩ hã ĩwasu'uwẽ na te 're pawaptob za'ra mono da, ĩ'rata 're ĩ̱hâimana za'ra mono ré, zudezu hâimanazéb zarina, wa tô 're ĩ̱hâimana, ĩ̱nhimirowasu'u zarina, ta norĩ hã ahâ na te te 're saze za'ra mono da, Cristu hã. Ta norĩ hã duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'érézé hã te zahadu te te 're 'madâ'â pese za'ra, taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwẽsãmri za'ra mono da si. Tane hã, wa hã ĩ'rata 're ĩ̱hâimana za'ra mono ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata zarina, wa tô ta norĩ hâimanazéb zarina si 're ĩ̱hâimana, ta hã te 're ĩ'madâ'â pese mono zéb zarina, te te 're ĩ̱wẽsãmri mono da newa, ĩsine za'ra, ãne na ĩ̱sina 're ĩ̱nhimnhasi mono õ nherẽ. Sõ'awi te tiwi wẽ'õ za'ra õ di, zudezu norĩ hâimanazé hã. Da'ahâ na da te 're saze za'ra mono da si, wa tô ãne na si te 're rosa'rata.
21 Tane duré, zudezu'õ norĩ 'rata, 're ĩ̱hâimana mono ré, ta norĩ hâimanazéb zarina, wa tô duré 're ĩ̱hâimana. Zudezu norĩ nhimiroti hã te 're 'madâ'â pese mono õ di. E tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã te 're 'madâ'â mono õ di, zudezu'õ norĩ 'rata 're ĩ̱hâimana mono ré hã. Wa tô te 're 'madâ'â u'âsi tô. Cristuhu nhimiroti si, wa tô te 're 'madâ'â u'âsi. Ãne si, wa tô te 're 'manharĩ, ta norĩ zama ahâ na Wanhib'apito te te 're saze za'ra mono da, zudezu'õ norĩ hã.
22 Duré ni'wam norĩ hã wasiré Zezusihi zazei'wa 're hâimana za'ra mono nherẽ, sib'uware na ãma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ĩwasu'uwẽ na te 're apawapto mono wamhã, wa za ta norĩ hâimanazéb zarina si 're ĩ̱hâimana, ĩ̱nhimipawaptobzéb zarina, te te 're sazei pese za'ra mono da. Ãne hã dapoto mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono zép sidâpâsi, wa za dasine dama 're ĩ̱hâimana, da'ahâ na Cristu hã da te 're ĩsaze za'ra mono zéb da si.
23 Cristuhu wasu'uwẽ hã daro mono bâ da te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da si, wa ãne dama 're ĩ̱hâimana. Duré ĩwasu'uwẽ zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩsazei'wa norĩ ma, uburé marĩ ĩwẽ hã te te tãma 're ĩ'anhomri mono zém na, dame 're ĩ̱hâimana mono da, wa tô ãne dama 're ĩ̱hâimana.
24 Ãne, wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Dawara na da'ahâ na 're dasipibu za'ra mono nherẽ, ãté misi te za ni'wa hã dawi watobro. Tawamhã dawi ĩwatobro si, te za marĩ ĩwẽ hã sima ti'â. Ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Tane duré, a norĩ wa'wa hã te za asiptete sina Cristuhu ãma si 're anomro wẽ wa'aba mo, marĩ ĩwẽ uptabi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono zép si, asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da, ni'wa hã dawara na wara tete wa, dawi watobro wẽ te, marĩ ĩwẽ hã te te sima ĩ'âri ne.
25 Ni'wa hã dawara na dame hâimana da, te te sima wẽ wamhã, te za nasi sipibu, dazada sihâiba wapu da. Tawamhã dawi watobro wamhã, ropsu 'manharĩ na te za ãma sõpre ni, te te da'mairẽme wẽ te. Tane nherẽ, te za tiwi tiwasété su'u, ropsu 'manharĩ hã. Tanei õ di, wa norĩ hã. Ĩsi'utõrĩ'õ zô si, wa za Cristuhu ãma si wasina 're wanhiptete u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, marĩ ĩwẽ uptabi hã te te wama 're ĩ'apisutu mono zô si.
26 Dawara na 're dasipibu za'ra mono wamhã, siwa'ru dasiwi 're dasisa'rei mono õ di. Awa'awi u'âsi te za 're dasisa're, 're dasirẽme za'ra mono da. Tane duré, wa hã siwa'ru 're ĩ̱hâimana mono õ di, Cristuhu ãma hã. Taha ãma si, wa za õhõ haré 're ĩ̱hâimana u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwẽ uptabi hã te te ĩ̱ma ĩpisutuzéb zô si, ĩ'upana marĩ zô tiwi 're ĩ̱sipai mono ãna. Ãne duré, sib'rata ubu ré, da'wapéi'wa norĩ hã da'ubu wi simi'ahâri waihu'u õ wamhã, taré te za nasi da'ãma pahairĩ siwa'ru, te te da'ãma simirei ãna. Tanei õ di, wa hã. Siwa'ru 're ĩ̱hâimana mono õ di. Cristuhu ãma 're ĩ̱hâimana wẽ mono zém na si, wa ĩ̱sina te tãma ãma 're uwaimrami u'âsi, Cristuhu ma hã.
27 Ni'wa hã dame wara da, te te sima wẽ wamhã, te za 're siwasutu u'âsi, dazada siptete da. Tane, wa duré wa hã 'râwi 're ĩ̱si'wapéi u'âsi, ĩ̱wasété na 're ĩ̱hâimana 'rata mono zéb zarina, 're ĩ̱hâimana tõ mono da oto. Ĩ̱pẽ'ẽ 're, te ĩ̱sima 're ĩrosa'rata wasété mono zé hã wa tô oto 'râwi te ĩ̱sima 're a'uprosi. Taha wa, wa tô ãne si te ĩ̱sima 're ab'manharĩ, ĩ̱nhimirowasu'u zarina, da'ahâ na da te 're saze za'ra mono nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwẽ uptabi hã te te ĩ̱ma pisutu nherẽ, 'râwi te ĩ̱siwi simini tõ da.

10

Romhâiba 'manharĩ ãma 're ĩdawata za'ra mono zé wasu'u

1 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ãne hã wa za oto aima ãma rob'rãzarõtõ za'ra wa'wa, aima ãma ĩ̱po're pu'u za'ra wa'aba zém na, ãma 're aipo're simrami za'ra wa'aba mono tõ da. Duréihã wahi'rata norĩ hã Mozési hã Ezitu hawi te te sani za'ra wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã hâiwa'a na te mo ĩsõwab za'ra, bâdâdi te te tãma wasu'u za'ra mono da, te te 'madâ'â

pese za'ra mono da. Â pré na pu'u nhisi wa'wai baba, ma tô duré te te simro, rob'ré na, zara u te te saprĩ za'ra da, ezipsiu norĩ wi, te te sõ'reptu za'ra da.
2 Ãne na hâiwa'a 'rowi 're danomro mono wa, duré â wa'wai baba rob'ré na da te saprĩ za'ra wa, ma tô Mozésihi ãma uburé da te ãma 're sasõmri za'ra, wa norĩ hã â dawabzuri, wa te 're 'manharĩ za'ra mono wa, Cristuhu ãma, wa te oto 're ĩsasõmri za'ra mono ne.
3 Duré a'ubuni wi 're danomro mono ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, hâiwa hawi te te 're ĩdapawapto mono na, ma tô dasa da te 're huri, uburé.
4 Â hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩ'õb za'ra mono na ma tô duré da te 're âhuri, aihĩni pese. Ẽtẽ zahâbâ ĩtõmo wawẽ sipo'ozém hawi 're ĩpu'u mono na, ma tô da te 're âhuri, ĩsimipawaptobzéb zarina. Ẽtẽ zahâbâ hã a'ubuni wi 're ĩsa mono na, â hã da te ãma 're ĩ'âhuri mono ne, ma tô Cristu hã 'râwi dasiré 're hâimana, te te 're da'apawapto mono da.
5 Tane nherẽ, ãne na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're dapawapto mono nherẽ, ma tô da'ahâ na siwi da'awẽ'õ, dapo're ãna 're danomro mono 'ru te. Taha wa, a'ubuni wi 're danomro mono ré, ma tô te te 're da'a'uprosi, danhimizahâri mono sidâpâsi.
6 E marĩ, te tawamhã wama wasu'u za'ra, ãne na wahi'rata norĩ wasu'u hã. Ta norĩ ne, wawasété si, wa te wasima 're 'ruiwapari za'ra mono tõ da, te wama wasu'u za'ra.
7 Duré ta norĩ ne, romhâiba 'manharĩ ãma waihu'u pese newa, ãma 're ĩdawata za'ra mono ãma, 're wawata za'ra mono tõ da, te duré wama wasu'u za'ra. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tô ãne na ĩbaihâ na ãma rob'ui'éré:
"Tawamhã dato hã ma tô dasiwi 'manharĩ ni, powawẽ hâiba ne, oru 'manharĩ ãma ĩdawata za'ra zéb da hã. Taha wa, ma tô duré siwa'ru ãma apese za'ra ni, dahâimana wasété si dama wẽ za'ra wa."
Ãne na duréihã dawasédé, da te dasiwi ĩ'manharĩ za'ra zé wasu'u na rob'ui'éré hã.
8 Ta norĩ hã wahi'rata norĩ hã ahâ na ma tô duré aibâ norĩ hã pi'õ na tiwasédé hã 'manharĩ za'ra. Ãne wa, ma tô duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'uprosi, 23 miu na dahâiba hã. Taha wa, wa norĩ hã wawasédé hã ãne na wa te 're 'manharĩ za'ra mono õ di za, wahi'rata norĩ ne.
9 Ta norĩ hã ma tô duré tiwasédé hã 'manharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã niha te te tãma rob'manharĩ za'ra õ zô, te te pibu za'ra da. Ãne 'ru te, ma tô duré wahi nhipsari na hã da'ahâ na da'uprosi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ãne na hã wa norĩ zama, wa te 're pibu za'ra mono õ di za, Wanhib'apito hã, wawasédé hã wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono na, niha te te wama 're arob'manharĩ mono õ zô.
10 Wahi'rata norĩ hã ma tô duré Mozésihi ma nharĩ wasété za'ra. Ma tô tãma aiwapsari za'ra. Taha wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa hã we satõ, dapãrĩ'wa na ĩsisi hã, ta hã te te da'uprosi da. Ãne tõ da, wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa te tãma 're nharĩ wasété za'ra mono õ di za.
11 Ãne ma tô wahi'rata norĩ ma tiromhâiba duréihã, tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩhâ za'ra mono zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da. Ma tô duré ãne na ni'wa hã ãma rob'ui'éré, ãma 're ĩwasipo're pu'u za'ra mono zéb da hã, ĩsine wa te 're 'manharĩ za'ra mono tõ da. Romhuture di oto, waré ĩrob'rãsutuzéb u hã. Taha wa, wa za wanhimiza'rese 're wahâimana u'âsi za'ra.
12 Taha wa, Cristuhu ãma asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono na, 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono wamhã, te za asimiza'rese sina pé 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aiwasété u apâ 're airere'e aba mono tõ da.
13 Tô sena, asiptete sina ãma 're anomro u'âsi aba mono zô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're aipibu za'ra wa'aba mono wamhã, aimawi na te te 're aipibu za'ra wa'aba mono õ di za, ĩpire uptabi na hã. Tô õhõ na si te te 're ĩda'apibui mono zém na si, te za tô te te 're aipibu za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uburé wama umnhasi za'ra di, marĩ na uburé te te wama 're ĩ'aropisutu mono zém na hã. E tawamhã, asiptetezém nhipai u, te za ĩpire uptabi na te te aipibu na 're sahu za'ra wa'wa, aiwasété u apâ tiwi 're airere'e aba mono da. Mare di. Tô sena, asiptete sina ãma 're anomro u'âsi aba mono zô, te te 're aipibu za'ra wa'aba mono wamhã, te za niha te te aima 're pisutu za'ra wa'wa, rowẽ ré ĩhawi 're aiwairébé aba mono zéb da hã, õne haré asiptete sina ãma 're anomro u'âsi aba mono da.
14 Taha wa, ĩsisãnawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, waihu'u pese newa romhâiba 'manharĩ ãma 're ĩdawata za'ra mono zém na, da'ãma 're sasõmri za'ra wa'aba mono õ di za. Taha nhiti te za 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo.
15 A norĩ wa'wa hã te oto asimiza'rese 're aihâimana za'ra wa'aba mo, tô. Taha wa, ãhãna te aima ãma ĩrowasu'u za'ra wa'aba zém na, te za ãma 're ĩrosa'rata pese za'ra wa'aba mo, ĩ'uwaibaba te aima ãma uwaimrami za'ra wa'aba zô.

16 Zezusi hã wazada ĩdâ'âzém na 're ĩwasipo're pu'u za'ra mono zéb da, wasiré 're
wasi'rã'õtõ mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're wawata za'ra mono pari, wa za
hâsizém na uwa 'rãi wa'u ĩsé hã wa te 're âhuri. Ãne hã wasiré, wa te 're âhuri mono wamhã,
Cristuhu wi ĩwapru hã tiwi pu'u wa, wazada ĩdâ'âzéb zarina, te rowẽzé hã wahâiba mono
bâ wama 're hâimana za'ra. Duré ĩ'u'ẽne hã wasiré, wa te 're huri mono da, wa te wasima
're wẽ'ẽ za'ra mono wamhã, Cristu hã da te dasiwi ĩhâibapru wa, wazada ĩdâ'âzéb zarina,
te duré wahâiba mono bâ rowẽzé hã wama 're hâimana za'ra.
17 Zezusi hã wazada ĩdâ'âzém na 're wasipo're pu'u za'ra mono da, wasiré 're wasi'rã'õtõ
mono wamhã, wa'ahâ nherẽ, wa za ĩ'u'ẽne hã wa te wasima 're wẽ'ẽ za'ra, misi nherẽ, wa
te 're ĩhuri mono da hã. E marĩ te wama wasu'u za'ra, misi ĩ'u'ẽne hã. Wa norĩ hã wasiré
ĩsazei'wa norĩ hã wa'ahâ nherẽ, simisutu Cristuhu siré 're ĩwahâimana za'ra mono zé, te
wama wasu'u za'ra. Misi dahâiba ne oto 're ĩwahâimana za'ra mono zé, te wama wasu'u
za'ra.
18 Izarazéhé nhihudu norĩ hã bété. Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're sõprub
za'ra mono da, tinhimizama te te 're simroi mono wa, wedeza ne na tãma danhoprubzé
nomrizé nhisiwi, da te 're zata za'ra mono õ ré, te za syry na te te sima 're po'o za'ra,
ĩnhi hã, ãma 're saihuri mono da. Ãne wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono siré te za 're
hâimana za'ra. Tane duré, a norĩ wa'wa hã waihu'u pese newa, romhâiba 'manharĩ ãma 're
dawata za'ra mono da, danhimizama da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono nhi na, dasiré ãma
're asaihuri aba mono wamhã, te duré dasiré ãma 're aiwata za'ra wa'aba mo, romhâiba
'manharĩ ãma. E ãne hã aima wẽ za'ra wa'aba di. Mare di. Ta hã wẽ õ di, ãma 're ĩ'aiwata
za'ra wa'aba mono hã, dame.
19 Ãne na te aima ãma ĩrowaihu'u za'ra wa'aba mono zé hã, e marĩ te wama wasu'u za'ra.
E romhâiba 'manharĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, waihu'u pese na 're ĩhâimana mono
ne, 're ĩhâimana za'ra mono zé, te wama wasu'u za'ra. Mare di. Duré dasa hã romhâiba
'manharĩ ma, da te 're ĩsõmri za'ra mono hã, e pire na te wama 're hâimana za'ra. Mare
di. Wama hã, taré hã.
20 Ãne si, wa za duré aima ãma rowaihu'u za'ra wa'wa. Ĩsazei'õ'wa norĩ hã wedeza ne
na dasa te te 're zata za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ta norĩ hã ãma 're
sõprub za'ra mono õ di. Wa'uburé norĩ ma si, te ta norĩ hã tãma ãma 're sõprub za'ra, ãma
're ĩwata za'ra mono da hã. Taha wa, a norĩ wa'wa hã dasa, ta norĩ ma, da te 're ĩsõmri za'ra
mono na ãma 're asaihuri aba mono wamhã, wa'uburé norĩ ãma te za ĩsiré 're aihâimana
za'ra wa'aba mo. Taha wa, ãne hã dame 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, wa hã te
ai'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di. Mare di.
21 A norĩ wa'wa hã Cristuhu zazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te tô asiré
're asi'rã'õtõ aba mo, uwa 'rãi wa'u ĩsé hã asiré 're âhuri aba mono da, hâsizém na,
Wanhib'apito wi, ĩwapru tiwi pu'u wa, wazada ĩdâ'âzém na ãma 're asipo're pu'u za'ra
wa'aba mono zéb da hã. Taha wa, wa'uburé norĩ ãma 're dawata za'ra mono da, marĩ hã
dasiré da te 're âhuri mono wamhã, ãma dame 're aihâimana waihu'u za'ra wa'aba mono õ
di za, ta norĩ nhimihâsizém na ĩsiré 're âhuri aba mono tõ da. Duré Wanhib'apito hâiba, da
te dasiwi hâibapru wa, wazada ĩdâ'âzém na ãma 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono da,
te duré ĩ'u'ẽne hã asiré 're ĩhuri aba mo. E tawamhã ĩ'uwaibaba, te za tô dame 're ĩ'manharĩ
za'ra wa'aba mo, ĩsazei'õ'wa norĩ siré 're asaihuri aba mono wamhã, wa'uburé norĩ ãma
're dawata za'ra mono da, dasa hã da te dasima 're 'manharĩ za'ra mono wamhã. E tô
ĩ'uwaibaba ãne hã aima za'ra wa'aba hã.
22 Ãne hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, Wanhib'apito hã te za asada 're
hâimana za'ra wa'wa, ĩ'upana wa'uburé norĩ ãma si 're aiwata za'ra wa'aba mono wa. Ãne
zarina, wazada 're hâimana za'ra mono wamhã, e Wanhib'apito nhiptetezém nhipai u,
wanhiptetezé hã wama 're hâimana za'ra mono bâ, wa za ĩsimihâzé wi 're wawairébé.
Mare di. Tiwi 're wawairébé waihu'u mono õ di za.
23 Ni'wam norĩ hã asiré ĩsazei'wa 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, te ãne na te te sima
're nharĩ za'ra: “Marĩ hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono tõ da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te
te wawi 're awẽ'õ mono õ nherẽ, wa norĩ zama, wa te wasiwi 're wẽ'õ za'ra mono õ di za,
wa te 're 'manharĩ za'ra mono tõ da. Wa za tô wa te 're 'manharĩ za'ra, wa te wasima 're
ĩwẽ za'ra mono zéb uwaibaba si.” Ãne ma tô ni'wam norĩ hã te te sima 're waihu'u za'ra.
Tane hã wẽ di tô. Tane nherẽ, marĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wawi 're awẽ'õ mono
õ nherẽ, ãté wa te 're 'manharĩ za'ra mono wa, wa za wasiré ĩsazei'wa norĩ wi, wa te ãma
're 'wa'rutu za'ra. Taha wa, marĩ hã dazu wa te 're 'manharĩ za'ra mono õ di za, wasiré
ĩsazei'wa norĩ wi, wa te ãma 're 'wa'rutu tõ za'ra mono da. Duré wasiré ĩsazei'wa norĩ hã,
Cristuhu ãma si siptete sina 're nomro mono da, wa te 're ĩpawaptob za'ra mono da si, wa
za tô uburé marĩ hã ĩwẽ si wa te 're 'manharĩ za'ra.

24 'Râwip si 're asipawaptob za'ra wa'aba mono da, asina 're rosa'rata za'ra wa'aba mono
õ di za. Asiré ĩsazei'wa norĩ hã 're pawaptob za'ra wa'aba mono da si, te za ta norĩ ãma si
're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo.
25 Romnhi hã da te dasima 're ĩwede za'ra mono zéb ãma, da te 're ĩ'uipra za'ra mono hã,
te za asina aihâtâ'â ãna 're ĩhuri aba mo romnhi hã, nima hawib zô asimnhasi aba ãna.
Romhâiba 'manharĩ ma, da te 're ĩsõmri za'ra mono na, 're rosa'rata za'ra wa'aba mono
ãna aipẽ'ẽ 're, ãma 're asiwẽ'õ za'ra wa'aba mono õ di za.
26 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré, duréihã:
"Uburé ti'a hã Wanhib'apito te hã. Duré uburé marĩ hã ti'ai ãma 're ĩhâimana za'ra mono
hã, Wanhib'apito te hã. Taha wa, uburé dasazé hã wẽ di, ãma 're ĩwasaihuri mono
zéb da hã."
Ãne duréihã ãma ĩrob'ui'éré hã te 're hâimana.
27 Ĩsazei'õ'wa hã ĩsiré ai'masai wa'aba da, asô 'maihârâ aba wamhã, te za tô ĩsiré ai'masai
wa'wa, asima 'maiwẽ wa'aba wamhã. Tawamhã uburé dasazé hã da te aima ĩ'a za'ra
wa'wa hã te za tô ĩhuri 'wa, nima hawi, da te 'mai'ãwisi zô, da'mazadanharĩ aba ãna, 'râwi
aipẽ'ẽ 're wa'aba, asi'maiwẽ'õ wa'aba zarina.
28-29 Tane nherẽ, ãté ni'wa hã te za ãne na aima 'maiwaihu'u 'wa: "Ã hã dasazé hã
romhâiba 'manharĩ ma, da te 're ĩsõmri za'ra mono." Ãne hã ni'wa te te aima wasu'u za'ra
wa'aba wamhã, taha na ai'masai wa'aba õ di za. E 'râwi aipẽ'ẽ na asi'maiwẽ'õ wa'aba tõ
da, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Mare di. Taré dasa hã te te aima ĩ'maiwasu'u wa'aba
wi, rosa'rada hã si'wa'rutu tõ da, wa ãne aima roti za'ra wa'wa, taha na asaihuri aba tõ
da.
E tawamhã, romnhi hã romhâiba 'manharĩ ma, da te 're ĩsõmri za'ra mono na, wa za 're
ĩ̱sa, romhâiba 'manharĩ ãma dame 're ĩ̱wata mono õ nherẽ. Ãne, wa 'râwi te ĩ̱sima ãma 're
rosa'rata u'âsi.
30 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sõpru wa, ãma 're wawata za'ra mono sina, wasa hã wa te
're huri mono wamhã, e ĩ'uwaibaba te za ni'wa hã te te dama 're wawasu'u wasété za'ra,
tô õ hã wa te 're ĩhuri mono na hã. Mare di. Taré te za ni'wa hã te te dama 're wawasu'u
wasété za'ra, tô sena newa.
31 Ãne, wa za duré aima ãma 'rãsutu za'ra wa'wa, ã ĩ̱nhimirowasu'u na hã. Uburé marĩ
hã te za 're ĩ'manharĩ wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo, 're asaihuri aba mono wamhã, duré 're
âhuri aba mono wamhã, duré marĩ aimawi hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã,
taha zarina si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're dawata za'ra mono da.
32 Marĩ hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za oto, da te ãma 're ai'madâ'â za'ra
wa'aba mono wa, dawasété u 're darere'e mono tõ da. Ãne hã dazada 're 'manharĩ za'ra
wa'aba mono õ di za, zudezu norĩ da, duré zudezu'õ norĩ da, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhib'a'uwẽ 're ĩhâimana za'ra mono norĩ da.
33 Wa hã bété. E niha dama 're ĩ̱hâimana mono zé hã. Ãne si, wa tô te ĩ̱sima 're da'awẽ,
uburé marĩ hã te 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono zém na, te ãma 're da'apawapto mono da.
Ĩ̱sima si, ãne na 're ĩ̱hâimana mono õ di. Uburé, wa dama 're ĩ̱hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono te te 're ĩda'anho'reptui mono zé hã da te dasina 're uwaimrami za'ra mono da,
ĩ̱nhimipawaptobzéb zarina.

11

Aibâ norĩ hã timro nhipai u 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

1 Wa hã 're ĩ̱morĩzém na aima ãma 're ĩ̱sisanho za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za 're
anomro wẽ wa'aba mo. Cristu hã ti'ai ãma 're morĩ ré, wama ãma 're ĩsisanho za'ra mono
zéb zarina, wa hã 're ĩ̱hâimana mono ne, te za duré 're anomro wẽ wa'aba mo.
2 A norĩ wa'wa hã te oto ĩ̱'ãma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, 're ĩ̱hâimana mono
zém na hã, duré uburé te aima ãma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zém na hã. Ĩsazei'wa
norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zém na roti hã da te ĩ̱ma 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb zarina,
te oto 're anomro u'âsi aba mo, te aima ãma 're ĩroti za'ra wa'aba mono zéb zarina si. Taha
wa, wa ai'ãma 're ĩ̱wata u'âsi za'ra wa'wa.
3 Tane nherẽ, aimawi na te aima ãma ĩrowasu'u za'ra wa'aba da hã, wa tô ĩ̱sima wẽ.
Cristu hã uburé aibâ norĩ nhib'apito, te 're hâimana. Duré aibâ norĩ hã uburé timro norĩ
nhib'apito, te 're hâimana za'ra. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ta hã, Cristuhu nhib'apito
te 're hâimana.
4 A norĩ wa'wa hã, zudezu'õ na te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, zudezu'õ
na 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za tô uburé marĩ hã 're ĩ'manharĩ za'ra
wa'aba mo. Ĩsazei'wa norĩ hã asiré 're ai'rã'õtõ aba mono ré, aibâ norĩ hã 'rã ubu ré, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono ma, 're mreme zusi mono wamhã, duré 'rã ubu ré, 'Re ĩhâimana u'âsi

mono zadawa wasu'u na te te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, e marĩ te ta norĩ
hâimanazé hã wama wasu'u za'ra. Ta norĩ hã Cristu te te siwi 're ĩwazéb za'ra mono õ zé,
te wama wasu'u za'ra, zudezu'õ norĩ hâimanazéb uwaibaba õ wa, ãne hã.
5 Duré pi'õ norĩ hã 'rãi ubu ãna, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're mreme zusi mono
wamhã, duré 'rãi ubu ãna, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're
romhuri za'ra mono wamhã, ta norĩ ma, ĩmro hã tãma 're wazéb za'ra mono õ di. E marĩ
wa. Pi'õ 'rãi ubuzé hã timro zapari 're ĩhâimana za'ra mono zé, te te dama wasu'u wa,
zudezu'õ norĩ hâimanazéb zarina. Pi'õ norĩ hã marĩ ĩwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra
mono wa, te za da te 're 'rãpari za'ra, sisém na 're hâimana za'ra mono da a'â. Tane duré,
pi'õ norĩ hã 'rãi ubu ãna, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're mreme zusi mono wamhã, pi'õ,
da te 're ĩ'rãpari za'ra mono ne, te za a'â 're hâimana za'ra ta norĩ hã, sisém na.
6 Ãne hã pi'õ norĩ, 'rã ubu ãna 're hâimana za'ra mono wamhã, ãne hã wẽ te bâ, te za
tô 're si'rãpari za'ra, sisém na dama 're ĩhâimana za'ra mono zéb da hã oto. Tawamhã 're
si'rãpari za'ra mono wa, duré taré 're siséré nhihâri za'ra mono wa, dama sisém na 're
hâimana za'ra mono tõ da, te za 'rã ubu ré, dame 're hâimana za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã 're
si'rã'õtõ mono ré.
7 Tane nherẽ, ĩsazei'wa norĩ, siré 're si'rã'õtõ mono ré, aibâ norĩ hã 'rã ubu ré, dasiré
're hâimana za'ra mono õ di za. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ne, 're hâimana za'ra
mono wa, ta norĩ hã. Tane nherẽ, pi'õ norĩ hã aibâ norĩ zapari 're ĩhâimana za'ra mono
zé hã, pi'õi ma, aibâ ĩpirezé, te wasu'u.
8 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, pi'õi hâiba na aibâ hã te te poto õ di. Aibâ hâiba
na si, ma tô pi'õ hã poto.
9 Duré aibâ hã pi'õi ma, 're hâimana mono da, te te poto õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
hã. Pi'õ si, ma tô tãma poto, aibâ ma, 're ĩhâimana mono da hã.
10 Taha wa, ĩsazei'wa norĩ hã rowahutu u 're si'rã'õtõ mono wamhã, pi'õ norĩ hã te za tô
'rã ubu ré dasiré 're hâimana za'ra. E marĩ wa. Timro norĩ zapari 're ĩhâimana za'ra mono
zém na, da te ãma 're waihu'u za'ra mono da, duré hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma
romhuri'wa norĩ hã te te ĩré 're 'madâ'â za'ra mono wa, te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono tõ
da, zudezu'õ norĩ hâimanazé hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono da.
11 Tane nherẽ, wa norĩ hã Wanhib'apito ãma oto 're wanomro mono wa, aibâ norĩ hã
pi'õi ãna 're hâimana waihu'u za'ra mono õ di za oto. Duré pi'õ norĩ zama, aibâ ãna 're
hâimana waihu'u za'ra mono õ di za. Ãne hã aiwa te wama wasu'u za'ra.
12 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aibâ hâiba na ma tô pi'õ hã poto 'rata tô. Tane
nherẽ, te oto ta hawim haré aibâ norĩ hã pi'õi hâiba hawi dama 're poto u'âsi za'ra. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono si, ma tô uburé marĩ hã te te apoto, aibâ norĩ zama, duré pi'õ norĩ
zama.
13 E tawamhã ĩ'uwaibaba, te za pi'õ norĩ hã 'rãi ubu ãna, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma,
're mreme zusi, ĩsazei'wa norĩ hã siré 're si'rã'õtõ mono wamhã. Ma'ãpé, a norĩ wa'wa hã
asi'uihâ na ãma waihu'u za'ra wa'aba, ãne na hã.
14 Aibâ norĩ hã séré pa ré, 're nomro mono wamhã, wẽ'õ nherẽ, te siséb ãna ĩré 're
hâimana za'ra, tihâimanazéb zarinai õ nherẽ, zudezu'õ norĩ hâimanazéb zarinai õ nherẽ.
Ãne hã 'râwi wapẽ'ẽ na dahâimanazém na, wa te wasina 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb zarina,
wa ãne na aima ãma roti za'ra wa'wa.
15 Tane nherẽ, pi'õ norĩ hã séré pa ré, 're hâimana za'ra mono wamhã, dama 'madâ'â ze
ti. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ma tô ĩséré pa hã te te tãma 're pisutu za'ra, pi'õ
norĩ ma hã, ĩ'rãzuwazéb da hã.
16 Ãté ni'wam norĩ hã asiré 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã te za ãne na sina
ĩ̱zadawa 'ru za'ra, pi'õ norĩ hã 'rã ubu ré 're ĩhâimana za'ra mono wasu'u na hã, te te ĩ̱zaze
za'ra õ wa. Ãne wamhã, wa za ãne na si ĩ̱zadawa na tãma ãma wa'rãmi za'ra. Wa norĩ hã
aimawi na, wa te dama 're roti za'ra mono õ di. Mare di. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhib'a'uwẽ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã te duré õhõ na si te te ãma 're rosa'rata za'ra,
pi'õ norĩ hã 'rã ubu ré, 're ĩhâimana za'ra mono wasu'u na si.

Zezusi hã dazada ĩdâ'âzém na ãma 're dasipo're pu'u za'ra mono da, dasiré 're ĩdasaihuri mono zé wasu'u

17 Aimawi na wa za oto aima ãma roti za'ra wa'wa, aihâimanazém na 're ĩ'upa za'ra
wa'aba mono zém na hã. Taha wa, ai'ãma ĩ̱wata za'ra wa'aba õ di za, ãhã na hã. Rowahutu
u asiré 're asi'rã'õtõ aba mono wamhã, asiptete sina Cristuhu ãma 're anomro aba mono
zéb da, 're asipawaptob za'ra wa'aba mono õ di. Marĩ na si, ma tô ĩ'upana asiwi 're
ĩro'wa'rutu za'ra wa'aba mo.
18 Ãne uimrehẽne, wa za a'â ai'ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa. Ma tô we ĩ̱ma aiwasu'u za'ra
wa'aba ni, asiré 're asi'rã'õtõ aba mono nherẽ, asima aipo'o aba na hã, 're asisada'âbâ

za'ra wa'aba mono 'ru te. Ãne na syry na wa tô dazaze, da te we ĩ̱ma aiwasu'u wasété za'ra wa'aba zém na hã. Ãté tô sena, ãne hã.

19 Ãne hã wẽ'õ nherẽ, ãté wẽ di tô. E marî wa. Asiwi aipo'o aba wamhã, ni'wam norî hã wa za wa te 're waihu'u za'ra, tô sena, Zezusihi zazei uptabi 'wa, 're îhâimana za'ra mono na hã.

20 Asiré 're asaihuri aba mono da, 're asi'rã'õtõ aba mono wamhã, Wanhib'apito hã wazada ĩdâ'âzém na 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono zéb da, tãma ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ di. Marî aimawi hã 're ĩ'manharî za'ra wa'aba mono da si, te 're asi'rã'õtõ aba mo, siwa'ru.

21 Aihĩni, asitẽme 're aihutu aba mono õ ré, te za ni'wam norî si dawana tisa hã te te 're huri, si'aba'ré na. Taha wa, te za ni'wam norî hã tisa hã te te 're simini za'ra, ĩwana 're dasihutu mono wa. Taha wa, te za tô ĩwana da te 're uprosi za'ra. Ni'wam norî hã te za duré 're 'rã idi'iti za'ra, uwa 'rãi wa'u ĩsé hã sa'ẽtẽ na te te 're âhuri mono wa.

22 E niha. E asõrõwa hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono ã bâ, asapa'abâ asa hã ĩwa 're îhuri aba mono zéb da hã. Asiré 're asi'rã'õtõ aba mono ré, ãne hã asiwi 're 'manharî wasété za'ra wa'aba mono wamhã, asiré 'Re îhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ, 're ĩ'ruiwapari za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa. Ãne hã asima 're 'manharî wasété za'ra wa'aba mono wa, te duré ĩsimarî'õ norî hã 're wazéb za'ra wa'aba mono ãna, 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Ãne wamhã, e niha wa za ai'ãma waihu'u za'ra wa'wa. E ãne zarina, wa za duré ai'ãma 're ĩ̱wata za'ra wa'wa. Mare uptabi di, ai'ãma 're ĩ̱wata za'ra wa'aba mono da hã.

23 Duréihã Wanhib'apito te te ĩ̱ma ĩwaihu'uzém na, wa tô ãne na aima waihu'u pari za'ra wa'wa: Zudasi hã Zezusi te te dama îhâiba nhomrizém na, tô taha barana ma tô Wanhib'apito Zezusi hã ĩ'u'ẽne hã ti'â.

24 Tawamhã 'Re îhâimana u'âsi mono ãma te tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tô te te wẽ'ẽ, ĩ'u'ẽne hã. Ãne te tãma nharî za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norî ma: "Ã hã ĩ'u'ẽne hã ĩ̱hâiba te wasu'u, asada ĩ̱sisõmri za'ra wa'aba zé hã. Ã hã te za 're îhuri aba mo, ĩ̱'ãma 're asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da hã." Ãne ma tô sina tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

25 Tawamhã saihuri pari, tô õne ma tô duré hâsizé hã ti'â, uwa 'ru 'rãi wa'ui ré hã. Ãne te duré tãma nharî za'ra: "Ã hã rob'rãi wa'u hã, ĩ̱wapru hã asada za'ra wa'aba za ĩ̱wi pu'u wamhã, 'Re îhâimana u'âsi mono te te dama îropisutuzép té, tô sena za te te dama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono zé, te wasu'u. Ã hã 're âhuri aba mono sidâpâsi, te za ĩ̱'ãma 're asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da, 're ĩ'manharî za'ra wa'aba mo, õne u'âsi." Ãne ma tô duré sina tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

26 Tawamhã, ĩ'u'ẽne hã 're huri aba mono wamhã, duré rob'rãi wa'u hã 're âhuri aba mono wamhã, ta hã, Wanhib'apito dazada ĩdâ'âzém na 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa, za we apâ ĩmorĩzéb u hã.

27 Taha wa, ni'wam norî hã Wanhib'apito ãma 're ĩsipo're pu'u za'ra mono zéb da, ĩ'u'ẽne hã te te siré 're huri mono wamhã, duré rob'rãi wa'u hã te te siré 're âhuri mono wamhã, siséb ãna siré 're si'rã'õtõ mono wamhã, ta norî hã te za Wanhib'apito hâiba na, tiwasédé hã te te ãma 're 'manharî za'ra, ĩwapru na zama, dazada ĩdâ'âzé hã taré newa, siwa'ru te te 're huri mono wa, ĩ'u'ẽne hã, duré siwa'ru te te 're âhuri mono wa, rob'rãi wa'u hã.

28-29 Ni'wam norî hã Wanhib'apito dazada dâ'â da, ĩsihâiba nhomrizém na, te te 're rosa'rata za'ra mono ãna, ĩ'u'ẽne hã te te 're huri mono wamhã, duré rob'rãi wa'u hã te te 're âhuri mono wamhã, taha zarina, te za 'Re îhâimana u'âsi mono hã ta norî hã te te 're hâ za'ra. Taha õ'umnhasite, te za a'â aipẽ'ẽ na 'râwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata wasédé hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono zô, taha uimrehẽne, a'â asima 're pari za'ra wa'aba mono da. Taha parip si, te za oto ĩ'u'ẽne hã asiré 're îhuri aba mo. Duré taha parip si, te za oto rob'rãi wa'u hã asiré 're ĩ'âhuri aba mo.

30 Taha wa, ni'wam norî hã ãne hã te te a'â 're 'manharî za'ra mono õ wa, te ta norî hã hâzé u'âsi 're hâimana za'ra ahâ na, asiré 're îhâimana za'ra wa'aba mono norî hã. Ni'wam norî hã te duré sib'uwa u'âsi 're hâimana za'ra. Ni'wam norî hã ma tô duré 're dâ'â za'ra, ãne wa.

31 Wasiré 're wasaihuri mono õ ré, wanhimirosa'rata wasédé hã wama 're hâimana za'ra mono zô, a'â wapẽ'ẽ na 'râwi 're wasi'madâ'â za'ra mono wamhã, 'Re îhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'ahâ za'ra mono õ di za. E marî wa. 'Re wasiwẽ'õ za'ra mono wa, 're ĩwahâimana za'ra mono na, marî na, wa te 're ĩ'upa za'ra mono na hã.

32 Tane nherẽ, ti'ab ré te za tô wawasédé hã te te wa'ãma 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina, te te 're wa'ahâ za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono hã. E marî wa. Te te 're wa'azawi pese mono wa, taha zarina, apâ wa te ãma 're sasõmri pese za'ra mono da. Nimahã na, uburé

ĩsazei'õ'wa norĩ zu, za te te siwi wa'awẽ'õ tõ da, te za tô ãne wa, te te 're wa'ahâ za'ra, ti'ai
ãma 're wanomro mono ré.
33 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ãne na wa za oto aima ãma 'rãsutu za'ra wa'wa, Wanhib'apito dâ'âzém
na 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono zéb da, asiré 're asaihuri aba mono zém na hã.
Taha wa, te za a'â asisô 're asimipari za'ra wa'aba mo, aihĩni asitẽme 're aihutu aba mono
wapsi, asiré ãma 're asaihuri aba mono da. Ãne hã wẽ di.
34 Ni'wam norĩ hã asiré 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, mra te te 're simroi
mono wamhã, tinhorõwa ãma si te za a'â tisa hã te te 're huri. Taha parip si, te za oto
asitẽme 're aihutu aba mo, asiré 're asi'rã'õtõ aba mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te
te siwi 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono tõ da, te za ãne si ĩ'uwaibaba 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba
mo.
Nimahã na, ãma atẽme ĩ̱morĩ aba wapsi, wa za aimawi na aima ãma roti za'ra wa'wa,
rob'ui'éré na we asiwi ĩ̱zadanharĩ za'ra wa'aba zém na hã.

12

'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tipẽ'ẽzani na romhuri mono bâ te te dama 're ĩ'apisutu mono zé wasu'u

1 Ĩ̱sisãnawã norĩ, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã romhuri mono bâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
pẽ'ẽzani nhimipawapto waihu'u pese na, ãma 're ĩsipawaptob za'ra mono zéb da hã, ta hã
te te tãma 're ĩpisutu za'ra mono zém na, wa za oto aima ãma roti za'ra wa'wa, sena ãma
're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã, rosa'rata na ãma 're upa za'ra wa'aba mono tõ
da.
2 A norĩ wa'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, 're waihu'u za'ra wa'aba mono õ ré, ma tô
wa'uburé hã te te 're aiwada'uri u'âsi za'ra wa'wa, tô sena newa, romhâiba 'manharĩ hã
tarére nherẽ, mreme õ nherẽ, ta norĩ ãma si 're aiwata za'ra wa'aba mono da, waihu'u
pese newa. Ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba nherẽ, wa taré ãma aipo're pu'u za'ra
wa'wa.
3 Tane nherẽ, wa ĩ̱sima aiwẽ za'ra wa'wa, aimawi roti hã waihu'u za'ra wa'aba da oto.
Ãté ni'wam norĩ hã te za ãne na Zezusi hã te te dama 're wasu'u za'ra: “Zezusihi ma, marĩ
ĩwasétére si tãma 're hâimana mono neza, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirob'manharĩzém
na.” Ãne na hã ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani nhimipawaptobzéb
ré, 're ĩnomro mono norĩ hã, te te dama 're wasu'u waihu'u za'ra mono õ di. Mare di.
Duré ãté ni'wam norĩ hã te za ãne na te te dama 're wasu'u za'ra, Zezusi hã: “Zezusi
hã, taha Wanhib'apito, danhipai u.” Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani
nhimipawaptobzéb zarinai õ nherẽ, ãne na tô sena te te dama 're wasu'u waihu'u za'ra
mono õ di.
4 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã misi nherẽ, te ĩsazei'wa norĩ ma, romhuri hã te te
're apisutu, tinhimiromhuri mono bâ sipu'u pese na ãma 're sipawaptob za'ra mono da.
5 Duré Wanhib'apito hã misire nherẽ, wasipu'u pese na, wa wa te tãma 're romhuri
za'ra, wanhimiromhuri mono bâ, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã.
6 Duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã misi nherẽ, õhõ si te tiwaihu'u pese na te te 're
wa'apawapto, romhuri hã sipu'u pese na, wa te tãma ãma 're ĩrob'ma'wamarĩ za'ra mono
zéb da hã.
7 Wahâiba mono bâ, ma tô romhuri hã te te wama 're apisutu 'Re ĩhâimana u'âsi mono
hã, Ĩpẽ'ẽzani hã sena na wapẽ'ẽ 're, 're ĩhâimana za'ra mono na, wa te wasina 're waihu'u
za'ra mono da, duré wasiré ĩsazei'wa norĩ hã ãma 're wasipawapto wẽ u'âsi za'ra mono
da.
8 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ni'wam norĩ si, te za te te 're pisutu za'ra, tô sena
ta norĩ hã tinhimirosa'rata waihu'u pese na te te dama ãma 're roti wẽ za'ra mono da,
hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u na hã. Ni'wam norĩ si, te za duré te te 're pisutu
za'ra, rowaihu dama ĩwaihu'u'õ na, te te dama ãma 're roti wẽ u'âsi za'ra mono da.
9 Ni'wam norĩ si, te duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're pisutu za'ra, ta norĩ hã
Cristu hã te te sina 're umnhasi pese za'ra mono da, tisiré ĩsazei'wa norĩ nhipai u. Ni'wam
norĩ si te duré te te 're pisutu za'ra, ĩwaihu'u pese zarina, te te ãma 're dapese za'ra mono
da, 're dahâzé za'ra mono wamhã.
10 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u pese na si, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te
dama 're 'manharĩ za'ra mono da, ni'wam norĩ si te duré te te 're pisutu za'ra. Duré 'Re
ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, sena na te te dama ãma 're rowasu'u za'ra mono
da, te duré ni'wam norĩ si te te 're pisutu za'ra. Ni'wam norĩ si, te duré te te 're pisutu
za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da te dasima 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zé hã te te ãma
're pibu za'ra mono da, tô sena uptabi na hã te te 're waihu'u za'ra mono da, wa'uburé

norî hawim hãi õ'umnhasite. Damreme dama îwaihu'u'õ na zama, 'Re îhâimana u'âsi mono te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, te duré ni'wam norî si te te 're pisutu za'ra, timreme nai õ nherẽ, te te dama ãma 're îsadawa wasu'u za'ra mono zéb da hã. Ni'wam norî si, te duré 'Re îhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã te te 're pisutu za'ra, damreme dama îwaihu'u'õ na 'Re îhâimana u'âsi mono, da te dasima 're îsadawa wasu'u za'ra mono zé hã sõ'awi te te dama ãma 're wasu'u pese za'ra mono da oto, da te 're îwaihu'u za'ra mono zéb da hã.

11 Tô õhõ si te misi nherẽ, 'Re îhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã romhuri te te dama 're apisutu, îsazei'wai mono bâ, te te sima 're îda'awẽ mono zéb zarina, ãma 're îdasipawaptob za'ra mono zéb da hã.

Dahâiba misi ne, îsazei'wa norî hã 're îhâimana za'ra mono zé wasu'u

12 Ãne, wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, îwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. Wahâiba hã misi nherẽ, wahâiba na marî hã wama 're îhâimana za'ra mono hã ahâ di, wapara hã duré wanhib'rada hã duré wapo're hã, duré aimawi hã. Tane nherẽ, misi te tô wahâiba hã wama 're hâimana za'ra, wahâiba mono bâ. Tane duré, wa norî hã wasiré îsazei'wa norî hã wa'ahâ uptabi nherẽ, wa oto simisutu ãma 're wanomro, wahâiba misi ne.

13 Wa norî hã wasiré îsazei'wa norî hã aiwa 're wahâimana za'ra mono õ di. Ni'wam norî hã zudezu. Duré ni'wam norî hã zudezu'õ. Duré ni'wam norî hã pawa'âbâ ãna îwada'uri zarina si, te te dama 're îromhuri za'ra mono. Duré ni'wam norî hã wada'uri ãna si'uihâ na 're îhâimana za'ra mono. Ãne hã aiwa 're wahâimana za'ra mono õ nherẽ, simisutu wa oto 're wahâimana za'ra, wahâiba misi ne, 'Re îhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani na â dawabzuri uburé, wa te 're 'manharî za'ra mono wa, duré 'Re îhâimana u'âsi mono hã, Tipẽ'ẽzani, uburé te te wama 're anhomri mono wa, wapẽ'ẽ 're, oto 're îsãmra mono da hã.

14 Wahâiba na marî hã misi wama 're hâimana za'ra mono õ di. Marî hã ahâ na te tô wahâiba na hã wama 're hâimana za'ra, tite mono bâ te te 're îromhuri za'ra mono zéb da hã, wapara hã, duré wanhib'rada hã, duré wato hã, uburé îré 're îwahâimana za'ra mono hã. Tane ma tô duré 'Re îhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã romhuri hã sipu'u pese na te te wama 're apisutu, ãma 're îwasipawaptob za'ra mono zéb da hã.

15 Ãne, wa za duré aima ãma simiré'é za'ra wa'wa taré, wahâiba na marî hã wama 're îhâimana za'ra mono zém na hã. Ãté wapara, te aré wama siwasu'u, ãne: “Wa hã asib'rata õ di. Taha wa, wa taré aihâiba na ai'ãma 're ĩ̱hâimanare. Marî dai õre di, wa hã.” E ãne hã aré î'uwaibaba. Mare di. Pire na te tô wama 're hâimana u'âsi za'ra, wapara hã.

16 Ãté wapo're hã te aré duré wama siwasu'u, ãne: “Wa hã atõmo õ di. Taha wa, wa taré aihâiba na ai'ãma 're ĩ̱hâimana. Marî dai õ di, wa hã.” E ãne hã aré duré î'uwaibaba. Mare di. Pire na te tô wama 're hâimana u'âsi za'ra, wapo're hã.

17 Duré, wahâiba na watõmo si wama 're hâimana za'ra mono 'wa'âhã, e niha wa aré 're wanhimipari za'ra. 'Re wanhimipari waihu'u za'ra mono õ di aré, tô. Duré wahâiba na wapo're si wama 're hâimana za'ra mono 'wa'âhã, e niha wa aré 're wanhimhã za'ra. 'Re wanhimhãi waihu'u za'ra mono õ di tô aré.

18 Tane nherẽ, ãne na hã 'Re îhâimana u'âsi mono te te 're wa'apoto mono õ di. Te te sima 're î'awẽ mono zéb zarina si, ma tô marî ahâ na te te wama 're ab'manharî, wahâiba na îré 're îwahâimana za'ra mono zéb da hã.

19 Wahâiba na marî hã ahâ na wama 're hâimana za'ra mono õ 'wa'âhã, aré wahâiba hã wama 're hâimana za'ra mono õ di.

20 Tane nherẽ, marî ahâ na te tô wama 're hâimana za'ra wahâiba na hã, wahâiba misi nherẽ. Taha wa, wa tô 're wahâimana za'ra.

21 Ãté wato hã te aré wanhib'rata ma tinha, ãne: “A hã tarére hã. Marî dai õ di, ĩ̱ma hã.” E ãne hã aré î'uwaibaba. Ãté wa'rã hã te aré duré wapara ma tinha, ãne: “A hã tarére hã. Marî dai õ di, ĩ̱ma hã.” Ãne hã î'uwaibaba õ di tô duré aré.

22 Nima norî hã wahâiba na marî hã wama 're îhâimana za'ra mono hã sib'uware na wama 're hâimana za'ra mono newa. Tane nherẽ, te tô pire na wama 're hâimana za'ra.

23 Duré nima norî si, wahâiba na wama 're îhâimana za'ra mono hã wama wapure na, tarére wama 're hâimana za'ra mono newa, wa za ta norî ma 're wanhipese za'ra, wa te 're îhâiba'ubu wẽ za'ra mono zém na hã, nimahã ma si, rowazéb tõ da.

24-25 Nima norî ré si, wa ai'uréiwi îré 're wahâimana za'ra, rowazéb ãna. 'Re îhâimana u'âsi mono hã ma tô te te sima 're wa'awẽ, uburé marî hã wahâiba na wama 're îhâimana za'ra mono hã, si'u te te wama ãma 're îromhuri za'ra mono zéb da hã, sima 're siwanhizari za'ra mono ãna, aihĩni 're sisawi pese za'ra mono da. Ãne da si, ma tô 'Re îhâimana u'âsi mono hã wahâiba te te wama 're ab'manharî, wahâiba na hã nima norî si wama wapu newa, pire na tô uburé wama 're hâimana za'ra mono da, simisutu haré. Tane duré, 'Re

ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô te te sima 're wa'awẽ, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã, simisutu haré wa te tãma 're romhuri za'ra mono da, wasiwi 're wasiwanhizari za'ra mono ãna. Ma tô te te sima 're wa'awẽ, wapire na wasima 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, aiwapsi.

26 Wapara hã marĩ ãma sépu'u wa, te te robzépata wamhã, taha u'âbâ, te za uburé wahâiba hã ĩsabâdâ robzépata za'ra. Tane duré, ni'wa hã wasiré ĩsazei'wa, marĩ na te te robzépata wamhã, wa norĩ zama, wa za duré ĩsabâdâ robzépata za'ra ni. Duré, ni'wa hã wasiré ĩsazei'wa hã ĩsimiromhuri wẽ na da te dasima wasu'u wẽ za'ra wamhã, wa norĩ zama, wa za duré ĩsabâdâ 're wato za'ra.

27 A norĩ wa'wa hã te tô simisutu haré, Cristuhu nhib'a'uwẽ asiré 're anomro aba mo, aihâiba misi aima 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono ne. Duré dahâiba na marĩ hã tite mono bâ te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb da hã, dama 're ĩhâimana za'ra mono ne, te a norĩ wa'wa hã aihâiba mono bâ tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, Cristuhu ma si, asimiromhuri aba mono bâ, tãma 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da.

28 Ãne ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã romhuri hã te te wama 're apisutu, wate mono bâ ĩsimipawapto waihu'u pese na tãma ãma 're ĩwasipawaptob za'ra mono zéb da hã, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã. Romhuri hã danhipai u ĩpire uptabi hã ma tô ni'wam norĩ ma si te te 're apisutu, Zezusi hã te te 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zéb da hã, ĩsazei'õ'wa norĩ ma, Zezusihi zadawa para. Romhuri aimawi hã ĩpire hã ma tô duré ni'wam norĩ ma si, te te 're apisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, sena na ĩsazei'wa norĩ ma si te te ãma 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb da hã. Duré ĩsazei'wa norĩ 're ĩhâimana wẽ za'ra mono zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina, te te dama ãma 're ĩroti za'ra mono zéb da hã, ma tô duré ni'wam norĩ ma ĩsimiromhurizéb da hã, te te tãma 're apisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u pese na, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're 'manharĩ za'ra mono da, ma tô duré ni'wam norĩ ma si te te 're apisutu, ĩsimiromhurizéb da hã. Ma tô duré ni'wam norĩ si te te 're pisutu za'ra, ĩwaihu'u pese zarina te te ãma 're dapese za'ra mono da, 're dahâzé za'ra mono wamhã. Duré marĩ zô, tiwi 're ĩrowaptâ'â za'ra mono norĩ ãma 're sina u'âsi mono da, ma tô duré ni'wam norĩ hã te te 're apisutu, ĩsibrob'õ norĩ ãma hã, duré ĩhâzé ré norĩ ãma hã. Duré ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa, dama 're hâimana za'ra mono da, ma tô duré ni'wam norĩ hã te te 're apisutu. Duré damreme dama ĩwaihu'u'õ na te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, ma tô ni'wam norĩ si te te 're apisutu, timreme nai õ nherẽ, te te dama ãma 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zéb da hã.

29 E tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã te uburé Zezusihi zadawa wasu'u'wa na 're hâimana za'ra, ĩsazei'õ'wa norĩ ma hã. Mare di. Uburé ãne na dama 're hâimana za'ra mono õ di. E uburé te duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na 're hâimana za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma hã. Mare di. Duré e uburé te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na dama roti'wa na 're hâimana za'ra, ĩsazei'wa norĩ 're ĩhâimana wẽ za'ra mono zéb da, te te dama 're roti za'ra mono da hã. Mare di. Duré, e uburé te ĩsazei'wa norĩ hã marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u pese zarina. Mare di.

30 Duré, e uburé te za te te 're dapese za'ra, 're dahâzé za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u pese zarina hã. Mare di. Ni'wam norĩ si te za tô ãne na hã 're hâimana za'ra. Duré, e uburé te za damreme dama ĩwaihu'u'õ na te te dama 're sadawa wasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Duré e uburé te za sõ'awi te te dama 're wasu'u pese za'ra, damreme dama ĩwaihu'u'õ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zém na hã. Mare di. Uburé ãne na dama 're hâimana za'ra mono õ di. Tite mono bâ, te za misi si ĩsazei'wa norĩ hã romhuri hã te te ãma tãma 're 'manharĩ za'ra.

31 Tane nherẽ, romhuri hã danhipai u dama ĩpire norĩ zô si, te za sô 're ĩrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo, asiré ĩsazei'wa norĩ hã ãma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã.

Aimawi na, wa za oto aima ãma rowasu'u za'ra wa'wa, ã norĩ wasu'u nhipai u ĩwasu'u wẽ uptabi na hã, ãma 're anomro wẽ uptabi aba mono zéb da hã.

13

Danhimizawi pese zém na rowasu'u

1 Ti'ai ãma hâiwa ãma zama, uburé damreme mono bâ te dama 're arowasu'u wẽ mono nherẽ, ĩ̃nhimizawi pese zé hã aré ĩ̃ma 're hâimana mono õ wamhã, piza'a 're baihâ 'manharĩ tede hã, da te 're tata'a za'ra mono wa, 're wamreme 'rãihâ za'ra mono wa, da te 're ĩwapari a za'ra mono ne, wa aré taré te dama 're arowasu'u. Ãne wamhã, marĩ dai õ di aré, dama 're ĩ̃nhimirowasu'u mono zé hã.

2 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te dama 're sadawa wasu'u wẽ mono nherẽ, duré uburé
roti hã ĩ̱ma waihu'u pese nherẽ, duré uburé rowaihu hã dama ĩwaihu'u'õ hã ĩ̱ma waihu'u
pese nherẽ, ĩ̱nhimizawi pese zé hã ĩ̱ma 're hâimana mono õ wamhã aré, taré, wa aré 're
ĩ̱hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Marĩ dai õ di aré, 're ĩ̱hâimana mono zé hã. Ãté
ĩ̱ma waihu'u pese di aré, te tãma nharĩ da, ẽtẽ 'rãihâ ma, si'ré da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
si, te 're umnhasi mono wa. Ãne da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te 're umnhasi mono nherẽ,
ĩ̱nhimizawi pese zé hã ĩ̱ma 're hâimana mono õ wamhã, aré marĩ dai õ di, 're ĩ̱hâimana
mono zé hã.
3 Duré uburé ĩ̱nhibro hã ĩsibrob'õ norĩ ma, te 're anhomri mono nherẽ, ĩ̱nhimizawi pese
zé hã ĩ̱ma 're ĩhâimana mono zarinai õ wamhã, tarére aré, dama 're ĩ̱nhopru mono zé hã.
Duré ĩsazei'wa 're ĩ̱hâimana mono wa, da te 're ĩ̱'ruiwapari mono zéb zarina, da te dasiwi
ĩ̱zata da, duré dawi ĩ̱sihâiba zawi õ nherẽ, tane nherẽ, duré tarére aré, ĩ̱nhimi'manharĩ
wẽ zé hã, ĩ̱nhimizawi pese zé hã ĩ̱ma 're hâimana mono õ wamhã.
4 E niha tawamhã, danhimizawi pese na, Cristuhu ãma za 're ĩdahâimana za'ra mono zé
hã. Ĩsazei'wa norĩ hã simizawi pese na 're hâimana za'ra mono wamhã, marĩ na da'ãma
're wa'a su'u za'ra mono õ di za. Da'ãma 're ĩpẽ'ẽzé za'ra mono zarina, te za tô te te 're
dapawaptob u'âsi za'ra. Duré marĩ na 're si'ruiwapari za'ra mono õ di za. Duré tiwẽ na
sina 're wata za'ra mono õ di za. Duré danhipai u pire na 're ĩhâimana za'ra mono na, 're
si'madâ'â ze za'ra mono õ di za.
5 Duré hâimana nhiséb ãna, da'ãma 're to za'ra mono õ di za. Duré 'râwi tihâimanazéb
da si, te te si'ãma 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Duré wara sina, dazada 're siti'ru za'ra
mono õ di za. Duré da te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono wamhã, dawasédé te
te da'ãma 're 'madâ'â u'âsi za'ra mono õ di za. Ãne ĩsazei'wa norĩ, simizawi pese na 're
ĩhâimana za'ra mono zéb da hã.
6 Ãne duré, ĩsazei'wa norĩ, simizawi pese na 're ĩhâimana za'ra mono zéb da hã.
Dahâimana wasété na 're ĩdahâimana za'ra mono zé wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono
wamhã, te te ãma sima 're rowẽ za'ra mono õ di za, ĩsazei'wa norĩ hã. 'Re ĩdanomro wẽ
mono zé wasu'u na si, te za ãma 're toi uptabi za'ra, tô sena na.
7 Duré, da te tãma 're rob'manharĩ wasété u'âsi za'ra mono nherẽ, tiwi 're robzei'õ za'ra
mono õ di za. Duré dawasété wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, awa'awi te
te siwi 're dawẽ'õ za'ra mono õ di za. Ĩwẽ si, da te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono da si, te
za te te sima 're dawẽ za'ra. Duré da te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono nherẽ,
duré te te 're robzépata za'ra mono nherẽ, te za siptete sina 're hâimana u'âsi za'ra, simi'ẽ
na. Ãne ĩsazei'wa norĩ hã simizawi pese uptabi na, 're ĩhâimana za'ra mono zé hã za.
8 Ĩsazei'wa norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono
zé hã, niwapsi te za te te tiwi 're anhihâri, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ta norĩ hã te te
dama ãma 're sadawa wasu'u za'ra mono tõ da oto. Duré ĩsazei'wa norĩ hã timreme nai õ
nherẽ, damreme amo na te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zé hã, te za duré te te tiwi 're
anhihâri. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani na, da te 're ĩrowaihu'u za'ra mono zé hã,
niwapsi te za duré te te dawi 're anhihâri. Ĩsazei'wa norĩ nhimizawi pese zép si, si'utõrĩ
waihu'u õ di za. Taha si, te za õne u'â 're hâimana u'âsi.
9 Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani na, wa te 're ĩrowaihu'u za'ra mono zé hã,
wama waihu'u pese za'ra õ di, uburé hã. Syry na, wa tô wa te 're waihu'u za'ra. Duré 'Re
ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã, uburé wama waihu'u pese za'ra õ di. Taha zama,
wa tô duré syry na wa te 're waihu'u za'ra.
10 Tane nherẽ, nimahã bâtâ na Zezusi hã apâ wei morĩ wamhã, ĩsine za oto 're
wahâimana za'ra mono wa, tâibâ za oto syry na 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u,
wa te 're ĩwaihu'u za'ra mono zé hã. Duré tâibâ za oto syry na Ĩpẽ'ẽzani na, wa te 're
ĩrowaihu'u za'ra mono zé hã.
11 Wa hã 'watébrémi ré hã, ai'uté mreme na, wa tô 're ĩ̱mreme aré. Duré ai'uté
nhimirosa'rata zarina, wa tô duré te 're rosa'rata aré, ĩ̱pẽ'ẽ 'remhã. Tane nherẽ, oto ĩ̱prédu
wamhã, ai'uté hâimanazém na, 're ĩ̱hâimana mono õ di oto. Wa tô oto rẽme pese, ai'uté ré
ĩ̱hâimanazé hã.
12 Tane duré, wa norĩ hã dasi'madâ'âzé ĩ'uzurire na ãma 're ĩdasi'madâ'â pibui prã za'ra
mono ne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazé hã wama waihu'u prã za'ra di, ti'ai ãma 're
wahâimana za'ra mono ré hã. Tane nherẽ, nimahã na si, wa za 'râwi wa te 're 'madâ'â za'ra
oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tawapsi wama waihu'u pese za'ra di za oto, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hâimanazé hã. 'Re ĩwahâimana za'ra mono zém na, te te 're ĩwa'awaihu'u pese
mono ne, wama waihu'u pese za'ra di za.
13 Ãne, wa za oto aima ãma 'rãsutu za'ra wa'wa, ĩsazei'wa norĩ nhimizawi pese
hâimanazém na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da te dasina 're ĩ'umnhasi pese za'ra mono

zé hã, si'utõrĩ õ di za. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono umnhasi sina, ĩwẽ zô dasina 're ĩdanhimipari za'ra mono zé hã, si'utõrĩ õ di za. Duré 're ĩdanhimizawi pese za'ra mono zé hã, si'utõrĩ õ di za. E ma hã tawamhã, danhipai u ĩpire uptabi hã. 'Re ĩdanhimizawi pese za'ra mono zé, ta hã danhipai u, ĩpire uptabi na te za 're hâimana.

14

Damreme dama ĩwaihu'u'õ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da te dasima 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zé wasu'u

1 Asimizawi pese na 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb zô si, te za uburé dama 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zém nhipai u, asima sô 're ĩrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩwẽ uptabi zô si. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani, romhuri hã sipu'u pese na ãma 're sipawaptob za'ra mono da, ĩsazei'wa norĩ ma, te te 're ĩ'apisutu mono zéb zô, te za duré asima sô 're ĩrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo. E marĩ ĩpire uptabi zô, te za tawamhã, asima sô 're ĩrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, sena na ĩsazei'wa norĩ ma, da te 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb zô si, te za asima 're ĩrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩwẽ uptabi zô si.

2 Ni'wam norĩ hã timreme nai õ nherẽ, damreme dama ĩwaihu'u'õ na te te dama ãma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, mreme pibui pese za'ra di za, ta norĩ nhimirowasu'u hã damreme dama ĩwaihu'u'õ na hã. Ta norĩ hã te te dama ãma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, taré te za da te 're wapari za'ra, dama sadaihu'u za'ra õ wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani nhimipawaptobzéb zarina, marĩ dama ĩwaihu'u'õ na si, 're mreme zusi mono wa, ta norĩ hã.

3 Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã damreme uwaibaba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, sena na ĩsazei'wa norĩ ma, te te ãma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, taha na si te za ĩsazei'wa norĩ hã 're sipawaptob u'âsi za'ra, Wanhib'apito ãma siptete sina 're nomro mono da, pẽ'ẽ wẽ na. Taha zarina si, te za duré tãma 're rowẽ wairébé apâ, tiwi 're robzei'õ za'ra mono wamhã.

4 Ni'wa hã timreme nai õ nherẽ, damreme dama ĩwaihu'u'õ na te te dama rowasu'u wamhã, 'râwip si te ãma sipawapto, Wanhib'apito ãma siptete na 're hâimana u'âsi mono da. Te te ãma dapawapto waihu'u õ di za, dama sadaihu'u õ wa. Tane nherẽ, ni'wa hã damreme uwaibaba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na ĩsazei'wa norĩ ma, te te rowasu'u wamhã, aihĩni te za wapari waihu'u za'ra, taha zarina oto ãma 're sipawaptob za'ra mono da, Wanhib'apito ãma ta norĩ hã siptete sina ãma 're hâimana za'ra mono da oto.

5 Wa hã wa tô ĩ̱sima te 're aiwẽ za'ra wa'wa, uburé aimreme aba nai õ nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dama 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da, damreme dama ĩwaihu'u'õ na hã. Tane nherẽ, taha nhipai u, wa tô duré te ĩ̱sima 're aiwẽ uptabi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na damreme uwaibaba si, dama 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na damreme uwaibaba, te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono norĩ si, te za danhipai u pire na 're hâimana za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma. Ni'wam norĩ hã timreme nai õ nherẽ, damreme dama ĩwaihu'u'õ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono pari, ta norĩ nhimirowasu'u nhipai u, sõ'awi da te oto dama 're wasu'u pese za'ra mono wapsi, tawapsi te za oto damreme dama ĩwaihu'u'õ na dama ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã pire na 're hâimana za'ra, aiwa 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na damreme uwaibaba, te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono norĩ me. Tawapsi te za oto ĩsazei'wa norĩ hã ãma 're sipawaptob u'âsi za'ra, siptete sina Wanhib'apito ãma 're nomro u'âsi mono da, ta norĩ hã.

6 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ãne wa za oto aima ãma rowasu'u za'ra wa'wa. Niwapsi wa za ãma atẽme ĩ̱morĩ 'wa, te aipawaptob za'ra wa'aba da. Tawamhã, atẽme ãma ĩ̱morĩ aba wamhã, duré damreme dama ĩwaihu'u'õ na si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te aima sadawa wasu'u za'ra wa'aba wamhã, e tô ĩ'uwaibaba, wa aré ãma aipawapto wẽ za'ra wa'wa. Mare di. Marĩ dai õ di aré, damreme dama ĩwaihu'u'õ na te aima ĩsadawa wasu'u za'ra wa'aba zé hã. Aimreme aba na, te aima ãma rowasu'u za'ra wa'aba wapsi, te aré ĩ̱wapari waihu'u za'ra wa'wa, 'râwi oto ãma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono da, marĩ dama ĩwaihu'u'õ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ̱ma ĩwaihu'uzém na hã, duré 'râwi 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te ĩwaihu'u na hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na hã, duré ĩsazei'wa norĩ hâimanazém na roti na hã.

7 Ãne, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ĩwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. Danhimnhihârâzé ĩsyryre hã ãma 're danhimnhihãsi mono wamhã, ĩwapari pibui pese na ãma 're danhimnhihãsi mono õ nherẽ, da te 're wapari waihu'u za'ra mono õ

di, danhimnhihârâzé hã. Duré, rowamremezé hã da te ãma 're rowamreme za'ra mono wamhã, ĩwapari pibui pese na, da te ãma 're rowamreme za'ra mono õ nherẽ, da te 're wapari waihu'u za'ra mono õ di, rowamremezé hã.
8 Duré da'wapéi'wa norĩ zô, danhimnhihârâzém na 're danhimnhihãsi mono wamhã, e siwa'ru sô 're danhimnhihãsi mono nherẽ, te za dasi'wapé da hã, sima 're sipese za'ra, da'wapéi'wa norĩ hã. Mare di.
9 Tane duré, a norĩ wa'wa hã damreme dama ĩwaihu'u'õ na si, dama 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, e niha te za da te ãma 're asadaihu'u za'ra wa'wa, da te ãma 're aiwapari waihu'u za'ra wa'aba mono da hã. Da te ãma 're asadaihu'u za'ra wa'aba mono õ di za tô. Asimirowasu'u za'ra wa'aba na hã, rowa'u'u si te za taré te te ãma 're ropé, nimomo.
10 Daro mono bâ, te tô damreme mono bâ ahâ uptabi na dama 're hâimana za'ra, 'râwi ãma 're ĩdasisadaihu'u za'ra mono zéb da hã, damremezém na hã.
11 Tane nherẽ, ni'wa hã damreme ĩ̱ma ĩwaihu'u'õ na, te te ĩ̱ma rowasu'u wamhã, ĩ̱siré a'uwẽ'õ na, wa za ĩ̱sina waihu'u, ĩ̱ma sadaihu'u õ wa. Duré wa hã ĩsiré a'uwẽ'õ na, te za duré sina ĩ̱waihu'u, tãma ĩ̱zadaihu'u õ wa. Tane duré, ni'wam norĩ hã timreme nai õ nherẽ, damreme dama ĩwaihu'u'õ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhã, da te ãma 're sadaihu'u za'ra mono õ di za. Taré te za da te 're wapari za'ra, dama sadaihu'u za'ra õ wa, ta norĩ hã.
12 A norĩ wa'wa hã bété. Ma tô sô 're asõpré u'âsi aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipẽ'ẽzani na, romhuri mono bâ te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono zéb zô, ãma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã. Romhuri hã õhõ si 're hâimana za'ra mono õ di, ĩpire uptabi na hã. Sisarina si õ di, romhuri hã. Taha wa, romhuri ĩwẽ uptabi zô si, te za asima 're ĩrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo, ãma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã, Wanhib'apito ãma asiptete sina 're anomro u'âsi aba mono da, taha ãma si.
13 Taha wa, ni'wam norĩ hã timreme nai õ nherẽ, damreme dama ĩwaihu'u'õ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhã, ta norĩ hã te za duré te te tiwi 're rowaptẽrẽ za'ra, Ĩpẽ'ẽzani si romhuri te te tãma 're pisutu pese za'ra mono da, ta norĩ ma hã, damreme dama ĩwaihu'u'õ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã, sõ'awi te te oto dama 're wasu'u pese za'ra mono da.
14 Wasiré ĩsazei'wa norĩ hã 're wasi'rã'õtõ mono wamhã, wa hã damreme ĩ̱ma waihu'u õ nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ãma 're ĩ̱mreme mono wamhã, te ãma 're rosa'rata waihu'u mono õ di, ĩ̱ma waihu'u pese õ wa. 'Râwi ĩ̱pẽ'ẽ na si, wa tãma 're ĩ̱mreme.
15 E niha tawamhã, ĩ'uwaibaba si te 're ĩ'manharĩ mono zéb da hã. Ĩ̱pẽ'ẽ na, wa za tô tãma 're ĩ̱mreme 'râwi, damreme ĩ̱ma ĩwaihu'u'õ na hã. Tane nherẽ, wa za duré wamremezém na tãma 're ĩ̱mreme, te ãma 're ĩrosa'rata pibui pese mono zéb da hã. Duré wasiré ĩsazei'wa norĩ siré 're ĩ̱nho're mono wamhã, wa za tô 'râwi ĩ̱pẽ'ẽ na 're ĩ̱nho're, damreme ĩ̱ma ĩwaihu'u'õ na hã. Tane nherẽ, taha nhipai u, wa za duré wamremezém na 're ĩ̱nho're, te ãma 're ĩrosa'rata pibui pese mono zéb da hã. Taha wa, ãne te za duré a norĩ wa'wa hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo.
16 A norĩ wa'wa hã asiré 're asi'rã'õtõ aba mono wamhã, ãté te za aipẽ'ẽ na si 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're aiwata za'ra wa'aba mo, damreme dama ĩwaihu'u'õ na si, tãma 're aimreme zusi aba mono ré. Ãne wamhã, e niha te za aiwapari'wa norĩ hã ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono zém na, te te 're ai'uzei pese za'ra wa'wa, aimreme na te te 're asadaihu'u za'ra wa'aba mono õ nherẽ, ta norĩ hã.
17 Ãne hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono zé hã wẽ nherẽ, tane nherẽ, asiré 're asi'rã'õtõ aba mono norĩ hã ãma 're sipawapto waihu'u za'ra mono õ di, siptete sina Wanhib'apito ãma 're ĩnomro u'âsi mono zéb da hã.
18 Wa hã ĩ̱siwaprosi, wa asipai u wa'aba, damreme ĩ̱ma ĩwaihu'u'õ na 're ĩ̱mreme u'âsi. Taha zarina, wa 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩ̱wata u'âsi.
19 Tane nherẽ, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã 're wasi'rã'õtõ mono ré, damreme dama ĩwaihu'u'õ na, ĩ̱nhimirowasu'u pa uptabi na te dama 're arowasu'u mono wamhã, e ãne hã wẽ di aré, ãma 're ĩdasipawaptob za'ra mono zéb da hã. Wẽ prã ti aré, ĩ̱ma hã. Ĩ̱nhimirowasu'u 'rutu na nherẽ, damreme dama ĩpibui pese na te dama 're rowasu'u mono wapsi, tawapsi wẽ uptabi di aré ĩ̱ma hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na te dama ãma 're ĩ'aroti mono zéb da hã.
20 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ai'uté norĩ hã siwa'ru te te sima 're ĩrosa'rata za'ra mono ne, asima ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, te aima ãma ĩrowasu'u za'ra wa'aba zém na hã. Duré ai'utépré norĩ hã tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono õ ne, te za aiwasété ãna 're anomro aba mo. Aihâimana prédub sina, te za asima ãma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo.

21 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré,
'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na hã:
“Darob amoi hawi te za ĩ̱nhib'a'uwẽ norĩ ma, da te 're ĩ̱zadawa wasu'u za'ra, dasimre-
mezém na, ĩ̱nhib'a'uwẽ norĩ ma, damreme tãma ĩsa'rese'õ za'ra na. Tane nherẽ,
ĩ̱nhib'a'uwẽ norĩ hã te te 're ĩ̱wapari za'ra mono õ di za, po're ãna 're nomro u'âsi
mono wa, ta norĩ hã.”
Ãne duréihã Wanhib'apito, zudezu norĩ ãma te te ĩwaihu'u sirõmo za'ra zé hã, ĩbaihâ na hã.
22 Taha wa, damreme dama ĩwaihu'u'õ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da te dasima 're
ĩsadawa wasu'u za'ra mono zé, ĩsazei'õ'wa norĩ ma ropibu ma, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi
mono waihu'u pe hã te te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã. Ĩsazei'wa norĩ ma, rowasu'uzéb
dai õ di, ã hã. Tane nherẽ, damreme uwaibaba, dama ĩwaihu'u pese na ni'wam norĩ hã
'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zé hã, ĩsazei'wa norĩ
ma ropibu ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono za ĩwẽ na tãma 're ĩsõprub za'ra mono zém na, te
te sina 're ĩwaihu'u sirõmo za'ra mono zéb da hã, ã hã. Ĩsazei'õ'wa norĩ ma, rowasu'uzéb
dai õ di, ã hã.
23 Ãté asiré ĩsazei'wa norĩ me, te za asiré asi'rã'õtõ 'wa, uburé. Tawamhã ãté te za
damreme aima ĩwaihu'u aba õ na, ai'ahâ wa'aba na asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa. Tawamhã
ãté tane ré, te za ĩsazei'õ'wa norĩ hã asisi, atẽme wa'aba, ĩsazei'wai hâimanazé, te te waihu'u
za'ra õ nherẽ, te te aiwapari za'ra wa'aba da. Ãne wamhã, e niha te za õ norĩ hã ai'ãma
rosa'rata za'ra wa'wa. Ãté te za ai'ãma rosa'rata wasété za'ra wa'wa, ai'rã siwamnarĩ za'ra
wa'aba newa.
24 Tane nherẽ, ãté asiré asi'rã'õtõ aba ré, te za aimreme aba na si 'Re ĩhâimana u'âsi
mono, dama ĩsadawa wasu'u za'ra wa'wa, ai'ahâ wa'aba na. Tane ré, ĩsazei'õ'wa norĩ hã
atẽme sisisi aba wamhã, ta norĩ hã te za oto 'râwi tipẽ'ẽ na tiwasété na siwaihu'u za'ra, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã timremezém na te te oto ĩwapari za'ra zéb zarina,
ĩsazei'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zé, te te ĩwaihu'u za'ra õ norĩ hã. Taha zarina, te za
oto siwẽ'õ pese za'ra, tiwasété na ĩsiwaihu'u za'ra zéb zarina.
25 'Râwi sima si, te te 're ĩrosa'rata za'ra mono zé hã te za oto tiwi waihu'u za'ra ni,
ĩmana'rãmi hawi. Tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, tãma ĩpire za'ra na te te oto sina
waihu'u za'ra wa, te za oto hi'rãtitõ tãma ana, ãma wata za'ra da. Tawamhã ãne te za oto
ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima 're wasu'u za'ra wa'wa: “'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã te nare asõ'a wa'aba, aima 're hâimana za'ra wa'wa.” Ãne te za te te aima
're wasu'u za'ra wa'wa, ĩsazei'õ'wa norĩ hã.

Ĩsazei'wa norĩ hã 're si'rã'õtõ mono wa, marĩ ĩ'uwaibaba si te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé wasu'u

26 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ãhã wasu'u na, wa za oto aima 'rãsutu za'ra wa'wa. Asiré 're asi'rã'õtõ
aba mono wamhã, ni'wam norĩ si te za aima 're sõ're za'ra wa'wa, ĩsazei'wa nho'rezém
na. Ni'wam norĩ si te za duré ĩsazei'wa norĩ 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, te
te aima 're roti za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ si te za duré marĩ ĩwaihu'u'õ hã te te aima 're
waihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ta norĩ ma si, te te 're ĩwaihu'u za'ra mono
zéb zarina. Timreme nai õ nherẽ, te za duré ni'wam norĩ si 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã
te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'wa, damreme aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba õ na hã.
Ni'wam norĩ si te za duré aimreme aba zarina, te te aima ãma 're wasu'u pese za'ra wa'wa
sõ'awi, aré damreme aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba õ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da te aima
're ĩsadawa wasu'u za'ra wa'aba mono zé hã. Asimiromhuri aba mono bâ, te za ãma 're
asipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo aihâiba mono bâ, Wanhib'apito ãma si asiptete sina
're anomro aba mono da.
27 Aihĩni 're ai'rã'õtõ aba mono ré, ni'wam norĩ hã damreme dama ĩwaihu'u'õ na te te
aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, maparane te za te te aima 're 'mairowasu'u
wa'wa. Si'ubdatõ dahâiba wamhã, wẽ di duré. Tane nherẽ, ta norĩ nhipai u hã asima 're
'mairowasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, damreme aima ĩwaihu'u aba õ na hã. Si'ubdatõ
haré te za asima 're ĩ'mairowasu'u wa'aba mo. Duré sisarina si, te za ta norĩ hã atãma te te
aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Taha parimhã, te za oto ni'wa hã sõ'awi te te aima ãma 're
wasu'u pese za'ra wa'wa, aimreme aba na oto 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã,
asi'uihâ na wa'aba.
28 Tane nherẽ, ni'wa hã aimreme aba na aima ĩwasu'u pese aba 'wa da hã, asiré 're
'maihâimana aba mono õ wamhã, tawamhã, damreme dama ĩwaihu'u'õ na 'Re ĩhâimana
u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã te za ari'iwi 're si'ubumro. Tipẽ'ẽ na si, te za 're
mreme zusi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, damreme tãma ĩwaihu'u za'ra õ na hã.
29 Asiré 're asi'rã'õtõ aba mono ré, ni'wam norĩ hã aimreme aba na 'Re ĩhâimana u'âsi
mono te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, maparane te za tô te

te aima 're 'mairowasu'u wa'wa. Si'ubdatõ dahâiba wamhã, wẽ di duré. Ãne wamhã, ni'wam norĩ hã asiré ĩsazei'wa norĩ hã te za ĩsimirowasu'u za'ra zém na te te sima ãma 're rowaihu'u pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawib zô, tô sena zô, te te ãma ĩwaihu'u pese za'ra zéb da hã.
30 Tawamhã duré, ni'wa hã te te aima rowasu'u za'ra wa'aba ré, ãté ni'wa ĩhâiba amoi ma, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma waihu'u, tizadawa wasu'u hã, taha zama te te oto aima sadawa wasu'u za'ra wa'aba da. Ãne wamhã, aima rowasu'u 'rata aba 'wa hã te za tinhimirowasu'u hã sazâ, õhõ si te te oto aima sadawa wasu'u za'ra wa'aba da.
31 Taha zarina si, te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sisãna'repsi asima 're ĩsadawa wasu'u za'ra wa'aba mo, aihĩni oto ãma 're ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba mono zéb da hã asi'uihâ na, duré aipẽ'ẽ wẽ wa'aba zarina, asiptete sina ãma 're anomro aba mono da oto.
32-33 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, marĩ hã siwa'ru, wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb da hã, te te sima 're wa'awẽ mono õ di. Rowẽ na wawaimri wasiré 're wahâimana za'ra mono da si, ma tô te te sima 're wa'awẽ. Taha wa, ni'wam norĩ hã damreme uwaibaba si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na te te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, te za 're si'madâ'â pese za'ra, siwa'ru te te dama 're rowasu'u za'ra mono tõ da, rowahutu zô, 're dasi'rã'õtõ mono sidâpâsi, te te 're damreme nhihâri za'ra mono tõ da. Daro mono bâ ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zéb uwaibaba si, te za te te dama ãma 're rowasu'u za'ra, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã.
34 Ĩsazei'wa norĩ, asiré 're asi'rã'õtõ aba mono wamhã, pi'õ norĩ hã te za ari'iwi dame 're si'ubumro, 're ĩwahâimana za'ra mono zéb zarina. Timro norĩ zapari, te za tô 're hâimana za'ra pi'õ norĩ hã, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na, Mozési ãne na te te ãma ĩrob'ui'érézéb zarina. Taha wa, asiré 're asi'rã'õtõ aba mono wamhã, pi'õ norĩ hã te te sima 're robzanhamri za'ra mono õ di za, timreme na asima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono ré, te te 're ro'wa'rutu tõ za'ra mono da.
35 Pi'õ norĩ hã dasi'rã'õtõzéb ãma, rowahutu'wa norĩ nhimirowahudu hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, tãma ĩwaihu'u za'ra õ hã te te oto 're waihu'u pese za'ra mono da, te te sima 're wẽ za'ra mono wamhã, 'rip si te za timro hã te te ãma 're sadanharĩ za'ra, waimri si. Ĩsazei'wa norĩ hã aihĩni 're asi'rã'õtõ aba mono ré, pi'õ norĩ hã timreme na te te dawi 're sihâri za'ra mono wamhã, wẽ õ di za, pi'õ norĩ mreme hã.
36 E 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã dawana waihu'u za'ra wa'aba bâ, te za ãne 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ĩsazei'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarinai õ nherẽ. E a norĩ wa'aba ma si, ma tô aima ãma wasu'u za'ra wa'aba ni.
37 Ãhãna te aima ãma ĩrob'ui'éré za'ra wa'aba zé hã, ĩ̱si'uihâ na ĩ̱nhimiroti na hãi õ di. Wanhib'apito zadawa para, wa aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa, ĩsimiroti zarina si. Ma'ãpé, ãne hã asi'uihâ na ãma waihu'u za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na asi'ãma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mono norĩ hã, duré aimawi romhuri mono bâ, Tipẽ'ẽzani na te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono zém na asi'ãma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mono norĩ hã.
38 Ãne na ĩ̱nhimiroti na, ni'wam norĩ hã te te 're ĩ̱zaze za'ra mono õ wamhã, tawamhã, ĩsazei'õ'wa na te za ta norĩ ãma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Taha wa, a norĩ wa'wa hã ta norĩ nhimiroti hã 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za oto.
39 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ãne wa za ãhã wasu'u na hã aima ãma 'rãsutu za'ra wa'wa. Aimreme aba zém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, te za 'râwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo. Duré damreme dama ĩwaihu'u'õ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, asima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono tõ da, 're asisadawa uwati za'ra wa'aba mono õ di za.
40 Asiré 're asi'rã'õtõ aba mono wamhã, uburé marĩ hã te za ĩ'uwaibaba si 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, ĩpibui pese zarina si, aiwaimri wa'aba.

15

Cristu ĩhâiwa'utuzé wasu'u

1 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ãne wa za duré ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa. Duréihã Zezusihi wasu'uwẽ na, wa tô te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Taha zarina, ma tô oto asima ĩwẽ za'ra wa'wa, asiptete sina ãma 're anomro u'âsi aba mono da oto.
2 Ãhã wasu'uwẽ hã te aima ãma 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mono zé hã, asiptete sina 're sazei utõrĩ za'ra wa'aba mono õ wapsi, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono zé hã asina 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, ãté 'Re ĩhâimana u'âsi mono, asina 're umnhasi uptabi za'ra wa'aba mono õ wamhã, te te 're ĩ'asõ'reptu za'ra wa'aba mono zé hã asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ di za.

3-4 Zezusihi wasu'uwẽ hã danhipai u ĩpire uptabi hã, wa tô te aima 're wasu'u za'ra
wa'wa, da te ĩ̱ma 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb zarina. Ãne, Zezusihi wasu'u hã ĩpire uptabi
hã: Cristu hã ma tô, u, wazada dârâ, uburé wawasété na 're ĩwahâimana za'ra mono norĩ
zada. Taha pari, ma tô dasiwi sẽrẽ ni, u, ab're 're. Tawamhã bâdâ maparane ãma si'utõrĩ õ
ré, ma tô duré Ĩmama hã hâiwa'utu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ãne ma tô tãma tiromhâiba,
duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã ĩbaihâ na te te ãma ĩrob'ui'éré
sirõmo za'ra zéb zarina.
5 Tawamhã Zezusi hã hâiwa'utu pari, Pedruhu ma, ma tô sihâi'ré. Taha pari, ma tô duré
tizadawa wasu'u'wa norĩ ma zama sihâi'ré za'ra, 12 na aré ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ ma
hã.
6 Taha parimhã, ma duré tizazei'wa norĩ nho'a sihâi'ré, 500 na ĩhâiba za'ra norĩ nho'a,
aihĩni siré si'ubumroi ré. Ta norĩ hã te zahadu dâ'â ãna 're hâimana za'ra. Ni'wam norĩ si,
ma tô tidâ'â za'ra, umro na.
7 Taha pari, ma tô duré Ti'aduhu ma sihâi'ré. Taha za'u si, ma duré dama ĩsadawa
wasu'u'wa da, za daro mono bâ te te ĩsatõrĩ za'ra norĩ ma, sihâi'ré za'ra, uburé te te hâiba
pibu za'ra da.
8 Taha wa, ĩ̱ma hã robduma si, ma tô duré sihâi'ré, Zezusi hã. Ni'wa hã daza'u si poto
wa, marĩ ĩwẽ uptabi hã dasiré te te sina ĩ'uwaimrami õ ne, wa tô wa hã daza'u si Zezusi hã
'madâ, ĩ̱tõmo na, ĩ̱ma sihâi'ré wa.
9 Wa hã uburé ĩ̱siré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ zapari, wa 're ĩ̱hâimana, tãma
ĩ̱wapu za'ra na. E marĩ wa. Te sazei õ ré, wa tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ
ma, te tãma 're rob'manharĩ wasété u'âsi za'ra. Taha wa, ĩbâi õ di aré, ĩsadawa wasu'u'wa
na, da te 're ĩ̱waptẽrẽ za'ra mono zé hã.
10 Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimizawi pese zéb zarina si, ma tô ĩ̱ma
tinhopru, tô õhõ na si dama 're ĩ̱hâimana mono da oto, Cristuhu zadawa wasu'u'wa na.
E tawamhã, taré ma tô ĩ̱ma tinhopru, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Wa tô te
ĩ̱sina tãma 're uwaimrami u'âsi. Uburé ĩ̱siré Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ hã, wa tô
romhuri na te 're 'rãnhipai u'âsi za'ra. Tane nherẽ, ĩ̱si'uihâ na te dama 're romhuri mono õ
di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ma tô te te 're ĩ̱pawapto, ãne na te dama 're romhuri mono
da, ĩ̱ma ĩsõprubzéb zarina si.
11 Ãté, wa hã wa tô aima wasu'u na'rata za'ra wa'wa, Zezusihi wasu'uwẽ hã. Ãté ĩ̱siré
norĩ si ma tô aima wasu'u na'rata za'ra wa'wa. Ãne hã wẽ di tô, ĩ̱ma hã. E marĩ wa. Wa
norĩ hã Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ hã, misire Zezusihi wasu'uwẽ hã wa te dama 're
wasu'u za'ra mono wa, tô õhõ si wa. Tô taha wasu'uwẽ si, ma tô oto 're ĩsaze za'ra wa'aba
mo, a norĩ wa'wa hã.

'Re dadâ'â za'ra mono nherẽ, apâ 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono zé wasu'u

12 Ãne, wa za duré ãma aima rowasu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã asiré 're hâimana
za'ra wa'aba mono nherẽ, te ãne ta norĩ hã te te sima 're nharĩ za'ra: "'Re dadâ'â za'ra
mono wamhã, apâ 're dahâiwa'utu za'ra mono õ di za, niwamhã. Mare uptabi di za." Ãne
te ni'wam norĩ hã te te sima 're nharĩ za'ra. E ãne hã tô sena. Mare di. Cristu hã dâ'â
nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono apâ te te ĩhâiwa'utu na, sena na, wa te dama 're wasu'u
za'ra mono nherẽ, e niha te bété ãne na te te ãma 're rosa'rata upa siroptub za'ra, asiré 're
ĩhâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã.
13 'Re dadâ'â za'ra mono nherẽ, apâ ĩdahâiwa'utu za'ra zé hã tô senai õ 'wa'âhã, e marĩ te
aré wama wasu'u za'ra. Cristu, apâ ĩhâiwa'utuzé wasu'u hã, tô senai õ na, te aré tô wama
wasu'u za'ra. Ãne hã aiwa aré tô, wama hã.
14 Duré, Cristu hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, sena na te te apâ hâiwa'utu õ 'wa'âhã, aré
marĩ dai õ di, Zezusihi wasu'uwẽ, wa te dama 're ĩwasu'u za'ra mono zé hã. Taré 'wa'âhã,
aré marĩ dai õ di duré, Cristuhu ãma 're ĩsasõmri za'ra wa'aba mono zé hã. Taré te aré 're
ĩsaze za'ra wa'aba mo, marĩ dai õ nherẽ aré.
15 'Re dadâ'â za'ra mono nherẽ, apâ 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono zé hã tô senai õ 'wa'âhã,
Cristu hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, apâ te te ĩhâiwa'utuzé hã, aré tô senai õ di duré, ãne
hã aiwa. Senai õ 'wa'âhã, wa norĩ hã wazadawa nhipese na, wa aré taré wa te dama 're
wasu'u za'ra 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Cristu apâ te te ĩhâiwa'utuzém na, wa te dama 're
rowasu'u u'âsi za'ra mono wa. Tarére aré tô, dama wanhimirowasu'u za'ra hã.
16 'Re dadâ'â za'ra mono nherẽ, apâ ĩdahâiwa'utu za'ra zéb da hã tô senai õ 'wa'âhã, Cristu,
apâ ĩhâiwa'utuzé wasu'u hã, tô senai õ na te aré wama wasu'u za'ra tô.
17 Duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Cristu apâ te te ĩhâiwa'utuzé hã tô senai õ 'wa'âhã, aré
tarére, Cristuhu ãma 're ĩsasõmri za'ra wa'aba mono zé hã, aiwasété wa, asada ĩdâ'â aba
zém na, 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zé hã. Ĩhâiwa'utuzé hã senai õ 'wa'âhã, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono te te siwi 're aiwẽ'õ pese za'ra wa'aba mono haré, te aré tô zahadu aiwasété

ré, 're anomro u'âsi aba mo, õne haré, aiwasédé hã te te aima 're pari za'ra wa'aba mono ãna.
18 Duré, Cristuhu hâiwa'utuzé hã senai õ 'wa'âhã, uburé ĩsazei'wa, 're ĩdâ'â za'ra mono norĩ hã te aré ĩpẽ'ẽ 're, dâ'â u'âsi 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti.
19 Cristu hã apâ hâiwa'utu õ 'wa'âhã, tô ĩbâre te aré wa'ãma 're dapẽ'ẽzé uptabi za'ra, wasiré ĩsazei'wa 're ĩwahâimana za'ra mono norĩ ãma hã. E marĩ wa. Marĩ dai õ wa aré, wa te ãma 're ĩsasõmri za'ra mono zé hã, marĩ da ne, wa te 're saze za'ra mono wa, ti'ab ré.
20 Tazahã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô apâ hâiwa'utu tô sena, Cristu hã. E marĩ te tawamhã, wama wasu'u za'ra, Cristu apâ ĩhâiwa'utuzé hã. Niwapsi uburé ĩsazei'wa 're ĩdâ'â za'ra mono norĩ hã, tô sena za apâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩhâiwa'utu za'ra zé, te wama wasu'u za'ra. Taréi õ di, ã hã.
21-22 Duréihã aibâ hã ma tô tiwasété 'rata, Adã na ĩsisi hã. Taha nhirã na, te oto dadâ'âzé hã uburé dama 're hâimana za'ra. E marĩ wa. Taha nhihudu si, 're dahâimana za'ra mono wa. Tane duré, aibâ marĩ ĩwẽ hã te te ĩ'manharĩzéb zarina, te oto dahâiwa'utuzé hã dama 're hâimana za'ra, aiwab zahuré, ãne hã. Cristu na ĩsisi hã. Taha ãma si 're ĩnomro mono norĩ ma, te za dahâiwa'utuzé hã tãma 're hâimana za'ra, õne u'âsi.
23 Cristu hã ma tô tihâiwa'utu na'rata. Niwa ti'ai u, za we apâ dazô morĩ wapsi, te za ĩsib'a'uwẽ norĩ hã tihâiwa'utu za'ra.
24-25 Tawapsi, te za oto rob'rãsutuzé hã ĩwa waptãrã. Tawapsi te za uburé dama ĩpire norĩ nhiptetezé hã tiwi a'uprosi Cristu hã, ti'ai ãma uburé dama roti'wa norĩ wi hã, hâiwa nhirõtõ na uburé ĩhâiba'õ norĩ wib zama. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uburé tinhitob'ru norĩ ãma te te ĩ'ai'utézéb u si, te za Cristu hã te te 're da'ab'madâ'â, pire na. Taha parip si, te za oto Timama ma ĩsib'a'uwẽ hã sõmri za'ra, õhõ si te te 're ab'madâ'â u'âsi mono da oto, pire uptabi na.
26 Dadâ'âzé hã te dazada 're hâimana. Ta hã te za oto Cristu hã uprosi pese, da'rãsutu ãma hã.
27 Duréihã apito Dawi hã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré siro, Cristuhu ãma:

“Ta hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã pisutu, uburé marĩ hã pire na te te 're ab'madâ'â mono da, siwaprosi.”

Ãne duréihã Cristuhu ãma, Dawi te te ĩrob'ui'éré siro hã te 're hâimana. E tawamhã, pire na dama 're ĩhâimana mono zéb da, Cristuhu pisutu'wai ma zama, te za pire na tãma 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Mare di. Taha ma zama, te te wasu'u õ di, ãne hã. Sisapari ma si, ma tô pisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ãhã wasu'u hã wama pibui pese za'ra di oto.
28 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za te te 're da'apisutu, Cristuhu nhimi'madâ'â si oto 're dahâimana za'ra mono da. Tawapsi, te za oto ti'ra hã pisutu 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ĩsapari 're hâimana mono da oto, Ĩmama si te te oto 're da'ab'madâ'â u'âsi mono da, danhipai u dama pire uptabi na.
29 Ãne, wa za duré aima ãma rowasu'u za'ra wa'wa, za ĩdahâiwa'utu za'ra zé wasu'u na hã. Ni'wam norĩ hã asiré 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã ma tô â dawabzuri hã da te tãma 're 'manharĩ za'ra, ĩsazei'wa norĩ, â dawabzuri da te tãma 're 'manharĩ za'ra mono õ ré, 're ĩdâ'â za'ra mono norĩ upana, ĩsazei'wa norĩ zu hâiwa'utu za'ra da. E marĩ da, ma tô bété ta norĩ hã ãne hã te te 're 'manharĩ za'ra, dahâiwa'utuzé wasu'u hã te te 're sazei uptabi za'ra mono õ nherẽ. Ãne wamhã, e tô ĩ'uwaibaba, aima za'ra wa'aba hã.
30 Wa norĩ hã bété, Cristuhu ma, wa te 're ĩromhuri pese za'ra mono norĩ hã. Wama romnhimimnhasi na, wa 're wahâimana u'âsi za'ra bâtâ sidâpâsi, ĩwasu'uwẽ hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono 'ru te, niha da te wama 're rob'manharĩ za'ra mono õ'umnhasite, da te 're ĩwa'ruiwapari za'ra mono zéb zarina. Tawamhã dahâiwa'utuzé wasu'u hã senai õ 'wa'âhã, e marĩ da, wa aré bété wa te tãma 're romhuri za'ra Cristuhu ma hã, wama romnhimimnhasi uptabi za'ra nherẽ. Marĩ dai õ di tô aré, tãma wanhimiromhuri za'ra hã.
31 Ĩ̱sisãnawã norĩ, awẽ sidâpâsi aré 're ĩ̱dâ'â u'âsi mono nherẽ, wa tô te dama 're rowasu'u u'âsi, ĩwasu'uwẽ na. Wa norĩ hã Wanhib'apito Cristu Zezusihi ãma simisutu oto 're wanomro mono wa, tô sena aima 're ĩ̱toi uptabi za'ra wa'aba mono zéb zarina, wa tô sena na aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa, ãne na hã.
32 Épézu ãma, ni'wam norĩ hã ma tô ĩ̱zada tihâimana wasété za'ra, robzahi hã dazô 're ĩwairébé mono ne. Ta norĩ 'rata, ĩ̱hâimana ré hã, ĩ̱ma romnhimimnhasi uptabi di, te te siwi ĩ̱wĩrĩ da newa. Tawamhã, dahâiwa'utuzé wasu'u hã taré wamhã, e sena aré ĩ̱nhimiromhuri hã, Cristuhu ma hã, ĩ̱ma romnhimimnhasi nherẽ, te tãma romhuri wamhã aré. Ãne hã ĩ'uwaibaba õ di aré, ĩ̱ma hã. Taré aré, te 're ĩromhuri mono zé hã. Dahâiwa'utuzé wasu'u hã

tô senai õ 'wa'âhã, ti'ai ãma 're wahâiba si'utõrî pese za'ra mono 'wa'âhã, î'uwaibaba wa aré
danhimiroti wasété na, wa te da'ãma 're sasõmri za'ra. Ãne danhimiroti wasédé hã: "Ãté
romhutu na, wa za wasi'utõrî. Ãté awẽpsi. Taha wa, ãhãna hã watozém na si siwa'ru wato
za'ra wa'aba, wanhirõiwi da, wasazém na, duré âzé na." Ãne wamhã, wa aré tô îbâre, wa
te da'ãma 're sasõmri za'ra, dahâiwa'utuzé wasu'u hã tô senai õ 'wa'âhã aré.
33 Ãne wa, te za dawi 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, danhimiroti wasédé hã tô
sena newa, da'ãma 're sasõmri za'ra wa'aba mono tõ da. Taha na da'ãma 're sasõmri za'ra
wa'aba mono wamhã, ta norî ne te za oto 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mo.
34 Ni'wam norî hã asiré 're îhâimana za'ra wa'aba mono norî hã 'Re îhâimana u'âsi mono
hã 'râwi te te 're waihu'u za'ra mono õ di. E ãne na 're siséb za'ra mono ãna. Asimiza'rese
ãna 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém hawi, te za oto aipizari za'ra wa'wa, aiwasédé
hã rẽme pese za'ra wa'aba da, aiwẽ uptabi na si 're anomro aba mono da oto.

'Re îhâimana u'âsi mono hã za te te da'ahâiwa'utu wa, dahâiba té wasu'u

35 Ãté ni'wam norî hã asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norî hã te za ãne 're
sisadanharî za'ra: "E niha te za merẽ 'Re îhâimana u'âsi mono hã da'ahâiwa'utu. 'Re dadâ'â
za'ra mono wa, 're dahâiba si'utõrî pese za'ra mono nherẽ, e niha te za merẽ ãne nherẽ,
apâ da'ahâiwa'utu."
36 E niha te asimirosa'rata waihu'u ãna, ãne na 're î'upa za'ra wa'aba mo. Amnho
potozém na, wa za pé aima ãma simiré'é za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Amnho
hã da te 're zuri mono wamhã, îtomhâ 're si'utõrî mono õ nherẽ, 're 'wanhipré za'ra mono
õ di.
37 Duré, tridu hã aro 'rã ne hã da te 're zuri mono wamhã, duré aimawi amnho hã da
te 're zuri mono wamhã, e îteihi zama te za îsu da te 're zuri. Mare di. Î̃nhama uptabi si te
za da te 're zuri, pibui pese na 're poto za'ra mono da, amnho hã.
38 Amnho hã da te 're zuri mono wamhã, 'Re îhâimana u'âsi mono hã te te î'aropoto mono
hawim haré, te te sima 're î'apisutu mono zéb zarina si, te za dama 're 'wanhipré wairébé,
sipu'u pese na.
39 Duré, ti'ai ãma uburé hâiba ré 're îhâimana za'ra mono hã aiwapsi õ di. A'uwẽ hâiba
hã aimawi. Duré abaze norî hâiba hã aimawi. Duré pe'a norî hâiba hã, aimawi. Duré si
norî hâiba hã aimawi.
40 Duré, hâiwa ãma 're îhâimana za'ra mono norî hâiba hã aiwab õ di, ti'ai ãma 're
îdahâimana za'ra mono norî hâiba ne hã. Hâiwa ãma si, dahâiba hã wẽ uptabi di. Duré
'madâ'â zei uptabi di. Ti'ai ãma dahâiba hã wẽ nherẽ, duré 'madâ'â ze nherẽ, aiwab õ di,
hâiwa ãma dahâiba ne hã.
41 Bâdâ hã bété. Ta hã 'madâ'â ze ti. Wẽ uptabi di. A'amo hã 'madâ'â zei uptabi di
duré. Uburé wasi hã hâiwa na 're îsimasa mono hã, 'madâ'â ze ti duré. Tane nherẽ, uburé
aiwapsi 're hâimana za'ra mono õ di, î'madâ'â ze da hã. Duré uburé wasi norî hã aiwapsi
're simasa mono õ di, î'madâ'â ze da hã.
42 Tane duré, za niwa 'Re îhâimana u'âsi mono te te îda'ahâiwa'utuzé hã. Amnho hã da
te 're zuri mono wamhã, îtomhâ 're si'utõrî mono wapsi, te za 're 'wanhipré za'ra. Tane
duré, ti'ab ré, 're dadâ'â za'ra mono pari, ab're 're, da te oto 're danheme mono wamhã, te
za tô 're dahâiba si'utõrî za'ra. Tane nherẽ, 'Re îhâimana u'âsi mono te te oto da'ahâiwa'utu
wamhã, dahâiba hã aiwa dama 're hâimana za'ra mono õ di za oto. 'Re dahâiba si'utõrî
za'ra mono ãna, te za oto îré 're dahâimana u'âsi za'ra, õne u'â.
43 'Re dadâ'â za'ra mono wa, dahâiba hã ab're 're, da te 're séme mono wamhã, wasété
uptabi di oto, dahâiba hã. Duré, marî hã te te 'manharî waihu'u õ di dahâiba hã, marî dai
õ wa oto. Tane nherẽ, 'Re îhâimana u'âsi mono hã te te oto da'ahâiwa'utu wamhã, dahâiba
hã wẽ uptabi di za oto. 'Madâ'â zei uptabi di za duré. Tawapsi, danhiptete uptabi na te
za îré 're dahâimana u'âsi za'ra oto.
44 'Re dadâ'â za'ra mono wa, dahâiba hã ab're 're, da te 're îséme mono hã, ti'ai ãma
ré hã, dahâiba si, danhi ré si, duré dahi ré si. Tazahã 'Re îhâimana u'âsi mono hã za
te te da'ahâiwa'utu wamhã, dahâiba aimawi ré, te za oto 're dahâimana za'ra, Î̃pẽ'ẽzani
nhimipisutuzéb zarina. Ti'ab ré, te tô dahâiba na 're dahâimana za'ra. Taha zarina, te
duré hâiwa ãma dahâiba aimawi ré 're dahâimana za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani
nhimipisutuzéb zarina.
45 Duréihã Mozési hã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré:
"'Re îhâimana u'âsi mono hã ma tô aibâ hã poto 'rata, Adã na îsisi hã. A'uwẽ hâiba na 're
morî da, ma tô poto 'rata tô."
Ãne duréihã ãma îrob'ui'éré hã. Tane nherẽ, Adãhã ne te 're hâimana, 'Re îhâimana u'âsi
mono 'rata, dadâ'â ãna 're danomro mono da, te te dama 're î'apisutu mono hã, Î̃pẽ'ẽzani
nhimipisutuzéb zarina. Ta hã Zezusi.

46 E tawamhã hâiwa ãma hã dahâiba aimawi ré, ma tô 're dahâimana na'rata za'ra. Mare di.
Ti'ai ãma dahâibazém na, te tô a'â ĩré 're dahâimana na'rata za'ra, ti'ai ãma ré hã. Niwapsi
te za hâiwa ãma dahâiba ĩwẽ uptabi ré si 're dahâimana za'ra.
47 Duréihã aibâ te te dama ĩpoto 'rada hã ma tô ti'a na 'manha, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
Tane nherẽ, taha uirĩ na si, ma tô aibâ aimawi hã wei mo hâiwa hawimhã, ti'ai u, Adãhã
ma ĩpire uptabi hã, ĩwẽ uptabi hã.
48 Uburé ti'ai ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã te Adãhã hâiba ne, ĩré 're dahâimana
za'ra, ti'ai 'manharĩ na ĩhâiba na'rata ne ré. Tane nherẽ, ni'wam norĩ si hâiwa ãma za 're
ĩhâimana za'ra mono norĩ si, te za hâiwa ãma 're ĩmorĩ hâiba ne ré 're hâimana u'âsi za'ra,
tô Cristuhu hâiba ne ré.
49 Wa norĩ hã, aibâ ti'ai 'manharĩ na ĩhâiba na'rata ne ré, wa ti'ab ré ĩré 're wahâimana
za'ra. Tane, wa za duré niwapsi hâiwa hawi we ĩmorĩ hâiba ne ĩré 're wahâimana u'âsi
za'ra. Taha wa, wa za oto ĩsine 're wahâimana u'âsi za'ra, õne u'âsi.
50 Ĩsisãnawã norĩ, ãne wa za aima ãma waihu'u za'ra wa'wa, tô sena. Ti'ai ãma ré
wahâiba hã wanhi ré hã duré wawaprui ré hã, taha ré, hâiwa u ĩré 're wanhisisi waihu'u
mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u hã. E marĩ wa.
Ti'ai ãma ré wahâiba hã za wawi 're ĩsi'utõrĩ za'ra mono hã, hâiwa ãma ĩré 're wahâimana
waihu'u za'ra mono õ di za oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata ĩré 're ĩwahâimana u'âsi za'ra
mono zéb da hã.
51-52 Marĩ hã aré dama ĩwaihu'u'õ hã wa za oto aima wasu'u hâi'ré za'ra wa'wa, sõ'awi.
Ma'ãpé ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wa norĩ hã Zezusihi zazei'wa norĩ hã, ti'ab ré
uburé wasi'utõrĩ sirõmo õ di za, rob'rãsutuzé wana hã. Rob'rãsudu hã oto ĩwa ĩwaptã'ãzé
waihu'uzéb da, danhimnhihârâzé da'rãsutu'wa, da te oto wapari za'ra wamhã, uburé ti'ai
ãma zahadu wahâiba ré ré 're ĩwanomro mono norĩ hã, wa za awa'awi wahâiba na saprĩ
za'ra ni, waptu na 're ĩdatõmo si'rãmi za'ra mono ne. Danhimnhihârâ hã da te wapari za'ra
wi, ni'wam norĩ hã ĩsazei'wa norĩ hã dawana 're ĩdâ'â za'ra mono hã te za apâ ahâiwa'utu,
dâ'â ãna oto 're hâimana u'âsi za'ra mono da, ĩhâiba tiwi 're si'utõrĩ waihu'u za'ra mono ãna.
Tawamhã wa norĩ zama wahâiba ré ré 're ĩwanomro mono norĩ hã, wa za duré wahâiba
ĩtém na saprĩ za'ra ni, za oto wawi 're ĩsi'utõrĩ za'ra mono õ na hã.
53 Ti'ai ãma ré hã, wahâiba hã si'utõrĩ pese di. Tane nherẽ, wa za tô niwapsi wahâiba ĩtém
na saprĩ za'ra ni, za oto wawi 're ĩsi'utõrĩ waihu'u za'ra mono õ na hã, ĩré 're wahâimana
u'âsi za'ra mono da oto, õne u'âsi.
54-55 Ãne hã niwa za wama romhâimana za'ra wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa
wasu'u 'rata 'wa norĩ hã duréihã te te ãma ĩrob'ui'éré sirõmo zahuré zéb zarina, te za tô
wama ãma uwaimrami za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, za apâ ĩwahâiwa'utu za'ra zém
na hã. Ãne duréihã ãma ĩrob'ui'éré siro hã:

"'Re ĩdadâ'â za'ra mono zém na, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãma ai'uté. Te za uprosi
pese oto. 'Re ĩdadâ'â za'ra mono zé hã, e mahãta tawamhã te te da'ãma ĩ'ai'uté za'ra
zéb da hã. Marĩ õ di oto. Robaba uptabi di. Duré, e mahãta te ĩsiptetezé hã tãma 're
hâimana oto, te te ãma 're ĩda'a'uprosi mono zéb da hã, apa'apa 'wa nhi'oto nhipsari
ne hã. Marĩ õ uptabi di oto, tãma hã."

Ãne duréihã ãma ĩrob'ui'éré siro hã te 're hâimana, za dama ĩromhâimanazém na hã.
56 E marĩ wa, ma tô aré 're ĩwadâ'â za'ra mono zé hã siptete na wazada 're hâimana za'ra.
Wawasété na 're ĩwanomro mono zéb zarina, ma tô aré tô siptete na wazada 're hâimana
za'ra, te te 're ĩwa'a'uprosi mono zéb da hã. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na
Mozési te te ãma ĩrob'ui'érézéb zarina, 're wanomro wẽ mono õ wa, ma tô aré te te siwi 're
wa'awẽ'õ pese, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
57 Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si, 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono
za. E marĩ wa. Õhõ si, ma tô 're ĩwadâ'â za'ra mono zém na hã wama ãma ai'uté za'ra,
Wanhib'apito Zezu Cristuhu si, ĩwẽ uptabi hã te te wazada ĩ'manharĩzém na hã.
58 Ĩsisãnawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, taha wa, te za asiptete u'âsi
Cristuhu ãma si 're anomro aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono ãna. Wanhib'apito
ma, 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zé hã taréi õ di. Ãne na asina waihu'u za'ra wa'aba
wa, te za tãma 're ĩromhuri pese u'âsi za'ra wa'aba mo, asimi'ẽ na.

16

Zeruzarẽ ãma ĩsazei'wa norĩ ma, rob'uiprazé da te dasiwi ĩ'rã'õtõzé wasu'u

1 Ĩsazei'wa norĩ ma, rob'uiprazé hã asiwi ĩ'rã'õtõ aba zéb da na, wa za oto aima ãma roti
za'ra wa'wa. Darasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma ĩsazei'wa norĩ, daza'rui mono bâ
siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma, te tãma ĩroti za'ra zém na, wa za aima roti za'ra wa'wa,
duré a norĩ wa'aba zama 'manharĩ za'ra wa'aba da.

2 Dumidu sidâpâsi 're sãmra aba mono da, te za rob'uiprazé hã 're ĩpo'o u'âsi za'ra wa'aba
mo, aihâiba mono bâ wa'aba. Aipawa'â hã syry na 're waibui wa'aba mono wamhã, syry
na te za 're ĩpo'o za'ra wa'aba mo. Duré sa'ẽtẽ na 're waibui wa'aba mono wamhã, sa'ẽtẽ
na te za duré 're ĩpo'o za'ra wa'aba mo. Atẽme ĩ̱wisi aba wapsi, asiwi 'rã'õtõ aba da, asima
rosa'rata za'ra wa'aba õ di za. Ĩ̱wana ré, te za asiwi 're ĩ'rã'õtõ u'âsi aba mo dumidu
sidâpâsi, ĩ̱zô nomro sirõmo da.
3 Tawamhã atẽme ãma ĩ̱wisi aba wapsi, asiwi ĩpisutu za'ra wa'aba norĩ hã wa za ĩré satõrĩ
za'ra Zeruzarẽ u, asõprubzéb za'ra wa'aba ré hã, te te siwi âri da. Rob'ui'éré ré zama, wa
za satõrĩ za'ra, wa te ĩwẽsãmri za'ra norĩ wasu'u na rob'ui'éré hã.
4 Tawamhã, ãté ĩ̱zama wa za ĩ̱sima rowẽ, Zeruzarẽ u ĩ̱morĩ da hã. Taha wapsi, wa za
ĩsiré ĩ̱morĩ za'ra, asiwi ĩpisutu za'ra wa'aba norĩ siré hã.

Paru hã za datẽme ĩmorĩzém na dama ĩsiwasu'uzé wasu'u

5 Wa tô ĩ̱sima rowairébé, Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, a'â ĩ̱morĩ da, tame
ĩsazei'wa norĩ siré a'â ĩ̱nhamra hutu da. Masédoniza hawip si, wa za oto ãma atẽme ĩ̱morĩ
'wa, tamomo.
6 Tawamhã, atẽme ãma ĩ̱wisi aba wamhã, ãté wa za ai'rata ĩ̱hâimana hâ za'ra wa'wa.
Ãté rowa'u'u wahâ 're sa'wari mono ré, wa za a'â ai'rata ĩ̱nhamra hâ za'ra wa'wa. Tamep
si, te za asiwi ĩ̱pawaptob za'ra wa'wa, nimomo ĩ̱morĩzéb da hã, rowẽ na ĩ̱morĩ da, aihawi
za'ra wa'aba.
7 Ãma atẽme ĩ̱wisi za'ra wa'aba wamhã, ai'rata ĩ̱nhamra hutu za'ra wa'aba da, te ĩ̱sina
roti õ di. Ai'rata ĩ̱nhamra hâ za'ra wa'aba da si, wa tô ĩ̱sima wẽ. Ãne na dâ'âsina, awa'awi
ãma atẽme ĩ̱wisi aba õ di za. Nimahã na si, wa za ãma atẽme ĩ̱morĩ za'ra wa'wa. Tawapsi,
wa za ai'rata ĩ̱nhamra hâ za'ra wa'wa, Wanhib'apito te te ĩ̱ma pisutu pese wapsi.

8 Taha wa, wa za a'â ãme nhamra Épézu ãma, Pẽtecoti na bâtâ nhisi hã za ĩwa ĩwaptã'ãzéb
u, datoi 'manharĩzéb u.
9 Ĩ̱nhimiromhuri wẽ'õ'wa norĩ hã ahâ uptabi nherẽ, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã
ĩ̱nhowa ropese ĩ̱ma, ãme te tãma 're ĩromhuri mono zéb da hã. Taha wa, ãmemhã ĩ̱ma
romhuri ahâ uptabi di za, Zezusihi wasu'uwẽ na te dama 're ĩromhuri mono zéb da hã.
10 Duré, Timotiu hã atẽme ãma wisi za'ra wa'aba wamhã, ma'ãpé asiwi sawi wẽ za'ra
wa'aba za, sina hâtâ'â ãna ai'rata sãmra aba da. Wa hã Wanhib'apito ma, te 're ĩromhuri
mono ne, te duré taha zama te te tãma 're romhuri. Taha wa, te za asiwi ĩsawi pese za'ra
wa'wa.
11 Mreme wapu na 're hâimana mono newa, duré taré 're ĩhâimana mono newa, asiwi
wẽ'õ za'ra wa'aba õ di za, ãma atẽme wisi za'ra wa'aba wamhã. Te za ãma ana wa'wa,
rowẽ na aihawi wa'aba wei morĩ da apâ, we ĩ̱tẽme wisi su'u da. Taha wa, wa zahadu sô
mapari za'ra a'â, ĩsiré romhuri'wa norĩ zô zama.
12 Wasisãnawã Aporu hã wa za duré aima ãma wasu'u za'ra wa'wa. Wa tô aré nasi tãma
roti u'âsi, wasiré ĩsazei'wa norĩ siré ãma atẽme morĩ za'ra wa'aba da, te te asabu za'ra
wa'aba da. Tane nherẽ, te te sima rowẽ õ di, ta norĩ siré ãma atẽme ĩmorĩ za'ra wa'aba
da hã. Marĩ hã tãma hâimana õ wapsi, te za, u, ãma atẽme timorĩ za'ra wa'wa, te te asabu
za'ra wa'aba da.

Paru hã roti na za te te oto dama ĩ'rãsutuzém na rowasu'u

13 Asimiza'rese te za asimirosa'rata na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Cristuhu
nhimiroti zarina si 're anomro u'âsi aba mono da, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo.
Aihâimana prédup sina te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba
mono ãna. Asiptete sina te za ãma 're anomro aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono
ãna.
14 'Re asimizawi pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za uburé marĩ hã dama 're
ĩ'manharĩ wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo.
15-16 Esitépanasihi ãma, wa za oto aipo're pu'u za'ra wa'wa, ĩsõrõwa ãma ĩsiré 're ĩhâimana
za'ra mono norĩ ãma zama. Ta norĩ hã ma tô sazei 'rata za'ra, Ataza na danhipti'a nho'õmo
nhisi ãma, 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã. Ta norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'u'wẽ
're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã simi'ẽ na te te 're pawaptob u'âsi za'ra mono da si, ma tô
're si'madâ'â za'ra. Ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Taha wa, ĩ̱sisãnawã norĩ,
ta norĩ nhimiroti hã te za 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, ĩsiré norĩ hã simi'ẽ na te te 're
ĩromhuri pese za'ra mono norĩ nhimiroti zama.
17-18 Esitépanasi norĩ hã we ĩ̱tẽme sihutu wamhã, ma tô ĩ̱ma rowẽ watobro, Potunatu
norĩ hã Aca'ituhu me. Wa hã ai'rata 're ĩ̱nhamra aba mono õ wa, wa ai'ãma 're ĩpẽ'ẽzé
u'âsi za'ra wa'wa. Tane nherẽ, ta norĩ hã ai'upana wa'aba we ĩ̱tẽme sihutu wa, ma tô sina

ĩ̱ma rowẽ wazere za'ra, te te sina aima 're ĩrowẽ zani u'âsi za'ra wa'aba mono ne. Ta norĩ hã te za asima 're ĩwasu'u wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo.
19 Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã te ãma asawi za'ra wa'wa. Atira hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa, Prisiraha me. Uburé ĩsõrõwa ãma rowahutu u siré 're ĩsi'rã'õtõ u'âsi mono norĩ zama, te duré ãma asawi za'ra wa'wa. Simisutu, Wanhib'apito ãma oto 're anomro aba mono wa, te ãma asawi za'ra wa'wa.
20 Ãme wasisãnawã norĩ 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã te duré uburé ãma asawi za'ra wa'wa.
Duré 're asi'rã'õtõ aba mono wamhã, te za uburé asiré ĩsazei'wa na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, asõ'utu na asisawi sina 're asitob'rata hârâ za'ra wa'aba mo.
21 Wa hã Paru, ĩ̱si'uihâ na wa za oto aima rob'ui'éré na 'rãsutu za'ra wa'wa, ĩ̱nhib'rata na te ãma asawi za'ra wa'aba zéb da hã.
22 Wanhib'apito zawi'õ'wa norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, rowẽ'õ te te tãma 're apisutu mono za.
Wanhib'apito, apâ we aimorĩ su'u za.
23 Wanhib'apito Zezusihi ma, wa ai'ãma tãma 're ĩ̱mreme u'âsi za'ra wa'wa, te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da.
24 Cristu Zezusihi ãma simisutu oto 're wanomro mono wa, wa asawi na ãma 'rãsutu za'ra wa'wa, ĩ̱ma asawi uptabi za'ra wa'aba wa.

2 Corĩtu norĩ
Paru hã, maparane ãma te te duré ĩrob'ui'érézé, Corĩtu norĩ ma
Ĩbaihâ wasu'uzé

Ĩmorĩ'rata na Paru hã te te Corĩtu norĩ ma rob'ui'éré parimhã, ma tô duré aimawi na tãma rob'ui'éré za'ra, ĩbaihâ 're, dama ĩhâimana õ na. Rob'ui'éré hã ĩtẽme wisi za'ra wamhã, ma tô tiwi tirobzei'õ za'ra, tinhimi'ui'éré na hã ĩwasété na te te tãma nharĩ za'ra wa, Paru hã. Nima norĩ hã ma tô duré Paruhu ãma rosa'rata za'ra, sena na Zezusihi zadawa wasu'u'wa na 're ĩmorĩ õ na hã. Ma tô duré tãma nharĩ za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã tiwasédé hã te te ĩ'manharĩ za'ra norĩ ma, te te rowairébé 'ru te. Taha wa, Paru hã tinhimi'ui'éré na ma tô asa sa'ẽtẽ tãma nharĩ za'ra, sada ĩhâimana za'ra norĩ ma. Ma tô duré tãma siwasu'u za'ra, Zezu Cristu hã sena na te te ĩtẽme ĩsatõrĩ za'ra na hã. Ma tô duré wama rowasu'u za'ra, sena na Zezusihi nhirã zarina si 're ĩdanomro mono zém na hã, duré 're ĩwanomro mono zép tém na, Zezusihi nhimi'manharĩ wẽ zéb zarina.

1 Wa hã Paru, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi ãma, ĩwasu'uwẽ u 're asi'rã'õtõ aba mono norĩ ma, asiré. Uburé Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma zama, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ĩ̱pisutu, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa na ĩsadawa para dama 're ĩ̱hâimana mono da, daro mono bâ, te te sima ĩ̱wẽzéb uwaibaba.

Wano hã te duré ãma ĩ̱zadawa wapto, uburé te aima ãma ĩrowasu'u za'ra wa'aba zém na hã, Timotiu na wano nhisi hã.

2 Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩ̱mreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

Paru hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma ĩwatazé wasu'u

3 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si, 're wawata za'ra wa'aba mono za, Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama ãma. Ta hã te wa'ãma 're siwamri u'âsi. Te duré te te 're wa'apawaptob u'âsi, wapẽ hã ĩ're wama 're simi'wara u'âsi mono da.

4 Wa hã, duré Timotiu, uburé marĩ ĩpire hã wa te 're sépata mono wamhã, te za tô te te 're wapawapto, wapẽ ĩ're wama 're sa'wari mono da. Taha wa, wama waihu'u pese di oto duré, ĩsarina, wa te 're ĩdapawapto mono zéb da hã, wasine 're dapẽ'ẽ nhimi'wara mono da, marĩ ĩpire hã da te 're sépata za'ra mono wamhã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwapawapto mono ne, wa za tô wa norĩ zama wa te 're dapawaptob za'ra, dapẽ hã ĩ're dama 're simi'wara mono da apâ.

5 Wa norĩ hã Cristuhu zazei'wa 're wahâimana mono wa, wa wa te 're robzépata, ti'ab ré Cristu hã te te 're ĩrobzépata mono ne. Ĩsine, wa te 're robzépata mono nherẽ, ta hã te za te te 're wapawaptob u'âsi, wapẽ ĩ're wama 're sa'wari mono da, wato sina duré 're wahâimana u'âsi mono da.

6 Wa norĩ hã, Cristu, wa te dama 're sadawa wasu'u mono wa, te da te wama 're rob'manharĩ wasété u'âsi. Taha zarina, wa te 're robzépata mono nherẽ, wama 're rowẽ mono di. E marĩ wa. Wanhimiromhuri zarina 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono wa, duré ĩsimipawaptobzéb zarina, aipẽ hã ĩ're aima 're simi'wara aba mono wa. Wa norĩ hã wa te 're robzépata mono wamhã, te tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're wapawapto, wapẽ ĩ're wama 're sa'wari u'âsi mono da. Ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, te za 'râwi asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo, ãne: “Paru norĩ hã te te 're robzépata zahuré mono nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩpawaptob u'âsi zahuré mono ne, te za duré te te 're wa'apawapto, wapẽ ĩ're wama 're simi'wara u'âsi mono da.” Ãne te za 'râwi asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. Taha wa, wasine 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, te za asiptete sina ãma 're anomro aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma. Tawamhã, te te 're ĩwapawapto mono ne, te za tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, aipẽ ĩ're aima 're simi'wara aba mono da.

7 Ãne na, wa tô wa te ai'ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa, 're robzépata za'ra wa'aba mono nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono za 're ĩrẽme za'ra wa'aba mono õ na hã. Taha wa, wasine 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, tô sena te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, te te 're ĩwapawaptob u'âsi mono ne, apâ 're aipẽ'ẽ nhimi'wara u'âsi aba mono da.

8 Wasisãnawã norî, wa duré wasima wẽ ni, wa te ãma aipo're pu'u za'ra wa'aba da, Azi'a
na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma wahâimana ré, rowasédé hã wazada ĩhâimanazém na hã.
Tame, wa te robzépata za'ẽtẽ uptabi wa, wa tô aré wasina rosa'rata ni, sena na oto wadâ'â
da newa.
9 Ãne, wa tô wasina rosa'rata ni, 'râwi: "Tô sena, wa za wadâ'â ni, romhutu na."
Tawamhã e marî da, ma tô ãne hã wazada tiromhâiba bété. 'Râwi wawaihu'u pese na
're wasi'madâ'â tõ mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, wa te 're umnhasi pese mono da
si, ma tô ãne hã wazada tiromhâiba. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si waihu'u pese di, te te 're
ĩda'ahâiwa'utu mono da hã. Duré tãma dawaihu'u pese di, te te 're ĩda'ab'madâ'â mono da
hã, rowasédé hã dazada 're hâimana mono wamhã.
10 Ta hã ma tô wanho'reptu tô, wadâ'âzém hawi, wa te wasina romnhimimnhasi uptabi
nherẽ. Taha zarina, te za te te 're wanho'reptu duré, wazada 're ĩromhâimana wasété
mono zém hawi. Taha wa, wama umnhasi uptabi di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're
ĩwanho'reptui mono da hã.
11 A norî wa'wa hã wa'ãma 're aimreme zusi aba mono zém na 're wapawaptob za'ra
wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za te te 're aiwapari za'ra wa'wa, te
te 're wanho'reptui u'âsi mono da. Ãne wamhã, ĩwẽ na si te za tô wama 're sõprub u'âsi.
Taha zarina, te za tô da'ahâ na ãma 're dawata za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma hã, ĩwẽ
na si wama 're sõprub u'âsi mono wa.

Paru hã datẽme morî tõ da, te te ãma ĩsaprĩzé wasu'u

12 Ni'wam norî hã asiré 're hâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, ma tô wahâimana nhipese
na hã wa'ãma siwi tihi. Tane nherẽ, senai õ di ta hã. Wa norî hã 'râwi wapẽ'ẽ na 're
wasiwẽ'õ mono õ di. E marî wa. Marî hã wa te ai'ãma 're 'manharî za'ra wa'aba mono õ
wa, 're wahâimana wẽ u'âsi mono wa. Pi'uriwi aiwi 're wahâimana za'ra wa'aba mono
õ di. Marî ĩwẽ si, wa tô wa te aima 're 'manharî za'ra wa'wa. Ti'ai ãma ĩsazei'õ'wa
norî nhimirowaihu'u pese zarina, 're wahâimana mono õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimizawi pese zéb zarina si, wa ãne na hã 're wahâimana oto.
13-14 Wa te ãma aima ĩrob'ui'éré za'ra wa'aba zé hã e pire di, 're sõré za'ra wa'aba mono
wamhã, duré ãma ĩwaihu'u za'ra wa'aba da hã. Mare di. Aima wapu za'ra wa'aba di.
E marî wa. Wazadawa nhipese na, marî na wa te ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'aba õ
wa, aimawi na wa te ãma aima 're roti za'ra wa'aba mono õ wa duré. Ãne na hã sena
na 're ĩwahâimana mono zé hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ di. Tane nherẽ, wa tô
wa te wasima 're aiwẽ za'ra wa'wa, nimahã na asiwi wawaihu'u pese za'ra wa'aba da,
wazadawa nhipese õ na 're ĩwahâimana mono na hã. Tawapsi te za Wanhib'apito Zezusi
hã nimahã bâtâ na apâ we ĩmorĩzéb ãma, wa'ãma atob'uzu za'ra wa'wa, wa norî hã za
duré ai'ãma ĩwatob'uzu za'ra wa'aba ne, tô taha bâtâ na hã.
15-16 'Re ḭ̃hâimana mono zém na, ḭ̃wẽsãmri za'ra wa'aba newa, wa tô aré ḭ̃sima rowẽ, ã
hawi Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, apâ ḭ̃morĩ wamhã, ãma atẽme ḭ̃morĩ
aba na, te sahu da duré. Masédoniza u we ḭ̃morĩ 'rata wa, ãma atẽme ḭ̃morĩ aba ne,
duré ãma atẽme ḭ̃wisi aba da, te asabu na sahu za'ra wa'aba da, wa tô ḭ̃sima rowẽ aré.
Ãhã wamhã, te aré asiwi ḭ̃pawapto wa'wa, Zudeza u ḭ̃morĩzéb da hã. Ãne 'wa'âhã, aré
maparane ḭ̃nhimipawapto wẽ zé hã aima wa'aba hã, ḭ̃nhimiromhuri na hã.
17 Tane nherẽ, ãma atẽme ḭ̃morĩ aba zém na, te sahu õ di. Masédoniza hawi apâ ḭ̃morĩ
ré, ãma atẽme ḭ̃sipai waihu'u za'ra wa'aba õ di tô. Marî hã ḭ̃ma hâimana wa, wa tô
ḭ̃nhimirosa'rata na ãma saprĩ, ãma atẽme ḭ̃morĩ aba tõ da a'â. Ãne wa, ni'wam norî hã
asiré 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono norî hã ma tô ḭ̃'ãma rosa'rata wasété za'ra, ḭ̃zadawa
nhipese na hã, ḭ̃mreme hã tô senai õ newa. E ḭ̃nhimirosa'rata na 'râwi te ḭ̃siwi ro'wa'rutu
wa, wa tô ãne hã ḭ̃sima pisutu, ãma atẽme ḭ̃morĩ aba tõ da hã. Mare di. E ĩsazei'õ'wa norî
hã sima si 'râwi te te 're ĩrosa'rata za'ra mono ne, wa tô ãne hã ḭ̃sima pisutu. Mare di. Ãne
wab õ di. Ĩsazei'õ'wa norî hã marî na te te dama 're ropisutu za'ra mono wamhã, awa'awi
te za te te dawi ãma 're saprĩ za'ra, simirosa'rata na saprĩ pese wa, ta norî hã. Ĩsimiropisutu
na ropsi'âri õ nherẽ, te za te te dama 're nharî za'ra, siwa'rãmi. E ãne, 're ḭ̃hâimana mono
zé hã, wa hã. Mare di. Ãnei õ di.
18 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, dama umnhasi uptabi di. Niwamhã dama sadawa
nhipese õ di. Ta hã ma tô ḭ̃pisutu, te dama 're sadawa wasu'u mono da, sena na. Taha wa,
wa hã nimahã na hã aima ḭ̃zadawa nhipese za'ra wa'aba õ di. Te aima 're ĩrowasu'u za'ra
wa'aba mono zé hã, taréi õ di. Ḭ̃nhimirosa'rata waptu na hã te ãma 're saprĩ mono õ di.
19 Zezu Cristu hã bété, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hã. Ta hã tinhimiroti ahâ na te te
ãma 're azaprĩ mono õ di. Tô õhõ si ĩsimiroti hã te tãma 're hâimana. Tane duré, wa norî hã
ĩsadawa wasu'u'wa norî hã, Sira hã duré Timotiu hã, tô ĩ'uwaibaba si, wa tô wa te aima 're

wasu'u za'ra wa'wa. Ta norĩ me, wa tô wa te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'wa, Cristu hã.
20 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwẽ na te te dama 're ĩ'aropisutu mono zé hã ahâ uptabi nherẽ, ma tô Zezu Cristu hã pisutu, uburé te te dama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono da hã. Taha wa, Zezusi hã wama umnhasi di oto, uburé te te wama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono da hã. Wa norĩ hã wasiré ĩsazei'wa norĩ hã wasiré 're wasi'rã'õtõ mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're wawata za'ra mono wamhã, wa 're wamreme zusi, ãne: "Tane tô." E marĩ te wasu'u, ã hã. Cristu, tô sena uburé marĩ na te te wama 're ĩ'a'uwaimrami mono zé, te wasu'u. Tane duré, wa norĩ hã ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã sena na, wa wa te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, ĩwasu'uwẽ wasu'u na hã.
21 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô te te 're wapawaptob u'âsi za'ra, wanhiptete sina Cristuhu ãma 're wahâimana za'ra mono da. A norĩ wa'aba zama, te duré te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, asiptete sina ãma 're anomro u'âsi aba mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô wapisutu za'ra, ĩwasu'uwẽ na, wa te tãma 're romhuri za'ra mono da, wa norĩ hã.
22 Tipẽ'ẽzani hã ma tô duré te te wama 're anhomri, wapẽ'ẽ 're, wama 're ĩhâimana za'ra mono da hã. E marĩ te tawamhã wama wasu'u za'ra, Ĩpẽ'ẽzani hã wapẽ'ẽ 're, 're ĩhâimana mono zé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're ĩwahâimana za'ra mono zé, te wama wasu'u za'ra. Duré, Ĩpẽ'ẽzani hã wapẽ'ẽ 're, oto 're sãmra mono wa, wa za wa te 're waihu'u pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, sena na za te te wama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono zém na hã, uburé te te wama 're ĩ'aropisutu mono zéb zarina.
23 Wa hã apâ ḭ̃morĩ wamhã, ãma atẽme ḭ̃sipa za'ra wa'aba õ di tô, Corĩtu u hã. E marĩ wa. Marĩ hã 'manharĩ wasété za'ra wa'aba wa, te aihâ za'ra wa'aba tõ da, ãma atẽme ḭ̃wisi aba õ di tô, apâ. Tô sena, wa ãne hã aima ḭ̃siwasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a. Taha wa, ḭ̃zadawa nhipese wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te za tô ḭ̃'azâ.
24 E wa norĩ hã asib'apito aima 're wahâimana za'ra wa'aba mono bâ, te za bété wanhimiroti hã 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Mare di. Asib'apito hã aima 're wahâimana za'ra wa'aba mono õ di. A norĩ wa'wa hã te asiptete sina ãma 're anomro aba mo, Cristuhu ãma, 're sazei utõrĩ za'ra wa'aba mono ãna. Taré, wa wasiré wa te tãma 're romhuri za'ra, ato sina ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã.

2

1 Ãne wa, wa tô ḭ̃sima ãma saprĩ, apâ ãma atẽme ḭ̃morĩ aba tõ da a'â, te ḭ̃sina aima ropisutu za'ra wa'aba nherẽ, ḭ̃mreme na te duré aihâ za'ra wa'aba wa, aiwi robzei'õ za'ra wa'aba tõ da. Ãma atẽme ḭ̃morĩ 'rata za'ra wa'aba wamhã, ḭ̃nhimiroti na te aihâ za'ra wa'aba zém na hã ma tô aiwi tirobzei'õ za'ra wa'wa. Ãne tõ da duré, ãma atẽme ḭ̃morĩ aba õ di za a'â.
2 Ãma atẽme ḭ̃morĩ za'ra wa'aba 'wa'âhã, ãté te aré aiwi tirobzei'õ pese za'ra wa'wa duré, ai'rata ḭ̃nhamra aba wamhã. Ãne wamhã, e 'wam norĩ hã te aré sina ḭ̃ma rowẽ wazere za'ra, ḭ̃wi robzei'õ pese wamhã. Ni'wai õ di aré, ãté. E marĩ wa. A norĩ wa'aba wi, aiwi robzei'õ za'ra wa'aba wa.
3 Ãne wa, wa tô rob'ui'éré si ãma aima sõmri za'ra wa'wa a'â, te ḭ̃sina ĩropisutuzém nhibrob're. Wa tô ḭ̃sima rosa'rata, ãne: "Ãté ĩtẽme ḭ̃morĩ za'ra wamhã, te za ḭ̃wi tirobzei'õ pese, ḭ̃nhimiroti hã te te 're wapari za'ra mono õ wa, ta norĩ hã. Ãne wa, wa za rob'ui'éré si tãma sõmri za'ra a'â. Tawamhã, ḭ̃nhimiroti hã te te saze za'ra wamhã, ḭ̃to sina, wa za ĩtẽme ḭ̃morĩ za'ra oto. Ãne wamhã, tãma ḭ̃to za'ra zéb zarina, te za duré to sina sima 're hâimana za'ra, ta norĩ hã." Ãne wa tô ḭ̃sima rosa'rata, ai'ãma za'ra wa'aba hã. 'Re aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, 're ḭ̃toi mono õ di. E ãne hã ĩ'uwaibaba, ḭ̃ma hã. E wẽ di. Mare di. Taha wa, wa tô a'â rob'ui'éré si ãma aima sõmri za'ra wa'wa.
4 Te ãma aima rob'ui'éré 'rata za'ra wa'aba wamhã, wa tô ai'ãma robzépata za'ẽtẽ za'ra wa'wa, ḭ̃pẽ'ẽ 're. Ãne wa, ḭ̃pẽ'ẽzé uptabi di. Taha wa, wa tô aiwa'õ duré. E tawamhã, aiwi robzei'õ za'ra wa'aba da, wa tô ãne na hã ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. Mare di. Ãne da hãi õ di. Ḭ̃ma asawi uptabi za'ra wa'aba zém na asiwi ḭ̃waihu'u za'ra wa'aba da si, wa tô ãne na hã ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa.

Aibâ ãma, ĩwasédé hã da te oto 're ĩ'madâ'â za'ra mono õ zé wasu'u

5 Ni'wa hã aibâ hã, asiré 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono hã misi ma tô tihâimana wasété na sina ḭ̃wi robzei'õ. Tane nherẽ, e ḭ̃wi si ma tô tirobzei'õ. Mare di. A norĩ wa'aba wi zama, ma tô aiwi tirobzei'õ za'ra wa'wa syry na, aibâ 're ĩhâimana wasété mono zém na hã. E aiwi robzei'õ pese za'ra wa'aba wa, wa tô ãne na hã aima rowasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Syry na ma tô aiwi tirobzei'õ za'ra wa'wa. Ḭ̃wi si ma tô tirobzei'õ pese, tiwasédé hã te te 're ab'manharĩ mono wa, aibâ hã.

6 Õ hã aibâ hã ma tô asiwi ĩwẽ'õ za'ra wa'wa. Ai'ahâ wa'aba na ma tô asiwi ĩwaihu'u za'ra
wa'wa ta hã, asiré 're asi'rã'õtõ aba mono wa, asiré 're hâimana za'ra wa'aba mono tõ da
a'â. Ãne hã wẽ di tô.
7 Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã ĩwasédé hã ãma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za
oto. Tâibâ. Ma tô siwẽ'õ, tiwasété na hã. Apâ te za asiwi ĩ'âri wẽ wa'wa, robze na asiré 're
hâimana aba mono da oto apâ. Tiwi robzei'õ pese wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te rẽme
tõ da, te za apâ asiwi ĩ'âri wẽ wa'wa.
8 Taha wa, ma'ãpé asiwi pawapto wẽ wa'aba, aima ĩsawi pese za'ra wa'aba zém na, te
te sina aiwaihu'u pese za'ra wa'aba da, robzei'õ u'âsi 're hâimana tõ mono da, asiti za'ra
wa'aba.
9 Ĩ̱nhimi'ui'éré 'rata na, wa tô aima ãma roti za'ra wa'wa, aibâ hã tô õ hã asiwi wẽ'õ za'ra
wa'aba da. Ĩ̱nhimiroti si 'madâ'â za'ra wa'aba zô, wa tô aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa,
aibâ hâiba na hã.
10 A norĩ wa'wa hã, dawasédé da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na hã oto da'ãma 're
'madâ'â za'ra wa'aba mono tõ da, asima 're pisutu za'ra wa'aba mono wamhã, ĩ̱zama te
oto da'ãma 're ab'madâ'â mono õ di za tô. Taha wa, aibâ hã tiwasédé ĩpire hã tô sena
te te 'manharĩ wamhã, wa za tô ĩ̱sima pisutu, asarina wa'aba, ĩwasédé hã te oto ãma 're
'madâ'â tõ mono da, simisutu ato sina asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da apâ.
Cristuhu nho'a, wa ãne na hã aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa, ĩwasédé hã za te oto ãma 're
ĩ'madâ'â mono õ na hã, aibâ ãma hã.
11 Aibâ hã tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ mono zém na hã, wa te oto ãma 're 'madâ'â za'ra
mono tõ da, wa te wasima pisutu za'ra õ wamhã, Satanasi hã te za tizadawa nhipese zéb
zarina, wama 're simiza'repese za'ra. Marĩ na te za te te wawi 're ro'wa'rutu u'âsi za'ra,
wasiré ĩsazei'wa norĩ wi, robzei ãna wasiré 're wahâimana za'ra mono da oto. Satanasihi
hâimanazé hã wama waihu'u pese za'ra di. Taha wa, wa za tô wasima pisutu pese za'ra
ni, ĩwasédé hã wa te oto ãma 're 'madâ'â za'ra mono tõ da, aibâ ãma hã.

Paru hã Torowadi ãma sãmra ré, hâtâ'â na ĩsãmrazé wasu'u

12 Ãne wa za duré aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa. Torowadi na 'ri nho'õmo nhisi u,
wa tô mo, tame Cristuhu wasu'uwẽ hã te dama wasu'u da. Tamomo ĩ̱morĩ wamhã,
Wanhib'apito hã ma tô ĩ̱ma 'ridawa ĩ̱nhowa, tame te oto tãma romhuri da.
13 Tane nherẽ, wa tô ĩ̱hâtâ'â sina ĩ̱hâimana, wasisãnawã Titu hã ĩ̱zô sãmra õ wa, tame te
sõpẽtẽ da nherẽ aré. Taha wa, wa tô õne haré ta hawi mo, Masédoniza u we ĩ̱morĩ da.

Wedewa'u ĩsadazei uptabi hã dama 're ĩsadazei pu'u mono ne, Cristuhu wasu'uwẽ na da te ãma 're ĩropéi mono zé wasu'u

14 Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si, wa za 're ĩ̱wata u'âsi. Ta hã te za sisarina
te te 're wa'anhimroi u'âsi, Cristuhu ãma 're ĩwahâimana za'ra mono zéb zarina, wa'ãma
're sib'a'uwẽ za'ra mono wa. Da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã tinhitob'ru norĩ ãma te te
ai'uté za'ra wẽ te, da'ahâ nho'a sisarina te te 're ĩsimroi mono ne, taha ma si wa te oto
tãma 're romhuri za'ra mono da, te za sisarina si te te 're wanhimroi u'âsi, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã. Te duré te te 're wapawaptob u'âsi za'ra, Cristuhu wasu'uwẽ si daro mono
bâ wa te dama ãma 're ropéi mono da, Cristu hã aihĩni da te oto 're waihu'u za'ra mono
da. Wedewa'u ĩsadaze hã da te 're zata za'ra mono wa, 're ĩsadazei pu'u za'ra mono ne,
wa za wa te dama ãma 're ropé, Cristuhu wasu'uwẽ hã.
15-16 Wedewa'u ĩsadaze hã 're sadazei wairébé mono wa, dama 're ĩwẽ wairébé mono ne,
te duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama 're toi u'âsi za'ra, Cristuhu wasu'uwẽ hã wa te
dama 're wasu'u za'ra mono wẽ te. Tane nherẽ, aiwa da te dasima 're wẽ za'ra mono õ di,
Cristuhu wasu'uwẽ hã. Ni'wam norĩ hã ĩwasu'uwẽ te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono wamhã,
ta norĩ hã te za tipẽ'ẽ 're dâ'â u'âsi ne 're hâimana u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti.
Marĩ hã dama uzé pire wa, da te dasiwi 're ĩwẽ'õ za'ra mono ne, te ta norĩ hã te te siwi 're
wẽ'õ pese za'ra, ĩwasu'uwẽ hã. Ni'wam norĩ si ĩwasu'uwẽ te te sima 're ĩwẽ za'ra mono norĩ
si, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're anho'reptu, hâiwa ãma ĩ'rata 're si'ubumroi
u'âsi mono da. Ta norĩ ma si, tãma 're wẽ u'âsi za'ra mono di Cristuhu wasu'uwẽ hã, marĩ
ĩsadazei uptabi hã 're sadazei wairébé mono wa, dama 're ĩwẽ wairébé mono ne. E 'wa
hã 're hâimana mono bâ, si'uihâ na tiwaihu'u pese na Cristuhu wasu'uwẽ na romhuri na
te te ãma 're ĩ'uwaimrami mono da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Ni'wa hã sada hâimana
õ di.
17 Ni'wam norĩ hã 're simarĩ ahâ za'ra mono da si, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa
wasu'u na te te dama 're romhuri za'ra. Tane nherẽ, wa norĩ hã ta norĩ ne, 're wahâimana
za'ra mono õ di. Marĩ aimawi zô, wa te wasima 're romhuri za'ra mono õ di wa norĩ hã,
'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na hã. Cristuhu waihu'u pese zarina si, wa tô wa

te dama 're rowasu'u za'ra sena na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a, ãne da, te te wapisutu za'ra wa, ta hã.

3

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dama ĩropisutuzép té wasu'u

1 Ãne na aima wasiwasu'u za'ra wa'aba wa, te za duré wa'ãma ĩrosa'rata za'ra wa'wa ãté, 'râwi wasina ĩwawatazém na hã. E wanhimiromhuri na wawasu'u na rob'ui'éré ré, wa tô ãma atẽme za'ra wa'aba hã wanem ni, sena na 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na, wa te dama 're ĩromhuri mono zé wasu'u na rob'ui'éré ré hã. Mare di. Ni'wam norĩ si te za atẽme 're sihutu 'wa, nima hawimhã, ĩsimiromhuri wasu'u na rob'ui'éré ré hã. Duré aihawi wa'aba hã, ĩsimiromhuri na dama 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mono zéb ré, te za ta norĩ hã 're nomro, nimomo. Tane hãi õ di, wa norĩ hã.

2 Darob amoi u, 're wane mono wamhã, asimirob'ui'éré za'ra wa'aba ré, 're wane mono õ di, da te dasiwi 're ĩwawaihu'u mono zéb da hã. Mare di. Cristuhu wasu'uwẽ na wanhimiromhuri zarina 're saze za'ra wa'aba mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si 're anomro wẽ wa'aba mono zém na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono wamhã, taha zarina si te za da te dasiwi 're wawaihu'u, sena na 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na dama 're ĩwahâimana mono na hã.

3 Wanhimiromhuri zarina si, Cristu hã 're saze za'ra wa'aba mono wa, te taha na si da te 're wawaihu'u, Cristuhu zadawa para si, wa te dama 're ĩromhuri mono zém na hã, danhimirob'ui'éré hã da te 're sõré za'ra mono wa, marĩ hã da te ãma 're ĩwaihu'u za'ra mono ne. Tane nherẽ, marĩ na da te 're ĩrob'ui'éré za'ra mono zéb zarina, 're saze za'ra wa'aba mono õ di, a norĩ wa'wa hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩsi'utõrĩ'õ pẽ'ẽzani nhimipawaptobzéb zarina si, ma tô 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. E ẽtẽ tõmo baihâ na rob'ui'éré zarina, ma tô 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã marĩ hã aipẽ'ẽ 're te te aima 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina si, ma tô oto 're ĩsaze za'ra wa'aba mo, Cristu hã.

4 A norĩ wa'wa hã wanhimiromhuri zarina, ma tô oto 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Taha zarina te za oto asiwi ĩwawaihu'u za'ra wa'wa, sena na Cristuhu zadawa para si, wa te dama 're ĩromhuri mono na hã. Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina si, wa tô wa norĩ hã sena na wasina waihu'u ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a.

5 E wa norĩ hã wasi'uihâ na wama waihu'u pese di ãne hã, Cristuhu wasu'uwẽ na wa te dama 're ĩrowasu'u mono zéb da hã. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwapawapto mono zéb zarina si, wama waihu'u pese di, ĩwasu'uwẽ na, wa te dama 're ĩromhuri mono zéb da hã, taha zarina, da te 're saze za'ra mono da.

6 Taha si ma tô te te 're wapawapto, te te dama ĩropisutuzép téb zarina, wa te dama 're romhuri wẽ mono da. E niha tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép té hã. E 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozésihi nhimi'ui'éré, te wasu'u, ã hã. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani nhimipawaptobzéb zarina 're ĩdanomro mono zép té, te wasu'u, ã hã. Mozésihi nhimi'ui'éré zarina 're danomro mono nherẽ, e taha zarina te za 're dasisõ'reptu za'ra, ropipa hawimhã. Mare di. Ni'wa hã te te sina uwaimrami waihu'u õ di, Mozésihi nhimi'ui'éré hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép té hã da te 're saze za'ra mono wapsi, te za Ĩpẽ'ẽzani hã te te 're da'anho'reptu ropipa hawi, rowẽ na ĩsiré 're dahâimana u'âsi za'ra mono da oto.

7-8 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô tinhimiroti na rob'ui'éré, ẽtẽ tõmo baihâ na, Mozésihi ma, te te sõmri da. Rowa'a za'ẽtẽ na ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩtẽme wi, Mozésihi u hã. Tawamhã, Mozési hã ẽtẽ tõmo baihâ na rob'ui'éré te te mrami pari, Izarazéhé nhihudu norĩ u sa'a hawi apâ te te ĩtẽme ĩré si'ra za'ra wamhã, ĩ'ubu na hã rowa'a hã sa'ẽtẽ di. Sa'a hawi, morĩ ré, ĩ'ubu na rowa'a hã syry na sipari nherẽ, tawamhã, Izarazéhé nhihudu norĩ hã titõmo na te te 'madâ'â hâ waihu'u za'ra õ di, Mozési hã. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi wa, rowa'a hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã ẽtẽ tõmo baihâ na rob'ui'éré hã, ĩsimirowa'a ré, Mozési hã te te datẽme ãwisi nherẽ, wẽ nherẽ, taha si, da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono zéb zarina, 're dasisõ'reptu waihu'u za'ra mono õ di. Ĩsimiroti 'rada hã wẽ nherẽ, taha nhipai u wẽ uptabi di, Ĩpẽ'ẽzani nhimipawaptobzé hã, taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩdanomro u'âsi mono zéb da hã, rowẽ uptabi ãma hã.

9 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimiroti 'rata na ẽtẽ tõmo baihâ na rob'ui'éré hã Mozésihi ma, te te ĩsõmri hã wẽ nherẽ, da te dasina 're uwaimrami waihu'u za'ra mono õ wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're da'awẽ'õ. Tane nherẽ, te te dama ĩropisutuzép té hã taha si wẽ uptabi di. E marĩ wa. Taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te oto

're wa'awẽsãmri mono wa, duré taha zarina, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ab'madâ'â mono õ wa, Wamama hã.
10 Duréihã Mozési hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré ré ẽtẽ tõmo baihâi ré, te te si'rai wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te, rowa'a na te ĩré mo, wẽ wa, ĩsimiroti hã. Tane nherẽ, rowa'a hã ma tô ai'utõ. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép tép si, wẽ uptabi di oto, Cristuhu wasu'uwẽ na hã.
11 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã wẽ wa, ma tô Mozésihi hâiba na tirowa'a, ẽtẽ tõmo baihâ na rob'ui'éré hã te te mrami ré hã. Tane nherẽ, ãma ronomro hâ õ di, rowa'a na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép tép si wẽ uptabi di, taha si 're si'utõrĩ waihu'u mono õ wa za, te te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u wẽ hã.
12 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép té hã, niwamhã wawi 're si'utõrĩ za'ra mono dai õ wa, wa taha umnhasi sina, wa te 're 'madâ'â u'âsi. Taha wa, wapahi ãna, wa tô wa te dama 're wasu'u u'âsi, ta hã.
13 Tawamhã Mozési hã ma tô 'rã ubu ré datẽme simasisi, ĩ'ubu na rowa'a hã tiwi ĩsi'utõrĩ na te te siwi waihu'u za'ra tõ da, Izarazéhé nhihudu norĩ hã. Tanei õ di, wa norĩ hã. Cristuhu wasu'uwẽ hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono wamhã, wanhiséb ãna, wa za tô wa te dama ãma 're rowasu'u za'ra, niwamhã dawi 're si'utõrĩ mono dai õ wa za.
14-15 Duréihã Izarazéhé nhihudu norĩ hã ma tô 'rãihatob za'ra. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã te te 're waihu'u za'ra mono õ di, niha te te sina tãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb da hã. Ta hawim haré, te zahadu da'rã ubu ré 're ĩdahâimana za'ra mono ne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩropisutu za'ra zéb 'rata na rob'ui'éré hã te te sima 're sõré u'âsi za'ra, rowahutuzéb ãma, ĩsimiroti 'rada hã te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono zéb zarina, te te 're sõ'reptu za'ra mono da newa, ta norĩ hã. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã Cristuhu ãma 're nomro mono wapsi, te za da'rã ubu ãna 're ĩdahâimana za'ra mono ne 're hâimana za'ra, ta norĩ si.
16 Ni'wam norĩ hã Wanhib'apito wasu'uwẽ u 're sipizari za'ra mono wapsi, te za da'rã ubu ãna 're ĩdahâimana za'ra mono ne, 're hâimana u'âsi za'ra, ta norĩ ma si, oto waihu'u pese za'ra wa za.
17 Wanhib'apito si, wa te 're saze za'ra mono wamhã, Tipẽ'ẽzani ma, te za te te 're wa'apisutu, taha si te te 're wa'apawapto mono da, rowẽ na ãma 're wanomro mono da, marĩ na wasi'uihâ na wa te wasina tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zém na, 'râwi 're wasi'madâ'â za'ra mono tõ da, duré taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'anho'reptui mono da newa.
18 Wa norĩ hã wasiré ĩsazei'wa norĩ hã da'rã ubu ãna ne, wa oto 're wahâimana za'ra. Taha wa, Wanhib'apito 're ĩmorĩ wẽ uptabi zé hã wama waihu'u pese za'ra di oto. Ĩpẽ'ẽzani te te 're ĩwa'apawapto mono zéb zarina, wa za oto 're ĩwanomro wẽ mono zém na, wa te wasima ãma 're sa'ẽtẽ za'ra, ĩsine ãma 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã.

4

Piza na zé'a 'manharĩ na romnhimiré'ézé wasu'u

1 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô tinhimizawi pese zéb zarina wapisutu, ĩsadawa wasu'u na wa te tãma 're romhuri mono da. Taha wa, wawi 're robzei'õ mono ãna, wa tô 're wahâimana u'âsi.
2 Ni'wam norĩ hã asiré 're hâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, ma tô wawasédé hã wa'ãma sa'ra za'ra, wahâimana nhipese sina dawi 're wahâimana mono newa. Uburé marĩ hã pi'uriwi da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, wa tô wa te wasiwi 're awẽ'õ. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã, wa te dawi ãma 're 'wa'rutu mono õ di. Õhõ si, wa tô sõ'awi wa te dama 're wasu'u u'âsi, sena na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a. Ãhã zarina, te za 'râwi dapẽ'ẽ na da te 're wawaihu'u za'ra, wazadawa nhipese ãna, 're ĩwahâimana mono zém na hã.
3 Cristuhu wasu'uwẽ hã wa te dama 're ĩwasu'u mono hã suwai haré te ni'wam norĩ wi 're hâimana zahadu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti, za 're ĩnomro u'âsi mono norĩ wi.
4 Ta norĩ hã, Cristu te te 're saze za'ra mono õ wa, ma tô Wa'uburé hã ĩpo're'õ norĩ nhib'apito hã te te 're apo're nhito, tob'a ne 're hâimana za'ra mono da. Taha wa, Cristuhu wasu'uwẽ hã wẽ uptabi nherẽ, rob'uiwẽzém ne, te te dama 're rowa'a za'ra mono nherẽ, te te 're waihu'u za'ra mono õ di, ta norĩ hã. Cristu hã aiwa Timama ne 're morĩ wẽ uptabi nherẽ, ta norĩ hã te te siwi 're waihu'u za'ra mono õ di, sena na ĩwasu'uwẽ na hã.
5 Wa norĩ hã wa'ãma si 're atob'uzu za'ra wa'aba mono da, duré wanhimiroti si 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono da, wa te ãma aima 're rowahutu za'ra wa'aba mono õ di. Zezu Cristuhu si, wa tô wa te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, uburé Wanhib'apito na 're waihu'u za'ra wa'aba mono da si. Taré, wa wa norĩ hã aima romhuri aba 'wa hã 're wahâimana.

Zezusihi si 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mono zéb da si, wa tô wa norĩ hã wa te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'wa.

6 Duréihã ropoto na'rata hawimhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma tô tinha, ãne: “Ãhãna hã robra si 're asa'wari mono nherẽ, oto airowa'a na.” Ãne te tinha. Tane ma tô duré wapẽ'ẽ 're, te te wama 're arowa'a oto, ĩsadawa wasu'u hã wa te oto ãma 're ĩwaihu'u pese za'ra mono zéb da hã. Cristu hã ma tô wama waihu'u za'ra, Ĩmama 're ĩmorĩ wẽ uptabi na hã.

7 Ãté ni'wa hã te za marĩ ĩwẽ uptabi hã ĩwa'âbâ za'ẽne hã piza na zé'a 'manharĩ 're tisẽ, piza ĩsipo'o pese wa, ĩ'manharĩ uwa wa. Tane duré, wa norĩ hã wahâiba nhib'uware nherẽ, wa marĩ ĩwẽ uptabi hã wa te dama 're wasu'u, tô Cristuhu wasu'uwẽ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si ĩwaihu'u pese na, da te 're waihu'u za'ra mono da, wawaihu'u pese newa, wa'ãma si, da te 're rosa'rata za'ra mono tõ da.

8 Wa norĩ hã Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ hã marĩ ahâ na wazada 're hâimana mono nherẽ, da te wa'ãma 're ai'uté waihu'u mono õ di. Duré da te dasiwi 're wa'ruiwapari mono wa, wa'rã 'remhã wama 're ro'wa'rutu mono nherẽ, wasina 're wahâtâ'â mono wa, wawi 're robzei'õ waihu'u mono õ di.

9 Wanhitob'ru norĩ hã te te wa'ãma 're rob'manharĩ wasété u'âsi za'ra mono nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã niwa te te warẽme õ di. Ta norĩ hã te te siwi 're wa'ahâri mono nherẽ, wazô 're rob'é'é waihu'u mono õ di.

10-11 Da te dasiwi wapãrĩ da si, te da te wa'ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra aré, Zezusi hã da te dasiwi ĩwĩrĩ ne da. Zezusihi wasu'uwẽ hã wa te dama 're wasu'u mono wa, wa wasina romnhimimnhasi na 're wahâimana. E marĩ te wasu'u tawamhã, da te wa'ãma 're rob'manharĩ wasété u'âsi mono nherẽ, wasi'utõrĩ'õzé hã. Cristu hã dâ'â nherẽ, apâ ĩhâiwa'utuzé, te wasu'u, sena na ĩwaihu'u pese zéb da hã.

12 Taha wa, Cristuhu wasu'uwẽ na wa te dama 're rowasu'u mono wa, wa awẽ sidâpâsi wasina romnhimimnhasi na 're wahâimana u'âsi. Taha zarina te za oto a norĩ wa'wa hã rowẽ na 're anomro u'âsi aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono siré si.

13 Duréihã apito Dawi hã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré: “'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa tô te ĩ̱sina 're umnhasi, te te 're ĩ̱pawapto mono da. Taha wa, ĩ̱mreme ãna 're ĩ̱hâimana waihu'u mono õ di. Wa tô te dama 're wasu'u u'âsi, ĩsimiroti hã tô sena wa.” Ãne duréihã apito Dawihi nhimi'ui'éré, ĩbaihâ na hã. Tane duré wanhimirosa'rada hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa te wasina 're umnhasi pese mono wa, duré wa te 're sazei pese mono wa, wa ĩsadawa wasu'u na wa te aima 're rowasu'u u'âsi za'ra wa'wa.

14 Wanhib'apito Zezusihi hâiwa'utu'wa hã te za duré wahâiwa'utu, Zezusihi ãma si 're wahâimana mono wa. Tawamhã asiré wa'aba te za sitẽme wazaprõ, hâiwa u. Ãne hã wama waihu'u pese za'ra di oto.

15 Wa norĩ hã ai'madâ'â sina za'ra wa'aba, wa marĩ hã ahâ na wa te 're sépata. Tawamhã Cristuhu wasu'uwẽ na daro mono bâ wa te 're da'apawapto mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zéb zarina, da'ãma 're ĩsiwãrĩ mono zé hã, wa za wa te dama ãma 're aropé, da'ahâ uptabi na oto ĩré 're dahâimana za'ra mono da. Taha zarina te za da'ahâ na ãma 're dawata za'ra oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma hã, tinhoprubzéb zarina, da'ãma 're siwãrĩ mono wa, te te duré 're da'anho'reptui mono wa oto.

Datõmo na dama ĩ'madâ'â waihu'u'õ zô, da te 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono zé wasu'u

16 Taha wa, wawi 're robzei'õ waihu'u mono õ di, romhuri hã wa te aré 're ĩsahâri mono zéb da hã. Mare di. Awẽ sidâpâsi wahâiba prédubzéb u, wahâiba téb ré wanhiptetezé hã wawi 're si'ré u'âsi mono nherẽ, wa wapẽ'ẽ 're apâ 're wanhiptete u'âsi. Taha wa, wawi 're robzei'õ waihu'u mono õ di tô.

17 Ti'ab ré, wa za tô wa te 're robzépata a'â. Tane nherẽ, ta hã wama wapure di. E marĩ wa. Taha wa'rãmi, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ uptabi na duré ĩpire uptabi na te te wama 're wa'âbâ, ĩsi'utõrĩ'õ na hã. Ti'ab ré, wa te 're robzépata za'ẽtẽ mono nherẽ, taha nhipai u wẽ uptabi di za, ĩwẽ na te te wama ĩropisutu sirõmo zé hã.

18 Uburé marĩ hã ti'ab ré, datõmo na da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono si, si'utõrĩ pese di, ta hã. Hâiwa ãma hã marĩ hã datõmo na da te 're ĩ'madâ'â waihu'u za'ra mono õ si, 're si'utõrĩ waihu'u mono õ di za. Te za 're hâimana u'âsi za'ra. Taha wa, ti'ab ré datõmo na da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono zô si, wa te 're rob'ruiwapari mono õ di za. Datõmo na da te 're ĩ'madâ'â waihu'u za'ra mono õ zô si, wa za wa te 're rob'ruiwapari u'âsi, wa norĩ hã.

5

1 Wahâiba hã 'ri na, wa za oto ãma aima simiré'é za'ra wa'wa. A'ubuni wi 're dazâmorĩ mono ré hã, romhâ 'manharĩ na 'ri hã ĩwa 're dasi'ubumroi hutu mono ré, te za dasisa'u da te dasiwi 're 'ri nhamra. Tane duré, wa norĩ hã. Ti'ai ãma 're wahâimana hutu za'ra mono ré, te za wahâiba hã wawi 're si'utõrĩ za'ra. 'Ri ĩwẽ uptabi hã dama 're simasam hâ

mono da, te za duré ĩwẽ na da te dasima 're 'ri za'ra. Tane te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wahâiba té hã te te wama 're ab'manharĩ, ĩwẽ uptabi hã, hâiwa ãma za wawi 're ĩsi'utõrĩ waihu'u za'ra mono õ hã, taha ré si oto ĩ'rata 're wahâimana u'âsi za'ra mono da. Ãne hã wama waihu'u pese za'ra di oto, wa norĩ ma hã.

2 Ti'ai ãma wahâiba ré ré, wa wa te sô 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra, hâiwa ãma wahâiba ĩtém na za oto 're ĩwahâimana za'ra mono zéb zô, ãme ti'ai ãma da'uza ĩhâ tém na 're dasi'uza za'ra mono da, da te sô 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono ne.

3 Ai'uréiwi 're danomro mono wa, dama 're ĩdanhiséb za'ra mono ne, hâiwa ãma hã wahâiba ãna 're wahâimana za'ra mono õ di za. Wahâiba téb ré si, wa za tô 're wahâimana u'âsi za'ra.

4 Ti'ai ãma wahâiba ré u'âsi 're wahâimana za'ra mono õ di za. Ti'ab ré, wa 're wawab'ẽtẽ u'âsi za'ra, wa te 're robzépata za'ẽtẽ za'ra mono wa, wahâiba na hã. E tawamhã wa za wa te wasima 're rosa'rata za'ra, 're wadâ'â su'u za'ra mono da, wahâiba zô 're rob'é'é za'ra mono hâ. Mare di. Ãne na hã wa te wasina 're rosa'rata za'ra mono õ di za, wa norĩ hã. Tane nherẽ, wa za tô sô 're watob'uzu u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wahâiba ĩtém na ĩsi'utõrĩ waihu'u'õ na, za te te wama ãma 're ĩ'azaprĩ mono zéb zô. Ãne wamhã, ti'ab ré aré wahâiba hã wawi 're si'utõrĩ za'ra mono da nherẽ, wa za taha wa'rãmi ĩsi'utõrĩ'õ ré 're wahâimana u'âsi za'ra.

5 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ma tô te te wama 're apisutu siro, ãne hã. Tipẽ'ẽzani hã ma tô te te wama 're anhomri, sena na wahâiba ĩté hã za te te wama 're ĩ'anhomri mono na, wa te wasina 're waihu'u za'ra mono da.

6 Taha wa, wa za 'Re ĩhâimana u'âsi mono umnhasi sina 're wahâimana za'ra a'â, wato sina. Wahâiba hã ti'ab ré, za wawi 're ĩsi'utõrĩ za'ra mono ré, 're wanomro mono wa, wa a'â hâiwa ãma Wanhib'apito 're ĩsãmra mono zém nhiti 're wahâimana za'ra, za 're ĩwahâimana u'âsi za'ra mono zém nhiti zama.

7 Wa norĩ hã, uburé marĩ hã hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za te te wama 're ĩ'anhomri mono hã, ti'ab ré watõmo na romhâ ré, wa te 're ĩ'madâ'â za'ra mono zéb zarina, 're wahâimana za'ra mono õ di. Uburé te te sima wa'ãma 're ĩ'aropisutu mono zém na, wa te 're ĩsaze za'ra mono zéb zarina si, wa ãma 're wahâimana za'ra, watõmo na wa te wasisõwa 're 'madâ'â za'ra mono õ nherẽ, romhâ ré.

8 Wa norĩ hã wato sina, wa oto 're wahâimana u'âsi za'ra. E marĩ wa. Ti'ab ré, wahâiba hã wawi 're si'utõrĩ pese za'ra mono nherẽ, wẽ uptabi di za, taha nhowa're're, hâiwa ãma Wanhib'apito 'rata 're ĩwahâimana u'âsi za'ra mono zé hã.

9 Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 're ĩwahâimana za'ra mono zém na, wa'ãma 're toi u'âsi mono da si, wa za 'râwi 're wasi'madâ'â za'ra, ti'ai ãma wahâiba ĩ'ratare ré, duré hâiwa ãma wahâiba ĩtéb ré.

10 E marĩ wa, wa za ãhã zô si, wa te 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra, ti'ab ré hã. Niwapsi, wa za tô uburé Cristuhu nho're aimasam ni, te te wa'awaihu'u da, wahâimana wẽ na, duré wahâimana wasété na zama. Tame te za oto niha te te wama 're arowairébé, ti'ai ãma uburé marĩ, wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb zarina, ĩwẽ na, duré ĩwasété na zama.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'ãma 're ĩsiwadi mono zé wasu'u

11 Wa norĩ hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, wa tô Wanhib'apito hã wa te wasiwi 're wazéb za'ra. Taha zarina, wa tô duré wa te 're dapawaptob za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u si, 're dasipizari za'ra mono da. Wa norĩ hã marĩ zô si, wa te 're dapawaptob za'ra mono õ di. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, wawaihu'u pese za'ra di, uburé 're ĩwahâimana za'ra mono zém na hã. Taha wa, ĩwẽ si, wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé hã, tãma waihu'u pese di duré. Ãne na hã sena na aipẽ'ẽ 're, ãté aima waihu'u pese za'ra wa'aba di duré.

12-13 Ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hâimanazéb uwaibaba, danho'a dama 're hâimana za'ra mono wẽ te, te sina 're wata za'ra. Ta norĩ hã ma tô wanhimiromhuri hã te te 're 'madâ'â za'ra. Tane nherẽ, wapẽ'ẽ 're wanhimirosa'rada hã, ta norĩ hã te te wawi 're waihu'u za'ra mono õ di. Taha wa, te ta norĩ hã te te dama wa'ãma 're romnomri za'ra, ãne: “Paru norĩ hã simiza'rese ãna, te 're hâimana za'ra. Ma tô duré 'rãihaiwamnarĩ za'ra.” Wẽ di tô. Tane nherẽ, wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, wa za tô wa te 're romhuri u'âsi za'ra, wanhimiromhuri na ãma 're wawata za'ra mono da. Ta norĩ hã te duré ãne te te wa'ãma dama 're romnomri za'ra: “Paru norĩ hã te simirosa'rata nhipese na te te dama 're rowasu'u za'ra, ĩsimiroti hã sena newa, da te ãma 're saze za'ra mono da.” Wẽ di tô. Wa'ãma romnomri wasété nherẽ, wa tô wa te aima 're romhuri u'âsi za'ra wa'wa, wanhimi'ẽ na. E wasina 're wawata za'ra mono da, wa ãne hã aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni. Mare di. Dama 're wawasu'u wẽ za'ra wa'aba mono da, wa ãne na aima wasiwasu'u za'ra

wa'aba ni, 'râwi wanhimirosa'rada ĩwẽ hã da te wa'ãma 're ĩwaihu'u za'ra mono da si, ĩré
're ĩwahâimana za'ra mono hã 'râwi.
14 Cristu hã te te 're wa'azawi pese mono wa, wa wanhimi'ẽ na, wa te tãma 're
romhuri za'ra, da'ãma. Wa norĩ hã wasima si, 'râwi 're wasi'madâ'â za'ra mono õ di za.
Dawasété wa'âbâzéb da, ma tô Cristu hã uburé dazada dârâ da'upana, dawasété wi 'râwi
're dasiwa'âbâ za'ra mono da, dasi'uihâ na dasisada 're dadâ'â waihu'u za'ra mono õ wa.
15 Ãma 're ĩnomro té mono norĩ hã, sima si ãma 're hâimana za'ra mono tõ da, ma tô
dazada dârâ, Cristu hã. Taha zarina, te za sada ĩdâ'â za'ra ma si 're hâimana za'ra, duré
sada ĩhâiwa'utu za'ra ma si, Cristuhu ma si.
16 Ãne wa, ti'ai ãma ĩsazei'õ'wa norĩ nhimirosa'rata zarina, wa te da'ãma 're rosa'rata
za'ra mono õ di za oto, 're ĩdahâimana za'ra mono zém na hã. Wa hã bété. Ĩsazei'õ'wa norĩ
nhimirosa'rata zarina, wa tô te 're rosa'rata aré, Cristu 're ĩhâimana mono zém na hã, taré
newa. Tane nherẽ, taha zarina, te ãma 're rosa'rata mono õ di oto, wa hã.
17 Ni'wam norĩ hã Cristu te te 're saze za'ra mono wa, simisutu tihâiba na sina 're sitob
za'ra mono wamhã, 're ĩdapoto téb za'ra mono zéb ré si, te za oto 're hâimana za'ra. Taha
wa, te za 're ĩnomro 'rata mono zé hã tãma 're si'utõrĩ za'ra. Tâibâ za oto. Taha wa'rãmi, te
za oto 're ĩdahâimana téb za'ra mono zém na si 're hâimana za'ra, ĩwẽ na si.
18 Ãne hã ma tô ĩwẽ si te te wama 're ab'manharĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ãma 're
ĩwanomro mono zép téb da hã. Ĩsitob'ru na, wa tô aré tãma 're wahâimana za'ra. Tane
nherẽ, Cristuhu dâ'âzém na, ma tô wa'ãma 're siwadi za'ra oto. Wa norĩ hã dama ĩsadawa
wasu'u'wa norĩ hã ma tô duré wama pisutu za'ra, wa te da'ãma 're ĩromhuri za'ra mono
zéb da hã, taha zarina, da'ãma zama 're siwadi mono da duré, wasine.
19 Cristuhu dâ'âzém na 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsiwadi mono zé wasu'u na,
wa wa te dama 're rowasu'u za'ra, dawasété na oto da'ãma 're ĩpo're pu'u mono õ zéb
zarina hã. Ma tô oto wama pisutu za'ra, ãne na, wa te dama 're rowasu'u za'ra mono da.
20 Taha wa, ma tô Cristu hã datẽme wazatõrĩ za'ra, ĩsadawa para, wa te dama 're sadawa
wasu'u za'ra mono da. Ãne, wa wa te dama 're roti pese za'ra, Cristuhu nhisi na: “Ma'ãpé,
'râwi asi'madâ'â za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ai'ãma siwadi za'ra wa'aba da
oto.” Ãne na ma tô wa'u'âbâ te te dama 're aroti pese, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
21 Cristu hã ti'ai ãma 're morĩ ré, ma tô wasété ãna 're hâimana u'âsi. Tiwasédé hã te te
'manharĩ õ nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô uburé wawasédé, wa te 're ĩ'manharĩ
za'ra mono zém na hâiba wati'i, wa'upana za'ra, Cristuhu ãma 're wanomro mono wa, te
te oto 're ĩwa'awẽsãmri mono zéb da hã.

6

1 Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono siré, wa te tãma 're ĩromhuri za'ra mono norĩ hã,
wa za oto aima ãma roti pese za'ra wa'aba ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô tinhimizawi
pese zéb zarina, aima 're sõprub za'ra wa'wa, ĩwẽ na hã. Taha wa, ĩsazei'wa na taré dama
're asiwasu'u za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, te za
asa ĩwa'rãmi asina tãma 're ĩ'uwaimrami u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma
hã.
2 Duréihã Iza'iza hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré, ãne:
“Ai'ãma ĩ̱pẽ'ẽzézéb da, bâdâ te ĩ̱sima ĩpisutuzém na, wa tô aiwapa. Te ĩ'asõ'reptuzéb da,
bâdâ hã ĩwa waptã'ã wamhã, wa tô aipawapto tô.”
Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã. Ma'ãpé, ĩ̱wapari pese za'ra
wa'aba. Bâdâ ma tô oto ĩwa waptãrã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zé hã
asi'uihâ na asima tiwi waptẽrẽ za'ra wa'aba da, duré te te asõ'reptu za'ra wa'aba da.
3 Wa norĩ hã wa 're wasi'madâ'â za'ra 'râwi, 're ĩwanomro wẽ mono zô, ni'wam norĩ
hã wahâimanazém na te te 're wa'madâ'â za'ra mono wa, taha zarina, tiwasété na oto 're
si'marõpãrĩ za'ra mono tõ da, Cristuhu wasu'uwẽ hã duré te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono tõ
da. Wa te dama 're ĩromhuri za'ra mono zé hã, da te dasiwi 're wẽ'õ za'ra mono tõ da, wa
ãne na 'râwi 're wasi'madâ'â za'ra, wa norĩ hã.
4 A norĩ wa'wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa te 're ĩromhuri za'ra mono zém na si,
asiwi wawaihu'u za'ra wa'aba da, wa uburé marĩ hã wẽ na wa te 're 'manharĩ za'ra. E
niha tawamhã, 're ĩwahâimana za'ra mono zé hã. Uburé marĩ na, wa te 're robzépata za'ra
mono nherẽ, duré rowasédé hã wazada 're wairébé u'âsi mono nherẽ, wa wanhiptete
sina ãma 're wanomro u'âsi, wa te 're sazei'õ utõrĩ za'ra mono ãna.
5 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa oto 're wahâimana za'ra mono wa, ma tô
da te dasiwi 're wahâ za'ra. Ma tô duré nasi dasiwi wanheme ni, dazazéb 're. Wazada 're
dahâimana wasété za'ra mono wa, te da te wawi 're ro'wa'rutu u'âsi za'ra, Wanhib'apito,
wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono ré hã. Wanhimiromhuri na, wa dama 're
wasiwasutu za'ẽtẽ u'âsi za'ra, Wanhib'apito wasu'uwẽ na hã. Ãne wamhã, wanhotõ ãna

ma tô duré wa'ãma 're awẽ za'ra, nimahã mara na hã. Wasai ãna, wa duré nimahã bâtâ na hã 're wasi'ubumro.

6 Ãne na, wa te 're robzépata za'ra mono nherẽ, wa tô 're wanomro wẽ u'âsi. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirowaihu'u si, wa tô oto wa te 're waihu'u pese za'ra. Taha wa, wawara sina dazada 're wazahi za'ra mono õ di oto. Wanhimizawi pese na si, wa oto 're wahâimana za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani nhimipawaptobzéb zarina si, wa duré wa te dama 're romhuri za'ra. Wazadawa nhipese ãna, wa sena na si, wa te 're dazawi pese za'ra. Ãne zarina, te za asiwi ĩwawaihu'u za'ra wa'wa, sena na 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, dama 're ĩwahâimana za'ra mono na hã.

7 Ĩwasu'uwẽ hã wa tô, tô sena wa te dama 're wasu'u za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u pese zarina si, wa tô ãne na wa te dama 're romhuri za'ra. 'Re ĩwanomro wẽ mono zém na si, wa tô wanhitob'ru norĩ da, 're wahâimana za'ra, ta norĩ ãma, wa te 're ai'uté za'ra mono da. Taha na, wa duré ta norĩ ãma 're wasimanawawi u'âsi za'ra, wanhitob'ru norĩ ãma hã.

8 Ãne na te za tô asiwi ĩwawaihu'u za'ra wa'wa, sena na 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, dama 're ĩwahâimana za'ra mono na hã. Taha wa, te ni'wam norĩ hã 're ĩwanomro wẽ mono zém na te te wa'ãma 're rosa'rata za'ra. Te te duré dama 're wawasu'u wẽ za'ra. Tane nherẽ, te ni'wam norĩ hã te te wa'ãma 're wasété za'ra taré. Te duré te te dama 're wawasu'u wasété za'ra. Sena na dama 're wasiwasu'u u'âsi za'ra mono nherẽ, te wazadawa nhipe hã te te wa'ãma 're sa'ra u'âsi.

9 Wa norĩ hã daro mono bâ ĩsazei'wa norĩ ma, wawaihu'u pese za'ra nherẽ, te ni'wam norĩ hã taré na si te te wa'ãma 're rosa'rata za'ra. Wa te wasina 're romnhimimnhasi u'âsi za'ra mono wa, aré 're wadâ'â za'ra mono da nherẽ, wa zahadu wahâiba ré ré 're wahâimana za'ra. Da te 're wahâ za'ra mono nherẽ, da te dasiwi wa'uprosi waihu'u õ di.

10 Nimahã bâtâ na, da te dasina 're wapẽ'ẽzé zani za'ra mono nherẽ, wa watoi u'âsi 're wahâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si. Duré wanhibrob'õ na 're wahâimana za'ra mono nherẽ, wa wa te 're dapawaptob za'ra, ĩwasu'uwẽ na si, danhibro pese ne, rowẽ na 're dahâimana u'âsi za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono siré. Wa norĩ hã wanhimarĩ õ nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, uburé te te wama 're ĩ'anhomri mono ré si, wa oto 're wanomro, ĩwẽ uptabi ré si.

11-12 Corĩtu ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, sõ'awi wa tô aima 're wasiwasu'u za'ra wa'wa, 're ĩwahâimana za'ra mono zém na hã. Aiwi 're wasi'udâ waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Wanhimizawizém na, wa te duré 're ai'mararé za'ra wa'aba mono õ di. A norĩ wa'aba si te asimizawizém na 're ĩwa'mararé za'ra wa'aba mo.

13 Taha wa, ḭ̃ra ne oto ḭ̃ma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, wa za ãne na aima roti za'ra wa'wa, asawi pese za'ra wa'aba sina: Ma'ãpé, aipẽ'ẽ na asiwi 're wazawi pese za'ra wa'aba mono, wa norĩ hã wapẽ'ẽ na, wa te 're ĩ'asawi pese za'ra wa'aba mono ne.

Aiwab õ na 're ĩdahâimana za'ra mono zé wasu'u

14 Cristuhu zazei'wa na 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, ĩsazei'õ'wa norĩ hâimanazém na, ĩsu 're aihâimana waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za oto. Rowa'a na 're ĩdanomro wẽ mono zé hã, duré robra na 're ĩdanomro wasété mono zé hã, e aiwa bâ. Mare di. Aiwab õ di. Taha wa, ĩsazei'õ'wa norĩ siré, 'râwi 're aihâimana waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za tô. Tô'ã.

15 Cristu hã bété. E Satanasihi me, te siré 're hâimana zahuré, aiwa. E tinhimirosa'rata na te duré 're sisaze zahuré, 're siwẽ'õ zahuré mono ãna. Mare di. Tane duré, ĩsazei'wa norĩ hã aiwa 're hâimana za'ra mono õ di, ĩsazei'õ'wa norĩ me hã. Ãne hã baba uptabi di, wama hã.

16 Romhâiba 'manharĩ hã ãma 're ĩdawata za'ra mono zé hã, e 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb 're, te aré da te 're sa'ra, 'ri 'rãihâ wa. Mare di. E marĩ wa. Aiwab õ wa, dama hã. Tane duré, wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩwata za'ra mono õ norĩ siré, 're wahâimana waihu'u za'ra mono õ di za oto. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wapẽ'ẽ 're, wa'ãma 're sõrõwa za'ra mono wa oto. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ne, wa oto 're wahâimana za'ra wasiré ĩsazei'wa norĩ hã, 'ri 'rãihâ wam ne, wapẽ'ẽ 're, 're sãmra mono wa oto. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô ĩmreme na rob'ui'éré za'ra, romhâ ré ĩsib'a'uwẽ norĩ ãma hã, ãne:

"Ḭ̃nhib'a'uwẽ norĩ siré, wa za oto 're ḭ̃hâimana u'âsi za'ra, 'râwi ĩ'rata. Wa za ĩsiré 're ḭ̃morĩ u'âsi za'ra.
Ĩsib'apito, wa za oto tãma 're ḭ̃hâimana za'ra.
Tawamhã ḭ̃nhib'a'uwẽ te za duré ḭ̃ma 're hâimana za'ra."

17 Ãne duré Danhib'apito mreme na rob'ui'éré wasu'u amo hã:

“Dapo're ãna 're ĩdanomro mono norĩ hã, te za oto asiwi 're ĩrẽme za'ra wa'aba mo, ta norĩ hâimana wasété zém nhiti, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto.
Dapo're'õ norĩ hã uburé marĩ hã te te siwi 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, tiwi 're upi zahu za'ra wa'aba mono õ di za oto. Tawapsi, wa za oto ĩ̱sitẽme te 're aiwaibui wẽ wa'wa.
18 Tawapsi, wa za duré Aimama 'wa hã aima 're ĩ̱hâimana za'ra wa'wa. Tawamhã ĩ̱'ra te za oto ĩ̱ma 're aihâimana za'ra wa'aba mo.”
Ãne ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã danhipai u ĩsiptete uptabi hã tinhib'a'uwẽ norĩ ma, ropisutu siro.

7

1 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ĩ̱ma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ãne hã uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama 're ĩ'aropisutu mono zé hã, oto wama 're hâimana za'ra mono wa, uburé marĩ ĩwasété wi, wa za 're wasi'madâ'â pese za'ra, ãma 're wasihâiba wasété za'ra mono tõ da, duré 'râwi wapẽ'ẽ 're, ãma 're wasiwasété za'ra mono tõ da. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa za wa te wasiwi 're wazé pese za'ra. Wa za duré tãma 're wasisõmri u'âsi za'ra, ãma 're wanomro wẽ u'âsi mono da.

Paru hã dama 're ĩtoi u'âsi mono zé wasu'u

2 Ma'ãpé, asiwi 're wazawi wẽ za'ra wa'aba mono, apâ 're wawaibui wẽ wa'aba mono da. Ni'wam norĩ hã asiré 're hâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, ma tô wawasédé hã wa'ãma sa'ra. Tane nherẽ, asiré wa te aima romhuri za'ra wa'aba ré hã, marĩ ĩwasédé hã wa te aima 'manharĩ za'ra wa'aba õ di, nimahã na hã. Duré wanhimiromhuri zarina, aihâimana wasété na asi'marõpãrĩ za'ra wa'aba õ di 'râwi. Duré rob'uiprazéb zô, marĩ hã taré, wa te aima 'manharĩ nhipese za'ra wa'aba õ di. Mare uptabi di.
3 E̱ aiwasédé hã te ai'ãma sa'ra wa'aba da, wa ãne ãma aima rowasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Ãne da hãi õ di. A norĩ wa'wa hã wama asawi uptabi za'ra wa'aba di. Taha wa, niha wama 're romhâimana za'ra mono wa, 're wadâ'â za'ra mono da nherẽ, wama 're rowẽ za'ra mono di za. Ãne na, wa tô aima wasiwasu'u pari za'ra wa'aba ni.
4 A norĩ wa'wa hã ĩ̱ma ai'umnhasi za'ra wa'aba di oto. Wa aima 're ĩ̱toi u'âsi za'ra wa'wa. Aiwasu'u wẽ wa'aba na, ma tô asina ĩ̱ma 're ĩrowẽ zani za'ra wa'aba mo. Rowasédé hã wazada 're wairébé u'âsi mono nherẽ, wa ĩ̱toi uptabi na 're ĩ̱hâimana u'âsi.
5 Masédoniza u, we wasimasisi wamhã, wa te ãma ãpusi waihu'u õ di. Ãmemhã wazada hã ro'wa'rutu uptabi di, da'ahâ na wazada dahâimana za'ra wa. Duré ai'ãma wahâtâ'â za'ẽtẽ za'ra wa'aba di. E̱ marĩ wa. Wanhib'apito wasu'uwẽ nhiti, aipizari za'ra wa'aba õ'umnhasite.
6 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, taha si dapẽ'ẽ nomri'wa hã te 're hâimana, dawi 're robzei'õ za'ra mono nherẽ. Ta hã ma tô wapẽ'ẽ hi, Titu hã aihawi wa'aba, nimosi wei watẽme wisi wa.
7 E̱ tawamhã, Titu wei watẽme ĩwisizém na si, ma tô wapẽ hã ĩ're wama da'wa. Mare di. Taha na si õ di. Aiwasu'u wẽ wa'aba na zama, ma tô wapẽ hã ĩ're wama da'wa, duré Titu hã asiwi ĩpẽ'ẽ hiri aba na aiwasu'u wẽ za'ra wa'aba na zama. Ta hã Titu hã ma tô wama aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa, ãne: “Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩsazei'wa norĩ hã te sima aiwẽ za'ra, 'râwi te te duré asabu za'ra da, tãma asawi uptabi za'ra wa. Ta norĩ hã ma tô duré 'râwi sina tipẽ'ẽzé za'ra, marĩ hã ĩwasétére hã te te siwi ĩ'manharĩ za'ra zém na hã. Te duré sima aiwẽ za'ra, te te siwi ai'upari wẽ za'ra da, asitob'ru norĩ wi.” Ãne na ma tô wama aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa, Titu hã. Taha wa, aima ĩ̱toi uptabi za'ra wa'aba di, ãhãna hã.
8 Rob'ui'éré te aima ĩsõmri 'rata za'ra wa'wa hã sõré za'ra wa'aba wamhã, ma tô aiwi tirobzei'õ pese za'ra wa'wa, te ãma aima ĩnharĩ za'ra wa'aba zém na hã. Taha wa, wa tô wa hã ĩ̱siwi ãma robzei'õ, te aiwi ãma ĩrobzei'õ za'ra wa'aba zém na hã. Tane nherẽ, te ãma ĩ̱siwi robzei'õ na sahu õ di oto. E̱ marĩ wa. Te aiwi ãma ĩrobzei'õ za'ra wa'aba zém na, ãma aihâimana za'ra wa'aba õ wa oto.
9 Taha wa, wa hã ĩ̱toi uptabi di, ãhãna hã. E̱ ĩ̱nhimi'ui'éré na te aiwi robzei'õ pese za'ra wa'aba wa, wa ĩ̱to sina ĩ̱hâimana. Mare di. Aiwi ĩrobzei'õ pese za'ra wa'aba zéb zarina, aiwasété wi aipizari za'ra wa'aba wa, wa ĩ̱to sina ĩ̱hâimana. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima ĩwẽ za'ra wa'aba zéb zarina si, ma tô aiwi tirobzei'õ za'ra wa'wa. Taha wa, wa hã marĩ ĩwasédé hã te ãma aima 'manharĩ za'ra wa'aba õ di, ĩ̱nhimi'ui'éré na te ãma aima ĩnharĩ za'ra wa'aba zém na hã.
10 Ĩsazei'õ'wa norĩ hã 're ĩnomro wasété mono zéb zarina, robzei'õ u'âsi 're hâimana za'ra mono wa, te ta norĩ hã dâ'â u'âsi ne 're hâimana za'ra, tipẽ'ẽ 're. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina si, dawi 're robzei'õ pese

za'ra mono wamhã, tawapsi te za dawasété wi 're dasipizari za'ra. Taha zarina si, te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'anho'reptu. Ãne wamhã, 're ĩdahâimana wasété za'ra mono zém na 're dasiwẽ'õ za'ra mono õ di za oto.

11 Ma'ãpé, ãne na ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima aiwẽ za'ra wa'aba zéb zarina, aiwi ĩrobzei'õ pese za'ra wa'aba zém na hã. Taha zarina, ma tô oto asiwaihu'u za'ra wa'wa, uburé ĩwasédé hã 'râwi asiwi wẽ'õ pese za'ra wa'aba da. Taha wa, ma tô oto asima ĩwẽ uptabi za'ra wa'wa, aiwasédé hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zém na ḭ̃ma asiwasu'u za'ra wa'aba da, apâ asima ropese za'ra wa'aba da. Ma tô duré asiwẽ'õ pese za'ra wa'wa, aiwasédé hã aima ĩhâimana za'ra wa'aba zém na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzém na, ĩsadawa para ḭ̃mreme na te aihâ za'ra wa'aba õ'umnhasite, ma tô ḭ̃ma aipahi za'ra wa'wa. Tane nherẽ, ma tô asima ḭ̃wẽ za'ra wa'wa oto, apâ ãma atẽme ḭ̃morĩ aba da, wasisabu su'u za'ra da. Ĩ'uwaibaba na si, niha ãma rosa'rata za'ra wa'aba da, ma tô asi'madâ'â za'ra wa'wa, aibâ hã tiwasédé te te ĩ'manharĩzém na hã asiwi wẽ'õ za'ra wa'aba da. Taha wa, aiwasédé hã ãma 'manharĩ za'ra wa'aba õ di. Ãne, wa tô ãma aiwaihu'u za'ra wa'wa.

12 Taha wa, e taré aibâ hã tiwasédé te te da'ãma ĩ'manharĩ ãma, ḭ̃pẽ'ẽzé wa, wa tô ãne na ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, taha hâiba na te ãma aima nharĩ za'ra wa'aba da. Mare di. Duré e taré aibâ hã te pawaptob da, wa tô ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, ãne na hã. Mare di. A norĩ wa'wa hã aima wazawi pese za'ra wa'aba wa, ḭ̃nhimiroti hã 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mono na 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a 'râwi asiwaihu'u za'ra wa'aba da si, wa tô ãne na hã ãma aima rob'ui'éré 'rata za'ra wa'wa.

13 Ãne hã wa te ai'ãma waihu'u za'ra wa'aba wa, ma tô apâ wapẽ hã ĩ're wama da'wa. Tane nherẽ, taha zarina si õ di, aima wato za'ra wa'aba zé hã. Titu hã we watẽme wisi wamhã, ma tô wama aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa. Ai'rata sãmra aba ré hã, ma tô, u, asiwi ĩpẽ'ẽ hiri 'wa, asiwi ḭ̃pawapto wẽ wa'aba zém na hã. Ãne wa, ma tô, to sina we watẽme wi, aihawi wa'aba hã. Ãne wa, wa duré wa norĩ hã watoi uptabi na wahâimana, ĩsabâdâ hã.

14 Titu hã ãma atẽme morĩ aba õ ré, wa tô tãma aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa, ĩsõwa, te te aiwaihu'u sirõmo za'ra wa'aba da. Taha wa, taré te ãma tãma ai'umnhasi baba za'ra wa'aba õ di, ĩsõwamhã. Wa norĩ hã wazadawa nhipese ãna, wa tô wanhimirowasu'u wẽ na si, wa te aima 're rowasu'u u'âsi za'ra wa'wa, tô sena na ãma 're ĩwawaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Taha zarina, Tituhu ma, wa te ĩ'aiwasu'u wẽ za'ra wa'aba zém na hã, tô sena na te za taha zarina si oto da te 're aiwaihu'u za'ra wa'wa, a norĩ wa'wa hã.

15 Titu hã ai'rata sãmra aba ré, ma tô ĩsimiroti hã asiwi ĩwapari pese za'ra wa'wa. Ma tô duré asina aihâtâ'â za'ra wa'aba nherẽ, asiwi ĩ'âri wẽ wa'wa, marĩ na tãma ãma asina uwaimrami za'ra wa'aba õ wa, te te siwi aiwẽ'õ za'ra wa'aba õ'umnhasite. Taha wa, tãma asawi pese za'ra wa'aba di, ãne na ai'ãma po're si'âri za'ra wa'aba õ wa.

16 Taha wa, wa hã duré, aima ḭ̃to za'ẽtẽ za'ra wa'aba di. E marĩ wa. Ḭ̃ma ai'umnhasi za'ra wa'aba wa, ãne na hã oto.

8

Ĩsibrob'õ norĩ ma, 're ĩdanhoprub za'ẽtẽ za'ra mono zé wasu'u

1 Wasisãnawã norĩ, wa wasima aiwẽ za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimizawi pese zéb zarina, ĩsazei'wa norĩ ma, 're ĩsõpru mono zé wasu'u hã, waihu'u za'ra wa'aba da, Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma rowahutu u, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma, 're ĩsõpru mono zé wasu'u hã.

2 Ta norĩ hã da te ãma 're ĩrowasété za'ra mono na, te te 're robzépata za'ẽtẽ za'ra mono nherẽ, duré sibrob ãna 're hâimana za'ra mono nherẽ, ma tô to sina, dama tinhoprub za'ẽtẽ za'ra, tite rob'uiprazém na hã.

3-4 Marĩ hã sa hâimana za'ra õ nherẽ, ma tô sa'ẽtẽ na dama sõmri za'ra, tinhoprubzém na te te ãma dazawi za'ra da. Si'uihâ na ma tô sima pisutu za'ra, ãne na wa te ãma saze za'ra wa, Zeruzarẽ ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ te te siwi ãma pawaptob za'ra da, te te sima ĩwẽ uptabi za'ra zéb zarina. Taha wa, wẽ di ãne hã, dama ãma ĩsõprub za'ra zé hã, Masédoniza ãma ĩsazei'wa norĩ nhoprubzé hã.

5 Wa norĩ hã ãne zô, wanhimipari õ nherẽ, ma tô Wanhib'apito ma uimrehẽne sisõmri za'ra ta norĩ hã, taha ma si 're hâimana za'ra mono da. Taha zarina, ma tô duré wama sisõmri za'ra, te te wapawaptob za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩpisutu za'ra zéb zarina hã.

6 Titu hã ãma atẽme morĩ 'rata aba wamhã, ma tô rob'uiprazé ubumro na sãna'rata, asõprub za'ra wa'aba zém na hã. Taha wa, wa tô tãma roti pese ni, duré ãma atẽme morĩ aba wamhã, rob'uiprazé ubumro na te te ãma sizusi da, romhuri hã wẽ uptabi na te te uprosi da.

7 A norĩ wa'wa hã te Cristu hã aima umnhasi za'ra wa'aba wa, ãma 're ĩsasõmri pese za'ra
wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na, te aimreme wẽ na dama 're ĩrowasu'u
za'ra wa'aba mo. Ĩsimiroti hã ma tô duré 're ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, asimi'ẽ
na te 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima 're ĩwẽ za'ra
wa'aba mono zéb zarina. Te duré asiwi 're ĩwazawi pese za'ra wa'aba mo. Ãne hã aima
sa'ẽtẽ uptabi za'ra wa'aba di, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã. Taha wa, te za
sa'ẽtẽ na dama asõprub za'ra wa'wa duré.
8 Ãne hã wa hã te ãma aima 'ru za'ra wa'aba õ di. Taré wa aima ãma roti za'ra wa'wa,
ḭ̃nhimiroti zarina, 'manharĩ za'ra wa'aba wamhã, 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mono zém
na, sena na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da. Masédoniza ãma ĩsazei'wa norĩ hã
simi'ẽ na te te 're ĩdapawaptob za'ra mono ne zô pé, wa ãne na taré ãma aipibu za'ra wa'wa.
9 Wanhib'apito Zezu Cristuhu nhimizawi pese zé hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba
di oto. Ta hã Timama siré robze na 're hâimana u'âsi mono nherẽ, ma tô hâiwa ãma
tihâimanazé hã we tirẽ a'â, ti'ai ãma si'a'uwẽ da, te te a'â dame 're robzépata mono da.
Asada za'ra wa'aba, ma tô dawazari si'a'uwẽ, taha zarina, a norĩ wa'aba zama 'Re ĩhâimana
u'âsi mono 'rata 're asimroi u'âsi aba mono da, hâiwa ãma hã. Taha wa, Wanhib'apito
hã sisawi ãna 're ĩhâimana mono ne, te za asisawi ãna dama asõprub za'ra wa'wa, ate
rob'uiprazé wa'aba na hã.
10-11 Ḭ̃nhimirosa'rada hã wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa, rob'uiprazé asiwi
ĩ'ubumroi wa'aba zém na hã. Wahub 'rata na ma tô dawana asima ĩpisutu za'ra wa'wa,
rob'uiprazé hã asiwi ĩ'rã'õtõ aba zéb da hã. Dawana ma tô duré rob'uiprazé ubumro na
ãma ĩsãna'rata za'ra wa'wa. Taha wa, ma'ãpé asiwi uprosi wẽ wa'aba, rob'uiprazé ubumro
hã. Ato sina, ãma asisaze za'ra wa'aba ne, te za oto ãhãna hã ãma ĩ'uwaimrami za'ra wa'wa
duré, rob'uiprazém na hã, aihâiba mono bâ aima 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono zéb
zarina, niha wamhã, ĩsa'ẽtẽ zarina, niha wamhã, ĩsyry zarina.
12 Ato sina, ãma asõprub za'ra wa'aba wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te za
asõprubzém na aiwẽsãmri za'ra wa'wa. Asimarĩ aba õ wa, tô syry na ĩsõmri za'ra wa'aba
zéb zarina, te za duré ãma aiwẽsãmri za'ra wa'wa, ato sina ãma asõprub za'ra wa'aba wa.
13-14 E a norĩ wa'aba si, sa'ẽtẽ na ĩsõmri za'ra wa'aba na, da'upana ãma robzépata za'ra
wa'aba da, wa ãne na aima roti za'ra wa'wa. Mare di. Taré ãhãna hã sa'ẽtẽ na aima
hâimana za'ra wa'aba wa, te za ãma ĩpawaptob za'ra wa'wa, Zeruzarẽ ãma ĩsazei'wa norĩ
hã, marĩ zô tiwi 're rowaptâ'â za'ra mono wa. Tawamhã, nimahã na marĩ zô, aiwi 're
rowaptâ'â za'ra wa'aba mono wamhã, te za duré ta norĩ hã marĩ na te te 're aipawaptob
za'ra wa'wa, asa, sa'ẽtẽ na tãma hâimana za'ra wamhã. Ãne wamhã, aiwa te za asõprubzém
na asima ãma 're ĩwa'rãmi za'ra wa'aba mo.
15 Duréihã Mozési ma tô ãne na ãma rob'ui'éré, Izarazéhé nhihudu norĩ hã a'ubuni wi
simizahâri mono sidâpâsi, mana na dasazém nhisi hã te te siwi ĩ'ubumroi mono na hã:
"Ni'wam norĩ hã sa'ẽtẽ uptabi na te te sima ubumro za'ra mono nherẽ, tãma si'atarẽme
za'ra mono õ di, tisiré norĩ hã te te ãma pawaptob za'ra mono wa. Taha wa, ni'wam
norĩ hã syry na te te sima ubumro za'ra nherẽ, ta norĩ wi tiwi sô rowaptâ'â za'ra õ
di, ĩsazéb zô hã."
Ãne duréihã ãhã wasu'u na, Mozési te te ãma ĩrob'ui'érézé hã, ĩbaihâ na hã. Tane duré, a
norĩ wa'wa hã te za 're asipawapto pese za'ra wa'aba mo, aiwa 're aihâimana za'ra wa'aba
mono da.

Titu hã to sina datẽme ĩmorĩzé wasu'u

16 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô Tituhu ma pisutu, tãma asawi pese za'ra wa'aba zéb
zarina, te te aipawaptob za'ra wa'aba da, wa norĩ hã wa te duré 're ĩ'asawi pese za'ra
wa'aba mono ne. Taha wa, wa ãma wawata ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma hã, tô sena
wa, õ hã.
17 Tawamhã õne haré ma tô Titu hã sina wazaze, ãma atẽme ĩmorĩ aba zém na da hã.
Taha wa, si'uihâ na te te ãma sima ĩrowẽzéb zarina, to sina te za tô ãma atẽme timorĩ za'ra
wa'wa ãhãna hã, atẽme za'ra wa'aba.
18 Wasisãnawã hã wa za duré ĩsiré ãma atẽme satõrĩ za'ra wa'aba ni, aibâ hã. Ãme
ĩsazei'wa norĩ hã ma tô te te sima 're wasu'u wẽ za'ra, Cristuhu wasu'uwẽ na simiromhuri
wẽ uptabi wa, ta hã.
19 Duré dama simiromhuri wẽ uptabi wa, ma tô ĩsazei'wa norĩ hã siwi pisutu, Zeruzarẽ
u ĩsazei'wa norĩ nhoprubzéb ré, za wasi'aba'réi wa, ãma wasiré morĩ da. Tawamhã
Wanhib'apito ãma wawatazéb da, wa za tô ãne hã 'manharĩ ni, duré wato sina, wa te
're ĩda'apawapto mono zém na, da te wawaihu'u za'ra da.
20 Wanhimisaihuri hã da te wa'ãma nomri tõ da, wa za asõprub za'ra wa'aba zé hã
wasitẽme wa te wasiwi 'madâ'â pese za'ra, wasi'aba'réi wamhã.

21 Ĩ'uwaibaba, wa te ãma ĩ'uwaimrami za'ra da si, wa tô ĩré wasima rob'madâ'â za'ra ni,
Wanhib'apito nho'a, duré uburé danho'a zama.
22 Wasisãnawã hâiba amo hã wa za duré ãma atẽme satõrĩ za'ra wa'aba ni, Titu norĩ
siré, ãma morĩ da. Ta hã wa tô nasi pibu za'ra ni, simi'ẽ na te te 're romhuri mono zô,
Wanhib'apito ma. Taha wa, wa tô waihu'u za'ra ni, tô sena ĩsimi'ẽ na hã, duré to sina
te te 're ĩromhuri mono na hã. Ta hã aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa hã te te wapari wa, tãma
ai'umnhasi uptabi za'ra wa'aba di, za rob'uiprazém na dama asõprub za'ra wa'aba zém
na hã. Taha wa, toi uptabi di ãhãna hã, rob'uiprazé ubumro na za te te ãma aipawaptob
za'ra wa'aba wa.
23 Titu hã bété. Ta hã ĩ̱siré Wanhib'apito ma romhuri'wa te 're hâimana, Cristuhu
wasu'uwẽ na ĩ̱siré te te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono. Duré wasisãnawã hâiba amo
norĩ hã za ĩsiré ãma ĩneb zahuré da hã, ta norĩ hã te za tisiré ĩsazei'wa norĩ zadawa para,
ãma atẽme ĩne wa'aba na siwasu'u zahuré, aima za'ra wa'aba hã. Ta norĩ hã simiromhuri
wẽ uptabi wa, te za Cristuhu ãma si 're dawata za'ra.
24 Taha wa, ma'ãpé ĩwẽ na si uburé marĩ na hã ãma tãma uwaimrami za'ra wa'aba za,
asimizawi pese aba zém na te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da, duré sena na, wa te dama
're ĩ'aiwasu'u wẽ za'ra wa'aba mono zém na, te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da. Duré ãme
ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã, ãne na te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da, te za
ĩwẽ na si tãma ãma ĩ'uwaimrami za'ra wa'wa.

9

Zudeza ãma ĩsazei'wa norĩ ma, ĩdanhoprub za'ra zé wasu'u

1 E wa hã wa za ãne na aima ãma roti na sahu za'ra wa'wa, ĩ̱nhimi'ui'éré na hã, Zudeza
na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ ma, asõprub
za'ra wa'aba da, dame. Mare di. Ãne na, te aima ãma roti na sahu za'ra wa'aba õ di za,
ãhãna hã.
2 E marĩ wa. Zudeza ãma ĩsazei'wa norĩ hã asiwi pawaptob za'ra wa'aba da, asi'uihâ
na ato sina, ãma asima rosa'rata za'ra wa'aba wa. Ãne na, wa tô wa hã ãma aiwaihu'u
za'ra wa'wa, tô sena na. Ãme Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma ĩsazei'wa norĩ
're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma, wa tô aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa. Ãne, wa tô ta norĩ ma
hã tãma aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa: “Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma ĩsazei'wa norĩ
hã ma tô rob'uiprazé ubumro na sãna'rata za'ra, wahub 'rata na hã.” Ãne na, wa tô tãma
aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa. Rob'uiprazé hã ato sina, asiwi ĩ'ubumro sirõmo za'ra wa'aba zéb
zarina, ma tô ta norĩ zama sima ãma rosa'rata za'ra, to sina, aiwa asine wa'aba, te te siwi
'manharĩ wẽ da, aiwab da.
3 Ãne na, wa tô dama aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa. Tane nherẽ, wa za ĩ̱sisõwa ãma atẽme
satõrĩ za'ra wa'wa, wasisãnawã norĩ hã, rob'uiprazé ubumro na te te aipawaptob za'ra
wa'aba da, ĩ̱wana ré asiwi 'rã'õtõ pari aba da, te dama aiwasu'u wẽ za'ra wa'aba zéb zarina.
Duré te dama aiwasu'u wẽ za'ra wa'aba zém na, taré te ai'umnhasi baba za'ra wa'aba tõ
da, wa za tô ãne hã 'manha.
4 Ãté Masédoniza hawimhã, wasisãnawã norĩ hã te za ãma ĩ̱siré ai'aba'ré, atẽme za'ra
wa'aba. Tawamhã, ãma atẽme wasihutu aba wamhã, rob'uiprazé hã asiwi 'rã'õtõ pari
aba õ wamhã, ãté wa aré aima aséb za'ra wa'aba ni, taré wa te ai'umnhasi baba za'ra
wa'aba wa. A norĩ wa'wa hã bété. Te aré tô aséb za'ra wa'wa, tô sena ĩ'ubumro na, ãma
uwaimrami za'ra wa'aba õ wa.
5 Taha wa, wa tô ãne rosa'rata ĩ̱sima, wasisãnawã norĩ hã ĩ̱sisõwa te ãma atẽme satõrĩ
za'ra wa'aba da, rob'uiprazé ubumro na te te aipawaptob za'ra wa'aba da, asiwi 'rã'õtõ
pari aba hâ ĩ̱zô, ĩ̱ma ĩropisutu za'ra wa'aba zéb zarina. Tawamhã, ãma atẽme ĩ̱wisi za'ra
wa'aba wamhã, õne haré wa za ti'â, asi'uihâ na ato sina, dama asõprub za'ra wa'aba zém
na, da te dasiwi aiwaihu'u za'ra wa'aba da.
6 Ãne na, wa za duré ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa, ãma rosa'rata za'ra wa'aba da.
Amnho hã syry na da te 're ĩzuri mono zéb zarina, te za syry na da te 're ubumro za'ra,
dama 're 'rã prédub za'ra mono wamhã. Sa'ẽtẽ na, da te 're zuri mono wapsi, te za oto
sa'ẽtẽ na da te 're ubumro za'ra. Tane duré, dasima 're ĩdanhoprub za'ra mono zéb zarina,
te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dama 're sõpru, ĩwa'rãmi.
7 'Râwi aipẽ'ẽ 're, asima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zéb zarina si, te za aihâiba mono bâ dama
asõprub za'ra wa'wa, ãté sa'ẽtẽ na, ãté syry na. Robzei'õ nherẽ, dama asõprub za'ra wa'aba
õ di za. Duré taré da te aima ĩ'ru za'ra wa'aba zéb zarina, dama asõprub za'ra wa'aba õ di
za. Mare di. Asi'uihâ na si te za asima ĩwẽ za'ra wa'aba zéb zarina, dama asõprub za'ra
wa'wa, ato sina. Ãne si ĩwẽ uptabi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã, dato sina dasima
're ĩdanhoprub za'ra mono zé hã.

8 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã waihu'u pese uptabi di, uburé marĩ ĩwẽ hã te te aima 're
ĩ'anhomri aba mono da hã, marĩ zô aiwi 're rowaptâ'â za'ra wa'aba mono tõ da, ãma 're
aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã, duré ãma 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mono zéb
da hã.
9 Duréihã ni'wa hã ma tô ãne na rob'ui'éré, ĩbaihâ na hã:
"Ĩsibrob'õ norĩ ma, te 're sõprub u'âsi, sa'ẽtẽ na. Ĩsimizawi pese zé hã dawi 're si'utõrĩ waihu'u
za'ra mono õ di za. Te za dama 're hâimana u'âsi za'ra."
Ãne duréihã rob'ui'éré wasu'u hã.
10 E 'wa hã te robzâ hã robzuri'wa norĩ ma, te te 're anhomri. E 'wa hã, te dasazé hã te
te dama 're anhomri. Ta hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono. Tane te za duré ĩsõprubzé hã aima
're sa'ẽtẽ za'ra wa'wa, dama 're asõprub za'ra wa'aba mono zé wa'rãmi, sa'ẽtẽ uptabi na oto
dama ãma 're asõprub za'ra wa'aba mono da, nimahã na hã.
11 Sa'ẽtẽ na te za tô ĩwẽ hã te te aima 're sõmri u'âsi za'ra wa'wa, taha zarina, oto a norĩ
wa'wa hã sa'ẽtẽ na ãma 're dapawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, aiwab da. Taha wa,
da'ahâ na te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma tawata za'ra ni, asõprub za'ra wa'aba zé
hã za wa te datẽme ãwisi za'ra wẽ te.
12 Ĩwẽ hã te za tô ĩ'manharĩ za'ra wa'wa, ãne na dapawaptob za'ra wa'aba wamhã. E
marĩ wa. Ta norĩ wi hã, marĩ zô tiwi 're rowaptâ'â za'ra mono õ di za oto, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ wi hã, Zudeza ãma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ wi hã. Taha
zarina, te za duré ahâ na oto ãma 're wata za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma hã.
13 A norĩ wa'wa hã tãma asõprub za'ra wa'aba zém na, pawaptob za'ra wa'aba wa, te
za tãma ãma ĩ'uwaimrami za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Taha wa, ahâ na
te za tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma tiwata zara, Cristuhu wasu'uwẽ zarina 're anomro
wẽ wa'aba mono na, duré asõprub uptabi na pawaptob za'ra wa'aba wa, ta norĩ hã, duré
darob amoi ãma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, pawaptob za'ra wa'aba wa.
14 Ta norĩ hã te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, te za ai'ãma 're mreme zusi
u'âsi 'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ta hã tinhimizawi pese zéb zarina, te te aipisutu
za'ra wa'aba wa, asimarĩ na tãma asõprub za'ra wa'aba da, ĩsimarĩ'õ norĩ ma hã.
15 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si, wa za 're wawata u'âsi za'ra, ti'ra na wama ĩsõprub
za'ra zé wa'rãmi. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhoprubzé hã wẽ uptabi nherẽ, damreme
na ĩ'uwaibaba, da te dasima ãma 're ĩrowasu'u za'ra mono da hã, da te dasima ãma 're
uwaimrami waihu'u za'ra mono õ di.

10

'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, Paru te te dama 're ĩsadawa wasu'u mono zé wasu'u

1 Ni'wam norĩ hã asiré wa'aba, 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã te ãne te te sima 're ḭ̃bâsi
za'ra: "Paru hã wa'rata sãmra ré hã, wama pahi za'ra di, marĩ na te te wama ĩnharĩ za'ra da
hã, wanho'a. Wanhiti 're hâimana mono wapsi, te mreme pahi ãna te te wama 're anharĩ,
tinhimi'ui'éré na si." E ãne hã ḭ̃ma 're hâimana mono bâ. Mare di. Wa hã Paru, wa za oto
aima ãma roti za'ra wa'wa. Ḭ̃wapari pese za'ra wa'aba za. Cristuhu nhisi na, wa za ãma
aima roti za'ra wa'wa ãhãna hã, ta hã simizawi pese wa, duré atãma na 're hâimana u'âsi
mono wa. Marĩ da, 're sisapẽtẽ waihu'u mono õ di, ta hã.
2 Ni'wam norĩ hã ma tô ãne na ḭ̃ma nharĩ za'ra, ḭ̃hâiba na: "Paru hã ĩsazei'õ'wa norĩ ne,
te 're hâimana." Ãne te ni'wam norĩ hã ḭ̃'ãma rosa'rata za'ra. Taha wa, apâ ãma atẽme
ḭ̃morĩ aba wamhã, ãté ḭ̃mreme tete na, wa za tô aima roti za'ra wa'wa, ḭ̃pahi ãna, ãne hã
te ḭ̃sima wẽ õ nherẽ. Taha wa, ḭ̃wasu'u wasédé hã wapari za'ra wa'aba õ di za, ãne na te
aima nharĩ za'ra wa'aba tõ da, asõ'a za'ra wa'aba.
3 Wa norĩ hã ti'ai ãma, wa dawazari 're wahâimana tô, uburé ĩsazei'õ'wa norĩ wazari.
Tane nherẽ, ti'ai ãma 're ĩdahâimana za'ra mono zéb zarina, wa te 're a'wapéi mono õ di,
'Re ĩhâimana u'âsi mono nhitob'ru norĩ hã. Mare di.
4 Ti'ai ãma 're ĩdasi'wapé za'ra mono zém na, wa te 're a'wapéi mono õ di duré. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono nhimnhi'ãsi na si, wa tô wa te 're a'wapéi u'âsi, ĩwaihu'u pese zarina.
Ĩsitob'ru norĩ nhiptetezé hã wa te tiwi ãma 're ĩ'a'uprosi mono zéb da hã, wa ãhã na si wa
te 're a'wapéi u'âsi, ta norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimnhi'ãsi na si.
5 Taha na si, wa duré danhimiroti tô senai'õ hã wa te dawi 're a'uprosi. Ni'wam norĩ hã
tiwẽ na sina 're wata za'ra mono wa, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma waihu'u ãna, 're
hâimana za'ra. Ãne na danhimirosa'rata wasédé hã, wa duré wa te dawi 're a'uprosi u'âsi,
'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimnhi'ãsi na, ĩwaihu'u pese zarina. Uburé Cristuhu nhitob'ru
norĩ nhimirosa'rata wasédé hã wa duré wa te tiwi 're awaibui u'âsi, Cristuhu nhimiroti
zarina si, te te oto 're rosa'rata za'ra mono da, ta norĩ hã ĩwẽ na si.

6 A norĩ wa'wa hã te oto Cristuhu ãma 're ĩsasõmri pese za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã asiré 're hâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, Cristuhu wi, apâ tihâimana wasété zô 're sipizari za'ra mono wa, wa za ta norĩ zada 're wahâimana, wa te wasiwi ĩwẽ'õ za'ra zéb zarina, niha wa te dama ãma roti za'ra da, ta norĩ hâiba na hã.

7 Atõmo na wahâiba mana wawi, asiwi 're ĩwa'madâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina si, ma tô asiwi 're ĩwawẽ'õ za'ra wa'aba mo. Ni'wam norĩ hã asiré wa'aba, 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã te ãne na te te si'ãma 're rosa'rata upa za'ra 'râwi: "Wa norĩ si, wa Cristuhu zadawa para, wa te 're romhuri za'ra." Ãne na asi'ãma rosa'rata za'ra wa'aba ze te bâ, ma'ãpé apâ asi'ãma rosa'rata pese za'ra wa'aba. E marĩ wa. Wa norĩ zama, Cristuhu zadawa para dama romhuri'wai wa.

8 Wanhib'apito hã ma tô wapisutu, ĩsadawa para, wa te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. E tawamhã, wanhimipawaptobzéb zarina, ãma 're anomro wẽ wa'aba mono zé hã, wa te aiwi 're uprosi za'ra wa'aba mono da, ma tô ãne hã wama pisutu. Mare di. Ĩsadawa para, wa te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiptete sina ãma 're anomro aba mono da si, ma tô wapisutu, Wanhib'apito hã. Ãhã zarina si, aima 're ĩ̱siwasu'u za'ra wa'aba mono wa, ãma 're ĩ̱nhisé mono õ di, tô sena aima 're ĩ̱siwasu'u za'ra wa'aba mono wa, ãne na hã.

9 Ĩ̱nhimi'ui'éré na te aima ãma ĩroti za'ra wa'aba zé ma, aipahi za'ra wa'aba da hã, te amo ĩ̱sima aiwẽ za'ra wa'aba õ di.

10 Ni'wam norĩ hã te duré te te sima 're ĩ̱wasu'u za'ra, ãne: "Paruhu nhimiroti hã pire uptabi di, tinhimi'ui'éré na si te te wama 're ĩroti za'ra mono zém na hã. Mreme tete sina, te za duré ãma wama roti pese za'ra, tinhimi'ui'éré na hã. Tane nherẽ, wa'rata sãmra wamhã, marĩ dai õ di. Wama mreme wapu za'rare di." Ãne te ni'wam norĩ hã te te sima 're ĩ̱bâsi za'ra, ĩ̱za're'ra si.

11 Tane nherẽ, asiti wahâimana za'ra wa'aba ré, wanhimi'ui'éré na wamreme tete sina, wa te aima ãma ĩroti za'ra wa'aba zéb zarina, wa za duré wahâimana pire na ai'rata wahâimana za'ra wa'aba ni, apâ ãma wane wamhã, atẽme za'ra wa'aba. Ãne hã ma'ãpé wa'ãma waihu'u za'ra wa'aba, rosa'rata na wa'ãma ĩ'upa za'ra wa'aba norĩ hã.

12 Ta norĩ hã danhipai u 're ĩhâimana wẽ za'ra mono na, ma tô 're si'madâ'â ze za'ra. Tane nherẽ, wa norĩ hã aiwab da hã, wa te wasina rosa'rata waihu'u õ di, wawẽ na hã. Tane nherẽ, te ta norĩ hã ĩsimiza'rese'õ ne 're hâimana za'ra. Tihâimana wẽ zéb zô si, te ta norĩ hã 'râwi sina 're sõpré, taha na si danhipai u 're hâimana wẽ za'ra mono da newa.

13 Tane nherẽ, wa norĩ hã tô ĩbâre, wa aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisutuzém nhipai u, aima wasiwasu'u za'ra wa'aba õ di. Romhuri hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisutuzéb zarina si, wa tô wa te dama 're romhuri, a norĩ wa'aba ma zama. Taha na si, wa aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni, wa te dama 're ĩromhuri wẽ mono zém na si.

14 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisutuzéb zarina si, wa tô ãma wanem na, atẽme za'ra wa'aba, dawana ĩsadawa para, wa te aipawaptob za'ra wa'aba da. Te te wama ĩpisutuzém nhipai u, wa te tiwi ãma upai õ di, Cristuhu wasu'uwẽ hã wa te aima wasu'u 'rata za'ra wa'aba wamhã.

15 Duré, danhimiromhuri na nherẽ, taré wa norĩ hã da'upana wazadawa nhipese na 're wasiwasu'u mono õ di, aima za'ra wa'aba hã. Taré, wa wa norĩ hã wa te wasima 're aiwẽ za'ra wa'wa, Cristuhu ãma 're ĩsasõmri za'ra wa'aba mono zém na, asima ãma 're sa'ẽtẽ za'ra wa'aba mono da, taha zarina, wa te aima 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zém na si, wa te aima ãma 're sa'ẽtẽ za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisutuzéb zarina si.

16 Tawapsi, wa za datẽme 're wane, darob amoi u, airom nhiti za'ra wa'aba 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma, ĩwasu'uwẽ hã wa te dama 're wasu'u mono da. Cristuhu wasu'uwẽ na ni'wa hã te te dama 're ĩromhuri mono õ zéb u si, wa za oto 're wane, darob amoi u hã, ĩwasu'uwẽ na, da te dama ãma 're romhuri za'ra mono nherẽ, taré wazadawa nhipese na, da'upana dama 're wasiwasu'u tõ mono da.

17 Ãne na ma tô duréihã ni'wa hã ĩbaihâ na ãma rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na:

"Ni'wam norĩ hã to sina oto 're hâimana za'ra mono wamhã, Danhib'apito te te 're ĩpawapto wẽ za'ra mono zém na si, te za tô dama 're siwasu'u wẽ za'ra, to sina oto ãma 're ĩhâimana za'ra mono zém na hã."

Ãne duréihã rob'ui'éré hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na hã.

18 Ni'wam norĩ hã tiwẽ na 'râwi 're ĩsi'madâ'â ze za'ra mono norĩ hã, Wanhib'apito te te 're wẽsãmri za'ra mono õ di, ta norĩ hã. E marĩ wa. Te te sima 're ĩ'awasu'u wẽ mono norĩ si, te za te te 're awẽsãmri, Wanhib'apito hã.

11

Cristuhu wasu'uwẽ upana, roti senai'õ na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ wasu'u

1 Ãhãna, wa za ĩ̱sisõwa ãma ĩ̱sina aipo're pu'u za'ra wa'wa, ĩ̱'ãma aiwa'a za'ra wa'aba tõ
da, ĩ̱nhimiza'rese'õ na ĩ̱'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono nherẽ.
2 Wa hã te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, wa tô te ai'ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra
wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'asawi pese za'ra wa'aba mono ne. Ni'wa hã aibâ
ma, ti'ra ubuni hã mro da, te te tãma ĩpisutu ne, wa tô aipisutu za'ra wa'wa, Cristuhu ma
si oto 're aihâimana za'ra wa'aba mono da.
3 Tane nherẽ, wa oto ĩ̱hâtâ'â sina, te ai'ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa. E marĩ wa.
Cristuhu ãma si, 're sasõmri pese za'ra wa'aba mono nherẽ, ãté ni'wam norĩ hã roti tô
senai'õ na taré te te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za Cristuhu
wasu'uwẽ hã ĩrẽme za'ra wa'wa. Duréihã Wa'uburé hã wahi na sihâiba wa, Ewaha ma,
sadawa nhipese na te te ĩrowasu'u ne, te za tô ãté ni'wam norĩ hã te te aima 're rowasu'u
za'ra wa'wa, roti tô senai'õ na hã.
4 Zezusihi wasu'uwẽ tô sena uptabi si, wa tô aré aima wasu'u za'ra wa'aba ni. Tawamhã
taha wasu'u na, wa te aima ĩrowasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, ma tô ĩsaze za'ra wa'wa.
Taha zarina, ma tô duré asima ĩwẽ za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã
aipẽ'ẽ 're, aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã
Zezusihi wasu'uwẽ upana, tô senai'õ na te te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono nherẽ,
Wanhib'apito wasu'uwẽ ne, tô senai õ nherẽ, 'râwi asiwi 're wẽ'õ za'ra wa'aba mono õ di.
Õne haré ma tô ãma 're ĩsasõmri za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani upana,
ma tô ĩhâiba'õ mreme si asima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mo.
5 E ta norĩ hã Cristuhu zadawa wasu'u'wa pâ, ma tô bété ĩsimirowasu'u na ãma ĩsaze
za'ra wa'wa. E ĩ̱nhimiromhuri hã tãma wapu bâ, ta norĩ nhimiromhuri ma hã.
6 Ãté ĩ̱mreme hã, ĩ̱ma pibu prã ti tô, da'ahâ nho'a te dama 're ĩrowahutu mono zéb da
hã. Tane nherẽ, Cristuhu wasu'uwẽ si, tô sena hã ĩ̱ma waihu'u pese di. Ãne na ma tô oto
ĩ̱'ãma ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa, a norĩ wa'wa hã.
7 Asiwi ĩ̱pawa'âbâ aba ãna, wa tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'uwẽ na si te 're
aipawaptob za'ra wa'wa. Taha wa'rãmi, a norĩ wa'aba si, ĩ̱ma aipire na aihâimana za'ra
wa'aba da, wa tô ĩ̱hâimanazéb da hã, ĩ̱si'uihâ na nasi wa'â, ĩ̱pire na aima ĩ̱hâimana za'ra
wa'aba tõ da. E ãne wamhã, ĩ̱wasédé wa tô 'manha. E tô 're ĩ̱hâimana mono zéb zarina,
ma tô ãne na ĩ̱'ãma ĩrosa'rata wasété za'ra wa'wa, asima.
8 Cristuhu wasu'uwẽ na te aipawaptob za'ra wa'aba da, ai'rata ĩ̱nhamra aba ré,
rob'uiprazém na ĩ̱ma asõprub za'ra wa'aba õ nherẽ, ma tô ai'upana za'ra wa'aba, ĩsazei'wa
norĩ hã ĩ̱pawaptob za'ra, darob amoi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã. Ta norĩ hã
Wanhib'apito wasu'uwẽ na te pawaptob za'ra dai õ nherẽ, ma tô tite rob'uiprazém na
ĩ̱pawaptob za'ra, aima wa'aba si, te ãma ĩromhurizéb da hã.
9 Ai'rata ĩ̱nhamra aba ré, asimarĩ zô, te aiwasutu za'ra wa'aba da, te nasi aiwi rowaptẽrẽ
za'ra wa'aba õ di, marĩ zô ĩ̱wi rowaptâ'â wamhã. Wasisãnawã norĩ si, ma tô uburé marĩ na
siwi ĩ̱pawapto, ãma ĩ̱hâimana mono zéb da hã, Masédoniza hawi, ãma ĩ̱siré ĩsi'aba'ré norĩ
hã. Taha wa, ai'rata ĩ̱nhamra aba ré hã, ĩ̱nhiwari na hã te nasi ropire hã aima 'manharĩ
za'ra wa'aba õ di. Tane, wa za duré ĩ̱hâimana, apâ ĩ̱morĩ na te sahu wamhã, ãma atẽme
za'ra wa'aba.
10 Ni'wa hã marĩ na te wari ãna, wa tô aipawaptob za'ra wa'wa, ai'rata ĩ̱nhamra aba ré
hã, asiwi ĩ̱pawa'âbâ aba ãna. Ãne hã ĩ̱ma wẽ uptabi di tô. Ãhã wasu'u hã da te ĩ̱wi pari
waihu'u õ di, Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã.
Cristuhu nhimiroti hã tô sena uptabi, te 're hâimana. Tane duré, wa hã tô sena, wa ãne
na aima ãma rowaihu'u za'ra wa'wa.
11 E marĩ wa, wa tô ĩ̱nhiwari ãna aima romhuri za'ra wa'wa. E ĩ̱ma asawi za'ra wa'aba
õ wa. Mare di. Ĩ̱ma asawi uptabi za'ra wa'aba di. Ãne na ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono
si ĩ̱waihu'u, 're ĩ̱hâimana mono zém na hã.
12 Zezusihi zadawa wasu'u'wa newa, tô senai'õ na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ
hã, aiwa ĩ̱sine hã te te dama 're ĩromhuri za'ra mono na dama 're siwasu'u za'ra mono tõ
da, wa za tô ĩ̱pawa'âbâ ãna te 're da'apawaptob u'âsi.
13 Ta norĩ hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa na, tô sena 're hâimana za'ra mono õ di.
Sadawa nhipese na, te tô te te 're romhuri za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa newa, da
te ãma 're rosa'rata wẽ za'ra mono da, dasima.
14 Tô ĩbâre, te ta norĩ hã ãne hã te te 're 'manharĩ za'ra. E marĩ wa. Satanasihi nhimiroti
na si, te te dama 're romhuri za'ra mono wa, ta norĩ hã. Duré Satanasihi ma hã waihu'u
pese di, tihâiba na rowa'a na dama 're ĩsihâi'ré mono da hã, hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi
mono ma romhuri'wa newa, da te ãma 're saze za'ra mono da.

15 Taha wa, tô ĩbâre te za tãma ĩromhuri'wa norĩ hã ĩsadawa para, sadawa nhipese na
dama 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri wẽ 'wa, 're hâimana za'ra
mono newa, da te ãma 're ĩrosa'rata wẽ za'ra mono zéb da hã, dasima. Taha wa, ta norĩ
hã tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb zarina, te za tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã
te te 're ahâ za'ra.

Paru hã te te 're ĩrobzépata mono zé wasu'u

16 Ãne wa za ĩ̱siwasu'u na ãma aima sahu za'ra wa'wa. Ĩ̱nhimiromhuri wẽ na, aima
ĩ̱siwasu'u za'ra wa'aba mono nherẽ, ĩ̱nhimiza'rese ãna 're ĩ̱hâimana mono zém na, ĩ̱'ãma
rosa'rata za'ra wa'aba õ di za. Tane nherẽ, ãté te za tô ãne na ĩ̱'ãma ĩrosa'rata za'ra wa'wa,
ĩ̱nhimiza'rese õ na 're ĩ̱hâimana mono zém na hã. Ãne wa, te za tô asiwi ĩ̱wẽ'õ za'ra wa'aba
ãna, ĩ̱wapari pese za'ra wa'wa, Wanhib'apito wasu'uwẽ na te dama 're ĩromhuri wẽ mono
zém na hã aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'aba da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi
õ 'wa norĩ, aima 're siwasu'u pari za'ra wa'aba mono nherẽ, wa za tô aima ĩ̱siwasu'u za'ra
wa'wa.

17 Ãté Wanhib'apito te te ĩ̱ma ĩwaihu'uzéb zarina, aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'aba õ di, ãhã na
hã. Ãté danhimiza'rese ãna 're ĩdahâimana za'ra mono zéb zarina si, wa za aima ĩ̱siwasu'u
za'ra wa'wa, ĩ̱nhimiromhuri wẽ na hã.

18 Ni'wam norĩ hã te Wanhib'apito wasu'uwẽ na te te dama 're ĩromhuri wẽ za'ra mono
zém na hã aima 're siwasu'u za'ra wa'wa, ãma 're ĩwẽsãmri za'ra wa'aba mono zéb da hã.
Tane, wa za duré wa hã aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa, Wanhib'apito wasu'uwẽ na te dama
're ĩromhuri wẽ mono zém na hã, asiwi ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba da.

19 A norĩ wa'wa hã asimiza'rese sina 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, 'râwi 're
asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono nherẽ, e niha te bété simiza'rese ãna 're ĩhâimana za'ra
mono norĩ nhimiroti si, 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, asiwi 're wẽ'õ za'ra wa'aba mono
ãna. Tane duré, wa hã ĩ̱nhimiza'rese ãna 're ĩ̱hâimana mono di pâ, te za pé ĩ̱zama asiwi
ĩ̱wapari pese za'ra wa'wa duré.

20 Ni'wam norĩ hã ma tô 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina, 're aihâimana za'ra wa'aba
mono da, te te aima 're 'rui u'âsi za'ra wa'wa, ta norĩ zadawa para si, uburé marĩ hã 're
ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb da si. Tane nherẽ, asiwi 're wẽ'õ za'ra wa'aba mono õ di,
ta norĩ hã. Sadawa nhipese na, aiwi 're sipsaihuri u'âsi za'ra wa'aba mono nherẽ, duré
ta norĩ ma si, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, te te 're aiwaibui wa'aba mono nherẽ,
e niha bâ bété, asiwi wẽ'õ za'ra wa'aba õ di. Ta norĩ si, aima pire na 're hâimana za'ra
wa'aba mono newa, 'râwi 're si'madâ'â ze za'ra mono nherẽ, duré te te ai'ãma 're wasété
za'ra wa'aba mono da, atob'rata wi te te 're aihâ za'ra wa'aba mono nherẽ, e asiwi 're wẽ'õ
za'ra wa'aba mono ãna bété.

21 Wa hã ãne, te aima 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono da hã, ãté aré sada ĩ̱nhib'uware di.
Ta norĩ si tinhimirosa'rata na sina 're siptete za'ra mono di, ãne te te aima 're ĩrob'manharĩ
wasété za'ra wa'aba mono zéb da hã. E ãne da, 're ĩ̱hâimana mono bâ, wa hã. Mare di.

Ta norĩ hã marĩ wasu'u wẽ na, dama 're ĩsiwasu'u za'ra mono zém na hã te te siwi ãma
ĩ̱wabzu za'ra õ di, Wanhib'apito wasu'uwẽ na te dama 're ĩromhuri wẽ mono zém na hã.
Tane nherẽ, wa hã ãne na aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'aba 'wa'âhã, ãté tô ĩ̱nhimiza'rese'õ ne,
wa aré aima 're ĩ̱hâimana za'ra wa'wa.

22 Zezusihi zadawa wasu'u'wa newa, tô senai'õ na te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono
norĩ hã te sina aima 're wata za'ra wa'wa, ebreusi na 're ĩhâimana za'ra mono na hã, duré
Izarazéhé nhihudu 're ĩhâimana za'ra mono na hã, duré Abra'ãhã nhihudu 're ĩhâimana
za'ra mono na hã. Tane, wa duré wa hã ebreusi na 're ĩ̱hâimana, duré Izarazéhé nhihudu,
duré Abra'ãhã nhihudu, ãne hã aiwa tô wama za'ra hã.

23 Cristuhu ma romhuri'wa na, te duré ta norĩ hã aima 're siwasu'u u'âsi za'ra wa'wa.
Tane nherẽ, wa wa hã ta norĩ nhipai u, Cristuhu ma romhuri'wa na 're ĩ̱hâimana. (Ãté
ĩ̱nhimiza'rese õ na 're ĩ̱hâimana mono na, ĩ̱'ãma rosa'rata za'ra wa'aba da nherẽ, wa za tô
ãne na aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa.) E marĩ wa, wa ta norĩ nhipai u Cristuhu ma romhuri
wẽ 'wa na 're ĩ̱hâimana. Wa tô te tãma 're romhuri pese uptabi, ta norĩ nhipai u. Dazazéb
're, ma tô da te dasiwi 're ĩ̱zai u'âsi, ta norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zém nhipai u. Ma tô
duré da te dasiwi 're ĩ̱'ahâri u'âsi, powawẽ hânhorõ na, senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã da
te dasiwi 're ĩhã za'ra mono zém nhipai u. Ãne wa, wa tô aré 're ĩ̱dâ'â u'âsi, te ĩ̱sina 're
romnhimimnhasi za'ẽtẽ mono wa.

24 Ĩ̱siré zudezu norĩ hã ma tô duré nimahã na hã te te siwi 're ĩ̱pré'é. Ãne hã nimahã
bâtâ na ma tô 5 na ĩ̱zada tiromhâiba. Misi bâtâ na, 39 na da te dasiwi 're ĩ̱pré'é mono zé
hã, zudezu norĩ hã te te sima 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zéb zarina.

25 Romanu norĩ hã ma tô duré te te siwi 're ĩ̱pré'é, wedehu na. Ãne hã nimahã bâtâ
na si'ubdatõ oto, ĩ̱zada ĩromhâimana wasété zé hã. Ẽtẽ na ma tô duré dasiwi ĩ̱hâ ni, da te

dasiwi ãma ĩ̱wĩrĩ da. Duré, uba're hã ma tô ĩ̱ré ãzé, â 'rowi, â sisasi hã sa'ẽtẽ wa. Ãne, taha na si'ubdatõ te ĩrobzépatazé hã duré. Ãne hã uba're hã misi â na ĩ̱ré sipo'o pese wamhã, bâtâ na wa tô â poré wa'wa ĩ̱hâimana, bâtâ bâre, mara bâre duré.

26 Daro mono bâ 're ĩ̱morĩ ré hã, ĩ̱ma romnhimimnhasi uptabi nherẽ, wa tô âpré na te 're saprĩ, panho'õmo na hã. Duré danhipsaihuri ahâ di, bâdâdi na hã, danhibrob zô dapãrĩ'wa norĩ hã. Ni'wam norĩ hã ĩ̱siré zudezu norĩ 're hâimana za'ra mono nherẽ, ma tô ĩ̱zada 're hâimana wasété u'âsi za'ra, zudezu'õ norĩ zama. 'Ri nho'õmo mono bâ, ma tô duré da te dasima 're ĩ̱ru za'ra, niha da te ĩ̱ma 're rob'manharĩ za'ra mono da. A'ubuni wi 're ĩ̱morĩ ré hã, ĩ̱sina romnhimimnhasi na, wa tô duré 're ĩ̱hâimana, â poré na zama 're ĩ̱morĩ ré hã. Ni'wam norĩ hã tô sena Cristuhu zazei'wa 're hâimana za'ra mono newa, ma tô duré ĩ̱zada 're hâimana za'ra, ta norĩ zama. Taha wa, ĩ̱sina romnhimimnhasi uptabi nherẽ, wa tô 're ĩ̱hâimana u'âsi.

27 Duré ãma 're ĩ̱hâimana mono zéb da hã, wa tô te ĩ̱sima 're romhuri pese, ĩ̱nhib'rata na. Bâtâ ahâ na ma tô duré ĩ̱nhotõ ãna ĩ̱'ãma 're awẽ. Mram na zama te robzépata ahâ di, 'rubu na zama. Ĩ̱sai ãna te 're ĩromhuri mono zém na hã, wa tô duré te 're robzépata. Ĩ̱'uza ãna 're ĩ̱hâimana mono zém na zama, wa tô duré te 're robzépata.

28 Tane nherẽ, taha si õ di, te 're ĩrobzépata mono zé hã. Awẽ sidâpâsi, wa ĩ̱pẽ'ẽ na te 're robzépata u'âsi, daro mono bâ ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ãma, te ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra mono wa. Ta norĩ ãma 're ĩ̱hâtâ'â za'ẽtẽ za'ra mono di duré.

29 Ni'wam norĩ hã ĩsazei'wa norĩ hâimanazéb 're, sib'uware na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ãma hã, e niha wa za te ãma 're rosa'rata za'ra. Ta norĩ ãma hã wa za tô ãma 're ĩ̱pẽ'ẽzé za'ra. Duré ni'wam norĩ hã tisiré nhimi'manharĩ wasété zarina, tiwasété na 're si'marõpãrĩ za'ra mono 'ru te, wa za sada 're ĩ̱hâimana za'ra, tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ 'rata za'ra mono norĩ zada hã, ta norĩ hã po're ãna 're hâimana za'ra mono wa.

30 Ãté niwapsi, wa za tô ãne na hã aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa, uburé marĩ na te 're ĩrobzépata mono zém na si, taha zarina, marĩ da hã, ĩ̱si'uihâ na ĩ̱nhib'uware na 're ĩ̱hâimana mono zém na, asiwi ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba da.

31 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Wanhib'apito Zezusihi mama hã, taha ma si ĩ̱waihu'u pese di, ĩ̱zadawa nhipese ãna aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'aba zém na hã za. Taha ãma si, wa za 're wawata u'âsi za'ra, wa norĩ hã.

32 Uburé marĩ da, ĩ̱si'uihâ na ĩ̱nhib'uware na 're ĩ̱hâimana mono zém na hã wa za aima ãma ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa. Damasitu na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩ̱nhamra ré, apito Aretaha zapari da'madâ'â'wa hã ma tô damrami'wa norĩ ma ĩ̱'ru, 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra, 'ridawa nhitob za'ẽtẽ mono bâ, te te ĩ̱zô rob'madâ'â za'ra mono da, te te siwi ĩ̱sãmri wa, te te siwi ĩ̱'âri da.

33 Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã ma tô si'õtõ na siwi ĩ̱'ãma si'ra, 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra zadazâri hawi. Taha wa, wa tô rowẽ na dawi watobro rob u, da'wapéi'wa norĩ wi hã.

12

Paru hã, sõtõ 'rowim ne, marĩ hã te te ĩ'ab'madâ'âzé wasu'u

1 Marĩ dai õ nherẽ, wa za duré ãne na aima ãma ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa, ĩ̱nhimiromhuri wẽ na hã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa, tô sena 're ĩ̱hâimana mono na, asiwi ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba da. Zezusihi zadawa wasu'u'wa newa, tô senai'õ na te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono norĩ hã te sina 're wata za'ra, sõtõ 'rowim ne, marĩ hã ta norĩ si te te 're sabu za'ra mono newa, danhotõ 'rowi, da te 're ĩrosawẽrẽ za'ra mono ne. Tane nherẽ, wa tô duré ĩ̱zama marĩ ĩwaihu'u'õ hã te 're azabu, ĩ̱nhotõ 'rowim ne, Wanhib'apito te te ĩ̱ma 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina si.

2 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô ĩ̱zaprõ, hâiwa u, 're ĩsãmra mono zéb u hã. Wa hã Cristuhu zazei'wa. Ĩ̱nhotõ 'rowim ne, hâiwa u ĩ̱morĩzém na hã 14 na ma tô ĩ̱'ãma tiwahu oto. Ãté ĩ̱hâiba u'âsi na, wa tô wi. Ãté ĩ̱pẽ'ẽzani na si. Wa hã ĩ̱siwaihu'u õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, waihu'u pese di, ãne hã.

3-4 Ãne na hã 'râwi ãma ĩ̱siwaihu'u õ di tô, wa hã. Ãté ĩ̱pẽ'ẽzani na si, wa wi, tô. Ãté ĩ̱hâiba wahuré. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, ãne hã tãma waihu'u pese di. Ãne si, wa tô wa hã ĩ̱siwaihu'u. Rowẽ uptabi u hã wa tô wi, tô. Tame rowasu'u ĩwẽ uptabi hã wa tô te awapari, ĩ̱si'uihâ na. Rowasu'u wẽ uptabi wa, damreme na ĩ'uwaibaba da te dasima ãma 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb da hã, da te dasima ãma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono õ di.

5 Ãne na ĩ̱ma romhâimana wamhã, ãté ĩbâre, wa aré aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ̱wẽsãmrizém na hã. Tane nherẽ, taha na aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'aba õ di za. Ĩ̱si'uihâ na marĩ da, ĩ̱nhib'uware na 're ĩ̱hâimana mono zém na si, wa za aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa, asiwi ãma ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba da hã.

6 Ãne na ĩ̱ma ĩromhâimanazém na aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'aba da, te ĩ̱sina rosa'rata
'wa'âhã, e ĩ̱nhimiza'rese'õ ne, wa aré aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa. Mare di. E marĩ wa.
Tô sena, ãne na aré aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'aba wa. Tane nherẽ, taha na aima ĩ̱siwasu'u
za'ra wa'aba õ di za. Ĩ̱nhimiromhuri hã 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina si, duré
ĩ̱nhimiroti hã aipo're na 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za ĩ̱hâimanazém
na ĩ̱'ãma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, asima.
7 Danhotõ 'rowi, da te 're ĩrosawẽrẽ za'ra mono ne, wa tô marĩ ĩwẽ uptabi hã te ab'madâ'â
tô, ĩ̱nhotõ 'rowi te ĩrosawẽrẽ ne. Taha wa, danhipai u dama ĩ̱pire newa, 'râwi ãma 're
ĩ̱si'madâ'â zei mono tõ da, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩ̱ma pisutu, ĩ̱hâiba na te tô 're
robzépata mono da, marĩ na, ro'wa hã te te 're dahâzu mono wa, da'ãma 're 'wasi'ẽ za'ra
mono wa, da'ãma 're ĩsépu'u siroptub za'ra mono ne. Taha zarina, te tô Satanasi hã te te
're ĩ̱pibui u'âsi, te ãma 're ĩrobzépata u'âsi mono zéb da hã. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã te te tiwi 're ĩ̱zawi mono õ di, ãne na te te 're ĩ̱pibu tõ mono da hã. E marĩ wa.
Dama ĩ̱pire newa, 'râwi te ĩ̱sina 're rosa'rata tõ mono da.
8 Taha wa, wa tô si'ubdatõ Wanhib'apito wi hã ĩ̱sima rowaptẽ, tô õhõ na te 're ĩrobzépata
mono zém na hã ta hã simisaré te te ĩ̱'ãma sizâri da, te ãma 're robzépata zahu tõ mono da.
9 Tane nherẽ, ãne si ma tô nasi ĩ̱ma waihu'u asa, te tiwi rowaptẽrẽ wamhã: “Te ai'ãma
sizâri õ di za. Ĩ̱nhimizawi pese zéb zarina si, te za 're aihâimana mo. Asi'uihâ na marĩ da
hã, asib'uware na 're aihâimana mono nherẽ, te za asiptete sina ĩ̱'ãma 're aihâimana mo,
ĩ̱nhimipawaptobzéb zarina.” Ãne si, ma tô nasi ĩ̱ma waihu'u na wa'rã asa, Wanhib'apito
hã. Taha wa, ĩ̱si'uihâ na marĩ da hã, ĩ̱nhib'uware na 're ĩ̱hâimana mono zém na si, wa za tô
ĩ̱to sina aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa, taha wa'rãmi Cristuhu nhiptetezéb ré si, 're ĩ̱hâimana
u'âsi mono da.
10 Ĩ̱si'uihâ na marĩ da hã, ĩ̱nhib'uware na 're ĩ̱hâimana mono nherẽ, duré Cristuhu ma,
te 're romhuri mono wa, da te ĩ̱'ãma 're wasété za'ra mono nherẽ, duré ĩ̱ma ropire na
're ĩ̱hâimana mono nherẽ, duré da te ĩ̱ma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono nherẽ, duré
marĩ na te 're robzépata mono nherẽ, wa ĩ̱to sina 're ĩ̱hâimana u'âsi. E marĩ wa. Ĩ̱si'uihâ
na marĩ da hã, ĩ̱nhib'uware na 're ĩ̱hâimana mono nherẽ, wa za taha wa'rãmi, ĩ̱nhiptete
sina 're ĩ̱hâimana, Cristuhu nhimipawaptobzém na si.

Corĩtu ãma ĩsazei'wa norĩ ãma, Paru hã ĩhâtâ'â za'ra zé wasu'u

11 Cristuhu zadawa wasu'u'wa na, asiwi ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba õ wa, wa tô
ĩ̱nhimiromhuri wẽ na si aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa, ãne hã te ĩ̱sima wẽ õ nherẽ. Ãté
ĩ̱nhimiza'rese'õ ne, wa tô ãne na aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa, a norĩ wa'wa hã dama 're
ĩ̱wasu'u wẽ za'ra wa'aba mono õ 'ru te. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ̱pawapto mono
õ 'wa'âhã, aré marĩ dai õ di, 're ĩ̱hâimana mono zé hã tô. Tane nherẽ, Zezusihi zadawa
wasu'u'wa newa, senai'õ na te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono norĩ ma, ĩ̱wapu na tãma
're ĩ̱hâimana za'ra mono õ di.
12 Ai'rata ĩ̱nhamra aba ré, wa tô ĩ̱nhimi'ẽ na marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã aima
'manharĩ za'ra wa'wa, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ nhimiromhuri na. Ãne zarina, te
za sena na Zezusihi zadawa wasu'u'wa na asiwi ĩ̱waihu'u za'ra wa'wa.
13 E tawamhã ai'upana wa'aba si, wa tô darob amoi ãma ĩsazei'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra
mono norĩ hã te 're apawapto pese, ta norĩ si ĩ̱ma sawi pese za'ra wa. Mare di. E marĩ na,
wa tô bété a norĩ wa'wa hã ai'mararé za'ra wa'wa, sena Zezusihi zadawa wasu'u'wa na
asiwi ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba õ zéb da hã. Ãté asimarĩ aba zô, te 're aiwasutu za'ra wa'aba
mono õ zém na si, wa tô ai'mararé za'ra wa'wa, ai'rata ĩ̱nhamra aba ré hã. Ma'ãpé, ãne
na ĩ̱wasédé hã te aima 'manharĩ wasété za'ra wa'aba ze te bâ, ĩ̱ma pari za'ra wa'aba.
14 Si'ubdatõ ãma, wa za oto ãma atẽme ĩ̱morĩ 'wa, te duré asabu na sahu za'ra wa'aba
da. Tawamhã, ãma atẽme ĩ̱morĩ aba wamhã, asiwi ĩ̱pawa'âbâ aba da, te aiwi rowaptẽrẽ
za'ra wa'aba õ di za, asimarĩ zô, ãma atẽme ĩ̱morĩ aba õ wa za. Taré Cristuhu wasu'uwẽ
na te aipawaptob za'ra wa'aba da si, wa za tô ãma atẽme ĩ̱morĩ 'wa. E damama norĩ ma,
te za da'ra norĩ hã te te 're ubumroi pese za'ra, dasazé hã. Mare di. Damama norĩ si, te
za te te 're rob'ubumroi pese za'ra, ti'ra sazéb da hã. Tane duré wa hã, aimama aba ne,
aima 're ĩ̱hâimana za'ra wa'aba mono wa, te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da si, wa
tô te ai'ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa, ĩ̱sima. Taha wa, asiwi ĩ̱pawa'âbâ aba õ di za.
15 Tawamhã, ãma atẽme ĩ̱morĩ za'ra wa'aba wamhã, ĩ̱to sina, wa za uburé ĩ̱nhimarĩ hã
uprosi, te ãma aipawaptob za'ra wa'aba da, te ãma ĩ'âri hã za. Taha da, wa za duré aima
romhuri pese za'ra wa'wa, ĩ̱wasutu uptabi nherẽ. Ãne na hã ĩ̱ma asawi pese za'ra wa'aba
nherẽ, e te za duré ĩ̱zawi za'ra wa'aba zém na hã ĩ̱wi asisawi za'ra wa'wa, aiwétési.
16 Asiwi ĩ̱pawa'âbâ za'ra wa'aba da, te aiwi ĩrowaptẽrẽ za'ra wa'aba õ na, ma tô asina
ĩ̱waihu'u za'ra wa'wa tô. Tane nherẽ, ma tô ni'wam norĩ hã rosa'rata na ĩ̱'ãma upa za'ra,

rob'uiprazé hã ĩẓadawa nhipese na te aiwi ĩ'ubumroi wa'aba na hã. E ãne hã ĩ'uwaibaba. Mare di. Ĩ'uwaibaba õ di.

17 Wasisãnawã norĩ hã, ĩẓadawa para ãma atẽme si'aba'réi wa'aba da, te ãma ĩsatõrĩ za'ra hã e ma tô aima sadawa hapese za'ra wa'wa, rob'uiprazém na. Mare di. Ãne na hã aima sadawa nhipese za'ra wa'aba õ di, ta norĩ hã.

18 Titu hã bété. Ta hã wa tô duré ãma atẽme satõrĩ 'wa, ãma atẽme morĩ aba da. Wasisãnawã hâiba amo hã wa tô duré ãma ĩsiré satõ. E Titu hã ma tô tawamhã aima sadawa hapese 'wa, asimarĩ aba zô hã. Mare di. Tane duré, wa hã 're ĩ̱hâimana mono zé hã. Aiwapsi wahâimanazé hã, rob'uiprazém na aiwi 're ĩwanhimisaihuri aba mono õ na hã.

19 E taré wa'ãma 're rosa'rata wẽ za'ra wa'aba mono da, wa ãne na aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni. Mare di. Cristuhu zazei'wa oto 're wahâimana mono wa, wa ãne na aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a. Wasisãnawã norĩ, wama asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, wa te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da si, wa tô uburé marĩ hã wa te 're ab'manharĩ, asiptete sina Cristuhu ãma si 're anomro aba mono da oto.

20 Ai'ãma 're ĩ̱hâtâ'â za'ra wa'aba mono sina, wa tô ai'ãma te 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa, za ãma atẽme ĩ̱morĩ aba na dâ'âsina, duré 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, za te aiwẽsãmri za'ra wa'aba õ na dâ'âsina. Ãté a norĩ wa'wa hã te za duré asiwi ĩ̱wẽ'õ za'ra wa'wa, za ãma atẽme ĩ̱morĩ za'ra wa'aba wamhã. Ãté ãhãna hã te 're asisada'âbâ u'âsi za'ra wa'aba mo 'râwi. Ãté te duré marĩ na 're asi'ruiwapari za'ra wa'aba mo. Ãté te duré asisada 're asiti'ru za'ra wa'aba mo. Ãté asi'ãma si te duré 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. Ãté te duré asi'ãma 're ĩwasété za'ra wa'aba mo. Ãté te asima 're ĩdabâsi wasété za'ra wa'aba mo. Ãté dama aipire newa, te duré 'râwi 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mo. Ãté siwa'ru te duré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Ãne na 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ'umnhasite, wa ai'ãma 're ĩ̱hâtâ'â u'âsi za'ra wa'wa.

21 Ãma atẽme ĩ̱wisi aba wamhã, ãté ĩ̱pẽ'ẽzé te, wa za aiwa'õ, ai'ãma ĩ̱pẽ'ẽzé uptabi za'ra wa'aba wa. Duréihã ai'ahâ na ma tô aiwasédé hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo aré. Ma tô duré asina 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo, pi'õ na, aibâ na zama. Asiséb ãna, ma tô marĩ ĩwasétére zô si asima 're asõpré wa'aba mo. Ãne na aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono nherẽ, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono õ wa, ãté te za ĩ̱wi tirobzei'õ pese. Taha wa, ãté ĩ̱nhiséb di za, Ĩ̱nhib'apito ma hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã, ai'ãma za'ra wa'aba hã.

13

Paru hã roti na te te ĩ'rãsutuzém na rowasu'u

1 Si'ubdatõ ãma, wa za oto ĩ̱morĩ na ãma atẽme sahu za'ra wa'wa, te asabu za'ra wa'aba da. Duréihã Mozési hã ma tô ãne na ĩbaihâ na rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na hã: “Ni'wam norĩ da, 're dawasété za'ra mono wamhã, maparane dahâiba ma, te za 're siwasu'u za'ra, ta norĩ hã danho'a te te 're sadawa waptob za'ra mono da, tãma 're ĩsiwasu'u za'ra mono zém na hã.” Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré hã. Tawamhã, wa hã ãma atẽme ĩ̱morĩ aba wamhã, taha zarina, wa za tô sena zarina, aiwasété za'ra wa'aba na hã aiwaihu'u za'ra wa'wa.

2 Maparane ãma, atẽme ãma ĩ̱morĩ aba wamhã, wa tô aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, aiwasédé 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mono norĩ, za te ĩ'aihâ za'ra wa'aba zém na hã. Ĩ̱nhimi'ui'éré na, wa za oto ãne na aima ãma sahu za'ra wa'wa, asiti wa'aba ĩ̱hâimana nherẽ. Ãma atẽme ĩ̱morĩ aba wamhã, ĩ̱nhimi'ahârizé hã te aima ba'a za'ra wa'aba õ di za, aiwasédé 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mono norĩ ma hã, duré ĩẓa'u si tiwasété zô 're ĩsipizari za'ra mono norĩ ma zama.

3 Sena na Cristuhu zadawa para, te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono na, asiwi ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba da, ma tô ãne na asima ĩ̱'ãma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. Tane tô wẽ di, ĩ̱ma hã. Ãma atẽme ĩ̱morĩ aba wamhã, Cristuhu zadawa para, wa za tô aihâ za'ra wa'wa. Tawamhã, ãté te za oto asiwi ĩ̱waihu'u za'ra wa'wa, sena na Cristuhu zadawa para, te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono na hã. Cristu hã niha te te aima ĩrob'manharĩ za'ra wa'aba zéb da hã, e sib'uware di, asada za'ra wa'aba hã za. Mare di. Siptete uptabi di ta hã, te te ĩ'aihâ za'ra wa'aba zéb da hã.

4 Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na, da te dasiwi sasõmri wamhã, ĩhâiba hã sib'uware di. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiptetezém na ma tô apâ hâiwa'udu, 're hâimana u'âsi mono da oto. Tane, wa tô duré wa norĩ hã wanhib'uware na 're wahâimana. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiptetezém na, wa duré 're wahâimana, Cristuhu ne. Taha zarina, wa za niha aima rob'manharĩ za'ra wa'aba ni, wasi'uihâ nai õ nherẽ.

5 Aipẽ'ẽ 're, te za a'â 'râwi asi'madâ'â za'ra wa'wa, ĩsazei'wa norĩ hâimanazéb zarina, tô
sena 're aihâimana za'ra wa'aba mono zô. Ãne na asina tãma 're uwaimrami za'ra wa'aba
mono wamhã, Zezu Cristu, aipẽ'ẽ 're, 're ĩsãmra aba mono na, te za asina ĩwaihu'u za'ra
wa'wa. E ãne hã asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono õ di bété. Tane nherẽ, Cristu hã
aipẽ'ẽ 're, 're sãmra aba mono õ wamhã, asina tãma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mono õ
na, te za asina ĩwaihu'u za'ra wa'wa, asi'uihâ na.
6 Wa hã wa ãma ĩ̱sima aiwẽ za'ra wa'wa, ãma atẽme ĩ̱morĩ aba wamhã, asiwi wawaihu'u
za'ra wa'aba da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono
zém na, wa te wasina ãma ĩ'uwaimramizém na hã.
7 Wa duré 're wamreme u'âsi, ai'ãma za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ta hã te
te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, marĩ ĩwasétére hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba
mono tõ da. E ai'ãma za'ra wa'aba, wa te 're ĩromhuri mono na, da te dasiwi 're wawẽsãmri
mono da, wa ãne hã ai'ãma 're wamreme u'âsi za'ra wa'wa. Mare di. Taré a norĩ wa'wa
hã ĩwẽ si oto 're 'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mono da si, wa ai'ãma 're wamreme u'âsi
za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Ĩwẽ si tô 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono
wamhã, wa te aihâ za'ra wa'aba õ di za. Ãne wamhã, ãté te za ãne na wa'ãma ĩrosa'rata
za'ra wa'wa, asima: “Oro Paru norĩ hã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa, tô sena 're hâimana
zahuré mono za, te te wahâ za'ra õ di.” Ãté ãne na te za wa'ãma ĩrosa'rata za'ra wa'wa.
Tane nherẽ, wama wẽ di tô, ĩwẽ si tô 're 'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã.
8 Cristuhu wasu'uwẽ hã tô sena uptabi hã, ni'wa hã te te dawi pari waihu'u õ di, dama
siptete uptabi wa, ĩwasu'uwẽ hã. Taha zarina si, wa za tô 're wahâimana, wa norĩ hã, 'râwi
wa te wasiwi 're wẽ'õ mono ãna.
9 A norĩ wa'wa hã tô sena Cristuhu ãma asiptete sina 're anomro wẽ wa'aba mono
wamhã, wa za tô aima 're wato za'ra wa'wa. Ãne wamhã, Cristuhu zadawa para, wa
te aihâ za'ra wa'aba õ di za. Wa te aihâ za'ra wa'aba õ wamhã, ãté ni'wam norĩ hã te za
wa'ãma sima rosa'rata wasété za'ra, wawẽ'õ'wa norĩ hã, aima wapahi za'ra wa'aba na hã.
Tane nherẽ, wẽ di tô wama hã, tô sena Cristuhu ãma si oto 're anomro wẽ wa'aba mono
wamhã.
10 Ãne wa, wa asiti ĩ̱nhamra aba ré, aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa, za ãma atẽme
ĩ̱wisi aba wa, asõ'a te aima nharĩ za'ra wa'aba tõ da, Wanhib'apito zadawa para te te ĩ̱ma
ĩ̱pisutuzéb zarina. Ma tô ĩ̱ma pisutu tô, ĩsadawa para si te 're aipawapto wẽ za'ra wa'aba
mono da. E tawamhã ĩ̱nhimipawaptobzéb zarina, ãma 're anomro wẽ wa'aba mono zé hã
te aiwi 're uprosi za'ra wa'aba mono da, ma tô ãne hã ĩ̱ma pisutu. Mare di. Taré ĩsadawa
para si, te 're aipawapto wẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiptete sina ãma 're anomro
aba mono da si, ma tô ĩ̱ma pisutu tô, Wanhib'apito hã.
11 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ĩ̱nhimi'ui'éré na wa za oto aima ãma 'rãsutu za'ra wa'wa. 'Re aihâimana
wasété za'ra wa'aba mono zé hã te za oto ĩrẽme pese za'ra wa'wa. Te aima 're ĩroti za'ra
wa'aba mono zé hã te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, te za simisutu
asimirosa'rata na 're asisazei pese za'ra wa'aba mo. Rowẽ na si asiré 're aihâimana u'âsi
za'ra wa'aba mono da, te za duré asina 're ĩrosa'rata wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo. Ãne wamhã,
'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩsimizawi pe hã, te za 'râwi asiré 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa,
dama rowẽ nhomri'wa hã.
12 Taha wa, te za uburé asiré ĩsazei'wa na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, asõ'utu
na asisawi sina 're asitob'rata hârâ za'ra wa'aba mo.
Ãme, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã te ãma asawi za'ra
wa'wa, uburé.
13-14 Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma, wa ai'ãma 're ĩ̱mreme u'âsi za'ra wa'wa, ta hã te
te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da.
'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimizawi pese zéb zarina, ĩwẽ si te te aima 're pisutu za'ra
wa'aba mono da, wa duré ai'ãma tãma 're ĩ̱mreme u'âsi za'ra wa'wa, duré Ĩpẽ'ẽzani hã te
te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, simisutu ãma 're anomro wẽ wa'aba mono
da, taha ãma si.

Darasiza norĩ
Darasiza norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'érézé
Ĩbaihâ wasu'uzé

Zezusi hã hâiwa u apâ ĩmorĩzéb u hã, zudezu norĩ si ma tô ĩsimirowasu'u na te te 're saze za'ra. Ta norĩ si te uburé sihâiwata nhihâri ré 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Abra'ãhã ma, te te ĩpisutuzéb zarina. Zezusi hã hâiwa u apâ morĩ za'u si, ma tô ĩwasu'uwẽ hã datẽme ropé, zudezu'õ norĩ u hã, ĩsihâiwata nhihâri'õ norĩ u hã.

Ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã Darasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma tô Paru hã zudezu'õ norĩ ma wasu'u za'ra, ĩsimiroti na te te ãma ĩ'uwaimrami õ na hã. Ta norĩ hã ma tô ãne hã dama roti za'ra: 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré zama te za da te 're 'madâ'â pese za'ra, te te 're da'awẽsãmri mono da. Taha da, te za duré 're dasihâiwata nhihâri za'ra. Ãne na roti hã Paru hã ma tô siwi wẽ'õ pese. Zezusi hã wazada dâ'â wa, duré taha zarina wawasédé hã te te wama 're apari mono wa, dasihâiwata nhihârizé hã marĩ dai õ di. Zezusihi wapru na si te za te te 're da'a'upsõ, dawasété wi. Ãne wa, ma tô Paru hã tãma rob'ui'éré za'ra, Darasiza norĩ ma hã, aimawi hã te te 're 'manharĩ za'ra mono tõ da, Zezusihi si te te sina 're umnhasi pese za'ra mono da, taha zarina si 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ĩpẽ'ẽ 're, 're sãmra za'ra mono da.

1-2 Wanhib'apito nhib'a'uwẽ norĩ, daza'rui mono bâ Darasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi 'remhã 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, wa hã Paru, wa ãma asawi za'ra wa'wa. Uburé wasiré ĩsazei'wa norĩ hã te duré timreme na ãma asawi za'ra wa'wa, ĩ̱rata ĩsi'ubumro norĩ hã. Ãne wa za ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. Wa hã Zezu Cristuhu zadawa wasu'u'wa, wa 're mo, ĩsadawa para. Ni'wam norĩ hã te te siwi ĩ̱pisutu õ di, dazadawa para ĩsadawa wasu'u'wa na 're ĩ̱hâimana mono da. Mare uptabi di. Zezu Cristuhu si ma tô Wamama me si, sima ĩ̱pisutu zahuré, ab're hawi ti'ra hâiwa'utu'wai me.
3 Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩ̱mreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.
4 Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩwẽzéb uwaibaba, ma tô Zezu Cristu hã wazada sisõ, wazada dâ'â da, te te wa'awa'âbâ da, 're wanomro wasété mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wahâ za'ra tõ da, rob'rãsutuzéb ãma hã, duré dapo're'õ na 're ĩdanomro mono norĩ ne, 're wanomro u'âsi tõ mono da.
5 Wamama hã wẽ uptabi wa, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono.

Aimawi rowasu'u hã Wanhib'apito wasu'uwẽ ne, aiwa 're 'maihâimana mono õ na rowasu'u

6 Ãhãna wa ai'ãma ĩ̱tob'uzu za'ra wa'wa. E marĩ wa. Tãma asawi uptabi za'ra wa'aba wa, ma tô Cristu hã asõ'reptu za'ra wa'wa. Taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô sima aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwẽ si oto 're anomro aba mono da. Tane nherẽ, ma tô aiwara sina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi 're aipizari za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata na, aimawi rowasu'u hã Cristuhu wasu'uwẽ me aiwam newa.
7 Aimawi rowasu'u hã Cristuhu wasu'uwẽ me, aiwa 're hâimana mono õ di. Mare uptabi di. E marĩ wa, wa tô ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã ma tô sima wẽ za'ra, Cristuhu wasu'uwẽ upana te te ãma saprĩ za'ra da, aimawi rowasu'u u. Ta norĩ hã ma tô aimawi tinhimirowasu'u na aiwi ro'wa'rutu za'ra wa'wa.
8 Wa norĩ hã wa tô aima rowasu'u za'ra wa'aba ni, Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na. Tane nherẽ, nimahã na Cristuhu wasu'uwẽ upana, wa te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'awẽ'õ pese. Tane duré nimahã na hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ hã ĩwasu'uwẽ upana, we te te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, te za duré te te siwi 're awẽ'õ pese.
9 Ãne hã wa tô aima waihu'u za'ra wa'aba ni. Taha wa, wa za duré aima ãma sahu za'ra wa'wa, wa te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zém na. Ni'wam norĩ hã wanhimirowasu'u zarina si, Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na te te dama 're rowasu'u za'ra mono õ wamhã, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're awẽ'õ pese.
10 E ĩ̱nhimiroti na ĩ̱'ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb zô, wa ĩ̱sina 're ĩ̱nhimipari. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si ĩ̱'ãma 're ĩwata mono zéb zô si, wa ĩ̱sina 're ĩ̱nhimipari. Ti'ai ãma ĩ̱'ãma 're dawata za'ra mono da, 'râwi ĩ̱si'uihâ na te ĩ̱sina 're rosa'rata mono 'wa'âhã, Zezu Cristuhu ma romhuri'wa, 're ĩ̱hâimana mono õ di aré.

11 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ma'ãpé niha we ĩ̱ãma waihu'u za'ra wa'aba. Ti'ai ãma 're ĩdahâimana
za'ra mono norĩ nhimirowasu'u zarinai õ di, Zezu Cristuhu wasu'uwẽ te dama 're ĩwasu'u
mono hã.
12 Ni'wa ãne na hã te te ãma 're ĩ̱po're pu'u mono õ di, ti'ai ãma wasiré 're ĩwahâimana
za'ra mono norĩ hã. Ni'wa hã te te duré ĩ̱ma 're rowasu'u mono õ di, te ĩwaihu'u pese zéb
da hã. Mare di. Si'uihâ na ma we hâiwa hawi ĩ̱ma siwaihu'u Zezu Cristu hã, ĩwasu'uwẽ na
te ĩwaihu'u pese zéb da hã.

Paru hã Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa na te te ĩsãna'ratazém na ĩsiwasu'uzé wasu'u

13-14 Wa hã wasiré zudezu norĩ nhimizazezéb zarina 're ĩ̱morĩ ré, wa tô ĩ̱sima wẽ upta,
wasiré ĩwaprédu mono norĩ nhipai u, wahi'rata norĩ nhimiroti zarina si, 're ĩ̱morĩ da.
Ãne 're ĩ̱morĩ ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ ma, ĩ̱wasété na wa tô te 're
arob'manharĩ aré, Wanhib'apito zazei'wa norĩ ma hã. Wa tô te ĩ̱sima 're awẽ, te 're uprosi
mono da. Ãne ma tô ĩ̱wasu'u wasédé hã 're ĩwapari za'ra wa'aba mo.
15-16 Tawamhã bâdâ ma tô oto ĩwa waptãrã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ti'ra te te ĩ̱ma
ĩwaihu'uzém na, ĩ'ra wasu'uwẽ na si, zudezu'õ norĩ ma, te 're wasu'u mono da. Taha da,
ĩ̱poto õ ré, ma tô sima ĩ̱pisutu siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, tãma ĩ̱zawi uptabi
wa, ma tô oto ĩ̱zô hâ, tãma ĩromhuri'wa na oto 're ĩ̱hâimana mono da.
Tawamhã e 'wa hã wa tô sadawa pibu, ãne zarina te dama 're ĩsadawa wasu'u mono da
hã. Mare di. Ni'wa hã ãne na te sadawa pibui õ uptabi di.
17 Duré Zeruzarẽ u, a'â ĩ̱morĩ õ di, Cristu hã tizadawa wasu'u'wa da, ĩ̱wana te te sima
ĩ̱pisutu za'ra norĩ u, te sabu za'ra da. Mare di. Daza'rui amoi u si, wa tô a'â mo, Arabiza u.
Tame ĩ̱nhamra pari, wa tô apâ mo, Damasitu na 'ri nho'õmo nhisi u.
18 Si'ubdatõ ma tô oto ĩ̱'ãma tiwahu, Wanhib'apito ãma te ĩsasõmrizém na hã. Tawamhã
Zeruzarẽ u wa tô oto mo, Pedru hã te hâiba pibu da. Tame ma tô romhuri hã maparane
ĩ̱'ãma ai'utõ, ĩ'rata ĩ̱nhamra ré.
19 Pedruhu siré norĩ hã aihĩni te sõpẽtẽ za'ra õ di, Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ hã.
Ti'aduhu si, wa tô sõpẽtẽ. Wanhib'apito sisémemhã ta hã.
20 Tô sena, wa rob'ui'éré na aima rowasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a.
21 Tawamhã Zeruzarẽ hawi wa tô oto watobro, daza'rui u ĩ̱morĩ da, Siriza u, duré
Sirisiza u.
22 Zahadu te te siwi ĩ̱hâiba pibu za'ra õ di, Zezusihi zazei'wa norĩ hã daza'rui mono bâ,
Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã.
23 Taré ma tô ĩ̱wasu'u wẽ si te te 're wapari za'ra, ta norĩ hã. Ãne ĩ̱wasu'u wẽ hã: “Paru
hã ma tô te te wa'ãma 're arowasété aré, Wanhib'apito ãma, wa te 're sasõmri tõ za'ra mono
da. Tane nherẽ, Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na te oto te te 're da'apawapto, Wanhib'apito
ãma da te 're sasõmri za'ra mono da.” Ãne na si ma tô ĩ̱wasu'u wẽ hã te te 're ropé.
24 Taha wa, Wanhib'apito zazei'wa norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si, te 're wata
u'âsi za'ra, te te ĩ̱nho'reptui wẽ te.

2

Ti'adu norĩ u, Paru norĩ ĩsihutuzé wasu'u

1 Tawamhã 14 na ĩ̱'ãma wahu pari, wa tô apâ mo, Zeruzarẽ u. Tamomo ĩ̱morĩ wamhã,
Banabé hã te ĩ̱siré mo. Titu hã wa duré ĩ̱siré saprõ.
2 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã za apâ ĩ̱morĩzém na, te te ĩ̱ma waihu'u sirõmo wa, wa tô
apâ mo. Tawamhã 'ri nho'õmo u wasihutu wamhã, aibâ dama ĩpire na 're ĩhâimana za'ra
mono norĩ me, wa tô wahâiba pisutu wasi'rã'õtõ ni. Taha wa, wa tô ta norĩ ma ĩ̱siwaihu'u,
zudezu'õ norĩ ma, Wanhib'apito wasu'uwẽ hã te tãma 're ĩwaihu'u za'ra mono zém na. Te
te ãma ĩ̱zaze za'ra zô, wa tô ĩ̱nhimiromhurizém na tãma ĩ̱siwasu'u za'ra, te te ãma ĩ̱zaze
za'ra õ wa, taré 're hâimana mono tõ da, ĩ̱nhimiromhurizé hã.
3 Tawamhã ma tô ta norĩ hã ãma ĩ̱zaze za'ra, zudezu'õ norĩ ma, te tãma 're ĩrowasu'u za'ra
mono zém na. Taha wa, te te siwi pisutu za'ra õ di, Titu hã ĩ̱siré 're ĩmorĩ hã, sizudezu da.
Titu hã deredu na ĩpodo, zudezu'õ. Tane nherẽ, te te siwi pisutu õ di, sihâiwata nhizâri ré
're morĩ da, tawapsi sizudezu da. Mare di.
4 Ni'wam norĩ si, zudezu norĩ hã ma tô ĩ'upana sima wẽ za'ra, Titu hã sihâiwata nhizâri ré
're morĩ da. Ta norĩ hã wasiré Wanhib'apito zazei uptabi 'wa 're nomro mono newa, ma
tô hâimana nhipese sina wasiré 're si'rã'õtõ, wapsãi'a ne wahâimanazé ma, te te 're ropibu
za'ra mono da, rowẽ na 're ĩwahâimana za'ra mono zéb zô, Cristu Zezusihi ãma. Ta norĩ hã
zudezu norĩ hã, ma tô sima wawẽ za'ra, ĩsine 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na
rob'ui'éré zarina, wa te 're rob'manharĩ u'âsi za'ra mono da, taha zarina wanho'reptuzé
hã wa te wasina 're uwaimrami za'ra mono da newa.

5 Tane nherẽ, ta norĩ nhimirosa'rata na, wa te ãma saze za'ra õ di. Mare uptabi di. Wa
tô wasima wẽ za'ra ni, Zezu Cristuhu wasu'uwẽ uptabi si, aima 're hâimana za'ra wa'aba
mono da. Taha wa, ta norĩ nhimirosa'rata na hã wa te ãma saze za'ra õ di.
6 Dama ĩpire za'ra norĩ ma, ĩ̱nhimiromhurizém na tãma ĩ̱siwaihu'u za'ra parimhã, marĩ
asa te te ĩ̱ma waihu'u za'ra õ di, ĩsadawa nhipai u, zudezu'õ norĩ ma te tãma 're ĩrowasu'u
za'ra mono zéb da hã. Ta norĩ hã pire na dama 're hâimana za'ra mono nherẽ, ĩpire na
te 're rosa'rata mono õ di, wa hã. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dapire na te te
da'ãma 're rosa'rata mono õ wa. Tãma taré hã.
7 Ãne si ma tô aibâ norĩ hã siwi ĩ̱waihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono tô sena te te
ĩ̱pisutu na, zudezu'õ norĩ ma, Wanhib'apito wasu'uwẽ hã te tãma 're wasu'u za'ra mono
da, Pedru hã te te ĩpisutu ne, tisiré zudezu norĩ ma, te te 're rowasu'u mono da.
8 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Pedru hã te te 're pawapto tiwaihu'u pese na, tisiré
zudezu norĩ ma, Cristu hã te te tãma 're ĩwasu'u za'ra mono zéb da hã, ta norĩ u si te te
satõrĩ wa. Tane duré wa hã tiwaihu'u pese na ma tô te te 're ĩ̱pawapto, zudezu'õ norĩ ma,
Cristu te tãma 're ĩwasu'u za'ra mono zéb da hã, ta norĩ u si te te ĩ̱zatõrĩ wa, wa hã.
9 Taha wa, ma tô oto Ti'adu norĩ hã ĩ̱ãma waihu'u za'ra, tãma ĩ̱zawi pese wa, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono te te sima ĩ̱pisutuzém na hã. Õ norĩ hã ĩsimiroti pire na ma tô Wanhib'apito
zazei'wa norĩ hã ãma waihu'u za'ra, Ti'adu hã, Pedru hã, duré Zuwã. Tawamhã ta norĩ hã
'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ̱pisutuzém na te te ĩ̱ãma waihu'u za'ra wa, ma tô tinhib'rata
na siwi wazawi za'ra, Banabéhé me. Wama wẽ za'ra di, wa norĩ hã zudezu'õ norĩ u si 're
waneb da, Cristuhu wasu'uwẽ na, wa te tãma 're romhuri za'ra mono da. Duré wama wẽ
za'ra di, Ti'adu norĩ si, tisiré zudezu norĩ u si 're nomro mono da, Pedru norĩ me. Ãne na
wa tô wanhimirosa'rata na wasisaze za'ra ni.
10 Ãne si ma tô wama waihu'u za'ra, Ti'adu norĩ hã, Wanhib'apito zazei'wa norĩ ĩsimarĩ'õ
norĩ hã wanhimarĩ na wa te 're pawaptob u'âsi za'ra mono da, 're wapo're simrami za'ra
mono ãna. Ãne zô, wa ĩ̱sima te 're rosa'rata u'âsi, ĩwẽ na si te 're da'apawapto mono da.

Paru hã Pedruhu ma te te ĩrowaihu'uzé

11-12 Tawamhã Ãtizotiza ãma ĩ̱nhamra ré, ma tô wi Pedru hã, ĩ̱zarina. Tawamhã
zudezu'õ norĩ ãma tinhimirosa'rata na te te upai wa, wa tô danho'a tãma rowaihu'u. Ãne
tinhimirosa'rata na te te ĩ'upazé hã. Ãtizotiza u wisi wamhã, ma tô aré zudezu'õ norĩ
me 're sa, Wanhib'apito zazei'wa norĩ me hã. Tawamhã ĩsarina si ma duré aibâ norĩ hã
aihutu, Ti'aduhu hawimhã. Ta norĩ hã ma tô te te sima 're wẽ za'ra, Wanhib'apito zazei'wa
norĩ zudezu'õ hã, sihâiwata nhihâri ré si 're nomro mono da, tawapsi sizudezu za'ra da.
Tawamhã zudezu'õ norĩ hã, Wanhib'apito zazei'wa oto wasiré 're wahâimana za'ra mono
nherẽ, ma tô Pedru hã tiwi sisawi za'ra, oto dasiré 're sa tõ mono da. E marĩ wa. Zudezu'õ
norĩ siré 're sai u'âsi mono wa, te te siwi wẽ'õ za'ra õ'umnhasite, we ĩsihutu norĩ hã.
13 Tawamhã Pedruhu ne dazadamnhasi te, te oto ĩsiré zudezu norĩ hã tiwi sisawi za'ra,
zudezu'õ norĩ wi, Wanhib'apito zazei'wa oto wasiré 're wahâimana za'ra mono nherẽ.
Banabéhé zama ma tô dazadamnhasi te, tiwi sisawi za'ra.
14 Ãne na ma tô Pedru norĩ hã tinhimirosa'rata na upa za'ra, zudezu'õ norĩ ãma. Tô
sena Cristuhu wasu'uwẽ zarina si oto dama 're hâimana za'ra mono õ di, Pedru norĩ hã.
Ãne wa tô ãma waihu'u za'ra. Taha wa, wa tô Pedruhu ma tinha, uburé Wanhib'apito
zazei'wa norĩ nho'a, ãne: “A hã zudezu nherẽ, ma tô zudezu'õ norĩ siré 're asai mo aré, a
hã zudezu'õ 're aihâimana mono newa. E niha ma tô bété oto tiwi asisawi za'ra, zudezu'õ
norĩ wi, a'â sizudezu za'ra da, ĩsazei'wa norĩ hã.” Ãne wa tô tãma tinha.
15 Wa norĩ hã zudezu na wa tô wapoto ni. Zudezu'õ na wapoto õ di, siwa'ru 're ĩnomro
mono norĩ ne.
16 Wa norĩ hã wa tô oto marĩ hã waihu'u ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'awẽsãmri
mono zém na hã. Zezu Cristu, Danho'reptui'wa na da te dasina 're umnhasi za'ra mono
wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dawasédé hã te te da'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zéb
zarina, te oto te te 're da'awẽsãmri. Taha zarina, dawasété 'ru te, te te dahâ za'ra õ di za,
rob'rãsutuzéb ãma hã. Ĩsimiroti na Mozési te te ĩrob'ui'éré 'rata zarina, da te 're rob'manharĩ
za'ra mono nherẽ, taha zarina te te dama 're apari mono õ di za, dawasédé hã. Ãne na
wa tô oto waihu'u ni, wa norĩ hã.
17 Taha wa, Cristu Zezusi hã wa tô wasina umnhasi za'ra ni, taha zarina si wawasédé
hã te te oto wa'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da, tawapsi te te 're wa'awẽsãmri mono da,
'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ĩsimiroti na rob'ui'éré zarina, da te 're rob'manharĩ za'ra
mono nherẽ, taha zarina te te dama 're awaihu'u mono õ di za, dawasédé te te da'ãma 're
ĩ'ab'madâ'â mono õ na. Taha wa, wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na
rob'ui'éré zarina, wa te 're ĩrob'manharĩ mono zém na wa te 're 'madâ'â mono õ di oto, taha
zarina wawasédé hã te te wa'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zéb zarina, te te 're wa'awẽsãmri

mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Wa norĩ hã Cristu, Danho'reptui'wa na wa tô wasina saze ni, taha zarina si wawasédé hã te te wa'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da, tawapsi te te 're wawẽsãmri mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rata zarina wa te 're ĩrob'manharĩ mono zém na, wa te 're 'madâ'â mono õ di oto, taha zarina, te te wanho'reptu dai õ wa. Ãne wa, ma tô ni'wam norĩ hã wama nharĩ za'ra, zudezu norĩ hã, wanhimirosa'rata na wa te ãma upa newa, aimawi na. E niha tawamhã. Cristu te te wama ĩwaihu'uzéb zarina, wanhimirosa'rata na wa te ãma upai 'wa'âhã, te aré Cristu hã wanhowa ãma upa na'rata, te te wama ĩwaihu'uzém na hã. E tô sena, ma tô Cristu hã wanhowa ãma upa na'rata. Mare di. Te te ãma upai waihu'u õ di. Robaba uptabi di.

18 Wa hã wa oto te dama 're awaihu'u u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina, da te 're rob'manharĩ za'ra mono nherẽ, taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono za te te 're ĩda'anho'reptui mono õ na. Tawamhã nimahã na ĩ̱nhimirosa'rata na te saprĩ wamhã, wa za tô tãma ãma upa. Tawapsi ĩ̱wẽ'õre di za.

19-20 Ãne te aré ĩ̱nhimirosa'rata 'rada hã ĩ̱ma 're hâimana: 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina te 're rob'manharĩ mono wamhã, taha zarina si ĩ̱wasédé hã te te ĩ̱'ãma 're 'madâ'â mono õ di za. Tawapsi te za oto te te 're ĩ̱wẽsãmri. Taha zarina ĩ̱wasété 'ru te, rob'rãsutuzéb ãma te te ĩ̱'azâri õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ãhãna ĩ̱nhimirosa'rata 'rada hã te oto ĩ̱za'u 're simi'wara. Ta hã wa tô oto rẽme pese ĩ̱sipara, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ̱ma ĩwaihu'uzéb uwaibaba si 're ĩ̱morĩ da. Zezu Cristu, wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â wa, ĩsiré ĩ̱dâ'â ne, ĩ̱si'uihâ na te ĩ̱sima 're ĩrosa'rata mono zém na 're ĩ̱hâimana mono õ di oto, Cristuhu si oto ĩ̱pẽ'ẽ 're, 're hâimana mono wa, 're ĩ̱wada'uri wẽ mono 'wa da hã. Cristu hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra. Ta hã te te 're ĩ̱zawi pese mono wa, ma tô ĩ̱zada sisõ, ĩ̱zada dâ'â da. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra umnhasi sina, wa oto 're ĩ̱hâimana.

21 Wa hã te ĩ̱siwi 're wẽ'õ mono õ di oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ̱zawi pese mono zé hã, Cristu te te ĩ̱wa'âbâzém na dazada ĩdâ'âzém na hã. Taha wa, ĩ̱si'uihâ na ĩ̱sisõ'reptu dai õ wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina te 're ĩrob'manharĩ mono zém na, te 're ab'madâ'â mono õ di oto, taha zarina, ĩ̱wasédé hã te te ĩ̱'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da, te te 're ĩ̱wẽsãmri mono da oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Dasi'uihâ na dasisõ'reptu dai õ wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina, da te 're rob'manharĩ za'ra mono nherẽ, taha zarina te te dama 're apari mono õ di dawasédé hã, da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé hã. Ãne 'wa'âhã, aré marĩ dai õ di, Zezu Cristu dazada ĩdâ'âzé hã. Taha wa, te oto ĩ̱siwi 're wẽ'õ mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ̱zawi pese mono zé hã, Cristu te te ĩ̱wa'âbâzém na, dazada ĩdâ'âzém na hã. Mare uptabi di. Ãne Pedruhu ma, te ĩrowaihu'uzé hã.

3

'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'awẽsãmri mono zém na rowasu'u

1 Darasiza nhihudu norĩ, e niha te rosa'rata waihu'u ãna 're anomro aba mo. Zezu Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na wazada ĩdâ'âzém na, wa tô te aima ãma 're rowasu'u pese za'ra wa'wa aré. E 'wa hã ma tô aiwi udâ za'ra wa'wa, taré waihu'u zawã za'ra wa'aba da.

2 Ma'ãpé we ĩ̱ma waihu'u za'ra wa'aba. E marĩ wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipẽ'ẽzani hã we aima sõmri za'ra wa'wa, aipẽ'ẽ 're. E ĩsimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina, 're ĩrob'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tô we Tipẽ'ẽzani hã aima sõmri za'ra wa'wa. Mare di. E Zezu Cristuhu wasu'uwẽ hã aipo're na wapari za'ra wa'aba pari, tô sena ĩwasu'uwẽ na asina 're saze za'ra wa'aba mono wa, ma tô we aima sõmri za'ra wa'wa. Taha wa, ma tô we Tipẽ'ẽzani hã aima sõmri za'ra wa'wa tô, aipẽ'ẽ 're, 're sãmra za'ra wa'aba mono da oto.

3 E niha bété rosa'rata waihu'u ãna, te oto 're anomro aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tipẽ'ẽzani te te aima ĩsõmri za'ra wa'aba zarina, ma tô aihâimanazép tém na ãma ĩsãna'rata za'ra wa'wa, ĩwẽ na. E niha te bété oto 'râwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo asi'uihâ na, asina uwaimrami za'ra wa'aba da newa, asisõ'reptu za'ra wa'aba zé hã.

4-5 E taré ma tô ĩwẽ hã asina 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, marĩ hã ãma waihu'u za'ra wa'aba ãna. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ma tô we Tipẽ'ẽzani hã aipẽ'ẽ 're aima sõmri za'ra wa'wa. Ma tô duré marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te aima 're 'manharĩ wẽ za'ra wa'wa, tiwaihu'u pese na. E marĩ wa. E ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rata zarina 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono wa. Mare di. Taha zarinai õ di. Zezu Cristuhu wasu'uwẽ hã aipo're na wapari za'ra wa'aba pari, Cristu Danho'reptui'wa na asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa, ma tô we Tipẽ'ẽzani hã aima sõmri za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha zarina si, ma tô duré marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te aima 're 'manharĩ wẽ za'ra wa'wa, tiwaihu'u pese na.

6 Tane Abra'ã hã. Ta hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sina 're umnhasi pese, te te tãma ĩropisutuzé za te te tãma ãma ĩ'uwaimrami na hã. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô te te 're wẽsãmri, Abra'ã hã. Duréihã ãne Abra'ãhã wasu'u na ma tô rob'ui'éré ĩbaihâ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã.
7 Tawamhã Cristu Danho'reptui'wa na, da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, simisutu Abra'ãhã nhihudu na, te za oto te te 're da'anhisi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ãne hã wa tô aima waihu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da asina.
8 Zahadu romhâ uptabi nherẽ, ma tô zudezu'õ norĩ ãma sima roti, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ãne ĩsimiroti hã: Zudezu'õ norĩ hã, Cristu Danho'reptui'wa na te te sina 're umnhasi za'ra mono wamhã, ta norĩ ma zama te za duré tãma 're ĩrowẽ za'ra mono zéb da hã te te tãma 're apisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ĩwasédé hã te te oto ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zéb zarina, te za te te 're awẽsãmri. Taha zarina dawasété 'ru te, te te ahâ za'ra õ di za, rob'rãsutuzéb ãma hã. Ãne ĩsimiroti hã zudezu'õ norĩ ãma hã. Taha wa, ma tô ãne Abra'ãhã ma waihu'u siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã: “Aima te ĩropisutuzém na asina ĩz̦azei pese zéb zarina, wa za dama 're ĩrowẽ za'ra mono zéb da hã te dama 're apisutu, daro mono bâ.” Ãne ma tô ĩwasu'uwẽ na romhâ ré ãma po're pu'u siro.
9 Abra'ã hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sina 're sazei pese, te te tãma ĩropisutuzém na. Taha wa, rowẽ te te tãma ĩpisutuzéb zarina, ma tô rowẽ uptabi na 're hâimana. Tane duré Cristu Danho'reptui'wa na, da te dasina 're saze za'ra mono wamhã, Abra'ãhã ma te te ĩpisutu ne, te za dama 're ĩrowẽ za'ra mono zéb da hã te te dama 're apisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
10 Tane nherẽ, ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rata zarina, da te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zém na 're danhopré mono wamhã, taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're da'anho'reptui mono da newa, e niha te za tawamhã dama 're romhâimana za'ra. Õne haré, ĩsimiroti mono bâ da te dasina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ wa, te za tô te te siwi 're da'awẽ'õ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Duréihã ma tô ãne na rob'ui'éré ni:

“'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ, taha na rob'ui'éré hã te ĩbaihâ na dama 're hâimana, da te dasina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono da. Ãne zarina, ĩsimiroti mono bâ, da te dasina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhã, te za te te siwi 're da'awẽ'õ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.”

Ãne ma tô ãhã wasu'u na rob'ui'éré, ĩsadawa wasu'u'wa hã.
11 E ãne te za te te dama 're awaihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã: “Ĩn̦himiroti na rob'ui'éré 'rata zarina, 're ĩrob'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb zarina, te ai'ãma 're ab'madâ'â aba mono õ di za oto, aiwasété 'wa hã. Wa za oto te 're ai'awẽsãmri 'wa. Taha zarina, aiwasété 'ru te, te aihâ za'ra wa'aba õ di za.” E ãne te za te te dama 're awaihu'u. Mare di. Duréihã ma tô ãne na rob'ui'éré ni:

“'Re ĩhâimana u'âsi mono, Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina si, dawasédé hã te te da'ãma 're ab'madâ'â mono õ di za. Ãne wamhã, te za rowẽ uptabi na 're dahâimana u'âsi za'ra.”

Ãne na da te ãma rob'ui'éré wa, wa tô waihu'u za'ra ni tô.
12 Duréihã ma tô duré ãne na rob'ui'éré ni:

“'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ, da te dasina tãma ãma 're uwaimrami u'âsi za'ra mono wamhã, rowẽ uptabi na te za 're dahâimana u'âsi za'ra.”

Ãne ĩwasu'u na rob'ui'éré hã. Tane nherẽ, Cristuhu wasu'u zô, te zahadu 're rob'é'é, Cristu Danho'reptui'wa na da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, dama 're ĩrowẽ za'ra mono zéb da hã.
13 Wa norĩ hã wa te dame wasina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ. Taha wa, te aré siwi wa'awẽ'õ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tawapsi wawasété 'ru te, te aré wahâ za'ra. Tane nherẽ, te te 're wahâ za'ra mono tõ da, ma tô Cristu hã wẽ nherẽ, wazada sisõ, wa'upana 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te azâri da. Taha na ma tô wa'awa'â, Cristu hã. Duréihã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré ni:

“Ni'wa hã wasété uptabi wa, te za dasiwi wĩrĩ ni. Taha pari, wede na te za dasiwi sasõmri ni, da te ãma waihu'u za'ra da, wasété uptabi wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma ĩwẽ õ na.”

Ãne ĩwasu'u na rob'ui'éré hã. Tawamhã ãma ĩrob'ui'érézéb zarina, Cristu hã wẽ nherẽ, wedepo'o nhonhi'rãmi na sa'o ré, ma tô siwi wẽ'õ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Wa'upana ma tô azâ, wasété õ nherẽ.
14 Ãne ma tô Cristu Zezusi hã wa'awa'âbâ pa. E marĩ da. Simisutu ĩsib'a'uwẽ oto 're wanomro mono wa, zudezu'õ norĩ ma zama, ĩwẽ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ãma 're a'uwaimrami mono da, Abra'ãhã ma te te ĩropisutuzéb zarina, duré wahâiba mono

bâ wapẽ'ẽ 're, Tipẽ'ẽzani hã te te wama 're anhomri mono da, te te wama ĩropisutu za'ra zéb zarina, Zezu Cristu hã Danho'reptui'wa na, wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wa.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rowasu'u, Abra'ãhã ma ĩwẽ na te te tãma ĩropisutuzém na rowasu'u me

15 Ĩsisãnawã norĩ, ãne wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, 're ĩwahâimana za'ra mono zém na. Ãté ni'wam norĩ hã te za marĩ ĩwẽ na sima roti zahuré. Tawamhã tô sena za te te sima ãma ĩ'uwaimrami zahuré pibu ma, te za danho'a rob'ui'éré zahuré tinhisi na, da te ãma waihu'u zahuré da. Taha parimhã, te te sima ãma uwaimrami zahuré tõ da, ni'wa hã te te tiwi ĩsizâri zahuré da hã, mare di. Duré, ni'wa hã tinhimiroti na te te ãma 'rãnhipa zahuré õ di za. Ma tô ãma sisazei pari zahuré.

16 Tane Abra'ãhã ma, ĩsipai u ĩsihudu na zama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩropisutuzé hã. Ãhã wasu'u na, da te ãma rob'ui'éré wamhã, ĩsihudu norĩ hã da te wasu'u za'ra õ di. Ĩsihudu norĩ hã da te wasu'u za'ra 'wa'âhã, te aré ĩsihudu ahâ na wasu'u ni. Ĩsihudu misi, te wasu'u. Ta hã Cristu.

17 Wa za oto aima rowasu'u pese za'ra wa'wa, te aima ãma ĩsimiré'é aba zém na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Abra'ãhã ma ĩwẽ na ropisutu. Tô sena te te tãma ãma uwaimrami da, ma tô tãma siwasu'u. Taha pari, te te tãma ĩropisutuzém na hã ma tô da'ãma tiwahub ahâ uptabi, 430 na. Tawamhã ma tô tinhimiroti mono bâ dama waihu'u 'rata. E taha wa, ĩwẽ na te te dama ãma uwaimrami õ di za, Abra'ãhã ma, te te ĩropisutuzém na hã. E taha wa, te za tinhimiropisutu na ãma saprĩ, te te dama ãma uwaimrami tõ da. Mare di. Te za tô te te dama ãma 're a'uwaimrami u'âsi, Abra'ãhã ma, te te ĩropisutuzéb zarina.

18 Abra'ãhã ma, ĩwẽ na te te tãma ropisutu wa, taha zarina ma tô ãma tãma uwaimra. Tane ĩwẽ na te te dama ropisutu wa, taha zarina si, te za tô te te ãma dama 're a'uwaimrami, sô 're simipari mono ãna, marĩ na ĩsimiroti hã a'â da te dasina tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb zô.

19 Abra'ã hã 're hâimana mono ré, ma tô ĩwẽ na tãma ropisutu siro 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ĩsipai u ĩsihudu ma, te te tãma ãma 're a'uwaimrami mono da. Abra'ãhã za'u si, ma tô oto tinhimiroti mono bâ dama waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. E marĩ da. Dawasété na 're danomro mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, dawasété na 'râwi 're dasiwaihu'u za'ra mono da. Taha da, ma tô tinhimiroti hã dama waihu'u. Abra'ãhã nhihudu, ti'ai u we ĩmorĩzéb u si, te za pire na 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina, zudezu norĩ te te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zéb da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimiroti hã te te dama 're awaihu'u mono da, ma tô tinhimiroti na rob'ui'éré hã hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ ma tisõ, aibâ ma te te siwi sõmri da, ĩsipai u.

20 Ni'wa hã ti'ai ãma si'uihâ na tinhimiroti hã te te dama waihu'u wamhã, ni'wa hã ĩsãna'remhã hâimana õ di, ĩsimiroti hã te te dama ĩwaihu'u da hã. Tane 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Si'uihâ na ma tô Abra'ãhã ma waihu'u, ĩwẽ na za te te tãma ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono na hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na, Mozési te te ãma ĩrob'ui'érézé wasu'u

21 Abra'ãhã za'u si, ma tô oto tinhimiroti mono bâ dama waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. E taha wa, te te dama ãma uwaimrami õ di za ĩwẽ na, Abra'ãhã ma, aré te te ĩropisutuzéb zarina. Mare di. Te za tô te te dama ãma 're a'uwaimrami u'âsi. Uburé marĩ hã ĩsimiroti zarina, da te dasina tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono da hã, dama waihu'u za'ra 'wa'âhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te aré te te dama 're apisutu, rowẽ uptabi na 're dahâimana za'ra mono da.

22 Tane nherẽ, daro mono bâ te dawasété na 're danomro. Dasi'uihâ na dawasété wi 're dasipizari waihu'u za'ra mono õ di tô. Ãne, da te ĩwaihu'u za'ra zéb da hã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãma rob'ui'éré. E marĩ da. Zezu Cristu Danho'reptui'wa na, da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, tawapsi 'Re ĩhâimana u'âsi mono ĩwẽ hã te te dama ãma 're uwaimrami mono da, te te dama ĩropisutuzéb zarina.

23 Bâdâ ĩwa waptã'ã õ ré, Zezu Cristu Danho'reptui'wa na da te dasina 're umnhasi za'ra mono õ ré hã, ãne aré dahâimanazé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô zudezu norĩ hã tinhimiroti 'rata na te te 're a'uwati, Cristuhu wasu'uwẽ hã sõ'awi te te wama waihu'u za'ra õ ré hã, Cristu Danho'reptui'wa na wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb da hã oto.

24 'Re daprédub za'ra mono õ ré, da'madâ'â'wa hã te te dama 're ĩroti mono ne, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimiroti 'rata na te te 're wa'a'uwati aré, Cristu hã datẽme wei morĩ õ ré. Ta hã te we oto datẽme mo, te te dawa'âbâ da, Danho'reptui'wa na wa te wasina 're ĩsaze za'ra mono zéb zarina, wawasédé hã te te wa'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, taha zarina te te 're wa'awẽsãmri mono da oto.

25-26 Ma tô oto bâdâ hã ĩwa waptãrã, Cristu hã wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono
zéb da hã. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina, wa te 're
ĩrob'manharĩ za'ra mono zéb da hã, pire na wama 're hâimana za'ra mono õ di oto, Mozési te
te ãma ĩrob'ui'éré hã. E marĩ wa. A norĩ wa'wa hã ma tô Cristu Zezusi hã Danho'reptui'wa
na asina 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Taha wa, te oto simisutu 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra,
're anomro aba mo, aihĩni.
27 Ma tô duré â dawabzuri hã ĩ'manharĩ za'ra wa'wa, Cristu 're ĩmorĩzém na si oto ãma
're anomro wẽ wa'aba mono da, simisutu Cristuhu nhib'a'uwẽ 're anomro aba mono wa.
28-29 Taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're da'aba'a waihu'u mono õ di,
zudezu norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ hã, ĩwada'uri zarina si, pawa'âbâ ãna dama romhuri'wa
norĩ hã, duré wada'uri ãna si'uihâ na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, aibâ norĩ hã, duré
pi'õ norĩ hã. Simisutu Cristu Zezusihi nhib'a'uwẽ si, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo.
Taha wa, te oto Abra'ãhã nhihudu na te te 're asisi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
hã. Ãhã wa, ĩwẽ na si, Abra'ãhã ma te te ĩropisutuzéb zarina, te za ĩwẽ na si te te aima ãma
're a'uwaimrami 'wa, Aimama 'wa hã.

4

1-2 Ãne wa za duré marĩ hã aima waihu'u za'ra wa'wa, romnhimiré'é na ĩwaihu'u za'ra
wa'aba zéb da hã. Ãté ai'uté mama tõ hã te 're 'maihâimana, 'watébrémi hã. Prédu wapsi,
ĩte hã za, ĩmama hã dâ'â õ ré, tinhibrom na te te tãma ãma ĩropisutuzé hã. Tane nherẽ,
uburé timama nhibrob ré, za 're hâimana mono nherẽ, prédub õ ré te za danhimarĩ ãna
te te dama 're ĩromhuri za'ra mono norĩ ne, 're hâimana. Te za a'â da te dasiwi 're 'madâ'â,
hâimana wẽ na 're hâimana mono zô. Ĩmama nhibro hã te za duré da te tãma 're 'madâ'â
pese, 'watébrémi ma. Ãne te za a'â ĩ'ra hã 're hâimana, ãma ĩwahubzé hã bâdâ hã ĩwa waptã'ã
õ ré, ĩmama tinhibrom na te te tãma ĩropisutuzé hã.
3 Tane wa norĩ hã, ai'uté ne, roti tô sena wama ĩwaihu'u pese za'ra õ zarina, wa tô aré
're wahâimana za'ra, roti da te wama 're ĩwaihu'u 'rata za'ra mono zéb zarina.
4 Tawamhã bâdâ hã ma tô ĩwa waptãrã oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ti'ra ãma te te
ĩrotizéb zarina, ti'ai u we te te ĩsatõrĩ da hã. We te te satõrĩ wamhã, ma tô pi'õi ma ĩ'ra hã
podo oto, zudezu na. Zudezu na poto wa, pire na ma tô tãma 're hâimana, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono nhimiroti hã, Mozésihi ma te te 're ĩ'awaihu'u mono hã.
5 E marĩ da, ma tô ti'ra hã we satõ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Wanho'reptuzé hã
wa te wasina 're uwaimrami za'ra mono da, ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rata zarina, wa te 're
ĩrob'manharĩ za'ra mono na 're ĩwanhopré za'ra mono norĩ hã te te wa'awa'âbâ da, ma tô
we satõ, wa'ãma 're 'ra za'ra mono da oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
6 Tawamhã ĩ'ra oto 're ĩwanomro mono na 'râwi 're wasiwaihu'u za'ra mono da, ma tô we
ti'ra pẽ'ẽzani hã te te wama 're anhomri, wapẽ'ẽ mono bâ wama 're hâimana za'ra mono
da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wamama na, wa te 're sisi za'ra mono da oto.
7 Taha wa, robzei'õ na danhimiwada'uri zarina si, dapawa'âbâ ãna 're ĩhâimana za'ra
mono norĩ ne, 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di oto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra si, te
oto 're anomro aba mo. Ãne wa, uburé marĩ wẽ na ti'ra norĩ ma, te te ĩropisutuzéb zarina,
te za tô te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa, Aimama 'wa hã.
8 Zudezu'õ norĩ, aima sa'rese za'ra wa'aba õ di aré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa,
ma tô ĩ'upana aimawi nhimiwada'uri na 're aihâimana za'ra wa'aba mo danhimiwada'uri
zarina si, pawa'âbâ ãna 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ne, robzei'õ na.
9 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô oto Aimama na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa,
aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di oto. Taha nhipai u, ti'ra na te te oto sina ai'awaihu'u
aba wa, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di. Ãne wamhã, e niha te za bété apâ
aipizari za'ra wa'wa, asimizazezéb 'rata u, taha zarina asina uwaimrami za'ra wa'aba
õ nherẽ, asõ'reptu za'ra wa'aba zé hã, duré taha zarina rowẽ si aima 're hâimana za'ra
wa'aba mono õ nherẽ. E niha te za bété asima ĩwẽ za'ra wa'wa, danhimiwada'uri zarina
si pawa'âbâ ãna 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ne, apâ 're aihâimana za'ra wa'aba mono da,
robzei'õ na.
10 Bâdâ ĩpire hã marĩ 'manharĩzéb da hã, te oto zudezu norĩ zarina 're ĩ'madâ'â za'ra
wa'aba mo, a'amo zama, wahub zama.
11 Ãne wa, wa ai'ãma 're ĩ̱hâtâ'â za'ra wa'wa. E marĩ wa. Wanhib'apito wasu'uwẽ na
're ĩ̱siwasutu wẽ mono nherẽ, te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zé hã, e taré te za 're
hâimana.
12 Ĩ̱sisãnawã norĩ, wa hã zudezu nherẽ, ai'rata ĩ̱nhamra aba ré, wa tô zudezu'õ newa
asine 're ĩ̱morĩ 'wa. Taha wa, ma'ãpé ĩ̱sine 're anomro aba mono. Atẽme amo ĩ̱morĩ 'rata
aba wamhã, marĩ hã ĩ̱ma 'manharĩ wasété za'ra wa'aba õ di, ĩ̱hâiba na hã.

13 Ĩ̱hâzé si ĩ̱'ãma watobro wa, wa tô ai'rata ĩ̱nhamra za'ra wa'wa. Ãhã wa, wa tô Zezu
Cristuhu wasu'uwẽ na aima rowasu'u na'rata za'ra wa'wa. Ãne na ma tô ĩ̱'ãma ĩwaihu'u
za'ra wa'wa aré.
14 Tawamhã ĩ̱hâzé ré, atẽme ĩ̱wisi za'ra wa'aba nherẽ, ĩ̱hâzé wa, asiwi ĩ̱wẽ'õ za'ra wa'aba
õ di. Mare di. Hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, wẽ na asiwi ĩ'âri aba
ne, niha wamhã, Cristu Zezusi, wẽ na asiwi ĩ'âri aba ne, ma tô wẽ na asiwi ĩ̱'âri 'wa.
15 E niha bété oto ãhãna hã. Aré aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di, ai'rata ĩ̱nhamra
aba wa. Ãhã wa, aima waihu'u pese za'ra wa'aba 'wa'âhã, te aré ato hã ĩsani za'ra wa'wa,
ĩ̱ma sõmri za'ra wa'aba da, ato hã.
16 E niha te bété oto ãhãna hã ĩ̱'ãma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. E aiwẽ'õ wa'aba 'wa na si,
te za oto ĩ̱'ãma ĩrosa'rata za'ra wa'wa, rowasu'u tô sena na si te aima 're rowasu'u za'ra
wa'aba mono nherẽ.
17 Aibâ norĩ, aimawi rowasu'u'wa norĩ hã te sima aiwẽ za'ra wa'wa, ta norĩ
nhimirowasu'u si asima 're wẽ za'ra wa'aba mono da, tô sena tinhimirowasu'u wẽ na
te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da newa. E marĩ da. Ĩ̱nhimirowasu'u nhiti, asina
're aipahâ za'ra wa'aba mono da ĩtẽme, ĩ̱nhimiroti nhipai u, õ norĩ nhimiroti si asima 're
wẽ uptabi za'ra wa'aba mono da oto.
18 Roti ĩwẽ na si, da te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, da te dasima 're aiwẽ za'ra
wa'aba mono wamhã, ĩ̱ma wẽ di tô, ai'rata ĩ̱nhamra aba ré, duré ĩ̱hâiba za're'ra zama.
19 Ĩ̱'ra norĩ, ĩ̱ma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, pi'õ tiwasã te te 're ĩsépata za'ra mono
ne, wa tô wa hã ĩ̱pẽ hã te ai'ãma 're sépata za'ra wa'wa, Zezu Cristu 're ĩmorĩzém na 're
anomro aba mono õ wa. Ãma 're anomro wẽ wa'aba mono wapsi, ĩ̱ma rowẽ di za.
20 Ãhãna ai'ãma ĩ̱hâtâ'â za'ra wa'aba di. Ãhã wa, ĩ̱nhimirosa'rada hã ahâ di, ai'ãma
za'ra wa'aba hã. Ai'rata ĩ̱hâimana za'ra wa'aba neza, ĩ̱waimri te oto aima rowaihu'u za'ra
wa'aba da.

Sara norĩ wasu'u hã, Adaha wasu'u me

21 Uburé õ nherẽ, ma tô asima ĩwẽ za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata
na rob'ui'éré zarina, 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono da, taha zarina si 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da newa. E aima waihu'u za'ra wa'aba
õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'uwẽ hã, Abra'ãhã 'ra norĩ ãma hã.
22 Ãne ta norĩ wasu'u na, rob'ui'éré hã: Abra'ãhã 'ra norĩ hã, maparane aibâ hã.
Ĩmorĩ'rada hã Adaha 'ra, ĩwada'uri zarina si pawa'âbâ ãna 're ĩhâimana mono 'ra. Duré
ĩhâiba amo hã Saraha 'ra hã wada'uri ãna 're ĩhâimana mono 'ra, te 're hâimana.
23 Dasi'uihâ na dahâimanazém na 're ĩda'ra za'ra mono na ma ĩ'ra hã tãma podo,
romhuri'wai ma. Abra'ãhã 'ra hâiba amo hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩropisutuzéb
zarina, ma ĩ'ra hã tãma podo, wada'uri ãna 're ĩhâimana mono ma hã, Saraha ma. Ãne
Abra'ãhã 'ra norĩ wasu'u hã.
24 Marĩ te te ĩwasu'uzé hã, te pi'õ norĩ hã wasu'u zahuré. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te
te sima da'ãma ĩrotizé hã te pi'õ norĩ wasu'u zahuré. Maparane te te sima da'ãma ĩrotizé
hã. Ĩmorĩ'rada hã Sina'i na ẽtẽ 'rãihâ nhisi ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima da'ãma
ĩrotizé. Ta hã, Ada te wasu'u. Adaha 'ra hã ma tô tina zabâdâ danhimiwada'uri zarina 're
hâimana, robzei'õ na. Tane Sina'i ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te te sima da'ãma ĩrotizém
niwĩ 're ĩdanomro mono norĩ hã, Adaha 'ra ne, danhimiwada'uri zarina pawa'âbâ ãna 're
ĩdahâimana za'ra mono ne, te robzei'õ na 're dahâimana za'ra, ãhãna hã.
25 Arabiza na daza'ru nhisi ãma, Sina'i na ẽtẽ 'rãihâ nhisi hã, Ada te wasu'u. Zeruzarẽ
na 'ri nho'õmo nhisi, Ada te duré wasu'u. E marĩ wa. Zeruzarẽ 're, 're ĩdahâimana za'ra
mono norĩ hã danhimiwada'uri zarina, dapawa'âbâ ãna 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ
ne, te robzei õ na 're dahâimana za'ra.
26 Ãnei õ di, Zeruzarẽ ĩhâiba amo hã, hâiwa ãma 're ĩsa mono hã. Rowẽ na si, te ĩwa 're
dahâimana za'ra. Zeruzarẽ hã hâiwa ãma 're ĩsa mono hã, wana Sara hã te wasu'u.
27 Duréihã, ma tô pi'õ ĩ'ra õ na ãma romnhimiré'é 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Zeruzarẽ
're, 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ãma. Ãne te 'mahâ:

“Pi'õ, ai'ra hã niwa aima 'maipoto õ nherẽ, ma'ãpé 're atoi u'âsi mono, aipẽ'ẽ 're. Aimro
hã te te airẽme nherẽ, ai'ra ahâ di za. Pi'õ timro ré, 're ĩsãmra mono zém nhipai u,
ai'ra ahâ di za. Taha wa, te za rowẽ te, 're atoi u'âsi mo.”

Ãne te 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 'ri nho'u hã 'mahâ.
28 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ãhã wasu'u zarina, te oto Abra'ãhã nhihudu na te te 're asisi za'ra
wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Izati hã ma tô ĩ̱podo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã
Abra'ãhã ma, te te ĩropisutuzéb zarina. Tane te te tãma ĩropisutuzéb zarina, te oto Abra'ãhã
nhihudu na te te 're asisi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

29 Abra'ã hã 're morĩ ré, ma tô Izatihi ma nharĩ wasété, dasi'uihâ na dahâimanazém na
're ĩda'ra za'ra mono na ĩpodo hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani, te te ĩpawaptobzém na
ĩpoto ma, ma tô nharĩ wasété. Tane duré ãhãna hã te za 're romhâimana.
30 E niha tawamhã duréi wasu'u na rob'ui'éré hã. Ãne ĩwasu'u hã:
"Ĩ'ra ré satõrĩ, pi'õ hã romhuri'wa hã. Ĩmama, tinhibrom na tãma ãma sipo'o zahuré õ di
za, danhimiwada'uri zarina 're ĩhâimana mono õ 're me."
Ãne ĩwasu'u na rob'ui'éré hã.
31 Ãhã wa, ĩsisãnawã norĩ, wa za oto marĩ hã ĩwasu'u na waihu'u za'ra ni. 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã Adaha nhihudu na te te 're wa'anhisi mono õ di za oto, danhimiwada'uri zarina
're ĩmorĩ nhihudu, 're ĩwahâimana za'ra mono na hã. Mare di. Danhimiwada'uri zarina
're ĩhâimana mono õ nhihudu, 're ĩwahâimana za'ra mono na, te oto te te 're wa'anhisi, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã, Saraha nhihudu uptabi na. Taha wa, wa norĩ hã wama 're rowẽ
uptabi za'ra mono di oto.

5

Wanhib'apito ãma rowẽ na 're ĩdahâimana za'ra mono zém na rowasu'u

1 Zezu Cristu hã ma tô wa'anho'reptui pa, rowẽ na ãma 're wahâimana za'ra mono
da. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina, wa te 're
ĩrob'manharĩ za'ra mono zém na, 're wanhopré mono õ di za oto, taha zarina te te 're
wa'anho'reptui mono õ wa. Ãne wamhã, tô senai'õ na rowasu'u'wa norĩ wi 're asiptete
za'ra wa'aba mono za, ĩsimiroti na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, apâ robzei'õ na
're anomro aba mono tõ da.
2 Ma'ãpé asina ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wa hã Paru, marĩ hã wa za aima waihu'u
za'ra wa'wa. Da te 're asihâiwata nhihâri za'ra wa'aba mono da, asizudezu za'ra wa'aba da,
asina dazaze za'ra wa'aba wamhã, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asõ'reptu
za'ra wa'aba mono da newa, e niha za tawamhã. Cristu hã wazada dâ'â nherẽ, te te 're
wa'anho'reptui mono da, taré te za 're sa'wari, asada ĩdâ'â za'ra wa'aba zé hã.
3 Wa za duré aima ãma sahu za'ra wa'wa, te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zém na hã.
Ni'wam norĩ hã da te sihâiwata nhihâri za'ra da, te te sina dazaze za'ra wamhã, taha zarina
'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're sõ'reptu za'ra mono da newa, e niha te za tawamhã
're hâimana za'ra, ta norĩ hã. Danhihâiwata nhihâri siré, te za õne haré 'Re ĩhâimana u'âsi
mono nhimiroti mono bâ te te sina tãma ãma 're uwaimrami za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
te te siwi 're awẽ'õ tõ mono da.
4 Zudezu norĩ ne, ma tô 'râwi 're asi'mai'madâ'â aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono da, taha zarina,
'Re ĩhâimana u'âsi mono, aiwasédé hã te te ai'ãma 're ab'madâ'â aba mono õ wa, te te 're
aiwẽsãmri za'ra wa'aba mono da oto, taha zarina aiwasété 'ru te, te te aihâ za'ra wa'aba
tõ da, rob'rãsutuzéb ãma hã. Ãne taré 'mairosa'rata aba wamhã, ma tô Zezu Cristuhu wi
asina ai'maipahâ wa'wa, asimirosa'rata na. Ãhã wa, ma tô 'râwi asiwi ĩ'maiwẽ'õ wa'wa,
'Re ĩhâimana u'âsi mono nhoprubzé hã Cristu tidâ'âzém na, te te 're ĩda'anho'reptui mono
zéb da hã.
5 Ãnei õ di, wa norĩ hã. Cristu Danho'reptui'wa na, wa tô wasina wa te 're saze za'ra.
Taha zarina, wa wasina sô 're wanhimipari za'ra, rob'rãsutuzéb ãma hã, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono te te wama ĩwaihu'u za'ra zéb zô, wawasédé te te oto wa'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ
zéb zarina, te te 're ĩwa'awẽsãmri mono zém na. Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani te te
wama 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina, wa wasina sô 're wanhimipari za'ra oto.
6 Simisutu Cristu Zezusihi nhib'a'uwẽ oto 're wanomro mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã te te 're wa'aba'a mono õ di za, ĩsihâiwata nhihâri ré norĩ hã, ĩsihâiwata nhihâri
õ norĩ me. Zudezu na duré zudezu'õ na 're ĩwahâimana za'ra mono zém na hã, te te oto
're wa'awaihu'u mono õ di za. Zezu Cristu Danho'reptui'wa na, wa te wasina 're umnhasi
za'ra mono wa, wanhimizawi pese na 're ĩwahâimana za'ra mono zém na si, te za oto te te
're wa'awaihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
7 A norĩ wa'wa hã ma tô aré tô sena rowasu'u na 're anomro aba mo. E 'wa simirowasu'u
hawi, ma tô sena rowasu'u na asima ãma apa za'ra wa'wa.
8 E asima ãma apa za'ra wa'aba da, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aima waihu'u za'ra
wa'wa, sima asô ĩhârâ za'ra wa'wa hã. Mare di.
9 Ĩ'rada hã wa za aima sadawa wahutu za'ra wa'wa, ãne: "Ĩ'u'ẽtẽ wapuzé hã syryre na
da te ahiri nherẽ, te za timapu, ĩ'u'ẽtẽ wapu hã." Tane duré aimawi na, da te dama 're
rowasu'u za'ra mono wamhã, te za da te ãma 're ropé, rowasu'u senai'õ na hã.
10 Tane nherẽ, simisutu Wanhib'apito nhib'a'uwẽ 're wanomro mono wa, wa za te
're ai'umnhasi za'ra wa'wa, te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zéb zarina si, za apâ 're

aihâimana za'ra wa'aba mono na. Aibâ hã dama pire na 're hâimana mono nherẽ, aimawi tinhimirowasu'u na te te aiwi 're ro'wa'rutu za'ra wa'aba mono wa, tãma 're rowẽ mono õ di za, ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si za te te azâri wa.

11 Ĩ̱sisãnawã norĩ, wedepo'o nhonhi'rãmi na Zezu Cristu dazada ĩdâ'âzé hã wa tô te dama 're wasu'u u'âsi, da te ãma 're saze za'ra mono da. Taha wa, ma tô zudezu norĩ hã te te siwi 're ĩ̱wẽ'õ za'ra, ĩmreme zarina te dama 're rowasu'u mono õ wa. Ta norĩ hã te duré taré te te dama 're ĩ̱wasu'u za'ra, danhihâiwata nhihâri wapsi, 're dasizudezu za'ra mono da, te dama 're awaihu'u mono newa. Ãne zahadu zudezu'õ norĩ ma, te 're arowaihu'u mono 'wa'âhã, e te aré zudezu norĩ hã te te siwi 're ĩ̱wẽ'õ za'ra, te dama 're ĩrowasu'u mono zém na hã. Mare di. Te te siwi 're ĩ̱wẽ'õ za'ra mono õ di aré ãma.

12 Aimawi tinhimirowasu'u na te te aiwi 're ĩro'wa'rutu za'ra wa'aba mono norĩ hã, tinhihâiwata nhihâri siré, te za pé 're si're zani za'ra, wẽ te bâ.

13 Ĩ̱sisãnawã norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô aima pisutu za'ra wa'wa, rowẽ na ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rata zarina, 're ĩrob'manharĩ za'ra wa'aba mono zém na 're asõpré wa'aba mono tõ da, taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono dai õ wa. Tane nherẽ, rowẽ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wẽ te, marĩ ĩwẽ'õ na aipẽ'ẽ 're, asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wamhã, asina ãma 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Ãne te za oto 're anomro aba mo. Asimizawi pese za'ra wa'aba zéb zarina si, te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo asib'rata na, asimarĩ na zama, asimiroti na zama.

14 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã ahâ uptabi nherẽ, simisutu haré te wasu'u, ĩsimiroti hã ãne: “Ma'ãpé, 're dazawi pese za'ra wa'aba mono za. Marĩ ĩwẽ na asima 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mono ne, te za duré dama zama sô 're asõpré wa'aba mo.” Ãne si ĩsimiroti hã.

15 Tane nherẽ, abaze zahi 're ĩsisimroi mono ne, asisada 're asiti'rui u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, asina asapa'a za'ra wa'aba õ di za.

Wamama pẽ'ẽzani nhimiwada'uri zarina si, rowẽ na 're ĩdanomro mono zém na rowasu'u

16-17 Wa norĩ hã marĩ ĩwẽ'õ na ãté 'râwi wapẽ'ẽ 're, wa za wasima wa te 're rosa'rata za'ra. Ãne na te te sima 're wa'awẽ mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã. Marĩ ĩwẽ na si 'râwi wapẽ'ẽ 're, wa te wasima 're rosa'rata za'ra mono da, te za te te sima 're wa'awẽ. Tawamhã marĩ ĩwẽ'õ na 'râwi wapẽ'ẽ 're, wa te wasima 're rosa'rata za'ra mono wamhã, te za te te 're wa'a'uwati, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã, wa te wasina ãma 're rob'manharĩ za'ra mono tõ da. Taha wa, wa za ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Ma'ãpé, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani nhimiwada'uri zarina si, 're anomro aba mono za oto. Tawamhã siwa'ru marĩ ĩwẽ'õ na aipẽ'ẽ 're asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono nherẽ, asina 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za.

18 Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani nhimiwada'uri zarina si, 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rata zarina 're ĩrob'manharĩ 'rata za'ra wa'aba mono zém na, 're asõpré wa'aba mono õ di za oto, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono dai õ wa.

19 Dasi'uihâ na danhimirosa'rata wasété zarina 're ĩdanomro mono zé wasu'u hã, wa tô waihu'u za'ra ni. Ãne te 're danomro wasété. Siwa'ru te tiwasédé hã pi'õ na te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra, aibâ na zama. Siwa'ru te dasina 're dahâimana za'ra. Danhiséb ãna, te marĩ ĩwasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra.

20 Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana, te romhâiba 'manharĩ ãma 're dawata za'ra. Te duré tãma 're damreme zusi. Duré abzé 'manharĩ'wa, te 're danomro. Duré te 're dasi'ruiwapari za'ra. Te duré 're dasisada'âbâ za'ra. Duré marĩ na te 're dasi'ruiwapari za'ra. Dasi'aba'ré na te 're dazahi za'ra. Duré marĩ ĩwẽ zô, te dasima si 're danhopré. Te duré 're dasirẽme za'ra, 'râwi dasi'rata 're dahâimana za'ra mono tõ da.

21 Marĩ na te 're dasisõ'ru za'ra. Duré da'rã siwamnarĩ na te 're dahâimana za'ra, âzézei'wa 're dahâimana za'ra mono wa. Datoi wasétére u, te 're dasi'rã'õtõ, siwa'ru da te 're âhuri mono da, âzé hã. Tane te duré 're hâimana, da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã. Taha wa, wa za ãma sahu, te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zém na. Ãne 're danomro wasété mono wamhã, hâiwa u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u 're ĩdanhisisi mono da hã mare di, Danhib'apito uptabi u, ĩwẽ uptabi si, tinhib'a'uwẽ norĩ ma, te te tãma 're ĩ'anhomri mono da hã.

22 Ãne 're danomro wasété mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani nhimiwada'uri zarina 're danomro mono wamhã. Te za da te 're dazawi pese za'ra. Duré dapẽ'ẽ 're datoi u'âsi, te za 're dahâimana za'ra. Duré dapẽ'ẽ toi u'âsi, te za 're dahâimana za'ra. Duré dawara sina dasisada 're dazahi za'ra mono õ di za. Duré danhimizawi pese na te za 're

dahâimana za'ra. Duré marĩ ĩwẽ na te za dama 're danhoprub za'ra. Duré tô sena wa, ropisutu wẽ, te za da te dama ãma 're rob'manharĩ za'ra.
23 Duré dawaimri te za dama 're dahâimana za'ra. Duré dawasété wi, dasina 're danhiptete za'ra mono sina, te za 're dahâimana za'ra. Ãne 're dahâimana za'ra mono tõ da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã robaba di.
24 Cristu Zezusihi nhib'a'uwẽ 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã, tiwasédé hã aré te te 're 'manharĩ ze za'ra mono nherẽ, duré tiwasété zô aré te te 're rowasutu za'ra mono nherẽ, 'râwi te za te te siwi 're wẽ'õ pese za'ra, te te 're 'manharĩ za'ra mono tõ da oto.
25 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô wama tisõ, wahâimanazép té hã ĩwẽ hã. Taha wa, ma'ãpé ĩsimiwada'uri zarina si, 're wanomro wẽ wa'aba mono.
26 Danhipai u, wapire na 're wahâimana za'ra mono newa, 'râwi wapẽ'ẽ na wasina 're wawata za'ra mono õ di za, da te wama 're nharĩ za'ra mono tõ da. Duré wanhipai u, dapire na 're ĩdahâimana za'ra mono na, wa te 're da'ruiwapari za'ra mono õ di za.

6

Roti ĩwẽ na 're ĩdasipawaptob za'ra mono zém na rowasu'u

1 Ĩsisãnawã norĩ, ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Ãté ni'wa hã te za tihâimanazém na upa. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani nhimiwada'uri zarina si 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, te za aiwaimri 're ĩpawapto pese za'ra wa'aba mo, apâ 're hâimana wẽ mono da, ni'wa hã. 'Re pawaptob za'ra wa'aba mono wamhã, ma'ãpé 'râwi a'â asina 're asõpré wa'aba mono za, a norĩ wa'aba zama, wa'rui'wa nhimiwada'uri zarina, aihâimanazém na 're upa za'ra wa'aba mono tõ da.
2 Marĩ wa, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono wamhã, ma'ãpé 're asipawapto pese za'ra wa'aba mono za, roti ĩwẽ na si. Ãne wamhã, Cristuhu nhimiroti wẽ 'madâ'â'wa te za tô 're aihâimana za'ra wa'aba mo.
3 Ãté ni'wa hã simiroti pire newa, te za 'râwi tinhimiroti pire na 're si'madâ'â ze. Ãne wamhã, 'râwi te za tipẽ'ẽ na sima 're sadawa nhipese.
4-5 Romhuri hã te wama 're hâimana za'ra wahâiba mono bâ, wa te wasina 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono da hã. Ãne wa, wa za aihĩni 'râwi wa te wasima 're rosa'rata pese za'ra, wa te wasina 're 'madâ'â pese za'ra mono da, wanhimiromhuri hã. Wa te wasina 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, wa za 'râwi wapẽ'ẽ 're wasima 're wato za'ra. Danhimiromhuri hã wanhimiromhuri me aiwab õ na, wa te da'ãma 're rosa'rata za'ra mono õ di za.
6 Ãté ni'wa hã Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na, te za te te 're aipawaptob za'ra wa'wa. Ãne wamhã, te za asimarĩ na tãma 're asõprub za'ra wa'aba mo asa.
7 Ma'ãpé ĩ̱wapari pese za'ra wa'aba za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, simani õ di za, dahâimana wẽ wa'rãmimhã, ĩwẽ na te te dama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono da hã, duré dahâimana wasété wa'rãmimhã, ĩwasété na te te dama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono da hã. Ãhã wasu'u hã tô sena wa, senai õ na ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, 'râwi aipẽ'ẽ 're asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono tõ da.
8 Danhimirosa'rata wasété zarina 're danomro u'âsi mono wamhã, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti 're dahâimana u'âsi za'ra, rowẽ ĩsi'utõrĩ'õ nhiti. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani nhimiwada'uri zarina si 're danomro mono wamhã, te za rowẽ ĩsi'utõrĩ'õ ãma 're dahâimana u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata.
9 Taha wa, ma'ãpé wawa'a ãna marĩ ĩwẽ na, wa te 're dapawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono za, wa norĩ hã. Tawamhã bâdâ ĩwa waptã'ã wapsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wa'ãma sima ĩrotizé hã te za ĩwa'rãmi marĩ ĩwẽ hã te te wama 're anhomri.
10 Ãne wa, wama ĩwaihu'u pese zarina, wa za dahâiba mono bâ marĩ ĩwẽ na, wa te 're dapawaptob za'ra. Wa te 're ĩdapawaptob za'ra mono zém nhipai u, wa za wasiré ĩsazei'wa norĩ hã marĩ ĩwẽ na 're wasipawapto pese za'ra.

Paru hã roti na te te ĩ'rãsutuzé wasu'u

11 Ãhãta ĩ̱nhimi'ui'éré ĩsa'ẽtẽ na, wa aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, ĩ̱si'uihâ na ĩ̱nhib'rata na.
12 Ni'wam norĩ hã ma tô te te aima 're roti zadawa za'réi'õ za'ra wa'wa, asihâiwata nhihâri ré, 're anomro aba mono da, tawapsi asizudezu za'ra wa'aba da. E marĩ da. Ĩsiré zudezu norĩ si ãma 're wata za'ra mono da, te te aima ĩroti za'ra wa'aba zém na hã. Cristu wedepo'o nhonhi'rãmi na wazada dâ'â wamhã, ma tô wa'awa'âbâ pa. Tane nherẽ, taha wasu'u si te te aima 're wasu'u za'ra wa'aba mono õ di, ĩsimirowasu'u na te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono tõ da, ĩsiré zudezu norĩ hã.
13 Ta norĩ hã sihâiwata nhihâri ré, 're nomro mono nherẽ, uburé marĩ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã te te sina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ di. Tane nherẽ, ma tô te te sima 're aiwẽ za'ra wa'wa, ĩsimiroti zarina, aipibu pese na 're anomro

aba mono da, ĩré 're anomro aba mono wa, tisiré zudezu norĩ ma, sina 're wata za'ra mono da, ĩsimiroti zarina oto 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono na hã.
14 Tanei õ di, wa hã. Wanhib'apito Zezu Cristuhu ãma si, wa za 're ḭ̃wata u'âsi, wedepo'o nhonhi'rãmi na wazada ĩdâ'â ãma. Taha wa, tiza'ozém na wazada dâ'â wa, ḭ̃wi 're ĩdadâ'â za'ra mono ne, duré wa hã dawi ḭ̃dâ'â ne, ti'ai ãma danhimirosa'rata na 're ḭ̃hâimana mono õ di oto.
15 Danhihâiwata nhihâri ré si, 're ĩdahâimana za'ra mono zé hã, marĩ dai õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Duré danhihâiwata nhihâri ãna 're ĩdahâimana za'ra mono zéb zama marĩ dai õ di, tãma hã. Dahâimanazép tém na, ĩwẽ na si oto 're dahâimana za'ra mono wamhã, taha si tãma wẽ uptabi di.
16 Õhõ wasu'u zarina 're dahâimana za'ra mono wamhã, wa ḭ̃sima te 're da'awẽ, rowẽ na 're danomro mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono da'ãma 're ĩpẽ'ẽzé mono zéb zarina. Taha da, wa za da'ãma te tiwi 're rowaptẽrẽ u'âsi, uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ ãma.
17 Wa hã Zezusihi ma romhuri'wa, wa 're ḭ̃hâimana, ĩsimiwada'uri na. Da te ḭ̃ma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono zéb zarina, ḭ̃hâiba hâ'ẽtẽ ré, 're ḭ̃morĩ wa, ḭ̃pibui pese di, tãma ĩromhuri'wa 're ḭ̃morĩ na hã. Te te oto sahâri za'ra, aimawi tinhimiroti na te te ḭ̃wi 're ĩro'wa'ré za'ra mono norĩ hã.
18 Ḭ̃sisãnawã norĩ, Wanhib'apito Zezu Cristuhu wi, wa za te tiwi 're rowaptẽrẽ u'âsi, aihâiba za'ra wa'aba na hã, tãma asawi za'ra wa'aba wa, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da.
Tane tô.

Épézu norĩ
Épézu norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'érézé
Ĩbaihâ wasu'uzé

Ã ĩbaihâ hã Paru hã ma tô Zezusihi zazei'wa norĩ ma sõmri za'ra, Épézu na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame ma tô Paru hã aré 're sãmra. Maparane ma tô ãma tiwahu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're rowasu'u mono ré hã. Ãma ronomro wapsi, ma tô ã ĩbaihâ na tãma ãma rob'ui'éré za'ra, 'ri nho'õmo amoi hawi, dazazéb 're hâimana sirõmo. Capituru 1-3 ãma hã Paru hã ma tô dama waihu'u, Zezusihi zazei'wa norĩ hã misi haré simisutu 're ĩhâimana za'ra mono na hã, zudezu norĩ hã duré zudezu'õ norĩ zama, sina 're siwanhizari za'ra mono ãna, Zezusi hã uburé zada dâ'â za'ra wa, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ĩpẽ'ẽ 're 're sãmra za'ra mono wa, aiwa. Capituru 4-6 ãma ma tô duré dama waihu'u, 're danomro mono zép tém na hã. Ma tô duré tãma roti za'ra, damama norĩ ma hã, duré da'ra norĩ ma, duré damro norĩ ma hã, dama romhuri'wa norĩ ma zama, ĩ'uwaibaba tisiré norĩ ma, 're ĩhâimana za'ra mono zéb da hã.

1 Wa hã Paru, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, wa 're ḭ̃hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima ḭ̃wẽzéb zarina. Taha wa, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, Épézu na 'ri nho'õmo nhisi ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ, 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. A norĩ wa'wa hã ma tô õne u'â Zezusihi ãma si 're anomro aba mo, aihâimana nhiptete sina.
2 Wamama ma, wa ai'ãma 're ḭ̃mreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

Cristuhu ãma 're ĩdanomro mono norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhoprubzé wasu'u

3 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sõpru uptabi di, Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama hã. Ta hã Cristuhu ãma 're wanomro mono wa, ma tô marĩ mono bâ wama 're sõpru, uburé marĩ wẽ na, hâiwa hawi. Taha wa, wama 're sõprub za'ra mono wa, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za.
4 Ta hã ti'a te te poto õ ré, ma tô romhâ ré te te 're wa'apisutu siro, tinhib'a'uwẽ da, Cristuhu ãma za 're wanomro mono wa, wawẽ uptabi na ãma 're wanomro mono da, marĩ, wa te 're 'manharĩ wasété za'ra mono ãna. Ta hã te te 're wa'apoto mono õ ré, ma tô romhâ ré te te 're wa'azawi pese.
5 Tãma rowẽ wa, ma tô wa'ãma sima roti siro, wa'ãma 're 're za'ra mono da, Zezu Cristu za te te ĩwawa'âbâzéb zarina. Te te sima 're wa'awẽ uptabi mono wa, ma tô ãne sima roti siro, wa'ãma za'ra.
6 Wamama hã te te 're wa'azawi pese mono wa, ma tô oto wa'ãma uwaimrami wẽ za'ra, ĩ'ra tãma ĩsawi hã te te ĩwa'awa'âbâzéb zarina. Taha wa, wa za ãma 're wawata u'âsi za'ra.
7-8 Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na wazada dâ'â wamhã, ma tô tidâ'âzém na wa'awa'â. Marĩ, wa te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã ma tô te te wama 're apari, wawasédé hã te te wa'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da oto. Ãne wamhã, ma tô Wamama hã wa'ãma uwaimrami wẽ, sa'ẽtẽ na tãma 're hâimana mono wa, te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hã.
9-10 Te te da'ãma sima ĩrotizé hã dama waihu'u pese ãna ma tô dawi 're hâimana aré. Tane nherẽ, rosa'rata wẽ waihu'uzé hã sa'ẽtẽ na tãma 're ĩhâimana mono zéb zarina, ma tô oto wama waihu'u za'ra, Cristu za te te da'ãma tãma ĩ'uwaimramizém na. Tawamhã niwapsi bâdâ te te sima ĩpisutuzém na te za da'ãma uwaimra, te te da'ãma sima ĩrotizé hã. Tawapsi te za uburé tinhimipoto ma nharĩ za'ra, hâiwa ãma, ti'ai ãma zama, simisutu Cristuhu nhimiroti na 're dahâimana za'ra mono da, ta hã da'madâ'â'wai uptabi, dama 're hâimana mono wa.
11-12 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã marĩ na te te sima 're aroti mono wamhã, te za tô te te ãma 're a'uwaimrami. Ta hã ma tô wa'apisutu siro, ĩsib'a'uwẽ 're wanomro mono da, Cristuhu ãma za 're wanomro mono wa. Ãne duréihã te te wa'ãma sima ĩrotizéb zarina, ma tô wa'ãma uwaimrami za'ra, danho'reptui'wa zô 're ĩwanhimipari 'rata za'ra mono norĩ ma, ãma 're ĩwawata u'âsi za'ra mono zéb da hã.
13 A norĩ wa'aba zama te oto wasiré Cristuhu ãma 're anomro aba mo. Danho'reptui'wai wasu'uwẽ hã ma tô ĩwapari za'ra wa'wa, asi'uihâ na. Tô sena Cristuhu wasu'uwẽ hã. Tawamhã wapari za'ra wa'aba wamhã, ma tô Danho'reptui'wa na asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, Cristu hã. Taha zarina ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipẽ'ẽzani

hã we aima sõmri za'ra wa'wa, 'râwi asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, ĩsib'a'uwẽ oto 're anomro aba mono na. Ãne ma tô ai'ãma uwaimrami wẽ za'ra wa'wa, te te dama ĩropisutuzéb zarina.
14 Tawamhã niwapsi te za uburé marĩ ĩwẽ hã te te wama 're anhomri, tizazei'wai mono bâ. Duré ĩsib'a'uwẽ 're wahâimana za'ra mono wa, te za rowasété hawi wa'awaibui pese. Tawapsi wama 're rowẽ za'ra mono di za. Ãne tô sena za te te wama ãma ĩ'a'uwaimramizém na, wa te ãma waihu'u za'ra da, ma tô Tipẽ'ẽzani hã te te wama 're anhomri. Taha wa, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za.

Ĩsazei'wa norĩ ma, Paru te te ĩrowaptẽrẽzé wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi

15 Aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa hã ma tô we ḭ̃tẽme waptãrã, Wanhib'apito Zezusihi zazei'wa oto 're anomro aba mono na, duré asiré ĩsazei'wa norĩ 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mono na zama.
16 Taha zarina, wa õne u'âsi 're ḭ̃to, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ai'ãma za'ra wa'aba. Duré tãma 're ḭ̃mreme mono wamhã, aima za'ra wa'aba zama wa tô te tiwi 're rowaptẽrẽ u'âsi, hâiwa u ai'ãma 're ḭ̃po're si'âri za'ra wa'aba mono ãna.
17 Wamama hã waihu'u pese za'ẽtẽ dâ'â sina, wa aima za'ra wa'aba te tiwi 're rowaptẽrẽ u'âsi, hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu hã Tipẽ'ẽzani na te te aima 're sõmri u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré Wamama hã ĩhâimanazém na 'râwi 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Wanhib'apito Zezu Cristuhu 'madâ'â'wa hã.
18-19 Wa hã wa ḭ̃sima wẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, ĩsimiroti hã 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da, duré rowẽ uptabi zô te te ĩ'aipisutu za'ra wa'aba zé wasu'u hã, 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Duré uburé marĩ ĩwẽ uptabi na wama 're ĩsõprub za'ra mono zéb da hã tinhib'a'uwẽ norĩ ma, te te ĩropisutuzéb zarina, taha wasu'u zama 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, wa ḭ̃sima aiwẽ za'ra wa'wa.
20 Wa duré aima za'ra wa'aba te tiwi 're rowaptẽrẽ u'âsi, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, ĩwaihu'u pe hã asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Tiwaihu'u pese na ma tô Cristu hã ab're hawi hâiwa'utu, dâ'â nherẽ. Taha pari, ma tô pisutu, pire na ĩsimire niwĩ 're sãmra mono da, hâiwa ãma.
21 Tame te pire uptabi na dama 're hâimana, pire na hâiwa ãma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma, duré tame siptete na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma zama. Ti'ai ãma duré hâiwa ãma zama tipire na te te ãma wabzu za'ra õ di, dama ĩpire za'ra norĩ hã. Õne u'â te za tipire na te te 're da'a'rãnhipai u'âsi.
22-23 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Cristu hã pisutu, dama pire na 're hâimana mono da, ĩsimipoto mono bâ. Ma tô duré Cristu hã pisutu, ropâ tinhib'a'uwẽ norĩ 'madâ'â'wa da, õhõ si uburé Danhib'apito dama 're hâimana mono wa. Wahâiba hã misi nherẽ, wahâiba na marĩ mono bâ wama 're ĩhâimana za'ra mono ne, te Cristuhu hâiba wasu'u, ĩsib'a'uwẽ norĩ hã. Ĩsib'a'uwẽ norĩ hã tãma 're hâimana za'ra mono wa, marĩ zô tiwi 're rowaptâ'â mono õ di, Cristuhu wi hã. Ta hã te ropâ 're hâimana u'âsi, uburé marĩ hã 're ĩhâimana za'ra mono zéb da hã, ĩsadawa para.

2

Dapẽ'ẽ 're dadâ'â u'âsi 're ĩdanomro mono zém hawi, danho'reptuzé wasu'u

1 Duréihã a norĩ wa'wa hã aipẽ'ẽ 're, 're atâ'â za'ra wa'aba mono ne, te 're anomro aba mo aré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na 're anomro aba mono õ wa, duré aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wab zama.
2 Ĩsazei'õ'wai hâimanazém na ma tô aré 're aihâimana za'ra wa'aba mo, wa'uburé norĩ nhib'apito nhimiroti na zama. Hâiwa nho're ãma te ta norĩ hã 're hâimana za'ra. Ĩsimiroti hã tãma pire za'ra di, ĩpo're'õ norĩ ma hã. Taha wa, te ta norĩ hã ĩsimiroti na si 're nomro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wapari'õ'wa norĩ hã.
3 Tane wa norĩ hã wanhimirosa'rata wasété zarina, wa tô aré 're wanomro. Wa te wasima 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina, wa tô aré wa te wasima ãma 're uwaimrami za'ra. Ãne 're wahâimana wasété za'ra mono wa, te aré dazu wahâ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
4-5 Tane nherẽ, wawasété na 're wanomro mono wa, 're ĩwadâ'â za'ra mono ne, 're wahâimana za'ra mono nherẽ, ma tô Cristu te te ĩhâiwa'utuzém ne wapẽ'ẽ 're te te te 're wa'ahâiwa'utu, rowẽ na si oto ãma 're wanomro mono da. Ãne ma tô wama ãma uwaimrami wẽ za'ra 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ĩpẽ'ẽzézé hã sa'ẽtẽ na tãma 're hâimana mono wa, duré tãma wazawi uptabi za'ra wa. Taha wa, te te 're ĩwa'anho'reptui mono zé wa'rãmi, marĩ zô 're simipari mono ãna, ma tô te te 're wa'anho'reptu.

6 Ta hã Cristu ab're hawi te te ĩhâiwa'utu ne, ma tô wapẽ'ẽ 're te te 're wa'ahâiwa'utu,
hâiwa ãma 're wasi'ubumroi u'âsi mono da, Cristu Zezusihi 'rata.
7 E marĩ da. Da te waihu'u za'ra da, ĩsimizawizé hã sa'ẽtẽ na tãma 're ĩhâimana mono
hã, wa'uirĩ na 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã. Ãne te za da te 're waihu'u za'ra, Cristu
Zezusi te te 're ĩda'azawi pese mono zéb zarina.
8 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tô
asõ'reptu za'ra wa'wa, Wa'anho'reptui'wa hã asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zéb
zarina. Asi'uihâ na 're asisõ'reptui waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Sõpru wa, ma tô
Wamama hã aima ãma uwaimrami za'ra wa'wa, asõ'reptu za'ra wa'aba zé hã.
9 Marĩ hã ahâ na 're 'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono nherẽ, taha zarina te te 're asõ'reptu
za'ra wa'aba mono õ di 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, 'râwi asi'ãma wa'aba 're a'maiwata aba
mono tõ da, asi'uihâ na asi'manho'reptui wa'aba da newa.
10 Cristu Zezusihi ãma 're wanomro mono wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama
sõmri za'ra wahâimanazé ĩté hã, wa te ãma dama 're rob'manharĩ wẽ za'ra mono da, duré
ĩwẽ na wa te 're dapawaptob za'ra mono da, te te wa'ãma ĩroti sirõmo zéb zarina.

Zudezu norĩ, zudezu'õ norĩ me aihĩni Cristuhu ãma oto 're ĩnomro mono zé wasu'u

11-12 A norĩ wa'wa hã ma tô zudezu'õ na 're aipoto za'ra wa'aba mo. Taha wa, ma tô
asihâiwata nhihâri aba õ na te te 're asisi za'ra wa'wa, zudezu norĩ hã. Ta norĩ si ma tô
tinhihâiwata nhihâri ré na 're sisisi za'ra, tihâiba na te te sima 're ĩ'manharĩ za'ra mono
zéb zarina. Ma'ãpé rosa'rata za'ra wa'aba, 're aihâimana 'rata za'ra wa'aba mono zém na.
Cristu hã Danho'reptui'wa na waihu'u za'ra wa'aba õ wa, ãma 're anomro aba mono õ
di aré. A norĩ wa'wa hã zudezu'õ wa, Izarazéhé nhihudu norĩ siré 're anomro aba mono
õ di duré. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ norĩ ma si, ĩwẽ na te te
ĩropisutuzém na 're waihu'u za'ra wa'aba mono ãna, ma tô aré 're aihâimana za'ra wa'aba
mo. Ãne wa, rowẽ uptabi zô 're asimipari za'ra wa'aba mono ãna, ma tô 're anomro aba
mo. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazém na sena na waihu'u za'ra wa'aba ãna, ma
tô 're anomro aba mo aré.
13 Tane nherẽ, dasisiti 're ĩdahâimana za'ra mono ne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti,
romhâ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di oto, asimirosa'rata aba na. Cristu hã
wazada ĩdâ'âzéb zarina, ma tô Wamama hã sitẽme ai'ãwisi za'ra wa'wa, Cristu Zezusihi
ãma oto 're anomro aba mono da, 'râwi ĩ'rata 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto,
asimirosa'rata aba na.
14 Cristu hã ma tô wawi uprosi za'ra, 're ĩwasi'ruiwapari za'ra mono zé hã. Taha wa, aihĩni
wa oto ĩsib'a'uwẽ 're wahâimana za'ra, zudezu norĩ hã, zudezu'õ norĩ me. 'Re wasisawi pese
za'ra mono sina, wa oto 're wanomro.
15 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã sa'ẽtẽ na ma tô zudezu norĩ
ma si 're hâimana za'ra, marĩ hã te te tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb da hã, taha
zarina ĩwasédé hã te te tãma 're ĩ'apari mono zéb da hã duré. Cristu hã wazada ĩdâ'âzéb
zarina, tâibâ oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã, marĩ na dawasédé hã te
te dama 're ĩ'apari mono zéb da hã. Misi dahâiba ne, aiwapsi wa oto 're wahâimana za'ra,
zudezu norĩ, zudezu'õ norĩ me, wahâimanazép tém na si, ĩwẽ na si ãma 're wanomro mono
da, duré wasisawi pese sina oto 're wahâimana za'ra mono da wasiré.
16 Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na wazada ĩdâ'âzém na ma tô wawi uprosi za'ra, 're
ĩwasi'ruiwapari za'ra mono zé hã, aihĩni tizazei'wa norĩ hã te te 're wa'anhimroi mono da
si oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u.
17 Cristu hã ti'ai u wei morĩ wa, ma tô rowasu'uwẽ na te te 're da'apo're pu'u, rowẽ na 're
ĩdahâimana za'ra mono zém na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono oto te te 're ĩda'awẽsãmri mono
zéb zarina. E marĩ da. Zudezu'õ norĩ hã rowẽ na ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono
da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti ré, 're anomro aba mono õ norĩ hã, duré zudezu
norĩ, rowẽ na ãma 're wahâimana za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti ré,
're ĩwanomro mono norĩ hã.
18 Cristu hã wazada dâ'â wa, duré wama 're hâimana za'ra mono wa, te za oto
Ĩpẽ'ẽzani hã simisutu te te 're wa'apawapto, Wamama u 're ĩwasihutu mono zéb da hã
wanhimirosa'rata na. Tawamhã tãma 're wamreme zusi mono wamhã, te za te te 're
wa'awapari u'âsi, zudezu norĩ hã, zudezu'õ norĩ me.
19 Taha wa, zudezu'õ nherẽ, dasiré'õ ne 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di oto. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ te oto dame 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Te duré dame
ĩ'ra 're aihâimana za'ra wa'aba mo oto.
20 Ẽtẽ 'manharĩ na wa za 'ri na ai'ãma simiré'é za'ra wa'wa. Ẽtẽ na'rata nhisiwi, da te
dasiwi 're ĩ'ri za'ra mono ne, ma tô Cristuhu wasu'uwẽ na te te 're aipawaptom na'rata
za'ra wa'wa, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã. Duré Wamama pẽ'ẽzani, marĩ hã te te tãma

ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono norĩ zama ma tô te te 're aipawaptob za'ra wa'wa. 'Ri uparizéb da, 'ri na'rata wẽ'ẽzéb ãma, ẽtẽ tõmo hâpâ wawẽ na, wa za Zezu Cristuhu ãma simiré'é, wapawapto uptabi 'wa wama 're hâimana za'ra mono wa, ta hã.

21 Ẽne hã misi 'ri na simisutu 're ĩsimi'wara mono ne, te za te te 're wa'apawapto Cristu hã, wa'ãma 're ĩsõrõwa za'ra mono da hã, aiwapsi 're wahâimana za'ra mono da.

22 Tane a norĩ wa'wa hã, ẽtẽ ahâ na 'ri misi da, da te dasiwi ĩ'ri ne, te za te te aima 're nharĩ u'âsi za'ra wa'wa, simisutu Wanhib'apito ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ĩsõrõwa misi tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, Ĩpẽ'ẽzani hã aipẽ'ẽ za'ra wa'aba 're, 're ĩhâimana mono zéb zarina.

3

Paru hã zudezu'õ norĩ ãma te te 're ĩromhuri mono zé wasu'u

1 Taha wa, wa hã Paru, wa 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, te tiwi 're rowaptẽrẽ u'âsi, aima za'ra wa'aba. Zudezu'õ norĩ, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa wa 're mo, ĩwasu'uwẽ na te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Taha 'ru te, ma tô dasiwi ḭ̃nherẽ ni, dazazéb 're, ḭ̃zab da.

2 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã simizawi pese wa, ma tô romhuri hã ḭ̃ma tisõ, aima 're ĩrowẽ za'ra wa'aba mono zéb da hã. Ãne na ma tô ĩwapari za'ra wa'wa, tô.

3-4 Duréihã te te sima da'ãma ĩrotizé hã aré dama ĩwaihu'u'õ hã ma tô ḭ̃ma waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Nimosi wa tô syry na ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da.

5 Zudezu'õ norĩ ãma te te sima ĩrotizé hã te te dama waihu'u õ di aré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ãhãna nimosi ma tô Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ ma waihu'u, te te sima da'ãma ĩrotizé hã, Tipẽ'ẽzani na ta norĩ ma te te ĩwaihu'uzéb zarina. Duré marĩ hã te te tãma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, dama ĩsadawa wasu'u'wa norĩ ma zama, ma tô tãma waihu'u za'ra, te te sima da'ãma ĩrotizé hã.

6 Rowasu'u wẽ hã aré dama ĩwaihu'u'õ hã 're ĩhâimana mono hã, ãne. Zudezu'õ norĩ hã Cristuhu wasu'uwẽ te te 're saze za'ra mono wa, marĩ ĩwẽ na zudezu norĩ ma 're ĩsõpru mono zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma 're ĩropisutu za'ra mono zéb ré, te za 're hâimana za'ra. Simisutu te za oto 're hâimana za'ra, dahâiba misi ne. Cristu Zezusihi ãma oto 're nomro mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ norĩ ma, marĩ ĩwẽ na te te tãma ĩropisutuzéb zarina, te za zudezu'õ norĩ ma zama te te tãma ãma 're a'uwaimrami, zudezu norĩ zu. Ãne zudezu'õ norĩ ãma te te sima ĩrotizé hã.

7 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã simizawi pese wa, ma tô ḭ̃pisutu, tãma ĩromhuri'wa 're ḭ̃morĩ da, Cristuhu wasu'uwẽ hã te dama 're wasu'u mono da, tiwaihu'u pe hã te te ḭ̃ma sõmri wa.

8 Ḭ̃wana ĩsazei'wa norĩ hã ḭ̃wẽ na te sipa za'ra õ di. Ta norĩ si ma tô tiwẽ na ḭ̃nhipa za'ra. Tane nherẽ, ma tô ḭ̃pisutu, zudezu'õ norĩ ma te tãma 're wasu'u za'ra mono da, ĩwẽ hã sa'ẽtẽ na Cristuhu ma 're ĩhâimana mono hã dama ãma 're ĩsõpru mono zéb da hã.

9 Ropoto mono 'wa hã ma tô aré pisutu, ropoto na'rata hawimhã dama waihu'u ãna a'â 're hâimana mono da, te te da'ãma sima ĩrotizé hã. Nimosi ma tô ḭ̃pisutu, te dama 're rowasu'u mono da, za oto te te dama ãma ĩ'uwaimramizém na hã te te sima da'ãma ĩrotizéb zarina.

10-11 Ta hã ma tô sima wẽ, hâiwa ãma pire na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã te te waihu'u za'ra da oto, hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u wẽ hã ahâ na tãma 're ĩhâimana mono na hã. Simisutu ĩsib'a'uwẽ norĩ hã oto tãma 're hâimana za'ra mono wa, te za oto ãne na waihu'u za'ra, duréihã te te sima da'ãma ĩrotizé hã te te da'ãma uwaimrami wa, Wanhib'apito Cristu Zezusi te te ĩda'anho'reptuzéb zarina.

12 Taha wa, Wanhib'apito ãma oto 're wanomro mono wa, duré ĩsimipawaptobzém na wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina, wa za wasina wapahi ãna ĩtẽme 're wasihutu wanhimirosa'rata na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, robze na tãma 're wamreme zusi mono da.

13 Ãne wa, wa hã te ĩrobzépata na ḭ̃ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wa, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono õ di za. Cristuhu wasu'uwẽ hã wa tô te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, aima 're ĩrowẽ za'ra wa'aba mono zéb da hã. Taha wa, Cristuhu wasu'uwẽ hã te dama 're wasu'u mono 'ru te, rowasédé hã da te ḭ̃ma 're 'manharĩ za'ra mono nherẽ, ḭ̃ma 're rowẽ mono di. Ãne wa, te ĩrobzépata na ḭ̃'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wa, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono õ di za.

Cristuhu nhimizawi pese zé wasu'u

14 Taha wa, ĩhi'rãtitõ, wa 're ĩsimasisi, Wamama wi te tiwi 're rowaptẽrẽ u'âsi mono da,
aima za'ra wa'aba.
15 Õhõ si Wamama wa, wa ĩ'ra 're wahâimana za'ra ĩsazei'wai mono bâ, hâiwa ãma ti'ai
ãma zama 're ĩwahâimana za'ra mono norĩ hã.
16-19 Wamama te hã ĩwaihu'upe hã, te sa'ẽtẽ na 're hâimana tãma. Ãne wa, wa tiwi te 're
rowaptẽrẽ u'âsi, aima za'ra wa'aba, Tipẽ'ẽzani na te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba
mono da, aihâimana nhiptete sina, ãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, Cristu
hã aipẽ'ẽ 're, 're sãmra u'âsi za'ra wa'aba mono da, ĩwaihu'u pese na asina 're ĩ'umnhasi
za'ra wa'aba mono zéb zarina. Wa duré aima za'ra wa'aba, te tiwi 're rowaptẽrẽ u'âsi, te
te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, dazawizé hã aima 're ĩhâimana za'ra wa'aba
mono zéb zarina, dama 're 'manharĩ wẽ u'âsi za'ra wa'aba mono da. Dazawizé hã sa'ẽtẽ
uptabi na, te Cristuhu ma 're hâimana. Ãne wamhã, uburé asiré ĩsazei'wa norĩ me, te te 're
asawi pese za'ra wa'aba mono na, 'râwi asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, wa ĩsima
aiwẽ za'ra wa'wa, ti'ab ré wa te wasina 're waihu'u uptabi za'ra mono õ nherẽ, Cristu te
te 're ĩwa'azawi pese mono zé hã. E marĩ da. Uburé marĩ ĩwẽ si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
ma 're ĩhâimana za'ra mono ne, aima zama 're hâimana za'ra wa'aba mono da, dazawizé
hã, dahâimanazém na rowaihu'u wẽ zama.
20 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã waihu'u pese di, te te wama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono
zéb da hã, marĩ ĩwẽ zô wa te 're ĩrosa'rata za'ra mono zém nhipai u, duré marĩ ĩwẽ hã wa te
tiwi 're ĩwaptẽrẽ za'ra mono zém nhipai u zama. Tiwaihu'u pese na te te 're ĩwa'apawapto
mono zéb zarina, tãma waihu'u pese di, ĩwẽ na te te wama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono zéb
da hã.
21 Taha wa, ĩsazei'wai mono bâ Zezu Cristuhu ãma 're ĩwanomro mono norĩ, Wamama
ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za.

4

Misi Cristuhu hâiba ne, aihĩni ĩsazei'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zém na rowasu'u

1 Taha wa, wa za aima roti za'ra wa'wa, Wanhib'apito ma romhuri'wa 're ĩmorĩ 'ru te,
're ĩza mono ré, dazazéb 're. Ma'ãpé dama 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono za, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're ĩ'aiwẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba. Taha da, ma
tô te te sima 're aipisutu za'ra wa'wa.
2 Ãne te za 're anomro aba mo. Aipire na asina 're asõpré wa'aba mono õ di za. Duré
aiwamri te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aihâimana wẽ na.
3 Wamama hã ma tô Tipẽ'ẽzani na te te wama 're anharĩ, rowẽ na oto wasiré 're
wanomro mono da. Taha wa, ãne 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, te za 'râwi
asina 're asõpré wa'aba mo.
4 Cristuhu nhib'a'uwẽ mono bâ misi dahâiba ne, wa simisutu 're wahâimana za'ra. Misi
te Ĩpẽ'ẽzani hã 're hâimana. Taha si te wama 're hâimana za'ra, wapẽ'ẽ mono bâ. Duré õhõ
zô si wa 're wanhimipari za'ra oto, rowẽ uptabi zô. Taha zô 're asimipari za'ra wa'aba
mono da, ma tô tinhib'a'uwẽ da, aipisutu za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
5 Õhõ si, Danhib'apito te 're hâimana. Õhõ si, te Wanhib'apito wasu'uwẽ hã 're hâimana,
wa te ãma 're ĩsaze za'ra mono zéb da hã. Õhõ zadawa para si, wa tô â dawabzuri hã wa
te 're 'manharĩ za'ra.
6 Õhõ si uburé Damama te 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Õhõ si danhipai u
te ropâ 're hâimana. Te duré wapẽ'ẽ mono bâ 're sãmra.
7 Cristu hã ma tô marĩ ĩwẽ na ĩ'madâ'â waihu'u õ na wama 're sõprub za'ra, wahâiba
mono bâ, te te wama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina, wa te tãma 're ĩdapawaptob za'ra mono
zéb da hã.
8 Duréihã ma tô ãne na rob'ui'éré ni, ĩbaihâ na hã:
"Hâimo morĩ wamhã, dawi watobro wa, ma tô sisarina da'ahâ na te te danhimro. Marĩ
ĩwẽ na ma tô duré dama 're sõpru."
Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa nhimirowasu'u na rob'ui'éré hã.
9 E marĩ te wasu'u, hâimo ĩmorĩzé hã. A'â ti'ai u ĩmorĩzé te wasu'u, ta hawi hâimo morĩ
wa.
10 Ti'ai u we ĩmorĩ hã ma tô apâ mo, hâiwa nhipai u ropâ uburé da'madâ'â'wa dama 're
hâimana mono da.
11 Cristu hã ma tô ni'wam norĩ hã pisutu za'ra, ĩsadawa wasu'u'wa 're nomro mono da.
Ni'wam norĩ ma hã ma tô duré pisutu za'ra, marĩ te te tãma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina,
'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're sadawa wasu'u za'ra mono da, ĩsazei'wa norĩ ma. Duré
ni'wam norĩ hã ma tô pisutu za'ra, ĩwasu'uwẽ na te te 're dapo're pu'u za'ra mono da. Duré

ni'wam norĩ hã ma tô pisutu za'ra, dama rowahutu'wa da, ĩsimiroti na te te 're dapawaptob za'ra mono da, ãma 're dahâimana wẽ za'ra mono da.
12 Ãne ma tô Cristu hã da'apisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ te te 're pawaptob za'ra mono da, taha zarina 're sipawapto pese za'ra mono wa, siptete sina 're hâimana za'ra mono da.
13 Tawamhã aihĩni wa za oto wanhimirosa'rata na wasina wa te 're sazei pese za'ra, Wanhib'apito wasu'uwẽ hã wa te ãma 're ĩsaze za'ra mono zém na hã. Duré aihĩni wa za oto 'râwi wa te 're waihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hã, niha 're ĩhâimana mono na. Ãne wamhã, wahâimana wẽ zé, wa za wasima wa te 're sa'ẽtẽ za'ra. Tawamhã wa za oto wasina wa te 're uwaimrami za'ra, Cristuhu ne 're ĩwanomro wẽ uptabi mono zé hã.
14 Ãne wamhã, ai'uté ne wanhimiza'rese ãna 're wanomro mono õ di za oto. Tawamhã dazadawa nhipese na da te wama 're roti za'ra mono nherẽ, roti tô senai'õ hã wa te 're wapari za'ra mono õ wa, roti tô senai'õ niwĩ 're wasipizari za'ra mono õ di za.
15 Wa norĩ hã roti tô sena na si, wa za wasima wa te 're roti za'ra, 're wasisawi pese za'ra mono sina. Ãne wamhã, wahâimana wẽ na, wa za wa te 're sa'ẽtẽ za'ra. Tawamhã wa za oto wa te wasina 're uwaimrami za'ra, Cristuhu ne 're ĩwanomro wẽ uptabi mono zé hã, Wanhib'apito ne.
16 Marĩ mono bâ wahâiba bâ wama 're hâimana za'ra mono nherẽ, wa za wa'rã zadawa para si marĩ hã wa te 're 'manharĩ za'ra. Tane wa norĩ hã Wanhib'apito zadawa para si marĩ hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, rowẽ na wa za wasiré 're wahâimana za'ra. Tawamhã 're ĩwasisawi pese za'ra mono zéb zarina, wa za 're wasipawaptob za'ra, wa te wasima 're sa'ẽtẽ za'ra mono da, wahâimana wẽ zé hã.

Cristuhu ãma oto 're ĩdanomro mono zép té wasu'u

17 Taha wa, tô sena Wanhib'apito zadawa para wa za oto aima roti za'ra wa'wa, Wanhib'apito zazei'õ'wa norĩ ne 're anomro aba mono tõ da, ta norĩ nhimirosa'rada hã tô senai õ wa.
18 Tob'a na 're ĩnomro mono norĩ ma, rob'madâ hã tãma ĩwaihu'u za'ra õ ne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti uwaibaba rosa'rada hã tãma waihu'u za'ra õ di, ĩsazei'õ'wa norĩ ma hã. Ta norĩ hã te te sima 're wẽ za'ra mono õ wa, ĩsimiroti hã te te 're wapari za'ra mono da, te za tiwasété na siwaihu'u ãna 're hâimana za'ra. Taha wa, rowẽ na ãma 're ĩdahâimana za'ra mono zéb ré, 're hâimana za'ra mono õ di za.
19 Siséb ãna te ta norĩ hã te te sina 're rob'manharĩ wasété za'ra, tihâimana wasété na. Tiwasété zô si te duré sima 're sõpré, marĩ ĩwasété na si 're hâimana za'ra mono da.
20 E ãne 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ma tô Cristu hã ĩhâimanazém na 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo. Mare di.
21 A norĩ wa'wa hã ma tô Cristuhu wasu'uwẽ hã aipo're na 're ĩwapari za'ra wa'aba mo. Oto ĩsiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, Zezusihi hawi roti tô sena hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di.
22 'Re anomro wasété aba mono da si, te aré asima 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. Taha wa, te aré aiwi 're si'utõrĩ za'ra wa'wa, 're anomro wẽ wa'aba mono zé hã. Tane nherẽ, te za oto ĩrẽme pese za'ra wa'wa, 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono zé hã.
23 Asimirosa'rata wẽ na si te za oto 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, taha zarina 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono da oto.
24 Da'uza hã ĩhâ tém na 're ĩdasi'uza za'ra mono ne, te za oto aihâimanazép tém na si 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ĩwẽ na si. Taha da, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aipoto téb za'ra wa'wa aipẽ'ẽ 're, ĩsine 're anomro wẽ wa'aba mono da, tô sena dama 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono da oto.
25 Taha wa, dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za oto. Aihâiba mono bâ te za tô sena na si asima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo.
26-27 Nimahã na 're asiti'ru za'ra wa'aba mono wamhã, 're aiwasété za'ra wa'aba mono õ di za, aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tõ da. Duré asiti'rui ré bâdâ hã wahuré ai'ãma 're si'utõrĩ za'ra wa'aba mono tõ da, te za asiwi 're ĩwẽ'õ za'ra wa'aba mo, Wa'uburé nhimiwada'uri zarina aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tõ da dama.
28 Danhibrom na dawi 're asimisaihuri za'ra wa'aba mono hã 're asimisaihuri za'ra wa'aba mono õ di za oto. Te za oto asib'rata na 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, aihâimana wẽ na oto 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré asimiromhuri na ĩsibrob'õ norĩ hã 're pawaptob za'ra wa'aba mono da, ãne si wẽ wa.
29 Aimreme wasété na dama 're aimreme zusi aba mono õ di za oto. Aimreme wẽ na si te za oto dama 're aimreme zusi aba mo, asimiroti wẽ na si 're dapawaptob za'ra wa'aba mono da ãma.

30 'Re aihâimana wasété za'ra wa'aba mono õ di za, aihâimanazém na Wamama pẽ'ẽzani
wi 're robzei'õ tõ za'ra wa'aba mono da. E marĩ wa. Ĩpẽ'ẽzani hã te wapẽ'ẽ 're, wama 're
hâimana za'ra, wapibui pese zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te, tãma 're ĩwahâimana
za'ra mono na, bâdâ ĩwa waptã'ã õ ré, te te ĩwa'anho'reptuzéb da hã.
31 Taha wa, te za oto 're ĩrẽme pese za'ra wa'aba mo, aipẽ'ẽ na 're ĩda'ruiwapari za'ra
wa'aba mono zé hã. Asiti'ru zama te za 're ĩrẽme pese za'ra wa'aba mo, asahi zama duré.
Aimreme 'rãihâ sina, duré dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Da'ãma 're wasété
za'ra wa'aba mono õ di za duré. Dama 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono õ di za
duré.
32 Marĩ ĩwẽ na te za dama 're asõprub za'ra wa'aba mo, aipẽ'ẽzé sina. 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã Cristu dazada dâ'â wa, te te ai'ãma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di oto, 're
ĩ'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã. Taha wa, a norĩ wa'wa hã ĩwasédé hã da te
aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono nherẽ, ĩsine dawasédé hã da'ãma 're 'madâ'â za'ra
wa'aba mono õ di za oto.

5

'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na oto 're ĩdanomro mono zé wasu'u

1 A norĩ wa'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra oto 're anomro aba mono wa, tãma asawi
za'ra wa'aba di. Taha wa, te za ĩsirã zarina si oto 're anomro aba mo.
2 Cristu te te 're ĩwa'azawi pese mono zéb zarina, te za oto 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba
mo. Ta hã te te 're wa'azawi pese mono wa, ma tô sisawi ãna sisõ, wazada dâ'â da. Taha
wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma 're ĩdanhoprub za'ra mono zéb zarina, sisawi ãna sisõmri
wa, Wamama ma wẽ uptabi di, wazada ĩdâ'âzé hã.
3 A norĩ wa'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're anomro aba mono nherẽ,
siwa'ru aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za, pi'õ na aibâ na zama. Duré
aihâimana nhiséb'õ na 're anomro aba mono õ di za. Duré danhibrom na 're da'ruiwapari
za'ra wa'aba mono õ di za, ta hã ĩ'uwaibaba õ wa 're ĩdahâimana wasété za'ra mono zé hã.
4 Duré aimreme nhiséb'õ na asima 're rowasu'u wasété za'ra wa'aba mono õ di za.
Aimreme to na asima 're rowasu'u wasété za'ra wa'aba mono õ di za duré, ãne hã
ĩ'uwaibaba õ wa, Wamama nhib'a'uwẽ 're ĩwanomro mono zéb da hã. Wama 're ĩsõpru
mono zém na si, te za asima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo oto, Wamama ãma si 're aiwata
za'ra wa'aba mono da.
5 Taha wa, te za oto ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ãne: Sina 're ĩsipsaihuri za'ra mono norĩ hã,
duré dahâimana nhiséb'õ na 're ĩnomro mono norĩ hã ĩtẽme 're sisisi mono õ di za, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono u hã, duré Cristuhu u hã, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ zahuré mono zéb u
hã. Duré danhibrom na te te 're ĩda'ruiwapari za'ra mono norĩ zama ĩtẽme 're sisisi mono
õ di za, marĩ zô si te te sima 're rosa'rata u'âsi za'ra mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
upana. Taha wa, ta norĩ hã marĩ ĩwẽ na tinhib'a'uwẽ norĩ ma te te ĩropisutuzéb ré, 're
hâimana za'ra mono õ di za.
6 Ta norĩ hã po're'õ u'âsi 're nomro mono wa, te za nimahã na tãma rob'manharĩ pipa
za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tane nherẽ, ãté ni'wam norĩ hã te za sadawa nhipese
na te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, za te te ĩdahâ za'ra õ na hã. Ãne te te aima 're
rowasu'u za'ra wa'aba mono nherẽ, 're wapari za'ra wa'aba mono õ di za, ĩsimirowasu'u
tô senai'õ wa, ta norĩ hã.
7 Taha wa, ĩpo're'õ norĩ siré hã 're anomro wasété aba mono õ di za oto.
8-9 A norĩ wa'wa hã roti sena hã aré waihu'u za'ra wa'aba õ di, Cristuhu nhimiroti
hã. Taha wa, datob'a na 're ĩdanomro mono ne, ma tô aré robra na 're anomro aba mo,
aiwasété na. Cristuhu ãma oto 're anomro aba mono wa, rowa'a na damorĩ wẽ na 're
ĩdanomro mono ne, te oto ĩsimiroti ré 're anomro aba mo. Taha wa, te za oto ãma 're anomro
wẽ wa'aba mono sina, 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Ni'wam norĩ hã Wanhib'apito
nhimiroti na 're nomro mono wamhã, te za te te dama 're rob'manharĩ wẽ za'ra. Te za
duré 're nomro wẽ. Duré tô sena na si te za te te dama 're rowasu'u za'ra. Dahâimanazé
tô sena na si te za dama 're hâimana za'ra. Taha wa, a norĩ wa'wa hã roti sena zarina si
te za oto 're anomro wẽ wa'aba mo, Cristuhu nhimiroti na.
10 Ãne te za 'râwi asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata na: “E niha wa za 're
mo, Wanhib'apito te te į̃wẽsãmrizéb da hã.” Ãne te za 'râwi asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba
mo, ãma 're anomro wẽ wa'aba mono da.
11 Ĩsazei'õ'wa norĩ siré, marĩ ĩwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za oto, ĩpẽ'ẽ
're, robra u'âsi 're ĩnomro mono norĩ siré hã. Ta norĩ ma, te za 're ĩroti pese za'ra wa'aba
mo, te te 're sahâri za'ra mono da, tinhimi'manharĩ wasété zé hã.

12 Ĩpo're'õ norĩ hã te marĩ ĩwasédé hã pi'uriwi te te 're 'manharĩ za'ra. Ta norĩ
nhimi'manharĩ wasété zé hã wasété uptabi wa, taha na si ãma wanhiséb uptabi za'ra
di, wa te ãma wasima 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb da hã. Taha wa, te za ta norĩ ma 're
ĩroti pese za'ra wa'aba mo, te te 're sahâri za'ra mono da, tinhimi'manharĩ wasété zé hã.
13-14 Robra wa, wa te ro'o wamhã, wa za marĩ hã wa te 're waihu'u za'ra, tô sena
ĩhâimanazém na. Tane bâdâ te te dama 're rob'uiwẽ za'ra mono wamhã, rob'madâ'â pese
di za dama. Duréihã wahi'rada, ma tô ãne na roti:
"A hã 're asõtõ u'âsi mono hã, ai'utu. Te za aiwahu, 're ĩdadâ'â u'âsi za'ra mono zém
hawi. Tawamhã Cristu hã te te dama 're ĩrob'uiwẽ mono ne, te za roti sena hã aima
waihu'u."
Ãne wahi'rata nhimiroti hã dama.
15 Taha wa, wa za aima roti za'ra wa'wa, 'râwi asina 're asõpré u'âsi aba mono da, 're
anomro wẽ wa'aba mono zéb da. Sena na roti wẽ waihu'u'õ'wa ne, 're anomro wasété
aba mono õ di za oto. Roti sena hã oto aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, te za ãma 're
anomro wẽ wa'aba mo, tô sena roti wẽ zarina si.
16 Ãhãna uburé dawasédé hã te daro mono bâ 're hâimana. Taha wa, wama 're hâimana
za'ra mono ré bâdâ hã, wa za wa te 're dapawapto wẽ za'ra.
17 Tawamhã danhimiza'rese ãna 're ĩdanomro mono ne, 're anomro aba mono õ di za.
Wanhib'apito te te sima 're ĩ'ai'awẽ wa'aba mono zéb zô si, te za 're asõpré u'âsi aba mo,
asina tãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da.
18 Âsipãrĩ na 're asi'rãiwamnarĩ za'ra wa'aba mono õ di za oto, taha zarina siwa'ru 're
anomro wasété aba mono tõ da. Wanhib'apito pẽ'ẽzani nhimiwada'uri na si te za oto 're
aihâimana za'ra wa'aba mo, robze sina ãma 're anomro aba mono da oto.
19 Aima ãma 're ĩrobze za'ra wa'aba mono zéb da hã, te za 're asõ're za'ra wa'aba mo,
Wanhib'apito pẽ'ẽzani te te aima 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina. Wanhib'apito
hã sõpru wa, te za rowẽ zarina tãma 're asõ're za'ra wa'aba mo, ãma 're aiwata za'ra wa'aba
mono da, asõ're wa'aba na.
20 Wamama hã sõprub di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, uburé marĩ wẽ na wama
're ĩsõprub za'ra mono zéb zarina, te za ãma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito
Zezu Cristuhu zadawa para.
21 A norĩ wa'wa hã ma tô Cristu hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, Asib'apito wa'wa
hã. Taha zarina, te za 're asiwapari pese za'ra wa'aba mo.

Ĩmro ré norĩ ma, rotizé wasu'u

22 Pi'õ norĩ, aimro nhimiroti te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito
nhimiroti 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mono zéb zarina.
23 E marĩ wa. Aimro za'ra wa'wa hã asipai u 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, Cristu
tinhib'a'uwẽ norĩ nhipai u 're ĩhâimana mono ne, ta norĩ nho'reptui'wa 're hâimana mono
wa.
24 Ĩsib'a'uwẽ norĩ hã Cristuhu nhimiroti te te 're ĩwapari pese za'ra mono ne, te za pi'õ
norĩ hã aimro nhimiroti 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo.
25 Aibâ norĩ, Cristu hã tinhib'a'uwẽ norĩ te te 're ĩ'azawi pese mono ne, te za aimro hã
're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo, tihâiba hã sawi ãna te te ĩsõmri ne, sada dâ'â za'ra da.
26 Marĩ hã â na da te 're ĩ'upsõ za'ra mono ne, ma tô tinhimiroti na wawasété hawi te
te 're wa'a'upsõi wẽ wapẽ'ẽ 're, 're wanomro wẽ mono da, ĩsib'a'uwẽ si oto 're wahâimana
za'ra mono da tãma.
27 Ãne ma tô sina uwaimra dama, zazahâ ĩhâi uptob õ ne, duré ĩhâ'rã'ru'õ ne zama,
hâimana wẽ uptabi na 're hâimana za'ra mono da, ĩsib'a'uwẽ norĩ hã.
28 Aibâ norĩ, Cristu te te 're ĩwa'azawi pese mono zéb zarina, te za aimro hã 're ĩsawi
pese za'ra wa'aba mo. 'Re sawi pese za'ra wa'aba mono wa, marĩ ĩwẽ zô asima 're asõpré
wa'aba mono ne, te za duré aimro ma zama ĩwẽ zô 're asõpré wa'aba mo. Tawamhã marĩ
hã ĩwẽ zô aimro ma 're asõpré wa'aba mono zém na, te za marĩ hã ĩwẽ zô asima zama 're
asõpré wa'aba mo.
29-30 Ni'wam norĩ hã sima 're sipese u'âsi za'ra mono wamhã, 're saihuri mono ãna 're
si'ubumroi u'âsi mono õ di za. Te za 're saihuri u'âsi. Te za duré 're si'madâ'â pese za'ra,
Cristu te te wama 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono ne, tinhib'a'uwẽ norĩ ma.
31 Ãne ĩwasu'u na rob'ui'éré hã: "Dasina 're damro za'ra mono wamhã, dahâiba
maparane nherẽ, te za oto dahâiba misi ne damro me si 're dasi'ubumro, misi haré."
32 Ãhã wasu'u hawi wa tô waihu'u za'ra ni, aré dama waihu'u õ nherẽ, ãne na hã. Aibâ
ĩmro hã, Cristu te wasu'u. Duré pi'õ ĩmro hã ĩsib'a'uwẽ norĩ, te wasu'u.
33 Aima za'ra wa'aba zama, te rowasu'u hã 're hâimana, ãma 're aihâimana za'ra wa'aba
mono zéb da hã oto. Taha wa, aibâ norĩ, te za aimro 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. 'Re

ĩsawi pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, marĩ ĩwẽ zô asima 're asõpré wa'aba mono ne, te za duré aimro ma zama 're asõpré wa'aba mo, ĩwẽ zô. Duré pi'õ norĩ, aimro hã te za 're ĩwazéb za'ra wa'aba mo.

6

Da'ra norĩ ma, damama norĩ ma, duré dana norĩ ma zama rotizé wasu'u

1 Da'ra norĩ, Wanhib'apito nhimiroti 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mono zarina, te za aimama nhimiroti hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, ana nhimiroti zama.

2-3 'Re asimipari pese za'ra wa'aba mono sina, te za 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mo aimama ma, duré ana ma zama, rowẽ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré 're aihâimana hâ za'ra wa'aba mono da, ti'ai ãma. Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã te 're hâimana, taha zarina marĩ ĩwẽ hã za te te dama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono na hã. Duréihã ma tô ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dama roti:

"Aimama nhimiroti hã te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, ana nhimiroti zama. Ta norĩ nhimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono wamhã, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di za. Duré 're atâ'â su'u za'ra wa'aba mono õ di za. Te za 're asi'ĩhi pese za'ra wa'aba mo."

Ãne ma tô aré dama roti. Simiroti pire di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, te za aimama nhimiroti hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, ana nhimiroti zama.

4 Damama norĩ, ai'ra ma hã 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono õ di za, asada 're sahi za'ra wa'aba mono tõ da. Te za asimiroti wẽ na si 're ĩpawapto wẽ za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito nhimiroti zarina, ai'ra norĩ wa'wa hã 're nomro wẽ mono da.

Pawa'âbâ ãna dama romhuri'wa norĩ ma, duré danhib'apito norĩ ma, rotizé wasu'u

5 Aipawa'âbâ ãna aiwada'uri zarina si dama romhuri'wa norĩ, asib'apito mreme hã te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, 're wazéb za'ra wa'aba mono sina. Cristuhu ma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono ne, te za tô sena asib'apito mreme hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo.

6 E asib'apito nho'a si te za romhuri hã tãma 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Mare di. Ĩsa're'ra nherẽ, te za romhuri hã tãma 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, te te 're aiwẽsãmri za'ra wa'aba mono da, asimiromhuri na. Cristuhu ma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono ne, te za duré ti'ai ãma asib'apito ma romhuri hã 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're ĩwẽ mono zéb zarina.

7 Ato sina te za tãma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, asib'apito za'ra wa'aba ma, Asib'apito uptabi aba ma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono ne.

8 Wapawa'âbâ ãna wawada'uri zarina si dama romhuri'wa 're ĩwahâimana za'ra mono norĩ, duré wawada'uri ãna wasi'uihâ na 're ĩwahâimana za'ra mono norĩ me zama, wa te dama 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra mono wa'rãmi, te za Wanhib'apito hã te te wama 're wa'âbâ za'ra. Ãhã wasu'u na te za 're asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo.

9 Danhib'apito norĩ, aima romhuri'wa norĩ ma, wa tô tãma roti za'ra, romhuri hã te te aima 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono da, to sina. Taha wa, te za aima romhuri'wa norĩ ma 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mo. Tãma 're ropipa za'ra wa'aba mono õ di za. Misi Asib'apito wa'wa te oto aima 're hâimana za'ra wa'wa hâiwa ãma, aima romhuri'wa norĩ nhib'apito zama. Aiwapsi te za te te aima 're wa'âbâ za'ra wa'wa, 're ĩromhuri wẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa'rui'wa zada, tiwaihu'u pese na te te 're ĩda'apawapto mono zé wasu'u

10 Wa za oto roti na aima 'rãsutu za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã Wanhib'apito siré si te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, Wanhib'apito ma si ĩwaihu'upe hã sa'ẽtẽ na tãma 're hâimana mono wa, te za ĩwaihu'u pese zarina aihâimana nhiptete sina 're anomro aba mo.

11 Dasi'wapé 'manharĩ'wa norĩ hã te za sisada 're si'uza za'ra. Tane te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzéb ré, 're anomro aba mo, Wa'uburé nhimiroti da, asiptete sina sada 're aihâimana za'ra wa'aba mono da.

12 Wa norĩ hã wasiré 're ĩwahâimana za'ra mono norĩ me, 're wasi'wapé za'ra mono õ di. Wa'uburé norĩ me si, wa za 're wasi'wapé za'ra, hâiwa nho're ãma simiroti wasété na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ me. Wa'uburé norĩ hã ti'ai ãma dapo're'õ na 're ĩdanomro mono norĩ ma, simiroti pire di, Wanhib'apito nhimiroti waihu'u'õ'wa 're danomro mono wa.

13 Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzéb ré, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tawamhã wa'uburé norĩ hã nimahã bâtâ na asô 're sihutu aba mono wamhã,

te za 're ĩ'wapé za'ra wa'aba mo. Tawamhã 're ĩ'wapé za'ra wa'aba mono na, ãma 're ai'uté za'ra wa'aba mono wa, te za ta norĩ wi 're aiwairébé aba mo.
14 Taha wa, te za asimiza'rese sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Da'usisizé ĩsa'ẽtẽ na, te za 're asi'usisi za'ra wa'aba mo. Da'usisizé ĩsa'ẽne hã tô sena 're ĩdahâimana za'ra mono zé, te wasu'u. Duré danho'utu'ubuzé ĩtete na te za 're asi'uza za'ra wa'aba mo. Danho'utu'ubuzé ĩtede hã 're ĩdanomro wẽ mono zé, te wasu'u.
15 Duré dapara'uza ĩtete na te za 're asipara'uza za'ra wa'aba mo. Dapara'uza ĩtede hã ĩwasu'uwẽ na datoi u'âsi da te 're ĩdapo're pu'u za'ra mono zé, te wasu'u, rowẽ u'âsi Wamama siré 're ĩdanomro mono zéb da hã oto.
16 Duré ĩbaihâ 'manharĩ hã te za 're ĩ'wasari aba mo asi'wawi, da te 're aihâzup tõ wa'aba mono da, po'o 'wa ro'o na. Wa'uburé nhimiroti, wa te 're wapari za'ra mono tõ da, Wamama ĩwaihu'u pese na wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zé, te wasu'u, ĩbaihâ 'manharĩ hã.
17 Da'rãzaza ĩtete na te za 're asi'rãzaza za'ra wa'aba mo. Da'rãzaza ĩtede hã wanho'reptuzé, te wasu'u. Duré sib'ézé 'wa pa hã te za asiré 're ĩ'wasari u'âsi aba mo. Sib'ézé 'wa pa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, te wasu'u, Ĩpẽ'ẽzani hã te te wama 're awaihu'u mono da, ĩsimiroti hã.
18 Te aima ĩroti za'ra wa'aba zéb zarina, te za uburé 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré ĩpẽ'ẽzani te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina, te za Wamama ma 're aimreme zusi aba mo. Te za tiwi 're ĩrowaptẽrẽ u'âsi za'ra wa'aba mo, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Asimiza'rese sina te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, tãma 're aimreme zusi aba mono da. Aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma, te za duré tiwi 're ĩrowaptẽrẽ u'âsi za'ra wa'aba mo, te te 're apawaptob u'âsi mono da, daro mono bâ.
19 Ĩma zama te za duré tiwi 're ĩrowaptẽrẽ za'ra wa'aba mo, timreme te te ĩma 're awaihu'u u'âsi mono da, wẽ na te dama 're sadawa wasu'u mono da, ĩpahi ãna, Cristuhu wasu'uwẽ hã aré dama ĩwaihu'u'õ hã, da te 're waihu'u za'ra mono da oto.
20 Cristu hã te te datẽme ĩzatõrĩ wa, wa oto ĩsadawa wasu'u'wa 're mo, dazazéb 're, 're ĩza mono nherẽ. Taha wa, ĩpahi ãna te dama 're sadawa wasu'u mono da, te za tiwi 're ĩrowaptẽrẽ u'âsi za'ra wa'aba mo, Wamama wi.

Paru te te dama ĩroti 'rãsutu zéb ãma, te te ĩda'azawizé

21 Titicu hã te za aima ĩwasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da, ĩhâimanazé hã. Ta hã wapawapto wẽ 'wa, Wanhib'apito ma romhuri'wa duré, wama ĩsawi pe hã.
22 Ãme ĩwahâimana za'ra na te te aima rowasu'u za'ra wa'aba da, wa tô atẽme satõrĩ za'ra wa'wa, rowasu'u wẽ zarina, rowẽ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto.
23 'Re ĩhâimana u'âsi mono Wamama wi, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu wi, wa za aima za'ra wa'aba te tiwi 're rowaptẽrẽ u'âsi, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'âsi ãma 're anomro aba mono da, duré 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina 're anomro aba mono da, ta norĩ hã waihu'u pese zahuré wa, asina 're 'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mono da.
24 Uburé Wanhib'apito Zezu Cristuhu zawi pese 'wa norĩ ma, wa za te tiwi 're rowaptẽrẽ u'âsi, ta norĩ hã Wanhib'apito tô sena te te 're sawi pese za'ra mono wa, Wamama hã ĩwẽ na te te 're apawaptob u'âsi mono da.

Piripu norĩ
Piripu norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'érézé
Ĩbaihâ wasu'uzé

Ã ĩbaihâ hã Paru hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ ma sõmri za'ra, Piripu na 'ri nho'õmo nhisi u. Paru norĩ hã Siraha me, ĩmorĩ'rata na Piripu u simasisi zahuré wamhã, ma tô ĩsazei'õ'wa norĩ hã siwi tiza, dazazéb 're. Tame sima'wara ré hã ma tô dazazéb 're, da'madâ'â'wa hã pawaptob zahuré, ĩmro zama, duré ĩ'ra norĩ zama, Zezusi hã te te saze za'ra da. Awẽ ma tô oto tãma waprosi zahuré ni, pusi da apâ.

Ã ĩbaihâ hã darob amoi ãma dazazéb 're oto sãmra ré, ma tô ãma rob'ui'éré, Piripu norĩ ma. Paru hã ma tô tãma waihu'u za'ra, ãne: Zezusihi zazei'wa norĩ hã te za tô te te 're robzépata za'ẽtẽ za'ra. Ĩsazeté'wa norĩ ãma ma tô duré tihâtâ'â za'ra, senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã ĩwazari 're hâimana za'ra mono wa. Ma tô duré tãma siwasu'u za'ra, te te 're ĩsawi pese za'ra mono na hã. Ma tô duré tãma roti za'ra, Cristuhu nhirã zarina si 're nomro mono da, ta hã sina 're ĩwata mono õ ne. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina si, te te 're 'manharĩ za'ra mono da, ma tô duré tãma roti za'ra, Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â wa, ĩmama hã te te tãma ĩpisutuzéb zarina, te te sina tãma ĩ'uwaimrami ne.

1 Wa hã Paru, duré Timotiu, Cristu Zezusihi ma romhuri'wa norĩ, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'aba ni, Piripu na 'ri nho'õmo nhisi ãma uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. Uburé Cristu Zezusihi ãma si 're anomro aba mono norĩ ma, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma zama, duré dapawapto'wa na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma zama.
2 Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩ̱mreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

Paru hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, Piripu norĩ ãma 're ĩmreme mono zé wasu'u

3 Ai'ãma 're ĩ̱po're pu'u za'ra wa'aba mono sidâpâsi, wa 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩ̱wata u'âsi, Ĩ̱nhib'apito ãma.
4 Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ai'ãma 're ĩ̱mreme za'ra wa'aba mono sidâpâsi, wa ãma aima 're ĩ̱toi u'âsi za'ra wa'wa, aihâiba mono bâ wa'aba.
5 Cristuhu wasu'uwẽ hã 're ĩwapari na'rata za'ra wa'aba mono zém hawim haré, te oto ĩ̱siré ãma 're ĩromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo, wa te dama ãma 're ĩropéi mono zém na hã. Taha wa, wa ĩ̱to sina ai'ãma 're ĩ̱mreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã.
6 Ta hã te te asõ'reptu za'ra wa'aba zém na, ĩwẽ na te te ai'ãma ĩsãna'rata za'ra wa'aba zéb zarina, te za te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa õne u'â, ti'ai u apâ we ĩmorĩzéb u, Cristu Zezusi hã. Taha õ ré, te te aiwi sazâri waihu'u za'ra wa'aba õ di za, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zé hã. Ĩwẽ si te za tô te te aima 're 'manharĩ u'âsi za'ra wa'wa, ãma 're anomro wẽ u'âsi aba mono da. Ãne wa tô ai'ãma waihu'u za'ra wa'wa, tô sena na.
7 Ĩ'uwaibaba wa tô ãne na hã ai'ãma waihu'u za'ra wa'wa. E marĩ wa. Ĩ̱pẽ'ẽ 're, ĩ̱ma asawi za'ra wa'aba zé hã ĩ̱ma 're hâimana u'âsi mono wa. Romhuri ĩwẽ uptabi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhimizawi pese zéb zarina te te ĩ̱ma ĩpisutuzém na, ma tô ĩ̱siré tãma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, tô. Ãhãna dazazéb 're, 're ĩ̱hâimana mono ré, ma tô a norĩ wa'aba zama 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo ĩ̱siré. Duré dazazéb 're, 're ĩ̱hâimana mono õ ré hã ma tô duré ĩ̱siré dama 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mo, Cristu hã. Taha wasu'uwẽ hã senai õ newa da te ĩ̱ma 're ĩnharĩ za'ra mono ma, te dama 're anharĩ mono ré hã, ma tô ĩ̱siré 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, duré sena na da te 're waihu'u za'ra mono da, te dama 're wasu'u mono ré hã, damreme wa'rãmi.
8 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, tãma ĩ̱waihu'u pese di, sena na ĩ̱ma asawi uptabi za'ra wa'aba na hã, duré ai'ãma 're ĩ̱pẽ'ẽzé uptabi za'ra wa'aba mono na zama. Cristu Zezusihi ma, tãma asawi uptabi za'ra wa'aba ne, wa tô duré wa hã te 're asawi pese za'ra wa'wa duré.
9 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa duré ai'ãma 're ĩ̱mreme u'âsi za'ra wa'wa, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, 're ĩdazawi za'ra wa'aba mono zé hã aima 're sa'ẽtẽ u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirowaihu hã 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. Duré uburé marĩ hã ĩwẽ na ãma 're waihu'u za'ra wa'aba

mono da, wa ai'ãma 're ĩ̱mreme u'âsi za'ra wa'wa, duré ĩwasété na ãma 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, asiwi 're wẽ'õ za'ra wa'aba mono da.
10 Tawapsi te za ĩwẽ si asima 're ĩpisutu u'âsi za'ra wa'aba mo, ãma 're anomro wẽ wa'aba mono da hã. Ãne wapsi, 'râwi aiwasété na 're asi'marõpãrĩ za'ra wa'aba mono õ di za, nimahã na Cristu apâ we ĩmorĩzéb u hã. Ãhã zarina si, te za aiwasété wi, aihâimana nhiptete sina 're anomro u'âsi aba mo.
11 Taha wa, te za ĩwẽ si 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo, Zezu Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina si. Ãne na ãma 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono zém na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si te za 're dawata za'ra. Tane da, wa ai'ãma 're ĩ̱mreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã.

Paru hã Cristuhu ma si, 're ĩsisõmri mono zé wasu'u

12-13 Ĩ̱sisãnawã norĩ, e ãme ropipa hã ĩ̱ma ĩhâimanazéb zarina, ma tô Cristuhu wasu'uwẽ na te te datẽme ĩropézé hã mazazâ. Mare di. Ãne ĩ̱ma romhâimana nherẽ, ma tô da'ahâ na da te 're saze za'ra, Wanhib'apito wasu'uwẽ hã. Ãne na ĩ̱'ãma waihu'u za'ra wa'aba da, wa tô ĩ̱sima aiwẽ za'ra wa'wa. Dazazéb 're ĩ̱hâimanazém na, ma tô da'wapéi'wa norĩ hã danhib'apito nhorõwa 'madâ'â'wa norĩ hã siwi ĩ̱waihu'u uburé, Cristuhu ma romhuri'wa 're ĩ̱hâimana mono 'ru te, da te dasiwi ĩ̱nherẽzém na hã. Da'ahâ na ma tô duré ãne na ĩ̱waihu'u za'ra ni, ãhã 'remhã. Dazazéb 're, da te dasiwi ĩ̱nherẽ õ 'wa'âhã, ta norĩ hã Cristuhu wasu'uwẽ hã te te wapari za'ra õ di aré.
14 Duré dazazéb 're ĩ̱hâimana wa, te oto wasisãnawã norĩ hã ahâ na te te sina 're umnhasi u'âsi za'ra Wanhib'apito hã, taha si te te 're ĩ̱pawaptob u'âsi mono wa. Taha wa, pahi ãna te oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u hã te te dama 're wasu'u za'ra, te te sina 're danhimimnhasi za'ra mono nherẽ, ta norĩ hã.
15 Ni'wam norĩ hã ĩsiniwĩ da'ahâ na 're dahâimana za'ra mono da si, te Cristuhu wasu'uwẽ hã te te dama 're wasu'u za'ra, ĩ̱nhimiromhuri wẽ zarina, da'ahâ na da te 're saze za'ra mono 'ru te, te te ãma 're ĩ̱'ruiwapari za'ra mono wa, ta norĩ hã. Ni'wam norĩ si te ĩ'uwaibaba te te dama ãma 're rowasu'u za'ra, te te ãma 're ĩ̱pawaptob za'ra mono da, sena na ta norĩ si te te sima 're wẽ uptabi za'ra mono wa.
16 Ta norĩ ma, tãma ĩ̱zawi za'ra zarina, te Cristu hã te te dama 're wasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã romhuri te te ĩ̱ma ĩsõmri na te te ãma ĩ̱waihu'u za'ra wa, Cristuhu wasu'uwẽ hã senai õ newa da te ĩ̱ma 're ĩnharĩ za'ra mono norĩ ma, tô sena na te dama 're ĩ'anharĩ mono na hã, damreme wa'rãmimhã.
17 Tane nherẽ, ĩ̱nhimiromhuri na te te 're ĩ̱'ruiwapari za'ra mono norĩ hã simirosa'rata wẽ na te te dama 're wasu'u za'ra mono õ di, Cristu hã. Sima si te te 're ĩrosa'rata za'ra mono zéb zarina si, te ta norĩ hã te te dama ãma 're rowasu'u za'ra, taré da'ahâ na ĩsimirowasu'u wẽ niwĩ 're dahâimana za'ra mono da. Ma tô duré te te 're rosa'rata za'ra, ãne hawi te ãma 're robzépata za'ẽtẽ mono da, dazazéb 're, 're ĩ̱hâimana mono ré.
18-19 Tane nherẽ, wẽ di tô, ĩ̱ma hã. Ni'wam norĩ hã simirosa'rata wẽ na Cristu te te dama 're wasu'u za'ra mono wamhã, duré ni'wam norĩ hã sima si te te 're ĩrosa'rata za'ra mono zéb zarina, Cristu te te dama 're wasu'u za'ra mono nherẽ, wẽ di tô ĩ̱ma hã. E marĩ wa. Cristuhu si te te dama 're wasu'u za'ra mono wa, ta norĩ hã. Taha si tô ĩpire uptabi hã te tô wama 're hâimana. Taha wa, ãma ĩ̱to ti, wa hã. Ĩ̱'ãma 're aimreme zusi aba mono zéb zarina, duré Zezu Cristuhu pẽ'ẽzani nhimipawaptobzéb zarina, wa za rowẽ na watobro, ãne na ĩ̱ma ĩromhâimana wasété zém hawi. Ãne hã ĩ̱ma waihu'u pese wa, wa rowẽ u'âsi 're ĩ̱hâimana tô.
20 Taha wa, wa tô wa hã ĩ̱pẽ'ẽ 're, 're ĩ̱si'madâ'â pese, niwamhã ĩ̱nhimiromhuri na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te ãma 're ĩ'uwaimrami mono zém na ĩ̱zô 're robaba tõ mono da, õne u'âsi ĩ̱pahi ãna te tãma 're romhuri u'âsi mono da, ãhãna zama. Ãne wa, wa 'râwi te ĩ̱sima 're 'ruiwapari u'âsi. Ãne na tô sena ãma 're ĩ̱hâimana mono zém na da te 're ĩ̱waihu'u za'ra mono wamhã, te za Cristuhu ãma si 're dawata za'ra, ĩ̱hâiba ré ré, ãma 're ĩ̱hâimana mono na hã, duré ãté ĩ̱dâ'â da nherẽ, ãma 're ĩ̱hâimana u'âsi mono na zama.
21 E marĩ da, wa za 're ĩ̱hâimana tawamhã, ĩ̱hâiba ré ré hã. Cristuhu ma 're ĩ̱sisõmri u'âsi mono da si, 're ĩ̱hâimana mono zé hã. Duré ĩ̱dâ'â da wamhã, ĩ̱ma wẽ uptabi di duré. Ĩ̱hâiba ré 're ĩ̱hâimana mono ré, ĩ̱ma 're ĩrowẽ mono zém nhipai u, ĩ̱ma wẽ uptabi di za, ĩ̱dâ'â wamhã. Ãne hã wa tô te ĩ̱sina 're waihu'u u'âsi.
22 E ma hã wa za tawamhã ĩ̱sima wẽ. E da te dasiwi ĩ̱wĩrĩ su'u da si. E ĩ̱hâiba ré ré 're ĩ̱hâimana mono da si a'â. Wa hã 'râwi te ĩ̱sima pisutu waihu'u õ di, ĩ̱si'uihâ na hã. Tane nherẽ, aré ĩ̱ma wẽ di tô, ĩ̱hâiba ré ré a'â 're ĩ̱hâimana siroptu mono da hã. E marĩ wa. Ãne wamhã, romhuri ĩwẽ hã wa aré te tãma 're ab'manharĩ u'âsi a'â, Cristuhu ma, te tãma 're ĩda'awaibui mono zém na hã.

23 Ĩ̱nhimirosa'rada hã maparane te 're si'wapé zahuré, ĩ̱pẽ'ẽ 'remhã. Ti'ai ãma 're
ĩ̱morĩzé hã te rẽme da, wa ĩ̱sima wẽ tô, Cristuhu siré 're ĩ̱hâimana mono da oto, hâiwa
ãma. Ãne wamhã, ĩ̱ma 're rowẽ uptabi mono di aré, ti'ai ãma 're ĩ̱hâimana mono zém
nhipai u hã.
24 Tane nherẽ, ai'udâna za'ra wa'aba, a'â ti'ai ãma 're ĩ̱hâimana mono da hã, ĩ̱ma wẽ
uptabi di aré, te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da hã a'â.
25 Ãne na hã wa tô, tô sena na ĩ̱sina waihu'u. Taha wa, 'râwi wa tô duré ĩ̱sina waihu'u, za
a'â asiré 're ĩ̱hâimana za'ra wa'aba mono na hã, ĩ̱nhimipawaptobzéb zarina 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zém na asima ãma 're sa'ẽtẽ za'ra
wa'aba mono da, duré ato sina ãma 're anomro aba mono da hã.
26 Ãne wamhã, nimahã na apâ ãma atẽme ĩ̱morĩ za'ra wa'aba wamhã, te za Cristu
Zezusihi ãma aiwata za'ra wa'wa, ĩ̱zabu za'ra wa'aba zém na.
27 Niha za ĩ̱ma romhâimana nherẽ, te za Cristuhu wasu'uwẽ zarina si 're anomro wẽ
wa'aba mo, taha si aima pire za'ra wa'aba wa, ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb
da hã. Ãne 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré, ãma atẽme ĩ̱morĩ za'ra wa'aba wamhã,
wa za ai'ãma waihu'u za'ra wa'wa, simisutu asiptete sina asitob'ru norĩ da, 're aihâimana
za'ra wa'aba mono zém na hã, asimirosa'rata misi na, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono,
da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, Cristuhu wasu'uwẽ hã da te 're ĩ̱saze za'ra mono
zéb zarina. Duré ãté ãma atẽme ĩ̱morĩ za'ra wa'aba õ nherẽ, wa za tô õhõ na si ai'ãma
waihu'u za'ra wa'wa, simisutu asiptete sina ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono na hã.
28 Asitob'ru norĩ ma, 're aipahi za'ra wa'aba mono da hã, mare di, Cristuhu zazei'wa
norĩ 'ruiwapari'wa norĩ ma hã. Ãne hã aipahi ãna sada 're aihâimana za'ra wa'aba
mono wamhã, te za ta norĩ hã 'râwi 're siwaihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono za te
te ĩ'uprosizém na hã, duré a norĩ wa'aba si za te te ĩ'asõ'reptu za'ra wa'aba zém na hã.
29 Tinhoprubzéb zarina ma tô aima pisutu za'ra wa'wa, Cristuhu si asina 're umnhasi
za'ra wa'aba mono da, Danho'reptui'wa na. Ma tô duré aima pisutu za'ra wa'wa, Cristu
dama 're wasu'u za'ra wa'aba mono wa, da'ãma 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono zém
hawi, Cristuhu si da te 're saze za'ra mono da.
30 Tame ai'rata ĩ̱nhamra za'ra wa'aba ré, ma tô asiwi ĩ̱'madâ'â za'ra wa'wa, rowasédé
hã da te ĩ'manharĩ na ĩ̱ma, te robzépata da. Taha na, zahadu te ĩrobzépata u'âsi na ma tô
ãhãna hã ĩ̱wasu'u hã ĩwapari za'ra wa'wa. Tane te za duré a norĩ wa'wa hã 're ĩrobzépata
za'ra wa'aba mo ĩ̱sine, rowasédé hã da te aima 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zém na hã
za.

2

Cristu hã ti'ai u wei morĩ wa, dame ĩsi'a'uwẽzé wasu'u

1 Cristuhu ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, te oto asiptete sina ãma 're anomro
aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono ãna. Cristu hã te te 're asawi pese za'ra wa'aba
mono na, 'râwi asina 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te duré aima 're rowẽ
wairébé u'âsi 'wa, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ãna. 'Re ĩhâimana u'âsi mono
pẽ'ẽzani siré te duré asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo, simisutu. Da te 're robzépata
za'ra mono wamhã, ma tô duré da'ãma 're aipẽ'ẽzé za'ra wa'aba mo, 're dapawaptob
za'ra wa'aba mono da.
2 Taha wa, ma'ãpé duré asiwi ãma sisiwi wa'aba, ĩ̱ma 're ĩrowẽ pusi u'âsi mono zéb da
hã, ai'ãma za'ra wa'aba. Aiwapsi te za 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. Aiwapsi te za duré
're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Simisutu rosa'rata wẽ na, te za misi haré rosa'rada hã
're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo, uburé marĩ na ãma 're asisaze za'ra wa'aba mono da.
Ã norĩ na te za asiwi ãma ĩsisiwi za'ra wa'wa. Tawapsi, ĩ̱ma 're rowẽ uptabi mono di za
duré, ai'ãma za'ra wa'aba hã.
3 'Râwi asima si 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mono zéb zarina, marĩ hã asima 're 'manharĩ
za'ra wa'aba mono õ di za. Duré aipire na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono newa,
taré asina 're aiwata za'ra wa'aba mono da, marĩ hã asima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono
õ di za. Duré dama aipire na 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono õ di za. Taha wa'rãmi
te za ĩwẽ na si 're ĩdahâimana wazéb za'ra wa'aba mo, aima dapire na da'ãma 're ĩrosa'rata
za'ra wa'aba mono zéb zarina.
4 Asima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba si, asima si 're aihâimana za'ra wa'aba
mono õ di za. Taha nhipai u, te za duré asiré norĩ ãma zama 're aipo're pu'u u'âsi za'ra
wa'aba mo, te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina, 're pawaptob za'ra wa'aba mono da.
5 Cristu Zezusi hã sima si 're hâimana mono õ di. Taha wa, ĩsimirosa'rata ne, te za duré
a norĩ wa'wa hã 're ĩrosa'rata wẽ za'ra wa'aba mo.

6 Ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ne, aiwa uptabi 're hâimana u'âsi mono nherẽ, ti'ai u
wei morĩ wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ne waihu'u pese na 're hâimana u'âsi mono da
hã, sisawi õ di. Sisawi ãna, ma tô wei mo tô, ti'ai u hã.
7 Si'uihâ na te te sima ĩwẽzéb zarina, ma tô tirẽ a'â, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ne, pire
uptabi na 're ĩhâimana mono zé hã. Ti'ai u wei morĩ wamhã, dazapari dama romhuri'wa
ne, ma tô dama 're hâimana. Taha wa, ma tô si'a'uwẽ, dasine 're hâimana mono da, a'â.
8 A'uwẽ hâiba na dasine 're hâimana mono wamhã, ma tô sima pisutu, dazapari dama
wapu na 're hâimana mono da a'â. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô duré te te 're wapari
pese, tidâ'âzéb u. Marĩ 'manharĩ wasété 'wa norĩ pãrĩzém na wedepo'o nhonhi'rãmi na
dâ'â da nherẽ, ma tô Timama hã te te 're wapari pese, sisawi ãna.
9 Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô tãma pisutu, dâ'â nherẽ, apâ hâiwa'utu wa,
danhipai u pire uptabi na 're hâimana mono da oto, wẽ uptabi na. Ma tô duré ĩsisi hã
tãma pisutu, dama sisi pire uptabi na 're hâimana mono da, uburé danhisi nhipai u.
10-11 Taha wa, niwapsi te za aihĩni pese dahi'rãtitõ tãma ana ni, Zezusihi ma, dama ĩsisi
pire uptabi ma. Ãne da, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma pisutu, pire uptabi na 're
hâimana mono da. Hâiwa ãma uburé pese hâiba ré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, duré
ti'ai ãma uburé pese hâiba ré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ zama, te za dahi'rãtitõ tãma
ana ni, dama pire wa, adâ 're ĩhâimana za'ra mono zéb ãma uburé pese 're ĩhâimana za'ra
mono norĩ zama. Tawamhã tame te za uburé pese dasisõ'a dasiwi sisi za'ra ni oto, ãne:
"Õ hã Zezu Cristu, uburé Danhib'apito." Ãne na Zezu Cristuhu ãma dawata za'ra wamhã,
taha u'âbâ, te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma tawata za'ra ni, Wamama ãma hã.

Cristuhu zazei'wa norĩ hã te te dama 're ĩrowa'a za'ra mono zé wasu'u

12 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ĩ̱ma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ma'ãpé ĩ̱wapari pese za'ra wa'aba
za. Wa hã tame ai'rata ĩ̱hâimana za'ra wa'aba ré, ma tô ĩ̱nhimiroti hã ĩwapari pese za'ra
wa'wa. Tane nherẽ, ãhãna oto ai'rata ĩ̱hâimana za'ra wa'aba õ nherẽ, te duré ĩ̱nhimiroti hã
ĩwapari pese za'ra wa'wa, ãma atẽme ĩ̱wisi za'ra wa'aba õ nherẽ. Aihâimana prédup sina, te
za 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te asõ'reptu za'ra wa'aba
zéb zarina, 're anomro wẽ wa'aba mono zém na tãma ãma asina 're uwaimrami u'âsi za'ra
wa'aba mono da.
13 E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aipẽ'ẽ 're, te te ai'ãma 're romhuri u'âsi za'ra
wa'aba mono wa, ĩsimipawaptobzém na marĩ na ãma 're sazei pese za'ra wa'aba mono da,
duré taha zarina ĩ'uwaibaba si marĩ hã tãma 're 'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono da, te te
sima 're ĩ'aiwẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba.
14 Marĩ na 're nharĩ wasété za'ra wa'aba mono ãna, te za uburé marĩ hã 're ĩ'manharĩ
wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré 're asisada'âbâ za'ra wa'aba mono ãna, te za marĩ ĩwẽ si
uburé 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo.
15 Ãne na te za tô 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mo, aiwasédé hã sena na da te ai'ãma
're sa'ra wa'aba mono tõ da, duré marĩ 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono õ wa, aiwẽ
na 're anomro aba mono da. A norĩ wa'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're ĩ'anomro
wẽ wa'aba mono norĩ hã, wasété uptabi na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ wazari, duré
tiwasété na 're ĩsiwamnarĩ pese za'ra mono norĩ wazari, 're aihâimana za'ra wa'aba mono
nherẽ, te za dama 're ĩrowa'a za'ra wa'aba mo, 're anomro wẽ wa'aba mono zém na, wasi
hã hâiwa na te te dama 're ĩrowa'a za'ra mono ne.
16 Taha wa, rowasu'u ĩwẽ uptabi hã te za dama 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo, ãma 're
ĩdanomro wẽ u'âsi mono zéb da hã. Ãne hã dama 're 'manharĩ wẽ u'âsi za'ra wa'aba mono
wamhã, wa za aima 're ĩ̱to za'ra wa'wa, Cristu za we apâ ĩmorĩzéb ãma hã. E marĩ wa, wa
za aima 're ĩ̱to za'ra wa'wa tamemhã. Ti'ab ré, ai'rata 're ĩ̱nhamra aba mono ré, taré te
ai'ãma 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mono õ zém na hã, ĩ̱siwaihu'u wa za wa hã, wa za
tame aima 're ĩ̱to za'ra wa'wa, Cristu za apâ we ĩmorĩzéb ãma hã.
17 Sasedoti norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ hã dan-
himizama na tãma danhoprubzé te te tãma 're ĩzata za'ra mono ne, ma tô a norĩ wa'wa hã
tãma 're asisõmri u'âsi za'ra wa'aba mo, tiwi 're asisawi za'ra wa'aba mono ãna, asina 're
ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zéb zarina. Duré sasedoti norĩ hã uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé hã,
'Re ĩhâimana u'âsi mono ma danhoprubzé, danhimizama te te tãma 're ĩzata za'ra mono
nhisiwi, te te 're ĩsa'wari za'ra mono ne, ãté ĩ̱wapru hã wa za sa'wa, sena na za da te dasiwi
ĩ̱wĩrĩ wamhã, ĩ̱dâ'âzém na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩ̱sina ĩ̱nhoprubzéb da. Ãne na za
ĩ̱ma romhâimana nherẽ, ĩ̱ma rowẽ uptabi di za. Duré aima ĩ̱toi uptabi za'ra wa'aba di za,
ãne na ĩ̱ma romhâimana nherẽ.
18 Taha wa, te za duré a norĩ wa'aba zama ĩ̱zabâdâ ãma ato za'ra wa'wa ĩ̱siré.

Timotiuhu wasu'u, Epaprodituhu wasu'u me

19 Aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa hã za te wapari wa, ĩ̱ma rowẽ hâ, ĩ̱wasu'u hã za wapari
za'ra wa'aba wa, za aima ĩrowẽ za'ra wa'aba ne. Taha wa, wa tô ĩ̱sima wẽ, Timotiu hã te
ãma atẽme satõrĩ su'u za'ra wa'aba da. Wanhib'apito Zezusi hã ãne hã sena na te te ĩ̱ma
pisutu wamhã, wa za tô ãma atẽme satõrĩ za'ra wa'wa, aima ĩ̱wasu'u za'ra wa'aba 'wa da
hã, duré apâ we ĩ̱tẽme wisi wa, te te ĩ̱ma aiwasu'u za'ra wa'aba da hã.
20 Ãmemhã ni'wa hã ĩ̱ma hâimana õ di, ĩ̱sine te te 're ĩ'asawi pese za'ra wa'aba mono 'wa
hã. Tô õhõ si, te ĩ̱sine te te 're asawi pese za'ra wa'wa. Taha si te tô sena ai'ãma 're hâtâ'â
u'âsi za'ra wa'wa Timotiu hã, rowẽ na si ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da.
21 Tanei õ di, ni'wam norĩ hã. 'Râwi te sima si marĩ zô 're sõpré, te te sima 're ĩwẽ za'ra
mono zéb uwaibaba si. Zezu Cristu te te tãma 're ĩ'awẽ mono zéb zô, sima 're sõpré mono
õ di, ta norĩ hã.
22 Tane nherẽ, Timotiu hã 're ĩmorĩ wẽ na ma tô ĩwaihu'u za'ra wa'wa, da te 're pibui
wasété mono nherẽ, 're ĩsipizari mono õ na hã. Ta hã ma tô ĩ̱siré te te 're romhuri u'âsi,
Cristuhu wasu'uwẽ na hã. Ni'wa hã timama siré si te te 're ĩromhuri u'âsi mono ne, ma tô
ĩ̱siré te te 're romhuri u'âsi, ta hã.
23 Taha wa, wa tô ĩ̱sima wẽ tô, ãme niha za ĩ̱ma ĩromhâimanazém na, te ĩ̱sina waihu'u
wamhã, Timotiuhu si te ãma atẽme satõrĩ za'ra wa'aba da, romhutu na, taha si te te aima
ĩ̱wasu'u za'ra wa'aba da.
24 Wanhib'apito si wa tô ĩ̱sina umnhasi, te te ĩ̱ma pisutu da, ĩ̱zama ãma atẽme ĩ̱morĩ
za'ra wa'aba da, romhutu na.
25 Wasisãnawã Epaproditu hã ma tô we ĩ̱tẽme ĩsatõrĩ za'ra wa'wa, te te ĩ̱ma asadawa
wasu'u za'ra wa'aba da, duré nasi ĩ̱ãma siwãrĩ da, te robzépata wa, marĩ zô nasi ĩ̱wi
ĩrowaptâ'â na hã. Cristuhu wasu'uwẽ na ĩ̱siré romhuri'wa ta hã, duré wanhitob'ru norĩ,
wasiré wa te 're ĩ'a'wapéi mono. Wẽ uptabi di, ta hã. Tane nherẽ, wa tô waihu'u,
Timotiuhu wana, te ãma atẽme satõrĩ za'ra wa'aba da apâ.
26 Ta hã te te duré apâ asabu ze za'ra wa'aba di, uburé ai'ãma pẽ'ẽzé za'ra wa'aba wa.
Duré ai'ãma hâtâ'â za'ẽtẽ za'ra wa'aba di, ãme ĩhâzé na ĩsiwasu'uzé hã wapari za'ra wa'aba
wa. Taha wa, wa za tô ãma atẽme satõrĩ su'u za'ra wa'wa, Timotiuhu wana.
27 Tô sena ma tô aré dârâ tô, hâzé wa. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô
ãma aiwamri, dâ'â tõ da. Taha ãma si õ di, ĩsiwamrizé hã. Te te pese wamhã, ĩ̱'ãma zama
ma tô duré aiwamri, ĩ̱wi robzei'õ nherẽ, robzei'õ uptabi tõ da ĩ̱wi, ĩsipai u.
28 Taha wa, wa ĩ̱sima wẽ upta oto, te ãma atẽme satõrĩ su'u za'ra wa'aba da apâ, atõmo
na sabu za'ra wa'aba wa, aima rowẽ uptabi za'ra wa'aba hâ. Duré wa hã ai'ãma ĩ̱hâtâ'â
za'ra wa'aba zéb zarina, ĩ̱wi ĩrobzei'õzé hã ĩ̱ma si'utõrĩ hâ, asabâdâ za'ra wa'aba.
29-30 Taha wa, ma'ãpé ãma atẽme wisi aba wamhã, asiwi sawi wẽ za'ra wa'aba za
Epaproditu hã, ato sina za'ra wa'aba, wasiré Wanhib'apito zazei'wa oto 're wahâimana
za'ra mono na dâ'âsina, duré wasi'ãma 're wasisãnawã za'ra mono wa. Te za duré asiwi
ĩhâimana wazéb za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã ĩsine 're ĩhâimana wẽ za'ra mono norĩ
zama, te za duré asiwi ĩhâimana wazéb za'ra wa'wa. E marĩ zarina, te za asiwi ĩhâimana
wazéb za'ra wa'wa, Epaproditu hã. Ta hã tãma romnhimimnhasi nherẽ, ma tô sisawi ãna
romhuri pese, Cristuhu ma. Taha na, te aré dârâ. A norĩ wa'wa hã romhâ na asimroi
wa'aba wa, asiwi ĩ̱pawapto waihu'u aba õ wa, ma tô õhõ si ĩ̱pawapto pese, ai'upana za'ra
wa'aba. Ãne wa, te za ato sina apâ asiwi ĩ'âri wẽ wa'wa, atẽme wisi za'ra wa'aba wẽ te.

3

Dasihawim na dasisõ'reptuzé da te dasina 're ĩ'uwaimrami waihu'u za'ra mono õ zé wasu'u

1 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ma'ãpé asima 're atoi u'âsi za'ra wa'aba mono za, Wanhib'apito ãma
oto 're anomro aba mono wẽ te. Te aima ĩrob'ui'éré 'rata za'ra wa'aba zém na, te ãma
aima ĩsisiwi za'ra wa'aba zém na hã, te ĩ̱siwi ãma ro'wa'ré õ di za. Mare di. Ai'udâna za'ra
wa'aba, wa za tô ĩ̱nhimi'ui'éré na aima ãma sahu za'ra wa'wa, te ãma aima ĩrob'ui'éré 'rata
za'ra wa'aba zém na hã, tô sena Cristuhu wasu'uwẽ hã 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zém
na, asina 're asiptete u'âsi za'ra wa'aba mono da.
2 Taha wa, te za a norĩ wa'wa hã 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, wapsã dazada
're ĩsiwamnarĩ za'ra mono ne, rosa'rata wasété na dazada 're ĩhâimana za'ra mono norĩ
wi. Marĩ ĩwasété si te ta norĩ hã te te 're 'manharĩ za'ra. Ãne te ta norĩ hã te te dama 're
rowasu'u za'ra: “Aibâ norĩ hã Cristu te te 're saze za'ra mono da, te te sima 're wẽ za'ra
mono wamhã, te za da te 're sihâiwata nhihâri za'ra, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono
hã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono da.” Ãne te ta norĩ hã te te dama 're roti za'ra, senai'õ na.
Tane nherẽ, te ta norĩ hã dahâiba hã taré te te dawi 're wamnarĩ za'ra, taha zarina 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono da newa.

3 Ta norĩ hã sena na 're hâimana za'ra mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ
na hã. Wa norĩ si, wa 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ uptabi hã 're wahâimana
za'ra, Ĩpẽ'ẽzani nhimipawaptobzém na ãma 're wawata za'ra mono wa. Taha wa, marĩ
hã wasi'uihâ na wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na 'râwi 're wasi'umnhasi za'ra mono
õ di, wasihawim na wanho'reptuzé hã wa te wasina ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono da
hã. Cristu Zezusi, ĩwẽ te te wama ĩ'manharĩ za'ra zém na si, wa tô wa te wasima ãma 're
rowẽ za'ẽtẽ uptabi za'ra, taha zarina si te te oto 're wa'anho'reptui mono wa, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã.
4 Ni'wam norĩ hã te tô 'râwi 're si'madâ'â ze za'ra, marĩ hã si'uihâ na te te 're ĩ'manharĩ
za'ra mono zém na hã, taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra
mono da newa. Marĩ hã wasihawi wasi'uihâ na wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na,
'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'anho'reptui mono 'wa'âhã, tô ĩbâre wa aré wa
hã danhipai u 're ĩ̱si'umnhasi, marĩ hã ĩ̱sihawi te 're ĩ'ab'manharĩ mono zém na hã, taha
zarina, ĩ̱si'uihâ na ĩ̱sisõ'reptuzé hã te ĩ̱sina ãma uwaimrami da.
5 E marĩ wa. Ĩ̱waptã'ãzém hawi bâdâ hã 8 na ĩ̱'ãma ne parimhã, ma tô ĩ̱nhihâiwata nhizâri
ni, zudezu norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina. Wa hã Izarazéhé nhihudu 're ĩ̱hâimana
mono. Duré ĩ'ra Bẽzamihĩ nhihudu 're ĩ̱hâimana mono. Wa hã duré ebreusi uptabi. E marĩ
wa. Ĩ̱hi'rata norĩ hã uburé ebreusi uptabi 're hâimana za'ra mono wa, da te 're wa'ru za'ra
mono ãna. Duré parisezu na dame 're ĩ̱hâimana mono wa, wa tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimiroti 'rada hã te 're 'madâ'â pese, Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré hã, ĩsimiroti na hã.
6 Wasiré zudezu norĩ hâimanazém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're ĩ̱hâimana mono
da, wa tô 're ĩ̱siwasutu u'âsi aré. Taha wa, Zezusihi zazei'wa norĩ ma, wa tô te tãma 're
rob'manharĩ wasété za'ra, Zezusi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra õ newa, ta norĩ hã te 're
ĩ'ruiwapari za'ra mono zéb zarina, te te 're robzépata za'ra mono da. Uburé 'Re ĩhâimana
u'âsi mono nhimiroti 'rada hã wa tô duré te 're 'madâ'â pese tô, taha zarina 'Re ĩhâimana
u'âsi mono te te ĩ̱wẽsãmri da newa. Taha wa, nima hã ĩsimiroti te ãma ĩ'upa na da te dasiwi
ĩ̱waihu'u õ di.
7 Ãne na 're ĩ̱hâimana 'rata mono zém na aima ĩ̱si'rãzarõtõ za'ra wa'aba zé hã ĩ̱ma wẽ
di aré, taha si ĩ̱ma pire wa, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ̱wẽsãmri da newa.
Tane nherẽ, Cristuhu ma oto 're ĩ̱hâimana mono wamhã, tarére oto ĩ̱ma hã, 're ĩ̱hâimana
'rata mono zé hã.
8 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ̱wẽsãmri da, uburé marĩ hã ĩ̱sihawim na te 're ĩ'ab'manharĩ
mono zé hã taré uptabi oto ĩ̱ma hã. Misi te ĩpire uptabi hã ĩ̱ma 're hâimana oto. Ĩ̱nhib'apito,
Cristu Zezusi hã 'râwi te ĩwaihu'u pese da si, te ĩ̱ma 're hâimana oto, taha si. Marĩ zô 're
ĩ̱nhimipari mono õ di oto, ta hã ĩ̱ma tarére wa. Roprum ne, te ta hã ĩ̱ma 're hâimana oto,
're ĩ̱hâimana 'rata mono zé hã. Taha wa, Cristuhu niwĩ ĩ̱hâiba na te ĩsaprĩ wẽ da si, wa 're
ĩ̱si'madâ'â wẽ u'âsi.
9 Misi haré Cristuhu ãma si oto 're ĩ̱hâimana mono da, wa tô ĩ̱hâimanazéb 'rada hã 'râwi
ĩ̱siwi wẽ'õ pese. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré hã,
ĩ̱si'uihâ na te 're ĩ'madâ'â pese mono na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ̱wẽsãmri da, ĩ̱sina 're
ĩ̱nhimipari mono õ di oto. Cristu hã te ĩ̱sina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina si, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono te te ĩ̱wẽsãmrizéb ré si, wa oto 're ĩ̱hâimana, taha si te te ĩ̱pisutu wa oto.
10-11 Cristu hã 'râwi te ĩwaihu'u pese da si, wa tô ĩ̱sima wẽ, wa hã. Ta hã dâ'â nherẽ,
apâ hâiwa'utu wa, te oto siptete sina 're hâimana u'âsi. Tane duré, wa hã 're ĩ̱hâimana
'rata mono zé hã oto ĩ̱ma si'utõrĩ wa, duré taha wa'rãmi ĩ̱hâimanazép tém na si oto 're
ĩ̱hâimana mono wa, wa ĩ̱sima wẽ, ĩ̱nhiptete sina taha ãma si oto 're ĩ̱hâimana mono da,
ĩsimipawaptobzé ĩwẽ ré si. Ãne hã wa tô duré ĩ̱sima wẽ, Cristu hã ti'ab ré te te 're ĩrobzépata
mono ne, te 're ĩrobzépata mono da si, ĩsine. Cristu hã dazada ĩdâ'â ne, 're ĩ̱hâimana 'rata
mono zé hã ĩ̱ma ĩsi'utõrĩ da si, wa tô ĩ̱sima wẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima ĩ̱wẽ
wamhã, te te ĩ̱ma pisutu da, ĩsiré 're ĩ̱hâimana u'âsi mono zéb da hã.

Dawara na romnhimiré'ézé wasu'u

12 Wa hã uburé marĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ̱ma ĩpisutuzéb zarina, 're ĩ̱hâimana
mono zém na te ĩ̱sina 're ĩ'uwaimrami mono na, 're ĩ̱si'madâ'â mono õ di. Mare di. Zahadu
te ĩ̱sina uwe õ di, wa hã. Tane nherẽ, wa tô taha zô 're ĩ̱siwasutu u'âsi, ĩwẽ uptabi hã
nimahã na te ĩ̱sina sõ'õtõ da. Ãhã da, ma tô Cristu Zezusi hã ĩ̱'ãma tinhib'a'uwẽ.
13 Ĩ̱sisãnawã norĩ, wa hã 'râwi 're ĩ̱si'madâ'â mono õ di tô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te
te ĩ̱ma ĩpisutuzéb zarina, 're ĩ̱hâimana mono zém na te ĩ̱sina ĩ'uwaimrami na hã. Dawara
na 're dasirẽme za'ra mono da, 're dasipibu za'ra mono wamhã, dasibabarãi u apâ da
te 're rob'madâ'â za'ra mono õ di. Dasisõwap si te da te 're rob'madâ'â za'ra, õne haré.
Tane duré, wa hã marĩ te 're ĩ'ab'manharĩ mono zém na 're ĩ̱sipo're pu'u zahu mono õ di.

Mare di. E marĩ wa. Õne haré marĩ ĩwẽ hã ĩ̱nhowa 're ĩhâimana mono zô si, wa tô te 're rob'ruiwapari u'âsi.

14 Marĩ ĩwẽ hã da te dasina 're sõ'õtõ za'ra mono da, taha zô 're dasirẽme za'ra mono wamhã, awa'awi u'âsi 're ĩdasisa'rei mono ne, wa marĩ ĩwẽ uptabi zô 're ĩ̱siwasutu u'âsi, Cristu Zezusihi dâ'âzém na 'Re ĩhâimana u'âsi mono, 're ĩ̱hâimana mono zép té, za te te ĩ̱ma ĩsõmri zô si.

15 Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zém na si, waprédup sina ãma 're ĩwahâimana za'ra mono norĩ hã, ãne zô wa za tô wa te ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra. Wa za tô ãhã zô si wasima wa te 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã asiré 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono hã rosa'rada aimawi na ĩ'upana te te 're rosa'rata za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za te te tãma 're waihu'u za'ra, tô õhõ na si wasiré te te ãma 're rosa'rata za'ra mono da oto.

16 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zém na si, wa za tô ãma 're wahâimana za'ra, tô õhõ na si.

17 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ma'ãpé 're ĩ̱morĩ wẽ ne, ĩ̱sine 're anomro wẽ wa'aba mono za. Ni'wam norĩ ma, tãma ãma 're ĩwasisanho za'ra mono zéb zarina, wasine 're ĩhâimana wẽ za'ra mono norĩ ne, te za a norĩ wa'aba zama ãma 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mo.

18 Ni'wam norĩ hã ahâ na Cristuhu zazei'wa 're hâimana za'ra mono newa, te tihâimana wasété zarina, Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na dazada ĩdâ'âzé wasu'u da, 're hâimana za'ra. Ã norĩ wasu'u na hã ahâ na wa tô te ãma aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Tane nherẽ, ãhãna wa duré aima ãma sahu za'ra wa'wa, ĩ̱wawa sina te ãma aima rowasu'u za'ra wa'aba nherẽ, rob'ui'éré na hã.

19 Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti, dapẽ'ẽ 're dadâ'â u'âsi ne 're ĩdahâimana za'ra mono zéb u, te za 're nomro, ropipa u. E marĩ wa. Ta norĩ hã te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb uwaibaba si, te marĩ hã tihâiba ma te te 're 'ruiwapari za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana. E ta norĩ hã tihâimana wasété na 'râwi 're siwẽ'õ za'ra mono ã bâ, te bété sina 're wata za'ra, 're ĩhâimana wẽ uptabi za'ra mono na hã. Ti'ai ãma uburé marĩ hã ĩwasété na si, te ta norĩ hã te te sima 're rosa'rata wasété u'âsi za'ra.

20 Tane nherẽ, wa norĩ ma hã ti'ai ãma waza'rui uptabi hã wama 're hâimana za'ra mono õ di. Hâiwa ãma si te waza'rui uptabi hã wama 're hâimana za'ra. Ta hawi za wei wazô ĩmorĩ zô si, wa wato sina wasina sô 're wanhimipari u'âsi za'ra, Wanho'reptui'wa zô, Wanhib'apito Zezu Cristuhu zô si.

21 Taha si te uburé marĩ hã tiwaihu'u pese na te te 're ab'madâ'â, siptete uptabi wa. Taha wa, tiwaihu'u pese na te za wahâiba ĩtém na wama ãma saprĩ za'ra, wahâiba ĩsib'uware ré 're ĩwanomro 'rata mono zém hawi, ĩsi'utõrĩ pese hawi. Tawamhã wahâiba ĩtéb ré, Cristuhu hâiba ne ĩwẽ uptabi ré, wa za oto 're wahâimana u'âsi za'ra, ĩ'rata.

4

Paru hã te te dama ĩroti 'rãsutuzé wasu'u

1 Taha wa, ĩ̱sisãnawã norĩ, ĩ̱ma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ma'ãpé Wanhib'apito ãma asiptete sina 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono za. Ai'ãma ĩ̱pẽ'ẽzé uptabi za'ra wa'aba wa, 'râwi te asabu za'ra wa'aba neza. Romhâ na nherẽ, te asina ĩ̱ma 're ĩrowẽ zani za'ra wa'aba mo. Taha wa, wa tô te dama 're aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa, ĩ̱to sina. Ãne wa, te za asiptete sina õhõ ãma si 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo.

2 Ĩ̱hidiba norĩ, Ewodiza duré Sĩtiti, ãne wa za aima roti pese 'wa, asisada 're aihâimana wasété aba mono wa. A norĩ wa'wa hã Wanhib'apito nhib'a'uwẽ, 're aihâimana aba mono wa, ma'ãpé rowẽ na si apâ asiré 're aihâimana aba mono, asisada 're aihâimana wasété aba mono ãna.

3 Duré a hã ĩ̱pawapto wẽ 'wa, ma'ãpé ã pi'õ norĩ hã pawaptob zahuré na. Ta norĩ hã ma tô ĩ̱siré te te 're romhuri pese zahuré, Cristuhu wasu'uwẽ na wa te dama ãma 're ĩropéi mono na hã. Temetihi siré zama ma tô te te 're romhuri zahuré, duré uburé ĩ̱siré romhuri'wa norĩ siré zama. Uburé te ã norĩ nhisi hã dame 're hâimana za'ra ĩbaihâ na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata za 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono norĩ nhisi ré, ĩbaihâ 're ĩhâimana mono na hã.

4 Ma'ãpé atoi u'âsi 're aihâimana za'ra wa'aba mono, Wanhib'apito ãma oto 're anomro aba mono na dâ'âsina. Wa za duré aima ãma sahu za'ra wa'wa. Ma'ãpé atoi u'âsi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono za.

5 Aiwaimri te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ĩwẽ na. E marĩ wa. Wanhib'apito hã za we apâ morĩ su'u na dâ'âsina.

6 Marĩ na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ãna, te za oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono zép sidâpâsi, te za duré tiwi 're

ĩrowaptẽrẽ za'ra wa'aba mo, uburé marĩ zô aiwi 're ĩrowaptâ'â za'ra wa'aba mono zém na hã. Aipẽ'ẽ 're, ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono sina, te za asi'ãma tãma 're aimreme zusi aba mo.

7 Rowẽ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama 're ĩ'apisutu mono hã, ĩwẽ uptabi hã te wama 're hâimana za'ra, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono õ hã. Taha si te za te te 're aipẽ'ẽ nomri wẽ za'ra wa'wa, marĩ na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ãna 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, Cristu Zezusihi ãma oto 're anomro aba mono zéb zarina. Ãne hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi rowẽ hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono da, te za asi'ãma tãma 're aimreme zusi u'âsi aba mo.

8 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ĩ̱nhimiroti na wa za oto ãma aima 'rãsutu za'ra wa'wa, ãhãna te ãma aipo're pu'u za'ra wa'aba zém na hã. Uburé marĩ hã tô sena 're ĩhâimana za'ra mono na si te za asima 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, duré marĩ hã da te dasima 're ĩwazéb za'ra mono na hã, duré uburé marĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma ĩwẽ uptabi na hã, duré marĩ hã wasété ãna 're ĩhâimana za'ra mono na hã, duré uburé marĩ ĩwẽ hã da te 're ĩsawi pese za'ra mono na hã, duré uburé marĩ hã wẽ wa, ãma 're ĩdatob'uzu za'ra mono na hã. Ãne na si te za uburé marĩ ĩwẽ uptabi na asima 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, da te dasima 're ĩwasu'u wẽ za'ra mono na si.

9 Te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono ré, aipo're na 're ĩ̱wapari za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Duré ai'rata 're ĩ̱nhamra aba mono ré, atõmo na asiwi 're ĩ̱'madâ'â aba mono na, ma tô duré ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Ãne na uburé marĩ na aima 're ĩ̱sisanho za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mo. Ãne wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama rowẽ nhomri'wa hã te za 'râwi asiré 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa.

Paru hã danhoprubzé wa'rãmi, da'ãma ĩwatazé wasu'u

10 Ãne wa, aima ĩ̱toi uptabi za'ra wa'aba di ãhãna hã, aré ai'ãma 're rob'é'é hâ za'ra wa'aba mono nherẽ, apâ ĩ̱'ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba wa, we ĩ̱ma asõprub za'ra wa'aba zém na hã. Taha wa, wa Wanhib'apito ãma ĩ̱wata, ĩ̱toi uptabi wa, aima za'ra wa'aba hã. Ãté ĩ̱'ãma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono nherẽ, marĩ hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono õ di, we ĩ̱ma asõprub za'ra wa'aba zém na asiwi ĩ̱zawi za'ra wa'aba zéb da hã. Tane nherẽ, ma tô ĩ̱'ãma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo tô.

11 E tawamhã, nimahã na marĩ zô ĩ̱wi ĩro'wanhi'riti zarina, ĩ̱sina 're ĩ̱hâtâ'â mono wa, wa ãne aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa, ãhãna hã. Mare di. Taha wab õ di. Ãté nimahã na marĩ zô ĩ̱wi 're ro'wanhi'riti mono nherẽ, duré niha ĩ̱ma 're romhâimana mono nherẽ, wa ĩ̱sina 're ĩ̱hâtâ'â mono ãna 're ĩ̱hâimana u'âsi tô.

12 Ãne hã ĩ̱ma waihu'u pese di, marĩ zô dawi 're ĩro'wanhi'riti za'ra mono zém na 're ĩdahâimana za'ra mono zé hã. Ãne hã te dame pibui ahâ di. Duré danhimarĩ ahâ na 're ĩdahâimana za'ra mono zé hã ĩ̱ma waihu'u pese di. Niha ĩ̱ma 're romhâimana mono nherẽ, wa tô waihu'u, robzei u'âsi 're ĩ̱hâimana mono zém na hã. Nimahã na hã ĩ̱sai ahâ wamhã, duré mra te 're sépata mono nherẽ, tane nherẽ, ĩ̱ma 're rowẽ u'âsi mono di, ãne hã aiwa ĩ̱ma hã. Nimahã na hã marĩ zô ĩ̱wi 're ro'wanhi'riti mono õ wamhã, duré ãté marĩ zô ĩ̱wi 're ro'wanhi'riti mono nherẽ, ĩ̱ma rowẽ di. Ãne wa, wa ĩ̱to sina 're ĩ̱hâimana. E marĩ wa. Ĩ̱ma 're ĩromhâimana mono zé hã aiwa wa.

13 Ãne hã niha ĩ̱ma 're romhâimana mono nherẽ, sada 're ĩ̱nhiptete mono di. E marĩ wa. Cristu hã ĩ̱nhiptetezé te te ĩ̱ma sada 're anhomri u'âsi mono wa.

14 Tane nherẽ, ĩ̱ma wẽ uptabi di, we asiwi ĩ̱pawaptob za'ra wa'aba zé hã, ãhãna ãme te robzépata ré hã.

15 Piripu ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, tame duréihã ĩ̱nhimirowasu'u zarina, Cristuhu wasu'uwẽ hã wapari na'rata za'ra wa'aba wamhã, a norĩ wa'aba si ma tô ĩ̱'ãma ana wẽ wa'wa, ĩ̱ma asõprub za'ra wa'aba zém na hã, rowahutu u asiré 're asi'rã'õtõ aba mono norĩ hã. Masédoniza na asipti'a nho'õmo nhisi hawi wa'aba oto ĩ̱morĩ wamhã, ĩsazei'wa norĩ hã daza'rui amoi ãma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ĩ̱'ãma sina za'ra õ di, asine za'ra wa'aba hã. A norĩ wa'aba si ma tô asiwi ĩ̱pawapto wẽ wa'wa tô, ãma ĩ̱hâimanazéb da hã. Ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di.

16 Duré aihawi za'ra wa'aba ĩ̱morĩ wamhã, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩ̱nhamra ré hã, ma tô duré ĩ̱pawaptobzéb da hã nasi asiwi ĩsõmri za'ra wa'wa, ĩ̱ma, marĩ zô nasi ĩ̱wi rowaptâ'â sidâpâsi.

17 E asõprub za'ra wa'aba zém na ĩ̱ma ãma sahu za'ra wa'aba da, wa tô ãne hã aima waihu'u za'ra wa'wa. Mare di. Ĩsãna'rata hawi ĩ̱'ãma 're ana wa'aba mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ĩwẽ na za te te aipawa'âbâ za'ra wa'aba na te te aima ãma sa'ẽtẽ za'ra wa'aba da si, wa tô te ai'ãma 're 'madâ'â u'âsi za'ra wa'wa.

18 Ãme wa tô uburé marĩ hã ĩ̱sima waibui wẽ, we asiwi ĩ̱pawaptob za'ra wa'aba zé hã.
Epaproditu hã ma tô we ĩ̱ma ãwisi wẽ, we ĩ̱ma asõprub za'ra wa'aba zé hã. Taha wa, marĩ
zô ĩ̱wi rowaptâ'â õ di oto. Sa'ẽtẽ na te za oto marĩ hã ĩ̱ma tihâiba. Ãne wa, wa ĩ̱sina ai'uze
za'ra wa'wa, we ĩ̱ma asõprub za'ra wa'aba zém na hã. Asõprub za'ra wa'aba zé hã wẽ uptabi
di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Wedewati ĩsadaze hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da
te 're ĩzata za'ra mono zéb zarina, tãma ãma 're ĩrowẽ pusi mono ne, tãma wẽ uptabi di
duré ãhãna hã, we ĩ̱ma asõprub za'ra wa'aba zé hã.
19 A norĩ wa'aba ma zama, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Ĩ̱nhib'apito hã uburé marĩ
hã ĩwẽ uptabi hã te te aima 're sõmri za'ra wa'wa sa'ẽtẽ na, marĩ zô aiwi 're rowaptâ'â za'ra
wa'aba mono wamhã, duré aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono wamhã. Tinhibro hã te
za sa'ẽtẽ na te te aima 're sõmri za'ra wa'wa ĩwẽ hã, Cristu Zezusihi ãma tô sena 're anomro
aba mono zéb zarina.
20 Taha wa, Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si, 're wawata u'âsi za'ra wa'aba
mono za, Wamama ãma si. Tane tô.

Paru hã te te ĩdazawi 'rãsutu zé wasu'u

21 Ma'ãpé uburé ĩ̱ma ãma sawi za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ oto 're
ĩhâimana za'ra mono norĩ hã tamemhã, Cristu Zezusi, Danho'reptui'wa na te te sina 're
ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ hã.
Ãme ĩ̱sisãnawã norĩ hã, ĩ̱siré romhuri'wa norĩ hã ĩ̱'rata 're ĩhâimana za'ra mono hã te
duré ãma asawi za'ra wa'wa, ĩ̱siré.
22 Uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ, ãme 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã
te duré ãma asawi za'ra wa'wa. Apito Sezaha nhorõwa ãma 'ri 'rãihâ 're, romhuri'wa norĩ
zama te duré ãma asawi za'ra wa'wa dame, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã.
23 Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma, wa ai'ãma 're ĩ̱mreme u'âsi za'ra wa'wa, ta hã te te
're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da.

Corosu norĩ
Corosu norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'érézé
Ĩbaihâ wasu'uzé

Paru hã darob amoi ãma dazazéb 're hâimana sirõmo, ma tô rowasu'u hã wapa, Zezusihi zazei'wa norĩ ma, roti senai'õ na da te tãma 're ĩrowasu'u za'ra mono zém na hã, Corosu ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma hã. Taha wa, Paru hã ma tô Corosu norĩ ma rob'ui'éré za'ra, roti senai'õ wi, te te uwati za'ra da. Ma tô duré tãma roti za'ra, Zezusi hã apâ te te saze za'ra da, Epaprasi hã ĩmorĩ'rata na te te tãma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina. Epaprasi hã Corosu ãma ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa, ta hã. Paru hã ma tô duré tãma waihu'u za'ra, ãne: Zezusihi si siminho'reptu waihu'u pese di. Duré taha si dawasédé hã te te dama 're apari waihu'u pese mono di.

1-2 Wa hã Paru, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, wa 're ĩ̱hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima ĩ̱wẽzéb zarina. Taha wa, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, Corosu na 'ri nho'õmo nhisi ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. Wasisãnawã Timotiu te duré ãma asawi za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã te oto wasiré wasisãnawãi wa, 're anomro wẽ wa'aba mo Cristuhu ãma si, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono ãna.

Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩ̱mreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

Paru hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma ĩwatazé wasu'u

3 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ai'ãma 're wamreme zusi aba mono sidâpâsi, wa ãma 're wawata u'âsi za'ra, Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama ãma hã.

4 Cristu Zezusihi si asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zé wasu'u hã, duré uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mono zé wasu'u hã wa te 're wapari za'ra mono wa, wa ãma 're wawata u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, ãne na oto 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono wa.

5 Cristuhu wasu'uwẽ hã tô sena uptabi hã ĩmorĩ'rata na da te atẽme ãwisi za'ra wa'aba wamhã, tame ma tô ĩwapari na'rata za'ra wa'wa, ĩwẽ uptabi hã hâiwa ãma dazô 're ĩsimi'wara mono zé wasu'u hã, duré taha zô si 're ĩdanhimipari u'âsi za'ra mono zé wasu'u zama. Taha zô asina 're asimipari za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tô Cristuhu si asina 're ĩ'umnhasi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina ma tô duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ hã 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Hâiwa ãma, wẽ uptabi na asô 're ĩsimi'wara aba mono hã, te tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te asô 're 'madâ'â pese za'ra wa'wa. Taha zô si te tô asina 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo.

6 Cristuhu wasu'uwẽ hã ma tô da te ãma ropé oto, ropâ. Taha wa, ma tô ĩsazei'wa norĩ hã dasina tahâ'â ni oto. Taha wa, ma tô dahâimanazém na da te 're saprĩ za'ra, ĩwẽ u hã. Tane ma tô duré ĩwasu'uwẽ hã aima 're hâimana za'ra wa'wa, ĩwapari na'rata za'ra wa'aba zém hawimhã. Tame ma tô oto ĩwaihu'u za'ra wa'wa, tô sena na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'azawi pese mono zém na hã.

7 Epaprasihi nhimirowasu'u zarina, ma tô ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Ta hã Cristuhu ma wasiré romhuri'wa, wama ĩsawi pe hã. Simi'ẽ na te Cristuhu ma, te te ai'ãma 're romhuri pese za'ra wa'wa, wa'upana.

8 Ta hã ma tô wama aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina, asimizawi pese zé hã oto ĩwaihu'u za'ra wa'aba zém na hã.

9 Taha wa, aiwasu'u wẽ hã wa te ĩwapari na'rata za'ra wa'aba zém hawim haré, wa tô õne u'âsi ai'ãma 're wamreme zusi u'âsi 'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Ta hã te te sima 're aiwẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, niha oto ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré te te aima 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, wa tô wa te tiwi aima 're rowaptẽrẽ u'âsi za'ra wa'wa. Ĩpẽ'ẽzani hã te za tô te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu ĩwẽ uptabi hã oto ãma waihu'u za'ra wa'aba da, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're aiwẽ za'ra wa'aba mono zé hã asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da oto, 'râwi.

10 Tawapsi, te za Wanhib'apito zazei'wa hâimanazéb zarina 're anomro wẽ wa'aba mono zém na, tãma ãma asina 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo. Marĩ ĩwẽ si 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, Wanhib'apito hã te za toi uptabi na aihâimanazém na te te 're ai'uzei pese za'ra wa'wa. Tawamhã 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono zém hawi, te za tô marĩ

're ĩ'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zém na asima 're ĩsa'ẽtẽ za'ra wa'aba mo. Tawamhã
'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwaihu'u za'ra wa'aba zém na te za duré asima 're ĩsa'ẽtẽ za'ra
wa'aba mo, asi'uihâ na.
11 Wa duré wa te tiwi aima 're rowaptẽrẽ u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi
hã, tiwaihu'u pese na ĩwẽ uptabi na si te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, asiptete
u'âsi ãma 're anomro aba mono da, taha na si. Ãne wamhã, te za tô ato sina asiptete
sina ãma 're anomro aba mo. Duré ãne wamhã, uburé marĩ na 're robzépata za'ra wa'aba
mono nherẽ, asa dama ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono õ di za.
12 Ãne wamhã, Wamama ãma te za duré ãma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo. Ta hã
ma tô aima pisutu za'ra wa'wa, hâiwa ãma tinhib'a'uwẽ norĩ ma, ĩwẽ uptabi hã te te sô
're ĩ'apisutu mono hã aima wa'aba zama aima 're hâimana za'ra wa'aba mono da dasine,
da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb ãma hã rowa'a za'ẽne 're ĩsa'wari u'âsi mono ãma hã.
13 Ta hã ma tô wa'anho'reptu tô, robra hawi, Satanasihi nhiptetezém hawi. Ta hawi ma
tô te te 're wa'awaibu, ĩ'ra nhimi'madâ'â si oto tãma 're wahâimana za'ra mono da, tãma
ĩsawi uptabi nhimi'madâ'â si.
14 Ti'ra dâ'âzém na ma tô wa'awa'â, marĩ wa te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã te
te wama 're apari mono da, taha zarina wawasédé hã te te wa'ãma 're ab'madâ'â tõ mono
da oto.

Cristu hã 're ĩhâimana mono zé wasu'u

15 Cristu hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ne, te tô 're mo, aiwa wa. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã datõmo na da te dasiwi 're 'madâ'â waihu'u za'ra mono õ di. Ĩ'ra si ma tô
da te dasiwi 're 'madâ'â za'ra datõmo na, ti'a 're morĩ ré hã. Ta hã duréihã marĩ õ uptabi
ré hã, te tô 're hâimana u'âsi, ĩ'ra hã. Uburé ropoto nhipai u, te ta hã pire uptabi na 're
hâimana.
16 Õhõ si ma tô Timama zadawa para uburé marĩ hã te te apoto, hâiwa ãma, duré ti'ai
ãma zama, datõmo na da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono hã, duré da te 're ĩ'madâ'â waihu'u za'ra
mono õ zama. Uburé hâiwa nho're ãma dapo're'õ norĩ ma simiroti pire na 're ĩhâimana
za'ra mono norĩ zama ma tô te te apoto, ĩhâiba'õ norĩ hã. Uburé marĩ hã taha ma si 're
hâimana za'ra mono da, ma tô te te ro'apoto tô, Timama zadawa para.
17 Cristu hã õne u'âsi te tô 're hâimana, marĩ õ uptabi ré hã. Ta hã te uburé marĩ hã
tinhimipoto mono bâ te te 're atété tiwaihu'u pese na, si'wa'rutu na tiwi 're hâimana za'ra
mono ãna, tãma 're hâimana za'ra mono da, simisutu.
18 Ta hã uburé tizazei'wa norĩ 'madâ'â'wa te 're hâimana, pire uptabi na. Ta hã
dapisutu'wa, 're ĩdapoto téb za'ra mono zéb da hã. Dâ'â nherẽ, apâ hâiwa'utu wa, te oto
dama pire na 're hâimana u'âsi, uburé za ĩdahâiwa'utu za'ra norĩ nhipai u. Taha wa, te oto
danhipai u pire uptabi na 're hâimana tô.
19 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima ĩwẽzéb zarina, ma tô ti'ra hã pisutu, ĩsine uptabi
're hâimana mono da, aiwa.
20 Ma tô duré sima ãma roti siro, ĩ'ra hã wedepo'o nhonhi'rãmi na dazada ĩdâ'âzém na
oto da'ãma 're siwadi mono da, uburé hâiwa ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ãma hã,
duré uburé ti'ai ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ãma zama.
21 A norĩ wa'wa hã ma tô aré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti si 're anomro aba mo, aipẽ'ẽ
're wa'aba hã. Asitob'ru na ma tô ãma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo aré, aipẽ'ẽ 're marĩ
ĩwasété na si asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wa. Duré marĩ ĩwasété si 're 'manharĩ
za'ra wa'aba mono wa, ma tô aré ĩsiti 're aihâimana za'ra wa'aba mo.
22 Tane nherẽ, ĩ'ra hã dasiré a'uwẽ hâiba na dazada ĩdâ'âzéb zarina, te oto ai'ãma 're
siwadi za'ra wa'wa, romhutu'õmhã sisõ're te te asõré wa'aba da, aiwasédé hã da te ai'ãma
sa'ra waihu'u aba õ wa za tamemhã oto, Cristu hã tidâ'âzém na aiwasédé te te aima 're
ĩ'apari aba mono zéb zarina.
23 Taha wa, õne haré te za Cristuhu wasu'uwẽ si asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo
asiptete sina, 'ri hã ẽtẽ nhisiwi siptete na 're sa mono wa, simei waihu'u õ na 're ĩsa mono
ne. Te za tô ãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, tiwi asina 're aipahâ za'ra wa'aba
mono ãna. Ĩmorĩ'rata na Cristuhu wasu'uwẽ hã wapari na'rata za'ra wa'aba wamhã, ĩwẽ
uptabi hã hâiwa ãma asô 're ĩsimi'wara aba mono wasu'u wi, tiwi asina 're ai'ré za'ra wa'aba
mono õ di za, sô 're asimipari za'ra wa'aba mono wasu'u wi hã. Ãhã wasu'uwẽ hã ropâ
ma tô da te dasima 're wasu'u za'ra, da te 're waihu'u za'ra mono da. Duré wa hã Paru,
wa ãhã wasu'uwẽ na te dama 're romhuri u'âsi.

Paru hã ĩsazei'wa norĩ te te 're ĩpawaptob za'ra mono zé wasu'u

24 Wa hã ai'udâna za'ra wa'aba, te ai'ãma 're robzépata za'ra wa'aba mono nherẽ, wa ĩto
sina 're ĩhâimana. Cristuhu ma si, te 're romhuri mono wa, wa tô te 're robzépata za'ẽtẽ

tô, ta hã ti'ai ãma 're morĩ ré, dazada te te ĩrobzépata ne. Tane nherẽ, Cristuhu nhib'a'uwẽ norĩ ma, ĩ̱nhimiromhuri na te tãma ãma 're uwaimrami mono da, wa za tô taha na te 're robzépata u'âsi.

25 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ĩ̱pisutu, ĩsib'a'uwẽ norĩ te tãma 're apawapto mono da. Ai'udâna za'ra wa'aba te 're romhuri mono da, ma tô romhuri hã ĩ̱ma tisõ, uburé ĩsadawa wasu'uwẽ na te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da.

26 Ãhã wasu'u hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩsãna'rata hawimhã te te aré dama 're ĩ'awaihu'u mono õ hã ma tô oto sõ'awi dama upsibi nhamra, tinhib'a'uwẽ norĩ ma si.

27 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô sima ãma roti, ãhã wasu'u hã ĩwẽ uptabi hã aré da te 're ĩwaihu'u za'ra mono õ hã te te oto dama awasu'u hâi'ré da sõ'awi, dapoto mono bâ da te oto 're waihu'u za'ra mono da, zudezu'õ norĩ zama. Ãhã wasu'u hã aré da te 're ĩwaihu'u za'ra mono õ hã, ãne: Cristu hã te oto aipẽ'ẽ 're, 're sãmra za'ra wa'wa. Taha wa, te za tô taha zô si 're asimipari za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwẽ uptabi hã za te te wama 're ĩ'apisutu mono zô si. Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u hã, ã hã aré da te 're ĩwaihu'u za'ra mono õ hã.

28 Taha wa, Cristuhu si wa oto wa te dama 're wasu'u za'ra. Hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu ĩwẽ hã wa te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb zarina, wa tô wa te 're da'uwati wẽ za'ra dahâiba mono bâ, marĩ hã da te 're 'manharĩ wasété za'ra mono tõ da. Wa tô duré wa te dama 're roti za'ra, marĩ da te 're 'manharĩ wẽ za'ra mono da, ĩ'uwaibaba si. Ni'wam norĩ hã Cristuhu ãma prédup sina 're ĩnomro mono norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho're u, wa te 're simroi mono da, wa tô ãne hã wa te dama 're roti za'ra, rosa'rata wẽ hã wa te oto 're ĩwaihu'u za'ra mono zém hawimhã.

29 Ãne da, wa tô 're ĩ̱si'wapéi u'âsi, ĩ̱nhiptete sina te tãma 're romhuri mono da. Cristu hã tinhiptetezé te te ĩ̱ma 're sõmri mono wa, wa ĩré te ãma 're romhuri pese, taha na si 're ĩ̱nhiptete uptabi mono wa.

2

1 Wa hã wa ĩ̱sima wẽ ãne hã, te ai'ãma 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mono na asiwi ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba da, ĩ̱hâiba pibu za'ra wa'aba õ nherẽ. Duré Radiseza na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩsazei'wa norĩ 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ãma te 're ĩromhuri pese mono na asiwi ĩ̱waihu'u za'ra wa'aba da, wa duré ĩ̱sima wẽ, daro mono bâ ni'wam norĩ ãma te duré 're ĩromhuri pese mono na zama, uburé te te ĩ̱hâiba pibu za'ra õ norĩ ãma hã.

2 Ta norĩ hã tipẽ'ẽzani wẽ ré, siptete sina 're hâimana za'ra mono da, wa tô te ãma 're romhuri pese za'ra. A norĩ wa'aba ãma zama wa tô duré te 're romhuri pese, aipẽ'ẽzani wẽ ré asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za 'râwi simisutu siré 're hâimana za'ra ta norĩ hã, 're ĩsisawi pese za'ra mono zéb zarina. A norĩ wa'aba zama te za duré ãne zarina simisutu asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'uwẽ hã aré dama ĩwaihu'u'õ hã te te oto waihu'u pese za'ra wa, te za tô sena na te te 're waihu'u za'ra, a norĩ wa'aba zama. 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u hã aré dama ĩwaihu'u'õ hã, ã hã Cristuhu wasu'uwẽ, te dama wasu'u.

3 Cristu hã rowasu'u aré dama ĩwaihu'u'õ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti wẽ wasu'u waihu'u'wa, ta hã. Ẽtẽ'ubuzi ĩwa'âbâ za'ẽne hã ti'ai 'rowi 're simi'wara mono nherẽ, da te oto 're ĩsõpẽtẽ za'ra mono ne, ma tô Cristu hã te te dama 're wasu'u hâi'ré sõ'awi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti wẽ wasu'u hã.

4 Ni'wam norĩ hã roti senai'õ na taré te te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono hã wapari ze nherẽ, ãma 're saze za'ra wa'aba mono tõ da, wa ãne na aima nharĩ za'ra wa'wa.

5 Ai'rata ĩ̱nhamra aba õ nherẽ, ĩ̱pẽ'ẽ na wa tô te ai'ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa, 'râwi asiré 're ĩ̱hâimana za'ra wa'aba mono ne. Cristu hã asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zém na, simisutu asiré 're aihâimana nhiptete za'ra wa'aba mono wa, wa ai'ãma 're ĩ̱toi u'âsi za'ra wa'wa, romhâ na nherẽ.

Cristuhu ãma 're ĩdanomro mono zé wasu'u

6 Taha wa, Cristu Zezusi hã Asib'apito za'ra wa'aba na 're saze za'ra wa'aba mono wa, ma'ãpé simisutu ĩsiré ãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono za, 'râwi.

7 Rowede hã sari pa na 're simasa mono wamhã, 're sina waihu'u mono õ di. Tane duré a norĩ wa'wa hã Cristu te te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za aihâimana nhiptete sina ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tawamhã taha si asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zém na te za asima 're ĩsa'ẽtẽ za'ra wa'aba mo, Cristuhu wasu'uwẽ na tô sena da te aima ãma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina. Te za duré ãma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina.

8 Taha wa, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, dasi'uihâ na senai'õ na
danhimirosa'rata nhipese na da te aima 're roti za'ra wa'aba mono wamhã, ãma 're dazaze
za'ra wa'aba mono tõ da, tô sena newa taha ãma si 're aihâimana za'ra wa'aba mono tõ da.
Ni'wam norĩ hã danhimiwada'uri zarina pawa'âbâ ãna te te dama 're ĩromhuri za'ra mono
ne, robzei'õ na apâ 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ'umnhasite, te za dawi 're asi'madâ'â
pese za'ra wa'aba mo. Danhimirosa'rata nhipe hã Cristuhu hawib õ di. Dahi'rata sidâpâsi
tô senai'õ na taré da te dasima 're ĩroti za'ra mono zém hawimhã ta hã, duré ĩhâiba'õ
norĩ hã wasété uptabi na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ropâ siptete sina marĩ te te 're
ĩ'madâ'â za'ra mono hawimhã, danhimirosa'rata nhipe hã.
9 Cristu hã ti'ai ãma a'uwẽ hâiba na 're morĩ ré, te tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono ne 're
hâimana, aiwa uptabi wa. Taha wa, marĩ zô tiwi 're rowaptâ'â mono õ di, Cristuhu wi hã.
10 Tane duré a norĩ wa'wa hã, Cristuhu ãma 're anomro aba mono wa, marĩ zô aiwi 're
rowaptâ'â za'ra wa'aba mono õ di, rowẽ na ãma 're ĩ'anomro u'âsi aba mono zéb da hã.
Cristu hã uburé ĩhâiba'õ norĩ 'madâ'â'wa norĩ nhipai u, te pire uptabi na 're hâimana u'âsi,
siwaprosi õhõ si.

11 Zudezu norĩ hã te 're sisihâiwata nhihâri za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ
're ĩnomro mono na da te ãma 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã. Tane duré, wa norĩ
hã Cristuhu ãma oto 're wanomro mono wa, ta hã ma tô wapẽ'ẽ 're wanhimirosa'rata
wasété na 're ĩwanomro wasété mono zé hã te te wawi 're anhihâri, wawẽ na si oto ãma 're
wahâimana za'ra mono da.
12 Â dawabzuri hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, â da te 're asãmra aba mono
zé hã, Cristuhu siré 're atâ'â za'ra wa'aba mono zé, te ai'ãma simiré'é za'ra wa'wa. Ab're
're, ĩsiré da te 're aséme aba mono zéb zama, te ai'ãma simiré'é za'ra wa'wa. Ta hã 're
anomro 'rata aba mono zé hã oto 're ĩrẽme pese za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u
za'ra wa'wa. Duré Cristu hã dâ'â uptabi nherẽ, Ĩmama hã tiwaihu'u pese na te te ĩhâiwa'utu
ne, ma tô duré ĩsiré aihâiwa'utu za'ra wa'wa. Ĩsiré 're aihâiwa'utu za'ra wa'aba mono zé hã
're anomro aba mono zép té, te oto aima wasu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono
hã ĩwaihu'u pese na asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tô ãne hã aima
pisutu za'ra wa'wa, taha ãma si 're anomro aba mono zép téb da hã oto.
13 A norĩ wa'wa hã aipẽ'ẽ 're, 're atâ'â za'ra wa'aba mono ne, ma tô aré 're anomro aba
mo, aiwasété si 're 'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mono wa, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhiti 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono wa aré. Taha ré, ma tô oto 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã te te aima 're pisutu za'ra wa'wa, 're anomro aba mono zép téb da hã, aipẽ'ẽ
're ato sina ãma 're anomro u'âsi aba mono da, Cristu hã dâ'â uptabi nherẽ, apâ te te
ĩhâiwa'utu ne. Taha wa, wawasédé wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé hã te te oto wa'ãma
're ab'madâ'â mono õ di za, ta hã.
14 Wawasédé wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na te te aré wa'ãma sima ĩrob'ui'éré za'ra
zé hã ma tô te te wama 're apari, wawasété na wa te aré tãma 're ĩwa'âbâ za'ra mono õ na
wa'ãma rob'ui'éré hã. Ĩsimiroti hã wa te wasina ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono õ zarina,
wawasété na te te wa'ãma 're ĩ'arob'ui'éré mono zé hã ma tô te te wama 're a'uprosi oto.
Niha 're ĩdahâimana za'ra mono zéb da, duréihã te te dama 're ĩ'aroti 'rata mono hã ma tô
duré te te dama 're a'uprosi oto. Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na wazada ĩdâ'âzém na
ma tô te te wama 're a'uprosi tô.
15 Uburé hâiwa nho're ãma ĩhâiba'õ norĩ nhiptetezé hã ma tô tiwi uprosi za'ra 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã, dapo're'õ norĩ ma simiroti pire na tãma 're ĩhâimana za'ra mono
norĩ nhiptetezé hã aré. Da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã tinhitob'ru norĩ ãma te te ai'uté
za'ra wẽ te, da'ahâ nho'a sisarina te te ĩsimroi mono ne, ma tô danho'a ta norĩ ãma ai'uté
za'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi na Cristuhu dâ'âzém na hã, Cristuhu ma wapu na 're ĩhâimana
za'ra mono na, uburé da te oto 're waihu'u za'ra mono da.

16 Ãté ni'wam norĩ hã te za ãne na te te aima 're roti za'ra wa'wa: “Romnhi hã siwa'ru
're huri aba mono õ di za. Duré uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé hã siwa'ru bâtâ na 're âhuri aba mono
õ di za. Duré sabadu na romhuri zahârizém na 're romhuri za'ra wa'aba mono õ di za.
Duré a'amo hã 're pusi mono sidâpâsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, dato da te tãma 're
'manharĩ za'ra mono wamhã, te za dame 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Bâdâ ahâ na
pire na dama 're ĩhâimana za'ra mono zama, te za dame 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo,
'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb da, dama ĩpire mono hã. Ãne hã
asina tãma ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono wapsi, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono
hã te te 're aiwẽsãmri za'ra wa'wa.” Ãne na ni'wam norĩ hã te te aima 're roti za'ra wa'aba
mono wamhã, ãma 're saze za'ra wa'aba mono õ di za, dasi'uihâ na danhimi'manharĩzém
hawi 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awẽsãmri mono dai õ wa.

17 Da'awã da te 're 'madâ'â za'ra mono wamhã, dahâiba uptabi hã dama 're ĩhâimana za'ra mono na te za da te 're waihu'u za'ra. Tane nherẽ, da'awã si hã marĩ ãma 're hâimana mono õ di, ĩpire hã. Tane duré, danhimiroti zarina uburé danhimi'manharĩzé mono hã. Marĩ ĩ'uptabi hã dama ãma 're hâimana za'ra mono õ di. Ĩwẽ hã za dama 're ĩhâimana za'ra mono zép si, te wasu'u. Marĩ ĩwẽ uptabi hã, ta hã Cristu te tô wama wasu'u za'ra, taha si.

18 Ãté ni'wam norĩ hã te za sadawa nhipese na dama 're siwasu'u za'ra, dama wapu na 're ĩhâimana za'ra mono na, 'râwi 're si'madâ'â ze za'ra mono nherẽ. Ãté te za duré ta norĩ hã hâiwa ãma romhuri'wa norĩ ãma si 're wata za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana. Tawamhã ãté ta norĩ hã te za aima roti za'ra wa'wa, ãne: “A norĩ wa'wa hã wasine 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ uptabi hã te te aima sõmri za'ra wa'aba õ di za. Te za ĩsimini za'ra wa'wa.” Ãne na ta norĩ hã te te aima 're nharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, ãma 're saze za'ra wa'aba mono õ di za. Tô'ã. Ta norĩ hã marĩ aimawi hã dama ĩwaihu'u'õ hã sõtõ 'rowim ne, te te 're ĩsabu za'ra mono na dama 're ĩsiwasu'u za'ra mono na, te 're si'madâ'â ze za'ra, dama pire na 're hâimana za'ra mono newa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u'õ'wa norĩ nhimirosa'rata wasété zarina.

19 Ta norĩ hã Cristuhu wasu'uwẽ si te te sima 're tété za'ra mono õ di. Cristu hã uburé tizazei'wa norĩ 'madâ'â'wa te pire na 're hâimana taha si, da'rã hã dahâiba ma pire na 're ĩhâimana za'ra mono ne. Dahâiba na danhorõ 're ĩhâimana za'ra mono hã te dahi hã te te sitẽme 're tété tete za'ra, danhiptete sina ãma 're dahâimana za'ra mono da, dahâiba na hã. Tane duré Cristu hã te za tinhib'a'uwẽ norĩ hã te te 're apawapto, ta norĩ hã 're sipawaptob za'ra mono da, siptete sina ãma 're hâimana u'âsi za'ra mono da. Te za duré te te 're apawapto, prédup sina ãma 're ĩhâimana za'ra mono zém na te te sima 're sa'ẽtẽ u'âsi za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma 're ĩ'awẽ mono zéb zarina.

Cristuhu siré 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono zé wasu'u

20 Cristu hã dâ'â wamhã, 're anomro 'rata aba mono zé hã ma tô ĩsiré aiwi ai'utõrĩ za'ra wa'wa. Taha wa, ti'ai ãma danhimiroti zarina 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za oto, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're aiwẽsãmri za'ra wa'aba mono dai õ wa. Ta hã tâibâ oto. Ta hawi ma tô ĩhawi aiwairébé 'wa. E marĩ da, te bété zahadu ãne hã ĩsazei'õ'wa norĩ nhimiroti hã asina 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo, taha na zahadu 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ nherẽ.

21-22 Ni'wam norĩ hã te ãne te te aima 're roti za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na newa: “Ã hã dasa hã asib'rata na âri õ di za, wasété wa. Duré ã hã téiwai õ di za, asadawa na. Duré ã hã asib'rata na upi tõ. Wasété uptabi di.” Ãne hã te ni'wam norĩ hã dasa na te te aima 're roti wasété za'ra wa'wa, 're upi za'ra wa'aba mono tõ da. Tane nherẽ, dasai mono bâ dama 're hâimana hutu za'ra mono di. Taha wa, dasa da te dasiwi 're ĩsawi za'ra mono zém na roti hã tarére duré. Marĩ dai õ di ãne hã, 'râwi dasi'uihâ na da te dasima 're ĩrosa'rata za'ra mono zé hã.

23 Dasa na te te dama 're ĩroti wasété za'ra mono norĩ hã waihu'u pese newa, te ta norĩ ãma da te 're sasõmri za'ra. Tane nherẽ, ta norĩ hã waihu'u pese na 're hâimana za'ra mono õ di. Ta norĩ hã te ãne te te 're dawada'uri za'ra, hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ ãma si 're dawata za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana. Ta norĩ hã 'râwi sina 're wata u'âsi za'ra mono nherẽ, te dama wapu na 're ĩhâimana za'ra mono na dama 're siwasu'u za'ra, sadawa nhipese na. Dasa hã te te siwi 're ĩwẽ'õ za'ra mono na te ta norĩ hã te te 're robzépata za'ra tihâiba na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã taha zarina te te 're wẽsãmri za'ra mono da newa. Tane nherẽ, taré uptabi ta hã. Marĩ dai õ di, dasi'uihâ na dasai mono bâ da te dasima 're ĩroti za'ra mono zé hã. E dasi'uihâ na da te dasima 're ĩroti za'ra mono na 're wahâimana za'ra mono wa, wa za wa te wasina ãma 're uwaimrami za'ra, wanhimirosa'rata wasété zarina marĩ ĩwasédé hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono tõ da. Mare di. Sib'uware di, marĩ da, wama 're hâimana za'ra mono õ wa, ta hã.

3

1 Cristu hã dâ'â uptabi nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te apâ ĩhâiwa'utu ne, ma tô a norĩ wa'aba zama aihâiwa'utu za'ra wa'wa, aipẽ'ẽ 're atâ'â u'âsi ne 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém hawi, 're anomro aba mono zép téb da hã oto. Taha wa, ma'ãpé ĩwẽ uptabi hã hâiwa ãma asô 're ĩsimi'wara aba mono zô si, 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mono za. Tame te oto Cristu hã danhib'apito simasisizéb ãma 're sãmra u'âsi pire na, Timama nhimire niwĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimire niwĩ.

2 Hâiwa ãma uburé marĩ wẽ uptabi na 're ĩhâimana za'ra mono na si, te za asima ãma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Ãme ti'ai ãma uburé marĩ 're ĩhâimana za'ra mono na asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za oto.

3 'Re anomro 'rata aba mono zé hã ma tô aima ai'utõrĩ za'ra wa'wa oto. 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ãma Cristuhu siré 're anomro aba mono zép tém na da te ai'ãma 're rosa'rata
waihu'u za'ra wa'aba mono õ di zahadu. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã zahadu
te te dama 're awaihu'u mono õ wa, ãne na hã.
4 Cristuhu ãma si tô sena 're wahâimana za'ra mono wamhã, taha na si ãma 're ĩwanomro
mono zép té, te wama wasu'u za'ra. Ta hã nimahã na tinhimirowa'a na ti'ai u apâ wei
morĩ wamhã, a norĩ wa'wa hã te za duré danho'a ĩsiré aihâimana za'ra wa'wa, ĩsine aiwẽ
uptabi na 're aihâimana za'ra wa'aba mono na, da te ãma aiwaihu'u za'ra wa'aba da hã.

'Re ĩdanomro mono zép té wasu'u

5 Ti'ai ãma ĩsazei'õ'wa norĩ hâimanazéb zarina, marĩ wasété zô 're ĩrob'ruiwapari za'ra
wa'aba mono zé hã te za asiwi 're ĩ'uprosi pese za'ra wa'aba mo asiwi, 're dadâ'â za'ra
mono wa, marĩ zô da te oto 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono õ ne. Pi'õ na aibâ na zama siwa'ru
aiwasédé, 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã te za 're ĩ'uprosi pese za'ra wa'aba mo
asiwi, duré asisô 're ĩrowasutu za'ra wa'aba mono zé hã, duré marĩ wasété zô si asima 're
ĩrob'ruiwapari za'ra wa'aba mono zé hã, duré danhipai u asibro pese na 're aihâimana za'ra
wa'aba mono da, marĩ zô si asima 're asõpré wa'aba mono zé hã. Ãne hã 'Re ĩhâimana u'âsi
mono ma, wẽ õ di, marĩ zô ĩ'upana asima 're ĩrob'ruiwapari za'ra wa'aba mono zé hã. Taha
wa, te za tô uburé aiwasédé hã asiwi 're ĩ'uprosi pese za'ra wa'aba mo, aiwi 're si'utõrĩ pese
za'ra wa'aba mono wa, 're anomro wẽ wa'aba mono da oto.
6 Ãne hã dawasété si, da te dasima 're ĩ'ruiwapari za'ra mono zéb zarina, te za 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã dama arob'manharĩ za'ẽtẽ ĩpipa na hã, te te siwi ĩda'awẽ'õ pese zéb zarina.
7 A norĩ wa'aba zama ma tô aré ãne na 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aiwasété si asima
're ĩ'ruiwapari za'ra wa'aba mono zéb zarina, aré ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré
hã.
8 Taha wa, te za uburé marĩ hã 're ĩ'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã ĩrẽme pese
za'ra wa'wa oto, 're ĩda'ruiwapari za'ra wa'aba mono zé hã, duré asisada 're asiti'ru za'ra
wa'aba mono zé hã, duré niha dama 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima da'ãma
're ĩrosa'rata wasété za'ra wa'aba mono zé hã, duré da'ãma 're ĩwasété za'ra wa'aba mono
zé hã, duré uburé aimreme wasété 'wa hã. Ã norĩ hã te za uburé ĩrẽme pese za'ra wa'wa.
9 Taré asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za oto, 're anomro 'rata aba
mono zé hã 're rẽme pese za'ra wa'aba mono nherẽ, uburé aiwasédé 're ĩ'manharĩ za'ra
wa'aba mono zé hã.
10 Taha wa'rãmi, te oto 're ĩdanomro mono zép tém na si 're anomro aba mo, ĩwẽ na. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono, ma tô te te 're aipoto téb za'ra wa'wa aipẽ'ẽ 're, ĩsine 're aihâimana
u'âsi za'ra wa'aba mono da oto, taha zarina õhõ si 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da.
11 Taha wa, dapoto mono bâ dasipu'u pese na tãma 're dahâimana za'ra mono nherẽ, te
te siwi 're da'ahâiba wẽ'õ mono õ di oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. E marĩ wa. Cristuhu
zazei'wa norĩ hã aiwapsi te te 're azawi pese mono wa, zudezu'õ norĩ hã zudezu norĩ me,
duré sihâiwata nhihâri ré 're ĩnomro mono norĩ hã, duré sihâiwata nhihâri ãna 're ĩnomro
mono norĩ hã, duré a'uwẽ pahi norĩ, marãi 'rowi 're ĩhâimana za'ra mono hã darob amoi
ãma, duré ĩwada'uri zarina si pawa'âbâ ãna te te dama 're ĩromhuri za'ra mono norĩ hã,
duré wada'uri ãna si'uihâ na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã. Ãne hã te uburé ĩsazei'wa
norĩ hã aiwapsi tãma 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Cristuhu si te pire
uptabi na wama 're hâimana za'ra, danhipai u. Taha si wama ĩpire uptabi za'ra hã, wasiré
ĩsazei'wa norĩ ma hã. Taha si te za tizazei'wa norĩ pẽ'ẽ 're, 're sãmra, ĩhâiba mono bâ.
12 A norĩ wa'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ, te tô 're aihâimana za'ra wa'aba
mo. Ta hã te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, ma tô sima aipisutu za'ra wa'wa,
taha ma si tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto. Taha wa, da te 're robzépata
za'ra mono wamhã, te za da'ãma 're aiwamri za'ra wa'aba mo. Te za duré 're ĩdapawapto
wẽ za'ra wa'aba mo. Asiré norĩ ma, aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono na, 'râwi 're
asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono õ di za. Aiwaimri te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba
mo. Duré aiwara sina dazada 're asahi za'ra wa'aba mono õ di za.
13 Ni'wam norĩ hã asiré nherẽ, marĩ na te te aiwi 're ro'wa'ré za'ra wa'aba mono nherẽ,
ãma 're aiwa'a za'ra wa'aba mono õ di za, ta norĩ ãma hã. Duré marĩ na te te aiwi
're ro'wa'ré za'ra wa'aba mono nherẽ, ãma 're 'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mono õ di za.
Wanhib'apito hã aiwasédé te te oto ai'ãma 're ĩ'ab'madâ'â aba mono õ ne, ãma 're 'madâ'â
za'ra wa'aba mono õ di za, ta norĩ ãma hã.
14 Danhipai u, dama ĩpire uptabi na roti hã, ãne: Te za 're asisawi pese za'ra wa'aba
mo. Taha zarina si, te za uburé asiré ĩsazei'wa norĩ hã rowẽ na asiré 're aihâimana za'ra
wa'aba mo, aihâiba za'ra wa'wa hã misi ne.

15 Cristu hã te za te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, rowẽ na asiré ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za aipẽ'ẽ 're ĩré 're anomro u'âsi aba mo, uburé marĩ hã ĩ'uwaibaba si ãma 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb da hã, 'râwi asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô aipisutu za'ra wa'wa, simisutu dahâiba misi ne, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, taha zarina aipẽ'ẽ 're rowẽ na asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ãma. Taha wa, te za ãma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si.

16 Cristuhu wasu'uwẽ na te za ãma 're asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, aipẽ'ẽ 're aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, taha zarina aihâimana wẽ na 're anomro aba mono zé hã asima 're sa'ẽtẽ za'ra wa'aba mono da oto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi, dahâimanazém na rowaihu ĩwẽ hã ãma 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za dama ãma 're ĩroti pese za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sõprub uptabi wa, te za tãma 're asõ're u'âsi za'ra wa'aba mo, aipẽ'ẽ 're ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono sina. Ĩpẽ'ẽzani te te aima 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na, te za rowẽ zarina tãma 're asõ're za'ra wa'aba mo, Saumusi na ĩbaihâ nhisi na tãma 're ĩdanho're za'ra mono zém na zama, duré Wanhib'apito ãma 're ĩdanho're za'ra mono na zama.

17 Uburé marĩ hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, duré uburé marĩ na 're aimreme zusi aba mono wamhã, Wanhib'apito Zezusihi zadawa para si, te za uburé marĩ hã 're ĩ'manharĩ wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo. Tawamhã Zezusi hã ĩwẽ uptabi hã wanhowa te te ĩ'manharĩ wẽ zéb zarina, te za tô marĩ hã 're ĩ'manharĩ wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo, Wamama 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono sina.

'Ri 're, 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma rotizé wasu'u

18 Pi'õ norĩ, aimro nhimiroti hã te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, Cristuhu zazei'wa tô sena ãma 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina.

19 Aibâ norĩ, aimro te za 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Tãma 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono ãna, te za asima 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo.

20 Ai'uté norĩ, aimama nhimiroti te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, ana nhimiroti zama, Cristuhu zazei'wa oto 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima 're wẽ za'ra wa'aba mono wa, ãne hã.

21 Damama norĩ, ai'ra norĩ ma, ai'aba'ré na aimreme hã 're sani za'ra wa'aba mono õ di za, ta norĩ hã te te sina 're aimreme wazéb za'ra wa'aba mono wa, tiwi 're robzei'õ pese za'ra mono tõ da.

22 Aiwada'uri zarina si, aipawa'âbâ ãna dama romhuri'wa norĩ, ti'ai ãma asib'apito norĩ mreme hã te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. E asib'apito norĩ hã 'râwi titõmo na te te 're ai'madâ'â za'ra wa'aba mono wapsi, te za romhuri hã tãma 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, asimiromhuri na te te 're aiwẽsãmri za'ra wa'aba mono zéb da hã. Mare di. Ĩhâiba za're'ra nherẽ, te za tô romhuri hã tãma 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito hã asiwi 're ĩwazéb za'ra wa'aba mono zéb zarina.

23 Ato sina te za tô tãma 're ĩromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo asib'apito norĩ ma, hâiwa ãma Wanhib'apito 're ĩsãmra mono ma, ato sina 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono ne.

24 Aipawa'âbâ aba zé hã hâiwa ãma asô 're ĩsimi'wara aba mono hã, Wanhib'apito hã za te te aima ĩsõmri za'ra wa'aba na asina waihu'u sirõmo za'ra wa'aba wa, te za ãne hã tô sena ti'ai ãma asib'apito norĩ ma 're ĩromhuri wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, ta norĩ ma si 're romhuri za'ra wa'aba mono õ di. Ta norĩ u'âbâ, te Wanhib'apito Cristuhu ma zama 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, ta hã Wanhib'apito uptabi wama 're hâimana mono wa.

25 Ni'wam norĩ hã tiwasété si te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono wamhã, taha wa'rãmi te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã hâ za'ra, nimahã na hã. E marĩ wa. Ni'wam norĩ hã po're'õ na 're nomro u'âsi mono nherẽ, tinhimihâzé te te tãma ba'a waihu'u za'ra õ wa za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, dama pire na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, dama wapu na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ zama.

4

1 Danhib'apito norĩ, pawa'âbâ ãna aima romhuri'wa norĩ ma, te za 're ĩ'manharĩ wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩ'uwaibaba si. Asib'apito za'ra wa'wa hã hâiwa ãma 're ĩsãmra mono hã te te 're ai'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mono na, asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono wa, te za ãne na hã tãma 're ĩ'manharĩ wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo, aima romhuri'wa norĩ ma hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're damreme zusi mono da, rotizé wasu'u

2 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te za 're aimreme zusi aba mo, õne u'âsi. Asimiza'rese te za tãma 're aimreme zusi aba mo, ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono sina.

3 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono wamhã, wa'ãma zama te
za duré tãma 're aimreme zusi aba mo, ta hã te te wama 're a'ridawa mono da, ĩmreme
wasu'u hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono da, Cristuhu wasu'uwẽ aré dama ĩwaihu'u'õ
hã wa te dama 're waihu'u za'ra mono da oto. Taha para, ma tô oto dasiwi ĩ̱'âri ni, dazazéb
're, da te ĩ̱nherẽ da. Taha wa, wa oto taha 're nhamra.
4 Taha wa, ma'ãpé 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, ĩ̱'ãma 're aimreme zusi aba mono za,
taha si te te 're ĩ̱pawaptob u'âsi mono da, Cristuhu wasu'uwẽ dama ĩwaihu'u'õ hã ĩ̱pibu
pese na si te dama 're wasu'u mono da, da te oto ãma 're ĩwaihu'u pese za'ra mono zéb da
hã, ãhã da si te te ĩ̱pisutu wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
5 Asimirosa'rata wẽ, oto ãma 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za Cristuhu
zazei'õ'wa norĩ ma aihâimana prédup sina tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Duré 're
danhopẽtẽ za'ra wa'aba mono sidâpâsi, te za Cristuhu wasu'uwẽ hã dama 're ĩwasu'u za'ra
wa'aba mo, dasiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré hã, da te 're waihu'u za'ra mono
ãna 're dahâimana za'ra mono tõ da, Cristuhu wasu'uwẽ hã.
6 Ĩsazei'õ'wa norĩ ma, 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, aimreme wẽ na si te
za tãma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo, tãma ãma 're rowẽ zani za'ra wa'aba mono da,
aimreme wẽ na te te ãma 're aiwapari ze za'ra wa'aba mono da. Ãne wamhã, ĩ'uwaibaba
si te za tô aimreme na tãma ãma 're ĩwa'rãmi za'ra wa'aba mo, Cristuhu wasu'uwẽ na te te
ãma 're asadanharĩ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba.

Paru hã te te ĩdazawi 'rãsutu zé wasu'u

7 Wasisãnawã Titicu hã, wama ĩsawi pe hã te za aima ĩ̱wasu'u za'ra wa'wa, ãme ĩ̱hâimana
na hã. Ta hã wasiré Wanhib'apito ma romhuri wẽ 'wa, te tô wama umnhasi na 're
hâimana.
8 Taha wa, wa za oto atẽme ãma satõrĩ za'ra wa'wa ã ĩ̱nhimi'ui'éré ré, ãme rowẽ na
ĩwahâimana za'ra na te te aima wawasu'u wẽ za'ra wa'aba da, taha zarina aima rowẽ
wairébé aba da, wazabâdâ.
9 Taha siré, te za duré Onezimo hã ãma mo, wasisãnawã wama ĩsawi pese hâiba amo hã,
wama ĩ'umnha hã ta hã duré, tame asiré ĩsazei'wa norĩ, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba
mono hã. Ta norĩ si te za aima rowasu'u za'ra wa'wa, ãme ĩromhâimanazém na hã, duré
ĩwahâimana za'ra zém na zama.
10 Aritacu hã ãme dazazéb 're, ĩ̱siré ĩhâiba hã te ãma asawi za'ra wa'wa, timreme na.
Marcusi hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa, Banabéhé mama amoi 'ra hã. Taha na wa
tô nimahã na hã aima ãma roti pari za'ra wa'wa, niwa atẽme wisi za'ra wa'aba wamhã,
asiwi sawi wẽ wa'aba da.
11 Zuzuwé hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa, Zusitu na ĩsisi amo hã. Ã norĩ hã zudezu
na 're ĩhâimana za'ra mono, si'ubdatõ ĩhâiba za'ra hã. Ĩ̱siré romhuri'wa norĩ hã ahâ uptabi
nherẽ, si'ubdatõ si te zudezu norĩ hã te te ĩ̱siré 're romhuri za'ra, tô ã norĩ hã, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u, wa te tãma 're ĩda'awaibui mono na hã. Ã
norĩ hã ma tô siwi ĩ̱pawapto pese za'ra tô.
12 Epaprasi te duré ãma asawi za'ra wa'wa, tame asiré ĩsazei'wa norĩ siré 're ĩhâimana
mono hã, Cristu Zezusihi ma romhuri'wa hã. Ta hã te ai'ãma 're mreme u'âsi 'wa simi'ẽ
na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, taha si te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da,
asiptete sina ãma 're anomro aba mono da, duré aihâimana prédup sina 're aihâimana wẽ
za'ra wa'aba mono da, ta hã te te aima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina si. Cristu hã
asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zém na 're asiptete za'ra wa'aba mono da, te duré
ai'ãma 're mreme u'âsi 'wa.
13 Ta hã te te ai'ãma 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mono na, wa tô ta hã ĩ̱si'uihâ na
waihu'u. Radiseza na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩsazei'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono norĩ
ãma, te te 're ĩromhuri pese mono na wa tô duré waihu'u. Duré Irapuri na 'ri nho'õmo nhisi
ãma ĩsazei'wa norĩ 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ãma, te te 're ĩromhuri pese mono na zama, wa
tô waihu'u, ta hã.
14 Rucasi hã, dawede'wa wama ĩsawi pe hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa. Demasihi
zama te duré ãma asawi za'ra wa'wa.
15 Ma'ãpé, duré wasisãnawã norĩ hã wama sawi za'ra wa'aba, Radiseza na 'ri nho'õmo
nhisi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã. Duré Nipaha zama wama sawi za'ra wa'aba. Duré
taha nhorõwa ãma Cristuhu zazei'wa, siré 're ĩsi'rã'õtõ u'âsi mono norĩ zama, wama sawi
za'ra wa'aba.
16 Ã hã te ãma aima ĩrob'ui'éré za'ra wa'wa hã asisõ'a asima sõré pari za'ra wa'aba wamhã,
te za asiwi ĩsõmri 'wa, Radiseza u, tame ĩsazei'wa norĩ hã sisõ'a te te duré sima sõré za'ra
da. Duré Radiseza u te dama ĩrob'ui'éré hã te za duré ĩwa'rãmi aima sõmri za'ra wa'wa, ta
hã duré asima sõré za'ra wa'aba da.

17 Atipuhu ma, ma'ãpé ãne hã 'maiwaihu'u aba za: “'Re ĩhâimana u'âsi mono, romhuri
te te aima ĩpisudu hã 'mairẽme õ di za. Uburé te za tãma ãma ĩ'a'uwaimrami mo.” Ãne hã te
za tãma ĩ'maiwaihu'u 'wa, Atipuhu ma hã.
18 Wa hã Paru, wa ḭ̃nhimi'ui'éré na ãma asawi za'ra wa'wa. Ma'ãpé ḭ̃ãma 're aipo're pu'u
u'âsi za'ra wa'aba mono za, dazazéb 're zahadu ḭ̃hâimana na hã.
Rowẽ u'âsi 're aihâimana za'ra wa'aba mono za, Wamama hã ai'ãma 're ĩsiwãrĩ za'ra
wa'aba mono zéb zarina.

1 Tesaronita norĩ
Tesaronita norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'éré na'rata zé
Ĩbaihâ wasu'uzé

Paru norĩ hã Tesaronita u si'aba'réi wamhã, da'ahâ na ma tô saze za'ra ni, ĩsimiromhuri za'ra na hã. Tazahã zudezu norĩ hã Zezusihi zazei'õ'wa norĩ hã ma tô sada tihâimana za'ra, te te siwi wĩrĩ da. Taha wa, Paru norĩ hã ma tô dahawi aimani zahuré, Siraha me, Bereza na 'ri nho'õmo nhisi u. Tane nherẽ, zudezu norĩ hã ma tô ĩsarina ai'aba'ré, Tesaronita hawi (Atusi 17.1-13). Tawamhã ãma ronomro wapsi, Timotiu hã ma tô Tesaronita ãma ĩsazei'wa norĩ wasu'u wẽ hã tãma ãwisi za'ra, Paru norĩ ma, Corĩtu ãma hâimana za'ra ré. Taha wa, Paru hã ma tô Tesaronita norĩ ma rob'ui'éré za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma siptete sina 're ĩnomro mono na ĩwasu'u za'ra hã te te wapari wa, tãma ĩrowẽ na hã.

Ma tô duré pawaptob za'ra, ĩsisãnawã norĩ hã tiwi 're ĩdâ'â za'ra mono norĩ wi, 're robzei'õ tõ za'ra mono da, Zezusi hã apâ we ĩmorĩzéb zô, wato sina 're wanhimipari za'ra mono na dâ'âsina.

1 Ĩsazei'wa norĩ, wa hã Paru, Sira, duré Timotiu, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'aba ni,
Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi ãma asiré 're asi'rã'õtõ aba mono norĩ ma.

Wamama hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, duré Wanhib'apito Zezu Cristu hã te asina 're
ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, ĩsib'a'uwẽ, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Wa norĩ hã ta
norĩ ma, wa ai'ãma 're wamreme zusi u'âsi 'wa, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi
za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

Tesaronita ãma ĩsazei'wa norĩ, tô sena 're ĩhâimana wẽ za'ra mono zé wasu'u

2 Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, wa 're wawata u'âsi za'ra, 're aihâimana wẽ
za'ra wa'aba mono wa. Ai'ãma 're wamreme zusi aba mono wamhã, wa duré wa te tiwi
're rowaptẽrẽ za'ra, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da.

3 Tãma 're wamreme zusi mono sina, wa ai'ãma 're wapo're pu'u u'âsi za'ra wa'wa, 're
aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono zém na, ãma 're wawata za'ra mono da. A norĩ wa'wa
hã sazei pese za'ra wa'aba wa, marĩ ĩwẽ si te 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo. Wamama hã,
Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te
duré 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, dawi 're asisawi za'ra wa'aba mono õ di,
marĩ ĩwẽ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tõ da. Duré Wanhib'apito Zezu Cristu
we ĩmorĩzéb zô, asimi'ẽ na te sô 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo. Ãne na 're anomro
wẽ wa'aba mono na, wa ai'ãma 're wapo're pu'u u'âsi za'ra wa'wa, wawa'a ãna, Wamama
ma 're wamreme zusi mono wamhã.

4 Wasiré ĩsazei'wa norĩ, wa tô duré ai'ãma waihu'u za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono na hã, duré ĩsib'a'uwẽ 're anomro aba mono
da, te te sima aipisutu za'ra wa'aba na hã.

5 Zezusihi wasu'uwẽ na, wa te aima rowasu'u za'ra wa'aba wamhã, taré wamreme na si,
wa te aima ãma rowasu'u za'ra wa'aba õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã tiwaihu'u
pese na te te 're ĩwapawaptob za'ra mono zém na, wa tô duré aima rowasu'u za'ra wa'aba
ni. Zezusihi wasu'uwẽ hã tô sena na, wa te 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina, wa tô
duré aima ãma rowasu'u za'ra wa'aba ni. Taha wa, wa tô ai'ãma waihu'u za'ra wa'aba ni,
'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima ĩ'aiwẽ za'ra wa'aba na hã. Duré a norĩ wa'wa hã ma tô
wa'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ai'rata wahâimana za'ra wa'aba ré, 're ĩwanomro wẽ mono
zém na, wa te aipawaptob za'ra wa'aba da.

6 Ãne wa tô aima ãma asanho za'ra wa'aba ni, Wanhib'apito hã ti'ai ãma 're morĩ ré,
wama ãma ĩsisanho ne. Tawamhã ĩwasu'uwẽ ma tô ĩsaze za'ra wa'wa. Ma tô 're anomro
wẽ wa'aba mo, wasisanhozéb zarina, duré Wanhib'apito sisanhozéb zarina. Ĩwaihu'u pese
pẽ'ẽzani hã ma tô te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, atoi uptabi za'ra wa'aba na 're
sazei pese za'ra wa'aba mono da, da te ai'ãma 're ĩrowasété za'ra wa'aba mono na 're
robzépata za'ra wa'aba mono nherẽ.

7 Taha na a norĩ wa'wa hã ma tô duré dama ãma asanho za'ra wa'wa, aihĩni ĩsazei'wa
norĩ, Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma, duré
Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma zama.

8 Tame 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã
wapari za'ra, a norĩ wa'wa hã dama 're sadawa wasu'u pese za'ra wa'aba mono wa,
Wanhib'apito wasu'uwẽ hã. Duré ĩsipai u, daza'rui mono bâ ma tô ĩsadawa wasu'u hã
datẽme waptã'ã. Duré 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mono na, ma tô aiwasu'u wa'wa hã da

te 're wapari za'ra, daro mono bâ. Taha wa, wa norĩ hã 're ĩsaze za'ra wa'aba mono na, wa te duré dama 're aiwasu'u za'ra wa'aba mono õ di, aiwasu'u za'ra wa'wa hã da te 're wapari sirõmo za'ra mono wa.

9 Aiwasu'u wapari'wa norĩ hã, si'uihâ na te wama rowasu'u za'ra, atẽme ĩwasihutu aba zém na. Ma tô, u, asima ĩwawẽ za'ra wa'wa. Te duré wama aiwasu'u za'ra wa'wa, ãne: "Ta norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're sazei pese za'ra. Taha wa, romhâiba 'manharĩ ãma, nasi wata za'ra õ di oto. Te te tãma 're romhuri za'ra mono õ di oto. Ma tô rẽme pese za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, tô sena hã, u. Taha wa, ĩsadawa wasu'u, ma tô saze za'ra. Taha wa, te taha na si te te tãma 're romhuri pese za'ra.

10 Ĩ'ra hã hâiwa hawi apâ we ĩmorĩzéb zô, te 're simipari u'âsi za'ra, ab're hawi apâ te te ĩhâiwa'utu zô." Ãne te wama aiwasu'u za'ra wa'wa. Tane tô. Ta hã Zezusi hã, Wanho'reptui'wa. Ma tô wanho'reptu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã za te te ĩdahâ za'ra zé wi hã.

2

Tesaronita ãma Paru hã ĩwẽ na si te te ĩromhurizé wasu'u

1 Wasisãnawã norĩ, ai'rata wasi'ubumroi wa'aba ré, aima wanhimiromhuri za'ra wa'aba zé hã taré õ di. Tô sena, wa tô aipawaptob za'ra wa'aba ni, sazei pese za'ra wa'aba da. Ãne na ma tô wa'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa.

2 Piripu na 'ri nho'õmo nhisi hawi, wa tô atẽme aihutu aba ni. Tame wasi'ubumroi ré, wa tô robzépata za'ra ni, ĩsazei'õ'wa norĩ nhimihâzém na, duré damreme wasété na zama. Taha wasu'u na ma tô wa'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Tane nherẽ, Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô wapawaptob za'ra, wapahi ãna, ĩsadawa wasu'u hã wa te aima wasu'u za'ra wa'aba da, Cristuhu wasu'uwẽ na hã. Taha wa, wamreme wa'rãmi, da te wawi ro'wa'rutu za'ra nherẽ, wa tô ĩwasu'uwẽ na aima rowasu'u za'ra wa'aba ni tô, wapahi za'ra ãna.

3 Roti tô sena na si, wa aima roti za'ra wa'aba ni, ãhãna hã. Rowasu'u wẽ upana, wa te aima roti za'ra wa'aba õ di. Duré marĩ ĩwẽ hã wa te wasima waibu da, wa te ai'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di. Marĩ ĩwẽ hã wa te aiwi udâ za'ra wa'aba õ di.

4 Mare di. Ãnei õ di. Tô sena, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're ĩwawẽ za'ra mono zéb zarina, te te wapisutu za'ra wa, wa ĩwasu'uwẽ na wa te dama 're rowasu'u za'ra, ãne na romhuri'wa da, te te wawẽsãmri za'ra wa.

Tawamhã wanhimirowasu'u wẽ wa, taré wama dato za'ra da, wa te wasina 're rosa'rata za'ra mono õ di. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're ĩwawẽsãmri za'ra mono da si, wanhimirosa'rata za'ra hã. Õhõ si te za te te 're wapibu za'ra, 're ĩwanomro wẽ mono zéb zô, ĩwẽ na si 're ĩwanhimirosa'rata za'ra mono zéb zô zama. Taha wa, ĩsadawa wasu'u na, wa te dama 're ĩrowasu'u wẽ za'ra mono na, wa'ãma 're toi mono da, wa wa te wasina 're rosa'rata za'ra.

5 Ai'rata wahâimana za'ra wa'aba ré, taré wamreme to na ai'ãma wawata za'ra wa'aba õ di. Duré marĩ ĩwẽ hã wanhimirowahutu wa'rãmi, wama sõmri za'ra wa'aba da, wa te wasina rosa'rata za'ra õ di. Ãne na ma tô wa'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di, ãne na wapẽ'ẽ 're, wanhimirosa'rata za'ra hã.

6 Wanhimirowahutu wẽ na wa'ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, wa te wasina rosa'rata za'ra õ di. Duré, aimawi norĩ hã ãne zarina, wa'ãma wata za'ra da, wa te wasina rosa'rata za'ra õ di duré.

7 Cristu hã ma tô wazatõrĩ za'ra, ĩwasu'uwẽ hã wa te dama 're waihu'u za'ra mono da, ĩsadawa para. Taha wa, dama wamreme pire za'ra di. Tane nherẽ, wamreme pire na, wa te duré 're aiwari za'ra wa'aba mono õ wa, wa te ãma aiwi robzei'õ za'ra wa'aba õ di. Mare di. Ãnei õ di, wa te aima ĩ'manharĩ za'ra wa'aba zé hã. Wamreme wẽ na si, wa tô aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. Wa tô ai'madâ'â pese za'ra wa'aba ni, dana norĩ hã ti'ra te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono ne.

8 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã, ĩwasu'uwẽ hã wawa'a ãna, wa tô aima wasu'u za'ra wa'aba ni, wama asawi pese za'ra wa'aba wa. Taha wa, aiwi 're wasisawi za'ra wa'aba mono õ di, wa te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono tõ da. Tô sena, a norĩ wa'wa hã wama asawi uptabi za'ra wa'aba di.

9 Wasisãnawã norĩ, ãne na te tô wa'ãma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, 're ĩwanomro wẽ mono zém na. Wa norĩ hã wahâimanazéb da, wa tô wasima romhuri pese za'ra ni, wapatâ'â nherẽ, duré wawasutu nherẽ. Bâtâ sidâpâsi wasi'uihâ na wanhib'rata na wa tô romhuri za'ra ni, wahâimanazéb da. Bâdâ 'rãiwatobro õ ré, duré bâdâ sébré nherẽ, wa tô wasima romhuri za'ra ni, wa te aiwari za'ra wa'aba tõ da, wama asõprub

za'ra wa'aba na wapire na wa'madâ'â za'ra wa'aba tõ da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, wa te aima rowasu'u za'ra wa'aba ré.

10 A norĩ wa'wa hã ma tô ĩwawaihu'u za'ra wa'wa, asõ'a za'ra wa'aba, 're ĩwanomro mono zé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô duré wawaihu'u za'ra, 're ĩwanomro wẽ mono zém na hã. Wawasédé hã wa te 'manharĩ za'ra õ di. Ĩwẽ na si wa tô wahâimana za'ra ni, asõ'a za'ra wa'aba. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na hã ãma wasipa za'ra õ di. Ãne ãma 're ĩwanomro mono zé hã, tô ĩbâ.

11 Damama hã, dahâimanazém na te za ti'ra norĩ ma rowahutu. Tane, wa norĩ hã aihâiba bâ wa'aba, wa tô aima rowahutu za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na 're anomro wẽ wa'aba mono da.

12 Duré da te aima 're amhâzépa za'ra wa'aba mono nherẽ, wa tô ãma aima robze za'ra wa'aba ni ĩwasu'uwẽ na, aiwi 're robzei'õ tõ za'ra wa'aba mono da. Wa tô aima roti pese za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a 're anomro wẽ wa'aba mono da, toi uptabi na te te 're ai'madâ'â za'ra wa'aba mono da. Ta hã ma tô te te sima 're aiwẽ za'ra wa'wa, hâiwa ãma ĩhâiba na rowa'a na ĩsiré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ uptabi na.

13 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã wa te aima ĩwasu'u za'ra wa'wa hã wapari za'ra wa'aba wamhã, ma tô asima ĩwẽ za'ra wa'wa. Taré ti'ai ãma aibâ nhimirowasu'u newa, ãma rosa'rata za'ra wa'aba õ di. Tô sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na, ma tô ãma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. Tane tô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na si wanhimirowasu'u za'ra hã. Ĩsadawa wasu'u hã te tô ai'ãma te te 're romhuri pese za'ra wa'wa, aipẽ'ẽ 're, ĩwẽ na si 're anomro aba mono da. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si, wa 're wawata za'ra, ĩmreme hã asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono wa.

Ĩsazei'wa norĩ te te 're ĩrobzépata za'ra mono zé wasu'u

14 Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma hã, aiwana za'ra wa'aba, ma tô da te 're sazei pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã, ĩwasu'uwẽ hã. Tawamhã, Cristu Zezusihi ãma ma tô 're danomro, ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã. Tawamhã, ĩsiré norĩ hã ĩsazei'õ'wa norĩ hã ma tô te te ãma 're rowasété za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã te te 're saze za'ra mono tõ da, ĩwasu'uwẽ hã, tisiré nherẽ. Tane, a norĩ wa'wa hã wasiré ĩsazei'wa norĩ hã, ta norĩ ne, ma tô 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo, asiré norĩ hã asada 're sahi za'ra wa'aba mono wa, Zudeza norĩ ne.

15 Duréihã, zudezu norĩ hã ma tô te te 're simro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã. Duré, ãhãna zama ĩsihudu norĩ hã ĩhi'rata norĩ hã te te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zéb zarina, ma tô siwi tĩwĩ, Wanhib'apito Zezusi hã. Ma tô duré te te wa'ãma 're rowasété za'ra, ĩwasu'uwẽ hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono tõ da. Ma tô sisiti siwi wazatõrĩ za'ra, ĩsiti wasi'aba'ré da. Ma tô duré uburé da'ãma tinhitob'ru za'ra. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wẽ õ di, 're ĩhâimana za'ra mono zé hã.

16 Tawamhã, wa norĩ hã zudezu'õ norĩ ma, wa tô wa te tãma 're rowasu'u za'ra ĩwasu'uwẽ na, da te 're sazei pese za'ra mono da, Zezusi hã te te 're da'anho'reptui mono da. Tawamhã, ta norĩ hã zudezu nherẽ, ĩsazei'õ'wa norĩ hã, ma tô te te wawi 're ro'wa'rutu za'ra, te te 're wazadawa uwati za'ra mono da aré, ĩwasu'uwẽ na wa te dama 're rowasu'u za'ra mono tõ da. Ãne tiwasété na 're ĩhâimana za'ra mono zém na, ma tô 're siwasété za'ẽtẽ za'ra. Tawamhã, tâibâ oto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô wawi ro'wa'rutu'wa norĩ hã te te 're wẽ'õ pese za'ra. Rowẽ'õ, ma tô duré tãma pisutu za'ra. Tawamhã, ĩsiti te za oto 're nomro u'âsi.

Paru hã Tesaronita u apâ ĩmorĩzém na ĩsiwasu'uzé wasu'u

17 Wasisãnawã norĩ, ĩsazei'õ'wa norĩ nhimirob'manharĩzéb zarina, wasi'aba'ré na aihawi za'ra wa'aba, wasi'aba'réi wamhã, asiti za'ra wa'aba, wa a'â 're wasi'ubumro. Tane nherẽ, ai'rata 're ĩwasi'ubumroi u'âsi aba mono ne, wa wanhimirosa'rata na wa te ai'ãma 're rosa'rata wẽ u'âsi za'ra wa'wa. Awa'awi hã wapẽ'ẽzé uptabi na, wa 're wahâimana za'ra. Taha wa, apâ atẽme wasihutu su'u aba da, wa tô wasima waihu'u za'ra ni, wa te asabu za'ra wa'aba da.

18 Wa te duré asabu téb za'ra wa'aba neza. Wa hã Paru hã, apâ atẽme ĩ̱morĩ aba neza. Taha wa, atẽme ĩ̱morĩ aba da, bâdâ, wa tô nasi ĩ̱sima pisutu. Tane nherẽ, Satanasi hã wanhitob'ru hã ma tô nasi wa'ãma ro'wa'rutu za'ra, ãma atẽme ĩ̱wisi za'ra wa'aba tõ da.

19 Tane tô. Ni'wam norĩ me asõwa're're za'ra wa'aba, wasisõpẽtẽ za'ra õ di za, Wanhib'apito Zezusi apâ wei morĩ wamhã. Ni'wam norĩ hã, asõwa're're za'ra wa'aba, te te wama 're rowẽ zani za'ra mono õ di za. Wanhib'apito wei morĩ wamhã, ni'wam norĩ hã asõwa're're za'ra wa'aba, te te dama wawaihu'u za'ra õ di za, tô sena aima za'ra wa'aba, wa te 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zém na.

20 Tane tô, wato sina, wa wa te 're aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa dama, a norĩ wa'wa hã
wama 're rowẽ zani za'ra wa'aba mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 're ĩsaze za'ra wa'aba
mono zém na.

3

Timotiu hã ĩsazei'wa norĩ ma rowẽ zô, Tesaronita u ĩmorĩzé wasu'u

1-3 Tawamhã, ai'ãma wapẽ'ẽzé uptabi za'ra wa'aba wa, apâ wasi'aba'rézéb zô wanhimi-
pari waihu'u za'ra õ di oto. Taha wa, wa tô wasisaze za'ra ni, Timotiu hã wa te ãma atẽme
satõrĩ za'ra wa'aba da, wa hã ĩ̱siwaprosi Atena na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩ̱nhamra da nherẽ.
Tawamhã, wa tô ãma atẽme satõrĩ za'ra wa'aba ni, Timotiu hã. Ta hã wasiré ĩsazei'wa,
'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, Cristuhu wasu'uwẽ na te te dama 're rowasu'u
mono da, wasiré. Taha wa, wa tô atẽme satõrĩ za'ra wa'aba ni, te te 're aipawaptob za'ra
wa'aba mono da, aihâimana nhiptete sina 're sazei pese za'ra wa'aba mono da, ĩwasu'uwẽ
hawi apâ 're aipizari za'ra wa'aba mono tõ da, da te ai'ãma 're rowasété pese za'ra wa'aba
mono nherẽ. A norĩ wa'wa hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimipisutu zarina, da te wa'ãma 're rowasété za'ra mono wa, wa te 're ĩrobzépata za'ra
mono na hã.

4 Ãne na wa tô ĩwana aima rowaihu'u sirõmo za'ra wa'wa, ai'rata wasi'ubumroi wa'aba
ré, za da te wama 're ĩrob'manharĩ pipa za'ra mono zém na hã. Ãhãna, tô sena na ma tô
asina ĩwaihu'u za'ra wa'wa, tô wa'ãma 're romhâimana za'ra mono wa.

5 Taha wa, asada 're dazahi za'ra wa'aba mono wa, apâ ãma atẽme ĩ̱morĩ aba neza,
're ĩsazei'õ utõrĩ za'ra wa'aba mono zé hã te aiwi waihu'u za'ra wa'aba da. Taha wa,
Timotiu hã wa tô ãma atẽme satõrĩ za'ra wa'wa, apâ te te we wama aiwasu'u za'ra
wa'aba da. Wa'uburé hã dawasété da, dawada'uri'wa hã te te aipibu za'ra wa'aba wa,
're saze zahâri za'ra wa'aba mono õ'umnhasite, wa tô ai'ãma 're ĩ̱hâtâ'â za'ra wa'wa. Aima
wanhimiromhuri za'ra wa'wa hã taré 're hâimana mono õ'umnhasite, wa tô ãma atẽme
satõrĩ za'ra wa'wa Timotiu hã, te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da.

Tesaronita hawi, Timotiuhu nhimirowasu'u wẽ na Paru norĩ ĩto za'ra zé wasu'u

6 Tawamhã Timotiu hã ma tô we apâ watẽme tiwisi za'ra, aihawi za'ra wa'aba. Ma tô
aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa hã wei wama ãwisi. Wa te wapari ze za'ra di, aiwasu'u wẽ za'ra
wa'wa hã. Cristu hã te, u, asina 're ĩ'umnhasi pese za'ra wa'aba mo. Asimizawi pese za'ra
wa'aba na te, u, 're anomro aba mo. Duré, ĩwẽ na si te, u, wa'ãma 're ĩrosa̱'rata za'ra wa'aba
mo. Ĩwazabu za'ra wa'aba da si, te, u, 're asimipari za'ra wa'aba mo. Ãne, aiwasu'u wẽ
za'ra wa'wa hã, wa te wapari ze za'ra di. Tane tô, wa norĩ zama wa te asabu za'ra wa'aba
neza. Wa duré sô mapari za'ra ni aré, wa te ĩ'asabu za'ra wa'aba zéb zô.

7 Wasisãnawã norĩ, da te wa'ãma 're rowasété za'ra mono nherẽ, duré marĩ ĩpire na wa
te 're robzépata za'ra mono nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã 're sazei
pese za'ra wa'aba mono wa, wa tô apâ pẽ'ẽ daba'wara pese ni.

8 Ãne wa, wahâtâ'â ãna wa oto 're wahâimana za'ra apâ, Wanhib'apito ãma asiptete sina
ãma 're anomro aba mono wa.

9 Taha wa, wa oto Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're wawata u'âsi za'ra,
ĩsõ'a, wama 're robze zani za'ra wa'aba mono wa, Zezusi hã asina 're ĩ'umnhasi pese za'ra
wa'aba mono zém na hã.

10 Awẽ sidâpâsi, wa wanhimi'ẽ na tãma 're wamreme zusi, bâtâ na barana zama, ta hã
te te wama pisutu za'ra da, nimahã na ãma atẽme wasi'aba'réi wa'aba da, wasisabu za'ra
da apâ, duré zahadu ĩwaihu'u za'ra wa'aba õ hã, wa te aima waihu'u za'ra wa'aba da, 're
ĩsazei uptabi za'ra wa'aba mono zéb da hã.

11 Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, Wamama wi hã, duré Wanhib'apito
Zezusihi wi hã, wa wa te 're rowaptẽrẽ za'ra, te te wama ropese za'ra da, apâ wasihutu
da, atẽme wa'aba.

12 Tô sena ma tô 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Uburé ma tô duré 're ĩdazawi pese
za'ra wa'aba mo. Tane tô, wẽ di. Taha wa, wa duré wa te tiwi 're rowaptẽrẽ za'ra,
Wanhib'apito wi, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, awẽ sidâpâsi asimizawi pese
za'ra wa'aba zé hã, te te aima 're sa'ẽtẽ za'ra wa'aba mono da. Sa'ẽtẽ na, wa te 're ĩ'asawi
pese za'ra wa'aba mono zém ne, aiwa sa'ẽtẽ na 're dazawi pese za'ra wa'aba mono da, wa
wa te tiwi 're rowaptẽrẽ za'ra.

13 Tawamhã taha na te za te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, aihâimana nhiptete
za'ra wa'aba sina, ĩwẽ uptabi na si ãma 're anomro aba mono da. Tawamhã Wanhib'apito
Zezusi hã, uburé tinhib'a'uwẽ norĩ me, wei wazô si'aba'réi wapsi, asi'wa'rutu za'ra wa'aba
ãna te za ĩsõ'a aimasa wa'wa, Wamama 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a.

4

'Re ĩdanomro wẽ mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dama 're ĩtoi mono zé wasu'u

1 Wasisãnawã norĩ, wa tô aima waihu'u pari za'ra wa'aba ni, niha 're anomro wẽ wa'aba
mono da, taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ai'ãma 're to za'ra wa'aba mono da. Taha
zarina, te tô ãma 're anomro wẽ wa'aba mo oto. Ãhãna wa za duré aima roti pese za'ra
wa'aba ni, 're anomro wẽ wa'aba mono zém nhipai u, asima 're sa'ẽtẽ za'ra wa'aba mono
da, Wanhib'apito Zezusihi zadawa para.
2 Taha zadawa para, wa te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono zé hã ma tô ĩwaihu'u pese
za'ra wa'wa.
3 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô te te sima 're aiwẽ za'ra wa'wa, 're anomro wẽ wa'aba
mono da, duré pi'õ norĩ, duré aibâ norĩ zama aihâiba na asiwi 're ĩ'asipsaihuri si'uiwa za'ra
wa'aba mono zé hã ai'ãma 're hâimana za'ra wa'aba mono tõ da oto.
4 Aibâ norĩ hã aimro si te za 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mo, aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra
wa'aba mono tõ da.
5 Rowasutu zô si asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono õ di za. Ta hã, ĩsazei'õ'wa
norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zé, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te waihu'u za'ra õ wa.
6 Tane 're anomro aba mono õ di za. Ĩsazei'wa norĩ hã, asisãnawã te 're anomro aba
mo. Taha wa, asisãnawãi mro nherẽ, asiwi 're upi za'ra wa'aba mono õ di za, asiwi 're
asipsaihuri za'ra wa'aba mono tõ da, aiwasédé hã asi'ãma 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono
tõ da. Tane, ni'wa hã tiwasédé te te 're 'manharĩ mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
hã te za niha tãma rob'manha. Ãne tô sena, wa tô aima waihu'u za'ra wa'aba ni, waihu'u
pese za'ra wa'aba da. Tane nherẽ, wa duré ãma aima sahu za'ra wa'aba ni.
7 Aibâ norĩ, aimro hâiba upana aimawi pi'õ hã 're upi za'ra wa'aba mono õ di za.
Duré pi'õ norĩ hã aimro hâiba upana aimawi aibâ hã 're upi za'ra wa'aba mono õ di
za. Dahâimana nhiséb õ ré, 're wanomro mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima
're wa'apisutu mono õ di. Wanhimi'ẽ na ãma 're wanomro wẽ uptabi mono da si, ma tô
te te sima 're wa'apisutu.
8 Taha wa, ãne wa te aima ĩroti za'ra wa'wa hã, asiwi wẽ'õ za'ra wa'aba õ di za. Ni'wa
hã te te siwi wẽ'õ wamhã, e ta hã ti'ai ãma dahâiba te za siwi wẽ'õ. Mare di. 'Re ĩhâimana
u'âsi mono te za siwi wẽ'õ, wama Tipẽ'ẽzani nhomri'wa hã.
9 Ĩsazei'wai mono bâ 're asisawi pese za'ra wa'aba mono zém na, wa te aima rob'ui'éré
za'ra wa'aba õ di za oto. Tô sena ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã si'uihâ na ãma aima
rowahutu za'ra wa'wa, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono zéb da hã.
10 Ma tô 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo tô, Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi
ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩsaze za'ra mono norĩ
hã. Tane nherẽ, wa aima roti pese za'ra wa'aba ni, asimizawi pese zém nhipai u, asima
're sa'ẽtẽ za'ra wa'aba mono sina, ĩwẽ uptabi hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da.
11 Ai'rata wasi'ubumroi wa'aba ré, ãne wa tô aima roti za'ra wa'aba ni, rowẽ na si 're
aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré asima 're ropibui wẽ za'ra wa'aba mono da, duré
asimi'ẽ na asi'uihâ na aihâimanazéb da, 're romhuri za'ra wa'aba mono da, aihâiba mono
bâ wa'aba. Ãne, wa tô aima roti za'ra wa'aba ni. Ãne ĩwẽ uptabi hã te za tô 're ĩ'manharĩ
u'âsi za'ra wa'aba mo.
12 Tawamhã danho'a 're anomro wẽ wa'aba mono wa, ĩsazei'õ'wa norĩ hã te za te te 're
aiwẽsãmri za'ra wa'wa. Te za te te 're aiwazéb za'ra wa'wa. Duré asimi'ẽ na 're romhuri
za'ra wa'aba mono wamhã, 're dawari za'ra wa'aba mono ãna, te za 're anomro aba mo.

Apâ 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono zé wasu'u

13 Wasisãnawã norĩ, ni'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zazei'õ'wa hã, dawi dâ'â wamhã,
ĩsiré norĩ hã te za ãma 're pẽ'ẽzé pese za'ra, apâ 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono zé wasu'u hã
te te 're waihu'u za'ra mono õ wa. Tanei õ di za, a norĩ wa'wa hã. Taha wa, wa wasima
wẽ za'ra ni, sena na waihu'u za'ra wa'aba da, dadâ'â wasu'u hã.
14 Zezusi hã ma tô dârâ. Ma tô pẽ'ẽhai'utõ. Pẽ'ẽ si'utõrĩ nherẽ, ma tô apâ hâiwa'udu.
Ãhãna te 're morĩ u'â oto. Ãne na wa tô saze za'ra ni. Taha wa, wa tô duré waihu'u za'ra
ni, ĩsazei'wa norĩ hã 're dâ'â za'ra mono wamhã, apâ 're ĩhâiwa'utu za'ra mono na hã. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã te za apâ te te 're ahâiwa'utu, Zezusi te te apâ ĩhâiwa'utu ne.
15 Tawamhã, Wanhib'apito we apâ wazô morĩ wamhã, ãté wa norĩ hã zahadu wahâiba
ré 're wanomro mono ré, te za wei mo. Tane nherẽ, 're ĩdâ'â za'ra mono norĩ wana, ĩtẽme
wasihutu õ di za. Ãne Wanhib'apito te te wama ĩrowahutu za'ra zarina, wa aima rowasu'u
za'ra wa'aba ni.
16 Tô sena, Wanhib'apito hã te za wei wazô si'ra, hâiwa hawi. Tawamhã, te za tãma
wa'ru za'ra, hâiwa ãma tãma ĩromhuri pese 'wai ma. Hâiwa ãma tãma ĩromhuri pese 'wa

hã, te za wei hâ, hârâ 'rãihâ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimnhihârâzém na. Tawamhã, ĩsazei'wa norĩ hã 're ĩdâ'â za'ra mono norĩ hã, ta norĩ uimrehẽne te za apâ hâiwa'utu za'ra.
17 Tawamhã wa norĩ hã ĩsazei'wa norĩ hã, zahadu wahâiba ré ré 're ĩwahâimana za'ra mono norĩ hã, apâ ĩhâiwa'utu za'ra norĩ me, ĩsazei'wa norĩ me, te za sitẽme wa'ubumro awa'awi, hâiwa'a ãma. Tawamhã, Wanhib'apito hã wa za oto aihĩni sõpẽtẽ za'ra ni, hâiwa nho're ãma. Tawamhã, ĩ'rata wa za 're wahâimana u'âsi za'ra.
18 Ãne te za ĩwasu'u na 're asipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo.

5

Wanhib'apito apâ wei morĩ õ ré, 're ĩdanomro wẽ mono zé wasu'u

1 Wasiré ĩsazei'wa norĩ, Wanhib'apito apâ wei wazô ĩmorĩzé hã, wa tô aima waihu'u pese za'ra wa'aba ni. Tane nherẽ, wa za duré apâ aima ãma rob'rãzarõtõ za'ra wa'wa, rob'ui'éré na. Niwapsi, te za wei mo apâ wazô. Tane nherẽ, bâdâ hã wa te waihu'u za'ra õ di. Nimahã na we ĩmorĩzé hã, wa te waihu'u za'ra õ di. A norĩ wa'wa hã ma tô ãne hã ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa.
2 Wanhib'apito apâ wei morĩ wapsi, awa'awi te za wei mo. Tane tô, ni'wa hã barana simisaihuri da, marĩ zô 'ri para u sébré wamhã, 'ri para ĩsi'ubumro norĩ hã te za tãma a'rãmi za'ra, sô simipari za'ra õ nherẽ, sébré wa. Tane, Wanhib'apito apâ we ĩmorĩzéb zô 're danhimipari za'ra mono õ ré, te za wei mo.
3 Sô 're danhimipari za'ra mono õ wa, te za ĩsazei'õ'wa norĩ hã da te dasima 're rowasu'u za'ra, ãne: "Rowẽ na wa za oto 're wasi'ubumroi u'âsi, marĩ hã wazô 're wairébé mono ãna." Ãne te za dasima da te 're rowasu'u za'ra, da te 're waihu'u za'ra mono õ wa. Ãne, da te dasima 're rowasu'u za'ra mono wapsi, tawapsi, awa'awi te za ropipa hã dazô watobro, Wamama hã za te te dama ĩrob'manharĩzém na hã. Tiwi dasimani waihu'u za'ra õ di za, pi'õi ma, ĩ'ra tãma 're rere'e mono da, ĩwasã ãma 're sépu'u za'ra mono wa, ai'uté zépu hã tiwi 're ĩsimani za'ra mono õ ne.
4 Wasiré ĩsazei'wa norĩ, a norĩ wa'wa hã Wanhib'apito apâ wei ĩmorĩzéb zô, te sô 're asimipari za'ra wa'aba mo. Taha wa, awa'awi za wei morĩ nherẽ, tãma a'rãmi za'ra wa'aba õ di za, barana ĩsimisaihuri norĩ ma, 're ĩdasi'rãmi za'ra mono ne.
5 Tawamhã Wanhib'apito apâ we ĩmorĩzéb zô, aihĩni 're ĩ'asimipari za'ra wa'aba mono norĩ hã, rowa'a na 're ĩdahâimana za'ra mono zém ne, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã, a norĩ wa'wa hã ti'ai ãma. Apâ we ĩmorĩzéb zô 're ĩdanhimipari za'ra mono õ norĩ ne, robra na 're wahâimana za'ra mono õ di tô, wa norĩ hã.
6 Taha wa, 're ĩdanhotõ za'ra mono ne, wanhimiza'rese ãna 're wahâimana za'ra mono tõ da, wa za sô 're wanhopré u'âsi.
7 Barana si te rosa'rese ãna 're danhotõ za'ra. Barana si te duré âzézei'wa norĩ hã 're siwamnarĩ za'ra.
8 Tazahã, wa norĩ hã Wanhib'apito apâ we ĩmorĩzéb zô, 're wanhimipari za'ra mono wa, wanhimi'ẽ na sô 're wanhopré mono sina, wa za 're wahâimana za'ra. Tawamhã wa za wasi'upari za'ra ni, wanhitob'ru wi, Wanhib'apito wa te 're ĩsaze za'ra mono zém na, duré 're ĩwanhimizawi pese za'ra mono zém na, duré Zezusi te te 're ĩwanho'reptu za'ra mono zéb zô, 're ĩwanhimipari za'ra mono zém na. Da'wapéi'wa norĩ hã, tinho'utu'u ĩhâtete na, duré ĩ'rãzaza ĩhâtete na te 're si'uza za'ra, tinhitob'rui wi, da te 'manhiptâ'â tõ da. Ãne, Wanhib'apito wa te 're ĩsaze za'ra mono zém na, duré 're wanhimizawi pese za'ra mono zém na, wa za 're wahâimana za'ra, wapẽ'ẽ wẽ te te wawi wasété tõ da, wanhitob'ru hã. Duré Zezusi te te 're ĩwanho'reptu za'ra mono zéb zô, 're ĩwanhimipari za'ra mono zém na, wa za 're wahâimana za'ra, wanhimirosa'rata na te te wawi ro'wa'rutu tõ da.
9 Tane tô. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã niha te te wama 're arob'manharĩ mono da, te te sima 're wa'awẽ mono õ di. Ma tô te te sima 're wa'awẽ, Wanhib'apito Zezu Cristu hã te te 're wa'anho'reptui mono da.
10 Ta hã ma tô wazada dârâ, ĩ'rata 're wasi'ubumroi mono da. Tawamhã, apâ wei wazô morĩ wapsi, wahâiba ré 're ĩwanomro mono norĩ hã, duré wawana 're ĩdadâ'â za'ra mono norĩ me, wa za ĩ'rata wasiré 're wasi'ubumroi u'âsi.
11 Taha wa, te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo, aipẽ'ẽ wẽ za'ra wa'aba na asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Tô sena na ãhãna hã ãma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono ne, te za duré ãma 're asipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo, õne u'âsi.

'Re ĩdanomro wẽ mono zéb da na roti wasu'u

12 Wasiré ĩsazei'wa norĩ, wa aima roti za'ra wa'aba ni, te te aima 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono norĩ hã 're hâimana wazéb za'ra wa'aba mono da. Ta norĩ hã, Wanhib'apito ma romhuri'wa norĩ. Taha wa, te za marĩ hã ĩwẽ si te te aima 're wẽ za'ra wa'wa. Duré

timreme wẽ na si te za aima te te 're roti za'ra wa'wa. Tawamhã, ta norĩ mreme, te za 're
ĩwapari pese za'ra wa'aba mo.
13 Ta norĩ hã te te aima 're romhuri pese za'ra wa'aba mono wa, te za 're ĩwazéb za'ra
wa'aba mo. Te za duré 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Asima 're aimreme wasété za'ra
wa'aba mono ãna, te za asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo, rowẽ na.
14 Wasiré ĩsazei'wa norĩ, wa za duré aima roti za'ra wa'aba ni. Ni'wam norĩ hã 're wa'a
za'ra mono wamhã, te za tãma 're ĩroti pese za'ra wa'aba mo, simi'ẽ na si'uihâ na te te sima
're romhuri za'ra mono da. Duré ni'wam norĩ hã robzei õ wamhã, te za 're ĩpawaptob za'ra
wa'aba mo, robzei'õ u'âsi 're nomro tõ mono da. Duré ni'wam norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono zadawa wasu'u te te waihu'u za'ra nherẽ, ĩwẽ na si 're nomro mono da, te te sima
're rosa'rata za'ra mono õ wamhã, te za 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mo. Da'ãma 're aiwa'a
za'ra wa'aba mono õ di za. Aiwaimri te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, sada.
15 Ni'wai ma ĩwẽ'õ hã da te 'manharĩ wamhã, te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo,
asa marĩ ĩwẽ'õ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tõ da. Marĩ ĩwẽ'õ hã da te aima
're 'manharĩ za'ra wa'aba mono nherẽ, ĩwẽ na si te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo,
asa tãma ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono tõ da. Ĩwẽ na si te za asima 're ĩ'manharĩ u'âsi
za'ra wa'aba mo, asiré ĩsazei'wa norĩ ma. Uburé te za dama 're ĩ'manharĩ wẽ u'âsi za'ra
wa'aba mo, a'uwẽ mono bâ.
16 'Re atoi uptabi za'ra wa'aba mono na, te za 're anomro u'âsi aba mo.
17 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te za 're aimreme zusi u'âsi aba mo.
18 Wẽ wa, te za ãma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo. Rowẽ na 're anomro aba mono
wamhã, duré robzei'õ na 're anomro aba mono nherẽ, wẽ wa, te za ãma 're aiwata u'âsi
za'ra wa'aba mo. Ãne na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono,
ma tô aima pisutu za'ra wa'wa, Cristu Zezusihi nhib'a'uwẽ 're anomro aba mono wa.
19 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani nhimipawaptobzém na asiwi 're ro'wa'rutu za'ra
wa'aba mono õ di za.
20 Ni'wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani zarina, marĩ hã te te waihu'u wamhã,
ĩsimirowasu'u hã asiwi wẽ'õ za'ra wa'aba õ di za, taré newa.
21 Uburé marĩ hã te za 're ĩpibu za'ra wa'aba mo, ĩwẽ zô. Tawamhã, marĩ ĩwẽ si te za
asima 're ĩtété za'ra wa'aba mo.
22 Uburé marĩ ĩwasédé hã te za asiwi 're ĩwẽ'õ pese za'ra wa'aba mo, ĩré 're anomro aba
mono tõ da.
23 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, rowẽ nhomri'wai wi, wa wa te 're rowaptẽrẽ za'ra, te
te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, asimi'ẽ na ĩsine, ĩwẽ na si ãma 're aihâimana
u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré uburé asimirosa'rata wẽ na si, 're aihâimana u'âsi za'ra
wa'aba mono da. Wanhib'apito Zezu Cristu hã apâ wei wazô morĩ wamhã, ĩwẽ na si te za
ai'madâ'â za'ra wa'wa.
24 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ da, te te 're ĩ'aipisutu za'ra wa'aba mono hã,
umnhasi uptabi wa, te za tô te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, ĩwẽ na si 're anomro u'âsi
aba mono da.

Rob'ui'éré 'rãsutu zé

25 Wasiré ĩsazei'wa norĩ, te za wa'ãma 're aimreme zusi aba mo, Wamama ma.
26 Uburé asiré ĩsazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, te za asõ'utu na asisawi
sina 're asitob'rata hârâ za'ra wa'aba mo.
27 Wanhib'apito zadawa para, ĩ̱mreme pire na wa aima nharĩ za'ra wa'wa, ã hã wa te
aima ĩrob'ui'éré za'ra wa'wa hã, dama 're sõré za'ra wa'aba mono da, ĩsazei'wai mono bâ.
28 Wanhib'apito Zezu Cristuhu wi, wa wa te 're rowaptẽrẽ za'ra, tinhimipawaptobzé hã
te te aima sõmri za'ra wa'aba da, ai'ãma 're hâimana za'ra wa'aba mono da.

2 Tesaronita norĩ
Paru hã, maparane ãma te te duré ĩrob'ui'érézé, Tesaronita norĩ ma
Ĩbaihâ wasu'uzé

Paru hã Tesaronita ãma Zezusihi zazei'wa norĩ ma, ĩmorĩ'rata na te te rob'ui'éré pari, ma tô duré tinhimi'ui'éré na tãma ãma sahu za'ra, maparane ãma.

Ni'wam norĩ hã Tesaronita norĩ hã ma tô te te dama 're rowasu'u za'ra, Zezusi hã apâ we ĩmorĩ pari na hã. Nima norĩ hã ma duré te te 're rowasu'u za'ra, Zezusi hã apâ we ĩmorĩzéb u hã ĩromhuture na hã. Taha wa, ma tô danhimiromhuri na sahâri za'ra ni. Taha wa, ma tô 'ribabam na si dawi 're hâimana za'ra, dasa na Zezusihi zô simipari za'ra mono sina. Taha wa, Paru hã ma tô tãma roti za'ra, ãne na 're hâimana za'ra mono tõ da.

Ma tô duré tãma waihu'u za'ra, rowasédé hã duré dawasédé hã Satanasihi nhiptete zarina za ĩsa'ẽtẽ u'âsi mono na hã, Zezusi apâ za we ĩmorĩzéb u hã. Tamemhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te za oto ãma ai'uté, Satanasihi ãma hã. Ĩsiptede hã te za tiwi uprosi.

1-2 Ĩsazei'wa norĩ, wa hã Paru, Sira, duré Timotiu, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'aba ni, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi ãma asiré 're asi'rã'õtõ aba mono norĩ ma.

Wamama hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, duré Wanhib'apito Zezu Cristu hã te asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, ĩsib'a'uwẽ 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Wamama ma, wa ai'ãma 're wamreme zusi u'âsi 'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

Zezu Cristu apâ wei morĩ wa, dahâimanazéb zarina za te te dama ĩrowairébézé wasu'u

3 Wasisãnawã norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, wa 're wawata u'âsi za'ra, 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono wa. Ta hã te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, tiwaihu'u pese na. Tawamhã ma tô oto 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo. Awẽ sidâpâsi 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mono zé hã, te ãma 're ĩsa'ẽtẽ za'ra wa'aba mo. Aihâiba mono bâ, te 're asisawi za'ra wa'aba mo. Duré awẽ sidâpâsi 're asisawi pese za'ra wa'aba mono zé hã te ãma 're ĩsa'ẽtẽ za'ra wa'aba mo. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, wa 're wawata u'âsi za'ra. Ãne, wa te 're 'manharĩ za'ra mono da, wama wẽ za'ra di. Tô ĩ'uwaibaba si.

4 Taha wa, wa norĩ hã wa wa te 're aiwẽsãmri za'ra wa'wa, wato sina. Ĩsazei'wa norĩ hã, daro mono bâ siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma, wa tô wa te 're aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa. Tawamhã, 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, ma tô da te ai'ãma 're rowaséte za'ra wa'wa. Ĩwasédé hã da te aima 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã, ma tô 're ĩsépata za'ra wa'aba mo. Tazahã, asimi'ẽ na te asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo. Taha na, wa tô wa te dama 're aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa, wapẽ'ẽ 're wato sina.

5 Tawamhã, wa tô wa norĩ hã waihu'u za'ra ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, sena na te za dahâimanazém na te te dama 're arowairébé. A norĩ wa'wa hã 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, te 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, ãma 're anomro wẽ u'âsi aba mono da. Taha wa, te za te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ĩ'rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, ĩsimiroti ré 're anomro wẽ u'âsi aba mono da. Taha wa, za ĩré 're anomro wẽ wa'aba mono wa, te a'â 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo, asirõiwi da, 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa. Ãne na te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono na, wa tô waihu'u za'ra ni, tô ĩbâ ĩsimirowairébézé hã.

6 Tane tô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tô sena. Tawamhã, te za niha te te dama 're arob'manharĩ, te te aima 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono norĩ ma.

7 Duré te za aipawaptob za'ra wa'wa, rowẽ na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Wa norĩ zama, robzépata na 're ĩwahâimana za'ra mono norĩ zama, te za wapawaptob za'ra, rowẽ na si 're wahâimana za'ra mono da. Tô sena, te za Wanhib'apito Zezusi hã wei wama sihâi'ré hâiwa hawi, te te tãma 're ĩromhuri pese za'ra mono norĩ me. Tawamhã, wei morĩ wamhã, te za tô dahâ za'ra. Te za duré wa norĩ hã wapawaptob za'ra.

8 Tawamhã unhama ro'o wa'wam ne, te za we nhamra, Zezusi hã. Niha te za dama arob'manha, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da te dasima 're ĩwẽ'õ pese za'ra mono norĩ ma, duré Wanhib'apito Zezusihi nhiminho'reptuzém na, ĩwasu'uwẽ te te 're ĩsazei õ za'ra mono norĩ ma zama.

9 Ta norĩ hã te za sisiti satõrĩ za'ra, ĩsiti 're si'ubumroi u'âsi mono da, rowẽ'õ u'âsi na. Taha na te za te te 're robzépata u'âsi za'ra. Tawamhã, Wanhib'apito nhiti 're dahâimana

za'ra mono wamhã, tiwaihu'u pese na marĩ hã rowẽ uptabi na, te te 're da'apawapto mono
õ di za. Taha ré 're dahâimana za'ra mono õ di za. Ãne, sena na te za dama arowairébé.
10 Tawamhã, wei morĩ wamhã, ĩsimiroti zarina 're danomro wẽ mono da, te te 're
ĩdapawaptob za'ra mono norĩ hã te za ãma tiwata za'ra, te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono
norĩ hã. Te za tô ãma titob'uzu za'ra. A norĩ wa'aba zama, wanhimirowasu'u zarina
ĩwasu'uwẽ na 're ĩsaze za'ra wa'aba mono norĩ hã, te za ãma dame aiwata za'ra wa'wa.
Te za duré ãma atob'uzu za'ra wa'wa. Tane tô, bâdâ ĩpire, ĩwa waptã'ã wapsi, te za uburé
dama ãma uwaimra.
11 Taha wa, Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, wa wa te 're rowaptẽrẽ u'âsi za'ra,
ĩwẽ na te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, taha zarina, 're ĩdanomro mono zép tém
na 're anomro wẽ wa'aba mono da, te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono zéb zarina
si. Wa duré wa te tiwi 're rowaptẽrẽ za'ra, asimirosa'rata wẽ 'manharĩ'wai wa'wa hã,
tiwaihu'u pese na te te aima ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da, marĩ hã, ĩwẽ si
're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa.
12 Tawamhã Wanhib'apito Zezusihi ãma te za 're dawata za'ra, Wanhib'apito 'Re
ĩhâimana u'âsi mono me, te te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono zém na ãma 're
aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono wa. Te za duré te te dama 're aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa,
Wanhib'apito Zezusi hã.

2

Wanhib'apito Zezu Cristu apâ za we ĩmorĩzé wasu'u

1-3 Ãté ni'wa hã ma tô aima rowasu'u za'ra wa'wa, Wanhib'apito Zezu Cristu za apâ
wei wazô ĩwisizém na hã. Ãté bâdâ hã ĩwa waptã'ã newa, ma tô aima rowasu'u za'ra
wa'aba ni. Tawamhã ĩwasu'u hã tô sena newa, ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ
di za, 're aipẽ'ẽwara za'ra wa'aba mono tõ da. Ãté 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, marĩ hã
ni'wai ma, te te ĩwaihu'u zarina newa, ãté duré marĩ hã te te ĩwapari zarina newa, ãté duré
wanhimi'ui'éré zarina newa, ni'wa hã ma tô ãne aima rowasu'u za'ra wa'wa. Mare di.
Ãne danhimirowasu'u hã 're saze za'ra wa'aba mono õ di za, dazadawa nhipese na da te
aiwi 're udâ tõ za'ra wa'aba mono da. Wanhib'apito wei morĩ õ ré, daro mono bâ te za 'Re
ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zada 're dahâimana za'ra. Duré ni'wa hã ĩwasété uptabi hã
te za dama sihâi'ré. Ta hã, ropipa ãma za oto 're ĩhâimana mono zé hã.
4 Ta hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana waihu'u pese newa, ãma 're ĩdawata za'ra mono
norĩ hã te za dawi wẽ'õ za'ra, ta norĩ ãma 're dawata za'ra mono tõ da oto. Romhâiba
hã te za duré dawi wẽ'õ za'ra, ãma 're dawata za'ra mono tõ da. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi
mono te te dama 're ĩ'apisutu mono hã te za dawi wẽ'õ za'ra. Uburé ãma 're ĩdawata za'ra
mono na te te ãma ĩda'rãnhipa na, te za siwasu'u dama: “Wa hã, Ĩwaihu'upe. Wa hã 'Re
ĩhâimana u'âsi mono.” Ãne te za siwasu'u. Tawamhã ti'ai ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma
're ĩdawata za'ra mono zéb u, te za ãzé, tame sãmra da.
5 Tawamhã e ma tô aiwi aimani za'ra wa'wa, ãne na hã te aima ĩrowahutu za'ra wa'aba
zé hã ai'rata ĩnhamra za'ra wa'aba ré hã.
6 Tane nherẽ, aibâ ĩwasété uptabi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, bâdâ te te tãma ĩpisutu õ
ré, we datẽme watobro õ di za a'â. Niwa bâdâ hã ĩwa waptã'ã wapsi, te za wei watobro,
'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzém na si. Ãne na hã ma tô duré ĩwaihu'u za'ra wa'wa.
7 Ãhãna pi'uriwi, ma tô Wa'uburé hã tinhimiromhuri na ãma sãna'rata. Tawamhã 'Re
ĩhâimana u'âsi mono te te tiwi ĩsawizé hã te za a'â ãma 're hâimana, ĩwasété uptabi ãma,
bâdâ ĩwa waptã'ã õ wa a'â. Taha parip si, te te tiwi ĩsawizé hã ãma 're hâimana mono õ di
za oto.
8 Tawamhã ĩwasété uptabi hã te za we sihâi'ré oto, danho'a te te romhuri da. Tane nherẽ,
Wanhib'apito Zezusi hã wei morĩ wamhã, tizadawa wa'u'u na te za tĩwĩ. Rowa'a za'ẽtẽ ré
wei wisi wamhã, ĩwasété uptabi hã tâibâ za oto.
9 Tane nherẽ, Wanhib'apito wei morĩ õ ré, te za ĩwasété uptabi hã Satanasihi waihu'u
pese zéb zarina, te te dama 're romhõsi. Marĩ hã tô sena newa, da te ãma ĩwaihu'u za'ra
zéb da hã, duré marĩ na ĩdatob'uzu za'ra zéb da, te za te te dama 're romhõsi.
10 Tinhimiromhuri wasété na te za dawi udâ pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti
za 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono norĩ wi. Ta norĩ hã te ĩwasu'uwẽ hã te te siwi 're wẽ'õ
za'ra, tô sena ĩwasu'uwẽ hã. Taha wa, ta norĩ hã te te 're sõ'reptu za'ra mono õ di za, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã.
11 Tô sena ĩwasu'uwẽ hã da te dasiwi 're wẽ'õ za'ra mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã
te te dapawaptob õ di za. Tawamhã, te te dapawaptob õ wamhã, te za oto dama pisutu

za'ra, tizadawa nhipese na tô sena newa te te dawi ĩ'udâ nhimiroti si, da te 're sazei pese za'ra mono da oto.
12 Taha wa, sisiti te za dazatõrĩ za'ra ropipa u, tô sena ĩwasu'uwẽ hã da te 're ĩsaze za'ra mono õ norĩ hã, ĩwasété si, da te dasima 're ĩwẽ za'ra mono norĩ hã.

'Re ĩdasisõ'reptu za'ra mono zé wasu'u

13 Wasisãnawã norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, wa 're wawata u'âsi za'ra, ãma 're anomro wẽ wa'aba mono wa, Wanhib'apito te te 're ĩ'asawi pese za'ra wa'aba mono norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô marĩ õ uptabi ré sima aipisutu za'ra wa'wa, ĩmorĩ'rata na te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da. Tawamhã, Tipẽ'ẽzani hã ma tô te te aima 're anhomri 'wa, ĩtẽme 're anomro wẽ wa'aba mono da. Ma tô duré ai'ãma tinhib'a'uwẽ uptabi za'ra wa'wa. Ma tô duré te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, tô sena ĩwasu'uwẽ hã 're sazei pese za'ra wa'aba mono da.
14 Te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da, ma tô aipẽ'ẽ 're aima nharĩ za'ra wa'wa, ĩwasu'uwẽ, wa te aima wasu'u za'ra wa'aba wamhã, Wanhib'apito Zezu Cristuhu siré rowẽ uptabi ré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, ĩsine rowa'a za'ẽtẽ ré.
15 Tawamhã, wasiré ĩsazei'wa norĩ, 're sazei pese za'ra wa'aba mono za, sena na wa te aima 're ĩrowahutu za'ra wa'aba mono hã. Uburé wamreme na duré uburé wanhimi'ui'éré na, wa te aima ãma 're ĩrowahutu za'ra wa'aba mono zé hã te za 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo, ĩsarina 're anomro wẽ wa'aba mono da.
16-17 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wamama hã, te te 're wa'azawi pese. Te duré te te 're wa'apawapto, wapẽ'ẽ 're, 're wanomro wẽ u'âsi mono da, wahâimana nhiptete sina wanhimi'ẽ na sô 're wanhimipari u'âsi za'ra mono da, ĩwẽ zô. Taha wa, wa za Wamama wi, wa te 're rowaptẽrẽ u'âsi za'ra, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu wi zama, ato sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré asiptete sina ĩwẽ na si tãma 're romhuri pese za'ra wa'aba mono da, asimirowasu'u wẽ za'ra wa'aba na.

3

Paru norĩ ãma ĩsazei'wa norĩ 're ĩmreme zusi mono zé wasu'u

1 Wasisãnawã norĩ, te za wa'ãma 're aimreme zusi aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te 're wapawaptob u'âsi za'ra mono da, Wanhib'apito zadawa wasu'u hã, dahâiba mono bâ da te 're wapari su'u za'ra mono da, da te 're saze za'ra mono da, asine za'ra wa'aba.
2 Tazahã, aihĩni da te 're saze za'ra mono õ di, ĩsadawa wasu'uwẽ hã. Taha wa, te za duré wa'ãma tãma 're aimreme zusi aba mo, te te dawi wanho'reptu za'ra da, ĩwasété uptabi na si 're ĩdanomro mono norĩ wi.
3 Wanhib'apito Zezusihi si, umnhasi za'ẽtẽ di. Taha wa, te za te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, 're sazei utõrĩ za'ra wa'aba mono tõ da, aihâimana nhiptete sina ãma 're anomro aba mono da. Duré Wa'uburé wi, ĩwasété uptabi wi, te za tiwi aihâiba zawi za'ra wa'wa.
4 Wa norĩ hã Wanhib'apito ãma simisutu 're wanomro mono wa, wa wa te ai'ãma 're umnhasi za'ra wa'wa. Taha wa, wa aiwaihu'u za'ra wa'aba ni, tô sena, wanhimiroti zarina ãma 're ĩ'anomro aba mono na hã. Tane tô, õne u'â te za ãma 're anomro aba mo.
5 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, wa wa te 're rowaptẽrẽ u'âsi za'ra, ĩsimizawizé hã asina waihu'u pese za'ra wa'aba da, duré Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina asimi'ẽ na ãma 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã asina waihu'u pese za'ra wa'aba da.

Ĩsazei'wa norĩ, tinhimarĩ zô te te sima 're ĩromhuri za'ra mono zé wasu'u

6 Wasisãnawã norĩ, Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para, wa aima roti pese za'ra wa'aba ni, ni'wam norĩ wi, a'â 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Ta norĩ hã asiré ĩsazei'wa norĩ nherẽ, wa'a u'âsi te 're hâimana za'ra. Wanhimiroti zarina 're hâimana za'ra mono õ di. Taha wa, ĩhâiba zu 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za.
7 Wa norĩ hã ai'rata wahâimana za'ra wa'aba ré, wa tô ãma aima asanho za'ra wa'aba ni, ĩsazei'wa norĩ hâimanazém na hã. Siwa'ru 're wahâimana za'ra mono õ di. Mare di. Taha wa, ãma aima ĩwasisanho za'ra wa'aba zé hã ma tô ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ĩsarina ãma 're anomro wẽ wa'aba mono da.
8 Ai'rata wahâimana za'ra wa'aba ré, dasa hã wa'âbâ ãna wa te 're huri mono õ di. Wa tô wa te wasima 're romhuri pese za'ra, wapatâ'â nherẽ, duré wawasutu nherẽ. Bâdâ 'rãi watobro õ ré, duré bâdâ sébré nherẽ, wa tô wa te wasima 're romhuri za'ra, wama 're asõprub za'ra wa'aba mono na, aima wapire za'ra wa'aba na 're wahâimana za'ra mono tõ da.
9 Wanhib'apito wasu'uwẽ na, wa te aima 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zé wa'rãmi, marĩ na 're wapawaptob za'ra wa'aba mono da, wama 're ĩ'ru za'ra wa'aba mono zé hã, tô sena te aré tô wama 're ĩ'ru za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, marĩ na wa te 're rowaptẽrẽ

za'ra mono õ di, ai'rata 're wahâimana za'ra wa'aba mono ré hã. Ãne wa tô aima ãma asanho za'ra wa'aba ni, 're ĩwahâimana za'ra mono zéb zarina, 're anomro aba mono da.
10 Ai'rata 're wahâimana za'ra wa'aba mono ré hã, wa tô ãne na nasi aima roti za'ra wa'aba ni: “Ni'wa hã, romhuri te te siwi 're wẽ'õ mono wamhã, dame 're sai mono õ di za, mram na hã.”
11 Ni'wam norĩ hã asiré wa'aba 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã, ĩsazei'wa nherẽ, taré te, u, 're hâimana za'ra. Te te 're romhuri za'ra mono õ di, u. Taré te, u, te te dawi 're ro'wa'rutu za'ra, da te 're ĩromhuri pese za'ra mono norĩ wi. Ãne wa, wa aima ãma sahu za'ra wa'aba ni, wanhimiroti na hã.
12 Tawamhã Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para, wa tãma roti pese za'ra ni, ta norĩ ma, rowẽ na te te 're romhuri pese za'ra mono da, tihâimana za'ra zéb da hã.
13 Wasisãnawã norĩ, marĩ hã dama 're 'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono da, 're aiwa'a za'ra wa'aba mono tõ.
14 Ã rob'ui'éré na wa te aima ĩnharĩ za'ra wa'aba na, ni'wa hã asiré ĩsazei'wa nherẽ, ãma 're morĩ wẽ da, te te sima wẽ õ wamhã, ta hã te za oto ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Tawamhã, ĩhâiba zu ãma 're anomro aba mono da, asima 're wẽ za'ra wa'aba mono õ di za, siséb za'ra da, ta norĩ hã.
15 Tane nherẽ, asitob'ru na ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Asisãnawãi ma, 're ĩroti za'ra wa'aba mono ne, te za tô tãma 're ĩroti pese za'ra wa'aba mo.

Rob'ui'éré na rowasu'u 'rãsudu

16 Wanhib'apito wi, wama rowẽ nhomri'wai wi, wa wa te 're rowaptẽrẽ za'ra, rowẽ u'â hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.
17 Ĩsi'uihâ na wa aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa, ĩnhib'rata na, ãhã na hã: “Wa hã Paru, wa asawi za'ra wa'wa.” Ãne u'âsi, wa nasi dama rob'ui'éré, ĩnhisi na. Ãne wa aima rob'ui'éré za'ra wa'wa.
18 Wanhib'apito Zezu Cristuhu wi, wa wa te 're rowaptẽrẽ za'ra, ĩsimizawizé hã uburé aihâiba mono bâ ai'ãma 're hâimana za'ra wa'aba mono da.

1 Timotiu
Paru hã Timotiuhu ma, te te ĩrob'ui'éré na'rata zé
Ĩbaihâ wasu'uzé

Ã ĩbaihâ na Paru hã aibâ ĩprédupté ma, ma tô rob'ui'éré, Timotiu na ĩsisi ma. Ta hã ĩsazei'wa. Ĩmama hã deredu, zudezu'õ. Ĩna si zudezu hã. Paru hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're rowasu'u mono da, zahadu daro mono bâ 're morĩ ré, ma tô Timotiu hã ĩsiré 're mo. Tawamhã Paru hã timorĩ na te te uzusi da, Épézu hawi watobro wamhã, Timotiu hã te tame ĩsa'u nhamra. Tawamhã tame zahadu sãmra ré, ma tô ã ĩbaihâ na rob'ui'éré hã Paru hã tãma time.

1-2 Ĩ'ra Timotiu, wa hã Paru, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, wa ãma aima rob'ui'éré. Wanhib'apito wasu'uwẽ na te ãma aipo're pu'uzéb zarina, ĩsazei'wa oto 're aimorĩ wa, wa ĩ'ra na asisi. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wanho'reptui'wa hã ma tô ĩpisutu, te dama 're sadawa wasu'u mono da. Taha da, ma tô Cristu Zezusihi zama ĩpisutu. Õhõ zô si, wa sô 're wanhimipari za'ra, marĩ ĩwẽ uptabi hã te te wama ĩpisutu za'ra zéb zarina, te te wama ãma 're a'uwaimrami mono da.

Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Cristu Zezusihi ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi mono da, duré ai'ãma 're pẽ'ẽzé u'âsi zahuré mono da, rowẽ u'âsi, ãma 're aimorĩ da.

3 Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi u ĩmorĩ u'âbâ, wa tô ai'ãma ropti, Épézu ãma a'â asãmra da. Tane da, wa za duré ĩzadawa na aima ãma sahu, tame a'â asãmra da. Tame ni'wam norĩ hã te ĩsazei'wa norĩ ma, siwa'ru te te 're rowasu'u za'ra. Taha wa, te za a'â tame asã, sadawa uwati za'ra da, tinhimirowasu'u hã te te sahâri pese za'ra da.

4 Ta norĩ hã te dahi'rata norĩ nhimirob'rãzarõtõ 'ratare hã te te 're 'madâ'â za'ra. Dahi'rata sidâpâsi dahi'rata nhisi wasu'u zama, te ta norĩ hã te te 're 'madâ'â za'ra. Taha zarina, te ãma 're dasisada'âbâ za'ra. Ãne wamhã, ta norĩ hã te te 're dapawaptob za'ra mono õ di, Wanhib'apito zazei'wa norĩ 're hâimana wẽ za'ra mono da.

5 E marĩ da, wa tô ãne hã aima waihu'u. Wa tô ĩsima aiwẽ, ĩsazei'wa norĩ hã 're pawaptob za'ra mono da, Wamama zawi pese 'wa 're nomro mono da, dazawi pese 'wa zama. Ĩsazei'wa norĩ hã simirosa'rata wẽ ré si, te za 're nomro. Ãne wamhã, marĩ te te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono na, 'râwi 're siwẽ'õ za'ra mono õ di za. Wanhib'apito zazei uptabi 'wa, te za 're nomro. Tawamhã te aima ĩwaihu'uzéb zarina 're nomro mono wamhã, te za tô dasisawizé hã ĩpẽ'ẽ 're tãma 're hâimana za'ra.

6 Ni'wam norĩ hã te aima ĩwaihu'uzéb zarina, 're nomro mono õ di oto. Roti sena hawi, ma tô aipizari za'ra. Taha wa, te taré marĩ ĩpire õ na si ãma 're sisada'âbâ za'ra.

7 Ta norĩ hã te te sima 're wẽ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa, 're nomro mono da. Tane nherẽ, tãma waihu'u pese za'ra õ di, ĩsimiroti hã. Tãma waihu'u pese za'ra newa, tazahã tãma pibu prã za'ra di, te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zé hã.

8 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, Mozési te te dama 're ĩ'awaihu'u mono hã wẽ di, da te dama ãma 're ĩroti za'ra mono zéb da hã. Ãne wama waihu'u pese za'ra di.

9-10 E 're ĩnomro wẽ mono norĩ ma, rotizéb da, te 're hâimana, Wamama nhimiroti hã. Mare di. Roti wẽ wẽ'õ'wa norĩ ma, rotizéb da, te 're hâimana. Duré rob'manharĩ wasété'wa norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti wẽ'õ'wa norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré ĩwasété norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré 'râwi pesere dasisô 're ĩda'a're nhi'oto za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré uburé romhuri Wamama te hã, te te ãma 're ĩwasété za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré timama te te 're ĩsimroi mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré tina te te 're ĩsimroi mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré dapãrĩ'wa norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré dahâiba na da'ãma 're ĩsipsaihuri za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré aibâ si'uiwa dasina 're ĩdanhipsaihuri za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré ĩwada'uri zarina si pawa'âbâ ãna dama romhuri'wa da, a'uwẽ hã da te dasiwi 're ĩsimi'uri za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré 're ĩsadawa nhipese za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré timreme hã tô sena na dama 're siwasu'u za'ra mono nherẽ, taré te te sina 're ĩroti za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré roti tô senai'õ na siwa'ru, ãma 're ĩdanomro wasété mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã.

11 Roti tô sena na si, wa tô te dama ãma 're aroti, Wanhib'apito wasu'uwẽ na te dama
're rowasu'u mono wamhã. Wẽ uptabi di, Wanhib'apito wasu'u hã. Taha da, ma tô ĩ̱ma
pisutu, ĩwasu'uwẽ na te ãma 're da'apo're pu'u mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, rowẽ
u'âsi 're ĩmorĩ hã.

Paru hã Wanhib'apito ãma ĩwatazém na rowasu'u

12-13 Ãhãna wa za ãma ĩ̱wata, Wanhib'apito Cristu Zezusihi ãma hã. Ta hã ma tô ĩ̱waihu'u
siro, ĩ̱nhimiromhuri hã za te tãma ãma 're ĩ'uwaimrami mono na hã. Taha zarina ma tô
ĩ̱pisutu, dapawaptom na te tãma 're romhuri mono da. Taha da, ma tô te te 're ĩ̱nhiptete
u'âsi. Taha wa, wa za ãma 're ĩ̱wata u'âsi, ĩ̱ma 're rowẽ mono wa. Wanhib'apito ãma wa
tô aré te ãma 're wasété aré, ĩ̱mreme wasété na. Ĩsazei'wa norĩ hâiba u'âbâ, wa tô aré te
tãma 're rob'manharĩ wasété. Ta norĩ hâiba u'âbâ, wa tô aré sada 're ĩ̱zahi. Wanhib'apito
hã Danho'reptui'wa na 're ĩmorĩ na hã ĩ̱ma waihu'u õ di aré. Te duré sazei õ di aré. Taha
wa, zahadu ĩ̱nhimiza'rese ãna 're ĩ̱morĩ wa, ma tô ĩ̱'ãma tipẽ'ẽzé, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
hã, te te ĩ̱'azâri tõ da.

14 Wanhib'apito hã tinhimizawi pese zém na ma tô ĩ̱pawapto pese, te saze da, duré
dazawizéb da, ĩ̱ma hâimana da. Aihĩni Cristu Zezusihi ãma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ
hã te te 're ĩ̱pawaptob za'ra mono ne, ma tô ĩ̱pawapto duré.

15 Ti'ai u ma tô wei mo, Cristu Zezusi hã, 're ĩdanomro wasété mono hawi te te 're
da'anho'reptui mono da. Ãne te dasima da te 're rowasu'u za'ra. Danhimirowasu'u hã
tô sena wamhã, aihĩni ãma 're ĩdasisaze za'ra mono da hã, ĩ̱ma wẽ di. Wa hã dawasété
nhipai u, ĩ̱wasédé hã sa'ẽtẽ di.

16 Tane nherẽ, ma tô ĩ̱'ãma tipẽ'ẽzé, te te ĩ̱'azâri tõ da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. E marĩ
da. Cristu Zezusi hã ĩ̱'ãma wa'a su'u õ wa, da'ãma ĩwa'a su'u õ na, da te ãma 're waihu'u
za'ra mono da, za ĩ̱za'u da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ hã, ĩ'rata 're dahâimana
u'âsi za'ra mono da, rowẽ u'âsi ãma.

17 Taha wa, Danhib'apito uptabi ãma si wa za 're wawata u'âsi za'ra. Ta hã Apito u'âsi te
dama 're sãmra, ĩdâ'â'õ hã, ni'wa hã niwa te te ĩ'madâ'â õ hã. Õhõ si Danhib'apito uptabi
hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Wẽ uptabi wa, wa za ãma 're wawata u'âsi za'ra.

18-19 Duréi pese hã ma tô ni'wam norĩ hã Wamama zadawa hawimhã marĩ na aima
rowasu'u za'ra, za tãma asimiromhuri na ĩwaihu'u sirõmo zéb da. Taha zarina ĩ̱'ra Timotiu,
wa za aima ti'ru, da te aima ĩwaihu'uzé hã asina 're 'madâ'â u'âsi mono da, roti tô senai õ
da, ãma 're 'wapéi u'âsi mono da. Ãne te za 're aimo, ãma 're 'wapéi u'âsi mono da. Roti tô
sena si te za 're ĩ'madâ'â pese mo, Zezu Cristuhu wasu'uwẽ hã wa te 're ĩsaze za'ra mono
zép si. Te za duré 're aimorĩ wẽ. Ãne wamhã, aiwasété õ wamhã, 'râwi 're asisãmri mono
õ di za, aiwasété na. Ãhãna ni'wam norĩ hã tiwasété na 're sisãmri za'ra mono nherẽ, 're
siwẽ'õ za'ra mono õ di. Taha wa, ma tô oto sazei utõrĩ za'ra, Wanhib'apito nhimiroti hã
wa te 're ĩsaze za'ra mono zé hã.

20 Ãne Imenezu norĩ hã te oto 're tineb zahuré, Aresãdirihi me. Taha wa, wa tô a'â tãma
hâiba za'ré zahuré, Satanasihi ma, robzei'õ hã a'â te te sina waihu'u zahuré da. E marĩ
da. Roti tô sena upana te te dama 're rowasu'u zahuré mono tõ da, taha u'âbâ te te 're
wẽ'õ zahuré mono tõ da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

2

'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're ĩdamreme zusi mono zém na rowasu'u

1 Ãhãna marĩ ĩpire na wa za aima rowasu'u. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma 're damreme
zusi mono wamhã, te za uburé da'ãma tãma 're damreme zusi, te te 're da'apawapto
mono da. Marĩ zô dawi 're rowaptâ'â za'ra mono wamhã, uburé dama te za da te tiwi 're
rowaptẽrẽ za'ra, marĩ hã te te dama 're anhomri mono da. Duré marĩ na dama 're sõpru
mono wamhã, te za ãma 're dawata za'ra.

2 Danhib'apito mono bâ, dama 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ãma, te za tãma 're damreme
zusi, uburé dama ĩpire za'ra norĩ ãma zama. E marĩ da. Ta norĩ hã te te dama 're roti wẽ
za'ra mono da, taha zarina 're dasi'wapé za'ra mono õ wa, rowẽ na dasiré 're wanomro
mono da, duré dama 're wahâimana wẽ za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti
'madâ'â sina.

3-4 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wa'anho'reptui'wa. Ta hã ma tô te te sima 're da'awẽ,
uburé te te 're da'anho'reptui mono da. Ma tô duré te te sima 're da'awẽ, aihĩni pese
ĩsimiroti hã da te 're waihu'u za'ra mono da, ãma 're danomro wẽ mono da, ĩsimiroti hã tô
sena uptabi wa. Aihĩni ãma 're wamreme zusi mono wamhã, tãma rowẽ di. Taha wa, te
za wama 're to za'ra.

5 Misire hâiwa ãma 're ĩhâimana mono si, uburé Danhib'apito uptabi hã. Misire da'ãwisi
wẽ 'wa Wamama u hã. Ta hã Cristu Zezusi, aibâ na 're ĩhâimana mono.
6 Ta hã ma tô dazada sisõ, uburé te te da'awa'âbâ da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã bâdâ te
te ĩpisutuzém na, ma tô da'awa'â. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're ĩda'awẽ
mono zé hã, uburé pese te te 're ĩda'anho'reptui mono zéb da hã, wa tô waihu'u za'ra ni.
7 Ta hã ma tô ĩ̱pisutu, ĩsadawa wasu'u'wa 're ĩ̱hâimana mono da, zudezu'õ norĩ hã
te 're po're pu'u za'ra mono da, ĩsadawa para, Wanhib'apito wasu'uwẽ na. E marĩ da.
Wanhib'apito hã te te 're saze za'ra mono da, duré te te ãma 're sasõmri za'ra mono da,
ĩsimiroti zarina si 're nomro wẽ mono da, tô sena uptabi wa, ĩsimiroti hã. Ĩ̱zadawa nhipese
na aima ĩ̱siwasu'u õ di. Tô sena wa tô aima 're ĩ̱siwasu'u.
8 Wa za oto aima waihu'u, te ĩ̱sima 're ĩda'awẽ mono zém na hã. Aibâ norĩ hã nimame
're ĩhâimana za'ra mono zé mono bâ te za 're mreme zusi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma.
Ta norĩ hã dama 're hâimana wẽ za'ra mono wamhã, te za tãma 're mreme zusi, tãma 're
simiwẽ za'ra mono sina, hâiwa u. Te te 're ĩda'ruiwapari za'ra mono da hã, mare di. Duré
tizadawa na 're ĩsi'wapé za'ra mono da hã, mare di.
9-10 Pi'õ norĩ hã, aibâ norĩ te te sima 're 'madâ'â ze za'ra mono da, dama 're si'uza
wamnarĩ za'ra mono õ di za. Duré dama 'madâ'â ze da, 're siséré tété wẽ za'ra mono da
hã mare di. Duré tinho'rebzui wẽ na si, sima 're ĩsipese za'ra mono da hã mare di. Duré
tinhipsisi wẽ na si, sima 're ĩsipese za'ra mono da hã mare di. Duré da'uzazé ĩwa'âbâ
za'ẽtẽ na si, 're ĩsi'uza za'ra mono da hã mare di. Dama rob'manharĩ wẽ zéb zô si, te za
sina 're sõpré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â'wa na 're ĩsiwasu'u za'ra mono
zéb zarina.
11 Ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa norĩ hã te te dama 're rowahutu za'ra mono ré, te za pi'õ
norĩ hã ari'iwi te te 're wapari za'ra. Ĩ'madâ'â'wa norĩ zapari 're ĩhâimana za'ra mono na
te za 're si'madâ'â za'ra pi'õ norĩ hã, ari'iwi te te 're ĩwapari za'ra mono da hã.
12-13 Pi'õ norĩ hã aibâ norĩ ma, te te 're ĩrowahutu za'ra mono da hã, mare di. Aibâ norĩ
ma, timreme pire na 're si'madâ'â za'ra mono õ di za. Ari'iwi te za 're si'ubumro, pi'õ norĩ
hã. E marĩ wa, wa ãne aima waihu'u. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô aibâ hã poto
na'rata, Adã na ĩsisi hã. Taha za'u si ma duré pi'õ hã poto, Ewa hã.
14 Pi'õ si, Wa'uburé nhimiroti hã tô senai'õ na te te waihu'u õ di. Tanei õ di, Adã hã.
Pi'õ si Wa'uburé nhimiroti hã tô senai'õ na te te ĩwaihu'u õ zéb zarina, ma tô Wamama
nhimiroti na upa na'rata.
15 Tane nherẽ, pi'õi mono bâ hâimana wẽ na 're hâimana za'ra mono wamhã, tãma 're
rowẽ za'ra mono di za. Wanhib'apito umnhasi sina, te za 're hâimana za'ra. Te za duré te
te 're dazawi pese za'ra. Hâimana wẽ uptabi na te za dama 're hâimana za'ra. Tawamhã,
ĩwasã hã ãma 're sépu'u za'ra mono wamhã, ĩ'ra hã tãma 're rere'e wẽ mono da, te za
Wamama hã te te 're anho'reptu, pi'õ norĩ hã.

3

Wanhib'apito zazei'wa norĩ 'madâ'â'wa na rowasu'u

1 Ã hã te aima ĩwaihu hã, tô sena uptabi. Ãté ni'wa hã te za sima wẽ, ĩsazei'wa norĩ hã
te te 're 'mai'madâ'â mono da. Ãne wamhã, te te sima ĩwẽzé hã wẽ di, da'madâ'â na te te
're ĩ'mairomhuri mono da hã.
2 Ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wai mono bâ, te za 're hâimana wẽ za'ra. Tawamhã, ĩwasédé hã
da te ãma 're ĩsa'ra mono da hã, mare di. Timro uptabi si te za te te sima 're 'madâ'â za'ra,
misi haré. Hâimana prédum na te za dama 're hâimana za'ra. Tiwasété wi te za sina 're
siptete u'âsi za'ra, 're nomro wẽ mono da. Te za duré dama 're hâimana wẽ za'ra. Duré
ĩtẽme 're dasihutu mono wamhã, te za te te 're da'mazasi su'u za'ra. Duré roti na rowaihu
hã te za tãma 're hâimana za'ra, te te ãma 're ĩdapawaptob za'ra mono zéb da hã.
3 Duré âzézei'wa, 're nomro mono õ di za. Duré da'ahâri zei 'wa, 're hâimana za'ra mono
õ di za. Simizawi pese uptabi na, te za dama 're hâimana za'ra. Duré rob'uiprazéb zô si te
te sima 're rob'ruiwapari za'ra mono õ di za.
4 Ti'ra norĩ hã te za duré te te 're pawapto pese za'ra, timama mreme si te te 're 'madâ'â
pese za'ra mono da, timama hã ĩsimiroti na te te 're wazéb za'ra mono da.
5 Da'madâ'â'wa norĩ hã ĩ'ra norĩ hã tãma 're nomro wẽ mono da, te te 're pawapto pese
za'ra mono õ nherẽ, e niha te za tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zazei'wa norĩ hã te te
're pawaptob za'ra duré, 're nomro wẽ mono da, ta norĩ zama. Te te 're pawapto waihu'u
za'ra mono õ di za.
6 Ni'wa hã Wanhib'apito te te ĩsazezém na ãma ronomro õ nherẽ, da'madâ'â'wa na 're
'maihâimana mono õ di za. E marĩ wa. Ĩsazeté'wa hã da'madâ'â'wa, 're 'maimorĩ wamhã,
ãté da'madâ'â'wai wa, te za 'râwi sina 're 'maiwata, tipire na taré. Ãne wamhã, 'Re ĩhâimana

u'âsi mono hã wa'uburé norĩ nhib'apito hã 'râwi sina 're wata mono wa, te te ĩwẽ'õ ne, te za ta hã wẽ'õ.
7 Ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wai mono bâ te za dama 're hâimana wẽ za'ra. Ãne wamhã, dama 're ĩhâimana wẽ mono zém na te za ĩsazei'õ'wa norĩ zama te te dama 're wasu'u wẽ za'ra. Dama 're hâimana wẽ za'ra mono õ wamhã, te za damreme hã te te sina 're 'rã'õtõ za'ra. Ãne wamhã, wa'uburé norĩ nhib'apito te te da'ãma sima ĩroti wasété zé hã te za te te sina 're 'mai'uwaimrami tãma, da'madâ'â'wa norĩ hã.

Dapawapto'wa norĩ wasu'u

8 Dapawapto'wai mono bâ te za 're hâimana wẽ za'ra. Duré âzézei'wa na 're hâimana za'ra mono õ di za. Rob'uiprazéb zô si mreme si'ahâ na 're hâimana za'ra mono õ di za.
9 Wanhib'apito nhimiroti hã aré dama sa'rese õ nherẽ, ma tô oto te te dama 're awaihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, da te ãma 're ĩsaze za'ra mono zéb da hã. Ĩsimiroti hã tô sena wa, te za dapawapto'wa norĩ hã te te 're 'madâ'â pese za'ra, hâimana wẽ sina. Ĩwasu'uwẽ hã tô sena na te za te te 're saze za'ra. Ãne wamhã, 'râwi tipẽ'ẽ na 're siwẽ'õ za'ra mono õ di za, tô sena na te te 're ĩsaze za'ra mono õ na hã.
10 Dapawapto'wa da, da te dasiwi pisutu õ ré hã, te za a'â da te dasiwi 're 'mai'madâ'â, dama 're ĩ'maihâimana wẽ mono zô. Tawamhã dama 're 'maihâimana wẽ mono wamhã, te za oto dapawapto'wa na 're 'maihâimana.
11 Ĩmro zama te za dama 're hâimana wẽ, pi'õ hã. Damreme hã ĩwẽ'õre na te te dama 're robzanhamri mono õ di za. Hâimana prédup sina te za dama 're hâimana. Tiwasété wi, te za sina 're siptete. Hâimana nhiptete na, te za 're hâimana.
12 Dapawapto'wai mono bâ timro uptabi si te za sima te te 're 'madâ'â pese za'ra, misi haré. Duré ti'ra norĩ hã te za te te 're 'madâ'â pese za'ra, 're nomro wẽ mono da. Duré uburé ĩsõrõwa ãma ĩsiré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ zama, te za te te 're 'madâ'â pese za'ra, ta norĩ zama 're nomro wẽ mono da.
13 Dapawapto'wa norĩ hã te te 're dapawapto wẽ za'ra mono wamhã, ĩsimipawapto wẽ na te za da te 're wasu'u wẽ za'ra. Ãne wamhã, mreme nhiséb ãna te za duré dama 're siwasu'u za'ra, Cristu Zezusi hã te te 're ĩsaze za'ra mono zém na hã.

Wanhib'apito wasu'uwẽ hã dama ĩsihâi'rézé wasu'u

14-15 Atẽme ãma ĩ̱wisi su'u da hã ĩ̱ma wẽ nherẽ, ãma ĩ̱wisi su'u õ na dâ'âsina, wa ãne na ãma aima rob'ui'éré. E marĩ da. Niha dama 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da na waihu'u da. Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, wa 're wanomro. Ĩsib'a'uwẽ, wa oto 're wahâimana za'ra, daro mono bâ wa te 're ĩsaze za'ra mono hã. Wanhib'apito nhimiroti hã tô sena wa, ĩsazei'wa mono bâ wa za wa te 're 'madâ'â u'âsi za'ra. Õne haré te za dama 're hâimana u'âsi, da te ãma 're ĩsaze za'ra mono zéb da hã.
16 Tô sena Zezu Cristuhu wasu'uwẽ hã wẽ uptabi di, aré dama sa'rese õ nherẽ, Wamama hã te te oto dama ĩhâi'ré hã wa te 're ĩsaze za'ra mono zé hã, ãma 're ĩwanomro wẽ mono zéb da hã. Ãne te te dama ĩwaihu'uzé hã:
"A'uwẽ na ma podo, ti'ai ãma.
Duré tô sena ĩ'ra 're ĩmorĩ wẽ uptabi na, ma tô Tipẽ'ẽzani na dama waihu'u za'ra.
Duré hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã ma tô titõmo na 'madâ'â za'ra.
Duré a'uwẽ mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã ma tô ĩwasu'uwẽ na da te 're dapo're pu'u za'ra, daro mono bâ.
Ma tô duré da te dasina 're umnhasi za'ra.
Duré rowẽ uptabi u ma tô mo, hâiwa u."
Ãne Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na Wamama hã te te dama ĩwaihu'uzé hã.

4

Danhimiroti senai'õ na rowasu'u

1 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Tipẽ'ẽzani na ma tô ãne dama waihu'u: "Rob'rãsutuzéb u romhuture wapsi, te za ni'wam norĩ hã ĩ̱zadawa para õ nherẽ, rẽme za'ra, Zezu Cristuhu nhimiroti hã aré te te 're ĩsaze za'ra mono zé hã. Ĩhâiba'õ norĩ nhimiroti hã tô sena newa te za te te 're wapari za'ra, wa'uburé norĩ nhimiroti zarina 're nomro mono da oto." Ãne ma tô dama waihu'u.
2 Wa'uburé nhimiroti hã te za te te datẽme 're ropé, aibâ norĩ zadawa hawi. Aibâ norĩ hã roti tô sena na te te dama 're rowasu'u za'ra mono newa, te sadawa nhipese na te te dama 're rowasu'u za'ra. Tane nherẽ, ta norĩ hã 'râwi 're siwaihu'u za'ra mono õ di, tizadawa nhipese na hã.

3 Ta norĩ hã te za dasina 're ĩdamro za'ra mono zé hã dawi sawi za'ra, dasina 're damro za'ra mono tõ da, dasiwaprosi 're dahâimana za'ra mono da. Te za duré dasazé hã dawi sawi za'ra, marĩ mono bâ 're dasaihuri tõ mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uburé dasazé hã te te apoto mono nherẽ, ãma 're ĩdasaihuri mono zéb da hã. Ĩsazei'wai mono bâ wama waihu'u pese za'ra di, dasazém na ĩsimiroti hã. Ãne wa, sõpru wa, ãma 're wawata za'ra mono pari, wa za ĩsimipoto na 're wasaihuri.

4-5 Uburé dasazé hã wẽ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipodo hã ãma 're ĩwasaihuri mono zéb da hã. Wẽ wa, wa te wasiwi 're wẽ'õ za'ra mono õ di za, ãma 're wasaihuri mono tõ da hã. Sõpru wa, ãma 're wawata za'ra mono sina, wa za ãma 're wasaihuri, ĩwẽ na te te nharĩ wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ãne wamhã, tãma wẽ di, ĩsimipoto na 're ĩwasaihuri mono zéb da hã.

6 Tawamhã uburé te aima ĩ'awaihu'uzéb zarina si, te za wasiré ĩsazei'wa norĩ ma 're ĩ'awaihu'u mo. Ãne wamhã, Cristu Zezusihi ma, romhuri wẽ 'wa, te za tô 're aimo. Wanhib'apito nhimiroti hã wa te 're ĩsaze za'ra mono zéb zarina, 're aimorĩ u'âsi sina, te za tãma 're ĩwaihu'u u'âsi za'ra mo, roti tô sena zarina zama, ãma 're aimorĩ u'âsi ne. Õhõ na si 're aimorĩ wamhã, asiptete sina te za 're aihâimana mo, Wanhib'apito ãma hã.

7 Dahi'rata norĩ nhimirob'rãzarõtõ 'ratare hã 're wapari mono õ di za. Ta norĩ hã ĩsazei'õ'wa norĩ te hã, tarére. Ta hã te za asima 're ĩ'madâ'â pese mo, 're aihâimana wẽ mono da, Wamama nhimiroti zarina.

8-9 Ãne wa za duré aima waihu'u. Ãté ni'wam norĩ hã te za te te sima 're pisutu za'ra, 're sihâiba wairob za'ra mono da, dahâiba wairobzé hã wẽ wa, dahâiba ma hã. Ãne hã dama 're rowẽ za'ra mono nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're danomro wẽ mono da, da te dasima 're pisutu pese za'ra mono wamhã, dama 're rowẽ uptabi za'ra mono di za. Rowẽ na te za ãma 're danomro, ti'ai ãma, hâiwa ãma zama. Tô sena wa tô aima rowaihu'u. Ãhã wasu'u hã tô sena wa, aihĩni te za da te ãma 're saze za'ra.

10 Taha da, wa za sada 're wanhiptete u'âsi za'ra, wa te 're dapawaptob za'ra mono da, da te ãma 're saze za'ra mono da. 'Re morĩ u'âsi wa, wa tô wasina wa te 're umnhasi za'ra, te te 're wapawaptob u'âsi za'ra mono da. Ta hã uburé Danho'reptui'wa, te 're hâimana. Ĩsazei'wai mono bâ te za tô te te 're wa'anho'reptu.

11 Taha wa, uburé te aima ĩ'awaihu'uzém na te za ĩsazei'wa norĩ ma 're ĩ'awaihu'u mo, asimiroti pire sina.

12 Aihâiba prédu pese õ nherẽ, te za 're aimorĩ wẽ, aiprédu pese õ wa, asimiroti na ĩsazei'wa norĩ hã te te 're aiwẽ'õ za'ra mono tõ da. Te za dama 're asanho mo, aimreme wẽ na, duré dama aihâimana wẽ na, duré asimizawi pese na, duré asimirosa'rata wẽ na. Taha na, te za dama 're asanho mo, asirã zarina 're nomro wẽ mono da, ĩsazei'wa norĩ hã.

13 Nimahã na wa za ãma atẽme wi. Ma'ãpé, ãma atẽme į̃wisi õ ré hã, dama 're sõré u'âsi mono za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã. Te za duré Wanhib'apito wasu'uwẽ na dama 're ĩrowasu'u u'âsi mo. Te za duré 're ĩdapawaptob u'âsi mo, ĩsimiroti zarina 're danomro wẽ mono da. Taha da, te za asina 're ĩ'madâ'â u'âsi mo.

14 Marĩ ĩwẽ hã ma tô Wamama hã aipẽ'ẽ 're aima tisõ, ãma 're ĩdapawapto mono zéb da hã. Hâiwa hawi te te tãma ĩwaihu'u za'ra zém na, ma tô ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã aima waihu'u za'ra, ĩwẽ hã za te te aima ĩsõmri na. Duré ma tô da'madâ'â'wa norĩ hã, tinhib'rada hã ai'ãma sa'ra za'ra, ai'rã nhisiwi. Taha ré ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ hã aima tisõ. Taha zarina, te za asina tãma 're ĩ'uwaimrami u'âsi mo, dapawaptom na, asimiromhuri hã Wamama ma.

15 Uburé te aima ĩ'awaihu'u mono zéb zarina, te za asina 're ĩ'madâ'â u'âsi mo. Õhõ si te za asima 're ĩpisutu pese mo, asina 're ĩ'uwaimrami mono zéb da si. Ãne wamhã, dapawaptom na rowaihu hã asima ãma 're ĩsa'ẽtẽ mono na te za da te ai'ãma 're waihu'u za'ra.

16 'Re aimorĩ wẽ da, duré ĩ'uwaibaba si dama 're sadawa wasu'u mono da, te za 'râwi 're asi'madâ'â pese mo. Ãne wamhã, te za 're asisõ'reptui u'âsi mo. Aiwapari'wa norĩ zama, te za 're ĩ'anho'reptui u'âsi mo.

5

Ĩsazei'wa norĩ pawaptobzém na rowasu'u

1 Ãté aibâ ĩprédu hã te za tihâimanazém na 'mai'upa. Ãne wamhã, aimreme ĩpire na tãma nharĩ õ di za. Aimama ma, 're aimreme wẽ mono ne, te za duré aimreme wẽ na 're ĩpawapto mo, 're morĩ wẽ da oto. Duré ĩpréduptém norĩ hã te za aimreme wẽ na 're ĩ'apawapto mo, aimreme wẽ na ano norĩ hã 're ĩ'apawapto mono ne.

2 Duré pi'õ ĩprédum norĩ hã te za aimreme wẽ na 're ĩ'apawapto mo, aimreme wẽ na ana hã 're ĩpawapto mono ne. Duré pi'õ ĩpréduptém norĩ hã te za aimreme wẽ na 're ĩ'apawapto

mo, aimreme wẽ na si aihidiba norĩ hã 're ĩ'apawapto mono ne. Aiprédup sina te za ta
norĩ ma 're aihâimana mo.
3 Pi'õi mrotõ norĩ pawapto'wa da hã ni'wai õ uptabi wamhã, te za marĩ na 're ĩ'apawapto
pese mo.
4 Pi'õi mrotõ 'ra norĩ hã 're hâimana za'ra mono wamhã, tiwarahuzé wa'rãmi, te za tina
hã marĩ na te te 're pawapto pese za'ra. Duré pi'õi mrotõ nhihudu norĩ hã 're hâimana za'ra
mono wamhã, tiwarahuzé wa'rãmi, te za ti'rata norĩ hã marĩ na te te 're pawapto pese
za'ra. Ãne te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina te te tãma ãma 're uwaimrami
za'ra, ãne si tãma wẽ wa.
5 Pi'õi mrotõ hã ãté siwaprosi te 're 'manhamra. Ĩpawapto'wa da hã, ni'wai õ uptabi di.
Tane wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zô si, te za 're simnhasi, marĩ na te te 're pawapto
mono da. Bâtâ na te za tãma 're mreme u'âsi, barana zama, marĩ na te te 're pawapto
mono da.
6 Pi'õi mrotõ hâiba amo hã, ãté ãne 're 'maihâimana mono õ di za. Ãté marĩ zô si te za
sina 're simnhasi u'âsi. Ãne wamhã, ĩpẽ'ẽ 're dâ'â u'âsi ne, te za oto 're 'maimo.
7 Taha wa, te za tãma 're ĩroti pese za'ra mo, ĩsazei'wa norĩ ma, ĩmrotõ norĩ ãma te aima
ĩroti mono zé hã te te siwi 're 'madâ'â pese za'ra mono da. Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã
damreme hã te te sina 're 'rã'õtõ za'ra mono õ di za.
8 Ãté ni'wam norĩ hã tinhimarĩ na te te 're pawapto pese za'ra mono õ di za, tisisãnawã
norĩ hã. Ãté ĩsõrõwa 're, 're ĩhâimana za'ra mono norĩ zama, te te 're pawaptob za'ra mono
õ di za. Ãne wamhã, Wanhib'apito nhimiroti zarina te te 're pawapto pese za'ra mono õ
wamhã, te aré ĩsazei'õ'wa ne oto 're nomro. Ãne wamhã, te te 're ĩpawaptob za'ra mono õ
na, te aré ĩsazei'õ'wa norĩ hã 'rãnhipa za'ra, tihâimana wasété na hã.
9-10 Pi'õi mrotõ hâiba tém norĩ nhisi na 're rob'ui'éré za'ra mono õ di za, pi'õi mrotõ si'ĩhi
norĩ nhisi zu hã. 60 na ãma 're wahub za'ra mono parip si, te za ĩsisi na da te 're rob'ui'éré
za'ra, ti'amo'aba si te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, duré ti'ra norĩ hã te te 're
warahu wẽ za'ra mono wamhã, duré te te 're da'mazasi su'u za'ra mono wamhã, duré
dawi 're sipa zawi za'ra mono ãna, ĩsazei'wa norĩ ma, te te 're romhuri za'ra mono wamhã,
dapara upsõ na zama, duré robzei'õ na 're ĩdanomro mono norĩ hã te te 're pawaptob za'ra
mono wamhã, duré simi'ẽ na te te dama 're 'manharĩ wẽ u'âsi za'ra mono wamhã. Ãne
wamhã, pi'õi mrotõ norĩ hã dama waihu'u pese za'ra di za, te te 're ĩdapawaptob za'ra
mono na, siwaptom na. Tawapsi, te za ĩsisi na da te 're rob'ui'éré za'ra, pi'õi mrotõ si'ĩhi
norĩ nhisi zu.
11 Pi'õi mrotõ hâiba tém norĩ nhisi na ĩhi norĩ nhisi zu, ãma 're rob'ui'éré za'ra mono õ
di za. E marĩ wa. Ãté hâiba téb uptabi ré, 're mrotõ za'ra mono wa, te za te te sima 're wẽ
uptabi za'ra, timro na te te 're sahu za'ra mono da. Ãté Cristuhu ma si te te 're romhuri
za'ra mono da, te te sima 're wẽ uptabi za'ra mono õ di za oto.
12 Tawamhã timro na te te ãma 're sahu za'ra mono wamhã, Cristuhu ma, te te sina 're
ĩroti za'ra mono zé hã ãma 're nomro mono õ di za oto. Taha wa, ãté te za oto da te dasiwi
're wẽ'õ za'ra, ãma 're sõpré u'âsi mono õ wa.
13 Duré pi'õi mrotõ hâiba tém norĩ nhisi na ĩhi norĩ nhisi zu, 're rob'ui'éré za'ra mono
wamhã, ãté dawaptom na te za dama 're wa'a za'ra. Ãté sihâiwi na te za 'ri babap si oto
're nomro, mro õ wẽ te. Ãté marĩ te te wapari wamhã, te za te te dama 're rowasu'u za'ra.
Ãté aimawi timreme na te za te te dawi ãma 're ro'wa'rutu za'ra. Ãté marĩ na taré 're sõpré
mono ãna, te za te te dama 're rowasu'u za'ra.
14 Taha wa, wa tô ĩ̱sima wẽ za'ra, duré apâ timro na te te 're sahu za'ra mono da, pi'õi
mrotõ hâiba tém norĩ hã. Te za duré apâ 're 'ra za'ra. Tawamhã tinhorõwa ãma te za
ti'ra norĩ hã te te 're 'madâ'â pese za'ra. Ãne dama 're hâimana wẽ za'ra mono wamhã,
damreme hã te te sina 're 'rã'õtõ za'ra mono õ di za, wazawi'õ'wa norĩ mreme hã.
15 Ãne wa tô aima waihu'u. E marĩ wa. Ni'wam norĩ hã ma tô wairé, pi'õi mrotõ norĩ hã,
Wanhib'apito nhimiroti wẽ nhiti, Satanasihi nhimiroti si te te oto 're 'madâ'â za'ra mono
da. Taha wa, wa tô ãne na aima waihu'u.
16 Pi'õ hã ĩsazei'wa 're 'maimorĩ wamhã, te za pi'õi mrotõ hã marĩ na te te 're
'maipawaptob u'âsi, tina wamhã, ti'rata wamhã. Ãne wamhã, rosa'rata pire hã pi'õi mrotõ
norĩ ãma te te ãma 're sépata za'ra mono õ di za, ĩsazei'wa norĩ hã. Tãma waihu'u pese
za'ra di za, pi'õi mrotõ hã 'ra ãna 're ĩhâimana za'ra mono norĩ si te te 're ĩpawaptob za'ra
mono da hã.

Ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wai wasu'u

17-18 Aibâ norĩ hã ĩsazei'wa norĩ te te 're 'madâ'â wẽ za'ra mono wamhã, te za ĩwa'rãmi
marĩ ĩwẽ hã te te tãma 're sõmri za'ra, ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã.

Cristuhu wasu'uwẽ na te te tãma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, duré ĩsimiroti wasu'u na te te 're pawaptob za'ra mono wamhã, marĩ hã ĩwẽ hã sa'ẽtẽ na te te tãma 're ĩsõmri za'ra mono da hã, wẽ di. Ãne hã wa tô waihu'u za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata hawimhã, ãne:

“Powawẽ hã aro 'rã ne tipara na dasazéb da, te te aima 're sub za'ra wa'aba mono ré hã, 're wata wasisi za'ra wa'aba mono õ di za, 're saihuri tõ mono da.”

Ãne hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré 'rada hã. Duré ĩsimiroti hâiba amo hã ãne:

“Romhuri'wa norĩ hã te te dama 're romhuri za'ra mono wamhã, tô ĩ'uwaibaba te za da te 're pawa'âbâ za'ra.”

Taha zarina te za ĩsazei'wa norĩ hã da'madâ'â'wa norĩ hã te te 're pawaptob za'ra asa, marĩ na.

19 Ãté da'madâ'â'wai ãma te za ni'wa hã ĩwasédé hã ãma tihi. Tawamhã, siwaprosi te te ãma hiri wamhã, wapari õ di za, ĩmreme hã. Ãté si'ubdatõ te za ãma sisadawa waptob za'ra, ãma ĩ'madâ'â'wa norĩ hã, ĩwapari'wa norĩ hã. Ãté maparane te za ãma sisadawa waptob zahuré. Ãne wamhã, da'madâ'â'wa zô te za aihâ, ĩhâimanazém na sadawa pibu da.

20 Tawamhã tô sena tiwasédé hã te te 'manharĩ wamhã, te za ĩsazei'wa norĩ nho'a tãma ĩroti, tiwasété na te te ãma sahu tõ da. Danho'a te za tãma ĩroti, ĩsipai u da'madâ'â'wa hâiba amo norĩ hã sina 're hâtâ'â za'ra mono wa, ĩsine tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono tõ da, ta norĩ hã.

21 Da'madâ'â'wa hã aima sawi uptabi nherẽ, te za danho'a tãma ĩroti, tiwasété na te te ãma sahu tõ da. Asimiroti na 're da'mairẽme mono õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te we te te 're wa'ab'madâ'â, Cristu Zezusihi me. Hâiwa ãma romhuri'wa norĩ zama, te duré te te we 're wa'madâ'â za'ra, 're ĩnomro wẽ mono norĩ hã. Taha wa, ta norĩ nho'a 're wanomro mono wa, da'madâ'â'wa norĩ ãma te aima ĩroti mono zé hã te za 're ĩ'madâ'â pese mo.

22-25 Ãne wa za duré aima waihu'u. Ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa da, da'maipisutu da wamhã, asapa'abâ da'maipisutu õ di za, aiwara sina. Asapa'abâ asib'rada hã da'rã nhisiwi 're aza'ra mono õ di za, Wanhib'apito ma, romhuri'wa da, 're da'apisutu mono da. E marĩ wa, wa ãne aima waihu'u. Asimipisudu hã dama 're hâimana wẽ prã za'ra mono wamhã, ĩsabâdâ da te dasiwi 're aiwẽ'õ za'ra mono õ'umnhasite. Te za 'râwi 're asi'madâ'â u'âsi mo, asimiroti na duré aihâimanazém na 're upa tõ mono da.

Wa za a'â aima waihu'u, asi'ãma waihu'u da. Â si 're hâsi mono nherẽ, te za oto uwa 'rãi wa'u ĩsé hã syry na 're ĩhâsi mo, ãma 're asiwede mono da. E marĩ da. 'Re asai mono wa, 're adi'izé u'âsi tõ mono da. Aihâzé hã te te aimrami siwapto wa, asib'uwa na 're aimorĩ wa, te za 're ĩhâsi u'âsi mo, syry na.

Ãne wa za duré aima waihu'u, da'madâ'â'wa da, asapa'abâ 're ĩda'apisutu mono õ zém na hã za. Ãté ni'wam norĩ hã sõ'awi tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, ĩwasété na dama waihu'u pese za'ra di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã bâtâ na dahâimanazém na te te da'awaihu'u õ ré hã. Ãté nimahã na si te za ta norĩ hã ĩwasété na da te 're waihu'u za'ra. Ãté ni'wam norĩ hã te te dama 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra mono zém na, dama waihu'u pese za'ra di za. Ãté nimahã na si te za ta norĩ hã da te 're waihu'u za'ra, te te dama 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra mono zém na. Ãne wa, wa tô ãne na hã aima roti, asapa'abâ 're da'apisutu tõ mono da, da'madâ'â'wa da hã.

6

1 Ĩwada'uri zarina si, pawa'âbâ ãna dama romhuri'wa norĩ hã te za titede'wa hã ĩsimiroti na te te 're wazéb za'ra. Ãne 're hâimana za'ra mono õ wamhã, ãté te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhisi na da te ãma 're wasété za'ra. Ãté wa'ãma zama te za duré da te 're wasété za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma, wa te 're roti wasété za'ra mono newa.

2 Ãté pawa'âbâ ãna dama romhuri'wa norĩ tede'wa hã te za ĩsazei'wa 're 'maimo. E tawamhã ĩmreme hã te te 're 'madâ'â pese za'ra mono õ di za, ĩsisãnawã ne tãma 're 'maihâimana mono nherẽ, ĩtede'wa hã. Mare di. Ĩsimiroti na te za te te 're wazéb za'ra. Ĩsazei'wa 're 'maimorĩ wa, duré tãma sawi pese za'ra wa, te za titede'wai ma, te te tãma 're romhuri wẽ uptabi za'ra. Ãne na te aima 're ĩroti mono zéb zarina, te za ĩsazei'wa norĩ ma 're ĩ'aroti pese mo, ãma 're nomro wẽ mono da.

3-5 Ãté ni'wam norĩ hã aimawi na te za ĩsazei'wa norĩ ma te te tãma 're rowasu'u za'ra. Ãté Wanhib'apito Zezu Cristuhu nhimiroti na te te ãma 're saze za'ra mono õ di za, ta norĩ hã, tô sena nherẽ, Wanhib'apito nhimiroti hã rowẽ na ãma 're ĩdanomro mono zéb da

hã, duré dawẽ na si ãma 're ĩdanomro mono zéb da hã. Ãne wamhã, roti tô sena hã tãma waihu'u za'ra õ di za. Taré te za tinhimiroti wẽ na 'râwi sina 're wata za'ra. Ta norĩ ma, wẽ di, marĩ wasu'u na 'râwi ãma 're ĩsisada'âbâ za'ra mono da hã, duré 'râwi timreme na 're ĩsi'wapé za'ra mono da hã. Taha zarina, te za tisi'ruiwapari na te te sima ãma 're wa'rãmi za'ra, ãma 're sisada'âbâ za'ra mono da. Te za duré te te 're dawasu'u wasété za'ra. Te za duré si'ãma te te 're rosa'rata wasété za'ra. Roti tô sena hã tãma waihu'u pese za'ra õ wa, roti tô sena zarina si te te 're rosa'rata wẽ za'ra mono õ di za. Ta norĩ hã te te sima 're rosa'rata siwamnarĩ za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã rob'uiprazé hã te te tãma 're sõmri za'ra mono da, ĩsimirowasu'u wa'rãmi, sibro pese na 're hâimana za'ra mono da.

6 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â'wa, 're wanomro mono wamhã, duré marĩ zô si wasima 're wanhopré mono ãna 're wanomro mono wamhã, wama 're rowẽ uptabi za'ra mono di za.

7 E rob'uiprazé ma tô wazababa 're wairébé, wana dub're hawi 're wapoto za'ra mono wamhã. Mare di. Wa'ubana wa tô 're wapoto za'ra. Duré 're wadâ'â za'ra mono wamhã, e wanhimarĩ hã wa za wasiré wa te 're 'wasari. Mare di.

8 Taha wa, ti'ab ré, wasai ré 're wahâimana za'ra mono wamhã, duré wa'uza ré 're wahâimana za'ra mono wamhã, marĩ zô si wasima 're wanhopré za'ra mono õ di za, marĩ na wa te wasima ãma 're ĩrowẽ za'ra mono zéb da hã.

9 Rob'uiprazéb zô, da te dasima 're rosa'rata siwamnarĩ u'âsi za'ra mono wamhã, ãté te za da te 're wapari za'ra, rob'uiprazém na wa'uburé te te dama 're ĩ'aroti wasété mono zé hã. Ãne wamhã, ãté ĩsimiroti hã da te 're rẽme waihu'u za'ra mono õ di za oto. Ãté rosa'rata ãna te za ĩsimiroti zarina, marĩ zô si oto da te 're rob'ruiwapari za'ra, marĩ wasété zô zama. Ãne wamhã, te za oto dawi tirobzei'õ pese za'ra. Rowẽ u'âsi 're ĩdanomro mono zé hã tãma 're hâimana za'ra mono õ di za oto.

10 E marĩ wa. Rob'uiprazéb zô si, da te dasima 're rosa'rata za'ra mono wamhã, siwa'ru te za marĩ hã ĩwasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra. Ni'wam norĩ hã roti wẽ hã aré te te 're ĩsaze za'ra mono zém hawi, ma tô 're sipa za'ra, rob'uiprazéb zô si te te sima 're rob'ruiwapari za'ra mono wa. Ta norĩ hã te oto robzei'õ si te te 're sépata za'ra.

11 A hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa. Taha wa, ta norĩ ne 're aimorĩ õ di za. Te za 're aihâimana wẽ u'âsi mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si. Õhõ si te za 're ĩ'madâ'â pese mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ai'ãma 're siwãrĩ u'âsi mono da. Te za duré 're ĩda'azawi pese mo. Rowasédé hã taré da te aima 're 'manharĩ za'ra mono nherẽ, asiptete sina te za Wanhib'apito ãma 're aimorĩ u'â. Atoi u'âsi te za 're aimo. Taha na si 're aimorĩ da, te za asina 're ĩ'madâ'â u'âsi mo.

12 A hã ĩsazei'wa, 're aimorĩ wa, te za sô 're asi'wapéi u'âsi mo, 're ĩ'aimorĩ wẽ zéb zô, rowẽ u'âsi 're aihâimana u'âsi mono zéb da hã, hâiwa ãma hã asina uwaimrami da. Taha da, ma tô bâtâ na aipisutu 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, da'ahâ norĩ nho'a ĩsazei'wa na asiwaihu'u wẽ zém na.

13-14 Ãhãna, wa za aima pisutu, uburé te aima ĩroti mono zé hã asina 're 'madâ'â u'âsi mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a, wa aima pisutu, ti'ai ãma 're ĩdanomro mono zé hã te te dama 're ĩ'apisutu mono nho'a. Cristu Zezusihi nho'a zama wa aima pisutu, Põsi'u Piratuhu ma, tihâimanazém na ĩsiwaihu'u wẽ nho'a zama. Uburé te aima ĩroti mono zé hã te za asina 're ĩ'madâ'â u'âsi mo, apâ we ĩmorĩzéb u, Wanhib'apito Zezu Cristu hã. Asina 're 'madâ'â u'âsi mono wamhã, tawamhã da te aima 're nharĩ za'ra mono õ di za, asina 're ĩ'madâ'â mono õ zém na hã.

15 Bâdâ te te ĩpisutuzém na te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma tinha, apâ wei morĩ da, Wanhib'apito hã. Wẽ uptabi di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Õhõ si uburé Danhib'apito uptabi. Uburé ti'ai ãma danhib'apito norĩ nhipai u, pire uptabi di. Uburé dama ĩpire norĩ nhipai u, pire uptabi di.

16 Õhõ si siwaprosi 're ĩmorĩ u'â hã. Ta hã, rowa'a za'ẽtẽ na te 're hâimana u'âsi. Taha wa, ni'wa hã ĩtẽme ĩsébré da hã mare di. Da te dasiwi ĩhâiba pibu da hã, mare di duré. Ta hã wẽ uptabi di. Waihu'u pese di duré. Taha wa, wa za ãma 're wawata u'âsi za'ra.

17 Ãne te za duré ĩsibrob ahâ norĩ ma 're ĩ'aroti mo, sibrob ahâ wẽ te, 'râwi sina 're wata tõ za'ra mono da. Danhibro hã dama 're hâimana u'âsi za'ra mono õ di za, dama ãma 're ĩrowẽ za'ra mono zéb da hã. Taha wa, tinhibrop si te te 're 'madâ'â za'ra mono õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zô si, te za 're simnhasi za'ra, taha si, marĩ wẽ na uburé wama 're sõpru mono wa, wama ãma 're ĩrobze za'ra mono zéb da hã.

18 Ãne te za duré ĩsibrob ahâ norĩ ma 're ĩ'aroti mo, te te dama 're 'manharĩ wẽ u'âsi za'ra mono da. Te za duré uburé marĩ wẽ na dama 're sõprub za'ra. Te za duré simi'ẽ na marĩ na te te 're dazari u'âsi za'ra.

19 Ãne wamhã, ĩte uptabi da hã te za marĩ hã ĩwẽ hã sô 're simi'wara u'âsi za'ra, niwab
da hã. Duré rowẽ u'âsi te za ta norĩ hã 're hâimana u'âsi za'ra, hâiwa ãma.
20-21 Timotiu, ma'ãpé roti hã tô sena si asina 're 'madâ'â u'âsi mono za, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono te te aima ĩwaihu'uzé hã, ãma 're ĩda'apawapto mono zéb da hã. Ni'wam norĩ hã taré
te dama 're siwasu'u za'ra, roti tô sena hã tãma ĩwaihu'u za'ra na hã. Tane nherẽ, Zezu
Cristuhu nhimiroti hã wa te 're ĩsaze za'ra mono zém hawi, ma tô ta norĩ hã 're sipa za'ra.
Ta norĩ hã te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zé hã, Wanhib'apito nhimiroti zarinai õ di.
Taha wa, roti tô senai'õre wi, te za asina 're asiptete u'âsi mo, 're wapari tõ mono da.
Wa ĩ̱sima aiwẽ za'ra wa'wa, rowẽ u'âsi 're anomro aba mono da, Wamama te te 're
ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina si.

2 Timotiu

Paru hã, maparane ãma te te duré ĩrob'ui'érézé, Timotiuhu ma Ĩbaihâ wasu'uzé

Ã ĩbaihâ na ma tô Paru hã Timotiuhu ma tinhimi'ui'éré na tãma ãma sahu, maparane ãma. Roma ãma dazazéb 're, hâimana sirõmo, ma tô tãma rob'ui'éré. Tidâ'âzé hã ma tô sina waihu'u, ĩromhutu na hã oto. Taha wa, ma tô tãma roti, Timotiuhu ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're umnhasi pese mono da, duré Zezusihi ma, te te 're romhuri wẽ mono da zama. Ma duré tãma waihu'u, da'madâ'â'wa na sena na 're hâimana mono da.

1-2 Ĩ'ra Timotiu, ĩ̱ma asawi pe hã, wa hã Paru wa ãma aima rob'ui'éré. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima ĩ̱wẽzéb uwaibaba, ma tô ĩ̱pisutu, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, 're ĩ̱morĩ da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô dama ropisutu, rowẽ na ĩ'rata 're dahâimana u'âsi za'ra mono da, Cristu Zezusihi ãma 're danomro mono wa. Ãne wa, taha wasu'u na te dama 're rowasu'u mono da, ma tô oto datẽme ĩ̱zatõ.

Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩ̱mreme u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Cristu Zezusihi ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi mono da, duré ai'ãma 're pẽ'ẽzé u'âsi zahuré mono da, rowẽ u'âsi, ãma 're aimorĩ da.

Paru hã Timotiuhu ma, te te ĩrotizé wasu'u

3 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, wa 're ĩ̱wata u'âsi. Marĩ na te tiwi ãma ĩ'upazém na, te te oto ĩ̱ãma 're ab'madâ'â mono õ wa, wa oto rowẽ na te tãma 're romhuri u'âsi. Tane duréihã ma tô duré ĩ̱hi'rata norĩ hã te te tãma 're romhuri za'ra. Tawamhã tãma 're ĩ̱mreme mono wamhã, bâtâ na wa aima te tiwi 're rowaptẽrẽ u'âsi, barana zama, te te 're aipawaptob u'âsi mono da.

4 Aiwa'õzém na ai'ãma ĩ̱po're pu'u wa, wa ĩ̱sima rowẽ za'ẽtẽ, te asabu da, rowẽ uptabi na 're ĩ̱hâimana mono da.

5 Duré Wanhib'apito zazei'wa na tô sena 're aihâimana mono na, wa ai'ãma po're puru. Ai'rada Ro'idi norĩ hã ma tô ana me hã Wanhib'apito zazei'wa na 're hâimana zahuré, E'unisihi me. Ta norĩ ne, tô sena Wanhib'apito zazei'wa 're aimorĩ na, tô ĩ̱ma aiwaihu'u pese di.

6 Ãne wa, wa za ãma aipo're pu'u oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sõpru wa, te te aima ĩsõmrizém na, dapawaptom na tãma 're romhuri mono da. Ai'rã nhisiwi ĩ̱nhib'rada hã te hiri wamhã, ma tô aipẽ'ẽ 're aima tisõ, ĩwẽ hã. Taha wa, ma'ãpé asimi'ẽ na tãma 're romhuri u'âsi mono.

7 E wasina wapahi sina 're wahâimana za'ra mono da, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipẽ'ẽzani hã te te wama 're anhomri. Mare di. Wanhiptete sina ãma 're wahâimana za'ra mono da, duré wanhimizawi pese sina 're wahâimana za'ra mono da, duré wanhimirosa'rata na hã atãma 're wahâimana za'ra mono da, ma tô te te wama 're anhomri, Tipẽ'ẽzani hã.

8 Ãne wamhã, 're asisé mono õ di za, Wanhib'apito wasu'uwẽ hã dama 're wasu'u tõ mono da. Duré ĩ̱ma 're asisé mono õ di za, ĩ̱wasu'u na. Wanhib'apito wasu'uwẽ na te dama 're rowasu'u mono 'ru te, ma tô dasiwi ĩ̱nherẽ ni, dazazéb 're. Taha wa, wa oto te 're robzépata. Ãne wa, ma'ãpé 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhiptede te te aima ĩsõmri na, sada 're asiptete mono, ĩ̱sine 're robzépata mono da.

9 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô te te 're wa'anho'reptu, rowasété hawi. Ma tô duré te te sima 're wa'apisutu, ĩsib'a'uwẽ oto 're wahâimana za'ra mono da, wawẽ uptabi na. E marĩ wa, ma tô sima wa'apisutu. E marĩ ĩwẽ hã wa te dama 're 'manharĩ za'ra mono wa. Mare di. Taha wab õ di. Taré te te sima 're wa'awẽ mono wa, duré simizawi pese wa, ma tô te te 're wa'anho'reptu. Ma tô duré wa'ãma tinhib'a'uwẽ za'ra. Zahadu ropoto na te te sãna'rata õ ré hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã simizawi pese wa, ma tô sima wa'ãma roti sirõmo za'ra, te te 're wa'apawapto mono da, Cristu Zezusihi nhiminho'reptuzém na hã.

10 Wanho'reptui'wa Cristu Zezusi we datẽme ĩwisizém na, ma tô oto wama siwaihu'u za'ra, tinhimipawaptobzém na. 'Re ĩdadâ'â za'ra mono zé wasu'u hã, pipa nherẽ, ma tô wawi uprosi za'ra wapahi hã, Wanho'reptui'wa hã. Duré Wanho'reptui'wai wasu'uwẽ hã wa te 're ĩsaze za'ra mono zéb zarina, ma tô wama waihu'u za'ra, rowẽ na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé wasu'u na hã.

11 Taha wasu'uwẽ na te 're da'apo're pu'u mono da, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩ̱pisutu, Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa 're ĩ̱morĩ da, ĩsimiroti na te 're da'apawapto mono da.

12 Taha wa, te te ĩ̱pisutuzéb zarina, te ĩ̱sina uwaimrami wa, wa oto te 're robzépata.
Tane nherẽ, 're ĩ̱nhisé mono õ di, ĩsadawa wasu'u'wa 're ĩ̱morĩ tõ da. Wanhib'apito hã
wa ĩ̱sina te 're umnhasi, te te 're ĩ̱pawaptob u'âsi mono da. Ta hã ĩ̱ma waihu'u pese di,
ĩwaihu'u pese na hã. Wa hã wa tô tãma ĩ̱sihâiba nho, tô sena tãma waihu'u pese wa, te te
're ĩ̱'madâ'â mono zéb da hã, bâdâ ĩwa waptã'ã õ ré, apâ we ĩmorĩzéb u hã.
13 Ãne wamhã, roti tô sena hã te aima 're ĩ'awaihu'u mono hã, te za 're ĩ'madâ'â u'âsi mo.
Cristu Zezusihi ãma 're aimorĩ wa, te za Wanhib'apito umnhasi sina, 're aihâimana mo. Te
za duré 're ĩda'azawi pese mo.
14 Roti tô sena hã te aima 're ĩ'awaihu'u mono hã, wẽ uptabi di. Ta hã te za 're ĩ'madâ'â
pese mo, ãma 're ĩda'apawapto mono da hã, aimawi rowasu'u na da te ãma saprĩ za'ra tõ
da. Taha da, te za te te 're aipawaptob u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã, wapẽ'ẽ
're, 're ĩhâimana mono hã.
15 Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, uburé ĩsazei'wa norĩ hã ma tô ĩ̱rẽme za'ra.
Pideru norĩ zama, ma tô Emozenihi me dame ĩ̱rẽme zahuré. Ãne hã aima waihu'u pese
di.
16-17 Onesiporuhu si ma tô tinhimipawaptobzém na nasi ĩ̱ma rowẽ zani. Taha wa, wa
ĩ̱sima wẽ, Wanhib'apito hã Onesiporu norĩ hã, duré ĩsõrõwa ãma ĩsiré 're ĩhâimana za'ra
mono norĩ zama, ĩwẽ na te te 're apawapto mono da. Ta hã ĩ̱ma 're sisé mono õ di, ĩ̱wasu'u
na hã. Taha wa, Roma na 'ri nho'õmo nhisi u wei wisi wamhã, ma tô te te ĩ̱zô aba, te te
ĩ̱nhopẽtẽ da.
18 Ãne wa, wa ĩ̱sima wẽ, Wanhib'apito hã ĩwẽ na te te ãma tãma uwaimrami da, bâdâ ĩwa
ĩwaptã'ãzém na, dahâimanazém na te te ĩda'awaihu'uzéb da hã. Onesiporu hã ma tô marĩ
mono bâ nasi ĩ̱pawapto, Épézu ãma 're ĩ̱hâimana mono ré hã. Ãne na hã aima waihu'u
pese di.

2

Paru hã Timotiuhu ma, roti te te tãma ĩsõmrizém na rowasu'u

1 Ĩ̱'ra, ma'ãpé ĩ̱wapari pese, asina. Cristu Zezusihi ãma wa 're wanomro. Ãne wa, te za
ĩsimipawaptobzéb zarina, asiptete sina ãma 're aihâimana mo.
2 Ĩ̱nhimirowasu'u hã ma tô aipo're na 're ĩwapari mo, ĩsazei'wa norĩ nho'a te dama 're
rowasu'u mono wamhã. Ta norĩ hã ahâ di. Tawamhã 're ĩ'awapari mono zé hã te za
aibâ norĩ ma 're ĩ'awaihu'u mo, aima ĩ'umnhasi za'ra norĩ ma hã, tãma waihu'u pese za'ra
wamhã, ĩ̱nhimirowasu'uzém na te te duré ãma 're uzusi za'ra mono da, dapawaptom na.
3 Da'wapéi'wa dama ĩ'umnha hã dasi'wapéi 're, hâimana wamhã, te te 're robzépata tõ
mono da, sisawi õ di za. Tane a hã, Cristu Zezusihi nhib'a'uwẽ na 're aihâimana mono wa,
te za asina 're ĩsazei u'âsi mo, asisawi ãna ĩ̱sine 're robzépata mono da.
4 Da'wapéi'wa norĩ hã tinhib'apito ma te te 're romhuri za'ra mono ré hã tãma wẽ za'ra
di, ĩsib'apito ĩsimiromhuri na te te 're awẽsãmri mono da. Ãne wa, tinhimiromhuri upana,
marĩ mono bâ te te sima 're rosa'rata za'ra mono õ di za, te te sima ãma 're uwaimrami
za'ra mono da.
5 Duré, ni'wa hã dawara na hâimana wamhã, dawi watobro nherẽ, marĩ ĩwẽ hã te te
sima âri õ di za, dawara na roti hã te te sina 'madâ'â õ wamhã. Dawara na roti hã te te
sina ĩ'madâ'âzéb zarina si, te za marĩ ĩwẽ hã sima ti'â, dawi watobro wamhã.
6 Duré, buru na romhuri pire 'wa hã, amnho hã uburé da te ubumroi pari, ĩmorĩ'rata na
te za tite da âri 'rata.
7 Ma'ãpé, ãma 're rosa'rata u'âsi mono, te aima ĩrowasu'uzém na hã. Ãne wamhã,
Wanhib'apito hã te za te te 're aipawapto, ãhã wasu'u na hã 're awaihu'u mono da.
8 Ma'ãpé, Zezu Cristuhu ãma 're rosa'rata pese mono. Ta hã dâ'â nherẽ, ma tô ab're
hawi hâiwa'udu, Dawihi nhihudu hã. Wanhib'apito wasu'uwẽ na te 're da'apo're pu'u
mono wamhã, taha wasu'u na wa tô te dama 're rowasu'u u'âsi.
9 Tawamhã Wanhib'apito wasu'uwẽ na te dama 're rowasu'u mono 'ru te, wa oto te 're
robzépata. Ĩ̱wasédé hã te 're 'manharĩ mono newa, wa oto 're ĩ̱za, dazazéb 're, ĩsi'uwazi
nhorõ rutu na ĩ̱pawasisi ré. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã
pawasisi ãna ne, te 're hâimana u'âsi. Te za da te dama ãma 're rowasu'u u'âsi za'ra.
10 Te ĩrobzépata da hã ĩ̱ma pire nherẽ, ĩ̱sisawi õ di, te robzépata tõ da hã. Te 're robzépata
mono nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ da, te te sima ĩpisutu za'ra norĩ hã
wa za te 're apawaptob u'âsi, Cristu Zezusi hã te te 're saze za'ra mono da, taha zarina
tinho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono da, rowẽ na ĩ'rata 're hâimana u'âsi
za'ra mono da.
11 Tô sena da te dasima 're ĩrowasu'u za'ra mono zé hã ãne:

"Cristuhu siré 're wadâ'â za'ra mono wa, duré ta hã dâ'â uptabi nherẽ, ab're hawi hâiwa'utu
wa, wa za ĩsiré 're wahâimana u'âsi za'ra.
12 Robzépada hã wa te wasina 're waihu'u za'ra mono nherẽ, wanhiptete sina ãma 're
wahâimana u'âsi za'ra mono wamhã, wa za Cristuhu siré wapire na wa te 're
da'madâ'â u'âsi za'ra. Cristuhu zazei'õ'wa na dama 're wasiwasu'u za'ra mono
wamhã, tizazei'wa na te te sina 're wa'awaihu'u mono õ di za. Te za te te siwi
're wa'awẽ'õ oto.
13 Wa norĩ hã Wanhib'apito ma, wa tô wasina tãma ropisutu za'ra ni, ãma 're wanomro
u'âsi mono da. Tawamhã wa te wasina ãma tãma 're uwaimrami za'ra mono õ
nherẽ, Wanhib'apito hã wama umnhasi za'ra di, uburé te te wama 're ĩ'aropisutu
mono zé hã te te wama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono zéb da hã. Marĩ na taré te te
dama ĩ'aropisutu da hã, mare di."
14 Ãhã wasu'u na te za asimi'madâ'â norĩ hã ãma 're ĩpo're pu'u za'ra mo. Te za duré
aihâimana prédup sina tãma 're ĩ'aroti mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a 're wahâimana
za'ra mono nherẽ, taré marĩ wasu'u na 're sisada'âbâ za'ra mono tõ da. Dasisada'âbâzé hã
wẽ õ wa, taha zarina 're dahâimana za'ra mono wamhã, te za dawi 're si'utõrĩ, dahâimana
wẽ zé hã.
15 Romhuri'wa nhimiromhuri hã wẽ wamhã, tinhimiromhuri ma, 're sisé mono õ di za.
Tane te za sada 're asiptete u'âsi mo, ĩ'uwaibaba si roti tô sena na si 're da'apawapto mono
da, asimiromhuri na te te 're aiwẽsãmri mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
16 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarinai õ na rowasu'u'wa norĩ nhiti, te za 're
aihâimana mo. Ta norĩ nhimirowasu'u zarina, 're dahâimana za'ra mono wamhã, te za
danhimirosa'rata na dasina 're dapahâ za'ra, Wamama nhimiroti nhiti.
17 Ta norĩ nhimirowasu'u hã da'wa're ne, te 're hâimana. Da'wa're hã sa'ẽtẽ wamhã, te
za uprosi, danhi hã. Tane, ta norĩ nhimirowasu'u hã ĩsazei'wa norĩ ãma te te ropéi mono
wamhã, te za tiwi uprosi za'ra, dahâimana wẽ zé hã. Tane, Imenezu norĩ nhimirowasu'u
hã Piretuhu nhimirowasu'u me.
18 Ta norĩ hã senai'õ na rowasu'u na te te dama 're rowasu'u zahuré, ãne: "Tâibâ,
bâdâ ma tô ĩwa waptã'ã pa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ab're hawi te te ĩda'ahâiwa'utuzéb
da hã. Niwab da hã te te ãma sahu õ di za, te te ĩda'ahâiwa'utuzém na hã." Ãne ta norĩ
nhimirowasu'u hã. Taha zarina ma tô dawi uprosi zahuré, Wanhib'apito wasu'uwẽ na
da te 're ĩsaze za'ra mono zé hã.
19 Tane nherẽ, ẽtẽ 'manharĩ na 'ri na'rada hã, siptete na 're ĩhâimana mono ne, te za
'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã pire na 're hâimana u'âsi. Ãne ĩsimiroti na rob'ui'éré
hã: "Wanhib'apito hã te za tinhib'a'uwẽ norĩ hã tite na te te 're awaihu'u." Ãne duré ãma
ĩrob'ui'éré hâiba amo hã: "Ni'wam norĩ hã Wanhib'apito nhib'a'uwẽ na dama 're siwasu'u
za'ra mono wamhã, te za tiwasédé hã rẽme pese za'ra, 're nomro wẽ mono da oto." Ãne
ĩsimiroti na rob'ui'éré hã.
20 'Ri wawẽ ãma hã piza hã ahâ na te 're hâimana za'ra, ẽtẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ hã,
duré ẽtẽ'ubuzi'a prata 'manharĩ hã, duré wede 'manharĩ hã, duré zé'a 'manharĩ hã. Nima
norĩ hã, marĩ da hã wẽ uptabi di, marĩ hã da te ãma 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb da hã.
Duré nima norĩ hã marĩ da hã wẽ uptabi õ di, marĩ hã da te ãma 're ĩ'manharĩ za'ra mono
zéb da hã.
21 Tane ni'wam norĩ hã te aima ĩwaihu'u mono zéb zarina, tô senai'õ na rowasu'u'wa
nhimiroti hã te te siwi 're wẽ'õ pese za'ra mono wamhã, Wanhib'apito ma, wẽ uptabi di
za, romhuri hã za te te tãma 're ĩ'apisutu mono da hã. Ãne wa, Wanhib'apito ma, sisõmri
za'ra wa, te za tãma pisutu za'ra, ĩwẽ na te te tãma 're dapawaptob za'ra mono da.
22 Ãne wa, dahâiba téb ré, dawasété zô 're ĩdasiwasutu za'ra mono norĩ ne, 're aihâimana
mono õ di za. Te za asina 're ĩrosa'rata u'âsi mo, aihâimana wẽ na 're aihâimana mono da,
duré Wanhib'apito umnhasi sina 're aihâimana mono da zama, duré asimizawi pese na
're aihâimana mono da zama, duré rowẽ na si dasiré 're aihâimana mono da zama. Taha
da, te za asina 're ĩrosa'rata u'âsi mo, uburé Wanhib'apito zazei'wa norĩ me, hâimana wẽ
sina, ĩsimipawaptobzéb zô te te tiwi 're ĩrowaptẽrẽ za'ra mono norĩ me.
23 Siwa'ru marĩ na 're dasisada'âbâ za'ra mono wamhã, 're dawapari mono õ di za. Ãne,
da te 're dazada'âbâ za'ra mono wamhã, te za oto damreme na 're dasi'wapé za'ra. Ãne
na aima waihu'u pese di.
24 Ni'wa hã Wanhib'apito ma romhuri'wa na 're hâimana mono wamhã, timreme na
te te 're da'a'wapéi mono õ di za. Simizawi pese na te za dama 're hâimana, aihĩni ma.
Waimri na te za duré te te dama 're arowaihu'u, waptu na dazada 're sahi mono ãna.
25-26 Ni'wam norĩ hã ĩsimiroti na hã sada 're hâimana za'ra mono wamhã, atãma te za
tinhimiroti wẽ na te te 're pawaptob za'ra, tinhimirosa'rata na te te ãma saprĩ za'ra da,

Wamama nhimiroti hã tô sena na te te sina waihu'u za'ra da oto, ĩsimipawaptobzéb zarina. Wa'uburé norĩ nhib'apito hã ma tô aré tãma 're sadawa nhipese za'ra, te te sima 're ĩda'awẽ mono zéb uwaibaba, ĩsimiroti na 're hâimana za'ra mono da. Tane nherẽ, a'uwẽ norĩ hã tinhimirosa'rata na te te ãma saprĩ za'ra wamhã, te za oto Wa'uburé nhimiroti hawi 're wairébé. Taha da, te za Wanhib'apito ma romhuri'wa hã atãma te te 're apawapto, tinhimiroti wẽ na hã.

3

Rob'rãsutu u, za 're ĩdahâimana wasété za'ra mono zém na rowasu'u

1 Wa za oto marĩ na aima rowasu'u, ãma 're rosa'rata mono da. Nimahã na rob'rãsutu u hã romhuture wamhã, dama ropire di za.

2 Ãne dahâimanazé hã za: Dasima si te za marĩ zô 're danhopré. Duré rob'uiprazéb zô si te za da te dasima 're rob'ruiwapari za'ra. Duré 'râwi dapẽ'ẽ na, te za marĩ na dasina 're dawata za'ra. Duré te za da te dasima 're nharĩ wasété za'ra. Duré marĩ na dama 're danhoprub za'ra mono nherẽ, danhoprum na da'ãma 're dawata za'ra mono õ di za. Duré damama norĩ nhimiroti hã da te 're wapari za'ra mono õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã da te 're wazéb za'ra mono õ di za duré.

3 Duré 're ĩdasisawi pese za'ra mono zé hã dama 're hâimana mono õ di za, dapẽ'ẽ 'remhã. Duré da'ãma dapẽ'ẽzézé hã dama 're hâimana za'ra mono õ di za. Duré taré te za dawasédé hã da te da'ãma 're sa'ra za'ra. Duré dawasété wi dasina 're danhiptete za'ra mono õ di za. Duré dazahi u'âsi te za 're dahâimana za'ra. Duré 're ĩdahâimana wẽ za'ra mono norĩ hã te za taré dasi'upana da te 're 'ruiwapari za'ra.

4 Duré dasiré nherẽ, te za 'râwi dasisada 're dahâimana za'ra. Duré dapẽ'ẽ 're, rosa'rata waptu na, marĩ ĩwasédé hã te za da te 're 'manharĩ za'ra. Duré danhipai u dawaihu'u pese newa, te za 'râwi dapẽ'ẽ na dasina 're dawata za'ra. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono zawi'wa, 're danomro mono õ di za. Ta hã dama wẽ õ di za. Dato si dama ĩwẽ hã za oto.

5 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na 're dahâimana wẽ za'ra mono da, da te dasima 're wẽ za'ra mono newa, tazahã, da te dasima 're wẽ za'ra mono õ di za, tiwaihu'u pese na te te 're ĩda'apawapto mono da hã, ãma 're ĩdahâimana wẽ za'ra mono zéb da hã. Taha wa, te za ta norĩ nhiti 're aihâimana mo.

6 Ta norĩ hã hâimana nhipese na danhorõwa u te za datẽme 're sihutu. Te za pi'õ norĩ hã tizadawa nhipese na te te 're 'rãmi za'ra. Tawamhã sib'uwa na 're hâimana za'ra mono wamhã, te za te te ãma 're sasõmri za'ra. Pi'õ norĩ hã marĩ ahâ na te te 're 'manharĩ wasété za'ra mono wa, te za robzei'õ na 're hâimana za'ra. Siwa'ru te za ta norĩ hã 're hâimana za'ra, te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb uwaibaba.

7 Pi'õ norĩ hã, ni'wam norĩ nhimirowasu'u hã te te 're wapari ze za'ra mono nherẽ, roti tô sena hã niwa te te ĩwaihu'u za'ra da hã, mare di za.

8 Duréihã ma tô aibâ norĩ hã Mozésihi nhimiroti da, sada 're hâimana zahuré, Zanesi norĩ hã Zabirihi me. Tane ãhãna senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã te tô sena roti zada 're hâimana za'ra. Ta norĩ nhimirosa'rata wẽ hã robaba di. Duré Wanhib'apito ãma ĩsimirowasu'u hã tô senai õ di. Taha wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ta norĩ hã te te siwi 're awẽ'õ.

9 Zanesi norĩ hã Zabirihi me, ma tô dasiwi waihu'u zahuré ni, ĩsimiza'rese'õ na. Tane te za oto ĩsimiza'rese'õ na dasiwi waihu'u za'ra ni, senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã. Tawamhã ta norĩ nhimirowasu'u hã da te 're wapari hâ za'ra mono õ di za oto.

Paruhu nhimiroti 'rãsutu na rowasu'u

10-11 A hã ma tô ĩ̱waihu, ĩ̱nhimiroti na, duré ĩ̱hâimanazém na, duré dapawaptom na ĩ̱nhimiromhuri na te ĩ̱sina 're ĩroti mono zém na, duré Wanhib'apito umnhasi sina 're ĩ̱hâimana mono zém na, duré da'ãma ĩ̱wa'a su'u õ na 're ĩ̱hâimana mono zém na, duré te 're ĩda'azawi pese mono zém na, duré marĩ ahâ na ĩ̱zada 're hâimana mono nherẽ, Wanhib'apito ãma ĩ̱sina ĩ̱nhiptete sina 're ĩ̱hâimana mono zém na zama. Ma tô duré ĩwaihu, da te ĩ̱ma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono zém na hã, duré te 're ĩrobzépata mono zém na hã. Ma tô duré ĩwaihu, marĩ hã ĩ̱zô 're ĩwairébé mono zém na hã, Ãtizotiza na 'ri nho'õmo nhisi ãma, duré Iconizu ãma, duré Risitira ãma. Ĩpipa na da te ĩ̱'ãma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono wa, wa tô te 're robzépata za'ẽtẽ. Tane nherẽ, ĩ̱dâ'â tõ da, ma tô Wanhib'apito hã nasi ĩ̱nho'reptu a'â.

12 Cristu Zezusihi ãma 're dahâimana wẽ za'ra mono da, da te dasima 're wẽ za'ra mono 'ru te, dasi'uihâ na te za tô ĩsazei'wa norĩ ma, da te 're rob'manharĩ wasété za'ra.

13 Ĩwasété norĩ hã, duré ĩhâimana nhipese norĩ hã te za 're siwasété pese za'ra. Ĩsadawa nhipese na te za da te ãma 're sasõmri za'ra. Te za duré dapẽ'ẽ 're dasima 're dazadawa nhipese za'ra.

14 Tane nherẽ, ta norĩ ne 're aihâimana mono õ di za. Tô sena roti hã ma tô dawi 're
ĩ'awaihu'u mo. Taha na si te za 're aihâimana u'âsi mo. Roti hã tô sena hã ma tô asina 're
ĩsazei mo. Tô sena roti na aima rowaihu'u'wa norĩ hã, aima waihu'u pese za'ra di.
15 'Watébrémi na 're aihâimana mono zém hawi, aima waihu'u pese di, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã. Taha zarina hâiwa hawi rowaihu hã te aima 're
hâimana, asõ'reptuzé hã asina ĩ'uwaimramizéb da hã, Cristu Zezusihi zazei'wa 're aimorĩ
wa.
16 Uburé ĩsimiroti wẽ na rob'ui'éré hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩ'awaihu'u
mono zéb zarina si, te dama 're hâimana za'ra. Ãne wa, ĩsimiroti mono bâ wẽ di, roti tô sena
na, da te ãma 're ĩdapawaptob za'ra mono zéb da hã. Duré wẽ di, ĩsimiroti hã, danhimiroti
tô senai'õ na, da te dama ãma 're ĩrowaihu'u za'ra mono zéb da hã. Duré wẽ di, ĩsimiroti hã,
dahâimanazém na da te 're upa za'ra mono wamhã, da te dama ãma 're ĩroti za'ra mono
zéb da hã, ãma 're ĩdahâimana wẽ za'ra mono da hã oto.
17 Taha da, te dama 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, tãma ĩromhuri'wa
norĩ ma ĩwaihu'u pese zéb zarina, ĩwẽ na te te tãma ãma 're ĩdapawaptob za'ra mono zéb da
hã.

4

1-2 Wa za oto marĩ hã aima ti'ru, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a, Cristu Zezusihi nho'a
zama. Nimahã bâtâ na te za Cristu Zezusi hã dahâimanazém na da'awaihu'u, dawaséte
na, dawẽ na zama. Taha zarina, te za aihĩni norĩ ma dama arowairébé, dahâiba ré norĩ
ma, duré adâ'â norĩ ma zama. Wanhib'apito hã te za wei mo apâ, Danhib'apito uptabi na
oto dama 're sãmra mono da. Ãne wa, wa za aima ti'ru. Ma'ãpé, Wanhib'apito wasu'uwẽ
na dama 're rowasu'u u'âsi mono za. Asô danhimiparizém na, duré asô danhimipari õ
zém na zama, te za Wanhib'apito wasu'uwẽ na 're ĩda'apo're pu'u u'âsi mo. Da'ãma aiwa'a
ãna, te za asimiroti na 're ĩda'apawapto mo, dawaséte na 'râwi 're dasisãmri za'ra mono da,
dawasédé hã da te 're rẽme pese za'ra mono da, dawẽ na si oto 're dahâimana za'ra mono
da.
3 E marĩ wa, wa ãne aima ti'ru. Nimahã na hã sena roti hã da te 're wapari ze za'ra
mono õ di za. Rowasu'u hã da te 're ĩwapari ze za'ra mono zéb uwaibaba si, te za da te
're wapari za'ra. Dama rowahutu'wa da, te za da'ahâ na da te dasima 're pisutu za'ra,
rowasu'u hã da te 're ĩwapari ze za'ra mono zéb uwaibaba si, te te dama 're wasu'u za'ra
mono da.
4 Roti tô sena uptabi hã te za da te 're rẽme za'ra, da te 're wapari za'ra mono tõ da,
dahi'rata norĩ nhimirob'rãzarõtõ 'rata si, da te 're wapari za'ra mono da oto.
5 Ta norĩ ne 're aihâimana mono õ di za. Asimiza'rese te za 're aihâimana mo. Aihâiba
na te za 'râwi 're asi'madâ'â mo. Duré, Wanhib'apito zazei'wa 're aimorĩ 'ru te, da te aima
're rob'manharĩ wasété za'ra mono nherẽ, 're asisawi mono õ di za, 're robzépata mono
tõ da hã. Te za duré Wanhib'apito wasu'uwẽ na 're ĩda'apo're pu'u u'âsi mo, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono te te aima ĩpisutuzéb zarina, asimiromhuri na tãma ãma 're uwaimrami mono
da.
6 Wa za oto aima ĩ̱siwasu'u. Ĩ̱nhibâdâ hã romhuture di oto. Wanhib'apito zadawa
wasu'u'wa 're ĩ̱morĩ 'ru te, za da te dasiwi ĩ̱wĩrĩ nherẽ, ĩ̱dâ'â tõ da, ĩ̱sisawi õ di za.
7-8 'Re dasi'wamhâri za'ra mono wa, danhiptete na dasiwi 're ĩdawairébé mono ne, wa
tô wa hã ĩ̱nhiptete na 're ĩ̱pusi. Duré dawara na dawi ĩ̱watobro ne, wa 're ĩ̱hâimana,
Wanhib'apito ma, ĩ̱nhimiromhuri na te ĩ̱sina tãma uwaimrami pari wa. Cristu umnhasi
sina, wa tô duré 're morĩ u'â, ĩsimiroti 'madâ'â sina. Ni'wa hã dawara na dawi watobro wẽ
te, te za ropsu 'manharĩ hã sô tihâiba, da te ãma ĩsõprezéb da hã. Tane, te marĩ ĩwẽ uptabi
hã ĩ̱zô 're hâimana, Wanhib'apito ma, ĩ̱nhimiromhuri na te ĩ̱sina tãma uwaimrami wẽ te.
Nimahã na te za bâdâ hã ĩwa waptãrã, Wanhib'apito apâ we ĩmorĩzéb da hã, dahâimanazém
na te te ĩda'awaihu'uzéb zarina, te te dama ĩ'arowairébézéb da hã. Tawapsi, ta hã wẽ uptabi
wa, te za marĩ ĩwẽ uptabi hã ĩ̱ma pisutu, ĩ'uwaibaba si. E ĩ̱ma si te za pisutu. Mare di.
Aihĩni Wanhib'apito zawi te, wei ĩmorĩzéb zô 're ĩsimipari za'ra mono norĩ ma zama, te za
duré marĩ ĩwẽ uptabi hã tãma pisutu za'ra.

Paru hã Timotiuhu ma, marĩ na te te ĩpo're pu'uzém na rowasu'u

9 Ma'ãpé, asima rowairébé su'u, we ĩ̱tẽme aimorĩ su'u da, ĩ̱zabu da.
10 Demasi hã ĩ̱'ãma sapa'a õ di oto. Ma tô ĩ̱wi watobro, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi
u morĩ da, marĩ hã te te sima awẽ wa, taha na oto 're morĩ da. Teresẽti hã ma tô mo,
Darasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Titu hã ma tô duré mo, Damasiza na danhipti'a
nho'õmo nhisi u.

11 Rucasihi si te ĩ̱'rata nhamra. Ãne wamhã, Marcusihi zô rowaimrami mono za, sõpẽtẽ
da, asiré we saprõni da, ĩ̱nhimiromhuri na te te 're ĩ̱pawapto mono da.
12 Wa hã wa tô Titicu hã satõ, Épézu na 'ri nho'õmo nhisi u morĩ da.
13 Tawamhã, we aimorĩ wamhã, ĩ̱si'ubuzé hã we ĩ̱ma âri za, Capuhu nhorõwa ãma te
ĩrẽme hã, Torowadi na 'ri nho'õmo nhisi ãma. Ĩbaihâ zama, we ĩ̱ma duri za. Ĩbaihâ hã
romhâ 'manharĩ hã, ĩ̱ma wẽ uptabi wa, ta norĩ zama we ĩ̱ma duri za.
14 Aresãdiri hã ma tô ĩ̱wi ro'wa'rutu pese, ĩsi'uwazi na romhuri'wa hã. Wanhib'apito si
te za tãma ãma wa'rã, marĩ te te ĩ̱ma ĩ'ab'manharĩ wasété zé wa'rãmimhã.
15 Taha aibâ hã ma tô wanhimirowasu'u na hã wazada tihâiba, sahi sina. Ma'ãpé tiwi
're asi'madâ'â pese mono za.
16 Da'ãma rowairébé'wai ma, ĩ̱siwasu'u 'rata wamhã, ĩ̱hâimana wasété õ zém na hã, ni'wa
hã ĩ̱'ãma sapa'a õ di aré, tinhimiroti na ĩ̱'ãma sime da. Aihĩni ma tô ĩ̱wi sina tipahâ za'ra.
Tane nherẽ, te ĩ̱sima wẽ õ di, da te ĩ̱rẽmezém na te te dama ãma ĩ'awa'rãmi da hã, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã.
17 Da te ĩ̱rẽme za'ra nherẽ, ma tô Wanhib'apito hã ĩ̱'rata tihâiba, te te ĩ̱nhiptete da, 'ri
para zudezu'õ norĩ ma, te rowasu'u da, Wanhib'apito wasu'uwẽ na. Ãne wamhã, ma tô
Wanhib'apito hã ĩ̱nho'reptu, ĩ̱dâ'â tõ da a'â.
18 Tane te za Wanhib'apito hã duré rowasété hawi ĩ̱nho'reptu, hâiwa u te te ĩ̱'ãwisi wẽ
da, tinhib'a'uwẽ norĩ te te 're ĩ'ab'madâ'â mono zéb u hã. Ta hã wẽ uptabi wa, aihĩni wa
za ãma 're wawata u'âsi za'ra.

Paru hã sisa'u te te ĩdazawizém na rowasu'u

19 Ma'ãpé ĩ̱ma sawi zahuré na, Prisira norĩ hã Atiraha me. Duré ĩ̱ma sawi za'ra na,
Onesiporuhu nhorõwa 're, 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã.
20 Erasitu hã ma tô ĩ̱za'u nhamra, Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi ãma. Toropimu hã hâzé
wa, wa tô tirẽ, Miretu na 'ri nho'õmo nhisi ãma.
21 Ma'ãpé, niha asina rosa'rata, rowa'u'u wahâ 're sa'wari mono õ ré, we aimorĩzéb da
hã. Wasiré ĩsazei'wa norĩ hã te ãma asawi za'ra, Eburu, duré Pudeti, duré Rino, duré
Caradiza. Uburé ĩsazei'wa hâiba amo norĩ hã te duré ãma asawi za'ra.
22 Timotiu, wa ĩ̱sima aiwẽ, Wanhib'apito hã 'râwi aipẽ'ẽ 're, 're ĩsãmra mono na, asina 're
waihu'u u'âsi mono da. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, wa tô te tiwi 're waptẽrẽ u'âsi,
ĩsimizawizé hã uburé ai'ãma za'ra wa'aba 're hâimana u'âsi mono da.

Titu
Tituhu ma, Paru te te ĩrob'ui'érézé
Ĩbaihâ wasu'uzé

Ã ĩbaihâ hã Paru hã aibâ ĩprédupté ma, ma tô rob'ui'éré, Titu na ĩsisi ma. Ta hã Paruhu siwadi uptabi, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri na ĩpawapto'wa (Darasiza. 2.1-3). Titu hã zudezu õ di. Ta hã deredu na ĩwaptẽrẽ. Tereta na rob'ré za'iti nhisi ãma, ma tô Zezusihi zazei'wa norĩ hã 're hâimana za'ra. Tame ma tô Paru hã Titu hã tirẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri hã te te 'manharĩ da. Ã ĩbaihâ na ma tô tãma rob'ui'éré, Tereta ãma hã te te 're da'ab'madâ'â wẽ mono da, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ hã te te 're apisutu mono da, ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa da hã.

Paru hã wama zama, ma duré waihu'u za'ra, ãne: Ni'wam norĩ hã si'uihâ na tinhiptete na tiwasété wi hã 're wairébé waihu'u mono õ di. Tazahã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama ĩsõprub za'ra zém na si wanho'reptuzé hã Cristuhu dâ'âzém na si.

1 Wa hã Paru, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, duré Zezu Cristuhu zadawa wasu'u'wa 're ĩ̱morĩ, wa ãma aima rob'ui'éré. Zezu Cristu hã ma tô ĩ̱pisutu, te te datẽme ĩ̱zatõrĩ da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ u, te tãma 're apawapto mono da, Wanhib'apito umnhasi sina 're hâimana za'ra mono da, duré Wanhib'apito ãma tô sena rowasu'u wẽ na te 're apawapto mono da, ãma 're nomro wẽ mono da. Taha da, ma tô datẽme ĩ̱zatõ.

2 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sadawa nhipese õ di. Marĩ te te apoto mono õ ré, ma tô tizazei'wa norĩ ãma sima roti siro, rowẽ ĩsi'utõrĩ'õ ãma ĩ'rata 're hâimana u'âsi za'ra mono da. Taha zô si, wa wasina 're wanhimipari u'âsi za'ra.

3 Tawamhã bâdâ ma tô oto ĩwa waptãrã, te te dama ĩwaihu'uzéb da hã, ãhã wasu'u hã. Taha wa, ma tô we ĩ̱ma tisõ, tinhimiroti hã, ĩsadawa para te dama 're sadawa wasu'u mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wa'anho'reptui'wa hã.

4 Titu, taha wa, wa ãma aima rob'ui'éré. Te ĩ'aipawaptobzéb zarina, wasiré Wanhib'apito zazei'wa 're aimorĩ wa, ĩ̱'ra na wa asisi, asawi te.

Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩ̱mreme u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Cristu Zezusihi ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi mono da, rowẽ u'âsi, ãma 're aimorĩ da.

Cereta na rob'ré za'iti nhisi ãma, Titu te te 're ĩdapawapto mono zé wasu'u

5 Titu, Cereta na rob'ré za'iti nhisi ãma wa tô airẽ, tame asãmra da a'â. E marĩ da. Romhuri hã ĩ'uwaibaba dama hiri da. Duré ĩprédum norĩ hã 're apisutu mono da, 'ri nho'õmo mono bâ ĩsazei'wa norĩ te te 're 'madâ'â za'ra mono da. Tawamhã te aima ĩrotizéb zarina si, te za oto 're ĩ'apisutu mo.

6 Ãne wa tô aima roti, ta norĩ ãma. Wẽ na 're ĩnomro mono norĩ si te za 're ĩ'apisutu mo, da'madâ'â'wa da. Wẽ na 're nomro mono wa, ĩwasédé hã da te ãma 're ĩsa'ra mono õ norĩ si, te za 're ĩ'apisutu mo. Timro uptabi si te te 're ĩ'madâ'â za'ra mono norĩ si, te za 're ĩ'apisutu mo, da'madâ'â'wa da hã. Ĩ'ra norĩ hã tô sena ĩsazei'wa 're ĩnomro mono norĩ mama si, te za 're ĩ'apisutu mo. Ĩ'ra norĩ hã po're õ wamhã, duré te te 're rowasutu za'ra mono wamhã, te za ĩwasu'u na da te ãma 're ropé. Tawamhã ta norĩ mama hã 're apisutu mono õ di za, da'madâ'â'wa da hã.

7 Da'madâ'â'wa norĩ hã te za dama 're hâimana wẽ za'ra, 're nomro wasété mono wa, da te dasiwi 're wẽ'õ tõ za'ra mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te 're da'madâ'â za'ra mono wa, dama 're hâimana wẽ za'ra mono di za. Ãne te za 're nomro, da'madâ'â'wa norĩ hã. Dama pire wẽ te, 'râwi sina 're wata za'ra mono õ di za. Duré hâimana nhiti'ru na 're hâimana za'ra mono õ di za. Duré âzézei'wa na 're nomro mono õ di za. Duré sahi wa, te te 're dahâ za'ra mono õ di za. Duré sadawa nhipese na te te dama 're rob'rãmi za'ra mono õ di za.

8 Te za duré te te 're da'mazasi su'u za'ra. Duré 're nomro wẽ mono da si, te za te te sina 're rosa'rata za'ra. Duré hâimana prédum na, te za 're hâimana za'ra. Te za duré dama 're hâimana wẽ za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si te za 're nomro wẽ. Duré tihâiba na te za sina 're siptete za'ra, 're nomro wẽ mono da.

9 Wanhib'apito wasu'uwẽ, te dama 're ĩwasu'u mono hã tô sena. Taha wa, te za da'madâ'â'wa norĩ hã ĩwasu'uwẽ hã te te 're 'madâ'â pese za'ra, ĩ'uwaibaba si te te dama ãma 're roti za'ra mono da, rowẽ na si Wanhib'apito ãma 're danomro mono da, duré 're siwaihu'u za'ra mono da, tinhimiroti na te te 're ĩ'upa za'ra mono norĩ hã.

10 Ãhãna te aibâ norĩ hã ahâ na 're hâimana za'ra, ĩsazei'wa nherẽ, Wanhib'apito
nhimiroti na te te 're ĩwawapari za'ra mono õ norĩ hã. Ta norĩ nhimirowasu'u hã dama
ĩ'uwaibaba õ di. Tizadawa nhipese na te ta norĩ hã te te dama 're rob'rãmi za'ra. Ãne te 're
dahâimana za'ra da'ahâ na, zudezu na 're ĩdapoto za'ra mono hã.
11 Taha wa, te za ta norĩ wi 're ĩ'azawi mo, aimawi na ĩsazei'wa norĩ ma te te 're rowasu'u
za'ra mono tõ da. E marĩ wa. Ta norĩ nhimirowasu'u zarina, ma tô ni'wam norĩ hã 're
sipa za'ra, roti tô senai'õ niwĩ, damama siré 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã. Aimawi
rowasu'u'wa norĩ hã rob'uiprazé hã da te tãma 're sõmri za'ra mono da, te te sima 're
rosa'rata za'ra, rowahutu wa'rãmi.
12 Cereta nhihudu hã tô sena na ma tô tisiré norĩ hâimanazém na rowasu'u. Ãne te tinha,
romhâ ré dapo're pu'u'wa hã: “Cereta nhihudu norĩ hã sadawa nhipese na te 're nomro.
Abaze zahi ne, te duré 're nomro, sahi u'âsi. Wa'a za'ra nherẽ, te tisa zô si 're sõpré.” Ãne
te dawasu'u, romhâ ré dapo're pu'u'wa hã.
13 Ĩsimirowasu'u hã tô sena. Taha wa, aimreme pire na te za ĩsazei'wa norĩ ma 're ĩ'aroti
mo, Wanhib'apito nhimiroti si te te 're sazei pese za'ra mono da, rowẽ na ãma 're hâimana
za'ra mono da.
14 Zudezu norĩ nhimirob'rãzarõtõ 'rada hã tô senai õ wa, te te 're wapari za'ra mono õ
di za, ĩsazei'wa norĩ hã. Duré Wanhib'apito ãma tô sena roti hã te te siwi 're ĩwẽ'õ za'ra
mono norĩ nhimiroti hã te te 're wapari za'ra mono õ di za.
15 Danhimirosa'rata wẽ u'âsi 're danomro mono wamhã, uburé marĩ ĩwẽ na 'râwi ãma
're dasiwaséte za'ra mono õ di za. Tane nherẽ, danhimirosa'rata waséte u'âsi 're danomro
mono wamhã, marĩ wẽ nherẽ, da te ãma 're rosa'rata waséte za'ra mono wamhã, te
za 'râwi ãma 're dasiwaséte za'ra, ĩsazei'õ'wa norĩ hã. Tane nherẽ, dawaséte na 'râwi 're
dasiwaihu'u za'ra mono ãna, te za 're dahâimana za'ra.
16 Ta norĩ hã te 're siwasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwaihu'u za'ra na. Tane
nherẽ, 're nomro waséte mono wa, tô senai õ di, 're ĩsiwasu'u za'ra mono zé hã. Te te 're
ĩda'ruiwapari za'ra mono zép si, te tãma 're hâimana za'ra. Duré po're'õ u'âsi te 're nomro.
Marĩ ĩwẽ hã te te 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di, ta norĩ hã.

2

Rowasu'u uwaibaba na si rowasu'u

1 Titu, rowasu'u uwaibaba si te za ĩsazei'wa norĩ ma 're ĩrowahutu mo, ãma 're nomro
wẽ mono da.
2 Aibâ ĩhi norĩ ma, te za 're ĩ'aroti mo, hâimana prédum na 're hâimana za'ra mono da,
tiwaséte wi sina 're siptete za'ra mono sina, 're hâimana za'ra mono da. Wanhib'apito
nhimiroti si te za duré te te 're sazei pese za'ra, ta hã tô sena wa. Te za duré te te 're
dazawi pese za'ra. Marĩ hã sada 're hâimana za'ra mono nherẽ, Wanhib'apito ãma si te za
're hâimana u'âsi za'ra.
3-4 Pi'õ ĩhi norĩ ma zama, te za duré 're ĩ'aroti mo, hâimana wẽ uptabi na 're hâimana za'ra
mono da. Te te 're dawasu'u waséte za'ra mono õ di za, dama. Âzézei'wa 're hâimana za'ra
mono õ di za. Roti wẽ na si te za ĩ'ra ré norĩ hã te te 're pawaptob za'ra, timro hã duré
ti'ra norĩ zama te te 're sawi pese za'ra mono da.
5 Te za sina 're siptete za'ra, 're nomro wẽ mono da, ĩ'ra ré norĩ hã. 'Ri 're, romhuri wẽ
'wa te za 're hâimana za'ra. Duré timro mreme te za te te 're 'madâ'â pese za'ra. Tawamhã
da te tãma 're nharĩ waséte za'ra mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na oto
're nomro wẽ mono wa, ĩ'ra ré norĩ hã.
6 'Ritéi'wa norĩ ma zama, te za duré 're ĩ'aroti pese mo, sina 're siptete za'ra mono sina,
're nomro wẽ mono da.
7 A hã aihâimana wẽ na, te za dama ãma 're asanho mo, asirã zarina si 're danomro
wẽ mono da. Dama 're rowahutu mono wamhã, aimreme tô sena na si, te za dama 're
ĩrowahutu mo.
8 Ĩwasu'u uwaibaba si, te za dama 're ĩrowahutu mo, da te aima 're nharĩ za'ra mono tõ
da, taré da te aima 're nharĩ za'ra mono wa, timreme niwĩ wawẽ'õ'wa norĩ hã 're siséb
za'ra mono da.
9 Ĩwada'uri zarina si, pawa'âbâ ãna dama romhuri'wa norĩ ma zama, te za 're ĩ'aroti mo,
tinhib'apito mreme hã te te 're wapari pese za'ra mono da, ĩsimiromhuri na te te 're wẽsãmri
za'ra mono da, ĩsib'apito hã. Romhuri'wa norĩ hã timreme na te te tãma 're wa'rãmi za'ra
mono õ di za, tinhib'apito ma hã.
10 Duré marĩ hã tinhib'apito wi te te 're simi'uri za'ra mono õ di za. Te za te te tãma 're
romhuri wẽ za'ra, te te tiwi 're upa za'ra mono ãna. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono

nhimiroti zarina si 're nomro wẽ mono wa, te za Wa'anho'reptui'wa nhimiroti wẽ na 're dawata za'ra.
11 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô dama siwaihu'u, tinhimizawi pese zém na, uburé te te 're ĩda'anho'reptui mono zéb da hã.
12 Ta hã te te 're wa'azawi pese mono wa, ma tô wama waihu'u, wa te 're rẽme pese za'ra mono da, ĩsazei'õ'wa norĩ hâimanazé hã, dawẽ te, wawasété zô wa te 're rowasutu tõ za'ra mono da, ti'ab ré wasina 're wanhiptete za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si 're wanomro wẽ mono da.
13 Ãne wa za 're wanomro, Wa'anho'reptui'wa zô wanhimipari sina. Wa za rowẽ u'âsi 're wahâimana za'ra, wasina 're wanhimipari za'ra mono sina. Rowa'a za'ẽtẽ ré, apâ wei morĩ wapsi, wa za watõmo na 'madâ'â za'ra ni, danhipai u 're ĩhâimana mono hã, Wanhib'apito Zezu Cristu hã.
14 Ta hã ma tô wazada sisõ, wazada dâ'â da, 're ĩwanomro wasété mono hawi, te te 're wa'anho'reptui mono da, ĩsib'a'uwẽ si 're wahâimana za'ra mono da. E marĩ da. Sena na 're wanomro mono da oto, duré wawa'a ãna ĩwẽ na wa te 're dapawaptob za'ra mono da.
15 Ĩ̱nhimiroti zarina si, te za 're ĩda'apawapto mo, Wanhib'apito ãma 're danomro wẽ mono da. 'Re danomro wasété mono tõ da, te za dawi 're ĩ'azawi pese mo. Wanhib'apito zadawa para te za aimreme pire na dama 're ĩ'aroti mo, asimiroti wapu wa, da te dasiwi 're aiwẽ'õ za'ra mono tõ da, dama 're ĩ'aroti mono na hã.

3

Ĩsazei'wa norĩ hã 're ĩhâimana wẽ za'ra mono zé wasu'u

1 Titu, ĩsazei'wa norĩ hã te za 're ĩ'apo're pu'u u'âsi mo, dama ĩpire norĩ nhimiroti si te te 're wapari pese za'ra mono da, roti'wa norĩ nhimiroti zama. Simi'ẽ na te za ĩmreme hã te te tãma ãma 're uwaimrami za'ra.
2 Duré te te 're dabâsi wasété za'ra mono õ di za. Te te duré 're dazada'âbâ za'ra mono õ di za. Simizawi pese na si, te za 're hâimana za'ra. Duré waimri na te za uburé dama 're hâimana za'ra, hâimana wẽ na.
3 Wa norĩ zama, Cereta nhihudu norĩ ne, wanhimiza'rese ãna, wa aré 're wanomro. Wapo're'õ u'âsi, wa aré 're wahâimana za'ra. Dazadawa nhipese na ma tô da te wama 're rob'rãmi za'ra. Uburé marĩ hã sipu'u pese na, wa tô aré wa te wasima 're wẽ za'ra, ĩwẽ newa, ãma wama 're robze za'ra mono da. Wa tô duré wa te dama 're rob'manharĩ wasété za'ra. Danhimarĩ na da'ruiwapari hã ma tô wama 're hâimana za'ra duré. Wawasédé wa te 're 'manharĩ za'ra mono 'ru te, ma tô da te 're wa'ruiwapari za'ra aré. Wa norĩ hã wa tô duré asa wa te 're da'ruiwapari za'ra aré.
4 Tane nherẽ, wawasété na 're wanomro mono nherẽ, tinhoprubzém na ma tô dama 're siwaihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wanho'reptui'wa hã. Duré uburé te te 're ĩda'azawi pese mono zém na zama, ma tô dama 're siwaihu'u.
5 'Re ĩwanomro wasété mono hawi, ma tô te te 're wa'anho'reptu. E 're wanomro wẽ mono wa, duré e wa te dama 're rob'manharĩ wẽ za'ra mono wa, ma tô te te 're wa'anho'reptu. Mare di. Wa'ãma 're ĩpẽ'ẽzé mono zarina, ma tô te te 're wa'anho'reptu. Tipẽ'ẽzani te te wama 're ĩ'anhomri mono na, ma tô wapẽ'ẽ 're te te 're wa'apoto té. Wawasété hawi, ma tô wapẽ'ẽ 're, te te 're wa'a'upsõ, ãma 're wanomro wẽ mono da oto.
6 Sõpru uptabi wa, ma tô wei wama te te 're anhomri Tipẽ'ẽzani hã, Zezu Cristu te te 're ĩwa'anho'reptui mono zéb zarina. Wẽ uptabi di, Ĩpẽ'ẽzani hã.
7 Wawasété na 're wanomro mono nherẽ, ma tô te te 're wa'azawi pese, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, ma tô te te 're wa'awẽsãmri, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zéb zarina, rowẽ ĩsi'utõrĩ'õ ãma ĩ'rata 're wasi'ubumroi u'âsi mono da. Taha wa, wa za wasina sô 're wanhimipari u'âsi za'ra, ĩ'rata 're ĩwasi'ubumroi u'âsi mono zéb zô hã.
8 Te aima ĩrowasu'uzé hã tô sena.
Taha wa, te za ĩsazei'wa norĩ ma 're ĩ'aroti mo, marĩ wẽ na te te 're dapawaptob u'âsi za'ra mono da. Te aima 're ĩrowasu'u mono zé hã wẽ uptabi di, dama 're ĩrowẽ za'ra mono zéb da hã.
9 Ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hi'rata norĩ nhisi wasu'u na, te ãma 're sisada'âbâ za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti, zudezu norĩ ma 're ĩhâimana za'ra mono na zama, te duré 're sisada'âbâ za'ra. Ãne wamhã, dama 're ĩrowẽ za'ra mono zé hã, mare di. Taha wa, marĩ na 're ĩdasisada'âbâ za'ra mono zé hã, 're wapari mono õ di za.
10 Ãté ni'wa hã te za aimawi tinhimirowasu'u na te te 're ro'wa'rutu, ĩsazei'wa norĩ wi. Taha zarina, ĩsazei'wa norĩ hã sima ãma 're siwanhizari za'ra mono wamhã, te za tãma 're ĩ'aroti mo, ãne na te te dama 're rowasu'u tõ mono da. Taha parimhã te te aiwapari õ

wamhã, te za duré tãma ãma ĩsahu. Taha na duré te te aiwapari õ wamhã, ma'ãpé, tiwi
're asi'madâ'â pese mono. Tawamhã ĩsiré 're aihâimana mono õ di za oto.
11 E marĩ wa. Tãma roti nherẽ, te te ĩ'aiwapari õ na, waihu'u wa. Roti sena hawi sipai
wa, te za ĩwasété na dasiwi waihu'u ni.

Paru hã, Tituhu ma te te ĩrowaihu'u 'rãsutu zé

12 Nimahã na, wa za aibâ hã atẽme satõ, ãté Atemasi hã, ãté Titicu hã. Taha wa, ma'ãpé
rosa'rata, we aimorĩ da, wasisõpẽtẽ da, Nicopuri na 'ri nho'õmo nhisi ãma. Taha na wa tô
ĩ̱sima rosa'rata, rowa'u'u wahâ nomro ré, tame ĩ̱nhamra da.
13 Duré aibâ norĩ hã pawaptob zahuré na, Zena norĩ hã Aporuhu me. Dan-
himirob'manharĩzém na dawasu'u'wa, te 're hâimana, Zena hã. Marĩ hã aima ĩhâimana
zarina, te za ĩpawaptob zahuré, marĩ hã tãma hâimana zahuré õ wa, ĩnebzéb da hã.
14 Wa tô ĩ̱sima wẽ, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã marĩ zô dawi 're ro'wanhi'riti za'ra
mono wamhã, te te 're dapawaptob za'ra mono da, taré 're hâimana za'ra mono tõ da,
dapawaptob ãna.
15 Uburé ĩ̱siré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma tô timreme na ãma asawi za'ra. Wasiré
ĩsazei'wa norĩ hã wa wamreme na ãma sawi za'ra ni, wazawi'wa norĩ hã.
'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, wa aima za'ra wa'aba, te tiwi 're rowaptẽrẽ u'âsi, aihĩni te
te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'âsi ãma 're anomro aba mono da.

Piremo
Piremohõ ma, Paru te te ĩrob'ui'érézé
Ĩbaihâ wasu'uzé

Duréihã ma tô aibâ norĩ hã da te 're uipra za'ra, pi'õ norĩ zama, te te dama 're romhuri za'ra mono da. Taré dasa si, duré da'uzazép si ma tô da te tãma 're sõmri za'ra. Romhuri wa'â hã da te tãma 're sõmri za'ra mono õ di. Ma tô duré da te tiwi 're rosawi za'ra, nimomo si'uihâ na 're wairébé mono tõ da. Ãne wa, ma tô robzei ãna 're hâimana za'ra, romhuri'wa norĩ hã. Tawamhã nimomo apito norĩ hã te te satõrĩ za'ra õ nherẽ, si'uihâ na 're wairébé mono wa, te za sada 're sahi za'ra. Taha wa, te za dama 'ru za'ra, da te sõpẽtẽ za'ra wa, apâ da te simroi mono da. Tawamhã apito hã te za nasi hâ za'ra ãté, romhuri'wa norĩ hã si'uihâ na 're wairébé mono 'ru te.

Ãne hã tãma waihu'u pese wa, ma tô Paru hã rob'ui'éré, Piremohõ ma. Ta hã ma tô aré uipra aibâ hã, Onezimo na ĩsisi hã, tãma ĩromhuri'wa da hã. Tane nherẽ, ma tô tiwi watobro Onezimo hã, nimomo morĩ da. Morĩ wamhã, Paruhu u ma tô wi. Tawamhã Zezusihi wasu'uwẽ hã ma tô tãma wasu'u, Paru hã. Taha zarina, ma tô Onezimo hã saze. Taha wa, ma tô Paru hã Piremohõ ma rob'ui'éré, te te ãma waihu'u da, Onezimohõ hâimanazép tém na hã. Piremo hã duré ĩsazei'wa. Taha wa, Paru hã ma tô tiwi rowaptẽ, Piremohõ wi, te te âri wẽ da, Onezimo hã apâ ĩ'rata 're sãmra mono da, ĩsiré ĩsazei'wai wa oto.

1-2 Piremo, a hã wasiwadi wama asawi pe, duré wasiré Cristu Zezusihi ma romhuri'wa. Ãhãna, wa hã Paru, wa za asawi, ĩ̱nhimi'ui'éré na. Wano hã Timotiuhu me, wa za asawi ni. Duré Zezusihi zazei'wa norĩ, asõrõwa u siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ zama, wa za ãma sawi za'ra ni. Duré wahidiba hã Apiza hã wa za ãma sawi ni. Duré aibâ hã Atipu hã wa za ãma sawi ni. Ta hã te duré wasiré Wanhib'apito ma, te te 're romhuri pese. Wa hã Zezu Cristuhu ma romhuri'wai wa, ma tô dasiwi ĩ̱'âri ni. Dazazéb 're ma tô duré dasiwi ĩ̱nherẽ ni. Tawamhã dazazéb 're, ĩ̱nhamra ré, wa za aima rob'ui'éré za'ra wa'wa.

3 Wamama ma, wa ai'ãma 're wamreme zusi u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi mono da, rowẽ u'âsi, ãma 're aimorĩ da.

4-5 Piremo, asawi di. Ãhãna wa za aima waihu'u, Wamama ãma ĩ̱watazém na, ai'ãma hã. Aiwasu'u wẽ hã ma tô we nasi ĩ̱tẽme waptãrã. Wanhib'apito Zezusihi zazei'wa te, u, 're aimo. Te duré, u, 're ĩ'azawi pese mo, uburé ĩsazei'wa norĩ hã. Taha wa, aiwasu'u wẽ hã we ĩ̱tẽme 're waptã'ã mono wa, ĩ̱to ti, wa hã. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ai'ãma 're ĩ̱mreme mono wamhã, wa duré ãma 're ĩ̱wata u'âsi, Ĩ̱nhib'apito ãma.

6 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô uburé Cristuhu zazei'wa norĩ ma 're sõpru, uburé marĩ ĩwẽ na. A hã, Cristuhu zazei'wai wa, wa oto wasiré 're wahâimana za'ra. Tawamhã, wa ai'ãma 're ĩ̱mreme, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te aima 're awaihu'u pese mono da, aipẽ'ẽ 're, uburé marĩ ĩwẽ hã Cristuhu zazei'wa norĩ ma, te te 're ĩ'anhomri mono hã.

7 A hã ĩ̱no. Ĩ̱ma asawi di. 'Re asimizawi pese mono wa, ĩ̱to ti. Ĩ̱toi uptabi di, ĩ̱pẽ'ẽ 'remhã. Taha wa, ĩ̱ma rowẽ uptabi di. Duré uburé ĩsazei'wa norĩ hã robze na oto 're si'ubumroi mono wa, marĩ na a hã 're apawapto mono wa, ĩ̱toi uptabi di, aima.

8 Tawamhã, marĩ na wa za aima rowaihu'u. Wa za duré aiwi rowaptẽ. Wa hã asiré Cristuhu zazei'wai wa, adub'rada, wa oto 're mo. E taha wa, wa za ãma aima ti'ru, marĩ hã 'manharĩ da. Mare di. Te ãma aima 'rui õ di za.

9 Ĩ̱ma asawi pese wa, wa hã Paru, dazazéb 're ĩ̱nhamra nherẽ, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wai wa, wa za taré aiwi rowaptẽ, asi'uihâ na si marĩ hã 'manharĩ da.

10 Ãne ãhãna Onezimohõ ãma, wa za aima rowaihu'u. Wa za duré aiwi rowaptẽ, Onezimohõ ma. Cristuhu zazei'wa te oto 're mo, ta hã. Wanhib'apito wasu'uwẽ hã wa tô tãma waihu'u, dazazéb 're ĩ̱nhamra ré. Ma tô saze. Taha wa, ĩ̱'ra ne, wa ĩ̱sina te 're waihu'u oto, Onezimo hã.

11 Te te aima 're romhuri zei mono ãna, te aré 're mo, Onezimo hã. Taha wa, aima wẽ õ di aré. Tazahã, aimawi ĩhâimanazé hã oto. Ma tô aipi'ra. Taha wa, aima wẽ di za oto. Ĩ̱ma zama duré wẽ di.

12 Ĩ̱ma sawi di duré. Ĩ̱ma sawi uptabi nherẽ, ãhãna wa za oto Onezimo hã atẽme satõ, ai'rata 're sãmra mono da, apâ.

13 Ĩ̱'rata 're sãmra mono 'wa'âhã, te aré te te 're ĩ̱pawapto, ai'upana. Te te 're ĩ̱pawapto mono da, wa tô ĩ̱sima wẽ, dazazéb 're ĩ̱nhamra ré, wa hã ĩwasu'u wẽ 'wai wa.

14 Tane nherẽ, te za asi'uihâ na si tãma ĩpisu, apâ we ĩtẽme satõrĩ da, aima wẽ wamhã. Aima wẽ õ wamhã, mare di za. Ãne wapsi, ĩma wẽ di za. Wa hã te ãma pisutu õ di. Mare di.
15 Ta hã Onezimo hã ma tô aré airẽ. Ãté syry na asiti 're sãmra mono nherẽ, wẽ di. E marĩ wa, wẽ di. Atẽme wisi wapsi, ãté te za oto ai'rata 're sãmra u'âsi. Taha wa, aima wẽ di za oto, ãté.
16 Cristuhu zazei'wa te za oto 're mo, Onezimo hã. Pawa'âbâ ãna aima romhuri'wa si 're morĩ õ di za oto. Cristuhu zazei uptabi 'wa oto 're morĩ wa, wano te za oto 're hâimana, Onezimo hã. Tô sena sawi di, ĩma. Tawamhã aima sawi uptabi di za oto, ta hã. Asiré ĩsazei'wai wa, ano te za oto 're mo, asiré.
17 Ãhãna, wa za aiwi rowaptẽ, Onezimohõ ma. Ma'ãpé, atẽme wisi wi, sawi na za, ai'rata apâ 're hâimana u'âsi mono da oto. Wa hã asiré ĩsazei'wai wa, atẽme ĩwisi 'wa'âhã, te aré ĩzawi. Tane te za ĩsawi, Onezimo hã, apâ aima 're hâimana mono da.
18 Ãté ai'rata sãmra ré hã, ma tô marĩ hã aiwi wasété. Ãté marĩ, ma tô aiwi ti'â, asiti morĩ õ ré. Sena wamhã, ma'ãpé we ĩma waihu'u za, apâ ĩwa'âbâzéb zarina te aima sõmri da, ĩsõwa're're, Onezimohõ upana.
19 Tô sena, ĩmreme hã. Wa hã Paru hã wa za aima wa'â. Ãne wa oto aima rob'ui'éré, waihu'u da. A hã, Zezusihi zazei'wa. Ãhãna Zezusihi wasu'uwẽ zarina, robze na te oto 're aimo, ĩwasu'uwẽ hã te aima waihu'u wa, wa hã.
20 Taha wa, wa ãne aima roti. Duré wa aiwi rowaptẽ, Onezimohõ ma, sawi da, duré ai'rata 're sãmra mono da, a hã ĩno, Cristuhu zazei'wai wa. Ãne wamhã, wẽ di za ĩma.
21 Ãne, wa aima rob'ui'éré, ĩnhimiroti hã waihu'u da. Zahadu wapsi, uburé 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono zé hã, Onezimohõ ãma hã, ĩnhimiroti zarina hã wa za waihu'u. Ãté ĩnhimiroti zarina si õ di za. Ãté asi'uihâ na asimirosa'rata zarina zama, te za tãma ĩ'manharĩ wẽ.
22 Duré misi wa za aiwi waptẽ. Ma'ãpé, daza'warizé hã ĩma pisutu, ai'rata za'ra wa'aba a'â ĩnhamra da. A norĩ wa'wa hã ma tô duré ĩma 're ĩrowaptẽrẽ za'ra wa'aba mo, hâiwa u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, te te ĩzatõrĩ da, dazazém hawi atẽme za'ra wa'aba, ĩmorĩ da apâ. Taha wa, wa sô mapa, ĩmorĩzéb zô, atẽme za'ra wa'aba, ĩma 're ĩrowaptẽrẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina, ãma ĩmorĩ da apâ. Ãne si.
23 Ãhãna Epaprasi hã te ãma asawi. Ta hã duré Cristu Zezusihi wasu'u'wai wa, dazazéb 're te nhamra, ĩme.
24 Marcusi hã te duré ãma asawi, duré Aritacu hã, duré Demasi, duré Rucasi. Ta norĩ hã, ĩsiré Wanhib'apito ma romhuri'wa norĩ. Ãne si, wa ĩnhimirob'ui'éré hã 'rãsutu.
25 Wa hã wa duré 're ĩmreme u'âsi, Wamama ma, ai'ãma za'ra wa'aba, Wanhib'apito Zezu Cristu hã te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, robzei u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

Ebreusi
Ebreusi norĩ ma, rob'ui'éré
Ĩbaihâ wasu'uzé

Ã ĩbaihâ na rob'ui'éré hã zudezu norĩ ma hã, Zezusihi zazei'wa norĩ ma hã. Ebreusi hã zudezu norĩ waptẽrẽzé hâiba amo. Ã ĩbaihâ na rob'ui'éré'wa hã ni'wa hã te te waihu'u õ di.

Zudezu norĩ hã Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tô te te 're robzépata za'ẽtẽ za'ra, ĩsiré zudezu norĩ hã te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã te te oto 're 'madâ'â za'ra mono õ newa. Taha wa, ma tô Ebreusi na rob'ui'éré'wa hã ĩsazei'wa norĩ ãma tihâtâ'â za'ra, zudezu norĩ nhimizaze 'rata zéb u apâ sipizari za'ra õ'umnhasite. Ma tô duré dama waihu'u za'ra, Zezusi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra uptabi na hã. Ta hã hâiwa ãma romhuri'wa norĩ ma, pire uptabi di, ti'ai ãma uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ ma zama, Mozésihi ma, duré Zuzuwéhé ma.

Ma tô duré dama waihu'u za'ra, ãne: Zezusi hã dazada ĩsisõmrizé hã danhipai u wẽ uptabi di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhimizama hã dasi'udâna da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono na hã.

Capituru 11 ãma hã ma tô duré wama sisi nhoré za'ra, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na hã, te te 're robzépata za'ra mono nherẽ.

'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra wasu'u

1 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô tizadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ ma te te 're rowasu'u, ta norĩ hã te te oto wahi'rata norĩ ma ãma 're rowasu'u za'ra mono da, ĩsadawa nhipai u hã. Ta norĩ ma, ma tô marĩ na misi si te te tãma 're rowasu'u za'ra, ãma ĩpu'u na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma 're ĩwaihu'u za'ra mono zép sidâpâsi.

2 Tane nherẽ, ti'ra si ma tô oto pisutu, ĩsadawa nhipai u te te oto wama ãma 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb da hã, rob'rãsutuzéb u romhutu na za 're ĩwahâimana za'ra mono norĩ ma. Taha si ma tô Timama zadawa para uburé te te ro'apoto. Taha si ma tô duré pisutu Ĩmama hã, niwapsi uburé roptede'wa na 're hâimana mono da oto.

3 Õhõ si te oto Timama hã ĩwẽ uptabi na te te dama 're wasu'u, rowa'a ĩsa'ẽtẽ na hã. Taha si te Timama ne 're hâimana, aiwa wa. Tinhimiroti nhiptete na te uburé marĩ hã te te 're a'upari wẽ, 're si'utõrĩ tõ za'ra mono da. Õhõ si dawasédé hã te te dama 're apari mono da, dazada dâ'â wa, taha pari hâiwa'utu wa, te oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimire niwĩ 're sãmra, hâiwa ãma. Danhipai u ĩwaihu'u pese uptabi nhimire niwĩ te oto 're sãmra, ĩsiré te te 're da'ab'madâ'â mono da oto, pire uptabi na.

Zezusi hã hâiwa ãma romhuri'wa norĩ ma, pire na 're ĩhâimana mono zé wasu'u

4 Ĩmama hã ma tô ĩsisi hã tãma tisõ, sisi pire da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na ĩsisi da hã, uburé hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ nhisi ma, pire uptabi da. Tane ma duré Ĩmama hã pisutu, hâiwa ãma romhuri'wa norĩ ma, pire uptabi na 're hâimana mono da oto, ĩ'ra hã.

5 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na:

“A hã ĩ̱'ra te ĩ̱me 're aihâimana mo. Taha wa, wa za oto ĩ̱'ra na te 're asisi, dama aipire na 're aihâimana mono da oto.”

Ãne duré ĩhâiba amo na rob'ui'éré hã:

“Wa hã Ĩmama wa za tãma 're ĩ̱hâimana. Taha wa, ĩ̱ra te za 're hâimana.”

Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã. Tawamhã e hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ ãma zama, ma tô ãne na hã rowasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Zezusihi ãma si, ma tô ãne na hã rowasu'u.

6 Ãne ma tô duré ni'wa hã ãma rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na, ti'ra hã ti'ai u za te te we ĩsatõrĩzém na, da'ra hã dama 're ĩpoto 'rata za'ra mono ne ĩpire uptabi na hã:

“Uburé hâiwa ãma ĩ̱ma romhuri'wa norĩ hã te za ãma tiwata za'ra.”

Ãne ma tô Zezusihi ãma rowasu'u siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

7 Ãne na si ma tô hâiwa ãma romhuri'wa norĩ ãma hã rob'ui'éré za'ra, ni'wa hã:

“'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ hã pisutu za'ra, rowa'u'u ne 're hâimana za'ra mono da, duré unhama ro'o ne 're hâimana za'ra mono da.”
Ãne na si ma tô ĩwasu'u za'ra na ni'wa hã rob'ui'éré.
8 Tazahã, ĩ'ra si dama pire uptabi na 're ĩhâimana mono zém na ma tô rowasu'u 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ãne:
“A hã Ropoto'wa. Da'ãma 're asib'a'uwẽ mono zé hã aiwi 're si'utõrĩ mono õ di za. Te za tô aima 're hâimana u'âsi.
Duré marĩ na 're upai mono ãna, te za 're ĩda'ab'madâ'â u'âsi mo.
9 Uburé marĩ ĩwẽ hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono si, aima wẽ uptabi di. Duré uburé marĩ ĩwasédé hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono si, ma tô da'ãma 're ĩ'a'ruiwapari mo.
Taha wa, wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Asib'apito hã wa tô aipisutu, uburé asiré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ nhipai u, aipire na tãma 're aihâimana za'ra mono da, duré ãne zarina ãma 're atoi u'âsi mono da.”
Ãne ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ti'ra ma roti.
10 Ãne ma tô duré ti'ra ma tinha, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã:
“A hã uburé Danhib'apito. Duréihã ropoto na'rata hawimhã ma tô ti'a hã ĩ'manha. Asi'uihâ na ma tô duré hâiwa hã ĩ'manha.
11-12 Tane nherẽ, te za niwamhã ai'utõrĩ zahuré, sahuré ta norĩ hã, da'uza hã dawi 're ĩhâsiwamnarĩ su'u za'ra mono ne. Duré da'uza pano pa hã dawi 're hâsiwamnarĩ za'ra mono wa, rob u da te oto 're sãmra mono da, da te 're ĩhânhinha za'ra mono ne, te za ta norĩ hã ĩ'uprosi zahuré, ĩtép si 'manharĩ zahuré da, ĩsõwa're're. Da'uza 'rada hã da te oto dasiwi 're wẽ'õ za'ra mono wa, ĩhâtép si da te ãma 're ĩsaprĩ za'ra mono ne, te za tô ĩtép si ĩ'manharĩ zahuré, ti'a hã, hâiwa me.
Tane nherẽ, niwamhã ai'utõrĩ õ di za, a hã. Aiwétési te za 're aihâimana u'âsi mo. Nimahã na hã ãma saprĩ waihu'u õ di za, aihâimanazém na hã. Tô õhõ si, 're aihâimana mono zé hã za.”
Ãne ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ti'ra ma, waihu'u siro.
13 Ãne ma tô duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma waihu'u siro:
“Ĩ̱'rata te za 're asãmra u'âsi mo ĩ̱nhimire niwĩ, dama aipire na ĩ̱siré 're aihâimana u'âsi mono da. Asitob'ru norĩ nhiptetezé hã wa za tiwi uprosi za'ra, wapu na aima 're hâimana za'ra mono da oto, duré aima sib'uware na 're hâimana za'ra mono da oto.”
Tawamhã, e hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ ma, ma tô ãne hã waihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Ti'ra ma si, ma tô ãne hã waihu'u siro, ta norĩ ma, pire u'âsi 're hâimana mono wa za, Zezusi hã.
14 E niha tawamhã, hâiwa ãma romhuri'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zé hã. Ta norĩ hã ĩhâiba'õ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ. Ta norĩ si ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're satõrĩ za'ra ti'ai u, za te te ĩsõ'reptu za'ra norĩ hã te te 're pawaptob za'ra mono da, ti'ab ré. Taha na si, ta norĩ nhimiromhurizé hã.

2

Danho'reptuzé ĩwẽ uptabi wasu'u

1 Taha wa, Cristuhu wasu'uwẽ hã wa te 're ĩwapari za'ra mono zép si, wa za wa te 're 'madâ'â pese za'ra, wasina 're wapahâ za'ra mono tõ da, tiwi.
2 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ hã wahi'rata norĩ ma, te te ĩwaihu'u za'ra zé hã tô sena na 're ĩhâimana mono na ma tô da te 're waihu'u za'ra. Duré ni'wam norĩ hã õhõ si te te 're 'madâ'â za'ra mono õ wa, duré ĩsarina si 're nomro wẽ mono õ wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩsarina te te 're hâ za'ra.
3 Ãne wa, te te 're ĩwa'anho'reptui mono zéb zô, ĩwẽ uptabi zô, wa te sô 're rob'ruiwapari za'ra mono õ nherẽ, e ĩsimihâzé wi, wa za wasi'uihâ na 're wawairébé. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwa'anho'reptui mono zé wasu'u na ma tô Wanhib'apito hã dama rowasu'u 'rata, si'uihâ na. Ĩmreme wapari'wa norĩ hã ma tô duré ãne na wama ãma rowasu'u za'ra, tô sena danho'reptuzém na wa te ãma 're ĩsaze za'ra mono zéb da hã.
4 'Re ĩhâimana u'âsi mono zama, ma tô te te 're wa'apawapto, te te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u hã, tô sena na 're ĩhâimana mono na wa te wasina ãma 're waihu'u pese za'ra mono da oto. Tiwaihu'u pese na marĩ ĩwẽ hã dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã ma tô te te dama 're ab'manharĩ wẽ, ãma 're ĩdatob'uzu za'ra mono zé hã, taha zarina tô sena, wa te ãma 're ĩwaihu'u pese za'ra mono zéb da hã, te te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u hã. Ma tô duré Tipẽ'ẽzani ma pisutu, romhuri hã ĩsazei'wai mono bâ te te sima 're ĩ'awẽ mono zéb zarina, te te tãma 're apisutu mono da, ãma 're ĩsipawaptob za'ra mono zéb da

hã. Taha zarina, wasi'uihâ na tô sena, wa te ãma 're waihu'u pese za'ra mono da, ma tô duré te te 're wa'apawapto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

Zezu Cristu hã Danho'reptui'wai wasu'u

5 Za 're ĩdahâimana téb za'ra mono na, wa tô aima ãma rowasu'u pari za'ra wa'wa. E taha wa, te za hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ hã pisutu za'ra 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ta norĩ hã pire na te te 're da'madâ'â za'ra mono da, za 're ĩdahâimana téb za'ra mono ãma hã. Mare di. Ta norĩ hã danhib'apito da, te te pisutu za'ra õ di.

6 Tazahã duréihã ni'wa hã ma tô ãne na ĩbaihâ na ãma rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te ĩrowasu'uzém na hã:

"'Re ĩhâimana u'âsi mono, e dahâimana pire na aima 're dahâimana za'ra mono bâ, te da'ãma 're aipo're pu'u u'âsi mo. E niha da, te bété da'ãma 're aiwamri u'âsi mo, a'uwẽ na si 're dahâimana za'ra mono nherẽ.

7 Ma tô aré dama ĩpisu, hâiwa ãma aima romhuri'wa norĩ zapari, dawapu na 're dahâimana za'ra mono da a'â. Tazahã, ma tô oto dama ĩpisu, dapire na oto 're dahâimana za'ra mono da, ĩwẽ na si.

8 Ma tô duré dama ĩpisu oto, uburé marĩ hã niwapsi da te 're 'madâ'â za'ra mono da, dapire na."

Ãne na ma tô duréihã dawasu'u na rob'ui'éré, ni'wa hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô oto dama pisutu, niwapsi uburé marĩ hã da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono zéb da hã, dapire na. Marĩ hã taré 're 'maihâimana mono õ di za, da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono õ na hã. Tane nherẽ, zahadu uburé marĩ hã da te 're 'madâ'â za'ra mono õ di, ti'a 're dahâimana za'ra mono ré hã.

9 Zezusi 're ĩmorĩzép si wa tô wa te 're waihu'u pese za'ra. Ta hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã pisutu, ti'ai ãma 're hâimana mono ré hã, hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ ma, wapu na a'â 're hâimana mono da, dasine. Zezusi hã dazada dâ'â da si, ma tô pisutu 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, da'ãma 're pẽ'ẽzé mono wa, da'ãma 're ĩsiwãrĩ mono zéb da hã. Ma tô duré pisutu ti'ra hã, pire na dama 're hâimana u'âsi mono da oto, dazada ĩdâ'â zarina, te te ĩrobzépata na te te sina tãma uwaimrami wa, Timama ma hã.

10 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô uburé te te ro'apoto. Taha ma si te uburé marĩ hã tãma 're hâimana. Ta hã tô ĩbâ, ma ti'ra hã pisutu Zezusi hã, dazada dâ'â wa, te te robzépata da a'â, taha zarina te te 're da'anho'reptui mono da, te te sina uwaimrami da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩpisutuzéb zarina. Da'ahâ na hâiwa ãma rowẽ uptabi na ĩ'rata 're danomro u'âsi mono da, ma tô ãne da hã tãma pisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

11 Zezusi hã Timama nhib'a'uwẽ norĩ pisutu'wa, duré ĩsib'a'uwẽ da, Zezusi te te 're ĩpisutu za'ra mono norĩ hã misire Ĩmama za'ra hã tô õhõ si. Taha wa, Zezusi hã ãma 're sisé mono õ di, ta norĩ hã tisisãnawã na za te te 're ĩ'anhisi mono da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã misire Ĩmama za'ra wa, simisutu. Te za tô tisisãnawã na te te 're anhisi, Zezusi hã.

12 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré, Zezusi hã Timama ma, za te te tãma ĩrowasu'uzém na hã:

"Ḭ̃sisãnawã norĩ ma, wa za te tãma 're aiwasu'u wẽ za'ra.
Siré 're si'rã'õtõ mono ré, wa za ai'ãma 're ḭ̃wata u'âsi, ĩsõ'a za'ra."

13 Ma tô duré ni'wa hã ãne na ãma rob'ui'éré, Zezusihi mreme wasu'u na hã:

"Ḭ̃zama wa za te ḭ̃sina 're umnhasi pese u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã."

Duréihã ãne, Zezusihi mreme wasu'u amo na da te ãma ĩrob'ui'érézé hã, ĩsazei'wa norĩ ãma hã:

"Ãhãta wa hã wa oto 're ḭ̃hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na oto tãma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ siré, õ hã te te ḭ̃ma 're ĩ'apisutu mono norĩ siré."

Ãne duréihã Zezusihi mreme wasu'u na rob'ui'éré hã.

14 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra ne, tãma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã te a'uwẽ hâiba na 're hâimana za'ra, nhi ré, duré waprui ré. Taha wa, ma tô Zezusi hã dasiré si'a'uwẽ, a'uwẽ hâiba na a'â 're morĩ da. Tidâ'âzém na Wa'uburé nhiptede hã te te tiwi prub da, ma tô a'uwẽ hâiba na podo, Wa'uburé nhimiromhuri ma, dadâ'âzé ma, marĩ zô dasipibuma 're danhopré tõ mono da oto.

15 Ni'wam norĩ hã te tô Wa'uburé nhimiromhuri zarina, pahi u'âsi 're hâimana za'ra, tidâ'âzé ma hã, ĩwada'uri zarina si pawa'âbâ ãna te te dama 're ĩromhuri za'ra mono hã tinhib'apito nhimiwada'uri na si sina hâtâ'â u'âsi 're ĩhâimana za'ra mono ne. Ta norĩ hã tidâ'âzé ma, pahi ãna oto 're hâimana za'ra mono da, ma tô sada tidâ'â za'ra, Zezusi hã.

16 E hâiwa ãma romhuri'wa norĩ hã te te 're pawaptob za'ra mono da, ma tô we ti'ai u mo Zezusi hã, dawazari si'a'uwẽ da. Mare di. Abra'ãhã nhihudu mono bâ te te 're ĩpawaptob za'ra mono da si, ma tô wei mo. Ãne hã wama waihu'u pese za'ra di oto, wa norĩ hã.

17 Taha wa, tisisãnawã norĩ me, aiwa uptabi a'â 're hâimana mono da, ma tô si'a'uwẽ
Zezusi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi ne 're hâimana
mono da, sasedoti ĩpire uptabi ne, tãma umnhasi na te te tãma 're romhuri mono da,
da'ãma pẽ'ẽzé uptabi sina. Taha da, ma tô si'a'uwẽ tô, taha zarina dawasédé hã te te oto
dama 're apari mono da. Ta hã dasiré si'a'uwẽ õ 'wa'âhã, ãne hã te te aré sina uwaimrami
waihu'u õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã.
18 Zezusi hã ma tô robzépata za'ẽtẽ tô, ti'ab ré. Duré Wa'uburé hã ma tô aré pibu,
tiwasédé hã te te 'manharĩ da. Tane nherẽ, te te ĩwapari õ zarina, tiwasédé hã te te
'manharĩ õ di. Taha wa, Wa'uburé hã te te oto 're wapibu za'ra mono wamhã, tô õ hã te za
te te 're wa'apawapto, ĩsine wawasédé hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono ãna, wanhiptete
sina õhõ ãma si 're wanomro mono da, Zezusihi ãma si.

3

Mozésihi wasu'u, Cristuhu wasu'u me

1 Ĩ̱sisãnawã norĩ, a norĩ wa'aba zama ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aipisutu za'ra
wa'wa, ĩsib'a'uwẽ si oto 're anomro aba mono da, hâiwa ãma ĩ'rata 're aihâimana u'âsi za'ra
wa'aba mono da. Taha wa, te za Zezusihi ãma si 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã ti'ai u, we te te ĩsatõrĩ na, duré dama ĩsadawa wasu'u'wa na. Ta
hã sasedoti ĩpire uptabi na te wa'ãma te te 're romhuri u'âsi, ĩwasu'uwẽ na wa te 're ĩsaze
za'ra mono zém na te te 're wa'apawapto mono da.
2 Ta hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, umnhasi sina te te tãma 're romhuri wẽ u'âsi,
te te tãma 're ĩ'apisutu mono zéb zarina si. Tane aiwa, duréihã Mozési hã ma tô 'Re ĩhâimana
u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ ma, umnhasi sina te te tãma 're romhuri wẽ u'âsi za'ra.
3 Ni'wa hã simiromhuri wẽ na te te sima 'ri wamhã, te za ãma tatob'uzu za'ra ni,
ĩsimiromhuri wẽ na hã. E tawamhã 'ri na si te za ãma tatob'uzu za'ra ni. Mare di. Taha
nhipai u, te za 'ri 'manharĩ'wai ãma zama tatob'uzu za'ra ni. Tane duré, Mozési hã dama
pire na 're hâimana mono nherẽ, taha hâimanazém nhipai u hã, Zezusihi si dama pire
uptabi di.
4 Ti'ai ãma uburé 'ri hã danhib'rata na rob'manharĩ hã si'uihâ na 're si'manharĩ za'ra
mono õ di. Taha wa, te 'ri'wa norĩ hã 'ri nhipai u, pire na 're hâimana za'ra. Tane nherẽ,
'Re ĩhâimana u'âsi mono si ma tô uburé marĩ hã te te 're ab'manharĩ. Taha wa, te uburé
marĩ nhipai u, pire uptabi na 're hâimana u'âsi ta hã siwaprosi.
5 Mozési hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, umnhasi sina te te tãma 're romhuri wẽ
u'âsi, ĩsib'a'uwẽ te te tãma 're ĩpawaptob za'ra mono zém na hã. Marĩ na 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã za ti'ab ré te te dama 're ĩ'arowaihu'u mono zém na, ma tô ĩsib'a'uwẽ ma te te 're
rowaihu'u sirõmo za'ra, Mozési hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa na si, te ta
hã 're hâimana.
6 Tane nherẽ, te Cristuhu si tãma umnhasi na uburé ĩsib'a'uwẽ norĩ hã te te tãma 're
'madâ'â pese za'ra, pire uptabi na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hã. Wa norĩ hã Cristuhu
ãma si 're wanomro mono wa, da te wama 're rob'manharĩ wasété za'ra mono nherẽ,
wapahi ãna wanhiptete sina ãma 're wanomro mono wamhã, wa za tô ĩsib'a'uwẽ na tãma
're wahâimana u'âsi za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ si, za te te wama ĩpisutu za'ra zéb
zô, wama umnhasi sina sô 're ĩwanhimipari u'âsi za'ra mono zéb zarina, tiwi 're wasipizari
za'ra mono õ wamhã, tawapsi wa za tô ĩsib'a'uwẽ na tãma 're wahâimana u'âsi za'ra.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ 're ĩwa'utu za'ra mono zé wasu'u

7-8 Duréihã ni'wa hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani zadawa para, ãne na ãma
rob'ui'éré:
"Ã bâtâ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã wapari za'ra wa'aba wamhã, aipo're si'âri
're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za, ai'rã tete aba na. Duréihã aihi'rata norĩ
wa'wa hã ma tô ãne na hã po're ãna sada tihâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
da. Ta norĩ hã a'ubuni wi 're nomro mono ré, nimahã bâtâ na ma tô tiwasédé hã
'manharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sina pibu za'ra da, niha te te tãma
rob'manharĩ za'ra õ zô pé, ãma ĩwa'a su'u za'ra õ na hã."
Ãne ma tô ni'wa hã ãma rob'ui'éré.
9 Ãne duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã:
"Aihi'rata norĩ hã ma tô siwi ĩpibu, ãma ĩ̱wa'a su'u za'ra õ zarina, niha te tãma rob'manharĩ
za'ra õ zô pé, te te sina ĩpibu za'ra da. 40 na ãma wahub za'ra ré, marĩ ĩwẽ na si te
're pawaptob u'âsi za'ra mono nherẽ, ma tô siwi ĩ̱wẽ'õ, aihi'rata norĩ wa'wa hã.
10 Taha wa, wa tô ta norĩ hã oto ĩ̱siwi wẽ'õ pese za'ra. Taha wa, wa tô ãne ĩ̱sima tinha: 'Ta
norĩ hã ĩ̱zô si 're sõpré mono õ di oto. Ĩ̱nhimiroti zarina si 're ĩhâimana za'ra mono
da hã, te te sima 're wẽ za'ra mono õ di duré.' Ãne ta norĩ ãma te ĩ̱sima ĩrotizé hã.

11 Taha wa, te oto ĩ̱siwi ĩwẽ'õ za'ra zéb zarina, wa tô ĩ̱mreme pire na ta norĩ ãma tinha,
ãne: 'Tô sena, ta norĩ hã nimahã na hã dame sisisi õ di za, ti'ai wẽ u hã, ĩwa 're
ĩwa'utu za'ra mono zéb da, te aré tãma ĩpisutu za'ra zéb u hã.' "
Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré siro hã.
12 Ĩ̱sisãnawã norĩ, 'râwi te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimiroti hã asimirosa'rata wasété aba zarina, asiwi 're wẽ'õ za'ra wa'aba mono wa, tiwi
're aipizari za'ra wa'aba mono tõ da, ĩ'rata 're dasi'ubumroi u'âsi mono da, dapisutu'wai
wi hã.
13 Awẽ sidâpâsi te za duré asimiroti na 're asipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo, aipẽ'ẽ toi
u'âsi Cristuhu ãma si 're anomro wẽ wa'aba mono da, asiptete sina. Satanasihi nhimiroti
wasédé hã wẽ newa, aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tõ da, duré 'Re ĩhâimana
u'âsi mono nhimiroti hã asiwi 're wẽ'õ za'ra wa'aba mono wa, ai'rã tete na tiwi 're
aihâimana za'ra wa'aba mono tõ da, te za tô 're asipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo, rowẽ
na wasiré 're wahâimana za'ra mono ré, ti'ai ãma.
14 Wa norĩ hã Zezusi, wa te 're ĩsaze na'rata za'ra mono zém hawi, wa tô wa te 're
umnhasi za'ẽtẽ za'ra. Ta hawim haré, 're ĩwadâ'â za'ra mono zéb u, wa te wasina 're
umnhasi u'âsi za'ra mono wamhã, tawapsi wa za Zezusihi siré 're wahâimana u'âsi za'ra,
ĩsine dama wapire na wa te 're da'madâ'â u'âsi za'ra mono da.
15 Duréihã ni'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani zadawa para, te te ãma ĩrob'ui'éré
na wa za ãma aima sahu za'ra wa'wa, ãma aipo're si'âri za'ra wa'aba tõ da:
"Ã bâtâ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã wapari za'ra wa'aba wamhã, aipo're si'âri
're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za, ai'rã tete aba na. Duréihã aihi'rata norĩ hã
ma tô ãne na hã po're ãna sada tihâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono da hã."
Ãne duréihã ãma rob'ui'éré, ĩbaihâ na hã.
16 E 'wam norĩ hã ma tô bété 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã te te wapari za'ra nherẽ,
siwi wẽ'õ pese za'ra. E 'wam norĩ hã te bété wasu'u, ãne na ãma ĩrob'ui'éré hã. Mozési hã
'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u pese na, Ezitu hawi te te ĩsimroi mono norĩ, te wasu'u
za'ra. Ma'ãpé ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba a'â, asi'uihâ na.
17 Duré, e 'wam norĩ hã ma tô bété 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã siwi wẽ'õ pese za'ra,
Mozési hã Ezitu hawi te te dazani za'ra pari, 40 na da'ãma wahub ré, a'ubuni wi 're
danomro mono ré hã. Tô õ norĩ hã tiwasédé te te ĩ'manharĩ za'ra norĩ hã ma tô siwi wẽ'õ
pese za'ra. Tiwasédé hã te te ĩ'manharĩ za'ra zéb zarina, ma tô a'ubuni wi ai'utõ, ta norĩ
hã. Ma'ãpé ta norĩ wasu'u na asipo're pu'u za'ra wa'aba duré, waihu'u za'ra wa'aba da.
18 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ta norĩ ãma timreme pire na rowaihu'u sirõmo za'ra,
ãne: "Ta norĩ hã nimahã na hã sisisi õ di za, ti'ai wẽ u hã, ĩwa 're ĩwa'utu za'ra mono zéb
da, te aré tãma ĩpisutu za'ra zéb u hã." Ãne ma tô ta norĩ ãma waihu'u siro, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã, duréihã a'ubuni wi 're nomro mono ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti
te te siwi ĩwẽ'õ za'ra zéb zarina, po're'õ u'âsi tiwi 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ãma hã.
19 Tawamhã e marĩ, wa za wa norĩ hã ãma waihu'u za'ra ni, ta norĩ wasu'u na hã. Ta
norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te 're saze za'ra mono õ wa, sisisi õ di, ti'ai wẽ u hã,
ĩwa 're wa'utu za'ra mono da, te te aré tãma ĩpisutu za'ra zéb u hã. Taha wa, a norĩ wa'wa
hã ta norĩ ne aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimiroti si 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mono õ na hã.

4

1 Duréihã wahi'rata norĩ ma, te te ropisutu za'ra wamhã, e ta norĩ ma si ma tô rowẽ hã
tãma pisutu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Wa norĩ ma zama ma tô wama
pisutu za'ra oto, 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, 're wahâimana za'ra mono da oto, rowẽ
uptabi na. Taha wa, 'râwi te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono te te wama ĩropisutu za'ra zé hã asiwi 're simini za'ra wa'aba mono tõ da, duréihã
wahi'rata norĩ hã te te ĩsimini za'ra ne.
2 Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiropisutu wẽ hã te te wapari za'ra nherẽ, te
te sina uwaimrami za'ra õ di, te te ãma saze za'ra õ wa. Tane duré, wa norĩ zama wa
tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'uwẽ hã wa te 're wapari za'ra. Tane aiwa ĩsimiropisutu
wẽ na wa te 're saze za'ra mono õ wamhã, wa norĩ zama wa te wasina 're uwaimrami
za'ra mono õ di za, te te wama ĩropisutu za'ra zé hã, 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, 're
wahâimana za'ra mono da hã oto, rowẽ uptabi na hã.
3 'Re ĩhâimana u'âsi mono, wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ si, wa za tô wasina
wa te 're uwaimrami za'ra, 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, rowẽ uptabi na oto ãma 're
ĩwahâimana u'âsi za'ra mono zéb da hã, te te wama ĩropisutu za'ra zém na hã. 'Re ĩhâimana
u'âsi mono te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono õ norĩ si te te sina 're uwaimrami za'ra mono

õ di za, rowẽ hã. Duréihã ni'wa hã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na, wahi'rata norĩ ãma hã:

“Te ḭ̃siwi ĩwẽ'õ za'ra zéb zarina, wa tô ḭ̃mreme pire na ta norĩ ãma tinha, ãne: ‘Tô sena, niwamhã dame sisisi õ di za, ti'ai wẽ u hã, 're ĩdawa'utu za'ra mono ne, aré ĩwa 're hâimana za'ra mono da, te tãma ĩpisutu za'ra zéb u hã.’ ”

Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme wasu'u na rob'ui'éré hã.

E tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã zahadu te te tãma pisutu za'ra õ wa, te te sina uwaimrami za'ra õ di, wahi'rata norĩ hã. Mare di. Taha wab õ di. Ropoto na'rata hawimhã ma tô uburé marĩ hã te te sima apisutu sirõmo, marĩ hã te te dama ãma 're ĩ'ab'manharĩ mono zéb da hã.

4 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na ma tô ni'wa hã ãne na ãma rob'ui'éré, te te ro'apoto mono pari, ãma ĩ'awẽzém na hã, ãne:

“'Re ĩhâimana u'âsi mono hã zahadu 6 na bâdâ hã ãma morĩ ré, ma tô te te ro'apoto. Taha pari, ãma awẽ wamhã, te oto wa'udu, romhuri ãna.”

5 Ãne tô õhõ wasu'u hã, duréihã wahi'rata norĩ ãma ni'wa te te ãma ĩrob'ui'érézé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na hã:

“Tô sena niwamhã dame sisisi õ di za, ti'ai wẽ u hã, 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, aré ĩwa 're hâimana za'ra mono da, te tãma ĩpisutu za'ra zéb u hã.”

6 Duréihã ti'ai wẽ wa, 're ĩdanomro wẽ mono zé wasu'u wapari 'rata 'wa norĩ hã, ta norĩ hã 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, ĩwa 're hâimana za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩpisutu za'ra zé hã te te sina uwaimrami za'ra õ di, ĩsimiroti hã te te 're 'madâ'â za'ra mono õ wa, ta norĩ hã. E tawamhã õhõ haré ma tô dawi sizâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, rowẽ uptabi na 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã. Mare di. Si'utõrĩ waihu'u õ di, ta hã. Ni'wam norĩ hã te za tô rowẽ uptabi na 're ĩdahâimana za'ra mono zéb u 're sisisi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩpisutu za'ra zéb zarina.

7 E niha wa za tawamhã ãne na sena na wa te ãma 're waihu'u za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô bâdâ hã tô sena na pisutu, 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, rowẽ uptabi na 're ĩdanomro mono zéb u 're ĩdanhisisi mono zéb da hã. Tawamhã, ãne te te pisutu wamhã, “ã bâtâ na” ma tô sisi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ãne na ma tô apito Dawi hã dama sadawa wasu'u, duréihã wahi'rata norĩ hã a'ubuni wi 're ĩnomro mono zém hawi, ãma wahub ahâ za'ra parip si. Ãne apito Dawi te te ãma ĩrob'ui'érézém na te aima ãma ĩrob'ui'éré pari za'ra wa'aba zé hã, ãne:

“Ã bâtâ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã wapari za'ra wa'aba wamhã, aipo're si'âri 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za, ai'rã tete aba na.”

8 Duréihã Zuzuwé hã ti'ai wẽ u te te ĩdanhimroi mono zé hã, e taha si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, 're ĩdawa'utu za'ra mono zéb da, te te dama ĩpisutuzé hã, te wasu'u. Mare di. Taha si õ di. Taha si 'wa'âhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã niwamhã te te aré wasu'u zahu õ di ãne hã, 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, rowẽ uptabi na 're ĩdanomro mono zé wasu'u hã.

9 'Re ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, rowẽ uptabi na 're ĩdanomro mono zé hã, te tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ ma 're hâimana u'âsi, õne u'â, duréihã ropoto na'rata hawi bâdâ hã 6 na ãma si'utõrĩ pari, bâdâ misi na romhuri ãna ĩwa'utu ne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

10 Ni'wam norĩ hã 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, rowẽ uptabi na 're ĩdanomro mono zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩpisutuzém na te te sina 're ĩ'uwaimrami za'ra mono norĩ hã, 're siwasutu za'ra mono õ di za oto, taha na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'awẽsãmri mono zéb da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã duréihã te te ro'apoto mono pari, romhuri te te ĩsazâri ne, 're siwasutu zahu za'ra mono õ di za oto, ta norĩ hã apâ.

11 Taha wa, rowẽ uptabi na 're ĩwanomro mono zéb zô si, wa za wasima 're wanhopré u'âsi, ãma 're wahâimana u'âsi za'ra mono da. Duréihã Izarazéhé nhihudu norĩ hã a'ubuni wi 're nomro mono ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te siwi wẽ'õ pese za'ra wa, ta norĩ hã te te sina uwaimrami za'ra õ di, 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono zé hã. Ta norĩ ne, wa te wasiwi 're simini tõ za'ra mono da, wa za tô taha zô si wasima 're wanhopré u'âsi, ĩwẽ uptabi zô si.

12 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã ĩhâiba ré ne, te tô wama 're hâimana u'âsi za'ra. Siptete uptabi di duré ĩmreme hã, uburé marĩ hã ĩsarina si te te dama ãma 're ĩ'ab'manharĩ mono zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Sib'ézé 'wa si'uiwa ĩ'wa pese ne, te wama 're hâimana za'ra, ĩsadawa wasu'u hã. Sib'ézé ĩ'wa pese na te za romnhi hã da te 're nhizazari za'ra, ĩhi si da te 're urĩrĩ za'ra mono da. Tane duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã wa te 're wapari za'ra mono wamhã, 'râwi wapẽ'ẽ na wanhimirosa'rada ĩwẽ hã duré ĩwasédé hã wa za wa te ãma 're waihu'u za'ra.

13 Uburé marĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, da te 're upsibi waihu'u za'ra mono õ di,
te te 're ab'madâ'â tõ mono da hã. Ai'uréiwi ne, te uburé marĩ hã tãma 're hâimana, sõ'awi.
Taha ma si, wa za nimahã na hã wahâimanazém na tãma wasiwasu'u za'ra ni. Taha wa,
wahi'rata norĩ ne, 're wahâimana za'ra mono õ di za, wa norĩ hã.

Zezusi hã sasedoti ĩpire uptabi na te te da'ãma 're ĩromhuri mono zé wasu'u

14 Sasedoti ĩpire uptabi na te tô ni'wa hã te te wa'ãma 're romhuri u'âsi. Ta hã Zezusi, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono 'ra. Timama u ma tô mo hâiwa u, 'râwi te te tiwi 're rowaptẽrẽ u'âsi
mono da, wama za'ra. Taha wa, Zezusi, wa te 're ĩsaze za'ra mono zém na tô sena dama
're ĩwasiwasu'u za'ra mono zéb zarina, wa za tô ta hawim haré wanhiptete sina ãma 're
wahâimana u'âsi za'ra.
15 Tawamhã tô õ hã sasedoti ĩpire uptabi na, te te wa'ãma 're ĩromhuri mono hã, e
wahâimana nhib'uware na 're wahâimana za'ra mono nherẽ, wa'ãma 're siwamri mono õ
di za, ta hã. Te za tô wa'ãma 're siwamri u'âsi. E marĩ wa. Ta hã ma tô Wa'uburé hã te te
're pibu aré, tiwasédé hã te te 'manharĩ da, wawasédé hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono
da, te te 're ĩwa'apibui u'âsi mono ne. Tane nherẽ, tiwasédé hã te te 'manharĩ õ uptabi di,
Zezusi hã.
16 Taha wa, wasina 're wahâtâ'â za'ra mono ãna, wa za 'râwi wapẽ'ẽ 're 'Re ĩhâimana u'âsi
mono u 're wasihutu, da'ãma 're siwãrĩ mono da, te te 're ĩda'ab'madâ'â u'âsi mono u hã.
Wa'uburé te te 're wa'wapé za'ra mono ré, wa'ãma 're siwamri mono da, duré wa'ãma 're
siwãrĩ mono da, wa za ãhã ré wapẽ'ẽ 're, ĩtẽme 're wasihutu u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
u hã.

5

1 Duréihã ma tô ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're apisutu, tisiré
sasedoti norĩ nhipai u, pire uptabi na te te 're romhuri za'ra mono da, tisiré zudezu
norĩ ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Ta norĩ si ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma,
danhoprubzé hã te te tãma 're sõmri za'ra da'upana, ãma 're ĩwata za'ra mono zéb da hã.
Danhimizama ma tô duré da'upana te te tãma 're simro, dawasédé hã te te dama ãma 're
ĩ'apari mono zéb da hã.
2 Ta norĩ hã sasedoti ĩpire uptabi norĩ hã ma tô hâimana nhib'uware na 're hâimana za'ra,
ti'ai ãma dasiré 're hâimana za'ra mono wa, aiwa. Taha wa, ni'wam norĩ hã tiwasédé
te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na 'râwi 're ĩsiwaihu'u za'ra mono õ norĩ ãma, ma tô
sasedoti norĩ hã 're siwamri za'ra, sada 're sahi su'u za'ra mono ãna. E marĩ wa. Ta norĩ
hã aiwa tiwasété wi, 're hâimana nhiptete waihu'u za'ra mono õ wa, ma tô tisiré norĩ ãma
're siwamri za'ra sasedoti norĩ hã, aiwa 're hâimana za'ra mono wa.
3 Duré ta norĩ hã da'udâna si, marĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te 're sõmri za'ra
mono õ di, dawasédé hã te te dama ãma 're ĩ'apari mono zéb da hã. Si'udâna zama ma tô
marĩ hã te te tãma 're sõmri za'ra sasedoti norĩ hã, dasine tiwasédé hã te te 're 'manharĩ
za'ra mono wa.
4 E tawamhã ma tô 'râwi ni'wam norĩ hã 're sipisutu za'ra, sasedoti ĩpire uptabi na dama
're ĩhâimana za'ra mono da hã. Mare di. Dasi'uihâ na 're dasipisutu za'ra mono õ di, dapire
da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutu zarina si, ma tô sasedoti ĩpire uptabi na hã 're
hâimana za'ra. Duréihã Arã hã sasedoti ĩpire uptabi na tisiré norĩ ma, 're hâimana mono
da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu ne, ma tô ta norĩ hã te te 're apisutu, tô õhõ si
dapisutu'wai wa.
5 Tane duré, Cristu hã si'uihâ na sipisutu õ di, sasedoti ĩpire uptabi na dama 're ĩhâimana
mono da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si ma tô pisutu. Duréihã ma tô ni'wa hã ãne na ãma
rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩrotizém na hã, ti'ra ma:

"A hã ĩ̱'ra te oto 're aihâimana mo. Taha wa, wa za ĩ̱'ra na te 're asisi, dama aipire na 're
aihâimana mono da oto."

6 Ãne duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na ãma ĩrob'ui'éré amo hã, Cristuhu ãma hã:

"A hã sasedoti norĩ, dama 're ĩhâimana za'ra mono ne, te za dama 're aihâimana u'âsi mo,
duréihã Metizédéti hã sasedoti na pire na dama 're ĩhâimana mono ne hã."

Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã, Cristuhu ãma hã.
7 Zezusi hã ti'ai ãma 're morĩ ré, ma tô wawa sina Timama ma mre, mreme 'rãihâ na,
za te te ĩrobzépatazém na te te pawaptob da. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Zezusihi
mreme te te wapari wamhã, ma tô sima wẽ tô, te te pawaptob da. Zezusi hã uburé marĩ
hã Ĩmama te te tãma ĩpisutuzéb uwaibaba si, te te 're ab'manharĩ mono da, te te sima 're
wẽ u'âsi mono wa, ma tô Ĩmama hã sima wẽ, te te pawaptob da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono
hã te te sima wẽ 'wa'âhã, te aré tô tiwaihu'u pese na sõ'reptu, dâ'â tõ da.

8 Zezusi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're hâimana mono nherẽ, ma tô te te 're robzépata, ti'ai ãma 're morĩ ré hã. Taha zarina ma tô ãne hã si'ãma waihu'u: Ni'wam norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're 'madâ'â pese za'ra mono da, te te sima 're wẽ za'ra mono wamhã, taha zarina te za tô te te 're robzépata za'ra, ti'ab ré. Ãne ma tô Zezusi hã si'ãma waihu'u.
9 Tawamhã Zezusi hã ti'ab ré, te te 're robzépata mono nherẽ, Ĩmama te te tãma ĩwẽzéb zarina si te te 're ab'manharĩ mono wa, ma tô sina uwaimra, uburé ĩsimiroti te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono norĩ hã te te 're sõ'reptu za'ra mono da, hâiwa ãma dâ'â ãna 're hâimana u'âsi za'ra mono da.
10 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô Zezusi hã pisutu, sasedoti ĩpire uptabi na dama 're hâimana mono da, tãma da'ãma romhuri'wa da, duréihã Metizédéti hã sasedoti na pire na dama 're ĩhâimana mono ne, uburé ma, 're hâimana mono da.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ ĩpire wasu'u

11 Ãne na te duré aima ãma rowasu'u za'ra wa'aba da, wa tô aré ĩsima wẽ. Tane nherẽ, pire di, te aima ãma ĩwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. E marĩ wa. Aima rowasu'u hâtob za'ra wa'aba wa.
12 A norĩ wa'wa hã Cristu, 're ĩsaze na'rata za'ra wa'aba mono zém na ma tô ai'ãma tironomro pese za'ra wa'wa. Ãhã wamhã, te aré oto ĩsazei'wa norĩ ma, romnhoré'wa da, 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rowasu'u'wa da hã, ta norĩ ma. Tane nherẽ, te zahadu a norĩ wa'wa hã ĩsazeté'wa ne, 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã duréihã da te aima 're ĩwasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zé hã e aima waihu'u za'ra wa'aba ã bâ, te za apâ ĩwasu'u na ãma aima sahu za'ra wa'aba ni. Ai'uté hã tisai uptabi na 're saihuri waihu'u mono õ wa, te za tinho'u na si 're saihuri. Ĩna norĩ hã ĩsai uptabi hã te te tãma 're ai waihu'u za'ra mono õ di. Tane, a norĩ wa'aba ma, te za tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã duréihã da te aima 're ĩwasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zép si, da te aima 're wasu'u za'ra wa'wa apâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti ĩpire hã zahadu aima pibui prã za'ra wa'aba wa, 're ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba mono zéb da hã, asi'uihâ na hã.
13 Ai'uté norĩ ma, tãma waihu'u õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma ĩwẽ hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb da hã, duré tãma ĩwẽ'õ hã da te 're 'manharĩ za'ra mono tõ da hã. Tane te duré a norĩ wa'wa hã zahadu ãne na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Ai'uté ne, te zahadu asimiza'rese'õ u'âsi 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aima waihu'u za'ra wa'aba õ wa.
14 Ĩprédum norĩ si te tisai uptabi na hã 're saihuri. Tane duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti ĩpire hã tãma ĩwaihu'u pese za'ra norĩ si te za waihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩwẽ si da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé hã, duré tãma ĩwẽ'õ hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono õ zé hã. Uburé marĩ hã ĩwẽ zô, duré ĩwasété zô, te te 're ĩpibu za'ra mono zéb zarina si, te za te te 're waihu'u pese za'ra, ta norĩ ma si waihu'u pese wa.

6

1 Taha wa, Cristuhu wasu'uwẽ na 're saze za'ra wa'aba mono da, duréihã da te aima ãma 're ĩrowasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zém na si asima ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mono õ di za oto. Taha nhipai u, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ ĩpire uptabi hã 're ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba mo Cristuhu wasu'uwẽ hã, aihâimana prédub sina ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ, duréihã da te aima ãma 're ĩrowasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zém na apâ asima ãma 're roti zahu za'ra wa'aba mono õ di za oto. Taha na rowasu'u mono hã ma tô 're ĩwaihu'u pari za'ra wa'aba mo, dapẽ'ẽ 're, dadâ'â u'âsi ne dawasédé, da te 're 'manharĩ za'ra mono pari, ta hawi 're ĩdasipizari za'ra mono zém na rowasu'u hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na rowasu'u hã.
2 Duré â dawabzuri wasu'u na hã apâ asima ãma 're roti zahu za'ra wa'aba mono õ di za oto. Ta hã ma tô 're ĩwaihu'u pari za'ra wa'aba mo. Rowahutu'wa norĩ hã, tinhib'rada hã da'rã nhisiwi te te 're ĩsa'ra mono zarina, romhuri da, te te 're ĩdapisutu za'ra mono wasu'u zama ma tô 're ĩwaihu'u pari za'ra wa'aba mo, Cristuhu wasu'uwẽ na 're saze za'ra wa'aba mono da, da te aima ãma 're ĩrowasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zé hã. Tâibâ duré, dahâiwa'utuzé wasu'u hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono za te te dama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina, ĩsimirob'manharĩ pipa ãma za 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé wasu'u hã. Ã norĩ wasu'u mono hã ma tô 're ĩwaihu'u pari za'ra wa'aba mo.
3 Taha wa, ã norĩ wasu'u nhipai u, wa za oto roti ĩpire uptabi hã wa te 're waihu'u za'ra, wahâimana prédum na oto ãma 're wahâimana za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina si.

4-6 Ãté ni'wam norĩ hã te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã sena na te te 're waihu'u za'ra, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirowa'a na si 're hâimana za'ra mono da oto. Ãté dasa ĩse hã da te 're ĩtẽ'ẽ za'ra mono ne, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhoprubzé hã tẽ'ẽ za'ra, ta norĩ hã. Ãté 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani ré, te za duré ta norĩ hã dame 're hâimana za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã te za duré ãté waihu'u za'ra, ĩsei uptabi hã, si'uihâ na. Ãté te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani nhimipawaptobzé hã ĩsiré 're hâimana u'âsi za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono wa, ãma 're ĩhâimana wẽ za'ra mono da hã. Ãté ta norĩ hã Cristuhu nhimipawaptobzé hã te te waihu'u pari za'ra nherẽ, te za oto tiwi 're sipizari za'ra, apâ. E tawamhã apâ da te 're pizari waihu'u pese za'ra mono di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u hã. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â da, da te dasiwi sasõmri wa, da te dasiwi ĩwẽ'õ pese za'ra ne, te za duré ta norĩ hã siwi wẽ'õ pese za'ra oto, Cristu hã. Taha zarina, te za duré Cristuhu ãma da te 're wasété za'ra, Cristuhu wi apâ 're sipizari za'ra mono wa, ta norĩ hã.

7 Ãne wa za oto ti'ai wasu'u na aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ti'a hã wẽ wamhã, tã hã 're ta'a mono sidâpâsi, te za ãma 're ro'wanhipré wẽ za'ra, ĩtede'wa norĩ ma. 'Re ti'ai 'ré su'u mono õ wa, te za ãma 're ro'wanhipré wẽ za'ra, ti'ai wẽ na hã. Ãne wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ hã tãma pisutu, ti'ai wẽ ma hã.

8 Tazahã, ro'wa si duré wab'ru zama, ãma 're poto za'ra mono wamhã, marĩ dai õ di, ti'a hã. Taha wa, ãté te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã siwi wẽ'õ pese. Ãne wamhã, unhama ro'o na te za uprosi, ti'a hã. Ãne 're ĩdahâimana za'ra mono zém na romnhimiré hã.

9 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ĩ̱ma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ãne na te aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'aba nherẽ, ai'ãma 're ĩ̱hâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di. Sena na wa tô oto ãma aiwaihu'u za'ra wa'wa, marĩ ĩwẽ si 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zém na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'asõ'reptu za'ra wa'aba mono zéb zarina.

10 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩ'uwaibaba si te uburé marĩ hã te te dama 're ab'manharĩ, te te dawi ãma 're a'upai mono ãna. Taha wa, tãma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zém na nimahã na hã ãma po're si'âri õ di za. Ĩsib'a'uwẽ norĩ hã tãma 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mono zém na hã, duré tãma 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mono zém na hã, ãma po're si'âri waihu'u õ di za. Te za tô ãma 're sipo're pu'u u'âsi, ta norĩ ãma hã.

11 Wa tô ĩ̱sima aiwẽ za'ra wa'wa, tô õhõ na si 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rob'rãsutu u, ĩwẽ uptabi zô 're asimipari za'ra wa'aba mono zé hã asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da.

12 Aiwa'a ãna õhõ ãma si 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, wa tô te ĩ̱sima 're aiwẽ za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã siptete sina, Cristu te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ hã te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ uptabi hã tãma sõmri za'ra, te te tãma ĩropisutu za'ra zéb uwaibaba. Ta norĩ, 're ĩhâimana za'ra mono ne, Cristu hã asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono da, wa tô te ĩ̱sima 're aiwẽ za'ra wa'wa.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sena na te te dama ĩropisutuzé wasu'u

13 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Abra'ãhã ma, te te ropisutu wamhã, tinhisi na ma tô tãma ropisutu, ni'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma ĩsisi pire hã tãma 're hâimana mono õ wa, ĩsisi na te te tãma ĩropisutu da hã.

14 Ãne ma tô Abra'ãhã ma ropisutu: “Ĩwẽ uptabi hã wa za te aima 're anhomri u'âsi. Asihudu sidâpâsi, ahâ uptabi na te za 're hâimana za'ra.” Ãne ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã si'uihâ na tãma ropisutu, Abra'ãhã ma hã.

15 Tawamhã Abra'ã hã wahub ahâ na te sô 're simipari, simi'ẽ na. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô ãma tãma uwaimra oto, te te tãma ĩropisutuzém na hã.

16 Tane nherẽ, wa norĩ hã marĩ pire na wa te dama 're ropisutu za'ra mono wamhã, dama ĩpire norĩ nhisi na, wa za wa te dama 're ropisutu za'ra, sena na da te ãma 're wazaze za'ra mono da, duré da te ãma 're wawawã za'ra mono tõ da.

17 Tane hã ma tô duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhisi pire na tãma ãma ropisutu za'ra, tinhib'a'uwẽ norĩ ma hã, tinhimirosa'rata na tô sena te te ãma 're ĩsaprĩ mono õ na, ta norĩ hã te te ãma 're sazei pese za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩropisutu za'ra zéb zarina, ĩwẽ hã za te te sima 're ĩwaibui mono norĩ hã.

18 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sadawa nhipese õ uptabi di. Taha wa, te te dama ĩropisutuzé hã te te ãma saprĩ waihu'u õ di. Tinhisi pire na te te dama ĩropisutuzé hã te te ãma saprĩ waihu'u õ di duré. Taha wa, wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, wa'ãma 're sisaprĩ za'ra mono da, ĩtẽme 're ĩwasisa'rei mono norĩ hã wa za oto wato sina 're wahâimana za'ra, ĩwẽ uptabi zô wasina 're ĩwanhimipari u'âsi za'ra mono zé hã, wanhiptete sina wa te

wasima 're tété u'âsi za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisutu za'ra zé hã.
19 Uba're tétézé hã âi ba da te mei wamhã, te za tété uba're hã, wara tõ da. Tane duré, ĩwẽ uptabi zô wasina 're ĩwanhimipari u'âsi za'ra mono hã. Taha zô si wasina 're wanhimipari za'ra mono wamhã, wanhiptete u'âsi wa za ãma 're wanomro, wapẽ'ẽ na wa te ãma 're wawã za'ra mono ãna. Zezusi hã wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono hã sô 're ĩwanhimipari za'ra mono hã ma tô ãzé 'ri para u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa u, hâiwa ãma hã. Zazahâ ĩhâpa na 'ri 're wa'wa nhitobzé wa'wai baba ma tô ãzé, 'ri 're wa'wa ĩwẽ uptabi u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dazô 're ĩsãmra mono zéb u hã.
20 Zezusi hã wa'udâna ma tô tamomo ãzé, wawana za'ra. Ta hã te oto sasedoti ĩpire uptabi na dama 're hâimana u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa na. Duréihã Metizédéti hã sasedoti na pire na dama 're ĩhâimana mono ne, te oto Zezusi hã pire uptabi na dama 're hâimana u'âsi.

7

Metizédétihi wasu'u

1 Ta hã Metizédéti hã Sarẽ na 'ri nho'õmo nhisi ãma danhib'apito, ma tô dama 're hâimana. Sasedoti na te duré dama 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa na. Danhipai u dama pire uptabi na 're ĩhâimana mono ma, romhuri'wa na te 're hâimana. Duréihã Abra'ã norĩ hã, danhib'apito norĩ, maparane si'uiwa na te te ãma ai'uté za'ra pari, apâ si'aba'réi ré, ma tô sõpẽtẽ Metizédéti hã, Abra'ã hã. Taha wa, ma tô mreme pire na Metizédéti hã ãma mre, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, marĩ hã ĩwẽ si te te tãma 're apisutu mono da, Abra'ãhã ma hã.
2 Tawamhã Abra'ã norĩ hã te te da'ãma ai'uté za'ra pari, danhibro te te ĩ'wasari hã ma tô po'o, Abra'ã hã. Tinhiptõmo hi bâ ma tô te te po'o. Te te po'o mono pari, ma tô misi tãma tisõ, Metizédétihi ma. Metizédétihi nhisi hã: “Danhib'apito, sena na si da'madâ'â'wa” te wasu'u. Duré ĩwaptẽrẽzéb amo hã “Sarẽ ãma danhib'apito”, ĩwaptẽrẽzéb amo hã. Sarẽ hã “rowẽ” te wasu'u. Taha zarina, Sarẽ ãma danhib'apito na ĩwaptẽrẽzé hã, “Danhib'apito, dama rowẽ nhomri'wa” te wasu'u.
3 Taha mama nhisi ui'éré hã hâimana õ di, ĩbaihâ na hã, ĩna nhisi me hã. Ĩhi'rata norĩ nhisi ui'éré zama, hâimana õ di duré. Ĩwaptã'ãzém na ãma ĩrob'ui'éré hã hâimana õ di duré, ĩdâ'âzém na ĩrob'ui'éré na zama. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra ne, te pire na dama 're hâimana u'âsi ta hã, Wanhib'apito ne, sasedoti na da'ãma romhuri'wa 're hâimana u'âsi mono wa.
4 Metizédéti hã dama pire uptabi di. Ma'ãpé ãne na ãma rosa'rata pese za'ra wa'aba. Abra'ã hã wahi'rata uptabi hã ma tô danhibro hã Metizédétihi ma po'o, pire na dama 're hâimana mono wa, ta hã. Te te da'ãma ai'uté za'ra pari, danhibro te te apâ siré ĩ'wasari hã tinhiptõmo hi bâ ma te te po'o, Abra'ã hã. Taha pari, misi ma tãma tisõ, Metizédétihi ma hã.
5 Réwihi nhihudu norĩ hã sasedoti na dama 're ĩhâimana za'ra mono hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré zarina, te za danhibro hã te te dawi 're waibu, tisiré a'uwẽ norĩ wi, tô Izarazéhé nhihudu norĩ wi. Danhibro hã danhiptõmo hi bâ da te 're po'o za'ra mono parip si, misi te za da te tãma 're sõmri za'ra, Réwihi nhihudu norĩ ma hã. Abra'ãhã nhihudu si, siré 're hâimana za'ra mono nherẽ, te za te te tãma 're sõmri za'ra, Réwihi nhihudu norĩ ma hã.
6 Tawamhã, Metizédéti hã Réwihi nhihudu, 're hâimana mono õ nherẽ, ma tô Abra'ã hã danhibro hã tãma tisõ. Tinhiptõmo hi bâ te te po'o mono pari, ma tô misi tãma tisõ. Tawamhã Metizédéti hã mreme pire na ma tô ãma mre, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩwẽ uptabi hã te te tãma 're apisutu mono da, Abra'ãhã ma hã. Taha ma, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma ropisutu, duréihã.
7 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ hã te te dama 're apisutu mono da, ni'wa hã da'ãma mreme wamhã, ta hã pire na dama 're ĩhâimana mono. Ãne hã wama waihu'u pese za'ra di. Taha wa, wa za ãne na ãma waihu'u za'ra ni, Metizédéti hã Abra'ãhã ma, pire na 're ĩhâimana mono zém na hã.
8 Réwihi nhihudu norĩ hã, sasedoti na da'ãma romhuri'wa norĩ hã te za tô te te dawi 're waibu danhibro hã, danhoprubzé da te tãma 're ĩpo'o za'ra mono hã. Tane nherẽ, te za uburé ta norĩ hã 're dâ'â za'ra, Réwihi nhihudu norĩ hã. Metizédétihi si, dâ'â ãna wama 're ĩhâimana mono ne, te wama 're hâimana sasedoti na hã, ĩdâ'âzém na ãma ĩrob'ui'éré hã ãma hâimana õ wa, ĩbaihâ na hã.
9-10 Réwi hã uburé sasedoti norĩ hi'rada te 're hâimana, uburé da'ãma romhuri'wa norĩ hi'rada, danhoprubzé te te dawi 're ĩwaibui mono norĩ hi'rada. Metizédéti hã Abra'ã te te sõpẽtẽ wamhã, Réwi hã zahadu poto õ di. Tane nherẽ, te Abra'ãhã hâiba 're tihâiba,

tihi'rata hâiba 're. Taha wa, Abra'ã hã danhibro, Metizédétihi ma te te po'o wamhã, taha nhipai u ma duré Réwi hã tãma po'o, Abra'ãhã hâiba 're, hâimana wa. Tawamhã Metizédéti hã Réwihi ma zama pire na 're ĩhâimana mono zé, te wasu'u, ã hã.

11 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãma 're dahâimana wẽ za'ra mono da, tinhimiroti te te dama 're anhomri mono wamhã, ma tô duré sasedoti norĩ te te da'ãma 're ĩromhuri za'ra mono zéb da hã, te te dama 're awaihu'u. Sasedoti norĩ hã Réwihi nhihudu norĩ hã tinhimiromhuri na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te ãma 're uwaimrami uptabi za'ra mono 'wa'âhã, taha zarina te aré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awẽsãmri, dawasédé hã taha zarina te te da'ãma 're ab'madâ'â mono õ wa aré. Tane nherẽ, ta norĩ hã tinhimiromhuri na te te ãma 're uwaimrami uptabi za'ra mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Taha wa, sasedoti ĩhâiba amo hã Réwihi nhihudu norĩ nhibrob're ĩsébré hã te oto dama 're hâimana, Réwihi nhihudu 're hâimana mono õ nherẽ, duré Arãhã nhihudu hã 're hâimana mono õ nherẽ. Metizédéti hã sasedoti na pire na dama 're ĩhâimana mono ne, te ta hã dama pire uptabi na 're hâimana oto.

12 Duréihã sasedoti norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ hã tinhimiromhuri na te te tãma ãma 're uwaimrami uptabi za'ra mono õ wa, ta norĩ nhibrob're sasedoti ĩhâiba amo hã ma tô duré ãzé. Sébré wamhã, ma tô duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimiroti té hã ĩsu dama tisõ, sasedoti norĩ hâimanazém na ĩsimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré nhowa're're.

13 Ta hã sasedoti ĩhâiba amo hã danhowa're're ĩsébré té hã, Wanhib'apito, te wasu'u. Ta hã Réwihi nhihudu 're hâimana mono õ di. Izarazéhé 'ra hâiba amo nhihudu te 're hâimana. Niwamhã ni'wa hã ĩsiré Izarazéhé 'ra hâiba amo nhihudu hã sasedoti na dama 're hâimana mono õ di, ĩsine da hã. Mare uptabi di.

14 Wanhib'apito hã Zudaha nhihudu, te 're hâimana. Ãne hã dama waihu'u pese uptabi di, ĩwasu'u na hã. Mozési hã, Zudaha nhihudu norĩ ãma te te dama ãma rowasu'u õ di, sasedoti na te te da'ãma 're ĩ'mairomhuri mono da hã.

Sasedoti aimawi hã Metizédétihi ne, dama 're ĩhâimana mono zé wasu'u

15 Ãhã wasu'u hã wama waihu'u pese za'ra di oto. E marĩ wa. Sasedoti ĩhâiba amo hã oto danhowa're're wama sébré za'ra wa, Metizédéti hã sasedoti na dama 're ĩhâimana mono ne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri uptabi 'wa da hã oto.

16 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré zarina, ma tô Réwihi nhihudu norĩ si, sasedoti na dama 're hâimana za'ra. E tawamhã Wanhib'apito hã Réwihi nhihudu 're hâimana mono wa, ma tô ãzé, sasedoti na dama 're hâimana mono da. Mare di. Ta hã Réwihi nhihudu 're hâimana mono õ di. E marĩ zarina, ma te ãzé, tawamhã. Ta hã si'utõrĩ waihu'u õ wa, ma tô ãzé, sasedoti na dama 're hâimana u'âsi mono da. Nimahã na hã si'utõrĩ waihu'u õ di za tô, siptete uptabi wa, duré waihu'u pese uptabi wa.

17 Duréihã, ma tô ni'wa hã ĩbaihã na ãma rob'ui'éré ĩwasu'u na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ti'ra ma te te ĩrotizém na hã, ãne:

"A hã, sasedoti norĩ, dama 're ĩhâimana za'ra mono ne, te za sasedoti na dama 're aihâimana u'âsi mo, duréihã Metizédéti hã sasedoti na pire na dama 're ĩhâimana mono ne."

18-19 Ãne wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré hã pire na dama 're hâimana mono õ di oto. E marĩ wa. Marĩ dai õ wa, te te ãma 're ĩda'anho'reptui mono zéb da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata zarina, da te dasina tãma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono õ wa, taha na te te sima da'ãma 're aroti mono õ di, dawasédé hã te te oto da'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zéb da hã, duré taha zarina te te 're ĩda'awẽsãmri mono da hã. Taha wa, aimawi hã ĩwẽ uptabi hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama pisutu za'ra oto, sô 're ĩwanhimipari za'ra mono zéb da hã: Cristuhu si te oto sasedoti na pire uptabi na dama 're hâimana. Taha zô si wasina 're wanhimipari za'ra mono wamhã, wa za ĩtẽme 're wasihutu wapẽ'ẽ 're 'râwi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u hã.

20-21 Duréihã sasedoti norĩ hã da'ãma romhuri'wa da, 're sisisi mono wamhã, tinhisi na mreme pire na te te tãma 're ropisutu za'ra mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tazahã, Zezusi hã dama sisasedoti da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te oto pisutu wamhã, mreme pire na ma tô tãma ropisutu, ãne:

"Wa hã Danhib'apito uptabi, ḭ̃mreme ĩpire na wa za oto aima ropisutu, ãne: 'A hã sasedoti na te za dama 're aihâimana u'âsi mo. Niwamhã te dawi aiwazere õ di za, ta hawimhã.' Ãne wa aima ropisutu. Ḭ̃nhimiropisutu na te aima ãma ĩsaprĩ da hã, mare uptabi di za."

Ãne ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã timreme ĩpire na tãma ropisutu siro, ti'ra ma, Zezusihi ma hã.

22 Ãne na Zezusihi ma, timreme ĩpire na te te tãma ropisutu wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
te te dama ĩropisutuzép té ĩwẽ uptabi hã te wasu'u. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te
dama ĩropisutuzém nhipai u ĩwẽ uptabi hã, te wasu'u.
23 Duréihã sasedoti norĩ hã ahâ uptabi na ma tô sisõwa're're te te da'ãma 're romhuri
za'ra, 're si'utõrĩ mono sidâpâsi.
24 Tazahã, Zezusi hã nimahã na tidâ'â na te te sahu õ di za. Õne u'â te za 're hâimana
u'âsi. Taha wa, sasedoti na te za tô dama 're hâimana u'âsi oto, watobro waihu'u ãna dawi.
25 Taha wa, te te 're da'anho'reptui waihu'u pese mono di ta hã, da te dasina 're ĩ'umnhasi
za'ra mono zéb zarina, 'râwi dapẽ'ẽ 're ĩtẽme 're ĩdasihutu mono norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono u hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma 're mreme mono da, dama 're hâimana
u'âsi mono wa, te te 're da'anho'reptui waihu'u pese mono di, ta hã oto.
26 Taha wa, te oto õhõ si sasedoti ĩpire uptabi na hã wama 're hâimana za'ra, Timama
ma, te te wa'ãma 're romhuri mono da. Taha si te 're timorĩ wẽ uptabi. Õhõ si ma tô 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're wẽsãmri, marĩ te te 're ab'manharĩ wasété mono õ wa.
Taha wa, ĩwasédé hã sena na da te ãma 're sa'ra waihu'u za'ra mono õ di. 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã ma tô tãma pisutu, ti'ai ãma dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ nhiti 're
sãmra mono da oto, hâiwa ãma danhipai u dama pire uptabi na 're hâimana u'âsi mono
da.
27 Duréihã sasedoti norĩ 're ĩhâimana za'ra mono ne, 're hâimana mono õ di, Zezusi hã.
Ta norĩ hã awẽ sidâpâsi te za tinhoprubzé hã si'udâna te te tãma 're sõmri 'rata za'ra 'Re
ĩhâimana u'âsi mono ma, tiwasété parizéb da hã. Taha pari, te za duré da'udâna zama
danhoprubzé hã te te tãma 're sõmri za'ra, dawasédé te te dama ãma 're apari mono da.
Tanei õ di, Zezusi hã sasedoti na te te wa'ãma 're ĩromhuri mono zé hã. Niwa marĩ te
te 'manharĩ wasété waihu'u õ wa, awẽ sidâpâsi si'udâna tinhoprubzé hã te te tãma 're
anhomri mono õ di, Timama ma hã. Misi haré ma tô tinhoprubzém na hã tãma sisõ, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono ma, dazada dâ'â da, sihâiba zawi ãna tãma sisõmri wamhã, õhõ haré
dawasédé hã te te oto ãma dama 're ĩ'apari mono zéb da hã.
28 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré zarina,
ma tô sasedoti da, te te 're da'apisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. 'Re danomro wasété
mono wa, danhib'uware na 're dahâimana za'ra mono nherẽ, ma tô ãne da hã te te 're
da'apisutu. Tane nherẽ, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã timreme pire na ti'ra ma
ropisutu, taha si sasedoti na misi wama 're hâimana za'ra mono da oto. Ta hã te uburé
marĩ hã Ĩmama te te tãma 're ĩ'apisutu mono zéb zarina, te te tãma ãma 're a'uwaimrami
u'âsi, Timama ma hã.

8

Sasedoti ĩpire uptabi na Zezusi hã wama 're ĩhâimana mono zé wasu'u

1 Ãhãna te aima ãma ĩrowasu'u za'ra wa'aba zé hã, e marĩ te wama wasu'u za'ra, ĩpire hã.
Sasedoti ĩpire uptabi hã te oto wama 're hâimana za'ra. Ãhã wasu'u si, ĩpire uptabi hã. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono 're ĩsãmra mono zém nhimire niwĩ, te pire uptabi na 're sãmra u'âsi
hâiwa ãma, ĩwẽ uptabi nhimire niwĩ.
2 Taha si te sasedoti ĩpire uptabi na te te 're romhuri, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa
ãma ĩwẽ uptabi 're, hâiwa ãma. Hâiwa ãma 'ri hã ni'wa te te ĩ'ri õ di. Tô õhõ si ma tô ĩwa 're
ĩsãmra mono zéb da hã si'uihâ na sima 'ri, Danhib'apito uptabi hã.
3 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô sasedoti ĩpire uptabi norĩ hã te te 're apisutu,
danhoprubzé hã da'upana te te tãma 're sõmri za'ra mono da, ãma 're ĩwata za'ra mono zéb
da hã, duré danhimizama hã da'upana te te tãma 're simroi mono da, taha na dawasédé hã
te te dama ãma 're ĩ'apari mono zéb da hã. Taha zarina, ma tô duré Cristu hã tinhoprubzém
na tãma sihâiba nho, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, sasedoti ĩpire uptabi na taha si wama
're hâimana za'ra mono wa oto.
4 Cristu hã ti'ai ãma 're sãmra u'âsi mono 'wa'âhã, sasedoti na dama 're hâimana mono õ
di aré. E marĩ wa. Sasedoti norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzé hã da'upana
te te tãma 're sõmri za'ra mono da, ĩwana dama 're hâimana u'âsi za'ra mono wa ta norĩ hã,
zudezu norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina.
5 Da'awã da te 're 'madâ'â za'ra mono wamhã, dahâiba uptabi hã dama 're ĩhâimana za'ra
mono na te za da te 're waihu'u za'ra. Tane nherẽ, da'awã si hã marĩ hã ãma 're hâimana
mono õ di. Tane duré, ti'ai ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa hã, sasedoti norĩ hã ĩ're
te te da'ãma 're ĩromhuri za'ra mono zé hã. Hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa
awã ne, te ta hã 're hâimana. Aiwab uptabi õ di. Hâiwa ãma ĩsõrõwa si, ĩwẽ uptabi hã.
Duréihã Mozési hã romhâ 'manharĩ na 'ri hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te 'manharĩ õ
ré, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãne hã tãma pisutu: “Ẽtẽ 'rãihâ na asãmra ré, romhâ

'manharĩ na 'ri 'manharĩ da, te aima ĩpisutuzéb uwaibaba si, te za ĩ'manha." Ãne ma tô 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã tãma waihu'u, Mozésihi ma hã.
6 Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô oto tãma pisutu Zezusihi ma, taha si
te te oto da'ãma tãma 're romhuri mono da, pire uptabi na, sasedoti norĩ te te da'ãma
're ĩromhuri za'ra mono zém nhipai u. Tane duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama
ĩropisutuzép té hã, Cristu hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te wa'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono
hã. Wẽ uptabi di ta hã, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzéb 'rata ma
hã. Danhipai u uptabi hã, marĩ ĩwẽ uptabi na te te dama 're aropisutu mono wa, te wẽ
uptabi na dama 're hâimana, te te dama ĩropisutuzép té hã.
7 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzéb 'rada hã wẽ uptabi 'wa'âhã, te aré tô
õhõ si dama 're hâimana u'âsi. Te te dama ĩropisutuzép té hã te te aré dama pisutu õ di.
8 Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dama ĩropisutuzéb 'rada hã ma tô 'râwi
siwi wẽ'õ. Ãne na ma tô dama ãma rowasu'u, duréihã:
"Wa hã Danhib'apito uptabi, wa za oto aima rowasu'u za'ra wa'wa, ãne: Nimahã na
hã Izarazéhé nhihudu norĩ ma, wa za ĩ̱nhimiroti té hã tãma pisutu za'ra, Zudaha
nhihudu norĩ ma zama.
9 Ta norĩ hi'rata norĩ ma, te ĩropisutu 'rata ne, 're hâimana mono õ di za, te dama ĩropisutuzép
té hã. Ĩhi'rata norĩ hã Ezitu hawi te simroi mono wamhã, te tãma ĩropisutu za'ra zé
wa'rãmi, ĩ̱nhimiroti hã te te 're 'madâ'â za'ra mono õ di, ta norĩ hã. Taha wa, wa tô
ta norĩ wi tiwi aipi'ra za'ra, si'uihâ na 're hâimana za'ra mono da oto.
10 Tane nherẽ, nimahã bâtâ na wa za te dama ĩropisutuzép té hã tãma pisutu za'ra Izarazéhé
nhihudu norĩ ma hã, duréihã te dama ĩropisutuzém nhowa're're. Ã hã, wa wa
hã Danhib'apito uptabi hã aima wasu'u za'ra wa'wa, ĩ̱nhimiroti tém na te dama
ĩropisutuzé hã.
Tawapsi wa za ĩ̱nhimiroti hã ĩpẽ'ẽ 're te tãma 're anhomri, ĩré 're nomro u'âsi mono wa,
te te 're 'madâ'â pese za'ra mono da.
Ta norĩ nhib'apito, wa za oto tãma 're ĩ̱hâimana za'ra. Tawamhã ĩ̱nhib'a'uwẽ na si te za tô
ta norĩ hã ĩ̱ma 're hâimana za'ra.
11 Wa hã Danhib'apito uptabi hã, ĩ̱nhib'a'uwẽ norĩ te te 're ĩ̱waihu'u za'ra mono da, te te
sima 're ĩ̱wasu'u za'ra mono zéb zarina si, te te 're ĩ̱waihu'u za'ra mono õ di za oto
ta norĩ hã. Duré ĩsisãnawã norĩ te te tãma 're ĩ̱wasu'u za'ra mono zéb zarina si, te te
're ĩ̱waihu'u za'ra mono õ di za. Si'uihâ na te za ĩ̱nhib'a'uwẽ norĩ hã tipẽ'ẽ na te te
're ĩ̱waihu'u za'ra oto, dama wapu na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, duré dama
pire na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ zama.
12 Ĩwasédé hã te ãma 're ab'madâ'â mono õ di za oto. Marĩ te te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra
mono zém na hã 're ĩ̱sipo're pu'u mono õ di za duré."
Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép tém na te te ĩrowasu'uzé hã.
13 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutu 'rata nhowa're're, te te dama
ĩropisutuzép té hã te te dama pisutu wamhã, marĩ dai õ di oto, ĩsimiropisutu 'rada hã. Taha
wa, te za oto ai'utõ, marĩ ĩ'ratare hã 're ĩsi'utõrĩ pese za'ra mono ne.

9

Romhâ 'manharĩ na 'ri wasu'u

1 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã duréihã tinhimiropisutu 'rada hã te te dama sõmri wamhã,
ma tô dama pisutu za'ra, ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb da hã. Zâmorĩ za'ra ré,
danhimizahâri sidâpâsi, romhâ 'manharĩ na 'ri hã da te dasiwi ĩsimizusi mono zéb da hã,
ma tô duré dama pisutu, ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb da hã, duré ĩwa 're ĩsãmra mono
zéb da zama.
2 Duréihã romhâ 'manharĩ na 'ri hã danhimizahâri sidâpâsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma,
da te dasiwi 're ĩsimizusi mono hã maparane te 'ri 're wa'wa hã 're hâimana zahuré. 'Ri 're
wa'wa ĩmorĩ'rata ãma, te rob'uiwẽzé sima'warazé hã 're sa. Wedeza hã te duré ĩwa 're sa,
ĩ'u'ẽne hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩwa da te 're ĩsa'ra mono zéb da hã. 'Re ĩhâimana
u'âsi mono te, 'ri 're wa'wa hã ĩwẽ uptabi na ĩsisi hã.
3 Duré zazahâ ĩhâpa na 'ri 're wa'wa nhitobzé babarã niwĩ, 're ĩhâimana mono hã
maparane ãma 'ri 're wa'wa hâiba amo nhisi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te, danhipai
u ĩwẽ uptabi hã, ĩwa 're ĩsãmra mono zém na taha nhisi hã.
4 Tame te ẽtẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ na wedeza ne hã 're sa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
ma, wedewa'u zadaze zatazéb da hã. Wedehâ're hã te duré 'ri para 're sa. Wedehâ're
mana wawimhã, oru 'manharĩ. Duréihã rob'ui'éré na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama
ĩropisutuzém na, wedehâ're nhisi hã. Wedehâ're 're, te oru 'manharĩ hã simhi ne hã 're sa,
mana na dasa nhisi hã ĩ're 're ĩsa'wari mono hã. Arãhã nhiwedehu zama te duré wedehâ're

wa 're sa'wari, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzéb zarina, wedehu na ĩsuire 're ĩwairébé mono hã. Rob'ui'éré hã te duré ĩwa 're sa'wari zahuré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te tinhib'a'uwẽ norĩ ma ĩropisutuzém na rob'ui'éré hã, ẽtẽ tõmo baihâ na.

5 Wedehâ're nhisiwi te duré ropodo hã 're sima'wara zahuré, rob'manharĩ hã ropoto hâiba hã ĩsaripi ré hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tame 're ĩsãmra mono zé, te ta norĩ hã wasu'u zahuré. Wedehâ're nhisiwi, te ta norĩ hã 're papo zahuré. Wedehâ're nhitobzé nhisi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dawasédé te te dama 're ĩ'apari mono zém na ĩsisi hã. Ãne duréihã romhâ 'manharĩ na 'ri wasu'u hã. Tane nherẽ, ãhãna hã te ãma aima rowasu'u uptabi za'ra wa'aba õ di. Syry na wa tô ãma aima rowasu'u za'ra wa'wa.

6 Ãne ma tô danhimizahâri sidâpâsi 'ri paramhã marĩ hã sipu'u pese na ĩwa da te 're sa'ra. Tawamhã sasedoti norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ hã awẽ sidâpâsi ma tô 're sisisi, 'ri 're wa'wa ĩmorĩ'rata u hã, tame ĩwa tinhimiromhuri mono bâ marĩ na te te 're romhuri za'ra mono da.

7 Tane nherẽ, sasedoti norĩ nhib'apito, tisiré norĩ ma ĩpire uptabi si ma tô maparane ãma 'ri 're wa'wa u 're zasi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te hã, danhipai u ĩwẽ uptabi hã ĩwa 're ĩsãmra mono zéb u hã. Wahub sidâpâsi ma tô misi haré 're zasi. Tamomo 're zasi mono wamhã, danhimizama waprui ré, te 're zasi, dawasété parizéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te tãma 're sõmri mono da, si'udâna, duré da'udâna zama, duré da te dasina 're waihu'u za'ra mono õ nherẽ, dawasédé da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé parizéb da hã.

8 E marĩ te tawamhã wama wasu'u za'ra ãne hã, duréihã sasedoti norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te da'ãma 're ĩromhuri za'ra mono zé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô ãne hã wama waihu'u za'ra. Duréihã romhâ 'manharĩ na 'ri ãma hã, 'ri 're wa'wa ĩmorĩ'rata u danhimizama hã dawasété parizéb da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da te 're ĩsimroi mono zé hã, zahadu 're hâimana mono ré, te 'ri 're wa'wa hâiba amoi u da hã sitom haré 're sa dawi, zahadu. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwa 're ĩsãmra mono zéb u hã, zahadu ĩtẽme 're danhisisi waihu'u mono õ di. Ãhã wasu'u, te ã hã wama wasu'u za'ra.

9 E marĩ te duré wama wasu'u za'ra, 'ri 're wa'wa ĩmorĩ'rata ãma danhimizama ĩwa da te 're ĩzata za'ra mono zé hã. Danhimizama hã dawasété parizéb da, da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono zém na, dapẽ'ẽ 're dadâ'â u'âsi ne 're ĩdanomro mono zéb zarina, dawasété si da te 're 'manharĩ za'ra mono wa, 'râwi 're ĩdasiwẽ'õ u'âsi za'ra mono zé hã da te dasima ãma 're pari waihu'u za'ra mono õ di, dasi'uihâ na hã.

Duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma danhoprubzé hã, ãma 're dawata za'ra mono da, da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono zém na hã da te dasima 're pari waihu'u za'ra mono õ di, dapẽ'ẽ 're dadâ'â u'âsi ne 're ĩdanomro mono zéb zarina, dawasété si da te 're 'manharĩ za'ra mono wa, 're ĩdasiwẽ'õ u'âsi za'ra mono zé hã. Ãne, wa te oto ãma 're ĩwaihu'u za'ra mono zé hã, ã hã ĩpire wasu'u na hã.

10 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzé, da te 're ĩsõmri za'ra mono zé hã dapẽ'ẽ 're, da te dasima 're ĩrosa'rata za'ra mono zém na te te wama rowasu'u õ di. Taré dasa hã marĩ, da te 're ĩhuri mono zém na roti te wasu'u, duré marĩ wa'u, da te 're ĩ'âhuri mono zém na rowasu'u zama, duré 're dasihâiba wasété za'ra mono tõ da, 're ĩdasi'upsõi pese za'ra mono zém na zama roti. Ã norĩ na roti hã taré sõ'awi dahâiba na roti, ma tô dama 're hâimana za'ra. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 're ĩdanomro mono zép té hã, te te dama ĩpisutuzép tép ãma, ma tô oto dawi ai'utõ, ã norĩ na roti 'rada hã.

11 Cristu hã ma tô oto sisasedoti tô, sasedoti ĩpire uptabi na dama 're hâimana mono da, 're ĩdanomro mono zép té hã ĩwẽ uptabi hã te te dama 're ab'madâ'â mono da oto. Tawamhã, hâiwa ãma 'ri hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwa 're ĩsãmra mono zéb u, ma tô oto ãzé Cristu hã, danhib'rata na da te dasiwi ĩ'ri õ u, ropoto wazari ti'ai ãma 're ĩsa mono õ u. Ti'ai ãma romhâ 'manharĩ na 'ri nhipai u, wẽ uptabi di 'ri hã, hâiwa ãma hã. Pire uptabi na te ta hã 're sab u'âsi.

12 Tawamhã Cristu hã hâiwa ãma 'ri 're wa'wa u sébré wamhã, misi haré ma tô wanhowab za'ra ãzé, 'ri 're wa'wa ĩwẽ uptabi u hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwa 're ĩsãmra mono zéb u hã. Tamomo ĩtẽme sébré wamhã, e pone'ẽrebâi waprui ré ma tô ãzé. E powawẽ 'ra waprui ré zama, ma duré ãzé, te te tãma ĩsõmri da hã, duréihã sasedoti norĩ te te tãma 're ĩsõmri za'ra mono ne hã. Mare di. Tiwaprui ré si ma tô ĩtẽme ãzé Timama u hã, te te tãma sõmri da, taha na si wawasété hawi te te 're wa'anho'reptui mono da, misi haré.

13 Sasedoti norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré zarina, te za pone'ẽrebâi wapru hã syry na dahâiba nhisiwi te te 're sa'wari za'ra, niha wamhã, powawẽ ĩba'õmo wapru hã, marĩ na dahâiba mana wawip si 're dasihâiba wasété za'ra mono wa, apâ te te ãma 're dahâiba wẽ za'ra mono da, taha zarina pibu pese na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're dawata za'ra mono da. Niha wamhã, powawẽ 'ra sipi'õ hã

da te 're 'wa'a pese za'ra mono wa, taha pro hã 're ĩsi'ru'a za'ra mono hã te za duré ta norĩ hã te te dahâiba nhisiwi 're sa'wari za'ra, te te ãma 're dahâiba wẽ za'ra mono da, duré taha na hã.

14 Ãne hã duréihã danhimizama wapru na dahâiba mana wawi marĩ na 're ĩdasihâiba wasété za'ra mono parizéb da hã, wẽ nherẽ, taha nhipai u, Cristuhu wapru si siptete uptabi di, dawasété parizéb da hã. E marĩ wa. Taha si wasété ãna 're hâimana u'âsi mono wa. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani waihu'u pese zarina ma tô wazada sisõmri za'ra 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wazada dâ'â da, tiwapru na te te 're wa'a'upsõi mono da, wapẽ'ẽ 're wadâ'â u'âsi ne 're ĩwanomro mono zéb zarina, wawasété si wa te 're 'manharĩ za'ra mono wa, 'râwi 're ĩwasiwẽ'õ u'âsi za'ra mono zé hã te te oto wama 're apari mono da. Taha zarina, wa za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, wa te 're romhuri za'ra, wawẽ na si wahâimanazém na wa te 're upa za'ra mono ãna.

'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép té wasu'u

15 Taha wa, te oto Cristuhu si te te da'ãma 're ab'madâ'â, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép té hã. Tidâ'âzém na ma tô da'awa'â Cristu hã, dawasété na 're ĩdanomro mono zém hawi te te 're da'anho'reptui mono da, zahadu 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzéb 'rada hã dama 're hâimana mono ré. Taha zarina te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ da, te te 're ĩ'apisutu mono norĩ hã te te sima 're awaibu, ĩwẽ uptabi na te te tãma 're ĩ'aropisutu mono zéb ré si, 're hâimana u'âsi za'ra mono da ĩré, ta norĩ hã.

16-17 Ni'wa hã dâ'â õ ré, te za tinhibrom na sisa'u dama roti, ĩ'uirĩ na si da te niha dasima ĩpo'o mono da hã. Sisõ'a ré, te za ãne na hã ãma rob'ui'éré ĩbaihâ na hã, pibu pese na ĩsibro hã ĩ'uirĩ na da te dasima ĩpo'o mono zéb da hã. Tawamhã, e zahadu dâ'â õ ré, te za te te sima po'o, ĩsimi'ui'éré zarina, te te tãma ĩroti za'ra zéb zarina. Mare di. Ĩ'uirĩ na si te za tô ta norĩ hã ĩsibro hã te te sima po'o, ĩdâ'âzém na te te waihu'u za'ra wapsi. Tane duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzé hã.

18 Duréihã sasedoti norĩ hã danhimizama te te 're ĩsimroi mono wapru na te te da'ãma 're romhuri za'ra mono õ 'wa'âhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzéb 'rada hã pire na aré dama 're hâimana mono õ di. Taré te aré dama 're hâimana.

19 Duréihã Mozési hã ĩmorĩ'rata na ma tô uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowasu'u. Taha pari, ma tô powawẽ wapru hã â na waza, pone'ẽrebâi wapru zama. Tawamhã wesuirã suiro panhipti hã ma tô sada si'ẽ za'ra. Taha pari, simisutu ma tô pone'ẽrebâ zéré na wasisi, da te ĩséré pré na. Tawamhã danhimizama wapru na ma tô ãma di'i, â wazari powawẽ wapru na hã. Tawamhã ĩbaihâ nhisiwi ma tô wesuirã suiro panhipti wasi hã sãsã'ã, danhimizama wapru na te te ãma di'i da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré ré nhisiwi. Dahâiba nhisiwi zama ma tô duré te te sãsã'ã, te te ãma da'ahâiba di'i mono da, danhimizama wapru na.

20 Tawamhã Mozési hã ãne na te duré dama roti:

"Ã danhimizama wapru hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima ĩropisutu za'ra wa'aba zé hã, pire na oto aima 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono da hã, te aima wasu'u za'ra wa'wa. Taha wa, te te aima ãma ĩroti za'ra wa'aba zéb zarina, te za oto 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, tãma ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da."

Ãne te Mozési hã dama ãma roti.

21 Tawamhã romhâ 'manharĩ na 'ri nhisiwib zama, ma tô duré wesuirã suiro panhipti wasi hã sãsã'ã, danhimizama wapru na te te ãma di'i da. Uburé marĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb da, 'ri para 're ĩsimasa mono nhisiwib zama ma duré sãsã'ã, te te ãma adi'i mono da.

22 Tane tô. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré zarina, ma tô danhimizama wapru na marĩ hã da te ãma 're di'i za'ra, 'ri para 're ĩsimasa mono hã, wasété ãna 're simasa mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Dahâiba wib zama, ma tô duré ãma 're dasihâiba di'i za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, dahâiba wasété ãna oto 're dahâimana za'ra mono da. Danhimizama hã da te 're simroi mono wa, ĩwapru hã tiwi 're ĩsisa'wari za'ra mono na si, te za ãma 're dasihâiba wẽ za'ra dahâiba mana wawip si, marĩ na 're dasihâiba wasété za'ra mono wamhã.

Cristu hã Timama ma dazada ĩsisõmrizé wasu'u

23 Ã norĩ hã ti'ai ãma romhâ 'manharĩ na 'ri hã, duré uburé marĩ hã ĩwa 're ĩsimasa mono hã, hâiwa ãma 're ĩhâimana za'ra mono ne, te 're hâimana za'ra. Tane nherẽ, aiwab uptabi õ di, marĩ ĩpire da, 're hâimana za'ra mono õ nherẽ, 'ri hã ti'ai ãma hã, duré uburé ĩwa 're ĩropsimasa mono hã. Ta hã ma tô sasedoti norĩ hã danhimizama wapru na te te 're di'i za'ra, taha zarina si 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wasété ãna 're hâimana za'ra mono

da. Tane nherẽ, hâiwa ãma marĩ hã sena 're ĩhâimana za'ra mono hã ĩwẽ na si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're hâimana za'ra mono da, ma tô ĩwẽ uptabi hã sada dârâ.

24 Ãne wa, Cristu hã dâ'â pari hâiwa'utu wa, ti'ai ãma danhib'rata na 'ri 're, sébré õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwa 're ĩsãmra mono zéb u hã. E marĩ wa. Ta hã ti'ai ãma 'ri hã, taré hâiwa ãma 'ri ĩ'uptabi ne si 're hâimana mono wa, ĩ'uptabi õ wa. Hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwa 're ĩsãmra mono zéb u si ma tô ãzé Cristu hã, tame te te oto wa'ãma 're romhuri u'âsi mono da, Timama nho'a.

25 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi hã ma tô duréihã siwaprosi ĩtẽme 're zasi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te, 'ri 're wa'wa ĩwẽ uptabi u hã, sasedoti ĩpire uptabi hã. Wahub sidâpâsi ma tô ĩtẽme 're zasi misi haré, danhimizama wapru hã te te tãma 're sõmri mono da, da'udâna. Tane nherẽ, Cristu hã wahub sidâpâsi hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwa 're ĩsãmra mono zéb u hã, ĩtẽme 're zasi u'âsi mono õ di. Misi haré ma tô ĩtẽme ãzé, Timama u hã, õhõ haré dazada tãma sisõmri wa, Timama ma hã.

26 Cristu hã wahub sidâpâsi 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, dazada 're sisõmri u'âsi mono 'wa'âhã, te aré ropoto na'rata hawim haré dazada 're dâ'â u'âsi. Tawamhã robzépata za'ẽtẽ na te aré tô te te 're robzépata u'âsi. Tane nherẽ, za rob'rãsutu u ĩrob'umhutuzéb u si ma tô misi haré tãma sisõ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã, dazada dâ'â da, taha zarina dawasédé hã te te dama 're apari mono da oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

27 Misi haré te za aihĩni 're dadâ'â za'ra. Taha parip si te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã niwapsi da'awaihu'u, dawẽ na dawasété na zama, taha zarina te te dama arowairébé mono da oto.

28 Tane ma tô duré Cristu hã misi haré dazada dârâ, dawasédé hã da'ahâ na te te oto dama ãma 're ĩ'apari mono zéb da hã. Tawamhã ti'ai u apâ wei morĩ zahu wamhã, dazada dâ'â da, wei morĩ õ di za oto, taha zarina dawasédé hã te te duré dama 're ĩ'apari mono da hã. Mare di. Sô 're ĩsimipari za'ra mono norĩ si, te te oto ĩsõ'reptu pese za'ra da si, te za wei mo apâ Cristu hã, ta norĩ zô si.

10

1 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré zarina, ĩwẽ hã oto wama 're ĩhâimana za'ra mono zém na wa te ãma 're waihu'u uptabi za'ra mono õ di. Wahub sidâpâsi ma tô danhimizama hã dasi'udâna da te tãma 're simroi u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã, da te 're sahâri za'ra mono ãna. Tane nherẽ, danhimizama da te tãma 're ĩsimroi mono zé hã sib'uware di, dawasédé hã tô sena te te dama 're ĩ'apari mono da hã, ãma 're dawata za'ra mono da, 'râwi dapẽ'ẽ 're 'Re ĩhâimana u'âsi mono u 're ĩdanomro mono norĩ ma hã. Dapẽ'ẽ 're, rowẽ na 're ĩdahâimana za'ra mono zéb da hã, sib'uware di tô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhimizama da te 're ĩsimroi mono zé hã.

2 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono norĩ hã danhimizama hã dasi'udâna da te tãma 're ĩsimroi mono zém na, õhõ haré dawasédé hã te te dama 're apari uptabi mono 'wa'âhã, taha zarina 'râwi 're dasiwẽ'õ u'âsi za'ra mono õ di aré, dawasété na hã. Taha zarina te aré oto danhimizama pãrĩ hã da te 're sahâri za'ra.

3-4 Tane nherẽ, powawẽ ĩba'õmo wapru hã duré pone'ẽrebâi wapru hã dawasédé hã te te dama 're pari uptabi za'ra mono õ di. Taré te za danhimizama hã wahub sidâpâsi dasi'udâna 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da te 're ĩsimroi mono zéb zarina, ãma 're dasipo're pu'u u'âsi za'ra, dawasété ré 're ĩdahâimana za'ra mono zém na hã.

5 Taha wa, Cristu hã ti'ai u wei ĩmorĩzéb u, ma tô Timama ma tinha, ãne:

"Danhimizama na duré dasazém na aima 're danhoprub za'ra mono da, a hã asina sô 're asimipari mono õ di.

Tane nherẽ, ĩ̱hâiba hã ma tô ĩ̱ma ĩsõ, da'upana ĩ̱sina aima ĩ̱nhoprub da hã.

6 Danhimizama hã dawasété parizéb da, wahuré da te aima 're ĩzata za'ra mono zém na zama, 're atoi mono õ di. Duré dawasété parizéb da, danhoprubzé, da te aima 're ĩsõmri za'ra mono na zama, asima 're atoi mono õ di."

7 Ãne te duré tãma tinha, Timama ma:

"'Re ĩhâimana u'âsi mono, wa hã wa wei ãwa mo ti'ai u, ĩ̱ma ĩpisutuzéb zarina, te oto ĩ̱sina aima ãma uwaimrami da, ĩbaihâ na ĩ̱wasu'u na duréihã da te ĩ̱'ãma ĩrob'ui'éré za'ra zéb zarina."

Ãne ma tô Cristu hã Timama ma siwasu'u.

8 Ãne ma tô Cristu hã ĩmorĩ'rata na Timama ma rowasu'u, tô: "Danhimizama da te aima 're ĩzata za'ra mono zô, duré dasazém na aima 're ĩdanhoprub za'ra mono zô, asina 're asimipari mono õ di a hã, dawasété parizéb da hã. Asima ãma 're atoi mono õ di, taha na hã." Ãne na ma tô Cristu hã Timama ma rowasu'u, Mozési hã ĩsimiroti 'rata na te te ãma ĩrob'ui'éré zarina, ãne hã da te 're 'manharĩ za'ra mono nherẽ.

9 Taha pari, ma tô duré Timama ma siwasu'u, ãne: “Ãwa wa tô wei wa hã ti'ai u
mo, ĩ̱ma ĩpisutuzéb zarina, te oto ĩ̱sina aima ãma uwaimrami da.” Ãne ma tô Cristu hã
Timama ma siwasu'u, duréihã dawasété parizéb da, danhimizama na duré dasazém na
'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're ĩdanhoprub za'ra mono zé hã te te oto dawi sina sizâri da,
taha nhowa're're tihâiba na tãma sõprub da oto, taha na si dawasédé hã te te dama ãma
're ĩ'apari mono zéb da hã.
10 Zezu Cristu hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩpisutuzéb zarina, te te tãma ãma
uwaimrami wa, tihâiba na tãma sõpru wa, ma tô te te 're wa'a'upsõ wawasété hawi, tãma
're wanomro wẽ mono da oto. Misi haré ma tô tãma sisõ, dazada dâ'â da, tô õhõ na si
dawasédé hã te te dama ãma 're apari mono da.
11 Sasedoti norĩ hã awẽ sidâpâsi te te da'ãma 're romhuri za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhorõwa ãma. Danhimizama na 're ĩdanhoprub za'ra mono zé hã te ahâ uptabi na te
te tãma 're sõmri za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, tô õhõ si. Tane nherẽ, ã norĩ hã
danhimizama na 're ĩdanhoprub za'ra mono zé hã, dawasédé hã te te dama 're pari waihu'u
za'ra mono õ di.
12 Cristuhu si, ma tô misi haré tihâiba hã tãma tisõ, dazada dâ'â da, õhõ haré dawasédé
hã te te dama ãma 're ĩ'apari mono zéb da hã. Taha pari, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimire
niwĩ 're sãmra, pire uptabi na ĩsiré te te 're da'ab'madâ'â mono da oto, õne u'âsi.
13 Tame te oto Cristu hã sô 're simipari u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhitob'ru norĩ
nhiptetezé hã te te tiwi ĩ'uprosi za'ra zéb zô hã, tãma sib'uwa uptabire na 're hâimana za'ra
mono da oto, ta norĩ hã.
14 Misi haré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, dazada sisõmri wa, ma tô dawasété hawi te te
're da'awaibu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ si oto ãma 're danomro wẽ mono da.
15 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô ãne na wama waihu'u za'ra, sena na wa te
wasina 're waihu'u za'ra mono da. Ãne te te wama ãma ĩwaihu'u na'rata za'ra zé hã:
16 “Nimahã bâtâ na wa za, te dama ĩropisutuzép té hã, dama pisutu, duréihã te dama
ĩropisutuzém nhowa're're. Ãne, wa wa hã Danhib'apito uptabi hã aima wasu'u za'ra
wa'wa, ĩ̱nhimiroti tém na te dama ĩropisutuzé hã.
Tawapsi wa za ĩ̱nhimiroti hã dapẽ'ẽ 're te dama 're anhomri, ĩré 're danomro u'âsi mono
wa, da te 're 'madâ'â pese za'ra mono da, ĩ̱mreme hã.”
17 Ãne ma tô duré ĩwasu'u nhana'remhã wama waihu'u za'ra:
“Dawasété na 're ĩ̱sipo're pu'u mono õ di za oto, marĩ, da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono
zém na hã. Mare uptabi di za.”
18 Ãhã wamhã, dawasédé hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te oto dama 're ĩ'apari mono zéb
da hã, marĩ dai õ di oto, danhimizama na tãma 're ĩdanhoprub za'ra mono zé hã, dawasété
parizéb da hã. Tâibâ oto ta hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono u, 'râwi dapẽ'ẽ na 're ĩdasihutu mono zé wasu'u

19 Ĩ̱sisãnawã norĩ, Zezusihi wapru hã tiwi ĩpu'uzém na wazada ĩdâ'âzéb zarina, wa za oto
wasina wapahi ãna 'Re ĩhâimana u'âsi mono u 're wasihutu 'râwi wapẽ'ẽ na, robzei u'âsi
tãma 're wamreme zusi mono da. Duréihã sasedoti norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 're
ĩsãmra mono zéb u, 'ri 're wa'wa u 're ĩsisisi mono ne, wa za oto wa norĩ hã 'râwi ĩtẽme 're
wasihutu, wasina 're wapahi za'ra mono ãna, tãma.
20 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 're ĩsãmra mono zéb 're, 'ri 're wa'wa nhitobzé hã
zazahâ ĩhâpa hã te dawi 're hâsipra u'âsi pi'reba, ĩtẽme 're danhisisi tõ mono da. Tane
nherẽ, Cristu hã ma tô oto wama 'ridawa za'ra tidâ'âzém na, zazahâ ĩhâpa na 'ri 're wa'wa
nhitobzé wa'wai baba, ĩtẽme 're ĩdanhisisi mono ne, wapẽ'ẽ na ĩtẽme 're wasihutu mono
da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, robzei uptabi na ĩme 're wanomro u'âsi mono da oto.
21 Sasedoti ĩpire uptabi na te oto wama 're hâimana. Taha si te tãma umnhasi na uburé
'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ hã te te 're ab'madâ'â tãma, pire uptabi na.
22 Wawasété na 're wanomro mono wa, 'râwi 're ĩwasiwẽ'õ sãmri za'ra mono zé hã ma tô
Cristu hã tiwapru na te te wama 're apari, duréihã sasedoti norĩ hã te te ãma 're dahâiba
wẽ za'ra mono da, danhimizama wapru na syry na te te ãma 're ĩdahâiba di'i za'ra mono
ne. Sasedoti norĩ hã 're sihâiba wasété za'ra mono ãna, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u 're sisisi
mono da, 're ĩsihâiba upsõi pese za'ra mono ne, wa oto wa norĩ hã wahâiba upsõi pese ne
tãma 're wahâimana wẽ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si. Taha wa, wa za oto wapẽ'ẽ
na 'râwi ĩtẽme 're wasihutu, wahâimanazé sena ré si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u hã, õhõ si
wa te oto wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina.
23 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama umnhasi za'ra di, te te wama 're ĩ'aropisutu mono
zéb uwaibaba, te te wama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono da hã. Taha wa, wanhiptete sina
wa za ĩwẽ uptabi zô 're wanhimipari u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te wama

ĩropisutu za'ra zém na wa te 're wawã za'ra mono ãna, sena na za wama 're ĩhâimana za'ra mono na wa te dama 're ĩwasu'u za'ra mono zéb zarina.
24 Wa za duré wasi'ãma 're wapo're pu'u u'âsi za'ra, marĩ na 're ĩwasipawaptob za'ra mono zéb da hã, duré taha zarina 're ĩwasisawi pese za'ra mono zém na wa te wasima ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb da hã, duré marĩ wẽ na wa te wasima ãma 're ĩwa'rãmi wẽ za'ra mono zém na zama.
25 Ni'wam norĩ hã Cristuhu zazei'wa dasiré 're hâimana za'ra mono wa, rowahutu u dasiré 're si'rã'õtõ mono nherẽ, ma tô ta norĩ hã rosahâri pese za'ra oto. Tane nherẽ, wa norĩ hã wasiré 're ĩwasi'rã'õtõ mono zé hã wa te wasiwi sazâri za'ra õ di za. Tô'ã. Wa za tô wasiré 're wasi'rã'õtõ u'âsi, ãma 're wasipawapto pese za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na si 're wanhiptete za'ra mono da. E marĩ wa. Wanhib'apito apâ we ĩmorĩzéb u hã bâdâ hã romhutu na aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa.
26 Ni'wam norĩ hã Cristuhu wasu'uwẽ, sena na 'râwi te te sina 're waihu'u pese za'ra mono nherẽ, duré te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina, 're ĩhâimana wasété 'rata za'ra mono zém na si 're hâimana u'âsi za'ra mono wamhã, marĩ hã 're 'maihâimana mono õ di, ta norĩ da hã, ĩwasédé te te tãma 're ĩpari za'ra mono zéb da hã, ta norĩ ma hã.
27 Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zada, 're hâimana za'ra mono wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uprosi unhama ro'o za'ẽtẽ na, te te siwi 're ĩwẽ'õ pese za'ra mono norĩ hã. Taha u hã, te za ta norĩ hã sina pahi na 're simipari za'ra oto.
28 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na, Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré hã ni'wam norĩ hã te te siwi 're wẽ'õ pese za'ra mono wamhã, ta norĩ hã ma tô da te dasiwi 're simro, ãma 're dapẽ'ẽzé waihu'u za'ra mono ãna. Marĩ ĩwasédé hã ta norĩ hã te te 're 'manharĩ za'ra mono ré, siwaptom na titõmo na ĩ'madâ'â za'ra 'wa norĩ hã, ĩwasété na te te dama 're ĩwasu'u za'ra mono zéb zarina, ma tô da te dasiwi 're simro, ta norĩ hã.
29 Ãne, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata wẽ'õ'wa norĩ ma, 're ropipa za'ra mono di. E niha tawamhã za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, te te siwi 're ĩ'ruiwapari za'ra mono norĩ ma, 're ĩromhâimana za'ra mono zé hã za. Tãma 're ropipa uptabi za'ra mono di za tô. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za tô ta norĩ hã hâ za'ra za'ẽtẽ, rob'rãsutuzéb ãma hã. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép tém na, Cristu hã dazada ĩdâ'âzé hã taré newa, te ta norĩ hã te te ãma 're rosa'rata upa za'ra. Ta norĩ hã te duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani ãma te te 're wasété u'âsi za'ra, ĩsimizawi uptabi ãma.
30 Taha wa, te za tô ta norĩ hã nimahã na hã hâ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Duréihã ma tô ãne na ni'wa hã ãma rob'ui'éré siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na hã. Ãne na hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã wama waihu'u pese za'ra di oto:

“Wa hã ĩ̱siwaprosi wa za te 're da'a'ruiwa'âbâ. Ĩ̱wétési wa za te dama ãma 're awa'rãmi, marĩ, da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono norĩ ma hã.”

Ãne duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré amo hã:

“Wa hã uburé Danhib'apito uptabi hã wa za ĩ'uwaibaba uptabi na si te 're da'ahâ za'ra, dawasété na ĩ̱siwaprosi te 're ĩda'awaihu'u mono zéb zarina.”

Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã.
31 Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'rata, 're ĩrere'e mono ne, te te 're hâ za'ra mono wamhã, tãma 're ropipa uptabi za'ra mono di za, ta norĩ ma hã.
32 Ma'ãpé, ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba, duréihã Cristu hã Danho'reptui'wa na asina 're ĩwaihu'u na'rata za'ra wa'aba mono zém na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzéb zarina. Ta hawim haré, Cristuhu zazei'wa oto 're anomro aba mono wa, marĩ na 're robzépata za'ẽtẽ za'ra wa'aba mono nherẽ, ma tô asiptete sina ãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono ãna.
33 Nimahã na hã ma tô ni'wam norĩ hã danho'a te te ai'ãma 're wasété za'ra wa'wa. Ma tô duré da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa, danho'a. Duré nimahã na asiré norĩ ma, da te 're rob'manharĩ wasété za'ra mono wamhã, ma tô 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mo, ta norĩ zu, da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono da nherẽ.
34 Dazazéb 're, 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ãma 're aipẽ'ẽzé za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tô ta norĩ me aipẽ'ẽ na 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo, ĩhâiba zu. Duré asibro hã da te aiwi 're waibui wa'aba mono nherẽ, ma tô ato sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono õ di, taha na hã. E marĩ wa. Ti'ai ãma asibrom nhipai u, hâiwa ãma ĩwẽ uptabi hã ĩsi'utõrĩ'õ hã za aima 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono na hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa.
35 Taha wa, Cristu hã aipahi ãna asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zé hã asiwi 're ĩwẽ'õ za'ra wa'aba mono zéb zarina, 're rẽme za'ra wa'aba mono õ di za. Asiptete sina te za tô ãma 're anomro u'âsi aba mo. Ãne 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, taha

zarina te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ uptabi na aima wa'âbâ za'ra wa'wa, nimahã na hã.
36 Marĩ na 're robzépata za'ra wa'aba mono nherẽ, duré Cristuhu zazei'wa 're anomro aba mono wa, da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, te za tô asiptete sina, asina 're ĩ'umnhasi u'âsi za'ra wa'aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono tõ da. Ãne zarina, asina tãma ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za tô tãma 're anomro wẽ wa'aba mo. Tawapsi, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima ĩropisutu za'ra wa'aba zé hã ĩwẽ uptabi hã oto asina ĩ'uwaimrami za'ra wa'wa.
37 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne ĩmreme na rob'ui'éré, Cristuhu wasu'u na hã:
"Ta hã za we ĩmorĩ hã niwamhã oto wei morĩ wamhã, sô rowaptâ'â õ di za. Romhutu na te za tô wei mo.
38 Ni'wam norĩ hã te tãma 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina si 're ĩnomro wẽ mono norĩ hã, ta norĩ hã Danho'reptui'wa na te te sina 're ḭ̃zaze za'ra mono zéb zarina si, wa za te 're awẽsãmri, ĩwasédé hã te ãma 're ab'madâ'â mono õ wa za oto, ta norĩ ãma hã. Ãne wa, te za rowẽ uptabi na ḭ̃rata 're hâimana u'âsi za'ra, ta norĩ hã.
Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã ḭ̃wi 're sipizari za'ra mono wamhã, ãma 're ḭ̃to za'ra mono õ di za oto, ta norĩ ãma hã."
Ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa te te ĩmreme na ãma ĩrob'ui'érézé hã, ĩbaihâ na hã.
39 Tane nherẽ, ta norĩ ne, wa norĩ hã 're wahâimana za'ra mono õ di. Nimahã na 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi 're wasipizari za'ra mono õ di, ta norĩ ne. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã niwamhã ta norĩ zu te te wa'uprosi õ di za. Taha si wa tô wa te wasina 're umnhasi u'âsi za'ra, te te 're ĩwa'anho'reptui mono da hã. Taha zarina te za tô wa norĩ hã wa'anho'reptu, ĩ'rata oto 're ĩwahâimana u'âsi za'ra mono da hã, 'râwi.

11

'Re ĩhâimana u'âsi mono, da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zé wasu'u

1 E niha, wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, ta hã te te wama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina, ĩwẽ uptabi zô si 're ĩwanhimipari u'âsi za'ra mono na, tô sena za te te wama ãma ĩ'uwaimrami za'ra na, wa za wa te wasina 're waihu'u za'ra. Duré uburé marĩ hã watõmo na wa te 're ĩ'madâ'â waihu'u za'ra mono õ zama, wa za duré wa te 're waihu'u za'ra, sena na 're ĩhâimana za'ra mono na hã. Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zé hã.
2 Duréihã wahi'rata norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina si, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're awẽsãmri, ta norĩ hã.
3 'Re ĩhâimana u'âsi mono, wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina, wa tô, sena na wa te 're waihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩnharĩzéb zarina, marĩ õ uptabi ré, te te ĩ'aropoto mono na hã. Datõmo na da te 're ĩ'madâ'â waihu'u za'ra mono õ na si, ma tô te te ro'apoto, watõmo na wa te oto 're ĩ'madâ'â za'ra mono da hã. Ãne na wa tô duré sena na wa te 're waihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina hã.
4 Abé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina, ma tô ĩwẽ uptabi na tãma tinhopru, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Ca'ĩhĩ nhibzari si, te te wẽsãmri õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, Abé hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wẽsã, 're ĩmorĩ wẽ na zama. Taha wa, ma tô Abéhé nhoprubzép si wẽsã. Ãne na Abé hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sina 're umnhasi mono wa, duréihã dâ'â nherẽ, zahadu hâiba ré wama 're ĩhâimana za'ra mono ne, te wama 're hâimana za'ra, taha ãma 're wasipo're pu'u u'âsi za'ra mono wa.
5 Duré Enoti hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina, ma tô hâiba ré ré mo, hâiwa u. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô hâiba ré ré sitẽme ti'â. Taha wa, ni'wa te te waihu'u õ di ta hã, ĩdâ'âzém na hã. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na rowasu'u ĩbaihâ na, Enotihi wasu'u na hã: "'Re ĩhâimana u'âsi mono hã hâiwa u sitẽme te te âri õ ré, ma tô Enotihi ma 're to, 're ĩmorĩ wẽ zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã."
6 Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sina 're umnhasi za'ra mono õ nherẽ, ta norĩ ma, 're to za'ra mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're wata za'ra mono da, tipẽ'ẽ na 'râwi ĩtẽme 're sihutu mono da, te te sima 're wẽ za'ra mono wamhã, tô sena 're ĩhâimana mono na, te za te te 're saze

za'ra a'â. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono zô si 're ĩsõpré mono norĩ ma, ĩwẽ na za te te ta
norĩ ma ĩwa'âbâ za'ra na, te za ta norĩ hã te te sina 're umnhasi u'âsi za'ra.
7 Nowé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina, ma tô
duré ãma saze, ropipa hã za dazô ĩwatobrozém na 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã romhâ ré te
te ãma ĩpo're pu'uzém na, zahadu marĩ hã titõmo na te te 'madâ'â õ nherẽ, Nowé hã. Taha
wa, ĩsimiroti zarina ma tô uba're za'ẽne hã 'manha, ti'ra norĩ hã te te ãma sõ'reptu za'ra da,
timro zama, duré tisani'aba norĩ zama. Taha zarina, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã
siwi da'awẽ'õ pese, dawasété na si 're dahâimana za'ra mono wa, Nowéhé si ĩsimiroti hã te
te 're 'madâ'â pese mono wa. Tawamhã Nowé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're
umnhasi mono wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãma tiwata, ãne: “Ãhã si te 're timorĩ
wẽ.” Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Nowéhé ãma ĩwatazé wasu'u hã.
8 Abra'ã hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina, ma tô
duré ĩsimiroti na saze, tirom nhiti watobro da, darob amoi u morĩ da, ãma ĩsa'ru da hã 'Re
ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩpisutu u. Tawamhã tirom hawi ma tô watobro tô, darob
amoi u morĩ da, tamomomhã bâdâdi hã te te waihu'u õ nherẽ.
9 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina, ma tô darob amoi
ãma 're sãmra Abra'ã hã, dasiré õ nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za ãma ĩsa'ru da hã te
te tãma ĩpisutuzéb ãma. Tawamhã romhâ 'manharĩ na 'ri wa, te oto 're sãmra, 'ri uptabi õ
wa. Izati norĩ hã ma tô duré romhâ 'manharĩ na 'ri wa, 're simasisi zahuré, Zacoho me.
Ta norĩ ma, ma tô duré ropisutu zahuré, Abra'ãhã ma te te ĩropisutu ne, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã.
10 Abra'ã hã 'ri nho'u ĩsi'utõrĩ'õ zô si ma tô 're simipari u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã
te te sima ĩwẽ na hâiwa ãma te te dama ĩ'ri zô si. Taha wa, te te siwi wẽ'õ õ di Abra'ã hã,
romhâ 'manharĩ na 'ri hã wasété wa, a'â ĩ're 're sãmra tõ mono da.
11 Abra'ã hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina, ma tô
duré ĩ'ra hã tãma podo, si'ĩhi uptabi nherẽ, duré ĩmro hã Sara hã préduptéb ré, 'ra waihu'u
õ nherẽ. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩropisutuzém na te te ãma sazei pese wa, ma
tô ĩ'ra hã tãma podo tô.
12 Abra'ã hã si'ĩhi uptabi wa, ĩdâ'âzéb u romhutu nherẽ, ma tô ĩhâiba hawi da'ahâ uptabi
na dasina dahâ'â u'âsi, ĩsihudu sidâpâsi. Wasi hã hâiwa na ahâ uptabi na 're ĩsimasa mono
ne, ma tô da'ahâ uptabi na atébré ni. Â zaihâ na supara, ahâ uptabi na 're ĩsimi'wara mono
ne, ma tô atébré ni.
13 Ã norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sina 're umnhasi za'ra mono ré, 're dâ'â za'ra
mono nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩropisutu za'ra zé hã te te sima 're waibui
mono õ di ta norĩ hã, ti'ai ãma hâiba ré ré 're hâimana za'ra mono ré hã. Tane nherẽ, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩropisutu za'ra zé hã romhâ na uptabi na za te te tãma ãma
ĩ'uwaimrami za'ra na, sena na te te 're waihu'u za'ra mono wa, ma tô ãma 're to za'ra ta
norĩ hã, ti'ai ãma 're nomro mono ré. Ma tô duré sõ'awi dama 're siwasu'u za'ra, ti'ai ãma
dasiré 're ĩhâimana uptabi za'ra mono õ na hã.
14 Ãne na ta norĩ hã dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, daro hã aimawi ĩtéb zô 're
ĩsõpré u'âsi mono zé, te wama wasu'u za'ra, taha na si za oto 're ĩrob uptabi za'ra mono
na hã.
15 Tirob 'rata hawi 're ĩwairébé mono na te te 're rosa'rata za'ra mono õ di, ta norĩ hã.
Mare di. Ãne 'wa'âhã, ãté apâ te aré ta norĩ hã tirob 'rata u 're nomro.
16 Tane nherẽ, daro ĩwẽ uptabi zô si ma tô ta norĩ hã sima 're sõpré, hâiwa ãma sô 're
ĩhâimana za'ra mono zô si, ĩwa 're ĩsi'ubumroi u'âsi mono zéb da hã. Taha wa, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono te te siwi wẽ'õ za'ra õ di, tinhib'apito na te te 're sisi za'ra mono tõ da hã. Taha
zarina, ma tô oto tô 'ri nho'u hã ĩwẽ uptabi hã tãma 'manharĩ za'ra, ĩwa 're ĩsi'ubumroi u'âsi
mono zéb da hã, tirop téb ãma.
17-18 Abra'ã hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina, ma
tô aré ti'ra hã tãma tĩwĩ Izati hã, tãma ãma ĩsõprubzéb da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te
pibui wamhã. Taha õ ré, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma ropisutu siro, Abra'ãhã
ma hã, ãne:

“Ai'ra Izatihi hawip si, te za asihudu norĩ hã ahâ uptabi na 're hâimana za'ra, asihudu
sidâpâsi te aima ĩropisutuzéb zarina.”

Ãne na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ropisutu nherẽ, ma tô aré Abra'ã hã ti'ra hã tĩwĩ
Izati hã, ĩ'ra si'aibâ hã misi tãma poto nherẽ. Duré ta hawip si za ĩsihudu norĩ hã sitébré
da nherẽ, ma tô aré tãma tĩwĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã.
19 Abra'ã hã ãne ma tô sima rosa'rata: “'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, waihu'u pese di,
're dadâ'â za'ra mono nherẽ, apâ te te 're ĩda'ahâiwa'utu mono da hã. Taha wa, ĩ'ra hã
te aré tãma ĩwĩrĩ hã, te te duré waihu'u pese di, apâ te te ḭ̃ma ĩhâiwa'utu da hã, te te ḭ̃ma

ĩropisutuzém na te te ĩ̱ma ãma uwaimrami da hã.” Ãne ma tô sima rosa'rata, Abra'ã hã. Tawamhã, ĩ'ra Izati hã dâ'â uptabi õ nherẽ, aré dâ'â wa, apâ te te tãma ĩhâiwa'utu ne, ma tô dâ'â ãna tãma tisõ apâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

20 Duré Izati hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina, ma tô ti'ra norĩ ãma rowaptẽ tiwi, ĩwẽ na si te te 're pawaptob u'âsi zahuré mono da, duré ĩwẽ si te te tãma 're pisutu zahuré mono da, Zaco norĩ ma hã Eza'uhu me.

21 Duré Zaco hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina, ma tô Zuzéhé 'ra norĩ ma rowaptẽ 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, ĩwẽ na si te te 're pawaptob u'âsi zahuré mono da, duré ĩwẽ si te te tãma 're pisutu zahuré mono da. Taha zarina, ma tô duré tisiwazusizém na si'upari sina ãma tiwata, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, Zaco hã.

22 Duré Zuzé hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina, ma tô tidâ'âzéb u tidub'rata norĩ ma rowaihu'u sirõmo za'ra, Izarazéhé nhihudu norĩ, za Ezitu hawi ĩwairébézém na hã. Ãne na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're umnhasi mono wa, te duré tãma sina roti za'ra, ĩ'uirĩ na si, ĩhi hã te te siwi âri da apâ, tirob 'rata u, tamep si te te siwi sẽrẽ da.

23 Duré Mozésihi mama norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi zahuré mono zéb zarina, ma tô dawi simi'uri zahuré Mozési hã, 'watébrémi na tãma poto zahuré wa. Duré tãma 'madâ'â ze zahuré wa, tãma sawi uptabi zahuré di. Taha wa, ma dawi simi'uri zahuré. A'amo hã si'ubdatõ ma tô ãma ai'utõ, te te dawi ĩsimi'uri zahuré zém na hã. Apito ma, ta norĩ hã pahi zahuré õ di, 'watébrémi na 're ĩpoto za'ra mono norĩ hã, te te dama 're a'rui mono nherẽ. Ãne ma tô 'manharĩ zahuré Mozésihi mama norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're umnhasi zahuré mono wa, duré ta norĩ hã.

24 Mozési hã prédu wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina, ma tô dawi sisawi, Ezitu ãma apito Para'oho 'ra sipi'õi 'ra na da te dasima 're wasu'u za'ra mono tõ da, pi'õ te te ĩprédum na hã.

25 Apito Para'oho nhorõwa ãma, uburé marĩ ĩwasédé hã te te a'â dame 're ĩ'ab'manharĩ mono da hã, te te sima wẽ õ di Mozési hã, taha na si wẽ uptabi newa ãma 're ĩtoi mono da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ siré, te te 're ĩrobzépata mono da si, ma tô sima wẽ.

26 Apito Para'oho nhorõwa ãma 're sãmra u'âsi mono 'wa'âhã, te aré marĩ ĩwa'âbâ za'ẽtẽ na tinhibro pese, Ezitu ãma uburé marĩ hã ĩwa'âbâ za'ẽne hã 're ĩsimi'wara mono na. Ta hã marĩ wa'âbâ za'ẽtẽ mono hã wẽ nherẽ, taha upana marĩ ĩwẽ uptabi si ma tô sima wẽ, Mozési hã. Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu ma si, te te 're robzépata mono da si, ma tô sima wẽ. Ĩwẽ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, niwa za te te tãma ĩsõmri na si, ma tô te te ãma 're rosa'rata u'âsi, Mozési hã.

27 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina, ma tô duré Mozési hã watobro Ezitu hawi, apito Para'o hã te te sima simimnhasi ãna. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã datõmo na da te 're 'madâ'â waihu'u za'ra mono õ nherẽ, Mozési hã titõmo na te te 're ĩ'madâ'â mono na ne, te te sina 're umnhasi mono wa, apâ sipi'rai õ di, Ezitu u hã. Õne haré ma tô ta hawi watobro, siptete sina.

28 Mozési hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina, ma tô duré Pascowa na dato hã te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb da na tãma roti za'ra Izarazéhé nhihudu norĩ ma hã, ta norĩ hã tisai 'manharĩ na te te ãma sãna'rata za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Mozésihi ma te te ĩpisutuzéb zarina. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina, ma tô duré Mozési hã tãma roti za'ra Izarazéhé nhihudu norĩ ma hã, tinhimizama wapru na 'ridawa zada'ré hã te te ãma sapré za'ra mono da, hâiwa ãma romhuri'wa hã Dapãrĩ'wa na ĩwaptẽrẽ hã, aibâ tãma 're ĩpoto'rata za'ra mono hã te te tiwi simroi mono tõ da, Izarazéhé nhihudu norĩ wi hã.

29 Duré Izarazéhé nhihudu norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina, ma tô â poré na saprĩ za'ra, zara u, Â pré na â poré nhisi na. Â 're na da te 're ĩsaprĩ za'ra mono ne, ma tô rob'ré na saprĩ za'ra, â zada'ré amoi u hã, zara u. Tane nherẽ, ezipsiu norĩ hã rob'ré na dazarina te te aré saprĩ za'ra da, si'aba'réi wamhã, ma tô â hã apâ ĩré atob za'ra. Taha wa, ezipsiu norĩ hã â poré na ma tô uburé ai'utõ.

30 Duré Izarazéhé nhihudu norĩ hã, Zerico na 'ri nho'õmo nhisi ãma 'ri 'wawi wa'ra 'rãihâ hã ma tô nasi te te uirĩ za'ra, sime da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩpisutu za'ra zéb zarina. Bâdâ hã 7 na ma tô ãma ai'utõrĩ za'ra, te te nasi siwi uirĩ za'ra mono ré hã. Tawamhã 'ri 'wawi wa'ra 'rãihâ hã ma tô aime. Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina, ma tô aime.

31 Duré Ra'abi hã pi'õ aré 're ĩhâimana wasété mono hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina, ma tô wapsãi'a'wa norĩ hã tinhorõwa u 'mazasi wẽ zahuré, ti'ai wẽ zô pi'uriwi dama robzabui'wa norĩ hã. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono

hã te te dazu wĩrĩ õ di Ra'abi hã, 'ri nho'õmo ãma uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â'õ'wa norĩ zu hã.

32 Ãne na 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na, ahâ uptabi na te ãma aima rob'rãzarõtõ za'ra wa'aba neza. Ãhã wamhã, ĩnhimirob'rãzarõno hã te aré sina tipahâ. E marĩ wa. Ahâ uptabi wa. Ahâ uptabi di tô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ hã, zahadu te ãma aima ĩrowasu'u za'ra wa'aba õ hã: Zidi'ã hã, duré Barati, duré Sãsã, duré Zepté, duré Dawi, duré Samuwé, duré aimawi norĩ hã uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã.

33 Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina, ma tô te te da'ãma 're ai'uté za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, daro hã te te dawi 're waibui mono da. Ta norĩ hã ĩwẽ si te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono wa, ma tô ĩwẽ uptabi hã te te sima 're waibu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩropisutu za'ra zéb zarina. Duré hu'u zérépa hã ma tô te te 're sadai'ré nhitob za'ra tinhib'rata na, te te 're simro tõ mono da.

34 Ta norĩ hã ma tô duré unhama ro'o za'ẽne hã te te 're simro, siwi. Ma tô duré dawi 're sisõ'reptu za'ra, sib'ézé 'wapa na da te 're simroi mono da nherẽ. Sib'uware na 're hâimana za'ra mono nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzém na ma tô siptete na dazada 're hâimana za'ra. Siptete uptabi na te te 're da'wapé za'ra mono wa, ma tô ta norĩ hã tizahui'wa norĩ hã te te 're wano'õ apâ, darob amoi hawi dazahui'wa norĩ hã.

35 Duré pi'õ norĩ wi, aré tiwi 're ĩdâ'â za'ra mono norĩ hã, ma tô apâ tãma 're hâiwa'utu za'ra, pi'õ norĩ ma. Duré ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ hã dazazéb 're, 're hâimana za'ra mono ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dawi 're udâ za'ra mono 'wa'âhã, taha zarina te aré dazazém hawi da te tãma 're rob'ru za'ra, ta hawi 're wairébé mono da. Tane nherẽ, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dawi 're udâ waihu'u za'ra mono õ di. Taha wa, ma tô danhimirob'manharĩ wasété na 're si'utõrĩ. Rowẽ uptabi na 're ĩdanomro u'âsi mono zéb u hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te 're hâiwa'utu za'ra mono da, ma tô ãne zô si 're si'madâ'â za'ra, ta norĩ hã.

36 Ni'wam norĩ ãma, ma tô duré 're dawa'ẽ za'ra. Powawẽ hâiwaré 'manharĩ na ma tô da te dasiwi 're hâ za'ra duré. Ni'wam norĩ hã ma tô da te 're pawasisi za'ra, ĩsi'uwazi nhorõ rutu na, dazazéb 're, da te 're séme mono da.

37 Ni'wam norĩ hã ma tô duré ẽtẽ tõmo wawẽ na da te 're simro. Ni'wam norĩ hã ma tô duré ĩhâiba wãiwa ãma 're dasiwã za'ra, wede'ézém na ne. Sib'ézé 'wapa na ma tô duré da te 're simro. Pone'ẽrebâi hâ na si ma tô duré ni'wam norĩ hã 're si'uza za'ra. Sibrob ãna ma tô duré ta norĩ hã 're hâimana za'ra. Danhimirob'manharĩ wasété na ma tô duré ni'wam norĩ hã te te 're robzépata za'ra, da te 're 'ruiwapari za'ra mono wa. Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ wasu'u 'rãzarõno hã.

38 Ta norĩ hã hâiwi si ma tô 're nomro a'ubuni wi, ẽtẽ 'rãihâ u zama. Duré ẽtẽ 'rãihâ zahâpâ ẽtẽ're wa, ma tô duré dawi 're si'ubumro, ab're wab zama. Ta norĩ si ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma 're hâimana wẽ za'ra.

39 Ta norĩ ãma si ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 're wata za'ra uburé, õhõ si te te sina 're umnhasi za'ra mono wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩropisutu za'ra zéb zarina, ĩwẽ uptabi hã ti'ab ré te te sima 're waibui mono õ nherẽ, ma tô te te sina 're umnhasi u'âsi za'ra, 're ĩsi'utõrĩ za'ra mono zéb u.

40 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ uptabi hã niwamhã za te te wama ĩsõmri za'ra na, te te sima wa'ãma roti sirõmo za'ra wa, ti'ab ré ta norĩ hã te te sima waibui õ di tô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩropisutu za'ra zé hã. Uburé wasiré si te za rowẽ uptabi na ĩ'rata 're ĩhâimana u'âsi za'ra mono zé hã sima waibu za'ra, ta norĩ hã.

12

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ti'ai ãma damama ne te te 're ĩda'ahâ za'ra mono zé wasu'u

1 Duréihã ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina, danho'a 're ĩnomro wẽ mono norĩ hã ahâ uptabi na 'râwi wamana wawi 're ĩsimasab u'âsi mono ne, wa za ta norĩ ãma 're wasipo're pu'u u'âsi za'ra. Taha wa, wa za uburé marĩ ĩwasédé hã wa te wasiwi 're wẽ'õ pese za'ra, 're ĩwanomro wẽ mono zé wi, te te 're wanhowada za'ra mono tõ da, te te 're ĩwawasutu u'âsi za'ra mono hã, wawasédé hã. Dawara na 're dasipibu za'ra mono wa, dahâiba wapu na 're dasisa'rei mono da, marĩ ĩpire hã dahâiba na dama 're ĩhâimana za'ra mono hã da te dasisa 're ĩsani za'ra mono ne, wa za wawasédé hã wa te wasiwi 're wẽ'õ pese za'ra. Tawamhã wanhiptete na wa za tô ãma 're wahâimana za'ra Cristuhu ãma si, tiwi 're wasipizari za'ra mono ãna. Dawara na

're dasipibu za'ra mono wamhã, dawara tete haré dasiwi 're ĩdasisa'rei mono ne, wa za tô wanhiptete na ãma 're wahâimana u'âsi za'ra, Cristuhu ãma si.

2 Dawara na 're dasipibu za'ra mono wa, dawara, da te 're ĩ'rãsutu za'ra mono zéb u si, da te 're ĩrob'madâ'â za'ra mono ne, wa za Zezusihi ãma si wa te wasina 're rosa'rata u'âsi za'ra. Ta hã Zezusi hã ma tô ĩsãna'rata hawimhã te te 're wa'apawapto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si wa te wasina 're umnhasi u'âsi za'ra mono da. Tane te za duré te te 're wa'apawaptob u'âsi, 're ĩwadâ'â za'ra mono zéb u, õhõ si wa te wasina 're umnhasi u'âsi za'ra mono da, tiwi 're wasipizari za'ra mono ãna. Ta hã Cristu hã sihâiba zawi õ di, wedepo'o nhonhi'rãmi na dazada dâ'â tõ da hã, wedepo'o nhonhi'rãmi hã dazada 're ĩhâimana wasété za'ra mono norĩ pãrĩzép si nherẽ. Taha wa'rãmi, hâiwa ãma to sina 're ĩhâimana u'âsi mono zé hã za tãma 're ĩhâimana mono na, te te sina waihu'u sirõmo wa, taha wa, sihâiba zawi õ di tô, wedepo'o nhonhi'rãmi na dazada dâ'â tõ da hã. Ãhãna hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimire niwĩ, te oto pire uptabi na 're sãmra, ĩsiré 'râwi te te 're da'ab'madâ'â u'âsi mono da oto.

3 Ma'ãpé ãma rosa'rata pese za'ra wa'aba, Zezusi hã ti'ab ré te te 're ĩrobzépata mono na hã. Tiwasété si te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono norĩ hã te te 're 'ruiwapari za'ra mono wa, te te tãma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono zém na, ma tô te te 're robzépata za'ẽtẽ, Zezusi hã. Tane nherẽ, siptete u'âsi ma tô 're hâimana. Tane duré a norĩ wa'wa hã te za marĩ ĩwasété wi 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono tõ da. Taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zé hã aiwi 're si'utõrĩ za'ra wa'aba mono tõ da, te za tô asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

4 Dawasété nhiptete da, asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, zahadu ai'matâ'â aba õ di, da te aima ĩ'mairob'manharĩ za'ẽtẽ aba na hã, Zezusi ĩdâ'â ne hã.

5 E ma tô bété ãma aipo're si'âri za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima ĩroti za'ra wa'aba zém na hã, duré ti'ra na te te aima ĩnharĩ za'ra wa'aba zém na hã. Ãne ma tô ãhã wasu'u na ni'wa hã ãma rob'ui'éré, duréihã:

"A norĩ wa'wa hã ĩ̱'ra na ĩ̱ma 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, aiwasédé hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zém na 're asisãmri za'ra wa'aba mono da, wa hã Danhib'apito uptabi hã te 're aihâ za'ra wa'aba mono wamhã, ĩ̱'ãma 're rosa'rata upa za'ra wa'aba mono õ di za, taré newa.

Duré apâ 're anomro wẽ wa'aba mono da, niha te aima 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono õ di za. Te za ĩ̱'ãma asima 're ĩrosa'rata wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo.

6 E marĩ wa, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono õ di za. Wa hã Danhib'apito uptabi hã uburé te 're ĩ'azawi pese mono norĩ hã te 're ahâ za'ra mono wa. Duré tiwasété na 'râwi 're sisãmri za'ra mono da, uburé ĩ̱'ra na te 're ĩsisi za'ra mono norĩ hã apâ 're nomro wẽ mono da, wa wa hã te tãma 're arob'manharĩ, ta norĩ ma hã."

Ãne wa, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're aihâ za'ra wa'aba mono wamhã.

7 Damama norĩ hã bété. E ti'ra norĩ hã te te 're hâ za'ra mono õ di za, po're ãna 're hâimana za'ra mono wamhã. Te za tô te te 're hâ za'ra. Tane te duré Aimama 'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're aihâ za'ra wa'wa. E marĩ wa. Ĩ'ra si tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa oto. Taha wa, marĩ na 're robzépata za'ra wa'aba mono nherẽ, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono ãna. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra si, oto tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, te te 're ĩ'aihâ za'ra wa'aba mono zém na asina 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono wa, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo.

8 Uburé te tô ti'ra norĩ hã te te 're ahâ za'ra 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, tiwasédé hã te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na ãma 're siwaihu'u za'ra mono da oto, ta norĩ hã. Taha wa, te te 're ai'mai'ahâri aba mono õ wamhã, ĩ'ra'õ na te za 'râwi 're ai'masiwaihu'u aba mo. Ãne wamhã, ni'wa hã mama õ wa, da te 're ĩ'ahâri mono õ ne, 're ai'maihâimana aba mono na te za 'râwi 're ai'masiwaihu'u aba mo, sena na ĩ'ra na tãma 're ai'maihâimana aba mono õ na hã.

9 Ti'ai ãma wamama uptabi norĩ hã wawasété na 'râwi 're wasiwaihu'u za'ra mono da, wanhimiza'rese wi te te 're wahâ za'ra mono wamhã, wa tô ta norĩ hã wa te 're hâimana wazéb za'ra, wama pire na 're hâimana za'ra mono wa. Taha nhipai u, wa za duré hâiwa ãma Wamama uptabi hã wa te 're wapari pese za'ra, te te 're wa'ahâ za'ra mono nherẽ, rowẽ na õhõ ãma si 're wanomro u'âsi mono da oto.

10 Ti'ai ãma wamama uptabi norĩ hã ma tô wanhimiza'rese wi te te 're wa'ahâ za'ra tô, 're waprédub za'ra mono õ ré hã. Wawasété na 'râwi 're wasiwaihu'u za'ra mono da, ma tô te te 're wa'ahâ za'ra, niwamhã ĩ'uwaibaba uptabi õ nherẽ, damama norĩ nhimi'ahârizé hã. Tazahã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, te ĩ'uwaibaba si te te 're wa'ahâ za'ra. Te te 're

ĩwa'apawapto mono da si, te za tô ti'ai ãma 're wanomro mono ré, te te 're wa'ahâ za'ra, wawasété ãna ĩsine 're wahâimana za'ra mono da oto, wa norĩ hã.
11 Wawasédé hã wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na 'râwi 're wasiwaihu'u za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're wahâ za'ra mono wamhã, awa'awi 're watoi waihu'u za'ra mono õ di, taha na hã. Robzei'õ na si wa za a'â 're wahâimana za'ra. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwahâ za'ra mono zém na oto 'râwi 're wasiwaihu'u za'ra mono wamhã, duré wa'ãma 're ronomro pese za'ra mono wapsi, te za wapẽ hã ĩ're wama 're simi'wara wẽ oto, õhõ ãma si 're ĩwanomro wẽ mono zéb zarina wa.

'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme, da te 're ĩwapari pese za'ra mono zé wasu'u

12 Taha wa, marĩ na 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, aipẽ'ẽ wẽ zarina te za asiptete sina ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si, aiwi 're robzei'õ pese za'ra wa'aba mono wa, tiwi asina 're aipahâ za'ra wa'aba mono tõ da.
13 Bâdâdi na awa'awi u'âsi 're ĩdanomro mono ne, te za Cristuhu nhirã zarina si awa'awi 're anomro u'âsi aba mo, ĩwẽ na si. Ãne wamhã, ĩ'rãtẽire hã morĩ wasété na 're ĩmorĩ ne, ni'wam norĩ hã Cristuhu ãma sib'uware na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã asine wa'aba, awa'awi u'âsi 're nomro wẽ mono wamhã, ta norĩ hã tiwasété na 're si'marõpãrĩ zahu za'ra mono õ di za oto. Apâ te za ai'ãma 're siptete za'ra wa'wa, ĩsazei uptabi 'wa na 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã.
14 Rowẽ zô te za 're asõpré wa'aba mo, dasiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si 're asisõmri u'âsi za'ra wa'aba mono da, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Ãne hã ni'wam norĩ hã 're hâimana wẽ za'ra mono õ nherẽ, niwamhã Wanhib'apito hã titõmo na te te dame 'madâ'â za'ra õ di za, ta norĩ hã.
15 'Re aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, asina ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ wa, tinhoprubzéb zarina, ĩwẽ uptabi hã te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono hã 're simini za'ra wa'aba mono tõ da, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Wede pa hã, ti'ai 'rowi 're simi'wara mono ré hã, taha wa'uzé hã dama simimnhasi õ di. Tane nherẽ, ĩpa hã da te oto 're sa'o'o za'ra mono wa, da te oto 're huri mono wamhã, te za te te 're da'rãiwamnarĩ za'ra, taha pa wa'u hã sé wa. Tane duré, a norĩ wa'wa hã te za ni'wam norĩ wi 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, ta norĩ hã te te aiwi 're rowasété za'ra wa'aba mono tõ da, duré taha zarina a norĩ wa'wa hã 'râwi aiwasété na 're asi'uptob za'ra wa'aba mono tõ da, ta norĩ zu.
16 Duréihã Eza'u hã tãma mrab uptabi wa, ma tô tino nhipi hã tiwi waptẽ, Zacoho wi. Tawamhã ĩmama ma ĩpoto'rata zarina, uburé marĩ hã ĩmama te te tãma ĩpisudu hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwẽ hã te te tãma ĩpisudu hã ĩ'upana ĩnoi ma 're hâimana mono da, ma tô tinoi ma ti'ru, ĩsipi wa'rãmi Eza'u hã, taha na sai õ ré. Ãne hã Eza'u hã 're ĩhâimana wasété mono ne, te duré ni'wam norĩ hã asiré 're hâimana wasété za'ra wa'wa. Ta norĩ wi, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, sina 're ĩsipsaihuri za'ra mono norĩ wi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazé te te 're ĩwazéb za'ra mono õ norĩ wi hã.
17 Tawamhã taha na ãma ronomro parip si, ma tô Eza'u hã timama ma tinha, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ãma mreme da, ĩwẽ hã te te tãma 're anhomri mono da, ĩnoi upana. Tane nherẽ, ma tô ĩmama hã siwi wẽ'õ, ãma mreme tõ da. Taha wa, tiwasédé te te 'manharĩ pari nherẽ, apâ te te sima pari waihu'u õ di, timama ma te te nharĩ sina, wawa 'rãihâ na wawa nherẽ. Ãhã wasu'u hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, ãne na hã.
18 Duréihã Izarazéhé nhihudu norĩ hã ma tô Sina'i na ẽtẽ 'rãihâ nhisi u sina rotété za'ra, tame ĩ'rata si'ubumro da a'â, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata. Ta hã ẽtẽ 'rãihâ hã danhib'rata na da te upi waihu'u pese di. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã tane 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di oto, ãhãna hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, aipẽ'ẽ na 'râwi ĩtẽme 're aihutu aba mono wamhã, marĩ hã asib'rata na 're upi waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. Izarazéhé nhihudu norĩ si ma tô 'râwi unhama ro'o za'ẽne hã 'madâ'â za'ra, ẽtẽ 'rãihâ nhisiwimhã. Tamemhã ma duré hâiwa nhirõtõ 'rãdâ hã watobro, ĩ'rãdâ'âra uptabi hã. Rowa'u'u za'ẽtẽ zama ma tô duré watobro, ẽtẽ 'rãihâ nhisi ãma hã. Ãne ma tô ta norĩ hã 'madâ'â za'ra titõmo na, Izarazéhé nhihudu norĩ hã.
19 Danhimnhihârâzé hã ĩhârâ 'rãihâ hã ma tô duré wapari za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme zama ma tô duré wapari za'ra, Izarazéhé nhihudu norĩ hã. Ta hã te te wapari za'ra wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã niha te tãma rob'manharĩ za'ra õ'umnhasite, ma tô sima wẽ za'ra, Mozésihi ma si te te rowaihu'u mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, hâiba pisutu.
20 E marĩ wa, ma tô ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma tipahi za'ra, Izarazéhé nhihudu norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ẽtẽ 'rãihâ hâiba na tãma roti za'ra, ãne: “Ni'wa hã ã ẽtẽ 'rãihâ hã te te upi wamhã, te za asiwi ĩwĩrĩ 'wa, ẽtẽ na. Asimizama aba zama, te te sina 'mai'upi wamhã, te za ĩwĩrĩ 'wa, ẽtẽ na.” Ãne ma tô ẽtẽ 'rãihâ hâiba na ta

norĩ ma mreme pire na tãma roti za'ra aré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha pipa te, ma tô Izarazéhé nhihudu norĩ hã sima wẽ za'ra, Mozésihi ma si, hâiba pisutu te te rowaihu'u mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, taha ma si.

21 Ã hã te te ĩ'madâ'â za'ra hã pipa uptabi wa, te Mozési hã 'râwi sima tinha, ãne: "Ĩpahi wa, wa tãma rẽrẽ." Ãne te sima tinha, Mozési hã. Ãne ma tô ropipa uptabi hã ẽtẽ 'rãihâ ãma ĩsõ'a ĩwatobro za'ra hã 'madâ'â za'ra duréihã, Izarazéhé nhihudu norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u te te sina rotété za'ra wamhã.

22 Tazahã, a norĩ wa'wa hã tane 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di oto, ãhãna hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono u aipẽ'ẽ na 'râwi 're rob'umhutu za'ra wa'aba mono wamhã, hâiwa ãma Si'ã na ẽtẽ 'rãihâ nhisi u ne, ma tô 're ĩrob'umhutu za'ra wa'aba mo. Duré hâiwa ãma Zeruzarẽ hã 'ri nho'õmo u ne, ma tô 're ĩrob'umhutu za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 're ĩsãmra u'âsi mono zéb u hã, hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ hã ahâ uptabi na, ĩ'rata 're ĩsi'ubumroi mono zéb u zama.

23 Tame te oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ hã to sina 're si'rã'õtõ, aibâ hã dama 're poto 'rata za'ra mono wa, dama ĩsawi pese ne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'azawi pese mono norĩ hã, hâiwa ãma sisi ui'éré ré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã. Tamomo ma tô ĩtẽme 're ĩrob'umhutu za'ra wa'aba mo, dahâimanazém na ĩ'uwaibaba si te te 're ĩda'awaihu'u mono zéb zarina, dama rowairébé'wai u hã. Duré ti'ai ãma ré ĩwẽ si te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono norĩ hã 're ĩhâimana za'ra mono zéb u, ma tô duré 're ĩrob'umhutu za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina si, rowẽ uptabi na oto 're ĩhâimana za'ra mono norĩ u hã.

24 Zezusihi u ma tô duré 're ĩrob'umhutu za'ra wa'aba mo. Ta hã te oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép té hã te te wa'ãma 're ab'madâ'â u'âsi. Duréihã Ca'ĩ hã tino te te wĩrĩ wa, ĩwapru hã tiwi pu'u wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ'ruiwa'âbâzé, te wasu'u, Abéhé wapru hã. Tanei õ di, Zezusihi wapru hã. Dazada dâ'â wa, ĩwapru hã tiwi pu'u wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dawasédé te te dama 're ĩ'apari mono zé, te wasu'u, Zezusihi wapru hã.

25 Taha wa, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, tiwi 're asipo're nhitob za'ra wa'aba mono tõ da. Duréihã Sina'i na ẽtẽ 'rãihâ nhisi ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ti'ai u te te we dama rowasu'u wamhã, ĩsimiroti wapari'õ'wa norĩ hã wairébé õ di, te te ĩdahâ za'ra zé wi hã. Wa norĩ hã bété. E 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã hâiwa hawi te te wei wama 're aroti wẽ mono nherẽ, tiwi 're wasipizari za'ra mono wamhã, e ĩsimihâzé wi wasi'uihã na 're wawairébé mono da bâ, wa za wanhimipari ãna 're wanomro u'âsi bété.

26 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Sina'i na ẽtẽ 'rãihâ nhisi ãma te te dama roti wamhã, ma tô ti'a hã sãsã'ã. Tane nherẽ, taha za'u hã ma tô oto dama ropisutu, ãne: "Ti'a hã niwapsi wa za duré sãsã'ã, ĩrẽme ma. Tawamhã, ti'a si te sãsã'ã õ di za oto. Hâiwa nhirõtõ zama, wa za ĩsu sãsã'ã, nimahã na hã." Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép tém na rob'ui'éré hã.

27 E marĩ te tawamhã wama wasu'u za'ra ĩmreme hã, "ĩrẽme ma" na hã. Uburé marĩ hã ti'ai ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipodo hã nimahã na te te sãsã'ã za'ra wa, za ĩsi'utõrĩ mono zé, te wama wasu'u za'ra. Tawamhã taha nhowa're're, te za ĩwẽ uptabi hã da te oto ĩsãsã'ã waihu'u'õ hã 're hâimana u'âsi za'ra hâiwa ãma, ĩsi'utõrĩ waihu'u'õ hã.

28 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 'râwi te te 're wa'ab'madâ'â mono da, ĩ'rata 're ĩwahâimana u'âsi za'ra mono zéb da hã, ma tô te te wama 're apisutu, da te wawi ãma ĩ'ai'uté waihu'u za'ra õ hã. Taha wa, wa za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're wawata u'âsi za'ra, sõpru wa. Te te sima 're ĩwa'awẽ mono zéb zarina, wa za ãma 're wawata u'âsi za'ra, wa te wasiwi 're wazéb za'ra mono sina, wama 're toi u'âsi mono da.

29 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wanhib'apito za'ra hã ĩpo're'õ norĩ hã te te uprosi waihu'u pese di, unhama ro'o za'ẽtẽ na marĩ hã 're ĩsi'unhama pese mono ne hã. Taha wa, wa za tô wa norĩ hã ĩmreme hã wa te 're wapari u'âsi za'ra, Wanhib'apito nhimiroti hã.

13

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dama 're ĩtoi mono zé wasu'u

1 Cristuhu ãma si oto 're asisãnawã za'ra wa'aba mono wa, te za a norĩ wa'wa hã õne u'âsi 're asisawi pese za'ra wa'aba mo oto.

2 Darob amoi hawi atẽme 're dasihutu za'ra wa'aba mono wamhã, asõrõwa u, te za duré 're ĩda'mazasi wẽ za'ra wa'aba mo. Ni'wam norĩ hã tinhorõwa u te te 're da'mazasi wẽ za'ra mono wamhã, hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã ma tô te te 're 'mazasi wẽ za'ra, tãma sa'rese za'ra õ nherẽ, hâiwa ãma romhuri'wa norĩ hã.

3 Duré wasiré ĩsazei'wa norĩ ãma te za 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, dazazéb
're, 're ĩsimasa mono norĩ ãma hã, ta norĩ hã asiwi 're pawaptob za'ra wa'aba mono da.
Dazazéb 're, ta norĩ siré 're aimasa wa'aba mono ne, te za ãma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra
wa'aba mo. Duré marĩ na te te 're ĩrobzépata za'ra mono norĩ ãma zama, te za duré 're
aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, ta norĩ siré 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono ne.

4 Damro ré norĩ hâimanazé hã te za 're ĩwazé pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono ma, pire uptabi wa. Aimro si te za asima 're ĩ'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mo. E marĩ
wa. Ni'wam norĩ hã tihâiba na tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hã te za ta norĩ hã te te 're hâ za'ra. Duré ni'wam norĩ hã mro ré
nherẽ, ĩmro'õ na 're sipsaihuri za'ra mono wamhã, te za ta norĩ hã duré te te 're hâ za'ra,
'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

5 Rob'uiprazép si, asima 're sawi za'ra wa'aba mono õ di za. Asibro hã aima 're ĩhâimana
za'ra wa'aba mono nhipai u, marĩ zô 're rob'ruiwapari zahu za'ra wa'aba mono õ di za.
Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ãne dama sina ropisutu: “Niwamhã asiti za'ra
wa'aba 're ĩ̱hâimana mono õ di za. Duré te airẽme waihu'u za'ra wa'aba õ di za.” Ãne te te
dama sina ĩropisutuzém na rob'ui'éré hã, ĩbaihâ na hã.

6 Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina,
wa za ãne wa te wasima 're nharĩ za'ra, duréihã apito Dawi hã te te sima ĩnharĩ ne, ãne:

“Danhib'apito uptabi hã te te 're ĩ̱pawaptob u'âsi. Taha wa, ĩ̱sina 're ĩ̱pahi mono õ di, wa
hã.
Ãne wamhã, e niha da te ĩ̱ma rob'manharĩ da bâ.”
Ãne duréihã Dawi hã 'râwi te te sima ĩnharĩ ne, wa za duré wa norĩ hã wa te wasima 're
nharĩ za'ra, ĩsine.

7 Ma'ãpé ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na
ĩsãna'rata hawi te te ãma aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono norĩ ãma hã, ai'madâ'â'wa
za'ra wa'aba norĩ ãma hã. Ta norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zém na, duré 're ĩdâ'â za'ra
mono zém na zama, te za ãma 're asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo. Ta norĩ hã 'Re
ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono ne, te za duré a norĩ wa'wa hã
ĩsine asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

8 Zezu Cristu hã tihâimanazém na hã te te ãma 're saprĩ waihu'u mono õ di. Õne u'âsi te
tô misi haré ãma 're hâimana u'âsi, bâtâ sidâpâsi.

9 Cristuhu wasu'uwẽ upana, danhimiroti aimawi na da'ãma 're sasõmri za'ra wa'aba
mono õ di za, senai'õ na da te dasima 're ĩrowasu'u za'ra mono na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã tinhoprubzéb zarina, ĩwẽ uptabi hã te te wama 're ĩ'apisutu mono na si, wa za
wapẽ'ẽ 're ãma 're wanhiptete za'ra. Taha si wa norĩ hã wama ĩwẽ uptabi za'ra hã. Dasa
hã da te dasiwi 're ĩsawi za'ra mono na roti hã da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono na, ãma 're
danhiptete waihu'u za'ra mono õ di, dapẽ'ẽ 'remhã. Mare di. E marĩ wa. Taré wa, dasa
hã. Taha na ãma 're dasipawapto waihu'u za'ra mono õ di tô, dasa da te dasiwi 're ĩsawi
za'ra mono na roti na hã.

10 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ hã, sasedoti norĩ hã
dawasété parizéb da, danhimizama te te tãma 're simroi mono wamhã, ta norĩ hã ĩnhi na
hã 're saihuri waihu'u mono õ di. Tane duré, ni'wam norĩ hã danhimizama wapru na
'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dawasédé hã zahadu te te dama ãma 're apari mono newa,
te za Cristu hã sada ĩdâ'â za'ra zé hã ta norĩ hã te te 're simini za'ra. Wa norĩ si Cristuhu
zazei'wa norĩ si, wa za wa te wasina ãma 're uwaimrami za'ra, wazada ĩdâ'â za'ra zém na
hã.

11 Sasedoti norĩ nhib'apito, tisiré norĩ ma ĩpire uptabi si wahub sidâpâsi ma tô
danhimizama waprui ré ĩtẽme 're sisisi, 'ri 're wa'wa u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwa 're
ĩsãmra mono zéb u hã. Dawasété parizéb da, ma tô ta norĩ hã tãma ãma 're sõprub za'ra,
'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Tane nherẽ, ma tô romhâ na danhimizama hâiba hã da te 're
zata pese za'ra, danhimizahâri sidâpâsi 'ri hã da te dasima 're ĩsõré za'ra mono zém nhiti.

12 Ãne wa, ma tô duré Zezusi hã 'ri 'wawi wa'razém nhiti dârâ, te te ĩrobzépata za'ẽtẽ
zarina, tiwapru na taha si te te oto 're da'a'upsõi mono da, dawasété hawi.

13 Taha wa, wa za oto wa norĩ hã Zezusihi u si dawi 're wawairébé, taha si tô sena te te 're
wa'anho'reptui mono da. Taha wa, wa za tô, 're ĩdanomro 'rata mono zé hã, wa te 're rẽme
pese za'ra. Zezusi hã wazada dâ'â wa, da te dasiwi ĩ'ruiwapari ne, da te 're wa'ruiwapari
za'ra mono da nherẽ, wa za tô ĩtẽme 're wawairébé, 're ĩwanomro 'rata mono zém hawi,
Zezusihi u hã.

14 Ãme ti'ai ãma 'ri nho'u hã 're ĩ'maihâimana u'âsi mono hã wama 're 'maihâimana mono
õ di, ãma 're ĩwahâimana u'âsi za'ra mono zéb da hã. Robaba uptabi di. Hâiwa ãma 'ri

nho'õmo zô si, wa za wasima 're wanhopré u'âsi, za tame wama 're ĩhâimana u'âsi za'ra mono zô si.
15 Taha wa, Zezusi hã wazada ĩdâ'âzéb zarina, wa za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're wawata u'âsi za'ra, taha si wama 're toi u'âsi za'ra mono da. Duréihã danhimizama na duré dasa na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're danhoprub za'ra mono wa, dama 're ĩtoi mono ne, wa za ãma 're wawata u'âsi za'ra, wama 're toi u'âsi mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na sõ'awi dama 're ĩwasiwasu'u za'ra mono na zama, wa za tãma ãma 're wanhoprub za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã.
16 Marĩ ĩwẽ hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da dama, duré 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mono zém na hã, ãma 're aipo're simrami za'ra wa'aba mono õ di za. Taha na zama te duré tãma 're asõprub za'ra wa'aba mo, taha na aima 're toi u'âsi za'ra wa'aba mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
17 Asiré ĩsazei'wa 'madâ'â'wa norĩ nhimiroti hã te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. Te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za marĩ hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo. Ta norĩ hã niwapsi te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma siwasu'u za'ra, te te ai'ãma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zém na hã. Taha wa, te ta norĩ hã ai'ãma 're hâtâ'â u'âsi za'ra wa'wa, te te 're ĩ'ai'madâ'â za'ra wa'aba mono zém na hã, Cristuhu zazei'wa 're ĩhâimana za'ra mono zém na si 're anomro aba mono da. Ta norĩ nhimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono wamhã, to sina te za tô ta norĩ hã te te ai'ãma 're romhuri za'ra wa'wa. Tane nherẽ, 're wapari za'ra wa'aba mono õ wamhã, robzei ãna te za te te 're romhuri za'ra. Ãne wamhã, te te 're aipawapto waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za, ta norĩ hã.
18 Ma'ãpé, wa'ãma 're aimreme zusi u'âsi aba mono za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. 'Re ĩwanomro wẽ mono da si, wa tô wa norĩ hã wa te wasima 're wẽ u'âsi za'ra. Taha wa, marĩ na 're ĩwahâimana wasété za'ra mono zém na hã 'râwi wapẽ'ẽ na 're wasisãmri za'ra mono õ di oto, wama 're hâimana za'ra mono õ wa.
19 Taha wa, wa duré wa hã ĩ̱sima aiwẽ uptabi za'ra wa'wa, ĩ̱'ãma zama 're aimreme zusi aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te ãma ĩ̱zatõrĩ su'u da, atẽme za'ra wa'aba, te asabu za'ra wa'aba hâ.
20-21 Wanhib'apito Zezusi hã wazada ĩdâ'âzéb zarina, te oto pone'ẽrebâ 'madâ'â'wa ne, wama 're hâimana za'ra, wa'madâ'â'wa ĩwẽ uptabi na hã. Wazada ĩdâ'âzéb zarina, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã taha na dama ropisutu té, ãma 're dahâimana u'âsi za'ra mono da oto, taha ãma si. Zezusi hã dâ'â nherẽ, ma tô Ĩmama hã apâ hâiwa'utu.
'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dama rowẽ pisutu'wa hã, ĩwẽ si te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono da, wa taha na si te ai'ãma 're umnhasi za'ra wa'wa, taha zarina uburé marĩ hã te te aima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina si, tãma ãma asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. Duré Zezu Cristuhu waihu'u pese na te te 're wa'apawapto mono da, wa duré taha na si te ai'ãma 're umnhasi za'ra wa'wa, ĩwẽ si wa te oto tãma 're 'manharĩ za'ra mono wa, wa'ãma 're toi u'âsi mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
Taha wa, Zezu Cristuhu ãma si ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za. Tane tô.

Rowasu'u 'rãsutuzé wasu'u

22 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ã te aima ãma ĩroti za'ra wa'aba zém na, ma'ãpé aiwaimri ãma rosa'rata pese za'ra wa'aba za. Taha da, wa tô ĩ̱mreme 'rutu na ãma aima rowasu'u za'ra wa'wa, ã ĩ̱nhimi'ui'éré na hã.
23 Wasisãnawã Timotiu hã ma tô dazazém hawi watobro, da te tãma ĩrob'ruzéb zarina. Ãne hã waihu'u za'ra wa'aba da, wa tô ĩ̱sima aiwẽ za'ra wa'wa. Tawamhã, ta hã we ĩ̱tẽme wisi su'u wamhã, ãme ĩ̱nhamra ré, te te ĩ̱nhiza wamhã, te za ãma ĩ̱siré mo, atẽme za'ra wa'aba, taha zama te te duré asabu za'ra wa'aba da, ĩ̱siré.
24 Ma'ãpé uburé ai'madâ'â za'ra wa'aba 'wa norĩ hã wama sawi za'ra wa'aba za. Uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ, tame 're ĩhâimana za'ra mono norĩ zama, wama sawi za'ra wa'aba za duré.
Itaria na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi 're ĩwairébé mono norĩ zama te ãma asawi za'ra wa'wa duré, ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã.
25 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa ai'ãma 're ĩ̱mreme u'âsi za'ra wa'wa, ĩsimizawizé hã aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.

Ti'adu
Daro mono bâ ĩsazei'wa norĩ ma, Ti'adu te te ĩrob'ui'érézé
Ĩbaihâ wasu'uzé

Ã ĩbaihâ na rob'ui'éré'wa hã Ti'adu na ĩsisi hã. Zezusihi no, ta hã (Marcusi 6.3). Atusi 21.18 ãma hã ma tô Ti'adu hã wasu'u, ãne: Zeruzarẽ ãma ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa. Ta hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ ma rob'ui'éré hã tisõ, da te ãma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono wa, daro mono bâ te te ĩropéi mono norĩ ma hã. Ti'adu hã ma tô Wamama zazei'wa norĩ ma waihu'u za'ra, Zezusi hã te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na taré dama 're siwasu'u za'ra mono tõ da, ĩsarina si 're hâimana za'ra mono õ nherẽ. Ni'wam norĩ hã sena na Zezusi hã te te sina 're umnhasi pese za'ra mono wamhã, ĩsiré u'âsi te za 're hâimana wẽ u'âsi za'ra.

Marĩ ahâ na dazada 're ĩhâimana za'ra mono zém na rowasu'u

1 Wa hã Ti'adu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma romhuri'wa, wa 're mo. Uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'u'wẽ norĩ, daro mono bâ 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, wa za ḭ̃nhimi'ui'éré na ãma asawi za'ra wa'wa.
2 Ḭ̃sisãnawã norĩ, marĩ hã ahâ na asada 're hâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, te za atoi u'âsi 're anomro aba mo.
3 E marĩ wa, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ro'wa'rudu hã te te aima 're ba'a za'ra wa'aba mono õ nherẽ, te za ĩsimipawaptobzém na asina 're ĩ'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mo. Tawamhã, te za asiptetezé hã asima 're ĩsa'ẽtẽ za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito ãma si 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã.
4 Tawamhã wẽ uptabi di za, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã.
5 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi, dahâimanazém na rowaihu'u ré 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za asima tiwi 're ĩrowaptẽrẽ za'ra wa'aba mo. Ta hã sõpru uptabi di. Duré uburé dama marĩ wẽ nhomri'wa. Ãne wa, tiwi 're ĩrowaptẽrẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, dahâimanazém na rowaihu ĩwẽ uptabi hã.
6 'Re ĩhâimana u'âsi mono umnhasi sina, te za tiwi 're ĩrowaptẽrẽ za'ra wa'aba mo, 'râwi ãma 're asiwawã za'ra wa'aba mono ãna. Ḭ̃simipawaptobzém na, 'râwi ãma 're asiwawã za'ra wa'aba mono wamhã, misi asimirosa'rata 'wa aima 're hâimana za'ra wa'aba mono õ di za. Tawamhã rowa'u âsisasi te te ãma 're ĩ'a'ube mono ne, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo.
7-8 Ãne wamhã, misi asimirosa'rata 'wa aima 're hâimana za'ra wa'aba mono õ wamhã, duré asiptete sina ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ wamhã, Wanhib'apito hawi dahâimanazém na rowaihu'uzéb zô, 're asimipari za'ra wa'aba mono õ di za.
9 Wasiré ĩsazei'wa norĩ hã simarĩ õ nherẽ, Wanhib'apito zazei'wai wa, te za tipẽ'ẽ na 're toi u'âsi za'ra.
10 Wasiré ĩsazei'wa norĩ hã sibro pese wẽ te, tipẽ'ẽ na 're to za'ra mono õ di za. Wanhib'apito zazei'wa 're nomro mono wa, te za tipẽ'ẽ na si 're toi u'âsi za'ra. Sibro pese nherẽ, te za, rom na romnhirãrã ne, dawi 're hâiba simani za'ra oto.
11 Bâdâ hã 'rãi watobro wamhã, rowa'ro uptabi wa, te za rob're hã dawi 're 'ré za'ra. Ĩsirãrã zama te za ti'a'a, ti'ai u. Tawamhã dama 'madâ'â ze nherẽ, tâibâ za oto ĩsirãrã hã. Tane ĩsibro pese norĩ hã rob're 're ĩsi'utõrĩ su'u za'ra mono ne, tinhimiromhuri te te 're 'madâ'â za'ra mono zawéré ré, te za 're dâ'â za'ra.
12 Wa za duré ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Marĩ ahâ na dazada 're hâimana za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ro'wa'rudu hã te te dama 're ba'a za'ra mono õ nherẽ, te za danhiptete sina ãma 're dahâimana u'âsi za'ra. Ãne wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za ãne na da'awaihu'u. Tawamhã ĩsawi pese 'wa 're dahâimana za'ra mono wa, te za tãma wa'âbâ za'ra oto, rowẽ uptabi na, ĩ'rata 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zém na, te te dama ĩropisutuzéb zarina. Tawamhã dama 're rowẽ uptabi za'ra mono di za.

Marĩ zarina dawasédé hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé wasu'u

13 Ãté ni'wam norĩ hã te za 'râwi sina rosa'rata wasété za'ra, tiwasédé hã te te ĩ'manharĩ za'ra da hã. Ãne wamhã, 'râwi te te sima 're rosa'rata za'ra mono õ di za: "'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ḭ̃nhimirosa'rada hã ḭ̃ma tisõ, ḭ̃wasédé te ĩ'manharĩ da hã." Ãne te te sima 're rosa'rata za'ra mono õ di za. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sina

're rosa'rata mono õ di, tiwasédé te te 're ab'manharĩ mono da, marĩ wasété na. Duré dawasédé hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono da hã, te te dama 're rosa'rata mono õ di.
14 Ãté marĩ ĩwasété na te za da te dasima 're rosa'rata za'ra, dawasédé hã da te ĩ'manharĩ za'ra da hã, ãma dama 're robze za'ra mono da newa.
15 Tawamhã dawasété na da te dasima ãma 're rosa'rata wasété za'ra mono wamhã, dawasédé hã dasi'uihâ na te za da te 're 'manharĩ za'ra. Tawamhã õne u'âsi 're danomro mono wamhã, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti 're dahâimana u'âsi za'ra, rowẽ ĩsi'utõrĩ'õ nhiti.
16 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ĩ̱ma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'uwẽ na ãma 're upa za'ra wa'aba mono õ di za, asimirosa'rata na.
17 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã hâiwa na rob'uiwẽ'wa 'manharĩ'wa hã, hâiwa hawi ma tô marĩ ĩwẽ na uburé we dama 're sõpru, ĩwẽ uptabi na si. Ta hã tihâimanazém na te te saprĩ õ di. Õne u'â, te hâimana wẽ u'âsi 're hâimana.
18 Te te sima 're ĩda'awẽ mono zéb uwaibaba, ma tô timreme na te te 're wa'apoto té, wapẽ'ẽ 're, uburé ĩsimipoto norĩ nhipai u, ĩsib'a'uwẽ tãma 're wahâimana za'ra mono da oto. Ma tô tô sena na timreme na te te 're wa'apoto té, wapẽ'ẽ 'remhã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â pese 'wa, 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

19 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ĩ̱ma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa, ãma 're ĩ'asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da hã. Ari'iwi te za a'â 're ĩdawapari za'ra wa'aba mo, aiwara sina aimreme hã 're sani za'ra wa'aba mono tõ da, duré dazada 're asahi za'ra wa'aba mono tõ da.
20 Dahâimana zahi sina 're dahâimana za'ra mono wamhã, e te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awẽsãmri. Mare di. Taha na te te 're da'awẽsãmri mono õ di za.
21 Taha wa, asima 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono zé hã, duré uburé marĩ hã 're ĩ'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zéb zama, te za 're ĩrẽme pese za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te za aiwapu na tãma 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo, ĩsimiroti hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da. Ta hã ma tô tinhimiroti hã te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, 'râwi aipẽ'ẽ 're, aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. Ta hã simiroti waihu'u pese di, 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono hawi, te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono zéb da hã.
22 Taré ĩsimiroti hã aipo're na 're wapari za'ra wa'aba mono õ di za, ĩmreme wapari pese 'wa na, taré 'râwi asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono tõ da. Tô sena te za ĩsimiroti hã 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mo.
23-24 Ãté aibâ hã rob'madâ'âzém na te za si'madâ. Tawamhã si'madâ'â pari, morĩ wamhã, awa'awi te za sina po're ha'â. Tane, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã dapo're na da te 're wapari za'ra mono nherẽ, da te 're 'madâ'â za'ra mono õ wamhã, awa'awi te za ãma 're dapo're simrami za'ra.
25 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã wẽ uptabi di. Ta hã wapawapto'wa da, te wama 're hâimana, wawasédé, wa te 're ĩrẽme pese za'ra mono zéb da hã. Tawamhã ĩsimiroti na da te 're rosa'rata pese za'ra mono wamhã, duré õne u'âsi ãma 're dahâimana za'ra mono wamhã, taré ĩmreme wapari'wa 're danomro mono õ di za. Tô sena ĩmreme wapari pese 'wa, te za oto 're danomro. Taha zarina rowẽ u'âsi te za ãma 're dahâimana za'ra.
26 Ãté ni'wam norĩ hã te za taré te te sina 're rosa'rata za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â'wa na, tô sena newa. Tane nherẽ, ãté 'râwi 're si'uwati za'ra mono õ di za, 're mreme wasété tõ za'ra mono da. Ãne wamhã, tô sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â'wa na 're hâimana za'ra mono õ di za. Taré te za tinhimirosa'rata na 'râwi sima 're sadawa nhipese za'ra.
27 Ãne 're hâimana za'ra mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â pese 'wa norĩ hã. Ãne te za 're hâimana za'ra. Ĩmama'õ norĩ hã duré ĩna'õ norĩ hã te za te te 're pawaptob za'ra. Pi'õi mrotõ norĩ zama te za te te 're pawaptob za'ra, ropire hã tãma 're hâimana za'ra mono wamhã. Tihâimanazém na te za duré 're sipibu pese za'ra, Wanhib'apito zazei'õ'wa norĩ nhimirosa'rata zarina 're hâimana wasété za'ra mono tõ da. Ãne wamhã, te za Wamama hã te te 're da'awaihu'u, tô sena ĩsimiroti 'madâ'â pese 'wa na hã.

2

Aiwapsi danhimizawizém na 're ĩdahâimana za'ra mono zém na rowasu'u

1 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Wanhib'apito Zezu Cristu hã rowa'a za'ẽtẽ ré, te 're hâimana u'âsi, wẽ uptabi na. Tawamhã ĩsazei'wa 're aihâimana

za'ra wa'aba mono nherẽ, dahâiba 'madâ'â zarina asiwi 're daba'a za'ra wa'aba mono õ di za, asimizawizém na.
2 Ãté aibâ ĩsibro pe hã te za ãzé asi'rã'õtõ aba ré, ẽtẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ na siptõmo hi wasisi ré, duré uza wẽ ré zama. Ãté aibâ hã te za duré ãzé ĩsimarĩ'õ hã, uza wasété ré.
3 Tawamhã ãté ĩ'uza wẽ ré ma, te za tãma ĩnharĩ 'wa: "Ãhãta wedeza ĩwẽ. Ãme asãmra." Taha pari, te za duré ĩsimarĩ'õ ma ĩnharĩ 'wa: "Hâiwim haré asa na." Niha wamhã, "Ĩpapara asãmra, ti'ai wa."
4 Ãne dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, aiwab õ di, 're ĩdazawi za'ra wa'aba mono zé hã. Asimirosa'rata wasété zarina, te za asiwi 're ĩdahâiba ba'a za'ra wa'aba mo, asimizawizéb õ na.
5 Ĩsisãnawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ma'ãpé ĩwapari pese za'ra wa'aba. Ti'ai ãma, ãté simarĩ ãna te za 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zawi pese 'wa norĩ hã. Tane nherẽ, Wanhib'apito zazei'wa 're hâimana za'ra mono wa, ma tô ta norĩ hã pisutu za'ra, uburé marĩ ĩwẽ ré, 're hâimana za'ra mono da, tãma 're ĩsõprub za'ra mono zéb zarina. Ma tô duré tãma pisutu za'ra, rowẽ uptabi na ĩ'rata 're hâimana u'âsi za'ra mono da, 're ĩsãmra mono zéb ãma, te te tãma ĩropisutu za'ra zéb zarina.
6 Tane nherẽ, ma tô a norĩ wa'wa hã ĩsibrob'õ norĩ hã 're ĩhâiba wẽ'õ za'ra wa'aba mo. Ma'ãpé rosa'rata za'ra wa'aba. E 'wam norĩ hã ma tô te te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa, aipawa'âbâ za'ra wa'aba na hã. Duré e 'wam norĩ hã ma tô datẽme te te 're asimroi wa'wa, da'ãma rowairébé'wa norĩ u, ĩpipa na te te ai'ãma 're rowairébé za'ra wa'aba mono da. Ĩsibro pese norĩ si, ma tô ãne na te te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa.
7 Ta norĩ si ma tô Asib'apito za'ra wa'wa hã te te 're sisi wasété za'ra, wẽ uptabi nherẽ, Cristu hã.
8 Ĩbaihâ na te tihâiba, Danhib'apito uptabi nhimiroti hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Ĩsimiroti hã ãne: "Dahâiba mono bâ te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina marĩ ĩwẽ zô, asima 're asõpré wa'aba mono ne, te za duré uburé ĩwẽ zô dama zama 're asõpré wa'aba mo." Ãne ãma ĩrob'ui'éré hã, ĩbaihâ na hã. Tawamhã ĩsimiroti hã 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono wamhã, wẽ di.
9 Tane nherẽ, asimizawizém na asiwi 're daba'a za'ra wa'aba mono wamhã, te za aiwasété na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, Wamama nhimiroti hã asimizawizém na hã ãma tãma 're uwaimrami pese za'ra wa'aba mono õ di.
10 Ãté ni'wa hã Wamama nhimiroti, Mozésihi ma te te ĩ'awaihu hã, te za misi ãma tizaihâ. Ãne wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwasédé hã ãma sa'ra, ĩsimiroti mono bâ te te 're 'madâ'â pese mono õ wa.
11 Ta hã ma tô ãne dama roti aré: "Aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za." Ma tô duré dama roti: "'Re danhimroi wa'aba mono õ di za." Ãne ĩsimiroti hã. Tane nherẽ, aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ nherẽ, 're danhimroi wa'aba mono wamhã, aiwasété na te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, Wamama nhimiroti hã 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono õ wa.
12 Ĩsimiroti hã wapawapto'wa da, te wama 're hâimana za'ra, wawasédé hã wa te 're ĩrẽme pese za'ra mono zéb da hã. Nimahã na te za wahâimanazém na te te 're wa'awaihu'u Wamama hã, ĩsimiroti 'madâ'â pese 'wa na. Ãne wa, wa za wamreme wẽ na si wasima wa te 're rowasu'u u'âsi za'ra. Duré wahâimanazé ĩwẽ na si, wa za dama 're wahâimana u'âsi za'ra.
13 Nimahã bâtâ na dahâimanazém na te te da'awaihu'u wapsi, da'ãma 're ĩpẽ'ẽzé za'ra mono õ norĩ ãma, pẽ'ẽzé õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ti'ab ré da'ãma 're ĩsiwamri za'ra mono õ norĩ ãma hã. Da'ãma 're ĩpẽ'ẽzé u'âsi za'ra mono norĩ ãma si, te za ãma 're pẽ'ẽzé za'ra.

Zezu Cristuhu zazei'wa na 're ĩdasiwasu'u za'ra mono zé wasu'u

14 Ĩsisãnawã norĩ, ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Ãté ni'wa hã te za taré dama 're siwasu'u, Zezu Cristuhu zazei'wa 're ĩmorĩ na, marĩ ĩwẽ na te te 're dapawapto mono õ nherẽ. Tawamhã, e te za sina uwaimra, tinho'reptuzé hã. Mare di. Te te sina uwaimrami õ di za.
15-16 Ãté wasiré ĩsazei'wa norĩ wi, te za marĩ zô tiwi 're ro'wanhi'riti za'ra, ĩ'uzazéb zô, duré ĩsazéb zô, aibâ norĩ wi, duré pi'õ norĩ wi. Tawamhã ãne tãma 're nharĩ za'ra wa'aba mono wamhã: "Ma'ãpé, rowẽ na si 're ai'ubumroi wa'aba mono, ai'uza wẽ ré si, duré asai wẽ na si," ãne wamhã, marĩ zô dawi 're ĩro'wanhi'riti za'ra mono zéb uwaibaba, dama ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ wamhã, taré dama 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mono zé hã za. Ãne wamhã, e te za da te 're aiwẽsãmri za'ra wa'wa. Mare di.

17 Tane, Zezu Cristuhu zazei'wa na dama 're dasiwasu'u za'ra mono nherẽ, marĩ ĩwẽ na te te 're dapawaptob za'ra mono õ wamhã, taré dama 're ĩdasiwasu'u za'ra mono zé hã.

18 Ãté ni'wa hã te za ãne dama siwasu'u: “Wa hã marĩ ĩwẽ na, wa tô te 're da'apawaptob u'âsi. A hã ma tô dama 're asiwasu'u mo, Zezu Cristuhu zazei'wa 're aimorĩ na.” Ãté ãne te za dama tinha, ni'wa hã. Tawamhã, wa hã wa aré asa tãma waihu'u, ãne: “Ni'wa hã Zezu Cristuhu zazei'wa na dama 're siwasu'u mono nherẽ, ĩwẽ na te te 're da'apawapto mono õ wamhã, tô senai õ di, dama 're ĩsiwasu'u mono zé hã. Wa hã Zezu Cristuhu zazei'wa, wa 're mo. E niha te za ãne wamhã, dasiwi ĩ̱waihu'u ni, tô sena na, ĩsazei'wa 're ĩ̱morĩ na. Marĩ ĩwẽ na te 're ĩda'apawapto mono zéb zarina si, te za dasiwi ĩ̱waihu'u ni, tô sena na dama 're ĩ̱siwasu'u mono na, Zezu Cristuhu zazei'wa 're ĩmorĩ na.

19 Misire uburé danhib'apito uptabi hã te 're sãmra. Ãne na hã aima waihu'u pese di. Taha wasu'u na ma tô ãma ĩsaze. Wa'uburé norĩ zama ma tô misire Danhib'apito uptabi wasu'u hã waihu'u za'ra. Taha wa, te pipa te, 're rẽrẽ'ẽ za'ra.

20 E niha te rosa'rata ãna 're aihâimana mo. Ãté ni'wa hã te za dama 're siwasu'u, Zezu Cristuhu zazei'wa 're ĩmorĩ na. Tane nherẽ, marĩ ĩwẽ na te te 're da'apawapto mono õ wamhã, marĩ dai õ di za, dama 're ĩsiwasu'u mono zé hã. Ma'ãpé, ãne hã waihu'u.

21 Duré ma'ãpé ãma rosa'rata pese, wahi'rada Abra'ãhã wasu'u na. E marĩ wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wahi'rada hã te te 're wẽsãmri. Ti'ra Izati hã te te tiwi sawi ãna, te aré tĩwĩ, ẽtẽ za'ra nhisiwi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma ĩsõprubzéb da hã, te te ĩ'ruzéb zarina. Taha wa, ma tô wẽsã.

22 Abra'ã hã ma tô mreme 'manha, te te sina 're umnhasi za'ẽtẽ mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩropisutuzém na, ĩsihudu hã ahâ da. Ĩmreme hã te te ĩ'manharĩzéb zarina, wa tô ãma waihu'u za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiropisutuzé hã tô sena te te sina 're ĩ'umnhasi mono zém na.

23 Tô sena, Abra'ãhã wasu'u na da te ãma ĩrob'ui'éré hã. Ãne ãma ĩrob'ui'éré hã: ‘Abra'ã hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, danhib'apito uptabi na waihu'u. Ma tô duré te te sina 're umnhasi za'ẽtẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te te tãma ĩropisutuzém na. Taha wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're wẽsãmri, Abra'ã hã.’ Ãne ãma ĩrob'ui'éré hã. Duré, Abra'ã hã tãma sawi pese wa, ma tô sima sisi, tisiwadi uptabi na.” Ãne wa aré asa tãma waihu'u.

24 Taha wasu'u zarina, ma'ãpé marĩ hã ãma waihu'u za'ra wa'aba. Zezu Cristuhu zazei'wa na dama 're dasiwasu'u za'ra mono nherẽ, marĩ ĩwẽ na da te 're da'apawaptob za'ra mono õ wamhã, e te za te te 're da'awẽsãmri, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Wanhib'apito zazei'wa 're danomro mono wamhã, te za marĩ ĩwẽ na da te 're dapawaptob za'ra. Tawapsi, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awẽsãmri.

25 Ra'abihi zama ma tô wẽsã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩsimipawapto wẽ zém na. Ra'abi hã, pi'õ aré 're ĩhâimana wasété mono. Ta hã ma tô duréihã Izarazéhé nhihudu norĩ hã pawaptob zahuré, wapsãi'a'wa norĩ hã, pi'uriwi ti'ai wẽ zô robzabui'wa norĩ hã. Tinhorõwa u ma tô 'mazasi zahuré, tame sõtõ zahuré da, duré sa zahuré da. Bâdâdi amo na pi'uriwi apâ datẽme neb zahuré da, ma tô duré pawaptob zahuré. Taha wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wẽsã pi'õ hã, aibâ norĩ hã te te pawapto wẽ zahuré wa.

26 Wa za duré aima romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ni'wa hã dâ'â wamhã, oto ĩpẽ'ẽzani hã tãma hâimana õ wa, ĩhâiba hâ si te za tihâiba. Tane ni'wa hã Zezu Cristuhu zazei'wa na dama 're siwasu'u mono nherẽ, marĩ ĩwẽ na dapawaptob ãna 're hâimana mono wamhã, dama 're ĩsiwasu'u mono zép si, te za taré 're hâimana.

3

Damreme wasété ãna 're ĩdahâimana za'ra mono zém na rowasu'u

1 Ĩ̱sisãnawã norĩ, Wanhib'apito zazei'wa norĩ ma rowahutu'wa da hã, ãté ai'umro na si te za 're asirowahutu'wa za'ra wa'aba mo. E marĩ wa, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Nimahã bâtâ na te za wahâimanazém na wa'awaihu'u, Wanhib'apito hã. Tawamhã wa norĩ hã dama rowahutu'wa nherẽ, marĩ, wa te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zém na, te za sa'ẽtẽ wama nharĩ za'ra, Wanhib'apito hã, wasiré ĩsazei'wa norĩ nhipai u.

2 Uburé wa norĩ hã wa za nimahã na wahâimanazém na upa za'ra ni. Ni'wa hã timreme na te te 're upai mono õ 'wa'âhã, aré 're hâimana wẽ mono di. Tiwasédé hã te te 're 'manharĩ tõ mono da, 'râwi sihâimanazéb uwati da hã, aré tãma waihu'u pese di.

3 Marĩ ĩsyryre na wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ĩ̱si'uwazi nhi'odo hã, wa za awaru zadai'ré 're, wa te 're sé, wa te wasima ĩwẽzéb uwaibaba, wa te wata pi'ra da, awaru hã.

4 Uba're wasu'u na, te za duré ãma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. Uba're hã sa'ẽtẽ nherẽ, te za rowa'u'u za'ẽne hã te te 're simro. Tawamhã, ĩwairĩzé hã syryre nherẽ, te za taha na ĩ'mapraba'wa hã te te 're pizari uba're hã, te te sima ĩwẽzéb uwaibaba, wara da.

5 Tane danhoto hã syryre nherẽ, te za marĩ hã ĩhawi te te 're ropé. Wa za duré unhama ro'o wasu'u na aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ĩsyryre na. Unhama ro hã syryre nherẽ, te te 're ropéi mono wamhã, te za marã za'ẽne hã 're sihõmo.

6 Tane danhoto hã unhama ro'o ne, te aiwa dama 're hâimana za'ra. Danhoto hawi, te za sipu'u pese na damreme wasédé hã te te 're ropé. Ta hawi te za 'râwi 're dasiwasété za'ra. Unhama ro hã te za danhimarĩ hã te te dawi 're uprosi. Tane danhoto wasété na, te za dahâimana wẽ hã da te dasiwi 're uprosi za'ra. Ropipa hawimhã te za damreme wasédé hã te te dama ãma 're sãna'rata, wa'uburé hã.

7 A'uwẽ norĩ hã ti'ai ãma 're ĩhâimana za'ra mono hã, siptete di, abaze norĩ da hã, duré si norĩ da hã, duré ti'ai baba di'i na 're ĩnomro mono norĩ da hã, duré â na 're ĩnomro mono norĩ da zama.

8 Tane nherẽ, ni'wa hã si'uihã na 'râwi si'uwati waihu'u õ di, mreme wasété tõ da hã. Danhoto hã dama 're ĩhâimana za'ra mono hã, ta hã ĩwasédé. Wahi 'wa wa'u ne dapãrĩ'wa, damreme wasédé hã.

9 Wanhoto na wa za uburé Danhib'apito uptabi ãma 're wawata za'ra, Wamama ãma hã. Wa za duré wa te da'ãma 're wasété za'ra, wanhoto ĩhâiba amo na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'apoto mono nherẽ, ĩsine 're wanomro mono da.

10 Siwazari wazadawa hawip si, te wamreme hã 're wairébé, Wamama ãma 're ĩwawata za'ra mono zém na hã, duré wa te da'ãma 're ĩwasété za'ra mono zém na zama. Ĩ̱sisãnawã norĩ, ãne aimreme hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za.

11 Ma'ãpé â na duré rosa'rata za'ra wa'aba. E siwazari te â wẽ hã ub're hawi 're wairébé, â ĩsei õ me hã. Mare di.

12 Ma'ãpé duré rosa'rata za'ra wa'aba, rob'rã na. Azeitona 'rã hã e te za ti'rã, aimawi rowede na, pidera wede na. Mare di. Misi haré ĩ'rã hã. E uwa 'ru u, te za podo ĩ'rãi amo hã, pidera na ĩ'rã nhisi hã. Mare di. Taha wazari poto õ di. Tane duré â wẽ hã hâimana õ di, â warĩrĩ wazari. Duré siwazari ub're hawi 're wairébé mono õ di, â hã. Tane aimreme hã siwazari 're sani za'ra wa'aba mono õ di za.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi dahâimanazém na rowaihu'u na rowasu'u

13 E 'wam norĩ hã te 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi dahâimanazém na rowaihu'u ré 're hâimana za'ra, asiré wa'aba hã ĩsimirosa'rata za'ẽne hã. Ãne hã ni'wam norĩ hã asiré 're hâimana za'ra wa'aba mono wamhã, hâimana wẽ na te za 're hâimana za'ra. 'Râwi tiwẽ na sina 're wata za'ra mono õ di za. Ãne wamhã, hâiwa hawi rowaihu'u ré 're ĩnomro mono na, te za da te ãma 're waihu'u za'ra.

14-15 Tane nherẽ, aipẽ'ẽ 're marĩ na 're da'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, duré marĩ ĩwẽ zô asima si 're asõpré wa'aba mono wamhã, hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u ré, 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za. Ãne wa, hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u ré 're anomro aba mono newa, 'râwi asina 're aiwata za'ra wa'aba mono õ di za, 'râwi asimirosa'rata na asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono tõ da. Ãne 're dahâimana wasété za'ra mono wamhã, ĩsazei'õ'wa nhimirosa'rata wasété zarina, duré Wa'uburé nhimirosa'rata zarina te za 're danomro. Hâiwa hawi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirosa'rata zarina 're danomro mono õ di.

16 Marĩ na da te 're da'ruiwapari za'ra mono wamhã, duré marĩ ĩwẽ zô dasima si 're danhopré mono wamhã, rowẽ hã dama 're hâimana za'ra mono õ di za. Te za dasiwi da te 're ro'wa'rutu za'ra. Te za duré 're dahâimana wasété za'ra.

17 Hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u ré, 're dahâimana za'ra mono wamhã, te za dawasété ãna 're danomro. Roti wẽ na te za da te 're dapawaptob za'ra, rowẽ na dasiré 're dahâimana za'ra mono da. Duré danhimizawi pese na, te za 're danomro. Duré danhimipari pese na, te za 're danomro. Duré te za da'ãma 're dapẽ'ẽzé za'ra. Te za duré dasina 're dapẽ'ẽzé za'ra. Duré marĩ ĩwẽ na te za 're dasipawaptob za'ra. Duré danhimizawizé hã da te dama 're ba'a za'ra mono õ di za. Duré dahâimana zadawa nhipese na 're dahâimana za'ra mono õ di za.

18 Amnho ĩwẽ hã da te 're zuri mono wamhã, te za ĩwẽ si da te 're ubumro za'ra, amnho hã. Tane roti ĩwẽ na 're dasipawaptob za'ra mono wamhã, rowẽ na dasiré 're dahâimana za'ra mono da, duré ĩsimiroti na 're danomro mono wamhã, dahâimana wẽ na si te za dasima 're dahâimana za'ra oto.

4

Wamama nhimiroti ma, dawapu na 're ĩdanomro mono wasu'u

1 A norĩ wa'wa hã te aimreme na 're asi'wapé za'ra wa'aba mo. Te duré 're asisada'âbâ
za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Asimirosa'rata wasété zarina, marĩ zô 're rowasutu za'ra
wa'aba mono wa.
2 A norĩ wa'wa hã ma tô marĩ hã ahâ na asima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mo. Tawamhã uburé
asima ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ wa, te za sô 're ĩdanhimro za'ra wa'aba mo,
ãma asima 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. Marĩ na te duré 're ĩda'ruiwapari za'ra
wa'aba mo. Tawamhã ãma asima 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ wa, te aimreme na
're asi'wapé za'ra wa'aba mo. Marĩ ĩwẽ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, a'â 're rowaptẽrẽ
za'ra wa'aba mono õ wa, te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono õ di za, ĩwẽ hã.
3 Ãté te za asima si tiwi 're ĩrowaptẽrẽ za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, asimirosa'rata
wasété zarina si, tiwi 're rowaptẽrẽ za'ra wa'aba mono wamhã, te te aima 're sõmri za'ra
wa'aba mono õ di za.
4 E Wamama nhimiroti hã 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono bâ, te ĩsazei'õ'wa norĩ
nhimiroti si, 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mo. Ãne wamhã, Wamama zawi'wa 're aihâimana
za'ra wa'aba mono õ di za. E ãne na aima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. Ĩsazei'õ'wa norĩ
nhimiroti si, da te dasima 're wẽ za'ra mono wamhã, Wamama ãma te za 're sitob'ru za'ra.
5 Duréihã ma tô ãne ĩmreme na rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa
hã, ãne: "Wamama, Tipẽ'ẽzani te te wama 're ĩsõmri mono hã, wapẽ'ẽ 're wama 're hâimana
za'ra mono da, te te sima 're wa'awẽ uptabi, Wamama zawi'wa 're wanomro mono da."
E taré ma tô ãne na hã rob'ui'éré, ĩbaihâ na hã. Mare di. Taré te te ãma rob'ui'éré õ di. Tô
sena ma tô ãma rob'ui'éré.
6 Ãne wa, Wamama zawi'wa 're wanomro mono da, te za te te 're wa'apawaptob u'âsi.
Duréihã ma tô taha wasu'u na rob'ui'éré, ĩsadawa wasu'u'wa hã, ãne: "Si'uihâ na 'râwi
tinhimirosa'rata na 're ĩsi'madâ'â za'ra mono norĩ zada, te za 're hâimana, Wamama hã.
'Râwi tinhimirosa'rata na 're ĩsi'madâ'â za'ra mono õ norĩ si, te za te te 're apawapto." Ãne
ãma ĩrob'ui'éré hã.
7 Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti ma, ma'ãpé 're asiwapu za'ra wa'aba mono,
ĩsimiroti na si 're anomro aba mono da. Wa'uburé norĩ nhib'apito nhimipibui wasété zé
wi, te za 're asiptete za'ra wa'aba mo. Tawamhã si'aba'ré na, te za asiti timorĩ 'wa.
8 Ma'ãpé Wamama u asimirosa'rata na 're aihutu aba mono. Tawamhã õ hã te za duré
'râwi atẽme 're simasisi 'wa. Ĩpo're'õ norĩ, asib'rata u're wa, 're asimisõ za'ra wa'aba mono
ne, te za 'râwi aipẽ'ẽ na aiwasété na 're asiwẽ'õ za'ra wa'aba mo, aiwẽ na 're anomro aba
mono da oto. Wamama ãma tô sena 're aihâimana za'ra wa'aba mono newa, tô sena ãma
're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, ma'ãpé aihâimana wasété wi 're aipizari
za'ra wa'aba mono, aihâimana wẽ na ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da.
9 Aiwasété na 'râwi 're asisãmri za'ra wa'aba mono wa, te za 're ai'ry'ry wa'aba mo. Rowẽ
te, aipẽ'ẽ 're, 're ato za'ra wa'aba mono õ di za a'â. Robzei'õ na te za a'â 're aihâimana za'ra
wa'aba mo.
10 Aihâimana wẽ na tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, Danhib'apito uptabi
ma hã, asina 're aiwata za'ra wa'aba mono tõ da. Aihâimana wasété na si te za tãma 're
asiwasu'u za'ra wa'aba mo. Tawamhã robzei'õ hawi te za ai'ãma 're sisaprĩ za'ra wa'wa,
rowẽ na oto 're aihâimana za'ra wa'aba mono da.
11 Ĩ̱sisãnawã norĩ, asisa're'ra 're asibâsi za'ra wa'aba mono õ di za. Ni'wam norĩ hã tisiré
ĩsazei'wai ãma, te te ãma 're wasété za'ra mono wamhã, niha wamhã, te te 're wẽ'õ za'ra
mono wamhã, tisiré ĩsazei'wai u'âbâ, Wanhib'apito nhimiroti hã 're ĩdasisawi pese za'ra
mono zé hã te za te te siwi 're wẽ'õ za'ra. Ãne wamhã, ĩsimiroti te te 're 'madâ'â pese za'ra
mono ãna, te za 're nomro.
12 'Re ĩhâimana u'âsi mono si danhipai u roti wẽ 'manharĩ'wa hã te 're hâimana. Taha si
dahâimanazéb zarina da'ãma rowairébé'wai uptabi hã te 're hâimana. Õhõ ma si waihu'u
pese di, te te 're ĩda'anho'reptui mono zéb da hã, duré te te 're ĩda'a'uprosi mono zéb da hã.
E a norĩ wa'wa hã dahâimanazéb zarina da'ãma rowairébé'wa pâ, te bété asiré Cristuhu
zazei'wa 're ĩwẽ'õ za'ra wa'aba mo.

Dasisõwa rowaihu'u nhomri na rowasu'u

13-14 Ma'ãpé Ĩ̱wapari pese za'ra wa'aba. Ãté ãne te za asisõwa wa'aba, dama 're asiwasu'u
za'ra wa'aba mo: "Ãté ãhãna 'ri ahâ u wa za ai'aba'ré ni, niha wamhã awẽpsi. Tame te za
misi wa'ãma tiwahu, rob'uiprazéb zô wa te romhuri za'ra ré, wa te wasima sa'ẽtẽ za'ra
da, rob'uiprazé hã." Ãté ãne te za dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. E awẽmhã niha
ai'ãma ĩromhâimana za'ra wa'aba zé hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba bâ, te za ãne dama
're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. Aihâimana za'ra wa'aba zé hã aiwa romnhizédé ne hã.
Romnhizé hã 're hâimana za'ra mono wamhã, te za awa'awi ai'utõ. Tane 're aihâimana
za'ra wa'aba mono zé hã, aiwa romnhizédé ne te za aiwi 're si'utõrĩ su'u za'ra wa'wa.

15 Taha wa, te za ãne si asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: "'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're wa'awẽ mono wamhã, marĩ wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono da hã, wa za tô wa te 're 'manharĩ za'ra." Ãne te za asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo.
16 Tane nherẽ, niwa romhâimanazé hã waihu'u pese za'ra wa'aba newa, te 'râwi asi'uihâ na 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo. Ta hã dawasédé.
17 Taha wa, wa za ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Marĩ ĩwẽ na da te dama ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono da hã, wẽ di. Tane nherẽ, taha wasu'u hã dama waihu'u pese za'ra nherẽ, marĩ ĩwẽ na da te dama ãma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhã, ta hã dawasédé.

5

Ĩsibro pese norĩ ãma, Wamama nhimihâzém na rowasu'u

1 Asimarĩ ahâ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, ma'ãpé ĩ̱wapari pese za'ra wa'aba. Niwapsi te za robzei'õ hã 're ĩsépata za'ra wa'aba mo. Taha wa, ĩwana ré te za asina 're ai'ry'ry sirõmo aba mo.
2 Asimarĩ za'ra wa'wa hã te za aiwi 're si'utõrĩ za'ra wa'wa. Duré ai'uzazé ĩwẽ hã te za ĩhâ tetere hã te te aiwi 're hâzapu'u za'ra wa'wa.
3 Marĩ hã ate za'ra wa'wa hã, ẽtẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ hã duré ẽtẽ'ubuzi'a prata 'manharĩ hã 're si'ubuzi za'ẽtẽ za'ra mono õ di za oto. Ta norĩ hã asima si 're ubumroi pese za'ra wa'aba mono wamhã, te za asõti na aiwaihu'u za'ra wa'aba ni. E asibrob ahâ hã asima si 're ĩsa'ẽtẽ za'ra wa'aba mono zarina, te za rowẽ hã aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa. Mare di. Danhimarĩ hã unhama ro'o na, dawi 're ĩsi'utõrĩ za'ra mono ne, te za rowẽ hã aiwi ai'utõrĩ za'ra wa'wa. Rob'rãsutuzéb u romhutu nherẽ, ma tô asima si 're ĩsa'ẽtẽ za'ra wa'aba mo, rob'ubumro hã.
4 Aiburu na romhuri'wa norĩ hã 're pawa'âbâ za'ra wa'aba mono õ di. Õhõta te aiwapsari za'ra. Hâiwa hawi te za dawapa, amnho ubumroi'wa norĩ 're ĩsiwapsari za'ra mono zé hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, danhipai u ĩwaihu'u pe hã.
5 Ti'ai ãma te asibro hã asima si 're ĩ'ubumroi pese za'ra wa'aba mo, asima ãma 're rowẽ za'ra wa'aba mono da, asibrom na. Wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Powawẽ hã hâipese wamhã, romhuture di oto, da te ĩwĩrĩzéb u hã. Tane, romhuture di oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dazu te te ĩ'aihâ za'ra wa'aba zéb u hã.
6 Ni'wam norĩ hã marĩ hã te te 're 'manharĩ wasété za'ra mono õ nherẽ, ma tô a norĩ wa'wa hã taré dama 're ĩ'ru za'ra wa'aba mo, da te 're simroi mono da. Ta norĩ ma, waihu'u za'ra õ di, 're ĩsisõ'reptu za'ra mono zéb da hã.

Wanhib'apito zô danhimi'ẽ na sô 're ĩdanhimipari za'ra mono zém na rowasu'u

7 Ĩ̱sisãnawã norĩ, rowasédé hã 're hâimana mono nherẽ, te za asimi'ẽ na Wanhib'apito zô 're asimipari za'ra wa'aba mo, apâ wei morĩ õ ré. Ma'ãpé rosa'rata za'ra wa'aba, buru tede'wa na. Buru tede'wa norĩ hã te simi'ẽ na, tã zô 're simipari za'ra, a'ẽ ta'a zô, duré ĩpĩni 'rãsutuzéb zô zama. Simi'ẽ na te sô 're simipari za'ra, ropoto té te te 're ĩ'ubumro za'ra mono zéb zô, tãma sawi za'ra wa, buru nho hã.
8 Tane a norĩ wa'wa hã te za duré asimi'ẽ na Wanhib'apito zô 're asimipari za'ra wa'aba mo. Za wei apâ morĩ su'u na dâ'âsina, te za robze na sô 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo.
9 Ĩ̱sisãnawã norĩ, asima 're aiwapsari za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aiwasédé hã te te ai'ãma 're sa'ra za'ra wa'aba mono tõ da. Dahâimanazéb zarina da'ãma rowairébé'wa hã we ĩmorĩzéb u hã romhuture di oto. Ãne wa, asima 're aiwapsari za'ra wa'aba mono õ di za.
10 Duréihã Danhib'apito uptabi zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã, da te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono nherẽ, ma tô simi'ẽ na te te 're robzépata za'ra, hâimana wẽ na. Tane te za duré ta norĩ wasu'u na 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩsine 're aihâimana za'ra wa'aba mono da.
11 Ta norĩ hã te te 're robzépata za'ẽtẽ za'ra mono nherẽ, siptete sina ma tô Wamama ãma 're hâimana u'âsi za'ra. Taha wa, tãma 're rowẽ za'ra mono di oto. Taha wasu'u hã wama waihu'u pese za'ra di. A norĩ wa'wa hã ma tô Zoho wasu'u hã 're ĩwapari za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono umnhasi sina ma tô ãma 're mo, Zo hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ĩsimizawizé hã sa'ẽtẽ uptabi di. Duré da'ãma 're ĩpẽ'ẽzé mono zé hã sa'ẽtẽ di. Ãne wa, Zo hã te te robzépata mono pari, ma tô marĩ hã ĩwẽ hã apâ tãma tisõ.
12 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ãhãna marĩ ĩpire hã wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Marĩ na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono wamhã, te za aimreme uptabi na si dama 're ĩropisutu za'ra wa'aba mo. Ãté ni'wa hã te za marĩ na dama ropisutu. Tawamhã ãté te za ãne dama

tinha, tô sena na te te dama ĩropisutuzém na, da te ãma waihu'u za'ra da: "'Re ĩhâimana u'âsi mono hã hâiwa 'manharĩ'wa, ti'ai 'manharĩ'wa, uburé marĩ 'manharĩ'wa, te 're hâimana. Ta hã ma tô ĩ̱waihu'u, tô sena na te aima ĩropisutuzém na." Ãté ãne te za ni'wa hã dama tinha, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhisi hã, te te dama ãma waptob sina. Ãne dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Aimreme uptabi na si, te za dama 're ĩropisutu za'ra wa'aba mo, 're sisi za'ra wa'aba mono ãna, aimreme hã tô senai õ wa, Wamama hã aiwasédé hã te te ai'ãma 're sa'ra za'ra wa'aba mono tõ da.

Ĩhâzé ré norĩ wasu'u

13 Ãté asiré ĩsazei'wai wa'wa hã te za robzépata. Ãne wamhã, te za sina rowaptẽ, hâiwa u. Duré ni'wa hã rowẽ tãma hâimana wamhã, tinho're na te za Wamama ãma tiwata.

14 Duré ni'wa hã hâzé wamhã, te za sô tihârâ za'ra, ĩsazei'wa norĩ pawapto'wa norĩ zô, Wamama wi te te ãma rowaptẽrẽ za'ra da, duré azeitona 'rãi wa'ui wabre na te te ãma 'rãi u'ré za'ra da, Wanhib'apito zadawa para.

15 Tawamhã, Wanhib'apito umnhasi sina te te tiwi rowaptẽrẽ za'ra wamhã, Wanhib'apito te za sõ'reptu, ĩhâzé ré hã. Te za pese. Duré ĩhâzé ré hã tiwasédé hã te te 're ab'manharĩ mono nherẽ, ĩwasédé te te ãma 're ab'madâ'â mono õ di za oto.

16 Ãne wa, Wanhib'apito hã aihâzé wa, te te 're aipese za'ra wa'aba mono da, marĩ 're 'manharĩ waséte za'ra wa'aba mono wamhã, te za asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. Te za duré asima tiwi 're ĩrowaptẽrẽ za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito wi. Tawamhã dahâimana wẽ sina, da te tiwi 're rowaptẽrẽ za'ra mono wamhã, da te tiwi 're ĩrowaptẽrẽ za'ra mono zéb zarina, te za tô te te dama ãma 're a'uwaimrami, Wanhib'apito hã.

17 Duréihã Wamama zadawa wasu'u'wa hã te 're hâimana, Eriasi hã. Ta hã wasine hã te a'uwẽ na 're mo. Ta hã ma tô rowaptẽ hâiwa u, tã we ta'a tõ da, ti'ai u. Taha wa, si'ubdatõ wahu wãiwa, tã we ta'a õ di.

18 Taha pari, ma tô duré rowaptẽ, tã we ta'a da. Taha wa, te we tita'a oto. Tawamhã amnho ahâ di oto, da te 're ĩ'ubumro za'ra mono zéb da hã.

19-20 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Ãté asiré ĩsazei'wa hã te za aipi'ra, roti senai'õ niwĩ. Tawamhã ãté misi te za ĩ'maipawapto wa'wa, apâ te te sina siri da, roti tô sena niwĩ 're hâimana mono da apâ. Ãne asimiroti wẽ na 'manho'reptui wa'aba wamhã, ĩpo're'õ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti 're hâimana u'âsi mono õ di za, rowẽ u'âsi nhiti. Duré Wamama hã te te ãma 'madâ'â õ di za, marĩ hã ahâ na tiwasédé hã te te 're ĩ'ab'manharĩ mono zé hã. Te za tãma pari za'ra.

1 Pedru
Ĩsazei'wa norĩ ma, Pedru te te ĩrob'ui'éré na'rata zé
Ĩbaihâ wasu'uzé

Ã ĩbaihâ hã Pedru te te ĩrob'ui'éré hã Zezusihi zazei'wa norĩ hã daro mono bâ 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma, ma tô rob'ui'éré, ĩsazei'wa 're nomro mono 'ru te, da te tãma 're ĩrob'manharĩ za'ra mono norĩ ma. Ĩsazei'wa norĩ hã danhib'rata te te 're robzépata za'ra mono wa, ma tô Pedru hã tinhimi'ui'éré na pẽ'ẽhiri za'ra. Taha na ma tô pawaptob za'ra, siptete sina Zezusihi ãma si 're nomro mono da. Cristu hã wanhowa te te ĩrobzépata na hã ma tô duré tãma waihu'u za'ra, duré wa norĩ hã ĩsiré 're wanomro mono wa, za ĩsine wa te 're ĩrobzépata za'ra mono zém na hã. Ãne ma tô duré tãma waihu'u za'ra: 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô te te 're aipibu za'ra wa'wa, tô sena 're umnhasi za'ra wa'aba mono zô.

1 Wa hã Pedru, Zezu Cristu te te ĩ̱pisudu, ĩsadawa wasu'u'wa 're ĩ̱morĩ da. Ãhãna wa za ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ ma. Airom nhiti te dawazari 're aihâimana za'ra wa'aba mo, danhipti'a nho'õmo mono bâ, Põtu ãma, duré Darasiza ãma, duré Capadosiza ãma, duré Azi'a ãma, duré Bitinha ãma.
2 Aipoto za'ra wa'aba õ ré, ma tô Wamama hã sima aipisutu sirõmo za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ĩsib'a'uwẽ oto 're anomro aba mono da. Taha da, ma tô oto Tipẽ'ẽzani hã aipẽ'ẽ 're aima sõmri za'ra wa'wa, aiwẽ uptabi na oto õhõ ãma si 're anomro aba mono da, duré Zezu Cristuhu nhimiroti si 're wapari pese za'ra wa'aba mono da, duré Cristu hã dazada ĩdâ'âzéb zarina, aipẽ'ẽ 're te te 're ai'a'upsõi wa'aba mono wa, aiwasété ãna ãma 're anomro aba mono da oto.
'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa ai'ãma 're ĩ̱mreme u'âsi za'ra wa'wa, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'âsi, ãma 're anomro aba mono da, taha ãma si.

Rowẽ uptabi zô, 're ĩdanhimipari za'ra mono zé wasu'u

3 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si oto 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono, Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama ãma. E marĩ wa. Ĩpẽ'ẽzézé hã sa'ẽtẽ na tãma 're hâimana mono wa, ma tô wa'apoto té, wapẽ'ẽ 're, wahâimanazép té ĩwẽ na si oto ãma 're wahâimana za'ra mono da. Zezu Cristu hã dâ'â uptabi nherẽ, ma tô Ĩmama hã ab're hawi hâiwa'utu, tiwaihu'u pese na. Taha zarina, wa za duré wasina sô 're wanhimipari za'ra, 're wadâ'â za'ra mono pari, te te 're ĩwa'ahâiwa'utu mono zéb zô.
4 Nimahã na, te za marĩ hã ĩwẽ hã te te wama 're anhomri, tinhib'a'uwẽ norĩ zô te te 're ĩ'ab'madâ'â mono hã hâiwa ãma. Tame ĩwẽ uptabi si te asô 're simi'wara u'âsi 'wa, dawi 're ĩsi'utõrĩ waihu'u za'ra mono õ hã, dawi 're ĩwasété za'ra mono õ hã duré.
5 Ate za'ra wa'aba da, te ĩwẽ hã asô 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã ĩwaihu'u pese na te oto asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo. Taha wa, te za ĩwasété wi te te 're ai'madâ'â pese za'ra wa'wa, asõ'reptui wa'aba zé hã asina uwaimrami za'ra wa'aba da, ro ĩsi'utõrĩzéb ãma.
6 Taha wa, te za ĩwasu'uwẽ zarina aipẽ'ẽ 're, 're atoi u'âsi za'ra wa'aba mo, rowasédé hã asada 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, 're robzépata za'ra wa'aba mono nherẽ.
7 Wanhib'apito umnhasi sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono zô, te za rowasédé hã asada 're hâimana za'ra wa'wa. Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma, wẽ di, Wanhib'apito umnhasi sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã. Ẽtẽ'ubuzi pré oru hã dama ĩsawi pese zém nhipai u, tãma wẽ di. Ẽtẽ'ubuzi pré oru hã wa'âbâ za'ẽtẽ wa, dama sawi pese di, ta hã dama 're hâimana u'âsi mono dai õ nherẽ. Zata õ zô, te za unhama wa hiri ni, zata õ wa, da te ĩwaihu'uzéb da hã, oru uptabi na. Tane, a norĩ wa'wa hã rowasédé hã asada 're hâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, Wanhib'apito umnhasi sina 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, apâ wei morĩ wapsi, te za danho'a ai'ãma tiwata za'ra wa'wa, õhõ umnhasi sina ãma 're ĩ'aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono zém na. Tame te za duré marĩ hã ĩwẽ hã aima sõmri za'ra wa'wa. Rowẽ uptabi hã te za duré aima pisutu za'ra wa'wa. Tawapsi, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za oto.
8-9 A norĩ wa'wa hã atõmo na asiwi 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di, Zezu Cristu hã. Tane nherẽ, aima sawi uptabi za'ra wa'aba di, Wanhib'apito hã. Atõmo na asiwi 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ nherẽ, te Wanhib'apito umnhasi sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono wa, te aipẽ'ẽ 're, 're atoi u'âsi za'ra wa'aba mo, ato za'ẽtẽ za'ra wa'aba na. E marĩ wa. 'Re aihâimana wasété za'ra wa'aba

mono zém hawi, te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono wa. Taha da, te Wanhib'apito hã asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da.

10 Duréihã aibâ norĩ hã te 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Ta norĩ hã danho'reptuzé wasu'u te te waihu'u pese za'ra da, ma tô te te sô 're rosa'rata za'ra. Ĩwana ré ma tô te te dama 're rowasu'u sirõmo za'ra, danho'reptuzém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono za te te aima ãma 're ĩ'a'uwaimrami za'ra wa'aba mono zém na.

11 Ãne te ta norĩ hã te te sima 're nharĩ za'ra: "E 'wa hã, Danho'reptui'wa za. E niwa te za tawamhã te te 're da'anho'reptu." Ãne te ta norĩ hã te te sô 're rosa'rata pese za'ra, te te waihu'u za'ra da. Cristuhu pẽ'ẽzani hã ĩpẽ'ẽ 're, 're hâimana za'ra mono wa, ma tô tãma waihu'u sirõmo za'ra, Cristu hã za te te ĩrobzépatazém na. Taha pari, rowẽ uptabi hã hâiwa ãma za tãma 're ĩhâimana mono na ma tô duré tãma waihu'u sirõmo za'ra.

12 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô duré ãne hã tãma waihu'u sirõmo za'ra: "Aima wa'aba si, te waihu'u za'ra wa'aba õ di, danho'reptui'wai wasu'u hã. Ai'uirĩ na wa'aba, za 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ pibu ma, wa tô ãne hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa." Ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, aipibu ma za'ra wa'aba zama. Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô oto rowasu'uwẽ na aipo're pu'u za'ra wa'wa, Cristu te te 're ĩda'anho'reptui mono zém na. Hâiwa hawi, Wanhib'apito pẽ'ẽzani nhimipawaptobzéb zarina, tô sena Cristuhu wasu'uwẽ na ma tô aipo're pu'u za'ra wa'wa. Taha wasu'u hã wẽ uptabi wa, te oto hâiwa ãma romhuri'wa norĩ hã te te sima 're wẽ uptabi za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono da.

'Re ĩhâimana u'âsi mono, dahâimana wẽ da, te te 're ĩda'apisutu mono zé wasu'u

13 Zezu Cristu hã nimahã na te za wei mo apâ. Taha wa, te za aihâimana nhimiza'rese 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Aihâiba na te za 'râwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo. Zezu Cristu hã apâ wei morĩ wapsi, te za aima 're ĩrowẽ za'ra wa'aba mono zé hã aima pisutu za'ra wa'wa, hâiwa ãma. Taha zô si te za asina 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo.

14 Taha wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. Ĩsimiroti hã 're waihu'u za'ra wa'aba mono õ ré, ma tô marĩ hã ĩwasété zô si 're ĩrowasutu za'ra wa'aba mo. Taha zarina 're anomro aba mono õ di za oto.

15 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô sima aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwẽ si oto 're anomro aba mono da. Ta hã hâimana wẽ uptabi na, te 're hâimana. Taha wa, te za a norĩ wa'aba zama, aihâimana wẽ uptabi na oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ĩsine.

16 Duréihã ma tô ãne siwasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã:

"Wa hã ĩ̱hâimana wẽ uptabi na, wa 're ĩ̱hâimana. Taha wa, a norĩ wa'aba zama te za aihâimana wẽ uptabi na 're aihâimana za'ra wa'aba aba mo, ĩ̱sine."

Ãne ĩsimiroti na rob'ui'éré, ĩbaihâ na hã.

17 A norĩ wa'wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma 're aimreme zusi aba mono wamhã, Wamama na te 're ĩsisi za'ra wa'aba mo. Ta hã dahâimanazéb zarina da'ãma rowairébé'wa, te 're hâimana. Ãhã wa, 're ĩdahâimana za'ra mono zéb zarina, te za dahâiba mono bâ te te dama ãma 're a'uwaimrami, dahâimana wẽ zém na, dahâimana wasété na zama. Taha wa, te za 're ĩhâimana mono zém na asiwi 're ĩwazéb za'ra wa'aba mo, Wamama hã, ti'ai ãma 're anomro aba mono ré.

18 A norĩ wa'wa hã ma tô ĩwaihu'u za'ra wa'wa, aiwa'âbâ za'ra wa'aba zé hã. Cristu hã ma tô aiwa'âbâ za'ra wa'wa, 're anomro wasété aba mono zém hawi, te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da, aihi'rata norĩ ne, 're aihâimana za'ra wa'aba mono tõ da oto. E rob'uiprazém na ma tô Cristu hã aiwa'âbâ za'ra wa'wa, e ẽtẽ'ubuzi pré oru na, niha wamhã, e ĩ'a na prata na. Mare di. Ta hã wẽ u'âsi 're hâimana za'ra mono õ di za. Taha na te te aiwa'âbâ za'ra wa'aba õ di.

19 Dazada ĩdâ'âzém na si ma tô aiwa'âbâ za'ra wa'wa, ĩwapru hã tiwi ĩpu'uzém na. Ta hã te 're mo, pone'ẽrebâ ĩwẽ uptabi ne, da te dasiwi ĩwĩrĩ da hã, dawasété wa, dawa'âbâzéb da. Cristu hã wẽ uptabi na 're ĩhâimana mono hã ma tô tidâ'âzém na aiwasédé hã wa'âbâ za'ra wa'wa. Ta hã te te ĩwawa'âbâ za'ra zé hã wẽ uptabi di.

20 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te ro'apoto mono õ ré, ma tô Cristu hã pisutu siro, dazada dâ'â da, dawasété wa'âbâzéb da hã. Ãhãna ro ĩsi'utõrĩzéb u hã, ma tô we datẽme wi oto Cristu hã, aima ãma 're ĩrowẽ za'ra wa'aba mono zéb da hã.

21 Cristu hã dâ'â uptabi nherẽ, ma tô ab're hawi hâiwa'utu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, rowẽ uptabi te te tãma pisutu da, hâiwa ãma. Ãhã wasu'u hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, te oto õhõ si asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, te te dama ĩropisutuzé hã te te aima ãma uwaimrami za'ra wa'aba da.

22 Wanhib'apito nhimiroti hã, tô sena. A norĩ wa'wa hã ma tô ĩsimiroti hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, marĩ ĩwasété na asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di oto.

Aiwẽ na 're anomro aba mono da si, te oto asima 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. Dazawizé hã tô sena te oto aima 're hâimana za'ra wa'wa, asiré Wanhib'apito zazei'wa norĩ ãma. Taha wa, te za õne u'âsi 're asisawi pese za'ra wa'aba mo.

23 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã pire na te 're hâimana u'âsi. Niwa si'utõrĩ waihu'u õ di za. Ta hã ma tô oto timreme na aipoto téb za'ra wa'wa aipẽ'ẽ 're, ĩ'ra si oto 're anomro aba mono da. Ti'ai ãma damama norĩ si te za nimahã na dawi 're si'utõrĩ za'ra. Tanei õ di, Aimama 'wa hã aipẽ'ẽ 're te te 're aipoto téb za'ra wa'aba mono hã. Niwa dame si'utõrĩ waihu'u õ di.

24 Duréihã ma tô ãhã wasu'u na ãma rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã. Ãne te rowasu'u:

"Du hã 're wapti'i hâ za'ra mono õ ré, te za 're 'ré za'ra. Duré romnhirãrã norĩ hã wẽ nherẽ, te za 're sirãrã a'a za'ra. Tane duré dahâiba hã wẽ nherẽ, te za 're dasi'utõrĩ su'u.

25 Tanei õ di, uburé Danhib'apito nhimiroti hã. Pire na te 're hâimana u'âsi. Niwa si'utõrĩ waihu'u õ di za."

Ãne ãma ĩrob'ui'éré hã.

Tawamhã Wanhib'apito wasu'uwẽ na da te 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mono wamhã, ma tô uburé Danhib'apito nhimiroti wasu'uwẽ na te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa.

2

1 Taha wa, te za aiwasédé hã 're ĩrẽme pese za'ra wa'aba mo, dasi'ruiwapari hã, duré dazadawa nhipe hã, duré dahâimanazé tô senai'õ hã, duré danhimarĩ na dasi'ruiwapari hã, duré dasima dawasu'u wasédé hã.

2 Ai'uté ĩpoto té hã tina hâiwa'u zô 're ĩ'ry'ry mono ne, te za Wanhib'apito nhimiroti zô 're ĩrob'ruiwapari za'ra wa'aba mo, ãma 're asiptete za'ra wa'aba mono da, aihâimana wasété hawi asõ'reptuzé hã 'râwi oto asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da.

3 Wanhib'apito dama 're ĩsõpru mono zé hã 'râwi asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono wa, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa.

Ẽtẽ na Cristuhu ãma te te ãma ĩsimiré'ézé wasu'u

4 Ma'ãpé, Wanhib'apito u asimirosa'rata na si nherẽ, 're aihutu aba mono. Ta hã wẽ nherẽ, ma tô dasiwi wẽ'õ ni, ẽne hã 'ri'wa norĩ te te siwi ĩwẽ'õ ne. Tane nherẽ, da te dasiwi wẽ'õ nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wẽ uptabi di, Wanhib'apito hã. Tãma sawi uptabi di duré.

5 Ẽne ahâ nherẽ, 'ri hã da te dasiwi ãma ĩ'ri ne, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima 're nharĩ za'ra wa'wa, ĩsõrõwa na tãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. E marĩ da. Ĩsõrõwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ ne, sasedoti norĩ ne, tãma ĩromhuri'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré aihâiba na tãma 're asõprub za'ra wa'aba mono da. Zezu Cristu wazada ĩdâ'âzéb zarina, tãma 're asõprub za'ra wa'aba mono wamhã, Wamama ma wẽ di, tãma 're ĩ'asõprub za'ra wa'aba mono zé hã.

6 Duréihã ĩwana ré 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô ẽtẽ na Zezu Cristuhu ãma simiré'é. Ãne te tinha:

"Ẽtẽ tõmo wawẽ hã wa tô pisutu, ĩ̱nhorõwa ãma te hiri da, Si'ã na 'ri nho'õmo nhisi ãma. 'Ri na'rata wẽ'ẽzéb ãma wa za tihi, 'ri hã siptete na sab da. Ẽne hã ĩ̱ma wẽ uptabi di. Ĩ̱ma sawi uptabi di duré. Taha umnhasi sina 're dahâimana za'ra mono wamhã, ĩwẽ na za te te dama ãma 're a'uwaimrami u'âsi mono wa, dawi 're robzei'õ za'ra mono õ di za."

Ãne ãma ĩrob'ui'éré hã, ĩbaihâ na hã.

7 Ẽtẽ na ĩsisi hã aima sawi uptabi za'ra wa'aba di, Cristu hã, Danho'reptui'wa na asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa. Da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono õ norĩ ãma, ma tô 'ri'wa norĩ ãma simiré'é, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã. Ãne te ta norĩ ãma rowasu'u:

"Ẽtẽ tomhâpâ wẽ hã 'ri na'ratazéb da hã, wẽ uptabi nherẽ, wasété newa, 'ri'wa norĩ te te aré siwi ĩwẽ'õ hã 'ri na'rata uparizéb da, te oto 're sa'wari u'âsi, pire na."

Ãne ĩwasu'u na rob'ui'éré hã.

8 Duré ẽtẽ tõmo wawẽ wasu'u amo na rob'ui'éré hã, ãne:

"Ẽne hã te za nasi da'marõpãrĩ za'ra."

Taha na rob'ui'éré hã, ãne. Ẽne te te nasi da'marõpãrĩ za'ra wamhã, dama 're rowẽ za'ra mono õ di za. Tane Cristuhu wasu'uwẽ hã da te 're saze za'ra mono õ wamhã, dama 're rowẽ za'ra mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're ĩda'awẽ'õ mono zéb zarina.

9 Tanei õ di, a norĩ wa'wa hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô sima aipisutu za'ra wa'wa,
ĩsib'a'uwẽ si oto 're anomro aba mono da. Sasedoti norĩ hã te te sima 're ĩ'apisutu mono
ne, te oto a norĩ wa'wa hã uburé Danhib'apito ma romhuri'wa, 're anomro aba mo, õhõ
ãma si 're anomro aba mono da, ĩte da. Ta hã robra hawi ma tô rowa'a u sitẽme asô tihârâ
za'ra wa'wa, 're anomro wasété aba mono zém hawi, rowẽ uptabi na si 're anomro aba
mono da oto. Taha wasu'u na, tiwaihu'u pese na te te aima ãma 're ĩ'uwaimrami wẽ za'ra
wa'aba mono zém na, ma tô sima aipisutu za'ra wa'wa, ãma 're dapo're pu'u u'âsi za'ra
wa'aba mono da.
10 A norĩ wa'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're anomro aba mono õ di aré.
Ãhãna te oto ĩsib'a'uwẽ tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Duré da'ãma 're ĩpẽ'ẽzé mono
zé hã asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono õ di aré. Ãhãna ma tô oto asina ĩwaihu'u za'ra
wa'wa, da'ãma 're ĩpẽ'ẽzé mono zé hã.

Dahâimana wẽ zém na rowasu'u

11 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ĩ̱ma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, darom nhiti 're ĩdahâimana za'ra
mono ne, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ti'ab ré. Taha wa, marĩ wasété na 'râwi asima
're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, asimirosa'rata wasété zarina 're 'manharĩ za'ra
wa'aba mono tõ da, aiwasété 'wa hã.
12 A norĩ wa'wa hã Wanhib'apito zazei'õ'wa norĩ wazari, te 're aihâimana za'ra wa'aba
mo. Taha wa, te za aihâimana wẽ na si dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tawamhã
aihâimana wasété na, taré da te aima 're nharĩ za'ra wa'aba mono nherẽ, te za da te 're
aiwaihu'u za'ra wa'wa, dama 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono zém na. Tawamhã
Cristu hã apâ wei morĩ wapsi, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma tawata za'ra ni, ĩsimiroti
zarina aihâimana wẽ na, dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa.
13 Wanhib'apito nhib'a'uwẽ oto 're anomro aba mono wa, uburé dama ĩpire norĩ
nhimiroti hã te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, ti'ai ãma danhipai u
da'madâ'â'wa nhimiroti hã te za duré 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo.
14 Duré tãma da'madâ'â'wa da, te te 're ĩda'apisutu mono norĩ nhimiroti zama, te za 're
ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. Ĩhâimana wasété norĩ hã, ĩsadawa para te te 're hâ za'ra
mono da, duré ĩhâimana wẽ norĩ ãma 're wata za'ra mono da, taha da, ma tô ta norĩ hã
pisutu za'ra.
15 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô sima aiwẽ za'ra wa'wa, aihâimana wẽ na dama 're
aihâimana za'ra wa'aba mono da. E marĩ da. Aihâimana wẽ na dama 're aihâimana za'ra
wa'aba mono nherẽ, taré da te aima 're nharĩ wasété za'ra wa'aba mono tõ da.
16 Pawa'âbâ ãna dama romhuri'wa norĩ ne, robzei'õ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono
õ di oto, a norĩ wa'wa hã. Tane nherẽ, Cristuhu ãma rowẽ na 're anomro aba mono nherẽ,
ãne taré 'râwi asi'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za: Ĩ̱wasédé te 're 'manharĩ
mono nherẽ, rowẽ u'âsi wa za 're ĩ̱hâimana. Ãne taré 'râwi asi'ãma 're rosa'rata za'ra
wa'aba mono õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, 're aihâimana za'ra wa'aba
mono wa, te za aihâimana wẽ na 're aihâimana za'ra wa'aba mo.
17 Ãne wa, te za dahâiba mono bâ 're ĩdahâiba wazéb za'ra wa'aba mo. Uburé asiré
ĩsazei'wa norĩ hã te za 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za
duré asima 're ĩpipa za'ra wa'aba mo, ĩwaihu'u pese uptabi na. Duré ti'ai ãma danhipai u
da'madâ'â'wa hã te za asiwi 're ĩhâiba wazéb za'ra wa'aba mo.

Pawa'âbâ õ nherẽ, romhuri'wa norĩ hã 're ĩnomro wẽ mono zé wasu'u

18 Aiwada'uri zarina aipawa'âbâ ãna dama romhuri'wa norĩ, asib'apito nhimi-
wada'urizé hã te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, ĩsimizawi pese norĩ mreme hã, duré
ĩsimizawi'õ norĩ mreme zama.
19 Taré nherẽ, da te aima 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, te za 're ĩrobzépata
za'ra wa'aba mo. Ãne wamhã, ari'iwi te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, taha da, te te
sima 're aiwẽ za'ra wa'aba mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ãne zarina te za te te
're aiwẽsãmri za'ra wa'wa.
20 Marĩ hã 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wa, da te 're aihâ za'ra wa'aba mono
wamhã, ari'iwi 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, e te za ai'ãma 're dawata za'ra
wa'wa. Mare di. Aihâimana wẽ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, da te
aima 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, ari'iwi te za 're ĩsépata za'ra wa'aba mo.
Tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te za te te 're aiwẽsãmri za'ra wa'wa.
21 Cristu hã ma tô robzépata, asada za'ra wa'aba. Ta hã ma tô ãne na aima ãma asanho
za'ra wa'wa, ĩsirã zarina si ari'iwi 're robzépata za'ra wa'aba mono da. Taha da, ma tô
sitẽme asô tihârâ za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
22 Cristu hã marĩ na tiwasédé te te 'manharĩ õ uptabi di. Tô sena na te te dama 're
rowasu'u mono wa, sadawa nhipese na da te 're wapari mono õ di, dasiwi.

23 Da te tãma 're nharĩ wasété za'ra mono nherẽ, asa te te dama ãma 're nharĩ wasété
mono õ di. Duré da te tãma ĩrob'manharĩ wasété mono na te te robzépata mono nherẽ, te
te dama ropipa õ di asa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, ma tô sisõ, taha si dahâimanazéb
zarina da'ãma rowairébé'wai wa, te te ãma dama 're a'upai mono õ wa.
24 Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â wamhã, ma tô wawasété wa, wawa'âbâ
za'ra, wawasédé hã wa te oto 're 'manharĩ tõ za'ra mono da, wahâimana wẽ na si oto
're wahâimana za'ra mono da. Ĩhâiba na da te tãma ĩrob'manharĩ wasétézém na, ma tô
robzépata za'ẽtẽ. Taha zarina, a norĩ wa'wa hã rowẽ na te oto 're aihâimana za'ra wa'aba
mo.
25 Rowẽ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di aré, pone'ẽrebâ, bâdâdi nhiti 're ĩsipa
za'ra mono ne, 're anomro aba mono wa aré. Ãhãna ma tô apâ aipizari za'ra wa'wa,
Da'madâ'â wẽ 'wai u, ĩsarina si oto 're anomro aba mono da, rowẽ na.

3

Damro ré norĩ hâimanazé wasu'u

1-2 Pi'õ norĩ, romhuri'wa norĩ hã tinhib'apito mreme te te 're ĩwapari pese za'ra mono
ne, te za duré aimro mreme hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. Ãté aimro za'ra wa'wa hã
zahadu te te saze za'ra õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Tane nherẽ, tãma 're
aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za oto sima wẽ za'ra, Cristuhu zazei'wa
oto 're hâimana za'ra mono da. Te te 're saze za'ra mono da, tãma 're roti za'ra wa'aba
mono õ nherẽ, te za uihâ na te te 're saze za'ra. E marĩ wa. Tãma 're aihâimana wẽ za'ra
wa'aba mono wa, duré ĩmreme hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono wa.
3-4 Asima 're asipese za'ra wa'aba mono na si, 're asõpré wa'aba mono õ di za, ai'rãi
waipo ĩwẽ na, duré asõ'rebzu ĩwẽ na. Duré ai'uza ĩwẽ na 're rosa'rata za'ra wa'aba mono
õ di za. Asimirosa'rata wẽ na oto 're ĩ'anomro aba mono zéb zô si, te za asima 're asõpré
wa'aba mo, duré aiwaimri 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono zéb zô zama. Ãne si tãma wẽ
uptabi di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã.
5 Ãne si ma tô wahi'rata sipi'õ norĩ hã 're nomro, 're ĩhâimana wẽ za'ra mono norĩ hã.
'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ma tô ta norĩ hã te te sina 're umnhasi za'ra, te te 're pawapto
wẽ za'ra mono da. 'Re ĩnomro wẽ mono na, ma tô duré ta norĩ hã sina 're sõpré. Taha wa,
ma tô timro mreme si te te 're wapari pese za'ra.
6 Ãne Sara hã ma tô 're mo. Timro mreme hã ma tô te te 're wapari pese, Abra'ãhã
mreme hã. Taha wa, ma tô tinhib'apito na te te 're sisi Sara hã, Abra'ã hã. Tane te za duré
a norĩ wa'wa hã aimro ma 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mo. Asina aihâtâ'â ãna, te za
duré 're anomro aba mo. Tawamhã Saraha nhihudu na te za te te 're asisi za'ra wa'wa,
'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.
7 Duré aibâ norĩ, aimro siré te oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo. A norĩ wa'wa hã
aibâ wa, aihâiba hã siptete za'ra wa'aba di, aimro hâiba za'ra wa'aba ma hã. Ãne hã te za
asina ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, te za aimro ma 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mo.
Rowẽ ĩsi'utõrĩ'õ hã te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aima sõmri za'ra wa'wa, hâiwa ãma.
Aimro norĩ wa'aba ma zama, te za sõmri za'ra. Taha wa, te za aimro ma 're aihâimana wẽ
za'ra wa'aba mo. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, asiré 're aimreme zusi aba mono
wamhã, te za te te 're ai'awapari 'wa, Wamama hã.

Ĩsazei'wa norĩ, dama 're hâimana wẽ za'ra mono nherẽ, te te 're ĩrobzépata za'ra mono zé wasu'u

8 Ĩmreme na wa za oto aima 'rãsutu za'ra wa'wa. Asimirosa'rata wẽ na te za aihĩni
're asisazei pese za'ra wa'aba mo. Duré dapẽ'ẽzé zarina da te 're robzépata za'ra mono
wamhã, te za dasiré aipẽ hã 're ĩsépata za'ra wa'aba mo, aipẽ'ẽzé sina. Duré uburé marĩ
wẽ na dama 're rowẽ za'ra mono wa, 're dato za'ra mono wamhã, te za dasiré 're ato za'ra
wa'aba mo. Te za duré 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Asima aipire na 're aihâimana
za'ra wa'aba mono õ di za.
9 Duré asada 're dahâimana wasété za'ra wa'aba mono wamhã, asa dama ãma 're wa'rãmi
za'ra wa'aba mono õ di za, aihâimana wasété na. Duré dapẽ'ẽ na taré da te 're ai'ruiwapari
za'ra wa'aba mono wa, da te aima 're nharĩ za'ra wa'aba mono nherẽ, asa dama ãma 're
wa'rãmi za'ra wa'aba mono õ di za, aimreme wasété na hã. Wamama wi si, te za ta norĩ
ma 're ĩwaptẽrẽ za'ra wa'aba mo, ĩwẽ si te te tãma 're sõmri za'ra mono da, ta norĩ ma. Ãne
da, ma tô Wamama hã sitẽme asô tihârâ za'ra wa'wa, ĩwẽ na si aima 're sõprub za'ra wa'aba
mono da.
10 Duréihã ãne na ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã dama roti:

"Aihâiba ré ré, robzei u'âsi 're anomro aba mono da, asima 're wẽ za'ra wa'aba mono wamhã, aimreme wasété na dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za.
11 Te za duré aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mo, ĩwẽ si dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da oto. Duré rowẽ na si asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da si, te za asina 're ĩrosa'rata pese za'ra wa'aba mo.
12 Hâimana wẽ na dama 're ĩhâimana za'ra mono norĩ si, te za te te 're ab'madâ'â pese, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Te te duré tiwi 're rowaptẽrẽ za'ra mono wamhã, te za te te 're awapari, ĩmreme zarina te te tãma ãma 're a'uwaimrami mono da. Tane nherẽ, dahâimana wasété na dama 're dahâimana za'ra mono wamhã, te za dazada 're hâimana."
Ãne ãma ĩrob'ui'éré hã, ĩbaihâ na hã.
13 A norĩ wa'wa hã 're anomro wẽ wa'aba mono da, tô sena asina 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wamhã, e 'wa hã te za rowasédé hã te te aima 're 'manharĩ za'ra wa'wa.
14 Tane nherẽ, dama 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono nherẽ, taré da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, dama 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Asimirosa'rata na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za duré.
15 Cristu hã Asib'apito aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, te za aihâimana prédup sina 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. Duré Cristu 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zém na, da te 're asadanharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, awa'awi te za dama 're asiwasu'u waré za'ra wa'aba mo.
16 Aiwaimri te za 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, aimreme wasété ãna. Aihâimana wẽ na te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata wasété na 'râwi 're asiwẽ'õ za'ra wa'aba mono tõ da. Tawamhã dama 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono wamhã, Cristuhu zazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono 'ru te, taré da te aima 're nharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, te za damreme niwĩ 're danhiséb za'ra.
17 Ãté 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono 'ru te, te za da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa. Ãne zarina, 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're aiwẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina, a'â 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono na. Ãne hã te te wama 're awẽ mono õ di, dama 're ĩwahâimana wasété za'ra mono zéb da hã. Dama 're wahâimana wasété za'ra mono wamhã, ãté te za da te 're wahâ za'ra. Ãne zarina, wa te 're robzépata za'ra mono wamhã, ĩ'uwaibaba wa za tô wa te 're robzépata za'ra.
18 Misi haré ma tô Cristu hã dazada dârâ, 're ĩdahâimana wasété za'ra mono hawi, te te 're da'anho'reptui mono da. 'Re ĩmorĩ wẽ uptabi hã ma tô dârâ, 're ĩdanomro wasété mono norĩ da, te te 're wa'anhimroi mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u. Cristu hã dâ'â uptabi nherẽ, ma tô Ĩmama hã hâiwa'utu, apâ 're hâimana u'âsi mono da.
19 Tihâiba na u'âsi, te adâ'â norĩ u mo, dazazéb 're, 're ĩdasimasa mono ne, nimomo 're ĩwairébé mono õ norĩ u. Uburé Danhib'apito uptabi na te te sina po're pu'u za'ra da, te ĩtẽme timorĩ za'ra.
20 Ta norĩ hã Nowé ti'ai ãma 're morĩ ré, te te 're wapari za'ra mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Nowé hã 'ri ne uba're, te te 'manharĩ ré, te ta norĩ hã po're ãna 're nomro. Tane nherẽ, da'ãma wa'a su'u õ wa, te te da'uprosi su'u õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Te te oto da'uprosi wamhã, 'ri ne uba're wa, ĩsisisi norĩ si, ma â wi sõ'reptu za'ra. Ta norĩ hã umro za'ra di. 8 na ĩhâiba za'ra hã.
21 Ta hã â hã, â dawabzuri, te wasu'u, danho'reptuzé. E da'u're wa, da'upsõzé, te â dawabzuri hã wasu'u. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da te dasi'ãma 're ĩropisutu za'ra mono zé te wasu'u, â dawabzuri hã. Dawasédé te te dama 're apari mono wa, 'râwi 're dasiwaihu'u za'ra mono õ di oto, dawasété na hã. Taha wa, dama 're ĩrowẽ za'ra mono zéb zarina, te za oto dasina da te tãma 're ropisutu za'ra, ãma 're ĩdanomro mono zéb da hã. Zezu Cristu hã dâ'â uptabi nherẽ, Ĩmama hã ab're hawi te te hâiwa'utu wa, apâ 're morĩ wa, te asõ'reptuzé hã aima tihâimana za'ra wa'wa.
22 Cristu hã hâiwa u morĩ wa, te oto pire na Timama nhimire niwĩ 're sãmra, Danho'reptui'wa hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ 'madâ'â'wa, te 're hâimana. Uburé hâiwa nho're ãma, pire na duré waihu'u pese na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma zama, te pire uptabi na tãma 're hâimana za'ra.

4

'Re ĩdanomro mono zép tém na rowasu'u

1 Cristu hã ma tô tihâiba na robzépata. Taha wa, te za asina 're asiptete za'ra wa'aba mo, asihâiba zawi ãna, ĩsine 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono zéb da hã. Ãne, da te 're

robzépata za'ra mono wamhã, marĩ, da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, te za oto da te 're rẽme pese za'ra.
2 Taha wa, ti'ai ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré, te za 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're ĩwẽ mono zéb zarina si. Duré marĩ na asima 're ĩrosa'rata wasété za'ra wa'aba mono zéb zarina, 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za oto.
3 Wahub ahâ na ma tô ai'ãma 're si'utõrĩ za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti waihu'u'õ'wai hâimanazém na, 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono ré. Ma tô asisô 're ĩrowasutu za'ra wa'aba mo aré. Âzézei'wa te aré 're anomro aba mo. Duré dato ĩwẽ'õre hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ré, ma tô asina 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo aré. Duré âzézei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, ma tô ai'rã siwamnarĩ na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana, ma tô romhâiba 'manharĩ ãma 're aiwata za'ra wa'aba mo, ta hã waihu'u pese newa rob'manharĩ hã.
4 'Re anomro wasété aba mono zé hã, tâibâ oto. Taha wa, siwa'ru dasiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ wa, te ai'ãma 're tob'uzu za'ra wa'wa, Wamama nhimiroti waihu'u'õ'wa norĩ hã. Taha wa, 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono 'ru te, te oto ta norĩ hã taré te te aima 're nharĩ wasété za'ra wa'wa.
5 Tane nherẽ, nimahã na ta norĩ hã 're ĩhâimana wasété za'ra mono zém na te te ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, te za ta norĩ ma rowairébé za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ta hã te te ĩda'awaihu'uzéb zarina, te za romhutu na uburé norĩ ma rowairébé, ĩhâiba ré norĩ ma, 're ĩdâ'â za'ra mono norĩ ma zama.
6 Taha wa, dahâimanazém na za te te dama 're arowairébé mono wa, ma tô Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa norĩ hã Cristuhu wasu'uwẽ na te te 're dapo're pu'u za'ra, da te ãma 're saze za'ra mono da. Ta norĩ wapari'wa norĩ hã ma tô oto tidâ'â za'ra. Ti'ai ãma 're nomro mono ré, ma tô ĩwasété na wẽ'õ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, uburé 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã ĩwasété na te te 're ĩ'awẽ'õ mono ne. Tane nherẽ, hâiba ré 're nomro mono ré, ma tô Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa norĩ hã Cristuhu wasu'uwẽ na po're pu'u za'ra, ta norĩ hã rowẽ ĩsi'utõrĩ'õ ãma 're hâimana u'âsi za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ne.

'Re dasipawaptob za'ra mono da, dama ĩrotizé

7 Ro ĩsi'utõrĩzéb u hã, romhuture di oto. Taha wa, te za aihâiba na asina 're asiptete za'ra wa'aba mo. Duré aihâimana nhimiza'rese te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi u'âsi aba mono da.
8 Dazawizé wasu'u si, ĩpire uptabi hã. Taha zarina si, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo. E marĩ da. Dazawizé hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, dawasédé hã da'ãma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono tõ da, ahâ nherẽ, da te 're 'manharĩ za'ra mono nherẽ, dawasédé hã.
9 Te za duré 're ĩda'mazasi su'u za'ra wa'aba mo ari'iwi, 're dawata'ẽ za'ra wa'aba mono ãna.
10 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sõpru wa, ma tô aihâiba mono bâ dama 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zéb da hã, aima sõmri za'ra wa'wa, sipu'u pese na. Taha zarina si, te za oto dama ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo.
11 Tawamhã dama 're rowahutu za'ra wa'aba mono wamhã, duré dama 're roti za'ra wa'aba mono wamhã, timreme te te aima 're ĩsõmri za'ra wa'aba mono na si, te za dama 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo. Duré aihâiba na zama 're dapawaptob za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhiptede te te aima 're ĩsõmri za'ra wa'aba mono na, te za 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mo. Ãne na hã te za dama ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're dawata za'ra mono da, Zezu Cristuhu nhib'a'uwẽ 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, dama ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mono zém na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wẽ uptabi wa, duré waihu'u pese uptabi wa, wa za ãma 're wawata u'âsi za'ra.

Wanhib'apito zazei'wa norĩ te te 're ĩrobzépata za'ra mono zé wasu'u

12 Ĩsiwadi norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ãhãna rowasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'ẽtẽ za'ra wa'aba mono wa, te a'â 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono zém na ãma 're atob'uzu za'ra wa'aba mono õ di za, da te aima 're rob'manharĩ za'ẽtẽ za'ra wa'aba mono õ newa.
13 Cristu hã aiwana za'ra wa'aba, ma tô robzépata za'ẽtẽ. Taha wa, ĩsine 're robzépata za'ra wa'aba mono wa, te za aipẽ'ẽ 're, 're ato za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Cristu hã tiwaihu'u pese na apâ wei morĩ wapsi, za ato za'ẽne hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa.

14 Ãté Cristuhu ãma si 're aihâimana za'ra wa'aba mono 'ru te, te za da te aima 're nharĩ wasété za'ra wa'wa. Tane nherẽ, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di za. E marĩ wa. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã aipẽ'ẽ 're aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa oto,
rowẽ uptabi zé hã.
15-16 Cristuhu zazei'wa oto 're anomro aba mono nherẽ, 're danhimroi wa'aba mono õ
di za. Duré marĩ na dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré marĩ na dawi
're ro'wa'rutu za'ra wa'aba mono õ di za. Duré danhimirosa'rada hã dawi 're 'wa'rutu
za'ra wa'aba mono õ di za. Ãté nimahã na dama 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono
wamhã, te za da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa. Ãne zarina, 're robzépata
za'ra wa'aba mono wamhã, ĩ'uwaibaba te za tô 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ,
Cristuhu zazei'wa 're anomro aba mono 'ru te, 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã,
're aséb za'ra wa'aba mono õ di za. Cristuhu zazei'wa na, da te 're asisi za'ra wa'aba mono
wẽ te, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si 're aiwata za'ra wa'aba mo.
17 Bâdâ hã ma tô oto ĩwa waptãrã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dama ĩ'arowairébézéb
da hã, ta hã dahâimanazém na dawaihu'u'wa 're hâimana mono wa. Taha wa, te za a'â
tinhib'a'uwẽ norĩ ma arowairébé, 're ĩwahâimana za'ra mono zém na, te te wa'awaihu'u
wa. Tawamhã e niha za ĩsazei'õ'wa norĩ ma te te ĩrowairébézé hã. Wanhib'apito wasu'uwẽ
na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, we te te dama ĩwaihu hã te te ãma saze za'ra õ wa dame, ta
norĩ ma, 're rowẽ za'ra mono õ di za.
18 Duréihã ãhã wasu'u na ma tô ãne na dama rowasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa
wasu'u'wa hã:
"Ãté marĩ ahâ na te za sada 're hâimana za'ra, 're ĩnomro wẽ mono norĩ zada hã,
tinho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ ré. Tawamhã e niha te
za tãma 're romhâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wẽ'õ'wa norĩ ma hã, siwa'ru
're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma hã."
Ãne ta norĩ wasu'u na rob'ui'éré hã, ĩbaihâ na hã.
19 Ãté wa za a'â robzépada hã wa te wasina 're 'madâ'â za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te
te wama 're ĩ'awẽ mono zéb zarina. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, wa'apoto mono
'wai umnhasi sina, wa za dama 're wahâimana wẽ za'ra, ta hã tinhimiropisutu wẽ na za
te te wama ãma 're a'uwaimrami u'âsi mono wa.

5

Wanhib'apito zazei'wa 'madâ'â'wa norĩ ma rowasu'u

1 Da'madâ'â'wa norĩ, ãhãna wa za aima ĩ̱siwasu'u za'ra wa'wa. Wa hã da'madâ'â'wa,
wa duré 're ĩ̱hâimana. Cristu hã te te robzépata wamhã, wa tô ĩ̱tõmo na 'madâ, te te
ĩrobzépatazé hã. Wa hã wa za duré ĩsazei'wa norĩ siré, rowẽ uptabi hã ĩ̱sina waihu'u
hâiwa ãma, rowẽ uptabi hã sõ'awi te te wama pisutu za'ra wapsi, Wanhib'apito hã.
2 Taha wa, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ te
te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono hã ato sina tãma 're pawaptob za'ra wa'aba mono da,
tãma 're aiwa'a za'ra wa'aba mono ãna. Ãne da, ma tô sima aiwẽ za'ra wa'wa, Wamama
hã. Rob'uiprazéb zô tãma 're dapawaptob za'ra wa'aba mono õ di za. Tô sena asima 're
ĩwẽ uptabi za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za tãma 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mo.
3 Asimi'madâ'â za'ra wa'wa hã tãma 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono da, ma tô
aipisutu za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, a norĩ wa'wa hã dama aipire
wẽ te, 're dawada'uri za'ra wa'aba mono õ di za. Asimipawapto wẽ na te za tãma ãma 're
asanho wẽ za'ra wa'aba mo, asimi'madâ'â za'ra wa'aba norĩ ma.
4 Tawamhã Da'madâ'â'wai uptabi hã apâ wei morĩ wapsi, tãma 're ĩdapawapto wẽ za'ra
wa'aba mono zé wa'rãmi, te za oto aima wa'âbâ za'ra wa'wa, ĩwẽ uptabi na, ĩsi'utõrĩ'õ na
oto aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.
5 Ĩpréduptém norĩ, ĩprédum norĩ mreme si te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. Ĩsazei'wa
norĩ, aihĩni te za romhuri na 're asipawaptob za'ra wa'aba mo, aipire na 're asi'madâ'â
za'ra wa'aba mono ãna. Duréihã ãne na ma tô rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa
wasu'u'wa hã:
"Dapire na 'râwi 're ĩdasi'madâ'â za'ra mono norĩ da si, te za 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã. Dapire na 'râwi da te dasi'ãma 're ĩrosa'rata za'ra mono õ norĩ si, te za te
te 're apawaptob u'âsi."
Ãne ãma rob'ui'éré hã, ĩbaihâ na hã.
6 Ãhã wa, te za Wamama ma 'râwi aiwapu na 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo, taha
si waihu'u pese uptabi na 're hâimana mono wa. Ãne wamhã, bâdâ te te ai'ãma sima
ĩpisutuzém na, te za ai'ãma uwaimrami za'ra wa'wa, aipire na oto dama 're aihâimana
za'ra wa'aba mono zéb da hã.

7 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're ai'madâ'â wẽ za'ra wa'wa. Taha wa, marĩ na 're
aihâtâ'â za'ra wa'aba mono wamhã, te za tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, marĩ na
're ĩ'aihâtâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina. Taha parimhã, ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba
mono õ di za oto, marĩ na 're ĩ'aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ãma hã.
8 Ma'ãpé, aihâimana nhimiza'rese sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono. Duré 're
asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mono. E marĩ wa. Da'rui'wa hã datẽme 're morĩ wa,
wa'uburé norĩ nhib'apito hã. Hu'u zéré pa hã wairõ sina, tisa zô 're ĩnomro mono ne,
te datẽme 're morĩ u'â, Wanhib'apito si da te dasina 're ĩ'madâ'â u'âsi za'ra mono zé hã te
te dawi 're a'uprosi mono da.
9 Asiré Wanhib'apito zazei'wa norĩ hã daro mono bâ 're hâimana za'ra mono 'ru te, da te
tãma 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zém na, te a'â te te 're robzépata za'ra, asine za'ra wa'aba.
Ã norĩ wasu'u hã ma tô ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, Wanhib'apito umnhasi sina te za
're aihâimana za'ra wa'aba mo, da'rui'wai wi asina 're asiptete u'âsi za'ra wa'aba mono
sina.
10 Tane nherẽ, 're robzépata hâ za'ra wa'aba mono õ ré, rowẽzé hã te za te te aima
ãma 're a'uwaimrami 'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha si te za te te 're asiptete u'âsi
za'ra wa'wa, tiwaihu'u pese na, asiptete u'âsi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da.
Õhõ ma si te ĩsimizawizé hã sa'ẽtẽ na tãma 're hâimana. Taha wa, ma tô sitẽme asô tihârâ
za'ra wa'wa, rowẽ ĩsi'utõrĩ'õ ãma ĩsiré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, Cristuhu
nhib'a'uwẽ oto 're anomro aba mono wa.
11 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã danhipai u dama pire uptabi na 're hâimana mono wa, wa
za taha ãma si 're wawata u'âsi za'ra.

Pedru te te ĩdazawizé wasu'u

12 Sira hã ma tô ĩ̱pawapto, aima ĩ̱nhimiroti syry za'ra wa'aba nherẽ, te te aima rob'ui'éré
za'ra wa'aba da. Ta hã ĩ̱sisãnawã ne, te ĩ̱ma 're hâimana. Taha wa, ĩ̱ma umnhasi di. Wa hã
wa tô ĩ̱sima aiwẽ za'ra wa'wa, ĩ̱nhimiroti na te aipawaptob za'ra wa'aba da, Wanhib'apito
ãma si asiptete sina 're anomro aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzé
hã asi'uihâ na asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Taha wasu'u na si, wa tô te aima
're rowasu'u za'ra wa'wa, tô sena wa. Taha wa, te te 're aipawapto wẽ za'ra wa'aba mono
wa, te za asiptete sina ãma 're anomro aba mo.
13 Wanhib'apito zazei'wa norĩ hã, Babironiza na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ĩhâimana za'ra
mono norĩ hã, ma tô Wamama hã sima pisutu za'ra, ĩsib'a'uwẽ oto 're hâimana za'ra mono
da. Ta norĩ zama ma tô timreme na ãma asawi za'ra wa'wa. Ĩ̱'ra na te 're ĩsisi mono zama,
ma tô duré timreme na ãma asawi za'ra wa'wa, Marcusi hã.
14 Tame te za uburé asiré ĩsazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, asõ'utu na
asisawi sina 're asitob'rata hârâ za'ra wa'aba mo.
Cristuhu nhib'a'uwẽ norĩ, rowẽ na ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da si, wa aima
za'ra wa'aba te tiwi 're rowaptẽrẽ u'âsi, Wamama wi.

2 Pedru
Pedru hã, maparane ãma te te duré ĩrob'ui'érézé, ĩsazei'wa norĩ ma
Ĩbaihâ wasu'uzé

Ã ĩbaihâ na Pedru hã ma tô duré rob'ui'éré, Zezusihi zazei'wa norĩ ma, senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã dawazari 're ĩhâimana za'ra mono norĩ mreme hã te te 're wapari za'ra mono tõ da. Ta norĩ hã sadawa nhipese na ma tô te te 're rowasu'u za'ra, Zezusi hã za apâ we ĩmorĩ õ na hã. Taha wa, ma tô Pedru hã tãma waihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'ãma 're ĩwa'a su'u mono õ zém na hã. Ta hã ma tô te te sima 're da'awẽ, ĩ'ra hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, uburé. Senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã wasété uptabi na te 're hâimana za'ra. Taha na ma tô sitẽme te te 're dapizari za'ra. Taha wa, Pedru hã ma tô ãma tãma rob'ui'éré za'ra, nimahã bâtâ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ta norĩ hã za te te ĩhâ za'ra zém na hã, duré ĩsine 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ zama.

1 Wa hã Sima Pedru, Zezu Cristuhu ma romhuri'wa, duré ĩsadawa wasu'u'wa, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, wasiré ĩsazei'wa 're ĩ'anomro aba mono norĩ ma. Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wẽ uptabi di. Wa'anho'reptui'wa Zezu Cristuhu zama wẽ uptabi di. Wẽ uptabi zahuré wa, ma tô te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, wasine asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono da, te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da.

2 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, duré Wanhib'apito Zezusi hã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Ãne wa, wa ai'ãma tãma 're ĩ̱mreme u'âsi za'ra wa'wa, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré rowẽ u'âsi, ãma 're anomro u'âsi aba mono da.

3 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô tiwaihu'u pese na uburé marĩ ĩwẽ na wama 're sõpru, wapẽ'ẽ 're, ĩsine wawẽ uptabi na ãma 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, duré ĩsine wa te dama 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra mono zéb da zama.

4 Ãne zarina, te te wama 're ĩ'aropisutu mono zéb zarina, ma tô marĩ ĩwẽ hã wapẽ'ẽ 're, te te wama 're anhomri, sa'ẽtẽ na. Wama wẽ uptabi di, wama 're ĩsõprub za'ra mono zé hã. E marĩ da, ma tô wama 're sõprub za'ra. Ĩsine wahâimana wẽ na oto ãma 're wahâimana za'ra mono da. Ãne wamhã, ĩsazei'õ'wa norĩ ne, wawasété zô 're wasiwasutu u'âsi za'ra mono õ di za, wawasété na 're wahâimana za'ra mono da.

5-7 Ãne wa, ĩsazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, aiwẽ uptabi na si ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto. Duré Wanhib'apito nhimiroti hã te za 're ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba mo. Duré aiwasété wi, te za asina 're asiptete za'ra wa'aba mo. Duré ro'wa'rudu hã ai'ãma 're hâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, te za õne haré Wanhib'apito ãma si 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na si, 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mo. Duré, asisãnawã norĩ hã 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mono ne, te za asiré ĩsazei'wa norĩ hã 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Te za uburé 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo duré.

8 Ãhã zarina si 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, te za aihâimana wẽ hã asima 're ĩsa'ẽtẽ za'ra wa'aba mo. Ãne wamhã, Wanhib'apito Zezu Cristuhu nhimiroti hã taré waihu'u za'ra wa'aba õ di za. Te za tô marĩ ĩwẽ na ãma 're ĩ'uwaimrami u'âsi za'ra wa'aba mo.

9 Tane nherẽ, ãne 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ wamhã, datob'a na 're ĩdanomro mono ne, te za 're anomro aba mo, duré syry na da te 're ĩrob'madâ'â za'ra mono ne. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 're ĩ'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã, te te aima 're pari za'ra wa'aba mono nherẽ, ãma 're aipo're si'âri za'ra wa'aba mono wa, te za datob'a na 're ĩdanomro mono ne, 're anomro aba mo.

10 Ĩ̱sisãnawã norĩ, tô sena ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwẽ 're anomro aba mono da. Ãne wa, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, ãma 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono da, 'râwi ĩsib'a'uwẽ na asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Ãne wamhã, Wanhib'apito hã rẽme za'ra wa'aba õ di za. Duré aiwasété u 're aipizari za'ra wa'aba mono õ di za oto.

11 Taha zarina, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã to sina te te 're ai'a'mazasi 'wa hâiwa u, Wanho'reptui'wai u, Wanhib'apito Zezu Cristuhu u, Danhib'apito uptabi na dama 're ĩhâimana u'âsi mono u.

12 Ãhã wasu'u hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba nherẽ, duré asiptete sina ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, wa za te ãma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'wa, aiwi simani za'ra wa'aba tõ da, ĩwasu'u hã.

13-14 Ĩma wẽ di tô, ĩhâiba ré 're ĩhâimana mono ré hã, ãhã wasu'u na, te ãma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono da hã, ĩdâ'âzéb u romhuture na, te ĩsina waihu'u wa, Wanhib'apito Zezu Cristu te te ĩma ĩwaihu'u sirõmo zéb zarina.
15 Taha wa, ĩma ĩwaihu'u pese na si, wa za te 're aipawaptob za'ra wa'wa, uburé te aima ãma ĩrob'ui'éré za'ra wa'wa hã, aiwi simani za'ra wa'aba tõ da, ĩ'uirĩ na hã.

Wanhib'apito hã rowa'a za'ẽtẽ ré, sab ré, te te siwi ĩ'madâ'â na rowasu'u

16 Wa norĩ hã wa tô Wanhib'apito hã wa te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, ĩwaihu'u pese uptabi na, duré za apâ we ĩmorĩ na zama. E tawamhã taré danhimirosa'rata nhipese zarina, wa tô Wanhib'apito wasu'uwẽ hã wa te aima 're wasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Wa norĩ hã Wanhib'apito Zezu Cristu hã rowa'a za'ẽtẽ ré, sab ré, wa tô watõmo na 'madâ'â za'ra ni.
17-18 Ĩ'rata wa tô aimasam ni, Ĩmama hã ãma wata wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Hâiwa hawi te we tãma tinha, rowẽ uptabi hawi, ãne: "Ã hã ĩ'ra, te 're ĩsawi pese mono, tãma 're ĩto za'ẽtẽ mono." Ãne te we tãma tinha. Wa norĩ hã wa tô ãne wapari za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã hâiwa hawi te te tãma ĩnharĩ na, ẽtẽ 'rãihâ ĩwẽ uptabi ãma, Wanhib'apito Zezusihi 'rata wasimasab ré.
19 Marĩ, wa te ĩsabu za'ra zéb zarina, wa tô waihu'u za'ra ni, tô sena na Danho'reptui'wa na 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zém na hã. Awẽ u te za wasi wawẽ hã 're pusi, dama rowa'a'wa da, damorĩ wẽ da. Tane wapawapto'wa da, te wama 're hâimana, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u hã, ãma 're ĩwanomro wẽ mono zéb da hã. Ãne wamhã, te za ãma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo.
20-21 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u na rob'ui'éré hã, marĩ te te ĩwasu'uzé hã, ni'wa hã si'uihâ na te te waihu'u õ di, te te dama 're ĩ'awaihu'u mono da hã. E marĩ wa. Ta norĩ hã, si'uihâ na te te dama 're rowasu'u za'ra mono õ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ma tô Tipẽ'ẽzani na te te tãma 're awaihu'u, te te dama 're wasu'u za'ra mono da. Tane, wa norĩ zama ĩsadawa wasu'u'wa norĩ nhimirowasu'u hã, wasi'uihâ na wa te 're waihu'u za'ra mono õ di, marĩ te te ĩwasu'uzé hã wa te dama 're ĩwaihu'u za'ra mono da hã. Taha wasu'u hã pire wa, ma'ãpé ãma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono, waihu'u za'ra wa'aba da.

2

Senai'õ na rowasu'u'wa norĩ na rowasu'u
Zudasi 3-16

1 Duréihã ma tô ni'wam norĩ hã wahi'rata norĩ wazari 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa newa. Tane, tô senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã, te za duré aiwazari 're hâimana za'ra wa'wa. Ta norĩ nhimirowasu'u hã tô sena newa, da te ãma 're saze za'ra mono wamhã, te za dahâimana wẽ zé hã dawi 're si'utõrĩ za'ra. Wanhib'apito hã tidâ'âzém na te te 're wa'âbâ za'ra mono nherẽ, te za 're simrami za'ra, tinhib'apito zô, tô senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã. Taha wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're ahâ za'ra, 're dâ'â za'ra mono da.
2 Ta norĩ hâimanazéb zarina, te za da'ahâ na da te ãma 're sasõmri za'ra, dahâimana nhiséb'õ na, Wanhib'apito zazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono nherẽ. Taha wa, te za da'ahâ na Wanhib'apito nhimiroti ma, da te 're nharĩ wasété za'ra, taré.
3 Tô senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã te za taré rob'uiprazéb zô, tinhimirosa'rata na si, marĩ na te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Tane nherẽ, ta norĩ hã ĩwasété na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di. Taha wa, ĩsimihâzé wi, sisõ'reptu waihu'u za'ra õ di za.
4 Tane, hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã, duréihã tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, tinhimihâzé hã te te tãma ba'a za'ra õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ropipa u ma tô sisiti satõrĩ za'ra, tame 're simasa mono da, pawasisi ré robra ãma. Tame te za ta norĩ hã 're simasa, bâdâ ĩwa ĩwaptã'ãzéb u, dahâimanazém na te te ĩda'awaihu'uzéb zarina te te dama ĩ'arowairébézéb u hã. Tawapsi te za ta norĩ hã hâ za'ra.
5 Duréi uptabi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimihâzé hã te te dama ba'a õ di, ti'ai ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma. Â ma, ma tô tinha, â pusi mono da, â na te te da'uprosi da, 're dahâimana wasété za'ra mono wa. Nowé norĩ si ma tô sõ'reptu za'ra, 7 na ĩhâiba za'ra norĩ me. Nowé hã te te aré dama 're roti u'âsi, 're dahâimana wẽ za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na.
6 Duré, dahâimana wasété wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã siwi da'awẽ'õ, Sodoma na 'ri nho'õmo nhisi ãma, duré Domora na 'ri nho'õmo nhisi ãma zama. Unhama ro'o na

ma tô da'uprosi, da te ãma waihu'u za'ra da, dawasété na si 're dahâimana za'ra mono wa,
aiwa za te te 're ĩda'ahâ za'ra mono na.
7 Roho si 're morĩ wẽ wa, ma tô sõ'reptu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Dahâimana nhiséb'õ
na, 're dahâimana za'ra mono wa, ma tô tipẽ'ẽ na aré te te 're robzépata, Ro hã.
8 Da'rata 're hâimana mono ré, awẽ sidâpâsi dawasété na te te 're da'awaihu'u mono wa,
duré damreme wasédé hã te te 're awapari mono wa, pẽ'ẽzé ahâ uptabi di, Ro hã.
9 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di, Ro hã te te ĩsõ'reptuzéb da hã. Tane duré,
Wanhib'apito ma waihu'u pese di, ro'wa'rutu hawi te te 're ĩ'anho'reptui mono zéb da hã,
ĩsimiroti 'madâ'â pese 'wa norĩ hã. Duré tãma waihu'u pese di, te te 're ĩda'ahâ za'ra mono
zéb da hã, 're ĩdanomro wasété mono norĩ hã, bâdâ ĩwa ĩwaptã'ãzéb u hã, dahâimanazém na
te te ĩda'awaihu'uzéb da hã. Tawapsi te za dahâimanazéb zarina te te dama 're arowairébé,
rob'rãsutuzéb ãma.
10 Dahâimana nhiséb'õ na 're dahâimana za'ra mono wamhã, duré ĩsimiroti hã da te
dasiwi 're wẽ'õ za'ra mono wamhã, te za sa'ẽtẽ na da te 're robzépata za'ra, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono nhimihâzéb zarina.
Senai õ na rowasu'u'wa norĩ hã, te simipari ãna 're hâimana za'ra. Ta norĩ hã hâiwa ãma
romhuri'wa norĩ hã te te 're wazéb za'ra mono õ di. Timreme na te te ãma 're wasété u'âsi
za'ra, sina pahi za'ra ãna.
11 Hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã, senai'õ na rowasu'u'wa
norĩ ma, siptete za'ra di. Duré tãma waihu'u pese za'ra di. Tane nherẽ, Wanhib'apito
nho'a 're hâimana za'ra mono wa, senai'õ na rowasu'u'wa norĩ ãma, 're mreme wasété
za'ra mono õ di, asa.
12-13 Tanei õ di, aibâ norĩ hã senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã. Roti hã uburé tãma waihu'u
za'ra õ wamhã, te roti ma te te 're nharĩ wasété za'ra, wẽ nherẽ, roti hã. Ta norĩ hã abaze
ne, te rosa'rata ãna 're hâimana za'ra, simiza'rese ãna. Taha zarina, abaze hã da te 're
simroi mono wa, 're ĩrere'e mono ne, te za ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're
hâ za'ra, 're ĩhâimana wasété za'ra mono zé wa'rãmi.
Ta norĩ hã te marĩ hã te te sima 're wẽ ahâ za'ra. Siséb ãna, te rowa'a na te te 're
rob'manharĩ wasété za'ra. Taha wa, ta norĩ wazari, 're asaihuri aba mono wa, te ai'ãma
're mreme wasété za'ra wa'wa, ĩsazei'õ'wa norĩ hã.
14 Senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã te pi'õ ĩwasété norĩ zô te te 're rob'madâ'â u'âsi za'ra.
Ta norĩ ma hã wẽ za'ra di, tiwasédé hã te te ãma 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra mono zéb da
hã. Hâimana nhipese na te ta norĩ hã 're nomro, da te ãma 're sasõmri za'ra mono da.
Tawamhã ni'wam norĩ hã siptete sina Wanhib'apito ãma 're nomro mono õ wamhã, te za
ta norĩ ãma te te 're sasõmri za'ra. Duré senai õ na rowasu'u'wa norĩ hã te tinhimarĩ wẽ zô
si, te te sima 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra. Taha wa, ta norĩ hã tãma wẽ õ di, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ma hã.
15 Ta norĩ hã ma tô 're ĩdanomro wẽ mono zé hã rẽme za'ra, Bara'ã hã 're ĩmorĩzéb
zarina, oto 're nomro mono da. Bara'ã hã Be'oho 'ra. Duréihã ma tô Bara'ã hã sima wẽ,
rob'uiprazé hã da te tãma sõmri da, ĩsimiromhuri wasété wa'rãmi.
16 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, ma tô ĩsimizama hã awaru po'repore
hã, a'uwẽ mreme na tãma tinha, simiza'rese ãna 're morĩ tõ da. Ãne na ma tô tiwi sizâ, za
te te ĩ'manharĩ wasété zé hã.
17 Senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã, tinhimirowasu'u na te te ãma 're dapawaptob za'ra
mono õ wa, wa za oto marĩ na aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ta norĩ hã sipti hã
're ĩ'â'ré mono ne, te 're hâimana za'ra. Duré hâiwa nhirõno hã rowa'u hã nimomo te te 're
sate mono wa, tã hã ĩhawi we 're ĩta'a mono õ ne, te 're hâimana za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi
mono hã ma tô ta norĩ hã pisutu sirõmo za'ra, robra si 're ĩsa'wari mono zéb ãma, ĩwa 're
hâimana u'âsi za'ra mono da.
18 Ta norĩ hã simiroti pire newa, 'râwi sina 're wata za'ra mono sina, te za te te dama 're
rowasu'u za'ra, da te dasima 're ĩwẽ za'ra mono zéb uwaibaba, 're dahâimana wasété za'ra
mono da, dama 're ĩrowẽ za'ra mono zéb da newa. Ãne wamhã, nimosi ĩsazei'õ'wa norĩ
hâimana wasétézém hawi 're ĩdasipizari za'ra mono norĩ hã, te za oto te te ãma 're sasõmri
za'ra, senai'õ na rowasu'u'wa norĩ ãma hã.
19 Dasi'uihâ na dahâimanazém na 're dahâimana wasété za'ra mono nherẽ, rowẽ na si
za 're ĩdanomro mono na, te ta norĩ hã te te dama 're rowasu'u za'ra, taré. Tane nherẽ,
rowẽ na si 're nomro mono õ di, ta norĩ hã, tihâimana wasété hawi ĩwairébézéb da hã,
tãma waihu'u za'ra õ wa. Marĩ hã da te 're sei hõsi za'ra mono wamhã, dasi'uihâ na da
te 're rẽme waihu'u za'ra mono õ di za. Tane, senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã si'uihâ na
tiwasédé hã te te sahâri waihu'u za'ra õ di.
20 Ãté ta norĩ hã Danho'reptui'wa na ma tô Wanhib'apito Zezu Cristu hã te te 're waihu'u
za'ra. Taha zarina ma tô ĩsazei'õ'wa hâimana wasétézém hawi 're sipizari za'ra. Tane

nherẽ, apâ dasiré 're hâimana wasété za'ra mono wamhã, e niha za tawamhã, 're ĩhâimana za'ra mono zé hã. Wanhib'apito hã te te 're saze za'ra mono õ ré, rowẽ'õ na 're ĩhâimana za'ra mono zém nhipai u hã, tãma 're rowẽ õ uptabi za'ra mono di za oto.

21 Ta norĩ hã hâimana wẽ na 're hâimana za'ra mono da, te te sina 're waihu'u za'ra mono
õ ré, ma tô robzei'õ na 're hâimana za'ra. Tazahã, dahâimana wẽ zé hã te te oto siwi 're
wẽ'õ pese za'ra mono wa, te oto robzei'õ uptabi na 're hâimana za'ra.

22 Ta norĩ hã apâ tiwasété u 're sipizari za'ra mono wa, ma tô te te sina ãma 're
uwaimrami za'ra, dahâimanazém na tô sena na da te dasima 're ĩnharĩ za'ra mono zé hã,
ãne: “Wapsã hã te za apâ mo, tinho'o'o zô, te te 'rẽne da. Duré uhâbâ hã da te 're upsõ
za'ra mono nherẽ, te za apâ 're si'uptob za'ra, ti'ai wai'o na.”

3

Wanhib'apito Zezu Cristu hã za apâ we ĩmorĩzé wasu'u

1 Ĩ̱siwadi norĩ, ĩ̱ma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, wa za duré rob'ui'éré na ãma aima
sisiwi za'ra wa'wa, maparane te aima ĩrob'ui'éré za'ra wa'aba zéb zarina, rosa'rata wẽ na
're aihâimana za'ra wa'aba mono da.

2 Wa tô ĩ̱sima wẽ, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ
nhimiroti na, te ãma aipo're pu'u za'ra wa'aba da. Wa tô duré ĩ̱sima wẽ, Wanhib'apito
nhimiroti na zama, te ãma aipo're pu'u za'ra wa'aba da, Wanho'reptui'wa nhimiroti na
hã, wasiré ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã wa te aima ãma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono
zém na hã.

3-4 Marĩ ĩpire na, wa za oto aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da.
Rob'rãsutu u hã romhuture wamhã, te za ni'wam norĩ hã ãne 're hâimana za'ra. Marĩ
ĩwasété zô si te za te te 're rowasutu za'ra. Ãne te za te te aima 're nharĩ za'ra wa'wa:
“Oro apâ wei morĩ su'u 'ruza, Zezu Cristu hã. Ropoto na'rata hawimhã, tô õhõ u'â
romhâimanazé hã. Apâ wei morĩ õ ré, ma tô wamama norĩ hã wawi 're dâ'â za'ra.” Ãne
te za te te aima 're nharĩ za'ra wa'wa.

5-6 Ta norĩ hã te te 're 'madâ'â za'ra mono õ di, duréi pese timreme na hã hâiwa te te ĩpoto
na, ti'a te te ĩpoto na zama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ta hã ma tô â na ãma aiwanhiza,
â hã ti'a hã te te 're uirĩ mono da oto. Duré ãma ronomro pari, ma tô â pusi. Ma tô tã si
nomro. Ma tô uburé marĩ hã ti'ai ãma hã uprosi, â na.

7 Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme zarina, hâiwa norĩ hã ti'ai me te za a'â 're hâimana
zahuré. Bâdâ ĩwa ĩwaptã'ãzéb u, te za dahâimanazéb zarina dama arowairébé, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã. Tawamhã te za da'uprosi, 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã. Duré
unhama ro'o na te za oto hâiwa norĩ hã uprosi zahuré, ti'ai me.

8 Ĩ̱siwadi norĩ, ĩ̱ma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, Wanhib'apito hã zahadu apâ
wei morĩ õ nherẽ, ma'ãpé marĩ na ãma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono, aiwi 're
simani tõ za'ra wa'aba mono da. Bâdâ hã wa te 're ĩsa'rata za'ra mono nei õ di, Wamama
nhimiza'ratazé hã. Bâdâ misi nherẽ, tãma hã wahub ahâ ne. Duré miu na wahum nherẽ,
tãma hã misi bâtâ na.

9 Wanhib'apito hã wa'a õ di, ĩwẽ na te te dama ĩropisutuzém na, te te dama ãma 're
ĩ'uwaimrami za'ra mono da hã. Ai'ãma wa'a su'u za'ra wa'aba õ di, te te ĩ'aihâ za'ra wa'aba
da hã. E marĩ wa. Te te ĩda'uprosi da hã tãma wẽ õ di. Uburé dawasété wi 're ĩdasipizari
za'ra mono da si, tãma ĩwẽ hã, ĩsimiroti zarina 're danomro wẽ mono da si.

10 Wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Ĩsipsaihuri hã
sô ĩdanhimipari õ zém na si, te za ãzé, 'ri para u hã. Tane, Wanhib'apito zô 're ĩdanhimipari
za'ra mono õ zém na si, te za wei mo apâ. Ãne wamhã, hâiwa te za ai'utõ. Rãrã'ã za'ẽtẽ
uptabi di za. Uburé marĩ hã hâiwa na 're ĩsimasa mono hã te za ai'uzâ. Danhipti'ai mono
bâ, marĩ hã 're ĩhâimana za'ra mono hã te za si'utõrĩ.

11 Tawamhã, uburé marĩ hã ĩsi'utõrĩzém na hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, e
niha te za tawamhã 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Te za aiwẽ uptabi na 're aihâimana
za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si.

12 Te za duré asimi'ẽ na sô 're asimipari za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono bâdâ
te te ĩpisutu zô. Bâdâ hã ĩwa waptã'ã su'u da, te za asiptete sina 're aihâimana wẽ za'ra
wa'aba mo. Bâdâ ĩwa waptã'ã wamhã, te za hâiwa hã ai'utõ, unhama ro'o na. Duré uburé
marĩ hã hâiwa na 're ĩsimasa mono hã te za ai'utõ.

13 Ãne za romhâimana wa, hâiwa ĩtéb zô, duré ti'a ĩtéb zô zama, wa za sô 're wanhimipari
u'âsi za'ra, tame dawẽ na si 're ĩdahâimana za'ra mono zéb zô. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã
ãne ĩwẽ na te te dama ropisutu wa, wa za sô 're wanhimipari u'âsi za'ra.

14 Taha wa, ĩ̱siwadi norĩ, ĩ̱ma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, rowẽ zô 're asimipari
za'ra wa'aba mono sina, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, aihâimana wẽ na 're

aihâimana za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aihâimana wẽ uptabi na, te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'âsi ãma 're anomro aba mono da.
15 Ma'ãpé, ãma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono, Wanhib'apito hã da'ãma ĩwa'a su'u
õ zém na hã. Ta hã te simi'ẽ na 're hâimana, tinhimihâzé wi te te 're ĩda'anho'reptui mono
da hã. Ãne na ma tô duré Paru hã wama ĩsawi pe hã aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, hâiwa
hawi rowaihu'u na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina.
16 Ãne na ma tô te te dama 're awaihu'u, Paru hã te te dama ãma 're rob'ui'éré mono
wamhã. Nimame te tihâimana za'ra, ĩsimi'ui'éré pire hã. Ta hã dama pire za'ra di, da te
're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã. Ãne wa, ma tô ni'wam norĩ hã ĩsimiroti na te te ãma
're upa za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono õ wa, wẽ nherẽ, ĩsimiroti hã. Ta norĩ hã
Wanhib'apito ãma siptete sina 're hâimana za'ra mono õ wa, ma tô Paruhu nhimiroti na
te te ãma 're upa za'ra. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hâiba
amo na zama, ma tô te te ãma 're upa za'ra. Taha wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã hâ
za'ra.
17 Ĩsiwadi norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ãne hã aima waihu'u pese
za'ra wa'aba wa, ma'ãpé 'râwi 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mono, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono nhimiroti wẽ'õ'wa norĩ nhimirowasu'u hã 're wapari za'ra wa'aba mono tõ da,
Wanhib'apito ãma asiptete sina 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.
18 Ma'ãpé, 're aihâimana wẽ u'âsi za'ra wa'aba mono, aihâimana wẽ hã asima 're sa'ẽtẽ
za'ra wa'aba mono da, Wanhib'apito Zezu Cristu te te 're ĩwa'apawapto mono zém na. Duré
Wanho'reptui'wa Zezu Cristuhu ãma rowaihu hã, te za asima 're ĩsa'ẽtẽ za'ra wa'aba mo.
Ta hã Wanho'reptui'wai wa, wa za ãma 're wawata u'âsi za'ra. Tane tô.

1 Zuwã
Ĩsazei'wa norĩ ma, Zuwã te te ĩrob'ui'éré na'rata zé
Ĩbaihâ wasu'uzé

Ã ĩbaihâ na rob'ui'éré hã Zuwã hã ãma sisisi õ di. Tane nherẽ, ĩsãna'rata hawim na hã dama waihu'u pese za'ra di, ĩsimi'ui'éré na hã. Zuwã hã ma tô wama waihu'u za'ra tinhimi'ui'éré na hã, 're wasisawi pese za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwa'azawi pese mono ne. Duré rowa'a na si 're wanomro mono da, ma tô wama waihu'u za'ra, wawasédé hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono ãna.

Zezu Cristu ĩsi'a'uwẽzé wasu'u

1 Wa hã Zuwã, wa za oto aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa, Wanhib'apito zazei'wa, 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. Duréihã marĩ õ uptabi ré, 're ĩhâimana mono ãma, wa za aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa. Ta hã ma tô si'a'uwẽ, ti'ai ãma hã. Ta hã wa tô wa te 're wapari za'ra, ti'ai ãma 're morĩ ré, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã. Wa tô duré wa te 're hâiba 'madâ'â u'âsi za'ra, watõmo na. Dâ'â pari, hâiwa'utu wa, wa tô duré wanhib'rata na hâiba upi za'ra ni. Ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na ĩsisi hã, duré 're ĩdanomro mono zép té, te te dama 're ĩ'apisutu mono.

2 Duréihã marĩ õ ré hã Wamama siré te 're hâimana u'âsi, ta hã. Tawamhã ma tô we datẽme sihâi'ré, sõ'awi ãma 're ĩdanhopré mono da hã. Wa norĩ hã wa tô wa te 're 'madâ'â za'ra. Taha wa, sena na wa aima wasu'u za'ra wa'aba ni, 're ĩdanomro u'âsi mono zé te te dama 're ĩ'apisutu mono hã.

3 E marĩ da, wa ãne aima rowasu'u za'ra wa'aba ni, wa te 're ĩ'madâ'â za'ra mono zém na hã, duré wa te 're ĩwapari za'ra mono zém na zama. Wamama siré 'râwi 're ĩwahâimana za'ra mono ne, duré ĩ'ra siré Zezu Cristuhu siré 'râwi 're ĩwahâimana za'ra mono ne, a norĩ wa'aba zama ĩsiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'aba ni.

4 Watoi uptabi zé hã wa te wasima 're 'masisi za'ra mono da, wa ãne aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'aba ni, ãma 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono, rowa'a u'âsi 're ĩhâimana mono zé wasu'u

5 Zezu Cristu hã ma tô Timama hã te te wama 're sadawa wasu'u za'ra. Taha nhimirowasu'u hã wa te 're ĩwapari za'ra mono zém na wa oto aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. E niha Timama hã te te wama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zé hã. Ãne na wa tô wa te 're wapari za'ra: “Rowa'a wamhã, robra õ di. Tane, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wẽ uptabi wa, marĩ ĩwasédé hã ãma 're hâimana mono õ di.” Ãne Timama hã te te wama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zé hã.

6 Ãté wa za wawasété na 're wahâimana za'ra. Tawamhã, wawasété na 're wahâimana za'ra mono wamhã, robra u'âsi wa za 're wahâimana za'ra, wapẽ'ẽ 'remhã. Tawamhã robra u'âsi 're wahâimana za'ra mono nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono siré, 'râwi 're ĩwahâimana za'ra mono na dama 're wasiwasu'u za'ra mono wamhã, wazadawa nhipese na wa za 're wahâimana za'ra, wapẽ'ẽ 're, robra u'âsi 're wahâimana za'ra mono nherẽ. Ãne wamhã, tô senai õ di, 're ĩwahâimana za'ra mono zé hã.

7 Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're wahâimana za'ra mono wamhã, rowa'a na 're ĩhâimana mono ne, wa za duré wa norĩ hã rowa'a na 're wahâimana za'ra. Taha zarina, wa za duré 'râwi wasiré ãma 're wahâimana za'ra, wasisawi pese sina. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hã te za duré wawasédé hã te te wama 're apari tidâ'âzém na Zezusi hã, wawasété ãna oto ãma 're wanomro mono da.

8 Ãté wa za taré 'râwi wasi'ãma wa te 're rosa'rata za'ra, ãne: “Wa norĩ hã wawasété ãna, wa 're wahâimana za'ra.” Ãne wasi'ãma wa te 're rosa'rata za'ra mono wamhã, wa za 'râwi wasima 're wazadawa nhipese za'ra, wawasété õ na wasina 're ĩwawata za'ra mono na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã tô sena uptabi hã wapẽ'ẽ 're, wama 're hâimana za'ra mono õ di, ãne wamhã.

9 Tane nherẽ, wawasédé hã wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 'râwi 're wasiwẽ'õ za'ra mono wamhã, te te dama 're ĩ'aropisutu mono zéb zarina, te za te te wama ãma 're a'uwaimrami, te te wama ãma 're a'upai mono ãna. Tãma 're ĩwasiwasu'u za'ra mono zéb zarina, wawasédé hã wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono hã te te wa'ãma 're ab'madâ'â mono õ di za oto. Te za te te wama 're apari, wawasédé hã.

10 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô da'ãma waihu'u siro, uburé 're ĩdahâimana wasété za'ra mono zém na hã. Taha wa, wa norĩ hã wawasété ãna 're ĩwahâimana za'ra

mono na dama 're wasiwasu'u za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, wa ĩsadawa nhipe hã wa te ãma 're sa'ra za'ra. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã wapẽ'ẽ 'remhã, wama 're hâimana za'ra mono õ di za.

2

Zezu Cristu hã Timama ma, te te 're ĩda'apawapto mono zé wasu'u

1 Ĩ'ra norĩ, ḭ̃ma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, e marĩ da, wa ãne na aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. Aiwasété ãna ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã, wa ãne ḭ̃nhimi'ui'éré na ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa. Tane nherẽ, aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono nherẽ, Zezu Cristu hã 're ĩmorĩ wẽ uptabi hã te za ai'ãma 're sisaprĩ za'ra wa'wa, tinhimiroti wẽ na. Timama ma, te za ãne te te 're aiwasu'u za'ra wa'wa, Zezusi hã: "Ã norĩ hã, tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono wa, asiwi 're awẽ'õ mono õ di za. Wa hã wa tô ĩ'upana sada ḭ̃dâ'â za'ra, uburé ĩwasédé hã te tãma 're ĩ'apari mono zéb da hã." Ãne te za Timama wi te te 're rowaptẽrẽ, ai'upana za'ra wa'aba.

2 Ta hã ma tô wazada dârâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wawasédé hã te te wama 're ĩ'apari mono zéb da hã. Tane nherẽ, wazada si dâ'â õ di. Uburé da'udâna dawasédé hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono norĩ zada zama, ma tô dârâ, da'upana.

3 E niha, wa za tawamhã wasina waihu'u pese za'ra ni, 'râwi ĩsiré 're ĩwahâimana za'ra mono na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono wapsi, wa za wasina wa te 're waihu'u za'ra, 'râwi ĩsiré 're ĩwahâimana za'ra mono na.

4 Ãté ni'wa hã te za ãne dama 're siwasu'u: "Wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazé hã ḭ̃ma waihu'u pese di." Ta hã ĩsimiroti hã te te 're 'madâ'â pese mono õ nherẽ, te za taré dama 're siwasu'u, sadawa nhipese na. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã tô sena uptabi hã ĩpẽ'ẽ 're, tãma 're hâimana mono õ di.

5-6 Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti si te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'azawi pese mono zém ne, 're ĩsisawi pese za'ra mono zéb zô, ta norĩ wi tiwi 're rowaptâ'â za'ra mono õ di za. Te za te te tãma ãma 're uwaimrami u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩhâimana za'ra mono na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, e niha tawamhã, 're ĩhâimana za'ra mono zé hã za. Zezu Cristu hã ti'ai ãma 're morĩ ré, 're ĩhâimana wẽ mono zém ne, te za 're hâimana wẽ za'ra. Ãne hã wa norĩ hã 're wahâimana za'ra mono wamhã, wa za sena na wa te wasina 're waihu'u pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si 're ĩwahâimana za'ra mono zém na hã.

Duréi nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti té wasu'u

7 Ḭ̃sisãnawã norĩ, ḭ̃ma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ãhãna 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩrotizép tém na te ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'aba õ di. 'Re ĩsaze na'rata za'ra wa'aba mono zém hawi, aima 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono zém na, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, za 're ĩwasisawi pese za'ra mono zéb da na. Ta hã te 're ĩwapari u'âsi za'ra wa'aba mo.

8 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩrotizé hã ãhãna te ãma ĩrob'ui'éré hã duréi nherẽ, ãhãna hã duré ĩté oto. E marĩ wa. Cristu hã ti'ai ãma 're morĩ ré, ma tô Timama nhimiroti zarina te te 're da'azawi pese, tô õhõ zarina si. A norĩ wa'aba zama te duré ĩsimiroti zarina 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina. Taha wa, wa tô oto wa te 're waihu'u za'ra, duréi nherẽ, ãhãna hã ĩté duré, Wamama nhimiroti hã, õhõ si nherẽ. Zezusi hã ti'ai ãma 're morĩ ré, ma tô te te dama 're rowasu'u, rowa'a na si 're danomro wẽ mono da, robra na si 're danomro wasété tõ mono da, danhimiza'rese ãna. Taha wa, te oto robra hã te te sina rosapari u'âsi. Ĩwa'rãmi te rowa'a ĩsa'ẽne hã te te sina rosa'ré, hâimo.

9 Ãté ni'wa hã dasiré ĩsazei'wa newa te za taré ãne dama 're siwasu'u: "Wa hã, 're ḭ̃morĩ wẽ di. Rowa'a na si wa 're ḭ̃hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina." Ãne ni'wa hã dama 're siwasu'u mono nherẽ, ĩsazei'wa norĩ te te 're a'ruiwapari mono wamhã, ta hã te zahadu robra na 're hâimana.

10 Ni'wa hã ĩsazei'wa norĩ te te 're azawi pese mono wapsi, te za rowa'a na 're hâimana u'âsi, tipẽ'ẽ 're. Tawamhã rowa'a na si 're morĩ wamhã, 're si'marõpãrĩ mono õ di za tiwasété na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're hâimana wẽ mono wa.

11 Tane nherẽ, ni'wa hã ĩsazei'wa norĩ te te 're a'ruiwapari mono wamhã, ta hã te zahadu robra u'âsi siwa'ru 're hâimana, tipẽ'ẽ 're. Robra na datob'a ne siwa'ru 're ĩdahâimana za'ra mono ne, te 're hâimana wasété.

12-14 Ĩ'ra norĩ, ĩ̱ma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aiwasété 'wa hã te te ai'ãma 're ab'madâ'â aba mono õ di oto, Zezusi hã dazada ĩdâ'âzéb zarina. Duré Wamama hâimanazé hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Taha wa, wa aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa.

Ĩprédum norĩ, duréihã marĩ õ uptabi ré, 're ĩhâimana mono siré 'râwi 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, wa duré aima rob'ui'éré za'ra wa'wa.

Duré ĩpréduptém norĩ, Ĩwasété uptabi ãma ai'uté za'ra wa'aba wa, wa aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. Duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u zarina si asiptete na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, wa oto ãne aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa.

15-16 Ti'ai ãma dapo're'õ u'âsi 're ĩdanomro mono na, wa za oto aima rowasu'u za'ra wa'wa. Dawasété zô, da te dasima 're ĩrob'ruiwapari u'âsi za'ra mono zé hã, Wamama tei õ di. Duré, datõmo na marĩ hã da te 're 'madâ'â za'ra mono wa, da te dasima 're ĩ'ruiwapari za'ra mono zé hã, Wamama tei õ di. Duré, danhimarĩ ahâ wa, 'râwi dasina 're ĩdawata za'ra mono zé hã, Wamama tei õ di. Duré, dahâimana pire na 'râwi dasina 're ĩdawata za'ra mono zéb zama, Wamama tei õ di. Uburé marĩ hã ti'ai ãma ĩwasétére hã dapo're'õ u'âsi 're ĩdanomro mono norĩ te hã.

Taha wa, ti'ai ãma uburé 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ne, aiwasété zô asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono õ di za. Aiwasété zô asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, tô sena Wamama hã 're sawi waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za.

17 Ti'ai ãma uburé 're ĩdahâimana wasété za'ra mono zé hã ĩsi'utõrĩzéb u, ãhãna hã te te sina rotété u'âsi, duré uburé marĩ ĩwasédé hã da te dasima 're ĩ'ruiwapari za'ra mono zama. Zahadu wapsi te za ai'utõ, simisutu. Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzém na si 're hâimana za'ra mono wapsi, ta norĩ si te za 're hâimana u'âsi za'ra, si'utõrĩ ãna.

Cristuhu zada za 're ĩhâimana mono wasu'u

18 Ĩ̱'ra norĩ, ĩ̱ma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ropsi'utõrĩzéb u hã romhuture di oto. Tame te za oto aibâ ĩwasédé hã dama 're hâimana sõ'awi, Cristuhu zada 're ĩhâimana mono hã. Cristuhu newa te za ĩsimiroti hã da te 're wapari za'ra. Taha wasu'u hã ma tô 're ĩwapari u'âsi za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, te duré ãhãna wanho'a 're hâimana za'ra ahâ uptabi na, za Cristuhu zada dama 're ĩhâimana mono ne. Taha wa, wama waihu'u pese za'ra di oto, ropsi'utõrĩzéb u ĩromhuture na hã.

19 Ta norĩ hã ma tô aré wasiré 're si'rã'õtõ u'âsi, ĩwasu'uwẽ u. Wasiré uptabi 're hâimana za'ra mono õ nherẽ, ma tô aré wasiré 're hâimana za'ra. Wasiré uptabi, 're hâimana za'ra mono 'wa'âhã, te aré wasiré 're hâimana u'âsi za'ra, 'râwi. Tane nherẽ, ma tô wahawi 're wairébé. Taha wa, wa tô wasina waihu'u za'ra ni oto, wasiré uptabi 're ĩhâimana za'ra mono õ na hã.

20 A norĩ wa'wa hã ma tô Zezusi hã 're ĩmorĩ wẽ uptabi hã te te 're aipisutu za'ra wa'wa, Timama pẽ'ẽzani hã te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono da. Taha wa, ma tô oto Wamama nhimiroti tô sena uptabi hã aihâiba mono bâ ĩwaihu'u za'ra wa'wa.

21 E Wamama nhimiroti hã tô sena uptabi hã waihu'u za'ra wa'aba õ wa, wa ãne ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. Mare di. Ãne wab õ di. Ĩsimiroti hã waihu'u pese za'ra wa'aba wa, wa ãne aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa. Duré 're ĩdazadawa nhipese za'ra mono zé hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti tô sena uptabi hawib õ na hã waihu'u pese za'ra wa'aba wa, wa ãne aima rob'ui'éré za'ra wa'wa.

22 E 'wam norĩ hã bété 're ĩsadawa nhipese za'ra mono hã. Ta norĩ hã te ãne Zezusi hã te te dawi 're udâ za'ra: "Zezusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu õ di." Ta norĩ hã sadawa nhipese uptabi na 're ĩhâimana za'ra mono. Ta norĩ hã te Cristuhu zada 're hâimana za'ra, te te dawi 're udâ za'ra mono wa. Ĩmama zada zama te duré 're hâimana za'ra, ta norĩ hã.

23 Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, te te dawi 're udâ za'ra mono wamhã, ta norĩ hã Ĩmama siré 'râwi 're hâimana za'ra mono õ di. Ni'wam norĩ si, Zezusi hã Wamama hawi we ĩmorĩ na te te 're ĩsaze za'ra mono na tô sena dama 're ĩsiwasu'u za'ra mono norĩ si, te Wamama siré 'râwi 're hâimana za'ra, rowẽ na.

24 Ma'ãpé, ĩwasu'uwẽ hã 're ĩsaze na'rata za'ra wa'aba mono zém hawi 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zém na si 're anomro u'âsi aba mono. Ãma 're anomro u'âsi aba mono wapsi, te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra ãma 're anomro aba mo, duré Ĩmama ãma zama.

25 Cristu hã ma tô ãne wama ropisutu sirõmo za'ra, 're wadâ'â za'ra mono ãna, ĩ'rata 're ĩwasi'ubumroi u'âsi mono zéb da hã.

26 E 'wam norĩ ãma, wa aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. Sadawa nhipese na taré te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono norĩ ãma, wa aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. Ĩsiniwĩ 're aipizari

za'ra wa'aba mono da, te ta norĩ hã tinhimiroti tô senai õre na te te 're aipibui u'âsi za'ra wa'wa.
27 Tane nherẽ, ma tô Cristu hã Timama pẽ'ẽzani hã te te aima 're sõmri za'ra wa'wa. Taha ré, te oto ĩré 're anomro u'âsi aba mo. Aipẽ'ẽ 're, te aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa. Taha wa, roti aimawi zô asina 're asimipari za'ra wa'aba mono õ di za. Taha si te za uburé marĩ ĩwẽ hã te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã. Tô sena uptabi, ĩsimiroti hã. Taré te te aima 're roti za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, te za ĩsimiroti si 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Cristuhu ãma si te za duré 're anomro u'âsi aba mo.
28 Ĩ'ra norĩ, ãne wa za oto aima roti za'ra wa'wa. Zezusi hã apâ wei morĩ õ ré, ma'ãpé õhõ ãma si 're anomro u'âsi aba mono, apâ za wei morĩ wa, tãma aipahi za'ra wa'aba tõ da, duré rowazép te, tãma ai'rãpo za'ra wa'aba tõ da.
29 Cristu hã 're ĩmorĩ wẽ uptabi na hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di oto, marĩ na 're ĩsiwasété mono õ na hã. Taha wa, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina si 're nomro wẽ mono wamhã, tawapsi te za oto ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ, tô sena 're ĩnomro mono na hã.

3

'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

1 Ma'ãpé, ãma aipo're pu'u za'ra wa'aba. Wamama hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, tô sena te te 're wa'azawi pese uptabi. Te te 're wa'azawi pese mono wa, te ti'ra na te te 're wa'anhisi. Taha wa, tô sena, wa oto ĩ'ra hã 're wahâimana za'ra, ĩsazei'wai mono bâ. Dapo're'õ u'âsi 're ĩdanomro mono norĩ hã, Wamama hã te te siwi 're waihu'u za'ra mono õ wa, wa norĩ zama ĩ'ra na te te duré siwi 're wawaihu'u za'ra mono õ di, ta norĩ hã.
2 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ĩ̱ma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, wa oto 're wahâimana za'ra. Tane nherẽ, za 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, zahadu wama waihu'u prã za'ra di. Cristu hã apâ wei wazô morĩ wamhã, ĩsine wa za oto 're wahâimana za'ra. Ãhã si wama waihu'u pese za'ra di. E marĩ wa, wa za ĩsine 're wahâimana za'ra. Tô sena Cristu hã 're ĩhâimana mono zém na 'râwi wa te oto wasiwi waihu'u za'ra wa, wa za ĩsine 're wahâimana za'ra.
3 Õhõ zô rob'umnhasi sina, sô 're wanhimipari za'ra mono ré, wa za uburé marĩ ĩwasédé hã wa te wasiwi 're wẽ'õ pese za'ra 'râwi, ĩwẽ na si 're wahâimana za'ra mono da. Cristu hã wasété ãna 're ĩmorĩ ne, wa za 're wahâimana za'ra.
4 E marĩ tawamhã, 're ĩdawasété za'ra mono zé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti, da te dasiwi 're wẽ'õ pese za'ra mono wamhã, ta hã dawasédé. Taha wa, ni'wam norĩ hã 're wasété za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te siwi 're wẽ'õ za'ra, 'râwi.
5 Tane nherẽ, Cristu hã ma tô we ti'ai u mo, dawasédé hã te te dama 're apari mono da. Ã hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Ta hã 're ĩmorĩ wasété õ, duré marĩ ĩwasédé hã te te 're ĩ'ab'manharĩ mono õ.
6 Taha wa, ni'wam norĩ hã Cristuhu ãma si 're hâimana za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 're hâimana wasété za'ra mono õ di. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã 're hâimana wasété u'âsi za'ra mono wamhã, ta norĩ hã Zezusi hã Danho'reptui'wa na te te 're waihu'u za'ra mono õ di. Ta norĩ ma, Zezusi hã tãma waihu'u za'ra õ di tô.
7 Ĩ̱'ra norĩ, dahâimana wasété na 're ĩdanomro mono na, da'ãma 're sasõmri za'ra wa'aba mono õ di za, danhimiroti senai'õ na dama 're ĩhâimana za'ra mono na zama. Ma'ãpé 'râwi asina 're asõpré pese aba mono. Ni'wam norĩ hã 're nomro wẽ mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na sima ãma 're sipa za'ra mono õ wamhã, ta norĩ si 're hâimana wẽ za'ra mono di, Cristu hã 're ĩmorĩ ne.
8 Wa'uburé hã, wa'rui'wa hã ropoto na'rata hawim haré, te tiwasédé hã te te 're ab'manharĩ u'âsi. Taha wa, ni'wam norĩ hã tiwasédé te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono wamhã, ta norĩ hã Wa'uburé nhib'a'uwẽ te 're hâimana za'ra. Taha nhimiromhuri wasédé hã te te tiwi pari da, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hã we ti'ai u datẽme mo.
9 Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're hâimana za'ra mono wamhã, ta norĩ hã tiwasédé te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono õ di. Mare di. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩpẽ'ẽ 're, 're ĩpoto téb za'ra mono zé hã te te tãma 're anhomri mono wa. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ãma 're 'ra za'ra mono wa, tiwasédé hã õne u'âsi te te 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di za.
10 E niha wa za bété waihu'u za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra norĩ hã, duré Wa'uburé 'ra norĩ hã. Ni'wam norĩ hã 're hâimana wẽ za'ra mono õ wamhã, duré te te 're dazawi

pese za'ra mono õ wamhã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're nomro mono õ di. Ãne na wa za ta norĩ hã Wa'uburé 'ra na waihu'u za'ra ni.

'Re ĩdasisawi pese za'ra mono zém na roti wasu'u

11 Duréihã ĩsãna'rata hawimhã, ma tô Zezusihi wasu'uwẽ hã 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, uburé 're ĩwasisawi pese za'ra mono zém na hã.
12 Duréihã Ca'ĩ, tino te te ĩ'ruiwapari ne, 're wasi'ruiwapari za'ra mono õ di za. Ta hã ĩwasété nhib'a'uwẽ te 're hâimana, Wa'uburé nhib'a'uwẽ. Ta hã ma tô tino tĩwĩ. E marĩ wa. Ĩno si 're hâimana wẽ mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te wẽsãmri 'ru te.
13 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ĩpo're'õ norĩ hã te za te te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa. Te te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, ãté te za 'râwi asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo, ãne: "E marĩ wa, te õ norĩ hã te te 're ĩ̱'ruiwapari za'ra." Ãne hã 'râwi asima 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Te za tô ĩhâimana wasété norĩ hã te te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa. Ãne, wa aima waihu'u za'ra wa'wa, ĩpo're'õ norĩ hã te te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono õ newa, 'râwi asima 're nharĩ za'ra wa'aba mono tõ da.
14 Ni'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono õ wamhã, ta norĩ hã te dâ'â u'âsi ne 're hâimana za'ra, tipẽ'ẽ 'remhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti. Tanei õ di, wa norĩ hã wasiré ĩsazei'wa norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti, wapẽ'ẽ 're aré wadâ'â u'âsi ne 're wanomro mono nherẽ, wa tô ĩhawi 're wawairébé, 'Re ĩhâimana u'âsi mono niwĩ, rowẽ na oto 're wanomro u'âsi mono da, wapẽ'ẽ 'remhã. Ãne, wa tô oto wasi'ãma waihu'u pese za'ra ni. 'Re wasisawi pese za'ra mono wa, wa ãne hã tô sena na wasi'ãma waihu'u pese za'ra ni.
15 Dapãrĩ'wa norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã tãma 're hâimana za'ra mono õ di. Ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Duré ni'wam norĩ hã te te 're da'ruiwapari za'ra mono wamhã, ta norĩ hã dapãrĩ'wa ne, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã 're hâimana za'ra. Taha wa, wa te 're da'ruiwapari za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã wama 're hâimana za'ra mono õ di za, aiwa.
16 E niha wa za, 're ĩdasisawi pese za'ra mono zé hã waihu'u pese za'ra ni. Ãne wa za waihu'u pese za'ra ni. Cristu hã te te 're wa'azawi pese mono wa, ma tô sisawi ãna wazada dârâ. Taha zarina wa za duré wa norĩ hã 're wasipawaptob za'ra, 're wasisõ'reptu za'ra mono da. 'Re wadâ'â za'ra mono da nherẽ, wa za tô 're wasipawaptob za'ra, 're wasihâiba zawi za'ra mono ãna. Ãne 're ĩdasisawi pese za'ra mono zé hã za oto.
17 Ni'wam norĩ hã marĩ, tãma 're hâimana za'ra mono nherẽ, marĩ zô dawi 're ĩro'wanhi'riti za'ra mono na te te 're dawaihu'u za'ra mono nherẽ, da'ãma 're pẽ'ẽzé za'ra mono õ wamhã, e ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zéb ré te 're hâimana za'ra. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zé hã te te 're waihu'u za'ra mono õ di, ta norĩ hã.
18 Ĩ̱'ra norĩ, e wazadawa na si wa za wa te 're dazawi wapti za'ra. Mare di. Wamreme na si wa te 're dazawi wapti za'ra mono õ di za. Uburé wa za marĩ ĩwẽ na wa te 're dapawaptob za'ra, wanhimizawizé hã tô sena na.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a, dasina dahâtâ'â ãna 're ĩdanomro mono zé wasu'u

19 Õhõ na si 're wahâimana za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're ĩwanomro mono na wa za wasina waihu'u pese za'ra ni, roti tô sena uptabi na si 're ĩwanomro mono na. Duré ĩsõ'a 're wahâimana za'ra mono nherẽ, 'râwi wasina 're wahâtâ'â za'ra mono tõ da, te za wapẽ hã wama 're siwaihu'u u'âsi za'ra, wapẽ hã ĩ're wama 're simi'wara mono da.
20 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã, uburé marĩ hã tãma waihu'u pese uptabi di. Wa norĩ hã marĩ hã wapẽ'ẽ na 'râwi wa te 're ĩwaihu'u za'ra mono zém nhipai u, uburé marĩ hã tãma waihu'u pese uptabi di. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're ĩwahâimana za'ra mono na 'râwi wapẽ'ẽ na 're wasiwawã za'ra mono nherẽ, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa'ãma 're po're pu'u u'âsi, taha ma uburé marĩ hã tãma waihu'u pese uptabi wa. Wa'ãma 're pẽ'ẽzé uptabi mono wa, te za wapẽ hã ĩ're wama 're simi'wara, ĩ'ra 're ĩwahâimana za'ra mono na, 're wasiwawã za'ra mono õ wamhã.
21 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ĩ̱ma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, wa norĩ hã tô sena 're wahâimana wẽ za'ra mono wamhã, tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're ĩwahâimana za'ra mono na 'râwi 're wasiwawã za'ra mono õ di za. Ãne wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wasina 're wapahi za'ra mono õ di za. Wasina wahâtâ'â ãna, wa za tãma 're wamreme zusi u'âsi, ĩsõ'a.

22 Duré, ĩsimiroti hã wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, te te wama 're ĩ'awẽ mono
zéb uwaibaba si 're wahâimana za'ra mono wamhã, wa te tiwi 're ĩrowaptẽrẽ za'ra mono
zéb uwaibaba si, te za uburé marĩ hã ĩwẽ hã te te wama 're anhomri.
23 E niha tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, wa te 're ĩ'madâ'â pese za'ra
mono zéb da hã. Ãne ĩsimiroti hã. Ĩ'ra Zezu Cristu, wa za wa te wasina 're umnhasi za'ra,
Danho'reptui'wa na. Duré te te wama 're ĩroti za'ra mono zéb zarina si, wa za 're wasisawi
pese za'ra. Ãne ĩsimiroti hã.
24 Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're 'madâ'â pese za'ra mono
wamhã, tô sena te ta norĩ hã ãma 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma. Ta hã te
duré ĩ'rata 're sãmra u'âsi za'ra, 'râwi. E niha wa za tawamhã, wasina waihu'u pese za'ra ni,
'Re ĩhâimana u'âsi mono, wa'rata 're ĩsãmra u'âsi mono zém na hã. Ta hã ma tô Tipẽ'ẽzani
hã te te wama 're anhomri, wapẽ'ẽ 're, 're sãmra mono da, uburé marĩ hã te te wama 're
awaihu'u mono da. Taha na wa za wasina waihu'u za'ra ni, wa'rata 're ĩsãmra mono na,
'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

4

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti upana, dama rowasu'u nhipese'wa norĩ wasu'u

1 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ĩ̱ma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ãté ni'wam norĩ hã te za ãne aima
're siwasu'u za'ra wa'wa: "'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Tipẽ'ẽzani hã te te wama 're
anhomri. Ĩpẽ'ẽzani te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina si, wa tô wa te dama 're
sadawa wasu'u za'ra." Ãne ni'wam norĩ hã aima 're siwasu'u za'ra wa'aba mono nherẽ,
ĩsimirowasu'u na 're saze su'u za'ra wa'aba mono õ di za, a'â. Ãhãna hã 'Re ĩhâimana u'âsi
mono zadawa wasu'u uptabi 'wa newa, roti tô senai'õ na te te dama 're ĩroti za'ra mono
norĩ hã ahâ uptabi di oto. Daro mono bâ te dawazari 're hâimana za'ra. Taha wa, te za
uburé roti hã tô sena zô 're ĩpibui u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani
hawib zô si.
2 E niha te za tawamhã ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi
mono pẽ'ẽzani ré sena na te te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono na hã. Ãté ni'wam
norĩ hã te za ãne sena na aima 're siwasu'u za'ra wa'wa, 'râwi tipẽ'ẽ hawim na te te 're
ĩrosa'rata za'ra mono hã: "Zezusi hã ta hã Cristu, tô sena Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono te te ĩpisudu. Ta hã ti'ai ãma dawazari poto wa, ma tô si'a'uwẽ." Ãne aima 're
siwasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, tô sena na te za ãma 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo
oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa na, duré Ĩpẽ'ẽzani ré 're ĩhâimana
za'ra mono na zama.
3 Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã Zezusi hã Danho'reptui'wa da, ti'ai ãma dawazari ĩsi'a'uwẽ
na te te dawi 're udâ za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani ré
're hâimana za'ra mono õ di, tô sena. Zezusihi zada, 're ĩhâimana mono nhimirosa'rata
zarina si te te 're rosa'rata za'ra, tipẽ'ẽ na hã. Ma tô ĩwaihu'u sirõmo za'ra wa'wa, Zezusihi
zada, 're ĩhâimana mono nhimiroti wasété na, za daro mono bâ dasima da te ãma 're ĩropéi
mono na. Ãhãna ĩsõwam nherẽ, te ĩsimiroti wasété na 're dahâimana za'ra duré.
4 Ĩ̱'ra norĩ, a norĩ wa'aba si te oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're aihâimana
za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa newa, tô senai'õ na
te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ da, ma tô asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo,
asimirosa'rata na. E marĩ wa. Aipẽ'ẽ 're, 're ĩsãmra za'ra wa'aba mono hã, Wa'uburé ma
tiwaihu'u pese na siptete uptabi wa, ti'ai ãma dawada'uri wasété 'wai ma.
5 Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi õ 'wa norĩ hã, te 'Re ĩhâimana
u'âsi mono wẽ'õ'wa norĩ me 're hâimana za'ra. Taha wa, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono wẽ'õ'wa
norĩ nhimirosa'rata wasété zarina si te te tãma 're rowasu'u za'ra, ta norĩ hã. Taha na si
te te tãma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, wapari ze ti, ĩsimiroti wasété za'ra hã, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono wẽ'õ'wa norĩ ma hã.
6 Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ, wa oto 're wanomro. Ni'wam norĩ hã
'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazé hã 'râwi te te 're ĩwaihu'u za'ra mono hã, ta norĩ si te te
're wawapari za'ra. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ'õ, 're ĩnomro mono
norĩ hã te te 're wawapari za'ra mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u na hã. Taha
wa, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u na te te 're wawapari za'ra mono
õ wamhã, wa za wasina waihu'u pese za'ra ni, Wa'uburé hawi roti tô senai õ zarina 're
ĩhâimana za'ra mono na. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u na te te 're
wawapari ze za'ra mono wamhã, wa za duré wasina waihu'u pese za'ra ni, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono pẽ'ẽzani hawi roti sena uptabi zarina 're ĩhâimana za'ra mono na hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zé wasu'u

7 Ĩ̱sisãnawã norĩ, 're ĩdasisawi pese za'ra mono zé hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te wa, wa za ãma 're wasisawi pese uptabi za'ra. Ni'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, te oto 're hâimana za'ra. 'Râwi te duré te te 're waihu'u pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazé hã.

8 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, simizawi pese uptabi di. Tinhimizawi zarina te uburé marĩ hã te te dama 're ab'manharĩ u'âsi. Taha wa, ni'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono õ wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono siré 'râwi 're nomro mono õ di, ta norĩ hã.

9 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô tinhimizawi pese zé hã wama waihu'u za'ra. E niha ma tô wama waihu'u za'ra. Ti'ra hã misi nherẽ, ma tô we satõ ti'ai u, taha ãma si rowẽ na 're wanomro u'âsi mono da.

10 Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, wama sawi pese za'ra di. Tane nherẽ, te taha nhipai u te te 're wa'azawi pese uptabi. Taha wa, ma tô ti'ra we satõ ti'ai u, wazada dâ'â da, wazada dâ'â wa, wawaséte na te te oto 're wa'ab'madâ'â tõ mono da. Tô sena ĩsimizawi pese zé hã siwaprosi te tãma 're hâimana, danhipai u.

11 Ĩ̱sisãnawã norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãne hã te te 're wa'azawi pese mono wa, wa za wa norĩ zama taha zarina 're wasisawi pese za'ra, ĩsine.

12 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ni'wa titõmo na te te 'madâ'â õ di. Tane nherẽ, 're wasisawi pese za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za wa'rata 're sãmra u'âsi, 'râwi. Te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hã wa za duré wa te wasina ãma 're uwaimrami u'âsi za'ra.

13 E niha wa za wasina waihu'u pese za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si 're ĩwanomro mono na, duré õhõ si wa'rata 're ĩsãmra u'âsi mono na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Tipẽ'ẽzani hã te te wama 're anhomri. Taha na wa za wa te wasina 're waihu'u pese za'ra.

14 Wamama hã ma tô ti'ra hã we satõ, Danho'reptui'wa da. Ta hã wa tô wa te 're 'madâ'â za'ra, watõmo na. Ãhãna wa oto wa te dama 're wasu'u za'ra, Danho'reptui'wa na, ĩ'ra hã.

15 Ãté ni'wam norĩ hã te za ãne te te dama 're wasu'u za'ra: “Zezusi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra. Ta hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã we ti'ai u satõ, Danho'reptui'wa da.” Ãne na ni'wam norĩ hã te te dama 're wasu'u za'ra mono wamhã, ta norĩ 'ratap si te 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 're hâimana, 'râwi. Ta norĩ si te 'Re ĩhâimana u'âsi mono siré 're hâimana u'âsi za'ra, 'râwi.

16 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã simizawi pese uptabi di. Tane ni'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono wamhã, ta norĩ si te 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're hâimana za'ra, 'râwi. Ta norĩ 'ratap si te 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 're sãmra, 'râwi. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hã wama waihu'u pese za'ra di oto. Taha na wa te wasiwi ãma 're wawã za'ra mono õ di oto.

17 Niwapsi te za Zezusi hã dahâimanazém na da'awaihu'u, za te te da'ãma ĩ'arowairébézéb ãma hã. Tawamhã 're ĩhâimana wasété za'ra mono norĩ si te za hâ za'ra oto. Cristu hã ti'ai ãma 're morĩ ré, sihâiba zawi ãna te te 're ĩdazawi pese mono ne, ti'ab ré 're wasisawi pese za'ra mono wamhã, tawapsi, wasina wapahi za'ra õ di za, za da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã oto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hã wa te tãma ãma 're uwaimrami u'âsi za'ra mono wa, wa za wasina wapahi ãna ĩsõ'a wahâimana za'ra ni.

18 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, tãma wazawi pese za'ra nherẽ, wasina 're wapahi za'ra mono õ di za oto. Te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hã te te wama ãma 're a'uwaimrami u'âsi mono nherẽ, tãma 're wapẽ'ẽwara waihu'u za'ra mono õ di za oto. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã sina pahi na 're hâimana za'ra mono wamhã, tawamhã, te te 're ĩsawi pese za'ra mono zém na te te tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Ta norĩ hã sina pahi u'âsi 're hâimana za'ra mono wa, te za romhâ ré robzei'õ na 're hâimana za'ra ti'ab ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã za da'ãma ĩsipo'ozéb ãma te te da'ahâ za'ra wa, da te 're ĩrobzépata za'ra mono ne.

19 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩmorĩ'rata na te te 're wa'azawi pese mono wa, wa duré wa norĩ hã wa te wasiwi 're sawi pese za'ra, asa. Taha wa, wa duré 're wasisawi pese za'ra.

20 Ãté ni'wam norĩ hã te za taré ãne dama 're siwasu'u za'ra: “'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa wa te 're sawi pese za'ra.” Ãne dama 're siwasu'u za'ra mono nherẽ, te te 're da'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhã, sadawa nhipese na te ta norĩ hã 're hâimana za'ra. Titõmo na 'râwi te te 're ĩ'madâ'â za'ra mono norĩ hã te te 're sawi pese za'ra mono õ nherẽ, e niha te za tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dahâiba u'âbâ te te siwi 're sawi pese, titõmo na te te siwi 're 'madâ'â mono õ nherẽ. Ãne wamhã, tãma sawi waihu'u za'ra õ di, ta norĩ ma hã.

21 Zezusi hã ma tô ãne te te wama 're roti za'ra: “Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te siwi 're sawi pese za'ra mono wamhã, taha zarina te za duré te te 're dazawi pese za'ra.” Ãne ĩsimiroti hã, wama za'ra hã.

5

Ĩsazei'wa norĩ hã siptete sina dawi 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

1 Ni'wam norĩ hã, Zezu Cristu, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu
na te te 're sazei pese za'ra mono wamhã, ta norĩ si te 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're
hâimana za'ra. Ni'wa hã aibâ hã wama sawi pese za'ra wamhã, taha u'âbâ, wa duré ĩ'ra
norĩ hã wa te 're sawi pese za'ra.
2 Taha zarina wa za duré ãne hã waihu'u za'ra ni: 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama
sawi pese za'ra wamhã, duré ĩsimiroti hã wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, taha
u'âbâ, wa za ĩ'ra hã tô sena 're wasisawi pese za'ra, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã.
3-4 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa te wasiwi 're sawi pese za'ra mono wamhã,
e niha wa za tawamhã 're wahâimana za'ra. Ĩsimiroti si wa za wa te 're 'madâ'â pese za'ra.
E ĩsimiroti hã wama pire za'ra di, wa te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono zéb da hã. Mare di.
'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, oto 're wanomro mono wa, wama waihu'u pese za'ra di, wa
te tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb da hã. Taha wa, wanhiptete na wa za 'Re
ĩhâimana u'âsi mono wẽ'õ'wa norĩ da, 're wahâimana za'ra, uburé marĩ ĩwasédé hã ti'ai
ãma 're ĩhâimana za'ra mono wi. E niha wa za wanhiptete sina ãma 're wahâimana za'ra.
Zezusi hã Wanho'reptui'wa na wa te wasina 're ĩ'umnhasi pese za'ra mono zém na wa za
wanhiptete sina dawi 're wahâimana za'ra.
5 E 'wam norĩ hã te za tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono wẽ'õ'wa norĩ zada hã, siptete
sina 're hâimana za'ra. Zezusi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na te te 're ĩsaze za'ra mono
norĩ si, te za sada 're hâimana u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wẽ'õ'wa norĩ zada hã.

Cristu hã a'uwẽ hâiba na dasiré ĩpoto na tô sena na da te 're ĩwaihu'u za'ra mono zé wasu'u

6-8 Zezu Cristu hã ti'ai u wei morĩ wamhã, a'uwẽ hâiba na ma tô podo. E niha wa za
tawamhã wasiwi waihu'u pese za'ra ni, sena na Zezusi hã a'uwẽ hâiba na ĩpoto na, duré
ti'ai ãma a'uwẽ hâiba na 're ĩmorĩ na. Si'ubdatõ ĩwaihu'uzé hã. Ĩmorĩ'rata na ĩwaihu'uzé hã
ãne: Ti'ai ãma poto wamhã, â na ma podo, tina dub're hawi, dasine. Duré maparane ãma
ĩwaihu'uzéb da hã ãne: Õ hã dâ'â wamhã, ĩwapru hã ma tô tiwi puru, da te dasiwi ĩwa'rézéb
ãma hã. Taha na wa za wasiwi waihu'u pese za'ra ni, a'uwẽ hâiba na 're ĩmorĩzém na.
Duré si'ubdatõ ãma ĩwaihu'uzéb da hã ãne: 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani, tô sena na
si te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zém na, wa za duré wa te ãma 're waihu'u pese za'ra.
Ta hã te sadawa nhipese ãna 're hâimana u'âsi. Tô sena uptabi na si ĩsimiroti hã. Â na
ĩpotozé wasu'u hã, duré dâ'â wa, ĩwapru tiwi ĩpu'uzé wasu'u hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi
mono pẽ'ẽzani nhimirowasu'u hã, ã norĩ waihu'uzém na marĩ aimawi na wa te ãma 're
waihu'u za'ra mono õ di. Ãhã wasu'u si wa tô upsãtã pese na wasiwi waihu'u pese za'ra
ni, Zezusi hã a'uwẽ hâiba na ĩpotozé wasu'u si.
9 Marĩ na tô sena na da te wama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, wa za tô wa te ãma 're
saze za'ra. Tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã marĩ hã te te wama 're awaihu'u mono
wamhã, e wa te ãma 're saze za'ra mono õ di za. Da te wama 're ĩrowasu'u za'ra mono zém
nhipai u hã, wa za tô wa te ãma 're sazei pese za'ra, simiroti pire uptabi wa, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono hã. E niha tawamhã ma tô wama waihu'u za'ra. Zezusi hã tô sena, ti'ra uptabi
na ma tô wama waihu'u za'ra. Taha wa, tô sena wa, wa za wa te ãma 're sazei pese za'ra,
õne haré.
10 Ni'wam norĩ hã, Zezusi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hã te te sina 're umnhasi za'ra
mono wamhã, ta norĩ si te za tipẽ'ẽ na sena na te te 're waihu'u za'ra, â na ĩpotozé wasu'u
na, duré ĩwapru, tiwi ĩpu'uzé wasu'u na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani te te tãma 're
ĩ'awaihu'u mono zéb zarina si, te za sena na te te 're waihu'u za'ra, a'uwẽ hâiba na ĩpoto
na, Zezusi hã. Tane nherẽ, ti'ra na Zezusi te te dama 're ĩwaihu'u mono zém na, ni'wam
norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te ãma 're saze za'ra mono õ wamhã, ĩsadawa nhipe
hã te te ãma 're sa'ra za'ra, ta norĩ hã.
11 E niha 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ti'ra te te dama 're ĩwaihu'u mono zé hã. Ta hã ma
tô te te wama 're apisutu, ĩ'ra wazada ĩdâ'âzém na ãma 're ĩwanomro u'âsi mono zéb da hã.
12 Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra siré, 'râwi 're nomro mono wamhã, ta
norĩ hã te za dâ'â ãna 're hâimana u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata. Tane nherẽ,
ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra siré 're nomro mono õ wamhã, ta norĩ hã ĩ'rata
dâ'â ãna 're hâimana u'âsi za'ra mono õ di za.

'Re ĩdanomro u'âsi mono zé, da te dasina 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zé wasu'u

13 E marĩ da, wa ãne aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, asina 're
ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono norĩ ma. Aipẽ'ẽ 're, atâ'â ãna 're anomro u'âsi aba mono zém
na sena na asina waihu'u pese za'ra wa'aba da, wa ãne aima rob'ui'éré za'ra wa'wa.

14 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama 're ĩ'awẽ mono zéb uwaibaba si, uburé marĩ na
wa te tiwi 're rowaptẽrẽ za'ra mono wamhã, tô sena te za wamreme hã te te 're awapari
pese, te te wama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono zéb da hã. Taha wa, wasina wahâtâ'â ãna,
wa za 'râwi wapẽ'ẽ 're ĩtẽme 're wasihutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u hã.
15 Uburé marĩ na wa te tiwi 're ĩrowaptẽrẽ za'ra mono zém na te wa'ãma 're po're pu'u
u'âsi, wamreme na. Tô sena na, wa tô ãne na waihu'u za'ra ni. Taha zarina wa duré
wasina waihu'u pese za'ra ni, za te te wama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono zém na hã.
16-17 Uburé da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, dawasédé tô, simisutu. Tane
nherẽ, ni'wam norĩ hã tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono nherẽ, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono nhimiroti u tiwasété wi oto 're sipizari za'ra mono wamhã, õ hã te te ãma 're
ab'madâ'â mono õ di za oto. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩdanomro u'âsi
mono zé hã, tiwi 're simani za'ra mono õ di za oto.
Tawamhã ni'wam norĩ hã ĩwasédé hã ãne na te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, duré
ĩwasété na waihu'u za'ra wa'aba wamhã, te za ãma 're aimreme zusi aba mo, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ma, ĩpẽ'ẽ 're, dâ'â ãna 're ĩhâimana u'âsi za'ra mono zé hã te te tãma 're apisutu
mono da oto.
Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã tiwasété wi 're ĩsipizari za'ra mono zéb zô, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono pẽ'ẽzani te te tãma 're ĩroti za'ra mono zé hã te te 're wapari za'ra mono õ wamhã,
'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za ĩwasédé hã te te ãma 're ab'madâ'â u'âsi. 'Re ĩhâimana
u'âsi mono 'rata 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di
za. Tiwasété wi 're sipizari za'ra mono õ nherẽ, e niha te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã
ãma 're siwamri za'ra, te te 're ĩsõ'reptu za'ra mono zéb da hã. Taha wa, ta norĩ ãma hã te
ãma aima roti za'ra wa'aba õ di za, ãma 're aimreme zusi aba mono zéb da hã.
18 Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãma 're 'ra za'ra mono wa, ĩsib'a'uwẽ oto
're nomro wẽ mono wamhã, tiwasédé te te oto 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono õ di. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono 'ra hã, Zezusi hã oto ãma 're sisaprĩ u'âsi za'ra mono wa, tiwasédé hã
te te 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di oto. Taha wa, ĩwasété uptabi hã te te oto 're
upi waihu'u za'ra mono õ di za, Wa'uburé hã. Ãne hã wama waihu'u pese za'ra di oto.
19 Ti'ai ãma uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono wẽ'õ'wa norĩ hã ĩwasété uptabi zadawa para
te 're hâimana za'ra. Wa norĩ si 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ, wa 're wanomro. Ãne
hã wama waihu'u pese za'ra di duré.
20 Ãne wa tô duré waihu'u za'ra ni. Zezusi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hã ma tô wei
mo, ti'ai u. Ta hã ma tô tinhimiroti na te te 're wa'apawapto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tô
sena uptabi hã wa te 're ĩwaihu'u pese za'ra mono zéb da hã. Ĩ'ra ãma, Zezu Cristuhu ãma
're wanomro mono wa, wa duré Ĩmama ãma 're wanomro, tô sena uptabi ãma. Zezusi hã,
ta hã uburé Danhib'apito uptabi. Ta hã dapẽ'ẽ 're dadâ'â ãna 're ĩdanomro u'âsi mono zé
hã, te te dama 're ĩ'apisutu mono. Ãne na wa tô wasiwi waihu'u pese za'ra ni.
21 Ĩ'ra norĩ, ĩ̱ma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana waihu'u
pese newa, marĩ na 're ĩdawata za'ra mono norĩ wi, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba
mo, 'râwi da'ãma 're sasõmri za'ra wa'aba mono tõ da.

2 Zuwã
Zuwã hã maparane ãma te te duré ĩrob'ui'érézé, ĩsazei'wa norĩ ma
Ĩbaihâ wasu'uzé

Ã ĩbaihâ na rob'ui'éré na Zuwã hã ma tô ĩsazei'wa norĩ hã ãma pawaptob za'ra, 're sisawi pese za'ra mono da, duré roti senai'õ hã te te 're wapari za'ra mono tõ da, daro mono bâ te te ĩropéi mono hã.

1 Wa hã, Wanhib'apito zazei'wa norĩ 'madâ'â'wa, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, tinhib'a'uwẽ da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'aipisutu za'ra wa'aba mono norĩ ma. Tame te asiré ĩsazei'wa norĩ hã asiré 're asi'rã'õtõ u'âsi aba mo. Pi'õ norĩ hã ti'ra te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono ne, te 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, ĩsazei'wai mono bâ. Taha wa, simisutu ḭ̃ma asawi pese za'ra wa'aba di, tô sena. Tane nherẽ, ḭ̃ma si asawi za'ra wa'aba õ di. Uburé Zezusihi wasu'uwẽ hã te te ĩwaihu'u pese za'ra norĩ ma zama, asawi za'ra wa'aba di duré.
2 Ĩwasu'uwẽ hã tô sena uptabi hã wasiré wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono wa, wa wa te 're asawi pese za'ra wa'wa. Õne u'âsi te za ĩwasu'uwẽ hã wasiré 're hâimana u'âsi.
3 Wamama ma, wa 're ḭ̃mreme u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré ĩ'ra Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã wa'ãma 're hâimana u'âsi za'ra mono da, ta norĩ ãma si rowẽ u'âsi, ãma 're wanomro mono da. Wa'ãma 're siwãrĩ u'âsi zahuré mono da, wa duré tãma 're ḭ̃mreme u'âsi zahuré. Ãne te za te te wama 're apisutu zahuré, Wamama nhimiroti si tô sena na wasiré wa te ãma 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono norĩ ma, duré 're ĩwasisawi pese za'ra mono norĩ ma zama.

Ĩsazei'wa norĩ, tô sena Cristuhu wasu'uwẽ zarina si 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u
4 Ni'wam norĩ hã asiré 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã ĩwasu'uwẽ tô sena zarina si te, u, 're hâimana za'ra, Wamama te te wama 're ĩ'aroti mono zéb zarina si. Ãne hã te wapari wamhã, ma tô ĩwasu'u wẽ za'ra hã ḭ̃ma rowẽ waze. Taha wa, ḭ̃toi uptabi di, ãhãna hã.
5 Wasiré ĩsazei'wa norĩ, ḭ̃ma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ãne wa za oto aima roti za'ra wa'wa. Uburé wasiré ĩsazei'wa norĩ hã, oto 're wasisawi pese za'ra wa'aba mono. Ã hã roti hã ãhãna si õ di. Duréihã ĩsãna'rata hawimhã, Zezusi wa te 're ĩsaze na'rata za'ra mono zém hawi, wama 're ĩhâimana u'âsi za'ra mono, ã hã.
6 E niha tawamhã, ãma 're ĩwasisawi pese za'ra mono zé hã za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti si wa za wa te 're 'madâ'â pese za'ra. Ãne ma tô ĩsãna'rata hawimhã, ĩsimiroti wasu'u hã 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, ãma 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina ãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.
7 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa newa, roti tô senai'õ na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ hã ahâ uptabi di oto. Daro mono bâ te dawazari 're hâimana za'ra. Zezu Cristu hã, a'uwẽ hâiba na dasiré ĩpoto õ na, te ta norĩ hã sô 're simrami za'ra dama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Danho'reptui'wa da, te te ĩpisudu hã. Ni'wam norĩ hã ta norĩ ne 're hâimana za'ra mono wamhã, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, roti tô senai'õ na te te dama 're ĩroti za'ra mono hã. Te za duré ĩwaihu'u za'ra wa'wa, Cristuhu zada 're ĩhâimana za'ra mono na hã.
8 Taha wa, roti tô senai'õ na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ wi, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo 'râwi, 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zé wa'â hã 're simini tõ za'ra wa'aba mono da. Uburé marĩ ĩwẽ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za te te aima ĩwa'âbâ za'ra wa'aba zé hã ubuni na asima 're waibui wa'aba mono da, te za 'râwi 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo.
9 Ni'wam norĩ hã Cristuhu nhimiroti si te te 're wapari za'ra mono õ wamhã, tinhimirosa'rata na te te ãma 're uzusi za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono siré 'râwi 're hâimana za'ra mono õ di. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã Cristuhu nhimiroti zarina si 're nomro mono wamhã, ta norĩ si te Wamama siré 're hâimana za'ra 'râwi, ĩ'ra siré zama.
10 Duré Cristuhu nhimiroti upana te te dama 're ĩroti za'ra mono hã ta norĩ hã atẽme 're sihutu aba mono wamhã, sô 're atob'uzu za'ra wa'aba mono õ di za, asõrõwa u 're sisisi aba mono da.
11 Sô 're atob'uzu za'ra wa'aba mono wamhã, ĩsimiromhuri wasété na te za ĩme 're aiwasété za'ra wa'aba mo, ãma 're sasõmri za'ra wa'aba mono wa.

Zuwãhã nhimi'ui'éré 'rãsutuzé wasu'u

12 Zahadu marĩ hã ahâ uptabi di, te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. Tane nherẽ, ãhãna hã te ĩ̱sima wẽ õ di, ĩbaihâ na te aima ãma ĩrob'ui'éré za'ra wa'aba da hã. Ãma atẽme ĩ̱morĩ aba da si, wa ĩ̱sima rob'madâ, wasisabu za'ra da. Tawapsi wa za 'râwi wasisadawa 'madâ'â za'ra ni. Tawapsi wasima watoi uptabi za'ra di za oto.

13 Ãme wasiré ĩsazei'wa norĩ hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa, ai'ra waptéb za'ra wa'aba ne, 're ĩnomro mono norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhib'a'uwẽ da, te te ĩpisutu za'ra norĩ hã.

3 Zuwã
Zuwã hã si'ubdatõ ãma te te duré ĩrob'ui'érézé, Da'izuhu ma Ĩbaihâ wasu'uzé

Ã ĩbaihâ na rob'ui'éré hã Zuwã hã ma tô aibâ ma tisõ, Da'izu na ĩsisi ma. Ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa, ta hã. Zuwã hã ma tô ãma tiwata, ĩsimiromhuri na, duré aibâ ĩhâiba amo ãma zama, Demetirizuhu ãma. Tazahã aibâ ĩhâiba amoi ma, ma tô timreme hã pẽtẽ, Di'oterepesi na ĩsisi ma, ta hã rob'uwaibaba 're morĩ õ wa.

1 Da'izu, a hã ĩ̱siwadi uptabi, ĩ̱ma asawi uptabi di, tô sena. Wa hã, Wanhib'apito zazei'wa norĩ 'madâ'â'wa, 're ĩ̱hâimana mono, wa za oto aima ãma rob'ui'éré.
2 Ĩ̱siwadi, 're aimorĩ wẽ u'âsi wa, te 'râwi asiwẽ'õ ãna 're aihâimana mo, ato sina. Taha wa, wa tô te ĩ̱sima 're aiwẽ, uburé marĩ ĩwẽ si aima 're hâimana u'âsi mono da. Wa duré te ĩ̱sima 're aiwẽ, aihâzé ãna 're aihâimana mono da.
3 'Re aihâimana mono zém hawi, ma tô wasisãnawã norĩ hã we ĩ̱tẽme 're sihutu. We 're sihutu mono sidâpâsi, ma tô siparabâsi te te ĩ̱ma 're aiwasu'u wẽ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si 're aihâimana wẽ mono na hã. Taha wa, aiwasu'u ma hã ĩ̱toi uptabi di. Õhõ na si te tô 're aihâimana u'âsi mo, rẽme waihu'u ãna.
4 Ãne hã ĩ̱'ra norĩ ãma te 're wapari wẽ za'ra mono wa, ĩ̱ma 're rowẽ uptabi mono di, Wanhib'apito wasu'uwẽ na te ãma 're ĩpo're pu'u za'ra mono zéb zarina te te 're ĩsazei pese za'ra mono norĩ ãma. Ĩ̱'ra norĩ 're ĩhâimana wẽ za'ra mono wasu'u te 're wapari mono wamhã, ĩ̱ma 're rowẽ uptabi mono di. Marĩ na uburé rowasu'u hã te 're wapari wẽ mono nherẽ, te te siwi ãma wabzu õ di, ĩ̱'ra norĩ wasu'u te 're ĩwapari zei mono zém na hã.

Da'izuhu wasu'u wẽ wasu'u

5 Ĩ̱siwadi, ĩ̱ma asawi pe hã, asimi'ẽ na te ĩsazei'wa norĩ ãma 're aiwãrĩ u'âsi mo, darob amoi hawi atẽme 're ĩsihutu mono norĩ ãma. Ta norĩ hã aima sa'rese za'ra õ nherẽ, te ai'umnhasi na tãma 're aihâimana za'ra mo.
6 Ta norĩ hã ma tô asimizawi pese zém na we te te 're aiwasu'u za'ra, ãme ĩsazei'wa norĩ 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ nho'a. Ĩsazei'wa norĩ hã darob amoi hawi atẽme 're ĩsihutu mono norĩ hã, aihawi nimomo 're nomro mono õ ré, marĩ na ãma 're aiwãrĩ za'ra mono wamhã, wẽ di, ubana 're nomro tõ mono da. Wẽ uptabi di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima 're ĩ'awẽ mono zéb zarina si te za ãma 're aiwãrĩ za'ra mo.
7 Ta norĩ hã Wanhib'apito ma, te te 're romhuri za'ra mono da, ma tô si'uihã na asatõrĩ za'ra, tirom hawi, daro mono bâ te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da. Duré ĩsazei'õ'wa norĩ hã marĩ na ãma 're siwãrĩ za'ra mono da, sina sô 're simnhasi za'ra mono õ di, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã. Mare di.
8 Taha wa, wa norĩ si wa za ãma 're wasina u'âsi. Zezusihi wasu'uwẽ hã ta norĩ hâiba u'âbâ, wa te ãma 're ropéi mono da, wa za ãma 're wasina u'âsi, tô sena.

Di'oterepesihi wasu'u, Demetirizuhu wasu'u me

9 Ãne wa za duré ãma aima waihu'u. Ĩ̱nhimi'ui'éré hã tamomo wa tô ãma tisõ ĩsyryre hã, ĩsazei'wa norĩ hã asiré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma. Tane nherẽ, te ni'wa hã tame 're sãmra, ĩ̱wẽ'õ'wa hã, Di'oterepesi na ĩsisi hã. Ta hã uburé asiré ĩsazei'wa norĩ ma, si'apito da si te te sina 're rob'ruiwapari u'âsi mono wa, ĩ̱nhimiroti hã te te 're wapari mono õ di, ĩsipai u da'madâ'â'wa na 're ĩ̱hâimana mono 're ru te.
10 Taha wa, atẽme ãma ĩ̱wisi wapsi, wa za ĩsimiromhuri wasété na asiré ĩsazei'wa norĩ hã ãma po're pu'u za'ra, ĩsõ'a. Ta hã te sadawa nhipese na taré te te dama 're wabâsi wasété u'âsi. Tane nherẽ, taha si õ di, tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ mono zé hã. Ĩsazei'wa norĩ hã darob amoi hawi ĩtẽme 're sihutu mono wamhã, ĩsõrõwa u ĩtẽme 're ĩsisisi mono da hã, te te 're dawaibui mono õ di. Õne haré te te tãma 're arob'ru. Duré tame ĩsazei'wa norĩ hã 're ĩsi'ubumroi mono norĩ wi, te duré te te 're awẽ'õ, ĩsiré ĩsazei'wa norĩ hã darob amoi hawi ĩtẽme 're sihutu mono wa, sô 're hãsi tõ mono da, ĩsõrõwa u ĩtẽme 're sisisi tõ mono da. Tane nherẽ, ĩsazei'wa norĩ hã te te 're wapari za'ra mono ãna, tisiré ĩsazei'wa norĩ hã tinhorõwa u te te 're 'mazasi za'ra mono wa, te duré õ hã da'mazasi'wa norĩ ma, te te tãma 're arob'ru, tisiré ĩsazei'wa norĩ wi 're wairébé mono da, siré 're hâimana tõ za'ra mono da oto, rowahutuzéb 'remhã.
11 Ĩ̱siwadi, ĩ̱ma asawi pe hã, dapo're ãna dawasédé da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono ne, 're aihâimana mono õ di za, õ aibâ hã 're ĩmorĩ wasété ne hã. Marĩ ĩwẽ zô si te za asima 're ĩrob'madâ'â u'âsi mo, 're ĩdahâimana wẽ za'ra mono norĩ ne. Ni'wam norĩ hã marĩ ĩwẽ si te te sima 're 'madâ'â za'ra mono wamhã, ta norĩ si te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ

're hâimana za'ra. Duré ni'wam norĩ hã tihâimana wasété si te te sima 're wẽ uptabi za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazé hã 'râwi te te 're waihu'u za'ra mono õ di.

12 Aibâ hã te aihĩni ĩsazei'wa norĩ hã te te siwi 're wasu'u wẽ za'ra, Demetirizu na, ĩsisi hã. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma 're ĩwẽ mono zéb zarina si, sena na 're ĩhâimana mono na ma tô ĩwaihu, 're ĩhâimana wẽ mono zém na hã, ta hã. Ĩ̱zama wa duré te ãma 're wasu'u u'âsi, wẽ na dama 're ĩhâimana mono na hã. A hã ma tô, tô sena ĩ̱nhimiroti na hã ĩ̱waihu.

Zuwã te te ĩrob'ui'éré 'rãsutu zéb ãma, ĩsazei'wa norĩ te te ĩ'azawizé

13 Zahadu marĩ hã ahâ uptabi di, te aima ãma ĩwaihu'uzéb da hã. Tane nherẽ, te ĩ̱sima wẽ õ di, ĩbaihâ na te aima ãma ĩrob'ui'éré da hã, ãhãna hã.

14 'Râwi ĩwasisõpẽtẽ su'u da si, wa ĩ̱sima te rosa'rata u'âsi. Tawapsi wa za 'râwi wasisadawa 'madâ'â ni.

15 Wa duré ai'ãma 're ĩ̱mreme u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, rowẽ u'âsi 're aihâimana mono zé hã te te aima 're pisutu u'âsi mono da. Ãhãna wasiwadi norĩ zama te ãma asawi za'ra, ãme ĩ̱siré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã. Ma'ãpé, wasiwadi norĩ hã ai'rata 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ĩhâiba mono bâ ĩ̱ma sawi za'ra na.

Zudasi
Ĩsazei'wa norĩ ma, Zudasi te te ĩrob'ui'érézé
Ĩbaihâ wasu'uzé

Ã ĩbaihâ na rob'ui'éré hã Zudasi hã ma tô ãma rob'ui'éré. Ãté tô õ hã Zezusihi no, Marcusi te te ĩwasu'u hã Marcusi 6.3 ãma hã. Zezusihi zazei'wa norĩ ma, ma tô ã hã tinhimi'ui'éré hã time, roti senai'õ na rowasu'u'wa norĩ da, hâimana nhimiza'rese 're hâimana za'ra mono da.

Zudasi hã ma tô sima wẽ, tinhimi'ui'éré na ĩsazei'wa norĩ hã te te 're pawaptob za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzém na hâimana nhiptete sina 're nomro mono da. Ma tô duré tãma roti za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te te dawi 're ĩ'udâ za'ra mono norĩ hã te te 're wapari za'ra mono tõ da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono za te te 're ĩhâ za'ra mono norĩ hã.

1 Wa hã Zudasi, Zezu Cristuhu ma romhuri'wa, duré Ti'aduhu no, wa aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwẽ oto 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, tãma asawi pese za'ra wa'aba di, Wamama ma hã. Duré Zezu Cristu hã te te 're ai'madâ'â pese za'ra wa'aba mono di oto.

2 Wa hã wa ai'ãma 're ĩ̱mreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma 're ĩpẽ'ẽzé mono zé hã aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, sa'ẽtẽ na, duré rowẽ hã te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono da. Wa te te tiwi 're rowaptẽrẽ u'âsi duré, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti upana, ĩsazei'wa norĩ ma, rowasu'u nhipese'wa norĩ wasu'u

2 Pedru 2.1-22

3 Ĩ̱sisãnawã norĩ, ĩ̱ma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, wa tô aré ĩ̱sima rosa'rata, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwa'anho'reptui mono zém na te aima rob'ui'éré za'ra wa'aba da. Tane nherẽ, marĩ ĩwasétére hã ai'ãma 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, wa tô ĩ̱nhimirosa'rata na ĩ̱sima ãma saprĩ, taha na si te ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'aba da. Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ, wa oto 're wahâimana za'ra. Ta hã ma tô misi haré te te wama 're anhomri, Cristuhu wasu'uwẽ na roti hã ãma 're ĩwanomro mono zéb da hã. Taha wa, wa oto aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa, taha na si dama 're asiwasu'u nhiptete za'ra wa'aba mono da.

4 E marĩ wa. Ni'wam norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti wẽ'õ'wa norĩ hã te aiwazari 're hâimana za'ra wa'wa. Sõ'awi te te 're rowahutu za'ra mono nherẽ, te ta norĩ hã roti na te te aiwi ãma 're upa za'ra wa'wa. Taha wa, ĩsimiroti za'ra hã tô sena newa, te asiré ĩsazei'wa norĩ hã 're ĩwapari za'ra wa'aba mo. Duré õ norĩ hã aibâ ĩwasété norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're wazé mono õ di. Duré Wanhib'apito Zezu Cristu hã misi uptabi 're ĩhâimana mono hã ma tô te te siwi 're wẽ'õ za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã te te duré 're 'madâ'â pese za'ra mono õ di. Aimawi na si te te dama 're rowasu'u za'ra. Ãne ĩsimiroti za'ra hã: "'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'azawi pese uptabi mono wa, te dawasédé hã te te dama 're apari. Taha wa, da te 're saze za'ra mono nherẽ, tane nherẽ, te za da te dasima 're ĩwẽ za'ra mono zéb uwaibaba, 're danomro wasété, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzém na dasina 're dapahi za'ra mono ãna." Ãne ĩsimiroti wasété za'ra hã, dama. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ta norĩ ãma waihu'u siro ĩbaihâ na hã, 're ĩnomro wasété mono norĩ ãma, te te 're ĩwẽ'õ pese za'ra mono zém na, za te te 're ĩhâ za'ra mono zém na hã.

5 Wa za oto ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa, waihu'u pese za'ra wa'aba nherẽ. Duréihã Wanhib'apito hã ma tô Izarazéhé nhihudu norĩ sõ'reptu za'ra. Ezitu hawi ma tô sani za'ra. Tawamhã te te sõ'reptu za'ra nherẽ, ni'wam norĩ hã te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono õ norĩ hã ma tô uprosi.

6 Tane duré, hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã, ĩsipizari za'ra norĩ ãma, wa za duré ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa. Ta norĩ hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã pisutu za'ra aré, ĩsadawa para te te tãma 're romhuri za'ra mono da, pire na. Tane nherẽ, ma tô hâiwa ãma romhuri na te te tiwi ãma 're upa za'ra. Tiwasété na 're ĩnomro mono zéb zô si, ma tô rẽme za'ra oto, 're ĩhâimana za'ra mono zé hã. Taha wa, ma tô oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã satõrĩ za'ra, robra si 're ĩsa'wari mono u, tame pawasisi

ré 're simasab u'âsi mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ropsi'utõrĩzéb u za te te da'ãma ĩrowairébézéb u, te za tame 're hâimana u'âsi za'ra. Tawapsi te za oto wẽ'õ pese za'ra.

7 Ma'ãpé duré, ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba, duréihã Sodoma na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ãma, duré Domora na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ãma, duré ĩ'rata 'ri wa'õtõ mono bâ 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ãma hã. Tame ma tô uburé dahâimana wasété uptabi na 're dahâimana za'ra, dasiwazari. Dahâiba na ma tô dasina 're danhipsaihuri za'ra. Duré aibâ nherẽ, ma tô aibâ si'uiwa na dasina 're dawasété za'ra. Hâiwa ãma aré te te 're ĩromhuri za'ra mono norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're ĩwapari za'ra mono õ ne, da te 're wapari za'ra mono õ di. Taha wa, ma tô unhama ro'o na dama rob'manharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, da te 're robzépata u'âsi za'ra mono da, unhama ro'o u'âsi ãma. Taha na te za ãma 're dasipo're pu'u u'âsi za'ra, ta norĩ zarina oto ãma 're danomro wasété tõ mono da.

8-9 Duréihã 're ĩdawasété za'ra mono ne, te ãhãna hã aibâ norĩ hã 're hâimana wasété za'ra, roti tô senai'õ na te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono norĩ hã. Ta norĩ hã sõtõ 'rowim ne sõtõ 'rowib õ nherẽ, marĩ ĩwasétére hã te te 're ĩ'madâ'â za'ra mono zéb zarina, te tihâiba na 're siwasété za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã ma tô duré te te siwi 're wẽ'õ za'ra. Hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ ãma, te duré te te 're wasété za'ra, ta norĩ hã. Tanei õ di, Midé hã hâiwa ãma romhuri'wa norĩ ma ĩpire za'ra hã. Ta hã duréihã ma tô Mozésihi hâiba hã sawi Wa'uburé wi, te te âri tõ da. Tawamhã, Midé hã aré sada sahi nherẽ, ĩwasédé hã te te ãma hiri õ di, te te ãma ĩwasété na hã. Ãne si ma tô tãma waihu'u, Wa'uburé ma: “Wanhib'apito si te za sa'ẽtẽ aima tinha.” Õ hã Wa'uburé hã aré dama pire na hâiwa ãma romhuri'wa na 're hâimana mono wa, te te ãma wasété õ di, Midé hã. Tane nherẽ, te ta norĩ hã hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ ãma, te te 're wasété za'ra, aibâ ĩwasété norĩ hã.

10 Tane nherẽ, te aibâ ĩwasété norĩ hã rosa'rada hã uburé tãma ĩwaihu'u za'ra õ ma, nharĩ wasété za'ra. Robzari norĩ hã rosa'rata ãna siwa'ru 're ĩhâimana za'ra mono ne, te ta norĩ hã 're hâimana za'ra, simirosa'rata 'wa'rutu na. Taha zarina te za ai'utõ.

11 Ta norĩ ma, tãma ropipa uptabi za'ra di za, duréihã Ca'ĩ, 're ĩhâimana wasété mono zém ne, 're hâimana za'ra mono wa. Duré Bara'ã hã rob'uiprazéb zô 're ĩmorĩ wasété ne, te te 're rob'ruiwapari za'ra mono wa, tãma 're ropipa uptabi za'ra mono di za. Duréihã Cora hã ma tô ti'madâ'â'wa hã wẽ'õ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutu nherẽ. Tane te duré aibâ ĩwasété norĩ hã ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa norĩ nhimiroti hã te te 're wẽ'õ pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutu nherẽ. Taha wa, Cora ĩsi'utõrĩ ne te za duré ai'utõ, aibâ ĩwasété norĩ hã.

12 A norĩ wa'wa hã te asiré ĩsazei'wa norĩ me 're asisawi za'ra wa'aba mono sina, asa hã asima 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, simisutu. Tane nherẽ, te ĩwasété norĩ hã atẽme 're sihutu 'wa, asa hã asima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ré. Siséb õ zarina te ta norĩ hã te te aiwi 're ro'wa'rutu za'ra wa'wa, siwa'ru. A norĩ wa'wa hã zazahâ ĩhâirã ne te 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mo, ĩwẽ na si. Tane nherẽ, ta norĩ hã zazahâ ĩhâirã, da te 're ĩhâ'uptob za'ra mono ne, te 're hâimana wasété za'ra, sima si te te 're rosa'rata wasété za'ra mono wa. Ta norĩ hã hâiwa nhirõno hã, tã ĩhawi 're ta'a za'ra mono ãna, rowa'u te te 're ĩ'mapraba za'ra mono ne, marĩ ĩwẽ hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di. Duré rob'rã, 're ĩ'rã prédu mono zéb u, wede hã 'rãi ãna 're ĩsimasa mono ne, duré da te oto 're sariza'o'o za'ra mono wa, 're ĩ'ré pese za'ra mono ne, marĩ ĩwẽ hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di, ta norĩ hã.

13 Â sisasi hã 're ĩsibzaihâ za'ra mono ne, te ta norĩ hã tãma 're rowẽ za'ra mono da newa, hâiwi si 're nomro, 're wa'utu za'ra mono ãna. Duré â nhibzaihâ zaipro ĩwasédé, supara 'ré u te te 're ĩsãmra mono ne, te marĩ ĩwasété si te te 're 'manharĩ za'ra, ta norĩ hã. Wasi hã siwa'ru 're ĩnomro mono ne, te duré ta norĩ hã siwa'ru 're hâimana za'ra, te te 're rob uptabi za'ra mono ãna. Ta norĩ ãma ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sima ãma roti sirõmo za'ra, za te te ĩhâ za'ra zém na hã. Robra si 're ĩsa'wari mono zéb u te za satõrĩ za'ra, robra u'âsi u, ĩwa 're hâimana u'âsi za'ra mono da, tame.

14 Duréihã Enoti hã te 're hâimana, Adãhã 'ra nhihudu hã. Ta hã ma tô romhâ ré da'ãma waihu'u siro, 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ãma hã. Ãne ma tô da'ãma waihu'u siro:

“Ma'ãpé waihu'u za'ra wa'aba. Wanhib'apito te za wei mo. Tãma ĩromhuri'wa norĩ hã ahâ uptabi na te za we ĩsiré ai'aba'ré.

15 Tawamhã te za oto da'awaihu'u, 're ĩdahâimana wasété za'ra mono na, duré 're ĩdahâimana wẽ za'ra mono na zama. Taha zarina te za oto da'ãma arowairébé. Tamep si te za oto 're ĩhâimana wasété za'ra mono norĩ hã awẽ'õ pese. Uburé marĩ ĩwasédé hã te

te 're 'manharĩ za'ra mono wa, te za awẽ'õ pese, duré mreme wasété na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma te te 're wasété za'ra mono wa."
Ãne ma tô Enoti hã romhâ ré da'ãma waihu'u siro, tame aiwazari wa'aba aibâ norĩ hã 're ĩhâimana wasété za'ra mono norĩ ãma zama.
16 Ta norĩ hã te 're siwapsari u'âsi za'ra, soto wasété na. Si'upana si te duré ta norĩ hã dawasédé hã te te da'ãma 're sa'ra, 're danomro wẽ mono nherẽ. Si'uihâ na marĩ hã te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb uwaibaba si, te te 're 'manharĩ za'ra, ĩwasétére hã. 'Râwi te ta norĩ hã sina 're wata u'âsi za'ra, tiwẽ na. Te duré taré dawẽ te te da'ãma 're sa'ra za'ra, ĩwa'rãmi marĩ ĩwẽ hã da te tãma 're sõmri za'ra mono da.

Zudasi hã, ĩsazei'wa norĩ hã siptete sina ãma 're nomro mono da, te te tãma ĩroti za'ra zé wasu'u

17 Į̃sisãnawã norĩ, ta norĩ nhimiroti wasu'u wasédé hã 're wapari za'ra wa'aba mono õ di za. Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ nhimirowasu'u na si te za 're asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo.
18 Ãne ma tô ta norĩ hã wama waihu'u sirõmo za'ra: "Nimahã na ĩropsi'utõrĩzéb u hã aibâ norĩ hã te za dawazari 're hâimana za'ra, ĩwasété norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're wazé mono õ di za. Te za duré ai'ãma 're wa'ẽ za'ra wa'wa. Si'uihâ na marĩ hã te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb uwaibaba si, te za te te 're 'manharĩ za'ra, ĩwasétére hã." Ãne ma tô wama waihu'u sirõmo za'ra, Zezu Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ hã.
19 Aibâ ĩwasété norĩ hã te ĩsazei'wa norĩ wi tinhimirowasu'u wasété na te te 're ro'wa'rutu za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã siré 're si'rã'õtõ u'âsi mono nherẽ, siwi 're siwanhizari za'ra mono da, ta hawi. 'Re ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ nhimirosa'rata zarina si te ta norĩ hã te te 're rosa'rata za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ta norĩ pẽ'ẽ 're, 're hâimana za'ra mono õ di.
20 Į̃sisãnawã norĩ, tane nherẽ, te za ãma 're asipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito wasu'uwẽ na 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zém na, aihâimana prédub sina asima 're sa'ẽtẽ u'âsi za'ra wa'aba mono da. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono wamhã, Ĩpẽ'ẽzani te te aima 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na si, te za tãma 're aimreme zusi aba mo.
21 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si, te za 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩsimizawi pese zém hawi asina tiwi 're aipahâ za'ra wa'aba mono tõ da. Duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu nhimizawi pese na dama 're ĩsõpru mono zéb zô, te za asina 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da hã, te te aima ĩsõmri za'ra wa'aba zô.
22 Ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã Wanhib'apito zadawa wasu'uwẽ hã te te 're saze za'ra mono nherẽ, ãma 're ĩsiwawã za'ra mono norĩ ãma, te za ãma 're aipẽ'ẽzé za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito wasu'uwẽ na apâ 're pẽ'ẽ nhimi'wara mono da.
23 Duré, unhama u aré 're darere'e mono wa, da te 're ĩdanho'reptu za'ra mono ne, te za ni'wam norĩ hã 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mo, Zezusi te te 're saze za'ra mono da, ropipa u 're sisisi tõ mono da. Duré ni'wam norĩ hã, wasété uptabi na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ta norĩ ãma zama te za duré 're aipẽ'ẽzé za'ra wa'aba mo. Ãma 're aipẽ'ẽzé za'ra wa'aba mono nherẽ, te za ta norĩ wi 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, tihâimana wasété zéb u te te 're aipizari za'ra wa'aba mono tõ da, sitẽme. Da'uza hã hâi wẽ nherẽ, da te dasiwi 're hâ uptob za'ra mono wa, da te 're ĩwẽ'õ pese za'ra mono ne, tihâimana wasété zém na 're ĩsi'uptob za'ra mono zép si te za asiwi 're ĩwẽ'õ pese za'ra wa'aba mo.

Zudasi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma ĩwatazé wasu'u

24-25 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za. Taha si uburé Danhib'apito hã te 're hâimana, Wa'anho'reptui'wa hã. Wanhib'apito Zezu Cristu we te te wazada ĩsõmrizém na ma tô te te 're wa'anho'reptu, wazada ĩdâ'âzém na. Ta hã wẽ uptabi di. Wẽ uptabi wa, uburé wa te 're wazéb u'âsi za'ra wa'aba mono za. Waihu'u pese uptabi di duré. Danhipai u dama pire uptabi di, õhõ si. Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, marĩ õ ré 're ĩhâimana mono zé hã, duré ãhãna hã. Õne u'â te 're hâimana u'âsi, tiwaihu'u pese uptabi na. Taha wa, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za.
Taha ma, uburé marĩ hã tãma waihu'u pese di, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã, 're rẽme za'ra wa'aba mono tõ da, aiwasété u 're aipizari za'ra wa'aba mono tõ da. Te za duré sitẽme aiwaibui wa'wa, aiwasété ãna ĩsõ'a 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré ato sina ĩ'rata 're anomro u'âsi aba mono da, rowẽ ãma. Tane tô.

Apocaripsi
Rob'rãsutuzéb ãma za ĩropsihâi'ré mono zém na, Zuwã te te ãma ĩrob'ui'érézé
Ĩbaihâ wasu'uzé

Ã ĩbaihâ na rob'ui'éré'wa hã Zuwã na ĩsisi hã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa. Ta hã Zezusihi wasu'uwẽ na te te dama 're rowasu'u za'ra mono 'ru te, si'ĩhi wapsi, ma tô sẽrẽ ni, dazazéb 're, Patemosi na rob'ré za'iti nhisi ãma. Tame sãmra ré, ma tô rob'ui'éré, ã ĩbaihâ na hã.

Ã̃ ĩbaihâ hã Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Zezusihi zazei'wa, siré 're ĩsi'rã'õtõ za'ra mono norĩ ma, ma tô rob'ui'éré, 7 na tiza'rui mono bâ 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma hã. Tinhimi'ui'éré na ma tô tãma roti za'ra, siptete sina Zezusihi ãma 're nomro u'âsi mono da, danhib'rata te te 're robzépata za'ra mono nherẽ, te te 're rẽme za'ra mono tõ da.

Sõtõ 'rowim ne, da te 're ĩrosawẽrẽ za'ra mono ne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma 're ĩ'awaihu'u mono na ma tô rob'ui'éré, Zuwã hã. Satanasihi nhiptetezé hã za ĩsi'utõrĩzém na ma tô rob'ui'éré, Zezusi za te te ãma ĩ'ai'utézém na hã, rob'rãsutuzéb ãma.

Ãhãna hã Zuwã hã sõtõ 'rowim ne, marĩ te te ĩ'ab'madâ'â mono zém na rob'ui'éré hã wa te 're sõré za'ra mono wamhã, wama pire za'ra di, wa te ĩwaihu'u za'ra da hã. E marĩ wa. Za 're ĩromhâimana mono zém na, te te rowasu'u mono wa, wanhowa, duré zahadu te te wama romhâi'ré mono õ wa. Zuwã hã ma tô te te sima 're wa'awẽ, ĩpire hã wazô 're wairébé mono wa, 're wapahi za'ra mono tõ da. E marĩ wa. Zezu Cristu hã uburé dama pire uptabi wa, duré taha si dama pire na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ wada'uri'wa, 're hâimana mono wa.

1-2 Duréihã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Zezu Cristuhu ma awaihu'u siro, tô sena na za romhutu na 're ĩromhâimana mono zém na, tinhib'a'uwẽ norĩ ma, te te duré waihu'u sirõmo za'ra da.

Taha wa, Zezusi hã ma tô hâiwa ãma romhuri'wa hã we satõ Zuwãhã u, marĩ te te tãma waihu'u da. Tawamhã ma tô ĩtẽme wi. Ĩtẽme wisi wamhã, Zezusihi ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sõ'awi te te oto tãma ĩromhâi'rézém na ma tô Zuwãhã ma waihu'u. Sõtõ 'rowim ne, ma tô marĩ hã sabu, da te 're ĩrosawẽrẽ za'ra mono ne. Taha wa, tô sena na te za oto Zuwã hã ãne aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da, uburé marĩ hã te te ĩ'madâ'âzém na, tô sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiwaihu'uzém na hã, Zezusi hã sena na te te ĩwaihu'uzém na hã.

3 Tawamhã ãhã wasu'u hã za 're ĩromhâimana mono zém na ni'wa te te dama 're sõré mono wamhã, tãma 're rowẽ u'âsi mono di za. Duré, ãhã wasu'u hã ni'wa te te 're wapari pese mono wamhã, tãma 're rowẽ u'âsi mono di za. Ãma ronomro õ ré, te za 're romhâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwaihu'uzém na hã. Taha wa, ni'wa hã hâimana nhimiza'rese sina, te te 're wapari pese mono wamhã, tãma 're rowẽ u'âsi mono di za.

Azi'a na ti'a nhisi ãma ĩsazei'wa norĩ, Zuwã te te ĩsawi za'ra zé wasu'u

4 Wa hã, Zuwã. Ĩ̱nhimi'ui'éré na wa ãma asawi za'ra wa'wa, Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Zezusihi zazei'wa, asiré 're asi'rã'õtõ u'âsi za'ra wa'aba mono norĩ hã, 7 na daza'rui mono bâ 're ai'rã'õtõ aba mono norĩ hã.

Wa hã wa ai'ãma 're ĩ̱mreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'âsi, ãma 're anomro aba mono da. Ta hã duréihã marĩ õ uptabi ré, ma tô 're hâimana u'âsi. Õne u'âsi te za duré 're hâimana. Hâiwa ãma te 're sãmra u'âsi, danhib'apito simasisizém na. Duré Ĩpẽ'ẽzani zama te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, wa duré ai'ãma te 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa. Ta hã te 'Re ĩhâimana u'âsi mono simasisizé uiwada 're hâimana u'âsi. Ta hã Ĩpẽ'ẽzani hã 7 na ĩsimiromhuri hã.

5 Zezu Cristuhu zama te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, wa duré ai'ãma te 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa. Ta hã dama ĩ'umnha, te simi'ẽ na 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'uwẽ 'wa da hã. Ta hã ma tô dawana tihâiwa'utu 'rata, ĩhâiba si'utõrĩ waihu'u õ na. Uburé ti'ai ãma danhib'apito norĩ nhipai u, Zezusi hã. Misi, Danhib'apito uptabi, te 're hâimana.

Ta hã te te 're wa'azawi pese. Taha wa, ma tô wazada dârâ. Wazada dâ'â wamhã, ĩwapru ma tiwi puru. Tawamhã wawasété na 're wanomro mono ré, ma tô tiwapru na tidâ'âzém na te te 're wa'a'upsõ, wawasété ãna ãma 're wanomro mono da oto.

6 Ma tô duré te te 're wa'apisutu, Ĩmama ma, wa te da'ãma 're romhuri u'âsi za'ra mono da, sasedoti norĩ ne, Ĩsib'apito ma hã. Ma tô duré te te 're wa'apisutu, ĩsadawa para, wapire

na 're wahâimana za'ra mono da. Ta hã Zezusi hã wẽ uptabi wa, duré waihu'u pese uptabi wa, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za.

7 Ma'ãpé, asiwi waihu'u pese za'ra wa'aba. Zezusi hã te za wei mo, hâiwa'a na. Wei morĩ wamhã, uburé te za dasiwi 'madâ'â za'ra ni. Ĩ'a're wi, siwi ĩwa'ré'wa norĩ hã te za duré 'madâ'â za'ra, siwi ĩwĩrĩ'wa norĩ hã. Tawamhã da'upsãtã mono bâ te za sô aiwa'õ za'ra ni, daro mono bâ. Tô sena te za ãne hã tiromhâiba.

8 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dama ĩsiwaihu'uzé hã, ãne: “Wa hã ĩmorĩ'rata na, wa tô 're ḭ̃hâimana u'âsi. Õne u'â, wa za duré 're ḭ̃hâimana u'âsi. Uburé marĩ hã si'utõrĩ pese nherẽ, ĩsarina ḭ̃si'utõrĩ õ di za.” Ãne uburé Danhib'apito uptabi hã ĩsiwasu'uzé hã.

Zuwã hã Zezusi te te ĩsabuzé wasu'u, sõtõ 'rowim ne

9 Wa hã Zuwã, asisãnawãi wa'wa. A norĩ wa'wa hã Zezusihi ãma si 're anomro aba mono wa, danhimirob'manharĩ, 're ĩsépata za'ra wa'aba mono ne, wa duré te 're robzépata, asine za'ra wa'aba, Zezusihi ãma si 're ḭ̃morĩ wa. Zezusihi ãma si wasiré 're wanomro mono wa, wa duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're wahâimana za'ra. Ta hã te za duré te te 're wa'apawaptob u'âsi, da te 're wa'ruiwapari za'ra mono wa, wa te 're robzépata za'ra mono nherẽ, wawasété u tiwi 're wasipizari za'ra mono tõ da, wanhiptete u'âsi ãma 're wanomro mono da.

Wa hã wa tô te dama 're sadawa wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tô sena na Zezusihi zazei'wa na wa tô duré dama 're ḭ̃siwasu'u u'âsi. Taha wa, ma tô dasiwi ḭ̃'âri ni. Ma tô dasiwi ḭ̃zatõrĩ ni, Patemosi na rob'ré za'iti nhisi u.

10 Tawamhã tame ḭ̃nhamra ré, Wanhib'apito nhibâtâ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô ḭ̃'uihâ pi'ra. Te te ḭ̃'uihâ pi'rai wa, wa tô aimawi ḭ̃hâiba, ḭ̃hâiba waihu'u õ na. Tawamhã ḭ̃hâiba waihu'u õ na ḭ̃hâimana ré, wa tô ni'wai mreme hã wapa, ḭ̃babarãi hawi. Mreme 'rãihâ na te ḭ̃ma tinha, ĩsimnhihârâzé hârâ 'rãihâ na ne hã.

11 Ãne te ḭ̃ma tinha:

— Ãhãna marĩ hã te za ĩ'ab'madâ'â mo. Tawamhã uburé ĩ'ab'madâ'â mono hã te za ĩbaihâ na ãma ĩrob'ui'é. Ãma rob'ui'éré parimhã, Zezusihi zazei'wa norĩ, 'ri nho'õmo mono bâ siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma, te za ĩbaihâ hã ĩsõmri za'ra. 'Ri nho'õmo nhisi mono hã, ãne: Épézu, duré Esimina, duré Pedamo, duré Ti'atira, duré Sadesi, duré Piradépiza, duré Radiseza. Ã norĩ ma, te za asimi'ui'éré hã ĩsõmri za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma, 7 na 'ri nho'õmo ãma 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma hã. — Ãne ma tô ḭ̃ma waihu'u.

12 Tawamhã wa tô ḭ̃sibabarãi u 'rãihaipi'ra, ḭ̃ma ĩnharĩ'wa zô. Sô ḭ̃sipi'rai wamhã, rob'uiwẽzé sima'warazé hã 7 na ĩhâiba za'ra hã duré ĩsisiwimhã ĩro'o ré hã wa tô 'madâ'â za'ra. Rob'uiwẽzé sima'warazé mono hã, ẽtẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ. Te rob'madâ'â nherẽ, ḭ̃nhotõ 'rowi te ĩrosawẽrẽ ne, wa rob'madâ.

13 Tawamhã rob'uiwẽzé wa'wa, te ni'wa hã za, aibâ ne hã. Ḭ̃'uza hâpa, ĩpara u te tiwi hâihaipra. Duré sõ'utu wasisi ré, te za. Ḭ̃sõ'utu wasisizé hã, oru 'manharĩ.

14 Duré ĩséré hã, rã uptabi di. Pone'ẽrebâ zéré ne hã, rã uptabi di, ĩséré hã. Duré, ĩto hã, unhama ro'o si'ubuzi ne te 're si'ubuzi zahuré.

15 Duré ĩpara hã ĩsi'uwazi waipo ne, te 're si'ubuzi zahuré. Duré ĩmreme hã, â'a'a 'rãihâ ruru'u ne.

16 Wasi hã 7 na te tété za'ra, tinhib'rata nhimire niwĩ. Duré ĩsadai'ré hawimhã, sib'ézé 'wa si'uiwa 'wa pa te da'o, ĩ'wa pe hã. Duré ĩ'ubu hã te rowa'a za'ẽtẽ. Abzuma bâdâ te te 're ĩrowa'a mono ne, te rowa'a za'ẽtẽ.

17 Tawamhã õ hã te 'madâ'â wamhã, wa tô ĩpapara aime sa'ẽtẽ, ḭ̃dâ'â ne, ḭ̃pahi te. Tane nherẽ, ma tinhib'rata nhimire niwĩ ḭ̃'upi, ḭ̃pahi tõ da. Ãne te ḭ̃ma tinha:

— Ḭ̃ma aipahi tõ. Wa hã ĩsãna'rata hawimhã marĩ õ ré hã, wa tô 're ḭ̃hâimana. Uburé marĩ hã si'utõrĩ pese nherẽ, ĩsarina ḭ̃si'utõrĩ õ di za, wa hã. Õne u'âsi, wa za 're ḭ̃hâimana.

18 Wa tô dârâ aré. Ḭ̃dâ'â nherẽ, wa oto 're ḭ̃hâimana u'âsi. Ḭ̃dâ'â waihu'u õ di za oto. Ma'ãpé, ãne hã waihu'u pese. Te ḭ̃sima ĩpisutuzéb zarina, wa te te 're da'anho'reptu, adâ 're ĩhâimana za'ra mono zém hawi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata, 're dahâimana u'âsi za'ra mono da.

19 Taha wa, uburé marĩ hã ĩ'ab'madâ hã te za ĩ'a'ui'é, ãhãna ĩpusi mono hã, duré nimahã na ĩpusi mono da hã.

20 Ãhãna wa za duré aima waihu'u. Wasi hã ḭ̃nhib'rata nhimire niwĩ te ĩtété za'ra hã ĩ'madâ hã, te ãma ĩsimiré'ézé hã waihu'u õ di, a hã. Duré rob'uiwẽ uparizé hã ĩ'madâ'â za'ra hã te ãma ĩsimiré'ézé hã, waihu'u õ di duré. Taha wa, wa za oto aima waihu'u, te ãma ĩsimiré'é zahuré zé hã, waihu'u da. Wasi hã 7 na ĩhâiba za'ra hã, ḭ̃nhib'rata nhimire niwĩ te ĩtété za'ra hã, ĩsazei'wa 'madâ'â'wa norĩ, te wasu'u. Duré rob'uiwẽzé sima'warazé hã, duré ĩsisiwimhã ĩro'o ré hã 7 na ĩhâiba za'ra hã, ĩsazei'wa norĩ te wasu'u, 'ri nho'õmo

mono bâ siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã. Ãne te ãma ĩsimiré'é zahuré zé hã. — Ãne ma tô ĩ̱ma waihu'u, ĩ̱tẽme ĩwi hã.

2

Épézu ãma ĩsazei'wa norĩ ma rotizé wasu'u

1 Tawamhã Zezusi hã ĩ̱tẽme ĩwi hã ma tô duré ĩ̱ma roti, ãne:

— Zuwã, te za oto ĩrob'ui'é, Épézu na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩ̱zazei'wa norĩ 'madâ'â'wai ma. Te aima ĩwaihu'uzém na te za tãma ĩrob'ui'é, ãne:

“Wa hã wa ĩ̱si'uihâ na aima roti za'ra wa'wa, wasi hã 7 na ĩhâiba za'ra hã ĩ̱nhib'rata nhimire niwĩ te ĩtété za'ra hã, duré 7 na rob'uiwẽzé sima'warazé wa'wa 're ĩ̱morĩ hã, oru 'manharĩ wa'wamhã.

2 Épézu ãma ĩ̱zazei'wa norĩ, uburé 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã ĩ̱ma waihu'u pese di. Asimi'ẽ na te ĩ̱ma 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mo. Da te aima 're rob'manharĩ za'ẽtẽ za'ra wa'aba mono nherẽ, aiwasété u 're aipizari za'ra wa'aba mono õ di, apâ. 'Re ĩdanomro wasété mono norĩ nhimiroti hã te 're ĩwẽ'õ pese za'ra wa'aba mo. Ni'wa hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa na aima siwasu'u za'ra wa'aba wamhã, awa'awi 're saze za'ra wa'aba mono õ di. Ĩsimiroti hã te a'â 're ĩwapari za'ra wa'aba mo. Tawamhã ĩ'uwaibaba'õ na te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, awa'awi te asina 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, ĩsadawa nhipese na. Taha wa, te ã norĩ hã 're ĩwẽ'õ za'ra wa'aba mo.

3 Da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, 're robzépata za'ẽtẽ za'ra wa'aba mono nherẽ, 're ĩ̱rẽme za'ra wa'aba mono õ di. Ĩ̱wi 're aipizari za'ra wa'aba mono õ di. Ĩ̱'ãma si te 're aihâimana nhiptete za'ra wa'aba mo.

“Ãne wa tô te 're aiwaihu'u za'ra wa'wa, 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono zém na hã.

4 Tane nherẽ, marĩ hã te ĩ̱wi ro'wa'ré, te ai'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa hã. Duréihã ĩ̱zazei 'rata za'ra wa'aba hawimhã, aré aima ĩ̱zawi pese za'ra wa'aba di. Aré aima dazawi pese za'ra wa'aba di duré. Tane nherẽ, oto aima dazawi prã za'ra wa'aba di, ĩ̱zama.

5 Ma'ãpé, ĩ̱'ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba. 'Re ĩ̱zawi pese za'ra wa'aba mono zém hawi ma tô asina ĩrosapari za'ra wa'wa. Taha wa, aiwasété wi, te za oto 're aipizari za'ra wa'aba mo, apâ. 'Re ĩ̱zazei 'rata za'ra wa'aba mono hawi, 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono ne, te za oto apâ 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mo. Ãnei õ wamhã, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono õ wamhã, wa za atẽme ĩ̱morĩ za'ra wa'wa, rob'uiwẽzé sima'warazé hã ate wa'wa hã te aiwi âri za'ra wa'aba da. Te aiwi âri za'ra wa'aba wamhã, robaba di za oto, ate za'ra wa'wa hã. Ãne, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa.

6 Duré, misi asimirosa'rata za'ra wa'wa hã, ĩ̱ma ĩwẽ hã. Nicora'ihi nhimiroti wasédé hã te te 're ĩwapari za'ra mono norĩ hã te 're hâimana wasété za'ra. 'Re ĩhâimana wasété za'ra mono zé hã ĩ̱ma wẽ õ di, wa hã. Ta hã ĩ̱sine 're wẽ'õ pese za'ra wa'aba mono wa, taha wa, ai'ãma ĩ̱ma 're rowẽ za'ra wa'aba mono di.

7 “A norĩ wa'wa hã asimipari pese aba wamhã, ma'ãpé wapari pese za'ra wa'aba, Ĩ̱mama pẽ'ẽzani hã ĩ̱zazei'wa norĩ ma, te te ĩrotizém na hã. Ãne ĩsimiroti hã: Ni'wam norĩ hã tidâ'âzéb u ĩ̱wi sipizari ãna Satanasihi ãma te te ĩ'ai'uté za'ra norĩ hã ta norĩ ma si, wa za tãma pisutu za'ra, rob'rãi u'â hã te te 're huri u'âsi mono da. Taha wede hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 're ĩsãmra u'âsi mono zéb ãma te 're sa, rowẽ uptabi ãma hã, ĩ'rã hã da te 're huri mono wa, dadâ'â ãna 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã. Ãne Ĩ̱mama pẽ'ẽzani te te ĩrotizé hã.” — Ãne ma tô Zezusi hã ĩ̱ma waihu'u, Épézu ãma ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma, te ãma rob'ui'éré da.

Esimina ãma ĩsazei'wa norĩ ma rotizé wasu'u

8 Tawamhã Zezusi hã ĩ̱tẽme ĩwi hã ma tô duré ĩ̱ma roti, ãne:

— Zuwã, te za oto ĩrob'ui'é, Esimina na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩ̱zazei'wa norĩ 'madâ'â'wai ma. Te aima ĩwaihu'uzém na te za tãma ĩrob'ui'é, ãne:

“Wa hã wa aima roti za'ra wa'wa, duréihã marĩ õ ré 're ĩ̱hâimana mono. Uburé marĩ hã si'utõrĩ pese nherẽ, ĩsarina ĩ̱si'utõrĩ õ di za, wa hã. Wa za 're ĩ̱hâimana u'âsi. Wa tô dârâ aré. Ĩ̱dâ'â nherẽ, wa tô apâ hâiwa'udu, 're ĩ̱hâimana u'âsi mono da oto.

9 Ĩ̱ma waihu'u pese di, da te aima 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zém hawi, 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono zé hã. Duré, ĩ̱ma waihu'u pese di, asibrob'õ na 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono zé hã. Tane nherẽ, te asibrob ahâ ne, rowẽ na 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ĩ̱nhimipawaptobzém na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa. Duré ni'wam norĩ hã te te dama 're aiwasu'u wasété za'ra wa'wa. Te te dama 're aiwasu'u wasété za'ra wa'aba mono zé hã ĩ̱ma waihu'u pese di. Ta norĩ hã zudezu na 're poto za'ra mono zahã, te Satanasihi nhimiroti zarina si, siwa'ru 're hâimana za'ra.

10 Za 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono zém na hã asina 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di
za. Ĩ̱wapari pese za'ra wa'aba. Wa'uburé hã nimahã na te za dama ai'mai'ru za'ra wa'wa,
da te ai'maiwaibui wa'aba da, dazazéb 're, da te ai'manheme aba da, te te aipibu za'ra
wa'aba da, tô sena ĩ̱zaze za'ra wa'aba zô. Tawamhã 10 na bâdâ hã te za ai'ãma 'maihai'utõrĩ
za'ra wa'wa, dazazéb 're ai'masimasa wa'aba ré hã, 'mairobzépata za'ra wa'aba mono ré
hã. Ãne wamhã, ma'ãpé ĩ̱'mairẽme aba tõ. Tawamhã da te ai'manhimroi wa'aba zém na
ai'masi'utõrĩ aba nherẽ, ĩ̱'mairẽme aba õ wamhã, dawi ĩ̱'mai'udâ wa'aba õ wamhã, wa za
aima wa'âbâ za'ra wa'wa. Rowẽ, wa za aima pisutu za'ra wa'wa, ĩ̱'rata 're ai'ubumroi u'âsi
aba mono da.

11 “Asimipari pese aba wamhã, ma'ãpé ĩ̱wapari pese za'ra wa'aba, Ĩ̱mama pẽ'ẽzani hã
ĩ̱zazei'wa norĩ ma, te te ĩrotizé hã. Ãne ĩsimiroti hã: ‘Ni'wam norĩ hã tidâ'âzéb u ĩ̱wi sipizari
ãna Satanasihi ãma te te ĩ'ai'uté za'ra norĩ hã ta norĩ hã 're ĩdadâ'â zahu za'ra mono norĩ
siré, te te 're robzépata za'ra mono õ di za, unhama ro'o u'âsi ãma hã. Robze na te za
're hâimana u'âsi za'ra.’ Ãne Ĩ̱mama pẽ'ẽzani te te ĩrotizé hã.” — Ãne ma tô Zezusi hã ĩ̱ma
waihu'u, Esimina ãma ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma, te ãma rob'ui'éré da.

Pedamo ãma ĩsazei'wa norĩ ma rotizé wasu'u

12 Tawamhã Zezusi hã ĩ̱tẽme ĩwi hã ma tô duré ĩ̱ma roti, ãne:
— Zuwã, te za oto ĩrob'ui'é, Pedamo na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩ̱zazei'wa norĩ 'madâ'â'wai
ma. Te aima ĩwaihu'uzém na te za tãma ĩrob'ui'é, ãne:
“Wa hã sib'ézé 'wa si'uiwa 'wa pa ré ĩ̱za hã, wa aima roti za'ra wa'wa, ĩ'wa pese ré hã.

13 Ĩ̱ma waihu'u pese di, 're ai'ubumroi wa'aba mono zé hã. Tame te Satanasihi
nhimiwada'uri na 're dahâimana za'ra. Tame ma tô Ãtipasi hã dasiwi wĩrĩ ni asõ'a za'ra
wa'aba, simi'ẽ na te te dama 're ĩ̱zadawa wasu'u mono hã. Tane nherẽ, asõ'a za'ra wa'aba
da te dasiwi wĩrĩ nherẽ, tãma aipahi za'ra wa'aba õ di. Ĩ̱rẽme za'ra wa'aba õ di duré. Õne
haré te ĩ̱nhimiroti na si 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

14 Tane nherẽ, te duré marĩ hã ĩ̱wi ro'wa'ré, te ai'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa hã. Ni'wam
norĩ hã ma tô aibâ nhimiroti na 're hâimana za'ra, Bara'ã na aibâ nhisi hã. Ta hã ma
tô duréihã Baratihi ma te te 're roti, Izarazéhé nhihudu norĩ ma, sadawa nhipese na te
te 're roti wasété za'ra mono da, simiroti wẽ newa, ĩsine 're hâimana wasété za'ra mono
da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana, romhâiba 'manharĩ ãma 're dawata za'ra mono da,
danhimizama da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono hã, ma tô Barati hã te te 're a'ru, Izarazéhé
nhihudu norĩ ma, te te 're huri mono da. Ma tô duré te te tãma 're roti pese za'ra, pi'õ,
mro ré nherẽ, aibâ aimawi na 're simisaihuri za'ra mono da, duré aibâ, mro ré nherẽ,
pi'õ aimawi na 're simisaihuri za'ra mono da.

15 Tane, te ãhãna ni'wam norĩ hã Nicora'ihi nhimiroti wasété na 're hâimana za'ra, asiré
're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã.

16 Ma'ãpé ãhãna hã aihâimana wasédé hã sahâri za'ra wa'aba, aiwasété wi 're aipizari
za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u. Aihâimana wasédé hã sahâri za'ra wa'aba
õ wamhã, wa za ãma atẽme ĩ̱morĩ su'u za'ra wa'wa, 're aihâimana wasété za'ra wa'aba
mono norĩ hã ĩ̱zadai'ré hawi sib'ézé 'wa si'uiwa ĩsa'o na te ai'wapé za'ra wa'aba da.

17 “Asimipari pese aba wamhã, ma'ãpé wapari pese za'ra wa'aba, Ĩ̱mama pẽ'ẽzani hã
ĩ̱zazei'wa norĩ ma, te te ĩrotizé hã. Ãne ĩsimiroti hã: Ni'wam norĩ hã tidâ'âzéb u ĩ̱wi sipizari
ãna Satanasihi ãma te te ĩ'ai'uté za'ra norĩ hã ta norĩ ma, wa za dasa ĩse hã duréi te dama
ĩhâi'ré'õ hã te tãma 're anhomri, mana na dasa nhisi hã. Duré ẽtẽ'a, wa za te tãma 're
anhomri ĩhâiba mono bâ, ĩsisi ĩtém na ãma ĩ'ui'éré ré hã dama ĩsa'rese'õ hã. Te te 're ĩwaibui
mono norĩ ma si waihu'u pese di, tinhisi ĩté hã. Ãne Ĩ̱mama pẽ'ẽzani te te ĩrotizé hã.” —
Ãne ma tô Zezusi hã ĩ̱ma waihu'u, Pedamo ãma ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ
ma, te ãma rob'ui'éré da.

Ti'atira ãma ĩsazei'wa norĩ ma rotizé wasu'u

18 Tawamhã Zezusi hã ĩ̱tẽme ĩwi hã ma tô duré ĩ̱ma roti, ãne:
— Zuwã, te za oto ĩrob'ui'é, Ti'atira na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩ̱zazei'wa norĩ 'madâ'â'wai
ma. Te aima ĩwaihu'uzém na te za tãma ĩrob'ui'é, ãne:
“Wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, wa aima roti za'ra wa'wa. Ĩ̱to hã te unhama ro'o
si'ubuzi ne 're si'ubuzi zahuré. Duré ĩ̱para hã te ĩsi'uwazi waipo ne 're si'ubuzi zahuré.

19 Marĩ hã 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zé hã ĩ̱ma waihu'u pese di. Te 're
asisawi pese za'ra wa'aba mo. Te duré 're ĩ̱zawi pese za'ra wa'aba mo. Te duré asina
're ĩ̱'umnhasi za'ra wa'aba mo. Te duré ĩ̱ma 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mo. Da te aima
're rob'manharĩ wasété u'âsi za'ra wa'aba mono nherẽ, te ĩ̱'ãma si 're anomro u'âsi aba
mo. 'Re ĩ̱zaze na'rata za'ra wa'aba mono hawi, ĩ̱ma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zém

nhipai u, te oto ĩ̱ma 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mo. Ãne wa tô ĩ̱si'ãma aiwaihu'u za'ra wa'wa.

20 Tane nherẽ, marĩ hã misi te ĩ̱wi ro'wa'ré, te ai'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa hã. Pi'õ ĩwasédé hã te ai'rata 're hâimana za'ra wa'wa, Zézabé na ĩsisi hã. Ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na te dama 're siwasu'u, taré. Ãne dama 're siwasu'u mono nherẽ, te ĩ̱zazei'wa norĩ ma, simiroti wasété na te te 're roti. Taha zarina, te ta norĩ hã pi'õ aimawi na mro ré nherẽ, ãma dawi 're simisaihuri za'ra. Duré pi'õ, mro ré nherẽ, aibâ aimawi na te ãma dawi 're simisaihuri za'ra. Duré romhâiba 'manharĩ ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana 're dawata za'ra mono da, danhimizama da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono hã te duré te te 're huri. Ta hã, pi'õ hã e niha te simiroti wasété nherẽ, ai'rata 're hâimana 'wa. E asiwi wẽ'õ za'ra wa'aba ãna.

21 Ta hã pi'õ hã simiroti wasété nherẽ, ãma ĩ̱wa'a õ di aré, te ĩ'azârizéb da hã. Tiwasété wi sipi'ra da newa, wa tô aré te 're 'madâ'â. Tane nherẽ, tiwasété wi sipi'rai õ di, aibâ aimawi na dawi 're ĩhâimana mono zém hawimhã.

22 Ma'ãpé, waihu'u pese za'ra wa'aba. Pi'õ hã tiwasété wi sipi'rai õ wa, wa za oto azâ, te te robzépata za'ẽtẽ da. Si'ãma 're ĩhâimana wasété za'ra mono norĩ zama ã pi'õi hawi sipizari za'ra õ wamhã, wa za ĩsu hâ za'ra, te te robzépata za'ẽtẽ za'ra da.

23 Pi'õi 'ra ne 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã wa za duré hâ za'ra, si'utõrĩ da, ĩsimiroti zarina 're hâimana za'ra mono wa. Tawamhã ãne te tãma rob'manharĩ za'ra wamhã, te za uburé ĩ̱zazei'wa norĩ hã ãma ĩ̱waihu'u za'ra, pi'uriwi marĩ hã da te 're 'manharĩ za'ra mono newa, duré pi'uriwi danhimirosa'rada hã da te 're 'manharĩ za'ra mono newa, uburé marĩ hã te dawi 're ĩ'awaihu'u mono na hã. Uburé danhimirosa'rada hã ĩ̱ma waihu'u pese di, duré marĩ zô 're ĩdanhimnhasi za'ra mono zéb zama. Tawamhã ni'wam norĩ hã marĩ ĩwẽ hã te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé wa'rãmip si, wa za marĩ ĩwẽ na te tãma 're awa'âbâ. Duré ni'wam norĩ hã marĩ te te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zéb zarina si, wa za te 're ahâ za'ra.

24 “Pi'õ nhimiroti 're ĩwapari za'ra wa'aba mono õ norĩ ma si, wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa, ĩ̱zazei uptabi 'wa norĩ ma si. A norĩ wa'wa hã Satanasihi nhimiroti sima'uri pe hã dawi waihu'u za'ra wa'aba õ di. Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Te oto aima ãma sahu za'ra wa'aba õ di za, ĩ̱nhimiroti ĩ'amo na hã ĩpire na hã, te te 're asi'wa'rutu tõ za'ra wa'aba mono da.

25 Õhõ na si te za asiptete na ĩ̱'ãma 're anomro aba mo, we ĩ̱morĩzéb u.

26-27 “Tawamhã ni'wam norĩ hã tidâ'âzéb u ĩ̱wi sipizari ãna Satanasihi ãma te te 're ai'uté za'ra mono wamhã, duré rob'rãsutu u te tãma 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina si, te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, ta norĩ hã wa za pisutu za'ra, ĩ̱zadawa para dama pire za'ra da, danhib'apito na 're hâimana za'ra mono da. Ĩ̱mama hã dama ĩ̱pire da, sisadawa para te te ĩ̱pisutu ne, wa za pisutu za'ra, daro mono bâ te te 're da'madâ'â za'ra mono da. Simiroti nhiptete na te za te te 're dawada'uri za'ra. Ub'rẽ ne hã zé 'manharĩ hã da te 're ĩprub za'ra mono ne, te za te te 're daprub za'ra.

28 Duré awẽ u, wasi wawẽ 're ro'o pese mono ré, da'ãma 're ĩ'awẽ za'ra mono ne, wa za romhâimanazép té, te tãma 're apisutu, rowẽ hã.

29 “Asimipari pese aba wamhã, ma'ãpé wapari pese za'ra wa'aba, Ĩ̱mama pẽ'ẽzani hã ĩ̱zazei'wa norĩ ma, te te ĩrotizé wasu'u hã.” — Ãne ma tô Zezusi hã ĩ̱ma waihu'u, Ti'atira ãma ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma, te ãma rob'ui'éré da.

3

Sadesi ãma ĩsazei'wa norĩ ma rotizé wasu'u

1 Tawamhã Zezusi hã ĩ̱tẽme ĩwi hã ma tô duré ĩ̱ma roti, ãne:

— Zuwã, te za duré ĩrob'ui'é, Sadesi na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩ̱zazei'wa norĩ 'madâ'â'wai ma. Te aima ĩwaihu'uzém na te za tãma ĩrob'ui'é, ãne:

“Wa hã wasi hã 7 na ĩ̱nhib'rata te ĩtété za'ra hã, wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã 7 na te te 're ĩromhuri mono zéb ré, te 're ĩ'madâ'â mono, wa hã. Uburé marĩ hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã, ĩ̱ma waihu'u pese di. Ĩ̱nhimiroti na si 're anomro aba mono na, da te 're aiwasu'u za'ra wa'aba mono zahã, te aipẽ'ẽ 're, atâ'â ne 're anomro aba mo, ĩ̱'ãma 're anomro aba mono zahã.

2 Ĩ̱'ãma 're anomro zei wa'aba mono da, Ĩ̱nhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima ĩpisutu za'ra wa'aba zéb zarina, ĩ̱'ãma 're anomro aba mono õ di. Taha wa, ma'ãpé ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba. Marĩ hã 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zé hã, aiwi si'utõrĩ pese aba õ ré, ma'ãpé apâ ĩ̱'ãma romhuri wẽ zé hã ĩ̱'ãma asiwi sa'ẽtẽ za'ra wa'aba.

3 Ma'ãpé duré ĩ̱'ãma 're anomro na'rata aba mono zém hawi ĩ̱nhimiroti hã aipo're na 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zém na, duré 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na, ĩ̱'ãma

asipo're pu'u za'ra wa'aba. Ta hã ĩ̱nhimiroti hã te za 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Duré aiwasété wi te za 're aipizari za'ra wa'aba mo. Ãne hã apâ ĩ̱'ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba õ wamhã, wa za oto aihâ za'ra wa'wa. Nimahã na ĩsimisaihuri norĩ hã sô 're danhimipari za'ra mono õ nherẽ, danhorõwa u 're ĩsisisi mono ne, wa za atẽme ĩ̱wisi 'wa, te aihâ za'ra wa'aba da. Bâdâ hã atẽme ĩ̱wisi za'ra wa'aba zéb da hã waihu'u za'ra wa'aba õ di za.

4 Tane nherẽ, nima norĩ si Sadesi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã te ĩ̱'ãma 're anomro wẽ wa'aba mo, ai'umro wa'aba nherẽ. Da'uza hâirã da, hâ upto wi da te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono ne, te aiwẽ na ĩ̱'ãma 're anomro aba mo. A norĩ wa'aba si da'uza hâirã ne aiwasété ãna 're anomro aba mono si, te za ĩ̱siré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're aiwẽsãmri za'ra wa'aba mono wa, te za ĩ̱'rata 're anomro u'âsi aba mo.

5 "Duré ni'wam norĩ hã tidâ'âzéb u ĩ̱wi sipizari ãna Satanasihi ãma te te ĩ'ai'uté za'ra norĩ hã te za duré uza hâirã na ĩ̱'rata 're hâimana za'ra, ãne hã. Ĩbaihâ na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono norĩ nhisi, 're ĩsimi'wara mono zém na ĩsisi ĩsimi'wara hã te tiwi pari za'ra õ di za. Ĩ̱mama nho'a, wa za sõ'awi ĩ̱nhib'a'uwẽ na te tãma 're wasu'u za'ra, hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ nho'a zama.

6 "Asimipari pese aba wamhã, ma'ãpé wapari pese za'ra wa'aba, Ĩ̱mama pẽ'ẽzani hã ĩ̱zazei'wa norĩ ma, te te ĩrotizém na." — Ãne ma tô Zezusi hã ĩ̱ma waihu'u, Sadesi ãma ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma, te ãma rob'ui'éré da.

Piradépiza ãma ĩsazei'wa norĩ ma rotizé wasu'u

7 Tawamhã Zezusi hã ĩ̱tẽme ĩwi hã ma tô duré ĩ̱ma roti, ãne:

— Zuwã, te za oto duré ĩrob'ui'é, Piradépiza na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩ̱zazei'wa norĩ 'madâ'â'wai ma. Te aima ĩwaihu'uzém na te za tãma ĩrob'ui'é, ãne:

"Wa hã 're ĩ̱wasété mono õ, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, ĩ̱nhimiropisutuzéb zarina, sena na te dama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono 'wa hã. Duréihã Dawi hã te 're hâimana, dama ĩpire hã. Ĩsõrõwa hã 'ri za'ẽtẽ uptabi di. Tame te ni'wa hã 're sãmra, 'ridawazéb ré hã, te te dama 're ĩ'ridawa mono da hã, duré te te dawi 're ĩ'ridawa nhito mono da hã. Tane wa hã, wa hâiwa ãma Ĩ̱mama nhorõwa 'ridawazéb ré 're ĩ̱hâimana u'âsi, ĩ̱wétési. Wa hã te dama 'ridawa wamhã, ni'wa apâ te te dawi sito waihu'u õ di. Duré te 'ridawa nhito wamhã, ni'wa te te 'ridawa waihu'u õ di.

8 "Duré 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã ĩ̱ma waihu'u pese di. Ai'umrore wa'aba nherẽ, dama aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ nherẽ, te ĩ̱'ãma si 're anomro wẽ wa'aba mo. Te duré ĩ̱nhimiroti si 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. Ma'ãpé, waihu'u pese za'ra wa'aba. Wa tô asõwa 'ridawa za'ra wa'wa, Ĩ̱mama, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u 're asisisi aba mono da. Taha 'ridawa hã ni'wa te te aiwi 'ridawa nhito waihu'u za'ra wa'aba õ di.

9 Ma'ãpé duré, waihu'u pese za'ra wa'aba. Satanasihi niwĩ 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, e niha wa za tãma rob'manharĩ za'ra, ta norĩ ma hã. Ta norĩ hã zudezu nherẽ, zudezu norĩ hâimana wẽ zém na 're ĩhâimana za'ra mono na, dama 're siwasu'u za'ra mono zahã, te Satanasihi nhimiroti zarina si 're hâimana za'ra, sadawa nhipese na. Taha wa, wa za ãne tãma rob'manharĩ za'ra. Aipapara te za 're sina wa'wa, tãma aipire za'ra wa'aba wa. Taha wa, te za aiwaihu'u za'ra wa'wa, te 're ĩ'asawi pese za'ra wa'aba mono na.

10 Da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, te aima ĩroti za'ra wa'aba zéb zarina, ĩ̱mreme na si 're anomro aba mono wa, ma tô asina ĩ'uwaimrami za'ra wa'wa, ĩ̱nhimiroti hã. Taha wa, ropsi'utõrĩzéb u, za marĩ ĩpipa hã ĩwairébé mono hã wa za aima ba'a za'ra wa'wa, ĩwasété norĩ, za te te ĩda'apibui mono zéb ãma hã, ti'ai ãma daro mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã.

11 Atẽme ĩ̱morĩ aba zé hã romhuture di oto. Taha wa, ma'ãpé asiptete u'âsi ĩ̱'ãma 're anomro u'âsi aba mono, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhoprubzé hã da te aiwi 'mai'âri tõ wa'aba da.

12 "Tawamhã ni'wam norĩ hã tidâ'âzéb u ĩ̱wi sipizari ãna Satanasihi ãma te te ĩ'ai'uté za'ra norĩ hã, ta norĩ hã wa za te 're pisutu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma hâimana nhiptete na 're hâimana u'âsi za'ra mono da, 'ri uparizé, résí ãna 're ĩsimasab u'âsi mono ne. 'Ri uparizé hã marĩ te te 're résí za'ra mono õ di. Tane te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, simirosa'rata si'réi ãna, ãma 're wata u'âsi za'ra. Taha wa, wa za ĩhâiba na ãma ui'éré za'ra, Ĩ̱nhib'apito nhisi hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te, 'ri nho'õmo nhisi na, wa za duré ĩhâiba na rob'ui'éré za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te, 'ri nho'õmo nhisi hã, Zeruzarẽ ĩtém na ĩsisi hã, hâiwa hawi za te te we ĩsi'ra hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi. Ĩ̱nhisi tém na, wa za duré ĩhâiba na rob'ui'éré za'ra.

13 “Asimipari pese aba wamhã, ma'ãpé wapari pese za'ra wa'aba, Ĩ̱mama pẽ'ẽzani hã
ĩ̱zazei'wa norĩ ma, te te ĩrotizém na.” — Ãne ma tô Zezusi hã ĩ̱ma waihu'u, Piradépiza ãma
ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma, te ãma rob'ui'éré da.

Radiseza ãma ĩsazei'wa norĩ ma rotizé wasu'u

14 Tawamhã Zezusi hã ĩ̱tẽme ĩwi hã ma tô duré ĩ̱ma roti, ãne:

— Zuwã, te za oto ĩrob'ui'é, Radiseza na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩ̱zazei'wa norĩ 'madâ'â'wai
ma. Te aima ĩwaihu'uzém na te za tãma ĩrob'ui'é, ãne:

“Wa hã tô sena, ĩ̱'umnhasi sina, sena na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te dama 're sadawa
wasu'u wẽ mono da, 're ĩ̱hâimana mono. Wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiropoto
waihu'u pese zarina, ropoto na'rata 'wa, 're ĩ̱hâimana mono.

15-16 'Re ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã ĩ̱ma waihu'u pese di. Wa za oto ãma aima
romnhimiré'é za'ra wa'wa. Â wahâ hã dama se ti, da te 're ĩ'âhuri mono da hã. Duré â
wa'ro hã marĩ ĩse da, da te 're ĩ'âwa'ro za'ra mono da hã, dama wẽ di. Tane nherẽ, â wapu
hã dama sei õ di, da te 're ĩ'âhuri mono da hã. Dama sei õ wa, te za sa'wari ni.

“Tane, te a norĩ wa'wa hã â wapu dama ĩsei õ ne, ĩ̱ma 're aihâimana za'ra wa'aba mo.
Ĩ̱'ãma si 're anomro aba mono na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zahã, te 're
aihâimana wasété za'ra wa'aba mo. Ĩ̱'ãma si 're anomro aba mono na dama 're asiwasu'u
za'ra wa'aba mono õ 'wa'âhã, aré ĩ̱ma wẽ di. Tane nherẽ, 're aihâimana wasété za'ra
wa'aba mono nherẽ, ĩ̱zazei'wa na asadawa nhipese na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba
mono wa, te da te 're ĩ̱wasu'u wasété za'ra.

“Taha wa, â wapu ĩsei'õ hã da te 're ĩsa'wari za'ra mono ne, wa za oto aiwẽ'õ pese za'ra
wa'wa.

17 “Ãne te duré 'râwi asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: ‘Wa norĩ hã wanhibro pese za'ra
di. Marĩ zô wawi 're ro'wanhi'riti waihu'u za'ra mono õ di.’ Ãne te asima 're ĩnharĩ za'ra
wa'aba mo. Tane nherẽ, robzei'õ na si te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Ãne na 'râwi 're
asiwaihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, wa ai'ãma 're ĩ̱pẽ'ẽzé za'ra wa'wa. Asibrob
ahâ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, asibrob'õ ne, te ĩ̱ma 're aihâimana za'ra
wa'aba mo, aipẽ'ẽ 're wa'aba hã. Duré da'uza õ na 're ĩdahâimana za'ra mono ne, te 're
aihâimana za'ra wa'aba mo, ai'uréiwi. Datob'a na 're ĩdahâimana za'ra mono ne, te duré 're
anomro aba mo.

18 Taha wa, wa za oto aima roti pese za'ra wa'wa. Ẽtẽ'ubuzi pré oru uptabi hã ĩwazari'õ
hã da te 're ĩ'ruiwapari za'ra mono zéb zarina, da te dawi 're ĩ'uipra za'ra mono ne, te za
ĩ̱nhimiroti zô si 're asõpré wa'aba mo, ĩwẽ uptabi zô si, aipẽ'ẽ 're asibro pese ne, rowẽ na
si ĩ̱'ãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. Duré da'uza hâirã hã te za da te dawi
're uipra za'ra, ãma 're dasi'uza za'ra mono wa, da te 're 'madâ'â ze za'ra mono da. Tane te
za duré a norĩ wa'wa hã ĩ̱wi 're ĩrowaptẽrẽ u'âsi za'ra wa'aba mo, wa hã te 're aipawaptob
za'ra wa'aba mono da, ĩ̱'ãma 're anomro wẽ wa'aba mono da, taha zarina, asisém na 're
aihâimana za'ra wa'aba mono tõ da oto. Duré datõmo nhihâzém na 're dasitõmo wẽ za'ra
mono da, 're dasitõmonhihâ za'ra mono da, da te dawi 're ĩ'uipra za'ra mono ne, te za ĩ̱zô
're asõpré u'âsi aba mo, ĩ̱nhimiroti hã waihu'u pese za'ra wa'aba da.

19 Wa hã te 're ĩ'azawi pese mono norĩ hã wa te tãma 're roti pese za'ra, tiwasété na 're
sisãmri za'ra mono da. Wa duré te 're hâ za'ra, apâ 're nomro wẽ mono da. Taha wa, te za
aiwasété wi aipizari za'ra wa'wa, sena ĩ̱'ãma 're anomro u'âsi aba mono da oto.

20 “Ma'ãpé duré, wapari pese za'ra wa'aba, te ãma ĩsimiré hã. Aibâ te 'ridawab za.
Tawamhã 'ri tede'wa te 'mahâ, sãmra zô, ĩtẽme sébré da. Tawamhã 'ri tede'wa te te wapari
wamhã, te za tãma 'ridawa, sitẽme te te 'mazébré da, siré sa zahuré wa, rowẽ na te te sima
rowasu'u zahuré da. Tane wa hã aibâ, 'ridawa ĩsam ne, wa asô 're ĩ̱nhimipari za'ra wa'wa.
Ĩ̱mreme 're wapari za'ra wa'aba mono wa, ĩ̱zô 're aihãsi aba mono zô, wa 're ĩ̱nhimipari
u'âsi. Tawamhã ĩ̱zô 're aihãsi aba mono wapsi, duré asitẽme 're ĩ'mazasi za'ra wa'aba
mono wapsi, wa za aipẽ'ẽ 're, 're ĩ̱nhamra u'âsi za'ra wa'wa. Tawapsi, wa za wasiré rowẽ
na 're wahâimana u'âsi za'ra.

21 “Duré, ni'wam norĩ hã tidâ'âzéb u ĩ̱wi sipizari ãna Satanasihi ãma te te ĩ'ai'uté za'ra
norĩ hã, ta norĩ hã wa za pisutu za'ra, danhib'apito 're ĩ̱simasisi mono zéb ãma, ĩ̱zababa
're si'ubumroi u'âsi mono da. Wa hã ĩ̱dâ'âzéb u ĩ̱sipi'rai õ na Satanasihi ãma te ai'uté wa,
Ĩ̱mama zababa 're ĩ̱nhamra u'âsi mono ne, te za ta norĩ hã ĩ̱zababa 're si'ubumroi u'âsi.

22 “Asimipari pese aba wamhã, ma'ãpé wapari pese za'ra wa'aba, Ĩ̱mama pẽ'ẽzani hã
ĩ̱zazei'wa norĩ ma, te te ĩrotizé hã.” — Ãne ma tô Zezusi hã ĩ̱ma waihu'u, Radiseza ãma
ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma, te ãma rob'ui'éré da.

4

Hâiwa ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé wasu'u

1 Taha za'u si, wa tô duré marĩ hã te ab'madâ'â, danhotõ 'rowim ne da te 're ĩrosawẽrẽ za'ra mono ne. Hâiwa u wa tô rob'madâ. Te rob'madâ'â wamhã, wa tô 'madâ, hâiwa 'ridawa hã. Õne haré 'ridawa hã.

Tawamhã ni'wai mreme, mreme 'rãihâ na ĩsimnhihârâzém hârâ ne te ĩwapari 'rata ne hã wa tô duré wapa. Ãne te ĩ̱mahâ:

— We ãwa aimorĩ hâimo, te aima awasu'u mono da, za 're ĩromhâimana mono zéb da hã ab'madâ'â mono da. — Ãne te ĩ̱mahâ.

2 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô duré ĩ̱'uihâ pi'ra, awa'awi. Te te ĩ̱'uihâ pi'rai wa, wa tô duré aimawi ĩ̱hâiba, ĩ̱hâiba waihu'u õ na. Tawamhã ma tô ĩ̱zaprõ, hâiwa u. Hâiwa u, te te ĩ̱zaprõni wamhã, danhib'apito simasisizé hã wa tô sabu. Ni'wa te ãma nhamra.

3 Tawamhã ãma ĩsãmra hã te nasi hâibahai'ubuzi, ẽtẽ'ubuzi zarob'a uptabi ne hã. Duré ẽtẽ'ubuzi ĩtobro'o préro'o ne hã te nasi ai'ubuzi. Tawamhã ĩsimasisizé mana wawi, te tãiwaipo ne hã nasi ai'ubuzi, ẽtẽ'ubuzi ro'o uzé ne hã.

4 Tawamhã danhib'apito simasisizé mana wawi te dasimasisizé hã aimasa, 24 na danhib'apito te ne hã. Taha na te asimro, dama ĩpire norĩ hã 24 na ĩhâiba za'ra hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na si 're ĩsõpré pese mono norĩ hã. Uza hâpa hâirã ré te asimro. Ẽtẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ na da'rãzaza ré zama te asimro.

5-6 Duré danhib'apito simasisizém hawi te tã si'ubuzi ne hã nasi ai'ubuzi, ĩwapsa'a zama, duré ĩrãrã'ã zama. 'Rãsitõ hã te duré ĩsõ're tiro'o za'ra, 7 na ĩhâiba hã, ĩro'o hâ hã. Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani nhimiromhurizéb zarina hã 7 na. Â poré hã te duré ĩsõ're nomro. Â hã ĩsarob'a uptabi, simhi ĩsarob'a uptabi ne.

Maparane si'uiwa na ropoto na ĩhâiba norĩ hã te duré 'râwi ĩmana wawi si'uiwada za'ra. Ã norĩ hã ĩhâiba nho're niwĩ tob ahâ di. Duré ĩbabarã niwĩmhã tob ahâ di duré. Ã norĩ hã tob ahâ wa, ĩhâiba upsibi ré norĩ hã wa tô 'madâ'â za'ra.

7-8 Ĩmorĩ'rada hã, hu'u zérépa 'rã ne ĩ'rã hã. Duré ĩsãna'remhã powawẽ ĩba'õmo 'rã ne ĩ'rã hã. Duré si'ubdatõ ãma hã da'rã ne ĩ'rã hã. Duré maparane si'uiwa na ãma hã si'õmo 'rã ne ĩ'rã hã, hâiwi 're sisa'rei mono wa, ĩ'rã ne hã. Ã norĩ hã 6 na ĩpaihi za'ra hã, ĩhâiba mono bâ. Duré ã norĩ hã ĩhâiba upsibi ré norĩ, tob ahâ wa, ĩhâiba na hã.

Tawamhã bâtâ bâre duré mara bâre te tinho're za'ra, tinho're te te 're sahâri za'ra mono ãna, ãne:

“Uburé Danhib'apito uptabi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, 're ĩwasété mono õ. Siwaprosi 're ĩwasété waihu'u mono õ uptabi. Wẽ uptabi di. E ni'wa hã ĩsipai u waihu'u pese na 're hâimana mono bâ. Õhõ si, siwaprosi ĩwaihu'u pese uptabi hã. Duréihã marĩ õ uptabi ré, ma tô 're hâimana u'âsi. Te za duré 're hâimana u'âsi. Si'utõrĩ waihu'u õ di.”

9 Ãne te ã norĩ hã maparane si'uiwa na ropoto na ĩhâiba norĩ hã nasi ãma tiwata za'ra, danhib'apito simasisizém na ĩsãmra ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma. Waihu'u pese uptabi wa, te nasi ãma tiwata za'ra, duré sõpru uptabi wa.

10 Nasi ãma wata za'ra siré, te nasi 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã danhib'apito simasisizém na ĩsãmra nho're hi'rãtitõ ana, siré ãma wata za'ra da. Te duré nasi hi'rãtitõ si'ubumro sina, ti'rãzaza sani za'ra ĩsõ're, tãma pire za'ra wa, ãma wata za'ra da.

11 Ãne te nasi ãma tiwata za'ra:

“Wanhib'apito, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, a hã aiwẽ uptabi di. Aiwaihu'u pese di. Aiwaihu'u pese na ma tô ĩ'aropoto mo. Asima ĩwẽ zarina ma tô uburé pese ĩ'aropoto mo. Asima ĩwẽ zarina te oto uburé marĩ hã 're hâimana za'ra, asimipoto mono bâ. Taha wa, uburé ĩ'aropoto mono zéb zarina tô ĩbâre, wa ai'ãma si 're wawata u'âsi za'ra.”

Ãne te ãma tiwata za'ra, 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã.

Ãne, wa tô te ab'madâ'â, ĩ̱nhotõ 'rowim ne.

5

Pone'ẽrebâ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, ĩbaihâ ĩsinhai ré te te ĩ'ârizé wasu'u

1 Tawamhã wa tô duré sabu, ĩbaihâ ĩsinhai ré hã. Danhib'apito simasisizém na ĩsãmra hã te tinhib'rata nhimire niwĩ tété. Ĩbaihâ nhinha hã, ĩ'ui'éré si'uiwa ré hã. Duré 7 na ĩhâiba hã ĩ'uptobzé hã siwasihu tõ da, ni'wa te te sõré tõ da.

2 Tawamhã wa tô duré sabu, hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, ĩsimiwada'uri pire hã. Ãne te nasi anha, mreme 'rãihâ na:

— E 'wa hã danhipai u ĩwẽ uptabi hã, duré ĩwaihu'u pese uptabi hã te za 7 na ĩbaihâ nhinha uptobzé hã prub za'ra, ĩbaihâ te te sõ'a da. E 'wa hã te sada tihâiba. — Ãne te nasi anha.

3 Tane nherẽ, ni'wa hã sada hâimana õ di hâiwa ãma hã, ĩpru'wa da hã, te te pru wa, ĩbaihâ nho'a'wa da hã, duré te te ĩsõré da hã. Duré ti'ai ãma 're ĩdahâimana za'ra mono hã sada da'maihâimana õ di. Duré ti'ai 'rowi adâ 're ĩhâimana za'ra mono hã ni'wai õ di, sada hã.

4 Taha wa, wa tô sa'ẽtẽ aiwa'õ, 're ĩdahâimana za'ra mono hã sada da'maihâimana õ wa, ĩpru'wa da hã, duré te te ĩsabu da hã.

5 Tawamhã 24 na dama ĩpire norĩ te misi ĩ̱ma tinha, ãne:

— Aiwa'õ tõ. Ma'ãpé 'madâ'â. Õhõta te za, Zudaha nhihudu hã. Hu'u zérépa nhiptete nhipai u 're ĩhâimana mono ne, te õ hã danhipai u 're hâimana, danhib'apito na. Ta hã apito Dawihi nhihudu, za ĩsine pire na te te 're ĩda'ab'madâ'â mono da hã. Ta hã uburé dama waihu'u pese uptabi di. Ta hã tinhitob'ru norĩ nhimiromhuri wasété nhiptetezé hã ma tô tiwi uprosi za'ra. Taha wa, te õhõ si sada tihâiba, 7 na ĩ'uptobzé hã te te ĩprub za'ra da hã, duré ĩbaihâ ĩsinhai ré te te ĩsõ'a da hã. — Ãne ma ĩ̱ma 'maiwaihu'u, dama ĩpire norĩ hã.

6 Tawamhã wa tô 'madâ, Pone'ẽrebâ hã. Danhib'apito simasisizéb 'rata te za, maparane si'uiwa na ropoto na ĩhâiba norĩ wa'wab zama, duré 24 na dama ĩpire norĩ wa'wab zama. Da te dasiwi wĩrĩ wa, da te ĩwa'rézéb ré te za. 7 na ĩ'õmo ré hã, Pone'ẽrebâ hã. Duré 7 na ĩtõmo ré hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã danhipai u uburé marĩ na ĩwaihu'u pese zé, te wasu'u, ĩtõmo za'ra hã.

7 Tawamhã Pone'ẽrebâ hã ma tô ai'ré, danhib'apito simasisizém na ĩsãmra u, ĩbaihâ nhinha hã te te âri da, tinhimire niwĩ te te ĩtédé hã. Tawamhã Pone'ẽrebâ hã ma tô ti'â, ĩbaihâ nhinha hã.

8 Te te âri wamhã, ma tô maparane si'uiwa na ropoto na ĩhâiba norĩ hã Pone'ẽrebâi ma, hi'rãtitõ ana, 24 na dama ĩpire norĩ zama. Rowamremezéb ré ma tô tãma aiwẽ'ẽ za'ra, ẽtẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ u'awi ne ré zama. U'awi 'remhã wedewa'u ĩsadaze, te ĩ're tiro'o za'ra. Taha nhizé hã hâimo haré ĩsizé hã, ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ, tãma 're ĩmreme zusi mono zé, te wasu'u.

9 Tawamhã ta norĩ hã te Pone'ẽrebâi ma tinho're za'ra, tinho're ĩtém na. Ãne te tãma tinho're za'ra:

“A hã ma tô dasiwi aiwĩrĩ ni. Ma tô dazada atâ. Dazada atâ'âzém na ma tô ĩdawa'â, dawasédé hã dama 're apari mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ oto 're danomro mono da.

Dapoto mono bâ a hã ma tô ĩda'awa'â, damreme sipo'o mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono hã. Danhipai u aiwẽ uptabi di, a hã. Aiwaihu'u pese uptabi di duré.

Taha wa, te aiwétési sada aihâiba, ĩbaihâ ĩsinhai ré hã âri da, duré ĩ'uptobzé hã prub za'ra da.

10 A hã ma tô duré Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'awa'âbâ mono norĩ hã 're ĩ'apisutu mo, sasedoti na te te tãma da'ãma 're romhuri u'âsi za'ra mono da, duré ti'ai ãma pire na za dama 're hâimana za'ra mono da.”

Ãne te tãma tinho're za'ra, tinho're ĩtém na.

11 Tawamhã wa tô duré 'madâ. Te 'madâ'â wamhã, hâiwa ãma romhuri'wa norĩ hã te nemo tizadawa'a'a. Ahâ uptabi di. Da te ĩsa'rata waihu'u õ. Danhib'apito simasisizé hã ma siwi uirĩ. Duré maparane si'uiwa na ropoto na ĩhâiba norĩ mana wawi te asõré, 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã ĩsisõré mana wawib zama.

12 Ãne te sõ're 'rãihâ na tizadawa'a'a:

“Pone'ẽrebâ hã da te dasiwi ĩwĩrĩ hã, õ hã danhipai u wẽ uptabi di. Õhõ si wẽ uptabi wa, õhõ ãma si 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. Õ hã uburé Roptede'wa. Tô sena waihu'u pese uptabi di. Waihu'u pese uptabi wa, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. Wama pire uptabi wab zama, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono.”

Ãne ma tô sõ're 'rãihâ na ãma tizadawa'a'a, hâiwa ãma romhuri'wa norĩ hã.

13 Tawamhã wa tô duré wapa, uburé pese 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩda'apoto mono bâ, duré te te ĩ'apoto mono bâ, ĩhâiba ré mono hã, hâiwa ãma, duré ti'ai ãma, duré ti'ai 'rowi adâ 're ĩhâimana za'ra mono zéb ãma, duré â 'rowi uburé pese ĩhâiba ré mono hã. Uburé pese te simisutu dasiwazari tazadawa'a'a ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩda'apoto mono bâ. Ãne te tazadawa'a'a ni:

“Danhib'apito simasisizém na ĩsãmra ãma, 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. Duré Pone'ẽrebâi ãma, 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. Wẽ uptabi zahuré wa, duré waihu'u pese uptabi zahuré wa, wa za ãma 're wawata u'âsi za'ra.”

Ãne te ãma tawata zahuré ni.
14 Tawamhã maparane si'uiwa na ropoto na ĩhâiba norĩ hã te ãma sõ're uze pese za'ra:
— Tô sena, tô sena. — Ãne te ãma sõ're uzei pese za'ra. Duré 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã ma tô hi'rãtitõ tãma ana, ãma wata za'ra da.
Ãne ĩ̱nhotõ 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã.

6

Pone'ẽrebâ, ĩbaihâ nhinha uptobzé te te ĩprub za'ra zé wasu'u

1 Tawamhã wa tô duré 'madâ. Te 'madâ'â wamhã, Pone'ẽrebâ hã da te dasiwi ĩwĩrĩ hã ma tô ĩbaihâ nhinha uptobzé ĩmorĩ'rada hã pru. Tawamhã maparane si'uiwa na ropoto na ĩhâiba norĩ hã te ĩmorĩ'rada hã hâ, mreme 'rãihâ na:
— We aiwatobro. — Ãne te hâ.
2 Tawamhã ãne hârâ wi, wa tô marĩ sabu, awaru ĩrã hã. Ĩ'mapraba'wa hã te umnhi'ãsi ré nhamra. Tawamhã ma tô ĩ'rãzaza hã tãma sẽrẽ ni. Ĩ'rãzaza hã za te te da'ãma ĩ'ai'utézé, te wasu'u. Tawamhã ma tô wara ti'ai u, tinhitob'ru norĩ zô, siwamnhasi sina te te ãma ai'uté za'ra da, ãma sib'apito za'ra da.
3 Tawamhã Pone'ẽrebâ hã ma tô duré ĩbaihâ nhinha uptobzé hã ĩsãna'remhã pru. Te te pru wi, ropoto na ĩhâiba norĩ hã ma tô duré ĩsãna'remhã hâ:
— We aiwatobro. — Ãne te hâ.
4 Tawamhã awa'awi awaru ĩpré uptabi hã ma tô watobro. Ĩ'mapraba'wa ĩsisiwi te nhamra. Tawamhã sib'ézé 'wapa ma tô tãma sõmri ni, da'wapézéb da hã. Ma tô tãma pisutu ni, dasi'wapé hã te te dazada wazere da, dasi'wapé na 're dasisimroi mono da.
5 Tawamhã Pone'ẽrebâ hã si'ubdatõ ãma ĩbaihâ nhinha uptobzé hã ma tô duré pru. Te te pru wi, wa tô duré wapa, si'ubdatõ ãma ropoto na ĩhâiba norĩ hârâ hã, ãne:
— We aiwatobro. — Ãne te hâ.
Tawamhã awa'awi wa tô awaru tisã, ĩ'rãdâ hã. Ĩ'mapraba'wa hã te marĩ pibuzé hã 're ti'â, tinhib'rata, amnho pibuzéb da hã.
6 Tawamhã wa tô duré wapa, damreme uptabi ne hã, maparane si'uiwa na ropoto na ĩhâiba norĩ ĩsimasabzém hawi. Ãne te rowa'âbâzé hã tãma anhoré, awaru 'mapraba'wai ma:
— Ãne misi bâtâ na dapawa'â hã, tô misi ĩpibu, tridu wa'âbâzéb zarina hã za. Ãne te za dawi ĩsarõ hâimo, rowa'âbâzé hã. Tane nherẽ, azeitona wede hã 're ĩsimasa mono hã, duré uwa 'ru hã 're ĩsimnhatã mono hã u'a za'ra õ di za, azeitona 'rãi wa'ui wabre hã si'utõrĩ tõ da a'â, uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé zama. — Ãne ma tô ãma pa'uwati.
7 Tawamhã Pone'ẽrebâ hã ma duré pru, maparane si'uiwa na ãma ĩbaihâ nhinha uptobzé hã. Te te pru wi, wa tô duré wapa, ropoto na ĩhâiba norĩ hã maparane si'uiwa na ãma hã, da'rãsutu'wa hã. Ãne te hâ:
— We aiwatobro.
8 Tawamhã hârâ wi, wa tô duré sabu, dadâ'â wa, dahâiba'a ne awaru ĩhâiba'a hã. Ĩ'mapraba'wa nhisi hã Adâ'â na ĩsisi hã. Duré ĩhâiba amo, 'râwi te te ĩsa'u mono nhisi hã, Adâ 're ĩhâimana za'ra mono zé. Tawamhã ma tô pisutu zahuré ni, te te da'a'uprosi zahuré mono da, daro mono bâ, dasi'wapé na. Duré mram na te te da'uprosi zahuré mono da, ma tô pisutu zahuré ni, duré dahâzé pire na te te 're ĩdaduri mono na, duré abaze zahi na zama. Tawamhã daza'rata ahâ prã na te za dasi'utõrĩ, daro mono bâ. Maparane si'uiwa na dahâiba wamhã, misi si te za dadâ'â za'ra. Taha zarina te za da'ahâ prã na ai'utõrĩ ni, daro mono bâ.
9 Tawamhã Pone'ẽrebâ hã ma tô duré ĩmrotõ hã pru, ĩbaihâ nhinha uptobzé hã. Tawamhã te te pru wamhã, wa tô duré 'madâ'â za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're sazei pese za'ra mono 'ru te, da te 're ĩsimroi mono norĩ pẽ'ẽzani hã, tô sena na Zezusihi zazei'wa na pahi ãna dama 're siwasu'u za'ra mono 'ru te, da te 're ĩsimroi mono norĩ pẽ'ẽzani hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzé nomrizéb 'rowi te asimro, wedeza ne 'rowi.
10 Tawamhã mreme 'rãihâ na te hã:
— Wanhib'apito, danhipai u aiwaihu'u pese di. Aiwẽ uptabi di. Tô sena, a hã. Taha wa, e nimahã na hã wa'uprosi'wa norĩ ãma ĩwasédé hã sa'ra õ di za, ti'ai ãma 're ĩhâimana wasété za'ra mono ãma. E niwamhã wa'ruiwa'âbâ za'ra õ di za, asimi'ahârizém na hã. — Ãne te hã, mreme 'rãihâ na.
11 Tawamhã da'uza hâirã hâpa, ma tô tãma sõmri za'ra ni, tidâ'âzéb u sipizari ãna, Zezusihi ãma 're hâimana za'ra mono wa. Ma tô duré tãma nharĩ za'ra ni:
— Ma'ãpé, asimi'ẽ na a'â 're asimipari za'ra wa'aba mono. Da te 're ĩsimroi mono norĩ za'ratazé hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutuzé hã zahadu da te dasina azahutu õ di.

Da te ai'uprosi aba ne, asiré ĩsazei'wa norĩ, za da te 're ĩsimroi mono norĩ za'ratazé wab õ wa, te za a'â asimi'ẽ na sô 're asimipari za'ra wa'aba mo. — Ãne ma tô tãma nharĩ za'ra ni.

12 Tawamhã wa tô duré 'madâ. Te 'madâ'â wamhã, ma tô Pone'ẽrebâ hã duré pru ĩmropâ ãma hã, ĩbaihâ nhinha uptobzé hã. Te te pru wamhã, awa'awi ma tô ti'a hã sãsã'ã, sa'ẽtẽ uptabi. Bâdâ hã ma tô duré titoptâ'â, zazahâ ĩhâ 'rãdâ'â uptabi ne. A'amo hã ma tô duré titõmo wapru.

13 Wasi hã ma tô duré rere, ti'ai u. Pidera wede 'rã hã rowa'u'u za'ẽne hã te te 're pari za'ra mono wa, 're ĩ'a'a mono ne, ma tô wasi hã rere, ti'ai u.

14 Tawamhã ma tô duré hâiwa nhirõno hã ai'ub'rã, ĩbaihâ da te 're ĩ'ub'rã za'ra mono ne. Duré ti'a hã sãsã'ã wamhã, ẽtẽ 'rãihâ, daro mono bâ 're ĩsimasa mono hã ma tô sina si'ré, 're ĩsimasa mono zém nhiti. Rob'ré za'iti zama, ma duré uburé sina si'ré, 're ĩsimi'wara mono zém nhiti.

15 Tawamhã ti'ai ãma danhib'apito mono bâ dama ĩpire mono bâ ma tô ẽtẽ 'rãihâ zahâpâ sima'uri, da'madâ'â'wa norĩ hã, duré da'wapéi'wa norĩ nhib'apito norĩ hã. Ĩsibrob ahâ norĩ zama ma tô sima'uri, ĩsibrob'õ norĩ zama, pawa'âbâ ãna ĩwada'uri zarina si te te dama 're ĩromhuri za'ra mono norĩ zama, duré wada'uri ãna si'uihâ na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ zama. Uburé ma tô dasima'uri, ẽtẽ 'rãihâ zahâpâ ẽtẽ're 're, duré ẽtẽ nhi'riti 're, dasi'utõrĩ tõ mono da.

16 Tawamhã ẽtẽ 'rãihâ norĩ ma, te nasi si'mahârâ za'ra, ẽtẽ tõmo wawẽ norĩ ma zama. Ãne te nasi tãma si'mahârâ za'ra:

— Ma'ãpé, wanhisiwi we airere'e aba mono, wa'upsibi za'ra wa'aba mono da, hâiwa ãma danhib'apito simasisizém na ĩsãmra hã te te wa'asãmri tõ da. Duré Pone'ẽrebâ nhimihâzé wi, wanhisiwi we asa'wari aba, tiwi wazuwa za'ra wa'aba mono da.

17 Bâdâ ĩpipa hã ma tô oto ĩwa waptãrã, õ norĩ hã te te ĩwa'uprosi zahuré mono zéb da hã. E 'wa hã hâiba ré tiwi watobro da bâ. Ni'wa hã dâ'â ãna tiwi watobro waihu'u õ di za. Sõ'rata waihu'u zahuré õ di za. — Ãne ma tô ẽtẽ tõmo wawẽ norĩ ma, nasi si'mahârâ za'ra.

Ãne ḭ̃nhotõ 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã.

7

Izarazéhé nhihudu uihâi ui'éré za'ratazé wasu'u, 144 miu na

1 Tawamhã wa tô duré sabu za'ra, maparane si'uiwa na hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ hã. Bâtâ pusizém niwĩ misi te za, ti'ai ãma hã. Bâtâ zasizém niwĩ te duré misi za. Duré hâiwa'a're si'uiwa na te duré si'uiwada zahuré. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩpisutu za'ra zéb zarina, te ta norĩ hã rowa'u hã si'u tété za'ra, bâtâ pusizém niwĩ, duré bâtâ zasizém niwĩ, duré hâiwa'a're si'uiwa na, te te 're rowapõrĩ tõ za'ra mono da. Te te 're âzasisi za'ra tõ mono da, te rowa'u hã siwi tété za'ra, duré wede hã te te 're résí tõ za'ra mono da.

2-3 Taha parimhã, wa tô duré sabu, hâiwa ãma romhuri'wa hã aimawi hã. Bâtâ pusizém hawi ma tô we sihâi'ré. Ta hã te rob'ui'éré siro hã tinhib'rata we 're ti'â, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ ãma te te 're ĩ'aza'ra mono zéb da hã. Tawamhã maparane si'uiwa na hâiwa ãma romhuri'wa norĩ hã te 'mahârâ za'ra, mreme 'rãihâ na:

— Tô'ã. Ti'ai ma, rob'manharĩ za'ra wa'aba tõ a'â, â poré ma zama, duré wede ma zama. Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ hã a'â wa te a'uihâ ui'éré mono, pibui pese da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzém na dazu te te robzépata za'ra tõ da. — Ãne te 'mahârâ za'ra hâiwa ãma romhuri'wa hã, tinhib'rata rob'ui'éré siro te te 're ĩ'râ'âri hã. Tawamhã ma tô oto a'uihâ ui'éré, bâtâ pusizém hawi ĩwatobro hã tisiré norĩ me. Maparane si'uiwa na hâiwa ãma romhuri'wa norĩ ma, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma 'ru za'ra aré, ĩsimi'manharĩ waihu'u pese zém na ti'ai ma, te te rob'manharĩ za'ra da aré, duré â poré ma, te te rob'manharĩ za'ra da. Tane nherẽ, hâiwa ãma romhuri'wa aimawi hã ma tô ãma pa'uwati za'ra, ti'ai ma, te te a'â rob'manharĩ tõ za'ra da.

4 Tawamhã wa tô duré wapa, ni'wai mreme hã. Te ḭ̃ma wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ za'ratazé hã. Ãne te ḭ̃ma wasu'u:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ za'ratazé hã ãne, ĩ'uihâ ui'éré ré norĩ hã 144 miu na ĩhâiba za'ra hã. — Ãne ma tô ni'wa hã ḭ̃ma waihu'u. Ã hã Izarazéhé nhihudu norĩ za'ratazé, te wasu'u. Ĩsihudu sidâpâsi, te awasu'u.

5 Zudaha nhihudu uihâ ui'éré za'ratazé hã 12 miu na. Duré Rubẽhẽ nhihudu uihâ ui'éré za'ratazé hã 12 miu na. Duré Dadihi nhihudu uihâ ui'éré za'ratazé hã 12 miu na.

6 Duré Aséhé nhihudu uihâ ui'éré za'ratazé hã 12 miu na. Duré Naptarihi nhihudu uihâ ui'éré za'ratazé hã 12 miu na. Duré Manaséhé nhihudu uihâ ui'éré za'ratazé hã 12 miu na.

7 Duré Simi'ãhã nhihudu uihâ ui'éré za'ratazé hã 12 miu na. Duré Réwihi nhihudu uihâ
ui'éré za'ratazé hã 12 miu na. Duré Isacaha nhihudu uihâ ui'éré za'ratazé hã 12 miu na.
8 Duré Zeburõhõ nhihudu uihâ ui'éré za'ratazé hã 12 miu na. Duré Zuzéhé nhihudu uihâ
ui'éré za'ratazé hã 12 miu na. Duré Bẽzamihĩ nhihudu uihâ ui'éré za'ratazé hã 12 miu na.
Simisutu hã, ĩ'uihâ ui'éré za'ratazé hã 144 miu na ĩsa'ratazé hã, Izarazéhé nhihudu norĩ
za'ratazé hã, ĩsihudu sidâpâsi.
Ãne wa tô waihu'u, ĩ̱nhotõ 'rowim ne.

Da'ahâ uptabi na 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho're ĩdahâimana za'ra zé wasu'u

9-10 Taha parimhã, wa hã Zuwã, wa tô duré 'madâ. Te 'madâ'â wamhã, wa tô
da'ab'madâ, da'ahâ uptabi na, da te ĩdaza'rata waihu'u õ hã. Dapoto mono bâ te aimasam
ni, damreme sipo'o mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono hã. Danhib'apito simasisizém
nho're te aimasam ni, duré Pone'ẽrebâ nho'reb zama. Da'uza hâpa hâirã ré te ĩsõ're
aimasam ni. Tawamhã wa'asu ne hã, da te tété za'ra sina, te damreme 'rãihâ na ãma
tawata za'ra ni, ãne:
— Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono, danhib'apito simasisizém na ĩsãmra hã ta
hã, Wa'anho'reptui'wa. Duré Pone'ẽrebâ hã ĩsiré Wa'anho'reptui'wa. Ã norĩ hã ma tô
wawasété wi te te 're wa'anho'reptu zahuré, 're ĩwasi'utõrĩ za'ra mono zé wib zama. —
Ãne te damreme 'rãihâ na ãma tawata zahuré ni.
11 Tawamhã hâiwa ãma romhuri'wa norĩ hã te zahadu danhib'apito simasisizé mana
wawi aimasa. 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã ĩsisõré mana wawib zama te zahadu aimasa,
maparane si'uiwa na ropoto na ĩhâiba norĩ mana wawib zama. Ta norĩ hã hâiwa ãma
romhuri'wa norĩ hã ma tô duré danhib'apito simasisizém nho're hi'rãtitõ ana, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ãma wata za'ra da.
12 Ãne te ãma tiwata za'ra:
— Tô sena, wa ai'ãma si 're wawata u'âsi za'ra. Tô sena, aiwaihu'u pese uptabi di. Duré
aiwẽ uptabi di. Duré asõprub uptabi di. Tô sena danhipai u uptabi dama aipire na te 're
aihâimana mo. Tô sena, wa ãne ai'ãma wawata za'ra ni. — Ãne te ãma tiwata za'ra, hâiwa
ãma romhuri'wa norĩ hã.
13 Tawamhã ãma wata za'ra pari, ma tô 24 na dama ĩpire norĩ siré hã misi ĩ̱mazadanha,
ãne:
— E 'wam norĩ hã, õ norĩ hã, da'uza hâpa hâirã ré hã. E ma hawi we ĩdasi'aba'ré. — Ãne
te ĩ̱mazadanha.
14 Tawamhã asa wa tãma tinha:
— Me. Wa hã te waihu'u õ di. Aima waihu'u pese di, a hã.
Tawamhã ma tô oto ĩ̱ma waihu'u, ãne:
— Ã norĩ hã ropsi'utõrĩzéb ãma, ti'ai ãma da te 're ĩrobzépata za'ẽtẽ za'ra mono zéb 'rãsutu
u, hâiba ré ré 're ĩhâimana za'ra mono. Da te dasima 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono
zém na 're ĩdasi'utõrĩ mono zém hawib õ di. Te te 're robzépata za'ẽtẽ za'ra mono nherẽ,
hâiba ré ré we ĩwairébé, ã norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ma tô sihâiba 'ru za'ra,
Pone'ẽrebâ wapru na dazada ĩdâ'âzém na ĩwasété wi te te 're a'upsõi pese mono da, da'uza
hã hâirã da, da te 're ĩ'upsõi pese za'ra mono ne.
15 Taha wa, te ã norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono simasisizém nho're aimasa, uza hâpa
hâirã ré. Romhuri zahâri ãna te te tãma 're romhuri u'âsi za'ra, ãma 're ĩdawata za'ra mono
zéb ãma hã. Duré danhib'apito simasisizém na ĩsãmra hã te za duré 'râwi ãma 're sisaprĩ
u'âsi za'ra, ĩ'uza hâpa hâirã ré norĩ ãma hã, ĩ'rata za oto 're sãmra u'âsi za'ra mono wa.
16 Tawamhã ã norĩ hã mra te te 're sépata zahu za'ra mono õ di za oto. Duré te te 're
'rubu zahu za'ra mono õ di za oto. Bâdâ hã te te 're hâiba zata waihu'u za'ra mono õ di za
oto. Duré aimawi rowa'ro ĩpire hã te te 're hâiba zata waihu'u za'ra mono õ di za oto.
17 E marĩ wa, te te 're robzépata waihu'u za'ra mono õ di za oto. Pone'ẽrebâ hã
danhib'apito simasisizéb ãma ĩsa hã te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wa, te te 're
robzépata waihu'u za'ra mono õ di za. A'ubuni wi, danhimizama da te 're ĩ'madâ'â pese
za'ra mono ne, te za te te 're 'madâ'â pese za'ra. Te za duré ub're u te te 're simroi u'âsi,
â u'âsi u, da te 're âhuri mono wa, 're ĩdanomro u'âsi mono zéb u. 'Re da'ry'ry mono wa,
da'upĩ hã da te dasima 're ĩ'u'õ za'ra mono ne, te za duré te te 're apawapto, pẽ'ẽzé ãna oto
're nomro u'âsi mono da. — Ãne ma tô 24 na dama ĩpire norĩ siré hã misi ĩ̱ma 'maiwaihu'u.
Ãne ĩ̱nhotõ 'rowim ne, te ĩ'ab'madâ'â mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã.

8

Pone'ẽrebâ hã 7 ãma ĩbaihâ nhinha uptobzé te te ĩprubzé wasu'u

1 Tawamhã ĩmrotõ ãma hã 7 ãma hã ma tô Pone'ẽrebâ hã ĩbaihâ nhinha uptobzé hã pru. Te te pru wi, ma tô rowarõtârâ, hâiwa ãma hã. Bâtâ pibuzé za'ratazé wãiwa ma tô ãma ai'utõ, rob'é'é ré hã.
2 Tawamhã wa tô duré 'madâ'â za'ra, 7 na hâiwa ãma romhuri'wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho're, ĩsimasam norĩ hã. Ta norĩ ma, ma tô 7 na danhimnhihârâzé hã sõmri za'ra ni.
3-4 Tawamhã hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã ma tô wei mo, misi aimawi hã. Wedeza ne 'rata te za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzéb da, wedewati ĩsadaze hã da te tãma 're ĩzata za'ra mono zéb 'rata. U'awire ne hã ẽtẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ te 're ti'â, wedewati ĩsadaze nhemezéb da hã. Tawamhã wedewati ĩsadaze hã ma tô ahâ na tãma sõmri za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te zata za'ra da. Tawamhã wedeza ne oru 'manharĩ ãma ma tô zata za'ra, danhib'apito simasisizém nho're. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩsadaze hã te te hã da, ma tô zata za'ra, wedewati ĩsadaze hã. Te te zata za'ra wamhã, ma tô ĩsizé hã si'ré hâimo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're ĩmreme zusi mono mreme siré. Hâiwa ãma romhuri'wa nhib'rata hawi, te ĩsizé hã si'ré hâimo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho're ĩsam nhib'rata hawi.
5 Tawamhã hâiwa ãma romhuri'wa hã ma tô pré'a 'manhe, u'awire ne hã oru 'manharĩ 're, wedewati ĩsadaze nhemezéb 're. Wedeza ne na, wedewati zadaze hã da te 're ĩzata za'ra mono zém hawi ma tô pré'a 'masisi. Te te 'masisi wamhã, ma tô õne haré ti'ai u sa'wa, uzâ hã. Te te sa'wari wamhã, ma tô tãiwapsa hã watobro, tãirãrã'ã zama. Tãsi'ubuzi zama, ma tô duré watobro. Ma tô duré ti'a hã sãsã'ã.

Hâiwa ãma romhuri'wa norĩ, tinhimnhihârâzém na ĩsimnhihãsizé wasu'u

6 Tawamhã 7 na hâiwa ãma romhuri'wa norĩ hã ma tô oto asõré pese, tinhimnhihârâzém na simnhihãsi da.
7 Tawamhã ĩmorĩ'rada hã ma tô tinhimnhihârâzém na amnhihârâ. Simnhihârâ wi, ma tô tãzâ hã rere ti'ai u, unhama zama. Dawaprui wazari, ma rere uzâ hã, duré tãzâ hã. Ti'ai u rere'e wamhã, daro mono bâ ma tô ti'a hã zada, ĩwãiwa prã na. Wede hã 're ĩsimasa mono hã ma tô duré si'uzâ, ĩsa'ratazé wãiwa prã na. Du zama ma tô uburé sihõmo, daro mono bâ.
8 Tawamhã maparane ãma hã hâiwa ãma romhuri'wa hã ma tô duré amnhihârâ, tinhimnhihârâzém na. Simnhihârâ wi, ma tô marĩ hã ẽtẽ 'rãihâ ne hã âi ba waptãrã, unhama ro'o ré. Waptã'ã wamhã, â poré mono bâ ma tô â wãiwa prã na âwapru.
9 Tepe norĩ hã â 'rowi 're ĩhâimana za'ra mono hã ma tô duré si'utõrĩ, ahâ prã na, ĩsa'ratazé wãiwa prã na. Ma tô duré uba're hã ahâ prã na si'utõrĩ, â nhisi baba 're ĩsisa'rei mono hã. Ĩsa'ratazé wãiwa prã na ma si'utõrĩ.
10 Tawamhã hâiwa ãma romhuri'wa hã si'ubdatõ ãma hã ma tô duré tinhimnhihârâzém na amnhihârâ. Simnhihârâ wi, ma tô wasi ĩsa'ẽne hã waptãrã, hâiwa hawimhã. 'Rãsitõ ro'o ne, te ro'o'a'a. Waptã'ã wamhã, nima niwĩmhã panho'õmo norĩ nhisiwi, ma tô waptãrã. Ĩsa'ratazé wãiwa prã na panho'õmo nhisiwi, ma waptãrã, ub're nhisiwib zama.
11 Tawamhã pa nho'õmo norĩ nhisiwi ĩwaptã'ãzéb ãma hã ma tô dawi ti'âzé pire. Tawamhã da te âhuri wamhã, ma tô da'ahâ na dasi'utõrĩ, âzé pire uptabi wa. Wasi ĩsa'ẽtẽ nhisi hã âzé'wa na ĩsisi hã.
12 Tawamhã hâiwa ãma romhuri'wa hã maparane si'uiwa na ãma hã ma tô duré tinhimnhihârâzém na amnhihârâ. Simnhihârâ wi, ma tô bâdâ hã ĩtõmo wãiwa prã na titobra. A'amo zama ma duré ĩtõmo wãiwa prã na titobra. Wasi norĩ zama, ma duré ĩtõmo wãiwa prã na tobra. Taha wa, te te rob'uiwẽ prã za'ra di wasi hã, duré bâdâ hã, duré a'amo hã.
13 Taha pari, wa tô duré 'madâ, si'u hã. Hâimo uptabi te 're wara. Wara sina, te mreme 'rãihâ na dama rob'mahâ, ãne:
— Ni'ãpé, ni'ãpé, ni'ãpé. Ti'ai ãma uburé pese 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma, aima ropipa uptabi za'ra wa'aba di za. Hâiwa ãma romhuri'wa norĩ si'ubdatõ ĩsimnhihãsi õ, tinhimnhihârâzém na oto simnhihãsi wamhã, ĩsimnhihãsi sidâpâsi te za ropipa uptabi hã asô tiwairébé 'wa. — Ãne te si'u hã dama rob'mahâ.
Ãne ḭ̃nhotõ 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã.

9

1 Taha pari, ma tô ĩmrotõ ãma hã amnhihârâ duré, hâiwa ãma romhuri'wa hã, tinhimnhihârâzém na. Simnhihârâ wi, wa tô sabu wasi hã, hâiwa hawi ti'ai u ĩwaptã hã. 'Ridawazé hã ma tô wasi ma sõmri ni, ab're 'rehâ 'ridawazé hã. (Ab're 'rehâ hã, wa'uburé norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zé).

2 Tawamhã wasi hã ma tô ab're 'rehâ hã 'ridawa. Te te 'ridawa wamhã, ma tô ĩsizé hã
watobro, ab're 'rehâ hawi. Ĩsizé hã unhama ro'o za'ẽtẽ nhizédé ne hã. Tawamhã, watobro
wamhã, ma tô bâdâ hã tõmo zuwa. Ma tô duré hâiwa'utõ, ab're 'rehâ nhizé hã. Taha wa,
ma tô daro mono bâ tirobra.
3 Tawamhã ĩsizédé hawimhã ma tô 'ridi hã wairé, ti'ai u. Tawamhã ta norĩ ma, ma tô
pisutu za'ra ni, apa'apa 'wa nhi'oto nhipsari ne ĩsé uptabi ne, te te dama 're rob'manharĩ
za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimi'manharĩ waihu'u pese zém na.
4 Ãne te ni'wa hã tãma nharĩ za'ra:
— Dui ma, 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono õ di za, wesuirã ma zama, wede
ma zama. — Ãne te ãma uwati za'ra. Te duré tãma da'ru za'ra:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ'õ, uihâ ui'éré ãna 're ĩnomro mono norĩ ma si, te
za 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo.
5 Tane nherẽ, 're danhimroi wa'aba mono õ di za. A'amo ĩmrotõ na si te za dama 're
ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo. Apa'apa 'wa nhi'oto nhipsari ne ĩsé pire ne, te za
dama 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo, da te 're robzépata za'ẽtẽ uptabi za'ra mono
da. — Ãne te tãma dahâiba 'ru za'ra.
6 Tawamhã a'amo ĩmrotõ na da te 're robzépata za'ẽtẽ za'ra mono wa, te za 'râwi da te
dasima 're rosa'rata wasété za'ra, dasi'uihâ na 'râwi 're dasisimroi mono da. 'Re dasisimroi
mono da nherẽ, 're dasisimroi waihu'u mono õ di za. Te za da te 're robzépata hâ za'ra,
a'â.
7 Tawamhã 'ridi hã te asõré, awaru hã dasi'wapé da, da te 're ĩpese za'ra mono ne.
Ẽtẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ na da'rãzaza ne ré, te asõré. Duré da'ubu ne ĩ'ubu mono, awaru
hã.
8 Duré ĩséré mono hã aiwa pi'õ zéré ne. Duré ĩ'wa mono hã, aiwa hu'u zérépa 'wa ne,
ĩ'wa hã.
9 Tawamhã ĩsi'uwazi tete 'manharĩ ne ré, te sõ'utu ubu ré aimasa. Duré ĩsaripi ruru hã
ruru'u za'ẽtẽ uptabi di. Aiwa awaru na wedewarare tete 'manharĩ ruru'u ne hã, dasi'wapé
zô ãma 're ĩdasisa'rei mono ruru'u ne, ĩsaripi ruru hã.
10 Duré ĩna're 'wamhi mono hã apa'apa 'wa nhi'oto na're 'wamhi ne. Taha nhipsari ne,
sé pire di, ĩsimiwa'rézé hã. Tawamhã tina're 'wamhi na te za tô te te dama 're rob'manharĩ
wasété za'ra. A'amo ĩmrotõ na te za te te 're dahâzub u'âsi.
11 Duré ĩsib'apito za'ra hã te 're hâimana, ab're 'rehâ 'madâ'â'wa hã. Zudezu norĩ
nhiminhisizém na hã, Abado na ĩsiminhisizé hã. Duré deredu norĩ nhiminhisizém na hã
Apori'ã na ĩsiminhisizé hã. Ĩsisi hã da'uprosi'wa, te wasu'u.
12 Tawamhã ropipa hã ĩmorĩ'rata na ĩwatobro hã ma tô ai'utõ. Tane nherẽ, te za duré
ropipa hã maparane dazô pu.
13 Tawamhã hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã ĩmropâ ãma hã ma
tô duré tinhimnhihârâzém na amnhihârâ. Simnhihârâ wi, wa tô duré ni'wai mreme hã
wapa. Oru 'manharĩ na wedeza ne na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzéb da,
wedewati ĩsadaze, da te tãma 're ĩzata za'ra mono zé 'rã'wa mono hawi, ĩmreme hã.
14 Hâiwa ãma romhuri'wai ma, ĩmropâ ãma ĩsimnhihârâ ma, te te ĩnharĩ hã wa tô wapa.
Ãne ĩmreme hã:
— Ma'ãpé, wa'uburé maparane si'uiwa na ĩpawasisi ré norĩ ma, ĩpawasisizé hã wasihu
za'ra na, Eprati na pa nho'õmo nhisi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma. — Ãne ĩmreme hã.
15 Tawamhã ma tô oto tãma wasihu za'ra. Duréihã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãma
ropisutu sirõmo za'ra, niwapsi bâdâ te te ĩpisutuzé hã, ĩwa waptã'ã wapsi, te te da'uprosi
mono da. Tô ã bâtâ na ĩwa waptã'ã wa, ma tô ĩpawasisizé hã tãma wasihu za'ra. Tawamhã
daro mono bâ da'ahâ uptabi prã na te za wa'uburé norĩ hã te te da'uprosi, daza'ratazé
wãiwa prã na.
16 Tawamhã wa tô wapa, daza'ratazé 'mahârâ hã, dasi'wapé zô awaru na ĩdasisa'rei
mono norĩ za'ratazé hã. Ãne daza'ratazé 'mahârâ hã, te ĩwapari hã, 200 mirõisi na. Da'ahâ
uptabi di.
17 Tawamhã awaru, wa tô sabu za'ra, dasi'wapé zô ãma 're ĩdasisa'rei mono zé hã.
Danhotõ 'rowi, da te 're ĩrosawẽrẽ za'ra mono ne, wa tô ĩnhotõ 'rowim ne sabu za'ra,
ĩsisiwi ĩsi'ubumroi mono norĩ zama. Ta norĩ hã ĩsi'uwazi tete 'manharĩ ne ré, te sõ'utu ubu
ré ĩsisi asimro. Ĩsõ'utu ubu mono hã unhama ro'o pré ne na, ĩwamnarĩ mono hã. Duré sõté
uzé ne na ĩsõ'utu ubu zé wamnarĩ mono hã. Duré 'rẽnhipré nho'utu uzé ne na, ĩsõ'utu ubu
zé wamnarĩ mono hã. Duré awaru 'rãi mono hã, aiwa hu'u zérépa 'rã ne. Ĩsadai'ré hawi
mono hã te unhama ro'o mono ne hã nasi wairé, duré ĩsizédé hã, ẽtẽ ro'o nhizédé uzé
pire zama. Duré ĩsizédé uzé pire hã te duré nasi wairé, dapãrĩzé hã.

18 Tawamhã ã hã, unhama ro'o ne hã duré ĩsizé hã duré ẽtẽ ro'o nhizédé uzé pire hã ma tô te te da'uprosi, awaru zadai'ré hawi, ĩwairébé mono hã. Daro mono bâ da'ahâ uptabi prã na ma tô te te da'uprosi, daza'ratazé wãiwa prã na.
19 Ãne ma tô tizadai'ré ro'o nhipãrĩ na te te da'uprosi, tizamo na zama. Ĩsamo mono hã wahi ne ĩsamo hã. Tô wahi 'rã ne na ĩsamo 'rãsutu mono hã. Taha na ma tô te te dahâzu.
20 Tawamhã dahâiba ré ĩdasi'atarẽme mono hã ĩdadâ'â mono õ hã, 'râwi dasi'uihâ na 're dasisãmri za'ra mono õ di. Zahadu te wa'uburé norĩ ãma si 're dawata za'ra. Te duré zahadu ropoto hâiba 'manharĩ ãma si 're dawata za'ra, danhib'manharĩ nhipese na da te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono ãma, ẽtẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ ãma, duré ẽtẽ'ubuzi'a prata 'manharĩ ãma, duré ĩsi'uwazi waipo 'manharĩ ãma, duré ẽtẽ 'manharĩ ãma, duré wede 'manharĩ ãma. Zahadu da te rẽme mono õ di. Ropoto hâiba 'manharĩ hã te te rob'madâ'â õ nherẽ, duré simipari õ nherẽ, duré morĩ õ nherẽ, te zahadu ãma 're dawata za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana.
21 Duré zahadu dasipãrĩ hã da te sahâri mono õ di. Duré simi'â, da te sahâri mono õ di. Duré pi'õ na danhimisaihuri hã da te sahâri mono õ di, duré aibâ na zama. Duré dasiwi romnhimi'uri hã da te sahâri mono õ di. Zahadu dawasété wi 're dasipizari za'ra mono õ di. Õne u'âsi te marĩ ĩwasété na si 're dahâimana za'ra.
Ãne ĩ̱nhotõ 'rowim ne, te ĩ'awaihu'u mono hã.

10

Hâiwa ãma romhuri'wa hã ĩbaihâ nhinha ĩsyryre te te 're ĩ'râ'ârizé wasu'u

1 Tawamhã wa tô duré sabu, hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã aimawi hã ĩsimiwada'uri pire hã. Hâiwa hawi ma we si'ra, hâiwa'a na ubu ré. Tãiwaipore te duré ĩ'rã nhisiwimhã za. Duré ĩ'ubu hã aiwa bâtâ ro'o ne. Duré unhama ro'o pa ne, ĩza hã.
2 Tawamhã ĩbaihâ nhinha ĩsyryre te sõzi haré 're ti'â, tinhib'rata. Tawamhã â poré nhisiwi ma tô tipara nhimire niwĩmhã tipara hã tisã. Ti'a nhisiwi ma tô duré tipara nhimi'e niwĩmhã tipara hã tisã.
3 Tawamhã mreme 'rãihâ na te hâ. Hu'u zérépa wairõ 'rãihâ ne, ĩhârâ hã. Hârâ wamhã, awa'awi ma tô tãiwapsa hã tiwapsa'a za'ra, wapsa'a 'rãihâ na. 7 na ĩwapsa'a za'ra hã.
4 Wapsa'a za'ra wamhã, damreme ne hã wa tô wapa. Taha wa, wa tô ĩmreme za'ra hã te ĩwapari na aré rob'ui'éré. Tane nherẽ, te ni'wa hã hâiwa hawimhã ĩ̱ma tinha, te rob'ui'éré tõ da. Ãne te ĩ̱ma tinha:
— Tô'ã. Rob'ui'éré tõ. Asima si waihu'u, tãiwapsa'a norĩ mreme hã. — Ãne te ãma ĩ̱pa'uwati.
5 Tawamhã hâiwa ãma romhuri'wa hã â nhisiwi ĩsa hã ti'a nhisiwib zama ĩsa hã te ĩ'madâ hã ta hã ma tô hâiwa nho'õmo tinhib'rada hã wẽ, tinhimire niwĩ hã.
6-7 Tawamhã simiwẽ sina, ma tô waihu'u:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã za te te ĩrob'manharĩzéb da hã sô rowaptâ'â õ di za oto. 7 ãma hâiwa ãma romhuri'wa hã tinhimnhihârâzém na simnhihârâ wamhã, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãma uwaimra, duréihã te te da'ãma sima ĩropisutuzé hã dama ĩwaihu'u'õ hã. Duréihã tizadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ ma, te te ĩropisutuzém na te za oto dama rob'manha. Ãne, wa tô sena na awaihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a, ĩsimiropisutuzém na zama. — Ãne ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para waihu'u, hâiwa ãma romhuri'wa hã, hâiwa nho'õmo tinhib'rada te te ĩwẽ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ta hã hâiwa 'manharĩ'wa, duré ti'ai 'manharĩ'wa, duré â poré 'manharĩ'wa, duré uburé ĩwa 're ĩdahâimana za'ra mono poto 'wa.
8 Tawamhã hâiwa hawi we te te ĩ̱ma ĩnharĩ 'rata mreme hã wa tô duré wapa. Ãne te duré ĩ̱ma tinha:
— Ma'ãpé, sô aimorĩ, ĩbaihâ nhinha ĩsyryre zô, âri da, hâiwa ãma romhuri'wa, sõ'a haré tinhib'rata te te 're ĩ'râ'âri zô. Õ hã hâiwa ãma romhuri'wa, â nhisiwi ĩsa hã, ti'a nhisiwib zama. — Ãne te sô ĩ̱zatõ.
9 Tawamhã wa tô ĩtẽme sô mo. Sô ĩ̱wisi wamhã, wa tô tiwi waptẽ, ĩbaihâ nhinha ĩsyryre hã. Te tiwi waptẽrẽ wamhã, te ĩ̱ma ti'ru, ãne:
— Ma'ãpé âri, 'rẽne da. 'Rẽne wamhã, ropĩni ne hã ĩsei uptabi za, asadai'ré 'remhã. Tane nherẽ, oto sõmri wamhã, adi'i 'remhã te za anomozé. — Ãne ma tô ĩ̱ma waihu'u.
10 Tawamhã wa tô oto ti'â, ĩsib'rata hawi ĩbaihâ nhinha ĩsyryre hã. Te âri wamhã, wa tô ti'rẽ. Te 'rẽne wamhã, ropĩni ne hã sei uptabi di, ĩ̱zadai'ré 'remhã. Tane nherẽ, te sõmri wamhã oto, ĩ̱di'i 're, ma oto ĩ̱nomozé.
11 Tawamhã ni'wa hã te ĩ̱ma tinha:
— Te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dama 're ĩsadawa wasu'u mo, dapoto mono bâ za dama 're ĩromhâimana za'ra mono zém na hã, damreme sipo'o mono bâ. Daro mono

bâ dama ĩpire za'ra norĩ ma, za 're ĩromhâimana mono zém na zama te za duré dama 're ĩsadawa wasu'u mo. — Ãne ma tô ḭ̃ma waihu'u.

Ãne ḭ̃nhotõ 'rowim ne, te ĩ'ab'madâ'â mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã.

11

'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ wasu'u

1 Tawamhã ma tô ḭ̃ma sõmri ni, wedehu waré ne hã marĩ pibuzé hã. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ḭ̃zatõ:

— Mo oto aimorĩ ti'ai ãma ḭ̃nhorõwa u, wedehu waré ne na, 'ri hã pibui mono da, duré ḭ̃ma danhoprubzé nomrizé hã pibui mono da, wedeza ne hã, danhimizama da te ḭ̃ma 're ĩzata za'ra mono zé hã. Ma'ãpé duré ḭ̃nhorõwa ãma, ḭ̃'ãma 're ĩdawata za'ra mono norĩ hã sa'rata za'ra na.

2 Tane nherẽ, 'ri 'wawi wa'ra 're, 'ri nho'remhã pibui mono õ di za. Ta hã wa tô pisutu, ḭ̃nhib'a'uwẽ'õ norĩ si te te ãma 're ubumroi mono da. Ta norĩ hã niwapsi te za Zeruzarẽ ãma hã 'ri nho'u ĩwẽ uptabi ãma hã da'ãma ai'uté za'ra. Taha wa, te za te te sina dawasi za'ra. 42 na a'amo ĩhâimana u te za te te da'ãma rowamnarĩ za'ra, 1,260 na bâdâ za da'ãma ĩsi'utõrĩzéb u.

3 Taha ré, wa za ḭ̃zadawa wasu'u'wa norĩ hã satõrĩ zahuré, tô 1,260 na bâdâ ĩsi'utõrĩzéb u simi'ẽ na te te ḭ̃zadawa wasu'u zahuré mono da. Tawamhã pone'ẽrebâ zéré 'manharĩ na uza wasété ré, te za tineb zahuré, pẽ'ẽzé uptabi zahuré wa, da te dasiwi 're ḭ̃wẽ'õ pese za'ra mono wa. — Ãne ma tô ḭ̃ma waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

4 Ã norĩ hã azeitona wede ne, te duré 're hâimana zahuré, ĩ'rãi wa'ui wabre hã ĩro'o pese ne, simi'ẽ na te te dama 're sadawa wasu'u zahuré mono wa. Rob'uiwẽzém ne, te duré 're hâimana zahuré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're rob'uiwẽ zahuré mono wa. Uburé Danhib'apito nho'a te 're sima'wara zahuré.

5 Tawamhã ni'wa hã te te tãma rob'manharĩ wasété zahuré da nherẽ, te za tizadai'ré hawi unhama ro'o na wĩrĩ zahuré. Ãne na te za si'utõrĩ ĩsitob'ru norĩ hã, te te tãma rob'manharĩ wasété za'ra mono da nherẽ.

6 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã ĩsimipawapto waihu'u pese zém na te za hâiwa pese zahuré, tã ta'a tõ da, te te dama sadawa wasu'u zahuré mono sina. Duré te te waihu'u pese zahuré di, te te âwapru zahuré da hã, duré te te sima ĩwẽ zahuré zéb zarina, ti'ai ma, te te nasi ĩrob'manharĩ wasété zahuré da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, te za ãne te te dama arob'manharĩ zahuré.

7 Tawamhã te te sadawa wasu'u zahuré mono pari, te za ropoto siwamnarĩ hã ab're 'rehâ hawi ĩwatobro hã sô tisusi zahuré, te te 'wapé zahuré da. Tawamhã ropoto siwamnarĩ hã aibâ norĩ ma, siptete zahuré wa, te za pãrĩ zahuré.

8 Tawamhã 'ri nhi'riti 're za'ẽtẽ ãma, te za taré ĩhâiba hâ hã tiza'wari zahuré, 'ri nho'õmo za'ẽtẽ ãma, wede nhonhi'rãmi na Ĩsib'apito za'ra, da te dasiwi ĩwĩrĩzém nho'õmo ãma, dama ĩsa'rese za'ẽtẽ ãma. Sodoma na 'ri nho'õmo nhisi ãma, 're ĩdahâimana wasété za'ra mono ne, ã 'ri nho'u hã. Duré Ezitu na romnhisi ãma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono ne hã, ã 'ri nho'u hã. Ãne 'ri nho'õmo zahuré na ãma ĩsimiré'ézé hã, Zeruzarẽ hã.

9 Tawamhã da'ahâ uptabi na te za ĩtẽme ubumro zahuré ni, ĩhâiba hâ hã da te dasiwi 'madâ'â zahuré da, 'ri nhi'riti sa'wari ré. Si'ubdatõ bâdâ ĩne wãiwab u, te za dapoto mono bâ dasiwi 'madâ'â zahuré ni, damreme sipo'o mono bâ, 're ĩdahâimana za'ra mono hã. Te za duré ãma tasi'uwati za'ra ni, da te dasiwi za tõ da.

10 Tawamhã ti'ai ãma daro mono bâ 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ma hã rowẽ za'ra di za, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã dâ'â zahuré wa. Taha wa, te za 're dato za'ra. Te za duré danhibzari na tasisawi za'ra ni. Ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, te te dama 're ropipa zahuré mono ré, dâ'â zahuré wa, te za 're dato za'ra.

11 Tawamhã si'ubdatõ bâdâ, ãma ĩneb zahuré zé wãiwa pari, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩpẽ'ẽzani hã apâ tãma sõmri zahuré, hâiba ré 're neb zahuré da apâ. Taha pari, te za oto hâiwi aima'wara zahuré. Sima'wara zahuré wamhã, te za tãma tapahi uptabi za'ra ni, da te ĩ'madâ'â za'ra norĩ hã.

12 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã te za wapari zahuré, hâiwa hawi ni'wai mreme hã. Mreme 'rãihâ na te za sô tihârâ zahuré:

— We ane wa'aba, hâimo. — Ãne te za ni'wa hã sô tihârâ zahuré.

Tawamhã ĩ'ruiwapari'wa norĩ hã te te 'madâ'â za'ra mono ré, te za hâiwa'a na tizasi zahuré, hâiwa u.

13 Tawamhã zasi zahuré wi, awa'awi te za sa'ẽtẽ uptabi ti'a sãsã hã watobro. Watobro
wamhã, 'ri hã nima norĩ hã te za sina, Zeruzarẽ ãma, 'ri nho'õmo 'remhã 're ĩsimasa mono
hã. 10 na 'ri 'maihâimana wamhã, te za misi si dawi rere'e. Te za duré 7 miu na tadâ'â
za'ra ni, ti'a sãsã'ã na hã. Tawamhã dadâ'â ãna ĩdasi'atarẽme mono hã te za tapahi uptabi
za'ra ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma te za tawata za'ra ni, hâiwa ãma 're ĩsãmra mono
ãma, simi'manharĩ waihu'u pese uptabi wa.

Ãne ḭ̃nhotõ 'rowim ne, te ĩ'awapari mono hã, duré te ĩ'azabui mono hã.

14 Tawamhã ropipa hã maparane ĩpu hã tâibâ oto. Tane nherẽ, zahadu si'ubdatõ ãma
zô, te rowaptâ. Romhuture di oto, duré ropipa ĩwatobro da hã. Ma'ãpé ãne waihu'u pese
za'ra wa'aba.

7 ãma hâiwa ãma romhuri'wa hã tinhimnhihârâzém na ĩsimnhihârâzé wasu'u

15 Tawamhã 7 ãma hâiwa ãma romhuri'wa hã ma tô tinhimnhihârâzém na amnhihârâ.
Simnhihârâ wi, hâiwa ãma damreme 'rãihâ hã wa tô wapa. Ãne te nharĩ za'ra:

— Satanasihi nhimi'madâ, 're danomro mono da, ma tô da te dasima 're wẽ za'ra aré,
daro mono bâ. Tane nherẽ, ropâ te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimi'madâ'â si 're
danomro, Wanhib'apito nhimi'madâ hã. Danho'reptui'wa da, te te ĩpisutu nhimi'madâ'â
zama te za 're dahâimana za'ra oto. Wanhib'apito hã te za tô te te 're da'ab'madâ'â u'âsi
oto, õne u'âsi. — Ãne wa tô wapa, hâiwa ãma damreme 'rãihâ hã.

16 Tawamhã 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a tisimasisizém
na ĩsi'ubumro norĩ hã ma tô hi'rãtitõ tãma ana, ãma wata za'ra da.

17 Ãne te ãma tiwata za'ra:

“Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, a hã danhipai u asiptete uptabi di.
Duréihã marĩ õ ré hã, te 're aihâimana u'âsi mo. Ai'utõrĩ waihu'u õ di. Õne u'âsi te 're
aihâimana mo. A hã aiwaihu'u pese zé hã, duré danhipai u asiptetezé hã ma tô oto
dama ĩhâi'ré, da te oto 're 'madâ'â za'ra mono da. Taha zarina ma tô oto danhipai
u da'madâ'â pire na ãma ĩsãna'ra, ãhãna hã. Taha wa, wa ai'ãma wawata za'ra ni.

18 Ai'ãma 're ĩdawata za'ra mono õ norĩ hã ma tô asada tizahi pese za'ra. Taha wa, ma tô
oto ĩwa waptãrã, asiwi ĩda'awẽ'õ pese zéb zarina, dama ĩrob'manharĩ wasété zéb da
hã.

Ma tô duré ĩwa waptãrã, dahâimanazéb zarina dama ĩ'arowairébézéb da hã, uburé adâ'â
norĩ ma hã, asimiroti hã te te 're ĩwapari za'ra mono õ norĩ hã uburé 're ahâ za'ra
mono da, duré uburé asimiroti wapari pese 'wa norĩ ma, tãma 're ab'manharĩ wẽ
mono da.

Ma tô ĩwa waptãrã, asadawa wasu'u'wa norĩ ma, marĩ ĩwẽ hã 're anhomri mono da, te te
aima 're ĩromhuri pese za'ra mono zé wa'rãmi. Uburé pese asib'a'uwẽ norĩ ma, marĩ
ĩwẽ hã 're anhomri mono da, ma tô ĩwa waptãrã, ai'ãma 're ĩwata za'ra mono norĩ
ma, dama ĩpire norĩ ma, dama ĩwapu norĩ ma zama.

Ma tô duré ĩwa waptãrã, ti'ai ãma da te 're ĩrowasété za'ra mono norĩ hã uprosi da.”

Ãne 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã ma tô ãma po're pu'u za'ra.

19 Tawamhã hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma hã,
ma tô ni'wa hã 'ridawa hã 'ridawa. Te te 'ridawa wamhã, te oto wedehâ're hã sõ'awi 'ri
para za. Wedehâ're 're, te ẽtẽpo ĩ'ui'éré ré hã da'wa, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te
tinhib'a'uwẽ ma ĩropisutuzéb ui'éré ré hã. Tawamhã ma tô tãiwapsa hã watobro, tãirãrã'ã
zama, tãsi'ubuzi zama. Ti'a hã ma tô duré sãsã'ã. Tãzâ hã ma duré asa'wa, ĩpire hã.

Ãne ḭ̃nhotõ 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã.

12

Pi'õi wasu'u, Satanasihi wasu'u me

1 Tawamhã wa tô duré 'madâ. Te 'madâ'â wamhã, marĩ hã ma tô hâiwa nho're na
sihâi'ré, dama ĩsa'rese'õ hã, ãma 're ĩdatob'uzu za'ra mono hã. Ta hã dama ĩwaihu'u'õ hã wa
tô 'madâ, pi'õ ĩsa hã. Bâtâ ro'o ne na ĩ'uza hã. Ĩpara 'rowimhã a'amo te za. Duré 'rãzaza
ré te za. Ĩ'rãzaza na hã wasi te aimasa, 12 na.

2 Ĩ'ra te duré ãma sépu, pi'õi ãma. Ãma sépu'u wa, te hâzé te, 're sadari.

3 Tawamhã ma duré marĩ hã sihâi'ré, hâiwa nho're na, marĩ ĩsa'rese'õ hã. Ho'orã hâiba
ne ropoto siwamnarĩ hâiba za'ẽne hã te za. Ĩhâiba hã ĩhâiba pré. Duré 7 na ĩ'rã hã. 10 na
duré ĩ'u hã. Powawẽ õmo ne, ĩ'õmo za'ra hã. Duré 7 na ĩ'rã za'ra 'rãzaza hã, danhib'apito
'rãzaza ne hã. Ĩ'rãzaza si'ubuzi na ĩ'rãzaza za'ra hã.

4 Tawamhã tizamo na ma tô wasi hã waibu, hâiwa ãma 're ĩsimasa mono hã. Ahâ uptabi
prã na ma tô waibu, ĩsa'ratazé wãiwa prã na. Tawamhã te te waibui wamhã, ti'ai u ma tô
sa'ẽtẽ sãmra.

Tawamhã pi'õ nho're te za, ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hã. Pi'õ te sapa ĩ'ra zô, waptã'ã wi te te 'rẽne da.
5 Tawamhã ma tô tãma waptãrã aibâ na, simiwada'uri nhiptete na za daro mono bâ te te 're ĩda'awada'uri mono da hã. Tawamhã ma tô tiwi âri ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, danhib'apito simasisizém na 're ĩsãmra mono u, ĩsiré danhib'apito na 're hâimana mono da.
6 Tawamhã ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ wi, te pi'õ wara, a'ubuni u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩropese sirõmo zéb u, te te tãma ĩpisutuzéb u. Tame hâimana mono ré, te za 1,260 na bâdâ ĩhâimana u te te 'madâ'â, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

7 Tawamhã dasi'wapé, hâiwa nho're ãma ma tô watobro. Hâiwa ãma romhuri'wa hã Midé na ĩsisi hã, duré hâiwa ãma ĩsiré tãma ĩromhuri'wa norĩ hã, te ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hâiba za'ẽne hã siwi 'wapé. Tawamhã ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hã ma tô sina ana, hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ me.
8 Tane nherẽ, ma tô Midé norĩ hã ãma ai'uté za'ra. Taha wa, hâiwa ãma 're hâimana waihu'u za'ra mono õ di za oto.
9 Tawamhã ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hã ma tô siwi time ti'ai u, apâ morĩ tõ da. Ta hã Satanasi, wanhitob'ru. Ta hã duréihã wahi na ĩsihâiba. Uburé tizadawa nhipese na te te 're ĩda'a'rãmi mono, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para newa, ti'ai ãma daro mono bâ. Tawamhã wa'uburé norĩ zama ĩsib'a'uwẽ zama ma tô ĩsiré siwi sãmra ti'ai u, apâ si'aba'ré tõ da.

Ãne wa tô te ab'madâ'â, ĩ̱nhotõ 'rowim ne.

10 Tawamhã wa tô duré ni'wai mreme hã wapa. Mreme 'rãihâ na te tinha:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô oto wa'anho'reptuzém na wama ãma uwaimra, wanhitob'rui wi. Danhib'apito na siptete na te te 're ĩda'ab'madâ'â mono zé hã ma tô duré dama hâi'ré oto. Duré Danho'reptui'wa da, te te ĩpisudu hã te duré ĩsiré te te 're da'ab'madâ'â oto, waihu'u pese na. Wasiré ĩsazei'wai ãma, awẽ sidâpâsi simizazâri ãna ĩwasédé hã te te ãma 're ĩ'aza'ra mono hã ma tô oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sihawi time hâiwa hawi, ti'ai u, Wa'uburé hã.
11 Pone'ẽrebâ hã dazada ĩdâ'âzéb zarina, ma tô wasiré ĩsazei'wa norĩ hã ãma ai'uté za'ra, Satanasihi ãma. Ĩwasu'uwẽ hã sena na te te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zém na zama, ma tô ãma ai'uté za'ra. Duré da te 're 'ruiwapari za'ra mono wa, dawi 're sihâiba zawi za'ra mono õ di, 're dâ'â tõ za'ra mono da. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi sipizari ãna, ma tô duré Satanasihi ãma ai'uté za'ra.
12 Taha wa, ma'ãpé 're ato za'ra wa'aba mono, hâiwa ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã. Tane nherẽ, ti'ai ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za, â poré na 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma zama. E marĩ wa. Wa'uburé hã sahi uptabi na atẽme morĩ aba na dâ'âsina, ti'ai u. Ti'ai ãma te te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono da, za 're ĩhâimana hutu mono zém na te te sina waihu'u wa, ma tô tizahi pese. Taha wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. — Ãne te ni'wa hã tinha, mreme 'rãihâ na.

13 Tawamhã ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hâiba za'ẽne hã hâiwa hawi da te ĩme na siwaihu'u wamhã, ma tô pi'õ zarina 're mo, aibâ na ĩ'ra tãma ĩwaptã'ã zarina.
14 Tane nherẽ, ma tô si'õmo wawẽ paihi hã ĩsaripi ré hã pi'õi ma za ni, a'ubuni u 're ĩsãmra mono zéb u, ãma wara da, tô õme, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩropese sirõmo zéb u. Tame te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're 'madâ'â, si'ubdatõ wahum nhipai u wãiwa, ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ wi.
15 Tawamhã ho'orã ne hã ma tô â hã tizadai'ré hawi sa'wa pi'õ zarina, â pré da, â te te 'mapraba da.
16 Tane nherẽ, ti'a hã ma tô pi'õi ãma aime. Ti'a hã ma tô si'ridawa, â zô, â hã ĩwa a'a da. Tawamhã ma tô â hã ĩwa ti'a'a tô, ho'orã hâiba ne tizadai'ré hawi pi'õ zarina te te ĩsa'wari hã.
17 Tawamhã ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hã ma tô pi'õ da tizahi pese, tiwi simani wa. Taha wa, ma tô ĩsihudu norĩ zô mo, te te 'wapé za'ra da. E 'wam norĩ hã te wasu'u, ĩsihudu norĩ hã. Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ĩwapari pese za'ra mono, duré tô sena na Zezusihi zazei'wa na 're ĩsiwasu'u za'ra mono, te wasu'u. Ta norĩ zô te mo, ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hã te te 'wapé za'ra da.
18 Tawamhã te oto ta hã â poré zaihâ na za, supara'ré wa.

Ãne ĩ̱nhotõ 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã, za ĩromhâimana mono zém na hã.

13

Ropoto siwamnarĩ pipa zahuré wasu'u, â 'rowimhã, duré ti'ai 'rowimhã

1 Tawamhã wa hã wa tô duré sabu, â 'rowi ropoto siwamnarĩ hã â hawi watobro ré. Ĩhâiba misi nherẽ, 7 na ĩ'rã hã. Duré 10 na powawẽ õmo ne, ĩ'õmo mono hã. Ĩ'õmo na hã danhib'apito 'rãzaza si'ubuzi ne ré, te õmo 'rãzaza ré aimasa, 10 na. Duré ĩ'rãi mono na rob'ui'éré za'ra ré hã aiwa 'Re ĩhâimana u'âsi mono newa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wamri na ĩsiwaptẽrẽ ui'éré wasédé hã.

2 Duré ĩhâiba hã, hu'u hâiba ne. Ĩpara hã robzahi para ne hã ursu para ne. Duré ĩsadai'ré hã, aiwa hu'u zérépa zadai'ré ne, ĩsadai'ré hã. Tawamhã ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hã, Satanasi hã ma tô tinhiptetezé hã tãma tisõ, ĩsadawa para siré te te da'ãma 're romhuri wasété zahuré mono da, ĩsimiromhuri waihu'u pese zém na.

3 Tawamhã misi ĩ'rãi ãma hã ĩ'u'a ré hã da te wĩrĩ wa, ĩ'wa're ne hã. Tane nherẽ, ĩ'wa're hã ma tô tãma ato. Taha wa, daro mono bâ uburé 're ĩdahâimana za'ra mono hã ma ãma tatob'uzu za'ra ni. Ma duré ãma sasõmri za'ra ni, ĩsimiwada'uri na.

4 Ma tô duré ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ ãma tawata za'ra ni aihĩni, â hawi ropoto siwamnarĩ ma, tinhimi'manharĩ waihu'u pese zé hã te te tãma sõmri wa. Tane ma tô duré â hawi ropoto siwamnarĩ ãma tawata za'ra ni. Ãne te ãma tawata za'ra ni:

— E 'wa hã ĩsine hâimana waihu'u pese bâ. E 'wa hã ĩsiptete wabzu'wa pâ. — Ãne te ãma tawata za'ra ni, daro mono bâ da'ahâ na.

5 Tawamhã â hawi ropoto siwamnarĩ hã, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa'ẽi wasété, 'râwi waihu'u pese na sina wata dâ'âsina. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sadawa uwati õ di. Ma tô duré tãma waprosi, dama pire na te te da'awada'uri wasété mono da a'â, 42 na a'amo ĩsisõré mono u.

6 Taha ré, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa'ẽi wasété tô, ĩsisi na zama. 'Re ĩsãmra mono zém na ma tô duré timreme wasété, duré hâiwa ãma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ãma zama.

7 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô duré tãma waprosi, â hawi ropoto siwamnarĩ ma, ĩsib'a'uwẽ te te 'wapé za'ra da, te te ãma ai'uté za'ra da, ĩsib'a'uwẽ norĩ ãma. Ma tô duré tãma waprosi, simiwada'uri wasété nhiptete sina te te 're da'awada'uri mono da, dapoto mono bâ, duré damreme sipo'o mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono hã.

8 Tawamhã ti'ai ãma daro mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã te za ãma 're dawata za'ra, da'ahâ uptabi na. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã ãma 're wata za'ra mono õ di za, ĩbaihâ na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono norĩ nhisi, 're ĩsimi'wara mono zém na ĩsisi 're ĩsimi'wara mono norĩ hã. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te ropoto mono õ ré, danhisi na te te ãma ĩrob'ui'éré za'ra hã ã ĩbaihâ hã, Pone'ẽrebâ, da te dasiwi ĩwĩrĩ te hã.

Ãne za ĩromhâimana mono zém na ḭ̃nhotõ 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã.

9 Ma'ãpé, aipo're 'repu'u ré za'ra wa'aba wamhã, wapari pese za'ra wa'aba.

10 Ni'wa hã ĩsazei'wai wamhã, dazazéb 're da te 're séme mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dawi 're sawi za'ra mono õ wamhã, te za tô da te 're sé. Duré sib'ézé 'wapa na da te 're simroi mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dawi 're sawi za'ra mono õ wamhã, te za tô da te 're simro. Ãne da nherẽ, te za sipizari ãna ãma 're nomro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma.

11 Tawamhã wa tô duré sabu ropoto pipa hã, ti'ai hawi ĩwatobro hã. Maparane ĩ'u hã, pone'ẽrebâ 'rare õmo ne hã. Tane nherẽ, ĩmreme hã ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ mreme ne, ĩmreme hã.

12 Tawamhã â hawi ropoto siwamnarĩ nho'a te te 're romhuri, ti'ai hawi ĩwatobro hã. Ĩsadawa para te te 're da'awada'uri pese, ti'ai ãma daro mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã â hawi ropoto siwamnarĩ ãma 're dawata za'ra mono da, ĩ'rãi ãma ĩ'u'azé tãma ĩsitob ãma.

13 Tawamhã ti'ai hawi ropoto pipa hã ma tô te te 're aromhõsi, marĩ ĩwaihu'u'õ na, dama ĩsa'rese'õ na. Hâiwa hawi unhama ro ĩwaptã'ã na ma tô datõmo nho'a romhõsi.

14 Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô tãma waprosi, â hawi ropoto siwamnarĩ nho'a te te 're romhõsi mono da. Ãne ma tô tinhimiromhõsi na dama 're sadawa nhipese, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para newa, ti'ai ãma daro mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma hã. Ma tô duré dama ti'ru, romhâiba, da te dasiwi 'manharĩ da, â hawi ropoto siwamnarĩ hâiba na, sib'ézé 'wapa na da te dasiwi wĩrĩ nherẽ, apâ ĩhâiwa'utu hâiba na.

15 Tawamhã romhâiba hã da te dasiwi 'manharĩ parimhã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ti'ai hawi ropoto pipa ma waprosi, romhâiba ma, ĩpẽ'ẽzani te te tãma sõmri da, mreme ré oto 're morĩ da, duré romhâiba ãma 're ĩdawata za'ra mono õ norĩ hã te te 're anhimroi mono da, ti'ai hawi ropoto pipa hã.

16 Tawamhã ti'ai hawi ropoto pipa hã ma tô te te da'awada'uri, da te dasima waprosi
za'ra da, ni'wam norĩ hã ĩsib'rata nhimire niwĩ da te sib'rata ui'éré za'ra mono da, duré
ni'wam norĩ hã ĩ'uihâi mono na da te uihâ ui'éré za'ra mono da. Tawamhã ma tô da te
a'ui'éré tô, daro mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono hã, dama ĩwapu mono bâ duré dama
ĩpire mono bâ, duré danhibro pese mono bâ, duré danhibrob'õ mono bâ, duré dapawa'âbâ
ãna dawada'uri zarina si da te dama 're ĩromhuri za'ra mono bâ, duré dawada'uri ãna
dasi'uihâ na 're ĩdahâimana za'ra mono bâ. Da'upsãtã mono bâ ma tô da te da'ui'éré za'ra.
17 Tawamhã danhib'rata ui'éré õ nherẽ, da'uihâ ui'éré õ nherẽ, da te 're rob'uipra
waihu'u za'ra mono õ di. Duré da te 're rowede waihu'u za'ra mono õ di. Â hawi ropoto
siwamnarĩ nhisi na da'uihâ ui'éré hã, duré danhib'rata ui'éré hã, ĩsisi za'ratazé hã. Ãne
wa tô te awaihu'u, ḭ̃nhotõ 'rowim ne.
18 A norĩ wa'wa hã ai'maiwaihu'u pese aba wamhã, ma'ãpé ĩsisi za'ratazéb ui'éré hã
'maiwaihu'u aba, ĩwasu'uzé hã. 666 na ĩsisi za'ratazé hã danhisi za'ratazém na ĩsisi hã te
wasu'u.

14

'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwasété hawi te te ĩwa'âbâ za'ra norĩ nho're wasu'u

1 Tawamhã wa tô duré 'madâ. Te 'madâ'â wamhã, Pone'ẽrebâ hã wa tô sabu, da te dasiwi
ĩwĩrĩ hã. Si'ã na ẽtẽ 'rãihâ nhisiwi te za. Duré 144 miu na dahâiba hã te ĩsiré aimasam ni,
ĩsisi na ĩ'uihâ ui'éré ré mono hã, duré Ĩmama nhisi na zama ĩ'uihâ ui'éré mono hã.
2 Tawamhã wa tô duré wapa, hâiwa hawi ni'wai mreme hã. Â'a'a 'rãihâ ruru'u
ne, ĩmreme hã. Duré tãiwapsa'a za'ẽtẽ rãrã'ã ruru'u ne, ĩmreme hã. Rowamreme'wa,
tinhimirowamremezém na te te 're ĩrowamreme za'ra mono ne, ĩmreme hã.
3 Tawamhã 144 miu na ĩhâiba za'ra norĩ hã te danhib'apito simasisizém nho're asõré,
maparane si'uiwa na ropoto na ĩhâiba norĩ nho'reb zama, duré dama ĩpire za'ra norĩ
nho'reb zama. Tinho're ĩtém na te tinho're za'ra, dama ĩsa'rese'õ na. Ã norĩ si 're ĩdanomro
wasété mono zém hawi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwa'âbâ za'ra norĩ si te te waihu'u
pese za'ra di, ĩsõ're hã.
4 Ã norĩ hã ma tô 're si'madâ'â pese za'ra, 're siwasété tõ za'ra mono da, pi'õ na 're
ĩdanhimisaihuri za'ra mono õ ne. Duré pi'õ za'rese'õ'wa 're ĩhâimana za'ra mono ne, ma tô
're si'madâ'â pese za'ra. Pone'ẽrebâ nhirã zarina si ma tô 're nomro. Ta norĩ si ma tô 're
ĩdanomro wasété mono zém hawi wa'âbâ za'ra. Ta norĩ hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono
ma sisõmri na'rata za'ra, Pone'ẽrebâi ma zama.
5 Duré 're sadawa nhipese za'ra mono õ di. Duré ĩwasédé hã sena na da te ãma 're sa'ra
waihu'u mono õ di, ĩwẽ na si 're hâimana za'ra mono wa.

Si'ubdatõ hâiwa ãma romhuri'wa norĩ nhimirowasu'uzé wasu'u

6 Tawamhã wa tô duré 'madâ, hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa hã.
Hâimo uptabi te 're wara. Ĩwasu'uwẽ hã te dama 'mahâ, ĩsi'utõrĩ'õ hã, dapoto mono bâ 're
ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma, duré damreme sipo'o mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono
norĩ ma.
7 Ãne te mreme 'rãihâ na te te dama 'mahârâ:
— 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã 're wazé pese za'ra wa'aba mono. Duré wẽ
uptabi wa, ãma 're aiwata uptabi za'ra wa'aba mono. Ma tô ĩwa waptãrã, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono te te da'ãma ĩ'arowairébézéb u da hã, uburé pese. Taha wa, te za Ropoto'wai
ãma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo, hâiwa 'manharĩ'wai ãma, duré ti'ai 'manharĩ'wai
ãma, duré â poré 'manharĩ'wai ãma, duré ub're 'manharĩ'wai ãma. — Ãne te hâiwa ãma
romhuri'wa hã te te dama hâiba 'ru 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ãma 're dawata u'âsi za'ra
mono da.
8 Tawamhã te duré ĩsãna'remhã 're wara, hâiwa ãma romhuri'wa hã ĩhâiba amo hã. Ãne
te duré ta hã te te rob'mahârâ:
— Ma tô daré ai'utõ. 'Ri nho'õmo za'ẽne hã ma tô daré ai'utõ, Babironiza hã. Ma tô
uprosi ni. Âsipãrĩ na si pi'õ hã 're ĩsai mono hã te za tihâiba amo norĩ ma ti'ru, ĩsiré te
te âhuri wa, si'rã idi'iti pese za'ra da, ĩsiré. Tane ma tô Babironiza ãma 're ĩdahâimana
wasété za'ra mono norĩ hã te te 're dawada'uri za'ra daro mono bâ, da'rã idi'iti wa, siwa'ru
're ĩdanomro mono ne, ĩsine 're danomro wasété mono da. Taha wa, ma tô daré ai'utõ,
Babironiza hã. — Ãne te hâiwa ãma romhuri'wa ĩsãna'remhã te te rob'mahârâ.
9-10 Tawamhã si'ubdatõ ãma hâiwa ãma romhuri'wa hã te duré 're wara, hâimo uptabi,
maparane nhana're ĩwatobro hã. Ãne te duré ta hã mreme 'rãihâ na te te rob'mahârâ:
— Ni'wa hã â hawi ropoto siwamnarĩ ãma 're wata mono wamhã, duré ĩhâiba 'manharĩ
na romhâiba ãma 're wata mono wamhã, duré ĩsisi na uihâ ui'éré ré 're morĩ wamhã, duré

sib'rata ui'éré ré 're morĩ wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzé ĩpire uptabi hã te za te te 're sépata. Ni'wa hã âzé te za dama ti'ru, â na ĩwazari'õ hã ĩsé pire uptabi hã te te hâ'rẽne da. Te te hâ'rẽne wamhã, ti'uihâ idi'iti na, te za sépata. Tane, ropoto siwamnarĩ ãma 're ĩwata za'ra mono norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzé ĩpipa uptabi hã te za te te 're sépata za'ẽtẽ uptabi za'ra, tãma wẽ'õ pese za'ra wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Unhama ro'o na te za te te 're robzépata za'ra, ẽtẽ ro'o nhizédé uzé pire na, ĩsi'utõrĩ'õ na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, hâiwa ãma romhuri'wa norĩ nho'a, te za te te 're robzépata za'ẽtẽ za'ra, Pone'ẽrebâ nho'a zama.

11 Tawamhã unhama ro'o nhizé hã te te ãma 're ĩrobzépata za'ra mono nhizé hã te õne u'âsi 're sizédé 'rãti u'âsi, hâimo. Unhama ro hã ro'o nhimizazâri waihu'u õ di, â hawi ropoto siwamnarĩ ãma 're ĩwata za'ra mono norĩ ma hã, duré ĩhâiba 'manharĩ na romhâiba ãma 're ĩwata za'ra mono norĩ ma hã, duré ĩsisi na ĩ'ui'éré za'ra norĩ ma hã. Õne u'âsi te ã norĩ hã robzépata wi 're wairébé waihu'u mono ãna, te te 're robzépata u'âsi za'ra. — Ãne te si'ubdatõ ãma hâiwa ãma romhuri'wa hã te te rob'mahârâ.

Ãne ḭ̃nhotõ 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã.

12 Ãne hã za 're romhâimana mono dâ'âsina, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ hã sipizari ãna 're hâimana nhiptete za'ra, ĩsimiroti te te 're ĩwapari pese za'ra mono hã, Zezusihi ãma si 're ĩnomro mono hã.

13 Tawamhã wa tô duré wapa, hâiwa hawi ni'wai mreme hã. Ãne te ḭ̃ma ti'ru:

— Ma'ãpé, ãne ãma rob'ui'éré: “Ãhãna te ĩwaihu'uzém hawi, ni'wam norĩ hã Wanhib'apito ma, te te 're romhuri zawéré za'ra mono ré, 're dâ'â za'ra mono wamhã, tãma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za.”

Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma ãma saze, timreme na. Ãne ma ãma saze: “Tane tô. Tãma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za tô. Simi'ẽ na tinhimiromhuri wẽ ré, te za hâiwa u ĩré 're sisisi. Taha wa, te za oto romhuri na tisiwasudu hã sahâri za'ra.” Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani te te ãma ĩsazezé hã. Ãne te za ãma ĩrob'ui'é. — Ãne ma tô ḭ̃ma ti'ru, te ãma rob'ui'éré da.

Ti'ai ãma roptehârizém na, ãma ĩsimiré'ézé wasu'u

14 Tawamhã wa tô duré 'madâ. Te 'madâ'â wamhã, hâiwa'a hã te za. Ĩsisiwimhã aibâ hã te nhamra, ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã ẽtẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ na 'rãzaza ré. Roptehârizéb ré zama te nhamra, ĩ'wa pese ré.

15 Tawamhã hâiwa ãma romhuri'wa hã ĩhâiba amo hã ma tô hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono 're ĩsãmra mono zém hawi watobro, 'ri 'rãihâ hawi. Watobro wamhã, te mreme 'rãihâ na 'mahâ, hâiwa'a na ĩsãmra hã. Ãne te 'mahâ:

— Ti'ai ãma daro mono bâ ma tô rob'rãi'ré pese. Ma tô ĩwa waptãrã, ĩroptehâri mono zéb da hã. Taha wa, ma'ãpé roptehâri mono, asimiroptehârizém na. — Ãne ma tô hâiwa ãma romhuri'wa hã tãma ti'ru, ãma ĩromnhimiré'ézém na, rob'rãsutuzém na hã. Ti'ai ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ubumrozé hã te wasu'u, roptehârizé hã.

16 Tawamhã hâiwa'a na ĩsãmra hã ma tô te te roptehâri tô, daro mono bâ tinhimiroptehârizém na.

17 Tawamhã wa tô duré 'madâ, hâiwa ãma romhuri'wa hã aimawi hã. Hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono 're ĩsãmra mono zém hawi ma duré watobro, 'ri 'rãihâ hawi. Roptehârizé hã te duré ta hã 're ti'â, tinhib'rata.

18 Tawamhã ma tô duré hâiwa ãma romhuri'wa aimawi hã watobro, wedeza ne hawi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzé nomrizém hawi. Ta hã wedeza ne na unhama 'madâ'â'wa. Ta hã roptehârizé te te 're ĩ'râ'âri hã te 'mahâ. Ãne te 'mahâ:

— Ma'ãpé, uwa 'ru 'rã hã anhimizuhâri mono, daro mono bâ 're ĩsimnhatã mono hã. Asimiroptehârizém na te za oto ĩ'anhimizuhâri mo, 'rã prédu mono wa. — Ãne te tãma ti'ru.

19 Tawamhã hâiwa ãma romhuri'wa hã ma tô te te anhimizuhâri tô, uwa 'ru 'rã hã daro mono bâ, ti'ai ãma hã. Te te anhimizuhâri mono wamhã, ma tô te te anhamra ẽtẽ're 're, ĩwa'u zô, dapara na da te 're ĩwati za'ra mono zéb 're.

20 Tawamhã uwa 'ru 'rã, ẽtẽ're 're te te anhamra mono wamhã, ma tô a'rãiwati, ĩwa'u zô. 'Ri nho'õmo nhiti da te 're ĩwati za'ra mono zéb 're, ma tô a'rãiwati. Te te awati wamhã, dawapru na ĩwa'u hã tawamhã, ma tô puru, ẽtẽzapu'u hawi. Pu'u wamhã, â wara tete ne te tipraba, dawapru na ĩwa'u hã. 300 na ti'ai pibuzéb zarina te tipraba, dawapru hã. Duré misi ĩpibuzé wãiwa, ma ti'â'masisi hâimo, â 'rehâ prã na. Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono, 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ahârizém na ãma ĩsimiré'ézé hã.

Ãne ḭ̃nhotõ 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã, za ĩromhâimana mono zém na hã.

15

7 na hâiwa ãma romhuri'wa norĩ hã, oru 'manharĩ na u'awi ré ĩsimasabzé wasu'u

1 Tawamhã wa tô duré marĩ hã sabu, hâiwa nhirõtõ na dama ĩsa'rese'õ hã ãma 're
ĩdatob'uzu za'ra mono hã. Hâiwa ãma romhuri'wa norĩ hã 7 na te aimasa. Ta norĩ ma,
ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã pisutu, 7 na rob'manharĩ pipa mono hã, ĩrẽme ma te te
dama 're rob'manharĩ za'ra mono da. Ã norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimi'ahârizéb
'rãsudu, te wasu'u.
2 Tawamhã wa tô duré sabu, â poré ne hã. Simhi ĩsarob'a uptabi ne hã â hã, unhama
ro'o na ĩwazari ré hã.
Tawamhã wa tô duré sabu, â hawi ropoto siwamnarĩ ãma te te ãma ĩ'ai'uté za'ra norĩ
hã, tô õhõ ãma 're ĩwata za'ra mono õ norĩ hã. Taha nhisi hã danhisi za'ratazém na ĩsisi
hã. Ĩhâiba na romhâiba ãma te te ĩ'ai'uté za'ra norĩ hã wa tô duré sabu za'ra. Ta norĩ hã te
aimasa, simhi ĩsarob'a ne â poré zarob'a 'rata. Rowamremezéb ré te aimasa, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono te te tãma ĩsõmri za'ra ré.
3 Te duré tizadawa'a'a, Mozésihi nho'rezém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa
nho'rezém na, Ezitu hawi ĩsib'a'uwẽ norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dawi ĩsõ'reptu za'ra
zém na. Te duré tizadawa'a'a, Pone'ẽrebâ te te 're ĩda'anho'reptui mono zém na. Ãne te ãma
tizadawa'a'a:
“Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, aiwaihu'u pese uptabi di.
'Re ĩ'ab'manharĩ mono zé hã wẽ uptabi di.
A hã daro mono bâ uburé pese Danhib'apito.
Tô sena uptabi na si te dama 're ĩ'aroti wẽ uptabi mo. Upai ãna, te duré 're ĩda'ab'madâ'â
wẽ mo.
4 Wanhib'apito, dama aipire uptabi wa, te da te dasiwi 're aiwazé.
Uburé pese, te da te 're aiwasu'u wẽ za'ra, danhipai u pese, aiwẽ uptabi wa.
Aiwétési tô sena aiwẽ uptabi hã.
Daro mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã te za we ai'ãma 're dawata u'âsi za'ra,
upai ãna dama 're ĩ'arob'manharĩ wẽ mono zé hã da te 're 'madâ'â za'ra mono wa.”
Ãne te tizadawa'a'a, â hawi ropoto siwamnarĩ ãma te te ĩ'ai'uté za'ra norĩ hã.
5 Taha parimhã, wa tô duré sabu, hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata
za'ra mono zé hã, 'ri paramhã 'ri 're wa'wa ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 're ĩsãmra mono
zé hã. Ni'wa hã ma tô 'ridawa hã 'ridawa.
6 Tawamhã ni'wa te te 'ridawa wamhã, ma tô 7 na hâiwa ãma romhuri'wa norĩ hã tô õ
norĩ hã wairé 'ri para hawi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu za'ra norĩ hã rob'manharĩ
pipa na te te dama 're rob'manharĩ za'ra mono da. Uza hâirã ré ĩhâ si'ubuzi ré ma wairé,
duré ẽtẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ na sõ'utu wa'rãmi ré.
7 Tawamhã maparane si'uiwa na, ropoto na ĩhâiba norĩ siré hã misi ma tô 7 na hâiwa
ãma romhuri'wa norĩ ma sõmri za'ra, oru 'manharĩ na u'awi hã, 7 na ĩhâiba za'ra hã. U'awi
hã uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé pire ré hã. Uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé pire hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhimihâzé, te wasu'u.
8 Tawamhã hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb 'remhã
ma tô romnhizé hã rob'utõ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirowa'a za'ẽtẽ hawimhã.
Tawamhã 'ri para u 're danhisisi waihu'u mono õ di za, a'â. 7 na rob'manharĩ pipa na
hâiwa ãma romhuri'wa norĩ te te dama 're rob'manharĩ 'rãsutu za'ra mono parip si, te za
're danhisisi.
Ãne ḭ̃nhotõ 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã, za ĩromhâimana
mono zém na hã.

16

U'awi 're, uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé na 'Re ĩhâimana u'âsi mono, 7 na te te dama ĩrob'manharĩ pipa mono zé wasu'u

1 Tawamhã wa tô duré wapa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã, ĩmreme 'rãihâ hã hâiwa
ãma, ãma 're ĩdawata za'ra mono zém hawi. 7 na hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ ma, te
rob'ru za'ra. Ãne te tãma rob'ru za'ra:
— Mo oto ai'aba'réi wa'aba ti'ai u, 7 na u'awi hawi ḭ̃nhimihâzé hã sa'wari za'ra wa'aba
mono da. — Ãne te tãma rob'ru za'ra.
2 Tawamhã hâiwa ãma romhuri'wa hã ĩmorĩ'rata uimrehẽne ma tô mo, ti'ai u. Tinhi'u'awi
wamhã, ma tô te te sa'wari ti'ai wa, daro mono bâ. Te te sa'wari mono wamhã, ma tô
da'wa're ĩwasété uptabi hã duré ĩsé uptabi hã te te daduri, â hawi ropoto siwamnarĩ nhisi
na ĩ'ui'éré ré mono norĩ hã, ĩhâiba 'manharĩ na romhâiba ãma 're ĩwata za'ra mono norĩ
hã.

3 Tawamhã ĩmorĩ'rata nhana'remhã ma tô duré hâiwa ãma romhuri'wa hã tinhi'u'awi
wamhã, te te sa'wari âi ba, â poré mono bâ. Te te sa'wari mono wamhã, ma âwapru, â
poré mono bâ. Adâ'â wapru si'u'ẽtẽ ne na, ma te te âwapru. Ma tô duré si'utõrĩ, â 'rowi
uburé pese 're ĩnomro mono hã.
4 Tawamhã si'ubdatõ ãma hâiwa ãma romhuri'wa hã ma tô duré tinhi'u'awi wamhã, te
te sa'wari, âi ba, panho'õmo mono bâ, duré ub're mono bâ. Te te sa'wari mono wamhã,
ma duré âwapru.
5 Tawamhã wa tô wapa, hâiwa ãma romhuri'wa hã, â mono bâ, â 'madâ'â'wa hã. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono ãma te tiwata, ãne:
— A hã tô sena te marĩ na upai ãna ĩ'uwaibaba si dama 're ĩ'arowairébé mo. A hã 're
aiwasété mono õ. Marĩ õ ré hã te 're aihâimana u'âsi mo. Ai'utõrĩ waihu'u õ di. Õne u'âsi
te 're aihâimana mo.
6 'Re ĩdanomro wasété mono norĩ hã ma tô asib'a'uwẽ norĩ te te 're simro, asadawa
wasu'u'wa norĩ zama. Ma tô te te 're wapru pu'u za'ra. Taha wa, ma tô ĩwa'rãmi dawapru
hã tãma ĩ'anhomri mo, õhõ si da te 're âhuri mono da. Ĩbâre ma tô rowasédé hã sô tiwatobro
za'ra tô. — Ãne te ãma tiwata, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, ĩsimi'manharĩzém na.
7 Tawamhã wa tô duré wapa ni'wai mreme hã, wedeza ne hawi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
ma, danhoprubzé nomrizém hawi. Te duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma tiwata, ãne:
— Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tô sena aiwaihu'u pese uptabi
di. Marĩ na upai ãna te ĩ'uwaibaba si dama 're ĩ'arowairébé mo, sena na. — Ãne te ãma
tiwata.
8 Taha pari, hâiwa ãma romhuri'wa hã maparane si'uiwa na ãma ma tô duré ta hã
tinhi'u'awi wamhã sa'wa, bâtâ nhisiwi. Te te sa'wari wamhã, ma tô titõmo wa'ro pese.
Taha wa, ma tô te te dahâiba zata, bâtâ tõmo wa'ro zé pire hã.
9 Ma tô te te dahâpré pese. Tawamhã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 'ruiwapti za'ra ni,
rob'manharĩ pipazém na te te dazada ãma 're rowairébé mono wa. Tane nherẽ, dawasété
wi dasipizari za'ra õ di. Duré siptete uptabi nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're dawata
za'ra mono õ di.
10-11 Tawamhã ĩmrotõ ãma hã ma tô hâiwa ãma romhuri'wa hã tinhi'u'awi wamhã sa'wa,
ropoto siwamnarĩ â hawi ĩwatobro simasisizém nhisiwi, danhib'apito simasisizém ne
nhisiwi. Te te sa'wari wamhã, ma tô robra hã watobro, ropoto siwamnarĩ nhimi'madâ'â
norĩ, 're ĩhâimana za'ra mono zéb ãma. Tame te dahâzé hã sépata za'ẽtẽ za'ra ni. Dahâzé
te, te da'wa na 're dasisoto ubu'iti za'ra. Tawamhã te duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma
wasété uptabi za'ra ni, hâiwa ãma 're ĩsãmra mono ãma, dahâzé da te sépata za'ẽtẽ za'ra 'ru
te, da'wa're te te daduri mono 'ru te zama. Tane nherẽ, dawasété wi 're dasipizari za'ra
mono õ di.
12 Tawamhã ĩmropâ ãma hâiwa ãma romhuri'wa hã ma tô duré tinhi'u'awi wamhã sa'wa,
Eprati na panho'õmo za'ẽtẽ nhisi nhisiwi. Te te sa'wari wamhã, ma tô ti'â'ré. Bâtâ pusizém
hawi darob amoi hawimhã dama ĩpire norĩ hã, tisiré da'wapéi'wa norĩ zama â 'ré na te te
saprĩ za'ra da, ma tô ti'â'ré.
13 Tawamhã wa tô duré sabu, si'ubdatõ wa'uburé norĩ hã, ĩwasété norĩ hã. Uti hâiba ne
ĩhâiba za'ra hã. Ropoto siwamnarĩ zadai'ré mono hawi, ma tô misi si wairé, ho'orã hâiba
ne ropoto siwamnarĩ hâiba za'ẽtẽ zadai'ré hawi, duré â hawi ropoto siwamnarĩ zadai'ré
hawi, duré ti'ai hawi ropoto pipa zadai'ré hawi. Ti'ai hawi ropoto pipa hã, ta hã 'Re
ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi õ 'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutu
newa sadawa nhipese na te te 're ĩda'a'rãmi mono.
14 Ta norĩ hã si'ubdatõ wa'uburé norĩ hã simiromhõsi waihu'u pese za'ra di. Ta norĩ hã
niwamhã te za ropé daro mono bâ, dama ĩpire za'ra mono zô, da'wapéi'wa norĩ zô zama
te te ubumroi mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te siwi 'wapé da. Ã hã bâdâ hã 'Re
ĩhâimana u'âsi mono nhimipisudu, danhipai u bâdâ ĩpire hã.
15 Tawamhã ãne danhotõ 'rowim ne, da te 're ĩrosawẽrẽ za'ra mono ne, te azabui mono
ré, wa tô Zezusihi mreme hã wapa, tizazei'wa norĩ te te ĩpo're pu'uzé hã. Ãne te tinha:
“Ma'ãpé, aipo're pu'u za'ra wa'aba. Ĩsimisaihuri zô 're danhimipari za'ra mono õ nherẽ,
danhorõwa u 're ĩsisisi mono ne, wa za wei mo apâ. Ãté ni'wa hã tisiwadi zô simipari
wamhã, sõtõ ãna te za sô rob'madâ'â u'âsi. Tawamhã ĩ'uza hã te za ĩ'rata nomro 'râwi,
ĩsiwadi hã we ĩtẽme wisi wa, si'aba'ré na te te sisada âri su'u da, ãma si'uza da. Tane
asimiza'rese sina, ĩz̦ô 're asimipari za'ra wa'aba mono ré, we ĩ̦morĩ wamhã, aima 're rowẽ
uptabi za'ra wa'aba mono di za. Ni'wa hã datõmo nho'a ai'uréiwi 're morĩ wa, 're ĩsisé
mono ne, ĩ̦ma aséb za'ra wa'aba tõ da, asimiza'rese sina ĩz̦ô 're asimipari za'ra wa'aba
mono ré, we ĩ̦morĩ wamhã, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za.” Ãne Zezusihi
nhimiroti hã.

16 Tawamhã wa'uburé norĩ hã ma tô oto ubumro, dama ĩpire za'ra norĩ hã, dama ĩpire
norĩ siré, da'wapéi'wa norĩ zama. Amadedo na zudezu norĩ mreme na romnhisi ãma ma
ubumro.
17 Tawamhã da'rãirẽme hã 7 ãma hâiwa ãma romhuri'wa hã ma tô duré tinhi'u'awi
wamhã sa'wa, hâiwa nho're 're ĩromhâimana mono nhisiwi. Te te sa'wari wamhã, hâiwa
ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb 're, danhib'apito simasisizém
hawi te tinha, mreme 'rãihâ na:
— Tâibâ za oto. Ã hã, da'rãsutu'wa. — Ãne te tinha.
18 Tawamhã tãiwapsa hã ma tô watobro, tãirãrã'ã zama, tãsi'ubuzi zama. Ti'a hã ma tô
duré sãsã'ã, sa'ẽtẽ uptabi. Niwamhã ãne hã 'maiwatobro õ di, dapoto na'rata hawimhã,
ti'a sãsã hã.
19 Tawamhã Babironiza na 'ri nho'õmo za'ẽtẽ nhisi ãma, ma ti'a sãsã'ã na ti'a sipo'o.
Si'ubdatõ ma tô ãma aiwã. Ãne ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimi'ahâri pipa zém
na te te dama arob'manharĩ, Babironiza ãma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ma.
'Re ĩdahâimana wasété za'ra mono zé hã tiwi simani õ di. Taha wa, uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé
pire hã da te 're huri mono wa, da te 're ĩsépata za'ra mono ne, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi
mono nhimihâzé hã da te 're sépata za'ra. Duré daro mono bâ 'ri nho'õmo mono bâ ma
duré ropsisa'wari. Uburé ma ropsi'utõrĩ pese, 'ri nho'õmo mono bâ.
20 Rob'ré za'iti zama ma uburé pese sisa'wari. Â si ma tô te te sina sinarĩ. Duré ẽtẽ 'rãihâ
're ĩsimasa mono zama ma rere'e, uburé pese.
21 Duré tãzâ hã ĩsa'ẽtẽ uptabi hã ma danhisiwi sisa'wari. Ĩnhama pibuzé hã 35 na.
Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimirob'manharĩ pipa uptabi na te te dama
rob'manharĩ 'ru te, te ãma wasété za'ra ni.
Ãne ĩ̱nhotõ 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã, za ĩromhâimana
mono zém na hã.

17

Pi'õi wasété wasu'u

1 Tawamhã 7 na hâiwa ãma romhuri'wa norĩ siré hã ma tô we ĩ̱tẽme 'maimo, u'awi ré
norĩ siré hã. Tawamhã te ĩ̱zatõ, ãne:
— We ĩ̱siré aimorĩ, Babironiza na 'ri nho'õmo za'ẽtẽ nhisi ãma 're ĩdahâimana wasété
za'ra mono norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩrob'manharĩ pipa zé hã sabu da.
Panho'õmo si'rutu 'rata, te 'ri nho'õmo za'ẽne hã 're hâimana. Pi'õi wasédé ĩmro'õ hã aibâ
zô si te te 're ĩrowasutu mono ne, te Babironiza ãma hã 're dahâimana wasété uptabi za'ra.
2 Aibâ hã pi'õi hâimana wasété na 're ĩhâimana wasété mono ne, ma tô daro mono bâ
danhib'apito norĩ hã dama ĩpire za'ra hã Babironiza ãma 're ĩdahâimana wasété za'ra
mono norĩ siré 're wasété uptabi za'ra. Âzé nhipãrĩ para da'uihâ idi'iti zarina, da te 're
ĩrobzanhamri za'ra mono ne, tane ma tô daro mono bâ Babironiza ãma 're ĩdahâimana
wasété za'ra mono norĩ siré, 're dahâimana to za'ra, dawasété na. — Ãne ma tô ĩ̱ma
waihu'u, pi'õ ĩwasété na ãma ĩsimiré'ézém na hã. Pi'õ ĩwasédé hã timro upana aibâ aimawi
zô si te te 're ĩrowasutu mono hã, Babironiza ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã marĩ
ĩwasété zô, da te 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono norĩ, te wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
upana.
3 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô duré ĩ̱'uihâ pi'ra. Te te ĩ̱'uihâ pi'rai
wa, wa tô duré aimawi ĩ̱hâiba. Tawamhã hâiwa ãma romhuri'wa hã ma tô ĩ̱zaprõ, a'ubuni
u, supara'ré u. Tame pi'õ hã wa tô sabu. Ropoto siwamnarĩ pré nhisiwi, te nhamra. Ta
hã ropoto siwamnarĩ hã ĩhâiba na hã rob'ui'éré. Rob'ui'éré hã ma hâiba'utõ. Aiwa 'Re
ĩhâimana u'âsi mono newa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wamri na, ĩsiwaptẽrẽ ui'éré wasédé
hã. Duré 7 na ĩ'rã hã, ta hã. Duré ĩ'u hã 10 na. Taha hâiba nhisiwi, te pi'õ nhamra.
4 Pi'õi uza hã ĩhâpré pese na ĩ'uza hã, duré ĩhâ'uzé dâ'â na, uburé da'uza wamri nhipai u,
ĩwa'âbâ za'ẽne hã. Uburé marĩ hã tisipesezé hã ĩwa'âbâ za'ẽtẽ mono bâ te te si'ãma ĩ'aza'ra
mono ré, te nhamra, oru 'manharĩ ré, duré ẽtẽ'ubuzi 'manharĩ ré, duré a'é tõmo wawẽ ne
ĩtob'a 'manharĩ ré, ĩwa'âbâ za'ẽtẽ ré. Hâsizé hã oru 'manharĩ na ĩ'manharĩ hã te duré 're ti'â
tinhib'rata, uwa 'rãi wa'u ĩsé pire ré hã. Uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé hã pi'õ ĩpo're'õ siwamnarĩ
hâimanazé, te wasu'u. Aibâ na 're ĩhâimana siwamnarĩ u'âsi mono zé, te wasu'u.
5 Duré pi'õi uihâ na rob'ui'éré hã dama ĩwaihu'u'õ na ĩwamrizé hã, ãma ĩsimiré'ézém na
hã. Ãne ĩwamrizé hã, ĩmorĩ'rada hã: Babironiza na 'ri nho'õmo za'ẽtẽ na. Duré daro mono
bâ dawasété 'ru na'rata 'wa na, ĩwamrizéb amo hã. Duré ĩwamrizéb amo hã pi'õi wasété
norĩ na na, ĩwamrizéb amo hã, ĩsine aibâ na 're hâimana wasété za'ra mono da, pi'õ norĩ te
te 're wada'uri za'ra mono wa.

6 Tawamhã ã hã pi'õ hã wa duré 'madâ, apâ. Da'uihâ idi'iti wa, dato sina da te 're
ĩrobzanhamri za'ra mono ne, te pi'õ hã robzanha. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ,
ĩsadawa para, da te 're simroi mono wẽ te, te 're to, pi'õ hã. Duré Zezusihi zazei'wa norĩ
sipizari ãna, Zezusi te te 're sazei pese za'ra mono 'ru te, da te 're simroi mono wẽ te, te
pi'õ hã 're to.

Tawamhã pi'õ hã te 'madâ'â wamhã, wa ãma ĩ̱tob'uzu, ĩ̱ma sa'rese õ wa.

7 Tawamhã hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã te ĩ̱zadanha, ãne:

— E marĩ da, ma tô ãma atob'uzu. E waihu'u ã bâ. Waihu'u õ wa, wa za oto aima hâi'ré,
pi'õi hâimanazé hã dama ĩsa'rese'õ hã. Duré â hawi ropoto siwamnarĩ hâimanazé hã wa
za duré aima hâi'ré, ĩsisiwi pi'õ ĩsãmra hâimanazé hã, 7 na ĩ'rãi ré hã, duré 10 na ĩ'õmo ré
hã.

8 Ã hã â hawi ropoto siwamnarĩ hã ĩ'madâ hã ĩhâiba ré hã aré. Tane nherẽ, ãhãna
hâiba ré, hâimana õ di a'â. Tane nherẽ, te za romhutu na hâiba ré watobro, ab're 'rehâ
hawi. Watobro wamhã, niwapsi te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uprosi. Taha õ ré,
aré dâ'â nherẽ, hâiba ré ab're 'rehâ hawi watobro wa, te za da te 'madâ'â za'ra sina ãma
tatob'uzu za'ra ni, ti'ai ãma daro mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono hã. Ropoto na'rata
hawimhã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã danhisi hã a'ui'éré ĩbaihâ na, za ĩ'rata rowẽ na
're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono norĩ nhisi hã. Tawamhã ĩbaihâ na ĩsisi ĩsimi'wara õ norĩ hã
te za ãma tatob'uzu za'ra ni, ropoto siwamnarĩ ãma hã.

9 — Ã hã te aima ĩhâi'ré hã ni'wa hã simirosa'rata nhiptete uptabi wapsi, te za waihu'u.
Ã hã 7 na ĩ'rã za'ra hã 7 na ẽtẽ 'rãihâ mono hã te wasu'u, pi'õ, ĩhâiba nhisiwi ĩsãmra za'ra
hã. Duré 7 na dama roti'wa norĩ hã te wasu'u za'ra.

10 7 na ĩhâiba za'ra hã ma tô ĩmrotõ na siparabâsi nasi ai'ré za'ra, da'madâ'â hawi. Ta
norĩ za'u hã te oto misi te te 're da'ab'madâ'â. Duré ĩhâiba amo, da'rãsutu'wa hã zahadu
sébré õ di, da'madâ'â'wa da hã. Sébré wamhã, tô sena te za te te 're da'ab'madâ'â hutu.

11 Da'madâ'â'wa norĩ hã uburé sisarina wairébé parip si, te za ropoto siwamnarĩ â hawi
ĩwatobro hã ãzé, te te 're da'madâ'â mono da, aré hâiba ré nherẽ, ĩdâ hã. 8 ãma te za ãzé
daza'u, te te 're da'madâ'â mono da. Ta hã te za niwapsi 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uprosi.

12 — Tawamhã duré â hawi ropoto siwamnarĩ u hã 10 na ĩ'madâ'â za'ra hã, 10 na dama
ĩpire za'ra norĩ hã te wasu'u, da'madâ'â'wa na zahadu te te ãma ĩsãna'rata za'ra õ hã.
Niwapsi te za tãma waprosi za'ra ni, â hawi ropoto siwamnarĩ siré te te 're da'madâ'â
hutu za'ra mono da.

13 Ã norĩ hã misi haré simisutu ĩsimiroti za'ra hã za, marĩ 'manharĩ da hã. Taha wa, te
za simisutu tãma sisõmri za'ra, â hawi ropoto siwamnarĩ ma hã, ĩsadawa para te te 're
da'madâ'â za'ra mono da, tinhiptetezém na te te 're pawaptob za'ra mono da.

14 Te za duré ropoto siwamnarĩ siré siwi 'wapé, Pone'ẽrebâ hã. Tane nherẽ, te za
Pone'ẽrebâ hã ãma ai'uté za'ra. Ta hã Pone'ẽrebâ hã danhipai u Uburé Danhib'apito uptabi
na 're hâimana mono wa, duré danhipai u dama pire na 're hâimana mono wa, te za
ãma ai'uté za'ra. Ni'wam norĩ hã ĩsirã zarina si 're nomro mono da, Pone'ẽrebâ te te 're
ĩ'apisutu mono norĩ hã, duré simi'ẽ na õhõ ãma si 're ĩnomro mono norĩ hã, ta norĩ hã te
za Pone'ẽrebâ siré ãma ai'uté za'ra, ropoto siwamnarĩ norĩ ãma hã. — Ãne te hâiwa ãma
romhuri'wa hã ĩ̱ma rowasu'u.

15 Tawamhã te duré ĩ̱ma tinha, ãne:

— Ã pa nho'õmo si'rudu hã ĩ'madâ hã pi'õi wasédé ĩsisiwi ĩsãmra hã, daro mono bâ,
damreme sipo'o mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono, te wasu'u, ã pa nho'u hã.

16-17 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za pisutu za'ra, 10 na dama ĩpire za'ra norĩ hã, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono te te sima ĩpisutuzéb zarina, misi haré simisutu te te 're rosa'rata
za'ra mono da, duré ropoto siwamnarĩ ma sisõmri za'ra wa, ĩsapari te te 're romhuri za'ra
mono da, tinhiptetezém na te te 're pawaptob za'ra mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã
tinhimiropisudu hã romnhowa te te ĩ'aza'ra mono hã za te te ãma ĩ'a'uwaimrami mono zéb
u, te za ropoto siwamnarĩ zapari te te 're da'madâ'â 'rãsutu za'ra.

Taha wa, ropoto siwamnarĩ ĩ'madâ hã ĩ'õmo norĩ me hã te za ã pi'õi wasédé hã siwi
'ruiwapa. Tawamhã pi'õi wi, te za rob'ubumro za'ra, ai'uréiwi hâimana da. Te za duré
ĩnhi hã siwi ti'rẽ. Te za duré siwi uprosi, unhama na. Ãne te za Babironiza ãma hã 're
dasi'utõrĩ.

18 — Duré ã pi'õ ĩ'madâ hã ã 'ri nho'õmo za'ẽne hã te wasu'u, dama ĩsa'rese za'ẽne
hã. Ã 'ri nho'õmo ãma danhib'apito hã dama ĩpire hã, daro mono bâ dama ĩpire mono
nhipai u 're ĩhâimana mono. Õ norĩ hã te te 're ĩ'awada'uri mono. — Ãne ma tô hâiwa ãma
romhuri'wa hã ĩ̱ma rowasu'u 'rãsutu. Za ĩromhâimana mono zém na ma tô ĩ̱ma romhâi'ré,
romnhimiré'ézém na hã.

18

Babironiza hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ'uprosizé wasu'u

1 Taha pari, wa tô duré 'madâ, hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã aimawi hã. Hâiwa hawi te wei mo, ĩsimiwada'uri pire hã. Ĩhâiba hã te rowa'a za'ẽtẽ. Uburé daro mono bâ te sina rowa'a.

2 Tawamhã mreme 'rãihâ na te 'mahâ. Ãne te 'mahâ:

— Babironiza hã dahu nho'u dama ĩsa'rese za'ẽne hã ma tô daré ai'utõ. Ma tô uprosi ni. Ahâ uptabi na te oto ĩwasété norĩ hã ĩwa 're hâimana za'ra, wa'uburé norĩ hã. Sipahutu norĩ zama, duré si'õmo norĩ zama te oto ahâ uptabi na ĩwa 're hâimana za'ra, uburé si ĩwasété norĩ hã.

3 Ĩwa 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã ma tô aré te te 're dawada'uri wasété za'ra, daro mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã ĩsiré 're dahâimana wasété uptabi za'ra mono da, da'rã idi'iti wa, siwa'ru 're ĩdanomro mono ne. Da te ãma 're sasõmri za'ra mono wa, ma tô ĩsine 're danomro wasété. Ma tô duré daro mono bâ danhib'apito norĩ hã dama ĩpire za'ra hã siré 're wasété uptabi za'ra. Aibâ hã timro upana pi'õ aimawi zô si te te 're ĩrowasutu za'ra mono ne, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana, marĩ ĩwasété zô si da te 're rob'ruiwapari za'ra. Duré Babironiza ãma marĩ zô si, da te 're ĩrob'ruiwapari za'ẽtẽ uptabi za'ra mono zarina, ma tô marĩ hã da te 're uipra za'ẽtẽ uptabi za'ra, siwa'ru. Taha na da te tiwi 're ĩrob'uipra za'ra mono zém na, ma tô daro mono bâ dama rowede'wa norĩ hã 're sisibro pese uptabi za'ra. Ãne wa, ma oto Babironiza hã ai'utõ. — Ãne te 'mahâ, hâiwa ãma romhuri'wa hã.

4 Tawamhã wa tô duré wapa, damreme hâiba amo hã hâiwa hawi te te ĩnharĩ hã. Ãne te tinha:

— Ĩ̱nhib'a'uwẽ norĩ, ma'ãpé ta hawi aiwairébé aba, 'ri nho'õmo za'ẽtẽ hawi, dasine 're aiwasété tõ za'ra wa'aba mono da, duré dawasété norĩ hã za te te 're ĩrobzépata za'ra mono norĩ zu, 're robzépata tõ za'ra wa'aba mono da.

5 Marĩ hã da te 're ĩsibu 'rãihâ za'ra mono ne, ma tô Babironiza ãma 're ĩdawasété za'ra mono zé hã tinhibu 'rãihâ uptabi, hâiwa u. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ãma sipo're pu'u, Babironiza ãma 're ĩdawasété uptabi za'ra mono zéb ãma.

Ãne wa tô wapa, hâiwa hawi damreme hã.

6 Tawamhã te duré tinha, hâiwa ãma romhuri'wa norĩ ma:

— Ma'ãpé Babironiza ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma, tãma ãma wa'rãmi za'ra wa'aba asa, aiwab da, ĩ̱nhib'a'uwẽ norĩ ma, te te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono ne. Ta norĩ nhimirob'manharĩzéb zarina ma tô ĩ̱nhib'a'uwẽ norĩ hã te te 're robzépata za'ẽtẽ za'ra. Taha wa, ĩ̱nhib'a'uwẽ norĩ ma, te te tãma 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zém nhipai u, te za tãma ãma ĩwa'rãmi za'ra wa'wa, Babironiza ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma, ĩsipai u te te 're robzépata za'ẽtẽ za'ra mono da.

7 Ta norĩ hã ma tô sina 're wata pese za'ra. Tinhimirosa'rata wasété zarina ma tô sina 're hâimana wasété uptabi za'ra. 'Re ĩhâimana wasété za'ra mono zarina, te za aiwa tãma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo, te te 're robzépata za'ẽtẽ za'ra mono da, duré tiwi 're robzei'õ pese za'ra mono da. Tawamhã pi'õ te nasi si'ãma tinha: Wa hã dama ĩ̱pire na, wa 're ĩ̱nhamra. Duré ĩmrotõ hã timro zô 're ĩsiwa'õ za'ra mono ne, 're ĩ̱hâimana mono õ di. Ĩ̱siré norĩ hã ahâ uptabi di. Niwamhã ĩ̱wi robzei'õ waihu'u õ di za. Ãne te pi'õ hã si'ãma nasi tinha, Babironiza ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ãma ĩsimiré hã.

8 Ãne te te nasi si'ãma nharĩ wa, te za niwapsi rob'manharĩ pipa hã bâtâ na õne haré sô watobro, dahâzé hã, duré dadâ'âzé hã, duré mra hã. Tawamhã uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwasédé te te ãma ĩhiri hã waihu'u pese uptabi wa, te za uprosi unhama na, pi'õ hã.

Ãne te ni'wa hã pi'õ na ãma simiré'é, Babironiza ãma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ãma hã.

9 Tawamhã daro mono bâ danhib'apito norĩ hã dama ĩpire za'ra norĩ hã ã pi'õ na 're ĩhâimana wasété za'ra mono norĩ hã pi'õ ĩzata nhizé te te sãmri za'ra wamhã, te za ãma aiwa'õ za'ra.

10 Tawamhã pi'õ te te ĩrobzépata pipa te, te za romhâ na aimasa. Ãne te za ĩpibu ma 're sadari za'ra:

— Ropipa uptabi hã ma tô asô tiwatobro 'wa, Babironiza ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zô. Ropipa uptabi di. Misi bâtâ na ma ropipa uptabi hã õne haré asô tiwatobro 'wa, 'ri nho'õmo za'ẽtẽ ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zô. Taha na ma tô ĩrobzépata za'ẽtẽ za'ra wa'wa. — Ãne te za dama ĩpire za'ra norĩ hã ãma tipẽ'ẽzé za'ra.

11 Tawamhã daro mono bâ roptede'wa norĩ hã dama rowede'wa norĩ hã te za duré sô
ti'ry'ry. Te za sô aiwa'õ za'ra, ni'wa hã za oto te te tiwi 're rob'uipra za'ra mono dai õ wa.
12 Ãne rowede'wa norĩ wi, aré da te 're ĩ'uipra za'ra mono hã; ẽtẽ'ubuzi pré oru hã, duré
ẽtẽ'ubuzi'a prata hã, duré ẽtẽ'ubuzi ĩwa'âbâ za'ẽtẽ upsãtã mono bâ, duré a'é tõmo wawẽ ne
ĩtob'a 'manharĩ hã, ĩwa'âbâ za'ẽne hã. Ãne duré, rowede'wa norĩ wi, aré da te 're ĩ'uipra
za'ra mono hã; zazahâ ĩhâi wẽ uptabi 'manharĩ hã, ĩhâ prépe hã duré ĩhâ uzétâ hã ĩwa'âbâ
za'ẽne hã. Duré wede hã ĩwa'âbâ za'ẽtẽ upsãtã mono bâ, te te dama 're wede za'ra aré, duré
wede wa'âbâ za'ẽtẽ 'manharĩ mono hã, duré uhâ nhisi'reti 'wa'ratahi 'manharĩ mono hã,
duré ĩsi'uwazi waipo pré 'manharĩ mono hã, duré ĩsi'uwazi tete 'manharĩ mono hã, duré
ẽtẽ su'u rã 'manharĩ mono hã.
13 Ãne duré, rowede'wa norĩ wi, aré da te 're ĩ'uipra za'ra mono hã; wedewa'u zadaze
upsãtã mono bâ, dasai warĩrĩzéb da hã, duré 'ri 're zadazezéb da hã, duré dasihâiba'u'rézéb
da hã, wedewa'u zadaze ĩwa'âbâ za'ẽtẽ mono hã. Ã hã rowede'wa norĩ wi, aré da te 're
ĩ'uipra za'ra mono hã; uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé hã, duré azeitona 'rãi wa'ui wa hã, duré tridu
'rãi ré hã, duré ĩsu pese uptabi hã, duré powawẽ hã, duré pone'ẽrebâ hã, duré awaru hã,
duré wede na wedewara hã, duré dapawa'âbâ ãna da te dama 're ĩromhuri za'ra mono hã.
Ãne te uburé marĩ hã da te 're uipra za'ra aré, rowede'wa norĩ wi hã.
14 Tawamhã rowede'wa norĩ hã te za 'ri nho'õmo ma nharĩ za'ra, ãne:
— Uburé pese marĩ ĩwẽ hã sô 're ĩrob'ruiwapari za'ra wa'aba mono hã ma si'utõrĩ. Uburé
asibro hã ma tô ĩsimini pese za'ra wa'wa. Oto sõpẽtẽ zahu za'ra wa'aba õ di za. — Ãne te
za rowede'wa norĩ hã nharĩ za'ra, Babironiza ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma.
15 Tawamhã roptede'wa norĩ hã dama rowede'wa norĩ hã danhibro pese na da te tiwi
're ĩrob'uipra za'ra mono zém na 're ĩsisibro pese uptabi za'ra mono norĩ hã te za duré
romhâ na aimasa, 'ri nho'õmo nhiti. Babironiza ãma da te ĩrobzépata za'ra pipa te, te za
romhâ na aimasa. Te za duré sô aiwa'õ za'ra.
16 Sô siwa'õ za'ra sina, te za ãne sima ãma nharĩ za'ra:
— Ropipa uptabi hã ma tô dazô watobro, 'ri nho'õmo za'ẽtẽ ãma 're ĩdahâimana za'ra
mono norĩ zô hã. Da'uza ĩhâiwẽ uptabi na te aré 're dasi'uza za'ra, ĩhâpré pese na duré
ĩhâpré dâ'â na ĩwa'âbâ za'ẽtẽ na si. Dasipesezém na ĩwa'âbâ za'ẽtẽ na ma tô aré 're dasipese
za'ra, oru 'manharĩ na, duré ẽtẽ'ubuzi ĩwa'âbâ za'ẽtẽ na, duré a'é tõmo wawẽ ne ĩtob'a
'manharĩ na. Ãne aré marĩ na 're ĩdasipese za'ra mono zé hã.
17 Tane nherẽ, ma tô õne haré ropsi'utõrĩ, si'aba'réi waré na danhibro hã. — Ãne te za
rowede'wa norĩ hã sô siwa'õ za'ra sina, sima nharĩ za'ra.
Tawamhã â poré mono bâ uba're na 're ĩdahâimana za'ra mono hã te za duré romhâ na
aimasam ni, uba're na roti'wa norĩ hã, duré ãma ĩromhuri'wa norĩ hã, duré uba're na 're
ĩdanomro mono hã dama rowede'wa norĩ hã.
18 Tawamhã ã norĩ hã 'ri nho'õmo nhizé, te te sãmri za'ra wamhã, te za duré 're sadari
za'ra. 'Re sadari za'ra mono sina, te za ãne sima nharĩ za'ra:
— Õ hã 'ri nho'u hã ĩwẽ uptabi aré. Ĩsine hã 'ri nho'u hã ĩ'maihâimana õ. — Ãne te za
sima nharĩ za'ra, uba're na 're ĩdahâimana za'ra mono hã.
19 Tawamhã rob'ru te, te za duré robzapru hã ti'rã nhisiwi sa'wari za'ra. Siwa'õ za'ra
sina, te za duré ãne sima nharĩ za'ra:
— Ropipa uptabi hã ma tô sô tiwatobro za'ra, 'ri nho'õmo za'ẽtẽ ãma 're ĩdahâimana za'ra
mono zô hã. Ropipa uptabi di. Danhibro pese na ĩwa da te wawi 're ĩrob'uipra za'ra mono
zém na, wa tô aré 're wasisibro pese za'ra, uba're na 're ĩwahâimana za'ra mono hã. Tane
nherẽ, ma tô si'aba'réi waré na ropsi'utõrĩ õne haré. — Ãne te za uba're na 're ĩdahâimana
za'ra mono hã sô dasiwa'õ za'ra sina, dasima nharĩ za'ra ni.
20 Ãne te ĩ'awapari mono hã, ḭ̃nhotõ 'rowim ne.
Taha wa, ma'ãpé hâiwa ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono hã ãma 're atoi u'âsi
za'ra wa'aba mono, 'ri nho'õmo za'ẽne hã ĩsi'utõrĩzém na. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono
nhib'a'uwẽ norĩ, ma'ãpé 're atoi u'âsi za'ra wa'aba mono, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ zama,
duré Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ zama. E marĩ wa. Babironiza ãma da te aima 're
rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te da'uprosi wa
oto. Taha wa, te za ãma 're atoi u'âsi za'ra wa'aba mo.
21 Tawamhã ãne, wa tô duré te azabu. Hâiwa ãma romhuri'wa ĩsimiwada'uri pire hã ma
tô ẽtẽ tõmo wawẽ uptabi hã sarõtõ. Te te sarõtõ wamhã, ma tô âi ba time, â poré ãma. Te
te me sina, te ãne tinha:
— Ãne te za Babironiza hã 'ri nho'õmo za'ẽne hã sa'ẽtẽ uptabi daré uprosi, si'utõrĩ da.
Tawamhã ropsi te za oto sô nomro.
22 Tawamhã rowamremezéb õ di za oto. Danhimnhihârâzéb õ di za. Duré danhimn-
hihârâzé ĩsyryre hã robaba di za. Rowamreme'wai õ di za, duré ĩsõ're'wai õ di za, da te aré

're ĩwapari za'ra mono hã. Rob'é'é uptabi di za. Duré romhuri nhipese'wa norĩ hã robaba uptabi di za. Duré ẽtẽ tõmo wawẽ 'manharĩ na amnho, da te 're ĩsub za'ra mono zé ruru hã da te 're wapari za'ra mono õ di za. Rob'é'é uptabi di za.

23 Duré rob'uiwẽzé hã te te oto dama 're rob'uiwẽ za'ra mono õ di za, Babironiza ãma hã. Duré dasina 're damro za'ra mono õ di za oto.

Babironiza ãma dama rowede'wa norĩ hã ma tô aré danhipai u sibro pese na 're hâimana za'ra, dama pire na. Ĩwa 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã ma tô simi'â na te te da'ãma 're romhuri za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana, ĩsine marĩ zô si da te 're rob'ruiwapari pese za'ra mono da, õhõ na dama 're rowẽ za'ra mono da newa.

24 Babironiza ãma ĩwa 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ te te 're simro, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ zama. Babironiza norĩ zadawa para, ma tô duré daro mono bâ dasiwazari da te 're danhimro. Taha wa, ma tô Babironiza hã daré uprosi ni. — Ãne hâiwa ãma romhuri'wa ĩsimiwada'uri pire hã te te ĩrowasu'uzé hã romnhowa.

Ãne ĩ̱nhotõ 'rowim ne, te ĩ'awaihu'u mono hã, za ĩromhâimana mono zém na hã.

19

1 Taha pari, wa tô duré wapa, hâiwa ãma da'ahâ uptabi na damreme 'rãihâ na da te ĩnharĩ za'ra ne hã. Ãne te damreme 'rãihâ na nharĩ za'ra ni:

— Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. Ta hã Danho'reptui'wa. Danhipai u wẽ uptabi di, duré waihu'u pese uptabi di.

2 Marĩ na te te upai ãna, te ĩ'uwaibaba si te te dama 're arowairébé, sena na. Pi'õi wasédé hã 're ĩhâimana wasété mono zéb zarina, ĩsine daro mono bâ 're dahâimana wasété za'ra mono wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwasédé hã ãma tihi. Ma tô wẽ'õ pese. Ĩsib'a'uwẽ norĩ te te 're simroi mono wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uprosi, pi'õ hã. — Ãne pi'õ na 'ri nho'õmo za'ẽtẽ na 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ãma ĩsimiré'ézé hã.

3 Tawamhã te duré damreme 'rãihâ na nharĩ za'ra ni:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. 'Ri nho'õmo za'ẽtẽ ro'o nhizé hã õne u'âsi hâimo 're sizédé si'réi mono wẽ te, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. — Ãne te nharĩ za'ra ni.

4 Tawamhã 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã duré maparane si'uiwa na ropoto na ĩhâiba norĩ hã ma tô hi'rãtitõ ana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma wata za'ra da, danhib'apito simasisizém na ĩsãmra ãma. Ãne te ãma tiwata za'ra:

— Tane tô. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. — Ãne te ãma si'uzei pese za'ra.

Pone'ẽrebâ ĩmrozém na datozé wasu'u, ãma ĩsimiré'ézém na hã

5 Tawamhã danhib'apito simasisizém hawi te ni'wa hã tinha:

— Ma'ãpé, Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mono, uburé ĩsib'a'uwẽ norĩ hã, dama aipire za'ra wa'aba norĩ hã, dama aiwapu za'ra wa'aba norĩ hã, duré uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono 're ĩhâimana wazéb za'ra wa'aba mono norĩ zama. — Ãne te ni'wa hã tinha.

6 Tawamhã wa tô duré wapa, da'ahâ uptabi na 're ĩdamreme zusi mono mreme hã. Â'a'a 'rãihâ ruru'u ne, damreme hã. Duré tãiwapsa'a za'ẽtẽ rãrã'ã ruru'u ne, damreme hã. Ãne te damreme 'rãihâ na nharĩ za'ra ni:

— Uburé Danhib'apito uptabi, ĩwaihu'u pese uptabi hã ta hã danhipai u, pire uptabi na te 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za.

7 Bâdâ hã ma tô ĩwa waptãrã, Pone'ẽrebâ ĩmrozéb da hã. Duré ãma ĩmro da hã ma tô sima apese. Taha wa, ãma 're watoi u'âsi za'ra wa'aba mono. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wẽ uptabi wa, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono.

8 Za ãma ĩmro ma hã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma tisõ, ĩ'uza hâirã wẽ uptabi hã, ãma si'uza da. — Ãne te da'ahâ uptabi na damreme 'rãihâ na nharĩ za'ra ni.

Ãma ĩmro da uza hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ te te 're ĩromhuri wẽ za'ra mono zé, te wasu'u.

9 Tawamhã hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã te ĩ̱ma tinha:

— Ma'ãpé, ãne ãma rob'ui'éré: “Pone'ẽrebâ ĩmrozém na datozéb u 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sô ĩhârâ za'ra norĩ ma, tãma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za.” — Ãne te hâiwa ãma romhuri'wa hã ĩ̱ma tinha, te ãma rob'ui'éré da.

Ãne te duré ĩ̱ma tinha:

— Ã hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã tô sena uptabi. — Ãne te we ĩ̱ma tinha.

10 Tawamhã tô õ hã hâiwa ãma romhuri'wa papara, wa tô ĩ̱hi'rãtitõ aime, ãma ĩ̱wata da aré. Tane nherẽ, te ĩ̱ma tinha, ãne:

— Tô'ã. Ãne 'manharĩ tõ. Wa hã asine, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, wa 're ĩ̱hâimana, asisãnawã norĩ ne hã, asiré ĩsazei'wa norĩ ne hã. Ta norĩ hã roti tô sena uptabi hã, Zezusi te te dama 're ĩ'awaihu'u mono hã te te 're ĩwapari pese za'ra mono. Ta norĩ ne, wa 're ĩ̱hâimana, wa hã. Ma'ãpé 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si 're aiwata mono.

'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã, ĩpẽ'ẽzani te te tãma 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb zarina si, te ta norĩ hã te te dama 're sadawa wasu'u za'ra. E marĩ na te bété te te dama 're sadawa wasu'u za'ra. Tô õhõ na, Zezusi, ti'ab ré uburé te te dama 're ĩ'awaihu'u mono na si, te ta norĩ hã te te dama 're sadawa wasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. — Ãne te ĩ̱ma tinha, hâiwa ãma romhuri'wa hã.

Awaru ĩrã nhisi ĩsãmra hã â hawi ropoto siwamnarĩ ãma te te ĩ'ai'utézé wasu'u

11 Taha pari, wa tô duré 'madâ. Te 'madâ'â wamhã, ma tô ĩ̱ma si'ridawa, hâiwa hã. Tawamhã awaru ĩrã hã wa tô 'madâ. Ĩ'mapraba'wa nhisi hã, Dama ĩ'umnha. Duré ĩsisi amo hã, Tô sena uptabi na, ĩsisi hã. Ta hã dawasédé hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb zarina te te 're da'awẽ'õ mono wamhã, tô ĩ'uwaibaba si te te 're da'awẽ'õ. Tô ĩsarina si te duré te te 're da'ahâ za'ra, te te ãma upai ãna. Duré dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ hã te te 're 'wapé za'ra mono wamhã, tô ĩsarina si te te tãma 're rob'manharĩ za'ra, te te ãma upai ãna.

12 Duré ĩto hã aiwa unhama ro'o ne, ĩto hã. Duré ĩ'rã na hã ĩ'rãzaza si'ubuzi hã, ahâ uptabi di. Danhib'apito 'rãzaza si'ubuzi ne, ĩ'rãzaza mono hã. Duré ĩhâiba na danhisi na rob'ui'éré hã, dama ĩsa'rese'õ hã. Õhõ ma si waihu'u pese di, ãma ĩsimiré'ézé hã.

13 Duré ĩ'uza hã dawapru na hâzapré di. Taha nhisi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na, ĩsisi hã.

14 Tawamhã hâiwa ãma da'wapéi'wa norĩ hã te duré ĩsarina sisa're, awaru ĩrã na uza hâirã wẽ uptabi na.

15 Duré awaru ĩrã na ĩsãmra zadai'ré hawimhã, te sib'ézé 'wa si'uiwa ĩ'wa pe hã aipra. Taha na, te za da'ãma ai'uté, daro mono bâ 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ãma hã. Simiwada'uri nhiptete na te za duré te te 're da'awada'uri. Uwa 'ru 'rã hã ẽtẽ're 're, ĩwa'u zô da te 're wati za'ra mono wamhã, te za ĩwa'u hã 're pu'u za'ra. Tane te za dawapru hã dawi 're pu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ĩsiptete uptabi hã sa'ẽtẽ te te 're da'ahâ za'ra mono wamhã.

16 Tawamhã duré ĩ'uza hâpa na ĩsisi na rob'ui'éré hã, ĩza na zama. Ãne ĩsisi na rob'ui'éré hã, uburé danhipai u Danhib'apito. Duré ĩsisi amo na rob'ui'éré hã, Danhipai u dama ĩpire.

17 Tawamhã wa tô duré sabu hâiwa ãma romhuri'wa hã, aimawi hã. Bâtâ nhisiwi te za. Tawamhã te hârâ 'rãihâ na uburé si norĩ zô hâ, hâimo uptabi 're ĩsisa'rei mono norĩ zô. Ãne te sô tihârâ za'ra:

— We asina ubumroi wa'aba. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za oto aima a za'ra wa'wa, sa'ẽtẽ na asaihuri aba da.

18 Tawamhã daro mono bâ da'upsãtã mono nhi na te za asaihuri 'wa, adâ'â norĩ nhi na, ti'ai ãma danhib'apito norĩ nhi na, da'wapéi'wa norĩ nhib'apito nhi na, duré da'wapéi'wa norĩ nhi na, duré awaru nhi na, duré awaru 'mapraba'wa norĩ nhi na, duré dapawa'âbâ ãna dawada'uri zarina si da te dama 're ĩromhuri za'ra mono norĩ nhi na, duré dawada'uri ãna dasi'uihâ na 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ nhi na, duré dama ĩpire norĩ nhi na, dama ĩwapu norĩ nhi na zama. Uburé pese daro mono bâ 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ dâ'â nhi na te za asaihuri 'wa. — Ãne ma si norĩ ma waihu'u za'ra, hâiwa ãma romhuri'wa hã.

19 Tawamhã â hawi ropoto siwamnarĩ hã wa tô 'madâ, ti'ai ãma dama ĩpire za'ra mono norĩ me. Ta norĩ hã ma tô tite da'wapéi'wai mono bâ te te 'rã'õtõ, awaru ĩrã 'mapraba'wa hã te te siwi 'wapé da, duré ĩsiré da'wapéi'wa norĩ zama te te siwi 'wapé za'ra da.

20 Tawamhã â hawi ropoto siwamnarĩ hã ma tô âri ni. Awaru ĩrã 'mapraba'wa ma tô ti'â. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi õ 'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutu newa, romhõsi na dama 're ĩsadawa nhipese mono, ma tô duré ĩsiré ti'â. Ta hã ma tô aré â hawi ropoto siwamnarĩ nho'a te te 're romhõsi, dama ĩsa'rese'õ na. Te te 're ĩromhõsi mono zém na ma tô dama 're sadawa nhipese aré, â hawi ropoto siwamnarĩ nhisi na ĩhâiba ui'éré mono hã, ĩhâiba 'manharĩ na romhâiba ãma 're ĩdawata za'ra mono hã. Tawamhã awaru ĩrã 'mapraba'wa hã ma tô â hawi ropoto siwamnarĩ hã wabzu, dama 're ĩsadawa nhipese mono me. Unhama ro'o u'âsi u, ma tô hâiba ré wabzu, ẽtẽ ro'o nhizédé uzé pire u.

21 Tawamhã awaru ĩrã na ĩsãmra hã tizadai'ré hawi sib'ézé 'wapa ĩ'wa pese si'uiwa
zahuré na ma tô uprosi, uburé pese da'wapéi'wa norĩ hã. Uburé ma sõ'rebzâri pese.
Tawamhã si norĩ hã danhi na saihuri mono wa, ma tô te te 'mahâpãrĩ pese.
Ãne ḭ̃nhotõ 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hã, za ĩromhâimana mono zém na hã.

20

Miu na Satanasihi ãma pawasisi ré ĩwahubzé wasu'u

1 Tawamhã wa tô duré 'madâ, hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã.
Hâiwa hawi te wei mo, 'ridawazéb ré, ab're 'rehâ 'ridawazéb ré, ĩsi'uwazi nhorõ rutu ré
zama.
2 Tawamhã te te si'rai wi, ma tô ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hã õne haré sa'ẽtẽ
uptabi ti'â, siptete uptabi na. Ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hã ta hã Satanasi,
wanhitob'ru, duréihã wahi na ĩsihâiba. Ta hã hâiwa ãma romhuri'wa hã te te sa'ẽtẽ âri
wamhã, ma tô pawasisi, miu na wahub u pawasisi ré, 're hâimana mono da.
3 Taha da, ma tô oto time, ab're 'rehâ u. Ma tô ĩré sito. Ma tô ĩré upto, miu na wahub
u daro mono bâ sadawa nhipese na te te 're da'a'rãmi tõ mono da. Miu na wahub 'rãsutu
parip si, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para tãma wasihu ni, syry na a'â 're morĩ
da, Satanasi hã.
4 Tawamhã wa tô duré sabu, danhib'apito simasisizém ne 're ĩdasi'ubumroi mono zé
hã. Ãma ĩsi'ubumroi mono ma, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma pisutu za'ra,
dahâimanazém na te te 're ĩda'awaihu'u mono zéb zarina, dama pire na te te dama 're
arowairébé mono da, ĩsadawa para. Tawamhã wa tô duré 'madâ'â za'ra, 'Re ĩhâimana
u'âsi mono zadawa wasu'u te te 're sazei pese za'ra mono 'ru te, da te 're ĩ'rãnhihâri za'ra
mono norĩ pẽ'ẽzani hã, tô sena na Zezusihi zazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono 'ru
te, da te 're ĩ'rãnhihâri za'ra mono norĩ pẽ'ẽzani hã. Ta norĩ hã â hawi ropoto siwamnarĩ
ãma 're ĩwata za'ra mono õ. Duré ĩhâiba 'manharĩ na romhâiba ãma 're ĩwata za'ra mono
õ. Duré â hawi ropoto siwamnarĩ nhisi na ĩ'uihâ ui'éré za'ra õ, duré ĩsib'rata ui'éré za'ra
õ. Ta norĩ hã ma tô oto hâiba ré apâ 're hâimana za'ra. Ma tô tihâiwa'utu za'ra. Tawamhã
Cristuhu siré te oto dama pire na te te dama 're roti za'ra, Satanasi hã pawasisi ré, miu
na ãma ĩwahub u.
5 Ã hã, 're ĩdahâiwa'utu 'rata za'ra mono zé. Tawamhã miu na wahub 'rãsutu parip si,
ma tô daro mono bâ uburé pese 're ĩdadâ'â za'ra mono hã tahâiwa'utu za'ra ni, dahâiwa'utu
'rata na 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono õ norĩ hã. Ãne wa tô te azabu.
6 Tawamhã, 're ĩdahâiwa'utu 'rata za'ra mono norĩ ma hã, tãma 're rowẽ uptabi za'ra
mono di za. Ta norĩ hã 're ĩdadâ'â zahu za'ra mono ne, unhama ro'o u'âsi u, da te 're
ĩdanhamra za'ra mono norĩ zu 're sisisi mono õ di za. Miu na wahub u te za 'Re ĩhâimana
u'âsi mono ma sasedoti na 're hâimana za'ra, Cristuhu ma zama. Te za duré ĩsiré dama
pire na te te dama 're roti za'ra, miu na wahub u.

Satanasi, unhama ro'o u'âsi u, da te ĩmezé wasu'u

7 Tawamhã miu na wahub 'rãsutu wapsi, te za Satanasihi ma wasihu ni, 're ĩsa mono
zém hawi oto watobro da.
8 Tawamhã watobro wamhã, daro mono bâ te za oto te te 're da'a'rãmi, sadawa nhipese
na. Ti'ai ãma hã darom nhisi zahuré hã maparane za oto. Dodi na duré Madodi na darom
nhisi zahuré hã. Tame te za Satanasi hã da'rã'õtõ, dasi'wapé da. Da'ahâ uptabi na te za
da'a'rã'õtõ. Â poré zaihâ na supara 're ĩsimi'wara mono ne, da'ahâ uptabi di za.
9 Tawamhã daro mono bâ te za oto dasiwi romnhitom ni. Da te dasiwi romnhito
wamhã, te za 'ri nho'u hã dasiwi ubu ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩsawi mono
hã, ĩsib'a'uwẽ norĩ, ĩwa 're ĩhâimana za'ra mono zé hã. Ta norĩ hã da te dasiwi uprosi da, te
za dasiwi ubu ni. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za hâiwa hawi uzâ hã sãmra.
Te te sãmra wamhã, te za ãma da'uprosi, unhama ro'o na.
10 Tawamhã Wa'uburé hã sadawa nhipese na te te 're ĩda'a'rãmi mono hã te za me ni,
unhama ro'o u'âsi u, ẽtẽ ro'o nhizédé uzé pire u. Â hawi ropoto siwamnarĩ norĩ, da te
ĩwabzurizéb u te za me ni. Tawamhã tame te za oto te te 're robzépata za'ẽtẽ u'âsi za'ra,
õne u'âsi.
Ãne wa tô te awaihu'u, ḭ̃nhotõ 'rowim ne.

Da te 're ĩdaza're za'ra mono zé 'rãsutu wasu'u

11 Tawamhã wa tô duré 'madâ, danhib'apito simasisizé ĩrã hã, ĩsa'ẽtẽ uptabi hã. Ãma
ĩsãmra hã wa tô duré sabu. Tawamhã uburé uptabi, ma tô ti'a hã ai'utõ, hâiwa zama.
Marĩ õ uptabi di oto. Da te 're 'madâ'â zahuré mono õ di oto, ti'a hã hâiwa me. Tâibâ ma
tô ai'utõrĩ pese zahuré.

12-13 Tawamhã wa tô duré 'madâ'â za'ra, 're ĩdadâ'â za'ra mono hã, dama ĩpire norĩ hã, duré dama ĩwapu norĩ hã. Da'upsãtã mono bâ, te aihĩni pese danhib'apito simasisizém nho're aimasam ni. Â poré mono bâ, â na 're ĩdasi'utõrĩ mono norĩ zama te aimasam ni, adâ 're ĩhâimana za'ra mono zém hawib zama. Tawamhã ĩbaihâ ahâ na ma tô sõzi za'ra ni, ti'ab ré uburé marĩ, da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na rob'ui'éré hã, marĩ ĩwẽ na, duré ĩwasété na zama. Ma tô duré sõzi ĩbaihâ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata za rowẽ na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono norĩ nhisi ré hã. Tawamhã ĩbaihâ na da te 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra mono zéb ui'éré zarina, ma tô da'ãma rowairébé za'ra ni. Da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zéb ui'éré zarina zama, ma tô aihĩni pese da'ãma rowairébé za'ra ni.

14-15 Tawamhã ni'wam norĩ hã ĩbaihâ na 're ĩhâimana u'âsi za'ra mono norĩ nhisi, 're ĩsimi'wara mono zém na ĩsisi ĩsimi'wara õ norĩ hã ma tô sãmra ni, unhama ro'o u'âsi u. (Ã hã unhama ro'o u'â hã maparane ãma 're ĩdadâ'â zahu za'ra mono zé, te wasu'u.)

'Re ĩdadâ'â za'ra mono zé hã tâibâ oto. Duré adâ hã aré 're ĩhâimana za'ra mono zé hã, tâibâ duré oto. Ma tô ab're 're sãmra ni, uburé adâ'â norĩ hã, unhama ro'o u'âsi u. Taha wa, tâibâ oto, adâ 're ĩhâimana za'ra mono zé hã.

Ãne wa tô, za ĩromhâimana mono zé hã te azabu, danhotõ 'rowim ne da te 're ĩrosawẽrẽ za'ra mono ne.

21

Hâiwa ĩté wasu'u, ti'a ĩté wasu'u me

1 Tawamhã wa tô duré 'madâ hâiwa ĩté hã, ti'a ĩtéb zama. Hâiwa 'rada hã ma tô ai'utõrĩ pese, ti'ai 'rata zama. Â zama ma tô ai'utõrĩ pese.

2 Tawamhã wa tô duré 'madâ, 'ri nho'u hã, ĩwasédé hã ĩwa 're ĩhâimana mono õ hã, Zeruzarẽ ĩtém na ĩsisi hã. Hâiwa hawi te wei mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi. Pi'õ hã oto mro da, 're ĩsi'uza wẽ uptabi za'ra mono ne, ma we si'ra, 'ri nho'u ĩwẽ uptabi hã.

3 Tawamhã damreme 'rãihâ hã wa tô duré wapa, danhib'apito simasisizém hawi we te te ĩnharĩ hã. Ãne te we ĩ̱ma tinha:

— Ma'ãpé, waihu'u. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za oto dasiré 're hâimana u'âsi, 'râwi. Ĩsib'a'uwẽ te za oto 're dahâimana u'âsi za'ra. Te za tô oto dasiré 're hâimana u'âsi. Ĩsib'apito za'ra te za oto 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

4 Te za duré da'atõmo u'õ, oto dapẽ'ẽzé õ u'âsi 're dahâimana u'âsi za'ra mono da. 'Re dadâ'â za'ra mono õ di za oto. Duré 're dasiwa'õ za'ra mono õ di za oto. Duré dahâzé, da te 're sépata za'ra mono õ di za oto. E marĩ wa. Uburé 're ĩromhâimana 'rata mono zé hã si'utõrĩ pese wa oto. — Ãne ma tô ni'wa tinha, mreme 'rãihâ na.

5 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã danhib'apito simasisizém na ĩsãmra hã te ĩ̱ma tinha, ãne:

— Ma'ãpé waihu'u. Wa hã wa za tô marĩ ĩté hã te ab'manharĩ, ãhãna hã. — Ãne te ĩ̱ma tinha.

Tawamhã te duré ĩ̱ma ti'ru:

— Ma'ãpé ãne ãma arob'ui'éré mono. Ãhã wasu'u hã uburé marĩ ĩté hã za te ĩ'ab'manharĩ mono na hã, tô sena. Tô sena wa, ãhã na da te 're rob'umnhasi za'ra mono sina, da te 're ĩ̱zazei pese za'ra mono da na, te za ãma ĩ'arob'ui'éré mo.

6 Tawamhã te duré ĩ̱ma tinha:

— Tâibâ oto. Wa tô te ãma a'uwaimrami. Wa hã ĩsãna'rata hawimhã marĩ õ ré hã, wa tô 're ĩ̱hâimana u'âsi. Uburé marĩ hã si'utõrĩ pese nherẽ, ĩsarina ĩ̱si'utõrĩ õ di za, wa hã. Õne u'âsi, wa za 're ĩ̱hâimana.

Tawamhã ni'wam norĩ hã te te 're 'rubu za'ra mono wamhã, wa za â u'â hã te tãma 're õb za'ra, wa'âbâ ãna, da te 're âhuri mono wa, ĩ̱siré rowẽ na 're ĩdanomro u'âsi mono zéb da hã.

7 Ni'wam norĩ hã tidâ'âzéb u ĩ̱wi sipizari ãna, Satanasihi ãma te te ĩ'ai'uté za'ra norĩ hã ta norĩ ma, wa za Ĩsib'apito za'ra 're ĩ̱hâimana. Ĩ̱nhib'a'uwẽ si te za oto 're hâimana za'ra.

8 Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã te za unhama ro'o u'âsi wa'wa 're hâimana u'âsi za'ra, aré da te 're simroi mono pipa te, ĩ̱wi 're ĩsipizari za'ra mono norĩ hã, duré te te 're ĩ̱zazei utõrĩ za'ra mono norĩ hã, duré marĩ ĩwasété uptabi na 're ĩhâimana wasété za'ra mono norĩ hã, duré dapãrĩ'wa norĩ hã, duré dahâiba na 're ĩhâimana wasété za'ra mono norĩ hã, duré simi'â na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, duré romhâiba 'manharĩ ãma ĩ̱'upana 're ĩwata za'ra mono norĩ hã, duré sadawa nhipese na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã. Uburé pese, te za ẽtẽ ro'o nhizédé uzé pire wa'wa 're dahâimana u'âsi za'ra, 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã, unhama ro'o u'âsi wa'wa. Unhama ro'o u'â hã maparane ãma 're ĩdadâ'â zahu za'ra mono zé, te wasu'u. — Ãne ma tô ĩ̱ma rowaihu'u siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

Zeruzarẽ ĩté wasu'u

9 Tawamhã 7 na hâiwa ãma romhuri'wa norĩ siré hã ma tô misi we ĩ̱tẽme 'maimo, 7
na u'awi ré ĩhâimana za'ra norĩ siré hã, rob'manharĩ pipa na te te dama 're ĩrob'manharĩ
wasété za'ra mono norĩ siré hã. Tawamhã ãne te ĩ̱zatõ:
— We ĩ̱siré aimorĩ, Pone'ẽrebâ mro da hã sabu da. — Ãne te ĩ̱zatõ.
10 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô duré aimawi ĩ̱'uihâ pi'ra. Te te
ĩ̱'uihâ pi'rai wa, wa tô duré aimawi ĩ̱hâiba. Taha pari, ma tô hâiwa ãma romhuri'wa hã
ĩ̱zaprõ, ẽtẽ 'rãihâ za'ẽtẽ uptabi u, ĩ'rãihâ uptabi u. Te te ĩ̱zaprõni wamhã, Zeruzarẽ ĩté hã
wa tô 'madâ, marĩ ĩwasédé hã ĩwa 're ĩhâimana mono õ hã, hâiwa hawi we te te ĩsi'ra, 'Re
ĩhâimana u'âsi mono hawi.
11 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirowa'a na, te 'ri nho'u hã tirowa'a za'ẽtẽ. Ẽtẽ'ubuzi
zarob'a si'ubuzi ne, ma ai'ubuzi, 'ri nho'u hã.
12-13 Duré 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra hã 'rãihâ uptabi di. 'Ridawa ĩsa'ẽne hã 12 na ĩhâiba hã.
Bâtâ pusizém niwĩmhã si'ubdatõ 'ridawa ĩsa'ẽne hã, duré bâtâ zasizém niwĩmhã si'ubdatõ
'ridawa ĩsa'ẽne hã. Duré hâiwa'a're nhimire niwĩmhã, si'ubdatõ. Duré hâiwa'a're nhimi'e
niwĩmhã si'ubdatõ, 'ridawa ĩsa'ẽne hã. Uburé hã 12 na ĩhâiba hã. Duré 'ridawa za'ẽtẽ
mono bâ te hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã misi si simasa,
'ridawa 'madâ'â'wa norĩ hã. Duré 'ridawa za'ẽtẽ mono bâ rob'ui'éré hã misi si, Izarazéhé
'ra nhisi mono na rob'ui'éré hã, 12 na ĩ'ra nhisi mono na rob'ui'éré hã.
14 Duré wa'ra nhana'rata uparizé mono hã ẽtẽ tõmo wawẽ topa hã 12 na ĩhâiba hã. Taha
na 12 na Pone'ẽrebâ zadawa wasu'u'wa norĩ nhisi mono hã. Misi si ãma ĩsisi ui'éré mono
hã.
15 Tawamhã hâiwa ãma romhuri'wa hã te te ĩ̱ma ĩnharĩ hã te wedehu waré ne hã 're ti'â,
marĩ pibuzé hã, ẽtẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ hã. 'Ri nho'õmo zada'ré te te ãma ĩpibuzéb da
hã te 're ti'â, duré 'ridawa ĩsa'ẽtẽ mono pibuzéb da zama, duré 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra
pibuzéb da zama.
16 Tawamhã 'ri nho'õmo zada'ré te te pibui mono wamhã, ĩsasé're mono hã aiwapsi ma
wairébé, ti'ai pibuzém na ĩpibuzé mono hã. Ĩna're pibuzé mono hã aiwapsi ma wairébé.
Duré ĩ'a're mono pibuzé hã aiwapsi ma wairébé, duré ĩsihâi mono hã. Uburé pese aiwapsi
ĩpibuzé mono hã. Ãne ĩpibuzé mono hã, 2200 na ti'ai pibuzém na ĩna're pibuzé mono hã
duré ĩ'a're pibuzé mono hã, duré ĩsihâi pibuzé mono hã.
17 Tawamhã ma tô duré pibu, wa'ra hã ĩsimi'rãmi na hâza'õtõ zô. Te te pibui wamhã, 64
na ĩpibuzé hã. Ti'ai ãma da te 're ĩropibu za'ra mono zéb za'ratazéb zarina, ĩpibuzé hã.
18 Duré 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra hã ẽtẽ'ubuzi zarob'a na ĩ'manharĩ hã. Duré 'ri nho'u hã
oru uptabi na si 'ri mono hã, aimawi na wazari ãna. Aiwa simhi ne hã sarob'a uptabi di
duré.
19-20 Duré 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra nhana'rata uparizé mono wazarimhã, misi si ẽtẽ'ubuzi
wa'âbâ za'ẽtẽ mono hã ĩwamri mono bâ. 12 na ẽtẽ'ubuzi wa'âbâ za'ẽtẽ mono hã, ĩwamri
mono bâ, ĩto pré wamri mono bâ, duré ĩtob'uzé wamri mono bâ.
21 Duré 12 na 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra 'ridawa za'ẽtẽ mono hã, a'é tõmo wawẽ ne ĩtob'a
'manharĩ mono hã, misi si. Duré 'ri nho'õmo 'ri wa'wa 'ri nhi'riti wawẽ hã ẽtẽ'ubuzi pré
oru uptabi na ĩ'manharĩ hã, ĩwazari õ na. Aiwa simhi ne sarob'a uptabi di.
22 Tawamhã 'ri nho'õmo ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé
hã te ĩwa sãmri õ di. Robaba di. Uburé Danhib'apito uptabi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
ĩwaihu'u pe hã, duré Pone'ẽrebâi me oto 'râwi da'rata 're hâimana u'âsi zahuré mono na
dâ'âsina, ĩsõrõwa hã oto hâimana õ di.
23 Duré 'ri nho'õmo na hã bâdâ te te 're rob'uiwẽ mono õ di za oto, a'amo zama. 'Re
ĩhâimana u'âsi mono nhimirowa'a na te za oto te te 're rowa'a, Pone'ẽrebâ nhimirowa'a na
zama.
24 Tawamhã daro mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã te za ĩsimirowa'a na 're
dahâimana za'ra. Duré dama ĩpire za'ra norĩ hã te te 're ĩda'madâ'â za'ra mono norĩ hã te
za tinhibro hã ahâ uptabi na 'wasa, 'ri nho'u ĩtéb u.
25 Tawamhã duré 'ridawa za'ẽtẽ mono hã 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra 'ridawa za'ẽtẽ mono
hã te za 'ridawa haré 're simasab u'âsi, õne u'âsi sitob ãna. Tame oto 're mara waihu'u
mono õ wa, te za 'ridawa haré 're simasab u'âsi.
26 Tawamhã daro mono bâ te za danhibro hã 'wasari ni, 'ri nho'u ĩtéb u. Uburé
dawaihu'u pese na romhuri pese zéb ré, te za asisi ni.
27 Tawamhã marĩ ĩwasédé hã da te 'mazasi za'ra õ di za. Duré 're ĩdahâimana wasété za'ra
mono norĩ hã, duré 're ĩdazadawa nhipese za'ra mono norĩ hã ĩtẽme 're danhisisi waihu'u
mono õ di za oto. Ĩbaihâ na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono norĩ nhisi 're ĩsimi'wara mono

zém na, ĩsisi, 're ĩsimi'wara mono norĩ si, te za ĩtẽme 're sisisi, Pone'ẽrebâ te na ĩsisi ui'éré ré mono hã.

Ãne romnhowa ĩromhâimana mono hã, te ĩ'azabui mono hã.

22

1 Tawamhã hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã, tô õ hã ma tô duré ĩ̱zaprõ, â u'â hã te 'madâ'â da. Â u'â hã da te 're âhuri mono wa, dato sina 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã. Simhi zarob'a uptabi ne â zarob'a uptabi di, â u'â hã. Panho'u 're ĩpraba za'ra mono ne, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono norĩ simasisizéb zahâpâ hawi tipraba, Pone'ẽrebâi me.

2 'Ri nho'õmo wa'wa, 'ri nhi'ridi ĩnomro wa'wa, te tipraba. Duré wede hã â praba zaihâ si'uiwa na ĩsãna'rata si'uiwa hã te tame 're sa, ĩ'rã hã da te 're huri mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata, dato sina 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã. A'amo sidâpâsi ĩ'rãzé hã. Wahub sidâpâsi te 're 'rãi u'âsi. Duré ĩsu hã daro mono bâ apâ ãma 're ĩdazéptâ'â za'ra mono zéb da hã.

3 Duré marĩ ĩwasédé hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'awẽ'õ pese mono hã, ĩwa 're hâimana za'ra mono õ di za, 'ri nho'õmo ãma hã. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're ĩda'awẽ'õ pese mono hã ĩwa 're dahâimana za'ra mono õ di za.

Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono norĩ simasisizé hã te za 're hâimana, Pone'ẽrebâi me, danhib'apito simasisizém ne hã, te te ãma 're ĩda'ab'madâ'â u'âsi zahuré mono zéb da hã. Taha wa, te za ĩsib'a'uwẽ norĩ hã ãma 're wata u'âsi za'ra.

4 Te za duré ĩ'ubu hã te te siwi 're 'madâ'â u'âsi za'ra. Duré ĩsisi na uihâ ui'éré ré, te za 're hâimana za'ra.

5 Tamemhã 're mara waihu'u mono õ di za. 'Re robra waihu'u mono õ dâ'âsina, rob'uiwẽzém na da te 're rob'uiwẽ za'ra mono õ di za oto. Duré bâdâ hã te te 're rob'uiwẽ mono õ di za oto. Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te za te te dama 're rowa'a. Tawamhã ĩsib'a'uwẽ norĩ hã te za ĩsadawa para pire na 're hâimana u'âsi za'ra, õne u'âsi.

Ãne romhâ ré ĩromhâimana mono hã, ĩ̱nhotõ 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hã, duré te ĩ'awaihu'u mono hã.

Zezusi apâ we timorĩzém na te te sina ĩdapo're pu'uzé wasu'u

6 Tawamhã hâiwa ãma romhuri'wa hã tô õ hã te duré ĩ̱ma tinha, ãne:

— Ãhã wasu'u hã tô sena. Tô sena wa, te za rob'umnhasi sina da te 're sazei pese za'ra, da te 're wawã za'ra mono ãna. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te tizadawa wasu'u'wa norĩ ma, Tipẽ'ẽzani hã te te tãma 're anhomri, taha na te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da. Ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa hã we ĩ̱zatõ, tô sena za ĩromhâimana mono zém na te aima awaihu'u sirõmo mono da, duré ĩ̱nhipai u ĩsib'a'uwẽ norĩ ma, te aima ĩ'awaihu'u mono zéb zarina tãma waihu'u za'ra mono da. — Ãne hâiwa ãma romhuri'wa hã ma tô ĩ̱ma waihu'u.

7 Tawamhã Zezusihi mreme hã wa tô wapa, tizazei'wa norĩ te te ĩpo're pu'uzé hã. Ãne te tinha:

— Ma'ãpé, waihu'u pese za'ra wa'aba. Wa za wei morĩ su apâ. Ãhã wasu'u hã tô sena, ĩbaihâ na za ĩromhâimana mono zém na rob'ui'éré hã ni'wa hã te te 're wapari pese mono wamhã, tãma 're rowẽ u'âsi mono di za. — Ãne te tinha, Zezusi hã.

8 Wa hã Zuwã hã wa tô ãne uburé marĩ hã te awapari. Wa tô duré ãne te ab'madâ'â. Tawamhã ãne te awapari mono pari, duré ãne hã te ab'madâ'â mono pari, wa tô hâiwa ãma romhuri'wai papara aime, ãma ĩ̱wata da, za ĩromhâimana mono zém na te te ĩ̱ma ĩ'awaihu'u mono ãma.

9 Tane nherẽ, te sina ĩ̱'uwati, ãma ĩ̱wata tõ da. Ãne te ĩ̱ma tinha:

— Tô'ã. Ãne 'manharĩ tõ. Wa hã asine, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, wa 're ĩ̱hâimana, duré asisãnawã norĩ ne hã, ĩwasu'uwẽ na te te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono norĩ ne hã. Duré ãhã wasu'u na ĩ'arob'ui'éré mono wapari pese 'wa norĩ ne hã wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa. Taha wa, ma'ãpé 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si 're aiwata u'âsi mono. — Ãne te ãma ĩ̱wada'u.

10 Tawamhã te duré ĩ̱ma tinha, ãne:

— Ãhã wasu'u hã za ĩromhâimana mono zém na ĩ'arob'ui'éré mono hã asima sawi õ di za. Ãma ronomro õ ré, za romhâimana mono na dâ'âsina, te za sõ'awi dama 're ĩ'awaihu'u mo.

11 Ãne na za romhutu na ĩromhâimana mono zém na dama 're awaihu'u mono nherẽ, ni'wam norĩ hã tiwasété si õne haré te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono wamhã, õhõ na si ãma 're hâimana za'ra mono tô. Duré ni'wam norĩ hã tihâiba na 're hâimana siwamnarĩ u'âsi za'ra mono wamhã, õhõ na si ãma 're hâimana u'âsi za'ra mono tô duré, rob'rãsutu u

hã. Duré ni'wam norĩ hã te te 're 'manharĩ wẽ u'âsi za'ra mono wamhã, wẽ u'âsi ãma 're
hâimana u'âsi za'ra mono. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si 're nomro
u'âsi mono wamhã, tô õhõ na si 're nomro u'âsi mono tô, rob'rãsutu u hã. — Ãne hâiwa
ãma romhuri'wa hã ma tô ĩm̦a waihu'u.
12 Tawamhã Zezusihi mreme hã wa tô duré wapa, tizazei'wa norĩ te te ĩpo're pu'uzé hã.
Ãne te tinha:
— Ma'ãpé waihu'u pese za'ra wa'aba. Wa za wei morĩ su apâ. We ĩm̦orĩ wamhã,
ĩn̦himipawa'âbâzé hã wa za we ĩșiré ti'â, da te ĩm̦a 're ĩromhuri wẽ za'ra mono zéb zarina
te ãma da'apawa'âbâ mono da.
13 Wa hã duréihã marĩ õ ré hã wa tô 're ĩh̦âimana. Uburé marĩ hã si'utõrĩ pese nherẽ,
ĩsarina ĩși'utõrĩ õ di za wa hã. Õne u'âsi, wa za 're ĩh̦âimana u'âsi. — Ãne Zezusihi mreme,
te ĩwapari hã.
14 Duré, ni'wam norĩ hã uza hâirã da, ti'uza te te 're ĩ'upsõi pese za'ra mono hã, ta norĩ
ma si tãma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za. Tane tiwasété wi, 're ĩsipizari za'ra mono hã,
'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwasédé te te tãma 're ĩ'a'upsõi mono zé, te wasu'u, ĩ'uza hâirã hã.
Ta norĩ si te za rob'rãi u'â hã te te 're huri, da te 're huri mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
'rata ãma 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã. Ta norĩ si te za duré õne haré 'ri nho'õmo u 're
sisisi, 'ridawa za'ẽtẽ na, ni'wa te te tiwi sitob za'ra ãna.
15 Ni'wam norĩ si 'ri nho'õmo u 're sisisi waihu'u mono õ di za, marĩ ĩwasété uptabi na 're
ĩdahâimana wasété uptabi za'ra mono norĩ hã, duré simi'â na 're ĩdahâimana za'ra mono
norĩ hã, duré dahâiba na 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã, duré dapãrĩ'wa norĩ
hã, duré romhâiba 'manharĩ ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana 're ĩdawata za'ra mono
norĩ hã, duré sadawa nhipese ze te, uburé dama 're ĩsadawa nhipese za'ra mono norĩ hã.
Ta norĩ hã 're sisisi waihu'u mono õ di za, 'ri nho'õmo u hã.
16 Tawamhã Zezusihi mreme hã wa tô duré wapa. Ãne te ĩm̦a tinha:
— Wa hã Zezusi, wa tô hâiwa ãma ĩm̦a romhuri'wa hã we atẽme satõ, ã hã te ĩ'awaihu'u
mono hã te te aima awaihu'u mono da, 'ri nho'õmo mono bâ ĩz̦azei'wa norĩ, siré 're
ĩsi'rã'õtõ u'âsi mono norĩ ma, awaihu'u mono da, ĩsipai u. Wa hã apito Dawihi nhihudu,
za ĩsine ĩp̦ire na te 're ĩda'ab'madâ'â mono da hã. Wa hã awẽ u, wasi wawẽ 're ro'o pese
mono ré, da'ãma 're ĩ'awẽ za'ra mono ne, wa za romhâimanazép té, te dama 're apisutu,
Ĩm̦ama nhib'a'uwẽ norĩ ma. — Ãne te duré ĩm̦a siwasu'u, Zezusi hã.
17 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã te Pone'ẽrebâi mro da me, dazô 're hârâ u'âsi
zahuré, ãne:
— We 're anomro aba mono, â u'âsi u. — Ãne te dazô 're hârâ u'âsi zahuré.
Tawamhã ni'wam norĩ hã ãne hã te te 're wapari za'ra mono wa, â u'âsi u 're nomro
mono wamhã, te za duré ĩhârâ zahuré na dazô 're hãsi u'âsi.
Da te 're 'rubu za'ra mono wa, da te 're ĩ'âhuri mono ne, ni'wam norĩ hã te te sima 're wẽ
za'ra mono wamhã, te za tô â u'âsi u 're nomro, te te 're âhuri u'âsi mono da, wa'âbâ ãna.
Â u'â hã da te 're âhuri mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩdanomro u'âsi mono zé.

Zuwã, te te dama ãma ĩrob'ui'éré 'rãsutu zé wasu'u

18 Wa hã Zuwã hã, wa za oto ãma aipo're pu'u sirõmo za'ra wa'wa ĩm̦reme pire na, ãhã
wasu'u na, ã ĩbaihâ na, za ĩromhâimana mono zém na te ĩ'arob'ui'éré mono hã, 're ĩwapari
za'ra wa'aba mono norĩ hã. Ni'wam norĩ hã ãhã wasu'u hã siwa'ru sihawim na te te ãma
're sa'ẽtẽ za'ra mono wamhã, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're hâ za'ra, ã ĩbaihâ
na te te dama 're ĩrob'manharĩ pipa mono zé ĩsimi'wara mono zarina. Taha na, te za te te
tãma 're sa'ẽtẽ za'ra, ĩ'ahâri hã.
19 Duré ni'wam norĩ hã ãhã wasu'u hã za ĩromhâimana mono zém na te ĩ'arob'ui'éré mono
hawimhã tô senai õ newa, te te 're sani za'ra mono wamhã, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono
hã rob'rãi u'â hã te te tiwi 're sawi za'ra, te te dame 're huri tõ mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi
mono 'rata rowẽ na 're danomro u'âsi tõ mono da. Te za duré 'ri nho'u ĩté hã ĩwẽ uptabi
hã te te tiwi 're sawi za'ra, ĩwasédé hã ĩwa 're ĩhâimana mono õ hã. Ãhã na, wa tô â ĩbaihâ
na ãma rob'ui'éré pa, ã 'ri nho'õmo na hã, duré rob'rãi u'âsi na hã.
20 Tawamhã Zezusi hã te duré ĩrẽme ma siwasu'u, ã te ãma ĩ'arob'ui'éré mono na te te
ĩm̦a ĩ'awaihu'u mono 'wa hã. Ãne te siwasu'u:
— Tô sena, wa za wei morĩ su apâ. — Ãne te siwasu'u.
Tane tô. Wanhib'apito Zezusi apâ we aimorĩ su'u tô.
21 Wa hã Zuwã hã wa za oto asawi za'ra wa'wa, ĩrẽme ma. Wa ĩșima te 're aiwẽ u'âsi
za'ra wa'wa, Wanhib'apito Zezusi te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono da, duré te te 're
aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da. Ãne wa ai'ãma te 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa.